Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXV
40 (1633)
VINERI
3 OCTOMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, în vizită de lucru în județul Prahova

Amplul dialog pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, l-a avut în cursul săptămînii trecute cu oameni ai muncii din unități industriale și agricole s-a încheiat cu vizita de lucru în județul Prahova.

Acestui important eveniment îi consacrăm paginile 2–3.

Sursa bunăstării

Este un adevăr generator de mîndrie faptul că, tot ceea ce am înfăptuit pînă acum în patrie, căreia, cum spune poetul, îi aparținem cu tot ce avem mai scump, dar mai ales tot ce am înfăptuit în anii socialismului în transformarea revoluționară a realităților românești, am înfăptuit numai noi, poporul, prin iscusința minții, a inteligenței, prin forța brațelor noastre. Nimic venit de aiurea nu ne-a sporit avuția, nimic dobîndit prin forță sau violențe din truda altor popoare nu ne-a intrat în cămara, nici în ograda patriei. Am avut atît cît am putut, prin vrednicie și iubire, prin puterea brațelor și a minții, prin dărnicia gliei străbune. Ne-am mulțumit și cu mult, cînd pămîntul, natura întreagă a fost de partea noastră, ne-am mulțumit și cu puțin, cînd sorții ne-au fost mai potrivnici. N-am întins însă mîna dincolo de aerul și de hotarele patriei nici atunci. De luat, unii ne-au mai luat, în lungul istoriei. Și dacă am făcut bine ceea ce am făcut, noi am făcut ; iar dacă ne-au rămas încă destule de făcut, acele responsabilități nu apasă alți umeri decît tot pe ai noștri.

Am pornit de la cote minime în multe domenii ale vieții noastre economice și, atingînd piscuri nebănuite, prin forța noastră firească, simțul critic ni s-a dezvoltat, gusturile ni s-au emancipat, demnitatea ne-a sporit și, prin toate acestea, omul s-a desăvîrșit pe sine. Drumul parcurs pînă aici ne-a dat aceste lecții, prezentul ni le-a confirmat, iar viitorul ne cere să le aplicăm în continuare.

Deci, de puterea noastră depinde prezentul, pe forța noastră se reazimă viitorul. Realitatea existentă în spațiul românesc de azi devine garanția faptului că tot ceea ce ne-am propus să înfăptuim, în planurile și programele dezvoltării noastre, stă în puterea noastră, a poporului să împlinim.

Cum ?

Să privim la cîteva fapte: oamenii muncii de la Combinatul chimic Năvodari au încheiat al treilea trimestru cu o depășire de plan în export în valoare de peste patru milioane lei; alt colectiv, cel al Întreprinderii de confecții Drobeta Turnu Severin, a realizat o producție marfă suplimentară în valoare de peste 14 milioane lei. Aceste exemple, pe care am putea să le continuăm, probează doar o parte, o mică parte din forța noastră. Cum aceste colective muncitorești au demonstrat că pot să se achite de obligațiile cu care societatea le-a investit, astfel trebuie să probăm cu toții. Că nu e ușor, mai ales în condițiile actuale, o știm cu toții.

Am avut, spuneam, atîta cît am putut, prin vrednicie și iubire. Lecția istoriei este aceeași : adică vom avea, vom dispune de atîtea bunuri, de atîta bunăstare, cîtă vom putea smulge, cu vrednicie, inteligență și iubire, gliei străbune, industriei moderne. Cîmp peste care să se reverse aceste atribute ale bunului gospodar este destul, este tot cîmpul patriei. Iar obiective de atacat, mai ales în acest ultim trimestru, sînt destule : să ne strîngem în întregime și la timp recoltele în hambarele țării ; să dăm în funcțiune, la termenele planificate, obiectivele aflate încă în construcție ; să ne onorăm, fiindcă așa e onorabil, obligațiile la export ; să înfăptuim toate prevederile planului, ale programelor pe care, cu clarviziunea probată de-a lungul istoriei, partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-au așezat la temelia devenirii noastre, așa cum este în obiceiul bunului nostru gospodar.

Cum să înfăptuim aceste toate ?

Soluții găsește fiecare ! Ceea ce nu trebuie să lipsească sînt hărnicia și iubirea, gîndul permanent la binele nostru și al patriei.

Fiindcă în aceste atribute își află izvorul forța noastră !

NICOLAE GRIGORE

Mîinile harnice fac toamnele darnice!

Două din ipostazele acestui anotimp, în care se exprimă grija pentru pîinea țării

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în vizită de lucru în județul Prahova

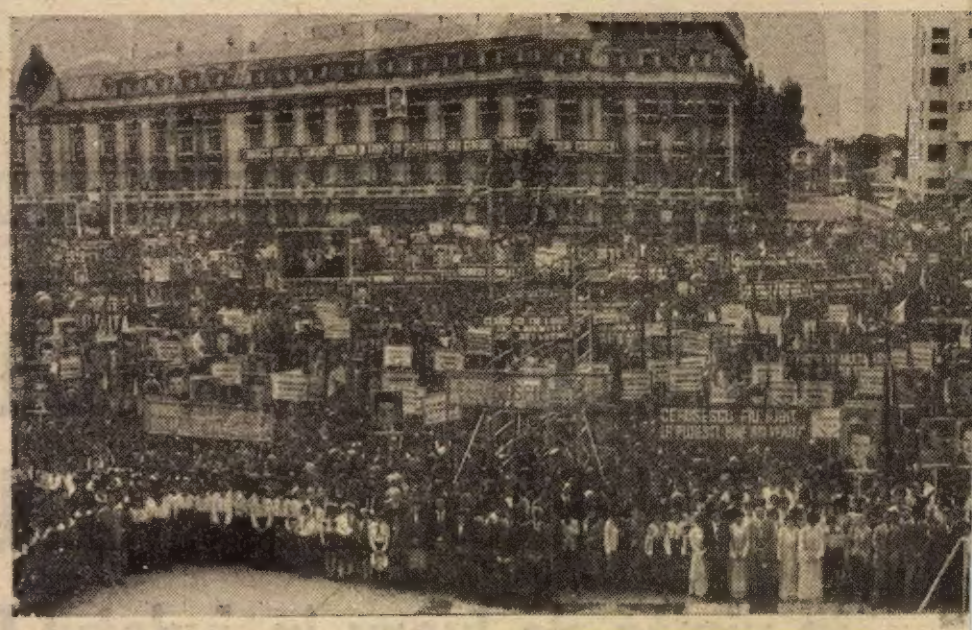

În cadrul noii întîlniri cu oamenii muncii de pe meleagurile prahovene, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a vizitat Muzeul Doftana. Printr-o semnificativă coincidență, această vizită a avut loc în anul cînd se sărbătorește gloriosul jubileu al partidului și cînd se împlinesc 50 de ani de la întemnițarea între zidurile Doftanei a eminentului militant revoluționar Nicolae Ceaușescu, în urma sentinței procesului de la Brașov al luptătorilor comuniști și antifasciști. Calitățile excepționale ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, demonstrate de atîtea ori în focul luptei revoluționare, s-au afirmat cu putere și în grelele condiții ale detenției. La Doftana, bucurîndu-se de încrederea, stima și prețuirea colectivului de comuniști, a fost ales în conducerea organizației de partid. Ca rezultat al luptei susținute pe care a desfășurat-o, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut un rol determinant în obținerea, în aprilie 1938, a regimului politic în închisori. Datorită înaltelor sale însușiri de revoluționar dîrz și de conducător încercat, în anii ce au urmat i s-au încredințat sarcini de mare răspundere în partid și în stat, iar la Congresul al IX-lea, ca o recunoaștere a acestor excepționale calități, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales în suprema funcție de secretar general al Partidului Comunist Român. În timpul vizitării Doftanei, au fost parcurse mai multe secții ale fostei închisori. Deși au trecut mulți ani de atunci, totul se păstrează așa cum a fost, pentru a evoca momentele de luptă grea, revoluționară, eroică, de mari sacrificii, momente care sînt mereu vii în conștiința poporului nostru.

După vizitarea muzeului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului au asistat la un moment evocator intitulat „Doftana, școală a luptei de comuniști-eroi". Spectacolul prezentat a constituit un vibrant omagiu adus gloriosului partid comunist, luptător pentru libertatea și propășirea poporului nostru, pentru apărarea independenței și suveranității țării, pentru înfăptuirea socialismului și comunismului pe pămîntul românesc.

Cu deosebită căldură a fost primit cuvîntul rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

„Aducem și vom aduce veșnic recunoștința noastră celor care s-au jertfit pentru făurirea și dezvoltarea națiunii, comuniștilor, antifasciștilor, democraților, tuturor acelora care au luptat pentru ca România să trăiască liberă și independentă. Trebuie ca tineretul patriei noastre, întregul nostru popor să cinstească pe acei care și-au dat și viața pentru libertatea și fericirea întregii națiuni. Aceasta va fi — și trebuie să fie — întotdeauna poziția și atitudinea tineretului, copiilor, celor care mîine vor edifica comunismul în România ! Dar să cinstim pe revoluționarii, pe comuniștii, pe înaintașii noștri prin muncă, prin realizarea obiectivelor pe care ni le-am propus. Cea mai bună cinstire și recunoștință este să îndeplinim programele de dezvoltare economico-socială a țării, să asigurăm ridicarea României spre culmile înalte ale comunismului !"

Desfășurată într-o atmosferă plină de căldură și de entuziasm patriotic, manifestarea de la Muzeul Doftana a evidențiat încă o dată stima și prețuirea oamenilor muncii, a întregului popor față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de tovarășa Elena Ceaușescu, hotărîrea întregului nostru popor de a înfăptui obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, pentru ridicarea României pe noi culmi de civilizație și progres.

La Muzeul Doftana, florile dragostei și recunoștinței

Impresionantă evocare a unor pagini de luptă eroică

La marea adunare populară din municipiul Ploiești

O mare cetățeală industrială : Combinatul petrochimic Brazi

La o firmă de prestigiu internațional : Întreprinderea „1 Mai"

O dată cu întreaga țară, și județul Prahova a cunoscut în anii socialismului, și cu deosebire în ultimii 21 de ani, prefaceri remarcabile. Astfel, față de anul 1965, județul realizează în prezent o producție industrială de 5 ori mai mare, iar producția agricolă a sporit de peste 3 ori. Peisajul economic al județului s-a îmbogățit cu noi obiective industriale puternice în domeniul industriei petrochimice, al construcțiilor de mașini, al industriei ușoare, în timp ce baza materială a agriculturii de stat și cooperatiste a crescut și s-a modernizat considerabil. În același timp, au fost construite peste 74 000 de apartamente, numeroase obiective de interes social și cultural. Toate acestea au constituit temeiuri solide pentru ca recenta vizită de lucru în județul Prahova a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, să aibă loc într-o atmosferă plină de căldură și de entuziasm patriotic.

Desfășurat sub semnul înaltului omagiu al tradițiilor de luptă ale clasei muncitoare, ale Partidului Comunist Român, al hotăririi ferme a muncitorilor, cooperatorilor, specialiștilor, a tuturor locuitorilor județului Prahova și al țării de a acționa cu abnegație și înaltă răspundere pentru îndeplinirea exemplară a planului pe acest an și pe întregul cincinal, a programelor de dezvoltare multilaterală a României socialiste, noul dialog pe care secretarul general al partidului l-a purtat cu făuritorii de bunuri materiale și spirituale de pe meleaguri prahovene a prilejuit evidențierea rezultatelor înregistrate și, pe această bază, a măsurilor ce se impun în vederea ridicării întregii activități la un nivel superior de calitate și eficiență, corespunzător cerințelor actualei etape de dezvoltare economico-socială a țării, în vederea punerii în valoare a puternicului potențial uman și material de care dispune județul Prahova, astfel încît acesta să-și aducă o contribuție tot mai mare la înfăptuirea hotăririlor Congresului al XIII-lea al partidului.

Pe agenda vizitei — la care au participat tovarășii Constantin Dăscălescu, Emil Bobu, Nicolae Constantin, Silviu Curticeanu — s-au aflat obiective importante, cum sînt : Întreprinderea „Neptun" și Întreprinderea Mecanică din Cîmpina, Cooperativa Agricolă de Producție Bucov, Muzeul Doftana, Combinatul Petrochimic Brazi, Întreprinderea „1 Mai" și Întreprinderea de Utilaj Chimic din Ploiești. În unitățile vizitate, la întîlnirea cu membrii biroului comitetului județean de partid, în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Ploiești, conducătorul partidului și statului a abordat cele mai importante probleme privind dezvoltarea multilaterală a județului. Referindu-se la industrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se ia toate măsurile necesare pentru a asigura îndeplinirea și chiar depășirea planului pe 1986 și pe întregul cincinal. S-a insistat în mod deosebit asupra necesității de a se recupera, în cel mai scurt timp, rămînerile în urmă constatate în anumite ramuri de producție; de a se realiza cu prioritate prevederile pentru export. S-a insistat, de asemenea, asupra necesității de a se asigura ridicarea permanentă a calității, a nivelului tehnic și competitiv al produselor, perfecționarea și modernizarea proceselor tehnologice. Secretarul general al partidului a cerut, totodată, să se ia toate măsurile pentru buna organizare a întregii activități economice și din alte domenii, pentru întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă, a spiritului de răspundere în fiecare unitate, să se asigure o eficiență sporită întregii activități. În ceea ce privește agricultura, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că Prahova dispune de condiții pentru obținerea unor producții vegetale și animale mari. În acest scop, trebuie să se acționeze cu fermitate în vederea punerii în valoare a întregului teritoriu agricol al județului prin redarea în circuitul productiv a unor suprafețe de teren, în vederea aplicării celor mai eficiente tehnologii agrotehnice care să asigure producții sporite la toate culturile, corespunzător potențialului pămîntului, bazei materiale existente și cerințelor noii revoluții agrare. A fost evidențiată, totodată, importanța ce trebuie acordată bunei gospodăriri și întrețineri a localităților, sistematizării orașelor și comunelor din județ pe baza normelor privind perimetrul și suprafețele ce pot fi ocupate de noile construcții.

Secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că oamenii muncii din Prahova, din Ploiești vor acționa cu toată hotărîrea pentru îndeplinirea în bune condiții a planului pe acest an și pe întregul cincinal. „Trebuie — se spune în cuvîntarea rostită de conducătorul partidului și statului nostru la marea adunare populară din municipiul Ploiești — să înfăptuim și o nouă revoluție în felul de muncă, de activitate al organizațiilor noastre de partid, al colectivelor de oameni ai muncii, al întregului nostru popor. Rolul hotărîtor în tot ceea ce trebuie să înfăptuim îl au oamenii. Tot ceea ce am realizat am realizat cu poporul ! Noi am declarat, și considerăm că trebuie să fie pe deplin înțeles, că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor. Dar aceasta presupune ridicarea continuă, la un nivel tot mai înalt, a conștiinței revoluționare, a pregătirii profesionale, tehnico-științifice și culturale a tuturor oamenilor muncii, a întregului nostru popor".

Vizita în județul Prahova s-a desfășurat în atmosfera entuziastă specifică întîlnirilor conducătorului partidului și statului cu colectivele de oameni ai muncii. Aprecierile, orientările și indicațiile date au găsit un larg ecou în conștiința locuitorilor de pe aceste meleaguri, însuflețindu-i în munca lor pentru a ridica pe o treaptă superioară activitatea de zi cu zi din fabrici, uzine, de pe ogoare, în vederea sporirii contribuției județului la progresul economiei naționale, la creșterea necontenită a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

ION CODRU ■

Prin știință și organizare,

Știau că se poate, știau că trebuie să se poată și astfel au ajuns la Ordinul Muncii

În 1980, la zece ani de la înființarea ei, Întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui — cunoscută sub marca PREMI, de la prefabricate și materiale izolatoare — părea că se împotmolise în nepricepere și delăsare. Ce-i drept, ea fusese amplasată pe locul unei foste mlaștini. O fabrică amplasată pe locul unei mari biruințe era cu atît mai greu de suportat pentru urmașii biruitorilor de la Podul Înalt să fie acceptată ca o nereușită. Mai ales că se făcuseră toate cheltuielile cerute de condițiile unui succes. Soarta unității plutea în ambiguitate, nu apăreau la suprafață cauzele concrete ale răului. Singurele lucruri certe erau nerealizările, dificultățile, chiar și aceste cuvinte vrind parcă să ocolească numele adevărate ale stărilor de lucruri într-un halou cețos de responsabilitate a nimănui pentru o concluzie neformulată de nimeni cu voce tare, dar sugerată pentru a fi pronunțată de altcineva : asta e situația. Bilanțurile județului își mai schimbau protagoniștii restanțelor ; numai această întreprindere își păstra locul său nenorocit în orice fel de înșiruire. În acest timp, în unitate creștea un munte de zgură. Tot așa, munți de cîrpe folosite ca materie primă, dar care amenințau să acopere totul. Ridicați deasupra fostei mlaștini, „depășiseră în înălțime halele de lîngă ei. Mlădița de industrie modernă părea a se ofili. Sporea necurățenia, proasta organizare și aproape totul ajunsese să se desfășoare la voia întîmplării. Nici un compresor nu funcționa. Mai mult de jumătate din podurile rulante nu mergeau. Cam acesta este tabloul pe care și-l amintesc oamenii. Sigur situația nu putea continua, pînă la urmă soluția trebuia găsită. Aceasta a venit odată cu un nou director. Poate că el a fost căutat cu o neobișnuită acte de a da întreprinderii șansa mereu întîrziată. Poate că acela care l-au căutat au avut și mînă bună. E sigur însă că el n-a fost ales la întîmplare. Cunoașterea valorii oamenilor din ceea ce numim rezerva testată de cadre este considerată, desigur, oriunde ea un lucru important. Atunci cînd soluția rapidă, soluția optimă nu se poate sprijini decît pe valori cu care să mergi la sigur, această cunoaștere este izvorul forței într-o asemenea luptă. Și dacă orice afirmație pur teoretică și argumentată cu acuratețe nu este, pînă la urmă, decît o frază acceptată, de o sută, de o mie de ori repetată, ei bine, proba de viață a aceluiași adevăr care luminează o singură dată cu fulgorul lui se imprimă mai adînc în mintea și în sufletul oamenilor. Așa s-a întîmplat la Vaslui. Omul ales cu grijă după diagrama competenței, mobilității intelectuale și tinereții sale a fost găsit pe un șantier. Un inginer care, acolo, pe acel șantier era retribuit, conform cu munca sa, de cel puțin două ori mai bine decît ar fi putut fi ca director al întreprinderii de materiale izolatoare. Nimeni nu știa cum va privi promovarea din unghiul acestei diferențe. Dar omul nu s-a împotmolit în gîndul acesta. Atunci, a fost pregătit, cît de cît, pentru a da ochi cu întreprinderea pe care urma s-o conducă. Într-o bună zi, el a văzut ceea ce se arăta fără perdea oricăror ochi. O zi. Suficient. Ce a văzut era atît de expresiv încît a fugit. Pur și simplu. De a doua zi n-a mai putut fi clintit de pe șantierul lui. Dar, dacă el era un atît de bun inginer încît se spera că va reuși mobilizarea resurselor colectivului în a redresa întreprinderea, nici oamenii care doreau acest lucru nu erau mai puțin supli în munca lor. Știau bine că omul a avut de ce fugi. Nu s-a repezit nimeni să-i spună că este un laș. Știau că nu este. Și el erau convinși că acolo tocmai de el este nevoie. Peste acele două săptămîni a fost invitat la județ. Ciudat, dar nu era nimeni supărat pe el. Cît pierzi dumneata pe an la retribuție, dacă treci director ? a fost întrebat, într-o discuție, surprinzător, mai mult amicală în ton decît oficială. Cam jumătate din prețul unui automobil, a răspuns. Omul care întrebase a tăcut. Apoi și-a mutat privirea spre geam, căutînd ceva într-o zare. Consideră că în fiecare an îți zdrobești mașina, pe care n-o ai asigurată, dar de fiecare dată scapi teafăr. Nu-i așa că ești un mare norocos ? Și unde mai pui că este și sarcină de partid. Unda de zîmbet a topit multe în clipele acelea. A primit. Sigur, nu pentru gluma bolui care avusese cadența inimii și vocația pedagogiei mari a vieții și țării să creadă în el cînd s-ar fi putut supăra. A primit pentru că era un examen serios pentru un inginer și apoi era vorba și de o mare încredere. Vorbele mari încap și ele într-o viață de om. Mai ales cînd el, omul acela, nici nu le rostește singur. Așa a început ceea ce am putea numi a doua înființare a întreprinderii. Printr-un efort solidar, efort sprijinit neîncetat de organele de partid și de stat competente, întreprinderea, adică și lucrurile și oamenii au început să se schimbe în bine. Într-un ritm care a fost considerat cel mai bun pentru continuitatea și progresul procesului. Rezultatele au început să deseneze o curbă ascendentă. Pentru realizările din 1985 întreprinderea a fost distinsă cu „Ordinul Muncii clasa I".

Dincolo de toate detaliile tehnice și umane ale acestei prefaceri, mi se pare că luerul cheie a fost felul cum a fost căutată și găsită — prin cunoașterea de care vorbeam — soluția sau soluțiile de care era nevoie. Cum a fost găsit liantul care, stringînd într-o idee colectivul, a metamorfozat spectaculos totul, propria lor muncă și viață. Acest liant este conștiința revoluționară care se opune resemnării, împăcării cu o situație sau alta, care stimulează cutezanța omului întărindu-i convingerea că nu eixstă „nu se poate". Astfel a fost găsită și calea, astfel a fost găsit și omul, și oamenii care au schimbat soarta întreprinderii. Ei existau. Și puteau s-o facă. Aveau exact însușirile și forța necesară pentru asta. Dar fără cunoașterea aceea, fără oamenii care au știut să-i aducă la locul potrivit...

Azi, fabrica de cartoane a întreprinderii este o mîndrie a ei. Tehnologiile și utilajele din import erau gîndite pentru a se lucra în cea mai mare parte cu celuloză. Inginerul director, împreună cu inginerii fabricii și cu muncitorii ei au adoptat toate aceste tehnologii și utilaje astfel încît din 1982 se lucrează numai cu materiale recuperate. „Am uitat cum arată celuloza". O întreagă linie tehnologică reproiectată de ei, aici — cu toate utilajele necesare proiectate și realizate aici — a înlocuit linia veche din import. În prezent se lucrează pentru asimilarea altor produse, folosind aceeași materie primă : materialele recuperate. „Va fi singurul loc din țară unde se va realiza acest lucru".

Țesătoria de fire de sticlă produce — nimic mai firesc — pînze de sticlă. Numai această fabrică înregistră cîteva zeci milioane lei pierderi la 30 iunie 1980. De atunci, oamenii care nu mai dădeau de capătul firului încurcăturilor au învățat să gîndească altfel, după cum s-au învățat și să cîștige altfel. Au făcut singurul urzitor de fire de sticlă — și de poliester — care s-a construit în România. El, acești fosti abonați la toate criticile și bilanțurile negative ale județului ! Urzitorul este de mult omologat. Au adaptat războaiele încît în 1982 problemele de țesere erau rezolvate. Mai rămîneau cele de finisare. Mari, complicate probleme. Le-au biruit și pe ele. Tot singuri — „nevoia ne-a învățat" — desigur înțeleși, sprijiniți de centrală și minister, au realizat mașina de apretat, și vopsit pînze de sticlă. Brevetul de invenție îi are ca autori pe foștii colegi de clasă la liceul din Bîrlad. Unul este director, celălalt este inginerul Sorin Balanișcu. Această mașină consumă de trei ori mai puțin — în tone combustibil convențional — decît mașina înlocuită. Înlocuită e un fel de a zice pentru că de fapt — „nu mergea". Cea nouă nu păstrează nimic din cea veche. Nici măcar prețul de cost : este de două ori mai ieftină. „Avem mai multe invenții ale inginerilor și muncitorilor de aici, pe care le aplicăm. Pe toate, de nevoie le-am făcut. Asta e povestea cu nevoia care te învață". Acum, întreprinderea are atelier de proiectare uzinală și laborator de cercetare.

Un om care vine din afară poate crede că bitumul este smoala de pe șantiere. Aici descoperă că nu este deloc așa. Pentru producerea bitumului, aici, lîngă Vaslui se continuă procesele de valorificare petrolieră. Se află în cercetare destul de avansată extinderea gamei de izolatoare. Noile produse vor avea o rezistență mult mai mare în timp și vor permite sporirea substanțială a productivității muncii celor ce le folosesc. Se lucrează deja la instalația pilot. Utilajele de bază sînt făcute și fundațiile turnate din iunie. Pe aceeași instalație pilot se va încerca asimilarea de insonorizanți pentru automobile.

Pentru termoizolatoare, materia primă este bazaltul. Roca fibrilizată devine vată minerală. Iar vata minerală de bazalt revine în actualitate datorită consumului energetic mai mic. Anul trecut, față de 1980, consumul energetic la vată minerală, 20 de sortimente, s-a redus cu 42 la sută.

La reducerea consumurilor de combustibil contribuie — deocamdată cu 300 de tone — aplicarea unei cercetări a Institutului de cercetări și proiectări pentru materialele de construcții care a rezolvat recuperarea căldurii din gazele arse și utilizarea acestei surse în procesele tehnologice. În final, extinderea acestela va da o economie de 2000 de tone de combustibil convențional pe an.

Mai sînt în curs de realizare și alte instalații pentru producerea multor noutăți de mare interes și remarcabilă eficiență în domeniul construcțiilor. Oamenii care au metamorfozat întreprinderea și-au transformat propria lor viață. Foarte mulți s-au recalificat. Foști cărămidari sînt operatori la vată minerală. Mulți au învățat a doua meserie. Toți lăcătușii care reglează și repară războaiele sînt și țesători. Muncitorii s-au deprins cu un punctaj complicat care dă aprecierea fiecărui om printr-un fel de notare a fiecărei componente din activitatea lui. Portretul acesta nu poate fi înșelător. Conform lui se apreciază valoarea și evoluția fiecăruia, se ține cont de asta chiar și atunci cînd se atribuie locuințe.

Muncitorii și-au făcut la întreprindere piscină și lac de agrement cu bărci pentru clipele de răgaz și deconectare. Căminele de nefamiliști sînt frumoase, curate. Ansamblul lor de cîntece și dansuri „Rapsodia Vasluiului" a obținut locul I pe țară la ultimele două ediții ale Festivalului național „Cîntarea României", iar anul trecut s-a clasat pe locul I la un concurs festival desfășurat în Ungaria.

Întreaga viață a oamenilor ca și rezultatele întreprinderii s-au transformat fundamental din 1980. De la situația dinainte, pe care am descris-o, s-a ajuns că în prezent pînă și lucrurile mici nu mai sînt lăsate la voia întîmplării și se fac exemplar. Dacă la o singură microcantină lipsește într-o zi un produs de patiserie este o problemă pe care o află și directorul imediat. Gospodăria anexă tale anual pentru cantină 250 de porci. Înainte de anul 1990 nu prea erau doritori să lucreze aici. Azi, a lucra la izolatoare este pentru oricine o carte de vizită care impune respect și întreprinderea — nu doar produsele ei — este foarte căutată.

Fiind unitate „cu foc continuu" în fiecare duminică este de serviciu ori inginerul șef Florin Simiuc, ori directorul. Acesta din urmă, împreună cu toată conducerea primește raportul zilnic la dispecerat la ora 6,30. „După ora 8,30 sînt în birou, atunci răspund la telefoane. Adică nu mai pot lucra. Dar în fiecare dimineață mă văd cu toată lumea. Nu sînt aspru, dar sîntem serioși". După telefoane, este mereu în fabrici. Tîrziu, după amiază, cînd tac telefoanele, revine în birou. „Atunci începe lucrul intens". S-a născut în 1948 în comuna Vînderei. A absolvit Facultatea de electrotehnică din Iași. De cînd e aici are 18 invenții, din care 7 deja brevetate. În curs de realizare : una la care îl are coautor pe maistrul Vasile Gheorghiu.

Una din cele mai mari satisfacții pe care le-am avut ca ziarist a fost să aflu instructiva istorie a acestei tinere întreprinderi și să-l cunosc pe acest inginer. Îi cer îngăduința, totuși, să-l scriu numele aici cu litere din alfabetul inimii unui prieten. Se numește Nicolae Pascu.

DORIN GHERGHINESCU

E importantă și culoarea motorului

Paraschiv Stănescu, secretarul comitetului de partid de la întreprinderea bucureșteană Aversa, n-a ezitat nici o clipă cînd m-a încredințat că despre spiritul de economie se poate vorbi, fără îndoială, și în această întreprindere. L-a chemat pe inginerul Nicolae Popescu și impresia mea că la Aversa se vorbește despre spiritul de economie nu pe un ton îndepărtat și străin, ca despre un fapt ce-i privește pe alții, a fost întărită de dorința acestuia din urmă de a ne ajuta să-l cunoaștem și pe inginerul Gheorghe Popa, metalurgul șef al întreprinderii. Primul se ocupă de sectorul „rece", prelucrări mecanice și autoutilare, iar al doilea de sectorul „cald", turnătorie și oțelărie. Și vorbim, pentru început, de măsurile prin care conducerea acestei cunoscute întreprinderi a îndepărtat ceea ce pînă într-o vreme a fost aici, fără îndoială, risipă. De vreo doi sau trei ani, reutilizarea unor materiale s-a extins dincolo chiar de perimetrul întreprinderii, fiind valorificate nu numai oțelurile cu crom și cu nichel ce rămîn din procesul de fabricație de aici dar și de la Inox, bunăoară, sau de la Republica, încît celor de la Aversa li s-a spus la un moment dat, nu atît ca un repros cît ca un elogiu : ce, vreți să le luați voi pe toate ? „Stringem, într-un an, zice inginerul Gheorghe Popa, vreo 600 tone de deșeuri de oțeluri aliate, cam 300 tone de feroaliaje și nichel-import, ceea ce înseamnă că economisim mai multe milioane de lei valută. Cam 80 la sută din unele sarje reprezintă o producție realizată numai cu aceste feroaliaje pe care nu le mai risipim, pentru că am înțeles, toți am înțeles, sînt foarte scumpe. De la un timp am deprins să recuperăm de la beneficiarii noștri și piesele uzate ale pompelor, deocamdată am încheiat o astfel de înțelegere cu combinatele petrochimice". La rîndu-i inginerul Nicolae Popescu ne spune că la Aversa se bricheteză, de la o vreme, spanul de oțel care e predat apoi celor de la sectorul „cald". Pînă nu cu mult timp în urmă, spanul era predat, cu 30 de bani kilogramul. Întreprinderii de colectare a materialelor. Strungarii au fost instruiți să-l sorteze și să-l adune în niște containere pe care stă scrisă marca oțelului. Pentru o tonă de materiale recuperate și sortate, o formație de la secția de prelucrări mecanice poate primi 1000 de lei. Dar e drept că efortul de recuperare a metalelor nu este simplu ca un zbor planat în azur. Întreprinderii i se repartizează bunăoară, cifra e ipotetică, 150 tone de bronz iar pe de altă parte primește, tot prin plan, să restituie 80 de tone întreprinderii specializate în colectarea metalelor, cu toate că la Aversa coeficientul de utilizare al metalului cu pricina e de 80 la sută. Sau întreprinderea e planificată să predea 5 tone de nichel pe an, metal deficitar la Aversa și de care oamenii de aici ar avea nevoie să mai ia, nu să dea. Lăsînd deoparte aceste exemple, mai e de notat că la Aversa s-a construit o instalație de regenerare a nisipurilor pentru turnătorie iar invenția e cît se poate de oportună, pentru că o tonă de nisip se cumpără cu 700 de lei. Și în fiecare an întreprinderii îi sînt necesare numai pentru turnătoria de oțel, cam 3000 de tone. Regenerarea nisipurilor în proporție de 80 la sută din cantitatea necesară nu exclude însă și anumite griji despre care ni se vorbește de-a dreptul și limpede. Întreprinderea are nevoie de nisip dublu spălat, ni se spune, și primește de obicei nisip simplu spălat, faptul acesta avînd însemnătate pentru că el conduce uneori la rebut și la piese de slabă calitate. Cînd nu se mai pot asigura suprafețe hidraulice cu o rugozitate impusă de stas, se cheamă că produsul are un randament mai scăzut față de cel proiectat și planificat, ceea ce duce la înregistrarea unui consum de energie mai mare la beneficiar. Iar asta tot risipă este, așa cum este o risipă de bani, de timp, de materiale și revopsirea motoarelor pe care Aversa le primește pentru a echipa cu ele pompele. Motoarele vin vopsite de-a gata, dar se poate ca beneficiarul Aversei să vrea altă culoare. În general, axul principal și cuplajul, părțile mobile, se vopsesc în galben sau portocaliu. Placa de bază se vopsește într-o culoare închisă, de multe ori chiar neagră. Iar pompa propriuzisă și motorul au, de obicei, aceeași culoare, albastră sau verde. N-ar fi mai simplu ca motoarele să vină, ni se spune, doar grunduite ?

DUMITRU ELIADE

producție la cel mai înalt nivel

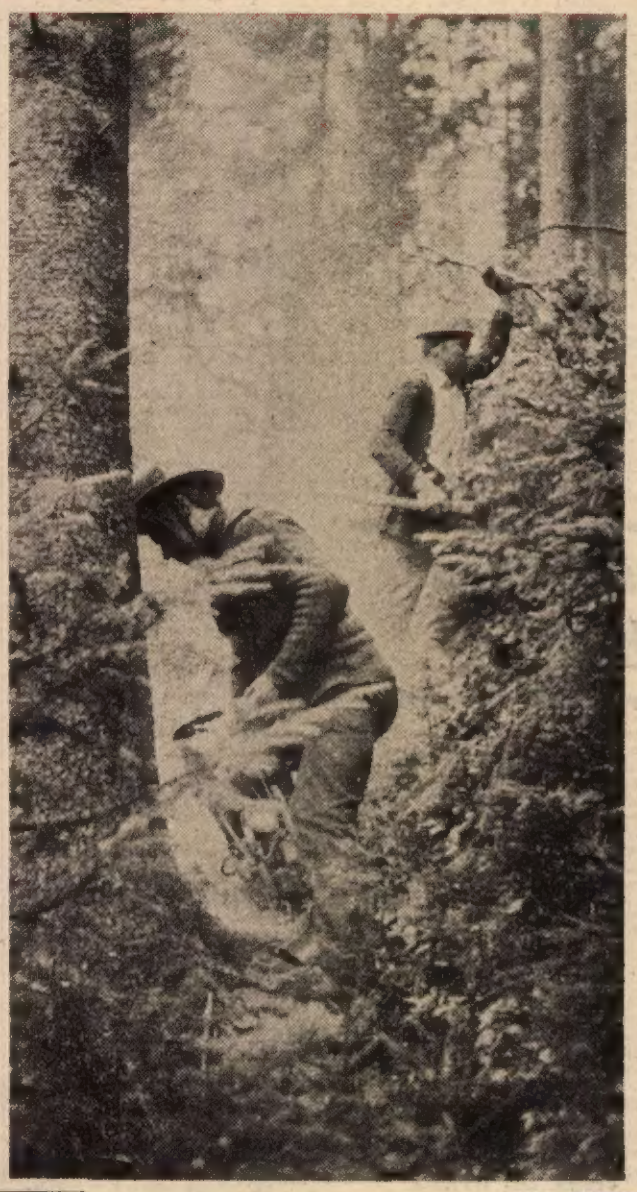

Se poartă încă mineci chimono, croieli „liliac" și bluzeuri. Nici monștrii sacri ai modei, marii ei alchimiști ce se îndeletnicesc acolo, în „laboratoarele" lor, cu marile lovituri de teatru ale fiecărui sezon, nici beneficiarele lor, femeile lumii, nu vor să renunțe la metrii întregi de materiale aruncați sub foarfecele de croit, pentru comoditatea vestimentației, pentru iluzia de îndestulare, paradoxal, în vreme ce criza fibrelor și firelor textile își face tot mai simțită prezența. Paradoxul îl lăsăm spre studiu psihologilor și sociologilor. Pe noi ne interesează aspectul economic al problemei : cum se descurcă fabricanții cu atîta risipă de materiale ? Căci nimeni nu-și mai poate permite azi să risipească ! Deșeul nu este exclus — și nu se mai poate altfel — doar din limbaj, el nu este o chestiune de formă, este o chestiune de rentabilitate economică și în consecință trebuie exclus din concepția producției. Or, aceste geometrii la modă disponibilizează importante asemenea resturi tehnologice.

Atunci ?

Atunci tehnicienii gîndesc, sînt obligați să găsească soluții și să le aplice pe cele cu maximum de profit.

Pentru o asemenea experiență demnă de urmat ne-am aflat nu demult la **„Miorița"** din Oradea, o firmă de prestigiu pe piața internațională a tricotajelor (exportă peste 90 la sută din producția ei, solicitată fiind din Canada și S.U.A. pînă în țările nordice europene ca și în U.R.S.S.). Olga Szucs, tehniciană în atelierul de creație, intră în „sala modelelor în premieră absolută", în sala de prezentare și contractări, cu un braț de tricouri liliputane, de o ingeniozitate ametitoare, în toată paleta de culori a modei la zi. Sînt tricotaje pentru copiii de toate vîrstele, de la sugari la puberii de 14 ani, sînt tricotaje obținute din bucățile ce rămîn de la croitul modelelor pentru adulți. Este prima **replică** economică, prima reacție de apărare la risipitoarea linie din croiurile actuale. Nu, nu vom vocifera (ca altădată) că nu ar fi potrivite cu vîrsta și psihologia celor mici. Pentru a suplini acest neajuns (căci legea cererii dictează rentabilitatea), pentru a se vinde produsele respective, în atelierul de creație au fost destinați și specializați tehnicieni și creatori anume care să îmbine, să combine și să recombine asemenea bucăți de tricoturi cu elemente noi de garnituri, încît să se obțină modele inspirate și adecvate vîrstei copilăriei. (Paleta de culori ajută și ea, în secret, cu siguranță a fost gîndită și sub acest raport, cei mici reproducînd, în miniatură, moda celor mari.) „Asta e sarcina noastră principală, spune Olga Szucs, cînd se creează orice model nou, fie pentru femei, fie pentru bărbați, concomitent se creează și cel ce trebuie rea-

Inteligență și performanță

lizat din pierderi". Experiența există de mai mulți ani, există chiar o secție de valorificare a materialelor secundare, care a început cu 5—6 oameni, dar care a ajuns, în ultimii cinci ani, la 28—30, cu o structură a ei și cu un coordonator, al ei, întocmai oricărei secții de producție. În persoana tehnicienei Adriana Tamaș (coordonator metodologic), și a maistrului Silvia Bei. „Croitorese bine calificate și, accentuez pe calificare, zice inginerul Szász Zsolt, șeful serviciului organizarea producției și a muncii, omul ce ține în mîini foarte severe balanța celor 3 R în întreprindere. Pentru că e o artă și o mare îndemînare, cere mai multă pricepere și o mai solidă pregătire tehnică să faci tipare și să croiești un model din bucăți mici, din bucăți fixe de material". Se valorifică astfel în produse ce se vînd la prețul integral, inițial, 25—30 tone de tricoturi-rest, față de 6—8 tone prin anii 1981—1982. Întîi se au în vedere panourile mari, cu defecte rezultate din cele mai diverse cauze (defecțiuni ale mașinii, neatenția unor lucrătoare etc...) din care se confecționează în mod egal piese de îmbrăcăminte pentru adulți. Apoi bucățile „căzute" la croit. Și acestea în mai multe trepte. Chiar și din peticele ce cad de la a doua „rundă" de croieli și modele se proiectează noi produse de dimensiuni mai mici — botoșei, tălpici, mănuși. La un moment dat acestea inundaseră piața și nu se mai vindeau. Comerțul nu le mai lua. Atunci a intrat în arenă din nou fantezia creatorilor, lansîndu-se „moda intarsiilor", „moda combinațiilor de culori", moda, ei da, chiar „moda peticelor" pentru, care, într-adevăr, s-a cheltuit multă imaginație, în care fantezia a cîștigat cu brio, reformînd geometrii dintre cele mai savante cu expresivități de nebănuit. Succesul de public a fost și este extraordinar. Cei 3 R solicită, iată, inteligență și performanță care, la „Miorița" se soldează cu cîștiguri importante pentru întreg colectivul ca și pentru întreaga economie națională. „La noi, anual, rezultă în jur de 230—280 tone resturi tehnologice, ne spune, cu toate calculele în față, inginerul Szász. Din care nu se pierde nimic, nici măcar un gram. Bătălia este să le valorificăm la prețuri cît mai mari și cu destinații superioare în fabrică. Numai resturile din care nu se mai poate obține chiar nici un obiect util iau drumul Bistriței, unde, printr-o tehnologie specifică de defibrare reintră, ca materie primă, în ciclul productiv de la „Netex" pentru textilele nețesute". Dacă în această calitate de nouă materie primă, costă 1 leu, pînă la maximum 2,50 lei kilogramul, valorificate la ele acasă, prețul resturilor de tricot ajunge la 160—180 lei kilogramul. Or, cine ar da o astfel de avere din mîini ? În consecință, în toate secțiile și atelierele întreprinderii s-a pus la punct un sistem optim de colectare și sortare a pierderilor tehnologice pe om și mașină ca și în funcție de destinația lor, astfel încît să nu lasă pe poarta fabricii bucăți din care se mai poate obține un produs vandabil.

Inclus în planul de producție, ca și în toți indicatorii de eficiență ai întreprinderii, capitolul celor 3 R exprimă, la „Miorița", o gîndire modernă asupra producției, exprimă grija pentru materiile prime ale țării.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Pe drumul străvechi al pădurilor

Prima propoziție cu care fac cunoștință cei ce-ncep să învețe limba latină spune : „In patria nostra multae silvae sunt". Da, am fost și sîntem încă o țară cu multe păduri. Păduri de fagi și stejar, păduri de brazi, adevărate hlamide verzi pe umerii dealurilor și-ai munților, inestimabilă bogăție supranumită, la propriu și la figurat, aur verde, așa cum cărbunelui și petrolului li se spune aur negru, iar apelor, aur alb. Pînă să-ncepem dialogul nostru cu inginerii **Virgil Dunăreanu** și **Ion Vucea**, directorul general adjunct și, respectiv, șeful serviciului pregătire, programare și dezvoltarea producției din cadrul **Centralei de Exploatare a Lemnului**, acea propoziție, revenită cine știe cum în memoria noastră, ne-a urmărit ca un laitmotiv. In patria nostra multae silvae sunt... In patria nostra multae silvae sunt...

I-am întrebat, încă de la începutul dialogului, dacă își mai aduc aminte acea somptuoasă și tragică imagine, cu care ne-au obișnuit filmele și mai ales reportajele de televiziune, a arborilor prăbușindu-se din înaltul lor, acel sfîșietor plînset și vaier pe care le naște arborele în cădere și pe care-l preiau, într-o tulburătoare solidaritate, ca niște frați, arborii rămași în picioare. Nu vom ascunde faptul că întrebarea noastră i-a cam descumpănit. Nici faptul că am zărit pe chipul lor un fel de șuriș, o lumină venind parcă dintr-o îndepărtată aducere aminte. „Eu, avea să spargă tăcerea inginerul Ion Vucea, dacă bine îmi aduc aminte am fost impresionat de această imagine cam pe vremea cînd făceam practica de studenție, asta acum aproape 40 de ani, prin Valea Jiului, unde am și început meseria de forestier. Numai că sentimentul acela, la urma-urmelor coplesitor, n-a durat decît o clipă". „In ceea ce mă privește, avea să adauge inginerul Virgil Dunăreanu, cam tot pe-atunci am făcut și eu cunoștință cu doborîrea efectivă a unui arbore, un fag de toată frumusețea, dar în alt colț de țară, tocmai în Vatra Dornei. N-am avut nici o clipă sentimentul că as atenta la frumusețea naturii. Dimpotrivă. Noi, cei a căror meserie este să exploatăm masa lemnoasă a pădurilor, contribuim din plin la conservarea și dezvoltarea fondului forestier. Un arbore nu este doborît decît la un moment dat, cînd creșterea sa s-a încheiat, cînd, dacă nu-l tăiem, începe să se degradeze. A doborî un arbore la timpul potrivit înseamnă a face loc altor arbori să crească. Dar cred că nu acesta este subiectul discuției noastre".

Intr-adevăr, scuzîndu-ne pentru această poate prea lungă și poetică introducere, ceea ce ne-a determinat să batem drumul pînă la uriașa platformă de industrializare a lemnului din Pipera, unde își are sediul și Centrala de Exploatare a Lemnului, s-ar numi, pe scurt, foarte prozaic, **Centrele de sortare și preindustrializare a lemnului**, adică CSPL, o experiență și, totodată, o inițiativă declanșate acum cîțiva ani, în baza unui amănunțit studiu științific și economic întocmit de specialiștii **Institutului de cercetări și proiectări în industrializarea lemnului.**

— Ca să înțelegeți ce vrea să însemne un astfel de centru, cesepele, cum îi spunem noi pe scurt, avea să ne pună în temă inginerul Virgil Dunăreanu, trebuie să aveți în fața ochilor vechiul traseu al lemnului doborît în pădure. De-acolo, din parchet, lemnul era transportat, după o prelucrare sumară chiar la locul doborîturii, la o stație de tren, de unde pornea spre marile fabrici de cherestea. Rămîneau în parchet părți însemnate din arbore. Apoi, a fost și este creșterea continuă a productivității muncii prin mecanizarea și modernizarea întregului flux tehnologic. In definiție actuală, un centru de sortare și preindustrializare a lemnului este o secție de producție amplasată într-o stație de cale ferată sau în incinta unei fabrici de cherestea, dotată cu utilaje tehnologice specializate pentru fasonarea, sortarea, manipularea și preindustrializarea masei lemnoase, inclusiv a resurselor suplimentare (coajă, cetină, rumegus, capete așchii), în vederea transformării acestora în produse cu utilizări industriale. Un CSPL astfel definit presupune o concepție modernă de organizare a muncii pe linii tehnologice semiautomatizate, în flux continuu, cu utilaje și dispozitive complexe ale căror performante se situează la nivelul tehnicii mondiale. Veți înțelege toată această definiție tehnică și mai bine dacă vă spun că munca de altădată a 100 de oameni este realizată într-un CSPL de mărime medie de numai 20 de oameni, 20 de oameni cu înaltă calificare și utilajele respective. S-a realizat o productivitate fizică de aproape 7 metri cubi pe om, într-o singură zi, la răsinoase, și 5,56 m.c. la foioase. Sînt cifre la care, în urmă cu numai doi ani, să zicem, nici nu îndrăzneam să ne gîndim.

— Și tot așa, în cifre, a ținut să intervină inginerul Ion Vucea, vă pot spune că prin proiectele de modernizare continuă s-a ajuns la o reducere a consumurilor tehnologice de aproape 2 la sută, iar printr-o sortare executată de un personal cu înaltă calificare s-a ajuns la un spor de sortimente cu valoare ridicată, ceea ce a dus la o producție marfă cu 3 la sută mai mare. În același timp, consumul de carburant a fost înlocuit în proporție de 60 la sută. Reducerea cheltuielilor de producție conduce așa cum este și normal, la creșterea eficienței economice, astfel încît, din beneficiul suplimentar, se asigură o durată de recuperare a investițiilor cuprinsă între 5 și 8 ani.

Dincolo de aceste cifre, care au, desigur, darul lor de-a vorbi despre eficiența acestei experiențe, am mai consemnat că noile unități ivite pe harta industrializării lemnului din țara noastră s-au impus definitiv și într-un timp foarte scurt, confirmînd necesitatea lor economică, tehnică și socială. Concept tehnologic de ultimă oră, ilustrat prin înființarea, pînă în clipa de față, a 42 de CSPL, cărora, pînă spre finalul actualului cincinal li se vor adăuga alte 80 de centre similare, CSPL-urile au promovat, așa cum era și de așteptat, o veritabilă inventariere a utilajului forestier existent, dar, mai ales, au grăbit finalizarea unor cercetări privind fabricarea în avans a unei noi sisteme de mașini. Unele utilaje, precum ferăstraiele mecanice și încărcătoarele frontale, au fost și vor fi înlăturate, iar altele precum coiltoarele de lemn de răsinoase sau despicătoarele au fost integrate noului flux tehnologic. De asemenea, ferăstraiele mecanice pentru secționat au fost înlocuite cu instalații de secționare la punct fix, iar pentru lemnul subțire s-au introdus de curînd circularele multiple cu 5 pînze.

— Ne-aflăm, a ținut să încheie inginerul Virgil Dunăreanu, într-un plin proces de modernizare, de mecanizare a primei etape de prelucrare a lemnului, o experiență care, ca orice lucru nou, a fost primită cu oarecare rezerve, poate din cauza investițiilor, dar care este în clipa de față îmbrățișată de toată lumea, deoarece, este limpede și clar, valoarea lemnului crește văzînd cu ochii, iar munca, altădată grea, așa cum se știe că este munca forestierului, s-a ușurat, s-a îmbunătățit. Mai mult decît atît, forestierul a devenit un muncitor cu înaltă calificare, stăpîn pe cîteva utilaje, fapt ce presupune un orizont profesional lărgit, inclusiv o ridicare a nivelului conștiinței sale. În spatele acestei experiențe, la urma urmelor extrem de simplă, se întrevăd, încă de pe acum, substanțiale mutații în străvechea noastră meserie care începe cu tăierea arborilor și se încheie, din punctul nostru de vedere, cu livrarea lor către marile combinate de prelucrare a lemnului. Pe acest drum, altădată foarte greu și scurt, au mai apărut cîteva etape. Înființarea CSPL-urilor este o astfel de etapă, logic cerută de creșterea productivității muncii în producție, logic cerută de actualul nivel tehnic atins în sectorul nostru de activitate. În rest, dacă veți avea curiozitatea să faceți un reportaj la fața locului, într-un CSPL oarecare, veți constata că o idee a cucerit niște oameni, niște oameni pentru care noul a devenit o pasiune și o necesitate, o nouă stare de spirit, un nou fel de-a munci și-a trăi.

VICTOR NIȚĂ ■

Istorie (cu struguri) pe un pămînt de legendă (la Odobești)

Urc o pantă ușoară, în dreapta și în stînga, rămîn în urmă rîndurile parcă fără sfîrșit ale viței de vie. Soarele a ajuns chiar deasupra măgurei Odobeștilor (996 metri), aurind unii ciorchinii grei care scînteiază printre frunze. Din cînd în cînd, trec pe lîngă mine tractoraşe cărind după ele butoaie imense („bene" se numesc și au între 300 și 500 de kilograme) pline cu struguri. E vremea culesului și aici la Odobești. Ridic privirea. Undeva în zare sînt munții Vrancei. Dar noblețea toamnei e mai evidentă pe aceste dealuri molcome (ca sufletul acestor locuri) pe care vița de vie le îmbracă de sus de pe Sarba pînă aproape de oraș. Observ că lumina nu are violența de la cîmpie. Ceva miraculos o îmblînzește parcă, încît privelișteа păstrează chiar în plină febră a culesului o liniște solemnă și plină de taine.

Taine, da, ale pămîntului, ale legendelor care-l învăluie. Însă nu și ale rezultatelor cu care se mîndrește stațiunea de cercetare și producție viti-vinicolă Odobești care împlinește în această toamnă (i-a și sărbătorit, de altfel) cincizeci de ani de existență. În această privință, există explicații precise. Încerc să le pun în ordine, amintindu-mi de fraza unuia dintre interlocutorii mei : „O producție mare de struguri depinde, în genere, de trei condiții : pămîntul pe care e așezată podgoria (plus condițiile climatice), soiurile cultivate și, bineînțeles, calitatea muncii viticultorilor."

În umbra vechilor codri ai Vrancei

Pămîntul de aici are o fertilitate naturală foarte bună, iar condițiile climatice sînt favorabile culturii viței de vie, (o climă domoală, fără excese termice, cu foarte multe ore de strălucire a soarelui asigurate de expoziția în pantă, soarele „regăsindu-se" mai întîi în struguri și apoi în vin, o umiditate echilibrată). În plus, oamenii spun că în trecut, pe aceste meleaguri au existat codri seculari, păduri foarte bogate, iar defrișările au lăsat un pămînt fertil, „hrănit de pădure". De altfel, nu departe de Odobești se află localitatea Jariștea (al cărei nume înseamnă luminiș sau poiană) unde pînă nu de mult au existat șiruri de stejari care aminteau de vechii codri ai Vrancei .Cultivată într-un asemenea sol, vița de vie s-a putut dezvolta, firește, foarte bine. „Ca aspect, vița din această regiune este unică în țară. Nicăieri nu veți vedea viță cu un aparat foliaceu atît de dezvoltat și nicăieri ea nu-ți lasă atît de puternic, ca aici, sentimentul de vigoare" — mi-a spus ing. Vasilica Duschin. Într-adevăr, frunzele sînt atît de mari și intens colorate încît vor parcă să ascundă strugurii de privirile indiscrete. Iar inginerul șef Costel Țică a adăugat : „La Pietroasele vița crește pe un teren cu multă rocă și foarte subțire. Pe Tîrnave, stratul fertil este puțin adînc. Iată de ce, în trecut, pe Tîrnave, ca să iau un singur exemplu, se punea un singur arac și se lăsa o singură coardă la butuc, în timp ce la butucii de la noi se lăsau și 20 și 30 de coarde."

Cum se naște un soi nou de strugure

Sînt multe soiurile care formează tradiția podgoriei Odobești. N-am să le menționez aici pe toate. Merită însă, cred, amintite. Galbena de Odobești și variantele sale Galbena de Căpătanu (după numele unui deal aflat mai sus de Odobești, pe valea Milcovului strugure care are boaba aurie, cu pete cafenii ca de chihlimbar) și Galbena uriașă (cu bobul mare, verzui) ; Frîncușa (soi cunoscut prin prospețimea pe care o dă vinului) ; Fetească regală (descoperită întîmplător de un țăran transilvănean din comuna Daneș, dar care s-a comportat aici, la Odobești, excepțional, ajungînd să dea în medie 20 de tone la hectar), Negru vîrtos (cu boabe negre și foarte dese) ș.a.

Dar tradiția a fost îmbogățită cu numeroase soiuri noi, de calitate înaltă, care au contribuit substanțial la sporirea prestigiului Odobeștilor. Activitate care a cerut (și cere), competență răbdare, perseverență și nu în ultimul rînd pasiune, căci între momentul în care a demarat cercetarea și cel la care visează cercetătorul să ajungă, al omologării noului soi, pot trece 15 sau chiar 20 de ani ! Iată, pe scurt, cum arată ceea ce, simplu, se numește istoria unui soi nou de strugure. Se fixează mai întîi parteneri în funcție de calitățile pe care trebuie să le aibă noul soi (producție mare, rezistență la boli și dăunători, etc.). Se face, apoi, o hibridare printr-un amestec de polen. Uneori după prima hibridare e necesară și o a doua, cu un al treilea partener. Toamna se recoltează strugurele care a fost polenizat și i se extrag semințele. În anul următor, aceste semințe sînt plantate în seră. Din ele răsar plăntuțe care, după un alt an, sînt transferate în cîmp, unde rămîn aproximativ 4 ani pînă fructifică. Timp de 3—5 ani din acest moment, li se urmărește creșterea producției, calitatea, rezistența, iar în funcție de rezultatele observațiilor, din numărul mare de plante sînt alese numai cele foarte bune. Și nu sînt rare cazurile cînd, din 500—600 de plante, se merge mai departe cu una singură, care este înmulțită prin altoire obținîndu-se noi butuci de viță. Butucii sînt trecuți apoi în cîmpurile comparative și numai dacă și aici ei își mențin calitățile dorite de cercetători, sînt transferați în cîmpul de încercare și omologare. Metaforic vorbind, obținerea unui nou soi de strugure poate fi comparată cu creșterea unui copil.

Numele soiului care revine cel mai dès în discuții este Șarba, cel dintîi creat de cercetătorii de aici. El a fost botezat așa după numele dealului pe care se afla butucul de la care s-a pornit. Directorul stațiunii, dr. ing. Nicolae Vargă, consideră că Șarba este printre cele mai bune soiuri create de cercetarea românească. Argumentele sale sînt următoarele : Șarba dă producții de peste 20 de tone la hectar, are boabele semiaromate, a îmbogățit sortimentul soiurilor din Moldova pentru realizarea vinurilor de calitate, semiaromate. Parfumul lui îți amintește de cel al mierii de luna mai, al florii de salcîm dimineața pe rouă, sau al bobocului de trandafir aflat în preajma deschiderii. Producții de asemenea foarte mari dă un soi cu nume de baladă : Miorița. Băbească gri are și ea o poveste interesantă care merită, cred, spusă. Pe un butuc de Băbească neagră s-a observat un lucru ciudat. Toți strugurii erau negri cu excepția unuia care avea o culoare mai puțin obișnuită. Era gri. Oamenii l-au gustat și au descoperit că era la fel de dulce ca și ceilalți. A fost marcată această coardă și, în primăvară, a fost detașată de pe butuc, fiind altoită pe un portaltoi. Așa au fost obținuți butași altoiți, proveniți de la coarda inițială și care au rodit struguri gri. Să menționăm, în sfîrșit, și soiul Codana obținut pentru producerea vinurilor roșii de consum curent și care dă producții de peste 20 de tone la hectar.

Eu am fost cel dintîi care a condus tractorul în vie

Privesc rîndurile de viță. „Perfect drepte și regulate" — îmi spun. Din spate, o voce îmi întrerupe gîndul. „E frumos, nu-i așa ?" Mă întorc. Am în față un bărbat zdravăn, cu umeri lați, cu fața arsă de soare. „Frumos !" — îi răspund. Din vorbă în vorbă, aflu că pe om îl cheamă Vasile Virlan, că are 50 de ani (s-a născut deci odată cu stațiunea), e tractorist și a fost primul mecanizator care a venit să lucreze aici. „În 1962 stațiunea primise primele două tractoraşe de vie. Eu am fost cel dintîi care le-a condus. (E foarte mîndru de asta) Munca de aici, din vie, e toată viața mea. Cînd am concediu mă simt ca un om bolnav. (Vede că zîmbesc) Vorbesc serios. Mă doare spatele, capul. M-am obișnuit probabil să mă zgîlțîie tractorul. Și numai așa mă simt bine. Mie în agricultură mi-a plăcut să lucrez. I-am auzit pe unii spunînd că e mai bine în fabrică. Muncești 8 ore și gata ! Părinții mei au vrut să mă vadă croitor. Cît s-au mai luptat să mă convingă ! Dar eu n-am vrut și n-am vrut. Am vrut să lucrez pămîntul care dacă e muncit bine îți dă tot ce vrei. Ia uitați-vă la viile astea ce pline de struguri sînt. E drept că acum se munceşte mecanizat. Dacă atunci cînd am venit eu să lucrez la stațiune erau, cum v-am spus, numai două tractoare, astăzi sînt 24. Se stropește mecanic. Nu mai mergi kilometri întregi cu stropitorul de 20 de kilograme în spate. E altă munca acum. Mai ușoară."

Pornesc mai departe. La o margine de rînduri cîțiva muncitori se odihnesc. „Ce-ați cules ?". „Mustoasă" — se grăbește să-mi răspundă un bărbat de aproape 60 de ani, cu mînecile de la cămașă suflecate, pe cap cu o pălărie gri, cam spălăcită de soare. Foarte vorbăreț. E suficient să-l întreb cum se culegeau altădată strugurii că și începe să-mi povestească. „Cu cofa se culegeau. Duceam cofa plină la capătul aleii și o răsturnam în ciubăr. Cu mustuitorul strugurii erau mustuiți imediat. După aia, doi oameni luau ciubărul pe umeri, ajutîndu-se de pălugă, și-l duceau la cramă, unde-l răsturnau la morișcă, un fel de zdrobitor manual. Strugurii zdrobiți cădeau în lin. După ce se scurgea cît mai mult must din ei erau luați cu gălețile și băgați în teasc. Era muncă nu glumă." „Da'ce, parcă numai la cules ?" intervine alt muncitor, cam de aceeași vîrstă, mai subțirel. „Înainte vița era mai stufoasă și trebuia să punem mulți a-

11 medalii de aur și 19 de argint

Podgoria Odobești și-a cucerit de-a lungul timpului un binemerit renume prin vinurile pe care le-a produs. Vinuri ușoare, cu multă prospețime și fructuozitate. Prin partea locului se spune că aici se realizează „vagonul de vin la hectar". Și nu e o vorbă goală. Stațiunea produce — aflu de la ing. Spiru Constantinescu — în medie 32 000 de hectolitri de vin pe an. Vinuri de consum curent și vinuri de calitate superioară cu denumire de origină (pentru care sînt nominalizate concret atît numele soiului din care au fost obținute, cît și zona viticolă de proveniență). Soiurile de struguri care au dat faimă vinurilor de Odobești sînt multe. Să notăm cîteva dintre ele : Galbena de Odobești, Fetească regală, Băbească gri Miorița, Băbească neagră, Codană, Riesling italian, Sauvignon, Merlot, Cabernet Sauvignon. Iar faima vinurilor de aici a depășit de mult granițele țării. E suficient să amintim cele 11 medalii de aur și 19 de argint obținute la concursurile internaționale de la Ljubljana, Erfurt, Montpellier, Freiburg, Bratislava, Yalta și București. În 1982, spre exemplu, stațiunea a cucerit la Ljubljana Marea medalie de aur cu un Aligoté din producția anului 1975. Vinul de la Odobești a concurat atunci cu peste 280 de vinuri din toată lumea. Și a fost vinul cel mai discutat. Voturile unor degustători exigenți din țări cu tradiție viticolă, din Franța, Italia, Spania, s-au îndreptat pînă la urmă spre vinul românesc, care a cîștigat astfel Marea medalie de aur, un vin asemănător din Franța trebuind să se recunoască înfrînt și să primească doar medalia de aur.

★

Frumoasă și bogată, toamna a îmbrăcat și anul acesta ville Odobeștiului. Un an cu valoare specială pentru oamenii stațiunii de cercetare și producție viti-vinicolă de aici. Un an jubiliar. Zecile de bene pline pe care le văd părăsind rîndurile de viță stau mărturie pentru seriozitatea și competența muncii lor. Privindu-le îmi reamintesc un interesant fenomen prin care trec viile primăvara cînd, odată cu topirea zăpezii și încălzirea vremii, se începe tăiatul și se elimină corzile uscate. În locul în care a fost făcută tăietura se acumulează seva, care începe să picure ca într-un plîns simbolic. Plînge via, obișnuiesc să spună, bucuroși, viticultorii. Pentru că numărul mare de lacrimi din primăvară le vorbește despre vitalitatea butucului, e semnul că via s-a trezit la viață. Pe vremuri, oamenii spuneau că via plînge pentru cei căzuți în războaie. Astăzi ei văd în acest fenomen un prim indiciu al unei toamne bogate. Și, dacă judecăm după numărul mare de bene, care se îndreaptă continuu spre stațiune, în primăvară viile de la Odobești trebuie că au plîns mult, au plîns cu lacrimile fertilității.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Arca bunilor gospodari

Pe platoul din gura Săliștii, între linia ferată și șoseaua ce duce la Alba, duminica trecută, și-au dat întîlnire cei mai buni gospodari din județul Sibiu. O lume de țărani și de specialiști, de elevi ai liceelor agroindustriale și chiar de orășeni — rude apropiate ale celor prezenți — au luat parte la o autentică sărbătoare a toamnei, cea de-a II-a ediție a Expoziției agrozootehnice Sălișteа — Sibiu, aici oferindu-se prilejul de a fi cunoscute cele mai bune rezultate ale principalelor sectoare de activitate din agricultura noastră. Timp de patru ore, de la ora nouă pînă la ora prînzului, fluxul continuu de vizitatori a avut la îndemînă informații, exponate și idei chiar pentru ziua de mîine. Oamenii s-au oprit cu interes la porumbei și iepuri crescuți în baterie, la găini ouătoare și la rațe, la oi sau la berbecii de rasă, la cai sau la porci, la vaci de lapte și la tăurași. Viu interes au manifestat și în fața uneltelor agricole expuse: de la cele mai mărunte pînă la utilaje de ultimă oră. Au fost prezente în expoziție cele două soiuri de bază pentru cultura grîului, Fundulea 29 și Transilvania, și încă alte nouă soiuri timpurii. Frumos aranjate, fructele și legumele au atras vizitatorii.

Și totuși... animalele au fost principala atracție. Pe lîngă ce și cît mănîncă animalele, pe oameni îi mai interesează o mulțime de amănunte. Am aflat, astfel, că celor doi boi ai săi, unul de trei și altul de nouă sute de kilograme, Ion Lața din Soroștin nu le-a dat deloc bucate; i-a crescut doar cu lucernă, trifoi și fîn. Și, chiar așa, nu le-a dat cît ar fi vrut ele să mănînce pentru că s-ar fi îngrășat și n-ar mai fi putut merge cu el la muncă. Pe Cristian Rovwecter din Cașolț, deținător al unuia din premiile I, organizatorii expoziției l-au descoperit scoțînd cartofi din hotarul casei cu un bou de 1 000 kg! Silviu Frățiciu din Agnita a mulș de la vaca lui, în prima perioadă de lactație, 7 007 litri. Cai de muncă ai lui Valer Rusu din Turnișor, cai de premiul I, n-au prea avut chef de plimbare prin fața juriului și le-au cam dat de furcă îngrijitorilor, sălțîndu-se în două picioare și căutînd să scape din frîie, spre delectarea spectatorilor. Un copil de 11 ani, din Blăjel, a cîștigat tot un premiu I pentru grija deosebită cu care s-a ocupat de creșterea unui tăuraș.

Pornind de la urmărirea ameliorării raselor pe descendenți, am asistat, chiar, la cîteva scene amuzante pentru că unul din boii premiați a fost prezentat simplu: Țică — fiul lui Horică! Altă premiată, Sanda, o junincă intimidată de mulțime, a fost apreciată pentru viitor ca o bună mamă de taur. Marele premiu a revenit celor patru viței ale A.E.I. Mîndra — semisurorile lui Horică! Tinere și neliește în lume, n-au prea fost politicoase la premiere, s-au cam îmbrîncit.

Plecînd de la sărbătoarea de la Sălișteа am înțeles cît de dragi și apropiate îi sînt omului animalele, am înțeles că pentru creșterea lor nu e nevoie numai de muncă, de pricepere, de selecție a raselor, ci și de dragoste, de cît mai multă dragoste pentru animale.

Fotoreportaj de ELENA GHERA ■

Alte ocoluri pe drumul legumelor

Jocul de-a graficele

La poartă ni se spune că „tovarășul director n-a venit". Este ora 8,20. Înăuntru, inginerul șef — care ieri ne rugase stăruitor să revenim azi, vineri 19 septembrie, pentru că tovarășul director lipsea, iar dînsul era supraaglomerat — ne asigură că directorul a venit, însă a și plecat la o ședință în Capitală. Ne aflăm la Buftea și avem o ușoară bănuială. „Unde locuiește dînsul ?" „În București". Nu, nu mai avem nici o bănuială. Peste vreo trei ore vom asista chiar la lămuririle date cuiva cum că ședința la care a plecat tovarășul director a început demult, tocmai de la ora 9,30. Întreprinderea de producere și industrializare a legumelor și fructelor la care ne găsim este, de mai mulți ani, pe locul al doilea în țară între „surorile" ei. Pentru acest lucru oamenii muncesc așa cum pot ei mai bine. „În sezon n-avem zi de răgaz. Răgazul e lăsat pentru la iarnă", ne spune tovarășul Livian Toropoc, inginerul șef. Dificultățile cu care se confruntă cei de aici vin, mai ales, de la livrarea materiei prime, pe care producătorii le-o trimit într-un dispreț total față de grafice. Este drept că fabrica are vreo 400 de hectare ale ei pe care își produce legume. Dar grosul materiei prime se primește de la unitățile agricole din Sectorul agricol Ilfov și din județele apropiate. Contractele sînt făcute cu I.L.F.-urile respective. Săptămînal, reprezentanții celor două părți contractante discută în profunzime detaliile și stabilesc de comun acord și cu amănunțime graficele de livrare pentru zilele săptămînii viitoare. „Ce faceți, dacă vedeți că aceste grafice nu s-au respectat într-o săptămînă?" „Săptămîna următoare insistăm mai mult". Acesta este răspunsul tovarășului Corneliu Năstase, șeful biroului aprovizionare, desfacere și transport. Un răspuns remarcabil de sintetic. Dacă nu chiar prea. Dar lucrurile nu întîrzie să se lămurească. Și încă destul de bine. Documentele arată că, de la 1 august pînă la 13 septembrie, Asociația economică de stat și cooperatistă horticolă Popești Leordeni, de pildă, a livrat doar 582 de tone de produse și a rămas datoare cu 505 tone, față de prevederile sale grafice. I.L.F. Telcorman a acumulat, în lunile iulie și august, o restanță de 3 269 de tone la care a mai adăugat încă 200 de tone în primele două săptămîni ale lui septembrie. „Nici noi nu obținem capacitatea de transport necesară, este adevărat și acest lucru, ne spune contabilul șef Constantin Istrati. Ba nu sînt produse conform graficului stabilit, ba nu e motorină, ca în povestea cu Țică și cu Tache". Materia primă se aduce cu mijloacele fabricii și mai ales cu mașini închiriate de la Întreprinderea de transport auto comercial a Transcom București.

În săptămîna care a început la 15 septembrie, fabrica a solicitat zilnic o capacitate de transport de 390 de tone. Ce s-a primit ? Luni 174 de tone, marți 153 de tone, miercuri 173 de tone, joi 180 de tone, iar vineri, pînă la ora 11, se primiseră mașini de 100 de tone în total. Dacă mai punem la socoteală și faptul că nici mașinile care se primesc nu sînt încărcate decît foarte rar la capacitate, cum ni s-a spus, atunci tabloul real prinde binișor contur. Orice detaliu clarifică și mai mult această imagine. Dimineața, șoferii își iau camioanele de la autobaza Buftea și vin la fabrică, drum de trei kilometri. Pe acest drum nici un camion nu transportă nici o altă încărcătură decît propriul său șofer. Aici primesc delegație. După care se întorc la autobază. Acum fiecare camion transportă hîrtia primită. Cu aceste drumuri nu se realizează decît un singur lucru : se stîrnește praful de pe drum. Fiindcă toate delegațiile le-ar putea ridica și un singur șofer, chiar și fără camion. Ori le-ar putea duce la autobază altcineva. Odată revenite camioanele la autobază, se purcede la împărțirea carburantului. Nu, nu vă grăbiți ! Nu la pompă : pe hîrtie. Treabă care durează și ea. Apoi se așază toate mașinile la rînd pentru alimentare. Cînd — în fine — au alimentat, se gătesc de drum. Datorită acestei organizări formidabile a muncii, mașinile ajung la locurile unde pot să încarce marfa pe la ora 11 sau chiar 12. Dacă ajung mai tîrziu, așteaptă pînă a doua zi ca să mai aibă ce încărca : ce-a fost cules au încărcat alți beneficiari care s-au sculat mai de dimineață. Cît despre graficele de livrare, contabilul șef al fabricii ne spune, pînă la urmă, foarte clar : „Aceste grafice au un caracter formal. Pentru noi este atît de evident că nu se respectă, încît nici nu se mai gîndește nimeni să țină o evidență a onorării lor". Nu mai este greu de înțeles de ce — așa cum ne spune inginerul șef — „în acest sezon, fabrica n-a lucrat mai mult de cinci sau șase zile la întreaga ei capacitate". Un singur lucru nu se înțelege : de ce se mai consumă timpul mai multor oameni pentru întocmirea unor grafice de care nu se mai sinchisește nimeni și care nu folosesc la nimic ? Nu-i destul că drumul legumelor este îngreunat de o grămadă de dificultăți și comodități !

DORIN GHERGHINESCU

Despre țară și tare

Într-o serie de articole, publicate sub genericul „Drumul legumelor", revista noastră a semnalat păgubitoarea lipsă de înțelegere care mînează colaborarea dintre unele întreprinderi specializate în producerea legumelor și cele cărora le sînt livrate acestea. Exemplificam, la momentul respectiv, cu raporturile deloc cordiale, existente între Întreprinderea de producere a legumelor Zîmnicea și I.L.F. Militari. Convingerea noastră era (și încă rămîne) aceea că relația dintre amintitele unități poate deveni lucrativă, sporindu-se astfel eficiența muncii în ambele sectoare și, mai ales, realizîndu-se o aprovizionare a pieței cu legume proaspete, de cît mai bună calitate. Dar, un recent drum făcut la Zîmnicea ne-a zdruncinat serios convingerile, făcîndu-ne martori ai unor scene și discuții care erau departe de a conține vreun semn capabil să exprime o cît de mică dorință de colaborare adevărată, problemele care se ridică pe mai departe sînt mai presus de orice animozități create, întreținute și întărite cu vremea între I.P.L. Zîmnicea și I.L.F. Militari, mai presus de anecdotica unor nesfîrșite procese, certuri sau sîcîne reciproce. Ele vizează însăși respectarea intereselor celor două unități și, implicit, ale cetățenilor.

Prima dintre aceste probleme nu necesită prea multe comentarii. Este vorba de respectarea strictă a contractelor stabilite, a graficelor de livrare și preluare. Să spunem, de la început, că producția de legume realizată de I.P.L. Zîmnicea a crescut simțitor în anul acesta. Dar eforturile de ridicare din cîmp a recoltei n-au fost pe măsura eforturilor și hărniciei legumicultorilor. Nu atît din lipsa mijloacelor de transport — scuza cel mai adesea invocată —, cît din cauza capriciilor unor șoferi care preiau legume după bunul lor plac, de unde doresc și ce anume doresc. Poate părea incredibilă această situație, dar la sediul I.P.L. Zîmnicea există tabele cu mașinile plecate de la I.L.F. Militari cu destinația Zîmnicea și ajunse cine știe pe unde, doar la Zîmnicea nu! Acest fapt s-a repercutat asupra ritmicității destul de aproximative cu care au fost aprovizionate unele piețe și asupra calității produselor, aruncîndu-se astfel un nemeritat con de umbră asupra muncii temeinice a celor de pe ogoare. Pe scurt, cantitățile contractate n-au fost preluate în totalitate de către beneficiarul de drept, ele fiind oferite — atunci cînd au existat solicitări — altor parteneri comerciali. Dar, lucrul care pune cel mai mult pe gînduri este irosirea multor tone de legume în condițiile în care recolta acestui an a fost bogată, necesitînd investiții însemnate și multă, multă sudoare.

O altă problemă este aceea — și ea ridicată, nu de mult, în paginile noastre — a lădițelor. Banala, dar deloc simpla ori neimportanta poveste a ambalajelor își continuă, netulburată, derularea.

Se impune, în acest caz, ca în orice altă situație — mai mult spirit gospodăresc, recondiționarea lăzilor trebuind să fie o activitate permanentă, la care să participe și beneficiarul, dar și producătorul, interesul ambilor fiind același : cît mai grabnica ajungere pe piață a legumelor.

În sfîrșit, ultima și cea mai delicată dintre problemele asupra cărora ne-am oprit este aceea a modului în care sînt preluate legumele de pe cîmp. Procedeul — pe care am avut prilejul să-l observăm în repetate rînduri, după un mereu același tipic — e simplu : mașina venită să preia marfă este descărcată la cîmp de ambalajele pe care le conține și merge pentru a fi cîntărită, a i se lua tara, cum se spune. Se reîntoarce pe plantație, este încărcată cu lăzile de produse și merge iar la cîntar. Se scade din greutatea constatată tara mașinii și apoi se scade și tara lădițelor. Aici este întreaga țară a procedeului. Șoferii susțin — și este imposibil să-i contrazici în această privință — că greutatea lăzilor mari („stasul", zic ei) ar fi de 6 kilograme. De aceea preferă ca toate lăzile să fie, din pornire, socotite a avea această greutate. Dar cel mai banal cîntar spune că numai foarte rar se întîlnește vreo ladă avînd **aproape** această greutate. Imensa majoritate nu cîntărește mai mult de 4 kilograme și jumătate. De aici — discuțiile. Aprinse. Interminabile. Tot de aici — explicația deplasări șoferilor la alte unități, mai culante, care — pentru a-și vedea plecate spre piețe produsele obținute cu atîta trudă — cedează presiunii șoferilor și acceptă că lada ar avea 6 kilograme. Dacă stai să socotești că pe parcursul unui an numai la Zîmnicea vin și iau marfă cîteva mii de mașini, prejudiciul adus unității de către insistenții și intoleranții șoferi este de ordinul sutelor de mii de kilograme. Ceea ce înseamnă milioane de lei ! Bani care se scurg tocmai din buzunarele celor care au muncit și muncesc — zi de vară pînă-n seară.

Campania de recoltare a legumelor este în toi. Piețele și fabricile de industrializare așteaptă, dar divergențele dintre întreprinderile ale căror obligații sînt legate de cît mai prompta aprovizionare cu produse de bună calitate sînt departe de a fi fost depășite sau înlăturate. Și, nu peste multă vreme, vor fi elaborate — pentru anul viitor — alte contracte, se vor discuta alte grafice. Ne păstrăm credința că se va porni la un nou drum numai după o analiză temeinică a erorilor lesne de sesizat de pînă acum, discutîndu-se lucrurile deschis și realist, luîndu-se măsurile care se impun. Semnele bune ar fi de dorit să apară chiar de acum — cînd e mare nevoie de ele —, primăvara viitoare urmînd doar a le confirma.

DAN MUCENIC

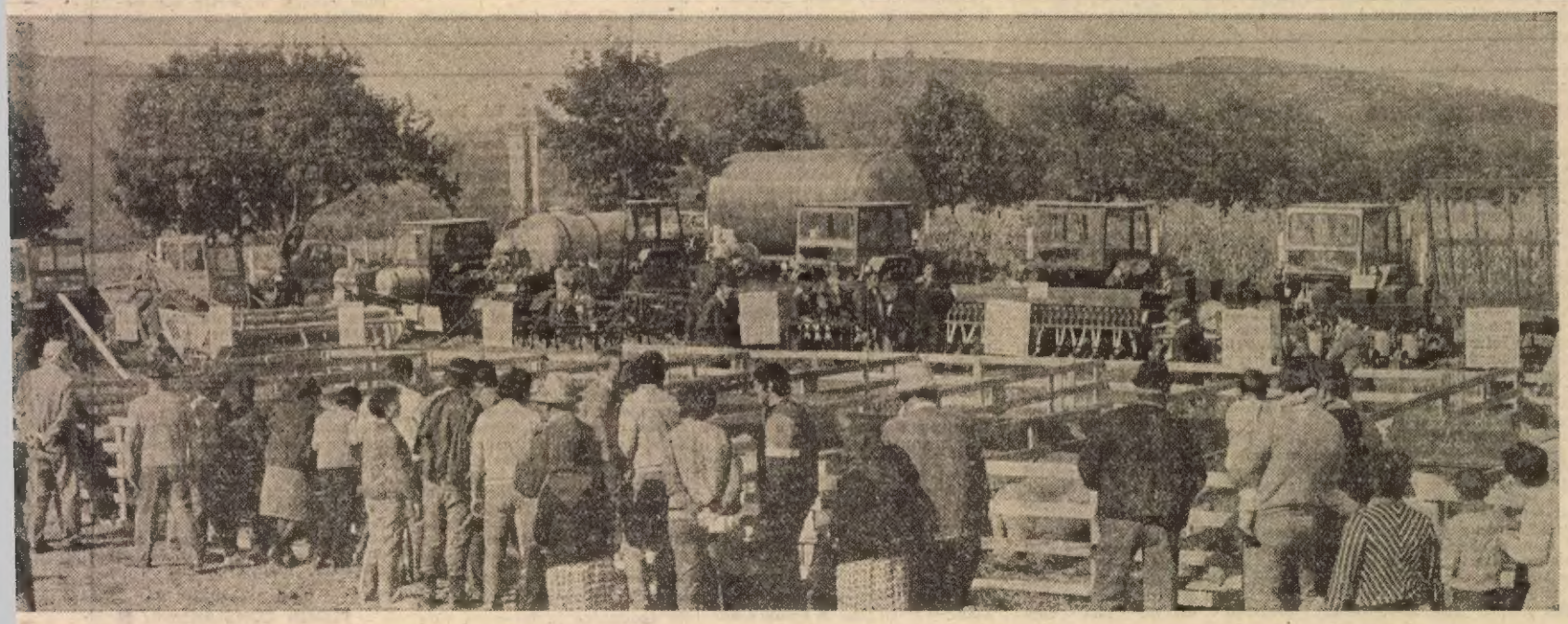

În vremea Marelui Mircea
(XIV)

Identificat pînă la capăt cu ideea de independență

Înfrîngerea lui Baiazid în bătălia de la Ankara (28 iulie 1402) și luarea sa în captivitate de către biruitorul mongol, Timur Lenk, a inaugurat o perioadă de lupte pentru succesiune între fiii sultanului. Interregnul din anii 1402-1413 a pus în primejdie rezultatele dobîndite pînă atunci de Poarta otomană angajată în elanul ei și a părut să amenințe cu prăbușirea stăpînirii otomane în Europa. De-ar fi să încercăm din nou un demers de istorie contrafactuală (Ce s-ar fi întîmplat dacă ?...), am putea spune că, dacă forțele ostile Porții s-ar fi coalizat sau măcar și-ar fi coordonat acțiunile, expulzarea otomanilor de pe continent ar fi fost cu putință. Dar n-a fost să fie așa. „Dacă imperiul născînd al otomanilor a fost sfărîmat la Ankara — scria de curînd avizatul cunoscător al perioadei care este Șerban Papacostea — bazele însești ale puterii otomane au rezistat șocului, deopotrivă în Asia Mică și în Europa, succesorii lui Baiazid au reușit să salveze din catastrofă o serie întreagă de poziții esențiale care le-au permis, mai întîi, să facă față presiunii adversarilor lor și apoi să refacă întinderea teritorială de dinainte de Ankara pentru a relua, în cele din urmă, cu un nou elan cuceririle".

La căderea lui Baiazid, un lung șir de adversari ai Porții pîndeau în apropiere gata să lovească, cu mijloace de putere mai mari sau mai mici : Țara Românească, regatul Ungariei, Imperiul bizantin, republicile Veneția și Geneva, cavalerii ospitalieri din Rhodos, cărora li se adăugau popoarele subjugate din Peninsula balcanică. Ce constelație de forțe care, unite într-un front antiotoman, ar fi putut declanșa o formidabilă lovitură, nu mai puțin strașnică decît aceea a lui Timur! Coalițiile au însă întotdeauna sub aparențele de putere, mai ales slăbiciuni. Sărind peste secole, să spunem că mareșalul Foch devenit, în aprilie 1918, comandant suprem al forțelor aliate pe frontul de vest și confruntat cu disensiunile dintre parteneri obișnuia să spună, după război : „De cînd știu ce sînt coalițiile am mai puțină admirație pentru Napoleon" (care a cîștigat cele mai strălucite victorii ale sale împotriva coaliților adversarilor săi).

Cel mai mare dintre fiii lui Baiazid, Suleiman, a putut să constate el însuși cît de fragile erau legăturile dintre puterile creștine. Cu prețul unor mari concesii (el a restituit, de pildă, Imperiului bizantin întinse teritorii) a izbutit să-și divizeze adversarii și să depășească astfel momentul cel mai critic pentru puterea otomană și cel mai prielnic pentru adversarii săi de a acționa.

La Dunăre, Mircea veghea. Știa la ce se poate aștepta din partea aliaților apuseni. Îi văzuse la Nicopole, incapabili să se lepede de orgoliile lor pentru a se angaja, responsabil și eficace, împotriva turcilor. Nu, din această direcție nu putea veni un concurs eficient. Bizantul ? Nu numai că era o umbră, dar se înfățișa ca o umbră pretențioasă, dornică, acum, cînd căpătase un moment pentru a-și trage răsuflarea, să reintre în posesiunile ce aparținuseră lui Dobrotită și erau acum în stăpînirea lui Mircea. În mîinile lui, împăratul Manuel al II-lea Paleologul, în loc să caute alianța domnului român, încerca să-i subrezească poziția apoi chiar să-l elimine : la Constantinopol, basileul adăpostea un pretendent la tronul muntean, pe care, la un moment dat, i-l va oferi lui Suleiman, pentru a-l utiliza împotriva lui Mircea ! Oricît de slabe le erau puterile, tot cu mici conducători balcanici era de acționat.

Mircea se angajase, încă înainte de bătălia de la Ankara, în acțiuni militare împotriva Porții otomane. Căderea Trăsnetului îl va fi impresionat desigur pe voievodul român. Ceea ce va descrie mai tîrziu una din temele literare medievale — „fortuna labilis" (soarte nestatornică) — va fi trecut prin mintea lui Mircea, care și-l va fi amintit pe acest Trăsnet, căzînd asupra Țării Românești gata să o răpună. Va fi încercat un fior de mîndrie, gîndindu-se că, înainte de marele cuceritor mongol, el, românul de la Dunăre, îl învinsese pe temutul Baiazid. Mai presus de toate, a înțeles însă, că prin deznodămîntul el, bătălia de la Ankara crease o situație politică și strategică de perspective neașteptate pentru succesul efortului său de a păzi neatîrnarea țării sale.

Cu promptitudinea-i știută, Mircea a declanșat ostilitățile. În asocierea cu cnezii bulgari, Constantin și Frujin, care urmăreau restaurarea țaratelor de la Tîrnovo și Vidin, abolite de Baiazid, el a repurtat un șir de succese pe care Sigismund de Luxemburg se grăbea, în anul 1404, să le comunice ducelui Filip de Burgundia. Acolo unde cavalerii occidentali eșuaseră, sud-est europenii izbuteau. Acest efort însă, trebuia sprijinit și încadrat de acțiunea celorlalte forțe ostile Porții, ceea ce nu s-a întîmplat. Mai mult, Mircea s-a văzut din nou atacat de forțele otomane, care au încercat să cucerească Silistra. Domnul i-a învins din nou pe atacatori. O inscripție din anul 1408 celebrează victoria domnului, amintind că „Io Mircea, marele voievod și domn a toată Ungrovlahia, a izbăvit Silistra de turci".

Consolidarea lui Suleiman a provocat reacția fraților săi, Mircea a ales, în noile condiții, o soluție care-l va singulariza în multiseculara istorie a luptelor româno-otomane. A hotărît să sprijine pe unul din fiii lui Baiazid, Musa, pentru ca odată ajuns sultan, să folosească autoritatea protejatului său, pentru a salva independența Țării Românești. Proiect, pe drept cuvînt, grandios, care nu era o simplă utopie. Mircea nu a fost un visător politic, nu și-a pierdut timpul făurind zadarnice planuri de cruciadă (indeletnicirea favorită a atîtor oameni politici ai timpului, său) și a acționat întotdeauna — diplomatic sau militar — în funcție de condiții, cu un remarcabil simț al posibilului.

În momentul cînd Mircea a acordat sprijinul său lui Musa, acesta se afla în Anatolia ; pentru Țara Românească primejdia venea de la Suleiman, aflat la Edirne (Adrianopole), cel care ordonase atacurile împotriva Țării Românești în 1407 și 1408. Alegerea făcută de domnul român se explică, așadar, ușor. Musa a mai făgăduit, potrivit informației date de Laonic Chalcocondil să-i dea „venituri în Europa și țară nu puține".

Cu sprijinul decisiv al lui Mircea, Musa a izbutit, în cele din urmă, la 17 februarie 1411, să-l înlăture pe Suleiman, înfrînt și ucis, și să devină sultan. Este adevărat că activitatea sa se limita numai la partea europeană a statului otoman (Rumelia), dar pentru Mircea aceasta era aspectul cel mai important. Domnul român era acum la apogeul puterii sale. Niciînd un domn român nu va mai ajunge la o astfel de situație. Marii noștri voievozi de mai tîrziu, care au înscris pagini atît de glorioase în istoria luptei pentru independență, au obținut victorii strălucite asupra puterii otomane, dar nici unul nu s-a aflat în postura de făcător de sultani. Această ipostază neobișnuită în care s-a aflat Mircea se explică nu printr-o simplă întîmplare, ci a fost încununarea firească a unei politici desfășurate consecvent, curajos și inteligent, întemeiată pe principiul apărării independenței și integrității țării sale ca parte componentă a întregului teritoriu românesc. Performanța lui Mircea este atît de uimitoare, încît ea apare incredibilă, de nu ar fi confirmată de sursele timpului. Am arătat deja că în conflictul asimetric care l-a opus pe Mircea Porții otomane, domnul român a rămas învingător. De pe temelia solidă pusă de victoria de la Rovine, Mircea a putut să continue un efort, pus în slujba neamului său, un efort care l-a dat — din păcate — numai pentru o scurtă perioadă, poziția de tutore politic al sultanului otoman.

Musa nu s-a putut menține mult timp la cîrma jumătății europene a statului otoman. Atacat de fratele său Mehmed, a fost înfrînt la 5 iulie 1413, luat prizonier și executat.

Mircea nu a dezarmat în fața ostilității soartei, care îi ruina atît de repede ingenioasa-i construcție. A repetat încercarea făcută cu Musa, sprijinind, împotriva lui Mehmed, pe un alt fiu al lui Baiazid, Mustafa, dar nu a mai avut succes. A încercat atunci să șubrezească bazele puterii otomane, acordînd adăpost și asistență șeicului Bedreddin Mahmud, promotorul unei mișcări sociale de orientare revoluționară, în înțelesul potrivit realităților și mentalităților medievale, adică al unui comunism primitiv (împărțirea averilor celor bogați între săraci, înfrățirea confesională etc.). Și aici însă, planul domnului român a eșuat, mișcarea a fost, în cele din urmă, reprimată.

Aflat în fața puterii otomane restaurate și devenite din nou amenințătoare, Mircea — realistul — a tras concluzia ce se impunea. Acceptă să plătească sultanului o „răscumpărare a păcii", care să pună la adăpost țara de pustiitoarele incursiuni ale acingiilor. Și o face de pe pozițiile unui domn care arătase că el și poporul lui erau hotărîți să apere pînă la ultima picătură de sînge vatra strămoșească. Constatarea umanistului italian Filippo Buonaccorsi Callimachus despre împrejurările recunoașterii dominației otomane de către Țara Românească și Moldova în a doua jumătate a secolului al XV-lea, poate fi aplicată și lui Mircea. Dacă a acceptat să plătească tribut, Porții a făcut-o „nu ca învins, ci ca învingător". Prin luptele sale și, în primul rînd, prin biruința de la Rovine, salvase existența ca stat a Țării Românești și ferise astfel întreaga arie a vechii Dacii de revărsarea puhoiului otoman. Servise cu prisosință neamului său. Putea să închidă ochii, la 31 ianuarie 1418, cu conștiința datoriei împlinite, lăsînd urmașilor chipul unui viteaz și al unui înțelept identificat pînă la capăt cu ideea de independență. A ostenit și s-a bătut pentru ea, peste trei decenii și a lăsat o moștenire politică, fără de care cursul istoriei noastre ar fi fost altul : mai vitreg și mai dureros.

Urmașii au înțeles cît îi datorează și din respectul lor s-a născut atributul de „cel Mare". Inscripția de pe piatra de mormînt de la Cozia (analizată de curînd de C. Bălan), pusă în anii 1760-1770, și o însemnare a lui Radu Băleeanu din anul 1778 (semnalată recent de Marieta Chiper) dezvăluie imaginea lui Mircea în conștiința urmașilor. L-au văzut ca pe un unificator al pămîntului românesc și nu ca pe un domn muntean. Au asociat luptei pentru independență cealaltă componentă a istoriei noastre : lupta pentru unitate națională și l-au așezat pe Mircea sub semnul celor mai nobile aspirații ale poporului român.

Același respect, aceeași dragoste îl înconjoară și astăzi pentru că simțim în el deopotrivă un înaintaș și un contemporan. **Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Tîrgoviște, domnia marelui voievod Mircea cel Mare „a marcat o nouă epocă în istoria poporului român de mai bine de două milenii și jumătate". O epocă glorioasă, pe măsura marilor calități și jertfe ale poporului nostru.**

Cartea de istorie

Controversatul Nero

Să nu fi știut că Eugen Cizek este un eminent specialist al literaturii latine și al istoriei Imperiului roman, volumul său recent apărut **Secvență romană** (București, Ed. Politică, 1986) nu ne-ar fi îndemnat, prin titlul său anost, la lectură. Dar, odată cartea luată în mînă, ce desfătare pentru cititor ! „Secvența" înfățișată de autor este domnia lui Nero (54-68), unul din acele personaje întunecate ale istoriei, cînd osîndite cu maximă asprime, cînd reabilitate și înfățișate favorabil. Eugen Cizek refuză o astfel de abordare : nu intenționează nici să învinovățească, nici să inocenteze ; ceea ce și-a propus autorul este să explice. Și o face cu un perfect simț al echilibrului între narativ și interpretativ. O carte de acest fel este pîndită de două primejdii : excesul de anecdotic (și numai Suetonius singur oferă o „materie primă" superabundentă) și excesul de analiză, ca o reacție la cel dintîi. Eugen Cizek știe să împartă cititorului și fapte și interpretări. Dacă aflăm că una din soțiile lui Nero, Poppeea „se scălda în lapte muls de la cinci sute de măgărițe" (p. 165), ni se oferă — și aici stă valoarea cea mare a cărții — o profundă investigație a concepției politice a lui Nero. Extravaganțele și cruzimile împăratului (printre victimele sale s-a numărat propria-i mamă, Agrippina, fratele adoptiv, Britannicus, Octavia, prima soție și marele filozof, Seneca) sînt integrate efortului său de a găsi o nouă formulă și politică, și axiologică într-o fază de mari mutații, generate de trecerea de la Roma republicană la imperiu. Cu totul remarcabile prin forța de pătrundere ni s-au părut paginile consacrate analizei celor două cuvinte-cheie ale codului socio-cultural a cărui victorie voia să o asigure Nero : **agón** (concursul sportiv sau artistic dar și locul lui de desfășurare, care prin extensie, devine spațiul „în care merită să-ți petreci timpul cel mai prețios) și **luxus** (fast, care pentru împărat și tovarășii săi de idei este „desfătarea fără margini"). Atașamentul împăratului pentru Orientul elenistic, străduința sa de a construi o **anticivitas** (anticetate), la dimensiunile imperiului, încercarea de a instaura o monarhie absolută de factură antoniană și multe alte aspecte și probleme găsesc în Eugen Cizek un cercetător erudit și sagace.

Prefața acad. E. Condurachi (să-i spunem o **antiprefață ?**) fixează punctele de divergență cu autorul și incită, o dată mai mult, la regîndirea politicii celui în care, cei mai mulți dintre noi — nespecialiști — vedem doar tiranie și demență.

Elogii Editurii Politice pentru tipărirea acestei cărți a cărei primă versiune în limba franceză, apărută la Paris în 1982, a fost încununată cu distincții ale Academiei R.S. România și Asociației Scriitorilor de Limbă Franceză.

In umbra morții

O nouă ediție a lucrării lui Léon — E. Halkin. **A l'ombre de la mort** (Gembloux, Ed. Duculot, 1985) readuce în actualitate ororile lagărelor de concentrare, organizate de regimul hitlerist. Autorul, profesor de istorie la Universitatea din Liège, a intrat în mișcarea de rezistență din Belgia, în cadrul căreia a activat pînă în anul 1943, cînd a fost arestat de Gestapo. Din acel moment, el a străbătut un șir de lagăre (Saint-Gilles, Gross-Strehlitz Gross-Rosen și lagărul de exterminare de la Nordhausen), în care a cunoscut o experiență teribilă. Aflat „în umbra morții", el a văzut „la lucru" pe călăii hitleriști, ducînd pînă la ultimele ei consecințe o ideologie în care omul devine un simplu combustibil pentru cuptor. Paginile lui Halkin sînt cutremurătoare, dar și înălțătoare Cutremurătoare prin ororile și abjecțiile călăilor ; înălțătoare prin eroismul și demnitatea victimelor. Istoricul belgian a adus o mărturie personală, care capătă o semnificație adevărat istorică : el nu a fost un factor de conducere în mișcarea de rezistență, ci un simplu soldat, nu a fost în acele lagăre de tristă faimă ca Auschwitz sau Mauthausen, ci în altele mai puțin cunoscute, dar nu mai puțin nimicitoare de vieți. Mărturia lui este însă edificatoare pentru disprețul față de om a regimului nazist și, prin însăși relatarea faptelor, ea devine un act de acuzare la adresa fascismului. Citind cartea lui Léon — E. Halkin mi-a venit în minte capitolul consacrat execuțiilor în evul-mediu din cartea sa binecunoscută **Initiation aux études historiques** ; el arată acolo, că dincolo de imaginea de cruzime a execuțiilor (arderi de viu etc.) a existat o preocupare pentru scurtarea suferințelor victimei. Dar în lagărele naziste ? Ceea ce ni se pare a fi marea învățătură a cărții — este adevărul că „niciodată în istorie omenirea nu a mers atît de jos în abjecție, dar, de asemenea, atît de departe în rezistență" („Memo", 1936/19, p. 13).

Pagină realizată de
FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Un poem pentru patrie

Închinare

Ca să-ți cuprind auzul și să-ți gust
Caldă lumina ce-o așezi vederii,
Trăiești cum fraged focu-acelui must
Din care sînge iau și cumpenele verii,

Clorchinii mari și vii prin care fierb
Spre limpezire cerurile toate,
Ca să aduni în rama unui verb
Și munții toți și marea ce se zbate,

Cîmpia sufletului fir cu fir
Și spicu-ntreg cînd volbura se coace,
Ca o ninsoare-n chip de trandafir
Toată-adunarea stelelor încoace

Cuvîntul tot, mișcat din mii și mii
De rădăcini, cum amfora ce cată
O resorbire-n zbor de ciocîrlii
Ori o plămadă-n veci neintinată

Și aștrii, toți, întreagă avuția lor,
Ca un ținut al amplelor catarge,
Fără de care, țară, n-ai cunoaște dor,
Fărădihna valuri mai departe sparge.

A. I. ZAINESCU ■

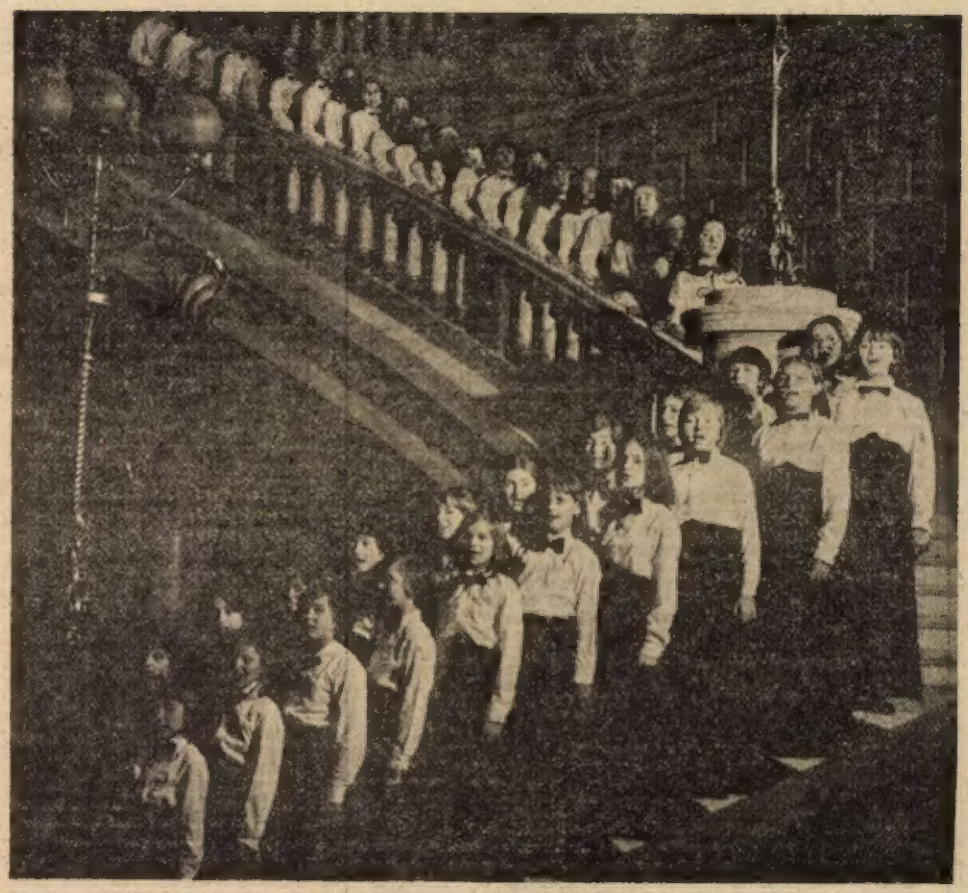

La Ateneul Român, prestigios lăcaș de cultură, a avut loc deschiderea unei noi stagiuni. În această frumoasă ambianță prima instituție de concerte a țării, Filarmonica „George Enescu", a avut ca invitați la întîia sa manifestare din anul muzical 1986-1987 numeroși oameni ai muncii din întreprinderile și instituțiile sectorului 2 al Capitalei. (pag. 14)

Valeriu Râpeanu:

„Astăzi putem discuta în lumina adevărurilor esențiale"

— Valeriu Râpeanu, v-a apărut, de curînd, un nou volum : SCRIITORI DINTRE CELE DOUĂ RĂZBOAIE.

— El nu reprezintă în succesiunea volumelor pe care le-am publicat începînd din 1958 doar unul de natură să adauge un titlu unei bibliografii ci o adevărată profesiune de credință. De fapt, cea dintîi carte a mea este dedicată tot unui scriitor din acea perioadă : George Mihail Zamfirescu și urma celor două ediții din opera lui apărute în 1957 **(Teatru și Maidanul cu dragoste).**

— De ce e o profesiune de credință ?

— Nu cumai pentru că marea majoritate a cercetărilor mele s-au axat asupra acestei perioade, fie că m-am oprit asupra a două personalități de excepție precum N. Iorga și Gheorghe I. Brătianu, fie asupra unor oameni de teatru precum : Al. Kirițescu, Victor Ion Popa, Ion Luca, oameni de cultură precum Cella Delavrancea, prozatori precum F. Aderca, I. Peltz, Tudor Teodorescu-Brăniște ci și pentru că, așa cum am arătat, epoca respectivă reprezintă pentru mine un moment cardinal în dezvoltarea spiritualității românești.

— V-ați ocupat și de Vlahuță, Dimitrie Anghel, Mihail Sorbu !

— Aveți dreptate : pentru mine Alexandru Vlahuță nu a fost scriitorul de excepție așa cum au crezut unii confrați care nu au avut timp să răsfoiască volumul intitulat **Vlahuță și epoca sa** ci unul din martorii vremii sale, un scriitor reprezentativ pentru epoca postemineseiană, atît prin însușirile cît și prin defectele sale, unul din exponenții caracteristici ai unui climat moral fără studierea căruia o literatură nu poate fi înțeleasă.

— Privindu-l din acest unghi nu l-ați studiat atît pe el sau mai bine zis nu numai pe el ci ați lărgit investigațiile și asupra epocii.

— Ceea ce încă de atunci mi-a apărut cu deosebită claritate a fost faptul că primele două decenii ale secolului nostru au fost dominate de problema țărănească și de cea a unității naționale. În funcție de ele epoca a selectat operele și scriitorii impunîndu-i conștiinței publice din acea vreme și posterității. Îmi veți obiecta faptul că în acea epocă au scris Al. Macedonski, Dimitrie Anghel, că s-au manifestat teoreticieni ca Eugen Lovinescu sau Ovid Densușianu, dramaturgi ca Mihail Sorbul. E adevărat. Dar **Sămănătorul** lui N. Iorga și **Viața românească** a lui C. Stere-Ibrăileanu au adus în prim plan această preocupare susținînd-o din perspective deosebite dar cu aceeași finalitate. Ca în orice epocă cultura vremii n-a înfățișat un peisaj uniform, monocolor ci o diversitate de tendințe și de stiluri. Ocupîndu-mă deopotrivă de N. Iorga, scriind prima prefață cu prilejul celei dintîi apariții după 1944 a unui volum de Dimitrie Anghel, ocupîndu-mă de „anul Sadoveanu", de universul etic românesc în poezia lui Goga, de dramaturgia lui Mihail Sorbul sau de nuvelistica lui Liviu Rebreanu mi-am dat seama că această perioadă nu-i doar o paranteză între perioada „marilor clasici" și cea „dintre cele două războaie" și nici o rampă de lansare pentru ce vor da mai tîrziu unii din tinerii scriitori ai epocii. Ea a durat aproximativ 16 ani și are o configurație aparte chiar dacă „marii clasici" care au trăit (Caragiale, Delavrancea, Duiliu Zamfirescu, Ion Slavici, Macedonski, Vlahuță) nu au mai dat decît puține opere care să-i reprezinte și să fie consonante cu noile talente afirmate la început de secol. Totuși, o repet, nu-i vorba de o epocă de tranziție, deși interesul față de ea crește și prin faptul că în acești ani s-au întîlnit marii clasici amintiți (lipseau numai Eminescu și Creangă) cu mulți din cei ce își vor pune amprenta asupra epocii interbelice ((Rebreanu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Lucian Blaga, Adrian Maniu, Nichifor Crainic, Tudor Vianu) ca să nu mai vorbesc de Eugen Lovinescu pe care l-am amintit. După cum epoca a fost greșit cunoscută datorită obstinației cu care în timpul anilor '50 a fost înfățișată acțiunea lui N. Iorga în anii **Sămănătorului**, calificată drept retrogradă, diversionistă etc. Apariția în 1979 a antologiei **O luptă literară** care cuprindea totalitatea textelor lui N. Iorga din **Sămănătorul** a demonstrat democratismul acțiunii sale, generozitatea intențiilor chiar dacă mijloacele de împlinire a lor nu erau cele adecvate. Cînd se va cunoaște activitatea complexă a lui

(Continuare în pag. 14)

GEORGE ARION ■

Vămile frumuseților

Într-o familie cu largi deschideri spre frumos (deși tot inginerească) fiul nu se putea numi decît Nour, ca-n proza eminesciană. Inginer și el. Nour Crișan face însă pictură, cu un talent și o artă care m-au încîntat. Am mai scris despre el în **Familia** dar fără să mă fi pătruns atît de profund și de amănunțit de valoarea reală a tablourilor lui care acum încep să mă obsedeze și ca o melodie preferată.

De altfel tablourile tînărului inginer clujean au în fibra lor intimă modulări, volute muzicale. Astfel o **Mașină** în care albastrul și violetul aduc apele spre înserare, valurile curg pe spații și ritmuri melodice, parcă le auzi murmurul muzical. În orele lenes orientale. Sus, norii curg și ei ca pe portative. Impresia e lăsată de armoniile, de simetriile curbelor dispuse fluent în pagina tabloului, așa cum vedem realmente, cînd o auzim, muzica apelor.

Un alt tablou, unde simțul culorii, as zice sentimentul acut al culorii, cucerește și fascinează sînt **Florile**, un fel de ikebană românească, în aranjament aparent dezordonat, a unor fire de trandafiri și de garoafe, sub tutela albului forfecat al unei margarete. Culorile sînt vii dar nu tari. — suflate ușor într-un fel de argintărie colbuită care e lumina sau aerul amiezei sau amîndouă la un loc. Și aici culorile cîntă, dar de data aceasta cu susurul havuzurilor și al albinelor și al ciripitoarelor din grădina toropită.

În fine, două **Peisaje** executate în două tehnici, una clasică, de acuarelă, cu petele culorilor lăsate să se așeze comod în forme, cu hotarele ușor tremurate, ca în guașe. Peisajul este simplu, o colină cu niște arbori, dar efectul vine din unghiul inteligent și fantezist din care pictorul îl scrutează și în felul în care îi discerne lumina ușor confuză. Cel de-al doilea, într-o tehnică modernă de culoare suflată, spirituită, aproape că repetă elementele din primul, numai că ritmul lor e altul, lumina cade cu un alt duh ocrotitor și le dă altă așezare în spațiu.

Toate aceste virtuți artistice și tehnici de realizare presupun vocația și cunoașterea picturii, stăpînirea legilor ei intime pînă la cele mai mărunte chichițe, de către un autodidact în materie de belle arte dar deja cu un palmares substanțial de expuneri.

Mă simt sufletește obligat să lupt și eu pentru expozițiile lui următoare, pe unde mă călătoresc și am prieteni cu aplicare spre artele frumoase.

Prin maturitatea, bogăția și prețioasa artei sale picturale, Nour Crișan a ieșit din lumea debuturilor — și promisiunilor ritos trîmbițate și a ajuns în lumea noastră a celor trecuți prin toate vămile frumuseților transfigurate, ajungînd colegul nostru de muncă și de vise.

AL. ANDRIȚOIU ■

Romanul istoric

Se manifestă în acest moment o evidentă dinamică a cererii și a ofertei pentru narațiunea ce aduce în conștiința cititorului trecutul, lumea închisă în documente, mărturii, jurnale, în arhive ce se vor cercetate cu migală. Apar numeroase asemenea lucrări în formule variate, într-o mare diversitate de viziuni romanești.

Există o istorie a romanului istoric și ea ar putea merge pînă la limita epopeei. Întotdeauna oamenii au dorit să-și cunoască antecesorii și prin ei propria condiție umană : metafizică, morală, psihologică, națională. Curiozitatea intră în gesturile firești ale fiecăruia. Unii se mulțumesc cu istoriile familiei — viețile povestite oral ale bunicilor sau străbunicilor, alții vor mai mult : biografia oamenilor celebri, configurarea unui moment de răscruce al trecutului (un eveniment care a modificat mersul vremurilor), felul de viață al celor ce ne-au precedat, viața lor cotidiană etc., iar alții cer chiar fantezii curate, cu iz de epocă apusă (așa cum îți place să privești sau să pipăi o dantelă veche), povești cu personaje costumate pitoresc și evoluînd printre decoruri asemenea, mereu înghesuite de aventuri nepreăzute. Dar a apărut, și nu de ieri, de azi, cititorul avid de romane istorice de un fel aparte și cred că el are cîștig de cauză, estetic vorbind. Este cel care dorește să-și formeze o imagine a „realității secunde", cum o numește Camil Petrescu. Autorul romanului **Un om între oameni** definește astfel această noțiune sintetică, foarte necesară în definirea genului autentic de roman istoric modern. Această „adevărată realitate secundă" este cea pe care scriitorul trebuie s-o creeze din datele realității originare pentru a o expune „din nou interpretării istoricului și analizei adînci", concentrată fiind pe „liniile esențiale" ale momentului. Conceptul de „realitate secundă" nu este neglijabil. Mai întîi în el se găsește expresia concisă a dublei naturi a lumii romanului istoric — aceea de a aparține trecutului, dar și prezentului, apoi ea presupune o selectie, o intuire a esențialului uman, social și istoric, supunînd detaliul documentar unei demonstrații de ordin moral, psihologic etc. Analiza unui moment istoric scoate la iveală specificitatea comportamentului uman, dar și modul în care omul de atunci, ca și cel de azi, se integrează timpului său și-l exprimă, conservînd o anumită generalitate.

În paginile romanului lui Ernesto Sábato, **Abbadón Exterminatorul**, recent tradus excelent în românește de Darie Novăceanu, am întîlnit această frază impresionantă : „unicul lucru care ne aparține este ceva ce nu mai avem : trecutul". Amintirile copilăriei și tinereții provoacă fiecăruia dintre noi o stranie uimire și un fel de curiozitate nostalgică. Istoria este pentru o colectivitate locul unui refugiu în sine și al unei cunoașteri pe cît de îndiscretă pe atît de revelatoare. Întîlnirea cu cel care au fost înaintea noastră ne stimulează plăcerea unei superiorități și a unei melancolii. Pe de o parte știm mai mult despre ei decît despre noi, știm ce s-a petrecut cu proiectele lor, cu ideile lor, cu urmașii lor. S-ar zice, astfel, că-i dominăm, că le sîntem niște părinți mai înțelepți. S-ar zice că le dominăm destinul prin cunoașterea consecințelor actelor lor și de aceea în substanța majorității romanelor istorice moderne, de o autentică modernitate, s-a infiltrat subtil ironia. (Nu vreau să mă refer aici la parodia istorică, la narațiunea comică pe teme istorice, ci la romanul care trăiește, se hrănește dintr-un fel de amărăciune a scriitorului, provocată de similitudinea epocilor scurse cu cele prezente sau de conștiința rezultatelor tragice ale unor eroisme utopice și sublime. Este o ironie deloc veselă, deloc exuberantă, dimpotrivă, chinuită de luciditate și aflînd mereu în varietatea faptelor întîmplate demult, un mecanism general — conflictul dintre aspirație și conjunctură, dintre ideal și imprevizibilul sau previzibilul rezultat al actelor umane cele mai generoase). Este o ironie generată de sentimentul unui segment de timp închis. Încercînd să refac mental scena abdicării lui Alexandru Ioan Cuza, în ultimul volum al **Prințului Ghica**, și mărturisind cuiva simpatia mea pentru domnitor și dorința de a-l salva, mi-a oferit strania soluție : „dacă avea două pistoale în sertarul de la noptieră de ce nu i-a amenințat pe ofițerii care îi cereau abdicarea ? Fă-l să scoată pistoalele alea !" Aș fi vrut, deși ceea ce era impresionant în scena ca atare nu mai avea preț, dar nici n-o puteam face pentru că Alexandru Ioan Cuza n-a făcut-o și eu nu-i puteam schimba destinul — destinul lui, în care stă scris că a abdicat cu o nobilă mîhnire. Exact acest fel de momente închid o narațiune istorică, o determină să-și îngrădească fantezia în limitele date, dezvoltînd însă ceea ce se numește, de obicei, „interpretarea" lor. Spuneam că întîlnirea cu imaginea celor ce au fost ne stimulează pe de altă parte și o vagă melancolie. Ea se insinuează cu oarecare vicleșug în conștiința scriitorului, căci nu poate decît să constate cît de inocenți se găsesc ei în fața viitorului, devenit pentru noi trecut, crezîndu-l după imaginația lor cu totul altfel sau, în orice caz, văzîndu-l cu mari, mici, dar semnificative diferențe. Această melancolie susține o emoție aparte a creatorului în fața propriilor săi eroi reali istoric.

Eroarea celor care scriu romane de acest tip este că nu-și păstrează intacte atît ironia, cît și nostalgia. Unii intră într-o transă mistică aproape și idealizează sau schematizează moral istoria, alții o demitizează abuziv. Se pierde un sentiment uman firesc față de trecut și textul capătă o rigiditate ori solemnă, ori frivolă.

Istoria romanului istoric se cere cercetată, noțiunea trebuie definită ; chiar dacă nu va fi posibilă o elucidare completă, reperele genului se pot aproxima.

DANA DUMITRIU ■

Viața culturală la zi

Vitrina cărților

● Un substanțial volum de **Eseuri**, sub semnătura lui Anton Dimitriu, a apărut nu demult în „Biblioteca Eminescu" a editurii cu același nume. Cele trei secțiuni ale sumarului **(Știință și cunoaștere, Alétheia, Cartea întîlnirilor admirabile)** acoperă o tematică vastă, de mare deschidere a gîndirii, supunînd — după cum ne avertizează o notă a autorului — toate subiectele unei singure metode, avînd un triplu aspect: logic, istoric și hermeneutic. Din prefața lui Anton Dimitriu, cîteva rînduri sintetizează intențiile acestei culegeri de texte, sugerînd cu discreție și modestie continuități, linii de forță, într-un cuvînt, unitatea unei opere de cea mai mare importanță pentru cultura noastră: „Cititorul acestei cărți va lua contact cu unele dintre cele mai mari realizări ale științei contemporane, dar, în același timp, el va afla și că marile și fascinantele cuceriri ale științei ridică probleme extrem de delicate, atît din punct de vedere logic, cît și filosofic... (...). În aceste eforturi de înțelegere a enigmelor relevate de înseși succesele științei se înscriu și studiile noastre".

● **Eminescu și romantismul german** se intitulează recentul volum al Zoei Dumitrescu-Buşulenga (Editura Eminescu 1985, în colecția „Biblioteca Eminescu"). Cartea reia, la alte dimensiuni și cu altă „bătaie" în profunzime, preocupări mai vechi ale autoarei, explorînd cu aceeași neorgolioasă emoție „mereu neatinsul, mereu parcă tot mai îndepărtatul orizont al culturii poetului". Pornind de la achizițiile cele mai recente în domeniu (studiile de comparatistică apărute la noi în anii din urmă, privind opera eminesciană) și punînd în lucru binecunoscuta forță integratoare și de pătrundere a scrisului său, Zoe Dumitrescu-Buşulenga adaugă în bibliografia exegezei eminesciene un titlu necesar și, în același timp, de referință.

● O reîntîlnire, datorată Editurii „Cartea Românească", repune în circulație celebrul roman a lui Dumitru Radu Popescu, **F.** Răscruce a prozei românești contemporane la vremea întîiei sale apariții, **F** a marcat nu numai o viziune inovită asupra mijloacelor epice, ci și punctul inițial al unei direcții stilistice încă în actualitate. O nouă lectură este, în cazul unei asemenea cărți, un lucru foarte oportun și care aruncă lumini noi, adesea neașteptate, asupra ultimelor două decenii de proză, asupra ierarhiilor, evoluțiilor, virstelor și filiațiilor unei etape.

● A apărut cu modificări neesențiale, cea de-a doua ediție a volumului **Timpul trăirii, timpul mărturisirii..** (Cartea Românească, 1986) de Eugen Simion, admirabilul „jurnal parizian" redactat în urmă cu cîțiva ani, după o ședere mai îndelungată în capitala Franței. Scris împotriva oricăror ambiții de turist cultural („gen din ce în ce mai răspîndit și mai greu de suportat în literatura contemporană", cum zice criticul), acest volum de însemnări încearcă să descifreze o filozofie și o psihologie fidele spiritului francez, dar și intelectualului

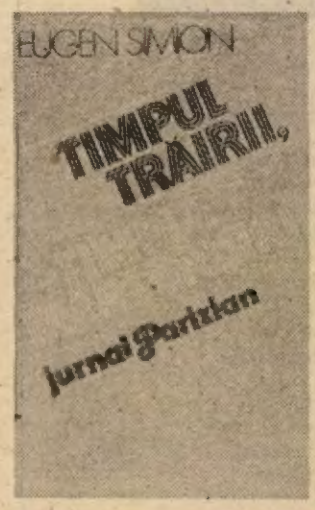

român, educat la confluența a două mari culturi. Scrisă cu o mare plăcere a povestirii (vocația aceasta nu i-a lipsit niciodată autorului) și cu o pasiune a portretului demn de un „fiziolog", cartea lui Eugen Simion reamintește cititorilor că un critic e întîi de toate un scriitor.

● O surpriză de la Editura Dacia: trei sute de pagini inedite de publicistică I.L. Caragiale, recuperate de istoricul și criticul literar Marin Bucur din presa vremii. Temerară, întreprinderea lui Marin Bucur își propune nu doar să adauge operei marelui scriitor titluri noi, ci și să impună istoriei literare un alt chip al ilustrului clasic, destul de neglijat: gazetarul. Selectate prin consultarea unui impresionant număr de ziare și reviste, în principal pe principiul **atribuirii** (articolele fiind deci nesemnate, ori semnate cu pseudonim), textele își așteaptă comentatorii. I.L. Caragiale, **Restituiri** (Articole, „Bucureștiuri", „diverse", „mofturi", note însemnări, texte literare și traduceri din ziarele **Alegătorul liber, Unirea democratică, Voința națională, Constituționalul, Era nouă, Gazeta poporului** — identificate, transcrise și comentate de Marin Bucur) va suscita, cu siguranță, un larg interes.

● Titluri noi, din literatura universală, în colecția „Biblioteca pentru toți" a Editurii Minerva. Romanul **Unul dintre cuceritorii noștri**, de George Meredith este tradus, prefațat și îngrijit de Antoaneta Ralian. „Cititorul — ni se spune în prefață — trebuie să fie pregătit să cunoască nu un romancier obișnuit, ci un gînditor, un eseist, un poet, un critic al societății, un dascăl, care îmbină poezia, comedia și drama vieții reale...". Avertismentul devine... tentație.

● În traducerea lui Andrei Ionescu (care semnează de altfel și prefața), aceeași editură ne oferă **Memoriile postume ale lui Brás Cuba** de Joaquim Maria Machado de Assis. Contemporan al romantismului european, scriitorul brazilian se înscrie într-o direcție literară extrem de preocupată de culoarea „indigenă" a operelor artistice, de raportul între național și universal. Romanul de față reprezintă însă o cotitură neașteptată în creația autorului, în sensul unei scrituri foarte moderne : o „nouă aventură estetică... susținută de o inspirație cu totul nouă".

TANIA RADU ■

Comunicările susținute la Colocviile de pînă acum ale revistei Transilvania din Sibiu s-au transformat, după cum se vede, într-un evantai de cărți ce confirmă înalta ținută spirituală a acestei manifestări la care au participat în timp cei mai de seamă comentatori ai fenomenului literar-artistic din țara noastră.

CAP LIMPEDE

● **Scriitori străini despre România.** Un dialog epistolar între scriitorul și diplomatul Robert de Flers și Madelaine Mirzescu, soția diplomatului român Ipolit Mîrzescu, publică eleganta revistă **Manuscriptum** (nr. 2/1986), bazîndu-se pe documentele furnizate de istoricul literar Nicolae Scurtu, cercetător tenace și minuțios de la care așteptăm multe restituiri și care întocmește și referințele bio-bibliografice ale epistolarului. Pentru cei ce nu cunosc împrejurările în care Robert de Flers a călătorit în România, despre care a mărturisit că e o țară care lasă „mult în urmă ospitalitatea Scoției", trebuie să spunem că literatul străin a fost, în perioada 1916—1919, mereu alături de armata română și a îndeplinit numeroase ordine și misiuni ce i-au fost încredințate, fiind și ambasador al Franței în țara noastră. Ca atașat la Statul Major al armatei ruso-române, el a călătorit de la Iași la Salonic, cu avionul, pentru a purta convorbiri semnificative pentru români, după cum se știe, cu generalii Franchet d'Esperey și Berthelot. La Iași, diplomatul, a cărui comedie **Amorul vechcază** (scrisă împreună cu G. A. de Caillavet) a fost tradusă la noi de Dimitrie Anghel, o cunoaște pe Madelaine Mirzescu; sfîrșită din viață în 1946, o femeie distinsă și de o frumusețe indiscutabilă, după cum o înfățișează fotografiile, care i-a prilejuit francezului numeroase considerații despre felul de a fi al poporului român, despre țara noastră în general, despre care mărturisea într-o depeșă : „Nu e de mirare că e atît de ușor s-o iubești și că-i ești sincer atașat". Scrisorile, culante și respectuoase, uzind de o retorică a grațiozității, unele („De astă dată mi-am pus în cap să ajung lîngă dumneavoastră înaintea generalului — am cîștigat ? — Ce drăguță erați aseară sub pălăriuța dumneavoastră teribilă !"), au, altfel, și un caracter de document politic (Iată un comunicat excelent — și cîteva mici hîrtii de distribuit — din care rezultă că Franța continuă să considere România drept aliata ei"). În 1919, Robert de Flers părăsește România și, după ce dispare din viață, la opt ani de la întoarcerea în țară, Parlamentul din București va ridica ședința, aflînd vestea sfîrșitului, în semn de cea mai adîncă recunoștință. Scrisorile comunicate de Nicolae Scurtu sînt un semn în plus al frumosului renume pe care românii și l-au dobîndit de-a lungul istoriei.

● **Migdale amare.** În același număr din **Manuscriptum**, o scrisoare inedită a lui G. Topîrceanu, printre altele comentate de Ileana Ene, probează din nou acea inefabilă combinație de tristețe, umor și virulență, prezentă și în poemele sale. Trimisă soției lui Emil Gîrleanu, într-un moment de supărare și de necaz, epistola se încheie cu un apel afectuos și cu o săgeată ascuțită : „Vă rog să nu mă părăsiți. Să dovediți încă odată că femeile sunt mai statornice în prietenie și mai filantropice decît bărbații (cari, cînd ești departe de ei, devin măgari și uită)". Uită sau ezită, precum măgarul lui Buridan !

● **Discreție.** La o întrebare pe care Nicolae Băciuț o pune, în **Vatra** (nr. 9/1986), criticului și poetului Ion Pop, aflăm din partea celui din urmă o frumoasă profesiune de credință, pe care, chiar dacă nu și-o poate asuma din motive temperamentale, oricine este obligat s-o prețuiască și s-o admire în consecință : „În ce mă privește, sînt mai rezervat, nu-mi place să mă înghesui în avanscenă. E poate și o deficiență aici, — spiritul polemic de exemplu, mă caracterizează mai puțin decît pe alți confrați. Mi se pare, apoi, că o anumită distanță este necesară și binefăcătoare pentru o mai justă și mai echilibrată viziune asupra lucrurilor. Din punctul meu — nu prea înalt, ce-i drept — de observație, «mondenitățile» vieții literare îmi apar destul de estompate, iar «zgomotul și furia» ei, oarecum în surdină. Am sperat, pe de altă parte, că nu trebuie întotdeauna să strigi pentru a fi auzit...". Sinceritatea și modestia lui Ion Pop fac cît o etică.

● **Expoziție.** S-a deschis în aceste zile, la Galeriile „Pro Arte" din Lugoj, expoziția de ceramică a tinerei plasticiene Carmen Paiu, cu piese de o frumusețe stranie, de o sugestie a materialității în mișcare mai mult decît interesantă, obținută prin degradeuri coloristice și prin ondulații de planuri. Farfurii ce se suprapun după efecte studiate, platouri cu diformități aproape de impresia exploziei materiale. **(Radu G. Teposu)**

Cu umor, despre oameni

Termeni ca „universul creației", „viziune", „concepție artistică" ne sînt foarte familiari și am fi intrigați să nu-i întîlnim în comentariile expozițiilor de artă. În construcția unui univers intervin factori externi și interni și cu toate că sugestiile din lumea înconjurătoare, adică factorii din afară, arată importanță în conturarea viziunii despre lume mai mare însemnătate au predispozițiile. Dovadă că la aceleași realități, artiștii reacționează diferit.

Creatorii adevărați, aceia despre care putem spune cu toată îndreptățirea că s-au constituit ca univers de idei și soluții plastice sînt, totuși, mai puțini decît ne asigură criticii de artă.

Ilona Benczedi, sculptor din școala clujeană — activînd acum la Zalău — este un astfel de artist puternic motivat sufletește pentru ca tot ce lucrează să poarte marca viziunii. Fiică a lui Sandor Benczedi, unul din remarcabilii noștri creatori de „plastică mică" înzestrați cu o ironie frustă, apropiată de sarcasm, Ilona Benczedi a moștenit de la părintele său ironia, a fundamentat-o printr-o temeinică învățătură artistică în Institutul de arte clujean și, odată începînd să expună, s-a făcut destul de repede populară prin figurinele și grupurile de personaje în ceramică pictată înfățișînd stări. Sculptura e cunoscută artista mai puțin fiindcă, precum toți ironiștii, Ilona Benczedi stă deoparte, oarecum uimită de efectul invențiilor sale. E o sculptură care povestește cu un umor nițel atroce despre oamenii lipsiți de umor, fapt ce stîrnește publicul și produce o simpatie încordată. Publicul simte francheța și calitatea meșteșugului, e fascinat de viața degajată de aceste plăsmuiri în pămînt ars, sesizează vigoarea punctului de vedere, dar se simte analizat de artist, veșbeat de privirea lui sagace și, de aceea, lipsit de apărare. Există oameni a căror inteligență incomodează, fiindcă e într-o alertă continuă și produce, la rîndu-i, alertă.

„Rafinații" sînt într-o astfel de manifestare artistică, în dilemă : nevoiți să recunoască excepționala înzestrare a Ilonei Benczedi, dar stăruind să se întrebe dacă nu cumva excesul de „narațiune" și de parabolă nu dăunează creației.

Mai întîi că în sculptura bună, ce-și propune a vorbi despre omenesc în datele omenescului, nu putem afla nici exces de narațiune, nici minus narativ. „Povestirea" e aici un mod adecvat țelului. Important e cum se desfășoară ea, dacă are nerv și expresivitate. Teatralitatea grupurilor de figuri semnate de Ilona Benczedi este indiscutabilă, însă nu-i mai puțin adevărat că realizarea e atît de veridică, de încărcată de spirit, încît aproape că nu mai avem prilejul să ne întrebăm dacă sculptura trebuie să fie ori să nu fie teatrală. Virgil Mocanu, într-o elogioasă cronică a expoziției, observă cu dreptate că artista posedă „ceva mai mult decît talentul imediat". Ilona Benczedi dă asigurări de continuitate a talentului, de împlinire prin efort și sedimentare, dă — cum s-ar zice — garanții. Or, numai artiștii trăind cu febrilitate idei, ferm așezați într-un univers știu să impună, fără să trudească neapărat la asta, sentimentul a ceva cu durată, de natură a se împlini și diversifica în timp.

Cred că o mare expoziție națională pe tema „umorului în artele plastice" ar releva un filon relativ puțin considerat, dar mult mai productiv decît se crede îndeobște. Această expoziție ar dovedi că și în creația plastică ironia reprezintă o soluție de schimb, ameliorativă și orientativă. Nu e nici un secret că în toată lumea artiștii încep să se întrebe asupra a ceea ce s-a cîștigat în artă în perioada postbelică, dar mai ales asupra a ceea ce s-a pierdut și că „subiectul", în felul în care l-a stabilit tradiția, își reclamă drepturile într-un chip extrem de convingător.

TUDOR OCTAVIAN ■

Adevăruri poetice

Cine a citit cu luare-aminte **Iubire de piatră**, volumul de debut al lui Aurelian Titu Dumitrescu, recunoaște în recenta lui carte, **Antumele 4 și 5** (Editura Litera), elemente esențiale ale viziunii existenței poetice care se conturează acolo. Tînărul poet are, evident, capacitatea de a descoperi semnele unei lumi organizate după legi care, la prima privire, par haotice și absurde ; dar cărora el le intuiește temeiurile logice, ordinea necesară.

Nu știu cît de exactă e plasarea poeziei lui Aurelian Titu Dumitrescu într-un teritoriu expresionist. Am senzația că nu aceasta e intenția tînărului poet. „Sacralitatea bufonă" a personajelor sale — despre care vorbește cu dreptate prefațatorul volumului — nu are nimic din prăbușirile simbolizate de clovnii și de fantoșele picturii lui Kutter sau a lui Hofer. Nimic din halucinația aceea tragică în care sînt puse la îndoială însuși temeiurile raționale ale lumii.

Aurelian Titu Dumitrescu înregistrează, pur și simplu, înfățișări ale unei lumi văzute, poezia lui are ceva din semnificațiile grave ale plînsului fără mască al clovnilor lui Tonitza. Peisajele lui au sensul grotescului dureros al desenelor lui Jiquidi în care expresionistă e doar tema, dar nu și gramatica formelor : „în colțul străzii apărea șchiopătînd un infirm / trecea să ducă laptele copiilor crescuți de bătrîne / unele avuseseră cai și averi / povesteau în secret copiilor ce le dădeau să bea lapte".

Aparența bufoneriei e, astfel, ipostaza autoironică a tragicului pe care poetul îl descoperă în universul sordid al mahalalei de odinioară, populat de o faună umană halucinantă : „beat duceam după mine piticii orașului / trupul îmi căpăta ceva nobil și temător / o grijă pe care pentru mine n-o mai îngăduiam / era conservată pentru piticul ce nu se lăsa înșelat". Biografiile — imaginare sau nu — ale personajelor devin, astfel, argumente ale unei necesare, obligatorii dualități în care Aurelian Titu Dumitrescu învăluie lumea amintirilor sale — imaginare sau nu : „femeia trecea prin viața mea / ca o moarte de porumbel prin memoria unui copil". Sau : „era nevoie de timp pentru a îi se întoarce în aer frumusețea / așteptau și nu i se puteau opune / un zbor pe care îl atingeau numai uneori cu aripa / o liniște blîndă ca o închipuire". Sau acea piesă de picturalitate delicată care e **Portret de bătrînă, al femeii pe care „culcușul de peste noapte al pisicii o apăra și o lăsa să treacă / violența ierbii crescute pretutindeni nu o mai putea îndepărta"**.

De fapt, întreaga lui poezie e o expresie a vizualului ; dacă elementul vizual capătă sau nu valoare alegorică, dacă el trece dincolo de semnificația imediată, aceasta e o altă problemă. Am crezut întotdeauna că discutarea unei poezii din perspectiva descendenței ei din anume modele stabilite de exeget e semnul unui comparatism rudimentar, fără nici o consecință în planul valorii. De aceea, am convingerea că și versurile lui Aurelian Titu Dumitrescu au dreptul să fie înțelese pe temeiul adevărurilor poetice, al grotescului dureros și al aspirației la frumusețe, mereu contrariată, mereu reluată, pe care le conține imagistica lui, prin excelență vizuală.

Un cuvînt despre înfățișarea grafică a volumului de o eleganță reținută, la care desenele inteligente ale lui Mircea Dumitrescu contribuie decisiv.

DAN GRIGORESCU ■

Spiru Vergulescu : Case la Constanța

CAP LIMPEDE

● **Restituiri.** Din nr. 4/1985 al **Revistei de istorie și teorie literară**, dens și interesant, reținem cu precădere **textele inedite**, de data aceasta importante, toate, nu numai ca documente istorico-literare, dar și ca literatură, propriuzisă, aparținînd, fără excepție, unor mari scriitori români și străini. Ne întîmpină, deci, în ordinea punerii în pagină : piesa de teatru **Oameni și pietre** (1943) de Mircea Eliade, construită pe două idei majore ale gîndirii sale : „camuflarea sacrului, în profan și tema labirintului" ; **Itinerariul spiritual** al lui Michel Butor, ajuns la a XI-a „secvență", consacrată în continuare discutării romanului său **Portrait de l'artiste en jeune singe ; Pe Dunărea romană** (1933) de Cîb I. Mihăescu, memorial de călătorie pînă în prezent ignorat, gîndit românește, tradus în franceză și, acum retradus în română ; **Pseudojurnalul** (1933-1954) lui Emil Cioran, extras din scrisori către Mircea Eliade (iulie 1935 : „Gîndirea trebuie să fie o goană terapeutică în sens cosmic. As vrea să ling toate rănile acestei lumi", decembrie 1935 : „Iubesc totuși o patrie, fiindcă lumea nu-mi este una" ; decembrie 1937 ; „Orice tristețe este o solidaritate cu Parisul !", ianuarie 1940 : „De n-ar fi soarta acelei țări ce mă urmărește încă, m-aș aranja cumva cu treburile vieții... Acum, cînd mă năpădesc presimțiri triste, îmi dau seama cît țin la România, ce nefericit m-ar face dispariția ei") ; partea a treia, **Seducția luciferică**, din **Profesiunea de credință** a lui Heinrich Schirmbeck, a cărui autobiografie literară se dovedește a fi de-a dreptul fascinantă ; în sfîrșit, **Jurnalul politic** (1931) al lui Octavian Goga, document uman și socio-politic de prim ordin. Acestor pagini inedite li se adaugă, **Confesiunile literare** ale lui Constantin Noica („În științele omului nu e destul să ai **invrednicire**, trebuie să ai și **vrednicie**"), precum și răspunsurile la întrebările **De ce scriu ? În ce cred ?** ale lui Ștefan Aug Doinaș („Cred că arta scrisului este chemată să pună în lumină tîlcurile ascunse ale lucrurilor, să definească și să susțină un ethos ; cred că poezia este capabilă să sporească sentimentul Ființei ; că angajarea într-un asemenea demers generator de valori expresive poate să constituie nu un simplu alibi existențial, ci chiar o biruință a Spiritului asupra pasagerelor demonii ale Istoriei"), Fănuș Neagu („Scriu în speranța că și Cuvîntul cel care a fost mai întîi, ar putea sluji omului.)

Cronica literară

de Al. Piru

Chei pentru labirint

Așa își intitulează Marian Popescu eseul său despre teatrul lui Marin Sorescu și D.R. Popescu (Cartea Românească, 1986). „Ne imaginăm, scrie el, labirintul ca pe un spațiu deschis, aflat în insula Creta sau altundeva, un spațiu în care există căi și nu știu ce căuta cheile. Dezbaterile teatrului modern — în cazul nostru, ale dramaturgiei lui Marin Sorescu și D.R. Popescu — se desfășoară însă aidoma într-un labirint format din una sau mai multe încăperi închise. Opera dramaturgilor români oferă chei pentru ieșirea spre lumină, în aer liber, din propriul labirint sufletesc, unor personaje deosebit de originale."

Marian Popescu este un autor informat, în prezent, aș zice, cel mai bun specialist tînăr în materie de teatru. Pentru viziunea lumii ca labirint, în arte și literatură, a pornit de la G.R. Hocke (**Das Welt als Labyrinth, Manierismus in der Literatur**), dar a apelat și la Paolo Santarcangeli (**Cartea labirinturilor**), Claude Gilbert Dubois (**Le Manièrisme**), Emmanuel Jacquart (**Le Théâtre de dérision. Beckett, Ionescu, Adamov**), diverse alte studii privitoare la teatrul absurdului (Esslin), avangardei (Leonard K. Pronko), teatru în genere (Pierre Larthomas, **La langage dramatique**, George Steiner, **The Death of Tragedy**, John Gassner, **Formă și idee în teatrul modern**, Maurice Gravier, **L'art du théâtre**) etc. Dintre dramaturgii mai puțin cunoscuți la noi citează pe Félicien Marceau (**L'Oeuf**, 1956), belgian, născut în 1913, Antonio Buero Vallejo (**La Fachada**), spaniol, născut în 1926, Harold Pinter (**No Man's Land**, 1975), englez, născut în 1930, Fernando Arrabal (**Le Labyrinthe**), francez din Marocul spaniol, născut în 1932, **Peter Handke**, autor de piese de vorbire (**Spreschstücke**) sau experimente (**Publikumsbeschimmpfung**, 1966), german, născut în 1942.

Autorul mărturisește că și-a scris eseul său în structura lui fundamentală între 1975—1981, aducîndu-l la zi în continuare doar sub raport bibliografic. Consideră că opțiunea celor doi dramaturgi pentru viziunea lumii ca labirint, pentru „cuvîntul teatral spus de personaje în căutarea activă a centrului labirintului lumii, a luminii, adică a adevărului ființei umane" ține de manierismul înțeles ca modalitate reproductivă de valori estetice, cu consecințe însemnate în privința inovării teatrului, a depășirii realismului de tip fotografic : „În marile zone de lumină și de întuneric ale ființei noastre, labirint izvodit de atîtea înțelesuri și neînțelesuri, piesele lor sînt posibile chei pentru intrări faste în labirint, pentru a ajunge, în centrul său, la conștiința supremei idei de umanism".

Labirintul, model de perfecțiune geometrică, a lumii, dar și mecanism absorbant, provocat de o eroare inițială, e asaltat de personajele teatrului sorescian pe trei direcții. Drumul spre perfecțiune (**iter perfectionis**) al lui Iona, în fond o cale de autocunoaștere, începe din interior spre exterior. Din pîntecul unei balene sau de pe pămînt, dintr-un orizont închis într-o suită infinită de alte orizonturi, nu există ieșire, absolutul nu e nici în contingent, nici în transcendent, drumul trebuie parcurs în sens invers, înapoi, spre propriul eu, în imanent, unde se află esența. La fel. Paraclisierul nu ajunge să cunoască divinitatea către care năzuie, aprinzînd lumînări, dar se realizează consumat în propria-i flacără, ca într-un holocaust, ardere de tot, printr-o eliberare a propriului spirit, așadar printr-o re-naștere. Cît despre Matea, aici ieșirea din labirint are loc printr-o naștere propriu-zisă care nu e numai o anulare a angoasei fiziologice, dar și o revenire la fericirea primordială, paradisiacă, prin anularea timpului profan. Ar fi, crede Marian Popescu, trei personaje asemenea celor numite de Unamuno „agonistas", a căror însușire specială e de a fi „expresia liberă a voinței lor de a fi ei înșiși".

Personajele lui Marin Sorescu consacră perspectivă unei victorii a spiritului, cele ale lui D.R. Popescu se angajează într-o ofensivă împotriva inumanului, a deziziunii, a falsului progres al cunoașterii, al suficienței. „Mă obsedează, spune undeva dramaturgul, ideea labirintului ca spațiu al lipsei de rațiune unde monstrul înghite flămînd vieți și oameni... A fost nevoie de o idee, de o dragoste, de un fir de ață, ca acest imperiu al nopții să cadă, a fost nevoie de cunoaștere, de rațiune, de o sfîntă lege a firului de ață, ca monstrul să fie răpus. Libertatea vine dintr-o idee, întunericul a fost învins de o idee."

Analiza teatrului lui D.R. Popescu e împărțită în cinci secvențe. În prima, **Labirintul — criză a identității**, sînt recenzate **Balada pentru nouă cerbi** (căutarea propriei identități în lume, în afara determinărilor oferite de autoritatea paternă, se soldează cu moartea a nouă frați) și **Acești îngeri triști** (căutarea zadarnică a doi tineri care s-au visat urcînd uniți spre cer, ca în tabloul lui Chagall, a adevăratei uniuni, realizabilă doar în plan mitic). **Trei drumuri în labirint : curajul, lașitatea, adevărul**, a doua secvență are în vedere **Pisica în noaptea Anului Nou** (tatăl revenit în familie după o condamnare și încercînd sau determinînd schimbări de atitudine în rîndul celor care-l credeau pierdut), **O pasăre dintr-o altă zi** (trei personaje suspectate de dispariția/moartea unui al patrulea) și **Ca frunza dudului din rai** (personajul principal are viciul adevărului, fără efect într-o lume alienată, pe dos). Degradarea umanului e urmărită în **Pădurea cu pupeze** (existența ca trăire a aparenței, simbolizată prin pasărea frumoasă, dar urît mirositoare). **Candelabrul** (tiranla nefirescului odată instalat) și **Dormind pe un șarpe** (altă revenire nedorită în familie). În secvența a treia, **Pasărea și libertatea**, sînt prezentate piesele **Piticul în grădina de vară** (condamnata care triumfă asupra anchetatorilor născînd) și **Pasărea Shakespeare** (eseu despre libertate în labirint, drumul prin minciună nu duce spre libertate, adevărul nu poate fi susținut de un impostor). În fine, a patra secvență, **Homo ludens**, analizează piesa **Cezar, măscăriciul piraților** (puterea jocului perfect, realizat de travestiul puterii).

Ultimul capitol, **Deus absconditus — sau cheI pentru labirint**, demonstrează că labirintul poate fi luat în stăpînire, că Minotaurul, partea obscură a sufletului, partea de irațional, poate fi învins. Zeul ascuns este personajul care se regăsește pe sine însuși, pe care luciditatea îl scoate la lumină.

În teatrul lui Dumitru Radu Popescu sînt interpretări moderne ale miturilor, simboluri, teme și procedee (mitul lui Oedip, Egist, farsa tragică, **festa stultorum**, teatru în teatru, bufoni, ludici). O expunere mai amplă a eseului lui Marian Popescu ar fi cu neputință în acest spațiu. Urmărirea într-o addenda a unor filiații ale teatrului expresionist și absurd la Marin Sorescu ni s-a părut superfluă.

Barboşi, un loc unde, clipă de clipă se fac şi se desfac nesfîrşite trenuri

Gavrilă Manoliu, şef de manevră

Macazul

Turnul de control al sistemului de triere şi frînare a vagoanelor

Am văzut cum se nasc trenurile

Viaţă de om la C.F.R.

Cine a pus flacăra de sudură pe 2301327 în ce depou marginal, rece şi prăfuit, îşi aşteaptă mecanicul, ca un cal de curse jokeul ? Cît au umblat prin lume Trandafir şi Ioniţă şi-au uitat după ce au dus o femeie pe care au pierdut-o dintr-o incredibilă stupizenie. Trandafir îşi ridică puţin şapca, lovind scurt peste cozorocul lung şi albastru al lucrului să tacă pumnea în feliu subţiri, pentru un prinz aristocratic, luat pe ziare şi între telefoanele care zbîrnîie mereu. De aşteptat se ştie bombăneşte apărat al difuzoarelor de trioj, la radio se cîntă imnul, iar în difuzorul staţiilor de radioemisie se aud discuţiile dintre mecanicii porniţi la semnal în transgaţii morocănoşi. Ioniţă e îmbrăcat într-o salopetă unsă şi stă rezemat de sobiţă. El a fost fochistul de pe 230132, o vedetă a Moldovei, care aduna lumea prin gări, se încărca de flori şi stîrnea invidii şi rivalităţi. Ioniţă îşi desface buzunarul de la piept şi scoate un portmoneu vechiţi şi caută în el ceva. Trandafir ştie şi toată expresia lui optimistă se întoarce pe dos. Din portmoneu Ioniţă scoate o fotografie veche, îngălbenită. El şi mecanicul în faţa locomotivei, drepţi şi mîndri lîngă marchiză, ca să se vadă şi numărul. Maşina asta mi-a dat o casă, zice Ioniţă. Şi Trandafir, cu pîinea în mîna incrementită, zice „am de zile am fost numărul unu. Nu m-a luat nimeni. Pînă într-o zi, cînd iesarie ăsta s-a dus cu maşina la Bucureşti şi a pus în bătaie toţi banii care-i avea în casă şi, după o lună, s-a întors cu ea nichelată, legată în cercuri străluciitoare de alamă, cu o sirenă pe nota, ce nu se pierde-lute, unsă toată cu seu şi lăcută. Am încrement. Orieît am iubit-o, aşa n-o puteam face ! Şi ăla se umfla de plăcere cînd simţea cum fierbem.

Ea se arăta ca o bijuterie, ca o doamnă la bal. Se aduna lumea ca la farfuriî zburătoare". Şi de atunci a fost al doilea. A trebuit să suporte. Dar îşi aduce aminte. Scoate şi el o hîrtie. Să tot aibă vreo 15 ani. Uite, eu am fost printre primii autorizaţi să meargă cu o sută douăzeci la oră! La pante, scoţea tinerii pe coc. Ce timpuri cum bufuie sub mine, buf, buf, şi trăgeam semnalul. Noaptea la dosă, cînd mă apropiam de Galaţi, fluieram de două ori şi nevasîmea se trezea Ştefan, vine Stoian din somn ! Stoian Trandafir a fost vreme de ani de zile mecanic de clasă pe locomotivele cu abur. A dus trenuri accelerate şi trenuri rapide, convoale grele şi pentru fiecepeasa se, după un complicat examen, a fost uns cu sfînt de tură la tracţiune. Nimeni nu-şi imagina că în loc de bucurie, promovarea îi va aduce o mare tristeţe. Să iubeşti o locomotivă, apoi s-o pierzi, s-o vezi cum o leagă de altele şi o cară spre cine ştie ce depou sau spre fiecăre de sudură, cînd prăpădeaşcă, măcar ca atit să rămînă. Cu nişte fotografii, cu sirena şi cu uniforma De cîtiva ani se invaste numai în depou Mentinere. Şi în toată ţara numai semeiaăă Cînd se trezesc mecanicii şi primesc documentele să poată urca şi să plece imediat Stoian Trandafir e şeful lui Ioniţă. Ani de zile au alcătuit o partidă pe o maşină cu abur. Şi s-au reîntîlnit în remiza Barboşi Triaj. Ca într-un amestecător joc de mărgele, drumurile se despart, duc cine ştie unde, se varsă în altele, se întorc, se pierd, rătăcesc ani şi ani de kilometri, şi apoi, pe neaşteptate, te duc undeva cu o ţigară în faţă trecutului ca în dreptul unei enorme oglinzi. Dacă speraa să se mai întîlnească vreodată, atunci în orice caz, niciodată nu şi-ar fi imaginat că acesta ar putea fi locul. De mii de ori au plecat din Galaţi, au trecut pe lîngă dealul lugunat al Tîrghinei, întrebîndu-se ce dumnezeu o fi fost acolo sus, unde se văd nişte pietre. Treceau de măgurelul imens şi pîrlit, se uitau la cele cîteva case răzleţe, aşezate sub umărul dealului, ocoleau valul de pămînt sterp pe care stăteau ciocîrlaţi sătui. Şendreni, se ogîndeau o clipă în balta Mălinei şi apoi tăiau cîmpul nesfîrşit spre Brăila. Nici prin 1966, cînd s-a auzit de triaj, nu-şi puteau imagina ce va fi. Auzi doar că au văzut constructorii cum mută cimitirul Şendrenilor, cum taie dealul cu jeturi de apă sub presiune, cum dispar vechile grădini de pe coamă şi-n locul lor se cască o groapă enormă, pe fundul căreia se întind linii şi se ridică feluciie construcţii. Abia mai tîrziu şiruri dai oameni cu mii şi mii o glumă, că între Siret, balta Mălina, Şendreni şi strania căruia de pămînt a Tîrghinei se întinde ţinut din cele mai mari tinuţe ale ţării, prin care trec zilnic sute şi sute de trenuri de marfă şi călători, în care se triază anual aproape două milioane de vagoane. Barboşi a deveniţ cu anii un fel de centru nervos al drumurilor de fier care leagă Moldova de porturile Galaţiului şi ale Brăilei, care pompează spre Constanţa, Bucureşti şi Braşov sute de trenuri încărcate de pe vapoare, locul în care se pun la cale cele 18 trenuri care intră zilnic în combinatul siderurgic. În douăzeci de ani, dintr-un loc oarecare în mijlocul Bărăganului s-a născut un triaj celebru în toată lumea căfeiştilor, în cinda faptului că Barboşi nu-i decît un pîlc de case, nici măcar un sat în toată puterea cuvîntului. În toate birourile făcute la lumea ferată, Barboşi e totdeauna sus, lumea tăranilor dinspre Tecuci tinînd pe umeri şi-n palme neobosita desfacere. Companiere şi expeditere de trenuri de marfă.

Ana şi Barbu sau altă poveste cu Soarele şi Luna

Ana şi cu Barbu nu s-au văzut niciodată Ii desparte o movilă dulce şi cît o casă de bătrîn în vîrf. Nu s-au văzut, dar s-au întîlnit şi se întîlnesc mereu. Ana, e namele grupei de sosire, alcătuită din douăsprezece linii pe care vin marfarele din ţară. Două locomotive cu o platformă înainte le împing trenurile spre cocoasă, după ce manevranţii au slăbit cuplele vagoanelor şi mageadenerii au trecut în hîrtii încărcătura, destinaţia, numărul de osii şi capacitatea. Ca o funie lungă de mărgele trenul vine la cocoasă şi manevrantul îl rupe cu un par. Ion Stoica, Vasile Pătraşcu şi Georgică Pricop sînt manevranţi slăbitori. Ei despart vagoanele după destinaţie. Cînd bate crivăţul, toată zgura de pe tamponae le zboară în ochi şi atunci îşi iau ochelarii de motocicliştî, căciula de cap şi cu parul într-o mînă, în cealaltă cu deştinătorul, rup şiragul de mărgele. Nu prea au timp să se ascundă în cabina mică, necesară de o sobă cu lemne, pe peretele căreia scrie mare, „Interzis la legaţi străinii sub 18 ani. Pericol de moarte şi călători, în care se triază anual aproape două milioane de vagoane. Barboşi a deveniţ cu anii un fel de centru nervos al drumurilor de fier care leagă Moldova de porturile Galaţului şi ale Brăilei, care pompează spre Constanţa, Bucureşti şi Braşov sute de trenuri încărcate de pe vapoare, locul în care se pun la cale cele 18 trenuri care intră zilnic în combinatul siderurgic. În douăzeci de ani, dintr-un loc oarecare în mijlocul Bărăganului s-a născut un triaj celebru în toată lumea căfeiştilor, în cinda faptului că Barboşi nu-i decît un pîlc de case, nici măcar un sat în toată puterea cuvîntului. În toate birourile făcute la lumea ferată, Barboşi e totdeauna sus, lumea tăranilor dinspre Tecuci tinînd pe umeri şi-n palme neobosita desfacere. Companiere şi expeditere de trenuri de marfă.

Ana şi cu Barbu nu s-au văzut niciodată Ii desparte o movilă dulce şi cît o casă de bătrîn în vîrf. Nu s-au văzut, dar s-au întîlnit şi se întîlnesc mereu. Ana, e namele grupei de sosire, alcătuită din douăsprezece linii pe care vin marfarele din ţară. Două locomotive cu o platformă înainte le împing trenurile spre cocoasă, după ce manevranţii au slăbit cuplele vagoanelor şi mageadenerii au trecut în hîrtii încărcătura, destinaţia, numărul de osii şi capacitatea. Ca o funie lungă de mărgele trenul vine la cocoasă şi manevrantul îl rupe cu un par. Ion Stoica, Vasile Pătraşcu şi Georgică Pricop sînt manevranţi slăbitori. Ei despart vagoanele după destinaţie. Cînd bate crivăţul, toată zgura de pe tamponae le zboară în ochi şi atunci îşi iau ochelarii de motocicliştî, căciula de cap şi cu parul într-o mînă, în cealaltă cu deştinătorul, rup şiragul de mărgele. Nu prea au timp să se ascundă în cabina mică, necesară de o sobă cu lemne, pe peretele căreia scrie mare, „Interzis la legaţi străinii sub 18 ani. Pericol de moarte şi călători, în care se triază anual aproape două milioane de vagoane. Barboşi a deveniţ cu anii un fel de centru nervos al drumurilor de fier care leagă Moldova de porturile Galaţului şi ale Brăilei, care pompează spre Constanţa, Bucureşti şi Braşov sute de trenuri încărcate de pe vapoare, locul în care se pun la cale cele 18 trenuri care intră zilnic în combinatul siderurgic. În douăzeci de ani, dintr-un loc oarecare în mijlocul Bărăganului s-a născut un triaj celebru în toată lumea căfeiştilor, în cinda faptului că Barboşi nu-i decît un pîlc de case, nici măcar un sat în toată puterea cuvîntului. În toate birourile făcute la lumea ferată, Barboşi e totdeauna sus, lumea tăranilor dinspre Tecuci tinînd pe umeri şi-n palme neobosita desfacere. Companiere şi expeditere de trenuri de marfă.

pe scaun, este mai mult decît obositoare, face timpiele să ţiuie şi privirea să rămînă ca un fîrn rupt. Orice mişcare greşită însemnă un vagon într-un alt tren, cu o altă destinaţie. Trebuie tras imapot pe cocoaşă şi reluat, şi asta înseamnă întîrzierea trierii cel puţin pentru cîteva minute. Iar trierea trenurilor de marfă este operaţiunea în care se pierde sau se cîştigă timp. Vizavi de asta, cei din Barboşi sînt între primii pe ţară în ei, fiecare vagon stă cu douăzeci de minute mai puţin decît în alte triaje şi pînă mai rapide spre destinaţie. În timp ce din turn se dirija lumeaua vagoanelor spre trenuri pe o masă de tablă, am citit într-un registru: „Regulatorul de circulaţie — mişcare Galaţi către Staţia Barboşi Triaj, tovarăşului şef de staţie Cereţeti cauzele întîrzierii trenului 31589 cu 36 minute la îndrumare. Cauzele, vinovaţii şi măsurile luate la şedinţa operativă la R.C.M. Galaţi" Răspunsul: „Referitor la telefonogrma din dumneavoastră nr. 7, raportăm: trenul 31589, atribuit 36 minute la îndrumare din cauza celui din care cauză s-a temporizat manevra de inversare a unui vagon Eamos (?) a căzut semicuplă automată (evoanea) nu putea fi scoasă din cupla automată fiind întepenită. Şef staţie, Popescu Gelu". Cefercel e a doua armată. Fiecare minut întîrziat se plăteşte. Pentru fiecare minut pierdut se cere raport, se stereşte pe telegrame, se caută vinovaţii şi se iau măsuri. Trenurile de marfă au orare ca şi expresurile, sînt înşaţite de o documentaţie complicată în care numai cefereştii se descurcă. Şi-au schimbat oameni, s-au schimbat locomotivele, s-au schimbat utilajele Doar îmbajul mai păstrează ceva din farmecul său, din cefemenatul mereului cu trenul. Ceferiştii spun „serisoare de trăsură", „partizi de manevră", un act se numeşte „anătarea vagoanelor", altul „buletin de însoţire al prisoului", pe un registru scrie „Veghetor de încărcare" şi-n lumea lor, alcătuită mai ales din ţărani, mersul trenului rămîne o treabă tg fel de serioasă şi de gravă cu şi învîrtirea pămîntului. Şi în timp ce sus, din turn, se dirija împărţirea vagoanelor pe linii, jos, în groapă ce auzeau scrîşniturile sabotilor. Acolo îşi duc viaţa prinzătorii de vagoane, sabotarii, un fel de pescuitori de balene, nişte oameni iuţi, agili, isteţi, care stau la pîndă şi măsoară din privire distanţele şi vitezele vagoanelor Îi distingi uşor în vestele lor colorate, alergînd cu sabotii în mînă şi aşteptînd frînarea — o pulbere luminoasă de scîntei mărunte. Într-o singură noapte, Emil Croitoru şi Alexandru Barac prind la sabot vagoane pentru zeci de trenuri. După el vin locomotivele care le string magiziereni care fac arătarea vagoanelor, manevranţii stîrngătorii cu cîrlige cu cuplee, lăcătuşii de revizie şi toată armata de oameni care fac toaletu unui marfar înainte de plecarea în lume. Teodor Anghel are 43 de ani şi stă în Iveşti. Ani de zile a fost postaş în comuna Podul Turcului A-veau un cal pe care îl chema August, înhămat la o căruţă uşoară Cu el bătea zilnic douăzeci de kilometri. Şi-a terminat şcoala serisorilie, pensiile şi telegramele La patruzeci de ani, Teodor Anghel, îndrăgostit de cal şi de poştă, a vrut să se întoarcă mai aproape de casă Pe August l-a dat în primire împreună cu taşca de piele şi căruţa cea mică şi a pornit spre Galaţi. N-a găsit nici un loc de postaş. Incotro s-o ia ? A ales linia ferată, şi pentru că nu ştia nimic, pentru că era îndrajuns de bătrîn pentru a mai prinde vagoanele la sabot, l-au dat la strîngătorii de cuple, cu care se stereşte pe sub tamponae şi string mecanismele şi conductele de aer Bărbatul e puţin adus de spate. El se aşpleacă în dreptul fiecărui vagon de parcă ar vrea să-la ureche ce mai de kilometri parcurşi prin locuri nevăzute şi necunoscute. Cînd trenul e strins, cu procentul de frînă corespunzător într-un cuplee, cel puţin 50 la sută din vagoane trebuie să răspundă la comenzile de frînare), din remiză soseşte locomotiva. Şefii de manevră şi-au încheiat treaba şi convoiul, gata de plecare, aşteaptă lumina semaforului. La postul 12, la ieşirea din Barboşi Triaj, impegatul de mişcare dă liber conducătorului asezat la staţi, cu locomotivele rîndate pe linii, bot lîngă bot, gata de luptă cu spaţiul. Am încercat să schimbăm cîteva vorbe cu Gheorghe Cocîrlan, impegatul de serviciu în tura respectivă. Răspundea la telefoane, vorbea în microfon, dădea date, cerea informaţii, manevra butoane. Trenuri lungi de 100 de vagoane, cîntărind mii de tone aşteptau sa plece.

Procentul de frînă

Revizia de vagoane Barboşi Triaj e şeful cosmeticienilor de trenuri. O clădire nouă, cu etaj, în spatele căreia se ascunde un vagon restaurant vechi, bun de tăiat în bucăţi L-au adus pe două şine lîngă revizie. I au spălat şi vopsit şi acum găzduieşte o microcantină care nu se mai mişcă decît împreună cu rotaţiile pămîntului. Inginerul Constantin Neacşu s-a apropiat de trenuri şi de locomotive ca şi copilul din gara Barboşi. Apoi a făcut şcoala profesională în Bucureşti, a lucrat ca montor la revizia de vagoane Ploieşti, a crescut ca tehnician şi mai apoi ca maistru, bătînd cu pumnele tot ce tine de linia ferată prin Gara de Nord, Grivita şi I.M.M.R. Bucureşti, seara punîndu-se în slujba unei idei fixe, aceea de-a termina facultatea de mecanică a Institutului politehnic Bucureşti Era copilul unui manevrant de vagoane de la rafinăria Brazi şi a venit la Galaţi pentru a mai face un pas spre profesia de inginer. Cu putini oameni, inginerul Neacşu pune la cale tot ce tine de revizia de vagoane Pregătirea şi verificarea trenurilor, repararea vagoanelor defecte, spălarea celor intoarse din curşă, Mereu, pe lîngă vagoane, pot fi văzuţi oameni săi, purtînd ciocanele cu coadă lungă şi ascultînd sunetele muzicale ale roţilor, ale instalaţiilor de frînă Sînt aspru, zice el, pentru că mă gîndesc ce s-ar întîmpla dacă un vagon de la noi s-ar pune de-a curmezişul liniei pe cine ştie unde. Atunci ar fi tirzuu ! La parterul cladiri în care spaţiile revizia de vagoane se află mai multe ateliere, de reparat distribuitoare de aer, de mecanică, standuri de verificat şi magazii. Inginerul Neacşu a deschis fereastra şi-a strigat, nea Marin! Cineva i-a răspuns. Nea Marin e plecat la porumb să-şi

Să iubeşti o locomotivă

Linia ferată — imaginea de oţel a vocaţiei — omului de a merge mai repede, de a stăpîni spaţiul, linia ferată — o mesaţie pentru ţăranii porniţi spre oraş şi înmărmuriţi în faţa perifeiei. Şi din cînd în cînd nodurile de cale ferată, ca nişte locuri binecunoscute prin care trec toate axele lumii, pe unde trece povestea strîngă globalul şi să-l care! Atunci nea Fanel Şi Ştefan Fotache e plecat să-şi culeagă globalul. Atunci nea Gică! Vine. Inginerul Neacşu pleacă să vadă un tren. Gheorghe Grosu are peste 40 de ani de dat cu ciocanul. La dolsprezece ani tatăl său-n timpul unui bombardament a murit, a rămas singur. Şi cînd n-a mai fost rost de fierărie, Gheorghe Grosu din comuna Piscu, a venit la calea ferată unde-a-a angajat ca forjor. N-a avut vreme de şcoală. A făcut doar 3 clase în armată. Stie să semneze pentru leafă şi sa citească. De scris, se descurcă mai greu. Cercetie ! le-a băieţii din atelier şi pe urmă i le dau la semnat. Nici unul nu ride. Cînd îi vezi dîmpta cu care a ţinut ciocanul de fierărie nu-ţi mai arde să zîmbeşti. Şi mîinile i-au rămas ca nişte şi-l arată unui om, ca apoi să-l întrebe, tu cît zici că valorează bucata asta de plumb ? Dacă i se răspunde, 50 de bani, atunci el zice, mai adevărat, valorează exact cît cuntinutul vagonului sigilat cu el. Tatăl său a fost controlor superior şi şeful depoului din Galaţi Se numeşte Popescu G. N. Ion. Ceferişti l-au porecilit Popescu Ghinion şi asa a rămas, chit că n-a sfărîmat nici un vagon. Şeful de tură Constantin Coman a venit la Barboşi încă de pe vremea cînd în locul gropii se întindeau grădinile de zarzavaturi şi cimitirul. Inginerul Gică Vasile a fost şi el pe-aici, apoi a ajutat şi eu un loc pe şcaun, zice el. Numai cînd sînt în tură de dimineaţă, văd şi eu un compartiment mai gol. De cuadă, mă şi întind pe banchetă şi trag un pui de somn. Nu mă trezesc decît în gară la Barboşi, cînd sună frînele".

Linia ferată — imaginea de oţel a vocaţiei — omului de a merge mai repede, de a stăpîni spaţiul, linia ferată — o mesaţie pentru ţăranii porniţi spre oraş şi înmărmuriţi în faţa perifeiei. Şi din cînd în cînd nodurile de cale ferată, ca nişte locuri binecunoscute prin care trec toate axele lumii, pe unde trece povestea flecărui om. Fără locomotive şi fără trenuri am fi insuportabil de singuri şi apînării ni s-ar conopidă de atîtea bagaje. Toate proiectele noastre de a schimba lumea, s-ar potieni în faţa distanţelor. Fără ceferişti, mersul cu trenul n-ar fi decît o goetiana tragică, un fel de rebecădere ramurile de ojel ale unui copac întins pe toată suprafaţa pămîntului. Linia ferată a crescut oameni şi a îmbogăţii biografii. Gheorghe Popescu, zis Geiu prin toate staţiile din Sudul Moldovei, are patruzeci de ani în slujba Căilor Ferate Române, într-o telegrafist, apoi ca şef de staţie la Şendreni prima gară a Combinatului Siderurgic şi, de prin 1975, are în grijă partea comercială a staţiei Barboşi Triaj. Tine în buzunar un stigăluţ mare de plumb şi sînori il scoate şi-l arată unui om, ca apoi să-l întrebe, tu cît zici că valorează bucata asta de plumb ? Dacă i se răspunde, 50 de bani, atunci el zice, mai adevărat, valorează exact cît cuntinutul vagonului sigilat cu el. Tatăl său a fost controlor superior şi şeful depoului din Galaţi Se numeşte Popescu G. N. Ion. Ceferişti l-au porecilit Popescu Ghinion şi asa a rămas, chit că n-a sfărîmat nici un vagon. Şeful de tură Constantin Coman a venit la Barboşi încă de pe vremea cînd în locul gropii se întindeau grădinile de zarzavaturi şi cimitirul. Inginerul Gică Vasile a fost şi el pe-aici, apoi a ajutat şi eu un loc pe şcaun, zice el. Numai cînd sînt în tură de dimineaţă, văd şi eu un compartiment mai gol. De cuadă, mă şi întind pe banchetă şi trag un pui de somn. Nu mă trezesc decît în gară la Barboşi, cînd sună frînele".

CORNEL NISTORESCU ■

Fotografii de PAUL AGARICI

Deschiderea stagiunii simfonice

Așadar, conform unui mai vechi obicei salutar, prima instituție de concerte a țării Filarmonica „George Enescu", a invitat la inițiu sa manifestare din anul muzical 1986/1987 numeroși oameni ai muncii, de data aceasta din sectorul 2 al Capitalei, oferindu-le un program de înaltă ținută artistică. Întregul colectiv, orchestra simfonică și corul, la care s-au adăugat pianistul Dan Grigore și cîntăreții-invitați, Mihaela Agachi și Emil Iurașcu și-au dat silința să urmeze întru totul bagheta energică, fină și subtilă a directorului Filarmonicii, dirijorul Mihai Brediceanu. Așadar, încă din primul concert ne-am putut reîntîlni cu precizia și culoarea (**Bolero, de Ravel**), căldura și omogenitatea (**„Mama lui Ștefan cel Mare", de Gheorghe Dima**), monumentalitatea (**Simfonia I-a de George Enescu**) și virtuozitatea (**Concertul pentru pian și orchestră, de Ceaikovski**), calități proprii și profund admirate de-a lungul timpului la componenții tuturor compartimentelor celei mai vechi instituții muzicale românești ! Și, pentru că sîntem la început de stagiune, să vorbim mai puțin despre primul concert și mai mult despre acelea care vor urma : cu alte cuvinte, să arătăm, pe scurt, cîteva din obiectivele majore stabilite și incluse în planurile simfonice, camerale și solistice.

Filarmonica „George Enescu", împreună cu sala sa de concerte, Ateneul Român, constituie repere naționale ale muzicii românești. De aici și preocuparea permanentă pentru includerea unui număr cît mai mare de creații autohtone contemporane, dar și păstrarea respectului pentru acelea care și-au dovedit valoarea în timp. De pildă, pe lîngă cîteva prime audiții — datorate compozitorilor Wilhelm Georg Berger, Mircea Chiriac, Alexandru Pașcanu, Hans Peter Türk, Adrian Iorgulescu și Cristian Brîncuși (observăm, deci, preferința reprezentanților mai multor generații) —, Gheorghe Dima, Mihail Jora, Mihail Andricu, Ion Hartulary Darclée, Liviu Glodeanu, maeștri recunoscuți ai muzicii noastre situați, de asemeni, pe parcursul a nouă decenii, își vor afla — și ei — locul în programele simfonicelor de la Ateneu, chiar în următoarele luni : semn de bună orientare în ceea ce privește valorificarea cît mai deplină a patrimoniului muzical românesc ! Iar referindu-ne la muzica universală, există cea mai serioasă intenție de popularizare intensivă a creațiilor esențiale, adevărate pietre de hotar, iar în acest sens, inaugurarea unui nou ciclu din lucrările beethoveniene — care va cuprinde 9 concerte situate în perioada octombrie 1986 — iunie 1987 — constituie prima garanție deplină a faptului că intențiile încep a fi transpuse în viață.

Dacă școala românească va fi bine conturată și reprezentată cu diversitatea sa stilistică, programele de concerte vor merge și către lărgirea repertoriului muzicii universale, apropiindu-i în acest mod pe melomanii noștri și de alte școli europene, bă chiar extraeuropene. Astfel, epoca Renașterii italiene va fi exemplificată prin Simfoniile lui Giovanni Gabrieli (1558—1612), romantismul și prefacerile tîrzii ale muzicii engleze se vor recunoaște cu ușurință. În Variațiunile Simfonice de Edward Elgar (1857—1934), iar secolul al XX-lea, acest atît de frămîntat ev, va avea — de această dată — școli cu reprezentanți mai puțin cunoscuți publicului bucureștean : elvețianul Rudolf Kelterborn, spaniolii Torre Leedo și A. Guridi, japonezul Uyuzo Togama și încă mulți alții. Să mai semnalăm încă o prezență inedită, compozitorul Tihon Hrennikov, președintele Uniunii Compozitorilor din U.R.S.S., care — la vîrsta de 76 ani — va apărea ca solist, interpretînd propriul său Concert pentru pian și orchestră (nr. 3). Dar, pentru că am atins capitolul solistic, să arătăm, că în afara celor mai valoroși interpreți români, vom avea prilejul să cunoaștem și cîteva oaspeți de prestigiu, cum ar fi dirijorii Yukyo Kitahara (Japonia), Ramon Torre Leedo (Spania), Carmen Moral (Peru), pianiștii Pavlina Dokovska (Bulgaria), Evgheni Moghilewski (U.R.S.S.), Ch. Doller (Elveția) ș.a. : cum se vede, artiști din trei continente, ceea ce demonstrează lăudabila intenție a Filarmonicii bucureștene pentru cunoașterea și apropierea valorilor artistice contemporane de pe întreg mapamondul.

Muzica de cameră, cu cele mai importante cicluri ale sale : Panoramic XX, Laureați ai concursurilor internaționale, Treptele afirmării artistice, Studioul tînărului muzician, Decenii contemporane, Comori camerale etc., va programa — ca și în anii trecuți — un număr mare de concerte. Se observă, însă, de această dată, un interes crescînd către prezentarea și afirmarea mai deplină a valorilor tinere, creatori și interpreți, care încet-încet cunosc consacrarea națională și internațională. De asemeni, neobosita profesoară Cristina Vasiliu va continua seria de manifestări intitulată „Confluența Artelor", adevărată operă de educație general-culturală, cerută cu insistență de marele public. Făcînd remarca unei foarte slabe frecvențe în programare a corului instituției, compartiment de mare valoare dar, care, inexplicabil, n-a mai susținut concerte „a cappella" de mult prea mult timp (fenomen asupra căruia, promitem, vom reveni), să adăugăm la sfîrșit și diminețile educative pentru elevii mai mici și mai mari, importantă parte componentă a programelor noii stagiuni a Filarmonicii „George Enescu", stagiune străbătută de la un capăt la altul de același lait motiv : **ridicarea gradului de cunoaștere și formarea unui cît mai atotcuprinzător și rafinat gust estetic !**

CLAUDIU NEGULESCU ■

„Astăzi putem discuta în lumina adevărurilor esențiale"

(Urmare din pagina 9)

N. Iorga din „era reformelor" vom vedea că după 1907, deci după răscoale, gîndirea sa cunoaște o radicalizare evidentă.

— Deci credeți că N. Iorga este încă un necunoscut deși în ultima vreme au apărut multe ediții, unele ingrijite de dumneavoastră, altele pe care le-ați recenzat în primul rînd în coloanele revistei FLACĂRA.

— Da, este adevărat, dar reeditarea operei lui nu poate fi socotită drept încheiată și nici opera unui singur om sau numai a cîtorva, ci o operă de importanță națională căreia trebuie să i se acorde atenția cuvenită din această perspectivă. Și nu mă refer la dimensiunile ei cantitative care sînt puse după opinia mea eronat în prim plan ci la cele calitative pe care am încercat să le relev. Reapariția **Istoriei Românilor**, operă nu numai de informație, ci și de o mare anvergură ideatică și de o frumusețe exemplară în expunere îmi pare a fi un fapt cu semnificații majore pentru cultura noastră.

— În ceea ce vă privește cum intenționați să continuați seria edițiilor din opera lui N. Iorga ?

— Chiar acum sînt în fața corecturilor la o ediție intitulată **O jumătate de secol de călătorii** care în două mari tomuri va cuprinde toate notele de drum în străinătate, de la cea din Italia întreprinsă în 1890 pînă la cea în Franța și Luxemburg cînd traversează linia Maginot cu cîteva luni înaintea declanșării celui de-al doilea război mondial. E un itinerar care uimește nu numai prin întinderea în timp și spațiu ci și prin calitatea, profunzimea și plurivalența observațiilor.

— Aceste note de drum sînt în mod evident cele ale unui istoric ?

— Se va vedea însă că acest călător cuprindea în raza percepției sale instantanee și în mod simultan tot ceea ce i se înfățișa privirii sale: de la viața cotidiană văzută în cele mai mici detalii ale ei și din observarea cărora el trăgea concluzii cît se poate de interesante asupra tipologiei și psihologiei sociale, morale, la natura pe care o descria pe cît de concentrat pe atît de elocvent, la trecutul care i se înfățișa în monumente, muzee, biblioteci ca și în locuri ce îi evocau fapte și oameni aparținînd istoriei. Dar la N. Iorga aceste trei planuri nu apar izolat ci se explică, se intercondiționează, viața, fie cea a prezentului văzută în scurtul popas al unui tren în gară, fie cea a trecutului văzută cercetînd o catedrală sau un castel, fiind expresia unei perspective arborescente care include totul și nu elimină nimic din sfera curiozității lui. Se mai adaugă faptul că pentru N. Iorga călătoria nu a fost un scop în sine ci a avut un rol formativ pe plan intelectual sau, așa cum spunea el, de „deschidere de noi orizonturi", de continuă îmbogățire a cunoștințelor sale pe toate planurile, de fructuoase meditații. Ediția va cuprinde toate volumele de note de drum publicate ca atare de N. Iorga, inclusiv conferințele ținute despre țările respective la întoarcerea lui în țară.

— N. Iorga a publicat volume despre toate călătoriile sale ?

— Nu. De aceea am inserat în desfășurarea cronologică a ediției noastre capitolele sau fragmentele din autobiografia **O viață de om** care înfățișează aceste călătorii, paginile din **Memorii** (însemnările sale zilnice dintre 1917—1938), conferințe radiofonice, articole din **Revista fundațiilor regale, Cuget clar** și alte publicații. Astfel, pentru prima oară, vom avea imaginea integrală a unui capitol însemnat al biografiei intelectuale a lui N. Iorga, al contactului său cu multe țări străine.

— Ați spus „biografie intelectuală".

— Cu bună știință, pentru că, așa cum se va vedea din această carte, pentru N. Iorga, fiecare faptă nouă, țară nouă, peisaj nou, operă de artă nouă, monument nou era un prilej de meditație, de fructuoase asocieri și disocieri, de dialog în timp și peste timp, de concluzii pe plan științific și uman. Și nu în ultimă instanță va rezulta copleșitoarea valoare artistică a acestor pagini, plasticitatea cu care el înfățișează ceea ce a cunoscut și forța neobișnuită de a recrea trecutul, îmbinarea tuturor darurilor sale de evocator liric sau pamfletar. Va fi astfel evident că, prin toate aceste calități, notele de drum ale lui N. Iorga îl situează drept cel mai de seamă scriitor al genului, încă neintrecut în literatura română. Aparatul de note și comentarii conține și el un mare număr de pagini determinat de structura enciclopedică a acestor note de drum, ceea ce a presupus un mare număr de identificări, precizări, completări cu ceea ce N. Iorga a spus în alte părți ale operei sale despre oameni, fapte, întîmplările evocate. Destul să spunem că prin aceste note de drum cunoaștem opiniile sale cu privire la evoluția artei plastice universale. Pentru a stabili cu mai multă precizie contactele umane ale lui N. Iorga m-am adresat bibliotecii sale aflate la Institutul de istorie care îi poartă numele, unde am găsit un mare număr de cărți cu autografe dăruite de mari oameni de cultură marelui savant.

— Cu ce veți continua ?

— După aceea voi începe o ediție ce constituie continuarea celor două volume din **O luptă literară** care, după cum se știe, se opresc în momentul în care N. Iorga părăsește conducerea **Sămănătorului**. De atunci pînă în 1916 N. Iorga a desfășurat în paginile publicațiilor sale **Neamul românesc literar, Floarea Darurilor, Neamul românesc** o activitate de critic literar rămasă în paginile lor și practic necunoscută. Cred că această ediție va contribui și ea la spulberarea unei credințe izvorîte din neștiință și anume aceea că pînă la primul război mondial N. Iorga a avut un rol negativ pe tărîmul criticii literare. Ceea ce se va vedea că nu este în nici un fel adevărat. Cît despre relațiile sale cu literatura universală, chiar dacă n-a înțeles-o pe cea a secolului nostru, sau chiar anumite direcții de la sfîrșitul veacului trecut, va reieși cu evidență că nimeni n-a făcut cît N. Iorga prin articolele și traducerile sale pentru cunoașterea și răspîndirea ei în România.

— Alte proiecte ?

— Sper să încep marea ediție **N. Iorga în literatură** pentru care am și început discuțiile cu Editura Minerva ce s-a arătat deosebit de înțelegătoare.

— Ce înseamnă pentru dumneavoastră epoca dintre cele două războaie căreia i-ați dedicat nu numai studiile amintite, dar pentru cunoașterea căreia ați militat prin articole, intervenții, conferințe publice, emisiuni de radio și televiziune și în calitate de editor ?

— Epoca respectivă uimește prin numărul mare de opere fundamentale în toate domeniile cunoașterii, gîndirii, literaturii, și artei românești. E o epocă în care n-au existat decalaje istorice între diferitele domenii ale culturii ci toate au cunoscut nivelul de o maximă expansiune calitativă. Acest nivel nu s-a realizat numai prin cîteva opere ci printr-un nivel mediu ridicat. Ea a însemnat epoca unui fructuos dialog cu lumea, dus fără complexe, cu dorința de a înțelege, de a asimila, de a nu rămîne în afara marilor curente de idei ale vremii, dar și cu certitudinea că avem ceva de spus. Bineînțeles, fără atitudinea megalomană că am fi cei dintîi, fără a căuta priorități absolute care ne pot duce nu o dată pe tărîmul ridicolului, ci dialogînd și descifrînd cu seriozitate, la un nivel intelectual adecvat. A fost o vreme cînd asupra acestei epoci căzuse un oprobriu greu de înțeles și de suportat atunci pentru un tînăr ca mine — m-am născut în 1931 și formația mea intelectuală, morală, sistemul de valori a început să se consolideze în epoca aceasta, a războiului și a anilor imediat următori. Era considerată ca o epocă a decadenței culturale, or, adevărul nu a fost acesta. Dacă pe tărîmul recuperării valorilor literare și artistice ritmul a fost viu, putînd spune că în momentul de față cele mai multe din operele reprezentative fiind publicate în tiraje de masă, două direcții cred că sînt în curs de desfășurare : cea dintîi — a reintrării în circuitul public a valorilor gîndirii românești în care includ nu numai filosofia ci și istoriografia, estetica, sociologia. E ceea ce și-a propus să realizeze Biblioteca de filosofie a culturii românești care a ajuns de curînd la cel de-al unsprezecelea număr cu monumentala Filosofie a Renașterii de P.P. Negulescu și care a fost primită de marele public într-un mod care depășește toate așteptările.

— Cît privește aprecierea epocii dintre cele două războaie mondiale...

— Aceasta ar fi cea de-a doua direcție.

Cred că primul volum din **România după Marea Unire** de Mircea Mușat și I. Ardeleanu pune bazele unei înțelegeri dialectice adevărate a epocii respective care, așa cum am arătat într-un articol recent din **România literară**, a fost în opera unor scriitori din anii '30 subiect de pamflet, denigrare, ca expresie a unei totale degradări morale, iar mulți oameni politici tratați în mod ingust, într-o perspectivă profund negativă, pe care n-au auvt-o și pe care evaluarea riguroasă din punct de vedere științific ne dovedește că este de-a dreptul falsă. Or, în anii dintre cele două războaie mondiale, conștiința democratică românească a acționat plenar, demn și neînfricat. Datorăm istoricului congres al IX-lea al partidului faptul că astăzi putem discuta și această epocă așa cum a fost, în lumina adevărurilor esențiale care ne vor desluși multe neadevăruri colporate cu bună știință sau neștiință.

— Cum ați devenit, la urma urmei, eritic și istoric literar ?

— Totul a pornit de la educația primită în familie, într-o școală temeinică, într-un liceu din Ploiești și din conștiința pe care am avut-o și am căpătat-o printr-o îndelungată frecventare a epocii respective cu privire la valoarea ei. Dar eu s-a transformat în conștiința unei datorii în anii '50, cînd citeam cu strîngere de inimă ceea ce se scria despre această perioadă și marii ei reprezentanți. Cu atît mai mult aș vrea să amintesc aici tenacitatea lui Mihai Berza înfruntînd nenumărate obstacole pe care doar puțini le cunoșteam pînă să vadă lumina tiparului excelenta sa antologie din opera lui N. Iorga. Fără îndoială, orice pas înainte a trebuit făcut învingîndu-se obstacolele birocrației care pe acest tărîm s-a dovedit deosebit de tenace, ale unor resentimente personale, a unor invidii toate drapate în mantia principialității.

— Ați mai vrea să adăugați ceva în finalul discuției noastre ?

— Interesul meu pentru această epocă s-a datorat și cunoașterii uneori destul de apropiate încă din primii ani ai ziaristicii mele literare a unor intelectuali reprezentativi ai acestei epoci. Mulți dintre ei sînt astăzi „oameni cari au fost". De la ei au rămas că am cunoscut multe fapte din epocă dar am cules multe învățăminte pe plan moral.

— Cine sînt aceștia ?

— Poate am să le spun numele într-un alt interviu și în orice caz în cartea pe care întrebările dumneavoastră mi-au întărit convingerea că trebuie s-o scriu. O carte anunțată și care se va intitula **Ceea ce n-am spus niciodată.**

Spiru Vergulescu : Liniștea orașului

atelier literar

a Gh. Dumitrescu

Ad. Gălănaru : N-am putut descifra decît o parte din textele dv. Și n-am remarcat (de lîngă obsesia „cuvintelor" și „versurilor", neapărat la o expresie de artă) și semnele unei înzestrări literare. Dar nu putem trage încă nici o concluzie. Reveniți cu texte integrale, lizibile. (De proză nu ne ocupăm.).

Aromân : Am găsit o scrisoare mai veche în care ne întrebați ceva despre plicuri. Întrebarea, însă, nu e tocmai clară, ar trebui să reveniți cu lămuriri.

Sorin Bota : Nu se văd nici acum însușirile vocației literare. (Răspunsurile, însă, se dau numai în cadrul acestei rubrici — fără nici o excepție !).

D. Dor : Nu sînt lucruri deosebite (mai ales că ne trimiteți „din poeziile scrise mai de mult"). Nu, așteptăm rezultatele unor căutări și eforturi noi, mai bine orientate și mai susținute, care să vă aducă mai aproape de adevărata poezie.

Marin Constantin : Poezia e plină de simțire, altminteri, dar aceasta nu e singura ei „încercătură", din păcate ! Citiți : „Și în pom, tot cu [illegible] beau / Mere-n [illegible] / Prin / Lacuri, [illegible], zambile și / Un [illegible] (...poate și un [illegible]"... n.n.). Cam multă vegetație pe un biet cap de locuitoare, nu credeți ?

I. Bena : Multe pagini surprinzător de slabe, neinspirate, inconsistente, ori chiar stîngaci-confuze ! Ceva, în „Încă mai cred", „Imn [illegible]" (Dacă mai adăugăm și lipsite șovăielii ortografice, lucrurile devin de-a dreptul îngrijorătoare !...).

V. Visarian : Vă plîngeți că răspunsurile noastre au fost **prea scurte** și ne cereți unul **„mai subcient, mai concis".** Mai „subcient" n-o să fie posibil, dar unul cît mai concis se poate, și anume: să vă puneți la punct cu școala! Iar dacă se întîmplă să folosiți cuvinte mai puțin obișnuite în vorbirea dv. de toate zilele, de la cărora nu prea scăpați, e bine să vă [illegible] dicționar (la uitați-vă, de pildă, să vedeți ce înseamnă, de fapt, **succint** (și nu „subcient") și **concis** : o să vă [illegible], nu [illegible]... Despre, „poezie" dv., nu mai [illegible] să vorbim (nici măcar concis !...).

Mihaela Petrescu, Gh. Șerban, Tr. Vina, Ada Cristescu, Ioniță Gh. (nici într-a X-a nu e permis să scrieți „mă doare cuvintele tale" !...), **A. Pcicu, Dan Plai** (ceva, în „Requiem"), **M. Hideg, Ingrid Creangă, M. Jalbă, Gh. Damian, I. Sorin, Ioana Coman, Nic. Volnic, G. Belinos, Mircea Rumniceanu, Fl. Bod, Val. Chiriac, H. Csehi, St. David, C. Istoc, Suzana Mitrea, Gh. Păcurar, Denisa Gulea, C. Rozentzweig, I. Sporea, Dan Ioachim, Stela Maris, Val. Tofan, C. Rugeanu, Ov. Brumaru, St. Dusescu, N.M. Nedelcu, Rodica C.-Bevos Gorj** (indescifrabil), **Cl. Colac, T. Smeu, St. Dodi, Bogdan Dobrescu, L.M. Gherman, I. Crișovan, Gh. Zăvul, Violeta Soare, „Nea Mircea" Ploiești.** : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se napoiază.

Nuanțe

În hoinăreala pastorală
Am alergat cu picioarele goale
Prin rouă
Strîngînd pentru mai tîrziu
Culorile pădurii, cîmpiei
Harfii cerului...

Curînd
Fructele vor avea
Sonoritățile harfelor ..

INA BUCULEI

Memorie

Retină
adîncită-n infiuitul materiei
reținînd doar elementele esențiale,
sunet de bronz
peste gîndul orb...
Numai flacăra marmurei
păstrează căldura genunchiului.

A. PLOSCARU

Cioplitorul

Marea
e broboana
de sudoare
abătută
de pe fruntea ta
printre stînci,
pe vremea cînd,
nins
cu așchii de cer,
ai cioplit
zarea.

ANDREI VREMIR

Apele

Apele
au rostogolit pietrele
fărîmițîndu-le,
acoperindu-le cu pămînt.
Și totuși
lumina valurilor
vine
de undeva din adînc...

PAUL SÎRBU

Acolo

Un fel de cîmpie
are-ntre timpie poetul...

Acolo seamănă lumea
în fiecare seară
și
din cînd în cînd
culege cîteva versuri...

CONSTANTIN SAVIN

Aș fi vrut

Aș fi vrut să-ți dăruiesc o rochie
din aripi
de fluturi
Și un șal pentru cascada umerilor tăi.
Dar n-am reușit să găsesc decît
acest inel
de ceață
ce se ridică însingurat
de pe inima
căprioarei ucise...

LAURENȚIU SPERANȚA

Aurelia

clipă de clipă îmi smulgi
hălci de suflet și le prefaci
în cenușă dulce ca mierea

îmi acoperi fîntînile toate
și-mi spui nu ți-e sete
și moare atunci
setea în mine

culcați sîm pe iarbă
și firele ei cresc
trecînd prin noi

DAN EMILIAN ROȘCA

Cum răsare un comic

Unii specialiști ai genului susțin că pentru a fi un bun comic actorul are nevoie, în afara talentului nativ, de o anumită subliniere fizică, care să-i integreze personalitatea, să-l facă remarcat în orice ipostază scenică : pe scenă ori pe stradă. Comic, tot specialiștii o spun, băiat frumos nu există. Și dau exemple : Tănase fără nasul său proverbial nu ar fi avut același haz, Nicolaide și Fernandel fără dantura lor proeminentă ar fi fost mai puțin penetranți, Nicu Constantin, fără privirea risipită și ochelarii săi celebri ar putea fi un oarecare, Nae Roman, care la două vorbe clipea de două ori, Pulu Călinescu posesor al unui fizic, care l-a scos totdeauna de pe lista juniorilor primi, Louis de Funes, cu o față în permanentă mișcare și lista ar putea continua cu „piticul" Norman Windson, voluminosul Giugaru, cu ochii ca două reflectoare, și mulți alții. Este un punct de vedere, pe care chiar dacă nu-l îmbrățișăm, nu-l respingem. De ce amintim toate acestea ? Pentru că astă-vară, cu ocazia turneului în Capitală al Teatrului de revistă din Galați am remarcat un tînăr comic, care, după noi, infirmă teoriile mai sus amintite. E plin de haz, are ochi albaștri și fără să fie un Adonis este și rămîne un băiat frumos. Frapează de cum apare pe scenă și ceea ce este bizar derutează spectatorul, căci junele în smoching poate fi orice, de la rafinat instrumentist, la mare recitator de versuri. Nici o clipă nu lasă să se întrevadă că, de fapt, în fața noastră avem un comic. Monologurile lui nu seamănă cu nici unele, sînt de o factură deosebită atît ca idee cît și ca tematică. Se mișcă în fața microfonului cu talent și aplomb, modelîndu-și glasul și gestica în corelație directă cu textul pe care-l spune. Plimbă microfonul în jurul său cu multă abilitate obținînd efecte deosebite. Trece rampa după primele [illegible]. Devine imediat simpatic. Este imposibil să nu fie urmărit cu mare interes. În seara [illegible] nu am putut sta de vorbă din două motive : se resimțea după primul contact cu scena profesionistă a Capitalei, și aștepta un telefon, care urma să-i vestească ce i-a adus barza. Ne-am dat întîlnire pentru mai tîrziu, la Eforie-Nord, unde urma să joace, toată vara, împreună cu alți colegi de la Teatrul din Galați.

— Deci, Doru Octavian Dumitru, cine ești și de unde ai deprinderea de a face pe oamenii să rîdă ?

— De fel sînt din Arad, căci acolo m-am născut în 1956. Copilăria și liceul le-am străbătut la Bacău, din care motive mă socot moldovean. Ca formație sînt inginer instalator, cu stagiul terminat. De un an de zile sînt angajatul Teatrului de revistă din Galați ca urmare a concursului pe care l-am dat.

— De unde și pînă unde o asemenea cotitură în viață ?

— Fiecare om are mai multe povești. Legat de întrebarea de mai sus există, firește, o poveste. Vă interesează ?

— Ascult cu mare interes.

— De cînd mă știu am fost vrăjit de mirajul scenei. Deci, doream să mă fac actor. Tata, ofițer de carieră, nici n-a vrut să audă. Argumente avea cu duiumul. Ascultător din fire am dat curs dorinței părintești și am terminat Facultatea de instalații pentru construcții din București. Mi-am terminat și stagiatura. Dar scena era marea mea pasiune. În timpul studenției fugeam de la cursuri, furam cheia de la sala de festivități, aprindeam două reflectoare și jucam de unul singur.

— După ce texte ?

— La început preluam unele scenete văzute la televizor și le jucam, dar nicidată nu mă opream la textele reținute și căutam să le îmbogățesc, schimbîndu-le de obicei finalul. Apoi am început să joc pe niște texte de-ale mele. Într-o [illegible] am descoperit o altă pasiune de a [illegible].

Mi-era foarte greu căci nu aveam nici o posibilitate de verificare. Doar munceam în secret. Aveam idolii mei pe care îi chemam la marea judecată. Împrumutîndu-le stilul, spuneam același text în maniere diferite.

— Apoi ?

— Apoi am văzut că cel mai bine mă descurc cu textele scrise de mine. Mă simțeam mai puțin încorsetat, mai în largul meu. Și am decis să joc numai pe textele mele.

— Public, cînd ai început să te manifești ?

— La mai toate festivalurile studențești. Într-un an am luat locul I la un asemenea festival. Acest premiu a fost picătura care a umplut paharul.

— Și ?

— Continuam să joc teatru, continuam să scriu (am obținut locul I la un concurs al tinerelor condeie) și căutam.

— Ce ?

— Drumul în viață. Ingineria nu-mi prea dădea ghes, iar scena mă tot îmbia. Interesant de subliniat că acum încep să simt lipsa unei lecturi organizate, mai ales în domeniul teatrului. Citesc mult fără a avea o riguroasă ordine a lecturii. O carte mă interesează în mod deosebit. O recitesc, o dată și încă o dată. Este vorba de viața lui Tănase scrisă de I. Masoff. Cartea mă pasionează nu pentru că ar fi fost scrisă neapărat pentru că Tănase ar fi avut o viață ieșită din comun. Nu ! Cartea m-a captivat căci ea mi-a decantat gîndurile, pentru că mi-am găsit drumul pe care urma să merg. Deci, teatru voi face. Nu, nu orice fel, ci de revistă. Din clipa aceea un nou impuls mi-a cuprins ființa. Scriam, repetam, ma confruntam public ori de cîte ori aveam prilejul.

— Nimeni nu te-a ajutat ?

— Concret, nimeni. Toți îmi spuneau că am talent, dar de unde să-l apuc, cum să mi-l apropii, nici un sfat. Dibuiam pe întuneric. Apoi mi-am dat seama că am nevoie de un personaj. Nu doream să imit pe nimeni. M-am tot machiat, mi-am tot întors hainele, mi-am pus perucă, dar nimic nu mă satisfăcea. Acasă, în fața oglinzii mi se părea că sînt pe drumul cel bun, dar cînd urcam pe scenă rezultatele erau nesatisfăcătoare, cel puțin pentru mine. Vedeți, eu asemăn scena cu o iubită. Și ca orice iubită e capricioasă. Deci, ce mă mîhnea acasă, în confruntarea cu publicul suna fals. Nu treceam rampa. Pînă la urmă cred că am găsit costumul care să-mi definească personajul : inegalabilul frac.

— Chiar, de ce ați ales fracul ? (în paranteză fie spus, știți să-l purtați).

— Șochează publicul din prima clipă. Impune. Spectatorul devine circumspect, rece. Ei bine, am observat că trecerea de la rece spre zonele fierbinți ale comediei se face, paradoxal, foarte repede atunci cînd port fracul. Dar nu mă voi opri aici. Îmi mai lipsește ceva și nu-mi dau seama ce anume. Dorința mea fierbinte este să nu imit pe nimeni.

— V-am urmărit evoluțiile și am remarcat că dispuneți de o mare mobilitate a feței, a gesticii. Microfonul îl minuiți cu o dezinvoltură fantastică. Uneori el devine al doilea personaj. De unde această deprindere ?

— Este rodul a sute de ore de căutări. Să știți însă că improvizez foarte mult. Improvizațiile sînt indisolubil legate de public. Cînd am un public bun altfel mă desfășor.

— Ce înseamnă un public bun ?

— Cel cu care pot dialoga. Dialogul cu sala mă scoate parcă din țipare și-mi dă un nou impuls.

— Mi-ați spus că citiți foarte mult teatru. Literatură umoristică citiți ?

— Citesc tot ce apare. Cel mai mult mă amuză Udrea, Băieșu, Maximilian, și regretatul Secceleanu. Textele lor sînt mai apropiate genului de umor pe care-l scriu.

— E greu să faci oamenii să rîdă ?

— De fapt pentru asta fac teatru. Oamenii cînd rîd sînt egali și mai buni. Între veselie și tristețe este o mare asemănare, căci în ambele ipostaze se poate plînge, de unde și vorba : am rîs cu lacrimi. Apoi satira mai îndreaptă lucrurile. Ne face să tresărim spre realitatea imediată, purificați de contactul cu geniul satiric. Acesta-i crezul meu. Cînd merg pe stradă observ lumea, care poartă în ea geniul satirei. Important este să știi a privi, a percepe.

— Am văzut cine sînteți, cu ce vă ocupați în momentul de față. Ar fi interesant să aflu ce vă preocupă, ce vă frămîntă acum ?

— În primul rînd îmi doresc întîlnirea cu un regizor, care să mă înțeleagă și apoi să mă ajute. Una e să te autocontrolezi și alta este atunci cînd te ajută un ochi competent, riguros, precis.

— Pînă la mult dorita întîlnire ce faceți ?

— Am început să învăț chitara, dar temeinic, după note. Mă gîndesc la chitară ca instrument, dar și ca un eventual partener. Mă preocupă dicția. De aceea îl citesc pe Shakespeare cu glas tare. Lipsa studiilor de specialitate o resimt. De-asta zic că eu voi fi poate actor, dar niciodată artist. Am ambiția să duc mai departe tradiția comicului de revistă, care numără personalități de asemenea mărime încît, îmi vine să renunț. Dar îmi trece cînd văd lumea cum rîde. Asta înseamnă că satira mea și-a atins scopul.

I. GORUN ■

LA OPERA ROMÂNĂ

● Un spectacol de balet montat de coregrafa Doina Andronache, avînd în prima parte, **Camerata coregrafică,** miniaturi dansante pe muzică de Bach, Haydn, Ravel, Vasile Jianu și Mircea Chiriac, iar în partea a doua — suita de balet **Francesca da Rimini** de P. I. Ceaikovski. Spectacolul este programat vineri 3 octombrie, la ora 18. Dintre interpreți notăm pe Cristina Teodorescu, Daniela Constantinoiu, Carmen și Gheorghe Angheluș, Anne Marie Vretos, Mihaela Tigănuș, Laurențiu Guinea, Ștefan Bănică, Florin Brînduș, Nicolae Denes.

● Simbătă 4 octombrie, la ora 18, **Bal mascat.** În distribuție Anatol Covali, Lucian Marinescu, Monica Teodorescu, Lucia Cicoară-Drăgan, Eleonora Enăchescu. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Matineul de duminică 5 octombrie (ora 11) prezintă copiilor opera lui Laurențiu Profeta, **Povestea micului Pan.** Alături de soliștii Operei — Ștefan Teodorescu, Nicolae Constantinescu, Marina Mircea, Adriana Alexandru-Pop, Adrian Ștefănescu, Cristian Mihăilescu, — apar și copii din corul „Voces primavera", în rolul Micului Pan debutînd Irina Lăzăriciu. Dirijor Claudiu Negulescu.

● **Seară vieneză** — tripticul de balet pe muzică de Mozart, Schubert și Johann Strauss — duminică seara, la ora 18. Principalii interpreți : Alexa Mezincescu, Ștefan Bănică, Elena Dacian, Gheorghe Angheluș, Maria Cumbari, Ioan Tugearu. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Un **concert extraordinar : „Florin Georgescu și invitații săi",** va avea loc luni 6 octombrie (ora 18). Dirijează Constantin Petrovici.

● Elvira Cîrje (Margareta), Ștefaniță Lascu (Faust), Dan Zancu (Mefisto) și Gerda Radler-Anca (debut în Siebel) sînt interpreții principali din **Faust** de Charles Gounod, marți 7 octombrie, ora 18. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● **Trubadurul** de miercuri 8 octombrie (ora 18) beneficiază de oaspeți de seamă din Republica Populară Bulgaria : dirijorul **Ruslan Raicev** va avea conducerea muzicală iar **Stoian Popov** va apărea în De Luna, alături de Monica Teodorescu, în Leonora, Lucia Cicoară-Drăgan în Azucena, Anatol Covali în Manrico, Pompei Hărășteanu în Ferrando, Ruxandra Vlad în Ines.

● Sub bagheta dirijorului Lucian Anca, joi 9 octombrie (ora 18) baletul **Don Quijote** de Ludwig Minkus. În distribuție : Carmen Angheluș, Laurențiu Guinea, Florin Mateescu, Maria Cumbari, Ioan Tugearu, Adrian Caracaș, Anne Marie Vretos, ș.a.

Despre vechi și nou în producția de biogaz

Două probleme vitale ale civilizației actuale — producția de energie și protejarea mediului ambiant — au constituit, cel mai adesea, ani la rînd, obiectul unor studii și cercetări separate, fără legătură între ele. Dar relația dintre om și mediul înconjurător s-a dovedit a avea un caracter complex și dinamic, cu implicații profunde ce ofera în continuare numeroase necunoscute științei moderne. Dezvoltarea rapidă, în lume și în țara noastră, a industriei, și în acest context, consumul din ce în ce mai mare de materii prime și energie neregenerabilă, a pus omenirea în fața unor situații noi cum sînt: criza de energie și de materii prime, criza de apă și, odată cu acestea, apariția noxelor ce infestează natura, solul, aerul, rîurile și fluviile, dar și celelalte componente ale biosferei. S-au făcut astfel necesare investigații destinate descoperirii resurselor regenerabile de materii prime și energie, recuperării produselor utile, astfel încît consumurile specifice să fie cît mai mici, iar poluarea mediului ambiant cît mai redusă cu putință. Mai exact spus, s-a demonstrat că, prin denoxare, se ivește și posibilitatea . recuperării unor cantități însemnate de metale și compuși utili, capabili de a fi reintroduși în circuitul de producție, precum și a unor materii purtătoare de energie.

Pentru rezolvarea acestor probleme se ocupă în mod special **Institutul de cercetare și proiectare pentru epurarea apelor reziduale** (I.C.P.E.A.R.), unitate tînără, și, tocmai de aceea, cu un program de cercetare foarte bogat. Direcția de activitate o reprezintă, se înțelege, denoxivizarea apelor reziduale, deci protejarea mediului ambiant, dar, deopotrivă, și recuperarea unor produse necesare civilizației noastre, materii prime, cărora li s-a găsit sau li se mai caută încă utilizări eficiente. S-a ajuns astfel și la depistarea și izolarea unor substanțe purtătoare de energie, de biometan mai exact spus, soluțiile adoptate prin investigații de laborator și proiectare de instalații recomandîndu-se prin noutate și oficiență. Acesta e și motivul pentru care, apreciem noi, relatările noastre îi revine meritul de a aduce în atenția cititorilor o metodologie nouă în obținerea de biogaz, superioară prin eficiență, rentabilitate, față de procedeele clasice.

Materia primă o constituie biomasa reziduală din fermele de animale (din cele de suine, în mod special). Dar în același timp, specialiștii și-au oprit atenția și asupra nămolurilor biologice ce rezultă din procesul de denoxare a apelor reziduale. Nu vom intra în amănunte, dar considerăm necesar să amintim că aceste ape uzate sînt supuse pentru epurare unor tratamente fizice și chimice și în cele din urmă și unor procese biologice în prezența unor microorganisme. Aceste viețuitoare microscopice care își plătesc cu viața servicile aduse omului, posedă proprietatea (de fapt, capacitatea naturală) de a se hrăni cu diferite substanțe poluante (știința modernă, de altfel, recurge la acești colaboratori inconștienți în foarte multe alte domenii). Rezultă un nămol excedentar (deci care nu este reintrodus în procesul de denoxare), dar constituie el însuși un factor poluant. De aceea se arde, se îngroapă sau se prelucrează pentru a fi adăugat în hrana animalelor. Dar experții de la I.C.P.E.A.R. îl folosesc ca materie primă pentru producerea de biogaz.

Pentru valorificarea acestor resurse de energie, institutul amintit a devenit, prin serviciul său de proiectare, autorul unei instalații independente în cea mai mare parte de alte surse de energie. Astfel, sistemul mecanic de agitație al biomasei, alimentat cu energie convențională în alte instalații, a fost eliminat, deoarece noul fermentator a fost astfel construit încît presiunea dezvoltată de gazul ce se formează în interior este suficientă pentru amestecarea materiei prime. De notat, deopotrivă, că pentru menținerea biomasei la temperatură optimă de lucru, se folosesc 200 metri cubi din gazul produs, dar și o parte din căldura rezultată este recuperată și reintrodusă în instalație grație unui schimbător de căldură. În felul acesta, spre deosebire de alte construcții destinate aceluiași scop, instalația propusă și realizată de I.C.P.E.A.R. consumă o cantitate infimă de energie pentru operațiile de încălzire și amestecare.

Primele două fermentatoare de acest tip au fost instalate la U.A.I. Timișoara și I.A.Ș. Zimnicele, fiecare în parte cu o capacitate de 1 200 metri cubi pe zi, sau ceea ce reprezintă necesarul de combustibil pentru un grup energetic de 100 kilowați. Mai notăm că producția anuală de biogaz astfel obținut este echivalentă cu 300 tone combustibil convențional. La Timișoara, de pildă, instalația furnizează toată energia pentru producerea apei calde, a abur-ului pentru încălzit, și pentru funcționarea mașinilor de gătit. La Zimnicele, biogazul alimentează cantina, un grup energetic și instalația pentru încălzit sera.

Sînt pe cale de a intra în producție instalații asemănătoare la Bacău, Iernut, Sirov-Neamț etc. În sfîrșit, e momentul să mai amintim că a fost elaborată toată documentația de proiectare pentru sistemele de epurare și producere de biometan ce se vor monta la unitățile industriale de la Săvinești, Pitești, Borzești și Iași, unde materia primă o vor constitui nămolurile biologice rezultate din depoluarea apelor uzate.

Interlocutorii noștri, inginerul Corneliu Craiu, directorul institutului și chimist Margareta Nicolau, șefă de laborator, ne-au rugat să mai consemnăm că acest tip de instalație poate fi utilizat și la eliminarea ionilor azotatului de potasiu din apele evacuate din întreprinderile de îngrășăminte chimice în cadrul procesului de denitrificare biologică. S-a întocmit deja documentația de proiectare pentru unități din Arad și Tîrgu Mureș, astfel încît, se estimează că procedeul va permite economisirea unei cantități de energie de 10 000 MWh la Tîrgu Mureș și 8 800 MWh la Arad.

★

Depoluarea și folosirea procesului de epurare, de decantare a apelor reziduale și la producerea de energie neconvențională a reprezentat o preocupare mai veche și pentru un grup de specialiști de la **Institutul de studii și proiectare pentru construcțiile agricole și de industrie alimentară** (I.P.S.C.A.I.A.). Aici informațiile ne-au fost furnizate de inginerul Gheorghe Popovici, interlocutorul nostru exprimîndu-și dorința de a aduce la cunoștința cititorilor unele documentații de proiectare pentru unități din Arad și Tîrgu Mureș, astfel încît, se estimează că procedeul va permite economisirea unei cantități de energie de 10 000 MWh la Tîrgu Mureș și 8 800 MWh la Arad.

Depoluarea și folosirea procesului de epurare, de decantare a apelor reziduale și la producerea de energie neconvențională a reprezentat o preocupare mai veche și pentru un grup de specialiști de la **Institutul de studii și proiectare pentru construcțiile agricole și de industrie alimentară** (I.P.S.C.A.I.A.). Aici informațiile ne-au fost furnizate de inginerul Gheorghe Popovici, interlocutorul nostru exprimîndu-și dorința de a aduce la cunoștința cititorilor spusă de la Ghidigeni. Aici se produc pe zi circa 3 000 metri cubi de biogaz care înlocuiește în proporție de 10 la sută consumul de combustibil convențional (petrol, gaze), folosit în întreprindere. De precizat că apele reziduale din industria alimentară au o temperatură de pînă la 45 grade, deci instalațiile nu mai reclamă un consum de energie pentru încălzirea nămolului biologic. Procedeul este pe cale de a fi extins și la alte unități.

Sînt realizări notabile ce fac cinste cercetătorilor și proiectanților și care se recomandă prin noutate și rentabilitate în comparație cu instalațiile mai vechi, apreciate și acestea ca mijloace importante de producere a biogazului la vremea cînd au fost gîndite și executate. Dar în ritmul alert al dezvoltării tehnicii și ingineriei tehnologice, chiar și instalațiile prezentate cîteva rînduri mai sus încep să prindă patina vremii, sau ca să ne exprimăm mai științific, să contracteze încă de pe acum o boală nemiloasă: uzura morală. Și asta deoarece, în lume, au fost deja inițiate procedee și mai noi, care amenință serios supremația instalațiilor cotate pînă mai ieri ca cele mai moderne. Este vorba de procedeul de circulație a apei prin strat de nămol; circulația apei prin strat de nămol cu suport fluidizat și procedeul de epurare prin filtre anaerobe. Meritul specialiștilor de la I.P.S.C.A.I.A., receptivi la noile metode, este acela că au procedat de îndată la elaborarea unor proiecte experimentale, aplicabile la unitățile de industrie alimentară de mică capacitate. Noile creații vor permite reducerea volumului instalațiilor de fermentare și implicit creșterea productivității de gaz-metan. Ele fac posibilă, deopotrivă, eliminarea decantoarelor și dispozitivelor de recirculare, fiind capabile de a denoxa ape uzate cu încărcătură mult mai mică de materii organice. Pe această cale se va putea produce biogaz și în unitățile unde acest lucru s-a considerat că fiind imposibil: abatoare de păsări, fabrici de produse lactate, secții ale fabricilor de conserve.

LIVIU TIMBUS ■

Iarăși despre „mina" curgătoare

Anul acesta vor intra în exploatare peste 12 000 instalații de capacitate mică pentru producerea [illegible]

Idei mari pentru gospodării mici

Perspectiva de a deveni posesorul unui șir de butelii de aragaz pe care nu trebuie s-o schimbi vreodată, pentru că nu se golește niciodată, este, trebuie să recunoaștem, cît se poate de tentantă. Cam așa ar fi — într-o exprimare puțin științifică, dar foarte aproape de adevăr — ceea ce au reușit să realizeze specialiștii de la Institutul de chimie alimentară, primii care au proiectat instalații destinate gospodăriilor individuale. Dar despre aceste realizări vom vorbi cu altă ocazie. De data aceasta ne propunem să vă prezentăm cîteva din realizările **Atelierului de produse și instalații pentru valorificarea energiilor neconvenționale, din cadrul** CENTROCOOP. Sînt o mină de oameni care s-au întîlnit în urmă cu un an și au rămas împreună, pentru că-i preocupă un gînd comun: conjunctura energetică actuală și găsirea soluțiilor care ne-ar putea pune la adăpost de fenomenul crizei, ce bîntuie planeta. Ceea ce au oferit pînă acum nu impresionează nici prin grandoare, nici prin spectaculozitate. Au cîștigat, în schimb, teren prin eficiență. De altfel, încă de la început și-au propus ca instalațiile lor să fie mici, simple, economicoase, la îndemîna tuturor gospodarilor, a punctelor de mică industrie, prestări servicii, comerț turism, situate chiar și în cele mai izolate zone ale țării. Cerința căreia și-au propus să răspundă, rapid și eficace, este valorificarea resurselor ambientale și locale neconvenționale, cu producere de energie.

Unul din colectivele atelierului mai sus menționat, cel condus de chimistul Adrian Dima, și-a luat în urmă cu un an răspunderea de a oferi soluții optime din punct de vedere economic, de exploatare și execuție, a instalațiilor de producere a biogazului. Ideea nu este nouă. Sînt cîțiva ani de cînd s-a luat inițiativa — un rol important revenindu-i Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — de a se găsi soluții pentru producerea biogazului, în special în gospodăriile individuale și unitățile industriei mici sau de alimentație publică, pentru înlocuirea combustibilului convențional, mai ales la prepararea hranei. Preocupări au existat și există, atît la nivelul unor institute de specialitate — cît și în rîndul unor oameni care au îmbrățișat ideea din pasiune.

Înainte de a se pronunța, colectivul chimistului Adrian Dima a studiat, cum era și firesc, experiența anterioară în domeniu, încercînd să aleagă de la fiecare tip de instalație, ceea ce era mai valoros. În fond, perfecționarea înseamnă înlăturarea treptată a erorilor. În tot timpul proiectării instalațiilor, au avut în vedere dezideratele stabilite de la bun început: să fie mici, economicoase, ușor de întreținut.

Tehnologia nu este deloc complicată. Dejecțiile animalere sînt introduse într-un mediu anaerob. Cu ajutorul unor bacterii specifice, existente în dejecții, materia organică este transformată în mai multe produse de asimilare, din care partea preponderentă o constituie biogazul.

„Atelierul de produse și instalații pentru valorificarea energiilor necopvențională" CENTROCOOP este în măsură astăzi să ofere trei tipuri de instalații de biogaz — după soluții proprii, originale — pentru capacități de fermentație diferite: 10 mc, 15 mc, 50 mc. Instalațiile de 50 mc își găsesc aplicabilitatea în unitățile de alimentație publică din sistemul CENTROCOOP. După experimentări, s-au elaborat proiectele tip, nu fost difuzate în sistem, iar la ora actuală, cele puse în funcțiune (Camping „Sirbi", jud. Vaslui, gospodăria anexă a C.P.A.D.M. — Satu Mare etc.) dau rezultatele scontate. În planul de investiții a fost prevăzută executarea unui număr de 86 asemenea instalații, cu capacitatea de 50 mc, dintre care 42 sînt deja în diferite faze de execuție.

Instalațiile cu capacități de 10 și 15 mc au fost destinate, încă de la începutul proiectării lor, gospodăriilor individuale. Ele înlocuiesc capacitatea a trei-patru butelii de aragaz.

Care ar fi avantajele? Cel mai în măsură să răspundă la această întrebare, pe care ar pune-o, desigur, orice gospodar, este conducătorul colectivului de proiectanți, chimistul Adrian Dima:

— Aceste tipuri de instalații sînt îngropate, ceea ce conduce la asigurarea unei temperaturi constante în interior. Se elimină astfel dezavantajul altor tipuri, supraterane, care necesită izolații costisitoare. Apoi, un alt avantaj ar fi acela că gospodarul nu pierde nici o bucățică din teren, îl poate utiliza în continuare pentru culturi. Instalația aflîndu-se sub pămînt.

— Și dacă se strică instalația?

— N-are ce să se strice. Sînt proiectate să țină 50 de ani.

— Alte avantaje?

— Gospodarul nu mai este nevoit să depoziteze gunoiul de grajd în curte. Se elimină mizeria și mirosul. Toate dejecțiile sînt introduse, după curățirea grajdului, în instalația de biogaz. Ceea ce rezultă în urmă procesului de transformare a materiei organice este, pe lîngă sursa calorică — arhisuficientă unei gospodării — un îngrășămînt natural bine macerat, bogat în azot, fosfor, potasiu. S-a constatat că pe locurile unde a fost utilizat acest îngrășămînt s-a ajuns la dublarea recoltelor. Și toate acestea, fără nici un fel de consum de energie convențională. Construcția poate fi executată din beton armat sau cărămidă.

— Deficiența constă în ora actuală, în exploatarea inconsistentă. Omul n-are chef să curețe într-o zi grajdul și atunci, instalația nu este alimentată. În mod firesc, ea nici nu produce energie. Dacă instalațiile s-ar generaliza, s-ar putea constitui și un personal specializat în întreținerea și exploatarea lor, un fel de „Service", așa cum s-au format echipele pentru construcție.

— Și care este impedimentul generalizării? Rezultatele sînt foarte bune.

— Există încă o lipsă de încredere și de receptivitate la nou. Iată, de pildă, cînd s-a montat instalația de la Satu Mare, îmi amintesc, era o bucătăreasă în vîrstă, care nu credea cu nici un chip că va avea foc sub oale din ceea ce facem noi. Tot timpul și-a exprimat îndoiala. Cînd am dat drumul la flacără, și-a plesnit palmele și a declarat că nu-i nici mai mult, nici mai puțin decît o „vrăjitorie". Dincolo de anecdotică, exemplul acesta, de care ne-am amuzat mult timp, arată că mai există încă o neîncredere față de noi. De altfel, am constatat că dacă își face un gospodar o asemenea instalație, după un timp scurt, văzînd rezultatele, se la tot satul după el. Mai există și o mentalitate, că sîntem o țară bogată și avem, de ce să ne mai obosim să construim tot felul de instalații, cînd putem să luăm lemne din pădure, sau să dăm drumul la clasicul aragaz. De unde vine combustibilul, asta nu ne mai interesează. Mentalitatea aceasta trebuie neapărat înlăturată. Gîndul nostru trebuie să fie și la ce lăsăm celor care vin după noi. Pentru ca zestrea să fie cît mai bogată, căutăm și găsim soluții noi. Trebuie să avem curajul să le și folosim!

LIANA MOLNAR ■

Polisinul, un fel de sare și piper

Cît de nedrept operează uneori selecția noastră, cînd în necunoștință de cauză, categorisește lucrurile în importante și mai puțin importante, după criterii nu totdeauna decisive, cum ar fi: cantitatea, procentul, mărimea! Este greșeala care l-a pîndit și pe reporter, ale cărui cunoștințe sumare privind industria de pielărie l-au făcut să fie ușor dezamăgit cînd la începutul vizitei în Institutul de Cercetări Pielărie și Încălțăminte i s-au prezentat cele succese deosebite cercetările în domeniul materialelor auxiliare pentru această industrie, introduse de obicei în cantități mici. Abia mai tîrziu a înțeles ce aport substanțial au aceste materiale auxiliare adăugate în procente mici în procesul tehnologic, dar care determină în bună parte finețea produselor, finisarea calităților lor. Ce valabil este aforismul: esențele tari se țin în sticluțe mici! Să vedem însă prin ce au reușit specialiștii institutului să confere acestor „ingrediente" brevetate de ei o valoare deosebită, invers proporțională cu conținutul lor mic din rețeta de fabricație. În primul rînd sînt originale și au caracteristici competitive cu cele din import, scutind țara de valuta cu care ar fi plătit inteligența altora. În al doilea rînd, sînt fabricate din materiale recuperabile, din acel balast care nu-și găsea o valorificare superioară pînă de curînd. Dar să vedem cum s-a scris actul de naștere al unuia din membrii acestei familii de materiale auxiliare, botezat Polisin CSR. Marginile de piele crudă, gelatinoasă, rămase din diverse faze de prelucrare, nu aveau nici o întrebuințare și la nivelul industriei de pielărie reprezentau cantități importante. Inginerul Ioan Brădescu și colegii din laboratorul de produse auxiliare, adversari declarați ai indiferenței anchilozante, nu puteau sta cu mîinile în buzunare, văzînd cum se pierde acest material proteic. Ei au imaginat un procedeu în care chimia s-a implicat cu toate mecanismele ei din microcosmosul molecular, și aceste foste deșeuri și-au găsit o valorificare superioară. Astfel, inutilele margini de piele, după spălare și decalcifiere, se hidrolizează în condiții speciale de temperatură și presiune, generînd o „supă" proteică de polipeptide colagenice, care apoi se modifică chimic. Acestor polipeptide colagenice modificate li s-au găsit niște „logodnici" ideali, și anume unii polimeri reactivi, din simbioza aceasta rezultînd un produs sintetico-proteic denumit chiar Polisin CSR. „Unele piei crude din tăbăcării, — ne explică inginerul Ioan Brădescu, — au o structură mai rară, afinată, ca un burete, datorită procedeelor de hrănire a animalelor. Altele au defecte de conservare, depozitare, transport, trebuind să fie îmbunătățite pentru a deveni piei cu caracteristici normale. Este tocmai ce realizează noul nostru produs, care implantîndu-se în piele, nu tocmai de top calitativ îi umple și consolidează structura, conferindu-i moliciune, tușeu plăcut, rezistență la sfîșiere și uzură, permeabilitate, îmbunătățită la apă, adică exact ce trebuie produselor de marochinărie și încălțăminte. De altfel, produsul se și produce industrial la Tăbăcăria Corabia". Polisinul, a 15-a invenție a inginerului Ioan Brădescu, a fost premiat la Salonul de invenții 1985. Avantajele produsului? Importante! Se înlocuiesc materialele similare cumpărate pînă acum din import pe cifre cu multe zerouri, iar noul produs este ieftin, căci pornește de la materiale recuperabile valorificate superior. Instalația pe care se produce este simplă, flexibilă, operează în condiții blînde, deci nu este energofagă, iar utilajele sînt numai din țară. Efectele aduse sînt: îmbunătățirea netă a calităților pieilor tratate și o creștere a randamentului de croire cu 10% pentru că nu mai sînt porțiuni cu defecte. Argumente convingătoare pentru a grefa pe fiecare tăbăcărie o instalație de acest gen. De fapt nu a fost greu să constatăm că specialiștii de la Institutul de Cercetări Pielărie și Încălțăminte au făcut o pasiune lăudabilă din a reintroduce în circuitul productiv, cu efecte economice spectaculoase, orice material refolosibil. Tot în tăbăcării, pielile crude de bovine și ovine sînt rîzuite de urmele de carne și grăsime, care ori se aruncau creînd probleme mari de depozitare și de poluare, sau se foloseau în proporții mici la săpunuri. Însă, inginerul Ioan Brădescu și colegii lui au zis: „Nu! Trebuie să-i găsim și acestei grăsimi reziduale o întrebuințare!" Și s-au pus iar pe cercetat avînd tot chimia la brat. Cu pasiunea pentru nou și tenacitatea bătîndu-le favorabil în pînze, au concretizat un proces tehnologic ingenios de valorificare superioară a acesteia. Grăsimea este purificată cu acid, sulfirată cu acid sulfuric, astfel că o parte din ea, conținînd acizi nesaturați, se leagă de H_2SO_4 și devine emulgator și pentru restul grăsimii saturate. În acest fel, toată grăsimea poate fi emulsionată în apă și devine agent de ungere pentru piei, cu denumirea Cerpiol SPS2. Pînă acum, agenții de ungere ce se aduceau din import proveneau din uleiuri naturale de balenă sau pește, de unde prețul lor piperat. În general, lumea fugea de agenții de ungere proveniți din grăsimi de ovine și porcine, dată fiind tendința acestora de exudare, de transpirație la suprafață. Noul agent de ungere anionic românesc evită pericolul imigrării grăsimii la suprafață printr-o rețetă de fabricație ingenioasă, la care multe firme străine n-au ajuns prin cercetările lor. Cerpiolul românesc obținut dintr-o grăsime anonimă ce se arunca, dar care a fost înnobilată de competența și mintea sfredelitoare ale unor specialiști, în sensul adevărat și adînc al cuvîntului, produce îmbunătățiri pielii ca și produsele firmelor de veche tradiție. Costul este însă de 3 ori mai mic. Ungînd pielile cu această adevărată vitamină, ele devin mai moi, cu tușeu plăcut, cu impermeabilitate la apă mărită și rezistență net superioară. Cum ne convinsesem că cercetătorii din institut sînt atrași ca de un magnet de materialele recuperabile, nu ne-am mirat că și-au extins preocupările și în domeniile oarecum tangente cu industria de pielărie. Tînărul chimist Gheorghe Coară și cei din colectivul lui s-au gîndit că e păcat ca scamele de lînă din industriile textilă și blănărie, purtătoare de cheratină (și ea o proteină valoroasă și deficitară) să nu-și găsească o întrebuințare. Pentru astfel de oameni dragostea de nou este oxigen de viață, dorința de a mai lumina un colț de necunoscut în știință un fel de „bună dimineața" al fiecărei zile de muncă. Cu astfel de catalizatori în profesie, este firesc ca Gheorghe Coară să aibă 15 invenții în 7 ani de muncă și să la premiul I la Salonul de Invenții 1986 pentru ideea lui. Aceste scame care „ningeau" inutil prin hale, după solubilizare în mediu acid și bazic se transformă în polipeptide cheratinice, care apoi purificate, decolorate și modificate chimic devin auxiliari textili. Acestia micșorează degradarea lînii în prelucrarea industrială, o protejează împotriva agenților agresivi în procesele de spălare, vopsire și albire. Auxiliarul textil românesc, noutate pe plan mondial, este ieftin și la competiție cu cele similare fabricate de producătorii de pe alte meleaguri. Amintindu-ne cum specialiștii din institut prescurtau noțiunea de „materiale recuperabile" pe care le valorificau superior, și anume „MR-uri", putem spune că în cazul lor, aceste inițiale mai înseamnă „meserie respectată", „meserie racordată" la exigențele timpului nostru.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Miniaturi cu eficiență mare

Promiteam într-un număr trecut că vom reveni asupra altor două invenții apărute la Întreprinderea Electromagnetica din București și care interesează întreprinderi din diverse domenii de activitate. Acesta e și motivul pentru care le popularizăm.

Tester pentru măsurarea nedistructivă a grosimii peliculelor subțiri depuse pe suport metalic. Autori inginerii Marius Drăgulinescu și Lucian Suciu; Brevet 85198/1985. Prezentată la Salonul de invenții și inovații — Bacău 1986. **Interesează toate unitățile care lucrează cu depuneri galvanice și vopsitorii.** Aparatul mai poate fi folosit pentru depistarea neomogenităților, discontinuităților în metale sau pentru măsurarea conductivității diferitelor metale.

Acum, determinarea peliculelor subțiri pentru cei care nu sînt dotați cu testerul amintit se face cu ajutorul unei picături de acid. Timpul în care se distruge depunerea dă grosimea stratului. Se mai folosesc și alte metode distructive — zgîrieturi, poansonări etc. Testerul vine să înlăture acest neajuns. Determinarea grosimii se face prin intermediul unei sonde care se așază în contact direct cu suprafața. Afișarea grosimii se face direct, în microni, în cifre și semn. Constructiv, aparatul este realizat dintr-o carcasă de plastic care conține circuitele electronice pe cablaj imprimat, traductorul și setul de depuneri de referință, maximum 8 bucăți, din metalul suport cerut de beneficiar. Dimensiunile aparatului nu le depășesc pe cele ale carcasei calculatorului de birou Felix. Construcția traductorului face posibilă determinarea grosimii peliculelor pe suprafețe plane, convexe și concave. Alegerea metalului suport, feros sau neferos, se face prin comutator. O determinare pe un tip de metal suport necesită un reglaj de zero și un reglaj al etalonării, folosind șetul de depuneri de referință. Etalonarea aparatului e simplă. Pe una din fețe, plăcuțele sînt acoperite cu pelicule de protecție specificate prin comandă. Grosimea straturilor e măsurată și inscripționată. Aparatul poate fi utilizat în domeniul 0—199 microni. Determină grosimea peliculelor de protecție (oxizi, dielectrici, acoperiri galvanice, vopsele) pe suport metalic (fier, cupru, aluminiu, bronz, alamă etc.) Temperatura și umiditatea mediului ambiant în care poate lucra testerul sînt cele normale.

În Întreprinderea Electromagnetica funcționează astfel de aparate în secțiile de galvanizări, vopsitorie și la atelierul de depunerea stratului de seleniu pe cilindrii de tip XEROX.

Vîrf elastic de contact. Autor: inginer Cornel Salu. A fost prezentat și la Salonul de invenții și inovații — Bacău 1986. Invenția se referă la un vîrf de contact elastic, de construcție miniaturală, utilizat la echiparea testerelor pentru controlul componentelor electronice, a cablajelor imprimate etc. Prin deplasarea suportului tecii fixe împreună cu ansamblul format din contactul mobil, cercul elastic și ghidajul tijei palpatoare, se realizează apăsarea vîrfului de contact pe terminalul componentei electronice de verificat. Teaca fixă poate fi prevăzută cu terminal special pentru roluire sau cositorire pentru realizarea legăturii electrice.

Se folosește în toată industria electronică la testarea componentelor electronice speciale (circuite integrate, tranzistoare, diode, etc.), a plăcilor cu circuite imprimate echipate complet cu componente electronice, verificarea plăcilor cu circuite imprimate neechipate cu componente pentru controlul continuității cablajelor, construcția prizelor miniaturale speciale, a cuplelor electrice, testoare speciale pentru controlul releelor miniatură. Circuitele se pot verifica și înainte și după plantare. La Electromagnetica se produc pentru centralele telefonice electronice. Pentru o centrală telefonică electronică asistată de microprocesoare se folosesc în jur de 300 mii de asemenea vîrfuri de contact elastic. În întreaga industrie electronică sînt necesare mult mai multe. Pînă la apariția vîrfului de contact elastic românesc acestea se importau pe valută. Deocamdată, Electromagnetica produce doar pentru nevoile ei. Este în așteptarea comenzilor de la beneficiarii interni și externi.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Știința populară românească (III)

Botanica și medicina populară românească (la care ne-am mai referit în treacăt la început) au acumulat la rîndul lor un bogat tezaur de experiență. În mai toate familiile țărănești exista o femeie mai virstnică cunoscătoare de leacuri, mai ales pe bază de plante medicinale; savantul Traian Săvulescu o evocă în această privință pe bunica sa, prima lui îndrumătoare în cunoașterea lumii vegetale. Mai existau însă în fiecare sat oameni extrem de prieenuți în această privință, dispunînd de adevărate „farmacii de ierburi"; erau cunoscute și sate întregi **specializate** în cultivarea, culegerea (la timpul potrivit), prepararea, comercializarea plantelor medicinale, de pildă în sudul Moldovei, în Banat, la poalele Munților Bihorului; în satul Poienii de Jos (județul Bihor) de pildă, existau, prin anul 1900, nu mai puțin de 100 de familii de herboriști și chiar astăzi mai există 30 de familii specializate.

Uneori în piețele marilor orașe apar astfel de producători, care oferă, pentru cele mai diferite maladii, remedii constînd uneori din amestecuri provenite din 10—12 plante tămăduitoare (frunze, flori, muguri, rădăcini etc.). De altfel, inventarul botanicii sătești cuprinde peste 3 000 de plante identificate și utilizate de popor. Prin magazinele de specialitate PLAFAR sînt vîndute populației numeroase ceaiuri medicinale, iar în ultima vreme și comprimate realizate din plante medicinale, de pildă „Hipotens", produs de Laboratorul „Plantavorel" din Piatra Neamț.

În ce privește medicina populară, desigur că leacurile și procedurile pe care le propune nu pot fi acceptate în totalitatea lor, unele dintre ele pornind de la superstiții sau idei absurde. În marea majoritate a cazurilor însă, analiza sistemelor de vindecare practicate în mediul rural a dovedit că ele au o bază reală, în ciuda empirismului lor. „Noi studiem astăzi medicina populară din motive practice — scriu istoricii medicinei Valeriu Bologa și S. Izsak. Am înțeles că putem învăța de multe ori de la ea. Ne dăm seama că țăranul sau păstorul, legat prin producție și prin tot felul său de a trăi de natură, este un observator ager. Cunoașterile sale medicale naive ne pot fi utile de multe ori, dacă știm să căutăm simburele real din credințele sale vindecătoare". Studiul modern al plantelor medicinale tradiționale a dus de pildă la concluzia că cele mai multe sînt efectiv utile și de aceea au fost asimilate pentru diferitele tratamente de astăzi. Și, firește, nu e vorba numai de substanțe de origine vegetală, ci și animală sau minerală. Nu trebuie uitat că medicina populară românească, ca și cea din alte părți, s-a dezvoltat pe baza unei experiențe multimilenare și în condițiile în care medicul de la oraș lipsea sau era inaccesibil pentru cei de la sate.

Fără îndoială, cîteva dintre leacurile empirice utilizate erau probabil imprumutate. Astfel, slăbirea vederii, uneori chiar orbirea, erau tratate în medicina populară de la noi cu planta denumită „iarba rîndunicii". Autorii antici, Pliniu de pildă, relatează că cei vechi învățaseră să aplice acest leac de la păsări, rîndunicile frecînd ochii puilor orbi cu **Herba chelidonia** (în greceste chelidon însemnînd rîndunică). Să fi preluat vînătorii noștri acest leac direct din observarea păsărilor respective. Este posibil, dar mai probabil ingeniosul „tratament" a fost adus în Dacia odată cu puternica infuzie de cunoștințe romane.

Covîrșitoarea majoritate a leacurilor din satul românesc sînt însă în mod cert de obîrșie autohtonă, produse ale inteligenței rurale. La prima vedere, unele par ciudate. Se indică spre pildă, pentru combaterea sterilității la femei, administrarea de ovare de animale — tot astfel de inimi de păsări la anumite maladii de cord; îngerarea ovarelor animale s-a dovedit în adevăr, într-o serie de cazuri, eficientă, iar înghițirea de inimi crude apare astăzi ca o practică rațională (prin descoperirea substanței active a nucleotidelor, avînd ca efect dilatarea coronarelor și stimularea metabolismului, ceea ce sporește capacitatea funcțională a miocardului). În unele sate izolate din Munții Apuseni, erupțiile pielii și conjunctivita erau combătute prin aplicații cu lapte de mamă și albuș de ou — ori acestea conțin substanțe bacteriostatice și bactericide. Cît despre tratamentele populare cu miere și alte substanțe apiterapice și ele se bazează la noi pe o tradiție milenară, ceea ce este bine de știut astăzi, cînd România joacă un rol central în apiterapia mondială. Pescarii din Delta Dunării tratau gușa, frecventă în zonă, datorată hipersecreției glandei tiroide, cu praf de spongii (bureți); analizîndu-se spongiii, s-a constatat că aceștia conțin iod — iar hipertiroidia este și astăzi combătută, în medicina cultă, cu iod. Infecțiile intestinale erau curent tratate în popor cu „cheag de lemn" (rumeguș de carii) — ori aceasta corespunde tratamentului actual cu fermenți lactici. Să menționăm, exemplificativ, și aplicarea de pulbere de coji de ouă pisate pe răni: această pulbere conține mult calciu; al cărui efect hemostatic și antihemoragic este salutar. Erau de asemenea binecunoscute tehnicile „trasurilor" (masagiilor), aplicate în variante diferențiate după tipul de suferință, al ungerilor cu nămol pentru combaterea durerilor reumatice, al „lăsărilor de sînge" în anumite tulburări cardiovasculare.

Vindecătorii populari practicau tratamentul reușit al unor fracturi simple și complexe, iar chirurgii efectuau operații și azi socotite delicate, ca extracții de calculi vezicali și operații de cataractă, ba chiar și trepanații. Profesorul Ioan Cantacuzino a confirmat folosul aplicării unor viscere de animale tinere pe ulcerațiile picioarelor (procedeu popular care părea de-a dreptul respingător); serul proaspăt al acestora exercita însă o acțiune antiinfecțioasă. Ceaiuri narcotice sau fumigații pe bază de sămînță de cînepă sau măselariță erau folosite pentru calmarea durerilor acute sau în cazul intervențiilor chirurgicale (deși anestezicele sînt în general socotite a fi fost descoperite în veacul al XIX-lea).

Desigur, medicina românească contemporană dispune, în cele mai multe cazuri, de tratamente și remedii superioare. Ea preia însă, selectiv și critic, tot ceea ce este valabil în edificiul meșteșugului popular al tămăduirii, clădit de generații după generații, în decursul existenței frămîntate a neamului.

Ar trebui firește să vorbim și despre alte „științe" populare, de pildă despre fizică și mecanică; fără de intuirea principiilor lor ar fi de neînțeles realizările de excepție ale hidrotehnicii populare românești, performanțele remarcabile de ingenizitate ale unor mecanisme și dispozitive ale industriei casnice sau complexul sistem de curse și capcane de vînat concepute și construite de popor — acestea din urmă fiind, cum observa istoricul culturii și etnograful Iulius Lips, cele dintîi mașini din istoria omenirii, cei dintîi „roboți", — veritabile automate, care lucrează pentru om în timp ce el desfășoară, în altă parte, alte activități.

Dar cu aceasta am pătruns în universul tehnicii populare românești, al cărei geniu uluiește pe cei care-i cunosc produsele, caracterizate prin funcționalitate și inventivitate deopotrivă remarcabile. Dar despre aceasta — cu alt prilej.

I. M. ȘTEFAN ■

O inimă veșnică

Am văzut mulți pictori, în atelier sau pe stradă, trăind clipa unică a inspirației.

Ieri, prima oară, m-am ținut, ca o umbră, după o fetiță blondă, cu codițe lungi pe spate, trăgînd după ea un cearșaf de hîrtie. La git avea o geantă cu zeci de creioane colorate. Cînd se oprea în loc, trotuarul devenea „șevalet" și desena mistuită de o mare chemare interioară. Am petrecut așa o oră, urmînd-o pas cu pas, cu plăcerea de a vedea un copil talentat, fără să bănuiesc o clipă că de fapt ea îmi scria reportajul.

Pe foaia albă de desen, umbre și lumini, copaci, cîteva case, iată Școala generală nr. 5, în fața căreia sînt în clipa de față, alături un șuvoi cafeniu-roșu, care „curge" într-un cazan. Nu-mi explic ce poate să însemne și încerc să leg cîteva vorbe, fără speranța unei comunicări.

— Ce desenezi aici ?

Cu toată ființa intrată-n desenul ei, fără să mă privească, îmi răspunde alintat :

— Nu vedeți, desenez orașul !

Și satisfăcută de dira cafenie, la care zăbovea cu culorile, îmi arată „oțelul".

— L-ați văzut cum curge ?

— Am fost la Hunedoara, la Reșița, la Călărași, la Tîrgoviște...

— Aici, la noi !

E momentul să-i arăt că eu cunosc bine orașul ei, că am venit aici în căutarea noutăților, care intervin oriunde în țară, la răstimpuri, uneori, mai mici de un an.

— La Giurgiu nu se produce oțel !

Nu înțelege și îmi arată ochișorii, două mărgele albastre, ușor irizate.

— Tata a venit aici pentru oțel. Noi ne-am mutat la Giurgiu ca să fim împreună.

— Cine ?

— Mama, bunica și Andi.

Acesta este primul contact cu Giurgiu după ce nu l-am mai văzut de cîteva luni. La Consiliul popular, inginerul Dumitru Popescu, primarul orașului, îmi confirmă... desenul fetiței.

— Perfect adevărat ! De patru luni fabricăm oțel pentru acoperirea nevoilor orașului. Pentru început am împrumutat cîțiva zeci de specialiști din marile centre ale țării, unii dintre ei s-au simțit atît de bine în orașul nostru încît au rămas aici.

Așa a fost cu tatăl micii desenatoare... Întreprinderea de construcții de mașini de utilaj greu din Giurgiu a pus la punct tehnologia producerii oțelului, iar primăria, pe lîngă cîte avea, a rezolvat, în același timp, problemele de viață ale noilor veniți în oraș : repartizarea apartamentelor, locuri de muncă pentru soți, creșe și grădinițe în apropierea locuințelor. Mă uit cu alți ochi la schița noii mele cunoștințe.

— La ce școală învață ?

— La cea nouă.

O altă informație prețioasă... Orașul Giurgiu are o nouă școală generală, cu 16 săli de clasă, cu laboratoare spațioase și luminoase, cu ateliere — fabrici la scară. Băncile n-au nici o urmă de cerneală, chiar după două săptămîni ale celor din clasa I-a, pentru că fiecare elev are o grijă deosebită pentru ceea ce îi s-a încredințat. Ferestrele, cu mușcate în floare, dau către frații și surorile mai mici. Noua grădiniță, noua creșă, sînt la un loc cu școala, în același scuar. Edilii orașului au ales locul acesta, după multe căutări, și l-au ales bine. Mama, cu același drum, își lasă copiii, după vîrstă și „alfabetizare", la cămin, grădiniță, școală.

— Nu văd nici un copil în desenul tău !

— Nu-mi încape totul aici.

O clădire în cîteva culori și un perete plin de flori ca și cele de pe rochia fetiței, se „ridică" acum în partea dreaptă a hîrtiei.

— Aici ?

— N-ați fost la „Dunăreana" ? Acolo lucrează mama.

La marea întreprindere textilă, în afară de faptul că acolo „mama țese la război", tot felul de pînze colorate, de toată splendoarea, s-a sărbătorit și un eveniment cu implicații deosebite în viața orașului. În 15 ani, de cînd străjuiește intrarea în Giurgiu, „Dunăreana", stilpul orașului, a absorbit aproape toată forța de muncă feminină disponibilă. Mii de comenzi pentru întreaga țară, pentru lumea largă, s-au adunat, în 15 ani, într-o cifră egală cu 600 de milioane metri pătrați țesături.

Desenul nu mai are alte elemente de viață, pentru că tata, mama și Dana sînt reprezentați prin școală, oțel, „Dunăreana". Tentațiile vîrstei au învins-o pe mica artistă. Culorile, hîrtia sînt părăsite în stradă, iar ea aleargă după un fluture. Reportajul astfel început e doar pe jumătate... scris. Uite așa capătă omul gust pentru desen, avînd alte treburi ! Fără să am talentul Danei, din cîteva linii tai un bulevard nou, pe care-l văd real, în fața mea. Mii de apartamente... În ultimii ani, în Giurgiu, care are o populație de 60 000 de locuitori, s-au construit 15 200 de apartamente. O casă nouă este dublată de o șchelă, care are deja etajul I ridicat.

Tot din cîteva linii, creionez un vas de la șantierul naval... Printr-o apăsare de buton o navă de 1 000 de tone este urcată-coborîtă, cu ajutorul sincroliftului. S-a consumat multă pricepere inginerească pînă s-a pus la punct această instalație, care reduce la minimum efortul, scurtează de cîteva ori timpul de staționare, cîștigă de cîteva ori în siguranță și calitatea reparațiilor. Este o modernizare care a preocupat de mult timp conducerea șantierului naval, dar după repetate încercări cîțiva talentați și ambițioși ingineri au pus pe „roate" sistemul de funcționare al sincroliftului.

Dana s-a întors la mica ei ilustrată. N-o las să se exprime în nici un fel și mai plasez o inimă în centrul orașului... desenat. Admirația ei depășește orice așteptări.

— Bravo ! Fără inimă totul e rece !...

Mă descumpănește prin înțelepciunea ei, dar era exact ce așteptam să-mi spună. Într-adevăr, fără termocentrală casa ar fi rece, școala la fel, mama și tata ar sta degeaba la lucru, spitalul s-ar opri din operații, cantinele nu ar mai putea servi masa muncitorilor la timp.

— Sîntem cu urechea tot timpul la ritmul termocentralei.

— Fără întrerupere, tovarășe primar ?

— 24 din 24 de ore, vara sau iarna. Orice aritmie ne îngrijorează, aburul industrial este sursa tuturor industriilor locale. Ei ne-a dat mult de furcă, mai ales iarna.

— Se apropie iarna...

— Termocentrala are asigurate toate condițiile pentru funcționarea ei fără nici un stop... cardiac.

Pînă acum doi ani orașul nu era termoficat ; în prima etapă 8 500 de apartamente au primit căldură, au urmat alte 6 700, iar acum orice este pe șchelă, automat, este racordat la termoficare. La soluționarea celei mai grele probleme a orașului au pus umărul toți locuitorii.

Tot împreună cred că vom cîștiga și bătălia pentru apă, iarăși resimțită în fiecare casă...

— Orașul e deficitar ?

— Forăm acum la mari adîncimi, pentru niște puțuri speciale, sperăm să încheiem, odată pentru totdeauna, iar o luptă a întregului oraș.

Între timp Dana a șters „inima" din centrul desenului și a plasat-o aproape de Dunăre.

— Să nu polueze orașul !

Aș fi vrut să-i numesc spiritul de observație, exactitatea privirii ei, pentru că acolo, la Dunăre, este chiar amplasată termocentrala, dar Dana gîndește ca un om matur. Am mai văzut acum cîțiva ani desene ale copiilor din Giurgiu, unele încununate de premii internaționale. Dar cu și fără distincții, toate sînt străbătute de același gînd emoționant, care emană dintr-o educație civică, urmărită cu stăruință acasă și în familie. În toate desenele sînt flori, lacuri, jucării, dar și orașe noi, șchele, fabrici, ogoare, tata și mama, mereu în frunte, pe excavator sau pe tractor. Viața plină de răspundere începe să fie înțeleasă și asimilată de mic, așa că un desen nu mai e doar o dovadă de talent.

— Cum apreciați, tovarășe primar ?

— Creștem schimbul de mîine cu speranță, cu toată grija, cu prea plinul inimilor noastre. Vrem să-l vedem în locul nostru, mai capabil, mai tenace, mai îndrăzneț. Acesta e cursul vieții, mereu ascendent...

Dana pune culoarea roșie pe întreaga inimă, așezată lîngă Dunăre, o inimă veșnică.

CARMEN DUMITRESCU

Încheierea continuă

Numele : Dozescu Ilie, Porecla : Boierul. Domiciliul : strada Nicolae Bălcescu nr. 6, bl. 5, sc. 2, ap. 17, localitatea Balș, județul Dolj. Vîrsta : 50 de ani. Școală : foarte puțină. Funcția : muncitor necalificat la Cooperativa meșteșugărească Oltenia. Retribuția : 2 275. Proprietăți : apartament cu 4 camere, autoturism, alte bunuri. Nivelul de trai : zilnic între 10—15 000 lei, bani de buzunar. Prieteni : fără. Rude : Dozescu Ștefan, fiu, plus noră, soție, frați, cumnați. Alte personaje : Popescu Sabin, contabil la Cooperativa meșteșugărească Oltenia din Craiova, Alexandru Elena, contabilă etc. Caracterul : rapace. Victimele : naivi. Subiectul discuției : circa 5 — poate chiar 6 milioane.

Introducere. Nea Ilie, zis Boierul era un om șters. Dacă mergea pe trotuar și treceai pe lîngă el nu-l băgai în seamă nici dacă te călca pe vîrful pantofului. De cum urca în autoturism, cîștiga în prestanță și te privea ca pe o muscă. În orașul de bastină, Balș, n-a făcut prea mulți pureci. Ba chiar s-a făcut de băcănie. Pentru o prostioară nevinovată a luat trei ani la locul de muncă. Pentru că nu voia să roșească atunci cînd își intilnea concetățenii, a zis că mai bine își face „locul de muncă" la Craiova. În 1980, cineva a lansat o idee, aceea de a înființa pe lîngă Cooperativa Oltenia și o secție de croitorie-tapițerie, cum s-a și întîmplat într-un atelier din cartierul Valea Roșie. Pentru a putea pune la cale o șmecherie, Ilie Dozescu avea nevoie de un paravan. Fiind condamnat, chiar și la locul de muncă, el nu putea prelua gestiune. Așa că l-a împins înainte pe fiul său, Ștefan Dozescu. Acesta, tehnician chimist pe lîngă un C.A.P. din județul Olt, a fost transferat în interesul serviciului la amintita cooperativă unde a preluat gestiunea. Boierul a venit de la Balș cu utilaje cu tot adică mașini de cusut, de injecție și de etc operațiuni. Le-a oferit cooperativei și aceasta i le-a achiziționat cu 73 000 lei, ulterior dovedindu-se că nu valorau nici pe jumătate. Drept pentru care a fost pus să restituie banii. Aduse utilajele, s-au făcut și încadrările pe posturi. Fiul șef, tata muncitor necalificat, dar șef peste întreaga secție. Ei era și boierul, și maiștrul, omul care angaja, plătea, făcea comenzi, ponta oameni, sancționa și făcea dificile călătorii în slujba aprovizionării.

Desfășurarea acțiunii : Pentru aprovizionarea cu materiale, Ilie Dozescu a plecat la București. De la magazinul Cocor a cumpărat franjuri în valoare de 8 785, după care s-a rugat de o vînzătoare să-i dea și cîteva bonuri în alb. A dat 600 de lei și a plecat cu materialul și cu 5 bonuri pe care le-a completat abia acasă. Cînd a făcut decontul cumpărăturilor, Boierul și-a tras delicat 82 000. Merge treaba. Mai cumpără o dată franjuri și cu bonurile albe mai scoate 20 de mii de lei de buzunar. Banii începeau să curgă. Pentru nea Ilie se anunțau vremuri prospere. Și dacă treaba tot începuse să meargă de ce nu ar pune și problema lefii ? Fiul său, Ștefan Dozescu, tehnician chimist venit de la C.A.P. Iancu Jianu, deși preluase gestiunea secției de croitorie-tapițerie, fusese încadrat cu o retribuție de 1 448 lei. Bătrînul a zis că e o jignire. Drept pentru care a făcut toate diligențele de rigoare pe lîngă conducerea cooperativei, pe lîngă șefa biroului plan, retribuție și organizarea muncii, Alexandrina Muntoi. În prima fază fiul e respins de la promovare, dar mai tîrziu i se acceptă cererea, ținîndu-se cont de „contribuția sporită la realizarea planului". Adevărul este că Boierul, din cîte mașinațiuni făcea, din cîte învîrteli punea la cale, nu uita un lucru : să-și facă planul pînă la ultimii indicatori, să-i depășească uneori chiar peste așteptări. Așa că uite, i se aprobă în cele din urmă cererea de promovare a fiului. Cînd toate păreau drepte ca mersul ratei adormite, din te miri ce, inspectoarea de personal Viorica Enăchescu se opune. Aceasta refuză să semneze un proces verbal conform căruia Ștefan Dozescu ar fi susținut probă practică și examen scris și ar fi promovat. Inspectoarea știa că „șefu" nu dăduse nici un examen, că la proba scrisă primise niște răspunsuri pe care abia a reușit să le copieze pe o coală albă. Lucrarea a fost notată cu 8 și, în ciuda refuzurilor unui om de bine, Ștefan Dozescu a fost promovat la o leafă de 2 275 lei. Prin această mărire, în bugetul Boierului a mai intrat încă o sumă : 20 000. Nici nu e mult. Îi ajungeau de buzunar pentru două-trei zile. Cum se descurca în restul lunii ? Valea Roșie fiind nu prea aproape de sediul cooperativei și el fiind șeful mare și tare, chiar apreciat dar și sufletul atelierului, a început să-și aducă neamurile. Adică le-a luat datele de pe buletin, de pe cartea de muncă, a făcut cereri de angajare, le-a pus să le semneze și, după ce toate formalitățile au fost îndeplinite, a început să le ponteze la serviciu. Constanța Dobrin era cumnată-sa. Fără să fi călcat vreodată în atelier și fără să fi avut nici o legătură cu tapițeria (atîta doar că s-o fi trîntit și ea pe vreun fotoliu), Dobrin Constanța a figurat că ar fi muncit în valoare de 61 007 lei. Bineînțeles, banii au intrat în fondurile de cheltuieli și protocol ale Boierului. Ca să mai scoată niște bani și-a băgat în pîine și nora. Și pe seama ei a ridicat 10 760 lei. Ca să scoată mai mult mălai, a mai angajat și pe alții, care n-au călcat niciodată pe acolo, dar dacă ne luăm după ștatele deplată acestia munceau de se speteau. Dacă Marinela Bină ar fi aflat că are de ridicat 23 500 pentru zilele muncite la Cooperativa Oltenia, cu siguranță că femeia ar fi făcut preinfarct. Infarct cu adevărat ar fi făcut abia după ce-ar fi aflat cum a scos Boierul 1 190 200 lei de la C.A.R. Dacă s-ar fi luat în serios și ceilalți ar fi rămas tot așa de naivi și de disperați, nu mai era mult pînă cînd lua totul, cu casă de bani, dosare, casieră, contabil, birou și cu scaun cu tot. Boierul chema o muncitoare în biroul în care trebuia să stea fiu-su, îi încropea o poveste lacrimogenă, condimentată cu „nevoie de bani", femeia începea să se scuze, vai, cu plăcere, dar n-avem acasă nici un ban pus deoparte, și el i-o reteza scurt, nu-i nimica, o rezolvăm aici. Faci o cerere la C.A.R., o semnezi, eu mă descurc și ratele îți le achit. Femeia ridica din sprîncene, o dădea cotită, că nu e membră, că se teme, că aia, că ailaltă. Pînă la urmă, știind că de șefu depinde tot, acceptă. Scria cererea, femeia semna și, de restul, se ocupa el. Ducea hîrtia lui Sabin Popescu, contabilul C.A.R., omul care avea datoria să verifice fondurile, cotizațiile, să le avizeze și apoi să le supună atenției celor din conducerea C.A.R.-ului. Atîta doar că el aviza și semna, cei din conducere contînd mai puțin. Ce zicea el, aia aprobau. Mai mult, unele cereri nici nu le mai vedeau. Venea Boierul și te întreba, îți trebuie niște bani ? Dacă te simpatiza și ziceai da, te punea să scrii o cerere pentru 30 000, o semnai, el o lua, trecea în camera cealaltă unde era Sabin Popescu și Elena Alexandru, casiera. Popescu semna, casiera îi dădea banii și Boierul îți aducea 21 000 și două cîștanțe, una de 5 000 lei conținînd ca depunere la C.A.R. și alta de 1 500 pe post de dobîndă. Reținînd calculul, constatăm că dispăruseră 2 500. Și dacă strîmbai din nas, Boierul îți spunea că restul a fost folosit pentru ungerea rapidă a aprobării. Dacă refuzai să semnezi cererea de ajutor șeful să facă foc. E lesne de înțeles că erau și femei care aveau necazuri, erau membre C.A.R. și fondurile depuse le îndreptățeau la un împrumut salvator. Caseria fiind aproape goală, erau refuzate cu cea mai sinceră părere de rău. De unde bani, dacă Boierul avea nevoie de 100 000 ca să cumpere piei de oaie de la Novaci și să-și facă o gramadă de cojoace la Orăștie ?

Încheiere : De aproape doi ani, mai mulți oameni încearcă să dea de capul tuturor șmecherilor puse la cale de acest boier. Și exact în clipa în care sînt convinși că au făcut curat în urma lui, exact atunci descoperă că mai era ceva. Intrat în folclorul stradal al Craiovei, boierul n-a dezamăgit. Cît a păgubit, atît se va recupera. Două apartamente cu patru camere fiecare, două autoturisme și cîteva sute de mii, plus bijuterii și alte lucruri de valoare. Mai era puțin și era cît pe aci ca Tanda să-l ajungă pe Manda, adică banii și bunurile lui să acopere cea mai mare parte din prejudiciu. Și tocmai cînd Tanda să pună mîna pe Manda, au mai descoperit o „gaură" semnată tot de Ilie Dozescu, valorînd numai 1 100 000 lei. Și Tanda nu l-a mai prins pe Manda și n-ar fi rău ca ei să se întîlnească după o călătorie prin casele altora. Căci, din seria — Ilie Dozescu — 18 ani, Sabin Popescu — 17 ani, Alexandru Elena — 17 ani, Boierul a rămas calic. Încheierea continuă.

CORNEL NISTORESCU

Toamna ne-a reamintit o adresă:

DEPOZITUL DE COMBUSTIBIL

Iarna poate veni liniștită

Ajuns în Dămăroaia, pe str. Limpejoara am depistat ușor locul unde se află depozitul de combustibil, luîndu-mă după zgomotul strident produs de-un circular. Ca orice cetățean preocupat de grijile sezonului friguros, o dată pătruns în incintă, m-am interesat discret, întîi și întîi, la omul de la cîntar, rugîndu-l să-mi spună cum și în ce fel mi-aș putea procura și eu cărbuni și lemnele pentru iarnă. Politicos și bine informat, cel întrebat — care, după cum am aflat ulterior, nu era altul decît șeful de depozit, Florea Ciorcilă — mi-a răspuns că satisfacerea dorinței mele depinde în primul rînd de strada pe care locuiesc și de numărul membrilor de familie.

— Dacă vă decideți, — m-a îndemnat dumnealui — treceți vizavi ,la birouri, să vi se perfecteze formele, plătiți, vă facem imediat programarea și pe urmă așteptați acasă, că vi le trimitem.

— Și cam cît durează ?

— Să primiți cărbunii, maximum 2—3 zile ; pentru lemne durează mai mult : 4—5 săptămîni. Cu lemnele-i ceva mai greu...

— Dar dacă am aprobarea... conducerii I.C.S. Combustibilul ?..

— Sigur, vă servim, dar tot atît durează. Excepțiile sînt numai pentru bolnavi, care prezintă documente corespunzătoare. În general, sîntem bine aprovizionați, așa că mergeți fără grijă.

Nu m-am lăsat pînă am trac un raid prin depozit. Așa, de unul singur. Treaba mi s-a părut aici bine organizată pe cele două linii de cale ferată din incintă. Nicolae Bozniceanu, un bărbat încă tînăr și simpatic, abia terminase de descărcat un vagon de cărbuni venit de la Leurda-Însurăței și tocmai își trăsese graiferul pe dreapta. Alături, cîțiva căruțași și camionagii sortau și încărcau de zor, în timp ce cai își rontăiau tăcuți tainul".

As fi voit să schimb o vorbă-două, mai pe îndelete, cu circularistul Florea Popa, cu blondul încărcător-descărcător Eugen Pîrvulescu, cu graiferistul Bozniceanu, cu șoferul Dumitru Drumea și — de ce nu ? — și cu alți lucrători harnici din depozit, să-i întreb despre împlinirile și neîmplinirile lor în muncă, despre greutățile cu care se confruntă... M-a depistat însă șeful de depozit și n-am fost nevoit să-mi dezvălui prematur identitatea. Avusesem totuși timp să constat că în depozit e ordine și disciplină.

De la șeful de depozit, fost sportiv de performanță, am aflat că depozitul din Dămăroaia e la zi cu livrările : conform graficului, s-a ajuns la chitanța 3300. Din totalul de 3478 familii arondate și programate eșalonat să-și ridice combustibilii necesari, mai sînt de satisfăcut doar 178. Pînă cel mai tîrziu 30 octombrie a.c. și acestea își vor primi cantitățile comandate.

— Avem capacitate, avem materiale și sîntem în măsură să sprijinim și alte depozite. Deja ajutăm să-și îndeplinească sarcinile și colectivul Depozitului 105. Singura problemă pe care o mai avem este restanța la lemne ; mai avem de livrat circa 700 tone, sperăm însă să recuperăm totul pînă la sfîrșitul lunii ce vine. Zilnic livrăm între 130—140 tone de lemne și cărbuni pe zi.

— Dar din ce cauză n-aveți cantitatea de lemne ?

— Pentru că, deocamdată, n-avem cu ce le aducem. Lipsesc vagoanele. Știți doar că sînt angajate în campania recoltărilor. Astăzi ni s-au repartizat doar două autocamioane, dar sînt zile cînd am primit doar unul. Ne străduim însă să suplinim lipsa aceasta de capacitate cu ajutorul mijloacelor hipo. Și ar mai fi o chestie, nu știu dacă e bine s-o spun sau nu : calitatea nu o dată discutabilă a cărbunilor aduși de la Motru și Rovinari. Aproape 30 la sută din vagonul întrat azi noapte în depozit are impurități inadmisibile și n-avem ce face cu ele ; trebuie să facem altă cheltuială să le ducem la „groapă" sau să le restituim furnizorului. Mai rar, dar și la lemne avem uneori probleme cu calitatea ; în loc de 50 la sută lemne de esență moale, ni se livrează de către furnizor 70 la sută, îndeosebi brad, oțetar, încălcîndu-se astfel stasul. I.F. Curtea de Argeș excelează în asta.

— Ceva reclamații ?...

— Mai rar ca în alți ani. Totuși, mai avem. Oamenii vor numai lemne de esență tare, uscate ; vor numai cărbune pur, dacă s-ar putea fără nici un firicel de praf. Or asta nu-i posibil la nici un depozit de combustibil.

— Pe vară, anul trecut, parcă ați avut niște necazuri cu o femeie în vîrstă. Vă reclama că ați tergiversat nepermis de mult trimiterea lemnelor plătite la domiciliu și că i s-au dîjmuit din cantitățile cuvenite:

— Cunosc cazul ; s-a întîmplat la Depozitul 105, unde eram șef chiar eu. S-au luat măsuri radicale și lucrurile s-au pus la punct. Așa ceva sper să nu se mai întîmple.

O speranță îndreptățită. La Dămăroaia iarna poate veni liniștită.

MIHAI STĂNESCU

Care este, deci, ordinea?

Șeful depozitului Combustibilul nr. 603 din Splaiul Independenței 210 (unde mă aflu). Mihai Șerbinovschi, nu ezită să-mi declare : „Să știți că întîmplător ați nimerit la un depozit bun". Vorbele sale îmi dau încredere ; înseamnă că aici livrarea lemnelor și cărbunilor către populație se desfășoară fără poticneli și fără întîrzieri. Foarte bine ! Îmi face și o socoteală : „Din cele 6835 de familii programate la noi, și-au primit lemnele și cărbunii 5356. Ar mai fi, deci, 1479. Cantitativ vorbind, mai avem de livrat ceva mai mult de 3 000 de tone. Pînă la 10 noiembrie încheiem livrările". Pînă aici lucrurile par clare. Ne întrerupe soneria telefonului. „Da... Unde locuiți ?... Aveți răbdare, o să vi le trimitem !" N-am auzit decît un monolog. Intuiesc, însă, răspunsurile omului aflat la capătul celălalt al firului. Mai există întîrzieri ? — întreb. „Livrăm acum comenzile achitate la începutul lui august, este răspunsul pe care-l primesc. La cărbuni stăm mai bine. Am ajuns la septembrie". Cum mîine e prima zi de octombrie, diferența e clară. Două luni.

Merg la cîntar. Tocmai se verifică un camion. De la măsurătorul (așa este numit cel care verifică greutatea încărcată), Alexandru Crijanovschi, primesc cîteva bonuri livrate astăzi. Le verific. Și ce constat ? Datele de achitare diferă. Uneori foarte mult. Spre exemplu, azi, 30 septembrie, s-a livrat combustibil pentru bonuri (numerele nu are rost să le menționez) din 11 august, 18 august, 4 august, 16 august, 26 septembrie (??), 1 august, 20 august, 31 iulie, 2 septembrie (??), 25 iulie, 29 august, 17 iulie. Care este, deci, ordinea ? Există vreuna ? Există oare un grafic din care să rezulte clar cînd, măcar cu o aproximație de o zi, două, solicitantul poate primi lemnele ? Sau, altfel spus, poți afla, și în alt mod decît întrebînd eventual zilnic la telefon, data cînd vei primi combustibilul ? Încerc, uimit de jocul ciudat al datelor de pe bonuri, să-mi dau un răspuns. Și, din păcate, el este : nu ! Mi se vorbește de date fixe doar pentru cei care solicită să asiste la cîntărire. Celorlalți li se dau, din cîte am aflat, răspunsuri mult mai evazive : le veți primi peste o lună, o lună și jumătate. E o „precizare" care nu cred că e de natură să mulțumească.

De altfel, pe biroul șefului de depozit se află un plic cu chitanțe care nu au fost încă onorate. Bonuri achitate în 14 iulie, 21 iulie, 5 august și chiar unul din 30 mai. Iar în fișet, alt plic numai cu chitanțe din 1 august. Atunci cum au ajuns să fie livrate cele din 2 septembrie, 26 septembrie și, de ce nu, cele din 18, 25, 29 august ? Conform cărui grafic ? După ce criterii ? După ce planificare ?

Mi se dă o explicație. Se face o grupare a comenzilor după străzile de destinație. Asta pentru a se evita deplasarea mijloacelor de transport la adrese prea îndepărtate unele de altele. Măsura mi se pare bine gîndită. Eu nu explic, totuși, mariile discrepanțe de care am vorbit. Cu atît mai mult cu cît unele cazuri par să infirme această regulă. Iată un exemplu. S-a livrat astăzi (30 septembrie) pe Calea Plevnei o cantitate plătită cu bonul numărul 721984, din 16 august, în timp ce un alt bon (nr. 720920), achitat tot de un cetățean de pe Calea Plevnei, dar pe 1 august, își așteaptă încă rîndul. N-ar fi oare logic (spun deoarece lucrătorii depozitului știu cu mai multe luni înainte cu ce adrese lucrează) să se facă o schemă de livrări ? O schemă nu numai posibilă dar și foarte utilă atît pentru depozit, cît și pentru cetățeni.

Întîrzieri la livrare sînt. Ele nu pot fi negate. Dar fond de marfă există, deci ele pot fi recuperate (și am fost asigurați că vor fi), o dovadă constituind-o și ritmul intens în care mijloacele de transport părăsesc încărcate curtea depozitului. Se cere însă, după părerea noastră, un plus de organizare necesară în orice activitate cu publicul, organizare care, gîndită simplu și eficient ar înlătura confuzia din eșalonarea livrărilor și așteptările în necunoscut ale beneficiarului.

ALEXANDRU ȘERBAN

Inventarul și locațiile

Depozitul de lemne nr. 105 din strada Maica Teofana nr. 17, Sectorul 1, București, este plasat undeva în zona Chitila și se întinde pe o suprafață echivalînd cu mai multe terenuri de fotbal. Dacă fațada depozitului este cît de cît aspectuoasă, restul depozitului pare a fi situat direct în cîmp deschis. Paznicul Vasile Costache are de furcă, nu glumă, cu o ceată de cîini vagabonzi aciuați în incintă. La un astfel de depozit este oricum de lucru, la propriu vorbind, întrucît la acest depozit din extremitatea Bucureștiului sînt arondate mai multe mii de familii. În total, cam 12 000 de bonuri se eliberează anual, firește, cu combustibilul aferent. Din păcate acum, în plin sezon, în chiar vîrful sezonului de aprovizionare cu combustibili solizi, mulți cetățeni cu bonulețul plătit în mînă sînt dirijați către depozitele din Dămăroaia, Clubucet și Mogoșoaia, deoarece, paradoxal, depozitul 105 este în inventar în plin sezon ! Nu avem nimic cu inventarele. Cui i-o fi trecut însă prin cap acest „filtru total" în plin sezon de aprovizionare a populației, nu știm. Știm doar că am mai scris în două rînduri despre acest depozit, în culori nu prea trandafirii, iar acum am venit la fața locului să urmărim munca „lemnarilor", cum se spune.

Inventar ca inventar, dar în depozit nu există mai mult de 15 vagoane de lemne și 20 de cărbune. Se știe că atîta vreme cît durează inventarul — și el durează ! — în depozit nu se introduce marfă. În aceste condițiuni este oarecum explicabil de ce Depozitul 105 nu și-a făcut planul la desfacere pe luna septembrie a.c. decît în procent de 40 la sută. Oamenii „permanentizați" ca Valeriu și Gheorghe Iocea, Gheorghe Spinea, Valerică Milea, Ioan Grigore, Gheorghe Pascu nu prea sînt mulțumiți de cîștigul realizat luna trecută. La un astfel de volum de muncă desfășurată — retribuția cuvenită. Firește, nu ne încăpățînăm să spunem aici și acum că e vina lor. O explicație însă așteptăm din partea Întreprinderii de distribuire a combustibililor solizi și a materialelor de construcții București.

Din scrisori sosite la redacție am desprins concluzia că insatisfacțiile unor cetățeni în privința aprovizionării cu combustibil, din toamnă pentru iarnă, par a fi în principal, de două categorii. Decalajul de timp de la data plătirii combustibilului — pe bază de precomenzi — și pînă cînd acesta poposește în vreun fel în curtea gospodarului, pe de o parte ; iar pe de alta, slaba calitate a unor combustibili solizi. Autobaza 2 Giulești, Autocoloana 3, asigură, de regulă, 2—3 mașini la transportul combustibilului, inclusiv de la punctele de încărcare la domiciliul cumpărătorilor. De ce să nu spunem însă că au fost zile cînd au fost mașini, dar n-au fost oameni la încărcat-descărcat. Fluctuația personalului muncitor este exagerat de mare la acest depozit. Lucrul merge oarecum anevoios și din pricina că pași pe linia mecanizării nu s-au făcut în domeniu. O macara I.M. 902 și cei 7 motoriști care lucrează la tăiatul lemnelor e tot ce se poate vedea. Vreau să spun că se lucrează aici ca de cînd lumea.

Șeful de depozit, Mihai Bratiloveanu, a făcut handbal de performanță, dar se vede silit a recunoaște că se descurcă greu cu „șmecherașii", care-i dau serioase bătăi de cap. Îndată recunoaște că este un suflet prea bun, dar că unele necazuri din depozit și din afara lui, nu țin, în nici un chip, de competența sa. Cînd cetățeanul asistă la cîntar, urcă în mașină, nemulțumirile nu se ivesc. Reprogramările îi irită pe oameni. Mai bine zis, purtatul pe drumuri cu luminărica. Intendentul Teodor Stanciu spune pe dată că în vremea din urmă n-au fost reclamații din partea cetățenilor.

„Lemnarii" de profesie spun că depozitele de lemne mergeau ceva mai bine. Există o echipă constantă de încărcători și descărcători, a întreprinderii. Acum nu mai e. În gară sosesc 5—7 vagoane de combustibil. La oamenii de unde nu-s. Dacă nu descarci vagoanele în patru ore, plătești locație. În sensul acesta spuneam că o minimă mecanizare se impune și în cadrul depozitelor de lemne.

Unele dintre necazuri puteau fi lesne preîntîmpinate printr-o mai bună organizare, prin mecanizarea încărcatului și descărcatului materialului lemnos cu deosebire și, nu în ultimul rînd, printr-o mai mare solicitudine față de cetățean.

DORIN SĂLĂJAN

Călătorie nu prea veselă

Mă uit încă o dată pe bilet. Peste numai cîteva minute va sosi în gară accleratul cu care voi călători spre București. Și vreau să fiu sigur că am reținut corect numărul vagonului și locul pe care-l am rezervat. Deci, vagonul 14, locul 52. Nu trece mult și trenul își face o apariție în forță. Urmăresc cu privirea numerele vagoanelor... 11, 12, 13 e ultimul. Ultimul ? Dar 14 ? Cele cîteva clipe de stupoare sînt risipite de apariția leneșă a încă unui vagon împins de o locomotivă de manevră. Asta era. Se mai atașează un vagon aici. Numărul 14. Aștept împreună cu mai mulți călători terminarea obișnuitelor manevre de cuplare. Sînt chiar în dreptul scării. Mai sînt cîteva persoane înaintea mea. Paisprezecele nostru n-a mai încăput însă la peron. Și distanța pînă la prima treaptă e cam mare. Un bărbat își aruncă valizele în vagon, se apucă bine de barele de susținere și se propulsează înăuntru. Vine rîndul unei femei. Încearcă o dată. Încearcă a doua oară, a treia oară. Inutil. Nu-și poate ridica piciorul pînă la treaptă. Aceasta e, evident, prea înaltă. Pînă la urmă intervine un binevoitor care o ridică în brațe și o ajută să ajungă în vagon. Reușesc și eu, recunosc nu prea ușor. În fine, bine că am ajuns. Trec pe lîngă primul compartiment. Observ pe banchetă niște mîzgălituri mari făcute cu creta ca la un concurs de desene pe asfalt. Bine că locul meu nu e aici. Dar nici locul 52 nu e plasat într-un compartiment mai breaz. Încerc să deschid ușa. Aș ! Pare înțepenită. Mai trag o dată. Nimic. Mă uit mai bine și văd că e ieșită de pe șina de ghidare. Mai mult luată în brațe decît trasă, se lasă totuși deschisă. Intru și dau să mă așez. Banchetа are însă praf de un deget pe ea. Scot o hîrtie și șterg. Atît cît se poate. Mă uit în jur. Perdelele de la geam lipsesc. Iar una din vergelele de susținere e desprinsă la un capăt. Nici obișnuitele mînere de sprijin nu sînt. Am nimerit eu într-un compartiment mai prost? Poate. Mă așez și încerc să aținpesc. De pe culoar aud însă o discuție. „Se poate? Astea-s condiții de călătorit?" E clar, mai au și alții ghinion. Mă scol și ies pe culoar. Abia acum observ că nu sînt bare de susținere la toate geamurile. Iar cele care există sînt îndoite într-un mod foarte caraghios. Parcă cineva și-ar fi încercat forța, dîndu-le o formă șerpuită. Două din ferestre nu se închid. Aceeași soartă o au și ușile de la capetele culoarului. Stau larg deschise orice le-ai face. Cînd trenul prinde puțină viteză, constat că nu numai ușa de la compartimentul meu este defectă. Aproape toate se leagănă în ritmul dat de tren.

Orice asemănare între această relatare și o situație imaginară este exclusă. Precizez că detaliile menționate sînt cît se poate de reale. Totul s-a petrecut aidoma în după amiaza zilei de 25 septembrie cînd m-am întors la București, din Focșani, cu accleratul 522. N-ar fi cazul ca feroviarii focșăneni să manifeste ceva mai multă grijă, ca să nu spun respect, față de călători?

ALEXANDRU ȘERBAN

Stradă cu mai multe străzi?!

Într-o seară, nu prea devreme, am ajuns în cartierul Brazda lui Novac din Craiova. Căutam o adresă. E greu să te descurci într-un cartier nou dacă ești la prima vizită. Nu te ajută nici indicatoarele, nici numele de străzi, nici oamenii întîlniți întîmplător. Iar Brazda lui Novac e un cartier cu mii de oameni. S-ar putea să aibă chiar populația unui orășel discret de provincie. Oricum, ai de mers o bună bucată de drum ca să ajungi dintr-un capăt în celălalt. Treci pe lîngă blocuri moderne, de 4 și 10 etaje, pe lîngă complexe alimentare și tot mergi, treci de intersecții și semafoare, ocolești pe străzi și pe alei și rămîi tot în cartierul Brazda lui Novac. Ce te frapează și te încurcă în egală măsură este denumirea străzilor. Toate se numesc Brazda lui Novac. Doar că toate blocurile au numere, așa cum au mai toate casele din satele mici de la țară. Acolo nu există o denumire oficială a străzilor. Ele se numesc uliță și lumea le știe după toponimica acceptată în sat. Dar în Brazda lui Novac toate străzile se cheamă Brazda lui Novac și oamenii, ca să te poată lămuri, le numesc prima de la complex, a doua la dreapta după Intersecția mare, strada cu nașii etc. Cu chiu cu vai, se descurcă.

Probabil că în perioada de început, Brazda lui Novac nu era decît o stradă. Ulterior ea și-a adăugat o sumedenie de construcții, de alte isprăvi edilitare, dar cei de la poștă sau de la primărie n-au ținut pasul cu botezul străzilor. Așa se face că zeci de străzi poartă același nume. Localnicii se mai descurcă. Dar în Brazda lui Novac în două posturi nu merită să ajungi poștaș și oaspete în căutarea unei adrese.

Probabil că „nasul" străzilor a rămas în urmă cu dezvoltarea Craiovei. Ce era înainte o stradă este acum un adevărat oraș.

C. NISTORESCU

Rugby — startul unui nou sezon internațional

— Tovarășe președinte, peste două zile echipa națională va debuta în returul campionatului european, cu meciul în compania Tunisiei, la Constanța. V-aș ruga să folosim acest fapt ca un prilej pentru o discuție mai amplă despre rugby-ul nostru și, mai ales, despre ce-ar trebui făcut ca acest sport să ajungă la cotele de performanță și popularitate pe care le-a avut ?

— Scorurile exagerate cu care se încheie unele partide, jocul de slab nivel tehnic vădind o pregătire superficială chiar și la capitolul fizic, lipsa de eficacitate mai ales în ceea ce privește numărul redus de puncte marcate din încercări, în general o concepție de joc și o metodică de instruire rămase mult în urma cerințelor internaționale, o lipsă de preocupare din partea jucătorilor pentru propria lor instruire și o oarecare indiferență față de soarta echipelor din care fac parte, iar unii fără abnegația și dăruirea necesare componentilor echipelor reprezentative, slaba cultură rugbystică a multora dintre antrenori și jucători, preocuparea exagerată și nejustificată a jucătorilor pentru interese în afara sportului precum și fluctuațiile în efectivele echipelor — iată doar cîteva din lipsurile cele mai evidente ale formațiilor din prima divizie și, nu mai puține, ale celor de divizia B și chiar de juniori. Se înțelege că toate acestea presupun, înainte de toate, o intensificare a muncii de educație și, concomitent, a celei de instruire pentru toți cei care activează în acest sport ! Regula nescrisă a acestui sport a rămas valabilă și astăzi : joacă rugby mai bine acela care știe mai mult, cunoaște mai mult și poate face mai mult, în cît mai multe domenii sau preocupări.

— Obiectivul este generos, dar, desigur, nu se poate realiza dintr-o dată. Ce acțiuni concrete aveți în vedere, care să conducă la această revitalizare a activității rugbistice ?

— În planul instruirii, am elaborat, multiplicat și difuzat la cluburi metodici unitare de selecție, cu criterii specifice posturilor și diferitelor categorii de vîrstă. Am pus la dispoziția antrenorilor manuale de pregătire detaliată a principalelor faze și tehnici de joc, reinstaurînd exigența studiului, a pregătirii teoretice de specialitate și a desfășurării antrenamentelor conform rigorilor actuale ale jocului de rugby. Au fost introduse probe și norme de control obligatorii înainte începerii fiecărui sezon. Pregătirea de iarnă a jucătorilor se va face pe compartimente, în scopul perfecționării procedeelor individuale și ale compartimentului respectiv.

Cerem de la fiecare o disciplină liber consimțită și eliminarea oricărei suspiciuni despre antrenori și arbitri. Politicos și civilizat am trecut la sancțiuni aspre pentru abateri (cum ar fi neprezentarea la lot) care în trecut erau acceptate și privite cu ușurință. Cît despre arbitri, s-a procedează treptat la „uitarea" de la delegări a celor care nu sînt demni de condiția unui cavaler al fluierului. Dar și aici este un aspect — și anume cel respectul trebuie creat. Cine-i „momește" pe arbitri, cine provoacă suspiciuni asupra lor ? Pe aceia care, structural, nu sînt demni pentru a fi arbitri nu-i vom mai solicita dar, în general, este necesar să ne respectăm unii pe alții tocmai pentru a nu crea condiții de suspiciune. Ideea este că, dinspre partea federației, a început să nu se mai ierte nimic ; îmi place să muncesc, dar n-am timp să vorbesc de două ori.

— Sînt suficiente aceste aspecte disciplinare pentru a face rugby-ul nostru mai competitiv ?

— Sînt necesare, dar nu suficiente. Pentru mărirea gradului de competitivitate a rugby-ului nostru avem în vedere aplicarea, începînd cu anul viitor, a unui nou sistem competițional — la juniori, divizia B și divizia A. Campionatul de juniori va urma sau secunda, cum vreți să-i spunoți, campionatul diviziei A, fiecare divizionară avînd obligația constituirii și pregătirii unei echipe de juniori. Divizia B va avea doar patru serii de cîte 12 sau 14 echipe, primele clasate fiind promovate în A fără meciuri de baraj. Iar divizia A, în loc de două serii a cîte 10 echipe, va avea o singură serie de 14 echipe, ultimele clasate fiind, de asemenea, retrogradate fără posibilitatea unor meciuri de baraj. Începînd cu anul viitor, vom organiza „Cupa României", o competiție în toată regula, sub egida „Daciadei", care va înlocui actuala „Cupă a Federației", la care jucătorii din loturi nici nu luau parte fiind în pregătiri centralizate.

— În „Cupa Federației" s-a jucat după alt regulament decît în campionat. De ce ?

— Am citit și cu notă critică relativă la acest fapt. Dar e mult spus „după alt regulament". De fapt a fost vorba de o extindere experimentală a unei reguli deja existente.

— Care anume ?

— E un detaliu tehnic, nu știu dacă o să-l înțelegeți.

— Spor...

— În regulament există interdicția de a trimite mingea în tușă, deci fără să atingă pămîntul, din zona aflată între cele două linii de 22 ; noi am extins această interdicție la tot terenul. De asemenea, am mai cerut ca nici loviturile libere de pedeapsă să nu mai fie trimise direct în tușă. Prin aceste interdicții rezulta, firesc, un joc mai mult în teren, cu faze spectaculoase „la mînă", se creau posibilități de atac și contraatac — pe scurt, se stimula un rugby complet, modern, spectaculos și eficace. De fapt, chiar International Board, pornind de la aspectul păgubitor al jocurilor fragmentate (și acum sînt meciuri în care se joacă efectiv doar 18—20 minute din totalul de 80), a introdus în anii din urmă acea interdicție de a mai trimite direct în margine balonae dintre cele două linii de 22 ; în continuarea acestei prevederi, noi am extins interdicția la tot terenul, asta-i tot. Spiritul și scopul acestui experiment nu prea au fost, însă, înțelese, deși cu toții dorim un joc mai spectaculos, dar uneori fără a vedea concret cum să-l stimulăm echipelor noastre. Or, interpretările propuse de noi cer muncă, străduințe neobosită, perseverență, simț pedagogic, pricepere, exerciții epuizante de studiere și execuție a pasei etc. Cu acest „preț" se obține spectacolul — adică se educă și formează acele reflexe și deprinderi de joc care fac farmecul rugby-ului.

— Cred c-am înțeles. Să revenim la echipa națională. Cine-o antrenează, cum se pregătește și ce program are în această toamnă ?

— Am procedat la o democratizare a procesului de selecție a jucătorilor pentru toate loturile naționale. La juniori este un grup de cinci selectori (din care doi sînt neutri, oameni pricepuți și pasionați de rugby, dar ieșiți de vreun club), la tineret sînt tot cinci selectori, iar la lotul de seniori — un grup de șapte selectori : antrenorul federal, patru antrenori de club și doi neutri (aceiași de la tineret). Pentru a nu crea vreo suspiciune, am procedat, cred, foarte corect convocînd pe cei mai buni 120 de rugbyști din țară pe care i-am împărțit în patru echipe care au jucat recent „Cupa speranțelor" — ediția de toamnă, pentru că, eliminîndu-i lipsurile constatate, vom repeta acțiunea și în primăvară. Meciurile au fost organizate succesiv, astfel încît selectorii au putut urmări de cîte două ori evoluția fiecărui jucător convocat. Au reținut inițial 54 de nume, apoi mi-au cerut un time-out ca să-i mai urmărească și în campionat, pentru ca, pe 22 septembrie, să-mi prezinte prin vot deschis componența pe posturi a lotului de 27 de jucători care au intrat în pregătire, la Eforie. Ca să vă dau un exemplu, pentru linia întîi stînga, Bucan a primit șase voturi din șapte, Gh. Cornelia — cinci din șapte, mai fiind amintiți și alți doi jucători care rămîn, totuși, în vederile selecționerilor : pentru fundaș — Toader a primit șapte voturi din șapte, iar Florea șase din șapte.

— Cine sînt cei șapte selectori ?

— Valeriu Irimescu, Th. Rădulescu, Ion Țuțuianu, Mihai Naca, Radu Demian, Paul Ciobănelu, Enciu Stoica. Antrenorii lotului sînt Valeriu Irimescu (antrenor federal și principal), Naca și Țuțuianu (antrenori secunzi).

— Este de admirat acest stil de muncă, fiind, cred, singurul în afara oricărui repros. Mai rămîne o chestiune : cine introduce echipa în teren ?

— Cei trei antrenori care sper că vor ajunge în unanimitate la formula „15"-lui titular ; dacă nu, asupra variantelor pe un post sau altul va decide pînă la urmă tot majoritatea de voturi, prin atragerea votului și a altor doi selectori. În rugby, nu se poate face nimic fără spirit colectiv, fără colaborare și coeziune profesională și sufletească.

— Ce program mai are echipa națională ?

— Pe 18 octombrie — cu Portugalia, la Bîrlad ; pe 25 octombrie — cu Franța, la București ; pe 1 noiembrie — cu Irlanda, un meci-test, la Dublin. Apoi, din 3 decembrie, Farul ne va reprezenta la un puternic turneu al campionilor, organizat la Toulouse și unde vor fi prezente campioanele Franței, Australiei, Noii Zeelande, Italiei, Argentinei — deci ale țărilor cu care ne vom confrunta în „Cupa mondială" de anul viitor. Experiența dobîndită de Farul la acest turneu va fi, într-o formă sau alta, împărtășită echipei naționale. În finalul acestui an și în prima parte a anului viitor, rugby-ul românesc parcurge o perioadă cu cele mai intense confruntări internaționale din istoria sa, inclusiv în cadrul „Cupei mondiale" unde vor participa cele mai bune 16 echipe de rugby din lume, între care — lucru care ne onorează, dar ne și obligă foarte mult — congresul International Board a inclus și echipa noastră națională.

— Cînd și unde se va organiza această „Cupă mondială" ?

— Între 22 mai și 20 iunie anul viitor, în mai multe orașe din Australia și Noua Zeelandă. Participă, cum spuneam, 16 echipe stabilite de forul mondial al rugby-ului ca fiind cele mai bune din lume : Anglia, Țara Galilor, Scoția, Irlanda, Franța, Italia, S.U.A., Canada, Japonia, Australia, Noua Zeelandă, Argentina, Zimbabwe, Insulele Fiji și Tonga, precum și România. Echipa noastră face parte din grupa IV, jucînd cu Zimbabwe (23 mai, la Auckland), Franța (28 mai, la Wellington) și Scoția (2 iunie, la Dunedin). Primele două clasate se califică pentru sferturile de finală. Deși e prematur să discutăm despre obiective, dorința noastră ar fi să trecem de grupă, că după aceea, cine știe, prindem curaj...

În orice caz, această participare la prima ediție a „Cupei mondiale" la rugby, faptul că ne aflăm printre cele 16 țări care vor deschide o eră nouă în istoria acestui sport, constituie o mare cinste pentru rugby-ul românesc, dar și o imensă răspundere.

— Tovarășe Marin Cristea, din cîte știu ați jucat rugby vreo 16 ani iar acum, în calitate de președinte al federației, v-ați asumat niște responsabilități deloc ușoare, legate de revigorarea rugby-ului nostru și afirmarea lui în elita mondială. Vă sînt de folos acum acele calități pe care vă bazați cînd erați sportiv ?

— Încrederea și curajul îmi vin, ca și atunci, din partea celor care mă înconjoară — deci a tuturor care se ocupă de acest sport, de care — asta-i situația — nu te poți ocupa decît dacă-ți place. Pe această dragoste față de rugby mă bazez în primul rînd și acum, ca și atunci. În plus, mă simt încurajat cînd văd că lucrurile au început să se urnească pe făgașul dorit de toată lumea. Degeaba spun eu să batem Franța — important este ca ei, jucătorii și antrenorii, să simtă că pot bate Franța — și acest lucru începe să se simtă. Apoi, cum să nu capeți încredere cînd, de pildă, naționala de juniori a putut fi formată din jucători de la nouă cluburi din țară, mijlocașul la grămadă fiind de la Oradea, iar înaintașul de la Mîrșa și așa mai departe ? La trialuri au fost 140 de juniori și 16 antrenori din toată țara, veniți în primul rînd sub imboldul pasiunii și dragostei față de acest sport. Că pînă la urmă acești juniori să cîștige puternicul „Turneu Prieteniei", organizat nu demult în Polonia, unde unul din băieții noștri a obținut și titlul de cel mai tehnic jucător al turneului. Legat de această încredere reciprocă — multora le păreau imminente niște schimbări radicale în federația de rugby, dar am refuzat să cred că totul trebuie aruncat peste bord și început de la zero. Rugby-ul cere coeziune și cunoaștere reciprocă. O echipă de rugby nu se poate face peste noapte, dar nici nu se poate destrăma peste noapte.

OCTAVIAN ȘTIREANU

„Sportul oamenilor instruiți de muncă și de viață"

— interviu cu MARIN CRISTEA, președintele Federației Române de Rugby —

Cronica șoselei

Oamenii din polonic

Pentru majoritatea trecătorilor, spectacolul era inedit. Văzuseră asemenea utilaje doar pe șantiere. Le priviseră cum harnice smulgeau pămîntul din maluri abrupte, deșertindu-l apoi în basculante. Modestele Fadrome, căci așa se numesc ele, au la activul lor mutarea din loc a multor munți de piatră, pămînt, nisip. Dacă adiționăm metri cubi de materiale „mînuite" de Fadrome, ajungem la cifre de-a dreptul astronomice. Cu atît mai mirați erau cei care vedeau pentru prima oară, cum în loc de pămînt, în cupa utilajului se aflau oameni. „Ce mijloc de transport original și-au găsit frații !", remarcă, ca pentru el, un bărbat între două vîrste ce se îndrepta spre uzină, frații fiind doi bărbați și o femeie care, nu păreau deloc incomodați de balansul continuu al cupei și, mai ales, de hurducăturile Fadromei, a cărei suspensie este bineînțeles „ceva" mai rigidă decît a unui turism. Altul mai hîtru, care rămîne surprins de cele văzute, se adresează „pasagerilor". „Așa «întunecați» la ten cum sînteți, parcă ați fi niște pui de cioară într-un cuib !" Departe de a se supăra, „călătorii" s-au pornit pe rîs. Abia atunci a devenit clar că vesclia lor are altă cauză, și anume, licorile sorbite și mai cu seamă cantitatea lor.

Cînd utilajul mai avea doar cîțiva metri pînă la intrarea în șantier, Fadroma, în loc să se insereze în viraj la stînga, și-a continuat drumul. În acest moment, ea este observată de maistrul Răscan, căruia nu-i vine a crede că Fadroma de la lotul cinci s-a transformat în mijloc de transport pentru pasageri. „Virgile, Virgile... unde te duci, mă ? Întoarce-te la lucru imediat !" În ciuda zgomotului mare produs de utilajele șantierului, autobasculante, excavatoare, tractoare, Virgil aude strigătul maistrului, chiar dacă probabil nu înțelege exact ce i se spune. Pricepe însă semnificația semnalelor cu mîna pe care le face maistrul, de a opri utilajul și a reveni pe șantier. Mecanicul îi răspunde printr-un semn amical cu mîna ridicată în sus și apoi dusă la gură, care ar însemna un fel de „pa și pusi". Își continuă apoi drumul. Relevantă este relatarea pasagerei Fadromei. Cea mai isteață din grupul de trei, relatare, pe care a făcut-o după consumarea ultimei secvențe a povestirii noastre.

„Ce să vă zic ! Noi : eu, frate-miu și soțul am vrut să-l vedem pe Virgil. Vărul meu. Doream să-i facem o surpriză. Aveam la rece niște căpșunică și ne-am gîndit să n-o bem singuri. «Să-și spele și el gîtul de praf», zicea brădatu-miu. Bălatul s-a bucurat cînd ne-a văzut. Auzind despre ce-i vorba, s-a înveselit. «Mulțumesc, copii ! Bine v-ați gîndit. Sconteți dacă mă gîndeam că în ea spuneați că-i aveți». «Doar nu era să venim cu ea aici», i-am răspuns. Nu-i vorbă cu băuturi pe șantiere. Bălatul s-a întristat și mi-a trintit-o. „Desteaptă te-ai mai făcut, toate le știi. Cu alte cuvinte ați venit să-mi descrieți gustul vinului, iar eu să înghit în sec. Halal orientare !" „Hai acasă să-l bem, i-am răspuns eu. Doar stăm aici, la doi pași. Ce contează trei kilometri pentru mașina ta ?" „Păi eu pot pleca așa, cînd vreau eu ? Îi șantierul lui tata ?" „Faci și tu o pauză de o juma de oră, că n-o fi foc". „Hai, ureați-vă !" „Unde, Virgile ?", întreabă frate-miu. „Doar nu vreți vreo limuzină de lux. Aici, în „polonicul" ăsta uriaș. Ce strîmbați din nas ? O să vă scuture puțin, dar alt mijloc mai bun de a scăpa de pietrele de la rinichi nu găsiți".

Virgil a rămas încîntat de vinul rece și parfumat. Curînd n-a mai rămas din el nici un strop. De ! patru oameni, un litru și ceva de căciulă. La ieșirea din casă, soarele puternic ne-a lovit ca un ciocan în cap. Eram veseli. Ne pregăteam să urcăm din nou în cuibul nostru. „Și așa programul e pe sfîrșite, zice Virgil, mergem în altă parte, să vă ofer eu ceva mai bun". „Unde, Virgile ?" „O să vedeți voi, e surpriză".

„Ne-am urcat în „polonic". Virgil, bine dispus, era pus pe șotii. Ne-am pomenit deodată că ne coborî. Parcă eram în lift. Apoi că ne urcă. Rideam cu toții, dar mai ales Virgil, care se amuza la culme de țipetele noastre. A ieșit la un moment dat din cabină, pe un fel de platformă, cu care e prevăzută Fadroma, în timp ce mașina continua să meargă, ce-i drept cam pe două cărări". „Acum să vă țineți bine, că de nu, vă semăn pe drum", strigă la noi Virgil. S-a retras în cabină, a apăsat pe ceva, și polonicul a început să se încline. Nu lipsea mult să cădem pe asfalt. Mi s-a părut că situația începe să devină periculoasă. Am strigat la el. „Astea nu-s glume, Virgile, termină, te rog". Se ținea cu mîna de burtă de atîta rîs. Îl amuza spaima noastră. A adus cupa la orizontală pentru ca apoi să o încline din nou și mai primejdios. Eram galbeni la față cu toții. „Așa s-a îmbătat și ne omoară din prostie", spune bărbatu-meu. „Cum să-l potolim ?" S-a potolit imediat singur. Probabil că Fadroma a intrat într-o groapă. Virgil, care se ținea numai cu o mînă de barbă, iar cu cealaltă gesticula spre noi, s-a dezechilibrat și a căzut pe asfalt. În cădere a ridicat la un moment dat ambele brațe în aer, așa cum am văzut la film că fac parașutiștii înainte de a li se deschide parașutele. Fadroma a mai continuat să meargă cîțiva metri necondusă și cu noi în polonic, pînă cînd a intrat cu fața într-un morman mare de balast și s-a oprit. Cînd am sărit jos din cupă, motorul încă torcea aidoma unei pisici.

Speram că Virgil s-a prăbușit din Fadromă și-l vom găsi pe asfalt cu niscaiva vînătăi și zgîrieturi. Speranță deșartă... știți doar cum a fost găsit. Cu corpul întins, peste care trecuse roata din spate a utilajului. Și noi care am intenționat să-i facem o bucurie !

„Băiat bun, Virgil, harnic, priceput, pînă la vin, căruia nu putea să-i reziste", relatează maistrul care îl avea în echipă. „Mare lucru să știi să reziști tentațiilor, mai cu seamă cînd ești șofer", ne spune tot el. Ai dreptate maistre Vidu, așa este !

VICTOR BEDA

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Reținem din răsupunsul trimis de **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Galați** la scrisoarea inginerului Radu Grozavu din Semieni-Neamț : La data de 17.03.1984, cu adresa nr. 1211/984, Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară a județului Neamț i-a solicitat transferul în interesul serviciului la C.A.P. Butnărești, transfer aprobat de M.A.I.A. cu nr. 86 din 14.01.1985. Întrucît ing. Grozavu Radu solicită apropierea de familie, i s-a satisfăcut dorința, în sensul că i s-a aprobat încadrarea ca șef de fermă zootehnică, iar soția ca șef fermă viticolă la Cooperativa agricolă de producție Suceveni.

■ De la **Ministerul Muncii** primim pentru Angela Trepteanu din Pitești un răspuns care ar putea interesa și pe alții : Ziua liberă pe lună, ce se acordă în cadrul săptămînii de lucru reduse este zi nelucrătoare, la fel ca zilele de duminică și sărbători legale. Drept urmare, personalul muncitor care lipsește din unitate la data acordării zilei libere, aflîndu-se în incapacitate temporară de muncă, nu beneficiază de ziua liberă pe lună la încetarea concediului medical, deoarece ziua respectivă, cuprinsă în intervalul calendaristic pentru care s-au eliberat certificatele medicale a avut caracter de zi nelucrătoare. Informațiile publicate de Flacăra în acest sens au fost în vigoare pînă la data generalizării săptămînii de lucru cu durata de 46 ore, pe perioada de aplicare experimentală, cînd ziua liberă se acorda în luna următoare realizării indicatorilor de plan de care era condiționată acordarea zilei libere.

■ Prin anul 1982, I.C.E.D. a construit un apeduct pe strada Carpați ce cade perpendicular cu str. Paringului. Treaba ar fi fost bună și de reală folosință, dar... după construirea acestui apeduct, canalul colector ce adună apele pluviale din strada noastră a fost deviat în strada Scărișoara și acum, datorită lipsei pantei de scurgere, respectivul canal funcționează foarte greu, mai mult înecat, provocînd dese inundații și amenințînd însești temeliile caselor din zonă. E drept că, în urma intervențiilor noastre, I.C.A.B. a trimis utilaje și echipe de intervenție, dar nu a reușit nici pînă azi să facă deblocarea scurgerii. Cauza este aceeași : lipsa, încă din construcție, a pantei de scurgere. Întrucît necazul nostru durează de mai bine de patru ani, vă rugăm să interveniți la forurile în drept pentru a face ceva. **(Vasile Căpitănescu, Ioana Gheorghe și Ioana Rădulescu** semnează în numele mai multor locatari ai imobilelor din str. Paringului nr. 59, 57 și 53, sectorul 1.

■ **Consiliul popular al municipiului Focșani, Comitetul executiv,** ca răspuns la scrisoarea lui Vasile Răileanu, care solicita extinderea spațiului său de locuit : În anul 1986, petentul, om al muncii la Întreprinderea metalurgică Focșani, s-a adresat cu cerere conducerii întreprinderii pentru a i se atribui o locuință din fondul locativ de stat. Pe moment cererea nu i s-a putut rezolva favorabil din cota de locuințe noi a întreprinderii. Urmare a insistențelor sale, conducerea unității i-a considerat cererea îndreptățită și i-a repartizat în mod provizoriu, din redistribuiri, o cameră disponibilă într-un apartament cu 3 camere. Între timp, celelalte două camere devenind disponibile și rezolvarea cazului nemaiputînd fi amînată, petentului i s-a făcut extinderea de spațiu pentru întregul apartament, conform dorinței sale.

■ Pe str. I. Creangă nr. 52 din Ineu, județul Arad, mi-am cumpărat și eu o casă absolut necesară familiei mele — ne scrie, printre altele, **Neagu Filan** din aceeași localitate. Necazul e că de cînd am cumpărat-o cu acte în regulă, respectînd toate prevederile legii în vigoare, nu pot să mă mut efectiv în noua mea locuință deoarece familia Tulea, fără nici un drept, refuză să elibereze spațiul deținut abuziv. În acest sens există și o hotărîre judecătorească definitivă în favoarea mea, s-a pronunțat și o hotărîre de evacuare silită împotriva piritei, dar cu toate acestea executorul judecătoresc tergiversează fără motiv evacuarea, iar eu și familia mea continuă să n-am unde locui.

■ În legătură cu scrisoarea trimisă de Ilie Păun, înregistrată la noi sub nr. 10212 și trimisă spre competentă rezolvare, **Întreprinderea de mașini grele București** (I.M.G.B.) ne comunică, între altele, că petentul a primit dispoziție verbală de la șeful său direct să lucreze în grupa C.T.C. din secția forjă grea nr. 2, mutarea sa de la secția forjă grea nr. 1 neindeplinind însă toate condițiile prevăzute de legislația în vigoare. În plus, fiind vorba de un nou loc de muncă, trebuiau întocmite în prealabil și anumite formalități indispensabile. Cum aceste condiții și formalități n-au fost îndeplinite în termen util, tov. Păun Ilie nu putea să beneficieze de sporul de retribuție pe care-l reclamă. Vinovat de această stare de fapt s-a făcut șeful direct, ing. Tirnoveanu Mircea, care a fost sancționat disciplinar cu diminuarea retribuției cu 10 la sută pe o lună de zile. Lucrarea de punere în drepturi a petentului este în curs de rezolvare.

■ În anul 1982, pe 26 martie, au venit la mine acasă doi delegați din partea Complexului de semințe-legume Arad, respectiv A.D.P. București (ca beneficiar), cărora le-am vîndut, cu bonuri de primire-predare, 3 100 bucăți trandafiri altoiți și 950 bucăți buxus cu talie pînă la 50 cm, valorînd în total în jur de 32 000 lei, urmînd ca banii, conform asigurărilor verbale date de dumnealor, să-i primesc ulterior, pe baza bonurilor semnate. Dar de-atunci, de cînd le-am livrat materialul, au trecut aproape 4 ani și nu am primit nici un ban ; mereu am fost dus cu vorba, am fost aminat, așa încît am ajuns să-mi pierd orice speranță. Oare nu-i păcat de truda mea și a familiei mele ? Doar cu brațele noastre bătătorite am muncit din greu grădina, am săpat și am udat pînă noaptea tîrziu. Și iată că din cauza unor oameni incorecți, necinstiți, sîntem în situația de a nu ne alege cu nimic din munca noastră de un an și o vară. **(Lăcătiș Simion,** floricultor din Arad, str. Schmeltzer nr. 63).

■ Referitor la scrisoarea Asociației de locatari a blocului 450 B din București, sectorul 2, str. Elev Ștefănescu nr. 57, trimisă de noi cu nr. 1218/1986 spre competentă soluționare, **Consiliul popular al sectorului 2** ne informează că lucrarea solicitată — amenajarea trotuarului din fața blocului menționat — a fost executată. Un răspuns prompt și la obiect.

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului,** cu referire la scrisoarea noastră nr. 723 A din 5 august 1986, ne face cunoscut că Darie Petre Călin din Rîmnicu Vîlcea, str. Procopiu nr. 17 a fost admis la Facultatea de medicină generală din cadrul I.M.F. București, unde a susținut concursul de admitere. Pentru lămuriri suplimentare a fost îndrumat să ia legătura cu secretariatul facultății.

■ Mă numesc **Pușcaș Victor** din municipiul Bistrița, Aleea Ghiocelului, bl. 1, ap. 73, și revin la dv. cu același necaz. Printr-o notă apărută în revista Flacăra din 16 iulie a.c. am arătat că în orașul nostru, ca de altfel în toate localitățile țării, se lucrează intens și cu folos pentru sistematizare, însă, din păcate, nu peste tot se respectă normele legale și indicațiile date de conducerea partidului și statului. Mie, personal, mi s-a demolat casa iar locul rămas liber, în loc să fie utilizat pentru interesele obștii, adică pentru sistematizarea urbei, a fost înglobat în gospodăria cetățeanului Dochia Borșa. M-am adresat forurilor centrale în drept. Cu adresa nr. 1764, am primit răspuns de la Direcția de sistematizare că s-a dispus organelor în drept de la județ să îndrepte greșeala ce s-a făcut. Au trecut de atunci 3 luni, dar nu s-a mișcat absolut nici un deget. Șopronul-coteț este tot acolo pe terenul de sub fosta mea casă, iar cetățeanul D.B. continuă să mă sfideze. Cu totală nedumerire mă întreb și vă întreb și pe dv. : oare acesta este sensul sistematizării ?!

■ La memoriul lui Albu Sevastian din Nicorești, **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Galați** ne trimite un amplu răspuns din care reținem că petentul a fost pădurar la unul din cantoanele susmenționatei comune. În septembrie 1983, cantonul a fost predat noului pădurar Marin Tilincă. Predarea s-a făcut în prezența unei comisii de specialitate, conform prevederilor legale. Din actul de control financiar rezultă că la partida nr. 463 1983 nu s-a înregistrat nici o pagubă, așa că respectiva partidă a fost închisă, iar gestionarea materialului lemnos de către Albu Sevastian a fost apreciată ca fiind corectă. Aspectele negative reclamate în scrisoare nu s-au confirmat.

■ Defectîndu-mi-se casetofonul marca „Electronica", pe care nu demult îl cumpărasem fiul meu dintr-un magazin de profil, m-am dus cu aparatul la unitatea de reparații nr. 12 din București, șos Giurgiului, nr. 129. Aici, un bărbat mai în vîrstă cărunt — care mi s-a recomandat ca fiind unicul specialist în materie —, după o privire foarte sumară, mi-a zis că... s-a defectat motorașul și că trebuie înlocuit. M-a povățuit chiar dumnealui unde să găsesc unul nou, m-am dus într-un suflet acolo, am dat 350 de lei și l l-am adus. Mi-a mai zis să vin mîine, adică sîmbătă, că va fi gata. M-am dus și sîmbătă și duminică, dar n-am mai dat de vîrstnicul depanator. Am găsit în locu-i pe altcineva care mi-a întins nota de plată și casetofonul reparat. Am cerut să mi se restituie și vechiul motoraș, însă mi s-a răspuns că nu-i nimic de capul lui și că nu se știe pe unde o mai fi. Abia acasă am constatat că aparatul nu funcționa deloc bine. M-am întors la cooperativa depanatoare și am insistat să mi se înapoieze vechiul motoraș, dar atît depanatorul de serviciu cît și responsabilul unității, la care am apelat, m-au jignit și m-au poftit să ies afară. Și iată așa am rămas și cu 800 de lei dați, cu motorașul de producție japoneză luat și cu casetofonul nereparat. **(Vasile Șușnea,** Timișoara, str. Galați nr. 15).

■ **Consiliul popular al județului Caraș-Severin, Secția administrație locală de stat, control și secretariat,** la scrisoarea lui Ion Bihoi din comuna Ezeriș, răspunde : „Întrucît petentul și soția acestuia sînt invalizi de gradul II, și avînd în vedere veniturile lunare ale familiei apreciem că biroul executiv al consiliului popular comunal nu a procedat corect la stabilirea contribuției bănești pentru familia petentului. S-a atras atenția ca în astfel de cazuri, pentru stabilirea cît mai corectă a cuantumului contribuției în bani să se ia în considerare posibilitățile de întreținere pe care le au aceste persoane, precum și veniturile bănești medii ce le obțin lunar. Adică să se respecte prevederile legii.

■ Primim de la mecanicul frigotehnist **Ioan Focșa** de la Fabrica de produse lactate Petroșani : În urma scrisorii mele adresată dv., prin care v-am rugat să interveniți la conducerea I.M.L. Deva pentru a-mi acorda categoria a V-a pe care am obținut-o prin examen în fața comisiei de încadrare la data de 26.12.1985, am primit din partea sus-menționatei întreprinderi un răspuns pe care-l consider total nesatisfăcător, din următoarele motive : 1. Invocatul Decret 19/1986, prin care s-au modificat prevederile Legii nr. 12/ 1971 privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului muncitor a fost prelucrat în luna februarie 1986, iar eu am fost examinat în decembrie 1985 și trebuia, conform legii, să fiu încadrat în noua categorie începînd cu data de 1.01.1986 ; 2. Posed 3 calificări — conducător auto profesionist, motostivuitorist, mecanic frigotehnist — deci sînt policalificat ; 3. Cunosc persoane care lucrează în același loc de muncă cu mine, care au categoria maximă de încadrare, dar care n-au nici măcar calificarea de mecanic frigotehnist. Ceva nu e în regulă și de aceea încă aștept să mi se facă dreptate, să intru în drepturile mele.

■ **Din răspunsul Consiliului popular al județului Giurgiu,** trimis la scrisoarea lui Ionel Badea din București, reținem : Se confirmă faptul că Despina Dumitra, pensionară C.A.P., locuitoare a comunei Stoenești, nu a intrat vreme îndelungată în posesia pensiei sale, deoarece banii erau încasați prin delegare de către numita Neacșu Floarea din Hulubești, rudă cu pensionara. În timpul cercetării scrisorii, Neacșu Floarea a recunoscut că a ridicat lună de lună pensia Despinei Dumitra, dar că... a dat fiicei sale să ducă banii bătrînei, iar aceasta nu a dat lună de lună banii, motivînd că îi cumpără pîine și alte produse. La intervenția noastră s-a restituit de către Neacșu Floarea suma de 5 000 lei Despinei Dumitra, sumă echivalentă cu pensia neachitată acesteia. Spre a evita în viitor asemenea anomalii și neplăceri, am stabilit ca C.A.P. Hulubești, care a pensionat-o pe D.D., să vireze suma echivalentă la asigurările sociale care îi trimite femeii, lunar, prin poștă, pensia la domiciliu.

■ Subsemnatul **Ion Manea** din Constanța, str. Măcești nr. 55, om al muncii la CHIMPEX Constanța, vă aduc la cunoștință că, după 34 de ani de muncă în aceeași întreprindere, m-am trezit cu o decizie prin care mi se diminuează, fără a mi se spune motivul, retribuția lunară cu mai mult de 400 lei. M-am adresat Judecătoriei Constanța care, prin sentință civilă, și-a declinat competența în favoarea comisiei de judecată din cadrul CHIMPEX. Considerîndu-mă un neîndreptățit, m-am adresat în termen acestei comisii. Deși au trecut de atunci 83 zile (scrisoarea ne-a fost expediată pe 9 sept. 1986 — n.n.), comisia de judecată n-a luat în dezbatere nici pînă astăzi litigiul meu. Nu știu cui să mă adresez, pentru a-mi recăpăta drepturile pecuniare diminuate în mod abuziv, ilegal.

■ O întîmplare total neplăcută a trăit nu demult familia **Radu Mihai** din Mediaș, str. După Zid nr. 23. Omul a primit un colet poștal și, acasă, cînd l-a desfăcut, a constatat cu stupoare, înfășurat cu hîrtie multă un pachețel de macaroane „Extra"... A dedus că-i vorba de vreo cacialma. Dar iată ce scrie expeditorul, Alesuțan Radu-Florica din Salonta, str. Republicii nr. 18 : În dimineața zilei de 22 august a.c., am depus la Oficiul PTTR Salonta un colet de 2 kg, în valoare de 650 lei, care conținea 10 pachete de țigări („BT"), 3 spreițuri, 5 săpunuri de față, două rujuri de buze, cu destinația foarte clară : Radu Mihai, Mediaș, str. După Zid nr. 23. Ce am trimis eu și ce a ajuns la destinație ? Cert este că adevăratul conținut a fost substituit. Mă simt profund indignat nu atît pentru valorile pierdute — care se constituiau într-un cadou cu prilejul unei onomastici — cît mai ales pentru penibila situație în care am fost pus, motiv pentru care vă rog frumos, să faceți dv. lumină. Chitanța are nr. 440902.

● Interesant și la obiect răspunsul **C.A.P. Dudești,** Sectorul 3, la sesizarea membrului cooperator Constantin Berbec, apărută în Flacăra din 26.09.1986 : Conform Legii 29/1978, care prevede, la cap. V, art. 27, al. 2, că „membrii cooperatori pot deține o parte din valoarea proprietății obștești ca parte socială în acest scop fiecare cooperator poate depune anual o sumă la fondul social de dezvoltare a cooperativei, care constituie partea socială în proprietatea sa", adunarea generală a hotărît ca fiecare cooperator în, funcție de venitul lunar, să depună o anumită sumă ca parte socială. Cum veniturile lunare ale petentului depășesc 3000 lei, s-a stabilit o depunere de 100 lei pe lună. În ceea ce privește restituirea acestor sume, aceeași lege, la art. 31, arată că „depunerile în bani ale membrilor cooperatori la partea socială se fac pentru o perioadă de cel puțin 5 ani. După această perioadă, sumele depuse se pot restitui, la cerere, integral sau în mod eșalonat, pe o perioadă de 2-5 ani, în raport de posibilitățile financiare ale cooperativei. Restituirea integrală a sumelor depuse este garantată". Cum B.C. a solicitat aceasta, i s-au restituit deja 1500 lei, încă 1500 lei i se vor restitui pînă la sfîrșitul acestui an, iar restul, pînă la acoperirea întregii sume, i se va restitui în cursul anului 1987. Deci, legea se respectă întrutotul omului i se vor restitui integral banii depuși.

● Ne scrie învățătorul pensionar **Victor Pîrvulescu** din Pesteana de Jos, județul Gorj, și, pe un memoriu de 5 pagini, ni se plînge, între altele, că la magazinul mixt din sat treburile nu merg deloc bine. Pe lîngă faptul că nu respectă programul de funcționare, în sensul că deschide și închide unitatea după bunul ei plac, gestionara Ana Brujac a transformat magazinul într-un fel de proprietate particulară. Ea le vorbește clienților urît și îi repede ; mărfurile mai solicitate, de mai bună calitate, sînt date mai mult cunoscuților ori prietenilor ; condiționează vînzarea pîinii, îndeosebi către anumiți pensionari, de cantitățile de produse pe care aceștia le aduc la achiziții și-i obligă să cumpere mărfuri care nu se vînd, depreciate calitativ sau cu termenul de garanție depășit; face afaceri cu unele produse achiziționate (cu lapte, de pildă) pe care le „transformă" calitativ și le vinde altora cu suprapreț.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

Jura Ioan — Petrila : Adresați-vă Tribunalului județean Hunedoara. V-am expediat prin poștă declarațiile în original pe care în nici un caz nu trebuia să ni le trimiteți. ● **Olbea Vasile** — Buftea : Debitorul dv. nu mai este detașat la I.A.C.N. Cernavodă, unde dealtfel nici nu s-a primit comunicare de la Judecătoria Buftea pentru înființarea popririi. Vă rămîne să identificați noul lui loc de muncă și să depuneți la compartimentul financiar al acestuia actele în vederea recuperării sumei. ● **Condratoviei Mariana Nadia** — Gura Humorului : D.P.M.O.S. Suceava v-a oferit următoarele locuri de muncă: operator chimist la C.F.C.H. Suceava, muncitoare la C.L.F. Gura Humorului sau la Brigada de construcții din aceeași localitate. Hotărîți-vă ! ● **Slătineanu Ioan** — Suceava : În sensul prevăzut de Legea nr. 5/1973, familia este constituită din soț, soție, copii și părinții întreținuți de aceștia. Frații dv. trebuie să-și rezolve problema locativă, potrivit legii, prin unitățile socialiste unde lucrează fiecare. ● **Anghel Felicia** — Galați: Problema încadrării dv. conform pregătirii pe care o aveți este în atenția conducerii Cooperativei meșteșugărești „Constructorul". ● **Asociația de locatari nr. 36** — Roman : S-a virat în contul dv. prima rată din suma ce v-o datorează Stan V. Mihai. ● **Năstăsoiu Oana** — Tg. Neamț: Pentru precizie și simplificare, vă rugăm să scrieți chiar pe plic **Pentru "Atelier literar,** atunci cînd ne trimiteți texte literare. ● **Prisăcaru N. Lucreția** — com. Călărași, jud. Botoșani: Trebuie să dovediți cu acte medicale că boala de care suferiți nu este vindecabilă și necesită pensie de invaliditate. ● **Iordache Costel** — București: Pentru că din 1974 încoace ați întrerupt și v-ați reluat activitatea de cîteva ori, este necesar în primul rînd să nu absentați, să vă achitați de sarcinile ce vă revin și veți fi înscris, conform legii, pe lista de priorități. ● **Neghină V. Ioan** — satul Climești, com. Berești Bistrița, jud. Bacău: Conform contractului, la solicitarea negației se cere angajament de plată pentru recuperarea cheltuielilor de școlarizare. ● **Sicloyan Ana** — Timișoara: Ca să beneficiați de lot în folosință, la data împlinirii vîrstei de pensionare trebuie să fiți îndreptățită la aceasta adică să îndepliniți niște condiții indispensabile. ● **Sturdza Petre** — București: În cazul în care colocatarul dv. refuză plata cheltuielilor comune, urmează să faceți notificare prin Notariatul sectorului 1, din str. Roma nr. 7, în vederea recuperării sumelor datorate.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XXIII)

După Stockholm

Unul dintre forumurile de negocieri care a îndreptățit așteptările este Conferința de la Stockholm pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa, care și-a încheiat recent lucrările. După cum s-a remarcat pe bună dreptate, rezultatele la care s-a ajuns la Stockholm reprezintă, prin natura și conținutul lor, un progres vădit față de prevederile Actului final de la Helsinki. Astfel, în domeniul notificării, perioada de anunțare prealabilă a activităților militare a fost practic dublată, iar pentru pragurile numerice de notificare se preconizează niveluri substanțial reduse față de cele consemnate în Act. S-a ajuns, de asemenea, la un acord privind invitarea de observatori — din cele 35 de state participante la Conferința de la Stockholm — la toate activitățile militare care ating un anumit nivel, renunțîndu-se astfel la caracterul voluntar al invitării de observatori, cum se prevedea în Actul de la Helsinki. Verificarea modului de aplicare și de respectare a măsurilor de încredere și de securitate convenite, inclusiv prin inspecții la fața locului, a constituit una dintre problemele centrale la Conferința de la Stockholm, a cărei rezolvare a necesitat eforturi importante. Un capitol distinct al documentului final al Conferinței de la Stockholm se referă la obligația pe care o au statele participante de a nu recurge în raporturile lor reciproce la amenințarea cu forța sau la folosirea forței, sub nici un pretext, împotriva integrității teritoriale sau a independenței politice a vreunui stat. În același timp, aria de aplicare a măsurilor de încredere și de securitate puse de acord la Stockholm a fost extinsă la ansamblul Europei, inclusiv la zona maritimă și la spațiul aerian adiacente, iar aplicarea măsurilor convenite va avea — după intrarea în vigoare a hotărîrilor, adică începînd de la 1 ianuarie 1987 — un caracter obligatoriu.

Numărîndu-se printre inițiatorii Conferinței de la Stockholm, România a desfășurat o intensă și susținută activitate pentru încheierea acesteia cu rezultate cît mai bune, care să răspundă așteptărilor popoarelor. Documentul „Poziția României, concepția și considerentele președintelui Nicolae Ceaușescu privind măsurile de încredere și de securitate și pentru dezarmare în Europa", prezentat încă de la începutul Conferinței de la Stockholm, s-a bucurat de un larg interes și ample aprecieri pozitive din partea reprezentanților a numeroase state, propunerile constructive pe care le conține aflîndu-se în permanență pe masa negocierilor. Totodată, pe întregul parcurs al desfășurării conferinței, România a avansat numeroase propuneri, sugestii și idei în vederea depășirii diferitelor dificultăți, pentru asigurarea unui climat fertil de conlucrare, pentru depășirea divergențelor acute și apropierea pozițiilor, în vederea realizării consensului final. În repetate rînduri președintele României a evidențiat necesitatea ca forumul din capitala Suediei să-și îndeplinească misiunea corespunzător intereselor păcii și destinderii, să-și finalizeze cu succes și în termen lucrările. Referindu-se la rezultatele Conferinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Noi dăm o înaltă apreciere documentelor adoptate la Stockholm, încheierii cu succes a acestei conferințe, considerînd că ea răspunde cerințelor popoarelor din Europa și din întreaga lume. Prin aceasta s-a demonstrat că atunci cînd se acționează cu perseverență, cu spirit de răspundere pentru propriul popor, pentru pacea generală, este posibil să se ajungă la acorduri și înțelegeri acceptabile pentru toate părțile".

Sîntem acum în perioada post-Stockholm și ne încearcă, desigur, un sentiment de satisfacție pentru ceea ce s-a convenit la conferință. Însă esențialul în activitatea politică internațională de-abia urmează să fie înfăptuit. Pentru că, după cum cu îndreptățire s-a spus, întărirea încrederii nu este un scop în sine, ci un mijloc, o cale spre rezolvarea problemei fundamentale a zilelor noastre : înfăptuirea dezarmării, realizarea unei păci durabile. Este nevoie, așadar, de eforturi pentru continuarea drumului deschis în capitala Suediei, pentru trecerea la negocierea și adoptarea unor măsuri eficiente de dezangajare militară și de dezarmare. Condițiile create de Conferința de la Stockholm se cer deci folosite integral și fără întîrziere.

ION D. GOIA ■

The Hooligans și fotbalul

Li se spune huligani și ei sînt mîndri de asta. Se credea că, în urma măsurilor luate de autoritățile britanice, se terminase cu acest fenomen. Dar, iată, o nouă „săptămînă neagră" relevă că în pofida a tot ceea ce au întreprins forurile politice și sportive — după tragedia de pe stadionul Heysel din Bruxelles, de la 19 mai 1985, care a provocat moarten a 39 de persoane — acest flagel al stadioanelor britanice este departe de a fi eradicat.

La mijlocul lunii august, o sîngeroasă încăierare produsă pe feribotul „Regina Beatrix" între 150 de suporteri ai echipelor Manchester United și West Ham s-a soldat cu cinci răniți : au urmat cele 25 de arestări operate la Plymouth, după un meci amical, și tulburările provocate de „suporterii" englezi la Amsterdam. Și sezonul fotbalistic este numai la început.

Fenomenul nu este nou, după cum se pare el datează de la sfîrșitul secolului trecut. În acele vremuri, rîndurile huliganilor stadioanelor nu erau presărate cu skinheads (craniile rase), rockers, punks sau „lubards", dar efectele acțiunilor lor erau aceleași. „Distracția" lor favorită, dacă aceasta poate constitui o distracție, este de a provoca scandaluri pe stadioanele de fotbal. Încă în urmă cu aproape un secol, asemenea bande erau rău-famate la Londra și pentru a fi inconfundabili, membrii lor adoptaseră o adevărată „uniformă" compusă din pantaloni „labe de elefant", de o eșarfă albă, avînd în cap o șapcă ce le ascundea privirea, iar în picioare bocanci grosolani și fiind înșiși cu o centură lată cu cataramă enormă.

Costumele s-au schimbat, dar nu și proastele lor obiceiuri. G. Pearson aprecia că în societatea occidentală huliganii au existat și vor exista întotdeauna. În 1986, acești adevărați teroriști ai stadioanelor de fotbal au ceva în plus : organizarea. Cel puțin acest lucru rezultă din ultimele incidente. „Știam dinainte că se va lăsa cu bătaie", declara unui cotidian englez Tony Cannon, 22 de ani, unul din fanii formației Manchester United, participant la încăierarea cu suporterii lui West Ham. „Aveam dinainte un plan de bătălie. Doream să ne batem și nimeni nu ne putea împiedica", adăuga el. Pentru Tony, satisfacerea acestei dorințe a însemnat nu mai puțin de 21 de puncte de sudură a diferitelor răni suferite pe obraz. Firește, gusturile nu se discută ! De altfel, el însuși recunoștea : „M-au aranjat bine, este adevărat, dar o voi lua de la capăt. Cicatricile se vor înmulți în acest sezon".

Banda lui West Ham, în rîndul ei, are aceleași „idealuri" : să lovească, să terorizeze. Unul din membrii acesteia, care a dorit să-și păstreze anonimatul, declara aceluiași cotidian britanic : „Ideea de a ne bate și de a provoca toamă ne electrizează". Măsurile luate de autorități împotriva acestor brute s-au dovedit deocamdată lipsite de efect. Oamenii politici progresiști, sociologi, experți în problemele tineretului au relevat că zonele cu cel mai mare procent de șomeri constituie terenul propice pentru proliferarea unor asemenea grupuri, al căror membri sînt în general tineri marginalizați, lipsiți de orice perspective, care caută să se refugieze între cei de aceeași condiție cu ei, formînd adevărate hoarde barbare ce seamănă frică și ororare pe stadioane, dar și în afara lor. Și aceasta tocmai în țara care a impus în limbajul sportiv internațional termenul **fair play**.

ROMEO NADAȘAN ■

Plutește, zboară și bombardează

Un uriaș submersibil atomic, negru, sparge suprafața netedă a mării. Punțile se deschid în două și din interior se ridică zvelta o macara. Se aplecă ușor, ia în gheare un avion, îl ridică în aer la cîteva zeci de metri înălțime spre bordul din stînga. Tăcerea în care s-a desfășurat această operațiune de science-fiction este spulberată de zgomotul motoarelor. Macaraua eliberează brusc avionul, care țîșnește în văzduh. Unul după altul, cinci avioane de luptă și bombardament sînt extrase din magaziile navei și pleacă în misiune. După două ore se întoarce. Operațiunile se repetă în sens invers. Avionul staționează în aer, apoi e prins de macara și așezat la loc în submarin. Întreaga operație de lansare și recuperare nu durează mai mult de 20 de minute. Apoi submarinul intră în imersie și degeaba cauți cei atacați un portavion sau alt obiect plutitor agresiv, că nu-l vor putea găsi. Este cea mai nouă tehnologie de război americană. ASTOVL — decolare scurtă și aterizare verticală de concepție avansată — creată pentru a multiplica, din nou fără sens, milioanele de ucideri și distrugere. S-a apelat la ajutorul englezilor care sînt cei mai evoluați constructori de avioane cu decolare verticală, odiseea aparatului Harrier fiind fără carburant și care a reușit să aterizeze pe un container transportat de o navă spaniolă fiind de notorietate mondială.

Și, din acest Harrier a derivat avionul american cu decolare verticală AV-8B Mc Donnel Douglas capabil de performanțele descrise mai sus. A fost nevoie însă de reducerea drastică a greutății sale — cu circa 750 kg — pentru a asigura, să-i spunem totuși așa impropriu, aterizarea fără probleme. Pe lîngă modificarea compoziției structurii de rezistență (materiale ultrausoare) s-a optat pentru eliminarea trenului de aterizare care, în fond, nu mai avea nici un rost. Dificultatea majoră din punct de vedere tehnologic pentru realizarea submarinului port-avion a constituit-o macaraua, propriu-zis sistemul de „agățare" din aer a avionului. Trebuie să se țină seama că în afara problemelor ridicate de reținerea unui aparat, el o dată este imobilizat în punct fix în aer, pe un obiect plutitor, mai ales un submarin, există balans, ruliu, tanaj. Și în acest caz soluția a venit tot din Anglia. Supermacaraua Skyhook, care a dat rezultate excelente în războiul Malvinelor reușind să recupereze din aer toate avioanele care veneau la navele bază, a fost adaptată pentru submersibil. Noua macara telescopică cîntărește 9 tone și reușește să poziționeze din aer un avion AV-8 : chiar în condițiile unei mări de forța 6, cînd submarinul se deplasează cu o viteză de 15 noduri (adică 30 km pe oră), el este în stare să anuleze, grație unui sistem electronic și unui complex sistem mecanic de stabilizare, o oscilație ritmică de 15 grade. Această macara, apreciază experții, are tot viitorul în față. Ea va putea fi amplasată — proiect englez — pe nave de mici dimensiuni, cargouri de exemplu, unde se pot depozita 6 avioane și 3 elicoptere, precum și pe uscat, pe camioane mari, eliminîndu-se astfel necesitatea pistelor de aterizare și conferindu-se armatelor o mobilitate deosebită, extrem de importantă în crearea elementului surpriză față de adversari, bineînțeles.

Macaraua din submarin la care ne-am referit constituie un aspect tipic al cursei înarmărilor : milioane de distrugere tot mai perfecționate într-o parte, cărora li se răspunde în același fel de către cealaltă parte, apoi vine răspunsul la răspuns ș.a.m.d. Este însă de domeniul evidenței că pentru salvarea omenirii de la un dezastru, această cursă trebuie să se oprească. Avînd în vedere unele premise favorabile apărute în ultimul timp, procesul dezarmării poate demara oricînd. În acest context, fără îndoială că distrugerea macaralei din submarin nu va provoca regrete.

IOAN ROȘCA ■

„Ciuma înaripată"

„Vin lăcustele!", un strigăt de alarmă deznădăjduit ce se aude tot mai frecvent în multe țări ale Africii, provoacă ororare în rîndurile populației care știe foarte bine ce urmează : cerul se întunecă, înainte ca norul gri-brun să se năpustească pur și simplu asupra pămîntului. Cînd stolul de lăcuste se ridică din nou în văzduh, în urmă nu mai rămîne nimic verde, totul a fost devorat.

„Plouă pur și simplu cu lăcuste, aerul din jurul nostru pare să fie plin de aceste insecte vorace, zgomotul aripilor lor acoperă totul", descria un martor ocular o invazie de lăcuste. În septembrie 1973 un adevărat cover viu de milioane de insecte a acoperit solul într-o zonă din apropierea capitalei sudaneze, Khartum. „În cîteva minute „tîlharii înaripați" au devorat acoperișurile de paie ale colibelor rotunde tipice pentru locuitorii est-africani. Nu au fost cruțate nici frunzele tari ale curmalilor și fructele acestora, coapte doar pe jumătate. O femeie paralizată de spaimă a văzut cum aceste mașini de mîncat au făcut să dispară în cîteva clipe rufele încă ude puse la uscat, nelăsînd nici măcar frînghia. Un cultivator descria astfel atacul lăcustelor: „Norul s-a adunat deasupra lotului meu de tutun, apoi brusc a coborît și a acoperit totul ca și cum cineva ar fi aruncat o manta brună. Peste circa 20 de secunde, norul s-a ridicat la fel de brusc ca și la venire. Din cele 40 000 de fire de tutun nu se mai vedea nici o urmă".

Alături de Etiopia, Somalia, Tanzania, Kenya și Uganda, Sudanul este țara africană cea mai afectată de această plagă. „Ciuma înaripată" s-a făcut apariția, cîndva, și în multe părți din Europa. Nici țările românești nu au fost scutite. Să ne amintim că venirea acestor dăunători, așa de plastic descrisă de Miron Costin, a făcut ca un domnitor să se cheme Ștefan Lăcustă. Relatări din secolul al XVIII-lea consemnează că în acea vreme lăcustele au făcut ravagii în Saxonia, Turingia și Bavaria, iar în anii 1876—1877 au afectat marca Brandenburg.

Anul trecut, cînd după o îndelungată secetă, au căzut ploi bogate în multe state africane, au apărut și condiții pentru înmulțirea lăcustelor, care au proliferat enorm datorită climei calde, umezelii și lipsei dușmanilor lor naturali. Asemănătoare lăcustelor europene, cele africane sînt inofensive în faza de nimfă cînd nici nu se strîng în roiuri. În a doua fază de dezvoltare a lor însă, ele ating lungimea de 10—12 centimetri, își ascuțesc aripile și aparatul de mestecat, devenind totodată mai „sociabile" și strîngîndu-se în stoluri. Formînd mai întîi roiuri de cîteva sute, lăcustele ajung pînă la urmă la stoluri enorme de milioane de insecte. Și acestea se „asociază", lucrul cu pricina stolul sau crește pînă la 35 de milioane de insecte înfometate. Zilnic ele distrug o cantitate de fructe, plante sau frunze egală cu propriul lor greutate. Sînt distruse astfel zeci de mii de tone de alimente într-un zonă de kilometri pătrați de pămînt fertil sînt prefăcute în teren sterp, de unde populația este nevoită să se refugieze. Viteza de deplasare a norului de lăcuste este de aproximativ 15 kilometri pe oră, ceea ce explică zona extinsă pe care poate să o afecteze.

Ca urmare a situației grave apărute, Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) a lansat un plan de urgență pentru ajutorarea statelor afectate de „ciuma" înaripată.

N. ROMEO ■

Lumea într-o librărie

La sfîrșitul acestei veri, la Londra a fost deschisă o librărie a cărei firmă — „Books-for-a-Change" — invită la reflecție. Concurînd „Janțurile" de librării ale unor mari companii cu tradiție în domeniu, micul magazin de carte vrea să atragă în prim-planul activității sale cărțile considerate a fi greu vandabile (iată că și aici se vorbește despre așa ceva, doar e vorba de comerț !). Contrar tendinței ce se manifestă, în prezent, în lumea occidentală a cărții de a edita mai puține titluri, dar în tiraje mari (de altfel practica „best-sellers"-urilor contravine legii în Marea Britanie) în această librărie se vînd cărți a căror tematică, deși într-un tiraj relativ mic, cuprinde problemele acute ale omenirii ; dezarmarea și pericolele unui război atomic, flagelurile care bîntuie țările lumii a 3-a, rasismul, poluarea și ecologia etc.

Fondat cu ajutorul a 4 organizații — „Friends of the Earth", „War on Want", „C.N.D." (The Campaign for Nuclear Disarmament) și asociația Națiunilor Unite pentru Marea Britanie — magazinul a devenit o prezență deja remarcată în peisaju londonez. El are un singur angajat plătit, pe nume Adrian Howe, restul personalului fiind voluntari. Întrebat asupra faptului prin ce se deosebește librăria pe care o conduce de celelalte, Adrian Howe a spus : „Diferența constă în faptul că noi avem cumpărători". Și este normal să fie așa atunci cînd este vorba de marile probleme cu care se confruntă omenirea. „Books-for-a-Change" reprezintă un exemplu de angajare în actualitate, dincolo de ideea de profit material. La urma-urmei cărțile sînt destinate spiritului. În primul rînd !

DAN DANUȚ DORU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Nudism cu martorii Artemizei

La Paris, locuiam pe vremea aceea într-un apartament pe avenue de la Bourdonais și aveam o menajeră de origine spaniolă pe nume Manola. Într-o zi, să fi fost ora zece dimineața cînd Manola intră în biroul meu, puțin speriată și-mi zise :

— Monsieur, *il* la porta e un dama de la Luna !

Și cum noțiunile mele de spaniolă erau mai mult decît derizorii am crezut că am înțeles greșit gîndindu-mă la astrul nostru cărunt îl admirăm uneori, mai ales în tinerețe, clarul său.

— Cum ? Din Lună ?, răspund eu.

Foarte agitată, cu ochii rătăciți parcă de frică, Manola repetă, arătînd spre cer :

— Și, și, una dama qué viénné de la Luna !

Mi-am zis că asta merita deranjul. Am mers să văd despre ce este vorba.

La intrare se găsea o tînără îmbrăcată într-un mantou verde cu o beretă roșie pe cap. Aspectul său nu aminteа însă nimic de acele ființe lunare pe care ni le prezintă autorii de povestiri științifico-fantastice. Ea nu avea pe cap nici antene radar, nici unghii de fier și nici cel puțin ventuze în loc de picioare. În schimb, avea în mînă niște prospecte și o fotografie a unei Luni pline și frumoase.

— Vin la dumneavoastră din partea „Martorilor Artemizei", îmi spuse ea pe un ton grav, pentru a vă aduce mesajul de pace și de lumină care trebuie să salveze pe omul modern.

Am înclinat politicos capul, și pentru că știam din vagile mele cunoștințe mitologice că Luna este identificată cu zeița Artemis, fiica lui Jupiter și a Latoniei și sora lui Apolo, am întrebat-o totuși cine este Artemiza.

Cu un surîs indulgent, tînăra îmi răspunse :

— Este mama noastră a tuturor, stimate domn. Aceea pe care dumneavoastră o denumiți Lună.

Fram lămurit. Nu era deci vorba de o ființă ce străbătuse spațiile interstelare pentru a ajunge tocmai la mine așa cum crezuse Manola, ci de o reprezentantă a unei secte de care încă nu auzisem.

— Faceți parte din cei care adoră Luna ? am întrebat eu cu toată deferența de care eram capabil în acele momente.

Vizitatoarea își puse mîna dreaptă pe sînul stîng și se înclină.

— Da, domnule ! Ea este aceea care face să se nască viața pe pămînt. Ea este aceea ce ne dă laptele pentru alăptatul copiilor și sămînța pentru ca viața să se perpetueze ! Ea este aceea ce va salva umanitatea !

Apoi îmi întinde o broșură al cărei titlu era : „Puneți Luna la baza vieții voastre". Citesc titlurile cîtorva capitole : „De ce trebuie să adorăm Luna ?". „Știți să-l vorbiți ?". „Sexul Lunii". „Să nu o facem să sufere".

— Dar ce, ea poate suferi ? întreb eu cu prudență.

Vizitatoarea mea suspină.

— Oo, domnule, ea este atît de sensibilă ! Atît de blîndă ! Atît de afectuoasă ! Trebuie s-o vedeți împreună cu cei care o iubesc. Cînd știi cum s-o iei, ea fîngîne ca un copilaș.

Crezînd că-i fac plăcere îi explic tînerei că nimic nu-mi place mai mult ca un clar de Lună.

Spre surprinderea mea însă tînăra s-a întristat brusc și-mi răspunse :

— Vedeți, domnule, Și dumneavoastră sînteți la fel ca ceilalți. Iubiți clarul de Lună dar nu și pe ea. Asta înseamnă materialism. Dumnezeu nu poate fi doar o reverie poetică.

— Și eu care credeam că toate acestea sînt experiențe științifice.

Cu un aer destins ea îmi răspunse :

— Perfect ! Asta pentru că omul modern, îngrozit, vrea să se întoarcă în brațele mamei sale. Nu v-ați gîndit niciodată de ce Luna se învîrtește mereu în jurul Pămîntului ?

— Din cîte știu, îi răspund, este vorba de forța de atracție. Cel puțin așa am învățat.

— Cred că nu sînteți convins de acest lucru, zise ea.

— Nu ? Dar de ce ?, explic eu.

— Pentru că este o explicație ridicolă. Mai rău, este un sacrilegiu. Luna nu este reținută de nimeni. Ea și-a ales acest drum pentru a constitui un inel de protecție pentru pămînt. Se uită multe, domnule.

Îmi întinse o carte și rîdicîndu-se să-și ia rămas bun mă invită într-o lună — bineînțeles — să particip la o „liturghie lunară" în templul lor parizian.

— Luna să vă aibă în pază, îmi spuse ea, și se eclipsă pe ușa apartamentului meu.

Sărmana Lună ! Este ridicol și nedrept !

Apoi, ea se calmă și continuă :

— Luna este o ființă vie, domnule. Este o ființă care suferă, care plînge și care multă vreme a fost legată de pămînt printr-un cordon ombilical.

Pragul ușii nu era locul cel mai potrivit pentru o discuție atît de interesantă. Am invitat-o în birou, pe vizitatoarea mea.

— Credeam că numai vechii greci aveau cultul Lunii și că acesta nu ar mai există în prezent.

— V-ați înșelat, domnule. Oamenii nu au încetat niciodată să adore Luna, bună noastră zînă, zise ea, punînd picior peste picior și începînd să-mi facă istoricul secte.

— Secta noastră datează încă din 1924 și a fost creată de A. Pradjick care, instalîndu-se la Paris și-a făcut imediat numeroși discipoli. Din nefericire însă, unele din ritualurile noastre au atras atenția poliției și fondatorul secte a avut necazuri.

Curios despre ce necazuri era vorba am chestionat-o pe interlocutoarea mea care mi-a răspuns :

— Pentru a ne purifica, noi dansăm goi, total dezbrăcați, în fiecare an în august și septembrie cînd Luna este nouă. Maestrul Pradjick își ducea în vremea aceea de discipolii săi în Bois de Boulogne unde într-o seară poliția a intervenit crezînd că este vorba de o reuniune din acelea nepermise de morală. „Pentru ce sînteți goi ?" a întrebat polițistul. „Pentru că sîntem adoratori ai Lunii". a răspuns Pradjick. Neînțelegînd despre ce este vorba, polițistul i-a dus pe toți la comisariat. Acum noi ne adunăm în pădurea Fontainebleau care este mai ferită.

Apoi, ea concluzionă :

— În 1948 A. Pradjick a murit lăsînd succesiunea conducerii secte, diaconului său, un om foarte iubit de Lună. El a dat numele actual al secte, „Martorii Artemizei".

Am pus atunci cîteva întrebări asupra nudismului ritual al secte, gîndindu-mă cît de savuroasă poate fi o „liturghie Lunatecă".

Lunea următoare m-am prezentat la sediul din Paris al secte, în rue Manin care nu avea nici o asemănare cu vreun sanctuar al numitei zeițe și nici atît cu templul din Efes, una din cele șapte minuni ale lumii. Era un simplu apartament spațios. M-a primit un bărbat de vreo 50 de ani cu o barbă frumos pieptănată.

— Vă salut în numele bunei noastre mame Luna, îmi spune el. Domnișoara Edmée mi-a vorbit de dumneavoastră. Cred că inițierea va fi scurtă, vă văd un om inteligent.

M-a condus apoi într-un salon unde cam 30 de persoane erau prosternate în fața unei statui a Artemizei ce era înconjurată de luminări aprinse. O „dlaconiță" tînără, îmbrăcată cu o rochie lungă de culoare albă se ruga cu voce tare pentru cei prezenți :

— Oo, Lună, bună noastră mamă, veșnic tînără și reînnoită, dă-ne nouă tinerețea ta ! Dă-ne nouă razele tale cele bune ! Bună noastră mamă care ne-ai născut, dă-ne nouă laptele înțelepciunii tale, substanța procreării. Trimite-ne nouă razele tale cele bune !

Asistența repetă în cor ultimele cuvinte, iar la sfîrșitul „liturghiei" „marele maestru" a început predica :

— „Într-o zi, spuse el, domnul Curie, marele savant, mînuind radium-ul și-a făcut o mică arsură la mînă care într-o săptămînă s-a cicatrizat. Crezînd că este complet vindecat, domnul Curie nu a mai pansat rana. Dar peste puțin timp a rămas surprins cînd a constatat că rana s-a redeschis și apoi iar s-a închis. Acest ciclu coincidea cu apariția Lunii pline. Vedeți voi, frații mei, că pînă și savanții atomiști sînt supuși învățăturii noastre ?"

În încheierea predicii, „maestrul" a adus critici președintelui de-atunci al Franței pentru faptul că nu acordă importanță și încredere Lunii. La sfîrșitul „liturghiei", domnișoara Edmée îmi făcu cunoscut că peste o săptămînă va avea loc în pădurea Fontainebleau ceremonia „purificării", a contactului adoratorilor de pe pămînt cu zina lor cea bună. N-am așteptat să-mi spună de două ori că lunea următoare m-am și prezentat la locul indicat.

Cum nu eram suficient de inițiat și mă aflam pentru prima dată la o astfel de „purificare", am obținut permisiunea „marelui maestru" să mă dezbrac numai pînă la briu.

Priveam la grupul celor 40—50 de adepți, printre ei și unele cu adevărat zîne, blonde, roșcate sau brune care se dezbrăcau cu atîta dezinvoltură rămînînd pur și simplu numai în costumul Evei și al lui Adam fără nici cea mai mică urmă de jenă. Printre cei prezenți, la lumina „zinei celei pe cer" am zărit un flautist pe care îl știam dintr-o orchestră de la un restaurant din Saint Germain des Près.

La un moment dat „marele maestru" a bătut din palme iar noi, cei prezenți, ne-am strîns într-un cerc și în acordurile unei melodii ce o auzeam pentru prima dată am început să dansăm prin iarbă un fel de balet ritmat care semăna mai mult cu un dans african. Razele Lunii luminau corpurile despuiate dîndu-le parcă un aer fantomatic. Mă străduiam să fiu cît mai sobru, dînd astfel „respectul" cuvenit „mamei — zine" ce se profila pe cerul senin de august.

Ceremonia s-a încheiat cu un imn de adorație pentru Lună, după care cei între care mă aflam eram convinși că s-au purificat. De ce anume n-am priceput că de prestie, cum mi-am dat seama, nu te poate curăța nimeni.

I. G. VULCĂNEANU ■

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

Pregătiri pentru „soluția finală" în stil horthyst

În detașamente s-a instaurat, de la început, un regim de o sălbăticie extremă. Ele au constituit pentru horthyști adevărate poligoane în care s-au exersat pentru declanșarea — în primăvara lui 1944 — a abominabilei crime : aplicarea **„în stil horthyst" a „soluției finale"**. Abia după război se va afla cumplitul adevăr : în detașamentele de muncă forțată horthyste, trimise în Ucraina, mortalitatea a fost mai mare decît în lagărele de concentrare naziste. Procentul supraviețuitorilor detașamentiștilor evrei întorși de pe cîmpurile de mine ale Ucrainei a fost mai mic decît al celor de la Auschwitz.

Într-un manuscris realizat imediat după război și păstrat la Muzeul Militar Central se spune : „Zeci de mii de bărbați evrei între 21—46 de ani au fost duși în detașamente de muncă forțată, trimiși în prima linie a frontului pentru a culege mine, a săpa șanțuri, a construi drumuri și fortificații. Împitind în toate pe naziști, Ungaria — și mai ales noile teritorii anexate — a fost împînzită cu zeci de lagăre. Conduse de adevărați monștri (G. Kaucski, comandantul detașamentului de muncă nr. 105/4, împușcase personal peste 30 de evrei, iar subordonații lui alte zeci), preocupați obsesiv de înjosirea demnității omenești, aceste „instituții" ale fascismului maghiar au reprezentat o veritabilă anticameră a Auschwitz-ului, în care evreimea transilvăneană a fost tîrîtă, înfometată, supusă chinurilor bestiale, umilită, decimată, adusă la disperare. Într-un cuvînt, „pregătită" pentru exterminare totală.

Chiar de a doua zi după intrarea trupelor de honvezi în oraș, evreii din Sighetu Marmației au fost scoși la muncă obligatorie. Treptat, sistemul este generalizat pe tot pămîntul Ardealului de Nord. Atrocitățile, exersate pînă atunci împotriva românilor, devin metode de amuzament pentru gardienii maghiari : bătaia sălbatică de după amiază primește numele de „ceaiul de la ora 5" ; apoi „inovații" privind modul cum trebuie să fie legate victimele — la stîlp, „kiképtes" sau burduf, „**guzsbakötés**" ; pentru „călirea organismului", oamenii sînt scoși în toiul nopții, dezbrăcați și desculți, și ținuți ore întregi în ger, pusi să muncească ziua cîte 18—20 ore, să care stîlpi de sute de kilograme, să se tăvălească iarna prin zăpadă, din vîrful dealurilor pînă în vale..."

Comportarea barbară a comandanților și a celor din gărzile de pază a detașamentelor de muncă forțată pentru evrei era impusă de forurile superioare ale armatei horthyste. Unul din comandanții unui centru de recrutare, locotenent-colonel Muray Lipót, la procesul care i s-a intentat după eliberare, în 1945, la Budapesta, a sintetizat astfel indicațiile primite „de sus" în legătură cu atitudinea ce trebuie avută față de evrei din detașamentele de muncă forțată.

„1. Nimeni n-are voie să vorbească cu evreii. Personalul crestin trebuie în mod repetat să fie instruit sever și să i se impună ca numai de la 3 pași distanță și în prezența unui martor să vorbească cu un evreu. Celui care încalcă această dispoziție i se va aplica o pedeapsă dublă față de cea prevăzută în regulament (...)

2. Evreii n-au voie să meargă decît pe partea carosabilă a străzii, cei din gardă numai pe trotuar.

3. Evreii nu pot fi vizitați de membrii familiilor lor decît o dată pe lună (...)

4. Nu pot primi pachete.

5. Trebuie instituită o cenzură severă asupra corespondenței lor (...)

6. Evreii n-au voie să cumpere în prăvălii.

7. Nu pot avea asupra lor decît cel mult 50 P (pengő).

8. N-au voie să fumeze (...)"

Atît în țară cît și pe front existau detașamente de muncă forțată și detașamente de pedepsă nu numai pentru evrei, ci și pentru români. Condițiile de viață ale acestor detașamente erau atît de deplorabile încît, la un moment dat, pînă și comandantul corpului de armată din Cluj s-a simțit obligat să semnaleze situația ministrului de resort de la Budapesta.

Iată adresa :

Corpul de armată IX al Ungariei Regale din Cluj
nr. 7 757
eln. VI—1943
DOMNULUI MINISTRU AL APĂRĂRII UNGARIEI REGALE
Direcția a III-a
Budapesta

Cluj, 17 decembrie 1943

Potrivit ordinelor HM în vigoare, cei din detașamentele de muncă — de naționalități și de evrei — sînt obligați să-și satisfacă serviciul ajutător cu încălțăminte proprie. Cu prilejul trecerii în revistă a detașamentelor de muncă s-a constatat că, la cele mai multe detașamente, încălțămintea majorității trupei se află într-o asemenea stare încît, mai ales pe timp de iarnă, influențează acele munci... la a căror executare încălțămintea corespunzătoare este indispensabilă...

Există detașamente în care români proveniți din satele sărace și indivizii aparținînd straturilor evreimii sărace lucrează la exploatarea pădurilor, la diferite munci de pămînt etc. cu încălțămintea complet degradată ; mai mult, există unii care își înfășoară picioarele în zdrențe ca să nu umble desculți...

Ioctiitorul comandantului C.A.
general-maior Mindszenty

Situația românilor și evreilor aflați în detașamente de muncă forțată sau de pedeapsă trimise pe front sau în spatele lui era și mai dezastruoasă. În faimosul ordin nr. 5 000 al ministrului apărării al Ungariei, la punctul 6 se precizează că „românii, sîrbii și evreii nu pot beneficia de nici un fel de facilitate. Aceștia nu pot fi schimbați (soldații unguri aflați pe front puteau fi schimbați din 6 în 6 luni — n.n.), nu pot primi permisii. Ei trebuie să sufere acolo (pe front — n.n.) cît ține războiul ori să piară".

Încurajați de ordinele superioare, cei din paza detașamentelor de muncă forțată își făceau de cap.

În tabăra de la Horocik, în care se aflau mai multe detașamente, sergentul Zsoldos Gyorgy organiza faimoasele **„băi de gheață"**. După ce va fi judecat, în februarie 1946, el condamnat la 15 ani temniță grea, Buletinul Poporului din Budapesta îi va caracteriza astfel activitatea : **„Sergentul Zsoldos s-a purtat permanent cu o deosebită cruzime ; i-a lovit și izbit pe evrei cu bîta, cu vina de bou, cu cureaua. Cruzimile și le-a încununat într-o zi de primăvară, cînd a ordonat o îmbăiere.** Esența acestei îmbăieri a constat în faptul că pe un frig de minus zece grade și un vînt cumplit **să iasă la baie nu numai cei sănătoși, ci și toți bolnavii care se puteau ridica în picioare. Pe toți — în cea mai mare parte oameni epuizați de boală, chinuiți de tifos, în total 500 de bărbați — i-a condus** la un pîriu aflat la o jumătate de kilometru distanță de tabără. Aici le-a ordonat să se dezbrace, apoi, după ce i-a alergat un sfert de oră, i-a mînat, transpirați cum erau, în apa pîrîului rece ca gheața. După îmbăiere i-a inspectat pe toți și abia apoi le-a dat voie să se steargă și să se îmbrace. După „baia de gheață" starea sănătății multora s-a înrăutățit în mare măsură : mulți au murit".

Formarea detașamentelor de muncă forțată a luat proporții de masă în vara lui 1942.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Fotbaliștii români în Cupele europene

SPORTUL STUDENȚESC ȘI UNIVERSITATEA CRAIOVA MERG MAI DEPARTE!

În turul al doilea intră și Steaua

De la trimisul nostru special la Nicosia

Un tur fără înfrângere și un pas așteptat de zece ani

I-a revenit Sportului studențesc rolul să tragă cortina peste acest episod inaugural și destul de agitat al participării echipelor noastre la cupele europene — și dacă „finit coronat opus", atunci trebuie să spunem că studenții au încheiat apoteotic această miercure europeană a fotbalului nostru, obținînd o calificare meritată la capătul unui joc conceput și realizat în acest scop. Deși la ora tragerii la sorți nu se putea dori un adversar mai convenabil decît echipa cipriotă, nici acest meci și nici calificarea n-au fost deloc ușoare sau, în orice caz, au fost mult mai dificile decît se putea bănui. Sportul studențesc s-a prezentat aici, se știe, după un fiasco 1—0 în prima manșă și după două înfrîngeri fără drept de apel în campionat. Pe de altă parte, nimeni din tabăra Omoniei nu conceptea decît o victorie a echipei locale la 3—4 goluri diferență, totul fiind pregătit pentru o asemenea fiestă. Ziarele de astăzi (miercuri, n.r.) titrau, de pildă, de la tonul ceva mai ponderat „Omonia, poți să te califici" la afirmația categorică „Diseară Omonia învinge și se califică !" În ciuda unei ploi aspre, de toamnă deloc mediteraneană, peste 25 000 de spectatori au umplut tribunele stadionului „Makarios" pe care, chiar de la începutul meciului, l-a invadat fumul alb și verde (culorile Omoniei) ale petardelor fumigene. Sportul a început partida ca o echipă care simțea pe căciulă musca evoluțiilor sale din campionat pe care dorea să le revanseze aici, dar după o studiere pînă la detaliu a tuturor intențiilor adversarilor. Mai mult ca oricînd, echipa studenților a părut preocupată de respectarea strictă a unei partituri prestabilite, a unor sarcini de joc (despre care la această echipă s-a discutat destul de mult în ultima vreme). Din acest punct de vedere, semnificative mi se par cel puțin exemplele lui Hagi și Iorgulescu — două din piesele grele ale studenților, de ale căror distribuire și disciplină tactică au depins mai mereu, în bine sau în rău, rezultatele echipei. Hagi a fost astăzi (miercuri, n.r.) de un altruism formidabil, apărînd pentru toți la fel ca în imaginea pe care ne-o formasem despre el, fiind deci el însuși, dînd pase sau trăgînd la poartă în faze care lăsau tribunele murmurind. În plus, a dovedit că are și știința demarcării, demonstrîndu-și mai ales știința că există antidoturi pentru orice fel de marcaj (de care nici aici n-a dus lipsă), că, în sfîrșit, n-are motive să-și facă probleme și să „lase garda jos" atunci cînd e luat în primire în meciurile de campionat. Gino, prin întreaga sa evoluție, care ne-a amintit de marcajul pe care i l-a făcut cîndva lui Rossi, și-a recăpătat verticalitatea unui veritabil „turn de control" din care se poate zări, din nou, orizontul naționalei. Golul dat de Gino (primul marcat în deplasare de Sportul studențesc în aceste patru participări consecutive la Cupa UEFA) a rezultat în urma unei faze spectaculoase în care căpitanul albnegrilor, excelent angajat la întîlnire de Hagi, a trimis cu finețe mingea în plasă la capătul celei mai oportune, eficiente și indicate ieșiri în atac din zecile pe care începuse să le facă în meciurile de campionat. Lîngă Iorgulescu. Pană a evoluat impecabil, sugerînd parcă ce vrea să fie un jucător al viitorului : rece, disciplinat, evoluție parcă programată la un computer. În spatele lor — Cazan redivivus ! Împlinind ieri (marți, n.r.) 30 de ani, libero-ul Sportului studențesc a jucat astăzi ca la vremea debutului, punînd zeci de „lațuri" în calea unor mingi deloc simple pentru apărarea noastră. Amintind numele acestor jucători nu înseamnă că restrîng lista evidențiaților (toți echipierii Sportului studențesc merităm cu prisosință acest lucru) sau că echipa noastră a contat numai în apărare. Dimpotrivă, mai puteam marca cel puțin în trei situații clare : minutul 26, cînd la o pasă a lui Hagi, Bozeșan „a pus" stîngul (așa cum făcuse Hagi la golul patru din meciul cu Austria), dar mingea s-a dus pe lîngă ; minutul 59, șut în bară al lui Hagi dintr-un unghi aproape imposibil și minutul 89, cînd proaspătul intrat în joc, Stănici, a încercat un gol antologic, șut de la 40 de metri peste portar sore poarta goală, mingea fiind scoasă în extremis de un fundaș cipriot prăvălit în calea ei. După zece ani, Sportul studențesc accede din nou în turul II al Cupei UEFA. Cu alte cuvinte, greul de-abia de acum începe.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Decepțiile nu pot fi explicate :

Pe Dinamo n-a jucat Dinamo!

După 0—1 la Tirana, cu „17 Nentori", înfrîngere care a fost explicată în fel și chip, acuzîndu-se în principal gafa portarului Moraru, iată că Dinamo pierde și la București, în manșa a doua, cu scorul de 2—1. Incredibil, dar adevărat ! Incredibil, dar, mai ales, trist. Foarte trist ! Și, în același timp, inexplicabil ! Să fie vorba de-o infatuare a antrenorului Mircea Lucescu, a jucătorilor săi care au tratat returul cu superficialitate, deși la Tirana au simțit din plin forța și tehnicitatea unui adversar mobilizat de o exemplară dorință de-a învinge? Să fie vorba de un meci în care dinamoviștii au prins cea mai neagră zi a lor, ca formă, inspirație, șansă etc ? Să fie vorba de-anume carențe necunoscute marelui public, iubitorilor de fotbal din țara noastră, ce se manifestă în sînul echipei Dinamo, echipă alcătuită din certe valori ale fotbalului nostru, dar lipsite de acea coeziune, care naște o adevărată echipă ? Nu ne îndoim că astfel de supoziții, plus-multe altele, mai la obiect, mai în cunoștință de cauză vor fi pus cele de plecare pentru o cît mai temeinică analiză pe care conducerea clubului Dinamo, club ce-a contribuit substanțial la afirmarea sportului românesc în lume, inclusiv a fotbalului nostru, o va face cu toată responsabilitatea și luciditatea necesare acestui moment de grea cumpănă pentru echipa din Ștefan cel Mare. Dar, totodată, îndrăznim să credem că, după usturătoarea lecție primită miercuri chiar pe terenul propriu, gruparea alb-roșilor va ști să descopere în chiar interiorul ei acele forțe și resurse care să o mențină în primul eșalon al fotbalului nostru, să o propulseze în viitoarele confruntări internaționale spre atingerea aceleiași cote valorice ca în urmă cu doi-trei ani, cînd învinsele sale se numeau Internazzionale Milano, S.V. Hamburger sau Dinamo Minsk. Și cînd rostim numele acestor faimoase echipe europene, avem în vedere că Dinamo era în fața lor cam ceea ce este astăzi „17 Nentori" Tirana în fața lui Dinamo. Cu alte cuvinte avem în vedere că la capătul unei duble întîlniri în care se joacă o calificare, trebuie să existe un singur învingător, că amîndouă echipele sînt îndreptățite să aspire la calificare. Credea cumva Dinamo că este calificată prin însăși tragerea la sorți ?! Dacă fostele învinse ale lui Dinamo au greșit subapreciindu-și adversarul, nu-i mai puțin adevărat că și Dinamo a plătit iată, acest greu tribut. Un tribut care afectează, moral, întreg fotbalul nostru despre care se afirmă tot mai des, prin rezultatele obținute de alte echipe, că se află în plină ascensiune. Din păcate, și o spunem cu multă tristețe, Dinamo București, prin evoluțiile ei de anul trecut, cînd a fost scoasă din cupa U.E.F.A., încă din primul tur, de o echipă fără prea mari veleități la acea oră, și din acest an, cînd învingătoarea ei este aproape o necunoscută în fotbalul european, nu și-a adus, pe măsura posibilităților ei, cuvenita contribuție. Firește, pot fi invocate zeci și zeci de explicații. Dar, la capătul acestor explicații, reale sau doar inventate, obiective sau doar de circumstanță, se află tristul adevăr că la această mare echipă se întîmplă ceva, ceva care face ca de la o vreme ea să nu fie o echipă în adevăratul sens al cuvîntului. Apărarea, altădată punctul forte al echipei, se clatină la fiecare atac mai în vîrtej al adversarilor. Așa s-a și înscris primul gol, în minutul 2, cînd albanezii au contraatacat tăios și au spulberat pur și simplu o apărare ca și inexistentă. Golul lui Muca, la care Moraru a ieșit cu o fracțiune de secundă mai tîrziu, a înghețat tribunele, dar a dezvăluit o mai veche carență. Nici linia de mijloc, altădată laborioasă, cu sarcini ofensive și defensive clar exprimate în joc, nu-și găsește cadența și siguranța de sine. Cu un Balaci care, la această oră nu este Balaci, cu un Rednic haotic și neinspirat, cu un Mihăilescu lipsit de experiență, încă prea crud, și cu un Andone care-și uită sarcinile defensive, Dinamo s-a văzut fără coloană vertebrală, dar și fără un conducător de joc lucid și expeditiv. Orice discuție despre pregătirea partidei, despre idei și soluții tehnico-tactice este superfluă. Acestea n-au nici o valoare cînd rămîn în stadiul exprimării teoretice, scrise sau vorbite, și nu capătă concretețe în jocul din teren. N-am văzut nimic din toate acestea. În aceste condiții, Cămătaru și Damaschin s-au zbătut ca peștii pe uscat într-un careu supraaglomerat, așa cum se și bănuia că vor realiza adversarii — victorioși în prima partidă, dar fără prea mari șanse de izbîndă. Cu excepția a trei-patru faze mai periculoase, poarta albanezului Mersini n-a prea fost în pericol. În schimb, înspre finalul meciului, cînd neputința echipei lui Lucescu era tot mai evidentă, oaspeții au mai apăsat o dată pe accelerator și, în superioritate numerică (așa cum au mai fost de-a lungul acestui meci), au înscris încă o dată, prin Mesina, fără ca Moraru să poată schița nici cel mai mic gest. Acesta a fost, pe scurt, meciul al doilea dintre Dinamo și „17 Nentori" Tirana, un meci care ne-a întristat nu numai prin rezultat, cît mai ales prin faptul că, încă, a-a văzut lîmpede, Dinamo trece, în meciurile internaționale, printr-un impas, un impas care ne privește pe toți cei ce iubim fotbalul și care afectează însuși fotbalul nostru. A-l depăși — și aceasta este o realitate imperios necesară — înseamnă a munci fără preget, cu toată responsabilitatea și cu toată dragostea pentru culorile clubului și ale fotbalului nostru în general.

VICTOR NIȚĂ ■

De la trimisul nostru special la Istanbul

Fiecăruia (aproape) o calificare europeană

Pe un stadion care a însemnat mai multe lucruri neplăcute pentru fotbalul turc Universitatea Craiova a reușit o calificare mai mult decît emoționantă. Poate chiar revoltătoare ! A avut de înfruntat pe acest stadion „Ali Sami Yen" situația creată prin plecarea antrenorului Mircea Rădulescu (excelent suplinit de Silviu Stănescu), apoi orele de așteptare pe aeroportul Craiovei din cauza ceții, la care s-a adăugat și atmosfera încărcată (la propriu) dinaintea meciului, cînd ploua din cinci în cinci minute și apoi ieșea soarele. A mai fost și întîrzierea arbitrului, care nu a apărut pe teren decît la 20 de minute după ora oficială a întîlnirii, schimbată și ea în ultimul moment din cauza faptului că organizatorii turci uitaseră de trecerea la ora de iarnă. Așa că meciul a debutat după ce „U" Craiova s-a încălzit la maximum timp de 40 de minute, apoi, transpirată, a revenit la vestiare, pentru a da lovitura de începere pe o ploaie torențială. Au pasat înapoi, au schimbat cîteva mingi, Irimescu l-a angajat pe Geolgău, care a făcut o cursă scurtă și rapidă pe partea dreaptă, a pasat scurt pe traseul Mănăilă—Bicu, Simovici era pe picior greșit, undeva în careu, și Biță a înscris în secunda 40. După cum avea să evolueze acest meci, e de mirare că arbitrul a acordat golul, perfect valabil, firește, dar spun asta pentru că apoi Lo Bello-Jr. a făcut tot ce a putut pentru a dă o mînă de ajutor echipei Galatasaray. E drept că intenția lui ar fi fost cu totul inutilă și jenantă dacă în primele 15 minute Biță și Gică Popescu, aflați în ocazii cît roata carului, ar fi făcut ca scorul să devină 3—0. N-a devenit, și în prima repriză apărarea Craiovei s-a strîns perfect, ca un acordeon, și s-a deschis rapid, contraatacînd fulgerător prin Biță, și Geolgău. Apărarea turcă n-are niciun merit că scorul nu s-a majorat în favoarea Craiovei. Au fost doar incredibile lovituri pe lîngă țintă. Și după o repriză în care noua echipă a Craiovei a liniștit tribunele, pînă atunci înfiăcărate, fiind nu numai la înălțimea blazonului, dar anunțînd ceea ce toți așteptăm : o spectaculoasă revenire. Nu a fost la fel de pregnantă și după pauză, din cauza arbitrului, un „cavaler" care a uitat că are de apărut un blazon și care s-a purtat ca un scutier. A acordat o lovitură liberă indirectă din careu la o simplă și puternică degajare a lui Mircea Irimescu, a împărțit cartonașe galbene de parcă toți craiovenii erau roșii, a uitat că în prima repriză, la un contraatac al lui Gică Popescu, după ce acesta l-a depășit pe Simovici și a șutat spre poarta goală, un apărător turc a voleibalat mingea în aut din mijlocul careului. În acel moment, acest Lo Bello-jr. privea în tribune de parcă ar fi ajuns la mijlocul terenului într-o curioasă îmbrăcăminte neagră și cu un fluier inutil. Pînă la urmă a acordat lovitură liberă de la 16 m, fără nici o logică. Așa a fost de fapt „aperitivul" acestui arbitraj părtinitor. Ulterior a venit golul egalizator (centrare cu efect, mingea a lovit bara și a revenit în teren, de unde a fost reluată în plasă, scurt, de Cuneyt) și faulturile dure ale jucătorilor turci nesemnalizate, cartonașele galbene nejustificate și o vizibilă retragere a Craiovei în propriul teren. Virful stării de iritare (mare mirare la masa presei) a fost golul acordat spre final, la un fault clar asupra lui Silviu Lung. Doi jucători de la Galatasaray l-au îmbrînceit și unul l-a lovit peste mînă. Normal, Silviu Lung, fiind și căpitanul echipei (aflat într-o formă extraordinară) a contestat valabilitatea golului. Lo Bello l-a arătat un cartonaș galben (meciul era jucat din minutul 87—88) și a rămas să vadă ce mai face Silviu Lung. Acesta a încercat să-i explice situația, să conteste valabilitatea golului și, stupoare, Lo Bello îl arată cartonașul roșu, pentru orice eventualitate, în pregătirea turului II, căci la Istanbul Craiova era calificată.

Ce rămîne de spus ? Că vechea gardă de onoare a Craiovei nu este nicidecum bătrînă, că Universitatea n-a pierdut un antrenor, ci a cîștigat altul, că Lung (formidabil, în 4—5 ocazii de gol), Ungureanu, Irimescu, Geolgău rămîn jucători de mare valoare și lor li s-au adăugat Biță — inamicul public în acest meci, vîrf de atac de mare viitor, Mănăilă — impecabil luptător, în ciuda staturii sale scunde, Bicu, Săndoi și Gică Popescu anunță o Craiovă de mîine pe aceleași trasee europene. Pe scurt, Craiova în turul II, al competițiilor europene, în ciuda tuturor gesturilor de „bunăvoință" ale omului în negru, printr-o responsabilă abordare a sarcinilor de joc, printr-un remarcabil spirit de dăruire și abnegație față de prestigiul fotbalului.

CORNEL NISTORESCU ■

Așadar, după consumarea meciurilor din primul tur al cupelor europene, la care au participat trei echipe românești, dincolo de insatisfacția pricinuită de ratarea unei calificări, sau de exprimarea insuficient de concludentă a fotbaliștilor noștri, ne rămîne o certitudine ca o fereastră a speranței : două echipe au trecut proba calificării, iar în turul al doilea fotbalul românesc va avea, în lupta pentru o și mai pregnantă afirmare, tot trei combatante, pentru că în bătălie intră și campioana țării, Steaua. Este de așteptat ca din partidele de pînă acum să desprindem toate învățămintele, ca pregătirile să vizeze ridicarea nivelului de combativitate, a mijloacelor de exprimare tehnico-tactică, să mobilizeze toți jucătorii cu o exemplară dorință de a învinge, astfel încît, în următoarea etapă a întrecerii, a cărei dificultate sporește în mod firesc, echipele noastre să aibă o prezență și o participare pe măsura prestigiului fotbalului nostru și a dorinței de victorie a tuturor iubitorilor de fotbal din țara noastră.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfil București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TÎRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXV
41 (1634)
VINERI
10 OCTOMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

O stare de fapt,
o chemare la fapte

Pe frontul pîinii: săptămînă decisivă

În nici un alt moment, încordarea creatoare nu se relevă cu atîta pregnanță ca acum, în zilele dominate de culorile toamnei. Toamna, care nu-i doar anotimp al rodniciei, ci deodată, și poate tocmai de aceea, și anotimp al hărniciei. Căci, iată, cine nu vede, cine nu simte cît de bogate și intense sînt preocupările în toate ipostazele activității muncitorești, în fabrici, pe șantiere, în laboratoare, în transporturi, în toate celelalte domenii unde grijile cele mari sînt calitatea, productivitatea și eficiența. Pe ele se întemeiază rîvna de a încheia anul cu bucuria faptei împlinite, acest ultim trimestru fiind decisiv în finalizarea sarcinilor de plan, în onorarea tuturor obligațiilor, fie că privesc relații de export, fie relații cu beneficiarii interni.

Dar mai cu seamă în agricultură. Aici, unde fiecare ceas cîștigat acum se vede atît în roadele acestui an cît și în ale celui viitor. Toamna în sat e un anotimp de mari și stăruitoare eforturi. Disciplina, răspunderea și buna organizare sînt hotărîtoare pentru încheierea recoltării întregii producții de porumb, de sfeclă, de soia, de cartofi, de furaje, dacă privim cîmpul, de legume și fructe, dacă ne gîndim la grădini și livezi ; nu zile, nu ceasuri, ci clipe decisive pentru transportarea și depozitarea recoltei în cele mai bune condiții, astfel încît nimeni și nimic să nu poată prejudicia în vreun fel recolta unui an, care astfel poate fi cîntărită cu exactitate și dirijată spre nevoile țării, ale oamenilor. În densitatea acelorași clipe stă și împlinirea datoriei de a așeza grabnic și pe toată suprafața stabilită sămînța culturilor de toamnă, de a executa arăturile și toate celelalte lucrări care aconteză belșugul anului viitor.

Emoționant și mobilizator tabloul toamnei !

Mai actuale ca oricînd:
Microhidrocentralele
Pagina 3

„Un scriitor care n-are
nici un ideal moral
e un scriitor sărac"
Pagina 9

Argument al duratei:
Granitul de Măcin
Pagina 13

Da, avem oameni minunați —

Viața nu-i dă nimic celui care nu-i cere cu stăruință ceva

„O turnătorie veche și demodată, fie ea și de fontă, e un chin pentru toți, mai ales într-o mare uzină. Și pentru oameni, și pentru întreprindere. Nu mai spun că nici ăstora tineri nu le mai trece prin minte să se facă turnători în fontă. De-o parte electronica, automatizarea, de cealaltă, o muncă manuală în fierbinteala cuptorului, murdar din cap pînă în picioare, că ți-e și jenă să mai intri într-un birou cu fete frumoase ca să ceri o adeverință pentru căminul 'ui fii-tu. Și cu toate astea, în '72, cînd am venit la „23 August", am ales turnătoria de fontă. Trecusem pe la „roți dințate", dar lipsea „lipiciul", totul era programat, totul era modern, dacă deschideai bine ochii și nu-ți pleca mintea aiurea, n-aveai cum să greșești, făcea mașina restul. Am ales turnătoria, așa cum era, „modestă", ca să fiu bun. Îmi plăceau scînteile, mișcarea din jurul cuptoarelor, era o logică, o sincronizare în toate, era viteză, așa că într-o piesă de teatru pentru amatori, unde turnătorii sînt vinjosi, băscăliosi, temeinici și îndrăzneți. Simțeam că aici mi-ar fi rostul. Știam chimie, îmi plăcuse mult în liceu, căzusem și la facultatea de chimie, repet, îmi plăceau scînteile și fonta cînd curgea, și primul meșter mi-a fost un om de ispravă care fusese paznic, dar acum era topit după turnătorie, și de la el am învățat meserie".

E înalt, suplu și poartă o mustață care „dă" bine, se numește Adrian Păduraru și (mai) este topitor la Secția turnătorie fontă, atelierul cuptoare, deși a terminat facultatea de metalurgie, la subingineri. N-a scăpat multe trenuri importante în viață, dar asta nu atît din „vocație", ci fiindcă a știut să se bată pentru ele.

„Cred că sînt născut sub zodia lui «se poate», și cînd spun asta, nu contabilizez reușitele, ci străduințele, cît am dat, cît pot să dau". Îl întreb dacă diferența între „se poate" și „nu se poate" vizează și o chestiune de morală. Dacă simplific lucrurile, zice, as spune că la „nu se poate" se repede leneșul. El n-are argumente, ci justificări. Cine are argumente, nu spune nu, ci se consultă, se documentează, își pune mintea la treabă, învață. Să vă povestesc istoria unor piese deosebite pe care ne-am obligat să le turnăm în cîteva zile pentru mojrile de sfărîmat cărbune.

Trebuia elaborată o fontă mediu aliată Nihart. Piesele cu pricina, fabricate din această fontă, erau imense, un metru diametru. Pînă atunci se aduceau din import. A întîrziat o comandă și agregatele nu mai sfărîmau nimic. Mă cheamă șeful, inginerul Petre Țapu, îmi arată documentația, apoi ne sfătuim și cu inginerul Pamfil Iliescu, un fel de enciclopedie turnare. Închipuiți-vă o bilă de rulment cu diametrul amintit, cam despre așa ceva era vorba. Fac o paranteză. Elaborarea e sufletul meu. Cînd fonta are culoarea ca lumea, cînd curge așa cum știu eu că trebuie să curgă, mă bucur ca un copil. Culoarea, scînteile, fonta, cum curge, cum fierbe, toate astea îți dau sau bucurie sau necaz. Chiar dacă analiza chimică e bună și practic poți turna, pentru că nu te acuză nimeni de ce i-ai dat drumul, o scînteie, culoarea șarjei îți pot spune că ceva nu e în regulă, și nu mai ai liniște. Prima încercare, o șarjă care a durat peste opt ore, ne-a dat peste tecea. Eram obosiți, supărați. Am cumulat datele, am limitat compoziția chimică la unele elemente. Nici a doua șarjă nu ne-a plăcut. Între reprosurile pe care ți le aduc altii și cele pe care ți le faci singur pot fi uneori diferențe foarte mari. V-am spus, pe o analiză chimică bună, care, te „acoperă", se poate suprapune nemulțumirea ochiului. Sigur, poți să dai drumul fontei și așa, analiza e bună, dar compromisul, compromisul cu tine însuți, te doare, te obsedează, te urmărește. Nici a doua șarjă nu era aceea care ne trebuia. Am hotărît împreună o a treia șarjă. Între timp ne consultasem cu toți cei ce colaborau în elaborarea fontei. Sîntem ca un colectiv de creație. Orice idee poate avea un grăunte care să te apropie de adevăr, o părere de la un topitor, alta de la un inginer, ele se leagă, trebuie să se lege, să se împletească, să ducă undeva. La a treia șarjă ne-a apucat noaptea. Curgea curată, frumoasă. Dimineață eram gata. Am turnat 11 piese. Stăteam ca pe ghimpi pînă aveau să se solidifice. Trecuseră trei zile dar atunci nu le mai știam numărul. Am refăcut împreună filmul elaborării șarjelor. Eram încă îngrijorați. Bilele au ieșit bine; erau curate, fără „lipiri", duritatea era bună. Urma să le măsurăm dimensiunile și așteptam cu sufletul la gură. Erau în cote. Apoi au urmat felicitările.

Părerile sînt împărțite. Stăruința, ambiția țin de educație, spune șeful secției, Petre Țapu; de suflet, adică de pasiunea pentru ceea ce faci, afirmă Adrian-Păduraru. Pe inginerul Pamfil Iliescu nu l-am întrebat, probabil că le-ar admite pe amîndouă, dar ar pune înainte competența. „Adevărul e că viața nu-i dă nimic celui care nu-i cere cu încăpățînare ceva, zice inginerul Petre Țapu. Ne-am obișnuit să considerăm că datoria este în primul rînd o chestiune de morală. Ați văzut cum arată turnătoria noastră astăzi. În ultimii doi ani de zile și-a schimbat fața. Modernizarea ei, în bună măsură cu mijloacele întreprinderii, este într-un fel și o ilustrare a ambiției noastre, a orgoliului celui foarte bun.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

STAREA DE GRAȚIE A UNUI ORAȘ DE PROVINCIE

Stăm la aceeași masă. Bărbatul pare îmbufnat. Ochelarii i-au alunecat pe vîrful nasului. Din cînd în cînd posăce și stringe din buze. Seamănă cu un patron din filmele vechi. Și-i spun, semănați cu un patron. Nu rîde. Sigur că da, noi patronăm școala generală nr. 2 și C.A.P.-ul. Rid eu. Da, da, zice el, pe lîngă fabrică, noi mai avem grijă și de ei. Dar Sebeșul nu e orașul lui. Sebeșul nu e nici măcar orașul lui Lucian Blaga sau al celebrului tribun Dionisie Marțian Popovici, om de la umărul lui Avram Iancu. E prea vechi ca să fie legat de un singur nume și e prea mic spre a fi revendicat de prea mulți. Dacă timpul ar face dreptate, atunci Sebeșul ar trebui să fie orașul studentului. În zidurile vechii cetăți, dinspre strada Traian crește un turn înalt, drept, cu un acoperiș țuguiat, ca o pălărie de paie. Prin 1438, cînd Transilvania era cutreierată de trupele lui Morat Beg, orașul se afla în dificultate. Turcii asediau cetatea Sebeșului. Un adolescent din Romos, venit la studii în cetate, deși nu era localnic, deși nu era bărbat răuia să i se ceară victorie și sacrificii, s-a refugiat în acest turn. De acolo, împreună cu comandantul bastionului și cu fratele acestuia, a încercat să reziste, luptînd ca un mare soldat. Pînă la urmă a fost prins și dus în inima imperiului, suportînd o detenție de douăzeci de ani. Cînd s-a întors, a scris celebra Tractatus de ritu, moribus, nequitia et multiplicatione turcorum (Tratat despre credința, obiceiurile, nedreptatea și înmulțirea turcilor), carte ajunsă în acele vremuri la mai multe ediții, fiind poate între primele best-sellers-uri ale lumii, omul rămînînd însă anonimul apărător al acelui simbure de oraș — cetatea Sebeșului. Turnul încă se mai numește Turnul studentului și dacă ar fi o dreptate a nemăsuratelor vremuri, atunci lumea ar supranumi Sebeșul ca fiind Orașul Studentului, adică al anonimului pentru care nu contează cetatea, satul sau fîntîna pe care o apără. Contează țara. Iar orașul de acum, iubirea de carte a studentului de odinioară, pare la fel de bătrîn, ca un muzeu discret, cu balcoane nemțești, cu case de meseriași așezate pe ulița mare, cu porți strînse de bolți răcoroase, cu turnuri de apărare, amuțite de lacăte ruginite, cu copaci bătrîni, mînglind acoperișurile înclinate, cu străzi tăiate în stil săsesc și cu blînde duminici în care localnicii se îmbracă de sărbătoare și pornesc într-o tihnită plimbare pe Corso, cum spun ardelenii străzii principale din liniștitele lor orașe. Sebeșul nu e decît ochiul discret și implacabil al memoriei, fratele mai mic al Sighișoarei. Poți să-l părăsești de o mie de ori, dar, ca orașul dintr-o poezie a lui Kavafis, rămîne în tine și din el nu mai scapi niciodată căci el „te va urma: pe-aceleași străzi te vei roti, / prin aceleași cartiere vei îmbătrîni; / și sub-aceleași acoperișuri îți va albi părul. / Mereu vei sfîrși în acest oraș. Cît de plecare — nu spera — nici un vapor pentru tine, și nici un drum". Și cei mai mulți rămîn, nici nu mai încearcă să se desprindă de el, și își trăiesc zilele de parcă și-ar savura memoria. Ea e mai grăitoare decît pe alurea, e marcată de cultură și de istorie și abia dincolo de cercul cetății, în jurul cărora orașul se desface ca petalele unei flori, abia acolo ziua de azi își arată culorile, formele și sunetele ei proprii. Căci acolo, în afara zidurilor, se înșiruie noile adrese ale Sebeșului. Și la o astfel de adresă, la etajul întîi al unei clădiri înalte (cinci etaje formează un fel de zgîrie nori al Sebeșului) stăm de vorbă despre firmele orașului, mai ales despre cea de ciorapi. Ca un descendent din vechile bresle, omul care semăna cu un patron din filme, pare deasupra de toate, respirînd acea nepăsare a marilor meseriași care chiar sînt deasupra de vreme și de încurcături. „Pe vremea cînd eram ucenic nu era decît o mașină Cotton pentru ciorapi cu dungă și un atelier pentru lenjerie de corp. Aveam trei ateliere, tot pe strada Poștei și ne chema G.B.L., adică Gustav Banner-Lidestand și eu am venit de la Ohaba ca să învăț o meserie. Cine era mai mîndru ca mine că am mers cu trenul pînă la oraș. De fapt nu era decît un fel de comună mai mare, cu mulți meseriași, cu cîțiva bogați, cu tîmplari de clasă. Cîțiva au lucrat și la construirea Ateneului Român. Sebeșul a avut întotdeauna meseriași vestiți croitori, cizmari, tîmplari, blănari, mecanici, dar începuse să doarmă un somn de cîteva decenii. Firmă și nume ne-am făcut abia mai tîrziu. Și uite că mîine aș putea să aniversez 46 de ani de muncă! Și în vremea asta ați făcut tot ciorapi? Tot, răspunde dînsul pufăit, respirînd greoi. Și-mi vine să răspund, mare lucru un ciorap, și omul, șiret, ager la minte îmi citește gîndurile și zice: Mare lucru e un ciorap făcut cum trebuie! Cînd îl vezi cum e făcut, parcă nu l-ai mai rupe atît de ușor. Acum nici războaie nu mai poți cîștiga fără ciorapi, fără haine, fără încălțăminte. Și e mare lucru să faci din cele care îi trebuie omului în fiecare zi. Și să fii între cei mai mari, să fii cel mai bun aproape că nu-i o rușine nici dacă faci chiar șireturi. Decît coada ceasornicăriei, mai bine fruntea ciorăpăriei. Și noi, în materie de ciorapi, sîntem cineva. E frumos, chiar dacă sună puțin cam comic. Dar cînd o iei pe urma unui ciorap descoperi tehnică și tehnologie, oameni și meseriași, organizare și producție. O mașină de fabricat ciorapi seamănă cu un robot care nu dă din mîini, ci lucrează într-o stare de „interiorizare". „Fiecare mașină e o uzină. Seamănă cu omul. Nu-i regiată, nu-ți răspunde. Și dacă ai 1 400 de mașini și cîteva milioane de ciorapi de făcut, să te văd eu cum te descurci! Îți cam trece rîsul." Indiscutabil, în ciuda celor 59 de ani, Simion Groza este cel mai vechi ciorăpar din țară. Avea 25 de ani și era un meseriaș taciturn, un țăran care se lua în serios și se respecta cînd era vorba de muncă. Într-o bună zi, l-au chemat și i-au spus, de mîine ești director la fabrica din Sebeș! Nu era inginer. Nici mai tîrziu n-a devenit. El a rămas meseriașul artist, un om tăcut căruia toți îi spun bătrînul, care își zice mereu, poate că nu era nimerit să stau de atîta timp! Eu sînt un om blînd. Mă cert mai mult cu mine decît cu cei vinovați. Și am trecut totul prin inimă. Dacă eram mai aspru, poate că aveam tensiunea mai mică. Dar acum s-au dus toate. Poate că așa a fost să fie. Oricum, merge. Și rămîne o fabrică. Aveam 7 clase și primul lucru pe care l-am făcut a fost să mă duc la celălalt director să-l întreb, acuma ce dracu fac? E dezarmantă sinceritatea unui om aflat la capăt de drum, care toată viața a avut în mînecă un as — asul de meseriaș. Și care are doar o dorință. Să nu audă nimic urît despre Întreprinderea de ciorapi din Sebeș. Nu pare chiar atît de greu de împlinit o asemenea dorință. Dimpotrivă. Pe rafturile încăperilor nu mai găsești loc pentru o diplomă. „Cîțiva ani le-a tot strîns, dar în ultima vreme a renunțat", spune o femeie frumoasă, absolventă de Iași. E din Făgăraș și e-a legat de candida și superba lume din fabrica de ciorapi. Ea se numește Marieta Constantin și face parte din ultimul val de specialiști veniți la Sebeș. Nu demult, a devenit și secretara comitetului de partid din întreprindere. Chiar dacă pare o glumă, o întreprindere de ciorapi are 18 ingineri serioși, 2 subingineri și 16 economiști. „Cinstit fiind, zice bătrînul meșter, de mai multe ori am vrut și eu să fac școală. Dar șefii ziceau, acum vezi-ți de lucru, că vedem noi ce-o mai fi. Multe-or mai fi, dar asta nu". Sînt multe, într-adevăr. Întîi de toate sînt bătrînii, o întreagă echipă de mohicani, cei care, decenii la rînd, au dus pe umeri această întreprindere. Ei se numesc Danil Farcaș, Nicolae Zinca sau Simion Ordean. Mîine, poimîine, se retrag. Apoi se pune la cale o complexă operațiune de valorificare a resturilor, se modernizează tehnologia. Orașul acesta l-a adunat întotdeauna pe meseriașu cu mîini de artist. Din asta a și trăit. Pentru ei, războiul calității a început demult și s-a întețit și mai și, acum, cînd calitatea a devenit cuvînt de ordine. Un tehnician, Iosif Roșa, a făcut mașini unicat pentru o întreagă fabrică. Emil Opriș, șeful atelierului de creație, a conceput la viața lui mii și mii de modele. Fiecare și-a găsit un loc al lui pe acest teren al marochinăriei. Sînt pe familii și pe generații. Tatăl unei cunoscute creatoare, Elena Zamfir, a fost unul din cei mai buni creatori din țară. Tatăl lui Roșa a fost lăcătuș. Mare cinste a fost și este la Sebeș să fii un bun meseriaș. Marile mize aici n-au fost în navigație, știință sau politică. Fiecare și-a visat meseria și și-a făcut-o visînd. Altfel, cum s-ar fi putut pune pe picioare și acest Combinat de prelucrare a lemnului care aproape că leagă orașul de Lancrăm, satul lui Blaga. Combinatul s-a înființat în 1968 și, de atunci, cu oarecare îngăduință, abia școlești niște meseriași care să confecționeze cîteva scaune ca lumea. Or, combinatul produce acum plăci din fibră lemnoasă și s-a extins, adăugîndu-și în grabă o fabrică de scaune pliante, o fabrică de tapițerie, o fabrică de scaune tîmplărești și alta de mobilă tip și artă. Aici coboară celebrul lemn de pe Valea Frumoasei și de la poalele Apusenilor și din Munții Cugirului, spre a poposi o vreme și, într-o nouă formă, să-și înceapă lungile călătorii pe meridianele lumii.

E atîta trecut în orașul acesta încît orice călătorie te poartă prin istorie și printre construcțiile vremurilor noastre. E spiritul lui Blaga, cetatea și locul tiparnițelor, e memoria fiecăruia și liniștea sighișoreană a așezării, e Alba Iulia, nume care zboară mai ușor, sînt aceste produse de industrie ușoară care înconjoară lumea, e lemnul redescoperit și, dincolo de toate, sînt oamenii aceștia blînzi, cu o înțelepciune aparte, cu glume rare și spumoase, fiecare în felul lui un fel de student cuminte, gata oricînd să semene cu anonimul din anul 1438. Altfel de ce un arhitect, umblat prin mai toată țara să se întoarcă acasă și să locuiască într-o străveche casă din cetate. Și reîntors, să spună, „eu sînt genul de om care, dacă începe o dată, apoi trage pe rupte".

CORNEL NISTORESCU ■

pentru că fac lucruri minunate

MICROHIDROCENTRALELE mai actuale ca oricînd

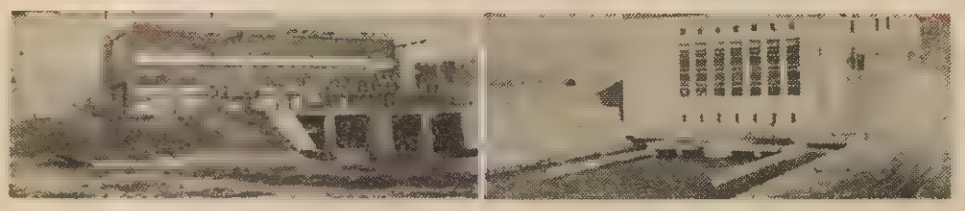

Sarcinile deosebit de mari ce decurg din Programul de amenajare a 600 MW în microhidrocentrale pe perioada 1986—1990 impun desfășurarea unei intense activități de proiectare și cercetare, de noi soluții tehnice în domeniul execuției și exploatării instalațiilor microhidrocentralelor. Sarcina trasată de conducerea de partid și de stat este ca la sfîrșitul cincinalului să se realizeze o cantitate de energie electrică în microhidrocentrale de cel puțin 1,2 miliarde KWh pe an. Vom înțelege mai bine importanța care se acordă acestor surse de energie dacă vom sublinia faptul că potențialul pe cursurile mici este de 2 500—3 000 MW. Important este de asemenea realizarea sistemului descentralizat de energie electrică de către M.E.E. care elimină rețelele costisitoare și folosește resursele energetice locale care altfel se pierd.

De ce microhidrocentrale ?

După cum se știe, o parte însemnată a potențialului cursurilor mari de apă a fost amenajat sau este în curs de realizare. România nu dispune de resurse energetice prea bogate și asigurarea cu energie a țării presupune mobilizarea tuturor posibilităților. Ceea ce se cere este deci realizarea de centrale electrice peste programul maximal de amenajare a hidrocentralelor, știindu-se că microhidrocentralele mobilizează forțe și materiale locale care nu pot fi valorificate de marile amenajări. Totodată microhidrocentralele reprezintă surse ieftine, nepoluante, ușor de realizat comparativ cu marile amenajări hidrotehnice sau cu termocentralele clasice, inclusiv cele nucleare. Din punct de vedere energetic, pentru realizarea unui KW (putere instalată) în microhidrocentrale se cheltuiesc pentru materiale, echipamente și lucrări în medie 2 tone de petrol pe care acest KW îl produce în mai puțin de 3 ani, urmînd în continuare să înlocuiască importul de hidrocarburi. Iată de ce conducerea de partid și de stat, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, a dat indicații pentru valorificarea cît mai rapidă a potențialului energetic al cursurilor mici de apă.

Simpozionul pentru problemele de microhidrocentrale, inițiat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie în colaborare cu Ministerul Energiei Electrice, care a avut loc de curînd la Suceava și-a trecut pe agenda de lucru jalonarea principalelor elemente de care depinde buna desfășurare a programului de microhidrocentrale în acest cincinal în toate compartimentele acțiunii : proiectare, cercetare, execuție, exploatare. Pentru elucidarea unor aspecte propunem un dialog pe această temă cu unul din participanții la simpozion, **dr. ing. Constantin Tarhon**, șef de secție la Institutul de studii și proiectări hidroenergetice, proiectant general pe probleme de microhidrocentrale.

— Programul de valorificare a surselor energetice a cursurilor mici de apă a început încă din 1980. Rezultatele de pînă acum pot fi considerate mulțumitoare ?

— În perioada 1981—1985, la baza realizării de microhidrocentrale a stat o concepție de pionierat care, ulterior, a fost îmbunătățită în raport cu experiența căpătată. În această perioadă inițială a fost necesar să se proiecteze și să se realizeze microhidrocentrale pe bază de turbine prototip fiind necesare unele adaptări și reproiectări care au frînat realizarea pe scară mare a microhidrocentralelor. Rezultatele deținute la sfîrșitul anului 1985 deși modeste, circa 38 MW, permit să se tragă concluzia că este posibilă realizarea unor volume mari de investiții în microhidrocentrale după adaptarea proiectelor de echipamente la condițiile reale de funcționare. Activitatea de concepție și de proiectare a microhidrocentralelor s-a îmbunătățit simțitor, iar un important eșalon de muncitori, tehnicieni și ingineri și-au însușit meseria de constructori de microhidrocentrale.

— Ce normative și proiecte s-au definitivat pînă astăzi la I.S.P.H. ?

— Se dispune în prezent de o serie de materiale care permit desfășurarea pe scară națională a activității de proiectare și de construcție a microhidrocentralelor: Normativ cadru, reactualizat anul acesta pentru proiectarea microhidrocentralelor și centralelor hidroelectrice de mică putere, proiecte tip îmbunătățite pentru centrale echipate cu turbine E.O.S. și F.O. ; extinderea gamei de proiecte tip pentru 2 și 3 agregate ; catalog de microhidrocentrale artizanale și izolate, destinate a fi realizate în mediu rural cu posibilități locale; studiu de sinteză privind programul de construire a microhidrocentralelor în cincinalul 1986—1990, care stabilește necesarul și ansamblul propunerilor de măsuri tehnice și organizatorice ; programul de valorificare maximă a potențialului hidroenergetic al cursurilor mici de apă în cincinalul actual. Aceste materiale au fost reeditate în 1986 și difuzate în teritoriu la toți factorii.

— Folosiți pentru microhidrocentrale trei denumiri.

— Microhidrocentrale (M.H.C.) cu puteri de grup între 2 și 20 KW, destinate să funcționeze în puncte izolate, fără racordare la sistemul național, minicentrale hidroelectrice (M.C.H.), cu putere între 20 și 200 KW, putînd funcționa izolat sau prin racordare la sistem și centrale hidroelectrice de mică putere (C.H.E.M.P.), între 200 și 3 600 KW care livrează energie în sistem. Trebuie subliniat că cei 600 KW vor fi asigurați doar de ultimele două tipuri. M.H.C., denumite și „artizanale", sînt concepute a fi folosite de populație. Necesită amenajări minime, pot fi transportabile. În Franța, de exemplu, s-a realizat o astfel de microhidrocentrală care poate fi montată într-o singură zi. Acest tip de microhidrocentrale lucrează autonom, nelegate la sistem, cu reglare manuală. Se preconizează să fie utilizate în cele circa 10 000 sate din țară și pe lîngă puncte izolate : cabane, ocoale silvice, stîne. Ele vor asigura o putere instalată de 100 MW. M.C.H. sînt concepute a fi realizate pe lîngă colectivități mai mari sau industrii locale, de regulă în mediu rural, în special pe teritoriul fostelor mori de apă. C.H.E.M.P. sînt gîndite ca unități energetice de sistem, prezentînd avantajul că utilizează aproape integral potențialul riului. Prin amenajarea integrală a riului se obține o exploatare unitară și economică. Din potențialul microhidroenergetic arătat mai sus, în cadrul actualului cincinal s-a propus realizarea celor mai rentabile amplasamente de microhidrocentrale, însumînd 600 MW, cifră care constituie prevedere de plan.

— Înțelegem că realizarea acestor sarcini ridică probleme deosebite. Care sînt acestea ?

— În etapa 1986—1990 sînt programate a se realiza un număr de circa 840 unități repartizate pe aproape întreg teritoriul țării. Titularii de plan ai centralelor sînt CIRE, CIPEET, Centrala industrială pentru producerea energiei electrice și termice, C.P.J. și alți beneficiari. CIRE — 360 MW, CIPEET — 70 MW, C.P.J. — 150 MW. În afara acestui program, o atenție deosebită vor trebui să dea consiliile populare și întreprinderile locale realizării de microhidrocentrale „artizanale". Pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, după cum se vede nu ușor de îndeplinit, este obligatorie o reorientare a concepției și activității în acest domeniu. Este necesar ca activitatea de amenajare a microhidrocentralelor să fie descentralizată la nivelul județelor. Proiectarea și construcția lor trebuie să se realizeze pe plan local, prin întreprinderile de specialitate ale M.E.E. și-a celor ale C.P.J., evitîndu-se utilizarea unor întreprinderi din alte județe care conduc la costuri suplimentare de transport și organizare. La nivelul comunelor să se dezvolte un program intens de amenajare a M.C.H. cu lucrări minime de construcții ce pot fi realizate fără ajutorul întreprinderilor județene. Să se asigure echipamente electromecanice ușor de montat și sigure în exploatare. Din punct de vedere al modului de amenajare se impune ca realizarea microhidrocentralelor să se facă pe un întreg curs de apă, atît pentru a ușura execuția cît și pentru a asigura o exploatare comodă. În același timp, amenajarea microhidrocentralelor pe riu trebuie să țină seama de celelalte folosințe: piscicultură, alimentări cu apă, terenuri agricole și silvice.

— Care dintre aceste probleme este esențială ?

— Problema stringentă este cea a echipamentelor electromecanice. Deși omologate, cu destul de mare întîrziere, turbinele, generatoarele și echipamentele auxiliare prezintă încă defecțiuni, iar problemele detectate întîrzie să aibă o rezolvare corespunzătoare — topiri de lagăre, mecanisme defecte, încălziri excesive ale generatoarelor, sistem de automatică defect. Problema mecanismelor este cea mai importantă.

— Primul an al cincinalului este aproape încheiat. Sîntem în grafic ?

— Activitatea de derulare a programului de realizare a microhidrocentralelor este urmărită permanent prin grija conducerii M.E.E., prin comandamente lunare cu participarea tuturor titularilor de plan. În întîrziere față de grafic se înscriu pînă în prezent consiliile populare, care trebuie să acționeze cu maximă operativitate pentru organizarea în teritoriu a programului de realizare a 150 MW în acest cincinal. De asemenea consider că unii titulari de plan trebuie să acorde mai multă preocupare pentru înscrierea în plan a lucrărilor și deschiderea finanțării acestora.

— Economicitatea și calitatea lucrărilor depinde în mare măsură de proiecte. Cum se asigură calitatea acestora ?

— Normativele și proiectele tip realizate de I.S.P.H. asigură cadrul de proiectare adecvat. De altfel, cu excepția celor „artizanale", I.S.P.H. va aviza documentațiile la nivel de studii și proiect de execuție.

Faptul că I.S.P.H. avizează toate schemele de amenajare a microhidrocentralelor propuse de organizațiile locale de proiectare, precum și avizarea proiectelor la faza PE constituie un criteriu de tratare unitară a problemei hidroenegetice pe cuprinsul țării și, în același timp, cred că este o garanție de economicitate și calitate a lucrărilor.

— Cît timp e necesar de la avizarea studiului pînă la livrarea utilajelor ?

— Pînă la doi ani. Livrarea cu mare întîrziere a echipamentelor electromecanice este o cauză majoră a nerealizării programului în etapa precedentă. Trebuie îmbunătățit în continuare drumul critic de obținerea echipamentelor.

Trebuie să se scurteze și termenele de execuție a lucrărilor de construcție care uneori au depășit cu mult termenele stabilite. Este necesar ca sistemul de urmărire a execuției să fie substanțial îmbunătățit de M.E.E. care prin I.R.E.-urile județene coordonează această importantă activitate.

E limpede că realizarea amplului program de realizare a microhidrocentralelor în actualul cincinal va fi posibilă doar prin implicarea totală a tuturor factorilor angrenați în această acțiune : proiectanți, constructori, utilajiști și nu în ultimul rînd titularii de investiții.

OPREA GEORGESCU ■

Pasmantierul din Vioara de Sus

În afară de dicționare, cuvîntul pasmanterie mai este scris la poarta lui nea Gheorghe Cruciu, din Vioara de Sus, jud. Alba. Și-a transformat casa într-un vast atelier, probabil cel mai mare din țară, în care produce, așa cum se scrie la carte, „un sortiment variat de fireturi, panglici, șireturi etc". Ceea ce nu încape, însă, într-o definiție de dicționar este viața acestui om de 60 de ani și care, avînd numai 4 clase primare, a ajuns inventatorul numărul unu al domeniului și producătorul cel mai respectat și apreciat în țară de astfel de bijuterii textile despre care abia aici aveam să aflu că se numesc ambraze, lezarde, franjuri, jenilie și altele asemenea. Casa lui seamănă cu ceea ce vedeam prin filmele despre „profesorul distrat" — un adăpost pentru fel de fel de utilaje și mașinării, care de care mai ciudate, ansamblări misterioase de roți și lanțuri de biciclete, de rulmenți și lame de ras, de sîrme de oțel și motoraș de mașini de spălat, de fuse și mosoare colorate, de beculețe și scripeți care se învîrt și aprind lumina (sau invers...) — un conglomerat de piese așezate după rosturi și legi pe care numai bătrînul Cruciu le știe, astfel încît, atunci cînd ei apasă pe cutare buton, totul se pune în mișcare, totul zbîrnîie și se învîrtește, din banala ață primită de la Lupeni și Arad sau din prețiosul fir metalic sosit aici tocmai din Japonia ieșind cele mai seducătoare și mai delicate și mai spectaculoase combinații, denumite ca mai sus și care aduc dintr-o dată în casă aerul, ce nu poate fi descris, al unui castel medieval. Pentru că majoritatea modelelor realizate de nea Cruciu (în cîteva sute de sorto-tipo-dimensiuni, cum s-ar zice într-o fabrică modernă) este o reconstituire a ceea ce a existat pe vremuri și care s-a mai putut păstra în desene sau în fărîme de astfel de pasmanterii din care meșterul recompune pe dată întregul model, readucînd sub ochii noștri și redînd simțurilor noastre lucruri care sînt, de fapt, adevărate simboluri ale unor epoci. Nu știu cum se vor fi făcut pe vremuri aceste șnururi, franjuri și jenilii, după cum nu știu prea bine cum ele se fac astăzi, în atelierul bătrînului Cruciu, dar cert este că mașinăriile inventate de el par a fi singurele apte să scoată asemenea bijuterii din mătase și bumbac. O mare inteligență nativă, o uriașă ambiție și multă muncă a cerut construirea lor, dar pînă la urmă au fost obligate să aibă acele viteze, unghiuri, rotații și translații, acele mișcări care să facă dintr-un simplu fir de ață un ciucure cît o pară, de pildă. Aflat la vîrsta și la realizările care i-ar permite să-și trăiască liniștit bătrînețile, nea Cruciu Gheorghe muncește acum mai abitir ca oricînd, muncește din inerția unei vieți în care n-a făcut nimic altceva, scormonind mereu cu mintea în locul în care lucrau mîinile, — și „cît trăiesc vreau să lucrez, pentru că dacă nu lucrez, atunci e gata, s-a dus trotineta și-mi cîntă prohodul, munca m-a ținut și mă ține în viață, am comenzi pentru cît 'oi trăi și poate și pentru copii, planul e de șase milioane pe an, dar îl depășesc mereu, pentru că dacă stau o duminică și nu lucrez mi se pare ca o pedeapsă". În căutare de lucru a plecat nea Cruciu de-acasă pe cînd avea șapte ani, era anul 1933, și-a ajuns împreună cu mama lui servitor la o prăvălie din București, apoi la alta, și la alta pînă cînd un patron l-a pus să învîrtă o roată — făcea decoruri pentru teatru — și puștiul i-a luat seama la roata aia, îi plăcea cum lucra, după-aia s-a mutat la alt patron, chiar în meseria asta, erau vreo cinci-șase în București pe vremea aceea, muncea ziua și noaptea dar și băga la cap ceea ce făcea pînă-ntr-o zi, cînd patronul i-a zis că dacă se mai uită la mașini îl aruncă peste gard. S-a calificat în ceaprazărie pentru decorațiuni de mobilă și interioare și-a continuat să muncească pînă a căzut de pe picioare, s-a îmbolnăvit de plămîni, era prin 1950, zece ani avea să stea cu gradul doi de invaliditate. S-a întors acasă, sub nucii copilăriei, sădiți de mama lui, și la adăpostul lor și al convalescenței a început să-și scormonească mintea și memoria, să facă și ei mașini de ceaprazărie — nu știa pe atunci că meseria lui e altfel trecută prin dicționare. A pornit de la o roată de bicicletă și cîteva lame de ras; culmea că i-au ieșit primii nasturi de plapumă erau ca un trofeu ce-i răsplătea dreptul ambiția. Cooperativa l-a ajutat și încurajat, el și-a perfecționat tot timpul mașinăriile, mărfurile sale erau tot mai apreciate, au apărut contracte tot mai multe și mai pretențioase. În jurul lui a renăscut o lume a simbolurilor demult apuse, dar care începeau să fie reconsiderate și reapreciate la valoarea artistică, decorativă și utilitară pe care o meritau. În casa lui, care este chiar secția de pasmanterie a Cooperativei „Prestarea" din Ocna-Mureș, lucrează întreaga familie — și Luminița (care nu poate fi studentă decît la textile, la Iași), și Cristinel și Lucian și Liana, „toți lucrează aici, deși nu prea văd să facă ei ce am făcut eu, nu mai au cum și nici nu mai e nevoie, acum sînt alte vremuri, ei nu duc viața pe care am dus-o eu" — și meșterul merge mai departe, continuă să întindă firul de-a lungul peretelui, ține în mîini niște mosorele, apasă pe o pedală, atinge și cu cotul o pîrghie, mai dă drumul și la un arc, parcă e omul-orchestră, abia-i pot urmări mișcările și abia mă pot ține după el, are pasul sprinten și gesturile precise, vroiam să aud măcar ce spune, dar „mașinăria" se pornise, era deja prea tîrziu pentru mine. Mai apuc să văd că zidul prin dreptul căruia ne plimbam înglobase și trunchiul de nuc ce ieșea la lumină prin acoperiș, falnic și triumfător, asemenea unei vieți scăpate definitiv de chingile și strînsoarea unor ani din copilărie pe care nea Cruciu Gheorghe încearcă în zadar să-i uite.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Un sat care trăiește frumos pentru că muncește bine

■ Cum se adună un miliard ■ Cea mai importantă sursă de avuție — munca pămîntului ■ Bucuriile simple ale unei familii de ceferiști ■ Un sat fără navetiști ■

Precum se revarsă apele unui fluviu, așa se revarsă în hambare prea-plinul toamnei.

Căruța încărcată pînă la refuz — prezență obișnuită pe drumurile toamnei

La Stația de semințe selecționate — care are o capacitate de 15 000 tone — aceeași neodihnă. De această dată, întru așezarea temeliei viitoarelor recolte.

Acum se pregătesc recoltele mari ale verii viitoare

Dintru început, satul a fost croit pentru un destin mare, asemeni acelui al cărui nume îl poartă cu vrednicie. După primul război mondial, prin 1924, a fost delimitată aici o întindere de pămînt pe care urma să se alcătuiască vatra unui sat nou și să se înalțe casele țăranilor împroprietăriți de curînd și veniți, de pe-aproape sau de mai departe, din satele mai vechi ale țării. Un arhitect concepuse schița așezării astfel încît în acest loc deschis către toate punctele cardinale ale Bărăganului ea să configureze un viitor centru urban. Rețeaua de străzi intretăiate în unghi drept este traversată în diagonală de două bulevarde paralele, cu fir dublu de circulație și măsurînd, fiecare, aproape un kilometru. Unul dintre primii născuți la Dragalina, Ștefan B. Ștefan, președintele cooperativei de producție, achiziție și desfacere a mărfurilor din comună, își amintește că pe cînd era elev în clasa a doua, în '38, a plantat toți salcîmii din lungul celor două bulevarde împreună cu elevii din clasa învățătorului Constantin Iancu, cel ce astăzi, în ciuda vîrstei sale venerabile, se arată a fi un colaborator de nădejde al colectivului ce și-a propus scrierea monografiei comunei. Cîțiva ani mai tîrziu a fost ridicată și primăria, o construcție impunătoare, avînd la etaj o bibliotecă, încăperi pentru diverse activități culturale și o sală cu 350 de locuri, a fost zidită, se zice, pentru a fi primărie de plasă. Satul cel nou a ținut să se înfiripe destul de grabnic ca o așezare de centru aici, în inima Bărăganului, la întretăierea drumurilor de la Lehliu la Fetești și de la Slobozia la Călărași. Aici, în locul unde se întîlnesc aceste drumuri, Dragalina a ajuns să fie astăzi o comună mare, a cărei putere economică se exprimă în aproape 1 miliard producție globală pe an. Și acesta nu este decît unul din argumentele prin care se dovedește ambiția localnicilor ca așezarea lor să poarte cu vrednicie numele generalului erou Dragalina, căzut în toamna anului 1916 în luptele de pe Jiu, pentru apărarea Olteniei. Este de remarcat că pe lîngă sporirea continuă a considerabilei ei puteri economice, această comună se străduiește să arate din an în an mai frumoasă. Cea mai mare parte dintre case sînt noi iar în ultimii ani au fost ridicate cîteva blocuri de locuințe, în primul rînd pentru specialiști, ca un semn indiscutabil că aspirația către un statut de civilizație urbană se și împlinește, treptat. În '85, în întrecerea privind înfrumusețarea și buna gospodărire a localităților, comuna s-a situat pe locul întîi pe județ iar cu un an înainte pe un loc fruntaș pe țară.

Dar cum se adună miliardul acela despre care se vorbește la Dragalina ?

Ne răspunde Ion Bogdan, vicepreședintele Consiliului popular : „Ceva mai mult de o treime din acest miliard se adună din producția industrială. Avem o întreprindere de mașini agricole unde lucrează 400 de oameni și a cărei producție-marfă a crescut, de vreo 20 de ani încoace, de aproximativ 100 de ori. Productivitatea muncii a ajuns aici la 600 000 de lei pe om, în cursul unui an. Întreprinderea produce remorci pentru transport, remorci-dormitor, remorci-cantină, buncăre, benzi de transport pentru silozurile de cereale, precum și piese de schimb pentru tot felul de utilaje agricole, inclusiv pentru tractoare. Cum se observă, activitatea industrială a comunei vine în sprijinul agriculturii, viitorul acestei așezări fiind acela de oraș agroindustrial. O fabrică de nutreturi combinate și unele sectoare ale industriei mici vin să completeze profilul unei astfel de așezări al cărei destin se leagă de pămîntul din jurul ei. Munca pămîntului fiind prima și cea mai importantă sursă de avuție pentru comună".

Pămînturile comunei, gospodărite de două C.A.P.-uri și două I.A.S.-uri, însumează aproape 17 000 de hectare. După cum ne spune la rîndul lui Dumitru Dobre, președintele Consiliului comunal al F.D.U.S., de pe aceste pămînturi s-au cules în vara trecută vreo 17 500 tone de grîu și aproape 7 000 tone de orz. Iar acum, în aceste zile, s-a apropiat de sfîrșit și culesul porumbului, producția totală estimată fiind de vreo 45 000 de tone. De pe seama acestor pămînturi comuna reușește să crească peste 10 000 de taurine, 15 000 de oi și 30 000 de porci, contribuind în fiecare an la fondul centralizat al statului cu 2 700 tone de carne, 30 000 de hectolitri de lapte, 60 tone de lînă. Mii de oameni, între cei 10 000 de locuitori ai comunei, gospodăresc zilnic această avuție de care depinde belșugul propriilor lor case iar cînd e cazul, așa cum e astăzi, cînd porumbul trebuie cules grabnic de pe ultimele suprafețe, se poate spune că în agricultură lucrează, la Dragalina, toată comuna. La I.A.S. Ciulnița, cum ne spune directorul acestei întreprinderi, Niculai Vlădoiu, ar mai fi de recoltat doar 100 de hectare, porumb de sămînță, în cadrul fermei conduse de inginerul Gheorghe Barbu, care a obținut o producție de 15 000 kilograme porumb știuleți la hectar. Însă aici, ca și la ferma tehnicianului Gheorghe Zlotea Dușan, unde s-a obținut în vara acestui an o producție de 8 000 kilograme de grîu la hectar, grijile se împart între culesul și transportatul porumbului și pregătirea recoltei viitoare de grîu și orz. „Cred că am pregătit în mod irepro-șabil patul germinativ, zice directorul întreprinderii, și dacă adăugăm la aceasta și calitatea excelentă a semințelor sau faptul că am semănat la densitatea optimă, socotesc că avem motive să sperăm că în cursul anului viitor vom obține producții record, răspunzînd în felul acesta îndemnurilor și orientărilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, raportîndu-ne munca permanent, zi cu zi, la exigențele noii revoluții agrare".

Toamna ca bucurie a sufletului

Copiii erau la poartă, bărbații și femeile pe lîngă bucătăria de vară. Dar vară nu mai e, bineînțeles, nici la Dragalina, linia orizontului a venit mai aproape de privirea oamenilor iar soarele răsare mai tîrziu și apune mai repede. Bărbatul cel tînăr are 36 de ani, se numește Romulus Lungu și este electromecanic TTR în gara Ciulnița. Casa în care el și soția sa, Alexandrina, își cresc cei doi copii, Cătălin, de nouă ani, și Roxana, mai mare cu un an decît fratele el, a fost ridicată de părinții lui pe cînd el abia se născuse. La dreapta și la stînga se află case zidite cam după același tipic. Să tot fie, pe partea aceasta a șoselei, cîteva zeci, rînduite ca soldații în front, croite parcă după un plan nemțesc. Pe aici, în cartierul Gării, locuiesc numai ceferiști.

Terenul fiecărei gospodării este un dreptunghi cu marginea

Nu, nu sintem intr-o staţiune montană, ci în cartierul specialiştilor dintr-o comună ce se pregăteşte pentru a deveni oraş — Dragalina I

Prim planuri din filmul unor zile pline

In vremea asta, cei mici îşi văd şi ei de ale lor : şcoala şi joaca !

Şi repararea asfaltului străzilor rămîne o problemă la zi într-o comună ca Dragalina.

Cine are pămînt mult trebuie să-şi producă şi utilajele necesare : IMAIA Dragalina îşi îmbogăţeşte permanent seria de maşini agricole şi piese de schimb necesare cultivării pămîntului.

dinspre şosea de 15 metri iar pe laturile dinspre vecini avînd de vreo trei ori mai mult. Se înţelege că pentru familia Lungu bogăţia toamnei se arată în primul rînd din cuprinsul acestei întinderi de pămînt care încoronează casa. Pămîntul e împînzit cu tot felul de rînduri şi răzoare de unde familia culege, din primăvară pînă în toamnă, cam tot ce-i e de trebuinţă în fiecare zi, ba chiar într-o măsură ce-i e de trebuinţă de toamna pînă în primăvară. Fiindcă e sigur că legumele conservate pentru iarnă au fost culese chiar de aici, din preajma casei, iar fructele pentru dulceturi şi compoturi tot de aici au fost adunate. Cei din familia Lungu au reuşit să nu lase goale nici chiseleie de dulceaţă, pentru că au un cuvînt de spus în casa aceasta şi copiii, nu-i aşa ? Pe îndelete, rezervînd fiecărei griji gospodăreşti timpul cuvenit, familia şi-a strîns în dulapurile şi pe rafturile cămării sticle şi borcane din perspectiva cărora iarna se arată încă de pe acum mai blîndă. În pregătire, zic membrii familiei, mai au încvitabilul butoi cu varză la murat şi azimline trebuie să termine de stors strugurii. În fiecare an familia face cam 20 de vedre de vin. În acest an speră să facă mai mult, fiindcă a fost un an bun pentru vie.

Pentru familia Lungu bogăţia toamnei se arată, într-adevăr, în primul rînd de pe întinderea de pămînt din jurul casei. Dar semne ale acestei bogăţii vin chiar de mai departe din timp, dintr-un fel al oamenilor de a-şi fi statornicit numele, din tată-n fiu, ca oameni vrednici. Tatăl lui Romulus Lungu se numeşte tot Romulus şi la cei 65 de ani ai săi e pensionar C.F.R. Mama sa, Florica, avînd 61 de ani, tot la C.F.R. a lucrat. Bunicul dinspre tată s-a numit Aurelian Lungu şi a fost şef de gară la Babadag, la Costeşti şi la Videle. A trăit 90 de ani. Bunicul lui dinspre mamă s-a numit Alexandru Toader, a trăit 84 de ani şi tot ceferist a fost şi el. În casa lor, ca şi în casa copiilor şi nepoţilor lor, s-a ştiut că toamna vine cu griji dar şi cu bucuria de-a vedea împlinită munca de peste an. Această învăţătură a ajuns, iată, pînă la familia lui Romulus cel tînăr. Iar faptul că el aştepta să sosească mai spre seară un văr al lui din Focşani, profesorul de matematică Florian Nicolau, că profesorul trebuia să vină cu soţia sa, Elena, şi cu fetiţa lor, Florentina, şi că împreună aveau să muncească pentru a trece prin tease strugurii, arată că bucuria toamnei înseamnă uneori mai mult decît a vrea să-ţi umpli cămările. Cînd un om simte, cu adevărat, bucuria toamnei, el îşi împarte frăţeşte această bucurie cu alţii. Iar dacă am aminti şi de ciorchinele de struguri pe care Romulus cel tînăr l-a pictat, cum s-a pricepuţ el mai bine, pe butoiul de vin vom înţelege poate şi mai limpede că bucuria toamnei nu are cum să însemne doar „aprovizionare". Ea este şi o bucurie a sufletului.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Oameni ambiţioşi, drăjnenii !

De 4 ani de zile Ştefan Botnariuc, învăţător la Şcoala generală Drajna, sat al comunei Dragalina, este preşedintele comisiei de judecată. Nu a primit, în tot acest timp, nici o sesizare, cu atît mai mult, nu a avut nici o pricină de judecat, fie ea cît de minoră. Faptul în sine spune mult despre drăjneni, oameni cuminţi şi muncitori care nu au vreme să se ţină de treburi necurate, ci-şi întemeiază cu seriozitate rosturile muncind în unităţile de pe raza comunei. Deşi au gara Ciulniţa la o aruncătură de băţ nu găseşti navetişti în satul lor, bătînd cu pasul sau cu bicicleta distanţele ce-i despart de unităţile unde lucrează : I.M.A.I.A., F.N.C., Sistemul de irigaţii, C.F.R., A.E.I., I.A.S.-uri, C.A.P.-uri... Poţi să cauţi mult şi bine un ins certat cu munca, nici urmă nu au de aşa ceva. De altfel, zice interlocutorul nostru, satul însuşi, cum arată el, cu case frumoase, gospodării înstărite, bine puse la punct poate deveni o carte de vizită grăitoare. Oameni ambiţioşi drăjnenii ! Prin '45, odată cu reforma agrară, şi-au părăsit locurile de baştină — Vălenii de Prahova — stabilindu-se aci, în inima Bărăganului, unde au fost împroprietăriţi. Şi aci au rămas. Dacă sînt scandaluri şi bătăi în Drajna ? Nici vorbă de aşa ceva cu toate că nu se dau înapoi nici ei din faţa unui pahar de vorbă sau de veselie cînd au răgazul să o facă. La nunta feciorului lui Dumitru Ghionoiu, student în anul II la Construcţii, nuntă ce s-a potrivit a fi chiar în seara cutremurului — s-a adunat mai bine de jumătate din suflarea aşezării. El, socrul mare cu ai lui — are 3 fete şi doi băieţi — au aranjat căminul cultural pentru acest eveniment de ţi-e mai mare dragul să-l vezi şi acum. După ce au alergat fiecare pe la casele lor să constate ce şi cum, s-au întors la nuntă unde au ţinut-o în joc şi voie bună pînă dimineaţa. Şi dascălul satului vorbeşte cu adînc respect nu numai de ai lui Ghionoiu, ci şi de alţii, prezentîndu-ni-i : pe Gică Curelea, şeful brigăzii de construcţii de la I.A.S. Ciulniţa, Gheorghe Doicilă, mecanizator pe combină, Aurel Simion, muncitor la A.E.I., pe Burduşel Vasile...

De 35 de ani este dascăl aici Ştefan Botnariuc, venit prin repartiţie. De aproape 20 de ani îl cunoşc pe acest om dăruit cu totul acestei aşezări. Prin '68 — cînd am lucrat şi eu un an de zile în Drajna — era directorul şcolii. Mărturisesc şi acum, cu emoţie, că nu am văzut, de atunci încoace, o şcoală atît de curată şi de frumoasă precum cea condusă de el. O şcoală ca un mic muzeu, veselă prin florile agăţate pe stative, în care copiii intrau şi ieşeau schimbîndu-şi încălţările învăţînd de la dascălul lor nu numai tainele abecedarului şi aritmeticii, ci şi pe cele ale omeniei. Îl rog să-mi arate medaliile şi diplomele primite. Le ţine într-o cameră anume, la loc de cinste : „Medalia Muncii", Diploma de onoare pentru merite deosebite în activitatea cu pionierii ; medalia „25 de ani de la proclamarea Republicii". Dealtfel, întreprinderea patronatoare a şcolii — I.A.S. Dragalina — îi sprijină efectiv în această acţiune. Însuşi directorul întreprinderii, Ştefan Sprincenatu, s-a angajat — şi pînă acum s-a ţinut permanent de cuvînt — să asigure transportul zilnic al copiilor aflaţi cu părinţii la fermele I.A.S.-ului, de la ferme spre şcoală şi înapoi pe distanţe greu de bătut cu pasul de micuţi.

Un sat fără întîmplări dramatice, un sat în care curgerea vieţii înseamnă muncă neîntreruptă. Iar ceasul la care aşternem pe hîrtie aceste rînduri nu-i cel al răgazului, încă mai au ceva porumb de cules, de adăpostit aşa încît pe lîngă obişnuita trudă a muncii fiecăruia, o adaugă şi pe cea a culesului, cu bucuria faptului că-şi văd eforturile împlinite cu fiecare zi ce trece. Doar bătrînii satului mai sînt de găsit, peste zi, în gospodăriile îngrijite. Andrei Ilinca este unul dintre ei. Are 97 de ani, a apucat să-şi vadă cei trei copii pe la casele lor, după cum nepoţii şi strănepoţii. Nu-i pare rău de pasul făcut în urmă cu peste 40 de ani cînd s-a fixat în Bărăgan. Nu a trăit degeaba. E mulţumit. Bărăganul a însemnat şi pentru el muncă şi viaţă, temeinicie, împlinire. Noul sat are de acum rădăcini adînci !

GEORGETA ŞTEFĂNESCU ■

Ce ne-au arătat două expoziții

O îndeletnicire străveche în pas cu știința modernă

Creșterea animalelor

Tecla Moroșan din Șaru Dornei și juninca sa premiată

Mîndria bunului gospodar

Pentru prima dată în istoria plaiurilor noastre, prin străduința gospodarilor comunelor dornene, a tuturor specialiștilor zonei, s-au desfășurat, în cursul lunii septembrie, nouă expoziții agro-zootehnice. Aceea la care am participat de curînd, în octombrie, la Vatra Dornei, reprezintă etapa zonală, care ne-a dat posibilitatea să evaluăm corect, realist, potențialul agricol și zootehnic al bazinului Dornelor și să-i cunoaștem exact resursele.

Am sărbătorit, înainte de toate, ceea ce a înnobilat omul dintotdeauna: munca. *Am sărbătorit străduința agricultorilor dorneni de a face aceste atît de dragi pămînturi strămoșești să rodească tot mai mult, spre înflorirea vieții patriei noastre dragi.*

O expoziție la munte este un moment intensiv de cunoaștere și instruire a tuturora, dar mai ales a tinerilor. Moment, așadar, cu profunde semnificații, adevărat act de educație. În animalele frumoase, în roadele pămîntului, în minunatele costume tradiționale expuse se oglindește de fapt mîndria de a fi un adevărat agricultor de munte. Să ne amintim cu toții, în aceste clipe, un semnificativ îndemn al iubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Să ridicăm animalele în munți, așa cum au făcut-o de veacuri moșii și strămoșii noștri". Asta și facem.

Dr. RADU REY ■

Am avut prilejul, cu puține zile în urmă, să fim martorii a două însemnate evenimente: expozițiile de animale de rasă de la Vatra Dornei și Tîrgu Mureș. Ele ne-au dat posibilitatea cunoașterii mai apropiate a rezultatelor obținute în sectorul zootehnic, la nivelul unităților agricole de stat și cooperatiste. Nu atît caracterul de expoziție a primat în cadrul celor două manifestări, cît schimbul de cunoștințe, rezultate și soluții dintre crescătorii de animale. Deloc întîmplătoare stabilirea datelor acestor expoziții — în plină toamnă, cînd este posibil un bilanț și e nevoie de acțiuni energice și bine organizate în vederea pregătirii adăposturilor și furajelor pentru sezonul rece. Rezultatele evidențiate de cele două expoziții sînt de natură să ne facă optimiști în ceea ce privește continua revitalizare a zootehniei în contextul noii revoluții agrare, probînd faptul că experiența acumulată, precum și pătrunderea cît mai rapidă a rezultatelor investigației și experimentelor științifice pot contribui, în viitor, la obținerea de producții tot mai mari, la constituirea unui fond animalier de reală valoare. Rămîne doar ca întreaga activitate ce se desfășoară în zootehnie să probeze rigoare științifică, responsabilitate și grijă pentru animale, astfel încît expozițiile despre care vom spune în rîndurile de mai jos să-și regăsească în curînd înfățișarea în întregul sector zootehnic al țării.

„Bălțata românească" — 1986

Vreme de cinci zile (în perioada 3—7 octombrie) la Tîrgu Mureș au avut loc trei însemnate manifestări științifice și tehnice, naționale și internaționale, avînd ca tematică realizările și problemele de viitor ridicate de creșterea taurinelor din rasa Simmental, din a cărei tulpină face parte și Bălțata românească. Se cuvine făcută, de la bun început, o remarcă : este pentru prima dată cînd țara noastră găzduiește Sesiunea Federației europene a crescătorilor rasei Simmental, sesiune la care au participat specialiști de notorietate din 15 țări. Aceștia au vizitat Stațiunea de cercetări pentru creșterea bovinelor de la Singeorgiu de Mureș și au participat la Expoziția „Bălțata românească" — 1986. În sfîrșit, în ultimele două zile, s-a desfășurat sesiunea științifică „Drumul de la viței la vacă", în cadrul căreia au fost prezentate circa 50 de lucrări aparținînd unor reputați specialiști din țară, din toate centrele universitare, institute, stațiuni de cercetare, precum și numeroși specialiști din producție.

Un program, așadar, bogat, pe care, urmărindu-l îndeaproape, l-am aflat și cum nu se poate mai util, mai plin de învățăminte. Vizita la Ferma de vaci de elită Ernei — acolo unde se pun în aplicare, pe efective mari, rezultatele obținute de cercetarea științifică — a dovedit celor care au participat la ea faptul că recunoașterea internațională a performanțelor obținute de către Bălțata românească este întru totul firească. La precedenta expoziție a celor mai frumoase exemplare ale rasei, cei de la Ernei au intrat în posesia marelui premiu atît la juninci primipare, cît și la mame de tauri. Lucrul pare normal în cazul unei ferme de producție aflată în strînsă colaborare cu o stațiune de cercetări, dar asta nu înseamnă că nu s-a depus multă muncă sau că modernizările suferite periodic de această fermă nu s-ar afla, și ele, la temelia succesului. Interlocutorii noștri — atît la Ernei, cît și la sediul stațiunii de la Singeorgiu de Mureș — ne-au oferit suficiente argumente privind recordurile pe care le poate atinge Bălțata românească — atît în privința cantităților de lapte pe care le produce, dar și în privința sporului de greutate. În mod firesc, în urma cercetărilor efectuate și în condițiile unei îngrijiri atente, ale unei furajări corespunzătoare, se pot atinge performanțe productive de pînă la 10 000 litri de lapte pe vacă sau sporuri zilnice în greutate de peste un kilogram. De altfel, campioana rasei, vaca Zana, a atins chiar 12 700 litri de lapte anual !

Expoziția — organizată pe platforma de la Tofalău — a scos în evidență faptul că multe din centre, întreprinderi agricole de stat sau cooperative agricole de producție se pot mîndri cu rezultate de nivel foarte înalt. Crescătorii de animale de la I.A.S. Liebling (județul Timiș) au adus la expoziție pe recordista Aurul, care dă o cantitate de 9 362 litri de lapte, iar cei de la Întreprinderea de pajiști Sibiu pe Isabela, a cărei performanță este de 9 429 litri de lapte. Exemplare frumoase — văzînd prieperea îngrijitorilor, dar și respectarea cerințelor impuse de știința zootehnică — au expus și crescătorii de animale de la I.A.S. Acățari (ferma Sînvăii), de la I.A.S. Reghin (ferma Dumbrăvioara), cei din unitățile de stat și cooperatiste din Harghita, Covasna și Cluj. S-a discutat foarte mult cu ocazia întîlnirilor prilejuite de această expoziție despre condițiile optime de reproducție, despre rolul studiului atent al pășunilor, despre confortul și microclimatul ce trebuie oferite animalelor, despre noi sisteme de muls, de ventilație naturală, despre furajare etc.

Concluziile — sînt unanim de acord specialiștii — se leagă de posibilitatea reală a unităților socialiste în care se face zootehnie de a oferi în mod constant cantități tot mai mari de lapte și carne, în condițiile strictei respectări a tehnologiilor, a introducerii în activitatea de fiecare zi a rezultatelor cercetării științifice, a întăririi disciplinei de lucru, a unei responsabilități mereu crescînde a celor ce lucrează în acest sector de activitate, toate acestea fiind premize ale unei noi revoluții agrare și la nivelul zootehniei. În fond, atît dezbaterile care au avut loc, cît și schimbul de opinii dintre crescătorii de animale au reprezentat o pledoarie pentru agricultura globală — aceea care mizează pe corelarea rezultatelor celor mai valoroase obținute în știința și practica solurilor, plantelor și animalelor.

O imagine grăitoare despre frumusețea animalelor de pe plaiurile dornene

Participanții la Sesiunea Federației europene a crescătorilor rasei Simmental în vizită la ferma de producție Ernei.

Standul I.A.S. Liebling (județul Timiș)

Expo-agro-pastorala „Dorna"

Duminică 5 octombrie 1986. Zi de adînc de toamnă, luminată blînd de razele prefirate între cetinile brazilor ce străjuiesc platoul Runc din Vatra Dornei. O duminică pe care mîlle și mîlle de participanți la cea dintîi ediție a Expoziției agro-pastorale „Dorna" o vor uita anevoie. Mare sărbătoare a hărniciei, expoziția a prilejuit o seamă de manifestări purtînd pecetea inconfundabilă a străvechilor tradiții bucovinene între care cea mai de seamă este — mereu întîlnită — creșterea animalelor. Asociația crescătorilor de animale din bazinul Dornelor a oferit celor prezenți o imagine edificatoare a tot mai bunelor rezultate obținute în ultima vreme în direcția creșterii continue a cantităților de produse animaliere, a pătrunderii spiritului științific, a noului în întreaga această activitate. Universitatea montană din Vatra Dornei (unica de acest gen în lume) fiind aceea care — propagînd în întreaga zonă cunoștințe utile, de ultimă oră — dovedește pe viu faptul că agricultura (zootehnia în speță) nu poate avea nimic comun cu rutina și ignoranța. Singură, tradiția nu reprezintă decît un punct de pornire. Experiența transmisă din generație în generație de crescătorii de animale dorneni modelează caractere, imprimă dragoste de muncă și de animale, dar nu este și suficientă pentru a putea răspunde noilor probleme pe care le ridică agricultura modernă.

Rezultatele obținute anul acesta sînt în măsură să dovedească limpede progresul înregistrat și în această parte de țară în domeniul sporirii aportului pe care zootehnia trebuie să-l aducă la creșterea bunăstării generale. Cele 10 localități ale Țării Dornelor au livrat la fondul de stat și la cel destinat autoaprovizionării — numai pînă la sfîrșitul lui septembrie — aproape 1 500 tone de carne, 90 000 hectolitri lapte de vacă și 2 200 hectolitri de lapte de oaie, 1 milion de ouă. Sînt — așa cum s-a apreciat cu prilejul expoziției — producții bune, dar care pot fi pe viitor, depășite. Cel mai de seamă argument este... însăși expoziția, care a reunit cele mai frumoase exemplare de animale din întregul ținut, selecționate cu prilejul etapelor comunale. Astfel vor arăta, în curînd, toate animalele din Dorna I — afirma Ioan Cornețchi, tînărul primar al orașului Vatra Dornei. E posibil și e de dorit să se întîmple așa. Dar, dincolo de orice anticipații — chiar foarte realiste — expoziția de la Vatra Dornei a fost o convingătoare demonstrație a potențialului de care dispune zona, a hărniciei crescătorilor de animale care, în condițiile unei bune îndrumări și ale unui sprijin permanent din partea primăriilor comunale, au creat toate condițiile pentru a-și bate, an de an, propriile recorduri. Fără a fi un scop în sine, pitorescul întregii sărbători de la Vatra Dornei (rezultat atît din frumusețea portului și a obiceiurilor, din superba paradă desfășurată în centrul orașului, din concursurile de cel mai bun tăietor de lemne sau cel mai bun mulgător) n-a estompat caracterul de schimb de experiență între participanți, de întîlnire a celor care, împărtășindu-și unii altora despre făptuirile lor, merg pe mai departe alături, înflorind și îmbogățindu-și ținutul și țara.

DAN MUCENIC ■
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU ■

Astfel — cu gingașă grijă — sînt crescuți viteii la Stațiunea de cercetări pentru creșterea bovinelor de la Singeorgiu de Mureș

Arhitectura originală și cu totul îndrăzneață a noului centru civic al municipiului Satu Mare rămîne undeva în urma noastră. Cu o mașină de teren ARO ne îndreptăm cu emoții spre Carei — orașul în care armata română a înfrînt ultimele rezistențe inamice în cel de-al doilea război mondial, eliberînd și această bucată din pămîntul sfînt al patriei. Oricine trece prin Carei nu poate să nu facă un popas — fie el și de numai cîteva minute — lîngă impunătorul și sugestivul ansamblu sculptural care înnobilează orașul, monument ridicat întru cinstirea veșnică a eroilor și întru nemurirea gloriei de care s-au acoperit vitejește mii și mii de ostași români în încrîncenarea luptelor de acum 42 de ani.

De la Carei ne îndreptăm spre ținta călătoriei noastre, nisipurile întinse chiar la hotarele țării, în sud-vestul județului Satu Mare. Mai întîi trecem prin comuna Sanislău unde există o puternică și bogată cooperativă agricolă de producție ; la intrarea în localitate se află sediul cooperativei, a cărei poartă-arc de triumf este aureolată de însemnele celor trei titluri de frunțașă pe ramură ceea ce i-a adus titlul de Erou al Muncii Socialiste. Activitatea rodnică, de buni gospodari a locuitorilor ca și argumentele bunăstării comunei se observă la fiecare casă-gen vilă, la fiecare gospodărie frumos îngrijită și inteligent organizată ; de altfel bunele rezultate obținute de cooperatorii de la Sanislău au fost apreciate cum se cuvine de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitei întreprinse la începutul acestei veri în frumoasa comună sătmăreană.

Dar nu despre această comună îmi propun să vorbesc acum și nici despre tînăra și merituoasa Stațiune de cercetare și producție pomicolă Viile Satu Mare care și-a luat misiunea metamorfozării nisipurilor de la Sanislău, ci tocmai despre aceste nisipuri și despre transformarea lor în terenuri roditoare.

Înțelegînd la adevăratele lor dimensiuni imperativele noii revoluții agrare care se traduce și prin utilizarea cu maximum de eficiență a oricărei palme de pămînt, Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Viile Satu Mare — al cărei inimos și pasionat director este inginerul Ion Moldovan — a hotărît să preia aceste terenuri, în prima etapă 500 hectare, și să le înnobileze structura pentru a deveni apte unor activități agricole de mare randament. Se hotăra astfel înființarea celei de-a 7-a ferme pomicole în cadrul stațiunii. Era foarte limpede pentru toată lumea că lucrurile nu vor fi simple : o asemenea operă de reconstrucție — da, de reconstrucție a unor terenuri ! — cerea pasiune, îndrăzneală, competență și mai ales tenacitate și încredere în izbîndă. Mai întîi a trebuit să fie găsit omul potrivit pentru această temerară experiență : el urma să se numească șef de fermă, adică omul care să se ocupe direct de organizarea întregii activități, de punere în valoare a nisipurilor. Ei bine, acest om a fost găsit în persoana inginerului Nicolae Tudor : de fapt nu a fost găsit ci el singur s-a propus, s-a angajat la ambițioasa întreprindere, care pe deasupra însemna și un anumit risc. Așa cum l-am cunoscut de prima dată mi-am dat seama că lui i se potrivesc bine aprecierile făcute de secretarul general al partidului, la recenta Consfătuire de lucru cu cadrele din agricultură, în sensul că „În agricultură a acționa ca revoluționar înseamnă a acționa pentru recolte mari, a acționa pentru o agricultură de mare randament". Și inginerul Nicolae Tudor s-a apucat de treabă. La început și-a făcut o sumară organizare de șantier în jurul unor clădiri dezafectate și părăginite de mai mulți ani : acestea urmau să devină — și în cele din urmă au devenit — sediul fermei nr. 7. Apoi, cu sprijinul direcției de specialitate din MAIA a trecut la amenajarea propriu-zisă a terenurilor. În prima etapă au fost supuse amplelor lucrări suprafețe totalizînd 250 hectare. Ce înseamnă amenajare și lucrări de îmbunătățiri funciare pe nisipurile Sanislăului este greu de imaginat. Trebuiau văzute dunele de nisip înalte de zece metri, bălțile și mlaștinile în care creșteau tot felul de buruieni, pîlcurile de sălcămi devenite fără valoare ecologică ori forestieră, întinderile de nisip pe care abia dacă se agățau cîteva plante sălbatice, cătină și soiuri. Nu exagerez cu nimic dacă asemuiesc acest tablou arid și aspru cu însuși peisajul Saharei.

Pămîntul trebuia adus la unison sub aspectul fertilității, al umidității, al reliefului ; s-au săpat canale colectoare pentru a aduna apa în exces, s-au adus zeci de tone de îngrășăminte naturale, s-au utilizat în proporții potrivite fertilizanți artificiali, chimici.

Această a fost prima etapă care s-a consumat toamna trecută, în care a fost efectiv construit terenul apt să primească firavele și gingașele tulpini ale puieților de meri, peri, caiși, cireși, vișini, ori ale arbuștilor de cătușuni, coacăz alb și roșu și ale altor specii. În primăvara această urma să se treacă la plantarea puieților. În urmă cu cîtva timp am ajuns din nou în fosta imărătie a nisipurilor Sanislăului. Însoțit de directorul stațiunii, aveam emoțiile reîntîlnirii cu acel om înimos și tenace care este șeful de fermă ; dar cu mai multă nerăbdare așteptam să văd cum s-au prins puieții pe cele 140 hectare, cîte au fost plantate în luna aprilie de către o echipă priceputa într-ale pomiculturii adusă din Oaș ; de altfel cu unii oșeni aveam să stau de vorbă, aflînd că s-au hotărît să devină muncitori permanenți la fermă. Intrăm în curtea spațioasă a sediului fermei ; ne aștepta același Nicolae Tudor, costumat adecvat pentru activitatea de constructor, căci lucra la ultimele treburi de finisare a clădirilor. Din mașină nu ne putusem da seama decît vag și fugar de reușita experienței, așa încît ne sulm frumușel într-o cărută trasă de doi roibi și pornim, „cînd la trap, cînd la galop", să străbatem drumurile line, de nisip, ale fermei. Șeful de fermă era de-a dreptul fericit și nu își putea ascunde bucuria ; dar cine oare ar putea să nu manifeste bucuria supremă cînd vede cu ochii cum truda lui de un an de zile prinde acum, roade la modul cel mai propriu și mai tranșant. Îi reușise întreaga acțiune ; procentul în care s-au prins puieții este mult peste așteptări, mai mult de 90 la sută : tulpinile și coroanele viitorilor copaci prinseseră contur și erau viabile, trecuseră de un metru înălțime.

În stînga se întindeau șiruri de meri, în dreapta altele de peri, în față ni se înfățișau geometriile de caiși, cireși, vișini iar între rînduri erau prinse plantații de pepeni, zmeură, fasole, utilizîndu-se în acest fel intensiv întreg terenul, pînă cînd pomii nu vor mai primi sub ei alte culturi.

Timp de o oră și mai bine am avut senzația unei delectări ireale ; cu atît mai mult, cu cît departe, la orizont, se zăreau terenurile care conservau peisajul în forma lui inițială. Sînt celelalte 250 ha cărora le va veni în curînd șorocul să suporte aceeași metamorfozare.

Eforturile șefului de fermă vor fi cu siguranță încununate de succes căci proba cea mai dificilă a fost deja trecută cu bine pe cele 140 de hectare aduse în ipostaza de livezi al căror rod nu mai poate fi decît o certitudine. Este vorba numai de trecerea celor patru ani cît sînt necesari pentru ca livezile să ajungă la maturitate.

Și poate că mai important decît nașterea fermei nr. 7 pe nisipurile Sanislăului este faptul că ea va constitui argumentul și laboratorul pentru valorificarea într-un viitor nu prea îndepărtat a tuturor celor peste 25000 ha de terenuri nisipoase din județele Satu Mare și Bihor. Misiune pe cît de dificilă, pe atît de nobilă pe care și-au asumat-o specialiștii de la Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Viile Satu Mare.

Este lesne de înțeles că în legătură cu nisipurile Sanislăului nu pot avea dorință mai mare decît aceea de a ajunge din nou pe aceste meleaguri, peste cîțiva ani pentru a culege și a degusta fructele zemoase, cu emoția omului care a cunoscut de la început cum se naște o fermă pomicolă pe nisipuri. Atunci nisipurile își vor cînta adevărata simfonie roditoare în acordurile fremătînde și armonioase ale copacilor robuști și vigurosi.

Și tot atunci inginerul Nicolae Tudor — cel care a crezut și crede statornic, cu toată ființa lui, în livezile pe nisipuri — se va putea muta în altă parte, pe alte nisipuri, pentru a ne face să ascultăm alte și alte simfonii roditoare.

CONSTANTIN
CHIFANE-DRĂGUȘANI ■

Nisipurile Sanislăului

EROISMUL — NEPIERITOARE MOŞTENIRE STRĂBUNĂ

Meditaţie la Buridava

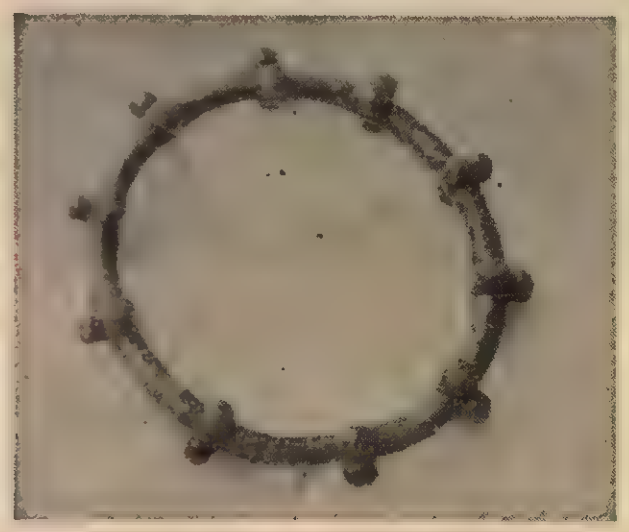

„Să urcăm în Cetate!". Să urcăm. Maşina care ne-a traversat oraşul sării, Ocnele Mari — şi el atît de impregnant de istorie, mai corect un adevărat strateg al istoriei din antichitate şi pînă tîrziu ; sarea a fost nu odată moneda forte cu care ne-am plătit armele pentru păstrarea neatîrnării şi a fiinţei de neam— ne lasă la buza unui deal, între porumbişti şi marginea unei păduri umbrite de falnici stejari. Urc, după o tînără blondă cu figura ca a femeilor de pe metopele de la Adam Clisi, încît am senzaţia că umblu în spatele, poate, al fiicei lui Decebal ori a lui Burebista. Ea cunoaşte locul, pune piciorul precis şi cu repeziciune pe tăişul unei pante destul de abrupte, picurate cu aurul soarelui strecurat printre frunze şi inundat de suvoiul cîntecului de privighetori. Tînăra blondă este arheologa Mariana Iosifaru care, din '71, de cînd a terminat Facultatea de istorie la Bucureşti, ca elevă a celui ce şi-a legat numele şi destinul ştiinţific de locul pe care îl străbatem, cuibul dacilor uniţi de Burebista, îşi urmează maestrul, îşi contopeşte viaţa şi vocaţia cu aceeaşi „carte" de istorie neparcursă în totalitate. E vară încă, iar soarele stă înfipt puternic în platoul de pe vîrful de deal ce ni s-a deschis dintr-o dată în faţă, surprinzător, ca într-un film cu secvenţele derulate accelerat. Este locul enigmelor. Cunoscut şi totuşi necunoscut, fascinează deopotrivă prin lumea pe care o poartă dedesubt ca şi marile relicve din Munţii Orăştiei. Sîntem la mulţi kilometri distanţă de inima lui Decebal, dar şi la mulţi ani distanţă de viaţa lui, cu două veacuri mai devreme faţă de vremurile ce l-au înălţat pe el, în universul însă, al aceluiaşi spaţiu şi popor, al strămoşilor noştri geto-daci.

Primele descoperiri de pe dealul Ocniţei s-au petrecut, ca şi în alte locuri, întîmplător, intrînd în mîinile unor oameni ca şi în alte locuri, deloc întîmplător, care, deşi nespecialişti, cunosc istoria patriei şi ştiu că oriunde pe teritoriul ei, au trăit oamenii iar orice obiect scos de sub pămînt poate fi un mesaj către noi. Profesorul Gheorghe Mosteanu îşi urca toamnă după toamnă clasele de prichindei în pădurea de pe platoul de la marginea satului, nu doară ca o obligaţie a lecţiilor de pedagogie ci chiar cu convingerea că numai prin cunoaşterea locurilor natale se descifrează alfabetul dragostei de ţară. În toamna anului 1961, — iată, a şi trecut un sfert de veac —, a făcut la fel. Copiii, îndemnaţi să culeagă buruieni pentru ierbare, găseau, mai curînd, cioburi de oale. Mai mari ori mai mici şi prea multe spre a fi o întîmplare. Profesorul le-a adunat cu grijă într-un ghiozdan ca, în zilele următoare, să coboare cu ele spre Vîlcea, spre oraşul reşedinţă de judeţ, aducîndu-le la muzeul de istorie. Muzeul s-a adresat Bucureştiului, s-a adresat profesorului Dumitru Berciu, tracolog reputat, care n-a întîrziat să se deplaseze la faţa locului. În 1961, deschide campania de săpături. Deschide ceea ce va urma să fie unul din marile şantiere arheologice ale ţării privind lumea dacică, deschide ceea ce va urma să fie o mare poartă spre o epocă despre care aveam puţine mărturii capitale, epoca marelui Burebista, a primului conducător care i-a unit pe geto-daci într-un stat puternic, a regelui ce s-a făcut pavăză în apărarea hotarelor ţării sale împotriva seminţiilor ce voiau să o supună, unind la un loc vitejia, ca şi toate virtuţile neamului său, făcîndu-le de temut şi de admirat.

După ani de săpături ce au conturat şi verificat ipoteze, după ani de săpături ce au îndreptăţi eforturi, aducînd la suprafaţă mărturii şi documente inestimabile asupra faptului că aici şi-a avut cetatea, centrul social şi politic, Burebista, că aici a înflorit Buridava, consemnată de geograful Ptolomeu din Alexandria şi cu o existenţă încă mult mai veche, mărturii şi documente arheologice înmănunchiate într-o monografie recunoscută în lumea istoriografică, sub semnătura prof. Dumitru Berciu, Buridava mai are încă enigme. Buridava continuă să dezvăluie mărturii noi despre modul ei de viaţă şi despre locuitorii ei, continuă să ridice noi semne de întrebare, dezvăluind noi urme despre o civilizaţie nu pe deplin cucerită de cunoaşterea noastră.

Cercetările se reiau vară de vară, şantierul este departe de a se încheia, aria lui se extinde, punînd în faţa cercetătorilor reconsiderări asupra spaţiului şi numărului de cetăţi, acropole şi necropole, asupra mărimii aşezării în care s-a dezvoltat un important segment al civilizaţiei geto-dace la sud de Carpaţi ca şi a duratei în timp, de la apariţia ei şi pînă dincolo de cucerirea Daciei de către romani. Arheologia este domeniul tuturor surprizelor, domeniul marilor pasionaţi în care, alături de competenţă, cercetătorului îi trebuie răbdare şi tenacitate, onestitate profesională şi forţă morală. Şapte ani de căutări, şapte ani de muncă şi de aşteptări i-au trebuit, de pildă, profesorului Berciu, pînă ne povesteşte tînăra sa elevă şi confrate de muncă, Mariana Iosifaru, ce se situiază mereu şi mereu, cu o prea mare modestie în umbră, pentru a găsi, de pildă, întregirea inscripţiei ce a apărut la un moment dat pe un fragment de vas. E vorba despre celebra inscripţie-document BASILEUS THIAMARCUS EPOIEI, însemnînd **Thiamarcus a făcut**, de o însemnătate covîrşitoare pentru stabilirea vîrstei aşezării, pentru lămurirea uneia dintre cele mai controversate probleme privindu-i pe daci şi anume limba şi scrierea, dacă au cunoscut ori nu pe aceasta din urmă. Jordanes, lăsase în scrierile sale o listă a regilor daci, dar cînd şi unde au domnit, unde şi-au avut cetăţile-capitale nu s-a putut afla încă pentru cei mai mulţi dintre ei. Iată, ştim acum cîte ceva despre Thiamarcus, conducător ce i-a precedat marelui Burebista şi deci, a stăpînit peste geto-daci dintre Istru şi Carpaţi. Inscripţia aduce, totodată, dovada faptului că în cetate se cunoştea atît limba latină cît şi greaca, limbile de circulaţie ale timpului, făcînd, în continuitate de logică, şi dovada că limba românilor a fost folosită în Dacia mult înainte de cucerirea împăratului Traian. Chiar şi pentru aceste două inscripţii — cea care a identificat numele aşezării, de Buridava şi cea despre regele Thiamarcus — cercetarea şi efortul meritau întreprinse. Sînt documente între acelea de căpătîi pentru aflarea adevărului istoric. Platoul de la Ocniţa-Cosota este însă o uriaşă civilizaţie. Identificate şi studiate exhaustiv cel puţin trei cetăţi, cu fortificaţiile şi modul lor specific de înălţare şi construcţie, ca şi numeroase locuinţe situate în interiorul şi în afara acestora pe terase lucrate ingenios de mîinile oamenilor. Este descoperită, şi astfel mai bine cunoscută, civilizaţia strămoşilor noştri dintre secolele III şi I înaintea erei noastre, un univers decodificat de taine prin numeroasele unelte, podoabe şi monezi, ceramică şi obiecte de ritual, arme şi ateliere întregi aduse la lumină, prin vetrele locuinţelor, prin planurile lor de alcătuire şi de construcţie, o lume ce se măsoară cu marile civilizaţii europene ale vremii ei. Săpăturile de după 1981, deci de după apariţia importantei monografii a profesorului Berciu, au adus încă spre noi, o nouă fortificaţie, ingenioasă şi puternică. Ca şi Sarmizegetusa lui Decebal, Buridava lui Burebista e un univers fascinant. Deşi, descoperită mai tîrziu, dar investigată, am îndrăznit a zice, mai tenace şi cu mai multă dragoste, a spus multe, dar mai are de vorbit despre strămoşii noştri.

Anul 1985, de pildă, a fost un an bogat la Buridava, S-au pus în lumină intrările în noua fortificaţie din secolul I î.e.n., terasele, zidurile, întreg sistemul de construcţie şi desfăşurat amplu pe numeroase terase. Cu palisade puternice, dar şi cu ziduri din piatră element nou în construcţia cetăţilor din aceste părţi, mai aproape de cîmpie. Cu şanţuri duble, cu turnuri de observaţie şi cu foişoare dispuse la intrarea în cetate dar şi în afara ei — ca semn că era vizată şi rîvnită de duşmani, ca semn al evoluţiei în arta defensivă şi de apărare a dacilor, păstrînd elementul lor esenţial, al construcţiei sub formă de potcoavă, al cercului lăsat deschis spre soare şi spre lume. În vara acestui an deschis terasa nr. 3 unde s-au identificat numeroase locuinţe, ca şi pe toate terasele — în afara celei dinspre vest, deschisă spre orizontul îndepărtat de unde se poate privi întreaga întindere, panorama ţinută aproape de vărsarea Oltului în Dunăre ca şi în susul Oltului, spre Ţara Loviştei, spre Turnu, spre poarta dacilor dintre Carpaţi, cu siguranţa pentru a-i feri pe locuitori de eventualii învadatori. Expresie iarăşi, a inteligenţei strategice a conducătorilor geto-daci. S-au descoperit şi uriaşe gropi cu diametrele între 80 şi 1,60 m cu adîncimi pînă dincolo de 1,50 m., unde abundă vase ceramice de tot felul, de la cele de uz comun, la cele de lux. Ceramică autohtonă şi ceramică de import, romană şi grecească, în semn al legăturilor cu lumea timpului, în semn al deschiderii civilizaţiei dacice spre veacuri ei. Precumpăneşte ceramică dacică, lucrată cu mîna sau la roată, decorată cu briuri crestate şi cu briuri alveolate, cu striuri simple sau în val, cu butoni în relief, din pasta vasului, ori colorată, acea superbă ceramică a dacilor purtînd în ea mesaje suave despre credinţele lor în nemurire, despre filozofia şi mitologia lor solară, despre cunoştinţele asupra lumii, asupra cosmosului şi asupra geometriei. Mesaje despre un popor iubind lumina, iubind înălţimile, iubind viaţa, liniştea şi nemurirea. Reprezentînd brăduţul dacic, izvor al vieţii şi regenerării, expresia vieţii veşnice, spirala solară compusă şi descompusă în infinite închipuiri, o avalanşă aproape de întrupări în pasta de lut. De la miniaturi, poate cu roluri artistice, decorative, poate cu roluri de cult, sau poate cu amîndouă, la o multitudine de vase, de la cele minuscule la chiupurile uriaşe de provizii, într-o la fel de mare varietate şi diversitate a formelor de o frumuseţe a plăsmuirilor inimaginabilă. De la ceramica pictată cu motive geometrice, la cea mai comună, doar simplu scrijelită, de la cea în culoarea cenuşiu, la cea portocalie şi strălucitoare de lux, înscrie un amplu cod al stadiului de civilizaţie al celor cărora a aparţinut. Alci, la Ocniţa, într-un alt cuib de vulturi aninaţi de munţi, a pulsat, se vede, o viaţă intensă. Civilă, politică, militară, culturală, viaţa unui popor, pur şi simplu.

Ceramica este, ca număr de obiecte găsite, imediat, secondată de unelte şi de arme, de podoabe. S-au întîlnit ateliere întregi de olari, cu cuptoarele lor de ars, ateliere de prelucrat metalele şi ateliere de topit metalul. Învîrt în mîini două dintre cele mai recent găsite creuzete, şi parcă zgur mai frige încă în ele. Unul mai mare, poate pentru fier ori bronz, unul mai mic, poate pentru argint, destinat bijuteriilor şi monedelor atît de măiestrit lucrate S-au găsit inele, brăţări agrafe, cataramе, cercei, butoni..., expresie a bogăţiei celor care le-au purtat, în semn al faptului că dacii preţuiau bijuteriile, că femeile lor erau emancipate şi ştiau să fie frumoase. Învîrt, pe toate feţele, un miner de oglindă din bronz, cu lucrături demne de invidiat de orice artist modern, şi o lume apusă începe să îi contur sub ochii mei. Visez o vestală dacă, poate regina sau fiica lui Burebista, care va fi privit în ea, sau poate o femeie de rînd care legăna pruncii. S-a găsit şi foarte multă zgură de fier şi bronz, ceea ce poate să ne arate nu doar ceea ce ştim demult, că metalurgia dacilor era foarte dezvoltată că aici, la Buridava, în Munţii Vîlcei, să fi fost chiar un important centru metalurgic străvechi, ceea ce cu siguranţă o făcea şi mai vulnerabilă, mai rîvnită de cuceritori. Lustruitorul pentru vase, descoperit şi el în vara aceasta, reconfirmă vastul centru de olărie ce a putut să existe.

Lumea strămoşilor noştri, cunoscută şi necunoscută încă, ni se dezvăluie, iată, mereu şi mereu mai bogată şi mai demnă de studiat.

CICI IORDACHE-ADAM

Cartea de istorie

Din nou, despre Rovine

Cu promptitudinea-i ştiută, Editura Militară a marcat cea de a 600-a aniversare a înscăunării lui Mircea cel Mare prin tipărirea volumului **Bătălia de la Rovine (17 mai 1395)**, datorat lui Nicolae Stoicescu. Autorul nu mai are nevoie de a fi prezentat. Am făcut-o, de altminteri, de curînd în cadrul acestei rubrici şi nu mi se pare necesar să revin asupra calităţilor de informaţie şi analiză ale bine cunoscutului medievist.

Cartea recent apărută este un foarte necesar — şi deci util — bilanţ al cercetărilor şi discuţiilor privind împrejurările în care s-a desfăşurat celebra bătălie dintre cele două oşti conduse de Mircea şi Baiazid. Nicolae Stoicescu prezintă argumentele de bază în favoarea datării — asupra căreia au existat controverse între istorici — înscrise în însuşi titlul cărţii — 17 mai 1395 — şi subliniază categorica victorie obţinută de domnul român. O demonstraţie clară şi precisă care, zic eu, nu mai lasă loc îndoielii nici în privinţa datei, nici a deznodămîntului acestei bătălii de însemnătate capitală în istoria poporului român, bătălie care, prin implicaţiile şi consecinţele ei a cîpătat o semnificaţie europeană.

Cartea a fost salutată cu entuziasm de Dan Zamfirescu în „Luceafărul" (27 septembrie) şi elogiile aduse de el vor fi împărtăşite de oricine o va citi Bătălia de la Rovine, cu tot ceea ce a însemnat ea pentru dezvoltarea liberă a poporului român îşi capătă acum locul cuvenit în glorioasa epopee a luptei pentru independenţă. Fiind vorba de un moment de excepţională însemnătate al istoriei româneşti, ne îngăduim să atragem atenţia asupra unei mărunte scăpări ce ar putea semăna confuzie între cititori, mai ales pentru cei care nu sînt istorici. Una din dovezile capitale pentru victoria lui Mircea este textul lui Philippe de Mézières, semnalat de Nicolae Iorga în anul 1892 şi invocat recent de Dan Zamfirescu, text din care reiese că Baiazid a fost înfrînt de voievodul român. Absenţa unor bucluceşe virgule poate modifica însă înţelesul. Preluat aidoma din „Luceafărul", unde a fost reprodus şi tradus de Dan Zamfirescu, textul apare în carte astfel : „De asemenea **şi fiul lui Baiazid** (s.n.) — au trecut cam trei ani de atunci — a avut o altă bătălie contra românilor, în care a fost înfrînt cu desăvîrşire..." (oprim aici citatul, vezi p. 47). S-ar înţelege că în fruntea oastei otomane s-a aflat „fiul lui Baiazid", or ştim că forţele turceşti au fost conduse de sultanul însuşi. În realitate, în rîndurile care preced textul citat, Philippe de Mézières scrie despre sultanul Murad, tatăl lui Baiazid, şi apoi continuă, arătînd că fiul său, Baiazid, a întreprins campania împotriva Ţării Româneşti şi a fost bătut de Mircea. „De asemenea, şi fiul lui, Baiazid, — au trecut cam trei ani de-atunci — a avut o altă bătălie...". Rostul virgulelor aici este esenţial pentru că astfel cititorul nu va mai înţelege afirmaţia de la p. 39 „Era prima oară cînd un sultan păşea pe pămîntul românesc !", ceea ce este întru totul adevărat.

Expuşi noi înşine de atîtea ori erorii (din vina noastră sau a tiparului), am atras atenţia asupra acestei scăpări, pentru a evita o confuzie lesne de făcut şi... pentru a concura spiritualele şi instructivele „Găuri negre în galaxia Gutenberg", observate cu lăudabilă acuitate în „Astra" de George Pruteanu.

Altfel, cartea lui Nicolae Stoicescu rămîne, cum am afirmat mai sus, o valoroasă contribuţie în medievistica noastră.

Să ne reamintim

Am văzut abia acum cartea profesorului Henri Bernard, **Panorama d'une défaite. Batailles de Belgique — Dunkerque, 10 mai — 4 iunie 1940**, Gembloux, Duculot, 1984. Autorul este un adevărat Nestor al istoriografiei militare belgiene. Cititorii români au putut aprecia articolul său consacrat ţării noastre în **Encyclopédie de la Guerre, 1939—1945** (Casterman, 1977) în care este relevată „însemnătatea capitală" a Actului revoluţionar de la 23 August 1944.

Lucrarea profesorului Henri Bernard este o investigaţie exemplară a unui dramatic episod din istoria celui de al doilea război mondial. Autorul îşi desfăşoară ancheta lucid, obiectiv, informat, minuind cu siguranţă o abundenţă de surse de variată provenienţă. Judecata sa este pe cît de nepărtinitoare, pe atît de aspră pentru toţi cei ce poartă responsabilitate, pentru rapiditatea cu care forţele agresoare ale Werhmachtului au zdrobit rezistenţa trupelor franceze, engleze şi belgiene. Subliniind gravele responsabilităţi ale guvernelor de la Paris şi Londra pentru înfringerea din mai-iunie 1940, el judecă, de asemenea, cu aceeaşi severitate conduita factorilor de decizie ai ţării sale, „Credem, de asemeni — scrie el — că prin incalificabila agresiune din 10 mai (1940 a Germaniei hitleriste, n.n.), Belgia face figură de „miel". Dar mai eram noi, 18 zile mai tîrziu, un miel fără pată ?". O carte care demonstrează convingător că fără erorile şi şovăielile de cealaltă parte a frontului, desfăşurarea operaţiunilor armatei hitleriste ar fi fost cu totul diferită.

FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Un poem pentru patrie

Numindu-te

Ești, pentru mine și-n mine
Cum pentru călător luna clară
Ostenit cînd de oriunde revine
la sînul tău, țară

De oriunde revin ești acasă
Cu mormintele, părinții și fiii
În pîinea împărțirii pe masă,
în scrîntura-nflorată a ii

În adîncul inimii bune,
în cartea de grîu din stei,
în privirea ce pare a spune
„dragul meu", „dragii mei"

Numindu-te, iară și iar,
cum valul din val, mai departe —
Spirit al meu, tutelar
Patrie sînt. Fără moarte.

EUGEN EVU ■

Premiere

PĂDUREA SPÎNZURAȚILOR de Liviu Rebreanu pe scena Teatrului Nottara din București, într-o versiune scenică de Ion Brad și Dan Micu.

Dana Dogaru și Victor Rebengiuc, doi actori îndrăgiți de public, în filmul lui Tudor Mărăscu INCREDEREA.

Pentru piesa românească de azi

Originalitatea artei scenice, individualitatea unei instituții artistice sînt date de legătura cu prezentul, de modul în care actorii și regizorii dau, prin spectacolele lor, un răspuns direct, emoționant, cald, adevărat celor mai arzătoare întrebări ale publicului, ajutîndu-l să se cunoască și să se înțeleagă mai bine.

În teatrul dramatic acest lucru se realizează mai cu seamă prin piesele contemporane, prin modul în care sînt creați de către interpreți eroii pe care-i recunoaștem apropiați de noi, eroii ce poartă în ei frămîntările noastre și dau chip interogațiilor și neliniștilor noastre.

Lucrările autorilor de azi sînt jucate pe toate scenele țării și puține sînt teatrele care să nu aibe la activul lor lansarea unui dramaturg, o premieră absolută sau un spectacol care să nu fi pus în lumină mai bine, mai convingător, mai sugestiv decît în altă parte o idee sau un gînd dintr-un text original. Putem vorbi, fără exagerare, de existența în rîndul colectivelor noastre teatrale a unor programe estetice serioase în care piesa contemporană românească stă la loc de frunte. La unele descoperim un număr mare de premiere absolute, la altele legături strînse cu un dramaturg, sau o adevărată luptă pentru lansarea unor nume noi. Uneori dominanta este comică, alteori are cîștig de cauză dezbaterea etică. Sînt teatre unde drama istorică stă la loc de cinste, în timp ce la altele accentul cade pe viziuni regizorale de autentică îndrăzneală, pe reinterpretări ale unor piese jucate deja într-o altă formulă, generînd o creatoare și generoasă competiție.

Analiza aportului fiecărula dintre colectivele noastre teatrale la valorificarea dramaturgiei contemporane originale, după cum și tot ceea ce a dat jucarea acestei dramaturgii actorilor și regizorilor, maturizarea lor artistică, desăvîrșirea mijloacelor de expresie rezultate din întîlnirea cu eroii contemporani ar putea constitui subiectul unui studiu pasionant. O asemenea hartă teatrală ne-ar da prilejul să ne cunoaștem mai bine artiștii, să înțelegem mai exact ce înseamnă teatrul în formarea unei opțici asupra lumii, care este aportul său în existența colectivității.

Dezbaterile legate de teatrul politic sînt multiple, pozițiile divergente pornind de la sfera problemelor dezbătute și de la mijloacele de expresie. De la un concept larg, „fără granițe", ce include în teatrul politic probleme de natură etică, socială, psihologică pînă la unul sever și îngust ce admite numai cele legate de putere și exercitarea ei, se întrepătrund, se întretaie, se afirmă și se neagă cele mai diverse opinii.

Pe scenele noastre ni se propune un concept definit și prin elasticitate și prin rigoare; un teatru politic românesc materializat prin eroi și probleme de mare stringență, de cea mai tulburătoare actualitate. Un teatru politic în care descoperim omul contemporan preocupat de perfecționarea sa etică și ideologică, de îmbunătățirea relațiilor sociale și interumane de la noi din țară și din lume, de cele mai bune căi pentru construirea unei societăți socialiste și de marile probleme ale universului nostru, de necesitatea de a-l apăra cu orice preț de război, de fascism, de dezumanizare.

Aș releva acel repertoriu în care și-au găsit loc piesele și eroii cu semnificații de mare generalitate, cu posibilitatea stabilirii legăturilor cu întreaga existență, chiar și atunci cînd cazul părea particular, eroii și pro-

(Continuare în pagina 11)

ILEANA BERLOGEA ■

Scriitorul — conștiința a vremii sale

DUMITRU SOLOMON:

„Un scriitor care n-are nici un ideal moral e un scriitor sărac"

— Dumitru Solomon, haideți să compunem împreună o „schiță dramatică", așa cum ați compus ațîtea altele singur. Intrați în jocul creației în doi?

— Creația în doi, cum o numiți, nu este chiar un joc. Ca scriitor ce sînteți, știți bine că nu creăm singuri, că acela care citește, ascultă sau privește participă la creație. Cititorul sau spectatorul care spune „îmi place" n-a făcut doar un act de contemplare. El și-a construit o imagine a lui în raport cu imaginea receptată. Acela care spune „nu-mi place" este și el un creator, fiindcă, propune — în replică — o altă imagine. Cînd scriem, îl avem în față, vrem sau nu, pe acest co-autor care, din fericire sau din nefericire, nu este unul singur. Creăm în doi și pentru motivul că avem, în urmă, tărăși vrem sau nu, pe acela care a creat înaintea noastră și care, iertați-mă pentru repetiție, din fericire sau din nefericire, nu este nici el unul singur. Nici un creator nu s-a ivit din neant. În sfîrșit, formula creației în doi nu mă intrigă, avînd antecedente bio (și chiar biblio) grafice. Iată, însă, că răspund prea mult și prea ocolit unei simple provocări la joc.

— Chiar vroiam să vă-ntrerup.

— Bine. Să vedem despre ce joc e vorba.

— Să ne-nchipuim că fiecare dintre noi „minulește" cîte un personaj.

— De acord. După cum v-am spus, jocul nu mi-e necunoscut.

— Personajul pe care-l contrez eu ar intra în camera unui erou înconjurat de cărți, cărți, cărți care conțin vorbe, vorbe, vorbe. Eroul pe care-l creionați dumneavoastră e un bărbat curtenitor și cu farmec, scînteietor în replici. Și-ar spune, firește, mai întîi bună ziua. Apoi, eroul meu l-ar aborda direct pe celălalt și l-ar grăsui cam așa: „Opera dumneavoastră, stimate dramaturg, a crescut, ca să zic așa, în cercuri concentrice. La început ați fost interesat de problemele care se nasc într-o familie: de relațiile dintre soți, de relațiile părinți-copii, sau de cele dintre copii... Din ce motive ați procedat așa? A trebuit să creșteți mai întîi în experiență pentru a aborda altceva? Era un exercițiu la care foloseați material din realitatea imediată?" Oare ce-ar răspunde personajul dumneavoastră?

— N-a fost atît un exercițiu de raportare la o anumită realitate, cît un exercițiu stilistic. După o lungă și grea plictiseală pe care mi-o producea fiecăreaia anostă din multe piese ce se scriau și se jucau în epocă (mă aflam la începutul anilor șaizeci și mă ocupam, printre altele, de cronică teatrală), m-am gîndit să experimentez concentrarea dramatică. Se poate spune în cincisprezece minute cît în o sută optzeci? O idee dramatică are nevoie de mai mult de cîteva pagini spre a se exprima? Pentru asta se cereau personaje și relații simple. Nu erau experiențe de viață, repet, ci experiențe stilistice. Și azi, după ce am scos cîteva piese „lungi", am aceeași oroare de diluție, de pălăvrăgeală, de încontinență verbală. Cel puțin în teatru...

— Dar, ar continua eroul meu, unele din situațiile din acele prime schițe dramatice frizau absurdul. A fost vorba numai de modă sau de altceva?

— Absurdul nu este neapărat o modă. Absurd există în viață și a existat dintotdeauna. Literatura ultimului secol nu a făcut decît să-l descopere și să-i dea expresivitate artistică. Și Cehov și Caragiale nu au nimic istoricește cu „moda" absurdului (și ea o realitate), dar piesele și schițele lor conțin o groază de argumente pentru contemporanii noștri care practică literatura absurdului.

— La un moment dat, ar ieși sămință de vorbă personajul curios căruia trebuje să-i dau viață, ați conturat un personaj ideal, un „model, un om al zilelor noastre care se dăruie pentru ceilalți uitînd de el însuși — e vorba de comunistul Alexandru din Convorbirile tovarășului Alexandru. La aproape 20 de ani de cînd am făcut cunoștință cu el nu mi se pare nici azi schematic, ci dimpotrivă, e tulburător. În ce măsură credeți că modelele literare influențează pe cei care le cunosc?

— Dacă vă referiți la personaje-model, și nu la opere-model, personajul care ar trebui, conform jocului acceptat, să astîmpere curiozitatea celuilalt, creat de dumneavoastră, George Arion, v-ar răspunde probabil în felul următor: în teatru, cel puțin în teatru, care este dialectică pură, incoruptibilă, un personaj-model nu poate ființa decît în replică. Am impresia, după cum mă priviți, că personajul meu s-a rostit confuz.

— Cam așa ceva.

— Încerc să-l explic.

— Vă rog.

— Modelul nu este (insist: în teatru, cel puțin) numai model **pentru** ceva, ci și model **împotriva** a ceva. Nu s-a inventat încă, și mă îndoiesc că se va inventa vreodată, teatrul-odă sau teatrul-ditiramb, adică un teatru care să prezinte pur și simplu personaje, căi și idei demne de-a fi imitate sau urmate. Teatrul e, cum îi zicea personajul meu personajului dumneavoastră, dialectică, iar dialectică înseamnă dialog, adică luptă, conflict, opoziție a contrariilor, dar și devenire, căutare și, la fel, rătăcire, revenire, descoperire, autodescoperire. Un personaj care tinde să devină model, dacă nu se revelează prin zbucium, prin suferință, prin chin, prin luptă, (cu alții și cu el însuși) este un personaj mort. În sensul în care Camil Petrescu vorbea de idei moarte. Aș evita, pe cît este posibil, acest atribut legat de ideea de personaj și l-aș transfera asupra ideii de acțiune. Un personaj de teatru nu poate fi, cred, o ființă desăvîrșită, o statuie, fie și prin aceea că el nu exprimă o realitate nemediată, ci o convenție (dacă ar fi numai faptul că personajul nu se înfățișează în mod direct spectatorului ci prin interpret). De aceea, la teatru, spectatorul e mai puțin înclinat să-și spună: aș vrea să semăn cu acest personaj, el, bunăoară: aș vrea să am puterea acestuia de a căuta adevărul, aș vrea să am tăria acestuia de a crede în convingerile

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

Tinerețea muzicii

Două coruri

A scrie, a picta sau a cînta într-o formație, iată cîteva preocupări obișnuite, actuale, ale oamenilor muncii din România socialistă. Sigur, toate acestea pot apărea azi banale, activitatea cultural-artistică, urmare a politicii partidului din acest domeniu, înscriindu-se în actul cotidian și puțini mai sînt aceia care se gîndesc, sau care-și mai aduc aminte cu cîtă trudă se înjgheba, doar în urmă cu cinci decenii (și ce înseamnă cinci decenii, oare, în istoria culturii ?) un grup vocal sau instrumental format din cetățeni cu stare modestă, îndrăgostiți de frumos, dar neavînd mijloace să profeseze sau să se bucure de binefacerile estetice. Din fericire, uriașa masă a artiștilor amatori care se afirmă neîncetat sub egida Festivalului Național „Cîntarea României" a anulat vicisitudinile trecutului. Așa cum este și cazul cu tinerii componenți ai Corului Liceului Pedagogic din București, Laureat de cinci ori — în cele cinci ediții — ale acestui Festival, care, cîntînd cu dăruire și pricepere, devin ei înșiși, alături de atîția alții, creatori ai unei noi ere în cultura națională românească.

Dintotdeauna, în țara noastră, școala normală și apoi liceul pedagogic au fost instituții care au ținut pe culmi stindardul artei corale. Urmașii lor, bucureșteni de astă dată, o fac azi doar **din pasiune**, întrucît din anul 1978 activitatea corală a devenit **voluntară** ! În structura unor asemenea unități de învățămînt, Și, cu toate preocupările multiple, care duc — inerent — la o acută criză de timp, 150 de tineri entuziaști liceeni își găsesc răgazul să se întîlnească duminica și să repete, ducînd astfel la o stacheță valorică nesperată interpretarea pieselor corale abordate, un repertoriu din care creația autohtonă ocupă cea mai mare parte, clasicismului păstrîndu-i-se respectul cuvenit, Ceaicovski, Regmart și atîția alții fiind bine cunoscuți de către coriști. Dirijorul și profesorul Jean Lupu, care a preluat bagheta de la stăruitorul și entuziastul Marin Pislaru (vi-l aduceți aminte ? defila întotdeauna, la marile manifestări, cu fetele sale cîntînd, mergînd și dirijînd !) conduce destinele corului Liceului Pedagogic timp de mai bine de un deceniu, pe drumuri îmbrăcați după moda secolului XX pezi dar greu accesibile. Ne referim, desigur, la concertele anuale prezentate la Ateneul Român — cel din acest an a fost o adevărată revelație — lăcaș simbol al muzicii românești spre care își înalță privirea, cu speranță, oricare formație muzicală amatoare sau profesionistă din țara noastră. Să notăm apoi alte manifestări, precum acelea organizate la Căminele de tineret, la Casele de Cultură ale Sindicatelor, turneele efectuate la Slatina, Rîmnicu Vîlcea, Craiova etc., la discul „Mîndru-i jocul românesc" gravat de Electrecord și elogiat de maestrul Alexandru Pașcanu, disc interpretat de aceste voci tinere, la emisiunile radiofonice cuprinzînd lucrări cîntate exuberant și măiestrit de același cor al Liceului Pedagogic din București, formație cotată azi la un plan artistic înalt în peisajul Cetății, exemplu care se constituie într-o pildă școlară pentru atîtea și atîtea colective similare de tineret.

Același neobosit Jean Lupu a creat în urmă cu 9 ani și corul „Cantata", care cuprinde absolvenți ai Liceului Pedagogic din Capitală. Într-adevăr, inimoșii activiști culturali ai sectorului 6, din București, au știut să canalizeze cu maximă îndemînare organizatorică, pasiunea pentru muzică a fostelor eleve, punîndu-le la dispoziție un nou cadru, propice, pentru desfășurarea activității corale. Și rezultatele nu au întîrziat să apară : trei titluri de Laureat în Festivalul Național Cîntarea României", concerte susținute la Dalles, la cluburile I.C.T.B., UREMOAS, Steaua, Ecran Club, Tehnic Club, apoi în afara hotarelor Bucureștiului, la Giurgiu, Slatina, Pitești, Brîncoveni etc., culminînd cu obținerea — chiar în cursul acestui an — a prestigiosului trofeu și premiul I „D.G. Kiriac", la concursul cu același nume. Discul „Cîntec drag", înregistrat recent, repertoriul abordat — în care majoritatea lucrărilor o constituie creațiile de o complexitate polifonică deosebită — ținuta interpretativă, ca și permanența activității artistice, iată cîteva elemente care au făcut ca formația „Cantata" să capete repede o, prețuire și fluxul cald al publicului, țelurl greu de atins dar cu atît mai prețioase o dată cucerite, piscuri rîvnite de oricare artist sau colectiv artistic.

Două coruri, două exemple de urmat, din atîtea sute și mii de ansambluri artistice de amatori, aflate pe vatra străbună a Mioriței !

CLAUDIU NEGULESCU ■

P.S. Dacă în reprezentarea operelor se întîlnesc astăzi, uneori, concepții regizorale cel puțin ciudate, de pildă Rigoletto fiind un proxenet, Violetta Valéri o prostituată, Tristan și Isolda doi tineri zvăpăiați, îmbrăcați după moda secolului XX etc., aceasta este treaba regizorilor și a publicului care acceptă sau nu metamorfozarea ținutei clasice a teatrului muzical dramatic. Cînd este vorba însă de „îmbogățirea" partiturii muzicale, criticii și muzicienii în genere au datoria să se pronunțe cu înverșunare împotriva acestei practici abuzive. Nu ne amintim ca în capodoperele marilor creatori cineva să aibă cutezanța de a interveni cu ceva **în plus** ; poate cu reorchestrarea lucrării (Mussorgski — Ravel), cu dublarea unor instrumente (la Beethoven de pildă) sau cu salto-uri necesare spectacolului și cîntăreților (cu o frecvență mai mare în stilul belcanto). În nici un caz cu adaosuri. Iată de ce m-a cuprins mirarea și o îngrijorare profundă cînd am citit în cronica din **Contemporanul**, intitulată „Lysistrata" și semnată de stimata noastră colegă Luminița Vartolomei, unul dintre cele mai avizate condeie, salutul și chiar entuziasmul în fața adăugirilor unor numere muzicale față de cele gîndite de minunatul compozitor Gherase Dendrino. Credeam că tocmai critica muzicală are datoria de a lupta pentru păstrarea neîntinată a creațiilor naționale. Greșesc oare ?

Desene pe asfalt

Pavelescu Naivu'

O siluetă fragilă, ca de balerin. Privire calmă, prietenoasă, ușor nedumerită. „Sînt Naivu', a zis, stupefiant, sînt Naivu' Pavelescu !" și am înțeles că am în față un pictor de o natură cumva specială, numit cîndva „de duminică" și devenit — nu se știe cum — „naiv". Formula îl convinge probabil numai pe amatorii de naivități. Dar nu despre insuficiența acestei etichete vorbim acum ci despre omul întîlnit absolut din întîmplare într-o zi ce avea să devină, pentru mine, mirabilă.

Fundcă Emil Pavelescu e, se poate spune, **o figură**. E simpatic, dar nu leșios-simpatic ci fermecător de-a dreptul, mucalit pînă la vicleniе (de nu e invers), bonom, surizător, stenic. Și-ar fi găsit un loc și sub „vopselile" Bătrînului Caragiale ca și ale Junelui Caragiale. Un Mitică scornitor de „machiaverlicuri" trecînd prin nopțile „Crailor" ? De ce nu...

Pavelescu-Naivu' locuiește pe undeva, în inima Bucureștilor vechi. Aproape de locul Stingerii lui Eminescu, pe strada Plantelor, aproape de casa, presupusă, a lui Eliade, pe strada Mîntuleasa, aproape de „monumentul de cultură" de-i zice tot Mîntuleasa și aproape... de casa mea.

Cîteva chilii-odăi, în fundul unei curți, la care ajungi escaladînd o scară de lemn, fioros de abruptă. O atmosferă, compusă parcă, de bazar volos. Devălmășie de mobile, unele extrem de rare, instrumente de pictură, multe picturi pe pereți (dar nu ale gazdei), scule ale traiului cotidian, în stare de funcționare (dar mai ales nu), fiare (de călcat), cutii cu muzică, gramofoane, paturi metalice (pachidermice), orologii, oglinzi, sfeșnicare ; toate compun universul în care se mișcă omul de-și spune naiv. Vocația lui, descoperită tîrziu, e pictura. Profesiunea ? Șofer pe o ambulanță a Salvării. E și un — de dată asta cu strășnicie naiv — constructor de automobile. Recent a întocmit unul, după luni de trudă, slujindu-se de tot ce i-a căzut în mînă : bujii, desigur poate și un volan dar și bigudiurile nevestii și jucăriile „rămase mici" ale copiilor, acum cît ușa. Plecarea în primă cursă s-a făcut cu fast, ca la raliul Monte Carlo însă după numai cîțiva kilometri parcurși, dihania de tinichea a sucombat, Naivu' întorcîndu-se acasă cam dezumflat și cam pe jos...

Dar nu despre asta vorbim (scriem), nu pentru asta îl iubim. Îl iubim pentru o candoare în totul adevărată ce transcende frumoasa-i trudă de pictor. Pavelescu a cunoscut succesul, a expus mult în țară și peste hotare, are admiratori celebri (Jacques Chirac, de-o pildă), face schimb de tablouri cu Corneliu Baba, apare în albume mirobolante. Are și el cîteva, nu pe toate, fiindcă editorii fastuoaselor albume americani, francuji ori niponi le fac pe ele atît de scumpe, neinventîndu-se, cel puțin pînă acum, dolari „naivi", încît bieții pictori trebuie să le capete milogindu-se.

Pavelescu e obsedat de București și îl zugrăvește icoanele noi și vechi documentîndu-se minuțios. Orașul e în pînzele lui mai plin de culoare decît va fi fost cîndva o cetate a soarelui și a florilor cu dimensii de arbori. Plin de copii, de vehicule ciudate și de... firme de prăvălii, multe, extrem de multe prăvălii în care parcă s-ar vinde veșnicia. Culorile sînt „imposibile", vreau să spun, greu de logodit. Dar numai la o primă ochire fiindcă repede înțelegi că artistul, cînd nu are legi convenabile, le inventează.

Omul trăiește trepidant, ajunge adesea cu ochi înroșiți în fața șevaletului după o noapte la Salvare, el a văzut multe, trăiește viața cu tot ce are ea bucurie și durere. Parcă pe aceasta din urmă o știe mai bine... Numai un om sensibil la suferința semenilor ar putea să-i convingă să-i privească pînzele ăpre a-și netezi cutele sufletului cu mașinăria de tot gingașă a surîsului. „Altfel e greu pe pămînt" pare a rosti, cu cuvintele lui Bacovia, dar cînd îl vezi, într-o pînză de-a lui pe un popă rubicond descinzînd în mijlocul enoriașilor pierîți de eviavii, călare pe.. schiuri, o dulce reverie te cuprinde...

Pavelescu Naivu' e un artist adevărat.

Și un om plin de nesofisticată poezie, „desuet" și tandru. Pictor de raiuri.

L-am cunoscut la gura toamnei și toamna, se știe, e cel mai bătrîn pictor naiv...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Valorile omeniei

Un film ambițios

O premieră oarecum întîrziată (după premiera absolută din vara anului 1985, la Gala filmului cu tematică pentru tineret) este acest al patrulea film al regizorului (de teatru) Tudor Mărăscu : **Încrederea**. Scenariul, semnat de Vladimir Alexe, ne propune o situație de apanajul literaturii polițiste, dar cu apăsate accente pe semnificațiile socio-morale ale întîmplărilor. Un tînăr muncitor, antrenat fără vole într-o industrie dubloasă de vopsit mașini, este acuzat de crimă. Încrederea procurorului anchetator elimină rînd pe rînd suspiciunile, coincidențele nefaste care legau persoana lui Andrei de locul și ora crimei, reducîndu-i vinovăția la proporțiile reale : participare la activitatea unei rețele specializate în furtul de mașini.

Dincolo de exigențele genului, Tudor Mărăscu are ambiții analitice. Fiecare partitură interpretativă se vrea a fi un caz de psihologie, iar relațiile dintre personaje se străduiesc să sară din convenția filmului doar de acțiune. Toma Hogea (tînărul actor în rolul lui Andrei) construiește o constîntă tensionată, zbătîndu-se între capcanele credulității și dorința, în fond legitimă, de a parveni pe scara socială. Timid, dezorientat, purtînd urmele unor prea timpurii traume sufletești, Andrei ia decizii rapide, în căutarea unui punct de sprijin. Falsitatea unor rude așa-zis cumsecade, iresponsabilitatea unor părinți prea ocupați cu propriile lor probleme de cuplu îl aduc în preajma Marianei, în rolul ei, Dana Dogaru reia, cu dăruire, turnura unor alte personaje de factură asemănătoare, cu patosul conținut pe care i-l știm de pe scenă. Puritatea navigînd cu dificultate printre compromisuri umilitoare este aici cheia unui personaj memorabil, adus pe peliculă printr-un, să-i zicem, flash-back eliptic, rememorînd numai personajul amintit, nu și pe cel care-și amintește.

Filmul lui Tudor Mărăscu are finețe psihologică. Tot ceea ce intră în cadru are un rost bine gîndit (uneori cam cu ostentație, cu prea mare cheltuială de rafinament într-o peliculă **oricum** de acțiune) : o dactilografă în doliu își părăsește mașina de scris, nemaisuportînd spectacolul iresponsabilității irresponsabile a rubedeniilor lui Andrei ; o mașină de salubritate stropește sfîrgiindcos strada pe o ploaie torențială etc. Actori mari — Victor Rebengiuc, în rolul șefului de rețea interlopă, realizează un admirabil glissando de la eleganța de dandy la curtenia unsuroasă a șefului de local prins cu mîța-n sac ; Ileana Predescu — aici o bovarică „fostă" și artistă — într-o secvență de mare actorie : Damian Crișmaru — un procuror meloman, sensibil și prezentabil ca un... actor de cinema — girează stacheta exigentă a filmului. **Încrederea** e un film care se ia în serios din toate punctele de vedere. Puțin prețios, el are totuși meritul de a ne feri de senzația lucrului „cusut cu ață albă". În alte roluri — Vasile Nițulescu, Paul Lavric, Anton Tauf ș.a. Imaginea filmului este semnată de Vivi Drăgan Vasile, iar muzica, de Dinu Petrescu.

TANIA RADU ■

A apărut

ALMANAHUL ENCICLOPEDIC „CONTEMPORANUL"

REALITATEA ILUSTRATĂ

Vara—toamna 1986

Din cuprins :

● **Documente recent descoperite despre pregătirea și realizarea actului de la 23 August 1944.** ● **Cărți rare și marile biblioteci ale lumii.** ● **Un ghid, de înaltă competență, al tratamentelor în stațiunile balneare din țara noastră.** ● **90 de ani de film, ilustrați prin 90 de personalități ale cinematografiei mondiale.** ● **Istoria autobiografică a unui simplu cetățean fost ultimul împărat al Chinei.** ● **Mexico '86... sau visul unei luni de vară...** ● **O antologie a amorului românesc.** ● **Dicționare esențiale, taine ale lumii artistice pentru prima oară date în vileag, teste psihologice, jocurile minții etc.**

CAP LIMPEDE

● **Synthesis**, buletin editat anual sub egida **Comitetului național de literatură comparată**, conține, în sumarul numărului 13 (1986), recent apărut, o inițiativă culturală de certă însemnătate, moment de referință în planul receptării literaturii universale, la noi, la ora actuală : publicarea comunicărilor prezentate, în luna mai 1984, la Facultatea de limbi și literaturi străine din București, în cadrul colocviului cu tema **Diderot 1784—1984**. Sînt reunite, astfel, alci, studii dedicate personalității enciclopedistului (Irina Bădescu, **Stenograma unui temperament**, Cezar Irimia, **Inventarul lumii**), ginditorului (Nina Ivanciu, **Diderot și paradoxul**, Victor-Dinu Vlădulescu, **„Visul lui d'Alambert" și epistema clasică**), prozatorului (Mihaela Anghelescu-Irimia, **Sterne — Diderot, naratorul fatalist**, Radu Toma, **Seducția povestitorului**, Mihaela Voicu, **Diderot sau despre dialog**, Vasile Zincenco, **„La religieuse"**) și dramaturgului (Mariana Petrișor, **Către o nouă estetică teatrală**), configurînd o dată mai mult pluralitatea și spiritul inconfundabil al autorului lui **Jacques fatalistul** ● Din același sumar, semnalăm articolele semnate de Mihai Rădulescu (**Etnologie și literatură în eseurile românești ale lui** Mircea Eliade), Tudor Ionescu (**Aspecte ale culorii în pictură și literatură**), precum și cronicile la volume de Ion Frunzetti, C. Noica, Petru Caraman, Felix Karlinger, I. C. Chițimia, Joseph Th. Leerssen, Manfred S. Fischer, Romulus Vulcănescu, Stan Velea, I. N. Lebedeva, Andrei Paleolog, ș.a., din secțiunea finală a volumului ● Presa noastră literară ar trebui să se grăbească în prezentarea almanahurilor estivale, cele de iarnă fiind aproape în pragul ușii. Din lista apariițiilor în domeniu, selectăm două, deocamdată : **Spectacol**, almanahul revistei **Tribuna** și **Almanahul copiilor/1987**, editat de Asociația scriitorilor din București ● O adevărată năvală de celebrități artistice captivează lectorul, indiferent de formația și gusturile sale, în paginile **Spectacol-ului**, de la vedete ale filmului și teatrului de acum cîteva decenii și pînă la grupurile de muzică rock de astăzi. O lăudabilă (și eficientă) operație de retipărire a unor texte publicate în caietele - program ale teatrelor naționale românești, întreprinsă de Valentin Silvestru, readuce în atenția noastră gînduri aparținînd lui T. Arghezi, P. Comarnescu, M. Ralea, Sean O'Casey, Gh. Ciprian, T. Mușatescu, M. Sorbul, S. Ciubotărașu, ca și lui T. Mazilu, prezent aici cu un text revelator din mai multe puncte de vedere. Despre Mazilu scrie Maria Vodă Căpușan, V. Silvestru oferă alte extrase din **Jurnalul unui critic** (1944—1984), iar Cornel Ungureanu semnează cîteva amintiri din viața teatrală timișoreană. Elvira Godeanu, Dina Cocea, Andrei Șerban, Mircea Veroiu, Leopoldina Bălănuță, M. Mălaimare, Ștefan Iordache, Mircea Diaconu, Ovidiu Iuliu Moldovan, sînt prezenți, într-un fel sau altul, alături de Gheorghe Harag, Alexa Mezincescu sau Dorel Vișan. Pe urmă, caruselul vedetelor devine de-a dreptul amețitor : Belmondo, Nastassia Kinski și Milos Forman, dar și Burton, Bardot, Deneuve, Hepburn și ABBA ; Jane Fonda se întîlnește cu Fellini, Truffaut cu Danielle Darrieux, Marlène Dietrich cu Michèle Morgan ; Marlon Brando se confesează, ca și Ursula Andress sau Claudia Cardinale ; Peter Brook scrie despre John Gielgud, Marlyn Monroé se plictisește la New-York, Polanski nu o poate uita pe Sharon, Maria Callas povestește de Onasis, iar Gică Petrescu despre Teatrul Tănase de odinioară. Rock-ul și jazz-ul beneficiază de o serie de fotografii și articole, care ne fac să ne gîndim cu nostalgie la „Electrecord" și, în fine, un top insolit, reprodus din revista „Classical Music", ne arată că, în materie de productivitate, Haydn ne oferă 340 de ore de muzică, Haendel — 303, Mozart 202, iar Ravel numai 19 (statistica numără 21 de mari compozitori). Despre mulțimea greșelilor tipografice nu vorbim, spre a lăsa surpriza intactă cititorului, recompensat, și așa, pe deplin ● Surprize plăcute și în **Almanahul copiilor**, atît pentru pionierii pasionați de S.F., cît și pentru adolescenții dornici să-și lipească un „Modern Talking" pe peretele de deasupra patului. Benzi desenate cu erol, zmei și

Două sînt, cred, datele esențiale ale ultimei proze semnate de **Constantin Stan** („VARA TÎRZIE — despre iubiri în vremuri de pace și război", roman, Editura Militară, 1985) : inteligența scrisului și profunzimea analizei.

Scriitor (totuși) prea puțin comentat, discutat, „fixat", vai, între anumite tipare — în favoarea sau defavoarea altora mai bătăioși pe piața literară, mai „ciclici" ca să spunem așa și asupra cărora critica din ultimul timp se apleacă desăvîrșit-favorabil — Constantin Stan, prozator tînăr, vine **greu**, marcînd tabloul literaturii de azi cu o tușă distinctă.

Chiar și nefiind întru totul de acord cu construcția romanului în cauză (mă refer la partea a doua a volumului, intitulată stupefiant „Dezafectare naturală" !?), această VARĂ TÎRZIE se dovedește a fi o inedită radiografie a zilei noastre de astăzi, ruptă intenționat în cioburi (război, speranță, atrocități săvîrșite de autoritățile maghiare în Transilvania anilor '940, dragoste și comunicate de front ; trimiteri savante, deși reținute, la acte oficiale ale vremii ; politică și disperare, speranță și încredere — toate între două benzi de magnetofon derulîndu-se, ca zice, invers — pentru a o recompune apoi în strictă contemporaneitate superb-umană și diabolic-atomică în același timp. O carte — să-i spunem amară ?! — în orice caz **lucidă**, despre condiția noastră de a fi, zi de zi.

În permanență ironic, caustic — și la fel de permanent nostalgic — Constantin Stan pornește (zice-se !) de la tulburătoarea autenticitate a unor scrisori, trimise de către un veteran de război, și găsite într-un pod. Este doar un pretext acesta, precum și actele oficiale la care ne-am referit mai sus, sau personajele recentei noastre istorii contemporane — la care ultima generație nu a avut încă acces — un pretext, așadar, pentru a **construi** o poveste de dragoste (chestie inedită, nu-i așa ?), în care personajul feminin, o numesc pe CORNELIA, reprezintă cheia.

Este această Cornelie unul dintre cele mai stranii și, în același timp, tulburătoare personaje ale prozei noastre din ultimii ani (și, poate, o relație cu Suzy, un personaj din ultima mare carte a lui Marin Preda, se impune). Constantin Stan nu scrie o proză feministă, dimpotrivă, **dură** ! Războiul, așadar moartea ; viitorul, așadar speranța ; prostia umană, așadar violența — toate acestea se reflectă în acest personaj realizat impecabil (pînă la mister), în această fată a zilelor noastre, Cornelia : firească pînă la pragul de a deveni crudă, teribil de vulnerabilă în intimitatea ei cuceritoare, judecătoare și martoră în același timp.

Personajul-autor se mișcă — alături de Cornelia — într-un mediu, **o lume** aș zice, spectaculoase : o echipă a radioteleviziunii aflată pe teren, „Filmează, filmează, filmează ! Colosal ! Ciné-vérité : Viața, Sănducule, viața !" — exclamă cineva la un moment dat. Spectaculosul însă, în paginile acestei cărți, nu ține de imaginile video ci, dimpotrivă, de un aspru rechizitoriu aflat printre rînduri, de o conștiință de fel împăcată cu ceea ce s-a întîmplat și ceea ce se întîmplă : de **pofta** naratorului modern, care se numește Constantin Stan, în a descrie cu o implicat-detașare conditia umană actuală. Pînă în cele mai anodine ipostaze sau — și mai ales — pînă la sublimul ei cotidian. Fără uitare. Fără pudică fandoseală. Fără cruțare. Dar cu speranță și încredere în om și ziua de mîine.

HORIA PATRAȘCU ■

Narațiunea modernă

De la meșteșug la artă

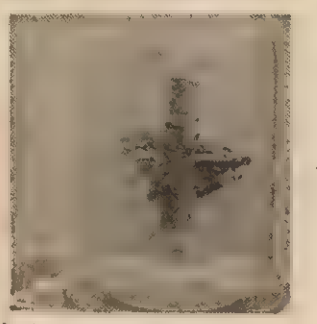

Ai putea crede că totul se află sub imperiul hazardului și la naștere după capriciile materiei topite care încremenește într-un fel sau altul atunci cînd trece în sfere solidă, fără nici o legătură cu voința artistului. Dar nimic nu e întîmplător în universul plin de candoare și fragilitate creat de Marian Plesa. Recenta sa expoziție de desen și sticlărie deschisă la Sibiu demonstrează primatul gîndului asupra executiei. Mai întîi, artistul își transpune pe cartoane obsesiile pentru ca apoi să le confirme existența în carnea gingașă a sticlei. Apar astfel făpturi insolite, o vegetație cum n-a fost niciodată în realitate sau minerale care n-ar putea fi recunoscute de nici un geolog. Uneori, Marian Plesa se gîndește să le ocrotească, să le ofere protecția unor clopote tot de sticlă, sub care dobîndesc o viață și mai misterioasă. Desigur, sînt unii care privesc cu scepticism o astfel de artă. Dar cel care își asumă riscul de a sporii corola de minuni a lumii cu emblemele emoționante ale unei lumi numai de el știută merită din plin toată prețuirea noastră. Marian Plesa se așază în acel punct în care meșteșugul se ridică în artă.

GEORGE ARION ■

Pentru piesa românească de azi

(Urmare din pagina 9))

bleme cu valori simbolice, potențate de structuri literar-dramatice noi, îndrăznețe, de filiațiuni și asocieri cu marile experiențe ale omenirii.

Afirmam anterior că în dezbaterile legate de teatrul politic un loc important îl ocupă și cele cu referiri directe la mijloacele de expresie, la procedeele literar-dramatice, bună parte dintre comentatori insistînd asupra renunțării la adevărul psihologic în teatrul politic, la înlocuirea acestuia cu forme directe, ostentative de semnificare a sensurilor. Implicarea publicului în teatrul politic nu mai este de natură afectivă, ci intelectual-senzorială, spectacolul obligîndu-l să gîndească, să ia atitudine.

Conceptul de teatru politic contemporan românesc propus astfel este amplu, cu o paletă largă de probleme, dar riguros prin cîteva dimensiuni devenite aproape un „obligo" dintre care aș aminti în primul rînd legarea categorică a destinului individual de cel colectiv, a celui național de cel al lumii iar în al doilea, politicul văzut ca o forță mobilizatoare, ca o răspundere a omului matur, ca un mijloc de autodepășire, **participarea la rezolvarea marilor probleme politice dînd valoare umanului** pe toate planurile.

Aceste considerații mi-au fost prilejuite de o dezbatere în legătură cu destinul piesei românești contemporane, organizată la Teatrul Mic, teatru unde au fost prezentate și au devenit veritabile evenimente artistice montări cu: **Evul mediu întîmplător** și **Amurgul burghez** de Romulus Guga, **Mirilaia** de Paul Cornel Chitic, **Cerul instelat deasupra noastră** de Ecaterina Oproiu, **Ana-Lia** de Dina Cocea, **Un pahar cu sifon** de Paul Everac, **Politica, Trestia gînditoare** și **Aventura unei arhive** de Theodor Mănescu, **Niște țărani** de Dinu Săraru, **Ca frunza dudului...** de D.R. Popescu, **Șoareci de apă** de Mihai Rădulescu și **Nu pot să dorm** de Ion Brad.

Spectacolele realizate cu piesele românești sînt exemple convingătoare ale dimensiunilor universale ale teatrului nostru, ale modului în care oamenii de teatru din țara noastră înțeleg să dezbată astăzi problema omului și a luptei pentru libertate, ale modului în care aceste preocupări majore se pot transforma în imagine artistică emoționantă, în imagine concret-senzorială proprie artei scenice. O artă efemeră, dar știut de minunată, capabilă să adune seară de seară la un loc, în același gînd și aceeași sufiare mii și mii de oameni, ce se simt dintr-o dată legați unii de alții, membrii ai aceleiași umanități chemate să-și apere cuceririle spirituale și culturale.

CAP LIMPEDE

un foarte util dicționar de personaje celebre (de la A la K, partea a doua urmează, probabil, în almanahul viitor !), dar și sport, umor și ceva OZN-istică ; poezii de Marin Sorescu, Constanța Buzea, Mihai Beniuc, Mircea Dinescu, Grete Tartler ș.a., aventuri hazlii, dar și curiozități ale naturii, dar și un instructiv îndemn adresat de V. Silvestru **(Citiți-l pe Caragiale)** ; o cinematecă pentru copii, dar și informații din mitologie, zoologie, botanică, istorie. În sfîrșit, pentru a găsi, totuși, un nod în papură (ceea ce este, uneori, amuzant, nu-i așa ?), să semnalăm și testul cu tema : „Cunoașteți originile denumirilor ?" unde „sînt înșirate 12 denumiri comune, fiecare avînd la origine numele unei personalități care s-a ilustrat într-un anumit domeniu". Una din acestea este „vespasiană", termen neexplicat, dar care, ca răspuns are „Vespasian, împărat roman". E drept, fie și numai instaurarea vespasienelor și tot ar fi fost un motiv de a binemerita de la posteritate. Dar numai atît să fi însemnat existența bietului împărat roman ? ● O nouă apariție în **seria Caietelor-program** editate de Teatrul Național **din București: Mircea Iorgulescu** despre teatrul lui Liviu Rebreanu, un portret — Ileana Iordache, realizat de Ovidiu Constantinescu, o convorbire cu Simona Bondoc, Florin Manolescu despre teatrul Ecaterinei Oproiu, **Teatrul Național în Iugoslavia**, de Natalia Stancu, considerații teoretice despre creația regizorală și fidelitatea față de textul dramatic, aparținînd lui Silvian Iosifescu, Ion Henter despre Victor Ion Popa, Tia Șerbăneseu despre nu demult-apărutul volum I din scrierile cehoviene, **Însemnări despre dramaturgia canadiană** (Margareta Bărbuță) și **Festivalul internațional de teatru de la Veneția** (N. Al. Toscani), cronici la volume de D.R. Popescu, Ileana Berlogea, Mircea Diaconu, Horia Deleanu, Mihai Măniuțiu, Mihai Neagu Basarab, semnate de Nicolae Manolescu, Natalia Stancu, Dana Dumitriu, C. Paraschivescu, Marian Popescu, ș.a. Un interviu acordat revistei **Theater heute** de către Heiner Müller, și o prezentare a **Teatrului național britanic**, realizată de Judith Cook încheie sumarul unui număr pregnant, în linia consecvent-valorică a publicației. **(Tania Radu)**

Cronica literară

de Romul Munteanu

Spiritul proteic

De multă vreme Marcel Gafton a transformat poezia într-un muzeu de limbaje. Faptul în sine nu este nici unic în lume și nici reprobabil. În anumite etape istorice, cînd enunțurile literare sînt amenințate de diferite moduri de stereotipizare, apar marile sau micile revoluții în planul limbii literare. V. Hugo declara că pune cuvintelor bonete roșii acreditînd astfel în creația artistică (lexic) limbajul familiar, respins de clasici. Mallarmé, I. Barbu, G. Benn și o mare parte dintre scriitorii suprarealiști dislocă sintaxa, fac apel la asociațiile libere de cuvinte; poezia generativă rupe cuvintele și le combină în sensuri noi sau le estompează orice înțelesuri evidente.

Uneori revoluțiile lexicale sau sintactice au schimbat fața poeziei. Cred însă că sînt tot atît de frecvente cazurile cînd asemenea tentative au împins literatura într-o stare de criză încît continuatorii au fost nevoiți să renunțe la asemenea experimente și să restaureze limbajul poetic prin alte registre de expresie. Experiențele făcute de Jarry și E. Ionescu asupra cuvîntului sînt unicate.

Raportat la asemenea experimente, Marcel Gafton se definește, ca un spirit ce acceptă programatic anumite contradicții esențiale în planul creației sale poetice. [1]) Pe de o parte, autorul celor **șaizeci poeme** cultivă o scriitură literară plină de rigori clasice, asumîndu-și rolul unui restaurator de limbaje într-o vreme cînd acestea sînt amenințate de o evidentă stricăciune. Pe de altă parte, el își dinamitează textele din interior, amestecă programatic stilurile, sfîșie cu voluptate sintaxa, restaurează lexicul la modul muzeal-exponențial, încît poezia este scoasă din timp ca un produs șocant doar prin **extravaganță-moderată**. Fiindcă orice s-ar spune, Marcel Gafton este un **spirit clasicizant-conservator**, sedus de unele trucuri din vechea **poezie de avangardă**, bricolate după gusturile sale extrem de amestecate.

Nu încape îndoială că autorul celor **șaizeci poeme** este un spirit proteic. Arta sa este din această cauză **cameleonică** și se lasă așezată în tipare atît de diferite încît unele poeme ar putea purta semnătura unui Marcel Gafton de altădată. Între **poezie** și **antipoezie** spațiul de aventură lirică a poetului pare nelimitat. Cînd scriitorul se arată dispus să-i ofere cititorului un fior de poezie **à la belle époque**, enunțul său devine „dulce", susurat la modul liric: „Miere de albine / miere de țînțari, / unde ești cu tine / tot cu miere ari." **(Săptămînă-n oreion)**. Dulceața vorbirii practicată de Marcel Gafton este de scurtă durată. În felul acesta cititorul este pus mereu la încercare, fiindcă accesele de lirism din poeziile scriitorului se înăspresc subit pe plan lexical și capătă accente parodice. Un clișeu minulescian, de pildă, este supus altor metamorfoze-stereotipe, distorsionate de autor pentru a deturna debutul sentimental al poeziei. „Iubire-papagal bătrîn / cu suliman sonor la sîn / lumina lunecată-n scăpăt / începe ziua de la capăt / umblări furișe în tîrlice / noi păcălici / noi păcălice" **(Muzică ușoară)**.

Cele mai multe poeme scrise de Marcel Gafton nu au o structură unitară. Versul alb înscris într-un anume timp al enunțării vag epicizate este urmat de secvențe de distihuri rimate, după care pot să apară strofe lungi concepute după tiparele unor bocete și descîntece populare. Poemele sînt niște montaje lirice, scrise în registre literare și tonalități afective eterogene. Poemele de acest gen mimează delirul poetic „organizat", deschis spre aglutinarea unor stări sufletești variate, înscrise într-o devenire polivalentă a eului evocator sau sugrumat de strigătul-amintire, orchestrat în spiritul poeziei populare: „...mamă, mamă / iubita mea veche / cercel de scamă / te port la ureche / răsfăț cuprins / și fără dare / cu dinadins" **(non possumus)**.

Invenția lexicală a lui Marcel Gafton este adeseori remarcabilă, iar asocierea între concepte deține o evidentă funcție de surpriză. Poetul realizează o adevărată acrobație în spațiul limbajului. Delirul verbal este ludic. El are frecvent doar o funcție încantatorie defulatoare. Sensurile globale se reduc masiv, rămînînd accesibile la nivelul sintagmelor mici. „Apa, năstrapa / mă sapă cu sapa / spornic amăgește / pasărea în pește, / în leagăne fură / dorul copt pe gură" **(non possumus)**.

Virtuozitatea verbală a scriitorului seamănă însă în numeroase cazuri cu o soluție suprasaturată, adusă în stare să producă efecte contrare celor urmărite. În aceste ipostaze, ostentația de culoare, grefată pe cuvinte invitînte într-un imens malaxor, aduce aminte de bîldele strident smălțuite de la mahala sau de păsările exotice cu un penaj foarte strident. Marcel Gafton nu se privează nici de plăcerea exceselor de retorică bizantină, nici de efectele puerile obținute prin procedee extrem de facile. Peste „murdăricordie", poetul **logofag** pulverizează prafuri de sticle colorate, fiindcă, oricît ar părea de paradoxal, Marcel Gafton nu face economie de mijloace de stil și atmosferă, apte să întrețină „lacrimofagia".

Pînă și „etnicismul" discret practicat de poet este desenat uneori în formule stereotipe **(bunicii vechi, trecuți în cănt și bilde)** sau grefat pe un intertext devenit caduc prin exces de întrebuințare **(codrul bunicimii codru / ce te legeni codrule)**.

Cînd culoarea locală este orchestrată liric, lăuta de periferie este gata să dea singură în lacrimi. **Pămîntul părintesc** devine astfel relevant printr-un mic act de ritual domestic: „Chiar așa! umplu borș cu tărîțe de grîu / în chiup nesmălțuit / și copăcesc umplerea cu frunză de vișin". Și cum Hesiod era solemn doar în relatarea muncilor cîmpului, Marcel Gafton se desfășoară homeric în descrierea unor rețete culinare din spațiul carpato-dunărean: „Sărmăluțe înfașă în scutecul foii de viță / ori de varză murată, / le culcă-n oală de pămînt nesmălțuită — / foc, șoptitor dedesubtul unei cărămijoare cît mușchea palmei" **(pămînt părintesc)**.

Ospățul cuvintelor oferit de Marcel Gafton l-a împins spre soluții paradoxale pe care dorește să le acrediteze estetic. Opusă „desmățului lexical" rămîne repetarea unor cuvinte-chele, transformate în modulații tematice cu efecte stilistice. Enunțuri ca: **port în inimă o inimă veterană, lacrimă soarbe din linguri / sorbirea din linguri, ei ascultă-n ascultare de rugă, singele singur. Singele singur / izvor singur în cîmpie singură, de urît îi ține urîtul, unic ochi de ochilă, se degradă un chip chipos** etc. etc. pun în lumină acte abuzive de prețiozitate verbală, desprinse cu discreție din arsenalul poetic manierist minor, fabricat și de N. Stănescu. Formele infinitivale lungi (zbuciumare, alergare, zburare), substantivizate, substantivele aduse în registrul feminin (cuțită, buzunară, ocheană etc.) fac parte din **vorbirea ohtălosare** a scriitorului ce se copilărește cu o facilitate stridentă. Dar cum condimentarea textului i se pare lui Marcel Gafton mereu precară, verbalizarea ludică sporită duce doar la efecte hilare: „Te bucură, bucurană, te, / rana buricului trecu în altă rană / cît vezi cu ochii numai răni, / te bucură, bucurană, te!" **(Stări)**.

Ospățul cuvintelor conceput de Marcel Gafton decade adeseori din lipsă de măsură și gust. În spațiul de întîlnire între spiritul său clasic-conservator și tentațiile teribiliste de avangardă, poetul s-a adus pe sine ca artist drept jertfă în muzeul cuvintelor.

[1]) M. Gafton, **Șaizeci poeme**, „Cartea Românească", 1986.

Două fotoreportaje de ELENA GHERA

O comună în ritm de oraș

Doi țărani la primărie

Revanșa istoriei

De la uliță la bulevard, schimbarea nu ține doar de vocabular

Într-un timp istoric relativ scurt pe harta economică a comunei au apărut noi și importante edificii social-culturale. S-au construit 500 de apartamente din anul 1947 pînă azi. S-a dat în folosință un spital modern cu 160 de locuri. O filatură modernă unde lucrează 800 lucrătoare. Un magazin universal impunător. O casă de cultură cu 400 locuri. Maria Avătămăniței are 40 de ani. Este președinta unității agricole. Terenurile sînt întinse pe 30 km. În unitate sînt 6 ingineri și 8 tehnicieni care conduc, îndrumă și organizează cu pricepere 780 de brațe de muncă. Oamenii sînt hărnicitori la lucru pentru că sînt plătiți bine. În satul Poiana au rămas acasă mulți tineri. Ei vor fi calificați în meserii pentru secțiile anexe. Conducătorii de formații de lucru : Constantin Axinte, Maria Pișnei, Ion Butnaru, Virgil Pricop, Elena Sădăgurschi știu să lucreze bine cu oamenii, iar cînd a fost cazul — și a fost — și-au luat ei înșiși parte de porumb și sfeclă pentru prășit în acord global. Puterea exemplului personal nu este de neglijat. În cîțiva ani agricoli buni s-au realizat în medie pe ha producții de 33 000 kg la sfeclă de zahăr sau 17 000 kg de cartofi. Întrebăm care este zestrea comunei și aflăm că : gospodarii mai dețin 2 820 bovine, 1 600 porcine, 8 280 ovine, 30 000 de păsări, 700 familii de albine. În anul 1985, spre exemplu, s-au predat prin sistemul de achiziții și contractări de la gospodăriile populației 350 capete bovine, 780 hl lapte, 190 tone de legume și fructe, iar planul la plantele aromatice și medicinale a fost depășit în procent de 217 la sută.

Vasile Trocin, primarul comunei, provine dintr-o familie cu 8 frați, din care 4 au rămas în comuna Flăminzi. El ne spune că zestrea obștei se ridică, exprimată valoric, la peste 192,4 milioane de lei anual. Nivelul desfacerilor cu amănuntul în cooperația de consum este 6,1 milioane lei, iar al desfacerilor mărfurilor către populație depășește 47,1 milioane lei într-un singur an. În comună sînt 70 de autoturisme. Ni se mai spune că investițiile de 250 milioane lei au fost gospodărite cu chibzuință. Primarul împreună cu Aurel Budacă, secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, ne însoțesc la Filatura de bumbac Flăminzi. Fiindcă, pe lîngă îndeletnicirile tradiționale de lucrător agricol, de țăran, de mecanizator, zootehnist, pomicultor au apărut altele noi : bobinatoare, sculuitoare, laminoare, filatoare carde etc. Cele 800 de lucrătoare de aici dau o producție de 4 604 tone de fire de bumbac cardate pe an. Nicolae Corsei, inginerul șef al unității, relatează că, lunar, unitatea în care lucrează livrează circa 330 tone de fire cardate, că 90 la sută din firele cardate dar, mai cu seamă, prelucrate sub formă de textile din în și bumbac iau drumul exportului.

Mulți tineri din Flăminzi au plecat la școli înalte. Ei nu au pierdut însă contactul cu satul. Se reîntorc adesea aici ca la o matrice primordială, dătătoare de noi puteri, de noi resurse morale.

Casa-muzeu care adăpostește coase, securi, ciomege, furci mai amintește încă despre răscoala din 1907. Privirii i se înfățișează imaginea de neuitat a obeliscului înălțat în memoria acelora care au aprins răscoala din primăvara lui 1907. Curînd se vor împlini 80 de ani de la acel memorabil eveniment. Emoționantă cronică a luptelor țărănimii oprimate, dar și mai emoționantă cronică a metamorfozelor contemporane, comuna Flăminzi este astăzi un fel de revanșă a istoriei.

DORIN SĂLĂJAN

Se discută despre viitorul granitului

Tainele pietrei în mîinile omului

Se şlefuieşte valţul pentru hîrtie

Granitul de Măcin

De la Tulcea, cu o „navă" de uscat, cu un Aro 241, am străbătut circa 80 de kilometri, mai întîi pe şoseaua Brăilei, apoi părăsind-o, cufundîndu-ne într-o laterală perpendiculară pe orizontul unei măguri, peisaj arid dominat de un soare nemilos şi de şuvoaie de piatră încremenită, cu o vegetaţie cenuşiu-albăstrie, amintindu-mi de lecturile despre Orient. Ajungem la 10 km. de oraşul pitulat la poalele Măcinilor, şi care i-a împrumutat numele, ajungem la Greci, o poartă de pătrundere spre comoara cenuşie, de unde putem urca, prin grohotişuri şi serpentine abrupte — peste care zboară zilnic curajoşii şoferi, Atlaşi moderni ce duc în spate felii uriaşe de stîncă —, către una din cele mai preţioase cariere. Sat de pietrari din tată în fiu. Înfăţişarea şi destinul lui ţin de orarul granitului. Din el răsare şi apune soarele, din el se naşte plînsul copiilor. Uliţele, într-o desăvîrşită ordine, desenate parcă de un arhitect scrupulos, se sprijină pe granit, pe calupurile măiestrit tăiate şi zidite sub gardurile din scînduri calde de stejar. Centrul te surprinde cu alura unui îngrijit şi cochet orăşel de munte, potrivit pentru vilegiatură şi vacanţe tihnite. Primarul Gheorghe Balaican, tînăr şi inimos, abia a împlinit 30 de ani, ne vorbeşte de proiecte încă mai mari pentru localitatea căreia valorificarea superioară a comorilor ei îi va aduce faima binemeritată.

Lîngă un obelisc ridicat în cinstea sătenilor — eroi căzuţi în primul război mondial „pentru întregirea neamului românesc", s-a înălţat de curînd încă un monument. Un monument-emblemă al oamenilor şi al locului. Un crin-fîntînă arteziană cioplit cu har de mîini iscusite din trupul unui singur bloc de piatră ales cu o pricepere rară, se pare, căutat îndelung prin inima munţilor, din cel mai nobil şi mai pur. Cel care l-a cioplit şi-a pus semnătura conştient, se vede, de reuşita operei sale, ca un Michelangelo pe alegoriile „Aurorei", a „Zilei" şi a „Nopţii". El îşi zice modest — „constructor Del Puppo Giovani". Del Puppo Giovani îşi păstrează numele bunicului ori străbunicului, pietrarul venit din Italia, poate din zona Carrarei, poate din zona Florenţei ori a Lombardiei, aici în inima de piatră a Dobrogei, acum mai bine de un veac, după faima granitului de Măcin, care atrăgea pe cei mai mari meşteri europeni. Anton Pastorcici spune şi el că, de fapt, numai numele îi mai aminteşte originea, el s-a născut aici, acum 56 de ani, ca şi tatăl său, cioplitorul de la care a moştenit meşteşugul şi care a muncit, pînă s-a stins, în carieră, iar el l-a moştenit, la rîndu-i, în acelaşi fel, de la părintele lui. Meşterii de prin alte zări au trebuit să se măsoare cu localnicii, neîntrecuţi şi harnici pietrari care, în plus, cunoşteau izvoarele muntelui, locurile cu cel mai bun granit. Ion Grigoraş, la 54 de ani are 30 de ani de muncă asupra pietrei, dintre care nu puţini a stat umăr la umăr alături de tatăl său. Petru Bulgaru — la fel. Petcu R. Roată — la fel. Ei sînt a doua generaţie de cioplitori, bărbaţii satului nu s-au desprins de piatră şi de pămînt, dar dintre cei mai tineri şi dintre cei mai buni ca Gigi P. Ştefan, Barbu Ţopea, Costică Topoleanu, Gheorghe Baigus, Florea Oancea, sînt la a treia şi la a patra generaţie ce poartă în mîini făclia pietrei. În Greci, nu există familie care să nu fi dat cel puţin un pietrar, cioplitor sau minier, sau artificier, sau compresorist, sau şofer, în meseriile mai noi sau mai vechi ale granitului. Ei au feţele şi caracterele aidoma acestei pietre rare şi nobile pe care o cuceresc şi o supun de peste un veac. Poartă în ochi luciul lui de abanos şi luceferi dar şi adîncimile lui necunoscute. Niciînd şi niciunde n-am întîlnit mai multă demnitate şi mîndrie a unei meserii atît de aspre. Poate din conştiinţa înrudirii şi cu aria, poate din conştiinţa faptului ,ce ni-l divulgă nea Ion Grigoraş, că nu oricine e capabil să facă această meserie. Îţi trebuie agerime de minte şi iscusinţă de mînă, îţi trebuie să ştii şi să înţelegi mersul pietrei, adică să pricepi „ceva geologie". În caz contrar, „nu te ascultă". Vorbeşte, în timp ce îşi vede de treaba sa şi de uneltele sale, puţine şi deloc spectaculoase, aşezate, într-o ordine numai de ei ştiută, lîngă blocul mut şi cenuşiu cu care, totuşi, cum am să constat, comunică. Spiţe, poncete, şcarpele, ripiţe şi dăltiţe... Ia o poncetă şi o înfige în carnea pietrei cu o precizie ce uluieşte şi din două lovituri de ciocan o despică. O croieşte în calupuri de un cub perfect cu muchia de 16 cm. Sînt pavele pentru export. Cu vîrful poncetei desenînd linii nevăzute peste stînca de-alături, stăruie să mă facă să văd ceea ce vede şi simte el de 30 de ani de zile. Să zăresc „pioda", să simt „contrabon"-ul, să percep „trîncante"-le, să intuiesc „contrarăul"... Amestecul ciudat de foneme româneşti şi străine este limbajul profesional al pietrarilor, este, mai mult, codul de comunicare cu piatra şi cu muntele. Cum, nu ştiu că „orice rocă are un răsărit şi un sfinţit, că are miazăzi şi miazănoapte ?" Că meşterul bun este cel ce ştie să-i afle mersul ? Altfel, poate să aibă puteri de Hercule, poate să aibă cele mai grozave maşini, n-o taie. Nici dinamita n-o taie, nici puşcăriile în munte nu se fac la întîmplare. „Mersul" îl urmăreşti pretutindeni — în stînca-mamă, în stînca doborîtă, în blocurile în care ai tăiat-o, în bucăţile şi mai mici în care le-ai împărţit, pînă la ultima formă, pînă la ultimul grăunte, pînă la geometria finală, oricît de complicată ar fi. E legea firii în legea meseriei. „Pioda" ar fi cel mai bun drum, linia de la răsărit la apus. „Contrabon"-ul — firul de la miazăzi la miazănoapte. L-ai găsit, piatra se taie, pînă şi granitul cedează. Ideal" rămîne „trîncante"-le, punctul de intersecţie dintre cele două căi, dar şi cel mai greu de aflat, enigma cea mai adîncă a rocii. Chiar şi cînd eşti cioplitor de o viaţă cu greu reuşeşti să pui stăpînire pe el, nu odată îţi scapă, piatra îţi ascunde, e sufletul ei misterios.

Dacă în munţii Măcinului sălăşluiesc cele mai bune zăcăminte de granit din lume, în cariera de la Greci se află cel mai pur dintre ele. De peste un veac, pietrarii se caţără pe spinările ce străjuiesc satul, se caţără pe Ţuţuiatul, (cel mai înalt vîrf din Munţii Dobrogei, cu 467 metri), pe Ghiunalta, pe Carabalu, pe Cavalu şi-i caută filoanele de preţ. Forajele geologice din ultimii ani, cînd valorificarea superioară a granitului de Măcin a devenit parte integrantă a programului naţional de punere în valoare a tuturor zăcămintelor, utile de materii prime din ţară, adoptat şi dezvoltat la Congresele XII şi XIII ale partidului, au confirmat iscusinţa lor şi puterea lor de a înţelege muntele. Tehnicianul Stelian Stan, şeful secţiei extracţie Măcin din cadrul Întreprinderii de exploatare industrială a agregatelor minerale de construcţii Tulcea, ne deschide o hartă cu drumul granitului şi va trebui să fortez imaginaţia pentru a colinda ţara, însoţindu-l, şi nu de puţine ori să străbat Europa, să poposesc prin mări şi monumentale edificii, pieţe publice, muzee, întreprinderi industriale dintre cele mai moderne... În statuile de metrou ale Bucureştiului, în faţa farului nou de la Constanţa, singurul din lume construit în granit, pe recentele poduri înălţate peste Dunăre, în docurile celor mai mari porturi româneşti la mare, finalizate în ultimul cincinal — Constanţa sud, Mangalia, Midia-Năvodari. În faţa metopelor — cărţi ale istoriei neamului din monumentul-columnă de la Adam Clisi. La Prundu Birgăului şi Brăila, la Buşteni şi Medias, la Bistriţa şi Dorohoi şi din nou la Bucureşti. În fabrici de hîrtie, în fabrici de sticlă şi porţelan, în fabrici de produse ceramice. Valţurile de granit pentru hîrtie ca şi utilajele pentru şlefuirea sticlăriei fine şi a porţelanurilor preţioase le importăm pînă nu demult. Acum le construiesc cu artă, cu precizie de milimicroni, pietrarii de la Greci. L-am văzut lucrînd la un valţ pentru CCH Brăila pe cioplitorul Gheorghe R. Mocanu, un munte de bărbat în puterea vîrstei, dar pot să jur că ar putea să fie pianist ori chirurg, cu atîta fineţe şi precizie în mişcări, cu atîta profunzime şi încordare a gîndului îşi mînuia uneltele pe trupul lucitor şi imens al pietrei, iar vîrfurile degetelor îi ţineau loc de microscop. Dacă pietrarii din Măcin sînt tot mai implicaţi în industriile şi tehnologiile secolului XX, în acest cincinal şi munca lor se va moderniza pe măsură. Pe prim plan stă mecanizarea lucrărilor grele de cioplire care se mai execută încă întocmai ca acum un veac. Dacă extracţia şi transportul sînt mecanizate corespunzător tuturor regulilor minereşti prelucrarea e un teren deschis ce aşteaptă gîndul, competenţa şi fanta constructorilor de maşini. Ca şi pe cei în măsură să dea soluţii mai diverse privind valorificarea superioară a acestei comori de preţ a ţării întregi şi nu doar a unui judeţ. Statura granitului este tăria, frumuseţea şi monumentalitatea lui.

CICI IORDACHE-ADAM ■

A bătut gongul, cortina s-a ridicat

Bătaia de gong a toamnei inseamnă, in fiecare an, pentru teatrele din țară nu doar ● intesificare a vieții artistice, ci și noi premiere, pregătite cu minuție peste vară. Am tras și noi cortina, cu bunăvoința secretariatelor literare, pentru a vedea ce se intimplă in culise și pentru a informa pe cititori despre noutățile ce se pregătesc in aceste zile. Din foarte bogata și amănunțita paletă repertorială, prezentăm in acest număr partea intii a radiografiei noastre, urmind s-o completăm in numărul viitor cu detalii din celelalte teatre.

TEATRUL NAȚIONAL (BUCUREȘTI). Un eveniment va fi redeschiderea Sălii Mari, in vederea căreia se pregătește premiera absolută a piesei **Mircea cel Mare** de Mihai și Dan Vasiliu ● Tot in pregătire se află și piesa **Vlaicu-Vodă** ● La Sala „Atelier" va avea loc premiera piesei **Un anotimp fără nume** de Sorana Coroamă-Stanca ● Un nou spectacol cu **Marea** de Eduard Bond va intregi noutățile teatrului ● Din cele 28 de piese mai vechi jucate pe această scenă (căci Naționalul bucureștean are cel mai bogat repertoriu), multe capodopere vor fi reluate și in această stagiune, printre cele mai cunoscute fiind **O scrisoare pierdută, Hagi Tudose, Zbor de-asupra unui cuib de cuci.**

TEATRUL „NOTTARA" (BUCUREȘTI). Actorii Margareta Pogonat, Diana Lupescu, Victor Strengaru, Petrică Popa, Mircea Jida, Ruxandra Sireteanu și Dragoș Pisiaru repetă cunoscuta comedie **O noapte furtunoasă**, in regia lui Dan Micu, aflată deocamdată in faza lecturii ● Tot in faza repetițiilor, de astă dată in sală, se află și piesa **Floarea de cactus** (care a stat la baza unui celebru film cu Goldie Hawn), regizată de Mircea Cornișteanu. In distribuție: George Constantin, Lucia Mureșan, Dana Dogaru, Horațiu Mălăele și Cristian Șofron ● In plan, se află și o piesă cu trei personaje de Petre Sălcudeanu, **La un pas de fericire**, ce va intra in discuție mai tirziu ● La sfirșitul toamnei, va intra in repetiție și piesa **Livada cu vișini** de Cehov, regizată de Sanda Manu ● In perspectivă, Mircea Cornișteanu va regiza piesa **Matca** de Marin Sorescu. In rolul principal, Dana Dogaru ● Doi actori tineri, Tania Filip (de la Craiova) și Cristian Șofron (de la Oradea), s-au alăturat, prin concurs, redutabilei trupe de la „Nottara" ● S-au retras din activitate, după o indelungată și superbă dăruire artistică, actorii Val Săndulescu, Marga Barbu și Constantin Guriță, pe care, cu siguranță, îi vom revedea și de acum incolo in spectacole.

● **TEATRUL MIC (BUCUREȘTI).** A fost pus in scenă, de curind, spectacolul **Amurgul burghez** de Romulus Guga, in regia lui Dan Pița, avind printre protagoniști pe Leopoldina Bălănuță, Ștefan Iordache, Carmen Galin, Dinu Manolache, Rodica Negrea, Eugen Cristian Motriuc, Gheorghe Visu ● La Teatrul Foarte Mic va avea loc premiera piesei **Ana-Lia** de Dina Cocea, in regia lui Dominic Bembinschi. In rolurile principale: Dina Cocea și Tatiana Iekel ● In repetiții se află spectacolul cu piesele **O femeie drăguță cu o floare** și **Ferestre spre nord** de Eduard Radzinski. Vor juca, in regia lui Dragoș Galgoțiu, Valeria Seciu, Mitică Popescu și Dan Condurache, in rolurile principale ● In curind vor intra in repetiție piesele **Coriolan** de Shakespeare (regia: Dinu Cernescu) și **O scrisoare pierdută** (regia: Silviu Purcărete) ● Vor face parte, incepind cu această stagiune, din colectivul teatrului actorii Simona Măicănescu (de la Piatra Neamț) și Anmary Călinescu (de la Constanța).

TEATRUL DE COMEDIE (BUCUREȘTI). In curind, premiera piesei **Acești nebuni fățarnici** de Teodor Mazilu (in regia lui Nicolae Caranfil și scenografia lui Puiu Antemir), in care vor apărea actorii Marian Rălea, Gabriela Popescu, Anca Pandrea, Gheorghe Dănilă, Candid Stoica, Florin Anton și Silviu Stănculescu ● Se repetă deja **Zece hohote de ris** de Tudor Popescu (in regia lui Alexandru Tocilescu și scenografia lui Dan Jitianu) și **Slugă la doi stăpini** de Carlo Goldoni (in regia lui Tudor Mărăscu și scenografia lui Ion Popescu-Udrițte) ● In proiectele teatrului: două spectacole cu **Sfintul Mitică Blajinul** de Aurel Baranga, pe care-l va regiza Tompa Gabor, și **D'ale carnavalului** de Caragiale, in privința căruia nu s-a stabilit deocamdată nimic ● Tinerilor actori Șerban Ionescu, Gheorghe Dănilă, Virginia Mirea, Gabriela Popescu, Șerban Celea, Florin Anton și Aurora Leonte, li s-au alăturat; incepind cu această stagiune, alți trei confrați tineri: Magda Catone (de la Petroșani), Marian Rălea (de la Ploiești) și Petre Nicolae (de la Satu Mare).

TEATRUL GIULEȘTI (BUCUREȘTI). Se află in repetiții intense piesele **Simple coincidențe** de Paul Everac, **Regele Lear** de Shakespeare, **Visul unei nopți de iarnă** de Tudor Mușatescu, **Așteptam pe alticineva** de Paul Ioachim, **Iarna cind au murit cangurii** de Sorin Holban, **Medalionul de argint** de Marica Beligan și Dinu Cernescu (o dramatizare după **Misterele Parisului**) și recitalul Adrianei Trandafir, intitulat **Pasărea măiastră**, care va evoca figura Mariei Tănase ● Se anunță citeva transferuri, neconfirmate insă pină acum.

TEATRUL DRAMATIC BRAȘOV. Trupa brașoveană e preocupată in această perioadă de calitatea sa de gazdă a **Galei teatrului contemporan.** Manifestarea se va desfășura in perioada 13—19 octombrie, cu participarea a 10 teatre din țară. Cele șase zile ale Galei vor oferi publicului și specialiștilor invitați 11 spectacole, numeroase dezbateri, precum și un colocviu final, pe tema „Teatrul și pacea". ● Imediat după pomenita reuniune a teatrului românesc, va vedea luminile rampei, in premieră la Brașov, piesa **Poruncă a șaptea**, de Dario Fo, in regia lui Florin Fătulescu, urmată la scurt timp de premiera piesei lui Mehes Gyorgy, **Ciripitori de ocazie.** Regia va fi semnată de directorul teatrului, Eugen Mercus. ● Doi tineri actori sint așteptați in trupă: Catrinel Dumitrescu și Ion Belcin, ambii de la Teatrul Național din Cluj-Napoca.

TEATRUL NAȚIONAL IAȘI. Această vară a adus pe scenă două comedii românești: **...Escu** de Tudor Mușatescu — un musical in regia Nicoletei Toea și **Autorul e in sală**, de Ion Băieșu, in regia lui Paul Taișler ● A avut loc primul spectacol — in premieră — din integrala **Caragiale** pe care Naționalul ieșean își propune să o realizeze pe parcursul a două stagiuni: **O noapte furtunoasă**, in vizionarea scenică a studenților (an IV) la regie Ovidiu Lazăr. In distribuție, actori de prima mină: Teofil Vilcu, Emil Coșeru, Dionisie Vitcu, Sergiu Tudose, Doru Zaharia, Violeta Popescu, Carmen Tănase ● In curind (probabil chiar in această săptămină) — **Năpasta** (regia, Constantin Moruzan) la secția de tineret din Suceava. ● Se repetă, in colaborare cu artiști ai Operei ieșene, **Lorenzaccio**, de Alfred de Musset, in regia lui Dan Stoica.

TEATRUL NAȚIONAL CLUJ-NAPOCA. Două premiere apropiate: **Imblinzirea scorpiei**, de W. Shakespeare, un spectacol in regia lui Mihai Măniuțiu și scenografia lui T.Th. Ciupe. In rolurile principale, Miriam Cuibuș și Anton Tauf. ● Cealaltă premieră propune spectatorilor clujeni piesa lui Valentin Kataev, **Roata in patru colțuri.** Regia va fi semnată de Dorel Vișan, iar scenografia, din nou de T. Th. Ciupe. In distribuție, repetă la această oră Catrinel Dumitrescu (deși, cum am văzut, ea este așteptată și la Brașov), Ileana Negru, Petre Băcioiu, Marius Bodochi. ● S-a retras din activitate Maia Tipan-Kaufmann. Mulțumirile colegilor de scenă pentru intreaga sa activitate!

TEATRUL TINERETULUI DIN PIATRA-NEAMȚ aniversează peste cîteva zile un sfert de veac de activitate. Jubileul se va bucura de participarea unor foști actori, regizori, scenografi ai teatrului, precum și de cadre didactice ale institutelor de teatru, ziariști, critici de specialitate. In ziua de 13 octombrie, un spectacol cu **Tinerețe fără bătrinețe**, de Victor Eftimiu, va aduce pe scenă foști și prezenți actori ai trupei de la Piatra-Neamț. ● Se repetă un musical cu **Sinziana și Pepelea**, de Vasile Alecsandri, pe muzica lui Mircea Octavian și in regia lui Andrei Mihalache. In distribuție, doi foarte tineri actori, absolvenți ai I.A.T.C. „I.L. Caragiale" din București, promoția 1986: Carmen Ionescu și Mircea Rusu. ● Au plecat, spre alte zări, (bucureștene!), Simona Măicănescu (in prezent, la Teatrul Mic) și Mihai Cafrița (la Bulandra). O nouă versiune scenică a piesei lui Büchner, **Leonce și Lena**, pregătește aici regizorul Nicolae Scarlat.

TANIA RADU
RADU G. ȚEPOSU

IARNA CIND AU MURIT CANGURII de Sorin Holban, pe scena Teatrului Giulești

Mesajul tulburător al unui act cultural de ținută

Nimic nu e mai presus de om!

Spre deosebire de alte romane, de la noi sau din alte părți, consacrate primului război mondial (dintre care unele au cunoscut o largă circulație internațională) **Pădurea spinzuraților** de Liviu Rebreanu este o carte care nu zăbovește asupra unor amănunte cit mai sîngeroase de pe cîmpurile de luptă pentru a-și impresiona cititorii. Desigur, sub cerul cenușiu, ca un ciopot uriaș, se aude canonada tunurilor, țiuie gloanțele și se inalță spinzurători. Dar nu descrierea vieții de tranșee, a oforilor cit mai cumplite constituie preocuparea prozatorului român. Geniala lui intuiție l-a indemnat să fie mai atent la un alt război, mai dramatic, care se desfășoară in conștiința oamenilor, torturați pină la paroxism de intrebări și neliniști. Sub ciopotul uriaș se delimitează astfel un vast laborator unde un esantion de umanitate este observat cu minuție cum se comportă intr-o imprejurare catastrofală, inregistrează ce relații se stabilesc intre indivizi, cu cită ardoare își justifică ei acțiunile și opțiunile existențiale. Conflagrația din **Pădurea spinzuraților** nu e numai o incleștare intre armii ci mai ales o aprigă confruntare intre oameni care susțin o dezbatere pasionantă și la un ridicat nivel intelectual despre condiția umană, lucru mai rar intilnit in cărțile de război.

Tocmai această inflăcărată confruntare de idei, susținute de fiecare personaj cu bună credință, l-a atras și pe Ion Brad și Dan Micu in dramatizarea după romanul lui Rebreanu pe care ne-o oferă pe scena Teatrului Nottara. In **Ultimul bal** regăsim o sumedenie de secvențe revelatoare pentru atmosfera romanului și care contribuie in timp, justificat și verosimil, la modelarea protagonistului intr-un chip nebănuit la inceput nici de el insuși. Fiindcă Apostol Bologa trece printr-un cortegiu de intimplări care-i transformă dintr-un tinăr exuberant, dornic să-și facă datoria chiar și față de o patrie care nu-i a lui, intr-un vrednic urmaș al tatălui său, condamnat in procesul Memorandumului. Dar pină cind se va implini așa cum se cuvine, așa cum a visat părintele său, eroul va trece prin febra nătingă a imbrăcării hainei militare, va fi apoi zdruncinat in convingeri in toiul controverselor cu cellalți ofițeri de pe front, va face parte din curtea marțială și va trimite la moarte fără nici o remușcare, se va indrăgosti cu patimă, va uri cum n-a făcut-o niciodată pină atunci pe dușmanii neamului său.

Spectacolul pe care l-a realizat regizorul Dan Micu se desfășoară in cea mai mare parte intr-o ambianță sumbră, ca intr-o adevărată inchisoare a popoarelor, cum a fost denumit imperiul habsburgic. Dealtfel, păstrarea mai mult in semi-intuneric a decorului (conceput de Dragoș Georgescu) sugerează coborirea in sine insuși a eroului, care, mai ales după ce reușește să distrugă reflectorul dușman („Ați ucis lumina, Bologa" — exclamă un personaj) se adincește tot mai mult in scrutarea propriului său eu, fiind tot mai puțin atent la cele inconjurătoare, socotite nesemnificative. Fiecare moment al reprezentației se derulează simplu, fără ostentație, direct la ințelegerea spectatorului, in semn de respect pentru opera lui Rebreanu, ea insăși construită sub pavăza limpezimii, a unei modernități necontrafăcute.

Dar această atitudine față de textul de la care a pornit dramatizarea nu e intotdeauna semnul unei evlavii, ci dovedește și lipsă de fantezie și pripă in descoperirea unor simboluri mai profunde și mai răscolitoare.

Mircea Diaconu sugerează admirabil intrarea lui Apostol Bologa in păienjenișul unor indoieli mistuitoare. Din clipa in care se inrolează, protagonistul este cuprins ca intr-un virtej de un dans al morții. Muzica spectacolului, de o plăcută ambiguitate (coloana sonoră — Horia Murgu) alternează fraze melodice optimist-ademenitoare cu altele grave și chiar sinistre, dar frenezia dansatorilor nu se oprește nici o clipă. In prima parte a spectacolului Mircea Diaconu dezvăluie pe chipul ființă statuară, plină de măreție.

Din păcate insă, intregul proces al unor frămintări lăuntrice intense il lasă pe protagonistul interpretat cu atita har pină atunci de Mircea Diaconu la fel de lipsit de forță ca la inceput, dominat continuu de parteneri. Dacă am ințeles bine, aceasta a fost și intenția regizorului: aceea de a-l prezenta pe Apostol Bologa drept o victimă a celorlalți, credibili și vehemenți cind își strigă adevărurile pentru care trăiesc, in timp ce protagonistul suferă parcă de abulie și nu li se poate opune cu aceeași virulență. De aceea pare intr-un fel normal ca in scena finală — cea mai tulburătoare și mai incărcată de sensuri din tot spectacolul — Bologa să se lase tirit pentru ultima oară intr-un dans frenetic de foștii lui tovarăși de arme care-l trec in neființă aproape pe neobservate. E ca și cum cel mai pur, cel mai puțin culpabil ar fi trebuit să fie sacrificat pentru mintuirea lumii smulse din țițini. Scena este covirșitoare și memorabilă, dar semnificația sa nu este plauzibilă decit in contextul acestei reprezentații. Dan Micu n-a reușit sau poate nici n-a fost interesat să-i imprime monumentalitatea cărții lui Rebreanu. De aceea, Apostol Bologa va rămine incă o vreme, dacă nu cumva pentru totdeauna, in memoria noastră, sub infățișarea lui Victor Rebengiuc din neuitatul film al lui Liviu Ciulei.

Aproape nimic nu li se poate reproșa celorlalți actori care au evoluat pe scenă, fiecare reușind să-și apropie personajele in funcție de intențiile regizorale: Ștefan Radof (Klapka) a intruchipat umanitarismul care n-are curajul să se exprime fățiș; Dragoș Pisiaru (Gross) s-a dovedit intr-o continuă ascensiune de formă artistică, personajul interpretat de el reușind să se impună atenției spectatorilor prin pasiunea arzătoare cu care și-a susținut idealurile; Valeriu Preda a dat viață unui Varga inflexibil dar totuși gata să cedeze la primul gest de tandrețe; Valentin Teodosiu (Cervenco) a schițat un erou intr-o continuă frămintare; mai simplificați — mai ales din pricina textului care le-a stat la dispoziție — au fost Ion Siminie (Generalul Karg), Viorel Comăneci (Pretorul), Dorin Moga (Doctorul Mayer); o remarcă specială pentru Mircea Jida (Boteanu) care, printr-un joc echilibrat, gindit la nuanță și datorită inzestrării sale cu o voce plăcut timbrată dar și cu o știință a rostirii cuvintelor, a menținut trează atenția asupra sa; cu nimic surprinzători, dar exact in rolurile lor George Buznea (Paul Vidor), Victor Strengaru (Pălăgiesu), Radu Dunăreanu (Groza). Mai ținem să amintim pe Diana Lupescu (Ilona) care trece prin scenă ca o sălbăticiune ce abia așteaptă să fie imblinzită și pe Emilia Dobrin Besoiu (Marta), intruchipare subtilă a versatilității feminine.

Dacă ar fi să alegem ca o emblemă a acestei reprezentații una din propozițiile rostite de personaje ne-am opri la aceasta: „Nimic nu e mai presus de om". Intr-adevăr, dramatizarea lui Ion Brad și Dan Micu este o pledoarie emoționantă și convingătoare pentru salvarea omului și a valorilor care-i conferă statutul de cea mai minunată făptură ivită in acest colț de univers. Iar spectacolul de la Teatrul Nottara nu e doar o reverență protocolară in fața unui mare scriitor român, ci e un act de cultură de vibrație intelectuală.

GEORGE ARION

atelier literar

• G. Dumitrescu

Mirela State : Răspunsul pentru prietenul dv. (v. „Flacăra" nr. 39) vi se potriveşte şi dv. în mare măsură (mai ales în legătură cu primul plic). În al doilea, există şi unele vagi încercări de individualizare. Să vedem, în continuare.

C. Savin : Scădere de substanţă, stagnare, un fel de a „stoarce" cuvintele (care sînt încă prea puţine, sărace, ca şi experienţa, informaţia, cultura dv.). Sînteţi la vîrsta acumulărilor — trebuie să citiţi, să studiaţi mai mult, să scrieţi mai puţin (aţi trecut prea repede la „profesionism" !...). Ceva (dar încă destul de naiv şi inconsistent) în „Spre poem", „Acolo".

Mirela Adr. Munteanu: Scrieţi la „Viaţa studenţească".

Ioan Preda : Am primit. Le vom folosi după posibilităţi.

W. Krampe : Da, e o adiere de aer proaspăt şi de spontaneitate, în noul ciclu (aproape în întregime). V-am văzut circulînd şi prin alte reviste şi ne-am bucurat (nu poate fi vorba de „trădare" !... — un tînăr condei se confirmă şi se impune în măsura în care este „adoptat" de cît mai multe publicaţii !...), Reuşită ni se pare şi parodia (dintre cele două rezerve pe care le formulaţi, numai prima ni se pare întemeiată. A doua, dimpotrivă, nu e numai savuroasă, dar şi plină de tîlc. .).

I. Cioran : Tot ce ne-aţi trimis după primul nostru răspuns (prea optimist, se pare !...) e de un nivel cu totul mediocru şi nu justifică nici cum pretenţiile dv. (în ce priveşte dezacordurile gramaticale pe care vi le-am semnalat, v-aţi făcut — cum se zice — că plouă !...).

Angus Young : Aproape în fiecare număr al „Atelierului", indicăm corespondenţilor noştri că nu ne putem ocupa şi de manuscrisele de proză (nuvelă, eseu, critică, teatru, etc.), ci numai de poezie.

Marius D. : Un soi de oboseală, stare de obişnuinţă şi inerţie (cu efectele inerente ale repetării, monotoniei, săräciei de mijloace, etc.). Ar fi, credem, foarte nimerită o pauză, cu lecturi multe, esenţiale, studioase, cu meditaţii şi reverii, etc.

A. Ploscaru: Comparativ cu primele, pare să se manifeste acum o anumită neglijenţă faţă de puritatea şi coerenţa sensului, o alunecare înspre confuz, nebulos, încifrat. Ceva, în „Amurg", „Cariatidă". (Dar textele trebuiesc semnate !).

Al. Drăgănoaia, Lil. Hocanu, M. Franchetti, L. El. Botez, R. Lăscae, V. Şraier, D. Bucureş, Max Vlădescu, Dor, Cr. Creţu, Daniela Coman, T. Mamonu, Ad. Zamfira, Agnetha F., Şerban E., I. Chiper, Fl. Matei, E.G. Ioniţă, M. Dumitrache, A. Deimar, Anca Ioniţă, Marinela Ionescu, A. Spiresceu, M. Dragoş, Ayuna K., Tr. Bistriţa, T. Tulea, Dan Gligor : Sînt unele semne favorabile, încă nu deajuns de clare şi concludente, dar nu lipsite de promisiuni. Reveniţi.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

DE VIU, ÎNTR-O FLOARE

Viaţă, dă-mi la mînă hîrtie,
să mă-ntorc în copilărie,
că am uitat ceva într-un scrin
(asta pentru ca să-mi fie senin) ;
îţi jur că n-am să rămîn de tot,
am să mă-ntorc cît de repede pot !
Nu iau decît un singur fluture,
pe care îl voi învăţa să se gudure
pe lîngă mîna ta atotfăcătoare,
ca să-mă-nchizi de viu într-o floare
ce-şi va înălţa, în loc de parfum,
pînă la tine, o dîră de fum.

NICOLAE ALEXANDRU VEST

EU SÎNT...

Eu sînt femeia,
aceea simplă purtătoare de inimă,
cea curată ca o veşnică trecătoare prin
ape.

Aerul din jur stă în mine
ca pe aripile păsării
şi îl împing afară
ca pe un copil
ce nu se mai sfîrşeşte.

VIOLETA PĂTRAŞCU

LA MARGINE DE CUVÎNT

La margine de cuvînt,
ca o slăbiciune,
tăcînd
îmi înăbuş inima.
Ca o năluca fugi ochilor mei
depărtîndu-te.
Merindele închipuirii nu mă mai hrănesc,
pădurea pocneşte din bice în vînt,
cărările mi se închid
şi eu te aştept
la margine de cuvînt

IOANA PREDA

VEGHIND

Un soldat camuflat
pe o buză de munte,
sărutîndu-şi pămîntul
nefiresc de încordat,
apărîndu-l cu carnea,
cu sîngele greu,
derutîndu-şi duşmanii
cu liniştea sa,
zboară n aer
să-şi pună sub pernă
călătoarea speranţă
dintr-o zi care cade,
ca un hohot orbind
jucătoarele trestii
ale copilăriei.

ADRIAN CREŢU

TRISTEŢE

În magaziaul mărunt probam pălării
(mari de dantelă sau micuţe şi fine)
— mă simţeam tînără, mă simţeam
frumoasă.

Probam mereu pălării
Dar n-am ales niciuna.

De ce să le port ? Pentru cine ?
Pălărie grea, oboseala
nu-mi dă pace.

CELIA BĂNUŢ

DUMITRU SOLOMON

(Urmare din pagina 9)

sale, aş vrea să pot îndura fără să cedez, să pot învinge fără să cad, să pot trece peste rătăcirile, şi ezitările, şi slăbiciunile mele, aşa cum se întîmplă în povestea ce se desfăşoară pe scenă.

— Aţi conturat, cu alte cuvinte, tot un personaj model.

— În definitiv, personajele de teatru nu pot fi imitate. Ele pot stîrni latenţe, convoca energii nestiute, lumina colţuri ascunse ale conştiinţei, pot re-sensibiliza celulele adormite ale sufletului nostru.

— Atunci, după ce-ar asculta cu atenţie spusele eroului dumneavoastră, curiosul erou care îl vizitează (parcă am întîlnit un astfel de personaj chiar în scrierile dumneavoastră, Dumitru Solomon) ar ruşine că omul din faţa sa a străbătut la un moment dat calea invocării unor oameni celebri ca Socrate, Diogene, Platon, Arhimede pe care i-a folosit în demonstraţii strălucitoare, pline de vervă, despre locul pe care-l ocupă omul în istorie, cum poate ei să nu fie aservit de ea. De ce l-a fi interesat o astfel de viziune asupra Marelui Mecanism pe eroul dumneavoastră?

— Daţi-mi voie, mai întîi, să-mi manifest surprinderea faţă de sintagma cît se poate de exactă pe care aţi folosit-o — Marele Mecanism...

— De, mai citim şi noi cîte ceva....

— ...şi cărula, deşi am simţit-o ca atare, n-am avut inspiraţia şi curajul să-i dau un nume. Da... Marele mecanism, în care omul este parte a istoriei şi, ca parte, străduindu-se cu o încăpăţînare tragică să mişte acest mecanism, să modifice istoria, să devină, el, roată dinţată (sau ştirbă), o piesă principală în determinarea destinului umanităţii. De ce m-a interesat aceasta ?

— Chiar ! De ce ?

— Îmi îngădui să vă întreb la rîndul meu: există oare ceva mai important, mai dramatic, mai... teatral decît această permanentă luptă a omului individual cu destinul său social ?

— Poate că la fel de dramatică poate fi lupta lui cu el însuşi. Zic : poate.

— Socrate, Diogene, Platon, Arhimede sau Erasm îmi evocă nu atît personaje istorice sau legendare, cît ipostaze ale omului universal — aşadar tot atît de actuale ca şi noi doi, care stăm acum faţă în faţă — în efortul, nu o dată cumplit, autodevorator, de a căuta răspunsuri liniştitoare la întrebări chinuitoare, de a descoperi rosturile existenţei sale pe pămînt, de a intra în armonie cu lumea şi cu sine însuşi. În fond, exerciţiul, speculaţia filozofică nu se pot constitui ca atare în obiect sau subiect dramatic. Dar căutarea adevărului, a dreptăţii, a libertăţii, a dragostei — rostesc cuvintele astea şi-mi dau seama cu tristeţe că, de multe ori, în vorbirea curentă, ele nu mai au nici un relief, din cauza unei întrebuinţări neraţionale, automate — toate aceste noţiuni care, împreună, înseamnă viaţă (ce altceva ar putea să fie viaţa ?), căutarea lor, lupta pentru fiecare din ele, da, constituie subiect dramatic, cel mai interesant şi cel mai dramatic, totuşi, după părerea mea. Dacă aveţi cumva altă părere, sînt pregătit nu să ader numaidecît la ea, dar să o discut...

— Ca discuţia să nu curgă lin, ei să aibă şi momente mai tulburate, mai pline de tensiune, să ne-nchipuim că eroul meu l-ar zădăr pe cel al dumneavoastră astfel : de ce oare pe unele dintre personajele pe care le-aţi creat nu şi le poţi închipui în carne şi oase, ci sînt doar nişte embleme, nişte semne pentru un discurs dramatic care se-ncheagă într-o demonstraţie ?

— Observaţia personajului dumneavoastră este dreaptă şi înatacabilă. De ce nu personaje în carne şi oase ci semne pentru o demonstraţie ? Fiindcă preponderentă în teatrul pe care-l scriu (ca să nu abandonăm jocul, răspunsul e al personajului meu) este ideea, dezbaterea unei idei. Şi atunci — fiind vorba îndeosebi de piesele scurte — mă interesează mai puţin ca aceste personaje — semne să aibă biografie, complexitate psihologică şi cîte altele : mă interesează, în schimb, ca ele să aibă o idee, o poziţie, o atitudine, iar din confruntarea ideilor, poziţiilor, atitudinilor să rezulte concluzia morală, filosofică, semnificaţia. Sînt, personaje de fabulă, care nu au, prin definiţie, existenţe de sine stătătoare, ci existenţe determinate. Determinate, adică, de demonstraţia ce se urmăreşte prin intermediul lor. Dar, dacă le-aţi vedea pe scenă — eu am văzut o bună parte din aceste piese jucate — aţi constata că personajele semne au şi carne şi oase. Ba chiar şi feţe expresive.

— Iar după aceea, sărind în rafturile bibliotecii volumul Iluzia optică, în care poate fi întîlnit un teatru cu oameni şi animale, să-şi exprime dorinţa de a-l felicita pe eroul dumneavoastră fiindcă a scris-o, deoarece paginile ei spumoase, pline de umor, sclipitoare de inteligenţă şi fantezie, supun tiruiul necruţător al hazului falsa respectabilitate, prostia, ignoranţa, lenea, ipocrizia, mediocritatea şi multe alte cusururi ale firii umane, tare de care ne tot despărţim rîzînd fără însă a reuşi încă să ne luăm de la ele rămas bun pentru totdeauna.

— E un fel de-a spune că ne despărţim. Răul progresează în acelaşi ritm cu binele, ba chiar la forme din ce în ce mai subtile, mai sofisticate, mai greu de observat. Dacă toate acestea ar dispărea, noi, autorii de comedie, ar trebui probabil să ne lăsăm de scris. Este o iluzie — nici o referire la titlul cărţii — să ne imaginăm că defectele morale ar putea să dispară, după cum este o iluzie să credem că literatura satirică le poate cumva stîrpi. Am mai spus-o, noi scriem nu pentru cei răi, ca să-i convertim, ci pentru cei buni, ca să-i avertizăm asupra răului din jurul lor, dar şi din ei înşişi. Aceştia din urmă sînt speranţa literaturii. Ei ne citesc, ne văd spectacolele, ne ascultă. Comedia îi îndreaptă nu pe cei strîmbi, ci pe cei drepţi. Dacă n-aş şti asta, aş fi cît se poate de trist.

— Vorbiţi în numele dumneavoastră, ieşind din joc. Poate că personajul dumneavoastră ar susţine altceva. Există întotdeauna o şansă de îndreptare pentru oricine.

— Personajul meu mă exprimă pe mine.

— Mi-am dat însă seama că e foarte interesat de om, de evoluţia lui. Cum vi-l închipuiţi în acest sfîrşit de secol ? Care sînt căile lui de salvare ? Cum vi se mai pare secolul în care trăim ? Ce ne-a adus şi bun ? Ce ne-a adus rău ?

— Acest sfîrşit de secol ar putea fi — prin reducere la absurd, fiindcă tot am vorbit de absurd — şi sfîrşitul omului. Nu mă gîndesc numai la probabilitatea acută a neantului nuclear, dar şi la pericolele care ameninţă viitorul speciei din interiorul ei. Intoleranţa, fanatismul, artificializarea, însingurarea, abrutizarea, egoismul, alienarea, aservirea faţă de obiecte sînt, în perspectivă istorică şi luate împreună, un risc la fel de mare ca şi holocaustul atomic. Firească că şi opoziţia faţă de acest destin este deopotrivă de puternică. Deşi sînt multe semne rele, nu cred în aceste semne. Salvarea, spun unii, ar putea fi în credinţă. Salvarea, spun alţii, ar putea fi în raţiune.

— Care ar fi cea mai bună soluţie-?

— Credinţa a fost, în istorie, un factor de stabilitate, dar şi un pretext de fanatism, de intoleranţă, de ură, de distrugere. Raţiunea, însă, este înainte de toate, un mod de comunicare, iar comunicarea poate deveni solidaritate. Dacă specia umană ar fi ameninţată de, să spunem, o altă specie, de un cataclism natural, de o invazie extraterestră, s-ar crea o solidaritate spontană, aşa cum se creează în sînul speciilor inferioare. Animalele sînt şi ele solidare, înăuntrul speciei lor, la atacurile din afară. Dar cînd ameninţarea vine din interiorul speciei, singură raţiunea poate declanşa solidaritatea în faţa răului. Aşa că secolul nostru a adus cea mai întunecată umbră asupra fiinţei umane, dar şi cea mai puternică lumină a raţiunii, a conştiinţei de sine a umanităţii. Înfruntarea a ajuns la paroxism în acest secol al luminilor, în care nu trebuie să ne pară rău, totuşi, că trăim. Dar mă tem că am devenit prea solemn, prea grav, nu ?

— Nu dumneavoastră, personajul dumneavoastră. Devenit însă şi el grav, eroul meu n-ar ezita să-şi întrebe preopinentul: în numele cărui crez vă aşezaţi la masa de lucru ? Care credeţi că mai este menirea scriitorului într-o lume cum este cea a secolului 20 ?

— Cită putere are un scriitor prin ceea ce scrie ? Pînă unde se întinde cîmpul său de influenţare, de ameliorare, de educare, cîmpul său magnetic sau cum vreţi să-l numiţi ? Iată două întrebări — de fapt una singură — care ar putea constitui tema unei alte lungi discuţii. Ce-şi poate propune un scriitor cînd se aşază la masa de lucru ? Să tulbure conştiinţele amorţite, să arate drumuri noi, să avertizeze guvernele, să schimbe sau să accelereze cursul istoriei ? Şi asta, deşi rezultatele sînt greu de apreciat. Ceea ce poate face, însă, în deplin acord cu menirea sa, cu conştiinţa sa profesională, este de a scrie adevărat, de a nu încerca să mistifice, să înşele, să abată sau să adoarmă conştiinţa publicului. Oricît de sceptic, un scriitor trebuie, cred, cu îndîrjire, să aibă încredere în om, în capacitatea omului de perfecţionare, în şansele lui de a deveni mai bun, mai uman, mai solidar cu semenii săi. Un scriitor care, aşezindu-se la masa de lucru, ar avea o mie de subiecte şi nici un ideal moral ar fi, după opinia mea, un scriitor sărac. El poate dispune de aptitudinea de a îmbina şi combina cuvintele, dar dacă aceste combinaţii de cuvinte nu descoperă un adevăr de viaţă, exprimată în numele unei idei umanitare, ele nu-l apropie cititorii. Scriind, nu am convingerea înfatuată că aş putea schimba lumea, dar cred sincer că-i pot determina pe cititori şi pe spectatori să se gîndească, fie şi o clipă, la condiţia lor umană. Clipa asta merită orice efort.

— Dar eroul dumneavoastră nu este numai grav, interesat sincer, de ceea ce se petrece pe o planetă pe care se şi plînge, dar se şi rîde. Iar eroul dumneavoastră minuieşte cu multă îndemînare replica sprinţară, dialogul spumos. Limba română are virtuţi, are resurse care încă n-au fost folosite aşa cum se cuvine. Vorbiţi-mi vă rog despre ele, ca dealtfel şi de acele calităţi care sînt deja cunoscute.

— Îmi amintesc un interviu în care Borges se plîngea de sărăcia limbii spaniole, în speţă a vocabularului, dădea şi exemple de noţiuni care, în alte limbi, aveau multiple variante lexicale, cu nuanţele respective, în timp ce în limba spaniolă nu se defineau decît printr-un singur cuvînt. Ceea ce nu l-a împiedicat, adaug eu, să fie unul din cei mai mari scriitori contemporani de limbă spaniolă. Orice limbă oferă scriitorului infinite posibilităţi de expresie artistică, iar limba română, cu bogăţia ei lexicală şi cu libertatea sintactică pe care o lasă vorbitorului, este un dar inestimabil. Eminescu, Caragiale, Sadoveanu, Arghezi sînt nu numai culmi ale literaturii, ci şi ale limbii române. Dar, să îngăduite personajul dumneavoastră personajului meu să-l corecteze: nu mi se pare că alarma trebuie dată în direcţia nefolosirii tuturor virtuţilor limbii noastre, ci în aceea a folosirii abuzive a limbii. În definitiv, literatura este şi un fel de joc cu cuvintele, să mi se ierte alăturarea neelegantă de silabe. Fiecare joc se desfăşoară însă după anumite reguli, iar jocul acesta nu poate avea alte reguli decît cele ale gramaticii. Întrucît literatura este un mod de comunicare, ea trebuie să se facă mai întîi înţeleasă. Şi e de presupus să se facă înţeleasă ca, de pildă, muzica, decît ca o pereche de palme, muzica şi palmele fiind şi ele — nu-i aşa ? — forme de comunicare. Ar fi trebuit să ocolesc răspunsul la această întrebare, fiindcă nu mă consider nici un virtuoz al limbii şi nici măcar un bun cunoscător al ei. Sînt nevoit să constat, însă, că, după ce mi-am exprimat repulsia faţă de dibuţia verbală, m-am lungit peste măsură, mai cu seamă că stabilisem de la început că vom compune împreună o „schiţă dramatică"...

— S-a făcut tîrziu, e simbătă seara, personajul dumneavoastră dă semne de nerăbdare, orice vizită are şi un sfîrşit, mai ales o asemenea vizită protocolară. E timpul, deci, să le despărţim pe cele două personaje şi să ne promitem că la următoarea noastră întîlnire, Dumitru Solomon, vom discuta fără intermediari. Noapte bună!

În acest număr, reproduceri după lucrările lui Marian Pleşa

Un emoționant exemplu de solicitudine omenească

Lasă-mă, prietene, să-ți strîng mîna...

La ora cînd apar aceste rînduri, Capitala țării găzduiește lucrările celui de al IV-lea Congres național de ortopedie și traumatologie, întîlnire de specialitate onorată cu prezența unor numeroși experți ai domeniului din țară și străinătate. Cele peste 150 de referate înscrise în programul celor trei zile de comunicări și dezbateri — a ținut să ne informeze președintele congresului, eminentul chirurg, general profesor doctor docent Gheorghe Niculescu — vor viza în marea lor majoritate trei grupe de probleme aflate în ultima vreme în atenția cercetării de specialitate : Traumatismele bazinului ; Piciorul strîmb congenital ; Complicațiile protezelor totale de șold. Nu vom intra în amănunte, — o vom face probabil după încheierea congresului, cu prilejul unei viitoare relatări — ne îngăduim totuși să aducem, prin mijlocirea interlocutorului nostru, cîteva precizări. Traumatismele bazinului au devenit o problemă mult discutată deoarece adeseori sînt însoțite de leziuni asociate ce afectează viscerele abdominale, mănunchiuri de vase nervoase, căile urinare etc. În ceea ce privește picio-rul strîmb, afecțiune ortopedică congenitală sau provocată de poliomelită, practica chirurgicală anunță reușite notabile prin intervenții asupra părților noi ale piciorului pînă la vîrsta de 7—8 ani, sau a unor operații de structură osoasă a membrului în următoarele etape de viață ale pacientului. S-a vorbit mult cu ani în urmă și despre protezele totale de șold, intervenție apreciată la vremea respectivă ca salutară și cu rezultate apreciabile, dar proba timpului, acest imbatabil și intransigent judecător, a obligat și chirurgia de specialitate să privească astăzi cu mai multă prudență și nu cu puține rezerve această soluție terapeutică. Cauza o constituie posibilele complicații ce se pot ivi prin infecții, decimentare sau prin protruzia capului împreună cu cotilul în cavitatea pelviană. Știința și practica chirurgicală propun în acest caz adaptarea unei proteze fără ciment, metodă ce se va afla și ea în dezbaterea întrunirii de la București. Congresul va aduce, de altfel, cum e de așteptat, și alte noutăți de ultimă oră, soluții și metode novatoare de tehnică chirurgicală, de diagnostic și tratament, nu pu-

vinte să redea funcționalitatea și cinematica membrului extirpat. Ei bine, față de protezele folosite pînă acum și în comparație cu cele construite în străinătate, aceste brațe artificiale se recomandă prin două noutăți absolute în primul rînd, în toate cazurile, proteza se adaptează bontului și nu viceversa, deci pacientul nu mai este obligat să suporte o nouă amputație de corectare. În al doilea rînd, bolnavul își poate roti proteza din încheietura brațului (poate efectua, spun medicii, supino-pronația mîinii), la fel ca un om cu brat normal.

Invențiile au fost proiectate, executate și experimentate în cinci variante :

1. **Proteză electronică cu antebraț cu comandă tactilă.** Se adaptează oricărui bont, pacientul folosind două butoane externe pentru declanșarea

flexiei sau extensiei degetelor mîinii.

2. **Senso-preso-proteză electronică.** În acest caz, comanda tactilă se află în interior. Proteza poate fi montată pe un antebraț care mai beneficiază de primul rînd de carpiene, flexia acestora declanșînd flexia degetelor, iar extensia lor provocînd, la fel extensia degetelor. Se va înțelege, deci, că bolnavul se folosește de degetele artificiale apoape la fel cum o făcea înainte de accident cu degetele normale.

3. **Proteză electronică de antebraț cu comandă magnetică.** Ea poate fi montată tot unui bont lung. (unui antebraț fără primul rînd de carpiene). Mecanismul de funcționare include în acest caz doi magneți care, în funcție de dorința purtătorului, și prin mișcarea de supino-pronație (rotirea brațului) se deplasează în dreptul unui senzor declanșînd fie flexia, fie extensia degetelor. Sistemul este absolut original.

4. **Fonosol/proteza electronică.** Mecanismul poate fi folosit de persoane cărora le, lipsește un braț sau chiar de către indivizi cu infirmitate bilaterală (cu ambele brațe amputate). De data aceasta flexia sau extensia degetelor se face prin comandă fonică codificată, stimulii vocali provocînd la dorință mișcarea degetelor. În acest scop, purtătorul are la gît un laringofon capabil de a percepe un număr de octave caracteristice, dispozitivul fiind adaptat cu alte cuvinte vocii pacientului, timbrului său vocal specific. Nici un alt sunet, în afara celor

emise de beneficiarul protezei, nu influențează mecanismul de recepție și execuție al brațului artificial.

5. **Proteză bioelectronică pentru antebraț.** În această variantă, proteza poate fi adaptată unor bonturi cu masă mușchiulară bine păstrată. De data aceasta performanțele și inventivitatea ating aproape incredibilul. Degetele protezei se mișcă pur și simplu ca urmare a unor comenzi sosite din scoarța cerebrală, deci exact ca degetele unei mîini vii ! Electrozii speciali plasați pe suprafața pielii, în zona musculaturii flexoare și extensoare captează comanda sosită de la creier prin intermediul biocurenților de acțiune, transmițînd mai departe ordinul degetelor artificiale. Posesorul unui asemenea braț artificial își va mișca degetele la fel ca noi cei ce ne bucurăm de mîini întregi, și care acționăm în mod inconștient sau în baza unor acte de voință elaborate la nivelul scoarței cerebrale. Cu adevărat miraculos!

Toate aceste realizări de excepție (la care s-au folosit în exclusivitate componente electronice, electrice, mecanice și chimice de producție indigenă) reprezintă proprietatea intelectuală a unui colectiv alcătuit din general prof. dr. doc. Gheorghe Niculescu, loc. col. dr Silviu Diaconescu, col. ing. Constantin Cojocaru, cpt. dr. Cătălin Butunoiu, cpt. dr. Cristian Babalic. Cu asemenea membre artificiale, orice persoană handicapată prin pierderea antebrațului are posibilitatea de a efectua mișcări extrem de variate, dar în primul rînd poate să scrie, să mănînce, să deseneze, să presteze diferite munci, să se slujească de proteză pentru necesități de igienă personală.

— Ideea de a realiza aceste mîini cu comandă electronică — ne mărturisește profesorul dr Gheorghe Niculescu — s-a născut cu ani în urmă. Am pornit la treabă din dorința de a fi de folos semenilor noștri traumatizați fizic și psihic, știut fiind faptul că aducerea din import a unor asemenea mecanisme reclamă eforturile valutare deosebite. Ne-am bucurat de sprijinul permanent al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, al Ministerului Apărării Naționale, al Ministerului Sănătății și Conducerii spitalului nostru. Protezele se realizează la prețuri accesibile și vor fi de o calitate egală sau chiar superioară celor din străinătate. Considerăm, de asemenea, că, prin munca noastră, ne-am străduit să venim în întîmpinarea recomandărilor formulate de secretarul general al partidului nostru, care, în repetate rînduri, adresîndu-se oamenilor de știință, le-a cerut acestora să folosească în mai mare măsură inteligența proprie pentru realizarea unor produse originale, competitive pe plan mondial, sau capabile de a le înlocui pe cele din import. Asupra fabricației de serie a acestor proteze, atît de așteptate de cei aflați în suferință se vor pronunța factorii competenți. Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Industriei Electronice, și Ministerul Muncii Avem siguranța că protezele noastre se vor bucura de o bună schimbare și la export.

Mîna, acest semn distinct și capital al antropogenezei, este de nelipsit din viața ființelor conștiente, după cum lipsa unui braț sau a amîndorora reprezintă o cădere bruscă și dureroasă pe scara filogenezei. Mîinile celor fără de mîini s-au născut din gîndul, din spiritul de dăruire al unor oameni de omenie ; totul a fost înfăptuit în afara orelor de producție, în zile și nopți albe, numai și numai din dorința de a aprinde din nou flacăra speranței în inimile celor năpăstuiți de soartă. Prin pilda lor emoționantă, colectivul de specialiști ai Spitalului militar din București se alătură celor care fac cu adevărat din medicină știința dragostei de oameni.

LIVIU TIMBUS

Dincolo de filele unei cărți

Dacă autorul lor n-ar fi cum e, adică din cale-afară de modest, ferindu-se să facă zarvă în jurul său, e sigur că despre prioritățile cure urmează, aparținînd școlii medicale românești și, totodată, chirurgiei universale, am fi aflat mai demult. Așa, a fost nevoie de ajutorul întîmplării, dezgropată într-o cunoștință bolnăvicioasă, spre a ajunge față-n față cu doctorul în medicină Petre Lepădat (n. 13 aprilie 1931, Crăguești, Mehedinți), care este (din 1981) șeful Clinicii de chirurgie toracică-generală din Spitalul de pneumologie al municipiului București și ale cărui contribuții științifice s-au dovedit, și se dovedesc, de referință, fiind apreciate elogios acasă și deopotrivă peste hotare.

Cum toate poveștile au un început, are și aceasta. Revenit în Capitală, după ce va fi fost, pe rînd, medic de circumscripție, director de spital rural (la nici 31 de ani !) și, între 1964—1968, medic șef de regiune, Petre Lepădat a avut șansa să-l reîntîlnească, la „Colentina", pe profesorul Theodor Firică (în treacăt fie spus, întemeietorul Spitalului de urgență), pe care îl numește, emoționat și azi, „maestrul meu venerat". Zicem să reîntîlnească, de-acum în calitate de asistent universitar (intrat prin concurs), pentru că Petre Lepădat lucrase și ca intern sub îndrumarea profesorului amintit. S-a pus problema, imediat după reluarea colaborării, ca tînărul Lepădat să-și aleagă o temă pentru doctorat. S-a oprit asupra infarctului intestinal, numai că, surprinzător, n-a găsit adeziunea profesorului Firică ! Petre, i-a prevenit maestrul, te bagi într-o treabă prea grea, pe care nici alții, americani, sovietici, francezi ș.a. n-au reușit s-o lămurească, bijbîind și la această oră. Eu nu te pot sili să renunți, dar e de datoria mea să te avertizez că. La noi, cercetarea în acest sens, e deficitară și că vei descoperi 3, maximum 4 lucrări de specialitate. Profesorul se înșela. Erau 5 lucrări, dar tot o sursă de informații negliabilă pentru o teză de doctorat care, nu-l așa, plănuia să aducă ceva nou. Dar Petre Lepădat n-a dat înapoi. S-a pus pe lucru și, cercetînd, comparînd, clasificînd etc., a terminat teza în 1971, iar în 1973 a publicat, sub auspiciile Editurii medicale, cea dintîi (pe plan mondial !) monografie asupra acestei dramatice afecțiuni. Intitulată chiar așa, „Infarctul intestinal", cartea, tradusă ulterior în rusă (1975) și în curs de traducere, ca o probă a actualității ei, în franceză și engleză, a surprins nu doar prin abundența cazuisticii (865 de cazuri, statistică fără precedent !) cît și, mai ales, prin cutezanța demonstrației. Într-un domeniu abordat mai demult, la Paris organizîndu-se un congres cu acest subiect încă în 1935, românul Lepădat a răsturnat multe judecăți (sau prejudecăți), descriind, de pildă, 4 tipuri de infarct intestinal (arterial, venos, alergic, mixt) într-un moment în care știința medicală părea definitiv împăcată cu ideea că nu există decît unul singur, cel alergic ! Sau, altă prioritate absolută, stabilind printr-un procedeu de scintigrafie abdominală diagnosticul precoce, ușurînd astfel (cum avea să se și întîmple în practică) suferințele a mii și mii de bolnavi.

Firește, cariera a stîrnit un interes extraordinar, ea fiind recenzată în toată lumea și rămînînd, în pofida scurgerii vremii, o poziție bibliografică fundamentală. Am acoperi o pagină întreagă de revistă găzduind opiniile favorabile ei, care au salutat-o ca pe o „deschidere de drum", de aceea ne vom mulțumi să spicuim, notînd că pînă și celebrul chirurg Denton Cooley de la Texas Heart Institute, unul dintre pionierii transplantului cardiac (o importantă fundație îi poartă azi numele), l-a felicitat pe colegul din București. Reputatul profesor elvețian Albert Senn a caracterizat „Infarctul" drept „o contribuție de seamă pe acest teritoriu al medicinei", iar Ivar Llavag din Oslo l-a socotit ca fiind „extrem de important și interesant, oferind o sumedenie de informații noi, necunoscute". S-au mai pronunțat asupra lucrării fără excepție elogios, specialiști de prestigiu, incluzînd aici (departe de a epuiza lista !) pe profesorii Valdoni de la Roma, Muto de la University of Niiata, Glotzer de la Harvard Medical School, Mainetl de la La Plata, Jacob de la Paris, Barnard de la University of Cape Town, Reliferschield de la Aachen etc, etc.

Numai și o asemenea izbîndă științifică, menită să impună rapid un nume sau altul, să-i confere un loc de cinste în marile tratate, i-ar fi fost suficientă

doctorului Lepădat pentru a lăsa, cum zice, semne. Prețuire ca atare, întrucît cel despre care scriem este, în prezent, membru titular sau asociat al Societății internaționale de chirurgie, al celeia de medicină internă, al Colegiului american de chirurgie toracică, al Academiei internaționale a medicilor și chirurgilor toracici (singurul român !), al Societății europene de pneumologie și așa mai departe. Doar că succesul nu l-a determinat pe Petre Lepădat să se culce pe-o ureche. În paralel cu munca din spital, din sala de operație, el a găsit răgazul să-și continue activitatea de cercetare, trecîndu-și semnătura pe alte două lucrări de căpătîi : „Zona reflexogenă pancreatică" (cu profesorul M. Gilorteanu), Editura Academiei, 1973, „Tromboembolismul pulmonar, infarctul pulmonar" (cu D. Burnea și P. Galbenus), Editura Medicală, 1977.

Prima dintre ele reprezintă, de fapt, o monografie care abordează, pentru întîia dată în literatură, tratamentul unor forme de hipertensiune arterială prin decapsulectomie pancreatică. Tehnicile chirurgicale utilizate de autori s-au regăsit imediat, și se regăsesc și azi, în celebrul Tratat al lui Patel și Léger, adevărată „biblie" a chirurgiei moderne. Avînd la bază vaste studii de microscopie electronică, de histochimie și histopatologie, asociate cu scintigrafia pulmonară, „Tromboembolismul" se înscrie, și el, ca o noutate, fiind prima lucrare de acest gen (acoperind 1 654 de cazuri, cea mai mare statistică invocată pe plan mondial !) din medicina europeană. Fără să intrăm în cine știe ce amănunte, n-ar strica, credem, să zăbovim o clipă. Producerea morții, aproape fulgerătoare într-o embolie pulmonară, i-a contrariat în așa măsură pe specialiști încît s-au elaborat, de-a lungul timpului, numeroase teorii patogenice, diverse. Alături de colegii săi, Petre Lepădat a evidențiat fără putință de tăgadă, că tromboza și infarctul pulmonar se datorează ligaturării arterei pulmonare. Inițial, recunoaște chiar cel în cauză, ipoteza a părut lumii medicale prea îndrăzneață, drept pentru care, o foarte scurtă perioadă, a și fost contestată. Dar cît poate fi adevărul înăbușit ? N-a trecut mult, cam cît a fost necesar ca „Tromboembolismul" să circule și să fie aprofundat, și autorilor români li s-a făcut deplină dreptate. Însuși Jean Claude Léger, secretarul Societății franceze de chirurgie, i-a comunicat lui Petre Lepădat că „ați îmbogățit cu experiența Dv. munca noastră, a tuturor", pentru ca, rezumînd volumul în „Lyon Chirurgicale", profesorul René Fontaine de la Strasbourg, membru al Academiei franceze de medicină, să specifice că „lucrarea constituie o trecere în revistă foarte completă, cu ipoteze de mare răsunet". Profesorul suedez Viking Björk, de la Karolinska Sjukhuset, a apreciat „Tromboembolismul" ca o „carte excelentă", iar Marvin Pollard, președintele Organizației mondiale de gastroenterologie, a fost de părere că „prețuiesc cît se poate de mult lucrarea Dv., care apare ca un compendiu conținînd o cantitate enormă de informații valoroase" etc. etc.

Asta ar fi, ca să spunem așa, partea de rezonanță a personalității doctorului Lepădat căruia, lărăși în fugă fiind vorba, i s-au admis nu mai puțin de 6 lucrări (!) la al IV-lea Congres internațional al Societății europene de pneumologie, Milano, 23—28 septembrie 1985, și 3 la Tel Aviv, 15—20 mai 1986, cu prilejul celui de-al VI-lea Congres european de chirurgie toracică. În rest, adică dincolo de cărțile și lucrările sale (în jur de 200), Petre Lepădat e om al muncii pe Șoseaua Ștefan cel Mare 11. Acolo, ca șef de secție, vine primul și pleacă ultimul, luptînd din răsputeri să facă din foștii bolnavi viitori oameni sănătoși. Bătălia e, mărturisește, dificilă, de vreme ce cancerele bronho-pulmonare au crescut și cresc ca incidență (fumatul, bătu-l-ar vina !), trecînd de-acum înaintea celor digestive, genitale etc. Obișnuit să nu dea înapoi, să nu se mulțumească cu jumătăți de măsură, doctorul Lepădat nu dă nici în prezent, punîndu-și lumina, energiile și bisturiul în slujba sănătății semenilor. Nu e atît de mîndru de cărțile sale, deși ar avea, v-ați edificat, destule motive, cît e de victoriile operatorii zilnice, împărtite cu o echipă de profesioniști destoinici : Constantin Ciulavu, Dan Atanasiu, Constantin Antofie. Doctorului Petre Lepădatu și colaboratorilor săi, și cu asta încheiem această schiță de portret, stima și recunoștința noastră.

TRAIAN EMIL

Secretul lui Stradivarius a fost descoperit?

Da, se pare că secretul lui Stradivarius a fost scos la lumină. Cititorii își amintesc, poate, că în ultimii ani, la intervale mai lungi sau mai scurte de timp, Revista „Flacăra" revenea asupra căutărilor unui pasionat grup de clujeni, hotărît să ajungă la atingerea perfecțiunii maeștrilor lutieri ai vechilor școli italiene (Cremona, Brescia, etc.). Sînt cîțiva oameni, un grup interdisciplinar, numit din ce în ce mai des „noua școală clujeană de lutieri". Printre ei se numără Serafim Pascu Cristescu, de la Conservatorul „George Dima", inginerul Traian Tudor, maeștrii lutieri Dumitru Fărcaș și Pavel Onoaie, profesorul Ioan Cămărășan. Lor li s-au alăturat Constantin Nistor, Victoria Nistor, Harko T., Bălan Maria, Dan Maria, Szabo Susana, Faur Virginia. Visul comun, care i-a ținut strînș legați, era construcția unor viori care să poată sta alături de cele din „familia" Stradivarius.

Fiecare an a marcat un pas înainte pe drumul de întoarcere înapoi, în timp. Încet, încet, — sînt de părere cercetătorii — au fost elucidate enigmele legate de calitatea lemnului și de forma elementelor constructive care intră în componența unui instrument de o asemenea valoare.

A rămas în continuare nedezlegată enigma compoziției lacurilor și grundurilor ce au fost date pe aceste instrumente — de fapt, principalul secret al viorilor Stradivarius.

O fericită întîmplare i-a pus față-n față pe căutătorii „comorii" lui Stradivarius cu biochimistul dr. Constantin Nistor de la Institutul oncologic din Cluj-Napoca. La ora aceea, mărturisește fără ocol C. Nistor, nici măcar nu se considera un meloman. Doar că, starea naturală a biochimistului clujean a fost dintotdeauna aceea a căutării. Autor a 75 de brevete de invenții, Constantin Nistor se aventurează cu aceeași nestăpînită ardoare pe drumul descoperirii medicamentului miraculos care să înlăture boala secolului — cancerul — ca și în prepararea unor mereu noi, eficiente și teribil de gustoase sucuri naturale. Rigorile muncii de cercetare rămîn mereu aceleași. Și, iată, pentru biochimistul Constantin Nistor, vioara lui Stradivarius a ajuns să reprezinte mai mult decît un „violon d'Ingre". Propunîndu-și să găsească o rețetă de lacuri cît mai aproape de aceea a meșterilor cremonezi, Constantin Nistor a plecat de la o constatare : instrumentele vechi nu mucegăiesc, deci nu sînt atacate de microorganisme. Grundul și lacul trebuiau să conțină o substanță antibacteriană care să fi existat pe vremea aceea. „Nu cumva este propolis ?" — s-a întrebat cercetătorul. Izvoarele istorice au arătat că lemnul folosit de vechii maeștri lutieri italieni proveneau din pădurile Moldovei, iar propolisul apicol folosit pentru grund și lac era adus din „provinciile valahe de la Dunăre".

Din cele 75 de brevete de invenție ale dr. C. Nistor, vreo douăzeci se referă la preparate pe bază de propolis, așa că, și-a orientat cercetările în această direcție. Lacul și grundul trebuiau să mai reunească o serie de cerințe referitoare la culoare, elasticitate, menținerea porozității lemnului.

— M-am gîndit că alcool etilic de 95—96 grade era puțin probabil să existe pe vremea aceea. Dar, regiunea Padului este din vechime o renumită zonă viticolă. Puteau avea, deci, acid acetic (oțet). Am încercat o substanță de acid acetic în care am dizolvat propolis. În această substanță am introdus o vioară oarecare, luată de la fabrica din Reghin, o vioară în alb (nelăcuită). Cînd au văzut culoarea care a ieșit, toți au exclamat : „Asta e ce ne trebuie ! Nuanța Stradivarius !"

LIANA MOLNAR ■

Saloane de invenții

Săptămîna trecută, Sibiul a marcat cea de-a cincea întîlnire a inventatorilor țării. Nou prilej de a ne inventaria zestrea de aur cenușiu ; o parte doar, e drept, dar poate, cea mai strălucitoare. „Sîntem conștienți — am reținut pentru adevărul lor cuvintele tovarășului Gheorghe Popescu, secretar al Comitetului județean Sibiu al P.C.R. — că un «Salon de invenții și inovații», oricît de bine ar fi conceput și organizat, nu poate prezenta în totalitate rezultatele obținute, că în spatele fiecărui panou și exponat, al fiecărei invenții și inovații prezentate, stau sute și mii de alte fapte de muncă, ce oglindesc eforturile care se depun în cadrul fiecărui colectiv de muncă".

Experiența acumulată la întîlnirile anterioare ale inventatorilor țării (Timișoara, Brăila, Satu Mare, Bacău) a avut ca rezultat o perfectă organizare, menită să ducă la cunoașterea indeaproape, de către toți specialiștii județului, a ultimelor cuceriri ale inventicii românești. Consfătuirile desfășurate pe secțiuni în chiar unitățile sibiene apropiate ca profil, au dat posibilitatea de participare unui număr foarte mare de oameni. Dialogul direct între autorii invențiilor și viitorii beneficiari s-a legat firesc, întrebări și răspunsuri născîndu-se de ambele părți, căci, la rîndul lor, inventatorii au dorit să cunoască în amănunțime condițiile în care vor prinde viață roadele gîndirii lor.

În ciuda criteriilor de selectare, numeroase și greu de îndeplinit, premiile au fost numeroase, căci foarte multe invenții au obținut punctajul maxim. Vom nota, cu regretul că nu le putem trece în revistă pe toate, doar premiile speciale ale salonului : „Valorificarea superioară a pielor de porcine", un grup de brevete de invenții, al căror autori sînt Ioan Botezan, Silviu Sîrbu și Ioan Băcilă, „Instalație de transfer, poziționare și retur palete post piesă", autor : colectivul condus de ing. V. Ramba de la ICSITMU — București, „Procedeu și instalație de ardere pentru cuptoare industriale", autori : M. Drăgulin, C. Sîrbu, O. Pătringenaru și I. Scipcaru de la ICSITPSCM București, „Procedeu și instalație pentru tragerea monocristalelor din safir" autori : D. Nicoară, I. Nicoară, G. Tîrpe, F. Chidirmic, Z. Schlett de la IAEM Timișoara, „Lac adeziv pentru aplicarea pe sticlă, ceramică sau email", autori : ing. Constantin Bălan de la I.S. Vitrometan Mediaș.

Indiferent... de laureați, „Salonul de invenții și inovații" de la Sibiu a dat cîștig de cauză promovării noului, posibilităților de sporire în ansamblu a creației tehnico-științifice, soluționării, cu eficiență tot mai mare a multiplelor probleme pe care le pune în fața noastră nouă etapă de dezvoltare economico-socială a țării.

...și ecoul care nu se lasă așteptat

Din noiembrie anul trecut și pînă la data cînd încredințăm tiparului aceste rînduri, la Brăila, Satu Mare, Bacău și Sibiu au avut loc, sub egida organelor locale de partid și de stat, în colaborare cu Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci și ministerele economice — deschiderea succesivă a unor saloane de invenții. Următorul se va desfășura la Iași în cursul acestei luni și se va bucura, ne încredințează organizatorii, de o amploare și importanță deosebite.

Asemenea întruniri de specialitate, cu o mare densitate de inteligență creatoare pe metru pătrat, oferă toate datele pentru a deveni momente de referință ale progresului tehnic și științific național. Ne-am îngăduit totuși să ne punem întrebarea în ce măsură aceste largi colocvii ale inventatorilor se recomandă deopotrivă prin eficiență practică, prin schimb util de idei și experiență, cîți dintre cei ce participă, în calitate de titulari de invenție sau de simpli vizitatori, părăsesc lucrările pe secțiuni și sălile cu exponate cu gîndul de a folosi în producție acest tezaur al gîndirii originale, novatoare. Am adresat această întrebare Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci și, iată, prin mijlocirea acestuia, ne-a răspuns Consiliul județean al sindicatelor din Brăila, oraș în care a avut loc, cum aminteam mai sus, primul din cele patru saloane de invenții inaugurate în ultimele 11 luni. Informarea care ne-a parvenit are în vedere numai întreprinderi din raza județului, ea se referă în exclusivitate la acestea, sau ceea ce ne obligă să prezentăm cititorilor noștri o situație incompletă. Și asta deoarece nu e greu de presupus că nu puține brevete și soluții novatoare au fost preluate și de către unități economice din alte localități ale țării. Dar modul în care brăilenii ei, singuri, și-au manifestat interesul pentru aceste noi izvoare de cunoaștere și progres este revelator și constituie — ne permitem noi să apreciem — un exemplu educător și demn de urmat.

Am fost informați astfel că din noiembrie anul trecut și pînă la ora actuală au fost introduse în practica curentă un număr de 14 invenții și inovații din totalul celor expuse în salonul amintit. Iată situația de fapt: Întreprinderea „Laminorul" a preluat 5 brevete propuse de întreprinderile Electrotimiș, I.R.E. Pitești, 1 Mai Ploiești și Universitatea Brașov. La Întreprinderea IUG Progresul au fost aplicate 6 invenții brevetate de către Universitatea Brașov și întreprinderile „23 August" București, „1 Mai" Ploiești, I.C.S.I.T. — P.S.C. și I.C.T.C.M. București. La I.J.G.C.L., au fost preluate trei invenții toate realizate de către E.G.C. Timișoara. Șantierul naval a folosit invenții și inovații, cinci la număr, propuse de întreprinderea de construcții navale Constanța și de către întreprinderile „23 August" București, „1 Mai" Ploiești și Electroaparataj București. Sîntem înștiințați în continuare că invenții realizate de Institutul politehnic din Iași, I.M.A.A.I.A. București, C.C.S.I.T.F. București, I.C.T.C.M. București și I.C.P.P.G. Cîmpina au intrat de mai multe luni în dotarea următoarelor unități economice: I.A.S., I.M.B., Navrom, A.E.S.C.L. 1 Mai, I.J.T.L, IT.A., Întreprinderea de reparați și Schela de producție petroliferă și Schela de foraj.

Ne-ar plăcea să aflăm că și în celelalte județe, în care s-au organizat saloane de invenții în marele festival național Cîntarea României, de la Satu Mare, Bacău și Sibiu s-a procedat la fel. Vom reveni cu amănunte de îndată ce vom avea prilejul să o facem.

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Din nou despre priorități mondiale

În anul 1886, adică exact acum un veac, Editura „Asselin et Houzeau" publica lucrarea **De la suture des nerfs à distance**, reprezentînd teza de doctorat în medicină a lui **George Assaky** (1855—1899), nepotul lui Gheorghe Asachi, care expune o metodă chirurgicală originală, constituind **o prioritate incontestată în neurochirurgia mondială.** Și astăzi tratatele și istoriile neurologici de pretutindeni continuă să citeze această scriere de pionierat, referindu-se la **operația Assaky**, denumire consacrată de terminologia științifică internațională. De altfel, lucrarea a fost distinsă cu premiul „Amussat" al Academiei de Medicină din Paris. Nu este singura contribuție prin care George Assaky și-a înscris numele în terminologia mondială ; toi el a descris cel dintîi un tubercul osos din articulația scapulo-humerală, care a fost denumit **tuberculul lui Assaky**. Nu ne propunem să facem biografia sa, deși în afara cercurilor de istorici ai medicinei este, credem, prea puțin cunoscut, eclipsat poate de personalitatea marelui cărturar din ascendența sa ; vrem doar să conturăm valoarea aportului său, subliniind că prin studiile sale privind problema, atît de delicată, a regenerării fibrelor nervoase, George Assaky este un incontestabil precursor al neurochirurgiei moderne. A publicat de asemenea lucrări importante privind domeniul de avangardă al embriologiei experimentale, al istoriei dezvoltării inimii, al anatomiei topografice, al tratamentului chirurgical al herniilor inghinale și al dislocării uterului. A fost fondatorul și directorul Institutului de Chirurgie și Ginecologie din București, profesor în aceleași specialități și **promotorul asepsiei la noi**, salvînd numeroase vieți prin înlăturarea infecțiilor postoperatorii. Victor Babeș îl considera pe drept cuvînt „reformator al chirurgiei române".

Să amintim că și un alt descendent al lui Gheorghe Asachi, anume fiul său, **Dimitrie Asachi**, (1820—1868), s-a ilustrat în știința românească. La numai 21 de ani, în 1841, el a devenit autorul primei contribuții românești originale de matematici superioare și totodată al celui dintîi studiu de matematică al unui român apărut într-o revistă străină : **Über die Umkehrung der Reihen (Asupra inversiunii seriilor)**, aceasta reprezentînd de asemenea teza sa de doctorat. A mai publicat prima lucrare de topografie în limba română (1854).

Anul 1886, la care ne-am referit la început în legătură cu scrierea fundamentată a lui George Assaky, ne amintește și de o altă aniversare centenară, căci este data nașterii unui medic căruia îi aparține de asemenea o prioritate însemnată. Este vorba de **Aurel A. Babeș** (1886—1962), nepot de frate al lui Victor Babeș ; numele lui, familiar istoricilor medicinei, este mai puțin cunoscut marelui public, probabil datorită aceluiași „efect de eclipsare" care a planat asupra lui George Assaky și Dimitrie Asachi. Anatomopatolog de mare valoare și profesor de anatomopatologie al Facultății de Medicină din București, autor al unui clasic tratat de **Anatomopatologie** în 2 volume, (1922—1925), scris în colaborare cu V. Babeș, el s-a impus în știință în primul rînd ca **pionier al luptei împotriva cancerului.** A fost de altfel președinte al Societății de Anatomie și Studiul Cancerului din România (din 1928), membru al Uniunii Internaționale contra Cancerului și al Societății Regale Împotriva Cancerului, din Londra, director al Centrului Anticanceros din București etc.

Cea mai importantă descoperire a sa a fost realizată în cadrul Clinicii de Ginecologie conduse de Constantin Daniel. Aici, Aurel A. Babeș a elaborat **o metodă originală de depistare a cancerului genital răspîndit la femei, prin examenul frotiului citovaginal.** La 10 august 1927, el a prezentat procedeul său, împreună cu dr. C. Daniel, care l-a sprijinit în cercetările sale, în fața Societății de Ginecologie din București. Își descrie apoi metoda în „Revista de ginecologie și obstetrică" nr. 3/1927, iar în anul următor, la Paris, în publicația de circulație internațională „La Presse Médicale" din 11 aprilie 1928, sub titlul **Le diagnostique du col utérin par les frottis.**

Metoda de diagnostic timpuriu amintită, care a salvat viața multor bolnave, a fost propusă, la mai bine de un an după A. A. Babeș, și de către morfopatologul grec G. N. Papanicolaou ; acesta din urmă fiind mai cunoscut în cercurile medicale ale vremii, procedeul a fost legat un timp numai de numele său, astăzi însă prioritatea lui Aurel A. Babeș fiind recunoscută metoda a intrat în analele științei ca **testul Babeș-Papanicolaou.**

Să mai amintim că de numele lui A. A. Babeș se leagă și publicarea unui interesant studiu asupra patogeniei pelagrei (1923) și a unei lucrări intitulate **Cancerul** (1928).

O personalitate al cărei nume și ale cărei realizări importante nu circulă nici ele la cota valorică la care ar fi fost îndreptățite este aceea a lui **Theodor Saidel** (1874—1967) — întemeietorul agrochimiei în România. Specialiștilor contribuția sa nu le este nicidecum străină, iar în **Istoria științelor agricole** (coordonatori : Grigore Obrejanu și Amilcar Vasiliu), din 1976 — i se consacră aprecieri binemeritate. Dar în cadrul larg al oamenilor de cultură români, se poate spune că T. Saidel este un „pe nedrept uitat".

Licențiat în științe fizico-chimice al Universității din București (1897), apoi doctor în chimie al Universității din Heidelberg (1910), profesor la Școala Superioară de Agricultură de la Herăstrău și la Facultatea de Agronomie din București pînă la pensionare, cercetător și șef de secție la Institutul Geologic al României, Theodor Saidel a fost un eminent chimist și pedolog, care și-a închinat întreaga viață științei. A întreprins studii experimentale privind sporirea fertilității solurilor, aplicarea diferențiată a diferitelor tipuri de îngrășăminte, punerea în valoare a solurilor saline, analiza procesului solubilizării și absorbției substanțelor nutritive din sol. Tot el a stabilit **relațiile S,** în baza cărora se poate calcula matematic cantitatea de substanțe nutritive din sol. Este considerat pe drept cuvînt **un pionier pe plan mondial al metodelor moderne de analiză electrochimică a solului arabil.** A atras atenția, începînd din 1911, asupra însemnătății reacției chimice a solurilor, exprimată prin concentrația ionilor de hidrogen. **A fost cel dintîi în lume care a aplicat metoda potențiometrică pentru determinarea reacției solului (pH) pe cale electrochimică (metoda S),** comunicînd-o în 1913 la Academia Română și în anul următor la Congresul Științei Solului de la München, procedeu care s-a impus în lumea științifică, iar apoi sintetizînd-o în lucrarea **Rezultate obținute la determinarea reacțiunii diferitelor tipuri de sol din România** (1927).

Sobru, cumpătat, temeinic, inventiv în tot ce întreprinde, profesorul Saidel a reprezentat un vîrf de creativitate în aplicarea chimiei la științele agricole.

I. M. ȘTEFAN ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● **Ion Dobrescu din Cimpulung-Muscel**, strada P. Zamfirescu nr. 19-b, sugerează responsabililor culturali din comuna Aninoasa-Argeș, amenajarea unei colecții de etnografie și artă populară, existînd aici o bază materială, și surse de exponate și, mai ales, localitatea fiind situată într-o zonă folclorică binecunoscută. Argumentele sale sînt localnicii în vîrstă care păstrează vestigii ale trecutului, bote din lemn în care aduceau saramura de la Slănic, pe vale în sus, folosită în loc de sare pe vremuri; putinele pentru bătut laptele pentru a scoate untul; scaune din jumătăți de brad avînd picioarele naturale — crengile pomului; rodane la care se confecționau țevile pentru țesut; războaie de țesut străvechi etc. Aici se păstrează costume populare de bărbat și femeie, străvechi, de o valoare artistică inestimabilă: tronuri de zestre sau pentru păstrat mălai, tărițe; căciuli ciobănești, sarici, poclade, unelte pentru prelucrat lemnul, bătut cînepa, afumat prune; instalații de morărit, medalii de vitejie, monede ce fac obiectul numismaticii. Un bătrîn păstrează lanțurile lucrate manual, cu inculetori aduse tocmai din Albania în 1877, piese rare. Tot aici ființează monumentul feudal Aninoasa, restaurat în ultimii ani pentru valorile sale arhitecturale. Tocmai în aceste spații, care stau goale, ar putea fi expuse toate cele de mai sus polarizînd astfel atenția turiștilor — comuna este situată pe rîul Bratia, la nici 25 kilometri de Cîmpulung.

● **Primim, din partea Ministerului Comerțului Interior:** „În revista FLACĂRA nr. 37 din 12 septembrie s-a publicat sesizarea pensionarei Olga Lupu din București, referitoare la atitudinea lipsită de respect a unor lucrători din unitatea de desfacere a legumelor și fructelor de la parterul blocului M.C. 18, A., din strada Lucrețiu Pătrășcanu nr. 19, Sectorul 3. În legătură cu aceasta, vă informăm: în urma controlului efectuat în ziua de 17 septembrie de către organele Inspectoratului comercial de stat, au rezultat și alte încălcări ale regulilor de comerț, printre care punerea în vînzare a unor mărfuri necorespunzătoare calitativ ca urmare a neefectuării recepției, lipsa din unitate a „jurnalului cumpărătorului", neîntocmirea documentelor pentru mărfurile ce se vînd prin tonete, abateri remediate în timpul controlului și sancționate contravențional. În afara măsurilor luate de organele de control, pentru numeroasele abateri de la prevederile legale, s-a dispus conducerii sucursalei de legume fructe a sectorului 3 îndepărtarea din unitatea vizată a lucrătorilor care au săvîrșit abateri și trecerea lor în alte locuri de muncă".

● „Mă numesc **Ilie Vasile** și locuiesc în orașul Abrud, strada Republicii nr. 12, bloc AR. 36, apartamentul 15, județul Alba; atît eu cît și soția mea sîntem oameni ai muncii: în orașul nostru a funcționat o creșă pentru copii, începînd cu data de 1 august această creșă a fost închisă — pentru zugrăvire și igienizare — pe o perioadă de o lună de zile, timp suficient pentru a se construi o casă, nicidecum pentru zugrăvirea citorva camere. A trecut data de 1 septembrie și creșa noastră nu a mai fost gata, mai mult: nu s-a apucat nimeni nici măcar de zugrăvit. A trecut mai mult de o lună și jumătate, acum cînd vă scriu creșa continuă să fie închisă; vă scriu aceste rînduri în numele a mai multor familii de oameni ai muncii care au copii mici, poate că organele în drept ar trebui să țină cont și de faptul că altfel muncim, știindu-ne acești copii îngrijiți în siguranță, și nu lăsați singuri acasă".

● **Primim, din partea Consiliului popular al județului Galați:**

„Referitor la scrisoarea adresată redacției și trimisă nouă spre competentă rezolvare, de către **Geta Manole** din Tecuci — scrisoare prin care solicită sprijin pentru încadrare la muncă — vă comunicăm: cu dispoziția nr. 695/1986, numita a fost repartizată ca muncitoare la Întreprinderea pentru prelucrarea lemnului Galați — Secția Tecuci".

● „În blocul nostru, în garsoniera 50, a locuit **Marin S. Ion**, cu care am avut mult de furcă — aflăm, dintr-o scrisoare semnată de către președintele și administratorul **Asociației locatarilor bloc 1, strada Ziduri între Vii nr. 22, București, Sectorul 2** — rău platnic, neavînd buletin de Capitală, a spart și o ușă pentru a intra într-un apartament eliberat. S-a hotărît, în cele din urmă, să reintre în cîmpul muncii: tractorist-rutier la C.A.P. Dobroiești, Sectorul Agricol Ilfov; a fugit din bloc fără să predea apartamentul la ICRAL, lăsîndu-l, practic, distrus, precum și cu un debit de 1 501 lei. Pentru urmărirea acestei restanțe, la 26. 08. 1985 — precum și la 20. 01. 1986 — am depus la respectivul C.A.P., două **titluri executorii notariale** (numerele 35 626/1985 și, respectiv, 755/1986), pentru recuperarea sumei. Neprimind răspuns, am revenit în scris și telefonic, în cel de al doilea caz, deși președintele, tov. Ghețu, ne-a asigurat că legea va fi respectată, **economista C.A.P.-ului** ne-a pus la punct, în sensul ca „să lăsăm omul în pace!, că va fi așa precum vreau eu, iar pînă la urmă cazul se va prescrie...!". Avem convingerea, că executarea unui titlu notarial nu este benevol, dar iată că realitatea, impusă printr-un abuz, este alta — socotiți firesc acest lucru?"

● **Florian Bucur**, cu domiciliul stabil în Moara Vlăsiei, S.A.I. face următoarea propunere către M.T.Tc.: „Trenul-cursă nr. 7 322, pe ruta București — Urziceni și retur, este format din opt-nouă, cel mult zece vagoane; călătorim nu numai oameni ai muncii, dar și elevi, foarte mulți navetiști din alte sectoare de activitate. Propunem atașarea a încă patru vagoane la această garnitură, ar fi, credem, suficient pentru a evita aglomerația și a ne scuti de întîrzieri repetate de la servicii".

● **Consiliul popular al județului Argeș:** „Cu privire la scrisoarea adresată redacției de către **Dina Gh. Nicolae** din București, prin care aceasta arată că s-a adresat atît în scris cît și telefonic Trustului antreprize generală construcții-montaj Argeș, pentru obținerea unei adeverințe de vechime în cîmpul muncii și nu a primit-o: în urma cercetărilor efectuate au rezultat următoarele: nu s-a primit de către TAGCM-Argeș nici o cerere din partea numitului, iar la telefon a vorbit cu o persoană neidentificată din cadrul Bazei de aprovizionare a TAGCM care, oricum, nu a avut calitatea să dea indicații în această privință. În vederea rezolvării acestei situații, este necesar ca numitul să se adreseze TAGCM — Argeș cu o cerere în care să dea unele date suplimentare cum sînt: funcția sau meseria în care a lucrat; echipa (numele) șefului de echipă, al maistrului, al șefului de lot sau șantier; la ce fel de lucrări a participat, industriale sau civile".

● „Mă numesc **Agata Topciov**, mamă a patru copii, domiciliată în Arad, zona Micalaca, blocul 354, scara B, apartamentul 8, și mă adresez dumneavoastră pentru a mă ajuta cu privire la trimiterea către Judecătoria Arad a dosarului reprezentînd furtul de curent făcut de TOMULESCU NICOLAE în dauna mea, acesta branșîndu-se la contoarul electric al meu în februarie 1984. Deși organele care au cercetat fapta au trimis dosarul cu furtul de curent la Întreprinderea textilă „UTA" pentru soluționare — întreprindere unde T. M. este angajat pe post de tehnician — aceasta, din mai 1984, refuză trimiterea dosarului, deși am făcut cîteva demersuri la susnumita întreprindere".

● **Direcția de telecomunicații a municipiului București:** „Urmare sesizării făcute de către **Gheorghe Voicam**, domiciliat la șoseaua Pantelimon nr. 96, blocul 210, scara 1, apartament 30, prin care acesta reclama neplăcerile avute din partea abonatului cu care era cuplat în folosința postului telefonic, vă comunicăm că, analizîndu-se situația, s-a dispus decuplarea postului său telefonic; în ceea ce privește taxarea convorbirilor adiționale, vă comunicăm că s-au efectuat verificări atît în centrala telefonică, precum și în rețea și nu au fost depistate defecțiuni ce să afecteze contorizarea".

● **Din partea D.P.M.O.S.-București — Oficiul forțe de muncă:** „În legătură cu scrisoarea prin care numitul **Dobre Stoica** din București, B-dul Păcii nr. 17, bloc M. 10, apartament 64, sector 6, a solicitat sprijin pentru a fi încadrat în muncă: la data de 4 septembrie a. c., D. S. a fost repartizat la Oficiul special pentru editarea timbrelor și controlul mandatelor, unde în prealabil s-a discutat cu conducerea acestei unități".

● „Sînt posesorul unui autoturism DACIA-1 300, căreia urmează să-i fac verificarea tehnică anuală și, fiind foarte precaut, am vrut să văd de ce piese am nevoie în acest sens, ca urmare a noilor precizări în legătură cu această atît de necesară și utilă treabă. S-a constatat că am nevoie de: rotule superioare și inferioare, saboți de frînă pentru spate, bielete, cablu de kilometraj, garnituri pentru pompa centrală de frînă, iar pentru unele retușări ale caroseriei, de elementarul produs chit de cutit. Cum era firesc, am început să caut, dar căutările mele s-au dovedit a fi zadarnice. Vă rog să mă ajutați să ies din acest impas, deoarece fără verificarea tehnică nu pot circula, iar mașina îmi este indispensabilă, întrucît o folosesc drept mijloc de transport pentru un băiat de 16 ani, care este deficient motor. Cu stimă și considerație". **(Florian Chiș, Halmășd 338, județul Sălaj).**

● **Direcția județeană de poștă și telecomunicații — Timiș:** „Urmare sesizării adresate redacției de către **Gregor Francise** din Timișoara, strada Amforei nr. 12, scara D, apartamentul 16 — în legătură cu instalarea unui post telefonic la domiciliu — vă informăm: cererea înregistrată la noi cu nr. 8 785 din 10. XII. 1978, n-a putut fi rezolvată pînă în prezent din lipsă de posibilități tehnice existente în rețeaua telefonică stradală. În urma executării unor lucrări efectuate în zona respectivă, s-au creat condiții tehnice de rezolvare. Cererea numitului a fost aprobată de Comitetul Executiv, urmînd ca acesta să se prezinte pentru achitarea tarifului de instalare".

● **„CURGE APA!" — da,** curge apa pe carosabil pe strada Girleni nr. 11 în fața blocului C. 45; pe aceeași stradă Girleni, la nr. 9, în fața blocului C. 46; pe strada Serg. mj. Cara Anghel în fața blocului C. 43; pe strada Sold. Letea în fața blocului C. 53, cît și pe strada Compozitorilor, din grădina ce se află în fața ICRAL-„Giulești", lîngă Complexul comercial „Drumeții". Pentru primele două adrese am dat telefon de nenumărate ori, prima dată la 1 august 1985, ultimele intervenții fiind pe 28 august și 8 septembrie a.c., la telefonul ICAB 49 36 18, apoi 13 28 10 — apa continuă însă să curgă pe caldarîm, tocmai acum, cînd avem atîta nevoie de ea" (ne scrie pensionarul **Solomon Ion**, domiciliat în București, strada Girleni nr. 11, blocul C. 45, scara A, apartamentul 39, sectorul 6).

● Într-o scrisoare adresată redacției, **Stoica Porumb** din Buzău, om al muncii la I.U.M., căsătorit și cu doi copii, locuind cu chirie, ne aducea la cunoștință un fapt surprinzător: înscriindu-se pe tabelul de locuințe fond locativ de stat, a fost afișat astfel: locul 6 (1984); locul 10 (1985); **locul 26 (1986)...!?** Trimițînd scrisoarea, spre competentă rezolvare, **Consiliului popular al municipiului Buzău**, iată și răspunsul acestuia din urmă: „REFERAT, privind modul de rezolvare a scrisorii adresate de (..), din verificările efectuate a rezultat că petentul este încadrat în muncă la I.U.M.-Buzău, căsătorit, are în întreținere 2 copii și locuiește cu chirie la (...) Pentru rezolvarea scrisorii s-a discutat cu conducerea unității unde petentul este încadrat în muncă și, verificînd lista cu ordinea de prioritate, a rezultat că este inclus pe tabelul cu ordinea de prioritate, **la poziția 28**, urmînd ca în ordinea stabilită să primească locuință din fondul locativ de stat în conformitate cu prevederile Legii nr. 5/1973... (...)".

Scurt și — mai ales! — cuprinzător. Ce putem spune, altfel, aflîndu-ne în fața unui astfel de răspuns, formal pînă la a fi inexistent de-a binelea?!

● „Vă rog ajutați-mă într-o problemă aparent minoră, dar grea pentru mine: din luna martie a.c. am depus cerere la ADAS Cluj-Napoca pentru restituirea sumei de 2 971 lei, constituind niște cheltuieli de înmormîntare; menționez că această sumă este stabilită printr-o hotărîre judecătorească. Cererea trebuie însă semnată și de ADAS-București, oficiul juridic din strada Smirdan nr. 5, dar de aici, din martie, cum vă spun, întîrzie semnătura necesară". **(Ioan Roman Pintican, strada Băișoara nr. 9/A, apartamentul 10 — Cluj-Napoca).**

● **Consiliul popular al orașului Gherla:** „La scrisoarea adresată redacției de către **Maria Mora**, țesătoare covoare la Întreprinderea de gospodărie comunală și locativă Gherla, județul Cluj, prin care solicită sprijin în obținerea unei locuințe, vă comunicăm următoarele: se confirmă unele probleme cuprinse în scrisoare și a fost reanalizată cu atenție și solicitudine situația acesteia. Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Gherla a hotărît, în data de 4 august a.c., atribuirea unui apartament tovarășei Maria Mora scrisoarea fiindu-i astfel soluționată favorabil".

● „La scara C a blocului nr. 12 din strada Poienari nr. 2, proprietate mixtă, se află o spălătorie-uscătorie în suprafață de 26 mp, destinată celor 35 de apartamente ale acestei scări. De peste 8 ani, fostul președinte al asociației noastre, **Vasile Foia**, care deține un apartament vecin — avînd perete comun — a închis această dependință, transformînd-o în magazie personală și crescătorie de cîini, împiedicînd astfel locatarii de la scara respectivă să o întrebuințeze conform destinației ei și nevoilor lor. Deși a fost criticat în adunarea generală, atunci cînd a și fost schimbat din funcție, deși noul comitet i-a făcut numeroase somații în scris, pentru a elibera această dependință, dînsul a refuzat, proferă chiar amenințări la adresa celor care ar îndrăzni să meargă spre a o deschide. Vă trimitem aceste rînduri, poate că în acest fel vom reuși să punem capăt abuzului fostului președinte și să redăm celor 35 apartamente folosirea legală a spălătoriei-uscătoriei, singura existentă la această scară" **(semnează C. Diaconu și D. Florescu, președintele și, respectiv, administratorul Asociației civile a proprietarilor Blocul 12, strada Poenari nr. 2, Parcul Tineretului, București — Sectorul 4.**

● **Mă numesc Puiu Ioana** și locuiesc în localitatea Sicula, județul Arad; mă adresez dv. în următoarea problemă: în luna septembrie a anului 1975 m-am mutat împreună cu familia din localitatea Căiuți — Bacău aici, în Sicula — Arad. De atunci, de 11 (unsprezece!) ani, solicit formele de transfer de la C.A.P. Căiuți la C.A.P. Sicula. Am trimis „n" scrisori la acest C.A.P., am fost și personal acolo de trei ori, chiar și conducerea C.A.P. Sicula s-a adresat celor din Căiuți în mai multe rînduri, au trimis scrisori și telegrame, dar degeaba. Cum am așteptat 11 ani, hai să zicem că aș mai aștepta... 22, dar în octombrie, în ziua de 28, voi împlini 60 de ani și nu-mi pot completa dosarul de pensionare. În urmă cu vreo trei luni le-am trimis o ultimă scrisoare, solicitînd aceleași acte, și din nou nimic. Le-am dat telefon acum o săptămînă, mi-au spus, mințindu-mă cu nerușinare, că „ți le-am trimis **acum două luni!**"; le-am spus că mă voi adresa presei; „Poți să te adresezi unde vrei!", mi s-a răspuns. C.A.P.-ul nostru mi-a confirmat că nu a primit nimic. Nu mai știu ce să fac!".

Poate că măcar acum, în al 12-lea ceas, crasa birocrație manifestată de funcționarii C.A.P. Căiuți — Bacău va înceta să mai ființeze: ar fi un frumos cadou făcut virstnicului P. I., de ziua sa!

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU

Poșta redacției

Chelaru Mihai — satul Vaduri, com. Iana, jud. Vaslui: 1. Dacă instanța de judecată a hotărît că desfacerea contractului de muncă nu a fost legală, unitatea este obligată să vă reprimească la același loc de muncă și nu în altă parte. 2. Potrivit art. 147 din Codul Muncii, puteți fi repartizat, pe baza recomandării medicale, în alte munci decît cele care vă revin în perioada în care vă aflați în tratament medical, dar nu mai mult de 3 luni pe an ● **David Antonie** — Alba Iulia: Trebuie să dovediți că din vina personalului brigăzii nu ați încasat alocația de stat pentru copii și atunci aceasta vi se va plăti retroactiv, în condițiile legii ● **Dumitriu Cornelia** — Tecuci: Acordarea alocației de stat pentru copii soției constituie o excepție și se aplică numai în cazurile în care soțul nu este încadrat cu contract de muncă pe durată nedeterminată, iar aceasta pierde dreptul respectiv începînd cu luna următoare celei în care soțul s-a încadrat ● **Rada Florica** — com. Răbăgani, jud. Bihor: Scrisoarea dv. a fost înaintată spre cercetare Direcției sanitare a județului Sibiu ● **Pana Mirela** — Cluj-Napoca: Data și condițiile de participare la concursul de intrare în specialitate se publică în ziarul „Muncitorul sanitar" cu cel puțin 45 zile înainte ● **Ghețea Maria** — satul Hurez, com. Beclean, jud. Brașov: Trebuie să prezentați documente medicale din care să reiasă că dv. sau soțul sînteți în incapacitate de muncă ● **Spiracbe Mihail** — Feldioara: Cînd o locuință devine disponibilă, în termen de 3 zile unitatea este obligată să o repartizeze unei alte persoane îndreptățite. Dacă acest termen nu s-a respectat, unitatea va suporta cheltuielile perioadei respective (chirie, întreținere) ● **Gospodaru Zamfir** — Pașcani: Oficiul farmaceutic Iași, str. Smirdan 19, vă va informa de unde să cumpărați medicamentul necesar ● **Andronescu Virgil** — Craiova: Biroul permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular județean va analiza situația dv. ● **P. F.** — com. Chisada, jud. Timiș: Înscrierea la pensie se poate face la împlinirea vîrstei de 60 de ani bărbații, dacă au o vechime în muncă utilă la pensie de minimum 30 de ani. Numai persoanele încadrate în muncă pot contribui cu 3% din retribuția tarifară.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Bucurii de toate zilele

Oborul s-a mutat și în Domenii!

Piața 7 Noiembrie de pe bulevardul 1 Mai cunoaște o afluență de cumpărători. Și nu întîmplător. Piața cunoaște acum o mare abundență de produse datorată, așa cum am aflat de la șeful pieței, Cristian Ciontu, lui primul rînd faptului că, urmare a unei chibzuite inițiative, au venit să-și desfacă aici marfa Asociația economică horticolă 1 Mai Brăila și Asociația economică de stat și cooperatistă Brînceni—Zîmnicea. Zilnic, sînt descărcate cîte 7 camioane, adică în jur de 40 de tone de legume și fructe. Gestionarul punctului de desfacere al asociației brăilene, Ioan Prună, ne-a spus că de la începutul lunii septembrie a vîndut 120 tone de gogoșari, 60 tone de ceapă, 92 tone de cartofi, 28 tone de ardei gras ș.a. O situație perfect normală dacă avem în vedere că marfa este de cea mai bună calitate (mai frumoasă decît cea a multor piețe mari din Capitală) și care atrage, se înțelege, și oameni care locuiesc și în alte cartiere.. Iată cum o idee simplă dar eficientă reușește într-un timp scurt să ofere cumpărătorilor motive de satisfacție.

Opinia unui alegător

10 la sută „Serviciu special"

— Ce înseamnă, atunci — întreb eu — 10 la sută ? — și îi întind **Nota de plată O.J.T. Mureș.**

— Nu înseamnă nimic, adică Remiză — și îmi arată că pe Nota de plată scrie vag **Remiză.**

Va să zică **„Remiză"** înlocuiește formula **„Serviciu special"** și nu mai înseamnă **nimic** pentru șeful restaurantului din Hotelul Central din Tîrgu-Mureș. Însă dacă ne gîndim mai cu grijă la banul nostru, muncit, acest **nimic** înseamnă, de fapt, în situația la care mă refer, jupuirea clientului într-un local de lux. Dacă lua micul dejun într-un local de altă categorie, nu mai plăteam **Serviciul special** și atunci nici nu mai aveam pretenția ca pîinea la ceai să fie prăjită **atunci** și nu cu o zi în urmă și, deci, ajunsă la mine rece, nici ceaiul nu trebuia să fie neapărat fierbinte ci abia adormit iar cît despre „serviciu" cafeaua putea fi adusă — cum a și fost adusă — și înaintea ceaiului avînd, firește, dreptul și timpul să se răcească pînă venea ceaiul călîi și așa mai departe. Din nefericire eu am rămas, în acest domeniu, al Serviciilor plătite cu **10 la sută remiză,** un înrăit conservator și dacă nu pot să accept nici la un birt oarecare să mi se dea pîinea prăjită cu o zi înainte, bine răcită apoi de trecerea vremii, atunci vă dați seama că nu pot accepta situația asta la cel mai luxos restaurant al unui oraș ambițios al cărui standard de civilizație a serviciilor nu trebuie și nu se cade să fie știrbit de oricine.

Însă la **Nota de plată** cu pricina se mai adaugă și o inovație care e cazul să ne pună serios pe gînduri și în primul rînd se cade să ridice un mobilizator semn de întrebare Direcției comerciale din urbea cu pricina. Izbutesc să solicit lucrătorului foarte luxosului salon consacrat micului dejun și **100 de grame de Șvaițer** și zic „izbutesc" pentru că în tot salonul nu erau ocupate decît două mese, ceea ce m-ar fi putut face să sper în promptitudinea serviciului. Însă de la speranță la realitate, — cum bine se știe — e o distanță. În sfîrșit, mi se aduc cele **o sută de grame** din care, în final, la socoteală, lucrătorul cu pricina constată că numai cincizeci de grame sînt șvaițer, restul fiind cîteva bucățele de... **zice el...** cașcaval uscat, firește de nemîncat și, băiat de inimă, mi le trece în cont cu 3 lei și nu știu cît (fiindcă nu se înțelege din notă, iar eu ca orice biet client nu știu să descifrez o Notă de plată făcută iute) în loc de 5 lei și iar nu se înțelege cît. Sînt, așadar, clientul care am consumat cincizeci de grame de cașcaval, **pe nota de plată, desigur,** și sînt foarte bucuros că luxosul restaurant nu refuză unui client nici măcar un astfel de capriciu avînd și cîntarul farmaceutic de rigoare.

E limpede că lipsa de seriozitate a lucrătorului respectiv nu mai are nevoie de alte argumente, după cum e limpede că **nu cei trei lei și ceva** m-au împins la mașina de scris. În fond au fost împrejurări în viața mea cînd am fost înșelat, ca și dumneavoastră, poate, cu mulți mai mulți lei.

Concepția însă după care **Serviciul special** nu înseamnă nimic, că sub cuvîntul **Remiză** poți să încarci o notă de plată fără nici o obligație față de plătitor, concepția după care clientul nu contează decît în ipostaza de jupuit, mi se par foarte **grave** și acuză o condamnabilă atitudine. De ce să plătească cineva cojile de la șvaițer drept cașcaval ? ! În ce nomenclator comercial e prevăzută soluția asta ? !

Cum poate cineva justifica pîinea prăjită ieri cu scuza : „știți, am avut multă bătaie de cap cu niște turiști și cred că așa s-au încurcat lucrurile.". Adică mie care nu sînt turist, și **nu sînt, în capul negustorului,** decît băstinaș, să mi se dea pîinea prăjită rămasă de la masa altora ? Cine a consacrat concepția, metoda, formula, morala asta ? Cine o permite ? !

Să mă mulțumesc numai cu scuza că lucrătorul cu pricina : „știți, e un tîntălău" ? ! Dacă e un tîntălău ce caută la un local de lux ? Și dacă a ajuns acolo, cine îl ține ? ! Dar dacă tîntălăul practică o metodă bine pusă la punct, de jupuire, cum **mai** ziceam, a clientului ? !

Vedeți, așadar, că **nu de trei lei e vorba,** sau de diferența de doi lei dintre suta de cașcaval și suta de șvaițer, ci de diferența dintre buna credință a clientului și negustorul fără nici o morală !

Clientul care e localnic nu trebuie și el respectat ? !

De unde, atunci, lipsa de respect față de noi în ipostaza de simpli cetățeni locali ? ! Dar mai este și chestiunea moralei servicinilor. Dacă **10 la sută Remiză nu înseamnă nimic,** atunci nimicul să nu fie plătit cu 10 la sută în plus față de bietul serviciu fără pretenții !

DINU SĂRARU

P.S. Ținem la dispoziția vreunui curios Nota de plată cu pricina. Poate că se brevetează transformarea șvaițerului uscat ca piatra în cașcaval.

Căutînd un drum pe lîngă lege...

Foarte puțini sînt cei ce nu-l cunosc, la Sighișoara, pe Gheorghe Perdy. Poate numai copiii care să nu fi intrat încă la școală. Născut în 1904, virstnicul locuitor al frumosului oraș transilvan este deținătorul unei impresionante colecții de fotografii ce înfățișează trecerea prin timp a așezării, începînd de acum un veac și jumătate. Face el însuși fotografii de la 15 ani, le adună, le așază în albume, le clasează după felurite criterii, le colorează minuțios cu anilină, fără a uita vreodată nuanțele fiecărei clădiri în parte. Cele mai valoroase piese ale acestei impresionante colecții, spunînd despre o pasiune și o muncă de-o viață, au luat deja calea muzeului.

L-am aflat, acum cîteva zile, tare necăjit pe Gheorghe Perdy. Nu dormise de cîteva nopți. Povestește agale, cu multe întreruperi, o istorie ce-i tulbură existența tocmai acum, cînd a pășit pragul celei de-a 83-a toamne a sa. Se străduiește a ne da de înțeles că n-ar vrea să-și facă publică amărăciunea, temîndu-se ca nu cumva situația să i se agraveze. E plin de **un bun-simț și de o lipsă de** ranchiună de care numai oamenii adevărați și buni pot avea parte.

Totul a început în vară. În curtea casei unde locuiește, pe strada Morii numărul 21, au fost începute reparațiile capitale. S-au adăugat clădirii încă două camere de baie pentru două familii care nu dețineau asemenea încăperi. La un moment dat, demarează și lucrările la o altă cameră de acest gen, neprevăzută în proiectul inițial. Proprietar al apartamentului său, Gheorghe Perdy protestează. Noua zidire presupunea spargerea unui perete de rezistență exterior (necesară amplasării unei uși și a unui perete) care ar șubrezi vechea clădire, precum și obturarea deschiderii prin care pătrund aerul și lumina în pivniță. Bătrînul la calea primăriei. De aici se deplasează la fața locului o comisie compusă din membri ai Oficiului de sistematizare, arhitectură și control în construcții și din conducerea E.G.C.L.-ului local. Din constatări reiese cu claritate că noua construcție ar fi ridicată în pofida prevederilor Legii 8 din 1977. Cu toate acestea, lucrările continuă. Gheorghe Perdy se adresează atunci în scris Comitetului Executiv al Consiliului popular municipal. Era 8 iunie și evenimentele încep să se deruleze cu repeziciune. Neprimind nici un răspuns, mai întocmește o epistolă, înregistrată cu numărul 3 108 din 21 iulie. Aceasta are audiență și este urmată de o adresă (numărul 3 113 din 30 iulie), semnată de prim vicepreședintele Consiliului popular municipal, Mihai Chiriac, și de secretarul consiliului, Ioan Bădău : „La cererea dv., vă facem cunoscut că s-a pus în vedere E.G.C.L. să nu execute nici o lucrare fără a avea autorizație de construcție." Scurt și drept. Același gen de răspuns i-a parvenit lui Gheorghe Perdy și din partea Inspecției pentru construcții nr. 27 din Tîrgu Mureș, care-i comunică și prevederile Legii 8, ce hotărăște, la articolul 11, că „se interzice proiectarea sau executarea oricărei modificări care slăbește rezistența construcției. Modificările care nu dăunează rezistenței construcției se pot face numai pe baza unui proiect special, aprobat în condițiile prezentei legi", iar la articolul 38 specifică : „este necesar ca toți coproprietarii să-și dea acordul asupra modificărilor ce se solicită a se face. Dacă nu există sentința coproprietarilor, cei ce doresțe să facă modificări trebuie să se adreseze în prealabil organelor de justiție".

Dar iată că acela care — incredințat de tăria argumentelor sale — sesizează judecătoria este Gheorghe Perdy. Și, la 14 august, Judecătoria Sighișoara decide, prin sentința civilă numărul 1 088, „sistarea lucrărilor de extindere-adăugire cameră baie începute". Sentința se bazează atît pe răspunsurile date către Consiliul popular și de Inspecția județeană pentru construcții, dar și pe adresa cu numărul 4 285 din 13 august, prin care chiar E.G.C.L. comunică încetarea lucrărilor.

Se părea că s-a intrat, în sfîrșit, pe făgașul normal. Însă, după nici o lună de la sentința judecătorească, totul reîncepe. La 6 septembrie, E.G.C.L. se adresează în scris — sub semnătura directorului său, inginerul **Mihai Maioru,** și a **șefului** sectorului locativ, subinginerul **Mihail Meyndt — celui care** avusese cîștig de cauză în fața justiției, prin adresa numărul 4 681 : „În legătură cu cererea colocatarului dv., Walter M. de a se executa o baie la apartamentul pe care îl conține cu contract de închiriere. Vă rugăm să ne comunicați în scris și în termen de șase zile de la primirea prezentei, condițiile în care vă da-ți(!) **acordul pentru executarea băii respective".** Tonul este imperativ, iar cererea trece cu vederea aspectul esențial al problemei : nu e vorba de **precizarea condițiilor** în care Gheorghe Perdy, în calitatea sa de coproprietar, să-și dea acordul, ci, pur și simplu, dacă-și dă sau nu acordul. Or, era de la sine înțeles că un om care a dat în judecată E.G.C.L.-ul și se află în posesia unei sentințe care dispune încetarea lucrărilor — după ce chiar întreprinderea vizată promisese că le va sista — nu are de gînd, în ruptul capului, să-și dea respectivul acord. Ceea ce Gheorghe Perdy a și afirmat, în scris (conform solicitării). După care — la fel ca și prima dată —, omul pus pe drumul elaborării continue **de adrese și reclamații, a intrat în morișca unei corespondențe** care-i macină nervii și sănătatea sa de octogenar. Privește cu amărăciune la lucrările începute și nu înțelege cu nici un chip cum de pot fi sfidate atît prevederile legii, cît și hotărîrea judecătorească, opinia Consiliului popular și propria decizie a E.G.C.L.-ului, chiar de către această din urmă instituție !

Am încercat să aflăm opinia celor care ar trebui să fie cei dintîi apărători ai legalității. Ni s-a spus că situația este în curs de analizare, după care se va lua o decizie definitivă. Ce să se mai analizeze ? Hotărîrea a fost deja luată în condițiile strictei respectări a spiritului și literei legilor noastre. Legi pe care nimeni nu are dreptul să le eludeze și să le interpreteze, după bunul plac, la nesfîrșit.

Gheorghe Perdy este, pe bună dreptate, derutat și necăjit. Nedreptatea se vede, de către orice om de bună credință, cu ochiul liber. Iar cel nedreptățit — un bătrîn care a adus și aduce în continuare însemnate servicii orașului său — nu merită, datorită exemplarității vieții sale, dar mai ales faptului că **legea este aceea care-l** apără, această nedreptate ce-i înnegurează cerul unei vieți liniștite, trăită în respect față de cei din jur și în dorința de-a face bine.

DAN MUCENIC

Etica în contraste

Tu ce fel de anonim ești ?

În aglomerația străzii la orele după-amiezii, un bătrîn, trecut de 80 de ani, se împiedică și se lovește grav la frunte. Cîțiva oameni întorc capul, așa cum alții în autobuz, ocupanții locurilor care nu li se cuvin, privesc pe fereastră. Alții, din mers, întreabă : „Unde s-a lovit ?". Și unii și alții își văd de drum. Șiroaie gîlgîie, umplînd fața, hainele, asfaltul. Bătrînul, speriat, tremură tot, nu-și amintește nici unde locuiește, nici numărul de telefon. De la un magazin alimentar casierița îi aduce o oană cu apă și un șoșon. Un tînăr, care lucra la construcțiile din Piața Norilor, aleargă și îi dă ajutor după puteri. Îl sprijină pe bătrîn, șiroaie-l împroșcă și lui hainele, îl ajută să facă cîțiva pași pînă la farmacia nr. 51 unde i se pune un pansament cu dezinfectant, dar este nevoie urgentă de un doctor. Unii cumpărători din farmacie își acoperă ochii : „Vai, sînge !", alții, curioși, se interesează unde s-a lovit, de ce. Tînărul cheamă salvarea, în așteptare îl liniștește pe bătrîn ca pe un copil. „Nu vă speriați, mergem împreună la doctor, am și eu un bunic ca dumneavoastră"...

Salvarea i-e luat pe amîndoi...

A doua zi îl caut pe tînăr și aduc vorba despre bătrîn. Îmi povestește cum l-a ținut în brațe pînă la spital, cum a fost de față cînd doctorul i-a cusut sprinceana, cum, deși l-a asigurat că nu e nimic grav, l-a întovărășit pînă acasă. I-a aprins lumina, i-a făcut patul, i-a încălzit supa.

— Mă duc să-l văd cînd termin lucrul, familia lui este plecată în concediu, nu pot să-l las singur...

M-am învîrtit pe lîngă zidar, m-am prezentat, el a schimbat vorba, i-am spus direct că m-a impresionat gestul lui, că vrea să știu cum îl cheamă și să scriu despre el. S-a întors cu fața către peretele, pe care-l netezea cu mistria și s-a răstit : „Și dacă mă cheamă Ionescu sau Popescu, ce importanță are ? Sînt un om, dacă nu e prea mult spus !".

Toț zilele trecute eram în Piața Romană, la trecerea pentru pietoni. Alături de mine cîțiva elevi zgomotoși, care discutau despre primele ore, despre reîntîlnirea cu colegii, despre abonamentele de cinemateca. Deodată strigăte, agitație...

O fată din grup a fost trîntită de o mașină. Automobilistul, speriat, s-a dat jos din Dacia 1100, a constatat că fata, ajutată de colegi, s-a ridicat de pe asfalt, a privit în jur precaut, a fost văzut ?, nu, nu era nici un milițian în preajmă care să-l tragă la răspundere, s-a urcat la volan, avînd grijă să dea un sfat, din mers : „Pune o compresă cu acid boric și fii mai atentă !"

Omul de la volan, reiese limpede, fără nici o interpretare, n-a avut decît o singură preocupare, pentru el, să nu lase urme, și să plece cît mai repede. Nu s-a gîndit o clipă la posibilele consecințe pentru fată. Cel mai uman gest ar fi fost s-o ia în mașină, s-o ducă la primul spital și să-i facă o radiografie la piciorul lovit. Eleva din clasa a XII-a de la Liceul Zola Kosmodemianskaia a absentat cîteva zile pentru că lovitura de mașină, căpătată la trecere de pietoni, a lăsat, din fericire, numai contuzii.

Marea grijă a șoferului, ca a oricărui răufăcător, ar fost să spele... putina. Lucrurile s-au petrecut fulgerător, lumea de pe stradă, colegii, martorii la scenă, au încercat să dea firesc primul ajutor și abia după aceea s-au gîndit să noteze numărul Daciei 1100. Dar... făptașul a stat cu inima cît un purice o zi, două, apoi s-a liniștit... Poate că nici acum nu e prea tîrziu pentru a-l identifica. Oricum, îl sancționăm, moral, pe această cale.

Două chipuri ale anonimatului sau două feluri de a privi și înțelege viața. Unul — fuga lașă de răspundere și celălalt — gestul simplu, cald, al unui om gata să facă totul pentru alt om.

CARMEN DUMITRESCU

Peste 10 zile, „al doilea val" în cupele europene!

TUDOREL STOICA (Steaua)

Anderlecht — „Prietenii noștri"

— Neașteptată această reîntîlnire cu Anderlecht !

— Mai mult decît atît. În primul rînd pentru că Anderlecht rămîne o echipă extrem de puternică. A dovedit-o și modul în care a eliminat o echipă foarte bună, cum este Gornik Zabrze, campioana Poloniei. Apoi belgienii nu pot uita severa înfrîngere de la București. În plus, în turneul de la Madrid, aproape că ne-am împrietenit. Ne dezbrăcam în vestiare vecine și belgienii s-au dovedit a fi cei mai prietenoși. Cordiali, plini de farmec, veneau și discutau cu noi. Nu ne așteptam ca sorții să ne aducă atît de repede în postura de adversari.

— Care erau diferențele pe care le-ați observat în turneul din vară, în raport cu echipa care a evoluat la București ?

— Aparent, s-ar putea spune că Anderlecht a slăbit. La Madrid a jucat fără Olsen, fără Vandenbergh, fără iugoslavul Peruzovici, plecați la alte cluburi. Atunci, Arie Haan era în căutarea unei formule de echipă, îi încerca pe internaționalul zairez Kabongo, pe australianul Krncevici și pe Van Tiggelen, transferat de la Groningen. În plus, Anderlecht era la începutul pregătirilor, așa că potențialul echipei se afla în creștere.

— La București, după formidabila victorie cu 3—0, am stat 20 de minute în autocarul echipei belgiene, în afară de Scifo care răspundea la întrebări n-am auzit nici măcar două cuvinte. Era o liniște apăsătoare. Dacă mai luăm în calcul și victoria de la turneul din vară, am putea vorbi de un handicap psihologic favorabil echipei noastre.

— Corect, dar în egală măsură, există riscul ca după două victorii consecutive și colegii mei să considere că avem un joc ușor. Or, nu trebuie să uităm că, de la semifinala de anul precedent, a trecut multă vreme. Atunci eram o echipă în ascensiune, o surpriză, acum avem de apărat prestigiul de campioni ai Europei, enorma simpatie și respectul care înconjoară echipa noastră. Belgienii trăiesc și ei cu sentimentul că au o datorie față de suporterii lor, așa că trebuie să ne așteptăm la o replică hotărîtă, la un meci extrem de dificil.

— Dificil și din cauza faptului că Steaua va trebui să joace meciul tur fără trei din titularii de bază.

— Vor lipsi Bumbescu, Bölöni și Lăcătuș, fapt extrem de neplăcut pentru noi. Dar jucînd în deplasare ne vom mobiliza, vom încerca să le suplinim absența. E o datorie a celorlalți, inclusiv a noilor veniți.

— Te bucură numirea lui Emerich Jenei la echipa națională ?

— Într-un fel da, e o recunoaștere a meritelor și calităților sale, probate în atîția ani de muncă. În același timp îmi pare rău, îl simteam foarte apropiat, comunicam și era un adevărat dirijor. Mă bucur însă pentru Puiu Iordănescu. Toată echipa este hotărîtă să se strîngă în jurul lui pentru a fi la înălțimea așteptărilor, deja mult mai mari decît înainte.

— O să joci acum și-n echipa națională ?

— Aș vrea să risipesc o confuzie. Eu niciodată n-am avut nimic cu nimeni. Cînd am fost chemat, am jucat, am respectat sarcinile de joc. Dacă voi fi chemat, mă voi duce cu mare plăcere și sper să fac față exigențelor.

CORNEL NISTORESCU ■

GINO IORGULESCU (Sportul studențesc)

„Calificarea este o obligație morală"

— Am cîteva motive să te felicit : golul de la Nicosia, evoluția de astăzi (4—0 cu Corvinul — n.r.) și, mai ales, rechemarea la lotul național. Să înseamne astea că a ieșit soarele și pe ulița ta ?

— Mai degrabă că s-a încheiat o eclipsă de formă sau că întreaga noastră echipă a ieșit dintr-un con de umbră. Cît despre rechemarea la lot, ea reprezintă un stimulent pentru mine și un motiv în plus de mobilizare în jocurile de campionat. Cît am lipsit de la lotul național (ajunsesem al cincilea fundaș central din țară, dacă ne luăm după componența ultimelor loturi...) m-am simțit cam nedreptățit, întrucît, după accidentarea din meciul cu Scoția, nici n-am mai contat în vederile selecționerilor. În orice caz, revin la națională cu gîndul de a fi titular, de a mă lupta pentru această retitularizare și de a dovedi că, la experiența acumulată, pot fi cel mai bun pe postul meu.

— Apropo de posturi: ca jucător de bază al echipei Sportul studențesc și căpitan al ei, îți identifici o „contribuție" la rezultatele mai slabe ale echipei în acest început de campionat?

— Aș răspunde mai pe ocolite, și anume că toți jucătorii Sportului am ajuns la concluzia că numai prin respectarea sarcinilor de joc și prin subordonarea tuturor unei idei de joc pe care încercăm s-o cristalizăm de mai multă vreme putem avea rezultatele dorite. Dar, parcă vorbeam despre meritele calificării și nu despre cauzele înfrîngerilor din campionat ? !

— Are această calificare vreo morală pentru voi, ca jucători, pentru echipă, în ansamblul ei ?

— Morala ar fi că nu trebuie să simțim cuțitul la os, cum se spune, pentru a juca la valoarea pe care o avem. Acel scor de numai 1—0 în prima manșă ne-a mobilizat pe toți astfel încît, la Nicosia, am putut face unul din cele mai bune și reușite tactic jocuri ale noastre. Ne place să credem că Sportul studențesc este o adevărată familie — la bine, dar și la rău, atunci cînd nu ne iese jocul sau cînd avem rezultate mai slabe. Acest spirit ne poate propulsa din punctul mort în care ne aflam la un moment dat — și prima dovadă a fost meciul de astăzi, cu Corvinul. Pentru că mai este ceva: în anii trecuți am început tare campionatul, crezînd că primul tur al Cupei U.E.F.A. va fi o formalitate — și nu s-a întîmplat deloc așa. Acum, avînd rezultate mai slabe în campionat, atenția s-a îndreptat „în compensație" spre Cupa U.E.F.A.

— Se pare că aveți un culoar favorabil, care vă poate duce pînă în... primăvară. Ești de acord?

— Nu știu cît de favorabil este, dar obligațiile noastre de calificare abia acum încep, deoarece, după tragerea la sorți pentru primul tur, toată lumea a considerat că abia din turul doi vom intra „în joc". Deci greul abia acum începe.

— Crezi că va fi greu ?

— Nu știm nimic despre adversari. Poate doar faptul că reprezintă un fotbal puternic, cu care am luat contact nemijlocit chiar în această vară, cînd am jucat cu Standard Liège și Charleroi. Oricum, va trebui să tratăm cu multă seriozitate ambele meciuri, pentru că, repet, ne simțim obligați față de public și față de noi înșine să realizăm o performanță în Cupa U.E.F.A. Este tot ce pot să vă spun acum.

— Mulțumesc, o bine și-atît, mult succes.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

SILVIU LUNG (Universitatea Craiova)

„Aș vrea să nu se simtă că am lipsit"

— Nu știu de unde s-a născut ideea că l-ai fi injurat pe arbitrul Lo Bello. Mărturisesc că din tribună n-am observat.

— Nu-i adevărat. După ce mi-a acordat cartonașul galben, m-am luat cu mîinile de cap. Pe cuvîntul meu de om că nu l-am injurat. Mă simt însă vinovat că am răspuns provocărilor sale. Tot meciul a venit la mine, m-a avertizat să degajez mai repede. După ce mi-a acordat cartonaș galben, trebuia să mă întorc și să plec. Nici el n-a fost corect. După ce mi-a dat galben n-a plecat. A așteptat să vadă ce fac, ce reacție am și apoi a scos cartonașul roșu.

— Îți dai seama, ești un căpitan de echipă care nu poate lupta alături de coechipieri într-o mare bătălie !

— E prima dată în viața mea cînd sînt eliminat și amărăciunea este enormă. Eu trăiesc jocul la tensiunea maximă și cei de pe margine te judecă numai cu psihologia vieții cotidiene. O înfrîngere, mai ales una nemeritată, mă doare și mă revoltă. Dar incidentul de la Istanbul mă apasă și mai mult, acum cînd am căzut cu Dundee Unitod.

— Ce știți despre ei?

— Nu l-am văzut niciodată jucînd. În acest moment intervine Ungureanu. Știm că ne lipsește Lung. Scoțienii nu fac excepție de la stilul englezesc, cu centrări înalte în careu. Cu Lung aș fi avut certitudinea calificării, așa rămîn numai cu presimțirea ei. Și Silviu Lung, cu amărăciunea celui care nu va juca într-un meci hotărîtor, a continuat: Faptul că au eliminat pe Lens și că au cîteva nume, familiare în naționala Scoției, trebuie să ne dea de gîndit. Nici nu-i subestimăm, dar nici nu ne sperie.

— Mai ales că nu joacă Craiova de altădată.

— Toată lumea vorbește de Craiova de altădată, dar cei care sînt alături de noi și ne văd în fiecare meci își dau seama că echipa de acum, aflată într-un proces de întinerire, nu este prea departe de formula care a făcut carieră europeană. Gică Popescu e un mijlocaș de clasă (păcat că acest jucător va lipsi din sînul echipei exact în perioada de pregătire a meciului, el fiind plecat cu naționala de juniori la turneul din Iugoslavia), Săndoi joacă la marcaj cu multă precizie, Biță crește de la meci la meci și-și pregătește cartea de vizită. Din păcate rezistă dureri de pe urma unei operații efectuate anul trecut, cînd juca în divizia B.

— Și totuși sînteți la minus doi în clasamentul adevărului !

— Accidental, după frămîntări și ghinioane, după o înfrîngere în finalul de la Bacău, unde, dacă eram odihniți, puteam cîștiga. Aș vrea să mulțumesc băcăuanilor pentru sportivitatea cu care și-au apărat șansa și și-au adjudecat victoria. Oricum, după cum jucăm, în curînd ar trebui să revenim la plus, în plutonul fruntașilor.

— Întrebarea care arde la Craiova: cine va apăra la Dundee ?

— Recolțea! E un portar talentat, care a dovedit că poate. Acolo va trebui să facă meciul vieții sale și m-ar bucura teribil ca în final, după calificare, să nu se simtă că am lipsit.

BOGDAN NISIPOIU ■

Mîine, de la ora 14, la Kula (localitate din Iugoslavia, 30 km de Subotica) echipa națională de juniori va debuta în turneul final al Campionatului European, cu meciul în compania reprezentativei similare a R.F.G. De la aceeași oră, dar, bineînțeles, în alte localități, se vor disputa și celelalte trei meciuri : Belgia — Italia, Iugoslavia — R.D.G. și Bulgaria — Scoția. Am amintit astfel numele celor opt echipe reprezentative de juniori (sub 18 ani) reunite în acest „turneu" final, care, de fapt, se joacă eliminatoriu și nu — cum ar fi fost mai echitabil — sistem turneu (în două grupe de cîte patru, învingătoarele urmînd să joace finala ș.a.m.d.). Învingătoarele din aceste patru meciuri se vor întîlni în semifinale (de unde vor rezulta finala mare și finala mică, după sistemul cunoscut). Deci, dacă vom învinge echipa R.F.G., vom juca într-o semifinală în compania învingătoarei dintre Iugoslavia și Italia ; dacă nu vom învinge, vom juca, totuși, cu învinsa din amîntitul meci, pentru cîștigarea unui loc la turneul final al C.M. de juniori care se va disputa anul viitor în Chile (și la care, din Europa vor fi prezente șase echipe : cele patru semifinaliste de acum, plus cele două învingătoare în partidele dintre învinsele în primul tur). Cam asta-i miza și cam acesta-i sistemul. Mai precizăm că, în caz de egalitate, nu se va recurge la prelungiri, ci direct la lovituri de la 11 m și (pentru amatorii de amănunte) că prima noastră partidă va fi arbitrată de belgianul Vandenwijnaert.

Reamintim că echipa noastră reprezentativă de juniori și-a cîștigat dreptul de participare la acest turneu final cîștigînd detașat o grupă preliminară din care mai făceau parte U.R.S.S. (campioană europeană de juniori en titre), Cehoslovacia (campioană europeană cu o ediție în urmă) și Turcia. Această performanță întărește opinia celor autorizați, conform căreia avem una dintre cele mai valoroase promoții de juniori din ultimii ani, chiar peste cea a „cangurilor", evidențiați la C.M. din Australia. Să reamintim numele acestor băieți, încă juniori, dar care sînt, de fapt, viitorul nu prea îndepărtat al primelor reprezentative : **Prunea** (Dinamo) și **Hristea** (F.C. Argeș) — portari ; **Bejenaru** (Corvinul), **Dan Petrescu** (F.C. Olt), **Sedecaru** (Jiul), **Stroia** (Corvinul), **Pojar** („U" Cluj-Napoca) și **Paul Răducanu** (Pandurii Tg. Jiu) — fundași ; **Oluștean** („Poli" Timișoara), **Sabău** („U" Cluj-Napoca), **Daniel Sava** (Flacăra Moreni), **Cristian Sava** (Dinamo) **Gică Popescu** („U" Craiova) și **Dumitrașcu** (tot „U" Craiova) — mijlocași ; **Jercălău** (Dinamo), **Nuță** (Petrolul), **Henika** (F.C.M. Brașov) și **Hentzel** (Jiul) — atacanți. Din acești 18 jucători, în turneu vor putea fi folosiți doar 16, nominalizați pe o listă cel tîrziu cu 24 de ore înaintea primului meci. Misiunea antrenorilor Gh. Staicu și Constantin Frățilă nu este tocmai ușoară, date fiind condițiile în care s-a plecat la acest turneu. Astfel, la convocarea din 30 septembrie a lotului nu s-au prezentat : Gică Popescu, Stăniel, Prunea și Stroia (reținuți de cluburi), Bejenaru și Răducanu (în stagiu militar, ei plecînd spre Iugoslavia abia la începutul acestei săptămîni), Stan (aflat la Buzău cu piciorul în ghips) și Nuță (nemotivat) ; în plus, la prezentare, lui Daniel Sava i s-a pus piciorul în ghips (entorsă de gradul doi), iar lui Oluștean i s-a scos ghipsul după o accidentare mai veche. Așa, fărîmițat, lotul a plecat în pregătiri la Arad și apoi, de duminică (după recuperarea, măcar ca prezență fizică, a celor absenți — cu excepția lui Bejenaru și Răducanu) — în Iugoslavia, unde au și susținut un meci de verificare, în mijlocul acestei săptămîni, în compania unei echipe din Kikinda.

Mult succes juniorilor

Lanțul de dificultăți ale echipei naționale a început, deci, prin această perioadă de pregătire în comun — mult prea insuficientă față de situația acestor jucători aflați în formare și, ca urmare, încă înapoi să se plieze „din mers" unei pregătiri de cîteva zile. Trecînd la aspecte competiționale propriu-zise, trebuie să spunem că în tabăra noastră nu se știe aproape nimic despre viitorii adversari — observațiile antrenorului Staicu la meciul Scoția — R.F.G. (2—3) rămînînd la un irelevant nivel intuitiv (în absența buclucașei casete video...). Cert este faptul că unul din jucătorii noștri cei mai valoroși, care este și căpitanul echipei, Gică Popescu, nu va juca în acest prim meci decisiv din cauza cartonașelor galbene acumulate în preliminarii (iar Daniel Sava și Oluștean sînt, deocamdată, accidentați).

Indiferent de jocul rezultatelor și-al întîmplărilor acestui turneu final — problemele fotbaliștilor juniori rămîn aceleași ; numai că victoria le atenuează iar înfrîngerea, ca și-n „fotbalul mare", le accentuează...

Civilizația sportului

Și totuși sportivitatea...

Convinși de faptul că lumea sportului nu se poate concepe în afara sportivității, am inceput în urmă cu trei ani în paginile acestei reviste o pledoarie pentru onestitate, loialitate, respectul adversarilor și al arbitrilor, educație sportivă a spectatorilor, întrecere cinstită, prețuire reciprocă, prietenie — toate acestea exprimate concis prin expresia fair play folosită în general pe glob în sensul care i-a fost atribuit de etica sportivă engleză a secolelor post-shakespeariene.

Scrisorile primite ne-au dovedit că am reușit, într-o oarecare măsură, să convingem că spiritul sportului trimite la o anume civilizație a sportului, apelînd la veritabile trăsături morale și de caracter. Exemplele de fair play despre care am relatat și pe care le-am comentat la momentul potrivit, premiile acordate de această publicație („Cei cinstiți și valoroși merită să fie felicitați dar numai cei mai devotați și generoși dintre ei merită premiați!") demonstrează că sportul nu și-a pierdut complet puritatea. O puritate legată de corectitudine. O corectitudine care, în unele cazuri, este rece, acceptată cerebral, prin educație, iar în alte cazuri pornită din impulsuri sufletești, spontane, ce conferă gestului cavaleresc căldură și o mai mare simpatie.

Desigur, am întîlnit în arenele sportive și gesturi care ne-au făcut de multe ori să ne întrebăm dacă nu cumva fair play-ul este o idee anacronică, pe cale de dispariție din sport. Am văzut, de pildă, antrenori „realiști" care își „educă" sportivii folosind ca „arme psihologice" ura, insultele, protestele. Pe de altă parte, se pare că pasiunea șlefuirii diamantului este din ce în ce mai rară, iar plăcerea de a face prin sport „sculpturi" de oameni și caractere nu prea mai are căutare. De aici pornește lipsa de legătură sufletească dintre antrenori și sportivi. În afară de asta, oameni sau aproape nimeni nu mai concepe să piardă. Unele competiții nu mai sînt altceva decît goană după rezultate. Calitatea, frumusețea nu mai contează.

Și totuși, riscînd sindromul „Don Quijote", rămînem la părerea că frumusețea morală a sportului trebuie apărată în continuare, fiindcă sportul este în fond un joc, dar un tip de joc căruia Pierre de Coubertin îi dădea o semnificație serioasă, socotindu-l „un produs al ficțiunii și al spiritului în slujba progresului și a demnității umane".

La amabila invitație a revistei, reluăm astăzi comentariul unor aspecte din viața sportului, care ar trebui să fie și o viață a sportivității, cu hotărîrea de a face tot ce poate face un modest condei pentru a convinge de necesitatea respectării unei civilizații a sportului și a combaterii tendințelor de degradare a eticii sportive.

Cu optimismul celor ce iubesc sportul și cred în virtuțile lui corective, mulțumim anticipat tuturor celor care, cu scrisul sau numai cu gîndul vor sprijini această intenție.

CRISTIAN TOPESCU ■

Noul antrenor al naționalei de fotbal: Emerich Jenei

Antrenorul echipei naționale de fotbal, Emerich Jenei, are, s-ar putea spune, o biografie sportivă care-i îndreptățește pe deplin actuala sa postură. S-a născut la Arad, la 28 martie 1937, și a început să joace fotbal de la 9 ani, cînd s-a legitimat la I.T.A., echipă la care a rămas pînă în 1955. În 1956, fiind selecționat în lotul național de juniori, a jucat la Progresul C.P.C.S. de unde s-a transferat, în același an, la C.C.A. — echipa de glorie a fotbalului nostru la care Jenei a jucat pînă în 1969. În acest răstimp, a făcut parte din echipele care au cîștigat de trei ori campionatul (1960, 1961 și 1968) și de patru ori Cupa României (1962, 1966, 1967, 1969). Între 1969 și 1971 a activat în Turcia. A îmbrăcat de 12 ori tricoul primei reprezentative a țării, făcînd parte din lotul care a participat la Olimpiada de la Tokio, în 1964. A rămas în memoria afectivă a iubitorilor fotbalului ca un jucător de mare angajament, cu o excelentă capacitate de efort, preferînd sclipirilor sporadice evoluții constante, de un bun nivel tehnic și de mare utilitate pentru jocul echipei. Ca jucător a avut (cum este și-n viață și cum avea să fie ulterior ca antrenor) o ținută sportivă deosebită, emanînd echilibru, armonie interioară și o manieră civilizată de a înțelege și practica sportul de mare performanță. Este maestru emerit al sportului, profesor de educație fizică.

Ca antrenor, i-a secondat pe rînd la conducerea tehnică a primei formații a clubului militar pe Gh. Constantin (1973) și pe C. Teașcă (1974—1975). Ca antrenor principal la Steaua, a reușit eventul campionat-cupă în 1976 și din nou titlul de campioană, în 1978. În continuare antrenează echipele F.C. Bihor (1978—1981) și C.S. Tîrgoviște (1981—1982). Revine la Steaua pentru un an competițional, la sfîrșitul căruia echipa ocupă locul doi în campionat și se califică în finala cupei. În 1985 — al doilea event campionat-cupă al Stelei antrenată de Jenei, pentru ca, în 1986, pe lîngă un nou titlu de campioană, aceeași echipă cu același discret antrenor Emerich Jenei să aducă fotbalului nostru prețiosul titlu de cîștigătoare a Cupei Campionilor Europeni — cea mai importantă competiție europeană intercluburi la fotbal.

Deci, la capătul a patru decenii de activitate fotbalistică, trăită pe o traiectorie ascendentă, am zice (deși nelipsită de unele sinuozități pe care nu și le poate revendica), Emerich Jenei a preluat conducerea tehnică a echipei naționale într-un moment în care întreaga sa biografie sportivă, pe de o parte, și noile exigențe cărora trebuie să le răspundă prima reprezentativă de fotbal a țării, pe de altă parte, fac din acest gest o hotărîre legitimă și chiar de o anume moralitate sportivă și profesională, totodată. În același timp, trebuie spus că punctul de plecare a „mandatului Jenei" este mai favorabil decît alte starturi similare — prin popularitatea și prestigiul de care se bucură astăzi ideea de echipă națională, prin acumulările deloc neglijabile (inclusiv sub aspectul rezultatelor) obținute în ultimii ani de tricolorii noștri, prin ascendentul particular pe care-l generează, inclusiv în fața Europei fotbalistice, situația că antrenorul echipei noastre naționale este de acum același care a adus fotbalului românesc primul titlu de campioană europeană intercluburi. Nu se înțelege din asta că misiunea lui Jenei este ușoară, dimpotrivă: antrenorul de pînă mai ieri al Stelei are dubla datorie să probeze la echipa națională calitățile confirmate la echipa de club și, mai ales, cum este și firesc, să obțină cu echipa națională rezultate peste palmaresul acesteia din ultimii ani. Punînd capăt, la timp, unui provizorat ce nu putea dăinui (doi antrenori ai naționalei și, de fapt, nici unul) și scutind fotbalul nostru de comentariile generate de „depunerile reziduale" inerent acumulate în asprele campanii de calificare purtate în ultimii ani, sosirea lui Emerich Jenei poate să semnifice un aer proaspăt în tabăra tricolorilor și o accentuare a tendințelor de moralitate, profesionalism și cerebralitate pe care se angajase activitatea din ultimii ani a echipei naționale.

Încrederea cu care privim acest important eveniment din viața echipei naționale de fotbal nu poate fi egalată decît de speranța că Emerich Jenei va confirma cît mai grabnic că este omul potrivit la locul potrivit. Proximul examen: 12 noiembrie, Sevilla, meciul cu Spania.

OCTAVIAN ȘTIREANU

RUGBY

De bun augur! România-Tunisia: 37-9 (15-3)

Intitulînd articolul de azi „De bun augur", odată cu victoria categorică a tricolorilor noștri asupra națională tunisiene, mă refer în primul rînd la dorința noastră a tuturor ca rugbyul românesc să-și onoreze încrederea acordată, recuperîndu-și strălucirea cu care ne-a deprins în anii din urmă. Sperăm ca noua organizare întreprinsă în sinul Federației Române de Rugby să-și dea roadele cît mai curînd printr-o viziune de perspectivă temeinică, dar, pe de altă parte, acest mai curînd este acut de pregnant, întrucît, pe plan competițional internațional am și intrat în linie, ca la alinierea planetelor, într-o adevărată lună de foc, avînd de parcurs un octombrie fierbinte cu nu mai puțin de patru întîlniri hotărîtoare asupra treptei valorice pe care o pretindem și trebuie să o justificăm. După lejera victorie de la Constanța asupra Tunisiei, ne mai așteaptă confruntarea de la Bîrlad, la 18 octombrie, cu Portugalia, iar la 25 octombrie București va găzdui jocul cu națională Franței, meci devenit tradițional în ierarhia rugbyului continental, iar după aceste trei întîlniri din cadrul returului Campionatului European (ediția 1985—87), națională noastră se va deplasa la Dublin, pentru a susține, la 1 noiembrie, un meci-test cu Irlanda. Iată un bogat program rugbystic, puțin cam aglomerat pentru purtătorii frunzei de stejar obișnuiți cu lungi interstiții între asemenea dispute, dar putem să observăm că etalarea acestor importante confruntări are o ascendentă favorabilă unei bune pregătiri și unui coerent dozaj tehnico-tactic, laolaltă cu intensificarea adecvată a curbei efortului, ținînd seamă de faptul că adversarele noastre întîlnite acum sînt din ce în ce mai redutabile, reglînd astfel și diagrama pregătitoare după nivelul lor valoric.

În recentul interviu acordat revistei noastre, Marin Cristea, președintele Federației Române de Rugby, definea acest sport ca fiind „sportul oamenilor instruiți de muncă și de viață" și își arăta încrederea și curajul de acțiune în sprijinul lui numai prin spiritul generos al tuturor celor care se preocupă de acest sport. „Mă simt încurajat, cînd văd că lucrurile au început să se urnească pe făgașul dorit de toată lumea" — declara președintele Federației, iar noi dorim, cu toții, ca aceste cuvinte să fie spornice — de bun augur ! Rezultatul jocului cu Tunisia, pentru început, ne-a reconfortat întrucîtva, după acel dezagreabil 15—17, tot cu Tunisia, suferit în luna mai a acestui an, în deplasare. Rezultatul ultimului meci, de la Constanța, vine să recertifice raportul valoric firesc față de proaspăta promovată în primul eșalon al rugbyului european, pe care, de altfel, o mai surclasasem și în anul trecut, tot în mai, la Bîrlad, cu scorul 30—3. În îndelunga ei tradiție de luptă și afirmare, mișcarea noastră rugbystă a făcut mari eforturi de a-și menține prestigiul și în turneele întreprinse peste hotare, realizînd un bun palmares și dovedind că e la fel de combatantă pe orice teren străin, nespecializîndu-se numai în „victorii de acasă". Este drept că mai există, încă, un asemenea „complex psihic" nerezolvat pînă acum în deplasările făcute în Franța, dar în ultima vreme nici Italia nu se lasă mai prejos. Ba, ceva mai mult, Uniunea Sovietică se profilează ca o nouă forță a rugbyului european. În revista „Aurora" — buletin ilustrat al Ambasadei U.R.S.S. din R. S. România, în numărul 16/august a.c. — redactorul Aleksei Srebnițki, analizînd rugbyul din țara vecină și evoluția lui, scrie : „Trebuie spus că ei s-au putut clasa pe locul doi numai învingîndu-i pe rugbiștii români, în repetate rînduri campioni consecvenți. (—) Aceasta a fost prima victorie a reprezentativei U.R.S.S. asupra românilor, pe care rugbyștii sovietici îi consideră dascălii lor ; prietenii din România s-au numărat printre cei care, în anul 1957, la Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Moscova, au prezentat iubitorilor sportului din U.R.S.S. un rugby de mare clasă. Și acum, în actuala ediție a Cupei F.I.R.A. echipele Uniunii Sovietice și României stau alături pe tabelul turneului, cu puțin în urma reprezentativelor Franței și Italiei". Sîntem bucuroși pentru această publică recunoaștere a meritelor noastre propagandistice întru propășirea și proliferarea rugbystică mondială, după cum ne bucură și succesele tot mai remarcabile ale vecinilor noștri, dar, în ceea ce ne privește, trebuie să ne îngrijoreze ideea unei temporare plafonări sau eventual regres. Pentru a preîntîmpina un asemenea nedorit impas, este necesară mobilizarea tuturor forțelor de răspundere organizatorică și instructivă într-un efort cumulat și cu o patriotică dăruire.

După meciurile din turul Campionatului European actual și după jocul nostru cîștigător în retur cu Tunisia, adică în momentul de față, clasamentul se prezintă astfel : 1. Franța — 15 puncte ; 2. România — 12 p. ; 3. U.R.S.S. — 11 p. ; 4. Italia — 11 p. ; 5. Tunisia — 10 p. ; 6. Portugalia — 5 p., poziția noastră resimțindu-se evident, după slaba evoluție din tur.

În confruntarea cu cincispre-zecele reprezentativ tunisian, aflat sub competența pregătire a antrenorului francez Francis Crespo, care a căutat să-i suplinească deficiența de gabarit printr-o mișcare rapidă și un stil de joc combativ și modern, echipa noastră a fost net superioară la compartimentul grămezii, cu impetuosul taloner Munteanu, ajutat de Opriș cu G. Gheorghe în linia întîi, cîștigînd și majoritatea tușelor prin L. Constantin, Caragea, Doja și Nistor, în colaborare cu Verzea. De altfel, printr-un efort colectiv, pachetul de înaintași a și înscris un eseu, către sfîrșitul partidei (minutul 76). Este îmbucurător faptul că aceste 37 puncte ale noastre au fost înscrise folosindu-se toate mijloacele tehnice de punctaj : lovituri de pedeapsă, transformări (Năstase), pătrunderi în terenul de țintă advers cu grămada, însă au fost și patru eseuri marcate de truacarii C. Popescu, Tofan, Hodorcă și Năstase, eseuri la care a contribuit, bineînțeles, și rutinatul 'centru Lungu, fructificîndu-se deschiderile lui Coman.

Aportul fundașului Toader a fost punctat cu imprecizii tehnice și erori regulamentare, ceea ce a permis oaspeților o lovitură de picior marcată de Bouganmi și chiar înscrierea unui eseu prin Hattour, transformat tot de Bouganmi. Postul fundașului rămîne încă o problemă de primă atenționare la formarea lotului.

Așadar, filmul meciului n-a stat tot timpul la discreția jucătorilor noștri, în pofida certei dominări pe înaintare. Arbitrajul extrem de corect al francezului Michel Connes, ajutat la margine de Vasile Chirondojan și Ben Ali Latif, ar fi trebuit să-i stimuleze și mai impozant în variația tactică și amploarea scorului. Ne-ar fi plăcut să-l vedem evoluînd și pe jucătorul Dumitraș, care, deși jucător de lot, n-are încă posibilitatea să joace nici la Contactoare — Buzău, unde și-a cerut transferul. În privința aripilor O. Popescu și Hodorcă, socot că trebuie să se mai pună accentul pe pregătirea și orientarea lor defensivă (repliajul, placajul, învăluirea fundașului etc.), iar Toader, care s-a dovedit o bună aripă, trebuie păstrat pentru acel post. De asemenea, trebuie să se aibă în vedere și posibila revenire la lot a incomparabilului Paraschiv sau a actualului bătrînean Ion Vasile, exponentul victoriei repurtată de Știința CEMIN asupra Farului la Constanța (!). „Pentru marile teste ce vin, echipa noastră trebuie să pună la punct mai întîi mecanismul apărării (recuperarea, repliajul și execuția placajului necruțător) pentru a contracara întotdeauna erorile eventuale din atac, ori sariele rapide și bine organizate ale unor echipe temerare.

Fie ca recentul joc de la Constanța, cu Tunisia, să consemneze un prag evolutiv ascendent și într-adevăr de bun augur ! Ahoe !

TUDOR GEORGE

Cronica șoselei

„Pilotul" de încercare

„Văd, aveți carnet, cam proaspăt, ce-i drept, doar de un an jumate. N-are însă ștampile, mențiuni, ceea ce înseamnă desigur că sînteți un om serios, care țineți la meseria dv. Ce mașini ați condus ?" „A, fel de fel, grele, ușoare, camioane, basculante, autoutilitare, turisme". „Din acte nu rezultă însă că în această perioadă ați fost șofer, ci că ați lucrat ca muncitor necalificat în atelier". „Asta scrie pe hîrtie, dar în realitate eu eram un fel de pilot de încercare. Aproape ca în aviație. Cu diferența că nu încercam mașini noi, ci ieșite din reparație. Cele mai dificile cazuri prin mîna mea treceau. Eu mă pronunțam : asta-i problemă de aprindere, asta-i de carburație și arătam exact ce trebuie făcut. Cînd am plecat, inginerul șef mai să plîngă, nu alta. „Tovarășe Vasile, mi-a zis el, pierdem în persoana dv. un mare specialist. Așa o ureche fină, atîta talent înnăscut n-am mai pomenit. Îmi pare tare rău. Al doilea om ca dv. nu vom mai găsi atît de ușor".

„Tot din documente, zice inginerul, rezultă că motivul plecării dv., de la atelierul auto al grupului de șantiere e altul, și care, mă iertați că vă spun, nu prea vă onorează. Zeci de absențe nemotivate, concedii pe care vi le luați singur și altele de genul ăsta". „Nu vă luați după acte, tovarășe inginer. Era unul care voia neapărat să treacă pe funcția mea de pilot de încercare, care cu alte cuvinte îmi vina postul. El, care era amic cu fata de la compartimentul respectiv, a pus-o să-mi treacă în cartea de muncă tot felul de bazaconii. Dacă mă duceam cu cărțulia la tovarășul inginer șef, îi făcea praf pe amîndoi, nu alta !" „Și ați plecat cu asemenea mențiune în cartea de muncă. Nu v-ați gîndit la greutățile ce vor apare la o nouă angajare ?" „Eu, tovarășe inginer, mă bazez pe capacitatea mea. Asta-i cel mai convingător lucru". „Bine, de mîine veți lucra în atelier. Apoi, vom mai vedea. Avem mare nevoie de mecanici buni, dar și de șoferi disciplinați, prieteni".

„Tovarășe inginer, a trecut o lună. „Pilotul de încercare" n-a dovedit mai nimic, îl informează maistrul. Ce-i drept, e disciplinat, vine la timp la serviciu, e ascultător, dar meserie loc. Cu greu face față la lucrări la nivel, să zicem, de ucenic mai răsărit. Cît despre diagnostice la mașini defecte... apă de ploaie. Nu știe bine nici piesele motorului". „Mi-am dat seama de la început că are imaginație bogată. Îmi amintesc cu cîtă candoare, cu cîtă convingere mă mințea. Dar, ce să-i faci, avem nevoie de oameni în special la loturile mai izolate. Să-i încercăm ca șofer la șantierul cinci. Mi-a spus că e de acord. Mai cu seamă că locuiește într-o comună aflată destul de aproape de punctul de lucru. Vreo 20 de km. Mîine să plece, maistre". „Păi îi dăm pe mînă o autospecială așa ca o cutie cu chibrituri, fără vreo verificare, nimic ? Doar știți ce fel de „pilot" a fost ?"

„Ai dreptate și tu, dar de unde să-i dau însoțitor, cînd noi avem atîția oameni lipsă, în concedii, bolnavi. E adevărat, aș trebui să-l supunem la teste, să-l verificăm, să ne dăm seamă concret ce știe, dar... ? Ia-i un angajament scris, dați-i mașină cu proces-verbal. Vorba aia, o autospecială ca asta e o avere, nu alta". „Nici vorbă că voi proceda așa, dar am mari îndoieli cu mieluțelul ăsta blînd și nepriceput". La plecarea „pilotului de încercare" asistau inginerul și maistrul. Șoferul s-a pregătit temeinic pentru start. Prevedea că va fi asistat. Haine curate, cravată, mașina strălucind de curățenie, pusă bine la punct de mecanici, față de care noul angajat fusese deosebit de atent. „Uite dom-le ce surpriză", exclamă inginerul vădit impresionat de modul cum se prezintă șoferul și mașina. „Ai grijă cum conduci pînă la santier și să auzim despre dumneata numai lucruri bune !". „Am înțeles, tovarășe inginer. Să trăiți". „S-ar putea să ne fi înșelat asupra lui, maistre, nu crezi ?" Maistrul nu răspunde imediat. Urmărește demarajul autospecialei, sesizează calmul șoferului, plecarea din loc corectă, virajul la stînga, apoi la dreapta la fel de precise și în sfîrșit modul cum rulează pe șoseaua națională, cu viteză ponderată, păstrînd dreapta, pînă ce gigantul se transformă într-un punct care se pierde la orizont. Abia cînd mașina dispare complet din cîmpul vizual al maistrului, acesta răspunde inginerului. „Știu eu ce să zic, tovarășe inginer. Nu mi-a plăcut niciodată să mă iau după aparențe, după primele impresii. Să lăsăm timpul să-și spună cuvîntul. Am avut încredere în oameni și o păstrez, însă cîteva deziluzii m-au făcut să fiu circumspect. Și era vorba de oameni despre care îmi făcusem o părere impecabilă, dar... mă cam grăbisem". „Prea ești prăpăstios și d-ta maistre !".

Aventura lui Miluță a început imediat după ce a dispărut la orizont. Secvența I : A cotit la stînga în loc de dreapta, la răscrucea de drumuri. Adică spre comuna natală, nu spre șantier. Secvența a II-a : a umplut mașina cu oameni cu pasageri de ocazie, pe care i-a taxat la urcarea în gigant. „Nu-mi dați voi mie cît vreți, ci să vă taxez de la început, după tarifele mele", și-a zis șoferul în gîndul lui. Secvența a III-a : A tras un chef relativ scurt (2 ore), dar zdravăn, după care a încărcat din nou autovehiculul cu doritori de a ajunge în localitatea unde se afla situat șantierul, încasîndu-și drepturile tot după „tehnologia" folosită pe traseul inițial. Secvența a IV-a : Din pricina stării bahice, Miluță se înscrie pe un traseu de „slalom special", în ciuda șoselei perfect drepte și, făcînd un salt peste șanț, dărîmă un gard pe o distanță de 50 m, transformîndu-l în fărîme. O tînără femeie care a avut nesansa să se afle în apropiere, a fost atinsă de gigantul transformat într-o uriașă coasă: Fiind, cum se zice, mai mult ștearsă, a „scăpat" doar cu mîinile și picioarele fracturate. Doctorii afirmă că va supraviețui. Secvența a V-a : Chiar în seara zilei cînd s-a derulat acest film, maistrul și inginerul au aflat :

— că Miluță are la volan un rulaj de nici o sută de km (drumul pînă la locul accidentului și cîțiva km de exersare făcuți în zona întreprinderii ;

— că șoferul n-a fost niciodată angajat șofer ;

— că a schimbat locurile de muncă mai des decît își schimbă cămășile ;

— că e un adept extrem de zelos al lui Bachus.

Miluță are însă și o „calitate". Este posesorul unei „arte" deosebite de a juca teatru. Îi plac cu predilecție anumite roluri și anume al omului corect, bine crescut, harnic, ascultător, care disprețuiește alcoolul, roluri pe care le joacă cît e nevoie, o săptămînă, două, o lună, pînă se creează despre el o impresie favorabilă. În timp ce rula în prima (și ultima) sa cursă, de altfel, i-a și mărturisit unui coleg pe care îl rugase să-l mai ghideze pe drum. „În sfîrșit mi-am găsit un loc de muncă ideal. Șefii au o părere excelentă despre mine, am în primire o uzină pe roți care îmi va aduce venituri grase, căci vorba aia, punctul de lucru e izolat, controlul inexistent". Visuri spulberate însă și învățăminte pentru șefii lui Miluță, să nu-și formeze chiar atît de repede și de superficial păreri despre oameni, mai cu seamă cînd se știe că pe lume există și atîția farsori.

VICTOR BEDA

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XXIV)

Virtuțile dialogului

În condițiile de astăzi, cînd uriașele cantități de arme, nucleare și clasice, care s-au acumulat de-a lungul deceniilor pun în pericol existența tuturor locuitorilor globului, asigurarea păcii pe Pămînt este o problemă a tuturor țărilor, indiferent de mărimea lor, a tuturor popoarelor. Prin urmare, în zilele noastre luarea de hotăriri în problemele privind pacea mondială, dezarmarea nu mai poate fi un monopol al unui grup restrins de state, al marilor puteri. În repetate rînduri, cu numeroase prilejuri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că toate popoarele, și în primul rînd națiunile mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare și cele nealiniate trebuie să acționeze unit pentru soluționarea marilor probleme cu care se confruntă omenirea, pentru instaurarea în viața internațională a unei politici noi, de colaborare și pace. „Deși situația internațională este gravă — arăta nu de mult șeful statului român —, avem încrederea și convingerea că forțele progresiste, antiimperialiste, forțele realiste, popoarele de pretutindeni, care doresc pacea, acționînd în deplină unitate, cu mai multă fermitate, pot să schimbe situația actuală mondială, să impună dezarmarea, să impună pacea, să impună afirmarea în relațiile dintre state a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, precum și renunțării cu desăvîrșire la forță și la amenințarea cu forța". Însă marile puteri au, date fiind forța militară și forța economică de care dispun, răspunderi deosebite pentru pacea și securitatea lumii, posibilități însemnate de influențare a climatului politic și a desfășurării evenimentelor pe mapamond. Tocmai de aceea popoarele își pun mari speranțe în realizarea unor acorduri în folosul păcii și dezarmării între marile puteri, în primul rînd între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii. În acest sens, desfășurarea, adeseori fluctuantă, a demersurilor avînd drept scop transpunerea în fapt a hotăririi de la sfîrșitul anului trecut privind o întîlnire în 1986 între secretarul general al C.C. al P.C.U.S., Mihail Gorbaciov, și președintele Statelor Unite, Ronald Reagan, a fost urmărită pe întreg globul îndeaproape și cu mare interes.

Și iată că recent s-a anunțat că cei doi conducători se vor întîlni la Reykjavik în zilele de 11 și 12 octombrie a.c. După cum s-a precizat, această întîlnire nu va înlocui vizita lui Mihail Gorbaciov în Statele Unite, convenită în noiembrie 1985 la Geneva, ci se va desfășura în contextul pregătirii acestei vizite, ca o „întîlnire intermediară". Din partea sovietică s-a arătat că la Reykjavik vor fi abordate aspecte ale situației internaționale, precum și probleme privind relațiile sovieto-americane și cele legate de conflictele regionale. La rîndul lor, factorii competenți din Statele Unite au arătat că „întîlnirea intermediară" va constitui o pregătire în vederea viitorului dialog la nivel înalt sovieto-american de la Washington și că agenda convorbirilor va cuprinde problemele controlului armamentelor, precum și problemele bilaterale, regionale și umanitare.

Ca de fiecare dată cînd a fost vorba de ideea întîlnirilor sovieto-americane la vîrf, în temeiul concepției președintelui României privind virtuțile de neînlocuit ale dialogului între state, ale dialogului internațional, ale contactelor directe între factorii de cea mai înaltă răspundere ai statelor, în opera de cunoaștere mai bună a punctelor de vedere și a poziției părților, de identificare în comun a modalităților concrete de acțiune, de realizare a unor înțelegeri și acorduri, țara noastră a salutat cu satisfacție hotărîrea privind viitoarele convorbiri din capitala Islandei. Convenit în atmosfera optimistă ce s-a creat prin înțelegerile de la Stockholm, dialogul Gorbaciov-Reagan, care începe mîine, poate duce la realizarea unor acorduri și înțelegeri în conformitate cu interesele păcii și securității în întreaga lume. Omenirea speră că așa se va și întîmpla.

ION D. GOIA

Planeta din eprubetă

Pînă vom găsi pe undeva — dacă vom găsi vreodată — o planetă sau mai multe cu atmosferă și cu alte condiții naturale comparabile cu cele de pe Terra, unde pămîntenii noștri, sosiți acolo temporar sau definitiv, să poată să-și ducă traiul ca la ei acasă, oamenii de știință se gîndesc la posibilitatea de a locui un timp mai îndelungat pe unele corpuri cerești dintre cele pe care le cunoaștem astăzi, adică pe planete neospitaliere, creînd însă în acele locuri ambianța necesară vieții. Un asemenea mediu este văzut de savanți ca un teritoriu mai mare sau mai mic, acoperit cu o cupolă etanșă de oțel și sticlă, sub care să se poată forma și menține o atmosferă. Însă înainte de a construi un complex de acest tip pe o altă planetă, oamenii de știință se pregătesc să-l facă și să-l experimenteze pe Pămînt.

Astfel, după cum citim în **New York Times**, specialiștii americani au și început construirea unui sistem numit „Biosfera-2" („Biosfera-1" fiind considerat chiar Pămîntul), cu scopul de a studia posibilitățile instalării unor astfel de stații pe Lună sau pe Marte. După ce „Biosfera-2" va fi gata (potrivit programelor, în 1989), opt voluntari vor locui în ea, complet rupți de lumea exterioară, timp de 2 ani. Acești oameni vor deveni o parte componentă a celui mai complex microsistem, care va cuprinde, în miniatură, oceane, păduri, bălți, deșerturi. Toate acestea se vor afla sub un uriaș acoperiș de sticlă, în care din afară va pătrunde doar lumina soarelui. În această lume artificială, toate procesele vor fi ciclice. Bioxidul de carbon expirat de om va fi absorbit de plante. În același timp, oxigenul eliberat de vegetație va fi inspirat de om. Reziduurile activității vitale vor asigura fertilitatea solului și vor servi drept hrană pentru alge, bacterii și plante acvatice, cu care se vor hrăni, la rîndul lor, peștii. Acest proiect original are mulți adepți, dar sînt și unii care se îndoiesc de posibilitatea înfăptuirii lui. Astfel, James Bredt, șeful programului de cercetări în domeniul sistemelor biologice din cadrul N.A.S.A., a spus: „S-ar putea ca mediul astfel creat să nu fie suficient de variat. Pe de altă parte, funcționarea sistemului ar putea să necesite cheltuieli enorme și un volum uriaș de muncă".

Cu toate acestea, la Santa Catalina, unde pe o suprafață de 2,25 acri (circa 1 hectar) se construiește „Biosfera-2", funcționează deja cîteva sere, se selecționează unele soiuri de culturi agricole și specii de pești pentru experimentul de 2 ani, se testează sistemele de purificare a apelor reziduale cu ajutorul bacteriilor și al altor organisme. Cercetătorii s-au lovit deja de unele dificultăți. Una dintre ele este păstrarea aerului în construcția etanșeizată. Desigur, se caută cele mai bune soluții. La fața locului se află deja 12 candidați care își dispută dreptul de a fi printre primii opt „biosferieni" ce vor locui în acest complex. Savanții sînt de părere că experimentul, oricît ar costa, merită să fie făcut, atît pentru testarea viitoarelor colonii pe alte corpuri cerești, cît și pentru conservarea unor specii de plante și animale de pe Pămînt.

ION CODRU

Drama de la Nios

Catastrofa de la lacul Nios (Camerun), soldată cu 1 734 de morți, 4 384 răniți, din care 60 la sută, copii, și circa 10 000 de persoane evacuate, continuă să provoace comentarii în presa internațională. Sînt consemnate opinii ale experților din diverse țări cu privire la cauzele dramei, ipotezele abundă, uneori ele mărginindu-se la stadiul de speculații, alteori aducînd în sprijin fapte mai vechi sau mai noi sau date științifice certe.

De curînd ziarul vest-german „Frankfurter Allgemeine" releva că ceea ce s-a întîmplat la 21 august la Nios amintește de un accident similar ce-a fost consemnat în urmă cu doi ani într-o zonă situată nu departe de lacul respectiv. La 16 august 1984, 37 de muncitori agricoli au încetat din viață bruse în valea riului Panke. Acest riu își are izvorul în lacul camerunez Mounon, un lac vulcanic situat, ca și lacul Nios, în craterul unui vulcan considerat stins. Moartea celor 37 a fost atît de inexplicabilă încît guvernul de la Yaounde a invitat un grup de experți din mai multe țări pentru a cerceta cauzele accidentului. Grupul a fost condus de Haraldur Sigurdson, un vulcanolog islandez, care activează de mai mulți ani la universitatea americană Rhode Island.

Sigurdson și colegii au reușit să identifice o compoziție chimică neobișnuită a apei lacului vulcanic. În mod normal, apa lacurilor tropicale conține gaz metan și bioxid de carbon aproximativ în părți egale. Aceste gaze iau naștere în urma proceselor de descompunere a materiei organice de pe fundul lacului și se dizolvă apoi în apă. În lacul Mounon însă a fost identificat un procent de 96 la sută bioxid de carbon și numai patru la sută gaz metan. Omul de știință islandez a tras de aici concluzia că vulcanul în craterul căruia se află lacul Mounon nu este încă stins. În cursul răcirii magmei vulcanice, bioxidul de carbon este eliberat și ajunge la suprafață. Fiind mai greu ca aerul, bioxidul de carbon se adună în adînciturl, craterul cu pereți abrupți fiind un bun recipient pentru aceasta. Orice ființă care ajunge într-un asemenea mediu infestat moare în scurtă vreme prin sufocare. Fenomenul este cunoscut din antichitate. Seneca, scriitor și filozof roman din secolul I e.n., descria în una din lucrările sale cum oile pieriau în zona Vezuviului din cauza intoxicării cu bioxid de carbon. În anul 1979, o erupție vulcanică pe insula Java a provocat, indirect, moartea a 142 persoane. Fugind din drumul lavei vulcanice, victimele au nimerit într-un nor de bioxid de carbon.

După cum a demonstrat și cazul lacului Mounon, bioxidul de carbon se poate dizolva în apă. Experții își pun întrebarea asupra modului în care gazul otrăvitor este eliminat din apă în asemenea cantități încît să provoace moartea. Echipa Sigurdson a emis următoarea ipoteză: deoarece suprafața apei lacului nu-și modifică temperatura, în zonele tropicale, în adîncuri se poate stringe foarte mult bioxid de carbon. În noaptea ce a precedat accidentul din 1984, în zona Mounon s-au înregistrat mai multe seisme. Locuitorii unui sat vecin au informat că aceste cutremure au provocat prăbușirea unui mal în apele lacului. Valurile astfel provocate au făcut ca bioxidul de carbon să iasă la suprafață și să infesteze zona învecinată. Savanții vulcanologi apreciază că un fenomen asemănător s-ar fi putut să aibă loc și la Nios. În ultimele luni, aici au fost consemnate mai multe seisme mici. O altă ipoteză a fost emisă de Robert Anderson, geochimist la Observatorul Lamont-Doherty din Palisades (statul american New Jersey). El a apreciat că magma vulcanică de sub lac a provocat un curent ascendent care a antrenat bioxidul de carbon la suprafață, unde s-a strîns în norul ucigaș.

Cercetările continuă. Drama de la Nios demonstrează că pe planeta noastră continuă să existe necunoscute, că Terra rezervă în continuare surprize, dintre care unele extrem de neplăcute, și de aceea nu trebuie precupețit nici un efort pentru a-i afla tainele, pentru a-i înțelege avertismentele.

ROMEO NĂDĂȘAN

Iacocca, Iacocca

Nicicînd celebrităților — politicieni, vedete ale sportului și spectacolelor, industriași — n-au fost atît de solicitate de editurile americane pentru a-și scrie amintirile. Doamna Nancy Reagan își scrie memoriile. Președintele Camerei Reprezentanților, Thomas O'Neill, face același lucru înainte de ieșirea la pensie. Ca de altfel și omul de afaceri T. Boone Pickens, unul din rechinii din Wall Street. Nu e vorba decît de cîteva exemple. Mai bine de 50 de cărți de sau despre mari celebrități sînt în curs de publicare în Statele Unite unde auto și biografiile par a fi cele mai căutate cărți. Pletora actuală a acestui tip de lucrare se explică în două cuvinte: „efectul Iacocca". Încă de la apariție, acum doi ani, memoriile lui Lee Iacocca, președintele fir[illegible] de automobile Crysler, au fost smulse din mînă în pofida scepticismului editorilor care se așteptau la un fiasco de răsunet. Slogan al Americii care permite omului provenit dintr-o familie modestă de imigranți italieni să urce pe cele mai înalte trepte ale scării sociale, cartea a atins vînzări fenomenale. S-au vîndut pînă acum 2,61 milioane exemplare broșate, iar acum se cer ca pîinea caldă cele din ediția de buzunar. Încasări ? 6 milioane de dolari pentru președintele firmei Crysler. Acum 4 ani pe lista de best-sellers a ziarului „New York Times" nu exista nici o biografie sau autobiografie. Acum figurează 20. Printre cele mai vîndute cărți ale anului în curs se numără memoriile lui Chuk Yeager, pilotul de încercare care a „spart" zidul sunetului, ale lui David Stockman, fost director al bugetului la Casa Albă, o biografie a lui Rock Hudson și o carte de anecdote a celui mai popular comic american, Bill Cosby. Editurile, care visează să descopere un nou „Iacocca", nu ezită să acorde avansuri fabuloase pentru a-și asigura titluri promițătoare.

„Random House" a oferit aproape 3 milioane dolari lui Edmund Morris pentru a scrie biografia oficială a președintelui Reagan. „Harper and Row" a dat 2 milioane lui David Stockton în timp ce casa „Houghton Mifflin" a plătit 1.5 milioane pentru memoriile unui mare bogătaș. Majoritatea lucrărilor sînt scrise de „negri", sau cum se numesc în America „ghostwriters", adică scriitori fantomă, care rămîn în umbra celui care le pune condeiul în mînă. Cei mai bine cotați primesc pînă la 50 la sută din încasări. William Novak, autorul cărții despre Iacocca, are carnetul de comenzi bine garnisit. După succesul mirobolant al lucrării, scriitorul este foarte solicitat și a acceptat să lucreze la memoriile președintelui Camerei Reprezentanților. Concurența între casele editoriale este încrîncenată. De la începutul anului au apărut două lucrări despre Paul Getty, magnatul petrolului și, tot două, despre David Stockton. În același timp, două edituri rivale anunță iminența apariției a unor biografii autorizate de persoanele descrise și a uneia publicată fără asentimentul subiectului. Este cazul lui William Paley, fondatorul rețelei TV CBS, al familiei Ford și a lui Roy Cohn, avocat controversat, fost colaborator al senatorului McCarthy. Pofta de cîștig nu pare a constitui mobilul care-i determină pe oamenii celebri să devină autori. E vorba mai curînd de setea de celebritate, de reclamă. Unii dintre ei alocă chiar sume importante din încasările operelor de caritate, în fond, o nouă cale de a-și face reclamă. Unii însă, cum este președintele firmei Remington, Victor Kiam, a cheltuit un milion de dolari din averea personală pentru a-și lansa cartea. Va trebui să vîndă peste 350 000 de exemplare pentru recuperarea pagubei.

Oamenii cumpără nu atît povestea, mai mult sau mai puțin pasionantă, a vieții cuiva, cît, mai ales, rețeta reușitei în afaceri. Tot ce interesează sînt deci banii. Și cînd aceștia sînt cîștigați cu grămada de un emigrant, milioane de confrați în căutarea mirajului încearcă, și pe această cale, să se cațere pe alunecoasa scară a bogăției și puterii, unde însă mulți sînt chemați și puțini sînt cei aleși.

IOAN ROȘCA

Accente în lume

Semne bune

Societatea chineză de zoologie ce încearcă să atragă atenția internațională asupra sorții speciilor pe cale de dispariție a împrumutat pentru patru luni grădinii zoologice din Portland (S.U.A.), un cuplu de maimuțe aurii. Spre marea surpriză a îngrijitorilor, femela, a dat naștere unui pui grăuriu, aproape lipsit de păr și cu coada foarte lungă. Apariția „bebelușului" poate fi un semn bun ce pledează în favoarea continuității acestor animale foarte rare.

Pretenție

George Jerome Pfeifer, condamnat la șapte ani închisoare pentru furt, a decis să dea în judecată, la rîndul lui, autoritățile închisorii din Arizona unde este „cazat" pentru a le constrînge să influențeze celule de „nefumători". Deținutul și-a motivat acțiunea arătînd că „a fost condamnat la detenție și nu la pedepse crude și neobișnuite", căci „fumul de țigară ucide, după cum fiecare știe". În consecință, el cere să fie eliberat din această închisoare „plină de fum de țigară" sau să fie plasat într-o celulă de nefumători.

„Steaua morții"

Astrofizicianul sovietic Oleg Dobrovolski se situează de partea celor care admit ipoteza existenței în univers a așa numitei „stele a morții". Potrivit ipotezei, presupusul corp ceresc evoluează pe o orbită alungită și o dată la 26 de milioane de ani se apropie de soare ajungînd în nebuloasa Oort. Ciocnirea celor două formațiuni cosmice se soldează cu o „ploaie de meteoriți", ce durează milioane de ani. S-a stabilit că „ploaia de meteoriți" coincide cu dispariția unor forme biologice de pe Terra. Cine știe însă, peste cîte generații va fi depistată steaua cu nume nedorit și orbita pe care ea evoluează.

ELENA GRECESCU

Lumea se amuză

După N.B.L.

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Drăcușori cu salată verde

În 1960, Gavin Frost (englez) și Yvonne Stone Wilson (americană) au înființat sub firma unei biserici, o școală de vrăjitorie. Ea poartă denumirea de „biserica și școala Wicca".

Cei doi fondatori sînt și autorii cursurilor ce se predau aici și au scris, de asemenea, numeroase articole, cărți și broșuri pe teme de vrăjitorie. Pentru a deveni vrăjitor sau vrăjitoare cu diplomă, candidatul se înscrie la cursurile școlii menționate plătind o taxă de o mie de dolari. Neofitul, în funcție de modul de însușire a temelor predate și rezultatele practice obținute, primește o legitimație, mai întîi de ucenic iar la sfîrșitul cursurilor este supus unei ceremonii de inițiere devenind vrăjitor. În S.U.A. și în multe țări occidentale sînt mii de persoane care, practicînd magia și vrăjitoria, obțin profituri însemnate prin exploatarea ignoranței și credulității.

Se știe că magia și vrăjitoria se bazează pe „existența și puterea diavolilor". Vom reda esența subiectelor unor teme ce se predau la școala menționată, deși, să crezi orbește în existența și în tot ceea ce se spune despre demoni este o nebunie. „Invențiile, fanteziile cabaliștilor, ale unor teologi și „demonologilor" — vedeți deci că există și astfel de specialiști — în legătură cu puterea demonilor nu sînt susceptibile de o examinare atentă și serioasă deoarece ridicolul care le însoțește este suficient pentru a le distruge.

Dar să vedem ce inepții susțin acești „specialiști".

Demonologii au ajuns la concluzia că există demoni și demonițe care provin toți de la Adam și care în consecință nu ar fi altceva decît frații și surorile noastre de sînge. Desigur este greu atunci să mai înțelegi proverbul „fă-te frate cu dracul pînă treci puntea", dacă noi sîntem deja frați cu ei, încă de la Adam.

Un specialist în materie susține că Adam nu a avut relații intime cu consoarta sa Eva timp de un mare număr de ani făcînd curte, — ce crai și Adam ăsta — demonițelor care au născut spirite rele și demoni și chiar fantome. Și pentru că acestor spirite și demoni le convenea să fie mai ușoare ca fulgul ne asigură un alt demonolog, ele nu și-au creat decît o umbră de corp ca să poată pătrunde prin perete dar de mai adăuga și sufletele care au devenit diabolice. Acestea ar fi sufletele oamenilor răi, apoi ale copiilor născuți morți, ale femeilor moarte în timpul nașterii. Se spune că, spiritele rele și demonii în general se înmulțesc ca și oamenii cu deosebirea că rasa lor este nemuritoare.

Se afirmă că demonii ocupă o mare parte din atmosferă și că cerul ar fi aproape plin de demoni. Acest fapt l-ar fi spus cele mai multe ori ele ar prefera găurile cheilor de la uși. Se mai susține că demonii nu au locuințe fixe și ei bîntuie în permanență prin întinderile nemărginite ale Universului, amestecîndu-se prin vînturi și furtuni, stîrnind la rîndul lor virtejuri și uragane, care dezrădăcinează arbori producînd pagube numai acelora care nu cred în ei.

Desigur, afirmă aceiași specialiști, dorința demonilor este aceea de a reurca pînă la cer însă stelele, în calitatea lor de santinele, îi împiedică să ajungă în împărăția cerească, pentru a nu cunoaște secretele lui Dumnezeu.

La demoni și spirite rele s-ar chiar sfîntul Atanasie. Deci de cîte ori respirăm sau mai bine zis atunci cînd inspirăm, noi înghițim mii de demoni care s-ar instala în corpul nostru pentru a ne îmbolnăvi și a ne crea vise urîte. Dar nu numai atît ; demonii s-ar strecura chiar în alimentele pe care le consumăm. O călugăriță din timpul sfîntului Grigore susținea că, uitînd să binecuvînteze bucatele și să-și facă semnul crucii, a înghițit un demon pe o foaie de țăpucă.

Și ce-ar mai trebui să cunoaștem despre demoni ? Faptul că specialiștii în materie au reușit cu ajutorul ordinatoarelor, bineînțeles, să numere rasa satanică. Un autor a calculat numărul diavolilor stabilind fără eroare sau omisiune numărul acestora : 7 405 926 în fruntea cărora se găsesc 72 de prinți.

Dacă astăzi am mai trăi trista inchiziție și am încerca să negăm existența acestora am fi declarați eretici și ne-ar aștepta rugul. Dar sînt și alte povești inventate în secolul nostru în legătură cu demonii. Se spune de exemplu că demonii apar în orice timp dar majoritatea „specialiștilor" susțin că ei se arată de preferință în timpul nopții, și în special în noaptea de vineri spre simbătă.

Dacă ar fi să credem în ceea ce spun demonologii, demonului îi place adesea să-și adune întregul efectiv al suporterilor săi, adunarea fiind denumită „sabbat" din cauza faptului că se organizează simbăta. Diavolul își alege de preferință o răspîntie sau vecinătatea unui lac pentru a sărbători „sabbat"-ul. La ora „sabbat"-ului vrăjitorii nu pot dormi sau trebuie să aibă cel puțin un ochi deschis pentru a nu adormi profund. Desigur este un subiect interesant și îl las cu plăcere pentru dizertația vreunui specialist.

Principala înfățișare pe care satana o ia, și pe care noi am putea-o aprecia ca fiind înfățișarea sa favorabilă, este aceea a unui țap mare cu trei sau patru coarne avînd o coadă lungă. Dar în deștrăbălarea sa, să nu credem că el nu poate lua și alte înfățișări mai extravagante : el poate fi întîlnit ca un iepure, ca un corb, ca o pisică neagră etc.

Cred că am abuzat însă destul de ceea ce specialiștii în demonologie au stabilit despre demoni în „operele" lor. Oricum, trebuie să mai știți că „sabbat"-ul se termină odată cu cîntatul cocoșilor cînd toată adunarea dispare ca prin minune.

I.G. VULCĂNEANU

Patrick Reynolds, în vîrstă de 31 de ani, actor, a jucat pînă acum doar într-un singur film, relativ modest, de factură polițistă — „Eliminators". El a devenit mai cunoscut ca urmare a activității ce o depune în cadrul organizației „American Lung Association" (pe scurt A.L.A.) care desfășoară, pe plan național, o vastă campanie împotriva fumatului. Patrick Reynolds, care în treacăt fie spus s-a lăsat de fumat în urmă cu 2 ani, a ajuns un fel de purtător de cuvînt pentru „A.L.A."

Tobacco disident

Nimic neobișnuit, doar că cel în cauză este urmașul (nepotul) celui care a fondat „R.J. Reynolds Tobacco Co". — locul al doilea în rîndul producătorilor de țigarete. Bineînțeles că pe lîngă nume a moștenit și „cîteva" acțiuni la compania bunicului. În legătură cu acest aspect a fost întrebat dacă nu consideră că „mușcă mîna ce i-a dat să mănînce". Răspunsul ? „Este aceeași mînă care a ucis milioane și mai ucide încă!".

Patrick Reynolds susține că a adoptat această atitudine din motive personale; tatăl său a murit de emfizem la vîrsta de 58 de ani. (Companiile producătoare de țigarete declară că legătura dintre fumat și boală nu a fost dovedită...)

Gurile rele afirmă că activitatea pe care o desfășoară Patrick Reynolds în campania împotriva fumatului ar avea ca scop și publicitatea (atît de necesară profesiei lui de actor). Publicitate sau nu, fumatul este dăunător sănătății !

DAN DANUȚ DORU

Pregătiri pentru „soluția finală" în stil horthyst

În primele zile ale lui iunie 1942 se zvonise că, în mai multe orașe din nordul Ardealului, evreilor li se înmînează în masă ordine de chemare. La mijlocul lunii, în 4 zile, mii de bărbați au primit ordine. Trebuiau să se prezinte la Gherla în fața comisiei de recrutare în ziua de 20 iunie.

Din lista hainelor și alimentelor indicate să fie luate se putea ușor deduce că vor fi duși departe. Creștea spaima că vor fi țiriți în Ucraina.

Recrutarea s-a făcut în mod umilitor, cu o rară brutalitate ! Tații evrei împreună cu fiii lor stăteau în fața medicului militar. Președintele comisiei era locotenentul medic Schmidt, cunoscut în Cluj ca unul din medicii haini ai spitalului militar. Aproape pe toți, comisia i-a declarat apți. „Apt, se fixează" hotăra invariabil locotenentul medic Schmidt.

Ce se fixează ? În curtea școlii, sub nucul bătrîn, un subofițer fixa banderola galbenă pe brațul fiecărui evreu.

În fața școlii, mii de femei — soții și mame — copii, așteptau încercînd să schimbe barem o privire cu soțul, cu tatăl, cu fiul, dar oamenii în uniformă îi alungau cu brutalitate.

Acest circ, numit recrutare, a durat pînă după masă, cînd cei apți, împărțiți în două detașamente de cîte 212 oameni, au fost scoși din curtea școlii. Unul din detașamente a fost dus în grajdurile fabricii de spirt, celălalt în cazarmă. Au apărut, imediat, la fața locului, comandanții și subofițerii care într-un mod dur au preluat „comanda" detașamentelor de muncă forțată 110/24 și 110/25.

În fruntea zecilor de detașamente alcătuite în acest fel au fost numiți ofițeri care în marea lor majoritate s-au dovedit a fi adevărați satrapi, iar soldații și gradații din paza detașamentelor le-au urmat exemplul.

Locotenentul Turner, comandant al unui detașament de muncă din Oradea, ce lucra în secuime, declara sentențios :

— Evreii sînt toți spioni, toți sînt periculoși, fără excepție. Ordon celor din gardă să-i trateze în consecință.

Dacă un detașamentist îndrăznea să culeagă o zmeură, Turner urla :

— Nu pentru jidani cresc aici fructe, și izbea atît de puternic cu vina de bou încît nenorocitul se prăbușea peste tufă.

Turner își încuraja mereu subordonații :

— Voi faceți-le de petrecanie ! Procesele-verbale le voi întocmi eu.

Se răstea furios la cel care îndrăznea să raporteze că-i bolnav.

— Voi crede că ești bolnav, cînd drept dovadă vei crăpa !

La un alt detașament de muncă forțată dislocat tot în secuime, spaima detașamentului era medicul dr. Mike István, un ofițeraș care nu împlinise 24 de ani.

Nu consulta în cabinet, ci numai în curte, spunînd că nu poate aspira aerul aceleiași încăperi împreună cu un evreu. Pe cei care declarau că au febră, îi obliga să execute „sărituri ca broasca" pînă la marginea lacului din apropiere. La mal, bolnavii complet epuizați, se opreau, lăsîndu-se pe vine. Atunci, ajutat de sadicul său sergent, Billbok, cu cîte o izbitură de bocanc îi rostogolea pe nenorociții care declaraseră că sînt bolnavi în apa rece ca gheața.

Faimosul locotenent în rezervă Kaucsky György, comandantul unui detașament de muncă forțată, și-a declarat deschis, înainte de a porni spre Ucraina, scopul pe care și-l propusese : să lichideze întregul detașament. Pentru a-și realiza țelul a dispus pur și simplu, pe baza unor acuzații născocite, executarea evreilor. Pînă la începutul lui octombrie 1942 ordonase împușcarea a 96 de oameni. Dintre aceștia peste 30 i-a împușcat cu mîna lui... Odată, pe baza depozițiilor a doi martori, a declarat existența unui complot. În consecință a dispus executarea a 30 de detașamentiști. După execuție, locotenentul Kaucsky i-a împușcat cu mîna lui pe cei doi martori.

Undeva în Ucraina, Aranyi László, organizator de concerte din Oradea, avînd un singur rinichi, n-a rezistat marșului chinuitor ; după 30 de km de tras la căruță, s-a prăbușit, afundîndu-se în nisip. Camaradul său de detașament, Katzer Izsák, din Cluj, medic, s-a grăbit să-i sară în ajutor. Un soldat din gardă s-a repezit la fața locului și a început să-i izbească, fără milă, pe amîndoi cu bocancul, cu patul puștii pînă cînd doctorul, leșinînd, a căzut neputincios peste cel care de mult își pierduse cunoștința.

Léb Samuel, comerciant din Oradea, a fost împușcat de fruntașul Szabó Sándor pentru că a îndrăznit să se așeze în rînd, în fața unei brutării, alături de un grup de honvezi.

Sergentul Fülöp a tras un glonte în Fischer Imre pentru că acesta, avînd mîna aproape înghețată, nu l-a salutat regulamentar.

Detașamentele 110/1 și 110/2 din Oradea au mărșăluit 1 400 de km, 6 săptămîni la rînd. Zilnic 30—40 km, pînă aproape de Golgotă inimaginabilă. Din cei plecați, din șapte, șase nu s-au mai întors. Din unele detașamente n-au supraviețuit mai mult de 10 la sută. Chinurile au fost aceleași. Moartea l-a secerat la fel. Urmărind calvarul unui detașament îi putem contura și pe ai celorlalte.

Să însoțim detașamentul nr. 110/34 folosindu-ne de amintirile lui Singer Zoltán. Bărbații acestui detașament — evrei între 25 și 40 de ani — au fost recrutați din județul Solnoc-Dăbica cu excepția plasei Gherla de pe teritoriul căreia s-a alcătuit un alt detașament.

Din Dej au primit ordin de chemare vreo 70. S-au adunat în dimineața zilei de 20 iunie 1942 în colțul străzii Zápolya. La ora 8, însoțiți de plînsetele părinților, soțiilor și copiilor, cei 70 de bărbați, înghesuiți în două camioane, au pornit spre Beclean. Aici s-au întîlnit cu cei chemați din celelalte localități ale județului. În total erau vreo 300. Președintele comisiei de recrutare a fost locotenentul Kapusi István, antisemit înrăit. Zadarnic arătau bieții oameni certificate ce atestau ulcer sau hepatită, T.B.C. ori piatră la rinichi, în ciuda insistenței medicului comisiei, Kapusi îi declara pe toți apți. După masă, la ora 2, încolonați pe patru rînduri, cu rucsacuri în spate, cu lăzi și geamantane în mîini, pe un soare dogoritor au început să mărșăluiască. „Am pornit pe drumul amarnic ce ne scotea în afara condiției umane" notează Singer în amintirile sale.

A opta zi au fost selecționați 214 și constituiți în detașamentul nr. 110/34 cu destinația Ucraina. Ychak Neumann, hahamul din Lăpușul Românesc, scăpase. Întors la lucrurile lui în timp ce împacheta, a început să se roage, mulțumind cu voce tare lui Dumnezeu că l-a salvat. Auzindu-i murmurul, locotenentul Kapusi l-a chemat imediat înapoi și i-a ordonat să intre în front. Sărmanul baham, în 1943, în ultima noapte de „Pesach" a ars de viu la Dorosici, într-un hangar ce servea drept spital pentru cei bolnavi de tifos.

La 2 iulie 1942, detașamentul a fost îmbarcat. Cei 214 oameni — în cinci vagoane de marfă, comanda și personalul de pază, într-un vagon de persoane. În alte opt vagoane — cai, căruțele și alimentele.

Un colonel al armatei regale horthyste și-a încheiat astfel discursul rostit înainte de plecarea trenului : „Și pentru că voi evreii v-ați dovedit a fi nesiguri în apărarea patriei, ați primit doar tîrnăcoape și hîrlețe". Apoi, adresîndu-se pazei : „Să păziți evreii cu cea mai mare severitate ; în caz de încercare de evadare, împușcați-i imediat și străduiți-vă ca după victoria finală să readuceți în bună stare hîrlețele și tîrnăcoapele ; de asemenea, cai !"

După 11 zile, trenul a ajuns la Gomel. Se înserase. Încă în prima noapte, oamenii au aflat că, în apropiere, mai sînt cazate trei detașamente din nordul Ardealului : din Cluj, Bistrița și Miercurea-Ciuc. După două săptămîni, la 26 iulie 1942, detașamentul a pornit mai departe spre Răsărit. Pe o caniculă infernală, pe un praf de nu se vedea om cu om, oamenii mărșăluiau prin stepele ucrainene cîte 40—50 km pe zi. Tot mai mulți își abandonau la marginea drumului lucrurile pe care nu le mai puteau căra ; șanțurile se umpleau de rucsacuri, baloturi, pături. Au început să moară cai de foame, de sete, epuizați de efort. Au fost înhămați evreii care se opinteau să tragă și să împingă căruțele pline cu muniții, ce mereu se întepeneau în gropile ce se succedau la fiecare pas. Zbîrîi din pază — fruntași și caporali — înjurau și băticiau oamenii cu banderolă galbenă mai amarnic decît înainte cali. Se mărșăluia din zori pînă se întuneca, cu cîte o scurtă haltă la prînz. Noaptea se dormea sub cerul liber. Scrie Singer în amintirile sale : „Cernigov, Nejin, Belopol... mărșăluiam mereu și mereu mai departe... pe ploaie, pe soare dogoritor, murdari, nebărbieriți, mărșăluiam spre un țel necunoscut. Bocancii începuseră să se rupă, nici hainele nu ne mai țineau. Într-o simbătă fierbinte a trebuit să mărșăluim fără oprire din zori pînă seara tîrziu, fără prînz și fără odihnă ca să ajungem la Konotop. A fost ziua cea mai lungă și cea mai groaznică : limba uscată ni se lipise de zinghi : ajunsi la destinație aproape pur și simplu ne-am prăbușit la marginea drumului".

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

Oamenii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Semnalăm

Pledoarie pentru puritatea folclorului

Un serial despre poluarea cîntecului popular semnează, în ziarul **Scînteia** (nr. 13721—13723), Smaranda Oţeanu şi C. Stănescu, în urma unor tot mai frecvente semne de vulgarizare a folclorului, pe care le aflăm chiar în repertoriile unor interpreţi indiscutabil talentaţi. Invocînd şi reamintind misia culturală şi morală a creaţiei noastre populare, autorii articolelor fac un sondaj printre repertoriile cîtorva solişti de muzică populară, precum Nicolae Sabău, Ion Dolănescu, Ştefania Rareş, Nelu Bălăşoiu şi Irina Loghin, în care avem surpriza să aflăm mostre de improvizaţie suburbană şi, nu rareori, licenţioasă, infuzii de lamentaţii mahalageşti, imprecaţii ce frizează trivialitatea, înseilări ce vin în atingere mai degrabă cu diletantismul decît cu inspiraţia adevărată. Speculînd voluptăţile joase şi prostul gust, pedalînd pe latura exclusiv comercială a artei lor, interpreţii invocaţi prin producţii ca cele citate nu fac decît să atentoze la „profilul spiritual al poporului", astfel de zise cîntece neţiind decît o „blasfemie faţă de o moştenire dintre cele mai sacre", cum remarcă, pe bună dreptate, autorii serialului.

Puse într-o comparaţie cu autenticele valori culturale ale creaţiei noastre populare, cîntecele colportate pe filiera prostului gust nu ne pot apărea altfel, observă semnatarii respectivelor articole, decît ca o pervertire a fondului nostru creator, ca o abatere de la o conduită artistică pentru care au pledat marii scriitori şi muzicieni, artişti adevăraţi ce s-ar simţi lezaţi ascultînd asemenea subproduse. Articolele semnate de Smaranda Oţeanu şi C. Stănescu reprezintă o intervenţie publicistică oportună şi intransigentă, o reamintire a datoriei pe care o avem cu toţii în apărarea acestui tezaur. **(R.G.T.)**

La Craiova a fost dată în folosinţă Casa ştiinţei şi tehnicii pentru tineret. Amplasată în parcul „Craiovita Nouă", în vecinătatea celui mai mare cartier nou de locuinţe din Bănie, noul edificiu are o sală de spectacole cu 460 locuri, numeroase dotări care asigură condiţiile necesare desfăşurării unei bogate activităţi tehnico-aplicative şi cultural-educative.

Model pentru o statuie

Fotografie de VICTOR RADULESCU

LA OPERA ROMÂNĂ

● **Flautul fermecat** — opera lui Mozart — este programat pentru ziua de 10 octombrie, la ora 18 în distribuţie figurează : Ştefan Teodorescu, Florin Diaconescu, Adrian Ştefănescu, Nicolae Bratu, Daniela Vlădescu, Elena Simionescu, Marina Mirea, Cornelia Pop, Mihaela Agachi, Alexandru Moisiuc, Cornelia Angelescu, Marcel Angelescu, Gerda Radler, Lucia Terbescu, Adriana Alexandru, Ion Grigorescu. Dirijor : Lucian Anca.

● Dirijorul Lucian Anca va asigura conducerea muzicală a operei **Ernani** de Giuseppe Verdi, simbătă 11 octombrie (ora 18), cu Lucian Marinescu (în rolul Don Carlos), Constantin Ene (debut în rolul titular), Dan Zancu (Da Silva), Victoria Bezetti (Elvira), Ruxandra Vlad (Giovanna), Nicolae Andreescu (Riccardo) şi Ion Grigorescu (Iago).

● Carmen Angheluş în Swanilda, Gheorghe Angheluş în Franz şi Florin Mateescu în Coppelius sînt principalii interpreţi din baletul lui Delibes **Coppelia**, un spectacol adresat în primul rînd celor mici, dar nu numai lor. Duminică 12 octombrie (ora 11). Conducerea muzicală : Carol Litvin.

● Duminică seară, la ora 18, **Lucia di Lammermoor** ; în distribuţie Emil Iuraşcu, Silvia Voinea, Ionel Voineag, Gabriel Năstase, Adrian Ştefănescu, Lucia Becar şi Marcel Angelescu. Dirijează Constantin Petrovici.

● Luni 13 octombrie (ora 18) baletul lui Cornel Trăilescu **Albă ca zăpada şi cei 7 pitici**. Principalii interpreţi vor fi Anne Marie Vretos, Laurenţiu Guinea şi Madeleine Vasilescu. Dirijează compozitorul.

● Opereta **Liliacul** de Johann Strauss — cu Florin Diaconescu în rolul Eisenstein, Elvira Cirje în Rozalinda şi Gerda Radler în Adela — figurează pe afişul zilei de marţi 14 octombrie, la ora 18. Dirijează Lucian Anca.

● Tripticul de balet **Anotimpurile** de Vivaldi, **Tristan şi Isolda** cuprinzînd fragmente din opera wagneriană şi **Simfonia clasică** a lui Serghei Prokofiev va fi prezentat miercuri 15 octombrie (ora 18). Dintre interpreţi notăm : Alexa Mezincescu, Carmen Angheluş (debut în Isolda), Florin Brînduşă, Laurenţiu Guinea şi Cristina Teodorescu.

● Din repertoriul puccinian, joi 16 octombrie, la ora 18, **Tosca**, sub conducerea muzicală a dirijorului Cornel Trăilescu. Lucia Ţibuleac va apărea în rolul titular, Ludovic Spiess în Mario Cavaradossi şi Nicolae Urziceanu în Scarpia.

Să-i avem la inimă

La întreprinderea „Terapia" din Cluj-Napoca au fost asimilate în fabricaţie noi medicamente „Pentifilin", „Pentoxifilin" şi „Nifedipin". Primele două, caracterizate prin deosebite proprietăţi vasodilatatoare sînt utilizate în tratamentul tulburărilor de circulaţie, iar cel de-al treilea se foloseşte în terapia cardiopatiei ischemice şi profilaxia crizelor anginoase.

Preparatele farmaceutice respective, ce se prezintă sub formă de drajeuri, sînt administrate celor interesaţi numai la recomandaţia medicului. Pentru rîvna cercetătorilor, pusă în slujba oamenilor, oamenii îi vor avea cu drag la inimă.

Părinţii buni din Călăraşi

În parcul „Dumbrava" din municipiul Călăraşi s-a dat în folosinţă o bază de agrement pentru copii şi tineret. Prin acţiuni de muncă patriotică, aici s-au amenajat 3 terenuri de tenis de cîmp, unul de baschet, altul de handbal. Pentru anotimpul cald, tinerii au la dispoziţie două bazine de înot, unul din ele avînd dimensiuni olimpice.

Zilele acestea se acţionează la finalizarea lucrărilor la un alt obiectiv : discoteca.

La zi, în farmacia naturii

Vă prezentăm unele specii de plante medicinale ce se pot recolta în această perioadă : am apelat, deci, din nou la biologul Mircea Alexan de la Trustul Plafar, de la care am reţinut următoarele :

Pe primul plan sînt **măceşele**, fructe false ale arbustului Rosa canina (fructele adevărate fiind acele mici achene păroase din interior). Ele sînt vitaminizante de prim ordin, deţinînd „recorduri" pe care le-am prezentat mai pe larg cu altă ocazie. Reamintim doar că depăşesc în conţinut de vitamina C de 4—16 ori lămîile, considerate un adevărat etalon, valori foarte ridicate avînd şi în vitamina A. Tonice-vitaminizante de excepţie sînt de asemenea utile şi ca diuretice, în reglarea circulaţiei periferice, mărind permeabilitatea şi elasticitatea capilarelor, de asemeni în colite şi afecţiuni hepatice. Cine trece în această perioadă pe Valea Prahovei va zări pe coaste ciorchinii portocalii ai **cătinei**, contrastînd cu cenuşiul frunzelor (cătina mai vegetează şi pe dealurile Buzăului, ale Vrancei, în judeţele Neamţ şi Bacău, dar şi în Delta) Fructele de cătină sînt apropiate ca valoare vitaminizantă de măcese, avînd în plus şi o altă serie de proprietăţi terapeutice. Vă sugerăm să încercaţi asocierea într-un ceai de mare savoare a măceselor şi cătinei (în amestec fie în părţi egale, fie cu 2 părţi măcese la o parte cătină), infuzie cu 1—2 linguriţe la cană, cu convingerea că pentru mulţi din cei ce vor încerca va intra în obişnuinţă ca băutură preferată pentru micul dejun sau masa de seară.

Fructele roşii ale ghimpeşului păducel sînt utile în afecţiuni cardiace cu substrat nervos, dar şi ca adjuvant în tot mai răspînditele cardiopatii ischemice, contribuind la dilatarea vascularizaţiei coronariene. Negre-albăstrui şi brumate, **porumbele** sînt puternic astringente, eficiente în colite de fermentaţie (fiind utile şi pentru eliminarea acidului uric în exces). Tot negre, dar mai mărunte şi grupate în inflorescenţe bogate, sînt fructele de **soc**, sedative şi tonice cardiace.

Fiziologia plantelor ne învaţă că toamna substanţele de rezervă se retrag în părţile subterane, care devin adevărate cămări ale plantei. Odată cu aceasta, desigur că se produce şi o concentrare a substanţelor active, toamna fiind un anotimp optim pentru recoltarea rădăcinilor sau rizomilor. Menţionăm pe cele mai importante : ale arţii de comunului **brusture**, cu proprietăţi diuretice, depurative, tonice capilare ; pe cele de **osul iepurelui** din fineţe de deal, bune diuretice şi ele ; de **tătănească**, cu certe proprietăţi antiulceroase şi cicatrizante, pe care o vom întîlni în locuri umede, uneori chiar ca buruiană în culturi. Foarte uşor se smulge din pămîntul reavăn al pădurii rădăcina de **cerenţel**, bună antidiareică şi antihemoragică.

Se mai pot recolta încă şi părţile aeriene ale unor plante des întîlnite, ca de exemplu frunzele de **păpădie** sau cele de **pătlagină**, ca şi **asschiul** cel pururea verde, din pădurile transilvane, o adevărată „pîine" a industriei de medicamente.

Ultima oră

Pe marile bulevarde

S-au încheiat lucrările de suprafaţă la tronsonul metroului, cuprins între Piaţa Romană şi strada Cosmonauţilor, executate de Centrala antrepriză generală constructii căi ferate, creindu-se, astfel, front de lucru Întreprinderii antrepriză constructii edilitare si drumuri care realizează carosabilul. În a doua decadă a acestei luni se va reda circulaţiei rutiere zona Piaţa Victoriei cu accesul asigurat spre Calea Victoriei, bulevardele Ana Ipătescu şi Aviatorilor. S-au finalizat lucrările de suprastructură în perimetrul Pieţei Victoriei, spre Calea Victoriei si Statuia Aviatorilor, urmînd ca, în această săptămînă, să se termine şi cele care asigură legătura cu Bulevardul Kiseleff. Pînă la 30 octombrie se va reda traficului şi zona Bulevardul Nicolae Titulescu, asigurîndu-se în acest fel şi accesul spre strada Buzeşti.

Mesageri ai artei româneşti

Soprana Maria Slătinaru Nistor se află de mai mult timp în Statele Unite ale Americii, unde interpretează roluri prime la operele din San Francisco şi Metropolitan ; soprana Sanda Şandru se află în Franţa, la Opera Mare din Paris ; Eugenia Moldoveanu şi Rodica Mitrică Bădircea se află într-un lung turneu în R. F. Germania, unde pe mai multe scene de operă îsi vor da aportul interpretativ în roluri principale ; în sfîrşit, Eduard Tumageanian se află în clipa de faţă în Canada, la Opera din Edmonton. Toţi mesageri de primă mărime ai şcolii româneşti. **(I.N.)**

Festival Luchian

„La Botoşani s-a încheiat, recent, cea de a II-a ediţie a Festivalului de artă plastică ŞTEFAN LUCHIAN, manifestare de prestigiu, organizată anual în această parte de ţară. De-a lungul a peste trei zile în Botoşani, precum şi în alte localităţi ale judeţului — Dorohoi, Săveni, Ripiceni, Sulita — au fost organizate, prin grija Comitetului judeţean de cultură şi educaţie socialistă şi a Uniunii artiştilor plastici, 8 expoziţii colective, 12 expoziţii personale, două tabere — una de pictură şi grafică, alta de porţelanistică — şi încă multe manifestări, toate făcînd din Botoşani, în această vară, capitala artei plastice româneşti. Au fost vernisate expoziţii de aleasă ţinută : Ion Gheorghiu, Petrică Popovici, Ion Grigore, Dan Hatmanu, Constantin Radinschi, Dan Covătaru, Mircea Ispir, Alexandru Cumpătă, Aurel Mocanu-Agripa, Mihai Bejenaru. Festivalul a fost onorat cu prezenţa artiştilor : Constantin Piliuţă, Benone Suvăilă, Epaminonda Tiotiu, Ion Ginju, Luminiţa Tudor şi a altora. Făcînd parte din Decada cultural-artistică „Toamna Românească" — **Botoşani '86**, ediţia reprezintă un punct valoric în ceea ce priveşte prezenţa artei plastice contemporane române în această parte a ţării.

HORIA PATRAŞCU

Un telefon şi veţi cunoaşte Universul !

O ştire de interes pentru iubitorii astronomiei. Aşa cum ne-a obişnuit, Observatorul astronomic al municipiului Bucureşti, va organiza şi în acest an, începînd cu data de 21 octombrie, în cadrul programului ştiinţific intitulat „Cunoaşterea universului", cursuri şi seminarii tratînd probleme de astronomie, metode matematice în astronomie, informatică în astronomie, fizică teoretică, geofizică, gravitaţie şi astrofizică. Cei ce doresc să obţină detalii suplimentare legate de desfăşurarea acestui program se pot adresa direct la Observator, telefon 50.34.75.

Flacăra, Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.

Preţul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TÎRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXV
42 (1643)
VINERI
17 OCTOMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Nobilă inițiativă românească:

reducerea cu 5 la sută, pînă la sfîrșitul acestui an, a cheltuielilor militare

Pentru întărirea prieteniei și colaborării dintre cele două țări și popoare, pentru promovarea înțelegerii și păcii în lume

DIALOGUL ROMÂNO-LIBERIAN

La invitația tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în aceste zile ne vizitează țara președintele Republicii Liberia, SAMUEL KANYON DOE

Însemn al gîndirii și faptei revoluționare în sporirea rodniciei ogoarelor patriei

A fost instituit înaltul titlu de

EROU AL NOII REVOLUȚII AGRARE

Comentariu în pag. 2

Temelia belșugului viitor

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a primit pe miniștrii afacerilor externe ai statelor participante la Tratatul de la Varșovia

Comitetul ministrilor afacerilor externe ai statelor participante la Tratatul de la Varșovia de prietenie, colaborare și asistență mutuală s-a reunit în aceste zile la București, efectuind un schimb de păreri și informații privind situația din Europa și din lume, acordind o atenție principală în primul rînd dezarmării nucleare, eforturilor statelor participante la Tratatul de la Varșovia în vederea programului propus în apelul de la Budapesta de reducere a forțelor armate și armamentelor convenționale în Europa, sarcinilor însănătoșirii situației din lume, inclusiv în domeniul relațiilor internaționale. A fost exprimată îngrijorarea în legătură cu situația gravă care se menține pe plan mondial și pericolul de război, ca urmare a intensificării cursei înarmărilor, în primul rînd a celei nucleare. S-a subliniat că problema fundamentală a epocii noastre o constituie apărarea păcii, oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celei nucleare, înfăptuirea dezarmării, eliminarea pericolului unei catastrofe nucleare. Desfășurată într-o atmosferă de prietenie și colaborare tovărășească, ședința Comitetului ministrilor afacerilor externe ai statelor participante la Tratatul de la Varșovia a subliniat gravitatea situației traversate de lumea contemporană și posibilitatea de salvgardare a păcii prin dezarmare și colaborare.

La încheierea lucrărilor miniștrii participanți la această reuniune au fost primiți de președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În cuvîntarea sa, document de profundă analiză a situației contemporane, bogat în idei și căi de urmat, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat poziția României referitoare la problemele păcii, la pericolul enorm reprezentat de cursa înarmărilor. „Fără o participare activă a popoarelor, a tuturor statelor, nu se vor putea soluționa problemele dezarmării și păcii", a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, sintetizînd magistral un adevăr care trebuie să stea la temelia oricărei acțiuni în favoarea păcii. Faptul că întîlnirea din Islanda, dintre secretarul general al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov și președintele Statelor Unite ale Americii, Ronald Reagan, s-a încheiat fără nici un rezultat care să ducă la inițierea unui proces de îmbunătățire a situației internaționale dovedește încă o dată că pacea lumii trebuie să fie expresia concretă a voinței popoarelor. România consideră că problemele armelor nucleare din Europa se pot soluționa și, în cadrul măsurilor de dezarmare, eliminarea rachetelor din Europa ar constitui cea mai importantă etapă. Reducerea cu 25 la sută pînă în 1990 a armamentelor convenționale în Europa va crea condiții mai bune pentru mărirea încrederii și eliminarea unor rezerve pe care le mai au unele state vest europene în legătură cu renunțarea la armele nucleare. O soluționare globală și simultană a tuturor problemelor legate de dezarmare ar fi de dorit dar ea este greu realizabilă într-un timp foarte scurt. În acest sens, poporul român, prin cel mai autorizat reprezentant al său, dă glas voinței sale de a face totul în slujba progresului, de a oferi lumii un exemplu concret, fapte care să arate celorlalte popoare și oamenilor politici nestrămutata sa dorință de a contribui la salvgardarea păcii. „Noi considerăm că trebuie să trecem de la vorbe la fapte. În acest sens, am și hotărît — și vom supune la sesiunea Marii Adunări Naționale, care va avea loc săptămîna viitoare — hotărirea privind reducerea cu 5 la sută a armamentelor și cheltuielilor militare și organizarea, în luna noiembrie, a unui referendum pentru a avea aprobarea întregului popor".

În cuvîntarea sa, președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat nevoia de intensificare a luptei pentru renunțarea definitivă la experiențele nucleare, pentru renunțarea la înarmarea nucleară. Pacea este posibilă și este un drept al tuturor, susține președintele României, dînd glas dorinței fierbinți a poporului român. Dar pentru realizarea ei sînt necesare eforturile tuturor, măsuri concrete și acțiuni ferme. În cuvîntarea sa, președintele României a subliniat importanța Europei în cadrul actualelor împrejurări internaționale. „Nu există în lume o altă forță în afara Europei care să poată contribui în mod hotărîtor la realizarea unui acord între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii. Nici un alt continent, nici o altă forță nu poate juca rolul pe care îl poate avea Europa în a determina și contribui la realizarea unor înțelegeri corespunzătoare între Uniunea Sovietică și S.U.A., la soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale. Deci trebuie să facem în așa fel încît Europa să-și îndeplinească rolul, să-și asume răspunderea în soluționarea problemelor grave din viața internațională", spunea cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Document de mare însemnătate, bogat în idei și căi de urmat pentru realizarea unei păci trainice, cuvîntarea președintelui României reprezintă un moment de referință într-un climat politic de mare tensiune internațională.

BOGDAN NISIPOIU

Ședința Consiliului de Stat

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc, zilele trecute, ședința Consiliului de Stat. Pe ordinea de zi a figurat dezbaterea și adoptarea Decretului privind instituirea titlului de „Erou al Noii Revoluții Agrare" din Republica Socialistă România, precum și a Decretului privind stabilirea criteriilor de conferire a acestui titlu.

Adoptarea acestor hotăriri constituie un eveniment de seamă în viața întregii țări, dar mai ales în viața lucrătorilor ogoarelor, a celor care muncesc nemijlocit în toate domeniile agriculturii. Înaltul titlu — ce va fi conferit județelor și unităților agricole de stat și cooperatiste care realizează pe toată suprafața planificată sau la întregul efectiv de animale planificat producții mari, la nivelul cerințelor noii revoluții agrare, ca și activiștilor de partid și de stat, conducătorilor de unități agricole socialiste, altor cadre din agricultură, care au un aport deosebit la realizarea unei agriculturi moderne, de înaltă tehnicitate, la obținerea unor recolte cît mai mari pe întinse suprafețe de teren — reprezintă recunoașterea contribuției pe care agricultura și-o aduce la dezvoltarea generală a țării, la sporirea avuției naționale și la creșterea bunăstării întregului popor, un îmbold la noi făptuiri care să se integreze organic ansamblului de acțiuni revoluționare ce alcătuiesc amplul proces de transformare socialistă a patriei.

Instituit din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — al cărui rol în elaborarea și realizarea mărețului Program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, ca și în înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare a fost evidențiat și cu acest prilej, fiind apreciat ca hotăritor —, titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare", ocupînd, în ierarhia distincțiilor țării noastre, un loc egal cu titlul de „Erou al Muncii Socialiste", vine să stimuleze dezvoltarea intensivă a producției agricole, organizarea științifică a producției și a muncii, transformarea generală a agriculturii într-un teritoriu larg deschis noului, progresului tehnico-științific, aflării de soluții viabile și îndrăznețe tuturor problemelor ridicate de creșterea necontenită a potențialului productiv al pămîntului, a calității lucrărilor efectuate și a întregii activități de strîngere și depozitare a recoltei.

Instituirea acestui titlu, în plină toamnă bogată românească, constituie o nouă și elocventă dovadă a grijii cu care partidul și statul nostru privesc dezvoltarea pe mai departe a agriculturii, sporirea aportului acesteia la progresul multilateral al patriei.

Titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare" — un nobil însemn al hărniciei și priceperii celor de pe ogoare —, este cel mai înalt omagiu adus eroismului lor.

DAN MUCENIC

Mirific ogor

Aruncă-n noi pămîntul cu mari, zemoase fructe!
Abia culeș, ogorul devine iar ogor.
E ca un dor ce crește pe trunchiul altui dor,
Izvor ce udă țarini prin mii de viaducte.

Abia desprinsă palma de sfera unui măr,
Că mărul iar dă-n floare, începe să rodească.
Mirifică e toamna aceasta românească,
Străluminată, blîndă precum un adevăr.

Mi-adună lacom pieptul parfumul ei de poame,
Simt brume dulci pe frunte, mă face mai duios,
Adie cu arome — muscat și tămîios,
Și bubuie esențe prin beciuri și prin crame.

Abia culegem rodul, lăsăm în cîmp curat,
Că iar ne umple dorul și mergem la arat!

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Rodnic dialog româno-liberian

Vizita oficială de prietenie a președintelui Republicii Liberia, Samuel Kanyon Doe

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, miercuri, a sosit la București, președintele Republicii Liberia, Samuel Kanyon Doe într-o vizită oficială de prietenie. Vizita șefului statului liberian constituie un moment important în relațiile dintre cele două țări și popoare, o contribuție semnificativă la întărirea păcii, prieteniei și colaborării româno-liberiene, în interesul reciproc, al cauzei păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. Prin căldu-roasa manifestare cu care oamenii muncii din Capitală i-au primit pe cei doi oameni politici s-a conturat o expresie clară a voinței de pace a poporului român, a stimei și prețuirii de care se bucură președintele României, cît și a convingerii că actuala întîlnire româno-liberiană la nivel înalt deschide o etapă calitativă superioară în evoluția relațiilor dintre cele două țări și popoare. În aceste zile în cadrul convorbirilor oficiale care au avut loc la București, cei doi șefi de stat și-au exprimat satisfacția de a se întîlni și de a avea un schimb de păreri în probleme de interes reciproc, manifestîndu-și încrederea că actualul dialog la nivel înalt, înțelegerile la care au ajuns conferă noi dimensiuni colaborării române-liberiene. Au fost relevate raporturile prietenești care s-au statornicit între România și Liberia pe multiple planuri și s-a apreciat că există premise favorabile pentru intensificarea colaborării, îndeosebi în domeniul economic. În acest sens, a fost afirmată dorința de a se imprima un ritm mai susținut conlucrării reciproc avantajoase, prin extinderea cooperării în producție, creșterea și diversificarea schimburilor comerciale, pe baza unor acorduri de lungă durată, ceea ce va asigura stabilitate și o largă perspectivă colaborării româno-liberiene. Au fost analizate căile și modalitățile concrete de intensificare a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice și au fost abordate aspecte ale situației internaționale. Reprezentînd voința fermă de pace a poporului român, președintele Nicolae Ceaușescu a reafirmat și cu acest prilej nevoia stringentă a dezarmării și a atras atenția asupra iminentului pericol generat de cursa înarmărilor. „Situația internațională continuă să se mențină deosebit de gravă și complexă, ca urmare a intensificării cursei înarmărilor, și îndeosebi a celei nucleare, a menținerii și chiar agravării unor conflicte, a politicii de forță și amenințare cu folosirea forței, de amestec în treburile interne ale altor state, a instabilității din economia mondială și înrăutățirii situației economice a țărilor în curs de dezvoltare. Toate acestea sporesc și mai mult pericolul unui nou război mondial, al unei catastrofe nucleare, care ar duce la distrugerea a însești condițiilor pentru existență pe planeta noastră", a spus președintele Nicolae Ceaușescu în toastul său, delimitînd o imagine realistă și grăitoare a situației din lumea contemporană. Nevoia de a se face totul pentru dezarmarea nucleară în primul rînd, pentru înlăturarea pericolului unui război nuclear nimicitor — dorință justificată a tuturor oamenilor de pe planetă și a celor din România — a fost evocată pe larg. În numele acestei dorințe de pace, țara noastră a adresat tuturor statelor din Europa, Statelor Unite ale Americii și Canadei chemarea de a trece, fiecare, la o reducere de cel puțin 5 la sută a înarmărilor, chiar înaintea realizării unui acord corespunzător în această privință, președintele României dînd în acest sens exemplul țării noastre care a hotărît să treacă în mod unilateral, la reducerea cu 5 la sută, pînă la sfîrșitul acestui an, a cheltuielilor militare. În cadrul convorbirilor oficiale, în toastul rostit cu prilejul dineului oferit în cinstea președintelui Republicii Liberia, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat sprijinul și solidaritatea României socialiste cu lupta popoarelor din Africa, pentru lichidarea totală a colonialismului, consolidarea independenței naționale și dezvoltarea lor liberă pe calea progresului economic și social. „România militează consecvent pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei ordini economice care să asigure progresul mai rapid al tuturor statelor și, în primul rînd, al celor rămase în urmă, pentru dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale", spunea președintele României. Cu prilejul acestei vizite, președintele Republicii Liberia, Samuel Kanyon Doe a ținut să menționeze sprijinul acordat de România Republicii Liberia în diferite domenii de activitate, de la asistența economică și tehnică, pînă la cel din domeniul învățămîntului. Oaspetele României a ținut să remarce marile progrese realizate de România într-o perioadă de timp relativ scurtă. „Marile înfăptuiri ale României pe plan intern, precum și comerțul său exterior tot mai dezvoltat au propulsat-o în rîndul țărilor de frunte ale comunității internaționale", a spus președintele Samuel Kanyon Doe care a dat o înaltă apreciere poziției României față de problemele de prim ordin ale lumii contemporane.

Desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, înțelegere și stimă reciprocă, dialogul româno-liberian la nivel înalt se înscrie pe linia politicii de pace și colaborare promovată de România prin străducitul său mesager, președintele Nicolae Ceaușescu și conferă prieteniei dintre cele două popoare noi valențe, noi căi de colaborare și cooperare, oferind climatului politic contemporan încă un exemplu de conlucrare în folosul păcii, prieteniei și dezvoltării.

VASILE M. TOMUȘ ■

Noaptea ca o zi de muncă

Pentru cei care au lucrat de noapte soarele răsare numai să-i încălzească, să-i oblige să tragă draperiile și să se ascundă. Pentru ei ziua nu-i decît un somn pe furate, măcinat cu discreție de vuietul diurn al orașului. După-amiaza se trezesc puțin. Par somnabuli. O ceață difuză le îmbată corpul și privirea. Își văd de treburile casei. Nu prea au spor. Mai mult se încurcă în propriile mișcări. Spre seară, se culcă iar. Mai trag un pui de somn de cîteva ore. Liniștirea orașului începe să-i trezească. Le ascute privirea. Mîinile devin sigure. Spatele se îndreaptă. Umerii se ridică. Tot corpul lor intră într-o stare de pîndă, de parcă s-ar afla înaintea unei vînători. Și-au recăpătat și limbajul. Nu mai sînt morocănoși. Întunericul vine pentru ei ca un semnal de alarmă, ca un cîntec de goarnă care sună deșteptarea, ca o cortină aurie îndărătul căreia stă baricadat un potop de lumină. Pentru ei noaptea începe ca o zi de muncă.

Cînd e miercuri e duminică

Uite-l, bre, pe ăla că iar vine cu mîinile în buzunare! Ce doi îi calcă pe urme. Au un mers crispat, de oameni zgribuliți care se grăbesc. Unul duce o sacoșă, celălalt, un pachet sub braț. Cum naiba nu crapă de foame? zice omul cu pachetul strîns în dreptul inimii. De trei' de ani nu l-am văzut venind decît cu mîinile în buzunare! Așa vine și-a nu pleacă. I-am întrebat pe ăia de la galvanizare! Au zis că în 30 de ani nu le-a cerut nici un măr. În fața lor, bărbatul înalt, cărunt, cu ochelari, a ajuns la poarta Electroaparatajului și își pontează fișa. Ceasul clinchene zglobiu și omul se pierde în bezna curții. Pontează și cei doi, și-n urma lor vine o mulțime grăbită. Tramvaiele sosite din Pantelimon și de pe Șoseaua Iancului varsă sute și sute de oameni. Cei mai mulți o iau spre poarta întreprinderii. Ceilalți sînt cu rasele prin preajmă, aduși de ultimele tramvaie.

Omul cu mîinile în buzunare se numește Mărgărit. Are 54 de ani și lucrează la atelierul de galvanizare. Are 36 de ani de viață pe 3 schimburi. Asta înseamnă mii de nopți nedormite și peste 16 ani de somn în timpul zilei. În secția de galvanizare adie un aer cald. Urșie podurile rulante. Cară nacelele încărcate cu piese. Bazinele mari, cu soluții cianotice, îmbibă aerul cu o aceală tăioasă. Ventilatoarele mari guruie obosite, aducînd de afară cîțiva metri cubi de aer proaspăt în fiecare secundă. Înșiruite ca la armată, bazinele de galvanizare poartă etichete. Soluție zincată, apă, soluție cianurată. Bărbații și femeile au costume de pînză groasă, marcate cu o etichetă colorată „antiacizi". În picioare poartă cizme de cauciuc și-n mîini mănuși albe, ceva mai grosolane decît cele chirurgicale. E de ajuns să scapi o damigeană sau s-o răstorni! Ajunge și să bagi mîna în soluție, zice maistrul. Galvanizare cu nichel, cu cadmiu, cu zinc, un proces în care piesele intră dezbrăcate și ies la iveală acoperite de o pojghiță subțire de metal protector. Meșterul ține mîinile împreunate pe masa de scinduri. Are o piele tăbăcită, groasă, pătată de cicatrici. Totul a fost, totul a trecut, au rămas urmele discrete ale celor 36 de ani trăiți pe schimburi. Acidul nu mă mai roade, zice el. De atîția ani, am devenit imun. Cînd trecem pe lîngă un bazin cu soluție cianhidrică, ca și cum ar încerca temperatura unei căzi de baie, își flutură mîna prin soluția otrăvitoare. Mîna lui e prea aspră, pielea lui e mai tare ca un costum de protecție. Calm, și-o spală apoi într-un bazin cu apă și zice, mai am puțin pînă la pensie și-am rămas fără galvanizare. Ieri a fost duminică, zice el. Nu, parcă nu-i adevărat. Ieri a fost miercuri, spun eu. Nu, zice el, la noi, miercurea e pe post de duminică. Fiecare secție are ziua liberă în altă zi, ca să echilibrăm consumul de energie, zice el și-l strigă pe un puști. Are 18—19 ani și trage tare în tură de noapte. Se numește Coandă Leo, culeșe în Colentina. Tatăl lui e tîmplar în U.R.A.C. De mai mulți ani, mama lui este bolnavă. Așa că n-a mai avut timp să și termine școala. S-a grăbit să intre pe retribuție și, după clasa X-a, s-a încadrat la Electroaparataj, în atelierul de galvanizare. Poate apuc să mă duc la seral și să-l termin. La galvanizare nu e ușor. Mănușile, costumele de protecție, ventilatoarele, laptele și somnul nu ajung pe deplin în această luptă împotriva acizilor. După cîteva ore de muncă, cei tineri simt o nevoie nebună de a ieși afară. În pauza de masă, trag o joacă pe alei, de, sînt tineri, și plăminii le țipă după aer curat. Și în timp ce ei se joacă, Leana Nemeți, o galvanizatoare de 41 de ani își scoate pachetul din sacoșă, despăturește ziarul și începe să mănînce.

Marca omului

Într-un birou pustiu și friguros, cu multe flori la fereastră, cu fișete încărcate de dosare, cu multe birouri rînduite ca băncile unei săli de clasă, ne așezăm la povești. Mai este puțin pînă la miezul nopții și Dumitru M. Ingeaua își potrivește ceasul vechi, cu arc și rubine. Pe neașteptate, geamul uzat și tulbure al ceasului sare din ramă, se rostogolește pe masă și cade.

E-te, al dracului, zice Ingeaua, m-a ținut douăj'cinci de ani și acum m-a lăsat. Dumitru M. Ingeaua, e un bărbat scund, îndesat, îmbrăcat într-un frumos halat albastru. Seamănă perfect cu actorul Petre Gheorghiu. Atîta doar că Ingeaua poartă pe braț o banderolă roșie. Pe ea scrie „locțiitorul directorului". Dumitru M. Ingeaua e maistru. Ani de zile a lucrat la secția de prese mecanice. A făcut liceul și școala de maiștri la seral. Apoi a fost uns ca dispecer coordonator, omul care, în absența conducerii, de după-amiaza pînă dimineața, coordonează și răspunde de tot ce se întîmplă în întreprindere. Mata știi că din clădirea întreprinderii zic de cea nouă, construită prin 1950, n-a mai rămas nici o aschie. Eu m-am angajat prin 1949. Încă era fabrica de măști. Se mai făceau cu gîndul la război și sediul fabricii era la Obor. Abia prin 50—51 s-a construit aici un atelier. Îi zicea unitatea a doua, și din aia n-a mai rămas nici o aschie și nici un cui. Dumitru M. Ingeaua vine la slujbă la ora două. Își pune halatul și începe să colinde Electroaparatajul. Secție cu secție, magazie cu magazie. Să vadă ce moștenește de la schimbul întîi, ce a plecat și ce se descarcă. Pe la trei și jumătate scoate din buzunarul de la piept banderola cu inscripția „locțiitorul directorului" și ia la purecat fiecare atelier. De cum se întunecă, Dumitru M. Ingeaua își ia lanterna și bastonul. O fi' noaptea o zi de muncă, dar întunericul rămîne mereu o prăpastie în care te arunci fără să știi dacă trebuie sau nu să te aperi. Întreprinderea Electroaparataj nu e o firmă lăbărțată pe zeci de hectare. Înghesuită între blocuri, ea se întinde pe o suprafață incredibil de mică. Secțiile sînt etajate, atelierele și magaziile alăturate și bine rînduite. Într-o noapte, Dumitru M. Ingeaua bate de cîteva ori toate locurile la care muncesc peste 1 600 de oameni, plus cele pustii, la care nu lucrează nimeni. E o lege sfîntă a muncii de noapte. Nimeni nu lucrează singur. Nici omul de la electrocare, nici electricienii, nici compresoriștii. Nu se știe niciodată, cade ceva, ți se face rău, se aprinde ceva. Un om singur e o pradă prea ușoară. Doi oameni înseamnă deja o redută, o formă de luptă împotriva necunoscutului. Pentru a ține sus steagul victoriei, la Electroaparataj nimeni nu lucrează singur. Nici noaptea și nici ziua. Părăsim biroul și tăiem curtea spre secția de contacte sinterizate. Ușa e închisă cu cheia. De cum o deschizi, te înecă un val de căldură. Femeile poartă halate subțiri, cu mîneci scurte. E o căldură de amiază de iulie în vreme ce afară cerul capsat cu lumini mărunte tremură ca o privire de copil. Nu-i ușor să lucrezi de noapte nici la contacte sinterizate și nici aiurea. Dar nu există altă soluție. O cer energia drămuită ca picăturile de pus în ochi, o cer sarcinile de plan, și numărul mare de oameni care nu se pot înghesui toți pe acoperișul luminos al aceleiași zile. Tura de noapte e și o soluție de viață. Dacă acasă ai doi tînci care nu știu nici măcar să mănînce și bărbatul îți lucrează pe două schimburi, cînd el merge de dimineață, ce poți face decît să treci în tura de noapte. Să-ți crești copiii, să-ți faci datoria față de serviciu, să te întorci acasă cu un ban.

Electroaparatajul e cel mai mare și mai celebru producător de contactori electrici. Maistrul Mihai Vasilescu are 35 de oameni în tură. Femeile domină autoritar. Au copii și ele fac mai multă isprăvă în migăloasa muncă de producere și lipire a plăcuțelor de argint. Mihai Vasilescu are și el trei copii. Unul mare și doi de-o șchioapă. Soția lui lucrează cu un etaj mai sus pe două schimburi. Trebuie se rîndunască în așa fel încît cineva să fie mereu în preajma copiilor. Tura de noapte este o salvare și pentru Ecaterina Tapa. Și ea are doi copii și se rînduiește cu bărbatul în tură inversă. Mulți dintre cei care lucrează de noapte nu se întîlnesc decît între două autobuze, sau în somn.

Ceasul bat de două. Gifiitul compresorului încetează brusc. Un sfert de ceas, răgaz pentru prînzul de noapte. Dumitru M. Ingeaua trimite un băiat după prenadez ca să-și lipească sticla ceasului. Acesta revine repede și zice, nu-i șefu, s-a uscat! Omul e amărît. După douăzeci și șase de ani, l-a lăsat ceasul lui de nădejde. Ptiu, așta nu-i semn bun, zice el și tot apasă geamul cu buricul degetului arătător. Pe batiurile mașinilor, fetele și-au desfăcut pachetele cu mîncare. Stau cocoțate pe scaune de metal și mănîncă la fel ca într-un snack-bar improvizat. De pe tamburii cocoțați deasupra mașinilor, kilogramele de sîrmă își păstrează o lucire stinsă, nepăsătoare. Dar nici lumea metalelor nu este nemuritoare. La o mașină cocoșată o femeie stringe cu peria un praf cenușiu și fin. Seamănă cu tărîna verii. E praful de argint pornit în miez de noapte pe întortocheatele trasee ale performanțelor tehnice. Mîine dimineață se va face socoteala. Industria va beneficia de cîteva mii de pastile de argint în plus pentru contactoarele utilajelor care prin-cine știe ce colț de țară abia se nasc, abia prind contur. Iar pe bonurile care însoțesc kilogramele de pastile, femeile își trec numele și numărul de marcă.

Cine bea apă dimineața?

Ieșim în curtea betonată și tăiem aleile spre compresoare. Duduitul lor de plămîni metalici dă nopții un muget prelung. Stai, care ești acolo? strigă un bărbat ascuns de întuneric. Îi răspunde Dumitru M. Ingeaua, și din întuneric, o voce liniștită de țăran zice, aa, mata ești, dom' șef? Era să nu te recunosc! Petre Podaru e paznic de noapte. Are uniformă și pistol. E un țăran scund, cu umeri apăsați de întinderea cîmpiei. De 32 de ani vine cu trenul de la Purcani aflați la vreo 50 de kilometri de București. Prin '56 era lumea plecată pe servici la București și am venit aici. La poartă scria că angajează paznici de noapte și am scos buletinul și m-am prezentat. L-am adus și pe fii-miu, e mecanic la compresoare. A luat o fată de aici și au casă pe Șoseaua Olteniței. Da' cînd ies din tură, mă sui în tren și mă duc la baba mea la Purcani! N-am vite, n-am oi, da' mai bine dorm acasă. Băieții de la compresoare ung lagărele și-și așază cratițele cu mîncare sub ventilatorul cu aer cald al motorului. Cincizeci la sută din mecanică e unsoare, zice unul mai glumeț. Restul e meserie și ține de mine. Dumitru M. Ingeaua e amărît de stricarea ceasului. Parcă rămîne în urmă. Asta îl necăjește și mai tare. Atunci să mor, cînd toate ceasurile or arăta ora izactă, zice țăranul îmbrăcat în costum de paznic. Aici sînt plămînii întreprinderii. Compresoarele dau aer pentru preselе mecanice, pentru mașinile de lipit pentru mașinile de injectat mase plastice. Un cofnpresor de putere e ca un avion pornit, închis într-o magazie. Urlă mereu de parcă ar vrea să scape. Sparge noaptea cu mînia unui animal rănit și disperat. La douăzeci de metri de compresor e gardul întreprinderii. Dincolo de gard, un bloc cu zece etaje. Locatarii îl aud și în somn fără să știe că mecanicii n-au nici o vină. Mai mult, conducerea întreprinderii, în urma petițiilor primite de la vecini, a dublat peretii și i-a antifonat. Dar peste noapteа Electroaparatajului, tot fluieratul prelung al compresorului stăpînește atotputernic. Revenim în curte. La un balcon de la etajul șase se vede un bărbat cu țigara aprinsă. Fumează și privește cerul sau curtea pustie a întreprinderii. E prea departe și întunericul îl topește în valurile lui ușoare.

În atelierul de strungărie e o atmosferă de poligon. Presele toacă panglicile de tablă cu un hămăit de mitralieră. O femeie de la prese are de făcut 100 000 de piese în opt ore. Asta înseamnă 25 000 de bătăi. Ca să-ți faci datoria, trebuie să stai lîngă mașină ca lîngă un copil. Să-i dai mereu să mănînce, să-i întinzi suzeta cu ulei, să-i scoți murdăria din preajmă, să alegi jucăriile mărunte pe care ți le aruncă, să-i controlezi fiecare mișcare. Și ca răsplată, presa toacă noaptea ca-n filmele de război, pac, pac, țac, țipă ea pe tabla subțire și altă presă îi răspunde, buf, buf, buf, mușcînd înfundat din materialul mai gros. E un concert aiuritor de bătăi subțiri și groase, de țăcăneli și clinchete de tablă. În fața preselor, numai femei. Mașinile nu-ți iartă oboseala. Mai bine te ridici, faci cîteva mișcări, dai o tură prin curte și cîștigi putere pentru încă o oră sau două. Prin geamurile murdare de praf dimineața își trimite degetele ei albastre. La poarta întreprinderii a sosit o femeie. De douăzeci de ani, sosește la ora patru. - Trebuie să car spanul de la mecanicu șef, zice ea, în timp ce-și pontează fișa. Paganel Pompierul, cum e poreclit Zamfir Panait de la prevenirea și stingerea incendiilor, mai face o tură. Marioara Florea de la secția strungărie se spală cu apă rece pe față. Încă nu s-a obișnuit cu noaptea. A trecut pe schimburi abia de două săptămîni. A avut copilul bolnav și trei ani l-a însoțit prin spitale cu dragoste și frică. La masa controlorilor, Ștefan Pîrvu, cu trei luni înainte de pensie, trage cu coada ochiului pe-o bucată de ziar. Obrazul lui seamănă cu harta hidrografică a lumii. Dă să se lumineze și cei 1 600 de oameni, rînd pe rînd încep să-și curețe mașinile și pleacă să se spele pe mîini. Din inima lucrurilor, lumina crește vertiginos și în dreptul privirii reapare lumea. Clădirile înalte, aleile curate, poarta și ceasurile, gardul înalt, cu toate ordinele și medaliile primite de acești oameni ai întreprinderii Electroaparataj, în semn de înaltă cinste pentru isprăvile lor. Sînt machetele distinctiilor făcute la scară mai mare, sure a împodobi obrazul dinspre oras al firmei. De cum răsare soarele oțelul lor începe să reflecte primele raze rătăcite. Și-n strălucirea lor e un strop din noaptea aceasta nedormită și din mule de nopți lucrate în schimbul trei de cei care, atunci cînd ajung acasă, în ciuda faptului că dimineața încă nu s-a așezat bine peste București, ei se așază la masă, mănîncă pe tăcute și beau cu o sete adîncă prima cană de apă a zilei abia născute.

CORNEL NISTORESCU ■

Oameni și idei care învinge inerția

Genion — sursă de viață

Una din preocupările de înaltă valoare în domeniul fizicii se referă la starea electrică a mediului ambiant. Numeroaselor întrebări, pe care oamenii de știință au început să și le pună încă de la sfîrșitul secolului trecut, li s-au găsit, cu timpul și în urma a îndelungate cercetări, răspunsurile.

Aerul atmosferic — se știe astăzi — conține cantități variabile de particule încărcate cu electricitate — ioni atmosferici. Aceștia se formează din particole materiale neutre din punct de vedere electric, dar care, sub acțiunea factorilor ionizanți cosmici sau telurici, se transformă în ioni pozitivi sau negativi. Organismul viu se comportă din punct de vedere electric ca un semiconductor, generînd curenți electrici și suportînd în același timp efectele permanente ale electricității mediului extern. Ionii,negativi — s-a constatat — au influențe favorabile asupra organismului : intensifică metabolismul, îmbunătățesc tabloul sanguin, cresc cantitatea de proteine din sînge, potențînd în felul acesta rezistența generală a organismului și reactivitatea sa imunologică.

Am considerat oportună această scurtă incursiune în domeniul fizicii pentru că este în măsură să scoată în relief importanța unor realizări ale specialiștilor noștri, cercetări promițătoare, chiar dacă însemnă doar un început.

Problema aeroionizării a însemnat o preocupare de prim ordin nu doar pentru colectivul de igieniști din Cluj-Napoca — de unde, prin anii '50 profesorul S. Cupcea lansa pentru prima dată la noi în țară importanța și necesitatea studierii aeroionizării în igiena și sănătatea publică. Ea este astăzi studiată de institute medicale de prestigiu din București, ca și de alte centre universitare ale țării, de medici specialiști din diferite profiluri, de ingineri, fizicieni, biologi, toate aceste cercetări aducînd un raport remarcabil în domeniul aeroionizării.

Un pas important s-a făcut în momentul înființării Igienistilor din Cluj-Napoca cu specialiștii întreprinderii „Electrocontact" din Botoșani. Pentru prima dată la noi în țară au fost elaborate prototipuri originale de aeroionizatori.

În momentul de față la „Electrocontact" sînt prezentate 55 tipuri de generatori de aeroioni negativi, din care 20 se află în fabricație. La tînăra întreprindere botoșeneană, ne informează Ion Burtilă, responsabilul Comisiei inginerilor și tehnicienilor, numai în domeniul aeroionizării au fost depuse în ultimul timp la Oficiul de Stat pentru Inventii și Mărci 70 de cereri de brevete de invenții. Printre cei mai pasionați căutători se numără însuși directorul întreprinderii, Mihai Emil Alexa, inginerii Mircea Aionesei, Dumitru Iurea, Corneliu Andrișan, ca și Dorel Manolescu, Iulian Belchuz, Mandache Ghiță.

Aparatele GENION sînt rezultatele unor frumoase colaborări cu I.M.F. Cluj-Napoca, Institutul de Științe Biologice București și Institutul de Igienă și Sănătate Publică Cluj-Napoca, Centrul de Cercetări Științifice pentru Protecția Muncii București.

Cercetările întreprinse de-a lungul anilor au demonstrat numeroasele efecte benefice ale generatoarelor de aeroioni negativi asupra corpului uman. Se constată o serie de ameliorări în bolile : rinite, bronșite cronice, astm, ulcer gastroduodenal, hipertensiune arterială, tulburări neuropsihice, boli endocrine, stări alergice, arsuri.

Un asemenea aparat îți poate fi de folos chiar și atunci cînd te poți lăuda cu o sănătate de fier. Iată, de exemplu, dună o expunere zilnică de 20 de minute, timp de două săptămîni, la un grup de elevi s-a constatat creșterea capacității de muncă intelectuală, cu preponderență prin activarea atenției, o creștere a atenției distributive și o ameliorare a atenției concentrate. Acest mic și elegant aparat (funcționează la tensiune de 220 v) purifică aerul, influențează favorabil tensiunea arterială, înlătură oboseala.

La Întreprinderea „Electrocontact" se fabrică generatori de aeroioni negativi atît pentru apartamente (la prețuri ce nu depășesc suma de 250 lei) cît și pentru laboratoare, săli de spectacole, hale industriale.

GENION MC, 03, destinat aeroionizării plantelor, a demonstrat o diferență netă între plantele testate și cele martor, în ceea ce privește rata de creștere.

Aeroionii exercită și asupra animalelor o serie de efecte, uneori spectaculoase. La suine s-a constatat o creștere în greutate în proporție de 4,8 la sută, ca și accelerarea împerecherilor. Sporul de greutate la păsări este de 4102 kg carne/haă, iar reducerea mortalității cu 1454 kg/haă. Lîna ovinelor devine mai lungă și mai fină, iar creșterea în greutate este de 6 la sută. Vacile dau cu 0,420 litri lapte mai mult pe zi, iar sporul în greutate este la taurine de 120 grame zilnic.

GENION — rezultatul unor cercetări în curs de consolidare — generatorul de aeroioni negativi își demonstrează spectaculoasa sa utilitate oriunde există viață.

Crește puterea metalelor

Omul păstra în înfățișarea sa ceva din vechea imagine pe care ne-am format-o despre cercetătorul izolat, străin de toate cele din jur, mereu cu gîndul la nebănuitele taine ale universului. De fapt este un căutător al celor neștiute încă. Și un descoperitor. Pe diploma cu grijă păstrată, stă scris că invenția intitulată „Instalație de nitrurare ionică" îi aparține chiar lui, timid și tăcut interlocutor, dr. fizician Petre Croitoru. La o întrebare menită să te lămurească, primești o definiție strict științifică: „Nitrurarea ionică este o variantă modernă a procedeelor de nitrurare prin intermediul unei descărcări luminiscente anormale, în care piesele care constituie sarja formează catodul întregului de descărcare". Procedeul de nitrurare ionică este un rezultat al cercetărilor fundamentale desfășurate în domeniul fizicii plasmei și a tehnicii vidului. Se dovedește că specialiștii de pe platforma de la Măgurele sînt oameni cu largă deschidere spre industrie, de loc indiferenți față de preocupările — mereu sporite pe plan mondial — pentru ridicarea calității și fiabilității produselor, a reducerii consumurilor materiale.

Cît despre autorul instalației de nitrurare ionică, dr. Petre Croitoru, impresia pe care ți-o face la prima vedere, aceea a cercetătorului retras în tăcerea laboratorului, se risipește curînd. Dosarul voluminos, conținînd o bogată corespondență, trădează constanta grijă dăruită creației sale, dar, mai cu seamă, strînsele legături păstrate cu întreprinderile industriale din întreaga țară, cu producția, acolo unde I.N.I. (instalația de nitrurare ionică) a prins viață.

Răsfoirea, chiar superficială a dosarului de corespondență, îți dă imaginea clară a valorii tehnologiei puse la punct pe platforma fizicienilor. „În urma nitrurării ionice — scriu beneficiarii de la „Întreprinderea de Autocamioane Brașov — s-a obținut o durabilitate sporită a pieselor de circa 40—50 la sută și o reducere substanțială a rebuturilor, economiile obținute ridicîndu-se la aproximativ 950 000 lei pe an". „Întreprinderea de Autoturisme" Pitești cere într-una din adresele sale „extinderea cu curaj a procedeului" — și asta, datorită extraordinarelor rezultate pe care le dă.

Principiul de funcționare al instalației ar fi, în linii mari, următorul: se introduce piesa de durificat într-o incintă vidată; după realizarea vidului este introdus amoniac disociat apoi se realizează o descărcare luminiscentă precis controlată. În funcție de tipul de material folosit are loc un tratament termic în cadrul căruia atomii de azot sînt absorbiți la suprafața piesei, realizîndu-se astfel un strat nitrurat cu duritate corespunzătoare.

Avantaje ? Multiple ! Stratul de combinație obținut este compact, dur, dar, și tenace, avînd proprietăți mecanice optime la uzura de alunecare. Deformarea și creșterea dimensională reduse permit aplicarea nitrurării ionice ca tratament final, după care nu mai urmează nici o operație de prelucrare mecanică. După tratament, piesele prezintă o suprafață metalică curată, putînd fi imediat montate. Rebuturile sînt excluse. Consumul de energie și de ingrediente de proces este foarte mic. Se înregistrează lipsa oricărei forme de poluare, iar creșterea productivității este substanțială, datorită reducerii ciclului tratamentului. Cel mai important cîștig este, fără îndoială, cel înregistrat la capitolul economiei de oțel special. Aliajul feros folosit (oțel fără proprietăți deosebite) capătă prin tratare o duritate echivalentă cu aceea a oțelului special. Toate aceste avantaje sînt oferite producției de o mașină cu linii sobre și elegante, al cărui design elevat te îndepărtează cu totul de ideea de hală industrială, îndemnîndu-te să-ți găsești locul mai repede într-un laborator. Pînă în prezent au fost omologate două tipuri de instalații de nitrurare ionică (I.N.I. — 70 și I.N.I. — 150). Nu este vorba de o micro-producție a Institutului de la Măgurele, ci de un produs industrial pe care cercetarea din domeniul fizicii l-a implementat la Fabrica de Aparatură Nucleară. Tehnologie neconventională apreciată încă de la apariția sa, a fost permanent modernizată și este considerată încă de pe acum ca una dintre cele mai de seamă pe care le va folosi industria în viitor.

Cercetătorii de la Măgurele urmăresc cu atenție „modul de viață" al creației lor, toate cîștigurile tehnice și economice pe care le aduce producției industriale, căreia i-a fost destinată.

LIANA MOLNAR ■

Captatoare solare proprietate personală

Știm astăzi să proiectăm și să executăm panouri solare de mare randament, folosite în instalații industriale de încălzire a apei, de uscare a cerealelor sau a diverselor materiale, de producere a gheții, etc. Randamentul panourilor solare este direct proporțional cu calitatea materialelor folosite, cu respectarea unor caracteristici constructive. Costul relativ ridicat al panourilor solare, investițiile inițiale mari, durata lungă de recuperare a acestora au frînat folosirea pe scară largă a energiei solare îndeosebi în perioada de pionierat. Între timp, conjunctura energetică actuală, succesele cercetării au adus energia solară în rîndul resurselor care merită să fie valorificate cît mai grabnic. Și totuși, pentru anumite folosințe, în instalații individuale, gospodărești, care nu urmăresc parametri ridicați, panourile solare industriale se dovedesc încă a fi prea scumpe. Tocmai de aceea cîțiva specialiști, parte din ei membri ai Cercului Ingeniozității din București, patronat de Comitetul de partid al sectorului 4 și de revista „Știință și Tehnică" au imaginat două tipuri de captatoare din materiale ce se găsesc cu ușurință în comerț sau pe lîngă orice gospodărie. Ele sînt integrate în instalații simple de încălzire a apei, ce pot fi executate de orice gospodar care dorește să aibă apă caldă la discreție pe timp de vară, fără să-l coste, veți vedea, mai nimic.

Primul tip de captator și instalație de încălzire a apei calde au fost concepute de inginerul Ioan Mateescu și tehnicianul Ștefan Dinescu. Captatorul se realizează dintr-un cos de nuiele rotund, cu marginile înalte de cîțiva centimetri. Pe fundul coșului se încolăcește țeava de plastic tip PEID-anti UV (polietilenă de înaltă densitate-anti ultraviolete) de dimensiuni 16 × 2, fabricată de I.M.P. Focșani. Un capăt al colacului de țeavă este racordat la instalația de apă, celălalt la un rezervor de apă caldă. Coșul de nuiele se acoperă cu o folie transparentă pentru obținerea efectului de seră. Pe țeava care merge la instalația de apă curentă se montează un robinet direct de temperatură, care se deschide cînd temperatura apei din captator atinge o anumită mărime. În lipsa acestuia, se poate monta un robinet care reglează debitul de apă admis, funcție de necesități și de mărimea captatorului și a rezervorului. Apa este colectată într-un rezervor izolat cu materiale locale (pale, deșeuri textile anorganice). Drept rezervor poate fi folosit un butoi de plastic care de asemenea se găsește în comerț. Un știuț, montat în partea de jos a rezervorului, și o conductă duce apa caldă la o instalație de baie sau un spălător de bucătărie. În partea de sus a rezervorului poate fi montat un flotor din cele folosite la bazinul de apă al WC-ului, pentru a împiedica pierderea apei calde prin deversare.

Un alt tip de captator, instalația la care este folosit avînd aceeași schemă de principiu ca și precedenta, a fost realizat de un colectiv format din inginerii Ioan Mateescu, Octav Bărbuneanu și tehnicianul Stan Marcu. Captatorul a obținut premiul II la Salonul de invenții și inovații de la Sibiu. Este format dintr-o saltea din PVC, groasă de 5 sau 10 centimetri, așezată într-o cutie. Salteaua poate fi realizată din folie lipită la cald cu letconul. Captatorul poate fi negru sau vitrat. Fără vitraj, încălzește apa pînă la 40 grade. Vitrat, pînă la 55 grade. Vitrajul poate fi realizat și dintr-o folie transparentă lipită etanș de marginile saltelei. Spațiul dintre saltea și vitrajul din folie transparentă poate fi umplut cu aer prin pompare printr-un ventil.

Cele două instalații pot fi realizate compact — captatorul montat pe rezervor — și livrate astfel de o eventuală unitate producătoare a industriei locale. Pot fi realizate de asemenea de orice cetățean cu o îndeminare tehnică medie. După cum s-a văzut prețul materialelor folosite este extrem de mic. Eficiența și confortul pe care le aduc aceste două instalații artizanale sînt evidente.

Curînd al III-lea Salon al Ingeniozității se va deschide la București. Printre „ingeniozitățile" expuse acolo veți putea vedea și cele două instalații.

OPREA GEORGESCU ■

„Miraj"

„Mirajul" — o lume ce ajunge la noi sub forma minusculului flacon de parfum evocind retorte transparente și secrete suave. Numai că retortele sînt imense instalații industriale, iar secretele nu sînt deloc suave, ci secrete adevărate ce se nasc într-un laborator după zeci, poate sute de ore de studii și încercări și se numesc, adesea, deloc poetic, invenții și inovații, înnobilate, pentru liniștea noastră doritoare de finaluri cu happy-end, de aurul recunoașterilor internaționale.

Cum alegem un parfum? Iată o întrebare pe care ne-am pus-o adesea. Subiectivitatea noastră poate fi satisfăcută de recomandarile vînzătoarei.

După 30 de ani de muncă, **Mia Nicolescu** nu mai știe exact cîte parfumuri a creat. Cunoaște cu exactitate însă nota de miros a tuturor parfumurilor ce poartă marca „Miraj", putîndu-le caracteriza în detaliu. Așadar, dintre parfumurile florale, preferate pentru discreția, delicatețea lor, EVA INTIM, ROMARTA, MIRAJ 150 ; alături, între altele jasminul și tuberozele, STIL se înscrie pe linia de miros a parfumului Fidji, în MARY GILBERT nota floral aldehidică se combină ingenios cu note picante și balsamice, în ACANTA, floralul este dublat de o notă caldă, ambrată. Din gama parfumurilor aldehidice, MISS OTILIA reunește note florale fructate cu ușoare note verzi și pudrate ; AMFITEATRU, cu note fructate, exotice, în care rozele și paciuli se regăsesc alături de bergamote și notele proaspete, se înscrie pe linia de miros a Casei Rochas.

Casa Rochas, Lanvin, Dior, Chanel, Lancôme, Balmain, Guerlain, Pâtou — o lume de monștri consacrați pe care tînăra muncitoare Mia Nicolescu a pornit s-o cucerească, în urmă cu 30 de ani, cu o carte. O amuză singularul acesta, stingher pentru zecile de tomuri de chimie parcurse în anii de facultate, pentru nopțile de studiu și neliniște ce prelungeau activitatea cotidiană din secție, apoi din laborator. Cea care conduce astăzi grupul de creatori de parfumuri la „Miraj" nu se socotește o artistă. „Către opera de artă poate tinde — o, cît de rar se întîmplă acest lucru — produsul finit, parfumul, „licoarea fermecată", cum vă place să o numiți, drumul către ei însă e lung și laborios, echilibrul parfumului, care solicită, evident, rafinament din partea creatorului, este științific determinat prin proporția dintre substanțe cu volatilități diferite. Baze modificatorii, virfuri, iată lucruri pe care trebuie să le îmbini perfect în cele mai savante combinații. Să știi ce se poartă înseamnă de fapt să fii permanent la curent cu noua tendință, noile materii prime, să ai permanent în vedere și partea economică, rentabilitatea creației tale".

Parfumul este, fără îndoială, un fapt social, determinat direct de dinamica mentalității populației, a nivelului său de cultură, de prosperitate. Dinamica societății se realizează și se exprimă în același timp prin știință, artă, industrie, agricultură dar, chiar dacă afirmația va stîrni zîmbete, și prin parfum. Artiștii parfumeri sînt chimiști supuși la fiecare zece ani la probe severe pentru testarea memoriei olfactive pe care fiecare o exersează zilnic, pentru că fără ea, ca și fără balanța analitică, literatura de specialitate și puterea de a persevera și curajul de a îndrăzni ar trebui să renunțe la meserie.

Daniela Enescu e chimistă. Nu, n-a visat de mic copil să devină creator de parfumuri. A terminat Facultatea de Chimie; a ales „Mirajul", și a început a.b.c.-ul meseriei. A avut surpriza și șansa să-și descopere o bună memorie olfactivă. Ceea ce nu înseamnă că a fost tocmai simplu să învețe, pentru început, să deosebească 400 de mirosuri, ale celor 400 de materii prime clasice, cu care se operează în parfumerie. Transpuse în formule chimice, un adevărat tratat de chimie la care Daniela nu se gîndise nici un moment în timpul studiilor.

„Parfumeria, ne spune, este cu siguranță o artă. O artă cu o bază tehnică pe care trebuie să o stăpînești perfect. O artă în care imaginația creatoare joacă un rol esențial". „Și starea sufletească, structura sentimentală a omului — insistă Mia Nicolescu. Un om posac își scoate numai parfumuri grele. Un om vesel va crea parfumuri fleuri, proaspete, deconectante".

Cum s-o definești pe Daniela ? „Amfiteatru", „Darclée" „Bolero", „Stil", „Belatrix Lux". Care din ele, din aceste parfumuri create de ea, o reprezintă fidel? „Nici unul", spune. Un parfum e creația unui grup ; poți să începi singur, nu îl vei desăvîrși, însă, decît în grup.

În laboratoarele albe, înconjurate de sute de recipiente cu esențe fermecate, Daniela și colega sa, Mia Nicolescu, sînt două din magicienele de suflet ale acestui secol XX, în care roboții și calculatoarele coexistă pașnic cu eterul divin numit parfum.

ROXANA MANOLESCU ■

Toamnă cu oameni harnici

■ În județul Olt, o experiență neîntîlnită pînă acum ■ Pe terenuri din categorii inferioare, aproape 22 tone de porumb la hectar ! ■ Care e secretul? ■

La sediul Consiliului unic agroindustrial Dobrosloveni cineva a avut grijă să planteze pe marginea aleilor niște trandafiri. Dar acum, la mijlocul lui octombrie, arși de brumă, trandafirii nu mai au nici un parfum. Doar cîteva flori, mai îndărătnice, încă nu și-au scuturat petalele iar în preajma lor miroase, ca pretutindeni pe aleile acestea, tot a motorină. E prima oară a dimineții, cum se zice, și dincolo de ușile înalte metalice, ale atelierelor, mecanicii de întreținere și-au început ziua de lucru. Mulți dintre ei au plecat cu mecanizatorii, pe cîmp, acolo unde orice defecțiune trebuie înlăturată grabnic fiindcă orice oră bună de lucru, astăzi, poate să însemne cît o zi de mai tîrziu. Avem în grija noastră, spune președintele consiliului, 17 818 hectare iar oamenii știu prea bine prețul timpului ca să nu mai fie nevoie să le explice nimeni că nu se cade să lăsăm să treacă pe lîngă noi o zi frumoasă cum este aceasta. Ca într-un scenariu repetat zilnic, președintele consiliului, Jean Negoiță, a trebuit să se aplece un sfert de oră asupra unor hîrtii și să le semneze după ce le cercetase atent. El și acesta un mijloc de-a întreține ordinea și disciplina, fără îndoială, și oricît de neplăcut i-ar fi fost nu se putea să nu semneze actul prin care se reținea o parte din retribuția inginerului șef al unei unități agricole ca despăgubire sau ca garanție pentru completarea efectivului de animale al acelei unități. Există o răspundere, inclusiv materială, și ea trebuie bine precizată și știută de fiecare, așa cum președintele consiliului, pe cît ne-am dat seama, știe la rîndul lui toate drumurile de cîmp pe care se poate ajunge, pe calea cea mai scurtă, de la un sat la altul și de la o fermă la alta. În privința asta s-ar spune că știe chiar tot, n-ar putea să se rătăcească nicăieri pe întinsul celor mai bine de 17 000 hectare iar șoferul, un băiat mai tînăr, Mircea, nu are decît să asculte : la dreapta, la stînga. La Fărcașele se fac probe la sistemul de irigații. La presiunea de nouă atmosfere, conductele cedează, ici-colo, dar asta se mai întîmplă cu orice lucru supus la probe, se știe doar, nu e nimic nefiresc în asta și oamenii sînt bucuroși că de-acum încolo munca lor grea o să fie mai spornică, recoltele mai mari și mai sigure. Pămînturile consiliului, zice Jean Negoiță, sînt cuprinse în sistemul de irigații numit Terasa Caracal. Pînă în pragul toamnei au fost încheiate lucrările de construcții pe 3 000 de hectare iar pînă la sfîrșitul anului se vor mai iriga încă 4 000 de hectare. În cursul anului viitor vor fi executate lucrările pentru diferența de pînă la 17 555 de hectare. Există de pe-acum săpat un canal magistral și se află într-un stadiu avansat de construcție cele două conducte cu diametrul de cîte 6 metri prin care în final se va face legătura Oltului cu Jiul. Acum, în toamna ultimului an cînd semănăturile n-au fost irigate, despre felul cum știu să muncească oamenii din cele nouă unități agricole ale consiliului stau mărturie chiar producțiile obținute. La floarea-soarelui, Cezienii au cules 4 215 kilograme la hectar, ceea ce e foarte mult, iar Osica de Jos 3 046. La sfecla de zahăr, producția medie pe consiliu e de 43 600 kilograme la hectar. Iar la porumb, după estimările de pînă acum, pe consiliu s-a obținut o producție de peste 20 701 kilograme de pe fiecare hectar. Producția medie pe hectar fiind, la Cezieni, de 24 000 kilograme porumb știuleți. Acestea sînt, fără îndoială, realizări pe măsura felului cum oamenii știu să muncească în acest județ candidat la înaltul titlu de „Erou al noii revoluții agrare". Iar cum au fost obținute aceste recolte de vîrf se poate vedea ușor acum, în ultima toamnă cînd pămînturile consiliului sînt încă, în cea mai mare parte, neirigate. E secetă, adîncă, după cum spun oamenii de pe-aici, în urma tractoarelor se înalță trîmbe de praf roșcat — nici pămîntul nu e dintre cele mai bune, e brun roșcat de pădure — dar oamenii nu ridică din umeri în fața cîmpurilor pline cu bolovani mari cît foaia carului, cum rămîn după arătură. Se ară greu, dar greul abia după aceea începe. Mai întîi cu discurile mari, apoi cu discurile mici, bolovanii sînt fărîmițați la fiecare trecere a tractorului, există locuri unde s-a trecut cu discurile și de cîte 6—7 ori și abia după aceea au fost semănate, odată cu administrarea a cîte 50—60 kilograme de fosfor substanță activă la hectar. Pentru corectarea aciditații, încă înainte de a se face arătura au fost administrate amendamente. S-a lucrat la însămînțarea ultimelor suprafețe din cele 5 300 hectare de grîu, 1 200 de orz și 535 de lucernă, rapiță și secară. Și pe unde semănatul s-a încheiat, pămîntul pare fărîmițat cu degetele, cît vezi cu ochii, e pregătit ca pentru grădina de legume, zice Jean Negoiță, și înțelegem că președintele consiliului este mulțumit tocmai pentru că recolta de grîu și orz a anului viitor nu are cum să fie decît foarte bună. Chiar așa, pe vreme de secetă, cum a fost și este. Căci n-a mai plouat că lumea de pe la începutul verii, de cînd lega porumbul.

Abia culeș, ogorul devine iar ogor

Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

Să ai idei și să-ți fii cuvîntul

E o știință și asta, fără îndoială, să încarci coceni de porumb într-o remorcă în așa fel încît să transporți într-una cît în două remorci. În Drăghicenii mașina abia se strecoară pe sub încărcăturile acestea care, sus, acoperă șoseaua aproape pe toată lățimea ei. Alexandru Marcu, vicepreședintele Consiliului popular, abia a terminat de predat laptele, cisterna a și plecat pe drumul spre Caracal iar acum se gîndea să pornească și el, cu bicicleta, către vreunul din locurile unde ar mai fi de strîns coceni de porumb. Cît mai întîrzie stînd de vorbă cu noi ne spune că de la o vreme predarea laptelui către fondul de stat se face chiar de-aici, de la primărie, unde le e mai ușor să ajungă și celor din satele aparținătoare Grozăvești și Liceni. Comuna nu e dintre cele foarte mari, are 2 300 de locuitori și 540 de familii. Cu toate acestea, Drăghicenii și-au făcut o anume faimă, prin partea locului, prin modul ireproșabil în care oamenii țin să-și achite obligațiile ce le revin din contractele pe care le încheie pentru fondul centralizat al statului. Constantin Popa, Florea Dinu, Constantin Calciu sau Dumitru Goiceanu au predat chiar mai multe produse decît se angajaseră prin contract. Comuna avea plan și contractase 12 tone carne de bovină, de exemplu, iar pînă la începutul acestui trimestru a predat aproape 13 tone. Adevărat este însă și că drepturile ce revin oamenilor, conform acelorași contracte, sînt și ele respectate în întregime. Plata produselor predate se face operativ, fără nici o aminare. Conform legii, cei care contractează lapte primesc tărițe pentru vaci iar cei care contractează porci primesc porumb. Și nu întîmplător se poate spune că toate gospodăriile, după cum ne încredințează vicepreședintele Consiliului popular, au încă de pe-acum pregătite furajele de iarnă pentru vite. Pe lîngă ce au cules din culturile duble semănate după orz și grîu, oamenii mai primesc 30 la sută din cocenii de porumb. Bineînțeles, dacă-i taie pe toți iar restul de 70 la sută îi transportă la C.A.P. În felul acesta nici pe cei din conducerea cooperativei nu-i mai doare capul cînd vine vorba despre asigurarea furajelor pentru iarnă și desigur că numai întîmplător, ca un simplu accident, la marginea unei tarlale președintele C.A.P.-ului, Nicolae Păun, și-a lăsat șapca pe iarba mărunțită de brumă, peste șapcă și-a așezat ochelarii și stiloul și s-a lăsat fruntaș pe coada de paznicul Gheorghe Bica, zis Chibrit. E cam răcit, zice omul, dar necazul ar fi altul, nu boala. Iar după cum aflăm și de la primărița Elena Neculăiță, supărarea s-ar trage de la un inginer, șeful fermei nr. 1, pe care și conducerea comunei și-a cooperativei l-au rugat să-și caute în altă parte de lucru. A mai lucrat el și prin alte locuri dar n-a stat mult nicăieri poate din același motiv, ni se spune, că nu e ager și nu știe prea bine ce trebuie să facă și cum să lucreze cu oamenii. Chiar dacă e campanie, zice primărița, i-am dat concediu ca să-și găsească un alt loc de muncă dar Direcția agricolă nu i-a aprobat concediul și l-a trimis înapoi.

În comuna alăturată, la Osica de Jos, președintele cooperativei, Gheorghe Gogoașă, ne spune că ar fi nevoie de-acum încolo în cooperativa aceasta și de un inginer horticultor, căci sînt probleme în care inginerii lui agronomi au opinii prea diferite una de alta și s-ar cuveni să se lucreze după hotărîrea unui specialist. Începînd din martie, din acest an, cooperativa are o seră care a costat-o cîteva sute de mii și, chiar fără îndrumarea unui specialist, se poate zice că investiția aceasta a și fost amortizată pînă acum. Am pus răsad de roșii, zice Gheorghe Gogoașă, și-am scos 150 000 de lei. Pe urmă am plantat roșii și-am cîștigat tot atîția bani. Nu demult am pus niște șiruri de ardei iute și chiar astăzi, cînd a trecut pe-aici un șef de la comerț, de la județ, a zis că rămîne lucru hotărît, tot ce vom culege vrea să cumpere el pentru restaurantele din Slatina. Președintele cooperativei a intrat în tratative și cu un anume Jane, de la Caracal, mare cultivator de flori, pentru că ar vrea să pună în sera aceasta lalele, garoafe, gladiole și chiparoase. Gîndul fiind același ,de-a spori mereu veniturile cooperativei. Și chiar a unui număr cu oricît de multe cifre tot zero dă. Apoi a descoperit singur că atunci cînd acest adevăr trece dincolo de aritmetică, pentru a intra în viața oamenilor, el nu mai este doar interesant ci ajunge să fie de-a dreptul dureros. În '68, cînd s-a întors ca inginer agronom în satul părinților lui, la Cezieni, cooperativa agricolă plătea fiecărui țăran 9 lei pe zi. Și cît încă părea că n-o să aibă vreme vîntul să mănînce din vatră ultimul bob de jeratic din care s-ar mai fi putut înălța o flacără, Tudor Dănacu a știut că spre deosebire de consătenii lui care băteau un singur drum, spre Caracal, unde intrau ca muncitori în fabricile orașului, el va trebui să pornească pe mai multe drumuri deodată. Că toate aveau să-și dea întîlnire undeva, s-a văzut mai tîrziu.

La început, a zis noul președinte al cooperativei, trebuie asigurată „o bază de materii prime". Pe cîteva zeci de hectare dintre cele ce oricum nu erau de folos agriculturii, s-a plantat răchită. Pe alte cîteva zeci, de data aceasta pămînturi bune, au fost puse căpșuni, pe mai bine de 100 de hectare au fost plantați pruni, piersici, caiși, vișini și cireși iar pe încă 151 viță de vie. Și pînă ce plantațiile acestea au început să intre pe rod, s-au întors acasă și cei vreo 70 de oameni pe care Tudor Dănacu îi trimisese la oraș să se califice în tot felul de meserii : sudori, strungari, lăcătuși, constructori. „Oricum plecau singuri, zice, și m-am gîndit că e mai bine să-i trimit eu. Dacă plecau singuri, nu se mai întorceau. Pe cînd așa, i-am putut chema înapoi. Și nu numai pentru că țineam în mînă un contract pe care-l semnaseră. Chiar aveam nevoie de ei. Tot ce-am făcut aici e construit de oamenii noștri, după proiecte gîndite de noi. Și nici materialele, în bună parte, nu sînt cumpărate, le-am ales de la demolările din comună". Astfel, n-a durat decît vreo cîțiva ani construirea unei platforme agroindustriale cu tot felul de fabricuțe, să le zicem așa, cu secții și ateliere de care oamenilor nu numai că nu prea le-a mai venit să se despartă dar le-a amintit de satul lor pînă și unora dintre cei ce apucaseră că plece cu gîndul de-a nu se mai întoarce. Acesta vrusese Tudor Dănacu să fie locul de întîlnire al drumurilor acelora, mai multe, pe care porniseră deodată.

A știut, mărturisește, că astfel de activități sînt bănoase și-a mai avut ambiția, adaugă el, de-a rămîne agronom și, de a întemeia bogăția cooperativei, împreună cu țăranii din satul lui, pornind exclusiv de la munca pămîntului. Tocmai de aceea a avut grijă, din capul locului, să-și asigure „o bază de materii prime". Astfel de materii prime se reînnoiesc anual și nu e nevoie să fie aduse de departe și pe bani grei. Pentru strădania de-a fi obținut pe un pămînt nu prea darnic și nici irigat recolte cît ale altora de pe cernoziomuri irigate, cooperativa din Cezieni a fost răsplătită cu o seamă de ordine și medalii de mai bine de zece ani încoace, de cînd producția globală agricolă la un hectar sau fondurile fixe au crescut de mai mult de zece ori. Productivitatea muncii pe fiecare om se apropie aici de nivelurile atinse în industrie. În această creștere, în această înmulțire care s-a îndepărtat tot mai mult de amintirea cifrei zero, platforma industrială din curtea C.A.P.-ului și-a arătat . însemnătatea prin faptul că ea a creat un spațiu de mișcare în cuprinsul căruia pînă și întîmplările nefericite au luat o întorsătură favorabilă. „Într-una din primăverile trecute au fost temperaturi sub 30 de grade, zice Tudor Dănacu. A înghețat via. Cum struguri știam că n-o să mai culegem, nici compoturi, gemuri, dulcețuri și sucuri de acest fel nu puteam face iar beneficii nu aveau de unde să apară. Iar via, chiar dacă nu aducea bani, cerea bani, fiindcă trebuia totuși lucrată, altfel e greu s-o mai scoți din paragină. Atunci am conservat loi de viță pe care am încasat un milion. Cam atît ne costă pe an lucrările de întreținere a viei. Ne-am scos măcar aceste cheltuieli pe care altfel eram nevoiți să le facem cu banii altor sectoare și ferme. Dar dacă nu aveam secția de conserve ?". Sau cum ar fi scos-o la capăt cei din Cezieni dacă ar fi avut numai impletitorie de nuiele de răchită, chit că ei se laudă că măsuțe și fotolii dintr-astea ajung în toată Europa ? Avînd în vedere că ei fac și tot felul de coșuri de nuiele, desigur că în anul acela coșul le-ar fi rămas mai gol. O stație „Uroport", de producere a unor furaje pe bază de uree, sau o creșcătorie de iepuri care a atras după ea înființarea unei mici tăbăcării și-a unui atelier în care se confecționează căciuli și haine de blană reprezintă alte surse importante de venituri pentru această cooperativă a cărei producție globală era, în '68, de 8 milioane iar acum este de aproximativ 60. Dintre acestea, aproximativ 27 de milioane reprezintă sectorul industriei mici. Cît privește producția vegetală, reamintim că în această toamnă la Cezieni s-a obținut o recoltă de 24 de tone porumb știuleți la hectar. Iar în sectorul zootehnic se obțin pe an peste 4 000 litri de lapte, în medie, de la fiecare dintre cele aproape 300 de vaci cu lapte.

E o vorbă, printre cei din Cezieni, că Tudor Dănacu face ce face și trece pe la contabilitate. Altfel n-ar fi ajuns să fie plătiți cu 70 de lei pentru o zi și nici nu s-ar fi întîmplat ca numele acestei comune să treacă de cercul satelor din jur și țărani și specialiști din multe sate ale țării să vină aici în schimburi de experiență. Avînd ceva de văzut, ceva de învățat.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Ernei — gîndind la ziua ce urmează

Moș Alexandru nu e prea vorbăreț din fire, dar nici timp de conversație n-are. Spune doar — trebăluind într-una prin grajd, așa cum o face de cînd se știe — că are 81 de ani, că se simte în putere și că e văcar din tată-n fiu. Se oprește apoi o clipă, îl bate pe spate pe Cezar, un taur de vreo mie de kilograme, și mai zice că a avut ce învăța de la taică-său, bătrînul Uifalvy. Întîi de toate — faptul că de animal trebuie să te apropii chiar cu mai multă grijă („ferească") decît de un om. Omul e înțelegător, în timp ce animalul e mai mult sensibil („duios de suflet"). Cînd eram copil — istorisește mai mult pentru sine, întorcînd cu furca mare și grea paiele din preajma unor viței — l-am însoțit pe tata la un concurs de animale. Am luat de-acasă un lipideu pe care l-am întins în camera unde ne-am găzduit, pentru ca animalele să doarmă pe covor, pe cînd noi priveam stelele stînd pe prispă. Nimic nu l-a fost mai drag în toată viața asta lungă decît munca din grajd. Vorbește blînd cu animalele și e iubit de ele. Cînd se găsește vreun vițel rătăcit prin pădure și nimeni nu crede că o mai poate duce, moș Alexandru îl ia în grijă și face din el un animal de toată mîndrețea. A pregătit bine adăpostul pentru iarnă al vitelor. Are nutreț cît îi trebuie și nu se teme de iarnă. În toate gerurile de pînă mai an, cît au fost ele de grele, n-a pierdut nici un animal: Comuna asta a noastră, Ernei — zice bătrînul, cînd ne luăm rămas bun — numai prin hărnicie și trudă s-a ținut mîndră. În orice colț ați merge, tot oameni la treabă o să găsiți, căci toamna nu-i anotimpul celor leneși, pentru care, de fapt, nu există nici un timp al anului.

Radu Ceontea, secretarul adjunct al Comitetului comunal de partid, povestește, pe drumul care ne duce de la Singeru de Pădure, satul lui Alexandru Uifalvy, la Călușeri despre pilda pe care virstnicii satului o oferă celor mai tineri. Nu doar în calitate de părinți, ci și de buni și vrednici gospodari. Lajos Kadar, la cei 62 de ani ai săi, este cel mai bun cosaș din județ, cîștigînd cu regularitate (chiar și în condițiile în care a fost cel mai virstnic participant) concursurile organizate vară de vară. Virstnic — avînd 20 de ani de activitate ca inginer șef la C.A.P. Călușeri și 31 de meserie în spate — este și Alexandru Csorba. Trecînd împreună pe lîngă solele unde se eliberează terenul sau pe lîngă acelea unde se pregătesc însămînțările, spune că în acest an s-au obținut cele mai mari recolte din întreaga istorie a acestei unități. S-au scos de pe niște soluri nu din cale-afară de roditoare producții cum nu s-au mai văzut pe-aici. Baza e-n oameni — afirmă el. Ei sînt cei care — fără a aștepta să-i împingă cineva de la spate, știndu-și bine păminturile — se apucă să împrăștie îngrășămintele naturale, să stringă cu grijă tot ceea ce se produce pe cîmp, să așeze în pătule porumbul, bucată cu bucată, așa cum l-ar așeza în propria lor cămară. Și cu furajele se stă bine, deși pe la noi rezultatele la cultura dublă sînt de multe ori imprevizibile. Adăposturile pentru animale sînt bine puse la punct, iar anul viitor vor fi mărite și modernizate.

Îmi amintesc, mergînd către Ernei, centrul de comună al celor șapte sate aparținătoare, vorbele lui moș Alexandru, cel mai bătrîn cooperator al locului : un țăran adevărat, țăranul de meserie, trebuie să știe de toate ale cîmpului și ale animalelor. Eu, că-s grăjdar, am cosit pînă de curînd și am făcut tot ce mi-a cerut cîmpul. Așa se întîmplă, vedem și noi, peste tot la Ernei. Se efectuează concomitent lucrările cele mai diverse : căratul porumbului, după ce a fost depănușat, cîntăritul semințelor care trebuie semănate, hrănirea viteilor, transportatul furajelor pe cîmp... Diverse, spuneam, aceste lucrări au, în fond, un singur țel — bunăstarea comunei, a oamenilor. Ș iată, o căruță plină cu piine nouă și caldă oprește la poarta C.A.P.-ului. Al de muncește, musai să aibă parte de pită albă și bună — zice primarul Iosif Horvath cu neascunsă mulțumire. Cu mulțumirea celui ce-și vede hambarele pline și n-are griji pentru la iarnă.

Se așterne seara peste Ernei și zumzetul satului prinde a se stinge. Oamenii se îndreaptă spre case cu gîndul la ziua ce urmează. Chiar stelele par să pîlpîie a neodihnă. Mîine — altă zi de campanie.

DAN MUCENIC ■
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU ■

ROTO — o invenție parfumată

De la Craiova pînă la Banu-Mărăcine, autostrada depășește lent cochete cartiere noi, aeroportul. Zona industrială a orașului — avînd și ea pitorescul ei în aburul zilei de octombrie — se oprește cuminte la albia Jiului, dincolo de care încep colinele terasate, din care strugurii își trimit în văzduh ultimul semnal parfumat.

Mirosea a struguri pe colinele roșcate ale Craiovei. Cu cît ne apropiem, cu atît liniștea viilor se arată a fi înșelătoare. A început culesul, au început zilele de aur ale strugurelui. În dreapta, sus, pe deal arhitectura neașteptată, în inox strălucitor, a unor uriașe retorte se implantează curios în peisaj.

„Acum douăzeci de ani, aici erau numai mărăcinișuri și mlaștină. Dealurile astea aveau cel mult farmecul demodat al maidanelor copilăriei noastre" — ne spunea lectorul univ. ing. Aurel Popa, călăuza însemnărilor de față.

Ceea ce este astăzi Complexul de vinificație Banu-Mărăcine în cadrul Stațiunii Didactice Experimentale Craiova a Universității, nu lasă deloc impresia că s-ar fi născut ieri-alaltăieri. Culturi întinse de viță de vie și pomi fructiferi, alternînd uneori cu legume, moderna clădire a Stației de vinificație înconjurată de altele, încă în construcție, lasă impresia unei adevărate citadele. Stațiunea Didactică Experimentală a Craiovei este, de altfel, cea mai veche de acest tip din țară, înființată în 1954 pe o suprafață modestă și ridicată zece ani mai tîrziu la rangul actual, după cum și institutul însuși e piatra de temelie a învățămîntului universitar pe aceste meleaguri. Peste cîteva luni, agronomia craioveană va aniversa patruzeci de ani de activitate neîntreruptă, patru decenii în care a lansat în țară zeci de nume de specialiști de prima mînă. „Am pornit de la 20 de hectare, și am ajuns să cultivăm astăzi 1806 hectare" — ne spune decanul Facultății de Horticultură, prof. dr. Marius Popescu. În 1968, se alipea stațiunii și terenul — mărăcinos, sărac, în aoarență de nefolosit, de la Banu-Mărăcine. „Tot ce se vede aici, de la nivelarea terenului, de la curățirea lui de cioturi, de la desecări și pînă la ultimele finisări ale clădirilor, ale hrubei de depozitare și învechire a vinului este făcut prin munca patriotică a studenților și cadrelor noastre didactice" — aflăm de la călăuza noastră.

De aproape, bizarele recipiente metalice își precizează destinația : avem în față instalația rotativă pentru fermentarea și maturarea vinurilor roșii și aromate, botezată ca un joc de copii : ROTO. „Roto" este mîndria cercetătorilor de la Banu-Mărăcine. Concepția originală înlesnește considerabil tehnologia de fabricație a vinurilor roze, mult apreciate și, de fapt, specifice zonei. Astăzi, cînd prototipul a fost demult omologat, instalații asemănătoare sînt folosite deja în numeroase alte centre de vinificație de pe tot cuprinsul țării.

ROTO este poate principalul „vinovat" pentru beneficiile substanțiale prin care ferma de vinificație de la Banu-Mărăcine contribuie la bugetul Stațiunii Didactice Experimentale. Produsă de Întreprinderea de utilaj chimic Găești, moderna instalație face parte dintre „roadele" locului.

În fiecare toamnă, din viile de la Banu-Mărăcine se adună la stație mii de tone de struguri în douăzeci de zile, cît ține campania de recoltare. Și tot în fiecare an, les de aici sute de vagoane de vin de cea mai bună calitate. Drumul strugurelui către vin nu urmează însă numai cărările de suprafață. Dedesubt, în inima dealului se ascund aromatele catacombe unde vinul doarme, în creșterea lui tăcută. Hrubele de la Banu-Mărăcine au o capacitate impresionantă și, ceea ce este cu adevărat spectaculos — **nu folosesc agenți frigorifici.** Pe tot timpul anului, vinul află aici temperaturi optime, reglate doar prin alegerea unei soluții de construcție cu adevărat ingenioase.

Dar ROTO este numai cea mai vizibilă dintre reușitele cercetătorilor de aici. Despre ideile lor, devenite viață sau numai proiecte care-și așteaptă materializarea, decanul Marius Popescu ne-a vorbit mai mult decît poate să încapă un asemenea reportaj. Ceea ce trebuie să se știe chiar și vorbind numai despre o parte a activității de cercetare de la Facultatea de horticultură — și anume cea de vinificație — este că aici toate cele 150 de cadre didactice dețin titlul de doctor în științe agronomice. La Craiova s-a născut, de pildă, acea excelentă metodă de învechire rapidă a distilatelor din vin, prin care timpul de producere a coniacului se reduce de la cinci ani la... trei luni ! Despre această reușită, aparținînd ing. Aurel Popa, autorul e de părere că... „astea sînt amintiri"...

La Facultatea de horticultură din Craiova, toată lumea vorbește la persoana I plural. Noi, noi, noi ! „Cercetarea este și va rămîne totdeauna o activitate de echipă. Din echipa noastră, acum destul de „veche" în muncă, aș zice că face parte chiar și pămîntul. Da, pămîntul acesta sărac al împrejurimilor Craiovei, pe care, cu idei și cu muncă, am reușit unele rezultate foarte bune. Pămîntul ne învață cum să-l muncim, ce-i trebuie și ce nu-i place, care sînt căile prin care îl obligăm să rodească sărbătorește. Or, toate acestea se fac muncind împreună și, evident, mîndrindu-ne împreună, cînd e cazul" — ne spune profesorul Marius Popescu.

Firește, dintre toate, cel mai departe țintește faima vinurilor produse la Banu-Mărăcine, care intră adesea în competiții internaționale pretențioase, cu cele mai bune rezultate. Pe de altă parte, în domeniul „vinificației (și nu numai), schimburile de experiență cu specialiști din alte țări se înscriu în programul comun de activitate al Stațiunii. Dar nu numai strugurele poate fi obiect de performanțe. Puțini știu că aici a fost aclimatizat și se cultivă cu rezultate foarte bune un soi nou de arahide (alune de pămînt) ; că porumbul ajunge — în condiții de cultură neirigată ! — la producții de zece ori superioare celor din alte unități agricole ale zonei ; că stațiunea este o mare producătoare de semințe și material săditor de elită pentru unitățile agricole ale județului ; că aici se experimentează noile îngrășăminte chimice produse de Centrala Îngrășămintelor chimice Craiova, ca și mașinile și utilajele agricole din seria zero fabricate de Întreprinderea de Tractoare și Mașini Agricole Craiova ; că Stațiunea Didactică Experimentală a Universității craiovene este beneficiara celei mai moderne și mai solide baze materiale pentru cercetare etc.

„Zilele noastre sînt anotimpurile", spunea cineva aici, la Banu-Mărăcine. Așa se explică de ce oamenii locului, cei legați direct de viața acestor coline debordînd de miresmele toamnei, par mai tineri decît virstele pe care le mărturisesc.

La patruzeci de ani, agronomia craioveană etalează rezultate deosebite. Banu-Mărăcine, ca și Timburești, ca și celelalte ferme și centre experimentale subordonate Universității stau mărturie.

„Acum douăzeci de ani, aici erau numai mărăcinișuri și mlaștini" ...Acum, locul s-a îmblînzit, în ritmul milenar al simbolicului ritual al STRUGURELUI.

TANIA RADU ■

EROISMUL — NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

Geto-dacii. Ramura tracică de nord

În căutarea originilor

Printre popoarele de seamă ale antichității, alături de greci, sciți, iliri, celți și romani, care aveau să joace un rol deosebit în istoria și civilizația Europei de sud-est, un loc important îl ocupă geto-dacii, ramura de nord a marelui neam al tracilor. Cele mai însemnate izvoare scrise ale acelor vremuri ni-i prezintă pe geto-daci ca unul și același popor de origine tracă, vorbind una și aceeași limbă.

S-a încercat de către unii istorici străini să se facă o deosebire etno-lingvistică între geți și daci, considerîndu-i două neamuri diferite. În această privință, principalele surse scrise greco-romane sînt unanime în a-i considera pe geto-daci ca fiind un singur popor, cu aceeași origine și limbă. Denumirea de **geți** este folosită cu precădere de scriitorii greci pentru toți geto-dacii. Contactul direct cu lumea greacă va face posibilă și consemnarea pentru prima dată a numelui de geți încă din sec. VI î.e.n. Numele de **daci** este preferat de scriitorii latini, denumire care va îngloba, din vremea marilor confruntări cu romanii, pe toți geto-dacii. Dacii apar pomeniți în izvoare relativ tîrziu, pe la mijlocul sec. I î.e.n., în lucrarea lui Caesar „De bello Gallico". Apoi, numele lor se întîlnește la scriitori ca Trogus Pompeius și Frontinus, legat însă de evenimente petrecute în sec. II î.e.n.

Cunoscutul scriitor grec Strabon, în **Îndreptarul său geografic**, spune destul de limpede că „dacii au aceeași limbă ca și geții. De la Pliniu cel Bătrîn **(Istoria Naturală)** ca și de la Appian **(Istoria Romană)** aflăm că romanii îi numesc pe geți, daci, fără să facă vreo deosebire etnică sau lingvistică. Aceeași idee de unitate etno-lingvistică a geto-dacilor se întîlnește și la istoricul latin Dio Cassius **(Istoria Romana)**, unde se consemnează că „cei de dincolo de Istru poartă numele de daci; fie că sînt geți, fie că sînt traci din neamul dacilor, eu îi numesc daci, cum le zic romanii, măcar că știu bine că unii dintre greci îi numesc geți". Informații similare exprimate cu aceeași claritate, datorăm lui Trogus Pompeius, și Isidor din Sevilla, pentru care, „dacii sînt o mlădiță a geților pentru că s-au născut din neamul geților".

După cum ne informează aceleași surse scrise antice și după cum o confirmă din plin rezultatele cercetărilor arheologice, geto-dacii au locuit permanent spațiul carpato-danubian și pontic, întinzîndu-se de la Munții Balcani, la Carpații Nordici și de la Marea Neagră și Tyras (Nistru) pînă în Cîmpia Tisei, iar în anumite perioade pînă la Dunărea de mijloc. Despre geți ca locuitori ai ambelor maluri ale Dunării și ale regiunilor de vest ale Mării Negre vorbesc cele mai multe din izvoarele antice (Herodot, Strabon, Pliniu cel Bătrîn, Arian, Diodor din Sicilia, Ovidiu etc.). Cu privire la limita lor sudică o indicație prețioasă se întîlnește la marele istoric grec Tucidide (460—396 î.e.n.), care afirmă că: „trecînd spre nord Munții Haemus (Balcani) dai peste geți". În părțile de sud ale Dobrogei, pînă la Odessos (Varna) sînt pomenite triburile de origine getică ale **crobizilor** și **tirizilor**. Aceiași geți se întind spre est și nord-est, după spusele lui Strabon, pînă la rîul Tyras, unde se aflau **tyrageții**. Mărturiile scrise privind întinderea geto-dacilor spre vest și nord sînt mai puține, dar nu lipsite de prețiuni. În „De bello Gallico", Caesar consemnează că Pădurea Hercinică (Pădurile de la Munții Alpi pînă în Slovacia) se învecina cu țara dacilor, iar Strabon relatează că suebii, care locuiau în zona aceleiași păduri, se aflau în apropierea geților, respectiv a dacilor. Aceste limite maxime ale ariei de răspîndire a geto-dacilor corespund perioadei lui Burebista și Decebal. Ele sînt atestate și de descoperirile arheologice, ca și de harta Daciei întocmită după comentariile lui Agrippa, în anul 12 î.e.n. Despre ținuturile locuite de geto-daci, despre ocupații, religie, evenimente politice etc, ne vorbesc atît izvoarele scrise, cît și cele arheologice și numismatice. Toate aceste prețioase informații ne oferă în prezent posibilitatea de a reda imaginea reală și destul de completă a societății geto-dacice sub toate aspectele ei.

Izvoarele arheologice și secolul VII î.e.n.

Începuturile istoriei și civilizației lor sînt destul de vechi, putînd fi urmărite în mod clar încă din prima epocă a fierului. Concepția mai veche potrivit căreia civilizația geto-dacică începe pe la anii 400—350 î.e.n., odată cu cea de a doua epocă a fierului în Dacia, a fost infirmată de rezultatele noilor cercetări arheologice prin care se dă cîștig de cauză celor deja intuite și formulate de V. Pârvan. În concepția marelui arheolog român, inserată în monumentala sa operă **Getica**, originea civilizației geto-dacilor trebuie căutată în culturile anterioare ale primei epoci a fierului și chiar ale Bronzului tîrziu.

Datele oferite de cercetările arheologice din ultimele decenii demonstrează că începuturile civilizației geto-dacice pot fi plasate cu certitudine în cursul sec. VII î.e.n., dacă nu chiar și în veacul imediat precedent. Aceste începuturi corespund, în principal, aspectului cultural de tipul descoperirilor de la Ferigile (jud. Vîlcea) și Bîrsești (jud. Vrancea), care este caracteristic zonei de dealuri subcarpatice meridionale și răsăritene, pornind din Oltenia și pînă la Curbura Carpaților. Dezvoltată din fondul hallstattian mai vechi de tip Basarabi, în parte și din cel de tip Babadag, civilizația geto-dacică incipientă de tip **Ferigile-Bîrsești**, datînd din sec. VII—V î.e.n., se află la baza unei îndelungi evoluții culturale, a unei permanente îmbogățiri a conținutului ei cu elemente noi și a unei continue tendințe de extindere și unificare. O asemenea datare pentru faza de început a istoriei și civilizației geto-dacice, totodată și momentul în care se poate vorbi de individualizarea ramurei de nord a marelui neam al tracilor, va fi confirmată, în a doua jumătate a sec. VI î.e.n. și de izvoarele scrise ale aceleiași epoci, **cînd este pomenit pentru întîia oară numele de geți**. Ne referim, desigur, la cunoscutul pasaj din cartea a IV-a a **Istoriilor** lui Herodot, unde se relatează despre prima

stepele nord-pontice. „Părintele istoriei", cum i se spune adesea lui Herodot (484—425), vorbind despre acest eveniment însemnat al acelor vremuri, spune că „înainte de a ajunge la Istru, (Darius) întîlni mai întîi pe geți, care se cred nemuritori. Căci tracii, locuitorii din Salmydessos și cei care ocupă ținutul așezat mai sus de orașele Apollonia (Sozopol) și Mesembria (Nesebăr), pe nume scirmiazi și nipseeni, s-au predat lui Darius fără luptă". Geții însă, care sînt cei mai viteji și cei mai drepți dintre traci, au opus rezistență.

Fără nici o îndoială, informația istoricului grec din Halicarnas (Asia Mică), deși sumară, este deosebit de prețioasă prin conținutul și semnificația ei. Pe lîngă introducerea numelui de geți în istorie, Herodot, în același pasagiu, îi și caracterizează. Credința în nemurire a geto-dacilor ca și atributele marelui lor zeu Zalmoxis, despre care ne vorbește istoricul, constituie unul din cele mai interesante capitole din istoria religiilor, reținînd atenția atît a scriitorilor antici, cît și a specialiștilor de mai tîrziu și din zilele noastre.

Îndrăzneala și vitejia getică ne apar ca foarte semnificative în tentativa de a cunoaște ceva mai mult despre poporul care a luptat împotriva perșilor, pentru apărarea libertății și independenței lui, despre organizarea și dezvoltarea sa economică și social-politică. Este firesc să ne gîndim că, cei care au înfruntat pe perși, respectiv o armată instruită și la fel de bine organizată, superioară și din punct de vedere numeric, nu puteau întreprinde o astfel de acțiune la întîmplare, fără ca aceștia să nu fi fost constituiți într-o formațiune politică de genul uniunilor de triburi, destul de bine structurată economic și politic. Dacă textul în discuție nu ne dă dreptul decît la unele deducții, rezultatele cercetărilor arheologice vin să întregească informația scrisă.

Cultura Tariverde — Beidaud

Extinderea cercetărilor arheologice în teritoriul orașului Histria a dus la descoperirea, la Tariverde (jud. Constanța), a unei importante așezări în cuprinsul căreia s-au găsit, în straturi de cultură, în locuințe și în alte complexe arheologice, produse ceramice locale lucrate cu mîna și la roată, combinate cu numeroase importuri grecești din a doua jumătate a sec. VI și începutul sec. V î.e.n. În ultima vreme, în părțile de nord ale Dobrogei, la Sarinasuf și Visina (jud. Tulcea) au apărut așezări din aceeași vreme și de același caracter. O mențiune specială se cuvine a fi făcută cu privire la cetatea de la Beidaud, foarte probabil centrul politic al geților din această zonă, care este prevăzut cu o dublă fortificație. Tot în Dobrogea, legate de aceleași descoperiri arheologice, se cunosc o serie de depozite de vîrfuri de săgeți-monedă, printre acestea remarcîndu-se cele provenind de la Unirea (Jurilovca), Enisala și Visina, ajunse aici, ca urmare a schimburilor dintre autohtoni și grecii din coloniile vest-pontice, Histria și Argamum.

Din datele puse la dispoziție de aceste descoperiri, la care se vor adăuga și altele în viitor, rezultă că acestea se grupează în Dobrogea constituindu-se într-un aspect cultural local getic, pe care l-am putea numi de tip **Tariverde-Beidaud.** Există toate motivele să vedem în realizatorii acestui grup cultural pe geții nord-dobrogeni, organizați desigur într-o formațiune politică importantă. Prezența în acest facies cultural a numeroase importuri grecești indică existența unor relații economice și politice foarte strînse între geți și orașul Histria.

Avînd în vedere informațiile scrise și în egală măsură și pe cele arheologice rezultă cu claritate că cei care s-au opus înaintării persane în zona vest-pontică nu puteau fi alții decît geții identificați prin aspectul cultural de tip **Tariverde-Beidaud,** care stăpîneau întreaga parte de nord a teritoriului dintre Dunăre și Marea Neagră. Descoperiri ce aduc și o confirmare în plus a localizării uniunii getice nord-dobrogene ca și precizarea zonei unde această formațiune politică avea să se opună înaintării persane, adică, după cum aprecia și Herodot, nu mult departe la sud de Istru. În același cadru se înscriu și unele observații arheologice de la Histria, potrivit cărora orașul ar fi avut de suferit de pe urma deplasării armatei persane. Dacă, într-adevăr, Histria a cunoscut un dezastru în asemenea împrejurări, înseamnă că cetatea a adoptat aceeași poziție ca și geții din vecinătate cu care aveau interese comune, strînse, economice și politice. În ce măsură s-ar putea vorbi și de o acțiune unitară geto-histriană este mai greu de știut, deși comunitatea de interese a celor două părți nu exclude cîtuși de puțin o astfel de eventualitate.

Aceleași surse scrise și arheologice la care ne-am referit lasă să se întrevadă că principala forță politică existentă în a doua jumătate a sec. VI î.e.n., între Dunăre și Marea Neagră este formațiunea politică getică de caracter unional tribal, corespunzătoare aspectului cultural de tipul descoperirilor de la Tariverde, Beidaud, Vișina, Sarinasuf etc. Aflată sub protecția politică a acestei puteri locale, Histria reușește să devină în sec. VI—V î.e.n. cel mai însemnat centru economic al lumii grecești din Pontul Sting. O asemenea poziție prioritară o vor deține geții nord-dobrogeni, după cum vom încerca să demonstrăm într-o expunere viitoare, pînă în sec. IV î.e.n., cînd aici se va impune pentru o vreme puterea Macedoniei.

Dr. CONSTANTIN PREDA ■

Cartea de istorie

Școala de poduri și șosele

Este puțin probabil că istoricii sau, ceea ce indeobște se numește „marele public" vor parcurge revista „Mecanizarea construcțiilor" pentru a găsi articole privind probleme de istorie. Și totuși..., în numerele 1 și 2 din 1986, prof. dr. ing. Nicolae P. Leonăchescu publică un studiu pe cît de interesant pe atît de valoros despre **Școala de poduri și șosele din București, (1850—1859).** Autorul este nu numai un specialist în domeniul ingineriei — unde ignoranța noastră ne împiedică de a-l urmări — dar, cu siguranță, un împătimit al istoriei. Cercetările sale în acest domeniu, și, mai ales, volumele de documente privind trecutul satului Stroești (jud. Argeș) l-au făcut cunoscut și în istoriografia noastră, căreia, prin sursele publicate, i-a făcut mari servicii.

Studiul semnalat acum, este întemeiat pe o amplă investigație a fondurilor arhivistice, care i-au permis autorului să reconstituie cu remarcabilă minuție primul deceniu de activitate al școlii de poduri și șosele, de la cadre didactice și programe de învățămînt la elevi și burse. La 17 octombrie 1850, Barbu Știrbei, domnul Țării Românești, a decis înființarea unei „Facultăți de științe exclacte cu 3 secții: pentru topografi, ingineri de poduri și șosele, arhitecți", cursurile urmînd să înceapă la 1 ianuarie 1851.

Prof. Nicolae Leonăchescu a urmărit, pe baza materialului inedit, activitatea acestei școli, care a început cu 10 cursanți, la concursul de admitere din mai—octombrie 1851, fiind primiți 15 studenți. Un interes deosebit prezintă datele despre profesorii acestei școli — Alexandru H. Orăscu, Alexe Marin, Carol S. Caracioni-Crăciun și, mai ales, Léon Lalanne, caracterizat de autor ca o personalitate remarcabilă: „Cărțile scrise de el, nomogramele și invențiile sale, folosite de generații întregi de studenți români și străini, sînt suportul real al legendelor create în jurul numelui său". În anul 1855, a devenit profesor, prin concurs, Grigorie C. Ioranu, revoluționar pașoptist, refugiat la Brusa, după reprimarea revoluției, apoi la Paris, unde s-a specializat în matematici. În 1857, a devenit membru al Divanului ad-hoc și a militat pentru unirea Principatelor române.

Autorul constată că „efortul autorităților române pentru pregătirea studenților în școala de poduri și șosele, o autentică școală de ingineri, a fost considerabil". Rezultatele au îndreptățit acest efort, absolvenții școlii dovedindu-se specialiști bine pregătiți, devotați profesiunii. Studiul prof. Nicolae Leonăchescu restituie un capitol de sîrguință și dăruire din faza de pionierat a Școlii de poduri și șosele ce ocupă un loc important în istoria învățămîntului românesc.

1001 de nopți, altfel

„...**1001 de nopți**, cartea pe care mentalitatea comună din Europa o consideră ca un produs tipic al geniului arab, n-a fost niciodată în lumea arabă obiectul unei exagerate atenții sau mîndrii: istoriile literare n-o consemnează, în general, iar cînd o menționează o tratează ca pe un subprodus"... Iată o afirmație care pe un nespecialist al literaturii arabe îl va surprinde cu siguranță. Și totuși, o eminentă arabistă, Nadia Anghelescu, ne explică în chipul cel mai convingător de ce admiratele **1001 de nopți** ocupă acest modest loc în literatura arabă în cartea ei **Limbaj și cultură în civilizația arabă** (București, Ed. științifică și enciclopedică, 1986, 169 pag). Semnalarea acestei lucrări la o rubrică destinată cărții de istorie poate să surprindă. Ea tratează, în fond, probleme de limbaj și, în general, de antropologie culturală, deci nu are o tematică de istorie. Și totuși, ce cîștig pentru oricine se interesează de istorie — și nu numai de cea a arabilor — prin citirea acestei cărți, informat și inteligent scrisă.

Interesul pentru istoria arabă, oricum legitim, cunoaște astăzi un spor evident. În marea sinteză **Destins du monde,** inițiată de Lucien Febvre și Fernand Braudel, un volum este consacrat arabilor, Bernard Lewis a publicat o carte despre rolul arabilor în istoria universală, Robert Mantran tratează expansiunea musulmană într-un volum din colecția **Nouvelle Clio.**

Lucrarea Nadiei Anghelescu este o contribuție românească de înaltă valoare la cunoașterea lumii arabe cu ajutorul limbii. Și ce fecund este demersul ei! Pentru a da un singur exemplu, să spunem că grație autoarei, am înțeles care este sensul exact al termenului **umma,** ce redă în arabă pe cel de „națiune" din limba română și, mai ales, primatul factorului lingvistic în definirea comunității arabe. Folosul investigării limbii pentru cunoașterea unei comunități etnice este astăzi evident. Să ne amintim că Nicolae Iorga a scris pagini de mare pătrundere, analizînd vocabularul sau anumite cuvinte ale limbii noastre, pentru a descifra sufletul românesc (**La Psychologie du roumain** sau un șir de conferințe din **Sfaturi pe întuneric**).

Urmărind studiile lingvistice la arabi, atitudinea arabilor față de limbă și dimensiunile ei culturale, variabile și constante în relația limbaj-civilizație, Nadia Anghelescu ne-a oferit o carte seducătoare pentru orice cititor și, în același timp, o cale de a pătrunde și înțelege un capitol de cea mai mare însemnătate în istoria umanității.

FLORIN CONSTANTINIU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Un poem pentru patrie

Poem în toamnă

Eu, fiul vostru, scriu această carte
către o clipă în care-am fost plecați
către visele voastre înflorind în tranșee
ca niște trandafiri însângerați
pentru că fiecare poiană a acestei țări,
fiecare riu, fiecare cuvînt
are urma tălpilor voastre și-a rănilor voastre
părinții mei soldați, soldatul meu pămînt
pentru că libertatea se învață murind
numai așa putea să ne rămînă
numai așa o stemă de la Carpații Mari
vorbește azi cu noi, limba română
Eu, fiul vostru, scriu această carte
e toamnă și e liniște în munți
părinții mei soldați, cîți mai sînt încă
mărșăluiesc prin amintiri, cărunți.

NICOLAE DAN FRUNTELATĂ ■

Artistul — conștiința a epocii sale

IONEL VOINEAG:

„A fi cîntăreț român înseamnă a cînta pentru acest popor"

— Ionel Voineag, se spune despre dumneavoastră că sînteți un om norocos. Așa e ?

— Se pare că da.

— Și care ar fi primul dumneavoastră noroc ?

— Acela de a mă fi născut.

— Unde ?

— La Brăila. Acolo unde s-au născut Dinicu Golescu, George Nicolescu-Basu, Petre Ștefănescu Goanga.

— Ați copilărit într-o ambianță propice muzicii ?

— Acesta a fost un alt noroc al meu. Tata are o voce extraordinară de tenor, cu totul ieșită din comun. Pe vremea filarmonicii din Galați a fost solist la ansamblul de muzică populară iar pe urmă a intrat în cor la Teatrul muzical „N. Leonard". Mama mea a fost muncitoare dar îi plăcea și ei să cînte. Multă lume are voce și habar n-are.

— Ce i se cere unui cîntăreț de operă ?

— Prezență de spirit, nervii bine controlați, muzicalitate, joc de scenă, memorie muzicală. Și, bineînțeles, voce.

— Ați început enumerarea acestor calități cu „prezența de spirit". De ce ?

— Într-un spectacol se pot întîmpla multe și dacă n-ai prezență de spirit calitatea reprezentației are de suferit. Uitați, de pildă, mîine o să fie o înlocuire într-un rol din pricina îmbolnăvirii interpretului. Voi cînta alături de un bas din Timișoara cu care nu m-am mai întîlnit niciodată. Va trebui să reacționăm în fracțiuni de secundă pentru ca publicul să nu simtă nici o imperfecțiune.

— În copilărie vă interesa muzica ?

— Fiindcă tata n-a reușit, m-a pregătit pe mine de mic pentru o carieră muzicală. M-a dus sîmbătămînal la concerte. M-a dat și la pian ; am învățat violoncelul și chitara clasică. Pe la 16 ani cîntam ceea ce se cheamă folk — mici compoziții pe versuri mai ales din Eminescu. Eu însă visam să mă fac arhitect.

— N-a fost pe voia dumneavoastră.

— Tata a ținut morțiș să fac muzică. Mi-a pus o profesoară foarte bună, Elena Aron, la teorie și solfegiu și în cîteva luni am căpătat un bagaj de cunoștințe care se dobîndesc în mulți ani de studiu.

— Iar ați avut noroc.

— Iar. Mai ales că eu făcusem liceul de matematică.

— Vă mai place matematica ?

— Da. Că și muzica, are un limbaj universal.

— Ce-a mai urmat ?

— În 1969 am intrat la Conservatorul „George Enescu" din Iași. Dar nu la canto ci la catedra compoziție-muzicologie, secția profesori de muzică. Am

(Continuare în pagina 15)

GEORGE ARION ■

Cîntarea României

Pe patru voci

Despre corul **Ion Vidu** auzisem de multă vreme, i-am văzut numele înscris de vreo cîteva ori pe afișul Filarmonicii din Timișoara, m-am mirat atunci că o instituție profesionistă, serioasă, lucrează cu amatorii, ce să caute, îmi ziceam, lugojenii pe prima scenă muzicală a Banatului și, mai ales, de ce s-au avîntat la un repertoriu atît de pretențios, de ce nu stau cuminte în banca lor să cînte la serbări cîmpenești. După ce am ajuns la Lugoj și am cunoscut trecutul falnic muzical-literar al urbei, am înțeles că acest cor este însăși tradiția muzicală, că localnicii nu ar putea concepe viața culturală fără concertele date de corul **Vidu**. Tot atunci, am înțeles că statutul de corist nu este ușor de dobîndit și nici din cale afară de ușor de păstrat. Profesorul de matematică Gheorghe Maleș se mîndrea cu faptul că este printre cei vechi, are peste un sfert de veac la bază, fără absențe nemotivate. De la el am aflat că pentru a fi admis în cor trebuie să dai examen și, neapărat, să urmezi cursul de canto al Școlii populare de artă, să fii serios, să nu absentezi, să fii gata să-ți sacrifici o parte din timpul tău liber, pentru ca repetițiile, finisările „la filigran" ale repertoriului să fie eficiente valoric. Tot de la Gheorghe Maleș am aflat prima dată (după aceea m-am întîlnit de cîteva ori și cu dirijorul actual **Remus Tașcău**) că longevitatea corului nu ar fi importantă în sine, dacă nu ar exista confirmările concretizate prin laurii unor festivaluri muzicale, prin locurile I obținute la toate edițiile **Cîntării României**, dacă nu ar fi discurile, înregistrările la radio, triumfalele turnee peste hotare consemnate în presa de acolo, concertele-școală pentru educarea muzicală a copiilor (în primul rînd), colaborările cu prestigioase instituții muzicale ale țării. Pasiunea nu este suficientă pentru a te înrola în cor, aici nu se cîntă numai de plăcere, îmi spune Remus Tașcău, profesorul de muzică, dirijorul corului și directorul Școlii populare de artă. Dirijorul este conștient că nu poate face din corul **Ion Vidu** un cor de profesioniști, nici nu-și propune un astfel de statut. El dorește însă ca prin manifestările sale de vîrf (de exemplu, prezența, nu demult, pe scena **Ateneului** bucureștean) interpreții să nu poată fi învinuiți de amatorism. Iar corul **Vidu** al Casei de cultură a municipiului justifică **Lyra** din stema Lugojului.

IOAN T. MORAR ■

Nepreţuitul tezaur

Este cert că oricît de moderni am fi, oricît de sus am urca și urcăm pe treptele civilizației, lumea noastră, a celor mai multe din reprezentările noastre în materie de gînd, emoții, idei și sentimente, rămîne din adînc și pe deplin legată de un neprețuit și limpede tezaur, acela al creației care poartă un nume eroic și tutelar, de o identitate pe cît de exactă pe atît de tulburătoare și colectivă, geniul poporului, ființa și matca sa. Un sentiment al piscurilor înalte îi relevă însuși adîncimile și e de înțeles că și graiul și cîntecul și portul îi alcătuiesc acea geografie amplă de spirit în care sîntem datori nu numai să trăim ci și să-i păstrăm și să-i sporim neîncetat frumusețea, să o înălțăm către izvoare noi de sensibilitate, către noi înălțimi. Se cuprinde această datorie în chiar faptul istoric de a trăi în libertate și independență, tot așa după cum ideile de libertate și independență se cuprind în întreaga rostire a ființei noastre, în întregul nostru mod de a fi. Pentru că noi nu ne căutăm trecutul în alte părți, rădăcinile noastre sînt aici și ele au și legendele și cîntecele lor, ele au sunetul și rezonanța aparte, au tăria locului muncit și apărat cu toată ardoarea, cu toată știința și truda lucrului bine gîndit și făcut. Pentru că este și istorie acest tezaur, este și cultură și artă, este și inspirație, și cuget și împăcare și dor. Stau răsfrînte în el luminile de suflet ale tuturor generațiilor, acea neîntreruptă și armonioasă migală cu care timpul a șlefuit sclipirea pietrelor celor mai prețioase. Comori vii, nesecate sînt cîntecele și legendele noastre prin care ne moștenim într-o permanentă ascensiune spre civilizație. Ele însoțesc acel sentiment al piscurilor înalte care sînt în ordinea actuală nu numai tot ceea ce a putut să dureze și să păstreze din trecut poporul ci și împlinirile vaste, marile înfăptuiri ale anilor socialismului, orașele și satele patriei care alcătuiesc o altă geografie acum, un alt relief cu alte altitudini economice și sociale, după cum la alte altitudini și în alt fel se exprimă însuși gradul nostru de sensibilitate.

A apăra și a dezvolta tot ceea ce avem mai de preț în cultura și creația noastră populară reprezintă o datorie nu numai artistică, ci și una morală și socială de cea mai mare importanță. A spus-o la atîtea prilejuri însuși secretarul general al partidului, atunci cînd s-a referit la istorie, la trecutul de luptă al poporului, la frumusețile nepieritoare ale creației geniului poporului, ale limbii, dar și atunci cînd s-a referit la izvoarele veșnic vii ale inspirației, la înalta menire a slujitorilor culturii și artei. O idee înaltă de epopee străbate toate aceste aprecieri și ea călăuzește demersurile întregului nostru fenomen cultural. Apar, de aceea, cu atît mai stranii și cu atît mai străine specificului nostru acele încercări de marginalizare și chiar de vulgarizare a creației populare, interpretări care, cît de ciudate, pe calea unor voci de altfel cunoscute și respectate, merg către public într-un stil pe care, din decență, specialiștii l-au numit și îl numesc poluant. Să-i zicem mai direct, e de mahala, de exaltare a prostului gust.

Paradoxul e că mahalaua aceasta a dispărut la modul fizic de pe harta orașelor și este reînviată acum prin așa zise cîntece de petrecere, printre moderne blocuri, și în moderne lăcașuri, frizînd spiritul de urbanitate. Nu cred că aceasta mai e un produs al interferenței satului cu orașul, moment depășit, totuși, de mult, ci un stil care e propriu de acum prostului gust, acestei **folclorizări** pe care o produce, din marginea spiritului său, orașul, încercînd să ridice undeva la etaj o mahala care a dispărut de la sol. Te trezești uneori tremolizat în game melodice atît de depărtate de noi și de sensibilitatea noastră, sau într-o anecdotică de tip lăutăresc și tuciuriu încît îți vine să-ți astupi urechile. Zgomotele acestea beneficiază de o întreagă instrumentație modernă ca și de un comerț pe care îl bănuiesc subteran, cu concursul nu numai al lipsei bunului simț, ci și al unei mici și poate la fel de subterane industrii de casete, benzi și alte mijloace. Dar au și concursul de netolerat al incompetenței acelor factori de selecție repertorială, îndrumătorii acela care după cum se vede ar trebui ei înșiși să fie îndrumați nu către cultură, ci spre alte locuri. Căci ce se întîmplă — întrebarea aceasta e, ne îndepărtăm de noi înșine, ne înstrăinăm de vatra și izvoarele propriei noastre sensibilități ? Rupem acele fire adînci și statornice de legătură între noi și înaintași, între noi și urmași ? Facem o generație eliptică de conștiința nepieritorului și neprețuitului nostru tezaur de valori și frumusețe, o rupem de rădăcini ?

Sentimentul acelor piscuri înalte despre care vorbeam mai înainte ne interzice cred să urmărim pînă la capăt un astfel de gînd. Sentimentul acelor piscuri înalte ne îndeamnă și ne obligă la ordine și în acest domeniu al moștenirii valorificării creației folclorice, mai cu seamă în latura ei presantă care este așa-zisa producție ajutată de tehnici și mijloace contemporane. Sentimentul acelor piscuri înalte ne aduce aminte de aerul curat al munților pe care ni-l cere și în ordinea existenței noastre prin cultură și artă, în ordinea existenței noastre spirituale.

A. I. ZAINESCU ■

„Muzeele“ literaturii române

Preocupați — cum e și firesc — de „valorificarea“ tradiției noastre literare, ne îndreptăm în primul rînd atenția asupra stadiului de editare științifică a clasicilor : avem pe șantier atîtea ediții critice, cîteva sînt încheiate, atîtea sînt restante, atîtea rămîn încă de inaugurat... Prin elaborarea edițiilor critice ale operelor scriitorilor noștri se înfăptuiește acțiunea esențială de tezaurizare a capitalului literar național. Acțiune deloc ușoară, pentru care e nevoie de travaliul riguros și pasionat totodată al unui mare număr de specialiști în filologie și istorie literară. Rezultatul muncii lor este — uneori mai mult, alteori mai puțin — comentat ca atare. Necomentate rămîn celelalte „ediții“ din operele celor vechi, mult mai numeroase : edițiile obișnuite, pentru marele public, tipărite în tiraje fluviale și absorbite de îndată de piața cărții. Penetrația lor colosală asigură — în fond — „actualitatea“ clasicilor, circulația lor continuă. Scriitorii trecutului devin — și astfel — cu adevărat „contemporanii noștri“. Edițiile populare urmează practic programele școlare și apar, majoritatea, în colecții specializate. Mă opresc la una dintre ele, „Arcadele“ de la Editura Minerva, nu înainte de a nota că apariția de acest fel sînt în mai multe privințe bune prilejuri de „valorificare“ a tradiției literare : pe lîngă că ne pun la îndemînă un bogat corpus de texte și asigură clasicilor un număr constant mare de cititori, ele pot constitui momente de reinterpretare critică și de resituare istorică a respectivelor opere. Chiar dacă aparatul însoțitor e prin forța lucrurilor mult simplificat față de edițiile critice, este totuși loc pentru prefețe, postfețe și antologii ale receptării critice care pot da — fiecare în parte și toate la un loc — o imagine vie, nuanțată, citeodată chiar „nouă“ a textelor.

Rămînînd doar la colecția anunțată și făcînd un rapid bilanț la cincisprezece ani de la startul din 1971, descoperim că s-a desfășurat sub ochii noștri, pe nesimțite, o operație de uriașă anvergură : pînă la finele lui 1983 „Arcadele“ numărau deja 182 de apariții ! (după datele din Catalogul Editurii Minerva pe anii 1970—1983 ; de-atunci încoace ritmul colecției a rămas același). 182 de volume cuprinzînd opere a 75 de autori ! Și — încă — cifrele nu sînt ele însele totul, căci felul cum a fost gîndită colecția face ca fiecare volum să se încheie cu o postfață, de multe ori un studiu în toată regula. 182 de postfețe, așadar, plus cele care se vor fi adunat între timp, majoritatea scrise de critici și istorici literari de competență recunoscută. De la Alexandru Piru și Mircea Zaciu și pînă la nume mai noi în materie a avut și are loc o amplă desfășurare de forțe interpretative. (Să notez în paranteză, ca „fapt divers“, că Al. Piru a făcut în 1972 un prim bilanț al colecției, după primele... 13 volume ! — vezi articolul cules în **Varia**, vol. II. Ed. Eminescu, 1973, p. 475—481.)

Autorii retipăriți în „Arcade“ (colecție îngrijită de Andrei Rusu, Aurora Slobodeanu și Mihai Dascălu) acoperă mai toată harta valorilor noastre, din vechime și pînă la cel de-al doilea război mondial, compunînd un colorat muzeu al literaturii române. O antologie de **Poezie veche românească**, alcătuită nu cu mult timp în urmă de Mircea Scarlat, adaugă și un „muzeu de antichități“, recuperînd versificările de început întinse pe trei secole și jumătate înainte de Ienăchiță Văcărescu. Marii noștri clasici, Eminescu, Creangă, Caragiale, Slavici, Sadoveanu, Arghezi și încă alții, figurează în „Arcade“ cu scrii întregi de volume cu cele mai importante părți ale operei lor. În anii următori, colecția are de completat „harta“ cu Budai-Deleanu, poeții Văcărești, Conachi, Asachi și ceilalți pionieri ai poeziei noastre moderne, cu I. Codru-Drăgușanu, Bolliac și, făcînd un salt în timp, cu Urmuz, Fundoianu, Voronca, Emil Botta. Din moment ce Labiș a fost deja tipărit în colecție, făcîndu-se astfel un pas către epoca postbelică, ar putea fi integrați și Marin Preda, Zaharia Stancu, Stelaru, Radu Stanca, Baconsky, Ivasiuc. Autori ca Blaga, Bolintineanu, Mihail Sebastian, prezenți în „Arcade“ cu cîte un singur volum, vor apărea — cu siguranță — cu alte și alte opere. Se va continua — probabil — și operațiunea de cuprindere a scrierilor marilor noștri critici. Au apărut în ultima vreme volume cu pagini din Maiorescu, Vladimir Streinu și Zarifopol, însă rămîn de „recuperat“ Perpessicius, Raicu, Cioculescu. Din Călinescu nu va trebui ocolit compendiul de **Istoria literaturii române**, din Vianu **Arta prozatorilor români**. Sînt de cuprins în colecție și operele principale ale lui Lovinescu, prezent deocamdată doar cu o selecție din **Memorii**. Unele titluri apărute în „Arcade“, ca **Discursurile** lui Delavrancea și **Pamfletele** lui Arghezi, indică posibilități de editare ingenioasă a textelor, de regrupare din unghiuri noi de vedere. O mențiune aparte merită și antologia **Aestetis carpato-dunăreană**, în care Florin Mihăilescu a adunat texte esențiale asupra ideii de specific național.

Nu se pot inventaria într-un articol toate postfețele meritorii ale colecției, însă un sondaj e de ajuns pentru a indica — fie și numai prin garanțiile semnăturilor — un anumit nivel. Scrise în maniere foarte deosebite, din perspectivă riguros istorico-literară ori cu libertăți eseistice, multe postfețe din „Arcade“ au devenit puncte de referință în bibliografia critică a autorilor analizați. Sînt puțini critici și eseiști valoroși care să nu fi colaborat la publicarea „Arcadelor“. Ștefan Aug. Doinaș a scris despre V. Voiculescu, Cornel Regman a dat o postfață despre Alecsandri, Paul Cornea i-a analizat pe Kogălniceanu și Creangă, Dumitru Micu pe Gr. Alexandrescu și M. Sorbul, Valentin Silvestru pe Delavrancea, Gabriel Dimisianu pe Caragiale, Ion Ghica și Hortensia Papadat-Bengescu, Gheorghe Grigurcu pe Arghezi, Valeriu Cristea pe Neculce și pe aceeași Hortensia Papadat-Bengescu, Lucian Raicu pe Slavici, Eugen Simion pe Blaga, Nicolae Manolescu pe Arghezi și Sadoveanu, C. Stănescu tot pe Sadoveanu, Mihai Zamfir pe Alecu Russo, Magdalena Popescu pe Miron Costin și pe Cantemir, Mircea Iorgulescu pe Dobrogeanu-Gherea, Dinicu Golescu și Camil Petrescu, Dana Dumitriu pe Macedonski și Rebreanu, Al. Călinescu pe Holban și Hogaș, Laurențiu Ulici pe Macedonski și Coșbuc, Ioan Adam pe M. R. Paraschivescu și Duiliu Zamfirescu, Marian Papahagi pe G. Călinescu, Ion Vasile Șerban pe Coșbuc, Dinu Flămînd pe Ion Barbu și Anton Pann — și lista ar putea continua. Unele postfețe, cum ar fi cea a lui Valeriu Cristea despre Neculce sau a lui Ioan Adam despre Duiliu Zamfirescu, au condus către monografiile publicate mai apoi, alteori au decurs din monografii deja existente, ca în cazul eseului lui Al. Călinescu despre nuvelele lui Anton Holban. Florin Mihăilescu a pregătit antologia **Aestetis carpato-dunăreană** în timp ce elabora studiul său despre **Conceptul de critică literară în România**, în timp ce Mircea Scarlat a alcătuit antologia de poezie veche în urma lucrului la **Istoria poeziei românești**.

Toate datele arată că — nu-l așa — colecția de la Editura Minerva justifică din plin sugestiile de „monumentalitate“ ale titulaturii sale... „arcadiene“ !

ION BOGDAN LEFTER ■

File din cartea de istorie a patriei

La Marea cea Mare

Ștefan cel Mare

Domnul primei Uniri

Tudor Vladimirescu

Avram Iancu

23 August 1944

Articole frumoase s-au aplecat dintotdeauna asupra istoriei neamului nostru, deslușind în chipul luminos al eroilor săi, ori în lucrul nemuritoarelor bătălii ce s-au dat pentru continua și neștirbita afirmare a țării, adînci și pilduitoare îndemnuri pentru contemporaneitate. O superbă ilustrare a acestui nobil travaliu artistic o constituie și expoziția pe care în aceste zile o găzduiește, în prestigioasele sale spații, Muzeul de Artă al Republicii. O tulburătoare expoziție în care iubitorul de artă are bucuria de-a se reîntîlni cu cîteva din capodoperele semnate de-a lungul timpului, de mari maeștri ai picturii și sculpturii române, lucrări ce-au nemurit, cu patos fierbinte și adîncă simțire, faptele de eroism ale poporului nostru, ale eroilor săi. O expoziție în care, într-un emoționant dialog peste veacuri, pot fi admirate totodată numeroase imagini ce au surprins tumultul creator al zilelor noastre, grandioasele cîtitorii ale unui timp pe care cu îndreptățită mîndrie îl numim Epoca Nicolae Ceaușescu.

Ampla și celebra compoziție aparținînd lui Theodor Aman, **Hora Unirii la Craiova**, sau impunătorul portret al lui Tudor Vladimirescu, născut de sub mîna aceluiași mare maestru, portretul lui Avram Iancu, aparținînd pictorului pașoptist Barbu Iscovescu, sau portretul lui Nicolae Bălcescu, semnat de-un alt pictor pașoptist, Ion Negulici, sînt doar cîteva din pînzele ce dau o strălucire aparte expoziției în cauză. În imediata apropiere a acestor lucrări ce-au intrat de mult în conștiința afectivă a iubitorului de artă, un foarte viu studiu semnat de Nicolae Grigorescu, un gornist de la 1877 sunînd alarma, sau acea impresionantă compoziție pe care Al. Ciucurencu a intitulat-o **Ana Ipătescu**. Li se adaugă acestor eroi ai neamului cîteva grupuri sculpturale precum tripticul lui Ion Vlasiu, intitulat **Horia, Cloșca și Crișan**, sau acel măiestuos și dramatic bust prin care Romul Ladea a transpus imaginea parcă de granit a lui Horia. Într-un astfel de context, impunătoare și de aleasă ținută artistică se arată a fi seria de portrete, compoziții și busturi dedicată Marelui Mircea Voievod, personalitate istorică de talie europeană, întemeietor și apărător de glie și neam, Ion Irimescu, Paul Vasilescu, Vasile Pop Negreșteanu, Eugen Tăutu, Ion Pandele, Valentin Tănase, Marcel Chițoc au conferit Marelui Voievod o legendară lumină de aur, o înălțime și ținută morală pe măsura vibrantelor sale acte de eroism, de neclintit și adînc iubitor al gliei românești. Nu lipsesc, firește, din acest panteon al eroilor neamului, ceilalți mari domnitori precum Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Alexandru Ioan Cuza, sau, desprinși din legende, Burebista și Decebal, dar pentru că în acest an sărbătorim împlinirea a 600 de ani de la urcarea pe tronul Țării Românești a Marelui Mircea Voievod, accentul, din acest punct de vedere, a căzut pe ilustrarea cît mai rotundă a acestui mare domnitor și a epocii sale. Ca într-o adevărată carte de istorie, pe ale cărei file s-a scris cu sînge și dragoste de patrie, expoziția trece în revistă alte mari și copleșitoare momente din lupta pentru dăinuire și afirmare a poporului nostru. Marele act al Unirii de la 1859, Războiul de Independență, Marea Unire din 1918 sînt fericit conjugate cu cîteva ample compoziții ilustrînd înființarea în 1893 a primului detașament revoluționar de avangardă al clasei muncitoare din România aceluiași artist plastic, Dimitrie Grigoraș datorîndu-i o mită lucrare de proporții, o uriașă tapiserie intitulată **1921** și reprezentînd întemeierea Partidului Comunist Român, alți artiști oprindu-se asupra altor momente decisive din devenirea revoluționară a clasei muncitoare, a luptelor revoluționare din anii ilegalității, asupra actului de la 23 August 1944. Un capitol aparte bogat și divers reprezentat și ilustrînd convingător deschiderea artelor plastice spre realul imediat, este cel prin care artiștii au surprins marile prefaceri ale României socialiste, ctitoriile Epocii Nicolae Ceaușescu. Ar fi de amintit, în ordinea însăși a istoriei comentate de artiști, lucrările unor mai virstnici sau mai tineri pictori și sculptori precum Constantin Filiuță Eugen Palade, Eftimie Modâlcă Ion Pacea, Gheorghe Ioniță, Spiru Chintilă, Eugen Popa, Doru Rotaru, Florin Țuțuianu, Viorel Mărgineanu, Ion Sălișteanu, Dimitrie Gavrilean, Iacob Lazăr, Vladimir Șetran, Elena Cheiaru Uta, Ion Tărălungă Gheorghi Apostu, Florin Mustea, Fred Micoș, Valentin Scăiățescu, Constantin Agafițe, Victor Datcu, Gheorghe I. Anghel. O expoziție, deci, care, apelînd la capodoperele aflate în tezaurul Muzeului de Artă al Republicii, dar și la cele mai recente lucrări ce-au fost expuse cu diverse alte prilejuri, se constituie într-o veritabilă cronică a istoriei patriei noastre, a prezentului ei, o emoționantă și pilduitoare cronică, așa cum au văzut-o de-a lungul timpului artiștii plastici români.

N. VICTOR ■

CAP LIMPEDE

● **Eveniment editorial.** A fost reeditată, cu bibliografie adusă la zi și cu numeroase adaosuri, **Istoria limbii române** de Al. Rosetti, lucrare de referință în domeniul lingvisticii, rod al unei activități îndelungate pe care a desfășurat-o, cu probitate și distincție, pe parcursul a mulți ani. Apărută la Editura științifică și enciclopedică, ediția aceasta, considerată definitivă, încununează o operă pe măsura reputației savantului.

● O bucurie este și articolul semnat de Al. Rosetti în **Contemporanul** (nr. 41/1986) despre Jean-Jacques Rousseau, din a cărui biografie spicuiește, cu o maliție, am spune, călinesciană, detalii din cele mai interesante.

● **Marea și literatura.** O interesantă inițiativă e aceea a revistei **Tomis** de a publica, în nr. 9/1986, un grupaj despre imagini dobrogene în literatură, prilejuit de ediția a II-a a Simpozionului național „Dobrogea în literatură“, unde au susținut comunicări Mircea Zaciu, Nicolae Manolescu, Livius Ciocârlie, Ion Pop, Al. Călinescu, Eugenia Vâjiac, Enache Pulu, Ion Faiter, Zizi Dinulescu și Paul Iruc. Selecția, cuprinzînd eseuri semnate de Ion Pop, Livius Ciocârlie, Ion Faiter și Eugenia Vâjiac, investighează opera lui Ion Vinea, Geo Bogza, Emanoil Bucuța și Duiliu Zamfirescu. Se pare că nu e scriitor care să nu fi călcat pe urmele lui Ovidiu, la Tomis.

● **Restituiri.** O surpriză va fi tipărirea, în curînd, la Editura științifică și enciclopedică a volumelor intitulate **Doctrina substanței** de Camil Petrescu, sub îngrijirea Floricăi Ichim. În avanpremieră, **Suplimentul literar-artistic** (nr. 40.1986) publică un fragment din capitolul **Teoria valorilor**, oferind cititorilor, pentru prima dată, prilejul de a intra în contact cu textul doctrinei sale filosofice (substanțialismul), despre care s-a vorbit mult, fără ca manuscrisul să poată fi studiat. Întregirea operei camilpetresciene cu aceste volume de filosofie reprezintă un eveniment ce s-a lăsat mult timp așteptat. **(Radu G. Teposu).**

● **La confluența artelor.** Ceea ce aduce un public atît de numeros în rotonda Ateneului, la spectacolele-conferință din ciclul „Confluența artelor“ este, cu siguranță, exacta dozare a nivelului expunerii, ca și elocvența materialului ilustrativ (diapozitive, bandă magnetică, text recitat, interpretare muzicală etc.), aducînd scenariul acestui tip de manifestare în relație directă, participativă, cu spectatorul.

Desene pe asfalt

Din atelier

„Sînt somat — sentimental —, de cîtiva prieteni, să-i răspund poetului de excepție, mai nou și publicistului Mircea Dinescu pentru o tabletă „nimicitoare" pe care mi-a dedicat-o cu prilejul semicentenarului (meu) în paginile deschise (lui) cu generozitate (merci Bécaud !) de suplimentul literar-artistic al „Scînteii tineretului".

Nu mă execut, în primul rînd fiindcă nu sînt singurul căruia i se aplică — sub masca humorului — un asemenea tratament (am o companie mai mult decît selectă), fiindcă am gustat unele colorate întorsături de frază ce vor să mă micșoreze, fiindcă îl prețuiesc în chip deosebit pe Junele — pînă mai ieri — poet și fiindcă... **știu** că nu are dreptate.

Totul intră în condiția apropiată de farsă a sferei amicale, efectiv **amicale**. Numai cînd ești prieten cu literatura cuiva îți poți îngădui să glosezi acid printre rîndurile ei și, am mai spus-o, un asemenea exercițiu, paradoxal, de normalitate, de sănătatea climatului cultural și nu altcum. Ar fi ostentativ, absurd, să ne oferim la nesfîrșit doar temenele și e bine că poetul vrea să mănînce fastul calm (corect : falsul calm) instalat în relațiile de breaslă. E mai bine așa. E mai bine să renunțăm la **poză**, la ostentația ceremonialului, la — în ultimă instanță — mîncîună. (Un fel de gospodină îngrijorată s-a grăbit să răstălmăcească spusele mele dintr-un recent interviu, care chiar aceste idei își propunea să le lumineze).

Va fi fost Dinescul deranjat de (puțina) mea glorie literară?

Cu ce drept l-aș împiedica să nu fie ? Lăsînd la o parte unele mici neghiobii (numele lui Nichita scris „chinezește", Ni-Chi-Ta !) tableta conține observații pline de haz ce, mărturisesc, **sînt departe de a mă lăsa indiferent. Mă voi strădui să supravietuiesc nimicitoarelor băscălii și, e limpede, voi conserva prietenia autorului lor.** (Lovinescu era mirat să-i vadă tot inseparabili pe Străinu și Cioculescu după ce primul a cam scărmănat opera, capitală, a celui de-al doilea...)

După ce va isprăvi cu contemporanii săi (titlu de rubrică utilizat mai înainte de Mircea Micu), Dinescul nostru nu va avea încotro și va trebui să renunțe cumva la haz și să... scrie, ceva mai bine decît au făcut-o aceștia. Lucru de loc simplu. Îi va fi mai greu acum, după operațiunile de dinamitare fiindcă, efectuîndu-le s-a obligat enorm în fața cititorului. Îi doresc deci să scrie mai bine decît Alexandru, Gheorghe, Becket, Ni-Chi-Ta și Tomozei luați la un loc...

P.S. Bătrîn colecționar de suavități, păstrez cu evlavie (bizantină desigur), toate dedicațiile oferite pe cărți, de impetuosul devorator al producțiilor mele în pamfletul intitulat **Elefantul de porțelan.**

Iată cîteva mostre de asemenea porcelanuri, iubite cetitorule, și spune dacă mai înțelegi ceva. Pe **Elegii de cînd eram mai tînăr** : „Poetului cu acces la Marea Poezie, lui G.T., invidia mea frățească odată cu această carte. M.D. 12 iunie '73". Pe **Proprietarul de poduri** : „Poetului profund născut sub o stea muzicală, omului deosebit, fratelui drag această carte în semn de sinceră prețuire. Oct. '76". Neființd sigur că mi-a oferit **Podurile**, poetul mi-a mai trimis un exemplar, ceva mai tîrziu : „Artistului total G.T. marelui poet la cărțile căruia am școlit și eu, omului strălucitor și poetului drag aceste poduri care pot fi trecute chiar cu vederea. Cu drag, 5 iunie '76". Pe **La dispoziția dumneavoastră** : „Marelui artist G.T. la retortele căruia trăgînd hoteste cu ochiul am furat și eu meșteșugul de a da iluzia aurului, omului „obositor" de inteligent, prietenului și fratelui drag aceste umilințe false. Cu drag." Pe **Democrația naturii** : „Marelui poet G.T. creatorul de Univers (al cărui sînge seamănă cu sîngele său) omului încărcat cu etaje de spirit și inteligență și care „evoluează" (chiar așta e cuvîntul) într-un mod înspăimîntător ce mă pune pe mine cu burta pe manuscrise și mă îndeamnă să mai insist. Cu drag. M.D."

Ce să mă fac ? Să-mi comand statuie ?

Sau să-l conving pe cititor că nu trebuie să fie tulburat foarte de „pămătelile" petrecute în atelierele artiștilor...

P.S. la P.S. :

Știu că e greu de crezut, totuși (încă) n-am luat Premiul Nobel. Becket da...

GHEORGHE TOMOZEI

Cronică literară

de Al. Piru

Utilitatea interviului

Printre documentele de care orice istoric literar (pentru mine totuna cu criticul) nu face abstracție în judecata sa de valoare se află desigur interviul, ceea ce explică interesul trezit de culegerea întocmită de Aurel Sasu și Mariana Vartic **Romanul românesc în interviuri — O istorie autobiografică** în formă de dicționar cu sinteze bibliografice și indici (pentru moment de la A la P în două volume — patru tomuri, total 2 248 de pagini, Minerva, 1985—1986). Aleg seria cea mai bogată de interviuri din al patrulea tom, aparținînd lui Cezar Petrescu (122 de pagini, față de numai 60 de pagini la capitolul Camil Petrescu). Nu am putut beneficia în întregime de aceste texte cînd am scris introducerea la ediția critică de **Opere** de Cezar Petrescu (I, 1985).

Interviurile au fost luate de Ion Valerian, Felix Aderca, Crt. (?), C. Panaitescu, M. Șerban, N. Pîrvu (?), Valer Donea (Profira Sadoveanu), Vlaicu Bârna și Vasile Netea între 1929 și 1943. Se pot afla unele lucruri despre om. Ar fi avut prin 1930 în jur de o sută de kilograme, probabil ca rezultat al supraalimentării fiind în tinerețe bolnav de tuberculoză. A rămas și mai tîrziu cu un serios apetit culinar (în 1943 la o masă de patru ore). Fuma mult, o sută de țigări pe zi, aproape tot timpul, bînd și cafea. Scria însă de asemenea mult și repede, 12—14 ore pe zi, de obicei vara, în vacanță, în stațiuni, la mînăstiri sau la conacul prietenilor din Moldova, ori la casa din Bușteni, niciodată la București. Ar fi scris **Întunecare** în șase luni, în trei ani, cîte două luni, vara, **Simfonia fantastică** doar în șapte zile. Avea și demonul călătoriilor. În țară se servea de un automobil marca Hupmobile de 6 cilindri. A parcurs Europa în lung și în lat. Stătea trei luni în Capitală și trei luni se „aerisea" prin străinătate : la Viena, Paris, Napoli, Malta, Barcelona, Geneva. A mers de 12 ori cu avionul, dar și cu trenul și automobilul. Cunoștea bine limba franceză, nu engleza, nici germana, însă citea traduceri în franceză din scriitori străini, el însuși traducînd prin intermediar francez **Neamul Cîmaevilor** de G. Grebenscikov. Avea dedicații pe cărți de la Bunin, Kuprin, Camille Mauclair, Marcel Arland, Maurice Betz, Emmnauel Bove. Ținea pe masă **La faillite de la Beauté** de A. și Charles Lalo, și citea **Le liseur de romans** de Albert Thibaudet, eseiști precum Gina Lombroso (**La rançon du machinisme**), Lucien Romier (**Qui sera le maître**), Georges Duhamel (**Scènes de la vie future**), Berdiaev, Spengler. În convorbiri, Cezar Petrescu face dovada unor multiple lecturi. Amintește între altele de piesa lui Eugène Brieux **Les avariés** (1901), de un roman despre o vopsitoriță și un librar de Arnold Benett care nu-i decît **Riceman Steps** (1923), de „admirabilul" roman **Sara** (1924), de Mary Webb, de romanele Clemencei Dane (**Regiment of Women, Legend**).

Scrîind un roman cu titlul **Greta Garbo** și două micro-romane despre concursurile de frumusețe rememora destinul „frumuseților de pomină" din istorie (Diane de Poitiers, M-me de La Fayette, M-me de Maintenon, M-elle de La Vallière, Julie de Lespinasse, Joséphine de Beauharnais, Juliette Récamier, Madame de Berry, Eugénie de Montijo, Cécile Sorel, „la grande coquette"). La acestea se adăugau glorille filmului (Pearl White, Lya Mara, Corrine Griffith, Raquel Meller, Mary Pickford, Lilian Gish, Gloria Swanson, Pola Negri, Bebe Daniels). Curios ! Deși aprecia umorul duios (tip Dickens, Gogol, Alphonse Daudet, Cehov) și considera depășit umorul farselor germanului Saphir și ale englezului Jerome K. Jerome, nu evita umorul frivol și fasil, bufoneriile de carnaval.

Cezar Petrescu era fiul unui fecior de clăcaș devenit inginer agronom și al unei mame moșierese : „Această atmosferă și îndoită ereditate, din neam de țăran cărturar și din familie latifundiară, cred, declară el, că m-au pregătit, sentimentalicește, pentru literatura sămănătoristă". Format sub steaua **Sămănătorului** pînă la 17 ani, ar fi devenit detractor al sămănătorismului odată cu dispariția revistei la care se împusese Sadoveanu : „Pînă la șaptesprezece ani am fost sămănătorist înversunat. Pentru ca, imediat după terminarea liceului, să devin cel mai înversunat dușman al iorghismului și cuzismului în floare". Înțeles ca scriitor social, îi plăcea în 1943 să fie socotit mai curînd fantastic „Coexistența în mine atît a țăranului din singele tatălui, cît și a aristocrației pe care mi-o transmitea mama m-a făcut să fiu, rînd pe rînd, detractor și admirator deopotrivă al acestor două lumi. Neputînd izgoni pe niciuna din sufletul meu, le-am îmbrățișat pe amîndouă, iar ecoul acestor îmbrățișări este opera mea literară. Socialul, deși ocupă un loc imens în romanele mele, nu mă preocupă totuși atît de mult ca psihologicul și fantasticul. Dacă îmi va fi dat să trăiesc cel puțin pînă la șaptezeci de ani, am de gînd să scriu o întreagă serie de romane fantastice.". A trăit numai 68 de ani și trei luni și raportul dintre social și fantastic a rămas, cu același deficit de calitate, tot în favoarea socialului. Baletul mecanic (trecut de Cezar Petrescu la ciclul „Fantasticul interior", dar care e mai curînd un roman de aventuri) n-a concurat nici măcar în mentalitatea cititorilor romanul social **Întunecare.**

Foarte prețuit de public, Cezar Petrescu nu avea „nici un fel de încredere în opinia criticii literare". Considera pe critici „îngusti, pătimași, aserviți diverselor bisericute literare" (afirma acest lucru lui C. Panaitescu în 1936). Recunoștea (lui F. Aderca în 1929) calitatea de „foiletonist consfințios și obiectiv" doar lui Pompeiu. Pretindea că **Viața lui Mihai Eminescu** de G. Călinescu e o biografie romanțată, în vreme ce el n-a dorit să scrie decît **Romanul lui Eminescu**, evitînd anacronismele lui Joseph Delteil din **Jeanne d'Arc** (1925) sau pe cele ale lui E. Lovinescu din **Mite** (galeriile nu puteau exista între 1878—1879, deoarece fabrica lui Emil Gallé a fost întemeiată în 1883 etc.). Interesant ce ne spune Cezar Petrescu în legătură cu realismul în 1935 : „Realist n-am fost niciodată, susține el. Nici n-am năzuit să scriu vreo carte realistă atunci cînd personagiile mele și conflictele mele s-au aflat situate pe un teren de strictă realitate socială, am ținut seamă de această realitate. Le-am încadrat în realitate, fiindcă numai așa puteau fi viabile. Dar dincolo de asemenea precizări, m-a preocupat fantasticul interior, aventura psihologică a eroilor, aspirație omenească spre o feerie absurdă, îndeobște născută tocmai peste această realitate". Practic însă nici **Romanul lui Eminescu** n-a fost trecut la ciclul „Fantasticului interior" ci tot la unul cu caracter social-istoric : „Rădăcinile din celălalt veac" (autorul își definea opera în totalitate drept „cronica românească a veacului XX").

Cînd sala e plină ochi

Lume multă, chiar foarte multă, joi seara, în Studioul de Concerte al Radioteleviziunii, ceea ce este îmbucurător, mai mult de jumătate din sala plină ochi era formată din tineret ! Programul, atractiv deallfel, dădea la iveală cîteva din planurile, extrem de ambițioase, ale formațiilor muzicale ale RTV. Solistul serii, violonistul Levon Ambarțunian, a interpretat *Concertul pentru vioară și orchestră* de Johannes Brahms destul de monocrom, în orice caz nu la înălțimea așteptărilor noastre, firești după ce citisem recomandările din programul de sală, care-l anunțau pe tînărul interpret ca fiind un „reprezentant de frunte al violonisticii din Uniunea Sovietică". Totuși, lăsînd la o parte mai multe inexactități tehnice, Ambarțunian a relevat o deosebită căldură în cantilena primei părți a *Concertului*, precum și un deplin înțeles al redării stilului romantic (mai ales Adagio), stil care — se pare — îi este destul de apropiat : l-a ajutat, desigur, mult și sonoritatea instrumentului său, o vioară cu o rezonanță excepțională.

Ciclul Enescu — Ceaikovski, ideea de bază a primului program simfonic al RTV, a cuprins *Suita Nr. 1 pentru orchestră, în do major și Simfonia a V-a în mi minor*, ambele lucrări foarte cunoscute melomanilor. Momentul lent din *Suită* a fost cel mai frumos realizat, concurînd prin aceasta cu splendida interpretare a primei părți a *Simfoniei*. Judecînd totul cu exigență, trebuie să spunem că profunzimea enesciană a Preludiului la Unison n-a fost tocmai bine adîncită, iar agogica construcției simfoniei ceaikovskiene a fost pusă sub semnul indolelii datorită tempo-ului extrem de ridicat impus Finalului, în raport cu celelalte părți. Aceasta, pentru a fi extrem de pretențios cu dirijorul Paul Popescu, baghetă energică și sensibilă (așa cum spunea și se mîndrea cu el profesorul său, marele Constantin Silvestri !). Orchestra simfonică a RTV se află în mare formă, semn al unui travaliu mai intens decît în alte împrejurări ale stagiunii trecute. Și este normal să fie așa, întrucît are instrumentiști valoroși și experimentați. Să semnalăm cu această ocazie instalarea noului concert — maestru al colectivului, violonistul Mihai Brătăsanu, căruia i s-a încredințat acest post de înaltă răspundere, după pensionarea cunoscutului și apreciatului Radu Zvorișteanu ; talentul, tehnica, sîrguința și experiența noului prim violonist au fost, desigur, calitățile care au concurat în alegerea sa.

Așadar, prin acest concert, formațiile muzicale ale Radioteleviziunii și-au intensificat activitatea. Sînt semne indiscutabile că Studioul de Concerte va cunoaște în următoarele luni o afluență fără precedent. Astfel, în fiecare *duminică seara* vor fi programate — periodic — ciclurile „Vă place opera ?", „Parabele interpretative", „Tezaur de artă corală" (cu sprijinul marilor ansambluri de gen, începînd cu foarte cunoscutul cor „Madrigal"), „Concerte dezbateri", „Tribuna tinerilor compozitori", „Tribuna tinerilor interpreți" și „Tribuna tinerilor dirijori".

Ziua de *luni* este destinată manifestărilor necesare televiziunii : „Floarea din grădină", „Steaua fără nume", „Șlagăre în devenire", „Concert de jazz", „Varietăți" și altele, la care va asista, desigur, un numeros public. În fiecare *marți*, activitatea camerală va cunoaște o revigorare certă, în care principalul pilon îl constituie muzica românească. Împărțită pe profiluri componistice și interpretative deosebite. De asemenea, marile valori creatoare de ieri și de azi își vor găsi cu prisosință locul, dovadă și primul concert camerai format din lucrările lui J.S. Bach, care a ținut trează atenția unui public aproximat la 500 persoane, timp de 3 ore ! În sfîrșit, pentru a reveni... ciclic la obișnuitul simfonic de *joi*, să mai precizăm că programele vor cuprinde — în afara creațiilor marilor clasici — piese de ieri și de azi ale școlii naționale românești, în special a acelora rămase încă neînregistrate pe bandă magnetică. Adăugînd și găzduirea — în premieră — a unor colective simfonice din țară, primul dintre ele fiind chiar simfonicul ieșean, aflat sub conducerea lui Ion Baciu, precum și alte manifestări speciale — cum ar fi aceea destinată zilei Organizației Națiunilor Unite, (concert care va fi dirijat de Iosif Conta și transmis în direct la sediul O.N.U. din New York), avem deja o imagine fidelă a proiectelor anunțate de conducerea formațiilor muzicale ale Radioteleviziunii. Planuri ambițioase, după cum se vede, care au debutat promițător chiar din primele două concerte audiate de noi, ciclul Enescu — Ceaikovski și seara Bach.

CLAUDIU NEGULESCU

CAP LIMPEDE

Ultima realizare — **Romantismul european**, partea I — **Parisul anilor 1830** — a adus pe scenă comentariul agreabil al Cristinei Vasiliu, preocupat în egală măsură de sinteza de informație și de pătrunderea în spiritul uneia dintre epocile cruciale ale culturii universale, precum și cîteva interpretări — muzicale și actoricești, de prim rang, ele singure capabile, la urma urmei, să facă afișul unui spectacol. S-a vorbit, firește, despre celebra „bataille d'Hernani", despre splendida generație a romantismului francez — cu Hugo, Chateaubriand, Musset, Gautier, alături de Chopin, Liszt, Berlioz, Brahms, dar și Ingres, Delacroix, Courbet, Corot etc., Actorii Adela Mărculescu, Eusebiu Ștefănescu, Victor Rebengiuc, sopranele Monica Teodorescu, Georgeta Stoleriu, pianiștii Dan Grigore și Marta Joja au adus în spectacol pagini celebre ale artei romantice, alese într-un subtil acord cu veritabila colecție de reproduceri de artă proiectate de diapozitive. Interpretări celebre din muzica romantică, precum și din literatura franceză a veacului trecut au intrat în dialog (prin imprimările difuzate) cu valoroși invitați ai acestei serii.

● **Profil liric.** O ediție definitivă din poezia lui Romulus Guga poate fi considerat recentul volum îngrijit de Romulus Vulpescu și prefațat de Ștefan Aug. Doinaș și intitulat „conventional (și exigent)" **Poezii.** Selectînd, după cele mai riguroase criterii, poeme din întreaga creație a autorului, ediția aceasta stringe laolaltă volumele **Bărci părăsite** (1968), cu care Romulus Guga a și debutat editorial, și **Totem** (1970), poezii apărute în periodice (între anii 1956 și 1971) și nepublicate în volume și inedite ce văd acum, pentru intîia oară, lumina tiparului. Profesată la început cu întreaga pasiune, lirica a rămas pe parcursul activității scriitoricești a autorului în umbra prozei și teatrului, fără ca aceasta să fi fost abandonată cu adevărat vreodată. O inedită precum **(Ce spun acum nu ascultă nimeni)** este o dovadă elocventă că fibra lirică a continuat să palpite în scrisul său pînă la sfîrșit : „Ce spun acum, nu ascultă nimeni, / vremea s-a otrăvit cu vremea / care vine // Și umblă-n ceruri palate", însoțită și de o bibliografie completă a operei lui Romulus Guga, ediția de **Poezii** e un prim pas către editarea critică și integrală a acestui autor dispărut prematur în ciuda înzestrării incontestabile. **(Tania Radu).**

GRANDIOS PROIECT AL EPOCII CEAUȘESCU: RECONSTRUCȚIA PĂMÎNTULUI

Ilustrată din Delta Dunării

Intangibil, misterul ei dintotdeauna

Imi stărue în minte încremenirea din iarna de acum un an, cînd, de la hubloul unui spărgător de gheață, ce se lupta [illegible] cu „icebergurile" de pe canalul [illegible], mă străduiam să descopăr viața. Să simt că Delta trăiește, că va trăi, că va renaște așa cum o știm, cu farmecul ei unic, fără egal, să simt cum urcă deasupra zevelc optimismului și forța înrîdăcinată [illegible]. Mă întrebam patetic în noaptea de ciestar sub minus 30 de grade.

La cîteva luni, am revenit. Misterul lui era intact. Nimic nu mai amintea de tragedia iernii. Și nimic mai firesc pentru reporterul care înregistrase încleștarea dintre om și vitregia [illegible] care fusese martor la strategia de luptă cu sloiurile, la strategia de apărare a atîtor cuceriri economice și sociale din spațiul Deltei și mai presus de toate a locuitorilor ei. Trăiesc mi se părea — subiectiv, firesc - mai intensă decît altădată. Și poate nu chiar subiectiv. Un furnicar de șalupe și vapoare, [illegible] barje și împingătoare, de [illegible] și remorchere înaintau [illegible] ca întotdeauna, si totuși mai multe decît altădată. Un semn al registrului imens de activități umane în creuzetul de resurse al Deltei, în economia ei redimensionată de Programul adoptat de conducerea partidului în cincinalul trecut, cu proiecte pînă în anul 1990 și de perspectivă, pînă la sfîrșitul mileniului, în anul 2000. Recent, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins o nouă vizită de lucru în numeroase localități ale Deltei, anafizînd, din nou, la fața locului, cum se înfăptuiesc prevederile menite să integreze acest spațiu dezvoltării armonioase a întregii țări, să-i asigure o civilizație modernă, să-i aducă pe vitregiile naturii, protejîndu-i, totodată, frumusețea și echilibrul ecologic.

Am revenit iarăși, în acoasta toamnă de aur, la vremea multor bilanțuri pentru a-i străbate căile de uscat și de ape, satele și laboratoarele, pădurile și nisipurile, șantierele și locurile unde noile proiecte capătă realitate și istorie, lăsînd ca document aceste imagini elocvente. Delta la anul 1986 este un imens șantier. Pe ape ori pe uscat, se zămislește, se construiește, se modelează, se corectează, se creează și recreză. Constructorii de pe ape, de pămînt zămislesc o altă geografie a bălții Sf. Gheorghe. Ii „taie" canturile și meandrele prin care răticește Dunărea lenceș și obosită pînă la vărsarea în mare din necesități foarte bine calculate. Pentru a-i accelera viteza de înaintare ca astfel să împingă aluviunile ce se adună insidios dar tenace de-a lungul tiumului, periclitînd, prin regresiune, plajele litoralului. Cotrile eliberate vor deveni pămînturi pentru pîine. Evenimentul acestei toamne este chiar acesta: amenajarea agricolă Murghiol e predată integral în folosință; 1 350 de hectare sînt la recepția finală. Destuflzată, îndiguită, protejată cu stații de pompare, așteaptă sămînța în brazde. Anul trecut s-au cultivat 230 de hectare; o mare de porumb foșnește cu unde de aur. Numai între canalul Sulina și brațul Sf. Gheorghe vor fi astfel cîștigate 30 000 de hectare, insule agrare pentru cultivarea cărora cercetători agronomi studiază de ani și ani de zile, soluri, asolamente, tehnologii, sisteme de luptă cu seceta, sisteme de irigații, metode de ameliorare a solului, sisteme de combatere a dăunătorilor, dar cîte ?! Pe o limbă de nisip, cît perimetrul unui sat, și poate mici atît, smuls, de asemenea apelor, la Uzlina, se află unul dintre laboratoarele sub aer liber menite să dea toate răspunsurile. Ți se pare incredibil să vezi sub soarele torid, din țărina crăpată crescînd livezi de meri și peri, de nuci și vișini, de smochini și caiși, de piersici și de prunl. Delta Dunării devine cea mai nouă și mai de nord patrie a meridionalului smochin, cea mai timără patrie a arhideilor și a aluniilor de pămînt, una din cele mai propice zone pentru cultura sorgului și, cine știe, dacă nu vom vedea curînd, alături de lanurile de grîu românesc și de porumb, infinitul roditi.

Constructorii de pe ape înalță diguri pentru noi amenajări piscicole, la Porița separă Marea de Razelm-Sinoe pentru a [illegible] mai fura peștele, înalță laboratoare pentru cercetări de genetică piscicolă, cherhanale și hale pentru prelucrarea peștelui din Marea Neagră, dormitoare pentru toți mai numeroși muncitori, al căror spațiu de muncă și viață devine Delta, ateliere pentru service-ul a tot mai complexe utilaje, silozuri și magazii de cereale, stațiuni de cercetări pentru pădurile de pe grîndurl, mai nenumărați de păsări de apă, ca și pentru animale cu blană prețioase, cum este cea pentru vizoni de la Sarinasuf, centre de furaje pentru o zootehnie tot mai dezvoltată, microcentrale eoliene și solare, totul racordat la cel mai bun nivel al tehnicii din oricare dintre domeniile pe care le atinge. Vasta uzină a Deltei se naște, firesc, la cotele timpului. Fiecare proiect are în vedere viitorul.

Omul Deltei, locuitorul satelor și așezărilor ei începuse să se despartă de locul nașterii lui, chiar fără regret, atras de polii muncii industriale și ai civilizației secolului. Era dreptul lui la intrarea în veac. Acum se reîntoarce. Atrage și pe alții. Găsește acasă, în spațiul de baștină, tot ceea ce îl atrăgea spre alte zări, muncă și viață în parametrii moderni. Ceea ce va constitui și subiectele viitoarelor noastre reportaje. Șantierele agriculture, laboratoarele de cercetări ale Deltei Dunării cu oamenii carp le slujesc.

CICI IORDACHE-ADAM ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

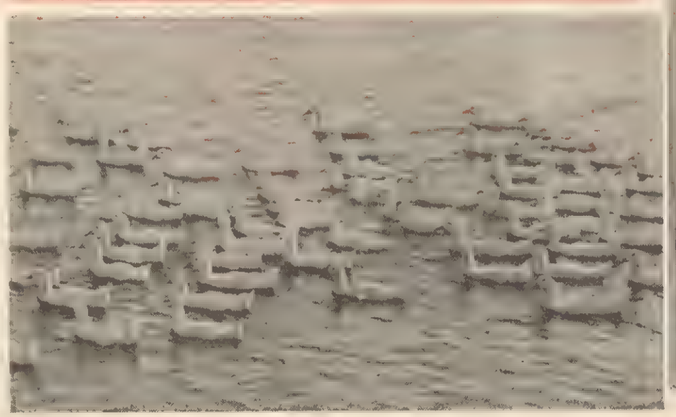

Un peisaj mai nou : crescătoria pentru 100 000 rațe de la Sarinasuf

Tradiție ? Nu, cercetare în ferma piscicolă-laborator a Institutului pentru producție, proiectare și cercetare Delta Dunării. Se întreprind studii de ameliorare a speciilor cu cele mai moderne tehnici, cum sînt cele de genetică

Doi agronomi — inginerii Ulvoczki Carol și Costel Gogoașă — a căror viață se contopește cu cîmpurile experimentale de la Uzlina

Pe o insulă smulsă apelor se naște o nouă patrie a smochinului

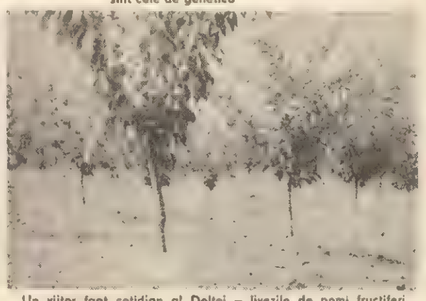

Un viitor fapt cotidian al Deltei — livezile de pomi fructiferi. Vișinului îi prieste extraordinar

Au sfidat soarele, au sfidat seceta, au sfidat nisipurile, solurile de porumb experimentate la Uzlina prin agrotehnica pusă la punct de cercetători

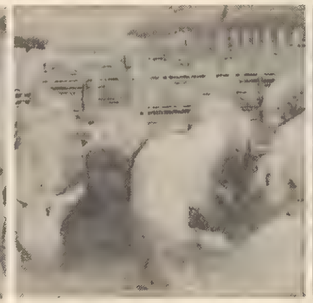

De la mistreții de baltă la rase superioare

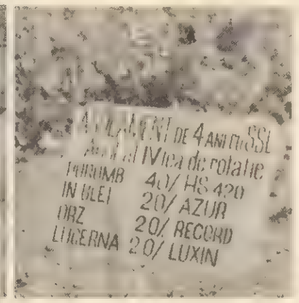

Un răspuns la multiplele întrebări puse de pămînturile scoase de sub ape

Vîntul lucrează pentru om. O energie ieftină actionează pompele de alimentare cu apă a complexului zootehnic din Sarinasuf.

Munca poate fi la vedere, pe schelă, pe scenă, la volan, pe cîmp, dar poate fi și ferită de priviri. Cu microscopul, cu spațiul se descoperă, sub orașe, civilizații care și-au trăit viața, dar care ne îmbogățesc biografia românească.

Prof. dr. în științe istorice Panait I. Panait îmi dă „o noutate" de acum cîteva nu de ani.

— Revine în vorbirea dumneavoastră insistent, „urgent, foarte urgent". După mii de ani, atîta grabă ?

— Intervenim prompt pentru a nu se degrada materialul descoperit, ceea ce ar fi o pierdere ireconciliabilă.

— Vechile mărturii arheologice plasează viața în imediata apropiere a unui curs de apă. Se reconfirmă această teză ?

— În totalitate, Dîmbovița, în cazul nostru, pentru vatra veche a orașului și Colentina pentru zona nordică. De „ultimă oră" sînt săpăturile în perimetrul lacului și riului Snagov. „În ultima clipă" sînt preocupați de șantierul Canalului București — Dunăre.

Remare formularile „ultima oră", „ultima clipă". Ce alte subdiviziuni ale timpului gradează intensitatea acestei laturi a activității muzeului de istorie a municipiului București ?

— În „momentul" de față puternicele noastre forțe arheologice sînt îndreptate către viitorul lac de acumulare de la Mihăilești, unde au fost identificate 12 stațiuni din neolitic și o stațiune tracică din epoca bronzului. La Cornetu avem de-a face cu vestigiile unui monument medieval, de la care au rămas fragmente foarte rezistente ale fundației din cărămidă și mortar.

— Cînd deschideți un nou șantier vă bazați pe deducție, pe datele existente, sau, pur și simplu, sînteți favorizați de întîmplare ?

— Plecăm de la presumția, verificată în atîtea rînduri, că Bucureștiul este un imens seif arheologic.

— Să-l păzim și să-l „incuiem" nu mai de [illegible]

— Dumneavoastră i-ați trebuie să-l „deszuiem" pentru cunoaștere, să-l aducem la lumină. Ceea ce se păstrează este un eșantion valoros, [illegible] poate fi rădicat la nivel național. Pămîntul Bucureștiul demonstrează continuitate umană; de 150 de mii de ani nu avem hiatusuri de viață, nu avem goluri în curgerea timpului. Putem afirma, cu probe incontestabile, că la București viața a pulsat din paleoliticul inferior pînă în zilele noastre.

— Dovezi indubitabile ?

— Absolut ! Beneficiem de descoperirile lui Vasile Boroneant, la Ciuperceni, în apropiere de Turnu Măgurele, care probează că viața acolo exista cu un milion ori sute de mii de ani mai devreme decît în zona Bucureștiului, unde care a fost ocupată, vreme îndelungată, de apele Mării Sarmatice.

— Diagnosticați istoria cu precizia clinicianului ?

— Istoria este o știință cu plusurile și minusurile ei, dar avem instrumente de lucru care ne permit să nu ne înșelăm. S-au îmbogățit atît de mult izvoarele încît putem aprecia că pămîntul românesc se încadrează perfect în anii de formare a colectivității umane.

— „Laboratorul" dumneavoastră de cercetare subterană este limitat acum la cursul Dîmbo[illegible]

— Cercetările efectuate cu [illegible] în Dîmbovița, a [illegible] element al [illegible] Capitalei cu noul ei chip, sînt chiar în inima orașului, vizibile pentru orice trecător. Dar fiul continuăm investigațiile oriunde se deschide un front de lucru. La Lacul Morii au fost identificate și [illegible] vestigii ale culturii geto-[illegible]. În zona Ciurel studiem [illegible] semnificative pentru [illegible] stațiunea Militari—Cîmpul Boja. Acolo se păstrează probele esențiale, palpitînd, ale existenței noastre strămoșești. Într-un conglomerat de vestigii evidențiind secolele 2, 3, 7, 14.

— Cu lucrările metroului și [illegible] ați căpătat o [illegible]

— Am pe biroul meu studiul elaborat de cîțiva tineri colegi privitor la istoria Dîmboviței de acum 2000 de ani.

— M-ați avertizat că „actualitatea" la dumneavoastră are o altă unitate de măsură decît „s-a întîmplat ieri", atît de frecvent în relatarea zilnică...

— Reconstrucția Dîmboviței la nivelul anului nostru se bazează pe semnificația acestui riu în viața orașului. De aceea studierea lucrărilor din anii 1888 și 1936, a bogatelor mărturii iconografice, evidențierea „buclei" apei pentru a se putea evita neplăcerile șantierului, erau obligatorii. În Piața Unirii, muncitorii de la Metrou, săpînd, la adîncime au găsit „mostre" din ceramică.

— Erau chiar urmele unei piețe, în Piața Unirii ?

— Ar fi o coincidență tulburătoare. Nu este vorba de o piață oricît de bine s-ar fi potrivit lucrurile peste timp. După părerea mea, așa cum se obișnuește încă, străbunii depozitau într-un loc obiectele care nu le mai erau de trebuință în gospodărie.

— Și noi, cu aceste vase din ceramică, refacem viața de acum 3 secole ?

— Constatăm înclinația înaintașilor către arită și meșteșug, posibilitățile lor de lucru, materialele folosite, stadiul de dezvoltare al manufacturii...

— Din Palatul Suțu aveți o privire cuprinzătoare a întregului bulevard, de o vîrstă cu secolul...

— Acum privim un alt bulevard, pe celălalt „crolt" la 1838 îl mai găsim în cîteva fotografii din muzeu.

— Aici, undeva, a fost și casa în care s-a născut istoricul Nicolae Bălcescu ?

— Prima magistrală a Bucureștiului, să-i spunem așa [illegible] propriu, avea o lățime de 3-4 metri și a anulat ulițe, case, existente pe acest drum. C[illegible] Bălceștilor se găsea aproximativ în zona de azi a magazinului Unic. Informațiile noastre atestă că acolo s-a născut, și a petrecut o scurtă perioadă din viață, marele patriot Nicolae Bălcescu. Cum se obișnuia atunci, după un timp familia își schimba adresa și o găsim în „mahalaua" Batiștei, apoi undeva pe Calea Rahovei.

— Muzeul tezaurizează, în sălile sale, obiecte vechi și noi, ale unui București care dispare și al altuia care se naște.

— Preocuparea noastră stăruitoare pentru prezent se explică prin legătura, care nădăjduim s-o stabilim între ce a fost, ce este și ce va fi. O legătură de... suflet, de tradiție, de dezvoltare.

— Ce vîrstă are muzeul pe care-l conduceți, tovarășe Panait I. Panait,

— Pentru această întrebare vă mulțumesc. Muzeul a fost înființat în 1926, din inițiativa marelui savant Nicolae Iorga, care primul s-a gîndit că un oraș care devenise capitala întregului pămînt românesc trebuia să aibă un etalon al trecutului său. Iorga a fost printre cei mai tenaci și înflăcărați susținători ai înființării acestui lăcaș de istorie, deschis în fapt abia în 1931 ; pînă atunci au fost căutate soluțiile cele mai bune de organizare, colectate primele obiecte.

— Muzeul era situat tot pe locul de astăzi ?

— Nu. Prima „sală" de expoziție a fost organizată în... Parcul Libertății. Accepția curentă de muzeu a căpătat-o abia prin instalarea în [illegible] cu lanțuri" — Casa Mo[illegible]. În 1939, cîndirea din Calea Victoriei a fost demolată și muzeul s-a mutat în fosta locuință a familiei Iancu Jianu. În 1959 municipalitatea orașului București a hotărît ca Palatul Suțu, monument istoric, zidit între anii 1832—1834, să devină nou nostru sediu.

— Puțin din istoria zbuciumată a Bucureștiului intră și intr-a muzeului. Tovarășe Panait I. Panait, chipa cînd puncap la cap date disparate, ani, manuscrise, evenimente, cînd „atingeți" istoria cu mîna, e un moment de autentică sărbătoare ?

— Nu știu ce simt alții, eu atunci mă gîndesc la trecutul care are încă multe umbre și mă așez la masa de scris cu forțe sporite.

— Profesiunea dumneavoastră vă dă țăria să credeți teată viața într-o idee, s-o urmăriți obsesiv și obsedant ?

— E cea mai prețioasă credință. Adevărul istoric trebuie căutat, unii au norocul să se apropie de el, alții îl întîlnesc și nu-l tălmăcesc la justa lor valoare, alții nu-l găsesc într-o viață întreagă. Cel mai prețios șantier, pentru mine, a fost Curtea veche domnească. Sprijinit cu tot devotamentul de colaboratori apropiați, sînt fericit că am scos la lumină în fața contemporanilor, fundațiile primei Cetăți a Bucureștiului. Am precizat, prin cercetări, Cetatea lui Vlad Țepeș în care a funcționat instituția supremă a țării — Curtea domnească.

— Ați îndepărtat secolele prăfuite, ați corelat date istorice, ați reverificat ipoteze. Enumerarea lasă impresia că a fost ușor, că era destul doar să [illegible] că oricine putea să facă [illegible] ?

— Știm, la fel de bine, că nu [illegible] dar nu despre efort și [illegible] lui ne ocupăm acum. Pentru originea mea țărănească, mă leagă, de asemenea, de studiile pe care le-am făcut în lumea satelor din vatra Bucureștiului. Am cercetat, în apropierea podului Străulești, un sat mic, cu 10—12 gospodării. Acolo am avut șansa să dau peste o necropolă cu 76 de morminte, din timpul lui Mircea cel Mare, și am putut preciza, pe baza dovezilor descoperite la fața locului, inventarul casnic, tipul locuitorilor, modul lor de viață, reconstituind cu emoție și respect, fapte de acum 600 de ani.

— Istoricul trebuie să fie și un logician, din elemente disparate reface un întreg ?

— Monografia despre domnia altă de străluciță a lui Constantin Vodă Brîncoveanu, scrisă împreună cu Ștefan Ionescu, [illegible] „forțat" să fim istorici [illegible] și logicieni.

— Treceți din originea dumneavoastră țărănească un blazon ?

— Sînt de la Dunăre, din comuna Jegălia. Mă mîndresc cu părinții mei, țărani care au știut să-mi transmită de la 2-3 ani dragostea pentru înaintași, pentru măreția acestei țări.

— „Secul" dumneavoastră e fără fund, vreți să fiți vizitat în fiecare zi ?

— Îmi face plăcere să trec-im interesul pentru acest muzeu, măcar odată pe an.

— Muzeul orașului București trăiește prin ceea ce săpăturile aduc la lumină, dar mai ales prin gestul nobil al donatorilor.

— Este o particularitate a muzeului, intuită tot de Nicolae Iorga. Patrimoniul nostru, de la înființare pînă astăzi, cînd a ajuns la 300 de mii de obiecte, este indisolubil legat de generozitatea bucureștenilor.

— Am văzut cîteva [illegible] și m-au încîntat.

— Catalogul numismatic este întocmit și redactat de noi. Catalogul de stampe și de cartame este așteptat cu o vie nerăbdare, pentru că avem cea mai bogată colecție din țară reținută numai din piese originale, de o rară frumusețe și valoare.

— Este o soluție bună, expunerea în sălile muzeului a acestor costume, vechi de [illegible] secole, cred că le-ar pune în [illegible] integritatea. Vă amintiți de perdeaua din „Marile speranțe" care se destramă în o simplă atingere ?

— Deocamdată costumele sînt [illegible] cu știință și cu grijă [illegible] în condiții optime de temperatură, de lumină, de umiditate. Le-am expus de cîteva ori la București, Constanța [illegible] acum avem în vedere alte călătorii ale lor.

— Ce alteeva trebuie să ne mai dea o expoziție ? ! Varietatea specialiștilor de la muzeu, [illegible] garanție a unui „diagnostic" precis pus unui timp trecut. Intrați la „consult" și alți specialiști [illegible] cu țara, cînd [illegible] sînt invitați în alte [illegible] foarte des în străinătate.

CARMEN DUMITRESCU ■

Bucureștiul, un imens seif arheologic

În săptămînile viitoare

Constructorii, ca niște navigatori

Ogoarele Deltei

Laboratorul dintre ape

A bătut gongul, cortina s-a ridicat

Continuăm să prezentăm în acest număr premierele de toamnă și alte spectacole de referință din repertoriul acestui an, care vor avea loc pe scenele teatrelor din țară, pentru a oferi o imagine cît mai elocventă asupra fenomenului teatral românesc.

TEATRUL „LUCIA STURDZA" (BUCUREȘTI). Pentru premierele primei părți a toamnei, se află în repetiții piesa **Io, Mircea Voievod** de Dan Tărchilă, în regia lui Alexandru Tocilescu. În rolul titular, Victor Rebengiuc. I se alătură Gina Patrichi, Irina Petrescu, Ion Besoiu, Virgil Ogășanu și Ovidiu Schumacher ● Se află în faza de finalizare spectacolul cu piesa **Dimineață pierdută** (dramatizare după romanul Gabrielei Adameșteanu, **Dimineață pierdută**). Repetă, în regia Cătălinei Buzoianu (care a făcut și dramatizarea), Tamara Buciuceanu, Gina Patrichi, Rodica Tapalagă, Irina Petrescu, Zoe Muscan, Tora Vasilescu, Victor Rebengiuc, Ion Besoiu, Marcel Iureș și Răzvan Ionescu ● Tot în repetiții se află și piesa **Întîlnire la metrou** de Eugenia Busuioceanu (regia : Petre Popescu). Printre protagoniști, Dan Damian, Violeta Andrei, Mihai Mereuță, Ion Lemnaru, Adrian Georgescu, Valeria Ogășanu, Mirela Gorea, Răzvan Ionescu ● Urmează să intre în repetiții **Mizantropul** de Molière (în regia lui Valeriu Moisescu) și **Barca pe valuri** de Titus Popovici (în regia lui Alexandru Tocilescu) ● Tot Alexandru Tocilescu regizează un spectacol de divertisment pentru Sala Polivalentă.

TEATRUL DE STAT TURDA. Peste puțin timp, spectatorii frumosului oraș vor putea viziona în premieră comedia **Geamandura**, de Tudor Mușatescu, în regia lui Marin D. Aurelian. ● Tot în această toamnă, un spectacol pentru copii se află în stadiul de finisare : **Vrăjitorul din Oz**, de Frank Baum, în regia lui Nicu Gheorghe.

TEATRUL „AL. DAVILA" PITEȘTI. Pe afiș, trei spectacole în premieră : **Audiență la consul**, de Ion Brad, în regia lui Mihai Radoslavescu, **Căsătorie pe termen redus**, de Valentin Kataev, în regia lui Mihai Lungeanu și **Nu ne născtem toți la aceeași vîrstă**, de Tudor Popescu, în regia lui Gheorghe Marinescu. ● Actorii piteșteni pregătesc o surpriză pentru cei mici (și nu numai !) : **Cenușăreasa**, o comedie de Virgil Stoenescu, după basmul Fraților Grimm, în regia lui Constantin Zaharescu.

TEATRUL GERMAN DE STAT TIMIȘOARA. G.M. Zamfirescu este unul din autorii prezenți la această oră pe afiș cu spectacole în premieră : **Idolul și Ion Anapoda.** ● Două premiere apropiate adresate celor mici : **Max și Moritz** de Wilhelm Busch și **Inimă rece** de Wilhelm Hauf.

TEATRUL MAGHIAR DE STAT TIMIȘOARA. Începutul lunii octombrie a coincis aici cu premiera unei piese de Mihail Sadoveanu — **Zilele vesele după război**, în regia lui Gheorghe Leahu. Piesa este o restituire de istorie literară, după aproape cinci decenii de la prima sa reprezentare la fiast pe scena Sadoveanu era director al Național ului de acolo. ● Se repetă **Peer Gynt**, — de Ibsen, în regia lui Sinka Karoly, care interpretează și rolul titular.

TEATRUL DE STAT PETROȘANI. În timp ce o parte din trupă se află în turneu prin Moldova, cu spectacolele **Autorul e în sală** de Ion Băieșu (regia, Radu Băieșu) și **Cocoșelul neascultător** de Ion Lucian, în regia lui Nicolae Gheorghe, la sediu se repetă un spectacol pentru elevi, **Puterea iubirii.** Textul este semnat de Dumitru Nicolae Niță, iar regia, de Nicolae Gheorghe. ● Debutează în curînd o inițiativă a teatrului din Petroșani: ciclul de dezbateri și spectacole-lectură intitulat **A.B.C. teatral**, dedicat, firește, celor mai tineri spectatori din marele centru muncitoresc.

TEATRUL „MARIA FILOTTI" BRAILA. Se joacă în acest moment un spectacol de studio : **Cineva te iubește pentru toată viața.** Piesa este o versiune scenică românească de Alexandru Stark și George Motoi după o povestire de Alexandr Stein. În distribuție, doi actori ai Naționalului bucureștean : George Motoi (care semnează și regia spectacolului) și Cezara Dafinescu. ● Către sfîrșitul lunii, va avea loc premiera **Aventura unei arhive**, de Theodor Mănescu, în regia lui Constantin Codrescu. În rolul principal, Constantin Codrescu. ● Dintre proiecte, Teatrul „Maria Filotti" anunță **A douăsprezecea noapte**, de W. Shakespeare, în regia lui Dragoș Galgoțiu.

TEATRUL MUNICIPAL PLOIEȘTI. Și aici, Shakespeare va fi prezent pe afiș : **Mult zgomot pentru nimic.** Regia îi aparține aceluiași Dragoș Galgoțiu, (aici în postura de membru al trupei ploieștene). În distribuție, Cumelia Maxim, Raluca Zamfirescu, Eusebiu Ștefănescu, Andrei Bursaci, Dan Bădărău și Nicolae Enache-Praida. ● O recentă premieră a avut loc cu piesa Dinei Cocea, **Dulcile-amare bucurii.** Urmată la scurt timp de spectacolul **Se caută un mincinos**, de Dimitris Psatas.

TEATRUL DE NORD SATU-MARE. Odată cu toamna, s-a jucat pe scena secției române a Teatrului de Nord premiera cu piesa **Haina cu două fețe**, de Stanislav Stratiev, în regia lui Cristian Ioan. În rolurile principale — Corneliu Jipa, Marina Procopie, Radu Sas. ● Se repetă în această perioadă piesa **Revelion la baia de aburi**, de Braghinski și Reazanov, în regia lui Mihai Raicu. ● La secția maghiară, între premierele cestei perioade pot fi amintite **Romeo și Julieta la sfîrșit de noiembrie**, de Jan Otčenasek și **O întîmplare ciudată**, de Carlo Goldoni. Regia spectacolelor este semnată de Magdalena Klein și respectiv Covacs Adam. ● Se află în pregătire comedia lui Tudor Mușatescu, **Titanic vals**, în viziunea regizorului Parascka Miklos.

TEATRUL DE STAT BÎRLAD. În acest moment al sezonului non stop, pe afiș se află comedia lui Dimitris Psatas, **Micii farisei.** ● Începutul lunii octombrie a fost marcat de premiera piesei **Fluturi de noapte**, de Dinu Grigorescu, pentru care, Bogdan Ulmu semnează atît regia cît și scenografia. În distribuție, actori vechi și noi ai teatrului. Vom pomeni numai debutul lui George Alexandru (absolvent în promoția 1986 al I.A.T.C. bucureștean). ● Se lucrează la spectacolul cu piesa **Comedia zorilor** de Mircea Ștefănescu. Distribuția cuprinde aproape în exclusivitate actori foarte tineri (practic absolvenți ai ultimelor promoții). George Alexandru, Teodor Corban, Marcel Anghel, alături de actrița Lili Popovici. Regia aparține lui Cristian Nacu, iar scenografia, Adrianei Raicu-Petre. ● În seara zilei de 7 octombrie a fost sărbătorit actorul Vasile Mureșan, cu prilejul retragerii din activitate.

TEATRUL „GEORGE BACOVIA" BACĂU. În această toamnă, afișele anunță la Bacău premierele **Dubla dispariție a Martei N.**, de Ștefan Oprea, în regia lui Ion Rusu, **Florin și Florica**, de V. Alecsandri și **O petrecere de pomină**, de Pierre Chesnet, ambele în regia Zoei Anghel. ● Se află în repetiții piesa lui Marin Sorescu, **Matca**, în regia lui Kincses Elemer și **Paznicul de la depozitul de nisip** de D.R. Popescu, în regia Ancăi Ovanez-Doroșenco. ● În perspectiva imediată — **O scrisoare pierdută**, de I.L. Caragiale (regia va fi semnată de Radu Beligan). ● Un tînăr absolvent al promoției din acest an a devenit actor al teatrului din Bacău, Radu Bogdan Ghelu ● Teatrul „George Bacovia" va găzdui, începînd cu data de 29 octombrie, cea de-a opta ediție a **Galei recitalurilor dramatice** dedicată Anului Internațional al Păcii.

TEATRUL DE STAT ORADEA. Cea mai apropiată premieră a secției române a fost spectacolul **Ionești**, de Platon Pardău, în regia lui Dan Alexandrescu. ● În seara zilei de 7 octombrie s-a jucat, în prezența autorului, primul spectacol cu piesa lui Mircea Radu Iacoban, **Plouă la Sovata**, în regia lui Dan Alecsandrescu ● Se repetă în prezent **Căsătorie cu încurcături**, de Somerset Maugham și **Cele trei nopți ale unei iubiri**, musical de Miklos Hubay. ● Secția maghiară a prezentat deja premiera cu **Cuchiul Vama**, de Csiszer, în viziunea regizorală a lui Varga Vilmos. ● Se repetă, sub conducerea lui Farkas Istvan, **Jocul de-a vacanța**, de Mihail Sebastian. ● Noi veniți la Oradea : Mircea și Dorin Presecan și Petre Panait, toți trei proaspăt absolvenți ai I.A.T.C

TEATRUL DRAMATIC CONSTANȚA. Dintre premierele, cele mai jucă încă la Constanța **Căsătorie cu bucluc**, musical după comediile lui V. Alecsandri **Rămășagul** și **Piatra din casă.** ● Recent a văzut lumina rampei spectacolul lui Andrei Mihalache cu **Jolly Joker**, de Tudor Popescu. ● O excelentă realizare este noua montare cu **Acești îngeri triști**, de D.R. Popescu, în regia lui Dominic Dembinsky. ● Se află în pregătire **Nu sînt turnul Eiffel**, de Ecaterina Oproiu, într-o versiune muzicală (pe muzica lui Ion Vasilescu). Regia aparține tot lui Dominic Dembinsky. ● **Matca**, de Marin Sorescu se repetă și la Constanța, în regia lui Andrei Mihalache. ● O comedie polițistă, **Martorii se suprimă**, de Robert Thomas, va prilejui trupei constănțene colaborarea cu regizorul Mihai Berechet, de la Naționalul bucureștean. ● Dominic Dembinsky își propune, tot în această stagiune, un **Hamlet**, avîndu-l în rolul titular pe Vasile Cojocaru. ● Se pregătește un turneu în mai multe centre muncitorești, cu unul din marile succese de public : **Revelion la baia de aburi**, de Braghinski și Reazanov, în regia lui Dominic Dembinsky

TEATRUL „MIHAI EMINESCU" BOTOȘANI. Un spectacol de toamnă la Întreprinderea „Electrocontact" din localitate, o piesa **Romeo și Julieta la Mizil** de George Ranetti, regizată de Mihai Malaimare ● Eugen Traian Bordușan a regizat spectacolul de studio cu piesa scriitorului Alexandr Ghelman, **Între patru ochi** ● Tinerii absolvenți ai IATC Doru Bandol și Ruxandra Bucescu și-au făcut debutul în calitate de invitați pe scena botoșăneană în urma repetiției

TEATRUL DE STAT BAIA MARE. În paralel cu repetițiile la **Pygmalion** de G.B. Shaw (în regia lui Călin Florian), a cărui premieră va avea loc în 25 octombrie, teatrul bămărean a dat o reprezentație cu piesa **Cînd vine barza** de André Roussin, regizată de Cornel Mihuleț ● Vor începe repetițiile la comedia **Goana după fluturi** de Bogdan Amaru și **Simion cel drept**, de I.D. Sîrbu ● Spre sfîrșitul anului, se va pune în scenă **Politica** de Theodor Mănescu, despre care, deocamdată, nu avem alte detalii ● S-au alăturat trupei bămărene doi absolvenți ai IATC : Cerasela Stan și Dan Aștilean. ●

TEATRUL DE STAT ARAD. Regizorul Victor I. Frunză și scenograful Doru Păcurar au oferit publicului spectacolul cu piesa **Calandria** de Bernardo da Bibbiena ● Se repetă în regia lui Iosif Maria Băta și scenografia lui Iosif Gnand piesa **Cum s-a făcut de-a rămas Catinca fată bătrînă** de Nelu Ionescu ● În proiectele teatrului se mai află **Jocul de-a vacanța** de Mihail Sebastian și **Scene din viața unui birlean** de Dumitru Solomon, prima piesă în regia lui Zoe Anghel Stanciu, cea de-a doua în regia lui Victor I. Frunză ● Cu ocazia aniversării a 110 ani de la Războiul de Independență, se preconizează un spectacol cu piesa **Reduta de** Mircea Radu Iacoban, a cărui regie n-a fost încă stabilită ● O ambiție și o promisiune : **Troilus și Cressida** de Shakespeare.

TEATRUL DE STAT GALAȚI. Spectatorii din Galați vor urmări în aceste zile premiera piesei **Dulcile-amare bucurii** de Dina Cocea (în regia, scenografia și ilustrația muzicală a lui Valeriu Paraschiv), care a avut loc pe scena teatrului și la Laminorul de tablă ● Sub conducerea regizorală a lui Carmen Gentimir Nemțeșteanu, colectivul de actori repetă piesa **Hanul de la răscruce** de Horia Lovinescu ● Au început repetițiile cu piesa **Operațiunea „Delta"** de Mircea Lerian. Regia și scenografia : Gheorghe Zora și Victor Crețulescu ● O noutate în repertoriu o va constitui spectacolul cu piesa **Îmblînzirea scorpiei** de Shakespeare, programat peste cîtva timp. ● Se fac pregătiri pentru Festivalul de teatru contemporan de la Brașov, unde și colectivul gălățean va fi prezent.

TEATRUL „ION VASILESCU" GIURGIU. Se pregătește un turneu prin țară, ce va dura 16 zile, cu piesa **Operație de intinerire** de Pierre Chesnot ● Alt proiect de turneu cu **Preeria** de Boris Ampilov ● Regizorul Dan Nasta pregătește două spectacole, ce vor constitui următoarele premiere, cu piesele **Insula** de Mihail Sebastian și **A doua împușcătură** de Rodica Ojog-Brașoveanu.

TEATRUL DE STAT REȘIȚA. Spectacole de toamnă cu piesele **Zodia Gemenilor** de Valentin Munteanu (regia și scenografia : Bogdan Ulmu și Florica Zamfira), **A optsprezecea cămilă** de Samuil Alhosin (regia și scenografia : Eugen Vancea și Emilia Jivanov) și **Dezertorul** de Mihail Sorbul (regia și scenografia : Anca Florea și Ion Boberică), aceasta din urmă premiată la Festivalul teatrului istoric de la Craiova, pentru regie și interpretare (a artiștia Coca Mihalache) ● Se repetă piesele **Fata morgana** de Dumitru Solomon și **Comedia zorilor** de Mircea Ștefănescu. Eugen Vancea și Anca Florea semnează regia celor două spectacole, iar Florica Zamfira, scenografia ● Un proiect apropiat al teatrului : dramatizarea lui Mihai Manolescu după **Alice în țara minunilor** de Lewis Carol.

TEATRUL DE STAT SIBIU. S-a tras cortina pentru spectacolul cu piesa lui Iosif Naghiu, **Valiza cu fluturi.** Regia aparține lui Mihai Constantin Ranin ● În curînd, e așteptată premiera piesei **O zi de odihnă** de Valentin Kataev, în viziunea aceluiași regizor. Printre protagoniști, publicul va revedea pe Ovidiu Stoichiță, Constantin Stănescu, Avram Besoiu, Geraldina Basarab, Doina Alexe-Popescu, Dana Lăzărescu-Popa, Rodica Mărgărit, Gabriela Neagu, Dan Turbatu ● La secția germană — același spectacol jucat de secția română ● În aceste zile, actorii repetă **Fantezie de iarnă** de Dumitru Solomon, în prelucrarea actorului Christian Maurer, care semnează și regia.

TEATRUL MAGHIAR SFÎNTU GHEORGHE. Cea dintîi piesă de toamnă este **Timp și adevăr** de Eugenia Busuioceanu, în regia lui Constantin Codrescu ● Au mai avut deja loc spectacolele cu piesele **Cerul instelat deasupra noastră** de Ecaterina Oproiu (în viziunea regizorală a lui Mircea Marin), **Trei surori** de Cehov (regia : Covacs Levente) și **Avarul** de Molière ● Pentru revelion teatrul pregătește de pe acum un program literar-muzical ● Printre proiecte, piesa **Micul infern** de Mircea Ștefănescu.

TEATRUL NAȚIONAL TIMIȘOARA, secția română împlinește în această toamnă 40 de ani de existență. Cu acest prilej în Mica galerie a teatrului s-a deschis o expoziție cu titlul **Patruzeci de ani de piesă românească, pe scena Teatrului din Timișoara**, care prezintă fotografii, afișe, documente din cele patru decenii de istorie culturală timișoreană. ● Se repetă **Noțiunea de fericire**, de Dumitru Solomon. Spectacolul este pus în scenă de tînărul regizor al teatrului, Ștefan Iordănescu. ● Ioan Ieremia reia cu trupa timișoreană **Regele Lear**, de W. Shakespeare. În rolul eponimal actorul Vladimir Gaitănaru

Cezara Dafinescu și George Motoi, în spectacolul cu piesa Cineva te iubește pentru toată viața

Investigația noastră reporticească în lumea teatrală n-a vrut să fie un simplu recensămînt, o enumerare fastidioasă a spectacolelor, ci a intenționat să dea seama despre diversitatea și emulația care animă scena în aceste clipe, despre preocupările constante ale acestor instituții de cultură de a aduce în fața spectatorilor piese reprezentative, încărcate de imaginea realității. Trebuie spus că, în fiecare teatru din țară, toamna a debutat cu o suită de spectacole-dezbatere organizate pe platforme industriale, în școli și instituții, spectacole aflate fie la primul gong, fie special concepute în acest scop. A intrat în obișnuința muncii teatrale această legătură nemijlocită cu oamenii muncii, această aducere a teatrului la oameni, în ambianța lor de zi cu zi, astfel încît nu am putut enumera de fiecare dată, în fiecare din orașele pomenite aici, asemenea manifestări.

Apoi, scopul anchetei noastre a fost și acela de a configura o hartă a instituțiilor teatrale (de profil dramatic) din țară, o hartă, cum s-a putut observa, cu foarte puține puncte albe. Cele 31 de teatre ale căror repertorii le-am prospectat în paginile revistei sînt o probă a marelui interes de care se bucură această artă la noi și, mai presus de toate, o dovadă incontestabilă a deschiderii culturale pe care au adus-o anii noștri.

Anchetă realizată de TANIA RADU ■ RADU G. ȚEPOSU ■

atelier literar

• Gh. Dumitrescu

Iulian B.: Excelente vești, în scrisoare, despre munca și evoluția poetului și a omului de carte, despre realizări și perspective. Nu mai puțin îmbucurătoare senzații, în fața noilor manuscrise, care părăsesc în mod vădit exercițiul frugal, mai mult sau mai puțin diletant, în favoarea unei adevărate **ars poetica**, a unui profesionalism elevat, în plin progres. Felicitări!

Ovidiu Cl.: Improvizații neinspirate, „făcătură" inconsistentă, surprinzător de slabă!... (Ceva, în „Libertas"). Semn că lecturile (hrana condeiului) s-au împuținat, ori și-au pierdut virtuțile de acumulare stimulativă, creatoare.

O. K.: Multă confecție mecanică, „cuvinte asortate", din nou o invazie de banalități și naivități etc., adică obișnuitele dv. „produse" din perioadele cînd scrieți, nu din îmboldul creației, nu pentru a da glas unei credințe, unei aspirații, ci din plictiseală, din sentimentul inferior, suficient, pe care-l sărbătoriți în textul intitulat „Azi" etc. Cîteva pagini mai curate (dar revenim mereu și mereu — pînă cînd? — la nivelul minimal, concesiv, al „paginilor mai curate"...): „N-am găsit", „Asfaltul", „Panoptic", „Și cam atît". „Vis" în orice caz, scrieți prea mult. Trebuie să citiți și să buchisiți mai mult, ca să puteți depăși odată acest „tot pe loc, pe loc"... Pe viitor, vă rugăm să vă faceți singură selecția celor zece „pagini mai curate" pe care ni le veți trimite lunar.

G. -V. -Cîlțești: La toate v-ați gîndit, într-adevăr, în afară de obligația elementară, de bun simț, de a semna scrisorile și manuscrisele! Între timp, ați găsit răspunsul, desigur. Nimic nou, nici de data asta.

Alex. Dorian: Nu trebuie să vă grăbiți. Vă aflați încă la începuturi și mare parte din texte sînt destul de aproape de naivitate și stîngăcie. Dintre ultimele trimise, cele mai aproape de poezie sînt „Călcați cu grijă", „E-atîta lumină" (Puteți să le bateți la mașină!).

Dan Țiplea, Fl. -M. Munteanu, Daniela Georgescu, Alex. Casapu, Nicolae Păun, Adrian Păun-Ion, Firicescu Griușor, Mihaela Curuțiu, D. C. Oare (ceva, în „Toamna"), **Liță L. P., Marius Serac, L. St. Mureșanu, Phoenix, M. Milionrău, Bogdan Stoian** (e prea de vreme!), **Nicu Cîrstea, T. Coșarcă, Mihail Dragnea, Lucian Cristea, Cristina Lungu, Alina Coman, Malinu Theodoru, George Lazăr, As. Felix, Adr. Petrescu, M. Păsărin, I. Slev, Ionel Mocanu, Ionel Munteanu, D. Pasip, Dîru I. Florescu, Vergiliu Florian, Rodica Sălan, Stan Mihai, Maria-Mirabela, Emil Borșan, Viorel Donțu, Adr. Coman, T. Nyiomili, T. Binder, Sorin Achim, Gh. Obedeanu, Speranța Ardelean, Cr. F. Schuster:** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

BLIȚ

Braț la braț
cu melancolia mea
pe străzile orașului
Ducînd cu mine o piramidă
de versuri celebre
Și pe tine prizonier
între coastele mele
ca între gratii.

ILEANA BIJA

ȚIPETE DE LUMINĂ

Plutim pe rîul Lethe
cu și vîslașul;
deasupra stelele —
țipete de lumină
sfîșiind întunericul primordial
împrejur apele — fluida
memorie pierdută a omenirii
este foarte tîrziu
și
vîslașul e orb...

MARIUS DUMITRESCU

DE DINCOLO

Un trosnet sec. Înfundat.
Ca un tușit în sala de concert.
Biroul a amorțit
și-și mută greutatea
de pe un picior pe altul.
Nu întorc capul ca să nu văd
cuierul cu picior din spate
cum îmi dă cu tifla.
Oglinda s-a plictisit
să mă tot înfățișeze
pe mine în aceeași încăpere
și de cîte ori întorc capul
începe să oglindească fără rușine
ideea de oglindă și tot felul
de alte lucruri de care își amintește.
Mă tem
că liniștea se va sparge
ca un clăbuc de săpun
și glasurile din lucruri
vor deveni asurzitoare
ca jungla noaptea.

C. DANIEL

LA OPERA ROMÂNĂ

- Baletul lui Piotr Ilici Ceaikovski, **Frumoasa din pădurea adormită**, de vineri 17 octombrie (ora 18), are în distribuție, ca principali interpreți, pe Anne Marie Vretos, Laurențiu Guinea, Maria Cumbari, Doina Acsinte. Conducerea muzicală: Lucian Anca.
- Florin Georgescu deține rolul Ducelui de Mantua din **Rigoletto** de sîmbătă 18 octombrie (ora 18), alături de Nicolae Urdăreanu în rolul titular și Victoria Bezetti în Gilda. Dirijează Constantin Petrovici.
- În matineul de duminică 19 octombrie (ora 18), baletul **Precauțiuni inutile (La Fille mal gardée)** de Herold-Lanchbery. Din distribuție notăm pe Roxana Colceag, Mihai Tugearu și Adrian Gheorghiu. Dirijor: Carol Litvin.
- Duminică seara, la ora 18, capodopera lui Verdi — **Othello**, cu Anatol Covali în rolul titular, Cornelia Pop în Desdemona, Vasile Martinoiu în Iago, Ștefaniță Lascu în Cassio. Dirijează Cornel Trăilescu.
- În ciclul **„Nume celebre ale artei lirice"**, audiția comentată de luni 20 octombrie (ora 18) îl prezintă pe **Boris Christoff**. Comentator, Costin Popa.
- **Seară vieneză**, tripticul de balet format din **Mica serenadă** de Mozart, **Simfonia neterminată** de Schubert și **Valsuri** de J. Strauss — marți, 21 octombrie, la ora 18, cu Elena Dacian, Ioan Tugearu, Cristina Teodorescu, Gheorghe Anghelus, Roxana Colceag ș.a. La pupitru, Lucian Anca.
- Populara, mereu tînăra operă bufă a lui Gioacchino Rossini, **Bărbierul din Sevilla**, figurează pe afișul zilei de miercuri 22 octombrie (ora 18). Sînt distribuiți: Ștefaniță Lascu (Almaviva), Mihaela Agachi (Rosina), Lucian Marinescu (Figaro), Alexandru Moisiuc (Don Bartolo), Adrian Ștefănescu (Don Basilio), Nicolae Constantinescu (Fiorello), Lucia Becar (Berta), Ștefan Teodorescu (Sergentul). Conducerea muzicală: Lucian Anca.
- **Lacul lebedelor**, capodopera coaikovskiană, este programat joi 23 octombrie (ora 18), cu Anne Marie Vretos în Odetta-Odillia, Florin Brinduș în Siegfried, Mihai Spiridonescu în Rotbart și Gabriel Opincaru în Bufonul. Conducerea muzicală: Cornel Trăilescu.

A uita

Auzisem de la un cunoscut că, în diverse biblioteci publice, a apărut un fenomen care merită discutat: multe cărți împrumutate cititorilor nu mai revin în rafturi. Aflîndu-mă la Focșani, am întrebat-o pe bibliotecara principală Dorina Nistor, care lucrează la sectorul de împrumut al Bibliotecii județene „Duiliu Zamfirescu", dacă și la Focșani se întîmplă asta.

— Pierderile de cărți s-au înmulțit foarte mult în ultimul timp. Iată cîteva exemple. În 1983 nu ne-au fost înapoiate 315 cărți. În 1984 numărul lor a crescut la 735, pentru ca în 1985 să avem 1 061 de cărți lipsă. N-am încheiat încă anul și numărul cărților pe care cititorii nu le-au returnat se apropie de 2 000.

— Pentru comparație, la cît se ridică fondul de carte al bibliotecii?

— La 120 796 de volume. Iar unele pierderi, trebuie s-o spun, sînt de neînlocuit. Există titluri sau autori pe care acum nu le mai avem la împrumut (și asta numai din vina unor cititori). Cînd cineva solicită o carte și îi spui că n-o ai, nici nu te crede. Și-i dau dreptate: cum să crezi că dintr-o bibliotecă publică lipsesc atîtea titluri?

— Încercați să le recuperați?

— Dacă ați ști cîte adrese le trimitem! Începem prin a fixa alte termene de înapoiere, facem apel la conștiința cititorului, iar apoi trimitem avertismente care se finalizează prin titluri notariale executorii în urma cărora cel în culpă este obligat să achite contravaloarea cărții.

— Simpla contravaloare a cărții?

— Da, este ca și cum ar cumpăra-o de la librărie. Și chiar există cititori care, negăsind în librării o carte, o „cumpără" astfel, fără probleme, de la bibliotecă...

— Ați încercat cumva să opriți acest fenomen?

— Unele cărți, pur și simplu, nu le-am mai împrumutat. Sau dacă am făcut-o le-am dat numai cititorilor de la care eram absolut siguri că le primim înapoi. Dar, firește, asta nu e o soluție de perspectivă. Și mai e ceva. Prin pierderile de care vorbesc scade, implicit, accesul cititorilor la carte. Căci una e ca un exemplar să se afle într-o bibliotecă particulară și alta ca el să se găsească pe raftul unei biblioteci publice.

— Cum vedeți rezolvată problema?

— Ar fi echitabil, cred eu, să se plătească de mai multe ori contravaloarea cărții nerestituite, să fie sancționați astfel și cei „uituci". Totuși, o bibliotecă publică nu e o librărie. Asta i-ar face poate pe unii din cei care „uită" să stea în cumpănă înainte de a hotărî să transforme o carte, proprietate a bibliotecii, în proprietatea lor. Problema este chiar mai complexă și cum ea se întîlnește și la alte biblioteci, mă gîndesc dacă n-ar merita să fie studiată, sub toate aspectele (cauze, implicații etc.), chiar la Consiliul Culturii și Educației Socialiste, pentru a se găsi soluțiile optime.

Am vorbit despre „uitare". E de la sine înțeles că am vorbit implicit despre respectul datorat unei valori publice.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

IONEL VOINEAG:

(Urmare din pagina 9)

întîlnit un mediu prielnic pentru învățătură, pentru cultură. Cînd eram în ultimul an am dat un examen de diferență și am intrat la canto.

— Cam întortocheat drum.

— Credeți? Dar să vedeți un alt noroc de-al meu: am avut parte de un bun profesor: Visarion Hutu. Acest om a avut o răbdare extraordinară cu mine și eu am căutat să-l ascult și să-i urmez sfaturile.

— Nu vă place să dezamăgiți.

— Serios că nu-mi place să dezamăgesc pe nimeni. Dar a fost greu. În primul an am luat la examen 5, în anul următor 7, apoi 9, pentru ca în ultimul an să iau 10 și să fiu singurul din generația mea care și-a dat examenul de diplomă cu un spectacol operă: **Boema.** Mi-au fost de mare ajutor cîțiva profesori pe care aș vrea să-i amintesc: Achim Stoia, Vasile Spătărelu, Anton Zeman, Ion Pavalache, Ion Welt, Dimitrie Tăbăcaru, Corneliu Calistru. Am avut șansa să debutez sub bagheta unui excepțional dirijor — Radu Botez și imediat am fost primit ca solist la Opera din Iași.

— Pe urmă?

— Aș fi putut să fiu doar tenor liric, să învăț 5—6 roluri și să trăiesc comod pînă la adînci bătrînețe. Dar am atacat și alt repertoriu: spinto. Urmează cel dramatic, dar mai am încă timp pentru el.

— Într-adevăr, la aproape 36 de ani mai aveți timp.

— Nu rîdeți, c-așa e! Un tenor începe să se formeze de-abia pe la 25 de ani. Și mai e nevoie și de înțelepciune în profesia noastră. Dacă e bine gîndită cariera muzicală, dacă îți însușești o tehnică fără de care nu poți rezista, poți să cînți 25—30 de ani. Regretatul meu mentor, Emil Marinescu, a cîntat cam 50 de ani. E o mare asemănare între cîntărețul de operă și sportivul de performanță. Și unul și altul trebuie să ducă o viață ordonată, echilibrată. Bineînțeles, nu trebuie să ne privăm de orice bucurie, de orice plăcere. Ar fi absurd. Însă dacă nu ești pe scenă de fiecare dată în formă maximă publicul nu te mai aplaudă

— Vă plac aplauzele?

— Cum să nu! Aplauzele unei săli realmente cucerite de ceea ce faci într-o seară sînt cea mai mare răsplată.

— De cînd sînteți la Opera din București?

— De trei ani. Și-mi pare bine că am reușit să-mi formez un public serios, care s-a apropiat încet-încet de mine. Îi mulțumesc pentru dragostea pe care mi-o poartă.

— Cîte roluri ați abordat pînă acum?

— 30. Am apărut, printre altele, în **Răpirea din serai, Flautul fermecat, Lakmé, Tosca, Lucia di Lamermoor, Aida, Carmen, Cavalleria rusticană.** Am cîntat și multă muzică românească. Îmi sînt apropiate lucrări precum **Crai nou** de Ciprian Porumbescu, **La drumul mare** de Nottara, **Marin Pescarul** de Martian Negrea, **Vox maris** de George Enescu, **Terra Daciae** de Mircea Chiriac.

— Împărtășiți opinia celor care susțin că opera trece printr-o criză?

— Dimpotrivă, niciodată opera n-a cunoscut un avînt mai mare. Pe măsură ce se perfecționează tehnica audio-vizuală se perfecționează și tehnica de cînt. Sînt foarte mulți artiști care-și înregistrează spectacolele pentru a putea să vadă unde au fost bine și unde nu și ca să se corecteze. Unii spun că opera seamănă cu un muzeu. Foarte bine! Dar e vorba de un muzeu viu. Și-apoi fiecare spectacol e diferit de celălalt. Asta din cauza stării sufletești a artiștilor care nu poate fi aceeași în fiecare seară. Iar cei care spun că seamănă cu un muzeu nu iubesc muzeele. Iată, am fost azi la Muzeul ceramicii și sticlei. O încîntare! Din păcate, cînd am ieșit din nou în stradă, am realizat ce forfotă era pe trotuare, și cît de puțini își îndreptau pașii spre acea oază de frumusețe.

— Dumneavoastră faceți parte dintr-o generație de mijloc.

— Da, am avut norocul să cînt alături de monștri sacri ai scenei lirice românești cum sînt Nicolae Herlea, David Ohanesian, Maria Slătinaru-Nistor, Eugenia Moldoveanu, Silvia Voinea, Eduard Tumageanian, Victoria Bezetti... Nume extrem de sonore, cu care se poate mîndri orice teatru din lume.

— Cum vă propuneți să acționați asupra celor din sală?

— Orice artist trebuie să încerce să-i facă pe ceilalți mai buni, să-i înalțe sufletește și să le sădească dragostea de viață. E imposibil ca o muzică precum cea din **Boema**, să zicem, să nu impresioneze și pe cel mai afon dintre spectatori. E ca un miracol.

— Aveți o profesie nobilă.

— Una dintre cele mai nobile. Dar în orice profesie poți să ajungi la nivelul artei. Un strungar, de pildă, poate să execute o piesă cu o asemenea măiestrie încît să te facă să exclami că e un artist.

— În jurul artiștilor se țes tot soiul de legende...

— Nu iubesc cancanurile din jurul artiștilor. Ce să spun, chiar sînt curios dacă Liz Taylor s-a înecat cu un os de pește sau unde-și petrece vacanța Bardot. Chestiile astea sînt de prost gust. Publicul nu trebuie să știe exact ce se petrece cu artistul.

— Care sînt cei mai buni cîntăreți de operă în clipa actuală?

— Placido Domingo e un artist total. Pavarotti cîntă însă mai bine. Dar cei mai mare e Alfredo Krauss.

— Și unii dintre cîntăreții noștri sînt bine cunoscuți peste hotare.

— Da. Stîrnesc destulă vîlvă pe unde trec. Dar uneori ne batem cu pumnul în piept că sîntem români, că sprijinim repertoriul românesc... A fi cîntăreț român înseamnă să cînți pentru acest popor. Dacă ești mare și n-ai călcat prin Iași sau Timișoara, prin Cluj-Napoca sau Constanța, e inadmisibil.

— Sînteți, în general, un om liniștit, echilibrat. Cum de v-ați apropiat de anumite personaje care nu sînt pe măsura structurii dumneavoastră sufletești?

— A fost pentru mulți o surpriză acest lucru. Într-adevăr, eu îmi ies greu din fire și-mi plac mai mult rolurile romantice. Dar se pare că am reușit să dau viață și unor eroi mai violenți.

— Norocul se ține scai de dumneavoastră.

— Vedeți, printr-o conjunctură fericită, m-am înconjurat de oameni virstnici, care au cunoscut greutăți de tot felul și care m-au sfătuit în orice împrejurare mai dificilă și mi-au fost întotdeauna apropiați. Le voi fi recunoscător toată viața.

— De ce există o asemenea inerție la publicul de operă încît nu vine cînd se cîntă lucrări românești?

— Eu sînt convins că avem o operă românească foarte bună. Dacă ar fi să amintim numai acel excepțional **Hamlet** al lui Pascal Bentoiu și ne-am da seama de ce valori dispunem. Însă nu înțeleg de ce publicului nu-i place. Poate pentru că e pus în situația să ia cunoștință cu o muzică de un tip mai deosebit decît cea din operele secolului trecut. Poate. Nu știu ce să zic. E însă surprinzător și dureros.

— Dintre cei mai tineri în cine aveți o încredere deosebită?

— Avem cîțiva interpreți tineri foarte buni: Liliana Ciobanu, Adriana Alexandru Pop, Alexandru Moisiuc, Florin Georgescu, Adriana Mostes, Daniela Vlădescu...

— Din cîte am aflat, veniți la spectacol cu mult înainte de începerea lui...

— Da, cu mult mai devreme... N-aș putea să intru în rol sărind direct din autobuzul care m-a adus la teatru. Încet, încet, prin machiaj, prin îmbrăcarea costumului, prin parcurgerea cîtorva trasee pe scenă intru în pielea personajului. Privesc în jurul meu cum scena, la început goală, începe să se acopere de obiecte care o transformă într-un spațiu unde neapărat trebuie să se petreacă o minune. Începe să mă cuprindă o stare de fericire pe care n-o cunosc nicăieri în altă parte și care durează pe tot parcursul spectacolului. Iar la plecare, îmbrăcat din nou în hainele mele, trec neapărat și pe la scena care e din nou pustie. Acolo s-au petrecut drame, s-a rîs și s-a plîns iar acum, nu mai e nimic pînă în seara următoare. Nu e ca într-o vrajă?

— Într-adevăr, sînteți un om norocos din moment ce cunoașteți fericirea.

— Am cîteodată momente de revelație: fără să-mi propun ca să-mi placă o zi anume știu precis că ea va fi extraordinară. Indiferent dacă afară e soare sau plouă. Simt atunci o bucurie de viață extraordinară. Nu știu exact dacă ne-am născut chiar din întîmplare, dar ea joacă un rol important. Sînt un om norocos? Poate. Dar norocul trebuie forțat. Nu-i vine nimic de-a gata. Dacă ai o fire pesimistă și nu-ți place nimic n-o să izbutești oricîte noroace ai avea. Nu trebuie nici o clipă să dai înapoi. De aceea aș vrea să le spun celor care afirmă că am avut noroc că eu am muncit pentru el. Am o soție extraordinară pianistă și ea; am un băiat la care țin ca la ochii din cap; am o profesie pe care o iubesc. Ce mi-aș mai putea dori?

— Noroc în continuare!

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ Elevul Zoran Cnezevici se plimbă, într-una din zilele trecute, pe străzile orașului Deta, împreună cu prietenul său Bogdan Roman, elev și el, în clasa I. La un moment dat, Bogdan se angajase în traversarea străzii printr-un loc nepermis, fără să se asigure. Era cît pe-aci să fie grav accidentat. Zoran, dînd dovadă de maturitate și stăpînire de sine, intervine prompt, salvînd în extremis, cum se spune, viața micuțului Bogdan. Așa cum ne relatează **C. Petre din Timișoara**, să zicem și noi : bravo, Zoran ! Este un gest de nota zece, cu steluță.

■ Primim de la **Întreprinderea ARADEANCA din Arad** : În revista nr. 21/1986 a apărut sesizarea lui Gheorghe Leca din comuna Vladimirescu. Lucrările celor doi candidați la concursul pentru ocuparea postului de tehnician au fost apreciate ca slabe de către comisia de examinare. Ținînd seama de rezultatele necorespunzătoare ale celor doi, întreprinderea nu a optat pentru nici unul, lucru de altfel verificabil. Așa că nu a fost nici unul, nici altul favorizat. Atribuțiile postului de tehnician, scos la concurs, au fost preluate de către șeful biroului administrativ și omul și le îndeplinește conștiincios și în momentul de față.

■ Subsemnatul **Radu C. V. Gheorghe din satul Dumbrava, comuna Gura Văii, județul Bacău**, vă scriu ca un vechi abonat al revistei „Flacăra", exact pe motivul abonamentului la revistă. Pe ziua de 22 august 1986 am primit nr. 34, pe 26 septembrie nr. 39 al revistei „Flacăra", iar de la această dată n-am mai primit-o, deși sînt abonat consecvent de cîțiva ani buni. Factorii poștali susțin că revistele nu au fost primite de la oficiul poștal din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej. M-am interesat la cunoscuți și am aflat că dejenii primiseră numerele ultime ale revistei. Așadar, din cauza neprimirii săptămînale și punctuale a fiecărui număr, din cauza decalajelor de timp la care primim unele numere, am intuit unii cetățeni care spuseseră că vor să renunțe la abonamentele pe trimestrul IV și ar fi mare păcat ! Vă rugăm să interveniți pe lîngă factorii de drept pentru ca difuzarea revistei să intre în normalitate iar noi să primim cu regularitate revista pe care am îndrăgit-o și o îndrăgim atît.

■ Primim de la **Procuratura municipiului București** : Constantin Giulescu din București solicită sprijin în vederea punerii în executare a sentinței civile nr. 6755/1985 a Judecătoriei sectorului 6, București, rămasă definitivă prin Decizia nr. 712/1985 a Tribunalului municipiului București, prin care s-a hotărît ca minorul Cristian Eugen să aibă domiciliul la acesta, pînă la soluționarea procesului de divorț. Punerea în executare a hotărîrii judecătorești se face prin executorii judecătorești, așa că C. Giulescu a fost îndrumat să se adreseze Judecătoriei sectorului 6 care este instanța de executare.

■ Primim de la **Judecătoria din Baia Mare** : Urmare a sesizării Ilenei Kotuna din Baia Mare, publicată în nr. 21/1986, împotriva lui Ioan Gherebeneș și Ianoș Gherebeneș, care au primit de la petentă bani pentru acoperirea casei ei cu tablă zincată, lucrare pe care susnumiții nu au executat-o, s-a întocmit dosarul execuțional nr. 1087/1985. Executorul judecătoresc s-a deplasat la domiciliul debitorilor la Tăuți-Măgherăuș. Însă nu au putut fi găsiți. Din relațiile culese de la creditoare și de la Consiliul popular comunal Tăuți-Măgherăuș rezultă că debitorii execută lucrări de tinichigerie în diferite localități, că domiciliul lor stabil este satul Lozunca din comuna Livezeni, județul Mureș.

■ **De la Oficiul Central Farmaceutic** primim răspuns la scrisoarea lui Mihai Doroftei : În legătură cu scrisoarea dv., adresată revistei „Flacăra", privind produsul PAGOSTEN sub formă de comprimate, vă informăm că se află în faza de experimentare, nefiind încă realizat industrial.

■ Copii necontrolați de părinți își procură, nu se știe pe ce căi, materiale explozibile precum carbid, clorat de potasiu, sulf, chibrituri. Ei se „joacă" cu acele cunoscute cutii goale de conserve și carbid care, meșteșugite într-un anume fel, produc zgomote asurzitoare. Astfel de experimente periclitează înseși viața și sănătatea copiilor noștri — ne scriu **Aurel Ioniță și Traian Neculescu din str. N. Nicolae Pascu nr. 7, bl. 7 A, sectorul 3 București** — și trebuie să le oprim. Deranjant este și faptul că oameni în toată firea trec adesea pasivi pe lîngă astfel de copii jucăuși, dar în multe privințe inconștienți și care ar merita măcar un sfat bun.

■ Primim de la **Sucursala județeană ADAS Tulcea** : În legătură cu reclamația asiguratului nostru Alexandru Marcu, menționăm că are dreptate. În sensul că acestuia i s-a încheiat un contract de asigurare de avarii auto CASCO, la autoturismul proprietate personală, eșalonîndu-i-se greșit plata daunelor. Pentru acest motiv, agentului de asigurare Niculina Sicriaru i s-a diminuat retribuția cu 20 la sută. De asemenea, inspectorii de asigurare Natalia Ivascencu și Elena Haralambie, care aveau obligația să controleze corectitudinea întocmirii asigurării, au fost sancționați și ei cu diminuarea retribuției cu 20 la sută.

■ În satul Rădești, comuna Stilpeni, județul Argeș — ne scrie **Gheorghe Girlea** — au ramas o serie de tablouri și cărți rare, după decesul profesoarei Victoria Petrescu. Unele documente de valoare incontestabilă se referă la istoria Transilvaniei, altele la Onisifor Ghibu, de pildă. Propun ca aceste cărți și documente rare să fie date în grija cuiva, a bibliotecii județene poate, pînă la reglementarea situației, fiindcă și casa este părăsită și în paragină.

■ De la **Direcția generală comercială a municipiului București** primim răspuns la scrisoarea lui Mircea Vasilescu : Magazinul „Crevedia-Gostat" din Bd. N. Titulescu nu mai aparține nici de Avicola-Crevedia și nici de Gostat, ci de I.C.L. Alimentara, sectorul 1. Conducerea I.C.L. Alimentara a luat act de neregulile semnalate și a trecut la măsuri în consecință. Unitatea a fost dotată cu casă de marcat. Celelalte neregului semnalate vor sta în atenția formației de lucru din unitate spre a fi înlăturate.

■ **Un grup de bătrîni din satul Topîrcea, județul Sibiu**, revin asupra unei inițiative locale, pe cît de generoasă, pe-atît de edificator umană : în primul și în cel de-al doilea război mondial, dus împotriva ocupanților fasciști și horthyști, pe plaiurile sibiene și-au jertfit viața mai mulți eroi ai neamului, ființa proveniți și din satul Topîrcea. Oameni de bună credință, patrioți cum îi știm pe sibieni, au pus mînă de la mînă să ridice un monument al eroilor jertfiți pe altarul patriei. Au primit aprobare chiar de la Consiliul Culturii și Educației Socialiste. Practic, din anul 1981 Monumentul eroilor din Topîrcea este ca și terminat. Pe cînd finalizarea și dezvelirea lui ?

■ Primim de la **UJECOOP Neamț** : Avînd în vedere că Minodora Popa din comuna Roznov locuiește în Piatra Neamț, conducerea UJECOOP Neamț i-a oferit loc de muncă la „Cooperativa Vișoara", ca gestionară, dar nu i-a acceptat pe motiv că, între timp, a fost încadrată la ICSMAP Piatra Neamț. **DPMOS Prahova**, în același context, al rezolvării favorabile a unor locuri de muncă răspunde că Dumitru Stanciu a fost încadrat la Baza de aprovizionare a geologiei Ploiești.

■ Primim de la **Direcția farmaceutică și aparaturii medicale București** : În legătură cu scrisoarea prin care sesizați lipsa substanței Pilocarpină nitrică, vă facem cunoscut că în prezent a sosit în țară o cantitate de Pilocarpină, care a și fost difuzată operativ în farmaciile publice și de spital.

■ Căminul cultural din **Recaș, județul Timiș** — ne scriu de astă dată un **grup de tineri din comuna timișană** — a găzduit un spectacol al Ansamblului artistic „Miorița" din Brașov. Pînă la urmă, toată distracția asta s-a soldat cu „cîntec" pentru Gheorghe Curescu și Ion Stoica de la ansamblul brașovean. Ei au recuperat o parte din biletele vîndute și le-au repus în circulație așa, pe cont propriu. Cei doi „actori" netrecuți pe afiș au intrat astfel sub unghiul de incidență al legii. La drept vorbind, cine poate ști ce va ieși pînă la urmă din acest „duet" brașovean manifestat în toată plenitudinea sa abia la Recaș?...

■ Autobuzul 105, cu plecare din Drumul Taberei spre Piața Scînteii, era unul dintre cele mai prompte și mai sigure. Zicem că „era" deoarece nu mai e. În vreneca din urmă trebuie să așteptăm 40—50 de minute bune pînă vine cîte un 105. Ce s-o fi întîmplat ? În dimineața de 6 octombrie a.c., de exemplu, între orele 7,30 și 8,30, nu a venit nici un autobuz, iar cînd au venit două : 33—B—7342 și 31—B—8165. Nu este singura dimineață cînd se întîmplă acest lucru — ne scriu și semnează un **grup de șapte cetățeni din Drumul Taberei**, printre care : **Antal Pop, Ion Burada, Traian Iorgulescu ș.a.**

■ Primim de la **Întreprinderea TEHNOTON Iași, R.T.J. TEHNOTON SERVICE, Șos. Ștefan cel Mare nr. 16, București**, răspuns la scrisoarea Iustinei Ghinea. Citindu-l așa cum e, scris de mînă, ilizibil și agramat, cu ștersături și adăugiri, ne-am dat seama că este vorba de o mostră a lipsei de răspundere în chiar tratarea răspunsurilor adresate revistei noastre. Conform Legii Presei, așteptăm răspuns corect, datat, parafat și semnat, de la organul tutelar al respectivei unități cu sediul în București, adică de la Întreprinderea TEHNOTON Iași.

■ Primim de la **Consiliul popular al județului Alba**: Petru David din satul Tîrșa, comuna Avram Iancu, este țăran cu gospodărie individuală și a beneficiat de pensie pentru limită de vîrstă, în conformitate cu prevederile Legii nr. 5/1977, începînd cu data de 1 ianuarie 1978. Cu data de 1 februarie 1980, s-a dispus sistarea pensiei, întrucît cel în cauză nu a făcut în timp util dovada că a livrat produse la fondul centralizat al statului, o perioadă de cel puțin 5 ani anteriori pensionării, respectiv 1973—1979.

■ Așa cum ne informează **Ioan D. Coman din Brașov**, în cadrul șantierului de pe strada Toamnei, aparținînd Antreprizei de construcții nr. 2 a TAGCM Brașov, persistă dezordinea și risipa. Găsești aici tot ce vrei și ce nu vrei, începînd cu mormane de fier-beton, colaci de sîrmă ruginită, benzi metalice etc., etc. Așadar, pe mica întindere a șantierului e greu să distingi materialele bune de resturile provenite de la demolări. Pe șantierul de pe Toamnei am văzut ieșind din pămîntul proaspăt excavat șine de cale ferată, profile metalice, țevi provenite de la fostele conducte de gaz. În graba mare de a crea front de lucru, autoremorcile încarcă și pămînt, și moloz, și grinzi, și profile metalice, pe care le debarcă apoi în gropi ca material de umplutură. Se vede limpede că cineva a absentat de la lecția despre spiritul gospodăresc.

■ Primim de la **CUASC Grădiștea, Sectorul Agricol Ilfov** : Se confirmă faptul că, în luna august 1985, Ioana Gheorghe din comuna Nuci a fost internată în spital. După revenirea din spital, toate lucrările de întreținere la culturile luate în acord global au fost executate de către membrii echipei cărora li s-au acordat și drepturile cuvenite pentru munca prestată. Cu acordul adunării generale a C.A.P. Nuci, s-a aprobat pentru Ioana Gheorghe 100 kg de grîu și 10 kg de zahăr.

■ **Un grup de tineri din Satu Mare**, printre semnatari **Ilie Păcuraru, Coriolan Văduva, Augustin Pop, Vasile Pelea**, propun ca în municipiul Satu Mare să existe o stradă, un bulevard sau un cartier care să poarte numele ilustrului tribun ardelean Dr. Vasile Lucaciu. Ei sugerează edililor orașului de pe Someș ca unul din bulevardele sătmărene sau unul din cartierele botezate atît de anodin „Micro-14", „Micro-15", „Micro-16" etc. să poarte numele lui Vasile Lucaciu, mai cu seamă că marele memorandist s-a născut în comuna Apa din județul Satu Mare.

■ **Consiliul popular al sectorului 4 București** : Oficiul forțelor de muncă al sectorului 4 a repartizat pe Ioana Ilie, cu repartiția nr. 1988, din 26 august 1986, pentru încadrarea în muncă la unitatea „Flora" din Șos. Viilor. Pentru cei doi minori, care sînt deficienți psihici și sînt înscriși la școala ajutătoare nr. 4 și nr. 9 cu semiinternat, s-a botărît, în ședința din data de 19 august a.c. a Comisiei pentru ocrotirea minorilor, schimbarea formei de ocrotire, în școală ajutătoare cu internat.

■ Scriu pentru copiii care frecventează grădinița „Cluboțica Cucului". Am citit articolul „Cuvîntul ca un Everest", titlu ales cum nu se poate mai bine, deoarece așa este, pentru noi, fie părinți, fie bunici, cuvintele gîngurite ale celor mici sînt nemaipomenite. Sînt bunica unui astfel de copilaș care, prin greșeala administrării unor antibiotice, nu mai aude. Se spune că numai 30 la sută ar auzi și sperăm și noi în strădania oamenilor care au înființat această grădiniță. Mulțumesc profesorului doctor Dorin Hociotă pentru că a creat această grădiniță, doctorului primar Constantin Bogdan, ca și tuturor cadrelor didactice și întregului personal pe care nu-i cunosc, dar dînșii ne cunosc copiii și fac tot ce le stă omenește în putință pentru sănătatea lor. **(Livia Pași, str. Blajului nr. 4, ap. 9, Arad)**.

■ Primim de la **Ministerul Educației și Învățămîntului** un răspuns pentru Octavian Cusiac din Grănicești, județul Suceava: În urma cercetării efectuate, rezultă că sînteți profesor titular la Școala generală nr. 2 din Vicovu de Sus, pe catedra de istorie-geografie, conform dispoziției nr. 198/1976 a Inspectoratului școlar al județului Suceava. Pentru repunerea dv. în drepturi, vă recomandăm să vă adresați conducerii Inspectoratului școlar județean Suceava, care a primit indicații în acest sens.

■ Constantin Păun se bucură de o bună faimă în rîndul colegilor săi de la Fabrica de încălțăminte „Aurora" din orașul Tîrgu Frumos. Din cei 55 de ani ai săi, 30 de ani i-a muncit efectiv ca lăcătuș mecanic. Dar nu e numai asta. După cum ne informează inginerul Ionel Palade, șeful atelierului mecanic, „veteranul" Constantin Păun este și autorul cîtorva inovații apreciate ia fabrica : „Mașina de injectat talpă P.V.C.", cu o productivitate de 800 perechi oră și, de asemenea, „Mașina de injectat tălpi bicolore". C. Păun se gîndește de pe acum să predea ștafeta meseriei în mîini sigure, așa că fiul său, Mihai Păun, îl urmează în profesie cu aceeași destoinicie. **(Dumitru Păpușoiu, Tg. Frumos, județul Iași)**

■ La scrisoarea Marianei Lascu din Filiași, județul Dolj, primim răspuns de la **Ministerul Muncii** : Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Dolj a lansat comanda nr. 6331/1986 — pentru confecționarea unor proteze gambă bilateral și antebraț — către Întreprinderea de produse ortopedice și protezare București, unde în prezent se află internată bolnava pentru reeducare funcțională.

■ Noi, cetățenii din circumscripția electorală nr. 2 din orașul Năsăud, am hotărît să renunțăm la fumat. Dorim ca în acest fel circumscripția noastră să devină prima circumscripție orășenească locuită de nefumători, începînd cu 1 septembrie 1986. În felul acesta vrem să ne apărăm sănătatea, a noastră și a copiilor; căci urbea noastră are nevoie de oameni cu sănătate deplină și robustețe. În „angajamentul" semnat de 27 de năsăudeni, în frunte cu **Emil Catarig, deputat al circumscripției electorale nr. 2 din Năsăud, județul Bistrița-Năsăud**, se spune că și-au propus să atragă și alți cetățeni fumători din orașul Năsăud la sănătosul lor exemplu. Le urăm să fie cu succes și într-un ceas bun !

■ Primim de la **Consiliul popular al județului Botoșani** : Din verificările efectuate reiese că Lixandru Alexandru din Botoșani, în vîrstă de 59 de ani, de profesie contabil, cu o vechime în muncă de 33 de ani, este pensionat gradul II de invaliditate. Din anul 1984 a fost trecut în gradul III de invaliditate. Începînd cu data de 1 iunie 1986 este obligat să lucreze 1/2 normă. În aceste condiții L. Al. a fost îndrumat și sprijinit să lucreze la o asociație de locatari cu o indemnizație de 1 102 lei lunar, pînă va împlini vîrsta de 60 ani, pentru a fi pensionat pentru limită de vîrstă. S-a prezentat la Consiliul popular municipal Botoșani în vederea încheierii convenției pentru desfășurarea activității.

■ Ar fi bine ca toate monumentele, obeliscurile, plăcile comemorative etc., care există în satele și comunele noastre, în orașe și municipii, să fie adunate într-un tom unitar, într-un album sau antologie unde să figureze denumirea și fotografia fiecăruia, eventual un scurt istoric, grupate fiind pe județe. Cartea lui Florian Tucă și Mircea Constantin : „Monumente ale anilor de luptă și jertfă" se referă doar la o parte dintre aceste monumente — ne scrie **Vasile Alexandru, str. Greuceanu nr. 3, ap. 10, Bistrița-Năsăud**. Firește, toate aceste monumente au o valoare istorică și documentară de netăgăduit, dar și una sacră și simbolică.

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Bratuianu Luminița — Drobeta-Tr. Severin : În acest an, Centrul special de perfecționare a cadrelor, din subordinea C.C.D.S., nu organizează examene pentru traducători. Data la care se va desfășura acest examen și condițiile de participare vor fi anunțate la momentul oportun ● **Guța Emilia** — București : În conformitate cu art. 105 din Instrucțiunile comune nr. 190/1970 ale C.P.C.P. și M.I. modificate prin Instrucțiunile nr. 80/1975, urmează să vă adresați judecătoriei de domiciliu pentru rectificarea actelor de naștere greșit completate. ● **Ioan Elena** — Deva : Are acest drept numai dacă în 10 ani a realizat minimum de norme stabilit. ● **Fonoage Silviu** — satul Musca, com. Lupșa, jud. Alba : Diploma de absolvire a Școlii medii tehnice horticole vă dă dreptul la încadrarea pe funcții în domeniul agriculturii. ● **Zamfir Elena** — satul Sinteștii, com. Vidra, S.A.I. : Conform Normelor și Metodologiei de organizare și desfășurare a înscrierii copiilor în treapta I de liceu, elaborate de M.E.I., absolvenții clasei a VIII-a trebuie să se înscrie la unitatea de învățămînt cea mai apropiată de domiciliu. ● **Păun Mihaela-Silvia** — com. Vitomirești, jud. Olt : Instanța de judecată este singura competentă să stabilească cuantumul restanței și modul de plată. ● **Ionaș Viorel** — Galați : Dacă ați pierdut Cartea tehnică cu cuponanele pentru efectuarea reviziilor în termenul de garanție al autoturismului dv. proprietate personală, trebuie să anunțați pierderea în Buletinul Oficial, apoi I.A. Pitești vă va trimite, contra cost, o altă carte tehnică. ● **Stroescu Viorica-Dorina** — com. Ștefănești, jud. Prahova : Ați fost invitată la Oficiul forței de muncă Ploiești de 4 ori pentru a fi încadrată în muncă. ● **Pănoiu Maria** — com. Orlești, jud. Vîlcea : Dacă soțul nu lucrează, aveți dv. dreptul de a primi alocația de stat pentru copii. ● **Bunica Dumitru** — Reșița : Persoanele delegate sau detașate, care își desfășoară activitatea în baza unui contract individual de muncă cu unitatea care le-a delegat sau detașat, se bucură de toate drepturile conferite de prevederile art. 64, 66 și 67 din Codul Muncii. Gradațiile cuvenite se acordă de conducerea unității care le-a delegat sau detașat, ținînd seama de prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Simpozion de neurochirurgie

Vigilenți, în apărarea sănătății

Recentul simpozion anual de neurochirurgie, desfășurat la Oradea sub conducerea profesorului dr. Constantin Arseni, și-a concentrat atenția asupra unei probleme medicale de stringentă actualitate : abcesele cerebrale secundare afecțiunilor oto-rino-laringologice.

Comunicările prezentate de specialiști ai clinicilor de profil din București și Iași au avut în vedere, în principal, rezultatul unor cercetări privind modul de propagare a infecțiilor spre encefal, dezvoltarea colecților purulente, mijloacele de diagnostic, trimiterea grabnică a pacientului spre serviciile de neurochirurgie și sancționarea terapeutică chirurgicală. Mai multe amănunte, din partea interlocutorului nostru, dr. Alexandru Vlad Ciurea, medic primar la Clinica de neurochirurgie din București :

— Este necesar, cred, să amintim în primul rînd că dezbaterile și concluziile simpozionului s-au sprijinit, între altele, pe o cazuistică foarte bogată, studiul întocmit de profesorul Constantin Arseni și colaboratorii acestuia avînd în vedere sute de cazuri urmărite timp de 49 de ani, deci din 1936 și pînă în 1984. Urmărirea abceselor cerebrale, diagnosticate, operate sau verificate necroptic, pe o perioadă atît de lungă, a permis să se constate că, după o scădere relativă a incidenței acestei afecțiuni, scădere ce coincide cu folosirea pe scară largă a antibioticelor în decada 1951—1960, abcesele cerebrale secundare afecțiunilor oto-rino-laringologice înregistrează în ultimii ani o sensibilă recrudescență.

— Ce condiții favorizează instalarea unei asemenea suferințe cu consecințe uneori extrem de grave ?

— O simplă otită care trenează, o sinusită tratată cu indiferență pot, în anumite condiții, să provoace o complicație septică intracraniană. Pătrunderea infecției în encefal produce cel mai adesea meningoencefalite. Dar infecția trece uneori și de această barieră și atunci poate da naștere unei colecții purulente, sau ceea ce înseamnă deja o complicație majoră cerebrală. Există și abcese cerebrale adiacente produse de focare inf[illegible]ecțioase de vecinătate : orbitare, dentare, adeno-amigdaliene, osteomelita calvariei, infecții cutanate faciale. Studiul amintit nu se referă însă la acestea din urmă. Din totalul cazurilor cercetate, abcesele rezultate ca urmare a unor afecțiuni supurative ORL reprezintă imensa majoritate : 93,2%.

— În această situație, care sînt simptomele suferinței cerebrale ?

— Boala se manifestă prin cefalee, vărsături, tulburări de [illegible] de vorbire, uneori prin [illegible], [illegible] de urgență a neurochirurgului sau neurologului. Din păcate, de multe ori, simptomele anunță deja o situație extrem de gravă. În majoritatea cazurilor studiate în ultima vreme, aceste abcese au debutat lent, progresiv, ca o consecință a antibioterapiei aplicate necontrolat, situație care a dus la mascarea simptomatologiei.

— Bănuim că dezbaterile s-au finalizat și prin concluzii de ordin practic ?

— Bineînțeles. Participanții nu s-au mărginit doar să discute și să constate recrudescența acestor complicații cerebrale, ci s-au grăbit să propună metode de urgență terapeutică. S-a subliniat necesitatea îndrumării rapide a cazurilor cu infecții în sfera ORL care reprezintă complicație septică intracerebrală. S-a discutat de asemenea despre tratamentul corect al tuturor focarelor septice otice, sinusale, adenoamigdaliene pentru completa lor asanare. Dezbaterile au vizat în mod expres cele mai noi și eficiente metode de tratament și intervenție chirurgicală. Se vor întreprinde deci toate măsurile necesare și posibile pentru ca aceste afecțiuni, ce pot înșela uneori vigilența medicului sau pot învinge terapia prin antibiotice, să fie din nou stopate.

LIVIU TIMBUS ■

Congresul național de dermatologie

Să pui la timp degetul pe rană

Bogată în reuniuni științifice medicale, această toamnă a înscris între evenimentele ei și cel de al V-lea Congres național de dermatologie (25—27 septembrie) cu o numeroasă participare a specialiștilor din țară și prestigioase prezențe internaționale. Manifestarea a trezit acest viu interes prin tematica abordată de o stringentă actualitate în planul terapeuticii — **„Precancerul și pseudocancerul cutanat"** —, ori în care cercetările din ultima vreme au răsturnat vechi ipoteze și puncte de vedere, au adus clarificări cu totul noi, așa cum stau lucrurile în unele **„Dermatoze buloase determinate imunologic și genetic"**. În jurul primei teme am purtat un dialog cu președintele congresului, prof. univ. dr. **Al. Dimitrescu**, șeful Clinicii de dermatologie Berceni din Capitală.

— Bănuim, tovarășe profesor, că ați luat în discuție precancerul din aceleași considerente ale oncologiei în general și anume că, cu cît boala este descoperită în faze incipiente, cu atît șansele bolnavului și ale medicului în tratarea ei pot fi mai mari. Dar e ușor de depistat un precancer de piele ?

— Aș vrea să vă spun un lucru, fără să alarmez pe nimeni, în lume se moare, totuși, de cancer de piele și, atunci, cu cît este depistat mai precoce, e logic, că medicul va face mai bine și mai eficient ceea ce poate să facă. Nu s-a vorbit public multă vreme despre cancer, și cu atît mai mult despre formele precanceroase, pentru a nu trezi cumva o psihoză de masă, pentru ca unii oameni, chiar fără să fie bolnavi, să nu cadă în extreme, în obsesia bolii, devenind anxioși. Personal, sînt de părere că populația trebuie să aibă un minimum de cunoștințe în această privință: că o bună educație sanitară o ajută în a ști să se supravegheze, să se observe și să se adreseze medicului la vreme, în formele incipiente ale oricărei boli. Congresul nostru și-a propus precancerul și pseudocancerul tocmai deoarece, în cam trei sferturi din cazuri, preexistența lui nu este remarcată, nu numai de către bolnav ci chiar de către medic. În general, părerile sînt împărțite, unii spun „lasă-l în pace !", „nu-l atinge !", alții dimpotrivă, se grăbesc să intre imediat cu bisturiul...

— A dumneavoastră care este ?

— A-l atinge ! Dar mai întîi trebuie să-l cunoaștem, să știm exact despre ce este vorba și numai așa să alegem arsenalul terapeutic. Atacînd precancerul, prelungim viața bolnavului, putem chiar să-l recuperăm, căci n-am de unde ști în ce procent se malignizează. Putem să intrăm și cu bisturiul, dar depinde cine, unde, cînd, cum. Asta m-a obligat pe mine să fac mică chirurgie.

— Asta ar însemna că intervențiile în cancerul de piele să le facă numai dermatologii ?

— N-am spus asta, de altfel, se opun oncologii, se opun chirurgii, deși puțini se consultă cu noi înainte de a tăia. Din păcate avem puțini dermatologi, mai ales în provincie, care pot și știu s-o facă bine. Nu spun că nu există, avem pe dr. Ilea de la Arad, de exemplu, care o practică după toate canoanele. Nu sînt ei de vină, ci pregătirea lor. Mai ales cea oncologică. Atît în cadrul specializării postuniversitare cît și a cursurilor de perfecționare se acordă prea puțin timp acestor probleme. Secundariatul, adevărat, e de 3 ani, dar numai un an îl efectuează în clinicile mari, universitare, restul, la ei acasă, unde nu au cum să învețe, n-au de la cine. Dermatologia este, în general, o specialitate foarte grea, poate una dintre cele mai grele. Pentru a fi un dermatolog complet îți cere cunoștințe din multe domenii, de medicină internă, de endocrinologie, neurologie, imunologie, bacteriologie... Mucoasa bucală, de exemplu, este și a noastră și a stomatologilor și a interniștilor. Un dermatolog poate să descopere foarte adesea un diabet pe baza unei leziuni cutanate sau un cancer visceral pe baza unor semne de la nivelul pielii.

— Să revenim la pregătirea oncologică...

— ...Ar fi bine să fie mai temeinică, să se organizeze stagii de perfecționare anume destinate specialiștilor pe oncologie de piele. Pe mine m-au chemat de 2 ori, cu ani în urmă, să expun cîte o prelegere despre un capitol așa de important și de vast. Profesorul Stoichiță, întreprindea astfel de cursuri de pregătire în oncologie, pe organe, și era profitabil pentru tineri.

— Pentru piele ați fi cel mai în măsură, aveți, după cîte îmi amintesc, și un tratat în această privință ?

— Preocuparea mea a fost cancerul, cu o mare experiență în precancere, căci avem obligația să le cunoaștem bine, sînt la suprafață, se văd, spre deosebire de alte organe, nu e voie să-ți scape. Un cancer de plămîni, de pildă, e mai greu să-l depistezi precoce, omul nu vine la doctor decît cînd îi e rău iar atunci, de regulă, e foarte tîrziu, dar la piele este imposibil să nu-l surprinzi, dacă ai priceperea și pregătirea corespunzătoare. Este ceea ce și-a propus și congresul nostru, un schimb de informații, o aducere la zi a specialiștilor cu noile achiziții. Cartea despre care vorbiți va trebui să o reeditez, este din 1975, iar de atunci, cum spuneam, s-au acumulat noi date. Mai ales în melanomul maligh. A fost o obsesie la mine, deoarece practica îndelungată mi-a arătat că e greu să surprinzi momentul cînd se malignizează. Semnele lui sînt așa de insidioase, de capricioase, așa încît trebuie să-i cunoști toate spectrele, evolutiile iar pentru asta îți trebuie o mare experiență. Fără pretenția de a-l rezolva, dar n[illegible] constatările nu-l rezolvă, deocamdată. Statistic[illegible] sînt însă încurajatoare, privind durata de prelungire a vieții bolnavului așa că toate ostenelile merită a fi depuse. Să dai unui om încă 5 ani de viață nu e chiar nimic.

— Ce aduce nou congresul la această temă ? Sînt lucruri deosebite, originale ale cercetării românești ?

— Se înregistrează aspecte clinice originale, nu sînt de răsunet mare, dar sînt. Este și un domeniu în care în lume nu s-a ajuns la lucruri spectaculoase. În precanceroze nu avem, deocamdată, o statistică reală, nu știm care este incidența, ori aceste fapte de observație cu caracter de originalitate, sînt extrem de utile, sînt foarte valoroase, conduc mai sigur pașii spre o strategie terapeutică mai adecvată.

— Și nu e posibil a se realiza o statistică mai coerentă, obiectivă ?

— Cum să nu, printr-un control mai sistematic la grupele de populație expuse la factorii de risc...

— ... Anume ?

— Soarele, în special. Sîntem o țară cu mult soare, cauză a multora dintre melanoame și cheratoze, care se categoriseau pînă nu demult, în senile și solare, or, senile nu mai e corect spus, practica dovedind că se fac la vîrste tot mai tinere la cei cu expunerea îndelungată, fără protecția necesară, la soare. Sînt categorii de populație destul de numeroase care lucrează în aer liber și trebuie să știe să se protejeze. Iată, cum o informare și o educație sanitară corespunzătoare l-ar ajuta. Țăranii din Bărăgan, spre exemplu, lucrează pe cîmp, în lunile de caniculă, cu pălării și îmbrăcăminte de culori închise, atrăgînd și mai mult ultravioletele asupra lor.

— O soluție ar fi, să înțelegem, în profilaxia bolii, vestimentația ?

— Sigur că da. Ar fi extrem de util în acest sens ca toți cei expuși la radiațiile solare cea mai mare parte din timpul lor de muncă să fie determinați să poarte ca haine de protecție, veșmînt și pălării de culori deschise.

— Este un semnal de alarmă, chiar și pentru cei care fac plajă, cu ceasurile, de dragul unui „bronz" cît mai cafeniu ?

— Poate fi. Riscurile pentru piele se minimalizează, din păcate, adesea.

— Este exact ceea ce am dorit cu acest articol, nu să îngrijorăm, dar să supunem reflecției fiecăruia dintre noi riscurile de îmbolnăviri ale organului căruia îi dăm cea mai puțină atenție — pielea. Vă promitem că vom reveni.

CICI IORDACHE-ADAM ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Mari ingineri și democrați consecvenți: N. Profiri și Gh. Nicolau

S-au născut acum o sută de ani, la exact o lună diferență unul de celălalt. Erau buni prieteni și puteau fi văzuți adesea împreună. Nicolae Profiri (13 sept. 1886 — 22 sept. 1967), mai vînjos, îl susținea adesea, petrecînd un braț după umerii săi, pe Gheorghe Nicolau (19 aug. 1886 — 5 dec. 1950), a cărui sănătate era mai șubredă. Au colaborat și în studiile de specialitate, atunci cînd preocupările lor s-au întîlnit, efectuînd de pildă cercetări în legătură cu construcția modernă de drumuri asfaltate în România, ținînd seama de factorii de trafic și de climă. Îi unea și un statornic crez democrat, de la care nu au abdicat niciodată. Profiri își petrecuse o mare parte din copilărie și adolescență în casa lui Constantin Stere, sub a cărui influență s-a format inițial. Nicolau și-a manifestat în repetate rînduri convingerile antifasciste, în perioada dictaturii antonesciene fiind chiar înlăturat din A.G.I.R. (Asociația generală a inginerilor din România) datorită atitudinii sale politice. Ca profesori în Politehnică au combătut, în anii tulburi ai ascensiunii curentelor de extremă dreaptă, care cuprinseseră o parte dintre studenți, manifestările profasciste și rasiste, luînd deschis apărarea studenților de stînga și a evreilor, care le căzuseră victimă (asemenea altor profesori democrați).

Nicolae Profiri s-a născut la Murgeni, județul Vaslui, urmînd Liceul Internat și apoi Liceul Național din Iași (1899—1906), colaborînd asiduu la „Gazeta matematică". A absolvit apoi, ca șef de promoție, cunoscuta Școală Națională de Poduri și Șosele (1906—1911), printre iluștrii săi profesori-maeștrii numărîndu-se Anghel Saligny, Elie Radu și Ion Ionescu-Bizeț, personalități de seamă ale inginerieii românești. Bursier al Academiei Române, se specializează ulterior în lucrări edilitare la Școala Politehnică din Berlin-Charlottenburg (1912—1913), activînd totodată la șantiere din Germania, Anglia, Franța și Belgia. Întors în țară, Nicolae Profiri este, din 1941 și pînă în 1956, profesor la catedra de drumuri a Institutului Politehnic din București (din 1948 — Institutul de Construcții).

Activitatea sa didactică s-a îmbinat de timpuriu cu o intensă muncă inginerească, inițiată (1914) în Serviciul Tehnic al Municipiului București, ulterior în cadrul Ministerului Lucrărilor Publice. Între 1946 și 1951 a fost ministru al comunicațiilor în perioada deosebit de grea a reconstrucției și reorganizării transporturilor după distrugerile suferite în cel de-al doilea război mondial. În 1948 a devenit membru al Academiei și un timp a fost vicepreședinte al ei. A fost, de asemenea, președinte al Asociației Științifice a Inginerilor și Tehnicienilor — A.S.I.T. A contribuit, cu înaltă competență, la elaborarea unei moderne **Legi a Drumurilor** (1929) și a conlucrat la organizarea Institutului de Mecanică Aplicată (1949).

Principalul său aport a constat în studiul și introducerea metodelor noi de construcții, mai ales în tehnica rutieră din țara noastră. A elaborat procedee de tratamente superficiale ale drumurilor și de realizare a îmbrăcămințiilor rutiere cu materiale și mijloace disponibile în țară ; a organizat laboratoare de încercări pentru studiul construcției șoselelor și a amenajat „șosele-laborator" pentru testarea diferitelor sisteme de drumuri. A adus contribuții și în geotehnică, la îmbunătățirea terenurilor prin electrodrenare și electrosilicatare, în diferite aspecte teoretice ale utilizării betonului armat în construcții, la calculul sistemelor static nedeterminate, calculul deformațiilor, calculul momentelor de inerție ale secțiunilor plane, degradarea construcțiilor fundate pe argile cu contracții mari. Printre lucrările sale se numără **Norme și instrucțiuni pentru lucrări de bituminizare de drumuri** (1930), **Sisteme moderne de asfaltaj** (în colab., 1933), **Salvarea șoselelor prin bituminizări** (1938). În 1956 a semnat un substanțial studiu introductiv la Biobibliografia pe care Biblioteca Academiei i-a consacrat-o lui Anghel Saligny.

Am avut prilejul de a-l cunoaște pe Nicole Profiri și am fost impresionat de profilul său de om de mare cultură, iubitor deopotrivă al științelor, literaturii, artelor plastice, muzicii, cu un adevărat cult pentru Newton și Einstein, pentru Anatole France și Richard Wagner (în biblioteca sa figura o ediție de **Opere Complete** ale lui A. France). Avea o fire bonomă, prietenoasă și un umor spontan, care dobîndea o culoare aparte datorită accentului moldovenesc care se păstrase în vorbirea lui. Într-un rînd colaborase la „Viața Românească" cu impresii, notate cu finețe, după o călătorie la Paris. Ce păcat că asemenea oameni nu lasă în urma lor și însemnări despre universul tehnic pe care l-au străbătut !

Gheorghe Nicolau era de obîrșie din comuna Pufești, județul Vrancea. A absolvit Școala Națională de Poduri și Șosele în același an ca și N. Profiri, în 1911. A fost profesor de mașini cu combustie internă la Școala Politehnică (ulterior — Institutul Politehnic) din București (1924—1950), un timp și subdirector al acestei școli. A fost membru (1948) și secretar general al Academiei R.P.R., pînă la moartea sa. Între 1944 și 1946 i s-a încredințat sarcina de ministru al Asigurărilor Sociale.

A avut o contribuție însemnată la amenajarea și modernizarea unor unități energetice, pe bază de motoare termice produse în țara noastră. A publicat lucrări tehnico-economice privitoare la teoria motoarelor cu ardere internă și la energetică, printre acestea **Valoarea teoriei ciclice clasice a motoarelor cu ardere internă.** (1949). S-a preocupat statornic de modernizarea învățămîntului tehnic de toate gradele, publicînd, încă din 1922, broșura **Asupra învățămîntului mecanicei în școlile tehnice medii și licee** și de definirea rolului tehnicii și tehnicianului în cadrul civilizației moderne (**Epoca inginerului**, fără an). Profesor universitar și academician, a întocmit totuși să scrie și lucrări anume destinate cadrelor cu o pregătire elementară, în vederea perfecționării lor, de pildă **Evacuarea apelor din mine. Călăuză pentru mineri** (1951) și **Călăuza artificierului** (1951).

A lăsat în urma sa amintirea unui inginer de larg orizont, dar totodată profund legat de aplicarea practică a teoriei, a unui spirit metodic și meticulos, excelent organizator în industrie, învățămînt și în anii de început ai noii organizări a vieții academice românești.

I. M. ȘTEFAN ■

Reportaj la autogară, înăuntru și afară

Numeroase scrisori sosite la redacție au ridicat probleme legate de starea transportului în comun — atît ale celui urban, cît și al celui dintre localități. Probleme vizînd o gamă largă de aspecte — de la înfățișarea autogărilor și solicitudinea lucrătorilor de acolo pînă la respectarea graficelor de circulație sau comportamentul șoferilor.

Raidul întreprins de reporterii noștri — aflați pe parcursul unei zile în postură de călători pe trasee din jurul Capitalei și din județele Brăila și Bihor — oferă o sumară radiografie a situației în care se află, la momentul de față, transportul în comun. Situație — să spunem de la bun început — perfectibilă, așa cum ne demonstrează și experiența Întreprinderii Județene de Transport Local Mureș (situată, de altfel, pe primul loc în țară în cadrul întrecerii dintre întreprinderile de acest fel). Este vorba — așa cum puteți desprinde din însemnările cuprinse în paginile de față — de modul în care, spre a-și face în cele mai bune condiții datoria față de cetățeni, întreprinderile de transport caută (sau nu caută) soluții realiste, viabile, dovedesc (sau nu) spirit gospodăresc, depun eforturi spre a înlocui justificările cu fapte care să dovedească inițiativă și care să pună mai presus de orice interesul general.

Stropi și milioane

Cursa care merge la Siliștea Snagovului pleacă din autogara Băneasa. Autogara e frumoasă, bine întreținută, cu mobilier nou, cu oameni amabili, cu sală de așteptare curată, foarte luminoasă, în care scaunele tip metrou și plantele ornamentale, leandrii înfloriți dau o impresie într-adevăr plăcută. Curscle de Siliștea trebuie să parcurgă distanța de 34 de kilometri — conform mersului afișat — într-o oră și un minut. Ați citit bine. Precizia, meticulozitatea cu care s-a luat în calcul chiar și acel minut te obligă, parcă o dată mai mult, să iei în serios rigurozitatea acestor oameni. Dar minutul acela nu mai este decît un bastonaș cu cirligul în sus așezat pe hîrtie, cum învățau și poate mai învață copiii în clasa întîi. Un fapt este mai important decît un bastonaș. Luni, 6 octombrie, cursa de Siliștea care trebuia să pornească din autogară la ora 18,45 a plecat cu patru minute întîrziere. Nu era vizibil nici un motiv pentru aceasta. Mare lucru patru minute !, va zice poate cineva. Dar cei care prețuiesc un minut, pe acestea le vor prețui de patru ori mai mult. N-o spunem decît din respect pentru cei a căror meticulozitate este proba respectului dinșilor față de călători. Numai că respectul pentru călători trebuie practicat și pe traseu, începînd firește, chiar din autogară. Mașina de care vorbeam era curată și răspundea la comenzile lui Ion Nedelea, un băiat amabil. Poate că, din păcate însă, tocmai acest lucru îl împiedică să observe cineva un grup de tineri fumează ca pe stradă în mijlocul autobuzului. Altfel, totul decurge bine pînă la capătul traseului. Călătorul care coboară ultimul îl întreabă pe șofer cît are de mers pe jos pînă la primăria comunei Gruiu de care ține Siliștea. Vreo 7—8 kilometri. Pînă la urmă, deși nu l-a mai văzut pe acest călător și deși se grăbește, după cum spune, să ajungă în comuna Periș la 16 kilometri de aici, ca să doarmă acasă, nu-l lasă inima și îl duce pe om pînă la primărie. Refuză orice plată zicînd simplu „Nu pentru cîțiva lei am făcut asta, dar v-am văzut străin pe-aici și mi-a părut rău să vă las noaptea în drum". Mărturisesc, în clipa aceea, mi-a fost chiar drag tînărul de la volan. Fram gata să mă legitimez ca să aflu cum îl cheamă. Altfel nu i se vedea numele pe niciunde. Dar stabilisem în redacție cu cîteva ore înainte că mă voi prezenta doar în finalul documentării, pentru a nu modifica, pe cît se poate, comportamentul participanților la trafic. La primărie aflu că în comună nu au unde să înnopteze șoferii unor asemenea autobuze și, în genere, nimeni, nemaiexistînd nici cameră de oaspeți.

Marți, 7 octombrie. Tovarășa Agafia Paraschiv, șefa autogării Băneasa ne spune : „În multe cazuri nu sîntem sprijiniți în comune să găsim gazde pentru șoferi. Deși plătim și încheiem contracte. Asta nu înseamnă că toți colaboratorii se poartă așa. Directorul filaturii de la Balotești — întreprindere pentru care facem curse în patru sate la toate cele trei schimburi — asigură, chiar fără plată, loc de odihnă, noaptea, pentru șoferi. Au fost cazuri cînd șoferii au dormit la dînsul acasă." Tovarășa Inginer Aura Vasile, șef atelier exploatare la Autobaza 3 călători precizează că șoferilor li se permite să doarmă acasă dacă locuiesc la o distanță mai mică de 5 kilometri de capătul de linie unde trebuie să înnopteze pentru cursa de dimineață. Și totuși, după cum am văzut, se parcurg cu mașina goală și distanțe mult mai mari. Tovarășa Aura Vasile ne mai spune că zilnic se fac, din toate cele șapte autogări bucureștene, 1340 de curse. Numărul șoferilor care rămîn la cap de linie seara reprezintă cam o treime din acest total. La Întreprinderea de transporturi auto București, Intertrans, tovarășul inginer Sergiu Niță, directorul coordonator, rugat de noi să-și formuleze părerea despre ce se întîmplă la capetele de linii, spune : „La varianta gazdelor s-a trecut în ideea economisirii de carburant. Numai că și această variantă are inconveniente : curse în plus, control greoi sau deloc asupra șoferului despre care nimeni nu mai știe dacă bea la două noaptea ori dacă nu pleacă a doua zi obosit. Și nu numai acestea. Ar fi preferabil pentru noi să avem numai șoferi din București. De la cap de linie n-ar mai veni acasă noaptea. Așa, chiar dacă are unde dormi acolo, sine mai știe că el fuge cu mașina pînă în satul lui. Aceasta este soluția care să înlăture risipa de motorină : să avem șoferi bucureșteni. Vom realiza acest lucru, dar nu se poate chiar peste noapte. Vom face însă așa."

Dacă aceasta este o soluție bună, ea trebuie aplicată fără întîrzieri. Nu peste noapte, desigur, dar cît mai repede posibil. Fiindcă nu se pierde puțin. Iată ce arată un calcul voit diminuat. După cum ni s-a spus, Bucureștiul trimite la capete de linii seara peste 440 de șoferi. Să considerăm că numai 200 din ei dorm acasă, mergînd cu autobuzul gol doar zece kilometri dus-întors. Autobuzele ni s-a spus că au un consum între 27 și 34 de litri de motorină la suta de kilometri. Luînd în calcul o medie de 30 de litri și numai 300 de zile dintr-un an, se va vedea că, doar pe această cale, se mărește consumul de motorină cu 180 000 de litri anual. Amănuntele pot fi neglijabile ; șoferii pot fi agreabili ; dar un asemenea preț rămîne inadmisibil. Pentru că, după această mentalitate și după un asemenea calcul, chiar dacă fiecare județ ar irosi, la fel, mai puțin de jumătate cît Bucureștiul și tot ar trebui să ne împăcăm cu gîndul aruncării pe gîrlă a mii de tone de motorină. Iertați-ne, ni se pare enorm.

DORIN GHERGHINESCU ■

Mai mult sau mai puțin „amănunte"

E ora 7 și 10 minute dimineața cînd ajung la Autogara Filaret. Caut intrarea (sînt mai multe uși, însă pe ele nu scrie nimic). Urmez un grup de călători și, tot cu ajutorul lor, descopăr casa de bilete. Îmi aleg la repezeală o rută : spre Valea Dragului. Cumpăr bilete dus-întors și mă îndrept spre peroane. Unde parchează autobuzul spre Valea Dragului ? Nici un indicator limpede. „De obicei trage aici", mă liniștește un bărbat cu cămașă galbenă care merge în aceeași direcție. La ora 7 și 25 apare pe partea opusă autobuzul cu numărul 36-B-6253. Pe parbriz, nici o tăbliță. Unii călători își ridică de jos bagajele și traversează. (De unde știu în ce direcție merge ? mă întreb). Rămîn pe loc, deoarece bărbatul cu cămașa galbenă nu s-a mișcat.

La 7 și 35 la peronul la care stau apare alt autobuz. Nici acesta nu are tăbliță care ar trebui să indice direcția. Mă uit din nou după cămașa galbenă. De data aceasta bărbatul s-a aplecat să-și ridice bagajele. E clar : e mașina pentru Valea Dragului. Se deschid ușile. „Bună dimineața, nea Țică", îl aud pe mai mulți călători salutîndu-l pe șofer.

Nu e aglomerație, găsesc un loc pe scaun în apropierea lui nea Țică, bărbat de vreo 40 de ani, blond, simpatic. E aproape 8 fără 20, plecăm. Deci, o întîrziere de zece minute. Apare și tăbliță pe care scrie „București — Valea Dragului" (Mai bine mai tîrziu decît niciodată). Arunc o privire în jur. E curat, mașina tocmai a fost spălată. La urcare nu ne-a controlat nimeni biletele. În dreptul I.M.G.B.-ului se aude scîrțîitul frînelor. Urcă doi tineri. Cum nici unul nu compostează vreun bilet, trag concluzia că au abonament. Intrăm în comuna Berceni. „Nea Țică, poți să oprești la alimentara ?" întreabă un grup de tineri. Frînele din nou scîrțîie, apoi iar pornim. Pe marginea drumului, un panou ne anunță că am intrat în județul Giurgiu. Cîțiva călători coboară. Urcă o bătrînică. Își așază lucrurile lîngă un scaun liber și, în timp ce autobuzul se pune în mișcare, scoate o hîrtie de 25 de lei, cere bilet. „N-am, zice nea Țică, caută și dumneata la cineva din mașină". Descumpănită, bătrînica se așază pe locul ei, căutînd cu privirea un cunoscut. Nu-l găsește... La 8 și 20 intrăm în Vărăști, unde coboară cei mai mulți călători. Urcă doi bărbați. Unul compostează biletul, celălalt (grăbit a uitat biletele acasă). Încearcă la șofer, dar aud același sfat : „Caută și dumneata pe la cineva prin mașină. Dacă nu găsești, trebuie să cobori". Omul are noroc. Întîlnește un prieten...

Prin fața geamului „trec" în viteză ultimele case din Vărăști. Curînd autobuzul ajunge în ultima comună din traseu, la Valea Dragului. Cobor împreună cu ceilalți călători la „capul liniei", nu înainte de a mai arunca o privire prin autobuz. Curat la plecare, interiorul lui e presărat acum cu tot felul de hîrtii... Și ar mai fi ceva : nimeni nu ne-a întrebat de bilete sau abonamente pînă la destinație.

După cîteva ore, apare în stație autobuzul de întoarcere. Urc, compostez biletul, caut un loc. Șoferul un bărbat tînăr, nu are ecuson și nimeni nu-l strigă pe nume. E ceva mai autoritar. Face, înainte de plecare, chiar un control al biletelor. Nu le cere tuturor, rămîn printre cei care n-au arătat biletul. În plus, tonul cu care se adresează călătorilor este puțin prea autoritar. „Ai bilet de 6,50 ? Pînă unde mergi ?" „Pînă la uzină". „Nu te cred". „Poate, dar eu acolo cobor". Drumul de întoarcere decurge în același ritm ca la venire. Numai că, de data aceasta, mai mulți călători urcă decît coboară. Amănuntul îmi dă posibilitatea să constat cît de des sînt folosite compostoarele. Și nu prea sînt. La destinație, în București, după golirea mașinii, constat că nici acum pasagerii nu s-au omorît să păstreze curățenia. Dimpotrivă, pe lîngă hîrtii, autobuzul e plin și de coji de semințe.

Iată-mă, deci, din nou în Autogara Filaret. Dacă dimineață n-am observat decît lipsa curățeniei, cîteva geamuri sparte, gropi neacoperite, pline cu apă, și difuzoarele amuțite la fiecare peron, acum văd și alte „mărunțișuri" : insuficiența băncilor pe care poți aștepta mașina, lipsa unui bufet. A funcționat, se pare, unul în sala de așteptare, dar acum e închis și cu rafturile goale ; mai descopăr că intrarea în sala de așteptare e anunțată de o săgeată mare, vizibilă, dar (ironie !) ușa e închisă.

La finele documentării am purtat o discuție cu ing. Sorin Pencea — șeful Autobazei 3 călători — și Gabriela Calonfirescu — șefa Autogării Filaret — pe marginea unora din întrebările și nedumeririle provocate de această călătorie. Iată, pe scurt, răspunsurile pe care le-am primit : „Lipsa tablelor de traseu, care trebuie să fie montate la parbriz înaintea plecării în cursă, sau fixarea locului de plecare a autobuzului pe partea opusă peroanelor sînt, fără nici o discuție, încălcări ale disciplinei de către șoferi. Așa cum ei au obligația, precis formulată, de a controla, la urcarea pasagerilor în mașină, valabilitatea legitimațiilor de călătorie (abonamente și bilete). Și nu înțeleg de ce n-au făcut-o sau au făcut-o doar parțial". (Gabriela Calonfirescu). (Nu ar fi oare necesar ca șoferii să fie și ei controlați cum și în ce fel își exictă aceste obligații ?) „De ce nu au șoferii bilete ? De cînd a fost introdus sistemul de autotaxare, sistem foarte modern, s-a luat și măsura ca în fiecare comună să funcționeze cel puțin un punct de desfacere a biletelor. Pasagerii și le pot procura de acolo" (Sorin Pencea). (De acord. Simplu și eficient. Am întîlnit însă cazuri de călători care, grăbiți să nu piardă autobuzul, n-au mai ajuns la respectivul punct de desfacere, rămînînd să călătorească la discreția unui „n-aveți un bilet în plus ?". Asta în timp ce s-ar putea rezolva această problemă apelînd la șofer. Așa cum se procedează, spre exemplu, pe mijloacele de transport ale I.T.B.-ului unde se practică același sistem de autotaxare. Acest detaliu asupra căruia nici unul din cei cu care am discutat nu și-a spus un punct de vedere n-ar trebui, credem, neglijat.) „La orele de vîrf, băncile pe care oamenii pot să se așeze să aștepte autobuzul sînt, într-adevăr, insuficiente. Suplimentarea lor ridică problema spațiului. Vom vedea ce se poate face. Vom monta chiar astăzi un indicator din care să rezulte pe unde se intră la casele de bilete. Și, în cîteva zile, punem la punct și panourile de la peroane". (Sorin Pencea)

În concluzie, ne însușim opinia că rezolvarea „amănuntelor" care nu prea corespund exigențelor unor condiții de transport civilizate și eficiente reprezintă un subiect de reflecție nu numai pentru lucrătorii autogării, ci și (în egală măsură) pentru călători.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Unde nu e disciplină, nu este nici motorină

Autogara Obor, 6 octombrie a.c., orele 13,30. În sala de așteptare și pe peroane multă lume; în parcaj o duzină de autobuze în nemișcare. Circa două sute de călători, bărbați și femei, bătrîni și tineri, copii, așteaptă nerăbdători autobuzele care urmează să plece pe cele 11 trasee servite de Coloana a 9-a. Pe fereastra biroului de mișcare un anunț de natură să deruteze : „Din cauza lipsei de carburanți, azi 6.X.1985 nu se circulă"...

...A doua zi, pe 7 octombrie, ora 7 dimineața, cînd am plecat în documentare, aceeași situație lipsită de optimism. Se spune totuși că ar pleca o cursă spre Afumați și alta spre Ștefănești de Jos. Cîțiva călători își exprimă nedumerirea. Au și de ce, pentru că, după cîte am aflat, vor să ajungă tocmai la Maia Brazi sau la Petrichioaia și nu reușesc să afle cînd pleacă mașina. Privesc încruntați graficul-orar, dar acesta nu are nici o valoare, întrucît nu se respectă. Impiegatul, cînd e întrebat, le spune să mai aibă răbdare, să mai aștepte, că... s-o ivi ceva...

De această dată m-am numărat printre cei norocoși, pentru că autobuzul de Ștefănești pleacă sigur la 7,20. Mi-am cumpărat două bilete, de dus și de întors, cum m-a povățuit casierița, ca să fiu mai sigur de cursa retur de ora 12. Am găsit relativ ușor autobuzul — „articulata" nr. 37-B-4635 — tras pe undeva, prin fața gării Obor. Punctual, la fix 7,20, după ce, ca să nu mătură sau să spele cu apă, stropise din belșug podelele autovehiculului cu o găleată întregă de motorină, șoferul Anghel Gheorghe a demarat. Pînă-n capătul Colentinei a mai oprit de vreo 3 ori, să la diverși cunoscuți care îi făceau semne cu mîna. Din dreptul stației PECO au urcat încă douăzeci, unii cu bilet de călătorie, alții fără, așa încît cursa noastră s-a umplut repede pînă la refuz. Vreo 7—8 călători conștiincioși și-au compostat chiar biletul. În rest, nu se știe cîți au plătit și cîți nu, deoarece, cu toată vigilența omului de la volan, nimeni nu i-a întrebat. Bun băiat șoferul ; pînă la capătul traseului a mai oprit de trei ori !

Cursa retur Ștefănești — București, de ora 12, n-a mai venit. Am rămas cu biletul plătit în buzunar. Norocul meu că, pe la orele 15, după ce m-am săturat de bătut comuna în lung și-n lat, am găsit o mașină de ocazie și m-am întors, nu acasă, ci chiar la autogara Obor. Fram intrigat să descopăr cauzele reale ale dereglării graficului orar, motivele care au condus la dezorganizarea transportului deservit în ultimele zile. Și cred că pe unele le-am găsit.

Din discuțiile avute cu impiegatul Ilie Miu, șeful autogării Obor, și cu Mihai Caramihai, șeful coloanei a 9-a, a reieșit că adevăratele cauze rezidă nu atît în lipsa motorinei, cum încearcă să acrediteze unii, cît mai ales în starea tehnică necorespunzătoare a unor autobuze și în indisciplina unor șoferi și lucrători din atelierul de reparații. În zilele menționate, din 46, 18 autobuze erau defecte, alte 15 stăteau pe dreapta din lipsă de șoferi și numai 13 erau în stare de funcționare.

— Azi „au căzut" încă două — spunea șeful autogării — și iată că, excluzînd pe cele destinate transportului special (abonați, campanie), ne-au rămas doar 3 autobuze „bune", cu care nu mai știm cum să acoperim 11 trasee. Asta ne-a dereglat total. Călătorii ne întreabă și noi nu știm ce să răspundem. Cu toate bunele noastre intenții, cu toate eforturile, nu reușim să ne descurcăm.

— Păi, de ce nu spuneți cauzelor pe nume ? De ce-i derutați pe oameni cu amînări de felul celui afișat chiar acum afară ?

— Sînt totuși cauze obiective peste care nu putem trece ușor. Repet, șoferi n-avem cîți ne-ar trebui, iar dintr-ăștia care sînt unii-s și indisciplinați ; nu-și îngrijesc mașinile cum trebuie, depășesc consumurile de carburanți lubrefianți, uzează prematur cauciucurile. Ba, uneori, cu autotaxarea asta se mai pretează și la ciubuc, noi neavînd posibilitatea să-l controlăm.

— Cauzele acestea țin totuși de oameni, de modul cum își fac datoria. Cum vedeți dumneavoastră ieșirea din această situație ?

— Să se asigure o aprovizionare ritmică cu piesele de schimb — e de părere șeful de coloană Mihai Caramihai. Repartizarea lor de la baza de aprovizionare a întreprinderii să nu se mai facă pe ochi și pe sprincene; reparatul unui autobuz în atelier să nu dureze 3—4 zile, ca acum, pentru te miri ce, pentru o reparație care nu la mai mult de o oră, două. Apoi să ocupăm toate locurile libere cu șoferi serioși, cu oameni stăpîni pe meserie, profesioniști cinstiți și conștiincioși; să avem o bună aprovizionare cu cauciucuri, cu piesele de schimb noi sau recondiționate de care avem nevoie. În sfîrșit, o aprovizionare ritmică cu tot ce e necesar. Motorină avem de bine de rău, nu ne putem plînge... chiar azi a intrat în depozit o cisternă cu 3 tone.

Ceea ce lipsește cel mai mult la autogara Obor sînt, orice s-ar spune, ordinea și disciplina, înțelegerea corectă a sarcinilor și datoriei ce revin fiecăruia, începînd de la șeful autogării, de la șeful de coloană și pînă la ultimul șofer. Asta lipsește.

MIHAI STĂNESCU ■

Am întîlnit șoferi punctuali

Spuse dintr-o suflare, lucrurile pot părea — celor mai suspicioși — înflorite (dacă nu chiar scornite) de imaginația unui reporter ce și-a lăsat deoparte, cîteva clipe, rigoarea. E vorba de o Întreprindere Județeană de Transport Local (aceea din Mureș). O întreprindere clasată pe primul loc în întrecerea pe țară (pentru lunile care au trecut din anul în curs), situarea ei pe această poziție fiind în deplină conformitate cu realitatea vizibilă la fața locului — de la buna servire a călătorilor și depășirea constantă a indicatorilor de plan pînă la viața de fiecare zi a întreprinderii (dominată de o atmosferă de lucru destinsă, de o grijă reală pentru ca fiecare să-și facă datoria în cele mai bune condiții, de încercarea de eliminare a stresului, dar și de preocuparea constituirii unui veritabil colectiv, sudat, în care fiecare să-și afle locul, în funcție de puterea sa de muncă, de cunoștințele și priceperea sa). Desigur, nu acestea sînt aspectele care să creeze sentimentul că realitatea pe care ne propunem s-o conturăm în rîndurile de față — ca pe o experiență vrednică de cunoscut și urmat — este oarecum înfrumusețată de cel ce o descrie, ci altele, ținînd în principal de așa-zisele amănunte din care, de fapt, se compun marile făptuiri. Și ele pot fi considerate, la o iute privire, ca normale, deși cu toții știm foarte bine că nu pretutindeni și nici întotdeauna ele nu se prezintă așa cum am văzut, vreme de cîteva zile, că se întîmplă la Mureș : autobuze care par abia scoase din fabrică, autobaze atît de curate încît ai impresia că, văzute de undeva, de sus, seamănă cu niște exemplar orînduite ratoane de jucării, un dispecerat ce deține, clipă de clipă, situația exactă a evenimentelor de pe traseu, o promptitudine deosebită în remedierea deficiențelor tehnice la o mașină sau alta, punctualitate (ducînd cu gîndul la celebrul erou al lui Jules Verne, din „Ocolul pămîntului în 80 de zile") în aducerea și ducerea oamenilor muncii de la și înspre întreprinderi.

Se poate ca mereu suspiciosul cititor să spună, parcurgînd cele de pînă aici, că e vorba de simple afirmații și că se cuvine ca ele să fie argumentate. Așa este. Dar, pentru asta e bine de început cu începutul. Adică trebuie privit cu vreo cîțiva ani în urmă, șase la număr, la perioada cînd la conducerea I.J.T.L. Mureș a venit inginerul Gheorghe Călianu. Bărbat tînăr, cu alură sportivă (a făcut rugby de performanță în timpul facultății, la București și la Cluj), mereu bine dispus, nelăsînd ca figura să-i exprime (atunci cînd sînt de față colaboratorii săi) iritare, nemulțumire sau dificultatea de a depăși un impas anume. Întreprinderea nici nu exista la acel moment. Abia se constituia și mulți credeau că această situație — deloc plăcută pentru cei ce aveau nevoie să se deplaseze repede dintr-o parte în alta a orașului — va mai dura ceva vreme. A durat mai puțin decît s-au așteptat optimiștii. Și nu numai că s-a constituit, dar a început să și funcționeze, cu motoarele în plin. În '83, întreprinderea este prima din țară care trece la alimentarea autobuzelor și taxiurilor cu metanol și gaz metan. De-atunci încoace, n-a abandonat deloc această idee care înseamnă atît economie de benzină și motorină, cît și, implicit, posibilitatea de a deține un parc de mașini numeros. În clipa de față — întregul parc al I.J.T.L. Mureș merge pe gaz metan și metanol. Mai mult — se lucrează la trecerea pe metanol a motoarelor diesel. Și se mai încearcă — pe un autobuz care a parcurs pînă acum aproape 4 500 de kilometri — un motor alimentat cu metanol, gaz metan și motorină (aceasta din urmă doar în proporție de 15 la sută). Se gîndește, se cercetează și se trece degrabă la fapte. Mașinile care merg pe gaz metan au economisit anul acesta 680 tone benzină și 2 200 tone motorină, iar cele pe metanol — 165 tone benzină. Să reținem și faptul că această trecere pe gaz metan și metanol nu a dus la imposibilitatea ca autovehiculele respective să nu mai poată merge și cu combustibil clasic. Totul se întreprinde cu inteligență și dorință de mai bine. Enumerarea cifrelor de plan (131 la sută la venituri brute, 109 la prestări către populație, 107 la producție industrială, 121 la producție netă, 111 la tone transportate, 2 milioane de lei beneficii la beneficii etc.) spun totuși prea puțin despre munca desfășurată în această întreprindere și despre modul în care ea decurge.

Am fost și noi impresionați — asemenea tuturor celor care lucrează la I.J.T.L. Mureș sau care trec pe acolo — de stilul său de muncă energic al directorului întreprinderii, de rapiditatea cu care la deciziile, de evidentă prietenie pe care o arată în permanență întregului personal al întreprinderii. Am observat — fie-ne crezută afirmația ce urmează —, ajungînd împreună cu dînsul la Autobaza 1 călători din Tîrgu Mureș, că oamenii erau bucuroși că-și revăd directorul. L-am observat și am constatat aceeași încordare a atenției și aceeași iuțeală a deciziilor ca și în cazul problemelor de producție. Zice inginerul Călianu : am deplină încredere în oamenii colectivului nostru. Sînt verificați în timp. Mă simt mereu în postura unui regizor care are de ales, în cadrul lucrului său cu actorii, între două variante : de a spune — faceți în genul în care spun eu sau faceți așa cum fac eu, imitați-mă. Am ales întotdeauna prima variantă. Nu dau niciodată soluții după mintea mea, care nu poate fi atotcunoscătoare. Spun ce trebuie făcut, dar fiecare își pune mintea la contribuție, găsește propria sa soluție care, cel mai adesea, este superioară aceleia la care m-aș fi gîndit eu. E vorba de competența profesională a veritabilului meseriaș. Dincolo de dialogurile purtate cu directorul, impresionant este ceea ce se vede cu ochiul liber. Și se vede, de pildă, un extrem de bine dotat cabinet de psihologie rutieră, prin care au trecut spre examinare toți conducătorii auto ai întreprinderii, laborator care, în ultima vreme, a început să se preocupe și de optimizarea raporturilor interpersonale și de organizarea grupurilor, studiind integrarea individului în grup și a grupurilor în ansamblul colectivului. Se mai vede apoi, în incinta unei autobaze fremătînd necontenit de du-te-vino-ul autobuzelor o oază de liniște : o seră bine îngrijită care, împreună cu gospodăria anexă a întreprinderii, oferă materia primă pentru preparatele de la o cantină ce rivalizează — din punct de vedere al curățeniei, înfățișării generale și, nu în ultimul rînd, al calității produselor pregătite într-o bucătărie „la vedere" — cu orice mare și pretențios restaurant. Se mai vede, în apropierea sediului întreprinderii, un lac pe care se organizează, după orele de lucru, concursuri de pescuit, sub deviza veselă și afișată pretutindeni atunci cînd e cazul : „Adio, crapule !". Și se mai văd, fireste, autobuzele mergînd pe străzi, oprind liniștite în stații și luîndu-și pasagerii la timp — ceea ce, să recunoaștem, după cele aflate în incinta întreprinderii, nu mai reprezintă deloc o surpriză. Nu-l poți respecta pe cetățeanul care se urcă în autobuz — mai spune Gheorghe Călianu — dacă nu te respecți înainte de orice pe tine însuți, dacă nu ești și tu cel respectat. Un șofer nervos, tracasat de o mie de frecușuri zilnice nu-și poate face datoria așa cum se cuvine, așa cum o cere firma întreprinderii noastre. Ce s-a făcut pentru asta ? Multe. Am avut și noi posibilitatea să vedem cum, într-una din zile, după program, muncitorii își făceau aprovizionarea cămărilor pentru toamnă chiar în incinta întreprinderii, unde, prin grija conducerii ei, se aduseseră legume în cantități îndestulătoare. Și ar mai fi ceva de spus, ceva care poate părea tot o forțare a realismului înspre zonele unde acesta își dă mîna cu imaginarul : într-o dimineață am văzut un șofer care s-a dus glonț la ofițerul de serviciu solicitîndu-i acestuia o fiolă. Avusese, cu o seară înainte, niște musafiri sosiți pe nepregătite și băuse un pahar mai mult decît de obicei. Nu se cunoștea a fi băut, dar voia să fie sigur. Fiola s-a înverzit puțin, iar respectivul a fost trecut, pentru cîteva ore (neplătite), la curățenie. După care, în urmă altei verificări, a pornit pe traseu. Așa se explică — prin această corectitudine pe care fiecare și-o impune — faptul că există șoferi care nu se mai pot despărți de autobuzele lor care au parcurs deja peste un milion de kilometri, dar care, bine întreținute, arată și funcționează la fel cu acelea mult mai tinere, ajungînd, cu regularitatea caracteristică autobuzelor mureșene, în stații sau, la orele de vîrf, la porțile întreprinderilor, întotdeauna la fix. Ceea ce, repetăm, nu mai surprinde pe nimeni.

DAN MUCENIC

Opinia unui alegător

Întrebare cinstită

Ascult, ca să nu zic aflu și eu, ca toată lumea, povești mai puțin vesele cu, pînă mai ieri, buni tovarăși ai noștri pe care o anume lipsă de tărie sufletească sau „slăbiciune de virtute" cum se spunea bine pe timpuri, slăbiciuni galopant sau numai trăpaș aglomerate în munca lor, i-au dus la greșeli care, așa cum bine se știe, se plătesc și trebuie să se plătească, uneori chiar exemplar.

— Domnule, îmi spunea cineva, cu sinceră părere de rău. Îl știi pe cutare, a muncit bine, a ajuns director, a făcut treabă. Însă de la o vreme a luat-o razna, nimeni nu se mai înțelege cu el, n-a furat, cum se spune, n-a băgat în buzunar, e mai sărac decît la început, însă greșelile au început să se țină lanț după el, ba în raporturile cu subalternii, ba în repartizarea cadrelor, ba în exploatarea utilajelor, nu mai înșir eu acum toate isprăvile lui și a trebuit să-l dea afară din funcție și să zică mulțumesc că se oprește povestea aici fiindcă a capitonat și un Aro de tercn și asta se plătește cu leafa.

— Domnule, aud pe altul, a muncit, nu se poate spune că n-a muncit, dar a făcut și prostii și prostiile se plătesc, asta e și, împăcat, a trecut la alt subiect.

De mai multă vreme stau și mă întreb, cum de n-a văzut nimeni pînă la constatarea ultimă cum se aglomerează erorile cîte unui tovarăș al nostru ? ! Sau dacă a văzut, cum a putut sta acel cineva, liniștit și împăcat sufletește, cum l-a putut răbda inima să stea și să aștepte, pînă cînd greșeala devenea de nereparat ? Sînt și eu, firește, pentru întreaga asumare a răspunderii de către cel care greșește, și eu spun că greșelile trebuie plătite, însă faptul că trăim și muncim într-o societate socialistă, — unde orice greșală ne afectează, pînă la urmă, pe toți, — mă îndeamnă să mă întreb dacă nu se poate vorbi și de o anume răspundere colectivă ?

Cineva, n-are importanță cine, acum, însă exemplul e notoriu într-un anume județ, construiește fără nici o aprobare, fără titlu de plan, fără finanțare deschisă de vre-o bancă sau de vre-o instituție tutelară, Centrală, Minister, etc., un sediu de întreprindere și nu un sediu oarecare, o cămăruță acolo, ci un edificiu în toată regula, cu două etaje, mi se pare, de se vedea isprava de la doi-trei kilometri. Ajunge cu sediul la acoperiș și cînd să începă ținculala fațadei, cade anonima, sau denunțul sau sesizarea, anonima e luată repede în discuție, vine controlul, dar ce control !, de la Centrală, de la Minister, de la bancă, și se constată că nu trebuia construit sediul respectiv, că nu era prevăzut, că nu era planificat, că nu era prins în fila de plan, etc., etc., E, oare, de crezut că pînă la sesizare **nimeni de la bancă** (care se pare că a și plătit lucrarea) **nimeni de la Centrală, nimeni de la Minister, nimeni din județ, nimeni din oraș**, n-a văzut ridicarea unei clădiri cu două etaje care se vede de la doi kilometri ? ! Eu sînt de acord că prostiile se plătesc și trebuie plătite, dar de ce să observăm noi prostiile numai în situația cînt trebuiesc plătite și de ce să nu le oprim —, la timp — să se producă ? Morala asta mie îmi este străină. Și dacă nu cădea sesizarea ? Dar în întreprinderea cu pricina mai exista atîta lume, ca să nu mai zic de contabil, care vedea clădirea, lucra la ea, etc., etc., nimeni nu avea voie să se întrebe ? Dar e greu de crezut ? **Ce morală poate avea o conducere colectivă care la răspundere aplică principiul răspunderii individuale ?**

Acum totul s-a consumat, omul cu sediul a fost înlocuit, sancționat, a „plătit", etc., etc. Însă el era, zic tovarășii care nu vedeau deloc că greșește, un om foarte bun, profesionist vorbind, un om de ispravă, un om cu calități deosebite, nu e păcat că și un astfel de om, rezultat al societății noastre, a fost lăsat să greșească pentru ca apoi să nu ne mai putem folosi de calitățile lui la nivelul acestor calități ? Ne poate nouă fi atît de indiferentă pierderea unei valori ? ! Iarăși această morală mie îmi este străină. Ca să nu mai vorbesc de faptul, regretabil, că poate fi, ușor detectată, la unii tovarăși ai noștri, **uneori**, o plăcere a denunțării răului sau erorii numai atunci cînd îi afectează personal nu și sub raportul ipostazei lor de cetățeni. Parafrazîndu-l pe Caragiale ar trebui să spunem : „a dracului anonima", **nu s-a** scris și **nu s-a** trimis decît cînd sediul a fost gata ; la începerea lucrului nu mai avea, sigur, atîta „efect", omul era oprit la timp și nu mai greșea. Asta poate să fie o explicație, **se așteptă, adică, să se greșească bine**, însă mizeră explicație și într-un astfel de caz mi-ar place și ar fi și moral ca autorul denunțului sau sesizării care știa că se greșește și a așteptat ca greșala să ia proporții, să fie și el măcar întrebat de ce a așteptat atît ca statul să păgubească și mai mult ? Ar fi, cred, o întrebare cinstită.

DINU SARARU

Dramă acoperită cu flori

Îmi aduc aminte de o dimineață friguroasă de iarnă. În spatele gheretei pline cu oameni în așteptarea autobuzelor se afla un ins cu bicicleta. Pe ghidon și pe portbagaj, avea două coșuri cu garoafe Elegance. Omul vîndea cu doi lei firul, „asta în decembrie, pe o zăpadă cumplită și cu puține flori în magazinele de profil ale Capitalei. Cum însul cerea doi lei pe fir, cînd în toate magazinele asemenea minuni costau 6 lei, nu m-am îndurat să nu cumpăr un buchet.

Și au trecut cîțiva ani și răsfoind filele unui dosar penal, descopăr uimit că omul șterpelea în fiecare săptămînă cîte o mie sau două de garoafe pe care le vindea florarilor sau chiar la colțul străzii, la prieteni, cunoscuți sau le făcea cadou. Luînd mereu, uneori cu sacul, alteori cîte un buchet de 100 de fire, el și gașca au reușit să dea o gaură de o jumătate de milion. Nici eu și nici alții nu ne-am gîndit ce poate să stea îndărătul mirosului unor flori cumpărate întîmplător. Copleșiți de bucuria de a le avea, nu ne-am gîndit că în spatele lor poate fi o altă poveste decît de dragoste. Căci nu din asta trăia femeia de la sala de sortare a serelor Berceni, Aurica Cocu, o femeie trecută de 30 de ani, venită în București dintr-un sat din Vrancea, era absolventă de liceu, avea trei copii și o casă plină de flori. Orice om ar fi fost tentat să creadă că îndărătul acestei imagini se află o discretă dar constantă pasiune pentru flori și plante. Nu era așa ! Aurica lucra ca gestionară la sala de sortare a Întreprinderii de sere Berceni. La ea veneau camionetele încărcate cu flori, ea coordona sortarea garoafelor și tot ea întocmea actele de livrare, recepție și decontare. Culmea e că această femeie a avut cu-rajul unui bărbat nesăbuit. La cîteva săptămîni după angajare a început să fure garoafe. Dar nu în stilul îndrăgostiților sau al adolescenților teribiliști, ci cu șutele și cu mîile, rămînind mereu la gîndul că orice om serios a furat la viața lui măcar o floare. Ce a crescut sub pălăria unui asemenea gînd e greu de crezut. Cert este că la o vreme, Întreprinderea de sere Codlea a descoperit o păcăleală. În actele sale au apărut facturi și au fost achitate sume care se ridicau la un sfert de milion, fără ca întreprinderea să fi primit marfa aferentă. Drept pentru care I.S. Codlea s-a plîns organelor de miliție că „persoane neidentificate au păgubit întreprinderea noastră cu 255.405 lei, acestea aparținînd de Întreprinderea de sere Berceni. Mai mult, I.S. Berceni a efectuat livrări în contul nostru în valoare de 75.210 lei fără să factureze marfa, în scopul acoperirii pagubei." Așa s-a spart afacerea cu șterpelitul florilor. În primul moment, cînd a fost invitată să-și numere garoafele din acte, Întreprinderea de sere Berceni a sărit ca arsă. Îi lipseau peste două milioane, contravaloarea unei jumătăți de milion de garoafe. Și astfel a început desfacerea și demontarea unui complicat mecanism de șterpelit flori. El s-a dovedit a fi destul de simplu. Aurica Roșu, căsătorită Cocu, după ce-a început ușor, cu buchetul, a trecut la pachet, la sac, și mai tîrziu, chiar la camion. Pentru cantitățile mai mari întocmea acte de livrare, le prăda șoferului care le transporta la cele șapte magazine ale întreprinderii. Le preda fără să întocmească nici un act, primea banii pe care mai apoi îi împărțea cu gestionara care, la rîndul ei, rupea documentele de expediere a mărfii. Ca acest ultim gest să poată avea loc, în toată povestea mai trebuia să figureze un contabil. Și el chiar figura, dar nu figurant, ci activ, participînd din plin și cu interes la această lovitură dată producției de flori a serelor din Berceni. În primul rînd, gestionara trebuia să întocmească un tabel cu toate bonurile de livrare către unitățile de desfacere și acel tabel, împreună cu bonurile, să-l predea contabilității. N-a făcut niciodată un tabel. Nici nu știa de așa ceva. Iar contabila șefă, Maria Iancu nu era cîtuși de puțin interesată în alcătuirea lui. Prezența acestui tabel ar fi introdus în circuitul actelor contabile o referință concretă la sustragerile de flori. Or, contabila șefă, avea și ea un interes. În fiecare zi lua cîte 100 sau chiar 200 de garoafe, ca în perioadele de iarnă, dominate de sărbători, să urce cifra pînă la nivele ameițitoare. Drept pentru care afacerea florilor a fost un fapt petrecut în trei. Gestionara, șoferul și contabila. Lor li s-au adăugat pe rînd alții și alții, ca în povestea cu pisica lipită în pata cu miere. În primul rînd, Mihai Tomescu, șeful sectorului sortare, apoi tot felul de gestionari, beneficiarii livrărilor neînregistrate, cei care făceau vînzările și dădeau banii (după ce-și luau partea) spre împărțire. O primă mare lovitură au dat-o cu un transport de garoafe, de fapt o acțiune de vînzare organizată într-o dumincă în piața George Coșbuc. Au întocmit două acte false pentru 13.550 de fire de garoafe, le-au vîndut la prețuri de nimic florarilor particulari și banii i-au împărțit în funcție de contribuție. Ulterior, această mare lovitură s-a dovedit a fi o glumă. Loviturile cele mari erau de ordinul zecilor de mii de fire. Dar pînă a ajunge la cle trebuiau să scape de un minus. În gestiune lipseau 26.019 fire de garoafe. Ca să nu treacă la desfacerea contractului de muncă pentru gestionară, contabilă șefă, cu de la sine putere îi face o reducere. Îi reduce lipsa cu 20.065 de fire și afacerea continuă. Cocu face rost de acte de livrare, recepție și decontare neînregistrate, după ce ia florile le rupe și cînd vede că lipsa e mare începe să trimită spre facturare la Întreprinderea de sere Codlea comenzi de flori pe care aceasta nu le primise niciodată. Cînd cei de la Codlea descoperă furtul, gestionara și contabila șefă încep să trimită flori întreprinderii păgubite fără să le mai factureze, în speranța că se va liniști. Nu s-a liniștit și povestea s-a spart. Procesul s-a încheiat. Gestionara a fost condamnată la 16 ani, contabila șefă la 15. Pentru niște flori. Dar povestea nu s-a sfîrșit. Toți actorii acestei istorii florale susțin că florile de garoafă n-au fost numărate bine. Ba la un moment dat, unii zic că erau mai multe, că paguba a fost dublă, triplă, chiar cvadruplă, în vreme ce personajele o țin pe cealaltă, că erau mai puține, că multe s-au ofilit și le-au aruncat, că nu-i drept să le plătească și pe cele ofilite, pe care nu le-au putut vinde nimănui. Cine poate să mai numere exact mii de flori care nu mai există ? Și cine s-a gîndit că îndărătul unor buchete impresionante de garoafe Elegance se află o poveste care va duce la clasica exclamație „și-a stricat viața". Pînă se va găsi o soluție de numărarea florilor dispărute, rămîn cu un sentiment de culpabilitate. Într-o iarnă am cumpărat niște garoafe de la un om care nu le cultivase pe balcon. Locuia în Drumul Taberei și lucra la Întreprinderea de sere Berceni. Am cumpărat un buchet de flori fără să-mi dau seama că în felul acesta îmi aduc și eu partea mea de contribuție la o dramă care depășește cu mult importanța unui gest naiv : să furi o garoafă și să o faci cadou.

CORNEL NISTORESCU

Săptămîna luptelor

Peste două zile vor începe la Budapesta campionatele mondiale de lupte : între 19—22 octombrie la libere și între 23—26 octombrie la greco-romane. Tradiția succeselor pe care le avem în acest sport va fi apărată și — sperăm — întregită la aceste mondiale de 6 luptători la libere și 9 la greco-romane. La lupte libere vor participa, într-o ordine a categoriilor, **Hincu Nicu** (23 de ani, campion european de juniori în 1984), **Prefit Dumitru** (18 ani, campion mondial de juniori în acest an), **Popa Nanu Maricel** (22 de ani, vicecampion mondial la speranțe olimpice în 1984), **Tămădăuanu Claudiu** (23 de ani, medaliat cu argint la europenele din acest an), **Mițu Gheorghe** (20 de ani, vicecampion mondial la speranțe olimpice în 1985) și **Radu Ciprian** (24 de ani). Este unul din cele mai tinere loturi de luptători pe care le-am prezentat vreodată la o competiție de asemenea nivel. Obiectivul este de a cuceri o medalie și de a obține cît mai multe clasări pînă în locul 6 la fiecare categorie. Aceasta deoarece, în urma unei recente dispoziții a Federației Internaționale de Lupte, la viitoarele Jocuri Olimpice vor putea fi înscriși numai luptătorii clasați între primii șase la campionatele mondiale.

Lotul de lupte greco-romane cuprinde aceiași sportivi care au participat la mondialele de anul trecut și la europenele din acest an, unde au obținut cinci, și, respectiv, două medalii. Se înțelege că palmaresul înregistrat la campionatele europene de la Atena din acest an (argint — Ilie Matei și bronz — Mihai Cișmaș) a fost sub nivelul pretențiilor și al posibilităților luptătorilor noștri de greco-romane. Drept pentru care „cei nouă" abordează mondialele cu un plus de răspundere și de obligație astfel încît să încheie competiția cel puțin la nivelul campionatelor mondiale de anul trecut la sfîrșitul cărora România a obținut locul 3 în clasamentul pe națiuni. Dar iată cine sînt reprezentanții noștri la concursul de greco-romane : **Mihai Cișmaș** (52 kg), **Nicolae Zamfir** (57 kg), **Nicolae Șavu** (62 kg), **Ștefan Negrișan** (68 kg), **Ștefan Rusu** (74 kg), **Sorin Herțea** (82 kg), **Ilie Matei** (90 kg), **Vasile Andrei** (100 kg) și **Ștefan Grigoraș** (130 kg). Veteranul lotului este multiplul campion Ștefan Rusu (30 de ani, posesor a 20 de medalii cucerite la europene, mondiale și jocuri olimpice). Speranțe îndreptățite la medalii avem îndeosebi din partea lui Negrișan, Herțea, Matei și Andrei, dar experiența, valoarea și forma sportivă îi plasează în lupta pentru medalii și pe ceilalți componenți ai lotului. Un rol, încă important, în această cursă îl va avea și tragerea la sorți, respectiv — seriile în care vor fi incluși sportivii noștri. Aceasta deoarece o singură înfrîngere în serie blochează șansa la medalie, doar bronzul mai fiind, teoretic, abordabil prin jocul rezultatelor din întîlnirile următoare. Se cere, deci, o evoluție „ceas", de mare regularitate și numai cu gîndul la victorie.

Precizăm că la structura acestor loturi s-a ajuns în urma unor succesive întîlniri de selecție, la care au participat cei mai buni luptători, pe fiecare categorie. Pînă la urmă a decis, la propriu și figurat, lupta dreaptă. Acesta a fost și rostul principal al „modelărilor" — întreceri în regim de concurs oficial între candidații la titularizare la fiecare categorie. Eliminarea subiectivității din munca de selecție, condițiile de pregătire centralizată create (la Bușteni pentru libere și Poiana Brașov pentru greco-romane), experiența corpului de tehnicieni solicitați să asigure pregătirea sportivilor din loturile lărgite sînt cîteva din premisele optimiste ale acestei participări la mondialele de lupte ; restul se va rezolva, cum se spune, numai văzînd și făcînd...

La această nouă ediție a campionatului mondial, sportivii noștri vor lupta așadar nu numai cu cei mai buni „colegi de categorie" din lume, ci și cu frumoasa tradiție pe care o avem în acest sport și pe care au obligația s-o îmbogățească, chiar dacă aria celor cu pretenții s-a lărgit foarte mult, apărînd tot mai mulți luptători valoroși din țări care nu contau în lupta pentru medalii pînă în urmă cu cîțiva ani. Un plus de dificultate care trebuie să genereze un plus de ambiție. Așteptînd cu încredere evoluțiile luptătorilor noștri, le urăm mult succes.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

racul

● Capul prostului face umbră pe dinăuntru.

● Albina umblă din floare în floare, iar trîntorul sfîrșește fără a ști ce-i primăvara.

● Cu cît înfrîngerea e mai grea, cu atît victoria atîrnă mai greu în balanță.

● Unii oameni se ascund după degetul cu care îi arată pe alții.

● Aripile de împrumut nu te înalță.

N. PETRESCU-REDI ■

PAVEL CONSTANTIN ■

Din nou Kasparov!

Dacă meciul pentru titlul mondial dintre Maia Ciburdanidze și Elena Ahmilovskaia se desfășoară într-un anonimat clar, disputa dintre Garri Kasparov și Anatoli Karpov a cunoscut toate favorurile publicității și atenției mondiale a specialiștilor. Din păcate, nici de această dată F.I.D.E. nu a reușit să aducă modificări, șahul feminin rămînînd doar o simplă „prezență exotică" în minunata atmosferă a „stăpînilor de drept" ai eșichierului : șahiștii. Și, într-adevăr, meciul celor doi genialî mari maeștri sovietici a cucerit prin calitatea foarte ridicată a jocului și prin intensitatea dramatică a evoluției scorului.

Garri Kasparov înțuia înaintea punctului final al „episodului Londra", încheiat cu avantaj de o victorie în favoarea sa, că finalul va avea altă factură: „pentru moment este un război rece, dar apoi s-ar putea să devină un război deschis". Anatolii Karpov a pornit la luptă plin de încredere în șansele sale de-a recuceri titlul deținut timp de un deceniu declarînd că „altfel nu aș fi venit" la Londra. Dar tînărul campion al lumii a fost superior. Tot timpul Kasparov a avut inițiativa pe care a fructificat-o într-un avantaj decisiv de trei puncte după minunata sa victorie din partida a 16-a. Părea că soarta meciului este decisă. Dar Karpov a luptat magistral sancționînd greșelile mai tînărului său adversar. Și incredibilul devine realitate : egalitatea s-a restabilit ! Motivația a fost îndelung căutată și, din nou, substratul psihologic al meciului a fost accentuat de către cronicarii sportivi. Se părea că într-adevăr așa. Efortul sportiv a depășit eșichierul, dar „aceste probleme reflectă temperamentele noastre diferite, ceea ce este cu totul normal" — avea să recunoască G. Kasparov, în timp ce A. Karpov constata cu mult sînge rece că „animozitățile nu sînt importante". Totuși relațiile dintre cei doi adversari au rămas „diplomatice" pînă la încheierea meciului.

Aplauzele pentru Karpov au răsunat trei zile consecutiv cum niciodată Kasparov nu a avut bucuria să le primească în întreaga perioadă a duelului de la Leningrad. „Avantajul terenului" a fost clar pentru Karpov, Kasparov ar fi putut, de fiecare dată, în partidele pierdute (17, 18, 19) să urmeze altă cale de joc, putea remiza sau cîștiga, dar încăpățînarea cu care își dorea victoria la scor l-a adus în situația rememorării deziluziei lui Karpov din primăvara anului 1985, cînd, la scorul de 5:0, nu a mai cîștigat nici o partidă. Kasparov a suportat cu mare greutate noua situație de egalitate. S-a izolat în camera sa departe de prieteni, de apelurile telefonice. De unde se angajase în efectuarea unui mare turneu european de simultane, pe loc totul fusese revocat de secundanții săi. Kasparov a recunoscut de bunăvoie că merită cele trei înfrîngeri pentru a fi pedepsit „pentru prea marea sa încredere după victoria din partida a 16-a".

În „statul major" al lui Kasparov, format din I. Dorfman, A. Nikitin, G. Timoscenko și E. Vladimirov, s-a tras semnalul de alarmă. Cu toții au apreciat că „Garri a riscat prea mult". Echilibrul psihologic al campionului s-a restabilit în ciuda faptului că el a fost pus și în situația unei „anchete" privind activitatea secundanților săi. Cineva lansase zvonul că E. Vladimirov „livra informații" în mod secret pentru Karpov. Kasparov a dezmințit zvonurile și „statul său major" a rămas neschimbat pînă la sfîrșitul meciului. Partida a 22-a a fost de un înalt nivel tehnic și scorul final a schimbat egalitatea în avantaj Kasparov. Cîștigînd din nou, campionul și-a adus adversarul în situația dramatică de-a finaliza prin două victorii, fapt nerealizat. Remiza a fost consemnată la capătul unei partide în care campionul a avut inițiativa. Karpov a făcut totul pentru victorie declarînd apoi : „eram avid de victorie, dar am ratat-o, nu-mi rămîne decît să încerc victoria în ultima partidă și să fac meci nul." Kasparov își păstrase titlul și era „mai fericit ca oricînd" pentru că „mi-am atins obiectivul" completînd explicațiile sale : „m-am așteptat și știam că această zi va fi aceea a unei mari bucurii. Karpov a fost primul care m-a felicitat. Meciul a fost dur, epuizant și pasionant, a rămas o partidă de dispută și eu nu mă gîndesc că aș putea s-o pierd, ceea ce înseamnă că victoria mea va fi totală". Partida a 24-a s-a întrerupt în poziție egală, egalitatea fiind consemnată fără a se mai relua jocul. Meciul s-a încheiat cu scorul 12,5:11,5 în favoarea campionului mondial Garri Kasparov care-și va repune titlul în joc în 1988.

MARGARETA MUREȘAN ■

Civilizația sportului

Inamicii sportivității

La sfîrșitul sezonului trecut, un reprezentant al Federației Române de Fotbal a informat plenara C.N.E.F.S. că numărul jucătorilor din diviziile A, B și C suspendați pentru diverse motive în anul competițional trecut s-a ridicat la 3 621, adică mai mult de jumătate din numărul total al fotbaliștilor legitimați !

Abia a început noul sezon și comisia de disciplină a forului de specialitate lucrează, „cu motoarele în plin", judecă, avertizează, amendează, suspendă. În primele trei etape ale diviziei A, arbitrii au fost nevoiți să apeleze de 62 de ori la cartonașul galben și de 4 ori, la cel roșu, în urma cărora s-au dictat sancțiuni însumînd 26 de etape suspendate ! În divizia B, după un meci disputat la Roșiori, arbitrii au stat baricadați în cabină timp de o oră, iar la Făgăraș scandalul care a marcat finalul unui meci l-a avut printre „eroi" pînă și pe medicul echipei locale ! La Chirnogi, un jucător de la Voința Constanța l-a lovit pe arbitru cu capul în gură ! La arena MECON din București, un individ a încercat să intimideze jucătorii echipei adverse intrînd pe teren cu un cîine lup. Și ca să fim optimiști privind viitorul sportivității, la un meci între cadeți, la Hunedoara, s-au înregistrat un atac extrem de violent cu ambele picioare, o lovire fără balon și o piatră aruncată asupra arbitrului de centru ! Deci, să recapitulăm : arbitri asediați, loviți cu pietre sau cu capul în gură, medic care molestează în loc să tămăduiască, atacuri volente și un lup pe teren !

Să ne întoarcem la fotbalul nostru cel de toate zilele. Pentru faptul că mai sînt oameni care au înțeles greșit cum pot fi de folos sportului de performanță, care compromit ideea de moralitate în fotbal, cei mai păgubiți sînt spectatorii. Adică aceia care, după o săptămînă de muncă, ori nu pot să-și vadă echipa jucînd fiindcă acestela i s-a luat temporar dreptul de a evolua pe teren propriu, ori după ce sacrifică timp și bani asistă la scene penibile care, dacă s-ar petrece pe stradă, ar intra în flagrantă contradicție cu etica cetățenească, iar unele fapte ar fi cuprinse chiar în aria Codului penal.

Federația noastră de fotbal are de puțin timp un nou președinte, un om care în perioada primului său mandat în această funcție a contribuit considerabil la asanarea atmosferei din fotbalul românesc. Nu întîmplător, atunci, echipa națională s-a calificat la Mundial-ul mexican.

Interviurile pe care le-a acordat revistei noastre și suplimentului „Fotbal" ne-au edificat într-o măsură asupra celor ce-l preocupă pe reinvestitul președinte al F.R.F. Știm că este un om de fotbal avizat, plin de intenții bune. În numele celor care cred în cinste și corectitudine, îi solicităm să-și convingă colaboratorii că trebuie luate măsuri hotărîte pentru a împiedica poluarea crescîndă a „actului sportiv" de pe stadioanele noastre de A și mai ales de B și C, că prin campionatele județene...

CRISTIAN ȚOPESCU ■

O călătorie, toamna, cu mașina are farmecul ei. La munte sau la ses, natura oferă cu dărnicie, ca în nici un alt anotimp, privelești pline de nuanțe și culori ce încîntă, deopotrivă, ochiul și sufletul. Soarele și-a pierdut dogoarea de astă-vară, dar caută, măcar în jurul orelor amiezii, să ne compenseze cu căldura mîngîietoare a razelor lui. Imaginile ce se succed prin fața parbrizului, dînd senzația unui film la televizor, sînt mai blînde și mai pasnice, cînd vremea e frumoasă, dar devin mai aspre și mai reci pe măsură ce apar recuzitele decorului autumnal : umezeala, frigul, ceața, vîntul...

Și totuși e plăcut toamna cu automobilul. Dacă înțelegem să ne conformăm capriciilor ei. Că și toamna are capricii destule, insidioase putem spune. Întinzînd capcane pe cît de perfide, pe atît de neașteptate. Într-o curbă, bunăoară, prin care în sezonul estival ați trecut de cîteva ori, fără probleme, iată că acum, v-ați pomenit cu mașina într-o polcă pe furate. V-au trecut nădușelile pînă v-ați redresat din acest dans, deloc dorit și deloc plăcut. Dar care dans vi s-a datorat în exclusivitate. Pentru că anvelopele, uzate mai demult, n-au răbdat la infinit aminările dv. de a renunța la serviciile lor și abia au așteptat primul prilej oferit de curba ușor umezită din cauza brumei ca să vă facă să le simțiți prezența.

Să știți că și anul acesta, ca de altfel de cînd lumea, toamna zilele se scurtează la fiecare 24 de ore, iar noaptea își mărește durata. Nu ne-am fi pretat să oferim o informație pe care o cunosc pînă și copiii de grădiniță, dacă unii automobiliști, prin conduita lor la volan și, înainte de toate, prin apăsarea cu nesăbuință pe accelerație, nu ar da impresia că ignoră prezența întunericului. Care întuneric, pe parcursul conducerii unei mașini, înseamnă încadrarea șoselei între doi pereți adeseori de nepătruns cu privirea, dar din spatele cărora, exact cînd vă așteptați mai puțin, se poate ivi, inopinat, un pieton, un biciclist, o căruță. Și dacă tocmai atunci vederea dv. este afectată, ca să nu spunem anihilată, mulțumită unui partener care a tinut să vă „onoreze" cu jetul orbitor al luminii farurilor sale, trebuie să vă declarați deosebit de multumit că ați scăpat teafăr, doar cu emoțiile de rigoare, dintr-un asemenea moment critic.

Zilele trecute, pe cînd amurgul se lăsa treptat, învăluind orașul în mantia lui semiobscură, o fetiță a traversat strada în fugă. O trimisese mămica să cumpere piine. Fetița a zbughit-o din spatele unui camion oprit lînă trotuar, pe cînd din sens opus se apropia un turism. Șoferul mașinii nu s-a așteptat la o asemenea apariție, cu toate că o putea presupune — din spatele unui camion te poți aștepta oricînd să apară inopinat un copil imprudent. Pilotul nici nu a frînat suficient de puternic pentru a opri automobilul, dosi distanța era suficientă. Nu ne vom ocupa nici de examinarea vinovăției conducătorului auto pe plan juridic. Reținem culpa sa morală, datorită ignorării împrejurărilor specifice sfîrșitului unei zile de toamnă în care circula, respectiv vizibilitatea precară la o oră cînd vara este încă lumină din belșug, și neluării în seamă a pericolului pe care-l constituia prezența autocamionului staționat.

Cronica șoselei

Se așterne bruma...

Toamna înseamnă ploaie, iar pentru automobiliști risc sporit de derapare. După ce s-a lăsat seara, pe ploaie, autovehiculele trebuie conduse cu maximă precauție, de parcă ar merge pe ouă. După cum se spune : noaptea plus ploaie, înseamnă — în comparație cu vremea frumoasă — de zece ori mai mari pericole de accidente. Un dicton realist, care s-a născut din durerile a nenumărate și grave accidente, comise de cei care, aflați la volan, s-au încrezut peste măsură în puterea exclusivă a farurilor și a ștergătoarelor de parbriz de a-i feri de primejdiile insidioase ale întunericului, ploii și asfaltului umed.

În lunile de toamnă, omul prevăzător își ia umbrela ori de cîte ori pleacă de acasă. Pentru orice eventualitate. Iar automobilistul precaut, chiar dacă timpul este însorit, pornește la drum pregătit să înfrunte condițiile vitrege ale ploii, ceții sau vîntului, ce apar în acest anotimp de la un kilometru la altul.

Aprovizionările pentru iarnă ocupă, în aceste zile, un loc important în ansamblul preocupărilor curente. Și odată cu ele, nouă, celor de la oraș, ne devin parcă mai apropiați părinții, socrii, frații și cumnații... de la țară. Deplasările la sate oferă și prilejul unei revederi cu locurile natale și cu cei dragi. Numai să nu se facă totul sub imperiul grabei. De genul : „Maricico ! Plecăm după-amiază, ajungem seara, stăm puțin de vorbă cu ai tăi, dormim cîteva ore, încărcăm și dimineața sîntem din nou la treabă. Un asemenea periplu are, din start, toate șansele să eșueze pe patul spitalului. Dacă nu și mai rău, cum au demonstrat, nu de puține ori, realitățile rutiere ale toamnei.

Mai ales că toamna înseamnă și struguri, și must și vin. Nelimpezit pe deplin, dar plăcut la băut. Pentru că e nou și are temperament. Este viclean și tentant. Dispune de la prima înghițitură și amețește pe nesimțite, după două-trei pahare. Nu e ușor, ce-i drept, cînd cel din jurul tău savurează ademenitoarea licoare, tu, după ce că l-ai adus și îl vei duce acasă cu mașina, ești nevoit să te limitezi la apa minerală sau sifonul ce ți-au fost cedate ca să nu înghiți în sec. Altfel, însă nu se poate. Nu există automobilist care să nu fi greșit vreodată. La o depășire, la acordarea priorității și așa mai departe. Dar nimeni nu a băut din greșeală. Nu puține vieți și nu puține destine, în plină ascensiune, s-au curmat brusc și definitiv, numai din cauză că cel de la volan nu a avut tăria să reziste tentației. Fără să ajungă neapărat pînă la beție. „Un sprit, două, că n-o fi foc". Și a fost Pirjol, nu alta. Mistuind totul în cîteva secunde. Căci nimeni și nimic nu poate ajuta cînd alcoolul se răzbună pe conducătorii auto.

Și totuși, toamna merită să o iubim. Pentru că este bună și darnică. Ea întruchipează în mod fericit împlinirea năzuințelor și gîndurile noastre spre mai bine și mai frumos.

VICTOR BEDA ■

Cupele europene la fotbal

Urmează turul II: Mult succes!

90 de minute de foc

Calificată prin victoria cu 2—0, pe teren propriu, în fața lui F.C. Lens (în tur pierduse cu 1—0), după un meci desfășurat pe muchie de cuțit (oaspeții au ratat cîteva ocazii clare, trimițînd balonul de două ori în bară !), Dundee United, aflată mai mereu în plasa celor trei mari echipe scoțiene, Celtic Glasgow, Glasgow Rangers și F.C. Aberdeen, părea să-și fi luat în acest an în ceea ce privește campionatul intern, cîteva importante măsuri de precauție. Astfel, după primele 10 etape, se afla pe primul loc, fără nici o înfrîngere, dar iată că a venit meciul cu F.C. Aberdeen, în fața căreia mașina de fotbal de la Dundee United a cedat, pierzînd totodată și locul întîi în clasament. Să fie acesta un semn bun pentru universitarii craioveni ?! Vom vedea. Să notăm, pînă la întîlnirea de miercuri că Dundee United a jucat, o finală a Cupei U.E.F.A. (în ediția 1967/1968), dar a jucat în plus și o semifinală în C.C.E. (ediția 1983, 1984). Să mai notăm că trei din jucătorii săi, Malpas, Narey și Bannon, au făcut parte din echipa națională care a remizat cu Bulgaria, la Glasgow, acestora adăugîndu-li-se alți doi internaționali de marcă, Sturrock și Hegarty. Ceilalți jucători pe care antrenorul Jim McLean îi mai trimite de obicei în teren sînt McAlpine, Holt, Milne, Taylor, Coyne și Redford. Acasă sau în deplasare, Dundee United joacă un foarte elastic 4—3—3, fapt ce vrea să ilustreze un anume echilibru al compartimentelor. „Ca așezare în teren, dar și ca stil, avea să ne declare, prin telefon, antrenorul secund al craiovenilor, Nicolae Zamfir, viitoarea noastră adversară ne convine. Ne convine pentru că fotbalul scoțian are cîteva părți comune cu fotbalul latin, mă refer la personalitatea pe care jucătorii țin să și-o manifeste cît mai din plin cu putință. Dar, totodată, un lucru care nu ne prea convine, scoțienii au și ceva din travaliul imens al jucătorului britanic, fotbalist care aleargă 90 de minute din 90 de minute. Va trebui, zic eu, să jucăm toate cele trei momente ale meciului cu aceleași aplomb, fie că ne apărăm, fie că manevrăm la mijloc, fie că atacăm. Dar, credem noi, cel mai important lucru este să nu pierdem mingea la presingul lor efectuat în treimea noastră. Din secvențele văzute la televizor și din aprecierile specialiștilor, citite în presa străină, Dundee United se arată a fi extrem de periculoasă imediat după eșuarea unui atac prelungit, adică exact atunci declanșează un presing necruțător. E și firesc, după destrămarea unui atac prelungit, apărătorii intră, pentru de cîteva secunde, într-o mică relaxare, ori scoțienii tocmai atunci atacă cu toate forțele. Dejucînd cu sînge rece acest presupus moment psihologic, am putea avea șanse de a cîștiga de cauză prin lansarea unor contraatacuri fulgerătoare, pe spații mari, așa cum de obicei le are la dispoziție echipa aflată în deplasare. Deoarece, pînă la meciul de miercuri, care se anunță a fi o partidă extrem de dificilă pentru ambele echipe, noi considerăm că întîlnirea din campionat cu Universitatea Cluj-Napoca, la mijlocul acestei săptămîni, va fi o verificare utilă pentru cele 90 de minute de foc de pe stadionul „Tannadice Park" din Dundee. Ceea ce vă mai pot spune acum, despre noi, este că echipa are un moral bun și că sperăm cu toții într-o cît mai bună comportare a tînărului Răzoltea.

VICTOR NIȚĂ

Bătălie între prestigii

Echipa care a cucerit de 19 ori titlul de campioană a Belgiei, a pierdut în ultimele două ediții de campionat cîteva nume sonore. Acum doi ani l-a pierdut pe Alexandre Czernatynski, iar în această vară pe iugoslavul Luca Peruzovic, pe nordicii Morten Olsen și Frank Arnesen, ca și pe autohtonul Erwin Vanderbergh. Motivele țin mai mult de calculele financiare ale clubului, decît de randamentul sportiv al celor de mai sus. În acest context, s-ar părea că Anderlecht este o echipă sub nivelul ultimilor doi ani. Dacă mai adăugăm și handicapul psihic în fața campioanei noastre, am ajunge la concluzia că sorții ne-au tras cu ochiul. Dar o asemenea judecată relaxantă ar fi mai mult decît păgubitoare. În primul rînd, una din legile fotbalului postulează că nici un calcul al hîrtiei nu influențează nici cu doi bani rezultatul final. Apoi încă nu știm foarte bine cît de abili sînt Kabongo și Krncevici, două noi achiziții pentru linia de atac. Steaua are de apărat un strălucitor succes și prestigiul cîștigat. Dar și Royal Sporting Club Anderlecht are de apărat un prestigiu, plus o datorie în fața propriilor spectatori, neonorată în semifinalele trecutei ediții a Cupei Campionilor Europeni. Nu-i de neglijat nici faptul că „marea greșeală a lui Bearzot" (Scifo, înainte de a deveni cetățean belgian, a fost prezentat lui signor Enzo, în ideea de a-l folosi pentru squadra azzura, dar acesta a concluzionat categoric — nu mă interesează, n-are valoare), a atins o invidiată și productivă maturitate în joc. Iar Constant Vanden Stock, președintele clubului belgian, după drama de pe Heysel, spunea jucătorilor și suporterilor că le revine datoria să lupte pentru a demonstra „că fotbalul rămîne unul din cele mai frumoase jocuri de pe Planetă. De la istoria sa, pînă la grandoarea sa. Anderlecht și suporterii săi au datoria de a lupta pentru ca fotbalul nostru să conserve o formă, un prestigiu, o morală". Belgienii se cred și sînt o echipă cu nume. Numai un avantaj psihologic nu ajunge pentru a-i scoate deja eliminați, cu atît mai mult cu cît nici Steaua nu va evolua în formulă completă. Un fapt de natură să ne întrețină optimismul tine de alura jocului practicat de Steaua în ultima vreme. În ciuda unor absențe, aceeași vitează, aceeași verticalitate a acțiunilor, într-un stil de mare acuratețe. De notat faptul că Circașă și Ivan s-au integrat deja în jocul echipei, amîndoi fiind deja două cîștiguri incontestabile. Din discuțiile purtate cu cîțiva jucători ai Campioanei Europei am sesizat și lipsa de trac, dar și seriozitatea și răspunderea cu care sînt pregătite cele două manșe cu campioana Belgiei. Cel mai greu meci va fi la Bruxelles, căci pe Ghencea, în formulă completă, Steaua nu știe să interpreteze decît partitura victoriei.

CORNEL NISTORESCU

Optimism în Regie

Numele adversarei Sportului studențesc în turul doi al Cupei UEFA este K.A.A. Gant (La Gantoise semnificînd, într-o traducere liberă, „cea din Gant"). La Gantoise se află și ea la a patra participare consecutivă, în Cupa UEFA și — tot la fel ca și studenții noștri — pentru prima dată în turul doi, în celelalte trei ediții fiind eliminată după primul tur de F.C. Haarlem, F. C. Lens (eliminată acum de Dundee United) și, respectiv Celtic Glasgow. Se înțelege deci că, aidoma reprezentantei noastre, și echipa belgiană simte aerul marii performanțe, succesul ei din primul tur (chiar dacă în dauna unei modeste echipe din Luxemburg, Jeunnesse d'Esch) dîndu-i aripi și dreptul să viseze la mai departe ! Cît de serios gîndesc adversarii noștri la acest pas unic în istoria clubului lor o dovedește faptul că reprezentanții echipei belgiene n-au pregetat să și vină cu un avion particular, să vadă meciul Sportul studențesc cu Corvinul, disputat la numai două zile după tragerea la sorți : pentru o mare performanță, nici-un timp nu-i de pierdut.

La o primă și, deci, intrucîtva neconcludentă vedere, din lotul echipei belgiene sînt de reținut cîteva nume : De Wolf (fundaș, internațional A, 28 ani), Ruzic (mijlocaș, internațional iugoslav, 31 ani), Schapendonck (atacant, internațional olandez, 31 ani) ; apoi, portarul Lauryssen (32 ani, internațional olimpic), fundașii Criel (27 ani, internațional olimpic), De Kneef (21 ani, internațional la tineret), și Cordiez (32 ani, internațional olimpic), precum și tînărul mijlocaș Jacobs (21 ani, internațional la juniori). Cel puțin pînă la întîlnirea antrenorilor Sportului studențesc din Belgia (unde vor urmări mîine un meci din campionat al echipei gantoze), desigur că aceste nume nu ne pot spune, deocamdată, nimic despre valoarea și forța de joc a belgienilor. Indiferent, însă, ce opinii ne vom putea face (dacă nu ne vom fi făcut deja...) despre șansele Sportului studențesc de a merge în turul trei, rămîne valabil un singur adevăr, pe care-l reamintim mai ales pentru băieții din Regie, chiar riscînd să-i plictisim : calificarea se decide numai după două meciuri, niciodecum înaintea disputării lor. Este o invitație la realism și luciditate.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Oraș cu trăsură la scară

Iulian Ocroteală a venit la Întreprinderea Județeană de Transport Local Dolj—Craiova, ca director, în urmă cu aproape doi ani. Inginer mecanic, vîlcean, deprins cu acel soi plăcut de mîndrie oltenească s-a gîndit că la cei treizeci și cinci de ani ai săi e rostul să facă ceva, firesc, un firesc atît de firesc încît să fie deosebit. Mai întîi, împreună cu ceilalți oameni din conducere (media de vîrstă este de 44 de ani.) au reînnoit parcul auto. Cinci autobuze vechi au fost transformate în „gondole", adică li s-a tăiat acoperișul și-au început să umble, spre deliciul craiovenilor, înfruntînd zilele toride ale Bănici. S-au organizat apoi trei autobaze din care una de marfă, și acum, Craiova are 29 de linii de autobuze între Craiovița nouă, Brazda lui Novac, Rovine, Valea Roșie, 1 Mai, Romanești, I.T.M.A., Electroputere, I.U.G., Fabrica de avioane, Ișalnița. S-au înființat 7 linii maxi-taxi, 20 de Dacii-taxi, 10 autofurgonete, 1 autocar superdotat, 36 basculante pentru marfă. De 1 iunie 1985, prin Craiova au apărut niște minicare ca la mare. S-au îmbulzit călătorii la ele, mulți nu mai mergeau decît cu astea, le așteptau, s-au pozat în fața lor, neascunzîndu-și o oarecare mîndrie.

Craiova s-a lățit, Craiova s-a înălțat, Craiova a devenit un oraș curat și bucuros de mirarea musafirilor săi. Craiova lui 1986 își pregătește însă pămîntul pentru noul și elegantul tramvai. Sînt deja vreo 30 vehicole care așteaptă să o străbată de-a curmezișul. Și poate că iar își vor pregăti amatorii aparatele de fotografiat și iar își vor face poze lîngă ce va fi. Pînă atunci, directorul Iulian Ocroteală are grijă de iarnă; așteaptă de la Brașov un buldozer și de la Iași un autogreder ca să lupte cu zăpada; pentru oamenii orașului său are pregătit un „comando", 40 de autobuze noi care, ca o coloană specială, ar putea interveni oricînd pentru a duce și aduce muncitori la Combinatul Chimic și la C.E.T. Ișalnița.

În maldărul ăsta de metal și motorină pe care îl presupune o autobază, un director de întreprindere ar fi putut

sta liniștit în scaunul său, ca un bibliotecar meticulos, cu minecuțe de protecție, pierdut în praful cărților zărite anevoie printre niște ochelari impetriți. Mare lucru liniștea unui rost! Într-o zi, prin primăvară, Iulian Ocroteală s-a dus la primărie. A intrat în biroul primarului Constantin Lungu, s-a așezat pe scaun, greu trebuie să fi fost pentru firea lui, și și-a așteptat rîndul. Apoi a zis: „tovarășe prim, aș vrea să fac o trăsură și să-i dau drumul prin Craiova". Primarul l-a privit aspru, așa-i este și chipul, și ochii l-au descoperit, și-a început să rîdă, să rîdă tare, oltenește, adică, să rîdă simplu și i-a zis: „ce trăsnită chestia asta dar dă-i drumul. Vezi ce-ți trebuie și vino la mine". A ieșit iute din birou, avea deja în cap cal, picioarele i s-au făcut roți și s-a pus pe treabă. El a fost

gîndul, acum trebuia să-și sufle mînecile să și scalpe în palme, țărănește, și, împreună cu oamenii săi, să strige din fundul piepturilor „hei, rup!".

Au găsit o trăsură veche printr-o curte din strada Păltiniș, la Aurel Coconu, un bătrîn plin de povești. Omul o ținea coteț la găini. A dat-o fără grijă, dar, dacă tot era a lui, a zis așa, într-o doară, v-o dau da să-mi faceți o căruță. La I.J.T.L. oameni, oameni tineri n-au prea văzut o trăsură pe viu, nimeni n-a făcut o trăsură. Mulți au văzut-o în filme sau la T.V. O priveau ca pe urs. Apoi s-au apucat de treabă. Au desfăcut-o, au măsurat-o, și-au închipuit cam cum ar fi să fie, au început să o croiască. Așa a apărut în Craiova, la autobaza 2, primul atelier de făcut trăsuri. „Botezul" el a fost deosebit. Se numește: Ionel Lascu, tapițer Ion Goiceanu, Alexandru Ciolponea, Costel Roșoga, faruri (nu sîntem tinichigii, încercăm), Mihai Jilavu, „sufletul" adică roți, articulații (a „inventat" un șablon pentru construit roți), Diana Cătăneanu, șeful atelierului producție industrială (a luat foi de arc de la Sibiu), Lazăr Dumitru, om cu ochii la toate, Maria Golotaeanu, primărița în comuna Ghecești.

Trăsura este gata, este elegantă, neagră și ușoară, cu roți mari ca de fîntînă de Bărăgan, cu covîltir de îndrăgostiți și lungă ca palmele celor ce-au făcut-o puse cap la cap. Numai că acum, la faptul gata al trăsurii au început, de fapt, adevăratele probleme. Lipsea calul, adică chintesența. Așa s-a născut, mai demult, Bebe. L-au adus. E un cal mic, ușor, unora nu li se pare arătos de loc. Așa s-a făcut să fie, dar e primul și e superb. N-are semn de rasă și de șase ani de cînd e pe lume, a existat într-o fișă contabilă, clasată acum „transfer la I.J.T.L. Dolj Craiova". Iulian Ocroteală s-a urcat în prima trăsură cu un merit ascuns; directorul, primul călător. Sfios zice: „am pus covîltirul ca să nu mă vadă lumea și-am plecat apoi pe străzi. L-a găsit apoi pe Florică Slătaru, tînăr de 34 de ani să îngrijească de cal. Florică a avut cai de mic; bunicul i-a fost birjar prin Craiova, el s-a născut printre cai și-a stat printre ei pînă cînd s-a însurat, iar soția, cocoană, i-a zis că nu e bine să miroasă a cal. S-a făcut lăcătuș mecanic și cînd a venit Bebe și-a ieșit din minți aducîndu-și aminte de dragostea lui veche, mare și adevărată. Acum iar îngrijește de cai.

La I.J.T.L. treaba s-a încins; Sandu Pavlov zice: „vreau să fac o caleașcă așa cum numai regina Angliei are"; atelierul zice: „facem 15 trăsuri pe lună". Dar cai? Așa a plecat Iulian Ocroteală la herghelia Erebeni, unde i-au zis tocmai precum spera: „vă dăm cal, ne dați trăsuri".

Florică Slătaru și-a comandat costum de vizitiu. Și-a cumpărat apoi, un ceas electronic, pentru trăsură. Îl arată clienților, e doi lei minutul după lege și, uite așa, face aproape 50 de kilometri pe zi prin Craiova. Zice: „mulți nu se urcă pentru că le e rușine. Pe capră e un vis. Bebe mă știe, e inteligent și sensibil, saltă capul cînd mă vede. Păcură nu-mi trebuie decît ca să-l ung unghiile să nu-i crape la ger. Mi-am dus soția cu trăsura. Acum îi place și ei...".

Și trăsura asta, făcută manual ca un Rolls-Royce merge acum prin Craiova, cu Bebe, cu Florică și cu un ceas electronic. Bebe are un ciucur roșu, de deochi, iar Florică trage primul la stația taxi, „dacă-mi merge gura vin clienții" și nimeni nu mai face nuntă în Craiova fără trăsură.

Acum vor să facă sanii.. Doctorul Virgil Cameniță le-a donat o sanie veche, din 1943, și-n atelierul de trăsuri, oamenii s-au gîndit la iarnă, la copiii din parcuri. Sandu Pavlov, șef de autobază a construit un patinoar,, singurul din Craiova, iar Iulian Ocroteală, la Preajba, o bază de agrement pentru canicula zilelor de pîrg. Zice directorul: „cîteva trăsuri nu ridică indicatorii. Dar e ceva frumos. Mă gîndesc de mult, zi și noapte să fac și eu ceva. Cînd văd lumea aici îmi vine să plîng de bucurie că am și eu o contribuție".

Aceasta este povestea adevărată a trăsurii de Craiova, a unei fapte de frumos și spirit de gospodar. Marian Slavu, inginer la siguranța circulației îi va face poate loc în catastifele sale, șoferul Nicolae Bugiu poate o va întrece cu „Dacia" sa neagră, Iulian Ocroteală, directorul, poate o va face efigie pentru I.J.T.L. Dolj-Craiova iar Constantin Lungu, primarul Craiovei, va mai încuraja multe idei darnice și calde ale oamenilor din acest oraș semnificînd vocația de a gîndi și lucrurile mărunte dar atît de utile vieții noastre.

— Poftiți, trăsura vă așteaptă.. !

PAUL AGARICI

Comentariul săptămînii

Pace și dezvoltare (IX)

Potrivit aspirațiilor popoarelor

Și în cadrul dezbaterilor generale de la cea de-a 41-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. problemele păcii, ale dezarmării s-au aflat pe primul plan. Și e firesc să fie așa, avînd în vedere și scopul pentru care a fost creată Organizația Națiunilor Unite, și situația internațională destul de gravă, care impune luarea urgentă de măsuri concrete în vederea înlăturării pericolului unui cataclism mondial, și semnele bune dătătoare de speranțe de după încheierea primei etape a Conferinței de la Stockholm, și, în sfîrșit, faptul că a 41-a sesiune are loc în Anul Internațional al Păcii, cu privire la care președintele Nicolae Ceaușescu spunea : „Noi considerăm că Anul Internațional al Păcii trebuie să determine acțiuni și înțelegeri concrete, reale, în direcția opririi cursei înarmării, a dezarmării și asigurării păcii ! Numai așa se va răspunde însemnătății acestui An, voinței popoarelor ! Numai așa vom face ca, într-adevăr, acest An să marcheze un început spre dezarmare, spre încetarea confruntărilor și trecerea pe calea colaborării pașnice, spre dezarmare, spre o lume a păcii, fără nici un fel de arme".

În același timp, la actuala sesiune a forumului mondial, în cadrul dezbaterilor generale, au fost abordate și probleme economice de mare importanță pentru soarta comunității internaționale : lichidarea subdezvoltării, eliminarea decalajelor economice, soluționarea problemei datoriilor externe și a celorlalte dificultăți în creștere, cărora trebuie să le facă față țările în curs de dezvoltare. Este cunoscut că pentru rezolvarea acestor chestiuni țara noastră se pronunță pentru convocarea în cadrul O.N.U., a unei conferințe speciale, cu participarea țărilor dezvoltate și a celor în curs de dezvoltare, conferință care să conducă la angajarea de tratative reale în vederea soluționării globale a problemelor subdezvoltării, ale instaurării unei noi ordini economice internaționale, ale instituirii unor relații de colaborare bazate pe înțelegere și echitate.

Referitor la datoriile externe, România consideră că se impune o rezolvare globală care să aibă în vedere : anularea datoriilor pentru țările cele mai sărace, cu un venit național pînă la 500–600 de dolari pe cap de locuitor ; reducerea cu un procent important a datoriilor țărilor în curs de dezvoltare cu un venit național pînă la 1 000–1 200 de dolari pe cap de locuitor ; o reducere generală de circa 50–70 la sută a datoriei celorlalte țări în curs de dezvoltare, diferențiată pe grupe de țări, în funcție de venitul național și de potențialul de care dispun ; reeșalonarea pe 15–20 de ani a restului datoriei cu o dobîndă de 3–4 la sută sau fără dobîndă și cu o perioadă de grație de 3–5 ani ; stabilirea unui plafon pentru plățile anuale în contul datoriei externe, care să nu depășească 10 la sută din încasările anuale obținute din exporturile țărilor în curs de dezvoltare ; stabilirea unei limite maxime a dobînzilor pentru creditele vechi, care să nu depășească 3–4 la sută, iar sumele plătite peste această limită să fie scăzute din volumul datoriei externe ; continuarea acordării de noi credite țărilor în curs de dezvoltare, în condiții avantajoase, cu dobînzi rezonabile, de maximul 5 la sută. Sînt și alte probleme economice importante pentru rezolvarea cărora țara noastră are în vedere convocarea de conferințe internaționale corespunzătoare : restructurarea sistemului monetar-financiar internațional, asigurarea accesului larg al țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle științei și tehnologiei moderne etc.

În soluționarea tuturor acestor chestiuni, cea de-a 41-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. poate să-și aducă o contribuție importantă.

ION D. GOIA

Puşkin e unul...

Ce se întîmplă oare cu urmașii marilor genii ale omenirii ? Prea rar ne punem parcă această întrebare. Poate și datorită faptului că nu sînt prea multe cazurile în care acești urmași reușesc să ajungă pe culmile atinse de înaintași. Iată, însă, că de curînd, revista Neue Berliner Illustrierte consacra un reportaj unui strănepot al marelui poet rus Puşkin (1799–1837). Acest urmaș se numește Grigori Puşkin și are 71 de ani. Fizic, Grigori nu seamănă deloc cu străbunicul său, dar în convorbirile cu presa relevă că tatăl său, Grigori Alexandrovici, semăna în tinerețe destul de mult cu bunicul lui. De aceea el a și slujit drept model sculptorului Opekusin în vederea realizării monumentului lui Puşkin din piața cu același nume din Moscova.

În camera lui Grigori Puşkin, devenită punct de atracție pentru toți cei interesați de amănunte privind biografia marelui poet, se găsește un arbore genealogic. În 1982, el număra 238 de urmași ai lui Puşkin. Aceștia trăiesc în mai multe țări ale lumii — Belgia, Franța, Anglia, Elveția, R.F.G., Maroc, S.U.A. și chiar în insula Hawaii. Grigori Puşkin este însă singurul urmaș pe linie masculină. De aceea este necăjit că fiul său, Alexandr, în vîrstă de 33 de ani, nu are încă copii. În schimb fiica sa, Iulia, are deja doi fii. „Linia feminină este continuată, declara el ziariștilor. Acum așteptăm un urmaș pe linie masculină".

Grigori nu a dovedit talente literare, ci a absolvit o școală agricolă, lucrînd apoi ca laborant. În 1940, organizația de tineret l-a delegat să lucreze în miliție. Apoi, după invazia hitleristă, s-a înrolat ca soldat. „Bunicul meu, Alexandr Alexandrovici — povestește Grigori a luat parte la războiul ruso-turc din 1877–1878. Tatăl, Grigori Alexandrovici, a comandat în perioada 1914–1916 un regiment pe frontul de vest. Mie mi-a revenit sarcina de a participa la cel mai groaznic din toate războaiele. În 1941, am fost cercetaș într-un detașament special de partizani, care acționa lîngă Volokolamsk. Apoi, am luptat pe frontul ucrainian. Am fost rănit de două ori. Într-o zi, către sfîrșitul războiului, comandantul diviziei mi-a spus : «Ai grijă Puşkin, să nu te nimerească din nou !» și m-a trimis la școala de ofițeri. Am terminat războiul cu gradul de locotenent".

După război, Grigori Puşkin a fost zetar în tipografia ziarului „Pravda". În pofida vîrstei și a pensiei sale bune, el continuă să astăzi să muncească. O mare parte din timp și-o consacră îngrijirii obiectelor personale ale familiei ce se trage din faimosul său străbunic. Întrebat dacă are vreun hobby, el a răspuns : „Nu am nici unul. Singura mea pasiune serioasă în viață a fost și este Alexandr Serghcevici Puşkin".

ROMEO NADAȘAN

Eldorado pentru pensionari

Pentru a preîntîmpina îmbătrînirea îngrijorătoare a societății japoneze, guvernul a propus o soluție originală — să-i ajute pe pensionari să se instaleze în străinătate, oriunde doresc. Proiectul a fost pus la punct de Ministerul comerțului exterior și industriei (M.I.T.I.) și a fost botezat „Silver Columbia". Silver desemnează în Japonia tot ceea ce se referă la vîrsta a treia, iar Columbia este o referință la Cristofor Columb care a plecat, în 1492, în căutarea de pămînturi noi. Cinci secole mai tîrziu, precizează documentul MITI, japonezii în vîrstă vor pleca în străinătate pentru a descoperi țări noi. Obiectivul este inaugurarea, pînă în 1992, a primului complex extrajaponez pentru pensionari. Societatea japoneză îmbătrînește. Persoanele de peste 65 de ani reprezintă acum 10,5 la sută din populație și vor avea o pondere de o cincime în 2011. Voluntari candidați la plecare nu lipsesc. Anchetele realizate în rîndul marilor societăți industriale demonstrează că două persoane din trei au lucrat sau lucrează în străinătate și au o nedisimulată nostalgie pentru țările în care și-au petrecut o bună parte din viață, fiind interesați să se întoarcă acolo pentru „a doua viață". La ora actuală, 480.000 de japonezi trăiesc în afara arhipelagului, 250 000, din rațiuni profesionale de lungă durată, iar alții instalați definitiv. Această internaționalizare crescîndă a Japoniei și forța actuală a yenului au dat ideea creării unor complexe pentru pensionari, nu însă în genul celor din Spania, unde pensionarii și turiștii vest-germani au recreat, în plin climat mediteranean, o mică patrie. La ieșirea la pensie, fiecare japonez primește și o indemnizație. Cu aceste sume se poate trăi oriunde mai bine decît la Tokio, orașul cel mai scump din lume. Pentru un cuplu de japonezi în vîrstă e foarte greu de luat o decizie în acest sens. „Silver Columbia" prevede promulgarea unei legi care să asigure crearea unor societăți private care să se ocupe de înființarea complexelor respective și de instalarea doritorilor. Capitalul va fi format din depunerile pensionarilor și ale întreprinderilor, guvernul urmînd să asigure avizul țărilor în care urmează să se facă instalarea. Bineînțeles, cooperarea cu țara primitoare este foarte importantă, mai ales că aceasta va fi beneficiara unui aflux de devize. Proiectul, prezentat pe scurt de presa japoneză, a stîrnit interesul ambasadelor și al societăților private din Australia, Argentina, Spania și Portugalia care au cerut precizări. Pentru aceste țări plus Italia, Brazilia, Noua Zeelandă, Franța, Statele Unite și Filipine funcționarii de la M.I.T.I. au realizat o broșură în care sînt precizate condițiile de primire a pensionarilor. Condițiile respective se referă la obținerea vizelor de lungă durată, accesul la asistență medicală, la costul vieții, al locuințelor, la restricțiile impuse mișcărilor de capital și la securitatea cetățenilor.

În esență, nu este vorba de crearea unor ghetto-uri într-o viziune idilică, afirmă M.I.T.I. Fiecare complex va fi un centru de schimburi culturale între japonezi și țara adoptivă. Reprezentanții M.I.T.I. recunosc că mai sînt multe studii de făcut pînă la nașterea acestor Eldorado-uri ale pensionarilor japonezi. Nu lipsesc nici luările de poziție ostile. „Acest proiect este jignitor, comenta un bătrîn ziarist japonez. Mîncare, locuințe, tot ceea ce ne este necesar pentru a trăi este prea scump în țara noastră. Plecarea noastră în străinătate este dorită de cei ce nu vor să se ocupe de noi, pensionarii, o categorie socială neinteresantă".

IOAN ROȘCA

Reconstruire

Furtuna s-a declanșat din senin. Nu era vorba de mult zgomot pentru nimic, ci de visul unei nopți de vară (doar era în iunie !), care a început în urmă cu 17 ani. Atunci, în mintea de actor și american întreprinzător a lui Sam Wanamaker a încolțit ideea reconstruirii, pe vechiul loc, al celebrului „Globe Theater". În acest scop, el a fondat „Shakespeare Globe Trust" și a obținut concesionarea terenului de la compania „Dernö Estates". Cînd totul părea că merge ca pe roate, consiliul municipal a hotărît să retragă concesionarea. Cazul a ajuns în fața justiției, care i-a dat cîștig de cauză lui Wanamaker, concesionîndu-i terenul pe o perioadă de 125 de ani.

Planurile de reconstrucție, operă a arhitectului londonez Theo Crosby, sînt o oglindă fidelă a clădirii ce a fost ridicată în anul 1599 și a pierit în incendiul din 1613. Deși nu va putea fi folosit la acoperiș, întrucît contravine legii, pentru prima dată, de la devastatorul incendiu din anul 1666 încoace, lemnul va fi folosit la structură. Se vor folosi vechi materiale de construcție, inclusiv părul de cal, iar metodele aplicate vor fi cele din epoca elizabetană. Complexul va cuprinde și un mic teatru în stil Jacobean, construit pe baza unor planuri ce sînt atribuite unui arhitect din secolul al XII-lea, Inigo Jones. Pe perioada verii, actori renumiți din întreaga lume vor susține o stagiune ce va include piesele „bardului", alte capodopere din perioada elizabetană, precum și producții contemporane.

Spectatorii se vor confrunta cu inconvenientele trecutului deoarece 2/3 din cele 1.500 de locuri vor fi pe bănci fără spătar, nu se vor folosi instalații de amplificare și de iluminat, iar scena, orientată spre nord-est, va fi în permanență în umbră.

Cu toate că are o oarecare similitudine cu ceea ce a întreprins marele Will cînd a construit „Globe Theater", Wanamaker nu se va putea retrage, instărit, la Stratford-upon-Avon (ca și „bardul"), căci veniturile vor fi reinvestite în companie. El va rămîne cu mulțumirea unui binecunoscut vers shakesperian care spune : „Totul e bine cînd se termină cu bine !"

DAN DĂNUȚ DORU

Recorduri insolite

La început a fost cartea. Cine n-a auzit de ea ? Este vorba de faimoasa „Guinness' Book", în care se consemnează recordurile din toate domeniile. Cartea își are și ea istoria ei. Totul s-a demarat la 10 octombrie 1951, cînd sir Hew Bever participa cu prietenii la o vînătoare de sitari în Irlanda. În acea zi a avusese noroc la vînat și toată seara cei din grup au dus-o tot într-o dispută cu privire la pasărea amintită, regretînd că nu există nici o lucrare tipărită cu ajutorul căreia să poți verifica dacă într-adevăr sitarul este cel mai rapid vînat cu pene din Europa. În 1954, lordul-vînător s-a aflat în fața unei alte întrebări, de astă dată cu privire la cocoșul de munte. Și atunci sir Bever și-a dat seama cît de neplăcut și păgubitor este faptul că sute de întrebări asemănătoare rămîn fără răspuns și alimentează în fiecare seară vorbele de clacă și mincinoasele gogonate din cele circa 80 de mii de berării din Anglia și Irlanda, ca să nu mai vorbim de „restul" lumii.

Pentru a lichida o asemenea stare de lucruri, lordul s-a adresat în septembrie 1954 unei firme specializate din Londra. Cîștigînd pentru această idee și obținînd sprijinul companiei de bere „Guinness", firma a creat un birou care a pus la lucru o întreagă brigadă de specialiști. În august 1955 a ieșit de sub tipar lucrarea lor, care număra 198 de pagini (numărul de pagini s-a mărit apoi de la an la an). Cartea a devenit repede un best-seller, fapt ce l-a determinat pe autori să scoată în 1956 o ediție americană, apoi una franceză, una germană, una spaniolă... Pînă în prezent au văzut lumina tiparului 220 de ediții în 25 de limbi, din care cauză „Cartea Guinness a recordurilor" figurează ca record în... ea însăși. Cele 50 de milioane de exemplare tipărite pînă acum ar putea alcătui 14 teancuri egale cu... Everestul.

Și iată că, pornind de la carte, englezii s-au gîndit să facă și un muzeu al recordurilor, mai exact, un muzeu ale cărui exponate să constituie ilustrarea materială a vestitei cărți. Și l-au făcut. El este situat la doi pași de cunoscuta piață Picadilly, în clădirea în care se află nu mai puțin cunoscutul pasaj comercial Trocadero. Se înțelege de la sine că nici o clădire n-ar fi fost suficient de mare pentru a înfățișa pe viu toate recordurile din faimoasa „Guinness" ; în consecință, s-a recurs la selecție. Muzeul este alcătuit din 7 secțiuni : omul, lumea animalelor, sport, spectacole, planeta, construcții și mașini, întîmplări interesante din istoria Angliei. În afara figurinelor din papier-mâché (unele în mărime naturală), recordurile sînt ilustrate cu ajutorul fotografiilor, al machetelor, al filmelor și al altor mijloace figurative. Pentru a înfățișa, de exemplu, săritura nebunească de la o înălțime de 9 metri într-un bazin miniatural, adînc de numai 35 de centimetri (ispravă aparținînd unui bărbat în vîrstă de 75 de ani), precum și recordurile celor mai buni sportivi, creatorii muzeului au recurs la manechine în mărime naturală, respectînd riguros dimensiunile și distanțele.

Ce mai poate vedea vizitatorul în acest muzeu original ? Poate vedea, de exemplu, mulajele unei cățele cu 18 cățel, unei găini care a ouat într-un an 350 de ouă, al unei pisici în greutate de 21 de kilograme sau al unei alte pisici care a trăit 34 de ani. Sînt înfățișate, în continuare, recorduri de alt gen — cel mai mare mîncău din lume, care a înghițit în opt minute 21 de biftecuri, cel mai rapid vorbitor (fostul președinte american Kennedy, care a pronunțat într-un minut 327 de cuvinte). Acestea par însă lucruri aproape obișnuite în comparație cu fapta unui individ care a mîncat, în prezența martorilor — firește, nu într-o zi, ci într-o perioadă mai mare de timp —, 7 biciclete, 6 sfeșnice și... un căruț pentru cumpărături în magazinele universale.

Și mai surprinzătoare sînt recordurile involuntare pe care le ilustrează, de asemenea, exponatele din muzeu : o fată care a căscat necontenit timp de 13 săptămîni, alta care a strănutat fără întrerupere din ianuarie 1981 pînă în septembrie 1983, precum și un bărbat care a început să sughițe în 1922 și care mai sughiță încă în 1984, cînd i s-a făcut chipul pentru muzeu...

Privind fotografia unei femei chiliene care a născut 55 de copii (dintre care, de cinci ori tripleți), vizitatorul poate crede că nu mai are de văzut nimic de același calibru, dar nu-i deloc așa. El va avea posibilitatea să se compare cu cei mai neobișnuiți oameni. Printre ei, Robert Pershing Wadlow, cu o înălțime de 2,72 metri, înfățișat în mărime naturală. Ceva mai încolo, cei ce se neliniștesc din cauză că au depășit cu cîteva kilograme greutatea ideală recomandată de medici pot să-și recapete optimismul stînd alături de manechinul lui Robert Earl Huse (450 de kilograme). Totuși, el nu este omul cu cea mai mare supraponderе din lume : un altul, John Minnoch, a cîntărit 635 de kilograme.

Intrînd în muzeul recordurilor, vizitatorul zărește un mic tablou cu cifre, care nu are, la prima vedere, nimic deosebit. Dar cifrele se schimbă necontenit. Despre ce-i vorba ? Cu ajutorul acestui tablou se poate afla în orice moment care este numărul de locuitori ai globului. Nu putem să nu amintim că în primăvara lui 1986 Muzeul recordurilor din Londra și-a bătut propriul său record de... vizitatori. În sfîrșit, un record de calculat mental : un indian care, în numai 28 de secunde, a înmulțit în gînd 7 686 369 774 870 cu 2 465 099 745 779.

ION CODRU

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Dumnezeu cu pistol Parabellum

Mulți dintre cei ce au avut prilejul să călătorească în America sau în unele țări occidentale, au văzut pe străzile unor orașe sau la ieșirile din metrou, mici grupuri de fete și băieți îmbrăcați într-un fel de halate sau robe de culoare oranj, cu capul ras și numai cu o singură șuviță de păr în vîrful capului prin care „dumnezeu ar putea să-i tragă la cer". Aceștia, în ritmul unor tamburine, psalmodiază în mod interminabil : „Haré Krishna, Haré Krisana, Krishna, Krishna, Haré, Haré, Haré, Rama, Haré, Rama, Rama, Haré Haré". Intrigați sau agasați de prezența lor, le-ați cumpărat poate, o cutie de bețișoare de santal sau un număr din revista „Întoarcerea la divinitate".

Aceștia sînt membrii sectei „Societatea internațională pentru conștiința lui Krishna", cunoscuți, mai lunatic prin denumirea de „adepții lui Krishna". Secta a fost creată de „Divina Sa Grație A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada, născut la Calcutta în 1896 și mort la Londra în 1977.

După ce a studiat engleza, filozofia și științele economice la Universitatea din Calcutta, el a fost inițiat de guru Srila Bhaktisiddanta Saraswati Maharaj care, l-a ordonat să propage doctrina sa, în țările occidentale după mesajul său în India, neavînd decît un mic impact, fondatorul sectei a fost nevoit mai întîi să lucreze ca director al unei întreprinderi de produse chimice, pînă în 1954 cînd s-a pensionat.

Cu ajutorul financiar al unei adepte foarte bogate, Sumati Morarji, proprietara celei mai mari companii maritime din India, Swami Prabhupada a plecat la New York în 1965, unde, a început să cînte singur pe străzi „maha-mantra" creînd cu ajutorul unui grup de hippi o sectă care, treptat a ajuns să numere astăzi cîteva zeci de mii de adepți în S.U.A. și în cîteva țări occidentale europene. După fondatorul său, scopul sectei este să promoveze „iluminarea spirituală", să propage „adevărata dragoste față de dumnezeu Krishna". După doctrina sectei, adepții trebuie să ducă o viață ascetică în conformitate cu tradiția hindusă, bazîndu-se pe mai multe interdicții: un regim alimentar strict; fără carne, fără pește, fără ouă; fără băuturi alcoolice, fără ceai, fără cafea și tutun; relații sexuale numai în scopul procreării și renunțarea la îngrijiri medicale.

Pentru a deveni membru al sectei, explica Lisa Bryant, o fostă adeptă, este necesar să se treacă prin mai multe stadii de inițiere. Timp de șase luni ți se explică și ți se repetă permanent cît de necesar este să te dedici total lui Krishna. Apoi, urmează prima ceremonie la care ești supus: în mijlocul templului, se aprinde un foc în care se aruncă șapte grăunțe diferite și puțin unt. Cînd fumul începe să se ridice din foc, umplînd încăperea cu un miros înțepător de mirodenii, toți cei prezenți cîntă un imn și ți se dă un nume spiritual și trei șiraguri de perle, pe care ești obligat să le porți pînă la moarte. Urmează apoi și alte ceremonii prin care adeptul se obligă să accepte sărăcia totală și de cele mai multe ori și castitatea.

Dogmele sectei sînt contestate în India iar îndoctrinarea și acțiunile sale au constituit obiect al mai multor anchete în țările occidentale.

Astfel, poliția din R.F.G. în urma unor cercetări a constatat că activitatea adepților sectei nu era chiar atît de inofensivă și spirituală cum vroia să pară.

În septembrie 1975, ziarul „De Kriminalist", publică sub semnătura lui Gerd Meyer, funcționar al poliției criminale, un articol în care arată că secta constituie un adevărat „drog psihic". Adepții acesteia trăiesc într-o transă quasi-permanentă, determinată de hrana insuficientă, de somnul limitat (5 ore pe noapte) și de recitarea permanentă a unor psalmi vedici.

Dar un fapt și mai grav îl constituie acela că, la o percheziție a unui templu Krishna din Berlinul Occidental și la o proprietate a sectei din apropiere de Frankfurt, (la castelul Rettershof) poliția a descoperit arme și sume importante de bani. Șeful templului, Peter Kaufman purta în permanență sub halatul său oranj, o armă de tip parabellum. El era în același timp și membru activ al unei organizații neonaziste.

Părinții unui copil atras de sectă, explicau modul în care acesta a fost manipulat, rupîndu-l complet de familie. La intrarea în sectă, spuneau ei, tînărul suferă mai întîi presiuni de natură senzorială. Vederea, îmbrăcăminte închisă colorată, decorația templului de asemenea, culori aprinse. Auzul: muzică de pereție, cîntul și recitarea permanentă a mantrei; Mirosul: lemn de santal, parfumuri exotice; Gustul: mîncăruri exotice și fără proteine. Pe plan afectiv adeptul este învățat să renunțe la orice sentiment, să se detașeze total de societate, să se rupă de familie și de prieteni. Pe plan intelectual este învățat să respingă orice act de cultură să nu la în considerare niciun progres al științei.

Aceasta ar fi esența cursurilor spirituale ale sectei Krishna, cărora le cad pradă zeci de mii de tineri din lumea capitalistă și din care unele organizații neo naziste își recrutează noi membri.

I. G. VULCĂNEANU ■

Turismul în Balcani

Miercuri, 15 octombrie, au început la București, lucrările celei de-a XIX-a Conferințe a organelor oficiale de turism din țări balcanice, la care iau parte delegații din Bulgaria, Grecia, Iugoslavia, Turcia și România. În contextul manifestărilor prilejuite de Anul Internațional al Păcii, Conferința găzduită de țara noastră examinează aspecte ale relațiilor turistice dintre țările balcanice, noi căi pentru amplificare a cooperării în acest domeniu, în spiritul prevederilor Acordului multilateral de colaborare turistică din regiunea balcanică, încheiat de cele cinci țări participante.

În același timp, au loc și lucrările celei de a XIV-a Conferințe a Asociațiilor agenților de voiaj din țări balcanice.

Lucrările Conferinței organelor oficiale de turism continuă în aceste zile la Poiana Brașov, prilej pentru participanți de a cunoaște atît frumusețile peisajului nostru montan, cît și realizările deosebite obținute în ultimii ani de România în domeniul dezvoltării și modernizării bazei sale turistice. (Victor Rădulescu).

Accente în lume

În loc de șofer

Cercetătorii universității Carnegie-Mellon din Pittsburg au pus la punct un ordinator, prevăzut cu o cameră pentru a deosebi obstacolele care poate conduce un vehicul calculînd distanțele și direcțiile. Deocamdată, ordinatorul, care are mărimea unui frigider, „șofează" doar o mașinuță ce atinge mai puțin de 2 km la oră. Cercetările continuă, și se prevede o reducere a dimensiunilor ordinatorului care, efectuînd un miliard de operații pe secundă, va putea conduce un vehicul special conceput, cu viteza maximă de 56 km/oră. O astfel de mașină va fi destinată celor handicapați.

Se făurește un trecut

În această toamnă, la Boston a avut loc a 350-a aniversare a celei mai vechi, mai influente, și mai bogate dintre universitățile americane: Universitatea Harvard. Evenimentul, la care au participat foști și actuali studenți și profesori, invitați, a fost marcat prin conferințe, simpozioane, discursuri, concerte, focuri de artificii. Omagiul pe care l-au adus participanții acestei „catedrale a științei", cum a fost denumit Harvardul, este îndreptățit căci Universitatea se mîndrește cu cei șase președinți pe care i-a dat, 29 premii Nobel, 27 premii Pulitzer, cu 17 000 de studenți, cu biblioteca sa ce numără 11 milioane de volume. Festivitățile s-au încheiat pe stadionul Universității unde 700 de artiști au evoluat într-un spectacol magnific, condus de Tommy Walker, omul ceremoniilor Jocurilor Olimpice de la Los Angeles și al centenarului Statuii Libertății.

ELENA GRECESCU

„Ne-am chinuit și am fost chinuiți"

Inimi au dreptul să știe

Jurnal însingerat

După alte cîteva zile, seara tîrziu, detașamentul s-a oprit la periferia orașului Starioscol aproape complet distrus. Oamenii sperau că au ajuns la destinație și că vor munci la înlăturarea ruinelor. În zori, mînați cu patul puștilor, au străbătut în grabă orașul apoi, ajunși în afara lui, au fost încolonați în rînduri de cîte unul la distanță de un metru unul de altul. S-a ordonat ca fiecare să-și răstoarne în față conținutul rucsacului, de asemenea buzunarele. Un locotenent-major de jandarmi a strigat într-o pilnie cît îl ținuse gura : „Dacă cineva îndrăznește să ascundă un singur lucru, va fi împușcat pe loc. Toți brațele sus și nimeni nu mai mișcă !" Doi cîte doi, jandarmii au trecut de-a lungul rîndurilor, au răvășit totul și orice lucru li s-a părut cît de cît valoros l-au confiscat în folosul „jandarmeriei regale ungare".

În timp ce jandarmii își continuau scotocirea, la vreo 50 de metri distanță în spatele unei mese, locotenentul major chema la el oameni, unul cîte unul, strigîndu-i pe nume. După primele întrebări, începea să-i pălmuiască, apoi îi pleznea cu vina de bou unde apuca, pe unii îi călca în picioare. Cei mai crunt au fost bătuți băieții rabinului Paneth din Dej — Ch. Burach și Mendele — și Noe Nándor.

Toate detașamentele de muncă forțată dirijate spre front au trecut prin această tortură. Purtătorii banderolei galbene au numit acest loc „Valea plîngerii". După încă cîteva zile de mars, detașamentul a ajuns la destinație, la Male-Bikovo.

N-a trecut mult și, întrunit pentru rugăciune — era seara de Yom Kipur — detașamentul și-a luat rămas bun de la primul camarad care se prăpădise cu cîteva ore înainte. „Dezideriu Horvath, cel mai în vîrstă dintre noi nu mai există" își începu discursul Singer și vocea i se frînse. A continuat băiatul cel mare al rabinului din Dej. „Cuvintele lui — evocă Singer — ne răscolesc inimile, sparg zăgazurile lacrimilor și mică încăpere ucraineană se umple de puternice hohote de plîns a 213 bărbați. Ne plîngem de fapt pe noi și mai ales îi plîngem pe cei dragi și pe copiii noștri lăsați acasă, pe care poate niciodată nu-i vom mai îmbrățișa. Ne plîngem propria noastră neputință și aservirea lor într-o lume dușmănoasă. Între lacrimile nesiguranței amenințătoare, îngrozitoare răsunã cuvintele pocăinței : „În a șaptea lună. În cea de a zecea zi a acesteia să vă autochinuiți"

„Ne-am chinuit și am fost chinuiți".

Au urmat zile teribile. Au început ploile care au făcut impracticabile drumurile pe care cei din detașament trebuie să le mențină în bună stare, lucrînd de dimineața pînă seara sub loviturile nemiloase ale celor din pază

La mijlocul lui octombrie s-a ordonat plecarea spre front. După un marș de patru zile, la 19 octombrie 1942, detașamentul a ajuns la liniile de foc.

Cazarea s-a asigurat într-o șură părăsită, gata să se dărîme, în satul Nov-Uspenka, undeva în marele cot al Donului. Noaptea, șobolanii se plimbau printre și peste trupurile încremenite, care deseori dimineața erau ecoperite de straturi de zăpadă.

În a doua jumătate a lui noiembrie, termometrul arăta pînă la 20—25 de grade sub zero.

În zori se pleca la săpatul tranșeelor și adăposturilor. Tîrnăcoapele săreau ca niște bumeranguri la atingerea pămîntului înghețat. Hrana consta din ceai și o gamelă cu supă de făină în care mișunau viermii. Gloanțele vuiau pe lîngă detașamentiști ; exploziile obuzelor îi asurzeau. Înjurați și bătuți, cînd din plictiseală cînd din sadism, bieții oameni lucrau pînă se lăsa întunericul. Sosise iarna, cu geruri năpraznice, 40 și chiar 50 grade sub zero. Încălțămintea începuse să cedeze ; îmbrăcămintea să se zdrențuiască. S-au înmulțit îmbolnăvirile. Aproape toți aveau răni purulente la picioare, degete înghețate. Mîncarea era tot mai puțină. Epuizarea se apropia de ultima ei limită. Oamenii semnau bonuri, solvabile în țară, de mii de pengö pentru o pîine, sau o conservă. Soldații, gradații horthyști plecau în permisie cu portmoneul burdușit de astfel de bonuri. Bieții detașamentiști știau că — prin plecarea lor — soția, părinții, au rămas fără sprijin, fără nici un venit și că le va fi enorm de greu să achite asemenea sume, totuși era singura soluție de a-și prelungi zilele. La întoarcere, „domnii" fruntași și sergenți erau asaltați de familiile celor din detașamente. La început acceptau să ducă pe lîngă scrisori și mici pachete. Apoi anunțau că au prea multe bagaje și nu mai pot lua decît obiecte de valoare. Și oamenii aduceau ce puteau : bijuterii, ceasuri, inelul de logodnă, cerceii din urechi. Cei mai mulți dintre „domnii" fruntași și sergenți lăsau toate obiectele de valoare acasă cu indicații precise : să se construiască o nouă casă, ori să se cumpere cai și căruță sau pur și simplu să se îngroape în fundul grădinii pînă la sfîrșitul războiului. Ajunși la destinație, predau scrisorile și-și exprimau cu cinism regretul că la graniță au fost percheziționați și era cît p-aci să le ia și pilcurile. „Noroc că n-au fost la un loc cu bijuteriile". Și detașamentiștii erau fericiți că, în sfîrșit, au vești de acasă, că sînt toți în viață și reciteau fiecare cuvînt de zeci de ori.

În ianuarie, sovieticii au străpuns frontul. S-a iscat o panică generală. Trupele se retrăgeau în debandadă. În miez de noapte, comandantul detașamentului, locotenentul-major Toth Károly, însoțit de un fruntaș — amîndoi cu pistolul în mînă, răvășiți și beți — au mers în „dormitorul detașamentiștilor" și li s-a adresat amenințător : „Ruși au străpuns frontul la Voronej, dar Hitler adună noi armate la Burdujoni și în curînd va zdrobi, va face praf întreaga adunătură de bolșevici. Ordon : Încă înainte de revărsatul zorilor, toți evreii se string, își fac boccaua și se încolonează gata de plecare... Predau comanda fruntașului Máthé pe care-l însărcinez să-i împuște pe loc, fără milă pe acei evrei care vor încerca să evadeze ori nu se vor supune ordinelor..."

În zorii zilei de 15 ianuarie 1943, pe un ger de minus 45 de grade, cu picioarele înfășurate în zdrențe și paie, cu pături peste hainele țăcute ferfeniță, detașamentul 110/34 și-a început retragerea; de fapt, marșul morții.

Toți supraviețuitorii detașamentelor de muncă forțată din Ucraina relatează că înapoierea în acea debandadă și pe acel ger cumplit a însemnat un calvar inimaginabil.

De hrană, cazare și asistență medicală nu se mai îngrijea nimeni. Ofițerii și soldații din gărzi, văzînd dezastrul, deveniseră și mai sălbatici. Detașamentiștii mărșăluiau în ritm forțat pe drumurile înzăpezite, înfruntînd nămeți ce depășeau statura unui om. Cei care nu mai puteau și se prăbușeau erau împușcați ori lăsați să-i cuprindă în mrejele sale moartea albă.

În furtunile de zăpadă ce se iscau, coloanele nu se mai puteau menține. Oamenii se răsfirau, se împotmoleau, se rătăceau. Honvezi izolați sau în grupuri mici, năpădiseră întinsul cîmpiilor ucrainene. Cînd întîlneau cîte 2-3 detașamentiști îi jefuiau de cizme, le smulgeau căciulile din cap, mănușile, păturile în care erau înfășurați și-i lăsau dezbrăcați, pe acel ger infernal sub cerul înghețat al Ucrainei.

Katona Béla a zugrăvit în cartea sa „Várad a viharban" (Oradea în furtună) un astfel de moment : „La Mihailovka, după un marș neîntrerupt de 36 de ore, honvezii n-au lăsat nici un detașament să se adăpostească sub acoperiș. Nenorociții și-au petrecut noaptea — pe un ger de —45°C — cînd fugind în cerc, cînd bătînd pasul pe loc să nu le înghețe picioarele. În zori, în sfîrșit, s-a pregătit pentru detașament o căldare de cafea După ce soldații din gardă și-au primit porția și le-a venit rîndul detașamentiștilor să primească cîte o înghițitură de cafea fierbinte, locotenentul Értékes Lajos, locțiitorul comandantului detașamentului a dat ordin... să se verse cafeaua în zăpadă. Lăsați să se dezvețe evreii de tot felul de pretenții !

Oamenii tremurînd de frig — unora le înghețaseră degetele pe gamelă, de cînd așteptau — implorau disperați pe bucătar să înceapă distribuirea. Acesta șovăia să execute ordinul inuman primit. Atunci locotenentul Értékes și-a scos revolverul și l-a obligat să se supună".

Pe la mijlocul lui februarie, jandarmeria de campanie a dirijat pe toți detașamentiștii găsiți pe drumuri și cîmpuri spre Beograd, care se afla la 1.000 km de Male-Bikovo.

S-au adunat acolo cu mîile. Toți într-o stare de nedescris. Hrana consta din o sută gr. de pîine și o gamelă de apă caldă în care pluteau cîteva bucăți de sfeclă furajeră. S-a improvizat și un „spital" care, în afară de o duzină de medici evrei, nu dispunea de absolut nimic : nici de instrumentar medical, nici de medicamente.

În amintirile sale, fostul ministru al apărării Ungariei, Nagybaconi Nagy Vilmos apreciază că din cei 50.000 de evrei aflați în detașamentele de muncă forțată în Ucraina, subordonate Armatei 2 Maghiare „s-au întors spre apus cam 6-7 000. Ceilalți au pierit sau au fost luați prizonieri de ruși".

După război, în arhiva Ministerului de război se va găsi un memoriu înaintat la sfîrșitul lui 1942 referitor la abuzurile cotidiene ce se săvîrșeau pe front și în spatele frontului.

În memoriu se arată că deși comandamentele (comisariatele) au primit ordin să recruteze evrei sănătoși, capabili de muncă, aceștea „dintr-un antisemitism orb i-au recrutat în detașamente de muncă forțată pe toți, fără nici o selecție, și dacă respectivii sufereau de trachomă, sifilis, hernie dublă ori erau ciungi (...). Sînt detașamente de muncă forțată unde, în ciuda ordinelor în vigoare, este interzisă și azi corespondența. De peste o jumătate de an detașamentiștii n-au primit scrisori și nici cei de-acasă de la ei... Există detașamente care toată vara, pînă la mijlocul lui octombrie n-au dormit niciodată sub acoperiș, deși posibilități au existat de foarte multe ori, iar dormitul în aer liber a însemnat dormitul direct pe pămînt fără corturi, fie că ploua, fie că nu. În mai multe rînduri s-a întîmplat ca șefii formațiilor germane să atragă atenția comandanților acestor detașamente că nu se pot exercita asupra evreilor două lucruri deodată : ori să fie bătuți și să fie puși la muncă. Trebuie să aleagă : ori bătaie ori muncă !".

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

ULTIMA ORĂ
în cuprinsul revistei:

Imagine de la cea de-a XIX-a Conferință a organelor oficiale de turism din țări balcanice

amănunte în pagina 23

Pentru oamenii harnici, starea răspunderii e aceeași pe tot parcursul zilei. Adică în trei schimburi. E ceea ce vrea să demonstreze Cornel Nistorescu prin reportajul

Noaptea ca o zi de muncă

din pagina 4

Mezinul echipei de libere, Prefit Dumitru, campion al lumii la juniori în acest an și veteranul echipei de greco-romane, Ștefan Rusu, multiplu campion european, olimpic și mondial sau speranța noastră de noi succese la campionatele mondiale ce se desfășoară în aceste zile.

În pagina 20 comentariul

Săptămîna luptelor

Ana Ipătescu, e neuitată eroină a neamului românesc — tablou al pictorului Al. Ciucurencu, expus din nou cu ocazia expoziției pe care în aceste zile o găzduiește, în prestigioasele sale spații, Muzeul de Artă al Republicii —

cronica în pagina 10

Descoperiri de ultimă oră

București, un imens șeif arheologic

Pagina 13

Cupele europene la fotbal

Urmează turul II

Pagina 21

Am întîlnit șoferi punctuali

Aceste trei imagini din activitatea Întreprinderii județene de transport local din Tîrgu Mureș — la care se referă titlul de mai sus — vă invită să citiți, în paginile 18—19, un jurnal de călătorie cu autobuzul.

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

...Dacă merge la Londra

Chiar acolo unde ar fi oricum la îndemînă chiar un Rolls-Royce, indiscutabilă vedetă a luxului automobilistic, multe întîmplări de viață, și încă din viața înaltei societăți, se petrec, cum ne arată fotoreporterul lui „Observer", la o recentă nuntă regală, în tradiționala trăsură cu cai.

...de ce n-ar merge și la Craiova

Pentru că acolo gospodarii și-au pus întrebarea. Evitînd enumerarea, o spunem noi, ea s-ar putea pune în oricare din orașele noastre, unde calul și trăsura, ca o tradiție redescoperită, ar putea spori farmecul multora din ceremoniile vieții de toate zilele. (Reportajul în pagina 21).

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

MUREŞ
TIRGU-MUREŞ

flacăra

Anul XXXV
43
VINERI
24 OCTOMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Nimic nu se poate dura trainic fără temeiul propriei tale munci

Reportajele în paginile 12–13

Marea Adunare Națională, întrunită în cea de-a patra sesiune a celei de-a IX-a legislaturi a adoptat

O HOTĂRÎRE ISTORICĂ,
un demers de larg răsunet internațional, un exemplu pentru alte națiuni și popoare prin care se apără pacea pe planeta noastră

Avem convingerea că aceasta va exercita o influență pe plan internațional, va demonstra nu numai justețea politicii României, dar și faptul că trebuie să se treacă de la vorbe la măsuri reale de dezarmare în toate domeniile de activitate. Trebuie să înțelegem bine că, în actuala situație internațională, trecerea la asemenea măsuri reprezintă un eveniment care trebuie să constituie o mîndrie pentru partidul și poporul nostru, că tocmai în situația internațională încordată poate să ia asemenea măsuri și să demonstreze că este gata să acționeze ferm pentru realizarea programelor de reducere radicală a tuturor armamentelor, de eliminare a armelor nucleare, de reducere cu 50 la sută a armamentelor convenționale pînă în 2000, și cu cel puțin 25 la sută pînă în 1990.

NICOLAE CEAUȘESCU

(din cuvîntarea la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român)

Comentariul în pagina 3

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, întrunită în ziua de 22 octombrie a.c., a analizat, cu înaltă răspundere, propunerea Congresului al III-lea al Oamenilor Muncii, care, însușindu-și inițiativa secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adoptat Hotărîrea cu privire la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare și organizarea unui referendum.

Argumentul faptului concret

Punctul de pornire, temelia și justificarea cursei înarmărilor, care a demarat chiar a doua zi după încheierea celui de-al doilea război mondial și a continuat fără întrerupere timp de mai bine de patru decenii, ajungînd la cotele aberante de astăzi, le-a constituit ideea că trăinicia păcii depinde de forța militară. Divizarea planetei în state cu interese puternic divergente, depistabile dincolo de propriile lor frontiere, a stimulat decisiv competiția militară în toate compartimentele ei. În consecință, situația internațională a devenit și se menține deosebit de gravă și de încordată, a crescut pericolul unui nou război mondial, care s-ar transforma inevitabil într-o catastrofă nucleară.

Firește, faptul că acumularea de armamente din ce în ce mai perfecționate nu numai că nu asigură pacea și securitatea în lume, dar le periclitează pe acestea zi de zi, a fost constatat de multă vreme. Ca urmare, s-au făcut declarații după declarații de bune intenții în favoarea păcii, a dezarmării. Numai că paralel cu jocul declarațiilor și al argumentelor de cuvinte, cursa înarmărilor a continuat nestingherită.

(Continuare în pag. 3)

Popas în laboratoarele inteligenței

Anul acesta cu prilejul deschiderii noului an de învățămînt colectivul de cadre didactice și studenți ai Facultății de electrotehnică, colectiv din care s-a născut și filiala I.C.P.E., au avut marea cinste și nemărginita bucurie de a primi vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu. Înalții oaspeți au avut cuvinte de apreciere în legătură cu concepera și producerea de către colectivele de cadre didactice și studenți a unor diverse echipamente competitive pe plan mondial, iar în laboratorul catedrei de acționări electrice s-a reliefat că indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la asimilarea unor echipamente economicoase și de înalt randament, au fost puse în practică, realizîndu-se o serie de produse de mare valoare tehnică și economică — servomotoare cu magneți permanenți, comenzi electronice pentru servomotoare, controlori electronici ai proceselor tehnologice, — care conduc la creșterea producției, la derularea în condiții optime a proceselor industriale. Adresîndu-le felicitări, secretarul general al partidului a recomandat continuarea pe un plan superior a întregii activități, întărirea colaborării dintre catedrele facultății și Ministerul Industriei Electrotehnice în vederea creșterii contribuției acestor colective de cercetare la finalizarea unor obiective de maximă importanță prefigurate prin larga deschidere spre cunoaștere și progres a actualului cincinal.

(reportajul în pag. 17)

Constructorii ca niște navigatori

(pagina 5)

La ora la care revista noastră se tipărește, lucrările sesiunii a patra a celei de-a IX-a legislaturi a Marii Adunări Naționale continuă.

TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU i s-a conferit titlul de „Erou al Noii Revoluţii Agrare“

În semn de deosebită prețuire pentru contribuția determinantă, creatoare la progresul multilateral al României socialiste, la dezvoltarea intensivă și modernizarea continuă a agriculturii românești, tovarășului Nicolae Ceaușescu i s-a conferit recent, după cum este cunoscut, înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare“. În Hotărîrea-Decret a Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, se arată că acest titlu i-a fost conferit conducătorului partidului și statului nostru „pentru rolul hotărîtor și activitatea de însemnătate excepțională în stabilirea strategiei generale de dezvoltare economico-socială a patriei, în elaborarea și fundamentarea conceptului, profund științific, privind noua revoluție agrară în România și stabilirea obiectivelor acesteia, pentru contribuția esențială adusă la elaborarea și înfăptuirea politicii agrare a partidului și statului, de făurire a unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate, pentru rolul determinant în adoptarea măsurilor privind gospodărirea cu maximă eficiență a fondului funciar și ridicarea potențialului productiv al pămîntului, crearea și asigurarea unor semințe și soiuri superioare, dezvoltarea și modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale, organizarea științifică a producției și a muncii în agricultură și obținerea, pe această cale, a unor producții agricole mari, sigure și stabile, pentru aportul fundamental la creșterea tot mai accentuată a contribuției agriculturii, ca ramură de bază a economiei naționale, la dezvoltarea generală a țării și ridicarea bunăstării întregului popor“.

În cuvîntarea rostită la solemnitatea înmînării înaltului titlu, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat calde felicitări clasei muncitoare, țărănimii, întregului nostru popor pentru succesele dobîndite și le-a urat să obțină rezultate tot mai bune în îndeplinirea planului pe acest an, în înfăptuirea cincinalului 1986—1990, care asigură intrarea patriei noastre într-o etapă nouă, superioară de dezvoltare în toate domeniile de activitate. Tot ce ne-am propus să înfăptuim în acest cincinal — a precizat secretarul general al partidului — se bazează pe trecerea la dezvoltarea intensivă, fapt care presupune o mai bună organizare a întregii activități și mai ales așezarea la temelia tuturor sectoarelor de activitate a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii din epoca contemporană. „Trebuie să fim pe deplin conștienți — se spune în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu — că numai dezvoltînd puternic activitatea de cercetare în toate domeniile, înfăptuind programele de modernizare și organizare științifică a producției, a întregii activități, aplicînd ferm principiile autoconducerii și autogestiunii vom avea garanția îndeplinirii hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a planurilor și programelor pe care le-am adoptat în deplină unanimitate în organele de conducere ale partidului și statului, în organismele democrației muncitorești revoluționare“. Referindu-se la agricultură, secretarul general al partidului a evidențiat rezultatele bune obținute pe suprafețe întinse, care atestă că este posibil să înfăptuim obiectivele noii revoluții agrare și să demonstrăm astfel superioritatea agriculturii socialiste, forța cooperatorilor, a oamenilor muncii, a tehnicienilor și specialiștilor din agricultură de a ridica această ramură de bază a economiei noastre naționale la un nivel înalt de dezvoltare.

Dînd glas sentimentelor întregului popor, participanții la solemnitate l-au felicitat călduros pe tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru conferirea acestui înalt titlu și i-au urat multă sănătate și putere de muncă, noi și strălucite împliniri în activitatea de mare răspundere pe care o desfășoară în conducerea țării pe calea socialismului și comunismului.

Cu prilejul conferirii titlului de „Erou al Revoluției Agrare“, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost adresate numeroase telegrame de felicitare din toate colțurile țării. În cuvinte emoționante, conducătorului iubit i se aduce un fierbinte omagiu pentru activitatea neobosită în vederea dezvoltării și modernizării agriculturii românești, pentru dezvoltarea României socialiste, și se exprimă angajamentul de a înfăptui obiectivele noii revoluții agrare, hotărîrile celui de-al XIII-lea Congres al partidului.

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU şi TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU au participat la inaugurarea celei de-a XII-a ediţii a Tîrgului Internaţional Bucureşti

După cum este cunoscut, la sfîrșitul săptămînii trecute, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a inaugurat, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cea de-a XII-a ediție a Tîrgului Internațional București — prestigioasă manifestare economică, devenită tradițională, care ilustrează politica partidului și statului nostru de dezvoltare multilaterală a țării, de extindere a colaborării și cooperării economice cu toate statele lumii.

Actuala ediție a Tîrgului Internațional București — TIB '86 — evidențiază progresele deosebite înregistrate de România în toate domeniile activității economice, potențialul sporit al economiei naționale, capacitatea sa de a participa într-o măsură tot mai mare la schimbul mondial de valori. Importanța manifestare economică găzduită de capitala țării noastre pune în lumină succesele dobîndite de oamenii muncii în ampla acțiune, inițiată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, vizînd mai buna organizare și modernizare a proceselor de producție din toate sectoarele de activitate, ale cărei efecte concrete se regăsesc atît în planul sporirii productivității muncii și ridicării eficienței economice, cît și în cel al creșterii nivelului tehnic și calitativ al produselor, al competitivității lor. Desfășurată sub deviza, devenită tradițională, „Comerț — cooperare — dezvoltare — pace !“, cea de-a XII-a ediție a tîrgului evidențiază totodată dorința nestrămutată a României de a-și extinde conlucrarea pe tărîm economic cu alte țări, de a întări legăturile de prietenie ce o leagă de acestea, componente importante ale politicii sale puse consecvent în slujba păcii și securității, înțelegerii și colaborării dintre națiuni.

Cei prezenți în incinta Complexului expozițional din Piața Scînteii și-au manifestat sentimentele de înaltă stimă și prețuire pe care întreaga noastră națiune le nutrește față de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru contribuția sa la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare în ritm intens a economiei naționale, de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, pentru vasta activitate dedicată triumfului socialismului și comunismului pe pămîntul patriei, creșterii prestigiului României în lume.

DE LA O EDIȚIE, LA ALTA...

● Prima ediție a Tîrgului Internațional București s-a desfășurat în perioada 11—24 octombrie 1970. Expozanți — firme din 30 de țări.

● La cele 12 ediții ale T.I.B. au fost prezente mai bine de 11 000 de firme din zeci de țări din Europa, Asia, Africa, America de Nord și de Sud, Australia.

● Complexul expozițional din Piața Scînteii — gazda tuturor edițiilor tîrgului internațional bucureștean — a oferit, de fiecare dată, condiții tot mai bune de desfășurare. În prezent, suprafața de expunere este de aproximativ 3 ori mai mare, comparativ cu ediția inaugurală a manifestării.

● O serie de țări — Uniunea Sovietică, R.D. Germană, R.F. Germania, Bulgaria, Austria, Cehoslovacia, Polonia și Ungaria — au fost prezente cu pavilioane oficiale la toate edițiile Tîrgului Internațional București.

TIB '86

Interesul de care Tîrgul Internațional București, manifestare economico-comercială cu caracter general și accent pe expunerea de mașini și utilaje, se bucură în lumea întreagă este atestat și de numărul participanților : circa 500 de firme producătoare și exportatoare din 33 de țări din Europa, Asia, Africa, cele două Americi și Australia. Dintre acestea, 28 de țări participă cu pavilioane oficiale : Australia, Austria, Belgia, Benin, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, Chile, Costa-Rica, Cuba, Egipt, R.D. Germană, R.F. Germania, India, Irak Iran, Israel, Italia, Iugoslavia, Japonia, Libia, Norvegia, Polonia, Siria, S.U.A., Turcia, Ungaria și U.R.S.S. Este reprezentată de asemenea, Organizația pentru Eliberarea Palestinei. Alături de acestea, participă cu standuri individuale firme de prestigiu din Anglia, Cipru, Elveția, Franța, Liechtenstein și Olanda.

Ca și la celelalte ediții la T.I.B. '86, România este principalul expozant. Întreprinderi de comerț exterior, centrale industriale, institute de cercetări și proiectări, unități producătoare, prezintă o gamă extrem de largă de exponate din toate ramurile economiei naționale, cea mai mare parte dintre acestea fiind produse noi și modernizate. Printre exponate se remarcă instalațiile de foraj F-400 și F-60, agregatele de cimentare, alte echipamente pentru explorarea și exploatarea petrolului, pentru industria minieră, locomotive moderne Diesel-hidraulice și Diesel-electrice, vagoane de pasageri și de marfă, inclusiv cele specializate (pentru transportul cerealelor, cărbunelui, cimentului), mijloace de transport auto (autocamioane, autobasculante), automobile DACIA (între care și DACIA-Diesel), OLCIT, autoturisme de teren ARO, o serie de produse reprezentative ale industriei aeronautice. Reține, de asemenea, atenția calculatoarele și minicalculatoarele, roboții industriali, automatele programabile, sistemele integrate de prelucrare a datelor pentru diferite domenii și activități, produsele electronice de uz industrial și casnic și multe altele. Bogat reprezentată este oferta românească în cadrul „Salonului internațional al Chimiei“ : produse ale chimiei de mic tonaj și de sinteză fină, cauciuc poliizoprenic și butadienic, fire și fibre chimice, îngrășăminte, coloranți, lacuri și vopsele, medicamente, produse cosmetice etc. Industria bunurilor de larg consum etalează un sortiment bogat de produse industriale și agroalimentare.

Concomitent cu activitatea exclusiv comercială, T.I.B. '86 oferă largi posibilități de propagare ale celor mai recente și caracteristice aspecte ale dezvoltării actuale și de perspectivă oglindite fidel de sectoarele tehnico-economice din profilul tîrgului. Pentru a adînci cunoașterea acestuia sînt organizate o serie de manifestări adiacente.

Se poate aprecia că T.I.B. '86 are asigurate toate condițiile favorabile de desfășurare și se va solda cu rezultate pozitive, atît pe linia schimburilor comerciale cît, mai ales, în privința transferului de idei și experiență, a cooperării economice în cele mai diverse domenii de activitate. În acest scop, la actuala ediție a Tîrgului Internațional București, și-au dat întîlnire — pentru opt zile — mii și mii de specialiști și reprezentanți ai cercurilor de afaceri din zeci de țări ale lumii.

IOAN ROȘCA ■
TUDOSE NIȚESCU ■

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Din Cuvintarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

● În domeniul energetic sînt necesare măsuri hotărîte pentru punerea în producție a tuturor capacităților energetice prevăzute în plan, terminarea rapidă a reparațiilor capitale, organizarea temeinică a întreținerii și exploatării pentru a asigura energia necesară, conform prevederilor planului. Avem tot ce este necesar ca să putem asigura, în bune condiții, energia pentru toate sectoarele, pentru desfășurarea normală a întregii activități.

● Una din problemele importante asupra căreia trebuie să ne concentrăm atenția în mod deosebit este realizarea în cele mai bune condiții a producției de export. Și în acest domeniu s-au stabilit cu ministerele măsurile necesare și s-a asigurat tot ceea ce trebuie pentru a se putea îndeplini în bune condiții exportul. Am stabilit ca fiecare comitet județean să cunoască programele stabilite, și — după cîte știu — s-au trimis tuturor județelor aceste programe ; ele sînt cunoscute, de asemenea, de întreprinderi — și, în acest spirit, trebuie acționat pentru realizarea în întregime a planului de export. Trebuie să considerăm programele de export pe trimestrul patru ca minime și să facem totul pentru a obține o creștere mai puternică a producției de export și a exportului.

● De asemenea, sînt necesare măsuri hotărîte în domeniul investițiilor. La Comitetul Politic Executiv am analizat aceste probleme și am stabilit măsuri ferme pentru realizarea în întregime a investițiilor stabilite pentru acest an. Toate județele cunosc aceste probleme, pentru că, de asemenea, s-au transmis tuturor programele stabilite. Investițiile se realizează în teritoriu și fiecare județ știe și trebuie să acționeze pentru a le pune la timp în funcțiune.

● Dispunem de tot ce este necesar pentru a îndeplini planul pe acest an, pentru a pune o bază trainică îndeplinirii întregului cincinal 1986—1990 și a asigura înfăptuirea obiectivului strategic stabilit de Congresul al XIII-lea privind trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, de țară socialistă mediu dezvoltată, de a asigura dezvoltarea puternică a economiei, a științei, învățămîntului, culturii și, pe această cale, creșterea venitului național, ridicarea nivelului de trai material și spiritual, întărirea bazei materiale a patriei noastre, garanția bunăstării poporului și a independenței și suveranității țării !

● Aș dori să adresez în numele plenarei partidului chemarea către întregul nostru popor de a se pronunța în noiembrie prin „Da" asupra acestei măsuri de importanță politică deosebită, demonstrînd astfel că poporul nostru e un popor dornic de pace, de colaborare internațională cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială !

În spiritul științific, analitic, atît de propriu gîndirii revoluționare, operei teoretice și practice ale secretarului general al partidului, Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. conturează un important și mobilizator program de acțiune pentru întregul partid, pentru toți oamenii muncii, pentru întregul nostru popor. Ideile cuprinse în cuvîntare, abordînd problematica de actualitate a vieții politice și economice a țării în descendența directă a prevederilor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului pentru acest prim an al cincinalului, reliefează punctele fierbinți, de maximă intensitate spre care trebuie să se orienteze în perioada imediată eforturile organizațiilor de partid, ale tuturor oamenilor muncii din toate sectoarele de activitate economico-socială. Este vorba în primul rînd de lichidarea rămînerilor în urmă în domeniul energetic, de realizarea în cele mai bune condiții a producției pentru export, de terminarea și punerea în funcțiune la termenele stabilite a obiectivelor de investiții și a capacităților de producție, de încheierea, în cîteva zile, a întregii activități de recoltare, de pregătirea temeinică a condițiilor de producție pentru anul viitor. Sarcinile cuprinse în cuvîntare reprezintă încă din aceste zile programe de lucru curente și prioritare pentru întregul nostru popor.

Afirmînd aceeași forță de sesizare a tendințelor și de stăpînire a complexității dinamismului social global, Cuvîntarea secretarului general al partidului la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. constituie un document de excepțională valoare teoretică și practică, menit să orienteze pe coordonatele concrete ale realităților din acest ultim trimestru al primului an al cincinalului activitatea întregului nostru popor. Criteriul esențial și motivația supremă a mobilizării noastre în îndeplinirea acestor sarcini rezidă în perspectiva pe care ele o vizează și în care sînt integrate, și anume trecerea României, odată cu parcurgerea acestui cincinal, la un nou stadiu de dezvoltare, de țară socialistă mediu dezvoltată. Faptul că acest obiectiv este fundamental pentru întreaga noastră viață social-economică a primit o nouă și strălucită confirmare prin [illegible] istorica hotărîre a Plenarei, adoptată în deplină unanimitate, de reducere unilaterală de către țara noastră, pînă la sfîrșitul anului, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare cu 5 la sută. O superioară înțelegere a determinismului istoric, a dependenței dintre politica internă și externă, a elementelor care constituie resorturile autentice ale forței patriei și poporului, ca și o pilduitoare atitudine politică — care constituie o mîndrie pentru partidul și poporul nostru — de a promova concret dezarmarea tocmai în actuala situație internațională încordată, toate acestea se regăsesc în istorica inițiativă a președintelui României, ale cărui rol esențial și contribuție determinantă în elaborarea și promovarea politicii de pace și colaborare a țării noastre au fost din nou apreciate și subliniate de recenta Plenară a partidului.

Fundamentarea obiectivă a acestei hotăriri este dată tocmai de realizările poporului nostru în toate sectoarele de activitate economico-socială, de faptul că viitorul națiunii depinde nemijlocit de înfăptuirile prezentului. „Cea mai bună susținere a politicii externe a partidului nostru este înfăptuirea planurilor, asigurarea dezvoltării economice a patriei!", sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu. De aceea, înțelegînd cum se cuvine semnificațiile multiple ale istoricei Hotăriri a Plenarei cu privire la [illegible] cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, întregul nostru popor este angajat să dea un conținut ferm acestei hotăriri în primul rînd prin efortul unanim de a îndeplini în cele mai bune condiții sarcinile și prevederile dezvoltării economico-sociale, în acest an și pe întregul cincinal.

OCTAVIAN IONAȘC

(Urmare din pag. 1)

Pornind de la situația creată și în deplin consens cu vocația de pace a poporului [illegible], cu politica externă tradițională a țării noastre, România a întreprins în toată perioada [illegible], mai ales în ultimii 21 de ani, numeroase inițiative și demersuri pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor la pace, la viață, la existență liberă și demnă. Prin acțiunile de larg răsunet internațional, pătrunse de grijă și de răspundere față de soarta întregii omeniri, prin consecvența și tăria cu care militează pentru înlăturarea primejdiei nucleare, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, România, președintele Nicolae Ceaușescu s-au impus în conștiința întregii omeniri, dobîndindu-și prețuirea pe toate meridianele. În acest context se înscrie organic și inițiativa țării noastre, a președintelui ei, de a trece pînă la sfîrșitul acestui an la reducerea unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, a efectivelor și a cheltuielilor militare. Aprobată, prin hotărîri corespunzătoare, de cel de-al treilea Congres al Oamenilor Muncii și de recenta plenară a C.C. al P.C.R., reducerea menționată a devenit lege prin

Argumentul faptului concret

votarea ei de către Marea Adunare Națională : urmează, după cum se știe, ca în noiembrie acțiunea să fie supusă aprobării poporului român prin referendum.

Adoptarea de către forumul legislativ suprem al țării noastre a legii privind reducerea unilaterală a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare cu 5 la sută, are, fără îndoială, o importanță istorică. Ea constituie mult așteptatul pas către acțiune concretă în domeniul dezarmării, debutul trecerii de la vorbă la faptă, un exemplu pentru toate țările de pe glob. Prin această hotărîre România [illegible] o acțiune politică cu amplă rezonanță [illegible], în deplin consens cu nobilele [illegible] Anului Internațional al Păcii, cu aspirațiile [illegible] de progres, înțelegere și pace ale tuturor națiunilor lumii, amplu relevate în magistrala cuvîntare rostită de conducătorul României la Marea Adunare Națională. Există convingerea că apelul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu de la tribuna forumului legislativ suprem al României privind adoptarea de măsuri concrete, reale de dezarmare va găsi ecoul cuvenit în rîndul șefilor de state și de guverne, al oamenilor politici, al tuturor națiunilor, al forțelor înaintate și progresiste de pretutindeni. Pentru că chemările României la pace și dezarmare vin cu ceea ce ar trebui să însoțească orice declarație și orice program de pace : cu argumentul faptului concret.

ION D. GOIA

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu

Duminică a avut loc în municipiul Slatina

Sărbătorirea „Zilei recoltei"

La marea adunare populară din municipiul Slatina

Desfășurată în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, sărbătorirea „Zilei recoltei" a avut loc anul acesta la Slatina, în județul Olt, în semn de prețuire a muncii rodnice depuse și a rezultatelor de seamă obținute de lucrătorii ogoarelor din această parte a țării în creșterea producțiilor vegetale și animale, la nivelul sarcinilor și exigențelor puse de Congresul al XIII-lea al P.C.R. în fața agriculturii noastre socialiste. Pentru recoltele deosebite înregistrate în toate culturile și pe întreaga suprafață cultivată — cele mai mari din istoria patriei — județului Olt i s-a conferit titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare", fiind primul județ care a primit această înaltă distincție. Realizările importante dobândite în agricultura județului sînt rodul unor eforturi permanente, al unei activități susținute, desfășurate în spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea al P.C.R., al orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului, pentru sporirea continuă a potențialului productiv al pămîntului, pentru utilizarea cu maximum de randament a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă, pentru aplicarea fermă a cuceririlor științei agricole în toate domeniile, pentru promovarea ordinii, a disciplinei și a răspunderii. Experiența valoroasă dobîndită de oamenii muncii din județul Olt reprezintă pentru lucrătorii ogoarelor de pe întreg cuprinsul țării o adevărată școală a producțiilor record.

Sărbătoririi „Zilei recoltei" i-a fost consacrată în municipiul Slatina o mare adunare populară. Cu acest prilej, a fost decernat înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare" județului Olt, pentru realizările remarcabile obținute în producția agricolă, precum și primului secretar al județului, ca o înaltă apreciere a activității organizației de partid, a țăranimii, a tuturor oamenilor muncii din acest județ. Același titlu a fost decernat și unui număr de cooperative agricole și întreprinderi agricole de stat. În cuvîntarea rostită la adunare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat întregii țărănimi, cooperatorilor, lucrătorilor din întreprinderile de stat și S.M.A.-uri, specialiștilor, tuturor celor ce lucrează în agricultură, precum și tuturor locuitorilor județului Olt, organizației de partid, inclusiv primului secretar, cele mai calde felicitări pentru titlul obținut și urări de a acționa în așa fel, de a face totul pentru ca județul Olt să obțină și în viitor recolte și mai bune și să mențină acest loc fruntaș. În același timp, conducătorul partidului și statului a adresat felicitări unităților cooperatiste și de stat cărora le-a fost decernat înaltul titlu, precum și celorlalte unități care îl vor primi în perioada următoare, urîndu-le să obțină recolte și mai bune în viitor.

Secretarul general al partidului a arătat că realizările importante din agricultură au fost obținute ca rezultat al eforturilor făcute de statul nostru socialist pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii. Astfel a fost asigurată mecanizarea, chimizarea agriculturii, a fost realizat un volum foarte mare de irigații, pe circa 3 milioane de hectare, s-au înfăptuit îmbunătățiri funciare pe alte cîteva milioane de hectare. Pînă în 1990 urmează să se realizeze 5,5—6 milioane de hectare irigate și lucrări de îmbunătățiri funciare pe alte milioane de hectare. Lucrările au fost înfăptuite în conformitate cu cerințele științei agricole. „Pe această bază — se spune în cuvîntare — au obținut rezultatele cunoscute județul Olt și unitățile care au primit titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare". Pe această bază trebuie să acționeze toate județele, toate unitățile de stat și cooperatiste pentru a transforma întreaga agricultură românească și a o ridica la un nivel nou. Trebuie să facem astfel încît să putem afirma că în întreaga agricultură, pînă în 1990, am realizat obiectivele noii revoluții agrare. Aceasta presupune ca în fiecare județ, în fiecare unitate, în fiecare comună să realizăm obiectivele puse de Congresul al XIII-lea al partidului. Aceasta va însemna triumful noii revoluții agrare, victoria științei în agricultură!".

Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la sărbătorirea „Zilei recoltei" cuprinde, de asemenea, felicitări adresate oamenilor muncii din industrie pentru rezultatele obținute pe primele nouă luni ale anului 1986 și urarea de a face totul ca în toate ramurile industriale să se încheie anul cu rezultate cît mai bune. „Să punem, a arătat secretarul general al partidului, o bază trainică și în industrie, și în agricultură, în toate sectoarele, pentru înfăptuirea cincinalului, pentru a asigura ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, creșterea bunăstării poporului, întărirea continuă a forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității României".

Cei prezenți la sărbătorirea „Zilei recoltei" l-au asigurat pe conducătorul partidului și statului, în numele tuturor locuitorilor județului Olt, al întregii țărănimi, că, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, vor înfăptui cu devotament politica internă și externă a partidului și statului, că vor face totul pentru obținerea de producții cît mai mari, astfel ca în anii următori fiecare județ să devină și să rămînă vatră de belșug într-o țară a bunăstării.

ION CODRU ■

După datina străbună, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu sînt întîmpinați cu pîine și sare

Vizitînd expoziția „Agricultura județului Olt în Epoca Nicolae Ceaușescu"

„Specialiștii pe care îi formăm azi vor face agricultura de mîine“

Interviu cu prof. dr. Ion Dinu, prorector al Institutului Agronomic „Nicolae Bălcescu“

— Noua revoluție agrară impune, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o adevărată revoluție în pregătirea cadrelor de specialiști. Cîtadelă a învățămîntului superior agricol, Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu“ este direct angajat în acest amplu proces de perfecționare, de trecere la o nouă calitate a agriculturii românești, ale cărei cadre le pregătește. Care sînt, stimate tovarășe prorector Ion Dinu, principalele direcții de acțiune ale institutului, pentru îndeplinirea acestor deziderate ?

— Noi sîntem creatorii viitoarelor cadre, specialiștii pe care îi formăm azi vor face agricultura de mîine. Un dascăl nu trebuie să uite nici un moment acest adevăr și faptul că pentru a pregăti cadre pentru o revoluție trebuie ca însuși procesul de pregătire a acestora să fie revoluționat, ori asta presupune eliminarea a tot ce este vechi și înlocuirea cu nou, ca principal element al progresului. În acest sens, în institut se acordă o foarte mare importanță programelor analitice, în primul rînd prin aducerea la zi, permanent, a cursurilor. Cel puțin o dată la trei ani, aceste cursuri fac obiectul unei foarte atente analize, avînd drept criterii valoarea și actualitatea informației oferite. În ultimii șase ani, institutul a beneficiat de trei ori de vizita tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, tot atîtea momente de importanță în dezvoltarea și perfecționarea școlii superioare agricole. În urma indicațiilor și sarcinilor primite, am reînceput structura pregătirii practice a studenților, am amplificat cercetarea științifică. Este fapt demonstrat că de calitatea cunoștințelor acumulate de studentul de azi depind recoltele de mîine.

— Revoluția în pregătirea de specialitate se cere dublată de o revoluție în modul de gîndire, în modelarea conștiinței celor ce muncesc în agricultură ?

— Obiective pe care le realizăm tocmai prin această pregătire profesională de cea mai înaltă calitate. Pentru un specialist foarte bine pregătit nu există „nu se poate“. Activitatea științifică desfășurată de studenți, munca în stațiunea didactică experimentală, rezultatele obținute întăresc această convingere ; da, se poate mai mult, organizarea muncii, lucrările agricole efectuate după toate regulile științei, semințe îmbunătățite, irigare, chimizare, toate acestea fac posibile rezultatele de excepție la care au contribuit ei înșiși, rezultate pe care le pot obține și la locurile de muncă. Institutul pregătește agricultori, horticultori, zootehniști, ingineri de îmbunătățiri funciare, medici veterinari, acoperind astfel aproape toată gama de profesii necesare unei agriculturi moderne (specialiștii în economie agrară și în mecanizarea agriculturii se pregătesc la Academia de studii economice și, respectiv, la Institutul politehnic), specialiști care se îndreaptă către producție, cu convingerea și cu puterea de a înfăptui noua revoluție agrară.

— Conceput încă din momentul creării sale ca o continuă îmbinare a teoriei cu practica, învățămîntul superior agricol a cunoscut, așa cum ați arătat o serie de transformări în modul în care este gîndit și realizat acest binom. Sînt ele, aceste transformări, de natură să modifice în esență calitatea și finalitatea acestei forme de învățămînt ?

— Totdeauna studenții au avut o pregătire practică serioasă. Nivelul de dezvoltare a agriculturii, însă, a impus modificări în structura practicii, în dinamica relației cunoștințe teoretice-cunoștințe practice, astfel încît, acum, pe lîngă criteriul acoperirii perioadelor de activitate intensă în agricultură (astfel încît studentul să cunoască, prin participare directă, totalitatea lucrărilor agricole, de la 1 ianuarie, la 31 decembrie), practica urmărește (și aici se reliefează pregătirea teoretică a studentului pusă în acord cu cea practică) anul universitar pe care tinerii îl urmează. Astfel, în primul și al doilea an, aceștia lucrează direct în producție ca muncitori necalificați, și apoi ca muncitori calificați, pentru ca în anul trei să activeze ca tehnicieni, iar în patru, perioadă în care își definitivează și lucrarea de diplomă, să aibă efectiv responsabilitățile unui ajutor de șef de fermă. În felul acesta, finalitatea urmărită este realizată ; tînărul specialist se integrează perfect în producție, mai mult, calitatea pregătirii îi permite ca acolo să acționeze, încă de la început, ca un factor creator, dinamizator.

— De-a lungul anilor, institutul s-a impus ca un puternic științifică. Activitatea științifică, prin valoarea rezultatelor sale, îmbogățește valoarea cursurilor acestor profesori și, deci, implicit, valoarea pregătirii studenților, care sînt antrenați în activitatea de cercetare științifică alături de dascălii lor, familiarizîndu-se astfel cu stilul de muncă propriu acesteia. În finalul facultății, ei dau măsura pregătirii lor (cumul de cunoștințe teoretice, practice, cercetare științifică, toate regăsite în lucrările de diplomă). Așa cum arătam, dispunem de o bază materială foarte bună. Ferma Moara Domnească este organizată special pentru cercetare științifică în agricultură. Studiem aici cultura cerealelor, plantelor tehnice și furajere pe sol brun roscat de pădure, sol ce se regăsește pe un milion de hectare în România. Munca de cercetare se desfășoară, de altfel, în toate cele cinci ferme ale stațiunii didactice experimentale. Iată, pentru a mă opri la un singur aspect al cercetărilor noastre, în ultimii ani au fost create și oferite producției 37 de soiuri și hibrizi noi de plante cultivate, dintre care 3 hibrizi de porumb, 3 linii de soia, 4 linii de fasole boabe, 8 soiuri de legume, 5 hibrizi de pomi, 5 soiuri de viță de vie etc. Voi exemplifica numai cu Hibridul de porumb HS-412 care, pe sol neirigat, fiind rezistent la boli și la secetă, susține calitatea superioară a soiurilor și hibrizilor creați de noi.

— Realizări care, aplicate în producție, îmbogățesc permanent practica agricolă, asigurînd producții mari, produse de calitate. Conturarea unei imagini a I.A.N.B. ar fi, însă incompletă, fără relevarea modului în care colectivul de cadre didactice ale institutului participă practic la îmbunătățirea, la trecerea la o treaptă superioară în activitatea unităților agricole productive

— Voi spune numai că, în baza unui program concret, cadre didactice de specialitate din toate facultățile institutului constituite în colective multidisciplinare, asigură îndrumarea tehnică a 14 cooperative de producție din Sectorul agricol Ilfov, precum și a altor unități din județele limitrofe. Cu prilejul ultimei vizite în institut a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, am primit sarcina de a asigura asistența tehnică de specialitate pentru ca Sectorul agricol Ilfov și județul Dîmbovița să poată concura, în 1987, la titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare“.

ROXANA PAICU-MANOLESCU ■

Grandios proiect al Epocii Ceaușescu: reconstrucția pămîntului

CONSTRUCTORII ca niște navigatori

Lîngă noi, pe bancheta unui Aro de teren, dormitează un bărbat mărunțel într-un „fiș“ negru. Oprim la o benzinărie să ridicăm cîțiva saci de pline pentru cei din baltă, unde mergem. Deschide un ochi și cu o voce blîndă, joasă, îl roagă pe tînărul care așază plinea la picioarele noastre să-i rezerve vreo patru. „Vă ajung, tovarășe profesor? Azi e marți și pînă simbătă nu mai sosește nici un transport acolo?!“ „Ajung, ajung!“ și se cufundă larăși într-un somn lupuresc. „Profesor la o școală din Deltă?“ îl asaltez. Zîmbește cu aceeași caldă îngăduință, dar și cu o vagă ironie în colțul gurii. E obișnuit, probabil, profesorul universitar Nicolae Oprescu să fie confundat, tot astfel cum e obișnuit să facă naveta București—Tulcea cu accelaratul de noapte, să coboare în zori, anonim, pe bulevardul Isaccea către Centrala Delta Dunării, să aștepte vreo ocazie cu care să ajungă în baltă, la punctele sale de cercetare. Azi, „a prins“ acest Aro cu ruta Murghiol, acolo îl așteaptă o șalupă. Vine de la catedra de cadastru și măsurători terestre a Institutului de construcții din Capitală, laboratorul de teledetecție pentru anumite măsurători, teste și observații extrem de trebuitoare și foarte urgente în alegerea soluțiilor și tehnologiilor pentru toate construcțiile și metamorfozele proiectate, conform Programului de valorificare complexă a resurselor naturale din Delta Dunării, adoptat, din inițiativa secretarului general al partidului, în cincinalul trecut. Operă remodelatoare de proporții, cu vaste implicații în spațiu și timp. Glrul său este absolut necesar pentru ca lucrarea omului să nu stingherească pe cea a naturii și invers. Îi cer scuze, i se par inutile, ceea ce mă încurajează la alte întrebări: era un personaj al reportajului pe care îl căutam. Este președintele grupei de teledetecție din cadrul Programului intercosmos de cercetări în domeniul fizicii, biologiei, medicinei spațiale, program la care țara noastră colaborează și care va găzdui anul viitor, în mai, cea de-a 13-a Consfătuire de teledetecție din țările socialiste. (Anul acesta s-a desfășurat la Tallin, în Uniunea Sovietică, la care profesorul și-a adus contribuția sa științifică.) Nu mai putem continua convorbirea, am ajuns lîngă un mal de apă, profesorul este chemat la șalupă. Schimbăm cărți de vizită, promitem să continuăm la București.

Pe noi ne întîmpină, pe placa turnantă de uscat crăpat în care clipocesc, ici, colo, ochiuri de baltă, un tînăr cu chipul răvășit de umbra unei bărbi nerase și ochii încercănați. S-a culcat tîrziu, s-a sculat devreme, micul dejun și-l ia pe drum din buzunarul pufoaicei. Îarna bate la ușă, chiar dacă azi soarele arde ca vara, toamna în Deltă e o vulpe șireată, năvălește pe ascuns și-ți devastează totul cu furtunile și negurile ei dezlănțuite. Un tractor greu zumzăie gros, punînd la muncă o pompă de apă. Într-un atelier dintr-o baracă de metal cîțiva băieți fac de toate — cîrpesc anvelope, sudează arbori cotiți, repară pinioane, meșteresc și repară piese de schimb pentru tot felul de utilaje aflate la punctele de lucru din baltă. Tînărul bărbat, Remus Georgescu, este inginerul șef al brigăzii Independența (Murghiol) din cadrul Întreprinderii-antreprIză de construcții-montaj pentru Delta Dunării. Ne conduce, mai întîi, în baraca albastră (acest element ca o emblemă a șantierelor noastre de pretutindeni, și care ar merita un capitol distinct dintr-o posibilă istorie a construcțiilor românești), baraca-stat major al șantierelor-sud pe care le conduce, într-o încăpere ce se numește biroul său, încăpere cu un perete întreg acoperit de hartă „obiectivelor în acțiune“. Ele împînzesc întinderea acvatică și de uscat cuprinsă între canalul Sulina — brațul Sf. Gheorghe — laguna Razelm—Sinoe, pînă la țărmul mării, de la Portița la comuna Sf. Gheorghe și solitara insulă Sacalin. Dincolo, în Delta-șantier, acționează alte brigăzi — „Pardina“, „Maliuc“, „Chilia“. Remus Georgescu s-a născut aici, lîngă sufletul apei, în satul-peninsulă, Murghiol, tar gîndul de a se face inginer constructor vine dintr-un vis-revanșă al copilăriei .Ca . toate satele, Murghiolul își are legendele și poveștile lui, nu puține crescute din simburi de adevăr, din întîmplări reale îmbrăcate, prin scurgerea vremii, de imaginația oamenilor, în haine de mister și mit. Una dintre ele, ce i-a fascinat copilăria, a fost „grădina olandeză“. Mai mult amîrcuri și lăpșe decît uscat, totuși „grădina olandeză“ de la marginea satului, cu restul ei de dig contra curentului apei, cu plantele ei ciudate, neobișnuite locului și bălții, atîta de generații întregi, curiozitatea copiilor. Simburele ei de adevăr îl duce spre mijlocul veacului trecut. În vremea de renaștere a principelui Cuza, cînd s-a încercat prima îndiguire și amenajare pentru agricultură din Delta Dunării, de către doi olandezi. Nu se știe din care pricină, întreprinderea lor a fost, pînă la urmă, un trist eșec. Astăzi, uzinele agricole din Delta Dunării sînt cea mai autentică realitate. (Acum 4 ani scriam reportajul nașterii marii insule a plinii de la Pardina, implintată pe cîteva zeci de mii de hectare, între brațul Chilia și canalul Sulina.)

Cînd Remus Georgescu își lua diploma de inginer constructor, acum 11 ani, un asemenea proiect era, tot un vis și astfel, nu se putea întoarce acasă, n-avea ce face la Murghiol cu specialitatea sa și a migrat, fireste, în punctele fierbinți din altă zonă a țării. Credea că s-a înrădăcinat în Buzău, cînd a citit în ziare Programul nolii delte. Rapid se îmbarcă în tren, pleacă spre Tulcea, ajunge la Centrala Delta Dunării și, fără alte vorbe, întrebă scurt: „n-aveți nevoie de un inginer constructor ? Ba chiar de doi, soția îmi este colegă de facultate, de specialitate, de muncă“. Au fost transferați în cel mai scurt timp, șantierele urmau să înceapă „și am avut șansa să fim printre pionieri. Numai după un timp, cînd totul va fi gata, și vom putea privi în urmă ne vom da seama de grandoarea acestui program, ne vom da seama ce monumente înălțăm prin aceste mărunte șantiere răspîndite printre plauri și stuf, pe limbi de nisip, printre ghioluri și sălcii, în micile sate, care se goleau și se tot goleau de oameni, răpind unul dintre farmecele geografiei de la gurile Dunării, spațiul uman“. Inginera Georgeta Georgescu se află la planșetă, acolo unde se nasc proiectele pe care șotul el le conferă durată.

„Gotca“, limuzina sa de apă saltă nerăbdătoare lîngă ponton, niciodată n-a apucat-o soarele la mal. Îl ia dis-de-dimineață în circa ei solidă și ziua-lumină îl poartă de la un punct de lucru la altul, îl duce, cînd la Portița la mare, cînd la Perișor, cînd la Ciotig, în colțuri opuse, cînd la Dunavăț, cînd, din nou, la „grădina olandeză“... Deschideți o hartă și priviți primul cot pe care brațul Sf. Gheorghe îl desenează imediat ce se despletește din fluviu, se cheamă chiar bucla Murghiol-Mahmudia, cam pe acolo este și „grădina olandeză“ Renașterea ei nu mai înseamnă un ochi de uscat de circa 200 de hectare, cum era în temerarul proiect al olandezilor, ci o peninsulă de 1 350 de hectare. Un început doar, dintr-un amplu proiect de remodelare a cursului întregului braț. „Vom tăia toate coturile și buclele sinuoase pe care apa Dunării le înscrie pe acest al treilea și cel mai lung vad al ei, în curgerea pînă la contopirea cu marea. Este o lucrare cerută, deopotrivă de natură și de interesele omului. Curgînd încet și leneș, Dunărea cară după ea; pe dedesubt, invizibil, uriașele aluviuni adunate în lungul drum prin Europa, le împinge și le depozitează pe țărm, periclitînd litoralul, plajele, cum demonstrează măsurători și cercetări ca ale profesorului Nicolae Oprescu.“ Tăindu-i coturile, viteza de înaintare a apei cu aluviunile ei cu tot, va crește în limite controlate, iar ochiurile de sub bucle se vor transforma în tot atîtea insule pentru pîine. Peste 30 000 de hectare. Deocamdată, este gata peninsula Murghiol—Mahmudia, în rest — Dranov—Dunavăț, Carasuhat, Zaporojeni, Lipoveni, Sulimanca, Mustaca și încă alte cîteva, se află în construcție, la cote de șantier. Șantierele spre care aleargă zilnic „Gotca“ inginerului Remus Georgescu.

Ziua de 25 septembrie a acestei toamne este o dată ce s-a înscris în biografia sa ca și în noua biografie a Deltei. Este ziua cînd tractorul a întrat în ultima brazdă dată în folosința acestei mari amenajări agricole cu 1350 de hectare. În locul stufului și al vegetației sălbatice, de baltă, vor crește mările de grîu și porumb, de sorg, de biomasă, de livezi și vii. Și, poate, cine știe, viseză inginerul constructor din colțul copilăriei sale un minuscul parc dendrologic, precum cel din Maliuc, amintind de istoria și legenda „grădinii olandeze“, pare din care să nu lipsească laleaua, ca o emblemă.

Drăgi, tractoare, pompe, excavatoare, un convoi de utilaje și un convoi de barăci-birouri și pontoane-dormitoare și-au luat adio, spărgînd o sticlă de șampanie, pentru noua navă de uscat lansată în istoria agriculturii românești, strămutîndu-se în altă parte. Pe un nou șantier ce își așteaptă constructorii. Am scris odată, nedreptățind iată, pe alții, despre spiritul inegalabil, despre casta unică a constructorilor de hidrocentrale. De atunci, am descoperit „generația Metrou“, acum descopăr „generația remodelării Deltei“. S-a adunat repede, și tot repede și-a creat sufletul și puterea ei, căci de forță interioară e vorba să poți să dormi pe pontoane-dormitor 365 zile pe an, simțind în urechi, după o zi de muncă, clipocitul apei, iar în oase umezeala ei. Întroce asta chiar forța navigatorilor, chiar a celor de cursă lungă ce-și asumă depărtările și singurătățile. Cursa acestor navigatori-făuritori este, în fapt, cea mai lungă, se măsoară cu istoria. Ceea ce făptuiesc ei — rămîne etern, lucru pe care îl știe fiecare dintre constructorii brigăzii lui Remus Georgescu. El a înălțat pe verticala case pentru oameni, a înălțat hale industriale, a tăiat drumuri peste munți, și totuși, spune „nu doar sentimental“, că „nimic nu este mai greu de construit, și, totodată, nu-ți dă o satisfacție mai mare, decît să construiești pămînturi noi. O casă, un edificiu, un combinat pot dăinui o generație, două, trei, un mileniu să zicem, dar un pămînt, odată cîștigat, rămîne etern“. Îl credem, și vom continua să vorbim, să scriem despre acești eroi anonimi ce vor lăsa pururea spațiului de la gurile Dunării o nouă înfățișare și o nouă istorie.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Termenul de predare nu e numai o problemă de producție, ci și una de morală

La timp, și ceva mai înainte

Concluzia unui recent comandament de analiză a stadiului investițiilor la Cimpia Turzii a fost că toate obiectivele planificate s-au realizat la termen sau chiar înainte de termen. În cifre, asta s-ar traduce prin realizarea că, pe primele trei trimestre ale anului, s-au realizat 411,5 milioane lei față de 397 milioane planificate (din care 133,4 milioane la construcții-montaj, față de 127,7 milioane planificate). În expresia lor fizică, aceste obiective de investiții înseamnă : o instalație de injectare în cuptoare a pulberilor reactive, o forjă pentru piese de schimb, o trăgătorie de oțeluri inoxidabile și înalt aliate, o altă de producere a arcurilor aliate pentru supape în stare călită revenită (de care nici în lume nu sînt prea multe), un laminor de sîrmă și profile mici, o secție de bare trase. Toate aceste lucrări se efectuează în cadrul Combinatului metalurgic, făcînd parte din lanțul de dependențe tehnologice care condiționează bunul mers al întregului colos industrial din această parte a țării. Iar faptul că lucrările sînt încheiate la termen sau sînt în pas cu graficele de predare nu poate decît să asigure un flux normal și o stare destinsă de acțiune, fără „gîtuiri", „strangulări" și „dări peste cap" ale producției din celelalte sectoare. Este și motivul pentru care, la Combinatul metalurgic Cimpia Turzii, termenul de predare nu este socotit ca o simplă dată, ci ca un fapt de disciplină în producție și de rigoare economică. La înțelegerea lui ca atare concură mai mulți factori, pe care nu vom ezita să-i amintim cu titlu de experiență pozitivă ce merită a fi generalizată. Mai întîi, la combinat lucrează de aproape 14 ani aceeași firmă de construcții — Antrepriza de Construcții Industriale Cimpia Turzii, din cadrul T.A.G.C.I. Cluj-Napoca — care cuprinde vreo mie de oameni, în general aceiași care au participat la toate fazele de extindere și modernizare a combinatului. Constructorii sînt stabilizați, cunosc bine combinatul, după cum ei înșiși sînt cunoscuți și apreciați de beneficiar. De fapt, aici, distincția dintre beneficiar și constructor e superfluă, colaborarea dintre acești doi parteneri însemnînd un veritabil front comun în care unul se ajută pe celălalt, în slujba unui interes comun care-i apropie și-i face solidari în tot ceea ce trebuie făcut la fiecare lucrare. Autoritatea beneficiarului (inginerul șef cu investițiile, Gheorghe Giurgiu) se răsfrînge asupra constructorilor, după cum cuviosul acestuia (directorul antreprizei este ing. Remus Lăzărescu) se face ascultat și de metalurgiștii beneficiari. Zilnic au loc analize în comun asupra stadiului lucrărilor cu termen de punere în funcțiune (obsedantele „puf"-uri), iar săptămînal — asupra obiectivului total de investiții. La punerile în funcțiune, beneficiarul nu așteaptă „să i se predea cheia", ci încă de la faza reglajelor, rodajului și punerii în funcțiune participă cu oameni din combinat, de fapt cu cei care formează nucleul viitorului colectiv de muncitori din secția sau obiectivul respectiv. Sensul activ în care metalurgiștii sînt interesați de soarta viitoarelor capacități de producție este ilustrat și de participarea lor la asigurarea cu utilaje : degeaba o construcție ar fi gata dacă n-ar avea asigurate utilajele productive prevăzute. Ca urmare, în permanență și în paralel cu construcția este urmărită realizarea la furnizori a utilajelor pe care urmează să le primească, nu o dată combinatul trimițînd chiar echipe speciale la acești furnizori pentru a ajuta la definitivarea în timp și de calitate a respectivelor utilaje. În acest fel, după cum afirmă inginerul Giurgiu, „nu s-a întîmplat ca, în combinatul nostru, constructorul să aștepte cu hala și fundațiile făcute pentru a sosi utilajele. Această sincronizare între toate etapele și atribuțiile celor implicați în dezvoltarea combinatului nu numai că ne ferește pe fiecare de stress, dar asigură o evoluție fluentă, continuă a tuturor lucrărilor și a procesului de producție în ansamblul lui".

O singură întîrziere s-a produs, generată tocmai de lucrul în devans : la instalația de injectare a pulberilor reactive, pentru care amplasamentul n-a fost liber la data prevăzută.

Termenele de predare la Cimpia Turzii depășesc importanța unei glorii profesionale locale, combinatul metalurgic avînd, la rîndu-i, zeci de beneficiari care așteaptă numai produsele de aici și nicidecum scuze sau justificări pentru întîrzieri. Gîndul constructorilor și metalurgiștilor de pe această mare platformă industrială este, de acea, îndreptat spre respectul pe care-l datorează muncii altora, care depinde de propria lor muncă și în ultimă instanță, de modul în care se respectă pe ei înșiși. Întîrzierile de aici ar antrena, asemenea bulgărelui de zăpadă care se rostogolește, întîrzieri și dificultăți în producția cine știe cărei uzine, fapt pentru care termenul de predare este înțeles nu numai ca o chestiune de producție ci, deopotrivă, și ca una de morală.

„În umbra" investițiilor de la combinat, în Cimpia Turzii se construiește destul de mult și la alte „capitole". În cursul acestui an urmau să fie date în folosință 240 de apartamente, dar ele vor fi gata, după cum ne asigură primarul orașului, Niculae Preda, la sfîrșitul lui noiembrie, astfel încît în decembrie se va lucra în contul anului viitor („lucrînd iarna la fundații și vara la finisaje vom realiza locuințe mai bune"). De fapt, Cimpia Turzii a cochetat în ultimii trei ani cu locurile fruntașe în întrecerea socialistă dintre consiliile populare orășenești, obținînd și două distincții „Ordinul Muncii" (clasa I și II) pe care speră să le completeze cu altele asemenea. Modul în care problemele urbei (de la cele de importanță națională aparținînd de combinat și pînă la curățenia străzii, să zicem) sînt cunoscute și „stăpînite" la primărie sugerează din plin dinamismul unei localități a cărei personalitate o dă, e adevărat, impunătorul Combinat metalurgic, dar nu se rezumă la aceasta.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Încălțăminte pentru meciul de fiecare zi

Are 54 de ani dar păstrează înfățișarea surîzătoare și tinerească a omului de inițiativă și întreprinzător, aflat mai totdeauna în căutarea unui drum nou și reușind să-l întrezări, s-ar putea zice, fără efort, ba chiar cu o anume bună dispoziție care vrea să însemne o nechinuită încredere în succes. Face parte din lumea acelor oameni care, de s-ar putea, ar fi în stare să-și dea o zi sau o lună sau un an din viață pentru o idee bună dar ei știe că ideile vin, dacă vin, și nu cer în schimb decît dreptul la viață. Însă atunci este nevoie ca oamenii să muncească oricît de mult pentru a le netezi calea prin care ele să devină folositoare. Ducerea pînă la capăt a muncii fiind o însușire a omului în care economistul Petre Liță nu are cum să nu creadă : dacă ar fi să căutăm dovezile pe-aproape le-am găsi, neîndoielnic, și repede și multe la număr, fie pe parcursul celor 13 ani cît el a fost primar în Drăgășanii Vîlcei, fie în munca lui de director comercial la Întreprinderea de talpă și încălțăminte din cauciuc. Întreprinderea a fost înființată în urmă cu 19 ani, pe cînd el era primar. Și pentru ca zidurile ei să fost ridicate, ca în istorie... alt de multor întreprinderi, pe locul unor lanuri de porumb, s-ar putea spune că recolta dobîndită prin meseriile noi pe care le-au deprins localnicii s-a dovedit substanțială. Drăgășanii, orașul care trăia cu amintirile petrecerilor de „la Gradiștioara", nu avea deloc industrie și acum știe cu precizie de cînd a început să-o aibă : din toamna anului 1967, de cînd s-a deschis șantierul acestei întreprinderi ce-a dus faima locului chiar mai departe decît renumitele vinuri. Și dacă tot am deschis vorba despre destinul nou, industrial, al Drăgășanilor, adăugînd că între timp au fost deschise aici și alte întreprinderi încă nu s-ar chema că am spus totul. Chiar în această întreprindere dintîi, prin care orașul a făcut stînga-împrejur pentru a îmbrățișa alt orizont de viață, de-a lungul anilor capacitatea productivă a sporit de cîteva ori pe aceleași spații de producție tocmai pentru că — după cum spune directorul Petre Liță — oricărei idei care și-a cerut dreptul la viață oamenii s-au străduit a-i deschide drumul prin care ea să ajungă a fi folositoare.

Directorul abia s-a întors de la Fălticeni, de cîteva ore, și după ce-a trecut pe acasă ca să se bărbierească și să-și pună o cămașă nouă a venit la întreprindere unde problemele zilnice sînt multe și ele își găsesc rezolvarea uneori și cu ajutorul telefoanelor care nu trebuie lăsate să sune în gol. La Fălticeni a avut de discutat despre suportul textil pentru furtun de incendiu. Da, întreprinderea fabrică și astfel de produse, în acest an trebuie să facă 2,2 milioane metri liniari de furtun de incendiu și cei de la filatura unde a fost în delegație directorul comercial au trimis pînă acum la Drăgășani 330 000 metri liniari mai puțin decît se prevăzuse în contract. Însă întîmpină și ei dificultăți, spune Petru Liță, din partea celor care nu au reușit să le livreze la timp întreaga cantitate de fire pe care au avut-o contractată la rîndul lor. Și există, înțelegem, o speranță bine întemeiată că unitățile furnizoare din Iași, Vaslui, Săvinești și Roman își vor onora contractele pentru Fălticeni, de care depinde în continuare și felul în care întreprinderea din Drăgășani poate să se achite de obligațiile față de beneficiarul ei. Altfel, ne încredințează directorul comercial, nu există probleme deosebite în privința termenelor, a respectării acestor termene, cele cîteva mii de tone de cauciuc sintetic ce se consumă anual vin cu regularitate, la fel și coloranții de la Codlea și Giurgiu sau textilele de la Slatina, Sfîntu Gheorghe sau Roșiorii de Vede. Întreprinderea asigură, în rîndul ei, aproximativ 70 la sută din tălpile ce sînt necesare fabricilor de încălțăminte din țară pentru producția lor de export. În total, exportul indirect realizat în acest fel reprezintă aproximativ 35 la sută din producția întreprinderii din Drăgășani. Și dacă ținem seama că în acest an producția marfă se ridică la mai bine de 800 de milioane iar în anul viitor ea va ajunge la 1 miliard de lei, e ușor de înțeles că exportul direct — cam 25 la sută din producția marfă — reprezintă și el un capitol de însemnătate deosebită în viața acestei întreprinderi și impune respectarea întocmai a contractelor prin care materia primă vine către Drăgășani ca și a celor prin care întreprinderea își trimite produsele către beneficiari. Și s-ar putea spune că nu-i țară de pe fața pămîntului în care să nu se fi umblat cu încălțăminte fabricată aici. La Drăgășani se face încălțăminte de sport, timp liber și de protecție, în fiecare an cam 6,5 milioane de perechi. Din acestea, cam jumătate sînt bocanci și tenisi. Și nu rămîne, celor care-i poartă, decît să dovedească spirit sportiv cel puțin pe măsura corectitudinii și seriozității celor care-i fabrică. În orice caz, cei din Drăgășani știu prea bine că în producerea acestui fel de încălțăminte nu ajunge să se fi spus o dată un cuvînt pentru a se închide discuția. Există, chiar și în acest domeniu, opinii și curente de modă care se schimbă uneori neînchipuit de repede și o fabrică de încălțăminte de sport trebuie să țină pasul cu exigențele zilei și să încerce chiar să intuiască direcția în care se îndreaptă aceste exigențe ce nu sînt deloc mai mici, cu siguranță, decît pentru încălțămintea de gală. Oltreanul din el poate să rîdă pe sub mustață dacă o are, dar ia în serios, bunăoară, cererea și tendința de a se cere încălțăminte cu talpă făcută din mai multe straturi de cauciuc și fiecare avînd altă culoare.

Oricum, se știe, o talpă de calitate îl ajută pe fiecare om să se simtă bine și să înfrunte pasul cu hărnicie în viitoarea mea lui pe care nu doar sportivii ci tot celălalt trebuie să-l cîștige zilnic.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Semnul perfecțiunii

Orice călătorie în fabuloasa lume a porțelanurilor înseamnă o apropiere de istoria civilizației, de evoluția gustului, de perfecționarea mijloacelor de producere, de arta decorației. Porțelanul nu e decît forma delicată care materializează un chilipir, o stare inferioară a omului cu mîini de petală. Am văzut într-un mare muzeu european un buchet de flori, mult de aproape un metru, cu sute de fire, toate din porțelan, și petale, și stamine, și frunze, un adevărat monument al mugurei, gustului, semnul perfecțiunii în acest meșteșug trecut prin porțile artei. Mai erau chinezării și celebrele scene de vînătoare produse de meșteri germani, farfuriile Meisen, căni le de Boemia, vazele cu gîtul lung și balerinele longilime ale spaniolilor. Într-un muzeu de sticlă și porțelan își dau întîlnire civilizații și epoci, gusturi și aventura formelor, peste toate trunind acel enorm buchet de trandafiri, realizat în ciuva anl de o numeroasă echipă de artiști. Lumea porțelanurilor e un vis în care orice călător intră cu reținere și iese mai bogat. Fiecare este prinit într-un joc de culori și scene incremenite de secole. Se intră ușor și se iese greu. În lumea marilor producători se intră infinit mai greu. Și nu se mai iese niciodată. Odată acceptat, rămîi cu emblema, cu firma, cu numele și începi să circuli pe piețele lumii ca o autoritate. Dorința unui producător care abia începe să facă pași, atunci cînd susține că ar vrea să intre pe marile piețe de porțelan și sticlă, pare cel puțin o naivitate. Unii au ajuns la un asemenea loc de cinste după secole de meșteșug, după ani de mare înflorire. Or pretenția celor de la Porțelanul din Alba Iulia, o întreprindere înființată abia de 15 ani, de a avea un nume și de a ieși cel puțin în spațiul european, la confluența cu străvechi școli și state de porțelan, părea o ambiție aproape deșartă. Românii au avut lutul și au dat măsura bogăției lor sufletești și a priceperii în celebrele vase de pămînt ars. Dar porțelan solemn, decorat cu măiestrie, n-au avut niciodată, în sensul unui renume, al unei școli. Abia în ultimele decenii cîteva întreprinderi și-au propus această frumoasă ambiție. Și oricît ar părea de neverosimil, în ceea mai mare parte, Porțelanul de Alba Iulia a izbutit. Cunoscut deja în Europa cu marca Apullum, a fost acceptat și circulă alături de nume răsunătoare. În acest an, întreprinderea are contracte de export pentru întregul an. Planul este acoperit în proporție de 100%. Luna trecută, 9 vagoane cu porțelan de Alba au plecat în R.F Germania. În aceste zile vor mai pleca 16 vagoane. Sînt cantități enorme de porțelan care pleacă mereu, în țările din vestul și estul Europei. Ar putea pleca și mai mult, dar în multe țări, cantitatea de porțelan este limitată, pentru protejarea producătorilor naționali. În fața acestor bariere, cei de la Alba Iulia au căutat soluții noi. Și vagoanele plecate în aceste zile înseamnă triumful unei idei. La începuțul de porțelan din anul trecut, vitrusul a constituit un adevărat șlagăr. Vitrusul este o calitate inferioară a porțelanului. Se obține dintr-o masă mai puțin pretențioasă, cu o tehnologie mai simplă și cu un consum de energie mai mic. Și după ce Porțelanul a exportat în Republica Federală Germania întreaga cantitate admisă de porțelan, a continuat exportul cu vitrus. Acum intră în pregătire și bibeloturile din vitrus. Vitrusul e un cuvînt la modă. Și-n materie de porțelan, moda are un caracter dominant. Totul e să produci ce și cînd se cere. Și ceva din Alba Iulia s-au plăcut cu rapiditate, dovedind că au clasa, că pot face față la orice concurs.

Din păcate, acest porțelan care înglobează munca și talentul unor oameni aleși pătimește uneori în drumurile sale mai ales din cauza ambalajului. Geaba se străduie echipa de la creație să scoată forme, modele și articole noi. Truda inginerului Gheorghe Mureșeu, a creatorilor Ștefan Egey, Teodor Bihary și Iosif Mladin, cît și a celor din secții e umbrită cîteodată de calitatea ambalajelor. Directorul comercial al Întreprinderii Porțelanul, Nicolae Todea, spunea că la Alba Iulia nu au fost produse piese de porțelan cu marca Apullum care să fi fost refuzate calitativ de beneficiari externi.

Începînd din acest an, Întreprinderea Porțelanul din Alba Iulia are pe frontispiciu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste. Elena Covaciu, directoarea întreprinderii, o pasionată de porțelan, spunea despre planurile de viitor ale acestei firme : „Încercăm să vindem mai multe bibeloturi, adică mai multă manoperă și creație, să urcăm serios de la cantitate la calitate. Nu-i totuna dacă vinzi farfurii sau bibeloturi complicate".

Acum, pe piața euroccidentală este o adevărată foame de obiecte termorezistente. Alba Iulia nu le produce. Dar specialiștii întreprinderii fac pași mari în pregătirea unei asemenea producții. Deviza e cinstă și tu cîntecul pietu. Și primul an de la intrarea mărcii Apullum pe piața R.F. Germania se apropie de sfîrșit. Mai sînt de plecat cîteva vagoane și apoi va începe bătălia anului viitor. La Alba Iulia, exportul e o chestiune de orgoliu și fiecare piesă de porțelan pornită în Europa reprezintă împlinirea unui vis orgolios : cîștigarea unui loc în atît de închisa lume a producătorilor de porțelan, între monștri sacri ai bibeloturilor.

CORNEL NISTORESCU

Măria-sa, codrul românesc

Este absolut necesară menținerea integrității fondului forestier și conservarea pădurilor prin limitarea tăierilor de masă lemnoasă și creșterea suprafețelor împădurite. De la însuși șeful statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a emanat ideea de a nu se lua mai mult de la pădure decît poate da ea. Decretul privind transmiterea unor păduri și terenuri forestiere și a unor plantații și perdele forestiere în administrarea directă a unităților din subordinea Ministerului Silviculturii, decret adoptat recent de către Consiliul de Stat, vine să demonstreze, o dată în plus, preocupările la cel mai înalt nivel pentru o mai bună gospodărire a pădurilor și asigurarea integrității fondului forestier.

File din cartea pădurii

— Da, pădurea e viață și se modifică în timp — afirmă cercetătorul dr. ing. Marian Ianculescu, directorul Institutului de cercetări și amenajări silvice. Orice modificare intervenită în viața pădurii trebuie actualizată. Acum zece ani a luat ființă, prin contribuția personală a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010, document programatic ce marca trecerea la o silvicultură modernă, intensivă. Orice program de dezvoltare este revăzut după o vreme. Iată, a fost revăzut și programul nostru și s-au făcut corecturile necesare. Căci, în Raportul cu privire la măsurile pentru mai buna gospodărire a fondului forestier, a vegetației lemnoase și a pășunilor montane, examinat și aprobat la ședința din luna mai a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., se aduc corecturile necesare programului nostru de dezvoltare. Iar aceste corecturi se referă în special la tăierile de arbori. Tăierile masive pot duce la dezechilibre ecologice.

— La institutul dumneavoastră se poate „citi" întreaga carte a pădurii.

— Perpetuarea pădurii este prima noastră îndatorire. Nu trebuie scos nici un metru pătrat din fondul forestier în mod nejustificat. În prezent avem 6 339 000 hectare de pădure, dar fondul acesta va crește în viitorii ani, pentru că silvicultura a preluat și va mai prelua pentru împădurire ripile, terenurile degradate excesiv, devenite inapte pentru agricultură. Institutul are o experiență bogată în tehnologii de împădurire a terenurilor de acest fel. Știm cum se vindecă rănile pămîntului. Acum 30 de ani, zone întinse din Vrancea, Buzău, Măcin arătau ca niște peisaje selenare. După instalarea vegetației forestiere, aceleași locuri sînt de nerecunoscut. Au înviat satele, s-a schimbat viața lor. Nu poate exista dezvoltare rurală fără silvicultură.

— O muncă și mai intensă vă așteaptă de acum înainte. Va trebui să readuceți în circuitul economic mii de hectare de pămînt, toate terenurile degradate, inapte pentru agricultură.

— Sîntem pregătiți. Oamenii noștri sînt, toți, pasionați de meseria pe care și-au ales-o și au conștiința că se mișcă într-un domeniu în care nu ai voie să greșești. Erorile nu se văd aici după o zi sau un an. Noi lucrăm cu secolele. Iată, de pildă, în secolul trecut, în Bucovina au fost plantate rășinoase pure aduse din Austria. Nu s-au adaptat condițiilor țării noastre și după cincizeci de ani au început să se deprecieze.

Indicațiile date de conducerea superioară de partid sînt de a promova în cultură speciile autohtone valoroase. Încă de la Consfătuirea pe probleme de agricultură de la Brașov, din ianuarie 1981, tovarășul secretar general al partidului a arătat că este necesar să se dezvolte pădurile de stejar, gorun, salcîm, fag, paltin, frasin, cireș, iar rășinoasele să rămînă în arealul lor natural. Cine are păduri de stejar și de gorun, are aur. Furnirul estetic obținut din aceste două specii — și e doar un exemplu — e foarte căutat în lumea întreagă. Trebuie să luăm în calcul nu doar productivitatea cantitativă, ci și pe cea calitativă.

— Cum v-ați gîndit să vă organizați activitatea?

— În Planul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe anul acesta, au fost introduse o serie de teme care să răspundă sarcinilor noi pe care le avem. O parte dintre ele vizează păstrarea, îngrijirea și refacerea pădurilor slab productive din zona de cîmpie. Un alt obiectiv pe care-l urmărim este dezvoltarea cercetărilor de selecție, ameliorare și regenerare a stejarului pedunculat, a pădurilor de gorun și fag. Profilul unora dintre stațiunile noastre de cercetare — e vorba de Cornetu și Bărăgan — s-a schimbat radical, făcîndu-se și dotarea corespunzătoare. Aici se întreprind cercetări referitoare la crearea de forme valoroase de stejar pedunculat și, respectiv, stejar brumăriu. În celelalte zone ale țării au fost prevăzute cercetări pentru gorun la Stațiunea Mihăești — Argeș, pentru cer la Gilău — Cluj, girniță — la Craiova, stejar pufos, la Tuloea și fag, la Caransebeș.

Pînă în luna decembrie, specialiștii de profil din Institutul de cercetări și amenajări silvice, cu aportul celor din producție și învățămînt, vor elabora un studiu de prognoză privind nivelurile de tăiere a masei lemnoase în perioada 1991—2010, ținînd seama de noile orientări și indicații ale conducerii superioare de partid, ca și de modificările intervenite în fondul forestier, ca urmare a lucrărilor executate pînă acum. Orice schimbare intervenită în viața pădurii se actualizează, este reținută de memoria calculatorului pentru simulare. Trebuie avute în vedere mii de coordonate, nu e o treabă simplă. Prognoza aceasta este așteptată de toată lumea. Măsurile luate în vederea menținerii integrității fondului forestier și conservării pădurilor nu ne privesc doar pe noi, locuitorii acestei țări. Pădurile aduc servicii la scară planetară. Devastarea de la tropice — se știe — a adus daune centrului Europei. Poluarea, care nu cunoaște granițe, ne obligă să luptăm toți, deopotrivă, împotriva fenomenului de moarte a pădurilor. Luptînd pentru pădure, luptăm pentru viață, căci o planetă fără pădure e o planetă moartă.

LIANA MOLNAR ■

„Codrule, codruțule, ce mai faci drăguțule"

Aer curat dinspre Bascov

Între Bascov și Bradu se întinde Pitețiul. La Bascov este pădurea, la Bradu — petrochimia. Vîntul bate dinspre Bascov, de unde începe o pădure falnică, punînd orașul într-o uriașă paranteză de oxigen și verdeață ce se întinde de la buza cartierului Trivale pînă sus, pe coclaurii Dealului Negru, intrînd în Vîlcea spre vest și în Munții Carpați spre nord. Cu gîndul la această imensă pată de pădure s-a înscris Petrică Voicu la Școala tehnică silvică de la Brănești, iar cînd viața l-a „plantat" șef de canton (nr. 31 Valea Ursului din cadrul Ocolului silvic Cotmeana) a putut spune că și-a văzut visul împlinit. E de fel din Mica, un sat rătăcit prin imprejurimile Pitețiului, despre care se spune că, pe vremuri, ar fi fost leagăn de haiduci, de oameni ai pădurilor și ai dreptății. Petrică Voicu are ceva din firea solitară, din cutezanța și temeritatea ce trebuie să fi fost și ale strămoșilor săi. Îi place pădurea, îi plac animalele și, că e iarnă sau vară, că e ploaie sau ninsoare, viața și-o trăiește acolo, pe cărări poate numai de el știute, la adăpostul de liniște și singurătate al pădurii.

Răspunde, cum îi place să spună, de 480 ha pădure de foioase și acest simțămînt al răspunderii are, în cazul lui, deplină acoperire în sensul că a înțeles să practice silvicultura ca orice altă meserie — adică pe bază de pasiune, răspundere și chiar un simbure de știință.

Pădurea întregului Ocol silvic Cotmeana, condus de ing. Ion Dobrinoiu, este una dintre cele mai pretențioase — prin formele de relief și suprafața pe care le acoperă, prin importanța zonelor turistice pe care le îmbrățișează, prin dificultatea acestui Deal Negru ce trebuie consolidat și înfrumusețat an de an și, nu în ultimul rînd, prin eterogenitatea speciilor de copaci care trebuie cultivați și îngrijiți în fiecare canton în parte.

„Speciile trebuie adecvate la arealul de vegetație, devine sfătos nea Petrică, și de aceea munca noastră trebuie să vină în întîmpinarea naturii, să ajute regenerarea naturală a pădurii în funcție de climă și sol. Alături de rășinoase, pentru care avem o rezervație pentru semințe de 2 ha, am înființat o pepinieră cantonală pentru nevoile proprii, cu mii de puieți de salcîm, gorun și paltin, care cresc cel mai bine în zona noastră. La Prislop am făcut anul acesta o tăiere de substituire a carpenului, am terasat terenul și am plantat salcîm repede crescător. La Glimboc a trebuit să facem descopleșiri serioase, să ajutăm regenerarea naturală prin extragerea puieților de fag ce apăruse în arboretul de stejar".

Viața pădurii nu se rezumă numai la viața copacilor ei. Concepută complex, într-un „sistem integrat", pădurea noastră de astăzi este o vastă unitate productivă, cel mai prețios produs al ei fiind oxigenul, pe cît de „imperceptibil" pe atît de vital, mai ales în preajma marilor aglomerații urbane, cum este cazul Pitețiului. Lemnul, se știe, a fost denumit aur verde — recentele măsuri adoptate de conducerea partidului și statului cu privire la silvicultură vizînd tocmai întărirea fondului forestier și îmbogățirea tezaurului de aur verde al țării noastre. În paralel, însă, în acest timp — cum ar veni, pădurea trebuie să-și vadă de celelalte resturi productive ale sale, nea Petrică enumerîndu-mi un șir întreg de lucruri, în afara lemnului, prin care pădurea intră în circuitul economic național. Fructele de pădure, plantele medicinale, viermii de mătase, ciupercile sînt cîteva din sursele importante de venit ale cantonului 31, dar ca toate acestea să se transforme în bani sînt necesare muncă, pasiune, inventivitate și multă atenție, mai ales multă atenție. Pădurea, îmi spunea nea Petrică, trebuie bătută cu pasul în fiecare zi pentru a ști cînd și unde trebuie să faci ceva, să intervii cu folos. Degeaba ai ciuperci sau mure dacă nu știi locul și momentul de recoltare ș.a.m.d.

Pădurea Văii Ursului este un aliat prețios pentru liniștea și sănătatea oamenilor și de aceea viața ei nu privește numai pe pădurar, ci pe întreaga obște a întinsei comune Bascov. Cum spunea Ion Neaga, secretar adjunct al comitetului comunal de partid, om de-al locului, care cunoaște ca-n palmă nu numai problemele oamenilor, ci și firea lor, „oamenii noștri sînt legați de pădure și pădurea de oameni în inerția unei îndelungi conviețuiri din care s-a născut, de fapt, respectul lor față de natură, față de mediul înconjurător. Aspectul civilizat al comunei, al satelor, al avuției obștești, între care și pădurea, este reflexul acestui respect pe care fiecare îl poartă propriei gospodării".

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Sub semnul crengii de stejar

Chiar dacă o pădure se face în cîteva vieți, nu prea plîngem copacul, ci omul, lui îi închinăm totul și lumea o rînduim după planurile și dorințele sale. Pădurea nu-i decît o servitute, un decor, o sursă de venituri, și în această însușire uităm un adevăr elementar, că și ea, ca și omul nu e decît natură și amarnicele legi ale trecerii prin timp o afectează în egală măsură. Nici copacul nu mai biruie fără om, nici omul fără copac. Lipsa unuia ar naște o tragică singurătate. Iată de ce pădurile, plămînii noștri verzi, rămîn parte din noi, din viața noastră iar munca tuturor oamenilor preocupați de destinul arborilor are același rol benefic și demn de considerație ca al medicilor. Farmacia verde nu crește și nu se armonizează de la sine. Preistoria nu se repetă și pădurile nu mai pot intra în categoria vegetației întîmplătoare. Ele au atins rangul de complexe ecologice amenințate numai de intervenții nepricepute, de reaua credință sau de lene. Pădurea și orașul sînt două oglinzi venețiene în care se pot privi locuitorii unui pămînt, fără să le fie rușine, fără să trăiască remușcări. De aceea trebuie să-i redescoperim mereu pe pădurari, acești oameni discreți, ascunși sub coroanele copacilor, trudind mereu la frumusețea plămînilor țării. Uneori e chiar mai greu să-i găsești. E ca și cum ai alerga prin codri ca să întîlnești o sălbăticiune. Nici la Brașov nu este ușor. De cum ajungi la capătul străduțelor înguste și agățate ca niște plante pe poalele de piatră ale muntelui, pădurea își începe stăpînirea ei tăcută și te primește cu liniște și răcoare. La margine se mai văd urmele cetățeanului de duminică. El face focul, el rupe ca să-și încropească umbrar, el mai doboară copaci ca să-și încălzească soba, el își lasă conservele și gunoaiele și tot el, de cum ajunge la marginea pădurii, simte nevoia să aibă imaginație și să-și procure senzații tari. Pînă una alta, la marginea orașelor, cetățeanul care nu știe să devină turist e inamicul public al copacilor de toate virstele. Era cîndva un ritual al pădurii. Nu departe, la Hărman, deschiderea sezonului de plantare se făcea în acordurile fanfarei. Iar în Scheii Brașovului, o sumedenie de obiceiuri și legi nescrise consfințeau respectul față de pădure. În Brașov sînt oameni care au cărat ciment în ranițe, vopsea și var ca să marcheze poteci și trasee, ca să amenajeze adăposturi, caro au plantat mii de puieți, fără să fie slujbași ai pădurii, ci oameni simpli, cu bun simț față de natură, care au făcut totul dintr-un sentiment corect de datorie mai ales față de ei înșiși. Un asemenea om este Lehman Karol. Are 92 de ani și aproape în fiecare zi bate împrejurimile montane ale Brașovului, trudind ca un adevărat pădurar. De cîteva decenii, omul acesta și-a făcut din pădure o casă de zi, dîndu-le celorlalți o șansă: aceea de a se descoperi pe ei înșiși și de a redescoperi natura. Căci la cîteva sute de metri de capătul străzilor din Schei, după ce treci de urmele celor care, ieșind la iarbă verde, se poartă ca în codru, ajungi în inima cea mare și puternică a pădurilor bătrîne, în care nu se mai încumetă decît pădurarii și muncitorii forestieri.

Ocolul silvic din Brașov se întinde pe 14 400 de hectare, ca un enorm filtru de aer pentru agitatul centru industrial. Patru specialiști și șaisprezece pădurari și tehnicieni trudesc la amenajarea pădurilor brașovene. Lor li se adaugă un mare număr de cadre didactice și studenți care învață și cercetează pe același spațiu, ocolul fiind o adevărată școală și bază de cercetare.

L-am întrebat pe inginerul Ioan Macrea, șeful ocolului silvic brașoven, care este starea pădurilor pe care le gospodărește. „Încă mai există echilibru ecologic în pădurile noastre, deși poluarea a început să-și arate efectele mai ales la Cristian, la Oghiz și Bartolomeu". Și după ce am primit acest răspuns și alte amănunte legate de viața și munca pădurarilor brașoveni am pornit la drum și ne-am convins la fața locului. Deasupra Brașovului se întind codri bătrîni și falnici, păduri tinere și plantații frumoase, loturi de arbori semînceri demni de imagini antologice. Și lucrează pădurari de nădejde. Am cunoscut ființa oameni cu rădăcini adînci în pădurile pe care le gospodărește. Unul este bătrînul Gheorghe Rățulea, de 62 de ani, om care ieșo la pensie de la creanga pinului și-a stejarului. Apoi, la cantonul nr. 14, din Poiana Brașov familia Gödri, tată și fiu, amîndoi gospodarii unei farmacii verzi. Este pădurea o meserie pentru bătrîni dar este și pentru tineri. Am cunoscut și ființa băiețel care abia le mijise mustața și îngrijeau pădurea ca niște bunici afectuoși. Iosif Dorel e unul dintre acești, după cum inginera Miorica Cojocneanu sau tehnicianul Gavril Farcaș ar trebui să figureze pe orice listă de oameni care au în biografia lor însemnul crengii de stejar. Încă există destule argumente ca să fim liniștiți pe partea pădurilor și a celor care lucrează la ele. Dar o oarecare impovărare a ultimului vagon al silviculturii — pădurarul — se simte din ce în ce mai mult. E drept că poluarea a început să muște, pe alocuri neiertător, din marea liniștită a copacilor. Dar asta nu e numai treaba silvicultorilor, ci mai ales a celor din industrie, care cer lemn, consumă, nu plantează și, pe deasupra, imbolnăvesc copacii. Dar aceste aspecte îngrijorătoare nu sînt de natură să creeze panica. Ele impun doar măsuri și reacții prompte. Pentru că este timp, există o lege care îi obligă și, în plus, pădurea care se apără. Și cîtă vreme la Brașov încă mai iese ursul pentru a da o raită prin ghenele de gunoi ale blocurilor de la periferie, e semn că pădurea e vie, puternică și îngrijită.

CORNEL NISTORESCU ■

EROISMUL — NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

Istoria politică pînă la Burebista

Histrianorum rex

Geto-dacii se manifestă pe plan politic, așa cum se constată și în alte domenii ale vieții lor, destul de timpuriu iar aceasta se leagă în mod direct de marile evenimente petrecute în antichitate în centrul și sud-estul Europei. Aproape toate informațiile de caracter politic pe care ni le furnizează izvoarele scrise ni-i prezintă implicați în evenimente cu o sferă de acțiune mult mai largă, localizate în cea mai mare parte a lor în regiunile Dunării de Jos și a Pontului Euxin, extinzîndu-se adesea în tot sud-estul Europei. Chiar dacă datele de care dispunem nu sînt prea numeroase, ne îngăduie totuși să ne facem o idee generală cu privire la locul pe care geto-dacii îl ocupă în istoria politică a Europei.

S-a arătat deja că cel dintîi eveniment cunoscut, în care au fost implicați geții de la Dunăre și Marea Neagră, datează din a doua jumătate a sec. VI. î.e.n. și se leagă de expediția scitică din anul 514 î.e.n. a lui Darius I. Deși inegalitatea de forțe dintre cele două părți nu putea să dea cîștig de cauză geților, informația lui Herodot referitoare la îndrăzneala și vitejia acestora, la care se adaugă acum și documentația arheologică, pot constitui dovezi ale existenței în zona vest-pontică, încă de timpuriu, a unei însemnate formațiuni politice getice de genul uniunilor de triburi, destul de bine organizate, capabilă să acorde protecție politică unui oraș ca Histria și singura în măsură din toată zona vest-pontică, să aibă curajul de a se împotrivi înaintării armatei persane.

Un nou eveniment în care se află antrenate forțe din nordul Mării Negre și din Macedonia, își are teatrul de desfășurare tot în zona getică a gurilor Dunării. De la Trogus Pompeius (Istoria lui Filip), aflăm că sciții, conduși de regele lor Ateas, în încercarea lor de a pătrunde în teritoriul getic dintre Dunăre și Pontul Euxin, au întîmpinat rezistența unui rege local anonim, consemnat sub titlul de **Histrianorum rex.** Moartea acestui rege al istrienilor, în împrejurări pe care sursa amintită le trece sub tăcere, face ca forța locală să nu mai reprezinte un obstacol pentru sciți. De aceea, Ateas, care solicitase anterior ajutor lui Filip II, regele Macedoniei, îi cere acestuia să se întoarcă din drumul său, întrucît sprijinul devenise inoportun. Socotindu-se jignit, Filip II devine, din aliat, adversar al lui Ateas. Conflictul are loc în anul 339 î.e.n., în Dobrogea, într-o zonă greu de precizat, și se soldează cu victoria scontată a armatei macedonene. Nu știm dacă în acest conflict geții au mai jucat vreun rol. Oricum, în această fază a evenimentelor ei n-au mai reprezentat o parte principală angajată în luptă. Sigur, pare a fi însă faptul că, și de data aceasta, cei aflați inițial în conflict cu Ateas sînt tot geții din jumătatea nordică a Dobrogei, urmașii celor care, cu aproape două secole mai înainte, se opuseseră armatei persane condusă de Darius.

Expediția lui Alexandru cel Mare

Doar cîțiva ani mai tîrziu, respectiv în anul 335 î.e.n., geții din Cîmpia munteană sînt atacați de armata macedoneană condusă de Alexandru cel Mare. Pornit în urmărirea triburilor răsculați, relatează Arian (**Expediția lui Alexandru**), regele macedonean a ajuns la Istru și „văzînd adunați pe celălalt mal, o mare mulțime de geți", se hotărî să treacă fluviul. Într-o singură noapte, armata macedoneană, alcătuită din 1 500 călăreți și 4 000 de pedestrași, a reușit să treacă Istru, folosindu-se de monoxile, aflate în număr mare pe malurile fluviului. Geții, luați prin surprindere, s-au retras spre o „cetate a lor slab întărită", de unde au luat femeile, copiii și din avuțiile adunate, „cît au putut încărca pe cai" și apoi s-au refugiat departe în cîmpie. Alexandru a prădat așezarea getică, probabil dava de la Zimnicea, și s-a înapoiat la sud de Dunăre, nu înainte de a aduce jertfe lui Zeus. Locul exact pe unde Alexandru cel Mare a trecut Istrul la geții din stînga fluviului nu este cunoscut nici pînă în prezent. Cei mai mulți din rîndul specialiștilor, începînd cu V. Pârvan, acceptă părerea că acțiunea macedoneană s-ar fi desfășurat aproximativ în zona dintre vărsarea riurilor Olt și Argeș, mai exact prin părțile Zimnicei. Recent s-a emis și ipoteza plasării aceleiași acțiuni în părțile Banatului, fără ca argumentele folosite să se poată ridica la nivelul și importanța celor ce pledează pentru varianta munteană. Informațiile lui Arian cu privire la acest eveniment se dovedesc a fi deosebit de importante, ele oferindu-ne cele dintîi date despre geții nord-dunăreni. Contextul politic în care apar are un caracter mai general sud-est european, fiind de natură să atragă încă de pe acum atenția asupra existenței, în această zonă a Dunării de Jos, a unei noi lumi, ce va reprezenta, după mai bine de două secole și jumătate, una din cele mai însemnate puteri ale zonei.

Probabil că într-un presupus plan al lui Alexandru cel Mare de a face din Marea Neagră un „lac macedonean", era inclusă și expediția generalului Zopyrion, întreprinsă în 326 î.e.n., împotriva sciților, de fapt, în vederea supunerii orașelor nord și vest-pontice. Deznodămîntul acestei expediții este dezastruos, cea mai mare parte a armatei macedonene, și cu Zopyrion însuși, găsindu-și moartea în teritoriul getic de la nordul gurilor Dunării.

Conflictul și alianța Dromichaites—Lysimach

La cumpăna dintre sec. IV—III î.e.n., geții nord-dunăreni se află din nou angajați în lupte pricinuite de aceleași interese danubiano-pontice ale lumii elenistice și traco-macedonene. Informații mai complete asupra acestor evenimente ne oferă Diodor din Sicilia (**Biblioteca istorică**), care povestește despre două conflicte ce au loc între Lysimach, regele Traciei, și geții nord-dunăreni conduși de basileul lor Dromichaites. Primul dintre ele se tranșează în favoarea geților, care reușesc să facă prizonier pe Agatocles, fiul lui Lysimach. Captivul este trimis înapoi, fiind încărcat și cu daruri, prin această mărinimie geții sperînd să-și recapete posesiunile intrate în mîinile lui Lysimach. Contrar așteptărilor, geții sînt nevoiți să facă față unui nou atac, de data aceasta în fruntea armatei macedonene aflîndu-se însuși Lysimach. Adoptînd tactica retragerii și a pustiirii în urma lor, geții au reușit să înfometeze oastea lui Lysimach, s-o înfrîngă și să captureze pe rege și suita sa. Prețiosul prizonier este adus lui Dromichaites și condus apoi în cetatea **Helis**, unde este tratat cu multă prietenie și ospitalitate. În ciuda protestelor semeților săi, Dromichaites îl eliberează pe Lysimach, iar drept recunoștință regele trac restituie geților „cetățile" ocupate și se declară prietenul și aliatul acestora. Dacă acceptăm datele oferite de Diodor, ca date certe, ar trebui să admitem că în aceleași împrejurări regele get devine ginerele lui Lysimach.

Evenimentele petrecute în primul deceniu al sec. III î.e.n., după toate probabilitățile în anii 297 și 293 î.e.n., s-au desfășurat sigur în nordul Dunării. Mai greu de stabilit este însă locul exact al acestor operațiuni și totodată regatul lui Dromichaites cu „cetatea" Helis. Începînd cu V. Pârvan s-a acceptat, aproape în mod unanim, că cele două confruntări, ca și stăpînirea regelui get și „cetatea" **Helis** sînt de plasat în Cîmpia munteană. Descoperirile arheologice, epigrafice și numismatice mai recente, ca și o mai atentă revizuire a izvoarelor narative antice, obligă — în prezent la o schimbare de poziție, urmînd a plasa regatul lui Dromichaites în părțile de sud ale Moldovei, la Poiana, sau într-o altă așezare importantă din zonă.

Orașele grecești din Pontul Sting au fost ținta principală a expansiunii celor mai de seamă puteri ale antichității, spre zona litoralului și a gurilor Dunării. De aceea ele au intrat, mai mult sau mai puțin de bunăvoie, sub autoritatea politică a acestora, schimbîndu-și protectorul după împrejurări. Dintr-un document epigrafic descoperit la Histria rezultă că în împrejurări grele, pe care izvorul nu le precizează, orașul Histria este nevoit să apeleze la sprijinul lui Zalmodegikos, desigur un rege get, foarte probabil șeful formațiunii politice din nordul gurilor Dunării. În schimbul acestui ajutor, orașul îi încredințase avutul său și un număr de 60 ostateci. Ceva mai clară ne apare natura acestor raporturi cu aceeași formațiune politică getică pe la anii 200 î.e.n. După cum ne informează un alt document epigrafic, la această dată, regele geto-dac Rhemaxos devenise protector al orașelor vest-pontice, urmînd ca, în schimbul unui tribut, să le acorde ocrotire în cazuri de primejdie. Inscripția vorbește în termeni preciși despre ajutorul militar acordat Histriei de Rhemaxos pentru înlăturarea amenințărilor ce veneau din partea tracilor lui Zoltes. În același scop, regele get oferea 600 călăreți pentru paza orașului.

Mișcarea celților, apropierea romană

Teritoriile geto-dacilor nu sînt scutite de marea mișcare a celților. Dupâ cum o dovedesc recentele descoperiri arheologice, prezența lor în Dacia este atestată încă din a doua jumătate a sec. IV î.e.n., ajungînd ca în sec. III-II î.e.n. să se extindă în cea mai mare parte a Transilvaniei și Banatului. În regiunile extracarpatice se resimt mai ales influențele acestora, fără a exclude chiar și unele prezențe efective la est de Carpați și probabil și în vestul Olteniei. În legătură cu felul pătrunderii lor în Dacia nu se păstrează nici o informație scrisă. Cu toate acestea, o rezistență dacică, fie ea și minimă, este de acceptat. Pe baza acelorași rezultate arheologice se poate stabili că puterea celților stabiliți în cuprinsul teritoriilor geto-dacice slăbește sensibil după mijlocul sec. II î.e.n., autoritatea revenind din nou dacilor. Ei se pierd treptat, fie prin replierea lor către vest, fie prin asimilarea de către geto-daci, încît încă înainte de venirea lui Burebista la cîrma Daciei, aceștia nu mai apăreau nici cel puțin ca o pătură subțire cît de cît distinctă în masa autohtonilor.

Către sfîrșitul sec. III î.e.n., au pătruns și s-au stabilit vremelnic în teritoriul geto-dacic de la est de Carpați, populația de neam germanic a bastrnilor. Momentul pătrunderii lor, fixat pe la anii 200 î.e.n., este consemnat de Trogus Pompeius (la **Justinus, XXXII, 3, 16**) care povestește că geții, în vremea regelui lor Oroles, „luptară fără succes împotriva bastarnilor", motiv pentru care aceștia vor fi pedepsiți de suveranul lor. Într-o nouă confruntare, geții reușesc „să șteargă rușinea pe care și-o atrăseseră în războiul de mai înainte". După cum o dovedesc descoperirile arheologice, bastarnii au ocupat zona de mijloc și părțile de nord ale regiunilor dintre Carpați și Nistru. Ei domină acest spațiu din punct de vedere politic în tot cursul sec. II și pînă în vremea lui Burebista.

Prin cucerirea Macedoniei în 168 î.e.n. și transformarea ei în provincie romană în 148 î.e.n., ca și prin extinderea stăpînirii, doi ani mai tîrziu, asupra lumii grecești, romanii se instalau ca unică putere în Balcani. După consolidarea stăpînirii în teritoriile ocupate, romanii vor tinde treptat să ajungă la Dunăre și Marea Neagră, apropiindu-se de teritoriile geto-dacice. În același . perioadă de timp, lumea geto-dacă se ridica pe o treaptă superioară de dezvoltare, anunțîndu-se de pe acum ca o forță politică și economică, ce avea să joace, puțin mai tîrziu, un rol de seamă în istoria Europei de sud-est. În aceste condiții era de așteptat ca două mari puteri să intre în conflict. Unul din primele atacuri ale geto-dacilor împotriva prezenței romane în Balcani are loc în anii 109—106 î.e.n. Este vorba de o incursiune a dacilor și scordiscilor la sudul Dunării, respinsă de guvernatorul Macedoniei M. Minucius Rufus. Prin anii 78—76 î.e.n., Appius Claudius Pulcher, de asemenea guvernator al Macedoniei, pătrunde pînă la sarmații iazigi, aflați în apropierea Deltei Dunării, deoarece aceștia, după toate probabilitățile în tovărășia geto-dacilor, au atacat regiuni din sudul fluviului. Urmărind pe daci și scordisci, care atacaseră din nou la sud de Dunăre, generalul roman C. Scribonius Curio ajunge, în anul 74 î.e.n., pe malul drept al fluviului, dar nu îndrăznește să treacă pe malul opus, „de teama codrilor întunecoși". După cîte se pare, locul descris de Florus se poate plasa în regiunea Portilor de Fier, unde ducea drumul dinspre Dardania.

În anii 72—71 î.e.n., guvernatorul Macedoniei, M. Terentius Varro Lucullus, întreprinde o campanie de urmărire a bessilor și moesilor ajungînd pînă la Dunăre. Comandantul roman se îndreaptă cu același prilej împotriva orașelor vest-pontice, se pare ținta lui principală. Atacă mai întîi Apollonia, pe care o distruge în mare parte, după care sînt supuse și celelalte colonii pînă la Dunăre, fiind scoase astfel de sub dominația lui Mithridates VI Eupator, regele Pontului. Printre rezultatele obținute în cursul acestei campanii se numără și încheierea unui „foedus" între Roma și Callatis. La revolta cetățenilor din Pontul Sting împotriva ocupației romane, provocată de abuzurile săvîrșite de C. Antonius Hybrida, guvernator al Macedoniei, în anii 62—61 î.e.n., iau parte foarte probabil și geții. Coaliția greco-băștinașă reușește să surprindă și să înfrîngă pe Hybrida undeva în apropiere de orașul Histria. Este limpede că geții pontici au fost stînjeniți de pătrunderea romană în această regiune și că fără ajutorul lor n-ar fi fost asigurat succesul revoltei orașelor grecești.

Dr. CONSTANTIN PREDA ■

Cartea de istorie

201 documente

În anul 1981 a apărut la Craiova un valoros volum de **Documente privind mișcarea muncitorească și socialistă din Oltenia pînă la crearea Partidului Comunist Român.** Aceeași editură, **Scrisul românesc**, scoate acum de sub tiparnițele ei continuarea „firească și necesară" — cum se arată în introducere — prin volumul de **Documente privind mișcarea revoluționară și democratică din Oltenia, 1921—1944** (244 p.), realizat de un colectiv alcătuit din Vasile Arimia, Paul Barbu, Victor Chiriță, Romus Dima, Ilie Vulpe, Ion Zarzără. Prezența în colectivul de autori a lui Romus Dima, autorul unei excelente lucrări despre **Mișcarea muncitorească din Oltenia** (Craiova, 1982) și a lui Vasile Arimia, editorul a numeroase și valoroase volume de documente, era o garanție pentru înalta calitate științifică a noului volum, prezentat aici. Și, într-adevăr, o dată răsfoit, cititorul este captivat de noutatea și interesul textelor tipărite. Cele 201 de documente (la care sînt de adăugat, în unele cazuri, anexele) editate oferă o imagine vie a mișcării revoluționare și democratice, de la făurirea Partidului Comunist Român pînă la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944. Investigarea laborioasă a fondurilor de arhivă a permis autorilor volumului să dea la iveală piese documentare revelatoare pentru activitatea comuniștilor, a altor militanți democrați, pusă în slujba clasei muncitoare, a luptei pentru libertatea și progresul poporului român. Rapoarte ale autorităților, în primul rînd ale poliției — redactate în stilul sec, nu lipsit de cîte o notă caragialescă (de pildă, în referatul privind o descindere la sindicatele brutarilor, tîmplarilor și tipografilor din Craiova ne arată că „În cele două săli ale sindicatelor s-au găsit pe pereți diferite tablouri ca : Karl Marx, Ștefan Gheorghiu, Dobrogeanu-Gherea, Carol Liebknecht, J. Jaurès, o ilustrată nud cu steag roșu pe umăr și în mînă cu o falcă. Pe această ilustrată stă scris „Socialismul liberator" și altele, care toate s-au confiscat de Parchet" (p. 58), aceste rapoarte dezvăluie lupta statornică, plină de abnegație și angajare patriotică, a celor mai buni fii ai poporului nostru. De un interes deosebit sînt documentele care consemnează activitatea comunistă, revoluționară, desfășurată exemplar de tovarășul Nicolae Ceaușescu, sosit, la 25 iunie 1934, cu o delegație de tineri pentru a depune la procesul ceferiștilor, judecat la Craiova.

Numeroase documente pun în lumină formele variate de exprimare a atitudinii antifasciste, antihitleriste a maselor, ca de pildă un cîntec „culeș" de agenții Siguranței la Drăgășani, în iulie 1940 : „Fir-ai nabii Hitlere / cu cine ți-a pus numele ; / Hitlere n-ai avea parte / de-o luminare la moarte" și încheiat cu afirmarea încrederii în forțele proprii : „Noi avem o țară mică / România n-are frică".

Un volum de documente care, prin abundența ineditului, aduce o valoroasă contribuție la lărgirea bazei documentare a cercetărilor de istorie contemporană. Precedate de un substanțial studiu introductiv, aceste documente ilustrează rolul decisiv al Partidului Comunist Român în lupta pentru libertatea și independența națională a poporului român.

Împăratul copil

Specialist al istoriei cultelor antice, Robert Turcan publică acum o biografie a unui bizar împărat roman : Heliogabal, (**Heliogabal et le sacre du soleil**, Paris, Albin Michel, 1985, 287 p.). Cititorii români au putut cunoaște efemera domnie a acestui împărat (218—222) din lucrarea lui Herodian, **Istoria imperiului roman după moartea lui Marcu Aureliu**, tipărită, în traducere românească, în 1960. Foarte tînărul împărat, avea 14—15 ani cînd s-a urcat pe tron, era un adept înfocat al cultului soarelui (Helios, în feniciană Eleagabal). Ridicat în domnie de legiunile din Siria, a restabilit dinastia Severilor. Tutelat de mamă și bunică, Heliogabal s-a dedat la tot felul de acte de cruzime (executîi) și excentricități (a hotărît să căsătorească pe Helios cu statuia zeiței Urania, ordonînd serbări în tot imperiul „ca la nunta între doi zei" informează Herodian). Nemulțumind pe pretorieni, a fost asasinat de aceștia și aruncat într-un canal.

Robert Turcan povestește istoria acestui împărat cu erudiție și cu o artă a narației care dau farmec lecturii. Biografia acestui adolescent pentru care puterea rămîne „o mare jucărie" este reconstituită minuțios, autorul subliniind rolul Iuliei Maesa (bunica) și al Iuliei Soemias (mama) în înălțarea la tron a copilandrului ca și în timpul domniei lui. Se poate pune întrebarea dacă Heliogabal merita efortul de investigație al unei biografii, dat fiind caracterul meteoric al cîrmuirii sale. Frumusețea cărții lui Robert Turcan ne scutește de a da răspunsul și ne îndeamnă să o semnalăm aici.

FLORIN CONSTANTINIU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Confruntări

Gala de teatru contemporan

Între întîlnirile teatrului românesc, Gala de teatru contemporan — manifestare bienală găzduită de municipiul Brașov — reprezintă unul din reperele cele mai generoase, prin deschiderea programului său, prin așezarea pe primul loc în ierarhia intențiilor organizatorilor (Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Brașov, Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale din R.S.R., Teatrul Dramatic Brașov) a elementului de progres prin originalitate în domeniul dramaturgiei și artei spectacolului. Cea de-a VII-a ediție a Galei s-a încheiat recent, după șapte zile de competiție, desfășurate în prezența unui mare număr de oameni de teatru — dramaturgi, critici dramatici, regizori, actori, directori de instituții teatrale și secretari literari etc. Programul Galei a inclus, pe lîngă cele douăsprezece spectacole (unsprezece în concurs), și două runde de dezbateri pe marginea acestora, precum și o întîlnire cu artiștii amatori din județ. În final, un colocviu pe tema „Teatrul și pacea" a abordat, prin intermediul referenților, o multitudine de probleme de principiu, atît în domeniul ideologiei cît și al conținutului, legate de actualul moment de teatru româ-

O discuție asupra programului celei de-a VII-a ediții a Galei de teatru contemporan nu poate porni decît de la accepția dată — în statutul acestei competiții — termenului de **teatru contemporan**. Dacă la precedentele întîlniri de acest fel s-a stabilit, prin consensul organizatorilor, acceptarea în program a pieselor și spectacolelor din ultimii zece ani, apoi din ultimii douăzeci de ani, pentru

(Continuare în pagina 10)

TANIA RADU ■

Concurs de împrejurări — un spectacol despre adevăr și responsabilitate.

Un poem pentru patrie

Omul și țara

Egal se cuprind
în calda rostire a limbii române ;
vocale deschise aprind
respirația care și după noi va rămîne.

Măsurînd cu privirea pămîntul,
trecînd de săgețile vremii — neatins la răscruce ;
dezlegat, mai sus de pasăre, cîntul
răsăritul de soare îl vede atunce

Piept însuși de piatră și de hrean la hotare,
clopot bătînd la-nceputuri de veac ;
luna mai — grîul cel verde răsare
și dulce e munca, fără zăbavă și leac.

Călcînd pe urme de-omăt și de ploi
(toată grija cetății-n armura-i de-oțel) ;
șoptindu-i, făptură : „Nici-un pas înapoi,
e scris și-n luceferi la fel".

Egal se cuprind, totuna aheardți
de prima-nfrunzire, de prima ninsoare :
Omul și țara : cînd acestea cîntă,
aplecați-vă fruntea-n adînc —
la izvoare !...

VIRGIL DUMITRESCU ■

Marea configurare

Pe cînd eram elev, la vîrsta cursului preliceal, plăcerea cea mai profundă o trăiam la ora de geografie, cînd mi se cerea să configurez, din memorie, pe tablă ori pe caietul de desen, marile platforme continentale — dar mai ales acele imprevizibile încrețituri de arhipelaguri, de insule și insulițe, pete albastre constituind ele însele un ceremonial plastic tulburător, hotărît dintru începuturile lumii. În voluptatea trasării acestor multiplicate dantelării naturale, traversam cu fervoare, pe pînza încordată mele imaginații, nesfîrșite căi acvatice închipuindu-mi lumi fiinde și nefiinde, pe care le priveam cîteva ca de pe puntea deschisă a unei nave rapide înconjurînd țărmuri și civilizații miraculoase.

Astăzi, trecut demult de vîrsta deplinului echilibru al vieții, așadar nu prea departe de cifra 50, încă mai am voluptatea „didactică" a palpării țărmurilor nedefinite ale imaginației — acele lumi necunoscute, închipuite în literă și în cuvînt, pe care doar visarea condeiului încearcă să le decupeze din marea noapte a începuturilor, așternîndu-le, ordonat, pe hîrtie. Este exact ceea ce simte, cred, și însămînțătorul pămîntului la clipa supremă a primirii rodului în palmele sale uscate de credință și așteptare. Acest ritual al configurării e o lecție, totuși, de „geografie fizică" translată, pe neobservate, în geografia ființă a gîndurilor și a revelării propriilor țărmuri ale ființei.

GHEORGHE ISTRATE ■

Cîntarea României

Invitație într-un muzeu

Peisajul cultural al municipiului Baia Mare — inconfundabil focar de cultură — a fost completat fericit cu deschiderea secției de artă din cadrul Muzeului județean Maramureș. La drept vorbind, pentru prima dată secția de artă din orașul de la poalele Gutinului are un lăcaș propriu, restaurat și reamenajat corespunzător. Veniți și vedeți, ar putea suna un text sincer de invitație într-un muzeu-expoziție-permanentă, tradițiile progresiste ale artei și vieții plastice bălmărene înscrise pe firmamentul iluminat de nouă decenii de continuitate. Aceste nobile deziderate într-un frumos, determinînd o atitudine estetică complexă și cu o arie de rezonanță sporită, le regăsim circumscrise în cadrul generoaselor inițiative din cadrul Festivalului Național „Cîntarea României". Retrospectiva bălmărenilor cîștigă hotărît în ochii publicului prin chiar această reușită expoziție permanentă de artă, pe de o parte, iar pe de alta, asigură depozitarea optimă a întregului patrimoniu de artă și permite, în egală măsură, desfășurarea unor multiple forme de activitate cu marele public iubitor de adevăr și frumos.

Expoziția de bază se desfășoară pe două nivele, în total cu 11 săli de expunere în suprafață de 581 m.p., oferind publicului posibilitatea să contemple peste 200 de picturi, sculpturi, grafică și artă decorativă. Începînd cu artistul maramureșan Simion Holloșy Corbul (1857—1918) care se remarcă printr-o acuratețe a desenului și o prospețime a culorii, continuînd cu primii peisagiști bălmăreni și pînă la sculptorul Vida Gheza și neîntrecutul pictor, grafician și sculptor, Mihai Clos, lucrările expuse poartă o marcă inconfundabilă, marca unei originalități care își are izvorul în străvechea și mereu nouă istorie a Maramureșului, ținut aspru, frumos și emblematic, purtînd pecetea gliei și ființei neamului românesc.

Dincolo de acest „clocot" lăuntric, dincolo de acest plăcut izvor de credință și idealuri „reperabil" aici, la frontariile țării, interesant este un anume fenomen de creație și de receptare a operei de artă : artiști de diferite naționalități, avînd la bază studii în diferite centre europene, se unesc și lucrează în aceeași nobilă confrerie artistică, demonstrînd universalitatea limbajului artistic.

Ne-am adresat cu un recent prilej muzeografului Traian Moldovan, „sufletul" acestei inițiative, care ne-a făcut cîteva mărturisiri grăitoare despre efervescența creației plastice desfășurate în acest Nord statornic de artă. Sînt demne de reținut operele lui Ioan Thorma (1870—1937), Alexandru Ziffer (1880—1962), socotit pe drept cuvînt un neegalat maestru al acordurilor complementare cu valențe expresioniste ; Ioan Kizsan și Andrei Mikola, peisagiști de înaltă ținută ; Eugen Pascu — avînd o structură energică a desenului ; Iosif Klein ori David Iandi, cu notabile veleități expresioniste și, nu în ultim rînd, desigur, Vida Gheza (1913—1980), sculptorul care se numără printre marile personalități ale contemporaneității.

Denumită semnificativ „Tradiție și continuitate în Centrul artistic de la Baia Mare", expoziția de bază și manifestațiunile adiacente — lectorate în muzeu, comunicări plastice, studiouri de creație pentru copii și tineret, precum și alte multiple forme și activități muzeale — vin să demonstreze, o dată în plus, profundul atașament al mișcării artistice bălmărene la promovarea constantă a valorilor perenumarie, a frumosului și bunului gust.

DORIN SĂLĂJAN ■

Artistul — conștiință a epocii sale

VALENTIN TEODORIAN :

„Cred în reînflorirea operei"

— Stimate maestre, sînteți în muzica românească interpretul a cărui voce acoperă, dacă nu mă înșel, mai bine de trei decenii de carieră. Se spune că pentru un tenor este foarte mult. De fapt cînd ați început să cîntați ?

— Sărbătorirea prin care Opera Română m-a onorat cu cîtăva vreme în urmă avea ca „obiect" împlinirea a 35 de ani de carieră neîntreruptă pe scena primei instituții lirice a țării. Dar dacă mă gîndesc la anii uceniciei în diverse corale — dintre care la loc de frunte le-aș plasa pe cele conduse de marele meu profesor de muzică Nicolae Lungu —, constat că am început să cînt „oficial" de la vîrsta de 16 ani. Fără îndoială că faptul nu s-a produs brusc. Existau (în copilărie și adolescența mea) cîteva premise care însemnau pentru unii licăririle unor perspective promițătoare. În programele serbărilor școlii primare de băieți nr. 11, de pe Calea Griviței și cele ale Colegiului Național Sf. Sava numele meu figurează aproape permanent atît ca recitator de versuri clasice, cît și ca interpret de muzică vocală.

— La această vîrstă, a adolescenței, intervin unele modificări ale vocii. Ce voce aveați atunci ?

— În perioada de timp definită de medicină prin expresia „voce în schimbare", această modificare fiziologică nu mi-a pus deloc probleme în fonație. Cîntam — după nevoie ! — și ca sopran, și ca tenor. Vocea începuse deja să mi se timbreze și să capete culoare specifică.

— Care a fost reacția celor care au sesizat acest fapt ?

— Mulți îmi prevedeau un sfîrșit iminent al capacității de a mai cînta. Dar tatăl meu, singurul care a avut întotdeauna încredere în așa-zisele mele însușiri vocale și mai ales în intuiția mea în legătură cu cîntul, mi-a încurajat această dualitate, veghind cu grijă de specialist să nu forțeze vocea în nici una din ipostazele dovedite, adică m-a format, mi-a educat disponibilitățile de dozare și intensitate a sunetelor. Această învățătură inițială am cultivat-o și respectat-o tot timpul existenței mele artistice.

— Tatăl dumneavoastră era solist al Operei Române ?

— A fost timp de 25 de ani. Mărturisesc că nimic din ceea ce a însemnat în viața mea de copil „perspectivă muzicală" nu ar fi fost posibil fără norocul de a mă fi născut într-o casă unde mediul artistic era ceva de la sine înțeles. Tatăl meu, baritonul Constantin Teodorian, a fost unul din cei 23 de membri fondatori, din 1921, ai acestui lăcaș de cultură, iar mama, Eugenia, deși funcționară, devenise încă din adolescență membră fidelă a societății corale „Carmen" și avea o voce de alto, nu mare, dar cu transparențe plăcute, care-i confereau un anume farmec nostalgic. Discuțiile artistice dintre părinți erau legate de spectacolele și concertele la care participau ; adeseori îi auzeam „repetînd" prin casă, exersînd diferite pasaje din lucrări muzicale celebre, toate mă subjugau.

— Dacă ar fi să emit o părere de iubitor al muzicii, aș spune că faceți parte din categoria de soliști vocali care s-au impus atît prin voce, cît și prin muzicalitate ?

— Eu nu m-am socotit niciodată un „bel-cantist" în sensul în care noțiunea era înțeleasă în secolul trecut și s-a continuat pînă prin anii '25. Fără a neglija tehnica vocală, fără a neglija perfecționarea unei fraze pînă la o anume eleganță artistică, am fost de la primele începuturi în operă — și nu numai în operă — un **actor liric** pentru care întruparea personajului trecea întotdeauna înaintea simplei frumuseți a cîntului. Dacă în mod firesc problemele vocii au fost mereu prezente în preocupările mele, mirajul de a fi „personaj" prevala încă de la primii mei pași pe scenă.

— V-aș întreba acum dacă n-ați fost vreodată complexat fiindcă în repertoriul dumneavoastră putem enumera mai puține roluri dramatice ?

— N-am trăit niciodată un asemenea complex. Pur și simplu vocea mea nu s-a „prelat" interpretării unor roluri dramatice. Singura excepție în care am și regretat această particularitate, a fost cînd aș mă exprim astfel, o nostalgie : dacă aș fi fost dotat de natură cu o voce dramatică, mi-aș fi concentrat întregul arsenal al mijloacelor de exprimare artistică asumîndu-mi rolul Gherman, din **Dama de Pică** a lui Ceaikovski... aceasta mi-ar fi adus satisfacția supremă ca **actor-liric**.

— Vorbind de roluri, pe care îl considerați că v-a exprimat pe deplin ?

— Iată că oscilez și astăzi între poetul Lenski din **Oneghin-ul** lui Ceaikovski, contele Almaviva din **Bărbierul** lui

(Continuare în pagina 15)

VIRGIL SORIN ■

Concerte educative

Tineri interpreți

Mai rar ca un concert să dureze trei ore încheiate ; și mai rar ca spectatorii să nu se foiască în fotolii, în acest interval destul de neobișnuit de lung, ca timp, iar la sfîrșit să mai și bisteze ; foarte rar ca la o manifestare de muzică de cameră să asiste circa 500 spectatori ; extrem de rar faptul ca, aproximativ 3/4 din public să fie format din tineri, studenți, elevi etc. (fără ca seara respectivă să fie inclusă în seria obișnuitelor abonamente la concertele educative ale RTV, care — cel puțin în această stagiune — sînt variate și numeroase) ; iată fenomene interesante, observate recent în sala din strada Nuferilor. În deschiderea serilor camerale printr-un semnificativ concert care a cuprins lucrări din creația marelui Johann Sebastian Bach. Pentru a accentua și a lămuri, mai bine, aserțiunile de mai sus, să concluzionăm că **frecvența din ce în ce mai mare a tineretului** la manifestările simfonice și chiar de muzică de cameră a devenit un fapt, aproape, **obișnuit.** Se demonstrează, astfel, că generațiile tinere urmează un drum invers al educației muzicale. Lipsiți la început de o informare mai completă, privind marea cultură muzicală a umanității, tinerii noștri se îndreaptă mai întîi, firesc, spre cea mai simplă formă a muzicii, muzica dansantă ; mai tîrziu, trec către genul operetei, apoi al suratei sale mai pretențioase, opera ; pentru ca în final să fie extrem de interesați de marile genuri ale muzicii culte, cel simfonic și cameral, corespunzătoare — de altfel — cu pregătirea intelectuală superioară, ce se întîlnește la majoritatea tineretului din România zilelor noastre. Un fenomen extrem de interesant, verificabil din plin și pe viu, care se petrece liber, fără alt îndemn decît acela al satisfacerii necesităților estetice ale fiecăruia, în raport cu gradul gîndirii individuale ; fenomen care, credem, ar trebui analizat mai profund, în primul rînd de toți acei dintre noi care au drept profesii — și deci sarcini — **educația tineretului.**

Reîntorcîndu-ne la concertul Bach, să spunem că manifestarea a fost îmbogățită atît prin cuvîntul introductiv al compozitorului Doru Popovici, cît, mai ales, prin prezentarea — pe întreg parcursul — făcută de muzicologul Iosif Sava : extrem de documentat, ca de obicei, comunicativ, el a avut rolul de a ajuta auditoriul să pătrundă mai lesne în intimitatea creației cantorului din Leipzig. Sava a fost sprijinit, în această acțiune, de un mănunchi de interpreți, cu o certă valoare. Astfel, tînăra violonistă Luminița Petre-Rogacev își dovedește cu fiecare apariție a sa pe podiumul de concert, talentul de necontestat. Așa cum de altfel s-a petrecut și de această dată, ea interpretînd **Ciaccona pentru vioară solo** în stil, cu un ton plin de căldură, o tehnică fără repros (demonstrată, în special, în dublele coarde abordate fără accente brutale) și cu o înțelegere deplină a logicii întrebărilor și răspunsurilor. A urmat Marin Cazacu, un violoncelist care, fără îndoială, în acest moment, se situează pe o treaptă valorică europeană. Felul în care a gîndit și a redat **Sonata în sol minor** — scrisă inițial pentru viola da gamba și clavecin — construind monumentalitatea în prima parte, dialogînd cald cu partenera sa, pianista Steluța Radu, în cea de a doua parte și arătînd o asimilare deosebită a științei contrapunctului, în final, ilustrează deplinătatea însușirilor de muzician ale lui Marin Cazacu.

Vinciu Moroianu, pianistul pe care noi l-am semnalat încă de pe vremea de cînd era copilandru, a ajuns, în pofida vîrstei sale tinere, la maturitate profesională. Chiar și cel mai neavizat public ar fi putut să-și dea seama că se află în fața unui mare interpret, căci exprimarea unor sonorități de orgă, ori clopote, din pian, nu se află la îndemîna oricui ; de asemeni, expunerea melodiei — un fel de melodie infinită de mai tîrziu a lui Wagner, iată aici și una dintre antecedentele limbajului dramei muzicale wagneriene ! — printr-un tușeu fin al mîinii drepte acompaniată aproape șoptit, în bas, de mîna stîngă, creșterea sonorității de la pian pînă la tumult, meditația, visarea severă care prevede romantismul, toate la un loc îl impun, astăzi, pe Viniciu Moroianu ca pe un adevărat virf al generației sale, o generație plină de har !

Ansamblul „Grupetto", format din Martha Joja — clavecin, Nicolae Maxim — flaut, Robert Dumitrescu — viola da gamba și solista Georgeta Stoleru, ne-a prezentat, cu o aleasă ținută artistică, două arii dintre cantatele lui Bach, verificîndu-se încă o dată înaltul grad de pregătire și specializare stilistică al fiecărui membru din micul grup de muzicieni ; pentru ca după aceasta, o parte a Orchestrei Simfonice din Constanța, aflată sub bagheta lui Paul Staicu, să ne emoționeze prin interpretarea dată vestitului Concert Brandemburgic nr. 3 și a Suitei nr. 2, cu flaut obligat, solist fiind tînărul Liviu Cristian, din orchestra Teatrului Liric din Constanța. Precizia execuției, plasticitatea reliefării temelor, dialogurile între orchestră și grupul de soliști în pofida tineretii si a numărului redus de interpreți) ca și velocitatea deosebită a solistului, ne-a întărit convingerea — afirmată de noi și în alte împrejurări — că, astăzi, Constanța posedă unul dintre cele mai înzestrate colective de gen, izbînda sigură a muncii neobosite dusă în timp de experimentatul muzician și priceputul pedagog Paul Staicu ; iar prezența acestui ansamblu în Capitală, ori pe alte scene, este dorită cît mai des.

O seară memorabilă Bach, cu multiple valențe educaționale ; o seară a tinerilor pentru tineri ; o seară în care autodepășirea condiției intelectuale s-a aflat la loc de cinste : de la creator, la interpreți și public !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Viața culturală la zi

Vitrina cărților

● O plăcută surpriză oferă editura Minerva iubitorilor literaturii lui Mircea Eliade, prin reeditarea romanelor **Maitreyi** și **Nuntă în cer,** la 53 și, respectiv, **47 de ani de la** principesul celor două volume, reeditate, între timp, de mai multe ori și traduse în franceză, italiană, germană, spaniolă și portugheză. Dacă reeditarea din 1969, apărută la Editura pentru literatură, beneficia de un studiu introductiv semnat de D. Micu, postfața volumului de acum îi aparține lui Gabriel Dimisianu, care abordează **iubirea** — motivul dominant al prozei lui Mircea Eliade, atît în latura simbolică, mitic-inițiatică, a acestuia, cît și din unghiul experiențelor autenticității, specifice prozei românești din deceniul patru. Interesante sînt mai ales observațiile lui G. Dimisianu în ce privește relațiile dintre Maitreyi și **Întoarcerea din rai** sau **Huliganii,** unde tema erosului se încarcă de semnificații ideologice și etico-sociale, ca și observația privind anticiparea, în romanele lui Eliade, a unor „situații și tipuri din literatura lui N. Breban". **Maitreyi** rămîne scrierea „cea mai **bună** din acea perioadă" a autorului, „prin linia ei de simplitate expresivă, prin tensiunea înaltă a evocării poetice și capacitatea de a fi impus în literatura română un personaj feminin a cărui putere de seducție rămîne aceeași după decenii".

● Două apariții remarcabile la editura Meridiane, în colecția „Biblioteca de artă" : Jacques Le Goff, **Pentru un alt Ev Mediu** (cu subtitlul original „Timp, muncă și cultură în Occident"), traducere, note și studiu introductiv de Maria Carpov, și Pierre Bourdieu, **Economia bunurilor simbolice,** traducere și prefață de Mihai Dinu Gheorghiu. Istoria mentalităților și, respectiv, sociologia literaturii — două demersuri metodologice de acută modernitate, așadar, și care își găsesc în Jacques Le Goff (din a cărui operă s-a mai tradus la noi, în 1976, **Civilizația occidentului medieval)** și Pierre Bourdieu (profesor la Collège de France și director la Centrul de sociologie europeană) doi reprezentanți de indiscutabil prestigiu. Însumarea, în cel dintîi caz, a datelor istorico-sociale și economice, cu cele artistice, filosofice, juridice, arheologice, comerciale și tehnice, care compun structurile (exuberante, în subtext, dar riguros și plurivalent elaborate, în fapt) ale acestui „alt" Ev Mediu, cuprins între vremea Imperiului roman și revoluția industrială din secolele XVIII - XIX, alături de fuzionarea — în cazul lui Pierre Bourdieu — a esteticului cu industrialul, a artei cu sistemele comerciale și a psihologiei individuale cu psihologia colectivă prilejuiesc o lectură plurală, ca să spunem așa, cu finalitate complementară, înscriind faptul estetic într-o constelație extraliterară adecvată.

TANIA RADU ■

Incursiuni de îmblînzire a luminii

O clădire spartă, prin care lumina traversează interiorul, stringîndu-se într-un fascicul intens, mai apoi într-un punct aprins din care iradiază întreaga gamă coloristică, o casă îmbrăcată în iederă, o construcție prismatică adîncă, privită de jos, care taie spațiul într-un evantai de planuri, un plafon prin care perspectiva adîncumi pare a exploda din clipă în clipă, grămezi de nisip surprinse în întreaga lor materialitate fragmentată, despuieri albe de aparențe ale corpurilor și peisajelor, amplificări ale detaliului pînă la imaginea-lui fantastă, hiperrealistă sînt elementele cele mai personale ale desenelor lui

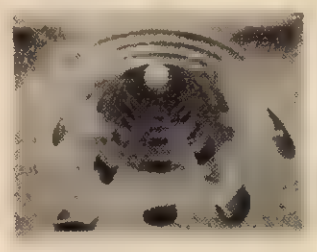

Onisim Colta, expuse la Galeria „Căminul artei". Lucrate în creion și tuș cele mai multe, aceste exerciții de îmblînzire a luminii și de educare a spațiului îmbină după o regie proprie o foarte proaspătă percepție a culorii, de obîrșie impresionistă, cu organizarea riguroasă a structurilor, de orientare constructivistă. Desenele se bizuie pe o sinteză a instinctului pur și a elaborării meticuloase, a culorii

și liniei cam în felul în care au încercat această îmbinare insolită postcubiștii, ca Jacques Villon, pe pildă.

Prin deschiderile discrete ale spațiului, Onisim Colta sugerează nu doar o amplificare a dimensiunilor, ci și o perspectivă anamorfotică, imagini ale adîncuri, jocuri ale luminii, o lume dinamică. În continuă reorganizare a elementelor ei componente. Hașurile, uniformitatea culorii (negru și maro mai cu seamă, dar și griuri îmblînzite de galben) trecerile fine de la o nuanță la alta, o excelentă tehnică a umbrei dau acestor desene o evanescență care închide în ea semnele unei metamorfoze lente, imperceptibile, o mișcare discretă a aparenței și esenței. O lumină aburită, difuză, estompată prin diluări cromatice învăluie lumea desenelor lui Onisim Colta într-un aer treal, impecabil stăpînit plastic.

Elegant în tot ce face, riguros în organizarea elementelor artistice, atent la echilibrul coloristic și la proporțiile spațiului (întotdeauna distribuit după un punct de concentrare luminoasă), plasticianul arădean e însă și un desăvîrșit organizator de amănunte emblematice. O pană, o frunză uscată, un cui ruginit, o pește întins la uscat sînt cîteva din detaliile care sparg austeritatea geometrică și în care se revarsă nuanțele cromatice ca într-un punct concentrat de culoare, aproape material. Un superb desen, ce poate fi considerat o schiță de pictură în ulei, e acela în care cîteva pești uscați, atîrnați de un cui, alături de unei imagini iconografice din planul alăturat trădue o admirabilă imagine simbolică a martiriului. Nu e doar tehnică în desenele lui Onisim Colta, deși profesionalitatea e covîrșitoare în tot ce face artistul, ci și o simbolistică închegată, coerență semn că avem de-a face cu un talent dublat de o viziune. Expoziția de la „Căminul artei" arată în Onisim Colta un autor care și-a educat simțul

artistic prin studiu intens, rigoare și finețe a liniei. Desenele sale sînt ale unui artist desăvîrșit.

RADU G. ȚEPOSU ■

Gala de teatru contemporan

(Urmare din pagina 9)

ediția 1986 programul propune ca teatru contemporan dramaturgie și spectacol datat după cel de-al doilea război mondial. Criteriul n-a fost însă, din fericire, folosit ca atare, rămînîndu-se doar la o anumită larghețe a lui. Au intrat astfel în concurs spectacole cu piese de D. R. Popescu, Ion Brad, Iosif Naghiu, Ecaterina Oproiu, Eugen Barbu, Adrian Dohotaru, Dina Cocea, I. D. Sîrbu, Eugenia Busuioceanu și Ion Bălan, precum și o piesă a dramaturgului sovietic Leonid Zorin, la care trebuie adăugat spectacolul Teatrului Mic cu piesa lui Romulus Guga **Amurgul burghez,** prezentat în afara Galei. Asadar, o dramaturgie acoperind cel puțin două decenii de teatru românesc (prezența lui Leonid Zorin nu îngăduie, firește, extinderea perspectivei asupra teatrului contemporan universal), într-o selecție dacă nu reprezentativă, în orice caz nu unilaterală. Comedia, parabola existențială drama psihologică, drama socială, comedia lirică și dramoleta, comedia satirică și piesa de actualitate s-au alăturat în Gala de teatru contemporan ediția 1986.

Diversitatea formulelor dramaturgice a fost dublată însă și de o la fel de mare diversitate a formulelor de spectacol. Pe o scară a valorilor cu (totuși) prea multe trepte, și-au prezentat realizările unsprezece teatre. A fost remarcată și amendată prezența destul de modestă a Naționalelor (la Brașov, au prezentat spectacole Naționalul din Cluj-Napoca și Naționalul craiovean).

● Prima zi de concurs a programat o premieră absolută — piesa lui Ion Bălan, **Pinda,** în interpretarea actorilor de la Teatrul „Maria Filotti" din Brăila și o piesă cu bogată biografie scenică, într-un spectacol nici el foarte nou : **Să nu-ți faci prăvălie cu scară** de Eugen Barbu, la Teatrul Giulești din Capitală. În regia lui Constantin Codrescu, și scenografia Laviniei Mirșu, distribuția brăileană a dat viață unui subiect de acută actualitate : întoarcerea către sat, mai bine zis întoarcerea specialiștilor către sat, în ideea așezării omului potrivit la locul potrivit într-o lume preocupată în primul rînd de echitate.

● Spectacolul Teatrului Giulești din București cu piesa lui Eugen Barbu, **Să nu-ți faci prăvălie cu scară,** regizat de Sanda Manu, cu o scenografie aparținînd lui Mihai Tofan, îndeobște cunoscut atît prin reprezentațiile teatrului la București și în turneu, cît și din comentariile specialiștilor de la premiera sa și pînă în prezent nu mai necesită detalieri. Un spectacol curat, rotund, lipsit de ostentație, susținut de actori al căror nume suplinește orice comentarii : Olga Tudorache, Olga Bucătaru, Radu Panamarenco, Jeanine Stavarache, Agatha Nicolau, Sebastian Papaiani, Ion Pavlescu, Valeria Sitaru, Mircea Dumitru, Florin Dobrovici. ● O prezență de calitate, salutată ca atare și în cadrul dezbaterilor, au avut-o în Gala de la Brașov doi tineri regizori. Dominic Dembinski semnează o montare de certă originalitate cu piesa lui D. R. Popescu **Acești îngeri triști,** sprijinit și de ideea scenografică a lui Constantin Ciubotaru. Cunoscutul text al lui D. R. Popescu este explorat de această dată pe calea sugestiilor sale elegiace. Rezultă un spectacol de un realism fără sarcasm, încărcat de o anume poezie a aspirației spre puritate și datorită căreia tensiunea dintre mizeria concretă și sublimul idealului nu mai trec în primul plan ca raport antagonist, ci pur și simplu ca polaritate existențială. Actorii sînt conduși către o interpretare subsumată direct situației dramatice și simbolului tutelar al spectacolului : mireasa, așadar împlinirea prin adecvare la ordinea existențială. Spectacolul lui Dominic Dembinski propune o idee regizorală coerentă, convingătoare, pe marginea unui text ce putea inhiba prin cantitatea și calitatea anterioarelor sale traduceri în spectacol. ● Mihai Constantin Ranin — cel mai tînăr regizor al Galei — s-a prezentat cu un spectacol de asemenea original, cizelat de o evidentă reflexie culturală, cu piesa **Valiza cu fluturi** de Iosif Naghiu, cu trupa secției germane a Teatrului de Stat din Sibiu. Epurînd textul de ceea ce tînărul regizor a considerat a fi balast epico-dramatic, Mihai Ranin și-a gîndit spectacolul prin prisma sugestiilor sale de natura psihanalizei. Proiecțiile subconștientului s-au sprijinit în spectacolul Teatrului din Sibiu pe o soluție scenografică (pentru care semnează Mugur Pascu) ingenioasă, constînd într-un sistem de proiecții de diapozitive, care avertizează spectatorul de semnificațiile de adîncime, neconjuncturale, posibile, ale textului. Prin formula sa personală, **Valiza cu fluturi** a fost o probă de tinerețe și prospețime a exegezei regizorale, pe un text ca și clasicizat de numeroase alte montări. ● Un grupaj fericit, prin calitatea deosebită a spectacolelor, a alcătuit Teatrul Dramatic din Brașov cu **Arca bunei speranțe,** de I. D. Sîrbu și Teatrul Nottara din București cu **Concurs de impresurări,** de Adrian Dohotaru. Pornind de la textul de o mare poezie și vibrație metafizică al lui I. D. Sîrbu, teatrul brașovean a realizat un excelent spectacol de studio. Soluția scenografică a lui Adrian Tatu s-a dovedit a fi una de reală forță de sugestie, ajutînd spectacolul să se ridice din litera textului către mesajul profund umanist, de amplă generalitate pe care îl propune. Sprijinîndu-se pe datele textului, nu à rebours — ceea ce ar fi fost cel mai facil dintre eforturile de originalitate —, ci potențîndu-le cu semnele teatrale bine găsite, **Arca bunei speranțe** este un spectacol cu incontestabil impact psihologic, tulburător. Interpreții — Mircea Andreescu, Geta Grapă, Luminița Blănaru, Doru Ana, Radu Negoescu, Ioan Georgescu și George Tudor — susțin vizionarea regizorului cu o aproape egală adecvare la partitură. Un rol de excepție a fost cel al lui Geor-

Tin în mîini o carte ciudată: I.L. Caragiale „Restituiri".

Ea înmănunchează un mare număr de texte jurnalistice pe care istoricul literar Marin Bucur le atribuie lui Caragiale.

O exhumare din colecții de ziare devenite rarissime, de nu impracticabile. Rod al unei pasiuni mai apropiate de rîvna romantică decît de acribia științifică a cercetătorului.

Încercarea pare a avea verosimilitate. Cum verosimilă mi s-a părut și cea, similară, din urmă cu trei ani, a lui Florin Manolescu („Caragiale și Caragiale. Jocuri cu mai multe strategii").

Și totuși... E uimitor să te simți peste noapte „proprietărit" cu noi probe de geniu, e amețitor să crezi că au mai putut fi sustrase uitării pagini ce întregesc (de-ar mai fi ceva de întregit la ea) imaginea jurnalistului Caragiale.

Tot astfel ne încearcă îndoielile. Vor fi fost aceste texte caligrafiate de fericita mînă a marelui meșter ? Sînt motivele atribuirii (în veacul trecut gazetarii nu se osteneau să-și iscălească produsele) atît de convingătoare încît să înlăture dubiile ?

Nu, evident nu.

Expertul numărul unu în materie, academicianul Șerban Cioculescu, s-a rostit foarte repede și foarte limpede. Domnia-sa respinge teza lui Marin Bucur ce acreditează un posibil paralelism între greutatea operei jurnalistice eminesciene față cu aceea a lui Caragiale. Acesta ar fi scris conjunctural, la poruncă, neavînd nimic din patima cu care poetul „Luceafărului" a slujit ideile „Timpului".

Închizînd gazeta cu breviarul maestrului Cioculescu am înclinat să-i dau dreptate... drept care am redeschis cartea lui Marin Bucur (pînă una alta e mai mult a lui), i-am recitit incitanta prefață, am parcurs din dor de Caragiale „articulii" ce vor fi fiind ai lui Caragiale și, în final, am dat dreptate ambelor părți.

Fiindcă e de tot seducătoare prezumția lui Marin Bucur și sînt multe (cîteva zeci, cred) de pagini ce par decupate dintr-un neștiut Caragiale. Altele, cu totul comune, nu. Ca de pildă „Poetul Eminescu s-a stins" transcris din „Constituționalul" 17/29 iunie 1889. Caragiale e autorul (dovedit) al necrologului-psalm, de selenică vibrare, „În Nirvana" și pentru nimic în lume n-am putea crede că la numai cîteva zile înainte ori după așternerea lui pe hîrtie, Caragiale ar fi putut să mai compună (de data asta plat, distant) un **alt** epitaf jurnalier, dedicat amintirii marelui său prieten. Și ar fi fost Caragiale „cinicul", atît de **barnic** încît să poată scrie nu mai puțin de cinci texte în zilele doliului eminescian ? Greu, de nu imposibil de crezut. După cum tot atît de greu ne vine să punem mulțimea de erori (ororI) tipografice doar pe seama relei corecturi a zilelor epocii. Ar fi îngăduit Moș Virgulă să-i fie discreditată (chiar dată... anonimă) scrisa ?

Sînt simple păreri, desigur. Ar trebui să refacem întreaga, pasionata muncă a lui Marin Bucur spre a putea să-l contrazicem cu argumente efectiv pe măsura bunei sale credințe, pe măsura originalității de netăgăduit a punctului său de vedere.

Istoria literaturii cere, juridic, dovezi. Deocamdată (spre niciodată ?) nu le avem. Dar ne-ar (mi-ar) place să fie așa cum crede Marin Bucur. Cu pictura e mai simplu : carbonul radioactiv, citirea cu raze X, restaurarea ori banala spălare a unei pînze cu autor necunoscut poate să releve autorul. Dar în bibliotecă ? De unde raze X, ce „spălări" !

E limpede însă că știm prea puțin despre timpul în care s-au rostit Eminescu și Caragiale. Că nu s-au cercetat toate izvoarele scrise, că nu s-au despuiat toate arhivele, că nu s-au citit toate publicațiile ce ne-au rămas. Mari mistere sînt îngropate încă și ne stă parcă în putere să le descifrăm trudind cu sau fără spectaculos spor, așa cum, de pildă, s-făcut-o Marin Bucur. Pentru asta se cere timp, viață. Se cere să renunți la unele ambiții personale. La nevoie se poate orbi citind Eminescu așa cum s-a întîmplat cu Perpessicius. Trebuie să fie însă minunat să simți, redeșteptîndu-se, culoarea trezită a tușului tipografic sau a cerneluriior de pe manuscripte spre a lumina cu străluciri sporite.

Proze jurnalistice în **maniera** lui Caragiale ?

Din **Școala** lui Caragiale ?

Din **Atelierul** lui Caragiale ?

Nu știm ce sînt paginile „Restituiri"-lor oferite de Marin Bucur dar cred că apariția lor e salutară pentru că, validate sau nu, ele continuă cumva, îmbogățindu-l, Capitolul Caragiale din Istoria literaturii române, capitol cu prea mari, prea multe necunoscute...

E greu să spui da. E greu să spui nu.

E și mai greu să ignori ambiția acestor „Restituiri"...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Desene pe asfalt

Ce mai scrie Caragiale?

Fascinația lui Eminescu

Am terminat Institutul de teatru din orașul meu natal, Tîrgu Mureș, acum un deceniu și jumătate, și de atunci sînt la secția maghiară a Teatrului Național din același oraș. Pot enumera, deci, doar cincisprezece ani de practică teatrală, bogați însă în numeroase opțiuni repertoriale remarcabile, instructivi pentru un actor.

Iubesc cu ardoare atît scena, cît și filmul. Mă simt, cu toate acestea, acasă mai ales în universul poeziei, al recitalurilor. Pînă acum am interpretat cinci programe de sine stătătoare, patru montaje poetice și o monodramă. Apar cu plăcere în recitalurile mele în majoritatea orașelor țării, la cluburi muncitorești, comune și chiar pe scena caselor de cultură din satele mai mici. Sînt fericită însă să constat că recitalurile mele, ca de altfel și discurile înregistrate la „Electrecord" s-au bucurat atît acasă, cît și în țările în care am fost în turneu (Statele Unite ale Americii, Canada, Australia, Franța, Olanda, Belgia, Elveția, R.P. Ungară, Iugoslavia), de un adevărat succes. Participînd la fazele republicane ale Festivalului național „Cîntarea României", am fost distinsă de două ori cu premiul I și o dată cu premiul al II-lea.

Cred, totuși, că prin acest recital, intitulat **De ce nu-mi vii?**, am ajuns într-un moment palpitant — pentru mine — cel mai dificil al carierei mele de pînă acum. O viață de actor nu este suficientă pentru a atinge perfecțiunea tuturor valorilor, frumuseților, valențelor poetice specifice limbii în care te-ai obișnuit să te exprimi pe scenă. Știind toate acestea, la prima vedere s-ar părea că am fost prea îndrăzneață asumîndu-mi — pe lîngă recitalurile în limbă maghiară — și sarcina interpretării acestui recital în limba română. Dar poezia lui Eminescu, superbul melos al limbii lui m-au cucerit încă din copilărie. A trebuit să învăț însă mult, mult de tot, pentru a ajunge la finisarea opțiunii mele repertoriale de acum.

Luni, 27 octombrie, orele 19, cunoscuta actriță Adám Erzsébet va susține, în premieră, pe scena Teatrului Mic din București un recital de poezie eminesciană intitulat De ce nu-mi vii ?, cu o ilustrație muzicală adecvată, fidelă spiritului poetic al autorului Luceafărului. **O carte de vizită insolită a acestui spectacol este confesiunea concentrată a actriței pe care o publicăm ca o prefață la recital.**

Nimic nu mă onorează mai mult decît posibilitatea de a ține premiera recitalului **De ce nu-mi vii ?** în incinta Teatrului Mic, strălucita instituție teatrală de largă audiență și reputație, condusă de remarcabilul prozator, publicist și om de teatru Dinu Săraru. Pe o scenă care — privind jocul măiestrit, de nivel european al Leopoldinei Bălănuță, Valeriei Seciu, al lui Carmen Galin sau Ștefan Iordache, și al colegilor lor — m-a fascinat nu o dată și pe mine.

Nu știu la ce nivel artistic mă voi putea situa în cele din urmă — direct în limba lui Eminescu — de decîz, o va decide publicul, pentru care m-am și hotărît să prezint acest recital.

ADAM ERZSÉBET ■

ge Tudor, prilejuit evident de cheia pe care i-a oferit-o regizorul. Protos, personaj mut, prezență pantomimică de o remarcabilă elocvență în spectacol, a ridicat sensibil cotele montării. ● În cu totul alt registru expresiv, piesa lui Adrian Dohotaru a fost și ea prilejul unui spectacol bine sudat, în regia lui Nicolae Scarlat și scenografia (simplă, funcțională, sugestivă) a Nadinei Scriba. Capacitatea de aderare a textului la orizontul de așteptare al spectatorului, fără vreo concesie făcută prostului gust ori soluției de succes prin minima rezistență, reprezintă fără îndoială performanța piesei lui Adrian Dohotaru. Performanța spectacolului constă în colaborarea discretă, dar desăvîrșită, a regizorului cu echipa actoricească, avînd ca rezultat un spectacol care strălucește prin replică, prin adevăr, prin actualitate, înscriindu-se, firește, într-un tip special de teatru, ce trebuie luat strict în intențiile și finalitățile sale ● **Timp și adevăr**, piesa Eugeniei Busuioceanu, s-a bucurat, în interpretarea Teatrului Maghiar din Sf. Gheorghe, de o versiune scenică fidelă, atent gîndită de regizorul Constantin Codrescu (care semnează și scenografia) și interpretată cu patos și ritm de către actorii de la Sf. Gheorghe. Spectacolul a reprezentat, în cadrul Galei, și o probă a profesionalismului acestei trupe care s-a ridicat considerabil în anii din urmă. ● Piesa Ecaterinei Oproiu, **Cerul înstelat deasupra noastră**, a fost prezentă la Brașov în interpretarea Teatrului Național din Craiova. Spectacolul de studio, interpretat de Smaragda Olteanu și Valeriu Dogaru și regizat de Remus Mărgineanu (scenografia, Vasile Buz), a beneficiat de generoasa ofertă a textului, fără să-i adauge însă foarte mult la nivelul limbajului scenic propriu-zis. ● Singurul text din afara dramaturgiei românești, **Melodie varșoviană**, de Leonid Zorin, a prilejuit celor doi actori ai Naționalului din Cluj-Napoca — Catrinel Dumitrescu și Marius Bodochi — un spectacol onest, dar a cărui prezență pe scena Galei de teatru contemporan rămîne greu de justificat. Melodrama despre un cuplu care-și ratează șansa unirii, tîrînd regrete pe tot parcursul vieții nu poate ridica nici regia (aparținînd regretatului Victor Tudor Popa) și nici interpretarea peste nivelul mediocrității. ● Două spectacole al căror nivel n-a trecut ștacheta cea mai indulgentă a Galei de teatru contemporan au fost **Dulcile amare bucurii**, de Dina Cocea (Teatrul Dramatic Galați) și **Audiență la consul** de Ion Brad (Teatrul „Al. Davila" din Pitești). Lipsa de gust, neglijențele sau chiar eclipsele profesionalității, atît la nivelul interpretării, cît și la cel al viziunii regizoral-scenografice, le-au scos practic în afara concursului. Și într-un caz și în celălalt rămîne regretul că textul dramatic nu a fost ajutat să se depășească, să parvină la conlucrarea dramaturgului cu mijloacele artei spectacolului.

TANIA RADU ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Poezie, biografie, evocare

Aurel Rău a fost întotdeauna un **poet discret.** Tonurile stridente, ca și alte modalități ale exceselor retorice nu i-au marcat niciodată creația literară. Notațiile sale lirice sînt sobre sau de-a dreptul laconice, iar reflecțiile asupra existenței reprezintă scurte interstiții colocviale, grefate pe dinamica micului fapt cotidian.

Aurel Rău se comportă în opera sa ca un veritabil reporter liric, dornic să relateze cum se produc întîlnirile dintre conștiința sa și diversele aspecte ale existenței. Din pragul casei părintești pînă la Cluj, Bosfor, Scoția, Santa-Bărbara, spiritul itinerant al poetului își găsește afinități și se confesează. Dincolo de această geografie lirică, trăirea scriitorului pătrunde într-o istorie verticalizată, exponențială, aptă să reunească în același univers afectiv lumea dacilor, secvențe din viața lui Ovidiu la Tomis, drama lui Avram Iancu și spațiul românesc pastoral. Rural și citadin, ametit de culorile lui Aprilie în spațiul său mioritic, ca și de muzica liftului ce urcă spre cer, provincial cu gesturi familiare de răspuns bătrînelor doamne (Servus Aurel !), dar cu antenele deschise spre marile metropole, Aurel Rău este un secretar de conștiință gata să audă pulsul istoriei și să vadă cum se fac și se desfac civilizațiile. Contactul dintre eul de profunzime al scriitorului și datele existentului real sau imaginar a determinat în mare măsură personalizarea directă a unor enunțuri literare. Poetul percepe eul său itinerant adunat într-o singură matrice **(Eu cu mine pe drum)**, este solicitat de gest **(Să las în mînă și să string)**, solicită actul impulsionat din exterior **(Dă-mi brînci să ies din cedul eticii)**, coboară spre datele străvechi ale sinelui luminat **(Unde a fost locul meu am zădit o flacără)**, aude cum îi cîntă o pasăre de primăvară **(Cucul mi-a cîntat toată ziua : cucu)** etc.

Incizia în memoria biografică are o imensă funcție exponenționistă și, totodată, aglutinantă. Trecut prin edenurile luminate de păcat din poezia lui Kavafis, saturat de versetul ginditor și descriptiv de plante și flori rare, cultivat de Saint-John Perse, Aurel Rău trăiește parcă o discretă stare de **frică și cutremur** în fața istoriei poeziei, revărsată peste ei cu forța sa milenară. Ochiul fixat pe carte visează istoria cărții, lectura celor vechi împinge gîndul în viitor ; dar marea bancă lirică garantă a operei sale rămîne poezia interbelică. Scriitorul se întoarce spre ea, așa cum acrobatul cade în plasa salvatoare de vieți. Îndoiala macină uneori poezia ca un experiment îndelungat, capabil să înghită tot ce este cu putință : „S-au scris poeme de toate mîinile : cu formă, fără formă, / cu conținut, fără conținut, / pe efemer mizind, pe sordid / în locuințe dar și-n cabane de munte unde versurile / sînt foarte lungi" **(Un așa de liniște).**

Dar mișcarea de despărțire de trecut rămîne doar un gest ce nu se convertește în act. Etimonul spiritual din profunzimea poetului se aude ca un repros, ca o altă voce venită din altă parte, poate dintr-o etnografie depozitată exponențial în **sinele** scriitorului. Istoria ideilor marchează biografia poetului : „— Bine, Aurel, Rău / spune un glas bătrîn dintr-un brad bătrîn, / te-am lăsat să-ți lepezi credința / în veșnicia satului românesc ca matrice stilistică, / în trăinicia orîcărei ținte, în jocul de cuburi, / al poeziei interbelice îndeobște" **(Mișcarea de revoluție).**

Din capcanele culturii cu toate erezille ei, ca și din muzeul poeziei, scriitorul clujean se străduiește să iasă pe toate căile. Virtuoz al cuvîntului înțeles ca artă combinatorie, jucător versat pe rime și structuri literare, Aurel Rău se dedă la plăcerea stilului clasic blînd și cantabil, construiește monorime cu o remarcabilă inventivitate, apelează la gazel, gîndește aforistic, clădește romburi de versuri, descîntă sunetele și silabele săltate din context, așezate în istoria literelor și a cuvintelor. **Mișcarea de revoluție (Dacia, 1985)** pune în lumină temperatura artistică a unui poet neliniștit, care nu-și poate găsi starea de repaus. Ultima sa culegere de versuri este ca o vitrină de sticle colorate, ca o năzuință spre o cupolă marcată de mult **verde** și **negru**, pentru al cărei final poetul nu s-a decis. **Rigoarea** și **multiformul** domină încă în creația sa literară. De altfel, pentru scriitorul clujean poezia rămîne un obiect estetic de contemplare. Ea nu capătă un caracter utilitar. Programul său artistic este explicit : „Aceasta nu-i un poem ca să poată fi folosit, / Ca să-ndrepte, să-ntrimbe ori să înlăture / Sau să distreze, să mîntuie, să deschidă / Poteci, pentru adus din pădure lemne..." **(Poemul obiect).**

Poezia lui Aurel Rău se retrage adeseori în decorativul creator de atmosferă de epocă. Ea seamănă cu un basorelief discret în care imaginea este abia scoasă în evidență. Divagant, versul șerpuiește liber într-o deschidere spre muzical, concepută în așa fel, încît cuvintele să se simtă într-o mare libertate semantică. Poemul **Dacii**, de pildă, se configurează ca un decupaj în mister. Istoria se reface ca o amintire. Într-o amplă panoramă a civilizațiilor s-a înfiripat o lume. Desenul evocării rămîne extrem de sobru dar plin de semnificații : „Cum nu știm ce-i precedase, ei ne sînt geniul pămîntului. / La luminări de gheață iarna, printre umbroase clăi de fîn / Ei prind făptură din scrisul grecilor și din sculptura romanilor".

Între asociația liberă a cuvintelor și evocarea lineară, asemănătoare cu aceea din vechea poezie japoneză, Aurel Rău caută mereu un nou mod de corelare între cuvînt, idee și starea de conștiință. Tentat de ghicitoarea lirică sau de proverbul sentențios pînă la calchierea locului comun de înțelepciune, scriitorul nu ezită în fața ludicului, cînd cuvintele se revarsă ca apa colorată de **soare**, atunci cînd țîșnește (liber-constrînsă) dintr-o stropitoare : „Dă-mi un răspuns cît mai pot răspunde —/ să-mi fie „stilp" și să-mi „zică mosu". / Nu-i semafor, de o viață, unde / roșul să nu-și bată cocoșul" **(Stîlpări în luna nebunilor).**

Poetul vede colorat, reține imagini concrete fixate pe retină și aude sunete suspinate duios, venite din depărtări. Cînd privirea se fixează în spațiul urban, unde pătrund semnele vii ale naturii, pînă și accidentul mortal se petrece ca o trecere lină în starea de somn : „Ce frumos / doarme / un porumbel / mort / pe trotuar" **(Porumbelul).** Între **triluri de verde, carnea metalelor triștiții și floarea de singe pe calea robilor**, scriitorul desenează mereu imagini ce se **aud, se simt, și se văd.** Dar dincolo de toate acestea, Aurel Rău rămîne un poet **discret și auster.** Scuturate mereu de podoabe, versurile sale trăiesc prin tensiunea interioară, ca și prin grefarea reflecției pe imaginea concretă. În spațiul cel liber și gol pîndește însă uscăciunea ca o fantasmă rea și amenințătoare.

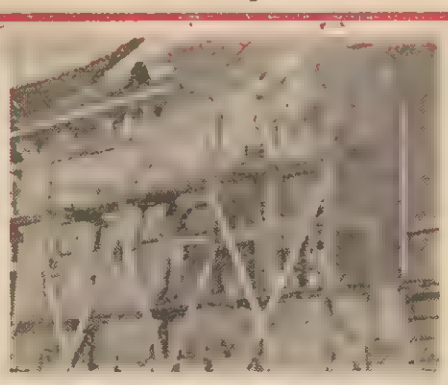

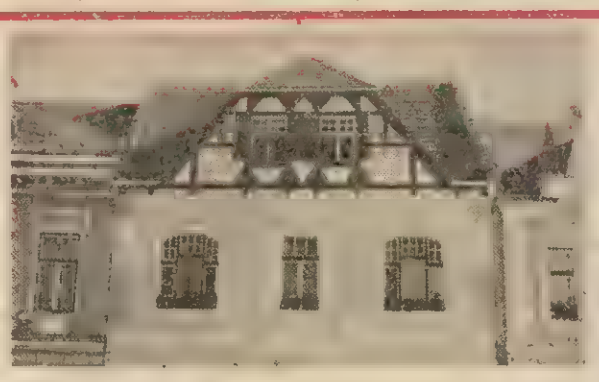

Restaurarea vechilor clădiri se face cu migală, cu grija pentru fiecare amănunt

SIGHIȘOARA, A DOUA TINEREȚE

Din punctul de vedere al înnoirilor urbanistice din ultimii ani Sighișoara nu este o excepție. Ca toate așezările românești acest oraș a cunoscut un amplu proces de întinerire. Nici în ceea ce privește păstrarea plină de grijă și restaurarea unui prețios tezaur arhitectonic Sighișoara nu reprezintă un unicat. Nu vrem — spunînd acestea și avînd posibilitatea unor argumente vizibile, de neclintit — să polemizăm cu nici unul dintre cei care, cu lacrimi ipocrite, ne reproșează o presupusă renunțare la ceea ce trecutul ne-a oferit frumos, monumental. Vrem, pur și simplu, să aducem în fața cititorilor încă un argument al dreptei noastre iubiri de trecut, iubire ce alimentează faptele cu care ne vom prezenta în fața viitorimii, așa cum am făcut-o în reportaje precedente, despre Brăila, Timișoara, Iași, Oradea... Argumentul de această dată se numește **Sighișoara**, Tînăra Sighișoară veche. Un oraș a cărui înfățișare de azi cu limpezime despre realismul și adînca vibrație patriotică ale unui amplu program de conservare și consolidare a ceea ce timpurile de demult ne-au lăsat cu adevărat valoros. Municipalitatea sighișoreană, organele de partid de aici, toți cetățenii s-au străduit și se străduiesc pe mai departe animați de spiritul vrednicului gospodar să facă din acest oraș o veritabilă oglindă a timpului, așa cum o spun, fără a mai necesita explicații amănunțite, imaginile acestui foto-reportaj.

Am aflat multe lucruri interesante despre ceea ce s-a realizat pînă acum și despre ceea ce se preconizează a se făptui pe mai departe de la tînăra arhitectă Marcela Jakotă. Marcela e sighișoreancă. A absolvit facultatea în '61, după ce a fost studentă la Timișoara și a urmat la București cursurile încă unui an de specializare. S-a întors în spațiul copilăriei cu gînduri mari. Și a reușit să realizeze după o vreme muncind cot la cot cu meșterii zidari și zugravi, un prim lucru important : restaurarea hotelului „Steaua". Întreprindere grea și reușită deplină. Acesta a fost, de fapt, începutul. Au urmat proiectele de restaurare a încă multor clădiri. Șansă uriașă pentru un tînăr arhitect, mai ales în orașul natal, dar și răspundere pe măsură. Lucrările au demarat în vara acestui an, urmînd ca pînă la sfîrșitul său să fie gata fațadele a nu mai puțin de 48 de clădiri. E mult ? E puțin ? Marcela nu poate răspunde cu precizie. În sistemul de referință al viselor sale, e însă puțin. Odată cu ieșirea din reverie — e bine, e cît se poate face într-un interval scurt, cu însemnate eforturi. Primăria i-a acordat toată încrederea. Unitățile economice ale orașului — deprinse a produce cu gust, de la țesături la confecții, de la vase emailate la faianță și ți-clărie — au acordat tot sprijinul. Echipe de oameni ai muncii de la „Tîrnava", „Laromet", I.V.E.S., de la Țesătoria de mătase, de la Cooperativele „Sporul" și „Prestarea" au pus umărul decis.

Cei de pe schele nu sînt specialiști în asemenea lucrări. Nici chiar zidari nu sînt de meserie. Dar sînt sighișoreni. Marcela Jakotă e mereu în mijlocul lor. Așa cum îi stă bine unui adevărat arhitect. Unui om al locului. A citit mult pentru a realiza proiectele de pînă acum. A privit multe fotografii de epocă, a cerut eforturi mari restauratorilor amatori pentru a da jos toate straturile de tencuială și a atinge culoarea originară. Acum, în octombrie, amiaza orașului se oglindește, la lumina soarelui aținînd ca o gutuie pe ram, în fațadele unor clădiri aidoma celor de acum un veac. Copii teribili — cum îi spun, cu admirație colegii mai virstnici, Marcela Jakotă are și alte gînduri de bine pentru mîine : firmele din centru vor arăta altfel, suspendate, ca în vremea vechilor bresle ; jardinierele, băncile, porțile au să capete o nouă înfățișare — modernă, dar sugerînd patina unor timpuri zămislitoare de istorie, așa cum este cazul porții de la clădirea ce adăpostește sala de spectacole, proiectată tot de Marcela. În anul ce vine, numărul clădirilor ce vor fi restaurate va spori. Consiliul popular municipal are, și în această direcție ambiții mari.

Sighișoara parcurge drumul întineririi mizînd pe tinerii săi. Am străbătut cîteva străzi în pantă, am ascultat poveștile unor case, am avut de admirat și am înțeles, privind în jur, că adevărata cinstire a trecutului stă în mîinile noastre.

Sighișoara este, asemenea multor așezări din țară, un prilej de exemplu. Mîndrul oraș transilvan își află, în timpul acesta, în oamenii săi, chezășia atingerii dorite vîrste de aur.

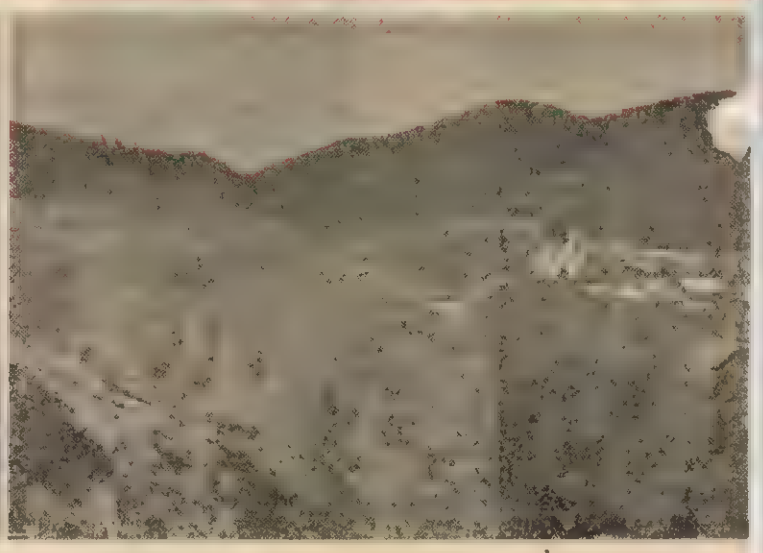

O casă obișnuită, împodobită așa cum știu s-o facă marii meșteri din ținutul Dornelor

Se lucrează intens la ridicarea viitorului popas turistic

Satul care se re

Cei ce vor întineri și mai mult frumoasa a

A mai înflorit o casă pe străzile orașului

Centrul Sighișoarei — o bucurie a privirii

Țara întregului program de muncă

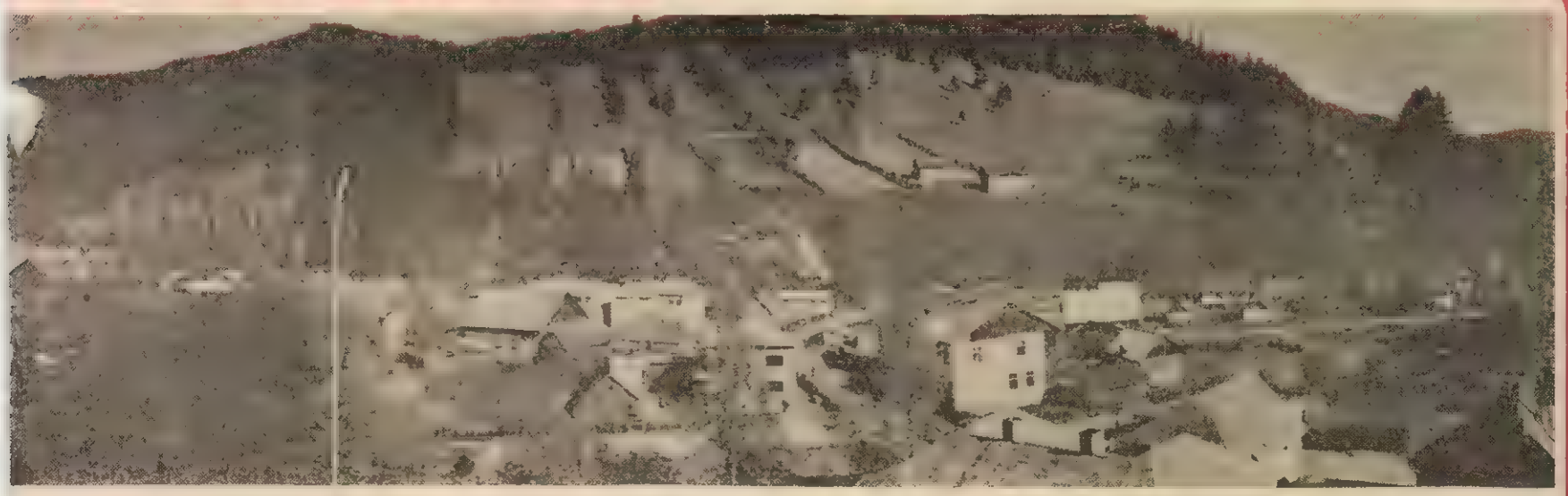

Cîrlibaba — o localitate ce se cuvine a fi admirată

...ideşte

...re de azi

Mergînd pe firul Bistriței Aurii, înspre izvoare, către locul prin care se face trecerea din Maramureș în Țara de Sus, afli comuna suceveană Cîrlibaba. Așezare de-un pitoresc aparte, Cîrlibaba îți apare, cu cît te îndrepți spre centrul ei, ca un mare șantier, plin de oameni ce lucrează — așa cum le place, cu îndreptățire, să spună — la o nouă înfrumusețare a acestei localități, știute din adîncurile istoriei ca prim popas al voievodului Bogdan după pătrunderea sa în Moldova.

Pentru cei care nu cunosc alcătuirea comunei — întinsă pe vreo 400 de kilometri pătrați, compusă din șase sate și încă vreo cîteva cătune — poate părea cum nu se poate mai firesc să vadă atîta sufletare strînsă la muncă. Dar cînd te gîndești că ai nevoie de o zi întreagă, de la primul zvon al răsăritului și pînă-n plinul serii, și de o mașină bună pentru a putea da ocol comunei, te întrebi, la fel de firesc — ce anume îi determină pe gospodarii de aici să se adune, la ore fixe, și să lucreze cu înverșunare pe vastul șantier al centrului Cîrlibabei? I-am adresat această întrebare tînărului primar Gheorghe Tomoioagă, iar răspunsul său a fost o istorisire nu din cale afară de lungă, dar plină de învățăminte. Gheorghe Tomoioagă este fiu al unui mare zidar din aceste locuri. El însuși e zidar de mic copil. Îl ajuta pe tatăl său la ridicarea sau dregerea caselor din zonă, dar mai ales la decorarea acestora cu motive autentice bucovinene. S-a școlit și iată-l acum, abia trecut de 30 de ani, primar al unei localități dornene din care vrea să facă, împreună cu oamenii locului, o comună pe care oricine s-o îndrăgească de cum i-ar călca hotarul.

Lucrările, cum spuneam, au început. Dar au fost precedate de lungi sfaturi la care au participat aproape toți cei 2 500 de locuitori ai Cîrlibabei. Cu prilejul adunărilor cetățenești, cu acela al discuțiilor pe care oamenii primăriei le-au avut cu sătenii, după tradiția zilnicei voroave din drum sau de prin curțile unuia sau altuia — s-a dezbătut îndelung, [illegible] localității. Un gospodar adevărat știe că nimic nu se poate durа trainic fără temeiul propriei sale munci.

Și proiectele — întocmite de către primarul-zidar Gheorghe Tomoioagă — încep să prindă contur. Întîi de toate s-a socotit că e nevoie de un pod care să lege, peste Bistrița, Cîrlibaba nouă de cea veche. Dar nu un pod oarecare, ci unul reprezentînd un unicat pe plan național. Decorarea lui — ce se va sfîrși anul viitor — va fi, conform schițelor întocmite, o adevărată operă de artă. Arcade, porți de intrare — totul e alcătuit din linii simple, trasate cu gust și îndrăzneală. Apoi, de-o parte și de alta a podului, pe ambele maluri ale riului ce desparte cele două Cîrlibabe, va exista o promenadă-faleză iar jos, deasupra albiei apei, zăgăzuind-o, vor putea fi privite, dăltuite în beton, scene din istorie și din prezentul comunei.

Pe un pinten de deal — loc ce oferă o largă panoramă a comunei și unde este amplasat un mic obelisc ridicat în amintirea descălecătorului Bogdan — se muncește la înălțarea unui popas turistic. Într-o primă etapă vor fi gata 14 căsuțe și localul propriu-zis. Căsuțele sînt din lemn, cioplite cu măiestrie de marii meșteri ai zonei. Sînt asemănătoare între ele ca dimensiuni și model, dar decorațiile diferă în funcție de inspirația fiecăruia dintre meșteri. La poalele pintenului stîncos va începe curînd construirea unui nou bloc, ce va fi legat printr-o pasarelă de platoul pe care se află obeliscul.

Și cîte alte lucruri frumoase nu gîndesc gospodarii-meșteri din Cîrlibaba... În Cîrlibaba nouă, în apropierea falezei, se va ridica un mic și cochet cartier de locuințe, se va organiza o bază sportivă, primăria însăși va fi — asemenea multor case noi ce alcătuiesc patrimoniul arhitectonic inconfundabil al comunei — restaurată.

Cîrlibaba traversează un proces de înnoire. Ceea ce surprinde plăcut aici este dorința localnicilor de a ridica o comună cu particularități — din punct de vedere al înfățișării exterioare, în primul rînd — care s-o diferențieze de toate celelalte din zonă. Hărnicia oamenilor — pricepuți lucrători ai pămîntului și cresc...tori de animale, dar și buni zidari și tîmplari — a fost canalizată spre folosul și bucuria fiecăruia în parte și ale tuturor laolaltă.

Gheorghe Tomoioagă se consideră un primar fericit. A găsit în consătenii săi oamenii cu care să ducă la împlinire niște visuri nutrite încă din adolescență. Gospodarii Cîrlibabei gîndesc la fel, bucuroși că au un primar care să le stîrnească imaginația și care să aibă încredere în vrednicia și dorința lor de bine.

Două fotoreportaje de
DAN MUCENIC și VICTOR RĂDULESCU

Pictura de gang

O zicală străveche spune că gusturile nu se discută. Atîta timp însă cît şi marile idei au stîrnit controverse şi au fost puse la îndoială, măcar spre a le verifica durabilitatea, a încerca să supunem comentariilor de bună credinţă pasiunile umane, mult prea umane, e un act de sinceritate morală. Mai ales gustul artistic trebuie să-l discutăm în zilele noastre, acest simţ infailibil care poate să rătăcească într-o nesfîrşită derută din pricina impusturii care se deghizează adesea în forme subtile de pseudo-artă. Iar pictura, mai cu seamă, e una din acele activităţi în care îndeminarea artizanală se substituie talentului adevărat, concurîndu-l cu o tenacitate violentă şi alungîndu-l deseori din criteriile de judecată ale consumatorilor. Pictura de gang, produs al unui manierism facticc, al unei activităţi de serie în care impersonalizarea se confundă cu manufactura trivială, înseamnă nu doar o amalare a originalităţii, astă încă n-ar fi nimic, dar vine în întîmpinarea unui gust artistic îndoielnic şi a unei psihologii fragile, dornice de bucurii estetice amăgitoare. Un cercetător competent al acestui fenomen tot mai răspîndit (kitsch-ul) spunea că scopul aseuns al unor astfel de creaţii e de a produce false bucurii. Abraham Moles, căci acesta e numele lui, considera arta de duzină un surogat pentru fericiri pasagere, ce înfloresc mai ales în umbra ignoranţei. Am prospectat şi noi o mică parte din pictura de gang oferită de artişti improvizaţi în cele mai abile feluri, nu pentru a pune neapărat în opoziţie aceste produse cu operele de artă adevărate, căci valoarea nu poate fi sufocată de impostură, ci pentru a trage un semnal de alarmă cumpărătorilor, induşi în eroare de această pictură vulgară prin încărcătura ei violentă, prin lipsa de originalitate şi prin absenţa oricărui mesaj artistic.

Portret al artistului în vitrină

Pe strada Nikos Beloianis, nr 2 din Bucureşti, în apropiere de Piaţa Amzei, se află un atelier de firme şi tablouri, în vitrina căruia, ca un bun comersant, responsabilul a găsit de cuviinţă să planteze o statuetă din ghips pentru a atrage atenţia trecătorilor asupra capodoperelor dinăuntru. Figurina, destul de asemănătoare cu statuile miniaturale ale lui Stan şi Bran care se vînd la bîlciuri, are ceva caraghios şi pedant în fizionomia ei decadentistă. Un pictor cu pălărie largă, cu lavalieră şi vestonul strîns pe lîngă corp stă proptit pe un scaun în faţa şevaletului, minuind, cu un gest ţrapăn, penelul. De departe, pare una din acele figuri tipice de impresionişti, pictînd în aer liber. Culorile destul de aprinse dau ghipsului o notă de interes, numai praful aşezat în straturi groase arată că portretul pictorului, incrementi acolo în chip de reclamă, şi-a pierdut vigoarea şi prospeţimea, iar hainele lui mondene au devenit demult cam ponosite.

În spatele geamului, la birou, stă artistul adevărat. În carne şi oase, la fel de elegant ca şi confratele său din ghips, însă dinamic şi plin de prestanţă. Sub mustaţa aspră şi deasă, se ghiceşte un zîmbet discret, un zîmbet al artistului la maturitate. Pereţii sînt căptuşiţi cu tablouri. Un naufragiu imitat grosolan după tablourile romanticilor, garoafe, un peisaj de iarnă, cu zăpadă portocalie şi brazi albaştri, peisaje cu vegetaţie pletorică, trase în culori exorbitante, de paradis artificial, flori de tot felul, mai cu seamă crizanteme, munţi înfăşuraţi în nori groşi de ceaţă, după modelul, vai, cît de îndepărtat al lui Gainsborough, ierni edenice în culori apocaliptice, verde şi oranj, verde şi roşu, verde şi albastru, pepenele, ah, mustosul pepene, cu simburi cu tot, sînt subiectele pînzelor care îmbracă atelierul ca o cuvertură de pluş, coloratâ anume pentru a lua ochii. Omul de la birou, artistul, şeful atelierului, comersantul, are autorizaţie şi marcă înregistrată, lucrează adică în regulă, ca un profesionist desăvîrşit. Deviza lui e să fie pe placul clientului, eu am cumpărători respectabili, oameni de bine, nu fac pentru oricine, firmă serioasă ! De pe pereţi răzbat din nou culorile ţipătoare ale tablourilor, amestecate după o stridenţă aproape studiată. Alb şi oranj, verde şi oranj, mai ales oranj, această culoare a optimismului şi prosperităţii, a bucuriei şi exultanţei, căci kitsch-ul e, înlii de toate, o artă a fericirii.

Fără semnătură

În timp ce montează o ramă de oglindă, meşterul îmi explică, destul de plictisit, că tablourile atîrnate în cui se află de multă vreme în atelier, nici el nu mai ştie de cînd, dar abia acum şi-a amintit de ele şi le-a scos la vînzare. Artistul e de prin Moldova, îl cheamă Adăscăliţei, şi şi-a trimis pînzele prin cooperativa tutelară, „Tehnica sticlei". Aici, la unitatea din strada Mendeleev, n-au sosit decît aceste pînze, pe care meşterii le-au intitulat, după cum se poate citi într-o etichetă alăturată, „Reproduceri..." Reproduceri după ce ? Într-una se vede o imagine de junglă, străbătută de un pîrîu selenar, peste care plouă cu roşu şi oranj, ah, din nou această culoare psihedelică !, într-alta o feerie campestră cu căsuţe decupate din cărţile cu poveşti şi cu ochiuri de apă, din care te aştepţi să apară din clipă în clipă piticii şireţi şi năbădăioşi, în fine, o altă pînză în care tronează imaginea unei case, pe fond galben-răscopt, una din acele imagini care trivializează cîmpurile lui Van Gogh.

Unitatea din strada Mendeleev e însă doar un fragment din marea industrie a picturii de gang. Confraţii lui Adăscăliţei au expus în grup la unitatea de rame din Calea Moşilor, nr. 34. Ei se numesc Irimia, Harabagiu, Florescu. Nu lipsesc de pe pereţii acestei unităţi nici pînzele lui Adăscăliţei, devenit între timp, după spusele şefului de unitate, vitrinier. Dezamăgit, poate, de capriciile artei, el a luat calea mai cinstită a decoraţiilor interioare. Au rămas tablourile, ca o eternitate iluzorie. Şeful unităţii, Vasile Maximciuc, un om cu un desăvîrşit simţ al realităţii şi de o luciditate aproape amară, are o atitudine foarte limpede asupra operelor pe care le înrămează şi le oferă consumatorilor. Ştie că sînt produse kitsch, că ele sînt căutate doar de o anumită categorie de oameni, dornici de imagini violente şi artificiale, şi chiar evită să le numească picturi. Le spune piese de artizanat. Autorii sînt pictori profesionişti, recrutaţi dintre amatori care au obţinut autorizaţie în urma absolvirii Şcolii populare de artă. Nu sînt membri ai Uniunii Artiştilor Plastici şi nici n-ar putea. Dar nici nu-şi doresc, fiindcă metoda aceasta de a-şi vinde piesele prin unităţi comerciale îi avantajează. Lucrează în serie, o pînză poate fi trasă într-un maidăr de exemplare. De aceea, pînzele expuse aici, pe Calea Moşilor, n-au semnătură. Atîta onestitate au şi ei !

Sistemul de colaborare are următoarea reţetă. Pictorii, căci pînă una-alta, ei pictează, îşi desfăşoară activitatea în cadrul unui centru judeţean de îndrumare a creaţiei şi mişcării artistice de masă. Cei ale căror pînze au poposit în Bucureşti, pe Calea Moşilor, aparţin de Centrul judeţean Neamţ şi au încheiat convenţia cu accastă unitate prin intermediul Cooperativei „Avîntul" Roznov din Neamţ. Au trimis deci un transport de picturi, sub cea mai legală formă, iar Cooperativa „Tehnica sticlei" din Bucureşti plăteşte, tot cu acte legale, o sumă stabilită după criterii comerciale. Preţurile sînt fixe, căci aici pictura se vinde la metru. De pildă, o pînză cu dimensiunile 50X80 cm costă 816 lei, ceea ce înseamnă o bucurie pentru artistul nostru, iar înrămată, 1 208 lei. Dacă facem un calcul după regula de trei simplă, vom afla că un metru pătrat de pictură de Harabagiu, să zicem, costă exact 2 040 lei ! Preţuri fixe pe care clienţii nu se sfiesc să le achite, mai ales că tablourile dau bine în casă. Cîştigă şi autorii, îşi face şi cooperativa plamul, căci se ocupă de înrămare, şi vînzarea merge strună. Într-o zi bună, Vasile Maximciuc vinde cam 80 de tablouri.

Şeful unităţii ştie, cum ziceam, că tot ceea ce se petrece aici e un comerţ cu artă falsă. A încercat o colaborare cu Uniunea Artiştilor Plastici, dar a fost o experienţă tristă. În 1978 au fost comandate pînze în valoare de un milion şi ceva, dar nimeni n-a cumpărat nimic. E foarte normal. Clienţii unor asemenea unităţi n-au ochi pentru pictura adevărată, iar cunoscătorii ocolesc pur şi simplu această cooperativă. Din fundătura care s-a ivit, unitatea n-a putut ieşi decît reluîndu-şi vechile obiceiuri. Pictura de gang şi-a creat deja publicul, fiind de acum condiţionată de marea cantitate de cereri, inflexibile în gust. Oamenii continuă să cumpere cu o pasiune febrilă tablouri cu mori de apă peste care cade amurgul, cu case singuratice, cu rîuri hiperboreene în care e ancorată neapărat o barcă şi în apa cărora se văd bolovanii albaştri, cu ierni feerice şi neverosimile, cu flori, cu trandafiri de la Moldova, cu peisaje nocturne în care luna, întotdeauna oranj, iluminează în tonuri ţipătoare cîmpul de o strălucire artificială, cu ţărănci copiate fără jenă după Grigorescu, în fine, cu nori groşi, ca o vată cenuşie, care acoperă munţi stîncoşi ori dealuri tapetate cu flori. Iar pictorii, autorii de pînze, mici industriaşi, execută în ritmul dorinţei lor tablouri multe şi pestriţe, în care oamenii, acei oameni derutaţi şi deformaţi de arta mediocră, îşi proiectează toată ambiţia de lux, calm şi voluptate, toată nevoia lor de paradisuri false. În liniştea acestor tablouri, visele sînt neapărat colorate.

Natură moartă cu tablouri

În salonul de pictură al Cooperativei „Consignaţia" de la Hanul cu Tei din Bucureşti, aparţinătoare de I.C.L. „Universal", e o imagine de bilci. Pe pereţi atîrnă, după criterii complet necunoscute, clasicele tablouri cu pepeni şi buchete de liliac, cu imitaţii stîngace după tablourile lui Grigorescu, cu flori şi peisaje confecţionate, cu naturi moarte şi imagini pariziene de la mijlocul veacului. Rar, printre aceste picturi strînse aici ca într-un bazar, dai cu ochii de cîte un nume cunoscut. Cei mai mulţi şi-au consumat gloria în aşteptări vanitoase şi, dezamăgiţi poate, nici n-au mai semnat tablourile. Cei mai tenace şi-au înscris însă numele în colţul de jos, aşa cum a procedat şi pictorul Adamiu, maestrul de netăgăduit al picturii de gang. Pe o masă îmbrăcată într-o perdea groasă de pluş, grea şi senzuală ca o catifea de Bizanţ, o cană cu crizanteme galbene sprijină o cartc. Pe fila din stînga, o gimnastă, foarte cunoscută, făcînd cumpăna ; pe cea din dreapta, chipul aceleiaşi mari campioane, radios şi încrezător, aşa cum îi ştim din mulţimea de pliante care au trecut prin mîna fiecăruia. În tabloul lui Adamiu, lucrat confuz şi fără nici o personalitate, chipul sportivei noastre nu mai are nici măcar expresivitatea pe care o puteam afla în fotografiile din ziare. E un portret de diletant care maltratează o fizionomie frumoasă. Costă 3 600 lei şi, aşa cum stă lîngă un tablou de Sorin Ilfoveanu, de aceleaşi dimensiuni, care costă numai 1 700 lei, imaginea grosolană înfăţişată de pictorul Adamiu pare o adevărată sfidare. Preţurile le-a stabilit însă comisia de evaluare, despre a cărei competenţă cel mai bine vorbeşte această înfruntare mută dintre un pictor consacrat şi un obscur improvizator, pe care experţii au găsit de cuviinţă s-o soluţioneze în favoarea impostorului. E şi acesta un mod de a falsifica gustul cumpărătorului.

Geamul dintre două anotimpuri

Ne-am aştepta ca în Atelierul de pictură al Cooperativei „Lugojana" din, aţi ghicit, Lugoj să lucreze un pictor şi nu un şef de unitate care la 14 octombrie a.c. se afla în concediul legal de odihnă. Şi pentru ca şi ochiul virtualului cumpărător sau amator de pictură prin cooperaţie să-şi afle în această perioadă (a concediului lui Florin Luminosu, şeful de unitate) odihna, vitrina numitului atelier conţine un singur tablou. Asta nu ne descurajează, pentru că ne vine în minte exemplul acelor savanţi care, avînd la dispoziţie un singur oscior din scheletul unor animale dispărute, au reconstituit înfăţişarea cutărui dinozaur sau ihtiozaur. Aşa că, de ce nu am putea noi, cu bunăvoinţa şi interesul de care dispunem, să reconstituim un întreg univers al cererii şi ofertei cu care lucrează atelierul condus de Florin Luminosu ? Să încercăm ! În primul rînd tabloul de plecare ; un peisaj de iarnă ce ar putea fi plasat în Groenlanda, dacă nu ar fi casa cu specificul nostru naţional, sau în Africa, după exotismul culorilor cerului şi vegetaţiei, dacă n-ar fi pufoasa zăpadă. În acest tablou de iarnă ce se sustrage geografiei, rătăceşte un drumeţ de culoare maro, o umbră maro, mai degrabă, o fiinţă umană rebegită de frig, îngheţată, bănuiesc, din moment ce este atît de pămîntie. Faţa nu i se vede clar, deşi este într-un plan mai apropiat decît casa fericită, după gama cromatică, plină de detalii. D'ale perspectivei... Ceea ce este ciudat în atitudinea personajului uman este faptul că, deşi aflat într-o stare jalnică, de nerecunoscut, el nu se îndreaptă spre casa cu pricina, ci spre un fel de combinaţie rîu-lac-băltoacă-gheizer... D'ale comportamentului... Această întîmplare este străjuită de o ramă somptuoasă, grea de ornament, turnată. În restul vitrinei se mai găsesc nişte mostre de rame la metraj. Dincoace de geam e toamnă, o toamnă care-şi desface culorile fireşti, simple, o toamnă în care oamenii îşi văd de treaba lor, în care puţini se opresc în faţa întîmplării cu neajutoratul călător rătăcind printr-un peisaj în care l-a vîrît cu de-a sila cineva din atelierul condus de Florin Luminosu. Asta ar fi osciorul. Din respect pentru cititor, ne ferim să reconstituim monstrul.

„Nu este semnat, dar e foarte reuşit"

În magazinul **Consignaţia** din Timişoara vin mulţi vînători de iluzii, de chilipiruri cinstite, de marfă de ocazie. În raionul de tablouri şi piese de schimb al acestui magazin, raportul dintre vizitatori şi cumpărători este net superior în favoarea celor dintîi. Lumea mai vine şi să caşte gura, să vadă ce a mai apărut şi, nu în ultimul rînd, să admire tablourile expuse spre vînzare. Şi au ce admira. Toate temele genului, toate stilurile, pentru toate dorinţele, pentru toate pungile. Un singur lucru le lipseşte, de regulă, acestor tablouri : semnătura. Poate că ar fi la fel de inutilă ca semnătura pantofarului pe pantof, pentru că, în cazul în speţă, un pictor de gang nu se deosebeşte de orice alt meseriaş : lucrează în serie, după aceleaşi tehnici şi reţete. Stilul nu le diferenţiază aproape deloc, preţul se stabileşte în funcţie de dimensiuni şi, cred eu, de îndrăzneala autorului. Un pepene poate să facă, de pildă, 2 300 lei, dacă este de 80/60 sau 575 lei, dacă este de sfert ca mărime. O întreb pe Vera Găleanu, lucrător gestionar, de cine sînt executate aceste lucrări şi îmi răspunde că asta nu se spune. Consignaţia, ca şi CEC-ul, păstrează secretul asupra colaboratorilor. Totuşi, îmi dezvăluie un nume, Barabaş. Ăsta e dintre cei care nu semnează ! După privirea vînzătoarei, cînd îmi dă acest nume, bănuiesc că artistul Barabaş este autorul celor două imagini în care un soare multicolor scaldă o casă la fel de multicolorâ, casă aflată şi ea într-o pădure multicolorâ. Cele două peisaje sînt destul de sus ca să nu pot zări preţul afişat cu discreţie şi pudoare. Reuşesc să descifrez numele unui artist care crede în ce face, drept pentru care semnează : Florescu. Una dintre lucrările ce poartă această semnătură se abate puţin de la universul tematic binecunoscut şi înfăţişează doi ochi ce se uită la trei vrăbii colorate ca la atlasul ornitologic. Nici aici nu reuşesc să văd preţul. O întreb pe Vera Găleanu cine aduce aceste lucrări spre desfacere şi un bărbat cu care discută îmi răspunde că fiecare aduce ce vrea, dacă omul vrea să aducă tablouri, aduce tablouri. Pe deplin edificat asupra acestei probleme, trec, din nou, la simezele Consignaţiei şi observ o pisică nesemnată care vă poate împodobi apartamentul dacă achitaţi suma de 575 lei la casă, un gobelin cu nişte copii cu chiloţii pe vine (2 875 lei !), peisaje cu preţuri variabile ţigănci, reproduceri stîngace după Grigorescu, Andreescu, Luchian, Ressu, naturi moarte cu pepeni, castele învăluite în ceaţă, furtuni pe mare. Un tablou cu nişte vînători ascunşi după copac, în vreme ce un alt vînător tocmai se apropie de cerbul rănit, face notă aparte prin stîngăcia cu care a fost executat. O întreb, de data aceasta, nu pe Vera Găleanu, ci pe o colegă a acesteia, numele nu l-i pot afla, se poartă moda asta a anonimatului în raionul de tablouri, cine e autorul scenei cinegetice şi mi se spune că „Nu este semnat, dar e foarte reuşit". Probabil că de aceea costă 1 955 lei. Dacă mai era şi semnat, cine ştie unde ajungeam, dacă o lucrare semnată Doris (?) costă 5 750 şi e la fel de reuşită. Ajungînd la capătul ţeţigheiei, îmi dau seama de ce e atît de multă lume în acest raion : se vînd ceasuri electronice cu melodii.

IOAN T. MORAR
RADU G. ŢEPOSU

De bună seamă că o radiografie a picturii de gang nu poate fi epuizată într-o suită de reportaje, fie acestea cît de documentate şi de revelatoare. Nu ne-am propus, de altfel, să epuizăm într-o pagină de revistă problemele pe care le ridică impostura la confluenţa sa cu artele plastice. Intenţia noastră a fost, încă de la începutul acestei acţiuni de depistare a falselor valori, aceea de a descrie simptomele unei degradări a ideii de pictură şi de a încerca să acţionăm asupra mentalităţii generatoare de non-valori şi stridenţe. Sîntem convinşi că prostul gust, ca expresie a mediocrităţii, a complăcerii în facil, a minimei rezistenţe artistice şi a imposturii, nu se manifestă numai în pictură, ci şi în alte domenii în a căror ecuaţie intră şi judecata de valoare. Datoria noastră e, însă, de-a dezvălui orice manifestare estetică îndoielnică şi de a milita pentru un climat cultural sănătos, pentru o scară de valori fermă. Spaţiul restrîns în care ne-am documentat are corespondenţe, din păcate, în multe zone geografice şi culturale. Numai o educaţie artistică temeinică va putea să elimine universul monoton şi searbăd, fad şi confuz al picturii de gang din rasa preferinţelor noastre şi a semenilor noştri, numai o mobilizare sistematică în lupta cu kitsch-ul va duce la impunerea adevăratelor valori plastice.

Sondajul de faţă este un prim pas într-un dialog pe care îl propunem cititorilor noştri, dialog la care îi invităm şi pe specialişti, pe criticii de artă şi pe artiştii plastici, care, prin opiniile lor, sperăm să creeze premise reale pentru o reconsiderare de fond a modului în care privim pictura, arta în general.

Nicolae Aldea : Cele două mai lungi sînt și prea încărcate, indecise, confuze. Mai bine, în „Deșertul" (la început, căci strofa a doua scade și se pierde într-un final stîngaci, opac) și mai ales în „Desprinderea".

D. Saucine : Cîteva lucruri demne de atenție: „Bucuria", „Cîntec", „Cîntec de țară" (minus finalul, care se apropie de meiaforismul ieftin și bubuitor al unor pseudobarzi contemporani).

Rupal : Întoarcerea netă spre delirul verbal standard, agrementat cu mici „gag"-uri grafice cu aer foarte important, dar, în realitate, fără nici un aport, nici măcar umoristic (poate doar, uneori, de vulgaritate.). N-am putut (cu tristețe) reține nimic. (Și nu credem că acesta ar putea fi adevăratul drum al talentului dv.).

Simona Mureșan : Lucrurile încep foarte frumos, cu un șoc al marilor promisiuni, în „Desfrunzire". Urmează, însă, o scădere de elan și spontaneitate și o cresțere maligină a unei minuții excesive, pisăloage, a unei sofisticări extreme a metaforei, a desenului ilric, uneori forțată, artificială, pînă la inoperant și opac, care sufocă și ucide fromătul și prospețimea. Încă vreo două lucruri ceva mai fluide, „Ierarhie", „Stigmatizatul", precum și ultima strofă din „Reflux" (prima parte nefiind decît lucru manual neinsuflețit). Trebuie să învățați să vă priviți tal mintul „din o tinută mai firească, mai naturală !. Reveniți (și cu textele citate, bătute la mașină).

Victor A. : Vă dorim din toată inima o cît mai grabnică revenire la masa de lucru, printre colegii și semnatarii „Atelierului" !

I. B. — Buc. : Mulțumiri ! (Noi ne-am referit în special la pasajul din scrisoare : „încă nu am cartea" — gîndindu-ne că o așteptați de undeva și că poate, între timp, ați primit-o).

Mihaela C. : Firește că ne-am gîndit la elevii dv. Am primit și invitația (mulțumiri), dar nu ne-a fost posibil să-i dăm curs, din păcate. Încolo nici un motiv pentru interpretările dv. mereu neliniștite (doar un potop de corespondență „de vacanță" care a provocat întîrzieri în răspunsurile noastre. Cerem scuze). În texte, se vede și mai bine un plus de prospețime, de mișcare, de varietate, o creștere, în general. (Nu vom cita titluri — prea multe ! — din lipsă de spațiu).

Cornel Popovici : Caracterul și valoarea încercărilor dv. lirice intră foarte bine în sfera sentimental-duioasă a cunoscutului și prea adevăratului refren : „... ca nu e om să nu fi scris o poezie"...

I. Șerb : Răspunsurile se dau numai în cadrul acestei rubrici. E simplu, vă alegeți un pseudonim !...).

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Vă propunem un nou poet: Iulian Boldea

STATUI

dalta sculptorului
scoate cu grijă din pîntecul
marmurei statuile
gata făcute
palpitînd de viață
oare nouă de ce
ni se pare totul
atît de complicat ?

INVOCAȚIE

o, lasă-ți cuvintele la ușă
și nu intra încălțată
în sufletul meu
calcă încet pe vîrfurile
sentimentelor și mai ales
zîmbește doar atît cît este nevoie
pentru ca soarele
să răsară.

SUBSTITUIRE

Cineva îmi visează visele
și-mi citește viitorul
în cutele poemelor
cineva se teme de abise și umblă
îmbrăcat în trupul meu
cineva îmi folosește clandestin imaginația
și chiar și melancolia cineva
trăiește în locul meu
poate mult mai adevărat
decît mine.

MEMORIE

Numele tău este prea sfîrșit
pentru trupul ce-l poartă, hotărît,
surîsurile
și se demodează vertiginos
și nici un părtaș la singurătatea ta
în afară de acea păsare ce silabisea
cerul
la obișnuita lecție de zbor...
Dar tu, între timp, îți vei pune cîteva
amintiri
deoparte, pentru cînd nu vei mai avea
ce să trăiești.
În loc de gesturi vei schița atunci timid
doar amintirea lor
și vei cita din memorie sărutul
desigur inexacte.

SFATURI

Caută întrebări pentru toate răspunsurile
pe care le ai și nu înceta să-ți repeți
sînt vinovat tocmai pentru că sînt
nevinovat
și nu întîrzia să-ți amintești de trecutul
tău
— căci fără îndoială ai și tu unul, nu ? —
învață să te deosebești tot mai mult
— chiar dacă e greu — de obiectele din
jurul tău
pe care retina ta le fotografiază grăbită
spune da atunci cînd este nevoie
și nu să nu spui niciodată
nu te plictisi nu plînge stai acolo
unde te pun zîmbește puțin pentru
posteritate
așa e bine gata dar mai ales pune punct
acestui poem care începe
să ne enerveze.

IN VIS

îți pîndesc vocalele pe care încă
nu le-ai rostit îmi amintesc gesturi
pe care le vei face abia mîine
azi e luni secolul douăzeci e frig
se face seară eu
trag după mine ușa realității și ies afară
în vis
spre a te întîlni acolo
mult mai adevărată.

„Cred în reînflorirea operei"

(Urmare din pag. 9)

Rossini și Hoffman, din opera cu același nume a lui Offenbach. Dar lăsîndu-mi rațiunea să cearnă neforțat argumente pentru afinități vocale și scenice, pot spune acum că rolul care m-a exprimat și în care m-am exprimat, cum îmi cereți, **pe deplin**, a fost, cred, Pelleas din opera **Pelleas și Melisanda**, de Claude Debussy. Mi-ar fi greu să dau aici explicații, dar atmosfera, culoarea spațiului și a timpului în care se petrece drama, ca și impresionismul lui Debussy, țesătura vocală a rolului au însemnat tot atîtea legături firești cu sufletul și vocea mea.

— Lîngă ce parteneri v-ați simțit cel mai bine din punct de vedere scenic, vocal și muzical ?

— Mi-au procurat mari satisfacții artistice conlucrările cu Valentina Crețoiu, Arta Florescu, Magda Ianculescu, Iulia Buciuceanu, Octav Enigărescu, Tassian, David Ohanesian, Secăreanu, Gurău, Gabor — buni actori și dotați cu voci cu timbre inconfundabile...

— Ați trăit vreodată situația cînd din cauza lipsei de comunicare pe scenă, cu un colectiv scenic, ați fost împiedicat să atingeți nivelul artistic ce vă caracterizează ?

— Aflați că am trăit o asemenea situație. Dar nu în legătură cu un întreg colectiv scenic, ci doar cu unii parteneri direcți, nu numai nepregătiți scenic, ci și inconștienți privind „dezastrul" pe care îl poate genera lipsa de interes atît în ceea ce privește creionarea propriului rol, cît, mai ales, în relația dintre personaje.

— Este de la sine înțeles că nu vă pot cere un nume, dar insist asupra acelei stări sufletești pentru care am și formulat întrebarea...

— Starea mea sufletească pe scenă, provocată de contactul cu o colegă care nu știa pur și simplu „cine" este ea în desfășurarea acțiunii, răspunsurile mereu în contratimp la solicitările mele (adică ale personajului), nonșalanța cu care comitea greșeli peste greșeli scenice, cu aerul că „merge și-așa"... ei bine, starea mea sufletească violentată și agresată de toate acestea s-a concretizat prin senzația nedorită, oribilă de altfel, a plimbării unui cub de gheață pe șira spinării. Nu știu dacă vă satisface descrierea acestei senzații, dar îmi amintesc că atunci am luat fiecare scenă și am jucat-o „de unul singur" pentru amîndoi, încercînd să mă domin și în același timp conferind prin replică și trasee credibilitate și partenerei mele. Partenera de care vorbesc nu a realizat niciodată ce grav prejudiciu a adus spectacolului respectiv și mie, și, ceva mai mult, în urma reproșurilor mele blînde și mai mult mute, m-a caracterizat drept un... răutăcios !

— Care considerați că este performanța artistică a vieții și carierei dumneavoastră — în alt sens decît acela al rolurilor care v-au definit pe deplin ?

— Cred că vă voi dezamăgi ! N-am să pomenesc performanțe din genul operei. Două au fost acele momente mai deosebite la care mă pot referi astăzi cu mulțumire sufletească și cu capul sus, dar ambele aparțin simfonicului ! Primul este **Requiemul** de Verdi, de la Leipzig, în 1961, cînd se împlineau 60 de ani de la întrarea în neființă a marelui compozitor, și cînd în cadrul omagial al unui concert vocal-simfonic, am susținut partea solistică de tenor, sub bagheta dirijorului Herbert Kegel, înconjurat de basul Theo Adam, soprana Julia Wiener și fenomenala voce care a fost Zenaida Pally. Al doilea moment este **Oratoriul** pe teme bizantine, a lui Paul Constantinescu, ale cărui recitative-model mi-au procurat o încîntație artistică fără egal. După succesul concertului, Casa de discuri „Electrecord" a editat lucrarea, care a fost ulterior preluată de casa „Deesse" din Paris. Înregistrarea acestei lucrări îmi produce bucurie și încredere la fiecare nouă audiere în zilele cînd mă simt puțin mai bătrîn, dar niciodată singur...

— Ați avut tăria să vă despărțiți de unele roluri de care presupun că erați îndrăgostit, ele devenind cu timpul mai dificil de susținut ?

— A fost cazul operei „Lakmé", deși aprecierile din cronicile timpului nu lasă să se întrevadă motivele hotărîrii pe care aveam să o iau. Cînd vîrsta mai mult decît vocea, a dat unele semne că începe să se cam împovăreze, am încetat de a mai cînta „Hoffman", un rol în care prin vitalitate, vervă și poezie creasem un personaj ce începuse să mă obsedeze pînă la confundare. Am cîntat în schimb pînă în ultima zi de activitate **Bărbierul din Sevilla**, considerînd că Almaviva reprezintă cea mai completă și mai fericită vocalizză care a caracterizat vreodată un rol de tenor. Dar trebuie să adaug aici, cu toată modestia de rigoare, că de-a lungul unei atît de întinse cariere artistice publicul nu a asistat niciodată la vreun semn de scădere a mijloacelor mele de exprimare artistică.

— Nu o dată în ultimii ani s-a vorbit despre declinul operei. Este oare vorba de o prejudecată, sau de o „oboseală" a genului ?

— În sfera spectacolului de operă și a componisticii ca atare, actualmente se fac multe încercări în întreaga lume. Personal nu reținem rezultate notabile, ci experimente. Evident, s-a întîmplat ceva. Adeseori acum regizorii vin din teatru și nu cunosc cîntăreții, dirijorii vin de pe podiumurile muzicii simfonice și sînt mai puțin familiarizați cu vocile și imperativele operei. Pretutindeni se vorbește astăzi în centrele muzicale atît de numeroase, despre o reînnoire în genul operei. Eu cred însă că o reînnoire este posibilă pornind numai de la cei care reprezintă, din punct de vedere profesional-artistic, opera : cîntăreții. S-a ivit o nouă generație gata să-și demonstreze capacitățile, dar se cunoaște oare modul real în care trebuie să fie ajutată ? Uneori am impresia că opera în lume, ca gen, se află actualmente în derivă, dar la fel de mult cred că echilibrul genului se va restabili curînd... Am citit nu de mult într-o revistă de specialitate că prima măsură inițiată de cunoscutul Rolf Liebermann, imediat după reîntoarcerea sa la conducerea operei din Hamburg, a fost întreruperea pentru o vreme a stagiunii, în vederea redobîndirii echilibrului. Care echilibru ? Din articol reiese că ar fi vorba de unele „aduceri la zi" a instalațiilor tehnice ale teatrului, care nu mai sînt actuale, dar însuși Liebermann intervine apoi cu o declarație fulminantă, precizînd că are în vedere și „readucerea la zi" a situației artistice actuale a teatrului printr-o reciclare a personalului și a stilului de lucru care a regresat. Așadar, Liebermann se întoarce după mulți ani la Hamburg pentru a lua totul de la început... Am dat acest exemplu pentru că în domeniul creației componistice de operă se fac astăzi zeci de încercări în vederea aceleiași dorințe de reînnoire de care pomeneam la început.

— Și ce anume îi, reproșați acestui fapt ?

— Este necesar să constatăm că în timp ce urechea și sensibilitatea noastră sînt mai aproape de Bach, viața noastră de toate zilele este din ce în ce mai agitată, mai ciocotitoare, asemenea vieții pe care Alban Berg o ilustrează în „Wozzeck" sau „Lulu". În aceasta constă, cred eu, prejudecata, și nu e vorba de-o „oboseală" a genului. Există însă și un paradox, care este însuși paradoxul teatrului liric devenit astăzi un mod de refugiu, un aparat de retrăit vise, exact ca cinematograful secolului de aur de la Hollywood înainte de apariția neorealismului italian.

— Care ar fi soluția ? Să ne întoarcem la Verdi? Dar Verdi se cîntă astăzi pe marile scene ale lumii poate că mai mult ca oricînd. Experimentele nu-l elintesc. Mai rămîne poate să discutăm despre echilibru...

— Exact ! Personal nutresc convingerea din ce în ce mai mult argumentată, că în trecut, atunci cînd Verdi și ceilalți vizionari lansau faimoasele apeluri „să-i imităm pe strămoși" sau „trebuie să ne reîntoarcem la clasici", Verdi și ceilalți nu se gîndeau cîtuși de puțin la „a scrie", „a cînta", „a compune" sau „a juca" la fel cu strămoșii lor, ci simțind că temelia zdruncinată a edificiului artistic ar putea antrena prăbușirea lui, s-au gîndit la o reconsolidare a fundației prin care același edificiu să-și regăsească mai întîi echilibrul, urmînd ca după aceea să poată susține o supraetajare a tot ceea ce noul aduce firesc și neostentativ. Ce s-a întîmplat în lumea operei atunci cînd nu s-a ținut seamă de acest „firesc neostentativ" ? S-a trecut de la Puccini direct la Schonberg, Stravinski, Berg etc. Adică s-a produs violentarea unui public care nu era pregătit să recepționeze noul fără nici o tranziție. Pe de altă parte regia de operă, într-o nebunească și de neînțelcusă sete de a schimba, a sărit peste cal și ne-a oferit ba un „Fidelio" care se desfășoară într-o închisoare americană gen „Sing-Sing" — cu toată recuzita aferentă — dolari, gumă de mestecat, etc. —, ba o tetralogie wagneriană în care muzica dispare pur și simplu sufocată de decibelii produși de tăcănitul mitralierelor, ba un Wotan îmbrăcat în frac (! !), ba o abandonare totală a decorurilor care sugerează în „Pelleas" natura — subliniată muzical la tot pasul de Debussy — de teama căderii în... impresionism !, ca și cum autorul ar fi altceva... Muzica a rămas aceeași, datele și condițiile conflictului dramatic concepute de compozitor — cred că măcar lui Wagner nu i se pot contesta virtuțile de dramaturg ! — au rămas aceleași. Relația între personaje — în exemplele date — a fost însă văduvită de cadrul adecvat, de culoarea pusă de compozitor și în consecință eroii au rostit replici care se arătau a fi anacronic plasate. Bineînțeles, m-am referit la un anume tip de experimente prezente în lumea operei în zilele noastre. Ele nu pot fi generalizate...

— Este interesant și important de știut cum reacționează publicul în fața acestor experimente ?

— N-o spun numai recenziile din presă, o spunem și noi, cei care am avut ocazia să asistăm adeseori la asemenea experimente : publicul s-a arătat nesatisfăcut, dar decent, civilizat uneori, protestatar vehement alteori (dacă nu mă înșel la Hamburg un spectacol a fost suspendat după primul act !) Așadar, dacă există într-adevăr o criză a genului operel, aceasta nu se datorează unei lipse de interes din partea publicului care, o spunem cu bucurie, caută mai mult ca oricînd spectacolul de operă. Ceva mai mult chiar, eu cred în reînflorirea acestui gen, căci dragostea celor care se bucură de spectacolul de operă este foarte mare, este puternică. Să nu uităm că opera este o construcție muzicală și dramatică de mare complexitate, poate că singura care în timp ce ne reconfortează, ne ajută să ne regăsim...

LA OPERA ROMÂNĂ

● Cu Daniela Vlădescu în Violetta Valéry, Florin Georgescu în Alfredo și Nicolae Urziceanu în Germont, vineri 24 octombrie (ora 18) opera **Traviata.** Dirijează Constantin Petrovici.

● Victoria Bezetti interpretează rolul lui Cio Cio San, Florin Farcaș al lui Pinkerton, iar în Sharpless debutează Emil Iurașcu. **Madame Butterfly** de Puccini, simbătă 25 octombrie (ora 18), în conducerea muzicală a dirijorului Lucian Anca.

● Matineul pentru copii de duminică 26 octombrie (ora 11) va prezenta basmele **Petrică și lupul** pe muzica lui Serghei Prokofiev și **Crăiasa zăpezii** de Liana Alexandra, ambele lucrări în coregrafia Alexei Mezincescu. Din distribuție semnalăm pe Gabriel Opincaru, Beatrice Bleonț, Gheorghe Anghelug, Mihaela Țigănuș, Doina Acsinte.

● Duminică seara, la ora 18, premiera operei **Ion Vodă cel Viteaz** de Gheorghe Dumitrescu. Conducerea muzicală o asigură dirijorul Constantin Petrovici, regia este semnată de George Teodorescu și Vasile Calomfirescu, iar scenografia aparține lui Toni Gheorghiu, în adaptarea lui Roland Laub. Își vor da concursul : Dan Zancu (rolul titular), Nicolae Andreescu, Ruxandra Vlad, Elvira Cîrje, Florin Georgescu, Ștefan Teodorescu, Ștefaniță Lascu ,Lucian Marinescu, Ion Grigorescu, Cristian Mihăilescu, Nicolae Bratu, Alexandru Moisiuc, Corneliu Fănățeanu, Iuliu Truția, Andrei Borsos, Adrian Ștefănescu, Nicolae Urdăreanu, Gerda Radler, Daniela Vlădescu, Mihaela Agachi, Veronica Gârbu.

● Marți 28 octombrie, la ora 18, **Aida** cu Monica Teodorescu în rolul titular, Constantin Ene în Radames, Lucia Cicoară în Amneris și Nicolae Urziceanu în Amonasro. Dirijează Constantin Petrovici.

● Două balete în coregrafia lui Ioan Tugearu — **Bufonul** de Serghei Prokofiev și **Nunta însingerată**, după Garcia Lorca — sînt programate miercuri 29 octombrie, la ora 18. În rolurile principale figurează Gheorghe Angheluș, Rose Marie Both, Adrian Gheorghiu, Gabriela Stegaru, Madeleine Vasilescu, Cristina Teodorescu, Ioan Tugearu, Viorel Berinde.

● Silvia Voinea (Olimpia), Elvira Cîrje (Giulietta), Felicia Filip, solistă a Teatrului muzical din Brașov (Antonia), Mihaela Agachi (Niklaus), Ionel Voineag (Hoffmann), Dan Zancu (Linford), Cristian Mihăilescu (Andreas), Corneliu Fănățeanu (Spalanzani) — sînt o parte numai din rolurile **Povestirilor lui Hoffmann** de Offenbach, operă ce poate fi urmărită joi 30 octombrie (ora 18). Conducerea muzicală o asigură dirijorul Cornel Trăilescu.

„Nu e mare aproape unde e mult mulțimea, ci acolo unde e mult sufletul"

Flacăra revine

Pompele de căldură sau cum se recuperează milioanele

Problema recuperării resurselor energetice secundare s-a impus ca o necesitate în ultimii ani. Recuperarea căldurii conținute în diferite fluide tehnologice cu o temperatură mai ridicată se face pentru fiecare caz în parte în general folosind schimbătoarele de căldură clasice. Din studiile întreprinse la noi în țară s-a constatat că există cantități foarte mari de energie care se evacuează în atmosferă prin agenți cu potențial coborît de temperatură cuprins între 20 și 40 de grade. La nivelul economiei noastre se scontează a fi recuperate în jur de 9 milioane tone combustibil convențional pe an din cele 14 milioane care se evacuează în atmosferă. Cercetările efectuate pînă în prezent au demonstrat că în condițiile concrete existente în țara noastră, ținînd seama de amplasarea întreprinderilor și a cartierelor de locuințe, mijlocul cel mai eficient de recuperare îl constituie pompele de căldură de mare putere. Luînd în calcul prețul, puterea instalată, precum și consumul de energie electrică necesar funcționării a rezultat că în condițiile noastre se pot aplica cu rezultate foarte bune pompele de căldură cu absorbție cu soluție brom-litiu. Procedeul de recuperare precum și pompa de căldură au constituit obiectul a două brevete al căror titular este Combinatul de fibre sintetice Iași.

Să încercăm, la aproape patru ani de la instalarea și omologarea primei pompe de căldură cu o putere de 5 Gcal pe oră pentru încălzirea apei menajere în cartierul Grădinari-Metalurgiei din Iași, să vedem care este situația la zi a acestora. Vom apela la informațiile furnizate de **inginerul Dan Costache de la C.F.S. Iași**, autorul principal al brevetelor amintite.

— În anul următor, această primă pompă a fost conectată în sistemul de încălzire al ansamblului de locuințe, pentru 1000 de apartamente, unde a funcționat în condiții bune. Agentul preparat cu pompa de căldură a fost trimis direct în radiatoare, iar pe retur s-a preparat apă caldă menajeră. Datorită faptului că pompa de căldură a fost proiectată pentru preparare de apă caldă (debit mai mic, ecart de temperatură mare) cuplarea la sistemul de încălzire a ridicat unele probleme. De aceea s-a impus proiectarea unei pompe de căldură pentru încălzire care să aibă un debit nominal mai mare și un ecart de temperatură mai mic. Astfel, în ianuarie 1985 a fost pusă în funcțiune și omologată pompa de căldură de 5 Gcal pe oră pentru încălzire. Montată pe platforma Combinatului de fibre sintetice Iași, ea a asigurat încălzirea parțială a acestuia. În condițiile unei ierni grele, cu geruri — pînă la minus 30 grade, temperatura aerului în spațiile încălzite cu pompa de căldură nu a scăzut sub 16 grade.

— Care sînt avantajele economice realizate prin aplicarea invenției?

— În urma calculului economic efectuat pentru primii doi ani de aplicare a invenției au rezultat următoarele economii: pentru anul 1984 economia a fost de 16 864 000 lei, iar pentru anul 1985 de 21 302 000 lei. Să remarcăm că de anul trecut C.F.S. Iași a întrerupt legătura cu CET care asigura încălzirea și apa caldă.

— În cît timp se amortizează o astfel de investiție?

— Între un an și jumătate și 3—4 ani, funcție de distanța dintre sursa de căldură reziduală și locul unde este folosită apa caldă sau încălzirea. În cazul combinatului nostru, unde pompa a fost amplasată pe o platformă simplă de beton iar construcția ce o adăpostește a fost de tip ușor, o simplă baracă și unde distanțele au fost mici investiția s-a amortizat într-un an și cîteva luni.

— Eficiența mare a pompelor de căldură, perioada scurtă în care se amortizează investițiile, cantitățile mari de energie reziduală care pot fi valorificate și mai ales rezultatele certe îndreptățesc o largă și rapidă generalizare. Poate ca fi considerată mulțumitoare?

— În prima etapă a proiectării pompelor de căldură a rezultat, în urma investigațiilor întreprinse de INCERC București privind posibilitățile de valorificare, necesitatea construirii unor pompe de puteri mari și foarte mari, 5 și 10 Gcal pe oră. Pe măsura extinderii studiilor de implementare s-a constatat că există disponibil mare de căldură deșeu și la întreprinderile mici. În aceste condiții s-a trecut la proiectarea și execuția pompei de 2,5 Gcal, omologată în 1984. De asemenea s-a proiectat și pompa de 1 Gcal care se va omologa în curînd. La ora aceasta în țară sînt montate și puse în funcțiune următoarele pompe de căldură cu absorbție: La C.F.S. Iași o pompă de 5 Gcal, proprietate GIGCL și două pompe de 5 Gcal, proprietatea combinatului, destinate încălzirii unor hale de producție, grupuri sociale și administrative, cămine; la Pitești, două pompe de 5 Gcal în funcțiune și una de 2,5 Gcal în curs de montaj: La Curtea de Argeș, două pompe de 5 Gcal în funcțiune: La Nicolina, o pompă de 2,5 Gcal, la C.U.G. Iași, o pompă de 5 Gcal; la Fabrica de zahăr Pașcani, două pompe de 5 Gcal în curs de montaj. În general rezultatele ar putea fi considerate bune dacă ritmul de implementarea ar crește. INCERC a realizat studii de implementare amănunțite. I.P.C.T. București a tipizat soluțiile. C.F.S. Iași are capacitatea necesară să livreze la comandă fermă pompele. Proiectele de construcții-montaj, instalații electrice și automatizare se realizează de către unitatea specializată a I.I.T.P.I.C.-Filiala Iași cu care C.F.S. colaborează. Totul depinde de beneficiari care trebuie să-și prindă în planul de investiții pompele de căldură. Aprobarea investiției și deschiderea finanțării sînt încă destul de greoaie. Deci, totul e rezolvat cu excepția comenzilor din partea beneficiarilor.

OPREA GEORGESCU ■

Portretul concret al unei pasiuni

De la primele ore ale dimineții pînă spre amiază, Virginia Faur este de găsit la Întreprinderea textilă Lugoj, unde-și îndeplinește cuvenitele atribuțiuni de inginer chimist și chiar mult mai mult decît atît. La orele serii, pe Virginia Faur o găsești în Spațiul 1 Decembrie 1918, Bl. 33, Et. 1, Ap. 3, adică acasă. Pînă aici, nimic deosebit. Sînt sute de mii de femei pe care le afli dimineața la locurile lor de muncă și seara acasă, sînt mii de inginere care, precum tînăra din Lugoj, caută mereu soluții noi, originale, care să vină în sprijinul producției. Ceea ce te face să-ți oprești atenția asupra Virginei, nu este doar figura deschisă, mereu zîmbitoare, ci starea ei, mereu clocotitoare. Nu, nu este o exagerare, Virginia Faur stă de vorbă cu tine și, deodată, în mijlocul discuției scoate o exclamație, semn că a mai găsit un răspuns la ceea ce frămînta. Și cîte nu o frămîntă! 60 de cereri de brevete de invenție, dintre care 17 s-au întors de la „Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci" cu răspuns favorabil, presupun căutări serioase și permanente.

Domeniul pe care l-a abordat mai întîi — asta se întîmpla acum vreo 10 ani, cînd nu ieșise de mult de pe băncile facultății — a fost cel textil. Invențiile sale se aplică astăzi cu excelente rezultate în producție. Spre exemplu, produsul „Lugofil" este un lac antistatic, folosit în toate întreprinderile textile din cadrul Ministerului Industriei Ușoare. Prelucrarea fibrelor sintetice este imposibilă fără eliminarea electricității statice. Filaturile nu pot lucra fără acest produs, pur și simplu mașina se oprește. „Lugofil", creația Virginiei Faur, a scutit economia noastră de un efort valutar, produsul din import a fost înlocuit, iar economia realizată se ridică la 1,5 milioane lei pe an.

„Marcaj textil lavabil", o altă invenție a inginerei din Lugoj, este un creion indicator cu care sînt marcate firele, fibrele, ca și multe alte semifabricate, în scopul eliminării amestecării lor în cursul procesului de fabricație. Fiecare compoziție fibroasă se marchează cu o culoare, evitîndu-se apariția unor defecte de calitate.

A mai obținut Virginia Faur brevetul de invenție și pentru un produs cu proprietăți termoizolante, lac folosit la izolarea conductelor fierbinți, a cablurilor și, în general, a tuturor zonelor inactive ale unui utilaj care lucrează la temperaturi înalte. Acum caută noi procedee de vopsire, care să ducă la creșterea randamentului tinctorial (de vopsire) căci, acesta-l tot secretul într-o industrie textilă, afirmă inginera, să știi să vopsești.

Cam astfel de preocupări are Virginia Faur (și-o doar cîteva) în timpul dimineții, dincolo de solicitările de zi cu zi ale producției. Cînd se lasă seara, se îndreaptă spre casă, dar numai spre a schimba un laborator cu altul. În apartamentul de patru camere din Spațiul 1 Decembrie 1918, inginera și-a construit un laborator unde, pînă noaptea tîrziu „bubuie distilerille". S-a utilat singură și încăperea din apartamentul 3 arată ca toate laboratoarele, cu eprubete, microscop, presă, sisteme de extracție, în sfîrșit tot ceea ce-i este necesar pentru a-și continua căutările, fără de care viața i s-ar părea de-a dreptul searbădă. Să nu vă închipuiți cumva, retrasă și solitară printre sticluțe și eprubete. La adresa mai sus menționată se întîlnesc seară de seară un grup de oameni dăruiți, care lucrează cu plăcere, din pasiune, un colectiv interdisciplinar, format la Lugoj și adunat datorită entuziasmului acestei femei. „Musafirii" de fiecare seară ai Virginiei Faur sînt: dr. Emilian Dobrea, dr. Irina Kereszturi, dr. C. Nistor, farmacistul Vasile Iacobici, inginerii Rodica Cocea, Ioan Vulcan, Cornel Pavlovici. Nu trebuie uitat nici Alin, fiul Virginici, care, chiar dacă n-a ajuns încă la școală la materia care se numește „Chimie", este de mult familiarizat cu tot ceea ce se petrece într-un laborator, urmărește distilările, cîntărește, observă probele. „Și soțul?" „Soțul este inginer mecanic și.. ne tolerează — rîde interlocutoarea. De fapt, mă ajută enorm la treburile casei. Astfel, mie-mi rămîne timpul pe care mi-l cer căutările mele". Care sînt căutările din timpul serilor? Medicamente. Pînă la ora actuală, au fost brevetate un unguent antireumatic și două preparate pentru otite — produse folosite în special la sugari, înlocuind Boramid-ul, toxic datorită acidului boric. Nu trebuie omis nici unguentul antiseptic, bacteriostatic, folosit la vindecarea plăgilor infectate și a arsurilor.

O altă preocupare care-i entuziasmează pe cercetătorii lugojeni datorită rezultatelor obținute, sînt sucurile naturale, conservate natural, obținute „la rece", fără fierbere, ceea ce aduce un important cîștig: păstrarea enzimelor și vitaminelor. Îndulcitorii sînt tot naturali — glucoza și fructoza — căci Virginia Faur este categoric împotriva zahărului. S-a reușit conservarea la rece a unui suc de măr, timp de șase luni fără urmă de oxidare. Sucul de brad, dincolo de gustul său deosebit, își dovedește eficiența în afecțiunile căilor respiratorii. Cît despre mentă, numai ce-i vezi culoarea verde, că simți că te răcorești, ca să nu mai vorbim de efectele sale terapeutice.

M. LIANA ■

Atenție, moda e trecătoare

„Ai văzut ce drăguț este ultimul model de rochie de vară? Dar alura ultimului tip de bluzon?" Frecvent ne este dat să auzim un astfel de dialog, sintetizînd în el dorința omului ca îmbrăcămintea să nu fie numai comodă și funcțională, ci și modernă. Sentimentul reconfortant, de „noutate" în viață ți-l dă și o vestimentație plăcută, fără miros de „naftalină". Este tocmai ce am constatat la Institutul de Cercetări Textile, unde specialiștii, oameni entuziaști și tineri în concepții, au realizat țesătura cu efect de suprafață, gen șifonare, grofare, creponare, atribute asigurate mecanic. Specialiștii din lume s-au străduit ani în șir să realizeze materiale nesifonabile, ca acum, la o simplă ridicare din sprîncene a Modei, să se lupte ca țesăturile să pară boțite, neuniforme. La export se cer confecții din astfel de țesături, iar în țară sînt, de asemenea, preferate. Tehnicianul Dan Comănoaia a pus la punct un procedeu de obținere a acestor materiale moderne, fără a aduce modificări liniilor tehnologice din țesătorii. Firelor de bumbac, în, poliester, sau viscoză din bătătură, pe care suveica le insereză în urzeală, li se aplică o torsiune specială, dirijată, iar raportul dintre firele de urzeală și bătătură este după o rețetă originală. Aceste formule de țesături, ingenioase, devin, după fierbere, uscare și vopsire materialele fermecătoare, care nu seamănă nici unul cu altul. Cu unde, ape, reliefuri din material, țesăturile nu sînt monotone, uniforme, ci „nelinistite, fanteziste, inedite, spun ceva" — așa cum le caracterizează chiar autorul. Prumos colorate și cu un tușeu plăcut, materialele au și stabilitate dimensională în timp, nedeformîndu-se nici după zeci de spălări. Ele se spală și nu trebuie călcate, și chiar dacă se calcă, efectul modern de șifonare nu dispare. Admirăm fără rezerve compleurile, bluzele, pantalonii, jachetele, executate prin microproducție, în institut, din aceste țesături. Au un design modern, culori armonizate. Beneficiind de acest material „ultimul răcnet", aceste confecții pot rivaliza cu cele din revistele unor case de modă cu firmă.

„Imprimarea efectului de șifonare și elasticitate la firele mai rigide de în și cînepă este chiar o noutate pe plan mondial" — ne relatează tehnicianul Dan Comănoaia. De specializare țesător, nu a pregetat să se amestece și în filatură, și în vopsitorie și în alte faze. La astfel de oameni, specializarea supremă este harul, pasiunea, dragostea pentru ceea ce fac. Pînă a ajunge la forma definitivă, de altfel omologată de Ministerul Industriei Ușoare, a încercat și a bătut mai multe căi. A acționat ba asupra aburirii, ba asupra torsionării, ba asupra împerecherii de fire. A avut răbdarea, dar și curajul de a face totul cu mintea și mîna lui, de la alegerea firelor din magazie, și pînă la participarea la concepereа modelelor de confecții. Nu a contat că îl prindea noaptea în laborator, a contat că punea acasă capul mulțumit pe pernă. Este simbolică imaginea cercetătorului, care-și lua rămas bun de la noi, ținînd strîns în stînga picturile mostrele pe care ni le prezentase. Nefiind necesare amenajări speciale în fluxurile tehnologice, tot mai multe țesătorii ar trebui să urmeze exemplul Întreprinderii Textile Timișoara care a preluat noua tehnologie.

Mergînd pe un drum paralel, inginerii Marin Gheorghe și Beatrice Munteanu au obținut efectul modern de șifonare și la țesăturile sintetice tip relon, însă de data aceasta cu ajutorul proceselor chimice și umido-termice. Confecțiile sport pentru iarnă și vară din acest material, purtînd eticheta „Made în România", se vînd în multe țări ale lumii.

FLORIN CONDURAȚEANU ■

Ne putem lăsa de fumat?

Pentru aiment nu mai reprezintă o noutate efectul nociv al fumatului. Orice fumător știe că fiecare țigară aprinsă îl împinge spre riscul pierderii sănătății.

Numeroase studii clinice și experimentale efectuate în lume demonstrează că fumatul este de multe ori cauza unor boli cronice grave. Printre ele se numără cancerul pulmonar, cardiopatia ischemică, bronșita cronică, emfizemul pulmonar.

Fumatul situîndu-se deci printre factorii de risc major, o serie de organisme naționale și internaționale, ca și numeroase personalități științifice s-au străduit și se străduiesc în continuare să atentioneze milioanele de fumători asupra pericolului la care se expun și să combată acest adevărat flagel.

Străduința nu le este zadarnică, întîlnești astăzi din ce în ce mai mulți „foști fumători". Sînt însă mulți, din păcate, dintre cei pentru care vorbele lui Mark Twain, după care cel mai simplu lucru este să te lași de fumat, el făcînd-o de cîteva sute de ori, rămîn valabile pînă în zilele noastre. Acești împătimiți ai tutunului sînt dispuși să încerce tot felul de procedee menite să-i îndepărtreze de țigară, dar nu fac apel cu adevărat la ceea ce le trebuie în primul rînd: voința. Pentru că pînă la urmă fumatul este doar o chestiune de deprindere și totul depinde de voința pe care ți-o impui, mai ales în primele zile.

Pentru aceștia, ca și pentru toate categoriile de fumători, doctorul biochimist Constantin Nistor de la Institutul oncologic din Cluj-Napoca (atît de aproape de ravagiile pe care le face tutunul) s-a străduit să găsească un procedeu care să fie neapărat simplu și la îndemîna tuturor, în combaterea fumatului.

După numeroase încercări așadar, colectivul format din S. Szabo, T. Harko, M. Bălan, A. Chlorean, M. Dan, M. Timiș, V. Faur și bineînțeles Constantin Nistor, au obținut de curînd un brevet de invenție pentru ceea ce ei au numit „Procedeu utile în combaterea efectelor dăunătoare ale fumatului".

Este vorba, de fapt de un complex de substanțe cunoscute pentru efectul lor de a stopa dorința de a fuma. „Cînd aprinzi o țigară, gustul ți se pare atît de amar, încît ți se face greață și renunți la ea" — descrie biochimistul clujean reacția. Grupul acesta de substanțe, care mai au și efectul de a elimina nicotina, a fost asociat cu lecitina, cunoscută pentru efectul ei neurotrofic și pentru efectele sale de împiedicare a depunerilor de lipide pe artere, cu acidul glutamic (prezintă efect trofic asupra sistemului nervos) cu extract uscat de propolis (efect biostimulent, calmant, stimulator al circulației capilare) etc.

Pentru a nu intra în detalii care ar reclama, neapărat, serioase cunoștințe de chimie ne mărginim să mai notăm că preparatele obținute, menite să înlăture dorința de a fuma, sînt destinate tuturor, nu au contraindicații, ba dimpotrivă, oferă o serie de efecte binefăcătoare organismului. Ele se vor prezenta sub formă de tablete și vor fi produse, după cum am aflat, la „Biofarm" București.

Medicamentele realizate de clujeni îi vor ajuta chiar și pe cei mai înverșunați fumători, care nu vor mai avea nevoie să-și pună voința la încercare decît pentru a înghiți o pastilă. Astfel, vor reuși să se lase de fumat doar o dată și... pentru totdeauna.

LIANA MOLNAR ■

„Valoarea nu așteaptă numărul anilor"

Depistarea și hrănirea talentului virtual, încurajarea predispozițiilor latente, reprezintă, în cadrul unui program permanent de selecționare și promovare a cadrelor, unul din cele mai convingătoare gesturi de solicitudine omenească, de supremă responsabilitate politică și profesională, de prospectare lucidă a realității, de grijă constantă pentru prezentul și viitorul patriei. Finalitatea unor asemenea acte nu poate fi decît realizarea consensului ideal dintre valoare și judicioasa ei folosire, conform bine cunoscutului dicton : om potrivit la loc potrivit.

Mi-au venit în minte toate acestea, mai deunăzi, cînd, părăsind Facultatea de electrotehnică a Institutului politehnic din București, mi-am simțit sufletul încărcat de acele sentimente tonice pe care ți le prilejuiesc întotdeauna întîlnirile cu oameni adevărați. Oamenii aceștia sînt studenții și cadrele didactice ale amintitului compartiment universitar, creatorii și eroii unor mărturii emoționante de confrerie profesională, de unitate de vederi și țeluri comune. Acestea se mai cheamă în limbajul obișnuit inițiativă, pasiune, dăruire, dar mai ales virtuți pe care le conferă doar înțelegerea gravă a momentului istoric pe care-l trăim.

Ne vom explica.

Totul a început cu mai mulți ani în urmă la Institutul de cercetare științifică și ingineria tehnologică pentru industria electrotehnică (I.C.P.E.), în urma unei convorbiri dintre directorul general al institutului amintit și conferențiarul universitar, dr. Răzvan Măgureanu. Discuțiile oamenilor de știință sînt economice și la obiect — bănuim că și aceasta a fost la fel — cert este că atunci, în acea oră sau în acele minute, s-a născut ideea înființării în cadrul Facultății de electrotehnică, a unui colectiv mixt alcătuit din reprezentanții celor două compartimente de muncă, și cîțiva specialiști din întreprinderile cu profil electrotehnic. Scopul : folosirea mai eficientă, în baza unor planuri concrete, a potențialului științific și inginăresc al studenților și cadrelor didactice precum și pe cel al unor tineri ingineri din diverse unități tutelate de Ministerul Industriei Electrotehnice, totul în ideea integrării învățămîntului cu cercetarea și producția. Obiectivele : dezvoltarea de noi tipuri de convertoare electromecanice, servomotoare și traductoare de poziție și viteză ; dezvoltarea de echipamente de comandă pe bază de microprocesoare, precum și a unor echipamente cu logică programată pentru realizarea de standuri de încercări specializate ; realizarea de echipamente numerice pentru conducerea, telemăsura și protecția sistemelor de transport și transformare ; realizarea de echipamente inteligente de tip manipulator pentru operații de montare și poziționare, precum și o serie întreagă de alte tehnici și echipamente de diverse întrebuințări. S-a precizat de asemenea că activitatea colectivului mixt se va desfășura în laboratorul de servomecanisme din Facultatea de electrotehnică, laborator dotat cu sprijinul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electrotehnică. Propunerea a fost aprobată de ministerele de resort și conducerea colectivului a fost încredințată conferențiarului dr. Răzvan Măgureanu.

Acest nou avanpost al inteligenței creatoare s-a bucurat de la început de concursul unor cadre didactice cu lucrări recunoscute în țară. S-a procedat apoi la selecționarea celor mai merituoși studenți afirmați la examenele și cercurile de matematică, tineri recrutați din facultățile de electrotehnică, energetică, automatică și electronică, aceștia urmînd să lucreze aici chiar după terminarea studiilor pînă la susținerea tezei de doctorat. La început, pe parcursul primilor trei ani, tinerii aceștia sînt îndrumați să lucreze în domeniul matematicii aplicate, iar mai apoi la programarea calculatoarelor și microprocesoarelor pentru diverse aplicații industriale. Iată cîteva nume : Laurențiu Ivan, Constantin Ilaș și Dumitru Novac, toți din anul III și Gh. Mateescu și Dinu Popescu din anul II.

Este vorba, cu alte cuvinte, de selecționarea, încă de pe băncile școlii, a celor mai buni dintre cei buni, prin încurajarea și îndrumarea expresă a talentelor virtuale, astfel încît asemenea tineri să-și poată afirma de timpuriu potențialul de creație. Valoarea nu așteaptă numărul anilor, spune un cunoscut adagiu. Sau ceea ce practica a demonstrat cu prisosință. Liviu Kreindler, în prezent asistent la facultatea amintită, fost șef de promoție, s-a distins, între altele, și prin cîștigarea, în timpul studiilor, a premiului I la concursul de electronică „Traian Lalescu". El s-a afirmat ulterior, lucrînd în colectivul mixt, la conducerea optimală prin identificarea în timp real a parametrilor motoarelor de curent alternativ. Este vorba de o tehnică ce se bazează pe noutăți de ultimă oră în conducerea automată a sistemelor și echipamentelor de calcul de tip microprocesor. Un alt student strălucit, Cristian Solocolu, și el șef de promoție, a cîștigat, împreună cu fratele său Radu Solocolu, premiul I la un concurs pe țară a cercurilor științifice studențești. Acestui tînăr, astăzi inginer cercetător în colectivul mixt, îi datorăm realizarea unei tehnici de optimizare a alimentării prin convertizoare a stației de tranzistoare și tiristoare a mașinilor de curent alternativ. Interlocutorul nostru, conf. dr. Răzvan Măgureanu, ne-a mai rugat să notăm două nume : Aurelian Sarca și Mihai Dobre, în prezent studenți în anul cinci, cîștigătorii concursului de matematică desfășurat la Institutul politehnic și care, ni s-a spus în continuare, prezintă toate garanțiile că vor deveni după absolvire componenți de elită în munca de cercetare a filialei I.C.P.E.

Interesant de arătat în continuare că nu puțini din cei ce s-au distins la învățătură și în cercurile științifice, și au devenit apoi ingineri în întreprinderi și institute de cercetări din Capitală, au gîndit și proiectat lucrări originale încă din facultate, pe care le-au realizat în calitate de colaboratori ai colectivului mixt de cercetare. Între aceștia, inginerul Nicolae Vasile de la I.C.P.E. merită o mențiune specială. Dar pentru început va trebui să arătăm că, la ora actuală, România este una din puținele țări care, pe baza propriei sale concepții, a introdus în fabricația motoarele de curent continuu fără perii. La acest proiect inițiat de profesorul Alexandru Fransua s-a lucrat timp de 20 de ani, iar conferențiarul Răzvan Măgureanu a abordat această temă în teza de doctorat în 1970. În lume, asemenea motoare s-au aflat pe planșeta proiectanților cu 10—15 ani în urmă, dar industria mondială le-a solicitat abia în 1980. Din fericire, cercetarea românească s-a aflat în pas cu cea din alte țări, astfel că asemenea echipamente au putut fi realizate în timp util și s-au dovedit cel puțin la fel de competitive ca cele fabricate la întreprinderi din țările industriale dezvoltate cum sînt Bösch și Siemens în R.F.G. sau Inland și Indramat în Statele Unite. Introduse în fabricație la Întreprinderea Electrotehnica din București, ele au cucerit de îndată atenția unor parteneri comerciali din străinătate.

Ei bine, la acest tip de motoare, inginerul Nicolae Vasile a lucrat încă din anii studenției, tema a fost abordată în sedințele cercurilor științifice și a fost susținută cu ocazia tezei de doctorat. Ulterior a devenit, împreună cu fostul său dascăl, conferențiarul Răzvan Măgureanu, autor al lucrării „Motoare sincrone cu magneți permanenți și reluctanță variabilă". Este un exemplu mai mult decît edificator că studentul poate deveni, alături de dascălul său, pe terenul fertil al colaborării și comuniunii de idei, un cadru activ al economiei naționale.

Mai spuneam la începutul acestor rînduri că filiala I.C.P.E. și-a propus deopotrivă cooptarea în munca de cercetare a unor tineri ingineri din diverse întreprinderi electrotehnice, rolul acestora fiind de a colabora la finalizarea unor proiecte pe care apoi să le implementeze în condiții optime și în cel mai scurt timp în unitățile din care fac parte. Iată și în acest sens o istorie pasionantă. Realizarea primelor microprocesoare s-a făcut în lume în anii 1971—1972. La Facultatea de electrotehnică, asemenea cercetări au fost abordate în perioada 1974—1975. Dar la data respectivă microprocesoarele fabricate erau încă departe de a îndeplini cerințele vitezei de calcul specifice acționărilor electrice. A fost chiar un moment în care s-a apreciat că acestea nu se vor putea utiliza în aplicații rapide, în timp real, de aceea s-a trecut la folosirea lor în chimie, minerit, energie electrică, compartimente ce reclamau viteze de calcul mai reduse. În această etapă, cercetările de la Facultatea de electrotehnică au avut în schimb rolul de a familiariza grupul de specialiști cu problemele domeniului, astfel încît acestia s-au dovedit pregătiți pentru cunoașterea celei de-a doua generații de microprocesoare de 16 și 32 biți. Pe acestea, experții români au fost capabili de a le implementa de îndată în acționări electrice, ceea ce s-a și făcut la I.E.M.I. București. Iar aici este în sfîrșit momentul să notăm că întreaga operație s-a făcut cu concursul unor colaboratori ai filialei I.C.P.E., inginerii Grigore Danciu și Cristian Marin și cu ajutorul actualului asistent univ. Liviu Kreindler. La acestia, tema de cercetare va forma și obiectul tezei de doctorat.

Un exemplu fericit îl reprezintă și colaborarea cu Întreprinderea de rețele electrice Suceava unde a fost introdusă telemăsura, telecomanda și telesemnalizarea. Întreprinderea a devenit o veritabilă stație pilot pentru Ministerul Energiei Electrice și a luat de trei ori Ordinul Muncii clasa I pentru meritul de a fi cea mai avansată unitate în domeniul aplicării tehnicii de calcul în conducerea sistemelor energetice din țară.

De fapt, toate cercetările colectivului mixt I.C.P.E. — Facultatea de electrotehnică și-au găsit aplicații în industrie și au condus la importante economii de energie, materii prime, au contribuit la ridicarea calității produselor.

Ar mai fi poate multe de spus despre planurile de viitor și lucrările tipărite în țară și străinătate, ca și despre spiritul camaraderesc și franchețea ce caracterizează aici relațiile de muncă, atît de specifice unor oameni care și-au mutat viața și gîndurile în laboratoarele inteligenței. O vom face cu altă ocazie. Dar sperăm că relatării noastre nu-i va reveni doar meritul de a fi adus la cunoștința publicului larg un șir de exemple dintr-un colectiv de muncă, ci că cititorul va înțelege că, dincolo de ceea ce s-a făcut și există, mai important pentru membrii colectivului este sentimentul datoriei împlinite, deoarece sub osînda dulce a pasiunii și muncii dezinteresate omul se regăsește pe sine în nobila misiune de erou civilizator. Iar suprema recunoaștere a acestor merite n-a întîrziat să apară.

LIVIU TIMBUS ■

Oamenii care învață nu sînt niciodată singuri

Popas în laboratoarele inteligenței

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Societăți științifice

S-au împlinit anul acesta 120 de ani de la întemeierea **Societății Academice Române** (1 aprilie 1866), devenită după Războiul Independenței **Academia Română**, 125 de ani de la întemeierea **Asociației Transilvane pentru Literatura Română și pentru Cultura Poporului Român — ASTRA** (6 septembrie 1861) și 150 de ani de la fundarea **Societății de Agricultură a României** (1836).

Mi-am propus să folosesc acest prilej aniversar pentru a trece în revistă — fără a avea intenția realizării unui inventar complet —, unele dintre cele mai importante astfel de înjghebări din trecutul nostru. În secolul al XIX-lea mai ales, contribuția lor la răspîndirea culturii științifice românești, la organizarea cercetării originale, la formarea și dezvoltarea școlilor științifice și tehnice naționale a fost deosebit de valoroasă.

Dar înainte de a schița istoria acestor societăți, să arătăm că există și o „preistorie" a lor. Trebuie să amintim de pildă că regii daci cîrmuiau sprijinindu-se pe **sfatul unor sacerdoți-filosofi**, cu întinse cunoștințe științifice, în fruntea cărora s-a aflat în vremea lui Burebista marele preot Deceneu, preocupat, cum arată izvoarele vechi, și de răspîndirea cunoștințelor de astronomie, fizică, medicină, matematică etc. în popor. Domnitorii români s-au înconjurat și ei uneori de asemenea „Sfaturi", cum a fost, la curtea lui Alexandru cel Bun (1 400—1 432) **„Academia" de la Succava**, pe care profesorul Ștefan Bârsănescu o definea, într-o comunicare prezentată în 1972 la Academia R.S.R., ca reprezentînd „un cerc de învățați", de felul celui care existase la curtea lui Carol cel Mare ; printre membrii săi, autorul identifică pe Iosif, mitropolitul Moldovei, pe prelatul și scriitorul Grigore Țamblac, pe Moise Filosoful, pe grămăticul Girde și pe eruditul boier Rotompan. Șt. Bârsănescu consideră că este vorba de **„prima academie din Țările Române, ba chiar din tot Sud-Estul Europei"** (NOESIS, I, 1973)

Tot în secolul al XV-lea, un **cerc de savanți umaniști** grupați la Oradea în jurul episcopului Ioan Vitez, organizatorul primului observator astronomic de pe teritoriul țării noastre, cultivau științele, artele, literele și muzica, iar în veacul următor un cerc similar exista la Brașov, sub îndrumarea savantului umanist Johannes Honterus. În ce privește Academiile domnești de la Iași și București, ele au avut caracterul unor instituții de învățămînt și nu intră în aria de care ne ocupăm. O încercare deosebit de meritorie a fost aceea a medicului și cărturarului enciclopedist Ioan Piuariu-Molnar (1749—1815) de a înființa o **Societate filosofească a neamului românesc în Marele Principat al Ardealului**, cu preocupări deopotrivă științifice, artistice și literare (1795). **„Ideea a fost mare** — observa Alexandru Papiu Ilarian în discursul său de recepție la Academia Română —, **dar înamicii progresului român destul de tari, spre a o sugruma îndată în născerea sa".** Urma să aibă și o publicație a ei, intitulată „Vestiri Filosofești și Moralicești". Pînă la urmă, singurul îngăduit să apară a fost un prospect intitulat **Înștiințare**, care anunța programul societății și disciplinele care urmau să intre în obiectivul ei : fizica, matematica, astronomia, medicina, filosofia, teologia, geografia și istoria românilor, tratate într-un spirit iluminist. Să menționăm că în veacul al XVII-lea un cărturar maghiar, pedagogul și filosoful cartezian Apáczai Csere Janos (1625—1659), esuase și el în organizarea unei „Academii transilvănene", pe care o proiectase într-un spirit umanist.

În veacul al XIX-lea, veac al propășirii (chiar și o gazetă a vremii poartă acest nume) și al dobîndirii independenței de stat a României, cînd C. A. Rosetti înscrie pe frontispiciul ziarului condus de el, „Românul", deviza **„Luminează-te și vei fi. Voiește și vei putea"**, iau naștere numeroase societăți științifice în întreg spațiul românesc. Una dintre cele mai însemnate, cu o existență îndelungată (peste un secol), este **Societatea de Medici și Naturaliști din Iași**, inițiată în 1830 sub forma unui **Cerc de lectură medicală**, principalii săi animatori fiind medicii Mihail Zotta (primul ei președinte) și Iacob Cihac, ședințele ținîndu-se la început în casa lui Gheorghe Asachi, pînă ce societatea și-a construit un sediu propriu. S.M.N.I. a organizat cursuri de cultură științifică, un muzeu de istorie naturală, a organizat cercetări de interes național, a editat publicații. Printre membrii ei s-au numărat personalități de seamă ale științei românești ca fizicianul Teodor Stamati, medicii-biologi C. Virnav, J. Szabo, Atanasie Fătu, istoricul și omul de stat Mihail Kogălniceanu, oameni de știință din Muntenia și Transilvania, de asemenea personalități de prestigiu de peste hotare, printre care Alexander von Humboldt. În ce privește aria preocupărilor, ea a pornit de la medicină și științe naturale, pentru ca pînă la urmă să cuprindă totalitatea științelor, ba chiar și literatura și artele.

În ce privește **Societatea de Agricultură a României**, fondată în 1836, care-și propunea ca scop progresul agriculturii, a avut drept președinte pe Mihail Ghica, fratele domnitorului Alexandru Ghica, ca prim-secretar pe Scarlat Roset, printre „mădularii activi" numărîndu-se medicul și inventatorul de mașini agricole Johann Zucker. Societatea a editat și o **foaie** a sa, ca supliment la „Curierul Românesc", editat de Ion Heliade Rădulescu.

Prima societate medicală din București este **Societatea științifică medicală** (1857), printre al cărei inițiatori s-au numărat Nicolae Kretzulescu, Carol Davila și Iuliu Barasch, primul ei președinte fiind N. Kretzulescu (ulterior membru și președinte al **Societății medico-chirurgicale** din București).

În 1860 a fost întemeiată la Iași **Societatea Ateneul Român**, al cărei scop principal era dezbaterea și propagarea cunoștințelor științifice, editînd și o revistă „literară, științifică și artistică" ; ulterior, sediul ei s-a mutat la București, unde societatea, al cărei animator a fost medicul și diplomatul Constantin Esarcu, a organizat cicluri de conferințe de mare răsunet și a înălțat, pe bază de colectă publică, un palat monumental, devenit în veacul trecut un simbol al Capitalei României, ca important focar de cultură.

ASTRA, această asociație transilvană, cu rol important în viața națională și culturală a românilor de peste munți, a fost de fapt a întregii țări, pe lîngă cărturarii ardeleni, ca G. Barițiu, T. Cipariu, A. Șaguna, din ea făcînd parte C.A. Rosetti, Al. Odobescu, M. Kogălniceanu, C. Hurmuzaki și mulți alții, iar organul de presă al societății „Transilvania", bucurîndu-se de un înalt prestigiu.

Un an mai tîrziu, se constituie la București, în 1862, **Societatea Română de Științe**, prin grija lui Iacob Felix, Em. Bacaloglu, P.S. Aurelian, Iuliu Barasch și Ștefan Fălcoianu. O altă **Societate Română de Științe** (inițial denumită **Societatea Română de Fizică**), a fost creată în 1890, sub conducerea chimistului și marelui om de cultură care a fost C.I. Istrati, cu secții de fizică, chimie, matematică și științe naturale.

Anul 1866 este acela al întemeierii celui mai de seamă for cultural al țării, inițial denumit **Societatea Academică Română**, iar din 1879 **Academia Română**, „Analele Academiei Române" devenind cea mai de seamă publicație științifică românească. Secția științifică a Academiei a fost constituită în 1872, din ea făcînd parte încă de la început savanți de înaltă competență, ca Ion Ionescu de la Brad, Petru Poni, Victor Babeș, Ion Ghica, Anghel Saligny, Grigore Cobălcescu ș.a.

I. M. ȘTEFAN ■

„Cea mai furtelită viață este aceea care-și găsește mereu cu ce să se ocupe"

Iuliu Deac, profesor de matematică, pensionar, din Câmpia Turzii. Născut la 12 aprilie 1901. Absolvent al Facultății de Matematică din Cluj, promoția 1926. Un om care a trăit o viață întreagă sub orizontul popularității, în zona calmă și liniștită a unei munci anonime, dar temeinic fundamentată pe reperele unei tradiții culturale fertile și profunde. Un dascăl care a purtat mereu cu sine făclia vie a științei din care s-au aprins scînteierile de spirit a generații și generații de elevi. Un cercetător sobru și tenace, care și-a reprimat tentațiile spectaculosului facil, rămînînd fidel principiilor solide ale unei opere cu șansa perenității. Iuliu Deac, venerabilul octogenar Iuliu Deac este, mai presus de toate, un personaj care fascinează prin tinerețea spiritului. Întreaga sa prezență respiră soliditatea unei culturi, plantată pe terenul bogat al unei moralități civice și profesionale fără cusur. Prin orice alt reper biografic, aparține altei epoci : prin modul cum gîndește, prin opera sa și printr-un simț al răspunderii ce parcă i s-a amplificat după ieșirea la pensie aparține însă, intru totul, actualității. Fiind mereu om al timpului său, Iuliu Deac a ținut pasul cu spiritul științific al acestui timp, rămînînd fără încetare contemporan cu ceea ce matematica îi oferea ca puncte de plecare și de întoarcere pentru propria-i operă. A scris 14 cărți de matematică, dar așezi de voluminoase și cuprinzătoare ar fi acestea, ele sînt doar o părticică din „enciclopedia vie" pe care o reprezintă persoana și personalitatea lui Iuliu Deac.

„M-a pasionat ideea de revoluție științifică"

— După ce-am răsfoit din nou zecile de volume manuscrise care, iată, ne impresoară și care sînt opera dumneavoastră de-o viață, v-aș întreba iarăși, cu o admirație ce-ar putea deveni cîndva o respectuoasă invidie : de unde atîta forță de creație ?

— Mi-a plăcut încă din școală matematica, și ca elev, și ca student, în special literatura matematică, esența hotărîtoare, și cu această plăcere am prevăzut speranța de a contribui la crearea unor lucrări, nu numai ca transmițător de învățătură matematică, ci și ca cercetător științific și deschizător de orizonturi. Inițial n-aveam orientare, dar, treptat, am intrat în familia spirituală a profesorilor de matematică, cristalizîndu-mi preocupările și calea de urmat. Restul a fost tehnică pură : întocmirea fișelor și trudă pentru selecționarea, prelucrarea și sintetizarea lor. Energia mi-a dat-o pasiunea pentru tot ce-am făcut.

— Dar și pasiunea asta nu este ca o „curbă a lui Gauss", cu creșterea și descreșterea ei ?

— Pentru mine, satisfacția încheierii fiecărei lucrări mi-a dat un imbold să continui, să cresc mai departe efortul creației. Au fost patru decenii de acumulări și alte două de scoatere la lumină a ceea ce am acumulat, am avut, deci, suficiente resurse. Totuși, nimic n-aș fi putut realiza fără pasiunea, plăcerea, răbdarea și, mai ales, vocația pentru matematică.

— Matematica aparține numai celor cu vocație ?

— Matematica poate să aparțină oricui, nu numai celor cu vocație. Pe aceștia îi distinge, însă, superioritatea de gîndire, capacitatea de înțelegere a problemelor și forța de a conduce raționamentele. Aceste elemente condiționează mersul înainte al matematicii.

— Există un mod matematic de a gîndi ?

— Da. Manifestarea lui depinde, însă, de mediu.

— Adică ?

— Să și accesibilitatea pătrunderii în obiectul matematicii, singura care-ți creează plăcere.

— Plăcere ?

— Da, pentru că dezvoltarea unui mod de gîndire matematic depinde de înțelegerea matematicii, iar asta depinde, la rîndul ei, în primul rînd de profesor. La matematică, tactul pedagogic este un element esențial pentru sesizarea veritabilului spectacol intelectual al lumii matematicii, a cărei studiere numai astfel poate fi o plăcere.

— Să revenim la lucrările dumneavoastră, pe care le-ați scris — n-aș vrea să vă supăr — la o vîrstă la care aveați dreptul la odihnă. Nu v-au obosit, totuși ?

— Conteacă mult mediul în care trăiești. Deși sînt văduv, sînt tratat foarte bine de familie și am toate condițiile necesare pentru a munci. Chiar nepoții mei din clasele primare mă stimulează la muncă. Ei zic că am o răbdare monumentală. Niciodată n-am fost înfrînat în tendințele mele spre studiu și scris. Apoi, mai e ceva, am știut să-mi utilizez timpul. Foarte mult face să fii rațional în utilizarea timpului. Am mai făcut și pauză, de cîte o lună, cînd era de lucru în grădină...

— N-ați avut vreun moment, dacă nu de teamă, măcar de îndoială — cartezian, să-i zicem — că pierdeți pasul cu alți matematicieni, mai tineri ?

— Am fost și sînt la curent tot timpul cu ceea ce se publică în domeniile care m-au interesat. Dacă am văzut că un material este insuficient pentru o lucrare care prezenta interes, căutam să continui, să aprofundez pînă la o eventuală epuizare a surselor. Dar dacă sesizam că drumul început n-avea orizont, nu putea ajuta mersul înainte și se vădea steril, îl abandonam pentru a-l relua din alte perspective.

— Ce înseamnă un lucru interesant în matematică ?

— Interesant în raport cu cel care-l apreciază. În matematică există elemente care te atrag și elemente care te resping. Pe primele le abordezi mai ușor și le poți duce [illegible] pun în dilemă : le fac sau le continui sau abandonez ? Aici intervine răbdarea și voința de a face ceva nou. M-a pasionat ideea de revoluție științifică atît de mult încît am căutat să mă încadrez chiar într-o astfel de revoluție.

— Pe dumneavoastră ce v-a atras cel mai mult la matematică ?

— Istoria matematicii, pe care am considerat-o ca un domeniu de cultură generală.

— Credeți că matematica poate să fie obiect de cultură generală ?

— Întotdeauna am înțeles matematica drept instrument în procesul de cunoaștere a realității și a adevărului, ca un fenomen de cultură. Este parte componentă a culturii întrucît are un rol hotărîtor în formarea personalității umane, acționează din ce în ce mai mult și mai profund în toate activitățile umane, pătrunde victorios în toate domeniile de cunoaștere. Matematica este cultură generală, fiind legată de practică, de viață, dar și de filozofie — de o filozofie de un tip mai special, filozofia matematicii, fără de care nu se poate concepe însăși matematica.

— Ce să înțelegem prin filozofia matematicii ?

— O filozofie a gîndirii și a rațiunii, bazată pe elemente de logică. De aceea, cei care au posibilitatea de a înțelege prin raționamente elementele care contribuie la dezvoltarea matematicii devin matematicieni. Cine are putere de gîndire, de sintetizare este exclus să n-aibă atracție și față de matematică. Pe cînd cei care privesc matematica drept ceva neimportant, să zicem, nu pot să facă matematică.

— În ce constă forța matematicii : în filozofia ei sau în aplicabilitatea practică ?

— În amîndouă. Prima stimulează creația matematică, a doua contribuie la aplicarea ei în viață.

— Bine, dar atunci unde este locul celei de-a treia laturi despre care am vorbit — istoria matematicii ?

— În formarea matematicienilor. Un profesor de matematică nu se poate considera bun profesor dacă nu cunoaște și istoria matematicii. Înseamnă că n-are baza culturii matematice, că poate fi bine pregătit profesional dar numai la timpul prezent, fără contextul istoric al noțiunilor. De exemplu, demonstrația teoremei lui Pitagora — unii o înțeleg, alții nu ; primii au intuiția de a pătrunde matematica, cellalți trebuie stimulați s-o înțeleagă.

— Cum ?

— Asta-i problema. Trebuie să apelezi la istorie. Noțiunile se prind mai ușor așa decît dacă le predai sec. Și asta e valabil în general.

— Există ceva stabil în matematică, ceva care „să n-aibă istorie" ?

— Da, gîndirea, structurile raționamentului uman, modul specific de gîndire de care vorbeam mai înainte care sînt aceleași, indiferent de domeniul asupra căruia se aplică.

— Spuneți-mi ceva despre studenția dumneavoastră. Ați absolvit aceeași facultate, tot la Cluj, dar cu o jumătate de secol mai tîrziu...

— Eram 13 studenți, opt băieți și cinci fete. Îi aveam ca profesori pe Th. Angheluță, N. Abramescu, Gh. Bratu, P. Sergescu, A. Angelescu, Gh. Demetrescu, iar locțiitor mărestrite cu atîta finețe ale marelui dascăl Dimitrie Pompeiu constituiau de fiecare dată ceva emoționant, rămînînd una din bucuriile culminante ale vieții mele. Foștii mei profesori eminenți au avut darul să insufle în noi nu numai pasiune pentru studiul matematicii ci și dragoste pentru ea, [illegible] mereu în evidență [illegible] acestei științe [illegible] contributivă pentru dezvoltarea altor științe. Studenții și profesorii erau apropiați sufletește, eram uniți în muncă, contribuiam reciproc inclusiv la redactarea cursurilor, care se alcătuiau după notițele noastre, urmînd a fi revizuite și completate de profesori. Țin minte că în colaborare cu Radu Bădescu am redactat cursul de Mecanică rațională după lecțiile profesorului Angheluță, curs care s-a litografiat și din care păstrez un exemplar, ca o vie amintire din activitatea mea de student.

— Puteți prezenta pe scurt principala dumneavoastră lucrare — „Dicționar Enciclopedic al matematicienilor" ?

— Se compune din 19 volume, 2 147 pagini manuscris (la care se adaugă anexele) și prezintă peste 2 000 de matematicieni (viața, opera, aportul avut la dezvoltarea matematicii etc.) din toată lumea și din toate timpurile. Dicționarul își are originalitatea sa și un obiect bine determinat, evidențiind întreaga evoluție a culturii universale matematice și, totodată, [illegible] trînd importanța matematicii în civilizația umană. Lucrarea are un conținut universal, caracteristic unei enciclopedii, are o ținută intelectuală, științifică superioară și este practică și necesară unui climat spiritual ca al nostru. Este [illegible] în țara noastră și, din cercetările mele, rezultă că un astfel de dicționar n-ar exista nici în alte țări. Menționez că această lucrare este mai mult decît o enciclopedie, este o operă de cercetare și sintetizare a însăși evoluției științei matematice prin prisma contribuțiilor fundamentale ale tuturor celor care compun pantheonul cunoașterii matematice universale. Îmi place să cred că lectura ei va stimula dispozițiunile spirituale ale cititorilor și de aceea sper că această muncă va fi valorificată în consens cu cerințele științifice ale epocii noastre.

— Ați făcut vreun demers pentru tipărirea lucrărilor dumneavoastră ?

— Nu pe măsura importanței lor. Am handicapul de a locui în Cîmpia Turzii, de a nu mă putea ocupa personal de aceste probleme și de a nu mă putea deplasa așa ușor...

— Revăzînd, dintr-o singură privire, aceste tomuri manuscrise, ce sentimente vă încearcă ?

— Simt un reflex de bucurie și de mulțumire că am putut realiza ceva, în sensul că am reușit să valorific pregătirea și experiența mea de matematician, dar, în același timp, mi-am făcut și o datorie de om al societății, contribuind la îmbogățirea patrimoniului spiritual al țării noastre.

— Vă mulțumim.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Nota redacției

Deloc întîmplător, publicăm lista titlurilor lucrărilor în manuscris ale profesorului Iuliu Deac : „Dicționar Enciclopedic al matematicienilor" ; „Culegere de probleme de geometrie analitică" (în colaborare cu prof. Vasile Sălcudean) ; „Geometria tetraedrului" (cu aplicații și probleme) ; „Curbe speciale" ; „Sarada infinitului" (culegere de probleme de matematică distractivă) ; „Formular și îndrumător de trigonometrie" ; „Rezolvarea ecuațiilor cu coeficienți întregi, în numere întregi" (ecuații diofantice și pitagoreice) ; „File din istoria matematicii" (reunind 14 dintre cele mai interesante „episoade" ale dezvoltării acestei științe) ; „Culegere de probleme de analiză trigonometrică" ; „Divizibilitatea numerelor" ; „Ecuații transcendente" ; „Inducția matematică" (culegere de probleme) ; „Metode de rezolvare a ecuațiilor algebrice de gradul II, III și IV" ; „Simbolurile matematice".

Să admitem ipoteza că lucrările profesorului Iuliu Deac au mai mult decît o relevanță personală, sînt chiar lucrări de reală importanță științifică ; această ipoteză trebuie, însă, verificată. Cineva ar trebui să-l ajute pe profesor să-și pună ordinea în aceste manuscrise, mai întîi sub aspectul formei (dactilografiere, colaționare etc.) și apoi sub cel al conținutului (ce, cît și cum „e valabil" etc.). La vîrsta sa, profesorul are nevoie de un astfel de ajutor. Orașul Cîmpia Turzii, în mod obiectiv, nu i-l poate oferi ; pe de altă parte, nici în familie nu sînt oameni cu autoritate în matematică, iar grupul de sufletiști care-l înconjoară pe profesorul Deac (lider — fostul inspector școlar Alexandru Suciu) are și el media de vîrstă apropiată de cea a profesorului.

S-ar putea spune că Iuliu Deac și-a făcut datoria ; e rîndul nostru, al celor mai tineri, să ne apropiem de această trudă, s-o înțelegem, s-o apreciem și să-i decidem soarta : va intra în circuitul spiritual larg sau va rămîne doar ca un respectabil model de „ocupație personală" și nimic mai mult ? O întrebare aspră, transantă căreia avem datoria să-i răspundem. E un răspuns pe care-l așteaptă și pe care-l merită (e inutil să argumentăm) însuși octogenarul dascăl din Cîmpia Turzii. Un minimum de bunăvoință ar însemna în acest caz un infinit respect. Credem că matematicienii en titre la Cluj-Napoca pot... demonstra aceasta. Ar urma apoi cuvîntul vreunui editor inspirat.

Am subliniat acest aspect adiacent la exemplul de conduită profesională pe care oricum îl reprezintă personalitatea profesorului Deac convinși fiind de faptul că nimic din ceea ce ar putea fi creație științifică autentică nu trebuie să lasă din orizontul atenției celor competenți. Vorbind despre viața și opera profesorului Deac, revista noastră îi aduce, implicit, un frumos omagiu. Problema este că acest omagiu poate deveni punct de plecare în valorificarea unei creații matematice impresionante. Cu alte cuvinte, adresăm o invitație la lectura manuscriselor semnate de Iuliu Deac.

Ochiul străzii

Politețea de fiecare zi

O zi începută cu politețe e însorită chiar într-un posomorît octombrie. Ca orice om, în fiecare dimineață mă folosesc de un mijloc de transport. Autobuzul 331 are sinusoida lui care sigur este analizată de factorii de răspundere.

Eu vreau să notez, din fuga condeiului, cîteva impresii despre un controlor de trafic de la capătul de linie din Parcul Tineretului. Totdeauna calm, totdeauna civilizat, totdeauna „ceas electronic" în informațiile exacte care i se cer — „Din cîte în cîte minute sosește dimineața autobuzul ? Cum se modifică graficul curselor peste zi ? La ce oră se mai poate lua ultima mașină ?..."

Tonul răstit, pe care-l impun unii în serviciul public, este înlocuit cu o vorbire caldă, potrivită cu anunțurile optimiste: „Oameni, de ce n-am fi mai civilizați unii cu alții, toți atît ne... „costă" ! ? !"

Controlorul de trafic are un scaun, „biroul" său sub un copac bătrîn, acum desfrunzit. Acolo este sediul său și pe vînt și pe ploaie. Cînd apare o persoană în vîrstă sau bolnavă, politicos îi oferă locul să aștepte autobuzul fără să se oboselească.

Nu mi-l imaginez pe acest om ocupînd locurile cu adresă specială din mașini, nu-l cred în stare să fie indiferent pe stradă cînd vede că unui trecător i se face rău, nu mi-l închipui în postura tînărului care se adresa ieri unei femei cărunte, cu multe bagaje în mînă — ei pe scaun, ea în picioare: „Și ce dacă sînteți femeie, nu sîntem egali?".

Controlorul de trafic impune aceeași ținută demnă și șoferilor cărora trebuie să le semneze foile de parcurs.

Să vezi și să nu crezi ! Totuși, am întîlnit aici șoferi, lăsînd volanul, să-i ajute pe bătrîni să urce. Controlorul de trafic, cum vede o mamă cu copil, este al treilea... braț. Cîțiva locatari din str. Cuza Vodă care au pușlii în clasa întîi și călătoresc neînsoțiți cu autobuzul, îi încredințează controlorului. Șoferul cursei, îi ia sub aripa ocrotitoare și-i lasă la stația din fața școlii.

Cineva sceptic remarca în stația terminus „Să-l vedem mîine!". Îl văd de peste patru luni, zi de zi, același, constant amabil, atent, față de călători, cu un cuvînt bun... și un gest îndatoritor. E o plăcere să-i dai „bună dimineața!". Nu vă supărați pe mine, stimați călători, că nu i-am văzut și pe ceilalți...

CARMEN DUMITRESCU

Mai tare mă îngrijesc să-mi spurcesc sănătatea cînd îmi surîde, decît s-o îndrept cînd am alungat-o

Complexul de sănătate Socului (ca, de altfel, și cel din Șerban Vodă) a împlinit un an și mai bine de la darea în folosință. Reușita lui de azi, pentru că, fără îndoială, este vorba de o reușită, ține în primul rînd de afirmarea unei idei, valabile peste tot în lume, aceea că este mult mai ușor să-ți păstrezi sănătatea, decît să te străduiești s-o recapeți. Un abonat permanent al complexului, lectorul universitar Zaharia Stoian, socotește că frecventarea regulată a acestor complexe ar avea ca o consecință importantă și scăderea numărului de îmbolnăviri. „Dacă odată la două zile, oamenii sănătoși, sau cei aflați în vîrsta cînd reumatismul dă semne de viață ar frecventa aceste centre, spitalele ar fi pe jumătate goale. Aceste complexe sînt desigur, un semn de civilizație"

Dacă la început, simpla definire a unui astfel de Complex de sănătate n-avea darul să lămurească prea mult asupra conținutului său exact, în acest an de funcționare, el „s-a așezat" mai bine, și-a cîștigat „clientela", a înlăturat prejudecăți. Șeful complexului din Șoseaua Vasile Zărnescu, ni-l prezintă astfel: „Centrul nostru, așezat într-un cartier departe a cărui frumusețe nu mai trebuie să vorbesc, pune la dispoziția celui ce-i trece pragul toate posibilitățile unei relaxări rapide: sauna, bazin și gimnastică. Băile de aburi, care ating temperatura de 95 de grade, sauna, cu 85 de grade, gimnastica de întreținere, gimnastica aerobică pentru femei, masajul, electroterapia, unde utilizăm noul aparat românesc Calmostin, conceput pentru calmarea durerilor ușor reumatice, dușurile speciale (scoțian, gigant etc) și celelalte proceduri cu caracter curativ sînt puse la dispoziția abonaților în fiecare zi între orele 10 și 20. Adăugați la toate acestea și piscina, avînd o lungime de 30 de metri, cu apă încălzită în permanență la o calitate fiziosebită, bine luminată, folosită și de cunoscute cluburi, cum sînt Steaua și Sportul studențesc, sau de școli sportive din Capitală. Serviciile sînt întregite de acelea ale secției de spălătorie rapidă (atît de rapidă, încît, într-o oră, cît durează o [illegible] poți avea lenjeria [illegible] de asemenea [illegible] de coafură, [illegible] și cosmetică. Nu lipsește nimic cu, după o oră petrecută aici, să te simți proaspăt de parcă ai fi terminat cu cordial cu o zi înainte. Am găsit în Montaigne un aforism care mi se pare foarte potrivit pentru complexul nostru. El spune: **mai tare mă îngrijesc să-mi spurc sănătatea cînd îmi surîde, decît s-o îndrept cînd am alungat-o.** O voi expune oricînd, la îndemîna tuturor, pentru că este exactă".

Cînd am vorbit de succesul acestui complex am ținut cont și de faptul că, totuși, nu în fiecare zi funcționează la întreaga sa capacitate de 292 locuri pe oră. „N-am ajuns decît la o mie de vizitatori pe zi, afirma Vasile Zărnescu, și noi putem primi trei mii". Explicația locurilor goale ține într-o oarecare măsură și de prejudecata că un astfel de centru este un fel de baie populară ceva mai mare și, desigur mai modernă. Este la îndemîna oricui să constate că între o baie populară și un asemenea complex există o singură apropiere; cel de al doilea cuprinde și serviciile primeia. Și cum aflu. Apoi, lipsa totală a oricărei, nu spunem neapărat reclame, ci informații, a unei firme care să spună cît de cît la ce folosește clădirea cu oricîte mii de dalgii să crească [illegible] la ușile centrului. Munca celor 62 de oameni ai complexului (profesori de educație fizică, o asistentă medicală, frizeri, coafeze, cosmeticiene, spălătorese, controlori, mecanici de întreținere, maseuri etc), oricît de bine apreciată (și „Cartea de aur" a centrului este elocventă în acest sens) rămîne anonimă pentru foarte multă lume în condițiile lipsei de informații. A informației și a reclamei inteligente pe măsura binelui și a educației pe care le pot face aceste complexe de sănătate. În sfîrșit, cea mai bună reclamă este prestația de fiecare zi, dar pentru a afla despre ea, existența unei firme se impune. Și, pentru a întregi aprecierile și superlativele, credem că o colaborare mai strînsă cu medicii de specialitate ar face mult bine, fiindcă tăbliețele cuprinzînd contraindicațiile unor proceduri nu pot înlocui sfaturile nuanțate, complexe și, firește, mai utile ale medicului.

RĂZVAN BARBULESCU

Poftiți, complexele de sănătate vă așteaptă!

Elevii profesorului George Barbu descoperind abecedarul înotului.

„No..."

În sala de așteptare nu așteaptă nimeni. La un ghișeu, o casieriță vinde abonamente. Alături de ea trei bărbați cască. Vine cineva, cere un bilet. Îi dau unul, dar nici măcar să cronicărească. Rămîn somnolenți pe scaune și pare că sînt plătiți să stea. În timp ce alaturi, colega lor de la abonamente, oricît ar lucra de repede, celor peste 150 de persoane din fața ghișeului toți li se va părea că se mișcă prea încet. De la începutul de mișcare Florian Mai și Vasile Balint aflăm că șeful autogării Lazăr Tanc, „nu este aici". Încercăm să discutăm cu Florian Mai despre tabloul absurd de la casele de bilete și abonamente. „Nu-i treaba mea, ne spune pe un ton de indubitabilă sinceritate. E vina călătorilor! De ce se înghesuie după abonamente numai la sfîrșitul lunii? Mereu se întîmplă așa! Dar, în fond, abonamentele sînt bune. Îți iei altul cînd îți expiră cel vechi. Nimic mai ușor. Și în alte locuri se întîmplă așa fel. Prin alte părți însă există mai mult respect față de omul de la ghișeu. Atîta tot. Apoi, dacă „mereu se întîmplă așa", înseamnă că tabloul pe care îl-am descris nici măcar nu constituie o excepție aici, el se repetă în fiecare lună și este cultivat de aceeași indolență a funcționarilor cărora nu le face nici o impresie, ba chiar îl și savurează, cu o nefirească satisfacție. „E vina călătorilor!" Așa să fie? Îl mai întrebăm pe impegat cine ar putea să decidă mutarea fără macara a unuia din cei trei casieri care lîncezesc cînd pe un scaun, cînd pe altul, ca să vîndă și ei abonamente? „Numai contabilul șef al autobazei. 2 călători de care ținem noi — ni se răspunde: dar sediul lor este în altă parte..." Împreună cu impegatul Florian Mai îi facem o vizită lui Marian Ivanțiu, de la casa de bilete. Trebuie să recunoaștem, este incomparabil mai treaz decît ceferistul cu care se cinstea acum un sfert de oră dintr-o sticlă de vinars. Marian Ivanțiu lucrează aici de 18 ani. „Tăt la bugaie." Intră în serviciu dimineața la ora unu și ieși la ora douăzeci. A doua zi e liber. Cum dispoziția în care se află este una de mare dezinvoltură, îl întrebăm dacă azi a băut ceva în timpul serviciului. Ia răspunsul: „Am luat ceva. Ceva lichior. Ceva... Așa... N-am luat, așa mașina mare... Nu știu că nu-i voie. Vă spun sincer. Da' știți dumneavoastră vine colegii, prietenii și, no!"

Programele de la persoane arată că, într-un trecut nu se știe cît de îndepărtat, fiecare cursă pleca totdeauna din același loc. Omul știa unde s-o caute, știa chiar și ora exactă a plecării. Acum nu se mai știe nimic dinainte. Călătorii cu care am stat de vorbă ne-au explicat că abia după ce apare o mașină goală și oprește, cam pe unde vrea șoferul, atunci se duce vestea și încotro va merge acea mașină. Urmează clipa mult așteptată, cînd toți călătorii se reped, de pe unde se află, spre mașină.

Între aceste momente se reinstaurează picioteala. Alături de chioșcul de răcoritoare, unde nu se vînd decît sucuri calde, o ladă, un cos și doi saci de plastic nu mai sînt de mult suficiente pentru depozitarea resturilor menajere. Aceste ultime amănunte adaugă tot ce mai lipsea în tabloul autogării care este orice dorîți în afară de autogara pe care o merită un oraș de frumusețea și de prestigiul municipiului Oradea.

DORIN GHERGHINESCU

Intru, deunăzi, într-un mare hotel de lux, cunoscut pentru tradiția lui „elvețiană", vreau să spun clasă internațională și nici nu e de mirare dacă spun că așezarea lui în mijlocul Țării Birsei i-a creat, în timp, o faimă cu care toți ne mîndream și am avea, firesc, pretenția să ne mîndrim în continuare. Nu se poate spune că tradiția a fost trădată nu se poate spune că ambitiile hoteliere au scăpătat vertiginos, dar un aer obosit e vizibil instalat un mai toate manifestările care implică gradul lui de civilizație a serviciilor. Portarul e plictisit, cu toată ținuta lui impozantă, ospătarii brasseriilor fără viagă, cartonul cu formula Rezervat

Opinia unui alegător

Obrazul firmei

se odihnește pe o față de masă de pe care n-au fost strînse la timp firimiturile iar scrumiera stă sufocată de resturile țigărilor, televizorul în cameră e dereglat, lenjeria suferă după o mașină de călcat bine încinsă, nu fac eu acum inventarul obosiților însă eu e, repet, evidentă.

La o florărie din plin centrul Bucureștilor, cu pretențiile unei firme prestigioase, lucrătoarele acuză, fără jenă, un aer agasat și te simți obligat să le zîmbești tu stinjenit și îndatoritor pînă te ascultă și catadicsesc să-ți alungă grăbite trei fire de garoafă.

Vreau să cumpăr o curelușă de ceas și mă rog prea frumos de tovarășa mea vînzătoare să aibă amabilitatea să-mi mai dea voie să mai încerc una fiindcă nu știu cine produce aceste brățări de toval care nu vor să se arcuiască pe braț dar și cînd o fac e imposibil să nu te rănească, și, bineînțeles, tovarășa mea de după tejghea nu mai are deloc răbdare și se uită la mine ca la ultimul nechemat.

Văd, însă, pe mai toate reverele acestor lucrători numele firmei pe care ei o festelesc bine de tot prin întregul lor comportament și mă întreb: oare nimeni de la firmele respective nu se ambiționează să apere obrazul lor în fața noastră?!

Iată cum am ajuns să mă întreb dacă există cumva vreun **Regulament** al slujitorilor diverselor firme, în comerț sau în serviciile publice, un regulament care să prevadă obligații de comportare ingenică, să nu spun chiar prea pretențios civilizată, care să stimuleze și să stipuleze zîmbetul, răspunsul la Bună-ziua, spiritul îndatoritor, respectul orei date, al termenului stabilit, care să apere imaginea culorii lenjeriei de pat la hotel, paharul lustruit la restaurant, solicitudinea la ghișeu, etc., etc., etc., iar nu fac inventarul nenumăratelor situații, împrejurări din care, cel mai adesea, noi cumpărătorii, sau solicitanții la diverse ghișee, birouri, etc., etc., ieșim cu nervii zdrobiți, ieșim călcați în picioare, umiliți, și iar etc., etc., etc.

Să ne facem că nu observăm rită lume strigă la noi de după tejghelele magazinelor, aprozarelor, de la ferestruicile ghișeelor, cum se uită la noi funcționarii de la ferăstrăuri, să ne facem că nu vedem cum induioșe prin unele birouri, glasul cîte unei funcționare o **discolată** pe care lăsăm impresia că am uitat-o pe colțul biroului?

De ce să ne facem că nu vedem?!

Și de ce să nu pledăm pentru un Regulament de comportare al funcționarilor sau al lucrătorilor din comerț, indiferent de natura lui?

DINU SĂRARU

Cronica șoselei

Avatarurile neatenției

La întrebarea: cum se poate pierde controlul unui autovehicul și, implicit, ajunge la accident, viață, realitatea, au dat și continuă să dea nenumărate răspunsuri. După ce autoturismul din trăsură cu motor a început să semene cît de cît a mașină, și acul aparatului de măsurat viteza, care a căpătat mai tîrziu numele de vitezometru a început să oscileze tot mai des în dreptul unor cifre situate peste 40—50 km pe oră, oamenii, autoritățile, tot mai îngrijorați de frecvența accidentelor de trafic, au trecut la măsuri, începînd cu studierea cauzelor acestora. Cercetarea pricinilor evenimentelor rutiere au scos la iveală în primul rînd cauzele așa zis clasice ale accidentelor de circulație: excesul de viteză ori neadaptarea la condițiile de trafic, depășirea [illegible] regulilor de prioritate, [illegible], indisciplina pietonilor...etc. De cînd a apărut caraghioasa trăsură autopropulsată, care rula pe drumuri din piatră de rîu sau pămînt și pînă la apariția ultrasofisticatelor autoturisme de azi, avînd forma „picăturii de apă" pentru a opune o cît mai redusă rezistență la înaintare, bolizi care circulă cu viteze ametitoare pe autostrăzi la fel de sofisticate, clasamentul cauzelor accidentelor a inclus întotdeauna neatenția în conducere printre pricinile principale ale „hecatombelor de cadavre", ca să-l citîm pe autorul parodiei „Automobilul". Dacă în ce privește, de pildă prioritatea, lucrurile sînt relativ simple, neexistînd prea multe forme prin care se consumă această încălcare a normelor de trafic, nu același lucru putem să spunem despre neatenția în pilotarea mașinilor, care se manifestă printr-o paletă extrem de diversă de forme. Urmările lipsei de precauție pot fi ușor prevăzute. Pilotul poate anticipa că transportînd un copil mic, nesupravegheat, pe fotoliul din spate, va putea fi pus în situația de a se întoarce spre el la țipătul acestuia sau la căderea lui de pe banchetă. Astfel, privirea sa va scăpa de sub control pentru un timp (nu trebuie să fie neapărat prea mare) panglica de șosea din fața parbrizului. Șoferul, peste care s-a repezit un pui de boxer, extrem de jucăuș, care la plecarea în cursă, parcă pentru a-l deruta pe pilot, stătea foarte cuminte și mulțumit pe fotoliul din spate, manifestîndu-și bucuria de a călători în mașină doar prin pendularea cozii de coadă, declara după ce s-a răsturnat cu mașina: „Soția m-a avertizat să nu-l iau cu mine, deoarece e capabil de cele mai năstrușnice figuri. Vrînd neapărat să ocupe locul din dreapta mea, a încercat să sară peste spătarul canapelei, dar precum un săritor cu prăjina, n-a reușit să nu atingă ștachetă și astfel m-am pomenit cu el în brațele mele. Luat prin surprindere am întors capul spre câine, reținînd însă, din păcate, și volanul, în direcția șanțului.

În alte cazuri neatenția în conducere cu toată suita ei de urmări nedorite se manifestă ca urmare a unor carențe necorectate încă de pe vremea cînd omul de la volan învăța abecedarul conducerii auto. Lui nu i s-a spus, n-a fost învățat de instructor să nu-și îndrepte atenția decît spre drum și numai pentru extrem de puțin timp privirea lui să „mănînce" aparatura de bord și oglinzile retrovizoare. Șoferul unui Oltcit a admirat într-atîta ceasul electronic, într-adevăr estetic și funcțional, dar parcă neinspirat montat deasupra oglinzii retrovizoare interioare, încît și-a zdrobit partea din față a elegantei mașini café au lait de spatele unei basculante.

Problemele pe care le ridică atenția în timpul conducerii, au făcut și ar putea încă face obiectul unor studii care să umple tomuri întregi. Există o multitudine de factori care influențează asupra atenției ori pot conduce la distragerea ei. O reprezentantă a sexului frumos, pentru care moda cu multiplele ei fațete, reprezintă în viață o preocupare de căpătenie, poate fi foarte serios handicapată în postura de șoferiță. Apariția pe trotuar a unei toalete excentrice, a unei fuste ori bluze confecționate dintr-un material mai puțin întîlnit, poate reprezenta o veritabilă „catastrofă" pentru cea aflată la volan. Cîte mâști de mașini n-au fost transformate în bidoane turtite în asemenea circumstanțe? Dar bărbații? Mai cu seamă cei care nu pierd ocazia să admire o siluetă mai docsebită, cîte n-au pățimit în postura de piloți neatenți. Mulți dintre ei, însă, nu recunosc adevărata cauză a transformării mașinii lor în epave. Dau vina de multe ori pe soarele care i-a orbit, parcă privirea care se oprește îndelung, poate încercat spus îndelung, să „zicem mai mult decît trebuie, asupra unei ființe ori ceva mai aparte, nu e și ea într-un anumit fel, tot o „orbire"?

Pentru șofer este extrem de important să reziste tentațiilor. Nu numai tentației de a apăsa pe accelerație, de a fi mereu în fruntea coloanei, de a face depășiri pe muchie de cuțit, de a refuza altora prioritatea, dar și de a mu fi, dacă se poate spune așa, stăpîn pe atenția sa. Oamenii sobri, echilibrați, serioși, care realizează implicațiile deosebit de mari ale pilotării usuratice, a tratării conducerii auto ca un fel de joacă pentru copii mai mari, riscă de mii de ori mai puțin să fie implicați în accidente de trafic. Ajungem din nou la educație, la civilizație. Sînt de admirat aceia care recunosc de capo. „Eu nu sînt dom-le bun de șofer, eu is distrat, extrem de emotiv sau... cînd e să aleg între mașină și pahar, nu pot renunța la a doua alternativă". E mai corect așa.

VICTOR BEDA

Timpul, programul, oboseala — un dialog tensionat între cetățeni și autorități

● În seara zilei de 20.IX.1986, pe la orele 21, în barul hotelului „Doina" din stațiunea Neptun a intrat un om trecut de a doua tinerețe. S-a uitat prin bar cîteva clipe, voind probabil să caute un loc și, deodată, a început să se clatine, gata-gata să cadă. Costinel Mincă, responsabilul, a observat că omul e în mare dificultate și, tocmai cînd se răsuceea pe picioare, l-a prins în brațe. „Inima... mi-e rău !", atît l-a mai auzit spunînd. Lăsînd fulgerător tava pe o măsuță, barmanghiul-responsabil l-a întins ușurel jos pe bolnav, a strigat la fetele din preajmă să aibă grijă de el cîteva minute. Apoi, ajutat de un tînăr, a urcat muribundul în propria mașină, parcată în fața hotelului și, fără a-și mai schimba ținuta de serviciu, a demarat cu toată viteza spre Spitalul din Mangalia. După ce l-a predat medicului de gardă, întîmplător specialist în cardiologie, care a și pus diagnosticul de „preinfarct", Mincă C. a respirat ușurat. A doua zi s-a dus din nou la Mangalia, să se intereseze de soarta clientului său. Acesta era în afara oricărui pericol. Medicul i-a spus că, dacă mai întîrzia doar cîteva minute, toate eforturile ar fi fost zadarnice. **(Ioan Toderaș,** Cîmpina, str. Fr. Engels nr. 20)

● Citățm din răspunsul **Direcției personal, învățămînt, organizare și control** din cadrul **Ministerului Educației și Învățămîntului :** La scrisoarea prof. ing. Zinon Baltaga din Turda, care sesiza că directorul Liceului industrial nr. 2 din localitate se poartă dur cu elevii și cadrele didactice și folosește frecvent timorarea și bătaia ca metode de convingere, cu prilejul cercetărilor efectuate de minister, s-a ajuns la concluzia că, în mod justificat, prof. Rebreanu G. a primit sarcina să îndeplinească funcția de director al Liceului agroindustrial din municipiu pentru a întrona ordinea și disciplina (...). După un an, bilanțul activității desfășurate de colectiv sub conducerea sa este incontestabil pozitiv și unanim recunoscut și apreciat. În această scurtă perioadă de timp, directorul, personal, recunoaște că, din exces de zel, cu totul întîmplător și din imprudență a săvîrșit unele greșeli de tact cu unii din membrii colectivului didactic, a căror comportare și activitate lăsa în general de dorit, precum și în relațiile cu doi-trei elevi foarte recalcitranți. Neajunsurile din activitatea directorului au format obiectul cercetărilor efectuate de Inspectoratul școlar care a stabilit măsuri corespunzătoare.

Răspunsul ocolește abil fondul problemei : directorul îi bătea sau nu îi bătea pe elevi ?

● Ne scrie economistul **Gh. Marinescu** din București, Intrarea Aurului nr. 20 : Fiind un mare amator de drumeție, am plecat de la cabana „Cota 1000" (aparținînd de C.H.R. Pucioasa) pe drumul care duce la Babele. Cum eram foarte obosit, nu mi-am continuat drumul și m-am întors de îndată la cabană, dar aici nu m-am putut odihni toată noaptea din cauza foarte uzatului generator de energie electrică ce producea un zgomot insuportabil. O experiență care m-a îndemnat la reflecție. Prin alimentarea cabanei sus-menționate cu energie electrică de la un grup electrogen propriu, pe lîngă zgomotul de nedescris pe care acesta îl produce, se încarcă artificial cheltuielile unității cu costul lunar a peste două tone de motorină, retribuția lunară a unui mecanic de întreținere, plus plata reparațiilor curente și lubrifianților. Întrucît la o distanță doar de un kilometru se află cabana „Cuibul Dorului" alimentată cu energie electrică din rețeaua orașului Sinaia, se pune firească întrebare — și în același timp avansez și propunerea de rigoare : dacă nu este mult mai eficient, și în spiritul prevederilor legale în vigoare, racordarea cabanei „Cota 1000" la rețeaua electrică a cabanei „Cuibul Dorului" ?

● Referitor la scrisoarea petentului Iosif Boldor din Geoagiu **Administrația financiară a județului Hunedoara** ne informează următoarele : Meșteșugarii cu ateliere proprii sînt asigurați obligatoriu și trebuie să plătească, potrivit art. 8 din Legea nr. 13/1968, la asigurările sociale din cooperativele meșteșugărești o cotizație stabilită la cota de 15 la sută din venitul impozabil calculat lunar. În baza prevederilor legii sus-menționate, UCECOM a emis Hotărîrea nr. 8/1982 prin care, la art. 63, al. 7, prevede că „Începînd cu 1 ianuarie 1981, meșteșugarii cu ateliere proprii, pensionari ai oricărui sector de pensii sînt obligați să plătească asigurările sociale în raport cu venitul impozabil calculat lunar asupra căruia se aplică cota de 15 la sută". Avînd în vedere cele de mai sus, precum și faptul că nu a răspuns la comunicarea și somațiile făcute de CASCOM, petentul a fost îndrumat să se adreseze Filialei CASCOM Deva pentru aprobarea eșalonării plății sumei datorate și a majorărilor de întîrziere aferente.

● Urmare scrisorii Eugeniei Zaliu din comuna Axintele, **comitetul executiv al Consiliului popular al județului Ialomița** ne comunică : În conformitate cu prevederile Legii nr. 41/1976, art. 8, litera **a**, coroborat cu art. 12, litera **c**, din Legea nr. 40/1976, este interzisă cu desăvîrșire tăierea vițelelor pînă la prima fătare. În baza acestor legi s-a aminat livrarea la fondul de stat a animalului contractat de petentă. Din verificarea la fața locului a reieșit că eliberarea documentelor de rigoare de către medicul veterinar s-a făcut fără a se examina animalul care în luna august a.c. a fătat, iar contractul nu mai poate fi executat. Medicul veterinar Garagescu Victor a fost sancționat cu reducerea cu 10 la sută a retribuției pe o lună pentru eliberarea de documente neîntemeiate.

● **Tribunalul județean Teleorman,** ca răspuns la sesizarea Elenei Ferăștеanu din Zimnicea, str. 23 August, bl. 10 B, sc. D, ap. 5 : Verificînd aspectele semnalate de petiționară, s-a constatat că, la 6 ianuarie 1986, executorul judecătoresc a emis somație împotriva debitorului, iar la 12 aprilie 1986 s-a deplasat la domiciliul acestuia sechestrîndu-i o butelie de aragaz. La 27 iunie 1986, executorul a încasat de la debitor suma de 2 348 lei, cu chitanța nr. 399 din 27.VI.1986, pe care a predat-o creditorului în aceeași zi.

● Reținem din referatul **DPMOS Vîlcea,** privitor la soluționarea scrisorii adresată revistei de către Maria Enache din Rîmnicu Vîlcea, că petenta a fost inițial îndrumată să se prezinte pentru a susține proba de lucru în vederea încadrării, pe post corespunzător pregătirii sale, la Întreprinderea de piele și încălțăminte din localitate, dar a refuzat nejustificat. Întrucît în prezent s-au ivit locuri de muncă vacante în meseria în care este calificată, Enache Maria a fost repartizată ca marochiner, cu dispoziția nr. 68468 28.08.1986, la UJCC Vîlcea.

● Vă scriu în numele meu, al fiicei mele și al altor vecini de-ai mei de pe str. Iordana care, deși am achitat contravaloarea lemnelor din cotă, la Depozitul 502/401, încă din 16 mai 1986, nici pînă în prezent nu le-am primit. Interesîndu-mă la casieria depozitului de mai sus, am fost informat că bonurile noastre de livrare — 531314 și 531315 — s-ar găsi la Depozitul de lemne din comuna Vîrteju. Am fost și acolo și mi s-a spus să mai așteptăm. Au trecut deja cinci luni de așteptare, și am mai aștepta, dar iată că iarna bate la ușă și n-avem nici o garanție că vom primi curînd lemnele atît de necesare. **(Dedu Ion,** str. Iordana nr. 4, Sectorul 5, București)

● La idcea că va interesa și pe alți cetățeni, spicuim următoarele din răspunsul **Direcției generale a vămilor** la scrisoarea lui Daju N. Gheorghe din Alimpești-Gorj : Coletele poștale și bunurile aflate în acestea sînt în gestiunea organelor poștale de la expeditor pînă la destinatar. Pînă la data prezentei (2.09.1986 — n.n.) organele poștale nu ne-au prezentat coletul cu proteze sosit pe adresa petentului. Potrivit prevederilor art. 224 din Regulamentul vamal, protezele sînt scutite de taxe vamale, cu obligația prezentării avizului organelor sanitare la primirea coletului la oficiul poștal de destinație. Întrucît reclamantul se referă la neprimirea coletului, scrisoarea a fost trimisă spre competentă soluționare Direcției de poștă a municipiului București, care transportă și gestionează coletele externe.

● **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Călărași,** ca răspuns numitului Ion Mandache și altor 13 persoane, oameni ai muncii din cadrul I.A.S. Ivănești : Conform art. 9, litera E, anexa 15 din Decretul nr. 161/1986, „Consiliul oamenilor muncii al unităților agricole de stat va putea da în folosință personalului muncitor permanent din zootehnie și mecanizatorilor, care nu sînt membri ai cooperativelor agricole de producție, teren arabil în suprafață de pînă la 0,10 ha, pentru fiecare muncitor, spre a fi cultivat în principal cu legume și furaje. Dreptul de a folosi terenul încetează pe data desfacerii contractului de muncă". Întrucît petenții nu se încadrează în prevederile sus menționate, nu au dreptul de a primi suprafața de teren solicitată în scrisoare.

● Suscitînd un mai larg interes cetățenesc, publicăm integral răspunsul dat de **Comitetul executiv al Consiliului popular al orașului Bocșa** la scrisoarea adresată nouă de tovarășul Costea Luca din Bocșa II : Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare pot propune adunărilor cetățenilor ori, după caz, pot aproba scutirea totală sau parțială de plata contribuției ori înlesniri în plata acesteia pentru unele categorii de persoane cum sînt invalizii sau alte persoane inapte de muncă (art. 32, alineatul 3 din Legea nr. 1/1985). Referitor la contribuția în muncă, legea nu prevede limită plafon de virstă pînă la care există obligația prestării muncii, ci doar menționează : toți cetățenii apți de muncă, începînd de la virsta de 18 ani, care realizează venituri.

● Firește că nu este de dorit, dar oricui i se poate întîmpla să cumpere un obiect de trebuință care să se dovedească a fi, în scurt timp, defect : există legi ce garantează, în cazul anumitor produse, repararea gratuită a acestora. Pentru **Dinu Dumitru** însă (strada Aurora, bloc 55 A, apartament 12 — Urziceni, Ialomița), „întîmplarea în cauză" a constituit obiectul unor îndelungate și defel plăcute drumuri ; pe scurt : omul nostru cumpără de la magazinul „PARFUMERIA" din Calea Victoriei 23, București, un ceas de mînă marca „Orex", produs al Întreprinderii de mecanică fină din Capitală, pentru care i se eliberează certificatul de garanție nr. 2031, prin care se stabilesc condițiile respective, modul de procedare în caz de defectare **timp de 12 luni,** iar la unitatea „de deservire pentru asigurarea reparațiilor" se trece „județul Ialomița", plus explicația verbală că reparația în termenul de garanție se poate face în orice unitate din județul respectiv. După circa trei luni de la cumpărare, ceasul — ei, uite ! — *stă*. Urmează un adevărat carusel : prezentîndu-se la unitatea din Urziceni, i se spune că dînșii nu fac astfel de reparații, că trebuie să se prezinte în localitatea de unde ceasul a fost cumpărat ; la magazinul respectiv din București este sfătuit să meargă în localitatea în care domiciliază, că așa sînt instrucțiunile — la insistențe, i se recomandă a se prezenta la „Unitatea nr. 65" din strada 30 Decembrie nr. 6, dar aici este refuzat, întrucît dumnealor fac reparații **numai celor ce locuiesc în Sectorul 5 sau Sectorul Agricol Ilfov.** „În concluzie : sînt purtat pe drum fără a mi se rezolva problema.

● **Din partea Consiliului popular al orașului Caracal : „Referitor la scrisoarea adresată** redacției de către **Florea Marinescu,** fost om al muncii la Întreprinderea de vagoane, căruia i s-a desfăcut contractul de muncă : avînd în vedere situația acestuia, s-a luat legătura cu el și a fost sprijinit pentru a se încadra la A.E.I.P.I. — Caracal, numitul declarîndu-se mulțumit cu modul de rezolvare a scrisorii sale".

● În numele mai multor locatari ne scrie **Spiridon Papadatu, din Tulcea** (strada 23 August nr. 4, bloc D, scara A, apartamentul 10) : în perioada aprilie-mai a.c., o echipă condusă de maistrul Mihai Vasile de la A.I.E.P.I. „Valea Nucarilor" — județul Tulcea, a efectuat reparația acoperișului blocului sus amintit, lucrare contractată de Asociația de locatari nr. 6. Fiind vorba de apartamente P.P., contravaloarea lucrării ridicîndu-se la cca. 80 000 lei, a fost suportată de locatari. În perioada imediat următoare însă, ploile căzute au scos la iveală calitatea proastă a lucrării, apa scurgîndu-se în apartamente, deteriorînd zidurile și mobilierul oamenilor. Abia în luna septembrie locatarii au luat cunoștință cu faptul că lucrarea respectivă se realizase cu rășini tip Nestrapol, procedeu experimental, deci apartamentele fuseseră tratate drept „cobai", fără avizul cetățenilor. Remedierile nemaiputîndu-se face cu acest sistem, s-a căzut de acord să se facă pe sistemul clasic, cu bitum și carton asfaltat. Lucrurile păreau a intra pe un făgaș normal, cînd oamenilor li s-a prelins însă să achite și contravaloarea primei lucrări, cea cu Nestrapol, care este de trei ori mai scumpă. Și toate s-au împotmolit din nou, ceea ce locatarilor nu li se pare normal... ! Și nici nouă.

● **Întreprinderea de Transporturi București :** „La scrisoarea tovarășului **Mircea Georgescu** din București, strada Plevnei 134, sectorul 6, vă comunicăm următoarele : reanalizîndu-se cererea acestuia, care este lăcătuș mecanic la Secția depanare și dispecerizarea circulației, s-a hotărît să i se aprobe concediul de studii plătit. Astfel, s-a hotărît ca pe data de 10.10 a.c., M.G., că primească suma de 2 918 lei reprezentînd retribuția pentru zilele de concediu fără plată acordat în lunile iulie și august a.c. pentru susținerea lucrării de diplomă la examenul de absolvire".

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU

Motrul

În vara care abia a trecut, în dorința de a mă destinde și admira natura, puterea și setea ei de viață, precum și mărețele transformări survenite pe aceste străvechi meleaguri ale dăinuirii noastre, am cutreierat din nou valea Motrului, între Apa Neagră și Cloșani, cale de peste zece kilometri. Unele din întîmplările trăite aici m-au umplut de nostalgie. Îmi amintesc de anii copilăriei cînd intram în riul cu apă cristalină, peste picioare-mi zburau în susul albiei ciurde întregi de mrene negre. Apa era limpede și bogată în pește. În vara asta, revenind, am fost cuprins de tristețe și neliniște. Riul fusese poluat și văduvit de amintita specie de pește. Au mai dispărut din valuri păstrăvul și scobarul, sînt în pericol mare cleanul și alte specii, precum tiparul și asprojul.

Spre neplăcuta mea surprindere, toată vara n-am întîlnit nici un control pe Motru, așa că am purtat ostilități de unul singur cu braconierii. Oameni răi, înarmați cu sape, găleți substanțe otrăvitoare, vîrșii, plase diferite, umblau în grupuri de cîte 2—3 Unii erau din satul Padeș, alții se dădeau drept muncitori la UFET Apa Neagră etc. De mai multe ori am fost pus în situația de a distruge „digurile" improvizate în grabă de ei și de a reda vadului apa cea dătătoare de viață vietăților ce încă se mai zbăteau pe uscat. Din cauza acțiunilor necugetate săvîrșite de acești vrăjmași ai naturii, pe porțiunea mai către început menționată, Motrul abia își mai ducea viața. Datorită poluării și braconajului, aproape două treimi din fauna sa piscicolă a fost distrusă. Am găsit pește mort în punctele Vadul Rău, Giula, Cotul Modărănilor, Valea de Hotară, Dinulești, Cornul Pietrei. Cloan de pește un kilogram se rostogolea la vale, pradă toxinelor aruncate în albie. Aproape că nu mai există în prezent toale, radină sau răstoacă din valea acestui riu care să fi scăpat neimpușcată, otrăvită sau secată.

Cel mai îndrăcit act de braconaj s-a petrecut în punctul numit Valea de Hotară. Aici albia a fost deviată de mai multe ori, la intervale scurte de timp, și crovurile otrăvite. Am văzut pești doar de cîțiva centimetri lungime albind cu trupurile lor apa. Mii de exemplare muriseră cu mult înainte de a ajunge la maturitate. Numai cîteva broaște și rațe sălbatice au scăpat refugiindu-se în bălțile din preajmă. Și vidrele, foarte puține cîte mai sînt, se refugiaseră. Doar seara, odată cu amurgul le puteai auzi glasurile strigînd a disperare sau poate a speranță...

O situație care nu mă determină nicidecum la resemnare. Chiar dacă articolul „Puiul de vidră", apărut în revista dv. sub propria-mi semnătură, n-a sensibilizat prea mult pe responsabilii de drept din valea Motrului și de la nivelul județului Gorj, voi face tot ce depinde de mine pentru a contribui la salvarea faunei și florei acestei pitorești zone și ale acestui riu căruia strămoșii i-au dat un nume atît de frumos.

TUDOR MĂGUREAN,
pescar sportiv din Tg. Jiu

Poșta redacției

Gheorghe Margareta, Florescu Maria — Slobozia, **David Misu** — Chitila, S.A.I. : Persoanele care au suferit condamnări sau față de care s-a pronunțat o hotărîre judecătorească definitivă, conform Legii 10/1968, nu pot fi încadrate, promovate sau menținute în funcții gestionare, nici dacă au fost reabilitate sau au beneficiat de amnistie. ● **Duțu Ionica** — com. **Crușeț** jud. Gorj : Prezentați-vă la Țesătoria de mătase Lupeni pentru reîncadrare. ● **Munteanu Felicia** — Cugir : Trebuie să fiți mai receptivă la ofertele de muncă ce vi s-au făcut. ● **Anghelet F. Filon** — Curtea de Argeș : Decretul 395/1982, care reglementează condițiile de racordare la rețeaua de gaze naturale a blocurilor, condiționează introducerea gazelor la bucătării de predarea butelilor de aragaz de către titularul de contract în cazurile cînd se dovedește că aceștia posedă un asemenea bun. ● **Sîrbu Maria** — Lugoj : Drepturile acordate de Decretul 410/1985 se prescriu după 3 ani, deci se achită retroactiv de la 1 ianuarie 1986, după formarea corectă și completă a dosarului. ● **Ene Elena** — Ploiești : Urmare dispozițiilor art. 64 al. 1 din Legea 3/1977, modificate prin Decretul 232/1986, toate persoanele încadrate în muncă au obligația să contribuie la constituirea fondului pentru pensia suplimentară. Sumele reținute în acest scop după pensionare, nu se restituie. ● **Gherman Corina Aridrada** — Tulcea : Este posibil. ● **Bressel Paul, Belenyi Alexandru** — Halmeu : C.A.P.D.M. vă poate retribui numai în raport de executarea comenzilor emise către atelierul-școală. ● **Cucu Șt. George Stelian** — București : Depuneți cerere la Filiala din București a Arhivelor statului, Calea Văcărești 470, Sector 4, care deține materialul arhivistic al întîmplărilor. ● **Dumitru Domnica** — Tecuci : Dacă unul din copiii dv. este elev la Școala militară de maiștri de marină, se ia în calcul pentru stabilirea dreptului dv. la ajutor pentru mame cu mai mulți copii. ● **Pârvu Elena** — București : Conducerea colectivă a unității are libertate să gireze sau nu caracterizarea pe care trebuie s-o cuprindă un asemenea act. ● **Pantea Mihai** — Reșița : Solicitați urgent trimiterea către o clinică de boli cardiovasculare. ● **Lates N. Nicola** — com. **Rișca,** jud. Suceava : Cele 4 declarații pentru reconstituirea vechimii în muncă trebuie depuse la D.P.M.O.S. în original.

REGHINA VÂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

După desfășurarea primei manșe din turul al II-lea al cupelor europene la fotbal

De la trimisul nostru special la Bruxelles

Motive există, dar nu scuze

La Bruxelles, acest meci a fost așteptat ca o orgolioasă și hotărîtoare revanșă. Și pentru aceasta, Anderlecht și-a luat toate măsurile de siguranță. Steaua este acum o echipă cunoscută și nu o mai putem înfrunta ca niște copii de suflet cum am jucat în primăvară la București, spunea înaintea meciului Constant Vanden Stock, președintele clubului Anderlecht. Măsurile de siguranță s-au simțit în jocul avîntat al bruxellezilor, în apărarea lor prudentă și chiar și în modul în care arbitrul Casarin și tușierul său au închis ochii la ofsaidul de doi metri din care s-a înscris primul gol. Probabil că-l vom revedea la panoramicul sportiv și ne vom convinge de eroarea arbitrului care a contribuit enorm la eliberarea echipei belgiene de teama pe care le-o inspirau totuși campionii Europei. Căci în prima repriză, Anderlecht, deși a avut cîteva situații mai clare, a atacat haotic, iar apărarea Stelei a închis culoarele cu multă severitate. Ce s-a întîmplat de s-a ajuns la asemenea scor neplăcut ? Care ar fi explicațiile, date acum, „la cald", cînd bruxellezii se bucură la un banchet fastuos ? S-a văzut din prima repriză că apărarea duce greul, că scorul egal după 45 de minute se datorează în primul rînd lui Stingaciu, Weisenbacher, Iovan, Belodedici și Bărbulescu și, poate, eforturile stăruitoare depuse de Tudorel Stoica. Au mai luptat și Ivan și Cireașă, dar Steaua a construit puțin, dovedindu-și clasa doar în cîteva faze aplaudate cu generozitate. Dar n-am contat în atac și pe zona de mijloc acoperită de Majaru. Au fost primele neliniști cu care am ieșit la pauză, cînd ziariștii de la „L'Equipe", „Le Soir", „Le dernière heure" au apreciat forța și tehnica jucătorilor bucureșteni. Prevestitoare erau corectitudinea arbitrului Casarin la mijlocul terenului și generozitatea cu care acorda loviturile libere din preajma careului nostru. Și toate s-au legat împotrivă. Atacul, fără Lăcătuș și cu Pițurcă într-o zi slabă, n-a existat, iar mijlocașii, fără Bălan, au cedat terenul metru cu metru, ca într-un război în care părăsești redutele și te retragi. Am pierdut jucînd prea mult în fața careului nostru de 16 metri și neîncercînd nimic în atac. Așa au venit golul al doilea și al treilea, ultimul pe o tăioasă acțiune de contraatac finalizată de Krncevici. Steaua, fără patru titulari, ar avea scuza absențelor. În fond, a pierdut fără o treime din echipă. Dar aceasta nu scuză cu nimic jocul slab prestat de Majaru și Pițurcă. Că nu le-au „ieșit" diverse mingi, nu-l atît de grav cît lipsa lor de convingere, de dăruire cu care s-au mișcat tot timpul. Steaua a pierdut cu 0—3 pentru că a cedat psihic după lovitura sub centură de la primul gol și pentru că a pierdut ușor toate mingile din care se putea construi ceva. Faptul că o serie de jucători erau incomplet refăcuți a contat la fel de mult ca și terenul greu pe care s-a jucat. La Bruxelles a plouat trei zile fără încetare. Schimbările (Turcu în locul lui Ivan și Bălan, încă în convalescență, în locul lui Majaru) au venit prea tîrziu și acest 3—0 le permite bruxellezilor să se bucure de așa-zisa revanșă. Returul însă va fi hotărîtor. Modul în care se prezintă Anderlecht, în vizibilă creștere față de sezonul trecut, ne dă dreptul să sperăm. Va trebui să ne păzim de contraatacurile belgienilor și să facem ce știm pentru a recupera cele trei goluri pînă în minutul 90. Revanșa a avut loc, dar deznodămîntul calificării rămîne totuși pentru București.

CORNEL NISTORESCU ■

De la trimisul nostru special la Dundee

Mai e, totuși, o șansă

Bănuim că printre numeroasele întrebări pe care ni le vor pune iubitorii fotbalului, cei ai Universității Craiova în mod special, vor fi ; cum de-au pierdut craiovenii la un astfel de scor ? sînt oare scoțienii chiar atît de tari ? mai sînt, oare, șanse ? Pe scurt, foarte pe scurt, iată cîteva răspunsuri marcate de-o evidentă notă de subiectivitate : craiovenii au pierdut neglijînd aproape total atacul (se excepteză faza din minutul doi spre trei, cînd Adrian Popescu, preluînd un balon în treimea adversarului, a șutat prin surprindere, dar, din păcate, balonul a lovit bara, a revenit în teren, iar Geolgău, din unghi închis a reluat pe lîngă poartă, și se mai excepteză faza din minutul 17, cînd Bițâ, aflat în poziție ideală, a fost blocat în careu în ultimă instanță). Cam asta a fost totul, ca să zicem așa, în atac. În rest, fotbaliștii lui Dundee United, recunoscuți prin presiunea permanentă pe care o exercită asupra adversarului, au atacat continuu, cu fundașii adeseori intercalați în linia de vîrf. A fost meritul lui Racoltea, un portar care, într-adevăr, ca să-l citățm pe Silviu Lung, promite, că scorul a rămas alb în prima repriză, dar și al tinerilor săi fundași centrali, Săndoi și Rada, care au intervenit adeseori salvator, în ultimă instanță. În repriza a doua, însă, presiunea a crescut permanent și, la un corner de pe dreapta, fundașul McGinnis trimite cu capul în preajma careului mic, de unde Redford, cel mai periculos atacant scoțian, reia din cădere. Firește, Redford, care de la începutul partidei s-a arătat a fi cel mai percutant atacant, nu trebuia să fie lăsat singur în fața porții, la numai șase metri, dar asta ar fi, ca să zicem așa, prima mare greșeală a apărării. A doua greșeală avea să fie făcută tot la un corner, cînd un alt fundaș, Clark, intercalat în atac ca și McGinnis, reia cu capul direct în colțul lung. Peste numai cîteva minute mai exact spus în minutul 43, Coyn, intrat în locul lui Banon, șutează puternic de la aproximativ 25 de metri, Racoltea (care apărase în prima și a doua repriză cel puțin trei goluri ca și făcute) respinge, iar Redford, același percutant Redford, trimite cu capul în poartă. Așa a pierdut, deci, Craiova, fără să lase la joc, fără să amenințe poarta adversă, permițînd fundașilor să sporească forța unui atac ca și inexistent în prima repriză. Aceasta este, o spunem cu multă tristețe, soarta celor ce nu știu să-și țină adversarul la respect. Aceasta este, să o recunoaștem, soarta unei echipe care-și schimbă efectivul și generațiile din mers. Credem că, într-un anume fel, am răspuns și la a doua întrebare. Vom adăuga că scoțienii de la Dundee United alcătuiesc, fără doar și poate, o echipă puternică, dar cu un mijloc fragil, parcă robotizat, fără fantezie. La cea de-a treia întrebare, dacă poate fi refăcut handicapul de trei goluri, vom afirma, deși datoria unui reporter este să fie cît mai obiectiv cu putință, că jucătorii Universității Craiova au toate motivele să creadă că vor domina mijlocul terenului, că vor declanșa de acolo atacuri peste atacuri, așa cum au făcut-o cei de la Dundee United. Cu alte cuvinte, șanse mai sînt, deși returul va fi neînchipuit de greu. Dar nu este pentru prima oară cînd Universitatea Craiova ar dovedi nebănuite resurse. Eliminînd carențele pe care ochiul unui versat antrenor, l-am numit pe Constantin Teașcă, sîntem siguri că le-a observat mai în amănunt decît noi. Universitatea va lupta, așa cum au mărturisit-o mai toți componenții echipei, pînă la ultima picătură de energie. Sîntem datori să fim alături de ei atîta timp cît ei mai cred în șansa lor.

VICTOR NIȚĂ ■

Sărbătoarea iar n-a avut loc

Totul era aranjat ca pentru un mare spectacol ce trebuia să ne rămînă în memorie pentru multă vreme. O zi cu soare de toamnă generos, cu frunze ruginii învălmășite deasupra stadionului din „Regie", cu suporteri frenetici dar deosebit de civilizați. Ceea ce urma să se petreacă pe teren se presupunea a fi fost pregătit cu minuție și știut de multă vreme, într-o desfășurare limpede și frumoasă, ce nu avea cum să contrarieze pe nimeni. În imaginația noastră, învingătorii erau deja cunoscuți iar învinșii nu aveau decît să se resemneze cu partitura pe care le-o rezervăsem pentru acest meci.

De aceea apariția jucătorilor de la Sportul studențesc și al formației belgiene K.A.A. Gent (La Gantoise) a fost întîmpinată sărbătorește, cu aplauze, zgomot de talăngi, bubuituri de tobe, confeti și jerbe de hîrtie. Începea o reprezentație pe care toți o așteptau cu bucurie așa că toate personajele de pe teren erau iubite și respectate fără nici o discriminare, fiecare dintre ele avîndu-și meritul de a contribui la realizarea ei, chiar dacă unii erau fericiți biruitori — și cine alții puteau fi aceștia decît cei din echipa bucureșteană ? — iar ceilalți n-aveau decît să se resemneze fiindcă de această dată soarta le-a fost potrivnică. Puțini se îndoiau de victoria Sportului studențesc. Mai rămînea o mică formalitate — aceea de a afla scorul.

Dar pe măsură ce timpul trecea am început să descoperim, la început cu uimire, apoi chiar cu perplexitate, că jucătorii de la K.A.A. Gent învățaseră cu totul și cu totul alte roluri decît cele încredințate lor de închipuirea noastră. Cu amabilitate dar fără să cedeze de la poziția lor au optat pentru postura altor personaje. Într-un moment în care după concepția noastră de suporteri înflăcărați credeam că poarta belgienilor trebuia să fie deja perforată de cîteva ori, iată că totuși primul gol îl înscrie Raeven. Nu se poate, ne-am zis noi și ne-am strîns și mai mult unii în alții, e vorba de vreo defecțiune în regia de desfășurare a spectacolului, n-are rost să ne îngrijorăm, lucrurile vor intra în curînd pe făgașul lor normal, e prea mult farmec și fast în această toamnă, ca să ne facem gînduri negre. În curînd băieții noștri vor pune lucrurile la punct și-și vor trezi adversarii la realitate. A trecut pauza și ceea ce nădăjduiam cu toții nu s-a produs. Atacurile fără logică și bazate mai mult pe acțiunile individuale ale studenților bucureșteni erau contracarate de jocul precis, poate lipsit de strălucire dar eficace al oaspeților, mai incisivi, mai abili. Mereu de un calm imperturbabil, ca niște cavaleri ai balonului rotund aflați la un turnir unde o biruință nu poate fi obținută cu orice preț ci numai cu mijloacele cinstite ale unui gentlemen. De aceea, pînă la urmă n-a mai mirat pe nimeni că în poarta lui Cristian mingea a mai poposit de două ori, confirmînd o victorie pe care din pripă ne-o asumasem în închipuire de partea noastră — și deci pe nedrept, așa cum s-a și dovedit.

Miercuri ne-am dus pe stadionul din „Regie" ca la o sărbătoare, ca la un triumf care ni se părea mai mult ca sigur că va fi al Sportului studențesc. N-a fost să fie așa. Nici n-avea cum să fie așa după cum s-a văzut pe teren. Va fi altădată. Fiindcă de data asta e greu de crezut că studenții bucureșteni se vor mai putea califica în urma jocului de la Gent. Ar fi însă prea simplu ca să ne lamentăm. Atitudinea lucidă și bărbătească e cea mai potrivită. Exemplul cel mai bun ni l-a oferit splendida galerie aflată pe stadion. La terminarea meciului l-a aplaudat în mod sportiv pe cel care ne-au întrecut, și s-a simțit solidară cu echipa lor favorită cu toate că a fost învinsă. Fiindcă, nu-i așa, noi am greșit cei dintîi în clipa în care am crezut că lucrurile sînt deja transate în favoarea noastră și că nimic nu mai poate fi modificat în sărbătoarea pe care ne-am promis-o cu prea multă ușurință, fără a ști dacă o și merităm sau nu.

GEORGE ARION ■

Nu de scoruri ne e frică, ci de cauzele lor

Scorurile la care echipele noastre au încheiat prima manșă a turului doi nu pot fi expediate așa ușor în arhivele fotbalului. N-ar folosi nimănui — și ar fi chiar nesportiv, lipsit de fair-play față de mii de iubitori ai fotbalului, față de opinia publică — gestul de a considera acest triplu „0—3" doar ca niște simple înfrîngeri și atîta tot. Desigur, este în natura oricărui joc sportiv să aibă învinșii și învingătorii săi și ar fi nefiresc să cerem fotbaliștilor noștri numai victorii. Dar există mai multe maniere de a pierde, cea vădită de echipele noastre miercuri fiind de-a dreptul lamentabilă. Nu de scoruri ne e frică ci de cauzele lor. Șapte goluri din cele nouă încasate miercuri au fost primite în ultimul sfert al partidelor. Asemenea unor boxeri clătinați la prima contră, echipele noastre au „lăsat garda jos" înainte de gongul final, de îndată ce și-au văzut năruite speranțele într-un egal mai mult decît onorabil. Maturitatea competițională, sîngele rece, mentalitatea de învingător și alte asemenea calități cu care echipele noastre abia începuseră să ne obișnuiască în campaniile de calificare din anii trecuți au dispărut dintr-o dată, pentru a ne întoarce la acea stare de spirit din „preistoria" participării noastre la cupele europene, cînd singura preocupare era să nu pierdem catastrofal. Nu știm prin ce mecanisme a renăscut această atitudine falimentară, pe care o credeam definitiv abandonată din modul de a se prezenta al echipelor noastre fruntașe în competițiile internaționale. Fiecare dintre ele are, desigur, circumstanțele ei : Steaua a întîmpinat un adversar înșelat de revanșă fără a-și putea alinia în teren „coloana vertebrală" a campaniei trecute (Duckadam — Bumbescu — Bölöni — Lăcătuș); „U" Craiova a abordat sezonul de toamnă fără a-și fi lămurit pe îndelete, în perioada pregătirilor, acele probleme interne pe care nici o echipă de talie europeană, care se respectă nu le mai are în plină competiție ; iar Sportul Studențesc — deziluzia cea mai amară a acestei prime manșe — întinde de cam multă vreme peste limită coarda răbdării și a speranțelor cu care suporterii ei o toi așteaptă să fie pe măsura a ceea ce această echipă răsfățată și cam neantrenată poate și trebuie să fie. Indiferent de aceste circumstanțe, scorurile și altitudinea de joc dau de gîndit, după cum într-un revers al medaliei, indiferent de aceste scoruri cele trei echipe vor rămîne și pe mai departe fruntașele fotbalului nostru, depozitarele admirației și speranțelor suporterilor lor, gata nu mai tîrziu decît poimîine, de pildă să le înconjoare cu aceeași dragoste, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Însă pentru cei implicați, cu obligații și responsabilități, în viața acestor echipe o atitudine păguboasă ar fi tocmai aceasta — să ne creadă că, în adevăr, nimic nu s-a întîmplat.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Civilizația sportului

Imperative morale

În fotbalul nostru s-a ajuns la o motivație excesivă. Și cum orice exces dăunează, această „hipermotivație" atacă uneori fundamentul moral pe care trebuie sprijinită, fără excepție, lupta pentru întîietatea sportivă. În „cazuri speciale" — spun unii — idealul moral al întrecerii sportive poate fi părăsit. Încotro ne îndreptăm ? Ce se va întîmpla cu sufletele unor adolescenți aflați într-o fază a existenței cînd personalitatea lor se îndoaie ca o trestie după influențele din jur ?

Avem o tradiție ca echipele noastre să fie conduse de oameni devotați, pasionați, care se identifică cu aspirația spre un climat de sportivitate desăvîrșită, în toate înțelesurile. Astfel de oameni sînt din ce în ce mai puțini. În schimb, au apărut conducători preocupați mai mult de adversari, arbitri și alți factori decît de echipa proprie, „specialiști în rezolvarea problemei rezultatelor".

Trebuie să-i învățăm pe tineri să respecte adevărul, să-i ocrotim de aceste „molestări" psihice ale vicierii rezultatelor. Cum privesc ei practicile neprincipiale ale unor conducători de tipul „descurcăreț" (principiul, să scoată bani din piatră seacă), iscusiți în protocoluri (primiri, „omeniri" etc) și cu relații la federație pentru a afla cu un ceas mai devreme cine arbitrează jocul de duminică ? În aceste condiții, este evident că timpul destinat controlului la antrenamente, muncii de educație, legăturii cu școala se diminuează pînă la dispariția lui totală, deși acestea sînt sarcinile principale ale conducătorului unei secții și nu cele pe care unii le practică în realitate.

Calitățile morale ni se par a fi cel mai important capitol al fotbalului nostru. Dacă nu-i dăm atenția cuvenită, atît pe linia cultivării, cît și pe cea a incriminării abaterilor, stiuația actuală se va deteriora și mai mult, nici bisturiul nemaiputînd extirpa răul.

Consecințe uneori grele pentru soarta eticii sportive au și intervențiile neprincipiale la federație, „ploaia" de telefoane, presiuni directe și indirecte pentru mușamalizarea unor abateri, îndulcirea unor măsuri sau chiar clemența totală față de diversele încălcări ale regulamentelor.

Cu convingerea că marea performanță nu se poate realiza decît cu oameni de o înaltă ținută morală, regulamentele, cinstea și corectitudinea să fie apărate. Fără ele, sportul în general, fotbalul, își pierd nu numai demnitatea, ci și esența de a fi, rostul lor. Fotbalul de performanță constituie îndeletnicirea populației tinere care nu trebuie încurajată să persifleze imperativele morale ale sportului.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

racul

● Drumurile cele mai amăgitoare sînt presărate cu flori artificiale.

● Cine speră să ajungă în Olimp nu mai visează să cucerească Himalaia.

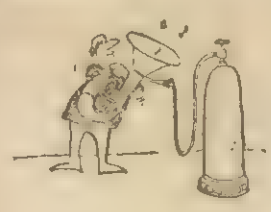

● Să înlăturăm barierele dintre oameni, dar să nu construim poduri de gheață.

● Cînd respiră oxigenul adevărului, minciuna se sufocă.

● Nu spera că poți deveni celebru doar prin meritele sculptorului care ți-a cioplit statuia.

● Ce greu cresc copiii orfani de bunici !...

PAVEL CONSTANTIN ■

● Părintele care își răsfață copilul, la bătrînețe n-are parte de răsfăț.

● Omului nostalgic îi place întotdeauna locul de unde a plecat.

● Cînd o virtute se demodează, contrariul său poate deveni viciu la modă.

● Pentru unii oameni verigheta nu înseamnă decît un zero de aur.

● Umoristul gîdilă cu pana călciiul lui Ahile.

● Floarea smulsă din pămînt nu se simte mai bine în glastră, chiar dacă e de cristal.

● Dacă leneșului i-ar crește aripi, le-ar folosi ca evantai.

N. PETRESCU-REDI ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XXV)

Rolul și răspunderile Europei

Intotdeauna cele întîmplate în Europa au avut o influență importantă, uneori determinantă, și asupra evenimentelor din celelalte zone ale lumii. Astăzi însă această influență este mai mare ca oricînd, date fiind poziția și importanța continentului nostru din toate punctele de vedere. Astfel, în privința economiei, cele 34 de țări europene dețin, împreună cu S.U.A. și Canada, 80 la sută din producția globului și tot atîta din comerțul mondial. În aceste condiții, este clar că un conflict în Europa ar dereglа ansamblul economiei mondiale. La fel stau lucrurile și în domeniul politic. Se știe că datorită atît poziției sale geografice, de placă turnantă între Asia, Africa, Orientul Mijlociu și America de Nord, cît și influenței pe care în mod tradițional statele continentului o exercită în lume, de felul cum au mers treburile în Europa a depins climatul politic pe întreg Pămîntul. Acest rol deosebit al continentului nostru în viața politică mondială se manifestă cu putere și în zilele noastre. Însă înainte de toate Europa este continentul cu cea mai mare pondere pe plan militar. După cum este cunoscut, în spațiul european se află dispozitivele armate ale celor două blocuri militare opuse, N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia, organisme care dispun de 24 000 de avioane de luptă, de 100 000 de tancuri, de 4 500 de nave de război. Pe o suprafață de 10 milioane de kilometri pătrați, cît are Europa, se află sub arme 14 milioane de oameni, ceea ce înseamnă o densitate pe kilometru pătrat de 6 ori mai mare decît în Asia, de 20 de ori mai mare decît în America Latină și de 30 de ori mai mare decît în Africa. În privința cheltuielilor militare, statelor europene, împreună cu S.U.A. și Canada, le revin 80 la sută, adică circa 800 de miliarde de dolari. Dar cel mai mare pericol îl constituie, desigur, armamentele nucleare aflate sau în curs de instalare în Europa. Se știe că, practic, cea mai mare parte a arsenalelor nucleare existente în lume sînt concentrate în Europa sau vizează continentul european. Iată de ce un conflict nuclear în această parte a lumii s-ar transforma inevitabil într-o catastrofă la scară planetară.

Este limpede că pentru ca o astfel de catastrofă să nu se producă, Europa trebuie izbăvită de armele nucleare, de eurorachete. Eliminarea acestor arme de pe continentul nostru nu trebuie condiționată de alți factori din domeniul dezarmării. „Noi considerăm — sublinia recent președintele Nicolae Ceaușescu — că problemele armelor nucleare din Europa se pot soluționa fără a le lega de întregul pachet de probleme — și ele nu sînt în nici un fel legate nici de problema Tratatului din 1972 — și, ca atare, pot fi abordate și soluționate independent". În același timp, se impune să se intensifice acțiunile pentru reducerea armamentelor convenționale în Europa cu 25 la sută pînă în anul 1990, acțiune care, pe lîngă importanta ei militară, va crea condiții mai bune pentru mărirea încrederii și pentru eliminarea unor rezerve pe care le mai au unele state vest-europene.

Evident, pentru a se ajunge la dezarmare nucleară și dezangajare militară în Europa sînt necesare înțelegeri corespunzătoare, între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii. Aceste înțelegeri nu s-au putut realiza, deși noi am sperat foarte mult acest lucru, la Reykjavik, însă există toate șansele ca ele să se realizeze de aici înainte. În această privință, Europei îi revin un rol și o răspundere uriașe. Cu prilejul amintit, șeful statului român arăta că nu există în lume o altă forță în afara Europei care să poată contribui în mod hotărîtor la realizarea unui acord între U.R.S.S. și S.U.A., că nici un alt continent, nici o altă forță nu pot juca rolul pe care îl poate avea Europa în determinarea unor înțelegeri corespunzătoare sovieto-americane, în soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale. Tocmai pornind de la rolul hotărîtor și de la enorma răspundere pe care le are Europa în înfăptuirea dezarmării și asigurarea păcii, președintele României a chemat la o strînsă conlucrare între toate statele continentului, în primul rînd între țările N.A.T.O. și cele participante la Tratatul de la Varșovia, pentru găsirea de soluții care să ducă la dezarmare, la pace, la securitate în Europa și în întreaga lume.

ION D. GOIA ■

Secetă. mistral. piromani

„Am văzut cum flăcările făceau salturi de 300 de metri de la o colină la alta. Era imposibil să oprești limbile de foc. Ele se uneau și — aținate de mistral — creau noi și noi fronturi de incendiu. În cei 27 de ani de cînd răspund de prevenirea incendiilor și de combaterea lor, nu am mai văzut așa ceva !", declara recent unei reviste franceze pompierul Arlot din localitatea Tanneron, situată în departamentul Var din sudul Franței. Această localitate din apropiere de Cannes a fost una din zonele centrale ale incendiilor pustiitoare de păduri, înregistrate în ultimele luni și care s-au soldat cu distrugerea a aproximativ 10 000 hectare de păduri și pășuni și a cel puțin patru morți. Numeroase locuințe și ferme au fost complet distruse de foc în numai cîteva ore.

Cauzele au fost multiple. În primul rînd, seceta ; în unele zone nu a mai plouat din luna mai. Apoi, mistralul, un vînt puternic ce vine din nord-vest, care a aținat focul, bătînd cu o viteză de aproximativ 100 km/oră. Constituția solului și covorului de plante a favorizat extinderea rapidă a incendiilor pe mari zone, frontul de foc propagîndu-se cu o viteză de 2 000 metri pe oră.

În paralel cu combaterea focului, autoritățile, sprijinite de locuitori, au lansat și o adevărată „vînătoare de piromani". Și nu fără rezultat. Astfel, în apropiere de Carnoules (Var), a fost prins în flagrant delict un tînăr vest-german în vîrstă de 19 ani, care a mărturisit că face parte dintr-o sectă de „adoratori ai focului" ! Guvernul a lansat chiar și un plan special pentru prevenirea și combaterea incendiilor de pădure, măsură determinată de faptul că anul trecut au fost înregistrate aproximativ 3 700 de incendii, care au distrus aproape 50 000 hectare de pădure și pășuni și au provocat moartea a 20 de persoane, jumătate dintre acestea fiind pompieri.

Ziarul parizian „Le Figaro" arată că, începînd din 1973, în zona mediteraneană a Franței au fost distruse de incendii aproape 450 000 hectare de pădure și pășuni. Analizînd cauzele focului, autoritățile au ajuns la concluzia că în 2 100 de cazuri incendiul a fost provocat de fulger, defecțiuni la liniile electrice sau scîntei de la locomotive ; în 5 800 — de neatenția oamenilor și în cel puțin 1 500 de cazuri de către piromani.

Deși în ultimul an s-a reușit ca aproximativ patru din cinci incendii să fie înăbușite încă în faza incipientă, acest lucru a fost realizat numai cu prețul unor mari eforturi umane și materiale. De pildă, dacă cu zece ani în urmă forțele speciale aeriene pentru supravegherea și stingerea incendiilor din zona Coastei de Azur, Pirineilor și regiunii Bordeaux totalizau numai 2 500 de ore de zbor, în 1985 se ajunsese la aproximativ 6 000 de ore.

Nu demult, în cursul unei misiuni, și-au pierdut viața patru pompieri aflați la bordul unui avion DC-6 în timp ce încercau să stingă din aer un incendiu. În marea de fum și flăcări, aparatul s-a ciocnit de o stîncă și s-a prăbușit. Incendiul a provocat o vie emoție în rîndul opiniei publice. Dezbaterile inițiate au relevat inexistența unor echipamente adecvate, precum și penuria de mijloace financiare. S-a subliniat că o atenție specială ar trebui să fie acordată activității de prevenire a izbucnirii incendiilor, prin curățirea pădurilor de lemnul uscat. În zona Bordeaux, o echipă de tehnicieni experimentează în prezent folosirea laserelor la identificarea fumului și focului. Specialiștii își pun mari speranțe în utilizarea unei noi spume chimice de stingere a focului, care amestecată în apa aruncată de avioane asigură formarea unei pelicule ignifuge pe frunzele copacilor.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

„Il padrino" avocat

„Vă mulțumesc, nu mai am nici o întrebare", spune omul pe jumătate chel, cu cearcăne imense sub ochi în timp ce se așază în bancă, sub privirile malițioase ale judecătorului. După ce l-a interogat cu autoritate și profesionalism pe martor, avocatul apărării culege și cîteva aplauze discrete. Scena se petrece în camera cu numărul 318 a tribunalului din New York în timpul marelui proces intentat Mafiei. Avocatul și, în același timp, inculpatul principal se numește Carmine Persico, „Nasul" familiei mafiote Colombo. Evenimentul este unic în analele justiției și, pentru a asista la acest spectacol insolit dat de unul din șefii organizației Cosa Nostra în rol de avocat, o mulțime de curioși au aglomerat sala dezbaterilor. În vîrstă de 53 de ani, Persico n-a trecut niciodată examenul bacoului, dar posedă un certificat de studii care-i permite să pledeze. Nu acesta este însă elementul care l-a încurajat să preia funcția apărătorului — ingrată, să recunoaștem — ci faptul că are o experiență a legilor, mai ales a interpretării lor, care l-ar face să pălească de invidie pe cel mai bine cotat „confrate" cu robă neagră. Pentru că cea mai mare parte a ultimilor 14 ani de viață el și-a petrecut-o după ușile tribunalelor și ale penitenciarelor, școli serioase pentru un delincvent de asemenea talie. „Am un avocat foarte bun, dar am impresia că a început să fie tare obosit după munca din toți anii din urmă" declara cu un zîmbet ironic Persico, acuzat din iunie anul acesta de răpire și asociere cu răufăcătorii. Împreună cu alți șapte mafioți, printre care Anthony Corallo și Anthony Salerno, alți doi „nași" ai Mafiei americane, el a alcătuit un veritabil consiliu de administrație pentru Cosa Nostra, denumit „Commission". În timpul audierilor, în vreme ce colegii lui de pe banca acuzaților rămîn impasibili, Persico nu pierde nici o ocazie să ia cuvîntul, minuind cu îndemînare toate țițele procedurii. El lansează frecvent obiecțiuni și cere judecătorului să recuze întrebările puse diverșilor martori de avocații acuzării. Viclean și isteț, el reușește să impresioneze juriul făcînd mare tapaj asupra contra-interogatoriilor la care sînt supuși martorii acuzării. Confruntat cu un agent FBI care l-a interpelat cu cîtva timp în urmă, nașul-avocat îl presează cu întrebări pentru a-l face să dezarmeze, să-și autoanuleze argumentele. „Cine era lîngă mine cînd ați vrut să mă arestați ? În dreapta ? În stînga ? Nu vă amintiți ? Era lumină sau întuneric ? Ce mi-ați spus ?" întrebă el cu viteză și cu un inconfundabil accent italian din Brooklyn. Pe un ton amuzat judecătorul Richard Owen este obligat să-l cheme la ordine. „Sînteți amabil ca după ce puneți o întrebare să-l lăsați pe martor să răspundă, înainte de a-l pune alta ?"

Supranumit „șarpele", Persico n-are nici pe departe figura unui criminal monstruos care se află de doi ani pe lista persoanelor periculoase căutate de FBI. Cu figura sa tristă, surîsul dulce și urechile clăpăuge pare mai degrabă un băcan amabil decît șeful crimei organizate. Iată că aparențele înșală. În deschiderea procesului, el s-a adresat juriului cu un ton confesiv, plîngîndu-se că este puțin nervos și l-a pus în gardă pe jurați împotriva martorilor guvernului, afirmînd că mulți dintre ei sînt traficanți de droguri și asasini „plătiți cu banii voștri, ai contribuabililor și cu libertatea mea. Ei sînt cei puternici, nu eu. Eu sînt un cetățean nevinovat și cînd veți auzi probele mă veți achita". Nașul-avocat a primit pînă acum aprecierile unor membri de frunte ai baroului american, care-l consideră un om care luptă pentru propria-i viață. Cei ce au de suferit de pe urma Mafiei speră însă că în pofida calităților lui de avocat pledant, Persico va poposi în spatele gratiilor pentru o perioadă cît mai lungă.

IOAN ROȘCA ■

La școala de... elefanți

Am văzut cu toții de multe ori la circ, la cinematograf sau la televizor elefanți care făceau o mulțime de lucruri inteligente. Am văzut și nu ne-am mirat : în definitiv, dacă pot fi dresați lei și tigri, șerpi, delfini, focile și ursii albi, șoarecii și păsările, de ce nu poată fi dresați și elefanții. Am mai văzut însă și elefanți care n-aveau nici o legătură cu circul, care munceau pur și simplu cu hărnicie în locuri dintre cele mai grele. Cum pot toate ființe puse la treabă ? Ne-am închipuit și noi, ca atîția alții, că-i vorba tot de-un fel de dresură, dar nu bănuiam că elefanții urmează, de fapt, o adevărată școală, că parcurg un proces de învățămînt bine pus la punct.

O astfel de școală pentru deprinderea elefanților cu munca se află în ținuturile păduroase din nordul Tailandei, la Panla. Elefanții se primesc la învățătură cînd sînt în vîrstă de 3—5 ani și „absolvă" școala după ce-o frecventează timp de 6 ani. Spre deosebire de vremile mai vechi, cînd „elevii" se recrutau dintre elefanții sălbatici, în prezent cei ce învață aici sînt cu toții progeniturâ de elefanți domesticiți. Cu toate acestea, despărțirea puilor de elefant de mamele lor rămîne destul de dureroasă. Legată zdravăn cu lanțuri de un copac cît mai gros cu putință, elefănțita privește cum puiul ei este virit într-o cușcă unde va rămîne pînă cînd atît mama, cît și „micuțul" se liniștesc. Ceea ce se întîmplă după un anumit număr de zile. În tot acest timp, răgetele și tropotele elefănțitei zgudue tot satul.

Ajuns la „școală", puiul face cunoștință cu „mahaut"-ul, viitorul lui dascăl, conducător, întrucît elefantul nu se va despărți de „învățătorul" lui nici după ce „trece examenele" și va fi în „cîmpul muncii". Fiecărui învățăcel își are „mahaut"-ul. Prima întîlnire transează de obicei problema dacă omul și elefantul se vor împăca și vor lucra împreună. Gigantii junglei văd și aud nu prea grozav, însă au un miros extraordinar. Și de aceea este de mare importanță dacă puiul de pahiderm suportă sau nu mirosul pe care-l degajă viitorul lui stăpîn-învățător. În postura de elevi, puii de elefant se comportă ca și puii de om : sînt veseli, zburdalnici, uneori răzgîiați și chiar agresivi : cîteodată, învățătorul este lovit cu trompa. Totuși, extrem de rar asemenea manifestări se transformă în ostilitate sau dușmănie.

Cum decurge „procesul de învățămînt" ? După „deșteptarea" răsună comenzile „mahaut"-ului, cărora animalele trebuie să se supună necondiționat. Dacă vorbele nu sînt de-ajuns, intră în funcțiune vergile de metal. „Ma !" înseamnă „înainte !", „hau" și „nan" — înapoi ! ; „nap" — așază-te !" ; „song" — lasă-te în genunchi ! ; „nim" — ridică-te ! „Alfabetul" instrucției se deprinde în cîteva luni, după un program zilnic neschimbat : 6 ore de învățătură, apoi masă, apoi plimbarea prin pădure (cu o ghiulea mare legată de un picior de dinapoi, pentru ca animalele să nu se îndepărteze prea mult), masa de seară și culcarea. În perioada cea mai călduroasă — din martie pînă în mai — se ia vacanța mare. Se înțelege, cursurile nu se țin nici în zilele de sărbătoare.

Pregătirea nemijlocită pentru lucrul la cărat bușteni în pădure sau pentru alte munci începe în anul al treilea al „studiilor". În timpul „practicii", în pădure, elefanții își însușesc toate deprinderile necesare. Ei se strecoară prin junglă, purtînd în spinare pe stăpînul lor și sculele de trebuință, apucă cu trompa și cu fildeșii trunchiurile de copac și le duc la locul cuvenit. Cînd un trunchi este prea greu și trebuie să-l ia doi elefanți, sincronizarea lor este uluitoare. sînt foarte legați . Elefanții, la rîndul lor, reacționează prompt la starea sufletească a conducătorilor lor. Acest lucru se observă foarte bine cînd omul se întoarce, după o întîlnire cu familia, într-o proastă dispoziție. Elefantul începe imediat să dea semne de neliniște : nu mai vrea să mănînce, nici să bea (un elefant matur consumă zilnic 250 kilograme de furaje și bea circa 100 litri de apă), suferă de insomnie. Toate acestea dispar dacă stăpînul își recapătă buna dispoziție. Elefanții asiatici școlarizați sînt animale de mare valoare și, în condițiile junglei din această parte a globului, deși mecanizarea și-a făcut apariția, se pare că ei vor fi utilizați încă multă vreme de aici înainte.

ION CODRU ■

Lumea se amuză

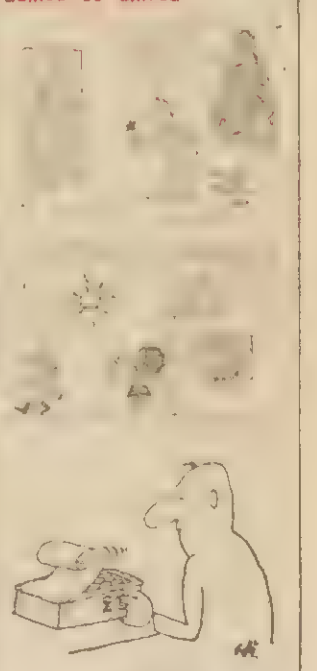

După N.B.I.

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Mașină de întors mintea pe dos

După șase ani de instrucție judiciară efectuată de Parchetul din Paris și șase ședințe publice de judecată, a 13-a Cameră a Tribunalului din Paris a condamnat patru conducători ai „bisericii de stientologie" pentru escrocherie.

Ron Hubard, fondatorul acestei așa-zise biserici a fost condamnat la 4 ani închisoare și 35 000 franci amendă ; Henry Laarhnis, fost director executiv al secției franceze a menționatei biserici la 3 ani închisoare și 15 000 franci amendă; Jacqéline Valentin, fost președinte al bisericii din Franța la 2 ani închisoare și 10 000 franci amendă și Georges Andreu, un an închisoare și 3 000 franci amendă.

La proces, în noiembrie 1977, a fost însă prezent numai ultimul inculpat deoarece, ceilalți trei se aflau undeva pe un vas în apele internaționale.

Cum era de așteptat, apărarea celor patru inculpați a susținut că hotărirea tribunalului reprezintă o violare a Convenției europene pentru drepturile omului.

Dar să vedem ce li s-a reproșat acestora ?

După ce instanța a reamintit definiția escrocheriei, în hotărire s-au reținut următoarele :

„Sub acoperirea unei asociații, prezentată ca o biserică, al cărui obiect este religios, în realitate se ascunde o organizație care funcționează ca o intreprindere comercială bine girată, făcîndu-și o abundentă publicitate prin prospecte și propagandă orală ; practicind pseudo-teste asupra personalității, folosind în scopuri științifice un aparat existent de multă vreme care măsoară un fenomen cunoscut, și prezentîndu-l ca fiind conceput de fondatorul bisericii, organizația face prin aceste mijloace presiuni intelectuale și morale asupra persoanelor atrase de speranța unui echilibru personal mai bun, a unei mai bune reușite profesionale și a unei fericiri.

Prin toate acestea, și prin comercializarea de cărți, de cursuri, de servicii, fără nici o valoare reală, acuzații au obținut de la numeroase persoane, importante sume de bani, escrocind în totalitate sau parțial averile altora".

Tribunalul a afirmat impostura și escrocheria. Acuzații răspund : persecuție religioasă.

În această situație, este mai bine însă, să judecăm cititorul după ce va fi prezentată mai jos secta „Biserica de stientologie".

Lafayette Ronald Hubard, s-a născut la 13 martie 1911 în Nebraska, în Statele Unite ale Americii. Și-a făcut studii de inginerie, specializîndu-se în aeronautică. A publicat, inspirat fiind de meseria sa, povestiri științifico-fantastice, scenarii de film, unele din ele cunoscînd chiar succese de librărie sau ecran.

Revista „Time" afirmă că Hubard, în cadrul unui congres al scriitorilor specializați în științifico-fantastic, declara nu fără humor, că, „dacă vrei să cîștigi un milion de dolari și nu numai 500 pe lună ca simplu inginer, este mai bine să creezi o biserică". Această declarație, Hubard a făcut-o prin 1947.

În 1950 el publică primul manual de „Dianetică", cartea sfîntă a bisericii de stientologie. El prezintă „dianetica" precum o știință modernă de sănătate mintală. Inspirat după detectorul de minciuni, Hubard își confecționează un aparat denumit „electrometru" cu care ar putea în cursul unor „audieri" să „lumineze" pe membrii bisericii.

Cu ideile sale fanteziste, Hubard a dat „principiului spiritual" al individului numele de thétan. El afirmă că, spiritul evoluează dintr-o corp în altul, pseudo-științifico-religioasă a dedeterminat proteste în cercurile medicale iar unii din pacienți nemulțumiți și nesimțindu-se transformați prin această terapie, intentează acțiuni în justiție pentru restituirea sumelor.

În momentul acela, Hubard a schimbat complet sensul afacerii sale din unghiul științei în cel al religiei și din 1954, cabinetele de „consilii dianetice" au devenit „confesionale", specialiștii lor devenind și ei pastori iar aparatul folosit a fost definit ca obiect de cult utilizat pentru sfaturi pastorale în bisericile sectei.

Și astfel, „dianetica" a devenit și ca filozofie religioasă aplicată cu ceremonii proprii, cu cărți de rugăciuni, cu servicii religioase.

Stientologia, spune fondatorul ei, este o religie care se adresează fiecărei ființe umane, spiritului acesteia, în mod separat. Este o religie naturală fără a numi un anume dumnezeu, lăsînd fiecăruia dreptul să și-l aleagă. Scopul ei este să determine „iluminarea spiritului" credinciosului și îmbunătățirea raporturilor sale cu alții. În felul acesta, sensul comercial al afacerii a fost imediat stimulat. Adepții bisericii sînt obligați să plătească sume mari pentru a reuși să se „lumineze". Ei sînt determinați să semneze angajamente cu noua biserică pentru un miliard de ani. Adepților li se impun restricții și sînt sancționați cei recalcitranți.

Aceasta este secta. Escrocherie, impostura, bani.

În 1974 în Anglia, primul ministru, pe vremea aceea, James Callaghan condamna public această sectă arătînd că stientologia este socialmente periculoasă, ea determinînd drame în familiile adepților.

Pentru un timp Ron Hubard și discipolii săi sînt interziși în această țară.

Ca replică, Hubard argumentează că principalul adversar al bisericii sale este comunismul internațional și forțele materialismului deoarece, secta sa demonstrează într-un mod tehnologic că omul este o ființă spirituală.

Cu toate acestea, secta continuă să se organizeze în multe țări occidentale (se apreciază că în lume sînt peste 3 milioane de adepți). Cursurile de indoctrinare se plătesc anticipat, iar confesiunile adepților fiind controlate cu electrometru.

Adepților li se prescriu niște tablete, inventate tot de Hubard cu denumirea de „Dianezene" care au în compoziția lor vitamine, acid nicotinic și doze mici de drog.

Pentru difuzarea materialelor de colportaj, Ron Hubard a înființat o casă de editură la Copenhaga.

Pentru a nu putea răspunde în fața justiției din diferite țări, Hubard și-a stabilit reședința în prezent pe vasul „Apollo", sub pavilion panamez și navighează în ape internaționale. Afacerile sale de pe uscat merg însă bine.

I. G. VULCĂNEANU

Un adolescent la maturitate

Are acum 44 de ani, trei fete de 23, 16 și 15 ani și un băiat de 9 ani. Îi place viața în mijlocul naturii și de aceea locuiește la Sussex, în Anglia. A terminat de curînd un single „Press to Play" în studioul ce și l-a amenajat în apropierea casei pentru a nu pierde 4 ore stînd în mașină. Se scoală la 8 dimineața, își conduce copiii la autobuz, aleargă puțin (cam vreo 2 mile), ia micul dejun, apoi lucrează în studiou. Seara stă cu copiii, se uită la t.v., bea un pahar. Rar se duce la cinema, ultimele filme văzute fiind „Sărutul femeii păianjen" și „Birdy". Dintre actori îi plac Meryl Streep și Richard Gere. În materie de politică se arată interesat de situația negrilor din Africa de Sud. Crede în religie, dar nu în Dumnezeu ca o personificare, ci în credința de mai bine. Urăște prostia. Și drogurile. Da, a fost o perioadă în anii '60 cînd era o modă a drogurilor pe care o consideră o reacție a copiilor împotriva faptului că părinții beau. Ar vrea să-i poată avertiza pe toți copiii : „Luați mîinile de pe droguri !" Nu vrea să-l copleșească trecutul. Își amintește de Hamburg, mai ales de șobolanii castraveți.

...Nu ați ghicit despre cine este vorba ? Unul din teribilii adolescenți ai anilor '60—'70 a acordat un interviu revistei vest-germane „STERN". Un adolescent ajuns acum la maturitate, cumințit. El este, ca să-i citămi : „...Paul Mc Cartney. Foarte bogat. Foarte celebru, deși nu trăiesc așa".

Au și trecut 16 ani de la destrămarea formației Beatles, iar Paul încearcă să ne convingă că nu-i pasă. Nu este așa ! Dovada ? Întrebat dacă se mai simte în stare să facă turnee, el răspunde : „Dacă aș putea strînge o formație bună aș reîncepe turneele. În formații e ca la fotbal ; unsprezece vedete nu pot cînta la unison !"

Un adolescent stîrnește regretele perioadei „Hello, Goodbye". Timpul, viața merg înainte...

DAN DĂNUȚ DORU

Accente în lume

Termenvox

Lev Termen, profesor la Universitatea din Moscova, acum în vîrstă de 90 de ani, este părintele primului instrument muzical electric. El se numește „Termenvox" și a apărut prin anii '20. Unii muzicieni sînt de părere că „glasul" Termenvoxului este mai cald decît cel al instrumentelor muzicale electronice moderne.

Inventatorul, în pofida vîrstei, continuă să muncească. În cadrul institutului, participă la crearea aparaturii pentru cercetările subacvatice, iar în atelierul de acasă lucrează la un nou instrument muzical. Va fi tot un Termenvox, dar pe mai multe voci.

Cetățean al lumii

Fost pilot pe un bombardier în timpul celui de-al doilea război mondial, Gary Davis a renunțat la cetățenia americană în anul 1948, declarîndu-se „cetățean al lumii". Gary Davis, care conduce un „guvern mondial cu 250 000 cetățeni recenzați" și-a depus candidatura oficială la fotoliul de primar al Washingtonului. Conform declarațiilor candidatului, campania sa electorală va sta sub semnul „păcii mondiale" și al „păcii locale".

ELENA GRECESCU

Rugul viu de la Dorojici

Reconstituindu-se, detașamentul 110/34, cu o parte din pază, a luat-o iar la drum. Efectivul se redusese la jumătate. Despre 78 din cei lipsă la apel se știa precis că au rămas pe loc, pe linia frontului, atunci, în teribila noapte de 15 ianuarie. Niciodată nu s-a mai auzit nimic despre nici unul din acel grup.

Detașamentul se retrăgea în condiții groaznice. Zile și săptămîni în șir se mărșăluia prin zăpezi, prin bălți, prin noroaie. Plini de păduchi, înfășurați în zdrențe, lihniți de foame, **detașamentiștii** ajunseseră la capătul puterilor. Plutonierul Maier Sándor din Domokos, județul Solnoc-Dăbica, îi încuraja. Era sanitarul detașamentului, singurul om cu adevărat din întreaga pază. S-a certat nu o dată cu superiorii, sărind în apărarea oamenilor năpăstuiți. Deseori a folosit originea sa germană și cunoștințele lui de limbă germană pentru a ușura viața de chin a detașamentului : „Vă duc acasă. Pînă la Dej nu ne despărțim" le spunea mereu oamenilor ajunși în culmea disperării.

Prin martie, detașamentul a fost oprit la Krasno-Ceka „Ne-au înconjurat cu un gard de sîrmă ghimpată, scrie Singer. Miloane de păduchi mișunau pe trupurile noastre nespălate, numai oase și piele și prin îmbrăcămintea zdrențuită pe care n-o mai scosesem de pe noi de luni de zile". O comisie a inspectat detașamentul și pe mulți i-a găsit infectați de tifos exantematic. Tabăra a fost declarată „în carantină". Prima victimă a tifosului a fost Majsi Fülöp. Fratele său mai mic, Samuilă, murise mai înainte la Male-Bikovo. Cel de-al treilea, Emil, a supraviețuit. „Zi de zi îngropam, își amintește Singer. Nu existau medici, nu existau medicamente. Exista doar moarte, teribila și neîndurătoarea moarte... Bolnavii zvîrcolindu-se într-o febră de 40-41 de grade aiurau. Unii cîntau zilnic, fără întrerupere aceeași melodie ; alții declamau una și aceeași poezie. Au fost și unii — ca frații Bura din Lăpuș — care repetau întruna că ambele picioare le sînt retezate din rădăcină. Mergeau să-și facă necesitățile tîrîndu-se pe fund, susținînd că n-au picioare... Într-o noapte, Rosemberg Dudi a luat-o la fugă în stradă, în cămașă și izmene strigînd „că-i sosește logodnica din Beclean și vrea s-o aștepte în gară".

Între Jitomir și Korosten, într-un sat numit Dorosici, de fapt la marginea lui, s-a improvizat, din niște grajduri și hangare, un lagăr în care au fost adunate cîteva mii de **detașamentiști** cu banderolă galbenă dintre cei care nu fuseseră uciși, care nu înghețaseră, care rezistaseră tuturor torturilor de pînă atunci. Aproape toți erau bolnavi de tifos. Zilnic mureau cu zecile. Cadavrele erau așezate în stive de-a lungul grajdurilor, ca lemnele de foc.

„Dorosici. La auzul acestui nume, notează Singer, fiori reci străbat șira spinării a foștilor detașamentiști. Fantezia umană este prea săracă pentru a-și putea închipui ce a însemnat Dorosici. Aici a avut loc cea mai cumplită și neîndurătoare pustiire a evreilor din detașamentele de muncă forțată (...). La capătul satului, într-un cătun, s-a amenajat un așazis „spital". Aici au fost mînați cîteva mii de detașamentiști cu banderolă galbenă care nu înghețaseră, pe care nu-i uciseseră sau nu muriseră de foame din cei aproape 80.000 ciți fuseseră tîriți în Ucraina din Ungaria și din nordul Ardealului cotropit. Inițial au sosit unul cîte unul. Apoi au fost aduși înghesuiți în căruțe și camioane. Mulți au fost mînați pe jos, unii tîrîndu-se pe ultimii kilometri în patru labe. Nu puțini au înnebunit pe drum, nervii nerezistînd ororilor văzute, fricii de moarte. Aici, la Dorosici, tifosul își putea face de cap în voie. Cei din spital se zvîrcoleau, chinuiți de febră, care nu scădea sub 40 de grade, pierzîndu-și cunoștința, aiurînd".

În ultima zi de Pesach a anului 1943, cele două uși mari ale unuia din hangare au fost bătute în cuie. În hangar se aflau 670 de detașamentiști.

Se zbăteau întinși pe cîteva fire de paie, luptîndu-se cu moartea. Cei mai mulți aiurau. Febra nu le scădea sub 40°. Păduchii mișunau în voie. Nu aveau putere să-i înlăture nici de pe față. După ce ușile hangarului au fost bătute în cuie, peste ele s-au fixat de-a curmezișul grinzi groase, rezistente. Era în noaptea de 28/29 aprilie. S-a dat foc hangarului simultan din cele patru colțuri. Ușile au rezistat, n-au putut fi clintite de masa de oameni îngroziți, care, adunîndu-și ultimele puteri, au dat năvală spre ieșire. Limbile de foc au cuprins repede întreaga construcție, apoi s-au prelins peste tot și — stimulate de paiele ce serveau drept așternut — au început să muște nemilos din trupurile oamenilor înnebuniți de durere, de spaimă, de iminența morții. Abia cînd pereții arși au început să se prăbușească, cîțiva, ca niște luminări vii, au reușit să iasă din hangarul transformat într-un uriaș și înspăimîntător rug.

Afară însă au fost primiți cu rafale de mitralieră. 36 au căzut uciși de gloanțele celor din pază. 478 au pierit mistuiți în flăcări. Din cei 136 rămași în viață după

Tineri au dreptul să știe

Jurnal însingerat

stingerea „incendiului", 80 au murit în orele și zilele care au urmat în chinuri groaznice, datorită arsurilor.

Măcelul a luat asemenea proporții încît a urmat o anchetă. Concluzia : „Bolnavii, neatenți au aprins hangarul peste ei". Întrebați de ce au tras în cei care au încercat să scape, bravii soldați horthyști au răspuns fără să tresară : „Ca să salvăm celelalte clădiri. Dacă acești oameni cu veșmintele arzînde pe ei s-ar fi apropiat de celelalte imobile, le-ar fi dat foc și ar fi ars toate".

A treia zi după dezastru, Singer Zoltán împreună cu camaradul său Fülöp Emil au fost răpuși de febră. Făcuseră septicemie. Au trecut și peste această năpastă. Erau complet slăbiți însă. N-aveau cu și din ce să prindă puteri. Atunci, Singer a hotărît să-și vîndă puntea de aur din gură pentru care i se oferise un fund de gamelă de magiun, tot atîta margarină și două pîini întregi.

Trei zile a durat pînă cînd Fülöp, folosindu-se de o jumătate de foarfecă și un cui ruginit a reușit să scoată, împreună cu trei dinți sănătoși, puntea de aur din gura lui Singer.

Din hangarul arzînd s-a salvat și doctorul Kertész Nicolae. Îmi va relata iadul acelei nopți atît de viu de parcă mai auzea în urechi vaietele muribunzilor, iar în fața ochilor lui se încrucișau flăcările acelea mistuitoare. Doctorul Kertész plecase de la Gherla. Făcuse parte din detașamentul 110/25 care împreună cu 110/24 — ambele alcătuite din tineri evrei din orașul și județul Cluj — au luat drumul Ucrainei în iunie 1942. Au ajuns cu trenul pînă la Gomel apoi mărșăluind pe jos, au parcurs 1 500 km pînă în liniile Armatei 2 ungare de la Don.

„Am fost așezați la o coloană de cîteva sute de care încărcate cu muniții trase de boi și cai. După 2-3 zile de marș, animalele n-au mai avut putere să tragă carele care conțineau cîte două tone de încărcătură, astfel că, în locul lor am fost înhămați noi : 20 de evrei trăgeau cu funiile carele, iar alți 20 le împingeau din spate, schimbul făcîndu-se la fiecare oră. Pe distanțe de sute de km noi, evreii, am tras carele în locul animalelor.

Atît în timpul mersului cît și la lucru, tratamentul a fost cumplit. Pedepse așazis „disciplinare", fără nici un temei ; bătăi cu pumnul și cu bastoane, pe care însoțitorii noștri horthyști, simpli soldați deveniți comandanții noștri, le aveau asupra lor ; erau învățați să ne bată, cu sau fără motiv.

După prăbușirea frontului, detașamentul 110/24 a luat și el calea întoarsă.

Mărșăluiam în frig și zăpadă și rîndurile noastre se împuținau din cauza bolilor. Jandarmii horthyști împușcau fără milă pe oricine rămînea în urmă din cauză că nu mai putea merge sau pentru că vroia să dezerteze la partizani.

Am ajuns la Dorosici complet epuizați. În hangarul în care zăceam eram înghesuiți vreo 700, majoritatea fiind în prima perioadă a tifosului exantematic, cînd ești aproape inconștient și fără putere de a te mișca. În noaptea de Pesach, spre miezul nopții, i s-a dat foc hangarului. Am scăpat tîrîndu-mă pe genunchi și pe mîini. Cam 140 am reușit să ieșim, binențeles cu arsuri din cele mai grave, ceilalți au ars de vii. După ce am avansat 10-15 metri, deodată am auzit șuierul gloanțelor trase asupra noastră de cei din paza horthystă. Ne-au secerat fără milă.

În ce mă privește am scăpat, ca prin minune, cu răni la cap (o bucată din urechea stîngă îmi lipsește de atunci), la picioare și la mîini. Urmele arsurilor sînt și acum vizibile pe corpul meu".

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

Rugby: victoriile pot fi numai rodul cutezanței și al perseverenței totodată!

După acel 37—9 cu Tunisia, de la Constanța, reconfortant pentru tricolorii noștri rugbyști și suporterii lor pasionați, iată că un nou succes, tot atît de categoric și necesar redresării noastre valorice, vine să confirme eforturile conștiente ale exponenților naționalei noastre: 43—7 (27—0) cu tînăra reprezentativă a Portugaliei.

Meciul s-a disputat simbătă 18 octombrie, a.c., pe superbul stadion din Birlad, încadrat într-un peisaj u de toamnă policromă și festiv pavoazat, pe o vreme înnorată și rece cu ploaie cernută tot mai intensiv, ceea ce a îngreunat jocul către sfîrșit, odată cu mingea tot mai umedă și alunecoasă.

Ploaia intensivă ar fi trebuit, în mod necesar, să impună o tehnică individuală și colectivă puțin schimbată (pasa direct la om, nu prea lansată, controlul mai atent al prizei la balon și al loviturilor de picior, jocul grupat al grămezii, insistența repliajului) dar aceste execuții, care implică și o nouă orientare tactică, nu s-au făcut observate, ceea ce a determinat, după cum evidențiază și scorul jocului, o scădere a eficienței în partea a doua. ba chiar un reviriment de orgoliu al oaspeților, care au înscris o lovitură de pedeapsă și chiar un eseu, pe greșeala fundașului Florea dar ajutați de întreaga echipă a noastră, care a încetinit motoarele nejustificat.

Într-adevăr, prima repriză (27—0), față de 16—7, din repriza secundă, indică o substanțială diferență de ritm și poate chiar de condiție fizică.

Este adevărat că prima parte a jocului a fost la discreția jucătorilor noștri, care au atacat din orice poziție și în mod variat, înscriind chiar din primele două minute prin Bucan, odată cu pătrunderea grămezii în but.

A fost evidentă, în mod plăcut și spectaculos, tendința jocului deschis și aportul truacarilor, care de-a lungul întregului joc au fructificat prin Lungu, Tofan și Popescu, încă 7 eseuri. Cornel Popescu, recenta aripă dinamovistă, ne-a oferit recitalul s nu mai puțin de 5 eseuri personale, intercalîndu-se oportun în numeroase faze chiar și-nspre centru. Aportul lui ofensiv e remarcabil, dar cel defensiv și tehnica individuală generală (placajul, lovitura de picior, orientarea) trebuiesc completate, pentru definirea unui mare jucător. În prima repriză au mai fost de remarcat desele (prea dese!) intercalări ale fundașului Gheorghe Florea în ofensiva truacarilor, fără să-și dozeze și menajeze resursele, ceea ce l-a redat reprizei a doua cam obosit și deficitar, oferind și un eseu, prin blocaj pe șut, care putea fi ocolit printr-o simplă culcare de balon!

Jocul aripei **Toader** a fost în nota celorlalți truacari, iar Holban, cît l-a înlocuit pe Tofan (din minutul 67), s-a încadrat bine și inimos cum îl știm. Mecanismul deschiderii (**Seceleanu — Năstase**) a apărut, în ciuda rapidității jocului, cam prea lent construit și lipsit de impetuozitate, uvertura (**Năstase**) marcînd imprecizii (la pasă

România — Portugalia: 43 — 7

și lovituri de picior) în repriza doua, iar **Seceleanu** (demiul de melé) n-a participat niciodată la jocul defensiv, replilndu-se lent și nici nu și-a stînjenit prin placaj adversarul direct. Cred că rechemarea lui Paraschiv la lot e necesară. La înaintare, compartiment care s-a impus categoric, regretăm accidentarea lui **Bucan** (min. 23) dar apreciem pozitiv aportul înlocuitorului său, pilierul **Opriș**, cît și a colegului său **Gheorghe**, constituind, împreună cu talonerul Munteanu o linie de primă bizuință. Veteranul de vîrstă și al selecționărilor Mircea Munteanu a păsit cu dreptul în funcția sa de căpitan al echipei naționale și experiența lui, la care s-ar cuveni adăogită pentru meciul cu Franța și accea a veteranului **Dumitru**, s-a impus prin dăruire.

Fazele individuale și „izolate" au mai puțină șansă. **Caragea, Vereș, Deja** și **Constantin** s-au impus din nou în jocul la margine, iar **Dumitraș** a confirmat încrederea acordată. Desigur că datele problemei în jocul cu Franța din 25 octombrie, de pe stadionul Giulești, vor fi altele, dar, după cum ne-a declarat antrenorul federal **Valeriu Irimescu**: „acest joc a fost încă o repetiție, dacă nu în totalitate reușită, totuși foarte promițătoare. Mai trebuie gospodărite momentele fixe de joc. Truacarii noștri au început să se înțeleagă. Circulația balonului și continuitatea fazelor între compartimente este obiectivul important. Esențial pentru capitolul psihic rămîne **încrederea** în aportul colectiv și **dăruirea** fiecăruia-n parte. Eu am încredere în băieții noștri. Ceea ce o doresc și lor și pătimașilor noștri spectatori".

Președintele Federației Portugheze de Rugby — **Picão de Abreu** a declarat la banchetul final: „A cîștigat cine a jucat mai bine. Meritul echipei portugheze este de a fi fost un adversar demn, față de mai puțina noastră experiență. A fost un meci bun și frumos, cu un arbitraj foarte corect, un meci de la care toți am avut de cîștigat în experiență". Căpitanul echipei portugheze, **Bernardo Kopke Marques Pinto** mi-a împărtășit impresiile sale: „Aveți o mai îndelungată tradiție. Noi sîntem doar de doi ani în grupa A, așa că n-am prea jucat la acest nivel. Învățăm rugby cum înveți tu sonetul de la Camoes. Mîndria noastră a fost răscumpărată prin eseul final. Ne place asumarea riscurilor pentru a realiza eseuri. Vă dorim succes pe mai departe". Arbitrul jocului, francezul **Huberi Villatte**, ne-a declarat: „Mi-a plăcut jocul românilor în permanență foarte bun, un adevărat rugby, complet, cu concepția modernă și cu noutatea participării colective, într-o continuă mișcare, jucindu-se mai mult pe acțiuni proprii decît pe gafele adversarului. Totuși francezii vin aici mai mult cu ideea speculativă a unei victorii, decît cu aceea a unui mare spectacol. Cred că va fi un scor strîns și apropiat".

În încheierea cronicii noastre, se cuvin mulțumiri gazdelor din Birlad pentru impecabila organizare a meciului. Pentru jocul cu Franța ne rămîne **încrederea** în purtătorii „frunzei de stejar" și o impresionantă mobilizare sub îndemnul:

HAI ROMÂNIA!

TUDOR GEORGE

Momentul relansării: testul francez

Mîine de la ora 15, pe stadionul Giulești, una din confruntările rugbistice de elită ale continentului: România — Franța. Este returul partidei de la Lille, în cadrul Campionatului European — Cupa F.I.R.A. Partida are o importanță diminuată pentru această competiție în care, practic, Franța nu mai poate scăpa primul loc, chiar dacă noi vom învinge și mîine și în celelalte două meciuri pe care le mai avem de disputat (cu U.R.S.S. în deplasare și cu Italia acasă; ambele în aprilie anul viitor). Dar indiferent de competiție, există o tradiție și un palmares bilateral ale întîlnirilor dintre cele două reprezentative, astfel încît, din punctul de vedere al orgoliului și ambițiilor, miza partidei de mîine este intactă. Mai mult decît atît, pentru selecționata noastră de rugby meciul cu Franța este nu numai un test pur sportiv, ci și o piatră (psihologică) de încercare în tentativa reducerii acestui sport la prestigiul de acum cîțiva ani. Aceasta deoarece, după un turneu infructuos în Spania, Franța și Anglia din iarna '84—'85, naționala noastră a intrat într-un declin prelungit de formă (coroborat și cu absența în acest răstimp a unui președinte de federație, ales abia în aprilie acest an) din care sînt semne că ar fi ieșit. Îndreptățesc la această concluzie(sau, măcar, speranță) nu numai recentele și spectaculoasele victorii asupra Tunisiei și Portugaliei, ci mai ales, atmosfera creată în federație și la lotul național în ultima perioadă de vreme.

A învinge Franța la rugby este mai mult decît o performanță de prestigiu, este chiar un act de legitimare a valorii internaționale: noi n-am mai reușit acest lucru din 1962 și sperăm să-l realizăm mîine. Cel puțin aceasta este poziția de principiu și hotărîrea tuturor celor care se ocupă acum de pregătirea și destinul echipei naționale de rugby. Oaspeții vor alinia echipa lor celebră, cam același „15" care este și cîștigătorul en titre al turneului celor cinci națiuni (la egalitate cu Scoția, dar cu mai multe încercări marcate aceștia). Franța va veni, deci, la București cu aureola unei mari echipe, hotărîtă să repete și aici fulminantele-i evoluții cu care a cucerit pe iubitorii rugby-ului de pretutindeni. Noi îi vom opune o echipă tînără, bine pregătită și cu un potențial apreciat ca fiind pe măsura acestei dificile partide. O victorie a tricolorilor cu „frunză de stejar" ar readuce rugby-ul nostru în atenția pe care o merită și — mai important ca orice — ar oferi condițiile morale, psihologice necesare pregătirii corespunzătoare pentru participarea la Cupa Mondială de anul viitor, unde țara noastră este deja invitată, alături de alte 15 reprezentative, într-un fel de „turneu final", afiat la prima ediție, al celor mai bune echipe din lume

Tricolorii s-au aflat în aceste zile în pregătire la Complexul studențesc Tei și în afara unei regretabile accidentări a lui Bucan (smulgere de ligamente, în meciul cu Portugalia) nu anunță evenimente deosebite în alcătuirea formației care, se pare, va fi aceeași care a încheiat meciul de la Birlad, de simbăta trecută. Antrenorii lotului, Valeriu Irimescu și Ion Țuțuianu, privesc cu încredere această partidă pe care o doresc și o pregătesc ca pe un moment de relansare a rugby-ului nostru la cotele de popularitate și de performanță pe care le-a avut nu cu prea mult timp în urmă.

Arbitrul partidei va fi David Bishop din Noua Zeelandă, ajutat de doi tușieri irlandezi. O primă speranță a rugbiștilor noștri este de a întîlni pe Giulești cel puțin aceeași atmosferă caldă, încurajatoare, de entuziasm și chiar competență de care s-au bucurat pe parcursul întîlnirii cu Portugalia, găzduită de Birlad.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Duminică în Divizia A

Patrulaterul europenelor

Balint și Orac — argumente de tehnicitate pentru echipele lor în marele derby de duminică

Întoarse cum știm din expedițiile lor europene reprezentantele noastre revin la campionat prin două întîlniri directe ce pot fi de referință pentru această toamnă fotbalistică: Steaua — Dinamo și Universitatea Craiova — Sportul studențesc. Două „semifinale" care se desfășoară simultan și care pot orienta de pe acum soarta patrulaterului indirect prin care aceste echipe de frunte se întrec de-a lungul întregului campionat. Cîteva accente în plus fac din aceste partide mai mult decît ceea ce sînt, adică niște derby-uri de tradiție în fotbalul nostru din ultimii ani.

Steaua se află în inerția unui start irezistibil în acest campionat. Titularizarea ca antrenor principal a lui Puiu Iordănescu — „jucătorul-surpriză" al nopții de la Sevilla — pare un firesc moment de continuitate în viața echipei, punctată însă de ambiția și personalitatea unui valoros jucător de fotbal care vrea să confirme și ca antrenor. În penuria de cadre tehnice din fotbalul nostru, apariția pe banca antrenorilor a unor astfel de foști jucători nu poate fi decît binevenită. Pentru Bruxelles, Steaua a trebuit să-și „panseze rănile" acumulate în campania europeană trecută, parcursă în întregime și încheiată apoteotic la Sevilla: suspendările lui Bumbescu, Böloni și Lăcătuș erau mai suportabile într-un eventual tur întîi, adică în fața unui adversar mai ușor. În meciul de duminică, Steaua va alinia, însă, garnitura completă, o victorie asupra lui Dinamo avînd în Ghencea semnificația și importanta ei, indiferent de ce s-a întîmplat în cupele europene. Iubitorii fotbalului așteaptă o partidă ca între cîștigătoarea Cupei campionilor și semifinalista acestei competiții, adică un regal fotbalistic pe care cele două formații sperăm să-l realizeze cu prisosință.

Dinamo se prezintă la acest meci cu sobrietatea provocată de „accidentul Skanderbeg", fiind în tradițională postură a celui care-și poate arăta valoarea mai ales în compania unor adversari valoroși. Finala Cupei din acest an reprezintă o dovadă în acest sens și, deopotrivă, un ascendent moral pentru dinamoviști și un prilej de revanșă pentru steliști. Dincolo de importanța pentru clasament, acest meci are pentru Dinamo și o miză psihologică: o victorie pe Ghencea ar face în bună parte uitate și iertate... greșelile din Cupa Cupelor. Un lucru pe care s-ar putea să-l știe sau să-l intuiască și antrenorul Mircea Lucescu.

Universitatea Craiova pare să-și fi regăsit cadența odată cu cea mai spectaculoasă mutare a acestei toamne fotbalistice: revenirea la timona echipei a lui Constantin Teașcă. Pentru jucătorii tineri ai Universității, pregătirea sub conducerea lui Titi Teașcă poate să fie o experiență interesantă; pentru cei care „l-au prins" și în primul mandat, reîntîlnirea s-ar putea produce sub semnul înțelepciunii și-al unor ambiții convergente, generate reciproc. Este de așteptat, deci, o armonie tonică între aspirațiile unei echipe în reconstrucție, dar care are de apărat un anumit prestigiu al performanțelor, pe de o parte, și experiența venerabilului antrenor, inepuizabil în dorința de a face ceva, pe de altă parte. Meciul cu Sportul studențesc poate prevesti dacă va fi „pace sub măslinii" Craiovei.

În sfîrșit, studenții din Regie pornesc spre Craiova cu o barcă ce părea redresată în ultimul moment: patru meciuri consecutive fără înfrîngere, pînă la meciul de pomină cu belgienii. Ca întotdeauna în fotbal, antecedentele nu contează, dar este de așteptat ca Sportul Studențesc, abia revenită între primii patru, să facă din acest fapt un prilej de a nu mai ceda pasul. Vechile rivalități cu echipa din Bănie s-au mai estompat, generațiile de jucători s-au mai schimbat, a crescut și maturitatea competițivă și respectul față de sine ale celor două echipe astfel încît sînt premise pentru un meci care să începă și să se încheie sub semnul lui „Gaudemus igitur"

OCTAV IONAȘC

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețu revistei: 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXV
44
VINERI
31 OCTOMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Biblioteca județeană MUREȘ TÎRGU-MUREȘ

Dincolo de hotarele unui vis

Paginile 12 și 13

Un dialog al marilor răspunderi

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu la Întreprinderea Autobuzul din Capitală

Comentariul în pagina 3

România, Pace!

De foarte multă vreme pluteşte pe cerul întregii omeniri o înfricoşătoare ameninţare, un cumplit nour negru aducător de moarte, de pustiire, de distrugere totală a planetei, a vieţii. Cursa aberantă a înarmărilor, fabuloasele sume ce se cheltuiesc pentru focoasele nucleare, pentru împînzirea planetei cu sute şi sute de baze militare, febrilitatea şi frenezia dementă cu care adepţii războiului nuclear pîndesc un moment propice declanşării holocaustului mondial, toate acestea şi multe altele încă sînt urmărite cu sufletul la gură, comentate şi răscomentate. Pretutindeni în lume au loc numeroase dezbateri şi manifestări, ample demonstraţii pentru încetarea imediată a cursei înarmărilor, pentru salvgardarea păcii. Ţara noastră, prin vocea autorizată a preşedintelui ei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, prin numeroasele acţiuni de politică externă, expresie vie şi fermă a voinţei întregului nostru popor, se situează în rîndul acelor ţări aflate în fruntea luptei pentru pace. Aş spune că numele ţării noastre, România, este sinonim, în opinia şi conştiinţa lumii, cu cuvîntul Pace. Pentru a-şi împlini toate năzuinţele sale în ceea ce priveşte viitorul, România, ca oricare altă ţară a lumii, are nevoie de pace. Voi aminti, în acest sens, una din formulările de profundă analiză ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului nostru: „Realitatea, viaţa demonstrează cu puterea faptelor de netăgăduit, că planurile de dezvoltare economico-socială ale fiecărui popor — deci şi ale poporului nostru — se pot realiza numai în condiţii de pace. De aceea, în întreaga noastră activitate internaţională acţionăm cu hotărîre pentru dezvoltarea unei largi colaborări economice şi tehnico-ştiinţifice cu toate statele lumii, pentru înfăptuirea dezarmării nucleare şi convenţionale, pentru pace — binele cel mai de preţ al omenirii". Pentru a ilustra această imperioasă, ultravitală dorinţă de pace a poporului român, în fapt o veritabilă vocaţie dintotdeauna a poporului nostru, recent, Marea Adunare Naţională a adoptat Legea privind reducerea unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare. La 23 noiembrie, în cadrul referendumului la care va participa întreg poporul, voi avea prilejul să-mi exprim, ca artist plastic român, dar şi ca unul din milioanele de cetăţeni ai României socialiste, dorinţa fierbinte şi formă de pace şi colaborare cu toate popoarele lumii. Prin acest referendum, România oferă întregii lumi un exemplu concret al năzuinţelor sale de pace şi dezarmare. Este un fapt care, firesc, îmi umple inima de mîndrie şi speranţă. Aici, în ţara noastră, în România, pacea este, iată, cu adevărat, binele cel mai de preţ al vieţii. Pentru apărarea ei, nici un efort nu este prea mare.

DAN BĂNCILĂ
artist plastic

Belşug

Auziţi? Se-aude-omătul şi colindele se-aud
vălurind, pe sub ferestre, ca o ploaie aburindă,
mari ciorchini de stele blonde rid pe-a cerului oglindă
şi lumina-ngălbeneşte galopînd spre Polul Sud.

Dar sîntem în miez de toamnă şi livezile, în noapte,
gem de prune şi de pere şi hamborele trosnesc,
murmură-n butoaie vinul sîngeriu, de rang domnesc,
curg, pe dealuri de aramă, carele cu mere coapte.

Este vremea de nuntire şi de bucurie mare,
în ograda vast-a Ţării oamenii, la nunţi, horesc,
nu mai este timp de moarte, ochii nu ne mai bocesc,
aburește scoarţa pîinii-n vetre roşii, de cuptoare.

Bucuraţi-vă, prieteni, şi slăviţi străvechea glie
ce rodeşte ca o mamă care-şi creşte pruncii-n pace,
căci din trudă şi sudoare bobu-n spice se preface
şi rămîne-azurul bolţii un cuibar de ciocîrlie.

ION IANCU LEFTER

Pe marile şantiere ale luminii

Drumul către înalta calificare
Paginile 6 şi 7

Vasile Conta, un precursor al ciberneticii?
Pagina 17

Eroismul, nepieritoare moştenire străbună
Pagina 8

Adeziune deplină la noua inițiativă de pace

a tovarășului Nicolae Ceaușescu

De pe acum spunem DA! inițiativelor care vin să ne apere viața

Izbînzile de fiecare zi

Sînt unul dintre oamenii care-și datorează cele mai bune lucruri din viață uneia dintre marile uzine ale țării : „23 August". Aici mi-am ales meseria, aici m-am specializat, aici mi-am dobîndit încrederea de care mă bucur în fața oamenilor. Într-o uzină care, în anii socialismului, dar mai ales în ultimii douăzeci și unu de ani, a devenit întreprinderea modernă de azi. Într-o uzină ale cărei performanțe industriale, dar și umane sînt rodul climatului de pace pentru care zi de zi militează România, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un climat de muncă pașnică, singurul în stare să asigure bunăstarea și fericirea oamenilor, creșterea continuă a nivelului de civilizație.

Împreună cu întregul popor, alături de toți oamenii muncii de la „23 August" îmi exprim adeziunea deplină față de noua și generoasa propunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind reducerea de către țara noastră, în mod unilateral, cu 5 la sută, pînă la sfîrșitul acestui an, a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare. Așa cum arăta președintele țării, în magistrala Cuvîntare rostită la sesiunea Marii Adunări Naționale, securitatea popoarelor, liniștea întregii planete nu pot fi asigurate în condițiile existenței unui arsenal capabil să distrugă pămîntul nu o dată, ci de cîteva ori în condițiile acumulării permanente de armament.

Fiecare șarjă la care muncesc alături de tovarășii mei, fiecare performanță tehnică pe care o realizăm aici, într-un loc de muncă deloc ușor, dar care în ultimii doi ani, prin îndemnurile și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, și-a schimbat cu totul fața, îmi sporesc bucuria cu care o avem atunci cînd ne facem meseria la care am visat. Dar sentimentul este cu mult mai profund cînd știi, cînd vezi că de succesele tale, ale uzinei sînt legate viața unui cartier, a unui oraș, viața industriei țării, iar toate acestea sînt izbînda de fiecare zi a vieții asupra întunericului pe care-l aduc catastrofele armate.

Străduința mea, a noastră, a oamenilor muncii de la „23 August", de a obține acele șarje care să ne lumineze clipele din fața cuptoarelor, acele produse care să ducă faima României în lume, acea economie care este temelia unei țări puternice, prospere, străduința popoarelor de a-și asigura prin muncă bunăstarea și fericirea, sînt o garanție că glasul rațiunii va triumfa, că generațiile de mîine vor beneficia de un pămînt fără armele cumplite care ne îngrijorează astăzi.

ADRIAN PĂDURARU,
topitor,
Întreprinderea „23 August"

Un răspuns ca o speranță

Viața politică a patriei noastre este puternic marcată de noua și strălucita inițiativă de pace a președintelui Nicolae Ceaușescu, materializată atît într-un document legislativ ce stabilește reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, cît și în hotărîrea programatică a Marii Adunări Naționale, de a adopta cuvîntarea rostită în fața forului legislativ al țării de secretarul general al partidului ca veritabilă declarație națională de politică externă a României socialiste. Oamenii muncii din trustul nostru au primit cu înflăcărată adeziune și unanimă aprobare aceste istorice hotărîri, considerînd că, în eforturile pentru pace și colaborare în lume, nimic nu poate fi mai omenesc, mai rațional ca o astfel de atitudine exemplară pe care poporul nostru, prin vocea autorizată a celui mai bun fiu al său, o ia tocmai în actuala situație internațională, a cărei destindere presupune, înainte de orice, argumentele convingătoare ale faptei. Gestul României, hotărîrea de a reduce unilateral armamentele, efectivele și cheltuielile militare constituie un motiv de înaltă mîndrie patriotică pentru noi, ca fii ai acestui popor, după cum un privilegiu al existenței noastre este și acela de a fi contemporani cu una din cele mai mari personalități ale istoriei, genial strateg al societății românești de astăzi, erou al păcii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Un asemenea gest și o asemenea hotărîre dau măsura fidelă a vocației de pace a locuitorilor acestor meleaguri și, totodată, confirmă strălucit că idealurile și aspirațiile noastre sînt generos și elocvent întruchipate în gîndirea revoluționară și activitatea neobosită ale celui mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Adeziunea noastră fierbinte, solidaritatea noastră profundă cu aceste istorice hotărîri sînt întemeiate pe ceea ce constituie însuși viața și munca noastră. Lucrăm la unul din cele mai grandioase proiecte ale Epocii Ceaușescu — reconstrucția pămîntului. Construim baraje, dăm riurilor noi albii, construim principalele surse de apă pentru sistemul național de irigații, apărăm de inundații orașe și cîmpii roditoare. Pentru a duce la bun sfîrșit aceste impunătoare obiective — care vor contribui la progresul și civilizația întregii țări — avem nevoie de pace, de liniște și tihnă creatoare, de gînduri care să nu stea sub amenințarea războiului. De aceea, numai „DA" poate fi răspunsul nostru la referendumul din 23 noiembrie, un răspuns pe care-l dăm de pe acum, pentru că el, de fapt, se află în firea și în sufletul nostru. Este un răspuns ca o descătușare și, totodată, ca o speranță că va fi pilduitor și pentru alte popoare, pentru oamenii muncii de pretutindeni.

ALEXANDRU MIHU,
tehnician principal,
Antrepriza Generală
pentru Lucrări Hidrotehnice
Speciale București

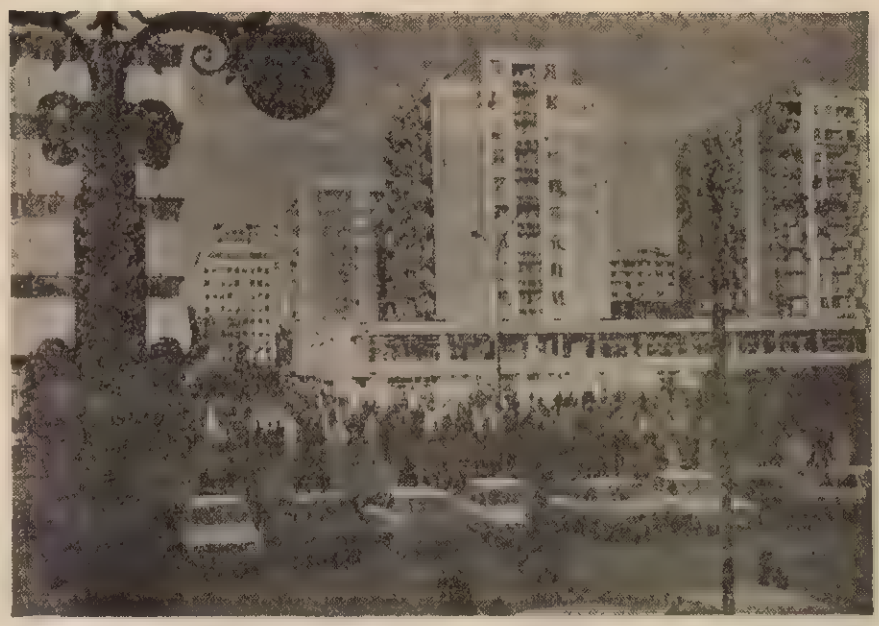

Să ne apărăm copiii

Noua inițiativă de pace și dezarmare propusă de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și adoptată recent de Marea Adunare Națională a adus inimii mele de mamă o mare bucurie. Mai e oare nevoie să explic de ce o mamă nu poate fi decît împotriva războiului, împotriva cursei înarmărilor și pentru pace ? O mamă dă viață, iar pericolul înarmărilor e împotriva vieții. O mamă tremură la orice răceală a copilului ei cînd e mic, îl crește, îl educă pentru ca să muncească, să aibă casa lui, familia lui, copiii lui, nu că să-l piardă în războaie. Eu am trei copii. De vîrste apropiate. 9 ani, 10 și cea mare 12. Sînt la școală, învață foarte bine, visează la ce vor face cînd vor fi mari. Toți trei copiii sînt parte din viața mea și n-aș putea să judec ce e bine și ce e rău fără să mă gîndesc și la ei, la viitorul lor.

Noi realizăm aici, în întreprindere, articole de îmbrăcăminte. Sigur, nu haina îl face pe om, dar asta nu înseamnă că omul nu trebuie să poarte haine frumoase. Și ne străduim să trimitem în magazine lucruri care să satisfacă, într-adevăr, gusturile cumpărătorilor. Mă gîndesc uneori cîte haine s-ar putea face cu banii care se cheltuiesc în lume pentru arme. Am văzut prin reviste și la televizor copii de prin alte părți ale lumii aproape goi, sau doar cu o zdreanță pe ei. Acești copii ar putea fi îmbrăcați cu o mică parte din banii care n-ar mai fi cheltuiți pe arme. Am auzit, de asemenea, că armele existente acum în lume pot transforma oricînd Pămîntul într-o planetă pustie, carbonizată, fără nici un fir de iarbă pe ea, fără nici o vietuitoare. Și totuși molima înarmărilor bîntuie, nu se oprește. Și n-am spus întîmplător cuvîntul molimă. Pentru că după părerea mea cursa înarmărilor e ca un flagel. Dacă nu-l stîrpești, nu-l combați, riscă să distrugă totul. Asta vor oamenii ? Sînt convinsă că nici o mamă adevărată nu poate fi nepăsătoare în fața acestei primejdii. Nu poate încrucișa brațele zicînd „fie ce o fi, cum ne va fi destinul". Pentru că destinul este așa cum și-l fac oamenii. Și tocmai de aceea eu sînt fericită că trăiesc într-o țară care-și ridică ferm glasul împotriva iraționalei curse a înarmărilor și care se propune răspicat, cu fiecare prilej, prin glasul președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru pace, pentru cooperare, pentru înțelegere. Dreptul la viață este un drept fundamental al omului. În numele acestui drept a fost gîndită inițiativa reducerii unilaterale de către țara noastră cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. De aceea eu nu ezit să spun DA, eu sînt pentru această măsură și pentru ceea ce înseamnă ea ca înțelepciune și ca simbol. Eu văd în această măsură nu numai o dovadă a dorinței sincere de pace a românilor, ci și o chemare către alte popoare, pentru că pacea este astăzi mai importantă ca oricînd. Altădată se spunea, bărbații pleacă dar se mai și întorc de la războaie. Acum, dintr-un război nuclear nu s-ar mai întoarce nimeni. Și nici n-ar fi cine să-i aștepte. Așa că nici un om rațional din lume, cred eu, nu poate fi nepăsător în fața spectrului reprezentat de cursa înarmărilor, mai ales a înarmărilor nucleare. O mamă cu atît mai puțin nu poate fi nepăsătoare. Iar o mamă din România, țară atașată din tot sufletul idealurilor de pace, nu poate să gîndească decît în spiritul care a inspirat noua inițiativă de pace și dezarmare propusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu și adoptată de Marea Adunare Națională. Deci, încă o dată, clar, răspicat eu voi fi fericită să zic Da la referendumul din 23 noiembrie.

CONSTANȚA ONETE,
ajutor maistru,
Întreprinderea de confecții
și tricotaje București

Suprema lege

Toamna, gîndurile țăranului român se îndreaptă spre viitoarea primăvară, spre grîu și spre recoltele a căror temelie am așezat-o prin munca noastră din aceste zile. Toate aceste gînduri nu sînt altceva decît gînduri de pace. De liniște. De necesară încordare a forței brațelor și minții pentru a ne ști, an de an, hambarele pline. Sesiunea Marii Adunări Naționale, în cadrul căreia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a rostit o cuvîntare de-a dreptul istorică mi-a umplut inima de bucurie. Iată, mi-am zis, noi, românii, prin glasul înțeleptului nostru conducător, arătăm lumii întregi adevăratele și pașnicele noastre intenții. Dovedim că se poate. Că atunci cînd e în joc soarta țării și a planetei întregi numai măsurile realiste, măsurile vizînd direct reducerea cheltuielilor militare sînt singurele care se pot arăta cu adevărat folositoare. Și încă ceva — consultarea poporului în cadrul unui referendum este o pildă de încredere în înțelepciunea națiunii, o pildă de democrație reală. Voi spune, firește, da — împreună cu toți cooperatorii din comuna noastră. Vom spune din toată inima da. Da, sîntem întru totul de acord cu inspirata propunere a președintelui țării, validată de către supremul nostru for legislativ și devenind, astfel, literă de lege. E cum nu se poate mai drept să fie așa. Pacea este, de fapt, cea mai de seamă lege a omenirii. Apărînd această lege — care ne garantează viața cea de toate zilele, viața noastră plină de bucurii sau de înnourări trecătoare, viața noastră dedicată muncii și creșterii copiilor noștri. Țară liberă și demnă, popor decis să-și apere făptuirile și să-și ocrotească îndrăznețele visuri — iată cum stim să ne arătăm în fața întregii planete. Cuvintele fierbinți ale tovarășului Nicolae Ceaușescu au exprimat, în fond, crezul nostru, al tuturor. Crezul întregii suflări din această țară ce-și clădește cu îndrăzneală viitorul. Țara a cărei înflorire nu are nevoie de altă garanție decît de liniște, de pace. Restul — știm să clădim noi. Știm să ridicăm o patrie pe măsura înțelepciunii, hărniciei și priceperii de care românii au dat întotdeauna dovadă, într-o întreagă și mîndră istorie.

ANGHEL MIRCEA DAN,
Erou al Muncii Socialiste,
președintele C.A.P. Grindu,
județul Ialomița

Vrem Pace!

Vrem Pace ! răsună pămîntul românesc,
adîncul de riuri, de fluviu răsună.
Vrerea aceasta pe toți ne adună,
cei ce vor moarte de noi se izbesc !

Patria mea, încărcată de vis și de viață,
urcă în albul sublim ;
sacru ne este cuvîntul acesta,
cu Pacea în suflet din istorii venim !

Vrem Pace ! spune aurul spicelor,
oțelul curat, vibrator.
Pacea e scutul copilului meu
în drumul spre un luminos viitor !

Vrem Pace ! răsună pămîntul românesc,
din fluvii de oameni cuvîntul răsună !
Vrerea aceasta pe toți ne adună,
cei ce vor moarte de noi se izbesc !

MIHAI PĂSCULESCU

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu la Întreprinderea Autobuzul din Capitală

Cu două zile în urmă, colectivul de oameni ai muncii din Întreprinderea Autobuzul din Capitală a avut din nou marea cinste și nemărginita bucurie de a primi vizita de lucru a primului bărbat al țării, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cu acest prilej, — muncitorii, tehnicienii, specialiștii, cadrele de conducere ale întreprinderii au fost martorii și beneficiarii unui dialog al marilor răspunderi, caracterizat prin densitate de idei, franchețe, spirit analitic, un dialog ce sintetizează magistral starea de revoluție și exigențele revoluției în țara noastră, stare permanentă, de largă amplitudine ce condiționează existența și devenirea noastră. Au fost abordate probleme curente și de perspectivă, vizita desfășurîndu-se în climatul de intensă activitate creatoare în care oamenii muncii din întreaga țară acționează pentru transpunerea în viață a sarcinilor și orientărilor formulate de secretarul general al partidului în cuvîntările rostite la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., și la sesiunea Marii Adunări Naționale, pentru îndeplinirea ritmică, integrală la toți indicatorii, cantitativi și calitativi, a planului pe 1986 și pregătirea corespunzătoare a producției anului viitor.

Întîmpinat cu aplauze și urale, înconjurat cu entuziasmul și dragostea pe care le prilejuiesc numai momentele de referință din viața unui colectiv de muncă, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a început vizita prin a examina noile tipuri de autobuze, troleibuze, microbuze și autoutilitare de diferite puteri și capacități expuse pe platoul din fața întreprinderii. Cu această ocazie, analizînd caracteristicile funcționale ale noilor mijloace de transport, secretarul general al partidului a indicat să se revadă proiectele de execuție ale tuturor modelelor prezentate, precum și tehnologia de fabricație în vederea obținerii unor soluții îmbunătățite vizînd capacitatea de transport, reducerea consumului de metal și carburanți, sporirea performanțelor în exploatare și a competitivității lor pe piața externă. S-a indicat de asemenea să se folosească un număr mai mare de elemente tipizate la construcția acestor autovehicule, tovarășul Nicolae Ceaușescu cerînd, totodată, colectivului de oameni ai muncii de la Întreprinderea Autobuzul să întreprindă toate măsurile necesare pentru înfăptuirea integrală a planului pe acest an, în mod deosebit a producției destinate exportului, pentru o mai consecventă și eficientă aplicare a programelor de organizare și modernizare a producției, de creștere a productivității muncii și sporire a eficienței economice.

Pe parcursul vizitei, conducerea întreprinderii a prezentat înaltului oaspete măsurile luate în conformitate cu indicațiile și recomandările formulate de către secretarul general al partidului cu prilejul precedentei vizite, precum și acțiunile inițiate în vederea extinderii unor tehnologii moderne, de înaltă productivitate, îmbunătățirii continue a calității produselor. S-a precizat în același timp că se acționează în mod hotărît pentru valorificarea rezervelor existente îndeosebi prin mai judicioasa folosire a spațiilor de producție, creșterea indicilor de utilizare a mașinilor și agregatelor, reducerea consumurilor de materii prime și materiale, întărirea ordinei și disciplinei în toate compartimentele întreprinderii. În încheiere, secretarul general al partidului a cerut conducerii ministerului de resort, centralei industriale și întreprinderii să ia toate măsurile pentru ca, pînă la jumătatea ultimei luni din acest an, să fie realizate noi prototipuri de autobuze, troleibuze, microbuze și autoutilitare care să se recomande prin indici tehnico-funcționali superiori.

Dialogul permanent dintre masele de oameni ai muncii din țara noastră și conducerea Partidului Comunist Român a demonstrat, odată mai mult și cu prilejul recentei vizite de lucru, că **totul depinde de noi**, de priceperea și hărnicia noastră, de spiritul gospodăresc și de economie, de perseverența și buna noastră credință, că dispunem de toate condițiile materiale, politice și morale pentru a înfăptui neabătut obiectivele și sarcinile stabilite de partid, că numai o gîndire și o activitate permanent revoluționare sînt în măsură să ne unească forțele intelectuale și fizice, să ne sporească energia și să ne călăuzească voința de a ne înscrie dorîn în dimensiunile societății socialiste multilateral dezvoltate.

LIVIU TIMBUS ■

Toamnă bogată la Jilava

De fapt, îl căutam pe **Vasile Voicu**, președintele C.A.P.-ului din comună ; după două zile, în sfîrșit, îmi surîde norocul. Nu, nu-l găsesc pe președinte („E undeva pe deal, la însămînțat, cum o să-l afli dumneata ; ce, crezi că stă pe loc ? Umblă toată ziua cu treburi, n-ai cum să dai de el dacă nu știe că vii ca să te aștepte special, da' nici atunci nu-i sigur, că tot timpul apare cite ceva de nici el singur nu știe ce-o să facă peste un ceas"). Reușesc însă, să stau de vorbă cu primărița și cu **Petru Cesni**, inginerul șef al CAP-ului care privește mereu la ceas; e așteptat la o ședință de analiză la sector așa că...

A fost o toamnă bogată la Jilava 20132 kg știuleți de porumb la hectar, 7440 kg orz — sînt cifre impresionante ; numai la grîu 5291 kg/ha recoltă sub limita care le permite să candideze la titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare.

Au mai fost odată la un pas de titlul de Erou al Muncii Socialiste ; au pierdut pentru că după trei ani — 1981 — '82 — '83 în care au obținut locul I pe țară în întrecerea între consiliile populare comunale, în 1984 n-au reușit să se claseze decît pe locul II. Pentru a deveni eroi ar fi trebuit să păstreze și în al patrulea an locul fruntaș. „Au fost alții mai buni. Dar, nu pentru a deveni eroi muncim noi, așa că important e să știm ce am greșit ca să facem mai bine de-acum încolo. Să luăm grîul de anul ăsta. De ce nu e producția mai mare ? Pentru că n-am acordat suficientă atenție tuturor verigilor — fertilizarea mai slabă pe unele zone, amplasarea culturilor, însămînțarea în condiții de secetă, grindină să nu fie, că seceta e un dușman pe care știm să-l învingem. Acum am făcut irigare de aprovizionare ; adică am irigat înainte de însămînțare, așa că sămînța a intrat în pămînt cu umiditate corectă".

Da, completează Petru Cesni, în agricultură trebuie să înveți mereu, altfel pămîntul nu te ascultă. Înveți din literatura de specialitate, înveți din experiența proprie și înveți, încă mai înveți din înțelepciunea bătrînilor.

Cu numai cîteva minute înainte Ileana Vișu îi spusese că ieri nea Radu își amintea cum bunicul lui răsădea roșiile pentru gogonele cu patru-cinci zile înainte de sfîrșitul lui iunie ca să aibă roșii și gogonele în cîmp pînă toamna tîrziu, și că vor trebui să țină seama de asta și să planteze roșiile mai tîrziu, să nu pățească iar ca anul ăsta, cînd din cauza căldurii foarte mari s-au copt foarte timpuriu.

„Dacă știam cît de grea e meseria asta nu mi-aș fi ales-o. Acum însă,-nu mai pot renunța la ea. Cum să renunți cînd avem atîta nevoie de mîncare ?"

— Tovarășe inginer-șef de cîte ori ați fost pus în situația de a vă recunoaște învins, de a spune nu știu ?

— Nu poți să te recunoști învins. E un lux pe care nu ți-l poți permite. Se întîmplă să nu știi pe moment un anumit lucru. Atunci pui mîna pe carte, că doar pentru asta există, ca să nu spui „nu știu", să studiezi și să știi, pui mîna pe telefon și ceri ajutorul specialiștilor din Institutele de cercetare sau din Institutul agronomic Nicolae Bălcescu. Uite, nu mai departe decît ieri, am constatat un mic atac de dăunători în magazia de cereale. Am consultat imediat literatura de specialitate ca să știm exact la ce ne putem aștepta, cum să acționăm. Urmarea : am luat imediat legătura cu institutul de specialitate de la Vidra, solicitînd sprijin. Deși agricultură se face de mii de ani, fiecare moment aduce ceva nou și dacă te încăpățînezi să gîndești și să acționezi în virtutea acelui „las că știu eu, așa se face dintotdeauna, ce nevoie am de schimbări", riști să aduni mai nimic toamna.

O ultimă privire spre ceas. Petru Cesni mai are numai cîteva minute la dispoziție pentru a ajunge la ședință și dacă nu prinde vreun Aro sau un tractor întîrzie cu siguranță.

Pentru Ileana Vișu, discuția continuă ca și cum n-ar fi existat nici o întrerupere și nici o plecare. De altfel, mă avertizase încă din primul moment văzînd dezamăgirea de a nu-i fi putut găsi pe Voicu Vasile că la Jilava trei este egal cu unu și unu cu trei, așa că dacă ai stat de vorbă cu Petru Cesni, cu Voicu Vasile sau eu ea, e ca și cum ai fi stat de vorbă cu toți trei. „Este aceasta, îmi spune, unul din secretele reușitei noastre". Apoi de ce vă mirați. Îmi spune, credeți că numai în muncă dumneavoastră e important cuvîntul ? Trebuie să știi cum să te adresezi oamenilor, să știi cum să le ceri un anume lucru ; nu e ușor, e o adevărată artă care se învață în timp, cu destul efort.

Stilul de muncă este pentru Ileana Vișu de o importanță excepțională. Fiecare zi în agricultură e o luptă continuă : cu rutina, cu natura, cu timpul. Noua revoluție agrară depinde hotărîtor de organizare. Revine, mereu, la ideea de luptă. „Dacă în 1978—79 aveai bucurie mare pentru 1 800—2 000 kg de grîu sau orz la hectar, și 10 000 tone de legume la hectar ți se părea o realizare, azi nu ne mai mulțumim cu 5 300 kg grîu/ha, nici cu 35—40 000 tone de legume la hectar, vrem mai mult, pentru că știm că se poate mai mult.

Dacă n-ar sta chezășie producțiile, de la an la an mai mari, de cereale, legume, carne, lapte, ouă (CAP-ul are și un puternic sector zootehnic), vorbele astea ar putea trece drept o frumoasă pledoarie teoretică despre puterea omului ajutat de voință și de carte. Numai că ele nu fac decît să povestească o realitate pe care nimeni nu o poate contesta.

ROXANA PAICU-MANOLESCU ■

Ostașii muncii

Noi știm că și ostăși datori am rămas
și, cît vom trăi, mai rămînem datori
acelor pieriți sub stindard tricolor
ca țara să aibe un nume și-un glas.

Noi știm că urmăm unor mari luptători
ce-au vrut să n-ajungem cumva de pripas,
mai știm că dorim, pe ai lumii atlas,
să fim un hotar de cinstiți muncitori.

Noi știm că avem de-mplinit o poruncă
venită din scoarța istoriei dace :
așa cum am fost din trecuturi încoace
ostași în armata de pace prin muncă,

Tot astfel urmașii să fie-a se face
ostași în armata de muncă în pace !

SANDU ȘTEFANESCU ■

Ei au încredere în știința și puterea lor

INVESTIȚII

De-a lungul unui fir de sîrmă

O sîrmă e o sîrmă — și oricîtă imaginație am avea, nimic spectaculos nu pare să presupună fabricația ei. Și totuși, „Industria sîrmei" a dominat mulți ani viața orașului Cîmpia Turzii, pentru ca acum să reprezinte mai degrabă numele de tradiție al echipei de fotbal decît o denumire generică, pe deplin adecvată producției pe care o realizează Combinatul metalurgic din localitate. Cuiele și sîrma de fier, care au făcut peste patru decenii gloria acestei așezări de la marginea Apusenilor, sînt acum doar martorii unei epoci industriale revolute, peste care s-au așternut uitarea, cîteva nostalgii și, mai ales, ritmurile unei intense modernizări, care fac din Cîmpia Turzii de astăzi un avanpost pentru ceea ce înseamnă metalurgia acestui sfîrșit de secol. Așa deoarece aici au început să se fabrice produse pentru industria nucleară, oțel pentru rulmenți și organe de asamblare din industria aeronautică și de autoturisme, sîrme pentru beton precomprimat necesar construcțiilor speciale și multe alte asemenea repere „de virf" necesare programelor naționale prioritare. Gradul de prelucrare a metalului a crescut la cote competitive internaționale, ajungîndu-se la laminate de 0,06 mm, iar de la cîțiva lei cît costa kilogramul de produse finite obținute aici s-a ajuns la cîteva sute de lei pe kilogram cît costă, de pildă, pretențioșii electrozi înalt aliați (fiecare are imprimat la un capăt un număr de înregistrare ce se va păstra într-o „bibliotecă" specială timp de 30 de ani tocmai pentru a putea identifica oricînd din ce serie și din ce producție a făcut parte electrodul folosit la cutare sudură). O infuzie de știință, de tehnologie și de responsabilitate s-a produs în anii din urmă în acest vechi combinat metalurgic, pornit în 1921 de la o modestă fabrică de cuie și sîrmă și ajuns astăzi la dimensiunile interioare și exterioare ale unei veritabile citadele industriale. O primă etapă de modernizare a început în 1969, prin introducerea în fabricație a unor laminate, trefilate și produse pentru sudură ce erau, în proporție de 80 la sută, unicate în țară. După un deceniu, s-a trecut la mărirea gradului de integrare a producției prin darea în folosință a unei oțelării care a redus dependența combinatului de metalul primit din afară. În sfîrșit în urma unei vizite de lucru a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în 1983, s-a hotărît o creștere a gradului de diversificare și specializare a producției pentru satisfacerea unor cerințe prioritare ale economiei naționale și crearea unor disponibilități pentru exportul de produse metalurgice speciale. S-a declanșat astfel munca pentru realizarea la Cîmpia Turzii a unuia dintre cele mai importante și impunătoare obiective de investiții din industria noastră metalurgică, obiectiv care se află în plină derulare și care, în linii generale, va fi încheiat în actualul cincinal. „Subtilurile" incluse în această investiție îndreptățesc observația localnicilor, metalurgiști din tată-n fiu, că bătrînul lor combinat devine pe zi ce trece altul, se desparte încet de imaginea tradițională a „industriei sîrmii" pentru a face loc unor noi realități de producție, conectate mai degrabă la cerințele viitorului decît la trăsăturile trecutului. Anul trecut s-a pus în funcțiune acea fabrică de electrozi speciali înalt aliați, care pînă atunci erau aduși din import și care acum sînt un fel de bijuterie a combinatului. Producerea lor trebuie să facă față la niște „pretenții fenomenale", cum le numește inginerul șef Gheorghe Giurgiu ; totul este automatizat și computerizat, inclusiv proporția dintre diferitele prafuri care alcătuiesc pasta de sudură și care trebuie combinate la precizii de cîteva grame, pentru o producție de 10 000 tone pe an. Hala respectivă are aspectul unei farmacii, al unui uriaș laborator de alchimie în care reacțiile sînt controlate și dirijate pe invizibilele circuite ale impulsurilor electronice. Și, cum spuneam, fiecare electrod din milioanele care se obțin într-o lună are identitatea sa proprie, prin care poate fi urmărit pînă în momentul în care se transformă în vreo sudură, și încă 30 de ani după aceea.

Tot anul trecut s-a dat în folosință o fabrică de cabluri pentru benzi miniere, produs foarte solicitat de industria carboniferă a țării. Un colos de oțel de cîteva tone este prelucrat succesiv pînă ajunge un laminat de cîteva zecimi de milimetru grosime, după care începe procesul invers, al împletirii acestor laminate în cabluri subțiri, care și ele se împletesc mai departe, prin utilaje speciale proiectate aici și realizate la „Unirea" din Cluj-Napoca.

În ianuarie al acestui an, specialiștii combinatului au încheiat cu succes unul din cele mai severe examene profesionale : construcția unui cuptor de 50 de tone pentru oțelărie, primul în totalitate românesc executat în țara noastră (inclusiv reglajele, care erau pînă acum aduse din Japonia). „Două luni am lucrat la el", își amintește satisfăcut inginerul Giurgiu, „numai pentru modificări, completări, îmbunătățiri, pentru a-l pune în stare normală de funcționare, dar pînă la urmă ne-a ieșit. cuptorul merge acum foarte bine". Un astfel de cuptor este inima combinatului, aici fierul vechi se transformă în oțel special, începînd lungul drum al unor produse metalurgice de primă importanță.

Cu o expresie consacrată, investiția de la Cîmpia Turzii se derulează normal, asta însemnînd că sub o firmă veche prind viață oameni noi, produse noi și o stare de spirit nouă. Este starea de spirit a oamenilor care se văd conectați la viața prezentă și viitoare a țării, care se știu importanți pentru multe din planurile de dezvoltare a economiei naționale, care au ajuns, de-a lungul unui fir de sîrmă, pînă în zonele cele mai pretențioase și mai nebănuite ale acestei străvechi îndeletniciri care este metalurgia. O îndeletnicire și o meserie pe care urmașii bătrînilor laminoriști din Cîmpia Turzii le perpetuează într-un fel anume, care nu este altul decît cel dictat de rigorile unei epoci guvernate de spiritul tutelar al științei.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

RECUPERĂRI

Un fel de a ne vrea binele

— S.P.M.R. ! Dv., tovarășe inginer Sever Rocsin, sînteți un om care v-ați legat viața, s-ar putea zice, de ceea ce vrea să însemne aceste inițiale. Ce înseamnă ele ?

— Secția de preindustrializare a materialelor refolosibile.

— Viața acestei secții pare a avea ritmul unei unități industriale dar și al unui șantier.

— Da, începînd din acest an unitatea colectează, prelucrează și expediază materialele refolosibile către diverși beneficiari. În cadrul obiectivului mai sînt însă în curs de montat două prese de hîrtie, o macara portal și un pod basculă C.F.

— Dv., ca beneficiari, sînteți mulțumit de calitatea lucrărilor executate de constructori ? Vă întreb pentru că de calitatea muncii lor depinde și modul în care se poate desfășura munca dv.

— În bună parte da, dar sigur că mai există o serie de remedieri de făcut.

— Ar fi important de executat grabnic aceste remedieri sau ele sînt, ca să zicem așa, de planul doi ?

— Toate sînt importante. Pentru că prin ele se asigură buna funcționare a utilajelor din dotare, atingerea parametrilor proiectați.

— Care sînt acești parametri ?

— 55 000 de tone pe an de materiale refolosibile recuperate și prelucrate.

— Din ce fel de materiale se adună aceste 55 000 de tone ?

— 50 500 de tone materiale feroase și neferoase, 1500 de tone materiale refolosibile din mase plastice, 3000 de tone deșeuri din tablă cositorită. Secția a fost construită pentru a recupera materiale refolosibile de la unitățile industriale din Sectorul agricol Ilfov și de la cele din partea de nord-vest a Capitalei.

— De fapt care sînt activitățile din care se alcătuiește profilul acestei fabrici ?

— În cadrul unității s-au montat utilaje tehnologice de prelucrare de mare randament și eficiență economică. De exemplu : presa de balotat tablă pînă la 4 milimetri grosime, de 250 de tone forță. A mai fost montată o instalație de mărunțire și brichetare a spanului, realizată de Întreprinderea mecanică din orașul Dr. Petru Groza, cu o capacitate de 1,5 tone pe oră de span brichetat. De asemenea o foarfecă aligator pentru tăierea profilelor de fier cu grosime de pînă la diametru de 65 milimetri, cît și o șoneță de spart fontă, de 3 tone forță.

— Aici se prelucrează, dacă nu mă înșel, și materiale refolosibile din mase plastice.

— Întocmai. Pentru revalorificarea acestor materiale funcționează o secție a cărei linie tehnologică va prelucra 1000 tone pe an polietilenă de înaltă densitate, cum ar fi navete, butoaie, canistre, precum și 500 tone anual de polietilenă de joasă densitate, cum ar folie uzată din agricultură, pungi, saci.

— În ce constă preindustrializarea acestor materiale ?

— Reușim, cu ajutorul utilajelor de care dispunem, să transformăm aceste materiale în granule, o materie primă atît de necesară industriei producătoare de mase plastice.

— Secția recuperează și staniu, după cum am înțeles, iar staniul este un metal rar și foarte scump, care necesită eforturi valutare. Inițiativa de a-l recupera este așadar demnă de toată lauda. Cum reușiți să-l recuperați ?

— Cu ajutorul unei instalații bazată pe electroliză, în băi bazice, avînd o capacitate de 3000 tone pe an materiale acoperite cu staniu. De exemplu : straifuri de tablă provenite de la fabricile de conserve, cutii de conserve și bandă bimetal.

— În cadrul activității generale de recuperare și refolosire secția de recuperare a staniului este, dacă am înțeles bine, unică în economia națională.

— Într-adevăr, este o premieră și tocmai de aceea nu ascundem faptul că întîmpinăm unele dificultăți în atingerea parametrilor instalației dar avem motive întemeiate să credem că în cel mai scurt timp vom aduce îmbunătățirile necesare.

— Proiectarea și construirea acestei secții a reprezentat, cum se vede, o investiție deosebit de necesară.

— Fără discuție. Dovadă este și faptul că există perspectiva extinderii secției, în cadrul celei de-a doua etape a investiției. Este pe înțelesul oricui cît e de important fiecare gram de metal, de hîrtie, de sticlă, de material plastic, ele avînd înglobate consum de energie, combustibil, forță umană și tehnologică. Este, cred, momentul să înțeleagă toată lumea că nu se poate produce nou numai din nou și că trebuie valorificate toate resursele existente în economie, într-un mod disciplinat și conștient.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

CALITATEA

Emblemă pentru un spirit

Undeva, la marginea uriașului **Combinat de fire, sintetice din Săvinești**, într-unul din foarte puținele birouri ale **Uzinei de utilaje și piese de schimb**, aveam să-l întîlnesc pe inginerul **Florin Buruiană**, directorul uzinei, cu un maldăr de fotografii în față. Unele dintre ele, într-o totală neorînduială, aruncate parcă direct cu furca. Altele, însă frumos și grijuliu încopciate în dosare ce purtau pe coperți nume dintre cele mai ciudate. Mă încumet să transcriu cîteva din aceste ciudate nume frumos caligrafiate pe coperta dosarelor : linii pentru fabricarea firelor polinitrilamidice („Este vorba, mă lămurește inginerul Buruiană, de obișnuitele fire PNA, sau, și mai simplu de melană".) ; linii pentru fabricarea firelor tehnice poliamidice („Poliamidice, își continuă inginerul lecția sa cu un singur elev, adică eu, sau dacă vreți, cel mai banal relon. De ce fire tehnice ? Pentru că sînt folosite la inserțiile anvelopelor") ; instalație completă pentru polimerizarea și filarea firelor și fibrelor poliamidice și poliesterice („E-adevărat, continuă imperturbabil inginerul Buruiană, e un nume mai bizar, dar este vorba, în esență, de firul de tergal fabricat la TEROM-Iași, la Cîmpulung Muscel și la Corabia") ; linii pentru fabricația sacilor de polipropilenă („Știți, mă lămurește cu răbdare și amabilitate interlocutorul meu, înainte vreme se foloseau foarte mult sacii de polietilenă, dar din cauza deselor manevre în transportarea lor, sacii aceștia se rupeau. Sacii din fir de polipropilenă au o textură foarte rezistentă și din acest motiv au înlocuit total sacii din folie de polietilenă. Acest nou produs, extrem de solicitat de agricultură, se fabrică la Buzău, la Iași, Tulcea și Năsăud") ; linii pentru condiționarea medicamentului („Este vorba despre un set de mașini trimis la Biofarm-București, mașini care spală, usucă și sterilizează flacoanele de medicamente, apoi dozează medicamentul în clipa în care-l introduc în flacon, după care pun dopul numărul 1, prin presiune, apoi dopul numărul 2, prin filetare, și, în sfîrșit, etichetează flaconul. Cam astea sînt operațiile respectivei mașini") „Dar, mă întreabă inginerul Florin Buruiană, de ce-ați scris cu-atîta sîrg și constîncțiozitate toate aceste amănunte pur tehnice ?" În primul rînd, îi răspund, pentru cultura mea generală, apoi pentru informarea corectă a cititorilor asupra cîtorva din produsele pe care le realizează uzina pe care o conduceți și, în ultimul rînd, dar, de fapt cel mai important, ca să vă întreb de ce aveți pe masă aceste cîteva, fără exagerare, sute de fotografii ? Așa s-a făcut că reportajul meu a început fără nici o bătaie de cap, iar dialogul meu cu inginerul Florin Buruiană a curs limpede și curat ca o apă căreia i s-a pregătit cu grijă albia. Deci, la întrebarea mea de mai sus, inginerul mi-a răspuns cu mult calm și exactitate : „Vom avea, peste cîteva zile, o vizită a unor specialiști din mai toate țările socialiste. Vrem să le arătăm ce știm să facem". „Și credeți că-i veți uimi ?" „Asta cu uimirea nu ne prea interesează. Nici nu cred că se vor uimi. Specialiștilor nu le place să arate asta. Dar, dincolo de aparențe, cuvinte să o explic, cu atît mai mult că am pus și eu ceva din mine în toată treaba asta. Cred că vor dori să încheie contracte pentru că utilajele și piesele noastre au atins, după părerea unor specialiști din alte țări, dar și după părerea noastră, tot de specialiști, acei atît de greu dar atît de necesar de obținut parametri competitivi pe plan mondial. Iată un singur exemplu: exportăm în R.D.G. un set de piese de schimb numite pompete. Să nu mă puneți să vă explic ce este o pompetă că ne apucă și noaptea și nici nu aveți spațiu să transcrieți toate explicațiile. Pompetele astea sînt, în esență, niște veritabile bijuterii de mecanică fină. Cîte țări, de nivelul tehnic al României, credeți că exportă mecanică fină în R.D.G. ? Pot fi numărate pe degetele unei singure mîini. Acolo, în R.D.G., pompetele noastre se comportă cel puțin la fel de bine ca și pompetele bune să știu, prin controlul lui, ceea ce nu știu despre munca mea, despre produsul muncii mele. Înainte de toate, deci, calitatea". Altceva ? „Calitatea se obține și prin oameni. La foarte mulți dintre oamenii noștri, fie muncitori, fie tehnicieni sau ingineri, s-a dezvoltat o anume mîndrie profesională. Mai toți se ițenează să nu facă un lucru bun. Vor să fie considerați și tratați ca oameni de înaltă calificare, meseriași în cel mai deplin înțeles al cuvîntului. Un muncitor mi-a spus odată că un lucru bine făcut trebuie să arate, după părerea lui, ca un ou. Nici lovit, nici zgîriat, nici ciocănit, o piesă cu o formă perfectă". Dacă ar fi să dați cîteva nume de oameni din uzina dumneavoastră ? „Mi-ar fi foarte greu. Chiar dacă formula este uzată, o folosesc în modul cel mai exact cu putință. Adică simt că voi nedreptăți foarte multă lume. Îmi vin acum în minte maistrul **Gheorghe Paraschiv** și inginera **Mariana Ciobanu** care au pus la punct o problemă considerată premieră tehnică națională : o instalație pentru un filet intermediar. Sau subinginerul **Ioan Leustean** care a realizat pentru prima dată în țară un stand complet de testare a funcționării bateriilor de electare cu abur pentru obținerea vidului. Standul acesta verifică bateria, după care bateria este reglată și i se întocmește o fișă tehnică. O baterie bine reglată consumă cam jumătate din aburul unei baterii nereglate, iar vidul este același. Sau maistrul **Constantin Todoroaia**, care a pus la punct un sistem de turnare cu modele fuzibile, piese cu modele nu doar complexe, ci deosebit de complexe. În orice caz, ceea ce neapărat aș vrea să vă spun este că Moldova, despre care unii încă mai cred că n-ar avea talent tehnic, sau o tradiție muncitorească deosebită, a ajuns la ora cînd muncitorul, tehnicianul sau inginerul vrea să fie tratat și considerat ca un om de înaltă calificare, un adevărat meseriaș. Știu că mă repet, dar o fac ca să se știe o dată pentru totdeauna de-acum încolo. Mărturie stau cele cîteva combinate fabricate de noi și dotate cu utilaj de înaltă specialitate în numai șase ani. Ca să fiu cît mai concret, mă refer la combinatele de la Cîmpulung Muscel, Corabia, Vaslui și Roman, iar acum, mai nou, chiar aici, la Săvinești unde a intrat în funcțiune o nouă secție, fabricată tot de noi, **Melana V.** Cam asta e tot". Și altceva, despre ora calității tehnice care a început să bată și în Moldova, n-ar mai fi deocamdată nimic de spus.

VICTOR NIȚĂ ■

... de a-și face munca mai rodnică

Rinichiul artificial — realizare tehnică de vîrf

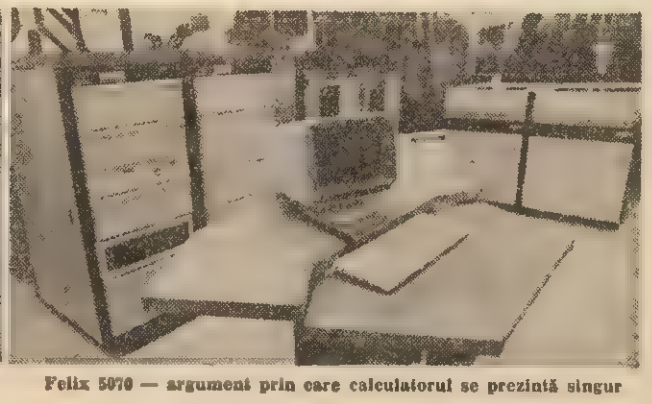

Felix 5070 — argument prin care calculatorul se prezintă singur

faze tehnologice. Intîi a fost țesută de o mașină complicată ce i-a dat delicatețe de pînză de păianjen dar și densitate și rezistență, apoi cu acul în mînă, i s-a conferit extensibilitate prin gofrare ca o armonică, și în final i s-a inserat un fir de altă culoare ca să nu se răsucească în timpul intervenției chirurgicale. Avînd calități aproape perfecte, cînd sîngele va alerga din nou prin ea, nu va simți că trece de la un „drum" hărăzit de natură la un drum construit de om, în organismul uman. Odată cu realizarea acestor materiale, atît de rezistente la „clima" corpului uman, atît de perfecționate că să se coasă ochi de ochi de celulele omenești, s-a „țesut" și o adevărată tradiție de muncă.

Prin ieșirea la pensie în curînd a inginerului Aristide Dodu, locul nu va rămîne gol. La masa lui din laborator se va așeza fiul lui, care de ani de zile preia ștafeta de la tatăl său. Nimic nu se va schimba aici. Nici măcar plăcuța de pe ușă, căci, semnificativ, fiul moștenește chiar și prenumele tatălui — Aristide A. Dodu. Indiferent de domeniul în care și-au dirijat cercetările, specialiștii din institut, pe care i-am întîlnit, au împletit în textilele realizate de ei un fir de competență, de pasiune pentru meserie și nou, un fir de dragoste pentru om, pentru salvarea vieții lui.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

MODERNIZARE

Mina de aur — oamenii

Intreprinderea de utilaj chimic Făgăraș este o unitate importantă a industriei chimice. Execută unicate, prototipuri, utilaje tehnologice de serie mică, mașini și utilaje pentru industria cauciucului, armături industriale din oțeluri speciale, pompe centrifuge, fitinguri, piese forjate și matrițate, piese turnate din oțel, fontă și neferoase, fiecare sortiment în zeci și sute de sorto-tipo-dimensiuni. Această diversitate are implicații în chiar procesul de modernizare. Pentru unicate se folosesc încă multe procese manual-mecanice, este nevoie de o specializare aparte pentru anumite operații. Caracterul producției unicale nu asigură din timp posibilitatea unei planificări riguroase, procesele de conducere și organizare fiind deci specifice. În același timp toate acestea presupun o elasticitate deosebită în organizarea producției, o repliere rapidă în problemele de aprovizionare. Necesitatea unor asimilări rapide aduce după sine și pe cea a unei înalte pregătiri profesionale. Trebuie să sari direct în cisme, cum se spune. Ei bine, te aștepți în condițiile acestea să întîlnești aici oameni copleșiți de ritmul în care trebuie să lucreze, avînd timpul drămuit doar pentru rezolvarea curentă a sarcinilor de serviciu. E drept, oamenii s-au obișnuit să se miște repede, să gîndească și să vorbească la fel. Abordarea însă a unor tehnologii noi, asimilarea de noi produse, cele mai multe de mare complexitate, destinate reducerii importului se produce la I.U.C. Făgăraș în același ritm, noul fiind alci una din cele mai importante probleme.

Produsele noi asimilate în întreprindere au apărut ca urmare a celei mai stringente necesități și rezolvă practic probleme de înaltă tehnicitate. Amintim armăturile din oțel inoxidabil cu sferă, cu acționări pneumatice și reglaj, armăturile protejate cu sticlo-plast, pompele centrifuge pentru transportul gazelor lichefiate, rotoarele pentru turbocompresoare și suflante, elemente de legătură pentru instalațiile de apă grea, realizate în condiții speciale de calitate.

Îmbunătățirea fluxurilor tehnologice importante, în paralel cu modernizarea controlului de calitate și a mijloacelor de control, realizarea prin autoutilare a unor mașini și instalații duc la rezerve de forță de muncă și la mărirea capacității de producție. Cele 175 de măsuri cuprinse în planul de modernizare vor aduce la sfîrșitul actualului cincinal un spor de producție de 350 milioane lei, economie relativă de 1126 persoane, precum și reducerea costurilor cu 115 milioane lei și un spor de beneficii de 14 milioane lei.

Situația a devenit obișnuită pentru marile întreprinderi în care s-au concentrat importante forțe tehnice. Rezultatele acțiunii de modernizare, de cele mai multe ori spectaculoase, nu au întîrziat să apară.

Sticloplastul este realizat de chimistele Petronela Ciora și Livia Cornea. Piesele protejate cu acest material sînt deosebit de rezistente la frecare. Sticloplastul poate fi prelucrat mecanic. În realizarea complexului lagăr de alunecare înlocuiește bronzul. Este rezistent la medii alcaline pînă la o temperatură de 100 grade și poate fi folosit deci ca strat protector pentru conducte, pompe, armături. I.U.C. Făgăraș este de trei ani singurul producător al sticloplastului. Să mai spunem că tehnologia de fabricare este simplă, materialul nu este energo-intensiv. Posibilitățile de extindere a folosinței sînt încă deosebit de mari. Perspectivele folosirii sticloplastului pe scară mare sînt certe. Se are în vedere întrebuințarea lui la protejarea conductelor și robinetilor metalici cu sferă. Deocamdată noul material se produce într-o stație pilot, dar în perspectivă se preconizează realizarea lui la scară industrială. Beneficiari dintre cei mai exigenți — Porțile de Fier II, C.U.G. Iași — îl folosesc deja.

Tot la I.U.C. Făgăraș s-a pus la punct tehnologia recuperării pulberilor din contacte electrice sinterizate și din pastile vidia. Pînă la apariția acestei tehnologii (autori inginerii Ioan Constantinescu și Letiția Borna) pastilele uzate erau aruncate. Tehnologia permite recuperarea în totalitate a wolframului și a cobaltului conținut în aceste componente. Puritatea metalului obținut este de 99,98 la sută, echivalentă cu a produselor de pe piața mondială.

La I.U.G. Făgăraș, specializată în utilizarea vaselor emailate pentru industria chimică se lucrează la noi game de rețete de emailuri, care să îndeplinească condiții severe de rezistență antiacidă și care să asigure o rezistență termică sporită.

Iată doar cîteva din preocupările specaliștilor de la I.U.C. Făgăraș ale căror rezultate sînt din cele mai bune și care au o largă posibilitate de extindere.

OPREA GEORGESCU ■

PRODUSE NOI

„Țesătorii de sănătate"

Specialiștii de la Institutul de cercetări textile în domeniul îmbrăcămintii, din București, au abordat cu dezinvoltură alte domenii de noutate, acolo unde puțini s-au încumetat să deschidă pîrtie. Astfel, o realizare de ultimă oră a lor este un înlocuitor de fermoar cu două benzi autogripante tip „prinde -desprinde". Cele două panglici textile, una cu fire ca bucle unui permanent, alta cu fire ca niște cîrlige, deci de asperitate și aderență puternică, se prind fest una de alta și se desfac la dorință ușor. Ele au o viață lungă, de mii de închideri. Vechiul fermoar, care ne făcea uneori să transpirăm depănîndu-i dantura știrbă și cursorul rebel, a trebuit să cedeze în fața rezistenței, durabilității și prețului mai mic al noului produs, care i-a luat locul în multe domenii, de la pantofi la scurte și pulovere, de la buzunare la husele spătarelor avioanelor și vagoanelor, de la tensiometre la genți și geamantane. Neavizații ar putea spune : „ce mare realizare mai e un înlocuitor de fermoar !". Dar o cercetare nu trebuie neapărat să aibă o amploare de premiul Nobel pentru a fi importantă. Ea trebuie să fie utilă unei industrii, aplicarea ei să aducă la zi o fabricație, să fie competitivă și mai ales rentabilă. De altfel, tehnologia de producere a acestor benzi autogripante este pretențioasă, de finețe. E suficient să amintim că singurii producători din lume sînt : S.U.A., U.R.S.S., Canada, Elveția. Cercetătorii români finalizînd acest proces tehnologic, ce va intra în producția de serie la Timișoara, nu numai că reduc plățile în valută, dar intră și în rîndul autorilor de procedeu. Abia se puseseră la punct fazele de țesut benzi, cu geometria lor sofisticată, și iată că a apărut nevoia de realizare a mașinii de tăiere a unor bucle la profilul de cîrlige. Inginerii Virgil Motocu, Corneliu Antonescu, Georgeta Miclescu de la I.C.T., împreună cu Cornel Reiter de la Întreprinderea „13 Decembrie" Timișoara, cu executanții utilajului de la Întreprinderea Mecanică Sibiu, au construit acest agregat de mare finețe și precizie. Așa s-a încheiat povestea aparent simplă a unui înlocuitor de fermoar, care a strîns în jurul lui, timp de luni de zile, oameni care au gîndit mult, utilaje care au lucrat cu exactitate de milimetru. Nu putem să nu amintim, deși am mai pomenit de asta, cu alte prilejuri, că țesăturile concepute în institut, nu numai că alcătuiesc îmbrăcămintea ce o purtăm cu plăcere, că fac parte din universul ce ne înconjoară, dar ele vin să salveze uneori chiar viața omului, cînd viața este în pericol. Despre ce este vorba ? Profesorul Pop D. Popa, un fel de bisturiu de aur al medicinei românești, cel care nu a considerat niciodată că operează numai o inimă bolnavă cu două auricule și două ventricule, ci totdeauna a știut că prin inima aceasta, plină de vise și de speranță, trebuie să pulseze o viață normală, a inițiat împreună cu inginerul Aristide Dodu, alt dăruit al profesiei, realizarea unor grefe cardio-vasculare, în construcția cărora materialele textile de mai sus, concepute în institut, au un rol însemnat. Din munca acestei echipe de chirurgi, chimiști și textiliști au apărut protezele de valve de porc mistreț pe suport de polipropilenă și de textil, noutate pe plan mondial, și protezele vasculare din tricot. Sute de oameni cu astfel de implanturi și-au reînnodat cursul firesc al vieții. Îi înțelegem bucuria inginerului Aristide Dodu, cînd într-o stațiune a văzut făcînd gimnastică voinicește un fost bolnav avînd o grefă de valvă. Prin cercetările unor echipe interdisciplinare, gama articolelor textile medicale implantabile la om s-a diversificat și cu proteze craniene, de arcadă și pereți de sinus, de pavilion de ureche și calomelă auditivă, de artere ramificate, cu înlocuitor de meninge, petice de plastie, ață chirurgicală etc. Este uimitor să vezi cum în laboratoarele institutului, adevărate „țesătorii de sănătate", les din mîinile pricepute și migăloase ale unor oameni, țesături de formule și tratări speciale, de o finețe și un alb aproape ireale, nedegradabile biologic și atît de bine acceptate de „surorile" lor, țesuturile umane. Avem în mînă o arteră care s-a alcătuit sub ochii noștri, parcurgînd cîteva

ERADICAREA POLUĂRII

La Fieni, se infirmă o prejudecată

Fără îndoială, trăim într-o civilizație a betonului. Nu ne-am putea imagina viața fără clădiri impunătoare, fără drumuri sau poduri. Pe drept cuvînt există o permanentă foame de ciment. Conform unei învechite imagini, ne reprezentăm cimentul printr-un nor de praf. Oricine are ocazia de a vizita Combinatul de lianți și azbociment din Fieni se convinge pe dată că este vorba doar de o prejudecată. Combinatul „Erou al Muncii Socialiste", „portdrapel" al industriei cimentului românesc are o ambiție ce se desprinde ușor din vorbele directorului Gheorghe Dragomir: „Vrem să demonstrăm că această industrie nu trebuie privită din punct de vedere al poluării, ci după gradul de automatizare".

În acest loc fără pic de praf, chiar dacă se lucrează numai cu pulberi, se poate vorbi fără rezerve despre depoluare, căci mergi fără vreun costum de protecție prin orice secție, fără grija că te vei murdări. Asta înseamnă condiții mai bune pentru oamenii muncii, respect față de locuitorii orașului și, nu în ultimul rînd, respect față de prestigiul industriei noastre. Cu gîndul la efectele negative pe care le-ar putea avea gigantul industrial de la Fieni asupra faunei, a florei, a vieții în general, specialiștii combinatului au întreprins o serie de cercetări menite să modernizeze uriașele instalații care, altfel ar fi acoperit împrejurimile cu pulberea mătăsoasă, dar ucigătoare. „Toate utilajele din combinat ar putea să prăfuiască dacă nu ne-am ocupa de ele" — afirmă inginerul Sorin Tircă. „De aceea, completează inginera Adriana Meuță, președinta Comisiei inginerilor și tehnicienilor, o serie de teme de cercetare s-au referit la măsuri de etanșeizare, depresurizare a instalațiilor, care să conducă la eliminarea poluării. A vorbi despre modernizare la noi, în industria cimentului, înseamnă, printre altele, a elimina total norii de praf care învăluiau odată fabricile de ciment". Electrofiltrul este considerat la Fieni un utilaj de bază, chiar dacă nu produce nimic. I-au fost aduse permanente îmbunătățiri, a fost mereu modernizat. Acum, această anexă, atît de importantă pentru respirația orașului a fost prinsă în bucla de automatizare. Cu alte cuvinte, este legat de cuptor. Cînd „cade" electrofiltrul, se oprește și cuptorul. „Cuptorul produce. Dacă se oprește e grav, căci producția stagnează. Cînd cade electrofiltrul, pentru noi este la fel de grav, căci vrem producție mare, dar nu cu prețul sănătății oamenilor. Și asta înseamnă să fii modern, să nu te „simtă orașul" — conchide directorul Gheorghe Dragomir.

Modernizarea producției la Combinatul de lianți și azbociment din Fieni nu se rezumă nici pe departe doar la noile soluții menite să păstreze culoarea verde a locurilor. Activitatea de cercetare, introducerea în procesul de producție a unor procedee de ultimă oră, procedee avansate din punct de vedere tehnico-științific și tehnologic, a constituit mereu o linie de conduită fundamentală a cimentiștilor de la Fieni. În bună parte, obținerea titlului de „Erou al Muncii Socialiste" se datorește și climatului fertil de gîndire tehnico-economică, al cărui rezultat final se oglindește astăzi, pe de-o parte în nivelul tehnic ridicat al procesului de producție, pe de alta, în modul cum au fost realizați în ultimii ani principalii indicatori de plan. Cînd se împlinesc 60 de ani de la elaborarea primei șarje de ciment la Fieni, în 1923, combinatul scotea de sub tipar primul Buletin al creației tehnice, semn de recunoaștere a meritelor acelora care, nu doar cu brațele, ci și cu mintea au înfăptuit lucruri deosebite în planul ridicării pe cote mereu valoroase ale progresului. Acestui Buletin, devenit o tradiție și resimțit de oameni ca o necesitate, i s-a alăturat o brevetotecă, ce se îmbogățește mereu. Se simte în combinat o atmosferă participativă, responsabilă a tuturor cadrelor. Toată lumea „se înhamă la treabă", cum zice directorul, fiecare-și găsește singur soluții spre a-și ușura munca și a mări productivitatea...

Linia cuptorului cu capacitatea de 3 000 tone clincher ajunsese în urmă cu un an să producă 3 400 tone. Pe atunci, cimentiștii vorbeau de noi soluții, iar acum, același cuptor, căruia numai numele i-a rămas „linia 3 000", a ajuns la capacitatea de 3 800 tone. Sînt virfuri de producție la care s-a ajuns prin modernizări continue. În urma studiilor și obiectivelor realizate, eficiența economică se ridica în 1985 la 5 667 205 lei. Analizînd doar primele 9 luni ale acestui an, cifra a ajuns la 6 505 224 lei, estimîndu-se să ajungă pînă la sfîrșitul anului la peste 11 milioane. Sînt, parcă, mai numeroase proiectele lor decît filele ce-au mai rămas în calendar. Se studiază conducerea automată și în ghid operator, cu ajutorul tehnicii de calcul a procesului de dozare a materiei prime, se urmărește introducerea televiziunii industriale pentru supravegherea fluxului de fabricație, estinderea poștei pneumatice pentru transportul probelor de ciment în laborator. Proiectele cimentiștilor vizează și cariera de calcar Lespezi, banda transportoare, acea spectaculoasă lucrare ce era considerată încă de la construcția ei „o capodoperă a gîndirii tehnice și o perfecțiune a realizării efective a unui traseu ce stîrnește admirația oricui". Se lucrează intens la treocrea liniilor de producție de pe procedeul umed, pe procedeul uscat, mult mai economicos din punct de vedere energetic.

Obiectivele menționate, o palidă creionare a ceea ce se întîmplă cu adevărat la Fieni pe linia progresului tehnic, a dezvoltării tehnologice, a perfecționării producției și a muncii, arată că cimentiștii „eroi" nu-și dezmint o clipă renumele ce-i duce oriunde se pune în funcțiune o nouă fabrică de ciment : în China sau Iugoslavia, în Siria sau Pakistan, în Irak sau Vietnam.

La, ei acasă, cimentiștii gîndesc zilnic la foamea de calcar a cuptoarelor lor, căci cu ele astîmpără foamea de ciment a civilizației betonului în care s-a avîntat astăzi omenirea.

LIANA MOLNAR ■

Drumul către

Să punem pe primul plan întărirea spiritului de răspundere, a ordinii, a disciplinei, buna organizare a activității și, mai presus de toate, ridicarea nivelului pregătirii profesionale, de specialitate, tehnico-științifice, a nivelului general de cultură. Numai cu oameni — începînd de la muncitori și țărani pînă la intelectuali — cu o înaltă conștiință și spirit revoluționar putem realiza obiectivele revoluției tehnico-științifice și ale noii revoluții agrare!

NICOLAE CEAUȘESCU

40 care cîștigă partida

Meseria de agronom și-a început-o simțind că viața se grăbește, că fuge pe-alături, că-l trage după ea. Abia terminase facultatea, în '72, cînd a fost repartizat în județul Buzău, la I.A.S. Stîlpu, iar acolo i s-a spus că va răspunde de o fermă, încă din prima zi. Nici cu modestie și nici fără modestie, doar ca pe un adevăr care trebuie constatat întocmai așa cum e, spune că timp de șapte ani cît a lucrat acolo ferma a mers bine. Atît spune, și crede că ajunge. Mai tîrziu, după ce s-a însurat cu o profesoară din Buftea, după ce familia s-a mărit cu doi copii, s-a transferat mai aproape de casă și de alți șapte ani de cînd lucrează la Balotești, la Institutul de cercetări și producție pentru creșterea bovinelor, ferma de care răspunde încă din prima zi de cînd a venit aici merge bine, spune inginerul Ciprian Preda. Realitatea dragostei lui față de meserie nu se alcătuiește din cuvinte multe. Poate de aceea el pare a fi omul care se grăbește încet. Cînd te grăbești încet, ca să ajungi departe este esențială alegerea drumului. Iar drumul lui, de mulți ani încoace, nu este decît acela al muncii zilnice, de dimineața pînă seara. Altfel n-ar reuși să știe totul despre cei 40 de oameni cu care-și împarte munca, despre pămîntul întins pe 1 200 de hectare, despre istoria fiecărei recolte de la arat și semănat pînă la cules. Cum e pămîntul?, îl întreb. Nu-i dintre cele foarte bune, îmi răspunde, în orice caz nu-i dintre cele a căror fertilitate naturală să te îndemne să te lenevești. Este brun roșcat de pădure, un fel de pămînt care trebuie pîndit cu munca, după cum spun țăranii. Dacă plouă, bălțește apa, e greu să te apropii de el, iar dacă nu plouă se înfiripă imediat seceta. Se înțelege cît de important este să ne concentrăm asupra muncii noastre chiar în perioadele optime de lucru. Altfel s-ar adeveri că, dacă pierdem ziua, pierdem anul. Însă tocmai pentru că procentul de argilă în sol este foarte mare și asta înseamnă că pămîntul nu este permeabil, pe 800 de hectare au fost făcute, de cîțiva ani, canale deschise de desecare iar pe 400 s-a executat un sistem de desecare prin drenaj topomodulat, prin conducte îngropate, iar aceste investiții au dus la o creștere substanțială a producțiilor în anii din urmă.

Acum se execută arăturile de toamnă, strînsul recoltei s-a încheiat mai demult, iar în uriașele uzine și laboratoare ale pămîntului se produce miracolul fraged al încolțirii seminței de grîu. Pîinea anului viitor năzuiește spre lumină, iar această certitudine care ilumînează viața oricărui muncitor al pămîntului îl face să-și simtă grijile mai puține și să fie mai deschis spre vorbă. Și aflăm că de șapte ani, de cînd unitatea se autofinanțează, aici se obțin însemnate beneficii peste cele planificate. În fiecare an, beneficiul planificat este de vreo 200 000 de lei, iar planul nu numai că este îndeplinit, dar este depășit în mod substanțial, beneficiile obținute peste nivelul planificat mergînd pînă la 2 milioane de lei. Din banii aceștia, oamenilor le revin niște drepturi, conform legii. Cînd toate socotelile privind anul trecut, de exemplu, se încheiaseră, cînd se știa că planul fusese depășit cu 20 la sută, la începutul acestui an oamenii au primit vreo 450 000 de lei. Comerțul local, spune inginerul Ciprian Preda, a trebuit să muncească serios pentru a întîmpina o masivă și binevenită cerere de mărfuri. Am contribuit și la realizarea planului lor, adaugă agronomul. Cît privește rezultatele obținute în acest an se poate spune încă de pe acum că ele sînt, cu siguranță, foarte bune. Oamenii știu că prima lor datorie este să asigure furajele pentru fermele zootehnice ale institutului și s-au străduit să aibă de recoltat, de exemplu, cît mai multe tone de lucernă fin. Au recoltat 569 și ar fi de reținut că planul era de 280 de tone. Cantități apreciabile peste plan au fost obținute și pe terenurile cultivate cu borceag, lucernă masă verde, rapiță furajeră, lolium multiflorum. Recoltele la hectar se înscriu, incontestabil, în coordonatele noii revoluții agrare și ele sînt un prilej de mîndrie pentru toți. Această mîndrie avînd temelia solidă a unei munci pentru care retribuția medie lunară ce revine unui mecanizator este de 5—6 000 de lei. Sînt însă unii care cîștigă mai mult, se înțelege, bunăoară Ion Georgescu sau Mihai Gîză sau Mircea Trușcă. La 55 de ani, Alexandru Petre, șeful celor 22 de mecanizatori, se cheamă că este cel mai virstnic dar nu se lasă deloc mai prejos decît colegii lui mai tineri și cîștigă pe lună 6—7 000. El e muncitor specialist de înaltă calificare în mecanica agricolă, lucrează în general la întreținerea mașinilor dar nu se dă în lături ca ori de cîte ori este nevoie să urce pe tractor sau combină. „În munca noastră, spune el, timpul nu înseamnă doar bani, înseamnă ceva mai mult, produse agricole, și de aceea ne străduim să cîștigăm timp, tocmai pentru a asigura un spor de producție". În acest an, oamenii lui s-au aflat în linia întîi prin această zonă a Sectorului agricol Ilfov cînd au început lucrările de primăvară. La fel și în pragul verii, cînd în timp ce se mai recolta masa verde, borceagul, din celălalt capăt se ara, se pregătea terenul, se semăna porumbul în cultură dublă iar din urmă se iriga, întocmai ca în desfășurarea unui scenariu ale cărui secvențe sînt gîndite cu precizie și luînd în calcul importanța fiecărui detaliu. Prin acest fel de-a munci nu este de mirare că productivitatea pe an a fiecărui om este planificată la nivelul de 220 000 de lei și că ea ajunge, de fapt, la 300 000. Ca mașinile să poată lucra astfel, într-un veritabil flux tehnologic, este nevoie, se înțelege, ca ele să fie bine reparate și întreținute. „Pentru că reparațiile astea sînt destul de scumpe, zice Alexandru Petre, ne-am hotărît să le facem singuri. La centrele specializate, ca să repari o combină C 12, de exemplu, te costă 50—60 000 de lei, pe cînd noi o scoatem la capăt cu 15—20 000. Dar e limpede că n-am fi ajuns la o asemenea izbîndă dacă n-am avea oameni de calificare înaltă, oameni policalificați, oameni care știu nu doar să conducă tractorul dar știu și mecanică și lăcătușerie și agrotehnică. Acești oameni nu pregetă să facă și munci necalificate, cînd e cazul, bunăoară să mute cele 24 de aripi de ploaie ori să așeze baloții în remorci și pe platforme sau în finare. De ce să dăm cîte o sută de lei la zilieri? Străduința noastră este să reducem pe orice cale cheltuielile și în această privință este drept să spunem că ne-am deprins să procedăm așa în cursul colaborării noastre cu inginerul Ciprian Preda. În cadrul unor cursuri de perfecționare profesională am învățat multe de la acest om a cărui viață este chiar viața unității. Ca să dau un exemplu, cheltuielile pot să depindă direct, între altele, și de reglajele mașinilor la absolut toate lucrările, nu doar la semănat și recoltat. Și spun aceasta pentru că am mai văzut încă, prin unele locuri, mecanizatori care fac neglijent, să zicem, erbicidarea. Ori n-o fac la timp, și aici e de vină agronomul, ori dau prea mult erbicid și ard recolta, ori dau prea puțin și atunci tot la o diminuare a recoltei se ajunge. Iar un kilogram de erbicid pentru soia costă nu mai puțin de 120 de lei. Pentru porumb sau lucernă costă 80—100 de lei. Dacă avem în vedere cantitățile uriașe folosite în întreaga agricultură putem înțelege pe deplin, chiar pornind de la acest exemplu, importanța deosebită a îndemnurilor pe care secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ni le adresa cu prilejul sărbătoririi Zilei recoltei, în cuvîntarea rostită la Slatina. „Pentru înfăptuirea noii revoluții agrare este nevoie de schimbarea modului de a gîndi, de a munci, de a trăi al tuturor celor ce lucrăm în agricultură". În străduința de înfăptuire a obiectivelor noii revoluții agrare, experiența celor 40 de oameni din subordinea inginerului Ciprian Preda aduce dovezi zilnice despre sentimentul încurajator al încrederii pe care ei o dobîndesc în știință și puterea lor de a-și face munca mai rodnică. La ei nu se pierde anul pentru că, într-adevăr, nu se pierde ziua. Și fiecare zi înseamnă un pas pentru aducerea spre lumină a pîinii tuturor.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Cum se formează un miner

Între bunele intenții și competență

Faptele — așa, cum le-am relatat, la vremea lor, într-un reportaj — s-au petrecut cam astfel:

Să fie vreo două-trei toamne de cînd electricianul-miner Eugen Manta, flăcău de 22 de ani, a izbutit, la capătul a numai cîteva (nu foarte multe) sezoane de treburi prin carierele de cărbune, o performanță de zile mari, bună să nască legende. Adică a izbutit, în doar cîțiva ani, să perforeze toate ierarhiile muncii, cocoțîndu-se, într-o bună zi, pe culmea categoriei profesionale extreme, categoria a șaptea, rîvnită de destui mineri mai în vîrstă și cu state mai vechi în carierele de lignit ale Gorjului. Repetăm, o veritabilă performanță pentru un tînăr care, atunci cînd se încadrase la I.M. Rovinari, nici măcar liceul nu-l isprăvise, absolvise doar prima treaptă, clasele terminale continuîndu-le mai apoi, la seral. Lucrurile, firește, nu s-au petrecut deloc simplu, dimpotrivă. Ierarhiile minierești sînt draconice, promovările dintr-o treaptă profesională într-alta se fac prin aspre examene, susținute în fața unor comisii deloc dispuse la îndulgență, căci munca în mină își are științele și înaltele ei pretenții. Începînd cu examenele pentru categoria a cincea, comisiile Rovinarilor sînt, de mai mulți ani, prezidate de însuși directorul întreprinderii, ing. Nicolae Bercea, a cărui exigență, se zice, face să tremure destui vechi „corifei ai muncii" (dar asta-i altă poveste, asupra căreia vom reveni). Toate cele 10 întrebări pe care directorul Bercea i le-a pus lui Manta și-au primit răspunsurile. Răspunsuri pe cît de complete pe atît de sigur, de dezinvolt formulate, de parcă băiatul s-ar fi jucat cu ele. Bercea a scos atunci din mapă o revistă tehnică nemțească și, deschizînd-o la o schemă electrică dintre cele mai complicate, aparținînd unei mașini încă inexistente, încă „visată" de proiectanți, l-a pus pe Manta s-o descifreze, adică, practic, să facă să „meargă" mașina aceea. Băiatul s-a executat pe loc, la fel de sigur și de dezinvolt, ba avansînd și niște observații, niște „propuneri de perfecționare" a mașinii-fantomă ce i-au lăsat pe cei din comisie interlocați. Va trebui să adăugăm, în finalul acestei întîmplări insolite (nu chiar de tot insolită, după cum vom vedea), că știința eroului nostru nu s-a oprit la abstracții, la speculație rece, îmbrăcînd haina celui mai fierbinte demers al faptei. Căci același Manta, cînd o haldă de steril (o haldă, nu o grămăjoară de pămînt, o haldă cu suprafața de bază de un hectar și cu înălțimea unui bloc de cinci etaje) s-a prăvălit fără veste, îngropînd sub miile ei de tone o bandă transportoare de cărbune lungă de o sută de metri, a zis că-i păcat ca banda aceea să rămînă așa. Să rămînă așa propuseseră cei mai mulți, intimidați la gîndul salvării ei, adică la gîndul unui efort disproporționat de mare în raport cu un rezultat incert. În numai zece zile, grație lui Manta, improvizat în conducătorul unei echipe de voluntari, banda a ieșit la lumină de sub muntele care o strivise. N-a mai rămas pe ea nici fir de steril, de parcă flăcăul nostru și oamenii lui o spălaseră cu apă și cu săpun.

Un om de excepție? Și da, dar și nu, în condiția în care minerii Gorjului, deși la prima generație în salopete, sînt, și nu de ieri, autorii unor performanțe ale muncii care i-au consacrat ca luptători de primă linie pe marele front al bătăliei energetice naționale.

Și totuși...

Cheia succeselor durabile

Cărbunele Gorjului — nu spunem o noutate — e foarte tînăr. Nu numai ca descoperire, ca așezare a sa în planul fructificării avuțiilor patriei, dar și ca vîrstă geologică. Ing. Emil Huidu, directorul general al Combinatului Rovinarilor, ne povestea odată despre mirarea unui specialist străin, peregrin prin Gorjul cărbunelui pe la începuturile acestuia, apropo de „precipitarea" cu care românii n-au mai stat să aștepte niște milioane de ani ca să recolteze un cărbune mai „matur", mai ales în calități, ca și vinul vechi. Cînd s-a rostit această miraré criza energetică mondială încă nu răbufnise la intensitatea de acum. Probabil că, la ceasul de față, acel specialist străin ne aplaudă. Criza cărbunelui nu ne-a surprins nepregătiți, o politică energetică realistă și responsabilă, purtînd pecetea gîndirii vizionare a secretarului general al partidului, i-a limitat din efectele care aiurea fac ravagii, chiar dacă nu putem fi (n-avem cum fi, ca trăitori pe această planetă) cruțați de niște rigori ce afectează destinul întregii lumi.

Tineri sînt și cei care culeg acest cărbune. La I.M. Rovinari, cea mai mare întreprindere a Combinatului minier cu același nume (ce dă ea singură, la ceasul de față, cam tot atîta cărbune cît dă celălalt combinat minier gorjenesc, cel al Motrului), vîrsta lor medie nu depășește 24—25 de ani. Ei, acești 3 800 de tineri ai I.M.R.-ului, au în răspundere o avere, fonduri fixe însumînd peste 5 miliarde de lei. Ei conduc excavatoare cu rotor, aceste ultramoderne mașini-uzine, extrem de pretențioase, extrem de sofisticate, foc de scumpe (sînt unele care costă cîte 300 de milioane de lei, dacă nu și mai mult!), cerînd o calificare de excepție, asumată prin salturi ambițioase, adesea bruște, „arzînd etape" (vezi cazul Manta!), sub presiunea marilor sarcini ale producției. „Mari", în cazul sarcinilor cu care e investit Gorjul carbonifer, e un cuvînt încă blînd. Minerii locului s-au confruntat, anul trecut, cu povara scoaterii din adîncuri a 27 de milioane de tone de cărbune (de 20 de ori mai mult ca în 1965!), anul acesta și-au înscris în plan 47,9 milioane de tone, la finele cincinalului vor arunca în balanța energetică națională nu mai puțin de 73,6 milioane de tone. De trei ori mai mult ca în 1985! Pregătirea profesională, perfecționarea, specializarea tot mai înaltă devin, în aceste condiții, un comandament suveran, vital ca aerul, singurul în stare să asigure suflul fierbinte al bătăliei, singurul înăuntrul căruia se află cheia succeselor durabile. Calificat folosite, modernele mașini din abataje și cele 54 de excavatoare-gigant din cariere, acești centri motori ai sistemului minieresc al Gorjului, cu complexe și vaste ramificații de forță (peste 350 de kilometri de benzi transportoare!), sînt perfect capabile să asigure vertiginoasele creșteri, decisive pentru independența și forța țării.

Care e, în prezent, starea calificării în Gorjul carbonifer? În ce măsură „cazul Manta" rămîne un caz, și nu o școală?

O analiză a anului 1985 ne pune în față, neadumbrind victoriile muncii, dar sublinîndu-i acesteia o seamă de posibilități și resurse rămase încă în etapa virtualității, niște date care, obiectiv și subiectiv, se raportează major și la calificare. O serie de întreprinderi (I.M. Jilț, I.M. Motru, I.M. Lupoaia, I.M. Urdari) n-au izbutit să atingă indicii productivității muncii, printre altele și din cauza incompletei utilizări a excavatoarelor. Pe ansamblul Combinatului Rovinari aceste excavatoare au fost folosite doar în proporție de 55,2 la sută, pe ansamblul Combinatului Motru la un nivel și mai scăzut: 46,5 la sută.

Repetăm, aceste utilaje sînt foc de pretențioase, cer mîini de maestru, cu știința subtilă de a conlucra cu rafinamentele — și cu exigențele — unor tehnici de vîrf (și, nu în ultimul rînd, cu nepreväzutul geologic, fiecare pas spre adînc reprezentînd „o problemă", nicăieri nerepetîndu-se aceleași soluții în extragerea prețiosului lignit energetic). Oare n-ar fi cazul ca acești „monștri sacri" ai tehnicii să fie încredințați unor comandanți cu pregătire superioară? (Întrebarea nu ne aparține, ea s-a rostit chiar aici, în Gorj, și nu de azi ori de ieri. Sînt vreo șapte ani de cînd s-a decis ca mai mulți ingineri, subingineri și tehnicieni cu calificare înaltă, toți oameni tineri, de viitor, să fie scoși din producție, de fapt din birouri, și școlarizați, prin cursuri de cîte-o lună, pentru comanda excavatoarelor cu rotor. Dar după școlarizare toți, sau aproape toți, au fugit, unii cît mai departe de Gorj... „Eu nu-mi permit să-i judec pe tovarășii ingineri — ne declara excavatoristul-șef de brigadă Ion Cucu, de la I.M. Rovinari

înalta calificare

„Cred că sîntem singurul sat din Europa care are în teritoriul lui trei combinate de vinificație — cel al Institutului de cercetări pentru viticultură și vinificație, al IAS-ului, unitate etalon care, de ani de zile, oferă un cadru propice pentru utile schimburi de experiență și ICVV-ul" — ne atrăgea atenția directorul Liceului agroindustrial din Valea Călugărească, Constantin Ignat introducîndu-ne, astfel, fără prea multe vorbe, în vastul orizont de studiu al elevilor liceului. După cum „satul" (cu certe atribute ale unui oraș agroindustrial !) are un vechi renume de centru viticol — dealurile cu cele peste 6 000 hectare cu vii care-l înconjoară și vechile preocupări în domeniu ducîndu-i faima — și liceul își are o istorie a sa, legată, în principal, tot de aceste preocupări. Școala s-a înființat în 1907, ca Școală de dogărit, apoi devine Școală inferioară de viticultură, Școală superioară de viticultură, Școală tehnică de viticultură și, în sfîrșit, din 1967, liceu agro-industrial — meseria pentru care sînt pregătiți elevii fiind cea de horticultor-mecanizator. Ei studiază aici, ca specialități distincte, viticultura, vinificație, pomicultură, legumicultură și floricultură, pentru mecanizarea fără de care nu se poate concepe o agricultură modernă. Cînd spunem „aici" ne gîndim la complexul liceului în incinta căruia pe lîngă laboratoarele și cabinetele de specialitate — rutiere, de mecanizare, de horticultură, biologie, printre cele mai bine dotate din țară — au un internat modern pentru elevii din afara localității, o cantină la fel de bine pusă la punct precum și ferma școlară întinsă pe 7 hectare care se deschide chiar de la ferestrele școlii încolo, împrejmuindu-i. Cei trei maiștri instructori repartizați pe clase, realizează toată programa de instruire a claselor respective, după cum Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație — le asigură tot sprijinul. Mai întîi prin faptul că pune la dispoziția liceului 35 de hectare vită de vie, în acord global, date integral în grija elevilor ; apoi, specialiștii institutului, direct interesați în realizarea unor lucrări de calitate, se află permanent în mijlocul lor, asigurîndu-le o îndrumare corespunzătoare ; mai mult, cinci dintre cercetătorii institutului sînt implicați direct în procesul de pregătire teoretică a elevilor, predîndu-le ore de specialitate. Și, în sfîrșit, ca un „patron" care-și ia în serios obligațiile, ICVV-ul se preocupă de procurarea materialelor necesare laboratoarelor și cabinetelor școlii. Sîntem lăsați să înțelegem că dacă există această colaborare perfectă lucrurile se datorează faptului că elevii de azi vor deveni mîine oameni ai institutului de cercetări — mai bine de jumătate dintre angajații de azi ai ICVV-ului provenind de la acest liceu.

Există loc pentru mai bine

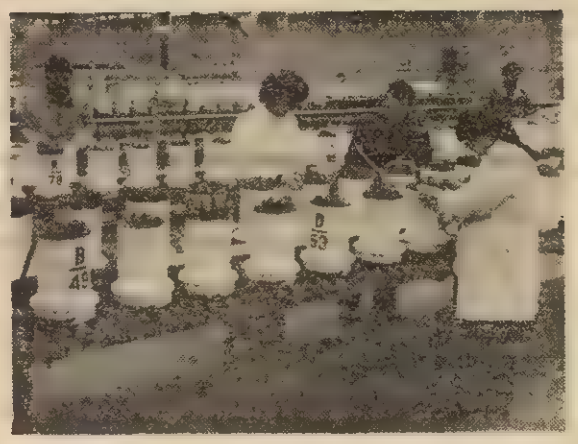

Firesc deci ca în acest ansamblu, fericit, am zice noi, copiii să învețe, cu adevărat, meseria de agricultor, cu atît mai mult cu cît au la îndemînă pentru studiul „pe viu", 112 soiuri de struguri, 17 specii de legume și 9 specii pomicole. Maistrul Nicolae Cursaru face parte din promoția lui '76 a acestui liceu. A coborît de la munte, din satul Starchiojd, pentru a face această școală. A lucrat la ICVV pînă a plecat în armată, după care, din '79 încoace a venit ca maistru aici. „Sigur, zice, cei mai mulți dintre absolvenții noștri devin oameni de bază în fermele unde sînt repartizați. Vine cu exemple. Constantin Anghelache, din promoția lui '83, conduce un punct de lucru de vinificare în cadrul institutului avînd în gestiunea sa peste un milion de litri de vin ; Ion Ghiță, promoția lui '82 este tot vinificator și gestionar la Combinatul de vinificare Tohani ; Sandu Anicuța, din aceeași promoție cu Ion Ghiță, este inspector cu protecția plantelor în cadrul DGAIA Buzău"... .

„Ori asta ce înseamnă — își continuă maistrul demonstrația. Că aici se învață serios meserie ! Domeniul de practică la ICVV este foarte larg — și în școala de viță, și în plantațiile de port-altoi și în laboratoarele de cercetare sau stațiile de vinificare elevii au uși larg deschise. Astfel reușesc să treacă handicapul puținelor ore de specialitate prinse în programa școlară". Se explică. Pe vremea lui — o spune ca și cînd ar fi trecut zeci de ani și nu doar cîțiva — făceau specialitatea în doi ani. Fiecare lecție era întoarsă pe toate fețele, fiecare plantă, fiecare cultură. Acum se face într-o jumătate de an — mai bine spus, două specialități într-un an : legumicultură și pomicultură în clasa a IX-a, viticultură, vinificație și horticultură — în clasa a XII-a. Au dispărut — și asta, zice maistrul, în detrimentul elevilor — topografia, îmbunătățirile funciare, protecția plantelor — foste obiecte de sine stătătoare, cu manuale separate, cînd sînt prinse azi doar ca lecții sau capitole incluse în ansamblul de studiu.

Cum se face, în aceste condiții, integrarea proaspeților absolvenți în producție ? Stăpînesc ei, în suficientă măsură, tainele meseriei pentru care s-au pregătit ani de zile, cărora trebuie să-i facă față, de această dată, cu răspunderea nouă, a muncii în producție ? Directorul școlii, Constantin Ignat, inginer horticultor de profesie, de 24 de ani director la această școală ne răspunde ca unul dintre cei mai avizați oameni în materie. Integrarea lor în producție se face fără șoc, tocmai pentru că încă din timpul școlii elevii fac instruirea teoretică și practică pe loturile didactice ale liceului cît și în fermele ICVV-ului. E drept, nu se acordă suficient pondere materiilor de specialitate. „La școala profesională sau la treapta a doua mi se pare anacronic, de exemplu, ca un copil să facă doar două ore de biologie și trei de chimie — cînd chimia și biologia formează, cum se știe, fundamentul științelor agricole. Aici s-ar mai putea umbla, ar fi încă loc de mai bine, ducă cum, tot ca specialist pot afirma că 8 săptămîni de practică ar fi suficiente pentru instruirea în bune condițiuni a elevilor. Orele s-ar putea redistribui pentru biologie, chimie, horticultură. Pornind de la complexele sarcini ale noii revoluții agrare, de la cerințele sporite ale specialistului de azi — cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în recenta cuvîntare de la Slatina — mă mai gîndesc la faptul că cele 7 hectare destinate fermei școlare sînt prea puține. Dacă ni s-ar aloca o suprafață mai mare de teren în nici un caz nu ar fi un teren pierdut, rezultatele de pînă acum dovedind că producțiile noastre sînt de multe ori mai mari decît ale unor unități de profil. Dar acest lucru ar servi mai bine și scopului pregătirii pentru producție a elevilor. În plus, ar permite ca liceele să-și dezvolte baza materială. Firește, nu ne-ar trebui suprafețe corelate cu nevoile. 30 de hectare de cultură intensivă ar fi suficiente după părerea mea. Am putea să ne dezvoltăm gospodăria anexă de porcine, asigurîndu-ne integral carnea necesară cantinei și toate cele privind autogestiunea. I-am implica direct și pe elevi în procesul autogospodăririi și autogestiunii."

Pentru a cîștiga ceva teren pentru cultura mare au arat, în acest an, o parte din terenul sportiv al școlii —care era, într-adevăr, prea mare, urmînd să cultive cu porumb cei peste 4 000 mp cîștigați, porumb necesar gospodăriei anexe. De cîțiva ani merg pe culturi asociate punînd în vie, printre rînduri, cartofi. Au obținut astfel 5 000 kg. cartofi, după cum, în același mod, au obținut 20 tone sfeclă furajeră. Nu stau deci cu mîinile în sîn, nu așteaptă să le pice din cer. Dar, vorba directorului, loc de mai bine există ! Fie și pentru acest liceu cu rezultate remarcabile ! În treapta a doua intră 75—80 la sută din elevii treptei I ; la facultățile de specialitate au intrat numai în acest an, 16 absolvenți ai liceului și, nu oricum ! Primul pe listă de la facultatea de horticultură, al doilea la Agronomie... sînt foști elevi ai acestui liceu cu nume de prestigiu în țară.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

—, dar cred că dv., ziariștii, i-ați putea căuta și întreba de ce au fugit, de ce s-au temut de excavator ? Ar fi învățat, conducîndu-l, cît în trei facultăți ! Nu mai vorbesc de partea materială, care nici ea nu-i de colea. Ca șefi de excavatoare ar fi fost încadrați ca muncitori specialiști treapta a II-a, cum sînt eu, cea mai înaltă dintre categoriile profesionale, pornind de la 4 200 de lei retribuție tarifară. Într-o fabrică, un inginer ajunge abia după 7—8 ani la banul ăsta, și numai dacă trage, nu glumă. Cu timpul ar fi cîștigat și mai bine. Eu nu mă duc astăzi acasă fără șapte-opt mii de lei pe lună, de multe ori iau cîte nouă sau zece"...).

Deocamdată, comanda colosilor tehnicii e depusă, nu fără riscuri (dar nici fără spectaculoase succese !), în mîinile celei dintîi generații de muncitori ai Gorjului minierese. Muncitori care, prin însuși timpul scurt de cînd au îmbrăcat salopetele peste cămășile țărănești cu „pui", n-au putut accede la categorii profesionale de vîrf. Astfel că, la ora de față, există un evident decalaj între, pe de o parte, nivelul tehnic al utilajelor, instalațiilor și tehnologiilor și, pe de alta, știința și iscusința celor care le fac să producă. Practic, categoria lucrărilor este, în medie, de 4,5 iar cea a oamenilor de numai 2,7.

Poftiți în banca examenelor

Va trebui să subliniem, spre lauda celor ai locului, că datele de mai sus nu au rămas în simplă (și neutră) consemnare statistică, ci au dat de gîndit factorilor interesați, provocînd măsuri ce încep să-și probeze eficiența. Recrutarea și pregătirea forței de muncă sînt mai active astăzi ca niciodată (anul trecut s-au calificat, prin școli profesionale, licee cu profil minier și cursuri deschise în unități, 1 056 mineri și 905 excavatoriști, la ultimii planul școlarizării fiind depășit cu circa 350 la sută !). E mai activă ca niciodată și opera perfecționării continue a cunoștințelor, absolut toate cadrele, indiferent de funcții, fiind periodic supuse confruntării cu cele mai noi exigențe ale profesiei. (Un amănunt nu lipsit de culoare, cu relief în peisajul calificării : au fost aduși în băncile testării de cunoștințe și niște, ni se spune, „corifei", de ei înșiși decretați ca atare într-o vreme în care fruntașii muncii treceau prin site cu găuri mari. Unii din cei în cauză s-au supărat, au privit acest fapt ca pe o ofensă, au reclamat în dreapta și-n stînga, dar nu le-a mers. Au fost siliți să pună mîna pe carte și să la loc în banca examenelor, ca să-și recucerească niște epoleți cuceriți prea ușor).

Și totuși...

Și totuși, în destule cazuri încă, mașinile și instalațiile sînt exploatate sub capacități, productivitatea muncii e slabă, o cauză a cauzelor rămînînd, după cum arătam, pregătirea tehnico-profesională sub orizontul cerințelor. Care e explicația ?

Îi dăm cuvîntul (reproducînd, de fapt, după stenograma dezbaterilor unui schimb de experiență pe această temă) directorului I.M. Rovinari, ing. Nicolae Bercea :

„...În ceea ce privește cursurile de pregătire profesională din întreprinderi, sînt pentru radicala lor restructurare...

Cursurile noastre ignoră niște condiții esențiale. S-a admis, de pildă, și încă se mai admite, ca pregătirea cursanților să se facă în intervalul dintre terminarea schimbului de lucru și îmbarcarea în autobuz. Deci cu un ochi la catedră și cu altul la autobuz. Ce eficacitate pot avea astfel de cursuri? Or, ele, aceste cursuri, trebuie să facă parte integrantă din programul de lucru al respectivei zile. Pentru asta, e necesar ca toate formele de învățămînt — de calificare, de ridicare a calificării, de perfecționare — să stea în atenția expresă a conducerilor întreprinderilor, și nu doar în cea a serviciilor specializate".

Gazdă a schimbului de experiență în care s-au rostit aceste observații, I.M. Rovinari a propus musafirilor săi — veniți de pe marile platforme de creație ale combinatului — un sistem de pregătire și de perfecționare a cadrelor de apăsată eficiență, întemeiat pe o redutabilă bază materială și strîns vegheat în toate compartimentele lui. Sălile de cursuri, laboratoarele, atelierele-școală ale I.M.R.-ului sînt, toate, prin organizare și prin dotare, expresii ale unei concepții cu valoare (cel puțin deocamdată) de unicat, veritabil model pentru toate întreprinderile gorjene. Aici temeiul instrucției îl constituie practica, exersarea cursanților pe așa-numitele „simulatoare" ce reproduc instalațiile, utilajele, aparatele existente în care (între altele, e în curs de montaj chiar și un excavator, constrîns la dimensiuni de miniatură dar înzestrat cu toate subtilitățile tehnice ale giganților de pe platformele muncii). Se „simulează", pe aceste utilaje-miniaturi, tot ce se poate întîmpla într-o carieră, inclusiv posibilele ipostaze ale „neprevăzutului" (căci pămîntul e plin de surprize, niciodată nu știi ce ascunde), fortîndu-se decizia promptă și soluția eficace. Lectorii și instructorii sînt atent selectați, expozeele teoretice fiind încredințate inginerilor stagiari cu memoria manualului încă proaspătă, iar lecțiile practice, de tehnologie a meseriei, unor specialiști unși cu toate alifiile. În plus, se are grijă ca muncitorul care se califică (ori se policalifică) să fie repartizat în locuri de muncă în care se practică la nivel înalt meseria pentru care se pregătește.

Și alte întreprinderi, la ceasul de față, calcă pe urmele I.M.R.-ului, amenajînd (ca I.M. Motru) ateliere-școală și săli de cursuri bogat și eficient dotate, organizînd (ca „minele la zi" de la Girla, Pește ana ș.a.) cursuri de perfecționare în care nu se dezbat teorii savante ci, simplu, se despică, în toate datele ei, cea mai recentă (și, firește, cea mai aptă pentru învățăminte, inclusiv teoretice) dintre problemele care au dat de furcă producției. Sînt însă și întreprinderi (I.M. Urdari, Jilț, Drăgotești) în care baza tehnico-materială a cunoasterii multă vreme în suferință, a tras în jos nivelul pregătirii cursanților, așa cum alte unități (I.M. Roșia, I.M. Lupoaia) sînt încă restante la capitolul frecvenței la cursuri ori (din nou I.M. Lupoaia) la acela al controlului modului în care cursanții își apropie cunoștințele care li se predau.

Omul și automatica

„Insistența cu care secretarul general al partidului, în atîtea rînduri, a accentuat importanța cunoașterii, a lărgirii orizonturilor culturii — a celei tehnico-profesionale, în primul rînd — ca sursă fundamentală pentru succesele noastre în toate planurile creației, își găsește, ca toate luările de poziție ale cîrmaciului destinului național, o înaltă legitimare, dictată de însești nevoile vieții. «Niciodată — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al treilea al Oamenilor Muncii — o automatizare sau robotizare nu pot înlocui omul !», factorul prim și decisiv al oricărui progres. La noi, în Gorjul carbonifer, problema se pune cu atît mai acut cu cît, după cum ați avut prilejul să remarcați, există încă o discrepanță între tehnică și cunoaștere tehnică, o discrepanță ce se interpune adesea între deziderat și fapta muncii. S-au făcut, e drept, pași mari către anularea ei, dar nu destui. Mai sînt încă probleme, cele mai multe rezolvabile aici, de către noi. Altele însă...".

Cel ce ne spune aceste cuvinte este Iulian Pasere, secretar al Comitetului de partid al I.M. Rovinari. Ni le spune cu autoritatea unuia pentru care învățătura înseamnă o veche și tenace preocupare (fiu de țăran, el însuși țăran, a învățat mineritul aici, în Gorj ; în paralel a urmat „seralul", apoi, pe rînd, facultățile de economie și de științe juridice).

Care sînt problemele, acele „alte probleme" în care Gorjul e depășit ? Interlocutorul nostru se oprește la două : nevoia, despre care am mai vorbit, de subîngineri mineri (cărora Gorjul le cam duce lipsa, ori cînd îi are, îi are cu patalama de Petroșani, deci pregătiți în alt specific decît acela al muncii în cariere) și nevoia, la fel de presantă, a unui centru de reciclare a cadrelor cu sediul la Tg. Jiu. Aduce la alte centre de reciclare zeci de mii de mineri și energeticieni ai Gorjului (și cifra se va dubla în cuprinsul actualului cincinal, așa cum prevăd directivele de partid !) înseamnă un efort material (și mai ales o pierdere de timp) de prea mari proporții.

Notăm aceste propuneri, reținînd lîngă ele și observația că, totuși, cele mai multe probleme care-și așteaptă soluționarea cad în sarcina locului.

ILIE PURCARU ■

EROISMUL, NEPIERITOARE MOŞTENIRE STRĂBUNĂ

Civilizația geto-dacică în secolele IV – II î.e.n.

Roata olarului

Etapa de început a civilizației geto-dacilor coincide în timp cu cea de a doua epocă a fierului, rădăcinile sale pornind din remarcabilele culturi ale epocii bronzului. Pe acest fond principal local se vor grefa cu timpul, și în proporții diferite de la o zonă la alta, unele influențe venite din lumea scitică, ilirică, greacă și celtică. Urmînd în parte tradiția locală, la care se vor adăuga și unele elemente străine, civilizația geto-dacică se prezintă în primele sale faze de dezvoltare sub forma unor faciesuri culturale regionale, legate între ele prin fondul comun, de bază, păstrat din epoca anterioară.

Pentru sec. VII—V î.e.n. se impune mai întîi grupul cultural din zona dealurilor sub-carpatice de tipul descoperirilor de la Ferigile (jud. Vîlcea) și Bîrsești (jud. Vrancea). Documentat în special prin necropole, acest aspect cultural geto-dacic se caracterizează prin morminte de incinerație în tumuli, ceramică de factură veche hallstattiană, obiecte și arme de fier (pumnale, topoare, vîrfuri de lănci și de săgeți), în care se oglindesc unele raporturi cu lumea scitică.

Tot în această perioadă se pun bazele relațiilor cu lumea greacă, în special cu coloniștii stabiliți pe coasta de vest a Mării Negre, începînd încă din a doua jumătate a sec. VII î.e.n. Curentul de civilizație elenă, pătruns treptat și pînă adînc în teritoriile nord-dunărene prin intermediul numeroaselor produse de import și prin contactele directe, va contribui în bună măsură la dezvoltarea și îmbogățirea conținutului culturii materiale și spirituale a geto-dacilor. Zona getică a Pontului Euxin oferea condiții prielnice înființării unor centre comerciale și apoi urbane grecești, atît prin bogățiile sale, cît și prin stadiul avansat pe care îl atinseseră economia și organizarea social-politică locală.

Un loc de seamă în evoluția culturii geto-dace din prima ei fază de dezvoltare îl ocupă descoperirile de tip **Alexandria-Bălănești** (Muntenia). Acest nou aspect cultural, întîlnit mai ales în Cîmpia Dunării între sfîrșitul sec. VI și prima parte a sec. IV î.e.n., se caracterizează înainte de toate prin ceramica locală lucrată la roată, care marchează începuturile epocii La Tène la geții nord-dunăreni. Roata olarului, element însemnat de progres, era preluată de geți, de la greci, atît direct prin coloniile de pe litoralul de vest al Mării Negre, cît și indirect, prin intermediul tracilor din sud. Așezările acestui aspect cultural sînt destul de reduse ca întindere, iar locuințele se prezintă sub formă de bordeie. Ceramica lucrată cu mîna este de tradiție hallstattiană.

La est de Carpați se ridică, spre sfîrșitul sec. VI și în sec. V î.e.n., unele așezări întărite cu șanț și val de apărare, de genul celei de la Stinceşti (nordul Moldovei). În cuprinsul acestei „cetăți", cu o mare întindere, servind în principal ca loc de refugiu și adăpost, s-au găsit resturi de bordeie și locuințe de suprafață, ceramică locală și grecească de import (amfore), precum și unele piese de harnașament de factură scitică. În aceeași vreme, în regiunea dintre Dunăre și Marea Neagră (Dobrogea) se cunosc așezările de la Beidaud, Tariverde, Sarimsuf și Vișina, puternic influențate de civilizația grecească. Aici pătrund o serie de produse din orașele vest-pontice, alături de cele locale, și tipuri ceramice getice lucrate la roată după modele grecești.

Cetăți și așezări

Cu secolele IV—III î.e.n., civilizația geto-dacică intră într-o nouă și importantă etapă de dezvoltare. Așezările se înmulțesc, iar locuirea devine intensă și permanentă. Cele mai multe din așezările acestei perioade se prezintă sub forma unor centre (cetăți) întărite cu șanțuri și valuri de apărare. Unele din valurile de pămînt au fost arse în interior, printr-un sistem de cărămizi de chirpici și birne de lemn. În această vreme se plasează începuturile importantelor așezări de la Zimnicea, pe Dunăre, și a celei de la Poiana (Piroboridava), situată la gura Siretului, precum și „cetățile" de la Stinceşti II, Cotnari, Moșna, Arsura, Bunești, Brăhășești (Moldova), Beștepe (Dobrogea), Albești, Orbeasca de Sus (Muntenia), Cotofenii din Dos, Bizdina, Mărgărițești, Morunglav și Bucovăț (Oltenia).

Un loc aparte în rîndul acestor așezări îl ocupă cele două centre, din Oltenia — de la Cotofenii din Dos și Bizdina —, prin sistemul lor diferit de fortificație. Deocamdată acestea sînt singurele cetăți care au, în loc de val de pămînt, ziduri de apărare construite din cărămizi de chirpici ars. Într-un anumit fel, aceste ziduri reprezintă o formă evoluată în sistemul de apărare al așezărilor geto-dacice, în raport cu cele care au val de pămînt cu interiorul construit și ars anume pentru a rezista timpului. Din această categorie fac parte cetățile de la Orbeasca de Sus și Albești (jud. Teleorman), Mărgărițești și Morunglav (jud. Olt), ambele pe valea Oltului și Bucovăț (jud. Dolj). Unele din așezările acestei etape de timp încep să fie menționate de izvoarele scrise. Hecateu din Milet (sec. VI—V î.e.n.) menționează așezarea de la **Argamum (Orgame)**, probabil centrul arheologic de pe coasta dobrogeană a Mării Negre, din apropiere de Jurilovca, azi Unirea (jud. Tulcea). Centrul politic și economic al geților lui Dromichaites se afla, după spusele lui Diodor din Sicilia, la **Helis**, încă neidentificat, dar care ar urma să fie căutat în rîndul unora dintre cetățile din nordul-gurilor Dunării. De la Pliniu cel Bătrîn (27—79 e.n.) aflăm că orașul Callatis s-a întemeiat pe locul sau în apropierea unei așezări getice cu numele de **Cerbatis** sau **Acervetis**.

Arta traco-getică

Ceramica locală lucrată la roată, din pastă cenușie, devine de pe acum aproape curentă. Raporturile de schimb și culturale cu lumea greco-macedoneană și sud-tracică se intensifică. Drept urmare, produsele grecești — ceramică de lux, amfore cu uleiuri și vinuri — pătrund din ce în ce mai mult la geto-dacii nord-dunăreni. Interesante din acest punct de vedere sînt amforele ștampilate venite din Thasos. Monedele de argint ale Histriei cunosc o largă răspîndire la geto-dacii de la est de Carpați, precum și de-a lungul Dunării pînă la gura Oltului. Tot acum își fac apariția pe piața din Dacia monedele de aur, argint și bronz ale regilor macedoneni, Filip II și Alexandru cel Mare. Toate aceste descoperiri reprezintă dovezi ale unei puternice influențe economice greco-macedonene asupra regiunilor carpato-dunărene și totodată ale dezvoltării societății geto-dace.

În regiunea dintre Dunăre și Marea Neagră (Dobrogea) se constată, pentru aceeași perioadă (sec. IV—III î.e.n.), un aspect cultural getic, reprezentat printr-o serie de necropole, aproape exclusiv de incinerație. Asemenea necropole s-au descoperit la Satu Nou, Canlia, Bugeac, Nuntași, Enisala, Telița, Murighiol etc. Mormintele constau din urne cu oase calcinate și obiecte de podoabă. Aici își dau întîlnire vase locale lucrate cu mîna, vase cenușii lucrate la roată și ceramică grecească de import. Cîteva descoperiri similare sînt semnalate și pe malul sting al Dunării la Grădiștea-Călărași și la Brăilița, precum și mai departe spre nord, la Slobozia (Moldova). Deși acest aspect cultural, deosebit de bogat și variat, prezintă anumite particularități, el are legături strînse, atît prin tipurile ceramice locale, cît și prin ritul de înmormîntare, cu restul teritoriului Daciei. Unele tipuri de vase, de genul celor găsite în complexele Murighiol-Enisala, sînt documentate și în așezările (cetățile) din regiunile nord-dunărene (Zimnicea, Albești, Poiana, Cotnari etc.), indicînd existența unui fond unitar, tradițional, al culturii geto-dace.

O manifestare cu totul remarcabilă a acestei perioade, limitată în timp la sec. IV î.e.n., o constituie realizările din domeniul artei locale traco-getice. Acestea sînt reprezentate printr-o serie de obiecte de aur și argint, mai rar și de bronz, bogat și variat ornamentate. Cele mai multe dintre acestea provin din morminte, constituind adesea inventare foarte bogate de caracter princiar. Cea mai importantă descoperire de acest fel s-a făcut într-un mormînt de la Agighiol (Dobrogea de nord), constînd dintr-un coif, o pereche de cnemide și șapte vase, unul cu inscripția KOTYOS, toate din argint. Primele două categorii și unele din vase sînt decorate cu motive antropomorfe și zoomorfe. Un tezaur similar dar cu obiecte de aur, provine de la Băiceni (Moldova) din apropierea cetății geto-dace de la Cotnari, fiind alcătuit dintr-un coif, decorat cu motive zoomorfe și antropomorfe și cu spirale, brățări spiralice cu capete de animale, un colier, butoni etc., toate din aur. În Cîmpia munteană, la Peretu, s-au găsit, într-un tumul, un coif de argint aurit, cu ornamente zoomorfe, geometrice și florale, vase antropomorfe și aplice de argint. Un coif de aur, cu același tip de decor, provine de la Poiana Coțofenești (Muntenia), iar un tezaur cu piese de harnașament din argint de la Craiova (Oltenia). La acestea se mai adaugă vasul de tip **rytos** de la Poroina (V. Oltenieî), sabia-emblemă de bronz de la Medgidia (Dobrogea), un coif și două vase de argint găsite probabil în zona Porților de Fier. Cîteva importante asemenea tezaure s-au găsit și pe teritoriul R.P. Bulgaria, între Dunăre și Balcani, la Borovo (Ruse), Letnița (Lovec) și la Vrața.

După cum o arată descoperirile, aria de răspîndire a unor atari obiecte ocupă în principal regiunile getice ale Dunării, atît de o parte, cît și de alta a fluviului. Între diferitele categorii de obiecte există trăsături comune, în privința tipurilor tehnicii și a decorului, ceea ce le conferă acestora anumite caracteristici în raport cu arta antică a vremii. Tipul de coif cu calotă înaltă, ca și maniera de lucru și tehnica **au repoussé**, reprezintă particularități ale acestei grupe de descoperiri, determinate de caracterul lor local getic. Caracteristica principală a acestora o constituie însă arta lor decorativă. Aici apar, mai ales pe piesele mai mari (coifuri, cnemide, vase etc.), o serie de elemente zoomorfe, multe fantastice, figuri umane și o gamă variată de motive florale și geometrice. Stilul animalier predominant (grifoni, cerbi, păsări răpitoare etc.) vădește o influență a artei scitice, căreia meșterii traco-geți i-au adus unele modificări. În mod deosebit această influență se observă la piesele de harnașament. În cadrul aceleiași arte se constată și prezența unor elemente preluate de geți din lumea greacă.

În comparație cu celelalte categorii de descoperiri și aspecte culturale din sec. IV î.e.n., grupa de tezaure din obiecte de aur și argint se detașează prin bogăția, varietatea și stilul lor ornamental. Toate acestea aparțin unor virfuri ale aristocrației tribale getice, detașate de restul populației. Mormintele princiare în care s-au găsit asemenea valori, fastul și bogăția lor, ni-i înfățișează pe posesorii acestora ca pe niște **basilei** locali puternici, înzestrați cu însemnate valori materiale.

Clasicismul culturii

În etapa următoare, corespunzătoare secolelor III—II î.e.n., civilizația geto-dacică ajunge, după o primă etapă de transformări și acumulări, să capete forme precise și unitare pentru întreaga Dacie. Începuturile acestei perioade sînt ceva mai puțin limpezi, corespunzînd unei faze de tranziție, în care se înregistrează apariția unor noi elemente culturale care vin să îmbogățească moștenirile anterioare. Acum încep să dispară faciesurile culturale regionale, din care s-a păstrat ceea ce au avut comun și general. La modificările interne au contribuit și unii factori externi, reprezentați de pătrunderea celților și a bastarnilor în Dacia. Așezări noi de mai mică întindere și de durată în timp iau ființă acum, unele dintre ele chiar în zonele de locuire celtică din Dacia intracarpatică și bastarnă de la est de Carpați. Relațiile cu lumea greacă îmbracă în zona Dunării de Jos și unele aspecte politice.

În această etapă de tranziție, ce se întinde aproximativ între mijlocul sec. III și prima parte a sec. II î.e.n., se pun bazele perioadei „clasice" a culturii geto-dacice. Transformările petrecute în etapa respectivă creează condițiile necesare dezvoltării unității și generalizării culturii geto-dacice din perioada următoare. Începînd cu mijlocul sec. II î.e.n. iau ființă numeroase așezări de tipul davae-lor, cu locuiri intense, care vor cunoaște maxima lor dezvoltare în ultimele două secole dinainte de cucerirea romană.

Urmărind întreaga evoluție a civilizației geto-dacice, de la începuturile sale și pînă în epoca lui Burebista, se poate remarca faptul că aceasta se sprijină în principal pe fondul mai vechi, tradițional și unitar. Influențele străine principale, datorate raporturilor directe ale geto-dacilor cu sciții, grecii și celții, nu modifică structura de bază a moștenirii autohtone. Acestea sînt preluate și adaptate la specificul local, contribuind astfel la îmbogățirea și conturarea mai precisă a caracterului și originalitatea întregii civilizații geto-dacice. Încă din aceste prime etape de dezvoltare se poate vorbi de elemente de cultură materială și spirituală specifice lumii geto-dacice, care se includ în rîndul moștenirilor de patrimoniu științific și cultural european. Avem în vedere tipurile de fortificație, cu șanț și val de apărare, neîntrecuta artă a prelucrării și decorării aurului și argintului, monetăria și unele aspecte ale vieții religioase. Alte laturi importante, acum încă în faza de cristalizare, le vom întîlni în etapa clasică a civilizației geto-dace din vremea lui Burebista și Decebal.

Dr. CONSTANTIN PREDA ■

Copii inventatori

La ediția de anul acesta, a III-a, a Salonului Ingeniozității, organizat de Comitetul de Partid al Sectorului 4 București, în colaborare cu Revista Știință și Tehnică, Casa pionierilor și șoimilor patriei din Huși participă cu două invenții. Nu scriem astăzi despre ele doar din dorința de a încuraja o activitate meritorie, cu repercusiuni educative din cele mai importante asupra copiilor care se „joacă" de-a inventatorii, ci pentru că am considerat că ele merită a fi cunoscute. Iată, ei, copiii din Huși sînt inventatorii zilei de azi, s-au deprins să gîndească lucruri noi, să le realizeze cu propriile mîini, să învețe, un aspect deloc de neglijat, să breveteze idei. Surprind plăcut și temele abordate, serioase, importante, necesare.

Una din ele se numește Brumostop, o instalație automată pentru protecția legumelor și fructelor contra brumei. Invenția micilor hușeni propune înlocuirea metodelor practicate: pulverizarea de substanțe higroscopice sau de apă cu temperaturi mai mari decît a mediului înconjurător sau a unor perdele de fum care necesită personal de supraveghere, mînă de lucru, și consum de energie. Brumostopul este format din rezistențe încendiare care pot aprinde materiale fumigene. Rezistențele sînt incluse în circuite electrice și electronice, miniaturizate și tranzistorizate. Declanșarea lor se face automat la o anumită temperatură și în condiții atmosferice. Brumostopul poate proteja împotriva brumei 10 hectare, dar prin introducerea în circuitul releului de mare intensitate a mai multor rezistențe încendiare suprafața protejată poate ajunge la 100 hectare. Instalația poate fi folosită și pentru protecția depozitelor de materiale inflamabile împotriva canicule. Avantajele brumostopului sînt certe: nu are nevoie de supraveghere, declanșarea lui făcîndu-se automat; poate fi folosit și împotriva înghețului; nu există pericol de electrocutare.

Miniinstalația de încălzire a apei cu ajutorul energiei solare, destinată, cu modestie, taberelor de pionieri este ingenioasă, condiție principală pentru a putea fi expusă în cadrul Salonului, și este realizată din materiale locale, recuperabile în cea mai mare parte. Bateria de încălzire este făcută din becuri uzate. Se folosesc doar calotele de sticlă ale acestora care, umplute cu apă, vor deveni lentile convergente ce vor concentra razele soarelui asupra apei dintr-un bazin ce urmează să fie încălzită. Instalația mai cuprinde un recipient înclinat, racordat la bazinul principal. Recipientul are aceeași suprafață cu cea a bazinului și are rol de concentrator al razelor de soare. Peste acesta se montează pe o ramă de lemn mai multe tuburi fluorescente defecte, curățate de stratul alb de protecție, umplute cu apă și închise la loc. Bazinul de apă va fi racordat la sursa de apă și va fi dotat cu un robinet de scurgere a apei calde.

Să ne gîndim numai cîte încercări au fost necesare pentru realizarea acestei instalații, la munca care a fost necesară pentru finalizarea ei, la cîte întrebări au fost obligați să găsească răspunsuri noi micii inventatori și la entuziasmul lor cînd au văzut că prin robinet curge apă caldă. Și ar mai fi ceva extrem de important. Sîntem convinși că mai devreme sau mai tîrziu toți copiii care au participat la realizarea acestei instalații își vor face în gospodăriile lor unele asemănătoare sau altele, mai mari și cu randamente sporite. Și tot ei vor fi mai tîrziu, la locurile lor de muncă, oameni care vor căuta noul și vor face toate eforturile pentru aplicarea lui.

Eficiența unor astfel de instalații nu trebuie măsurată doar cu unitățile de măsură obișnuite. Adevărata lor eficiență va apare doar peste ani, prin realizările bărbaților de mai tîrziu.

Să nu uităm să amintim pe maistrul instructor care a coordonat activitatea pionierilor din Huși. Numele lui este Ioan Bălan.

OPREA GEORGESCU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cîntarea României

Bagheta și vioara

În 1979, cînd a început să se intereseze de posibilitatea constituirii unui cor în Bistrița, Francisc Mureșan era de puțină vreme profesor de vioară la Școala de muzică din oraș. Tenacitatea și succesele lui Dorin Pop (dirijorul Capellei Transilvanica) și Florentin Mihăilescu (actualul dirijor al Filarmonicii din Cluj-Napoca), care îi fuseseră apropiați dascălului de vioară, erau însă un bun exemplu pentru confrățele lor și o pildă ce merita urmată. A început căutarea ; tatonările, prospectarea diferitelor medii erau necesare. A umblat prin școli, prin întreprinderi și chiar prin spitale. Voia, la început, să închege un cor de cameră și avea nevoie de un garant, de un om care să-i gireze competența. Acesta a fost Nicolae Gălățeanu, care l-a ajutat împotriva tuturor îndoielilor ivite, și metodistul de atunci Ion Lazăr, împreună cu care a ales cei dintîi membri ai corului.

Celelalte emoții au venit degrabă. Mai întîi la Năsăud, la Festivalul coral „Doina someșană", unde s-a petrecut prima ieșire în public. În toamna anului 1980, care e, de fapt, anul înființării corului, a obținut și cel dintîi premiu, la Festivalul „Ciprian Porumbescu" de la Suceava, cînd au luat locul al treilea. Consacrarea, cuvînt de care Francisc Mureșan se cam ferește, de teamă să nu pară lipsit de modestie, a venit cu un an mai tîrziu, la Brașov, unde a obținut premiul I la Festivalul corurilor de cameră „Gheorghe Dima". Tot atunci, președintele juriului, D.D. Botez, i-a adus elogii, lăudînd sincer străduințile corului. Cu un repertoriu al cărui punct de plecare e polifonia Renașterii, Corul **Appassionata** al Casei municipale de cultură din Bistrița, căci astfel se intitulează, a ajuns să traverseze cele mai de seamă epoci de creație, fără să neglijeze nici folclorul zonei, pe care îl vrea însă nealterat și nepervertit de intruziuni străine. În interpretare, Francisc Mureșan se folosește de piesele culese în laboratorul Conservatorului din Cluj-Napoca, bucurîndu-se de colaborarea lui Adrian Pop, Valentin Timaru, Tudor Jarda și Alexandru Pașcanu. Cu un asemenea repertoriu deci, Corul **Appassionata** a și cucerit, de altfel, publicul italian, în 1982, dar a încîntat și în cadrul Festivalului „Cîntarea României", la ale cărei ultime trei ediții a obținut premiul întîi, al doilea și al treilea, la fază pe țară.

Acum, dirijorul corului, care e și un foarte bun muzician, se gîndește la performanțe superioare : vrea să introducă în repertoriu și piese scrise într-o manieră componistică mai pretențioasă care, zice el, ar da bătaie de cap chiar profesioniștilor. Pasiunea muzicii trebuie să însemne întîi de toate performanță.

RADU GHEORGHIU ■

Un poem pentru patrie

Veșnic proaspătă Sovejă

Veșnic proaspătă Sovejă
Aer cu predestinare,
Cînd îmi prinzi plăminii-n mreje
Dirijabili dau să zboare.

Codrul verde în adîncu-i
Ca un iezer mă tot soarbe,
Pe poteci mă-nvîrt, prin runcu-i,
Ca în jocul babei oarbe.

Dincolo de dealul Punga,
Umplu valea, rubedenii,
Tot dragosloveni pe stînga
Iar pe dreapta, rucărenii.

Mausoleul sus, cerbicea
Și-o înalță ca pe-o stîncă,
Semn c-au fost eroi pe-aicea
Și că azi mai mulți sînt încă.

Iar mai sus, pe piscul Zboina
Unde-ngeamă-ni-se spița,
Dui-dui, dăinuiește doina
Și gomâne Miorița.

Mie unula îmi place
Și mai mult din toate cele
Luminata nopții pace,
Ca să fac cură de stele.

NICULAE STOIAN ■

„Cheia de aur"

„De ce scriu ? Ca să-i tulbur pe oameni, să le reamintesc că sînt oameni, că omenia e o calitate care poate fi simțită și pe care se poate conta, ca pe mireasma și substanța pîinii, plămădită din grîul care e un dar al soarelui. Ca să lupt împotriva înstrăinării omului de sine însuși, împotriva a tot ceea ce generează și perpetuează și agravează înstrăinarea, împotriva standardizării și abstractizării vieții, împotriva mecanismelor de gîndire, forme ale unei morți mai rea decît moartea.

De ce scriu ? Pentru că sînt convins de frumusețea vieții și a lumii, pentru că socotesc existența universului și existența noastră în univers, capacitatea noastră de a-i percepe și de a reflecta asupra lui, o aventură extraordinară. În stare să ne tale respirația în fiecare clipă, în toate etapele vieții noastre și de-a lungul tuturor mileniilor în care omenirea va fi prezentă în univers".

Cuvintele lui Geo Bogza, publicate cu numai 15 ani în urmă și reluate în volumul **Ca să fii om întreg** spun totul nu numai despre crezul etic al acestei personalități mereu în luptă cu neadevărul, cu fixitatea falsei morale, cu tot ceea ce poate însemna un atentat la integritatea autoafirmării spirituale. Aceste cuvinte pot însă depune mărturie și despre voința unanimă a Juriului care, recent, i-a conferit autorului român premiul țărilor riverane Dunării : „Cheia de aur a orașului Smederevo".

În cazul lui Geo Bogza, biografia și bibliografia se cuvin înțelese în strictă complementaritate. Între atîția autori a căror viață se situează în umbra operei, cărțile, poemele, reportajele, pamfletele autorului **Cărții Oltului** așază persoana **poetului** la aceeași înălțime a **rostirii** sale. „Frenezia confesiunii", „extraordinara vocație a neliniștii" — la acest „poet al violenței moderne" — „sentimentul tragic, exprimat cu o mare frenezie vitală", „ridicarea ființei umane la puterea astrală" — calități subliniate de Eugen Simion, oferă paginii scrise de Geo Bogza însăși deschiderea, avidă de experiențe vitale, a autorului ei, indiferent dacă este vorba de vigoarea iconoclastă din textele anilor 1929, 1933 sau 1937, de „privelistile și sentimentele" de mai tîrziu sau de **Trapez-ul** de astăzi, indiferent dacă se dăltuiește în metafore „statuia unui rîu" sau cosmicul făgurii eminesciene ori dacă distantele ce separă cele patru puncte cardinale sînt anulate de energetismul imagistic învingător de contrarii al celui care — supremă confesiune — declară că înaintea verbului a scrie, îi preferă pe a citi, spre a le supune pe amîndouă lui a trăi.

Un premiu pentru Geo Bogza este, așadar, mai mult decît o firească apreciere a operei sale. Este mai mult chiar decît o recunoaștere a valorii artei românești, fapt cum nu se poate mai firesc și acesta. Dar este în primul rînd o distincție cu ton de **memento**, acordată unui crez uman și artistic de universală — și acut modernă — valoare din care citim, cu bucurie, încă o dată : „A fi om sub razele soarelui. Atîta tot."

TANIA RADU ■

CAIUS IACOB :

„Cred în puterea iubirii de oameni"

Profesorul Caius Iacob mi-a fixat întîlnire pentru ora 11.00. Deobicei, cînd mă găsesc față în față cu personalități, studiez, cît îmi permit timpul și posibilitățile de cunoaștere, dosarul activității lor, pentru a discuta în cunoștință de cauză. Ar fi fost o iluzie să cercetez „Curs de matematici superioare", „Introducere matematică în mecanica fluidelor", „Mecanică teoretică", „Tratat de matematici clasice și moderne", „Dictionar de mecanică", cîteva din studiile elaborate de omul de știință emerit, prof. dr. Caius Iacob.

La Universitatea din București profesorul a creat o școală de Mecanica fluidelor la care s-au format, din 1950 și pînă în prezent, multe serii de mecanicieni, astăzi oameni de știință, profesori universitari, conferențiari, cercetători. Ideea care l-a călăuzit, și poate chiar scopul vieții în acești ani, a fost de a crea la Universitate o secție de mecanică la nivelul țărilor avansate. În cadrul căreia să se formeze specialiști de înaltă calificare în domeniul mecanicii, cercetători înarmați cu cele mai moderne metode matematice de investigație, cu o pregătire de specialitate care nu se poate obține în altă parte, absolvenții acestei secții lucrînd alături de ingineri în institutele de cercetare, în producție și în învățămînt.

Profesorul a pus creionul alături de pagina înegrită de ecuații și figuri geometrice, a oprit discul cu Simfonia a IX-a exact la 11 fără un minut. La ora 11,00 punct începea acest dialog, cu un om care toată viața, la catedră sau în cercetare, a slujit matematica și mecanica.

— Am avut profesori mari, în primul rînd îi așez de Gheorghe Țițeica, preda geometria analitică, apoi pe Dimitrie Pompei, profesor de mecanică și de analiză complexă. Trebuie să-l amintesc și pe Nicolae Coculescu, profesorul meu de astronomie și mecanică cerească.

— Acestia au fost magistri de la Universitate, dar înainte cine a observat, primul, spiritul dumneavoastră matematic ?

— Nu-mi mai amintesc...

— Erați cel mai bun din clasă ? Meditați colegii, știați totul, răspundeați la orice întrebare ?

— Profesorul meu din Arad, unde m-am născut, Ioan Dimitriu, mă remarcase și odată a făcut experiența următoare : m-a chemat în clasa a III-a, eu

(Continuare în pag. 15)

CARMEN DUMITRESCU ■

Opinii

Să nu exagerăm

„A dat sonetului o vibrație personală făcînd să curgă prin venele bătrînei specii un singe fulgerat și iluminat de puteri ancestrale". De cine este oare vorba ? De Shakespeare ? De Eminescu ? Nu, de Neculai Chirica. Iar afirmația o face Valeriu Bârgău (în **Contemporanul** nr. 3).

Asemenea elogii exagerate apar frecvent în aproape toate revistele noastre și se referă la aproape toții scriitorii, indiferent de valoarea lor. Se poate spune chiar că scriitorilor importanți încă li se mai întîmplă să fie contestați — eventual de către cei cu care se află în raporturi de rivalitate —, însă autorii minori au parte în mod obișnuit de laude. Răsfoiesc un teanc de publicații din acest an și-mi iau exemplele la întîmplare (s-ar putea da cu sutele).

„Pentru înălțimea și profunzimea demersului său în lumea mirifică a artei populare — ne îndeamnă Valeriu Rusu (în **Săptămîna** nr. 8) — să-i mulțumim, cu toată căldura, lui Tancred Bănățeanu, deschizător al unui dialog înălțător". Cum poate fi ceva în același timp și înalt, și profund — nu ni se mai explică.

„Actul liric se amplifică spațial prin contraste apolinice și, nu o dată, faustiene, menite să încarce simbolic spirala biologică și templul infailibil al spiritului". Faustianul identificat de Virgil Cuțitaru (în **Convorbiri literare** nr. 8) este George Popa.

„Tudor Opriș e un Conachi modern, îndrăznind să cultive o poezie care are farmecul indicibil al zăpezilor de odinioară" — susține Simion Bărbulescu (în **România literară** nr. 42).

„În Cristian Simionescu am descoperit o splendidă înzestrare poetică înaintea căreia accentele noastre admirative rămîn minuscule și ridicol de sărace". Cu alte cuvinte, Sever Avram, autorul acestui comentariu exaltat (din **Ateneu** nr. 9) își declară în mod public insatisfacția de a nu fi putut să-l înalțe și mai mult în slăvi pe autorul respectiv.

Pînă și Edgar Papu se contaminează de acest stil și scrie negru pe alb (în **Luceafărul** nr. 39) : „Cu o dăruire și o abnegație neîntrecute, Marin Mincu a contribuit și contribuie esențial la universalizarea culturii românești, creînd, astfel, un demult cuvenit prestigiu european spiritualității românești". Parcă nu ne vine să credem și citim încă o dată textul : „...a contribuit și contribuie esențial la universalizarea culturii românești, creînd, astfel, un demult cuvenit prestigiu european spiritualității românești". Nu mai rămîne decît să vină sculptorii și să-i ia măsuri lui Marin Mincu...

Mă opresc cu exemplele aici pentru a face mărturisirea că aprecierile de acest fel mi se par lipsite de simțul răspunderii față de literatura română. De ce ? Pentru că duc la o uniformizare a valorilor, la o stare de nediferențiere a lor care descurajează și dizolvă spiritul creator. Criticii care se lansează în elogierea fără îndreptățire și fără limite a cîte unui autor contemporan obțin anumite avantaje de moment pentru ei, dar creează dezavantaje de durată pentru viața noastră literară în ansamblu. Se poate ajunge — pe calea aceasta — la o discreditare a actului critic însuși. Cînd Dan Zamfirescu declară la scenă deschisă că îl consideră pe Paul Anghel **genial**, ceva din demnitatea scrisului se pierde, prin alunecare în ridicol.

Ca să nu mai vorbim despre faptul că adeseori este bătător la ochi motivul real al elogierii și situația devine comică, precum într-o piesă de Caragiale. Cînd Zaharia Stancu era președinte al Uniunii Scriitorilor, nu exista revistă în care să nu apară articole despre el, pentru ca acum numele să-i fie menționat foarte rar. A venit, apoi, vremea lui Virgil Teodorescu, a lui George Macovescu... În prezent se scrie cu zel despre Dumitru Radu Popescu și drept urmare proza sa, inegală ca valoare — oscilînd între o mare forță expresivă și prolixitate —, în loc să fie luată în serios și să i se evidențieze resursele reale de frumusețe, este înecată într-un noian de cuvinte mari, devalorizate ca bancnotele de un milion în perioada inflației.

Motivul exaltării îl constituie alteori snobismul. Nesiguri pe gustul lor, înfricoșați la gîndul că refuzînd un text sofisticat și anost ar putea fi suspectați de incapacitatea de a înțelege literatura modernă, unii recenzenți laudă tot ce citesc și nu laudă oricum, ci într-un limbaj bombastic și greu inteligibil, pentru ca în felul acesta să se sustragă controlului exercitat de opinia publică. În plus, din dorința de a face paradă de erudiție, invocă tot felul de nume ilustre, care prin simpla lor prezență în comentariu duc la o supralicitare a cărții analizate.

S-a ajuns atît de departe cu această practică încît în momentul de față aproape că nu mai există comentarii **normale**. Cele mai multe sînt ultraelogioase. Iar cele care neagă o carte sînt un fel de izbucniri pline de înverșunare și intră în categoria pamfletului. Au dispărut însă — sau, în orice caz, sînt pe cale de dispariție — articolele de critică firești în care semnatarul declară cu franchețe „asta mi-a plăcut", „asta nu mi-a plăcut" și aduce argumente în sprijinul opțiunilor sale.

Cea mai bună dovadă că situația stă așa o constituie imposibilitatea de a ne face o idee despre o nouă carte din ceea ce se scrie despre ea în reviste. În zadar un cititor de bunăcredință ar consulta, înainte de a intra într-o librărie, recenziile din diferite publicații, încercînd să afle ce anume merită cumpărat. Din aceste recenzii nu se poate edifica. Noroc că funcționează un sistem al... zvonurilor, poate nu prea elegant, dar, în orice caz, mai aproape de adevăr decît multe rubrici de critică literară — sau, mai exact spus, de pretinsă critică literară.

Dacă mai adăugăm precizarea că și tinerii autori se laudă cu fervoare între ei, din dorința de a pătrunde **in corpore** în lumea scriitorilor consacrați, avem în față imaginea completă (și dezolantă) a ceea ce înseamnă absența simțului măsurii.

Se crede în mod greșit că numai contestația este distructivă. În realitate, un efect distructiv are și elogierea fără discernămînt, deoarece duce la o anonimizare a valorilor autentice.

Adevăratul entuziasm nu se exprimă prin onomatopei admirative repetate mecanic, la nesfîrșit, ci prin identificarea competentă a valorii și aducerea ei la lumină ; prin refuzul energic, tonic al mediocrității.

Elogiatorii de profesie știu să-și apere poziția, declarînd demagogic că ei... iubesc literatura română contemporană și că adepții spiritului critic, atîți cîți mai există, sînt lipsiți de devotament față de această literatură. Dar ce fel de iubire poate fi aceea care duce la o distrugere a ceea ce iubești ? N-am nici o îndoială că adevăratul devotament se manifestă printr-o admirație exigentă, prin strădania de a contribui concret la progresul literaturii țării tale. Nici Titu Maiorescu, nici E. Lovinescu, nici G. Călinescu n-au recurs la nefasta metodă a complimentării tuturor autorilor contemporani lor, metodă care transformă totul într-o apă și-un pămînt.

Cred că a venit vremea să ne regăsim tonul firesc în discutarea literaturii române contemporane. Să redescoperim simțul proporției.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Vitrina cărților

Neamul tupșanilor

Ion Bodunescu este un autor prolific și complex. A debutat cu proză de factură polițistă („Revelion 214", 1973, urmat de „Piratii în acțiune", „Inspectorul șef", în 3 volume, și „Marșul cormoranilor") ; a scris romane cu subiect istoric („Povestea Micanorei") și note de drum („Călătorie în Marea Antilă") ; a publicat cărți de știință („Descifrarea unei istorii necunoscute", 3 vol., în colaborare cu I. Rusu-Șirianu, „Flagelul terorismului internațional", „Diplomația românească în slujba independenței", 4 vol.). Ultima sa carte, recent ieșită de sub presa Editurii Dacia, e un roman de largă respirație, în 2 volume : „Neamul tupșanilor".

E cronica unei familii țărănești, urmărită de-a lungul a trei generații, din veacul trecut și pînă în zilele noastre : de la „mosul Ion", participant la bătăliile anului 1821, la fiul său Pătru (personajul central al romanului, și el erou al unor patetice bătălii, purtate și cu arma, în anii primului război mondial, dar cele mai multe pentru izbăvirea din sărăcie și nedreptate) și la copiii acestuia. E romanul constientizării politice a țăranilor dintr-un sat izolat, aruncat prin văioage și râpi, proces complex, surprins cu acuitate și cu finețe. Dominante, la Pătru, sînt două porniri polare, care-i sfîșie cea mai mare parte a vieții : prima, centripetă, e patima lui „al meu", patima agonisirii cu orice preț a celor necesare lui și familiei, o patimă devorantă, o stare de fugă perpetuă spre cercul închis al intereselor proprii ; cealaltă, o pornire centripetă, este vocația socialului, a slujirii obștii, o vocație ce se organizează pe nesimțite, dar tot mai adînc, în structura sa intimă, devorîndu-l la rîndu-i și expulzîndu-l în chip fatal din tarcul familiei, pînă acolo încît ajunge să-l neglijeze, să nu-i mai acorde decît un statut subaltern. Rezultatul acestei dualități e o continuă și surdă încrîncenare, de a cărei sorginte nici Pătru, nici cei din juru-i nu iau act constient, fapt ce-l așază pe erou în galeria enigmaticilor și tristilor, a nelinișteților și neînțelesilor. Pătru își prăvește prin a pierde iremediabil ceva, ceva de preț (diagostea soției și încrederea unora dintre copii), și nelinistea premergătoare pierderii, fervoarea cu care o trăiește eroul, apoi împăcarea cu sine care urmează, nelipsită însă de tardive regrete, conferă romanului noutate psihologică și, prin aceasta, succes literar asigurat.

În jurul lui Pătru și alor lui, puternic conturați, se agită o lume diversă, dispersă, lumea prietenilor, a neamurilor, a țăranilor și boierilor, a notabilităților, a oamenilor politici din diferite epoci (remarcabile, portretele făcute generalului pașoptist Magheru și socialistului C. Mille) ; o lume alcătuită din sute de personaje, unele foarte vii, cele mai multe abia schițate, umbre de cîte-o clipă pe peretele timpului, apărînd și dispărînd cu frenezie de efemeride surprinse în fascicole iuți, repede retezate de raze. Însăși construcția romanului, compus din scurte secvențe montate în tehnica decupajului cinematografic alert, cu suspense, răpește eroilor puținta de a se lămuri cu îndeajunsă pregnanță. E însă o lume, ceea ce înseamnă mai mult decît profilul unor personaje cu supraviețuiesc literar, o lume care, după Pătru, e celălalt personaj important al cărții : o lume (ne referim la cea a țăranilor) de un prodigios vitalism ; o lume cu reflexe tefere, aproplată de natură, o lume care crede neabătut în viață. În tot ce naște din singe și din sămînță : o lume fără prejudecăți morale, în care binele se amestecă monstruos cu răul ; dar o lume guvernată de legi, de credințe, de idealuri, cu un pasiv moral al demnității și al dreptății tulburătoare ca un memento. Peste toate, această lume se detașează printr-o însușire a ei aparte, inteligența. Aceasta e suprema ei avuție, care lucrează, ca expresie diamantină a obștii, ferăstruind munții de împotrivire ai vremurilor, imobilizînd violența răpace a celor tari, denunțîndu-le infirmitatea istorică, impunînd primatul unei ințelepciuni umane de care viitorul va ține seamă. Victoria lui Pătru și a prietenilor lui în lupta pentru unirea pămînturilor în vaste ogoare cooperatiste, fenomen legic, firesc al istoriei, nu-i mai puțin și fructul acestei însușiri, definînd capacitatea acestei lumi de a se adecva la sensul în care curge timpul.

Ion Bodunescu mînuiește cu o rară stîlntă uriașul material narativ al cărții, se joacă, adesea într-un singur paragraf, cu clipele, cu spațiile, cu mișcările de oameni, cu veacul, vizionînd totul de sus, de la o altitudine a sanctiunii care nu-i totuși rece-obiectivă ci implicată, fierbinte, făcînd transparente (cel puțin așa-i senzația noastră) elemente trăite direct, aparținînd propriei biografii a autorului. Se mînuiesc, firesc, și multe cuvinte, o mare masă de cuvinte. Cuvintele autorului sînt mai puține, cele mai multe aparțin personajelor, sutelor de personaje care gîndesc și vorbesc în carte, care se mișcă în narațiuni autonome și succesive, fiecare din aceste mișcări îmbrăcînd — alt merit al cărții ! — o pînză de cuvinte specifice, potrivite și oamenilor, și epocii în care trăiesc acestia.

Romanul n-are, propriu-zis, un final, o seamă de personaje (copiii lui Pătru și copiii acestora) rămîn suspendate în puncte acute ale existenței lor, ceea ce ne face să credem că va urma și un al treilea volum. Care va fi, dacă va fi, în mod cert — pe temeiul celor scrise pînă acum —, un succes.

ILIE PURCARU ■

● O foarte utilă — pentru elevi, dar nu numai — antologie de texte și fragmente din vechile cronici românești, selectate și comentate de Elvira Sorohan, a apărut recent la Editura „Junimea", un început, poate al unei serii (colecții) de uz didactic. Numele Elvirei Sorohan s-a impus, cum se știe, în domeniul cercetării literaturii române vechi prin volumul Cantemir în **Cartea hieroglifelor** (1978) ; de această dată, preferințele autoarei s-au îndreptat către perioada anterioară prințului moldav, acolo unde ceea ce primează este totuși istoria, pozitivul și nu ficționalul, verdicitatea faptelor narate și nu alegoria acestora. Sînt cuprinse astfel aici **Legenda despre Vlad Tepeș, Cronica scrisă la curtea lui Ștefan cel Mare** (letopiseț narînd istoria Moldovei de la 1359 la 1507, descoperit de Ion Bogdan și publicat în 1895), poeme și cronici despre Mihai Viteazul, precum și extrase din cronicile lui Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce și Anonimul Brâncovenesc. Comentariile vizează nu numai latura strict documentară a operelor, ci și nucleele de narativitate literară. Aceleași comentarii — sobre, mereu la obiect, au calitatea (indispensabilă în cazul unei astfel de ediții) de a fi accesibile oricărui tip de lector, valorificînd adecvat conținutul informativ și montura literară a textului.

● Un nou roman de Costache Olăreanu : **Cu cărțile pe iarbă** (Editura Militară, 1986). Pornind de la o proză scurtă, cuprinsă în volumul său mai vechi **Fals tratat de petrecere a călătoriei**, cartea este, în linia obișnuită a prozei acestui autor, o fantezie spumoasă, construcție epică plină de surprize, în ciuda cheii oferite pe față : **Cu cărțile pe iarbă** îescrie în registru comic și ironic o structură literară ea însăși ironică și comică (dar și filozofică) și pe deasupra, clasică : **Don Quijote de la Mancha.** Firul se toarce din calerul binecunoscut al literaturii lui Costache Olăreanu. Noul roman comunică vesel cu anterioarele, atît prin personajul hîtru, inocent, fermecător de inculț și de o rară apetență la neobișnuit, mai purtînd pe deasupra numele păgubosului erou al lui nenea Iancu : Anghelache, cît și prin referințe directe. După ce filmul bocaccian al narațiunii s-a derulat în voie, cu ochiuri ad libitum, autorul se amuză, către final, să se joace cu el, proiectîndu-l înainte și înapoi cu mare viteză, colînd pe ici pe colo cîte o reminiscență din alte proze, totul în montura tradiționalului vis clarificator, distrugător de pete albe. Nu scapă lecturii o anume intenție de a anula kitsch-ul prin kitsch. Sublimul derizorului din Cervantes e aici întors pe dos, devenind adesea derizoriul sublimului. Nenea Anghelache (Gh. Sotir) își plătește în parodie tragicele datorii care i-au consacrat destinul — **Cu cărțile pe iarbă** e o lectură cu gust de șampanie băută la iarbă verde.

● Distinsul eseist Radu Enescu semnează un volum de note de călătorie „instructive, dar și agreabile", publicat la Editura Sport-Turism. Itinerarul se mulțumește cu o singură hartă — e drept, impunătoare : Statele Unite ale Americii. Aeroporturi, cascade, „temperatura morală" a locurilor, Disneyland și Hollywood, istorie pe viu, „orașe născute subit, peste noapte", dar și verificarea unor mituri ale civilizației citadine, toate puse în mișcare de o firească, mare curiozitate. Megalopolisul nu ucide în călătorul român rîvna cărturărească, drept care Bostonul, de pildă e un „oraș cu prea multe sublinieri în textul său dens". Pe scurt, însemnările lui Radu Enescu își acoperă din plin intențiile : sînt instructive, dar și agreabile.

TANIA RADU ■

CAP LIMPEDE

● **Coșbuc — contemporanul nostru.** S-a încheiat cea de-a treia ediție a „Zilelor Coșbuc", desfășurată la Bistrița și Năsăud, în zilele de 17 și 18 octombrie a.c. și suprapusă, anul acesta, unui moment aniversar, împlinirii a 120 de ani de la nașterea poetului român. Marcate de o suită de manifestări cultural-artistice, „Zilele Coșbuc" (organizate din inițiativa Cenaclului „George Coșbuc" de pe lîngă Casa de cultură a sindicatelor din Bistrița, a Consiliului județean al sindicatelor, a Comitetului de cultură și educație socialistă și a Comitetului județean U.T.C., în colaborare cu asociațiile scriitorilor din țară) au oferit participanților o suită de acțiuni cu caracter cultural : un concurs de creație lirică, un colocviu cu tema **Coșbuc — contemporanul nostru**, lansarea volumului de versuri **Podul de vamă** de Ion Horea, o consfătuire a cenaclurilor literare, întîlniri cu oameni ai muncii din zona industrială bistrițeană, în fine, un spectacol literar-muzical. Cu prilejul vizitei la Casa memorială „George Coșbuc", scriitorii prezenți la această manifestare culturală au rememorat, în chip omagial, activitatea poetului din Hordou, de existența căruia se leagă, simbolic, permanența spiritului poetic transilvănean. Au fost prezenți, în calitate de referenți la colocviu sau ca simpli participanți, scriitori din mai multe părți ale țării, din generații diferite, care au găsit în „Zilele Coșbuc" un foarte nimerit prilej de a dialoga despre activitatea diferitelor asociații literare pe care le-au reprezentat. Asociați cadrelor de conducere ale județului și municipiului, scriitorii Ion Acsan, Nicolae Băciuț, Radu Cârneci, Dimitrie Danciu, Vasile Fanache, Dinu Flămând, Ion Horea, Al. Husar, Vasile Igna, Mircea Ivănescu, Cleopatra Lorințiu, Mircea Opriță, Titu Popescu, Angela Marinescu, Viorel Mureșan, Teodor Tanco, Lucian Valea, Adriana Rodica Barna, Olimpiu Nușfelean, Mircea Oliv, Virgil Rațiu ori Ion Urcan au menținut, pe întreg parcursul manifestării, o atmosferă vie, de dialog și emulație. Marele premiu al acestei ediții a fost obținut de Ion Grămăticu, muncitor din Gura Humorului.

Coval, Mihailo Bodnar, Olexa, Pavlo Hirneac, Calistrina, Dmitro Covpac, Ignatiha, Fedir Fernandeț, Manciuc, Calamiș, Petro Halaida etc... dar și Găruță, Minodora, Toma, Antohi, Roman ori Tudor...

Sînt numele a numai cîțiva eroi ai unei frumoase cărți tipărite la editura „Kriterion", carte ce se cheamă „Subiect pentru o nuvelă" și cuprinde proze ale scriitorilor ucraineni din România, într-o colecție îngrijită de Domokos Geza, a cărei titulatură se confundă cu a editurii însăși.

Am citit prin ani foarte multe pagini memorabile scrise de scriitori maghiari, germani, sîrbi ori evrei din țara noastră dar, trebuie să recunoaștem, știm mai puține despre harul autorilor de limbă ucraineană și primim cu bucurie această antologie de multe ori strălucitoare ce adaugă o dimensiune nouă întregii noastre culturi socialiste.

„Subiect"-ul include între coperți scrisa unor condeieri născuți între 1907 (Irina Levinska) și 1950 (Micola Corsiuc). Așadar o jumătate de veac, veac de frățietate, în pagini ce devin o oglindă fidelă a vieții de zi cu zi din obștile țărănești locuite de ucraineni, alături de români. Într-un timp istoric plin, deopotrivă, de încercări dramatice și de speranțe și bucurii.

Stelian Gruia Iatențiuc, poet, prozator și eseist prodigios, e prezent în „Subiect" cu „Balada Carpaților", o nuvelă plină de vigoare (și savoare) în care comentariul „liric" e dublat (ori amendat) de un deosebit de plastic simț al dialogului.

Armonioasă, marcată de muzica legendelor, proza lui Ștepan Tcaciuc e densă, riguroș construită („Și iarăși clopotele sună"), punînd preț mai degrabă pe simbolurile semnificante decît pe logica narațiunii.

Ivan Fedco e un sentimental, un „didactic" nelipsit de virtuți, iar Corneliu Reguș un autor de fabule cu desfășurare previzibilă dar abil puse în scenă.

Proze de introspecție analitică, nelipsite de un anume umor amar, semnează Maihailo Mihailiuc („Diminețile noastre necruțătoare"), glosînd pe tema — eternă — a „imposibilității iubirii".

Vasili Clim e anecdotic-moralizator iar Ivan Covaci un autentic autor „de dragoste".

Micola Corsiuc ambiționează la mai mult și pare a izbuti mai mult; el are o rostire „cinematografică", vie, cu fumegoase deplasări de planuri, e obsedat de proiecțiile patetice și se servește de dialoguri ca de construcții aforistice spiralate elegant, în bun spirit camilpetrescian.

În totul (incluzîndu-i și pe veteranii-clasici ai literaturii ucrainiene din România, Irina Levinska și, mai ales, Orest Masichievici) antologia alcătuită și postfațată de Eugen Mihaiciuc e o apariție editorială ce impune respect și simpatie confraternă.

Așteptăm și alte cărți ale poeților, prozatorilor, criticilor, ce scriu în România lui Eminescu, sluțiți de vocabulele lui Șevcenko, cu convingerea că inspirarea li se răsfrînge nu doar asupra graiului în care-și exprimă dorurile ci și asupra pămîntului și sufletului românesc...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Desene pe asfalt

Subiect pentru un articol

Corneliu Irod e un prozator modern, de o deosebită incisivitate, cu subiecte ce demarează abrupt, propunînd înfruntări între caractere decis conturate (și confruntate) în care „povestea" e dublată de un „desen" polițist, suprapus, sporind interesul lectorului: la aflarea sentinței, într-un proces, vinovatul rîde și întreaga nuvelă e descifrarea migăloasă a mecanismului cel puțin straniu al acestui rîs. Cu „Primăvară", Corneliu Irod își trădează pasiunea cu care s-a apropiat de literatură, poezie și oferă o convingătoare probă de înpidaritate și melodicitate.

Rar, foarte rar ca Studioul de concerte al RTV să găzduiască o orchestră simfonică din țară; și, împotriva „obiceiului", iată că pragul a fost trecut cu brio în acest început de toamnă; cu strălucire și cu bucurie, deoarece colectivul Filarmonicii „Moldova", din Iași, aflat sub conducerea lui Ion Baciu a dăruit asistenței momente de desfătare artistică. Iar dacă amintim că soliștii serii au fost doi tineri interpreți francezi, precum și violoncelistul Alexandru Moroșanu, observăm că oaspeții au venit cu invitații lor proprii, care nu ne-au dezamăgit.

Pianistul Pierre Etchevery are doar 18 ani. Să spunem — printre altele — că, într-un fel, el este și un produs ieșean, deoarece la 15 ani debuta la Iași, cu același dirijor, Ion Baciu, interpretînd Concertul în la minor de Schumann, iar după un an Bach și Rahmaninov II; și iată-l acum la București, prezentîndu-ne Concertul pentru pian și orchestră nr. 1 de Johannes Brahms. O piatră de încercare pentru oricare interpret, cu atît mai mult cînd el se află abia la început. Poate că Etchevery nu este încă pregătit pentru sinteza gîndirii și cizelării brahmsiene; dar tehnica sa, temperamentul viguros, știința de a expune temele — relevate în prima parte — tușeul catifelat și o bună agogică a dozajului — remarcate în Adagio — ca și precizia și muzicalitatea epatantă — observate în finalul marcat de marea cadență — au arătat că tînărul pianist francez poate fi socotit încă de pe acum un interlocutor de calibru al instrumentiștilor ieșeni, care l-au acompaniat și au dialogat cu el în cel mai ales spirit al marilor manifestări dramatice, duloase, lirice și tumultuoase, adică așa cum este întreaga creație a lui Brahms. A aceluiași compozitor care a lăsat posterității și dificilul Dublu concert pentru vioară și violoncel, tălmăcit — de această dată — de Viny Pham și Alexandru Moroșanu. Între cei doi soliști există o certă comuniune pe mai multe planuri, ambii fiind deținători ai unor importante distincții internaționale (unele fiind obținute chiar la aceleași concursuri), amîndoi posedînd acea vitalitate latină a țărilor de baștină etc., cu toată diferența de vîrstă: 18 și, respectiv, 40 ani! Acestea s-au văzut de la început, chiar din partea expozițională, violoncelul și vioara atacînd și prezentînd, pe rînd, temele, cu sunete vibrate, pline de căldură, pentru ca în momentele următoare să asistăm la o deplină înțelegere între cei trei interlocutori: soliștii și aparatul orchestral.

Se știe, Serghei Prokofiev este un compozitor nu tocmai comod pentru orchestră, oricît de experimentat ar fi colectivul respectiv; mai ales cînd este vorba de abordarea Suitei din baletul „Romeo și Julieta", în care subtilitățile sonore merg de la cele mai fine mîngîieri ale arcușului și pînă la dramatismul și forța cornilor, trompetelor și trombonilor; în care schimbările de ritm sînt uluitoare, de la candoarea tempo-ului lent și pînă la alunecările amețitoare ale vitezei Prestissimo-ului; în care reliefarea muzicală a iubirii și urii, a binelui și a răului, a jocului și a grotescului, într-un cuvînt a celebrei și dramaticei povești de dragoste eternizată de eternul Will, ce a fost plasticizată extraordinar de Ion Baciu și colegii săi aflați la pupitrele instrumentelor: un adevărat **disc-viu**!

N.B. Întrucît revista **Contemporanul** nr. 42/2083 ne-a cerut cîteva precizări, sugerîndu-ne totodată inițierea unei dezbateri teoretice, ne simțim obligați:

— a face mențiunea că în cronica intitulată „Lysistrata", semnată de Luminița Vartolomei și inserată în revista **Contemporanul** cu nr. 39 2080, cu privire la **adaosurile** petrecute în libretul și partitura operete, de mai sus (împotriva cărora noi am luat atitudine), scrie negru pe alb, citîm: „Noutatea actualei versiuni a **Lysistratei** nu este numai una interpretativă; ea se manifestă la nivelul tuturor factorilor ce concură la realizarea spectacolului, ba chiar **(dacă în absența unei confruntări cu partitura, impresia mea e totuși justă) pornește de la o îmbogățire a libretului semnat de Nicușor Constantinescu"** (s.n.). Mirarea și îngrijorarea noastră persistă și astăzi, observînd — mai ales — salutul unui condei, repet, autorizat, în ceea ce privește imixtiunea într-o operă de artă finită, al cărei autor nu mai este în viață! Cu atît mai mare ne-a fost surpriza citind negația celor publicate, de înșeși autoarea rîndurilor de mai sus, negație remarcată în revista **Contemporanul** din 17 octombrie 1986, cu nr. 42 2083.

— a face precizarea că, în nici un caz, nu putem fi de acord cu o dezbatere teoretică la tema propusă în aceeași revistă, întrucît — în afara respectului datorat operelor de artă — Decretul 321/1956, în articolul 3, punctul 4, legiferează **dreptul de inviolabilitate a operei și modalitățile de folosire a operelor de artă!** Ori, noi nu sîntem chemați a dezbate legile în vigoare.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Oaspeți

vibrate, pline de căldură, pentru ca în momentele următoare să asistăm la o deplină înțelegere între cei trei interlocutori; soliștii și aparatul orchestral.

Se știe, Serghei Prokofiev este un compozitor nu tocmai comod pentru orchestră, oricît de experimentat ar fi colectivul respectiv; mai ales cînd este vorba de abordarea Suitei din baletul „Romeo și Julieta", în care subtilitățile sonore merg de la cele mai fine mîngîieri ale arcușului și pînă la dramatismul și forța cornilor, trompetelor și trombonilor; în care schimbările de ritm sînt uluitoare, de la candoarea tempo-ului lent și pînă la alunecările amețitoare ale vitezei Prestissimo-ului; în care reliefarea muzicală a iubirii și urii, a binelui și a răului, a jocului și a grotescului, într-un cuvînt a celebrei și dramaticei

CAP LIMPEDE

● **Cercurile vîrstei. Din prea-plinul de frumos și generozitate al sufletului său, neobosita profesoară pensionară Stela Serghie a adunat din nou în jurul ei numeroși tineri și virstnici, părtași la o caldă seară culturală în sala de spectacole a Casei Universitarilor din București. Acestora le-a fost prezentat filmul documentar Cercurile vîrstei, producție a Studioului „Alexandru Sahia", scenariul Nicolae Corjos și Radu Ursachi. Regizorul Nicolae Corjos a descifrat cu interes și dragoste cercurile vieții sculptorului în lemn Ioan H. Sârghie. Născut în Iliești Bucovinei, unde din totdeauna oamenii și-au încrustat bucuriile și aleanul în lemn, sculptorul a dăltuit alese file de cronică românească reprezentate prin peste 500 de portrete și lucrări simbolice. O parte dintre ele și-au găsit locul în Muzeul lemnului din Cîmpulung Moldovenesc. Trăsătura specifică a artei lui Ioan H. Sârghie este măiestria cu care a dat expresie chipurilor sculptate urmărind fibra lemnului, cu deosebire a bradului roșu. Artistul a pus ițmărul la dezvoltarea meșteșugurilor în țara noastră, elaborînd primul manual — Sculptura în lemn — pentru elevii săi de la Școala de arte și meserii. Ziceam că inimoasa profesoară Stela Serghie a organizat din nou o manifestare culturală, pentru că de zece ani încoace, de cînd s-a constituit Fundația fraților bucovineni Sârghie, sub egida Universitățil bucureștene, în fiecare primăvară se încondoară de tineri, studenți merituoși la matematică, fizică, geologie, geografie, biologie, Conservatorul „Ciprian Porumbescu" și Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu", care primesc cîte un premiu ce le răsplătește studiul stăruitor și talentul. Pe acest modest și curat front cultural, rămîne cu stăruință și dăruire o luptătoare pentru mai bine și mai frumos în viața oamenilor. (Reghina Vârvici)**

Cronica literară

de Al. Piru

Eminescu și romantismul german

Pentru cine, ca Zoe Dumitrescu-Bușulenga, este convins că Eminescu a fost un poet preponderent romantic, printre ultimii, cum s-a zis, mari romantici europeni sau chiar în exclusivitate ultimul mare romantic european, deși Hugo a murit în 1885, un an după apariția volumului de **Poezii** eminesciene editat de Maiorescu, o carte precum **Eminescu și romantismul german** (Eminescu, 1986) era de așteptat. Nu este o cercetare de surse și influențe, ci, așa cum procedează noii comparatiști, o vastă analiză de analogii și confluențe, de la cele mai apropiate pînă la cele mai depărtate și de la coincidențe pînă la opoziții. Astfel întreprins, studiul are un anume neajuns: nu se pornește de la ceea ce poate fi pus pe seama romantismului ca stil etern de creație în opera lui Eminescu, ci de la recunoașterea în opera lui Eminescu a unor orientări sau trăsături ale reprezentanților romantismului german, printre care dăm și peste profesorul de filologie clasică Friedrich Creuzer, autor al vastei lucrări **Symbolik und Mythologie der alter Völker** cu totul necunoscut lui Eminescu.

Desigur, prezentarea romantismului german, beneficiind de cele mai autorizate sinteze mai vechi și mai noi (Oskar Walzel, Ricarda Huch, Richard Benz, Ayrault Roger, Clement Heselhaus) este serioasă. Ea debutează cu o frază de tranziție ilustrată de Jean Paul și Friedrich Hölderlin pe care istoricii literari mai noi, de pildă Paul Reimann, o subsumează în întregime clasicismului, datînd-o între 1790—1805. Reluînd și dezvoltînd observațiile anterioare ale lui G. Călinescu cu privire la Jean Paul, Zoe Dumitrescu-Bușulenga este de părere că marea lui influență „a acționat prin nenumărate sugestii la diverse niveluri, dar n-a schimbat mai nimic în cadrul particular al universului filosofic și mitopoetic eminescian". Și eu am semnalat într-un articol din 1957 **(Hölderlin și Eminescu)** diverse corespondențe între cei doi poeți, citînd poezii precum **Die Heimat, Da ich ein Knabe war, Hyperionschicksalied** și, în plus, poemul **Der Rhein** despre oboseala zeilor de nemurire și nevoia lor de a fi eroi și oameni („Es haben aber, an eigner / Unsterblichen die Götter genug, wird bedürfen" (Die Himsonst). Adaug acum că „simplitatea clasicizantă", descoperită de Zoe Dumitrescu-Bușulenga în poemul **Luceafărul**, nu este în contradicție cu clasicismul structural al lui Hölderlin din romanul **Hyperion** și din poezia sa în general. Nici cu reprezentanții gîndirii „celor mari" din Școala de la Jena (Schelling, frații Schlegel, Wackenroder, Tieck și Novalis). Eminescu nu poate fi pus decît în relații de lectură (pe Tieck îl cita în **Arta reprezentării dramatice** Enric Theodor Rötscher), problematică și aceasta. Al. Philippide a contestat orice legătură între Eminescu și Novalis, reductibilă chiar pentru Călinescu la romanul **Heinrich von Ofterdingen**, în caz că nu va fi aflat de simbolul florii albastre de altundeva. Romantismul de la Jena trece pentru unii doar „incipient", cei al școlii de la Heidelberg, analizat în continuare, ar fi unul „tînăr". El e reprezentat, pe urmele lui Herder din epoca luminilor, de Clemens Brentano, Achim von Arnim, Joseph Görres și frații Grimm, din care pot fi detectate ecouri numai în chip indirect. Mai multe apropieri se pot face, s-au făcut și mai înainte, între Eminescu și romantismul tîrziu **(Spät' Romantik)** în care intră deopotrivă **Das junge Deutschland**, poeții în stil Biedermeier (denumire după volumul lui Ludwig Eichrodt **Biedermeier's Liederlust**) și epigonii romantismului de după 1850. Heinrich Heine, L. Börne, Karl Gutzkow și H. Laube, Eichendorf, Uhland și Immermann, Hoffmann, Chamisso, Justinus Kernn, Zacharias Werner, Wilhelm Müller, August von Platon, Emanuel Geibel, Viktor von Scheffel, Nikolaus Lenau și Gottfried Keller. O parte din aceștia și alții (Fr. Rückert, C. Cerri, Ritter von Leitner, Hoffman von Fallerslaben etc.) sînt amintiți și de G. Călinescu **(Opera lui Mihai Eminescu**, I cap. Cultura, Literatura germană). De exemplu G. Călinescu reproduce și el citatul din romanul lui Immermann în care se definesc epigonii: „Noi sîntem, pentru a exprima cu un cuvînt întreaga mizerie, epigoni, și purtăm povara legată îndeolșteș de moștenire și prosperitate." Senzațională a fost descoperirea profesorului de la Iași Dan Petrovanu a modelului poeziei eminesciene **Făt-Frumos din tei**, reluată în **Poveste a teiului**, în **Romanze vom Elfenbrunnen** de Em. Geibel, probabil el însuși interpretare a unei piese dintr-o culegere de poezii populare **(Romancero)** spaniole. Numele Blanca se găsește în mai multe „romances" spaniole, de pildă în **Blanca sois, señora mia** și **Romance de Blanca Niña** din care Zoe Dumitrescu-Bușulenga descoperă traducerea „aus dem Spanischen" sub titlul **Blanks a lui Eichendorff**. Nu credem însă că Blanca din această romanță ar fi Blanca de Bourbon măritată cu Pedro de Castillia și nici Blanca de Castillia, fiica lui Alfonso de Castillia, măritată cu Ludovic al VIII-lea Leul, mama Sfîntului Ludovic. Numai printr-un nume sau printr-un titlu nu se poate stabili o filiație, ceea ce constată autoarea însăși vorbind de poezii cu titlul **Memento mori** de Eichendorff și Geibel sau de **Venețiile** lui Hermann Lingg și August von Platon. Dar este adevărat că, în cele mai dese cazuri, chiar traducînd din G. Cerri, Lenau, Keller și alții, cum demonstrează cu lux de amănunte autoarea, Eminescu rămîne un poet original. Socot că versuri precum „Cum numa-n vis odată-n viața ta / Un înger blînd cu fața radioasă, / Venind din cer se poate arăta..." trebuie raportate nu la Hölderlin, ci la **Vita nuova** de Dante, sonetul XV: „E par che sia una cosa venuta / Da cielo in terra a miracol mostrare". E curios însă că această făptură de „donna angelicata" nu e descoperită la Dante, ci la Shakespeare în sonetul XXX la care ar trimite sonetul eminescian **Cînd însuși glasul** care, am arătat într-un articol din 1958, că este o dezvoltare tot a sonetului shakespearean XXVII, întîi prin formă **Cînd de-osteneală, geana-abia se ține.**

Îmi permit încă două-trei observații. Timpul și spațiul nu sînt la Kant categorii, așa cum citim de trei ori („categoriile kantiene ale timpului și spațiului", „sustragere de sub puterea fatalei categorii" a timpului, „timpul este o simplă categorie a sensibilității"), ci forme ale intuiției pure. Aventura intelectuală a lui Eminescu nu a continuat, din nefericire, după 1883 „pînă la moarte", S-a arătat că articolul **Fiziua Blandoziei** din 1888 în care Hartmann nu e agreat („Schopenhauer e Dumnezeu, Hartmann profetul său") nu aparține lui Eminescu (semnat doar cu inițiala E.) ci culva care l-a tradus în cea mai mare parte din Max Nordau („Schopenhauer ist Gott und Hartmann sein Prophet"). Ne îndoim că Eminescu ar anticipa pe Einstein și că asta s-ar vedea chiar în nuvela **Sărmanul Dionis.**

Trecuse prin înalte școli europene — la București, la München și Paris — lăsînd profesorilor săi amintirea unui tînăr ce medităzează neobișnuit de profund și de matur asupra obiectului studiilor sale. Întors în țară, Ion Ghica îl socotește „om de frunte, inteligent, stăruitor și plin de devotament". Trebuie că va fi fost un bărbat chipeș, de-o eleganță comportamentală și vestimentară ce impunea, fără să bată la ochi. Așa ni-l înfățișează statuia aflată în imediata vecinătate a Casei de cultură, pe al cărei perete dinspre șoseaua se află săpat într-o placă de marmură : „În această comună a ființat între anii 1835 și 1836 Societatea agronomică și manufacturieră **(Falansterul de la Scăieni)**, creația inginerului Teodor Diamant (1810—1841), încercare de experimentare a concepției socialist-utop.ce".

Cea dintîi observație : **Scăieni nu mai este comună.**

Boldești-Scăieni este, totuși, un oraș...

...cu frumoasele sale însemne de sat...

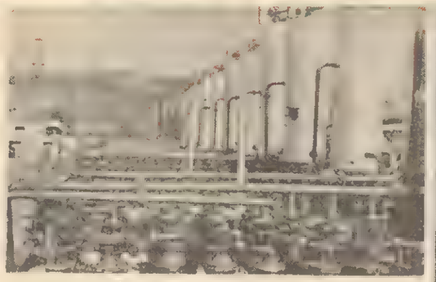

...și argumentele noii industrii

Echipele de Intervenție știu să-și facă datoria cu promptitudine și eficiență

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

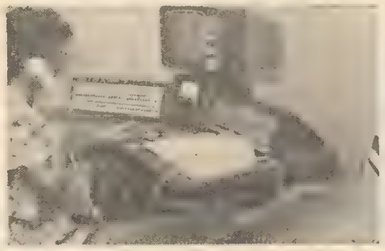

Calculatorul — în sprijinul sondorilor

Se studiază schița de sistematizare a noului centru civic

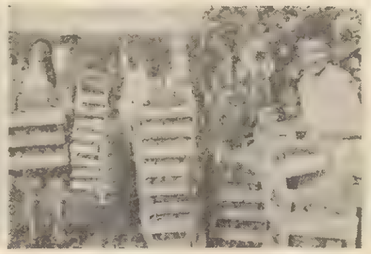

A fost o toamnă bogată și aici, între dealurile Prahovei

Dincolo de hotarele unui vis

Orizonturi

Cum se voiau orașul de pe strada Falansterului

Pentru călătorul care a deprins, din privire, logica desfășurării în spațiu a așezărilor urbane, orașul Boldești-Scăieni este o surpriză. O surpriză demitizînd și poate relansînd ideea de oraș-oraș. Nu mirá nici surprafața (deși e limitá și ea o valoare și une deal), nici faptul că are o gará și o halță (Bocșa cărășeană are, comună fiind, trei stații C.F.R.), nici măcar că s-a născut din fuzionarea a patru așezări (Boldești, Scăieni, Balaca și Seciu) care au rămas, totuși, puncte distincte ale orașului, la destulă distanță unul de celălalt. Nimic din toate acestea, deși, laolaltă, datele acestea mintite creează deja imaginea unei localități dincolo de tipicul orășenesc. Interesant este faptul că în Boldești Scăieni, satul și orașul au coexistă în mod fertil și, dacă vreți, poetic mod cu putință. O poezie aparte, care nu împiedică în nici un fel eficiența acestei coexistențe. Nu este vorba de satul de lert și orașul de azi, nici de satul de azi și orașul de azi. Unei mari și moderne platforme industriale îi urmează, în drumul spre centru, o platformă agricolă, apoi un șir de blocuri, de pe ale căror balcoane se văd, la o azvirlitură de băț, sondele, și, dincolo de ele, case urcate pe dealuri, pierzîndu-se între vii. Toamna, mai ales, cînd în toate aceste puncte se lucrează intens — într-o parte se produce în ritmul înalt al industriei mizînd pe inteligență și putere de invenție, în alta se culege porumbul și se încarcă strugurii, în alta se zărește mișcarea egală și liniștitoare a pompelor de la sonde. În alta se ridică o construcție nouă —, toamna, Boldești-Scăieni îți apare ca modelul adevărătului oraș agroindustrial, îngrijindu-se și de frumusețea cadrului natural, dar și de crearea unui larg drum de acces nouăi. Pentru asta, înaintea peisajului, toate se cuvin a avea polivalența necesară. Acest lucru mi l-a probat cu prisosință unul dintre primii cetățeni ai orașului pe care l-am cunoscut, profesorul Ion Dumitru : dascăl de biologie, pasionat de istorie, dar și om al prezentului, mai ales în calitatea sa de deputat în circumscripția 22 din fostul sat Seciu. Timpul cît am stat de vorbă s-a scurs domol, fixînd în chenarele memoriei, fiecare secundă. Căci cuvintele sale statornicesc și alte orizonturi ale așezării, reîe ținînd de trecerea sa prin vreme. Arheolog amator, dar fortînd cu tenacitate șansa, profesorul Ion Dumitru este fericitul „aflînd" pe teritoriul Seciului natal, al unei statuete din lut, aflată acum la muzeul din Ploiești și socotită a avea o vechime de patru milenii și jumătate. Tot el posedă, în copie firește, numărate documente privind viața socială, politică și economică a zonei, cel mai vechi — datînd 1503, spunînd despre oamenii din partea locului că se aflau în relații comerciale cu sașii bîrsoveni, cărora le vindeau vin și vite. Dar, firește, faptul cu cea mai de seamă greutate istorică rămîne Falansterul lui Teodor Diamant, acel nucleu de viață comunistă", după cum i s-a zis încă din veacul trecut. — Ideile înaintate pătrund degradă și adînc în conștiința oamenilor dornici de bine — spune profesorul. Iar cînd sosește timpul ca ele să pășească hotarul visului, atunci oamenii acela sau urmașii lor se pun temeinic la treabă, cu umărul, mintea și sufletul. Ideile lui Diamant — utopice, desigur, ca și întreprinderea sa — au fost de mult depășite, cuvintele sale stirmind mai mult ecouri sentimentale. Istoria se făurește cu realism, cu înțelegere, cu participarea largă a maselor. Exemplară, din acest punct de vedere, este activitatea Partidului Comunist, fără de care fărîmițele noastre de azi ar fi fost imposibile. — Cum rodesc ideile timpului de azi în fapta oamenilor din Seciu, din circumscripția profesorului Dumitru ? — E lesne de spus, așa cum e lesne și de privit. Nunal de făcut n-a fost chiar așa ușor. Oamenii din Seciu, chiar dacă pe dealul lor tot via și pășunea stăpînesc, au înțeles să fie orășeni nu doar cu numele. Așadar, au început a pune mîna cum se cuvine la sistematizarea centrului de cartier : au împrejmuit căminul cultural, au dalat zona școlii, a dispensarului și a altor unități din preajmă, ba chiar și șanțurile prin care tot ei au făcut drenarea apei pluviale. Întreîn spațiile verzi, participă la reparare totală a unităților, la balastarea străzii. Atîrnați, la repararea unei fîntîni, aici, sus, unde apa e la mare preț. Seciu este acum un cartier pitoresc al unui oraș adevărat.

Peste multe ceasuri de zi sau ore tainice de noapte se va fi intins voroava inginerului hotarnic și giniitor social cu luminatul praporcic Mihalache Bălăceanu, punînidu-se astfel la cale înființarea celui de-al doilea falanster din istorie (după colonia socialetă înființată de la Condé-sur-Vesgres). Dar, în urma lor, cele dorite de Teodor Diamant s-au împlinit, mișia Scăieni, de 380 de hectare, devenind, începînd din martie 1833, prima cooperativă agricolă și industrială de tip comunitard din România.

Sute de locuri disponibilizate

Aproape de centrul orașului, de cum treci de atent îngrijit Parc al tineretului, dai peste sediul Schelei de producție petrolieră. În față, un panou de onoare pe care sînt așezate, precum pe un podium de premiere, trei fotografii color. Acestia sînt frunțași între frunțași — zice Ana Frecăuțeanu. Îmi notez numele celui de pe locul întîi — Simache Palade, șondor șef intervenții, brigada 3. Îl întreb pe portar de el. Nea Simache ? Păi acu' vreo cîteva zile se pensionă, pe 1 septembrie. Mare om de treabă, nea Simache. Și harnic... Pînă și copiii-i cunoșteau de stradă, așa i se dusese vestea. Și-a mai fost unul tot așa, e și el la pensie — Vasile Neagu, nea Tache îi ziceam toți. Așția au știut, o tinerețe și viață întreagă, amîndouă decît petrol. Ce-aveți, mă, de gînd, să vă-nșurați cu sonda ?, le mai ziceam eu cîteodată. Nu, că-i muere fare afurisită, răspundeau ei, grea de domolit. Da'-n asta-i stă și frumusețea.

Avea chef de vorbă portarul și istorisea frumos. Dar lucrurile cele mai interesante despre nea Simache și nea Ilu aveam să le aflu de la șeful brigăzii 2, Nicolae Coman. E sondor de 27 de ani, e neam de sondor și, de-acum încolo, tot asiței ce pare că va fi neamul său. Tinichi-său — pe care se mai duce să-l vadă la Urlați, fericit că bătrînul arată verde la 76 de ani, munceșite grădina, ca un tînăr și nu se plîngе de nimic, deși a fost, zeci de ani, sondor de intervenție — taică-său i-a spus așa : dragostea de petrol e ceva ce trece în sînge și nu mai poate fi scoasă cu una cu două. Ai doi flăcăi. Sondori amîndoi. Cel mare este acum student în anul IV seral la Institutl de petrol, muncind ziua ca mecanic de sondă, iar mezinul este în primul an de școală profesională.

Munca la intervenții, zice Nicolae Coman, este un examen pe care, dacă-i treci cu bine, însemnă că ai sub frunte patalamaua de om întreg, pe care poți pune bază și care nu lasă niciodată la greu. Brigada noastră lucrează pe o rază de 15 kilometri — pe Boldești, Găgeni, Lipănești și Păunești. Avem zeci de sonde care trebuie atinse zilnic. Să stea cît mai puțin, lar asta depinde în mod decisiv de cei de la intervenții, de cei patru muncitori care alcătuiesc o echipă. Este oricum mai ușor decît acum cîțiva ani, cînd aveam pentru că, de la un pupitru de comandă se știe, în orice moment, debitul sondei sau necazurile ce trebuie înlăturate. Dupa remediere, tot echipa raportează îndeplinirea sarcinii și pornește mai departe. Aproape fără a mai sta la pauza de masă. Știți care e vorba celor de la intervenții ? Decă vrei să muncești bine, să nu vii cu pește la masă, că dureazză prea mult. Așa zicea și nea Simache, așa zice astăzi și Petre Nițu, cel care-i urmează ca putere de muncă și organizare, ca pricepere, ca spirit de sacrificiu. Fără acest spirit de sacrificiu n-ai ce căuta la intervenții. Uite, a mai luat și foc la o sondă. Din cauza frecării, din cine știe de cînd pricini. Pînă au venit pompierii focul era stins. Cum ? Simplu, a rîs cel care aflase soluția, am pus pufuaitca deasupra și l-am înăbușit. Dacă n-am fi aflunat cum trebuie, că pot rezista acum mai bine la toate cele, bine măcar că nu s-a întins. Cînd au fost zăpezile mari din iarna trecută credeți că a plecat vreo echipă de la lucru după mai puțin de 24 de ore ? Ce-o să facem fără sondorii-șefi care au ieșit și încă vor mai pleca la pensie ? Re-am zăbuvit și la asta. În toate echipele de intervenție, pe lîngă trei oameni cu experiență, avem și un tînăr care se formează. Cel mai bun dintre ei au fost trimși la școli, astfel, încît, acum avem vreo 12 sondori-șefi care n-au trecut de 24 de ani. Și-n petrol, e-an orice lucru tînînd de iubire, e nevoie și de înțelepciune, dar și de tinerețe.

Sus, la conacul unde se află sediul Societății, Teodor Diamant a deschis prima școală profesională din țară, un soi de institut politehnic în miniatură, conducîndu-se după idelle, atît de moderne, ale întemeietorului său : „prin învățămînt nu înțeleg cunostințele ce nu sînt de nici un folos pentru acela ce le are, ci cunoștințele temeînice și practice care să se poată aplica la trebuințele vieții sau destoinice, de se fac pe cineva cinstit, norocit și folositor în profesia în care ar fi orînduit".

Vamesnicii ochesc de peri imediat

Știți ce-a acelea prăjini de foraj ? Sigur că știți. Dar așa, pe deasupra, după cum v-au zgîrcit timpul și împrejurările să aflați. Dacă vă spun că-a mijloace fixe, toi nu-i mare scofală. Dar să zicem altfel, că fiecare prăjină din astea are istoria, cumulă și cartea ei tehnică. Făcute din oțeluri speciale, prăjinile astea au o viață interioară a lor, intensă și misterioasă. Rîdeți de mine auzind că mă exprim în legătură cu ele așa, cum aș face-o cu privire la o femeie enigmatică, fatală. Dar cumulă și spun așa, că vreme viața unei asemenea prăjini ține cam 6 000 de ore de rotație (adică vreo patru ani), timp în care, aflată în mîezul pămîntului, prăjina se uzează continuu datorită temperaturilor, presiunii, frecării, fenomenelor chimice ? Ce mă întrebați ? — îșl continuă interogațiile patetico-didactice Octavian Simionescu, directorul Bazei de ateliere și transporturi. Ce aliceva deci perlingrea vieții fiecărei prăjini ? Știu bine o serie de lucruri : că prăjina trebuie, după un anumit număr de ore de lucru, scoasă, controlată și, dacă e cazul, reparată ; că — iată un foarte important ! — o prăjină poate distruge un zăcămînt. Dacă un motor defect îi schimb în două zile, pentru o prăjină îmi trebuie cîteva luni. De ce am ajuns nervos ? De cunoașterea vieții interne a prăjinii. Controlul pe care-l efectuam pînă nu demult era unul pur mecanic. O supuneam la presiuni și întinderi, dacă rezista, era perfect. Dar puteai să ai și surprize. În lume au început să se iveaască aparate — extrem de scumpe, ruinător de scumpe — cu ajutorul cărora ai posibilitatea controlului riguros al prăjinii, centimetru cu centimetru. Se crecază cîmp magnetic și, în funcție de semnalele din interior, receptionate pe diagrame, afli tot ce te interesează depistez orice mică imperfecțiune. Ei bine, după multe stradanii, după o muncă pe care mi-e greu s-o descriu — chit că ani n-am că as avea har de narator — am reușit, aici, la noi, în cea mai mică bază tubulară din țară, slab dotată acum trei ani, cînd s-a înființat. În cea mai înaltă întreprindere din Boldești Scăieni, am reușit construirea celui dintîi aparat de acest gen din țară. Un aparat care funcționează perfect și care ne ajută perfect. I-am botezat VAMACON, adică aparat de măsură și control nedistructiv. Ce e cu V-ul de la început? Este inițiala care s-a întîlnit cel mai des în numele ei prenumele celor care au condus lucrările : inginerii Constantin Tache, Dan Vasilescu și subinginerul Beniamin Vladu. Și asta, deși e prea mică națională, încă nu-i nimic față de alele. Și nu de puțini sînt cei care s-au realizat în chiar timpul producției, întrețiind adesea fluxurile. 180 de stîlpi au fost curățați de-a lungul timpului, au fost săpate, mărite și refăcute fundațiile. Dar beneficiarul n-a stat cu mîinile-n sîn, privind la truda constructorului. Au fost calificați, din rîndul oamenilor întreprinderii, dulgheri, și fierari betonisti. Structurile metalice au fost realizate, în proporție de peste 60 la sută, chiar de întreprindere. S-au tvît, apoi, o serie de numelui inscripționat, controlul de rezistența materialului, cuțitarea filetelor, probele de presiune și de întindere, controlul cu VAMACON concomitent cu cel vizual... Acum, toate aceste operații se fac de la patru puncte pe care lucrează fete ! Totul înseamnă numai trecere pe o bandă și, în funcție de nota obținută de prăjină, expediere pe rampa și apoi la sondă pentru a fora la mare adîncime, la adîncime medie sau mică. Am primit ajutor substanțial de la I.C.P.P.G. și de la I.I.R.U.C. Cîmpina și de la colegii din Moinești. Acum vreo trei luni, prima bandă a început să lucreze. Curînd va fi gata și a doua, după care vom finisa încă trei, la care lucrăm (experimîndu-ne deja) în paralel. Și știți cine sînt cei care au făcut toate acestea ? Niște tineri de nici 30 de ani. Mare lucru înseamnă să faci o școală bună pentru ca, apoi, cu setea de performanță a tinereții, să ajungi la rezultate absolut de excepție !"

Aceasă „sete de performanță", pentru a folosi cuvintele lui Octavian Simionescu, am întîlnit-o și la Întreprinderea de geamuri, a doua ca vechime din Boldești Scăieni (creată în 1934), după cea de cartoane, fosta fabrică de mucava, deschisă în 1869 și aparținînd Societății române pentru fabricație și comerțul de hîrtie. La Întreprinderea de geamuri, gradul de integrare a crescut constant, ajungînd-se ca aici să se realizeze și plasa de sîrmă pentru geamurile armate. Tot aici s-au realizat, foarte recent, rulourile necesare ornamentării geamurilor, rulouri produse pînă acum de o singură firmă din Europa. Doar drumul până aici — spune inginerul Nicolae Olteanu - cel mai vechi inginer al fabricii, de 22 de ani director aici — a fost lung și greu. S-au alocat pentru modernizare investiții mari. Dar cea mai de seamă a fost investiția de încredere în oamenii întreprinderii. Procesul de modernizare s-a realizat în chiar timpul producției, întretăind adesea fluxurile. 180 de stîlpi au fost curățați de-a lungul timpului, au fost săpate, mărite și refăcute fundațiile. Dar beneficiarul n-a stat cu mîinile-n sîn, privind la truda constructorului. Au fost calificați, din rîndul oamenilor întreprinderii, dulgheri, și fierari betonisti. Structurile metalice au fost realizate, în proporție de peste 60 la sută, chiar de întreprindere. S-au tvît, apoi, o serie de

Ieșirea din altă ecuație

— Sînteți de cînd ani primar la Boldești Scăieni, tovarășe Gheorghe Dumitru...

— Sînt al treilea primar în cei 18 ani de cînd Boldești Scăieni a fost declarat oraș. Un oraș în vîrstă de 18 ani... Ce vă spune asta ? Nu vă poate spune nimic altceva decît că vîrsta aceasta e a ieșirii din adolescență. Vîrstă a maturizării. Vîrstă în care acumulările de tot felul ne vom da noi rosturi, transferîndu-le într-o nouă calitate, după imperativul timpului.

— Ce reprezintă acest oraș, acum, pe harta țării ?

— Întîi de toate, un centru petrolier al României, beneficiînd de o schelă de producție, una de foraj, o bază de ateliere și transporturi, un Trust de foraj-extracție și o secție a Întreprinderii de foraj și lucrări geologice speciale. Apoi, fabrica noastră de cartoane este cea mai mare confecționeră de cartoane din țară. Schela noastră de producție — una dintre cele mai vechi și mai mari în zona noastră la Păcureți, se scoate petrol din prima jumătate a veacului trecut) — este o unitate pilot, aici experimentîndu-se, spre a fi apoi preluate și aplicate la alte scheie, primele extracții prin injecții cu apă, cu abur, și cu combustie subterană. Ce să vă mai spun ? Că baza tubulară a devenit, într-un timp foarte scurt, cea mai modernă din toate cele existente, că întreprinderea de geamuri este singura producătoare din țară de geamuri armate, ornamente incolore, vată de sticlă (din cioburi și zgură, în urma cercetărilor întreprinse de un colectiv condus chiar de către inimosul și modestul director Olteanu, că tot această întreprindere este și cel mai mare furnizor de geamuri pentru export, în același timp, în peste 50 de țări. Că, în aceste condiții, de puternică industrializare, ocupăm locul al II-lea în județ în ceea ce privește producția agricolă. Sau, ca o ultimă dar... tinînd tot de recorduri : o singură unitate — Cooperativa „Arta metalului" — a obținut la ultima ediție a Festivalului național „Cîntarea României" 11 locuri I (!), la creatori individuali în domeniul feroneriei.

— Numele orașului a intrat în istorie, să nu uităm, în primul rînd datorită Falansterului.

— Cele mai de seamă idei ale lui Diamant s-au împlinit în chip strălucit chiar pe locurile unde și-a experimentat teoria. Este o fost — depășite. Nobilețea sa de suflet și atașamentul față de dorințele celor mulți au rămas în amintirea oamenilor. Dar ceea ce am realizat noi aici, ceea ce se va realizat în întreaga fară în ultimele două decenii întrece cu mult imaginația marelui înaintaș. Pe care-l cinstim în continuare, ca pe un om adevărat, care a înnobilat prin simțămintele-i curate locurile pe unde a trecut. Dar înfățișarea de azi a acestor locuri poartă pecetea inconfundabilă a Epocii de aur.

— Epoca Nicolae Ceaușescu —

Epocă a marilor împliniri, a trecerii decise dincolo de hotarele celor mai îndrăznețe visuri ale înaintașilor.

În fața ființ din Scăieni, statuia lui Teodor Diamant își tulburâ contururile printre apele înserării. Orașul cel nou se simte respirînd puternic și optimist în preajmă. La Boldești Scăieni istoria se citește ca o carte unică. Ne vin în minte calde cuvinte rostite, de curînd, de către viitorul mari Români de azi, tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Aceem un înalt omagiu tuturor înaintașilor noștri, care în diferite perioade din istoria îndelungată de luptă, de jertfă și muncă — așa cum au înțeles fiecare la timpul respectiv — au slujit patria, întregul popor, adevăratul făuritor al istoriei ! Lor le datorăm și le vom datora întotdeauna întreaga recunoștință, prețuire și cinstire !"

DAN MUCENIC ■

Împotriva prostului gust

Casa noastră ca o floare

Casa omului e o față a sufletului său. Fiecare din noi o vrem frumoasă și elegantă și mai cu seamă o vrem cu personalitate, așa cum nouă ființe ne place să fim. Uneori însă, din prea multă stridență, prestanța devine caraghioasă și în excesele noastre lumea descoperă ridicolul. Personalitatea și originalitatea se clădesc însă în timp, cu migală și mai ales prin instrucție. Nu ajunge doar buna intenție. Și casele noastre, care ascund multă trudă și o mare dorință de a arăta bine, sînt lucruri care, în temeinicia lor, dezvăluie nu o dată abateri de la bunele gînduri. De mai mulți ani, arhitectura tradițională a început să fie concurată de cea modernă, oamenii au acum la îndemînă alte materiale de construcție care presupun forme noi de arhitectură și mai ales un alt fel de a gîndi spațiul. Prieceperea fără instrucție, mai cu seamă în aceste condiții, poate cădea repede în diletantism. E un lucru normal ca specialiștii să fie consultați ori de cîte ori e nevoie în ciuda increderii în gusturile noastre care nu o dată ne trădează, căci fiecare e tentat să adauge ceva în plus care strică echilibrul. Iar știința echilibrului se învață încet, cu răbdare. E adevărat însă că ea poate fi și spulberată cu ușurință și ce poate fi mai trist decît o rătăcire sugerată chiar de specialiști. Iată, deschidem, de pildă, volumul al doilea dintr-o carte a lui Luca Gherasim, apărută nu demult, intitulată Îmi zugrăvesc singur casa, și aflăm că putem să ne înfrumusețăm locuința cu zugrăveli în relief, folosind adică ghindă, castane, nuci, alune, ori, ca înlocuitori, simburi de vișine, cireșe, scoici, melci. Să ne închipuim fiecare cum poate arăta o asemenea casă și să tragem singuri concluziile. Investigațiile noastre privind felul de a concepe casa în care locuim nu sînt un act de impudoare și nici de impolitețe căci n-am ridicat acoperișurile, precum un celebru personaj, pentru a privi înăuntru, ci am încercat să ne întrebăm cu bună credință, dacă excesul de artificii vine într-adevăr în folosul nostru și dacă voința noastră de frumos nu trebuie să fie strunită din cînd în cînd de un sfat competent. Mutațiile sociale de azi, în care tradiția și modernitatea trăiesc o confluență din cele mai elocvente, pretind în permanență o confruntare a gustului cu bunul simț.

O locuință „adusă la interes"

Pe Valea Crișului Negru, în cîteva din satele de grădinari din zonă, în județul Prahova, în comuna de grădinari Balta Doamnei precum și-n alte multe localități, despre care se poate spune că au un specific foarte marcat, arhitectura casei arată clar că aici avem de a face cu niște producători. Înainte de a fi „moderne", casele sînt, după expresia unui țăran, „aduse la interes". Țăranul bihorean — care avea, ca atîția alți săteni de prin apropierea centrelor urbane — și-o slujbă la Beiuș, renunțase, de exemplu, la toate gardurile, cu excepția celui dinspre stradă. Și renunțase la garduri — în bună înțelegere cu vecinii — nu pentru că și-ar fi schimbat dintr-o dată concepția despre viață, ci fiindcă scoțînd gardul mai cîștiga niște pămînt. Trebuie precizat că și pe Crișul Negru se construiesc case noi, cu unul și două nivele, numai că, dată fiind productivitatea neobișnuită a grădinilor, e vorba de niște locuințe tipice de gospodari, spre deosebire de atîtea alte locuințe de la țară care, deși foarte arătoase, sînt mai degrabă apartamente de tip urban. Adică fără grajduri, pivnițe, poduri, cămări, magazii etc. O situație asemănătoare întîlnim și la Chiscani, lîngă Brăila. De fapt, numărul localităților unde locuințele noi sînt „aduse la interes" e semnificativ de mare spre a considera situația în datele unui fenomen: fenomenul gospodăriei țărănești, în care funcții noi capătă rezolvări corespunzătoare. Ca să ne dăm mai bine seama de improprietățile atîtor case „frumoase" de la țară, construcții fără loase, indicînd ambiție și bunăstare, e suficient să ne aruncăm privirea prin ogradă și prin locuința propriu-zisă. La Balta Doamnei, destule case, ridicate înainte ca pasiunea pentru grădinărit să fi cîștigat pe toată lumea, au fost reconstruite, unele chiar din temelii. Nu ca să fie mai frumoase, ci ca să răspundă mai bine unor trebuințe. Mai mici ori mai mari, beneficiind de un lot personal mai cuprinzător sau mai restrîns, mai ajunse sau mai modeste, locuințele din cele trei județe, atît de deosebite ca tradiție constructivă și posibilități în grădinărie, au ceva comun: complexitatea funcțiunilor pe care le acoperă le fac să semene a ferme. E adevărat, casa nu-i întotdeauna într-atît de sigur rostuită încît să și impună. Țăranii își concep casa cum se pricep, ei nu-s arhitecți. De fapt, prea puțini ar ști să dovedească unde s-a petrecut schimbarea și care-i importanța ei. Lucrurile importante nu au îndeobște și aerul de a fi. În traiul lor, schimbarea s-a întîmplat pe durata cîtorva ani. Un arhitect însă poate să citească, în dibuirile clădítului țărănesc, ideea-cheie și, mai ales, se pricepe să-i dea formă, s-o pună într-un tipar. Nu-i nici un secret că așa-numitele proiecte tip pentru locuințe sătești cu parter și etaj, cu toate că par concepute pentru a răspunde condiției de producător a țăranului, nu-s, totuși, decît apartamente de tip orășenesc. E foarte pontă zicerea că țăranul trăiește astăzi ca la oraș. Se pierde din vedere esențialul și anume că dosi nouă locuință rurală a cîștigat în ce privește confortul și dotările, ea nu a pierdut decît foarte puține din rosturile tradiționale.

Cînd vorbim despre tradiție, înclinăm să credem că problemele ei sînt problemele timpului trecut. De fapt, în tradiție intră și tot ce se petrece astăzi în arhitectura casei țărănești.

TUDOR OCTAVIAN ■

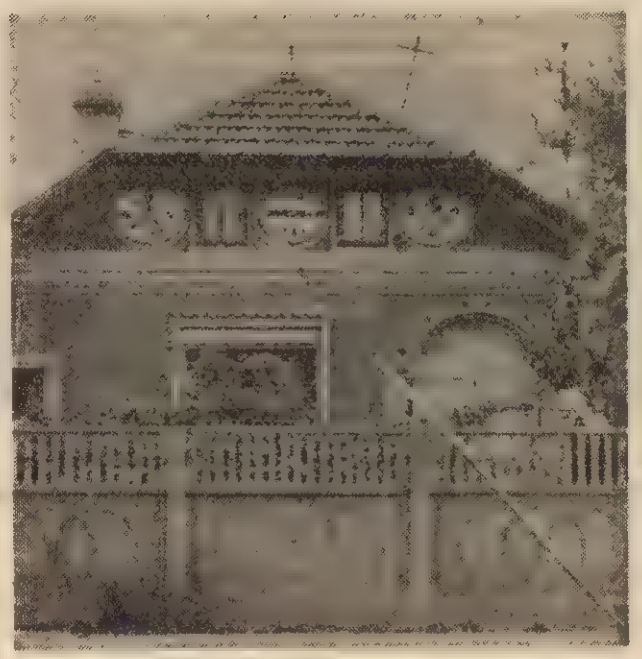

La căsuța cu glazură

A stîrnit vîlvă cînd a apărut în Arad, pe Calea Victoriei, la numărul 8, era o inovație, o găselniță în materie de decorațiuni exterioare și, acum mai bine de zece ani, lumea privitorilor s-a cam împărțit în două tabere: una care își exprima îndoiala cinstită și rezervele ce țineau de gust, ceaaltă care vedea în ea o nouă șansă a arhitecturii urbane și o frumusețe cum pînă la ea nu s-a mai văzut. Încet-încet, după ce a făcut „pui", imobilul cu pricina a intrat într-un fel de anonimat, ca un sportiv retras din competiții pe care lumea îl recunoaște, dar nu mai știe precis cine e.

Ce a adus nou în peisajul arhitectonic arădean această clădire? Păi, casa aceasta a fost îmbrăcată cu totul și cu totul în faianță. Pe dinafară, că pe dinăuntru n-am fost. E o clădire solidă, puțin cam nefuncțională, după gustul meu, cu un balcon-terasă în care nu am văzut niciodată pe nimeni, cu o curte betonată (unde-i larba verde de acasă?) și, după cum spuneam, îmbrăcată în plăci de faianță albastră, de la postament pînă la acoperiș. Chiar și inabila imitație de colonade ce susține balustrada terasei este conștiincios învăluită cu faianță. Nu i-a scăpat faianțarului nimic, chiar dacă el era obișnuit, pînă acum, cu suprafața intimă a băilor și bucătăriilor noastre. Deh, omul se adaptează la cerințele clientului, probabil că se lucrează mai ușor în exterior, fiindcă nu sînt robinete, sifoane, chiuvete sau aragaze. Și această modalitate decorativă mai are un avantaj serios: casa se poate spăla cu săpun și arată ca nouă. Dar are, totuși, și dezavantajul că, dacă vrei să schimbi culoarea casei, trebuie să schimbi faianța veche și să o arunci, dacă nu găsești tot un proprietar de casă cu glazură care s-a plictisit de culoarea casei sale și vrea să facă schimb cu faianța ta refolosibilă. Spun asta pentru că numărul caselor cu glazură (faianță glazurată, în termeni mai tehnici) a crescut. La concurență cu casa de pe Victoriei este Casa parchetarului, situată în zona Căii Romanilor, și multe altele care au trecut la variațiuni pe tema faianței, case multicolore asemănătoare cu torturile și prăjiturile multicreme. O concurență mai discretă, mai pe față, menită să îmbucure fabricile producătoare de faianță a înflorit în cartierele Aradului. Faianța strălucește și dă aerul opulenței și fastului. Se găsește într-un sortiment coloristic variat și se desface sub forma unor plăcuțe de diferite mărimi, menite să stimuleze capacitatea combinatorie a stăpînului și faianțarului. Oricum o iei, nu dai decît peste avantaje. Adio vechilor mortare și tencuielilor sobre, faianța deschide noi perspective și încurajează noi efecte cromatice pentru că, va trebui să recunoaștem, e și stridența un astfel de efect.

Ca o replică model, ca o demonstrație de bun gust arhitectural, edilii orașului au restaurat cea mai mare parte a centrului istoric al Aradului, au redat unor splendide clădiri de epocă personalitatea îngropată, pînă acum, în straturi spălăcite și impersonale. E îmbucurător că se întîmplă așa, că există o ripostă clară și elegantă la casele faianțate care au început să împînzească orașul, case care, pentru a păstra cît de cît un echilibru, ar trebui să albă în baie piatră de rîu sau cărămidă aparentă.

IOAN T. MORAR ■

Vila Marusea

Peste gardul de viță, casa își arată întreaga fațadă cenușie zugrăvită în relief. Meșterul a împrăștiat cu dibăcie amestecul de ciment, var și nisip, folosindu-se de bidinea ori poate de mătură. Specialiștii numesc această metodă calcio vecchio. Deasupra ferestrei, un brîu din plăcuțe de faianță luminează culoarea zidului, cam posomorită. Cu cît privirea se înalță peste gard înspre acoperiș, cu atît zidul se umple de forme și culori. În triunghiul pe care îl formează casa, din profil, o mînă dibace a desenat, tot în relief, trei cercuri pe care le-a vopsit în alb și în care aceeași mînă a desenat niște flori. În cele laterale, în stînga și dreapta adică, se pot vedea cîte trei lalele voind a sugera grația florală. Sînt vopsite în verde și grena. În cercul din mijloc, e chiar emblema casei, o modă împrumutată din stațiunile turistice, înscrisă acolo pentru a da prestanță căsuței din Cringași, căci printre alte edificii, care acum au dispărut, locuința aceasta trebuie că făcea figură aparte. Laielele și brîul de faianță o scoteau în evidență. În cercul din mijloc deci, meșterul ori stăpînul a scris cu majuscule, clar, ca să vadă tot cetățeanul care trece pe strada Munții Apuseni: „Vila Marusea 1954". După ce trecătorul și-a aruncat ochii asupra acestei insolite cărți de vizită, el mai zăbovește și asupra arcadei de la cealaltă fereastră, tapetată asijderea cu faianță în formă de romb, desigur tot grena, ca să facă pandant cu laielele, dar și asupra pridvorului, în arcadele căruia se mai pot ghici rudimente foarte îndepărtate de stil brîncovenesc. Dar cea mai originală trăsătură a acestei case, în felul căreia se găsesc nenumărate altele în București, e chiar cercul acela stîngaci în care sînt inscrise numele proprietarului și anul construcției, și care pe timp de noapte mai ales strălucește la lumina becului ca un blazon naiv și caraghios.

RADU GHEORGHIU ■

„Un nou fel de a construi"

— Dumneavoastră, Ruxandra Popovăț, ca arhitect la Muzeul satului și de artă populară, ați străbătut multe zone din țară și ați simțit cel mai bine mutațiile care au loc în ultima vreme în arhitectura țărănească. Ritmul vieții, noua mentalitate nu mai pot fi acoperite de formele vechi. E schimbarea aceasta fără consecințe?

— Ceea ce se petrece explică, în esență, o transformare socială. Oamenii noștri vor să trăiască altfel și își caută un mediu adecvat, superior celui vechi. Acest mediu de locuit nu diferă de cel tradițional numai prin voința de confort, ci mai ales prin metamorfozele pe care le implică noul fel de a construi.

— Și cum se construiește mai nou?

— De cîteva zeci de ani, lemnul, care era materialul cel mai frecvent întrebuințat, a început să fie înlocuit cu betonul și cărămida. Vechiul sistem de a construi și de a trata decorativ construcția a trebuit și el să fie schimbat. Jocul volumelor și al proporțiilor nu mai e același în cazul cărămidei, să zicem. Vechea obișnuință, de a construi cu un singur nivel (excepție fac, de exemplu, casele din Curtișoara, Gorj), a fost și ea abandonată, ceea ce înseamnă o modificare a fizionomiei construcției, din lipsa unei experiențe îndelungate, apar prin urmare și unele stridențe, care sînt efectul nepriceperii.

— Dați un exemplu de nepotrivire!

— De pildă, omul își face casă din cărămidă, dar stîlpii continuă să rămînă din lemn. Fațada e acum zgrăvită, iar nota de armonie a dispărut. E adevărat că există în unele părți, în Bistrița și Bucovina, obicelul de a se acoperi pereții, dar exemplul meu era luat dintr-o zonă cu alte tradiții.

— Specialiștii cum trebuie să reacționeze față de aceste abateri?

— Trebuie să înțeleagă, întîi de toate, că folosirea noilor materiale, care implică un alt sistem de lucru și alte elemente decorative, nu poate atrage rapid și însușirea unui fel adecvat de a lucra. Omul e derutat, îi e greu să se adapteze la acest mod de a gîndi arhitectural. Întrucît nu s-a consolidat încă o tradiție a noilor modalități de a construi, trebuie să privim aceste abateri ca pe niște tatonări care, cu vremea, se vor limpezi și-și vor găsi formula potrivită, ca pe o etapă confuză pe care arhitectura tradițională o traversează înspre modernizare. Iar modernizarea este ireversibilă.

— Asta nu înseamnă însă că trebuie încurajate asemenea stridențe!

— De bună seamă că nu trebuie să dăm apă la moara prostului gust. O dovadă însă că aceste tatonări sfîrșesc în lucru de calitate e și faptul că în zona Horezu casele și-au aflat o nouă fizionomie, iar formula decorativă s-a stilizat deja. Abaterile tocmai de aceasta țin: reprezintă un triumf al decorativului asupra funcționalității. Cînd echilibrul acesta se rupe, apare kitsch-ul.

— Mai dați-ne niște exemple de kitsch arhitectural.

— Și la țară, ca și la oraș uneori, noile case au pereții văruiți. Cei care vor cu tot dinadinsul să alunge monotonia, desenează pe fațade, cu șabloane, cele mai bizare motive decorative, nu o dată copiate de pe fețele de masă. Culorile sînt puse la întîmplare, adesea după posibilitatea de a fi procurate, iar nu după un echilibru cromatic. În alte părți, tot în zona Horezu, de exemplu, apare tratarea decorativă a tencuielii cu oglinzi ori cu un brîu de faianță. Fenomenul e foarte răspîndit și în Banat. Dar tot o ciudățenie lipsită de gust e și aparițiа porților din fier, cu figurine turnate și aplicate pe ele. La intrare, te întîmpină o întreagă faună: cerbi, urși, lei, cocoși. Cocosul a trecut ca motiv decorativ și la streașina din tablă, la colțurile caselor.

— Spre ce se îndreaptă arhitectura tradițională?

— Fără nici o îndoială, spre aceea modernă care domină orașul. Am văzut nu demult la Panoși, Hațeg, vile ca în București. Oamenii de la țară simt nevoia de nou și de confort.

— Problema tradiției devine așadar inutilă? Specialiștii mai pot face ceva?

— Sigur că pot. Noi am și organizat de curînd o suită de anchete pe teren pentru a afla cum gîndesc oamenii în problema locuinței lor, ce vor să păstreze din arhitectura tradițională, în ce sens merg modificările, așa încît cei care se ocupă de sistematizarea satelor să nu promoveze uniformitatea, ci să respecte un tipar specific fiecărei zone, să îmbine adică functionalitatea cu registrul decorativ local, într-o formă metamorfozată, desigur, stilizată. Arhitectura tradițională nu trebuie abandonată în întregime, deși mentalitatea omului de azi s-a îndepărtat sensibil de ea.

RADU G. ȚEPOSU ■

atelier literar

«G. Dumitrescu»

Em. M. Am. : E o perioadă nepotrivită, care ne face cu totul indisponibil pentru rugămintea dv. Puneți pe hîrtie problemele care vă frămîntă și, dacă ne stă în putință, vă vom ajuta din toată inima. Versurile nu sînt rele.

Ang. Mihalcea : N-o să căutăm vorbe „alese" pentru a vă spune, scurt și deschis, că aveți talent, că n-am putea cita (alege) dintre ținuturi (fiind cam de valoare egală), că n-am văzut „pendulările" și celelalte, ci am văzut o remarcabilă siguranță pe condei, pe cuvînt, o sinceră, autentică spontaneitate, dar și o tehnică matură, etc., etc. Așteptăm semnătura definitivă (și dactilogramele restului de pagini rămase în cerneală).

V. Ionescu : Ceva s-a pierdut, ori poate nici nu s-a mai făcut pasul acela care ar fi determinat lucrurile să devie clare și notorii pentru totdeauna. Cîteva pagini mai definite, relau parcă vechi promisiuni („Dragomanul", „Senin de singurătate", „Defenestrare" — mult lungită și verbioasă).

Carmen Popovici : „Nu-l nimic, mă-mpiedicai de-o piatră / Toate astea pînă mîine trec" !... Cam asta ar putea fi concluzia, lucidă, a scrisorii „bine temperate", demnă de dv. În ce privește versurile, nu-i de mirare că tonusul liric e în scădere și că așteptatele semne de progres nu s-au ivit. Ceva, în „Soldatului", „Duhului meu" și mai ales „Mintea mea" (pe care le așteptăm bătute la mașină).

R. — Lugoj : Am primit „cărticica" (despre care vă vom zice, după lectură), dar n-am înțeles la ce se referă finalul scrisorii : „să știu măcar dacă ați primit „suvoaiele" mele" (? !). Care „suvoaie" ? Să fie vorba de vreun plic rătăcit ?... Lămuriți-ne într-un fel !

Gr. Meragiu : Sînt unele semne de poezie, dar ele sînt aproape înecate într-un torent de vorbe, în lungi despletiri sentimentaloide, scrise, după cît se pare, în grabă, în cantitate, fără exigență și scrupuluri artistice. Trebuie să vă preocupe mai mult studiul consecvent, serios, în domeniul poeziei.

C. Bugheșiu : Un început promițător, mai ales prin : 4, 5, 7, 10 (pe care le așteptăm dactilografiate).' Să vedem, în continuare.

Carmen Iliescu, Petre Petruș, Anita Petru (mai bine, în „Floarea", „Privesc în jur"), **P. B. Ladislau, M. Lucaciu, C. Vana, O. Butuza, E. Alpăreanu** (indescifrabil), **I. Crăciun, Mih. Enescu** („Fii universul"), **Relu-Jerry, Nicky** (indescifrabil), **I. Cioran, Cervantes, N. Simona, T. Laza, I. Bejan, L. Chica, Em. Perșa, I. Marinoiu, Luminița Urs, T. Simpetru, Gh. Stuparu, P. Cantacuzin, St. Dușescu, V. Dănescu** („Olarul", „Autumnală"). **S. Răcoina, V. Vancea, O. Krieb, L. Dornescu, Marius, C. Pădure, Dan Teodorescu, G. Bâle** („Acasă"), **O. Neamțu, E. Vernescu, E. Vișenoiu, D.D.D., M. Novăcescu, D. Bertzi, A Vremir, C. Iștoc, The King, Gh. Dumitrescu, M. Chertic :** Nimic nou !

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

ÎN MIJLOCUL TRANDAFIRILOR

De cînd mă știu, trăiesc
în mijlocul trandafirilor.
Ca să ajungeți pînă la mine,
ar trebui să cunoașteți cîte ceva
din legile de înduplecat spinii
sau să puteți explica
fiecare mireasmă înălțată la cer.
Dar nici eu, cu vocea mea pămînteană,
nu vă pot spune mai mult —
mi-e teamă să nu se scuture petalele ;
Și nici degetul nu-l pot îndrepta
spre mine, fără a nu-mi singera
mîna și timpla, ca să fiu confundat
pînă la urmă, cu un trandafir
ce se împurpurează numai
la sfioasa voastră apropiere...

NICULAE ALEXANDRU VEST

VIS

Fă-mă să te ascult
ținîndu-mi respirația.
Fă-mă să cred în adevărul
ochilor tăi.
Fă-mă să te ating ca pe un vis,
sculptîndu-te cu sfială,
să te văd ca pe o ploaie de aur,
ca pe un arc de lumină,
să te aud ca pe un freamăt
de frunziș gigantic,
să sorb o aromă nemaisorbită,
și să dorese să nu am
decît o singură dorință,
și-aceea să fie
adîncă, înaltă, limpede,
ca un sunet de orgă
în care să intru în haine curate,
ca în catedrala unei păduri
cu păsări de aramă,
și clipa aceea rotundă,
s-o oprești și să mi-o dai,
din căușul palmei tale.

OANA KADAR

DESPRINDEREA

Un cîrlig de rufe, un zgomot de tramvai,
țiuitul orașului, o luciditate fără țintă,
seară de vară, cad stele,
string hîrtia, fac un ghemotoc
pe care-l arunc în noapte,
rămîne în urmă o dîră strălucitoare,
poem nescris,
am fumat toate țigările,
cămășile sînt frumos aranjate,
cuvintele clipesc în dicționar,
ce vis așteaptă.
O vis !
Mîngîlere a iluziei.
Zgomotul frînei de mînă,
pași,
în sfîrșit
ușa
uitării
trintită.

IONI PLEȘA

AMURG

La marginea luminii
îmi oprese corabia,
îmi cuibăresc silabele-n copac
ca o pasăre
și ascult cu o pleoapă închisă
cum vorbele amuțesc,
aud cum cai albaștri
tropotesc peste prunduri
cu căruța zilei
și noaptea alergînd pe aproape
să-i prindă-n căpăstru.
Se desfrunzește cerul
și cade rugina amurgului,
necruțătoare
ne răpește
timpiele...

ANGELA PLOSCARU

„Cred în puterea iubirii de oameni"

(Urmare din pag. 9)

fiind într-a-nțiia, și mi-a pus o întrebare...

— De-a treia ?

— Niciodată nu am învățat înaintea clasei în care eram. Nu, problema era de nivelul cunoștințelor mele, dar cei dintr-a treia se împotmoliseră la ea. A fost o metodă foarte bună.

— Ați practicat-o ?

— N-am avut posibilitatea pentru că nu am predat niciodată la liceu. Să revin la profesorul Dimitriu, experiența s-a repetat cu clasa a V-a...

— Nu v-au intimidat privirile celor mari ?

— Toți erau cu ochii în pămînt. Aceasta a fost strategia profesorului, să-i facă să se rușineze, să înțeleagă că nu se poate sări peste nici o treaptă la matematică, că aici este ca într-o construcție, fără o cărămidă se dărîmă tot peretele.

— Asupra dumneavoastră ce efect a avut ?

— Am înțeles pentru tot restul vieții că ceea ce învăț trebuie să fie temeinic, ca o casă solidă.

— Cînd ați început să vă dați seama că veți fi o stea pe firmamentul matematicii, că veți avea puterea să vă măsurați cu „necunoscutele" ?

— Știți că există stele de magnitudini diferite, unele sînt atît de mici că nu se văd... N-am credința c-am luminat, ci doar din cînd în cînd, a „scînteiat" cîte o idee... Mi-am dat seama, de la început, de posibilitățile pe care le are matematica, în special în domeniul aplicativ și m-am îndreptat într-acolo. Aveți răbdarea să mai ascultați cîteva impresii despre iubiții mei profesori ! Gheorghe Țițeica intra fix la ora 8,00 la curs, era punctualitatea în persoană. Lecția lui era „ca o bătălie", cum a descris-o inegalabil Ion Barbu.

— Dar Barbilian i-a fost student ?

— Întîi, după aceea asistent. Dar Barbilian — Ion Barbu, îl descrie ca „un om cu o față românească, dar străveche, getodacă, încoronată de o calvitie venerabilă, semnul climatului special, al ideii". Gh. Țițeica s-a străduit mult cu noi, să pricepem, să vedem, nu numai spațiul tridimensional, ci n dimensional, care înseamnă mai mult un joc de analiză aplicată în geometrie. Este un „joc" al minții. În geometrie descriem proprietățile figurilor abstractizate, avem noțiunea de punct geometric, pînă la urmă în fotografia pe care o facem matematic punctul acesta este un triplet de numere. Și atunci înțelegem ușor cum se ajunge la spațiul n dimensional.

— Ușor ? ! ! N-ați fi fost o studentă bună la matematici chiar, cu un profesor ca dumneavoastră.

— Un profesor cu vocație trebuie să-l facă pe studentul dotat să treacă peste barierele începutului. Profesorul Țițeica avea și acest har. Lecțiile sale constituiau un model de perfecțiune și de claritate latină, de seriozitate, exemple pentru un stil de muncă. Precizia, intransigența, perseverența sînt însușiri atît de importante pentru cei care se dedică operei de ridicare culturală și științifică a poporului.

— Prin ce v-a marcat personalitatea lui Dimitrie Pompei ?

— Auzisem de faima lui științifică, care-l precedase. Știam că are descoperiri în domeniul teoriei functiilor de variabilă complexă. Apărea întotdeauna cu o întîrziere de 15—20 de minute.

— Nu iubea punctualitatea ?

— Deloc. Era însoțit de asistentul său și de profesori de la Universitate și Politehnică, care se așezau în bancă întîi și-i audiau cursurile. Printre ei era și Octav Onicescu. Profesorul Pompei denunța pe catedră ceasul, mănușile și începea lecția de mecanică rațională, care decurgea lin, elegant, ca o narațiune, cu același farmec moldovenesc de expunere ca al lui Sadoveanu, pe care am avut fericirea să-l întîlnesc mai tîrziu la Academie. Imaginația noastră era frapată de nume prestigioase ca Newton, Euler, D'Alembert, Lagrange și aceasta ne îndemna la reverie.

— Vă visați autor de tratate, susținînd comunicări la Academie și în străinătate, membru al unor societăți științifice. Toate acestea au venit cu timpul. Prima recunoaștere internațională cînd a fost ?

— Mă întristez cît timp a trecut de atunci, era în 1933, eram la Paris și-mi susțineam doctoratul.

— Nu s-a strecurat o greșeală ?

— Ați făcut adunarea și scăderea perfect, numai că, dumneavoastră nu știți că am absolvit liceul la 16 ani...

— Cu media cea mai mare pe țară...

— Scuzați-mă, văd că sînteți informată...

— Facultatea la 19 ani, doctoratul la 23 de ani...

— La Paris, profesorul Henry Villat se remarca prin faptul că fiind foarte informat, cursul său îmbrăca, în fiecare an, caz foarte rar, o altă haină. Acolo, la cursul său de hidrodinamică și aerodinamică superioară m-am antrenat în cercetarea științifică.

— Ați fost colaboratorul său ?

— Nu, Villat ne expusese la curs niște noțiuni foarte moderne în legătură cu mișcările fluidelor compresibile la mari viteze. La examen mi-a dat o problemă deosebită, la care nu se cunostea încă răspunsul.

— „Necunoscuta" care v-a urmărit toată viața ?...

— Și după care am alergat continuu... „Necunoscuta" din matematică, de data aceasta, întrecea puterile mele. Am făcut o figură sperlată, iar Villat m-a liniștit spunîndu-mi că nu așteaptă răspunsul pe loc.

— Vă și văd înfundat în bibliotecă, în ipoteze, în deducții. În cît timp v-ați înfățișat cu răspunsul științific ?

— Repede, cît am putut de repede, după cîteva săptămîni. Aceasta a fost prima mea lucrare științifică prezentată la Academia de științe din Paris. Din acel moment am știut încotro mă îndrept.

— Încotro ?

— Eu în general mi-am desfășurat activitatea în analiza matematică și în mecanica fluidelor. Am cultivat mult cercetările în domeniul mișcărilor fluide la mari viteze, întîi la cele subsonice și apoi la cele supersonice. Căutările acestea erau de mare interes încă de atunci. Aviația, la începuturile ei, dacă atingea viteze de 50—80 km la oră. Pe urmă, încet, încet, vitezele au crescut. Prin anul 1928 avioanele de performanță treceseră bariera de 400 km pe oră, ceea ce însemna o fracțiune însemnată din viteza sunetului, care este de 1 200 km pe oră. De la acest moment, 400 km pe oră, nu se mai putea neglija compresibilitatea aerului. Înainte el era considerat incompresibil, străgînd după sine, o tratare matematică mult mai simplă, bazată pe ecuația lui Laplace. Prin anul 1928 marii aerodinamicieni au căutat să aproximeze soluțiile, iar profesorul Villat mi-a cerut, în această direcție, o soluție exactă, care a fost contribuția mea, prezentată la Academia de științe din Paris. Scuzați-mă, v-am ținut un curs, dar trebuia să mă înțelegeți...

— Vă mulțumesc încă odată pentru răbdarea dumneavoastră. Care este astăzi limita de zbor, atinsă de un avion ultrarapid ?

— Sa depășit viteza sunetului. S-a ajuns la MACH 1, MACH 2 și chiar MACH 3.

— Totul pînă aici a mers ca pe roate, unele din „necunoscutele" matematicii și mecanicii nu mai aveau secrete pentru dumneavoastră. Ați fost un om ferit de eșec ?

— Întîrzierea, pierderea momentului propice, poate fi un eșec.

— Vă referiți la ceva concret sau vorbiți în general ?

— Vă lămuresc imediat. Primele cercetări românești de supersonică datează din 1948 și sînt rezultatul preocupărilor mele cu mulți ani înainte. La Congresul internațional de mecanică aplicată de la Paris, prin comunicarea făcută, m-am verificat că sînt pe drumul cel bun și că noi românii puteam deține prioritate pe plan mondial. Am redactat în limba franceză tratatul „Introducere matematică în mecanica fluidelor" dar el a fost aminat, apoi distins cu premiul de stat și publicat în limba română, dar lumea științifică internațională lua cunoștință de cercetările românești abia în 1959.

— Tenacitatea o adăugați la celelalte însușiri necesare omului de știință ?

— Am uitat să o menționez. Puneți-o pe locul întîi. Eu nu mă dau bătut ușor, sînt o fire combativă și iar am.. publicat. După o deceptie sau o bucurie plec în căutarea unei alte... himere.

— De 50 de ani vă treziți în fiecare dimineață la ora 5,00, lucrați fără întrerupere 5 ceasuri bune...

— Dacă nu vă strîc echilibrul unei jumătăți de secol, vă rog să corectați afirmația dumneavoastră...

— Cu ce am greșit ?

— Din clasa I primară m-am împrietenit cu ora 5,00 a dimineții.

— Aveți fire de țăran, care se scoală în zori să lucreze ogorul.

— Și în matematică trebuie să răstorni brazde, uneori „pămîntul" e foarte uscat și trebuie mult prelucrat pentru „recolte" mari.

— Am aflat de preferința muzicală pentru Beethoven intrînd astăzi în apartamentul dumneavoastră.

— Vecinii îmi cunosc slăbiciunea, și le cer scuze, poate îi deranjez, mereu și mereu Beethoven.

— Numai el ?

— Numai el, numai „necunoscutele", numai studenții, numai mecanica fluidelor. Sînt un om plictisitor, monoton...

Sînt cel mai retras om, chiar nu pricep cum de mi-ați „smuls" acest interviu. Poate datoria față de profesorii mei m-a făcut să accept să vorbesc dincolo de catedră.

— Ce curs țineți acum la Universitate ?

— Prodau „Dinamica gazelor".

— Vă ispitește și pe dumneavoastră, ca pe Ion Barbu, jocul... secund ?

— N-am înclinația decît a scrisului exact, riguros științific. Am un dezvoltat simț al măsurii, pentru că-mi cunosc puterile. Ion Barbu a fost un talent extraordinar.

— Ați fost prieteni ?

— Mai tîrziu, cînd am ajuns colegi.

— Prestigiul de matematician nu-l întunecă pe cel de literat, care a cîștigat întreaga măsură odată cu trecerea anilor ?

— Pentru Dan Barbilian activitatea literară era jocul... secund. Principala lui ocupație era matematica și el a impresionat profund, serii după serii.

— La ce ați ținut, cel mai mult în viață, crezul dumneavoastră ?

— Cred în puterea iubirii de oameni și a înțelegerii între ei. Cred că trebuie să fim corecți, fără margini, unul cu altul. Învățămîntul are, pe această linie, un mare rol pe lîngă direcția informativă, trebuie să fie și un element puternic formativ. Nu este deloc întîmplător ce fel de specialiști ies din facultate. Partidul și guvernul au creat condiții excelente de studiu, s-au ocupat de dezvoltarea bazei de cercetare, încît tripleta învățămînt-cercetare-producție să fie un motor al societății. Nu este deloc însă de neglijat de cîtă forță, de cîtă tărie morală dă dovadă un tînăr specialist de ce elemente sufletești dispune. Nu putem fi doar mari în profesiune, trebuie să fim și oameni de caracter.

— Și poate să-l influențeze în acest sens profesorul pe student prin cursul de geometrie sau mecanica fluidelor ?

— O notă greșit pusă la un examen, o promovare cîștigată ușor de un student pot produce perturbații în sufletul lui după cum aprecierea judicioasă a meritelor creează încredere, devotament, dăruire.

— Gesturile colectivității au fost gesturi de iubire pentru dumneavoastră ?

— În repetate rînduri. Mă gîndesc cînd am fost distins cu titlul de om de știință emerit, cînd am împlinit 70 de ani și am fost sărbătorit de Academie. Consider un gest de iubire participarea atîtor studenți și colegi, personalități strălucitoare, care au venit să-mi ureze sănătate, alte multe drumuri, deocamdată necunoscute, prin galaxia matematicii. V-am spus că sînt combativ, că nu mă las cu una cu două, deci în fiecare dimineață, de la 5,00 la 10,00 mă gîndesc cu creionul în mînă...

— Superbă stare ca la 75 de ani să fiți preocupat de cei care vin după dumneavoastră, să vă rezervați o dimineață pentru ca să mulțumiți celor care v-au format, să continuați să puneți în centrul ecuației vieții dumneavoastră interesul major pentru știința matematicii...

...Dacă nu l-as fi cunoscut atît de bine pe prof. dr. Caius Iacob aș fi păstrat tiparul : „Se adîncește în scris, restul lumii încetează pentru el, Newton, Laplace, Euler sînt singurele persoane care au acces în biroul său". Dumneavoastră poate m-ați fi crezut, profesorul ar fi rîs sau s-ar fi mîniat, dar eu am datoria să vă prezint un om așa cum este el. Acum a ieșit la plimbare cu soția sa. Pînă mîine își încarcă „bateriile" ca noi toți : viață de familie, prieteni, lectură, un spectacol la operă, cîteva minute în Cișmigiu sub razele calde ale soarelui... Mîine dimineață profesorul Caius Iacob e din nou în tovărășia lui Newton...

Eveniment editorial

Istoria militară a poporului român

(vol. II)

Recent, a apărut un nou volum din marea sinteză ce va îmbogăți seria tratatelor fundamentale din ultimii ani în istoriografia noastră, sinteză referitoare la ISTORIA MILITARĂ A POPORULUI ROMÂN, elaborată de un colectiv de specialiști coordonat de general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu. I-am invitat să-l comenteze pe doi constanți colaboratori ai revistei noastre — FLORIN CONSTANTINIU și ANDREI BUȘUIOCEANU, cercetători științifici la Institutul de istorie „Nicolae Iorga".

Continuarea unei valoroase tradiții

F. C. — Cred că ceea ce trebuie relevat, în primul rînd, este înscrierea **Istoriei militare a poporului român** într-o veche și nobilă tradiție a istoriografiei militare românești. O caracteristică — aș spune, chiar prima și caracteristică — este asocierea, de la însăși apariția ei, între cercetarea științifică și funcția ei politico-educativă. Fondatorul istoriografiei noastre militare, Nicolae Bălcescu, explică, în introducerea la lucrarea sa **Puterea armată și arta militară de la întemeierea principatului Valahiei pînă acum** 1844), rațiunile preferinței sale pentru investigarea vechilor structuri militare: „Am găsit a lucra instituțiile oștășești înaintea oricăror altora, căci aceste instituții sînt cele mai minunate ce au avut părinții noștri, căci ele au făcut mărimea și puterea țării în vreme de patru veacuri, în sfîrșit, căci sînt convins că țara românilor, de își va lua vreodată rangul ce i se cuvine între popoarele Europei, aceasta o va fi ea datoare mai mult regenerației vechilor ei instituții oștășești". Afirmare răspicată a rostului politic al cercetării istorice, fără însă ca aceasta să umbrească în vreun fel căutarea adevărului istoric, care trebuie să-i urmărească, în toate împrejurările, cercetătorii societății omenești. Să mai amintim, de asemenea, că marele nostru Nicolae Iorga își încheia prefața la **Istoria armatei românești** (ed. I-a, 1910), exprimîndu-și dorința ca istoricii militari „să scoată din aceste pagini o contribuție, fie și cît de neînsemnată pentru apărarea țării și îndeplinirea idealului național sub steagul de veche glorie pe care strămoșii scriau: «Vitejia dreaptă să biruiască»". Rînduri scrise cu cîțiva ani înainte de realizarea aspirației profunde a poporului român: desăvîrșirea unității naționale. Pentru Iorga, ca și pentru Bălcescu, cunoașterea istoriei militare a poporului român trebuie să slujească și la educația patriotică.

A. B. — Cred că nu greșesc, afirmînd că, în perioada interbelică, studiile generalului Radu Rosetti, care au pregătit **Istoria artei militare a românilor pînă la mijlocul veacului al XVII-lea** (1945) au continuat tradiția evocată mai înainte. Într-o perioadă cînd pe plan internațional, istoriografia militară înțelege în ceea ce aș numi impasul factologic (preponderența pînă la exclusivitate acordată reconstituirii desfășurării bătăliilor) istoricul român s-a străduit să dezvăluie trăsăturile distinctive ale artei militare românești, astfel cum ele au fost născute de societatea noastră. Concluzia sa merită să fie citată: pentru el arta militară românească din evul mediu „a fost aceea a unui popor de răzeși, tenaci apărători ai gliei ce-i hrănea precum hrănise pe părinții și pe strămoșii lor. Acești răzeși cuminți, în urma unei experiențe multiseculare, nu căutau războiul pentru război, ci își apărau bunul, apărau pe ai lor și-și apărau viața cu uneltele de care se foloseau în viața de toate zilele". Caracteristica artei militare românești desprinsă de Radu Rosetti a fost confirmată de cercetările ulterioare și, iată, acum **Istoria militară a poporului român** oferă cu o bogăție de date și argumente, ce o situează pe un plan superior de documentare și interpretare, imaginea noastră ca popor călăuzit de singurul gînd al apărării vetrei lăsate de strămoși. Popor cu vocația pașnică a muncii și a creației, am luptat pentru a ne apăra, nu pentru a cuceri. Noua sinteză de istorie militară românească este, așadar, continuarea pe un plan mai înalt a tradiției născute în perioada de pregătire a revoluției pașoptiste, aceea a istoriei ca factor de însemnătate majoră în educația patriotică și politică a poporului.

Modernitatea tematicii și a construcției

F. C. — O calitate a lucrării, ce se impune de îndată cititorului, este perfecta integrare a problematicii ei în ansamblul preocupărilor actuale ale istoriografiei militare pe plan mondial. Autorii ne-au dat o carte de o remarcabilă modernitate în tematică și în construcție. Astăzi istoria militară nu se mai cantonează în descrierea ciocnirilor între armatele adversarilor; ea urmărește relația dintre politic și strategie, dintre societate și armată, dintre condițiile materiale și tehnica de luptă, dintre structurile sociale și mentalitatea militarilor etc. Asistăm la o considerabilă lărgire a perspectivei de analiză a fenomenului militar, și autorii celui de-al doilea volum al **Istoriei militare a poporului român** — ca de altminteri și cei ai precedentului volum — au știut să abordeze și să trateze problemele istoriei militare românești din a doua jumătate a secolului al XIV-lea pînă la mijlocul secolului al XVI-lea într-o perfectă racordare la cele mai noi direcții de investigație a structurilor și conflictelor militare. Tot ceea ce, pe plan mondial, s-a acumulat prin cercetările unor specialiști de renume, precum J. F. C. Fuller, Piero Pieri, Michael Howard, Philippe Contamine și alții este valorificat în sinteza discutată aici.

A. B. — Pentru că au fost amintite numele unor autorități în materie aș spune că, citind la scurt interval **War in European History**, cartea lui Michael Howard, și volumul al doilea al **Istoriei militare a poporului român** am putut face mai ușor comparația între cele două lucrări de sinteză (lucrarea profesorului de la Oxford analizează războiul din evul mediu pînă în zilele noastre). Și la istoricul englez fenomenul militar este urmărit într-un larg context de istorie socială-politică, dar ierarhizarea factorilor ca și raporturile de determinare și interacțiune dintre ei nu sînt urmărite cu rigoarea întîlnită în **Istoria militară a poporului român.** Întîlnim în paginile lucrării specialiștilor noștri, o fundamentare temeinică a întregii cercetări pe concepția materialismului istoric, a cărei aplicare este făcută de autori cu excluderea oricăror scheme aprioric. Înțelegerea corectă a manifestărilor legităților istorice în spațiul românesc a permis autorilor să înfățișeze admirabilul efort al românilor de a-și apăra neatîrnarea în fața politicii de dominație sau de expansiune a marilor regate sau imperii vecine.

Un model românesc medieval de organizare militară

F. C. — Problema de bază a celui de-al doilea volum al **Istoriei militare a poporului român** este, așa cum o arată și subtitlul „Epoca de aur a oastei celei mari". Această instituție militară a fost forma specifică a războiului întregului popor pentru apărarea patriei în evul mediu. În anul 1980 a apărut lucrarea fundamentală a generalului-locotenent doctor Ilie Ceaușescu, **Războiul întregului popor pentru apărarea patriei la români**, care a inaugurat o întreagă direcție de cercetare, ilustrată astăzi prin contribuții remarcabile. Preocupările mai vechi în acest domeniu au fost reînnoite în chip esențial. Volumul discutat aici arată cum, de fiecare dată cînd libertatea poporului român, cînd existența statalității sale au fost amenințate, s-a produs o reacție a tuturor forțelor social-politice ale societății, care s-au unit sub steagul luptei pentru neatîrnare. Înălțat de voievozii noștri ca Mircea cel Mare, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare (îi amintim numai pe cei prezenți în volumul aflat în discuție), „Oastea cea mare" a fost scutul cel mai solid al neatîrnării noastre și fără ea, am fi cunoscut soarta celorlalte popoare din Europa de sud-est care au cunoscut regimul administrației directe a Porții otomane pe teritoriile lor.

A. B. — Mi se pare deosebit de interesantă concluzia autorilor după care „instituția oastei celei mari, care s-a menținut în țările române chiar și în condițiile epocii de revoluție a mijloacelor și metodelor de luptă pe plan european, a reprezentat un adevărat model românesc medieval de organizare oștășească în lupta întregului popor". Este o încheiere care încununează ani de cercetare și deschide, în același timp, o nouă perspectivă în înțelegerea acestei instituții militare a românilor. Este astăzi la modă abordarea tipologică a diferitelor fenomene sau structuri și putem spune că **Istoria militară a poporului român** ne invită la o regîndire a celor știute pînă acum în lumina modelului românesc al „oastei celei mari".

F. C. — Putem înțelege acum mai bine ceea ce este comun și ceea ce este specific în organizarea noastră militară medievală în raport cu restul continentului. Chemarea la luptă a tuturor celor în stare să poarte armele se întîlnește și în alte părți ale Europei medievale, dar la noi instituția s-a dovedit de eficacitate remarcabilă. Autorii au știut să înfățișeze, documentat și convingător, ridicarea la arme a întregului nostru popor pentru a sta în calea invadatorilor veniți din toate orizonturile. Ne aflăm în fața unei cărți ce închide între coperțile ei tumultul atîtor bătălii în care atașamentul la ideea de independență și vitalia românească s-au dovedit mai puternice decît ostile unor mari puteri, dornice să ne robească.

A. B. — Volumul prezentat înfățișează concludent raportul dintre structuri și instituții, cu alte cuvinte dintre cadrele de durată ale organizării militare, și conducătorii militari din perioada căreia îi este consacrat. Marii voievozi români au fost și mari comandanți de oaste; au fost buni gospodari, dar la nevoie s-au dovedit și străluciți comandanți pe cîmpurile de bătălie. A existat — și volumul o prezintă pe larg — o cooperare interromânească în condițiile pluralismului statal (existența statelor feudale românești Muntenia, Moldova, Transilvania și Dobrogea) care a făcut ca, în spațiul carpato-danubiano-pontic, să funcționeze un adevărat front românesc al luptei pentru neatîrnare. Unitatea românească coroborată războiului întregului popor au constrîns Poarta otomană să recunoască, prin așa numitele **ahidname**, statutul de autonomie al țărilor române, în condițiile instaurării suzeranității otomane.

Permanență și originalitate

F. C. — **Istoria militară a poporului român** ilustrează, pe planul organizării noastre oștășești, acele permanențe ale întregii istorii a societății noastre în multimilenara ei existență: continuitatea de locuire și de organizare politică s-au manifestat și în sfera gîndirii și artei militare. „Continuitatea — se arată în volum — s-a exprimat în suma de idei și principii doctrinare aplicate în lupta pentru apărarea patriei, a căror existență poate fi decelată în evenimentele politico-militare din secolele anterioare, de la prima mărturie documentară a efortului geto-dac împotriva invaziei persane la 514 î.e.n.". Aș spune că întregul volum dă la iveală, în fiecare pagină, această continuitate care este semnul distinctiv al întregii noastre istorii și care ne unește în chip fericit, pe noi cei de astăzi cu strămoșii evocați în volumul analizat acum.

A. B. — În afară de continuitate autorii au insistat asupra originalității structurilor noastre oștășești și ale gîndirii și artei militare a românilor medievali. Și pentru că am amintit mai înainte elementul tipologic, trebuie să spunem că fără cunoașterea aportului original al modelelor studiate acest lucru nu ar fi posibil. Autorii au reușit, pe baza unei imense documentații, să pună în lumină ceea ce este creație românească în domeniul organizării luptei de apărare a ființei strămoșești. N. Iorga a vorbit de nenumărate ori despre capacitatea românilor de a asimila influențe și de a realiza astfel mari sinteze istorice. Constatarea este adevărată și în domeniul istoriei militare. Schimburi, înrîuriri au existat și există pretutindeni; important este să se identifice și să se reliefeze ceea ce aparține autohtonilor și ce vine din afară. În **Istoria militară a poporului român** ni se oferă o demonstrație perfect logică și istorică a contribuției specific românești la gîndirea și arta militară a timpului.

F. C. — Popor identificat cu idealul păcii, românii au fost constrînși de vicisitudinile istoriei să lupte mereu pentru ca ei și țara lor să fie liberă. Vitejia și diplomația — după cum au cerut-o împrejurările — ne-au permis marea performanță de a păstra perfecta continuitate a neatîrnării reale și a statalității. De 2 500 de ani, de cînd istoria ne-a „înregistrat" prin părinteasa ei, Herodot, am vrut și vrem să fim stăpîni pe destinul nostru, o vrem pentru noi și pentru toate popoarele. Istoria noastră militară este un continuu efort de apărare a independenței. Marea sinteză ce s-a tipărit acum o pune exemplar în lumină de unde, iată, însemnătatea deosebită științifică și politică, a acestei monumentale lucrări.

A. B. — Avem prin această lucrare încă o dovadă că, în cadrul școlii românești de istorie, istoriografia militară este un exemplu de curaj științific — prin abordarea unor teme complexe — și de înțelegere adîncă a comandamentelor politice și patriotice. Comisia română de istorie militară, prezidată de generalul Ilie Ceaușescu, desfășoară o activitate pe cît de intensă pe atît de bogată în rezultate, care contribuie la progresul istoriografiei românești în totalitatea ei, iar cel de al doilea volum al **Istoriei militare a poporului român** o ilustrează pe deplin.

Cartea de artă

Poetica realității urbane

Ce este interesant e că persoanele care se întreabă de însemnătatea reacțiilor — cu preț de fenomen — stîrnite de creația lui Spiru Vergulescu nu pun, de fapt, la îndoială calitatea meșteșugului său și nici noutatea viziunii, ci motivația constantei în simpatie a categoriilor de public cîștigate de Spiru Vergulescu.

Că publicul picturii lui Spiru Vergulescu nu-i unul cîștigat, ci mai curînd unul format, pare o altă problemă. Eu socot că e problema cu care trebuie să înceapă orice discuție despre artist. Ochiul pictorului ne-a deprins să vedem lumea astfel, ca în imaginile născocite de el după natură, și cînd exclamăm: „Iată un colț de oraș ca în pînzele lui Vergulescu" omagiem forța creatoare dintotdeauna; nu capacitatea selectivă a unui pictor, ci talentul lui de a da un chip neașteptatului.

Victor Ernest Maşek a tipărit, la „Meridiane" — în colecția dedicată artiștilor contemporani de merit — o monografie-album în toate privințele izbutită: care se înfățișează frumos (ar trebui să lăudăm mai des machetele Ioanei Dragomirescu Mardare), iar textul are căldură și proprietate. Dacă am deschis comentariul cărții lui Victor Ernest Maşek cu însemnarea dilemei pe care o consumă unii din cei ce frecventează lumea artei și a artiștilor, e pentru că și autorul a avut inspirația să nu ocolească o seamă de întrebări.

Cît e de bine că asemenea întrebări se nasc și aproape că pretind un răspuns — vedem cu ocazia atîtor expoziții și opere și chiar cu prilejul atîtor cărți care nu stîrnesc nici un sentiment.

Mulți oameni cunosc tipul de imagine marcat de talentul lui Spiru Vergulescu, deși numele artistului unora nu le este prea apropiat. Sînt imagini cu o putere de seducție incontestabilă. De mai bine de două decenii, Spiru Vergulescu pictează vederi urbane, dovedind ce depozit de farmec și de spirit aflăm în realitatea înconjurătoare, dacă ambiționăm să renunțăm la captivanta operație a privirii în sine, pentru a reînvăța să ne bucurăm de realitate, de privirea în afară. El, pictorul, e neobosit în dragostea lui. „Iar semnele atitudinii sale cititoriale — notează Victor Ernest Maşek — nu este nici frondă, nici convenție, ci se justifică pe deplin pentru că, născut la confluența dintre memorie, notație documentară și imaginar, orașul lui Vergulescu, deși ne trezește imediat senzația de familiar, unele obiective avînd chiar echivalent în realitate, nu există ca atare nicăieri în afara pînzelor sale".

Folosul acestor monografii-album e complex și întrutotul remarcabil, atunci cînd criticul se străduiește să facă nu numai o introducere în creația artistului în discuție, ci și o cercetare a rosturilor unei viziuni creatoare în cîmpul artei contemporane. Victor Ernest Maşek e convins — și știe să ne transmită convingerile sale — că indiferent de orientare, ca să poată spera la viitorime, un artist trebuie să se întrebe permanent asupra caracterului artei sale și asupra legăturilor ei cu tradiția. Spiru Vergulescu, deși ideea poate să mire, e unul din artiștii ce cultivă cu sfințenie gîndul permanentei întoarceri la Andreescu și la romantism. „Pînă la urmă — conchide Victor Ernest Maşek — aceste calități converg spre a contura un temperament ale cărui înclinații romantice au fost cenzurate de o vocație clasicizantă a echilibrului și discreției, ce nu suportă grandilocvența și care a știut să convertească agitata sa vitalitate artistică în perspectivă și siguranță de sine".

TUDOR OCTAVIAN ■

O descoperire care a produs senzație

Vasile Conta, un precursor al cibernetică?

Un tîrziu și dureros recurs la istoria științei avea să aducă la cunoștința cercurilor de specialitate din România și apoi a celor din lumea întreagă că autorul de drept și de fapt al ciberneticii este un român, severineanul Ștefan Odobleja, primul care a intuit, a descris și a prevăzut în termeni categorici posibilitatea realizării mașinilor de gîndit. Lucrarea sa monumentală, „Psihologia consonantistă", editată în 1938, deci cu zece ani înaintea „Ciberneticii" lui Norbert Wiener, rămîne în continuare o carte deschisă, un filon nesecat de adevăruri și determinări generale. Lipsit de glorie în timpul vieții, înconjurat de atenție și stimă doar în ultimele luni ale tragicei sale existențe medicul Odobleja a dăruit omenirii o operă mereu actuală, iar compatrioților săi marea bucurie și cinste de a vedea un contemporan urcînd, prin grava și intransigenta judecată a posterității, spre un loc de frunte în panteonul științei universale.

Dar Ștefan Odobleja nu este nici primul, nici singurul român care a prefațat nașterea ciberneticii. De curînd, iată, cercetarea de specialitate a dus la descifrarea unor elemente de informatică și cibernetică și în opera unui alt mare învățat. Este vorba de filozoful Vasile Conta. Comunicarea aparține conferențiarului dr. Margareta Simonescu de la Academia Militară și a constituit o mare surpriză, bucurindu-se de îndreptățite aprecieri, cu ocazia Simpozionului pe probleme de istoria și filozofia științei, organizat de Academia Republicii Socialiste România. Ei bine, cînd și pe ce cale a fost posibilă o asemenea descoperire, știut fiind faptul că opera filozofului Conta, „Teoria fatalismului", tipărită fascicolat între 1875 și 1876, a fost vreme de un secol obiectul unor studii exegetice? Cum se explică faptul că cercetătorii au trecut cu vederea geniala intuiție a filozofului român, care, așa cum vom arăta de îndată, anticipează încă de la finele veacului trecut, osatura virtuală a ciberneticii, știința-regină a secolului XX?

Sînt întrebări pe care le-am adresat deopotrivă și cercetătoarei Margareta Simonescu.

— Mi-e greu să răspund cu exactitate — ne spune interlocutoarea noastră — de ce o asemenea comunicare soseste atît de tîrziu. Evident, pînă la apariția ciberneticii, acest lucru ar fi fost, oricum, imposibil. Ulterior, probabil, opera lui Vasile Conta a continuat să fie studiată de filozofi, oameni de litere și în mai mică măsură de matematicieni, informaticieni, electroniști. Cercetarea mea este și ea datorată întîmplării.

— Întîmplarea, spune un cunoscut dicton, este de folos numai spiritelor pregătite. În cazul de față ea a facilitat întîlnirea dintre opera unui filozof și cunoștințele unui electronist. Tocmai de aceea, înainte de a aborda textul comunicării, ne vom îngădui, cu permisiunea dumneavoastră, să vă prezentăm cititorilor noștri: Margareta Simonescu este absolventă a Facultății de electrotehnică și telecomunicații, a lucrat o vreme ca proiectant principal la I.F.A. Măgurele, iar din 1968 este conferențiar universitar la Academia Militară. Și-a luat doctoratul în științe tehnice și în 1981 obține premiul „Aurel Vlaicu" al Academiei R.S.R. pentru lucrarea „Modele analitice ale tranzistorului bipolar". A publicat 13 lucrări monografice, majoritatea cu caracter original, și are sub tipar, la Editura Academiei R.S.R., alte două opere monografice. Dar să revenim la opera lui Vasile Conta.

— Spuneam că lucrarea pe care am prezentat-o cu ocazia simpozionului amintit este într-o anumită măsură și rodul întîmplării. Prin 1975, pe vremea cînd conduceam cenaclul literar „Rarăul" al studenților din facultățile cu profil tehnic ale Academiei Militare, le-am propus acestora să introducem în dezbaterile noastre obișnuite și lucrări ale unor oameni de știință români. Eu l-am ales pe Vasile Conta deoarece, între altele, mă pasiona și teoria ondulației. Am început să-l citesc și am fost uimită de modul profund și deopotrivă atît de modern în care a putut fi redactat un asemenea studiu la sfîrșitul secolului trecut. Mi-am propus atunci să nu mai fac o simplă prezentare a operei și vieții autorului. Aceasta deoarece am fost pur și simplu surprinsă constatînd, după o primă lectură, cît de numeroase sînt elementele prin care filozoful român prefigura elementele de informatică și cibernetică. M-am hotărît atunci să redimensionez lucrarea introducînd formalismul analitic, dar fără ca prin aceasta să alterez mesajul operei. Munca a durat, cu unele întreruperi, aproape zece ani. Am redactat o lucrare adresată oamenilor cu cunoștințe de specialitate, nu m-am grăbit să o înaintez unei edituri, am întocmit, pe baza ei, doar o comunicare redusă pe care am prezentat-o la simpozionul Academiei Române. Succesul pe care l-am obținut mă îndeamnă abia acum să mă adresez unui editor.

— De data aceasta vă propunem, prin mijlocirea „Flăcării" să vă adresați unui public larg. Să încercăm, pe cît e posibil, să convertim limbajul inițiatului în termeni accesibili însului comun.

— Mă voi referi de la bun început la textul lui Conta. Iată cîteva citate: „Fiece fibră nervoasă nereductibilă are proprietatea de a simți un singur fel de excitație nervoasă nereductibilă, totdeauna egală cu ea însăși; iar senzația unui obiect exterior este totalul unui număr mai mare sau mai mic de senzații particulare ale fibrelor nervoase" (pag. 37 — op. cit.). „...fiece senzație și fiece idee cată să fie o modificare materială în substanța fibrelor nervoase" (pag. 43). „Modificările materiale care alcătuiesc senzațiile și ideile, avînd nevoie de spațiu se așează în lungul fibrelor senzitive" (pag. 44)... „e foarte probabil ca fibre analoage, venind de la nervi osebiți, să se unească pentru a alcătui un singur mănunchiu" (pag. 47)... „sînt alții (nervi, n.a.) răspîndiți în interiorul corpului, care simțesc mulțumirile, nevoile și durerile osebitelor organe; tot astfel e foarte probabil să existe în creier un nerv care să fie excitat de schimbările materiale ale organelor cerebrale și care să simtă prin urmare ceea ce se petrece în creier. Acest nerv ar alcătui un simț intern care n-ar fi altul decît al conștiinței" (pg. 47 și 48).

— Cum ați cuantificat în continuare facultățile psihice prezentate de filozof?

— Conta vorbește despre o acumulare de efecte care, transmise din volumele nonconștiinței în ale conștiinței, realizează aici **generalizarea** dacă adîncimea însumată depășește adîncimile existente în jurul ei. Astfel se formează după Conta noțiunile, ideile generale.

— Această acumulare de efecte, sau integrare cum i-ar spune matematicianul, există larg răspîndită în natură, în tehnică?

— Bineînțeles. Mai departe, ierarhic, urmează **abstractizarea**, căreia Conta îi atribuie explicațiile: „...toate întipăririle fibrale osebite ajung prin repetiție mai adînci și puternic săpate..." ideile noastre devin mai clare... „Cele mai puțin îndoielnice și cele mai statornice dintre ideile noastre sînt tocmai cele abstrase din cel mai mare număr de lucruri" (pag. 65). Cu alte cuvinte, repetiția nu poate avea loc decît în conștient. Astfel, din punct de vedere informațional, o idee-răspuns se transformă în idee-excitație pe calea repetiției. Sau cum am zice noi azi, pe calea de **reacție**. Și se produc acumulări continue, deci o **reacție pozitivă**, am spune tot noi cei de azi.

— Acesta, după părerea dumneavoastră, este un loc-cheie în Teoria fatalismului?

— Este locul în care Vasile Conta pune în evidență o buclă închisă pe care rulează informația, o buclă în care domină efecte cumulative, respectiv o buclă de reacție pozitivă, ce există în volumele nervoase ale conștiinței. Pentru mine, ca om al tehnicii, acest lucru are mai puțină importanță. Important este că a gîndit-o. Și a făcut aceasta în 1875. Este vorba de o prioritate absolută, ideea de reacție fiind o descoperire a științei românești. Pînă acum lupta pentru prioritate era plasată în secolul 20. E adevărat, Conta nu o denumește cu termenii actuali, dar o explicitează cum se vede limpede din textul său. Iată, referindu-ne din nou la textul lui Conta, acolo unde este descris procesul de abstractizare, va trebui să relevăm socanta sa formulare: „ideile... abstrase din cel mai mare număr de lucruri". Ori făcînd asociații cu procedeele din electronică unde se produce extragerea (în loc de „abstragerea") unui semnal util (unei idei abstracte) dintr-un număr mai mare de semnale coexistente semnalului util, se poate preciza că și în electronică se repetă, întîi-zîat, în bloc aceste semnale, se însumează, rezultatul fiind o proeminare a semnalului util din marea de semnale coparticipante. Procedeul mai e cunoscut și sub numele de **filtrare optimă**.

— Analogia este deplină?

— Aproape deplină. În tehnică lipsește reacția, semnalele utile vin mereu, sînt transmise de cineva, de undeva. În teoria Conta, semnalul util se autoproduce la nivelul conștiinței și rulează pe această cale de reacție de autoîntreținere. Textul lui Conta conține și alte precizări importante și surprinzătoare pentru noi cei de azi, dar mă tem din nou că cititorii dumneavoastră vor începe să dea semne de plictiseală.

— Să încercăm o concluzie. Cercetarea pe care ați întreprins-o asupra Teoriei fatalismului v-a îndemnat să puneți în evidență geniala intuiție a lui Vasile Conta care, cu un veac în urmă, descoperă existența buclelor închise prin care circulă semnale nervoase din două categorii de efecte, de acumulare și de scădere a semnalelor în bucle, a reacției pozitive și negative cum le denumesc astăzi specialiștii.

— Prin faptul că el are în vedere circulația semnalelor neuronale, că urmărește prelucrarea lor în sistemul nervos, Vasile Conta poate fi socotit un precursor al informaticienilor. Prin faptul că dezvăluie prezența buclelor închise este un veritabil precursor al ciberneticii.

— Unde vor putea găsi cititorii noștri amănunte în legătură cu descoperirea dumneavoastră?

— Lucrarea va apare în „Noesis", publicație a Academiei Republicii Socialiste România.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Biologi și medici din România:

De partea vieții și a dreptății

În penultimul an de liceu, un elev harnic și înzestrat, **Nicolae Leon**, care avea să devină mai tîrziu întemeietorul școlii românești de parazitologie, era eliminat din școală, ceea ce l-a silit să dea examenele scadente și chiar bacalaureatul, în particular. Pricina asprei sancțiuni? Simpatia pe care adolescentul a nutrit-o — și o va nutri o viață întreagă —, pentru muncitorime și idealurile socialiste, ca și legăturile sale cu Ion Nădejde, cu dr. N. Russel și cu revista „Contemporanul". Aproape o jumătate de veac mai tîrziu, în 1927, același Nicolae Leon scria în volumul **Note și amintiri**: „**Mă simțeam îndurerat ori de cîte ori mă găseam în fața contrastului izbitor dintre bogăția imensă a claselor de sus și sărăcia grozavă a muncitorimii [...], între dificultatea de a ocupa un loc bun la banchetul vieții al copiilor inteligenți și muncitori din popor și reușita ușoară în viață a mediocrităților născute din părinți bogați**".

Și iată o fotografie, pe care o reproducem. Ea datează din anul 1889 și reprezintă **grupul studenților socialiști români de la Paris**, al căror președinte era Dimitrie Voinov, viitorul citolog de renume mondial, în imagine putînd fi recunoscut și Emil Racoviță, de asemenea alți viitori biologi și medici, alături de studioși de alte specialități.

Referindu-se la marele Victor **Babeș**, inframicrobiologul Ștefan S. Nicolau scria: „**Exista un Babeș mai puțin cunoscut: un Babeș înțelegător al suferinței și al durerii, celor mulți, un Babeș cu dragoste pentru om, pentru muncitor, pentru țăran, pentru popor; un Babeș indignat și revoltat contra unui regim de exploatare nemiloasă a omului prin om**". Și să dăm cuvîntul chiar acestui neîntrecut „**vînător de microbi**", care, în anul 1907, scria: „**Leacul pelagrei? Al acestei boli a mizeriei? Al acestei rușini naționale? Vi-l dau eu: împroprietărirea țăranilor!**" S-a ridicat cu hotărîre, în numeroase ocazii, împotriva legislației sanitare necorespunzătoare de la noi, împotriva „**afacerismului politic**", împotriva „**nepăsării criminale care întreține boala analfabetismului și mizeria în popor**". Dacă la moartea sa (19 octombrie 1926) autoritățile au fost „**cu totul absente**" la înmormîntare (cum observă Șt. S. Nicolau), în schimb revista „Cultura proletară" din 15 noiembrie 1926 l-a revendicat pentru clasa muncitoare: „**Prin condițiile muncii lui, prin concluziile sociale ale observațiilor lui științifice și prin tragicul său sfîrșit, el poate fi socotit ca aparținînd proletariatului român conștient**".

Considerentele de mai sus nu se bazează nicidecum pe o coincidență. Am scris în alte împrejurări despre ingineri, chimiști, matematicieni, fizicieni, asemenea unor **Gh. Nicolau, N. Profiri, Radu Cernătescu, Alexandru Myller, T. T. Vescan** ale căror convingeri democratice, antifasciste consecvente s-au împletit în mod firesc cu creația lor majoră din domeniul științifico-tehnic. Printre biologi și medici, frecventa acestei îmbinări dintre cercetător și promotorul dreptății sociale a fost deosebit de mare. Poate fiindcă atît științele naturii, cît și medicina pun omul de știință în contact nemijlocit cu viața, pe care înțelege să o apere.

Marele savant german Rudolf Virchow, creatorul doctrinei patologiei celulare îi scria „cancelarului de fier", Otto von Bismarck o scrisoare faimoasă, în care afirma că „**medicul este, prin natura sa, avocatul săracilor**". Nenumărate sînt exemplele prin care oamenii de știință din țară noastră confirmă această aserțiune, numeroși au fost chiar medicii de la noi care consultau pe cei lipsiți de mijloace în mod gratuit. Așa a fost medicul timișorean **Pavel Vasiei-Ungureanu** (1806—1881), membru al Academiei Române și fondatorul primei reviste medicale românești de peste munți. „**Constiinciozitatea, iubirea de oameni peste tot, simțămîntul de libertate și dreptate, aplecarea spre arte și științe și în urmă amoarea de patrie** — scria el — **toate acestea sînt năzuințe pentru care numai omul este destoinic**". Și iată crezul lui: „**Să pot fi săracilor spre mîngîiere, bolnavilor spre ușurare, neamului spre folos și bucurie**". Să amintim și pe un alt apostol al „medicinei săracilor", de astă dată muntean, autorul lucrării **Mediul social ca factor patologic** (1891), militant socialist, teoretician și promotor al medicinei sociale, membru de onoare post-mortem al Academiei (1948), **Ștefan Stincă**. A fost medic de plasă, devotat pînă la sacrificiu pacienților săi, dar mereu destituit de autorități datorită acțiunilor sale în sprijinul populației nevoiașe. Scria: „**Studiul suferințelor omului ca ființă socială ne arată că mare parte din maladii sînt — direct sau indirect —, produse de afectele mediului social în care trăim. În mîinile noastre stă putința de a curma defectele inerente societății noastre**". A murit de tuberculoză, la 32 de ani, victimă el însuși a mediului social deficient, lăsînd cu limbă de moarte ca pe lespedea mormîntului său să se graveze cuvintele: „**Trăiască democrația socială!**"

Ne-am referit mai înainte la studenții români socialiști de la Paris. La primul Congres al Internaționalei a II-a (14—21 iulie 1889), Dimitrie Voinov și Emil Racoviță au fost printre reprezentanții socialiștilor din România, ca „delegați ai tipografilor români". Din același grup făceau parte, printre alții, **Ion Cantacuzino, Paul Bujor, Dragomir Hurmuzescu, Alexandru Radovici, I. Radovici, Petre Antonescu**, nume care aveau să facă cinste științei noastre. Dacă însă spre pildă activitatea și realizările științifice ale lui **Ion Cantacuzino** sînt destul de larg cunoscute, nu toată lumea știe că a luptat o viață întreagă împotriva nedreptăților sociale, că a fost strîns legat de mișcarea muncitorească, ținînd și conferințe la cluburile socialiste sau chiar scriind, în legătură cu combaterea tuberculozei: „**Se înțelege, numai sanatoriile nu ajung și apoi stingerea completă a acestei boli sociale numai soluția socialistă, societatea comunistă o va aduce**" („România muncitoare" din 26 februarie 1906).

Cît despre **Emil Racoviță**, tot ce a întreprins „**se întemeia pe o extraordinară putere morală**", cum observă academicianul Radu Codreanu. Mai puțin cunoscut decît faptul că a întemeiat nouă disciplină a biospeologiei, este faptul că a reprezentat pe studenții din Iași și București la congresele internaționale ale studenților socialiști de la Bruxelles (1891) și Geneva (1893) sau că în 1918 a dispus împărțirea moșiei sale de la Surănești, cu toate acareturile și instalațiile ei, sătenilor.

Și cîte momente, fapte, nume ar mai trebui evocate! Spre pildă medicii români, asemenea lui **Alex. Cociu** și **Mihai V. Georgescu**, care au făcut parte din ambulanțele Comunei din Paris, medicii **V. Răscanu, P. Zosin** și **E. I. Mironescu**, care s-au solidarizat cu răscoalele țărănești din 1907, lecțiile de biologie pe care **Paul Bujor** le ținea nu doar la Universitate, ci și la Cercul de studii socialiste de la Iași în 1919, adevărata școală de idei sociale înaintate pe care **Constantin I. Parhon** o organizase la Spitalul Socola sau astfel de militanți ai ideilor sociale generoase ca **Nicolae Zubcu-Codreanu, Ștefan C. Michăilescu, Ecaterina Arbore, Leon Gheler-ter, Constantin Popescu-Azuga, C. Racovski, Al. Spiroiu, C. I. Istrati, V. Crăsescu, H. Aroneanu, Al. Slătineanu, Grigore T. Popa, P. Cazacu, V. Sion** și mulți alții. Ei toți au fost de partea vieții și a dreptății sociale.

I. M. ȘTEFAN ■

Precizare. În articolul „Societăți științifice", apărut în nr. 43 din 24 oct. 1986, rîndul 3, se va citi **Societatea Academică Română**.

Codul decodificat

Daniela a contractat o boală severă la o vîrstă fragedă. Despre „Cazul D" se vorbea în șoaptă chiar și între specialiști, ca despre un caz-limită, în care totul părea definitiv pierdut. Practic, nu se putea echilibra digestiv, orice metodă de alimentare sfîrșea printr-un eșec. Ajunsese, cum se spune, numai „piele și os". În momentul în care a fost internată la Spitalul clinic județean nr. 1 Dolj, Clinica de pediatrie, speranțele de salvare erau aproape nule. Daniela a fost „luată în primire" de către doctorița Elena Mustafa, asistent universitar la Facultatea de medicină din Craiova, iar cazul ne este relatat cu lux de amănunte de către **Ioan Diaconu din Craiova.**

Tînăra doctoriță a instituit, în primul rînd, un regim alimentar sever, respectiv, o dietă modulată, adaptată cazului grav, cu care era confruntată micuța pacientă. Altruistă din fire, tînăra doctoriță nu s-a dat bătută nici chiar atunci cînd, pe un ton deferent i se spunea că se bate cu morile de vînt. Să fim înțeleși din capul locului, nu era vorba de metode nemaiîncercate niciodată pînă atunci, neaplicate niciodată nimănui, ci era vorba și de comportamentul fragilei Daniela la un atare tratament. După cum avea să confirme medicul Elena Mustafa, alimentele date Danielei erau administrate într-o formă „predigerată". Fiecare gram era extrem de important în dozajul hranei și în alcătuirea preparatului special administrat cu mare băgare de seamă Danielei.

Cu un zîmbet pieziș doctorița spune că un mare merit revine și Gheorghiței, mama Danielei, care mai nădăjduia chiar și atunci cînd speranțele fuseseră dijmuite de omenească îndoială. În cele din urmă doctorița Mustafa spune că abia acum „codul" supraviețuirii Danielei pare definitiv decodificat. După o îndelungă perioadă de spitalizare au urmat alți 2—3 ani de regim sever ținut ca la carte, de data asta acasă, sub supravegherea mamei. Daniela sorbea din ochi laptele, fructele și dulciurile pe care surorile ei, Aurelia și Mihaela, aveau voie să le mănînce, iar ea — nu. Un fel de făină de orez tocată mărunt și alte cîteva „ingrediente" constituiau hrana ei zilnică. Doctorița prescrisese și chiar preparase „tainul" cu mîna ei, apoi părinții au fost nevoiți să respecte cu sfințenie regimul mai departe. Țăranii cooperatori Alexandru și Gheorghița Sfeclă din Poiana Mare, județul Dolj, s-au văzut nevoiți să-și introducă post telefonic la domiciliu, pentru ca sfaturile doctoriței să fie urmate întocmai. Uneori, doctorița venea pe neașteptate, cu geanta doldora de medicamente. Ce mai la deal, la vale, vecinii spun că ani buni în șir Daniela a avut două mame!

Așadar, încet-încet Daniela s-a întors cu fața la viață. Așadar, încet-încet imposibilul a devenit posibil. Discutînd pe-ndelete cu doctorița Elena Mustafa nu se poate să nu-ți dai limpede seama că și-a ales această profesie dintr-o împătimită dragoste față de prichindei, față de tinerele vlăstare. La urma urmei, în ce sens spunea că abia acum „codul" pînă mai ieri „secret" al supraviețuirii Danielei a fost, în sfîrșit, decodificat?! Împreună cu profesorul univ. dr. Șerban Crețu și cu medicul Gheorghe Mustafa, soțul doctoriței, au realizat un preparat special — produs care recent a și fost omologat! Preparat care rezolvă, sperăm definitiv, spun specialiștii, astfel de cazuri prin care a trecut și fetița din Poiana Mare.

Așadar, în familia Alexandru și Gheorghița Sfeclă din Poiana Mare (Dolj) este de-acum liniște. Daniela, Mihaela și Aurelia răsfoiesc niscaiva cărți de povești, descifrează tainele tablei înmulțirii ori, și mai probabil, se joacă cu mulțimea de păpuși. Adevărul este că unde sînt copii e plină casa, căci ei aduc bucuriile mărunte ale vieții și viața este compusă în principal din bucurii mărunte.. Daniela este premianta clasei, spre bucuria părinților și a dascălilor. O țărancă a crezut în puterea vieții și a cerut cu îndîrjire ca logica vieții să fie pusă în legitatea ei. O doctoriță tînără și altruistă, ambițioasă foc, i-a dublat speranțele îndreptățite altminteri, printr-un comportament moral și profesional nepereche. Viața și tinărul destin al Danielei și-au reintrat astfel pe făgașul normal, în drepturile lor legitime și necesare.

Întîmplări din cursul vieții noastre

Patrimoniu de simțire, patrimoniu de cinstire

Brașoveanul Dumitru Vasi-Șoimoșanu, zis și Dimitrie Ardeal, deține două recorduri absolute. „Ceea ce a realizat Dumitru Vasi-Șoimoșanu este după cunoștințele mele, unic în țara noastră și poate și în alte părți", scrie în cuvintele emoționante de recomandare academicianul Ștefan Pascu. Despre ce fel de recorduri este vorba? În 25 de ani de muncă trudnică cercetează inscripțiile și epitafurile de pe lespezi și monumente funerare. Mai concret dar, încet-încet, spus, pe întinsul a 5 000 de pagini a adunat mai bine de 4 000 de inscripții și epitafuri, din care 1 200 cu caracter patriotic. El a cercetat nu mai puțin de 220 de cimitire sătești și comunale, orășenești și municipale. Aveam să ne convingem, cu bucuria abia stăpînită, că sînt inscripții și epitafuri de pe monumentele funerare ale unor personalități de marcă și eroi din galeria culturii și istoriei naționale. Răsfoind cartea-album, gîndul m-a dus la marele nostru istoric Nicolae Iorga care, într-o scrisoare de mulțumire și răspuns scria unui învățător din Maramureș: „...cînd se va găsi cineva să cerceteze cimitirele, pe acela să-l felicitați, căci acolo există o comoară inestimabilă". Cît de mare adevăr rostea Iorga, vom vedea de îndată.

Deocamdată să trecem fugar în revistă și cel de-al doilea record absolut! Se consideră că cea mai mare colecție de anecdote ar aparține bulgarului Ștefan Alexandrov, care a strîns 18 200 de anecdote, clasate etnic și tematic. Iată însă că românul Dumitru Vasi-Șoimoșanu, printr-o muncă titanică, dovedind mai multă răbdare, a strîns și catalogat 24 000 de anecdote grupate tematic în 45 capitole, de la cele mai vechi glume „patriarhale", dovedind înțelepciunea poporului nostru și aplecarea sa spre vorba de duh, pînă la cele mai șfichiuitoare anecdote contemporane, din care au lipsesc sarea și piperul, cum se spune, calamburul umoristic și giumbușlucurile parodice. Se știe că ne fortificăm spiritul și prin umor. Cura zilnică de „vitaminizare spirituală" o facem adesea și prin reflectele surîzătoare.

Într-un registru ideatic nobil inscripțiile epigrafistului transilvan ne oferă documente de o valoare inestimabilă pentru istoria neamului nostru, întru cinstirea memoriei unor personalități de seamă ale culturii și civilizației românești. Unii dintre istoricii de aiurea, „plătiți cu ziua", cer acte de vechime unuia dintre cele mai vechi popoare din Europa, care, să ne exprimăm astfel, are înscris numele nu numai pe frunza codrilor seculari, ci și în piatra cea mai durabilă. Ce fel de inscripții adună Dumitru Vasi-Șoimoșanu? De la inscripțiile cu un fierbinte conținut patriotic, datînd, de pildă, din secolele II și III e.n., pînă la altele mai vechi și mai noi asupra cărora nici măcar timpul inexorabil nu și-a pus pecetea vremelniciei, — găsim multe inscrisuri valoroase în cartea-album. Dăm publicității cîteva dinte ele: „Hegemones îmi era numele dar îmi zicea și Cyzianul. Am fost arhonte cu demnitate în patria mea și am îndeplinit funcția de agorehom, am socotit prietenia față de toți ca un titlu de glorie... Salutare trecătorule". (Secolul II e.n., județul Constanța). Reproducem epitaful altui străin, care ține să mulțumească ospitalierului pămînt românesc: „Tesalia frumoasă viață mi-a dat, iar dulcea Românie cu drag m-a îmbrățișat, și m-a încălzit la sînu-i ca pe copiii săi, iar viața mea toată am dat-o numai ei". (Ioan Georgiades, mort la Tecuci, în 1877). Așadar, o idee devenită „problemă de viață și de onoare", cum spunea cineva; o idee devenită crez și călăuză. La Roma, departe de țară, Inochentie Micul Klein scria cu cerneala lacrimilor: „Nu poți învia din morți decît în pămîntul patriei". Să nu uităm că nici Bălcescu, nici Brâncuși, nici Enescu n-au avut prilejul să odihnească în pămîntul sfînt al țării.

Pe lespedea mediculuí Ioan Hosanu, prieten al lui Eminescu, stă scris: „...reposat în Brașov la 22 martie/3 aprilie 1909, după o viață plină de activitate și de iubire a neamului românesc". Pe crucea funerară a învățătorului lui Avram Iancu scrie: „Aici odihnește moaștele lui Moise Ioanette celu dein'taiu învățătoriu românesc din Munții Apuseni a Ardealului". În cimitirul din municipiul Turda, județul Cluj, stă mărturie inscripția lui Ioan Opriș, ucis mișelește de jandarmii cu pene de cocoș: „Ioan Opriș care a fost împușcat mișelește de geandarmii maghiari în 8 noiembrie 1918, în etate de 40 de ani". O altă victimă este Nicolae Bogdan: „Asasinat de bandiți în noaptea de 13 aprilie 1919 în comuna Luncă, pentru ținuta lui românească, și înmormîntat în 27 aprilie 1919, în etate de 41 de ani".

După știința și cunoștințele noastre, în lume sînt doar trei dicționare sau enciclopedii despre pietrele funerare de interes național, una editată în S.U.A., alta în Anglia și a treia în Franța. Aflăm, de asemenea, că aprecieri elogioase aduse sîrgului și rîvnei lui Dumitru Vasi-Șoimoșanu poartă girul și semnătura unor însemnați oameni de cultură și istorici. „Apreciez la superlativ inițiativa lui Dumitru Vasi-Șoimoșanu și îi urez o cît mai grabnică finalizare a muncii sale de însemnătate națională", scrie distinsul academician Șerban Cioculescu. Constantin Noica, în prefața cărții predate la Editura științifică și enciclopedică, scrie: „Două lucruri sînt acelea care pot însufleți inimile noastre de români atunci cînd acestea ostenesc: cuvintele limbii și morții noștri. Cartea lui Dumitru Vasi-Șoimoșanu este itinerariul de rostire, cu rostire, a destinului nostru istoric. Oricine trăiește în iubirea țării sale, ar vrea să fie „îngropat" în cartea aceasta".

Fără-ndoială, valoarea inscripțiilor și epitafurilor de pe morminte constituie un tezaur în patrimoniul național, istoric și cultural. Sînt inscrisuri în lemn și inscrisuri în piatră bogate pentru istoria neamului nostru, pentru dreapta cinstire a unor personalități de seamă ale culturii, istoriei și civilizației românești. Alături de recunoștința noastră pentru vrednicia românului Dumitru Vasi-Șoimoșanu, subscriem la ideea că lucrarea sa de însemnătate națională trebuie finalizată, pentru a ne îmbogăți astfel patrimoniul de vechime și de statornicie neîntreruptă pe aceste străvechi meleaguri, dar și pentru a înfrumuseța cu inscrisuri nepieritoare patrimoniul nostru de simțire, limbă și de dreaptă cinstire a eroilor și înaintașilor noștri.

DORIN SĂLĂJAN

Civilizația pămîntului

Zona liniei de fier

De la Piatra-Olt la Rîmnicu Vîlcea, acceleratul de Călimănești a început să-și înmulțească opririle nepreconizate în graficul de circulație. Motiv pentru care, mai mult din plictis, am decis să nu mă dezlipesc de la fereastra compartimentului, să admir în voie peisajul autumnal ce mi se derulă prin fața ochilor ca într-un film de lung metraj derulat cu încetinitorul. Deodată, îmi vine o idee: să urmăresc atent cum e folosit și gospodărit pămîntul aflat de-a lungul liniei de fier? Văd că, pe alocuri, bună parte din zona căii ferate dintre Feșcălia și Zăvideni este lăsată în paragină. Pămîntul e nemuncit. Plin de scaieți, de mărăcini și burueni. Găsești aici tot ce vrei și ce nu vrei: bălți poluate de petrol și păcurină scursă din cisterne, resturi de prefabricate, șine vechi și traverse putrede de cale ferată. Peste șanțul de scurgere a apelor pluviale, zac abandonate cîteva conducte de aluminiu, folosite cîndva la irigat sau desecat.

Trecem prin gara Strejești și privirile îmi stăruie de-a lungul căii ferate. Și aici, pe margini, zac vraiște fel de fel de gunoaie menajere, cratiți, lighene, aragaze vechi, țevi ruginite, traverse abandonate. Cu cît înaintăm spre Zlătărei cu atît spiritul gospodăresc e mai bătut de soartă. Într-o gară mică, peste linii, direct peste niște pietre mari, colțuroase, au fost descărcate vagoane întregi de amendamente calcaroase. Oamenii au luat cît au putut lua. Cît au putut scoate de sub pietre. Risipa-i evidentă la tot pasul; același aspect dezolant de neglijare a pămîntului. Din loc în loc, mărăcini și scaieți înțesați de hîrtii, pungi și bucăți colorate din material plastic, fier-beton, sticle aruncate...

Acceleratul oprește cîteva minute la Zlătărei, apoi își continuă drumul spre nord, spre Drăgășani.

Rămîn în urmă, dincolo de aliniament, cîteva depozite de materiale; unele-s de cherestea, altele de lădițe pentru legume-fructe etc. Chiar grădinile și casele oamenilor, în partea lor dinspre calea ferată, sînt — acesta-i adevărul! — mai prost gospodărite. În dos sau în spate, cum se zice, chiar pe zonă sînt scoase parcă înadins la iveală mormane întregi de gunoaie, resturi de coceni și bălegar.

Situația e aceeași la Băbeni, la Govora, la Riureni, la Rîmnicu Vîlcea.

Ce se impune?

Aici, ca și la asfalt, pe marginea șoselelor sau autostrăzilor se pune la fel de acut problema bunei gospodăriri, curățeniei, a unui peisaj civilizat. La o socoteală, numai fierul vechi nestrîns de pe marginile căilor ferate și din zona apropiată — șuruburi, saboți, recipienți uzați, țevi, roți sparte și altele, și alte fierotenii — s-ar ridica, pe țară, la mii și zeci de mii de tone. La fel cu pămîntul nelucrat din zonă.

Ce părere au Regionalele de căi ferate? Dar M.T.T.C.-ul?

Am dat doar un semnal...

MIHAI STĂNESCU

Cronica șoselei

Salt fatal

Băieții erau mai mult decît încîntați de sarcina ce o primiseră. Trebuiau să ducă la grajdul din sat, cei trei cai care lucraseră la transportul sfeclei de zahăr din cîmp la siloz. Simțind că în curînd vor fi acasă, unde îi așteaptă traista cu ovăz, caii nu trebuiau prea mult îndemnați. Cu cei doi băieți de la care mai primeau din cînd în cînd cîte o bucățică de zahăr și care îi acopereau cu păturile cînd erau transpirați sau le era frig, erau în cele mai bune relații. Cînd puștii s-au apropiat de ei să-i încalece, caii au scos un fornăit prietenos și au pornit-o imediat fără să fie nevoie ca băietii să tragă de frîie. Știau ei drumul. Cînd călăreții s-au apropiat de drumul asfaltat pe care urmau să-l traverseze, caii s-au oprit tot fără ca puștii să „manevreze comenzile". Știau, deci, și ei ce înseamnă triunghiul cu vîrful în jos, din tablă vopsită alb cu margini roșii. „Ia te uită, Năică, ăștia știu să cedeze trecerea și să se asigure". „Cu alte cuvinte, răspunse Mircea, sînt mai disciplinați decît cei care vin cu bicicletele de la cazanul cu țuică din deal, și fac slalom prin fața camioanelor, al căror șoferi, pun niște frîne cumplite pentru a-i feri". Cînd șoseaua a devenit liberă, caii și-au reluat mersul. Din nou murgul, aflat în avangardă, a fornăit, întorcînd ușor capul spre călăreț. „Nu-i așa că am procedat bine, stăpîne?", părea el a spune. Drept recompensă, băiatul îl mîngîie pe coamă. În ariegardă, păsea cuminte un căluț roib, ceva mai scund. Dacă priveai în ochii lui, constatai o undă de tristețe. „Adică, pentru că sînt mai mic, pe mine m-ați lăsat neîncălecat? Nu-i frumos din partea voastră! Se putea găsi în toată comuna asta un puști care să mă onoreze și pe mine!" „Viorele, Viorele, strigă un băiețaș cu zulufii aurii, cam de 6 ani, spre călărețul din avangardă, lasă-mă să-l încalec eu pe roib". „Tu, mă, care nici nu mergi încă la școală? Te și văd în postura de călăreț! Hai, urcă, vrem să vedem și noi minunea asta!" Coloana se oprește pentru a asista la încercările, mereu eșuate, ale celui mic de a urca pe cal. Roibul manifestă cea mai mare bunăvoință. S-ar lăsa jos, precum cămila, dacă ar putea. Se uită acum cu părere de rău spre micuț. „N-am cum să te ajut, prietene". „Sînteți răi, ați fi putut cobori de pe cai să mă ajutați și pe mine". „Ușor de zis, dar cine răspunde, dacă pici de pe cal, față de părinții tăi?" „Că voi tare mari mai sînteți, beduinilor!"

Micul convoi se îndreptă spre cel mai dificil punct al traseului ce trebuie să-l parcurgă, șoseaua națională aglomerată la acea oră de seară. Camioane, autoturisme, căruțe, biciclete. Toți se grăbesc să ajungă acasă. Au trecut cinci minute de cînd coloana staționează. Traficul neîntrerupt o împiedică să traverseze drumul. Băieții, la fel ca patrupezii, manifestă pacientă. Își dau perfect seama ce ar însemna forțarea trecerii șoselei. Se aude un lătrat furios. Viorel către Petrut: „Care îi javra ce latră așa în disperare?" „Nu-mi dau seama, lătratul se aude undeva în spatele coloanei noastre". Se observă acum limpede cîinele furios. E o javră de curte, de culoarea vulpii, care se tot repede spre roib. Unii cai îi tratează pe cîini cu indiferență. Îi privesc parcă amuzați cum latră la ei. Nu-și pun mintea cu obrăznicele potăi. Îi lasă să latre pînă se plictisesc. Se dovedește încă o dată că indiferența constituie o armă redutabilă pentru descurajarea adversarului. În alte cazuri, caii, nu permit cîinilor să-și facă de cap la nesfîrșit. Nu-s puțini cîinii care au depășit măsura și au fost trimiși pe lumea cealaltă de copitele unor cai ajunși la limita răbdării. Roibul suportă însă cu stoicism atacurile tot mai insolente ale roșiaticului, care mai-mai să-l muște de picioare, pare că nu va renunța nicicum la atacurile în valuri asupra căluțului nevinovat. S-a creat pe șosea un moment de respiro și cei doi călăreți au reușit să traverseze șoseaua. Roibul, preocupat de atacurile corciturii de cîine-vulpe, a rămas în urma coloanei. Sînt cai care, așa cum arătam, îi pun la punct urgent pe reprezentanții neamului cîinesc, dar există și patrupede care manifestă o frică de moarte cînd javrele devin sadice. Așa și roibul, care a luat-o acum la fugă pentru a se feri de atacurile roșcatului. Caii, de regulă, feresc oamenii căzuți la pămînt, evită obstacolele. Cînd sînt în pericol se pare că nu mai țin cont de nimic. Roibul, pentru a se feri de pericolul mușcăturii, a făcut un salt disperat spre șosea. Tocmai cînd se apropia de locul cu pricina un autoturism. A aterizat cu picioarele din față pe capota mașinii. Cu copitele puternice și dure a străpuns parbrizul, prăvălindu-se peste ocupanta locului din dreapta șoferului. Soția pilotului, o femeie de 40 de ani, este rănită grav la cap și suferă numeroase fracturi costale. Patrupedul, străpuns de tabla ascuțită a autoturismului transformat în epavă, moare pe loc. S-ar părea că e vorba de o întîmplare absurdă, de un caz fortuit. La mijloc e însă tot o neglijență, de fapt un lanț de neglijențe, începînd de la șeful de fermă și terminînd cu îngrijitorul de animale. Ghinionistul șofer nu putea în nici un fel evita acest accident stupid.

VICTOR BEDA

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● O sesizare, pe care în actualele condiții de economisire a energiei și combustibililor o socotim drept o propunere, ne parvine din partea lui **Petre Suciu din Tg. Mureș, strada Secuilor Martiri, nr. 2/B**: „Ca urmare a crizei de energie, foarte mulți consumatori am trecut la înlocuirea becurilor cu incandescență cu tuburi fluorescente, făcînd în acest sens cheltuieli suplimentare substanțiale, dar justificînd acest aspect în perspectivă. Iată, însă că tuburile de 14 și 20 wați, cele mai căutate, au dispărut din comerț de peste un an de zile, lucru constatat atît de către noi cît și de lucrătorii magazinelor de specialitate. Au dispărut fără urmă și starterele de 20 — 40 wați, fiind înlocuite cu starter-e asa-zis „universale", care se încapătînează însă a nu fi folosibile la tuburile în cauză. În această situație mulți au demontat acuste lampi — mult mai economicoase din punct de vedere al consumului de energie în băi de pildă, sau bucătării, cămări de alimente, pivnițe etc., trecînd din nou la becurile cu incandescență, deci la risipă. Rugăm insistent pe producători să aprovizioneze magazinele cu tuburi în cantități suficiente și să se treacă iar la fabricarea starterelor de 20 — 40 W., singurele care se pot folosi la tuburile respective, calitatea acestor tuburi fiind necesar a se privi cu toată seriozitatea și simțul de răspundere necesare."

● **Primim, din partea Cooperativei „Sirguința" — Tîrgoviște**: „Cu privire la cele semnalate în revista dv. în articolul „Obiceiuri vechi în haine noi" din nr. 35/29 august 1986, în legătură cu abaterile săvîrșite de responsabilul **Ion Stan** de la unitatea de comandă nr. 9, vă comunicăm: luînd act de atitudinea de tolerare a abaterilor disciplinare a cooperatorilor din subordine și de nerespectarea termenelor de probă și la cata, în conformitate cu Decizia nr. 76.79 a UCECOM, cazul a fost pus în discuția Comitetului executiv al cooperativei, care a hotărît sancționarea tov. Ion Stan cu avertisment, cazul fiind preluerat în ședința de decădă din 11 septembrie cu toți responsabilii de unități".

● **Procuratura județului Gorj**: „Verificîndu-se aspectele sesizate revistei „Flacăra" de către **Dumitru Dijmărescu** din comuna Stănești, s-au stabilit următoarele: numiții **Romica Anghel** și **Ion Petre** încadrați în unități socialiste, pentru fapte de tulburare a liniștei publice au fost sancționați contravențional de organele de miliție, în baza Decretului nr. 153/1970; stabilindu-se săvîrșirea infracțiunii de furt în paguba avutului obștesc de către Romică Anghel, aceasta urmează a fi trimisă spre analiză Judecătoriei Tg. Jiu căreia îi revine competența judecății cauzei".

● „Vă scriu în numele mai multor cetățeni din satul Ruseni, precum și a cetățenilor din satele Poiana Teiului, Topoliceni și Golu din comuna Poiana Teiului, județul Neamț: este vorba de podul ce leagă satul Ruseni, peste riul Bistrița, de satele comunei, respectiv de șoseaua națională. Acest pod făcut din lemn este acum într-o fază foarte avansată de uzură, lemnele au putrezit, nu poate rezista la o sarcină mai mare de 500 kilograme. Întrucît tarina satelor mai sus-arătate se află peste podul acesta, ne este foarte greu, nu avem pe unde să aducem recolta de fîn acasă, pentru hrana de iarnă a vitelor. S-au alocat sume de bani pentru construirea unui nou pod, dar nu și cantitatea de lemn necesară, aproximativ 300 mc.; întîrzie însă aprobarea Ministerului Silviculturii. Animalele însă un cunosc aceste lucruri, ele cer fîn de mîncare noi pe unde să-l aducem?" **(Mircea Dascălu, comuna Poiana Teiului, județul Neamț)**.

● **Consiliul popular al municipiului Brăila**: „Privind scrisoarea adresată de către numitul **Ionel Gheorghe** din comuna Vădeni, om al muncii la Șantierul Naval Brăila: prezentînd Comisiei sociale din unitate recomandarea de schimbare a locului de muncă, cererea acestuia a fost analizată și s-a comunicat secției ca numitul să lucreze numai într-un singur schimb, fără program de lucru prelungit; totodată în cadrul secției s-a luat măsura de a lucra în cadrul atelierului de debitare, activitate ce nu solicită efort fizic mare, avînd astfel posibilitatea de a urma tratamentul prescris și a-și putea reface capacitatea de muncă".

● „Vă scriu în numele unui grup de stupari clujeni care, conform prevederilor Programului de dezvoltare a agriculturii s-au străduit în primăvara și vara acestui an să sporească simțitor numărul familiilor de albine și producția acestora, obținînd rezultate mulțumitoare. A venit însă toamna și odată cu ea anumite necazuri: parazitul **varroa jacobsonii**, care bîntuie de mai mulți ani, s-a înmulțit în proporții nemaiîntîlnite infestînd albinele și distrugînd un mare număr de familii. Combaterea acestui parazit se realizează cu ajutorul preparatului românesc de mare eficiență — „Sinecar". Spre surprinderea și nemulțumirea noastră, anul acesta filiala clujeană a Asociației crescătorilor de albine a distribuit preparatul doar pentru un singur tratament, în loc de trei, cît ar fi fost necesar, iar paraziții rămași continuă să înmulțească familiile de albine, noi asistînd neputincioși la această teribilă distrugere. Poate că prin apariția acestor rînduri cei în drept ne vor veni în ajutor, și asta cît mai repede, întrucît tratamentele pentru combaterea varroozei nu se pot face în zilele cu temperatură prea scăzută **(Victor Lenta**, strada Al. Moghioros, blocul F, apartamentul 35, Cluj-Napoca).

● **Din partea Procuraturii Generale a R.S.R.**: „La plîngerea adresată redacției de către **Constantin Ciocoș** din Bălești, strada Progresului nr. 75, județul Dolj, trimisă nouă spre rezolvare, vă facem cunoscut că pentru încălcarea atribuțiilor de serviciu cu privire la internarea și supravegherea necorespunzătoare a gravidei **Maria Ciocoș**, care a avut drept urmare moartea acesteia, inculpatele BIRZOI ELENA și CRACIUNOIU FLOAREA, care au funcționat ca moașe la Spitalul orășenesc Bălești, au fost trimise în judecată de Procuratura județeană Dolj, pentru comiterea infracțiunii de ucidere din culpă".

● „Mă numesc **Emil Păun**, domiciliez în București, Calea Plevnei 5—7, etajul I, apartamentul 3, sectorul 5 și vă informez că de aproape un an caut un amortizor pentru ușa portbagajului autoturismului „Oltcit" pe care-l posed. M-am adresat IDMS (adresa nr. 4365 17.04.86), care mi-a recomandat să caut la autoservicii-le din străzile Făgetului, G. Alexandrescu sau Pantelimon, sau la magazinul de piese auto din Gara de Est. Negăsind această piesă nici pînă în ziua de azi, apreciez răspunsul IDMS ca pur formal (nr 3161 5.05.86) și lipsit de acoperire. Vă rog insistent să mă ajutați, prin publicarea rîndurilor de mai sus, să pot obține această piesă deoarece pe lîngă faptul că ușa portbagajului are o greutate apreciabilă, accesul la acesta este extrem de incomod în lipsa amortizorului cu pricina".

● **Consiliul popular al Sectorului 4**: „Referitor la scrisoarea numitului **Andrei Cazacu**, om al muncii la Grădinița de copii nr. 199, prin care acesta solicită sprijin în obținerea unei locuințe, vă comunicăm că situația locativă a dînsului a fost rezolvată de către Inspectoratul școlar al Sectorului 4, prin atribuirea gorsonierei nr. 15, blocul Brîncoveanu —B.46".

● **Din partea Ministerului Educației și Învățămîntului**: „În legătură cu scrisoarea profesoarei Elisabeta Stamate, vă facem cunoscut că aceasta a fost rezolvată în mod favorabil de către Inspectoratul școlar al județului Vaslui, titularizarea numitei efectuîndu-se în condițiile vacantării unei catedre de limba și literatura română la școala Blăgești, începînd cu data de 1 septembrie 1986".

● „Mă numesc **Ovidiu Savin** și locuiesc pe strada Locotenent Negel nr. 66, sectorul 6, București. În data de 9 iunie 1986 am achitat suma de 1 500 lei, contravaloarea unui branșament de apă la căminul numărul 64 — proprietar Eugenia Comănescu. După efectuarea lucrării de către un angajat de la ICAB-Uzina de apă Grozăvești (despre care tot eu i-am trebuit să dau pentru a doua oară explicații pentru care [illegible] semn), cămînul s-a umplut de apă, respectivul angajat fisurînd țeava la fixarea apometrului. De mai bine de trei luni atît eu, beneficiarul lucrării, cît și Eugenia Comănescu, cea care a avut bunăvoința să-mi aprobe efectuarea branșamentului de la căminul numărul 64, încercăm zadarnic să-i convingem pe tovarășii de la ICAB-ul respectiv să poftească să remedieze defecțiunea avînd în vedere că iarna se apropie, apa din cămin se infiltrează în subsolul imobilului nr. 64 iar apometrele sînt sub apă împiedicînd citirea corectă a consumului. Cu speranța că vom primi ajutorul cuvenit... etc."

● **Consiliul popular municipal Drobeta Turnu-Severin**: „Privind scrisoarea adresată redacției de către numitul **Ion Katschka**, prin care solicită repartiția unui spațiu corespunzător de locuit din fondul locativ de stat: numitul este om al muncii în cadrul Direcției sanitare iar soția sa prestează activitate în cadrul aceleiași unități. Are doi copii de 16 și respectiv 10 ani. Au locuit pe strada W. Măracineanu nr. 4, într-un apartament de confort II, compus din 2 camere și dependințe. Li s-a repartizat de către Direcția sanitară apartamentul 2, scara 1 din blocul R. 3, cartier Crihala, de confort I, compus din 3 camere și dependințe".

● „Necazul nostru — căci așa îl numim — al călătorilor de pe ruta SEBIȘ — INEU a Autobazei nr. 4 Sebiș, se referă la anularea absolut nemotivată a cursei cu plecarea la orele 7 din Sebiș și înapoierea la orele 14 din Ineu, situație ce afectează călătorii începînd cu elevul de clasa I-a și sfîrșind cu cel mai virstnic. Și asta deși abonamentele au fost plătite la timp!... Motivele invocate sînt diverse: autobuze defecte din lipsa unor piese, șoferi care nu vor (?!) să efectueze cursa etc. Dar curse **în convenție** cum se pot face?! Cum de se pot face cursele speciale — pentru nunți?! Pe nimeni de la această autobază nu interesează cu ce ajung copiii la școală, oamenii muncii la serviciu? Înțelegem economiile de combustibil, dar nu crasa neglijență manifestată la autobaza respectivă: a apărut un articol și în ziarul „Flacăra roșie" al județului Arad, în același sens, dar nici acestui apel nu i s-a dat vreun răspuns cît de cît plauzibil" **(scrisoarea este semnată de un număr de 31 cetățeni, călători pe ruta: Sebiș — Birsa — Aldești — Voivodeni — Minerău — Ineu)**.

● **Consiliul popular al județului Mehedinți**: „Referitor la scrisoarea prin care **Ștefan Secărete** solicită sprijin pentru a primi lot în folosință, întrucît C.A.P. Grozăvești i-a retras acest drept de doi ani; anexînd în același timp un tabel cu un număr de 90 cetățeni care dețin plusuri de lot în folosință, pentru care solicită să se ia măsuri legale; din verificările efectuate, a rezultat că într-adevăr conducerea C.A.P. i-a retras dreptul la lot în folosință întrucît nici el și nici soția sa nu îndeplineau condițiile legale pentru deținerea unui lot în folosință. Menționăm însă că la intervenția U.J.C.A.P.-Mehedinți, C.A.P. Grozăvești a aprobat ca familia cetățeanului Ștefan Secărete să fie trecută la cazuri deosebite și să primească suprafața de 15 ari ca lot de folosință. În legătură cu cei 90 cetățeni care dețin plusuri de lot, putem arăta că au fost luate măsurile necesare pentru eliminarea unor astfel de aspecte iar Consiliul de conducere al C.A.P. — prin Hotărîrea nr. 2/1986 — a stabilit ca un număr de **76 de cetățeni din totalul de 90**, care nu îndeplineau condițiile legale pentru a deține aceste suprafețe, să fie impuși la plată conform Decretului nr. 208/1981; pentru ca situația să nu se mai repete și în anul curent, C.A.P.-ul a încheiat cu acestia din urmă angajament global pentru plusurile de lot iar retribuirea se va face cu respectarea prevederilor legale". **Rezolvarea**, recunoaștem, este meritorie: **formularea** însă — oricum ai lua-o!? — te pune pe gînduri.

● Din Scorniceștii — Olt, **Laurențiu Lăpușoiu** (B-dul Muncii, blocul 52, scara B, etajul 1, apartamentul 2), dorește „să ne aducă la cunoștință" următoarea stare de fapt pe care o rezumă în trei puncte:

„În luna ianuarie anul curent, am solicitat la Libraria „Cartea prin poștă" unele cărți; am așteptat vreo patru luni, oferta însă a întîrziat să se arate. Prin luna iulie, am făcut o a doua comandă, aceleași librărit, și pentru aceleași cărți; rezultatul a fost același. Mă întreb: pentru ce librăria își mai face atîta reclamă, prin diverse publicații, dacă tot nu onorează comenzile?!"

Într-adevăr, **de ce?!** Mai ales că nu avem informații asupra desființării librăriei în cauză, și nici a opririi, chiar și parțiale, a plăților angajaților ei.

● **Consiliul popular al municipiului Galați**: „În legătură cu sesizarea **Elenei Manole** din Galați, strada Traian 54, blocul C., apartamentul 6, referitoare la desfacerea contractului de muncă a fiului său, încadrat la Cooperativa „Metalul" din Galați ca strungar: din discuțiile purtate în prezent, s-a stabilit ca, în urma prezentării certificatului medical din care reiese că fiul nu poate presta meseria de strungar fiind bolnav de inimă, acestuia din urmă să i se rezilieze contractul de școlarizare prin școala UCECOM la cererea sa, fără imputarea cheltuielilor de școlarizare. Totodată, fiul numitei E.M. a fost reorientat spre o meserie mai ușoară — tapițer sau cizmar — la Cooperativa INFRĂȚIREA, din cadrul U.J.C.M. — Galați".

● „În luna aprilie a.c., am cumpărat de la unul din magazinele de resort două lanterne SOLARIS — TIP DNFP-6.R. 20, la prețul de 110 lei bucata, **fără becuri** — am fost asigurată că vor sosi și becurile necesare: 1.6v./2.4 w — care becuri nu și-au mai făcut apariția nici după șase luni de la punerea în vînzare a acestor frumoase, și mai ales utile, lanterne. Noi, cumpărătorii, ce facem, ne uităm la ele?! Cei care le-au produs, vînzîndu-le pe piață, nu trebuiau să le asigure folosința? **(Anca Mănăilescu**, strada Floare Roșie nr. 4 A, bloc 55, scara 2, apartament 35, sector 6 — București).

● **Consiliul popular al județului Călărași**: „Urmare scrisorii tovarășei **Nela Cojocaru** din orașul Oltenița, strada Mărășești, blocul 105, scara A, apartamentul 15 — care solicită sprijin în încadrarea în cîmpul muncii — vă informăm: aceasta a fost încadrată în atelierul de ceasornicărie din cadrul C.P.A.D.M. Mitreni, începînd cu data de 21.09.1986".

● „Cu doi ani în urmă, cineva a luat lăudabila inițiativă de a se monta un ceas electronic la intersecția Drumul Taberei cu bd. Moghioroș. Ne-am bucurat, firește: în drum pe acolo ne puteam potrivi ceasurile după ora exactă. Bucuria noastră a fost însă de scurtă durată, întrucît, iată, se împlinește aproape un an de cînd respectivul ceas public... se odihnește. Mă întreb: nu-i păcat de sumele investite, de munca depusă la montarea acestuia? Este, oare, mai complicată simpla întreținere a unui aparat public atît de necesar, decît însăși montarea acestuia?" **(Andrei Kapitan**, strada Nero, blocul 025, apartamentul 214, sectorul 6 — București).

● **Oficiul județean de turism Covasna — Sfîntu Gheorghe**: „Ca urmare a sesizării cetățeanului **Alexandru Bocancea** apărută în revista FLACĂRA nr. 36/5.09.1986, vă comunicăm următoarele: cele relatate de numitul sînt reale, acesta nebutînd fi primit la hotelul „Căprioara" din stațiunea Covasna (unde fusese programat), datorită afluenței de turiști străini pe de o parte, pe de alta, slabei organizări a muncii din partea conducerii CHR Covasna, care a dus la suprapunerea unor locuri. A fost sancționat directorul stațiunii, cu reducerea pe timp de o lună cu 10% a retribuției. Ne cerem scuze pentru cele întîmplate și vă asigurăm că o astfel de situație nu se va mai repeta în viitor".

● **Cristian Vojniac** din București, strada Maior Ion Coravu nr. 45, blocul H.2, scara A, apartamentul 10, Sectorul 2, ne sesizează că de mai multă vreme lipsesc din magazine unele piese destinate unor instalații electrice, piese fără de care acestea din urmă devin obiecte inutile, nemaiputînd fi folosite; în cazul de față este vorba de acele mici beculețe cu lupă ce echipează indeobște lanternele „Luminița" (produse de Întreprinderea „Elba") și „Șoim" (IPPSC — Cluj-Napoca). În speranța că numitele producătoare vor recepționa acest semnal, publicăm rîndurile de mai sus.

● **Consiliul popular al municipiului Iași**: „În cuprinsul scrisorii adresate de **Constantin Apetrei** din Iași, strada Ștefan cel Mare nr. 11, prin care acesta solicită sprijin în rezolvarea problemei sale locative în sensul atribuirii unui spațiu corespunzător numărului de membri ce compun familia dumnealui analizînd situația respectivă, Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Iași l-a atribuit lui C.A., în zona Nicolina, blocul B. 996 scara B, etajul 3, apartamentul 10, compus din patru camere. Numitul a fost invitat la I.G.C.L. să-și perfecteze formele de închiriere".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU

Poșta redacției

● **Drăgoi Neagu** — com. Ion Roată, jud. Ialomița: 1) S-a stabilit să vi se restituie suma cu care ați contribuit ca parte socială pînă la pensionare. 2) Pentru ca soția dv. să primească lot la folosință, trebuie să-și dovedească cu documente medicale incapacitatea de muncă ● **Ion Cristache** — com. Coșereni, jud. Ialomița: Prezentați-vă la serviciul TBC din cadrul Direcției sanitare județene și la comisia de expertiză a capacității de muncă, cu actele necesare întocmirii, dosarului de pensionare ● **Riceau Mirela Cristina** — Tg. Mureș, **Ion Daniela** — Rm. Vîlcea: Reveniți cu altă scrisoare în care să indicați adresa exactă ● **Dobre Elena** — com. Valea Stanciului, jud. Dolj: Greșeala este în primul rînd a dv. și a soțului, că nu v-ați achitat la timp impozitele și amenda ● **Șandru Nicolae** — Tg. Jiu: În conformitate cu prevederile Legii 5/1973, și dv. și soția aveți dreptul să vă adresați cu cereri scrise către C.O.M. din unitățile unde munciți, ambele fiind beneficiare de apartamente ● **Dima Niculina** — com. Tînosu, jud. Prahova: Certificatul medical ce vi s-a eliberat atestă că vă aflați într-o situație deosebită și deci, conform Statutului C.A.P., aveți dreptul la lot în folosință ● **Drăgulescu Ion** — Craiova: Comitetul executiv al Consiliului popular municipal a dispus ca E.C.R.A.L. Craiova să execute urgent lucrările de hidroizolație necesare ● **Ionescu Constantin** — Craiova: Prezentați-vă la Consiliul popular municipal cu hotărîrea judecătorească de evacuare pentru a fi înscris pe lista de priorități pentru pensionari ● **Dumitrache Elena** — București: În cazul în care părinții stabilesc de comun acord ca, pentru o perioadă, copiii minori să aibă o altă locuință, ei își păstrează drepturile și obligațiile ce le revin potrivit legii ● **Tănăsoiu Dumitru** — satul Cangagia, com. Baia, jud. Tulcea: Potrivit prevederilor art. 18 (1) din Legea 26/1967, unitatea care v-a detașat este obligată să vă acorde concediul de odihnă și drepturile bănești ● **Robescu Adriana** —Craiova: Transferarea pe un post de învățător într-o localitate declarată prin lege oraș mare e posibilă dacă ați fost titulară într-o unitate școlară dintr-un oraș de același grad. Altfel puteți ocupa un asemenea post numai prin concurs, în condițiile legii ● **Miulescu Ecaterina** — Constanța: Trebuie să vă prezentați cu toate actele la Oficiul de asigurări sociale și pensii de stat.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Oameni exemplari

Secretul succesului: să nu te dai bătut

Audiențele s-au terminat. O femeie tînără, îngîndurată, se desprinde de la masa de lucru și privește orașul. Lumina filtrată a soarelui colorează imaginea. Ce bine arată Craiova cu noile clădiri, cu rondurile florilor de toamnă, cu perfecta curățenie a străzilor. Tînăra femeie observă gestul unui trecător care vrea să arunce un ambalaj pe trotuar, e gata să-i strige de la geam, „de ce omule, de ce-ți bați joc de munca altora ?", nu este nevoie pentru că hîrtia ajunge în coș.

Elena Pădeanu, după primele ore de audiență cu publicul, e mai convinsă decît oricînd că rezolvarea problemelor reale ale orașului nu trebuie întîrziată nici cu o zi. Zîmbește amuzată, deseori cetățenii, adresîndu-i-se, încurcau „tovarășă secretară cu tovarășă judecătoare". Îmi explică.

— Nu-mi dă pace un gînd nu de azi, de ieri... De ce unii vor cu orice preț să țină cont numai de interesul lor limitat, de ce ceea ce se întîmplă cu celălalt nu-i preocupă de loc ? !

— Vă referiți la disputa celor doi vecini pentru o intrare separată ?

— Și la ea... O poartă nu e deajuns pentru două familii ? Le trebuie încă una, să nu se „deranjeze" unii pe alții ? ! ?

— Vin la primărie și cu asemenea probleme ?

— După ce au fost întîi, și de mai multe ori, pe la tribunal.

— I-ați întîlnit și acolo ?

— Eu și colegii mei judecători. Acesta e un aspect, dar sînt altele cu adevărat serioase și critice pentru viața unui om. O femeie, părăsită de soț, este în pericol să i se ia apartamentul, pentru că repartizarea a fost pe numele bărbatului care nu mai lucrează la aceeași întreprindere.

— Și fabrica își „revendică" apartamentul ?

— Întocmai !

Este o zi blîndă de toamnă, probabil una dintre ultimele, în care stăm cu ferestrele larg deschise. Soarele este un proiector puternic pe chipul secretarei Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Craiova. La 35 de ani este la a treia răscruce din viață.

— Sînteți în perioada de adaptare cu noua muncă. Aveți numai trei săptămîni și o zi...

— Am început să țin audiențe, îmi mai acord cîteva zile de familiarizare și după aceea încep să mă... „judec".

— Ne întoarcem la vechea profesiune ?

— Introspecția nu m-a părăsit nici cînd eram o tînără educatoare.

Ne întoarcem cu 15 ani în urmă... Elena Pădeanu, șefă de promoție, avea dreptul să-și aleagă locul de muncă pe care-l dorea și, la nici 20 de ani, sosea în Craiova, educatoare la grădinița de la Electroputere.

— E cea mai frumoasă perioadă de pînă acum, copiii mi-au adus numai lumină și căldură. Doamne, ce minune sînt ochișorii lor, care, cui știu să-i înțeleagă le spun mai mult decît un car de vorbe.

Este fascinată de această muncă, dar nemulțumită... Condițiile extraordinare de învățămînt, create de Partidul Comunist Român, posibilitățile sale reale de studiu, șefă de promoție, nu au fost valorificate destul pentru perfecționarea sa profesională. Nu trece nici un an și la o hotărîre decisivă. Numai soțul, inginer la „Electroputere", pe care l-a cunoscut pe scara blocului, a știut că pleacă la București să se înscrie la cursurile facultății fără frecvență. În toți anii studenției este aceasi educatoare blîndă, atentă, drăgăstoasă cu copiii. Unele mame o caută să i se destăinuiască. De ce căsnicia nu merge bine ? Cine e de vină ? Se mai poate îndrepta ceva ? Și Elena Pădeanu n-are decît 21, 22, 23 de ani. Oare femeile care-i spun ce au pe suflet simt viitoarea judecătoare ? Nimeni dintre cei care o înconjoară nu crede că ea va părăsi lumea gingășiei, a primilor pași, a puterății...

— Trebuia să mă decid. Simțeam că sînt în stare de mai mult, că voi fi un om obiectiv al legii, dar întotdeauna cu multă căldură frățească pentru cauza celor ajunși la tribunal.

La 6 iulie 1980 Elena Pădeanu, tînără căsătorită, cu un băiețel de doi ani, își lua rămas bun de la educatoarea Elena Pădeanu. La 7 iulie 1980, tînăra de 29 de ani, încercînd să-și pună frînă în clocotul emoțiilor, intra sfioasă în biroul președintelui Tribunalului din Craiova să se prezinte la lucru... Peste cîteva zile, apărea pe rol, primul proces avînd în completul de judecată pe Elena Pădeanu.

— Deși tînără începătoare nu mi-am călcat niciodată pe conștiință, nu m-am lăsat influențată în concluzii dacă am crezut, cu probe irefutabile, în nevinovăția unui om. Convingerile mele trebuie să fie ale mele, nu izvorîte din romane, din filme, din părerile altora...

Ochii copiilor, lumina lor dulce, au stat alături de Elena Pădeanu în sălile de judecată.

Disputa dintre tată și mamă, nu trebuie să-i atingă pe ei. Copiii trălesc înfruntările dintre cei mari, le amplifică, nu le înțeleg și suferă pentru că ei își iubesc amîndoi părinții.

— Ați avut de judecat mai ales cauze civile ?

— Cazuistica normală, cu tot ce intră pe rol. Dar ori de cîte ori am putut, prin hotărîrea judecătorească, bineînțeles respectînd litera legii, să repar o ruptură, între doi oameni care s-au iubit, am făcut-o cu gîndul la ochii copiilor, la sufletul lor.

De la 1 octombrie 1986 a început o altă pagină din viața Elenei Pădeanu, fiind promovată în funcția de secretar al Comitetului executiv al Consiliului popular din municipiul Craiova. Educatoarea, judecătoarea, se ocupă cu aceeași chemare de cauze și suflete, într-alte forme. De aceea o poartă carecare, dintr-o gospodărie cu 3 vecini în complet, poate fi un subiect de meditație, chiar dacă ea vorbește, în primul rînd, despre caractere și apoi despre nevoi. Un cetățean care se adresează cu o problemă, mare sau mică, trebuie tratat cu toată comprehensiunea, indiferent dacă are sau nu dreptate.

— Sper, ca prin munca mea, să-l determin pe unul craioveni să înțeleagă că respectîndu-l și înțelegîndu-l, nu înseamnă să ne „potopească" cu scrisori, cu audiențe. Orice ceartă în familie, sau orice neînsemnată altercație cu vecinul, dacă nu ajunge la tribunal, atunci ajunge la primărie. Și porniți pe această pantă nu se mai opresc. Voi depune eforturi, alături de colaboratorii mei, pentru întărirea educației civice, pentru a ne privi mai mult faptele, atitudinile noastre și apoi pe ale celorlalți...

— Ca educatoare nu aveați un program riguros... Dacă o mamă întîrzia la lucru rămîneați cu copilul său pînă venea să-l ia acasă...

— Era bine venită cînd izbutea să sosească, pentru că știu, din experiență, că altfel ar fi alergat să-și ia puiul în brațe.

— Ca judecător nici atît nu se putea vorbi de un program fix.

— Nu mi-am propus o viață cu program fix, „între orele cutare și cutare"... Sînt cu totul la dispoziția profesiunii mele. Îmi ador soțul și copilul, care mă înțeleg dacă nu am timp să pregătesc trei feluri de mîncare. Ceasul nu e o piedică pentru noi. Băiețelul meu, e într-a treia, are o învățătoare cu care aș fi vrut să semăn, deci am un mare ajutor, cît lipsesc eu e și mamă pentru el.

— Din puținul timp care vă rămîne, mai aveți ore de citit, de privit un film ?

— Dacă vrei le poți face pe toate ! Nu vă ascund, citesc mai mult legi, cărți de știință juridică, pe celelalte, eseuri, romane captivante, le las pentru concediu.

— Filmele le vedeți tot cu ochi de judecător ?

— Cu această privire m-a înzestrat mama. Sînt o neiertătoare... sentimentală. De curînd am văzut un film care mi-a mers la inimă, m-am gîndit mult la el, pentru că exprimă și crezul meu, „taina vieții e să nu te dai bătut !"

CARMEN DUMITRESCU

Cupele europene, mânșa decisivă

La București

Curaj, Steaua!

După suita de evenimente în premieră realizate în sezonul trecut, Steaua ar mai avea acum de făcut unul, tot în premieră : să se califice recuperînd un handicap de trei goluri. Convingerea că echipa-fanion a fotbalului nostru poate realiza această performanță se bazează nu atît pe faptul că balonul e rotund și nici pe precedente similare (printre care, chiar Anderlecht, care a mai pierdut o calificare cu 1—6 la Real Madrid, după ce, în tur, învinsese tot cu 3—0) ; această convingere ne este dată în primul rînd de forța de joc și valoarea componenților echipei campioane, de experiența lor competițională, de maturitatea și responsabilitatea cu care ne-au obișnuit în precedenta campanie europeană. Iar dacă toate astea par doar supoziții, un veritabil și obiectiv argument îl constituie, totuși, reintrarea celor trei mari absenți — Bumbescu, Bölöni și Lăcătuș, adică un sfert de echipă care va aduce creșteri substanțiale în jocul fiecărui compartiment și, indeosebi, al întregului ansamblu, revenit astfel la alcătuirea-standard. Refacerea lui Bărbulescu și Bălan poate conta, de asemenea, în economia forțelor din teren, astfel încît sînt multe speranțe să încheiem triumfători și această dificilă confruntare.

Una din primele remarci ale lui Iordănescu după partida tur a fost aceea că Anderlecht și-a luat, în adevăr, revanșa, dar asta nu înseamnă că a și obținut calificarea. Nuanța n-a scăpat comentatorilor, dar acum, la ora jocului, este mai important ca ea să fie asimilată de înșiși jucătorii steliști. Pentru că una din laturile frumoase ale sportului rămîne întotdeauna această posibilitate a revanșei, este legitimă și de înțeles mobilizarea de excepție a celor de la Anderlecht, care au realizat în compania Stelei cel mai bun joc al lor din ultimii doi ani, cum declara chiar un jucător belgian. Ca să se califice, Steaua trebuie să facă cel mai bun joc al ei doar din această toamnă ! Asta presupune redobîndirea acelei forțe interioare, psihologice, care să-i permită etalarea integrală a tuturor valențelor echipei.

Meciul cu F.C. Olt a confirmat că Steaua este hotărîtă să continue „marșul triumfal" din campionat, apropierea returului cu Anderlecht nestînjenînd-o cu nimic de la gîndurile ei pentru acest an competițional. Aceeași hotărîre și aceeași ambiție pot fi decisive și în confruntarea de miercuri.

Sînt lucruri pe care le știu foarte bine toți cei care au reușit „marea traversare" a campaniei trecute și care acum pregătesc cu aceeași atenție returul cu Anderlecht — o revanșă a revanșei. Seriozitatea atît de proprie acestui club, responsabilitatea cu care este privită aici problema reprezentării internaționale a sportului românesc ne îndreptățesc să credem că nimic din ceea ce este estimat ca fiind hotărîtor în obținerea calificării nu va fi neglijat din pregătirile pentru acest mare meci.

Nu numai din politețe sau condescendență, ci și din ferma convingere că secretul partidei în asta va consta — dorim să insuflăm și din acest colț de pagină tuturor jucătorilor steliști sentimentul că victoria și calificarea le sînt într-o-totul posibile. Cu o singură și mare condiție : să fie chiar ei înșiși convinși de acest lucru. Abordînd meciul cu o tonică mentalitate de învingător, cu demnitatea și cutezanța proprii oricărui sportiv aflat în fața unei probe temerare, steliștii vor putea încheia cu succes această tentativă de a juca din nou în primăvara cupelor europene. Așadar, scriem acum „Curaj, Steaua !" pentru a putea adăuga miercuri seară „Bravo, Steaua !".

OCTAV IONAȘC

La Craiova

Ambiție și hotărîre

Cel de-al doilea meci dintre Universitatea Craiova și Dundee United se anunță a fi, fără doar și poate, extrem de dificil pentru craioveni. Poate cel mai dificil meci pe care l-a jucat vreodată Universitatea pe teren propriu într-o cupă europeană. Cel mai dificil pentru că se pune în discuție refacerea unui handicap de trei goluri. Și cît de ușor, vai cît de ușor am primit la Dundee cele trei goluri ! Dar, ce-a fost, a fost. Bănuim că în întîlnirea retur apetitul ofensiv al scoțienilor, atît de evident manifestat la Dundee, se va diminua. În consecință, între atacul craiovean, ca și inexistent la Dundee, și apărarea oaspeților se va purta un aprig duel. Din păcate, despre puterea de luptă în apărare a celor doi internaționali A. Malpas și Narey, nu știm mai nimic, întrucît n-au fost supuși la prea mari încercări. Nici despre ceea ce vrea să însemne Hegarthy în sistemul defensiv al echipei (Hegarthy, căpitanul echipei Dundee, care a absentat în primul meci) nu știm mai nimic. Sînt, fără doar și poate, jucători de mîna întîi, așa cum nici McGinnis, McInolly, Holt sau John Clark nu sînt mai prejos. Geolgău, Cîrțu (despre a cărui intrare se vorbește în modul cel mai sigur cu putință), Bicu, Biță, Badea, Mănăilă, Adrian Popescu și Gică Popescu, atacanți și mijlocași, vor avea în față o apărare extrem de solidă, gata să facă dovada calităților ei. Va fi, nu ne îndoim, o luptă aprigă, epuizantă, poate, sperăm cu două reprize de prelungiri. Din păcate, după cum am aflat, este incertă refacerea lui Irimescu, accidentat la Dundee. Dar pînă la fluierul de începere a meciului revanșă mai sînt încă destule zile. Pînă atunci, din tabăra craioveană ne-a parvenit știrea că oltenii se pregătesc intens, cîte două antrenamente pe zi, pentru partida de campionat cu Chimia Rîmnicu Vîlcea. „Primul nostru obiectiv, ne-a declarat antrenorul Constantin Teașcă, este meciul cu Vîlcea. Cît despre returul cu Dundee United vă rog să mă lăsați să vorbesc după meci. În legătură cu primul meci, continui să cred că am primit golurile din cauza unor naive greșeli din zona centrală a apărării, ceea ce nu înseamnă că-i socot vinovați pe Rada și Săndoi. Dimpotrivă, amîndoi mi-au plăcut, dar pînă acolo unde vreau eu să ajungă Universitatea Craiova, inclusiv fundașii ei, mai e drum lung. Un drum greu, cu cîte două antrenamente intensive pe zi, dar se mai face oare azi sport de performanță fără eforturi deosebite, fără muncă multă ?! Dundee nu are mai nimic din fotbalul scoțian. Această echipă joacă cel mai pur fotbal englezesc, cu două pase înainte, exacte, după care urmează șutul la poartă. Dacă e pe spațiul porții, e bine. Dacă intră în gol, e și mai bine. Dacă nu, atacul se reia cu aceeași vigoare, cu aceeași forță. O astfel de echipă te obligă să joci pe mîna ei, să faci dovada acelorași calități. Dacă nu poți, trebuie să te dai deoparte. Înțeleg că jucătorii mei nu vor să se dea de-o parte. Și dacă ei nu vor, nici eu nu vreau, dar îi „chinui" cu cîte două antrenamente intense pe zi. Nu numai pentru meciul cu Dundee, ci și pentru alte meciuri, pentru că altfel nu se poate". Deși circumspect mărturisită, dorința de victorie și chiar de calificare a jucătorilor lui Titi Teașcă este limpede și clar exprimată. Craiova este în așteptarea unui meci de zile mari, un meci în care toți jucătorii vor lupta, așa cum ne-au mărturisit-o încă din avionul cu care ne-am întors de la Dundee, pînă la ultima picătură de energie.

VICTOR NIȚĂ

La Gent

Mari obligații morale

Cînd fotbalul nostru a ajuns să învețe și din succese, Sportul studențesc s-a lovit cu capul de pragul de sus pentru a-i vedea pe cei de jos, trebuind acum să învețe, iarăși, din propriile eșecuri. Și nu puține sînt învățămintele de după această înfrîngere, greu de uitat, în fața belgienilor. A fost un 0—3 ca după o lovitură de pedeapsă la rugby, în care soarta unei întregi echipe depinde de... picioru adversarului. Pentru că povestea acestui meci al Sportului studențesc pornește de la adversari, mai exact — de la confuzia între roșiile belgienilor în campionatul lor și intențiile cu care ei au venit pe terenul nostru. Relativa lipsă de palmares și locul modest deținute de La Gantoise în campionatul belgian au făcut ca această echipă să pară victimă sigură în ochii alor noștri, care n-au mai luat în calcul nici mobilizarea specifică unei cupe europene, nici prezumtiva (dacă nu cumva reala) diferență de valoare dintre cele două campionate, nici măcar elementarul lucru al „punctului din oficiu" pe care îi conferea scorul de 0—0 de la care începea întrecerea. Din toate astea a rezultat starea lejeră, destinsă în care gruparea Sportului studențesc a privit meciul. Nu era de așteptat, desigur, o încărcare a bateriilor psihologice la tensiunea pe care o aveau, de pildă, privirile lui Foreman și Joe Frazier înaintea celebrului lor meci, dar se impuneau măcar o firească aducere a gîndurilor și motivațiilor tuturor jucătorilor în matca acestui meci, cultivarea unui tip superior de „încrîncenare", dacă se poate spune așa, fără de care intrarea pe terenul de fotbal al unui meci de calificare a devenit aproape de neconceput. Din păcate, nimeni nu s-a ocupat de aceste lucruri ce țin de resorturile intime ale oricărui competitor.

Pe acest fond, jocul a dezvăluit slăbiciunile devenite deja tradiționale la Sportul studențesc : greșeli individuale decisive, absența din teren a unui lider care să „pună" echipa precum o fac un Bölöni sau un Ștefănescu, nervi și reproșuri de îndată ce jocul „nu lejea" o conducere tehnică ezitantă și neinspirată sau, în orice caz, lipsită de autoritatea necesară vis à vis de această echipă. Constantin Ardeleanu, care de marți seara nu mai este antrenorul principal al echipei, a adoptat și la Sportul studențesc maniera de lucru pe care o avea la juniori : eleganță, discreție, apel la bunăvoință, ascultător față de doleanțele și înțelegător față de capriciile jucătorilor ș.a.m.d. Stilul a ținut doi ani și jumătate, pînă începuse să se transforme în altceva, care s-ar numi, pe scurt, lipsa de autoritate. Altfel nu se explică indisciplina în respectarea sarcinilor de joc și modul original în care echipa evolua în teren — de fapt nu că o echipă, ci ca un grup de 11 băieți, care joacă fiecare ce știe și ce vrea. Rezultatele s-au văzut.

Desigur, e o modă în fotbalul nostru ca în astfel de situații să se schimbe antrenorul. Jucătorii rămîn aceiași, deși lor le revine partea cea mai mare de vină pentru această înfrîngere. Poate că această despărțire de Constantin Ardeleanu ar fi fost mai elegantă în vară, cînd echipa încă savura locul doi obținut în campionat. Indiferent cine va veni, se va produce acea redeșteptare a orgoliilor și renaștere a ambițiilor pe care le antrenează orice schimbare. Problema este a duratei pe care o va avea noua stare de spirit, cît va ține elanul generat de noul antrenor. Oricine va fi acesta, va avea o misiune grea, și anume de a inocula acestor „crai de curte veche" poftă pentru marea și adevărata performanță și de a-i obliga să respecte canoanele severe care o fac posibilă.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Rugby

O ploaie spornică trebuie să genereze şi gîndirea tactică

Este foarte adevărat că un joc de rugby are, în mod firesc, un scor de rugby şi că un astfel de scor nu mai apare, astăzi, tot atît de hiperbolic, cum apărea în trecut, cînd încă nu se generalizase handbalul. Totuşi, amărăciunea unui asemenea rezultat (România — Franţa : 3—20 ; 0—14) îţi îngheaţă cerneala-n stilou, penita refuză să scrie, decît anevoie, iar cronicarul nostru de rugby ar prefera să fi lipsit de la un astfel de test, unde şi-a torturat nervii şi speranţele vane, văzînd cum se screm munţii ca să iasă un şoricel. Amărăciunea aceasta e cu atît mai mare cu cît categorica înfrîngere a fost suferită chiar în bîrlogul propriu, pe Giuleştiul de bună tradiţie augurală pentru noi, acolo unde reprezentanţii „cocoşului galic" înclinaseră altădată steagul.

Totuşi, scuturîndu-ne de frisoanele realităţii şi de asprimea scorului, vom fi siliţi să privim cu luciditate filmul meciului şi relatările sale. Pe un teren băltit, după o îndelungă ploaie care a continuat să se cearnă, francezii au cîştigat jocul încă din prima repriză (14—0), cînd au aplicat o tactică simplă şi adecvată unui asemenea timp, folosind lovituri de picior „de urmărire" şi aglomerări pe locul de impact, realizînd astfel două eseuri (prin **Andrieu** — neplacat de către Popescu — şi **Blanco**, intercalat) şi două lovituri de pedeapsă (**Berot**).

După cum ne mărturiseam temerea în cronica trecută, asupra jocului cu portughezii, deschiderea noastră (Seceleanu — Năstase) a funcţionat lamentabil, la aceasta adăugîndu-se un permanent dezechilibru în linia întîi, la grămezile ordonate, ceea ce a permis permanenta stînjenire a demiului nostru de către **Bérbizier**. Totuşi, în minutele 7 şi 15, am avut două poziţii bune de lovituri de pedeapsă, pe care piciorul total „neinspirat" al uverturii, Năstase, nu le-a fructificat, ceea ce ar fi dat alt tonus jocului. Inexplicabilă apare însă prima la balon, defectuoasă, a uverturii, precum şi loviturile de picior mereu prea lungi, cadorisite invariabil atacatorilor francezi, în loc de a folosi loviturile cu boltă calculată, eficientă pentru urmăritori. De asemenea, plecările din 22 m, în loc să se facă prin implicarea înaintaşilor s-au pierdut în favoarea francezilor, prin lovituri de picior tot atît de neinspirate ale aceluiaşi Năstase, care ne-a oferit un recital anti-tactic, greşit pe un talent decorativ, lipsit de impetuozitate şi autentic simţ speculativ. Mingea îngreunată şi loviturile de picior bine „gîndite" ale lui **Lascarboura** şi **Blanco** au jucat multe renghiuri apărătorilor noştri, care au dovedit că nu cunosc tehnica necesară unui joc în asemenea condiţii. Păcat de jocul înaintaşilor noştri la tuse, unde au cîştigat numeroase baloane prin aportul excelent al lui Caragea dar mingile obţinute au fost irosite prin jocul neadecvat de care am vorbit. Începutul reprizei a doua ne-a mai dat un dram de speranţă prin marcarea unei lovituri de pedeapsă (3—14), dar tot francezii vor înscrie un nou eseu (prin **Berot**), transformat (tot **Berot**).

În orice caz, scorul reprizei a doua (3—6) reflectă jocul echilibrat al celor două formaţii. Într-adevăr, înaintarea a fost de cîteva ori pe punctul de a marca eseu, ba chiar s-a renunţat la o lovitură de picior transformabilă, pentru iniţierea unui atac. Prea tîrziu s-a dumirit şi uvertura noastră de tactica necesară, dar cu mai multă şansă scorul putea fi simţitor restrîns. Lipsa lui Bucan şi accidentarea taloneurului Dodo Munteanu, precum şi slaba comportare a pilierilor şi a forţei de împingere ne-au creat greutăţi printr-o slabă omogenizare, remarcîndu-se, totuşi, combativitatea lui Dumitru şi dăruirea lui Dumitraş. Cît priveşte „încrederea" pe care antrenorul federal Valeriu Irimescu şi-o exprimase faţă de „băieţii noştri" ea nu s-a confirmat şi, din păcate, nici încrederea rugbyştilor şi suporterilor români în antrenorul federal.

După cum ştim, se stabilise că vor fi doi antrenori la lot, dar a fost numai unul (Ţuţuianu), aşa încît „criteriul" alcătuirii echipei a aparţinut aceluiaşi discernămînt unic, care s-a dovedit (pentru a cîta oară) nepotrivit.

„Gurile rele" ale rugbyului (printre care o socotim şi pe aceea a fostului dinamovist, fostului farist, fostului petroşenean etc., şi actualmente antrenor timişorean Titi Ionescu) acuză „sectarismul" antrenorilor de lot naţional care îşi favorizează jucătorii proprii, cum au mai făcut-o Teodor Rădulescu de la Steaua, Naca de la Farul, iar acum Ţuţuianu de la Dinamo, rezultatele naţionalei devenind, astfel, modeste prestări de club. Se pare că situaţia actuală îndrituieşte un asemenea adevăr, deşi în practica multor sporturi se mai abordează principiul „nucleului" sau „scheletului" împrumutat de la un club fruntaş, criteriu care, în multe cazuri, s-a dovedit pozitiv. Ce-i de făcut ? În primul rînd definirea celor 2 antrenori (unul pentru înaintare, altul pentru trei sferturi) capabili să instruiască cele 2 compartimente, antrenorul federal păstrîndu-şi rolul consultativ. Reactivarea comisiei de selecţie (cei 5 sau 7 specialişti) propunîndu-i pe cei mai buni jucători din **toată ţara**. Programarea **imediată** pentru începutul anului viitor, înainte de Cupa Mondială, a unei tabere eficiente „de lucru", individual şi colectiv asupra tehnicii individuale (insistent !) şi de compartiment (scheme tactice), cu participarea celor mai buni 40 jucători din ţară, tabără la care să-şi dea aportul practic şi toţi antrenorii divizionari A din ţară, pentru **recilerarea** cunoştinţelor şi verificarea metodelor indicate de antrenament. Acelaşi lucruri trebuie perspectivate pentru tineret şi juniori. „Sectarismul" n-are ce căuta în rugby !

Sportul nostru să se constituie ca o mare familie de spirite generoase, unită prin entuziasm şi ţeluri comune. Trebuie să ne regenerăm eforturile. Nu-i timp de aşteptat !

TUDOR GEORGE ■

Ecourile campionatului mondial

La încheierea meciului-revanşă pentru titlul de campion al lumii, specialiştii au apreciat calitatea jocului prestat, combativitatea excepţională a celor doi adversari (nouă partide decisive), minunata încleştare dintre ideile clasice (Karpov) şi cele neo-romantice (Kasparov). Învinsul din meci, Anatoli Karpov, consideră duelul „unul dintre cele mai importante, în momentul de faţă, pe planul teoriei şahului". Lui Karpov îi revine meritul excepţional de a fi îmbunătăţit prin căutări consecvente planurile de joc în 12 confruntări. Campionul lumii, Garri Kasparov, i-a recunoscut munca : „În precedentul meci, pregătirea mea în deschideri a fost mai bună. De această dată, Karpov a fost acela care a introdus variante noi sau ameliorate." Satisfacţia învingătorului este, desigur, aceea că „cele cinci victorii ale mele sînt produsul jocului meu şi nu al variantelor pregătite..." Din nou, trebuie subliniat rolul deosebit de important al secundanţilor, minunata „echipă tehnică" ce a muncit cot la cot cu jucătorii pentru perfecţionarea stilului de joc. Karpov a fost ajutat de marii maeştri I. Zaiţev, care nu a apărut niciodată în sala de joc, S. Maktarîcev şi de maestrul internaţional V. Salov. Kasparov a pornit la drum cu I. Dorfman, A. Nikitin, E. Vladimirov şi G. Timoscenko şi a avut probleme cu... „securitatea" analizelor teoretice. Imediat după încheierea primei jumătăţi a meciului G. Timoscenko a refuzat să mai continue activitatea în „echipă" motivînd „surmenajul" şi Garri Kasparov şi-a chemat doi prieteni, doi tehnicieni care-l ajutaseră în meciul anterior : M. Gurevici şi V. Şaharov. Iniţial, Kasparov a anunţat delegaţii FIDE că suspiciunile create privind activitatea lui E. Vladimirov (de-a furniza date în mod secret lui Karpov) sînt false. Dar după meci, Kasparov a completat declaraţia sa divulgînd faptul că E. Vladimirov a fost înlăturat din „echipă" deoarece a fost surprins / posedînd „transcrise toate analizele" apărării Grünfeld şi Nimzowitsch deşi „în echipa noastră este interzis să se recopieze analizele..."

Meciul a fost epuizant pentru cei doi jucători, care s-au resimţit fizic şi moral de mai multe ori. Dreptul la „time-out" le-a acordat fiecăruia, pe rînd, cîte un respiro atît de necesar. Cînd totul se sfîrşise, medicul personal al lui Garri Kasparov a confirmat faptul că învingătorul „a pierdut cîteva kilograme, dar a cîştigat în maturitate şi înfrîngerile îl afectează mai puţin astăzi decît altădată". În ziua partidei ultime campionul a constatat că pierduse şi doi centimetri în înălţime iar părul îi încărunţise uşor. Relaxarea pe care şi-o oferise în mod greşit după strălucita victorie din partida a 16-a, cînd credea că „meciul nu mai e decît o formalitate". l-a costat scump. Deşi efortul a fost nemăsurat de mare, campionului nu-i lipseşte pofta de joc. Turneul internaţional de la Tilburg (categoria 15) cu participarea marilor maeştri V. Korcinoi, J. Timman, R. Hübner, A. Miles, A. Beliavski şi alţii îl atrage. Prima sa dorinţă este însă aceea de-a juca la olimpiada de şah din Dubai în luna noiembrie. Campionul şi-a confirmat participarea la masa întîi a echipei Uniunii Sovietice. La sfîrşitul anului va concura la Bruxelles într-un meci-turneu de şase mari maeştri, care va fi cel mai puternic concurs de acest fel. Speranţele multor iubitori ai şahului se leagă de disputarea meciului campionului cu L. Christiansen în S.U.A., mulţi dorind o posibilă întrevedere Kasparov-Fischer. Deocamdată, nu există nici o confirmare oficială că Bobby Fischer ar putea reveni la tabla de joc.

Anatoli Karpov va avea un sezon greu, începe din nou lupta pentru titlu. În luna februarie a anului viitor va susţine în Spania duelul pentru desemnarea şalangerului în meciul pentru supremaţia mondială, care trebuie să se desfăşoare, conform regulamentului, în 1988. Adversarul său va fi un „coleg de generaţie" al campionului lumii, Andrei Sokolov. Care dintre ei, Karpov sau Sokolov, va fi viitorul adversar al lui Kasparov ? Campionul lumii declară : „În meciul pentru desemnarea şalangerului consider că prima şansă o are Karpov". Dar A. Sokolov este de altă părere : „Nu Karpov este o problemă pentru mine..."

MARGARETA MUREŞAN ■

„Greşelile individuale ne-au privat de mai multe medalii"

— interviu cu prof. ION CORNIANU, antrenor coordonator al lotului naţional de lupte greco-romane

— Tovarăşe profesor, vă invităm să faceţi o succintă apreciere a participării sportivilor noştri la recentele campionate mondiale de lupte greco-romane, de la Budapesta. Bilanţul îl cunoaştem, este sub obiectivul pe care ni-l propusesem

— Într-adevăr, bilanţul este sub aşteptările noastre, mai ales că toţi cei 9 sportivi de greco-romane care au participat la aceste mondiale sînt medaliaţi ai precedentelor competiţii, avînd deci experienţa şi valoarea care îi îndreptăţeau să ocupe şi de-astă dată locuri fruntaşe. După cum s-au prezentat în concurs, aş împărţi sportivii noştri în trei grupuri ; primul — Matei, Cişmaş şi Rusu, care au avut o comportare slabă, sub aşteptări. La primii doi s-a cunoscut lipsa de interes pe care au manifestat-o în perioada pregătirilor, cînd aproape că s-au sustras ideii de a confirma medaliile (argint şi respectiv, bronz) pe care le cuceriseră în vară, la europenele de la Atena.

— Ştefan Rusu ?

— Multiplul nostru campion nu s-a pregătit cum trebuie pentru acest concurs, pierzînd la adversari ce puteau fi depăşiţi fără probleme, chiar şi la vîrsta lui, dar avînd o pregătire adecvată.

— Mai departe ?

— Al doilea grup este format din Zamfir, Savu, Negrişan şi Grigoraş — luptători care au concurat la un nivel corespunzător, dar care, în „luptă dreaptă", au fost depăşiţi de calităţile adversarilor. Scuze nu are, totuşi, Negrişan, fostul campion mondial de anul trecut, care, dornic să-şi apere titlul, a început concursul într-o stare de surescitare peste limite normale. N-a mai gîndit lucid meciul şi a fost învins, tăindu-i-se astfel drumul spre medalii. După cum se ştie, la aceste concursuri este suficientă o singură înfrîngere pentru a pierde şansele la medalie.

— Au mai rămas Herţea şi Andrei, grupul medaliaţilor. Despre ei ce puteţi spune ?

— Că s-au mobilizat şi numai greşelile de arbitraj i-au privat de medalii mai strălucitoare. Nu vrem nici o clipă să ne prevalăm de arbitrajele care ne-au defavorizat, dar trebuie să ştiţi că au mai fost şi de-astea. De fapt, concluzia după aceste mondiale este că sportivii noştri nu s-au mobilizat la nivelul cerinţelor, nereuşind să-şi valorifice posibilităţile concrete pe care le-au avut în minutele propriu-zise de concurs. S-ar putea aprecia nu că am pierdut medalii, ci că noi le-am oferit adversarilor, aproape „pe tavă", cum se spune. Şi asta numai din labilitate psihică şi insuficientă concentrare în concurs — pentru că posibilităţile fizice şi tehnice ale sportivilor noştri le dădeau dreptul la mai mult.

Pe scurt, greşelile noastre, ale sportivilor şi ale arbitrilor, au mers mînă în mînă şi ne-au adus unde ne-au adus. Învăţătură de minte pentru viitoarele campionate mondiale (1987, Paris) unde se va concura nu numai pentru medalii, ci şi pentru calificarea la Jocurile Olimpice.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Civilizaţia sportului

Moralitatea în fotbal

Mii şi mii de oameni ai muncii vin în tribunele stadioanelor noastre de fotbal pentru a se destinde, sperînd că vor asista la un adevărat spectacol cu valenţe tehnice şi atletice, dar şi morale, la o întrecere frumoasă, pasionantă şi corectă, cum se presupune că trebuie să fie orice întrecere sportivă. Dar ce văd şi ce aud de multe ori ? Pe teren — îmbrînceli, injurături, scuiparea adversarului, gesturi obscene, incitarea publicului. În tribune — reacţii la cele ce se întîmplă pe teren : huiduieli, ameninţări, insulte (globale sau personale), expresii scabroase. A devenit un risc foarte mare să-ţi inviţi soţia, logodnica sau prietena la un meci de fotbal.

De obicei pentru degradarea atmosferei este învinovăţit arbitrajul. Este adevărat, arbitri de valoare sînt puţini, iar cei capabili să combată spiritele recalcitrante şi provocatoare sînt şi mai puţini. La fel de adevărat este că unii arbitri practică această activitate pentru diverse avantaje. Nici măcar nu se mai feresc. Am auzit că dau un telefon şi spun : „Sosesc mîine. Vreau... (şi dictează „lista de nevoi"). Aveţi grijă că ne mai întîlnim" !. E regretabil că uneori, în goana oarbă şi pătimaşă după victorii cu orice preţ, chiar şi oameni mai serioşi intră în „jocul" acestor arbitri, deşi tocmai de la ei trebuie să pornească atitudinea fermă, de susţinere a spiritului curat de sport, a spiritului general de echitate şi dreptate.

Să admitem însă că majoritatea arbitrilor sînt cinstiţi, că îşi lasă familiile simbăta şi duminica pentru a face sute de kilometri şi a se expune diverselor riscuri din dragoste pentru fotbal. Să nu le facem procese de intenţie dacă uneori mai greşesc. Eroarea umană face parte din viaţa noastră. Dar dacă pe aceşti arbitri cinstiţi nu-i vom apăra prin eliminarea celor necinstiţi din rîndul „cavalerilor fluierului", unde vom ajunge ? Totuşi, nici insuccesele în serie ale unor echipe, nici dezordinile de pe stadioane nu sînt provocate de arbitraj şi nimic nu justifică actele de subminare a acestei instituţii, fără de care nu poate exista întrecerea sportivă. Fotbalul ar trebui să fie o „stare de spirit" şi nu o luptă oarbă între două echipe. Atunci, arbitrul ar rămîne cu siguranţă un tip vertical care apără adevărul jocului, adevărul sportului, fiind realmente un suveran pe teren fără să treacă prin fel de fel de umilinţe, şicane, văzîndu-se într-un penalty, un ofsaid sau un cartonaş cine ştie ce vînzări-cumpărări.

Pentru a avea cît mai mulţi arbitri curajoşi şi integri, trebuie să învăţăm să acceptăm şi înfrîngerea, încluzînd aci sportivitatea, respectarea adversarului, interesul pentru calitatea jocului şi nu numai pentru obţinerea unui rezultat conform dictonului „scopul scuză mijloacele". Victoria şi înfrîngerea au drepturi egale la existenţă în viaţa fotbalului.

Moralitatea în fotbal este o temă pentru o dezbatere cu durată lungă. Nu se poate spune totul şi nici măcar atinge idealul, dar ceva trebuie făcut. Desigur, lucrurile trebuie privite diferenţiat, pentru că una este moralitatea jucătorilor, alta cea a arbitrilor şi cu totul alta cea a conducătorilor de cluburi la care ne vom referi în comentariul următor.

CRISTIAN ŢOPESCU ■

racul

● **De multe ori, în spatele unor vorbe mieroase se ascunde o viespe.**

● **Nu călca pe urmele celui care în viaţă n-a lăsat nici o urmă.**

● **Săgeata lui Cupidon nimereşte inima, dar nu totdeauna se opreşte în ea.**

● **Dăruieşte inima fiinţei iubite, dar nu te purta apoi ca un om fără inimă.**

● **Nu săpa groapa altuia ! O poate folosi ca trampe.**

● **Cine urcă prin alţii, coboară prin el însuşi.**

● **Decît genunchi roşi, mai bine palme bătătorite.**

● **Unii oameni au rău de înălţimea altora...**

● **Munca îl deosebeşte pe om de animal, dar şi pe om de om.**

● **Nu ştim cîţi oameni sînt egoişti, dar ştim cîţi egoişti sînt oameni.**

● **Neoinstea nu are acoperire decît în haine vărgate.**

● **Sabia care ruginească în cui merită teacă de aur.**

● **Cine se cearţă cu disciplina se împacă cu pedeapsa.**

● **„Banii sînt viaţa mea" zise avarul, îngropîndu-i.**

N. PETRESCU-REDI ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XXVI)

Creșterea rolului O.N.U.

Observînd că, paralel cu dezbaterile de la O.N.U, situația pe glob s-a agravat continuu, în toate direcțiile — s-a intensificat cursa înarmărilor, persistă conflicte armate și focare de încordare periculoase, au crescut și cresc fără întrerupere decalajele dintre țările bogate și cele sărace ș.a. — nu puțini și-au exprimat îndoiala cu privire la eficiența și la rolul organizației mondiale. Dar eficiența O.N.U. se impune s-o măsurăm prin raportare nu doar la stocul de probleme rămase pînă în prezent nesoluționate, ci, în primul rînd, la ceea ce s-a înfăptuit. Se știe că Organizația Națiunilor Unite a adus o contribuție de seamă la accelerarea lichidării sistemului colonial și la apariția a zeci de noi state independente în Africa, Asia și America Latină. În cadrul organizației, au fost negociate și adoptate documente internaționale majore și au fost elaborate convenții care stabilesc normele de conduită universal valabile pentru toate statele în raporturile dintre ele. Este, de asemenea, cunoscut că O.N.U. a jucat un rol remarcabil în reglementarea conflictelor dintre state, și ori de cîte ori s-a recurs la serviciile sale, organizația a contribuit la limitarea și la oprirea extinderii acestora, prin punerea în mișcare a unor mecanisme de bune oficii sau de mediere, prin trimiterea de observatori sau de forțe de urgență pentru a se interpune între beligeranți. Pornind de la aceste realizări, unii specialiști în probleme internaționale au afirmat chiar — desigur, e vorba de un punct de vedere care trebuie încă examinat — că Organizația Națiunilor Unite a salvat omenirea de la un nou război mondial.

Putea O.N.U. să facă mai mult? Da, în general se consideră că chiar cu structura de acum, cu statutul (Carta) elaborat cu 41 de ani în urmă, organizația mondială ar fi fost în măsură să rezolve și alte probleme de importanță cardinală. Însă n-a făcut-o, nu și-a utilizat întregul potențial. Totodată, chestiuni de mare însemnătate nu și-au găsit locul printre preocupările O.N.U. pentru motivul că forumul mondial a fost ocolit, soluțiile căutîndu-se în afara lui. Pe de altă parte, s-a reamintit că Organizația Națiunilor Unite nu este un guvern mondial, care să administreze globul ca pe un tot, ci, potrivit Cartei, un instrument de menținere a păcii și securității internaționale, de dezvoltare a unor raporturi prietenești între națiuni, de promovare a colaborării largi între state, „un centru în care să se organizeze acțiunile națiunilor pentru egalizarea acestor obiective comune". Pornind de aici, urmează că pretențiile nu trebuie să fie nici mai mici, dar nici mai mari decît prerogativele cu care organizația mondială a fost investită.

Din examinarea situației, rezultă că necesara îmbunătățire a activității O.N.U. se poate realiza atît prin valorificarea integrală a potențialului de acum, cît și prin îmbunătățiri structurale, în stare să dinamizeze activitățile organizației, să le sporească eficiența. În acest spirit, țara noastră a înscris necesitatea sporirii rolului O.N.U. în viața internațională, în abordarea și soluționarea problemelor fundamentale cu care se confruntă lumea în momentul de față ca una din preocupările centrale ale politicii sale externe. „România — spunea președintele Nicolae Ceaușescu — se pronunță cu hotărîre pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite și al altor organisme internaționale în soluționarea democratică, pe baza dreptului internațional, a tuturor problemelor mondiale, cu participarea tuturor statelor lumii, și îndeosebi a celor mici și mijlocii, a statelor nealiniate și a celor în curs de dezvoltare, care sînt vital interesate în politica de independență, libertate și pace". Eforturile românești pentru creșterea rolului O.N.U. în viața internațională au fost recunoscute și larg apreciate în întreaga lume. Iată ce spunea, în acest sens, secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar: „Președintele Nicolae Ceaușescu este un om care crede în Organizația Națiunilor Unite, crede că O.N.U. este un instrument adecvat pentru soluționarea problemelor internaționale, dar că, pe de altă parte, se simte nevoia unei schimbări a modului în care organizația mondială este folosită de țările membre. Activitatea României a exercitat o deosebită influență asupra țărilor membre ale O.N.U. Ea a obținut rezoluții de o extraordinară importanță pentru viața internațională".

ION D. GOIA ■

Înapoi, la abecedar

Ca și în alte situații de același fel, din pricina prospetimii, n-avem încă un termen omologat pentru ceea ce francezii s-au gîndit a denumi radiotique. Este vorba, acum, despre aplicațiile telematicii în varianta undelor hertziene. S-a ajuns deci ca mesageria pusă în seama elegantului Minitel, despre care am tot vorbit în rubrica de față, prin rețea de telefonie clasică, să fie preluată de sisteme radiocomunicaționale mobile. Asadar, după teletex și videotex, acum radiotex. O familie de cuvinte în expansiune, circumstanțializînd eforturi concentrate în raza de acțiune a difuzării informației.

Orice abordare a undelor hertziene, ca posibil cîmp de aplicare, începe prin a-i considera datele limitative. Suprasolicitarea lor constituie un aspect. Din această cauză, în același tronson, pe aceeași frecvență, se găsesc mai mulți abonați. Timpul de comunicare devine, inevitabil, restrictiv. Echipamentul mobil antrenează la rîndu-i inconstante calitative decurgînd, între alte, din influența terenului.

MTM — microterminalul mobil — pus în operă de o firmă franceză, caută să găsească împăcare la toate cîte presupune purtarea la distanță a mesajelor, fie și la destinatii sau de la expeditori aflați în mișcare, ținînd cont de inconvenientele tehnice ivite pe parcurs. MTM permite o transmisie accelerată de date numerice, în condiții de securitate superioară, de calitate mai bună. Embrionul aparatului este un model original asociat sistemului de codificare/decodificare, pilotat de un algoritm pentru definirea nivelelor de prioritate. MTM poate fi racordat la orice telefon, memoria sa fiind împărțită în diviziuni pentru gestiunea frecvenței radiotelefonului, recepționarea și stocarea informației. Care este deci principalul oficiu asigurat de microterminal? Viteza de transmisie atinge 1200 biți pe secundă. Dacă în sistemul de comunicare fonică un text de 240 de caractere necesită circa 40 de secunde durata trebuincioasă în cazul de față se reduce la numai 1,6 secunde. Astfel de sarcini, a cîte 240 caractere, se trimit spre destinatar asociate unui cod, care permite recepția automată și decodificarea corespondenței. Intervine favorabil și faptul că datele numerice sînt mai puțin lenate de paraziți și de condițiile nefavorabile de emisie-recepție.

Schema de lucru se dovedește, la prima vedere, simplă. La un post telefonic echipat cu Minitel se elaborează mesajul dorit care, în raport de condițiile concrete, va fi transmis direct sau retransmis prin intermediul unui centru de servire radiotex către cel căutat. Microterminalul mobil situat la bordul unui autovehicul, unde se află destinatarul, permite afișajul prin diode electro-luminiscente, retranscrierea corespondentei. Recepția este automată, stergerea înscrisului făcîndu-se la dorința primitorului. În cazul cînd acesta lipsește, mesajul se păstrează. Într-o versiune mai complicată, a fost prevăzută și imprimată, racordată la MTM care să reproducă pe hîrtie și să conserve scrisoarea primită. Cînd mesajul s-a transmis, expeditorul primește confirmarea cu ora la care cel căutat a aflat cu ce treburi a fost deranjat.

Pregătiți prin urmare să găzduim cîndva alături de noi în mașina cu care pornim la drum telexul captator de corespondență ce nu suferă amînare, s-ar cuveni să luăm act, în plin mers de gală al audiovizualului, de această răsucire pe călcîie a comunicării, ce-și redescoperă dragostea dîntîi: cuvîntul scris

NEAGU UDROIU ■

A existat, oare, Wilhelm Tell?

„Cu arcul și săgețile / Prin văi și pe dealuri / Vine arcașul / Cu primele raze ale dimineții". Așa îl înfățișează Schiller în drama sa „Wilhelm Tell". Însă istoricul elvețian Fritz Mathyus Weist are cu totul altă părere. În primul rînd, datorită faptului că eroul național al Elveției nu putea să-aibă în mîini o asemenea armă. Argumentul său: în perioada cînd se spune că ar fi tras cu arcul în renumitul măr și asupra tiranului Gessler, în Elveția nu era cunoscută această armă și în nici una din cronicile privind evenimentele militare elvețiene pînă la 1388 nu este amintită printre armele folosite. De fapt întrebarea dacă curajosul om din Burgeln (cantonul Uri) a existat în realitate, nu este nouă.

Istoria palpitantă și cu acțiune atît de captivantă a lui Wilhelm Tell poate fi întîlnită pentru prima oară în așa-numita Carte Albă de la Sarnen, document scris ce datează din anul 1470. Denumită astfel datorită culorii copertii sale, această carte conține informații din vremea fondării uniunii cantoanelor elvețiene și a luptei ei împotriva oprimării habsburgice — sfîrșitul secolului XIII și începutul secolului XIV. Apoi, timp de secole, istoricii au continuat să consemneze în această lumină faptele lui Tell fără a le pune vreodată la îndoială. Cărțile lui Aegidius Tschudi (sec. XVI) și Johannes von Müller (1786) au contribuit la popularizarea numelui eroului dincolo de granițele Elveției, pe lucrările lor bazîndu-se și piesa lui Schiller.

Însă, în timp ce Tschudi precizează pînă și ziua tirului asupra mărului, 18 decembrie 1307, iar arbaleta lui Tell este expusă la Camera armelor din Zürich, există alți elvețieni care au îndoieli în privința existenței reale a eroului. Albrecht von Haler, de pildă, scriitor și naturalist din perioada iluministă, își exprima, în 1728, neîncrederea în „această poveste romantică".

Totuși, și în secolul XX nu lipsesc istorici reputați care nu fac un secret din faptul că încearcă să găsească argumente în sprijinul adevărului poveștii lui Tell. Însă, deși nimeni nu se îndoiește de existența Ligii de la Rütli și de atacul asupra fortărețelor habsburgice, existența arcașului Tell, care ar fi trăit între anii 1291 și 1315, nu poate fi dovedită. Cea mai frecventă ipoteză este că, din patriotism, cronicarii medievali ai istoriei elvețiene s-au slujit de o legendă mult răspîndită pentru a exprima cît mai plastic idealul de libertate al poporului. Fiindcă, deși Wilhelm Tell se pare că nu a existat, istoria timpurie a Elveției a cunoscut numeroase cazuri de oameni din popor, mîndri, care nu au precupețit să-și jertfească viața pentru libertatea cantonului lor. Și în fond, de ce nu s-ar fi chemat unul dintre ei Wilhelm Tell? De fapt, chiar dacă din punct de vedere istoric povestea lui Tell ar fi o simplă născocire, din punct de vedere spiritual ea este o certitudine: drama lui Schiller l-a făcut cunoscut pe eroul elvețian în întreaga lume, Rossini și alți compozitori l-au adus pe scena operei, iar Hodler și mulți alți artiști plastici l-au înfățișat chipul. Prin opera lor, arcașul Tell își demonstrează în continuare în fața lumii uimite îndemînarea sa de a atinge ținta. Cu arcul și săgețile!

N. ROMEO ■

Lumea se amuză

Aspirina pro și contra

„Fiului meu nu i-am dat niciodată medicamente, o aspirină și gata. Acum ce să-i dau cînd face febră?" Întrebarea acestei mame, alarmată de ascensiunea mercurului în termometru este îndreptățită. Pastila omnipotentă care bine aproape la orice și a ajuns să nu mai fie considerată medicament, se află sub acuzare. Cele mai recente știri asupra posibilelor efecte nocive ale acidului acetilsalicilic — acesta fiind numele și prenumele științific al aspirinei — au creat o justificată îngrijorare, dat fiind gradul înalt de difuzare al acestui analgezic și antipiretic. Au trecut chiar pe planul secund binefacerile sale recunoscute — scăderea febrei, alinarea durerilor, calmarea inflamațiilor articulare, vindecarea răcelilor și, nu în ultimul rînd, prevenirea infarctului. Capul de acuzare este foarte serios: aspirina provoacă o maladie rară și mortală, sindromul Reye, care lovește mai ales copiii și adolescenții. După 3—4 zile de la o aparentă ameliorare a febrei virale de tip gripal sau a celei provocate de varicelă tratată cu aspirină, copilul începe să vomite, febra urcă alarmant, se produc convulsii în 23 la sută din cazuri. Primele legături între aspirină și sindromul Reye au fost făcute în urmă cu cîțiva ani de cercetătorii americani care au înregistrat cîteva sute de cazuri mortale pe teritoriul S.U.A. Primul semnal de alarmă a fost tras în 1980 de revista „Pediatrics", publicație de mare autoritate a „Academiei americane de pediatrie", iar al doilea, în revista britanică „Lancet" în 1982. În 1984, FDA, organizație care se ocupă de controlul medicamentelor și alimentelor de pe piața americană, a avertizat asupra riscurilor pe care le comportă administrarea aspirinei la copii sub 10 ani. Rezultatul a fost reducerea cazurilor mortale pînă la finele lui 1985 de la 204 la 91. În Anglia s-a constatat că maladia atinge 5 persoane dintr-un milion din grupa de virstă de pînă la 17 ani, iar 59 la sută din victime sînt consumatoare de aspirină. În Italia, pe prospectele care însoțesc medicamentul a apărut recomandarea ca aspirina să nu fie dată copiilor decît cu avizul medicului.

Cei mai mulți specialiști sînt reticenți în a condamna aspirina în urma unor „coincidențe", și nu a unor dovezi științifice. John Baum dă la universitatea americană Rochester subliniază că nici unul din miile de copii care suferă de artrită reumatoidă și cărora aspirina le este administrată în doze mari nu s-a îmbolnăvit de sindromul Reye. M.N. Dukes, care se ocupă în cadrul OMS de efectele colaterale ale medicamentelor opina că poate fi vorba de o complicație precedentă maladiei, care însă este pusă în seama aspirinei. Cercetătorii de la universitatea din Michigan au constatat că majorarea conținutului de amoniac din sînge și administrarea concomitentă de aspirină provoacă sindromul Reye. Cercetările continuă.

Achitare sau condamnare pentru aspirina care ne scoate de atîtea ori din migrene apăsătoare, ne alină junghiurile și căreia-i sîntem recunoscători în dimineața cînd, după o noapte de aspirino-transpirație, ne trezim parcă nou născuți? Medicii sînt de părere că este fără sens să fie condamnat un medicament bine cunoscut din cauza unor cazuri marginale. Întrebarea pe care și-o pun este de o logică inatacabilă: știm despre celelalte antifebrile tot atît cît despre aspirină? Este o eroare să se creeze panică — considerentele care o justifică ne scapă — în jurul aspirinei, panică ce-ar servi la lansarea altor medicamente care pot provoca daune ireparabile. Piramidonul, spre exemplu, atacă măduva spinării.

Oricum, ca orice medicament, aspirina trebuie luată cu parcimonie și cu știința medicului. Mamele se sperie excesiv de febră și își îndoapă odoarele cu tot ce e posibil, numai să nu le mai simtă fruntea arzînd. O reîntoarcere la medicina populară n-ar strica nimănui. Febra exista cu mult timp înaintea aspirinei și a putut fi oprită cu mijloacele tradiționale, de care uităm prea adesea.

IOAN ROȘCA ■

Constructori pe înălțimi

Peste 250 de proiecte au fost elaborate, din 1868 pînă acum, pentru construirea liniei ferate peste marele lanț muntos al Caucazului. Însă nici unul din autorii îndrăznețelor proiecte, printre care s-a numărat și creatorul Turnului Eiffel, nu a găsit un constructor care să preschimbe în fapt ideile lor. Cel puțin pînă nu de mult. Pentru că, iată, recent, după cum ne informează agenția de presă NOVOSTI, o echipă de tineri constructori a început în zona trecătorii Arhoțk, la 2 400 metri, lucrările de realizare a celui mai dificil proiect de căi ferate din actualul plan cincinal al U.R.S.S. Deocamdată se are în vedere, ca primă etapă, realizarea unui tunel feroviar în lungime de 23,2 kilometri. Totodată, tinerii cuceritori ai Caucazului, între care mulți dintre cei ce au primit „botezul" de constructor la magistrala Baikal-Amur, ridică o așezare nouă care a primit numele cel mai potrivit pentru asemenea locuitori înnoști (Tinerețea).

Tunelul Arhoțk este cel mai complicat, însă nu și singurul proiect de acest fel, deoarece în plan mai este prevăzută construirea a încă 22 de tuneluri. Aproximativ o pătrime din linia ferată, în lungime de 180 kilometri, care începe lîngă Tbilisi și se termină la Ordjonikidze, va fi situată în subteran. Efortul ce trebuie făcut este uriaș: deplasarea a peste 22 milioane metri cubi de rocă și pămînt.

Însă, pe cît de mare este efortul pe atît de vaste sînt consecințele pozitive ale construirii acestei căi ferate. Transportul de mărfuri al republicilor caucaziene a sporit în ultimii cinci ani cu 10 milioane tone anual. Viitoarea cale ferată peste munte va asigura reducerea cu aproximativ 1 000 kilometri a drumului între centrul țării și sudul ei, care merge în prezent de-a lungul Mării Caspice.

Constructorii au de luptat cu semeția munților și în Kirghizia, unde este în curs de realizare cea de-a cincea hidrocentrală pe rîul Narîn. Mulți dintre constructori au fost nevoiți să învețe aici o nouă meserie — cea de montor — alpinist. Membrii brigăzii lui Mamsali Sabirov au obținut recent titlul de „leoparzi ai zăpezilor", care deobicei se acordă alpiniștilor care trec de înălțimea de 7 000 metri. Pentru că asemenea „isprăvi alpinistice" au ajuns să constituie pentru acești oameni munca lor de zi cu zi. Nu de puține ori munca montorilor cățărați pe versanții munților Tianșan seamănă cu cea a unor bijutieri. Precizia, finețea mișcărilor și atenția față de orice detaliu sînt, în activitatea lor nu lipsită de periculozitate, garanția succesului.

ROMEO NADAȘAN ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Masacrul din „Templul poporului"

În august 1977, cîteva mii de californieni s-au refugiat în Guyana pentru a scăpa de „apocalipsul" prezis de „profetul domnului", Jim Jones care pretindea că este reîncarnarea lui Hristos în America.

Acești naivi credeau că s-au pus astfel la adăpost, scăpînd de moarte în Guyana, și găsind în sfîrșit „calea cea dreaptă". Pentru a pleca din S.U.A. ei și-au vîndut toate bunurile și și-au încredințat banii primiți lui Jim Jones care încă din 1974 cumpărase cîteva mii de hectare de teren în Guyana. De altfel el pusese bazele sectei sale încă din 1965, la San Francisco pe care a denumit-o „Biserica templului poporului". Dovedindu-se un bun om de afaceri, Jim Jones atrage prin „misiunea sa evanghelică" cîteva mii de adepți, secta devenind astfel un loc apreciat de multe personalități ale vieții publice din California. Astfel, primarii din San Francisco și Los Angeles, guvernatorul statului California, Jerry Brown, asistau și ei cu regularitate la serviciile religioase ale sectei. Electoralismul obligă, pentru că Jim Jones cu adepții săi îi susțineau în timpul campaniilor.

De altfel, în timpul unei campanii prezidențiale americane, soția fostului președinte Carter a invitat pe Jim Jones la tribuna de onoare a unei adunări pe care a prezidat-o. Prezența în tribună a lui Jim Jones considerat „vindecător de cancer și de paralizie", care se lăuda că are și darul „reînvierii din morți" nu prea jenase pe nimeni în vremea aceea.

De altfel, într-o zi Jim Jones a demonstrat în mod public că poate reînvia : în cursul unei adunări cu numeroș public, un om de-al său a tras cu revolverul în Jones un cartuș orb. El a căzut și o enormă pată de sînge i-a acoperit pieptul. A fost ținut în culise și cîteva minute mai tîrziu a reapărut în aplauzele adepților săi, bineînțeles, cu sosul de roșii spălat.

Autoritățile și notabilitățile americane aveau și ele deci un comportament culpabil pentru că nu ezitau să utilizeze mina de lucru ieftină furnizată de „profetul domnului" prin adepții săi. Ca recompensă pentru aceasta, J. Moscone, primarul orașului San Francisco, i-a încredințat lui Jim Jones președinția Comisiei de spațiu locativ a orașului.

Crezîndu-se intangibil, Jim Jones a abuzat de protectorii săi și a început să folosească brutalități și violențe asupra adepților. Ziarul „New York Times" a publicat mai multe declarații a 10 foști adepți ai sectei, care arătau în amănunt tot ceea ce suferiseră în cadrul acesteia.

De altfel, acest fapt l-a determinat pe Jim Jones să se „exileze" în 1977 cu adepții săi în Guyana. Dar și de aici, după scurtă vreme au început să sosească știri despre brutalitatea profetului. În urma unor plîngeri, guvernul american a hotărît atunci să fie trimisă o comisie de anchetă în Guyana condusă de senatorul democratic Leo Ryan. Se vorbea în plîngerile respective de faptul că în secta lui Jones au loc ședințe colective de bătaie și flagelare, pedepsele comportînd pînă la 100 de lovituri de baston fără a mai vorbi de privațiunile de hrană ; copiilor, atunci cînd nu li se aplica un tratament special de pedepse care consta în înțeparea cu un ac electric li se aplicau aceleași pedepse ca și adulților. După aplicarea oricărei pedepse victima trebuia să declare în fața unui microfon pentru a fi auzită de toți adepții adresîndu-i lui Jones cuvintele „mulțumesc, părinte".

În presa americană apăreau și informații referitoare la traficde de arme și de stupefiante organizate de secta lui Jones.

Ajunsă la fața locului, comisia de anchetă verifică și stabilește că cele sesizate sînt reale. În comisie se aflau juriști, diplomați, ziariști care îl însoțeau pe parlamentarul american.

Drama a izbucnit într-o simbătă seara, la căderea nopții, pe terenul de decolare al aeroportului, în timp ce Comisia de anchetă și jurnaliștii se pregăteau să se urce în avionul cu care urmau să se reîntoarcă în America.

Adepții sectei, care păreau că vor să plece cu același avion, au deschis focul asupra membrilor comisiei: 5 morți și 8 răniți, printre care și senatorul american. A fost începutul tragediei.

Din cei trei mii de membri ai sectei, în majoritate negri, ce se aflau în Guyana, 1200 se găseau la Johnstown. După această ambuscadă s-a produs cea mai surprinzătoare sinucidere colectivă cunoscută vreodată.

La cererea lui Jim Jones 922 de persoane s-au sinucis. Ei au ascultat ordinele ce li s-au dat „trebuie să fiți gata să vă sinucideți, dacă secta noastră va fi amenințată".

În primul moment s-a crezut că era vorba de 400 de morți și că ceilalți 800 de adepți s-ar fi refugiat în junglă. În realitate cîteva zile mai tîrziu, vizitînd tabăra, s-a constatat că erau 922 de victime. Tot pămîntul era acoperit de cadavre întinse printre găleți de plastic : femei bătrîne, copii, bărbați și chiar animale ucise.

Ordinul lui Jim Jones a fost transmis prin difuzoare. El a indicat adepților săi să execute o „sinucidere revoluționară", pentru a protesta împotriva condițiilor inumane ale acestei lumi păcătoase. Din imensul bazin în care se găsea oranjadă sintetică otrăvită chiar de Jim Jones cu cianură, adepții și-au umplut gălețile din care mamele au dat ele însele copiilor să bea.

Cei din familia lui Jones s-au sinucis de asemenea; printre ei, soția, fiica și doi din fiii săi. Alți trei au scăpat.

Printre corpurile identificate s-a găsit și cel al lui Jim Jones, care s-a sinucis după ce s-a asigurat că toți ceilalți i s-au supus.

Au fost necesare 20 de avioane pentru a transporta cadavrele în S.U.A.

La reședința „profetului", au fost descoperite un mare număr de lingouri de aur, un milion și jumătate de dolari în numerar și 2,5 milioane de dolari în cecuri.

Aceasta nu trebuie să mire însă pe nimeni deoarece secta era foarte bogată. Ea poseda 25 de terenuri și proprietăți în California estimate la 1,5 milioane dolari. În fiecare săptămînă din vînzarea fotografiilor „protectoare" ale „profetului" și a „uleiurilor sfinte" se adunau zeci de mii de dolari. De asemenea, Jim Jones avea conturi în bănci în Elveția, în America Latină și în California în valoare de 10 milioane de dolari.

Un an mai tîrziu familiile victimelor au cerut despăgubiri. Însuși guvernul american a solicitat despăgubiri. Era vorba de sume fabuloase. Dar cum puteau fi despăgubite niște vieți omenești, victime ale ignoranței ?

Acesta a fost finalul sectei „Templul poporului".

I.G. VULCĂNEANU

Afacerea-i sfîntă

Prea multă rugăciune strică — și-a spus Jim Bakker. Cei proști au și ei nevoie de destindere. Pentru a-i feri de influențe nefaste s-a gîndit dumnealui să înființeze un loc de recreere pentru credincioși. N-a apelat la prea multă imaginație — doar avea la îndemînă modelul, verificat deja în practică, al Disneylandului. Astfel a luat ființă, pe o suprafață de 2 300 de acri, în orășelul Heritage din S.U.A., un adevărat centru de distracții pentru credincioși. Bakker nu s-a aventurat în afacere cu ochii închiși, ci a studiat problema în amănunt pe parcursul a mai mulți ani, pentru a nu da faliment (oricum s-au investit 175 milioane de dolari !). Afacerea se bucură de succes. Dovada ? Anul trecut prin Heritage au trecut aproximativ 5 milioane de persoane, cu toate că prețurile nu sînt tocmai „creștinești"; o cameră costă 140 de dolari/noapte. Stațiunea oferă condiții pentru practicarea tenisului, călăriei, are un imens bazin cu valuri, ba chiar s-a construit și o insulă artificială ce a costat o bagatelă de 12 milioane de dolari. „Spiritul" nu a fost uitat, existînd în acest scop „camere de meditație", biblii pe colțul fiecărei mese, program t.v. ce transmite numai subiecte religioase. „Botezurile" au loc în fiecare marți după-masă în piscina hotelului. La teatru se joacă o piesă cu subiect biblic în care apare și Satana folosindu-se în acest scop efecte speciale spectaculoase.

Ambițiile lui Bakker sînt, însă, mult mai mari ; el a anunțat că dorește să construiască un parc cu subiecte biblice și chiar o replică a Ierusalimului la scară naturală. Abilitatea lui de a scoate bani de pe urma credincioșilor este folosită și pentru împlinirea capriciilor personale ; cu „doar" 250 000 de dolari și-a construit o casă în Palm Desert, unde îi place să stea neființd atît de cunoscut și băgat în seamă. Aceasta poate pentru că în urmă cu 7 ani a avut „mici" necazuri cu guvernul federal datorită unor înțelegeri (a se citi : deturnarea unor donații !). Totul a fost, însă, mușamalizat. De fapt credința lui Bakker în Dumnezeu este credința în bani atît de sugestiv redată în propria-i declarație : „Dumnezeu nu propovăduiește sărăcia !" Cred și eu, căci altfel cine și-ar mai putea permite să meargă la Heritage ? Milioanele de șomeri în nici un caz !

DAN DĂNUȚ DORU

Accente în lume

Revenire fără triumf

George Lucas, cineastul-producător al „epopeii" interstelare „Războiul stelelor", după o perioadă cînd tot ceea ce atingea se prefăcea în aur, trăiește acum fenomenul invers. După apariția în anul 1983 al celui de-al treilea episod galactic „Return of the jedi", G. Lucas s-a declarat „epuizat" și și-a luat un concediu de doi ani. Revenirea lui pe platouri n-a cunoscut triumful de care se bucură celebrul său erou, Luke Skyiwalker. Ultimul film pe care l-a produs, „Howard the duck", a stîrnit, chiar de la apariția sa la începutul lunii august, critica violentă a presei de specialitate. În plus, vînzarea biletelor scade din ce în ce mai mult, astfel că după 17 zile el a adus producătorilor doar 13,4 milioane de dolari, în timp ce costul producției s-a ridicat la 32 milioane de dolari. În aceste condiții, nu este exclus anunțul apropiat al apariției unui nou episod din „Războiul stelelor". Se pare că este o rețetă mai sigură.

Antihormoni

Igor Torgov și colaboratorii săi din cadrul Institutului de chimie bioorganică (U.R.S.S.) au obținut în laborator hormoni antijuvenili. Cincizeci grame din această substanță vor fi suficiente pentru a înlătura dăunătorii agricoli de pe o suprafață de un hectar. Antihormonii au fost testați cu succes ca mijloc de combatere a gîndacului Colorado, a ploșniței de cîmp, a gîndacului de scoarță al moliduiui. Se impune precizarea că preparatele hormonale, spre deosebire de pesticide, nu dăunează mediului înconjurător. În plus, insectele nu se vor putea adapta niciodată la acțiunea antihormonilor.

Mecena

Principalul donător particular al Organizației Mondiale a Sănătății este Ryoichi Sasakawa, mecena japonez, în vîrstă de 87 de ani. Majoritatea donațiilor sale au fost destinate acțiunilor de luptă împotriva bolilor și foametei. De curînd, Sasakawa a oferit organizației U.N.D.R.O., creată de O.N.U., la Geneva, în 1972, un milion de dolari în scopul instituirii unui premiu anual. Acest premiu va fi acordat începînd din anul 1987 persoanei sau organizației care s-a remarcat în acțiunea de prevenire a catastrofelor naturale în lume.

ELENA GRECESCU

„Nu vreau să mor... am trăit atît de puțin"

Fragmente din jurnalul însîngerat

19 martie 1944 a fost ultimul și cel mai disperat somnul de mamă. Pentru cei ce nu știu de cît la curent cu ce s-a întîmplat în Europa de la venirea lui Hitler la putere, pătrunderea Wehrmacht-ului în Ungaria nu mai lasă nici o îndoială asupra faptului că horthyștii, de aici înainte, nu vor mai cunoaște nici o reținere în desfășurarea cu toată forța și pînă la capăt a prigoanei și exterminării evreimii. Cei dispuși să privească lucid situația, să tragă concluziile ce se impuneau au fost totuși extrem de puțini. Spaima s-a întețit ; agitația tindea spre panică.

„19 martie 1944. Nenea Béla (tatăl vitreg n.ns.) s-a întors precipitat din oraș împreună cu Alexandru Friedländer — consemnează în jurnalul său Eva Heyman ; amîndoi erau albi ca varul. Aud și acum vocea lui nenea Alexandru : s-a sfîrșit cu noi toți ; de azi dimineață nemții-s în Budapesta. Oaspeții au plecat repede. Au rămas numai Alexandru Friedländer și soția sa (prietena cea mai bună a mamei). Bunica a deschis radioul. Nu se transmitea programul obișnuit, ci doar marșuri. Cît de tare urăsc marșurile ! Nu mai vreau să aud marșuri cît voi trăi ! Mama ar fi dorit ca nenea Béla și Alexandru Friedländer să fugă în România încă în noaptea aceasta, căci ei sînt într-o primejdie mai mare decît noi. Nenea Béla e cunoscut în toată țara ca ziarist de stînga, iar nenea Alexandru totdeauna a fost socialist. Cînd Horthy l-a înfrînt pe rege și a devenit regent, nenea Alexandru a trebuit să se refugieze la Viena și multă vreme n-a avut voie să se întoarcă acasă. Mama obișnuia să spună că oamenii cinstiți au trebuit mereu să se refugieze din Ungaria, căci altfel îi întemnițau ori îi asasinau. Cei prigoniți și alungați astfel sînt numiți emigranți. Dar e foarte rău să fii emigrant, căci mereu te copleșește dorul de patrie și în emigrație rămîi tot timpul străin. Mama și nenea Béla se aflau și ei în emigrație, la Paris, cînd a izbucnit războiul, dar s-au întors, deoarece mama s-a temut că nu mă va mai vedea mulți ani și nici corespondența nu vom putea. Desigur, după ce pe nenea Béla l-au dus în Ucraina, mama a regretat mult, că a plîns atîta la Paris încît nenea Béla n-a mai putut răbda și s-au întors la Budapesta. Dacă mamei nu i-ar fi fost așa de dor de mine și din această cauză nu s-ar fi simțit atît de nefericită la Paris, nenea Béla n-ar fi ajuns în Ucraina, apoi la închisoare. Dar atunci poate ni s-ar fi întîmplat altă nenorocire... Bunica n-a scos, toată după masa, un singur cuvînt. Spre seară însă a sărit brusc și în timp ce ochii i se învîrteau foarte curios, a țipat groaznic la mama, urlind să nu asculte nimeni de ea, deoarece mama pe toți o să-i nenorocească... știe ea bine că mama va fugi peste granițăn (în România, — n.n.) iar poliția și nemții îi vor aresta pe ei, pe bunicul și pe bunica, în locul mamei, dar ea, bunica, nu se va lăsa chinuită din cauza mamei... Știi, dragul meu jurnal, care este lucrul cel mai groaznic ? Ți-l spun numai ție. Cînd bunica a adormit, bunicul s-a furișat în dormitorul părinților mei. Mama i-a spus bunicului că îi este tare teamă că săraca bunica va înnebuni și atunci ce ne vom face ?"

Alexandru Leitner — ultimul președinte, înaintea deportărilor, a comunității evreiești ortodoxe din Oradea — care a redactat un jurnal pînă în ziua în care a pornit ultimul tren spre Auschwitz, notează : „20 martie 1944. Am deschis radioul. Budapesta aflată în emisiunile sale împotriva evreilor... Mergînd spre magazinul meu, sînt obligat să trec pe lîngă sediul szălașiștilor. Aparatele lor de radio, puse la maximum, se aud pînă departe în stradă. Lasă și geamurile larg deschise ca urletele propagate pe unde să-ți spargă timpanele.

Prietenii evrei mă opresc la fiecare pas. Peste tot numai chipuri deznădăjduite. Disperarea îi copleșește pe toți. „La ce ne putem aștepta ?" se întreabă fiecare. Va trebui să pierim... Cu cîte un cuvînt de încurajare încerc să liniștesc oamenii, deși convingerea îmi lipsește și mie".

19 martie 1944 — data la care armatele hitleriste pătrund în Ungaria — a însemnat într-adevăr o agravare bruscă a terorii horthyste. Șovinismul și îndeosebi antisemitismul au luat proporții incredibile. S-a declanșat din prima zi o pregătire psihologică de amploare, fără precedent, în favoarea necesității înăspririi prigoanei, a luării unor măsuri nemaiîndurătoare împotriva tuturor celor care ar îndrăzni să se opună cursului nou al politicii ungare.

Se afirma fără echivoc, cu o cinică limpezime, că dușmanul numărul unu, împotriva căruia trebuie îndreptat atacul principal îl reprezintă evreii.

Așteptam cu încordare și spaimă desfășurarea evenimentelor. Tonul comentariilor radiofonice și al presei devenea tot mai amenințător. 27 martie, la radio : „După constituirea guvernului Sztójay și după ședințele consiliului de miniștri din ultimele zile în cercurile politice s-a format părerea generală că sînt de așteptat schimbări radicale în politica internă și externă a țării. În curînd se vor lua — și încă într-un ritm rapid — toate măsurile necesare pentru a lichida întunecatele forțe distructive care, în ultima vreme, se organizau pe față cu o îndrăzneală oarbă, pentru a sparge frontul ungar interior și a separa Ungaria de marele ei aliat... Cel mai important grup de probleme îl va constitui noua reglementare a problemei evreiești".

În aceeași zi, Ellenzék din Cluj anunța în titlu, pe pagina I-a : „Zilele acestea vor apare legi de importanță hotărîtoare în legătură cu problema evreiască".

Oricît încercau părinții să-și ascundă îngrijorarea, spaima din ochii lor se furișa în sufletul copiilor. Fetița lui Dora Ferencz din Cluj, — abia împlinise 12 ani — notează în jurnalul ei :

„26.III.1944. Se petrec evenimente groaznice. Mă tem că vor veni altele și mai groaznice. Sîntem cu toții în mîinile lui Dumnezeu".

La Oradea, Eva Heyman scrie :

„27 martie 1944. Le-am dat lui Juszti (educatoarea ei, n.n.) bijuteriile bunicii și am hotărît că aliceva nu mai ascundem nimic, căci — spune mama — dacă ascundem lucruri pot să ne ucidă. Acum toți, pentru orice, spun că ne vor ucide. E groaznic și faptul că mama, de cîte ori sună cineva la ușă, strigă disperată că au venit să-l ia pe nenea Béla. Se vede și de aici cît de mult îl iubește mama pe nenea Béla ; nici măcar nu-i trece prin minte că jandarmii ar putea să ne ia și pe noi.

28 martie. Acum a fost la noi tanti Friedländer. În zori, nemții și polițiștii unguri l-au ridicat pe nenea Alexandru și pe toți despre care au știut că sînt socialiști și comuniști. Au scotocit toată casa și de atunci nu se știe ce s-a întîmplat cu nenea Alexandru. La noi focul arde astăzi în trei sobe. Mama arde toate cărțile lui nenea Béla și scrisorile pe care i le-a trimis cînd încă nu era soția lui. Toată casa e plină de un miros urît, de ars. Astă seară am auzit la radio că toate romanele lui nenea Béla vor fi duse la Budapesta într-o topitorie, cărțile lui nu-i voie să mai fie citite, căci sînt dăunătoare. Dar nu numai cărțile lui nenea Béla sînt dăunătoare, ci și ale altora. De exemplu ale lui Molnár Ferenc, a cărui carte „Copiii din strada Pál" și eu am citit-o. Ce poate dăuna oamenilor din ceea ce scrie acolo nu-mi dau seama. Eu am plîns foarte tare cînd Nemecsek moare în carte. Eu totdeauna plîng cînd citesc undeva că cineva a murit. Eu nu vreau să mor, căci am trăit atît de puțin".

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

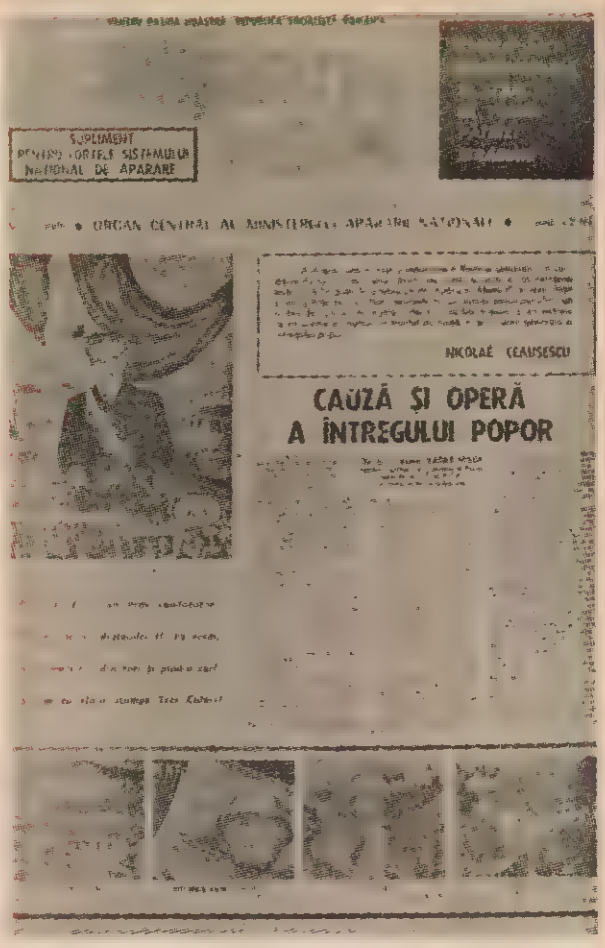

A apărut primul număr al publicației „Apărarea patriei" — supliment pentru forțele sistemului național de apărare, care își propune să înfățișeze ampla activitate consacrată înfăptuirii principiilor doctrinei militare naționale — strălucit elaborată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia apărarea patriei reprezintă cauza și opera întregului popor —, să oglindească înalta răspundere cu care toți fiii țării, muncind cu abnegație pentru edificarea socialismului și comunismului, se pregătesc, în același timp, să apere, la nevoie cu arma în mînă, marile cuceriri revoluționare ale poporului, independența, integritatea și suveranitatea României socialiste.

Publicația apare din două în două luni și se poate procura de la chioșcurile Difuzării presei din țară.

„Sezonul horticulturii"

Timp de 13 săptămîni (26 iulie — 26 octombrie), în piețele Obor și Delfinului, în celelalte piețe ale sectorului 2 al Capitalei, a pulsat „Sezonul horticulturii", încheiat apoteotic duminica trecută prin tradiționalul „Bal al recoltei". A fost doar un moment de bilanț parțial și un prilej de mulțumiri și felicitări pe care reprezentanți autorizați ai Consiliului Popular al sectorului le-au transmis legumicultorilor, tuturor oamenilor muncii din județele care au participat la această intinsă campanie de aprovizionare a Capitalei. Aceasta pentru că, deși închiderea festivă a avut loc, respectivele unități de desfacere vor continua să stea la dispoziția cumpărătorilor pînă în prag de iarnă, spre mijlocul lui noiembrie. Este vorba de unitățile special amenajate în aceste piețe de către I.C.S.L.F. București (responsabil delegat Petria Dumitru), Agrocoop București (Grigore Terteci, un veteran al acestei manifestări la care a participat în acest an pentru a șaptea oară consecutiv), precum și de I.C.S.L.F.-urile din Buzău (responsabil în București, Drăgoi Nicolae), Dolj (Constantin Amariei), Olt (Constantin Stegăroiu), Tulcea (Ștefan Pilea), Suceava (Dimitrie Zovia) și Vrancea (Gheorghe Zaharia). Prin osîrdia lor, în cămările locuitorilor din tot Bucureștiul au intrat în acest răstimp aproape 16 000 tone de legume și fructe, însă, cum spuneam, cortina cade dar nu se predă — sezonul horticulturii prelungindu-se cu încă aproape o lună. Far gestul Sectorului 2, care a organizat și găzduit această manifestare, de a-i scoate din anonimat pe „oamenii din spatele tejghelei" — înmînîndu-le inclusiv diplome de onoare — constituie un simbol al mulțumirii și satisfacției pe care, pînă la urmă, le-a resimțit fiecare din cei care au fost gazde sau oaspeți, în orice caz beneficiari ai „Sezonului horticulturii" (O. Știre)

Invitație

Filiala județeană Dolj a Asociației Centrale Specializate „Exotica" a deschis de curînd în sala din str. Unirii, nr. 76 din Craiova **Expoziția Republicană Concurs de păsări exotice, cîntătoare, de decor și pești de acvariu.** Cei interesați o pot vizita pînă în data de 2 noiembrie a.c.

După 60 de ani

În 1927, la 16 ianuarie, a avut loc la Oradea prima audiție absolută a Sonatei a III-a pentru vioară și pian, în caracter popular românesc, de George Enescu, în interpretarea compozitorului. Fiind foarte aproape de acest eveniment, deci la 60 de ani, Filarmonica orădeană și-a considerat onorată să organizeze un concurs al acestei sonate, în primă audiție, între 20—27 octombrie, în cadrul „Săptămînii orădene a muzicii". În anii următori organizatorii s-au gîndit să lărgească sfera manifestării, participanții să nu se rezume doar la Sonata a III-a, ea constituind în continuare, piatra de încercare a concursului, ei putînd să interpreteze toate lucrările camerale ale lui Enescu.

Salonul ingenioșilor

În perioada 20 octombrie — 15 noiembrie, la Clubul Energo-reparații din strada Mărășești nr. 2 din București, este deschis cel de-al III-lea Salon anual al Ingeniozității. Organizat de Comitetul de Partid al Sectorului 4 în colaborare cu Revista Știință și Tehnică, Salonul Ingeniozității are drept scop descoperirea și stimularea creativității tehnico-științifice și a promovării progresului tehnic. În spiritul indicațiilor Comisiei de organizare și îndrumare de la nivel central, un sector al expoziției prezintă realizări cu eficiență deosebită din prima etapă a Programului de organizare și modernizare a producției ale citorva întreprinderi din Sectorul 4. Ediția din acest an este dedicată Anului Internațional al Păcii. Salonul Ingeniozității poate fi vizitat zilnic între orele 10 și 18. **(Oprea Georgescu).**

Fantezii pe sticlă

Această lustră-fluture este un nou model imaginat de creatorii de la „Vitrometan" Mediaș. Sîntem informați de asemenea că la întreprinderea „Romlux" din Tîrgoviște, specialiștii au realizat, pe baza unor tehnologii proprii, o grupă de produse ce poate interesa pe toată lumea. Este vorba de o serie de lămpi fluoroscente miniaturâ în gama 4, 6, 8 și 9 wați, drepte și sub formă de U, cu starter încorporat. Sînt destinate iluminatului casnic și mașinilor de copiat acte. Cu a-

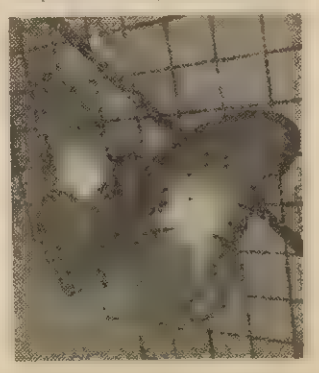

ceste lămpi au fost concepute corpuri de iluminat cu un design specific, ce pot fi folosite pentru iluminatul apartamentelor noastre, în hoteluri și restaurante. În comparație cu iluminatul cu incandescență, consumul de energie electrică este redus, mărindu-se, în schimb, eficacitatea luminoasă. Noile lămpi, de o deosebită eleganță, sînt concepute sub formă de aplice, plafoniere, veioze, lămpi de birou. Sînt omologate și în curînd vor intra pe piață. **(Liana Molnar).**

Ultima oră

LA OPERA ROMÂNĂ

● **Peer Gynt**, baletul pus în scenă de Mihaela Atanasiu după poemul ibsenian, pe muzica lui Edvard Grieg și a unor compozitori moderni, încheie repertoriul lunii octombrie (vineri 31, ora 18) la Opera bucureșteană. În distribuție figurează Ștefan Bănică (rolul titular), Florin Brinduș, Carmen Angheluș, Cristina Teodorescu, Beatrice Matei ș.a.

● Florin Diaconescu în Tamino, Eleonora Enăchescu în Regina nopții, Elvira Cîrje, Cornelia Pop, Lucia Cicoară în Cele 3 doamne, Alexandru Moisiuc în Papageno și Daniela Vlădescu (debut în Papagena) apar în distribuția **Flautului fermecat** de simbătă 1 noiembrie (ora 18). Dirijează Constantin Petrovici.

● **Motanul încălțat**, opera pentru copii a compozitorului Cornel Trăilescu, este programat în matineul de duminică 2 noiembrie (ora 11). Vor interpreta : Bianca Ionescu de la Teatrul de Operetă (Motanul), Cornelia Pop (Domnița), Gabriel Năstase (Ionică), Cristian Mihăilescu (Împăratul) și Marcel Angelescu, Nicolae Andreescu, Nicolae Constantinescu, Ștefan Teodorescu (4 slujitori). Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Spectacolul de balet de duminică seară (ora 18) este alcătuit din **Tricornul** lui De Falla și **Șeherazada** lui Rimski-Korsakov, ambele lucrări puse în scenă de regretatul coregraf Vasile Marcu. În rolurile principale Gheorghe Angheluș, Rose Marie Both, Daniela Constantinoiu, Ioan Tugearu. Orchestra este dirijată de Carol Litvin.

● Marți 4 noiembrie, la ora 18 — **Carmen** de Georges Bizet. Sub bagheta dirijorului Cornel Trăilescu, vor interpreta : Ionel Voineag pe Don José, Mihaela Agachi pe Carmen, Nicolae Urziceanu pe Escamillo.

● **Rigoletto** de Verdi (miercuri 5 noiembrie, ora 18) ni-i propune pe Vasile Martinoiu în rolul titular, Florin Georgescu în Ducele și Silvia Voinea în Gilda. La pupitru Constantin Petrovici.

● Un **spectacol coupé** de balet cuprinzînd **Chopiniana, Rapsodia I** de George Enescu, **Bolero** de Ravel și **Carmen** de Bizet-Scedrin, — joi 6 noiembrie, la ora 18. Vor dansa Cristina Teodorescu, Daniela Constantinoiu, Ioan Tugearu, Viorel Berinde, Laurențiu Guinea.

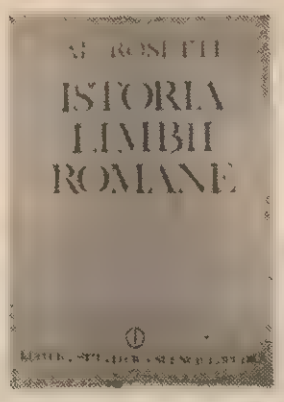

Lecție de cultură lecție de patriotism

A apărut de curînd ediția definitivă a Istoriei limbii române de la origini pînă în secolul XVII (I) de acad. prof. Al. Rosetti ,monument nepieritor al culturii noastre, care a fost și va rămîne și pentru generațiile viitoare una din cărțile de învățătură fundamentale. Rod al unei munci de 30 de ani, această lucrare unică, de aproape 1 000 de pagini, ne este oferită acum în haine de sărbătoare, mai limpede și mai bine pusă la punct ca oricînd. Marele savant, aflat printre noi la vîrsta înțelepților din cărțile vechi, ne povestește în această operă rovîrșitoare metamorfozele prin care a trecut limba latină în părțile orientale ale Imperiului roman, demonstrînd în chip strălucit că limba noastră este reprezentanta latinei vorbite neîntrerupt din momentul stabilirii stăpînirii romane în părțile orientale și pînă în zilele noastre, oricîte alte influențe ar fi suferit de-a lungul timpului. Un material uriaș, perfect ordonat și lesne inteligibil, ne este adus la cunoștință într-un stil sobru și concis. Ilustrul nostru cărturar nu se pierde nici o clipă în hățișul unor supoziții care ar putea părea educătoare și spectaculoase dar n-ar avea nici un temei științific. Orice afirmație este însoțită de argumente judicios alese și de referiri la cele mai prestigioase lucrări în domeniu. Dar sub aparența rigidității a paginilor se ghicește un mare dramatism. Cine urmărește trecerea cuvintelor din limba latină în cuvintele pe care le rostim noi nu poate să nu fie tulburat de fascinanta lor evoluție prin veacuri. Iar migala cu care e construită această operă provine dintr-o mare iubire față de limba română, față de poporul care vorbește. Cartea academicianului Al. Rosetti este lecția deschisă pe care una dintre cele mai proeminente personalități ale culturii noastre o ține în fața lumii pentru a reliefa cît mai elocvent cine sîntem și ce zbuciumată istorie am trăit ca să ne păstrăm identitatea, rămînînd, în ciuda tuturor vicisitudinilor, o oază de latinitate pe aceste meleaguri. **(George Arion)**

Pe Valea Oltului

Zecile de mii de turiști, români sau străini, care trec anual prin Călimănești-Căciulata poposesc, adesea, și la frumoasele hoteluri „Oltul", „Cozia" și „Căciulata" — hoteluri alcătuind mai mult decît un complex: o veritabilă stațiune. Stațiunea Cozia. Directorul medical al stațiunilor Călimănești-Căciulata-Cozia, doctorul Eugen Lungulescu, ne-a vorbit pe larg despre confortul celor 1 400 de locuri de cazare de la Cozia, despre calitatea serviciilor medicale de aici, despre eficiența unor tratamente complexe prin factori naturali de cură, toate acestea făcînd din cea mai tînără stațiune de pe Valea Oltului un punct de interes, atît pentru turiști, cît și pentru cei care vor să beneficieze de factorii terapeutici complecși de aici și de varietatea procedurilor care asigură o recuperare eficientă pentru o lungă perioadă de timp. Situată într-un cadru pitoresc, beneficînd de un personal medical de înaltă competență — stațiunea Cozia (despre care ne propunem să vorbim mai pe larg într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre) reprezintă o veritabilă atracție pentru cei ce străbat Valea Oltului. **(D. M. Alexandru).**

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

Flacăra

anul XXXV
45
VINERI
NOIEMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Eveniment de referință :

Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului

Comentariu în pagina 3

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a primit delegațiile guvernamentale participante la ședința a 42-a a sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc

Comentariu în pagina 3

CONSILIUL DE STAT AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

DECRET

privind organizarea și desfășurarea referendumului în legătură cu reducerea, de către Republica Socialistă România, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare

În temeiul articolului 63 punctul 2 din Constituția Republicii Socialiste România,

Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România decretează :

Art. 1 — În conformitate cu prevederile Legii nr. 20 din 23 octombrie 1986, poporul român este chemat în ziua de 23 noiembrie 1986 să se pronunțe, în cadrul unui referendum, asupra reducerii, de către Republica Socialistă România, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Art. 2 — La referendum participă toți cetățenii Republicii Socialiste România care au, potrivit legii, drept de vot.

Avînd în vedere că obiectivele referendumului privesc reducerea armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, întărirea păcii și colaborării în lume, probleme ce interesează în cel mai înalt grad tînăra generație, în cadrul referendumului sînt consultați, alături de cetățenii cu drept de vot, și tinerii în vîrstă de 14—18 ani.

Art. 3 — Referendumul se organizează în unitățile în care cetățenii își desfășoară activitatea, în unitățile militare, în instituțiile de învățămînt și în alte unități.

Pentru ceilalți cetățeni, referendumul se desfășoară în locurile stabilite de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare ale localităților în care persoanele își au domiciliul.

Cetățenii care nu se află în localitățile de domiciliu în ziua referendumului se vor prezenta la oricare din locurile organizate pentru referendum, potrivit alin. 2, iar cei aflați în străinătate, la sediile misiunilor diplomatice ale Republicii Socialiste România.

Art. 4 — Cetățenii cu drept de vot și tinerii în vîrstă de 14—18 ani își exprimă votul, respectiv opinia, prin semnătura depusă pe buletinele pentru referendum : în dreptul numelui fiecăruia, la una din rubricile cu mențiunea „Da" sau „Nu".

Art. 5 — Referendumul se desfășoară în ziua stabilită potrivit art. 1, între orele 6—18.

Art. 6 — Pentru organizarea și desfășurarea referendumului se înființează o Comisie centrală, comisii județene, a municipiului București și ale sectoarelor acestuia, precum și comisii municipale, orășenești și comunale, pentru referendum.

Comisiile pentru referendum se compun din :
— 15 membri, Comisia centrală ;
— 11 membri, comisiile județene și a municipiului București ;
— 9 membri, comisiile municipale și ale sectoarelor municipiului București ;
— 7 membri, comisiile orășenești și comunale.

Fiecare comisie are un președinte, un vicepreședinte și un secretar.

Art. 7 — Comisia centrală și comisiile județene și a municipiului București, pentru referendum, se confirmă de Consiliul de Stat.

Celelalte comisii pentru referendum prevăzute la art. 6 se confirmă de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București.

Art. 8 — La închiderea referendumului, buletinele pentru referendum se depun, după caz, la comisiile municipale, ale sectoarelor municipiului București, orășenești și comunale, în vederea centralizării voturilor.

Rezultatul votului se consemnează într-un proces-verbal care, împreună cu buletinele pentru referendum, se înaintează comisiilor județene sau, după caz, a municipiului București.

Comisiile județene și a municipiului București pentru referendum centralizează rezultatul voturilor din unitatea administrativ-teritorială respectivă și îl consemnează într-un proces-verbal, pe care îl înaintează Comisiei centrale pentru referendum.

Art. 9 — Comisia centrală pentru referendum stabilește rezultatul general al referendumului și îl înaintează Marii Adunări Naționale.

Art. 10 — Rezultatul general al referendumului se publică în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România.

Art 11 — Modelul buletinelor pentru referendum și al proceselor-verbale de consemnare a rezultatului referendumului sînt prevăzute în anexele nr. 1 A — 1 B și 2 A — 2 B, care fac parte integrantă din prezentul decret.

NICOLAE CEAUȘESCU
președintele
Republicii Socialiste România

Anexa Nr. 1 A

Județul . . . . .
Comuna (orașul) . . . . .
Municipiul . . . . .
Sectorul municipiului București . . . . .
Unitatea . . . . .

Buletin de vot

privind participarea cetățenilor la referendumul în legătură cu reducerea, de către Republica Socialistă România, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare

Nr. crt.	Numele și prenumele	Domiciliul	Sînteți de acord cu reducerea, de către R.S. România, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ? „DA"	„NU"	Obs.

Anexa Nr. 1 B

Județul . . . . .
Comuna (orașul) . . . . .
Municipiul . . . . .
Sectorul municipiului București . . . . .
Unitatea . . . . .

Buletin

privind consultarea în cadrul referendumului a tinerilor, în vîrstă de 14—18 ani, în legătură cu reducerea, de către Republica Socialistă România, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare

Nr. crt.	Numele și prenumele	Domiciliul	Sînteți de acord cu reducerea, de către R.S. România, cu 5 la sută, a armamentelor efectivelor și cheltuielilor militare ? „DA"	„NU"	Obs.

Notă :
Anexele nr. 2 A și 2 B la decret se publică în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România.

Ce vrem noi ? Noi, bună pace!

Noi adeziuni ale oamenilor muncii în pagina 2

Noua inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu susținută fierbinte de întregul popor

Ce vrem noi? Noi, bună pace!

Singurul temei real al oricărei construcții este pacea. Și tot din pace izvorăște lumina cea limpede. Sînt adevăruri pe care sănătoșii le cunosc foarte bine. Mai ales cei care lucrează în domeniul energeticii. Considerăm, de aceea, ca de o excepțională însemnătate propunerea formulată de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la tribuna Marii Adunări Naționale de reducere unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale României în acest an. Este deosebit de semnificativ faptul că această propunere — căreia, cu prilejul referendumului de la 23 noiembrie, îi vom răspunde și noi, constructorii de termocentrale, constructorii centralei atomoelectrice de la Cernavodă, cu un da unanim — vine din partea poporului nostru, popor a cărui vocație pacifistă s-a vădit de-a lungul întregii sale istorii. Este, de asemenea, semnificativ și faptul că hotărîrea pe care o vom adopta vine din partea unei țări ce făurește socialismul, dorind ca prin munca sa avîntată să atingă obiectivele societății comuniste.

Avem deplină încredere în politica înțeleaptă de pace promovată consecvent de partidul nostru, de președintele țării. Vedem înalta obligație de a ne apăra aceste realizări de amenințarea unui război pustiitor. Credem cu tărie că și datorită apelurilor noastre repetate la liniște, la pace, vom afla, cît mai curînd, cerul senin, ferit de teroriznta cursă a înarmărilor.

Fierbinților apeluri ale națiunii noastre, rostite cu fiecare prilej de către președintele țării constituie ecouri ale dorinței fiecăruia dintre noi. Avem de dăruit în țară. Avem de împlinit aspirațiile noastre și ale înaintașilor noștri. Avem de clădit ziua de mîine a pruncilor noștri. Avem de zidit o țară a luminii. Totul se întemeiază pe munca noastră pașnică. Pe dorința noastră ca fiecare dintre diminețile țării să-și adune lumina și din lumina pe care ne străduim, zi și noapte, să o zidim. Noi, ziditori de lumină, ne simțim, în România de azi, alături de întregul popor, ziditori de pace.

EMANOIL BABICI
director general al Centralei Industriale de Utilaj Energetic

Ziditori și apărători de civilizație

În această politică profundă responsabilitatea cu care marele erou al păcii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privește viitorul patriei noastre și acela al planetei. Responsabilitate față de copiii țării. Față de impresionantele noastre ziditori, care au făcut din Epoca pe care o trăim cea mai fertilă dintre toate cele prin care a trecut România. Avem în fața noastră, în ochii lor, în gîndurile lor, în visele lor, în jocurile lor, în cîntecele lor, în dansurile lor, în poeziile lor, în desenele lor, în viața lor, în tot ceea ce înseamnă ființa lor, în tot ceea ce înseamnă viitorul lor, viitorul patriei noastre, viitorul întregii omeniri. Avem în fața noastră, în ochii lor, în gîndurile lor, în visele lor, în jocurile lor, în cîntecele lor, în dansurile lor, în poeziile lor, în desenele lor, în viața lor, în tot ceea ce înseamnă ființa lor, în tot ceea ce înseamnă viitorul lor, viitorul patriei noastre, viitorul întregii omeniri.

Soarta omenirii depinde de înțelegerea sau neînțelegerea dintre guverne, de algebra ecuațiilor politice care ascund interese politice, de matematica unor cifre ce reprezintă submarine, tancuri, rachete, avioane, de geografie și istorie, de economie și tehnică, de ambiții și erori umane. Nu mai intră în discuție, ca altcîndva, destinul unor oameni sau al unor națiuni, ci destinul speciei umane. În această contextură complicată mai are oare vreun sens să vorbim despre rolul și rostul teatrului? Poate, știu eu, despre teatrul de operațiuni sau teatrul de război... Dar, trebuie s-o spunem încă o dată și încă o dată, deși o știm cît se poate de bine, soarta umanității nu depinde numai de cifre și ecuații, de interese și ambiții, de erori și focoase nucleare ci și de gradul de conștiință al fiecărui om în parte, de coeficientul de rațiune al colectivităților umane care colectivitate refuză din ce în ce mai decis spectrul propriei dispariții. Omenirea nu vrea să piară azi, din cauza unor orgolii sau greșeli ale oamenilor, așa cum n-a vrut să piară, odinioară, din cauza unor orgolii sau greșeli ale zeilor, iar aici, da, teatrul e și el o scenă de luptă, dar o luptă în care nu mor oameni, ci prejudecăți, minciuni, falsuri, o luptă în care nu învinge forța, ci adevărul. Este și teatrul un război, dar un război al ideilor. După fiecare astfel de război cîștigăm un sentiment, un adevăr, o speranță. Un om care iese de la un spectacol de teatru este un om care a dobîndit mai multă încredere în oameni, un om care a renunțat la o părticică din egoismul ancestral. Teatrul este o rampă (iată cîte cuvinte comune și, totuși, cu înțelesuri atît de diferite: scenă, rampă, luptă !...) o rampă a rațiunii și a speranței. Cel puțin aceasta e teatrul pe care vreau să-l văd, ca spectator, și de care mi-l asum, ca autor. Ca argument al rațiunii și al încrederii, existența teatrului nu poate fi nici superfluă, nici umilă în acest frămîntat secol al deciziei.

DUMITRU SOLOMON

Cu pace și cu sănătate

teatrul are ce căuta, are un rost și un rol, și nu chiar de mîna a doua. Fiindcă teatrul arată fața tragică sau cea ridicolă a patimii nestăpînite a fanatismului și intoleranței, a foamei de putere și a setei de răzbunare, a orgoliilor și ambițiilor destrămate, a lipsei de rațiune.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a primit delegațiile guvernamentale participante la ședința a 42-a a sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc

Conducătorul României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit marți delegațiile guvernamentale participante la ședința a 42-a, desfășurată la București, a sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc.

In cuvîntarea rostită cu acest prilej, președintele Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că țările membre ale C.A.E.R. dispun de tot ce este necesar pentru a obține rezultate bune în realizarea planurilor și programelor, a acordurilor de lungă durată și că pe baza unei bune colaborări în cadrul C.A.E.R. fiecare țară va putea realiza cu succes planul său de dezvoltare, că pe ansamblu țările din Consiliu vor obține rezultate importante în creșterea forței economice, tehnico-științifice, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al popoarelor din aceste țări. Succesele obținute vor reprezenta și o contribuție importantă la creșterea prestigiului socialismului, al țărilor socialiste, la sporirea aportului lor la progresul general, la cauza păcii și colaborării internaționale. Cuvintarea exprimă de asemenea dorința ca în viitor C.A.E.R. să-și îndeplinească în mai bune condiții rolul său privind specializarea și cooperarea în producție, în direcția folosirii mai bune a bazei materiale de care dispun țările socialiste, ca o condiție a înfăptuirii obiectivelor pe care și le-a propus și trebuie să le înfăptuiască C.A.E.R.

O mare atenție se acordă în cuvintare progresului științei și tehnicii, apreciat ca factor primordial pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare, pentru afirmarea forței și superiorității socialismului. Arătînd că trebuie lichidată o anumită rămînere în urmă din unele domenii, că este necesar ca țările C.A.E.R. să se poată afirma, și în domeniul științei și tehnicii, ca promotoare ale celor mai noi cunoștințe din toate domeniile, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Noi acordăm o mare însemnătate acestor probleme pentru că pornim de la faptul că socialismul și comunismul nu se pot realiza decît pe baza celor mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane". A fost reafirmată dorința României de a participa activ la soluționarea tuturor problemelor de interes comun, de a dezvolta larg relațiile, în toate domeniile cu toate țările membre ale C.A.E.R. sau care participă la activitatea C.A.E.R., de a dezvolta relațiile cu toate țările socialiste, inclusiv cu cele care nu sînt membre ale C.A.E.R. pornind de la faptul că este în interesul tuturor țărilor socialiste să se dezvolte o colaborare largă și să se asigure progresul economic și social, succese cît mai mari în construcția socialistă din toate țările. În același timp, cuvintarea relevă necesitatea de a se obține o dezvoltare cît mai puternică în C.A.E.R. și o egalizare relativă a nivelurilor de dezvoltare ale țărilor membre, pentru că numai pe baza dezvoltării fiecărei țări, a creșterii forțelor de producție, a dezvoltării științei, învățămîntului și a celorlalte sectoare putem asigura făurirea cu succes a socialismului, întărirea coeziunii și solidarității țărilor din C.A.E.R. Subliniind că rămînerea în urmă a unei țări sau a altela nu poate să nu se reflecte negativ în dezvoltarea generală, secretarul general al Partidului Comunist Român a arătat că toate statele membre sînt interesate să facă totul pentru progresul și dezvoltarea armonioasă, echilibrată a fiecărei economii naționale și a țărilor din C.A.E.R. în general. În încheiere, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Dorim să participăm activ la activitatea C.A.E.R., la dezvoltarea colaborării în toate domeniile, avînd convingerea că țările noastre dispun de tot ce este necesar pentru a realiza obiectivele ce ni le-am propus fiecare pînă în anul 2000 și pentru a obține o transformare radicală, pentru a ne prezenta în anul 2000 cu o afirmare nouă a socialismului în toate domeniile!".

ION CODRU

Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului

În concepția partidului nostru, științei, cercetării științifice și ingineriei tehnologice le revine marea îndatorire de a se constitui într-un veritabil avanpost al progresului multilateral. Întregul program de edificare a socialismului sprijinindu-se pe ideile-forță, pe deviza-cerință potrivit cărora știința reprezintă factorul primordial al progresului contemporan, în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. E o competiție cu timpul în care acționează întreg aparatul de cercetare al României, colectivele de muncitori, tehnicieni, oameni de știință, cadre didactice, academicieni. Este o urîașă frescă a inteligenței vii, novatoare, prefigurată încă de acum două decenii de către secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vizionarul care a transformat știința într-o adevărată forță de producție, ridicînd-o la rangul de politică de stat.

Sînt cîteva din ideile și realitățile care au călăuzit și dezbaterile recentei plenare a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, reuniune prezidată de eminentul om de știință, savantul de renume internațional, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. Întrunirea de la București a reprezentat un moment de referință în istoria științei românești, revaluarea critică a drumului parcurs și sarcinile pentru viitor constituind o carte mereu deschisă pentru toți cei ce își desfășoară activitatea în acest domeniu și, implicit, pentru toți oamenii muncii, pentru toți elevii și studenții țării. În cuvintarea rostită cu acest prilej, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a tinut să sublinieze importanța cu totul deosebită pe care cercetarea și ingineria tehnologică trebuie să o acorde domeniilor hotărîtoare pentru dezvoltarea intensivă a economiei naționale, programelor elaborate pe baza orientărilor adoptate la Congresul al XIII-lea al partidului. Se face astfel necesară abordarea cu spirit de răspundere și exigență revoluționară a cercetărilor vizînd dezvoltarea în continuare a bazei de materii prime și materiale, valorificarea surselor noi și recuperabile de energie, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor. De atenții aporturi trebuie să se bucure deopotrivă programul de ridicare mai accentuată a productivității muncii la fel ca și programul de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor. Se impune de asemenea o mai eficientă concentrare a cercetării științifice în realizarea noii revoluții agrare.

Într-o asemenea situație, azi mai mult ca oricînd știința și constiința se interconditionează, se determină într-o coexistență dialectică. Savantul, cercetătorul nu mai este un pustnic închis în turnul său de fildeș, el trebuie să devină omul luptător pentru binele oamenilor, militant activ pentru valorificarea științei pe plan social, pentru pătrunderea ei în toate domeniile de activitate. Știința politicii este astăzi și politica științei. Tocmai de aceea, omul de laborator, inventatorul, cercetătorul se formează încă de pe băncile școlii. „Dezvoltarea intensivă a economiei, revoluția în domeniul științei și tehnicii nu se pot înfăptui fără o nouă revoluție în nivelul de formare a cadrelor, a specialiștilor din toate domeniile", s-a arătat în cuvintarea rostită de tovarășa Elena Ceaușescu. Or, în această privință, învățămîntului îi revine un rol de cea mai mare însemnătate. Învățămîntul românesc, structurat pe o bază unitară, științifică, este chemat să aducă o contribuție esențială la formarea specialiștilor, în calificarea și policalificarea personalului muncitor, la zădirea în conștiința tinerei generații a unei educații revoluționare umaniste, la formarea omului nou, comunismul de oameni.

Dar într-un veac al marilor contraste, bîntuit de spectrul unui război atomic, știința poate fi printre marile speranțe ale omenirii, și, în același timp, printre marile ei spaime. De aici, s-a arătat în dezbaterile Plenarei, necesitatea imperioasă de a supune și cercetarea științifică controlului social, care să garanteze folosirea ei exclusivă în interesul și spre binele omenirii. În **Apelul pentru dezarmare și pace în Europa și în lume**, pe care plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului l-a adresat savanților, cercetătorilor intelectualilor de pretutindeni, precum și conducerilor de stat, guvernelor, tuturor oamenilor politici este exprimată voința unanimă a oamenilor de știință din România, a slujitorilor școlii, de a-și uni eforturile — în cadrul Comitetului român „Oamenii de știință și pacea", condus de academician doctor inginer Elena Ceaușescu — în lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare și în primul rînd pentru dezarmarea nucleară, de a nu permite ca rezultatele cunoașterii și cercetării științifice să fie utilizate în scopuri distructive pentru proliferarea armelor de distrugere a vieții și civilizației pe planeta noastră.

LIVIU TIMBUS

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 31 octombrie a.c., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost analizat Raportul privind asigurarea și controlul calității produselor și activitatea de metrologie în trimestrul III/1986. În cadrul dezbaterilor, s-a apreciat că prin aplicarea măsurilor stabilite au fost înregistrate o serie de rezultate bune în ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, în întărirea controlului în toate fazele de fabricație. Pornind de la exigențele tot mai mari privind calitatea produselor, exigențe ce se manifestă atît pe piața internă, cît și pe cea externă, Comitetul Politic Executiv a cerut guvernului, ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor, Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor să ia în continuare măsuri hotărîte pentru ridicarea la un nivel superior a întregii activități din acest domeniu. În mod deosebit a fost subliniată necesitatea de a se asigura respectarea întocmai a prevederilor legii privind calitatea produselor, a programului de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor. În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se ia măsuri hotărîte pentru ca preocuparea pentru calitate să se manifeste cu putere în toate fazele, începînd de la activitatea de cercetare, proiectare și pînă la realizarea produsului finit. S-a cerut, în acest sens, să se acționeze mai ferm pentru înfăptuirea practică a programelor de modernizare a tehnologiilor și a produselor, pentru perfecționarea în continuare a acestora, pentru aplicarea unor soluții constructive avansate, de înaltă eficiență, care să asigure fiecărui produs un nivel calitativ ridicat, performanțe tehnico-funcționale superioare. A fost subliniată necesitatea de a se acționa cu hotărîre pentru perfecționarea întregii activități de proiectare, pentru o schimbare radicală în gîndirea, conceperea și realizarea produselor, astfel încît acestea să răspundă din toate punctele de vedere exigențelor revoluției tehnico-științifice, să se situeze la nivelul celor mai reușite realizări pe plan mondial.

În aceeași ședință, a fost dezbătut Raportul privind îndeplinirea planului de reparații capitale, modernizări și revizii generale ale fondurilor fixe în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1986. Subliniind că toate lucrările de reparații capitale trebuie privite ca o parte integrantă a activității de investiții, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se ia măsuri hotărîte pentru ca fiecare reparație capitală să asigure neapărat o îmbunătățire a parametrilor tehnico-economici ai utilajelor sau instalațiilor respective, ai fiecărei capacități de producție, să ducă practic la creșterea producției și a productivității muncii, la reducerea consumurilor de materii prime, de materiale, combustibil și energie, la sporirea eficienței economice. S-a indicat să se revadă și să se perfecționeze în continuare reglementările și normele de realizare a lucrărilor de reparații capitale, modernizări și revizii generale ale fondurilor fixe.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut și aprobat în continuare Raportul cu privire la desfășurarea învățămîntului politico-ideologic în anul 1985—1986 și măsurile ce se impun pentru noul an de studiu. Analizînd rezultatele obținute, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri privind îmbunătățirea în continuare a organizării și desfășurării învățămîntului politico-ideologic în anul de studiu 1986/1987. Măsurile stabilite asigură creșterea rolului învățămîntului politico-ideologic în ridicarea nivelului de pregătire a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, în înfăptuirea hotărîrilor partidului și statului, a legilor țării, în dezvoltarea spiritului revoluționar.

A fost prezentată, de asemenea, o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 15—19 octombrie 1986, de președintele Republicii Liberia, Samuel Kanyon Doe. Aprobînd înțelegerile și documentele convenite cu prilejul vizitei, Comitetul Politic Executiv a cerut să se ia măsuri pentru transpunerea lor în viață, pentru întărirea continuă a colaborării și cooperării româno-liberiene.

P. NICOARĂ

Noul în gîndire,

Cum să te îndoiești de calitățile celor pe care i-ai întîlnit cînd aflu că numele din ceea ce făceau în urmă cu doar cinci ani nu se mai regăsește astăzi în secțiile lor. Unele din produsele anilor trecuți sînt așezate și le poți privi într-un soi de muzeu, pentru că ei le consideră, oricum, niște antichități.

Sînt singurii producători de strunguri automate din țară, dar mai mult decît atît, se consideră — și prin tot ce au demonstrat faptele lor afirmația nu este gratuită — se consideră asidar constructori de civilizație industrială.

Mai întîi, o mașină a fost produsă de un colectiv. Ea s-a numit SARO. Astăzi, SARO își consacră, la rîndul său, pe cei care i-au semnat actul de naștere. E vorba de un colectiv de la tînăra Întreprindere de strunguri SARO din Tîrgoviște. Nu prin numărul de oameni este mare acest grup de constructori. Forța și puterea lui stă în realizarea unor produse de înaltă tehnicitate și calitate. Și au o ambiție: marca SARO să corespundă și celor mai pretențioase cerințe pe plan național sau internațional.

De fapt, acel SARO, „bătrînul" strung, a rămas doar în memoria afectivă și oamenii îi sînt recunoscători că i-a adunat în jurul său ca pe-o familie. După ce l-au terminat, familia de oameni a rămas închegată și s-a apucat să creeze familii de strunguri. SARO C, omologat anul acesta, face parte din cea de-a treia familie de strunguri, produsă de acea primă familie de oameni ce nu s-a mai despărțit. Procesul de închegare al „trupei", cum o numește inginerul Valentin Negritu, n-a fost nici scurt, nici simplu. S-a produs un fel de selecție naturală. Au rămas cei care iubeau nopțile de nesomn ale proiectării, cei cărora le plăcea nu doar să gîndească ci să treacă la fapte, cei care au vrut nu numai să învețe trei meserii dar să le și stăpînească la perfecție, cei pe care „apetitul" de creație tehnică îi face să vină la uzină și duminica noaptea la ora 3 cînd ceva nu merge la noua lor mașină. Sînt constructori de mașini, tehnologi, hidraulicieni, metalurgiști, specialiști în calcul, electroniști, muncitori cu înaltă calificare, un colectiv eterogen la prima vedere, dar omogen în acțiune. Pentru toți, aurul cu cele mai multe carate este aurul oțelului. Împlinește gîndire, creație, ingeniozitate, căci numai așa înțeleg că se naște eficiența. Cu toate că n-ar trebui decît să construiască mașini, fac de mult proiectare. Căci urmăresc diversificarea produselor și micșorarea seriei de fabricație, iar dorința clientului o legе. Iar clienți sînt

SARO — nume de familie

cam tot atîția cîte întreprinderi prelucrătoare de metal există în țară. A mai fost și cîte o temă de cercetare care după ce a călătorit o vreme pe la alții s-a oprit la SARO. Întregul colectiv „s-a aruncat cu-ntr-o viitoare" să realizeze mașini. „Nu-i obligă nimeni să rămînă peste program și să se închidă ore în șir într-o încăpere — îmi spunea Virgil Voicu, secretarul comitetului de partid pe întreprindere. Au făcut modelul experimental la mașina pentru realizat pistoane în trei luni și ceva. Nu că au știut că soluția e perfectă, dar au știut că trebuie să iasă."

Programele lor cuprind concepte gîndire, proiectare, execuție, absolut totul și-ți vorbesc de „Programul petrolier" sau de „Programul Reșița", ce cuprind serii de mașini extrem de pretențioase. O „comandă la temă" făcută, este de cele mai multe ori văzută și de alții care, apoi, vin și cer și ei, dar mereu vor ceva mai complicat. „Niciodată nu dăm înapoi, deși trebuie să învățăm multe și să inventăm și mai multe" — afirmă V. Negritu, el însuși autor a zece brevete. Strunjirile automate multiax, spre exemplu, le-au pus în față o sumedenie de probleme deosebite din punct de vedere tehnic, dar pot să se mîndrească cu extraordinara precizie a mașinii. Trec acum cu dezinvoltură de la o temă la alta. Șuruburile conducătoare — și să nu vă închipuiți că este ceva ce se ține în palmă, faci o adevărată plimbare ca să le vezi de la cap la cap — le-au produs multe „dureri" dar au proiectat mașina care să execute șuruburile lungi de cîțiva metri. Cu tot atîta precizie lucrează pentru piese extrem de mici, pentru mecanică fină și orologerie. Or, a te juca cu microni nu-i la îndemîna oricui. Asta se cheamă la ei modernitate: să fii flexibil, să faci niște lucruri competitive, celor pe care le ai să le aduci îmbunătățiri, iar dacă sînt depășite să le schimbi. Să te adaptezi mereu la ultimele cerințe.

Membri acestei familii de la SARO sînt inginerii G. Duscălu, Ioan Balaș, Vasile Macovei, tehnicienii Mircea Ionescu și Nicolae Niță, matematicianul Ștefan Dumitru, meșterul Valeriu Duțulescu, muncitorii Nicolae Savu, Nicolae Florin. Mai sînt desigur și alții, dintre care trebuie neapărat amintit „sufletul" colectivului, Valentin Negritu, președintele Comitetului inginerilor și tehnicienilor. După ore de conversație constată că e mai complicat de explicat cele ce fac și mult mai ușor de realizat. „Noi ne străduim să scoatem și acum un lucru deosebit, dar după ce-l facem o să vă mai povestim". Și mă gîndesc că, poate, e vorba de o nouă familie de strunguri SARO, care să ducă mai departe renumele familiei de oameni de la SARO—Tîrgoviște, acești constructori de civilizație industrială.

LIANA MOLNAR ■

Alți oameni care pun vîntul la treabă

În urma loviturii aproape de „knock-out" dată de criza de energie, omenirea a descoperit prieteni neașteptați și de nădejde în soare, vînt, masa verde. Pînă atunci, ea mizase în jocul energiei cam prea unilateral pe relația cu țițeiul, care se dovedise totuși cu disponibilități limitate. Și, din păcate, nu rareori, acest joc s-a numit jocul de-a risipa. În special, vîntul îl tratasem cu destulă indiferență, eventual ne interesase pentru a ne îmbrăca mai gros ca să nu facem rost de un guturai. Iar cînd ne aminteam că îl folosiseră, poate din instinct, pastrul în pantaloni scurți la înălțatul zmeului și țăranul la mînatul grîului în moara de vînt, zîmbeam considerînd aceste imagini romanțioase și ușor desuete. Dar, de cînd am început să scriem kilowați și kilocalorii cu litere mari și să-i numărăm cu grijă, ne-am gîndit că aderea vîntului poate însemna și energie. S-a mai scris despre unele realizări ale specialiștilor români în construirea unor sisteme de captare a energiei vîntului, însă acestea erau de capacități mici, de pînă la 2 kW pentru folosință individuală și de maximum 20 kW pentru utilizări locale. Acestea sînt, fără îndoială, utile, însă adevărata „stoarcere eficientă a potențialului vîntului se face cu ajutorul unor mari instalații aeroelectrice care să debiteze megawați în sistemul energetic național. Numai printr-o transfuzie de mii de kW în sistemul „circulator" de electricitate al organismului țării, vîntul poate deveni o sursă majoră de energie. Pentru acest scop, știința prefigurează adevărate instalații industriale, cocoțate pe un picior de 70—80 m, care pe lîngă rotirea elicei să și pivoteze pentru a „adulmeca" direcția vîntului. Echipamentul electromecanic se află în prelungirea axului elicei, într-un corp comun, iar această uzină la înălțime poate atinge, la un agregat de 2—4 MW, dimensiuni la „nacelă" de 5×5×20 m (de fapt o hală de altitudine), și la palele elicei de pînă la 50 m. Elicea de 8—10 tone din fibre de sticlă, prin palele căreia la sol se circulă cu electrocarul, creează dificultăți considerabile de construcție, montaj, în afara celor ridicate de restul instalației. Dar toate aceste povîrnișuri ce se urcă cu destulă transpirație și gîfîială, merită să fie atacate, fiindcă instalațiile eoliene industriale sînt aproape competitive cu sursele clasice avînd de partea lor avantajul că folosesc un „combustibil" gratuit. În acest domeniu modern al macroenergeticii eoliene, specialiștii de la Institutul de Cercetări și Modernizări Energetice — ICEMENERG—au obținut succese de luat în seamă. Pentru macroagregatele aeroelectrice, racordabile la rețeaua energetică națională — o economie de combustibil, suplimind alți consumatori. De exemplu, cînd vîntul se pune pe treabă, se poate micșora puterea debitată de o hidrocentrală sau termocentrală. Strategia de angajare a țării noastre pe această veritabilă „autostradă" energetică a viitorului este realizarea unor mari modele de 20—30 kW, pe baza experienței cărora să se mai urce o treaptă, la module de 200—300 kW, iar apoi să se atingă o putere de 1 MW la instalațiile de serie, eficace pentru „deversarea" în sistemul energetic național. Deja vîntul se înfoaie în pînzele pilotului de

ne informează inginerul Gheorghe Voicu — cele mai favorabile zone de amplasare sînt litoralul și crestele montane, acolo unde curenții de aer întîmpină frecări mai mici. Ba mai mult, amplasarea în largul mării a „cocostîrcilor" eolieni, gen platforme de foraj marin, va conduce la un peisaj de curajoasă anticipare științifică. Cam 70% din energia preconizată a fi dată de vînt se obține iarna, iar din medii statistice rezultă că se poate conta pe ea cam 2 000 de ore pe an. Bineînțeles că vîntul, fiind o sursă capricioasă, nu poate furniza energie la cerere, dar pe ansamblul sistemului va face 20 kW al ICEMENERG-ului de la Petrimanu-Lotru, al celui de 30 kW de la Timișoara (autori: Institutul Politehnic timișorean și CCSITEH) și al celui din Bucegi. Despre acest ultim aerogenerator de 17 kW vom scrie în rîndurile ce urmează, deoarece conține în el și o îmbunătățire de pionierat pe plan mondial. La 2 160 m altitudine, în apropierea acelor stranii modelări în stîncă ale vîntului care sînt Babele, mintea și mîna omului au ridicat în calea vîntului, poate o la fel de stranie turlă de 22 m. În vîrf cu un rotor cu pale de 3 m, nu pentru a-i testa calitățile de sculptor boem, ci de realist furnizor de energie. Și acum să vedem în ce constă inovația specialiștilor de la ICEMENERG, veritabilă premieră mondială. Se știe că eficiența acestor turbine rapide este proporțională cu anvergura palelor. Dar aceste pale, uneori de zeci de metri diametru, creează mari probleme, deoarece este nevoie de materiale rezistente. Atunci, acești oameni de har profesional s-au gîndit să concentreze curentul de aer, să-i mărească viteza și să i-o dirijeze printr-o carcasă care să îmbrace rotorul. Efectul a fost spectaculos, fiindcă s-a obținut aceeași conversie în kW a vîntului cu pale de elice de trei ori mai mici. Micșorînd diametrul palelor la 1/3 și dificultățile de realizare a lor s-au diminuat mult. Citim cu interes în revista Wind Directions din iulie 1986 a Asociației Europene pentru Energia Vîntului un articol despre acest aerogenerator carcasat românesc și aflăm cu plăcere că zilele acestea la Congresul European pentru Energia Vîntului de la Roma, una din comunicările de prim plan va fi despre experiența cercetătorilor noștri din Bucegi. Dar ca să se ajungă aici, echipa de la ICEMENERG compusă din inginerii Gheorghe Voicu, Cristian Tînțăreanu, Mauriciu Tudor, Eugen Dudniccnco și Liviu Drăgulinescu, împreună cu colegii de la I.S.P.H., CCITPV și IPROMET, au petrecut luni de zile în laboratoare, alcătuind volume de calcule, încercînd zeci de geometrii ale elicei și carcasei și de materiale de construcție, experimentînd nenumărate modele în tunelele aerodinamice. Și iată că s-a ajuns și la faza cînd un convoi ciudat, cu trailere purtînd rotorul de 3 m și carcasa de 5 × 5 m, construite de Întreprinderea de Ventilatoare, urcă pantele Bucegilor; pentru ca Antrepriza Electromontaj Cîmpina să le pună în stare de funcționare pe vîrf de munte. Luni de zile după ce instalația a început să dea kW sistemului energetic național, pentru a o conduce și studia, niște excursioniști ciudați, avînd în rucsac calculc, desene și aparate de măsură, urcau săptămînă de săptămînă potecile Bucegilor. Acești alpiniști ai înălțimilor științei își frecau mîinile de bucurie cînd începea să bată vîntul, în timp ce ceilalți turiști se speriau că se strică vremea. Și dacă iarna, pe geruri și viforniște năprasnice ce-ți „sudau" mîna pe aparate, trebuiau să întindă fire de sfoară prin nămeți ca să nu rătăcească prin ceață drumul spre instalație, firul care-i conducea cel mai sigur era firul pasiunii pentru munca lor. Acum cînd aerogeneratoarul carcasat a atins puterea nominală încă de la început, debitînd kW în sistemul energetic național, cînd s-a comportat static excelent în condiții aspre de iarnă montană, cu chiciură și vînturi de peste 200 km pe oră, se poate spune că s-a certificat funcționalitatea și performanțele acestui echipament de noutate. Specialiștii români au pus semaforul pe verde spre celelalte etape ce ni le-am propus. La buletinul meteorologic al energiei se anunță soare și vînt, deci senin la orizontul independenței energetice a țării.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

noul în fapte

Ţevile ca nişte tuburi de orgă

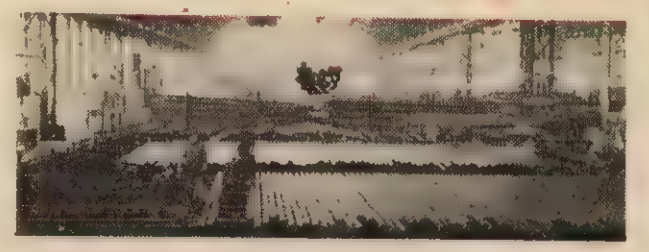

Acum citeva zile, în biroul directorului tehnic al Întreprinderii de tevi din Roman, s-a închegat, cam din senin, cum s-ar zice, (era, într-adevăr, o superbă zi de toamnă senină !) un fel de masă rotundă la care au participat inginerul Alexandru Popa, directorul tehnic, foarte tînărul inginer Dorel Birsan, seful atelierului I de proiectare, si Alexandru Gavriliuc, secretarul comitetului de partid al întreprinderii. Problema aflată în centrul discuţiei, dar de la care, pentru a o privi din cît mai multe unghiuri posibile, uneori ne-am mai si abătut, a fost aceea a noului, a modului în care gîndirea tehnică a mai virstnicilor si mai tinerilor ingineri rezolvă sarcinile multiple si complexe asezate pe umerii întreprinderii.

— Nu că m-as eschiva de la un dialog pe această temă, a început inginerul Popa, dar eu, ca director tehnic si ca om care, în 27 decembrie 1957, vedeam nascindu-se aici, la Roman; prima teavă, am discutat cu mai toti ziaristii care au venit în întreprinderea noastră. Ce-am avut de spus, am tot spus. Să-i ascultăm si pe un tînăr, cum este inginerul Birsan, mai ales că nu peste multă vreme, asa cum simt si cred eu, dînsul si colegii săi vor prelua în mîinile lor destinele întreprinderii. Hai, Birsane, spune, dă-i drumul !

— Ce să zic eu, tovarăse director ? ! Pe-atunci, prin 1957, aveam doar un an. Despre acea primă teavă...

— Nu despre teava aceea de atunci, a celor care am crescut, ca să zic asa, odată cu fabrica. Eu, dacă nu stii, eram pe-atunci muncitor necalificat. Ci despre tevile pe care le facem acum, despre tevile pe care le proiectati voi. Despre asta să vorbesti. Si ca să-ntelegă tovarăsul reporter cine este foarte tînărul inginer Dorel Birsan, spune-i că tatăl tău, plus alti patru unchi de-ai tăi, au muncit si încă mai muncesc în fabrică. Spune-i că faci parte dintr-o adevărată dinastie muncitorească.

— Păi dacă ati spus-o dumneavoastră, tovarăse director, eu de ce s-o mai repet ? ! E-adevărat că, datorită familiei, poate, eu am fată de tevi un gînd mai aparte, poate chiar un sentiment, dar asta-ar fi o altă problemă. Poate că acelasi sentiment îl încearcă si pe colegii mei de atelier, pe inginerii Gheorghe Adam, Constantin Roman, Titi Ciot, sau, ca să mă refer si la celălalt atelier de proiectare, Ion Tudosă si Ion Hulubeac. Dar dacă tot m-ati provocat, am să vă spun un lucru cu care nu stiu dacă sînteti de acord în totalitate. As zice, vorbind despre noi, că generatia dumneavoastră făcea, cu zbaterile ei proprii, specifice unor oameni care încep o treabă absolut nouă, un set de tevi, o gamă destul de simplă. Tevi fără sudură, laminate la cald sau la rece. Tot asta facem si acum, dar cît de complicat tehnologic a devenit tot ceea ce era foarte simplu ! Dar, fireste, nu vă spun eu un lucru nou, ci doar un gînd al meu, un gînd care mă încearcă adeseori.

— Ca să înteleqeti ce vrea să spună inginerul Birsan, a intervenit Alexandru Gavriliuc, secretarul comitetului de partid, ar trebui să vă spun că tevile de Roman se regăsesc în clipa de fată în aproape toate sectoarele industriale din tara noastră, sau că pot fi regăsite pe mai toate meridianele lumii. Si asta încă nu e destul. Fabricăm, mai nou, tot necesarul de tevi pentru industria energetică, o gamă foarte largă si cu caracteristici tehnice superioare. Sînt tevile pentru centralele termoenergetice de azi si de mîine. Acum sase ani, ca să dau un alt exemplu, am primit ca sarcină fabricarea la noi în tară a tuturor tevilor aduse din import. Treaba asta ne-a dat o foarte mare bătaie de cap. Documentatia lipsea, ca să zic asa, cu desăvîrsire. Mai ales la tevile de mici dimensiuni. În clipa de fată importul de tevi a fost total eliminat, sau, dacă vreti, l-am înlocuit cu exportul.

— V-aş relata, dacă se poate, a ţinut să intervină inginerul Birsan, un anume fapt care mie, ca proiectant, mi-a umplut inima de bucurie. Acum cîtăva vreme a sosit în fabrica noastră un grup de specialisti, poate cei mai exigenti consumatori de teavă din lume. Voiau să vadă dacă sîntem în stare să facem un anume tip de teavă. Ei bine, i-am purtat prin aproape toată întreprinderea. Vizita se cam prelungea, iar ei erau, pe de-o parte, multumiti de ceea ce vedeau. Erau chiar si uimiti, dar frunzele lor erau încă încretite. I-am dus, la sfîrsit, într-o hală în care ne asteptau tevile care le trebuiau lor. Tevile, ca niste lujere de crini, ca niste orbitoare tuburi de orgă, străluceau în lumina soarelui. Chipul lor s-a luminat pur si simplu. Unul dintre ei mîngîia drăgăstos otelul inox. Nu-l venea să-si creadă ochilor. În fata lui se afla una din cele mai pretentioase realizări tehnice în materie de tevi. Întreprinderea dumneavoastră, a spus unul dintre ei, si eu am retinut textual cuvintele, este, prin oamenii care au gîndit si au fabricat aceste tevi, o adevărată minune, o adevărată mină de aur. Putini în lume pot să fabrice astfel de tevi.

— Vreau să-i spun inginerului Birsan, a reintrat în discutie directorul tehnic Popa, că între ceea ce făceam noi, la începuturi, si ceea ce se fabrică azi la Roman, este, într-adevăr, o distantă ca de la cer la pămînt. Dincolo de inerentele greutăti ale începutului de drum, totul părea, din punct de vedere tehnologic, foarte simplu. Azi, cu fiecare nou produs, o luăm de la capăt. Iar eu, ca un bătrîn director tehnic ce sînt — pot să mă congratulez si eu puţin, nu-i asa ? ! — stiu mai bine ca oricare altul că tot greul cade pe proiectare. Si pentru că ei, de la proiectare, au dus o bună parte din greu, pentru că l-au purtat cu bine pe umerii lor, stiu că mîine-poimîine vor lua, trebuie să fie, în mîinile lor, destinele întreprinderii. Dar ca să se înteleagă la ce nivel am ajuns, aş spune că înainte vreme venea la noi cîte un reprezentant al cîne stie cărei întreprinderi din tară si ne lăsa cîte o comandă pentru un anume tip de teavă. Noi preluam comanda si în maximum de viteză o onoram. Acum, cînd vine cineva, primul lucru pe care-l aflăm e că ar fi dorit o teavă din import. Noi, cu condescendentă, zîmbim. Aflăm apoi la ce anume i-ar trebui acel tip de teavă. Constatăm cu surpriză si nu de puţine ori, că reprezentantul respectiv, care nu este chiar specialist în domeniu, ne solicită, conform indicatiilor proiectantului său, o teavă nu tocmai potrivită pentru instalatia lor, pentru utilajul din acea întreprindere. Dacă-i om de înteles si ne credem pe cuvîntul nostru de specialisti, bine. Dacă nu, îl rugăm să la din nou legătura cu proiectantul si să mai studieze putin caracteristicile tehnice specifice pe care trebuie să le aibă teava în cauză. N-am gresit niciodată. Dimpotrivă, stiind la ce anume sînt bune tevile cutare sau cutare, dotăm un utilaj sau altul cu exact teava care îi trebuie. O facem în interesul economiei noastre nationale, cu gîndul că dăm o mînă de ajutor. Este aici, dacă vreti, o mai ciudată — dar cît de necesară ? ! — formă de manifestare a noului. Un anume nou pe care gîndirea tehnică acumulată în timp ne permite să-l practicăm cu probitate profesională si responsabilitate revolutionară. Modernizarea tehnologiilor din toate domeniile de activitate, asa cum ne cere permanent secretarul genral al partidului, este o problemă a tuturor si trebuie să actionăm, adeseori, în comun pentru a o rezolva, pentru a ajunge în final la acea dorită si imperios necesară crestere a productivitătii muncii. Noi nu sîntem implicati în mai toate domeniile de activitate industrială numai prin produsele noastre, ci si printr-un sfat care adeseori prinde bine. Vreau să spun că oamenii nostri au asimilat pînă în clipa de fată o uriasă gamă de produse. Nu le-am asimilat cu ochii închisi. Stim ce fel de tevi facem, dar stim si pentru ce le facem. Stim, uneori, mai bine chiar decît beneficiarul. Ce bine ar fi dacă otelarii care ne trimit nouă materia primă ar sti la fel de bine ce caracteristici trebuie neapărat să aibă otelurile lor ! Dar asta ar fi o altă problemă. În ceea ce ne priveste, de la tevi banale, extrem de simple, cum spunea inginerul Birsan, am ajuns parteneri la fabricarea unor utilaje si instalatii de cea mai mare complexitate tehnică. Să luăm, de exemplu, o schelă de foraj. Turla e din teava noastră. La fel si prăjinile de foraj. Burlanele de tubaj, idem. Idem si conductele pentru transportul titeiului. Asta ar însemna cam 60 la sută din schelă.

— N-aş vrea să credeti că tin neapărat să trag eu vreo concluzie, dar, ca secretar al comitetului de partid, ca om care m-am format aici, chiar dacă nu sînt localnic, adică romascan, ca tovarăsul director tehnic Popa, sau ca inginerul Birsan, eu cred că, în privinta noului, încă n-am pus punctul pe i. Adevărul este că, reusind să pună pe picioare cîteva produse care au stirnit peste tot admiratia, oamenii nostri au prins curaj. Au în felul lor de-a fi un teribil curaj. Ceea ce altădată li se părea un obstacol insurmontabil, ca absenta unei documentatii, astăzi îl se pare doar o etapă ce va fi neapărat parcursă din mers. S-a deprins nu numai alfabetul exact al meseriei, dar s-a însătpînit si convingerea interioară că au devenit cei mai buni dintre cei mai buni. Se îndeplineste astfel una din conditiile fundamentale de promovare a noului pe toată linia. Încetul cu încetul, întreprinderea noastră a devenit o adevărată scoală a curajului tehnic, al gîndirii tehnice.

— N-am reprodus decît o foarte restrînsă parte a unei dezbateri, un fel de masă rotundă închegată pe nepusă masă, de la sine. O suită de gînduri si opinii despre cît suflet si gîndire tehnică se pune în procesul atît de simplu în aparentă al fabricării unor tevi. În fond, o simplă dezbatere despre starea de-a fi a noului. La Roman, mai este oare cazul să o spunem, noul se află la el acasă.

VICTOR NIŢĂ ■

Taina lentilei galbene

Sună în plină amiază un telefon intempestiv : „Mă găsiti acasă în fiecare zi. Am de făcut o comunicare importantă. Întrebati de mos Cociorvă...“ A doua zi sînt la Neamt, în drum spre Piatra Soimului. Asezarea e bimilenară. Dealurile, adunate în jurul satului — ca o cunună peste care pîlpîie soarele — par străjuite de daci.

L-am găsit repede. Am bătut îndoartă cu sfială. A venit fără grabă, cu pasul lin, trăgînd parcă timpul după el. Îl am în fată. Îl am doar pentru mine. Are aproape 80 de ani. E îmbătrînit de vreme. Coboară parcă din Miorita pentru această mărturisire. Cuvintele sînt soptite ca o taină. „Nu vreau să se piardă o comoară !“ E ca un testament rostit cu măretie. „Vrednicul meu părinte lucra la drumuri. Cu tîrnăcopul si lopata. La tară, acum 60—70 de ani, unii săpau fîntini, altii drumuri. Într-una din zile a dat peste o grămadă de nisip alb. Cam pe acolo — priviti ! — de-a lungul pîrîului Iapa. În zona Frasinului. S-a mirat si pe urmă s-a speriat. I-a suit într-o cărută si s-a dus la sticlarii din Negulesti. Era piatră de var. Stă si azi nefolosită. Varul se aduce tocmai de la Bicaz. Desi îl avem aici la o zvîrlitură de băt. În nisipul alb se rătăcise însă o piatră. O piatră colorată. A virit-o în buzunăr, fără să-i dea vreo importantă. A dus-o acasă si-a uitat-o pe policioară.

Peste vreo 10 ani, adică prin 1932, lucra la un alt drum. Drumul care duce la fabrica de cherestea din Roznov. Într-o bună zi intră-n vorbă cu el un oarecare Ion Olteanu din Almas. Cu căruţă cu doi cai. Buni gospodari, zice, caut sarea mitei si nu o găsesc de fel. (Sarea mitei e o cremene pentru brichete). Pe tata nu l-a mirat. Stia că pe aici sînt tot felul de pietre mai mult sau mai puţin descoperite. L-a măsurat cu un fel de îndoială si pe urmă l-a poftit acasă. Acasă i-a arătat piatra colorată de pe policioară. Nu, nici pomeneală, zice Ion Olteanu, asta nu-i sarea mitei ! Altceva trebuie să fie. Aflu eu. Si a împăturit piatra într-un jurnal, s-a suit în tren-si nu s-a oprit decît la Bucuresti. La Bucuresti, în Dudesti, stia doi bijutieri.

Au luat piatra, au sucit-o si pe fată si pe dos si, într-un tîrziu, au zis : ăsta-i chihlimbar ! Pur si simplu, chihlimbar. După o lună de zile erau în gară la Piatra Neamt. Au tocmit trăsură pentru Piatra Soimului, au văzut minunea, pietre de toate culorile, rosu, oranj, verde, negru, au angajat mînă de lucru, au montat linii de vagoneti si, fără prea mare vîlvă, în cîteva luni, au extras, stiu eu cît, chihlimbar să le-ajungă. După care au încărcat si s-au întors linistiti la prăvăliile lor. Oamenii de prin partea locului au rămas să sape puţuri dar cu vremea s-au lăsat păgubasi. De atunci si pînă astăzi nu s-a mai mişcat nimic. Comoara există. Haideti să o vedeti“.

Am suit împreună dealul. Cel care ne însoteau au săpat, pret de cîteva ceasuri. Au descoperit o zonă de cîtiva zeci de metri. Am rămas uimit de ceea ce vedeam : superbe lentile săpate în piatră de-o parte si de alta a piriului. Apoi totul a fost închis la loc si supus conservării. Sînt asteptati specialistii. Neîndoielnic o să vină. E de datoria lor s-o facă si e de datoria mea să stărui pentru a o face cît mai grabnic.

Această este întîmplarea pe care bătrînul geolog din Neamt a tinut să mi-o înfătiseze ca pe o taină. Ca pe o fîntînă de suflet.

EUGEN TURESCHI ■

Locul de muncă — o tablă de şah

Lui Gheorghe Ciobanu îi place şahul. Si ce-i cu asta, o să vă întrebati, doar nu-i singurul. Nu, dar după părerea lui, asta l-a ajutat toată viata.

Gheorghe Ciobanu este lăcătus reglor la Întreprinderea „Independenţa“ Sibiu. Din 1954 nu s-a mişcat din „secţia lui“, secţia de lanţuri cu role. Si tot ce-a făcut, numai pentru secţie a fost. Cel puţin, aşa afirmă, deşi nu se poate să nu gîndească la imensele avantaje si la numeroasele economii pe care le-a înregistrat, datorită lui, întreaga întreprindere.

Gheorghe Ciobanu are pînă la ora actuală cinci brevete de invenţie, toate cu istoria lor. Pe fiecare ţi-o povesteşte cu mare dragoste, căci stau în amintirile lui la loc de cinste. Fără aceste istorii n-ar fi ajuns el inventator. Ultima înştiinţare de la Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci îi sosise cu doar cîteva ceasuri înaintea întîlnirii noastre, anunţîndu-l că a mai primit un brevet de invenţie.

Prima istorie începe în 1978 şi e vorba în ea de niste necazuri în legătură cu neîndeplinirea planului. Şi asta, din cauză că, pe vremea aceea, în fiecare dimineaţă, cel puţin 50 de oameni trebuiau să se ocupe o bună bucată de vreme doar de introducerea bucşei cu rolă. Mai era şi o maşină, dar veche şi aproape la fel de înceată ca şi mîna omului. Gheorghe Ciobanu a fost chemat la conducere şi întrebat dacă n-ar putea să-i facă ceva maşinei aceleia, s-o modernizeze. Lăcătuşul n-a zis nici da, nici ba. A stat şi s-a gîndit — ca la şah: „Nu faci nimic pînă nu alegi cea mai bună mutare. Aşa-i şi aici“. A tot sucit maşina cea veche, care făcea 10 piese pe minut, s-o modernizeze, dar n-a mers. Atunci „i-a sărit ideea“ să facă alta, cu totul nouă. A lucrat vreo cinci luni. Pe primul său brevet de invenţie scrie „Maşină de impachetat bucşe cu rolă“. Realizează 270 piese pe minut şi o singură femeie lucrează concomitent la două asemenea maşini.

— De aici a venit gustul ! Am avut o mare bucurie, nu că scria pe certificat că am devenit inventator, ci pentru că tovarăşii mei erau mulţumiţi c-au scăpat de necazul cu introducerea bucşei şi că ne făceam de acum planul. Dacă te uiţi în jurul tău, ar fi mereu cîte ceva de făcut. S-a stîrnit în mine dorinţa de a continua.

În 1980 a apărut maşina de şanfrenat bolţuri la ambele capete. Istoria ei cuprinde tot nişte necazuri de producţie, dispărute o dată cu instalarea noului utilaj. Un om deserveşte două asemenea maşini care scot fiecare 110 piese pe minut. După părerea creatorului ei, e foarte simplă şi nici nu costă mult. Maşina de sortat piese cilindrice, brevetată în 1983 are meritul de a fi eliminat rebuturile, multe pe vremea aceea, căci bolţurile ieşeau ba prea lungi, ba prea scurte.

Cu timpul, oamenii au căpătat încredere în ingeniozitatea colegului lor, iar el, la rîndu-i, a simţit nevoia să nu mai fie singur în căutările sale. Au format un colectiv. Îl stau alături maistrul Dorin Albu, electricianul Petre Guţă, lăcătuşul Ion Lăzăroiu. „Aflfel e cînd gîndesc mai mulţi. Punem la un loc ideile şi experienţa, iar treaba merge mai bine şi mai repede.“

— Si tot ce-ati realizat este, într-adevăr, numai pentru secţia dumneavoastră ?

— Da. Eu aici ştiu totul cu ochii închişi, căci aici e locul meu de muncă de mai bine de 30 de ani. Îl ştiu ca pe o tablă de şah, unde gîndesc care-i mutarea cea mai bună Şi mutarea cea mai bună trebuie, fie să ne uşureze munca fizică, fie să sporească productivitatea muncii, să aducă economii sau să aibă o mare eficienţă economică. Vedeţi şi dumneavoastră, acum am primit de la O.S.I.M. hotărîrea. S-a brevetat maşina de şanfrenat piese cilindrice. Ce să spun ? Că mă bucur ? Sigur că mă bucur. Acum vreau să trec la altă maşină. Mai văd destule mutări de făcut pe tabla mea de şah.

LIANA MOLNAR ■

Pămînt renăscut din propria-i cenuşă!

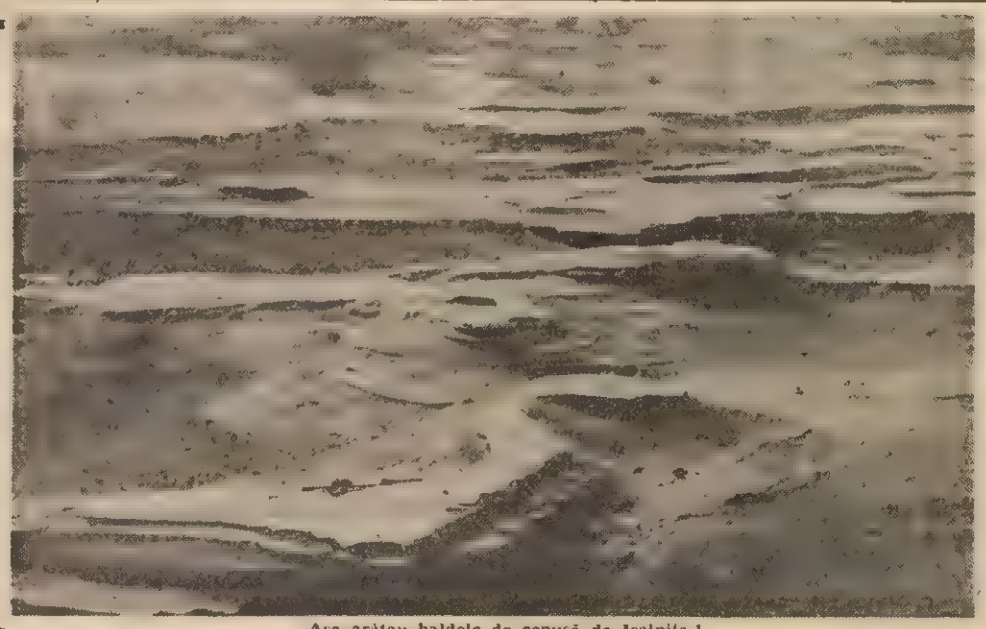

Aşa arătau haldele de cenuşă de Işalniţa !

Preţul unui metru de pămînt

Taluzul e înierbat. Nu înţeleg rostul cizmelor înalte, de cauciuc, ce mi-au fost recomandate cu atîta insistenţă. Peste cîteva clipe, însă, depăşim marginea de un verde prăfos a pantei şi intrăm pe platou. Cenuşă ! Un imens pustiu de cenuşă ! Cerul atîrnă deasupra străin, cu un soare rău. Păşeşti pe cenuşă, pretutindeni cenuşă, kilometri întregi de cenuşă în care piciorul se afundă (o, cum poţi iubi uneori o simplă, urîtă cizmă de cauciuc !) distrugînd minuscule construcţii stratificate de cenuşă, operă a austrului, cel care vara duce cu sine către ogoare, către sate, către oraş, uneori, praful inert, cenuşiu, ce împiedică polenizarea şi fotosinteza micşorînd recoltele agricultorilor, distrugînd, alteori, pe cele ale legumicultorilor. Într-o zonă vestită pentru legumele sale, poluează aerul, apa; sînt zile, îmi spun cei de aici, din Craiova, cînd pe şoseaua spre Severin trebuie să aprinzi farurile mari ca să poţi circula prin norii negri de cenuşă aduşi de rafalele de vînt. Halda de cenuşă. Ici, colo, movilite stinghere de pir a cărui tenacitate atît de hulită ţi se pare aici o adevărată minune, semnul victoriei, modeste, derizorii chiar, victorie însă. Apoi speranţa se stinge încet. Cenuşa pare a nu avea sfîrşit. Ai uitat mica victorie a vieţii, cînd, iată, o redescoperi fascinat, într-o explozie de verde cum nu ţi-ai imaginat vreodată că există. Sub aspersoare, micul petec de pămînt din vale e imaginea însăşi a frumuseţii absolute.

Limbajul legilor, e sec, fără figuri de stil. Redarea în circuitul agricol a terenurilor degradate. Aşa se numeşte în termeni de specialitate, micul paradis vegetal realizat aici de un colectiv al Facultăţii de agronomie din Craiova.

Să ştii să priveşti o buruiană

Se numeşte Xantium Strumarium şi e o buruiană ca toate buruienile. Sau, mai bine zis, era. Pînă în vara anului 1975, conf. dr. Jenel Popescu, a descoperit-o, stingheră, în halda de cenuşă. A străbătut sutele de hectare ale haldei, în căutarea altor exemplare. A mai găsit. Şi nişte puieţi de plop. Şi de salcie. Aşadar, pe cenuşă putea exista viaţă. În vara următoare, la Grădina botanică în vase de vegetaţie se studiau cîteva specii din flora spontană şi alte cîteva cultivate pe substrat de cenuşă. Rezultatele au confirmat, da, e posibilă viaţa plantelor pe cenuşă. Aşa a început lungul drum pînă la rezultatele impresionante de azi. Piersicul, intrat pe rod în timp normal, produce 40—50 kg fructe pe pom, în al zecelea an de viaţă; fructele sînt mult mai intens colorate şi mai aromate decît cele de acelaşi soi cultivate pe solurile nisipoase, recunoscute ca foarte bune pentru cultura sa. Nucul, intrat pe rod cu doi ani mai tîrziu decît în culturi obişnuite, cunoaşte o creştere excepţională, putînd furniza lemn de cea mai bună calitate ; se poate cultiva şi pe taluz, nu cere decît apă, — nici o lucrare specială de întreţinere. Se ancorează bine, avînd o înrădăcinare foarte puternică, iar prin amploarea sa, coroana poate domoli viteza vîntului. Soiurile de viţă de vie Roşioară şi Riesling ating 39 t/ha (faţă de 16,17 t/ha, producţii normale, obţinute pe soluri obişnuite) şi, respectiv, 14 t/ha (faţă de 5—8 t/ha). În cultura de cartofi, la solul Desirée s-au înregistrat recolte de 55 t/ha, cu tuberculi mari şi foarte mari. De remarcat faptul că această cultură nu necesită decît materialul de plantare, fără lucrări deosebite. Cu un conţinut mare de fier şi deosebit de fragezi, putînd fi păstraţi direct în cîmp, morcovii cultivaţi pe cenuşă au atins recolte de peste 50 t/ha. Arahide, soia, porumb, arbuşti fructiferi; enumerarea poate continua încă mult timp. Mai amintim însă numai lucerna şi topinamburul care au dat 100 000 tone masă verde la hectar sau 40 t/ha tuberculi pentru topinambur. Şi dacă la cinci ani lucerna trebuie desţelenită, topinamburul odată cultivat regenerează permanent din tuberculii şi stolonii din pămînt. Dacă o vacă mănîncă zilnic 45 kg masă verde, prin cultivarea cu topinambur a celor peste 450 de hectare de haldă de la Işalniţa s-ar putea hrăni anual 3 000 de vaci ! Convingător argument. Există încă numeroase altele, ţinînd de tehnologiile specifice cultivării pe cenuşă. Terenul nu se ară decît iniţial, cînd este necesară o scarificare (afînare profundă), cu scopul de a distruge continuitatea straturilor de cenuşă fină şi foarte tasată ; nu este necesară pregătirea patului germinativ, semănatul putîndu-se efectua direct pe un fond de secară cu o desime mică, utilizînd în acest scop norma de sămînţă pe jumătate. Practica a demonstrat însă că irigarea este absolut obligatorie, ca şi asigurarea îngrăşămintelor cu azot.

Icoricile, totul este pericol

Deci, colectivul craiovean (conf. dr. **Jenel Popescu**, conf. dr. **Nicu Marin** cu o vastă activitate în domeniul combaterii poluării solurilor prin recultivare, lect. dr. **Ion Mihai**, lect. dr. **Florica Popescu**, asist. dr. **Romulus Mocanu**, chimist **Solange Pitiş**) experimentează de mai bine de zece ani cultura plantelor pe haldă de cenuşă, cu rezultate mai mult decît convingătoare. Au fost verificate zeci de soiuri şi hibrizi, s-au studiat desimile şi dozele de îngrăşăminte necesare, s-au fixat tehnologiile de cultivare. Multă lume a trecut pe la cîmpul experimental al facultăţii. Toţi s-au minunat. Situaţia a rămas, însă, aceeaşi. Din cele peste 450 de hectare ale haldelor, singurele cultivate sînt cele patru ale cîmpului experimental. În urmă cu doi ani, au fost întocmite şi predate ICEMENERG-ului pentru haldele de cenuşă din jurul termocentralelor de la Işalniţa, Ovidiu, Comăneşti şi Oradea, tehnologii specifice, adaptate de cultivare. De la ing. dr. **Ştefan Nastea** de la Institutul de cercetări pentru pedologie şi agrochimie — — institut ce coordonează amplul program naţional de cercetări pentru prevenirea şi combaterea poluării solului — aflăm că şi Institutul a realizat patru asemenea tehnologii pentru termocentralele de la Doiceşti, Mintia, Rovinari şi Turceni, care, ni se spune, vor fi aplicate în momentul abandonării definitive a haldelor de către termocentralele respective, ca în cazul termocentralei Rovinari, unde în acest an vor fi abandonate 150 de hectare ce vor fi preluate de către Staţiunea de cercetări pentru cultura cartofului Tîrgu-Jiu (care a şi început experimentarea culturii cartofului pentru sămînţă pe circa 10 hectare teren cenuşă). Acelaşi institut, la comandă Institutului de studii şi proiectări energetice a realizat un proiect cadru pentru punerea în valoare a haldelor de cenuşă, aplicat numai la cîteva halde răzleţe, de mică dimensiune, de la termocentrala de la Oradea.

Cum în jurul celor 14 termocentrale în funcţiune la ora actuală se întind peste 2 000 de hectare de haldă de cenuşă, ceea ce s-a făcut pînă acum ni se pare foarte puţin, dacă nu cumva chiar nesemnificativ. În întreaga lume, fiecare metru pătrat de pămînt reprezintă o valoare uriaşă, iar puritatea mediului este una din priorităţile absolute ale acestui timp. O asemenea suprafaţă scoasă din circuitul agricol de pe care vîntul spulberă în voie cenuşa merită, cu siguranţă, atenţie, nu numai din partea învăţămîntului superior şi cercetării ştiinţifice.

ROXANA MANOLESCU ■

Odihnă, după o zi de muncă

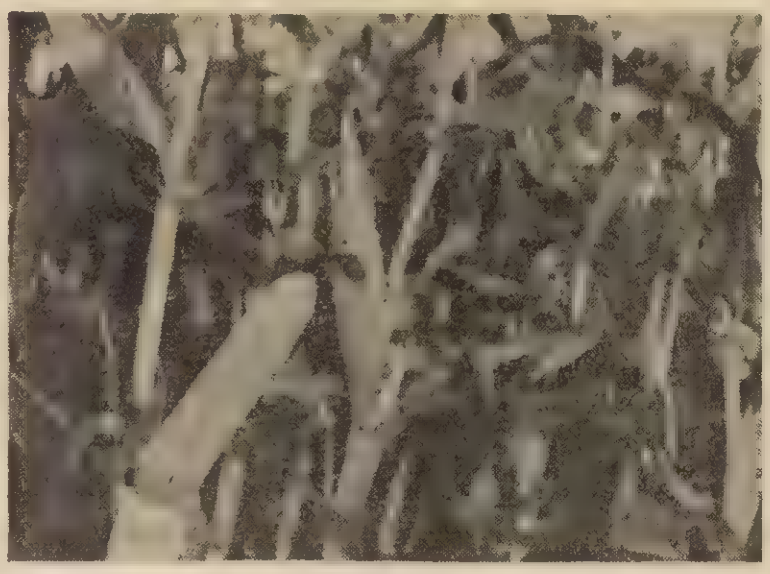

Porumb bogat pe un pămînt nou

Cine-ar fi crezut că ideile pot naşte culturi

Ogoarele deltei

„Gotca", șalupa, zboară pe luciul apei liniștite, acum, la ceasul toamnei, și, cît ai clipi din ochi, aterizează între fastul a două sălcii de argint. Nu există ponton, așa că, ne ținem de pletele lor și înfigem tălpile într-o scîndură întinsă drept punte spre uscatul unde trebuie să rămînem. Ne întîmpină Rex, bătrînul cîine rămas de pază lîngă două barăci învăluite în umbra plasei de zorele, ce urcă din două grădini liliputane așternute în prag. Mai încolo, spre dreapta, foarte aproape de mal, un chioșc frumos, ca pentru o tanfară de duminică. Și mai încolo, un bordei cu răcoare, folosit drept depozit pentru ierbicide, — aflăm — apoi, un șopron unde se odihnesc cai puternici ai unui tractor. În rest, un ral vegetal sub sulițele soarelui, învăluit într-o tăcere suavă ; se aude zefirul, se aud elitrele libelulelor în zbor. Strigăm și nu ne răspunde nimeni. O luăm pe poteca din spatele barăcilor și ne trezim în mijlocul cîmpului de culturi agricole pentru care am venit. Sînt, de fapt, laboratoare unde se cercetează și se proiectează viitorul agriculturii din Delta Dunării, în conformitate cu Programul de valorificare complexă a resurselor ei naturale, elaborat la inițiativa secretarului general al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Program integrator strategiei de dezvoltare economică și socială a tuturor zonelor țării. Am fost la Pardina, am fost la Maliuc, am fost în „grădina olandeză" de la cotul Mahmudiei, am fost la Chilia și pe nisipurile-livezi de la Sf. Gheorghe, precum și pe grindul Letea, ca și pe minuscula limbă de uscat de lîngă Cardon, înobilată de forța unui bătrîn (Ionel Vasiliu), ce nu poate să renunțe la „Tarra" sa dragă, moștenită de la moșii coboritori, cu 100 de ani în urmă, cu turmele la iernat aici între ape și unde au rămas, și unde, între cer și stuf, au plăsmuit o natură umană. Am fost în numeroase alte locuri, unde noi pămînturi vor intra în geografia agricolă a țării, smulse jepșelor și mlaștinilor, nisipurilor zburătoare și mărăcinișurilor, bălților nefecunde și inutile. Un efort de reconstrucție ce ne costă enorm, un efort ce ne va răsplăti în schimb, la scara istoriei ca toate celelalte imense și cuprinzătoare edificii ale Epocii Ceaușescu. Spuneam că, numai în spațiul de sud al Deltei, între brațele Sulina și Sf. Gheorghe se vor înălța deasupra apelor, în acest al 8-lea cincinal, peste 30 000 de hectare. Amenajarea Pardina de pe brațul Chilia finalizată în cincinalul trecut, are aproape dublu. Ce cultivăm și cum pe o țărînă încă insistent pîndită de vegetația sălbatică dinainte, pe o țărînă ce nu se poate numi încă sol, asaltată de soare și de secete dure, ca și de ciocotul biologic al insectelor cărora li s-a luat mediul-matrice ? În laboratoarele de sub ochii noștri, de la km. 64 pe cursul brațului Sf. Gheorghe, pe un patrulater și el nu demult smuls smîrcurilor, o insulă de circa 60 de hectare (cultivabile, deocamdată, 30) se află asemenea răspunsuri. Sentimental vorbind, este o insulă pentru cîțiva Robinsoni pentru cîțiva cercetători ai Institutului de cercetare, proiectare, producție, pentru Delta Dunării. Lumea și viața lor aceasta este — să se măsoare cu forța naturii și s-o supună, să dea soluții pentru cele 30 000 ha de pe care, în toamna aceasta — cum spuneam în reportajul trecut — au plecat constructorii, făcînd loc flancurilor de tractoare. Inseși tehnologia pentru destufizare, pentru desecări, pentru grăbirea maturizării solului, s-a experimentat aici, pe ochiul de pămînt de la Uzlina. Acum cîțiva ani au intrat cu tractoare amfibii, cu mașini de recoltat stuf iar acum, călcăm solid cu picioarele pe uscat. Institutul deține cîteva Uzline în întinsul Deltei, cîmpuri experimentale pentru fiecare zonă a ei, ținînd seamă de virsta solului, de roza vînturilor, de toate datele climatologice fiecărui colț — la Dunavăț, la Rusca, la Independența, la Maliuc, la Chilia, la Sf. Gheorghe, astfel încît culturile să se nască stăpîne, invincibile în spațiile cucerite pentru pîine.

Cei cîțiva Robinsoni sînt ingineri agronomi. Carol Ulvoczki este de fel din Reșița, născut lîngă timpla munților și lîngă suflarea oțelului, de unde a deprins tăria de caracter și neclintirea în fața eșecurilor. A terminat Agronomia la Timișoara, în 1969, a fost repartizat în județul Tulcea, unde a venit și unde a rămas. A muncit 7 ani într-un C.A.P. iar cînd a simțit că stăpînește cu adevărat arta și știința de a cultiva pămîntul de Dobrogea, cînd a simțit că a dat suficiente examene de viață și de profesie, și că le-a trecut cu bine, s-a îndreptat spre cercetare. A dat concurs pentru o experiență și mai grea de a duce culturile agricole acolo unde n-au crescut niciodată. Într-un fel de Sahară. Pe noile terenuri născute din ape. Domeniul său de cercetare tocmai acesta a fost și este — să destufizeze. Cît mai total și mai rapid, pentru că, indeobște rizomii se regenerează cu o repeziciune fantastică, mulți ani la rînd, compromițînd culturile, recoltele, munca a sute și sute de oameni, cheltuielile noastre. De 10 ani își pune întrebarea — CUM ? — și tot de 10 ani își experimentează soluțiile și variantele gîndite. Răspunsurile

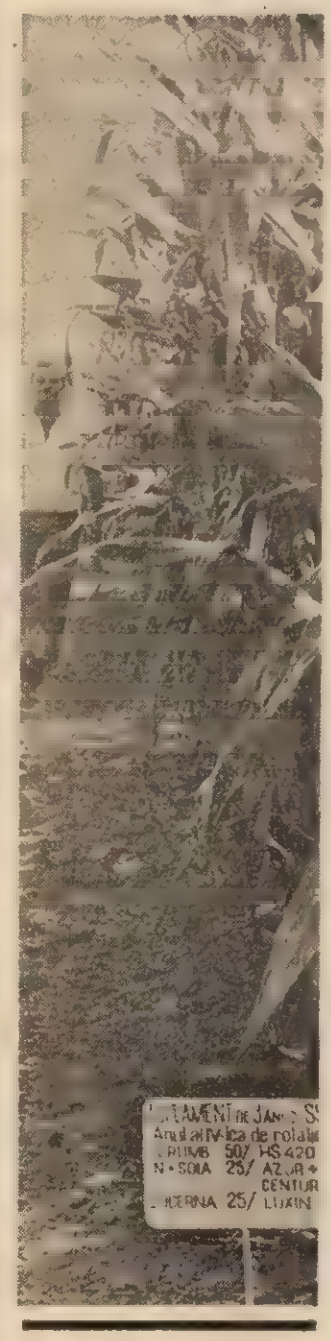

sînt, ne arată, în fața noastră. Și e greu să ne imaginăm că a fost altfel acest peisaj dominat de lanuri de porumb cît pădurile, de lanuri de soia invadate de rod, cu lucernă verde și deasă ca perja, ce ne îmbată cu parfumul florilor ei, cu sorgul care abia își duce spicul greu, cu tufele de arahide, care arată cît de bine le merge, chiar dacă sînt departe de patria lor de origine, cu livezile tinere superb orînduite. A experimentat, ani și ani, infinite doze și infiniți timpi de administrare a unui ierbicid, socotit internațional singurul ce poate distruge stufu. Cu satisfacție, dar și cu insatisfacția prețului prea ridicat pentru fiecare hectar de teren agricol. În ultimii 3 ani, a stat de veghe zile întregi, testînd 2 ierbicide create de chimiștii români, cercetători la un institut de specialitate din Cluj-Napoca. Știa că de migala sa, de verdictul său depinde șansa la existență a acestor produse ale chimiei naționale. Că de munca și de onestitatea sa depinde afirmarea muncii altor cercetători care, ca și el, au investit eforturi, întrebări și speranțe. A verifica potențialul de distrugere a vegetației dure nu era suficient, trebuia urmărită lucrarea mai intimă și mai nevăzută asupra fiziologiei pămîntului, asupra vieții plantelor de cultură. Ce remanență au în sol, cît absoarbe planta, cît ajunge pînă în rodul ei ? E toxic pentru recolte, e toxic pentru pește ? —, urmînd să fie folosit și pentru distrugerea vegetației dure din amenajările piscicole. În plus, nu ne putem bizui doar pe ierbicide, oricît de perfecte ar fi, tocmai atunci intervine dezastrul, distrug totul în jurul lor. Intervine rotația lucrărilor agricole, rotații de culturi cu calendare riguroase, calculate matematic, pe zile, pînă și chiar pe ore, în fiecare sezon, pînă ce solul ajunge sigur pe el. O imensă tablă de șah pentru campioni se află aici, la Uzlina. Inginerul Carol Ulvoczki poate fi situat printre marii maeștri. Tehnologiile sale au ieșit învingătoare din stațiapilot de la Uzlina, direct în marea uzină, cu 30 000 hectare, de la Independența, fără nici un eșec.

Inginerul Costel Gogoașă este de aceeași virstă cu Ulvoczki, cu cel ce împarte baraca, pîinea zilnică, niciodată proaspătă, căldura o usucă imediat, singurătatea, neliniștile succesele, soarele, anii de muncă. Este tulcean, a absolvit Agronomia la București, a fost de asemenea, agronomul unei mari cooperative agricole de producție, la Frecăței. Spre cercetare a venit deci, verificat în fel și chip de această profesie aspră, bărbătească demnă, pentru pîinea noastră cea de toate zilele. În cercetare, i-a revenit o temă la fel de aprigă — bolile plantelor pe astfel de pămînturi și dăunătorii, acel ciocot biologic din apele bălților, care, în efortul de a se adapta la noile condiții, devorează totul. Să-l faci inofensiv, fără să te atingi, în schimb, de datele esențiale ale echilibrului ecologic este o dilemă grea pentru un agronom. Acum 6 ani, a început bătălia Pe lîngă agronomie avea nevoie să știe multă, multă biologie și chimie ; nopțile i-au devenit zile albe de lectură. Cu creionul în mînă, cu calcule pe hîrtie, cu mutări pe tabla de șah a cîmpului. Cîte soluții posibile, cu ce efecte ? A început să studieze viața și obiceiurile fiecărei insecte, fiecărei viețuitoare, vulnerabilitatea ei. Să le învingi cu cît mai puține pesticide, să nu distrugi entonofauna utilă, să nu compromiți chimismul pămîntului, să nu lași să treacă în culturi substanțe chimice peste pragurile admisibile, sînt tot atîtea răspunderi. Răspunderi pentru viața oamenilor, răspunderi în fața generațiilor ce vor veni. Ne oprim lîngă solele de porumb cît copacii, de 3 metri înălțime și realizăm, firește, că această nouă speranță pentru agricultura Deltei Dunării, pe cale a deveni unul din marile grînare ale țării, unul din marile bazine cerealiere ale României, s-a modelat, a crescut, a trecut și prin meridianele de inteligență, de competență de dăruire ale acestui om cu chipul ars de soare, cu ochii mari, tăcuți, mereu căutînd, parcă, orizonturi necunoscute.

Al treilea este inginerul Florl Bectaș, arhitectul întregului edificiu vegetal. Nu-l găsim „acasă", este plecat cu echipa celor 30 de muncitori permanenți ai Uzlinei, să ajute pe alții, de pe un alt cîmp experimental, la recoltat. Mîine vor intra cu toții în lanul de sub privirile noastre. El se ocupă de tehnologiile de cultură în condițiile Deltei, în condițiile acestor soluri noi mîza fiind de la început recolte-campion. Cei 30, dimineață de dimineață, de cînd dă colțul ierbii și pînă cînd apar semnele iernii, vin de prin satele din jur, vin cu lotcile lor negre, pescărești, și le leagă de țăruși la mal, lîngă trestii, pentru a împlini acest miracol.

Într-o margine a patrulaterului descoperim o minigrădină de legume. Face parte din experiment, dar și din sursa de hrană a insularilor, ca și harbujii uriași dintr-un capăt de brazdă. Inginerul Ulvoczki rupe unul și ne îmbie spre umbra deasă a chioșcului pentru fanfara imaginară. Auzim muzica apei, clipocind sub șalupa noastră. Miezul vegetal e aprins și cărnos. E ca un stindard. Cu siguranță este un stindard al victoriei acestor oameni care știu să lupte, care știu să spere, care știu să trăiască. Singurătatea cercetătorului adevărat nu se consumă niciodată în zadar.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Lucrare de diplomă

„A venit la noi prin repartiție, imediat după terminarea facultății și l-au trimis la un șantier unde aveam utilaje de construcții și mijloace de transport. Coordona activitatea de reparații și exploatare a acestora. Se descurca bine, numai că vedeam eu că îl roade ceva. De la o vreme, venea mereu și-mi spunea că acolo ar trebui făcută o anume modificare, că dincolo se poate îmbunătăți ceva, așa că mi-am făcut timp și am avut o discuție mai lungă, în care am aflat că pe **Adrian Tăbăcaru** îl preocupau de mai mulți ani sistemele hidraulice, că lucrarea lui de diplomă a fost proiectul unei remorci de transport agabaritic de 200 tone, dotată tot cu sistem hidraulic, după asta, i-am încredințat întreținerea sistemelor hidraulice de pe utilaje. Le-a întreținut excelent, ba a mai și îmbunătățit sistemele la niște excavatoare de mare capacitate, de 1,2 și 2,5 mc, la niște remorci importate, unice în țară, de 315 tone, ca și la remorca de 425 tone fabricată la Mîrșa, singura de asemenea capacitate din România. Lucru greu o asemenea îmbunătățire, mulți nici n-ar fi încercat, așa că am insistat pe lîngă conducerea noastră, tovarăși, inginerul Tăbăcaru e foarte bun, capacitatea lui depășește problemele pe care le are de rezolvat în secție, ar fi mult mai util în proiectare. Și nu m-am înșelat. Azi se ocupă de modernizarea întreprinderii".

Nu sînt mulți oameni ca **Gheorghe Rogoveanu**, șeful Secției 1 din Întreprinderea Energomontaj București, și cînd laudă Rogoveanu pe cineva... El și încă cîțiva, îi numeri pe degetele de la mînă, au fost cei care au condus transporturile speciale, denumire banală ce ascunde istoria fascinantă a unora din cele mai tensionate momente ale acestui timp — călătoria unor agregate gigantice către cetățile de lumină ale țării, la Govora, la Iași, la Suceava, la Turceni, la Rogojelu, la toată salba de hidrocentrale de pe Olt, la Riu Mare, în Retezat, la Remeți — Cluj, pretutindeni, profesionalismul oamenilor de la Energoutilaj a semnat în cartea prezentului. I-au solicitat pentru transporturi speciale și iugoslavii, și bulgarii. De ce îmi spune toate astea ? Ca să înțeleg exact, ce imensă răspundere își asumă cel ce asigură calitatea mijlocului care transportă un transformator sau un agregat unic, fără de care o centrală electrică e moartă, nu există, fără de care o centrală atomică nu poate fi concepută. Ca să înțeleg ce preț are, în asemenea condiții, o îmbunătățire adusă mijlocului de transport. Ca să îl cunosc astfel, pe inginerul Adrian Tăbăcaru.

Autorul a numeroase lucrări științifice în facultate, al unei îndrăznețe lucrări de diplomă, a unor îmbunătățiri aduse parcului de utilaje și mijloace de transport ale întreprinderii (și trebuie repetat aici că întreprinderea posedă piese unice în țară, de mare valoare) apreciate drept deosebite de specialiști, declară că datorează totul studiului.

Adrian Tăbăcaru susține azi lucrarea de absolvire a cursului de „Organizarea și conducerea activității de invenții și inovații". Ce urmează ? „E epoca studiilor interdisciplinare. Visez să îmbin cunoștințele de strictă specialitate cu probleme de psihologia muncii, iar peste cîțiva ani să le pot aplica în cercetare sau în învățămîntul superior".

ROXANA MANOLESCU ■

Etica de toată ziua

Cine oprește taxiul?

Vineri, 24 octombrie, în jurul orei 13,30, după nenumărate semne, unii șoferi se retrăgeau, alții aveau chemare telefonică, mă urc într-un taxi. După numai cîțiva zeci de metri aparatul de bord arată 7 lei, șoferul, fără să mă consulte, oprește Dacia și ia un alt călător. După zîmbetul lui, pînă atunci fusese încruntat, pare că și-a întîlnit un cunoscut.. Dialogul, foarte ceremonios, mă lămurește că este un călător ca și mine. Am derulat în gînd scena finală, punct cu punct, pentru că am mai trecut prin asemenea situații. Am vrut să verific corectitudinea unor șoferi de taxi. Vă redau întocmai dialogul de la cap de drum.

— Cît vă datorăm ? (Eu și necunoscutul călător).

— Fiecare cîte o cursă.

Aparatul de taxat marcase 52 de lei.

— Drumul a fost același, de ce dublul sumei ?

— Nu sînteți două persoane?

— Sîntem cu maxi-taxi ? Dumneavoastră nici nu aveați voie să luați un alt călător !

— Ce să mai lungim discuția, nu scăpați fără 80 lei de persoană și oricum vă iese mai ieftim pentru că nu-mi mai dați bacșiș !

Nu știu cît s-ar fi prelungit discuția. Ne-am „executat" pentru că nu era nici o altă soluție pe moment. După ce am coborît, posomoritul șofer se înseninase.

A făcut un rond și trei persoane i-au făcut semne. Nu știu ce explicații le-a dat pentru refuz „se retrage, nu mai are benzină etc." După ce a mai mers cîțiva metri șoferul a deschis elegant ușa poftind... o singură persoană. Începeam să mă lămuresc... Am urmărit, de pe trotuarul celălalt, Dacia verde cu nr. 1—B—16422. După alți cîțiva metri a oprit și a mai „servit" o altă persoană. Nu mai aveam nici o îndoială asupra discuției finale. „Fiecare își va plăti cursa, scapă de bacșiș !!" Cînd să pun punctul final, iată, mă gîndesc că am greșit fiind intimidată de tăcerea celuilalt călător și de vocea tăioasă a șoferului de pe Dacia 1—B—16422. Mă gîndesc, dacă noi, cei doi călători, plăteam cîte jumătate din sumă, cum era normal pentru același drum comun, ce ne-ar fi putut face șoferul insolent ? Ar fi oprit mașina și ar fi chemat un milițian pentru răi platnici ?!?

Ca oricare dintre dumneavoastră sînt martoră la tot felul de scene de viață. Locurile rezervate pentru bătrîni, femei cu copii în brațe, de mult sînt preferatele școlarilor, tinerilor care sau se uită țintă pe geamul autobuzului, de parcă ar fi făcut un pariu să nu-și schimbe privirea cît ține drumul sau citesc ceva, atît de adînciți, încît nu-i observă pe cei bătrîni în picioare.

O fetiță fără astîmpăr, pe scaun, să fi avut 8—10 ani, ocupa un loc lîngă o tînără, poate sora mai mare, poate o însoțitoare. De astă dată toate scaunele rezervate erau ocupate numai de femei și bărbați trecuți de mult de prima tinerețe. O bunică, să fie avut 80 de ani, gîrbovită, cu un picior accidentat și pansat, se sprijinea de scaunul fetiței. Cineva din autobuz :

— De ce nu înveți să fii politicoasă, să cedezi scaunul unui om în virstă ?

— E bolnavă !

Justificarea vine din partea tinerei, poate sora mai mare, poate însoțitoarea. Întreaga mașină întoarce capul, ca într-un film mut, către fetița bucălată și rumenă care ar putea fi reclamă pentru dulciuri sau pentru copilăria fericită.

— Dar dumneavoastră de ce boală suferiți ?

Din nou, aceeași voce interogativă din autobuz. Aceeași privire atîntită pe geam și o mînă protectoare pe umărul fetiței, care încearcă să se ridice.

— Nu uita că ești bolnavă !

Bătrîna a rămas în picioare, tinerele fete pe banchetă. Comentariile colorlaiți au trecut pe lîngă ele, pentru că a doua zi dimineața, la aceeași oră, le-am văzut instalate pe scaunul de lîngă fereastra... salvatoare.

În vagoanele metroului n-am observat nici o mențiune specială care să rezerve locurile pentru cei în suferință. Oare cele două fete, călătorind cu metroul, își schimbă comportamentul ? Vor ceda locul unui om încărcat de ani, încărcat de pachete, unei mame cu un copil de virsta lor ?

Aici ca să privești pe fereastră trebuie să treci cu privirea peste ale priviri, care pot fi și mustrătoare.

Nu, nu, politețea nu strică... la orice virstă.

CARMEN DUMITRESCU ■

EROISMUL, NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

Monedele în Dacia

Obiecte — monede și primele emisiuni

Așa cum precizam în articolul precedent, trecerea de la prima la cea de-a doua vîrstă a fierului a reprezentat unul din momentele de mare însemnătate în viața economică a Daciei. Răspîndirea și perfecționarea noilor mijloace de producție au avut drept rezultat o creștere a volumului de produse, ce va depăși din ce în ce mai mult nevoile proprii de hrană. Astfel, asistăm la o creștere a surplusului, și, o dată cu aceasta, și la o înmulțire a schimburilor dintre comunități și indivizi. O asemenea sporire a cantităților de produse destinate pieții trezește interesul sporit al populațiilor din afara granițelor Daciei, și, drept urmare, schimburile se intensifică și se extind pe arii mult mai largi.

Schimbul simplu, trocul, adică produse contra produse, specific epocilor anterioare nu mai corespunde noilor condiții de dezvoltare. Se simte nevoia unui mijloc de paritate, care să ușureze și să stimuleze schimburile, mai ales cele statornicite între geto-daci și lumea greco-macedoneană, și, ca dovadă, primele mijloace de schimb de pe teritoriul Daciei apar pe coasta de vest a Mării Negre. Este vorba de mici obiecte de bronz, turnate, în forma unor vîrfuri de săgeți, cu valoare monetară, utilizate în raporturile comerciale dintre coloniile grecești vest-pontice, Histria în special, și populația getică din vecinătate. Asemenea obiecte-monede, ce datează din a doua jumătate a sec. VI și începutul sec. V î.e.n., s-au descoperit în teritoriul băștinaș, mai ales în tezaure, printre care se remarcă cele de la Unirea (Jurilovca), Visina și Enisala (jud. Tulcea). Ele apar, în număr însemnat, și în orașele grecești Histria și Tomis. În crearea și difuzarea acestor prime obiecte-monedă un rol important revine Histriei, orașul care cunoaște, la această dată, una din cele mai însemnate faze de dezvoltare, dominînd întreg comerțul din Pontul Stîng.

Etapa următoare va însemna și momentul apariției și circulației primelor monede în Dacia. Acestea sînt monede de argint și mai puține de bronz emise de Histria în secolele V—IV î.e.n. Emisiunile de argint, mai ales cele din sec. IV î.e.n., cunoscutele didrahme histriene, cu cele două capete umane — pe avers și cu emblema orașului, vulturul pe delfin — pe revers, au circulat intens, atît la geții dintre Dunăre și Mare, cît și la cei de la est de Carpați, unde numărul descoperirilor este destul de însemnat. Mai rar, aceleași monede au pătruns și de-a lungul Istrului pînă în plină cîmpie getică nord-dunăreană (tezaurul de la Scărișoara, com. Hotarele, jud. Ilfov). Aproximativ în aceeași vreme, respectiv în secolele IV—III î.e.n., își fac apariția în zona gurilor Dunării și în Dobrogea monedele unor orașe grecești din bazinul Mării Negre, printre care se remarcă staterii de electrum din Cyzic și unele emisiuni ale orașului nord-pontic Olbia.

Ridicarea Macedoniei în vremea lui Filip și Alexandru cel Mare va avea drept urmare, printre altele, și o extindere a influenței sale economice și politice în discuție nordică, pînă în regiunea Dunării. Drept consecință, pe piața din Dacia își fac apariția emisiuni de aur, argint și bronz, ale lui Filip II și Alexandru cel Mare, și într-o măsură mai mică, ale lui Filip III Arideul și Lysimach.

Integrată multă vreme în numismatica celtică, monetăria geto-dacică se înfățișează acum ca o unitate bine definită. Ea a fost și continuă adesea să mai fie denumită monetărie locală „de tip Filip II" sau de „tip greco-macedonean". Această denumire provine de la faptul că emisiunile geto-dacice au folosit ca prototip principal tetradrahmele lui Filip II, și într-o măsură mult mai redusă, tipurile emisiunilor de argint ale lui Alexandru cel Mare, Filip III Arideul și pe cele ale orașului grecesc Larissa (Thessalia). Un astfel de proces monetar, departe de a se confunda cu o simplă operație de imitare, rămîne în esență sa o creație cu specific local și reflectă în mod fidel caracterul societății geto-dacice din perioada anterioară lui Burebista.

Pe avers — capul lui Zeus, pe revers călărețul Olimpic

Cele dintîi emisiuni geto-dacice datează din prima jumătate a sec. III î.e.n., cele mai vechi fiind emise poate chiar în jurul anului 300 î.e.n. Ele au pe avers capul lui Zeus, cu barbă și cunună de lauri, iar pe revers, călărețul olimpic. Aceste începuturi se caracterizează prin monede cu un stil bun, apropiat de cel al originalului — tetradrahmele lui Filip II — și cu urme de litere grecești preluate din legenda modelului. Toate sînt tetradrahme cu titlul foarte ridicat, fiind emise în regiunea Dunării, într-o măsură ceva mai mare în teritoriul getic sud-danubian. Emisiuni din această perioadă de început apar mai clar în tezaurul de la Scărișoara (jud. Ilfov) și în cel de la Mecica (R.P. Bulgaria).

Etapa următoare, corespunzătoare primei faze principale de dezvoltare a monetăriei locale din Dacia, se întinde pe o perioadă de timp de circa un secol, cuprinsă între mijlocul sec. III și mijlocul sec. II î.e.n. Acum se constată o bogată activitate monetară, ce se caracterizează printr-o mare varietate de tipuri. Pe lîngă monedele de tip Filip II, ce rămîn predominante, își mai fac apariția emisiuni ce au utilizat ca prototipuri pe cele de tip Audoleon, Larissa și cu capul lui Ianus. Reprezentările capătă trăsături specifice și variate. Cîmpul monetar al reversului este completat de cele mai multe ori cu sigle, simboluri monograme, contramărci și tăieturi. Toate sînt emisiuni de argint, cu titlul ridicat, încadrîndu-se aproape în totalitatea lor, în seria tetradrahmelor, cu greutăți cuprinse în cea mai mare parte, între 11 și 14 gr.

A doua fază principală și etapa finală a monetăriei geto-dacice se întinde între mijlocul sec. II și pînă după primul sfert al sec. I î.e.n. În raport cu perioada anterioară, asistăm acum la o reducere a numărului de tipuri monetare, în schimbul creșterii simțitoare a numărului emisiunilor pentru fiecare categorie în parte. Se remarcă o mai clară delimitare a ariei de răspîndire a fiecărui tip monetar, dispariția principalelor centre monetare din faza precedentă și apariția altora noi, mai ales în sudul Daciei. Totodată, asistăm la o depreciere a argintului pînă la 30%, scade mult greutatea monedelor și se accentuează forma schifată, iar stilul cunoaște o apreciabilă schematizare.

O categorie aparte în raport cu celelalte emisiuni de tip macedonean din cea de a doua fază a monetăriei geto-dacice o constituie monedele de tip Alexandru — Filip III Arideul. Ele prezintă pe avers capul lui Heracles, iar pe revers pe Zeus șezînd pe tron și urme din legendă. Acum se emit paralel, atît monede cu nominal mare din seria tetradrahmelor, cît și monede divizionare (drahme) de același tip. Emisiunile de tip Alexandru — Filip III Arideul au o arie de circulație întinsă, fiind comune geților de pe ambele maluri ale Dunării.

Descoperirile monetare și organizarea social-politică a Daciei înainte de Burebista

Cercetările de pînă acum au dovedit că diversitatea tipurilor monetare se leagă nemijlocit de forma de organizare social-politică a populației geto-dacice. Astfel, s-a stabilit că fiecare tip monetar principal aparține unei formațiuni politice de caracter tribal, respectiv uniunal-tribal. Pornind de la această constatare, precum și de la cartografierea descoperirilor pe tipuri monetare, s-a putut întocmi o schiță a organizării social-politice din Dacia în sec. III—I î.e.n. O primă și deosebit de însemnată uniune de triburi getice a putut fi identificată și localizată în partea de mijloc a Munteniei, pe baza descoperirilor monetare de tip „Vîrteju-București". Potrivit datelor numismatice și arheologice, uniunea getică de tip „Vîrteju-București" se întindea între Dunăre și Carpați, riurile Vedea și Ialomița, cu o concentrare de populație pe văile riurilor Argeș și Dîmbovița. În această uniune de triburi urmează să vedem pe urmașii geților din timpul expediției dunărene a lui Alexandru cel Mare (335 î.e.n.) și ai celor care, sub regele Dromichete, au învins armatele lui Lysimach. Aceeași formațiune social-politică poate fi identificată cu neamul getic al piefigilor. O a doua uniune de triburi getice determinată pe baza descoperirilor monetare de tip „Dumbrăveni" și „Inotești-Răcoasa", se află în nord-estul Munteniei și sudul Moldovei, ocupînd, în principal, zona dintre riul Buzău și cursul inferior al Siretului.

După toate probabilitățile, în fruntea geților din această regiune, poate *sienii* pomeniți de Ptolemeu, se aflau, în sec. III—II î.e.n. regii locali Zalmodegikos și Rhemaxos. În sudestul Daciei, respectiv pe teritoriul actual al Olteniei, după cum ne indică monedele de tip „Aninoasa-Dobrești", caracteristice acestei regiuni, există o a treia mare uniune de triburi getice. Aceasta se întindea mai ales pe văile riului Olt și Jiu, unde este localizată populația getică a *buridavenilor*, cu capitala lor *Buridava* (Ocnița, jud. Vîlcea). A patra uniune de triburi dace a putut fi identificată pe baza monedelor, mari schifate de tip „Rădulești-Hunedoara", „Petelea", „Aiud-Cugir" și „Toc — Gherelus" și localizată astfel pe valea Mureșului și a Tîrnavelor. Cele patru mari uniuni de triburi geto-dace, reprezentau principalele unități social-politice și economice ale Daciei din perioada premergătoare lui Burebista.

Activitatea monetară geto-dacică de tip greco-macedonean încetează aproximativ după primele trei decenii ale sec. I î.e.n. Acest moment coincide cu data unificării geto-dacilor de către Burebista. Constituirea unei formațiuni politice centralizate cu caracter statal a avut drept consecință, printre altele, și desființarea monetăriilor regionale ale fostelor uniunii de triburi. O fărîmițare a dreptului monetar nu mai corespundea noii forme unitare de organizare social-politică și economică. Se impunea acum întroducerea unei monede unice pentru întreaga Dacie. Încă înainte de desființarea monetăriei de tip Filip II mai exact de la sfîrșitul sec. II și începutul sec. I î.e.n., își fac apariția pe piața din Dacia denarii romani republicani, care devin treptat, începînd chiar cu deceniile 2—3 ale sec. I î.e.n., o monedă curentă. Odată cu unificarea geto-dacilor asistăm la o intensificare a pătrunderii monedelor romane republicane și totodată la înființarea unei noi monetării locale în Dacia. Descoperirea tiparelor monetare din cetatea dacică de la Tilișca (jud. Sibiu), precum și a celor de la Ludești (jud. Hunedoara) Brașov și Poiana (jud. Galați), a dovedit că, după primele decenii ale sec. I î.e.n., geto-dacii au schimbat caracterul monetăriei proprii, prin adoptarea unui tip monetar unic. Noile emisiuni monetare geto-dace redau întocmai tipuri ale denarilor romani republicani, încît acestea nu pot fi deosebite de piesele emise în atelierele din Italia.

„Koson" între legendă și adevăr

În cadrul general al numismaticii geto-dace se includ și monedele de aur de tip „Koson", emise în perioada 40—29 î.e.n. În ciuda numeroaselor ipoteze emise în privința locului lor de emitere, apartenenței etnice și semnificației legendei, aceste interesante monede nu pot fi rupte de teritoriul Daciei. Singurele descoperiri certe de monede „Koson" s-au făcut numai în Dacia, aproape exclusiv în regiunea intracarpatică. La geții dintre Dunăre și Marea Neagră nu se constată prezența unor monetării de genul celor utilizate de geto-dacii nord-dunăreni. În schimb, aici, pe lîngă monedele greco-macedonene își fac apariția și unele emisiuni locale, realizate însă în manieră și sub influența grecească. Este vorba de monedele de argint (didrahme) din sec III î.e.n., desoperite în nordul Dobrogei, care au pe avers un cap uman iar pe revers un călăreț și legenda cu numele emitentului, regele get Moskon.

În afara monedelor de tip macedonean și roman-republican emise de geto-daci, au mai circulat (pe teritoriul Daciei) și alte categorii de monede, venite din unele centre greco-macedonene. Din rîndul acestor tipuri ar fi de menționat mai întîi drahmele din orașele de la Marea Adriatică, Apollonia și Dyrhachium, care se cunosc în Dacia printr-un număr de peste 100 descoperiri. Cele mai multe provin din Dacia intracarpatică, venind aici din vest, peste Dunăre și Tisa, urcînd apoi pe văile riurilor și traversînd munții, pînă la est de Carpați (tezaurele de la Vlișoara și Ghezești, jud. Bacău). Ele sînt destul de frecvente și între Dunăre și Carpați, perioada principală de circulație a lor situîndu-se în timp în prima jumătate și la mijlocul sec. I î.e.n.

O a doua categorie de monede venite din Dacia în această perioadă este reprezentată de tetradrahmele din districtul Macedonia Prima. Pînă în prezent, s-au făcut peste 40 de asemenea descoperiri, provenind aproape exclusiv de la sud de Carpați și din Transilvania, majoritatea plasîndu-se pe văile riurilor Mureș, Olt, Teleorman, Dîmbovița și Ialomița. Circulația lor este atestată pentru sfîrșitul sec. II și prima jumătate a sec I î.e.n și se găsesc, adesea, asociate în tezaure cu monede thasiene.

Toate aceste categorii de monede încetează să mai circule odată cu dispariția lui Burebista. Mai rămîn încă în circulație, în proporții reduse, pînă către finele sec. I î.e.n, denarii romani republicani și replicile lor locale geto-dacice. După înființarea imperiului și pătrunderea puterii romane, în vremea lui Augustus, pînă la Dunăre încep să-și facă apariția în Dacia și denarii imperiali. Numărul acestora va crește treptat pînă la marile războaie daco-romane și, mai ales, după cucerirea Daciei, atît în cadrul celor două provincii ale Daciei, cît și în teritoriile neocupate.

Dr. CONSTANTIN PREDA ■

Cartea de istorie

În doinci reformator

„Poziția unui domn al Valahiei, dificilă în orice altă vreme... este înspăimîntătoare în circumstanțele actuale, mai ales pentru un om care din mijlocul unei vieți liniștite și mărginite se află deodată aruncat în centrul evenimentelor celor mai extraordinare". Pasajul este luat dintr-o scrisoare a domnitorului Țării Românești, **Grigore al IV-lea Ghica**, cărula doi tineri istorici, Cornel I. Scafeș și Vladimir Zodian îi dedică o micromonografie în colecția, atît de valoroasă a Editurii Militare „Domnitori și voievozi" (București, 1986, 224 p.).

Autorii sînt doi istorici militari, care au dat încă măsura cunoștințelor lor, dincolo de perimetrul specializării lor, într-o altă micromonografie consacrată lui **Barbu Știrbei**. Cartea înfățișată aici prezintă domnia lui Grigore al IV-lea Ghica din anii 1822—1828 într-un larg context de istorie românească, situată ea însăși în perspectiva tranziției de la secolul luminilor (al XVIII-lea) la cel al națiunilor (al XIX-lea). Autorii au stăruit asupra eforturilor lui Grigore al IV-lea Ghica de a consolida statutul de autonomie al țării și de a-i moderniza structurile, printr-un ansamblu de măsuri, care au făcut să fie, uneori, considerat drept ultimul reprezentant al „absolutismului luminat" în țările române.

Chiar atunci cînd cititorul nu aderă la opiniile autorilor, el nu poate să nu fie cucerit de strădania — cu adevărat tinerească — de reînnoire a perspectivei de percepere a domnului muntean. Autorii nu au vrut să fie didactici, ci, în primul rînd, inițiatori de dialog. O spun chiar ei în **Cuvîntul înainte**, cînd mărturisesc că doresc „să invite pe specialiști la o dezbatere științifică mai amplă" (p. 5), asupra societății românești angajate pe drumul modernizării. Cartea oferă un material bogat și concludent pentru această dezbatere mai ales că, în prezent, problemele „absolutismului luminat" au făcut obiectul unor ample dezbateri (un ultim volum **L'absolutism éclairé** îl vom prezenta în unul din numerele viitoare ale revistei) și problema merită o aprofundare și din unghiul de vedere al istoriei românești.

Cornel I. Scafeș și Vladimir Zodian au îmbogățit colecția „Domnitori și voievozi" cu un volum meritoriu și le promitem discuția dorită în paginile unei reviste de specialitate. Oricum, dacă marele public știa, pînă acum, doar de Grigore Ghica, cel ucis de turci în 1777 și des evocat de Eminescu, el află acum de un omonim nu mai puțin vrednic de respectul urmașilor.

Istoria diplomației în date

Marele bizantinist german Franz Dölger ironiza pe marii seniori ai sintezelor, care disprețuiesc pe autorii instrumentelor de lucru (biografii, cronologii, etc.) și aveau perfectă dreptate : o mare sinteză, oricît de valoroasă la apariția ei, sfîrșește prin a fi depășită de noile descoperiri, pe cînd un instrument de lucru bine întocmit slujește unui șir de generații de cercetători ; durata lui este, de regulă, superioară aceleia a unei lucrări de interpretare.

Un colectiv de eminenți specialiști, autori de contribuții valoroase în domeniul lor de investigație — Mircea Babeș, Ion Calafeteanu, Cristian Popișteanu, Șerban Rădulescu-Zoner, Valeriu Stan, Nicolae Stoicescu (avîndu-i drept coordonatori pe Ion Calafeteanu și Cristian Popișteanu) au întocmit o excelentă cronologie (cu subtitlul de „dicționar cronologic" nu mă împac, pentru că este un termen inadecvat) a **Politicii externe a României** (București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, 415 pag.). Sînt cuprinse în paginile acestei lucrări toate datele esențiale ale politicii externe desfășurate în aria străvechii Dacii, de la cele mai îndepărtate obîrșii și pînă la Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român. Autorii au integrat datele oferite într-un larg cadrû de istorie națională, astfel că ei pornesc de la întîiele manifestări ale omului în spațiul carpato-danubiano-pontic (1.000.000 — 10.000 î.e.n.) pînă în plină perioadă contemporană pentru a oferi „o imagine de ansamblu cît mai completă asupra evoluției și dezvoltării raporturilor poporului român cu alte popoare, din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre" (p. 7).

Sub formulările concise despre un tratat sau o negociere se află cercetări și lecturi bogate. Puțini sînt cei ce știu cîte dificultăți întîmpină istoricul, cînd trebuie să fixeze data precisă a unui eveniment. Capitalul de muncă investit în această carte este imens, dar tot imens va fi și folosul pe care specialiști și nespecialiști îl vor avea din consultarea și utilizarea acestei cărți.

Ceea ce se desprinde cu limpezime din această istorie a diplomației românești în date este efortul statornic al poporului român de a-și afirma independența față de oricine a încercat să i-o știrbească. În această luptă s-au succedat momente glorioase, care încep cu anul 514 î.e.n., cînd „geții își fac acum o intrare glorioasă în scena istoriei" (pag. 15) și își găsesc încununarea în „Epoca Nicolae Ceaușescu", inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cînd afirmarea curajoasă și consecventă a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta a adus României un prestigiu internațional fără precedent.

Colectivul de autori amintit a dat istoriografiei noastre o lucrare de înalt nivel științific și de cea mai mare utilitate.

FLORIN CONSTANTINIU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Un poem pentru patrie

Brațele cîmpiei

Voi sînteți brațele cîmpiei
Viu prelungire în tăcere
În spațiul nostru mioritic
De pîine și de vin și miere.

Cînd treceți calmi peste moșie
Cu raze-nsăminținд ogorul
Irump din rădăcini lumine
Și-n soare scînteie pridvorul

Chemîndu-vă din depărtare
Cu glas de fluiere șoptite.
Voi argintați în rouă lanul
Și-i spuneți doruri ne-mplinite.

De cînd vă știm ne sînteți glia,
De cînd vă știm ne sînteți frații
Care dospese în palmă pîinea
Rotundă, mare cît Carpații.

Voi sînteți brațele cîmpiei
Cu care-o înălțați spre soare,
De cîte ori arați pămîntul
Se face-n Țară sărbătoare.

GEO CIOLCAN ■

Istorie și contemporaneitate

Cînd Balzac și, pe urmele lui, Zola au recurs la impunătoare dezvoltări epice cîștigul pentru roman a fost de două feluri. Intr-o-a ajuns la ingenioase angajări de biografii succesive, ceea ce a permis zămislirea unei lumi complexe și mobile, pe măsura fascinantei realități. Apoi, grație destinelor urmărite în conflictul social, și, pe fondul atracției gravitaționale a schimbărilor de mentalități, fiecare biografie corespunde alteia sau altora, într-un lanț cauzal marcat de conștiința istoricității. Istoricitate tratată ca verigă într-un lanț cauzal, ei înșiși o oglindă a deveniru.

Acest concept a însemnat enorm în deschiderea realismului spre problematica existenței. Întîlnirea dintre istorie și condiția umană, din perspectiva devenirii biografice la diferite nivele, a schimbat prioritățile în roman.

Tendința mai nouă este aceea de conștientizare a traiectoriilor angajate. Textul, jalonat pe canavaua romanescă de multiple inserții, transfigurează realitatea. Momentele cruciale dau mina cu faptul mărunt.

Dumitru Radu Popescu este dintre autorii care se preocupă de ideea ciclică în romanele sale. El valorifică în suita deschisă cu **F** și continuată de **Vînătoarea regală, Cei doi din dreptul Tebei, O bere pentru calul meu, Ploile de dincolo de vreme** și **Împăratul nerilor** potențialul oferit de frescă. În desfășurarea ciclică unitatea ei o asigură ancheta lui Tică Dunăreanu pentru elucidarea circumstanțelor ce au condus la dispariția părintelui său. Ocazie binevenită să aflăm, o dată în plus, firul unei drame în ceea ce s-a numit „obsedantul deceniu".

Nu poate fi trecut cu vederea efortul depus de Zaharia Stancu în **Rădăcinile sînt amare** pe o tematică diferită, e adevărat, însă cu intenții înrudite. Întrebarea capitală a prozei de acest tip revine la natura mai bogată a povestirii, ramificată pe măsură ce cuprinde, fragmentînd narațiunea, tablouri independente, pe lîngă cele care descriu medii, priveliști, intrigi.

Ca o dovadă că prezentul solicită această modalitate subtilă, pretențioasă, greu de uniformizat, putem cita și începutul făcut de Ștefan Bănulescu, prin **Cartea milionarului**. Într-o tetralogie anunțată, avem acum doar prima ei secțiune, nuanțat mitologică, pe o schemă ce proiectează în trecut o dezbatere rafinată privind aspirațiile omului de la Dunăre.

Vorbind de prioritați nu cred că este de neglijat ați cîștig estetic și de ideologie literară rezultat din abordarea ciclică. Mă gîndesc la trecerea însului particular în tipologic.

Un individ ca Victor Petrini, eroul lui Marin Preda din ultimul său roman **Cel mai iubit dintre pămînteni**, își trăiește eliberat de orice schemă ieșirea din anonimat. Viața l-a încărcat cu o sumă de mucări; la capătul lor, se confruntă cu lecția revoluției socialiste și va fi modelat de ea. Se poate spune cu vorbele lui Marx că Petrini îmbină în ființa lui individualul și identitatea socială individuală. Pe lîngă anumite aspecte negative înregistrate de romancier, personajul ilustrează maturizarea unei viziuni. Sociologic, Petrini este mai interesant după ce a depășit granițele realismului de tip normativ.

S-ar părea că și Ion Lăncrănjan are o preferință marcată pentru traiectorii de cursă lungă. **Cordovanii primește** aportul acelei simbioze despre care am pomenit la început. Pe de o parte mobilitatea caracteriologică (cel puțin intențională) și respectul față de tiparele istoriei recente. Nu dorește să absolutizez nici una din formulele romanului modern, dar este vădit că ea integrează o evoluție de situații într-o evoluție de psihologii.

Transpunerea structurilor sub semnul mutației generale prelungește tensiuni care altădată, să zicem, la un bun prozator cum a fost Cezar Petrescu riscau dezicerea de omul multilateral pentru omul unilniar. Nicăieri mai bine ca în marele său roman **Întunecare** nu se zărește acest risc. Radu Comșa, marcat de drama războiului, dispare pentru că este stăpînit de certitudini negative. Cel mai însemnat spor în conștientizarea istoriei recente îl găsim în descifrarea timpului de față ca izvor de exprimări pozitive. Nu este, desigur, un timp ferit de greutăți, de neîmpliniri, însă în cîmpul de interese idealul imprimă fiecărui individ fucultatea unicității, vreau să zic asumarea în cunoștință de cauză a re-

(Continuare în pagina 11)

HENRI ZALIS ■

Dialogul nostru se încheiase. Pixul și carnetul se aflau la locul lor, în servietă. Urma să scriu un articol despre noutățile de la Muzeul de Artă al Republicii. Noutățile erau multe și diferite. „Anul trecut, cam prin septembrie, a ținut să adauge, înspre finalul finalului, interlocutorul meu, istoricul de artă **Victor Simion**, coordonatorul serviciului relații cu publicul, începusem, de aproximativ 15 minute, o expunere despre Florența, despre muzeele, operele de artă și artiștii Florenței, unul din obșnuitele subiecte aflate pe agenda unui ciclu intitulat Muzee și monumente de artă celebre. Timizi, parcă cerîndu-și scuze, au intrat, impotriva obiceiului, întrucît toți cursanții noștri sînt extrem de punctuali, cîțiva oameni. Îi știam. Făceau parte din auditoriul nostru de fiecare săptămînă. Am refăcut, cît a fost posibil, un rezumat al expunerii de pînă atunci, am reluat cîteva imagini, mai exact spus cîteva diapozitive, am reascultat cîteva fragmente muzicale și totul a intrat în normal. Cînd am încheiat, peste două ore, expunerea, cînd toți cursanții au plecat, grupul respectiv a ținut să mai rămînă. Unul din ei mi-a explicat, deși nu era nevoie, motivul întîrzierii. Am aflat, cu acea ocazie, că erau muncitori la Întreprinderea de confecții și tricotaje din București, I.C.T.B., cum îi spunem mai pe scurt. Oamenii aceștia, după opt ore de muncă, mai treceau sau nu mai treceau pe acasă, dar la orele 17 fix, cu excepția acelei zile, erau prezenți la expunerile noastre. Și nu veneau doar la o singură expunere pe săptămînă, ci la două sau chiar trei din cursurile noastre. Dragostea lor față de artă, dorința lor de-a cunoaște, de-a se instrui, de-a petrece o după amiază, sau chiar cîteva după amiere, în ambianța muzeului nostru, m-au impresionat. O spun cu toată sinceritatea, cu toată uimirea, cu toată bucuria, că m-au impresionat pur și simplu. M-am gîndit mai tîrziu, împreună cu toți colegii mei, cu conducerea muzeului, că n-ar fi rău să deplasăm o serie de cursuri ale muzeului și în întreprinderi venind astfel în sprijinul celor interesați. La I.C.T.B., de exemplu, vom face cîteva expuneri despre istoria artei vestimentației, despre arta țesutului. O paradă a modei cu costume din muzeu, din vechime și pînă azi. Eu spun că oamenii vor avea multe lucruri de aflat, de cîștigat, atît în folosul culturii lor generale, cît și al profesiei lor. Cu alte cuvinte, ne implicăm în însuși procesul lor de producție. Cred că, în timp, această implicare se va simți, își va arăta roadele. Acea întîlnire a grupului de la I.C.T.B., acel dialog de la capătul expunerii despre Florența, a fost, pentru mine, începutul unei noi gîndiri, al unei posibile înnoiri

Frumusețea continuă

structurii activităților ce se desfășoară la muzeul nostru, cea despre care am și vorbit pînă acum".

În ceea ce mă privește, articolul meu a început, după cum se vede, cu această ultimă mărturisire a interlocutorului de artă Victor Simion. În spatele ei s-ar putea întrezări subiectul însuși al unui prelungit și amănunțit dialog despre acea liniște pe care o bănuim că fiind specifică unui muzeu de talia celui aflat în chiar inima Bucureștiului. O așa zisă liniște, pentru că, de cîteva ori pe săptămînă, tăcerea numeroaselor și impunătoarelor săli ale muzeului este spulberată, înlocuită de un nou fel de a dialoga cu publicul. Dintr-o încrementită citadelă a culturii, dintr-un spațiu în care aproape că nu se întîmpla nimic altceva decît dialogul abia sesizat al iubitorului de artă cu piesele expuse, sau cu statuile înconjurate de aerul lor misterios, dintr-o uriașă oază de nemișcare, Muzeul de artă al Republicii s-a transformat într-un foarte viu și efervescent lăcaș de cultură, năzuind, mai ales în ultima vreme, la o implicare tot mai largă și mai concretă în viața de toate zilele a Capitalei, în munca și viața cîtorva întreprinderi ai căror oameni vor beneficia, fără doar și poate, de contactul cu inestimabilul tezaur de artă și civilizație aflat în custodia sa. Preocupații inițiatori cu oamenii muncii de la I.C.T.B., despre care a vorbit Victor Simion, i se vor adăuga altele, una din ele, de exemplu, pe platforma de industrializare a lemnului de la Pipera, unde prin expoatele ce vor fi aduse și supuse dezbaterii, meșterii mari și mici ai lemnului vor avea prilejul, credem noi, să se mîndrească în sensul bun al cuvîntului de înalta artă a înaintașilor lor. Vor avea loc, în alte întreprinderi, alte dezbateri ce vor sublinia aportul la calitate și funcționalitate al designului. Se speră că acest gen de dezbateri vor înfrumuseța linia și aspectul multora dintre obiectele de uz casnic cu care venim zilnic în contact. Firește, schimbările nu se vor produce de azi pe mîine, ci prin succesive acumulări în timp, prin gradul de receptivitate al celor ce conceap respectivele obiecte. „Designul, consideră interlocutorul nostru, Victor Simion, înțeles nu doar estetic, ci și funcțional, este una din căile prin care se poate atinge deziderutul unei noi calități și-al unei reale competitivități. Între mai multe obiecte de același fel, cu aceeași destinație, îl alegem pe cel cu o linie mai frumoasă, cu un colorit încîntător, cu o funcționalitate sporită, cu rezistență mărită. Dar dincolo de acest domeniu strict economic, sîntem gata ca, la cele mai diverse solicitări, să răspundem nu numai afirmativ, ci cu toată bucuria, cu toată puterea noastră de muncă. Sîntem, cum se zice, cu ossa-casă de idei — deschisă și nu cred că ar fi vreo idee pe care să nu o putem înfăptui". Acest optimism, deloc exagerat,

(Continuare în pagina 11)

VICTOR NIȚA ■

În pagina 14, în dezbatere publică

Cine poluează folclorul?

participă lector universitar doctor Nicolae Constantinescu, Niculae Stoian și Lucia Terzea-Ofrim

Vitrina cărților

● Interogative atît cît să sugereze tristețea melancolică, autoironia cît să protejeze starea de luciditate, cei mai adesea bonome prin lirismul lor subteran sînt poeziile lui Victor Felea din volumul **De toamnă** („Cartea Românească", 1986). Ochiul poetului, dilatat deopotrivă înăuntru și în afară și redeșteptat în revelații calme, prinde amănuntele cotidianului ca pe o peliculă de foarte bună calitate, a cărei derulare însăși e un spectacol poetic. O confesiune ca aceasta, amestec de sinceritate și tînguire delicată dă cel mai bine seama despre poezia lui Victor Felea, întotdeauna de un patetism decent și de o intensitate a trăirii indiscutabilă: „Cred că n-ar trebui să-mi mai fac / Prea multe iluzii în privința mea / Timpul se duce am șaizeci și unu de ani / O virstă de clasic — dar clasic în ce / N-aș vrea să-mi denigrez poezia / Însă ce reprezintă ea nu voi ști / Niciodată pentru că totul e atît de / Relativ și multe răsturnări de situații / S-au văzut și imprevizibile creșteri / Ori descreșteri ale faimei iar deocamdată / Locuința mea din cuvinte nu e luată în seamă / E ca o colibă de lemn / Privită în treacăt și-apoi uitată".

● O selecție din studiile lui Tudor Vianu despre scriitorii români moderni e aceea realizată de Mihai Dascal în colecția „Arcade" a editurii „Minerva", intitulată chiar astfel, **Scriitori români din secolul XX**. Comentariilor despre Iacobescu, Camil Petrescu, Pillat, Blaga, Bacovia, Minulescu, Voiculescu, H. P. Bengescu, Rebreanu, Istrati, Cezar Petrescu, Mateiu Caragiale, Sadoveanu, Sorbul, Caracostea, Ibrăileanu, Lovinescu, Dragomirescu și Ralea, reproduse după ediția critică de **Opere** (3, 5), li se adaugă articolul **Tudor Arghezi și înnoirea lirismului european**, reluat din **Studii de literatură universală și comparată**. Selectînd în acest fel studiile și articolele lui Tudor Vianu despre cei mai de seamă scriitori români ai secolului nostru, Mihai Dascal, autorul antologiei, postfeței și bibliografiei, ne-a dat în fapt o posibilă schiță a unei istorii a literaturii noastre moderne, pe care criticul și esteticianul român a conturat-o fără ambiția explicită a unei asemenea întreprinderi. Studiul final al lui Mihai Dascal, în afara unei descrieri aplicate a metodei și gîndirii critice a autorului, e și o încercare de portret interior, cu totul altul decît a lăsat să se vadă chipul impenetrabil al lui Vianu. Dincolo de aparență, spune comentatorul, — „semnele unei derute tragice", apărute mai cu seamă în deceniul al cincilea, cînd profesorul avea să înfrunte cele mai stupide obstacole. Volumul este o îmbunătățire a ediției precedente

● O convertire de bun augur poate fi considerată trecerea temporară, desigur, a Lilianei Ursu de la poezie la proză. Povestirile din volumul **La jumătatea drumului** (Cartea Românească", 1986) au spirit de observație, incisivitate, dar și o melancolie difuză pe care întîmplările, recoltate din viața imediată, o respiră prin toți porii. Personaje fără distincție socială deosebită trăiesc în aceste proze cele mai îndulșoătoare deprimări ori exaltă ficțiunile psihologice, colorate și seducătoare. Biografiile protagoniștilor, iluminate cînd de speranță, cînd de amănunte delicate, sînt o formă de autenticitate a vieții, cum tot o expresie a autenticității e, în plan artistic, stilul alb, scuturat de podoabe, pregnant însă și expresiv prin economicitate. Pe fondul unui comic îmbibat de lirism, strălucește povestirea **Revelion în furgonetă**, o izbîndă indiscutabilă.

RADU G. ȚEPOSU ■

Talent și seriozitate

Orga, cel mai complex și complicat instrument muzical, a fost cunoscută încă din antichitate, de pe vremea egiptenilor și — mai tîrziu — a vechilor greci (în anul 170 î.e.n. **Ktesibios** a construit, de pildă, o orgă hidraulică). Cultivarea acestui mijloc de expresie are, și în România, o tradiție îndelungată, începînd cu Johannes Teutonicus din Feldioara anului 1429 și continuînd cu alți mari organiști, pînă în zilele noastre. Desigur, de la orga cu **foalele** minuite de sclavi și pînă la cea a Ateneului Român, sau a Radioteleviziunii (5 000 și, respectiv, 8 000 de tuburi), cu sisteme electromagnetice și cu aer comprimat (coloana de aer intră — datorită **sistemului de admisie** — în tuburi, presiunea și electricitatea pun aerul în mișcare ce iese apoi prin clapeta tubului respectiv — care se ridică fie mecanic, fie electromagnetic — rezultînd sunetul corespunzător lungimii tubului, adică mai înalt sau mai grav) este o cale foarte lungă și sinuoasă. Nu e deloc simplu să cînți la 3—4 **manuale** suprapuse (fiecare manual corespunde cu claviatura unui pian) și — în același timp — la **pedalier** (tastele se apasă cu picioarele de către interpret) schimbînd, chiar în timpul execuției, zeci de **registre** la comanda cărora răspund **timbrele instrumentale**, de aci făcîndu-se, deci, combinația **culorilor timbrale**: oboi, flaut, clarineți, trompeți, chiar **vox-humana** (vocea umană), orga devenind astfel o adevărată orchestră simfonică. Fapt demonstrat, cu sobrietatea și seriozitatea care-l caracterizează pe Nicolae Licareț, în recitalul oferit zilele trecute, manifestare urmărită de o asistență extrem de numeroasă, interesată și receptivă, care a umplut sala Ateneului Român.

Cea mai pură **stilistică** am aflat-o, mai ales, în lucrările preclasice abordate la începutul programului „Fantezia și fuga în re major" de Georg Philipp Teleman (14 martie 1681—25 iunie 1767) și „Suita" de Louis-Nicolas Clerambault (19 decembrie 1676—20 octombrie 1749) care ne-au transmis calmul și încrederea, acea privire olimpiană a creatorilor din secolul al XVIII-lea: jocul oboilor, clarineților și flauților, răspunsurile tematice ale trompeților și trombonilor, schimbarea judicioasă a manualelor — făcută cu multă discreție — la fraze și semifraze, ca și dozajul acustic al fugatto-ului, iată și alte elemente caracteristice ale creațiilor acestei perioade de început, regăsite de Licareț în seara recitalului. Altele au fost însă mijloacele prin care a fost exprimată muzica marelui Johann Sebastian Bach. Intonarea pînă la obsesie a temei principale din „Partita în Do major", aici folosindu-se registrul cornilor, avînd suprapusă o trompetă cu propria ei contramelodie, atmosfera celestă — profund meditativă — plină de poezia polifoniei din care se întrezăresc, însă, germenii armoniei clasice de mai tîrziu; sau transformarea „Fugii în Do minor" într-o adevărată simfonie — folosindu-se în acest scop aproape toate resursele instrumentului, de la simplu la complex — toate la un loc, deci, au demonstrat excelenta cunoaștere de către solist a stilului, expresiei și tradiției, ca și a posibilităților tehnice, imense, pe care le oferă orga aceluia care o studiază, o stăpînește și o iubește!

Fiorul **romantismului** secolului XIX și al postromantismului din secolul XX l-a îndemnat pe Licareț la o expansivitate mai puțin obișnuită firii sale. Povestind poemul „Orpheus" de Franz Liszt, el a pornit de la liniștea paradisiacă și a atins accentele tragice, pentru a reveni la sonoritățile inițiale, așa cum au fost simțite de marele compozitor romantic. N-a fost chiar simplu căci, în afara proverbialei virtuozități a digitației, întîlnită în orice lucrare a lui Liszt — tehnica folosirii pedalierului (cu ajutorul picioarelor) este, aici, cu adevărat demonică! Și, spre lauda sa, Licareț a biruit-o! Același fapt s-a repetat, deoltfel, și în poemul „Finlandia", de Jan Sibelius, dar a fost subliniat și mai mult în „Suita în stil vechi" de George Enescu, destinată pianului și regîstrată pentru orgă, printre alții și de Nicolae Licareț: un Preludiu plin de grandoare, o Fugă plină de patimă, un Andante vizător, pe mai multe planuri, și un Final demn de creatorul său de geniu.

Nicolae Licareț ne-a confirmat, încă o dată, faptul că prețuirea de care se bucură — în țară și peste hotare — nu este conjuncturală, ci are depline temeiuri și rădăcini adînci, acestea numindu-se talent, ambiție, seriozitate și rigoare profesională!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Desene pe asfalt

Argument în apărarea vieții

Revista Flacăra a primit în vara acestui an un plic masiv conținînd două scrisori, o poezie și două fotografii.

Într-o primă scrisoare, adresată redacției, se poate citi: „Vă rog a-mi crede că aceste rînduri ce vi le trimit cu toată rezerva ce mi-o impun, dacă ar fi posibil le-aș scrie cu sîngele dintr-o rană ce sîngerează de peste 40 de ani...

Sînt învățător pens. în vîrstă de peste 82 de ani, dintre care 42 de ani i-am trăit în lacrimi și cele mai cumplite zvîrcoliri sufletești, căci în crîncenul război hitlerist, la 17 sept. 1944 mi-a fost omorîtă întreaga familie, aflată în evacuare în Ardeal: soția de 40 de ani, înv. gr. I, fiica 18 ani cl. 6-a liceu și băiatul de 16 ani, cl. 5-a liceu, fapt ce m-a lovit mai greu și mai dramatic ca însăși pieirea mea...

Lăsîndu-i pe toți cei mai scumpi și mai dragi în mormîntul hain și rece de la Vața jud. Hunedoara, în dec. 1944 am revenit din evacuare numai cu lacrimile, pustiul și jalea de nedescris, găsindu-mă la un pas de a-mi curma zilele, în disperarea nespus de chinuitoare și grea.

Ca înv. și dir. de școală, cu toată durerea ce mă cutremura permanent, în singurătatea zdrobitoare, totuși m-am angajat în munca de construire a noii societăți, ca membru de Partid, dir. de Cămin Cult., lector la învățăm. politic, etc., fiind recompensat cu Medalie cu Brevet prin Decret 296,62.

În scurgerea celor 42 de ani de cînd au fost martirizați toți cei atît de scumpi mie, de către hortiști-fasciști care semănau moartea peste tot, mereu m-a frămîntat datoria, gîndul și dorința de a imortaliza amintirea Lor într-o cărțulie de cîteva zeci de pagini măcar, redactată în spiritul vremii și luptei pentru pace în lume...

Prin umila-mi persoană m-am străduit a Le omagia memoria, păstrînd amintirea Lor sub diverse forme, printre care și o donație în numerar la cele două liceee din Piatra N., de băieți și fete, unde mult iubitii mei copii fuseseră elevi, dar cele două burse, create de mine în acest fel, pe parcursul anilor s-au epuizat.

Acum că sînt bătrîn și bolnav, apropiindu-mă de sfîrșitul vieții și odată cu dispariția mea s-ar destrăma total și definitiv amintirea Lor, vin către Dumneavoastră cu lacrimile în ochi și cu cea mai fierbinte rugăminte, să binevoiți a interveni direct pe lîngă meritosul reporter și scriitor Ghe. Tomozei, ca într-un an-doi să binevoiască a compune o cărțulie de 60—80 de pagini, cu materialul pe care i l-aș procura eu, la propunerea sa..."

Grafia scrisorii e elegantă, vechiul dascăl va fi fost un bun caligraf și dincolo de semnele vag tremurate ne e lesne să ni-l imaginăm întregindu-i portretul cu tot ce a făcut prin ani, frumusețea morală a celor ce ne-au deprins cu slova și ne-au deschis larg ferestre de miracol spre lume.

În al doilea plic, adresat de data asta celui ce iscălește cele de față, e repetată rugămintea de a-l face pe reporterul-scriitor ce mă aflu, un cronicar de dezastre. În plus, închise cu discreție într-un plic special sînt oferite chiar datele unei prezumtive tranzacții: „Permiteți-mi vă rog ca pentru strădania Dumneavoastră să vă ofer 10—12 000 lei, cel puțin, sumă pe care s-o primiți în total, de la mine sau de la moștenitorul meu, de-a plecat în veșnicie, dar numai cînd cărțulia a apărut în librărie. N-am amintit nimic despre acest fapt în memoriu, tocmai ca să rămînă între noi numai, dar vă rog insistent să binevoiți a avea deplină încredere în cuvîntul meu, mai ales că-n urma Lor și a mea a rămas „Căsuța noastră dragă" la G. Zeți, care reprezintă o valoare apreciabilă și să contați cu precizie pe această mică sumă, de zece-douăsprezece mii lei."

Semnat: V. Resmeriță, înv. pens. com. Grumăzești—Neamț cod 5681.

Într-un pasaj nereprodus integral mi se reamintește, ca unui biograf al poetului Labiș, că din Grumăzești e originară Profira Labiș, mama celui stăruitor evocat în paginile mele și că în frumoasa așezare nemțeană, învățătorul Resmeriță a „parcurs 45 ani de învățămînt". Corespondentul meu mă mai asigură de prețuirea sa și, în cazul în care nu i-aș înțelege bine intențiile, ori nu aș pune preț pe promisiunile sale pecuniare, mi se promite la nevoie un adevărat act întocmit prin Notariatul de stat, în stare să ne legitimeze înțelegerea.

... Ce-aș putea să vă spun, iubite dom'învățător?

Am mai scris despre oamenii care știu multe dar nu știu să uite. A căror memorie e mereu în stare de veghe, al căror suflet, în ciuda aparențelor împietririi, se vădește a fi traversat de lacrimi, dedat durerii.

Nimic nu v-ar putea mîngîia pierderile suferite. La 82 de ani vibrația Dumneavoastră la mormintele celor uciși e la fel de vie ca în acea toamnă a anului '44. Familia Resmeriță, mai puțin ostașul a cărei patetică scrisă ne întunecește, azi, inima, a fost ucisă în vreme ce se afla în refugiu. Bucureștii gustaseră libertatea încă din august; aproape întreaga obște străbună trăia bucuria îngenuncherii dușmanului (dușmanilor) și numai acolo, în colțul de țară ce ar fi trebuit să fie proteguitor cu viața Resmeriților, moartea își continua lucrarea...

O moarte în ultimele zile, ore de război!

Ce-aș putea să vă spun?

Ca unul a cărui copilărie a avut și ea tristul privilegiu de a fi umbrită de zborul „stolurilor" de avioane și de „covoarele" de bombe (vedeți ce metafore grațioase am scornit noi cei lăsați pradă atacurilor ale, prin timp, tuturor marilor puteri aviatice ale lumii?), vă mărturisesc sincer că, la rîndu-mi, încă nu mă simt pe de-a-ntregul vindecat de rănile războiului. „Semnez" greu, tratate de pace.

Dar parcă toate durerile supraviețuitorilor pălesc pe lîngă tragedia Dumneavoastră.

Monumente în stare să evoce memoria soției, fiicei, fiului? Ele există. Nu, nu doar cele ridicate peste gropile rămase și ele departe de casă (morminte în refugiu); monumente sînt chiar imaginile trudei Dumneavoastră de totdeauna. Mai ales ele. Lacrima n-a învins dorința Dumneavoastră de a-i sluji pe oameni (pe omuleți) și cred că numărul celor pe care i-ați învățat carte e cu totul impresionant.

Cred că puteți umple un județ cu foștii Dumneavoastră școlari. Cataloagele hărtănite, de se păstrează (sau nu) sînt, ca într-un celebru vers horațian, mai tari decît bronzul și marmura.

Cum altfel ați fi putut să faceți ca în viețile luminate de strădaniile Dumneavoastră să poată curge firul de aur pur al vieților încetate acolo, la Vața? Ați redeșteptat în cei ridicați din băncile școlii, tiparele inefabile ale altor trupuri cu sigur contur, rămase doar în memoria Dumneavoastră, așa cum au fost, dar continuînd să vieze stăruitor printre noi, cu noi, alături de noi...

Sigur, despre tragedia de la Vața s-ar putea scrie o carte.

Dar nu mai umblați după cerneala publiciștilor-reporterilor-scriitori, iubite dom'învățător cînd între degetele Dumneavoastră tocul mai poate închipui semnele ce se opun morții, întomnării, bătrîneții! Povestiți atît de frumos, în bună și dulcea (dureros de dulcea) limbă a moldovenilor încît auzul mi-a părut, rememorîndu-vă cuvintele, ca mingiiat de muzica unor țitere vechi. Numai povestite de Domnia-Voastră, istoriile familiei Resmeriță vor căpăta maximă credibilitate. Lăsați „memoriile" trimise diverselor instituții și scrieți-vă (nu e tîrziu!) memoriile. Și... lăsați paralele dobîndite de truda Voastră acolo unde le e cinstitul lor loc. Iertați-mă, nu e nevoie să plătiți nimic. Nici Rotschild n-ar fi fost mai generos ca V. Resmeriță. Acesta a plătit cu ceva ce întrece în preț averea trezorerilor. Ați plătit destul, dom'învățător, nemeritat de mult.

Trăim o vreme în care pacea nu mai e slujba de căpetenie doar a căpeteniilor de oaste, a poftelor lor belicoase, a armelor lor. Fiecare om simplu a devenit, din soldat al păcii, un, cel puțin, general al păcii; vreau să cred că rolul nostru, al anonimilor socotiți a fi doar carne de tun, e acum altul, că o parte din puterea de decizie a trecut în virsta noastră, în mîinile noastre. Gravitatea cu care gîndim pacea, trudim pacea, construim pacea, ne îndreptățește că credem că rațiunea va învinge și că nimeni nu va mai trăi o tragedie ca aceea (apropiată atît de melosul elin cît, mai degrabă de frigul arhaicelor balade românești) suferită de blajinul învățător Resmeriță pentru care Hiroshima a primit „chipul", altfel și el blajin, al Vaței noastre...

Vă așteptăm amintirile. Scrieți-le simplu, neliterar. Vor emotiona. Și dacă, pentru unele mărunte retușuri de redactare vă pot fi de folos cu ceva, voi socoti că încrederea Dumneavoastră mă onorează, deși, la rîndu-mi s-ar cuveni, să vă „plătesc"... Și ar merita s-o fac, fie și cu delicatele, copilărosele Dumneavoastră precauții chiar dacă aș renunța la hazul unui act notarial.

Cu stimă, cu bucuria de a vă fi cunoscut, vă sărută respectuos truditele mîini,

GHEORGHE TOMOZEI ■

Intrînd la o idee

Este cunoscută explicația cu iz de teorie fals-scientistă, pe care Leonida i-o servește Efimiței după intîia manifestare a „zavragiilor". Punînd în scenă **Conu Leonida față cu reacțiunea**, la Teatrul Municipal din Ploiești, regizorul Dragoș Galgoțiu a avut în vedere, ca motor al viziunii sale regizorale, celebra demonstrație : „Omul, bunioară, de par exemplu, dintr-un nu-știu-ce ori ceva, cum e nevricos, de curiozitate, intră la o idee ; a intrat la o idee ? fandacsia e gata ; ei ! și după aia, din fandacsie cade în ipohondrie. Pe urmă, firește, și nimica mișcă".

Firește, nu e Dragoș Galgoțiu primul regizor care s-a gîndit în mod special la această „demonstrație". Important mi se pare faptul că spectacolul său aduce o lumină inedită asupra aventurii celor două personaje caragialene. Poate nu este una puternică dar este... vizibilă. Împreună cu scenograful Vittorio Holtier, a gîndit spațiul scenic din perspectiva și convenția implicate de ideea „teatrului în teatru". O secțiune din camera de culcare — vedem în planul din stînga ușa care dă în pridvor, în centru masa, în planul din spate, patul, deasupra căruia spînzură o oglindă enormă, în stînga o ușă prin care va apare Safta — nu permite, la început, să anticipăm surpriza scenografic-regizorală : întreg decorul se va rotí, pentru a ne înfățișa exteriorul casei celor doi. Acest decor este translat și înspre planul din fund al scenei dînd senzația distanțării, reclamînd din partea publicului o anume atitudine de martor al nevrozei celor doi.

Relația stabilită de regizor între interiorul și exteriorul casei dinamizează obișnuința de receptare a textului. Are dezavantajul manevrei greoaie a decorului, cu pauzele de întuneric respectiv. Leonida și Efimița desfășoară un ceremonial reluat în fiecare seară. **Efimița dă, însă**, semne de iritare cînd Leonida îi pomenește de „răposata". Îi soarbe cuvintele din gură pînă e doboară somnul (cade chiar și-adoarme pe locul respectiv). E nevricoasă foarte. După prima trezire, ecouri ale petrecerii de afară îi deșteaptă reminiscențe de fată (se îmbracă în hainele **de atunci**, de cînd se „distra"), îl bruschează pe Leonida care vrea s-o liniștească. Acesta, îmbrăcat în alb, cu un halat roșu și un fular negru, ascultă extaziat marșuri eroice, își umflă pintecele în vederea efectelor oratorice. Înainte de culcare se tratează cu o dușcă parcă pentru a se răcori de înfierbîntatele-i viziuni grandioase.

Corneliu Revent realizează un Leonida captivat de o altă stare nevrotică decît a Efimiței. E dus cu mintea în alte vremuri, alienat de starea-i prezentă pe care rareori o actualizează. Jocul actorului este nuanțat, traversînd diversele faze comice presupuse de un personaj pe care punerea în scenă l-a văzut ca pe un satelit ce evoluează pe o orbită ex-centrică. Actorul reușește un Leonida care se reține în totalitate. Mai puțin integrată spectacolului, Safta (interpretată la premieră de Marilena Pătru-Bugeac) ar fi meritat o sortă mai bună, și acum cînd rolul este jucat de Crenguța Hariton.

Efimița este una din cele mai bizar-comice alcătuiri sufletești. Concepția rolului, deosebită, îi permite lui Marian Rălea, interpretul său, o realizare de prestigiu. Unul din cei mai valoroși actori tineri ai teatrului românesc de azi, Marian Rălea, la fiecare apariție, are forță de sugestie, de acaparare a spațiului scenic, grație personalității sale actoricești remarcabile. Efimița este, în spectacolul ploieștean, o „nevricoasă" pradă reveriei. Este apăsată de amintirile lui Leonida, agasîndu-l, la rîndu-i, printr-un spor de vitalitate reprimată. Transele sale, accentuate de o lumină specială, alături de exercițiile acrobatice, dau personajului pregnanță caracterologică iar lumii spectacolului un aer de înstrăinare față de propria istorie. Convenția „teatrului în teatru" este marcată de finalul spectacolului, în care actorii se despart de public arborînd măștile risu-plînsului.

MARIAN POPESCU ■

Sensuri și etimologii

Acum cîțiva ani apăruseră mai multe firme cu **atelier lucrativ**, care au dispărut însă, după intervenția, mai ales, a acad. Al. Graur și a altor specialiști. Adjectivul **lucrativ** este un neologism împrumutat din franceză (**lucratif**), unde înseamnă „care aduce bani / profit ; bine plătit", și din latinescul **lucrativus** „profitabil, avantajos". Cu aceeași accepție este înregistrat **lucrativ** și în dicționarele noastre. Deci **lucrativ** nu poate fi nicidecum folosit cu sensul „unde se lucrează ; de lucru", așa cum se întîmplă în **atelier lucrativ** și cum se întîmplă astăzi, destul de frecvent, în **ședință lucrativă**. Poate fi **lucrativă O MUNCĂ** ori o **PROFESIUNE**, dar **O ȘEDINȚĂ** niciodată, pentru că **lucrativ** nu este creat în românește de la **lucra**. Iar lucru „muncă" nu provine din lat. **lucrum** „cîștig, profit", ci este format de la a **lucra**, prin derivare regresivă.

Fiind neetimologic, sensul „de lucru" al adj. **lucrativ** în **ședință lucrativă** este incorect și trebuie evitată întrebuințarea lui altfel decît o recomandă dicționarele.

Un alt adjectiv care ridică probleme deosebite în ceea ce privește semnificația este **vindicativ**. Cauza folosirii greșite, din punctul de vedere al înțelesului, a adj. **vindicativ** o constituie, ca și la adj. **lucrativ**, tot forma. Contextele care ne-au atras atenția sînt **băi vindicative**, **cură vindicativă**, **medicament vindicativ**, în care **vindicativ** este considerat un derivat de la a **vindeca**. În realitate, **vindicativ** înseamnă „răzbunător" și provine din fr. **vindicatif**. Etimonul îndepărtat al adj. **vindicativ** este lat. **vindicare** „a răzbuna", care înseamnă însă și „a da / a chema în judecată ; a reclama". De la acest ultim sens trebuie explicat fr. **revendiquer** „a reclama ceva (un bun, un drept)", devenit în română a **revendica**. Iar adj. **revendicativ** „care reclamă / revendică un bun, un drept cuvenit" provine din fr. **revendicatif**.

L-am amintit și pe **revendicativ**, deoarece și el este deseori confundat cu **vindicativ**. „Nu sînt o persoană vindicativă", spunea cineva într-o discuție în care își prevenea interlocutorul că venise pentru a prezenta o situație și că nu vrea să revendice nimic. Cu un alt prilej altcineva susține că nu e un „om revendicativ", vrînd de fapt să spună că nu e „vindicativ", adică „răzbunător".

Prin urmare, **vindicativ** și **revendicativ** sînt cuvinte distincte, cu sensuri diferite. Deocamdată nu există în limbă și un adjectiv de același tip de la a **vindeca** ; ceea ce înseamnă deci că nu putem folosi adj. **vindicativ** „răzbunător" cu înțelesul de „curativ, care vindecă".

COMAN LUPU ■

Frumusețea continuă

(Urmare din pag. 9)

al coordonatorului serviciului de relații cu publicul, se bazează în primul rînd pe o bogată experiență pe care cercetătorii muzeului au acumulat-o de-a lungul timpului. Anul trecut, de exemplu, un curs de foarte largă audiență s-a dovedit a fi **Arta pe înțelesul tuturor**. Conferințele acestui ciclu au fost urmărite de săli arhipline. Obținerea unui bilet de intrare, a unui bilet în plus, s-a dovedit a fi o treabă foarte anevoioasă, dificilă. Ca urmare, conferințele au fost reluate, la sediu, dar, în urma unor dialoguri de rigoare, și în școli și întreprinderi, case de cultură ale sectoarelor etc. Un alt ciclu, la fel de asaltat de iubitorii de artă, se intitulează **Întîlnire cu capodopera**, în cadrul căruia, în fața celor mai de seamă pînze aflate în tezaurul muzeului, au loc amănunțite dezbateri privind capodopera în sine, viața artistului, alte lucrări ale acestuia aflate în alte muzee ale lumii. Acest curs transformă sălile muzeului în virtuale amfiteatre ale artei plastice, un loc în care își dau întîlnire, grație proiectării de diapozitive, toate muzeele lumii. Un nou ciclu, abia anunțat, dar cu abonamentele deja epuizate, se arată a fi cel intitulat **Istoria artei pentru toți**, în 40 de episoade ce vor comenta fenomenul artistic, cu precădere plastic, din zorii civilizației umane pînă-n contemporaneitate. „Cu excepția zilei de luni, cînd toate muzeele țării au zi liberă, și-a celei de sîmbătă, cînd ne pregătim pentru marile întîlniri de duminică, muzeul nostru organizează, avea să ne declare Victor Simion, cîte două și chiar trei acțiuni pe zi. Marțea este dedicată, de obicei, **Întîlnirii cu capodopera**. Miercuri, **Arta pe înțelesul tuturor**. Joi, spectacole de interferențe între arte, cum ar fi **Pictura și baletul**, **Pictura și muzica**. Vineri, **Ansambluri și monumente istorice și de artă celebre**. Duminica, **Stiluri și capodopere ale artei universale**. M-aș opri puțin asupra acelor spectacole de interferențe între arte, cum le spunem noi. Sînt spectacole de înaltă ținută la care avem bucuria și satisfacția să colaborăm cu cei mai de seamă reprezentanți ai scenei lirice din țară. Și aceste acțiuni sînt, ca mai toate celelalte, pe bază de abonamente. Arareori dispunem de un număr limitat de bilete, bilete ce se vînd ca pîinea caldă. Fiecare spectacol este, ne-o declară de fiecare dată spectatorii, inclusiv artiștii, o sărbătoare a sufletului, a spiritului".

A iubi arta, a fi prietenul Muzeului de artă al Republicii, a participa la unul din cursurile sale, a te număra printre fericiții posesori ai unui abonament sau ai unui bilet la unul din spectacolele sale, înseamnă a descoperi că, dincolo de liniștea aparentă a acestui muzeu, opera de artă se naște pe sine, într-o frumusețe perpetuă, grație unei munci pe care istoricii de artă ai muzeului o fac din toată inima, cu toată dragostea și căldura, din preaplinul lor de gînd și aleasă simțire.

Istoric și contemporaneitate

(Urmare din pag. 9)

generării, a împrospătării. Acceptiile vin **dinăuntru**, ele acționează în interior. Este vitală pentru literatură apropierea de mentalitatea care refuză ciuruul și, implicit, dezminte dogmatismul.

Autori pe cît de diverși, pe atîta de **specifici**, precum Fănuș Neagu, Constantin Țoiu, Nicolae Breban, Al. Ivasiuc, Francise Păcurariu, Platon Pardău, Eugen Barbu, Mircea Ciobanu obțin pe făgașul vechiului realism imagini noi, radical îmbogățite ale existenței contemporane.

De acest în romanul realismului critic ne întîmpină — de regulă — însul învins de istorie. Acum, pînă și un Victor Petrini, tragic în anumite momente ale zbuciumatei sale biografii, depășește orice tragism cathartic. **Istoria** înseamnă cucerirea unui moment de echilibru. Un moralist cum a fost **Marin Preda** nu a ratat disputa personajului cu cesa ce el se obișnuise să considere a fi o forță necunoscută. Între imaginile pe care le invocăm pe drept pentru că anunță umanizarea istoriei se cuvin amintite cele propuse de Dinu Săraru. Evenimentele din **Dragostea și revoluția** devin argumente pentru trăirea lor revelatoare. Din anihilante, ele se dezvăluie ca incitante. Zona marilor mișcări ordonate de rațiune nu respinge utopia. Am văzut că Ștefan Bănulescu a dat o soluție artistică reprezentării din unghi mitic. Și într-un caz și în altul, adevărata valoare se naște din însumarea influenței modelatoare și a filtrului selectiv pe care valoarea le presupune. Prin prisma ei istoricitatea și contemporaneitatea proiectează despre natura umană o lumină complementară. Gîndirea artistică a maturizat în roman și prin roman refracția istoricității. Sîntem într-un punct înalt al dezvoltării cugetării și practicii creatoare deplin angajate în dialectica edificării unei imagini cristalizate despre contemporaneitate. Specificul spiritualității românești se dezvăluie treptat în cadrul acestui proces de adîncime.

Cronica literară

de Romul Munteanu

Timp, amintire, uitare

Istoria literară a înregistrat în diferite țări numeroase cazuri de scriitori ajunși în timpul vieții într-un prim plan al culturii deși operele lor nu justificau o astfel de ierarhizare. A trebuit adeseori să treacă o vreme îndelungată pînă cînd scrierile de această factură să fie resituate în favoarea altora ținute într-un studiu aparent indecidabil din motive greu de înțeles.

Din acest unghi de vedere consider că este necesar să fie examinată opera lui Ion Sofia Manolescu. Scriitorul acesta longeviv (n. 1909) ar putea să pară un om fericit. Debutul lui este îndepărtat (1931) și primul volum (**Odihnă neagră**, 1936) arată trăsenl unei cariere îndelungate și fertile. Cu toate acestea poezille lui Ion Sofia Manolescu n-au făcut niciodată obiectul unor studii de largă amploare, iar ultimele sale volume de versuri n-au avut o rezonanță mai profundă în viața noastră literară.

Într-o vreme în care tineri poeți s-au afirmat în mod zgomotos, fără să ne mai gîndim la acele poetese ieșite din neant ale căror plachete modeste au ocupat notabile spații în multe reviste din țară, blajinul Ion Sofia Manolescu rămîne mereu în ipostaza unui debutant timid, nevoit să aștepte o judecată mai transantă asupra creației sale lirice.

Este firesc, așadar, să ne întrebăm de unde vine marginalizarea lipsită de rele intenții a unui poet autentic care, după atîta vreme, n-a cîștigat sufragiile largi ale criticii. Poezia cultivată de Ion Sofia Manolescu este melancolică, duioșă, încărcată de un puternic firesc, lipsit de orice stridențe. Scriitorul acesta liniștit n-a căutat elemente de soc, n-a emis zgomote secundare în cultură, menite să atragă atenția ; și el este un poet discret, capabil să aștepte oînă la adînci bătrînețe judecata contemporanilor sau, poate, pe aceea a posterității.

Ultima pălărie (Cartea Românească, 1984) se configurează ca un cîntec liric elegiac, ca un act spiritual de ieșire discretă din existența cotidiană, ca o pregătire pentru intrarea în lumea misterioasă a umbrelor. Poetul de avangardă de altădată n-a iubit niciodată acrobațiile de stil. Poezia sa are însă o remarcabilă vivacitate, ea configurîndu-se ca o meditație pe marginea condiției umane înscrisă în marea trecere.

Ion Sofia Manolescu și-a conceput enunțurile literare ca un ecou al raporturilor dintre conștiința sa și existența ce pot fi numite prin **cuvînt**. Și dacă ceasul este „hărțuit de sintaxa cuvintelor" putem înțelege că dincolo de capacitatea acestora de a numi obiecte, ele au rolul de-a releva situații existențiale fundamentale.

Într-un univers concept ca o ieșire dintr-un existent și ca o posibilă intrare în altul, omul este o **umbră, fumul țărnii, pămînt din pămînt, țărînă din pămînt** etc. Poezia lui Ion Sofia Manolescu nu înregistrează însă niciodată accente bosumfle. Scriitorul este un stoic, gata să ghicească paramdrin vieții prin **stingere, despărțirea de timp**, pătrunderea în neant **prin ușa din pămînt**, moartea însăși fiind socotită ca o ipostază a unui ins **adormit în pămînt**. Existența este astfel privită dintr-o perspectivă ultimă a vieții ca un mod de acomodare pentru noi metamorfoze ale ființei. Omul intră astfel într-un **pămînt luminat, pămînt încărcat de sublim**, ospitalitatea **pămîntului unlacrimat** fiind sensul înfrățirii miloritice dintre elemente și făpturile umane.

Poezia lui Ion Sofia Manolescu din **Ultima pălărie** este polarizată în jurul a trei teme fundamentale : rolul cuvîntului, semnificația timpului și funcția elementelor. Cuvintele constituie calea de conexare a conștiinței cu elementele și relevă raportul dintre **a fi, a spune** și **a nu fi**. Enunțul scriitorului este elocvent în acest sens : de unde sfîrșesc cuvintele începe eu / de unde termin eu începe cuvintele" (**Numărătoarea pleoapelor**). Asupra vorbirii este proiectată tandrețea scriitorului („Am în cuvînt o lacrimă apropiată") ; ea poate deveni și un obsacol de numire și comunicare (mă împiedic de fiecare cuvînt), dar vorbirea poate constitui un mod de prelungire a existenței în eternitate (supraviețuind prin cuvînt), ca și un fel tandru de auzire a semenului, aflat în aceeași condiție (cuvîntul celuilalt muritor). Cînd sentimentele se revarsă spre exterior au aceeași cale de manifestare (mi se tace inima cuvînt).

Timpul constituie de asemenea modul de relaționare cu timpul, fenomen firesc deoarece în acel fel este exprimată și perceperea existenței ca eternă trecere. Timpul este însă prilej de **rememorare** sau de **uitare** și **ștergere**. De fapt, aceștia sînt pașii prin care poetul transmite modul său de comportament față de diferite aspecte ale existenței. Timpul poate fi **ascultat** sau **evocat** după unele pauze în existență („de-acum pînă va fi să revin / la suprafața timpului nevătămat"). Timpul devine amintire prelungită prin „pleoapele trecute în somn" (memoria timpului în dilatare). El poate fi oprit, dar cu urmări afective (timpul rămînînd suspendat). Tragică este doar identificarea timpului cu spațiul mortii („inegala mi se dăruie doar moartea în timp"). Dotașarea dintre eu și timp se configurează ca un fenomen de dereglare, de perturbare a unui mod de-a fi în raport cu elementele („la despărțirea dintre mine și trup / frunzele s-au întors / recunoscătoare pămîntului").

În poezia lui Ion Sofia Manolescu pămîntul este vatră matricială („fără să-mi pot dezlega / nașterea de pămînt"), el reprezintă sursa necesității de-a vorbi, dar și punctul de comunicare cu ființa umană, cînd cuvîntul a rămas în stare latentă (după strigătul rămas în pămînt).

Între **întunericul nopții** și **pămîntul luminat** poetul așază foarte rar **focul**. El nu mai apare doar ca o forță distructivă ca la poeții baroci, ci ca un accident (foc neprevăzut) sau ca un act festiv sau de ritual (ceremonial de flăcări).

Între lumina focului și pămîntul ospitalier plin de lumină, Ion Sofia Manolescu așază ipostazele ființei umane fixate între **umbră** și **moarte**. Omul conceput de scriitorul român apare ca o ființă mereu scindată din motive diferite. Distanța dintre **eu** și **mine** rămîne totdeauna evidentă. Strîngerea și dăruirea în vreme însemnează expurgarea de necesități, ba ruperea de sine („de altfel nu mai avem nevoie de cei ce nu eram"), ba chiar și ruperea de negativul său. Între elementele despărțite (foc, izvor, moarte) scriitorul situează de obicei **somnul**. El este mare liant între lumi, spațiul de tranziție dintre ipostazele aflate în stare de schimbare, modul de intrare în evanescență, ca și drumul spre moarte. Eroul și moartea ajung astfel să se contopească în aceeași stare („de-acum nu mai știam decît unul / într-o singură învăluire / într-un singur sărut / ființa ta-i numai fum / ființa mea-i numai moarte"). Dar evenimentul limită este simbolizat. Marea despărțire de lume are caracterul unui act de ceremonial. Nu există rupere, prin somn se realizează despărțirea, intrarea într-un alt univers de existență. Relația **mine-eu**, despărțirea de **mine**, starea de **stingere**, comunicarea dintre **umbră** și **moarte** se poate împlini blînd prin marele **somn**. Dar poetul, scriitorul autentic, răzbate încă o dată prin marele și dulcele **somn** („salutare, salutare, salutare / visul e tare e tare / masca surîsului spartă").

După poezia obiectuală, după faptele rizibile se configurează totul : pămînt, foc, eu, lume și dincolo de toate acestea : **neant**. Dar nimic nu este tragic deși ar putea să fie. Totul este blînd ca intrarea în neant.

Hotărît lucru, Ion Sofia Manolescu este un autentic poet. Și aceasta trebuie să rămînă. Restul judecății pe mai tîrziu.

Grandios proiect al Epocii Ceaușescu: reconstrucția pămîntului

Dobrogea, natură și inteligență

Privită de pe țărmul Canalului Dunăre-Marea Neagră — grandioasa magistrală de apă a **Epocii Ceaușescu**, noul ax vital al Dobrogei și al țării — cîmpia dintre fluviu și mare pare ca înșiși o mare. O mare sau un golf al unei uriașe mări, care ține pînă la soarele ce aici, dimineților, ne sărutată întîia oară pămîntul, sau pînă la capătul amurgului (sîntem pe teritoriul supremei noastre vechimi !), dincolo de curbura planetei, de unde astrul răsare mereu. O mare care, din balcoanele de beton ale monumentelor porturi ale Canalului, se înfățișează ochiului într-un spectacol pururi schimbător, altul la fiecare ceas al luminii și cu deveniri în continuă translație. Modificările sînt lente, nu se dezvăluie decît celor care întreghează atent privelștea, căci, aparent, Dobrogea e un spațiu al platitudinii și monotoniei, călătorești prin ea zile întregi fără ca vreun accent, vreun accident, vreun semn oarecare de exclamare, cu excepția promontoriilor marilor turnuri industriale ridicate aici în anii din urmă, să încordeze sau să arcuiască sprinceana de ierbi și de stufuri a orizontului. Și totuși, sub aparența-i somnie, pămîntul acesta e viu, cu o viață bogată, sublimată în forme care se schimbă instantaneu. Munții alternează cu dealurile, podișurile cu stepa cea seacă, tumulții de ape ai Deltei cu deșerturi ca de Sahara. S-ar zice că natura s-a tot căutat pe sine („Dobrogea este un pămînt cu un trecut foarte puțin liniștit", observă, între mulți alții, savantul geograf Ion Simionescu), asemenea unei mări moreu agitate de secrete furtuni, pînă cînd, într-o zi sau într-o secundă de satiu ori de plictis a geologiei, a înghețat odată cu ele. Niște valuri de mare, încremenite în avalanșe cabrate, sînt munții Măcinului, cei mai bătrîni munți din lume, dar și cei mai mici, cu crestețele lor rase de vînturile unor teribile ierni sarmatice, ori de soarele cu intensități africane, ori, poate, de îngrădirea unor temperaturi interioare pe l-az surpat în sine, așa cum surpă prea multa înțelepciune a vîrstei, ce roade ca și grăunțele de radiuum. Niște valuri încremenite, aclipind foc forescent în nopți cu lună, sînt și dealurile de var ale Babadagului, tatăl munților, al unor munți care nu mai există, de milioane de ani decît, scăzînd și îmbătrînind odată cu oamenii care, în sens invers, sulau spre zenitul unui inexorabil timp. La fel sînt gorganele, acele enigmatice troiene de tărîță, mai vechi decît troienele romane, decît Valul Traianului, și tot troiene umane, adică istorice, adăpostind morminte regilor sciți. (Cîți regi, regișori și prinți va fi avut în cursul timpului Dobrogea, odată ce gorganele și sînt nenumărate ?). Pămînt zbuciumat, divers, dispers, îngrămădiri de marne, grezuri, argile, luturi „terra rosa" și calcare albe, șisturi cristaline și verzi, material eterogen, ca valurile suprapuse ale unei fabuloase mări, de o unică frenezie a vieții, sau ca într-o pulpă de fructe (sîntem aici și pe teritoriul supremei noastre vechimi !), dincolo de curbura planetei, de unde astrul răsare mereu. O mare care, din balcoanele de beton ale monumentelor porturi ale Canalului, se înfățișează ochiului într-un spectacol pururi schimbător, altul la fiecare ceas al luminii și cu deveniri în continuă translație. Modificările sînt lente, nu se dezvăluie decît celor care întreghează atent privelștea, căci, aparent, Dobrogea e un spațiu al platitudinii și monotoniei, călătorești prin ea zile întregi fără ca vreun accent, vreun accident, vreun semn oarecare de exclamare, cu excepția promontoriilor marilor turnuri industriale ridicate aici în anii din urmă, să încordeze sau să arcuiască sprinceana de ierbi și de stufuri a orizontului. Și totuși, sub aparența-i somnie, pămîntul acesta e viu, cu o viață bogată, sublimată în forme care se schimbă instantaneu. Munții alternează cu dealurile, podișurile cu stepa cea seacă, tumulții de ape ai Deltei cu deșerturi ca de Sahara. S-ar zice că natura s-a tot căutat pe sine („Dobrogea este un pămînt cu un trecut foarte puțin liniștit", observă, între mulți alții, savantul geograf, Ion Simionescu), asemenea unei mări moreu agitate de secrete furtuni, pînă cînd, într-o zi sau într-o secundă de satiu ori de plictis a geologiei, a înghețat odată cu ele. Niște valuri de mare, încremenite în avalanșe cabrate, sînt munții Măcinului, cei mai bătrîni munți din lume, dar și cei mai mici, cu crestețele lor rase de vînturile unor teribile ierni sarmatice, ori de soarele cu intensități africane, ori, poate, de îngrădirea unor temperaturi interioare pe l-az surpat în sine, așa cum surpă prea multa înțelepciune a vîrstei, ce roade ca și grăunțele de radiuum. Niște valuri încremenite, aclipind foc forescent în nopți cu lună, sînt și dealurile de var ale Babadagului, tatăl munților, al unor munți care nu mai există, de milioane de ani decît, scăzînd și îmbătrînind odată cu oamenii care, în sens invers, sulau spre zenitul unui inexorabil timp. La fel sînt gorganele, acele enigmatice troiene de tărîță, mai vechi decît troienele romane, decît Valul Traianului, și tot troiene umane, adică istorice, adăpostind morminte regilor sciți. (Cîți regi, regișori și prinți va fi avut în cursul timpului Dobrogea, odată ce gorganele și sînt nenumărate ?). Pămînt zbuciumat, divers, dispers, îngrămădiri de marne, grezuri, argile, luturi „terra rosa" și calcare albe, șisturi cristaline și verzi, material eterogen, ca valurile suprapuse ale unei fabuloase mări, de o unică frenezie a vieții, sau ca într-o pulpă de fructe (sîntem aici și pe teritoriul supremei noastre vechimi !), ordonînd totul după o regulă deveniță ritm. Nu-i o metaforă, cuvintele noastre fiind locate de solul faptei cu lanțuri de cifre. În județul Constanța au fost puse la lucru sisteme de irigații de anvergură continentală, și nu numai continentală (unul singur din ele, sistemul Carasu, fertilizează peste 180 000 de hectare !), orizonturile de grîie cuprinse în plasa canalelor-magistrale ajungînd la 385 000 de hectare, adică trei pătrimi din suprafața arabilă. (Cîmpii de multe mii de hectare vor fi irigate și de apele Canalului Dunăre-Marea Neagră, acest măiestruos relief de nouă civilizație a naturii, care, abia ivit, prinde să joace în viața timpului un prodigios rol complex. Modificîndu-i substanțial geografia, el îi modifică, firese, și clima, inducîndu-o, umanizîndu-o, atașîndu și astfel tiparele înghețate ale pămîntului, eliberîndu din el forme și soluri vegetale fabuloase). Mecanizarea (la care cotizează și Dobrogea, prin uzinele Medgidiei), chimizarea (cu unul din bastioanele brangei la Midia — Năvodari), electrificarea (cu centralele de la Constanța, Ovidiu I și Ovidiu II, știința agricolă (cu sedi i de referință la Valu lui Traian, Murfatlar, Palas etc.) și-au spus și ele un cuvînt decisiv, încă în plină și eficace rostire. În îmbelșugarea unor pămînturi care în România cea veche dețineau dubiul record al celor mai debile recolte și al celor mai novaloroase soiuri. Predominau, în Dobrogea, din pragul epocii noastre, culturile furajere, ovăzul și orzul, definind ceea ce s-a numit (a numit-o același geograf-scriitor G. Vâlsan) „civilizația calului", emblematică pentru spațiul dintre mare și Dunăre, și alungînd în periferice zone griul (doar 8 la sută din teritoriul arabil, conform statisticilor anului '38, publicate de „Enciclopedia României" !), toț așa și porumbul. Astăzi, griul se zidește masiv pe zări, Constanța e o țară a grîului, iar porumbul a cuceri peste un sfert din teritoriul arabil : 135 000 de hectare, din care 120 000 irigate. (Fapt notabil pentru vastitatea și profunzimea operei de reconstrucție a pămîntului, multe din C.A.P.-urile milionare și multimilionare ale Constanței, precum Cobadin sau Ostrov, sînt așezate nu în fertile lunci, ci pe spinările de gresii și calcare ale podișurilor cu același nume, cîndva rebarbativ de roci, acum de monumente istorice dovedește cel puțin atît: gîndul că atunci cînd faci un lucru o bine să te străduiești ca și cînd ai face-o pentru totdeauna, ca și cînd ai face-o pentru totdeauna, ca și cînd ai face-o pentru totdeauna.

În Dobrogea, pămîntul gîndește. Gîndește, nu încifrînd niște taine, ci destăinuind, sub lucrarea omului, marile sensuri sub lumina cărora se așază viața de azi a pămîntului românesc.

ILIE PURCARU ■

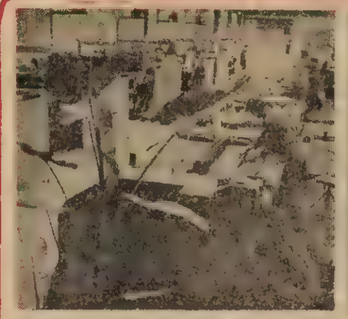

Există și artă în producerea garniturilor de frînă

Reper arhitectonic în centrul unui fost tîrg de provincie

Rîmnicu Sărat

Despre ambiție pur și simplu

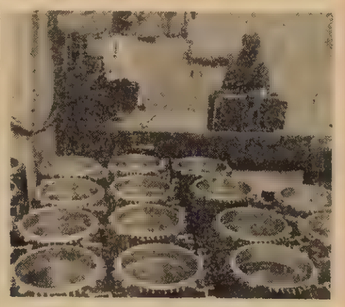

Nasc mașini unelte și la Rîmnicu Sărat

Umblă vorba că un politician de pe timpuri îi s-ar fi adresat chiar așa, „dragi rîmniceni sărați", plezîndu-și buzele și rătăcind, preț de un cuvînt, prin cuprinsul limbii române, spre hazul celor ce-l ascultau, oameni cu simțul umorului, ageri la minte și renumiți pentru ambiția lor. Cînd a venit și ceasul ca el să-și ridice o gară, pe la începutul acestui veac, ambiția lor a ținut să arate că știnteșe departe iar bijuteria mare a acestei gări declarate de la un timp încoace monument istoric dovedește cel puțin atît: gîndul că atunci cînd faci un lucru o bine să te străduiești ca și cînd ai face-o pentru totdeauna, ca și cînd ai face-o pentru totdeauna, ca și cînd ai face-o a doua oară. Bineînțeles că ambiția aceasta, văzută cu ochii altora, a putut duce la constatarea că toate orașele au o gară, numai gara din Rîmnicu Sărat nu are oraș. Dar viața, dincolo de simpla existență, își dobîndește adevărata strălucire din sensul moral pe care și-l atribuie și dacă ne străduim s-o înțelegem din acest obligatoriu punct de vedere nu mai rămîne decît un pas și nici atît pentru a fi siguri că rîmniceni vor fi trecut dînd din umeri și cu zîmbetul pe buze prin eeoul acelei ultime glume stirnite pe seama lor. Clădirile impunătoare ale primăriei și băncii sau ale unor vestite liceee, ca să dăm numai cîteva exemple de primul rînd, ar fi fost o piedică prea mare în calea cui i s-ar fi năzărit să confunde gluma cu viața. Așa cum risipirea confuziei dintre istorie și literatură trebuie să ducă, după cum spune primarul de azi al orașului, Gheorghe Radu, la înțelegerea adevărului că orașul acesta, ca oricare altă vatră în care ardea flacăra vieții, nu avea cum să fie un loc în care să nu se întîmple nimic. Orașul crescuse, bunăoară, avînd o idee destul de limpede despre devenirea lui, dovadă rețeaua de străzi a cărei configurație a fost menținută în bună parte în schițele mai noi de sistematizare. Și chiar dacă pînă nu demult localnicii se cunoșteau între ei, din istoria ceva mai veche a orașului se povestește și despre o întîmplare al cărei tîlc este acela că Rîmnicu Sărat înepuse a crește destul încît oamenilor să le fie ceva mai greu a se recunoaște întotdeauna după nume și prenume. Locuia aici, se zice, un anume celăean Bagdad; numele lui fiind, poate da sau poate nu, urmarea directă a lenei vreunui notar de-a scrie pînă la capăt cuvîntul bagdadie. Cert este că omul avea un amic la Paris și acela l-a trimis o scrisoare cu adresa corectă : România, d-lui Bagdad, Rîmnicu Sărat. Nestiind despre cine poate fi vorba, poștașii locali au expediat scrisoarea departe spre Orient, de unde ea s-a întors țărăși în țară, cu mențiunea „d-l Rîmnicu Sărat, necunoscut la Bagdad". Hazardul făcuse ca din acest ocazional transfer de identitate, de la persoană la oraș, localnicii să rețină simburele de adevăr că Rîmnicu Sărat, cu o expresie adaptată situației, tinea să fie domn, în perspectivă. Și ca să întoarcem nu doar o filă de istorie ci mai multe deodată, ar fi drept să spunem că a și reușit.

Pe artera principală a orașului, pe Strada Mare, flăcările albastre, de acetilenă, ale aparatelor de sudură schipesc la încheieturile blocurilor noi și pretutindeni se întinde mirosul de var proaspăt, de tencuială nouă, de mortar abia întărît între cărămizi. Pe-o latură a străzii au și fost ridicate blocurile noi la parterul cărora se vînd flori, cărți, pîine, îmbrăcăminte, crisalurî, obiecte electrocasnice, iar la magazinul „Victoria", mare magazin universal, încă o mie de lucruri folositoare, de la ace de cusut și fard de pleoape pînă la covoare și motociclete. Un bun ștuitor al istoriei localurilor, profesorul Marin Crucerii, ne spune că tot ceea ce se vinde aici depășește cu mult, fără îndoială, cifra de afaceri a negustorilor de altădată. În fostele prăvălii ce se mai văd încă, o parte dintre ele, pe latura ecalaltă a străzii, timpul și-a înfipt colții adînc, la timpul lor și-au făcut datoria dar soarta lor este acum știută, ele vor dispărea pentru a face loc zidurilor noi și sănătoase prin care se va împlini un ansamblu urbanistic în a cărui cerită valoare arhitectonică localnicii întrevăd un motiv de justificată mîndrie. Da, se construiește mult la Rîmnicu Sărat, dar important nu este doar că se construiește. La fel de important este că, indiscutabil, se construiește frumos, pe gustul oamenilor de azi și, pe cît omenește este posibil de prevăzut, pe gustul oamenilor de mîine. Orașul are șase cartiere de blocuri noi iar al șaptelea, cel din zona centrală, se so înfiripă acum, ridică la peste 7 000 numărul apartamentelor construite în ultimii ani. Și încă 1 000 de apartamente se vor construi în acest cincinal. Oricum o tindă și tinerii sînt și oameni lui, din cei 36 000 de locuitori aproximativ jumătate muncesc, sînt populația activă, cum se zice ; iar dintre aceștia, 14 000 lucrează chiar pe platforma industrială ce-a fost ridicată în partea de răsărit a urbei, unde se învecinează șase întreprinderi republicane.

Într-adevăr, spune primarul Gheorghe Radu, nu ambiția a lipsit oamenilor acestora, ci doar puterea de a o întruchipa integral în faptă. Iar de prin 1968 încoace, de cînd valoarea producției industriale a crescut de la o jumătate de milion la peste 3 miliarde de lei pe an, dezvoltarea continuă a sectorului industrial a reprezentat izvorul de bogăție și forță prin care s-a regenerat însuși felul de-a trăi și de-a munci al orașului. Ca o dată memorabilă în istoria locului rămîne anul 1967, cînd la Rîmnicu Sărat a întreprins o vizită de lucru secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Atunci a fost hotărît destinul industrial al orașului. De atunci, valoarea fondurilor fixe a crescut de 11 ori. Localnicilor le-au fost puse la îndemînă, așadar, unelte moderne prin care munca lor și-a sporit însemnătatea și prețul. Iar produse fabricate la Rîmnicu Sărat au pătruns pînă departe în lume, fiind exportate în mai bine de 20 de țări. Industria fiind aici o realitate care depășește în mod sigur marginile oricărei ambiții din istoria mai veche a orașului. Chiar dacă puterea timpului și-a oamenilor a făcut ca ambiția aceea să se desfășoare uneori în gol, ea a fost, fără îndoială, un fel de exercițiu spiritual a cărui utilitate avea să se vadă și în împrejurările noi ce aveau să vină. Deoarece, acolo unde viața unei întreprinderi și muncă ei presupun mobilitate de acțiune, elasticitate a muncii și spirit de inițiativă, O întreprindere care a început să producă doar în urmă cu cinci ani, bunăoară, a fost proiectată pentru a turna piese din fontă pentru mașini-unelte, gîndul de început fusese ca piesele acestea să fie fabricate în serie mare dar la scurt timp după intrarea în funcțiune a fost nevoie ca întreprinderea să se reprofileze pentru a produce piese unicat, să-și schimbe structura sortimentală pentru a răspunde întocmai cerințelor exprimate de beneficiarii a căror producție se schimbase și ea într-un timp. „Am ținut pasul cu cererea", spune inginera Simona Bojescu, șefa biroului plan, și trebuie să înțelegem că o asemenea faptă a înaemnat efort, isteuință și minte ageră, mai cu seamă dacă avem în vedere și că întreprinderea a izbutit întotdeauna să-și realizeze planul de beneficii, după cum a dovedit și tehnicianul Vasile Purdel, secretarul comitetului de partid. Începînd din vara acestui an, întreprinderea a asimilat o tehnologie nouă de turnare a pieselor din fontă, cu grafit nodular, prin care va înlocui oțelurile și în mod deosebit pe cele aliate și rezistente la coroziune. Cu o seamă de idei noi încearcă a-și face munca mai productivă, mai eficientă, și cei de la întreprinderea de organe de asamblare pentru industria electrotehnică, al cărei director, Octavian Cîmaru, ne spunea că unele dintre aceste noutăți tehnice au făcut obiectul unor dosare de invenții și că ele sînt aplicate și în alte întreprinderi din țară. Și chiar dacă are state de serviciu mai vechi, întrucît construcția ei a început în 1969, întreprinderea de garnituri de frînă și ștanțare nu trăiește nicidecum prin străluința în vechi reflexe și deprinderi de muncă. Întreprinderea este unică în economia națională și fabrică segmenți de frînă pentru toate autovehiculele, de la mini-Mobra și autoturisme pînă la basculantele de 100 tone și la ramele de metrou. De 13 ani, de cînd întreprinderea a intrat în funcțiune, producția acestor vehicule s-a tot diversificat iar asta înseamnă că munca camenilor ce lucrează aici n-a avut cum să întrăie niciodată în deprinderi vechi. Dealtfel, întreprinderea s-a tot extins și abia în acest an a fost încheiată etapa a treia de dezvoltare. Pe drept s-ar fi putut spune că în fiecare an sa n-a încetat să fie o întreprindere nouă. Iar acest adevăr continuă să fie valabil și de-acum încolo, fiindcă întreprinderea a și intrat într-un avcentuat proces de modernizare. Această mobilitate a întreprinderii și capacitatea de adaptare a oamenilor la cerințe noi pot să-și găsească o explicație, după opinia directorului Dumitru Popa, chiar în lipsa unei tradiții de industrie mare la Rîmnicu Sărat. Din acest punct de vedere, aici n-a existat aici o inerție de învins.

Industria orașului a fost, înainte de toate, o investiție de încredere.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Invitație la Cozia

Puțini dintre cei care vin pe valea Oltului, la Cozia, pentru odihnă sau tratament, știu că această **stațiune** — aflată în conștelația Călimănești-Căciulata — este și una dintre cele mai tinere din țară, numărînd numai zece ani de existență. Și mai puțini știu că acela care este ospitalierul ei gazdă — directorul medical al stațiunii, doctorul Eugen Lungulescu — are o biografie ceva mai lesită din comun. E absolvent al școlii profesionale miniero-metalurgice de la Gura Barzu, unde s-a calificat ca strungar. La 16 ani muncea la Combinatul Siderurgic Hunedoara, în turnătoria de fontă. A făcut liceul la seral, lucrînd ani de-a rîndul numai în schimbul trei. Absolvind, mai tîrziu, școala tehnică de balneofizioterapie, este admis apoi la Facultatea de Medicină din Iași. Pasionat de știința medicală și de sah (este arbitru internațional), doctorul Lungulescu e un ghid care, pareurgînd zilele aclipind de curățenie ale complexului de sănătate de la Cozia, povestește cu evidentă pasiune despre tot ceea ce s-a făptuit aici. Și, într-adevăr, la Cozia s-au făcut, în timp extrem de scurt, multe.

Noua stațiune, beneficiind de 1400 de locuri de cazare în trei elegante hoteluri (...), „Căciulata" și „Cozia"), are, printre captării apei geotermale de la izvorul 1003, apă caldă și căldură ce sfidează pur și simplu frigul de afară în anotimpurile reci. Apoi, datorită apelor sale minerale — iodurate, clorosodice și sulfuroase —, stațiunea Cozia este recomandată pentru tratarea a numeroase afecțiuni — reumatice, digestive, cardiovasculare, respiratorii etc. Diversificarea procedeelor, varietatea factorilor naturali de cură și o calitate aparte a serviciilor medicale fac din Cozia un veritabil punct de referință în balneoterapia românească, obligînd, în același timp, la o adecvată popularizare. Dacă, la toate cele spuse pînă acum, adăugăm și modalitățile moderne de recuperare, de cură anti-stress — avem imaginea limpede a unui loc în care grija față de oamenii muncii, grija pentru condițiile în care aceștia își pot afla tămăduirea unor afecțiuni se vădește în chip nemijlocit, fără a mai necesita argumente în plus față de ceea ce se vede cu ochiul liber.

Doctorul Lungulescu, om cu biografie bogată, fără a fi neapărat spectaculoasă, vorbește despre stațiunea Cozia cu patima unui îndrăgostit. De fapt cu patima celui ce și-a lăsat, fără părere de rău, o fărîmă de suflet aici.

DAN MUCENIC ■
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU ■

Împotriva prostului gust

Cine poluează folclorul?

Ne-am numărat, acum cîteva zile, printre numeroșii și prestigioșii invitați care au participat la prima ședință de lucru, din acest an universitar, a Cercului de folclor al Facultății de Limbă și literatură română din București, ședință ce și-a propus să dezbată fenomenul, tot mai agresiv și nociv în ultima vreme, al poluării folclorului. Punctul de plecare l-a constituit referatul studentei Lucia Terzea-Ofrim, un amplu studiu intitulat Tradiție și inovație în folclorul contemporan, dar avînd ca subtitlu o incitantă precizare — forme grave de alterare a creației populare. Am încredințat tiparului o parte a acestei comunicări, restrînsă la exigențele de spațiu ale paginii noastre, inclusiv cîteva luări de cuvînt ce ni s-au părut a pune punctul pe i în această atît de complexă problemă a degradării folclorului nostru, a cauzelor care au dus la această nedorită stare de lucruri, a soluțiilor ce se cer de urgență a fi luate pentru radierea completă a tot ceea ce falsifică și denaturează inestimabilul tezaur al culturii populare românești. Folcloriști ca Octav Păun, I. C. Chițimia, Nicolae Dunăre, Sabina Ispas, Jana Negoiță, Nicolae Constantinescu, Eugen Marinescu, cărora li s-a adăugat, în intervențiile lor, poetul și publicistul Niculae Stoian, au comentat pe larg conținutul referatului, considerat mult prea blînd față de inadmisibilele producții pseudofolclorice vehiculate pe scenele caselor de cultură, ale sălilor de spectacole, în emisiunile, ba chiar, uneori, pe discurile Electrecordului, sau trase pe tot felul de casete puse în circulație fără nici un fel de aprobare.

Firește, dezbaterile nu și-au propus să fixeze un anume cadru (măsuri, soluții etc.) prin care să fie curmată din rădăcină revărsarea prostului gust împotriva iubitorului de artă populară din țara noastră. Dar, opinăm noi, este mai mult ca oricînd necesară părerea specialiștilor atunci cînd un cîntec este pe cale de a-și lua drumul spre marele public. Și nu este vorba numai de un simplu cîntec, fireste, ci de spectacole întregi, de-o uriașă producție de articole artizanale. Girul specialiștilor va asigura, fără doar și poate, nu doar un certificat de autenticitate actului folcloric contemporan, ci și un cadru în interiorul căruia „făcăturile" n-au cum să-și găsească loc, n-au cum să pulseze, să otrăvească lumina curată a culturii noastre populare. Oare chiar n-au nevoie factorii de răspundere, în sarcina cărora cade valorificarea folclorului românesc, de-această competentă colaborare venită din partea unor oameni pentru care folclorul este tot ce au ei mai scump și mai adevărat ?! Dacă pînă acum părerea specialiștilor n-a prea contat — și s-a văzut (încă se mai vede !) unde s-a ajuns — este absolut necesar ca autenticitatea, de-acum înainte, să poarte semnătura responsabilă și-ntru totul devotată a unui folclorist de meserie, a unui cercetător a cărui singură mare grijă a fost și este să păstreze mereu nealterată comoara de gînd și simțire a sufletului românesc.

Nu doar o simplă arhivă

În celebra sa lucrare **Folclorul — cum trebuie înțeles**, Ovid Densusianu spunea : „Cineva nu trăiește numai din ce moștenește, ci și din ce se adaugă pe fiecare zi în sufletul lui și aceasta este mai ales partea ce merită a fi explorată". Este vorba, în fapt, de o ardentă invitație adresată cercetătorului care are datoria să se apleace cu maximă responsabilitate asupra folclorului contemporan, cu deosebire asupra inovațiilor ce apar zi de zi în cultura populară.

Într-un articol publicat în „România literară", pe 1970, Harry Brauner aducea în discuție un fenomen pe care l-a numit **poluarea folclorului**, termen care a fost preluat în țară și-n străinătate. Se constată în articolul menționat că felul în care folclorul este interpretat și retransmis de la oraș spre sate (domnia-sa vorbea în mod special de ciocnirea dintre tradiție, adică vechea cultură populară, și cultura de tip urban, ciocnire care duce la modificarea nu întotdeauna benefică a celei dintîi) prezintă grave erori, poluarea folclorului datorîndu-se nu atît sătenilor, cît așa-zișilor „profesioniști", în sarcina cărora cade difuzarea cîntecului popular românesc și care, vrînd să servească folclorul (oare chiar vor să-l servească ? !), îl prezintă deformat, scoțîndu-l astfel îmbogățit, înfrumusețat. Raportarea folclorului contemporan la conceptul modern pune problema destinului tradiției într-un mod nuanțat și realist. Evident, societatea industrială modifică destinul folclorului în contemporaneitate, dar nu-l elimină în totalitatea sa și, lucru foarte important, nu-l amestecă cu celelalte valori culturale. Fenomenele culturale specifice satului românesc în faza de tranziție, caracterizate prin adoptarea modei orășenești în port, mobilier, obiecte de uz casnic, arhitectură, obiceiuri, mijloace de informație, forme poetice, devin **structurante**, active, modifică întregul sistem de organizare a vieții tradiționale. Aceste condiții ale tehnicizării provoacă spectaculoase diversificări **funcționale** însoțite de confuzii în ceea ce privește valorificarea formelor culturii, printre care fenomenele de kitsch sau uniformizarea elementelor stilistice datorată punerii lor în circulație prin mass-media. Desigur, contactul cu civilizația industrială destructurează o societate tradițională, fără a-i oferi în schimb o restructurare, de unde devierea de la normele anterioare, indivizii nemaștiind la ce valori (culturale, sociale) să se raporteze. Considerăm aceste aspecte ca inerente în condițiile unei coexistențe a unor niveluri culturale distincte în cadrul aceleiași arii culturale. Discutăm, cu alte cuvinte, clivajul permanent dintre cultura rurală și cea urbană. Elementele împrumutate dinspre oraș spre sat, dinspre inovație spre tradiție, vor purta marca **reinterpretării.**

Se produc astfel fenomene de substituție, de analogii și sincretism. Am asistat și încă mai asistăm la un foarte complex proces de reelaborare culturală. Prin prisma celor enunțate, vom încerca să surprindem unele elemente ale dinamicii folclorului contemporan.

Impactul dintre cultura orală și cultura scrisă a dus la modificări adînci în structura fapt-ului folcloric, în componentele procesuale de bază : creație, conservare, circulație. Esențială nu este atît opoziția oral-scris, cît opoziția audiere-lectură. Una din trăsăturile cele mai importante ale folclorului este că el se transformă în permanență. Transcrierile sinoptice au dovedit că există anumite puncte fixe, care rămîn neschimbate, și altele maleabile. Numai în aceste puncte maleabile, amănunt extrem de important, este posibilă inovația.

Cu alte cuvinte, folclorul, nu numai cel literar, a trăit și trăiește o continuă primenire, dar ea se manifestă doar în anumite planuri, fără a afecta fondul folcloric principal. Din păcate, însă, în ultima vreme, pe lîngă numeroase fapte notabile, demne de cercetarea temeinică a specialiștilor, constatăm apariția unor fenomene grave de degradare a folclorului. Există interpreți care au abandonat simțul de răspundere față de acest inestimabil tezaur și-l falsifică pentru a forța succesul ieftin și rapid în fața unui public neavizat. Există două rețele de difuzare a acestor „făcături". Pe de-o parte, una neoficială (nunți, botezuri sau alte prilejuri de „voie bună") și o alta, ceea ce este foarte grav, aproape oficială, în sensul că beneficiază de o scenă, de circuitele radioului sau ale televiziunii, sau de înregistrările Electrecordului. Iată o mostră de noxă folclorică, datorată Irinei Loghin : „Ești șofer pe basculantă / Și-ai gagică vagaboantă / Ești șofer pe Imoscu / Și-ai gagică de liceu / Pînă ieri ai fost șofer la rata / Astăzi ești șofer la tata / Și duci oile la muls / Fără foaie de parcurs". Și exemplele ar putea, din păcate, continua. Ba s-ar putea alcătui, fără eforturi, un dităimai volum tocmai bun de... lepădat.

La grava și irresponsabila preluare a unor asemenea falsuri au contribuit, din nefericire, numeroși factori care aveau în grijă tocmai păstrarea folclorului, tocmai depoluarea sa.

În concluzie, vom subscrie părerii aceluiași Ovid Densusianu, care spunea: „Folclorul nu este o simplă arhivă a trecutului, dar și o mărturie a prezentului". De acest prezent sîntem responsabili cu toții. Atîta vreme cît constatăm, zi de zi, că în folclorul contemporan a apărut ceva putred, ca o molimă, trebuie să acționăm neîntîrziat, pe toate căile posibile. Poporul român ne-a dăruit un folclor inegalabil în frumusețe și înțelepciune. Să-l prețuim ca atare, să ne hrănim sufletul cu el, să-l îmbogățim cu tot ce are viața noastră mai frumos și mai adevărat.

LUCIA TERZEA-OFRIM
studentă, Facultatea de filologie, București

Cîteva opinii cu sensul la urmă

Despre felul cum trebuie apărat și păstrat folclorul nu voi scrie acum un eseu, cu atît mai puțin un studiu științific. Lipsa unei pregătiri de specialitate și a experienței în cercetarea acestei teme nu ne împiedică să avem însă convingeri senine și, cel puțin din perspectiva unuia care a făcut mulți ani gazetărie, să înaintăm cîteva propuneri în sprijinul apărării creației populare, mai ales acum cînd numeroși interpreți au început să trivializeze cîntecul popular, din rațiuni mai mult pragmatice decît artistice. Reprezentanții de frunte ai acestei degradări sînt, din cîte am putut afla din casete comercializate ilicit, Ion Dolănescu și frații săi, Tiberiu Ceia, Tita Bărbulescu, Maria Cornescu și alții de seama lor care au invadat muzica românească cu producții de cel mai îndoielnic gust.

Asemenea atentate pot fi curmate însă prin măsuri mai energice pe care forurile în drept au datoria să le aplice fără toleranță, mai ales că unele deficiențe pot fi observate chiar în programele principalului nostru canal de difuzare a folclorului, Radioteleviziunea Română, care a excelat nu o dată prin revista de etnografie și folclor „Miorița", realizată de cruditul redactor George Antoni, ori prin unele ediții ale emisiunii de tezaur folcloric, prezentate de Marioara Murărescu. Ceea ce deranjează însă în cadrul acestei din urmă emisiuni e genericul ei, acel „vine-o mîndră pe un cal", imagine-simbol inadecvată unei emisiuni de folclor românesc, mascotă care nici latino-americanilor nu le-a venit în minte s-o folosească, deși sînt renumiți pentru ai lor charos și gauchos. Pentru păstrarea nealterată a folclorului nostru ar fi normal, așadar, să se creeze un organism cultural-științific pentru conservarea folclorului din care să facă parte, pe lîngă personalități specializate în cercetarea și urmărirea acestui domeniu de creație populară, și o seamă de interpreți și animatori culturali care s-au distins în cadrul diverselor ediții ale Festivalului național „Cîntarea României". Poate că în acest fel se vor defini mai clar atribuțiile de cercetare folclorică pe care le deține în prezent un institut, numit impropriu, de cercetări **etnologice și dialectologice.**

Apoi, dacă tot ne ocupăm de conservarea mediului natural din spațiul nostru geografic carpato-dunărean, de ce nu ne-am ocupa și de conservarea mediului nostru spiritual, care e cel al formării culturii noastre, respectiv folclorul ? Oare conservarea baladelor **Miorița** și **Toma Alimoș** ori a nu știu cărei cutremurătoare doine să prezinte mai puțin interes decît conservarea caprei negre ? Pledez deci pentru conservarea unor vetre naționale de folclor, ferite de stilizatori de ocazie și de festiviști euforici. Urmărind spectacole de folclor din Vrancea și Bucovina, dar și din alte zone ale țării, m-am gîndit nu o dată că bogățiile noastre folclorice sînt mult mai mari decît ceea ce arată contemporanii.

NICULAE STOIAN

Cultura populară azi

Abordarea culturii populare și, ca parte integrantă a acesteia, a folclorului în calitatea lor de fenomene dinamice, în continuă schimbare și adaptare la noile condiții socio-economice este o condiție a înțelegerii și a interpretării lor corecte în epoca actuală. Folclorul (cultura populară în ansamblu) nu se înfățișează ca un „agregat de lucruri", ca o sumă de achiziții ală spiritului uman în decursul timpului, ci ca un sistem coerent, articulat, de fapte aflate într-o strictă relație de interdependență între ele și într-un raport de interdeterminare cu ansamblul socio-cultural al epocii. Este adevărat că folclorul românesc și, din nou, cultura noastră populară în ansamblu nu se prezintă astăzi ca niște vestigii, ca niște relicve sau supraviețuiri, ci — dimpotrivă — dînd dovadă de o remarcabilă vitalitate, se manifestă ca o realitate vie, plină de forță, convietuind de cîteva secole cu formele culturii „majore", „de autor", „cărturărești", ceea ce dă culturii noastre naționale o notă distinctă și originală.

Este totuși o chestiune de evidență că folclorul contemporan nu se mai înfățișează și nu se mai poate înfățișa în același fel, nu mai poate prezenta aceleași caracteristici și nu mai poate răspunde acelorași funcții ca pe vremea lui Alecsandri și nici măcar ca în urmă cu patru-cinci decenii. Schimbările radicale produse în structura societății românești odată cu crearea statului român modern și mai ales, după 23 August 1944 s-au repercutat în chip direct în modul de funcționare și de existență a culturii noastre populare. S-au produs, în timp, acele „mutații funcționale" despre care se vorbește în folcloristica modernă, care au salvat de la pieire anumite categorii folclorice, asigurîndu-le perenitatea, vitalitatea chiar azi. În același timp, modificările de substanță petrecute în statutul creatorilor și consumatorilor de folclor, ca și în ceea ce privește ocaziile de performare a folclorului au condus la modificări în însăși modul de existență a culturii populare azi.

La o privire de ansamblu se pot distinge, acum, în mulțimea manifestărilor socotite, printr-o înțelegere tradițională a conceptelor și prin lărgirea lor peste marginile permise, trei categorii distincte de fapte considerate, indiscriminatoriu, „cultură populară".

Este vorba, mai întîi, de **cultura populară tradițională,** concretizată, pe de o parte, în prestigiosul tezaur de texte folclorice și de obiecte etnografice și de artă populară conservate în arhivele și muzeele noastre, probabil printre cele mai bogate și mai prețioase din lume și, pe de altă parte, de acele manifestări de cultură populară care continuă să existe, vii, în realitatea satului românesc contemporan.

În paralel, s-a dezvoltat o **pseudocultură populară,** care mimează în registru minor cultura populară autentică, dar cu care nu are, uneori, nici o legătură. La nivelul folclorului literar și muzical două sînt direcțiile de manifestare ale acestei pseudoculturi. Este, pe de o parte, așa-zisul „folclor" lăutăresc sau de mahala, care nu are absolut nimic comun cu spiritualitatea românească, fiind mai degrabă ceea ce s-ar putea numi folclor țigănesc de expresie românească. Sînt, pe de altă parte, acei interpreți români de muzică populară care, făcînd grave concesii prostului-gust, spiritului comercial, aruncă pe piață mostre de banalități, obscenități și trivialități care, din nou, nu au nimic comun cu spiritul adevărat al artei și creației populare autentice românești.

Se poate vorbi, în sfîrșit, dar cu deplin temei, de o **cultură populară desfășurată în cadre instituționalizate,** înțelegînd prin aceasta, pe de o parte, manifestările folclorice din cadrul Festivalului Național „Cîntarea României" și, pe de altă parte, canalele mass-media de transmitere a muzicii populare (mai ales) — Radio, TV, Electrecord.

Este evident că aceste trei sectoare ale culturii populare românești contemporane nu există independent unul de celălalt și că, prin urmare au loc frecvente treceri dintr-o zonă în alta. Cea dintîi constituie izvorul nesecat al ultimelor două, fiind, la rîndul său, în chip aproape firesc și inevitabil, influențată de acestea, într-un proces care s-a numit cu un termen mai mult sau mai puțin nimerit **poluarea folclorului.** S-ar părea că **degradarea folclorului,** în formele pseudoculturii populare menționate mai sus, scapă de sub orice control, dar este întristător să vezi pe promotorii notorii ai unor astfel de subproducții artistice (Gabi Luncă, Romica Puceanu, Ion Dolănescu, Tiberiu Ceia ș.a.) capete de afiș ale unor spectacole girate de organisme municipale sau județene. După cum la fel de păgubitoare este editarea pe discuri în sute de mii de exemplare, a unor asemenea specimene, ceea ce dă interpreților statutul de înalt profesionalism, iar producțiilor lor — girul unei instituții de cultură.

Problemele culturii populare azi sînt multiple și dificile iar găsirea soluțiilor presupune, în primul rînd, înțelegerea corectă a fenomenului, în toată complexitatea lui, dintr-o perspectivă științifică modernă.

Dr. N. CONSTANTINESCU
Lector universitar

Atelier literar

• G. Dumitrescu

E. Ghițeanu : Cele mai multe sînt improvizații grăbite și facile, fără densitate și adîncime. Cîteva se apropie de poezie („Simbol", „Autobiografie", „Parabola"). Aveți nevoie de o studioasă ucenicie, pe cărțile maeștrilor din toate timpurile și de pe toate meridianele. Scrieți mai puțin, citiți mai mult. Și țineți-ne la curent.

M. Steiorian : Cele care sînt mai „ale dv." (prin tematică, versificație, stil, etc.) rămîn într-un plan modest și convențional. Celelalte două, cu o alură mai îndrăzneață, mai actuală, mai interesantă, par oarecum „auzite"... Să vedem ce mai urmează.

A.I. Oprea : Un fel de acuarele, ușor diluate, „poetice" cu tot dinadinsul (pînă la convenționalism, uneori...), alteori, exterior decorative, nu lipsite, totuși, de grație și frăgezime, cele mai reușite, care marchează și un spor de concentrare, de densitate : „Tatuaj", „O rază", „A fi", „Pastel" „Insomnie".

D. Neniță : E un firav „halo" în jurul unora din texte (mai cu seamă, „Fuga"). Ceea ce supără cumva, în general, e o anume căutare (inabilă, vizibilă) de efecte, de „mister", o oarecare prețiozitate.

DER : „Pelerinul", „Amandi".

D. Macriș : Versificări relativ abile, dar temele și modalitățile de expresie rămîn modeste și desuete.

Cornelia Toma : Există unele semne de talent, în versurile dv. Sînt vizibile, însă, de asemeni, mari lipsuri în planul culturii, al informației, al pregătirii intelectuale, fără de care zestrea nativă nu se poate împlini, nu se poate pune în valoare cum trebuie. E cazul, deci, să dedicați lecturii și studiului (chiar continuării studiilor) cea mai mare parte din timpul dv. Din cînd în cînd, reveniți (dar recurgeți, vă rugăm, la o mașină de scris).

Laurențiu Lidia : Am primit (ni s-au părut mai slabe, în noua formă !... Dar vom alege totuși ceva). Nu ne-ați răspuns, însă, la întrebarea cu privire la semnătură (mai clar : care este numele de familie ?).

Paul Gon : Ne-am oprit la „Autoportret", „Despre Patrie", „Despre piatră", în care există, mai mult sau mai puțin definită, mai mult sau mai puțin eficientă, tendința de a „organiza" o semnificație. Tendință absentă în celelalte piese, care optează pentru variate (și vetuste) produse ale dicteului automat.

T. Nechiti : „Rugul poeziei" arată, într-o măsură, capacitatea de a crea o atmosferă. Nu vă ajută, însă, îndeajuns, nici experiența condeiului, nici experiența lecturii și a studiului în domeniul poeziei. Încercînd să remediați aceste neajunsuri, veți obține, poate, rezultate mai bune. Merită să încercați.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

ÎNTOARCE-TE

Întoarce-te
nu mai vreau toamna
să mă învăluie în cădere
și-n moarte

prea mult norol
pe fața stelelor se-aruncă
și ploile s-au întors în noi

întuneric...

peste inima mea ai căzut
toamnă
și nu mai știu sub care copac
mi-a adormit printre frunze
iubirea.

EMILIA MOLDOVAN AMARIEI

VIAȚĂ

Înainte de-a fi
eram atît de gol
încît
mi-era rușine să fiu.
Acum
degeaba mi-am pus pe mine
un trup
dacă timpul
mi-l tot murdărește
cu fire de nisip...

CONSTANTIN SAVIN

ILUZIE

De ce erai că norii
au ceva împotriva ta ?
Erai foarte liniștit, nici
nu-i vedeai, sigur
te gîndeai la altceva
Acum ai intrat în panică
Încearcă să vezi
în continuare
un oraș, un balaur,
degetele iubitei.

MONICA MARIN

PARABOLĂ

Fata crede în iubire întotdeauna
la persoana întîi,
în vreme ce șoimul îmblînzit,
cu gheare aurite și canafi de mătase,
crede la persoana a treia depărtarea.
Nu pot să-i întind drept cupă
și capcană — ulciorul.
Și dacă într-o zi, zbătîndu-se,
va pleca șoimul meu,
degeaba vor bea porumbeii,
degeaba va cobori într-un picaj
rîndunica,
oferindu-mi fulgi albaștri din cetatea-i
de lut.

MIHAELA COSMETTO

FLAGRANT

Capelmaistrul și-a uitat
batista dantelată
lîngă sînul tău
Nu încerca să roșești
în fața acestui mare adevăr
Adu sărurile
și deschide geamul
să iasă fluturii.

LAURENȚIU SPERANȚA

PROIECT DE CONTINUITATE

Din adînc
mă mistui spre alte tainițe
alunecos ca mîinile unui orb
obraz străin

printre dovezile lăsate
numai tăcerea
cu chip de om.

COSTIN GRIGORAȘ

Portret de artistă

S-a stins, la 1 noiembrie 1986, la ceasul 4 dimineața, în vîrstă de 88 de ani o mare slujitoare a scenei românești și un om de excepție : Sorana Țopa. Recitesc dedicația pe care Camil Baltazar a inscris-o, în 1929 pe volumul său de poezii „Cîntecul de taină" : „Soranei Țopa, vulcan în erupție, care se distruge de propria-i lavă, cu dragoste și prietenoasc omagiu". S-a născut la 14 februarie 1898 în tîrgușorul moldovenesc Podul Turcului, tatăl ei fiind Panaite Țopa, „negustoraș, hangiu", iar mama Ioana Țopa, născută Boghiu, „casnică", (cum rezultă dintr-o mărturisire) care a adus pe lume o droaie de copii, apoi murind de timpuriu. A fost botezată Anica (Ana), dar în timpul primului război mondial „niște prieteni" au cunoscut-o mai bine și au început a-i spune sora Ana, iar pînă la urmă Sorana. Școala primară a urmat-o la Podul Turcului, a continuat-o la Bîrlad, apoi la București, unde locuia o soră mai mare. Aci a fost dată la o școală profesională „urmată cu chiu cu vai", căreia însă i-a „pus stop", căci își pusese în gînd să se facă actriță, cu toată opoziția acerbă a tatălui ei. A dat deci furiș, mai ales de rolurile interpretate, dar și de două mențiuni care îi atestă rectilinitatea convingerilor. După cum se știe, la 10 februarie 1938 regele Carol al II-lea a instaurat dictatura personală, la care de mult năzuia, iar zece zile mai tîrziu a decretat o nouă Constituție. Artiștii Teatrului Național, ca și alți „slujbași", primesc dispoziția să depună jurămînt pe acest act. Din „dosarul depunerilor de jurămînt", cercetat de Massoff, rezultă că „Sorana Țopa a refuzat depunerea jurămîntului" (p. 317). Cu o lună mai înainte, în timpul guvernului Goga-Cuza, Ministerul Cultelor și Artelor dispusese să se pună în scenă o piesă de teatru cu caracter șovin, rasist. „Distribuită în această piesă, Sorana Țopa a refuzat rolul, apreciind ca inoportună reprezentarea unei piese care poate incita la ură ; pentru «refuz de rol», actrița a fost amendată cu 1-a'fa pe 15 zile" (p. 315). Sorana Țopa avea această „cîudătenie", neobișnuită printre colegele ei, că nu alerga după roluri și refuza cele potrivnice crezului ei artistic și omenesc. La 49 de ani, în plin deceniu obsedant, cînd se nega adesea ceea ce azi venerăm din patrimoniul cultural și se promova uneori nonvaloarea sorcovită, s-a împotrivit și a fost pensionată. De atunci, „doamna Sorana", cum îi spunea Marin Preda, a dat lecții particulare de actorie și a meditat.

Sorana Țopa a fost membră a Societății Scriitorilor Români. A început prin a scrie și a publica poezii, a scris articole despre teatru, a evocat colegi de breaslă, a răspuns la interviuri, ba și-a făcut și un autoportret în revista „Gong" din 14 martie 1947. Pe scena Teatrului Național, în timpul directoratului lui Liviu Rebreanu, i s-a reprezentat piesa de adînci semnificații „Călătorie în întuneric" (1943), distinsă cu premiul teatrului și publicată de instituție. A mai scris „Neguțătorii de iluzii", „Appassionata", „Vila tăcerii". În 1947 i s-a publicat, cu sprijinul acad. Alexandru Rosetti, piesa „Omul ascuns", la Editura Fundațiilor. O trilogie de piese de teatru, care dezbate sensul vieții și năzuiește la moartea omului vechi din noi urma să apară la Ed. Cartea Românească, dar moartea lui Marin Preda a făcut ca acest proiect să eșueze, manuscrisul fiind depus actualmente la Biblioteca Academiei.

I. M. ȘTEFAN ■

examen la Conservatorul din București, unde... a fost respinsă. Comentariul Soranei : „N-aveam deloc mutră de viitoare artistă". A venit primul război mondial, fratele mai mare și tatăl au fost mobilizați, mama murise, iar Sorana Țopa a trebuit să se întoarcă acasă și să aibă grijă de cei patru frați și surori mai mici, trăind „experiența teribilă din spatele frontului, - răspunderea grea, apoi tifos exantematic, mizerie..." La sfîrșitul războiului s-a dus la Iași și a fost admisă la Conservator, urmînd cu profesorul State Dragomir, „om de vastă cultură, actor slab, bun profesor". L-a avut coleg pe Gheorghe Calboreanu. La sfîrșitul primului an, s-a prezentat la examen, „În comisie, printre alte somități, se afla și Sadoveanu și Ion Petrovici". I s-au oferit atunci două angajamente, la Teatrul Național din Iași și la cel din București. A ales Iașul și a început să joace, ulterior trecînd la Teatrul Național din București, a cărei societară a devenit.

Istoricii teatrului românesc nu au uitat-o. În vol. VII din „Teatrul românesc" (1978), al neobositului răscolitor de arhive și cronicar al scenei care a fost Ioan Massoff, numele artistei apare de 23 de ori. Este vorba,

De la reflexie la reflecție

„Cîntarea României"

Începută dintr-un pariu cu sine însuși (pe cînd avea 35 de ani), cariera artistică a pictorului amator Romeo Calancea a putut revela în scurtă vreme o reală vocație. Odată cu primele prezențe în expoziții colective — era anul 1965 — se vădea că un amator de pictură devenise un valoros pictor amator. Bineînțeles că metamorfoza a presupus, înainte de toate, un oarecare talent, șlefuit și amplificat pe parcurs. Dar a mai presupus și o anume raportare la lume, un anumit sistem de valori ce urmau să fie sublimate în actul-artistic, o viziune bine cristalizată asupra realității concrete sau istorice pe care pictorul și-a asumat-o întru transpunerea artistică. În toate acestea au intervenit maturitatea și un solid fundament cultural, care i-au permis lui Romeo Calancea obținerea cu ușurință a unei identități artistice, iar operei sale — o inconfundabilă originalitate în lumea atît de diversă a picturii naive.

Consistența mesajului pe care-l avea de transmis prin tablourile sale, vigoarea universului tematic pe care și l-a ales spre explorare cu mijloace artistice precum și stabilitatea stilistică a perspectivelor din care și-a apropiat acest univers — toate acestea sînt confirmate prin întinderea operei sale (peste 600 de tablouri), mereu proaspătă și mereu „altă" dar în cadrul acelorași paradigme culturale. Acestea sînt, pentru Romeo Calancea, folclorul și istoria — stîlpii ineluctabili de rezistență ai întregii spiritualități bucovinene în care-și are sorgintea, nici nu se putea altfel, și pictorul naiv sucevean. Demersul lui se vrea o perpetuare sub semnul contemporaneității a vechii tradiții de pictură pe sticlă consacrată la Arbore. Romeo Calancea nu ezită să proclame acest lucru (mai sînt doar cîțiva asemenea succesori ai tradiției de la Arbore), dar — ceea ce este mai important — opinia sa tranșantă în această privință are o deplină acoperire în practica actului artistic pe care-l întreprinde. De-aici larga recunoaștere a tablourilor sale, consfințită în numeroase participări și premii la expoziții naționale și internaționale.

Nefăcînd un mister din ce vrea el să fie și, de fapt, este prin propria-i operă, tot astfel, Romeo Calancea oprește procesul transfigurării artistice dincoace de limita absconsului suficient sieși. Ca urmare, lumea artistică creată de pictorul sucevean este în corespondență directă cu lumea reală, pe care, astfel, tablourile sale doar o re-compun, oferind o imagine vie a locurilor și oamenilor acestui colț de țară în ipostaze simbolice : nunțile, horele și muncile, orașul și satul, eroi ai istoriei trecute și ai vieții spirituale prezente, natura inedită și nelipsita pipă. Pentru ca toate acestea să ne pară „așa cum sînt", pictorul pe sticlă lucrează în „oglindă". Este și acest gest un simbol al reflecției continue căreia Romeo Calancea i-a căzut, ireversibil prizonier, un gest de consecventă introspecție, de sondare a resurselor spirituale proprii cu ajutorul și prin prisma marilor fundamente culturale care în cazul lui sînt, cum spuneam, folclorul și istoria.

Rezultatele acestei introspecții sînt chiar tablourile, prin intermediul cărora pictorul își asumă curajul unei confruntări cu lumea, făcînd publice stări de spirit și perspective de gîndire ce aparțin, de fapt, intimității sale. Așa se face că expozițiii ad-hoc Romeo Calancea sînt permanente chiar la locul său de muncă — nu altul decît foarte frecventata agenție „Tarom" din Suceava. Aici, în această Agoră sui generis, în plină privire și trecere a călătorilor, Romeo Calancea își expune ceea ce are el mai intim, mai personal și mai scump : propria viziune despre lume. Odată receptat, mesajul tablourilor lui Romeo Calancea se răsfrînge asupra privitorului asemenea luminii la traversarea sticlei picturilor sale, într-o trecere de la reflexie la reflecție.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Opera Română

● Opera **Nunta lui Figaro** de W. A. Mozart este programată vineri 7 noiembrie (ora 18), cu Lucian Anca la pupitru, avînd ca principali interpreți pe Monica Teodorescu în Rosina, Alexandru Moisiuc (debut în Figaro), Nicolae Urziceanu (Contele), Adriana Alexandru (debut în Cherubino), Gerda Radler (Suzana), Lucia Cicoară (Marcellina), Corneliu Fănățeanu (Basilio).

● Cu Anatol Covali în rolul titular, Cornelia Pop (Elisabeth), Lucia Țibuleac (Venus), Gabriel Năstase (debut în Walter), Dan Zancu (Biterolf). — simbătă 8 noiembrie, la ora 18, din repertoriul wagnerian — **Tannhäuser**. Conducerea muzicală Cornel Trăilescu.

● Pentru copii, **Petrică și lupul** de Prokofiev și feeria **Crăiasa săpezii** de Liana Alexandra, în viziunea regizoral-coregrafică a Alexei Mezincescu. Primul balet are ca principali interpreți pe Gheorghe Angheluș, Mihaela Țigănuș, Doina Bunoiu, Silvia Dinu, iar al doilea — pe Gabriel și Cristina Opincaru (debut în rolurile Karl și Gerda) și Doina Acsinte. Duminică, 9 noiembrie, la ora 11.

● Duminică seara, ora 18 **Lucia di Lammermoor** de Donizetti, cu Victoria Bezetti (Lucia), Florin Georgescu (Edgardo), Emil Iurașcu (Enrico), Nicolae Florei (Raimondo), Gabriel Năstase (Arturo), Ruxandra Vlad (Alisa), Marcel Angelescu (Normanno). La pupitru Constantin Petrovici.

● **Otello** de Verdi — un spectacol reprogramat, la care biletele planificării inițiale rămîn valabile ; din distribuție notăm pe Ludovic Spiess (Otello), Vasile Martinoiu (Iago), Monica Teodorescu (Desdemona), Florin Diaconescu (Cassio). Dirijează Cornel Trăilescu.

● Artistul poporului din R.S.S. Letonă, basul **Vaționas Daunoras** cîntă în Mefisto din **Faust** de Gounod, marți 11 noiembrie (ora 18). În celelalte roluri își dau concursul Ștefaniță Lascu (Faust), Elena Simionescu (Margareta), Gerda Radler (Siebel), Lucian Martinescu (Valentin). Conducerea muzicală aparține dirijorului Carol Litvin.

● Miercuri 12 noiembrie, la ora 18, baletul **Giselle** de Adolphe Adam, cu Anne Marie Vretos, Stefan Bănică, Mihai Soiridonescu, Mălina Andrei, Rose Marie Both, Gabriel Opincaru. La pupitru Carol Litvin.

● Lucia Țibuleac, Constantin Ene și Vasile Martinoiu vor fi Floria Tosca, Mario Cavaradossi și, respectiv, Scarpia — în **Tos**■ de Puccini de joi 13 noiembrie (ora 18). Dirijează Cornel Trăilescu.

Veche și atît de nouă: acupunctura

De curînd, s-a desfășurat în Capitală, bucurîndu-se de o participare impresionantă, cel de al V-lea Simpozion național de acupunctură. Tematica propusă polarizînd un mare număr de specialiști — medici, biofizicieni, chimiști, biologi, fizicieni, ingineri electroniști și automaniști din întreaga țară, acupuncturii români afirmîndu-se în toate direcțiile în care evoluează în timpurile moderne această milenară metodă terapeutică. S-a bucurat, totodată, de o largă participare internațională, de la profesori din patria de origine a acupuncturii, din China, la specialiști din centre medicale reputate, unde se înregistrează o remarcabilă experiență, din Uniunea Sovietică, Pakistan, Franța, Belgia, Finlanda, Danemarca, Austria, Iugoslavia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, ca o dovadă a prestigiului acupuncturilor noștri peste hotare.

Manifestarea științifică din toamna aceasta a marcat și un alt eveniment, cercul de acupunctură devenit **secție a Uniunii Societăților de Științe Medicale**, loc binemeritat (și demult așteptat) de experiența îndelungată și de rezultatele obținute de acupunctură, un act necesar dat fiind faptul că, din 1979, de cînd s-a **instituționalizat** inițierea și pregătirea medicilor în acest domeniu, prin Centrul de perfecționare a personalului sanitar superior, au absolvit cursurile peste 1 000 de medici. Nu putem să trecem cu vederea evenimentul, fiind o idee pentru care revista noastră a militat, încurajînd, de-a lungul anilor, în paginile ei, eforturile acelora care, în numele sănătății oamenilor și al științei au impus acupunctura în medicina românească.

Cercetări și soluții originale

În consecință, simpozionul a fost și o oră de bilanț, în cursul (lor) lucrări, doi prestigioși acupuncturi, dr. C. Ionescu — Tîrgoviște și dr. Dumitru Constantin, au marcat admirabil momentele-cotitură ale scurtei istorii, dar între cele mai vechi de pe continentul nostru, a acupuncturii în România. Încă din 1934 și 1937, s-au publicat lucrări de informare, datorate dr. N. Vatămanu, iar cu 40 de ani în urmă, dr. Ion Bratu susținea, în cadrul unor manifestări științifice din țară și din străinătate, comunicări ce pledau pentru existența unei baze biologice a acupuncturii. Practician inspirat, lui îi datorează medicina noastră o serie de soluții originale în această direcție. I-a urmat prof. dr. N.N. Gheorghiu — un adevărat mentor —, și dr. Cristea Dragomirescu, înființînd, împreună, (în 1956) cel dintîi serviciu experimental de acupunctură în cadrul Policlinicii „Colțea" din București, nucleu ce a deschis nu numai medicilor o nouă perspectivă și noi speranțe acolo unde medicina clasică alopată oferea nu o dată deocpți, dar mai ales bolnavilor. În 1972, cei doi publică primele rezultate ale utilizării acupuncturii ca analgezie în chirurgia obstetrică și ginecologică. Sînt secondați, numai la un an, de prof. dr. George Litarczek, șeful secției de anestezie și terapie intensivă a Spitalului „Fundeni", care aplică o soluție originală de obținere a analgeziei prin acupunctură. La peste încă un an, dr. Dumitru Constantin aplică pentru prima dată o astfel de analgezie într-o operație de amigdale, prilej cu care descoperă efectul de supramare temporală a reflexelor faringian și velo-palatin prin stimularea unor puncte de acupunctură, argument științific de foarte mare importanță în vederea utilizării metodei în anestezie.

Continuînd lucrările doctorului Ion Bratu, privind relația dintre acupunctură și glandele endocrine, dr. C. Ionescu-Tîrgoviște va preciza existența unei legături între cortico-suprarenală, pancreas și tiroidă ale căror secreții pot fi controlate prin utilizarea anumitor puncte active. Concomitent, studiază proprietățile electrice din punctele active iar împreună cu dr. Dumitru Constantin, a cărei specialitate principală este neuropsihiatria, studiază modificările electrice din punctele active în nevroze, de unde noi speranțe în tratarea acestor persistente și insidioase maladii ale secolului. În ultima perioadă, a pus la punct o tehnică de înregistrare a potențialelor profunde din punctele active sub formă de electroacupunctogramă (EAG), tehnică ce se întrevede a fi un moment de cotitură în studiul acupuncturii, asupra căreia vom mai reveni. Dr. Dumitru Constantin în baza unor cercetări proprii formulează conceptul de **electroreglare** ca mecanism de acțiune al acupuncturii. Plecînd de la ideea că acupunctura realizează o reechilibrare optimă a energiilor în stare de relaxare somatică și psihică, imaginează o metodă și un aparat de stimulare a punctelor active cu energii modulate după pattern-ul bioelectric cerebral propriu (**bioalfapunctura**).

Preocupați cu aceeași intensitate de fundamentarea științifică a terapeuticii orientale verificate, ca efect, de 5 000 de ani încoace, independent unul de altul, un medic din Galați — dr. Virgiliu Băgu — și unul din Herculane — dr. Tiberiu Răibuleț au încercat, și-au reușit, să „vizualizeze" meridianele de acupunctură prin metode ultramoderne ale medicinii nucleare. Contribuție originală în domeniu, recunoscută internațional, medicinii românești. Dr. Th. Caba din Călan vehiculează idei remarcabile despre biocimp și bioenergie, drept mecanisme ale acupuncturii.

Se poate vorbi chiar despre anumite școli în școală, despre cîteva centre deosebite, ce se dezvoltă în jurul unor mentori, impunînd contribuții însemnate, așa cum este cel din Galați, coordonat de dr. Virgiliu Băgu, cel de la Timișoara, coordonat de dr. Carol Quint, cel de la Focșani, coordonat de dr. Dragoș Popovici, remarcat prin efortul extinderii acupuncturii în practica medicală în raza județului, întocmai cum se remarcă și dr. Ștefan Popa Vasile pentru rețeaua creată în zona Bistrița Năsăud iar dr. V. Moraru pentru înalta calitate a tratamentelor și cercetărilor inițiate la Toschirghiol, ori dr. Rodica Vișinescu la Constanța, dar cîți alții din București ca și din numeroase localități ale țării.

La Teremia Mare ca și la București

Tematica — poate prea vastă pentru un simpozion (**Bazele biofizice ale acupuncturii ; Acupunctura în tratamentul bolilor cronice ; Analgezia prin acupunctura**) ; ceea ce a frînat posibilitatea unui schimb de opinii mai consistent asupra comunicărilor —, a întrunit 200 de lucrări. Expuse în plen ori pe postere, nu puține, cum spuneam, de o marcantă originalitate, au pus în lumină larga pătrundere a practicii acupunctice în țara noastră, pînă la nivelul dispensarelor de cartier și al celor rurale. Încă o idee pe care revista noastră a susținut-o. Cu ajutorul acupuncturii, firește, bine minuite, cu pricepere și răspundere, se pot rezolva, în mediul sătesc — unde medicii nu dispun de laboratoare ori aparatură modernă de investigație și tratament — crize dureroase acute cît și terapia multor boli cronice. Dr. Aurel Daha din Glina, de exemplu, tratează prin acupunctură copii suferinzi de enurezis, această boală atît de controversată sub raportul cauzelor cît și al formulei terapeutice. S-a îndreptat mai ales asupra celor mai rebele de natură funcțională, fără o cauză organică depistată. „Vindecările reale obținute în 6 cazuri care, anterior fuseseră supuse, fără rezultat, la întreaga claviatură a terapiei medicamentoase, coroborate cu datele din literatură, contribuie la considerarea acestui tratament drept cel mai eficient" este concluzia sa. În același timp, conchide că posibilitatea tratării prin acupunctură a acestei infirmități a copilăriei, de a pierde urina în timpul somnului, uneori prelungindu-se și după vîrsta de 20 de ani, „pune noi probleme de interpretare" a cauzelor, permițînd „orientarea spre existența unor perturbări în sistemul bioenergetic informațional al organismului în cadrul căruia acupunctura îi revine tocmai menirea de a contribui la armonizarea acestor dereglări".

La Teremia Mare, jud. Timiș, în cadrul microstațiunii balneare, dr. Dan Anastasiu integrează, și el într-o formulă inedită, acupunctura în tratamentul complex al reumatismelor cronice, asociind în punctele active un unguent — **Iodtermin** —, pe care l-a creat, avînd în componență apă geotermală din sonda 8 Teremia Mare. Efectele asupra unui număr de 125 pacienți cu diferite forme ale bolii îi îndreptățesc eforturile și strategia terapeutică. Într-un spital mic, precum cel de la Baia Sprie (jud. Maramureș), dr. Adrian P. Adam înregistrează succese în astmul bronșic și bronșitele astmatiforme ale muncitorilor expuși la pulberi cu siliciu care întreține boala. Una din concluziile sale, ce merită, credem, atenția medicilor de specialitate (boli interne, pneumologie, alergologie), fiind aceea că pentru bolnavii corticodependenți acupunctura se dovedește ineficientă. (Tot astfel cum, dr. C. Ionescu-Tîrgoviște a constatat că nu este eficientă, producînd chiar perturbații grave, diabeticilor dependenți de insulină, ceea ce repune în fiecare caz, pentru oricare acupuncitor, problema responsabilității). Oricît au fost de variate și de inedite comunicările, nu se înțelege — iar comitetul de organizare, format din reputați medici, a imprimat această linie simpozionului — **nu trebuie să se înțeleagă că acupunctura ar fi un panaceu universal. De aceea**, pentru a-i mări efectul terapeutic, se și încearcă atîtea variante și experimente în cuplarea ei cu alte și alte metode și tehnici din medicina populară, naturistă, clasică și modernă). Tînărul medic Virgil Suru de la Dispensarul urban nr. 5 din Reșița, cucerit de acupunctură încă de pe vremea studenției, la Timișoara, o aplică într-un registru mare de boli cronice, angajîndu-se, în același timp, într-o inedită cercetare de „termometrie cutanată". Cu ajutorul biotermoanalizorului BTA8, de concepție dr. Ioan Mogoș, studiază comportamentul termic al unor puncte și zone energetice luate în considerare pe criterii tradiționale și corespondențele lor cu categoriile de patologie clasică, vizînd prin aceasta „afiarea unor punți și corespondențe de la medicina tradițională la cea clasică". Dr. Maria Ciuchi, din Galați, confirmă, la rîndu-i, marea utilitate a practicii acupunctice în cadrul unui dispensar teritorial. Experiența sa în Dispensarul nr. 14 comunal, ce asigură asistența medicală pentru o populație cu medie de vîrstă în jur de 57 ani, prevalînd astfel bolile cronice, mai ales suferințe ale aparatului locomotor, se referă la perioada aprilie 1985 — aprilie 1986, și la o casuistică alcătuită din 123 bolnavi. A scutit mulți oameni de suferințe, fără niciun fel de medicație, fără efectele ei secundare, la un preț minim, doar cu investiția de muncă, devotament, pricepere, pasiune a doctoriței.

Îndrăzneală și inventivitate

Pentru oricine s-a aflat în sală, ori parcurge asamblul comunicărilor, constată o resursă inepuizabilă de idei și soluții în care medicii noștri, stăpînii pe domeniu și pe o mare cantitate de informație asupra destinului modern al acupuncturii, așează propriile contribuții. Atacînd un registru tot mai amplu din vasta categorie a bolilor cronice, ei imaginează, pentru a le învinge, multiple formule terapeutice. De regulă, aparținînd celor foarte stăpîni, în primul rînd, pe specialitatea lor de bază. Dr. Dumitru Belolu de la Policlinica din str. Batiștei, București, a perseverat ani în șir asupra astmului bronșic complicat cu bronșite și enfizem. Medic primar boli interne, și, totodată, specialist în alergologie „am încercat o asociere între acupunctură și imunologie". Injectează intradermic vaccinul „Bronhodin" (un preparat polimicrobian specific) pe zonele pentru plămîn din medicina tradițională chineză obținînd efecte remarcabile. Noutatea și ineditul formulei sale, pe care o aplică de 15 ani, constă nu doar în asocierea vaccinului, deci a imunologiei cu acupunctura, ci mai ales, în modul de administrare al acestuia. Nu subcutanat, cum s-au administrat îndeobște vaccinurile, ci intradermic, procedeu relativ nou în medicină. Dr. Oliviu Arnăutu de la Spitalul orășenesc din Codlea, utilizează, în schimb, pentru aceeași categorie de bolnavi, corticodependenți, infiltrațiile cu Diprophos pe punctele de acupunctură, ceea ce a condus la „ieșirea din criză a pacienților și la distanțarea considerabilă a puseelor critice". Dr. Iosif Dugeniuc, de la Spitalul județean Bistrița, asociază la tratamentul spondilozei cervicale acupunctura cu Gerovital H3. Bolnavii, urmăriți timp de un an, au dovedit, față de un lot martor, căruia s-a aplicat doar tratamentul acupunctic tradițional, rezultate superioare. În domeniul oftalmologiei, dr. Ștefan Stingaciu, de la același spital aduce o incontestabilă noutate, prin încercarea de a fundamenta o nouă metodă de tratament — **iridoterapia**. Dacă irisul este utilizat în scop diagnostic de aproximativ 400 de ani (zicala „privește-mă în ochi ca să-ți spun ce boli ai", fiind o deplină realitate și nu o fantezie), informațiile culese prin studiul acestuia, dovedindu-se, extrem de utile homeopaților și acupuncturilor, prin similitudine și cu toate celelalte microsisteme ale acupuncturii (auriculopunctura, facionazopunctura, podopunctura, scapulopunctura etc), s-a gîndit că respectiva parte ar putea fi utilizat și în scop terapeutic. În acest sens, a imaginat un aparat care emite fascicule luminoase ce pot fi modulate în frecvență, intensitate, lungime de undă, durată a stimulării, cu care a stimulat zone din iris descrise în hărțile de iridiagnostic, ținînd cont de legile acupuncturii, de bioritmul meridianelor afectate. Experimentul său continuă. Un colectiv de cibernicieni și medici au conceput sistemul ACUTRA, în vederea realizării unei baze de date medicale menite să cuprindă toate cunoștințele necesare medicului de specialitate în aplicarea tratamentelor prin acupunctură. Să-i pună la dispoziție mijloace rapide de acces, selective și consultare a datelor. Calculatorul devine din ce în ce mai mult un instrument indispensabil celei mai străvechi metode terapeutice. ACUTRA, de pildă, îi poate servi medicului, într-o fracțiune de secundă, afișarea grafică a meridianelor și punctelor implicate în tratamentul vizat. La această realizare românească ne vom opri mai pe larg, într-un articol viitor.

Tot mai mulți interniști și cardiologi adoptă sisteme acupunctice în hipertensiunea arterială ca și în alte maladii ale inimii. Un colectiv de specialiști de la Spitalul clinic de recuperare din Iași au experimentat, pe un lot de 70 de pacienți, metoda japoneză Ryodoraku, mai recent pătrunsă în literatura noastră de specialitate, iar în Clinica medicală I din Cluj-Napoca, sub conducerea dr. Roman Vlaicu, se utilizează curent terapeutica tradițională chineză în hipertensiune ca și într-o largă patologie. La București, în Centrul metodologic de acupunctură, sub conducerea dr. Florin Brătilă, s-a ajuns la o casuistică însemnată — 100 de persoane — și la concluziile importante privind răspunsul favorabil, față de toate medicamentele alopate (costisitoare și, de cele mai multe ori insuficiente) în boala ulceroasă, la aproape toate stadiile ei.

Un interesant studiu s-a efectuat și în Spitalul de boli infecțioase „Prof. dr. V. Babeș" din Capitală, de către medicii Aurelia Bănică, C. Ionescu-Tîrgoviște, Gheorghe Marinescu, privind hepatita virală tip A — forme medii și ușoare — tratate pentru prima dată în România prin acupunctură. Cercetarea comparativă pe loturi egale — după cea mai riguroasă metodologie științifică —, vizînd 97 de cazuri supuse terapiei clasice (Apilarnil, polivitamine, mecopar, tratament simptomatic) și 57 — celei tradiționale chineze. (Diagnosticul a fost stabilit epidemiologic, clinic și prin teste de laborator). Se apreciază că rezultatele au fost mai bune, în tratamentul acupunctic. Simplu și economic, ele se intemeiază pe stimularea capacității de apărare a organismului și a răspunsului imun la agresiunea virală. Tabloul se completează, dacă alăturăm acestui experiment și rezultatele obținute de un alt colectiv — dr. Nicolae și Olga Radu, respectiv de la Spitalul „Griviță" din București și Dispensarul medical comunal Văleni-Oit, în tratamentul acupunctic al hipersensibilității de tip I. Cazuistica lor, formată din 27 de bolnavi, dintre care cei mai mulți beneficiaseră anterior de tratamente antialergice alopate sau de procedee de desensibilizare, a răspuns în totalitate pozitiv. De altfel, este abordată și în alte maladii dermatologice cronice, încăpățînate, rebele la tratamentele medicamentoase cunoscute. Dr. C. Quint, de la I.M.F. Timișoara, a încercat acupunctura în panarițiile complicate, cu evoluție trenantă, ocupîndu-se de 44 de cazuri pe parcursul a 6 ani. I-a salvat astfel pe unii de la amputarea degetelor. Dr. Barbu Popescu, de la Spitalul militar din Craiova, a atacat prin acupunctura nuarea problemă a dermatologiei și imunologiei — psoriazisul. A înregistrat, la 70 de bolnavi din 75 cîți a tratat, răspunsuri încurajatoare, scutind de riscuri pe cei cu potențial alergic la medicamentele interne sau externe ce se administrează curent în asemenea maladii. În unele cazuri, concluzie medicul, s-a dovedit superioară formulelor clasice. Și Dr. Maria Crețu de la Policlinica din Piatra Neamț enumeră un șir de rezultate pozitive în bolile de piele — în hiperhidroză (20 cazuri), în epidermofiția plantara cronica, în zona-zoster (40 de cazuri), fără nici un alt medicament, în prurit cutanat (22 de cazuri), în prurit alergic nocturn, în normalizarea somnului la bolnavii cu insomnie în psoriazis, în leziunile urticariene, opunînd că „în dermatologie acupunctura rămîne o metodă terapeutică preferabilă, eficientă și economică". De altfel, teritoriul insomniilor de diferite cauze, ca și teritoriul neurologiei și psihiatriei este intens abordat de către acupuncturi. Așa cum am mai subliniat, cele mai bune bilanțuri fiind, de partea specialiștilor în domeniu. Ca un exemplu din multe altele, dr. Iren Marinescu de la Spitalul de neuro-psihiatrie din Brașov, în colaborare cu dr. Dumitru Constantin de la Spitalul militar central din Capitală, a avut în studiu, în intervalul a 3 ani, 320 de convalescenți cu hemiplegii în urma unor accidente vasculare cerebrale, traumatice, hemoragice și posttraumatice, apelînd la acupunctură numai atunci cînd nu s-a observat nici o ameliorare evidentă prin medicația alopată. Coeficientul de succes a fost deocebit — 82,8 la sută ; 53 de bolnavi s-au vindecat complet. Speranțele rămîn foarte mari și în dramatica epilepsie la copii — cum demonstrează dr. Nicolae Brașoveanu și Cristina Bădea, printre alții. Precum și, mai recent, în endocrinologie. S-au evidențiat meritorii experimente, ca și rezultate, în tratamentul obezității, hipotiroidiei benigne, disfuncțiilor ovariene, în diabet etc. Despre utilizarea în toată gama afecțiunilor reumatismale nu mai vorbim, devenind, și la noi, ca pretutindeni, un fel de patologie clasică tratată acupunctic.

Încă o dată spunem, fără a o socoti panaceu universal, cum s-ar putea înțelege, din enumerările de mai sus de către cei neavizați, singură ori infinit asociată altor mijloace terapeutice, acupunctura cîștigă teren.

Îi cucerește tot mai mult și pe stomatologi pentru suprimarea durerii, ori ca tratament în afecțiunile buco-maxilo-faciale. Îi cucerește tot mai amplu și mai serios pe anesteziști.

Școala medicală românească, atît de bine pusă la punct în domeniu creează personalități originale și în obținerea analgeziei prin sisteme acupunctice, în care, fără îndoială, decanul rămîne prof. dr. George Litarczek (în însăși patria acupuncturii, problema a început să preocupe și să fie abordată abia în 1958). El el a conceput cîteva tehnici proprii de stimulare în puncte de acupunctură asociată cu o medicație specifică tehnici aplicate la mai multe sute de bolnavi în numeroase tipuri de intervenții — în chirurgia abdominală și extraabdominală, pulmonară, în ortopedie, obstetrică (cezariană), ginecologie, chirurgie vasculară, cardiacă pe cord închis și pe cord deschis sub circulație extracorporeală. Rezultatele le confecă toate avizele, pot fi utilizate în toate domeniile chirurgicale. În ultimii ani, profesorul de la Spitalul „Fundeni" a dezvoltat și o variantă nouă, proprie față de cea chineză, de anestezie prin electroacupunctură destinată chirurgiei pe cord deschis. „În afară de simplicitatea și costul redus al tehnicii, are avantajul major pentru bolnavii cu intervenții de corecție ale unor vicii cardiace congenitale sau cu protezări valvulare în sensul unei reacții normale hemodinamice și o performanță cardiacă mult mai bună înainte și după circulația extracorporeală".

Nu, nu sîntem în spațiul literaturii științifico-fantastice, sîntem în cea mai deplină realitate. Școala românească de acupunctură există. Vom mai reveni asupra ei.

CICI IORDACHE-ADAM

Calculatorul scurtează perioada de apariție a unui medicament

Medicina viitorului — anticipează specialiștii — va aparține în mare măsură mașinilor de gîndit, calculatoarelor programate în acest scop, capabile de a stabili în timp record, prin analize de mare finețe și precizie, diagnosticul și tratamentul cel mai potrivit de la caz la caz. Cercetările sînt în curs în întreaga lume, cele românești recomandîndu-se, așa cum am avut prilejul să anunțăm într-un precedent număr — prin cîteva soluții și realizări notabile.

Dar matematica, iată am aflat de curînd, a început să cucerească și investigațiile consacrate testării și producerii de noi medicamente. Un exemplu concludent îl constituie în această privință activitatea specialiștilor de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din București, unde, așa cum ne informează medicul Alexandru Cârstea, șeful Laboratorului de farmacodinamie și medicamente de uz uman, un număr tot mai mare de chimiști, tehnologi, ingineri chimiști, biologi, s-au apucat să pătrundă tainele matematicii : statistica, biostatistica, informatica, cibernetica. Pe această cale se dorește scurtarea etapelor de cercetare atît la medicamentele din plante, pentru care există un program vast de valorificare, cît și la cele de biosinteză și în special de sinteză chimică. La I.C.C.F. s-a format un colectiv care aplică modelele produse de calculele matematice pentru prospectarea medicamentelor. Într-unul din laboratoare s-a instalat un ultra-modern calculator care, singur, căci a fost programat în prealabil, își vede de treabă, înlocuind munca cercetătorilor. El îi poate oferi chimistului posibilitatea ca dintr-o multitudine de situații chimic structurale să sintetizeze pe cele alese de calcul în sensul unei activități favorabile predominante. Pentru a pătrunde înțelesul metodei Free-Wilson, folosită în întreaga lume, metodă aplicată acum la I.C.C.F. în cercetare, îți trebuie, neapărat, serioase cunoștințe cel puțin de chimie și de matematică. Medicul Alexandru Cârstea programează calculatorul și-ți vorbește de sucesiuni de ecuații cu aceeași dezinvoltură cu care ar consulta un pacient și ar rosti un diagnostic. Evident, asta a presupus — și e valabil pentru întregul colectiv de cercetători, — o seriozitate și o asiduă aplecare asupra unor științe care nu aveau prea mare legătură cu medicina sau cu farmacia. Dar, cum trebuie să înveți necontenit pentru a fi în pas cu evoluția științei, au reușit să abordeze într-un timp scurt și aceste noi tehnici care simplifică activitatea de cercetare și, mai ales, asigură rezultate superioare. Perioada de cercetare se reduce acum la jumătate. Prospectarea matematică poate deci, scurta timpul de găsire a unor structuri active, nefiind mai puțin importantă economia de materiale care se realizează prin acest sistem. Introducerea calculatorului electronic duce nu doar la mărirea preciziei rezultatelor în stabilirea acțiunii farmacodinamice, sau la finalizarea rapidă a problemelor, ci și la obținerea unei bănci de date care vor dirija cercetarea viitoare.

În acest mod, scurtîndu-se foarte mult etapele de cercetare în ceea ce privește sinteza (alegerea prin calcul matematic reducînd multitudinea posibilităților de substanțe, ce altfel ar fi trebuit sintetizate) s-au realizat în ultimul timp structuri cu activități antireumatice, antiinflamatorii, o serie de substanțe cu activități anticonvulsivante, ale căror studii sînt în curs de aprofundare, precum și substanțe psihotrope din categoria sedativ-neuroleptică.

La recenta plenară a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu sublinia : „În toate sectoarele trebuie să se acționeze pentru scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție. În acest scop se cer intensificate cercetările în stațiipilot, iar experimentările să fie efectuate în condiții care să asigure aplicarea lor cît mai rapidă în producție".

Noua revoluție în știință și tehnică cere o atitudine fermă, o cercetare în care rutina să dispară definitiv, o privire curajoasă spre viitor, iar calea și caracterul cercetării depind în primul rînd de calitatea cercetătorilor. La I.C.C.F. oamenii, cu specialități atît de diferite, au înțeles că nu se poate altfel decît să-și întindă unul celuilalt mîna, să fie dascăl, dar și elev în același timp, pentru a ajunge la un limbaj comun, cît se poate de elevat, iar de aici, să se aventureze împreună, mai departe, în lumea tainică și miraculoasă în care se găsesc noile remedii în sprijinul obiectivului lor final — sănătatea.

LIANA MOLNAR ■

O propunere: vîsliți altfel!

Ion Petran este un pensionar din Cluj-Napoca. Vîrsta și mai ales sănătatea l-au obligat în ultimul timp să-și petreacă viața între pereți camerei. Mintea însă i-a rămas limpede și cutezătoare. Dorința de a fi folositor semenilor, de a-și trăi viața din plin, în chiar miezul ei, talentul și ideile au făcut din Ion Petran un inventator, iar preocupările lui au fost îndreptate spre perfecționarea ambarcațiunilor și bicicletelor în sensul obținerii de viteze mai mari de deplasare la același efort fizic.

La prima vedere pare imposibil să aduci ceva nou unei bărci cu vîsle. Barca și clasica vîslă au o vîrstă respectabilă și de mii de ani în acest domeniu n-a mai apărut ceva nou. Se pare însă, că vîsla n-a ajuns la o perfecțiune ce nu poate fi depășită. Ion Petran ne-o demonstrează. El a născocit două noi tipuri de vîsle care dezvoltă viteze superioare față de cele clasice și pentru minuirea cărora nu este nevoie de un antrenament special sau de o îndeminare aparte. Primul tip este vîsla cu paletă rabatabilă, culisînd în furcheți inelari. Ea poate fi adaptată ambarcațiunilor de agrement sau de performanță. Vîslele pot fi rotite în jurul propriului ax cu 180 de grade, permițînd manevrarea după dorință. Timpul mort, scoaterea vîslei din apă în sistemul clasic, este asigurat de înaintarea vîslei prin apă în poziția pe muchie. Suprafața activă a noilor vîsle poate depăși de 5—6 ori pe cea a vîslelor obișnuite. Noile vîsle funcționează tot timpul în apă, sînt ușor de minuit, silențioase, fiabile. Culisarea tijei în inelele fixate la prova și pupa, manevrate corespunzător, înlătură cîrma. Inventatorul nostru își imaginează folosirea acestora și în cazul ambarcațiunilor gonflabile sau a colacurilor de salvare, ceea ce ar permite în anumite cazuri părăsirea locului naufragiului. Evident, noile vîsle pot fi montate și în baterie la ambarcațiunile pentru mai multe persoane.

Un al doilea tip este vîsla rabatabilă solitară, dotată cu o patină care alunecă pe o culisă lamelară, fixată la capete de copastia ambarcației. Prin împingere, paleta vîslei este adusă în poziție orizontală, ceea ce îi permite să treacă prin apă fără tragere, paleta revine în poziție verticală, activă, fiind susținută de un opritor. Vîslele pot fi montate pe părțile laterale ale ambarcației și solidarizate pe aceeași patină.

Acestea sînt ideile lui Ion Petran în ceea ce privește înaintarea prin mijloace manuale pe apă. Noile tipuri de vîsle par a epuiza toate posibilitățile dar de asta nu putem fi siguri niciodată. E greu să ne imaginăm, cu toate avantajele pe care le prezintă noile vîsle îndeosebi în privința performanțelor, că începînd de mîine se va renunța la sistemul obișnuit de vîslire, însă, spunem noi, dotarea unor ambarcațiuni de agrement cu noile vîsle ar fi bine venită. Poate că ideile lui Ion Petran nu vor prinde viață multă vreme, poate niciodată, obișnuința este de cele mai multe ori o a doua natură a omului, însă Ion Petran a demonstrat că se poate și altfel, adică mai bine, mai repede.

Și tot Ion Petran a imaginat un minihidroglisor de agrement. Ca generator propulsor poate fi folosit orice tip de electromotor alimentat de la un acumulator de 24 V, cu minimum 3 000 rotații pe minut și avînd o elice cu 3—4 pale. Sistemul de propulsie poate fi montat în cîteva secunde pe orice tip de ambarcațiune, cu condiția ca aceasta să posede mijlocul de fixare a tijei de susținere. Prin orientarea propulsorului cu ajutorul unei tije de manevrare se asigură direcția de înaintare dorită.

Și tot din dorința de a născoci ceva care să-l ajute pe om să se deplaseze mai repede, Ion Petran propune o bicicletă cu un nou tip de acționare. După calculele sale, noua bicicletă dezvoltă la un efort normal de pedalare o viteză de 35 de kilometri pe oră. Îmbunătățirile pe care le aduce sistemului de transformare a forței mușchilor în mișcarea de rulare a roților sînt mai greu de descris în cîteva cuvinte. Cert este că probabil, chiar în plină epocă a automobilului, a sosit momentul să avem la îndemînă biciclete care să poată dezvolta o viteză de două ori mai mare decît cea a celor obișnuite, cu care să poată fi acoperite distanțe de două ori mai mari în același timp.

Bicicleta propusă de Ion Petran (mai sînt și alte modele, printre care îl amintim pe cel al inginerului Vitalie Belousov de la Iași) ar trebui să intre în atenția producătorilor. Bicicleta, ca și noile tipuri de vîsle de care am amintit mai sus, toate creația lui Ion Petran din Cluj-Napoca pot fi văzute la Salonul Ingeniozității deschis zilele acestea în București. Ele așteaptă producătorul dornic de schimbare, de nou.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Artizani ai electrificării României

Ne-am referit într-un trecut articol („Flacăra" din 18 iulie 1986) la începuturile introducerii electricității în România în veacul trecut, de care nu avem a ne rușina, căci am fost în avangarda civilizației tehnice și în această privință activitatea specialiștilor de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din București, unde, așa cum ne informează medicul Alexandru Cârstea, șeful Laboratorului de farmacodinamie și medicamente de uz uman, un număr tot mai mare de chimiști, tehnologi, ingineri chimiști, biologi, s-au apucat să pătrundă tainele matematicii : statistica, biostatistica, informatica, cibernetica. Pe această cale se dorește scurtarea etapelor de cercetare atît la medicamentele din plante, pentru care există un program vast de valorificare, cît și la cele de biosinteză și în special de sinteză chimică. La I.C.C.F. s-a format un colectiv care aplică modelele produse de calculele matematice pentru prospectarea medicamentelor. Într-unul din laboratoare s-a instalat un ultra-modern calculator care, singur, căci a fost programat în prealabil, își vede de treabă, înlocuind munca cercetătorilor. El îi poate oferi chimistului posibilitatea ca dintr-o multitudine de situații chimic structurale să sintetizeze pe cele alese de calcul în sensul unei activități favorabile predominante. Pentru a pătrunde înțelesul metodei Free-Wilson, folosită în întreaga lume, metodă aplicată acum la I.C.C.F. în cercetare, îți trebuie, neapărat, serioase cunoștințe cel puțin de chimie și de matematică. Medicul Alexandru Cârstea programează calculatorul și-ți vorbește de sucesiuni de ecuații cu aceeași dezinvoltură cu care ar consulta un pacient și ar rosti un diagnostic. Evident, asta a presupus — și e valabil pentru întregul colectiv de cercetători, — o seriozitate și o asiduă aplecare asupra unor științe care nu aveau prea mare legătură cu medicina sau cu farmacia. Dar, cum trebuie să înveți necontenit pentru a fi în pas cu evoluția științei, au reușit să abordeze într-un timp scurt și aceste noi tehnici care simplifică activitatea de cercetare și, mai ales, asigură rezultate superioare. Perioada de cercetare se reduce acum la jumătate. Prospectarea matematică poate deci, scurta timpul de găsire a unor structuri active, nefiind mai puțin importantă economia de materiale care se realizează prin acest sistem. Introducerea calculatorului electronic duce nu doar la mărirea preciziei rezultatelor în stabilirea acțiunii farmacodinamice, sau la finalizarea rapidă a problemelor, ci și la obținerea unei bănci de date care vor dirija cercetarea viitoare.

În acest mod, scurtîndu-se foarte mult etapele de cercetare în ceea ce privește sinteza (alegerea prin calcul matematic reducînd multitudinea posibilităților de substanțe, ce altfel ar fi trebuit sintetizate) s-au realizat în ultimul timp structuri cu activități antireumatice, antiinflamatorii, o serie de substanțe cu activități anticonvulsivante, ale căror studii sînt în curs de aprofundare, precum și substanțe psihotrope din categoria sedativ-neuroleptică.

La recenta plenară a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu sublinia : „În toate sectoarele trebuie să se acționeze pentru scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție. În acest scop se cer intensificate cercetările în stațiipilot, iar experimentările să fie efectuate în condiții care să asigure aplicarea lor cît mai rapidă în producție".

Noua revoluție în știință și tehnică cere o atitudine fermă, o cercetare în care rutina să dispară definitiv, o privire curajoasă spre viitor, iar calea și caracterul cercetării depind în primul rînd de calitatea cercetătorilor. La I.C.C.F. oamenii, cu specialități atît de diferite, au înțeles că nu se poate altfel decît să-și întindă unul celuilalt mîna, să fie dascăl, dar și elev în același timp, pentru a ajunge la un limbaj comun, cît se poate de elevat, iar de aici, să se aventureze împreună, mai departe, în lumea tainică și miraculoasă în care se găsesc noile remedii în sprijinul obiectivului lor final — sănătatea.

LIANA MOLNAR ■

Ne-am referit într-un trecut articol („Flacăra" din 18 iulie 1986) la începuturile introducerii electricității în România în veacul trecut, de care nu avem a ne rușina, căci am fost în avangarda civilizației tehnice și în această privință activitatea specialiștilor de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din București, unde, așa cum ne informează medicul Alexandru Cârstea, șeful Laboratorului de farmacodinamie și medicamente de uz uman, un număr tot mai mare de chimiști, tehnologi, ingineri chimiști, biologi, s-au apucat să pătrundă tainele matematicii : statistica, biostatistica, informatica, cibernetica. Pe această cale se dorește scurtarea etapelor de cercetare atît la medicamentele din plante, pentru care există un program vast de valorificare, cît și la cele de biosinteză și în special de sinteză chimică. La I.C.C.F. s-a format un colectiv care aplică modelele produse de calculele matematice pentru prospectarea medicamentelor. Într-unul din laboratoare s-a instalat un ultra-modern calculator care, singur, căci a fost programat în prealabil, își vede de treabă, înlocuind munca cercetătorilor. El îi poate oferi chimistului posibilitatea ca dintr-o multitudine de situații chimic structurale să sintetizeze pe cele alese de calcul în sensul unei activități favorabile predominante. Pentru a pătrunde înțelesul metodei Free-Wilson, folosită în întreaga lume, metodă aplicată acum la I.C.C.F. în cercetare, îți trebuie, neapărat, serioase cunoștințe cel puțin de chimie și de matematică. Medicul Alexandru Cârstea programează calculatorul și-ți vorbește de sucesiuni de ecuații cu aceeași dezinvoltură cu care ar consulta un pacient și ar rosti un diagnostic. Evident, asta a presupus — și e valabil pentru întregul colectiv de cercetători, — o seriozitate și o asiduă aplecare asupra unor științe care nu aveau prea mare legătură cu medicina sau cu farmacia. Dar, cum trebuie să înveți necontenit pentru a fi în pas cu evoluția științei, au reușit să abordeze într-un timp scurt și aceste noi tehnici care simplifică activitatea de cercetare și, mai ales, asigură rezultate superioare. Perioada de cercetare se reduce acum la jumătate. Prospectarea matematică poate deci, scurta timpul de găsire a unor structuri active, nefiind mai puțin importantă economia de materiale care se realizează prin acest sistem. Introducerea calculatorului electronic duce nu doar la mărirea preciziei rezultatelor în stabilirea acțiunii farmacodinamice, sau la finalizarea rapidă a problemelor, ci și la obținerea unei bănci de date care vor dirija cercetarea viitoare.

În acest mod, scurtîndu-se foarte mult etapele de cercetare în ceea ce privește sinteza (alegerea prin calcul matematic reducînd multitudinea posibilităților de substanțe, ce altfel ar fi trebuit sintetizate) s-au realizat în ultimul timp structuri cu activități antireumatice, antiinflamatorii, o serie de substanțe cu activități anticonvulsivante, ale căror studii sînt în curs de aprofundare, precum și substanțe psihotrope din categoria sedativ-neuroleptică.

La recenta plenară a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu sublinia : „În toate sectoarele trebuie să se acționeze pentru scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție. În acest scop se cer intensificate cercetările în stațiipilot, iar experimentările să fie efectuate în condiții care să asigure aplicarea lor cît mai rapidă în producție".

Noua revoluție în știință și tehnică cere o atitudine fermă, o cercetare în care rutina să dispară definitiv, o privire curajoasă spre viitor, iar calea și caracterul cercetării depind în primul rînd de calitatea cercetătorilor. La I.C.C.F. oamenii, cu specialități atît de diferite, au înțeles că nu se poate altfel decît să-și întindă unul celuilalt mîna, să fie dascăl, dar și elev în același timp, pentru a ajunge la un limbaj comun, cît se poate de elevat, iar de aici, să se aventureze împreună, mai departe, în lumea tainică și miraculoasă în care se găsesc noile remedii în sprijinul obiectivului lor final — sănătatea.

LIANA MOLNAR ■

O propunere: vîsliți altfel!

Ion Petran este un pensionar din Cluj-Napoca. Vîrsta și mai ales sănătatea l-au obligat în ultimul timp să-și petreacă viața între pereți camerei. Mintea însă i-a rămas limpede și cutezătoare. Dorința de a fi folositor semenilor, de a-și trăi viața din plin, în chiar miezul ei, talentul și ideile au făcut din Ion Petran un inventator, iar preocupările lui au fost îndreptate spre perfecționarea ambarcațiunilor și bicicletelor în sensul obținerii de viteze mai mari de deplasare la același efort fizic.

La prima vedere pare imposibil să aduci ceva nou unei bărci cu vîsle. Barca și clasica vîslă au o vîrstă respectabilă și de mii de ani în acest domeniu n-a mai apărut ceva nou. Se pare însă, că vîsla n-a ajuns la o perfecțiune ce nu poate fi depășită. Ion Petran ne-o demonstrează. El a născocit două noi tipuri de vîsle care dezvoltă viteze superioare față de cele clasice și pentru minuirea cărora nu este nevoie de un antrenament special sau de o îndeminare aparte. Primul tip este vîsla cu paletă rabatabilă, culisînd în furcheți inelari. Ea poate fi adaptată ambarcațiunilor de agrement sau de performanță. Vîslele pot fi rotite în jurul propriului ax cu 180 de grade, permițînd manevrarea după dorință. Timpul mort, scoaterea vîslei din apă în sistemul clasic, este asigurat de înaintarea vîslei prin apă în poziția pe muchie. Suprafața activă a noilor vîsle poate depăși de 5—6 ori pe cea a vîslelor obișnuite. Noile vîsle funcționează tot timpul în apă, sînt ușor de minuit, silențioase, fiabile. Culisarea tijei în inelele fixate la prova și pupa, manevrate corespunzător, înlătură cîrma. Inventatorul nostru își imaginează folosirea acestora și în cazul ambarcațiunilor gonflabile sau a colacurilor de salvare, ceea ce ar permite în anumite cazuri părăsirea locului naufragiului. Evident, noile vîsle pot fi montate și în baterie la ambarcațiunile pentru mai multe persoane.

Un al doilea tip este vîsla rabatabilă solitară, dotată cu o patină care alunecă pe o culisă lamelară, fixată la capete de copastia ambarcației. Prin împingere, paleta vîslei este adusă în poziție orizontală, ceea ce îi permite să treacă prin apă fără tragere, paleta revine în poziție verticală, activă, fiind susținută de un opritor. Vîslele pot fi montate pe părțile laterale ale ambarcației și solidarizate pe aceeași patină.

Acestea sînt ideile lui Ion Petran în ceea ce privește înaintarea prin mijloace manuale pe apă. Noile tipuri de vîsle par a epuiza toate posibilitățile dar de asta nu putem fi siguri niciodată. E greu să ne imaginăm, cu toate avantajele pe care le prezintă noile vîsle îndeosebi în privința performanțelor, că începînd de mîine se va renunța la sistemul obișnuit de vîslire, însă, spunem noi, dotarea unor ambarcațiuni de agrement cu noile vîsle ar fi bine venită. Poate că ideile lui Ion Petran nu vor prinde viață multă vreme, poate niciodată, obișnuința este de cele mai multe ori o a doua natură a omului, însă Ion Petran a demonstrat că se poate și altfel, adică mai bine, mai repede.

Și tot Ion Petran a imaginat un minihidroglisor de agrement. Ca generator propulsor poate fi folosit orice tip de electromotor alimentat de la un acumulator de 24 V, cu minimum 3 000 rotații pe minut și avînd o elice cu 3—4 pale. Sistemul de propulsie poate fi montat în cîteva secunde pe orice tip de ambarcațiune, cu condiția ca aceasta să posede mijlocul de fixare a tijei de susținere. Prin orientarea propulsorului cu ajutorul unei tije de manevrare se asigură direcția de înaintare dorită.

Și tot din dorința de a născoci ceva care să-l ajute pe om să se deplaseze mai repede, Ion Petran propune o bicicletă cu un nou tip de acționare. După calculele sale, noua bicicletă dezvoltă la un efort normal de pedalare o viteză de 35 de kilometri pe oră. Îmbunătățirile pe care le aduce sistemului de transformare a forței mușchilor în mișcarea de rulare a roților sînt mai greu de descris în cîteva cuvinte. Cert este că probabil, chiar în plină epocă a automobilului, a sosit momentul să avem la îndemînă biciclete care să poată dezvolta o viteză de două ori mai mare decît cea a celor obișnuite, cu care să poată fi acoperite distanțe de două ori mai mari în același timp.

Bicicleta propusă de Ion Petran (mai sînt și alte modele, printre care îl amintim pe cel al inginerului Vitalie Belousov de la Iași) ar trebui să intre în atenția producătorilor. Bicicleta, ca și noile tipuri de vîsle de care am amintit mai sus, toate creația lui Ion Petran din Cluj-Napoca pot fi văzute la Salonul Ingeniozității deschis zilele acestea în București. Ele așteaptă producătorul dornic de schimbare, de nou.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Artizani ai electrificării României

Ne-am referit într-un trecut articol („Flacăra" din 18 iulie 1986) la începuturile introducerii electricității în România în veacul trecut, de care nu avem a ne rușina, căci am fost în avangarda civilizației tehnice și în această privință activitatea specialiștilor de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din București, unde, așa cum ne informează medicul Alexandru Cârstea, șeful Laboratorului de farmacodinamie și medicamente de uz uman, un număr tot mai mare de chimiști, tehnologi, ingineri chimiști, biologi, s-au apucat să pătrundă tainele matematicii : statistica, biostatistica, informatica, cibernetica. Pe această cale se dorește scurtarea etapelor de cercetare atît la medicamentele din plante, pentru care există un program vast de valorificare, cît și la cele de biosinteză și în special de sinteză chimică. La I.C.C.F. s-a format un colectiv care aplică modelele produse de calculele matematice pentru prospectarea medicamentelor. Într-unul din laboratoare s-a instalat un ultra-modern calculator care, singur, căci a fost programat în prealabil, își vede de treabă, înlocuind munca cercetătorilor. El îi poate oferi chimistului posibilitatea ca dintr-o multitudine de situații chimic structurale să sintetizeze pe cele alese de calcul în sensul unei activități favorabile predominante. Pentru a pătrunde înțelesul metodei Free-Wilson, folosită în întreaga lume, metodă aplicată acum la I.C.C.F. în cercetare, îți trebuie, neapărat, serioase cunoștințe cel puțin de chimie și de matematică. Medicul Alexandru Cârstea programează calculatorul și-ți vorbește de sucesiuni de ecuații cu aceeași dezinvoltură cu care ar consulta un pacient și ar rosti un diagnostic. Evident, asta a presupus — și e valabil pentru întregul colectiv de cercetători, — o seriozitate și o asiduă aplecare asupra unor științe care nu aveau prea mare legătură cu medicina sau cu farmacia. Dar, cum trebuie să înveți necontenit pentru a fi în pas cu evoluția științei, au reușit să abordeze într-un timp scurt și aceste noi tehnici care simplifică activitatea de cercetare și, mai ales, asigură rezultate superioare. Perioada de cercetare se reduce acum la jumătate. Prospectarea matematică poate deci, scurta timpul de găsire a unor structuri active, nefiind mai puțin importantă economia de materiale care se realizează prin acest sistem. Introducerea calculatorului electronic duce nu doar la mărirea preciziei rezultatelor în stabilirea acțiunii farmacodinamice, sau la finalizarea rapidă a problemelor, ci și la obținerea unei bănci de date care vor dirija cercetarea viitoare.

În acest mod, scurtîndu-se foarte mult etapele de cercetare în ceea ce privește sinteza (alegerea prin calcul matematic reducînd multitudinea posibilităților de substanțe, ce altfel ar fi trebuit sintetizate) s-au realizat în ultimul timp structuri cu activități antireumatice, antiinflamatorii, o serie de substanțe cu activități anticonvulsivante, ale căror studii sînt în curs de aprofundare, precum și substanțe psihotrope din categoria sedativ-neuroleptică.

La recenta plenară a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu sublinia : „În toate sectoarele trebuie să se acționeze pentru scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție. În acest scop se cer intensificate cercetările în stațiipilot, iar experimentările să fie efectuate în condiții care să asigure aplicarea lor cît mai rapidă în producție".

Noua revoluție în știință și tehnică cere o atitudine fermă, o cercetare în care rutina să dispară definitiv, o privire curajoasă spre viitor, iar calea și caracterul cercetării depind în primul rînd de calitatea cercetătorilor. La I.C.C.F. oamenii, cu specialități atît de diferite, au înțeles că nu se poate altfel decît să-și întindă unul celuilalt mîna, să fie dascăl, dar și elev în același timp, pentru a ajunge la un limbaj comun, cît se poate de elevat, iar de aici, să se aventureze împreună, mai departe, în lumea tainică și miraculoasă în care se găsesc noile remedii în sprijinul obiectivului lor final — sănătatea.

LIANA MOLNAR ■

O propunere: vîsliți altfel!

Ion Petran este un pensionar din Cluj-Napoca. Vîrsta și mai ales sănătatea l-au obligat în ultimul timp să-și petreacă viața între pereți camerei. Mintea însă i-a rămas limpede și cutezătoare. Dorința de a fi folositor semenilor, de a-și trăi viața din plin, în chiar miezul ei, talentul și ideile au făcut din Ion Petran un inventator, iar preocupările lui au fost îndreptate spre perfecționarea ambarcațiunilor și bicicletelor în sensul obținerii de viteze mai mari de deplasare la același efort fizic.

La prima vedere pare imposibil să aduci ceva nou unei bărci cu vîsle. Barca și clasica vîslă au o vîrstă respectabilă și de mii de ani în acest domeniu n-a mai apărut ceva nou. Se pare însă, că vîsla n-a ajuns la o perfecțiune ce nu poate fi depășită. Ion Petran ne-o demonstrează. El a născocit două noi tipuri de vîsle care dezvoltă viteze superioare față de cele clasice și pentru minuirea cărora nu este nevoie de un antrenament special sau de o îndeminare aparte. Primul tip este vîsla cu paletă rabatabilă, culisînd în furcheți inelari. Ea poate fi adaptată ambarcațiunilor de agrement sau de performanță. Vîslele pot fi rotite în jurul propriului ax cu 180 de grade, permițînd manevrarea după dorință. Timpul mort, scoaterea vîslei din apă în sistemul clasic, este asigurat de înaintarea vîslei prin apă în poziția pe muchie. Suprafața activă a noilor vîsle poate depăși de 5—6 ori pe cea a vîslelor obișnuite. Noile vîsle funcționează tot timpul în apă, sînt ușor de minuit, silențioase, fiabile. Culisarea tijei în inelele fixate la prova și pupa, manevrate corespunzător, înlătură cîrma. Inventatorul nostru își imaginează folosirea acestora și în cazul ambarcațiunilor gonflabile sau a colacurilor de salvare, ceea ce ar permite în anumite cazuri părăsirea locului naufragiului. Evident, noile vîsle pot fi montate și în baterie la ambarcațiunile pentru mai multe persoane.

Un al doilea tip este vîsla rabatabilă solitară, dotată cu o patină care alunecă pe o culisă lamelară, fixată la capete de copastia ambarcației. Prin împingere, paleta vîslei este adusă în poziție orizontală, ceea ce îi permite să treacă prin apă fără tragere, paleta revine în poziție verticală, activă, fiind susținută de un opritor. Vîslele pot fi montate pe părțile laterale ale ambarcației și solidarizate pe aceeași patină.

Acestea sînt ideile lui Ion Petran în ceea ce privește înaintarea prin mijloace manuale pe apă. Noile tipuri de vîsle par a epuiza toate posibilitățile dar de asta nu putem fi siguri niciodată. E greu să ne imaginăm, cu toate avantajele pe care le prezintă noile vîsle îndeosebi în privința performanțelor, că începînd de mîine se va renunța la sistemul obișnuit de vîslire, însă, spunem noi, dotarea unor ambarcațiuni de agrement cu noile vîsle ar fi bine venită. Poate că ideile lui Ion Petran nu vor prinde viață multă vreme, poate niciodată, obișnuința este de cele mai multe ori o a doua natură a omului, însă Ion Petran a demonstrat că se poate și altfel, adică mai bine, mai repede.

Și tot Ion Petran a imaginat un minihidroglisor de agrement. Ca generator propulsor poate fi folosit orice tip de electromotor alimentat de la un acumulator de 24 V, cu minimum 3 000 rotații pe minut și avînd o elice cu 3—4 pale. Sistemul de propulsie poate fi montat în cîteva secunde pe orice tip de ambarcațiune, cu condiția ca aceasta să posede mijlocul de fixare a tijei de susținere. Prin orientarea propulsorului cu ajutorul unei tije de manevrare se asigură direcția de înaintare dorită.

Și tot din dorința de a născoci ceva care să-l ajute pe om să se deplaseze mai repede, Ion Petran propune o bicicletă cu un nou tip de acționare. După calculele sale, noua bicicletă dezvoltă la un efort normal de pedalare o viteză de 35 de kilometri pe oră. Îmbunătățirile pe care le aduce sistemului de transformare a forței mușchilor în mișcarea de rulare a roților sînt mai greu de descris în cîteva cuvinte. Cert este că probabil, chiar în plină epocă a automobilului, a sosit momentul să avem la îndemînă biciclete care să poată dezvolta o viteză de două ori mai mare decît cea a celor obișnuite, cu care să poată fi acoperite distanțe de două ori mai mari în același timp.

Bicicleta propusă de Ion Petran (mai sînt și alte modele, printre care îl amintim pe cel al inginerului Vitalie Belousov de la Iași) ar trebui să intre în atenția producătorilor. Bicicleta, ca și noile tipuri de vîsle de care am amintit mai sus, toate creația lui Ion Petran din Cluj-Napoca pot fi văzute la Salonul Ingeniozității deschis zilele acestea în București. Ele așteaptă producătorul dornic de schimbare, de nou.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Artizani ai electrificării României

Ne-am referit într-un trecut articol („Flacăra" din 18 iulie 1986) la începuturile introducerii electricității în România în veacul trecut, de care nu avem a ne rușina, căci am fost în avangarda civilizației tehnice și în această privință activitatea specialiștilor de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din București, unde, așa cum ne informează medicul Alexandru Cârstea, șeful Laboratorului de farmacodinamie și medicamente de uz uman, un număr tot mai mare de chimiști, tehnologi, ingineri chimiști, biologi, s-au apucat să pătrundă tainele matematicii : statistica, biostatistica, informatica, cibernetica. Pe această cale se dorește scurtarea etapelor de cercetare atît la medicamentele din plante, pentru care există un program vast de valorificare, cît și la cele de biosinteză și în special de sinteză chimică. La I.C.C.F. s-a format un colectiv care aplică modelele produse de calculele matematice pentru prospectarea medicamentelor. Într-unul din laboratoare s-a instalat un ultra-modern calculator care, singur, căci a fost programat în prealabil, își vede de treabă, înlocuind munca cercetătorilor. El îi poate oferi chimistului posibilitatea ca dintr-o multitudine de situații chimic structurale să sintetizeze pe cele alese de calcul în sensul unei activități favorabile predominante. Pentru a pătrunde înțelesul metodei Free-Wilson, folosită în întreaga lume, metodă aplicată acum la I.C.C.F. în cercetare, îți trebuie, neapărat, serioase cunoștințe cel puțin de chimie și de matematică. Medicul Alexandru Cârstea programează calculatorul și-ți vorbește de sucesiuni de ecuații cu aceeași dezinvoltură cu care ar consulta un pacient și ar rosti un diagnostic. Evident, asta a presupus — și e valabil pentru întregul colectiv de cercetători, — o seriozitate și o asiduă aplecare asupra unor științe care nu aveau prea mare legătură cu medicina sau cu farmacia. Dar, cum trebuie să înveți necontenit pentru a fi în pas cu evoluția științei, au reușit să abordeze într-un timp scurt și aceste noi tehnici care simplifică activitatea de cercetare și, mai ales, asigură rezultate superioare. Perioada de cercetare se reduce acum la jumătate. Prospectarea matematică poate deci, scurta timpul de găsire a unor structuri active, nefiind mai puțin importantă economia de materiale care se realizează prin acest sistem. Introducerea calculatorului electronic duce nu doar la mărirea preciziei rezultatelor în stabilirea acțiunii farmacodinamice, sau la finalizarea rapidă a problemelor, ci și la obținerea unei bănci de date care vor dirija cercetarea viitoare.

În acest mod, scurtîndu-se foarte mult etapele de cercetare în ceea ce privește sinteza (alegerea prin calcul matematic reducînd multitudinea posibilităților de substanțe, ce altfel ar fi trebuit sintetizate) s-au realizat în ultimul timp structuri cu activități antireumatice, antiinflamatorii, o serie de substanțe cu activități anticonvulsivante, ale căror studii sînt în curs de aprofundare, precum și substanțe psihotrope din categoria sedativ-neuroleptică.

La recenta plenară a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu sublinia : „În toate sectoarele trebuie să se acționeze pentru scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție. În acest scop se cer intensificate cercetările în stațiipilot, iar experimentările să fie efectuate în condiții care să asigure aplicarea lor cît mai rapidă în producție".

Noua revoluție în știință și tehnică cere o atitudine fermă, o cercetare în care rutina să dispară definitiv, o privire curajoasă spre viitor, iar calea și caracterul cercetării depind în primul rînd de calitatea cercetătorilor. La I.C.C.F. oamenii, cu specialități atît de diferite, au înțeles că nu se poate altfel decît să-și întindă unul celuilalt mîna, să fie dascăl, dar și elev în același timp, pentru a ajunge la un limbaj comun, cît se poate de elevat, iar de aici, să se aventureze împreună, mai departe, în lumea tainică și miraculoasă în care se găsesc noile remedii în sprijinul obiectivului lor final — sănătatea.

LIANA MOLNAR ■

O propunere: vîsliți altfel!

Ion Petran este un pensionar din Cluj-Napoca. Vîrsta și mai ales sănătatea l-au obligat în ultimul timp să-și petreacă viața între pereți camerei. Mintea însă i-a rămas limpede și cutezătoare. Dorința de a fi folositor semenilor, de a-și trăi viața din plin, în chiar miezul ei, talentul și ideile au făcut din Ion Petran un inventator, iar preocupările lui au fost îndreptate spre perfecționarea ambarcațiunilor și bicicletelor în sensul obținerii de viteze mai mari de deplasare la același efort fizic.

La prima vedere pare imposibil să aduci ceva nou unei bărci cu vîsle. Barca și clasica vîslă au o vîrstă respectabilă și de mii de ani în acest domeniu n-a mai apărut ceva nou. Se pare însă, că vîsla n-a ajuns la o perfecțiune ce nu poate fi depășită. Ion Petran ne-o demonstrează. El a născocit două noi tipuri de vîsle care dezvoltă viteze superioare față de cele clasice și pentru minuirea cărora nu este nevoie de un antrenament special sau de o îndeminare aparte. Primul tip este vîsla cu paletă rabatabilă, culisînd în furcheți inelari. Ea poate fi adaptată ambarcațiunilor de agrement sau de performanță. Vîslele pot fi rotite în jurul propriului ax cu 180 de grade, permițînd manevrarea după dorință. Timpul mort, scoaterea vîslei din apă în sistemul clasic, este asigurat de înaintarea vîslei prin apă în poziția pe muchie. Suprafața activă a noilor vîsle poate depăși de 5—6 ori pe cea a vîslelor obișnuite. Noile vîsle funcționează tot timpul în apă, sînt ușor de minu

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Precizăm de la bun început că nu este ciiuși de puțin în intenția noastră să diminuăm în nici un fel activitatea unor forumuri competente în rezolvarea cererilor și propunerilor adresate nouă de către cetățeni, dar, din păcate, ne vedem nevoiți să amintim încă o dată că răspunsurile pe care le așteptăm din partea acestora, de fapt, sînt așteptate de oameni și nu sînt în nici un caz facultative. Conform Legii nr. 1/1978, termenul de rezolvare stabilit, de 30 de zile, rămîne în continuare valabil și pentru Consiliul popular al municipiului Tîrgu Jiu, pentru Consiliul popular al Sectorului 4 din Capitală, pentru U.J.C.A.P. Argeș, Arad și Teleorman, Consiliul popular al municipiului Brăila și cel al orașului Rovinari, ca și pentru Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Botoșani, de la care așteptăm în continuare vești.**

■ Primim din partea **Consiliului Popular al Sectorului 5 al Capitalei** : „Urmare scrisorii adresate dumneavoastră de Florea Miron din București str Modoran Ene nr. 7, bl. M 92, apart. 62, Sect. 5, prin care acesta semnalează unele deficiențe privind activitatea constructorilor din cartierul Mărgeanului, vă comunicăm că D.G.D.A.L., în ziua de 10.09.1986, a convocat toți factorii de răspundere din cadrul C.A.G.C.M.B. la blocul M 92, stabilindu-se ca termen final pentru executarea lucrărilor de sistematizare din acest cartier, data de 30.11.1986, lucrări ce vor fi executate de Șantierul 2 din cadrul I.A.C.E.D. București. Menționăm că pentru deficiențele semnalate Administrația Domeniului Public a sancționat conducerile I.A.C.E.D.B. și Șantierului 2 cu amenzi contravenționale, conform prevederilor Legii nr. 10/1932. Rămîne în atenția noastră să urmărim stadiul lucrărilor și să impulsionăm execuția acestora.

■ Cine și-ar imagina că un animal blînd — cum este vaca — ar putea genera un noian de neplăceri tocmai bunului său stăpîn, care a crescut-o și îngrijit-o ! Și totuși... **Marin Panait din satul Mălăești, comuna Goești, județul Dolj,** a pățit-o destul de rău. Veți crede, poate, că vaca cu pricina e nărăvașă, că împunge, sau cite și mai cite. Nicidecum ! Necazul este altul, și anume, acela că omul, măritîndu-și fata în comuna Danet, din același județ, s-a gîndit să-i ofere acestela, ca dar de nuntă, vaca din ogradă. Zis și făcut. Numai că, la scurtă vreme, M.P. s-a nomenit amendat cu suma de 5000 lei, pe motiv că ar fi sacrificat pasnicul animal. Au urmat confruntări, declarații, termene de judecată, toate în timp ce vaca e bine-mersi în curtea tinerilor căsătoriți, unde poate fi admirată oricînd, chiar și de reprezentanți ai Consiliului popular al comunei Goești, care și în prezent îi ignoră existența.

■ În ambianța reconfortantă a Complexului turistic „Băișoara", din Munții Gîlăului, absolvenții Liceelor „Gheorghe Barițiu" și numărul 2 din Cluj-Napoca, promoția 1951, s-au reîntîlnit după 35 de ani de la absolvire. Prilej emoționant de a discuta despre realizări și împliniri, dar și de a depăna nostalgice amintiri. Participanții au constatat că anii ce au trecut au lăsat urme firești pe chipurile lor, dar nu au reușit să-și pună amprenta pe tinerețea sufletului, nu au știns sentimentele de frăească prietenie între foștii tovarăși de școală. A fost infirmat, și cu această ocazie, aforismul potrivit căruia revederile peste ani sînt întotdeauna triste. **(Nicolae Lucian, București, str. Conductei nr. 21—23, Sect. 6).**

■ Aflăm — din păcate, cu oarecare întîrziere — despre întîmplări lipsite de haz, care au umbrit, cu cîtva timp în urmă, ultimele zile de concediu ale unor oameni onești : Asadar, **Paul Moga din București, Calea Griviței nr. 178, bl. P, et. 5, apart. 21, Sect. 1,** ne relatează că, după o plimbare prin parcul Herăstrău și efectuarea cîtorva cumpărături de la magazinul alimentar „Triumf" din apropiere, a intrat, împreună cu soția, în restaurantul cu același nume pentru a-și astîmpăra setea cu o sticlă de bere sau apă minerală. Aflîndu-i dorința, ospătarul, „deranjat" doar ...pentru atîta lucru, a trecut rapid de la zeflemea la înjurii. „Păstrîndu-mi totuși calmul — ne scrie Paul Moga — l-am rugat să-mi arate ecusonul. L-a scos dintr-un buzunar și mi l-a vîrît insinuant sub nas... cu partea nescrisă ! Responsabila restaurantului (căreia nu am mai îndrăznit să-i cer ecusonul, pentru că oricum nu se potrivea cu rochia sa de seară) m-a lămurit, gesticulînd ferm și etalîndu-și toate inelele de aur, de pe degete, că dacă Bujor (ospătarul purta și nume de floare ! n.n.) n-a vrut să mă servească, înseamnă că... a avut dreptate... (?!) Am părăsit deci restaurantul „Triumf" nu numai dezamăgit, dar și însoțit de reprobările (cîtiți strigătele) responsabilei, care mă acuza că l-as fi enervat pe Bujor, iar din pricina mea acesta o să încurce comenzile. Un bătrînel simpatic m-a oprit pe stradă ca să-mi reproșeze și el : am văzut ce-ai pățit, dar nici dumneata nu te descurci dom'le ! Eu cînd vin cu soția, îi dau mai întîi lui Bujor un „avans" de 10-20 lei, spunîndu-i politicos că ...l-au căzut din buzunar. Îmi zîmbește și îmi mulțumește la fel de politicos. Și să-l vezi ce băiat descurcăreț e !"

■ Statiunea Venus, una dintre perlele litoralului nostru, are, la rîndul său... „perle", ce nu fac altceva decît să-i știrbească din binemeritata sa faimă" — ne scrie **Leonard Călin din Brăila, Calea Călărașilor nr. 231, bl. D 2, sc. 2, apart. 66.** Afirmația, surprinzătoare la prima vedere, este însă temeinic argumentată pe parcursul celor patru file ale scrisorii, în care sînt descrise în amănunt gravele abateri de la etica profesională ale unor lucrători din alimentația publică, oameni care, ignorînd obligațiile firești ce le revin, devin cinici prin „testarea" înțelegerii și răbdării acelora care le trec pragul. Pe scurt, L. Călin, aflîndu-se în concediu împreună cu soția și cei trei copii, a fost repartizat, pentru servirea mesei, la restaurantul „Melodia" din stațiunea Venus, unde, nerespectarea meniurilor, imobilitatea și delăsarea se „împletesc armonios" cu servirea preferențială și incorectitudinea, obîlduite toate cu paternă înțelegere de Gheorghe Bobirnac, responsabilul unității. Pentru amănunte, păstrăm scrisoarea la dispoziția celor interesați.

■ **Ministerul Muncii** ne informează : „Restituindu-vă scrisoarea semnată de **Constantin Ștefănoiu din București, intrarea Odobești, nr. 4, Sect. 3,** vă comunicăm că, situația medicală a petentului a fost reanalizată de Comisia de expertiză medicală care, constatînd pierderea în cea mai mare parte a capacității sale de muncă, l-a încadrat în gradul II de invaliditate (conform deciziei nr. 26241/1986), rezolvînd astfel favorabil solicitarea sa".

■ Din răspunsul primit din partea **Procuraturii locale a Sectorului 5, București,** reținem : Ca urmare a verificărilor efectuate, privind aspectele semnalate în scrisoarea nr. 1618/1985 referitor la plîngerea formulată de unii membri ai Asociației locatarilor din Calea Rahovei nr. 332-336, bl. 43, cu privire la lipsa nejustificată a unor sume din gestiunea ținută de fostul administrator Bădescu Filip, vă comunicăm că, la organele de miliție ale Sectorului 5 — circa 18 — s-a format dosar penal, numitul fiind cercetat pentru săvîrșirea infracțiunii prevăzută de articolul 223 c.p. Menționăm că organele în drept au fost sesizate prin plîngerea penală formulată de președintele Asociației de locatari din blocul 43.

■ Învățătoarea **Adriana Robescu din Craiova, cartier Rovine, bl. D 22, sc. 1, et. 3, apart. 10,** un om cu o situație familială deosebită, își exprimă nedumerirea față de faptul că, deși Ministerul Educației și Învățămîntului îi confirmă (prin adresa 15618/16.10.1986) posibilitatea de a se transfera la una dintre școlile din localitățile Podari sau Cernele, din județul Dolj — transfer pe care A. Robescu l-a acceptat imediat — în mod cel puțin ciudat, Inspectoratul județean Dolj comunică Ministerului refuzul petentei de a ocupa unul dintre aceste posturi, neîncadrînd-o pe nici unul dintre ele. Nu intrăm în amănunte, dar ne exprimăm totuși speranța că situația va fi grabnic rezolvată cu discernămînt. Dacă va fi cazul, vom reveni.

■ Prin adresa nr. 2531/1986, **Procuratura locală a Sectorului 6 București** ne aduce la cunoștință : „Urmare articolului „Cine este 6—B—9074 ?", apărut în coloanele revistei Flacăra nr. 33 din 19.09.1986, vă comunicăm că în cauză s-a dispus efectuarea de cercetări penale sub aspectul infracțiunii prevăzută de articolul 321 c.p."

■ „Referitor la scrisoarea adresată dumneavoastră — se menționează în răspunsul **Consiliului popular al municipiului Baia Mare** — prin care Silvia Pop din Baia Mare, muncitoare la Întreprinderea județeană de producție și prestări, solicită sprijin în vederea obținerii unei locuințe din fondul locativ de stat, vă comunicăm că, pentru a veni în sprijinul petentei, Biroul permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular Baia Mare a repartizat pentru I.J.P.P. un apartament compus din două camere și dependințe, situat pe strada Ion Sugariu nr. 6-8. Silviei Pop i s-a și încheiat contractul de închiriere".

■ Într-una din zilele trecute am primit la redacție o cutie cu bomboane extrafine de ciocolată, pe care nu am deschis-o însă înainte de a parcurge mesajul ce o însotea. Și bine am procedat că nu ne-am grăbit să le gustăm, pentru că... „La sfîrșitul lunii septembrie — ne scrie expeditoarea Ecaterina Calonfirescu din Craiova, str. Dezrobirii nr. 26 — am trecut prin orașul Caracal și am cumpărat de la un magazin alimentar aceste delicatese livrate de Întreprinderea de produse zaharoase București. Revenind în Craiova, am deschis bucuroasă cutia pentru a-i servi pe cei de-acasă, dar, spre surprinderea mea, brusc, i-am văzut pe toți schimbați la față privindu-mă în chip ciudat. Am crezut, nici mai mult, nici mai puțin, că le-am făcut o farsă de prost gust. Examinîndu-le mai atent am constatat cu stupoare că bomboanele erau nu numai alterate, ba chiar infestate cu niște mici vietăți ce își aflaseră adăpost în interiorul lor. Despre data fabricației nu am putut afla nimic, și nici despre vreun număr de marcă CTC. V-am trimis cutia pentru a vă convinge și dumneavoastră, rugîndu-vă să-i întrebați pe producători dacă și dumneaor cosumă tot astfel de... „dulciuri".

■ **Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Iași** : „La scrisoarea nr. 1634/1986, prin care Miciiuc Dumitru din Iași, str. Eternitate nr. 94, solicită sprijin pentru încadrare în muncă, vă comunicăm că la data de 9.10.1986 petentul a fost repartizat ca maistru mecanic la Întreprinderea de mașini-agregat și mașini-unelte speciale Iași, conform dispoziției de repartizare nr. 934360/1986".

„Mă numesc **Avram Corolu,** locuiesc în orașul Abrud, strada V. I. Lenin nr. 39, județul Alba, și doresc să vă aduc la cunoștință următoarele : în anul 1984, Antrepriza de drumuri și poduri din Cluj-Napoca, strada Karl Marx nr. 128, a efectuat, în baza unui proiect de execuție, lărgirea și asfaltarea șoselei ce trece prin fața casei mele ; neținînd cont că în corpul șoselei există un canal de scurgere a apei, deși personal le-am atras atenția să nu afecteze acel canal, pretinzînd că „acesta nu se află prins în deviz", muncitorii care executau lucrarea l-au înfundat. Din acel moment, atît primăvara, cît și toamna s-au la topirea zăpezilor, apa bălțește în dreptul casei mele, cît și a vecinului, afectîndu-le, cu atît mai mult cu cît ambele imobile sînt făcute din cărămidă : casa vecinului este aproape distrusă, proprietarul acesteia avînd domiciliul în județul Vaslui. M-am adresat Consiliului popular al orașului Abrud, acesta a constatat că am dreptate, mi-a făcut cunoscut că se vor face demersurile cuvenite către antrepriza mai sus-pomenită, urmînd ca, în cîteva zile, să se dea în funcțiune canalizarea ce ne produce atîtea necazuri. Nici pînă în ziua de astăzi nu s-a luat însă nici o măsură concretă, și iarna se apropie..."

■ **Direcția sanitară a județului Arad** : urmare scrisorii adresate revistei de către **Ana Gubița** din comuna Șimand, județul Arad, vă facem cunoscut că la examenul histopatologic al piesei operatorii s-a stabilit cu precizie diagnosticul. Indicația operatorie a fost corectă și bine executată tehnic, diagnosticul fiind confirmat. În ceea ce privește acuzația de luare de mită, problema este de competența altor organe. De altfel, medicul vizat este pensionat încă din anul 1985 și nu mai este angajatul spitalului județean.

■ **Marinescu Gheorghe** din Tulcea, strada Podgorului, blocul G, scara B, apartamentul 8, ne scrie despre magazinul „PLAFAR" din Tulcea, magazin ce aparține de Întreprinderea „Plafar" — Brăila : în cadrul acestuia se pot procura, firește, contracost, o serie de lucrări sau broșuri de popularizare a folosirii plantelor medicinale, precum : „Plante medicinale în terapia modernă", „Plantele medicinale de la A la Z", etc. Pînă aici toate bune, scrie corespondentul nostru, ceea ce deranjează însă mai ales pe cei suferinzi de diverse afecțiuni ce se pot trata chiar cu aceste plante, este faptul că lipsesc din magazin... însăși plantele în cauză, măceșul sau cătina albă de pildă, ambele recomandate în mod deosebit.

■ Reținem din răspunsul **Inspectoratului școlar al județului Buzău** la scrisoarea profesorului **Dan Stroe** din comuna Poșta Cîrnău, prin care solicită sprijin în vederea detașării în municipiul Buzău sau într-o localitate apropiată de domiciliul său : la solicitarea insistentă a petentului, Inspectoratul școlar județean i-a aprobat încadrarea temporară la Școala generală Boboc, comuna Cochirleanca, localitate învecinată cu comuna de domiciliu a respectivului. Detașarea s-a aprobat pentru anul școlar 1986—1987, prin schimb cu profesoara Nițu Gigica.

■ Referitor la scrisoarea absolventului **Horia Barbosu,** prin care solicită schimbarea locului de muncă al său sau al soției sale, **Ministerul Educației și Învățămîntului** — Direcția personal, învățămînt, organizare și control — ne informează că solicitarea petentului a fost supusă spre analiză biroului Comisiei guvernamentale, care a dispus transferul soției acestuia într-o unitate din localitatea unde dumnealui deja funcționează cu serviciul sau din apropierea acesteia. Hotărirea a fost transmisă și Ministerului Agriculturii, organ tutelar al unității la care a fost repartizat semnatarul scrisorii.

■ **Asociația de locatari a blocului 121-B, strada Enăchiță Văcărescu din Ploiești,** prin administratorul și președintele său, care semnează scrisoarea adresată redacției, ne încunoștințează asupra unui fapt, considerăm, nelalocul lui : locuind în blocuri frumoase și beneficiind de condiții de trai civilizate atît în interiorul cît și în exteriorul acestora, cetățenii din zonă au fost mai mult decît surprinși cînd anumiți locatari, făcînd parte din blocul 122-B și 122-C, în ziua de 4 decembrie 1985, fără nici o aprobare a organelor în drept și fără măcar vreun aviz prealabil, între orele 10,30 și 14,30, au demolat o platformă din beton pentru resturi menajere în valoare de 27 000 lei — platformă ce servea mai multe blocuri. Cele două utilaje ce au ajutat la executarea straniei „demolări", avînd numerele 33-B-9842 și 33-B-3290, din cîte au aflat cei ce au asistat stupefiați la execuție, se pare că aparțin de CFR Ploiești. Fapt este că din acel moment, oamenii sînt nevoiți să arunce resturile menajere la întîmplare... Ne întrebăm : de fapt cine pe cine a demolat, și mai ales de ce ?!

■ Primim de la **Ioniță Valentin,** din Slobozia strada Vînători, bloc B, 1, scara A, apartament 18 : în luna iulie 1986, împreună cu alți locatari ai apartamentelor proprietate de stat de la etajul 4, am făcut demersuri către I.J.G.C.M.-Ialomița pentru repararea hidroizolației blocului în care locuim. Din partea respectivei întreprinderi am primit în scris asigurarea că reparațiile urmează a fi făcute pînă în luna septembrie a.c. Sîntem la sfîrșitul lunii octombrie (dată la care ne-a parvenit scrisoarea — N.N.) și pînă acum nu s-a întreprins absolut nimic, constructorul nedîndu-ne nici un semn de viață — el fiind, în acest caz, I.A.C.M. Ialomița.

■ **Consiliul popular al județului Brăila** : referitor la scrisoarea trimisă de **Sratica Juverdeanu,** din comuna Chiscani, mamă a trei copii minori, prin care sesizează că nu a primit ajutorul pentru mame cu mai mulți copii. Din cercetările efectuate a rezultat că petenta a primit ajutorul cuvenit de la intrarea în vigoare a prevederilor Decretului nr. 41/26 decembrie 1985, la data de 3 august 1986, iar la 2 septembrie ajutorul lunar de 400 lei. Întîrzierea în plata ajutorului cuvenit se datorește faptului că petiționara n-a prezentat în timp util hotărirea judecătorească de încredințare a minorului, rezultat din căsătoria anterioară.

Pagină realizată de CONSTANTIN BĂLĂCCIU ■

Poșta redacției

● **Mușoi Ion** — București : Cum va hotărî instanța de judecată. ● **Godeanu Ion** — com. Brănești, jud. Gorj : Depuneți cerere scrisă în acest sens. ● **Mocanu Frăsina** — Focșani : Cererea va fi rezolvată favorabil în 1987, dv. figurînd pe lista de priorități la poziția 3. ● **Moroșan Samoil** — Suceava : 1) Dacă nu reușiți să vă înțelegeți, cereți instanței judecătorești dezbaterea succesiunii. 2) Nu poate, pentru că nu a împlinit și nu-i împlinește pe copiii dv. din prima căsătorie. ● **Dicu Mihaela** — satul Coșerele, com. Gornet-Cricov, jud. Prahova : Scrisoarea dv. e frumoasă și convingătoare, dar nu înțelegem pe unde așteptați „să vă suridă norocul", dacă n-ați răspuns repetatelor invitații de a vă prezenta la Oficiul forței de muncă Ploiești. ● **Vitan Nicolae** — com. Trivale-Mosteni, jud. Teleorman : În calitate de beneficiar de ajutor social nu aveți dreptul la pensie pentru activitatea din alte sectoare cu sisteme proprii de asigurări sociale și pensii. ● **Matache Traian** — com. Sihlea, jud. Vrancea : Paginile pe care ni le-ați trimis sînt emoționante, dar din răspunsul Direcției generale județene pentru agricultură reiese că ați uitat să vă recunoașteți greșelile proprii și că, într-adevăr, cei din comună vă cunosc bine și vor să vă ajute. Aveți încredere și începeți, cum dealtfel scrieți că doriți, o viață nouă. ● **Condratovici Mariana-Nadia** — Gura Humorului : Problema identificării locului de muncă s-a rezolvat dar, lucrînd cu contract de muncă pe perioadă determinată, nu are drept la alocație. Dacă sînteți încadrată în muncă, aveți dv. acest drept. ● **Sima D. Petre** — com. Mihai Bravu, jud. Giurgiu : Pensionarii de stat nu pot cumula pensia cu retribuția, dar pot lucra în cadrul C.A.P., la cultura mare, în acord global. ● **Suciu Nicolae** — București : Toate relațiile solicitate le puteți obține de la consiliul popular din comuna natală. ● **Butoiu N. Gheorghe** — satul Picior de Munte, com. Dragodana, jud. Dîmbovița : Ați primit răspunsul Comisiei centrale de pensii. Cînd aveți drum, treceți pe la redacție să vă luați decizia de pensionare (solicitați nr. 12 846) pe care trebuie s-o păstrați. ● **Feraru Teofan** — București : Cheltuielile pentru întreținere și reparații la părțile și instalațiile de folosință comună se repartizează proporțional cu cota parte deținută de fiecare proprietar asupra acestor părți și instalații, conform contractului.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Tinerii strînși într-una din camerele coloniei Păușa vorbesc mult, repede și tare, întrerupîndu-se unul pe celălalt. Ai impresia, ascultîndu-i, că totul a fost o imensă farsă, născocită anume spre a ului.

Un inginer, pe numele său Ioan Mihăilă, și-a înscris numele, în iunie 1983, pe prima filă a jurnalului unui șantier care urma să construiască microhidrocentrale. Omul era tînăr, energic și plin de idei. Bun profesionist, șef al lucrărilor de la hidrocentrala Turnu de pe Olt — întreprindere complexă și foarte dificilă —, Ioan Mihăilă a fost, o vreme, singurul încadrat al noii unități. O mare investiție de încredere ce se cerea răsplătită prin transpunerea în faptă a unui amplu program prevăzînd crearea cît mai grabnică de microhidrocentrale și rapida lor punere în funcțiune. I s-au alăturat cîțiva dintre cei cu care muncise la Turnu. A avut de întîmpinat așa cum se întîmplă în orice început, și destule greutăți, dar au demarat la timp lucrările la Novaci II. Urmează apoi alte deschideri de șantiere. Unitatea inițială se transformă, după un an și jumătate, în antrepriză, cu puncte de lucru răspîndite în mai multe județe. Dar, paradoxal, pe cît de repede se dezvoltă antrepriza pe cît de repede cresc sarcinile și responsabilitățile, tot pe atît de iute se petrecea și schimbarea felului de-a fi al directorului. E știut că pe șantierele unde se construiesc hidrocentrale se produc nu doar dislocări de teren, nu doar răsturnări de structuri geologice și geografice ci și adînci prefaceri de natură umană. Dar cine ar fi crezut că asemenea schimbări pot avea astfel de urmări dezastruoase. Este de neexplicat pentru noi turnura luată de comportamentul inginerului Mihăilă. Cert este că propriul său seismograf n-a funcționat așa cum se cuvenea, lipsindu-i de necesarele semnale de alarmă. Și așa, arzînd etape, lucrurile s-au îndreptat spre un epilog pe care nimeni nu credem că l-ar fi anticipat în urmă cu trei ani.

Spuneam ceva mai înainte că e greu de crezut că întîmplările de la Călimănești sînt reale și nu scornite. Faptele și întregul comportament al inginerului Ioan Mihăilă, par desprinse dintr-o antologie a absurdului. A pornit-o la drum cu elan, succesele sau iminența lor, prefigurată de amploarea lucrărilor, de atenția ce se acordă, nu doar teoretic ci și financiar, unor asemenea obiective par să-l amețească. În scurtă vreme, nimic nu i s-a mai părut imposibil nimic nu mai părea în stare să-i stea în față. Devine omul care pretinde a nu se mai împiedica de fleacuri. Numai că fleacurile sînt prevederi de lege, sînt norme ce se cer respectate în cele mai fine nuanțe. Pe cine? De Mihăilă? El n-are timp. El mută sau așază oamenii pe posturi după cum vrea, după cum are chef și nu după cum ar justifica meritele fiecăruia sau după cum pretinde legea. Așa s-a întîmplat că inginera stagiară Teodora Ghigeanu, deși stagiară, a devenit un fel de șef de laborator, propunînd indicii de salarizare ai celor din subordine, venind la serviciu după poftă, adusă și dusă de acolo cu o mașină care i se pusese la dispoziție, și beneficiind (avanta) net în fața colegelor de promoție) de o garsonieră în colonie, în care stătea singură. În aceeași situație s-a aflat și Tanța Aron care, la numai 19 ani, a fost numită, tot în discordanță cu litera legii, șefă de cantină (ceea ce a făcut-o să se trezească, lipsită de pricepere și experiență cum era, cu un minus în gestiune de aproape 7 000, în numai trei săptămîni de șefie). Dar asta încă n-ar fi nimic în comparație cu modul în care era plătit inginerul pensionar Cîrstoiu. Lucra numai cîteva luni anual, dar statele de retribuire dovedesc faptul că el cîștiga în acest interval cît pentru un an întreg. Era (ilegal) pontat ca adjunct șef brigadă lucrînd, pasămite, 12 ore zilnic (imposibil), mai ales în ianuarie, cînd afară, pe șantier, era înțuneric și la 7 dimineața și la 7 seara !, dar mai ales imposibil deoarece inginerul era mai tot timpul la București). Tot pe această funcție era pontat și plătit și inginerul Titus Pănescu (fost coleg de facultate și de cămin cu directorul), el lucrînd, de fapt, la proiectare.

De la aceste abuzuri pe care Mihăilă le-a considerat a fi minore, a început, pe principiul bulgărelui de zăpadă, rostogolirea. Indicii de retribuire erau la discreția directorului. Indiferent de realizările antreprizei, el acorda 1.80—1.90 celor din anturajul său și, în compensație, sub 1, celor care-l deranjau sau îl refuzau cu ceva. A ocupat un apartament în colonie (pe lîngă încă două de care dispunea — la București și Căciulata), dar pretindea și spor de șantier. În apartamentul de la Păușa — un telefon de la care a vorbit de 12 000, două televizoare, două magaetofoane, două frigidere, două aparate de radio, trei butelii de aragaz, șase calorifere electrice... A dispus să-i stea „la dispoziție nu o mașină, cum e normal, cum e îndreptățirea legală, ci trei mașini — două Dacii și un ARO, capitonat așa cum a văzut el, prin alte părți. Dar, pentru autoturisme e nevoie de combustibil. Și așa, o mașină aflată în reparație, la service, consumă în luna respectivă 830 de litri ! O alta, aflată la dispoziția maistrului Gh. Berbecaru, șeful autobazei, consumă, tot într-o lună (din care zece zile n-a mers, „proprietarul" ei fiind în concediu) 760 litri de benzină și parcurge 10 000 de kilometri, ceea ce înseamnă că Berbecaru ar fi trebuit să stea, zilele cînd a condus mașina, cîte opt ore și jumătate la volan ! O altă mașină, de pe șantierul Sadu, a consumat aproape 200 de litri într-o lună cînd n-a avut șofer și era defectă ! Pe foile de parcurs pot fi citite drumuri de noapte Călimănești — București și retur, ba chiar Călimănești — Iași.

Și astfel, totul se leagă într-un nedorit joc al abuzului fără limite, într-un climat cu totul permisiv. Directorul se simte proprietar al unității. Un proprietar chipuit la mărire, un sediu pentru care nu avea nici un fel de aprobare. Clădirea — cu două etaje, imopotonată spre a fi vizibilă de departe — a ajuns pînă la acoperiș fără să se știe nimic despre banii din care a fost ridicată !

Cum a fost posibil să se ajungă aici ? Ce mecanisme, ce climat au favorizat instaurarea acestei stări de lucruri ? N-a observat nimeni ceea ce se petrecea în antrepriză ? N-a venit nimeni să verifice — de la centrala tutelară, de la alte organisme de îndrumare și control ? Greu, imposibil de crezut. Atunci ? De ce nimeni n-a știut sau n-a vrut să oprească totul la timp ? Antrepriza aceasta nu era, totuși, zvîrlită într-un cotlon de munte invizibil și intangibil. Drumul la Călimănești, departe de a fi o povară, e chiar, o plăcere. Se știe precis că antrepriza a fost uneori ca să nu spunem de multe ori și controlată. Cum, în ce fel rămîne s-o stabilească și s-o aprecieze forurile competente. Noi reținem însă un aspect ce nu trebuie să scape, un aspect care, deși nu explică totul, ar putea limpezi în schimb multe. Astfel azi, sînt destui oameni la antrepriză care declară negru pe alb că o serie de persoane venite în control, pentru că altfel de ce-ar veni pînă aici ?! — plecau înapoi cu mașinile încărcate de darurile directorului Mihăilă. Contabilul șef povestește despre 67 de miei, care au fost cumpărați din banii de premieri ai muncitorilor și au fost trimiși, cu etichetele prinse de gît, la adresele prietenilor și susținătorilor lui Mihăilă (unii fiind chiar nemulțumiți și solicitînd carne de porc!). Iată, așadar, că nu numai directorul a beneficiat de pe urma abuzurilor sale, ci și alții, care au închis ochii și care — un' te-ai dus tu, mielule ? — găsiți la adresele unde au poposit mieii și cîte alte daruri — ar trebui obligați să-i fie alături inginerului Mihăilă și în momentele mai puțin plăcute ale scadenței. Nu trebuie pedepsită și mărunta plăcere de-a lua pe nemeritate, plătind cu prețul închiderii complice a ochilor și al profitului imediat ? Cert lucru, Ioan Mihăilă n-a fost singur în labirintul ilegalităților comise. Ele i-au fost înlesnite într-un fel sau altul chiar și de către unii dintre cei a căror fundamentală îndatorire, pentru care primeau retribuție era de a le stopa.

Sigur, pentru greșelile comise, pentru abuzuri și ilegalități, Ioan Mihăilă trebuie să răspundă. Și va răspunde. Dar ce trebuie făcut cu cei care, aflați alături de el, au tăcut, asigurîndu-și propriile avantaje (deloc puține, deloc mici) sub paravanul „stilului Mihăilă" ? Unii l-au fost prieteni, cu care directorul s-a sfătuit în repetate rînduri. Oameni de meserie, hirșiți în ale șantierelor. Oameni cu carte. Oameni care nu și-au pus niciodată problema că, tovărășește, dar mai ales omenește, directorul trebuia ajutat. Adică nu trebuia lăsat să ajungă unde a ajuns. Să îi riscat chiar să-l înfrunte, dacă ar fi fost cazul. Sau să încerce să-l împiedice, după puterea lor, să-și finalizeze anumite intenții, de care aveau știință. Nu pentru a-i contesta autoritatea, ci pentru a i-o susține, a i-o întări prin măsurile corecte și legale pe care le-ar fi adoptat. Îl cunoșteau bine. Știau că a pornit cu avînt și cu bune intenții, dornic și capabil de lucruri mari. Dar, prin atitudinea lor lașă și dezinteresată, n-au făcut decît să-l tragă înapoi. L-au pus în situația de a greși, dîndu-i în același timp prin indiferență sau prin încurajarea complicității senzația că face bine. I-au creat, prin servilism și tăcere, mediul în care nesocotirea legii nu era de nimeni incriminată. I-au conferit autoritate deplină. Tocmai pentru a putea ei să coară, la o adică, să plătească el de unul singur. Acum spun că le era frică. Se temeau că ar fi putut fi dați afară. Chiar așa, atîția oameni să se înfricoșeze de posibilitatea de a fi lăsați pe drumuri de unul singur, care, la o verificare serioasă, ar fi avut de pățit mai mult decît oricare altul ? Am cunoscut un vechi constructor, Erou al Muncii Socialiste, care îmi istorisea cum, sesizînd că șeful său comite nereguli, după ce i-a atras atenția și a fost bruftuluit, a plecat la județeana de partid și nu s-a întors de acolo decît cu o comisie de verificare. Era obligația bunului mers al lucrărilor. Pe șantierul antreprizei Ion Mihăilă și colaboratorii nu erau singurii. Trăiesc și muncesc și aici, în acest perimetru de amplă construcție, nenumărați oameni ai muncii, nu doar harnici și cinstiți ci și curajoși, cu vechi nestinsă la dreapta așezare a muncii și vieții lor în cadrele legii și ale moralei noastre. Ei au acționat. Au făcut cum au putut-o. Și cînd n-au reușit, au revenit, nu s-au dat înfrînți. Au acționat mai departe. Edificiul ridicat anapoda a început să se clatine și iată, ca toate edificiile de acest fel, s-a prăbușit. Printr-o dreaptă și argumentată hotărîre a Ministerului Energiei Electrice — Ioan Mihăilă a fost destituit.

Tovarășul Gheorghe Plăvițu, activist în cadrul secției control muncitoresc al Comitetului județean de partid Vîlcea, participant la cercetările întreprinse la Călimănești de către reprezentanți ai diferitelor foruri, ne-a spus că stările de lucruri de acolo — constituind, firește, un caz aparte, izolat — au fost judecate cu deplină intransigență. Primele măsuri adoptate — destituirea directorului, imputarea unor sume de bani necuvenite unora dintre foștii săi colaboratori, orientarea stagiarilor spre șantierele care să le asigure cunoștințele practice atît de necesare în viitoarea lor carieră, instruirea personalului din domeniul financiar — vor fi urmate și de altele vizînd întronarea ordinei și disciplinei în antreprizâ, nerepetarea, la scară oricît de mică, a voluntarismului (pe de o parte) și inerției (pe de alte părți) care au domnit pînă acum. Cele petrecute la Călimănești reprezintă un avertisment ce trebuie privit cu toată seriozitatea. E regretabil că s-a întîmplat așa, dar și dintr-o astfel de pildă se poate învăța. Din țîțîul unor greșeli poate crește, ca pe un sol proaspăt fertilizat, binele.

Pagubele (în legătură cu a căror valoare totală se mai întreprind cercetări) pot fi recuperate. Ceea ce nu se mai poate recupera — și nici uita lesne — rămîne străniul traiect al vieții unui om, ca și al acelora care din lipsă de tărîe și din dorință de cîștig lesnicios, i-au dat senzația unei puteri nemăsurate și l-au distras pe Ioan Mihăilă de la adevăratele sale îndatoriri, de la calea pe care apucase inițial.

L-am căutat mult, cu insistență, pe Ioan Mihăilă. L-am aflat într-un tîrziu. Am discutat multe ceasuri. Era trist, deziluzionat. Nu s-a arătat dispus să-i contrazică pe cei care ne-au vorbit despre el. A greșit, știe, faptele îl acuză grav, și are pentru ce suporta pedeapsa. Dar, la 41 de ani, nu te poți considera un om sfîrșit.

★

În zorii unei zile de început de săptămînă, stagiarii de la Călimănești au plecat spre șantierele unde lucrează. Inginerul Mihai Alexandru, noul director al antreprizei (venit aici din climatul de muncă responsabilă, elan și disciplină al Porților de Fier II), s-a cufundat în studierea obiectivelor ce care le-a preluat. Drumurile vieții, lungi, se cuvin a fi străbătute privind mereu înainte.

DAN MUCENIC

Un' te-ai dus tu, mielule ?

Reflecții pe marginea unui caz de nesocotire a legii

În orele în care un magazin trebuie să-și primească cumpărătorii, deseori, la intrare apare anunțul „primim marfă". Este un gest cît se poate de necomercial și de nepoliticos.

Ce-ar fi, dacă mergînd într-o vizită la niște prieteni, cînd sîntem așteptați, ar pune pe ușă la intrare anunțul „veniți mai tîrziu, pregătim mîncarea", sau teatrele, în orele cînd trebuie să vîndă bilete, ar afișa „montăm decorurile", sau restaurantele ar opri fluxul intrărilor, din motive de aprovizionare.

Tot ceea ce ține de buna funcționare a unui magazin, (curățenie, primirea mărfii, contabilitate, aranjarea vitrinelor) face parte din organizarea locului de muncă, care nu trebuie în nici un fel să-l intereseze pe cumpărător. Tot așa cum vînzătorul din magazin, cînd se prezintă la un ghișeu public, nu este preocupat de problemele de organizare internă și orele de funcționare sînt respectate la secundă. În fond, dacă unele magazine afișează anunțuri de genul „primim marfă" și-ar mai putea face rost, de timpi morți și prin afișul „Închis pentru casă".

Deseori incriminatul anunț este „molipsitor" pentru cîteva magazine din apropierea casei, așa că, „vrem-nu vrem", trebuie să mergem cîțiva kilometri pînă găsim un altul care este deschis în orele cînd trebuie să fie... deschis.

Vara se coc fructele și se înmulțesc anunțurile necomerciale. „Raion închis, concediu de odihnă" — deci, nu doar două-trei ore, ci chiar o lună ! Într-o zi, nedumerită de un asemenea „stil" de lucru,

„Primim marfă"

am discutat cu gestionara unui raion dintr-un oraș de provincie.

— Strungarul nu oprește fluxul de producție, nu pune o hîrtie pe mașină, „primesc piese de prelucrat, reiau lucrul peste o oră" ! El vine înainte și-și pregătește locul de muncă cît mai bine, cît mai eficient sub raportul folosirii optime a timpului.

— Și ce vor face cumpărătorii cînd o să ne pensionăm ?!?

Nu m-am gîndit niciodată la legătura anapoda între pierderea timpului și încheierea unei activități, pentru care societatea recunoaște anii pensionării. Unde dai și unde crapă !!!...

Cu cîtă plăcere intrăm într-un magazin care funcționează normal, în orele lui... normale de activitate, care are vînzători care-ți permit să vezi marfa pe care o cumperi, care nu combină ceea ce se cere cu ceea ce nu ne interesează. Îmi povestea un coleg că a vrut să cumpere un deodorant, dar nu a putut, pentru că volens-nolens, era alăturată în pachet și o sticlă de parfum. Nu avea atîția bani asupra lui și nici nu-l interesa al doilea produs.

Am văzut în marile și modernele noastre magazine vînzători politicoși, cu exemplară dăruire pentru meserie. Ca în orice și aici trebuie talent, chemare, tact, și mai ales răbdare, politețe. Și eu am un „afiș" în minte, întocmit din relațiile de fiecare zi. „Calculatorul" meu îmi programează „afișul" ori de cîte ori mă întîlnesc cu indiferența. Stop ! spune „afișul" meu, aici nu intri dacă nu vrei să-ți strici ziua.

Aștept să devină anacronic „afișul" meu...

CARMEN DUMITRESCU

Cupele europene la fotbal

Victorie fără calificare

Din păcate, și spre amărăciunea noastră, ediția 1986—1987 a Cupei campionilor europeni continuă fără deținătoarea trofeului, Steaua București. De data aceasta, campioana noastră a pierdut calificarea în favoarea echipei belgiene Anderlecht Bruxelles. În ediția precedentă, bruxellezii au rămas acasă, pierzînd pe Ghencea de o manieră categorică, fapt care i-a făcut să părăsească Bucureștii cu un acut sentiment al revanșei. Jocul sorților a făcut ca acest prilej să se ivească mai devreme decît ne așteptam și Steaua să abordeze această dublă întîlnire cu serioase probleme în alcătuirea echipei. La Bruxelles, în prima manșă, campionii Europei au evoluat fără patru titulari și cu doi jucători, accidentați (Stoica și Bălan), plus o bancă de rezerve mai mult decît șăracă. Rezultatul — sever și greu de remontat, a devenit și cheia returului de miercuri. Steaua era obligată să atace pentru a înscrie, dar, în același timp, să păstreze un echilibru în apărare pentru a se păzi de contraatacuri și de absența lui Ducadam. Aceasta explică aerul primei reprize, cînd echipa n-a mai pasat cu cunoscuta-i dezinvoltură. Se vedea handicapul psihic al acelei înfrîngeri, teama de a nu primi gol și prinderea în atac. Și cu toate acestea, cei 30 000 de spectatori de pe Ghencea au crezut în revanșă. Toți acordau Stelei șanse pentru un 3—0 care să îngăduie prelungirile. Ele n-au mai fost necesare pentru că la mijlocul terenului Tudorel Stoica n-a mai fost nici dispecerul și nici strategul de odinioară. Meniscul mai vechi l-a incomodat vădit, stînjenindu-i eforturile. La acesta s-a mai adăugat o vizibilă neinspirație. În plus, crisparea și-a pus amprenta și pe jocul lui Bumbescu, al lui Iovan, Weissenbacher și Piturcă. Steaua a tras primul șut la poartă abia în minutul 14, iar primul corner la poarta belgienilor a venit mult mai tîrziu. Cunoscuta horă, cu circulația rapidă a balonului pe cele mai imprevizibile trasee, n-a mai avut loc, așa și pentru că Anderlecht a închis culoarele, s-a apărat strîns și a fragmentat jocul pe cît i-a fost cu putință. Încă din primele secunde, belgienii au trimis mingea în aut, semn că veniseră să se apere, dispuși să păstreze avantajul cu orice sacrificiu. Și cu toate acestea, Steaua putea să înscrie încă din prima repriză, la ocaziile lui Piturcă, Lăcătuș Weissenbacher, Bălan și Bölöni. N-a făcut-o și tensiunea s-a dublat pentru partea a doua, cînd Steaua a atacat mai mult, a ratat uneori incredibil (chiar o lovitură de la 11 metri, prin Balint) ca abia în minutul 59, Bölöni să înscrie un gol frumos, golul unei victorii de consolare, care i-a materializat superioritatea fără a-i aduce și calificarea. Putea Steaua să cîștige la un avantaj de trei goluri ? După numărul ocaziilor, da. Dar ca joc, ea n-a mai repetat figura din primăvară, povara celor trei goluri primite la Bruxelles spunîndu-și cuvîntul din plin. Doar Bölöni și Lăcătuș au depășit acest prag psihologic, jucînd dezinvolt și cu multă dîrzenie. Belodedici și Bălan reușind și ei un joc mai bun. Dar ceilalți au fost destul de departe de inspirația și siguranța cunoscute în ediția precedentă a Cupei campionilor. Și totuși, a da vina pe unul sau pe celălalt, pe atac sau pe compartimentul de mijloc nu-i decît o atitudine dictată de amărăciunea necalificării. Se vede o anume uzură la anumiți jucători (Bumbescu, Majearu), un potențial fizic mai scăzut la alții, generat de accidentări (Stoica), lipsa de jocuri a lui Stînganu, (neatent, dar și formidabil în două situații dificile) și un randament mai scăzut în jocul lui Piturcă. Sînt mulți factori care au contribuit la toate acestea și noua conducere tehnică a echipei Steaua are destule de făcut spre a readuce echipa la omogenitatea orchestrei din primăvară. Dacă ar fi să reținem ceva, aceasta ar privi menținerea în teren a lui Bumbescu, accidentat la începutul reprizei a doua, nesigur și irascibil, jucînd mereu la limita celui de-al doilea cartonaș galben.

Steaua a cîștigat pe merit dar a pierdut calificarea, negăsind resurse în vederea remontării acelui 3—0 de la Bruxelles, socotit de agențiile de presă ca o mare surpriză. Tratată deja cu alți ochi și arbitrată sever, ea n-a trecut de Anderlecht care și-a luat astfel revanșa. La sfîrșit, în ciuda necalificării, 30 000 de spectatori s-au despărțit de noua ediție a Cupei campionilor cu o caldă manifestare de simpatie față de Steaua. Ea rămîne echipa purtătoare de cuvînt a fotbalului românesc, cea care va reprezenta și Europa în finala Cupei Intercontinentale de la Tokio. S-a terminat un drum. Începe altul, chiar dacă bucuriile anului trecut ne îndeamnă ca și acum să pretindem mai mult de la cîștigătoarea Cupei campionilor europeni. Nu s-a putut.

CORNEL NISTORESCU ■

Un egal fără glorie

(Prin telefon de la trimisul nostru) La Gent, jucătorii Sportului studențesc știau rezultatele din celelalte două partide susținute de Steaua și Universitatea Craiova și păreau hotărîți să încerce o fructificare a unei minime șanse de calificare. Cel puțin așa a părut în prima repriză, cînd a jucat de parcă s-ar fi aflat în Regie. A combinat mult, și-a dovedit superioritatea tehnică, a înscris în minutul 17 prin Iorgulescu și a ratat o sumedenie de ocazii prin Hagi, Coraș, Iorgulescu și Țicleanu. Singurul atuu al gazdelor era avantajul din primul meci. Din cînd în cînd, belgienii amenințau doar prin viteza de reacție și prin contraatacurile simple, de echipă „în deplasare". Sportul studențesc, după șocul suportat la București, cînd a fost învinsă de o echipă care a pasat mai puțin decît Omonia Nicosia și s-a aglomerat în propriul careu, scăpînd de patru ori — și înscriind trei goluri —, a jucat mai aerisit, oferind aici, la Gent, o repriză care a instalat tăcerea în tribunele stadionului. Dar Sportul studențesc nu s-a dezmințit nici de data aceasta. Rămasă fără antrenor — aici echipa a fost condusă bine de secundul Tănase Dima — ea a rămas aceeași echipă inconstantă, capabilă de surprize, și în sensul bun, și în cel rău. După o repriză de toată frumusețea, Sportul a renunțat treptat, lăsîndu-i pe belgieni să se simtă în sfîrșit acasă. Așa s-a produs egalarea, în minutul 53 prin Hindericks. După aceasta Sportul studențesc a mai avut cîteva răbufniri, dar Cristea și Munteanu II au ratat din poziții bune. Abia spre finalul partidei, cînd nu se mai întrevedea nici o posibilitate pentru o victorie la scor, Sportul a cedat terenul și belgienii au avut cîteva ocazii bune, salvate de Cristian în ultima instanță. Ele au creionat finalul unui meci de natură să-i contrarieze și pe belgieni, așa cum meciul din Regie ne-a contrariat pe noi pînă la perplexitate. În ciuda unui lot valoros, a unor meciuri de excepție, Sportul studențesc rămîne o echipă care rareori joacă la potențialul maxim, oscilînd între momente de fotbal-trubadur, apatie și faze electrizante. Poate că acum echipa din Regie are nevoie de un antrenor sever, care să ordoneze jocul după o idee căreia să i se supună cu strictețe întreaga echipă. Căci de valori, Sportul studențesc nu duce lipsă. Și cu toate acestea, Sportul studențesc a lăsat de multe ori impresia că fiecare joacă exact ce vrea și orice rezultat este posibil. Meciul de la Gent a demonstrat-o încă o dată, dar, din păcate prea tîrziu. După o înfrîngere categorică pe teren propriu, egalul de aici reprezintă un succes. Dar un succes fără glorie.

GEORGE ARION ■

Țel amînat

În primul meci, la Dundee, după o primă repriză albă, scoțienii au deschis scorul în minutul 54. La Craiova, în fața unui stadion arhiplin, Universitatea a deschis scorul cam în aceeași perioadă, adică în minutul 59, prin Biță, care a speculat o neînțelegere între fundașii McGinnis și Clarck.

Dar dacă la Dundee, după primul gol, scoțienii au atacat în valuri, au mărit ritmul, masînd jucătorii noștri în propriul lor teren și creîndu-și numeroase alte ocazii de gol și reușind să înscrie înspre finalul partidei încă de două ori în numai zece minute, la Craiova nu s-a întîmplat, din păcate, același lucru. E-adevărat, în minutele 65, 70 și 84 Cîrțu, Bicu și din nou Cîrțu au fost pe punctul de-a mări avntajul echipei lor, sau, mai corect spus, de-a reduce din handicapul celor trei goluri. N-au reușit pentru că s-a opus, inspirat și bine plasat, portarul Thomson, dar și pentru că atacanții noștri s-au pripit ori au șutat imprecis.

Însă, dincolo de aceste trei ocazii ce au urmat golului lui Biță, craiovenii au practicat, ca și pînă atunci, un joc static, ușor de contracarat de o apărare care, deși nu i-a putut folosi pe titularii Narey, internațional A în echipa Scoției, și Hegarty, s-a arătat a fi foarte bine pusă la punct. Dar nu numai apărarea oaspeților a fost cea care a frînt elanul ofensiv al Universității, cît mai ales spiritul ofensiv al scoțienilor care, în prima repriză, au șutat în bară prin Sturrock, iar Milne a lîftat balonul peste Racoltea, obligîndu-l pe Rada să degajeze de pe linia porții. Această permanentă hărțuială în atac a oaspeților a fost și mai evidentă în repriza a doua, chiar imediat după gol, cînd numai șansa l-a salvat pe Racoltea în cîteva rînduri. A fost, cu alte cuvinte, un meci echilibrat, Dundee United dovedindu-se o echipă bine articulată în cele trei compartimente ale sale și avînd cîteva valori fotbalistice de certă clasă. Universitatea Craiova, avînd scuza unui lot în care „dialogul" generațiilor n-a atins claritatea necesară (am asistat de-a lungul meciului la numeroase nesincronizări în atac, fapt ce a redus evident forța ofensivă a echipei), a luptat din răsputeri, fără menajamente și a reușit să obțină victoria la un scor minim. Dar Universitatea Craiova a fost eliminată, trebuie s-o recunoaștem, de-o echipă mai bună, o echipă care a știut ce vrea și a avut mijloacele tehnice necesare (gîndire, tactică și pregătire fizică excelente) pentru obținerea calificării.

Firește, ieșirea Universității din cursă ne afectează profund, dar victoria ei în fața unui Dundee United extrem de puternic este totuși o victorie care parc-ar vrea să anunțe că Universitatea Craiova va redeveni aceeași temută echipă, atît în campionatul intern, cît și în viitoarele ei confruntări internaționale. Lotul de care dispune este capabil să atingă performanțe. Bicu, Biță, Rada, Săndoi, Adrian și Gică Popescu, plus colegii lor de aceeași vîrstă, Badea, Bica, Mănăilă și Cioroianu au datoria ca, împreună cu mai vîrstnicii lor colegi să refacă faima europeană a acestei atît de mult iubite echipe. Dar, desigur, pentru atingerea acestui țel este nevoie de multă, foarte multă muncă, inclusiv de multă, foarte multă dragoste pentru culorile alb-albastre ale echipei.

VICTOR NIȚĂ ■

Rugbiul nu se redresează cu măsură pe trei sferturi !

Scorul la care s-a încheiat meciul-test cu Irlanda, la rugby, a produs mîhnire și insatisfacție în rîndul iubitorilor acestui sport, creînd o justificată îngrijorare în legătură cu starea în care se află majoritatea elementelor care alcătuiesc activitatea rugbistică de la toate eșaloanele. Acest 0—60 rămîne o inexplicabilă și dureroasă întîmplare în palmaresul echipei naționale de rugby, nicicînd învinsă așa sever în cele 173 de partide anterioare, disputate pe parcursul a 75 de ani.

Desigur, în viața oricărei echipe, a oricărei grupări sportive pot interveni astfel de „accidente de palmares", care sînt înțelese și tratate ca atare de iubitorii sportului, de opinia publică, în general. Supărarea și îngrijorarea noastră, generate de această usturătoare înfrîngere, ar fi, desigur, temporare și superficiale dacă eșecul de la Dublin ar putea fi considerat un astfel de accident. Din păcate, însă, se pare că nu e vorba de așa ceva. Acest eșec nu este chiar într-atît de singular pe cît am dori. El este într-un fel un punct culminant al unei situații nesatisfăcătoare din rugby-ul nostru, avînd, deci, cauze mult mai profunde, care nu se limitează la jocul propriu-zis în compania Irlandei.

Prestigiul pe care ni l-am creat în acest sport prin multă trudă și ani îndelungați de eforturi ne-a permis să pătrundem în elita internațională a rugby-ului, ultima dovadă fiind nominalizarea echipei noastre naționale între cele 16 participante care se vor întrece anul viitor în prima ediție a Cupei Mondiale. De asemenea, în pofida tradiționalului lor conservatorism, echipele britanice au fost nevoite să se plece în fața evidenței și să ne accepte ca parteneri de întreceri bilaterale, sistematic organizate în ultimii ani, în perspectiva unui viitor turneu al celor șase națiuni. Aceste izbînzi sportive, dar și morale — pentru că reprezintă recunoașteri binemeritate ale valorii rugby-ului nostru — au fost, însă, considerate ca date o dată pentru totdeauna, uitîndu-se de către diriguitorii acestui sport și poate de noile generații de jucători că un prestigiu se apără mai greu decît se obține, că în orice sport, un loc de frunte în ierarhia mondială nu se acordă pe viață, ca la Academia franceză, ci trebuie în permanență susținut și confirmat prin rezultate de valoare.

Meciul cu Irlanda a spulberat această păguboasă mentalitate conform căreia succesele prezente sau viitoare pot să vină din inerția celor dobîndite, înfrîngerea de simbăta trecută nefăcînd, de fapt, decît să îngroașe și să amplifice semnele de slăbiciune pe care rugby-ul nostru le manifesta mai demult. Asupra lor (fără a ne face din asta un titlu de glorie, care ar fi tristă și amară, în ultimă instanță) revista noastră a atras atenția în repetate rînduri, inclusiv pe parcursul sezonului din primăvara acestui an. Criticile erau focalizate, ce-i drept, mai ales asupra muncii la echipa națională, locul unde relele de fond se regăsesc într-o formă explicită, concentrată și agravantă, totodată. Victoriile facile asupra unor adversari de mîna a doua au creat falsă impresie că lucrurile vor reintra pe un făgaș normal, mai ales că din interviul acordat revistei noastre de noul președinte al federației de specialitate reieșeau intenții dintre cele mai benefice pentru dezvoltarea acestui sport ; acum a devenit limpede că intențiile nu mai sînt suficiente, că este cazul unor intervenții hotărîte la însăși baza organizatorică și competițională a rugby-ului nostru. Totalul de 3—80 înregistrat cu Franța și Irlanda în numai opt zile vorbește de la sine despre șubrezenia momentană pe care este clădită echipa națională, despre necesitatea unor măsuri nu de suprafață sau de conjunctură (cum ar fi noul procedeu de selecție pentru lotul național), ci care să vizeze însuși fondul activității rugbistice.

Fiind, deci, solidari cu necesitatea unor măsuri grabnice, ne exprimăm speranța că ele vor avea tocmai o asemenea orientare, largă și penetrantă, vizînd aspecte precum : lărgirea popularității acestui sport, inclusiv în rîndul copiilor, pregătirea cadrelor de tehnicieni, eradicarea indisciplinei și a celorlalte metehne la care rugby-ul părea să rămînă imun, reconsiderarea atenției care se acordă pe plan local acestui sport, comparativ cu altele, reanalizarea forței competitive a campionatului, mult prea diluat de echipe fără nici un aport credibil la creșterea valorii rugby-ului nostru ș.a. Numai prin astfel de măsuri poate fi stopată erodarea din interior a soclului performanțelor pe care rugby-ul românesc și l-a clădit, cum spuneam, cu destulă trudă. Iar readucerea acestui sport în matca ținutei și menirii sale tradiționale înseamnă și presupune, nu în ultimul rînd, întărirea muncii educative. Atît a specialiștilor, cuprinși în ierarhiile organizatorice ale acestui sport al bărbăției și fair play-ului, a antrenorilor subminați credem de-o vreme, în activitatea lor, de nefasta comoditate și suficiență, de îngîmfarea păguboasă în orice domeniu. Și mai cu seamă educarea și dezvoltarea la jucătorii noștri a acelei calități esențiale, în care purtătorii tricourilor cu frunză de stejar excelau în fața oricărui adversar, dar care se află și ea într-o îngrijorătoare descreștere : puterea de luptă, de mobilizare, frumoasa îndîrjire sportivă care a făcut dintotdeauna gloria rugbiștilor.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Încă o dată, Sevilla !

(urmare din pag. 24)

chea, din penalty (min. 78), în urma unui fault asupra lui Salinas. La încheierea partidei, Miguel Munoz se declara foarte satisfăcut de randamentul echipei sale și destul de optimist pentru partida cu naționala României".

Desigur, nici un meci nu seamănă cu altul — asta fiind o lege și de foarte multe ori o speranță, pentru orice competiție fotbalistică. Lucrurile nu stau altfel nici de-astă dată. Nici palmaresul, nici antecedentele imediate ale celor două echipe nu vor avea decît o greutate simbolică în economia acestei partide : importantă și decisivă este, o știm cu toții, evoluția jucătorilor pe parcursul întregului meci. Spunem acest lucru chiar dacă întîlnirea cu echipa României are pentru spanioli o importanță particulară.

ÎNAINTE DE MECI, DINCOLO DE BARICADE. Fotbalul spaniol trăiește o perioadă de efervescență. Naționala de tineret a cîștigat de curînd finala Campionatului European, după o dublă manșă cu Italia. Real Madrid a aprins spiritele prin dubla sa „întîlnire la vîrf" cu Juventus Torino. Toate cele cinci echipe spaniole care au luat startul în cupele europene s-au calificat pentru turul doi, cel puțin trei avînd șanse să se califice mai departe. Naționala este neînvinsă în această toamnă, după cum neînvinsă s-a considerat și în turneul final din Mexic (acel 0—1 cu Brazilia nefiind luat în seamă de Munoz datorită golului perfect valabil marcat de Michel și anulat de arbitrul Bambridge, iar sistemul de departajare prin lovituri de la 11 m fiind considerat de același Munoz drept incorect). În campionat, marii favoriți — Real și Atletico din Madrid, F.C. Barcelona, Athletico Bilbao — își confirmă ambițiile și valoarea prin joc și rezultate, etalînd un fotbal de clasă.

Fotbalul spaniol cunoaște, deci, o mișcare ascendentă în inerția căreia speră că se va afla și la 12 noiembrie. Un debut victorios al naționalei Spaniei în noua ediție a preliminariilor C.E. ar fi tot ce lipsește pentru ca fiesta acestui sezon să fie deplină ; ar mai urma, la 3 decembrie, Albania—Spania, pentru care „experiența Flamurtari" (eliminată cu greu de F.C. Barcelona în primul tur al Cupei UEFA) a oferit spaniolilor suficiente învățăminte pentru a se mai repeta aceleași emoții și la națională. Cam aceleași simțăminte sînt însă de așteptat și pornind de la strălucitoarea izbîndă a Stelei în fața lui F.C. Barcelona, în finala C.C.E., disputată la 7 mai pe același stadion pe care se va juca și meciul de miercuri. Desemnarea Sevillei drept gazdă a acestei partide chiar semnifică, din acest punct de vedere, o dorință de revanșă și o demonstrație de forță psihologică pe care spaniolii n-au scăpat prilejul s-o facă.

La multe din punctele de mai sus, starea de spirit a fotbalului nostru în preajma acestei confruntări este, puțin diferită. Dar ea se poate „bascula" în favoarea noastră tocmai printr-un rezultat bun la Sevilla. Este lucrul pe care sîntem siguri că-l au în vedere și jucătorii noștri. Un rezultat bun în compania Spaniei, dincolo de o consolidare a poziției echipei naționale pentru desfășurarea ulterioară a preliminariilor ar aduce întregului nostru fotbal sufluul pe care și l-a cam pierdut în această toamnă — atît în cupele europene cît și în campionat. Sperăm să fie acesta un motiv de ambiție pentru toți cei 11 tricolori care vor juca pe terenul primei finale europene cîștigate de o echipă românească.

Meciul va începe la 20.30 — ora locală — și va fi condus de olandezul Keizer.

Ridicătorii de medalii

Începînd de mîine, timp de o săptămînă, în sala „Universiada" din Sofia se vor desfășura întrecerile Campionatului Mondial de haltere, la care, pînă în urmă cu zece zile, își anunțaseră deja participarea peste 240 de sportivi din 49 de de țări. Lotul țării noastre, pregătit pentru această competiție de antrenorii Achim Ștefan și Dumitru Constantin, cuprinde pe **Negreanu Dumitru** (17 ani, pentru categoria 56 kg), **Czanka Attila** (17 ani, pentru 60 kg), **Andrei Socaci** (20 ani, pentru 75 kg), **Constantin Urdaș** și **Becheru Petre** (ambii pentru categoria 82 kg), **Nicu Vlad** (pentru 100 kg) și **Vasile Groapă** (pentru categoria 110 kg). Exigența și realismul celor care răspund de sportul cu haltere n-au împiedicat, așadar, includerea în lotul pentru aceste mondiale a doi debutanți, aflați încă la vîrsta junioratului, alături de nume deja consacrate în marile competiții internaționale.

Pe umerii acestor sportivi, odată cu greutatea halterelor va apăsa și responsabilitatea apărării unui frumos prestigiu, a confirmării palmaresului de la precedentele campionate mondiale (8 medalii, din care una de aur, prin Andrei Socaci, la stilul smuls) și de la europenele din acest an (10 medalii, din care patru de aur). După cum se știe, la aceste campionate europene (desfășurate în R.D.G.) Nicu Vlad a reușit o performanță absolută, reușind să cîștige trei medalii de aur, maximum posibile — la cele două stiluri și la total. Ambiția și seriozitatea vădite de valorosul nostru sportiv în pregătiri îndreptățesc speranțele în repetarea acestei performanțe, care ar însemna, de asemenea, o premieră pentru țara noastră, la acest sport.

Dintr-o scurtă convorbire cu Dragomir Cioroslan, care a răspuns din partea C.N.E.F.S. de pregătirea pentru participarea halterofililor la aceste mondiale, am înțeles că „s-au atins indici de pregătire foarte buni, de natură să argumenteze și să facă posibile obiectivele pe care ni le-am propus. N-aș vrea să dau cifre, pentru a nu face o anticipare neavenită, dar multe din aceste rezultate obținute în pregătiri ne-au generat nu numai optimism, ci și un anume entuziasm pentru apropiata întrecere. O explicație pentru această încheiere rodnică a pregătirilor, pentru progresele înregistrate de-a lungul lor este dată și de faptul că sportivii noștri știu că, la aceste mondiale, lupta pentru medalii va fi acerbă, că numărul candidaților puternici va fi foarte mare și că, prin urmare, numai depășirea propriilor performanțe poate garanta menținerea în cursa pentru locuri fruntașe. Pe echipe, ne vom lupta pentru locul trei în lume cu reprezentativele R.D.G. și Chinei, probabil, întrucît țara gazdă va fi greu de întrecut chiar și de echipa U.R.S.S. De altfel, Bulgaria și U.R.S.S. s-au clasat, în această ordine, pe primele două locuri atît la mondialele și europenele de anul trecut, cît și la europenele de anul acesta".

După aceste campionate mondiale, lotul nostru de haltere va participa, alături de Bulgaria, U.R.S.S. și R.D.G., la finala Cupei Europei ce se va desfășura în Franța, între 10—14 decembrie a.c. Este prima ediție a acestui soi de „turneu final", la care au drept de participare doar primele patru clasate la campionatul european desfășurat în vară. Tot un asemenea „turneu final", individual de data aceasta, va avea loc între 7—10 decembrie, în Australia, cu participarea celor mai buni 10 halterofili din lume, desemnați ca atare, indiferent de categorie, de punctajele obținute în concursurile organizate pe parcursul anului. În acest clasament „tip Grand Prix", Nicu Vlad se află între primii 10, avînd șanse, prin punctajul pe care-l deține la ora actuală, nu numai să fie prezent la Melbourne, dar să se claseze chiar pe podium la întrecerea de acolo.

Un sfîrșit de an cu multe „greutăți" de ridicat pentru halterofilii noștri, a căror concentrare de cîteva clipe va valora, însă, și de-aceste dăți, prețioase medalii pentru sportul românesc.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

racul

De multe ori, împingînd automobilul, ne gîndim cu nostalgie la carul cu boi.

De valoarea beciului îți dai seama cu adevărat numai după ce s-a ars.

Complimentele exagerate pot lingi.

În goana după fericire ne alegem cu o mulțime de ghionturi.

Rațiunea e fiica materiei, într-o continuă răzvrătire.

Uneori vorbim atît de repede încît gîndurile se opresc în loc, minunîndu-se.

Risul e un pled cu care mă acopăr cînd mi-e frig de tristețe.

Cînd nu visez, simt cum gleznele mi se adîncesc în pămînt.

Straturile geologice ne dovedesc trăinicia civilizațiilor.

Privirea ne-a fost dată ca să avem cu ce ne amăgi.

Ideile sînt ca părul. Cu cît le tunzi mai des, cu atît cresc mai viguroase.

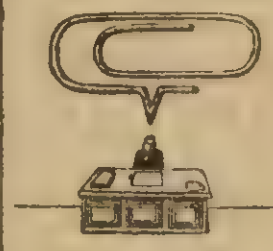

Dacă vrei să-ți realizezi visul, trezește-te la timp.

Trăiește în anonimat. Dar vrea să se știe asta.

Una e să trăiești și alta e să știi că trăiești.

Prin tehnicizare excesivă, viața noastră se va muta în abstract.

De obicei, nu rezolvăm problemele, doar le expunem altfel.

Răul necesar e un medicament. Luat în doze mari devine otravă.

CONSTANTIN GAVRILA ■

Civilizația sportului

Suspendat la 18 ani!

Prezența la una din ședințele comisiei de disciplină a Federației Române de Fotbal îl poate edifica pe cel interesat să afle ce fel de „aer" se mai respiră pe stadioanele noastre. Din păcate, așa cum afirmam și în comentariile anterioare, atmosfera continuă să se polueze, nori negri întunecă spiritul de sportivitate, rezultatele sînt viciate, furia, exaltarea, absurdul tău, prin unele locuri, proporții demente. Injuriile aduse arbitrilor, lovirea adversarului cînd jocul este oprit, atacurile violente, protestele necuviincioase și amenințările au ajuns atît de obișnuite încît ele sînt trecute la capitolul „fapt divers".

Atunci însă cînd conducătorul unei echipe propune arbitrilor sume importante de bani peste baremul de arbitraj, atunci cînd pe teren arbitrul este lovit de mai mulți jucători și amenințat că va fi lăsat pe mîna publicului (!) dacă nu revine asupra unei decizii, faptele nu mai sînt diverse ci extraordinare și merită sancțiuni exemplare.

Comisia incoruptibililor face mari eforturi pentru a afla adevărul din oceanul de minciuni debitate de unii „acuzați". Oameni integri ca Ion Pașca (președintele comisiei) și Gheorghe Gilsici, foști jucători model de sportivitate ca Dumitru Pepelea și Cornel Tănase ascultă cu calm și răbdare pe delegatul unei echipe care îl califică drept nemernic pe arbitru chiar în fața comisiei, după ce în anticameră îl amenințase cu... bîtă: „Te termin eu dacă mai vii pe la noi!" sau rămîn stupefiați cînd un jucător de 18 ani afirmă cu seninătate: „Am protestat și noi cum am văzut în meciurile de la televiziune!".

Cele descrise mai sus au fost urmarea unui meci din divizia C. Hotărîrea comisiei îl va priva o bună bucată de timp pe iubitorii unui oraș din nordul țării de astfel de „spectacole" fotbalistice.

Pentru orice rău — spunea un mare scriitor — există două leacuri: timpul și tăcerea. Timpul va fi, sperăm, un bun sfătuitor pentru năbădăioșii jucători care vor sta cîteva luni pe tușă, dar tăcerea nu avem dreptul să o păstrăm fiindcă o astfel de lume nu seamănă cu lumea sportului așa cum o dorim noi, toți cei care venim pe stadioane. Oamenii caută aici valoarea sportivă, etică, umană, nu brutalitatea în gesturi și limbaj care ne reamînteșe, trist, caverna.

P.S. Acum două numere, din finalul comentariului nostru, cîteva cuvinte au scăpat de sub tipar. Le punem la locul lor, redînd fraza în întregime:

Cu convingerea că marea performanță nu se poate realiza decît cu oameni de o înaltă ținută morală, în numele celor care nu acceptă eclipsarea bunului simț și a respectului elementar pentru ceea ce se numește întrecere sportivă, cerem ca regulamentele, cinstea și corectitudinea să fie apărate.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Pe marginea unei sancțiuni

Banderola care obligă

Sînt cunoscute împrejurările în care Lung a primit mai întîi cartonaș galben și, apoi, roșu în meciul de la Istanbul. Regretele, ca totdeauna în astfel de situații, au fost și sînt tardive. Pe lîngă acestea, clubul Universitatea Craiova și-a mai exprimat și dorința de a face un demers pe lîngă juriul de apel al U.E.F.A. în vederea reducerii sancțiunii date lui Lung — de la patru etape suspendare la cît mai puține posibil. Tentativa părea temerară, avînd în vedere prejudecățile noastre despre „conservatorismul" forului diriguntor al fotbalului european. Totuși, F.R.F. a înțeles doleanța clubului craiovean și i-a dat tot concursul în a-și prezenta și apăra cauza. Pe foaia de arbitraj, cartonașul rosu era justificat prin injurii „la adresa arbitrului"; pentru această abatere regulamentul U.E.F.A. prevede sancționarea jucătorului respectiv cu două etape de suspendare, dar, ca în cazul tuturor sancțiunilor prevăzute de regulament, Comisia de disciplină poate decide extinderea lor în funcție de circumstanțele concrete ale respectivei abateri. În cazul lui Lung, decizia a fost, cum se știe, de patru etape suspendare. „Suplimentul" de două etape a fost posibil deoarece, în litera și spiritul regulamentelor U.E.F.A., o astfel de abatere comisă de un căpitan de echipă este o circumstanță agravantă și nu atenuantă pentru cel în cauză. Postura de căpitan de echipă, s-a reamintit cu acest prilej, nu dă dreptul la proteste și injurii; instituția căpitanului de echipă este creată cu scopul de a ajuta arbitrul în relațiile cu publicul — la jocurile pe teren propriu —, cu jucătorii coechipieri și în celelalte situații care presupun participarea, într-o formă sau alta, a jucătorilor la buna desfășurare a partidei. Asta este, deocamdată, poziția oficială a U.E.F.A. față de rolul căpitanului de echipă, chiar dacă un înalt demnitar al acestei instituții recunoștea de curînd necesitatea reconsiderării (în sensul amplificării drepturilor) acestui „personaj" vizavi de arbitru. Luarea în calcul a „trecutului" lui Lung, cordialitatea și amabilitatea arbitrului care l-a dictat eliminarea de pe teren, obiectivitatea juriului de apel și, nu în ultimul rînd, diplomația delegației noastre au concurat la reducerea pedepsei cu o etapă — deci la trei etape suspendare, care ar fi, de fapt, minimul ce s-ar acorda unui căpitan de echipă pentru o astfel de abatere.

Dincolo de acest relativ succes al demersului craiovean, o pildă are, totuși, această experiență — și anume că hotărîtoare rămîne disciplina în teren a tuturor jucătorilor în frunte cu căpitanul echipei. Nici diplomația cea mai rafinată, nici alte conjuncturi nu pot salva o situație compromisă prin însăși apariția ei în teren. Regulamentele U.E.F.A. și mecanismul de aplicare a lor sînt atît de ferme încît sînt inatacabile; și bine că sînt așa, spre binele acestui sport, din ce în ce mai amenințat cu indisciplina ce, pe alocuri, degenerează în violență.

O. IONAȘC ■

Cronica șoselei

Deznodămînt neașteptat

Tatăl, un om în jur de 70 de ani, și fiul său mai mare, un bărbat de 35 de ani, avînd statura mijlocie, cu o față energică și ochii inteligenți, comentau un eveniment deosebit ce tocmai avea loc în familia lor. Cu părul complet alb, tatăl arată totuși bine pentru vîrsta pe care o are. Se ține drept. Pielea fetei îi este netedă, aproape fără nici o cută, iar ochii nu și-au pierdut vioiciunea de odinioară. Convorbirea între cei doi avea loc pe fotoliul din față al unei Dacii care rula remorcată de un autocamion din pricina unor defecțiuni la motor. La volan se afla tatăl. „Din păcate, Traiane, nu prea ai avut ce învăța din comportarea tatălui tău din ultimii ani. Așa se prosteste cîteodată omul la bătrînețe. După 20 de ani de trai cu mama ta, în care niciodată vreun nor n-a întunecat căsnicia noastră, am părăsit-o. Cît timp am cîștigat bine și eram în putere, Elvira nu știa cum să se poarte mai frumos cu mine. Ținea ca nimic să nu-mi provoace nici cea mai mică nemulțumire. După pensionare și mai cu seamă cînd am început să sufăr ba de una, ba de alta, ființa s-a schimbat. Orice fleac o nemulțumea, mă ținea numai în reproșuri, tot timpul îi ningea și-i ploua, de unde pînă atunci buna dispoziție și firea glumeață predominau în comportamentul ei. Mi-am dat abia atunci seama cît de greșit a fost pasul ce l-am făcut. Buna ta mamă a trecut peste toate prostiile mele și, uite, după șapte ani mă primește acasă. „E greu, foarte greu, să-ți judeci părinții, dar mă bucură că totul s-a sfîrșit cu bine". „În toată această perioadă, Cornelia, nevastă-mea s-a comportat ca o veritabilă doamnă. Nu s-a compromis cu scene, scandaluri, așa cum se mai întîmplă în cazuri de acest gen. Cînd, rar de tot, îi telefonam, ea mă întreba un singur lucru. Ești sănătos, Vasile? Asta îi cel mai important lucru!" „M-a lăsat în liniște, fără a forța nota, să mă conving că hotărîrea mea fusese greșită. Nici de voi, în perioada asta a mea de rătăcire, nu m-am preocupat. A da niște bani nu înseamnă totul. Norocul meu a fost tot mama, care s-a ocupat de îndrumarea voastră, care s-a îngrijit să aveți tot ce vă trebuie. Tocmai cînd a fost mai dificil, contribuția mea la formarea voastră a fost minimă. Am avut mare noroc că ați fost copii buni și asta-l drept. Sînteți acum oameni cu meseriile bune, la casele voastre". „Dar dumneata, dragă tată, n-ai făcut destule pentru noi? Să nu minimalizăm lucrurile". Un oftat fu răspunsul omului cu părul alb.

Nu mai aveau mult pînă la destinație, 10—15 km. Autocamionul care îl remorca mergea nu atît de repede pe cît ar fi vrut Vasile. Sentimente contradictorii îl frămîntau. Emoția apropiatei revederi cu soția, după 7 ani, curiozitatea față de cum arătau acum casa, grădina, ce vor spune vecinii, cum vor comenta sevenirea lui acasă.

„Ce dracu să cu camionul ăsta, Traiane, merge ca după moarte!" Și tatăl virează brusc la stînga pentru a afla motivul vitezei reduse cu care rula autocamionul. Autoturismul a ieșit de pe traiectorie cam doi metri, tocmai cînd din sens opus rula un autobuz plin cu copii care se întorceau de la cimp. Coliziunea frontală n-a mai putut fi evitată. Pentru a nu se răsturna în șanțul din dreapta și a salva copiii de la accident, șoferul a virat la stînga, menținînd controlul autobuzului, escaladînd perpendicular șanțul, aidoma unui tanc, și oprindu-se în final pe cîmp. Atît de repede s-au consumat secvențele acestui microfilm rutier, încît copiii n-au realizat ce s-a petrecut în realitate. Cei care ocupau locuri pe scaunele din față și au receptionat snopul de țăndări provenit din geamurile sparte, plîng acum de mama focului, nu atît de durere, căci au pe față și pe mîini doar niște zgîrieturi superficiale, ci de frica picăturilor de sînge pe care le văd și care le-au pictat în roșu hăinuțele. Unii dintre cei care nu au făcut cunoștință cu cioburile comentează cu înflăcărare cum mașina mică a rămas ca prin minune fără parbrizul din față, motorul zburîndu-i cît-colo. O comportare remarcabilă a avut și pilotul tractorului ce rula în plasa autoturismului. Acesta, dîndu-și seama de pericol, a oprit autovehiculul ce tracta o remorcă-vagon și ea încărcată cu 40 de copii, creînd posibilitate autobuzului să lase din carosabil. Dintre cei 120 de copii care au asistat la acest carambol, nici unul n-a fost (cu excepția unor zgîrieturi) rănit. Meritul îl au cei doi oameni ai volanului care au manevrat cu pricepere, răspundere și, mai ales, sînge rece, autovehiculele, demonstrînd cum în cîteva secunde, în locul unei veritabile catastrofe, prin răsturnarea autovehiculelor încărcate cu copii, s-a produs doar un accident cu consecințe limitate.

Păcat că șoferul autoturismului n-a mai apucat să-și revadă soția, care l-a așteptat astfel ani, cu răbdare, să revină în căminul lor. Lui Traian, fiul cel mare, îi vor trebui multe luni de spital pentru vindecarea vătămărilor suferite într-un moment cînd credea că rănile sufletești ale familiei încep să se cicatrizeze.

VICTOR BEDA ■

Comentariu

Pace și dezarmare (XXVII)

Conferința de la Viena

Cunoscutul și mult citatul Act final de la Helsinki din 1975 a făcut să se nască atunci mari speranțe cu privire la perspectivele realizării securității, ale înțelegerii și cooperării pașnice în Europa și, în același timp, în întreaga lume, cunoscute fiind locul și rolul continentului nostru în determinarea cursului politicii pe plan mondial. Evoluția evenimentelor n-a îndreptățit însă nădejdile. Astăzi nu numai că pericolul de conflict, în Europa și pe alte meridiane, nu s-a diminuat, dar, dimpotrivă, a crescut foarte mult. Față de situația de acum un deceniu și mai bine, Europa are în prezent sute și sute de rachete nucleare cu rază medie de acțiune, cu o imensă forță de distrugere ; totodată, au sporit arsenalele clasice, s-au creat noi tipuri de arme convenționale, cu o forță de distrugere comparabilă cu a celor nucleare. În mod corespunzător, au crescut și cantitățile de arme de pe alte continente.

Totuși, chiar în condițiile unei astfel de evoluții, procesul inițiat la Helsinki în 1975 are o importanță foarte mare pentru pacea și securitatea în Europa, în restul globului. Există părerea că în ciuda imperfecțiunilor, a nerealizărilor și neîmplinirilor, destul de numeroase, Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, ținută în capitala finlandeză cu mai bine de 10 ani în urmă, documentele adaptate, spiritul de înțelegere care s-a născut atunci au adus o contribuție pozitivă la apropierea și cooperarea — atît cît a existat — intereuropeană și mondială, că fără Helsinki 1975 situația în Europa și în lume ar fi fost astăzi mult mai gravă. În acest cadru se înscriu și conferințele post-Helsinki, cele de la Belgrad și Madrid, și, iată, cea de la Viena, care și-a început lucrările zilele trecute.

Se înțelege de la sine că de la Conferința din capitala Austriei se așteaptă mult mai mult decît de la celelalte. În primul rînd, pentru că situația în lume este, după cum am văzut, diferită, mult mai gravă. Pericolul este deci mai mare și, în consecință, multe rezolvări pe care le preconizează conferința din orașul valsului au caracter de urgență. În al doilea rînd, pentru că există un anumit climat favorabil, creat de încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii de la Stockholm și chiar de întîlnirea sovieto-americană la vîrf din capitala Islandei, unde, cu toate că nu s-au realizat acorduri concrete, s-a ajuns la o serie de înțelegeri și s-au făcut pași importanți spre rezolvarea unora din problemele care s-au discutat. În sfîrșit, se așteaptă mai mult de la Conferința de la Viena și pentru că ea și-a început lucrările în „Anul Internațional al Păcii", ale cărui acțiuni și activități au dus la o anumită sensibilizare a factorilor politici a opiniei publice, deci într-o atmosferă aptă de a contribui la realizarea de succese în capitala austriacă, mai ales în ceea ce privește măsurile ce trebuie luate pe linia transpunerii în viață a prevederilor și angajamentelor cuprinse în Actul final de la Helsinki.

Este cunoscută și larg apreciată contribuția României la pregătirea, desfășurarea și încheierea cu rezultate bune a Conferinței din capitala finlandeză de acum mai bine de 10 ani, la redactarea și adoptarea Actului final. În același fel și în același spirit a acționat și acționează țara noastră și în ceea ce privește Conferința de la Viena. „Considerăm că este necesar — spunea recent președintele Nicolae Ceaușescu — ca, încă de la început, să se acționeze — și, în ce o privește, România va face totul — pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a acestei conferințe, astfel ca ea să marcheze noi pași în direcția întăririi colaborării și cooperării între toate statele europene, în direcția dezarmării, a unei Europe unite, a păcii și colaborării". În acest spirit, luînd cuvîntul chiar în deschiderea dezbaterilor generale ale Conferinței, ministrul de externe al țării noastre a prezentat poziția României, aprecierile și considerentele președintelui ei cu privire la realizarea dezarmării, a securității și cooperării în Europa.

Ținînd seama de împrejurările și premisele în care ne-am referit, există speranța că această nouă reuniune general-europeană se va înscrie ca un moment important în viața popoarelor continentului nostru.

ION D. GOIA ■

Puncte la „adevăr"

S.U.A. și Japonia nu mai fac doar comerț între ele, ci au devenit, fiecare, o parte a celeilalte. Expresia este extrasă din bloc-notesul unui cunoscător în materie, și, pînă vom reuși să descifrăm mai exact ce dorește a spune, putem constata că relațiile Tokio-Washington rămîn complicate și delicate. Anii trec, se duc înainte, dar problemele rămîn. Ce se constată este o abordare tot mai diferențiată a acestor raporturi cu scopul mărturisit de a găsi rezolvare ecuațiilor ce decurg din avantajele care continuă să caute cu insistență adresele de sub Fuji.

O metodă care convine se pare tot mai mult firmelor nipone, este presingul pe terenul adversarului. Crește, cu fiecare an, numărul fabricilor japoneze construite în S.U.A., în diferite sectoare industriale, dar mai ales în construcția auto. Cu trei ani în urmă, oaspete fiind la „Toyota", specialiștii firmei îmi vorbeau de gîndurile lor cu uzina de la Fremont, California. Fosta unitate de aici a lui „General Motors" mergea din rău în mai rău. Rata absenteismului urcase la 20 la sută, numărul plîngerilor era de una la fiecare salariat. Întreprinderea și-a închis porțile, ca apoi să-și schimbe stăpînul. S-a creat o societate mixtă, avînd drept protagonist „Toyota". Cu numai 2 500 de lucrători, fabrica a început curînd să producă același număr de mașini ca pe timpul cînd avea 5 000. S-au înregistrat doar două situații de nemulțumiri, absenteismul nedepășind 2 la sută. Sigur că situația creată a stîrnit mirare.

Și întrebări. Răspunsurile n-au trebuit căutate prea departe. Mai ales că muncitorii au fost angajați, majoritar, din rîndul foștilor concediați. Realitatea este că unii preferă dispunerea fundașilor în linie, alții lucrează cu aripă falsă ori cu mijlocaș de acoperire. Japonezii au venit în deplasare cu lecția bine învățată de acasă. Avem aceiași oameni, folosim aceleași clădiri, aceleași tehnologii, dar metodele de conducere sînt ale noastre, spunea explicit unul din liderii noii societăți mixte. Productivitatea la fabrica „Toyota", se spune, depășește nivelele înregistrate în unitățile americane get-beget. Și n-o să ne mire deci că toți stau cu ochii pe acești jucători bine antrenați pentru partidele în deplasare unde, iată, cîștigă masiv puncte în clasamentul adevărului. Și ce constatări apar în raza periscopului orientat în direcția noilor veniți ? Că la fabricile japoneze din S.U.A. nu există spații de parcare privilegiate pentru cadrele din conducerea firmei. Șefii de la Honda servesc masa în cantina salariaților, la un loc cu toți ceilalți. Salariații, indiferent de funcție, îmbracă același halat cu numele de familie la rever, și sînt numiți, mingîietor, asociați. Președintele întreprinderii Honda nu are un birou în sensul de o cameră de lucru. El munceșle la masa plasată în aceeași încăpere cu alte sute de „gulere albe". O permanentă stare de căutare pentru a contrabalansa optica americană că muncitorul reprezintă doar o extensie a mașinii.

Cu rezultate, după cum s-a văzut, concludente.

NEAGU UDROIU ■

Farfuriile zburătoare

Obiectele Zburătoare Neidentificate (O.Z.N.) există, și dovada în acest sens este că ele nu seamănă cu nici unul dintre obiectele cu care au fost în general identificate, cum ar fi meteoriții sau baloanele meteo, afirmă unul dintre cei mai proeminenți specialiști în materie, J. Allen Hynek, șeful Centrului de studii privind O.Z.N. din Evanston, Illinois, profesor emerit la Northwestern University, autorul unor cunoscute studii și cărți despre farfuriile zburătoare, dintre care una a fost tradusă și în limba română. Vorbind la reuniunea anuală a Asociației americane pentru progresul științei, profesorul Hynek a adus în sprijinul tezelor sale un martor greu de combătut : computerul. În sarcina acestui mijloc ultramodern de prelucrare a datelor a fost dată analiza a peste 400 de cazuri O.Z.N., dintre cele mai „serioase". Rezultatul obținut de computer a fost că proprietățile O.Z.N. despre care este vorba în cazurile respective „sînt complet diferite de cele ale oricăror obiecte sau fenomene cotidiene".

În toate cazurile selectate, a relevat J. Allen Hynek, observatorii au fost persoane de încredere, care nu au știut unul de relatarea celuilalt. „De pildă, unele dintre cele mai bine investigate și mai bine documentate relatări despre O.Z.N. descriu obiecte sau fenomene luminoase care planează fără zgomot deasupra solului, deplasîndu-se în aer aproape instantaneu, cu o viteză uriașă", a spus el. Însă, a relevat profesorul american, „obiectele cunoscute care decolează de la sol nu sînt silențioase și de asemenea cele care se deplasează cu viteze foarte mari fac și zgomot". Hynek a mai prezentat și alte concluzii ale computerului. Astfel, din cele 158 de O.Z.N. despre care s-a relatat că sînt silențioase și 69 cu capacitate neobișnuită de a accelera, 23 prezentau ambele calități. O sută de cazuri au avut loc la lumina zilei. Dintre acestea, 34 de O.Z.N. au fost silențioase, 41 au avut formă de disc, 27 au planat, 21 au accelerat neobișnuit de rapid, 11 au aterizat, 35 erau din metal și 30 au fost văzute de mai mulți martori independent unul de altul.

Hynek a atras atenția asupra faptului că psihologii și psihiatrii ar putea găsi cu greu vreo explicație faptului că martori situați la mare depărtare unul de altul și fără a ști anterior ceva despre fenomenul observat ar putea fi indușl în eroare „pentru a-și imagina simultan, de pildă, că un meteorit ar fi putut să se oprească, să planeze și apoi să-și schimbe direcția".

Hynek a informat că Centrul O.Z.N., care a fost creat în 1973, a strîns pînă în prezent 60 000 de relatări din aproximativ 140 de țări cu privire la fenomenul „farfuriilor zburătoare". Ca om de știință, el a lăsat deschise toate posibilitățile, arătînd însă că indiferent de orice explicații, fenomenul O.Z.N. merită să fie studiat în continuare. „Nu toate relatările sînt demne de a fi luate în studiu — a arătat el — rămîne însă un număr impresionant de relatări ulimitor de detaliate care merită să fie cercetate cu atenție".

ROMEO NADAȘAN ■

U.R.S.S.

Realizări în microchirurgie

Acea ramură a chirurgiei în care, pentru efectuarea operațiilor, se folosește microscopul, poartă numele de microchirurgie. Se înțelege că este vorba de acele intervenții, cum sînt replanturile și transplanturile, în care se cer făcute legături de o mare finețe și precizie. În fața microchirurgiei se deschid în prezent perspective largi. Despre ele, despre preocupările specialiștilor în acest domeniu, a vorbit profesorul Lev Lebedev, directorul Institutului de microchirurgie din Leningrad, într-un interviu — din care reproducem mai jos unele fragmente — acordat Agenției sovietice de presă **NOVOSTI**.

— Chirurgii au început să folosească tehnica optică de multă vreme. Încă din 1922 un savant elvețian a recurs la microscop pentru chirurgia urechii mijlocii. În anii '40, specialiștii din S.U.A. au realizat pentru prima dată operații pe ochi sub microscop. În această situație, de ce afirmați că microchirurgia face de-abia primii pași ?

— Fiindcă de-abia în ultimii ani au fost create sisteme optice moderne. Așa, de exemplu, un microscop din zilele noastre permite mărirea imaginii de pînă la 50 de ori. Este adevărat, chirurgii preferă să lucreze în condițiile unei măriri de 15—20 de ori ; cînd însă vasul sanguin sau nervul care trebuie reunite și cusute de chirurg sînt prea mici, optica trebuie folosită la capacitatea ei maximă. Cu numai 10 ani în urmă, fixarea la loc a unui deget sau a unei mîini retezate în urma unui accident părea de necrezut. În prezent, chirurgii au la activ sute de asemenea operații.

— Cum se poate realiza fixarea la loc a unei extremități retezate ?

— În țesutul desprins de organism, de pildă într-un deget, încep procese patologice. Însă un anumit timp aceste procese nu sînt ireversibile. Dacă acest deget este pus într-o pungă de plastic și plasat apoi într-un recipient cu gheață, temperatura țesutului respectiv scade pînă la 6—8 grade. Acest fapt îi prelungește capacitatea vitală cu cîteva ore. Dacă se restabilește fără întîrziere, cu ajutorul microchirurgiei, circulația sanguină normală, degetul se fixează din nou la mînă și va funcționa ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. După ce operațiile de replant ale degetelor n-au mai fost o problemă, chirurgii au început să „coasă" la loc mîini (aici și mai departe prin „mînă" vom înțelege nu membrul superior întreg, ci numai laba cu palma și cele cinci degete — n.I.D.G.), și chiar brațe rupte la nivelul umărului.

— Ce înseamnă, în cazul dumneavoastră, „a coase" ?

— Exact ceea ce se înțelege în mod obișnuit. Pentru că așa și facem, coasem, împunsătură cu împunsătură. Însă numai sub microscop. Se cos toate vasele, chiar și cele mai mici, căci fără aceasta nu se poate restabili circulația sanguină. Se cos nervii, tendoanele, se fixează structurile osoase afectate. Iar instrumentele folosite pentru operații așa de fine seamănă cu instrumentele bijutierilor. Astfel, acul e mai subțire decît firul de păr uman, iar ața este ca pînza de păianjen. Operațiile durează între 10 și 30 de ore și cer cu adevărat măiestrie de bijutier.

— Unui brațsau unei mîini replantate îi se poate reda acea forță magică în stare, de pildă, să producă picturi ca ale lui Rafael sau să cînte la vioară muzică de Paganini ?

— Negreșit. Unei pianiste chirurgii i-au cusut la loc trei degete pe care și le retezase cu o mașină de tăiat pîine. În prezent, pianista cîntă de parcă nu și-ar fi luat niciodată degetele de pe clapele instrumentului. Nu de mult am operat chiar un... chirurg, care, în timpul unei vînători, și-a retezat cu un glonț o mînă. I-am cusut-o la loc și astăzi doctorul operează ca și mai înainte. În urma unui accident, un gravor în vîrstă de 25 de ani și-a pierdut ambele mîini. În cazul lui, la centrul nostru s-au efectuat pentru prima dată în paralel, asupra aceluiași pacient, două operații de replant, la care au lucrat simultan două brigăzi de microchirurgi. Vreau să spun însă că și după cea mai reușită operație, reîntoarcerea celui accidentat la viața activă de muncă este posibilă numai după îndelungi antrenamente zilnice. Și medicul, și bolnavul trebuie să dea dovadă nu numai de o mare răbdare, dar și de o imensă dîrzenie, de putere de voință. Numai atunci se realizează cu adevărat minunea replantului.

— Ce ne puteți spune despre replantul labei piciorului ?

— Astfel de operații continuă să reușească numai la copii. De exemplu, microchirurgii din Moscova au izbutit să replanteze unei fetițe din Riga ambele picioare, retezate de o combinatoare. În ceea ce-l privește pe folosim activ metoda transplantului de țesuturi sau extremități dintr-o parte a organismului în alta, la același individ — așa-numitul „autotransplant". Așa, de pildă, transplantăm degetul mare de la picior, unde practic lipsa lui nu se simte, la mînă.

— Ați amintit de autotransplanturi de extremități de la alte persoane ?

— Microchirurgii se interesează deja de aceste chestiuni. Totul depinde de realizările, pînă în prezent modeste, din domeniul imunologiei. Noi succese în această direcție ar spori posibilitățile noastre. Fiindcă din punct de vedere tehnic sîntem în măsură să facem și astfel de operații. În ceea ce privește replanturile, cam trei sferturi din ele reușesc pe deplin dacă accidentații sînt aduși la centrul nostru în timp util. Pentru ca o operație de replant să reușească, este foarte important ca ea să înceapă nu mai tîrziu de 6—8 ore după accident.

— Ce ne puteți spune despre organizarea activității în cadrul Centrului pe care-l conduceți ?

— La noi serviciul pentru operații de microchirurgie este neîntrerupt. 24 de ore din 24. Avem deci în permanență brigăzi de microchirurgi, mai multe simultan, care se schimbă între ele, de multe ori la aceeași operație. În țară avem 12 centre specializate în microchirurgie — în orașele Moscova, Leningrad, Tbilisi, Erevan, Kiev și altele. La sfîrșitul anilor '80 vor fi 40 de asemenea centre.

Prezentare și traducere de
ION D. GOIA ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

„Și-n fundu-i, distrat și ridicul, Ochește sinistru buricul"

(Tudor Arghezi)

Pe o stradă liniștită și burgheză din arondismentul 17, în apropiere de biserica sfîntu Maria de Batignolles din Paris, se găsește sediul uneia dintre cele mai stranii secte. Membrii săi se străduiesc să-și recapete puritatea pierdută prin contemplarea îndelungată a ombilicului. Ei se adună în fiecare simbătă seara într-un salon de coafură.

Am cunoscut unul dintre adepții acestei secte, într-o duminică la un matineu poetic. În pauză, cînd se serveau cafele celor prezenți, un domn de circa 60 de ani, care purta la revers bareta unei decorații, cred, „Crucea de război", s-a apropiat de mine și-mi spuse :

— E timpul să ne regăsim inocența, domnule !

Am clătinat capul la întîmplare. Atunci el mi-a strîns călduros mîna. Am înțeles că-i eram simpatic.

— Da, îi răspund, lumea pare că merge la vale, murmurai eu, ridicînd din strîncene.

Desigur, ce i-am spus era destul de anodin dar alteeva nu găsisem pentru moment. Constatî însă că vorbele mele au produs un bun efect.

— Trebuie să ne regăsim puritatea primilor ani, îmi spuse el, cu emfază.

Apoi se prezentă : era contabil la o mare întreprindere siderurgică, socru al unui inginer atomist. Făcuse primul război mondial. După ce mi-a dat cartea sa de vizită, s-a lansat într-un discurs destul de confuz din care trebuia să înțeleg că, toți avem posibilitatea să ne regăsim de trecut, pentru a recîștiga inocența primilor ani.

— Pentru aceasta, spune el, trebuie să ne servim de firul care ne leagă cu mama noastră Eva. Acestă legătură este cordonul ombilical.

Fără îndoială că mirarea pe care mi-a citit-o pe față l-a făcut să întrebe :

— Vă deranjează acest lucru?

— Nu, deloc, îl răspund eu.

Liniștit, el își continuă atunci expozeul.

— Cu prietenii mei, noi căutăm puritatea primilor ani folosind, — așa cum procedau unii călugări tibetani din secolul 17 — singurul fir ce ne leagă de primii noștri părinți, adică cordonul ombilical. Uneori, cîte unul dintre noi reușește să ajungă la nevinovăția lui Adam.

— Dar, Adam nu avea ombilic, spun eu.

Reflecția mea nu a prea plăcut contabilului.

— Problema este controversată, dar noi credem în ombilicul lui Adam îmi răspunse el.

Tonul său era fără replică. Nu am mai insistat. De altfel, el continuă :

— Știți cîți oameni au fost de la noi pînă la Adam ?

Nu făcusem niciodată un asemenea calcul. Îl văzui pe contabil că scrie pe marginea jurnalului său o cifră pe care o citii : 18 014 583 333 333 333.

— Ceea ce face, adăugă el, 9 007 729 166 666 kilometri 666 de cordon ombilical.

— Este amețitor, îi spun eu.

— Iată cuvîntul ! De multe ori, numai această ameteală, poate să vă aducă însă puritatea. Trebuie să plonjezi în trecut. Timpul acționează ca un filtru și ieși totdeauna din străfundul anilor cu un suflet limpede.

Și cum contabilul m-a văzut interesat de problemă mi s-a confiat :

— Eu fac parte din secta „adoratorilor ombilicului". De ce nu veniți la reuniunile noastre ? Grupul nostru numără cîteva sute de membri numai în Franța. Toți avem problemele noastre.

Am luat un aer compătimitor și contabilul continuă :

— Pe mine mă frămîntă un lucru : femeile în uniformă militară mă tulburâ. Sînt absolut debusolat cînd le văd. Mi s-a părut prea strălucitori pentru a o considera sobră. Aruncîndu-i o privire, ea își lăsă în mod pudic pleoapele și începu să se dezbrace cu atîta simplitate, parcă ar fi fost singură în cameră. Scuțindu-și furoul, își dezgoli ombilicul. Era, cred, cel mai frumos din întreaga adunare.

S-a așezat lîngă mine și, timp de zece minute, am rămas toți în meditație, cu ochii fixați asupra ombilicului nostru în timp ce, după un paravan, un adept cînta dintr-un acordeon, o muzică ce vrea să pară religioasă, dar, în același timp și sentimentală, care corespundea, cred, pe deplin momentului.

Mă gîndeam : oare codisciplii mei și-or fi găsit reflecția purificatoare privindu-și ombilicul ? Cît despre mine, era cu totul alteeva pentru că, eu, contemplam mai mult ombilicul vecinei mele.

Deodată, unul din cei prezenți, cred că era „marele maestru" spuse cu o voce caldă:

— Plonjați în trecut ! Coborîți în prăpastia secolelor. Lăsați-vă aspirația de vidul pe care îl săpați în voi. Adam este acolo, ne așteaptă ! Puritatea din Eden, va fi dată acelora care știu să coboare pînă în el.

Toate capetele se aplecară mai mult spre abdomen. Maestrul, continuă :

— Oamenii aveau cîndva un ochi pentru a vedea puritatea ! Ochiul purității s-a închis după păcatul omului ! Puritatea este încătușată în ochiul închis !

Am înțeles atunci că, ochiul cu pricina era ombilicul.

Asistența relua în cor :

— Trebuie deschis marele ochi !

Tocmai atunci, am avut impresia că mă mănîncă buricul. Faptul era dezagreabil. Cum să te scarpini în momentul acela la locul în care această cicatrice era considerată ca sediul purității ? Imi era frică să nu comit un sacrilegiu, să nu fiu dat afară. Am găsit totuși un procedeu. Punînd capul în mîini, mi-am lăsat coatele să scarpine locul care avea mîncărime.

— Uneori, îmi spune în șoaptă contabilul, unul dintre noi vede deschizîndu-se marele ochi. Atunci dansează, asta înseamnă că și-a găsit puritatea.

Din fericire, în seara aceea, nimeni nu și-a văzut puritatea în străfundul ombilicului.

Am privit cu atenție asistența. Erau acolo, fără îndoială funcționari punctuali, comercianți onorabili, ingineri, femei, soții cumsecade.

Cînd meditația s-a terminat, „maestrul" i-a invitat pe adepți să se confeseze. A început cea mai oribilă și neașteptată confesiune publică. Aproape toți adepții se autoacuzau de cele mai monstruoase și oribile crime, desigur toate imaginare.

Un domn bătrîn, înfundînd mîinile spre cer urlă :

— Eu sînt acela, care a pus foc bazarului de la Charité !

O doamnă foarte solidă, care părea a fi lăptăreasă, strigă la rîndul ei :

— Eu am făcut să deraieze trenul Paris—Strasbourg !

Alții se văitau că au asasinat șefi de state, că au otrăvit puțuri de blocuri etc.

Foarte repede, atmosfera deveni insuportabilă. După fiecare confesiune asistența gemea prelung. Apoi, acest concert de nebuni se transformă în hohote de plîns. Mă întrebam cum se va termina această ceremonie cînd, „maestrul" împărți asistenței „anafora" — bomboane de mentă — care au mai reconfortat pe cei prezenți.

Apoi, fiecare se îmbrucă în liniște. Contabilul meu avea un aer liniștit. Probabil, confesiunea sa în legătură cu niște stewardese îl remontase. Mi-a spus cu o voce joasă :

— Așa ne face bine.

La ora 11, toți cei prezenți, liberați pentru moment de obsesiile lor, mergeau spre metrou privind cu milă la ceilalți trecători care, desigur aveau și ei ombilicul lor, dar nu știau tulburătoarea semnificație de subtile legături cu cerul.

I.G. VULCANEANU ■

Săracu' miliardar

„Omul cel mai bogat din lume ! — titrau publicațiile. Abil în afaceri. Îmbină politețea orientală cu spiritul întreprinzător. Stăpîn al unui imperiu economic ce are ramificații în 37 de țări ! Mereu cîștigător !"

Iată că, de curînd, eșecul unei operațiuni imobiliare efectuate în capitala mormonilor, Salt Lake City (S.U.A.), eșec ce s-a cifrat la modesta sumă de 5 miliarde de franci, a dat naștere zvonului cum că nababul descins parcă din poveștile celor 1001 de nopți ar fi falit. Mai ales că cel în cauză se retrăsese, pe tăcute în palatul său plutitor, „Nabila", dotat cu de toate, inclusiv o sală de operații ultramodernă. În goana după senzațional, „Paris Match" și-a trimis emisari pe vasul ce se afla staționat în largul Coastei de Azur. „Nu vă faceți griji, am pierdut 5 miliarde de franci, e adevărat, am ipotecat o proprietate în Spania, ceea ce este o simplă formalitate bancară, dar în rest totul este în ordine !" — se pare că ar fi declarat nababul. „Literele vasului meu nu mai sînt din aur, dar nici din argint, ci din platină, iar soția mea nu a fost silită să-și vîndă bijuteriile. De altfel, doar vasul valorează vreo 80 de miliarde".

Săracu' miliardar ! Acum, cînd m-am liniștit știind că suma era, pentru el, un mizilic și are ce să-i dea să mănînce bătăului său de 11 ani, acum, cînd „Paris Match" a avut grijă de cordul meu, mă întreb de ce oare revista n-a suflat vreo vorbă despre milioanele de copii, din cele 37 de țări, care nu au ce mînca, și căror părinți nu au, ce-i drept, ghinionul să piardă, senini, 5 miliarde de franci, dar nici norocul unei slujbe.

DAN DANUȚ DORU ■

Lumea se amuză

După N.B.I.

Ordonanțele morții

În seara zilei de 28 martie, vînzătorii de ziare au răgușit strigînd în gura mare pe străzile Clujului :

— Ediție specială... specialăăă... Rezolvarea radicală a problemei evreiești... Mîine Consiliul de Miniștri va dezbate ordonanțele privind rezolvarea radicală a problemei evreiești... Ediție specială... specialăăă...

Cei care n-au auzit țipetele vînzătorilor de ziare au dormit liniștiți. Așa se face că pentru foarte mulți, ziua de 29 martie a trecut aproape neobservată. O zi de miercuri obișnuită. Cum ar fi putut bănui zecile de mii de evrei din satele și orășelele nord-ardelene, că tocmai în acea miercuri, la Budapesta, Consiliul de Miniștri, cu o grabă inexplicabilă, adoptă în serie măsuri antievreiești de o gravitate fără precedent, cu urmări fatale. Ședința începută la ora 11 dimineața a durat pînă seara la ora 10. Tot ce se hotăra în ședință urma să aibă putere de lege. Nu mai era nevoie ca deciziile să fie contrasemnate de regent.

Horthy Miklós știa ce înseamnă extinderea legilor de la Nürnberg. Știa ce înseamnă aplicarea „soluției finale". Dar n-a fost dispus să-și apere cetățenii de naționalitate evreiască. Este drept că țineuse la cîțiva evrei. De aceea a dorit un singur lucru : să aibă drept de excepțare. Restul nu l-a interesat. N-a vrut însă nici să-și asume răspunderea pentru legalizarea fărădelegilor ce urmau să se săvîrșească. El, care a înființat ordinul „vitejilor" și a fost primul care s-a împopoțonat cu titlul de cavaler al acestui ordin, s-a purtat, și de data aceasta ca un las. Și-a declinat prerogativele în problema evreiască și a însărcinat guvernul să-și spargă el capul cu „soluția finală".

Procesul verbal al faimoasei ședințe a Consiliului de Miniștri de la Budapesta din 29 martie 1944 — care de pe o zi pe alta, a scos pe toți evreii din rîndul cetățenilor cu drepturi egale, i-a separat și izolat legal de restul populației, le-a anulat cele mai elementare drepturi și libertăți, i-a împins pradă abuzurilor și fărădelegilor — începe consemnînd rece și laconic :

„Potrivit declarației **Domnului prim-ministru**, excelența sa regentul dă mînă liberă guvernului de sub conducerea sa în legătură cu toate ordonanțele evreești (antievreiești— n.n.) și în privința acestora nu dorește să exercite influență. Se ia la cunoștință".

Primul paragraf al ordonanței guvernamentale nr. 1 240/1944 ce avea să apară în monitorul oficial, semnată de Sztójay Döme, prim-ministrul țării sună astfel : „Începînd cu intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe, fiecare evreu, care a împlinit șase ani — fără deosebire de sex — este obligat să poarte, în afara locuinței, pe îmbrăcăminte, în partea stîngă a pieptului, bine vizibilă, o stea galbenă în șase colțuri, cu diametru de 10 10 cm, confecționată din stofă, mătase sau catifea...

Pe baza celor arătate domnul ministru de interne solicită acordul Consiliului de Miniștri, ca proiectul de ordonanță prezentat și anexat la procesul verbal să fie dat publicității ca ordonanță guvernamentală... Consiliul de Miniștri își dă acordul în unanimitate.

Punctul 27. **Domnul ministru al Comerțului și Comunicațiilor,** de comun acord cu domnul ministru al Apărării și cu domnul ministru al Justiției, solicită acordul Consiliului de Miniștri ca proiectul de ordonanță în problema declarării mijloacelor de locomoție aflate în proprietatea evreilor, proiect pregătit și anexat, să fie dat publicității ca ordonanță guvernamentală.

Nu este de dorit ca evreii să dispună de mijloace de locomoție. Consiliul de Miniștri este de acord.

Punctul 45. **Domnul ministru al Finanțelor...** solicită decizia Consiliului de Miniștri în privința limitării onorării depunerilor (evreilor — n.n.) la bănci și menținerea sigilată a seifurilor. Consiliul de Miniștri hotărăște în sensul celor propuse.

La punctul 67, **„Domnul ministru al Justiției** propune proiectul ordonanței privind eliminarea evreilor din funcțiile publice și din avocatură". Enunțînd principalul motiv declară : „... o necesită o argumentare specială faptul că în actuala luptă mondială pe viață și pe moarte, evreii fac tot ce le permite puterea pentru frînarea și chiar anihilarea eforturilor noastre de război de partea aliaților noștri". Ordonanța guvernamentală adoptată, preciza în primul său paragraf : „Evreii nu pot intra ca funcționari sau ca angajați în serviciile statului, organelor legiuitoare, comunelor, altor organisme publice, fundații publice, instituții sau întreprinderi publice". Iar paragraful 5 specifica : „În barou evreii nu pot fi primiți. Adunarea generală a barourilor este obligată să șteargă din liste, pînă la 31 mai 1944, avocații evrei care au fost înscriși înaintea intrării în vigoare a prezentei ordonanțe".

La punctul 68 **„Domnul ministru al Justiției** face expunerea de motive la proiectul ordonanței privind eliminarea evreilor din camerele presei, ale artiștilor de teatru și film". El arată că : „Nu este nevoie de o argumentare specială pentru a dovedi că în situația de excepție existentă, în interesul apărării patriei, este imperios necesar ca evreii să fie șterși din rîndul camerei presei, a artiștilor de teatru și de film". Proiectul prezentat precizează că noi membri evrei nu se primesc iar cei existenți trebuie eliminați pînă la 30 aprilie 1944. Totodată se arată, fără nici o disimulare a cinismului legiuitorilor, că : „se poate face apel împotriva deciziei de eliminare, dar numai pe motivul că membrul respectiv nu este evreu (subl. ns.).

Punctul 69. **Domnul ministru al Justiției** propune proiectul în problema interzicerii de a angaja de către evrei, ca personal casnic, femei neevreice... solicită acordul... Consiliul de Miniștri își dă acordul".

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Oamenii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Punctul cel mai dramatic de pe ordinea de zi a ședinței, desfășurată sub președinția lui Sztójay Dome, a fost, fără îndoială, punctul nr. 4 referitor la obligativitatea purtării stelei galbene, care s-a dovedit a fi echivalentă cu „înmînarea pașaportelor pentru trecerea în moarte". Membrii guvenului, prefăcîndu-se că dezbat o problemă oarecare, reclamată de securitatea statului, s-au exprimat — după cum reiese din procesul verbal — cît se poate de lejer, eufemistic chiar.

„Punctul 4. **Domnul ministru de interne** înaintează proiectul în problema însemnării cu un simbol distinctiv a evreilor. Arată că este în interesul apărării țării și al securității publice ca evreii — considerați nesiguri din aceste două puncte de vedere — să poată fi lesne recunoscuți. Ușoara lor recunoaștere ar facilita în mare măsură urmărirea activității și comportării acestora, ajutîndu-ne să-i îndepărtăm din locurile unde prezența lor ar periclita interesele apărării patriei".

Încă o dată, Sevilla!

Miercuri, echipa reprezentativă de fotbal a țării noastre va susține al doilea (și ultimul) său meci oficial din acest an calendaristic : întîlnirea cu Spania, în cadrul grupei 1 preliminare a Campionatului European, ediția 1988 (anul în care se va desfășura turneul final, în mai multe orașe din R.F.G.). Pînă acum, în cadrul acestei grupe de patru echipe s-au mai disputat două meciuri : România—Austria 4—0 și Austria—Albania 3—0. După toate aprecierile, favorite pentru locul întîi în grupă (și, deci, pentru calificarea la turneul final) sînt, în ordine alfabetică, reprezentativele României și Spaniei, din această perspectivă întîlnirea de miercuri avînd semnificația unui adevărat derby (al cărui return se va desfășura anul viitor, la 29 aprilie, în țara noastră). Prezentăm mai jos cîteva elemente mai relevante din și despre „tabăra conquistadorilor", pe terenul căreia vor evolua din nou, după șase ani, tricolorii noștri.

A TREIA CAMPANIE PENTRU MIGUEL MUNOZ. După „El Mundial '82", la care echipa țării gazdă se clasează ultima în grupa semifinală (după 1—2 cu R.F.G. și 0—0 cu Anglia), antrenorul Santamaria părăsește conducerea tehnică a reprezentativei Spaniei, în locul lui fiind numit Miguel Munoz. Palmaresul acestuia nu era lipsit de strălucire : de patru ori cîștigător al C.C.E., toate cu Real Madrid (1955, 1957 ca jucător, 1960, 1966 ca antrenor). Declarațiile de intenții ale noului antrenor al naționalei spaniole erau dintre cele mai generoase : „Noi vom găsi jucători capabili de a se comporta ca adevărați fotbaliști spaniolii, uzînd de furie, de viteză și tehnică" ; primele puncte ale programului său de lucru au fost, de asemenea, prin naturalețea lor : „Mai întîi să facem o spălare a creierelor" (după eșecul de la El Mundial, se înțelege) și „Voi permite jucătorilor să evolueze liber, așa cum evoluează și la cluburile lor". În aparență, deci, un program fără prea mari pretenții, cu o formulă de joc ce excelează în contraatacuri bine puse la punct și bazată pe o pregătire în care Munoz insistă mai ales pe cuvintele „inspirație", „entuziasm", „încredere". În răstimpul celor patru ani, Miguel Munoz nu s-a dezis de spiritul în care a conceput dintru început activitatea națională spaniole, acestei consecvențe adăugîndu-i și un benefic echilibru în munca de selecție pentru lotul național, în care de fiecare dată se (re)găsesc jucători experimentați și jucători tineri, madrileni și nemadrileni. Pe acest fond și cu aceste argumente, performanțele n-au întîrziat să apară : în prima campanie sub Munoz, naționala Spaniei s-a calificat și a obținut locul doi (0—2 în finala cu Franța) la turneul final al C.E. din 1984 ; în a doua campanie de calificare, Spania a reușit să intre în turneul final al C.M. din Mexic '86, unde a ratat prezența în semifinale din cauza unei lovituri de la 11 m, pe care Eloy n-a reușit s-o transforme în gol în, sau, mai bine zis, după prelungirile meciului cu Belgia (1—1 după 120 de minute de joc).

Odată cu jocul în compania reprezentativei țării noastre, selecționata de fotbal a Spaniei începe, așadar, a treia campanie de calificare într-o competiție importantă sub conducerea aceluiași venerabil antrenor Miguel Munoz (64 de ani).

O PARTIDĂ JUBILIARĂ. Întîlnirea de miercuri este a zecea dintre cele două selecționate, toate partidele fiind oficiale. Palmaresul bilateral a fost inaugurat la 1 noiembrie 1962, la Madrid, cînd am pierdut cu 0—6, peste trei săptămîni luîndu-ne la București o istorică revanșă, cu 3—1. Șirul jocurilor s-a reluat în 1975, majoritatea lor desfășurîndu-se sub semnul echilibrului, chiar dacă linia „de total" a clasamentului de pînă acum este ușor în defavoarea noastră : două victorii, patru egaluri și trei înfrîngeri, golaveraj 11—16. Ultima partidă dintre cele două reprezentative s-a desfășurat la Saint-Etienne, acum doi ani, în cadrul turneului final al C.E. și s-a încheiat la egalitate, 1 1, după un joc în care echipei noastre i s-a putut reproșa o inexplicabilă reținere în fața unui adversar ce putea fi învins.

În vederea partidei cu echipa noastră națională, selecționata Spaniei a disputat în această toamnă două jocuri de verificare : pe 25 septembrie, cu Grecia (3—1) și pe 15 octombrie, în deplasare, la Hanovra, în compania vicecampioanei mondiale puternica formație a R.F.G. Despre acest ultim joc, corespondentul revistei „France Football" relata că „spaniolii au rezistat destul de bine primei perioade de asediu la care au fost supuși, începînd să lanseze contraatacuri tot mai dese, care și-au arătat roadele în minutul 46, cînd Butragueno finalizează în gol o pasă a lui Michel. A doua repriză a fost un festival al gazdelor, care au egalat (Wass, min. 61) și au luat conducerea (Rahn, min. 70). Totuși, spaniolii, fără să se enerveze, revin și pun stăpînire pe joc, reușind să egaleze prin Golcoe-

(Continuare în pag. 20)

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Ultima oră

Sîntem anunțați că, de foarte curînd, cooperativa meșteșugărească „Prestațiunea" Iași a reușit să scoată pe piață primele truse de ace de acupunctură din țară. Surse (mai puțin oficiale) ne comunică un amănunt : „Prestațiunea" este oricînd gata să se bată cu veteranii în materie !! **(Georgeta Ștefănescu).**

În județul Alba, la „Părîul unghiilor" s-a descoperit, la o adîncime de 10 m, un strat cu melci marini. Stratul este gros de 10 cm.

Magazinul „Apicola" din Miercurea-Ciuc pune la dispoziția celor interesați produsul Dermapin, obținut din lăptișor de matcă și polen. Dermapinul este o loțiune ce combate tendința de cădere a părului, redîndu-i lucrul normal.

„Redac-625", produs de I.A.E.M. Timișoara, este numele noului tip de redresor pentru încărcarea acumulatoarelor de 6 și 12 volți, ale diferitelor tipuri de autoturisme. Aparatul, ce-și va demonstra eficiența în zilele friguroase, costă 410 lei. **(Elena Grecescu)**

Colocviu internațional Mihai Eminescu

Timp de trei zile s-a desfășurat la Avignon colocviul internațional „Mihai Eminescu și mișcarea romantică", organizat de Universitatea din Avignon și Asociația Culturală Franța — România din Vaucluse.

Ședința de deschidere a avut loc la Primăria orașului Avignon unde au luat cuvîntul Marie-José Roig — primar adjunct al orașului Avignon, care a evidențiat semnificația Colocviului în cadrul dezvoltării relațiilor culturale româno-franceze, Ilinca Ionescu-Barthouil, profesoară la Facultatea de litere și de științe umane a Universității din Avignon, organizatoarea acestui colocviu, și criticul Nicolae Balotă care a prezentat o amplă comunicare intitulată : **„Mihai Eminescu : mit și poezie".** Au urmat apoi lucrările colocviului la care au participat cercetători, profesori, traducători din Franța, Italia, Belgia, Marea Britanie, Germania, România. În cadrul colocviului criticul Valeriu Răpeanu a prezentat comunicarea : **Originalitatea operei eminesciene în procesul receptării și transfigurării literaturii populare.** Au fost dezbătute probleme esențiale ale operei eminesciene văzute în evoluția literaturii române și europene, aspecte ale gîndirii social-politice ale marelui poet, substanța națională a operelor sale fundamentale, problemele traducerii poeziei sale în limba franceză. Comunicările au fost urmate de discuții.

Noi unități sanitare cu profil ambulatoriu și-au făcut apariția pe harta mai multor localități din țară. În București, pe Bulevardul Armata Poporului, la Oradea și Reșița, în comuna Scoarța, județul Gorj, au fost date în folosință dispensare medicale ce oferă consultații și tratamente pentru adulți și copii. De asemenea, locuitorii municipiilor Galați și Roman au devenit beneficiarii unor moderne dispensare-policlinici amplasate în preajma marilor ansambluri spitalicești, fapt care permite asigurarea unor condiții îmbunătățite pentru acordarea asistenței medicale.

Profund angajați în traducerea în viață a sarcinilor trasate de recentul Congres al oamenilor muncii, lucrătorii din cooperația meșteșugărească raportează noi realizări în îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan.

În perioada care a trecut din acest an, au obținut o producție marfă suplimentară în valoare de 800 milioane lei, materializată în însemnate sporuri de producție la confecții, încălțăminte, mobilier, covoare, produse de uz casnic și gospodăresc, obiecte de artă populară și artizanat. Totodată, au fost prestate servicii pentru populație, peste prevederi, a căror valoare depășește suma de 210 milioane lei.

De la stația de salvare

Pentru îmbunătățirea permanentă a activității de ocrotire a mamei și copilului, la Stația de salvare a municipiului București s-a aplicat un complex de măsuri care contribuie la acordarea cu mai mare promptitudine a asistenței medicale de specialitate. Astfel, maternitățile bucureștene au fost dotate cu autosanitare, a crescut numărul de medici pediatri din Stația de salvare, au fost date în funcțiune noul număr telefonic 069, pentru orice solicitare pe linia ocrotirii mamei și copilului, precum și o rețea radio care dă posibilitatea menținerii unei legături permanente cu camerele de gardă ale marilor spitale din Capitală. În același timp, la substația Vitan-Bîrzești au fost efectuate lucrări de modernizare pentru îmbunătățirea asistenței medicale de urgență în sectoarele 3, 4 și 5 și în comunele Bragadiru, Clinceni, Cornetu, Dascălu, Dărăști, Glina, Măgurele, Popești-Leordeni, 30 Decembrie, Vidra și Dărăștilfov.

De notat că a fost utilată cu aparatură modernă o autosanitară specială destinată salvării celor suferinzi de afecțiuni cardio-vasculare. **(O.G.)**

Cancerul este produs de o genă ancestrală ?

Cu doi ani în urmă, am prezentat în coloanele Flăcării concepția cercetătorului Octavian Udriște privind etiologia cancerului, la baza temutei boli aflîndu-se, conform acestei opinii, o genă ancestrală. Investigațiile lui Octavian Udriște au făcut de altfel obiectul unei lucrări tipărite. De curînd, sîntem informați, concepția cercetătorului din Călimănești, mult întregită ca urmare a unor studii și investigații de bioenergie, a fost prezentată la Congresul mondial de oncologie de la Budapesta. Ea a cucerit în mod cu totul particular atenția specialiștilor, ipoteza cercetătorului român recomandîndu-se prin noutate absolută. El a fost deopotrivă și țința sutelor de ziariști prezenți la reuniunea din capitala Ungariei. Vom reveni cu amănunte într-un viitor număr al revistei noastre. **(Liviu Timbus)**

Teatrul Național din Tîrgu-Mureș a deschis cortina pentru cea de-a patra piesă a lui Romulus Guga jucată aici : Evul mediu întîmplător. Spectacolul a fost prezentat în premieră, cu puține zile în urmă. Viziunea regizorală aparține lui Cristian Hadji-Culea, iar scenografia, lui Kemeny Arpad. În fotografie, actorii Aurel Ștefănescu, Marinela Popescu, Vlad Rădescu și Szilágyi Enikő Dumitrescu.

Peisaj cotidian în piața Cringași

Toate utilajele de recoltat, fabricate de Semănătoarea, cu destinația Cîmpia Bărăganului sau a Moldovei, părăsesc Capitala trecînd neapărat prin Piața Cringași. Beneficiarii, S.M.A.-urile, le așteaptă ca pe pîinea caldă, fie pentru că sînt noutăți, fie că sînt utilaje mai vechi, dar cu modificări și modernizări de ultimă oră. Anul 1987 va scoate în cîmp, la recoltat, cîteva mașini în premieră : CFU (combină universală de recoltat furaj), sub formă de locătură, mașină tractată de recoltat soia direct din brazdă și o instalație pentru irigat prin aspersiune. (Elena Ghera).

Cu sprijinul cetățenilor

În acest sfîrșit de toamnă, la Oradea se încheie o importantă acțiune începută cu ani în urmă : reamenajarea unor vechi clădiri cu valoare arhitectonică deosebită, prin zugrăvirea lor în culori pastelate, vii, unele dintre ele revenind la culoarea inițială. După cum ne-a informat tovarășul Gheorghe Groza, prim vicepreședintele Consiliului popular al municipiului, au beneficiat de această izbutită schimbare la față majoritatea construcțiilor vechi, monumentale, printre care hotelul și complexul comercial Vulturul Negru, Biblioteca județeană, Muzeul Țării Crișurilor, Primăria, Liceul nr. 4, Liceul sanitar și altele. Odată cu încheierea sus-menționatei acțiuni se deschide un nou și mare șantier edilitar-gospodăresc, pentru amenajarea malurilor Crișului Repede pe o porțiune de aproape 4 kilometri, cît ține trecerea acestui rîu prin oraș. Noua lucrare constă în principal în taluzarea și betonarea malurilor cu plăci prefabricate, amenajarea unor trotuare și scări de acces în vadul apei, pe porțiunile încă neamenajate, cuprinse între podurile 23 August și Victoriei, construirea unei noi pasarele pentru pietoni. Această lucrare se va întinde în timp pe o durată de doi ani și va fi dusă la bun sfîrșit cu sprijinul maselor de cetățeni. **(Mihai Merișanu)**

La Craiova, o nouă unitate muzeală

Cetatea Băniei dispunea pînă mai de curînd de un însemnat număr de muzee : șase în total : Muzeul de istorie, Muzeul „Procesul luptătorilor ceferiști și petroliști", Muzeul de artă (inclusiv Secția colecțiilor), Muzeul de etnografie, Muzeul de istoria medicinei și farmaciei și Muzeul militar, cu excepția ultimelor două, toate reunite și organizate în cadrul Complexului muzeal Dolj. În aceste zile, cum ne-a informat dr. Lucian Diaconu, directorul complexului, este pe cale de a se redeschide un al 7-lea muzeu : Muzeul sau secția de științe ale naturii. Pentru prezentarea în cele mai bune condițiuni a valoroaselor colecții (de mineralogie, botanică, moluște, păsări și mamifere) conținînd circa o sută de mii de piese, a fost reamenajat un monument arhitectonic local — clădirea vechii tipografii a Fundației „RAMURI". Deocamdată, în această primă fază, constructorii IJGCL-ului au pus la dispoziție spațiile cuprinse la parterul imobilului, urmînd ca în scurt timp să fie deschise publicului și cele trei etaje superioare aflate în faza de finisaj. Menționăm că noua unitate muzeistică reprezintă în fapt o reluare a activității unei foste secții de profil din cadrul fostului Muzeu regional Oltenia, grav avariat de seismul din 1977. **(M. Stănescu).**

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prefix București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei 3 lei.

41 505

Biblioteca județeană
TIRGU-MURES

flacăra

ANUL XXXV
46
JOI
13 NOIEMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Noua revoluție agrară

Drumul spre demnitate

Paginile 6 și 7

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a participat la întîlnirea de lucru a conducătorilor partidelor comuniste și muncitorești din țările socialiste membre ale C.A.E.R.

La întoarcerea în Capitală

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a participat în zilele de 10 și 11 noiembrie a.c. la întîlnirea de lucru, care a avut loc la Moscova, a conducătorilor partidelor comuniste și muncitorești din țările socialiste membre ale C.A.E.R.

După cum s-a comunicat, în cadrul întîlnirii, au fost examinate problemele cele mai importante ale dezvoltării și perfecționării colaborării dintre țările socialiste, posibilitățile punerii în valoare cît mai deplină a potențialului constructiv al socialismului. O atenție deosebită a fost acordată adîncirii pe mai departe a relațiilor în domeniul economic, folosirii celor mai avansate forme noi de conlucrare economică și tehnico-științifică, în interesul accelerării dezvoltării economico-sociale a țărilor frățești, al ridicării bunăstării popoarelor lor. Abordînd probleme actuale ale situației internaționale, participanții la întîlnire au subliniat necesitatea intensificării eforturilor comune în interesul luptei pentru lichidarea armelor nucleare și convenționale, pentru întărirea păcii și securității internaționale.

Întîlnirea s-a desfășurat într-o atmosferă de cordialitate și sinceritate, de înțelegere reciprocă și unitate în toate problemele discutate.

Pilduitoare acțiune românească în soluționarea celei mai arzătoare probleme a lumii de azi

REFERENDUM PENTRU VIITORUL OMENIRII

23 noiembrie 1986:

Da, vieții!
Da, muncii
și creației
pașnice!

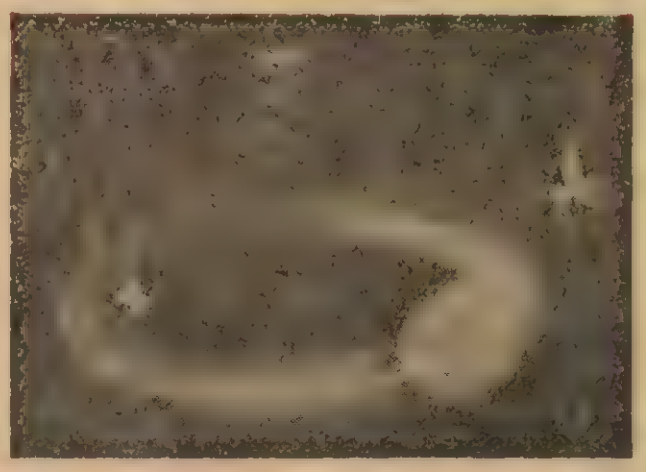

Duminică, 23 noiembrie, întregul nostru popor își va exprima — în cadrul marelui referendum național — opțiunea față de istorica inițiativă a secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind reducerea de către România socialistă, încă din acest an, cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Gestul prin care vom completa buletinele pentru referendum este un gest de cititor. Este un gest al opțiunii lucide și al răspunderii ferme, proprii nouă, românilor, în tot ce gîndim și înfăptuim, proprii unui popor de 23 de milioane de oameni, dar care, printr-o istorie particulară, extrem de densă, ajunsă astăzi la apogeul marilor împliniri, s-a așezat în rîndul forțelor mari, al umanității mari, cu un cuvînt decisiv — recunoscut pretutindeni prin inconfundabilu-i timbru și prin marea-i încărcătură de adevăr — în însești destinele acestei mult încercate umanități.

Opțiune, în spațiul nostru istoric, a însemnat dintotdeauna gravitate și răspundere. Față de noi și față de omenirea care ne înconjoară, al cărei ritm vital trece și prin inima noastră, a cărei respirație am propulsat-o ades, o propulsăm astăzi cu o sporită forță. Am optat alături de Mircea, de Ștefan și de Mihai, însoțindu-i dintr-o suflare în marile lor campanii prin care, apărîndu-ne vatra și ființa, ridicam alci, la Dunăre și Carpați, o eroică pavăză împotriva năvălitorilor, a urgiilor și pîrjolurilor, stăvilindu-le sîngeroasele revărsări spre Europa contemporană nouă. Am optat apoi, cu grele jertfe de sînge, la Smîrdan și la Grivița, la Rahova și Plevna, iar opțiunea istorică a căzătorilor noștri, ducînd la marea biruință a independenței și suveranității țării, a dus la înfrîngerea celui mai agresiv dintre imperiile vremii, schimbînd harta unui întreg continent. Am apărat apoi această independență tot prin acte supreme de opțiune, în 1917—1918 — la Mărășești, Oituz și Mărăști, în 1944—1945 — în zilele de foc ale revoluției și ale războiului antifascist, pe Olt și pe Mureș, pe Tisa și pe Vltava, participînd cu tot sufletul, pînă la ultima răsuflare, cu trupul, pînă la ultima picătură de sînge, la lupta popoarelor împotriva cataclismelor mondiale, purtătoare de opresiune și moarte, pentru triumful forțelor vieții, ale libertății și păcii. Dar o victorie e însemnată prin urmările ei, e însemnată doar în măsura în care fructul vieții, al libertății și păcii nu e prea repede scuturat. Iar acest fruct scump, nutrit cu sîngele omenirii, e astăzi din nou compromis. Acut compromis, prin înfruntarea de interese — adeseori explozivă — între state și grupuri de state, prin infernala proliferare a armelor, a celor nucleare în primul rînd, prin politica de expansiune și de dictat promovată de reprezentanții imperialismului mondial, prin primejdia — escaladată pe zi ce trece — a înecării globului într-o nouă, și ultima, conflagrație, baie de foc și de sînge.

Și din nou, noi, românii, optăm. Optăm nu prin vorbe — vorbe se spun pretutindeni, nu prin declarații de paradă — parada bunelor intenții și-a vestejit de mult somptuoasele straie, lăsînd ades să se vadă sub ele strălucirea sinistră a armelor. Optăm prin fapte, la noi, la Dunăre și Carpați, vorba și fapta fiind una de cînd ne știm, fiind astăzi — în epoca celor mai strălucite întruchipări ale idealului și ideii în viața cea vie — primordiala lege a existenței și devenirii noastre.

„Anul Internațional al Păcii trebuie să nu rămînă un an de declarații și proclamații — sublinia președintele Nicolae Ceaușescu la Plenara din martie a.c. a Consiliului Național al F.D.U.S. **Asemenea declarații, oricît ar fi de frumoase, nu vor schimba cursul periculos al evenimentelor. Noi considerăm că Anul Internațional al Păcii trebuie să determine acțiuni concrete, reale în direcția opririi cursei înarmării, a dezarmării și asigurării păcii!"**

O înaltă expresie a deplinei conjuncții între proclamarea ideii și cristalizarea ei practică, proprie întregii activități a Eroului național român și a Eroului păcii universale, este însuși referendumul din acest noiembrie — unic în lumea și în

(Continuare în pagina 4)

ILIE PURCARU

România, 23 noiembrie 1986:

Însufleţitoare chemări

în Anul Internaţional al Păcii

■ Declaraţia-Apel a Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste din Republica Socialistă România adresată partidelor şi organizaţiilor democratice, guvernelor, tuturor popoarelor din ţările europene, din Statele Unite ale Americii şi Canada, de pe alte continente.

■ Apelul adresat organizaţiilor progresiste şi democratice de tineret din ţările europene, din Statele Unite ale Americii şi Canada, din ţările de pe alte continente.

■ Declaraţia Marii Adunări Naţionale a Republicii Socialiste România cu privire la Anul Internaţional al Păcii.

■ Apelul adresat oamenilor muncii, organizaţiilor şi centralelor sindicale din ţările europene, S.U.A. şi Canada, de pe alte continente, în vederea intensificării luptei pentru dezarmare, colaborare şi pace.

■ Apelul Congresului al III-lea al oamenilor muncii din Republica Socialistă România pentru dezarmare nucleară şi generală, pentru pace.

■ Apelul participanţilor la Plenara Consiliului Naţional al Ştiinţei şi Învăţământului pentru dezarmare şi pace în Europa şi în lume.

Dezideratul fundamental

La Călimăneşti, Oltul curge la 274 de metri deasupra nivelului mării. Ceva mai sus, la cota 300, se află sediul fermei noastre. Ferma se întinde pe 270 de hectare şi se află în grija permanentă a 45 de oameni. În acest an, pe 20 de hectare am cultivat cartofi, obţinînd o producţie bună, iar pe 80 de hectare am avut fineaţă pentru sectorul zootehnic al C.A.P.-ului.

Da, în frumoasa staţiune Călimăneşti, unde mulţi vin să-şi îngrijească sănătatea ori să-şi petreacă vacanţele, există o cooperativă agricolă puternică, a cărei dezvoltare se întemeiază în primul rînd pe ştiinţa oamenilor locului de a munci pămîntul aspru al muntelui. Ne străduim să muncim pămîntul acesta în aşa fel încît fiecare metru pătrat să aducă maximum de folos, de venituri. Cu acelaşi gînd am dezvoltat şi sectorul zootehnic, ce cuprinde 1 000 de taurine şi 2 000 de oi, şi spre mulţumirea noastră se poate spune că prin producţia medie obţinută de la cele 400 de vaci cu lapte ne-am situat în anii din urmă pe locuri fruntaşe în judeţul Vîlcea.

Se înţelege că, în condiţiile în care muncim aici, la Călimăneşti, în umbra muntelui, un sector important al cooperativei agricole îl reprezintă pomicultura. Avem, de fapt, două ferme pomicole. De ferma nr. 1 răspunde chiar soţia mea, Genoveva, care e tot inginer agronom, iar de ferma nr. 2 răspund eu. În total, fiecare fermă recoltează anual cam 7—800 tone de fructe, ceea ce înseamnă, după cum am calculat noi, că în vara şi toamna fiecărui an pleacă de aici 4 trenuri de fructe.

Zeci de autocamioane şi vagoane încărcate cu mere rumene şi dulci pleacă de aici spre bucuria copiilor şi-a oamenilor în toată firea, spre bucuria şi sănătatea lor. Nouă, celor care muncim aici, ne place să credem că în casa fiecărei familii o fructieră plină cu mere înseamnă, într-adevăr, bucurie, tihnă, sănătate, poftă de viaţă. Şi credem că munca noastră eminamente paşnică şi închinată binelui oamenilor reprezintă chiar încrederea noastră într-o lume a prieteniei şi înţelegerii între oameni.

De aceea am primit cu satisfacţie şi ne exprimăm unanima aprobare şi înflăcărata adeziune la noua şi strălucita iniţiativă de pace a preşedintelui Nicolae Ceauşescu. Magistrala cuvîntare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, rostită în faţa forului legislativ suprem, reprezintă voinţa noastră, a întregului nostru popor, a unui popor liber care cheamă toate popoarele lumii, toate forţele progresiste la faptă, la angajare responsabilă, la rezolvarea marilor probleme care frămîntă lumea contemporană, la apărarea însăşi a existenţei umanităţii. Acest document programatic readuce în atenţia opiniei publice româneşti şi internaţionale, cu profunzime şi clarviziune politică, un amplu program de înlăturare a primejdiei ce ameninţă cu distrugerea civilizaţia mondială, de inaugurare a unei epoci noi în relaţiile internaţionale încă în acest an declarat cu generozitate Anul Internaţional al Păcii, anul care a întruchipat speranţele, încrederea şi solidaritatea umană în realizarea celui mai nobil ideal, dezideratul fundamental al contemporaneităţii, Pacea.

Legea adoptată de Marea Adunare Naţională privind reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare şi consultarea întregii naţiuni în legătură cu aceasta în cadrul unui referendum, în baza propunerii preşedintelui ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, este contribuţia concretă a naţiunii noastre socialiste în lupta pentru dezarmare şi pace, în găsirea căilor optime şi-a mijloacelor care să conducă la soluţionarea marilor probleme care frămîntă umanitatea, la asigurarea căilor spre destindere, colaborare şi pace. Este pasul pildelor al unui popor iubitor de pace, al unui neam care a trăit şi trăieşte cu aspiraţia păcii, a progresului şi bunăstării, nutrind dorinţa fierbinte de a trăi liber, independent, de a-şi făuri în liniştе şi pace viitorul. Secretarul general al partidului s-a adresat întregului nostru popor pentru a se pronunţa prin DA asupra acestor măsuri de importanţă fundamentală.

Noi, cei 45 de oameni de la ferma nr. 1, ca şi cei aproape 300 de oameni care lucrează în cadrul cooperativei agricole din Călimăneşti, sîntem oameni paşnici şi muncitori ai pămîntului. Acest DA, pe care-l vom rosti răspicat cu prilejul referendumului, are pentru noi semnificaţia faptei concrete prin care România dă un exemplu lumii întregi că vorbele despre dezarmare şi pace trebuie să facă loc faptelor. Şi nădăjduim că alte popoare ne vor urma exemplul, căci pretutindeni oamenii ştiu prea bine că o lume fără arme, o lume a păcii, ar fi o lume mai frumoasă şi mai bogată.

CONSTANTIN MIHĂILĂ ■
inginer agronom, Călimăneşti

Discurs

...prin urmare domnilor ambasadori
pacea planetei nu este braţul ei înarmat
nici braţul drept ridicat de statuie
darmite cosmosul cu miros de primejdii.

pacea planetei poate fi apa
poate fi aerul respirat şi suflarea
pămîntul ne-mlănţuit de furtuni

un cer populat de columbe
înalt cît o iubire de patrie
rotund cît o lăsare la vatră

aşadar domnilor ambasadori
în acest înarmat sfîrşit de mileniu
pacea planetei nu se vinde şi nici nu se cumpără
ea este floarea din piscul gîndului nostru
ea este viaţa

MARIN CODREANU ■

Apel pentru viaţă

— politica păcii la fiecare loc de muncă —

Constantin Mihăileanu, inginer mecanic la ICSIT Titan :

La 23 noiembrie, întregul popor român îşi va exprima opţiunea în cea mai importantă problemă a tuturor oamenilor de pe planeta Pămînt. Dacă toate popoarele ar avea posibilitatea să aleagă astfel, deschis, între pace şi înarmările care o subminează, dacă toţi oamenii politici şi-ar respecta popoarele şi le-ar iubi ca preşedintele nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, lumea ar fi grăţiată de spaima unui război atomic.

Nu numai dezarmarea atomică este importantă. Reducerea armamentelor clasice şi micşorarea treptată a tuturor cheltuielilor militare sînt în cazul nostru — şi pot fi — în cazul oricărei ţări — probe concludente ale voinţei de pace, pot demonstra sinceritatea oamenilor politici care discută despre dezarmare.

Maria Stoian, bucătăreasă în cadrul IAPL Amzei :

Indiferent de meseria lor, de vîrstă, de culoarea ochilor şi de înălţimea visurilor lor, oamenii doresc pace, susţin cu o emoţionantă înţelegere politica României, iniţiativele secretarului general al partidului consacrate dezarmării, promovării unui curs nou de încredere, destindere şi securitate în viaţa internaţională. A susţine reducerea cheltuielilor de înarmare înseamnă pentru mine să doresc binele copiilor mei, aşa cum doresc pace şi bine pentru toţi copiii din lume.

Dumitru Cărbunescu, economist, Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie şi organizarea teritoriului :

Vreau să spun şi eu un NU hotărît unui nou război, armelor atomice şi tuturor arsenalelor care pot duce lumea la pieire. Poporul nostru va arăta întregii omeniri şi mai ales politicienilor care poartă discuţii sterile despre dezarmare că ea poate fi reală, este la îndemînă şansa ca măcar o parte — la început — din cheltuielile pentru înarmare să fie canalizate spre alte domenii, pentru dezvoltare, pentru binele şi pentru viaţa oamenilor, nu pentru uciderea lor. Mă bucur că, datorită strălucitului nostru preşedinte, întregul popor român îşi va face auzită opţiunea pentru pace, împotriva cheltuielilor de înarmare. Şi sînt mîndru că poporul meu va spune şi în acest fel răspicat şi într-un singur glas întregii lumi şi tuturor oamenilor politici : „stopaţi cursa înarmărilor, această competiţie a morţii".

Mirela Drăgan, elevă, Liceul economic nr. 4, Bucureşti :

La 17 ani cît am eu, nimeni nu cred că ar putea alege altfel. Cum să nu alegi pacea, liniştea ? Cum să nu alegi ca banii, în loc să fie cheltuiţi pe arme care ar distruge vieţi, poate chiar viaţa planetei albastre, să fie destinaţi fericirii oamenilor ? Eu aleg pacea şi dezarmarea şi liniştea, pentru mine, ca şi pentru cei trei fraţi ai mei şi pentru toţi cei dragi.

Tiberiu Firţulescu, inginer constructor în cadrul unei unităţi militare :

Referendumul de la 23 noiembrie este prilejul de a arăta că noi, românii, putem face şi chiar facem ceva concret — şi facem lucrul acesta acum ! — pentru pace, pentru destindere şi securitate în întreaga lume.

Dan Stiubei, electrician, IPRS Băneasa :

Orice lucru iese mai bine, dacă omul care îl face lucrează liniştit şi bucuros. Iar liniştea şi bucuria numai pacea le oferă. Între pace şi război, orice om teafăr la minte alege pacea. Dacă pe pămînt există şi alţi oameni, să le spunem răspicat ce gîndim. Pentru că popoarele lumii ca noi gîndesc, iar nu ca ei. Sînt mîndru că poporul nostru este primul care face, în faţa întregii lumi de azi şi a viitorimii, gestul acesta superb de a vota — cum sînt convins că o va face — în unanimitate pentru pace, pentru viaţa şi fericirea tuturor oamenilor.

Gheorghe Roşescu, pensionar, şoseaua Colentina nr. 43, blocul R 13 :

E bine că arătăm lumii cum gîndeşte poporul nostru în problemele păcii şi dezarmării. Dacă toate popoarele ar fi lăsate să spună cum gîndesc, atunci eu cred că banii care se duc pe arme ar folosi la progresul, la bunăstarea şi la sănătatea oamenilor. Poate că gestul preşedintelui nostru şi al poporului român va deschide ochii şi altora.

Gheorghe Tudor, şofer TIR, Întreprinderea de transporturi Bucureştii Noi :

Sînt mîndru, oriunde mă aflu, să spun că sînt român şi că susţin politica de pace a preşedintelui Nicolae Ceauşescu. La 23 noiembrie, voi răspunde şi eu cu hotărîre DA la referendumul prin care poporul nostru îşi va exprima voinţa nestrămutată de apărare a păcii.

Mihail Luca, vatman, ITB :

Voi zice din toată inima DA la referendum şi aş vrea ca acest cuvînt să se audă în toate cabinetele celor care dau banii popoarelor din ce în ce mai mult pe arme, în loc să-i dea pentru copiii lumii şi pentru viitorul lor fericit. Eu cred că omenirea nu va pieri într-un război atomic, dacă se va dezmetici la vreme şi va face ca noi.

Mihai Săndoiu, fizician, Electronica Industrială :

Numai starea de pace permite oamenilor să dea întreaga lor capacitate de efort şi de creaţie în procesul de dezvoltare. Optînd pentru dezarmare şi reducerea cheltuielilor militare, poporul nostru îşi urmează genialul său conducător, pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele României, cunoscut în întreaga lume pentru numeroasele sale iniţiative de pace şi îşi urmează, de fapt, neabătut conduita sa dintotdeauna, pentru că, de-a lungul întregii noastre istorii, noi, românii, am avut vocaţia păcii. Voi spune cu toată fermitatea Da la referendum politicii înţelepte a partidului şi statului nostru pentru promovarea unui curs nou de încredere şi securitate în viaţa internaţională.

Pompiliu Parotă, medic primar, Spitalul de copii „Grigore Alexandrescu" :

Înţeleg poate mai bine decît alţii cît de multe mai are ştiinţa de făcut pentru sănătatea oamenilor. Cine uită, ori se face că uită acest lucru canalizînd spre arme bani ce ar putea servi la dezvoltarea ştiinţei, la prosperitate uneltește, în fond, împotriva întregii omeniri, a vieţii pe pămînt, fiindcă azi toţi ştim că un război atomic n-ar avea niciun cîştigător. Noi medicii ne luptăm pentru şansele vieţii în fiecare om. Dar preşedintele nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, luptă pentru şansele vieţii pe întreaga planetă, desfăşurînd, de mulţi ani o amplă pledoarie pentru pace, destindere şi dezarmare, pentru dezvoltarea paşnică a tuturor popoarelor. Urmîndu-i strălucitul exemplu, întregul nostru popor, spunînd Da acestor interese esenţiale ale oamenilor la referendumul de la 23 noiembrie, va arăta clar că, dacă popoarele ar fi consultate, ele ar hotărî dezarmarea şi pacea. Şi cred că se apropie ziua în care ele vor lua această hotărîre. Sînt mîndru că poporul român anunţă omenirii cu o asemenea forţă acea zi şi îi grăbeşte sosirea.

Marin Ionescu, mecanic de locomotivă, Depoul C.F.R. Bucureşti-Triaj :

Am doi copii : Răzvan şi Dragoş. Sînt mici, ei nu realizează încă ce ar putea însemna un război. Nu pricep nici măcar sensurile acestui cuvînt, care, el însuşi ar trebui să dispară din toate dicţionarele. Îi iubesc, port mereu fotografiile lor cu mine pretutindeni pe drumurile de fier ale ţării şi nu aş putea accepta cu nici un chip să le fie altfel decît bine în pace şi cer senin. După ce pătimise cumplit din pricina ultimului război — incomparabil, de altfel, cu un eventual nou război absurd şi pustiitor — tata, şi el mecanic de locomotivă, gîndea la fel în privinţa noastră, a copiilor. Dorea să ne ştie mereu bine şi sănătoşi şi mai ales, spunea

generoasă şansă păcii planetare

Aspiraţie legitimă

Nevoia de pace are, astăzi, atributele universalităţii. Mai mult ca oricînd, ea se instituie la nivelul imperativelor vitale ale omenirii, nu numai ca alternativă raţională la un război ce ar putea pune sub semnul întrebării însăşi existenţa umană, ci şi ca factor propulsiv pentru traducerea în act a imenselor resurse de creaţie şi construcţie culturală de care au nevoie oamenii. Într-o lume în care acumularea de cunoaştere a dobîndit amploarea unui nou proces revoluţionar, conducînd geniul uman spre profunzimi nebănuite altcîndva, speranţa publică în puterea ştiinţei şi tehnicii de a contribui la satisfacerea cerinţelor vieţii este mereu crescîndă şi ireversibil înscrisă pe direcţia faptei umaniste. Între ştiinţă — ca utilizare superioară a raţiunii — şi pace — ca stare generică a creaţiei — există o legătură indisolubilă. Din păcate, o nefirească şi cancerigenă mutaţie de sensuri şi atitudini a direcţionat un mare potenţial cognitiv spre proiectarea şi realizarea unor mijloace de distrugere care au atins cote de materializare incalculabile. A sosit, în raport cu această iraţională turnură, vremea relansării practice a inteligenţei umane către fapta de cultură şi civilizaţie. Ca act total, ca întrebuinţare deplină a gîndului iscoditor de adevăruri ! Aceasta ar însemna dezarmare, reorientare de fonduri şi resurse spre cîmpul paşnic al construcţiei şi cooperării, trecerea hotărîtă la o altă înţelegere a raporturilor interumane, a însăşi existenţei pe planeta noastră.

Ştim cu toţii că nu este simplu, că problemele şi neînţelegerile acumulate nu-şi pot găsi automat soluţii şi dezlegări durabile. Dar întreprinderea unor paşi spre acest scop este o posibilitate care întruneşte condiţiile de concretitudine şi împlinire. O demonstrează — în contextul marilor mişcări pentru pace în lume — iniţiativa profund umanistă, de largă rezonanţă, a preşedintelui României socialiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de a trece unilateral la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, cheltuielilor şi efectivelor militare şi organizarea, în legătură cu aceasta, a unui referendum la 23 noiembrie. Este un act politic care angajează exemplul concret; nemijlocit, care pune o trăsătură de unire între intenţie şi faptă, între declaraţii şi atitudine directă. Se concentrează, în acest caz, o mare voinţă de pace, o profundă gîndire a problemelor contemporaneităţii, o impresionantă dovadă materială a încrederii în preeminenţa raţiunii. Pentru că noi gîndim pacea ca o construcţie, ca un edificiu al marilor valori culturale întrupate în condiţia umană. Pentru că însăşi logica internă a cunoaşterii, a ştiinţei, ne îndeamnă să-i folosim roadele în înfăptuiri pentru om, pentru liniştea şi securitatea sa globală. Vectorul politic se întîlneşte, aşadar, cu cel ştiinţific într-o hotărîre care are, deopotrivă, capacitatea de a exprima plenar vocaţia de pace a naţiunii noastre, atitudinea sa exemplară, demnă, în rîndul naţiunilor lumii în universalitate.

Ca om al catedrei universitare şi al cunoaşterii ştiinţifice, resimt mai direct şi mai puternic mesajul uman al păcii, al nevoii de a trăi într-o lume eliberată de spectrul distrugerii. Provenită îndeosebi dinspre tineretul studios, modelat la izvoarele culturii umaniste, nevoia de pace are accente şi intensităţi deosebite, exprimă aspiraţia legitimă şi dreptul suveran de a accede spre viitor. Nu pot să nu mă fac ecoul acestei impresionante investiţii de viaţă şi hotărîre. Şi, în consecinţă, vă mărturisesc puternica mîndrie patriotică pe care o stimulează noile şi exemplarele iniţiative de pace ale României socialiste.

Conf. univ. dr. ACULIN CAZACU ■

Momentul deplinei lucidităţi

Încerc să-mi reprezint aievea imaginea cinetică a splendidului vers eminescian : **Iată, vine-un soi de pace c-o năframă-n vîrf de băţ.** Cîtă puritate în steagul alb de pace al oştaşului român din vremea Marelui Voievod, cîtă sete de tihnă şi viaţă paşnică în măiestruşu-i zest, cîtă noblete de suflet în solia sa transfigurată în simbolul atît de simplu, dar atît de grăitor, al năframei sub formă de flamură a bunelor intenţii ! Nu doar bătrînul şi înţeleptul Domn, ci întreaga oaste, întregul popor îşi exprimau sub cerul încă nerăvăşit de vîrtejul săgeţilor şi-al sulitelor voinţa supremă şi firească de împăcare, înţelegere şi convieţuire fără ameninţări de ciomage, fără încrucişări de săbii. Întrebat la singular, demnul ostaş român răspunde printr-un răspicat „noi". Îndeplinindu-şi înalta misiune în numele semenilor, al colectivităţii pe care o reprezenta. „Bună pace !" — a răsunat acolo, sub boltile larg desfăşurate peste cîmpia de la Rovine, ca o dorinţă crescînd din adîncuri de timp, ca o chemare irezistibilă a momentului şi a vremilor viitoare. „Bună pace" a fost şi rămîne, de la înţelepţele pilde ale vestitului Dromihete pînă la hulubii de nea ţinînd spre azur în zilele marilor sărbători naţionale, urarea şi visarea noastră ardentă — expresie fidelă a unei înclinaţii congenitale către armonie, frumos şi bine.

Pacea reprezintă astăzi, după o inspirată sintagmă a lui Nicolae Titulescu, „un strigăt al inimii". Un strigăt al inimii umanităţii ameninţate de oribilantele fulgere ale dezastrului nuclear, un strigăt al inimilor noastre — ale oamenilor trăitori pe străbunele meleaguri de la Dunăre, Carpaţi şi Mare. „Planeta albastră" este pîndită de croncănitul ulilor cu aripi şi cioţ de oţel, al rachetelor gata să spargă zările şi să se năpustească cu foc şi pară peste aşezările lumii, al „stelelor" cu ochi nimicitori de laseri, ce vor să ia cosmosul în stăpînire în locul astrelor tutelare.

Momentul este cel al deplinei lucidităţi, al conştiinţei, al unirii tuturor forţelor care luptă pentru eliberarea omenirii de coşmarul cataclismului, pentru progres, înţelegere şi colaborare între popoare. Este, magnific spus, momentul trecerii hotărîte peste orice praguri de gheaţă, în scopul asigurării triumfului păcii mondiale. Pentru ca viaţa să dăinuie, ştiinţa, cultura, valorile materiale şi spirituale să dureze, să sporească, îmbogăţind mereu tezaurul de cuget şi faptă al umanităţii. Pentru ca omul să fie mereu stăpînul propriului său destin, iar pacea să fie veşnică pe pămînt !

ION SEGARCEANU ■

(Continuare în pag. 4)

Nobila consecvenţă

Dezarmarea, reducerea cheltuielilor militare, a armamentelor şi efectivelor militare au ocupat un loc prioritar în activitatea pe plan extern a României, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu. Ampla serie de iniţiative lansate de ţara noastră în direcţia rezolvării problemei fundamentale a epocii contemporane — oprirea cursei înarmărilor şi trecerea la dezarmare — s-a bucurat de o largă audienţă internaţională, suscitînd un mare interes şi sinceră preţuire.

Iată, cîteva dintre aceste iniţiative :

● 1969 : pornind de la o iniţiativă a României Adunarea Generală a O.N.U. declară anii 1970–1979 drept „Deceniul dezarmării".

● 1970 : Adunarea Generală a O.N.U. adoptă Rezoluţia intitulată „Consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi efectele sale profund dăunătoare asupra păcii şi securităţii în lume", iniţiată de România.

● 1978 : România propune Conferinţei Comitetului de dezarmare un program cuprinzător de dezarmare care cuprindea măsuri vizînd încetarea cursei înarmărilor nucleare, reducerea armamentelor convenţionale şi forţelor armate.

● 1979 : Adunarea Generală a O.N.U. adoptă prin consens rezoluţia privind îngheţarea şi reducerea bugetelor militare ale statelor, iniţiată de România, căreia i s-au alăturat 11 state.

● 1983 : la O.N.U. este adoptat, prin consens, proiectul de rezoluţie iniţiat de România în legătură cu reducerea bugetelor militare.

● 1984 : „Concepţia şi considerentele preşedintelui Nicolae Ceauşescu în legătură cu obiectivele Conferinţei de la Stockholm pentru măsuri de încredere şi securitate şi pentru dezarmare în Europa" au fost prezentate la forumul european, bucurîndu-se de un amplu ecou. Amplul pachet de propuneri româneşti includea şi îngheţarea cheltuielilor militare ale statelor participante la Conferinţa de la Stockholm pînă la încheierea unui acord de reducere a acestora.

● 1984 : „Poziţia României, concepţia şi aprecierile preşedintelui Nicolae Ceauşescu privind asigurarea păcii, realizarea dezarmării, destinderii şi colaborării internaţionale" au fost prezentate la sesiunea Adunării Generale a O.N.U. În acest important document se arăta că o cale realistă pentru obţinerea unor progrese sensibile în direcţia dezarmării o constituie îngheţarea cheltuielilor militare de către toate statele, în primul rînd de către statele mari, puternic înarmate, şi apoi trecerea la reducerea bugetelor militare, urmînd ca fondurile astfel economisite să fie alocate pentru dezvoltarea ţărilor respective, precum şi pentru sprijinirea eforturilor ţărilor în curs de dezvoltare.

● 1985 : La iniţiativa României, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat în unanimitate „Apelul solemn către statele aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acţiunilor armate şi de soluţionare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor şi Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare şi conflict, diferendele existente pe cale politică, de a se obţine de la folosirea forţei şi ameninţarea cu forţa, de la orice intervenţie în treburile interne ale altor state".

● 1986 : Marea Adunare Naţională adoptă Legea cu privire la reducerea de către Republica Socialistă România cu 5 la sută a armamentelor, a efectivelor şi cheltuielilor militare şi la consultarea poporului în legătură cu aceasta, în cadrul unui referendum".

întotdeauna că dacă e pace, e bine. Din cîte aflasem de la el, şi bunicul zicea la fel. Da, vocaţia pentru pace a românilor a rămas mereu aceeaşi, fără ca nimeni, niciodată, să le poată clinti acest crez. Ar fi aberant deci, ca noi, astăzi, să nu ne unim glasurile într-un vibrant apel în favoarea păcii, cu atît mai mult cu cît însuşi preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cel mai iubit fiu al poporului, ne-a oferit marea şansă de a ne spune deschis cuvîntul în cadrul referendumului de la 23 noiembrie, privind reducerea cu 5 la sută a armamentelor, cheltuielilor şi efectivelor militare, iniţiativă menită să mobilizeze, prin profundele sale semnificaţii, conştiinţele tuturor oamenilor de bine de pretutindeni. Pacea nu se cumpără şi nu se vinde. Şi nici nu trebuie cerşită nimănui. Pentru că ea reprezintă, de fapt, un drept fundamental, întocmai ca dreptul de a respira, de a iubi, de a munci sau de a supravieţui pe Pămînt. Raţiunea trebuie să triumfe şi noi, oamenii, trebuie să ne mobilizăm prin eforturi înzecite pentru realizarea deziderateor de pace ale întregii umanităţi. Iată de ce referendumul de la 23 noiembrie — act politic de însemnătate deosebită — se va bucura de totala noastră adeziune.

Dr. Constantin Florea, medic coordonator, Dispensarul de pediatrie Giuleşti — Ulmi :

România, prin strălucitele iniţiative şi propuneri vizînd asigurarea păcii, formulate cu clarviziune şi fermitate de preşedintele Nicolae Ceauşescu în cadrul celor mai înalte reuniuni şi foruri internaţionale, s-a situat întotdeauna în fruntea luptei pentru apărarea vieţii pe planeta Pămînt, stîrnind admiraţia tuturor oamenilor iubitori de pace din întreaga lume. Desigur, eforturile permanente ale ţării noastre îndreptate spre însănătoşirea climatului internaţional prin acţiuni viguroase şi inteligente, eficace pe planul politicii mondiale, au determinat în nenumărate rînduri luări de poziţii favorabile păcii, din partea multor state şi guverne, a unor organisme şi organizaţii internaţionale. Dar ceea ce este absolut inedit în această paşnică bătălie, este tocmai exemplul superb de aplicare în practică a dorinţei de pace a României, care, trecînd de la vorbe la fapte, a hotărît — la iniţiativa preşedintelui ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — organizarea referendumului de la 23 noiembrie, prin care întregul popor este chemat să-şi exprime deschis gîndurile în privinţa reducerii, în mod unilateral, cu 5 la sută a armamentelor, cheltuielilor şi efectivelor militare. Este, cred eu, exemplul cel mai convingător pe care o naţiune îl poate oferi lumii întregi, exemplu ce invită la reflecţii mature, responsabile, ca atît mai mult cu cît în balanţă se află însăşi soarta întregii omeniri.

10 noiembrie 1986. La Spitalul de copii „Grigore Alexandrescu", echipa alcătuită din dr. Pompiliu Parotă, medic primar, dr. Virgil Cristea, medic specialist, şi dr. Ovidiu Iacob, medic primar, asigură începutul de viaţă al unui nou cetăţean.

Ca medic, veghez permanent la apărarea vieţii. Voi apăra însă viaţa şi în alt mod ; prin cuvîntul „da", pe care îl voi scrie cu majuscule pe buletinul de vot la referendumul care se va desfăşura peste cîteva zile. Şi aceasta, pentru că vrem ca şi copiii noştri să aibă şansa de a povesti la rîndul lor basme nepoţilor !

Postăvaru Aurelian, elev cl. a IX-a, Liceul industrial nr. 12, Bucureşti : Faptul că şi noi, tinerii între 14 şi 18 ani, prin hotărîrea forumului legislativ suprem al României sîntem chemaţi să ne exprimăm în cadrul referendumului, mi se pare de-a dreptul emoţionant. Este încă unul dintre motivele pentru care ne îndreptăm gîndurile de recunoştinţă şi aleasă preţuire către înflăcăratul revoluţionar Nicolae Ceauşescu, părintele care ne-a vegheat copilăria şi care scrutează atît de lucid viitorul, omul căruia dorim să-i urmăm exemplul de viaţă şi muncă.

Desigur, problemele legate de dezarmare sînt deosebit de complexe şi de dificile, dar nimeni nu poate afirma că fragila noastră tinereţe ne-ar împiedica să ne imaginăm grozăviile unui eventual război nuclear. Da, este extraordinar — şi cunosc bine sensul acestui cuvînt — să ştii că trăieşti într-o ţară în care, de la vîrsta de 14 ani, eşti consultat şi îţi poţi exprima părerea în privinţa hotărîrilor majore ce urmează a fi adoptate. Cred că aceasta nu se întîmplă nicăieri în lume. Astăzi elevi, mîine oameni ai muncii, dorim să păşim cu încredere în viaţă, în pace şi linişte, să dăruim păcii tot ceea ce învăţăm în prezent, iar visele şi aspiraţiile noastre să nu fie umbrite nicicînd de spectrul monstruos al războiului. Iată, noua iniţiativă de pace a României — pînă în prezent, din cîte sînt informat eu, fără precedent pe plan mondial — ne întăreşte încrederea că aşa va fi, că prin reducerea armamentelor, cheltuielilor şi efectivelor militare forţa noastră nu numai că nu va slăbi, ba din contră, va dobîndi noi valenţe, atît din punct de vedere material, cît şi spiritual. Împărtăşim aceleaşi idealuri de pace cu părinţii noştri şi, împreună cu ei vom scrie DA pe buletinele de vot, gîndind că exemplul României socialiste, al nostru, va fi înţeles şi de alţii aşa cum se cuvine, că el este demn de a fi urmat în numele dreptului sacru la existenţă, la viaţă.

Marga Apostol, economist, Întreprinderea de confecţii şi tricotaje Bucureşti :

Îmi desfăşor activitatea într-o întreprindere în care ponderea femeilor este foarte mare. Multe, foarte multe dintre ele au copii, şi cine ar putea şti mai bine ce înseamnă grija pentru somnul lor liniştit, pentru sănătatea şi viitorul lor, decît ele ca mame ?

Nu din sentimentalism fac această afirmaţie, ci din dorinţa de a mă face înţeleasă mai bine în privinţa unui lucru esenţial : în clipa de faţă, noţiunea de viaţă este condiţionată mai mult decît oricînd de noţiunea de dezarmare. Iar „zăngănitul" armelor — fie ele chiar şi convenţionale — zădărniceşte în chipul cel mai absurd speranţa de linişte a căminelor noastre. Ori, nimănui nu îi este permis să adjudece existenţa acestei linişti după bunul său plac. Vrem să trăim, vrem să muncim în pace, să înfăptuim toate proiectele noastre de viitor, să asigurăm tihna şi prosperitatea urmaşilor noştri. Mulţumim marelui fiu al poporului român, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru neobosita sa activitate dusă în favoarea păcii şi ne declarăm să-i fim mereu alături în tot ceea ce întreprinde spre binele oamenilor, al întregii planete.

CONSTANTIN BALACCIU ■
DORIN GHERGHINESCU ■

A răspunde prezent la îndemnul raţiunii

Aspiraţie permanentă a popoarelor născută odată cu istoria umanităţii, pacea nu a fost şi nu poate fi decît rezultatul unui proces complex şi îndelungat, cu o dinamică proprie, marcată prin etape cu obiective precise, influenţate puternic de evoluţia raporturilor interstatale.

Militînd neobosit pentru generalizarea unei asemenea atitudini în opinia publică internaţională, în atitudinea statelor, guvernelor, partidelor, diverselor organizaţii naţionale şi internaţionale, România socialistă, în primul rînd prin cuvîntul cel mai autorizat al preşedintelui său, tovarăşul Nicolae Ceauşescu susţine cu consecvenţă că: „În actualele împrejurări internaţionale nu există problemă mai importantă decît dezarmarea şi pacea !... Nu există nici o justificare pentru continuarea cursei înarmărilor, pentru sporirea cheltuielilor militare care au ajuns la uriaşa sumă de 1 000 miliarde de dolari !" — aşa cum s-a subliniat şi în Cuvîntarea rostită la deschiderea Congresului al III-lea al oamenilor muncii.

Este o realizare incontestabilă că politica partidului şi statului nostru se află în deplină concordanţă cu vocaţia tradiţională a poporului român de a trăi în pace, şi a-şi vedea respectate identitatea naţională, independenţa, suveranitatea, integritatea, cu caracterul nou noastre orînduiri, opus tendinţelor de agresiune, expansiune şi dominaţie. În orice împrejurări, întotdeauna, patria noastră, poporul român va lupta numai şi numai pentru apărarea independenţei şi suveranităţii sale, împotriva oricărei încercări de dominaţie şi asuprire, pentru a asigura naţiunii noastre dreptul de a-şi făuri societatea socialistă în mod liber.

Ca o sinteză a acestor aspiraţii de veacuri sînt astăzi chemările cuprinse în cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la recenta sesiune a Marii Adunări Naţionale referitoare la „Activitatea internaţională a României privind relaţiile politico-economice, a colaborării multilaterale cu toate statele, participarea activă la soluţionarea problemelor complexe ale vieţii mondiale prin dialog şi negocieri, la lupta pentru dezarmare şi pace în lume" a marilor iniţiative româneşti adresate întregii lumi.

Legea cu privire la reducerea de către Republica Socialistă România cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare şi la organizarea unui referendum adoptată la sesiunea Marii Adunări Naţionale la propunerea preşedintelui ţării tovarăşul Nicolae Ceauşescu va prilejui exprimarea voinţei de pace a fiecărui cetăţean al patriei.

Vor participa conform prevederilor recentului decret al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România alături de toţi cetăţenii cu drept de vot, şi tinerii între 14 şi 18 ani. Este o cinste şi o mîndrie pentru ei. Ei ştiu că nu pot învăţa, nu pot trăi decît într-o lume ferită de distrugătorul flagel al războiului.

Ei au învăţat şi învaţă să iubească pacea, pentru că îşi iubesc ţara.

În calitate de profesor, manifest alături de sutele de mii de cadre didactice şi elevi o fierbinte adeziune la această nouă iniţiativă de pace a secretarului nostru general.

Sîntem conştienţi de marile răspunderi ce revin şcolii, cadrelor didactice în educarea comunistă revoluţionară a tinerilor, a formării lor ca cetăţeni devotaţi patriei şi poporului.

Avem deci misiunea nobilă să-i facem să cunoască faptul că măreţia istoriei româneşti şi-a găsit izvor nesecat de sevă în dragostea de glie, în spiritul de dreptate şi de omenie al străbunilor noştri care au trăit de-a lungul mileniilor în această vatră.

În condiţiile noi, socialiste, tot poporul îşi apără glia, cu drag şi dăruire, o împodobeşte cu epocale construcţii — şi nu poate fi bucurie mai mare decît încrederea că tot ce face duce la apărarea dreptăţii şi păcii în lume.

FLORICA CEBUC ■

Iată de ce spunem DA!

reducerii armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare

■ **Un singur submarin „Trident" înzestrat cu arme atomice dispune de o capacitate distructivă echivalentă cu de 25 de ori forţa de distrugere a întregului armament folosit în ultimul război mondial.**

■ **Se apreciază că sumele investite în medie pe glob pentru un soldat sînt de 52 de ori mai mari decît pentru un elev. În S.U.A., de pildă, instruirea personalului militar costă, într-un an, dublul bugetului destinat învăţămîntului pentru 300 milioane copii de vîrstă şcolară din sudul Asiei.**

■ **Documentele elaborate sub egida O.N.U. subliniază că la 100 de mii de locuitori ai planetei revin în medie 556 militari, dar numai 85 medici.**

■ **Ţările occidentale industrializate alocă în medie în scopuri militare 5,4 la sută din produsul lor naţional brut, dar numai 0,3 la sută pentru ajutor de dezvoltare.**

■ **O singură mare putere cheltuieşte într-un an în scopuri militare mai mult decît cheltuiesc guvernele ţărilor în curs de dezvoltare pentru învăţămînt şi ocrotirea sănătăţii pentru 3,6 miliarde de oameni.**

■ **În vreme ce costul operaţional al unui portavion este aproape 600 de mii dolari pe zi, numai în Africa îşi pierd viaţa în medie în 24 de ore 14 000 de copii, din cauza foametei sau a unor maladii.**

■ **Venitul total al jumătăţii celei mai defavorizate din omenire s-ar fi dublat dacă în acest scop s-ar fi alocat suma reprezentînd creşterea cheltuielilor militare în ultimii 25 ani.**

■ **Investirea în domenii paşnice a resurselor financiare folosite în prezent pentru înarmări ar permite un ritm anual de creştere economică de 9,4 la sută în ţările în curs de dezvoltare şi de 3,7 la sută în statele dezvoltate; pe glob s-ar crea, într-un deceniu, peste 180 milioane locuri de muncă.**

■ **Prin alocarea a numai 0,5 la sută din sumele risipite pentru înarmare s-ar putea asigura apa potabilă pentru două miliarde de oameni, în prezent lipsiţi de această resursă vitală.**

■ **Cu numai 30 milioane dolari s-ar putea asigura vaccinurile necesare pentru a salva viaţa a 6 milioane de copii, cît mor anual în lume înainte de a împlini vîrsta de un an.**

■ **Includerea unui hectar de pămînt în circuitul agricol, necesită, în medie, 1 000 de dolari; cu suma economisită prin oprirea cursei înarmărilor într-o singură zi ar putea fi asigurate fondurile necesare pentru cultivarea a 2,5–3 milioane hectare, care ar furniza hrana pentru 100 milioane de oameni. În prezent, anual, încetează din viaţă 25 milioane persoane datorită malnutriţiei.**

Sub stele veşnice

Este firesc ca problemele păcii să preocupe popoarele lumii, să treacă de la om la om şi să aprindă sufletul cuvintelor. A fost dintotdeauna aşa, nu numai, de pildă, în Grecia antică a lui Bakchylides, care constata încîntat prin secolul V înaintea erei noastre:

Măreţe lucruri naşte pacea:
belşug de aţă gureşă şi dulce flori,
Pe chinga scutului îşi ţese pînza păianjenul...

Pacea se dovedea mai bună decît războiul, ori de cîte ori cooperarea minţilor reuşea să-l înlocuiască, şi roadele ei au înflorit cu frumuseţi epocile, ţările, materia şi spiritul, sub soare, sub stele veşnice, infinit.

Se învederează, din păcate, iarăşi, că ea este în acelaşi timp realitate şi deziderat, că mereu zăngăniri de arme într-un colţ neînsemnat sau pe arii întinse o cer invocată, reinstaurată, întrupare posibilă mereu şi dintr-odată ca imposibilă.

Bucuros de ferestrele mici abia deschise în macrocosmos, şi de ferestrele mari abia deschise în firul de praf, în atom şi celulă, să fii martorul acestei ameninţări lugubre, să auzi în marginile fiinţei acest cîntec de sirene al vidului?

Şi totuşi oameni cu memorie şi cu griji, cu drame personale şi cu temperamente diferite, irascibili sau distraţi, prevăzători şi limitaţi, divini şi mecanici, ţin în mîini declanşatoarele acestui joc de copii, care nu mai e premieră, acest sceptru de moarte al tot.

Că s-ar pretinde contrafor-turile a două lumi sociale, că şi-ar alia termenul de ultimă instanţă, ele înconjoară, sub numele de **rachete**, ca un colier negru, zone din cele mai de tezaur, cum ar fi bătrîna Europă, a lui Platon şi a lui Galileu, a lui Erasm şi a prinţului din Elsinor, a lui Kant şi Laplace şi a păsărilor măiastre ale lui Brâncuşi, a lui Tolstoi şi a lui Einstein, şi se pregăteşte, ca o gogoaşă de mătase care închide un vierme, să ţeasă, sub nume de **staţii orbitale**, în însăşi jurul planetei, o şi mai sufocantă reţea.

Şi, în acest punct, de la om la om, sufletul învăpăiat al cuvintelor. A vorbi, a scrie împotriva cazuisticilor de orice gen, în toate graiurile, pe toate înălţimile. Nu în campani. intensa şi necontenit. Văzînd dincolo de clipa istorică, în folosul tuturor clipelor, punînd clipa istorică în locul cel mai de cinste, luminoasă prin lupta popoarelor pentru neatîrnare, libertate şi progres.

A face versete nu pentru zei, ci pentru Gînd, pentru triumful raţiunii. Nu le face nici mai scriitorul, cu unduiri învăţate de la mări, de la codrii doinelor. Le fac toţi lucrătorii cu braţele şi cu mintea, spunînd hotărîtul „Nu !" cursei înarmărilor şi poftei de dominaţie asupra altora, după cum le face suflarea românească, preocupată de un senin al prieteniei la hotarele ei, în Balcani, pe continent, în toate încintele; trimiţînd spre toate zările solie de pace.

Şi nu pentru a pune euritmii, nu da, pentru euritmii!

Cine să găsească o butelie aruncată într-un ocean otrăvit, în care sînt incitante consoane şi vocale? şi la ce bun? Şi ce poate fi mai mobilizator decît sentimentul că dincolo de contradicţii mari, rezolvabile la masa tratativelor, dincolo de ambiţii şi injustiţie, de crimă şi miopie, omenirea e aşteptată de-o aventură înstrăinată? A cunoaşterii. De mai înalte acorduri.

Cînd te apropii de România îi admiri munţii, cîmpiile, oraşele, riurile, industriile, şi înţelegi că oamenii de aici vor, ca-n veacuri, „bună pace !" E o lege a pămîntului, evlavia de străbuni şi de urmaşi, dar este şi un comandament al actualităţii.

AUREL RĂU ■

Da, vieţii! Da, muncii şi creaţiei paşnice!

(Urmare din pagina 1)

veacul în care trăim — prin care un întreg popor, de la mic la mare, este chemat să se pronunţe asupra reducerii armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare. Un referendum — model pentru lumea şi veacul în care trăim, model al nestrămutatei voinţe de dezarmare şi pace a unui neam şi model — aşa cum arăta preşedintele României socialiste la tribuna Marii Adunări Naţionale — de consacrare, prin faptă vie, a unei realităţi istorice de care prezentul şi viitorul trebuie şi vor trebui să ţină seamă: acea realitate conform căreia nu numai colosii acestei lumi, nu numai marile ei puteri, ci toate statele şi popoarele, indiferent de arie geografică, de număr al populaţiei, de orînduire, pot să-şi spună cuvîntul — sînt apte să-l spună şi sînt datoare să-l spună ! — în salvgardarea civilizaţiei şi a vieţii umanităţii.

Duminică, 23 noiembrie, poporul român îşi va spune cuvîntul. Cu gest de ctitori, de făuraci de nouă civilizaţie, de autori ai unor grandioase proiecte de viitor, ce nu pot fi puse sub semnul negării prin distrugere şi prin moarte, milioanele de fii ai acestui pămînt vor completa buletinele referendumului cu conştiinţă că, spunînd „Da !" vieţii, „Nu !" morţii, îşi fac datoria faţă de marea existenţă umană care îi înconjoară şi faţă de propria vatră, răspunzînd rezolut nădejdilor care scînteiază pe chipul ei. Prin decizia lor, prin nesovăitul „Da !" spus dezarmării, ţara va cîştiga pentru muncă-i paşnică, pentru marea-i construcţie, pentru continua-i prosperitate, pentru însăşi forţa ei, dincă alte destinaţii, fertile, fondurilor pe care, sub apăsarea unui climat întunecat, îngreunat de norii încertitudinilor, le-a abătut de la firescul lor curs.

Încă o dată, participarea, proprie **Epocii Ceauşescu**, a întregului nostru popor la actul deciziei naţionale se va afirma în deplinătatea ei. Se va afirma la o inedită dimensiune — şi ea unică, purtînd numele României socialiste — prin consultarea în cruciala problemă a dezarmării şi păcii, alături de cetăţenii cu drept de vot, a tinerilor de 14–18 ani. Căci în concepţia preşedintelui Nicolae Ceauşescu, consecvent şi strălucit promovată în toţi anii acestei mărete epoci, tinerii, ca vital interesaţi în viitorul pe care li-l zămislim, au deplina îndreptăţire în a se rosti asupra acestuia, asupra ţării şi lumii care vor fi ale lor.

„Să demonstrăm — ne chemă cîrmaciul destinului naţional — **prin votul nostru pentru reducerea unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare voinţa nestrămutată a poporului român pentru înfăptuirea dezarmării, şi în primul rînd a dezarmării nucleare, hotărîrea poporului nostru de a se angaja cu toate forţele şi de a participa activ la lupta pentru o lume fără arme, fără războaie !".**

Sîntem alături de Eroul naţiunii şi al păcii, îl urmăm!

Momentul deplinei luciditări

(Urmare din pag. 3)

tru da beethoveniana **Odă a bucuriei** să răsune dintr-o zare în alta a lumii. Să se lase stea curată. / Voie bună pe pămînt!"

În acest climat al dispariţiilor şi sinuoaselor căutări, România aduce exemplul înălţător al acţiunii sale concrete în favoarea păcii, a dezarmării, afirmînd prin glasul impunător al conducătorului nostru de partid şi de stat, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, voinţa de neam pasnic, dornic de muncă şi construcţie durabilă, a poporului român. În ziua deciziei referendum privind reducerea unilaterală cu 5% a armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare, toţi ca unul, asemenea şoimilor de pace de la Rovine, vom flutura tot mai sus steagul alb al aspiraţiei noastre, rostind din adîncul fiinţelor un DA pe care-l vom înscrie cu litere de purpură în chemarea buletinelor de vot.

Pentru că în sufletele noastre s-a întrupat o floare cu petale în formă de inimă — floarea veşnică a vieţii, a dragostei de om, a concordiei între popoare. Pentru că aici, pe legendarele plaiuri ale Mioriţei, ale Meşterului Manole ale Coloanei Infinitului şi Porţii Sărutului, ale Maiestre, noi, cei de azi, reiterăm, într-o continuitate de idealuri şi speranţe, nepieritoarele versuri eminesciene: „Din depărtarea unui secol, din marmurile limpezi-ntregi // Răsări o stea de pace, luminînd lumea şi cerul..."

Democrația muncitorească în acțiune

Poveste despre șuruburi

De la avion la șurub e o distanță, chiar dacă orice avion are, fără îndoială, și niște șuruburi, iar distanța aceasta s-a întîmplat ca inginerul Octavian Cătnaru s-o parcurgă cu ajutorul unei scrisori. Cu ajutorul a două scrisori, mai bine zis.

Absolvise Facultatea de automatică și de mai mulți ani lucra la Bacău, la Întreprinderea de avioane, muncea la prototipuri, așadar într-un domeniu al construcției de avioane unde înaintarea tehnică se poate măsura oricît de sus, dar după ce i s-a născut un băiat s-a pus și problema că n-avea cine rămîne cu el în timpul zilei cu copilul și așa se explică de ce apropierea față de socrii ce sedeau la Rm. Sărat i-a părut să fie o soluție bună. Tocmai citise într-un anunț la mica publicitate că o nouă întreprindere din Rmnicu Sărat caută oameni și după ce și-a oferit serviciile, printr-o scrisoare, a primit destul de repede răspunsul.

La această întreprindere nouă a fost numit director încă de la început, cînd abia fuseseră bătuți țărușii, cum se zice, iar stîlpi halelor abia începeau să fie ridicați. Asta se întîmpla în urmă cu zece ani. Între timp, întreprinderea de organe de asamblare pentru industria electrotehnică a ajuns să albă 1400 de oameni iar faima produselor fabricate de aceștia se datorează nu numai faptului că întreprinderea aceasta este unica în țară care face organe de asamblare cu diametrul între doi și șase milimetri.

Așa cum vom vedea, iar din recenta adunare a oamenilor muncii a rezultat cît se poate de limpede, faima produselor fabricate aici, la Rmnicu Sărat, de către această întreprindere se datorează, în mod esențial, înaltului nivel de profesionalitate al oamenilor ei. Pentru că așa e viața, uneori simplifică lucrurile, mulți din Rmnicu Sărat spun despre muncitorii acestei noi și moderne întreprinderi că lucrează „la șuruburi". Ceea ce nu este inexact, dar este incomplet. Șurubul este și el, în termeni tehnici, organ de asamblare, la fel ca și niturile, piulițele ori șaibele care sînt produse aici. În afară de acestea, întreprinderea mai fabrică încă tot felul de piese pentru automobile, pentru industria electronică, de la tole pentru transformatoare electrice pînă la lămpi de semnalizare. Întreprinderea execută produse de tehnicitate înaltă, iar ca lucrul acesta să fie și mai bine înțeles, Romeo Dobrin, secretarul comitetului de partid, ne reamintește că banalul șurub face parte și el din construcția unui avion, ca și niturile sau piulițele, și nu-i greu de bănuit ce s-ar întîmpla dacă ele n-ar rezista. Acestea reprezintă aproximativ 50 la sută din producția totală a întreprinderii iar fabricarea lor nu ridică deloc probleme tehnice mai puțin complexe decît pentru producerea celorlalte organe de asamblare. Dealtfel, circuitele de producție și liniile tehnologice sînt, într-o oarecare măsură, comune.

„În această întreprindere, spune Liviu Neguțu, șeful atelierului proiectare, există agregate de mare productivitate, statul a investit însemnate fonduri bănești pentru a utila întreprinderea cu mașini moderne, cu utilaje perfecționate, și dacă am ține să dăm un exemplu am putea spune că, iată, avem la dispoziție un agregat pe care este suficient să-l alimentăm cu sîrmă pentru ca el să producă piulița filetată. Lucrînd cu un asemenea utilaj s-ar zice că sîrmă trebuie să avem aici, că piulița se face aproape singură. Am adus în discuție un asemenea exemplu tocmai pentru a scoate în evidență adevărul că dotarea tehnică superioară a întreprinderii noastre nu presupune nicidecum din partea oamenilor străduința și sîrguința de a ne face munca tot mai productivă și mai eficientă. La recenta adunare a oamenilor muncii s-a discutat, dealtfel, despre utilizarea unor idei noi, cu care oamenii pot să îmbogățească zestrea tehnică și posibilitățile productive ale întreprinderii, cu și despre găsirea unor mijloace de aplicare neîntîrziată în producție a ideilor valoroase".

Întreprinderea are, între altele, un atelier de acoperiri metalice de producție unde se lucrează cu nichel, cadmiu, zinc. Acest atelier în care lucrează vreo 70 de oameni este condus de inginerul chimist Tase Stan. Un om modest, așa se vorbește despre el, și un împătimit de meseria lui. Lui îi aparține ideea unui procedeu nou de lucru, zincarea slab acidă, care nu mai folosește — ca procedeele mai vechi, tot felul de cianuri de zinc, de sodiu, de potasiu, deci nu mai folosește materiale de import și costisitoare. Această soluție tehnică a fost brevetată ca invenție și este aplicată, după cum ni se spune, și în alte întreprinderi din țară, de exemplu la Timișoara. O altă idee, și anume brosa de turnații mari, aparține maistrului Gheorghe Ioniță și inginerului Gheorghe Coman, a făcut obiectivul unui dosar de invenție și în afară de Rmnicu Sărat este aplicată și la Brașov, la Întreprinderea de autocamioane. Alte mașini, cum ar fi cea de canelat tarozi sau de detalonat tarozi, au fost concepute de oamenii întreprinderii pentru eliminarea unor materiale de import și pentru creșterea substanțială a indicelui de utilizare a metalului. Și în același scop, ne spune directorul întreprinderii, inginerul Octavian Cătnaru, adunarea generală a relevat necesitatea de a se urgenta extinderea procedeului de deformare plastică prin care pot fi înlocuite operațiile de așchietorefil., care a metalului, consecință fiind o considerabilă economie de metal.

Extinderea acestui procedeu este o operațiune în plină desfășurare la această întreprindere și ea constituie un exemplu despre felul în care muncitorii și specialiștii de aici se străduiesc să transpună în practică unul dintre indicatile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitei de lucru pe care a întreprins-o în această întreprindere în luna septembrie din acest an.

D. CONSTANTINESCU

Pe mare, ca și pe uscat, e nevoie de oameni destoinici

Vuietul cu cadență de metronom al valurilor, țipătul amenințător al sirenelor vaselor, tînguirea monotonă a geamandurilor ne făceau atenți că vijelia și ceața puseseră stăpînire pe totul în jur. Privirea calmă a ofițerului, care se plimba de la spatul luminos de pe cadranul radarului la harta desfășurată alături și mîinile ce executau sigure un joc de îndemînare, trăgînd bu o linie pe desenul întinderii de apă, ba apăsînd pe un buton, clapă sau manetă de pe panoul de comandă, sfidau parcă tensiunea navigației în asemenea condiții. Frunzea ușor încruntată și cravata lărgită la gît trădau concentrarea omului. „10 grade tribord ! Pericol de coliziune ! Urgent toată turația motoarelor înapoi !" Interfonul aduce răspunsul ofițerului de la mașini : „Executat ! Este însă o defecțiune la sistemul de ungere ! Acționez pentru remediere !" Simțim nevoia instinctivă de a ne ține în frîu emoția lesînd în aerul rece și sărat de afară, chiar dacă intuim că ceața nu ne va primi ca o gazdă ospitalieră. Deschidem o ușă și... Pășim într-un culoar luminos și ,însorit, animat de grupurile ofițerilor în uniforme bleumarin care-și spuneau glume camaraderești trecînd unul pe lîngă altul. De abia atunci realizăm din nou că sîntem de tapt la Centrul de Instruire și Perfecționare a Lucrătorilor din Marină Comercială din Constanța, că asistasem la un test școală, că ne aflasem nu pe punțea unui vas în prima cursă ci într-unul din simulatoarele pentru școlarizarea ofițerilor și că atmosfera atît de veridică ne prinsese cu totul în mrejele ei. Aceste simulatoare, concepute și realizate de Institutul de Cercetări și Proiectări în Transporturi — INCERTRANS, sînt un excelent „poligon" de antrenament pentru cei care conduc complicatele „vehicule" plutitoare pe mările și oceanele lumii. Perioada romantică a navigației flotei lui Onedin este o pagină dintr-un album de amintiri. Vasul maritim de azi este o uzină de mare complexitate. Velele sînt motoare Diesel de mii de cai-putere, marinarul cocoțat pe catarg scrutînd depărtările este acum un radar sofisticat, cîrma a devenit o manetă cu un angrenaj complicat de transmisii, iar bătrînul „lup de mare", tatuat pe piept este, și un „lup de calculatoare și organe de mașini", tatuat în interior cu cunoștințe de electronică, mecanică, electrotehnică. Trebuind să strunească o „mașinărie" atît de complicată și din ce în ce mai scumpă, marinarul e necesar să fie un specialist multilateral, antrenat și mereu în formă maximă. În plus, navigația a devenit și ea ca un trafic rutier cu înghesuiala și strangulări, trebuind deseori să fie dirijata ca în punctele fierbinți ale unei mari metropole. Sînt zone în care se navighează „bară în bară", cu navă în față și în spate, cu convoi în sens opus la distanță mică și adesea și printr-o ceață de nu vezi să duci țigarea la gură. Și asta deoarece lumea a ajuns la concluzia unanimă că transportul pe apă este cel mai economic, cu cele mai mici costuri și consumuri energetice pe tona de marfă. Deschiderea canalului Dunăre — Marea Neagră și în viitor a celor două surori, Poarta Albă — Midia Năvodari și București — Dunăre va impulsiona și mai mult portul fluvial, salvînd de la sufocare transporturile rutiere și feroviare. Ca să nu mai vorbim de perspectiva promițătoare a marii autostrăzi transeuropene de „asfalt lichid" Marea Baltică — Rin — Main — Dunăre — Marea Neagră, mărfurile putînd să alerge cu spor prin acest nou sistem circulator neteroscleroza, grefat în trupul bătrînului continent. Așa cum ne relata inginerul Ioan Cuncev, transportul pe apă este avantajos și pentru că se pretează la tehnologii de mare productivitate și noi am făcut pași importanți. Dintre aceștia îi pot cita cele prin containerizare și prin moderna metodă ro-ro, adică nave-descărcare prin rulare. Se știe ajunge ca autotrenul să intre direct pe vas și apoi să coboare pe sosea, asigurîndu-se fluența traficului de mărfuri fără giuliri la docuri, și apropiindu-ne astfel de dezideratul „transport din poartă-n poartă".

Trăgînd o linie și adunînd aceste argumente ce țin de amploarea și complexitatea mereu crescînde ale navigației, rezultă că instruirea personalului navigant la cele mai înalte cote de exigență este o treabă serioasă și de importanță deosebită. În condițiile în care din numărul de accidente petrecute pe mări și oceane 70 la sută sînt datorate erori umane, Organizația Maritimă Internațională a stabilit nivelul minim de pregătire a celor ce conduc navele și condițiile în care acestora li se acordă brevete de recunoaștere internațională. Acest atestat al „carnetului de conducere", fără de care în unele porturi nici nu ești primit, se face în centre de instruire și perfecționare dotate cu simulatoare. Realizarea de către specialiștii noștri a unor astfel de simulatoare, după o concepție proprie și cu echipamente românești, a scutit țara de sume în valută cu multe zerouri plătite ori pentru instruirea echipajelor în străinătate, ori pentru achiziționarea unei astfel de stații, care costă nici mai mult nici mai puțin decît un milion de dolari. Dar să vedem în ce constă simulatorul radar Corsar 86 în care se pregătesc ofițerii de punte. În camera cursantului există un radar anticoliziune, un pupitru de comandă, absolut identic cu cel real, o masă a hărților și o ambiantă creată special pentru a-l conecta la atmosfera reală, cu zgomot de valuri, sunet de sirene etc. Instructorul, din sala lui, introduce exercițiul dorit în calculator, iar acesta generează sintetic imaginea radar, calculează și afișează permanent pe display traiectoriile navei proprii și ale celor vecine. Un pilot bun este acela care face față unor situații tainuse, luînd rapid decizia cea mai potrivită, pe care trebuie să o traducă prompt într-o manevră adecvată. De aceea instructorul, pe lîngă că alege zone geografice dificile cu trafic intens ca strîmtoarea Gibraltar, canalul Mîncii, creează din mers situații conflictuale, gen coliziune iminentă, avarii și defecțiuni. Reacția ofițerului de punte, manevra care o impune vasului sînt prelucrate de calculator și afișate atît la cursant cît și la instructor. Ba mai mult, computerul care a afișat automat desfășurarea exercițiului, îl punctează pe elev ca un profesor sever și pretențios, înregistrîndu-l pe o fișe și reușitele și erorile. Pentru construirea acestui simulator radar de navigație, avînd aerul unei realizări de vîrf, de anticipație, autorii, inginerii Dorin Dumitrescu, Serban Beldie, Valeria Dumitrescu, Florin Iliseț, de la INCERTRANS și colegii lor Ioan Ciobanu, Paul Bacinski, Ioan Ilie Șan de la Institutul de Calcul și Informatică au pus în joc tot profesionalismul și pasiunea lor. Numai pentru stabilirea modelelor matematice care să reproducă în calculator, fidel și în timp real, răspunsul vehiculului la manevra cursantului, s-au scurs luni de zile de căutări, de „navigat" în ape necunoscute. Este interesant, că după numeroase experimentări, cînd urmăreau cum „se poartă" aparatura lor, cercetătorii au cam înțeles cum se strunește și o navă. Uneori, stînd ba lîngă instructor, ba lîngă elev, ei dădeau și soluții de navigație, care îi făceau pe acestia să ridice ochii cu mirare și să-i bată admirativ pe umăr. Nici cel de sub punte, ofițerul mecanici care asigură funcționarea și starea de sănătate a mașinilor și instalațiilor, nu au fost uitați. Inginerii Nicolae Nicolaescu, Dan Ionescu, Viorel Ghinescu, Alexandru Batcu de la INCERTRANS și cei de la Institutul de Tehnică de Calcul le-au construit pentru antrenament simulatorul de mașini navale. Fie că ești în postul central de comandă, fie în compartimentul mașinilor, ambele atît de perfect simulate încît se aud și zgomotele și trepidațiile, îți amintești ca ampioare de sala de dirijare a unei hidrocentrale sau a unui combinat petrochimic. Zecile de cadrane, diagrame, butoane, pe panouri cît un perete, sînt radiografiile de fiecare moment ale motoarelor, sistemelor de ungere, de răcire, instalațiilor electrice, asupra cărora mecanicul trebuie să vegheze pentru ca pulsul lor să bată sănătos. Ca și în celălalt simulator, instructorul printr-un display de comunicare cu calculatorul alfanumeric și un circuit închis de televiziune poate simula avarii, situații critice la mecanismele navei, elevul fiind obligat să facă manevrele cele mai inspirate pentru a primi notă de trecere în catalog de la obiectivul profesor, care este calculatorul. În plus, el învață și strategia conducerii sistemelor de propulsie a navelor în vederea unor consumuri optime de carburanți și lubrifianți. Atît de bine au fost reproduse în simulator condițiile de funcționare ale navelor, încît în timpul experimentărilor, specialiștilor le-au venit și idei de îmbunătățiri a „anatomiei" vaselor adevărate, cum ar fi sincronizarea generatoarelor electrice. Fiind niște specialiști care se respectă, inginerii de la INCERTRANS consideră aceste succese doar o etapă dintr-un drum lung. Etapele ce vor urma sînt simulatorul cu diverse tipuri de radar, pentru un echipaj întreg, cel de navigație fluvială, cel pentru încărcări mărfuri lichide etc. Aceste complexe de simulatoare, în care-și dau mîna o concepție de top științifică și o aparatură de vîrf, sînt apanajul marilor puteri maritime ale lumii. Prin munca unor oameni de bar profesional și dăruire România mai aduce un argument în ascensiunea ei în această direcție, pe lîngă flota ei tot mai mare, șantierele navale, complexele portuare, dintre care Constanța este și va fi prin dezvoltarea actuală unul din marile porturi ale lumii.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Nisip de aur, nisip de grîie

Nu-i prima oară cînd, în paginile „Flacării", ne ocupăm de opera fertilizării nisipurilor din țara noastră. O operă de vaste proporții, al cărei titular, al cărei sediu de concepție și prospecție e Stațiunea centrală de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri din Dăbuleni-Dolj.

O recentă vizită în această stațiune — unica de acest profil la noi — și o discuție cu directorul ei — prof. univ. dr. ing. Petre Baniță, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice — ne-au pus în fața unor noutăți pe care, fără să șovăim la cuvînt, le vom numi decisive. Decisive, adică de decisivă însemnătate pentru soarta unor soluri care, pînă nu prea demult, erau socotite, și nu de către puțini, „soluri moarte", rebarbative vieții, rebarbative recoltelor.

Este vorba de adoptarea, chiar în aceste zile, a programului — un program național, purtînd girul Ministerului Agriculturii și al Academiei de științe agricole — privind **ameliorarea și valorificarea superioară a nisipurilor și solurilor nisipoase din R.S. România cu plante de cultură**. Un program care, fondat pe cercetările, pe rezultatele, pe experiența stațiunii din Dăbuleni, așază opera fertilizării nisipurilor în acel cadru și pe acele temeiuri apte să-i confere respirație amplă, ordine strînsă, perspectivă, eficiență. Nimic din operă, conform acestui program, nu mai rămîne la voia hazardului, a empirismului în gîndire și acțiune, a inspirațiilor nefericite (care, precum vom vedea, n-au lipsit) ; întreaga desfășurare a operei devine **sistem**, aplicat cu aceeași strictețe în panoramele largi ca și în detaliu.

S-a făcut, pentru întocmirea programului, un minuțios inventar al tuturor nisipurilor din țară. Nu sînt deloc puține aceste nisipuri, sînt vreo 409 300 de hectare agricole, răspîndite în toate județele, unele ocupînd nesfîrșiri de zări, altele insinuîndu-se, în viclene limbi, printre soluri mai rodnice. Deci s-a făcut acest minuțios inventar, începînd, firesc, cu județele în care nisipurile ocupă mari suprafețe (ca Dolj, cu 129 000 ha), dar nescăpîndu-se din raza prospecției nici județele pe hărțile cărora petele nisipoase sînt infime (ca Botoșani, cu 1 400 ha, ori Cluj, cu doar 200). A urmat un inventar, complex, al **calităților** nisipurilor, al rodniciei lor, făcut și el, ca și primul, cu extremă atenție, balanța negării aproximațiilor și a confirmării datelor exacte funcționînd tot timpul, neobosit, pe toate spațiile respective, pînă la cele infinitezimale. S-a stabilit că 128 600 de hectare sînt foarte sărace în humus, concentrația acestuia fiind aici sub 0,7 la sută (sînt acele „Sahare" de „nisip zburător" care, ca și Sahara, au fost socotite, pentru revolte, sinonime doar cu mirajul), că 199 500 de hectare au o fertilitate ceva-ceva mai înaltă (1,2 la sută humus) și că abia pe 81 200 de hectare se poate vorbi, chiar dacă nu cu toată gura, de rodnicie. Programul decide culturile aplicabile fiecărei categorii de nisipuri, spulberînd niște mai vechi iluzii născute dintr-un patos grăbit al „noului", de fapt al noului „cu orice preț", substituindu-le criteriul realist, economic. De pildă, pe solurile foarte sărace în humus urmează să se cultive plante fără prea mari pretenții, adică nu grîu (cum cu costisitoare eforturi, disproporționat de mari în raport cu roadele, s-a încercat în unele locuri), ci secară ; nu porumb, ci sorg ; nu soia, ci fasoliță etc. Se ajunge, urmînd curba fertilității naturale a solurilor, la plante din ce în ce mai pretențioase. Se ajunge, practic, la **toate plantele**, sau la aproape toate, inclusiv la specii necunoscute ori rare la noi (ca arahidele, care în 1990 vor ocupa 3 500 de hectare de nisipuri, cu sămînța produsă la Dăbuleni). Se stabilesc, în sfîrșit, acest „în sfîrșit" fiind de fapt elementul esențial, axa programului, tehnologiile de luare în cultură cu plante agricole a tuturor celor 409 300 de hectare de nisipuri, pe toate etajele lor de fertilitate. Nu mai puțin de 26 de tehnologii, pentru 26 de plante, elaborate de specialiștii din Dăbuleni și însemnînd — conform experienței acelorași — un vast și complex cumul de factori ai rodniciei : de la irigații prin vanii sisteme la „nivelări" și „modelări" ale dunelor de nisip, de la îngrășăminte și asolamente specifice la perdele forestiere afent plantate în calea vînturilor pustiitoare, atît de aprige în aceste „Sahare".

Totul, spuneam, se întemeiază pe cercetările, cu valoare de pionierat, de unicat național (și, deseori, nu doar național, cel puțin așa ne încredințează literatura la zi a domeniului), ale specialiștilor din Dăbuleni. Ei, cei dintîi, au arătat că „se poate", că soluri „născute moarte" pot să învie, că ele de fapt sînt vii, bucurîndu-se de potențe germinative care, captate și corectate de om, pot ivi forme vegetale care să concureze cernoziomul. Spațiul nu se îngăduie să parcurgem (am făcut-o cu alte prilejuri) întregul itinerar de trudă, de zel creator, de pasiune a nouului, de frenezie a căutărilor care alcătuiește istoria acestei unități-pilot a noului în agricultura noastră. O unitate-creație a **Epocii Ceaușescu**, o unitate care, odată cu anul Congresului al IX-lea al partidului, a fost investită cu rolul de „stațiune centrală" a fertilizării nisipurilor, deci cu sarcina, care-i mai mult decît o sarcină, e un comandament de o unică anvergură, de a-și transforma cele 3 000 de hectare ale moșiei sale într-o grădină care, în cel mai scurt timp, să devină oglinda în care toate „Saharele" țării să-și privească chipul de mîine. Deci o grădină care să-și extindă hotarele spre toate punctele cardinale. Vizitele întreprinse aici de secretarul general al partidului, în 1972 și 1981, au potențat, dinamizat și direcționat un efort care, iată, astăzi cuprinde țara. Prin adoptarea programului de care ne-am ocupat în aceste rînduri „modelul Dăbuleni" nu mai e, astăzi, doar un model, o benevolă sursă de inspirație, ci un transmițător de experiență cu valoare de directivă. Dăbulenii au primit și sarcina, de mare preț, în înfăptuirea programului, de a-și crea o grupă proprie de proiectare pentru inginerie tehnologică și organizarea producției agricole pe nisipurile din România.

Cît era de necesară o perspectivă „de sus" asupra valorificării nisipurilor, ordonatoare și integratoare de soluții tehnico-științifice validate de practică, o dovedesc multe fapte. Vorbeam, la începutul acestor rînduri, de niște „inspirații nefericite", acuzînd tocmai absența unei astfel de perspective, și iată una, cu valoare de referință. S-a întîmplat în Mehedinți, județ cu o „Sahară" de 56 800 hectare, unde, cu mulți ani în urmă, bătălia pentru înrodnicirea nisipurilor a debutat cu construcția unor sisteme de irigații cuprinzînd 22 500 ha. Toate bune, dar această costisitoare lucrare a rămas, ani și ani, singura forță aruncată în luptă, un grup de specialiști chemați să comande această luptă hotărînd că „atît e destul", că n-ar mai fi nevoie de acele „adjuvante" (nivelări și modelări de dune, plantări de perdele forestiere) recomandate de experiența celor din Dăbuleni. Producțiile agricole au fost însă extrem de debile. Multe boabe de aur s-au scuturat sub bătaia vînturilor. Mai mult, o seamă de suprafețe au refuzat culturile, ele fiind luate în stăpînire de apele irigațiilor, care ape, adunîndu-se între dunele rămase în stare sălbatică, n-au tolerat decît o singură „cultură" : stuful. Lucrurile, acum, se dreg, programul recent adoptat prevăzînd ca hectarele irigate ale nisipurilor din Mehedinți să-și anexeze, pînă în 1988, și „adjuvantele" fără de care tehnologia fertilizării rămîne șchioapă.

170 400 de hectare cu nisipuri din România sînt, la ceasul de față, deja ameliorate, producînd sau apte să producă ce li se cere. Pînă la finele actualului cincinal li se vor adăuga alte 103 900 ha, urmînd ca, în perspectiva anului 1990, cvasitotalitatea deșerturilor din țară să devină cuibare de grîu și porumb, de floarea soarelui și cartofi, de legume, de viță de vie, de pomi, de furaje. Grandiosul proiect al **Epocii Ceaușescu** — reconstrucția pămîntului românesc sub semnul unei noi calități — se împlinește, și prin această operă, cu o monumentală dimensiune.

ILIE PURCARU ■

Cînd oamenii luptă să se smulgă din mediocritate, nu se poate ca pînă la urmă faptele lor să nu fie încununate de izbîndă

Pînă în urmă cu doi-trei ani, despre Sintandrei nu se vorbea deloc ori se vorbea cu o politețe rece, fără căldură, fără entuziasm, deci fără interes. Pentru că oamenilor în general le place să vorbească numai atunci cînd au despre ce, orădenilor nu le rămînea decît să-și aducă aminte din cînd în cînd că Sintandrei e o comună suburbană, aflată la cîtiva kilometri de oraș, atîta tot, adică nu prea mult, sau că oamenii muncesc și ei, acolo, fac ce pot, sau că pămîntul dă și el ceva grîu, ceva porumb. O comună cu case frumoase, desigur, și cu copii frumoși, ca pretutindeni. Era limpede că viața acestei comune nu-și îndeplinea și menirea ei dintîi, datoria de-a însufleți pămîntul din jur printr-o muncă în urma căreia să apară, sincer și meritat, un cuvînt de laudă. Se părea că mediocritatea și-a înfipt prea adînc rădăcina și că nu mai e decît un pas pînă cînd despre această comună or să mai vorbească doar cei care și-au ridicat case în vatra ei. Orașul de-aproape își cam închisese auzul în fața numelui acestei comune. Ca o poartă ferecată, la care nu era de crezut că o să mai încerce să bată cineva, prea curînd, pe dinafară.

Era și o problemă de demnitate a lor, spun țăranii din Sintandrei, să lupte cu indiferența și uitarea ce exprimau un adevăr cam dureros pentru ei. Aveau de ales : să lase lucrurile la voia întîmplării ori ba. Prima cale ar fi însemnat să renunțe și să se resemneze, ca niște oameni slabi, și asta n-ar fi putut duce la nimic bun. Pe de altă parte, destul de întemeiat se spune că firea omenească așa e, că uneori adevărul îl supără pe om iar dacă ei au trecut cu bine și de această încercare le-a rămas să se întrebe cinstit, deschis : să fie munca pămîntului din jurul comunei o căciulă prea mare pentru ei ?

Fără îndoială unii lucrau la oraș, în industrie, în tot felul de meserii, dar acasă rămăseseră oameni îndeajuns de mulți care să trăiască numai de pe seama pămîntului. Și atunci ? Nu-i greu de întrevăzut ce s-a întîmplat atunci, dacă vom spune că faima acestei comune a ajuns să fie cel puțin de nivel județean, în urmă cu doi ani, cînd ea a reușit să obțină cea mai mare producție de porumb din județul Bihor. Președintele C.A.P.-ului, inginerul Ioan Pop, venise la Sintandrei doar cu un an înainte și isprava de-a fi obținut o producție foarte bună de porumb a îngăduit multora să creadă că el a călcat cu dreptul, cum se zice. Abia după aceea urma să fie știut adevărul pe de-a-ntregul, pe măsura aducerii altor dovezi, că la mijloc nu fusese nicidecum o simplă întîmplare norocoasă. Ioan Pop fiind unul dintre specialiștii ce cred, din adîncul convingerilor lor pe care nu le poate clătina nimeni, că munca în agricultură poate să înfrunte în bună parte capriciul și imprevizibilitatea naturii. Sigur că atunci cînd e secetă nu poți să spui că nu e. Iar secetă a fost la Sintandrei de cînd a venit aici inginerul Ioan Pop și pînă azi. Dar în fața ei, chiar de-ar fi ca secetă să fie și în anul viitor, temerile sînt mai mici decît în urmă cu trei ani. Și vom vedea de-ce.

Ioan Pop are 40 de ani, de fel este din comuna Nimigea de Jos din județul Bistrița-Năsăud, și după ce-a terminat facultatea la Cluj Napoca a lucrat o vreme prin județul Sălaj, la Someș-Odorhei, iar apoi la Diosig, în județul Bihor. Soția sa, Laura, este medic și, obținînd prin concurs un post la Spitalul de copii din Oradea a fost nevoie ca Ioan Pop să se transfere și el mai aproape, comuna Sintandrei fiind doar la 4 kilometri de oraș. De aici, spune el, a știut că nu va mai pleca niciodată. Și pentru că a intrat în Sintandrei cu un astfel de gînd de temeinicie, dorința lui de-a face să se vorbească frumos despre cooperativa agricolă din această comună este de înțeles. Ioan Pop nu s-a dat în lături să facă mărturisirea că în această privință are „ambiții serioase", asta neavînd chiar nimic de-a face nici cu modestia și nici cu lipsa de modestie. Pur și simplu, zice el, a vrut să-și facă datoria de inginer agronom. Cu acei oameni care s-au arătat mai înimoși, mai încrezători, a pornit, de fapt, la refacerea pămîntului, la creșterea nivelului lui de fertilitate. În fiecare iarnă, cît ține iarna, pămînturile cooperativei au fost fertilizate, cam un sfert din ele, cu îngrășăminte naturale, pentru fiecare hectar 50—60 de tone. Acesta fiind un plan pe care se reazimă optimismul inginerului Ioan Pop : în patru ani fertilizăm astfel tot pămîntul C.A.P.-ului și continuăm apoi această operație în ritmul pe care l-am stabilit, a patra parte din suprafață să fie fertilizată în fiecare an. Pe urmă, înțelegem, țăranii din Sintandrei or să aibă mai mult chef să stea de vorbă cu oricine i-ar întreba cît grîu sau porumb au cules. Dar încă de pe-acum, e adevărat, unei astfel de întrebări ei nu mai au nici un motiv să-i dea răspunsuri în doi peri sau pe ocolite. Să fi fost producția din '84, cînd s-au situat pe locul întîi pe județ, doar noroc orb și întîmplare ? Fie, zic ei, dar în '85 au obținut 8 095 kilograme de grîu și 10 000 kilograme porumb boabe la hectar, pe pămînturi neirigate și pe vreme de secetă. Tot pe pămînturi neirigate și în condiții de secetă prelungită, în '86 au obținut 8 800 kilograme de porumb boabe la hectar, reușind să livreze la fondul de stat 1 000 de tone în plus față de plan, iar în vară au cules de pe fiecare hectar 7 724 kilograme de grîu. Producții foarte bune, fără îndoială, și mult mai mari decît acelea obținute pînă acum cîtiva ani. După cum observăm, cooperativa din Sintandrei se află pe cale de a înfăptui obiectivele noii revoluții agrare tocmai pentru că oamenii au dobîndit, incontestabil, o mare încredere în ei înșiși, în faptul că de munca lor depinde dacă nu totul, atunci aproape totul în obținerea unor recolte mari. Da, secetă i-a pecetluit destul, dar nu stau să se lamenteze, ei știu că și-au făcut datoria, în toamna aceasta au lucrat pămîntul grădinărește, cum zic, mecanizatorii Ioan Stoica și Gall Ladislau și Ioan Firnas și Gerlach Iacob și Mihai Stein și Ioan Tarjoc au discuit și-au pregătit terenul în așa fel încît puteai să prefiri pămîntul printre degete iar asta înseamnă că recolta anului viitor trebuie să fie și ea, cu siguranță, o recoltă bună, chiar dacă seceta ar fi să mai chinuiască pămîntul. Oricum, grîul a răsărit frumos, spun la rîndul lor inginerii Cristian Crăciun și Vasile Sandu, adeverind încă o dată că viața cooperativei nu mai are chiar nimic de-a face cu întîmplările norocoase. Acestea sînt binevenite. Dar cîte apar ? Mai degrabă ar fi spus că pentru prima oară în istoria acestei unități agricole, la scurtă vreme după

De la o zare la alta, de dimineața pînă seara, mecanizatorii împrospătează pămîntului puterea de a rodi.

Mecanizatorii Ioan Stoica, Gall Ladislau, Ioan Firnaș și Ioan Pop, alături în viață ca și în muncă.

E bine, cînd începi un lucru, să-l gîndești de două ori, spun inginerul șef Vasile Sandu, brigadierul Iosif Heliman și președintele C.A.P.-ului, inginerul Ioan Pop.

Drumul spre demnitate

alegerea inginerului Ioan Pop ca președinte al cooperativei s-a trecut la cartarea agrochimică a celor 1 567 hectare. Că pentru prima oară a devenit posibilă, astfel, utilizarea cu maximă eficiență a îngrășămintelor chimice, în funcție de potențialul productiv al fiecărei bucăți de pămînt și de necesitatea aprovizionării ei cu anumite elemente nutritive în cantități și sortimente determinate cu precizie pentru atingerea nivelului planificat al recoltelor. Iar cunoașterea pămîntului și strădania de a-i spori însușirile de fertilitate au dat oamenilor curajul de a-și aminti un lucru elementar: că există un specific al agriculturii din vecinătatea unui mare oraș, că se punea întrebarea cu cît contribuie cei din Sintandrei la aprovizionarea orașului ale cărui blocuri se văd cînd ei ies la muncă. Dădeau ei legume, bunăoară? Nu dădeau, pentru că n-aveau grădină. Și n-aveau grădină pentru că aveau impresia că nu are cine s-o muncească. Dădeau cîte ceva, dar nu cît ar fi putut. Și nu cît ar fi trebuit. Pentru că, în ciuda faptului că aveau pămînt bun, nu-l prețuiau îndeajuns. Nu-l prețuiau cum se cuvine. Nu-l prețuiau cum îl prețuiește acum inginerul Ioan Pop, cum îl prețuiește brigadierul Iosif Heliman, cum îl prețuiește președintele C.A.P.-ului, inginerul Ioan Pop.

Cînd spun că pămîntul este bun, nu mă refer numai la faptul că el poate spune cu siguranță încă de pe acum, de 3 000 litri de lapte de la fiecare vacă furajată. Ceea ce este într-un fel lăudabil, dacă ținem seama că ambiția altora înoată în smîntîna unor producții mult mai mici. Însă la Sintandrei acesta e doar un început, pe oameni îi interesează de-acum încolo calitatea efectivului și sînt hotărîți ca pe parcursul cîtorva ani, căci mai repede nu se poate, să ajungă să aibă vaci cu peste 4000 litri de lapte. În orice caz, prin aceste strădanii s-ar putea spune că ei s-au apropiat iarăși la 4 kilometri de Oradea. Ba chiar, înțelegînd cerințele orașului, au început să-i calce pragul, și nu cu mîna goală. Așa trebuie, zice inginerul Ioan Pop, cînd ești țăran și muncești pe pămîntul de lîngă poarta unei cetăți toată lumea se așteaptă să treci prin poarta aceea cu coșul plin.

Inginerul Ioan Pop este, cum spuneam, un om ambițios, dar s-a văzut prea bine pînă acum că ambiția lui nu are nimic comun cu trufia și în această privință apare semnificativ cum a înțeles el să desprindă o învățătură folositoare din experiența pozitivă a altora. De mai multe ori el a plecat prin județele Timiș, Arad și Olt, ca să vadă cum reușesc unele cooperative de acolo să obțină rezultate atît de bune. Pentru a se interesa asupra unor tehnologii cît mai eficiente a ajuns în cele din urmă și la Stațiunea de cercetări agricole de la Fundulea. În drumurile lui a fost însoțit de șeful sectiei de mecanizare a C.A.P.-ului, Aurel Abrudan. Așa că dacă tot vorbim despre ambiție, ar trebui înțeles că inginerul Ioan Pop împreună cu oamenii din preajma lui nu sînt nicidecum dintre aceia care să nu se gîndească mai întîi ce e de făcut pentru ca ambițiile lor să treacă dincolo de pragul cuvintelor. La pragul acesta, toată lumea se înșiră. Mai greu este cînd începe cursa, efortul. Și depinde de fiecare ce distanță lasă între cuvinte și faptă. Între altele, cei din Sintandrei se străduiesc a ține sub observație, în cursul anului, loturile de cercetare cu 22 soiuri și hibrizi de porumb și 22 de grîu, în 16 variante, pentru a vedea care dintre ele pot să valorifice la maximum potențialul de producție al pămîntului. Parcă începe să fie limpede, nu-i așa?, că recoltele mari nu mai pot să fie explicate doar prin cine știe ce întîmplare plină de noroc. Români și maghiari care-și împart frățește și muncă. Dar cînd s-a pus problema altfel, că legumicultura reprezintă o serioasă sursă de venituri, în '85 au plantat primele 20 de hectare. Anul acesta au dublat suprafața și de pe fiecare hectar au scos, în medie, 80 000 de lei. Tot astfel a trebuit să fie redescoperită și zootehnia. Mai întîi, spune Ioan Pop, au fost dezafectate niște grajduri în care erau aduse vacile bolnave din județ. Primul an de producție, adaugă el, a fost 1985, cînd C.A.P.-ul a reușit să aibă 100 de bovine. Acum are 430, din care 210 sînt vaci cu lapte. Producții medii de pe acest an fiind, se poate spune cu siguranță încă de pe acum, de 3 000 litri de lapte de la fiecare vacă furajată. Ceea ce este într-un fel lăudabil, dacă ținem seama că ambiția altora înoată în smîntîna unor producții mult mai mici. Însă la Sintandrei acesta e doar un început, pe oameni îi interesează de-acum încolo calitatea efectivului și sînt hotărîți ca pe parcursul cîtorva ani, căci mai repede nu se poate, să ajungă să aibă vaci cu peste 4000 litri de lapte. În orice caz, prin aceste strădanii s-ar putea spune că ei s-au apropiat iarăși la 4 kilometri de Oradea. Ba chiar, înțelegînd cerințele orașului, au început să-i calce pragul, și nu cu mîna goală. Așa trebuie, zice inginerul Ioan Pop, cînd ești țăran și muncești pe pămîntul de lîngă poarta unei cetăți toată lumea se așteaptă să treci prin poarta aceea cu coșul plin.

Inginerul Ioan Pop este, cum spuneam, un om ambițios, dar s-a văzut prea bine pînă acum că ambiția lui nu are nimic comun cu trufia și în această privință apare semnificativ cum a înțeles el să desprindă o învățătură folositoare din experiența pozitivă a altora. De mai multe ori el a plecat prin județele Timiș, Arad și Olt, ca să vadă cum reușesc unele cooperative de acolo să obțină rezultate atît de bune. Pentru a se interesa asupra unor tehnologii cît mai eficiente a ajuns în cele din urmă și la Stațiunea de cercetări agricole de la Fundulea. În drumurile lui a fost însoțit de șeful sectiei de mecanizare a C.A.P.-ului, Aurel Abrudan. Așa că dacă tot vorbim despre ambiție, ar trebui înțeles că inginerul Ioan Pop împreună cu oamenii din preajma lui nu sînt nicidecum dintre aceia care să nu se gîndească mai întîi ce e de făcut pentru ca ambițiile lor să treacă dincolo de pragul cuvintelor. La pragul acesta, toată lumea se înșiră. Mai greu este cînd începe cursa, efortul. Și depinde de fiecare ce distanță lasă între cuvinte și faptă. Între altele, cei din Sintandrei se străduiesc a ține sub observație, în cursul anului, loturile de cercetare cu 22 soiuri și hibrizi de porumb și 22 de grîu, în 16 variante, pentru a vedea care dintre ele pot să valorifice la maximum potențialul de producție al pămîntului. Parcă începe să fie limpede, nu-i așa?, că recoltele mari nu mai pot să fie explicate doar prin cine știe ce întîmplare plină de noroc. Români și maghiari care-și împart frățește și muncă. Dar cînd s-a pus problema altfel, că legumicultura reprezintă o serioasă sursă de venituri, în '85 au plantat primele 20 de hectare. Anul acesta au dublat suprafața și de pe fiecare hectar au scos, în medie, 80 000 de lei. Tot astfel a trebuit să fie redescoperită și zootehnia. Mai întîi, spune Ioan Pop, au fost dezafectate niște grajduri în care erau aduse vacile bolnave din județ. Primul an de producție, adaugă el, a fost 1985, cînd C.A.P.-ul a reușit să aibă 100 de bovine. Acum are 430, din care 210 sînt vaci cu lapte. Producții medii de pe acest an fiind, se

Și caii sînt de preț la Sintandrei.

Poți să înfrunți capriciile naturii doar cînd ai avut grijă să-ți faci pămîntul mai fertil.

Vacile cooperativei sînt pe mîini bune. Pe mîinile lui Iacob Gerlach.

Fotografii de ELENA GHERA

Mere de Iancu Jianu

Sînt oameni cu o anumită profesie care au și o pasiune: filatelia, numismatica, nu știu care sport — mai vechi sau mai nou, practicat în masă ori de mai puțini. Inginerul Mircea Gheorghiu nu face excepție de la constatarea de mai sus, dar îi impune imediat o corecție decisivă: a făcut horticultura la Craiova iar pasiunea lui cea mare sînt... merele. Abia mai tîrziu, dacă mai rămîne timp, se poate gîndi la altceva. Deocamdată, hobbyul său, ca să recurg la termenul mai nou, rămîne tot mărul.

Soiurile? Jonathan, Golden, Starking. Numărul total al pomilor — 90 000. E vorba de meri intensivi sădiți pe 150 de hectare. Planul prevedea 20 tone la hectar și s-au obținut cu mult mai multe. Odată culese și aranjate în lăzi, merele sînt destinate magazinelor din Slatina, București sau alte orașe. Și, de asemenea, sînt exportate. O realitate, care, pe la începutul anilor '70, era mai greu imaginabilă cînd se vorbea despre această comună.

Datele de mai sus ascund o muncă pricepută, care, s-a depus într-o comună din Olt, ce, pînă relativ recent, era cunoscută mai curînd pentru viile sale sau mai ales datorită numelui său, preluat de la vestitul haiduc oltean Iancu Jianu. Astăzi însă, pe blazonul acestei mari comune — vecină cu satul Călui, unde există o ctitorie a marelui voievod Mihai Viteazul și apropiată de Oboga, despre a cărei ceramică nu mai e cazul să vorbim — s-a adăugat, parcă de la sine, însemnul merelor.

Într-o zi de iarnă cu zăpadă bogată, medicul veterinar Zenobie Epuraș îmi argumenta că îmbogățirea aceasta — la propriu și la figurat — nu poate fi înțeleasă fără a fi raportată la oameni și munca lor, și întîi de toate la pasiunea și priceperea tînărului inginer, venit aici în 1971, direct din facultatea craioveană. De ce la Iancu Jianu? „Pentru că muncesc la numai cîțiva kilometri de satul natal — Călui".

Acum, în septembrie, cînd l-am revăzut livada, am avut senzația irealului — pomi striviți de fructe, semănînd, în încremenirea lor, cu un desen al toamnei în care leit-motivul erau merele. După ce ne-a lăsat să ne delectăm doar cîteva clipe, șeful fermei ne-a spus că pregătește culesul. „În 1985, s-a realizat un beneficiu consistent, iar pentru acest an se contează pe o cifră similară. Acum, realizările precedente sînt cifre de plan și, cum spuneam în primăvară, îl vom realiza. Am scăpat de periodicitate prin aplicarea unei tehnologii moderne, efectuînd tăieri de creștere și fructificare, prin aplicarea unor tratamente fito-sanitare la timp și de bună calitate. Numai așa reușim ca, anual, să obținem producții constante. Și chiar să le depășim". Sînteza e clară, dar cît efort se află dincolo de ea! Și, mai ales, cîtă pasiune! „Și, dacă e vorba să dovedim cum se schimbă o imagine tradițională, merele sînt un argument, a continuat el. Spun aceasta întrucît locuiesc și lucrez într-o comună dintr-un județ care a devenit primul Eden al Noii Revoluții Agrare. În acest cuprinzător și înălțător titlu un rol aparte revine, cred eu, și pomiculturii. Avem, de aceea, toate condițiile să transpunem în practică toate proiectele noastre".

...Cîndva, pe malul acesta drept al Oltețului, terenul era puțin productiv sau chiar arid. Azi, merii și merele obținute de pe întinsa plantație sînt o realitate. O realitate? Exact și simplu spus. Merele de Iancu Jianu sînt o emblemă cu blazon frumos al muncii aflate la ora împlinirilor și al pasiunii de zi cu zi a unui inginer aproape localnic. E mult? E puțin? Mircea Gheorghiu nu este pasionat de întrebări cît de mere.

DUMITRU CONSTANTIN

Muncești pentru binele tuturor, muncești și pentru binele tău.

EROISMUL, NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

Burebista, regele tuturor geto-dacilor

Măreața operă de unificare a tuturor geto-dacilor înfăptuită de regele Burebista se înscrie ca unul din cele mai de seamă momente din istoria patriei noastre. O asemenea realizare temerară s-a sprijinit nemijlocit pe o unitate etno-lingvistică și culturală, precum și pe o comunitate de teritoriu, formate treptat, de-a lungul multor secole. Odată cu unificarea tuturor geto-dacilor sub un singur sceptru și în limitele teritoriale locuite permanent de ramura nordică a tracilor, se înfiripează pentru totdeauna ideea de unitate în conștiința poporului român, fiind una din caracteristicile fundamentale ale politicii și istoriei noastre naționale. Lumea geto-dacă ajunsese încă din a doua jumătate a sec. II și la începutul sec. I î.e.n. să se prezinte ca o societate evoluată și unitară, atît pe planul dezvoltării culturii materiale și spirituale, cît și pe cel al organizării social-politice. În această perioadă, geto-dacii reușiseră să-și creeze o civilizație proprie, distinctă de cea a vecinilor, aceeași pentru întreaga Dacie, și să se organizeze în mari formațiuni politice prestatale de tipul uniunilor de triburi. Erau astfel create condițiile necesare unificării lumii geto-dace, condiții pe care a știut să le folosească din plin marele rege Burebista.

În legătură cu momentul apariției marelui rege pe scena politică din Dacia, se acordă tot mai mult credit informațiilor lui Dion Chrisostomos, transmise de Iordanes, de la care aflăm că, „în timpul domniei la geți a lui Burebista, a venit în Getia, Deceneu, pe vremea cînd Sylla a pus mîna pe putere la Roma". Cum Sylla devine dictator în anul 82 î.e.n., rezultă că Burebista ajunsese la această dată să se ridice în fruntea geto-dacilor. Acceptînd ca reală cronologia lui Iordanes, trebuie admis, în același timp, că la data indicată nu poate fi vorba decît de momentul inițial al ascensiunii lui Burebista, în fruntea uneia din cele mai de seamă uniuni de triburi din Dacia, cînd încep să se contureze și planurile sale.

După opinia celor mai mulți istorici, Burebista și-a început opera mai întîi ca șef al geților dintre Dunăre și Carpați. În sprijinul acestei concluzii vine în primul rînd informația transmisă de Strabon, din care rezultă că Burebista era „bărbat get" și că s-a ridicat în fruntea geților. În al doilea rînd sînt de luat în considerație dovezile arheologice, potrivit cărora, întreaga regiune dintre Dunăre și Carpați se înfățișa la acea dată ca cea mai dens populată și cea mai bine dezvoltată din punct de vedere economic și politic. În această zonă a fost identificată una din cele mai importante uniuni de triburi din Dacia, care întrunea toate condițiile unui nucleu prestatal, capabil să atragă în jurul său majoritatea lumii geto-dace.

Opera esențială realizată de Burebista rezidă desigur în unificarea geto-dacilor și în ridicarea Daciei la nivelul celor mai de seamă regate ale lumii antice. „Ajungînd în fruntea neamului său care era istovit de războaie dese — informează Strabon — getul Burebista l-a înălțat atît de mult prin exerciții, abținere de la vin și ascultare față de porunci, încît, în cîțiva ani a făurit un „imperiu" puternic și a supus geților cea mai mare parte a populațiilor vecine".

Unificarea lumii geto-dace a fost un proces complex și de lungă durată. În prima etapă s-a realizat probabil unitatea principalelor regiuni ale Daciei, adică partea esențială a regatului lui Burebista. Această fază inițială, considerată a fi cea mai însemnată s-a încheiat probabil către anul 70 î.e.n. După această dată au urmat acțiuni de întărire și de desăvîrșire a procesului în totalitatea sa. Se poate așadar considera că în jurul anului 70 î.e.n., Burebista reușise să devină regele tuturor geto-dacilor din regiunile extra și intracarpatice. În etapa imediat următoare, Burebista, ajutat de Deceneu, a consolidat unitatea politică și economică a Daciei, în cadrul primelor ei granițe. Planurile sale de viitor care prevedeau o înglobare a întregului neam al geto-dacilor într-un stat unic, impuneau adoptarea unor măsuri organizatorice prealabile și o bună pregătire militară.

Perioada aceasta de consolidare pare să fi durat destul de mult, deoarece, abia după un deceniu, Burebista a trecut la cea de a doua fază principală a operei sale, — desăvîrșirea unității geto-dace și întregirea a Daciei. În intervalul de timp respectiv, situația internă cănătase un continut și forme noi de dezvoltare economică și organizare politică. Același Strabon consemnează că „numărul geto-dacilor crescuse neînchipuit de mult, într-atît încît puteau să trimită la luptă cîte cinci la două sute de mii de oameni". În fruntea unei armate puternice și bine instruite, regele geto-dac a întreprins, în jurul anului 60 î.e.n., campania sa celtică. Tot Strabon ne informează, referitor la acest eveniment, că dacii lui Burebista au reușit „să nimicească pe de-a întregul pe celții-boi aflați sub conducerea lui Critasiros și pe tauriști". În urma acestei victorii prestigioase geto-dacii își deschiseseră drum spre centrul Europei ajungînd pînă în vecinătatea neamurilor germanice. În rîndurile vărora acțiunea lui Burebista provocase o mare îngrijorare. Totodată, ei reușiseră să-și asigure liniștea la granița de vest a Daciei și să-și extindă puterea pînă la Dunărea de mijloc. Cursul acestor evenimente l-au determinat pe cunoscutul istoric francez modern Camille Jullian, să aprecieze, în opera sa, *Histoire de la Gaule*, că Europa de mijloc ajunsese, pe la anii 70 î.e.n., să fie împărțită între cei doi mari conducători de popoare, aventurierul lipsit de scrupule regele Ariovist al suebilor, care teroriza vestul germano-celtic, și reformatorul inspirat, organizatorul înțelept Burebista, regele geto-dacilor, care domina întreg răsăritul celto-illyro-tracic. O clipă s-a părut că cei doi comandanți se vor ciocni în părțile Bavariei de azi. Dar Ariovist se îndreaptă spre Apus, iar Burebista rămase singurul stăpîn al centrului și estului continentului european.

Campania celtică a lui Burebista pare să nu fi avut neapărat scopuri de cucerire și de jaf. Motivul principal l-a constituit pericolul pe care-l reprezentau la data aceea deplasările celților (boii) spre teritoriul dacic. În această vreme, boii ajunseseră să domine întreaga zonă a Dunării de mijloc și să se extindă spre est pînă în Cîmpia Tisei, ocupînd și unele teritorii locuite de daci. Aceste date sînt consemnate în Geografia lui Strabon care spune că dacii revendicau drepturi asupra regiunilor ocupate de celți, deoarece acestea fuseseră anterior în posesia lor. Știrea ca atare este confirmată de descoperirile arheologice. Atît cercetările mai vechi, cît și cele efectuate în ultima vreme, au dus la identificarea a numeroase urme de locuire dacică în Slovacia și în părțile de nord-est ale R.P. Ungară și R.S.F. Iugoslavia. Așezări importante se semnalează în preajma Bratislavei, pe dealul Taban de la Budapesta și la Jidovar în R.S.F. Iugoslavia. Prezența geto-dacilor în zona Tisei și a Dunării de mijloc oferă explicația principalului motiv al campaniei celtice a lui Burebista. Prin înfrîngerea și înlăturarea celților (boii) din aceste regiuni, regele geto-dac a urmărit înainte de toate să repună în drepturi populația dacă și totodată s-o lege direct și efectiv de trupul unic, comun al regatului său.

Potrivit surselor literare antice, Burebista a mai întreprins o incursiune la sud de Dunăre, ajungînd pînă în Tracia, Macedonia și Illyria. În aceste împrejurări se vorbește despre o distrugere a celților scordisci și de unele acțiuni de pradă. N-ar fi exclus ca în acest caz să fie vorba de o demonstrație de forță a lui Burebista și de o extindere a influenței puterii sale și în regiunile balcano-danubiene.

Cu totul remarcabilă se dovedește activitatea politică și militară pontică a lui Burebista. În cadrul general al înfăptuirilor și calculelor sale politice, zonei vest-pontice i s-a rezervat un loc aparte. Probabil că chestiunea pontică era socotită unul din cele mai dificile puncte ale planului său, dacă ținem seama de interesele arătate orașelor vestpontice de Mitridate al VI-lea Eupator, regele Pontului, și de romani. Așa ne-am putea explica și din ce cauză Burebista a lăsat rezolvarea acestei probleme tocmai către sfîrșitul planului său politic, adică după ce-și asigurase unitatea internă și liniștea la celelalte granițe ale Daciei.

Nu știm cînd și nici în ce împrejurări au fost unificați geții dintre Dunăre și Marea Neagră. Este posibil ca aceștia, excluzînd zona litoralului, să fi intrat încă de timpuriu în granițele regatului lui Burebista. V. Pârvan se întreba, poate nu fără dreptate, dacă nu cumva regele geto-dac se afla în fruntea geților care au sprijinit răscoala orașelor grecești vest-pontice din anul 61 î.e.n. împotriva guvernatorului roman C. Antonius Hybrida.

Concentrarea politicii lui Burebista în regiunea pontică se leagă nemijlocit de situația orașelor grecești. O putere ca cea realizată de regele geto-dac nu putea să facă abstracție de litoralul de vest al Mării Negre și de orașele care dominau această zonă din punct de vedere economic. Nu este cîtuși de puțin exclus că Burebista să fi promovat mai întîi o politică de atragere a acestor orașe în sfera sa de influență, angajîndu-se să le asigure, totodată, protecția sa. Refuzul probabil al acestora l-a determinat să recurgă la folosirea forței. Primul obiectiv l-a constituit orașul nord-pontic Olbia, care este nevoit să cedeze în anul 55 î.e.n. Cîțiva ani mai tîrziu, aceeași soartă a avut-o și Histria, precum și celelalte cetăți vest-pontice pînă la Apollonia. De un regim preferențial trebuie să se fi bucurat orașul Dionysopolis, datorită diligențelor lui Acornion, sol și prieten al lui Burebista. Deși nu dispunem de dovezi privind soarta tuturor colonilor vest-pontice în timpul acestor evenimente, apare posibilă ipoteza că cetățile de la Tomis, Callatis, și Tyras să fi făcut act de supunere, încredințîndu-și soarta în mîinile regelui geto-dac.

Odată cu cucerirea orașelor grecești și a întregului litoral de vest al Mării Negre, Burebista devine într-adevăr, așa cum îl numește decretul dionysopolitan în cinstea lui Acornion, „cel dintîi și cel mai mare dintre regii care au domnit peste Tracia, stăpîn al ținuturilor din stînga și din dreapta Dunării". Stăpîn pe o Dacie mare și puternică și pe întreaga situație politică balcano-dunăreană și pontică, el își îngăduie să se amestece în treburile interne ale Romei republicane. Prin Acornion din Dionysopolis el intră în legătură cu Pompei, oferindu-i acestuia sprijin militar împotriva lui Caesar. Ieșit învingător din această luptă pentru putere, în urma victoriei repurtate la Pharsalos asupra lui Pompei, Caesar va plănui o mare expediție împotriva lui Burebista. Asasinarea dictatorului roman în anul 44 î.e.n., a zădărnicit declanșarea proiectatei campanii geto-dacice.

Societatea geto-dacă din vremea lui Burebista atinge cel mai înalt stadiu de dezvoltare nu numai pe plan politic, ci și pe tărîm economic și cultural. În această perioadă crește în mod simțitor numărul așezărilor de tip davă, se pun bazele unora din marile cetăți prevăzute cu ziduri de piatră și se ridică primele sanctuare cu coloane de piatră. În același timp, se înregistrează progrese sensibile în prelucrarea metalelor, în special în arta argintului, reprezentată prin numeroase obiecte de podoabă, vase lucrate și ornamentate în stil local tradițional. Schimburile cu lumea elenistică se intensifică. Drept consecință, pe piața din Dacia își fac apariția numeroase monede grecești din Macedonia Prima, Thasos, din orașele de la Marea Adriatică, Apollonia și Dyrrhachium, precum și denari romani republicani. Tot acum se renunță la vechiul tip de monetării și se adoptă ca monedă unică pentru întreaga Dacie, denarul roman republican, care va fi preluat de daci, fără nici-o modificare. Adoptarea unei monede unice era în consens cu transformările ce avuseseră loc pe plan social-politic și economic. O unitate politică de genul statului realizat de Burebista avea nevoie de o monedă unică, monedă care ajunsese să se impună la data aceea în întreaga lume antică.

Burebista dispare de pe scena politică a Daciei și a Europei odată cu Caesar, în anul 44 î.e.n. sau nu mult după această dată. „El a pierit — ne spune Strabon — din pricina unei răscoale, mai înainte ca romanii să apuce a trimite o armată împotriva lui". Urmașii acestuia la domnie s-au dezbinat, fărîmițînd puterea în mai multe părți. De destrămarea marelui regat al lui Burebista au profitat fără întîrziere romanii, care au acționat mai insistent în vederea consolidării poziției lor la Dunărea de Jos și a slăbirii puterii geto-dacilor. Reacția acestora nu a întîrziat, dar ea nu mai putea avea un caracter unitar și bine organizat ca pe vremea lui Burebista. Intervențiile și incursiunile lor răzlețe și limitate n-au reușit să împiedice expansiunea treptată a romanilor la Dunăre și la Marea Neagră.

Prin realizările înfăptuite de-a lungul celor aproape patru decenii de domnie, Burebista se înscrie în rîndul celor mai de seamă personalități ale istoriei României. În vremea sa, Dacia devine cea mai însemnată putere din sud-estul Europei, ridicîndu-se sub multe aspecte la nivelul celorlalte regate și state ale lumii antice. El este realizatorul primei unități a tuturor geto-dacilor și deschizător de drumuri noi. Calitățile sale de mare om politic, de organizator și de strălucit comandant, l-au impus deopotrivă, atît în fața contemporanilor săi, cît și istoricilor zilelor noastre.

Dr. CONSTANTIN PREDA ■

Foto femeii trace de acum 5250 de ani este asemănătoare cu fota femeilor oltence de la munte

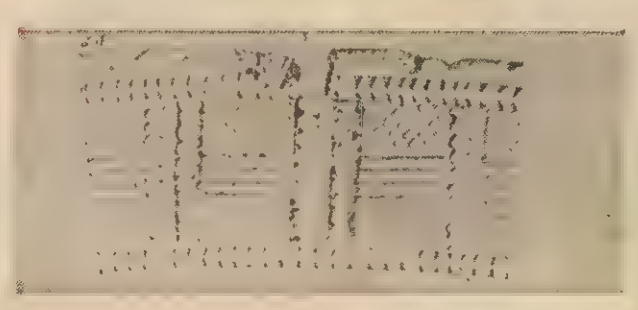

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Artistul — o conștiință a vremii sale

„Autoportret"

„Maternitate"

„Portret"

Incercările de a defini pictura lui Corneliu Baba au reținut, cu o anumită timiditate totuși, paletismul ei. Pricina trebuie aflată în instituționalizarea timpurie a ideii lui Tudor Vianu : Corneliu Baba — pictor al omului. Corneliu Baba este, într-adevăr, un „pictor al omului", numai că umanitatea înfățișată în pînzele sale e una rănită, cu o existență muncită, cu grăji de toate naturile, predominînd cele spirituale. Omul zugrăvit de Corneliu Baba este marcat de toate marile spaime ale filosoficului și își asumă parcă întreaga suferință a secolului. În vasta creație a lui Corneliu Baba nu putem numi o singură lucrare însemnată net de fericirea de a trăi. Poate doar la unele portrete de femei tinere, înaintea frumusetii cărora artistul încearcă un fel de reverie respectuoasă, putem vorbi de caracterul imnic al paletei maestrului. Dealtfel, în aceste portrete apar și alte culori decît cele obișnuite, propriii unui univers alegoric, cu umbre și lumini acuzate.

Se cunosc de mina meșterului numeroase autoportrete. Ele caracterizează atît de bine preocuparea dintotdeauna a artistului-pictor ce-și caută sinele, încît, vorbind despre condiția autoportretului în creația românească, la Corneliu Baba gîndim întîi. Nevoia de a cunoaște înăuntrul omenesc e cheia acestui realism, care a fost mereu mai aproape de fantastic decît de verism.

Cu trecerea anilor, creația lui Corneliu Baba e din ce în ce mai greu de cuprins într-o formulă. „Realismul" perioadei incununate de „Odihna pe cimp" e altul decît acela al lucrărilor din ultimele două decenii. Privirea, care scruta în afară, s-a întors spre adîncul conștiinței. Corneliu Baba e unul din puținii artiști români de azi care, cu o remarcabilă consecventă tematică, a procedat la o primenire severă a mijloacelor astfel că tema însăși a căpătat noi înțelesuri, uneori radical altele decît înțelesurile tradiționale.

Corneliu Baba a pictat și pictează încă „Maternități", dar femeile purtînd prunc în pîntece au acum ceva din înfățișarea destinului, rostul lor e monumental și mitic, ele aproape că nu mai au chip. „Pictura, spune meșterul, e artă de bătrînete". Asta vrea să zică de imperiul unor preocupări deosebite, ținînd la temeinic și la important.

Studenții meșterului au construit în jurul-i legendă. E bine că artiștii noștri cei mari ajung să fie contemporani cu legenda lor. Se spune că, la ventrea sa în Capitală, solicitat fiind de o mulțime de îndatoriri profesorale — dar genul acela de îndatoriri care nu-s chiar atît de presante, pe cît se spune — maestrul ar fi fost foarte consumat de ideea că sînt oameni care vor să-i fure tot ce are mai de preț artistul : timpul. Și astăzi, pictorul Corneliu Baba e pîlduitor în felul în care-și chibzuiește timpul. Împlinește, tată, optzeci de ani și vine zilnic la atelier. Cei care știu Alcea Pangrati din preajma clădirilor Televiziunii îl cunosc și programul : sosește în zori, ca să plece din

Lecția de artă

atelier tîrziu, cu mersul acela preocupat și încă falnic, de om însemnat nu atît de vîrstă cît de gînduri, de o grabă stăpînită, dar îngrijată. Numai cine a simțit cum îl cheamă lucrul început poate să bănuiască strigarea lucrurilor neîncepute.

Pictorul Baba urcă în atelier și înainte de a purcede la muncă se spală pe mîini. Tonitza l-a învățat că pictorul, înainte de a lua pensula, trebuie să se spele pe mîini : ca să se lepede de toate și să fie numai al artei. „Tonitza, spune pictorul Baba, era cinstit cu pictura. Cînd și-a dat seama că se repetă, s-a oprit. Mulți nu l-au înțeles. Mulți nu înțeleg că asta e lupta cea mai importantă a unui artist, să nu se repete, să nu se oprească într-un loc".

Am fost adesori tentat să forțez puțin momentul și să procedez, în atelierul maestrului, ca un gazetar. Recunosc, am trăit de fiecare dată sentimentul că săvîrșesc ceva necuviincios, că vreau să fur de la cineva care, de fapt, îți dăruie totul.

Corneliu Baba e un om retras, nu un om ascuns. Cînd ți se adresează, o face cu toată sinceritatea, preocupat să nu cheltuiască nici timpul, nici efortul mințit cu banalități. Despre el însuși vorbește puțin. Observi curînd că, de fapt, referă numai la oamenii pe care i-a cunoscut și i-a iubit : Tonitza, Palladv, Petrașcu... Amintirile, miezoase și tandre, sînt toate din cîmpul eticii profesionale. Ingratitudinea unor foști discipoli îl umește decît îl mîhnește. Fundcă meșterul face din toate o chestiune de morală.

Despre pictura sa vorbește și mai puțin. Cauza e mai degrabă subînțeleasă : dacă nu spune pînză ceea ce are de spus, ce poate să zică despre ea pictorul ? Mai există o cauză : meșterul e convins că, în pictură, nimeni nu învață pe nimeni. Nu-l poți învăța pe un student cum să pună rosul lîngă verde. Dacă vezi că are chemare și că-i place munca, singura problemă e să-i faci să pătrundă etica meșteșugului, să fie adică foarte cinstit cu sine, să dea numai ce poate, să nu trăiască pe seama minții și priceperilor altora.

În aceste capete de discuții remarci un fapt puțin cam ciudat : Corneliu Baba, care — o știm din scrisu-i — are un vîrf plin de proprietate și de vitalitate, e deosebit de rezervat cînd vine cazul să rostească fraze cu sens general. De fapt, dacă am reușit să-i intuim felul picturii, această sfiicioune la cuvînt nu ne mai apare drept ciudată. Artiștii cu adevărat mari sînt îndeobște rezervați cînd e să ajungă la sfaturi ori la îndemnuri de viață și de creație. Ei știu că esențialul cere cuvinte simple și puține.

Ca profesor de arte frumoase, Corneliu Baba a avut un număr de studenți. Opera și viața „meșterului" — cum i-au spus generațiile de învățăcei — au fost însă lecții deschise pentru un număr mult mai mare de oameni, pentru toți aceia care obișnuiesc să ia în grav chestiunile de etică artistică. În mintea unui număr semnificativ de mare de oameni, Corneliu Baba rămîne PICTORUL.

Pentru tot ce este și ce înseamnă viața și arta meșterului Corneliu Baba îi mulțumim din inimă și-i zicem „La mulți ani !".

TUDOR OCTAVIAN ■

Un poem pentru patrie

Și singur nu-s!

Privesc spațiul în care ai încolțit,
preaplin de iubire,
aproape o inimă ;
privesc atît cît privirile mele mai pot să încapă.
E departe în jur și e înaltă tăcere !
Și-mi dau seama cît de singur aș fi,
de n-ai fi tu.

Privesc fluviul la care, în zori,
vine să se adape păunița.
El e unica, nepretuita mea amintire.
Focul melancoliei mă umple cînd,
ca ogarul uitării aleargă la vale.
Și-mi dau seama cît de singur aș fi,
de n-ai fi tu.

Privesc stelele, nave ale visului orbitor ;
nu știu de sînt oeve,
ori sînt o-nchipuire mișcătoare.
În iarna lor doar gîndul alb străbate —
monadele să scuture de somn...
Și-mi dau seama cît de singur aș fi,
de n-ai fi tu.

Astfel,
știind că am un LOC în Univers,
aduc torța mîinii drepte în fața inimii,
să-mi fie trupul arbore-n lumină,
și zic :
Sînt al Tău, Patrie !,

Așa cum pragul casei e-al răbdării,
cum pruncul meu e-al sîngelui din mine !
Și iată !
Bogat sînt,
puternic sînt
și singur nu-s !

N. GRIGORE MARAȘANU ■

ION IVAN RONCEA:

„Rațiunea adevărată a muzicii este comunicarea cu ceilalți"

Pagina 15

Vitrina cărților

„Una și aceeași iubire"

Ciudat romanul „Una și aceeași iubire" de Diana Turconi, apărut la „Cartea Românească"! Ar părea un roman de dragoste și e, cumva, dar mai mult nu e. E o carte de debut dar nu etalează ambițiile megalitice ale celor ce se produc în lumea românească : un deosebit simț al măsurii face din autoare un constructor abil. Firul narațiunii e fragil și totuși memorabil în puținătatea articulațiilor sale. Personagiile aproape că nu sînt descrise (ori, cînd e cazul, se procedează scurt : 1.82, ochi verzi-căprui etc.) ele sînt „aruncate" în arenă ca pentru a se descurca singure. Și se „descurcă", capătă contur. Nici măcar nu vorbesc. Îndeobște tac și vorbește purtătorul lor de cuvînt stabilind, credibilă, convenția unui dialog subteran de mare dramatism.

Autoarea a construit un context, un spațiu (cîteva interioare, cîteva cioburi de peisaj) cu ostentație fantaste, transparente, gracile. Te-ai aștepta ca debutanta să nu rateze prilejul de a proiecta în cuprinsul lor viziunile-i febrile. Și totuși (iarăși, acest necesar totuși), „avantajul[4] nu e explatat. O rară discreție învăluie totul. Cine a cumpărat „Una și aceeași iubire" doar cu credința, altfel lipsită de vinovăție, că va fi martorul unor scene de amor s-a înșelat copios. Diana Turconi n-a intrat în capcana sentimentalismului. S-a străduit să-și obiectivizeze cît mai apăsat, viziunile. Spre a marca o oarecare detașare de ele, și-a făcut unele personaje antipatice. Și... a reușit. Era comod să facă din plina de enigme Magda ce-și flutură părul și el himeric printre frunzele a două sute de pagini de carte, o Irină sau Danie (vezi romanele lui Holban) sau, după Camil Petrescu, o mică Doamnă... M. Diana Turconi a visat la o femeie-idee !

Era lesnicios ca eroul cărții (evident, fără nume !) deși atît de avar descris, atît de imobil, de șters, să treacă neobservat. El nu atrage stăruitor luarea aminte nici cînd proza se derulează la persoana întîia (a lui) dar **există**, cum de asemenea există fratele lui, mort și reamintit obsesiv de obiectele care le-a atins, de „istoria" vieții lui orgolioase și pline de întîmplări.

Mai vii, în accepția de totdeauna a prozei sînt aparițiile accidentale pe care Diana Turconi le aduce în scenă vădind surprinzătoare calități de portretist, savoare, lirism, și, cine ar fi crezut ?, humor...

Dar ceea ce e **una și aceeași obsesie** pentru paginile sale e gîndul că și în acest veac, nu doar în cele ale romanelor „clasice", oamenii pot trăi mari sincope sufletești, obsesii devastatoare, neurastenii, că inexplicabile pierderi de energie pot duce la imobilitate, la o scleroză a entuziasmelor, la anularea datelor personalității. O nepreciză tară psihologică face din eroul narator un bolnav cu aparențele nevindecării după cum „bolnavii" sînt și alți participanți la o dramă veșnic sugerată, niciodată întîmplată. Ei sînt, cei mai mulți, intelectuali și adaugă fragilităților lor de suflet și obsesii ale fricii planetare : vizite în țări occidentale îi conving de ruptura produsă între explozia tehnicistă și ritmul „de creștere" al speranței omenești în viitor. Mecanica subtilă a zilelor s-ar automatiza și ea, războiul ar mai putea izbucni... Amintirile-insert, chiar inabil încastrate în „povestea" cărții au totuși edictuala mișcare a moralei cu care se încheie fabulele.

Și în fabula stenică, niciodată „voioasă", a Dianei Turconi învinge viața, redescoperirea valorilor existențiale prin posibilitatea de a trudi și de a mai spera. Eroul ei găsește în muncă o terapeutică sigură. Chiar dragostea mai pare astfel posibilă după ce frumusețe ignorate ale vieții obișnuite i se relevă, așa cum vor fi fost în curata-i copilărie.

Și în ciuda haloului turghenievist în care se petrec cîteva secvențe din final (cimitirul de țară etc.) bizara, fluida Magda, cu apariții și dispariții deconcertante capătă desenul insolit al unui personagiu efectiv de neuitat.

Dincolo de unele imprecizii, de stîngăcii inerente, romanul Dianei Turconi recomandă o scriitoare adevărată ce ar trebui să-și încerce condeiul, crede cel ce scrie rîndurile de față, în proza fantastică de tip Mircea Eliade...

GHEORGHE TOMOZEI

Paremiologie comparată

Nimic mai obișnuit, aparent mai cunoscut, și mai la îndemîna oricui, decît proverbele, aceste „maxime ale poporului", cum inspirat le definea într-unul din articolele sale **(Studiul proverbului)** Lucian Blaga. Nu numai creația folclorică dar și o mare parte a literaturii române culte abundă în proverbe și expresii aforistice de extracție populară. De la cronicari și Dimitrie Cantemir, trecînd prin Iordache Golescu, Anton Pann, Negruzzi sau Alecsandri, culminînd cu Eminescu și Creangă, pînă la Sadoveanu, Arghezi și Blaga, proverbul românesc a străbătut o cale regală a literaturii și a fost în acest fel permanent prezent în conștiința cititorului. Adăugînd și relativa lui frecvență în limbajul comun sau familiar s-a creat impresia că fiecare știe ceva, dacă nu chiar totul în materie. Ipoteza unei cercetări sau studiu paremiologic trezește de la început suspiciunea și rezerva unui subiect dinainte epuizat. Și totuși lucrurile nu stau nici pe departe așa. Dacă în ceea ce privește culegerile de proverbe românești, realizările sînt nu o dată excepționale, colecția lui G.A. Zanne, **Proverbele românilor** *), vol. I—X, (1895—1912) fiind cea mai mare din lume de acest tip, lucrările de strictă specialitate nu sînt prea numeroase și rareori, de cea mai înaltă competență. Cu greu se pot excepta, din bibliografia domeniului — mă refer la studii de anvergură cu caracter științific — 2—3 titluri de referință : (Dem. Teodorescu, **Cercetări asupra proverbelor române (cum trebuiesc culese și publicate)**, 1877 ; Cezar Tabarcea, **Poetica Proverbului**, 1982 ; Constantin Negreanu, **Structura proverbelor românești**, 1983. Ceea ce se resimțea însă acut era absența unui demers comparatist, fie pe o arie culturală mai restrînsă, fie în context larg universal, ca și un număr de culegeri care să ofere echivalențele proverbelor autohtone în limbi de mare circulație. Bineînțeles, nu prin traducerea lor ci prin găsirea în limbile romanice a unor proverbe analoage. Un **Dicționar de proverbe englez-român** (1974) și un **Dicționar de proverbe român-englez** (1978), alcătuite de Virgil Lefter, au rămas izolate, fără ecoul meritat, poate și în lipsa unor studii introductive pe măsură. Raritatea unor colecții bi sau plurilingve, făcute de specialiștii români, și a unor solide cercetări comparatiste au determinat ca paremiologia românească atît de bogată și variată să fie nu numai foarte nesemnificativ reprezentată numeric, dar și eronat înfățișată, în culegeri, antologii, dicționare, lexicoane și enciclopedii universale pe această temă. Cele mai frecvente inadvertențe se înregistrează în cazul originii și surselor proverbelor românești atribuite mai totdeauna dintr-o falsă optică unor influențe și „importuri" străine. Pe acest teren apare masivul volum al lui Gabriel Gheorghe. **Proverbele românești și proverbele lumii romanice**, ce relevă printr-o abordare comparativă complexitatea, varietatea și arhaicitatea paremiologiei noastre populare. Teza autorului susținută într-un amplu și erudit studiu introductiv este că arii culturale diferite, mai ales acelea situate la mari distanțe, nu-și „împrumută" neapărat proverbele, ci o mare parte din ele sînt creații proprii. Similitudinile se explică prin coincidența unor condiții fizice și socio-politice, și chiar prin înseși structurile mentalului uman. Este o explicație mult mai firească și exactă, decît să presupui că nu știu ce proverb indian sau arab a migrat pînă în Balcani unde a fost adoptat și localizat. Este plauzibilă și ipoteza unor centre arhaice de iradiere, ce la un moment dat au transmis mai noilor popoare și sfere culturale, experiența lor aforistică, numai că cercetări recente, etnografice, antropologice și socio-lingvistice au dovedit că spațiul carpato-pontic-dunărean ar putea fi, foarte probabil, teritoriul originar al populațiilor indoeuropene. Or și în această situație, sau mai ales în această situație, paremiologia românească își relevă originalitatea și vechimea imemorială. De altfel paralelismele făcute — cercetarea nu este totuși exhaustivă — cu limbile (franceză, italiană, portugheză, spaniolă, catalană, retoromană, sardă) și dialectele (corsican, lombard, milanez, aromân, istro-român, sicilian, triestin, venețian și valencian) romanice, dar și în cadru mai larg, așa cum am spus, indo-european, arată că unele proverbe românești, cu caracter arhaic, ca spre exemplu, „după moarte (și) cal de ginere", nu se găsesc în nici o altă limbă avută în vedere, iar altele se regăsesc numai în greaca veche sau latină, sau o singură limbă romanică. Dar lucrarea, de o deosebită importanță, a lui Gabriel Gheorghe, nu interesează doar specialiștii, ci și un public avizat mai larg, punîndu-i în contact nu numai cu o parte din tezaurul de înțelepciune al gîndirii aforistice populare românești, dar și cu experiența paremiologică a limbilor romanice înrudite, relevînd similitudinile și diferențierile, frumusețile de conținut și expresie. Dacă expresia nu ar fi atît de uzată, aș spune că **Proverbele românești și proverbele lumii romanice** constituie o carte de excepție, ce se cere însă continuată și pe alte arii lingvistice și culturale, ea fiind un început cu valoare de model.

PAUL DUGNEANU

*) Gabriel Gheorghe, **Proverbele românești și proverbele lumii romanice**, Editura Albatros, 1986.

Zbor planat

● **Între autocitare** („E îndeobște cunoscută poziția critică a autorului prezentelor rînduri față de...") și semnele unei anume precauții („Criticul nu e dealtfel obligat să ofere profeții, iar dacă totuși se încumetă a le face, se sprijină exclusiv pe sentimentul pozitiv al valorii constituite"), noul volum de texte critice al lui Gheorghe Grigurcu — **Existența poeziei**, Editura „Cartea Românească, 1986 — etalează 78 de profiluri lirice, de la Geo Bogza pînă la speranțele ultimului val de poeți (aceștia din urmă comentați și „în bloc", în cîteva texte preocupate de direcțiile poeziei tinere a deceniului în curs). Recunoaștem și aici plăcuta ambiție a formulei sintetice (Gellu Naum : „sîbarit al absurdului cultivat cu o vivacitate, la noi, fără pereche" ; Nina Cassian : „ironia sa feerică, voluptoasă precum un lampion legănat în vînt" ; Marin Sorescu : „danubianul logoreic și zeflemitor", amator de „trăznitoare oralități" etc). **Existența poeziei** survolează în zbor planat, demonstrativ, agitația creației poetice contemporane, cu o reală plăcere a spectacolului contemplat, ca și a celui oferit, scrutînd solul cu ochi necruțător, amenințînd din cînd în cînd cu neașteptate coboriri în pică), pentru a reveni, aproape de fiecare dată, cu olimpiană seninătate nu o dată construită la altitudinea favorită : cea a privirii „de sus". **Existența poeziei** este o imagine panoramică a cîtorva decenii substanțiale de poezie românească, o imagine foarte personală, demnă de toată atenția.

După douăzeci de ani

● **La Editura „Eminescu"** a apărut cel de-al doilea volum de **Confruntări literare** semnat de George Ivașcu, la două decenii de la tipărirea primului. Un **Argument** sobru, exact, modest avertizează cititorul de intențiile autorului și de eventualele semnificații ale textelor din sumar pentru bibliografia istoricului și criticului literar George Ivașcu. Publicistică acoperind cincizeci de ani de presă românească, studii și comunicări din domeniul istoriei literaturii (multe dintre ele abordînd creația marilor clasici din unghiuri mai puțin comune), considerații interesînd istoria presei românești, precum și două interviuri alcătuiesc un volum dens, cu o generoasă ofertă către diverse categorii de cititori. Semnalăm cu precădere secțiunea **Călinesciana**, prin care autorul restituie istoriei literare — în strictă relație cu personalitatea lui G. Călinescu — jurnalul și argumentele documentare ale unei perioade atît de controversate : anii '60.

● **În colecția „Sinteze"** a Editurii Eminescu, Silvian Iosifescu publică volumul **Descoperirea cunoscutului.** Itinerarul său eseistic — Negruzzi, Stendhal, Mérimée, Cehov, Proust, umorul negru al lui Saki (Hector Hugh Munro), poezia unui poet uitat — D. Iacobescu, George Steiner, Calistrat Hogaș, amintiri despre „studentul Hristea" (Nichita Stănescu) — trădează nu atît ambiția reconsiderărilor, cît plăcerea nedisimulată a relecturii, întemeiată pe ideea autografului de pe coperta a patra : „Orice scriere care rezistă timpului este și cunoscută și necunoscută. Trăiește într-un prezent perpetuu și spune ceva nou fiecărei generații. Astfel se poate vorbi despre «descoperirea cunoscutului»."

Meridiane

● **Un nou roman** de Mario Vargas Llosa, de astă dată în traducerea lui Mihai Cantuniari : **Războiul sfîrșitului lumii** (Editura „Cartea Românească", 1986). O lectură pasionantă, care consolidează „cariera" în limba română a excelentului prozator argentinian. ● **Doris Lessing — O coborîre în infern** — este cea mai recentă apariție în colecția „Globus" a Editurii Univers. Romanul — dintre cele mai apreciate ale autoarei — relatează aventura unei memorii în derivă prin spațiile subconștientului.

Pagini alese

● **Volumele cu numărul 1 253, 1 254 și 1 255** din colecția „Biblioteca pentru toți" a Editurii Minerva cuprind o **Antologie de filosofie românească**, destinată publicului larg și alcătuită de Mircea Mâciu. Textele alese ilustrează gîndirea filosofică românească de la Dimitrie Cantemir și Samuil Micu Clain pînă la Anton Dumitru și Ștefan Lupașcu. Antologia își propune să urmărească principalele direcții ale acestui domeniu (cu mijloacele, firește, ale unei ediții de masă), beneficiind și de un amplu studiu introductiv, ca și de succinte și totuși cuprinzătoare prezentări ale marilor personalități din galeria filosofiei românești (purtînd de asemenea semnătura lui Mircea Mâciu).

TANIA RADU

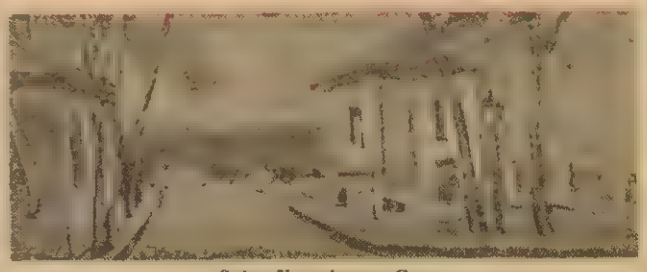

Spiru Vergulescu : Case

CAP LIMPEDE

● **Satiră și umor.** 61 de formații artistice (brigăzi, grupuri de satiră și umor) din 16 județe și din municipiul București s-au întrecut, în cel mai spiritual mod, la Concursul interjudețean de satiră și umor, desfășurat la Rîmnicu Vîlcea în zilele de 1 și 2 noiembrie a.c. Despre spiritul care a animat întrecerea, cel mai bine vorbește foaia volantă **Tînțarul**, editată de Casa de cultură din localitate, din paginile căreia reproducem o epigramă de Nicolae Ursei, în semn de autocritică ironică : **„Unuia care-mi reproșează că epigrama mea nu este usturătoare :**

Acul epigramei mele /
Știu că este foarte fin ;
/ Nu mă mir deci c-a ta
piele / L-a simțit așa putin". (Pascu Balaci).

● **Arte.** O consecvență în sprijinirea tinerilor plasticieni dovedește revista **Vatra** din Tîrgu Mureș, ale cărei galerii găzduiesc, în clipa de față, expoziția personală de pictură a Adinei Mocanu și de sculptură a lui Mircea Mocanu. Recomandați călduros de critici de artă Radu Ceontea și Mircea Oliv, cu ocazia vernisajului, cei doi plasticieni au prilejuit un dialog din cele mai profitabile între literatură și artă. Tablourile Adinei Mocanu, cuprinzînd trei cicluri **(Portrete, Peisaje, Bestiar)**, excelează în registrul coloristic puternic, în naivități și clovnerii studiate, într-o admirabilă combinație de candoare și malițe. Plastica mică a lui Mircea Mocanu e, în schimb, o regie a jocului de volume, o încercare de relevare a semnului artistic prin calitățile plastice ale lemnului. Galeriile „Vatra" trăiesc prin astfel de expoziții un eveniment cultural care și-a creat deja o tradiție.

● **Concurs.** Printre cîștigătorii concursului **Cîntare pentru oamenii de azi**, desfășurat la Oradea sub egida Comitetului județean de cultură și educație socialistă Bihor, **Tuțuraș din Uivar**, județ-s-a aflat și poetul George Tuțuraș din Uivar, județul Timiș, care a obținut premiul revistei **Flacăra**, natură elegiacă și reflexivă, cu un grupaj de poezii de vă, în care aerul nostalgic e pulverizat adesea prin reverențe ceremonioase și aluzii livrești. **(Radu G. Țeposu).**

● **Rarități.** La Biblioteca Academiei R.S. România a-s-a deschis luna trecută, urmînd a funcționa pînă la finele lui noiembrie, o foarte interesantă expoziție cu tema : **Mari donatori ai bibliotecii.** Sînt reunite în acest spațiu de intensă valoare culturală — „pentru prima oară oferite ca atare vederii marelui public", după cum ne spune cercetătorul Radu Ionescu — multe din cărțile de temelie ale vechiului scris românesc („Codicele voronețean", „Psaltirea scheiană" și cea a lui Dosoftei, biblia de la București, din 1688, cea de la Blaj, din 1795 „Codex Sturdzanus", „Istoria..." lui Radu Greceanu și cea a Stolnicului Cantacuzino, ș.a.), unele manuscrise eminesciene, alături de o serie de volume din biblioteca poetului sau a familiei Eminovicenilor, testamentul lui Nicolae Bălcescu, hărți vechi, fotografii, ex libris-uri, ș.a.m.d. — mărturii fundamentale atît pentru viața spirituală românească și pentru iubirea noastră de frumos, cît și pentru nobila generozitate a unor personalități precum T. Maiorescu, D. Sturdza, Al Odobescu, Spiru Haret, Ioan G. Sbiera, Teodor T. Burada, Melchisedec, I. Bianu, Al. Papiu Ilarian, Iosif Naniescu, V.A. Urechia, Dionisie Romano al Buzăului etc., care au îmbogățit tezaurul Bibliotecii Academiei. **(Tania Radu).**

Cartea de istorie

Nicolae Iorga inedit

„Magazin istoric", citita revistă de istorie din țara noastră, ne face plăcuta surpriza de a începe, în ultimul său număr (1986, nr. 11), tipărirea unor fragmente din cursul inedit ținut de Nicolae Iorga în anul universitar 1902—1903 și intitulat **Istoria Orientului în epoca contemporană.** Editorul, tînărul orientalist Dorin Matei, al cărui promițător debut în „Revue roumaine d'histoire" l-am semnalat de curînd, a avut la dispoziție caietul de notițe al unui student, rămas neidentificat. Așa cum remarcă Dorin Matei „ne aflăm în fața unui text care reprezintă cu foarte mare probabilitate **Cuvîntul** profesorului și în mod cert **ideile** lui". Orice text al lui Nicolae Iorga, atît de pătruns de responsabilitatea cuvîntului scris în toată uriașa lui operă, este astăzi pentru noi relievă de preț.

Fragmentul tipărit prezintă interes din două puncte de vedere. Mai întîi, prezentarea de către marele nostru istoric a antecedentelor Revoluției franceze. La trei ani distanță de bicentenarul ei, interesul pentru acest mare eveniment din istoria omenirii este în plină creștere. O cercetare a opiniilor lui Nicolae Iorga asupra revoluției franceze ar pune în lumină prioritatea unora dintre ideile sale, care, neîntrate la vremea formulării lor în circuitul științific, sînt astăzi admise și susținute de adevărate „autorități în materie", care au ajuns la concluzii similare cu ale istoricului român, pe temeiul cercetării proprii.

Nicolae Iorga urmărește — și aici rezidă cel de-al doilea aspect al interesului prezentat de textul tipărit acum — impactul Revoluției franceze în Europa orientală, inclusiv Imperiul otoman. Marele istoric menționează reformele sultanilor Selim al III-lea, Mustafa al IV-lea și Mahmud al II-lea. În privința celui din urmă Iorga scrie : „Sultanul Mahmud în secolul XIX caută să facă ce făcuseră mai înainte suveranii europeni în secolul 18 pentru a preîntîmpina o revoluție". Este aici o referire la ceea ce se numește „absolutismul luminat", adică acea politică practicată de un șir de suverani europeni din sec. al XVIII-lea, cu scopul de a elimina structurile cele mai perimate ale feudalismului pentru a evita un seism revoluționar. Cartea, devenită clasică, a lui Robert Mandrou și ultimele studii ale lui Albert Soboul au redeschis dosarul acestei probleme, abordate, și ea, mai ales în ultimii săi ani de viață, de Nicolae Iorga. Abordarea tipologică este astăzi mai necesară ca oricînd pentru a înțelege elementele comune și distinctive ale acestei formule politice în Europa orientală.

Din nou despre 1848

O modalitate mai puțin obișnuită de abordare a unei probleme de istorie oferă cartea profesorului Iulian Negrilă, **Revoluția europeană de la 1848 reflectată în presa arădeană** (București, Ed. politică, 1985

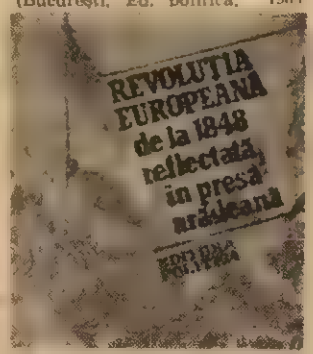

245 pag.). El și-a propus să urmărească imaginea desfășurărilor revoluționare oferită de presa dintr-un important centru urban din țara noastră. Încadrarea și sistematizarea textelor culese din diverse publicații precum „Tribuna poporului", apărută între anii 1896—1912 (din 1904 „Tribuna") sau, mai aproape de noi „Flacăra roșie" oferă cititorului posibilitatea de a cunoaște și înțelege atît șirul de evenimente din acea „primăvară a popoarelor", care a fost revoluția de la 1848, cît și reconstituirea și interpretarea ei în deceniile ce i-au urmat.

Prima parte a lucrării este consacrată concepției președintelui României, Nicolae Ceaușescu, privind revoluția burghezo-democratică de la 1848 din țările române, și cuprinde aprecieri ale secretarului general al partidului despre această etapă de excepțională însemnătate a luptei pentru emanciparea socială și națională a poporului român.

În partea a doua a lucrării sînt prezentate succesiv cronologia evenimentelor de la 1848, momente semnificative ale revoluției și sărbătorirea ei, astfel cum ea apare în presa arădeană între 1897 și 1983. De-a lungul anilor, aniversarea Revoluției de la 1848 a trimis, în funcție de condițiile istorice ale epocii, un mesaj cu conținut politic specific. Ce emoționant este protestul viguros apărut la „Tribuna poporului" din 6.18 mai 1898, redactat, probabil, de I. Slavici, împotriva măsurilor luate de autoritățile ungare pentru a împiedica desfășurarea comemorării luptătorilor pașoptiști : „...stăpînirea păgînă — se scrie în articolul intitulat **Terorism păgîn** — nici atît nu ne-a dat voie să facem, nu ne-a permis să ne îndeplinim nici sfînta datorință față de scumpii și iubiții mei tovarăși, cari vieți și tot ce aveau în ele mai drag și-au adus prinos pentru a ne face, în gîndul și pornirea inimii lor, mai fericiți de cum erau ei și părinții noștri de dinainte de 1848".

Lucrarea beneficiază de un substanțial Cuvînt înainte de prof. dr. Elena Bărbulescu în cuprinsul căruia este subliniată semnificația politică și educativă a cercetărilor istoriografiei române contemporane și însemnătatea studierii revoluției pașoptiste.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Cronica literară

de Al. Piru

Un cititor

Figura lui Ion Eliade Rădulescu, cititor al literaturii române moderne, cap al revoluției de la 1848 și primul președinte al Academiei Române, continuă să intereseze pe cercetători, dovadă noua carte a lui Mircea Anghelescu, elaborată în cadrul Institutului de istorie și teorie literară G. Călinescu, **Ion Heliade Rădulescu. O biografie a omului și a operei** (Minerva, 1986). Aș fi preferat forma simplă a numelui Eliade (fiul lui Ilie Rădulescu) și nu pe cea pompoasă și humerică, Heliade (fiul soarelui). Deși și-a semnat el însuși unele cărți, redactate mai ales în limba franceză, Heliade, contemporanii l-au numit mai ales Eliad și Eliade. Kogălniceanu îl numea Eliade încă din 1837. C.A. Rosetti spunea în 1863 (scoatem datele din cartea lui Mircea Anghelescu) că „nu e un singur om care să nu cunoască onorabilului d. Eliade 35 de ani de serviciu în literatura română", Vasile Alecsandri afirma la Academie în 1868 că „Eliade are mai multe drituri a fi ascultat decît Ciparius-Pumnul-Bărnuț și Laurian", iar Exarcu își încheia discursul funebru în 1872 : „Literatura română s-a născut, s-a smuls din letargie națiunea română, căci a făst un Eliade !". Pentru același nume opta și Eminescu în oda pe care i-o dedica atunci : „Cu glasul Providenței din stinsele Decade / Astfel s-auzi glasu-ți, bătrîne Eliade !". În **Amintirile** sale, Mircea Eliade declară că tatăl său, Gheorghe Ieremia, și-a schimbat numele în Eliade din admirație pentru Eliade Rădulescu. În fine editori și istorici literari, de la P.V. Hanes și G. Baiculescu pînă la G. Călinescu și Radu Tomiagă, aleg numele Eliade.

Primele biografii ale scriitorului, **Viața lui Ioan Eliade Rădulescu** de Gh. Corneanu și **Viața lui Eliade** de I. Crețu, amîndouă din 1939, erau precare. Nu le-am întîlnit citate la Mircea Anghelescu. În schimb, noul biograf al omului și operei a făcut investigații proprii și a citit cu atenție toate operele scriitorului, respectînd o vorbă din **Monsieur Nicolas ou Le cœur humain dévoilé** de Restif de la Bretonne : „Viața unui autor consistă mai ales în lucrările sale". A avut în vedere omul public, gînditorul politic și scriitorul, cel dintîi din documente, al doilea și al treilea din operă, neexcluzînd publicistica, diversele articole de atitudine din presă, memoriile, corespondența trimisă și primită, editată și inedită. Vasta cercetare e atestată de cele peste 650 de note cuprinse în 31 de pagini de la sfîrșit (în treacăt fie zis plasarea notelor la fine și nu în subsolul paginilor îngreuiază enorm lectura cărții care numără ea însăși 374 de pagini !).

Studiul este conceput ca o apărare a lui Eliade de vechile învinuiri, multe nedrepte, și ca o relevare a unor merite ignorate. Foarte importantă este, de exemplu, dovada că recomandarea sau îndrumarea scriitorilor de a-și căuta subiecte pentru opera lor în istoria țării și în obiceiurile naționale a făcut-o Eliade cu un deceniu înainte de Mihail Kogălniceanu, într-un articol din **Curierul românesc** (1830, 24 iulie) Eliade scria : „Istoria noastră este plină de întîmplări și de fapte mari și eroice și este un izvor de unde să se adape duhurile și cu tragedii originale..." apropape în același termeni ca M. Kogălniceanu din **Introducție** la **Dacia literară** (1840, 30 ianuarie) : „Istoria noastră are destule fapte eroice, frumoasele noastre țări sînt destul de mari, obiceiurile noastre sînt destul de pitorești și de poetice pentru ca să putem găsi și la noi subiecturi de scris...". Eliade nu excludea traducerile, era de acord cu „...alcătuiri și a tălmăci", la fel cu Kogălniceanu a cărui piesă **Două femei împotriva unui bărbat** (1840) nu-i decît localizarea comediei lui Brunswick și Dumanoir **Deux femmes contre un homme** (1834).

Într-un material documentar publicat în revista **Studii și cercetări de istorie literară și folclor**, 1959, nr. 2, reluat în **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent**, ediția a II-a revăzută și adăugită, G. Călinescu atribuie piesa manuscrisă **Voiaj din Podul Mogoșoai pin în Țigănia Vlădicăi, călătorie pe uscat și pe mare**, „comedie într-un act și jumătate, compusă de însuși actorii acestei comedii în anul cînd au fost trei ierni și-o vară" (București, ianuarie, în zi de plecare, 1839) lui Iancu Văcărescu. Că Eliade era autorul poreclei Zi c-am scris că te tai dată în piesa lui Bolliac (vezi **Echilibru între antiteze**, p. 86) de unde se putea deduce că piesa e de Eliade, a informat întîi Anca Costa-Foru în **Istoria teatrului în România**, I (Ed. Acad., 1965). Tot atît identificarea lui Cimpineanu cu Cinp-nan, a lui Spirescnvil cu reprezentantul Franței, Colson, cu care domnitorul Alexandru Ghica a plecat în februarie 1839 la Constantinopol, a lui Gugorici cu Grigore Alexandrescu.După Ion Ghica (**Le-gile**), F. Colson, autor în 1839 al cărții **De l'etat présent et de l'avenir des principautés de Moldavie et de Valachie**, ar fi fost preceptorul de franceză al lui Iancu Văcărescu, de unde atribuirea piesei **Voiaj din Podul Mogoșoaiei** de G. Călinescu fiului lui Alecu Văcărescu, Iancu. După Colson, Iancu Văcărescu ar fi cerut în 1831 ca trei boieri care nu votaseră Regulamentul Organic să fie canonizați ca sfinți.

În **Introducere în opera lui I. Eliade Rădulescu** (1971) am susținut că mama lui Ion Eliade Rădulescu, Eufrosina, născută Danielopol, se trăgea dintr-o familie de aromâni. „Familia mamei, scrie și Mircea Anghelescu, pare să fie de origine macedoneană, căci Heliade exclamă altundeva, într-o clipă de exaltare : Marco Bociari, Grivas, Giavellas ! Fii ai Pindului, mlădițe ale lui Adrian, singe de Italia, români de Macedonia, frați ai fraților mei, salutare ! Frăția invocată putea fi, desigur, numai o figură de stil ; puteu fi însă și recunoașterea picăturii de singe macedonean pe care Danielopolii o aduceau din sudul Dunării".

Undeva, Mircea Anghelescu mă contrazice cînd spun că publicînd fabula **Măcesul și florile**, Eliade a vrut să cîștige popularitate, trimite fără legătură la cartea lui Raymond Williams, **Culture and Society** (Londra, 1963) și dînd același citat pe care eu l-am scos dintr-un articol de Bălcescu pe care l-am cunoscut pînă la republicarea lui de Cornelia Boder în 1971, conchide că „satira a avut, deși n-a scontat-o probabil, o popularitate imensă". A devenit deci popular fără voie.

Interesante sînt interpretările curiosului azi libel **Cyclopele tristei figuri sau Tintalâ și Păcală**, „poemă epică" persiflînd grandilocvența epopeilor, satiră a unor proiecte nu de eliberare a polonilor și românilor de sub stăpîniri străine, ci de fumuri de regalitate care treceau în 1854 prin capul contelui Zamyski (Tintalâ) și prințului Ion Ghica (Păcală), primul zugrăvit ca Don Quijote, cavalerul de la Mancha, care luptă cu morile de vînt, în gol, neîmplinindu-și niciodată dorințele, ca Tantal, eroul mitologic, al doilea ca Sancho Pansa, scutier astuțios, urît, crud și las, ca homericul Thersit. Împăratul Austriei, Franz Josef, figurează sub numele de Turtă-Dulce. Șuțu e Gin-bîmbiric. Față de Ciclopul Tristei Figuri, Enea și Godofred (din **Gerusalemme liberata**) „rămîn cu totul jos".

De reținut informația că Victor Hugo menționează pe Eliade-în **Choses vues** (operă postumă).

Vă place opera?

„Da și încă foarte mult", au răspuns foarte numeroși spectatori chiar prin prezența lor la manifestarea purtînd același titlu, care a avut loc în Studioul de Concerte al RTV ; „Cu o singură condiție, aceea a unei interpretări desăvîrșite", am completa noi răspunsul de mai sus. Într-adevăr, azi, spre sfîrșitul secolului al XX-lea, după 386 de ani de la creșterea acestui complex gen muzical-dramatic, cînd există atîtea și atîtea discuri, benzi magnetice, casete, filme, videocasete etc., cu interpretări celebre, de ieri și de azi, într-o manieră mai veche sau mai nouă, spectatorii-auditori au dreptul, în clipa cînd se îndreaptă spre un spectacol al teatrului liric, să spere că rel puțin interpretarea va fi fără repros ; măcar atît, dacă decorurile, costumele și chiar libretele nu s-au schimbat de-a lungul anilor.

Concertul sus-menționat ne-a oferit două surprize plăcute. Prima dintre ele a constituit-o corul bărbătesc al Ansamblului „Doina" al M.A.N., cu dirijorii săi, Sergiu Eremia și Gheorghe Popescu. Am ascultat mai demult și am și scris despre excepționalul disc cu coruri din opere, făurit de acest colectiv. Dar era doar o înregistrare, iar astăzi mijloacele tehnice sînt atît de sofisticate încît, din butoane, se pot face și minuni ! De această dată totul a fost „pe viu", corul față în față cu spectatorii și cu orchestra simfonică a RTV. Ei bine, Sergiu Eremia s-a dovedit a fi un dirijor născut pentru operă, modificîndu-ne în sensul cel mai bun impresia lăsată anterior, cînd a condus la Opera Română din București creația marelui Verdi, **Aida**, e drept, doar cu o singură repetiție la debut ! Iar discipolii săi, acești adevărați interpreți pe care îi ascultăm de 40 de ani în muzică patriotică sau în oratorii, ne-au arătat necesitatea însăși a existenței lor artistice : iar orchestra, simțind o „mînă" politicoasă dar fermă, a tresărît de îndată. **Mateloții**, din **Olandezul zburător** de Wagner, **sclavii ebrei** din opera **Nabucco**, de Verdi, scenele de mase din **Demonul** de Anton Rubinstein, **Ernani** de Verdi și **Ion Vodă** de Gheorghe Dumitrescu ne-au relevat omogenitatea, muzicalitatea, finețea și precizia celor 57 de coriști.

A doua surpriză ne-a fost oferită de tînăra studentă Angela Burlacu, care studiază cu marea profesoară Arta Florescu. Într-o singură arie, scurtă și aceea, din opera **La Rondine** de Puccini, a reușit să ne taie respirația. Căci calitățile sale native, excepționale, amintesc de marile voci europene : culoare egală în toate registrele, penetrație, lejeritate, finețe și — în special — înțelegerea stilului romantic și cîntatul cu chibzuință, „din dobîndă și nu din capital", cum ar fi spus neuitatul maestru Petre Ștefănescu Goangă. Sîntem convinși că această tînără ne va aduce numai bucurii, tocmai de aceea am regretat profund că redacția Concertului nu i-a oferit posibilitatea unei noi apariții și în cea de-a doua parte a programului, așa cum de altfel s-a procedat cu restul protagoniștilor.

Brigitte Eisenfeld, oaspete de peste hotare, este solistă a Operei de Stat din Berlin. A venit la București încărcată de distincții importante, obținute în concursuri de mare anvergură, cum ar fi acela de la Salzburg (Austria), Hertogenbosh (Olanda), Praga (Cehoslovacia), după turnee prestigioase în multe țări aflate pe diferite meridiane și ne-a arătat o **voce de** soprană lirico-lejeră neobișnuită, cu o mare întindere și avînd deja suficientă experiență. Aria **Rosinei** din **Bărbierul din Sevilla** de Rossini a fost strălucit exprimată ; în schimb, aria mare a **Violetei**, din **Traviata** de Verdi ne-a impresionat mai puțin, gîndindu-ne la marile noastre interprete ale rolului ; poate, aici, oboseala și-a spus cuvîntul.

Simina Ivan, studentă încă dar cunoscută publicului nostru prin desele sale apariții pe scena Teatrului de Operetă, este destinată — parcă — a fi o mozartiană ideală. Și cînd aficmăm aceasta, ne gîndim la stilistică (lucrul cel mai anevoios la Mozart), la pasajele de coloratură, la acuratețe, la nuanțări și încă la multe altele, dovedite în maniera cu care a cîntat aria **Constanței** din opera **Răpirea din Serai** ; nu însă la aceeași valoare și Poloneza **Fhilinei**, din operă **Mignon** de Ambroise Thomas, cu toate că ritmul a fost perfect și vocea a avut strălucirea cuvenită ; poate nu i se potrivește ca mănușa genialului Amadeus.

Oaspeții din țară ne-au adus, așa cum arătam, multe satisfacții. Astfel, în aria **Giocondei**, din opera cu același nume de Amilcare Ponchielli, soprana ieșeană Mioara Cortez-David a reliefat o voce cu calități absolute de talie mondială, care ne-a ridicat pur și simplu din fotolii ; chiar și aria sclavei **Liu**, din opera **Turandot** de Puccini, care oricum cere mai multă discreție și căldură, a fost redată excelent ; păcat, în schimb, de duetul ratat din opera **Carmen** de Bizet (Micaela — Don José) susținut în compania lui Dorin Teodorescu: vocile lor sînt oarecum la poli diferiți, ambii soliști neavînd, însă, vreo vină pentru cuplarea forțată. Tenorul bucureștean a arătat că rămîne, totuși, un artist înzestrat, modul în care a interpretat aria lui **Federico** din opera **Arleziana** de Francesco Cilea fiind foarte apropiat de cerințele acestui rol. Altele au fost, însă, datele problemei în duetul **Amneris-Aida** susținut de un cuplu omogen, format din timișorencele Gaja Munteanu și, respectiv, Margareta Nica-Popescu. În timp ce mezzosoprana — audiată mai înainte în aria **Azucenei** din **Trubadurul** de Verdi — abia își încălzise vocea, colega sa își pregătea dificilul final, pe care l-a „scos", de altfel, splendid, după ce arătase anterior că posedă tehnică, muzicalitate și tot ce îi mai trebuie unei soliste de marcă pentru a interpreta cîteva pagini din **Nabucco**, pagini care se află doar la îndemîna celor mai bine pregătiți cîntăreți. În fine, basul clujean Titus Pauliuc, care numără la activ circa 1 800 de spectacole susținute în prestigioasa sa carieră, a etalat calități scenice și vocale deosebite, în două dificile roluri : **Galițki** din opera **Cneazul Igor** de Borodin și monologul țarului **Boris**, din opera **Boris Godunov** de Musorgski : timbrul său cald și puternic a învăluit sala și a probat încă o dată faptul că vocea de **bas** rezistă vreme îndelungată ; Nicolae Florei, Constantin Gabor, Jean Hvorov și alții cîntă și azi, dar în calitate de colaboratori !

Să mai spunem că dirijorul Paul Popescu și orchestra simfonică a RTV au muncit mult și au fost, în cele mai multe cazuri, parteneri de nădejde ai cîntăreților, și că redactorul Luminița Constantinescu a avut o contribuție hotărîtoare asupra întocmirii, organizării și desfășurării întregului program.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Luminile fluviului...

Microprocesoare...

Ipostazele Artei...

A doua viață a pieselor...

Portrete pentru eternitate...

Lucrînd pentru prezent, avem de partea noastră eternitatea

Crezul profesional al unui reporter cu bloc-notes de celuloid

Sînt oameni pe care-i cunoști cu toată ființa și ți-ar plăcea să fii intuit, să fii scris și citit, cartea, să te vadă filmul, să pătrundă cu ajutorul lor în ființa ta (ca în cazul lui Rembrandt cu „Lecția de anatomie a profesorului Tulp“ sau cu „Ronda de noapte“) cu subiect istoric nu mi-au izbutit.

— Părăsiți deja lumea documentarului ?

— Nu încă... Au urmat, nu cronologic, cîteva documentare în care am pus credință, suflet, tot ce aveam : „Însemnări din Portul Roșu“, „Ultima geografie de sărace“...

— Superb titlu ! —

— Apoi „Imagini potrivite“, parafrazînd după „Cuvinte potrivite“ de Tudor Arghezi.

Înainte să deveniți documentarist cunoșteați țara ca propria dumneavoastră casă ?

— A fost invers, am cunoscut țara prin filmul documentar. Sînt fiu de țăran, Pitestiul era pentru mine metropolă, cel mai mare oraș din lume. Cazînd cu un car, de pe șleanda mare, mi se părea zgîrie-nori. Nu am fost la mare pînă în 1950, cînd eram asistentul regizorului Bostan Mundiș și cunoșteam pentru că fiind de limba Curtea de Argeș.

— Se vedea ?!.

— Și umblam în zona unde este Lacul de acumulare de la Vidraru, acum 30 de ani era ocolo un tren forestier și ciocodaia, simbata, coboram cu lăutorii din pădure.

— Ați putea face o hartă sentimentală a țării ?

— Chiar și una geografică, cu ochii închiși, pentru că un documentarist, timp de un an, petrece aproape 200 zile pe teren.

— O zi acasă, o zi în țară, cam așa e proporția ?

— Puțin, de aceea zelo mă potrivite și expresive locuri sînt dintre cele în care la orice fel artistic pentru a colțurile de viață din România le-ai catalogate în memorie și suflet.

La 25 de ani de la Victoria din August 1944, am încercat momentele luptelor de la Moisei, de-a lungul „barei cu tunuri“, care au bătut de multe ori de laudă în țară și în străinătate.

— Am revenit asupra temei și am realizat un film artistic „Ultima frontieră a morții“, tot la Moisei, tot despre drama petrecută acolo. Iată o posibilitate de a face transferul de la documentar la artistic.

— Pentru că veni vorba, ce loc îi dați dintr-o parte în alta ?

— Am luat de la documentar credibilitatea în tot : în decor, în costum și, mai ales, în vorbe.

— E de mare preț să vorbești în filmul artistic ca omul de pe stradă, din tramvai.

— În filmele mele e mai greu să găsești orășenii, iar atunci cînd sînt, filmele sînt proaste.

— Filmați cu prize directă sau postsincron ?

— Lumea sunetelor e aflată de complexă și nu se poate decela pe lîngă Urechea la filmare îți spune mai tîrziu, în liniștea camerei de montaj, îți spune altceva. Un claxon de mașină, peste o declarație poetică de dragoste, un cotcodăcit peste plînsul unui copil, sau mai știu și eu alte contrapuncte de sunete, produc tot altfel surprize neplăcute, încît eu încerc numai postsincron. Nu aveam de-a face în lumea filmului cu mai multe scenarii Spectatorul crede că e doar ecoul al cărui nume (Ioan Grigorescu, Ion Brad, Nae Dragoș, Dinu Sarbu) îl vede pe ecran. Știut că baza este scenariul literar, dar numeroși documentariști după pasperțe în al treilea scenariu e uneori filmarea însăși, care respectă litera, dar și adaugă. Montajul și culoarea sînt alte secvențe. Nu mai vorbesc de cîntec și de sonorizare. Nu mă pot...

— Eu nu cred că se poate face un film fără vedete...

— Nici eu. Publicul trebuie adus în sala de cinematograf cu ajutorul virfurilor artistice. Cu ajutorul lor transmitem mesajul artistic, împlinim rolul educativ al filmului. Noi avem actori mari de teatru, ei sînt și purtătorii mesajului cinematografic. Pot exista filme care și-au creat vedete special pentru filme. E cunoscută școala americană, acolo actorii, chiar Robert Redford, cer voie să joace într-o piesă de teatru. Filind de curînd într-un schimb de experiență în Statele Unite ale Americii am avut prilejul să discut despre asemenea probleme.

— Dintre marii actori români de cine vă simțiți cel mai legat ?

— Mi-ați promis întrebări ușoare. Că să nu supăr pe nimeni o să ma refer la cineva care nu mai este, dar pe care nici vom uita cît trăim, Toma Caragiu. Era după 1977, într-o seară la televiziune se difuza filmul „Mastodontul“, în rolul principal Toma Caragiu. Vă redau dialogul :

„Dinică : Cum te cheamă ?

Caragiu : De ce ?

Dinică : Ca să știu ce nume să-ți pun pe mormînt.

Caragiu : Vezi-ți de treabă, rămîi pînă vuiță...“

Și avea dreptate Caragiu, el trăiește copleșitor de prezent avînd de partea lui eternitatea.

— Studioul Alexandru Sahia, prin enormul depozit de imagini este succesorul cinei, nu are face o altă cinematografie în România

— Încă și mai bogăt cînd există săptămînalul jurnal de actualități. Dar s-a considerat că repetă televiziunea, deși modalitățile de exprimare erau diferite.

— Vorbim numai la trecut sau ne apropiem și de prezent ?

— Sîntem soldați artiști, așa ne intitulăm noi, documentariștii, ne batem mai mult pe teren, să filmăm bine, să dăm o cuprindere a țării în pas cu timpul și cu oamenii.

— Aveți studenți care să vă fie succesori ?

— Nici eu nu știu. Regizorul Alexandru Sahia este deputat al celui de-al patrulea mandat în Marea Adunare Națională. Dar cînd vorbim despre filmul documentar, el este satisfăcut că Studioul Alexandru Sahia este deprofesionale".

— Toți cei care au contribuit sînt fericiți. Sîntem oameni, dacă nu am prețui premiile, nu s-ar deosebi. Pentru mine cel mai puternic sentiment, cea mai mare satisfacție, este comunicarea cu publicul. Tăcerile, exclamările, neliniștile, aplauzele lui...

— Cînd publicul rîde de toată inima ca la „Buletin de București“...

— A rîs mai cu poftă decît la „Căsătorie cu repetiție“.

— Autorități ?

— Am greșit la „Căsătorie cu repetiție“ pentru că am trecut ușor peste sentimente, am sărăcit filmul de adîncirea relațiilor de dragoste dintre personaje. Mi-am dat seama tîrziu, cînd filmul era pe ecrane.

— Tovarășe Călotescu, ce așteptări aveți pe viitor dumneavoastră artistic ?

— Sînt într-o perioadă cînd ziua și noaptea sînt egale pentru mine. Mă odihnesc puțin și aș putea spune că lucrez non stop, program normal pentru meșteșugul nostru, ca să spun meșteșugu ca să nu delimităm „Arta cofetarilor“, „Arta cofetarilor“ !!!

— În „meșteșugul“ dumneavoastră cum se numesc „ceasurile“ cu care clădiți ?

— Subiect, energie, experiență. Cînd începi un film, spre deosebire de alte arte este ști dinainte deci un ansamblu pe care trebuie să-l descurci tot timpul „firul“ o simplă poftă de lucru peste care îți vin mereu pe ecran comunicația cu din jur și orchestra.

— La Studioul Alexandru Sahia pe lîngă cei aproximativ 1 de oameni din 1990 rezoni avuți și funcția de mare răspundere, de secretar al Comitetului de partid.

— Am încercat să fac ceea ce spune partidul, să ne ajutăm, să fim alături unii de alții, cu sufletul deschis. Toți oamenii care lucrează în studio fac această profesiune dintr-o declarată iubire pentru viață. Electricianul, sau altul cu o meserie nespecifică, cinefilă, știu cînd un altul este [illegible] cînd nu. Ne putea [illegible] pentru [illegible] altă [illegible] Dar cel [illegible] pentru [illegible] trece să o [illegible] dăgă în venit mai mare. Aici îl ține mișcarea de pe ecran, care este întocmai mișcarea vieții. Electricianul, sau omul de la sunet vin de pe teren, își îmbrățișează copilul, schimbă hainele cu altele în valiză și iar pleacă.

— De la 180 de zile în sus pe [illegible] Vă rețin mulțimea, pe care am părăsit-o. Ce se găsește pe șantierul dumneavoastră de creație, acum, la această oră ?

— Chiar este un șantier pentru că străbat țara de la Piatra Neamț, la Bacău, Arad, Tîrgu, Crevedia, Mihăilești, Giurgiu, Băicoi, pentru a aduna cele mai potrivite imagini despre noua revoluție agrară. Mă gîndesc de acum la „Noua carte a Olteiului după Geo Bogza, la care sper să lucrez anul viitor. De asemenea filmez București-ul se ridică în [illegible] ani, etapă cu etapă, „cîrlig cu cîrlig“. Vă fi o relatare a anilor din urmă. Și un film artistic de dragoste.

— Datoria de scriitor de la „Căsătorie cu repetiție“ ?

— Cam așa, obligatoriu să nu rămîn dator. Scenariul lui Cornelia Leo, „Mereu împreună“, este o poveste dintre un tehnician dintr-o mare industrie de mașini agricole, care însoțește ființa.

— Și și [illegible] ?

— N. Cu [illegible] între bine [illegible] și [illegible]

— Parcă spuneți că e un film de [illegible] ?

— Mereu [illegible] titul se referă [illegible] despărțirii bebelușului [illegible] și la [illegible]

În filmografia dumneavoastră ce locuri ?

— 120 de filme documentare și 15 filme artistice.

— Nu s-ar putea spune că ați avut o zi de odihnă în cei 36 de ani de cînd v-ați rupt de istorie.

— Într-un continuu marș, așa mi-am conceput viața și sînt perfect mulțumit. Mă iertați, aș vrea să vă mai vorbesc despre un gînd foarte scump inimii mele. Aș vrea să facu un film despre viața de pace a românului, despre marea noastră dragoste de [illegible] Îl [illegible] vedea deocamdată, iată în linii generale, cam așa ceva. Ar trebui să arăt ceea ce [illegible] mari, prin care să vedem bolta cerului albastru, multă iarbă, multe flori. De la mesele arhitecților proiectanți pornește toate, și ciocîrlia frumoase, și „covoarele“ de iarbă și străzile care să ne îmbie la plimbare. Gîndiți-vă ce baraje formidabile s-au construit în [illegible] Deși [illegible] în [illegible] Unii ca noi le-au ridicat. Toate acestea se încadrează într-o natură mărețită pe care trebuie să o apărăm cu orice preț. Un nou acțiune de pace a României, inițiată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îmi voi aduce modesta contribuție printr-un film documentar. Mai întrebați-mă !

— Ați [illegible] scopul Studioului Al. Sahia ritmul dumneavoastră de lucru de zi și noapte ?

— Toți regizorii de acolo trăiesc așa. Am pornit acum șaisprezece de oameni să realizăm 15 documentare în numai trei [illegible] Colegii mei au pus rămîi pe „carturi“, aparținînd de filmul de sursă. Indiferent vechiului Ion Bostan, omul cu cea mai mare experiență, cu cele mai multe premii internaționale este la 72 de ani e mereu la datorie.

— Spuneați că dintr-un an documentaristul petrece pe teren aproape 200 de zile

— Cred că nu e rău

— Nu știu cum se [illegible] în [illegible] situație soțul, soția...

— Dacă se iubesc.

— Vă mai [illegible] la nuntă revine în film, revin în interviu...

— Cunoașteți ceva mai înălțător ?

— Optimismul vă caracterizează. Vedeți viața cu partea ei bună, generoasă, veselă, Zîmbiți mult, rideți din tot sufletul ?

— Rid numai la glume bune.

— Regret, nu știu nici una... Virgil Călotescu, ca președinte al Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al sectorului 1 din Capitală, aveți în „dotarea“ d[illegible] capitală, în primul rînd, mișcarea cinematografică ?

— În cadrul sectorului 1 al Capitalei avem peste 2000 de formații cultural-artistice, avem 10 cineclubur foarte bune. Vrem să facem un centru metodologic pentru susținerea cineclubur[illegible]

— Este o idee excelentă care poate duce la descoperirea unor cineaști de valoare.

— Sau [illegible] afirmați că e o concurență serioasă pentru noi. Înainte, unele întreprinderi ne chemau să le filmăm. Cineclubul de la I.U.C. Grivița Ist face singur filmele, care sînt foarte interesante. Noi am „pierdut“ terenul, dar ne bucură, ne găsim în fața unor colegi cu reală vocație.

— Păstrați legătura, peste timp, cu oamenii pe care i-ați filmat ?

— Nu sînt un om al expansiunilor, nu-mi place să scriu, sorți mei rezolvă corespondența, eu mă folosesc de mijloacele moderne — telefonul. Dacă însă mă due la Galați, nu există să nu trec pe la Pedro să-l văd pe Eroil Mimea Societate, fon Negoiță ; dacă mă due la Baia Mare, mă reped în fața monumentului de la Moisei. În Ialomița unde am filmat „Amurgul tîlharilor“ și „Culori în Bărăgan“ nu pot să nu-l strîng mîna Emilia Mureș Scriitoare, Ion Bobrecl. Mi se pare că este fundamental cum te poți cu oamenii cărora dau vole să intri în intimitatea lor, adăugînd o [illegible] de bine își [illegible] pe unde ai fost și poate te vei mai duce. [illegible] în [illegible] din [illegible]

CARMEN DUMITRESCU

Portretele pagina. Cadre din documentarele și filmele artistice realizate de VIRGIL CALOTESCU.

Abataje...

Drumul cutezătorilor...

Bobul de grîu...

Maternitate...

Calea Moșilor în prezent...

Împotriva prostului gust

LUCRURILE DE LÎNGĂ NOI

Nu imaginăm obiecte perfecte, căci nu de iluzia perfecțiunii are nevoie viața noastră zilnică. Lucrurile de care ne folosim, fie ele pentru decor, fie pentru necesitățile cele mai stringente, trebuie să fie întîi de toate funcționale, să-și atingă adică scopul pentru care au fost create. De cele mai multe ori însă, producătorii de obiecte țin cu tot dinadinsul să adauge acestora artificii abundente care nu o dată înăbușă funcția lor esențială, încît de foarte multe ori lucrurile pe care ni le dorim elegante și cu bun gust ne apar ca un triumf al formelor goale, al decorativismului excesiv, al lipsei de ingeniozitate, al improvizației. Lumea obiectelor, interesantă și captivantă atunci cînd creatorii știu să țină un drept echilibru între decorativ și funcționalitate, poate deveni în egală măsură și o formă de ostracizare a privirii, atunci cînd abundența goală a artificiilor proliferează fără nici o rațiune, imitînd stîngaci și penibil modele artistice consacrate, trivializîndu-le și vulgarizîndu-le, coborîndu-le în chip diletant sub imaginea lor autentică. Stan și Bran din ghips, fructe de plastic, imaginea expresionistă a vreunui cîntăreț pe tricouri, abțibilduri, mulțimi de pitici ingrămădite în geam e tot ce poate fi mai trist pentru imaginația omului de azi, pentru sensibilitatea lui emancipată, pe care trebuie s-o ocrotim, pe cît ne stă în putință, prin intervenții clare și răspicate.

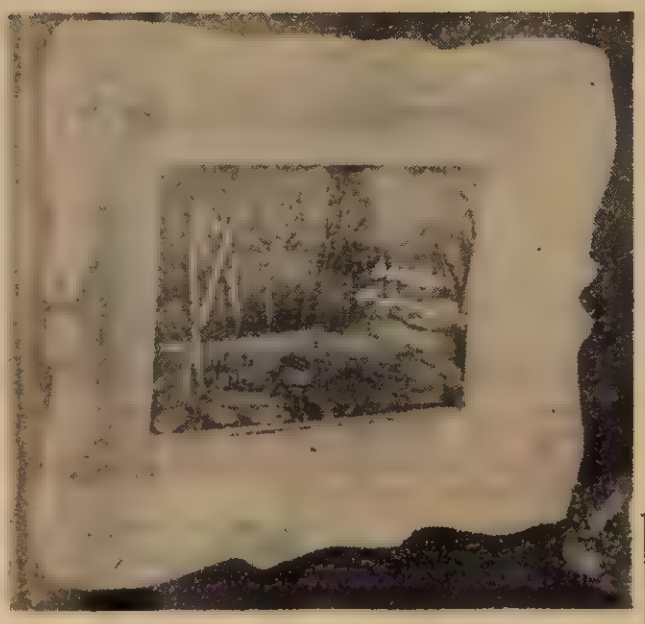

Piticul din grădina de vară

Nu se poate să nu-l fi zărit într-o curte sau alta, înconjurat de gladiole și crizanteme, veghind cu zîmbetul lui sardonic liniștea florilor și a pisicilor. Înțepenit acolo, la umbra nucului bătrîn, piticul pare un majordom de ghips care-ți păzește pașii cît timp traversezi curtea, un majordom cel mai adesea înfofolat, cu mîinile înfipte în buzunarele pantalonilor, cu fața jovială de beliv mic și îndesat, durduliu, dacă nu chiar bortos. Nemulțumiți poate de aerul natural al curții lor sau pur și simplu neîncrezători în frumusețile naturii, astfel de proprietari țin să adauge grădinii și ceva contrafăcut, colorat în tonuri țipătoare, în contrast flagrant cu verdele cald al pomitor. Atunci apare în grădină piticul, întotdeauna cu obrajii umflați și vopsiți în roșu aprins, cu fes pe cap ori cu pălărie, uneori cu barbă, alteori fără, cu nasul borcănat și inflamat. Cămașa poate fi albastră, pantalonii grena, iar vesta maro închis. Cînd poartă barbă, aceasta e albă, voind a sugera căruntețea, îmbătrînirea. Piticul încremenit la marginea aleii nu dă niciodată bună ziua și nici nu poate spune dacă stăpînul este acasă. El stă acolo pe ploaie și pe vînt, pînă se scorojește vopseaua și năpîrlește, iar ghipsul începe încet-încet să se macine și să se prelingă odată cu firele de apă. Piticul a început să apară nu doar în București, în curțile din Chitila ori de pe strada Dona, ci și în grădinile de la sate, la Podu Dîmboviței bunăoară. Cînd nu este instalat în curte, la marginea aleii, piticul apare în vîrful stîlpilor de la gard, pe un mic soclu construit anume, împreună cu alte păpuși ori cu globuri colorate. Statuetele cu pitici răsar însă și pe scările de ciment ale caselor, cîte una pe fiecare treaptă, ca niște mici îngheți caraghioși, încremeniți acolo cu umilință. Alteori, piticii pe zîmbesc din fereastra de la stradă, zglobii, multicolori și malefici. Ei sînt kitsch-ul nostim, cum spun specialiștii, iluzii palide ale frumuseții, surogate colorate, mascote ale gustului îndoielnic, care maltratează simplitatea formelor naturale, aerul tihnit al grădinii.

Stan și Bran la iarmaroc

Nu, stimați cititori, nu este vorba de un nou film cu Stan și Bran, nu vom intra în universul comic plin de încurcături și nevinovate, tandre catastrofe cu care cei doi monștri sacri ai peliculei ne-au obișnuit, nu-i vom reîntîlni în chip de neajutorați studenți la Oxford sau dedublați în soți model, nu se vor plimba printre tarabe, așa cum titlul de mai sus v-ar face să credeți, nu vor vinde varză sau morcovi și nu vor fi nici neîndupleca re ponsabili cu taxa forfetară. Stan și Bran au venit la iarmaroc cu de-a sila, au fost înghesuiți în cîteva centimetri cubi de ghips de către nu știu ce năstrușnic (oare?) meșter evadat din olărit. Da, stimați cititori, Stan și Bran sînt noile vedete ale modelajului de ghips, ei pot fi văzuți într-o penibilă multiplicare pe tarabele piețelor din Timișoara, Lugoj, Brașov ori București. Prima mea reacție la vederea celor zece perechi de Stani și Brani, dacă ăsta o fi pluralul lumi cer seuze pentru această barbarie lingvistică, însă am fost influențat de magazinele din Constanța care anunțau, vara trecută, că au „ovizi mici", asta însemnînd că au, spre vînzare, statuete mici reprezentîndu-l pe marele Ovidiu !), prima reacție, deci, a fost de a mă ciupi, chiar nu-mi venea să cred că poate exista nievea o asemenea priveliște, realitatea depășea imaginația. Nu, n-am visat, eram în piața din Lugoj, altfel strașnic marcată de sezonul horticulturii, printre oameni veniți să tîrguiască ceapă și cartofi, struguri și mere, pepeni și morcovi și, nici măcar în ultimul rînd, Stan și Bran. N-am văzut în piasele nimănui perechea de statuete și nici n-am văzut pe cineva cumpărînd replica în ghips a lui Oliver Hardy și Stanley Laurel. Ei stăteau țepeni, aliniați frumos, Stan lîngă Bran, încolonați conștiincios ca orice marfă cinstită, la vedere. Se deosebeau doar prin culoarea hainelor și a pălăriilor, culori puternice, violente. În spatele perechii îmbrăcate în roz, cu pantofi negri, era perechea în violet cu pantofi verzi, în spatele ei, cea în verde de China, apoi cea în oranj și tot așa mai departe, de la galben la roșu, de la albastru cel mai bleu pînă la bleumarin, pentru toate gusturile, pentru toate ocaziile. Lîngă coloana multicoloră mai agonizau cîțiva cerbi și urși, cîteva scufițe roșii în drum spre periclitata bunicuță, trei vînători în poziția de loc repaus și vreo zece creioane lungi de jumătate de metru. Asta era marfa. Mai lipseau Alain Delon și Kojak, pentru ca ridicolul să frizeze sublimul, însă și absența acestora era compensată prin faptul că toate blănăriile și cofetăriile anunțau că repară și confecționează Alain Deloane (sic !), iar vînzătorii din bilciuri ofereau amatorilor de dulciuri popularele bomboane Kojak.

M-am despărțit de Stan și Bran, aveam să-i mai văd și-n alte piețe, m-am despărțit așa cum n-am făcut-o niciodată, fără să zîmbesc, cu toate că de la ei am învățat să rîd sănătos, dar cum să rîzi cînd, așa cum stau înșirați pe tarabă, mai degrabă îți vine să le plîngi de milă.

Abajurul literar și artistic

Acum aproape zece ani am fost martorul unei întîmplări simptomatice, din care am înțeles că prostul gust nu ține neapărat de gradul de cultură, că el este mai degrabă o problemă de mentalitate. Eram în atelierul unei foarte cunoscute și apreciate pictrițe din Timișoara, cînd au apărut două distinse doamne al căror nivel de cultură trebuia să mă complexeze pe mine, începătorul ce eram. Una dintre ele venea cu „o mare rugăminte", Adusese cu ea două abajururi de carton alb și un album Raoul Duffy editat de prestigioasa editură „Schira", în excelente condiții grafice și tipografice, ce mai, o bijuterie de album. Marea rugăminte era ca pictrița să-i facă un colaj din reproducerile din album, să le decupeze, adică cu foarfeca și să le lipească pe cele două abajururi de carton, în funcție de cele două liste de preferințe plastice, a ei și a soțului. Urma deci să fie ciopîrțit un album de artă (fapt pentru care orice bibliotecă publică aplică amenzi drastice) și reproducerile din el să împodobească două abajururi. Chiar dacă ar fi fost să pot trece peste argumentele acelei persoane care i-a spus pictriței că mai are acasă un album identic, și tot nu pnteam înțelege cum se poate naște ideea aberantă de a lipi una lîngă alta reproducerile unor tablouri create de artist ca unicate, ca opere de sine stătătoare. Să ai îndrăzneala să comiți un astfel de delict cultural mi se părea de necrezut, cum tot de necrezut i se părea și pictriței care nu avea un album Duffy scos de „Schira" și care si-ar fi dorit chiar și albumul victimizat, văduvit de reproducerile destinate abajurului. Și nu l-a avut.

M-am gîndit de mai multe ori la întîmplarea cu pricina, am încercat să îmi explic cît de cît mecanismul psihologic, clipa de rătăcire care a putut genera o astfel de idee. Și am mai încercat să mi-l imaginez pe cei doi soți, seara, citind înainte de a se culca din marea literatură a lumii, la lumina celor două lămpi cu abajururi născute, bănuiesc, dintr-un imens gol sufletesc. Mi-am dorit ca, ori de cîte ori aprindeau acele lămpi, să fi avut o tresărire pe care să nu și-o poată explica, așa cum eu nu-mi pot explica nici acum ce căuta Duffy pe două abajururi banale și stridente.

Bazar

Pușculițe din ghips, în formă de purcelași dolofani, de mere roșii și pere răscoapte, căști decorate cu scoici, oglinzi decorate cu scoici, cuiere din coarne de vacă, aplice gravate cu cuiul ars pe care stă înscris „Salutări de la Sovata", ploști de lemn produse de Asociația economică intercooperatistă Arad, lăcuite și împodobite cu mici desene de gang reprezentînd căsuțe pe marginea apei ori femei croșetînd la umbra copacului, corăbii din lemn și plastic fabricate de Cooperativa „Munca și arta" din Constanța, casete ambarcațiune, cum sînt numite savant, yola Orșova, farfurii din lemn pe care mîna meșterului a desenat cîini, pisici și peisaje țipătoare, suport creion papuc din corn de vită, produs tot la Constanța, lipit pe o bucată neagră de plastic și legat strașnic cu o sîrmă de cupru, scrumiere care imită bronzul patinat și care reproduc în relief un copil urinînd inocent, pixuri sub formă de pană de gîscă, pești multicolori din sticlă, acvarii miniaturale din plastic cu pești de plastic și iarbă de plastic, veioză cu confeti care, introdusă în priză, împrăștie o lumină colorată, oglinzi cu minge de culoare roz care nu costă decît 9,50 lei, lămpițe abajur fabricate de „Arta lemnului" din București, care funcționează cu baterie pătrată ce trebuie așezată alături, pe noptieră, ursuleț din argilă pe care stă scris „Amintire din Govora", cuiere de fier forjat, sfeșnice din metal produse de „Metalocasnica" București, vaze de plastic pentru flori de plastic, faianță cu fragmente de pictură de gang, termometru cu ancoră, sticle de coniac reprezentînd țăranca română, rame în formă de inimă pentru fotografii, briceag în formă de pește, fructiere pe care e desenată o rață sălbatică, aparate de fotografiat care stropesc cu apă, carpete cu **Răpirea din Seraiul**, tricouri cu Ion Dolănescu sau grupul Abba, păpuși din burete care se pot spăla cu apă și săpun, muzicuță în formă de banană, difuzoare stereo în formă de cărți, produse de „Electronica", breloculi cu minge de fotbal, cățel care dau din cap în spatele mașinii, fructe de plastic pentru eternitate, oglinzi mari cu ramă din oglinzi mici, iată cîteva din obiectele pe care cooperativele meșteșugărești, întreprinderile și micii meseriași ni le oferă spre cumpărare, obiecte țistichi, lipsite de gust, în care a triumfat arta pestriță, obiecte care ne asaltează pretutindeni, la bilci și în unele magazine, ca o invazie de atrocități vioaie.

Ceasul țigaie

Se produce la Arad, costă 288 de lei și funcționează cu baterie rotundă. Acum cîțiva ani, cînd a apărut prima generație, funcționa pe bază de arc și avea minerul de metal. Varianta electrică, de azi, are minerul din lemn frumos lustruit și lăcuit. Acesta este singurul element care o deosebește de o țigaie adevărată. Mai sînt acele indicatoare fixate exact în centrul din fundul țigăii. Se găsește în diferite variante cromatice, probabil pentru ca gospodina să-și cumpere acest ceas în funcție de restul țigăilor din bucătărie. Țigaia ceas nu funcționează decît atîrnată, pentru că poziția orizontală, normală pentru o țigaie-țigaie, i-ar opri indicatoarele. Mecanismul se află în interiorul vasului montat într-o carcasă transparentă. Are marele dezavantaj că, dacă se strică ceasul, țigaia nu poate fi folosită separat din pricina orificiului central și gospodina are de ales între a duce ceasul la reparat sau țigaia la sudat.

Pentru a strica monotonia colaborării dintre orologerie și bucătărie, propunem creatorilor de la „Arudora" și alte variante de ceas, precum ceasul sucoșa, ceasul frigider, ceasul aragaz, ceasul lighean. Cu baterii sau fără.

Din întreprinderea noastră nu trebuie să se înțeleagă, desigur, că ne revoltăm împotriva unor biete obiecte, nevinovate în tăcerea lor neinsuflețită, și nici împotriva unor meseriași onești care n-au ajuns, din pricini diverse, să înțeleagă diferența dintre adevărata înfățișare artistică a lucrurilor și aceea greoaie, obositoare, inutilă. Nu cerem sancțiuni și nici alte măsuri care să oprească, brusc și necugetat, această producție pe care mulți o găsesc utilă din moment ce apelează la ea. Faptul că obiecte precum cele încriminate se bucură de interesul multora va fi, fără îndoială, un argument pentru producători, însă investigațiile noastre tocmai aceasta vor să evidențieze, faptul că gusturile nu trebuie speculate, ci educate, că ele nu trebuie puse într-o ecuație rudimentară doar cu actul comercial, ci și cu elementara artisticitate, fără de care viața noastră de fiecare zi ar fi mai săracă și mai cenușie. Mai ales că în cadrul organizat, al atelierelor meșteșugărești și al numeroaselor întreprinderi și cooperative, există numeroși designeri talentați care își pot pune întreaga lor rîvnă în slujba frumuseții cotidiene. Cu atît mai inexplicabilă este situația în care, pe aceleași rafturi, în aceleași magazine, pe aceleași tarabe, lucruri de bun gust stau alături de improvizații triste, semn că nu fenomenul în sine e de acuzat, ci lipsa de respect a producătorilor față de cumpărători, absența minimului efort pentru educarea publicului, în care trebuie să vedem, întîi de toate, un colaborator iar nu un diletant., Nu pledăm pentru realizări care să se înscrie neapărat în sfera exclusivă a artei, căci funcționalitatea e totuși un criteriu important, ci pentru bunul gust, care trebuie să fie o condiție a oricărui producător ce se adresează unui public larg, fiindcă orice fapt social e și unul educativ.

IOAN T. MORAR
RADU G. ȚEPOSU

atelier literar

• G. Dumitrescu

Rebeca : Nu se poate ști încă dacă veți scrie cîndva o literatură demnă de acest nume. Cert e, însă, că, în momentul de față, lucrul cel mai important pentru formarea și întregirea dv. ca om (adevărat) este să învățați, să vă țineți cu toată dîrzenia de școală, de studiu, de lectură.

V. Mircea : N-am avut nici cea mai mică intenție de a vă jigni. Dar n-avem spațiu, nici timp, pentru a răspunde fiecăruia în parte. Dealtfel, — amicus.

Plato !... — încadrarea răspunsului a fost — cu mîna pe inimă ! — întemeiată ! (Firește, după părerea noastră). Pe care n-ar trebui să ezitați a o verifica și pe la alte redacții.

Anclaunius Rotaru : În „La iarmaroc" și, oarecum, în „La început" (mult lungită) există o sinceră vibrație. În rest, versificări harnice, convenționale, lucru manual.

Gr. Virginel : Nu ne ocupăm de proză.

A. Pârvu : Firește, e vorba de un condei cu experiență, stăpîn pe legile, virtuțile (și trucurile !) versificației clasice. Condei căruia contactul cu tiparul nu i-a lipsit (după toate presupunerile). Parte din texte rămîn, totuși, în mare măsură, performanțe de compoziție și versificație pe un făgaș mai curînd convențional, fără ecouri lirice profunde, susținute. Dar cîteva altele depășesc acest prag și se înscriu în orbita poeziei, pur și simplu („Cîrduri de drupii", „Pe locul unde", „Noaptea trecută", „Eram călări", poate și altele. Vom încerca să reproducem cîte ceva, rămînînd însă cu senzația că locul dv. nu e într-o rubrică a debutanților !

Adrian Crețu : Ceva mai bine, în „Sculptor" și, oarecum (adică, susceptibile de ameliorare) „Țăran muncind", „Sculptînd în aer", „Poeții".

Em. Petrescu : Ultimul dv. plic a trecut, pe semne, înainte de a ajunge la noi, printr-un șanț, o baltă, ori ceva similar (dar noroios), încît, atît plicul (pe care figurează cunoscuta ștampilă bilingvă, inclusiv dezacordul specific, în litere de tipar : „SOSITĂ ÎN ACEASTĂ STARE, ARRIVE DANS CET ETAT"), cît și hîrtiile din el sînt într-un hal fără hal, murdare, inutilizabile. Faceți bine și retrimiteți-le (poate chiar de-a dreptul dactilografiate !...).

Șt. Dincă : Nu „favorizam" pe nimeni, e simplu : textele bune de publicat trebuiesc bătute la mașină (altfel, nu le primește tipografia pe bună dreptate). Dv. nu v-am cerut să vi le dactilografiați, pentru că sînt scrise destul de curat (ca să le putem citi noi) — despre partea tipografiei nefiind, cel puțin deocamdată, nici un fel de riscuri !...

Ion Cupanache, M. Dumitrache, V. Duțică, Liana G., D. Cioroabă, D. Flodoroiu, Dana Poenaru, A. Vuig, G. Santy, D. Olăreanu, Dorian I. G., Romelia B., Val. Popa, D. Lițoiu, I. Dumitrașc, G. Nastii (mai întîi ortografia !), **B. Garofilid, G. Ivănescu, Denisa Ifrim, C. Dr. Craiova :** Încercări de nivel modest.

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Parabolă

Prinde-te
de imaginea sufletului meu
și stai așa, agățat,
pînă cînd
ceva din mine
— ceva frumos —
te va face să tresari
și atunci :
ori vei cădea
ori vei urca mai sus.

ELA GHIȚEANU

Senin de singurătate

strălucirea cerului de zi
depășește strălucirea stelelor
care nu se mai văd dimineața
deși continuă să existe
în spatele cortinei de aer
străluminate
și celelalte planete fără aer
se sufocă sub cerul negru
și tot așa la fiecare înserare
se mută strălucirea pe celălalt taiger
în plină împăcare
doar tu la fel de tăcută
clipești egal și fără fagadă și
lași lumina să te traverseze
noapte și zi în seninul de singurătate.

VIORICA IONESCU

Pe din două

În singurătate
cu ardoare așezînd cuvînt
lîngă cuvînt
Oprind țipătul, urletul
spaima
Cu miraculosul
scut străveziu.
În inima poemului
doar împreună
Acolo unde nu se poate
minți și nu se poate
trișa
Poemul acest regat singeros
îl împărțim frățește
pe din două
Eu și poezia le purtăm
în brațe
amîndouă

ILEANA BIJA

Natură moartă

Zorii mă găsesc
cu timpiele-n rouă,
într-o mînă
cu capătul fringhiei
în cealaltă
singerînd
solitudinea,
stiletul înfipt
între linia vieții
și cea a iubirii...

IULIA REBEGEA

A fi

Fericită,
îmi scriu poemele
la lumina degetelor
netulburată de umbre
pe fruntea propriei stele.

ANA IOANA OPREA

Cîntec

tăcerea revărsîndu-se mai ceva decît
apele Gangelui
dar flacăra cuvintelor rămîne neatinsă
și tumultul singelui
cutremurul pleoapei
steaua noastră neînvinsă...
aceștea toate rămînînd — ca un element
primordial și poemul dintre noi — ea
ființa
dintre călăreț și cal !

DOREL SAUCIUC

ION IVAN RONCEA :

„Rațiunea adevărată a muzicii este comunicarea cu ceilalți"

— Harfă sau harpă ? Cum este corect, Ion Ivan Roncea ?

— E la fel de corect în ambele feluri. Se pronunță în două variante, fiindcă nouă ne-a parvenit cuvîntul prin două filiere diferite. Din germană am preluat forma **harfă**, iar din franceză **harpă**. Noi ne-am obișnuit mai mult cu cea de-a doua variantă și aproape toată lumea pronunță astfel.

— Este un adevăr sau doar o impresie faptul că harpa se leagă de antichitate ?

— Din documente știm că harpa e cunoscută din mileniul al cincilea înaintea erei noastre. Frescele și basoreliefurile descoperite în Egipt arată că acolo instrumentul acesta era foarte apreciat, mai întîi ca instrument de cult, apoi laic. Împotriva credinței că de regulă cele mai chemate să cînte la harpă sînt femeile, să știți că bărbații au consacrat acest instrument. Moda femeilor a venit mult mai tîrziu, prin secolul XVIII, cînd harpa a pătruns în salon, ținînd nu o dată chiar loc de mobilă. Atunci s-a conturat imaginea cîntărețelor grațioase și diafane, care e mai mult un clișeu. La mare cinste erau harpiștii și în Evul Mediu. Mulți truveri își acompaniau cîntecele la harpă. Barzii britanici erau, de asemenea, foarte bine văzuți la curte.

— Deci harpa nu era doar un instrument solemn, cum ni se pare nouă.

— Datorită unei foarte mari răspîndiri, harpa a ajuns în multe țări instrument popular. Așa s-a întîmplat în Țara Galilor și în unele țări latino-americane. Pe monedele irlandeze și italiene acest instrument figurează ca o emblemă. Pe o monedă italiană am văzut înscrisă chiar imaginea unei harpe construite de Stradivarius, care acum se află la muzeul din Cremona. Nu știm însă cît de mare meșter era celebrul constructor de viori și în privința harpelor, pentru că aceea de la muzeu a fost descoperită într-o stare de degradare avansată. Vedeți deci că, deși pare un instrument cu răspîndire mică, popularitatea harpei este foarte mare. Mai ales în ultima sută de ani, mai precis la sfîrșitul secolului trecut și începutul celui prezent.

— Dumneavoastră ce știați despre harpă în momentul cînd v-ați decis să studiați acest instrument ?

— Nu știam nimic și nici nu prea aveam idee despre ce vrea să însemne instrumentul acesta. Am ajuns să studiez printr-o pură întîmplare. Eram în clasa a cincea la liceul de muzică din București, cînd s-a ivit problema opțiunii mele. Îmi plăcea oboiul, dar am fost sfătuit să mai aștept. Frau în schimb locuri la percuție, despre care de asemenea nu știam nimic, în mintea mea percuție însemnînd pur și simplu tobe, și la harpă. Întrucît am presupus că o harpă trebuie să fie mai frumoasă decît o tobă, am ales-o și m-am consacrat ei. Profesoara Marica Pessione, care se afla în juriu și care apoi mi-a devenit profesoară și mie, s-a uitat la degetele mele, după ce-am dat probele vocale și ritmice, și s-a declarat de acord.

— S-a uitat la mîini, ziceți ? Și cum trebuie să fie o mînă de harpist ?

— Trebuie să fie echilibrată. Asta înseamnă că nu trebuie să fie nici prea lată, nici prea lungă, să aibă degetele potrivite, ca să intre între corzi, să fie flexibilă și să aibă încheieturi tari. Dar mîna nu înseamnă totul. Mai trebuie să trăiești muzica și să dai un sens sunetului. Cîndva l-am cunoscut pe harpistul formației **Los Paraguayos, Fausto Franco.** Avea un succes formidabil, fiind realmente talentat și avînd o capacitate de transmitere a stărilor sufletești aparte.

— Ați trăit și dumneavoastră momente intense, în care să vă identificați cu instrumentul, cum se zice ?

— N-am simțit niciodată nevoia de a mă identifica cu harpa, pentru că nu m-am îndrăgostit niciodată de acest instrument. Nu înseamnă că nu cînt însă cu pasiune și cu plăcere, dar nu pot trece peste adevărul, foarte evident, că harpa nu e decît un instrument cu care fac muzică. Dragostea mea s-a oprit la pasiune. Sînt un om lucid, unii chiar m-au acuzat pentru asta, așa că n-aș putea spune că nu mai pot trăi fără harpă. Cînd interpretez însă, mă dedic instrumentului cu totul. Trebuie să vă spun totuși că, spre deosebire de vioară sau pian, harpa are alte posibilități tehnice, așa că solistul trebuie să-i imprime suplețe, să muncească mult pentru a suplini limitele ei. Aș vrea să cînt așa cum face dirijorul cu orchestra, pentru a mă exprima cît mai plenar. De aceea mi-am apropiat harpa foarte mult cînd am simțit că pot interpreta solistic. Asta se întîmpla prin clasa a zecea. Începusem să mă instruiesc, să aud și de alte nume de interpreți. O ascultam cu interes pe Liana Pasquali, care mi-a devenit apoi profesoară. În acea perioadă am început să mă atașez de instrumentul meu. Cînd am început, eram în clasă zece harpiști, nouă fete și un singur băiat, adică eu. Pasiunea a venit deci puțin mai tîrziu, cînd am început să mă dumiresc ce e cu acest instrument.

— După ce v-ați dumirit, ați început deci să fiți captivat și au apărut bucuriile, nu ?

— Bucuriile au venit odată cu concertele. Am debutat, în dificultăți. Atunci pot spune că am început să gîndesc muzica. Eu cred că un profesionist e obligat să treacă de la registrul strict afectiv al muzicii la acela intelectual. După cinci ani de la terminarea facultății și a căutărilor mele, m-am confruntat direct cu alți harpiști. La Concursul internațional de harpă de la Ierusalim, care e considerat ca fiind cel mai prestigios din lume, am obținut locul întîi, după ce, la o ediție precedentă, mă clasasem al zecelea. Acest premiu a venit ca o recunoaștere a muncii mele. Eram încă la Constanța. Apoi, am venit la filarmonica bucureșteană. Imediat am primit și premiul criticii, începusem să devin cunoscut. Drept recompensă pentru premiul cîștigat în Israel, am primit și prima mea harpă din partea firmei Lyoen & Healy. Am fost invitat în persoană, ca să-mi aleg instrumentul, fiindcă firma pățise o rușine cu un an înainte, cînd cîștigătoarea concursului, o interpretă franceză, a returnat instrumentul din pricina calității lui îndoielnice. Apoi am mai primit o harpă, tot ca recompensă artistică, din partea firmei italiene „Salvi", în urma participării la un festival de harpă din Olanda. De fapt, a fost un concert în care am cîntat solist.

— Despre dumneavoastră criticii muzicali spun că sînteți unul din cei mai buni harpiști din Europa. Ați mai auzit astfel de aprecieri, nu mă îndoiesc, așa că nu e o noutate ce vă spun.

— Am auzit altele și mai și. Dacă vă spun eu unde mă situez, printre interpreții la harpă, pare neserios. Mai bine vă dau niște extrase din comentariile criticilor.

— Văd că o gazetă străină vă compară cu Nicanor Zabaleta. Vă bucură apropierea aceasta ?

— În afară de Zabaleta, care are niște calități cu totul aparte, trebuie să mai amintesc pe Susann Mc Donald (S.U.A.), Vera Dulova (U.R.S.S.), Susana Mildonian (Italia) și Lily Laskine (Franța). Deși îi prețuiesc mult pe toți aceștia, n-aș putea zice însă despre ei că sînt geniali, cum ar fi Rubinstein la pian, de pildă.

— V-ați gîndit să urmați pe vreunul din ei în vreo privință ?

— Într-un singur sens, pe Zabaleta. Mi-aș fi dorit chiar o carieră ca a lui, însă asta ține de personalitatea fiecăruia și firea mea diferită de a lui n-ar fi putut repeta destinul său. Mi-am dorit perfecțiunea tehnică a lui Zabaleta. Acest om cîntă impecabil, foarte curat, însă nu transmite mai nimic, e prea rece. E rezerva mea față de el. Asta nu-i știrbește însă cu nimic gloria. Mie îmi plac cei cu care mă asemăn, care trăiesc interpretarea muzicală.

— Observ că ați reamintit datoria muzicianului de a comunica, de a trăi ceea ce face. Țineți mult la acest lucru ?

— Eu cred că interpretul nu trebuie să apară pe scenă doar pentru a cînta note. Asta o pot face și computerele. Unul care transmite doar imaginea sonoră a textului muzical pare lipsit de ideație. Ca și actorul, harpistul (și orice alt interpret) trebuie să pătrundă sensul muzicii, să spună ceva, să comunice, cum ziceam. Alături de studiu, datele personale contează mult în realizarea acestui țel. De fapt, asta îi și desebește pe marii interpreți de mulții interpreți.

— Ce piese vă place mai mult să interpretați la harpă ? De cînd ați revenit în București, ca membru al filarmonicii, ați avut prilejul să treceți în revistă un repertoriu destul de mare, sînt convins.

— Sînt cîteva piese dragi pe care le interpretez întotdeauna cu mare plăcere și care sînt, de fapt, și cele mai bune din literatura muzicală. E vorba de **Dansurile pentru harpă și orchestră** de Debussy, de **Concertul în si bemol major** de Händel, de **Concertul în do major pentru harpă și flaut** de Mozart, de **Fantezia Vltava** de Smetana / Trncek ori de **Sonata** lui G. Ph. Emanuel Bach.

— Un om cîntînd la harpă mi s-a părut întotdeauna o imagine vetustă, desprinsă din alte timpuri. Poate instrumentul acesta însolit, poate numeroasele imagini picturale pe care le-am văzut să-mi fi creat impresia. Ați simțit și dumneavoastră acest lucru ?

— Nu, n-am simțit niciodată. Oricum, e interesant ceea ce spuneți. Oare cine va fi avînd dreptate, dumneavoastră care ascultați sau eu care mă cufund în lumea aceasta stranie, căreia încerc să-i dau formă cu ajutorul harpei ? Impresia de care ziceți poate avea însă și o altă explicație. În lume sînt numai cîteva mii de harpiști, ceea ce e foarte puțin în raport cu ceilalți instrumentiști. Un harpist e întotdeauna o apariție destul de rară și probabil că din această cauză vă sugerează o aparițiie din alte vremi. Dimpotrivă, eu aș putea spune că, deși cînt la harpă, de fiecare dată cînd apar pe scenă, mă simt foarte implicat în problemele prezentului. N-am avut nici o clipă impulsul de a evada cu ajutorul muzicii din ceea ce mă înconjoară, fiindcă mă simt foarte implicat în ceea ce fac și lucrez cu conștiință și pasiune.

— În afară de repetiții și concerte, ce lucrați ?

— Încerc să-i învăț pe alții această artă a interpretării la harpă, în calitate de profesor asociat la Conservator. Studenților mei le cer să facă cu suflet și cu seriozitate ceea ce fac, pentru că fără temeinicie nu iese nimic. Mi-a plăcut foarte mult o vorbă ardelenească pe care am auzit-o cîndva și pe care mi-am și luat-o drept călăuză : „Cînd lucru, lucru, cînd șed, șed". Eu cînd fac harpă, fac harpă ! Ca și alte instrumente, harpa cere mult timp și exercițiu continuu. O zi fără repetiții înseamnă o pierdere serioasă. Eu repet, în medie, patru ore pe zi. Mai fac însă ore și cu flica mea cea mare care a ținut morțiș să mă urmeze. Cealaltă face vioara. Eu n-am prea vrut să se apuce de harpă, fiindcă știu cît e de greu și știu ce-o așteaptă. Un lucru trebuie făcut pînă la limita lui cea mai înaltă. Arta subjugă și creează o dependență a vieții față de ea. Devii un fel de rob, atunci cînd faci muzică serios. La desăvîrșire contribuie o mulțime de factori. Eu, de pildă, reacționez mult prin reciprocitate. Dacă nu e colaborare, mă repliez, investesc puțin.

— Cu harpa cum funcționează această reciprocitate ?

— Deși n-are suflet, harpa „reacționează" întotdeauna diferit. Sînt momente cînd îmi place foarte mult, pentru că-mi răspunde, altele cînd mă irită. Uneori, simt comunicarea cu harpa de la primele sunete și întreaga mea ființă i se dăruie. Muzica se revarsă atunci aproape spontan, fără ca eu să forțez instrumentul. Atunci nu-mi dau seama dacă eu cînt ori cîntă harpa.

RADU G. ȚEPOSU

Școală pentru bunii gospodari

Cînd în urmă cu 16 ani omenirea avea să facă neplăcuta cunoștință cu noul flagel al civilizației contemporane, criza de energie, nu puțini cercetători au înclinat steagul, considerînd că vina aparține în întregime unei naturi pauperizate, cu modeste rezerve de hidrocarburi lichide și gazoase. A sosit apoi momentul ca omul să-și recunoască nechibzuința și lăcomia în folosirea acestei imense bogății naturale, dar abia odată cu întocmirea unor studii temeinice, pluridisciplinare, s-a putut constata că mari sînt șuvoaiele de energie ce se consumă inutil numai și numai deoarece instalațiile și procesele tehnologice sînt proiectate și funcționează cu consumuri exagerate de combustibili fosili și electricitate. Cea mai ieftină sursă de energie — s-a spus atunci — este economia de energie sau ceea ce numim noi astăzi conservarea energiei. Sintagma, au fost de părere unii, este improprie pentru determinarea acțiunii, deoarece energia este prin natura ei conservativă, ea se transformă, dar nu se pierde, așa cum s-a stabilit cu mai bine de un veac în urmă prin Principiul conservării și transformării energiei. Dar în legătură cu această dispută vom mai reveni.

În România, după cum se știe, prin analiza temeinică a situației de fapt, prin gîndirea prospectivă a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, criza de energie a fost întrezărită și preîntîmpinată cu mult timp înainte ca ea să se producă. Nu puțini oameni de știință, cercetători, și-au concentrat atenția asupra domeniului, anticipînd viitoarea penurie de combustibili fosili, iar unii au făcut-o chiar cu 25 de ani în urmă, deci la o dată cînd omenirea mai aprecia ca inepuizabile zăcămintele de țiței și gaze naturale ale Terrei. Printre aceștia, la loc de cinste, se află, fără îndoială, profesorul **dr. Gheorghe Preda** din cadrul Academiei de Studii Economice București, inițiatorul primului **Laborator de economia conservării energiei** din lume.

Aceste preocupări, ne-a mărturisit cu modestie profesorul Preda, s-au născut datorită dublei sale pregătiri profesionale, ceea de economist și cea de inginer, fericita simbioză permițînd o mai completă și vizionară abordare a problematicii energiei.

— Toată lumea, ne mărturisește interlocutorul nostru, știe astăzi, în linii generale, ce înseamnă conservarea energiei. În opinia specialistului, domeniul vizează creșterea în condiții optime a randamentelor energetice cu consecințe imediate în reducerea consumurilor specifice, precum și substituirea optimă a consumului de hidrocarburi. Dacă abordăm energia din unghiul de vedere al principiului lui Mayer și Helmholtz, atunci știm că ea nu se pierde, ci doar se transformă și că orice utilizare finală de energie conduce la degradarea acesteia. Ceea care ajunge în natură sub formă de energie degradată provoacă așa-numita poluare termică, ușor de constatat în preajma complexelor industriale, în marile aglomerări urbane la nivelul aerului și apelor. Natura, se pare, dispune de un anumit sistem de apărare prin care ea pulsează această energie deranjantă în spațiul cosmic. Dar toate acestea constituie obiectul altor preocupări. Din punctul nostru de vedere, conservarea energiei înseamnă, simplu spus, a folosi mai eficient, mai rațional, mai economic, sursele de care dispunem.

— Este ceea ce v-ați propus, înțelegem noi, și prin înființarea Laboratorului de economia conservării energiei.

— Evenimentele petrecute pe plan mondial în 1973 și ulterior acestui an au făcut ca lumea să înțeleagă problema energiei în întreaga ei amploare și complexitate. Mai mult decît atît : omul a trebuit să inventeze noi instrumente de lucru pentru a face față unei situații necunoscute pînă atunci, unor probleme de care depinde însăși supraviețuirea sa. În ceea ce ne privește, noi am înființat laboratorul urmărit din dorința proliferării cunoștințelor de economia conservării energiei în lumea specialiștilor din producție. Am organizat în acest scop un curs postuniversitar pe care l-au urmat și îl urmează ingineri (energeticieni și tehnologi) și economiști și pe care l-au absolvit pînă în prezent peste 400 de cursanți. Cunoștințele de conservarea energiei au fost grupate pe patru discipline : economia conservării energiei, economia alternativelor la consumul energetic de hidrocarburi, politica energetică și economia proceselor energo-tehnologice. Dispunem de un laborator de profil, care este astfel dotat încît să permită determinarea randamentelor energetice și a consumurilor specifice de energie în cadrul unor variate procese : de iluminat, de acționări electrice, de ventilație, de încălzire și răcire.

— O nedumerire : rentabilizarea, reducerea consumului energetic reprezintă o preocupare prioritară în toate întreprinderile, în toate locurile de muncă, în chiar viața noastră domestică. Prin ce soluții particulare se recomandă activitatea dumneavoastră ?

— Paradoxal, în România, ca de altfel în lumea întreagă, cercetările vizează latura pur energetică dar nu și pe cea economică. La noi problema este studiată exhaustiv. Începutul îl constituie stabilirea bilanțului energetic, prin care vedem cîtă energie utilă sau inutilă este consumată. Studiem aceasta și în laborator cu ajutorul unor modele ce ne ajută să precizăm componentele folositoare și componentele-pierderi, variația acestora, după care trecem la calcularea unor indicatori de eficiență energetică și economico-energetică. Numai pe această cale se pot depista neajunsurile unor echipamente imperfecte din punct de vedere constructiv, se poate descoperi risipa de energie provocată de mersul în gol al instalațiilor, de nerespectarea rețetelor tehnologice optime, de întreținerea și exploatarea necorespunzătoare a instalațiilor, așa ca să dau numai cîteva exemple. Mai rămîne de adăugat un lucru foarte important : noi sîntem la curent cu tot ce se obține mai important în acest domeniu în lume, avem timpul să o facem. Astfel, la cursurile postuniversitare organizate, au ținut prelegeri, în afara specialiștilor români, experți de renume din străinătate. Între aceștia, profesorii americani Ronald Brito, Robert W. Campbell, Henry N. McCarl, Curtis E. Harvey ș.a. La rîndul nostru, am participat în ultimii ani la zeci de simpozioane și diverse întruniri de profil din lume, unde am prezentat comunicări originale. Iar în 1983 am avut posibilitatea și onoarea de a expune concepția cursului nostru la simpozionul organizat la București de Comisia economică a Națiunilor Unite pentru Europa. Este primul curs postuniversitar din România căruia i se acordă o asemenea atenție. Numeroase sînt comunicările noastre selecționate pentru a fi publicate în diverse **proceedings**-uri (culegeri de comunicări). De curînd am avut bucuria de a pune la dispoziția publicului interesat o lucrare semnată împreună cu profesorul american H. N. McCarl, „Politica conservării energiei, SUA-86", și care urmează să apară și în Statele Unite. În sfîrșit, trebuie să precizez că succesul cursului nostru s-a datorat concursului unor prestigioase cadre didactice, colegilor mei : V. Athanasovici, A. Badea, St. Brânzei, I. Cătoiu, I. Cămășoiu, B. Cotigaru, D. Dăianu, C. Ene, I. Grigoriu, N. Irimie, C. Mereuță, N. Nițu, M.G.M. Pop, M. Stoica, C. Șarpe și multor alții.

— Să vorbim în încheiere despre ceea ce ne interesează procesele tehnologice generatoare de resurse energetice și încălzirea de locuințe urbane. Economia obținută prin concretizarea acestei teme de cercetare este de cîrca 95 000 tone combustibil convențional pe an. Voi aminti în continuare că măsurile de conservarea energiei electrice la Întreprinderea 23 August din București, preconizate pentru a fi aplicate în domeniul producerii, transportului și utilizării aerului comprimat, sînt în măsură să asigure reducerea consumului de energie electrică cu 16 milioane kilowați ore pe an, sau ceea ce echivalează cu energia electrică pe care o consumă un cartier cu 60 000 locuitori. Și tot o lucrare de absolvire stă la baza unei soluții adoptate de Întreprinderea Carpatex Brașov pentru recuperarea căldurii din aerul cald evacuat de la o mașină de uscat-termofixat, utilizîndu-se în acest scop tuburi termice (ce au cunoscut primele utilizări în domeniul aerospațial). Prin aplicarea procedeului imaginat, s-a obținut o economie de 60 tone combustibil convențional pe an. La Întreprinderea Autobuzul, cursul postuniversitar a oferit, grație lucrării de absolvire a unor cursanți, o metodă de valorificare a resurselor recuperabile de energie termică la autobuze în vederea condiționării aerului din spațiile acestora fără un consum suplimentar de combustibil. Sînt numai patru din sutele de exemple dar care pledează și ele în favoarea ideii-program, acest paradox al contemporaneității : **cel mai economic producător de energie este conservarea energiei.** N-avem voie să uităm nici o clipă, nici noi, nici cei ce ne sînt cursanți, că multe procese (instalații) proiectate într-o vreme cînd energia era ieftină și din abundență sînt energofage. Este ceea ce s-a subliniat și la recenta Plenară a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. „În vederea reducerii consumului de combustibil și energie, a subliniat cu acest prilej tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, trebuie să se analizeze concret situația tuturor instalațiilor tehnologice, îndeosebi a celor mari consumatoare de energie, să se stabilească măsuri pentru modernizarea acestora, pentru creșterea randamentelor energetice în toate ramurile economiei naționale".

— Putem conclude că Laboratorul de economia conservării energiei reprezintă în această privință o soluție mondială unicat ?

— Fără îndoială. Aprecierile elogioase ale unor cercuri de specialitate din lumea întreagă o confirmă cu prisosință.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Laudă chirurgilor români

S-au împlinit anul acesta o sută de ani de la nașterea fondatorului școlii românești de ortopedie, regretatul profesor academician Alexandru D. Rădulescu (28 august 1886 — 11 aprilie 1979). S-a scris, credem, cu acest prilej, prea puțin despre el, mai ales despre faptul că a constituit un exemplu de creativitate în știința românească. Încă de la teza sa de doctorat (1914), el preconizează un procedeu chirurgical original : anastomoza organelor cavitare fără deschiderea lor prealabilă, o prioritate necontestată. Acestei lucrări a tînărului medic, pe atunci de 28 de ani, îi vor urma alte premiere, în decenile care au urmat, realizate de acela care avea să devină un adevărat maestru al specialității sale : osteotomia în consolă pentru luxația congenitală a șoldului și osteotomia curbă a osului coxal, un nou tratament cu grefon costal în morbul lui Pott, rezecțiile costale multiple în scoliozele dorsale, ortoplastia cu cap acrilic în halux-valgus, procedee originale în diferite tipuri de fracturi și luxații. A descris ceea ce medicina a denumit „sindromul Rădulescu" (hipertrofia totală a membrului inferior cu valvus planvascular, osteoscleroză parțială și acrocianoză). Tehnicile pe care le-a creat în ceea ce privește grefele și transplantele osoase au făcut epocă în știință și în practica medicală. Să mai amintim că a inovat și în domeniul instrumentarului chirurgical și că este deținătorul mai multor brevete de invenții privitoare la noutățile introduse în ortopedie.

Acest exemplu, credem grăitor, ne face să ne gîndim la începuturile chirurgiei românești, remarcabilă încă din faza ei inițială. Într-adevăr, să menționăm de pildă că, deși învățămîntul medical românesc s-a constituit relativ tîrziu (1842—1858), România a reușit, într-un interval scurt, **„să ajungă din urmă și în multe privințe chiar să depășească unele țări cu vechi tradiții în ceea ce privește învățămîntul medico-chirurgical"** (cităm Ion Lăpădatu) și aceasta în pofida constituirea școlii românești moderne de chirurgie, întemeiată de **Thoma Ionescu**, astfel încît să se situeze în avangarda teoriei și practicii medico-chirurgicale.

Istoricii medicinei noastre semnalează că în 1847, la Spitalul Colțea, cel mai vechi din București, doi chirurgi au aplicat anestezia cu eter, la numai cîteva luni de la inițiu aplicare a acesteia pe plan mondial. Printre primii chirurgi români care s-au remarcat prin tehnici originale trebuie amintiți **Nicolae Turnescu**, medic la Spitalul Colțea din 1854, care a utilizat la noi primul anestezia cu cloroform, a prezentat în 1857 două memorii de chirurgie la Paris, publicate în exigența presă medicală franceză, iar în 1862 a comunicat la București un procedeu de vindecare prin compresiune digitală a unui anevrism spontan ; tot el a realizat delicate intervenții, ca tratarea unui hidrocefal prin trepanație și injecție cu tinctură de iod și extirparea unui elefantiazis al scrotului. La rîndul său, doctorul **Ludovic Russ-senior**, care deschisese în 1863 la Iași un curs liber de anatomie și chirurgie, a efectuat îndrăznețe operații de ligatură a venei safene, esofagotomii, cistotomii, intervenții la anevrismele arterei poplitee. Medicul **Ion P. Vernescu** preconizează în 1868 o metodă de tratament operatoriu a hemoroizilor, anticipînd pe cea descrisă de W. Whitehead în 1838, iar **L. Collin** din Bacău și **Ed. Faizeli** din București practică, în 1869 și 1872, ovariotomii. Un novator de seamă al chirurgiei timpurii românești a fost **Constantin Dimitrescu-Severeanu**, bine cunoscut și peste hotare, care a conceput numeroase procedee chirurgicale originale ; el „**s-a încumetat încă din 1871 să încerce grefe cutanate**" (dr. Gh. Brătescu), descrise pe larg în anul următor în „Revista medicală din București". În 1887 a prezentat, la un congres internațional, metoda sa de „sutură extraperitoneală în mai multe etaje (la abdomenul operat), cateterismul arterial pentru repermeabilizarea vaselor trombozate (fiind astfel un pionier al chirurgiei vasculare) și noi procedee de chirurgie stomatologică. Nu mai revenim asupra lui **George Assaky**, care prin procedeul său de „sutură a nervilor la distanță" (1886) se înscrie printre pionierii neurochirurgiei moderne (la el ne-am referit pe larg într-un articol trecut).

Perioada modernă a chirurgiei românești este inaugurată de **Thoma Ionescu**, membru de onoare al Academiei Române și membru al Academiei de Medicină din Paris (1860—1926), care a inovat în aproape toate domeniile chirurgiei. A fost un deschizător de drumuri în studiul peritoneului și duodenului, în operațiile asupra splinei, ovarelor, rinichiului, craniului, stomacului. A efectuat de pildă, primul în lume, în colaborare cu medicul **V. Gomoiu**, cea dintîi operație din lume în angina de piept, prin ablația ortosimpaticului cervical (1916). A practicat extragerea tumorilor nervului optic fără lezarea globului ocular (1897), rezecția simpaticului cervical în hipertiroidism, a introdus, pentru întîia oară în analele medicinei, chirurgia radicală a cancerului uterin, sub forma histerectomiei totale lărgite pe cale abdominală (1898) — atribuită uneori eronat altora. A preconizat și aplicat rahianestezia superioară cervicală, impunînd-o ca „metodă românească" în urma unui turneu științific demonstrativ întreprins în Franța, Anglia, Germania și S.U.A. În sfîrșit, a imaginat noi instrumente chirurgicale, printre care depărtătorul abdominal pentru evidări pelviene.

Printre discipolii săi s-au numărat chirurgi la rîndul lor cu o bogată activitate creatoare, ca **I. Iacobovici, E. Juvara, Anza Jianu, Traian Nasta, V. Gomoiu** și mulți alții. Caracterizîndu-l drept „**un operator de o uimitoare dexteritate și de o eleganță chirurgicală grație cărora o intervenție executată de Thoma Ionescu dobîndea caracterul unei adevărate opere de artă**", profesorul Ion Cantacuzino preciza, într-un articol publicat în 1926 : „**Puțini sînt în țara noastră minuind astăzi bisturiul, care să nu fi ieșit, direct sau indirect, din școlarul lui Thoma Ionescu**". Cîteva realizări, spicuite rășlej, pot caracteriza nivelul creației acestora. Pentru punerea în repaos a focarelor pulmonare atinse de tuberculoză, **Iacob Iacobovici** introduce tehnica chirurgicală a rezecției concomitente a coastei întîi și a nervului frenic, cunoscută ca „operația Iacobovici" și tot el a realizat prima explorare a glandelor salivare („sialografia Iacobovici"), inițiind de asemenea publicarea primului tratat românesc de chirurgie. **Ernest Juvara** a introdus grefe osoase mari prelevate de la bolnavul însuși și a utilizat în prolapsul rectal procedeul Juvara-Delorme ; a introdus, printre primii în lume, instrumente electrice în practica chirurgicală. În chirurgia reparatorie a esofagului, **Anza Jianu** a preconizat un nou sistem de esofagoplastie, cu tub pretoracic confecționat din marea curbură a stomacului, iar în paralizia facială a aplicat transplantul mușchiului maseter. **Traian Nasta** a elaborat un procedeu propriu în tratamentul chirurgical al stenozei laringiene, un nou tratament operator al limfogranulomatozei rectale și al supurațiilor pulmonare, creînd și un stil propriu în chirurgia gastro-intestinală.

Sînt numai cîteva exemple, — printre foarte, numeroasele ce se pot da — care ilustrează nivelul înalt la care s-a ridicat chirurgia românească prin slujitorii ei de excepție.

I. M. ȘTEFAN ■

• Sesizări, propuneri, semnalări — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **De cîțiva ani de zile, Întreprinderea de legume și fructe Brașov produce concentrate (esențe) din sucuri naturale de fructe, plante aromatice și medicinale din culturi organizate și din flora spontană. Din aceste concentrate naturale se produc excelente sucuri care au aroma, culoarea, opalescența, precum și conservabilitatea necesare. Nu în scop publicitar vă scriu conchide colaboratorul nostru Constantin Pricop, șef producție industrială la I.L.F. Brașov.** În cadrul întreprinderii noastre funcționează și o stațiepilot de cercetare, unde lucrează specialiști de la Institutul de cercetare pentru valorificarea legumelor și fructelor București, împreună cu ai noștri. Concentratele naturale poartă numele : CITRON, VITIS, FLORES, LĂMÎIȚA, CODRUȚ, MENTOLA, MIGDALA, ROCOLA, BITTER-LEMON etc. Poate că nu ar fi lipsit de importanță ca în stațiunile de odihnă și tratament dar, mai cu seamă, pe piață să se găsească mai frecvent aceste băuturi răcoritoare pe bază de concentrate naturale — oricum mai recomandabile decît cele preparate din chimicale și zaharicale. Băuturile din concentrate naturale sînt bune, sănătoase, sățioase, au deosebite calități gustative, sînt vitaminizate și aromate.

■ În perioada 15 octombrie — 5 noiembrie 1986 am fost internată în stare foarte gravă la Spitalul „Colentina" din Capitală suferind de paralizie nervul radial stîng, în urma căreia mi-a paralizat, pur și simplu, mîna stîngă — scrie **Ecaterina Răsuceanu, minuitoare de valori la Direcția de difuzarea presei din cadrul Combinatului „Casa Scînteii".** Nu știu cum să-mi exprim recunoștința față de medicul Dan Florescu și întregul personal al secției de neurologie de la amintitul spital, pentru că acum îmi pot mișca degetele și mîna, în timp ce înainte vreme nu puteam ridica nici măcar o ceașcă de cafea. Recuperarea la spital, exercițiile de mișcare, masajul, ionizările, dublate de doza prescrisă de medicamente, pe scurt grija deosebită manifestată de întregul personal medico-sanitar în aplicarea tratamentului m-au adus în starea de însănătoșire grabnică, astfel că la începutul lunii decembrie îmi voi putea relua activitatea.

■ **De la I.C.R.A.L. Ploiești** primim răspuns pentru Asociația de locatari din bd. Republicii 122 Ploiești : Precizăm că ascensorul cu pricina a fost dat în folosință și faptul a fost adus la cunoștința asociației de locatari, deoarece în ultima perioadă unitatea noastră a înlocuit de două ori rotorul defectat din cauza folosirii la sarcină maximă. Noul model de rotor introdus în producție de U.M.E. București este de putere mai mică (pentru încadrarea în indicațiile date cu privire la folosirea eficientă a energiei electrice), ceea ce duce la folosirea și utilizarea ascensorului la o capacitate corespunzătoare (maximum 3 persoane).

■ **Martin Militaru din str. Valea Călugărească nr. 8, Sectorul 6, București,** ne înștiințează că un autobuz supraaglomerat pe ruta Giurgiu-Vieru-Gogoșari-Drăghiceanu-Izvoru a plecat cu 30 de minute mai devreme. Deplasîndu-ne la fața locului, am putut constata că pe ruta în discuție circulă nu mai puțin de 6 (șase) autobuze zilnic. Îndestulător, după părerea noastră.

■ **De la Ministerul Muncii** primim răspuns la scrisoarea Mariei Muresan din Arad : Pentru personalul muncitor încadrat cu 1/2 normă, cuantumul indemnizației se reduce la jumătate. În cazul petentei, fiind încadrată cu 1/2 normă, indemnizația pentru sarcină și lehuzie se plătește la retribuția tarifară de încadrare și sporul pentru vechimea neîntreruptă în muncă aferent unei jumătăți de normă.

■ La scrisoarea semnată de Rus Raveca, Pudilic Ioan, Martî Nicolae, Pasăre Dumitru și Gheorghe Andrei din comuna Josenii-Bîrgăului, ne răspunde **Consiliul popular al județului Bistrița Năsăud :** Din consultarile registrului agricol rezultă că gospodarul Ioan Gheorghe figurează cu o suprafață de 5,78 ha suprafață ce se compune din teren arabil, fînețe și fînețe naturale. Mai deține 2 vaci, 1 cal, 8 porci, 12 ovine și 25 de păsări. Se confirmă că în anul 1980 a cumpărat 1,17 ha teren împădurit — pe bază de contract, sub semnătură privată !—, de la Gheorghe Singeorzan și Viorel Floarea, contra sumei de 35 000 lei. A defrișat terenul și l-a folosit pînă în anul 1985, cînd l-a vîndut lui Ilie Panes din comuna Feldru pentru suma de 65 000 lei. Urmează să fie avertizată procuratura locală pentru întrarea în legalitate, întrucît vînzările și cumpărările de teren agricol sînt demult interzise.

■ **Apostol Crinu, Șoseaua București, bl. 17, ap. 4, Pitești,** revine asupra unei mai vechi propuneri : reconditionarea căzilor de baie ! După cum afirmă specialiștii de la Fabrica de frigidere din Găiești (Dîmbovița), căzile vechi de baie se pot reacoperi cu un smalț lucios, cu vopsea specială. E drept că aceste anodine căzi de baie se pot înlocui o dată la 30 de ani, dar eu mă gîndesc, susține C. Apostol, că nu este o problemă minoră pentru cetățenii aflați în situația de-a arunca, la propriu vorbind, căzile vechi mîncate de rugină, nevoiți fiind a cumpăra altele, noi, la prețuri nu tocmai de neglijat. Prin metoda încălzirii cazilor vechi de baie cu o lampă de benzină sau cu flama unui mini-aparat de sudură autogen, apoi prin aplicarea unui strat de vopsea specială pentru reacoperire, (vopsea care s-ar putea găsi în magazinele de chimicale), cetățeanul însuși poate prelungi viața indispensabilei căzi de baie.

■ **Consiliul popular al Sectorului agricol Ilfov** ne răspunde că sînt reale cele semnalate de Ilona Hurmuz din comuna Bragadiru : Petenta a întrerupt activitatea la Întreprinderea de încălțăminte „Carmen" din București — unde era încadrată în meseria de rihtuitor (pregătitor fețe încălțăminte), din anul 1980 — pentru creșterea celor doi copii. Judecătoria Sectorului 5 București, prin sentința civilă nr. 356/1980, constată că l s-a desfăcut ilegal contractul de muncă și hotărăște reîncadrarea Ilonei Hurmuz la Întreprinderea „Carmen" din București.

N.N. Din păcate, hotărîrea Judecătoriei Sectorului 5 București a rămas pînă azi nefinalizată.

■ **Lîngă Școala generală nr. 89 din Sectorul 3 al Capitalei zac, de circa 4—5 ani, două chioșcuri care, atunci cînd au fost aduse aici, erau nou-nouțe. Acum sînt două epave fără geamuri, unde se aciuează cîinii vagabonzi și unde se aruncă resturi menajere. Nu cred că ar fi o investiție prea mare ca aceste chioșcuri să fie totuși reamenajate, iar de la ele să se aprovizioneze cu diverse produse — așa cum se întîmplă cu vreme-n urmă — cetățenii din strada Firidei, elevii de la școala amintită și de la liceul din preajmă, plus personalul de la două grădinițe. (Grigore Balaci, str. Firidei nr. 2, bl. H-14, ap. 36, Sectorul 3, București).**

■ **Sesizarea lui Ștefan Albu,** am al muncii la Întreprinderea „Tractorul" din Brașov, cu privire la unele neînțelegeri intervenite la secția T-47 „Punți Motoare", de care se face vinovat și Gheorghe Nanu, șeful de atelier, este expediată de noi pentru dreaptă evaluare și soluționare la Consiliul popular al municipiului Brașov, cu nr. 7188, din 7 iulie 1986. Ca într-o schiță de Caragiale, contrar legii, municipalitatea brașoveană expediază misiva lui Șt. Albu — unde credeți ?! — chiar la Întreprinderea „Tractorul" din Brașov, cu nr. 95693, de unde, de altminteri, primim un răspuns laconic și neconvingător. Răspuns la care sînt anexate și 4 caracterizări ale șefului de atelier Gheorghe Nanu. Conform uzanțelor, dar și al Legii presei, noi așteptăm răspuns oficial, corespunzător, din partea Consiliului popular al municipiului Brașov, căruia i-am solicitat sprijin în soluționarea situației ivite la una din cele mai mari unități industriale ale Brașovului.

■ **Florin Anghel din Pitești (Argeș)** semnalează un fenomen nu lipsit de interes cetățenesc. Tot mai mulți copii și tineri fumează pe rupte prin parcuri, pe străzi lăturalnice, în unghere și spații publice, unde nici nu te aștepți. Acești copilandri, cărora nu le-au mijit bine tulcile, nu știu, se pare, cît de nociv este „tabacocul" pipăit la o vîrstă atît de joasă, biologic vorbind. De ce să nu spunem că la capitolul avertizare și luare de poziție fermă în astfel de ocaziuni, corigentă este și familia, și dascălii, dar și noi, opinia publică, sîntem corijenți — făcîndu-ne că trecem în neobservare pe lîngă atari fenomene de bravadă și juvenilitate.

■ **Alexandru Vasile, str. Greuceanu nr. 3, ap. 10, Bistrița Năsăud,** revine cu o propunere de mai larg interes cetățenesc : Bine ar fi ca în trenuri și autobuze să se instaleze stații de radioficare moderne, prin care să se anunțe toate stațiile (în special noaptea), și să se dea unele detalii despre traseu și, de ce nu, să fie difuzată, eventual, și muzică. Cu avîntul pe care l-a luat electronica și-n transporturi n-ar fi greu de realizat astfel de lucruri care țin de civilizație.

■ Primim de la **Inspectoratul General al Miliției** răspuns la scrisoarea Elenei Gheorghe din București, scrisoare referitoare la dispariția fiului său Dinicu Viorel Rustem : Vă comunicăm că, în data de 1 septembrie 1986, minorul amintit mai sus a fost găsit de către lucrători ai circumscripției 10 Miliție București și predat, prin urmare, familiei.

■ **Olga Machedon din Sibiu, str. Gheorghe Gheorghiu-Dej, bl. 9, ap. 50,** face cîteva referiri întemeiate la adresa Complexului de odihnă și agrement pentru tineret din Năvodari (Constanța) unde, să recunoaștem deschis, cu fiecare an s-au înmulțit bazele sportive și de agrement, spațiile destinate actului de cultură, iar locul stufărișurilor a fost luat de flori, arbori și arbuști ornamentali. Nu se poate trece cu vederea peste numele unor dascăli care și-au adus contribuția la excelenta reușită a acțiunilor cultural-educative și recreative, oameni muncitori și prietenoși, cu dăruire părintească pentru cei mici. Aș aminti aici pe Cornelia Drănău din Arad, Victoria Müller din Oradea, Cornelia Roșu din Lugoj, Mărițuca Socaciu din Cluj, Ioana Marinescu din București, Lucia Șerban din Turnu Severin.

■ **La scrisoarea inginerului V. Olteanu din Galați,** care ne semnalase unele neregului în serviciile medicale de la stațiunea balneo-climaterică „Slănic"-Prahova, **Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale din cadrul Ministerului Sănătății** ulă, pur și simplu, să anexeze răspunsul la scrisoarea expediată de noi cu nr. 1761, din septembrie 1986. Ce să credem ? Încă așteptăm — conform legii — verdictul ministerului de resort.

■ Primim de la **Consiliul popular al municipiului Ploiești** răspuns la scrisoarea cetățenei Gheorghina Pirvu : Se confirmă faptul că inginera Adriana Mircea, șefa fermei agricole din satul Tătărani și economista Iosefina Sirbu din Ploiești, contrar prevederilor statutare, au primit loturi ajutătoare pe care le-au însămînțat cu porumb. S-a stabilit, împreună cu președintele C.A.P. Bărcănești, Călin Tudor, ca producția de porumb obținută pe loturile respective să fie predată cooperativei, iar cele două tovarășe să fie retribuite cu norme fizice pentru munca prestată pe loturile folosite în afara prevederilor statutare, sau să fie obligate să plătească cooperativei despăgubirile legale.

■ **Inginerul Alexandru Baumgarten din Calea 13 Septembrie, bl. 89, ap. 26, Sectorul 5, București,** ne scrie că este un impătimit al bărcilor pneumatice. A parcurs, de pildă, Dunărea, de la Buziaș la Marea Neagră, pe un traseu măsurînd 1 072 km. Apoi, cu barcă pneumatică sau din lemn, în grup sau solitar, a făcut diferite trasee pe Someș, Olt, Mureș, Arges, iar în septembrie a.c. a navigat pe Mureș de la Tg. Mureș la Arad. Publicînd această invitație la canotaj — în speță la escapade sportive cu bărci pneumatice în grup — adresată tuturor amatorilor de sporturi nautice, de agrement sau de competiție, — speră că în 1987 acest sport va găsi o mai mare audiență și la factorii de resort.

■ **Consiliul popular al județului Bacău** răspunde că sesizarea semnată de Nicolae Popa, Gheorghe Cîrdă și Constantin Nuțu, oameni ai muncii la Întreprinderea de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții Roman, se confirmă. În lunile octombrie și noiembrie 1985, într-adevăr, mai multor muncitori li s-au făcut rețineri nejustificate din retribuție, din dispoziția șefului de atelier, Petre Pascu, în sumă de 16 204 lei. Pe durata controlului întreaga sumă a fost restituită muncitorilor. Fără aprobări și autorizație s-au construit : o seră, o ciupercărie, un pătul de porumb și o cușcă metalică pentru creșterea iepurilor și a nutriilor. Valoarea lor, estimată la 14 040 lei, a fost înregistrată în evidența contabilă. Valoarea produselor livrate clandestin din aceste anexe, reprezentînd 3 600 lei a fost depusă, de asemenea, la casieria unității. Se confirmă și faptul că șeful de atelier a utilizat tractorul din dotare pentru transportul la domiciliu, iar cu acordul său au fost deversate unele cantități de reziduuri petroliere și motorină, în sumă totală de 5 331 lei. Și această sumă a fost depusă în timpul controlului la casieria unității, de către șeful de atelier Petre Pascu. Cu adresa nr. 1291, din 25 septembrie 1986, dosarul cu expertiza contabilă a fost înaintat la Miliția orașului Moinești, pentru continuarea cercetărilor penale.

■ Scriu în numele unui mare număr de suporteri ai echipei de fotbal „Oțelul" din Galați. Iată de ce mă adresez dvs. La punerea în vînzare a biletelor pentru intrarea în meciurile de fotbal plătim în plus suma de 10 lei la fiecare bilet cumpărat, reprezentînd contravaloarea unei broșuri, din nefericire cu același conținut de la începutul campionatului !? Pentru această sumă măcar conținutul broșurii ar putea să fie împroșpătat mereu ca să-și merite banii de justificat. **(Constantin Axente, str. Păcii nr. 13, Galați).**

■ Numele meu este **Ilie Răducu** și sînt **șef de tură la revizia de vagoane C.F.R. Reșița.** Călătorind cu trenul 1152 de la Reșița-Sud la gara Caransebeș, din cauza oboselii mi-am uitat o geantă în tren. În servietă era un aparat de radio, o umbrelă pliantă, o trusă cu ochelari și alte cîteva lucruri personale. În 10—15 minute am revenit la șeful de tură. Constantin Trușcă, care, întrebînd lucrătorii de la salubrizarea vagoanelor, au răspuns că au văzut servieta, dar că n-au luat-o. Și-atunci unde o fi ?

■ Mă numesc **Axinia Sava** și locuiesc în **str. Nicopol nr. 33 în municipiul Tulcea.** În anul 1967 mi s-a adus din Caucaz, mai exact spus, de la Socî, un arbust ornamental numit de localnici murama. Arbustul crește înalt de 2,5—3 m, înflorește în luna iunie și are florile ca niște pălărioare albe. Fructele sînt asemănătoare în multe privințe cu niște portocale de dimensiuni ceva mai reduse. Fructul are în interior 4 semințe. De regulă la 7 ani de la semănarea semințelor apar fructele pe arbust. Arbustul meu este plantat în grădină și are o bună rezistență la iernile friguroase, însă în iarna năpraznică de acum 2 ani arbustul a fost afectat în oarecare măsură. De ce m-am adresat redacției ? Poate că specialiștii mă vor ajuta să aflu despre ce fel de arbust exotic este vorba, dar, mai cu seamă, aș fi curioasă să aflu cîteva modalități de întreținere a acestui splendid arbust, cu fructe vitaminizate, asemănătoare citricelor.

■ Primim de la **Ministerul Muncii** : Clara Costandache din Oradea este născută în anul 1928, din părinții Ioan și Clara, în satul Margina, comuna Lugoj. Avînd în vedere neconcordanța dintre data nașterii din carnetul vechi de asigurări, (10 mai 1928) și cel din certificatul de naștere (13 iulie 1928) care se datorește faptului că în sistemul vechilor asigurări sociale înscrierea datelor personale în carnet se făcea în baza declarației și nu a actului de naștere, veți include în vechimea în muncă utilă la pensie perioadele 1944—1945 (51 săptămîni), 1945—1946 (52 săptămîni), 1946—1947 (50 săptămîni), 1947—1948 (50 săptămîni) și 1948—1949 (48 săptămîni), așa cum sînt atestate în carnetele de asigurări nr. 2 — 801951 și nr. 061—7964.

■ Verificînd scrisoarea lui **Petrică Ianculescu, str. Ion Ghica nr. 6, București,** în care ni se semnala comportamentul necorespunzător al barmanului Anghel Mihalache de la restaurantul „Cărăbuș" din zona Pieței Unirii, ne-am deplasat la fața locului și spre surprinderea noastră barmanul A. Mihalache juca table în timpul serviciului. Nici măcar nu s-a sinchisit să-și întrerupă jocul de table în timpul dialogului purtat. Responsabilul unității „Cărăbuș" — local altfel bine cotat în zonă —, Sergiu Chiriac, ne spunea că, în ultimă instanță, nu mai știe ce să facă cu barmanul A. Mihalache, care, după toate atenționările și sancționările, continuă să se comporte necorect și necivilizat. Nu credem că și Direcția comercială a municipiului București va avea o aceeași atitudine „tolerantă".

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Poștă redacției

Filiman Elena — Băicoi: Lotul în folosință nu se moștenește. Găsiți ce vă interesează în Statutul C.A.P., Decretul 93/1983, publicat în Buletinul Oficial nr. 18/1983. ● **I.C.E. Comturist:** V-am trimis înapoi comanda care risca să nu vă fie onorată niciodată căci, scriind pe plic „Fca Flacăra București 7000", a ajuns la noi. Folosiți Codul poștal al localităților din R.S.R. (1974) și Nomenclatura poștală codificată a municipiului București (1980). ● **Tudor Aurel** — Oltenița: Conform Regulamentului pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, la încheierea contractului beneficiarul trebuie să plătească anticipat valoarea consumului prezumat de energie electrică pe 30 zile. ● **Dumitru Florică** — București: Cu aprobarea conducerii instituției centrale, pensionarii pentru limită de vîrstă pot presta activități temporare sau executa unele lucrări, dar sumele astfel realizate cumulate cu pensia să nu depășească nivelul retribuției de la data pensionării, actualizată prin majorările retribuției pentru acea funcție (Legea 3/1977, Buletinul Oficial nr. 82/1977). ● **Chirilă Ioniță** — Oltenița: În loc să tot întrebați și să lăsați lunile să treacă, conformați-vă legii și cereți soțului să depună dosarul pentru alocația copilului la întreprinderea unde muncește, urmînd să-i fie acordată începînd cu luna imediat următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile legale. ● **Durlacu Nicolae, Scăfaru Constantin** ș.a. — com. Pătule, jud. Mehedinți: Au dreptul la îndemnizație pentru copii cooperatorii care muncesc permanent în C.A.P. din care fac parte (realizează cel puțin 15 norme fizice lunar), precum și cei care lucrează în alte unități de stat sau cooperatiste, pe bază de contract de muncă încheiat de C.A.P., în temeiul Legii 1/1982. ● **Botezatu Orlanda** — București: Decretul 210/1977 a fost abrogat la 1.09.1983, potrivit art. 15 din Decretul 325/1983, deci solicitarea dv. nu are suport legal. ● **Trușcă Gheorghe** — com. Orlești, jud. Vîlcea: Dacă veți plăti personal debitele datorate la casieria consiliului popular, vi se va emite chitanță. Sumele poprite au fost virate în contul consiliului popular prin dispoziție de plată. ● **Anastasiade Ionel** — București: Sumele încasate de către pensionarul decedat se plătesc rudelor care, potrivit art. 86 din Codul familiei, au obligația de întreținere: soț și soție, părinți și copii, bunici și nepoți, străbunici și strănepoți, frați și surori.

REGHINA VÎRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Clientul nostru — prietenul nostru

Constantin Stoescu, administratorul blocului în care locuiesc și cu care am mai avut nu de mult un dialog la această rubrică pe tema relațiilor interumane, a venit la mine de-a dreptul fericit : îl găsise pe cel mai bun prieten al vînzătorului de la un magazin „Metalo-chimica" și rezolvase problema. Care era problema de rezolvat? Administratorul își propusese să reînvioreze culoarea balustradelor scării — pe ici, pe colo chiar jupuite — dar nu reușea să obțină cutiile cu vopseaua maronie de la vînzător, fiindcă aceste cutii se aflau pe raftul de sus. Și cum scara dublă a magazinului era de mai multe luni defectă, vînzătorul nu voia să riște. Dacă, ferește-ne doamne, căzînd și-ar fi rupt o coastă ? Dar nici pe client nu-l lăsa, în ambiția lui, să se aventureze pînă sus, pe o scară nesigură, din moment ce el, vînzătorul era acolo responsabil. Astfel că el, vînzătorul, i-a recomandat pentru balustrade alte culori — curcubeul, de exemplu are 7 culori spectrale : roșu, oranj, galben, verde, albastru, violet și indigo — toate existînd pe rafturile de jos, unde ca să le apuci (vorbim de cutii) n-ar fi fost nevoie de nici o scară ! Cu toate astea administratorul Constantin Stoescu a insistat să i se vîndă cutiile cu vopsea de culoare maronie, întrucît aceasta era culoarea balustradelor, iar el avea nevoie doar de niște pigmentări. Și cum vînzătorul i-a tăiat, dintr-odată, orice elan („Dom-le, cu dumneata n-o să mă înțeleg niciodată ! Nu pricepi c-ar fi nevoie de-o scară serioasă, iar a noastră e debilă, gata oricînd să-ți rupă o coastă ? Ia să mă lași în pace ! Că n-oi fi eu robul dumitale !"), iar administratorul — nevrînd, firește, să ajungă în postura de stăpîn de sclavi, i-a căutat vînzătorului prietenii. Adică relațiile dintre ei să nu fie de la stăpîn la rob, ci de la prieten la prieten. Și i l-a găsit pe cel mai bun, cu care făcuse și școala elementară și o școală de comerț plus armata. Nu s-ar fi despărțit de ei, cum e o vorbă, nici mort, darmite doar cu o coastă ruptă! Așa că atunci cînd vînzătorul s-a pomenit cu un telefon : „Am nevoie de vopseaua aia de pe raftul de sus !", intimul prieten al intimului prieten și-a invins pe loc teama și i-a pregătit pachetul cu toate cutiile maronii : „Le ai la dispoziție, trimite pe cineva să le ia". Acel cineva a fost administratorul nostru care a venit la mine, cum am spus, de-a dreptul fericit : „I-am cunoscut pe cel mai bun prieten al vînzătorului de la Metalo-chimica".

Fericirea e, desigur, o stare specială și eu l-am înțeles. În discuția noastră i-am povestit, la rîndu-mi, întîmplarea cu fermoarele. Mi-a trebuit o mapă cu fermoar. Tînăra vînzătoare a îngălbenit, culoarea (ca să nu ne depărtăm de vopseaua maronie) de pe obrajii ei era de groază : „Nu! Nu! Nu!" M-am uitat în dreapta și în stînga, nu întrase nimeni, ca-n filmele polițiste, nici măcar cu o nuia. Tînăra vînzătoare se îngrozise de propriul meu gest. Mîna mea dreaptă, ba chiar și cea stîngă ! s-au părut cu două pistoale îndreptate asupra ei : „Nu ! — a țipat ea — nu încercați fermoarul !".

Avea dreptate. Cuprinsesem mapa cu ambele mîini și voiam, într-adevăr, să încerc fermoarul. Adică să văd cum se mișcă încolo și încoace. Tînăra vînzătoare însă m-a convins că dacă vreau să fac o asemenea crimă, să nu aleg rafturile ei. Ea n-are nici o vină că dacă încerci un fermoar, toate mapele cad sub tejghea. „Dacă luați mapa pe neîncredere, da, sînt de acord !" Am rugat-o să-mi dea mapa pe care ar cumpăra-o ea. Mi-a spus că ea nu are nevoie de mape. În discuția cu administratorul ne-am propus să căutăm împreună o prietenă de-a ei, pentru care ar găsi, cu siguranță, măcar o mapă cu fermoarul perfect.

Administratorul, lansat în discuție, mi-a spus o întîmplare care nu are în nici un caz legătura cu administrația blocului. Un băiat s-a însurat. Și fiindcă pînă atunci purtase doar geacă și blugi îi trebuia un costum. Cînd a intrat în magazin toți vînzătorii s-au repezit spre el. L-au îmbrăcat ca pe-un mire ce era ! Ieftin și elegant. Fiindcă, toată lumea recunoaște că la noi poți, într-adevăr, să te îmbraci ieftin și elegant, după ultima modă. Numai că observația administratorului blocului în care locuiesc, Constantin Stoescu, om de călătorie — a văzut multe țări pe globul pămîntesc — este aceasta : înainte de a se însura, băiatul fusese prin mai multe magazine în care nimeni nu-l luase în seamă. Ba, un vînzător i-a și spus : „Nu tot răsuci dom'le, hainele alea, dacă cumperi, cumperi, dacă nu, nu !" Ei, bine, cum de-l îmbrăcară în alt magazin pe băiat ca pe un mire ? De ce se năpustiseră vînzătorii spre el ? De ce îi acordau, într-un cuvînt, toată atenția ? Fiindcă pentru băiat, printr-un grad de prietenie, intervenise chiar directorul magazinului : „Vedeți că e băiatul prietenului meu !"

De acord cu administratorul adăugăm povestirii noastre și întîmplarea personală cînd îi spun vînzătorului : „pierdeți 25 de lei dacă nu coborîți în depozit să-mi aduceți pantofii nr. 40 pe care i-am văzut în vitrină", și vînzătorul mi i-a adus imediat. De acord cu administratorul, adăugăm și faptul că fiind împreună la Mare (poate că e bine ca funcționarii ministerului de resort să se gîndească mai adînc — nu chiar cît adîncimea Mării ! dar oricum, cît de cît, mai ales acum iarna, fiindcă sînt încredințat că iarna oamenii gîndesc mai bine !), deci fiind împreună la Mare, vînzătorii de acolo, de la toate magazinele, deschideau și închideau ușile exact cînd turiștii își aveau orele de cumpărături. Adică, eu mă duc la plajă la ora 8 și magazinele se deschid la ora 8. Eu vin de la plajă la ora 13 și magazinele se închid la ora 13.

Adică exact cînd omul fie de la noi fie din străinătate vrea să cumpere ceva **venind de la plajă** vînzătorul a pus și el lacătul... Dar această problemă o voi supune conferinței de presă din primăvară a Ministerului Turismului.

Închei cu acest dialog avut cu administratorul blocului în care locuiesc :

— De ce ? — îl întreb eu — se poate petrece o întîmplare ca aceea cu care am început ? Adică, de ce nu s-a urcat vînzătorul pe scara dublă decît atunci cînd l-a rugat prietenul său cel mai bun ?

— Iată de ce — mi-a răspuns administratorul — fiindcă tot de educație e vorba. Dar de o educație profundă, de înrădăcinarea unor sentimente de neînlocuit. Cum este, de exemplu, prietenia. Prietenia este un sentiment dintre cele mai străvechi. Ea trebuie cultivată mereu. Vom vorbi altă dată despre acest sentiment și despre modalitățile în care este, uneori, înțeles.

Deocamdată spun doar atît : dacă fiecare dintre noi, în serviciile noastre, ar vedea pe cel care vine spre el, pe cel mai bun prieten al său, atunci s-ar arăta foarte frumos încrustat în codul nostru etic rodul adînc al educației.

Îi dau perfectă dreptate.

VASILE BARAN ■

Gospodăriile anexe, la bine și la rău

Cum sînt organizate gospodăriile anexe ? Cum funcționează ? Cu ce eficiență ? Încercînd să aflăm răspunsul la aceste întrebări, am avut prilejul să observăm încă o dată ce valoare are spiritul gospodăresc, cît de mult contează inițiativa și în această activitate, ca de altfel în orice domeniu. Și pentru a nu rămîne la afirmații generale, să trecem la exemple.

Începem cu IREMOAS (Întreprinderea de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare din București). Împreună cu președintele sindicatului, Aurel Piva, trecem prin ceea ce se numește gospodăria anexă a întreprinderii. O primă constatare. Ea nu este grupată într-un singur loc. S-a folosit fiecare spațiu disponibil. Fiecare metru de pămînt. Și fîșiile situate de-a lungul halelor de producție și-au găsit o utilizare. Pe ele se cultivă legume. Acolo unde spațiul a permis, s-au amenajat și solarii. Cu ce randament ? Să lăsăm cifrele să dea răspunsul. Anual se obțin de pe aceste terenuri 1 400 kg de roșii, peste 2 000 de bucăți de salată, 500 kg de varză. Întreaga recoltă ia drumul cantinei-restaurant IREMOAS la care mănîncă foarte mulți muncitori din întreprindere. Se mai cultivă și sfeclă furajeră, de pe terenurile respective recoltindu-se anual peste 11 tone de sfeclă, folosite alături de alte deșeuri alimentare, la hrănirea celor 150 de porci cît numără în prezent creșcătoria gospodăriei anexe. Iar rezultatul acestei investiții de efort, de muncă, de spirit gospodăresc nu poate fi trecut cu vederea. E suficient, credem, să notăm că acum creșcătoria de porci a ajuns să asigure cantinei 4—5 tone de carne anual. Și cum o reușită încurajează alte idei, la finele anului trecut, la Fabrica de tîmplărie metalică și corpuri de încălzire (ce aparține tot de IREMOAS) a fost pusă pe picioare o creșcătorie de iepuri care numără deja 250 de exemplare. Tot aici se lucrează acum la amenajarea unei ciupercării, care, ne-a asigurat maistrul Ion Etves, va fi gata foarte curînd.

Se poate spune, deci, că aici la IREMOAS există o preocupare evidentă de a face din gospodăria anexă nu un atribut formal, o „anexă" existentă mai mult pe hîrtie, ci o realitate utilă. Pentru aceasta sînt folosite toate resursele, posibilitățile, mijloacele. În plus, merită subliniat faptul că tot ce se face aici pentru crearea unei gospodării anexe puternice are un scop precis : îmbunătățirea și diversificarea meniului oferit zilnic muncitorilor la cantină. De altfel, cei cu care am discutat, muncitori, maiștri, s-au declarat mulțumiți de rezultatele acestui efort.

O situație asemănătoare am întîlnit și la Urziceni, la Întreprinderea de ferite. Nici aici n-a fost lăsat la voia întîmplării vreun petic de pămînt, ceea ce constituie o primă demonstrație a spiritului gospodăresc. S-au amenajat sere, solarii, unde au fost cultivate legume, s-a construit o creșcătorie de porci de 100 de capete. Aportul gospodăriei anexe de aici la pregătirea mesei muncitorilor este și el considerabil. Aproape 90 la sută din necesarul de carne al cantinei, 3 900 kg de roșii, 1 400 kg de ardei gras, 1 100 kg de varză timpurie, 4 000 kg de varză de toamnă. Modul în care muncitorii de la Întreprinderea de ferite știu să se gospodărească arată limpede că și aici s-a înțeles, corect, temeinic, în adevăratul ei spirit, ideea de autoaprovizionare.

Să revenim însă la IREMOAS. Din discuția cu șeful cantinei, Nicolae Crișan, și cu președintele comitetului de cantină, Constantin Mocanu, aflăm că tot de aici mănîncă, pe bază de abonament, și muncitorii altor întreprinderi aflate pe platforma industrială Militari. Faptul în sine nu are nimic neobișnuit. E chiar normal ca o cantină de proporțiile celei de la IREMOAS să asigure servirea mesei și muncitorilor de la întreprinderile învecinate (CESAROM, Întreprinderea de prefabricate din beton, Întreprinderea de industrializare a laptelui, C.E.T. Vest, Întreprinderea de panouri electrice, I.T.I.A.) evitîndu-se astfel niște investiții care nu și-ar proba eficiența. Lucrurile devin însă, după părerea noastră, nefirești în clipa în care încercăm să aflăm cum contribuie aceste întreprinderi, prin propriile gospodării anexe, la îmbogățirea meniurilor oferite de cantină. Pentru că ele, din păcate, nu contribuie cu nimic. Altfel spus, la bucătăria cantinei restaurant IREMOAS nu au ajuns niciodată produsele gospodăriilor anexe, ale întreprinderilor al căror muncitori mănîncă aici. E oare normal ca unii, și i-am numit pe cei de la IREMOAS, să pună la dispoziția cantinei tot ceea ce obțin din gospodăria anexă, în timp ce alții se mulțumesc să vină doar să se aboneze ? Ni se pare că nu. Și încercăm să aflăm care sînt motivele acestui „pasiv".

Primul drum îl facem la Întreprinderea de prefabricate din beton, unitate care are aproape 200 de abonați la cantină. De la Petre Brînzea, președintele sindicatului, aflăm că și aici gospodăria anexă se dovedește a fi productivă. Dovadă cele aproape 5 tone de roșii, 2 tone de ceapă, 1,5 tone de spanac, lobodă, salată, 2 tone de castraveți care se obțin în fiecare an. Există și 5 solarii pentru roșii, iar acum se intenționează organizarea unei creșcătorii de păsări. Pînă aici toate bune. Ne nedumerește însă două lucruri. Mai întîi faptul că s-a renunțat cam ușor la o activitate utilă cum a fost cea de creștere a iepurilor, deoarece, le populare au cum să sporească terenul gospodăriilor anexe ale întreprinderilor (cum sînt Întreprinderea de ferite sau IREMOAS, ca să ne referim doar la cele pe care le-am văzut) unde se manifestă o grijă într-adevăr gospodărească pentru cultivarea fiecărei fîșii de pămînt (ceea ce ar permite dezvoltarea rentabilității acestor gospodării anexe), în schimb știm că e nefiresc să existe, oriunde, dezinteres față de terenul cultivabil, și cu atît mai mult la o școală de mecanizatori agricoli unde respectul față de pămînt trebuie să fie prima lecție. Ne referim mai precis la Școala profesională agro-industrială din Urziceni. Iată, de ce. Directorul școlii, ing. Vasile Crăciun, ne-a vorbit de lotul de 1 hă cultivat cu legume, despre cei 30 de porci cît are gospodăria anexă a școlii, despre terenul primit de la consiliul popular anul trecut, de pe care au fost obținute 17 tone de porumb. Toate acestea sînt meritorii. Dar în curtea școlii se află destul teren nevalorificat încă, numărul animalelor a scăzut în ultimii ani, iar în masa elevilor rezultatele gospodăriei anexe se reflectă foarte palid. Se vede clar că nu de lipsa unui sprijin din partea consiliului popular duc lipsă cei de la școala din Urziceni, ci poate de o înțelegere mai profundă a rostului lor de educatori ai viitorilor lucrători ai pămîntului.

Concluziile se impun oarecum de la sine. Acolo unde gospodăriile anexe au fost gîndite cu seriozitate, cu simț de răspundere, cu o exactă înțelegere a rostului lor, economic și social, rezultatele sînt pe măsură, adică bune, lăudabile. Acolo unde locul inițiativei l-a luat, fie și parțial, comoditatea, iar formalismul tinde să se substituie strădaniei concrete, apar justificările, scuzele. Pentru că și în acest domeniu se verifică principiul că adevărata calitate a bunului gospodar se măsoară după rezultate, nu după vorbe. Desigur, există posibilități de perfecționare a activității gospodăriilor-anexe. Ne gîndim la dimensionarea lor, încă și mai precisă, în funcție de nevoi și de posibilități, la realizarea unei colaborări utile a mai multor gospodării anexe și, de ce nu, la studierea de către consiliile populare a disponibilităților de terenuri rămase necultivate, ce ar putea fi puse la dispoziția întreprinderilor care au nevoie de ele și care au demonstrat că știu să prețuiască pămîntul. Dar prima exigență rămîne efortul propriu. Temeinicia sau eclipsele lui explică diferența de rezultate.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Nefumătorii în tren

Mă aflam în trenul 1 095, care pleacă din București Basarab la ora 20 și 16 minute, în direcția Pitești. N-avusesem de gînd să fac vreun test ; călătoream pur și simplu cu trenul. Ca de fiecare dată în asemenea împrejurări, mi-am căutat un loc într-un vagon de nefumători. Dar, spre uimirea mea fără de margini, în acest compartiment s-a fumat, cu toate protestele unora dintre noi, ca în cea mai infectă bombă. Am așteptat în zadar conductorul, pentru a-i cere concursul ; pînă la Titu, unde am coborît, șeful de tren n-a apărut deloc.

Întîmplarea a făcut să călătoresc din nou, la cîteva zile distanță, mai precis, pe data de 25 octombrie a.c., cu același tren. Firește, tot la „nefumători". Nici nu plecase bine trenul din Basarab, că țigările au și început să fie aprinse. Mai întîi, la capetele vagonului (ne aflam la „etajul" unui vagon cu locuri suprapuse), apoi și spre mijloc. Doi tineri zdraveni trăgeau cu sete din țigară chiar lîngă semnul care indică „fumatul interzis". Peste cîteva minute, în vagonul de nefumători era un fum de țigară de puteai să-l tai cu cuțitul. Apoi a apărut basamacul, și o duhoare grețoasă s-a răspîndit peste tot. Copiii din vagon, aduși acolo de mamele lor tocmai pentru a fi la adăpost de agresiunea tabacică, încep să tușească. Cu ochii lăcrimînd de usturime, am deslușit, prin norul gros al fumului de mahorcă, vreo patru ceferiști care beau vitejește tutun, alături de ceilalți contravenienți, în vagonul de nefumători. E adevărat, ceferiștii care fumau acolo nu erau controlori de bilete, dar, oricum, **uniforme oblige**... În ceea ce-l privește pe conductor, el n-a apărut, se-nțelege, nici de astă dată.

Cu speranța că trenul 1 095 este o apariție singulară, o excepție în transportul feroviar de călători, m-am urcat în cursa de Petroșița (numărul 1445/1457, cu plecarea din Titu la ora 21,45). Desigur, tot într-un compartiment de nefumători. Trenul nu era chiar așa de aglomerat. Pînă în vechea cetate de scaun ne-am putut lupta cu cei care își aprindeau țigările, i-am putut scoate pe coridor. La Tîrgoviște însă vagonul se umple de o ceată de indivizi gălăgioși, grosolani și duhnind a băutură. Imediat ce trenul se pune în mișcare, noii veniți încep să fumeze. Le atrag atenția că se află într-un vagon de nefumători și le arăt semnul cu „fumatul interzis". Atunci unul dintre ei, țîșnește spre mine :

— Ce, ăsta-i tren de pensionari sau de copii de țiță ? Reclamați unde vreți. Aprindeți, mă, țigările.

În continuare, individul înjură porcos, fără să-l pese de femeile și de copiii din compartiment, spre admirația ortacilor săi, care fumează țigară după țigară, aruncînd mucurile pe linoleumul vagonului și stingîndu-le cu piciorul.

Cînd sosește conductorul, îi fac în modul cel mai formal cu putință o reclamație prin care îi acuz pe indivizii cu pricina de încălcarea regulamentului de călătorie cu trenul, de murdărire și deteriorare a interiorului vagonului și de huliganism. Conductorul se arată foarte încurcat. Privește undeva pe deasupra umărului meu. Înțeleg : nu-i obișnuit cu așa ceva. Întoarce puțin, cu teamă, capul spre grupul cel mai deocheat, în frunte cu tipul agresiv, și articulează cu voce aproape numai de el auzită :

— Ei, băieți, nu înseamnă că dacă ați luat un păhăruț mai mult, trebuie să vă dați în spectacol.

Și pleacă, înotînd printre mucurile de țigări de pe jos. Nici un îndemn să nu mai fumeze, nici o admonestare, nimic. Doar un panseu blajin și inutil. Și nici măcar auzit de cei la adresa cărora era rostit.

Inițiativa C.F.R.-ului de a înființa vagoane sau compartimente de nefumători nu va putea fi niciodată lăudată îndeajuns. Este nemaipomenit de bine, de civilizat, de sănătos ca cei ce nu fumează să poată avea, în timpul călătoriei pe căile ferate române, o oază nepătrăvită de carbon și de nicotină. Cu condiția însă ca acest refugiu, acest adăpost să nu fie numai pe hîrtie, numai pe firmă.

ION CODRU ■

De ce simplu, cînd se poate complicat?

AUDIENȚELE

Cine n-a fost măcar o dată în viață într-o audiență? Cine n-a apelat după cîteva drumuri mai mărunte și la conducătorul unei instituții pentru a-și rezolva problema? Prin definiție, audiența avertizează că solicitantul, pentru rezolvarea unei probleme, abordează un factor de răspundere. Desigur, ea necesită un anume timp și urmează diverselor intervenții care n-au rezolvat nimic pînă atunci. Ne-am propus, în acest grupaj, să vedem pentru ce solicită cetățeanul o audiență, ce îl determină să abordeze un factor de răspundere și, firește, cu ce folos. Adică, în ce măsură o audiență de cîteva minute poate rezolva o problemă care durează de mai multă vreme.

D'ale locuințelor

E vineri. Orele 14 trecute. Mă grăbesc spre sediul I.J.G.C.L. Vrancea știind, în urma unui telefon dat la întreprindere, că între 13 și 16 ține audiențe chiar directorul Ion Zafiu. Greșesc drumul, întreb în dreapta și-n stînga. Pînă la urmă sînt lămurit — pe strada „aia", la o clădire mare, cu portar. Clădirea era, portarul ba. Dar, gîndesc, așa e în zi de audiență: întră cine are probleme. Programul audiențelor e afișat vizibil chiar la intrarea în întreprindere. Merg la secretariat și spun că doresc să fiu primit de tovarășul director. Nu este. Inginerul șef. Nu este. Cineva din conducere, poate contabilul șef. În ce problemă? Deh, d'ale locuințelor. Sînt îndrumat la tovarășa Rodica Țigănuș, președinta C.O.M.-ului. Mă primește cu amabilitate. Solicit, pentru a avea un suport pentru discuția ce urma să înceapă, caietul de audiențe. Stinjeneala e lesne de observat pe chipul interlocutoarei mele. Fără el nu se poate? Lăsați, știu eu totul pe dinafară. Și apoi, e aici și tovarășul Constantin Enache, șeful exploatării Focșani. Ne descurcăm noi...

Conversația prinde să se lege, pornind de la numărul celor care, zilnic, vin aici, la sediul de pe strada N. Titulescu. Număr mare, depășind uneori suta. Bine, nu toți vin pentru a cere sprijinul pentru rezolvarea unor probleme urgente. Aceștia n-ar fi, în medie, mai mulți de 40. Alții vin pentru încheieri de contracte, pentru plata chiriei... „Sincer să fiu, eu nici program de audiență n-am — mărturisește Constantin Enache. Omul vine cînd are timp, iar eu îl primesc. Dimineața, mai ales, pînă pe la unsprezece — sosesc 10—15. Îl ascult, apoi merg să văd pe teren despre ce e vorba. Asta e adevărata audiență. Nu de corespondență ducem noi lipsă. Mai curînd de operativitate. Să fim cinstiți și să spunem că, uneori, mai punem și oamenii pe drumuri. Le promitem, la audiențe, că într-o săptămînă încercăm cutare lucrare, dar săptămîna trece, apoi încă una, cetățeanul revine și abia atunci ne simțim obligați să-l ajutăm".

Care sînt principalele probleme pentru care locuitorii din Focșani fac apel la serviciile întreprinderii? Acum, toamna, majoritatea vin pentru hidroizolații. În fiecare dintre cele cinci mari zone ale orașului — în Bahne, Sud, Gară, Unirii și Independenței — există echipe permanente de izolatori la nivelul întregului an, ar trebui să se realizeze hidroizolații la o mie de apartamente. Nu s-au efectuat decît la vreo 5—600. Și ploile sînt gata să înceapă. Desigur, au prioritate urgențele, apartamentele unde hibele sînt mai mari și mai vizibile. Există și cauze concrete și lesne depistabile ale deteriorării în ritm rapid a hidroizolațiilor. Prima dintre ele este calitatea execuției — care, citeodată, numai... calitate nu este. Apoi — montarea antenelor de televiziune, unele dintre acestea fiind de-a dreptul înfipte în hidroizolație — așa cum s-a întîmplat la blocul din strada Ștefan cel Mare 19. Nu se poate invoca, în acest caz, faptul că respectivul bloc, asemenea multor altora dintre cele construite înainte vreme, n-a fost prevăzut prin proiectare cu antenă colectivă, ci e vorba de lipsa unui elementar simț civic și gospodăresc. Așa cum s-a întîmplat, cu cîtăva vreme în urmă și pe Bulevardul Unirii, la blocul A 4. Aproape incredibil, dar cîțiva locatari s-au suit pe bloc și au făcut acolo un grătar de toată frumusețea, după care au dat drumul jarului pe pluvial. Urmarea — datorită topirii țevii de plastic, numeroase apartamente au fost inundate! Firește — acestea sînt cazuri limită. Nu cu cele se confruntă, zi de zi, oamenii I.J.G.C.L.-ului. Lupta cea mare se dă cu respectarea termenelor. Iar asta — spune cu franchețe Rodica Țigănuș — este o luptă pe care n-o prea cîștigăm.

Există și alte multe doleanțe ridicate de locuitorii municipiului în fața conducerii întreprinderii. Subsolurile se numără printre punctele cele mai vulnerabile. De aceea s-a luat hotărîrea ca, pe lîngă fiecare punct termic (40 la număr în Focșani), să existe și o echipă de intervenție rapidă. Mai mult, chiar în absența oricărei sesizări, aceste echipe verifică periodic și întrețin subsolurile, în baza unui contract permanent cu asociațiile de locatari. Ar mai fi solicitări legate de salubritatea orașului, de urcarea apei calde la nivelele de sus ale blocurilor etc. Ele își află, cu timpul, rezolvarea. Cu mai multă sau mai puțină operativitate.

Mi se sugerează să merg și să văd cum s-a lucrat, în ultima vreme, la subsolurile blocurilor B 1 și B 2 de pe Bulevardul Unirii, la hidroizolațiile cîtorva apartamente de la alte blocuri de pe aceeași arteră. M-am conformat, nu înainte de a mă interesa dacă directorul s-a întors. Nu. Coridoarele întreprinderii erau deja pustii. Am plecat spre blocurile indicate. Dar cheful de a vedea starea subsolurilor sau a plafoanelor mi-a zburat deîndată ce am pătruns în cîteva dintre blocuri. Holurile arătau realmente urît. Cu pereți zgîriați, murdari, cu tencuiala de pe ziduri căzută. Întuneric de abia poți zări locul unde se găsește casa liftului (lift care este și el într-o stare jalnică și abia de se mișcă). E vorba de blocuri noi. Arătînd frumos la exterior. Dar care, pe dinăuntru, vădesc limpede lipsa mîinilor de gospodari. Nici asociațiile de locatari și nici I.J.G.C.L.-ul nu par a fi dat importanță acestor aspecte. Ceea ce te duce cu gîndul atît la promptitudinea solicitărilor, dar și la eficiența audiențelor.

DAN MUCENIC ■

Cine ne pune pe drumuri?

Întreprinderea de distribuire a combustibilului solid și a materialelor de construcții din Capitală, cunoscută de mai toți bucureștenii pe numele ei mic, „Combustibilul", are în grijă sa, peste iarnă, căldura a nu mai puțin de 138 000 de camine. Ca un bun gospodar, întreprinderea și-a pregătit sania nu din vară, ci încă de acum un an, cînd au început înscrierile și s-au încheiat contractele cu furnizorii. Că lucrurile stau astfel, o mărturisesc cele peste 100.000 de familii care, pînă la ora acestor rînduri, și-au ridicat și lemnele și cărbunii.

Deci buna organizare și-a arătat roadele în distribuirea combustibilului de-a lungul anului, numai că excepțiile, în afara virtuții de a confirma regula, au două mari păcate: dau naștere la întîrzieri și, la tot felul de situații neplăcute la depozite. De aici lucrurile se țin lanț: nervi, timp pierdut, drumuri peste drumuri, telefoane și, în ultima instanță, audiența.

Ne-am înscris, într-una din zilele săptămînii trecute, în audiență la conducerea întreprinderii amintite. Ocupam poziția a zecea. Mă gîndeam, stînd de vorbă cu unul și cu altul, să înfățișez directorului cererea de reprogramare a unei bătrîne care avea un număr mai mare ca al meu. Dar după un sfert de oră am renunțat. Toți cei care intraseră pînă atunci își rezolvaseră problemele într-un timp foarte scurt. Dacă treburile sînt atît de simple, de ce au ajuns oamenii pînă aici, m-am întrebat. Bănuind necesitatea a cîne știe ce competențe, a doua zi am revenit la audiențele pe care, de data aceasta, le ținea șeful serviciului comercial, Marin Scarlete. Iată cîteva dialoguri.

1. Un bărbat în vîrstă vine în numele unei femei și mai în vîrstă: Rozalia Stoia. Omul afirmă: „Am fost la depozit (e vorba de Depozitul nr. 204, n.n.) ca să iau lemnele și cărbunii pentru '86 iar șeful, unul mai rău, mi-a spus să merg la „Combustibilul", dar nu pricep de ce." — Trebuia să mergeți direct la casierie, răspunde șeful serviciului. Șeful depozitului nu știe, că e nou. În general, lumea nu știe cui să se adreseze, îmi spune de data aceasta mie, tovarășul Marin Scarlete. (A cui o fi vina? n.n.).

2. Ion Dudea, str. Col Popeia, nr. 11: „Am venit după niște lemne care s-au rătăcit. Cărbunii i-am primit după o lună și jumătate, dar lemnele, nu, deși vecinii, care au plătit după mine, au primit. Am tot așteptat, le-am urmărit la depozitele Progresul și Giurgiului, vreau să spun că am urmărit aprobarea, apoi le-am pierdut". De fapt, nu s-a pierdut nimic. Depozitul de care aparținea cetățeanul s-a aflat într-o zonă care s-a demolat, obligațiile acestuia fiind preluate, în mod firesc, de celelalte depozite. Într-o săptămînă lemnele îi vor sosi acasă.

3. Elena Vălăreanu din Calea Griviței nr. 81 figurează cu lemnele pe acest an deja cumpărate: „Vă spun pe conștiința mea de om că n-am primit un lemn. N-am putut să plătesc, fiindcă eram plecată din București toată vara. M-am dus la depozit și casiera nici n-a vrut să știe de vorba cu mine. Mi-a aruncat actele și a trîntit geamul, enervată. Puțină bunăcuviință și răbdare nu-i strică, să-mi zică ceva, să se ostenească puțin să afle de unde era încurcătura, că eu cred că e vorba de o încurcătură". Șeful serviciului formează numărul de telefon al depozitului cu pricina. Casiera pomenită (Elena Dinu) nu era acolo. Și totuși, lucrurile s-au lămurit. O simplă încurcătură de nume cu sora femeii venite în audiență, care se numea Maria Vălăreanu. Îi întreb pe tovarășul Scarlete: Așa cum ați procedat dv., nu se putea osteni și casiera Elena Dinu? „Ba da, recunoaște dînsul. În cîteva minute se rezolva totul".

Au mai fost desigur și reprogramări, și sesizări privind întîrzierea unor comenzi, dar una peste alta au fost solicitări relativ simple, în bună măsură lesne de rezolvat cu mai multă răbdare și îngăduință chiar la depozite. Pentru care motiv șeful depozitului, fie el și proaspăt uns în funcție, nu e în stare să dea o informație simplă care întră, de fapt, în competența sa? De ce, după audiență, niște lemne rătăcite atîtea luni, pot ajunge la beneficiari în numai o săptămînă? Pentru ce dezafectarea unui depozit trebuie să ducă la întîrzieri care să-i facă pe oameni să privească neliniștiți schimbarea timpului? Și apoi, nu pricepem de ce politețea, promptitudinea pot fi întîlnite numai la audiențele cu directorul întreprinderii și șeful serviciului comercial. Mă gîndeam la un moment dat că, sătul de atîta repezit la depozite, bieții oameni mai vin în audiență și pentru o vorbă mai bună, pentru un chip mai blajin. Tovarășul Marin Scarlete mă confirmă într-un fel: „Sîntem mereu atenți asupra depozitelor. Două sute de oameni sînt în permanență în control și adevărul e că, odată pe an, noi schimbăm aproape întreg efectivul depozitului".

N-ar mai fi mare lucru de adăugat, decît o lămurire a directorului întreprinderii. Cornel Mihai, privind unele restanțe ale furnizorilor, restanțe care duc la întîrzieri, întîrzieri care duc la drumuri, drumuri care duc la audiențe. „Lemne sînt, avem și în depozite, mai sînt și la furnizori. E drept, că fiind în depozitele lor și nu în ale noastre, întîrzierile se numesc restanțe. Dintre aceștia menționez: IFET Arad, Caransebeș, Ploiești, Sibiu, Baia Mare. În ceea ce privește cărbunii, întreprinderile miniere Pinoasa, Urdari, Jilț, Lupoaia, Rovinari au, de asemenea, întîrzieri. La apelurile noastre ne răspund că au combustibil (și lemne și cărbuni), dar n-au vagoane. Așadar, demersurile noastre s-au îndreptat către Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor".

Susținem și noi solicitările „Combustibilului" nu atît pentru a-l degreva de obligația audiențelor, ci pentru că iarna bate insistent la ușă. Altfel spus, putem scoate audiențele la „Combustibilul" ca fiind o treaptă către audiențele tuturor factorilor de care depinde aprovizionarea populației cu combustibil.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Etica de toată ziua

Fondul de stimulare

La sfîrșitul lunii trecute, obligații de familie mi-au dat prilejul de a revedea Colentina. Cartier cu o istorie proprie interesantă și cu un prezent de toată frumusețea, Colentina este una din porțile principale ale capitalei noastre.

Am admirat blocurile ce se privesc mîndre și semețe în oglinda lucie a lacului, parcul Plumbuita cu mii și mii sale de trandafiri și arbuști ce colorează, acum în miez de toamnă, întregul peisaj, transformîndu-l într-un tablou de mari dimensiuni și am fost plăcut impresionat să constat cu cîtă promptitudine edilii orașului nostru se îngrijesc de soarta oamenilor. Nici nu s-au ocupat toate apartamentele din noile blocuri ce s-au construit pe malul stîng al riului și s-a și adăugat un nou mijloc de transport în comun ce face legătura între cartier și centrul orașului. Troleibuzul 66 a devenit deja pentru mulți mijlocul de transport preferat.

Poate că emoția cu care vorbesc despre Colentina să pară extremă, dar, mă veți înțelege, e cartierul copilăriei mele. Mătușa la care veneam nu era chiar atît de bucuroasă pe cît mă așteptam. Profesoară pensionară, mătușica mea, care se bucură de tot ce vede în jurul său, dar mai ales de nepoții și nepoatele sale, precum și de foști elevi, care nu-i zi să n-o viziteze, locuiește de mai mulți ani într-un bloc frumos și luminos, călduros și bine îngrijit. Întotdeauna găsea prilej de laudă pentru constructori, pentru locatari și pentru cei ce astăzi se ocupă de administrarea lui.

— Dacă peste tot ar fi ca la noi la blocul 93, atunci, în mod sigur, toată Colentina ar fi mai veselă, mai curată și mai luminoasă, spunea ea din cînd în cînd.

Dar iată că, în după-amiaza cînd am vizitat-o, mătușa era, după cum spuneam, supărată. Ce se întîmplase? Ce anume stîrnise atîta supărare unei femei care, pînă nu de mult, lăuda, în dreapta și în stînga, pe toată lumea și se bucura de tot ce o înconjura?

La blocul 93 apăruse o problemă: nu funcționa liftul. Era în revizie sau se defectase. Nimeni nu știa precis. Cert este că de aproape o săptămînă liftul nu funcționa. Oamenii, mai ales bătrînii și cei de la etajele superioare, au început să se intereseze de ce liftul nu funcționează. Întrebările lor au rămas fără răspuns. În schimb însă, în seara acelei zile de toamnă, cineva a sunat la ușa fiecărui apartament cerînd contribuția la fondul de stimulare. Cîte zece lei de familie.

— Ce fond de stimulare tovarășe? Cînd, cine, de ce și pentru ce l-a înființat? au întrebat oamenii cu surprindere și o profundă nedumerire.

— Păi, pentru cei de la lift, ca să vină mai repede să-l pună în funcțiune. Altfel s-ar putea să așteptăm mult și bine pînă se hotărăsc ei să vină.

Pe unii, explicația nu i-a mulțumit și n-au dat nimic. Alții însă, cei cu copii mici și bătrîni, ca și cei ce locuiesc mai sus, dornici să scape cît mai repede de chinul urcatului pe scări, au deschis pungile și-au dat cît li s-a cerut. Abia mai tîrziu, peste noapte, unii din aceștia s-au gîndit, ca și mătușa mea, dacă nu cumva fondul de stimulare va avea pînă la urmă o altă destinație. Deși justificată, temerea lor nu s-a adeverit. Au avut noroc. A doua zi, pe la prînz, liftul funcționa perfect. Urca și cobora lin, fără zgomot. Fusese bine uns. Dar, se întreba și mă întreba mătușa, liftul trebuie uns cu un fond de stimulare ca să meargă? Nu cumva, altceva se impunea din partea tuturor?

VASILE DUMITRU ■

Greierele și furnica

Mi-ar fi greu să cred că există un om, indiferent de cît a învățat, care să nu știe ce semnifică greierele și furnica. Nu este deloc nepotrivit, din cînd în cînd, să ni se reamintească morala fabulei.

Carmen Gîldianu, Mugur Anghel, Popa Valeriu, designeri cu rafinament, au luat parte la concursul de vitrine cu inspiratul „greiere și furnica" și au luat locul I. Sigur că nu pe poziția greierului s-au situat ei. Au dat dovadă, nu numai de ingeniozitate și frumusețe în aranjarea vitrinei magazinului Alimentara nr. 91 din sectorul 4 al Capitalei, ci și de multă muncă. Au făcut desene, machete, au căutat proverbe care să se acorde, în semnificație, cu întîmplările celor doi vestiți eroi, unul harnic, altul pierde vară.

„Toamna se numără bobocii". „Cine muncește, hrană agonisește", „Cine vara petrece cîntînd, iarna rămîne flămînd". „Cine-i harnic și muncește are tot ce vrea"... alături de înțelepciunea populară, vitrina magazinului prezintă un greiere cu o chitară, vesel și petrecăreț, alături de o furnică, adunînd bob cu bob, continuu într-un sac, care-o întrece în înălțime.

Greierele nostru a privit tot timpul la cei trei vitrinieri cu neîncredere, deși îngîmfat, în sinea lui, conta pe succes, datorită prezenței sale. Furnica, aceeași dintotdeauna, se mira, între un drum și altul. De ce atîta onoare? Dar nu este o pierdere de timp să stau nemișcată în vitrină?

Responsabilii magazinului, Aurelia Marinescu și Stanciu Serghie, nu și-au împărțit rolurile ca-n fabulă. Amîndoi sînt din familia furnicii, avînd grijă nu numai ca magazinul să se înscrie în cotele civilizate de comerț, dar fiind și mari iubitori de frumos, nu se mai îndură să desfacă vitrina, deși urmează etapa de iarnă a acestui concurs.

„Greierii", cîți or mai fi, oricum puțini, pentru că „furnicile" nu le mai permit această viață de huzur, se încruntă, bagatelizează, ironizează.

De două ori această vitrină premiată și-a cîștigat dreptul la prețuirea noastră, prin originalitate și prin morală.

CARMEN DUMITRESCU ■

Vigoare, măiestrie, tinerețe

În Capitală, pe Stadionul Tineretului, printr-un amplu program de demonstrații și întreceri sportive la care au participat mii de sportivi, s-a dat, duminică, 9 noiembrie, startul în etapa de iarnă a Daciadei. Desfășurate sub semnul Anului Internațional al Păcii, întrecerile au transformat Stadionul Tineretului într-un vast amfiteatru al măiestriei sportive, al vigoarei și-al tinereții.

Cu amîndouă brațele

Ne-am fi așteptat ca marile surprize să vină de la marile speranțe. Sigur că Andrei Czanka era o virtualitate pe care au susținut-o toți, mai cu seamă după Naționalele de la Cluj-Napoca, din toamnă, cînd stilul său părea cu totul imprevizibil, deopotrivă formă a talentului și a insuficienței. Acum, după ce a ridicat 140 kg la stilul smuls (din 21 de concurenți), ceea ce înseamnă un nou record național de juniori, Andrei Czanka e, cu adevărat, un mare campion, întrucît nu performanța seniorilor viza el, ci pe aceea a marilor campioni, cum el însuși o să ajungă cu siguranță. În fața lui Naom Șalamanov, cîștigătorul stilului smuls cu 147,5 kg, pe care, probabil, nimeni nu și-a propus să-l învingă la acest campionat, cu atît mai puțin vicecampionul român, cine putea să îndrăznească a-l învinge ? În fața lui Șalamanov, Czanka nu poate fi decît un chalanger, însă unul cu orgoliul proaspăt și cu brațele deschise.

La categoria 60 kg., Andrei Socaci a reușit, să obțină în competiția seniorilor, trei medalii de bronz, pe care nădăjduim să le schimbe curînd în aur.

RADU GHEORGHIU ■

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Doi într-o barcă din care unul era reporter

— Obosit, Aurel Macarencu ?

— Nu prea, deși am rulat de dimineață, ca de obicei, 16 kilometri pe lac. Acum eram într-o mică pauză.

— Cum este un dublu campion mondial la canoe simplu ? Fericit ?

— Un campion nu poate fi fericit tot timpul. Am fost bucuros atunci, pe podium, la mondiale și cînd am venit în țară. Acum, cînd trebuie să lupt pentru menținerea titlului, e foarte greu. Am de luptat nu numai cu adversarii, ci și cu prestigiul pe care l-am cîștigat.

— Cînd începe să se formeze un campion ?

— Cariera lui începe din copilărie, la început fără să-și dea seama. Eu sînt născut în Deltă, în localitatea Crișan. Cînd am împlinit cinci ani, tata mi-a făcut o barcă și visle, cu care treceam Dunărea, ca să merg la școală.

— Atunci aveați spiritul întrecerii ?

— Sigur că da. Chiar atunci, pe Dunăre, eram într-o permanentă competiție. De altfel, am și participat la concursuri interjudețene, unde am cîștigat Cupa Deltei Dunării, de trei ori. Apoi am continuat să visiesc cu diverse prilejuri la Liceul industrial „Navrom" din Tulcea și la Școala de ofițeri fluviali din Galați. Importantă a fost însă întîlnirea mea cu antrenorul Serghei Filip, după ce am venit la Steaua.

— Cît datorați antrenorului pentru performanțele dumneavoastră ?

— Să știți că abia după ce l-am întîlnit pe nea Firea am simțit că pot face cu adevărat sport de performanță.

— Cine este el ?

— Nea Firea este antrenorul Serghei Filip. Îi spun așa, pentru că mă simt foarte apropiat de el. El m-a convins că pot face ceva serios. Tot timpul s-a purtat extraordinar cu mine și pot spune că mi-a fost un al doilea tată. Se interesa cum dorm, cum mănînc, se zbătea ca totul să iasă bine și cred că nu întîmplător primul titlu de campion național l-am obținut alături de el. Vă mărturisesc că sînt surprins de faptul că acum n-a fost chemat la lot, deși toată lumea știe cît efort a depus pentru ca acest sport să obțină succese. Ivan Patzaichin e un antrenor foarte bun, cu o experiență serioasă care îmi va fi de folos, dar cred că alături de el își putea aduce contribuția și Serghei Filip.

— Ce-l definește pe un canoist adevărat ?

— Legătura cu apa. Un canoist adevărat trebuie să aibă psihicul adecvat pentru apă. Trebuie să simtă apa.

— Nu înțeleg, ce înseamnă să simți apa ?

— Înseamnă să fii într-o legătură subtilă cu apa, să te simți în barcă la fel ca pe uscat, să simți că ești în mediul tău firesc.

— V-a fost greu cînd v-ați hotărît să faceți sport de performanță ?

— Eram în același timp bucuros și trist. A fost un moment foarte greu, pentru că a trebuit să abandonez toată cariera mea de navigator, să renunț la multe din bucuriile de fiecare zi și mai ales să-mi asum un mare risc. Sportul de performanță e un mare risc.

— Mai are timp liber un mare campion ?

— După ce face zilnic 16 kilometri de antrenament, în care trebuie să tragă tare și să-și solicite toată forța, aproape că nu-i mai rămîne timp deloc. Dar așa e situația, dacă nu renunți la foarte multe, nu faci nimic. Un sportiv adevărat trebuie să-și păstreze bucuriile doar pentru podium.

— Mă uit la dumneavoastră cum gesticulați cu mîinile și îmi pare că aveți niște palme mari și puternice. E o condiție pentru un canoist ?

— Nu chiar toți au mîinile mari. Mai are Patzaichin. Dar mîinile unui canoist sînt niște mîini mușchiuloase, cu bătături. Eu din copilărie am mîinile bătătorite. Nu e ușor să strîngi ani de zile pagaia în mînă.

— Pagaia contează în lupta pentru rezultate ?

— Mai mult canoea. Pagaia contează mai puțin. A mea, de pildă, e foarte grea, dar mă avantajează într-un fel, pentru că eu am strocul mai mic. Anul acesta mi-am procurat una din fibre de carbon, cu care m-am obișnuit destul de greu, dar cu care am devenit dublu campion, la 1 000 și 10 000 m.

— Au campionii secrete ?

— Au secrete foarte simple : munca, efortul îndîrjit, preocuparea pentru ideea de victorie, dăruirea și, bineînțeles, talentul. Pentru sport trebuie să ai și talent.

— Cu emoțiile cum luptați ?

— Eu n-am emoții decît înaintea concursului. Cînd încep să visiesc, ele dispar și toată energia mea se canalizează înspre victorie.

— De cînd faceți sport de performanță, cam cîte zile ați petrecut fără barcă ?

— Din 1982, cred că n-au fost mai multe de 20.

— Ce înseamnă o zi fără antrenament ?

— Mult, foarte mult. Barca nu mai merge cum trebuie, pierzi legătura cu apa. Sportivul și barca sa trebuie să facă un corp comun, fiindcă altfel trebuie să lupte și cu apa și cu ambarcațiunea.

— Care este cel mai greu lucru pentru un mare sportiv ?

— Nu știu care e pentru alții, însă pentru mine e acela de a mă împărți între dragoste și pasiune, între familie și antrenament. De curînd m-am căsătorit, soția mea Adriana e libotantă și nu mi-e foarte ușor să stau zile întregi în cantonament, departe de casă. Un campion nu mai poate da înapoi și trebuie să-și continue lupta, așa cum voi face și eu la regatele din Belgia, U.R.S.S. și Bulgaria, de anul viitor, și la mondialele de la Duisburg din R.F.G. Acolo va fi un alt mare examen și voi înțelege mai limpede poate ce e viața unui campion. Cu tristețile și bucuriile ei.

— Ce să vă spun ? Vă doresc mult succes !

RADU G. ȚEPOSU ■

Egalitatea continuă

Simbătă și duminică s-a desfășurat în sala Floreasca dubla întîlnire dintre echipele de baschet ale cluburilor **Steaua** și **Dinamo**. Spre deosebire însă de alți ani în care confruntarea celor două rivale stîrnea un mare interes în rîndurile spectatorilor, de această dată numărul lor a fost surprinzător de mic față de miza pusă în joc : șefia clasamentului. Să fi fost o anticipare a ceea ce s-a petrecut pe teren ? În primul meci **Dinamo** a cîștigat cu 91—85 iar în al doilea **Steaua** a învins cu 86—79. N-a fost, desigur, nicidecum vorba de o împărțire strategică a victoriilor pentru a menține în continuare treaza atenția față de disputarea campionatului (cele două echipe se află la egalitate de puncte și numai coșaverajul direct este în favoarea **Stelei** cu un minim avantaj — 171—170). Dar cele două partide n-au mai amintit decît în unele secvențe ale lor de spectaculoasele și dramaticele întîlniri dintre fruntașele baschetului românesc. Nu se poate afirma că jucătorii au părut blazați sau obosiți — în definitiv, în campionat, nimeni nu-i solicită prea serios și doar atunci cînd se întîlnesc aceste două loturi valoroase există șansa de a afla cota cea mai înaltă la care se ridică la noi acest sport deosebit de atractiv cînd e practicat cu dăruire și talent. Dar simbătă și duminică jucătorii de la **Steaua** și **Dinamo** și-au cheltuit multă energie pentru a riposta la deciziile arbitrilor — ce-i drept, uneori de-a dreptul stupefiante. La starea de nervozitate au contribuit și protestele antrenorilor care, în loc să-și calmeze jucătorii, pur și simplu îi incitau să continue să vocifereze, ceea ce a împiedicat în mod evident asupra jocului. Cu toate acestea, așa cum am mai remarcat, pe parcursul partidelor au fost și momente deosebit de palpitante, în care a putut admira fantezia dezlănțuită a lui Brănișteanu și precizia arun cărilor la coș ale lui Cernat (Steaua), eficacele eficiente ale uriașului Vinereanu sau pe Dan Niculescu (Dinamo), care pare să gîndească orice fază de joc cu o clipă înaintea tuturor.

Dar a fost prea puțin pentru cît așteptau spectatorii. Baschetul, sportul elegant în care orice brutalitate e sancționată prompt, nu exclude combativitatea, dorința de a obține victoria printr-o gamă cît mai variată de procedee tehnice și tactice. În acest sens, jucătorii de la **Steaua** și **Dinamo** ne-au rămas datori. E însă în puterea ambelor echipe să-și analizeze cu luciditate evoluțiile de acum cîteva zile și să ia măsurile corespunzătoare

GEORGE ARION ■

● Victoria lui Napoli asupra Juventusului — „o zi istorică în viața echipei", declara Maradona — a fost sărbătorită de 100 000 de napolitani (20 dintre ei au continuat celebrarea în spital). ● A fost primul succes al formației din sud asupra „bătrînei doamne", la Torino, din 1957, Juventusul nemaiîncasînd 3 goluri pe propriul gazon de 7 ani. ● După ce Laudrup a deschis scorul imediat după pauză, au marcat Moreno Ferrario, Bruno Giordano și Giuseppe Volpecina (în min. 72, 73 și 89), aducînd postura de lider pentru formația lor, prima oară pe acest loc după 11 ani! ● Situația dificilă în care se află Juventus (eliminată și din „C.C.E." de Real Madrid) este pusă pe seama randamentului scăzut al lui Platini (4 ani în „calcio" sînt prea mulți, se pare), dar și al lui Laudrup, căruia nu i s-a permis să-și trateze o afecțiune, echipa neputîndu-se dispensa de serviciile lui, s-a spus. ● Tot în Italia, o premieră: meciul Sampdoria-Milan AC s-a întrerupt în min. 37, datorită accidentării arbitrului! Pietro d'Elia a suferit o ruptură musculară, plecînd la vestiare sub privirile stupefiate ale vest-germanului Briegel și englezului Wilkins, în țările cărora înlocuirea arbitrului este permisă. ● Multe opinii cer, acum, și în Italia o astfel de reglementare. ● Rămînînd în „calcio", să notăm revenirea pe teren a lui Briegel, la Sampdoria, după două luni de absență, excelenta comportare a lui Maradona (Napoli), Ekstroem (Empoli), la al doilea meci în Italia, Boniek (Roma), Rummenigge (Inter) și Passarella (Inter), dar și scăderea de formă a lui Platini, Laudrup, Junior (Torino), Dirceu (Avellino), care a ratat și un penalty, și Branco (Brescia). Brazilienii, cum se vede, nu se acomodează în continuare în Peninsulă. ● În decembrie, la Londra va fi organizat un meci în beneficiul portarului nord-irlandez Pat Jennings, recordmanul mondial al selecțiilor (119). Și-au anunțat participarea Keegan (care a spus și el adio fotbalului), Shilton, galezul Ian Rush, danezul J. Olsen și argentinianul Ardiles. ● Fotbalistul marocan Hassan, care evoluează în acest sezon la formația spaniolă Real Palma de Mallorca, este pasibil de o suspendare pe 6 luni, după ce a amenințat, înaintea meciului, pe fotbaliștii de la Bilbao, cu moartea! Un comunicat al clubului i-a luat însă apărarea lui Hassan, subliniind că este vorba de o neînțelegere datorată slabelor cunoștințe de spaniolă ale marocanului. „Am spus că-i voi omorî, a declarat, la rîndul său, Hssan, dar marcîndu-le cît mai multe goluri". ● Viitoarea adversară a Stelei în „Cupa Intercontinentală" (14 decembrie, la Tokio), River Plate, nu-și găsește cadența după succesul din „Cupa Libertadores", în ultima etapă de campionat terminînd la egalitate: 0—0, pe teren propriu, cu Velez Sarsfield ● River Plate ocupă în prezent locul 15 în clasament, lipsa eficacității fiind datorată, se apreciază, plecării uruguayanului Enzo Francescolli, în prezent la RC Paris. ● Dealtfel, cei trei campioni mondiali ai lui River Plate sînt oameni de apărare: portarul Nery Pumpido, stoperul Ruggeri și mijlocașul defensiv Hector Enrique. ● Ciclistul francez Bernard Hinault și-a sărbătorit retragerea la ferma părintească din satucul breton Quessoy, organizînd un ciclocros cu 2 500 de participanți. Simbolic, înaintea liniei de sosire, toți concurenții s-au oprit, cursa neavînd învingător. E-adevărat că în acel moment Hinault era în mijlocul plutonului... ● Succesele din ultima vreme ale vest-germanilor Boris Becker și Steffi Graf au adus pe terenurile de tenis, numai anul acesta, 71 572 de noi practicanți. Cu 1,7 milioane de jucători legitimați, tenisul se află pe locul 3 pe lista celor mai populate discipline în R.F.G.

LUCIAN OPREA ■

Toată lumea face sport

racul

Bețe-n roate

● Inventatorului roții i se puna bețe-n roate. Nu a luat în calcul nici un fel de pană.

● Petrecerea n-a durat. Mai mulți vizaseră capul mesei.

● Statuia nu-l reprezenta fidel. Era de trei ori mai mare.

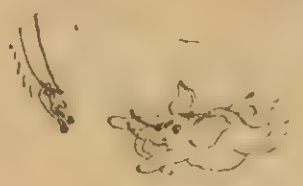

● Pe un drum cu serpentine, cel ce merg drept încalcă legile circulației.

● Inima îi dete brinci, într-o prăpastie.

● A doua tinerețe, rămîne totuși a doua. Să nu ne-amestecăm cu cei din prima.

● Dicționarul este de folos, cu condiția să se știe alfabetul.

● Scutul devine inutil, cînd ești atacat din toate părțile.

● La intrarea în muzeul de lucruri inutile, era scris: acest muzeu este inutil.

● Bătea cu curaj la ușa șefului. Știa că nu e acolo.

● Are la activ multă pasivitate.

● Porniți într-un marș, cîțiva au luat-o la fuga.

● Întotdeauna a dorit să rămînă un anonim. Nu înțelegeam totuși de ce nu primea răspuns la sesizări.

● Plecat mereu în fața șefului, nu a observat că, între timp, acesta a fost schimbat de trei ori.

● La procesul de conștiință, nu i s-au prezentat martorii.

● Atenți cu femeile, unii ignoră soțiile.

● Doctorița era atît de frumoasă, încît pacienții părăseau spitalul și mai bolnavi.

● Eforturile doctorilor de a-l face bine, l-au lăsat rece.

● De ce nu se scrie pe toate felicitările „sincere felicitări"?

● Conștient de rolul ce-i revine, a început să-l joace.

● Fața îi era pătată pe toate fețele.

● Pagubele nu erau mari. Au dispărut trei mici casete de aur.

● El l-a oferit inima, dar el l-a refuzat. A mai mîncat una și a fost tare.

● Pentru ajutorul primit nu i-a purtat recunoștință zi de zi. I-a purtat doar simbetele.

● Pus din oficiu să ia cuvîntul, i-a învățat minte. A tăcut două ore.

● Avea un scris mult prea urît ca să ajungă doctoriță. Abia a reușit să ocupe un post de dactilografă.

DANIEL MILITARU PITEȘTI ■

Caricaturi de
PAVEL CONSTANTIN ■
AUREL ȘTEFAN ■
ALEXANDRESCU ■
VIRGIL MILITARU PITEȘTI ■

Istoria finalei

Apărută recent la **Editura Militară**, cartea lui **Horia Alexandrescu**, **Steaua — campioana Europei**, se va vinde, sîntem mai mult decît siguri, ca pîinea caldă. Care iubitor al fotbalului nu va dori, ne întrebăm ca argument, să parcurgă, în numai cîteva pagini, istoria celebrului C.C.A. și a continuatoarei lui, Steaua, echipă ce a reușit să cucerească cel mai de seamă trofeu al Europei fotbalistice, ispravă căreia îi sînt consacrate aproape 200 de pagini?! Spicuim, ca un alt argument, din cuprinsul volumului doar cîteva titluri de capitol: Călătorie în nord, Spulberind „mitul Honved", Poveste de iarnă, Primăvară finlandeză, „Notre respect, Anderlecht!". Sau, ca să vă trezim curiozitatea, iată un titlu căruia cu greu l-ar putea rezista un iubitor al fotbalului și, în mod special, al echipei Steaua: Finala de la A la Z, cu următoarele capitole — Gata de drum. Sub cerul Andaluziei. Sevilla, de dimineață pînă seara. Finala, minut cu minut și Noaptea biruinței.

N. VICTOR ■

Civilizația sportului

Alb și negru

Sfîrșit de toamnă frumoasă. Dimineață de duminică pe un mic stadion-bijuterie din vestul țării. Aproape toată suflarea orășelului este alături de echipa de fotbal care joacă în campionatul județean. Se speră într-o victorie, dar nu cu orice preț. Această „deviză", adoptată de unele echipe din diviziile „superioare", este refuzată aici. Spre cinstea tuturor, conducători, antrenori, jucători, spectatori. Oameni simpli, oameni curați. Manevrele de culise le sînt străine. „Mafioții" fotbalului nu au căutare printre ei.

Meciul se desfășoară într-o atmosferă civilizată. Cu încurajări, cu aplauze ritmate, fără apostrofarea oaspeților sau a arbitrilor. Ba chiar, să auzi și să nu crezi: „Arbitrule, nu ține cu noi că nu e frumos!" Gazdele conduc cu 1—0 pînă în minutul 90 cînd, în urma unei greșeli a apărătorilor, oaspeții egalează. Prin alte părți ar fi fost o tragedie. Doar s-au pierdut două puncte. (În campionatul acestui județ, se aplică sistemul de punctaj din divizia C cu 3 puncte pentru victorie.) Și totuși nimeni nu se lamentează, nu acuză, nu rostește vorbe grele. Jucătorii echipei locale mai rămîn cîteva minute pe teren cu capetele plecate. Tăcerea publicului este mai dureroasă pentru ei decît orice alt gen de manifestare. La capătul unui meci cu foarte puține faulturi, nimeni nu „faultează" verbal. Oamenii nu-și pierd demnitatea. Bravo lor! Cunoscîndu-i, parcă am primit un balon cu oxigen. Deci, se poate! Se mai poate! Virusul epidemiei fotbalistice care face ravagii prin alte părți, transformîndu-i pe unii „microbiști" (urîtă expresie pentru pasionații de sport) în huliganI, poate fi deci combătut prin forță de caracter. Așa cum se întîmplă la Deta.

În aceeași duminică, pe un stadion din București, un arbitru de linie este lovit de un jucător cu... tricoul! Cum o fi asta? Premieră mondială! Urmarea: 6 luni suspendare. La Bucecea, un anume Panaite îl lovește pe arbitru cu pumnul. Probabil nu avea tricou. Va sta în tribună un an. Un altul, Tabacu, de la Cîmpina l-a lovit pe arbitru cu mingea (mă rog, cu obiectul jocului) și a fost suspendat doar 3 luni.

Nici antrenorii nu se lasă mai prejos. Patru dintre „divizionarii B" au fost suspendați. Alți opt trebuiau să fie „judecați" de Colegiul central al antrenorilor. Au fost, n-au fost? Nu s-a comunicat nici o măsură. Poate pentru a nu-i discredita în fața publicului larg. Dar „elevii" lor ce-or fi gîndit? Se știe foarte ades că majoritatea fotbaliștilor sînt — totuși — niște copii în formare pentru viață, pentru muncă, pentru responsabilitate, pentru... fair play în toate planurile posibile. Cum îi privește elevul pe profesorul suspendat? Cînd un tînăr își pierde încrederea în cei care răspund de educația lui, atunci totul este pierdut. De aici pînă la ratarea vieții (nu a golului!) nu mai e decît un pas.

Asta e cea mai gravă urmare.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cronica șoselei

Liviu

Băiețașul, în vîrstă de 3 ani și șase luni, păsește foarte hotărît în direcția stației de autobuz. E îmbrăcat într-un trening bleumarin cu vipușcă albă, de care-i foarte mîndru. În picioare poartă niște bascheți care se pare, că aidoma treningului, sînt noi, încălțați chiar în dimineața respectivă.

Un tînăr îl interpelează pe puști: „Noroc Liviule". „Noroc", răspunde micuțul, „unde mergi așa grăbit, mă rog?" „Pe o oraș cu autobuzul". „Și cine te lasă să pleci singur așa departe?" Piciul se uită lung la cel ce-l chestionează, și-și vede mai departe de drum, fără să-l onoreze cu vreun răspuns. „Ia te uită ce curios e și ăsta!", pare a zice privirea puștiului. Bineînțeles că nici un moment vecinul lui Liviu n-a crezut că piciul are intenția să plece cu autobuzul în orașul aflat la 10 km de comună. În joaca lor, copiii, mai ales cînd sînt de vîrstă lui Liviu, manifestă multă fantezie. Și le debitează cu o seriozitate și sinceritate dezarmantă. Cu grijile și preocupările lor, în stație, oamenii nu dau atenție puștiului care se învîrte printre picioarele lor. „Ce-oi fi căutînd tu, Liviule, aici, în aglomerația asta, atît de devreme, nu știu?", îl întreabă o elevă cam de 12—14 ani, tot vecină cu puștiul. „Unde-i maică-ta?" „A plecat la bunica, că-i bolnavă". „Dar taică-tău?" „El e la sivici, că în fiecare zi". „Și unde ai pornit-o așa, cu treninguI ăsta fain? Participi la vreo demonstrație sportivă?" „Nu, eu pec la oraș", „Hai, lasă bancurile și du-te acasă urgent, pînă nu-ți dau vreo două la fund. Cum o să pleci tu, un pricîndel, la oraș, așa de capul tău?" Copilul se face că o ia spre casă, pentru a deruta-o pe Sănduța, care se urcă în autobuz, dar se înscrie apoi, iute, într-un viraj scurt la dreapta, îndreptîndu-se în direcția părții posterioare a autobuzului, unde se așează tacticos pe bara de protecție din spatele autovehiculului, culcîndu-se de-a lungul acesteia. Se vede de la o poștă că tehnica îi e familiară. N-o face probabil pentru prima oară. Acum așteaptă cu răbdare plecarea autobuzului Crudat, înainte de a se instala pe bara nichelată, scoate o cîrpă din buzunare și o șterge de praf. Nu vrea să-și murdărească din prima zi frumusețea de trening. Nu i-a observat nimeni isprava, nici șoferul, nici călătorii din autobuz, nici cei care stau la rînd, pregătindu-se de urcare. N-au sesizat „manevra" piciului nici trecătorii, ce-i drept, nu prea mulți, care se deplasau la ora aceea matinală pe trotuare. Exact în momentul cînd autobuzul a început să demareze încet, spre mumcpal, Simina, o femeie care tocmai ieșe pe poarta gospodăriei, situată în fața stației de autobuz, observa dunga albă a treningului cu care e îmbrăcat piciul. „Ce-i albul ăla pe bara autobuzului?", o întrebă ea pe Leluța, fiica sa de 18 ani. „Ce să fie? E un pușli care s-a așezat fain, frumos, pe bara mașinii. Cred că-i Liviu al lui Cîrneci, numai el e capabil de o asemenea năzdrăvănie". „Dar e periculos, fata mea, oricînd poate cădea, mai ales la vreo hurducătură". „Bineînțeles că e foarte primejdios. Și ce vrei să faci acuma? Doar nu intenționezi să faci cros după autobuz?" „Nu, voi face altceva". Și femeia, care în afara Letiției, mai are doi băieți, unul de 7 ani și celălalt de vîrsta lui Liviu, se precipită spre șosea unde începe să facă semne disperate autoturismelor care se îndreaptă spre oraș. Ghinion, toți au mașinile pline cu pasageri. Răspund Siminei prin semne că n-au loc în autoturism unde s-o ia. Într-o Dacie se observă doar șoferul. Omul oprește, femeia urcă în mașină și începe să-i explice șoferului, gesticulînd, despre ce-i vorba. Mașina demarează cu viteză și după ce parcurge cam un kilometru, e de-acum în spatele autobuzului. Șoferul autoturismului face semne cu luminile pilotului de la volanul autovehiculului de călători. Acesta oprește la marginea șoselei. „Ce-i tovarășe, ce s-a întîmplat? întreabă el, scoțînd capul pe fereastră. Am vreun cauciuc slab, e ceva în neregulă?" „Nu, e vorba de altceva. Coboară, te rog, să vezi o minune". Amîndoi, urmați de Simina, se îndreaptă spre spatele autobuzului unde Liviu, presimțind pericolul, s-a ridicat în picioare și acum se uită întrebător la grupul ce se apropie de el. Șoferul e cel mai revoltat. „Bine, mă, din cauza ta să fac eu pușcărle? Las' că te ating eu acuși!" Simina se apropie de șofer. „Eu sînt vecină cu familia lui. Îl iau, cum se zice, pe garanție!" Puștiul plînge acum în hohote. „N-o să mai fac, nene, vă promit!" Omul de la volan a mai mulat-o. „Dacă nu era femeia asta inimoasă, care a sesizat bine pericolul, acum poate erai în spital ori chiar mai rău". „Hai, Liviule, acasă, nu mai plînge, totul e bine cînd se termină cu bine". „Urcați, doamnă, urcă și tu pușliule. Vă duc înapoi cu mașina, copilul e tare speriat!".

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XXVIII)

Dimensiunile primului pas

Forumul legislativ suprem al României a aprobat, după cum este cunoscut, reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale țării noastre. Această hotărîre, concretizată în cuprinsul unei legi, va fi supusă ratificării poporului român prin referendumul care va avea loc pe data de 23 noiembrie.

Hotărîrea românească s-a bucurat, firesc, de o largă apreciere în lume. A fost subliniată cu deosebire valoarea de exemplu, de primă acțiune concretă în domeniul dezarmării. Într-adevăr, într-o lume în care declarațiilor de bune intenții cu privire la pace și dezarmare le-au corespuns nu diminuări, ci creșteri în ritm galopant ale stocurilor de armamente, ale forțelor armate, ale cheltuielilor de război, acțiunea țării noastre înseamnă începutul unui nou curs, al concordanței dintre vorbă și faptă. S-a mai subliniat, de asemenea, justețea tezei românești potrivit căreia o reducere cu 5 la sută a potențialului și a cheltuielilor militare, chiar făcută unilateral, nu pune în pericol securitatea și capacitatea de apărare a nici unei țări, că această reducere este deci perfect realizabilă de către orice stat și în orice moment. De aceea apelul românesc la reducerea de către toate țările cu 5 la sută a capacităților și cheltuielilor militare a găsit un ecou puternic în rîndul opiniei publice internaționale.

Dar, alături de valoarea de exemplu, coeficientul propus de reducere pe plan mondial are și o valoare concretă, materială. Transpunerea în viață a propunerii românești ar avea, numai în ceea ce privește cheltuielile militare, de pe urma cărela ar rezulta o economie de 50 de miliarde de dolari anual, un efect pozitiv în primul rînd asupra activității de producție și a relațiilor de schimb dintre toate statele. Cu economiile realizate s-ar putea, de asemenea, soluționa unele probleme acute : s-ar crea un milion de noi locuri de muncă pe an în țările vest-europene, s-ar stimula creșterea economică a statelor rămase în urmă (exportul acestora ar crește cu 10 la sută anual), s-ar putea asigura hrana pentru 50 de milioane de oameni, s-ar putea construi 3 milioane de noi apartamente ori 500 de mii de școli. Se pot, desigur, face calcule și cu privire la acoperirea altor nevoi, mai ales dacă avem în vedere că reducerea de 5 la sută se referă nu numai la cheltuielile militare, ci și la armamente și efective.

Iată deci marea valoare nu numai simbolică, ci concretă, practică a unei reduceri cu 5 la sută a potențialelor și cheltuielilor militare pe glob. Micșorarea, atita cită poate rezulta din această reducere, a pericolului de război, precum și nevoile concrete, amintite mai sus, ce s-ar putea acoperi cu fondurile economisite, salvate de la risipa nu doar firesc păgubitoare, ci și foarte periculoasă, ar însemna cîștiguri de seamă, rezolvări de mare importanță pentru popoarele lumii. Se-nțelege că rezolvările respective nu sînt suficiente, că echivalentul a 5 la sută din cheltuielile militare este departe de a satisface marile nevoi de securitate și economice ale omenirii. Se-nțelege că pacea și prosperitatea locuitorilor Terrei presupun reduceri mult mai mari ale armamentelor, trupelor și cheltuielilor militare, mergînd pînă la sută la sută. Dar pentru a se ajunge la aceste rezultate, la aceste rezolvări radicale și definitive, trebuie făcut primul pas. Reducerea cu 5 la sută înseamnă tocmai acest pas, care capătă, datorită semnificațiilor și implicațiilor sale, dimensiuni de excepție.

ION D. GOIA ■

Bătăi, discrete, în ușă

Lipsit de complexe, se pare, aparatul de fotografiat își caută loc sub soare fără a se sfii de tropăitul fastuos al camerei de luat vederi în serviciul televiziunii. Imaginea în mișcare își are, desigur, farmecul său, dar cine ar putea contesta că fotografia rămîne încă un chose și nu chiar din cele de duzină ? Că așa stau lucrurile, vine să depună mărturie cifra de afaceri a anului trecut pe piața aparatului de făcut poze — 350 miliarde franci francezi, crescător atît în sfera activității profesionale cît și a amatorilor. S-au vîndut, în lume, în 1985, spun cunoscătorii, 1,7 miliarde de rolfilme și nu mai puțin de 40 milioane aparate de fotografiat. Cel mai înalt nivel atins vreodată. În 1986, vînzările urcă. „Photokina", vitrina deschisă spre lumea industriei de specialitate, organizată la Köln, a convocat toate cîte se întrec pe pista alergărilor spre marea performanță de azi și de mîine. Două sînt creuzetele unde aluatul a prins cu deosebire, evidențiind căutări, resurse speciale. Sînt sesizate, așadar, succesele în ameliorarea suprafețelor sensibile și calității aparatelor propriu-zise, precum și folosirea suprafețelor sensibile pe bază de argint drept suport al imaginii electronice.

La capitolul emulsii fotografice, ar fi de constatat perseverența firmei Kodak în a perfecționa tehnologia pusă în mișcare de vreo 4 ani. Este vorba de controlul formării grăuntiorr de argint, astfel încît, fără ca aceștia să crească, este asigurată sporirea sensibilității produsului. S-a reușit, totodată, o mai mare puritate a culorilor. Folosită inițial pentru îmbunătățirea filmelor negativ color, noua tehnologie privește acum și filmul științific, pelicula negativ pentru film profesional, filmul reversibil.

Se diversifică, așa cum ne așteptam înfățișarea aparatelor de fotografiat. Lîngă cele pe care le știm agățate pe umărul excursioniștilor de toate vîrstele, se ivesc modele neștiute. Aparatul bifocal anunță deja mai multe modele. O oglindă trimite pe film imaginea captată de unul din obiective. Prin comandă, oglinda pivotează, receptînd imaginea provenind de la al doilea obiectiv. Le rămîne posesorilor plăcerea de a-și bate capul cu complicațiile ce le antrenează găselnițele tehnice înșurubate în structura și funcționarea noilor aparate. Ca și în cazul fotografiei magnetice. Aici se înaintează mai greu. Canon a ieșit în față cu primul model, ținînd însă la distanță pe ceilalți ambițioși. Chiar și pe gazdele mele de altădată, Nikon, care la data respectivă, cu 4 ani în urmă, își anunțau destul de apăsat proiectul în materie. Acesta așteaptă încă în faza de fotografie pe coperta unui prospect, fără a-și declina însă puterile și pretențiile trecerii de pe planșetă în mîinile beneficiarilor. Sony, la rîndu-i, tace. Mavica, speriată de prețul apocaliptic și de lipsa de entuziasm a cumpărătorilor potențiali, mai așteaptă. Ca să avem totuși o idee, iată cum arată un produs în stare finită : se cheamă „Photovision 3 100", este de tip bifocal (de 10 și 25 mm), automat, cîntărind ceva peste jumătatea de kilogram. Procedeele adoptate permit înregistrarea pe disc a 50 de imagini color. Definiția, destul de șubredă (sub 400 000 puncte) în comparație cu ce ne îngăduie pelicula pe bază de emulsie — 15 milioane puncte. Culorile sînt prinse, dar fără nuanțe. Ar fi, ca să zicem așa, piciorul șubred al noii tehnici pentru că în rest, numai de bine. Discheta se dovedește mană cerească atita timp cît e pusă a colabora cu imprimate color, cu transmițătorul de imagine prin telefon. Ea va memora imagini video de pe film sau de pe magnetoscop, le va putea prelucra și apoi difuza și imprima. Să fim pregătiți, oricum, pentru a ne despărți, cum altfel decît prietenește, de vechii noștri tovarăși de drum, dovediți a fi și ei, în cele din urmă, vremelnici — rolfilmul, baia de săruri, uscătorul de hîrtie foto. Alt timp se pregătește a măcina la moara fotografiei.

NEAGU UDROIU ■

Postadolescența

„A fost o vreme, în anii '70, cînd, în Occident, adolescenții bravau părăsind foarte de timpuriu căminele părintești — spune Alain Auriac, de la Institutul național de demografie din Franța. Acum situația este inversă: jumătate din populația cuprinsă în intervalul de vîrstă 18—25 de ani stă cu părinții. În rîndul celor necăsătoriți raportul ajungînd să fie de 3/4, iar la grupa celor între 25 și 34 de ani procentul este de 30 la sută.

Fenomenul a ajuns să fie studiat de psihologi, sociologi și de către demografi. A fost scrisă și o carte pe această temă — care se intitulează „Eu, mama ta" de către Christiane Colange.

O explicație a faptului menționat mai sus ar putea s-o constituie comoditatea ; acasă, de aprovizionare se ocupă părinții, se găsește un loc la masă, de rufe se ocupă oricum mama etc...

Crudul adevăr este, însă, altul. Șomajul în rîndul tinerilor din țările occidentale depășește în medie 15 la sută și nu se întrevăd posibilități prea grabnice de ameliorare a situației. Astfel, numai în R.F.G. sînt 450 000 de tineri între 20 și 25 de ani fără loc de muncă.

În stări condiții este normal ca tinerii, temători de ceea ce le-ar putea oferi ziua de mîine, să prefere căldura și siguranța „cuibului" părintesc.

DAN DANUȚ DORU ■

R.S. Cehoslovacă : Hotel „Olympic" din Praga

Ultimele minute ale navetei „Challenger"

Reconstrucția înregistrării pe bandă magnetică a convorbirii dintre membrii echipajului, cu prilejul startului navetei americane „Challenger" demonstrează că cel puțin pilotul Michael Smith și-a dat seama că va avea loc o catastrofă, cu cîteva clipe înainte ca aceasta să se producă. După cum se știe, „Challenger" a explodat după ceva mai puțin de 74 de secunde de la startul ei din 28 ianuarie, datorită unei defecțiuni la inelul de etanșeitate al unei rachete auxiliare. După îndelungate căutări, care au costat sute de milioane de dolari, peste două treimi din navetă, inclusiv rămășițele pămîntești ale astronauților, au fost recuperate. În luna martie, a fost consemnat un succes deosebit : recuperarea dispozitivului cu înregistrarea pe bandă magnetică a convorbirii dintre comandantul Francis Scobee, pilotul Michael Smith și specialista Judith Resnik. Înregistrarea „cutiei negre", descoperită într-o zonă din fața coastelor Floridei, la sfîrșit cu un strigăt de surpriză al lui Smith, la 73 de secunde de la lansare. După cum aprecia fizicianul astronaut dr. Joseph Kerwin, cei șapte astronauți au mai fost în viață și conștienți după explozie, între 8 și 15 secunde pînă în momentul cînd cabina s-a lovit cu forță de valuri. Un indiciu în acest sens este și faptul că trei din cele patru rezerve de aer găsite erau deschise. Cauza exactă a morții astronauților nu va putea fi stabilită însă niciodată cu certitudine datorită impactului puternic suferit de cabina piloților la două minute și 45 de secunde după explozie.

Între momentul startului și cel al exploziei, între comandantul de bord Francis Scobee, pilotul Michael Smith și specialista misiunii, Judy Resnik, aflați în partea superioară a cabinei a avut loc următoarea convorbire :

secunda 1 — Smith : A pornit !
secunda 7 — Scobee : Houston, Challenger execută manevra de învîrtire (începe procesul de răsucire a navetei)
secunda 14 — Resnik : LVLH (local vertical — local horizontal, schimbarea poziției unui șalter de pe pannul din cockpit)
secunda 19 — Smith : Se pare că astăzi cam bate vîntul.
secunda 20 — Scobee : Așa-i.
secunda 22 — Scobee : Mi-este cam greu să văd ceva de aici de la fereastra mea.
secunda 28 — Smith : Sîntem la 10 000 (de picioare, aproximativ 3 000 metri) 0,5 Mach (viteza).
secunda 35 — Scobee : 0,9 (Mach).
secunda 40 — Smith : Am ajuns la 1 Mach (viteza sunetului).
secunda 41 — Scobee : Am trecut de 19 000 (picioare).
secunda 57 — Scobee : Accelerăm (operațiune normală).
secunda 59 — Scobee : O.K.
secunda 60 — Smith : Simte (naveta ; se aude și un zgomot neidentificat : Iuuuu).
secunda 62 — Smith : 35 000 (picioare) ; trecem de 1,5 (Mach).
secunda 70 — Scobee : Bine și acum cu toată viteza !
secunda 73 — Smith : Ah ! Oh !

Apoi s-au întrerupt toate legăturile cu „Challenger". Începea ziua cea mai neagră din istoria astronauticii.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Cu și fără... Bachus

Sărbătoarea berii este pentru bavarezi ceea ce sînt jocurile olimpice pentru greci, spunea un reporter al televiziunii din München. Anul acesta, aproape 7 milioane de vizitatori au participat la festivitățile organizate pe cele 42 de hectare ale manejului Theresian Wiese. Municipalitățile vor să depășească recordul de vînzare a berii înregistrat anul trecut — 5,5 milioane de litri care au răcorit gurile arse de picanteriile cîrnaților bavarezi — cu toate că prețul unui litru de lichid auriu și aromat a crescut de la 0,30 la 6,50 mărci. Printre noutățile absolute ale acestei ediții, se numără cele două braserii care vînd bere fără alcool. În sprijinul acestei lăudabile inițiative au venit și polițiștii din oraș care și-au întărît vigilența și au dublat numărul alcooltestelor făcute la ieșire. Excesul de bere a cauzat anul trecut 195 de rețineri de permise de conducere și 197 de accidente.

Deși n-a participat la spumoasa sărbătoare bavareză, Claude Padilla, de 28 de ani, din San Francisco a fost arestat pe autostrada 70 pentru exces de viteză și stare de ebrietate. Șeriful i-a prins mîinile la spate în cătușe, l-a așezat pe scaunul din dreapta lui, i-a pus centura de siguranță și apoi s-a ocupat să îndepărteze de pe carosabil mașina vinovatului. În aceste cîteva secunde automobilistul american a demarat cu mașina poliției și a parcurs, pe contrasens, aproape 110 km cu o viteză de peste 160 km la oră, pînă să fie oprit de un blocaj al poliției, care l-a spart cauciucurile. Polițiștii au rămas perplecși cînd și-au dat seama că Padilla a condus cu genunchii și cu... dinții ! o mașină aflată într-o viteză fantastică.

Un alt american, Anthony Tocco, de 54 de ani, care n-avea cu ce să-și plătească chiria și se aștepta să fie evacuat, a băut un bourbon cu un amic din cartier și, pentru că mărunțișul rămas nu-i folosea la mare lucru, a luat un loto. Dimineața a aflat că este fericitul posesor al frumoasei sume de 8,5 milioane de dolari, sumă care, a declarat el, nu-i va schimba prea mult viața. Cel mult o casă cu piscină și un trai liniștit alături de soția care l-a fost prieten la bine și la rău.

Fără să fi pus picătură de alcool în gură, un cuplu irlandez este pe cale să înnebunească poliția, spitalul și înalta Curte de justiție din Dublin. Cei doi refuză să admită că noul născut pe care l-au adus de la maternitate nu este copilul lor. „Este copilul meu, spune mama, mă voi bate cu dinții și cu ghearele pentru el. Are nasul tatălui său și toate trăsăturile caracteristice familiei". Ambii părinți refuză evidența. La maternitate au venit pe lume doi copii la 10 minute distanță. Brățările de identitate au fost inversate de infirmiera de serviciu și cei doi copii și-au inversat părinții. Numai că una din perechi refuză să creadă și să primească la domiciliu medici, infirmiera vinovată, ba chiar și poliția. Justiția a ordonat prelevări de sînge de la cei doi nevinovați pentru stabilirea paternității. Se pare că vocea sîngelui rămîne o legendă.

Fotbalistul italian Marco Ricci, deși era, cum se spune „nebăut și nemîncat", și-a ieșit din fire în timpul meciului din campionatul de amatori al regiunii Perugia. Nemulțumit de decizia arbitrului și mai ales de cartonașul galben pe care acesta l-a arătat, jucătorul s-a aruncat asupra omului cu fluierul și l-a tras cu brutalitate de mustață provocîndu-i o lejeră rană. Care, bineînțeles, a fost dezinfectată cu alcool. Această acțiune temperamental-peninsulară s-a soldat cu 4 ani de suspendare pentru fotbalist și cu decizia înțeleaptă a arbitrului de a-și rade mustața.

IOAN ROȘCA ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Îngerul Moroni și preotesele-sale

Era spre sfîrșitul lui 1978 cînd prietenul meu Sorel P., proaspăt absolvent al Sorbonei își inaugura apartamentul său de pe bd. de la République, în arondismentul 2 din Paris. Cum se obișnuiește în astfel de împrejurări, noul „prof" își invitase colegi, cîțiva profesori și bineînțeles pe prietena sa Gina B.

Dejunul era fixat într-o vineri la ora 13 pentru că parizianul, în general părăsește simbăta metropola gălăgioasă și obositoare ce-i mucină nervii toată săptămîna.

În holul mic și cochet al frumosului apartament de la etajul 4, se strînseseră aproape toți invitații cînd, la ușă mai sună cineva. Amicul meu a mers să deschidă crezînd că este vorba de vreun întîrziat dar spre surprinderea sa în pragul ușii au apărut doi tineri. Prin ușa între-deschisă a holului am auzit cu ușurință dialogul :

— Bună ziua domnule, spuse unul din cei doi vizitatori.

— Bună ziua, pe cine căutați ?

Mi-am dat atunci seama că nu erau invitații amicului meu Sorel.

— Sîntem misionari mormoni și vă cerem îngăduința să vă vorbim cîteva minute.

După un oftat prelung și nu destul de binevoitor, i-am auzit pe prietenul meu replicînd :

— Ah ! Iar ? Tot sectanți ? Nu, domnilor, n-am timp de voi, prea sînteți mulți și de toate nuanțele. Vă rog lăsați-mă. Sîntem sufocați de atîtea secte.

Și cum de cîțiva ani îmi făcusem o pasiune în a aduna cît mai multe date în legătură cu noul val al sectelor am cerut permisiunea lui Sorel să discut cu cei doi, cu riscul de a mînca aperitivul rece. M-am retras cu tinerii mormoni în biroul prietenului meu.

Cei doi, așezați pe canapea erau îmbrăcați în costume curate dar modeste, aveau priviri sobre și încercau să facă eforturi pentru a părea, probabil, demni de apartenența lor la secta pe care o reprezentau.

Au ținut să-mi precizeze că misiunea lor este să meargă din ușă în ușă pentru a da răspunsuri la întrebările ce figurau pe verso-ul unui prospect pe care unul din ei mi l-a întins cu un zîmbet. Am văzut atunci că secta lor se mai numește și „Biserica lui Hristos și a sfinților ultimelor zile".

Întrebările la care trebuiau să-mi răspundă cei doi erau următoarele :

— De unde am venit, cine sînt, unde merg ?

— Care este destinul meu ? Voi învia și în ce scop ?

— Îmi voi păstra individualitatea în viața ce va urma după moarte ?

— În ce relații mă aflu cu dumnezeu și cu fiul său Isus Hristos ?

Am aflat atunci de la ei, de o manieră destul de nebuloasă că „viața de dincolo" va fi pentru mine plină de consolare dacă voi accepta dogmele și preceptele lui Joseph Smith.

— Dar cine este acest domn Smith ? întrebai eu.

— A fost fondatorul bisericii noastre, îmi răspunse unul din ei. El a întîlnit pe tatăl nostru celest și pe fiul său încă din 1827. De la el știm că trebuie să fim virtuoși.

Povestea mormonilor ar începe deci în 1805 cu un tînăr țăran născut pe malul lacului Ontario care, pe la 15 ani ar fi avut o „viziune". Fiind foarte pios și dîndu-și seama că între celelalte secte din vremea aceea existau neînțelegeri, acest adolescent s-ar fi retras o noapte întreagă într-o pădure pentru a medita — deci și pe malul numitului lac, tot noaptea era un bun sfetnic — sub ochiul atent al Celui de sus.

Și ce noroc pe el. Chiar în noaptea aceea în pădure au venit și doi îngeri din care unul se numea Moroni. Acestia l-au conjurat pe Joseph Smith, acesta era numele tînărului țăran, să nu mai frecventeze alte secte „detestabile" și „bastarde" precizîndu-i totodată că el, a fost ales de dumnezeu să reconstituie în totala sa integralitate „Biserica creștină primitivă" care va deveni instrumentul reînnoirii poporului lui dumnezeu din America.

La 22 septembrie 1827 printr-o nouă vizită a îngerului Moroni, l s-a făcut cunoscut lui Smith că în vîrful unei coline va găsi îngropate „Tablele de aur" gravate înainte de moartea regelui Mormon, și că acestea, alături de Biblie, reprezintă „Cel de-al treilea testament".

La o a treia întîlnire cu îngerul Moroni, Joseph Smith primi de la acesta două „pietre magice" care să-l ajute să descifreze „Tablele de aur", ocazie cu care, Moroni l-a precizat lui Smith că nu trebuie să vadă și să se atingă nimeni de acele „Table", sub blestemul morții.

Traducerea „Tablelor" a fost terminată de Smith prin 1829 iar îngerul Moroni s-a întors și le-a preluat de la Smith împreună cu „pietrele magice". Este și motivul pentru care nimeni n-a văzut vreodată nici tablele și nici „pietrele cunoscătoare a unor limbi ale vechilor civilizații". Oricum, prin traducerea lor, Smith a aflat că, două triburi din Israel despre care Biblia nu spune o vorbă, au fost obligate după necazurile de la Turnul Babel să emigreze în America unde, în grija sa, Isus Hristos le-a vizitat pentru a vedea cum s-au instalat. Sărucul Columb, și el care credea că a fost primul ce a pus piciorul pe noul continent !

Cele două triburi erau lamaniții, cu pielea arămie, adică rasa indiană, oameni răi, și gareditii de rasă albă conduși de regele lor Mormon. Ultimii fiind exterminați de primii.

Dar de ce nu suportau populațiile locale pe mormoni ?

Pentru că, prin 1843, la o întîlnire a „profetului" cu „îngerul său de legătură", acesta i-a amintit lui Smith că, patriarhii din biblie au avut mai multe soții și că, dumnezeu a ordonat ca mormonii să le urmeze exemplul. Aceasta a fost „revelația" prin care Smith a introdus poligamia în cadrul sectei. Deși Emma, soția „profetului" a încercat să opună rezistență acestei noi „revelații", Smith i-a replicat :

— Dumnezeu a ordonat servitoarei sale Emma să se supună lui Joseph și să rămînă cu el și cu alte soții. Dacă ea nu se va supune va fi pedepsită.

Astfel s-a terminat rezistența primei soții a lui Smith care apoi, a mai făcut fericite, în aceeași perioadă nu mai puțin de 17 soții, ceea ce ar fi rezonabil dacă ne gîndim că, 34 de mormoni au avut, fiecare, 86 de soții totalizînd 263 de copii. Opinia publică americană scandalizată de practica poligamiei a ripostat violent și la 27 iunie 1844 Smith a fost linșat de mulțimea deșănțuită. Conducerea sectei a fost preluată de Brigham Young care devenit și el la rîndul său „profet" și-a luat vreo 30 de soții.

Deși practica poligamiei a determinat în secță dizidențe, ea a continuat cu cîteva corective : pentru a-și alege o nouă soție era necesar asentimentul celorlalte ; ultima venită trebuia să-i fie recomandată soțului de prima soție ; stabilirea unui program concret al vizitării acestora după formula „alcasa zilei" etc.

Dar și noul „profet" a fost alungat cu adepții săi fiind nevoit să se refugieze la poalele Munților Stîncoși unde și-au întemeiat o nouă localitate, Salt Lake City.

Deși în 1890, succesorul lui Young a încercat să renunțe la poligamie, în 1977 existau în Colorado (Arizona) nu mai puțin de 5 000 de bărbați mormoni care aveau mai multe soții sau chiar mici haremuri.

Secta are astăzi adepți nu numai în Statele Unite dar și în Mexic și în unele țări din America Latină. Practicînd ca și adventiștii, „zeciuiala", adică donarea către sectă a 10% din toate cîștigurile, aceasta este foarte bogată și desfășoară o intensă activitate de prozelitism.

Dar din toată povestea aceasta o concluzie se poate totuși trage.

Sînt oameni curajoși acești mormoni. Cu atîtea neveste !!!

I. G. VULCĂNEANU ■

Oaspeții redacției

Zilele acestea, a fost oaspetele revistei noastre ghicistul polonez Franciszek Dendor, care conduce secretariatul de redacție al revistei **Panorama** din Katowice. Colegului nostru din Polonia, care a mai vizitat Bucureștiul în urmă cu cincisprezece ani, și atunci pentru o perioadă foarte scurtă, i-am oferit prilejul să viziteze o capitală „cu totul și cu totul interesantă" (după spusele sale), în care, afirma dînsul, impune respect efortul arhitecților și al constructorilor.

Cu sprijinul factorilor competenți din județele Prahova și Argeș, cărora le mulțumim încă o dată și pe această cale, ziaristul polonez a fost în măsură să cunoască două orașe moderne, cu o economie dezvoltată și o bogată și dinamică viață spirituală.

La despărțire, Franciszek Dendor ne-a mărturisit : „Am văzut multe lucruri interesante. M-au impresionat construcțiile frumoase, mi-a plăcut foarte mult metroul și am înțeles de ce se mîndresc bucureștenii cu el, iar magazinele, atît în Capitală, cît și în orașele în care am fost, sînt atrăgătoare, luxoase. Sper să revin curînd în România nu de altă, dar, trecînd prea mulți ani, s-ar putea să nu mai recunosc cele văzute în această săptămînă".

B. RĂZVAN ■

Lumea se amuză

După „Slovenka"

Steaua galbenă — pașaport spre neant

Noile legi antievreiești nu fuseseră date încă publicității cînd s-au dezlănțuit abuzurile și excesele cele mai absurde. Autoritățile horthyste alungau evreii din imobilele mai arătoase și instalau în locul lor pe mai marii zilei. În unele orașe, ofițerii horthyști și naziști nici nu mai așteptau intervenția primăriilor sau poliției, își luau singuri ce doreau.

Heymann Eva din Oradea notează : **„30 martie 1944.** Abia acum începe cea mai mare oroare. Bunicul a venit azi acasă cu știrea că nemții îi izgonesc pe evrei din casele mai frumoase ; n-au voie să ia nimic decît ce au pe ei și nimeni nu-i întreabă unde vor dormi la noapte... Atîta i-a trebuit bunicii să audă. Pînă acum, cînd suna cineva, țipa numai mama și-l stringea pe nenea Béla de parcă ar fi vrut să-l sufoce. Acum, de cîte ori se aude soneria izbucnește în hohote și bunica, strigînd întruna că vom rămîne fără adăpost".

La 31 martie, comunicatele de război, relatările despre desfășurarea luptelor sînt alungate din pagina I-a a ziarelor. Locul lor este luat de anunțarea marelui eveniment : legalizarea prigonirii evreilor, preludiul exterminării lor.

„Ellenzék" își înștiința triumfător cititorii clujeni cu titlu dat cu litere de-o șchioapă, pe 5 rînduri peste toată pagina I-a : **„Au apărut primele legi antievreiești. Evreii sînt excluși din toate camerele și instituțiile publice. Cine are doi bunici evrei — e evreu ! Evreii sînt obligați să poarte pe piept, în partea stîngă steaua galbenă a lui David".** Iată și subtitlul : **„Cine este evreu ? În partea stîngă a pieptului Mugendavid galben de canar de 10 × 10 cm".**

Eram uluiți, descumpăniți. Citeam și reciteam. Zadarnic. Nu puteam crede propriilor noștri ochi. „E cu neputință ca toate acestea să se aplice... Ar însemna sfîrșitul nostru. Poate vor să ne sperie... Poate e numai propagandă... nu se va trece la fapte..." Întrebările și comentariile naive continuau, cînd, în aceeași zi, radio Budapesta a lămurit lucrurile, spulberînd orice iluzie : **„În legătură cu cele mai noi ordonanțe guvernamentale referitoare la evrei, Vitéz Endre László, secretar de stat la Ministerul de Interne a făcut o declarație. În sfera lui de activitate intră îndeplinirea tuturor măsurilor ce privesc problema evreiască. În declarația sa, el a subliniat că ordonanțele guvernamentale de pînă acum numai deschid șirul acelor măsuri care vor conduce, în scurt timp, la rezolvarea definitivă a problemei evreiești în Ungaria. Guvernul este ferm hotărît ca în locul excepțiilor, sustragerilor și îngăduințelor de pînă acum, să rezolve, în sfîrșit, pe baza unui plan unitar, întreaga problemă. Epoca încercărilor și a semisoluțiilor s-a încheiat ; interesele națiunii reclamă, pe toate tărîmurile, reglementări rapide și hotărîte.**

Vitéz Endre László a combătut concepția potrivit căreia problema evreiască ar fi apărut din nou ca rezultat al situației politice mondiale. S-a referit la faptul că unanimitatea societății ungare apărătoare a purității rasiale urgentează de aproape 25 de ani rezolvarea problemei evreiești. Antisemitismul ungar nu este o politică la modă, nu este copierea sau imitarea unor tendințe și idei actuale. Nu de un an — doi, ci de decenii întregi — ca să spunem așa, prima în Europa — ungurimea a simțit, pe propria piele, ce pericol catastrofal reprezintă creșterea în proporții tot mai mari a influenței evreiești. De-a lungul unei lupte de decenii s-a cristalizat convingerea că numai o rezolvare radicală poate duce la rezultatul definitiv și satisfăcător, dorit de ambele părți.

Convingerea noastră de nestrămutat — și-a continuat declarația primul colaborator al ministrului de interne — putem s-o sintetizăm astfel : Pentru neamul nostru ungar, evreimea este un element care nu este dorit nici din punct de vedere moral, nici spiritual, nici fizic. Conștienți de această descoperire, trebuie să căutăm acea rezolvare care depărtăjează și elimină în întregime evreimea din viața ungurimii".

În ziua următoare, la 1 aprilie, ziarul „Magyarság" publica un amplu articol intitulat : „Cu bucurie și entuziasm a primit societatea ungară curățirea întreprinsă pe frontul evreiesc". **Opinia din Ungaria — unguri și evrei deopotrivă — se află sub impresia ordonanțelor guvernamentale antievreiești.**

Parîca mai mare și mai bună a societății ungare a primit publicarea ordonanțelor cu bucuria eliberării și simte că n-a fost zadarnică lupta de ani și ani dusă împotriva evreimii din Ungaria pe tărîm social, spiritual și politic. Propagandiștii și agitatorii mișcării național-socialiste au convins de mult ungurimea că este urgent necesară rezolvarea radicală a problemei evreiești și astfel putem spune că de mult ordonanțe ale guvernului n-au întrunit în sinul societății ungare o atît de largă și puternică aderiune ca acestea.

Evreii au luat la cunoștință cu spaimă de primele măsuri antievreiești. Deși, după marea cotitură, au simțit că s-a terminat cu viața splendidă de pînă acum, au crezut totuși că poate vor găsi și de această dată subterfugii și ordonanțele ce vor apare nu-i vor lovi prea grav. Densitatea, claritatea, fermitatea de acțiune a primelor ordonanțe antievreiești, însă, nu lasă nici o îndoială că nici măsurile ce vor urma nu vor fi mai blînde".

Soarta ne era pecetluită, Avalanșa legilor antievreiești se declanșase, jalonînd ireversibil drumul spre soluția finală.

Începînd cu luna aprilie, ziarele au publicat aproape zilnic o nouă ordonanță, o nouă dispoziție, o nouă reglementare antievreiască. De-acum toți eram în ghetou, primele transporturi din Cluj și celelalte ghetouri din nordul Ardealului porniseră deja spre **Birkenau-Auschwitz**, dar presa continua să publice noi și noi reglementări antievreiești. Nici una dintre acestea însă nu ne-a zguduit atît de puternic, făcîndu-ne să ne cutremurăm, ca cea privitoare la stigmatizarea noastră și care urma să intre în vigoare la 5 aprilie 1944.

Tot ce se întîmplase pînă atunci, toate măsurile, toate chinurile suferite, toate nenorocirile cîte se abătuseră asupra noastră au pălit, s-au îndepărtat. A rămas o singură nenorocire, cea mai mare, incredibilă, strivind toate iluziile, orice speranță : **steaua galbenă !**

Obligativitatea purtării ei avea multiple semnificații. Printre altele, ea era semnalul indubitabil al declanșării, în toată amploarea sa, a „soluției finale". În toate țările ghetoizările și deportările au fost precedate de obligativitatea purtării stelei galbene. Și totuși, eu și mulți ca mine ne-am gîndit în acea noapte în care mamele ne-au cusut pe haine steaua galbenă la o mie și unu de lucruri, numai la internarea în ghetou și la deportare nu. De altfel nici nu înțelegeam prea bine despre ce este vorba. Auzisem, firește, și eu că **der Judenstern,** steaua galbenă în șase colțuri, a fost născocită de naziști ca semn al stigmatizării publice, al proscrierii unui întreg popor. Dar nu știam că, de fapt, la data introducerii purtării obligatorii a **Judensternului** a stelei galbene în șase colțuri, evreii din **Reich** erau de mult stigmatizați, proscriși, izolați.

Nu știam că la 1 septembrie 1941, cînd s-a introdus în tot **Reich-ul** „Steaua în șase colțuri din stofă galbenă, pe fond negru, de mărimea podului palmei, cu inscripția **Jude, evreu"**, ea n-a mai semnificat stigmatizare, proscriere și izolare — toate acestea erau de mult terminate —, ci a servit drept pașaport pentru camerele de gazare din Răsărit.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Țineți-vă dreptul să știe

Jurnal însingerat

Preliminariile Campionatului European la Fotbal

O înfrîngere care nu ne anulează şansele

(De la trimisul nostru special la Sevilla). Prima întîlnire dintre cele două mari favorite ale grupei I pentru calificarea la turneul final al Campionatului European din 1988 s-a încheiat cu o dificilă victorie a spaniolilor în faţa unei echipe române decisă să joace aici un fotbal pe măsura aşteptărilor acreditate de acel 4—0 cu Austria. Amărăciunea acestei înfrîngeri ne este totuşi atenuată de jocul bun din prima repriză, cînd tricolorii noştri au redus în cîteva rînduri la tăcere focoasele tribune ale stadionului „Benito Villamarin" ale clubului Betis din Sevilla, creîndu-şi ocazii mai multe şi mai clare decît impetuoşii lor adversari. Faptul că o echipă ca a Spaniei, jucînd acasă, n-a avut la pauză nici un corner în favoarea ei spune multe despre cît de bine am dejucat în prima parte intenţiile declarate de atac furibund preconizat de spanioli. Insist asupra acestui simbure de virtute în jocul nostru pentru că din el se pot dezvolta în viitor valenţe mult mai convingătoare decît cele etalate în această seară. Una din condiţiile pentru aceasta, ar fi, de pildă, analiza lucidă a neîmplinirilor din jocul de astăzi. Am întîlnit o echipă a Spaniei mai puternică, poate, decît oricînd. În cei patru ani de cînd este condusă de Munoz, n-a fost învinsă decît de şapte ori, pentru ca la această oră să fie cotată, alături de U.R.S.S., drept cea mai bună reprezentativă europeană. În plus, grupul de şase „realişti" cu care a început meciul avea o ascendenţă de înţeles după eliminarea Juventus-ului, sau măcar un tonus în plus faţă de cei şase stelişti din formaţia noastră. La toate acestea s-a adăugat şi incendiara atmosferă sevillană, inconfundabilă între toate stadioanele spaniole şi pe care credem, stimaţi cititori, că aţi perceput-o cu prisosinţă din transmisiile radio şi de televiziune. (În paranteză fie spus, a fost al cincilea meci jucat de Munoz la Sevilla, şi celelalte patru încheiate cu victorii — între care acel antologic 12—1 cu Malta, din decembrie 1983, evocat şi acum de o placă memorială). În sfîrşit, deloc neglijabilă a fost presiunea psihologică a presei spaniole, probabil una dintre cele mai sufocante din lume în această privinţă — şi veţi avea imaginea panoramică în care jucătorii noştri au plonjat pentru 90 de minute. Şi totuşi, n-am fost depăşiţi de aceste circumstanţe, n-am fost prea mici pentru un război atît de mare; slăbiciunile noastre au fost provocate din interior, ca să mă exprim aşa, din faptul că am ratat ocazii clare (din care, însă, doar prima, a lui Lăcătuş, minutul 12, a fost rodul unei faze colective, restul fiind creaţii individuale); din faptul că din cele „patru pistoane" de la mijloc, unul era „fisurat" din start (Stoica, redus treptat la tăcere de contactele atletice cu adversarii), iar altul, Hagi, n-a mers în această seară nicicum la turaţia normală; din lipsa de inspiraţie a unor schimbări prea tardive, cea a lui Cămătaru, considerînd-o complet neavenită. Mai ales că sugestia ca Hagi să-i la locul, virf singur între doi masivi fundaşi centrali, n-avea acoperire în jocul acestuia de pînă atunci şi dintotdeauna. Schiţînd aceste prime observaţii, n-am vrea să sugerăm că la echipa naţională ne aşteptăm ca dintr-un subiectivism să cădem în altul (la un moment dat, Dinamo n-avea în teren nici un jucător, la fel cum nici Craiova nu a avut nu prea de mult). La echipa naţională, criteriul reprezentativităţii trebuie să funcţioneze în sensul său profund de alcătuire obiectivă şi înţeleaptă a unei echipe care să reprezinte cu adevărat fotbalul ţării noastre. Un cuvînt de bine pentru Belodedici, care la primul său joc greu în deplasare şi-a dat cu succes un important examen pe postul de libero, pentru Bumbescu, mult peste jocul făcut miercurea trecută şi pentru Bölöni, poreclit aici „cerebralul" — un atribut care uimeşte, fasofsaid clar. Numai că Lung a apărat aici, la Sevilla, a cincea lovitură de la 11 m consecutiv acordată în jocul echipelor noastre.

Antrenorul Jenei se află la primul joc la cîrma echipei naţionale, Munoz la al 42-lea; această diferenţă poate să sugereze cum de s-a schimbat la pauză balanţa în favoarea adversarilor noştri. Cu alte cuvinte, şi de această dată s-a dovedit că munca la echipa naţională se cere dusă cu „o tertă" mai sus decît la oricare club. Atît pentru această seară, cînd sentimentele noastre, ale tuturor celor prezenţi aici, sînt mai ales de ciudă şi amărăciune, dar în nici un caz de îngrijorare. Este şi acesta un lucru semnificativ. Următorul meci, la 3 decembrie, Albania — Spania, în urma căruia întrecerea din grupa noastră preliminară îşi va fi consumat prima sa treime, toate echipele avînd atunci cîte două jocuri. Deocamdată, reprezentativa noastră se află pe primul loc, unde sperăm că se va afla şi exact peste un an, la 18 noiembrie 1987, cînd se va disputa ultimul meci al acestei grupe, România — Austria.

OCTAVIAN ŞTIREANU

S-au jucat pînă acum următoarele meciuri:

România — Austria 4—0
Austria — Albania 3—0
Spania — România 1—0

CLASAMENT

1. România	2	1	0	1	4—1	2
2. Spania	1	1	0	0	1—0	2
3. Austria	2	1	0	1	3—4	2
4. Albania	1	0	0	1	0—3	0

Ultima oră

Aşa cum era prevăzut

La data de 13 noiembrie a.c. a avut loc un eveniment astronomic deosebit de interesant: trecerea planetei Mercur peste discul Soarelui.

Exprimate în timp legal român, fazele trecerii planetei Mercur peste discul Soarelui sînt: primul contact exterior la ora 3h43m, primul contact interior la ora 3h45m, ultimul contact interior la ora 8h30m, iar ultimul contact exterior la ora 8h32m. Deci în ţara noastră planeta s-a aflat deja pe discul Soarelui la răsăritul acestuia (ora 7h08m). La data respectivă diametrul aparent al Soarelui a fost de 32'19"46, iar cel al planetei Mercur — de 9",94.

Pînă la sfîrşitul acestui secol, acest fenomen se va mai produce doar de 2 ori, la 6 noiembrie 1993 şi la 15 noiembrie 1999. **(Dr. Alexandrescu Harald** coordonatorul Observatorului Astronomic al Municipiului Bucureşti)

Zoo la Călăraşi

Zestrea grădinii zoologice din municipiul Călăraşi s-a îmbogăţit, prin darea în folosinţă a unui terarium. „Pensionarii" noului pavilion sînt foci, crocodili, broaşte ţestoase, şopîrle, şerpi piton.

Acvariul, microdelta, pavilioanele de păsări exotice, de maimuţe, sectoarele de feline şi de ierbivore întregesc baza materială a acestui inedit şi reconfortant loc de agrement amplasat în pădurea Jirlău din Călăraşi. **(A. David)**

Manifest împotriva nefericirii

În aceste zile premergătoare referendumului în cadrul căruia poporul român este chemat să consfinţească prin votul său noua iniţiativă de pace a României, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, a apărut un almanah editat de revista clujeană Steaua, care poartă pe copertă următorul titlu: **Al doilea război mondial în documente şi literatură.**

Acesta cuprinde pagini de documente şi jurnale, în cea mai mare parte inedite, în limba română, mărturii ale acestui fragment însîngerat de istoria poporului nostru, care confirmă o dată în plus că, în orice limbă ar fi pronunţat, cuvîntul război este similar cu nefericire şi moarte. **(Reghina Vîrvici)**

Calculatorul proiectează

Continuînd experienţa acumulată de la o etapă la alta, în domeniul proiectării navelor cu mijloace şi tehnologii moderne, colectivul de specialişti de la Institutul de cercetare şi proiectare pentru construcţii navale — Icepronav Galaţi a trecut recent, la realizarea pe calculator a proiectului pentru prima navă fluvială. Este vorba de nava fluvială destinată navigaţiei pe Dunăre, navă ce va fi echipată în întregime cu instalaţii, motoare şi aparataje fabricate în ţară.

Destinată transportului de trăilere frigorifice, containere şi autoturisme, atît separat cît şi în combinaţie, ce va avea o autonomie de marş de circa 4 000 km, adică va putea parcurge dus-întors, cu o singură alimentare de combustibil, întregul traseu navigabil al Dunării. **(S. Vicol)**

Fiica mecanicului de locomotivă

La Consiliul popular al oraşului Feteşti, judeţul Ialomiţa, a fost înregistrat cel de al 1 000-lea copil născut în acest an, fiică a mecanicului de locomotivă Neculai Şotreanu. Pentru ea, ca şi pentru toţi copiii din oraşul Feteşti s-au construit din fondurile statului 2 creşe cu 500 locuri, 6 grădiniţe, 9 şcoli cu clasele 1—8 şi un liceu industrial în care îşi desăvîrşesc educaţia şi instrucţia fiii şi fiicele ceferiştilor, confecţionerelor, constructorilor de poduri, lucrătorilor de la fabrica de conserve din localitate. **(A. David)**

Sucevenilor le place filmul

La Suceava s-a desfăşurat duminică „Ziua cinematografiei". Destinată iubitorilor celei de a şaptea arte, manifestarea a inclus, între altele, premiera noului film românesc **Bătălia din umbră**, cu participarea unui grup de realizatori, şi spectacolele-dezbatere cu peliculele de referinţă.

„Ziua cinematografiei" face parte din bogata paletă de activităţi politico-educative şi artistice ce se desfăşoară în cadrul noii ediţii a „Decadei culturii la Suceava". Cu acest prilej au mai avut sau vor avea loc zile dedicate literaturii, muzicii, teatrului, artelor plastice, educaţiei patriotice şi educaţiei materialist-ştiinţifice. **(I. Beldeanu)**

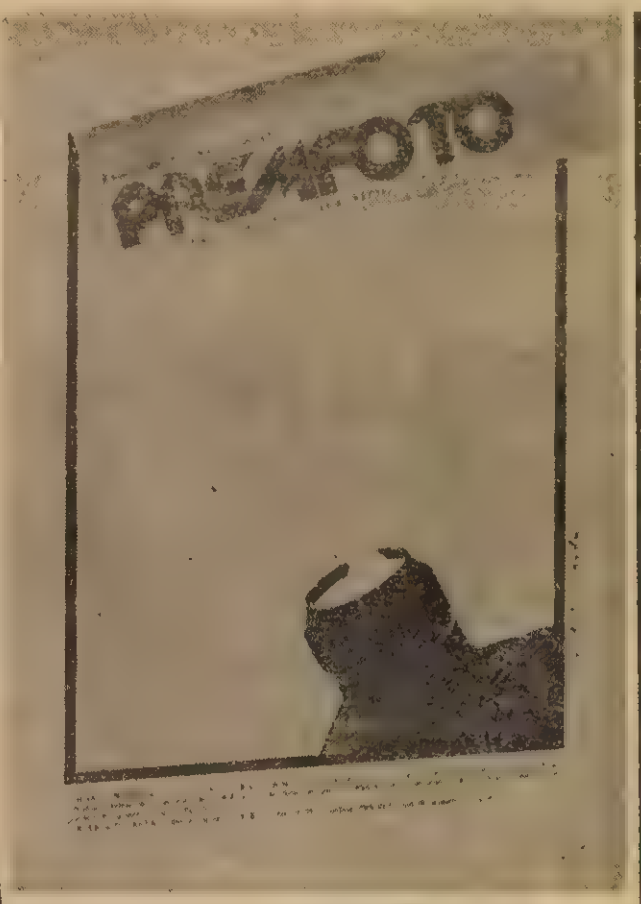

Bienală de artă fotografică

● Comitetul Judeţean de Cultură şi Educaţie Socialistă Bihor, în colaborare cu Fotoclubul „Nufărul", de pe lîngă Comitetul Sindicatului Întreprinderii Poligrafice „Crişana" din Oradea, a organizat de curînd cea de-a cincea ediţie a Bienalei de artă fotografică „Premfoto". Fiind cea mai mare manifestare de acest profil din ţară, Bienalele orădene îşi propun, pe lîngă stimularea creaţiei de artă fotografică, să aducă în atenţie numai lucrări în premieră absolută (de unde şi denumirea „Premfoto"), lucrări care să nu mai fi fost expuse la nici o expoziţie anterioară. Şi acum, ca la fiecare dintre ediţiile precedente, a participat un număr mare de artişti fotografi din Bucureşti, Braşov, Cluj-Napoca, Craiova, Iaşi, Tîrgu Mureş. **(R. G.T.)**

● Opera bucureşteană găzduieşte, în zilele de vineri 14 şi sîmbătă 15 noiembrie (ora 18), **Baletul de cameră al Televiziunii din R.S.S. Armeană.** Cele două spectacole, cuprinzînd programe diferite, vor oferi publicului piese coregrafice pe muzică de Mozart, Weber, Bach, Ravel, Prokofiev, A. Hacialurian, A. Albinoni, N. Dovşig, G. Jablonski, B. Ulrich, D. Kagcini, A. Terterian. Director artistic şi maestru coregraf R. G. Ilaratian. Prim solistă, artista emerită a R.S.S. Armene Anna Grigorievna Marikian.

● În matineul pentru copii de duminică 16 noiembrie (ora 11) — **Micul roşar** de Benjamin Britten făureşte Ion Caramitru (care semnează şi regia) în rolul Povestitorului, Cornelia Angelescu, Adina Iuraşcu, Adrian Ştefănescu, Cristian Mihăilescu; în rolul titular, micul Laurenţiu Moise. Corul „Voces primavera" dirijat de Claudiu Negulescu.

LA OPERA ROMÂNĂ

● Duminică seara (ora 18), pentru copii dar şi pentru cei mari baletul **Alba ca zăpada şi cei 7 pitici** de Cornel Trăilescu. În rolurile principale Daniela Constantinescu, Florin Brădaşă, Madeleine Vasilescu. Dirijează compozitorul.

● Din repertoriul verdian, marţi 18 noiembrie, la ora 18, Aida, cu Lucia Tibuleac (Aida), Florin Farcaş (Radames), Ruxandra Vlad (Amneris), Nicolae Urdăreanu (Amonasro). Conducerea muzicală: Ion Iancul, de la Opera Română din Timişoara.

● Baletul lui Piotr Ilici Ceaikovski, **Lacul lebedelor** cu Daniela Constantinoiu, Mihai Babuşka, Tiberiu Almosnino, Viorel Berinde, — miercuri 19 noiembrie, la ora 18. Dirijează Cornel Trăilescu.

● Aflată la al treilea spectacol după premieră, drama muzicală populară **Ion Vodă cel Viteaz** a compozitorului Gheorghe Dumitrescu este programată pentru joi 20 noiembrie (ora 18). În rolul titular Dan Zancu. Conducerea muzicală Constantin Petrovici.

Flacăra. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64-66.

Preţul revistei: 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ

23 NOIEMBRIE 1986

Referendum

flacăra

47

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Poporul român — o singură voință, un singur glas

PENTRU DEZARMARE ȘI PACE,
PENTRU VIITORUL PATRIEI NOASTRE,
PENTRU VIAȚA ÎNTREGII PLANETE

Inscriind o emoționantă și tulburătoare filă în cronica sa de eroică și neîncetată luptă pentru progres și libertate, ca o puternică expresie a viguroasei și responsabilei sale participări la viața internațională, la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, poporul român, susținînd generoasa inițiativă a președintelui Nicolae Ceaușescu, participă la Referendumul de la 23 noiembrie, pentru a da girul voinței sale de stăpîn unic și deplin a tot ceea ce înfăptuiește în hotarele acestei patrii, propunerii românești de reducere cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Acum, așa cum spunea conducătorul iubit al partidului și al țării, mai mult ca oricînd, este necesar să se treacă de la declarații la acțiuni reale, concrete de dezarmare. Pasul propus și care va fi înfăptuit prin Referendumul de la 23 noiembrie, bogat în semnificații din cele mai profunde pentru propriul destin, ca și pentru cel al întregii umanități, este astăzi în atenția întregii lumi.

Prin unanimitatea glasului său, poporul nostru va demonstra încă o dată profundul atașament la politica internă și externă a Partidului Comunist Român, aderiunea sa fierbinte la marile idealuri de pace și colaborare.

Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R.

În cadrul consfătuirii de lucru care a avut loc săptămîna trecută la C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, au fost dezbătute probleme privind realizarea planului pe anul 1986 în industrie și agricultură și pregătirea condițiilor pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe 1987. În lumina indicațiilor și exigențelor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, primii secretari ai comitetelor județene de partid, conducătorii unor ministere au raportat despre felul în care se acționează pentru realizarea integrală a indicatorilor de plan pe anul în curs.

Conducătorul partidului și statului a pus, în timpul consfătuirii, sarcini de mare importanță în fața organizațiilor județene de partid, a ministerelor, a organelor centrale, a tuturor oamenilor muncii din industrie și agricultură. Aceste sarcini privesc realizarea integrală și în cele mai bune condiții a planului pe acest an, a prevederilor stabilite în programele speciale privind dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea productivității muncii, reducerea consumurilor și creșterea eficienței întregii activități economice, înfăptuirea programelor de organizare și modernizare a producției. A fost subliniată și de astă dată necesitatea de a se lua toate măsurile pentru realizarea exemplară a producției de export, pentru îndeplinirea în condiții de înaltă calitate și eficiență a contractelor încheiate cu partenerii străini.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a primit pe membrii Consiliului Militar al Forțelor Armate Unite ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, comandantul suprem al forțelor armate ale Republicii Socialiste România, a primit vineri trecută pe membrii Consiliului Militar al Forțelor Armate Unite ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, referindu-se la hotărîrea României de a reduce cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că țara noastră așteaptă ca și celelalte țări să treacă, într-un moment potrivit, la reduceri corespunzătoare, cu 5 la sută sau chiar cu un procent mai mare, în cadrul programului general de reducere cu 25 la sută, hotărît la Budapesta.

În opinia publică, se spune în cuvîntare, îndeosebi în opinia publică din Europa, măsurile românești au fost primite cu mare interes și au avut un ecou puternic. Au fost primite multe răspunsuri de la șefi de state, de guverne, de la diferiți oameni politici ; unii declară că se gîndesc să treacă și la asemenea măsuri, pe care le consideră necesare în actuala situație internațională. Legat de reducerea efectivelor, s-a subliniat că nu există nici un pericol ca militarii eliberați să rămînă fără ocupație. Programele de dezvoltare economică sînt foarte mari și e nevoie de cei eliberați în producție. De altfel, România a trecut de mult la angajarea unităților militare și a armatei în realizarea unor obiective economice importante. „Armata noastră, partidul, statul nostru — a spus în încheiere tovarășul Nicolae Ceaușescu — își vor îndeplini în toate domeniile răspunderile și obligațiile, vor întări colaborarea, solidaritatea, unitatea cu toate țările din Tratatul de la Varșovia, cu alte țări socialiste, cu toate forțele păcii și ne vom îndeplini și obligațiile pe linie militară. Dar am dori să nu avem nevoie să folosim armamentele și armata ; am dori să ajungem cît mai repede la momentul pe care l-au declarat primii socialiști, cînd armele să devină un obiect de muzeu. Atunci ne vom îndeplini obligația de comuniști, vom asigura cu adevărat un viitor de pace, de liniște, de bunăstare, un viitor sigur popoarelor noastre".

ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, marți, 18 noiembrie, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o INFORMARE ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNTÎLNIREA DE LUCRU A CONDUCĂTORILOR PARTIDELOR COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI DIN ȚĂRILE SOCIALISTE MEMBRE ALE C.A.E.R., CARE A AVUT LOC LA MOSCOVA, ÎN ZILELE DE 10 ȘI 11 NOIEMBRIE. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere activității desfășurate în cadrul întîlnirii de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, modului strălucit, principial, în care a prezentat poziția României socialiste în problemele deosebit de importante ce au făcut obiectul discuțiilor, în deplină concordanță cu hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R., cu politica promovată de partidul și statul nostru de largă conlucrare cu țările socialiste, cu toate statele lumii, pe baza principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Comitetul Politic Executiv a subliniat că întîlnirea de lucru a conducătorilor partidelor comuniste și muncitorești a prilejuit un schimb util de păreri într-o serie de probleme importante privind dezvoltarea și perfecționarea în continuare a colaborării dintre țările participante, căile și modalitățile de a se pune mai bine în valoare posibilitățile largi pe care le oferă orînduirea socialistă, în interesul progresului economico-social al fiecărei țări, al ridicării nivelului de trai al popoarelor lor, al creșterii forței și prestigiului socialismului în lume. S-a evidențiat, de asemenea, importanța schimbului de păreri în probleme actuale ale situației politice internaționale, în cadrul cărula a fost relevată necesitatea intensificării acțiunilor țărilor socialiste, ale forțelor progresiste, ale tuturor popoarelor pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, pentru lichidarea armelor nucleare și convenționale, pentru asigurarea păcii și securității internaționale. Comitetul Politic Executiv a exprimat și cu acest prilej hotărîrea Partidului Comunist Român, a României Socialiste de a-și aduce în continuare întreaga contribuție la dezvoltarea colaborării cu țările socialiste, cu toate statele, fără deosebire de orînduirea socială, la promovarea fermă a politicii de dezarmare, de destindere, colaborare și pace în întreaga lume.

În continuare, Comitetul Politic Executiv a aprobat ACTIVITATEA DELEGAȚIEI ROMÂNE LA ȘEDINȚA a 42-A A SESIUNII CONSILIULUI DE AJUTOR ECONOMIC RECIPROC, DESFĂȘURAT LA BUCUREȘTI, ÎN ZILELE DE 3—5 NOIEMBRIE și a evidențiat importanța deosebită pe care partidul și statul nostru o acordă dezvoltării și perfecționării în continuare a activității în cadrul C.A.E.R., pe baza principiilor unanim convenite ale colaborării reciproc avantajoase înscrise în documentele acestei organizații. A fost relevată necesitatea de a se acționa cu hotărîre pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a acordurilor de colaborare de lungă durată, precum și a Programului complex al progresului tehnico-științific al țărilor membre ale C.A.E.R., pînă în anul 2000, și s-a apreciat că realizarea acestora, pe baza unor mai bune conlucrări în cadrul C.A.E.R., este de natură să ducă la creșterea forței economice a țărilor membre, la sporirea bunăstării și a gradului general de civilizație al popoarelor lor.

Comitetul Politic Executiv a examinat PROPUNERILE DE MĂSURI PENTRU PARTICIPAREA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA LA ÎNDEPLINIREA DOCUMENTULUI CONFERINȚEI DE LA STOCKHOLM. Relevînd rolul activ al României în pregătirea, desfășurarea și încheierea cu succes a Conferinței de la Stockholm, a indicat să se acționeze în continuare pentru ca țara noastră să-și aducă contribuția constructivă la buna desfășurare a Conferinței de la Viena consacrată dezarmării, întăririi securității și cooperării în Europa.

În continuarea ședinței, Comitetul Politic Executiv a dezbătut și aprobat MĂSURILE PRIVIND CONCRETIZAREA ÎN PRACTICĂ A HOTĂRÎRII DE A REDUCE CU 5 LA SUTĂ ARMAMENTELE, EFECTIVELE ȘI CHELTUIELILE MILITARE, acțiune asupra căreia poporul nostru urmează să se pronunțe în cadrul referendumului de la 23 noiembrie.

În cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, referindu-se la PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII ECONOMICE, a cerut să se acționeze cu înalt spirit de răspundere pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pentru pregătirea temeinică a planului pe 1987.

C. I. ADAM ■

În toată țara

Adunările păcii

Fiecare zi ce ne apropie de 23 noiembrie, data referendumului, sporește entuziasmul popular și evidențiază cu tot mai multă tărie sprijinul înflăcărat al întregii națiuni față de strălucita inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, inițiativă românească menită să contribuie în mod concret — prin reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare — la însănătoșirea climatului internațional, la demonstrarea adevărului că numai măsurile hotărîte, practice pot constitui soluții eficiente pentru rezolvarea gravelor probleme ale contemporaneității.

În acest context, numeroase adunări ale oamenilor muncii din întreprinderi industriale și agricole, de pe șantiere, din unități de cercetare și învățămînt de pe tot cuprinsul țării dovedesc înalta responsabilitate cu care poporul român privește viitorul planetei, adeziunea sa fierbinte la politica promovată consecvent de România socialistă, de președintele ei în direcția creării unei lumi a păcii, înțelegerii și bunăstării. Mii și mii de muncitori, țărani, intelectuali, elevi și studenți, tineri și virstnici, reprezentînd generațiile care și-au adus și-și vor aduce pe mai departe contribuția la continua înflorire a patriei, și-au exprimat cu fermitate adeziunea unanimă față de cauza progresului și colaborării între popoare, față de noua inițiativă în favoarea păcii și dezarmării a conducătorului partidului și statului nostru.

Cei care au luat cuvîntul la aceste adunări au scos în evidență faptul că exemplul României se cuvine urmat de către toate țările lumii, astfel încît marile fonduri realizate ca urmare a reducerii cheltuielilor militare să fie utilizate în scopul dezvoltării economice, al sporirii gradului de cultură și civilizație în toate țările de pe glob, pentru ca foametea și analfabetismul, ce afectează azi miliarde de tineri și adulți, să se transforme din nedorite realități ale contemporaneității în amintiri.

S-a subliniat cu tărie, în cadrul adunărilor populare, că întreaga noastră națiune este fermă hotărîtă să lupte pe mai departe pentru instaurarea unui climat internațional de pace durabilă și de securitate, apărîndu-și, în acest fel, marile izbînzi din toate domeniile de activitate, monumentalele construcții durate în cea mai rodnică Epocă din întreaga sa existență.

Participanții la adunările populare, desfășurate în toată țara, adresează secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, telegrame în care își exprimă dragostea și recunoștința pentru neobosita activitate în slujba păcii a marelui fiu al poporului nostru, hotărîrea fermă de a confirma — printr-un DA categoric, cu prilejul apropiatului referendum de la 23 noiembrie — atitudinea lucidă și profundul umanism ale oamenilor României socialiste, grija lor pentru ziua de mîine a patriei și a lumii întregi.

D. M. ALEXANDRU ■

Treaptă a istoriei românești

Se împlinesc doi ani de la Congresul al XIII-lea al P.C.R. — moment de extremă însemnătate în viața partidului și a poporului nostru. Un moment care, prin Raportul prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin hotărîrile adoptate, prin Directivele privind devenirea social-economică a României pînă în anul 1990 și, în perspectivă, pînă la sfîrșitul mileniului, se înscrie, în geografia noastră spirituală, asemenea unui pisc. Un pisc străjer de istorie, deschizător de istorie, la ale cărui măreță și tefere altitudini ne raportăm cu toate faptele muncii și existenței noastre.

Este momentul care, exprimînd consonanța istorică a construcției naționale, a marilor ei victorii, cu proiecte de dezvoltare de o inedită și grandioasă dimensiune, a statuat intrarea într-un stadiu nou, superior de transformare revoluționară a României : trecerea la înfăptuirea celei de-a treia etape a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării patriei noastre spre comunism. Este momentul care — prin vocea cea mai autorizată a partidului și a națiunii — a proclamat rezoluta înfrîngere a întîrzierii istorice moștenite de România, marcînd, pentru cincinalul 1986—1990, depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare, atingerea parametrilor socio-economici ai unei țări socialiste cu dezvoltare medie.

Cei doi ani care s-au scurs de la marele forum al comuniștilor, ani de răspîntie ai deceniului al IX-lea și ai frămîntatului secol pe care-l străbatem, au demonstrat, prin toate datele muncii și creației noastre, deplina întemeiere a liniei politice a partidului, forța ei propulsivă, capacitatea ei de a deveni, prin dimensiunea-i de cauză supremă a națiunii, cauza fiecăruia dintre noi. Stăm, prin tot ceea ce înfăptuim și rîvnim, în prelungirea istoricului moment din noiembrie '84, pe care l-am potențat și îl potențăm, mereu și mereu, prin acte și fapte ce întăresc mandatul nesovăitei noastre aderiuni la programul adoptat de înaltul forum. N-au fost ani lini, nici senini, ei ne-au confruntat — și încă ne confruntă — cu multe, complexe și dificile probleme. Dar la capătul acestui scurt răstimp avem satisfacția de a raporta că drumul nostru, ales de noi cu unanimă însuflețire și urmat cu nestrămutată încredere, se leagă azi, mai mult ca oricînd, de culmile viitorului, scurtînd distanța dintre efort și răsplata lui, îmbogățindu-ne vatra și ființa cu noi și mari împliniri. Încheiem acest al doilea an al cincinalului cu o producție industrială superioară cu 7 la sută anului de debut, cu o recoltă agricolă bună, cu înalte succese, cotidian asumate, în creația social-culturală, în ridicarea standardului de viață al națiunii. Într-o lume cu prea puține repere, sau cu reperele în febrilă și derutantă schimbare, mărturisind adînci convulsii social-economice, noi, aici, în România **Epocii Ceaușescu**, propunem ordine, echilibru, constanță, calm și înțelepciune, realistă fundamentare a perspectivei, în consens cu resursele și nevoile naționale, dezvoltare prin propriile forțe, înaintare prin planuri științifice, prin jaloane ferme.

„Pe o mare liniștită — arăta secretarul general al partidului — **oricine poate să navigheze ; un navigator bun nu se teme însă nici de furtună, navighează și în condiții grele. Acționînd în mod revoluționar, partidul nostru trebuie să știe să înfrunte orice greutăți, orice furtuni, și să conducă poporul nostru spre împlinirea năzuințelor sale supreme, spre făurirea socialismului și comunismului".**

E ceea ce anii care s-au scurs de la Congresul al XIII-lea al partidului ne-au revelat, din nou, cu limpezime și forță, cu acea forță a marilor adevăruri integrate inseparabil muncii și existenței noastre.

Dimensiunile noii calități

În concordanță cu obiectivul strategic fundamental fixat de cîrmaciul destinelor noastre la orizontul anilor care vin — inaugurarea noii etape, superioară calitativ, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate — România noastră a devenit și devine, pe zi ce trece, spațiul unei noi și accelerate dezvoltări și modernizări a forțelor de producție, chemate azi — sub impulsul imperativelor dezvoltării — să-și dea măsura supremelor lor potențe. Este nevoie, în toate sectoarele economice, de **mai mult**, este nevoie de o cantitate de bunuri materiale care, sporind perpetuu, să ne asigure acea avuție, acea zestre, acea temelie, fără de care efortul creației, oricît de ardent, ar bate în gol. Este nevoie de mai multă energie, de mai multe materii prime, de mai multe produse electronice și electrotehnice, de mai multe produse în toate ramurile economiei, începînd cu cele de vîrf ; este nevoie de mai multe tehnologii moderne, de mai multe linii automatizate ale producției, de mai multe calculatoare electronice, de mai mulți roboți etc. Dar este nevoie, într-o nouă, covîrșitoare măsură, de **mai bine, de mereu mai bine**, de maximă rodnicie a muncii, de apăsată eficență, a gestului ei. Potrivit orientărilor Congresului al XIII-lea, cincinalul 1986—1990 marchează o rezolută trecere, în toate compartimentele de activitate, de la dezvoltarea precumpănitor extensivă la cea de tip intensiv, sub semnul acelei **noi calități** care, din clipa în care a fost formulată de secretarul general al partidului, a devenit platforma națională de muncă și existență a întregului nostru popor. Însesi fondurile de investiții ale actualului cincinal — de circa 1 400 miliarde lei — sînt alocate în cea mai mare parte, înfăptuirii programului de dezvoltare în registru intensiv a economiei, iar sporurile prevăzute pentru producția-marfă industrială — realizate într-un ritm mediu anual de 7,5—8 la sută — vor fi dobîndite, conform aceleiași orientări, pe seama creșterii productivității muncii, care urmează să fie dublată. Noua calitate a muncii își anexează, ca firesc corolar, noua calitate a bunurilor pe care le făurim, produsele cu mărci românești urmînd să atingă și chiar să întreacă, la finele cincinalului, parametrii tehnico-funcționali ai celor mai bune mărfuri industriale de pe piața planetei.

Realizarea unei asemenea opere presupune, firesc, noi eforturi, acordate unor noi și exigente măsuri. Nu sîntem singurii în lume care lucrăm cu astfel de înalte măsuri, în acest veac al revoluției tehnico-științifice în care înaintarea se plătește, dezvoltarea se plătește, se plătesc scump, prin eforturi de anvergură — și mai cu seamă de calitate — și în care, mai ales, rămînerea în urmă se plătește, se plătește crunt, prin scoaterea din cursă. Cei ce vor să cîștige cursa spre viitor au o singură alternativă : să plătească prin eforturi — prin eforturi eficiente — și să fie răsplătiți. Cealaltă alternativă, „confortul stagnării", al cantonării în stadiile cucerite, nu mai există astăzi pentru nimeni. Viața noastră, independența și forța noastră depind de răspunsul pe care-l dăm acestei acute somații a veacului.

Exigențele spiritului revoluționar

Cheia succesului în acest vast și complex demers, cu implicații atît de profunde în toate datele modului nostru de viață, o constituie abordarea și promovarea decisă a noului, racordarea efortului național la cucerirea de ultimă oră a științei, a tehnicii, a cunoașterii. În lumina acestui comandament, învestit de Congresul al XIII-lea cu rolul de ineluctabilă lege a dezvoltării, asistăm, în industrie, la o nouă revoluție tehnică și tehnologică, asistăm, în bătălia pîinii, la adîncirea noii revoluții agrare, procese care, la ceasul de față, dau dominanta tabloului național, angajînd o și susținută, și în acest cincinal, de o marcată perfecționare a relațiilor de producție și a relațiilor sociale. Spiritul revoluționar, spiritul aderării fierbinți la tot ce poate sluji ascensiunea în civilizație și prosperitate a țării, își are și aici un cîmp vast și fertil de manifestare. Democrația noastră socialistă, ridicată la rangul de factor motor al progresului național, e chemată să potențeze, să stimuleze, să confere o calitate nouă angajării muncitorești, inițiativei, spiritului de ordine, de rigoare a muncii, să insufle milioanelor de fii ai României, în calitatea lor de producători, proprietari și beneficiari ai întregii avuții sociale, sentimentul că suprema lor datorie — din care decurg toate actele muncii — este atenta și responsabila gestionare a acestei inestimabile avuții, perpetua ei sporire, înalta fructificare a valorilor ei. **„A beneficia de drepturile oferite de orînduirea socialistă și a acționa cu răspundere pentru întărirea ei** — sublinia la Congres tovarășul Nicolae Ceaușescu — **constituie două laturi ale democrației socialiste care se condiționează reciproc, asigurînd mersul înainte al patriei".** În ultimă instanță — arăta cîrmaciul destinului național — valorile de esență, de **„cadru unic în felul său"** ale sistemului democrației noastre socialiste se înveșnicesc prin creșterea răspunderii sociale, prin afirmarea disciplinei muncitorești cu fiadere egală pentru toți membrii societății, indiferent de funcții, prin supunerea faptei la înaltele exigențe ale conștiinței înaintate.

Aceeași viziune nouă, revoluționară asupra proceselor și fenomenelor vieții, văzute în mișcarea lor vie, în dialectica devenirii lor, prezidează, politica noastră externă, cărela Congresul al XIII-lea i-a reafirmat cu o nouă forță implicarea profundă și responsabilă în însuși miezul de foc al problemelor ce confruntă umanitatea. Nu o intenție deliberată de a ne ilustra, dar nici hazardul, ci legile dezvoltării noastre, legitățile ei, principiile pe care ne întemeiem existența — principiile muncii pașnice, ale creației închinate vieții, ale dezvoltării libere și independente, ale dorinței de armonie și echilibru, de dezarmorsare a armelor și conflictelor, de înțelegere și colaborare cu toate neamurile pămîntului — ne-au implicat, într-adevăr, în acești ani, cu o sporită vigoare în destinul umanității, al cărei ritm vital trece azi, mai mult ca oricînd, prin noi, a cărei năzuință supremă — pacea — își primește aici, la Dunăre și Carpați, replica unor fapte de o unică anvergură. Recenta inițiativă a președintelui României socialiste privind reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare se înscrie — stîrnind ecouri de vibrantă adeziune într-un spațiu de rezonanță universală — ca exemplară faptă a unui popor decis să contribuie la zămislirea unei umanități care să răspundă din plin speranțelor ce din vremi se proiectează pe chipul ei.

Partidul — centru vital al națiunii, al forței și al nădejdilor ei

Trăim această mîndrie — această dublă mîndrie, cea a construcției naționale și cea a aportului nostru la construcția unei lumi mai bune — angajați fiind, cu toată ființa, în efortul spre noi cuceriri, spre noi mîndrii. Ne aflăm, prin tot ceea ce am dobîndit, într-un moment de apoteoză istorică, dar și de noi, de înalte cerințe ale istoriei. Înfăptuirea măreței obiective stabilite de Congresul al XIII-lea ne pune în față covîrșitoare răspunderi de muncă și viață, adresate devotamentului nostru față de cauza partidului, dăruirii față de cauza patriei.

Chezaș al victoriei în cursa spre viitor ne e, ca întotdeauna, partidul, centrul vital al națiunii, izvorul forței și stegarul înflăcărat al tuturor marilor ei nădejdi. Un partid încercat, oțelit, cu 65 de ani de grandioasă istorie, un partid înarmat cu o strategie limpede și cu o conduită intransigentă, un partid care, în anii din urmă, și-a sporit continuu rolul conducător. Gîndirea demiurgică a secretarului general a acționat și aici, în partid — în primul rînd aici ! —, înlăturîndu-i definitiv niște mai vechi și paralizante racile, extirpîndu-i orice manifestare de dogmatism sau osificare în gîndirea sa colectivă, amplificîndu-i propria democrație, ca sursă și ca model pentru democrație națională. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu partidul nu e un „emițător de directive" situat undeva, sus, deasupra maselor, ci un partid al oamenilor, conducîndu-i, prin aportul lor liber, conștient și nemijlocit. Marele dialog cu națiunea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, îl poartă cu pasiune și cu statornicie, vizitele de lucru care s-au suprapus, în acești ani, cu însăși țara, în punctele-i de maximă incandescență ale construcției, se constituie ca un inedit model al raporturilor partid-popor, mase-conducător, generator de vie emulație teoretică și de optimale strategii ale înaintării. În lumina acestui model partidul devine, tot mai mult, cu adevărat un partid al oamenilor, iar partinitatea, la rîndu-i, devine tot mai mult o dimensiune spirituală a națiunii. În lumina acestui model puterea politică, la noi, la români, este puterea **omului nou**, a omului apt să trăiască politic — la cea mai înaltă temperatură a conștiinței revoluționare, la cea mai înaltă treaptă a pregătirii profesionale și culturale — existența și munca patr ei.

„Vom urca și vom străbate noi căi nebătătorite, necunoscute — spunea, la tribuna marelui forum al comuniștilor, secretarul general al partidului, adresîndu-se oamenilor acestei țări — **ceea ce impune să fim animați permanent de un spirit cutezător, de hotărîrea de a promova tot ce este nou și înaintat în gîndirea și practica socială de a însuși și aplica în viață cele mai noi cuceriri ale geniului uman, tezaurul cunoașterii universale. Pornind pe noul drum, să fim conștienți că nimic nu se poate realiza fără muncă, fără eforturi, fără consum de energie și inteligență creatoare, fără spirit revoluționar, devotament și abnegație. Să unim deci toate forțele poporului, să concentrăm toate mijloacele de care dispunem pentru a duce mai departe procesul revoluționar al dezvoltării societății noastre, pentru a ridica pe o treaptă nouă opera istorică pe care eroicul nostru popor o înfăptuiește în România sub conducerea glorioasului nostru partid comunist".**

Răspunsul nostru, al tuturor fiilor acestui pămînt, constituiți în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, e și va fi — ca întotdeauna cînd ne-o cere Eroul neamului — pe măsura unui popor eroic.

ILIE PURCARU

DA!

**pentru dezarmare și pace,
pentru viitorul patriei noastre,
pentru viața întregii planete**

Să privești la altă scară viața

Exemplu pentru popoarele lumii

Cu puțin timp în urmă, prin glasul președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost lansată o nouă chemare pentru pace, o nouă inițiativă a poporului nostru prin care se exprimă voința de a se dezvolta într-un climat de liniște și colaborare, fără teama că războiul nimicitor amenință din toate părțile tot ce este mai scump pe acest pămînt — viața.

Propunerea de reducere cu 5% a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare reprezintă un element care anunță trecerea cu hotărîre la măsuri concrete de dezarmare, exemplul țării noastre putînd fi luat și de alte națiuni, pentru ca astfel să se extindă la nivelul întregii lumi limitarea nivelului atins în utilizarea fondului pentru distrugerea și trecerea acestora, treptat, în scopul dezvoltării, al asigurării condițiilor mai bune pentru ca oamenii muncii de pretutindeni să muncească, să creeze și să trăiască în frăție și unitate.

Povara cheltuielilor militare apasă tot mai greu pe umerii popoarelor în general, dar a devenit sufocantă pentru țările slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare din punct de vedere economic, fapt ce determină nu creșterea capacității lor de apărare, ci dimpotrivă, o tot mai mare dependență față de țările dezvoltate.

Iată de ce referendumul de la 23 noiembrie 1986 poate constitui un exemplu demn de urmat de toate popoarele pentru a iniția și desfășura acțiuni pentru dezarmare pentru pace.

În anii de pace de după al II-lea război mondial poporul nostru a reconstruit tot ce a fost distrus apoi au fost construite orașe noi și sate înfloritoare, fabrici și uzine moderne, printre care se află și Întreprinderea „OȚELINOX", cititorie a Epocii Nicolae Ceaușescu, pe care oamenii muncii sînt hotărîți să o apere cu toată fermitatea, să contribuie la continua ei dezvoltare și modernizare, pentru a putea realiza laminatele atît de necesare dezvoltării pașnice a țării noastre. Laminoriștii tîrgovișteni își exprimă nemărginita dragoste de viață, dorința de a trăi în liniște și pace, vocație a poporului nostru de cînd se află pe aceste meleaguri, semnînd pentru un „DA" hotărît reducerii cheltuielilor militare și angajîndu-se să facă totul pentru păstrarea independenței și suveranității națiunii noastre.

Ing. LAZAR RADU
directorul Întreprinderii „OȚELINOX" Tîrgoviște

Gînd de pace

Alături de întregul popor, cu sentimente de profundă mîndrie patriotică, am luat act de noua inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român. Glasul României rostit de la înalta tribună a forului legislativ suprem de către cel mai autorizat reprezentant al poporului român, îndeamnă la acțiune popoarele continentului, popoarele lumii.

Organizarea referendumului vorbește cu putere despre democratismul vieții noastre politice, fiind în același timp în consens cu concepția tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu privind necesitatea ca popoarele să se pronunțe asupra celei mai arzătoare probleme a zilelor noastre, care este dezarmarea și pacea.

Apreciez că analiza realistă, multilaterală și profund științifică a problemelor ce caracterizează actuala situație politică internațională, făcută de tovarășul secretar general al partidului, președintele țării, în Cuvîntarea rostită la Sesiunea Marii Adunări Naționale, Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Legea adoptată privind reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, se constituie ca acțiuni concrete în lupta pentru pacea omenirii.

Ca slujitor al științei românești, ader din toată inima cu toată hotărîrea la măsurile întreprinse de România și voi spune un DA categoric la referendumul din 23 noiembrie. În spiritul înflăcăratei chemări adresate de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, exprim în numele cercetătorilor, al tuturor oamenilor muncii de la Institutul de sudură dorința de pace și hotărîrea de a face totul pentru ca realizările noastre să fie puse numai și numai în slujba progresului economic și social și să servească bunăstarea, fericirea, libertatea și suveranitatea poporului.

Îmi exprim cu această ocazie recunoștința și prețuirea față de activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, inițiatorul unor propuneri deosebit de importante pentru dezarmare și pace, securitate și progres, pentru toate popoarele lumii.

Angajați cu întregul nostru potențial în opera de înfăptuire a măreților obiective stabilite de Congresul al XIII-lea, cercetătorii, toți oamenii muncii de la Institutul de sudură sînt hotărîți să spună un DA categoric la referendumul din 23 noiembrie. Numai într-un climat de pace putem să ne aducem contribuția noastră științifică la înfăptuirea programelor de dezvoltare economică și socială a țării, la ridicarea patriei pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație.

Dau glas cu această ocazie sentimentelor de profundă mîndrie patriotică pentru faptul că pe plan mondial numele României și numele președintelui Nicolae Ceaușescu sînt indisolubil legate de preocuparea statornică pentru asigurarea liniștii popoarelor.

Dr. ing. ZENO PIRCEA
Directorul Institutului de sudură și încercări de materiale, Timișoara

Numai astfel se pot soluționa problemele omenirii

Cutezătoarele inițiative și acțiuni pentru propășirea economică și socială a națiunii române și făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, își găsesc o nouă și strălucită încununare în recenta propunere ca țara noastră să treacă, pînă la sfîrșitul acestui an, la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. Hotărîrile în acest sens ale marelui forum al democrației noastre socialiste — Congresul Oamenilor Muncii — dezbaterile și hotărîrile Marii Adunări Naționale sînt tot atîtea garanții că legea adoptată recent reflectă voința autentică a poporului român.

Organizat în spiritul legii, referendumul de la 23 noiembrie dă posibilitatea ca pe lîngă cetățenii cu drept de vot să fie consultați și tinerii în vîrstă de la 14 la 18 ani, care își vor exprima opinia prin semnătura depusă pe buletinele pentru referendum.

Referendumul de la 23 noiembrie, înaltă expresie a democratismului în luarea hotărîrilor de importanță vitală pentru patria noastră, dă posibilitatea întregului nostru popor să-și exprime unanim voința, adeziunea la hotărîrea Marii Adunări Naționale, privind reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Între activitatea noastră de zi cu zi și lupta pentru idealurile nobile ale păcii și dezarmării este o legătură indisolubilă. Tot ce face pentru apărarea păcii, pentru înfăptuirea dezarmării conducătorul partidului și statului nostru este făcut în numele nostru și pentru binele poporului român, ca și al tuturor popoarelor.

Iată de ce, cu mîndrie patriotică și cu convingerea că în urma acestei măsuri forța economică și prestigiul României în lume vor crește considerabil aprobăm din tot sufletul hotărîrea Marii Adunări Naționale privind reducerea către Republica Socialistă România cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare și organizarea în acest sens a referendumului de la 23 noiembrie.

Iată ce făurim,

De cîte ori ni se oferă prilejul să întocmim bilanțuri ale construcției naționale — și referendumul de duminică, 23 noiembrie, este un astfel de prilej, chemîndu-ne să evaluăm, din nou și din nou, uriașa noastră, zestrea noastră de muncă și viață, bunurile pe care le-am cucerit, civilizația care a încolțit, crește și se desăvîrșește în vatra Dunării și Carpaților, sub semnul unor aspirații pe care nu putem să le punem, și nu le vom pune niciodată, sub semnul negării prin distrugere și prin moarte — trăim un sentiment de tonică și înflăcărată mîndrie. Un sentiment prin care ne legitimăm, în timp, și înainte, și înapoi.

Moșii și strămoșii noștri ne-au dăruit, prin grele jertfe și sacrificii, o țară-vatră de rod, apță de rod, au dat ființă umană acestui pămînt, l-au făcut să cugete, să grăiască, să-și spună vrerile și nădejdile într-o limbă-fagur de miere, dar acest pămînt, ca matrice de civilizație, a fost păstrat foarte greu. L-au înecat, în cursul veacurilor, multe valuri, l-au pîrjolit, l-au ars, l-au frămîntat nenumărate zguduiri. Nu e firesc, doar o experiență a noastră. Oricînd și oriunde s-ar fi produs, o astfel de experiență înseamnă însă, cu majuscule, Rezistență, înseamnă Creație. Iar la noi, la românii, Rezistența, Creația ne-au fost dintotdeauna supremele însușiri. De sub cenușa pîrjolurilor, de sub colbul pustiitor adus din cele patru vînturi efigia inconfundabilă a pămîntului nostru a ieșit, mereu și mereu, la lumină, ca printr-un miracol, prin efortul de luptă și trudă al pămîntenilor, care s-au succedat, de milenii, neîntrerupt, generație după generație. Efortul păstrării acestei vetre a cheltuit, desigur, o imensă energie. Aceeași energie, îndrumată spre alte scopuri, s-ar fi putut închega în întreprinderi mai durabile. Au cheltuit-o dezordonat cei care n-au avut nimic de păstrat, au cheltuit-o durabil cei care au înmulțit ce-au avut, printr-o soartă mai generoasă. Dar însuși efortul păstrării e un efort creator, fie și prin faptul că menține o structură, conservă niște virtualități, făcîndu-le apte să se dezvolte fericit într-o condiție prielnică.

Am așteptat cu veacurile această condiție, am rîvnit-o și ne-am bătut pentru ea. Uneori am și doîndit-o, dar în fulgerări de istorie care au însemnat, practic, doar clipe. Voievozi luminați, un Mircea, un Ștefan, un Brâncoveanu, mari cititori de neam și țară, ne-au revelat o vocație a creației, a construcției, de o unică forță, materializată în monumente care stîrnesc și azi, peste secole, admirația lumii, dăruindu-ne minunea celei mai glorioase epoci de civilizație a istoriei noastre vechi. După care a urmat însă, sumbră, o lungă epocă a dechinului, în care construcția a stagnat, în care vocația ei la români, părea pierdută. Nu de tot, ea scăpărînd deseori prin țîșniri singulare de energie, asemenea scînteilor unui foc mocnind sub cenușă, dar păstrînd nefructificat un capital de surprize, de combustii ale creației, ce putea duce, cum a și dus peste ani, la developarea unor însușiri umane ce nu se găsesc pe toate drumurile. Au redescoperit această vocație — înălțînd-o la o intensitate a faptei fără echivalențe în peisajul nostru istoric — anii socialismului, și cu deosebire grandioasa etapă inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, focarul de idei și faptă al celor mai mari și mai tefere împliniri ale muncii și existenței noastre. A redescoperit această vocație — transformînd-o în supremă emblemă a pămîntului de la Dunăre și Carpați, cea care ne definește astăzi locul nou și ales pe harta geografică și spirituală a lumii — cititorul României moderne, cel care, într-o epocă mai scurtă decît cea a lui Mircea, a lui Ștefan ori Brâncoveanu, a făcut din vrednica noastră vatră țărănească, rezidită de muncitori, o mare cititorie a noului, vastă cît însuși cuprinsul acestei vetre, întărind-o prin glrul său personal, simbolizînd-o prin numele său: Nicolae Ceaușescu.

De cîte ori ni se oferă prilejul să facem bilanțuri ale construcției naționale în acești ani-temelie de nouă istorie ai **Epocii Ceaușescu** — și referendumul de duminică, 23 noiembrie, este un astfel de prilej, chemîndu-ne să măsurăm ce am agonisit și să apărăm această agonisită spunînd „DA !" păcii și muncii pașnice — trăim sentimentul că ne aflăm într-o nouă țară, emancipată de sursă, pilluind totuși pe orbita ei, ca și un astru fidel străvechii lui gravitații. Am înfrînt totuși, în acești ani, o veche și blestemată gravitație, gravitația istorică a întîrzierii punînd mai sus ca oricînd, niște cărămizi, impunînd, mai sus ca oricînd, niște idei.

Raportam în 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, o producție industrială de 17 ori mai mare ca în 1944. Raportăm acum o creștere a acestei producții de peste 100 de ori față de anul unu al revoluției. Raportăm, în fapt, o industrie

Pacea pentru noi înseamnă viață și muncă pusă în slujba patriei, a umanității. Sîntem convinși că în acest ceas al istoriei numai națiunea poate soluționa problemele omenirii, indiferent de ce natură ar fi ele. În actuala situație internațională, problema fundamentală a epocii noastre este aceea a dezarmării nucleare și generale, a asigurării păcii pe planeta noastră. Este de datoria fiecărui stat să contribuie la atingerea acestui măreț obiectiv.

Noua inițiativă de pace a țării noastre constituie un exemplu demn de urmat și pentru alte țări ale continentului european, pentru alte țări ale lumii.

Sperăm că, în acest An Internațional al Păcii, și în alte țări se va trece de la vorbe la fapte, de la declarații despre dezarmare la măsuri concrete de reducere a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, îndepărtîndu-se astfel pericolul unui cataclism nuclear pustiitor.

Ca mamă, ca președintă a Adunării generale a oamenilor muncii din D.J.P.Tc. Sibiu, mă număr printre sutele de mii de lucrători din transporturi și telecomunicații, care, cu adîncă emoție, vor spune DA pentru pace la referendumul de la 23 noiembrie.

OLIMPIA BĂLAN
președinta Comitetului sindicatului din D.J.P. Tc. Sibiu

Triumful rațiunii și umanismului

Poporul român se bucură astăzi de mărețe împliniri materiale și spirituale. El are o viziune științifică asupra lumii, are o cultură și un sistem propriu de valori, o mare aspirație pentru știință și tehnică, o strategie științifică a dezvoltării sale și o contribuție majoră la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane.

Niciodată în întreaga sa istorie, omenirea nu s-a arătat atît de preocupată și nu a fost atît de confruntată în legătură cu viitorul ei. Niciînd străduința de a privi cu încredere în viitor nu a fost atît de intensă, atît de organizată, atît de meritorie și necesară. Inițiativele de pace și dezarmare ale României socialiste, adoptate din inițiativa și elaborate cu contribuția nemijlocită a celui mai autorizat reprezentant al său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, exprimă continuitatea vocației milenare de pace a poporului român, dorința sa de a se dezvolta în climat de destindere, climat care respinge tenebrele discriminării și ale distrugerii.

Revoluția tehnico-științifică influențează fundamental evoluția civilizației umane, iar aplicațiile ei stimulează nu numai speranțele noastre ci și dezamăgirile noastre. Viitorul este — prin cercetările din fizică, biologie, microelectronică, informatică — nu numai foarte promițător dar și plin de cele mai cumplite pericole. Iată de ce în epoca noastră problema păcii este ridicată, fără nici o exagerare, la rang de problemă fundamentală, iar știința devine nu numai un mijloc de cunoaștere ci și o armă a vieții, a libertății și demnității. În același timp știința și tehnica — din mijloace ale progresului — pot fi folosite ca mijloace de distrugere a omului și vieții, prin utilizarea energiei nucleare în scopuri războinice, prin perfecționarea și creșterea uimitoare a preciziei și puterii de distrugere a armelor. Știința și tehnica nu pot fi făcute responsabile pentru o alternativă sau alta. Și aici, tot noi, oamenii am avut și avem un cuvînt decisiv și în realizări și în erori. Cuceririle noii revoluții tehnico-științifice oferă omenirii șansa unei noi Renașteri, perspectiva unei perioade istorice de mare strălucire. Poporul român, ale cărui aspirații sînt exprimate în vibrantele apeluri de pace ale președintelui țării adresate oamenilor de stat și națiunilor de pretutindeni, către un asemenea viitor se înscrie. Alternativa dezvoltării pașnice sau distrugerii prin război a fost și este în primul rînd o problemă de responsabilitate socială și politică. În aceste condiții, știința devine nu numai o forță nemijlocită de producție, ci și o problemă fundamentală de etică, de conștiință.

Informaticienii din țara noastră contribuie la progresul științific și economic al patriei, fiind animați în același timp de spiritul păcii, de dorința de a birui întîrzierile în dezvoltare, asimetria de acces la izvoarele cunoașterii universale și gravele dezechilibre cu forme sui-generis a discriminărilor trecute și prezente.

Informatica este o tehnologie a păcii în măsura în care ea aparține unei civilizații a păcii. Informatica este o știință a păcii pe calea omenirii către o civili-

(Continuare în pag. 6)

avem ce apăra!

nouă fundamental înnoită (90 la sută din totalul fondurilor fixe existente astăzi la noi sînt opera ultimelor două decenii), orientată spre ramuri și tehnici de vîrf, impunînd tot mai pregnant primatul factorilor calitativ- intensivi ai dezvoltării. N-am fi putut, înainte de 1965 (dosi am încercat-o !), să durăm monumentul pentru eternitate care este Canalul Dunăre — Marea Neagră, așa cum n-am fi putut să construim Metroul sau Transfăgărășanul, să ridicăm colosi ai oțelului precum cei ai Tîrgoviștei ori Galaților, să echipăm o industrie chimică de talie mondială, să transformăm Carpații, prin citiorii energetice cu putere rivalități pe planetă, într-un castel solar în această parte a Europei, să făurim automobile și avioane, locomotive electrice și centrale atomice. Cele peste 250 de mari platforme și zone industriale edificate în ultimele două decenii, înglobînd mii de moderne capacități de producție, distribuite armonic pe întreg spațiul țării, dau țării o altfel de respirație, un altfel de ritm existențial, o altfel de certitudine a zilei de mîine, ridicată pe temelia robustă a zilei de azi.

Raportam, în 1965, o recoltă de cereale de 12 milioane de tone. În acest an, producția de cereale a țării a fost de peste 28 milioane tone, înscriindu-ne astfel printre marii producători de cereale ai continentului și ai lumii. Este anul în care noua revoluție agrară — amplă operă inițiată și concepută de ctitorul României moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de prefacere structurală a agriculturii noastre socialiste — și-a arătat cu prisosință primele roade, desemnîndu-și, printr-un gest de profundă semnificație, și primii săi Eroi.

Raportam, în 1965, cheltuieli social-culturale în valoare de 26,9 miliarde lei. Cifra anului 1985 e, la acest capitol, de 107,6 miliarde lei. În ultimele două decenii s-au mutat în case noi 11 milioane de oameni — aproape jumătate din populația țării — iar peste o treime umaniste mătate în această perioadă școli universități, teatre, palate ale științei, culturii, sănătății, sportului — împlinesc calitativ muncii printr-o calitate a vieții în perpetuă sporire a străluciri.

Un bilanț rodnic este însă doar partea materială, cea care măsoară în cifre gradul înfăptuirii telului. Dar un asemenea bilanț ne mărturisește, în același timp, și un spirit. Este spiritul nou, spiritul revoluționar, declanșat de Congresul al IX-lea, de secretarul general al partidului, este spiritul care, ca un uriaș val de aer proaspăt, a pătruns în toate celulele societății. În toate compartimentele construcției naționale, spărgînd crusta rutinei, a schemelor reci și seci, paralizante ale creației, forînd spre acele zăcăminte tematice, spre acele valori fierbinți, și străfunde ale geniului neamului, făcîndu-le să irumpă la zi în avînturi arteziene. Și înțelegi zi de zi, cu bărui proaspete energii, acel centru secret care este **ființa constructor** a unui popor în timp, revelîndu-i perenitatea și forța.

Pentru prima oară, de la eforturi năzuințe ale poporului nostru, al unuia din cele mai fundabilele lui efort de a ne voiaju să-o întunece ori s-o șoarțe, s-a trecut, printr-o desfășurare de forțe cum istoria locului n-a mai văzut, la înnobilarea acestui pămînt, la restaurarea și la sporirea, printr-un demers creator de o unică rodnicie și frumuseților și a avutului „gurii de rai" de la gurile Dunării. Pentru prima oară printr-un efort de o unică rodnicie istorică, s-a pus în operă, la întreaga-i dimensiune, harul nostru de a zidi, s-a pus în operă, în magnifică operă, știința noastră de a ne angaja, cu resurse mereu creatoare, în dialogul cu lumea și timpul în care trăim.

Am cucerit, în acești ultimi ani, cît n-am cucerit în veacuri de trudă, de căutări și de zbucium. Am făcut-o prin aspre eforturi, neprimind nimic pe gratis („nimic nu ne-a căzut din cer", cum cu dreptate ne aminteste Eroul neamului), dînd în schimb totul, de la suprema încordare a mîntii la cel din urmă strop de sudoare. Am făcut-o cucerind și desăvîrșind, de-a lungul acestor patetice ani, o calitate umană nouă, o diamadă anume, o fibră eroică, generoasă aptă de mari sacrificii, de dăruită ardere în numele unei sacre cauze. E, dintre marile cuceriri care numesc România de azi, poate cea mai de preț, impunînd omul de la Dunăre și Carpați ca pe un etalon de nouă și aleasă umanitate.

Acum, după veacuri de zbucium, țara, iată, s-a așezat. Încă facem eforturi, adesea aspre, adesea excepționale, pentru deplina înfrîngere a gravitației istorice a întîrzierii, pentru trecerea, în anul de culme al cincinalului, la un stadiu nou, devenind un stat industrial modern, cu dezvoltare economică înaltă și cu un standard de viață, cu un nivel de civilizație și cultură de o calitate superioară. Apți să facem față unor împrejurări excepționale, sîntem însă — toate faptele noastre o dovedesc — să nu transformăm excepționalul în permanență, ci să realizăm, pe zi ce trece, acel orar inteligent al efortului, acel dens și continuu ritm al înaintării înăuntrul căruia se află cheia succeselor durabile. Nu sîntem singurii în lume care lucrăm cu măsuri și cu proiecte ambițioase, dar sîntem printre puținii care, în acest veac frămîntat de recesiuni și crize, propunem lumii statornicie, echilibru și armonie în tot ceea ce zămislim.

Țara, iată, s-a așezat, temeliile ei sînt fără moarte, viața ei curge bogat și impetuos către viitor. Stăpîn în ea este numai poporul, cel harnic și brav, cel ce cunoaște prețul jertfei, cel ce a dat numai și numai jertfe, cel pentru care jertfa a fost, secole de-a rîndul, un act cotidian. I se cuvine acum privilegiul muncii și al creației pentru sine, ca o dreaptă răscumpărare. I se cuvine privilegiul bucuriei, al împlinirilor, privilegiul răsplatei după muncă, privilegiul de a-și crește și înzestra cum se cuvine copiii, privilegiul de a-și decide singur ziua de azi și de mîine. Privilegii ? Nu, drepturi. Drepturi care, prin vocea și prin fapta președintelui României socialiste, sînt apărate astăzi ca lumina ochilor. Sînt drepturile noastre — ca ale tuturor națiunilor lumii — la pace la liniște, la înțelegere planetară, pentru ca — împreună cu toate națiunile lumii — să ocrotim și să sporim tot ceea ce am agonisit.

„Avem convingerea — arăta cîrmaciul destinului național la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale — **că planurile și programele poporului nostru de dezvoltare economico-socială — ca de altfel planurile de progres și dezvoltare ale tuturor statelor și popoarelor — se pot înfăptui cu succes numai în condiții de pace și de colaborare internațională, de încredere și de cooperare activă între toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială".**

Votul pe care, duminică, 23 noiembrie, îl vom da dezarmării și păcii, consacrînd istorica inițiativă a României și a președintelui ei de reducere a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, se va înscrie astfel ca un gest - exemplar, emanînd dintr-o țară ce-și făurește, cu eroică trudă, construcția prezentului și a viitorului său.

Căci „noi locului ne ținem, / Cum am fost așa rămînem", cum spune poetul. Ne ținem strîns, cu toate rădăcinile noastre, de un pămînt pe care, cu sudoare și sînge, l-am apărat de toate ispitele soartei, de toate potrivnicile și viforele istoriei, ducîndu-l astăzi la rodul visat de strămoși. Și deschizîndu-l, mai amplu ca niciodată, spre inegalabilele rodiri ale viitorului.

Iată ce-am făurit, iată ce apărăm ! — ne spunem nouă înșine și spunem lumii. Nu năzuind să aducem lumea la rostul nostru, căci ne e străină trufia, ci încercînd, cu modestie și simplitate — cu simplitatea cu care fringem blînea, după ce am trudit-o —, să adăugăm zecimala efortului nostru, al aportului nostru viu, creator și temeinic, la acel mare efort al lumii, menit să ne împingă, împreună cu lumea, peste hrapuri de întuneric și de prăpastie, spre luminoasele orizonturi ale perpetuei înfloriri a vieții.

Căci doar într-o **„lume fără arme, fără războaie"** — cum spune Eroul națiunii române și Eroul păcii universale — ne putem împlini în major destinul.

ILIE PURCARU ■

DA!

pentru viitorul patriei noastre,
pentru dezarmare și pace,
pentru viața întregii planete

Pacea este climatul construcției

(Urmare din pag. 5)

ție a socialismului și comunismului. Informaticienii din țara noastră îndeplinesc cu succes și cutezanță misiunea de pace și progres a științei românești.

Apelul pentru dezarmare și pace în Europa și în lume, pe care plenara Consiliului Național al Științei și Învățământului l-a adresat oamenilor de știință de pretutindeni, conducătorilor de state și guverne, exprimă încă o dată, voința noastră unanimă, a celor ce lucrăm în activitatea științifică și educativă, de a milita consecvent — în cadrul Comitetului român „Oameni de știință și pacea", condus de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu — pentru dezarmare și pace, pentru folosirea rezultatelor științei în folosul omenirii și nu pentru distrugerea ei. Prin facilitarea contactului între oameni, a cunoașterii reciproce, a schimbului de valori, informatica militează pentru om, pentru ceea ce reprezintă el, pentru izbînda rațiunii și umanismului. Sînt convins că informatica poate fi o știință exclusivă a păcii, pe calea omenirii către o civilizație a socialismului și comunismului.

Noua inițiativă de pace a României socialiste, formulată în mod magistral de secretarul general al partidului nostru cu privire la reducerea unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare reprezintă o pilduitoare expresie a politicii înțelepte, generoase și nobile promovată de Eroul națiunii române și al păcii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, politică la care subscriem și noi, oamenii muncii din I.T.C.I., pentru care vom vota cu deplină încredere la Referendumul național ce va fi organizat în această lună.

NICOLAE BADEA-DINCA
Director științific al Institutului pentru tehnică de calcul și informatică

Argumentele păcii.

Alături de întregul popor colectivul de studenți, cadre didactice, ingineri cercetători al Facultății de Electrotehnică din Cluj-Napoca vor spune un „DA" ferm hotărîrii de partid și Legii adoptate de către Marea Adunare Națională privind reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost primită de colectivul nostru cu un deosebit interes fiind convinși că aceasta reprezintă singura cale prin care noi, cei ce lucrăm în învățămîntul superior vom putea contribui la formarea tinerei generații în spiritul înaltelor idei umaniste, a prieteniei și înțelegerii între toate popoarele lumii.

Epoca actuală caracterizată de o rapidă înnoire a cunoștințelor în special în domeniile purtătoare de progres tehnic (electronică, automatică, . calculatoare) presupune angajarea deplină a cercetătorilor, cadrelor didactice și studenților pentru a ridica pe o treaptă superioară calitatea învățămîntului, realizările noastre.

Înfăptuirea acestor deziderate presupune un climat de liniște, de siguranță de pace ce se va realiza prin voința unanimă a întregului popor, care este chemat la referendumul din 23 noiembrie 1986 să întărească prin votul său hotărîrea de partid și de stat.

Sprijinim cu toată voința acțiunile Comitetului Național „Oameni de știință și pacea" condus cu înțelepciune și clarviziune de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, care exprimă voința de pace a tuturor oamenilor de știință din țara noastră.

Prin întreaga activitate pe cercetare ce o desfășurăm în cadrul facultății, abordînd direcții prioritare cum sînt : robotica, tehnologiile neconvaționale, informatica și calculatoarele, electronica medicală, vom contribui la îmbogățirea zestrei științifice și tehnice, vom fi legați mai strîns de problematica completă a întreprinderilor, vom face mai mult pe linia integrării învățămîntului, a cercetării cu producția.

Votul nostru de la 23 noiembrie se alătură voinței întregului popor, angajării unanime a națiunii noastre prin conștiință și fapte în lupta pentru apărarea și afirmarea dreptului suprem al oamenilor la existență demnă și liberă, la PACE.

Conf. dr. ing. R. MORAR
Decanul Facultății Electrotehnice din Cluj-Napoca

Un drum pentru omenire

Pentru mine războiul nu e decît o amintire urîtă din copilărie pe care n-o s-o pot uita niciodată. Străzile traversate mereu de invalizi de război, oameni care aveau nevoie de un ajutor, foametea, trenurile cu răniți, veștile confuze de pe front și scrisorile care tot veneau amenințător. Îmi aduc aminte că cel mai groaznic lucru pentru cei care aveau un fiu, un tată sau un frate plecat pe front era să primească o scrisoare oficială. În ea era totdeauna o veste tristă. Acele scrisori oficiale, comunicate definitive care pecetluiau soarta unui erou, erau la fel de terorizante ca și bombardamentele, erau chiar verdictul neiertător al violenței. Toți cei care au avut rude plecate pe front își aduc aminte cu groază de aceste vești, de acest mod simplu de a prinde consecințele războiului reduse la cîteva rînduri care anunțau dispariția unui om. De aceea, visul generației mele, al celor care au copilărit pe vremea războiului a fost și este să trăim în liniște, să nu mai avem parte de asemenea vești, să putem oferi tuturor copiilor o viață lipsită de spectrul comunicatelor dramatice, să-și poată împlini dorințele și să înfăptuiască idealurile la care noi am contribuit cu puterea, pasiunea și priceperea noastră. În patruzeci de ani, cîți au trecut de la stingerea războiului, prin munca noastră de zi cu zi am încercat să arătăm care este prețul și însemnătatea păcii, a muncii libere, să opunem haosului și distrugerii construcțiile și bucuria vieții liniștite, munca și dragostea. Tot ce am înfăptuit în România socialistă în acești ani este o replică dată violenței ,războiului, distrugerii, convinși fiind că numai pacea poate să-i dea omului tot ceea ce-i trebuie pentru a înflori, pentru a face dovada inegalabilelor sale virtuți de ființă creatoare. Inițiativa de pace a președintelui Nicolae Ceaușescu, încă o cale fertilă adresată lumii cu generozitate specifică poporului român, reprezintă voința noastră fermă de a spune NU războiului, de a arăta lumii valențele păcii, ale muncii libere, neamenințate de spectrul armelor. Inițiativa de a reduce cu 5 la sută cheltuielile militare înseamnă luciditate și curaj în a porni hotărît pe calea dezarmării, drum bătut pînă acum de prea multe vorbe și de prea puține fapte. Referendumul din 23 noiembrie va arăta fără putință de tăgadă hotărîrea noastră de a munci, de a spune NU războiului, de a construi socialismul și comunismul, de a înfăptui politica Partidului Comunist Român. Referendumul va fi pentru noi încă un prilej de a demonstra că opțiunea noastră de a-i urma pe secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu în toate inițiativele de pace este fermă, de durată și se întemeiază pe dragostea fierbinte pe care întregul nostru popor o poartă conducă-

O înălțime care crește mereu

Cînd cei de la sculăria Întreprinderii de utilaj din Alba Iulia au primit proiectul unui dispozitiv de găurit multiax, realizat chiar de specialiștii întreprinderii știau că de asta depinde în mare măsură modul în care vor reuși să se încadreze în termenul de livrare a celor cîteva zeci de mii de flanșe, contractate cu parteneri din Franța, Belgia și S.U.A. Inginerul Ion Boca, șeful de secție coordonator, i-a chemat pe cîțiva oameni și le-a dat proiectul subinginerului Nicolae Rusu. Trebuie să lăsă ! Era un imperativ mai puternic decît un ordin. Și maistrul Dumitru Lazarenco, tehnicianul Nicolae Sirghie, Horia Ceuca și Petru Roșu au întors proiectul pe toate fețele. Era bun dar mai avea nevoie de ceva. Unul a dat o idee, celălalt a propus o soluție, un mod de realizare, și din această colaborare cu scîntei și după tehnica pas cu pas au pus la cale un dispozitiv de găurit multiax, care funcționează cu 4 burghie și găurește dintr-o singură prindere două asemenea flanșe. Dacă luăm în calcul faptul că secția sculărie avea de executat mii de asemenea flanșe, avînd destul de mult de lucru pe mașinile de găurit în timp ce mașinile de frezat erau mai puțin solicitate, precum și faptul că în loc de o gaură se dau simultan patru și prin două asemenea piese, avem imaginea unei productivități mai mult decît rezonabile, ea depășind serios ceea ce s-ar putea numi în cazul de față chiar dublarea ei. Au fost livrate 60 de tone de asemenea piese către partenerii externi și calitatea executiilor i-a dus pe cei de la Alba Iulia în fața unui fapt demn de atenție. Pentru anul următor un alt beneficiar extern a contractat 500 de tone de asemenea flanșe. Poate că povestea capului de găurit multiax, luată în sine, nu spune prea mult, dar în contextul în care un spirit de mers înainte, de căutare a ideilor eficiente, de modernizare a produselor și a tehnologiilor de fabricație domină această întreprindere, povestea acestui dispozitiv este destul de semnificativă. Întreprinderea de utilaj Alba Iulia, în ciuda faptului că nu are o tradiție care să-i impresioneze pe partenerii interni și externi, a reușit să convingă numai prin seriozitate, spirit novator, punctualitate și idei eficiente, materializate în minimum de timp. Multe sînt explicațiile acestui spirit. Unii spun că el ar fi imprimat chiar de conducerea întreprinderii, inginerul Alfred Zatoschil fiind un om cu un deosebit simț practic și cu un fler special în a simți cursul zilei de mîine. Fiu de miner, inginerul Zatoschil a lucrat ca inginer la Zlatna, la Întreprinderea de Industrie Locală din Aiud, apoi la cea din Alba Iulia și, apoi, la Utilaj, cum i se spune în oraș acestei întreprinderi mai noi aflată la ieșire, pe șoseaua Clujului. Aparținînd de Ministerul Industriei lemnului și materialelor de construcție, întreprinderea a fost destinată să producă utilajul necesar acestui domeniu și, ani la rînd, ea a făcut față cu brio tuturor comandamentelor, ca mai apoi, după ce s-a pus pe picioare și a dovedit că poate mai mult, să lasă din perimetrul destinat inițial și să producă tot felul de utilaje necesare altor domenii ale economiei naționale. Bineînțeles, strungurile de lemn, mașinile de rindeluit și încărcătoarele frontale au rămas între produsele de bază, modernizate în fiecare an, îmbunătățite și cu noi parametri. Dar muncitorii și specialiștii de la Utilaj au ieșit în marea competiție a industriei. Au început să producă utilaje necesare minerității (transportoare), agriculturii, serviciilor și altor domenii. Așa s-au născut coiitoarele de bușteni, încărcătoarele de cereale, omologate în 12 noiembrie la Caracal și comandate deja de mai mulți beneficiari, chiar înainte de a avea ziarul specialiștilor. E o mașină care încarcă 50—60 de tone de cereale pe oră și beneficiarii au avut numai cuvinte de laudă despre un asemenea ,Utilaj extrem de necesar. Tot așa s-au născut mașina de tăiat marmură, mașina de confecționat servetele (aflată în probe tehnologice la Întreprinderea de hîrtie Petrești), presele de 120 de tone forță, cele care au stîrnit ambiția ca în anul viitor Întreprinderea de utilaj să producă și prese de 400 de tone forță. O altă noutate o constituie mașina de dozat materiale mărunte, o mașină aparent simplă, care se folosește la împachetatul pulberilor, a făinei, zahărului, detergenților, adusă însă din import. În momentul de față această mașină se află tot în probe tehnologice, dar la Întreprinderea Portelanul din Alba Iulia. Ar mai fi multe de spus, dar o înșiruire de idei tehnice, de oroiecte demne de toată stima și necesare economiei ar fi de natură să încarce doar memoria oricui, atîta vreme cît nu este direct interesat de chestiunile în cauză. Dar ce impresionează și se simte indiferent despre ce ar fi vorba la această întreprindere e spiritul de inițiativă, de mers înainte, de consideratie față de ideile eficiente, un vînt primenitor care bate mereu în pînzele celor curajoși. Dacă în primii ani, Utilajul și-a adunat oamenii de pe unde a putut și a luat pe mai toți cei dispuși să vină, acum firma începe să aibă orgoliul unei veritabile școli. Și-a format singură oameni, i-a specializat și profilat și chiar a ajuns pînă acolo încît să-și îngăduie să le mai dea și altora, să le trimită specialiști care să-i sprijine. O dovadă a climatului tonic în care se lucrează aici o constituie și faptul că întreprinderea a realizat planul pe primele zece luni ale anului, reușind și un plus de 9,7 milioane lei la producția marfă. Secretarul comitetului de partid maistrul Petru Năsui, spunea la un moment dat : „Colectivul nostru a început extrem de bine acest ultim an al actualului cincinal. Toate comenzile au fost onorate în termen iar pînă la sfîrșitul anului vom avea acoperire în contracte cu beneficiarii pentru întreaga producție a anului viitor". E și aceasta încă un semn că la Alba Iulia, Utilajul ține ștacheta seriozității ridicată la cel mai înalt nivel.

BOGDAN NISIPOIU

torului său iubit. Ziua de 23 noiembrie va fi pentru noi nu numai o manifestare a voinței noastre de pace, va fi chiar o sărbătoare a păcii în care poporul român va arăta lumii prin fapte, cum a arătat-o de atîtea ori, că drumul păcii nu este pustiu, dimpotrivă. România a pornit pe el cu hotărîre și ea trebuie urmată de toți cei care înțeleg prețul vieții, al muncii, al creației, al viitorului.

ION VOIȘAN
muncitor specialist
Întreprinderea chimică
Orăștie

Cuvîntul de aur al Omenirii

Ne mai despart doar cîteva zile de 23 noiembrie 1986, cînd întregul popor român, chemat să se pronunțe la referendum, va spune un DA hotărît pentru îndeplinirea în țara noastră a exemplarei măsuri propuse de președintele Nicolae Ceaușescu : reducerea în acest an cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Referendumul din 23 noiembrie este un act istoric cu ample înțelesuri. El ilustrează profundul democratism al statului nostru : întregul popor — toți cetățenii cu drept de vot și tinerii între 14 și 18 ani — este consultat cu privire la ducerea la bun sfîrșit a unei acțiuni de mare răspundere și importanță. În același timp reducerea propriu-zisă se încadrează în linia politică internațională a statului nostru, consecvent angajată în inițiative care să ducă la destindere, la promovarea încrederii între popoare, între altele pe calea diminuării eforturilor militare. Ca urmare, referendumul de la 23 noiembrie este de fapt o ilustrare strălucită a unității dialectice dintre politica internă și politica externă a României socialiste, a Partidului Comunist Român.

Vom spune cu toții DA la 23 noiembrie, de fapt întregii politici a statului și partidului, așa cum spunem DA în fiecare zi prin ceea ce facem bine la locurile noastre de muncă.

În aceste zile de noiembrie se împlinesc 35 de ani de cînd sînt membru al corpului didactic al Institutului Politehnic „Traian Vuia" din Timișoara, de cînd contribui prin munca mea de zi cu zi la instruirea și educarea a numeroase generații de ingineri mecanici, ingineri care au dezvoltat industria constructoare de mașini din România socialistă și care sînt gata să lucreze cu toată răspunderea lor la continua ei modernizare. Îndeplinind istoricele hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului.

Au trecut mai bine de 7 ani de la memorabila vizită de lucru la Facultatea de mecanică din Timișoara a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, împreună cu tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, în decursul căreia ni s-a trasat sarcina ca împreună cu specialiștii din producție să construim roboți supli, înzestrați cu inteligență artificială. În urma activității colectivului interdisciplinar, care a luat ființă din îndemnul secretarului general al partidului, la Timișoara s-au creat două nuclee de fabricație a robotilor industriali : la întreprinderile „Electromotor" și „Electrotimiș"; roboții realizați în cadrul acestor nuclee lucrează în secțiile de producție de la întreprinderile „Electromotor" și „AEM" — Timișoara, „Vagoane MEVA" — Drobeta-Turnu Severin, de scule Rîșnov, de cinescoape București, contribuind la creșterea productivității muncii.

Sînt cadru didactic universitar, sînt cercetător științific și lucrez în fascinantul domeniu de care depinde în mare măsură progresul tehnic al anilor viitori: robotica. Preocupările mele se pot desfășura numai cît timp se menține binul cel mai de preț al omenirii : PACEA. În același timp sînt convins că preocupările mele își aduc o contribuție modestă la întărirea patriei. După cum sînt convins că rațiunea omenirii va triumfa, că exemplul strălucit al României, inițiativa eroului păcii, a tovarășului Nicolae Ceaușescu va fi înțeleasă și urmată și de alte state. Cu această profundă convingere voi spune un DA hotărît pentru reducerea în acest an cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare la referendumul din 23 noiembrie.

Prof. dr. ing.
KOVACI FRANCISC
Timișoara,
str. Memorandului, 68

Un dialog cu veterani, oameni care au trăit războiul

Da, din adîncul durerii și al speranței

Între atîtea moduri de a pleda pentru pace, acum cînd lumea are nevoie mai mult ca oricînd de acest imperativ fundamental al vieții, ce poate fi mai convingător decît răspunsul pe care-l dau foștii soldați ? Rănile lor sînt argumentul suprem, o pledoarie convingătoare și plină de dramatism, cu ele s-a scris libertatea noastră de acum, cu ele s-au scris biografii marcate de eroism și din ele se întemeiază cea mai fermă opțiune pentru pace.

Constantin Lădaru a plecat din Geoagiu Băi împreună cu încă doi prieteni. Înaintea lor, plecase pe front toată floarea satului și, în locul scrisorilor de pe front, mulți dintre părinți primiseră deja adresele oficiale în care li se comunica faptul că fiii lor au căzut eroic la datorie. Cei trei au intrat în focul luptelor spre sfîrșitul războiului, cînd, metru cu metru, palmă cu palmă, România era eliberată. Constantin Lădaru a luat parte la luptele pentru eliberarea Ungariei și, exact în ziua în care împlinea 21 de ani, pe 13 noiembrie 1944, a fost rănit la picior. Vasile Pîrva, consăteanul său, i-a luat împreună cu alți camarazi și l-au scos din linia întîi. Nu mai avea decît o urmă de picior. Fostul vînător de munte, devenit contabil și pensionat de la Consiliul popular al comunei Geoagiu, spunea: „Războiul e cel mai groaznic lucru pe care-l poate îndura omul și inițiativele de pace ale României, prin cel mai autorizat purtător de cuvînt al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vin să ne aducă una din cele mai scumpe bucurii, bucuria de a contribui concret la pacea lumii. Eu sînt invalid de război și prețuiesc din adîncul inimii toate apelurile de pace lansate de președintele României, iar în data de 23 noiembrie voi vota pentru reducerea cheltuielilor militare de către România cu 5% cu convingerea că votez pentru o măsură justă, necesară, firească, și o voi face în numele meu, dar în această opțiune voi pune și amintirea tuturor feciorilor din comuna noastră, cei care nu s-au mai întors din război și ale căror figuri le păstrez nestersе în memorie. Opțiunea mea este ca o datorie părintească, ca un semn al grijii față de viitorul copiilor mei". Constantin Lădaru a fost și este un om harnic. În ciuda infirmității cu care s-a întors de pe front, și-a făcut o casă, s-a căsătorit, are copii și unul dintre ei i-a adus un nepot. Seara, bunicul povestește amintiri din război și, de fiecare dată cînd puștiul nu înțelege și mai vrea amănunte, bunicul îi spune, lasă, mai bine să nu știi niciodată și să nu ai parte de o asemenea durere. Căci războiul, viața fără pace e cea mai adîncă durere. Schimbă sau curmă destine, distruge valori, năruiește idealuri, pîrjolește tot ce s-a ridicat în ani de liniște.

Samoilă Andreșoi era un fel de copil de suflet al satului Beriu. Nu avea părinți. Crescuse în grija unui om mai înstărit care îl trimitea cu oile. Samoilă Andreșoi își terminase armata și se pregătea să înceapă o viață în doi. S-a căsătorit și, la cîteva luni, a fost chemat sub arme. În focul luptelor din august 1944, Samoilă Andreșoi a dispărut. A lăsat în urma lui o fetiță de trei luni, soția și doi bătrîni. După patruzeci de ani de la dispariția soțului, Safta Rădău din Beriu locuiește într-o casă mare și liniștită. A reușit să-i ducă pe cei doi bătrîni pînă la sfîrșitul senectuții, a reușit să-și crească fiica și s-o vadă mare. „Mie războiul mi-a luat un bărbat și mi-a adus numai nenorociri și necazuri. Cei mai grei ani din viața mea au fost atunci cînd a trebuit să supraviețuiesc pe urmele războiului. Niciodată nu mi-a fost atît de greu, chiar dacă toată lumea, cînd îi spuneai că ești văduvă de război, te privea cu respect și încerca să te ajute. Acum, cînd sîntem chemați să hotărîm o generoasă inițiativă de pace, să ne spunem cuvîntul, acesta nu poate fi decît DA. Toți cei care au trecut prin război, soții, mame, copii, și în primul rînd soldații care au supraviețuit vor spune un DA în care este angajată toată viața lor, toată biografia lor cu amintirile dureroase și cu cenușurile de viteje".

Într-o după-amiază blîndă de duminică am ascultat amintirile unui fost soldat în marele război. În începere era cald, soția lui vedea de gospodărie și din cînd în cînd se apropia de masă și-și asculta bărbatul, ca apoi să plece iar, puțin iritată, nemulțumită că acesta povestește tot despre front. Mai bine ai povesti de ceva mai frumos, a spus ea la un moment dat. Ana Timpean a trăit o superbă poveste de dragoste chiar înainte de război. Era îndrăgostită de viitorul ei bărbat pînă peste vîrful urechilor. Cu puțin timp înainte de a se căsători, Ion Timpean a fost chemat sub arme. S-a purtat ca un adevărat soldat. A fost rănit și operat de trei ori. De fiecare dată a trecut pe lîngă moarte, s-a refăcut și s-a reîntors pe front. Întîi a fost rănit la spate, apoi la brațul drept și, ultima oară, la brațul sting. A fost operat de mai multe ori în spitalele de campanie și din mîna lui stîngă, zdrențuită de un obuz, n-a mai rămas nici o urmă. S-a întors de pe front, cu teama că fosta lui dragoste va fi îngrozită de noua înfățișare. Ana Timpean s-a căsătorit cu invalidul întors de pe front și acesta n-a vrut să stea departe de lume, și-a construit o casă, a lucrat peste tot unde a fost nevoie de el și cu un singur braț a făcut cît unii nu reușesc nici cu două. Au avut un băiat. De el se leagă una din cele mai impresionante povești. În primii ani după război, familia Timpean a vrut să nu aibă copii. Mama a spus că ea nu vrea ca să aducă pe lume o ființă care să îndure ce-a îndurat bărbatul ei. Apoi, în serile lungi de iarnă, cei doi s-au hotărît că trebuie să-și facă datoria față de ei, față de casa lor, față de țară. Dar au hotărît că vor o fetiță. Dacă ar avea un băiat, un eventual război l-ar putea trimite în același infern din care tatăl se întorsese infirm. În cele din urmă familia Timpean a avut un băiat, acum inginer. „Cînd voi spune DA, o voi face cu sentimentul că îmi dau adeziunea la o strălucită inițiativă în favoarea păcii, concepută de președintele nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Nu vreau ca fiul meu și nici fiii altora să mai treacă prin ce-am trecut noi, să cunoască ororile războiului. Hotărîrea României de a reduce cheltuielile militare cu 5% este o măsură practică în favoarea păcii, un pas concret de care omenirea are stringentă nevoie și pilda noastră se cere urmată fără nici o șovăire de toți cei care iubesc viața. Spun DA cu gîndul la viitorul fiului meu, cu credința că el va avea parte de pace".

Am bătut la poarta unui om singur, veteran de război, o minte limpede și un caracter armonios. Stă într-o casă retrasă din marginea Orăștiei și citește mereu. Viorel Cujerean, locotenent-colonel în rezervă, a fost rănit pe front, a rămas fără un picior și a predat ca profesor la Școala de război, vechiul nume al Academiei Militare. La unul din cursuri, marele istoric Nicolae Iorga a vorbit despre marii conducători de războaie. La sfîrșitul cursului, unul dintre elevii ofițeri s-a ridicat și a mulțumit, exprimîndu-și și o nedumerire. De ce n-a pomenit în cursul său de nici un român care să fi dovedit calități deosebite în purtarea războaielor ? Și Nicolae Iorga, după un zîmbet discret, a răspuns că „Noi românii n-am purtat niciodată războaie, ne-am luptat doar să apărăm pămîntul țării și căminele noastre". Cînd povestește despre război, Viorel Cujerean amintește mereu de integritatea României, de apărarea țării, laitmotivul oricărei vieți de soldat. Din acest război, Viorel Cujerean s-a întors infirm. Nu a făcut din asta o rușine sau un complex, dimpotrivă, socotește rana ca pe-o emblemă a datoriei de onoare în bătăliile purtate pentru pămîntul României. Și totuși, un ofițer de carieră rămîne un om care se împotrivește războiului. „Războiul nu este decît o monstruozitate, apogeul său fiind, așa cum l-a pictat un mare artist, doar o piramidă de cranii. Opțiunea mea de om cu o biografie de ofițer rămîne categorică în favoarea păcii. Iată de ce, chemat să optez, voi semna pentru reducerea cheltuielilor militare cu 5%, văzînd în asta un pas concret în apropierea de un ideal drag tuturor oamenilor: pacea lumii".

CORNEL NISTORESCU ■

DA!

pentru viitorul patriei noastre,

pentru dezarmare și pace,

pentru viața întregii planete

Argumentele istoriei

Istoria ne învață că niciodată încordarea și vrajba n-au slujit în vreun fel interesele reale ale unei națiuni. Tot istoria, în experiența sa de milenii, ne arată că cerințele vitale ale omenirii, tratativele reprezintă singura cale rațională ce poate oferi soluții drepte, echitabile și valabile în rezolvarea oricărei probleme litigioase. Propria noastră istorie ne oferă exemple măreț în măsură să figureze în orice carte de aur dedicată luptei pentru pace. Strămoșii noștri, ne-o spun scriitorii antici și mai apoi cronicile medievale, au luptat pentru apărarea gliei și independenței lor, pentru stabilirea de relații pașnice și de bună vecinătate. Dromichaites, Burebista, Decebal, Gelu, Mircea, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul etc. sînt doar cîteva din numele ilustre cu care poporul român contribuie la patrimoniul mondial al celor care au iubit pacea și independența popoarelor mai mult decît propria lor ființă.

Se știe că practica recurgerii la forță n-a însemnat niciodată o cale demnă de urmat.

Rezolvarea problemelor foarte complexe ale lumii contemporane impune mai mult ca oricînd consolidarea colaborării între toate popoarele lumii. Evoluția pe care o cunoaște situația internațională în anii din urmă este în măsură să provoace îngrijorarea tuturor popoarelor, a tuturor forțelor iubitoare de pace. În aceste condiții, țara noastră a promovat și va promova în permanență o politică activă și mobilizatoare de colaborare și prietenie cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea lor socială. Statul și partidul nostru consideră că stă în puterea popoarelor, a forțelor înaintate de pretutindeni, de a elimina încordarea din viața internațională, de a asigura triumful rațiunii și al păcii. Numele României și al Președintelui ei au devenit indisolubil legate de idealul păcii în lume și al înțelegerii între popoare. Autoare sau coautoare a numeroase inițiative politice, menite să contribuie la diminuarea încordării internaționale, România a devenit una din forțele cele mai de nădejde și consecvente ale luptei pentru pace și dezarmare, în special a dezarmării nucleare.

Ținînd seama de caracterul profund uman al unei asemenea măsuri, consider că este o datorie de onoare pentru orice cetățean al patriei noastre să spună un DA răspicat la **Referendumul** ce va avea loc la 23 noiembrie, convins fiind că acest DA întrunește dorința unanimă a întregului nostru popor pentru pace, bunul cel mai de preț spre care a aspirat și aspiră de veacuri întreaga omenire.

EROISMUL, NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

Războaiele daco-romane

Așa cum lasă să se întrevadă unele izvoare scrise, precum și desfășurarea evenimentelor ce au urmat dispariției lui Burebista, se poate vorbi într-adevăr de o dezmembrare politică și teritorială a statului creat de regele geto-dac, nu însă și de dispariția esenței acestuia. Nucleul său principal, cu centrul de dată aceasta în Dacia intracarpatică, a persistat și s-a consolidat în vremea marilor războaie daco-romane. De acest nucleu statal principal se leagă foarte probabil numele unor regi geto-daci pe care-i întîlnim la istoricul Iordanes. Din relatările acestuia rezultă că lui Burebista i-a urmat la tron apropiatul său colaborator Deceneu, după care puterea i-a revenit lui Comosicus, rege și mare preot totodată. Apoi, timp de 40 de ani, statul dac a fost condus de regele Coryllus probabil identic cu Scorylo, pomenit de scriitorul Frontinus. Lista transmisă de Iordanes se încheie cu numele lui Diurpaneus, se pare același cu Duras, menționat de Dio Cassius, care i-a cedat tronul lui Decebal.

Istoria Daciei extracarpatice după moartea lui Burebista a fost strîns legată de politica Romei în Balcani și de instalarea acesteia la Dunărea de Jos. După cît se pare, printre soldații recrutați de Brutus, înainte de lupta de la Philippi (anul 42 i.e.n.), se aflau și contingente de geto-daci. Referindu-se la conflictul dintre Marc Antoniu și Octavianus, Dio Cassius relatează despre o încercare a geto-dacilor de a se alătura cauzei lui Octavianus, oferindu-i sprijin militar, în schimbul unor avantaje materiale.

„Dar ei, spune același istoric, nu căpătară nimic din cîte ceruseră și trecură de partea lui Antoniu". Plutarh spune că Dicomes, regele geților, îi făgăduise lui M. Antoniu că-l va sprijini cu armată numeroasă". O asemenea înțelegere pare să se fi realizat, M. Antoniu angajîndu-se să plătească stipendii în monedă de argint de tipul denarilor legionari.

Informații ceva mai sigure se păstrează despre regele Cotiso, poate același cu cel al cărui nume figurează pe monedele de aur de tip Koson. În timpul aceleiași dispute pentru putere la Roma dintre Octavianus și Marc Antoniu „dacii, spune Florus, care trăiesc nedesliptiți de munți, de acolo, sub conducerea regelui Cotiso, obișnuiau să coboare și să pustiască ținuturile vecine, ori de cîte ori Dunărea, înghețată de ger, își unea malurile". Suetonius amintește chiar un proiect de înrudire între Augustus și Cotiso, potrivit căruia cei doi dinaști urmau să-și dea reciproc fiicele de soții. Se pare că regele Cotiso ar fi domnit prin părțile de sud-vest ale Daciei. El este înfrînt în anul 29 i.e.n. de M. Licinius Crassus.

În aceeași perioadă, în regiunea getică dintre Dunăre și M. Neagră, izvoarele scrise înregistrează prezența a trei regi geto-daci, Roles, Dapyx și Zyraxes. Primul stăpînea în părțile de sud ale Dobrogei, în timp ce ceilalți doi își împărțeau, în ordine, mijlocul și părțile de nord ale provinciei.

Dio Cassius, relatînd campania de urmărire și de nimicire a bastarnilor care atacaseră posesiunile romane din Tracia, afirmă că aceștia se refugiaseră într-o „cetate". Proconsulul roman M. Licinius Crassus reușește să-i scoată din adăpost și să-i înfrîngă cu ajutorul regelui get Roles. Pentru serviciul adus, el este numit „aliat și prieten al romanilor". În această calitate Roles s-a dus, probabil în anul 29 i.e.n., la Corint, unde l-a întîlnit pe Octavianus. Îndată după aceste evenimente, Roles intră în conflict cu vecinul său de la nord, Dapyx, împotriva căruia solicită sprijinul lui M. Licinius Crassus. Acesta revine în Dobrogea și înfrînge rezistența lui Dapyx, care se sinucide. Victoria repurtată îl îndeamnă pe Crassus să atace și pe Zyraxes. Acțiunea lui este îndreptată mai întîi împotriva cetății getice Genucla, sub pretextul că acolo se găseau steagurile romane luate de geți și de bastarni cu prilejul înfrîngerii guvernatorului C. Antonius Hybrida, în anul 61 i.e.n. Cetatea, aflată pe malul Istrului, este asediată de pe uscat și de pe apă, și în cele din urmă, cucerită. Regele get a scăpat refugiindu-se în stînga fluviului. În anul 27 i.e.n., M. Licinius Crassus își celebrează la Roma victoriile repurtate în Tracia și asupra geților. Totodată, granița Imperiului roman este fixată pe linia Dunării.

Pe măsură ce romanii înaintează și se stabilesc la Dunăre, conflictele lor cu geto-dacii din stînga fluviului devin mai frecvente și mai acute. Izvoarele scrise menționează un atac al neamului dac al appulilor, întreprins în anul 15 i.e.n. împotriva stăpînirilor romane sud-dunărene. Doi ani mai tîrziu, Agrippa respinge o incursiune a dacilor în Pannonia, iar în anii 10—9 i.e.n. are loc un nou atac al dacilor în aceeași provincie. Expediția de represalii este condusă de M. Vinicius, care i-a urmărit pe daci pe valea Mureșului, ad.nc în interiorul Daciei. Prin anii 6—9 e.n., dacii năvălesc împreună cu sarmații în Moesia, iar în anii 11—12 e.n., Cornelius Lentulus i-a înfruntat pe geto-daci la ei acasă, pe malul stîng al Dunării. Ecouri ale unor incursiuni ale dacilor în noile posesiuni ale imperiului apar frecvent la poeții latini Horațiu, Ovidiu, Virgiliu, Martial etc., care atrag atenția conducătorilor romani asupra pericolului geto-dac și asupra forței lor politice și psihice.

Conflictele dintre daci și romani, care au loc după această dată, iau proporțiile unor adevărate războaie. Profitînd de tulburările de la începutul domniei lui Vespasian, ca și de retragerea unor contingente din Moesia, dacii, spune Tacitus, „luară cu asalt taberele de iarnă ale cohortelor și cavaleriei auxiliare și se făcură stăpîni pe ambele maluri ale Dunării". Pentru a asigura liniștea la Dunărea de jos, Vespasian a înființat o flotă specială *(classis Flavia Moesica)* și a adus noi trupe în această regiune.

Confruntarea din penultimul deceniu al sec. I e.n. a fost în același timp o încercare a puterilor și un preludiu la cele două mari războaie din vremea lui Decebal și Traian. În iarna anilor 85—86, dacii întreprind o mare incursiune la sud de Dunăre și atacă garnizoanele romane. În cursul luptelor cu dacii și a încercarii de a-i respinge își găsește moartea însuși legatul provinciei Moesia, C. Oppius Sabinus. Silit de împrejurări, Domițian vine la Dunăre în anul 86 e.n., unde va lua o serie de măsuri administrative și de apărare a frontierei. Moesia este împărțită în două provincii, Dobrogea fiind inclusă în Provincia Moesia Inferior. Se fac pregătiri militare imense în vederea unei campanii de pedepsire a dacilor.

În această vreme, în Dacia s-a petrecut o importantă schimbare politică: regele Duras-Diurpaneus cedează tronul lui Decebal. Noul rege dac era, după portretul zugrăvit de Dio Cassius, „foarte priceput la planurile de război și iscusit în înfăptuirea lor, știind să aleagă prilejul pentru a-l ataca pe dușman și a se retrage la timp. Dibaci în a întinde curse, era un bun luptător și se pricepea să folosească izbinda, dar și să iasă cu bine dintr-o înfrîngere. Din această pricină multă vreme a fost un dușman de temut pentru romani".

În primăvara anului 87 e.n., Domițian trimite împotriva dacilor o puternică armată, sub comanda generalului Cornelius Fuscus. Înaintînd prin defileul Oltului, sau după o altă opinie prin Banat, armata romană este atacată de dacii lui Decebal care reușesc să-i pricinuiască pierderi considerabile: în mîinile dacilor au rămas numeroși prizonieri, arme și steagurile legiunii a V-a Alaudae. Lovitura dată de daci a fost puternică și de neașteptat, încît în toiul luptelor și-a pierdut viața însuși Cornelius Fuscus.

În anul următor, o nouă armată romană, sub conducerea lui Tettius Iulianus, a pătruns în Dacia, prin Banat. La Tapae, unde a avut loc lupta, balanța a înclinat de partea romanilor: înfrînt, Decebal este nevoit să ceară pace. Angajat în Pannonia în lupte grele cu cvazii și marcomanii, Domițian acceptă propunerea și încheie pace cu Decebal în anul 89 e.n. Deși clauzele tratatului dădeau, prin formularea lor, tîlc de cauză împăratului roman, Decebal devenind rege clientelar al Romei, totuși aceasta a fost considerată o pace rușinoasă și defavorabilă pentru romani. La o astfel de apreciere au contribuit desigur clauzele, potrivit cărora regele dac avea să primească de la romani — informează Dio Cassius — „nu numai însemnate sume de bani, dar și meșteri pricepuți la felurite lucrări folositoare în timp de pace și de război".

Cele două războaie purtate de romani pe teritoriul dacic în vremea lui Domițian au scos în evidență nu numai forța militară a romanilor, ci și intenția lor de a pune stăpînire pe Dacia. Răgazul de doisprezece ani care a urmat acestei păci a fost pentru Decebal o vreme de intensă întărire a armatei și a întregului sistem defensiv al Daciei, precum și de consolidare a relațiilor sale cu vecinii. Cu banii și cu meșterii obținuți de la romani, Decebal instruiește și înarmează oastea dacică. Întărește și dezvoltă ansamblul sistemului de fortificații din Dacia. Cetățile din Munții Orăștiei și în special capitala lui Decebal, Sarmizegetusa, cunosc o perioadă de înflorire. În urma reorganizării sale de către Decebal, statul dac se înfățișează, în pragul anului 100 e.n., mai unitar, mai bine organizat și mai întărit decît fusese vreodată.

Acțiunile de întărire întreprinse în Dacia sporesc îngrijorarea Romei. Îndată după preluarea puterii supreme, în anul 98 e.n., Traian a început pregătirile în vederea unui mare război împotriva dacilor. Potrivit relatărilor lui Dio Cassius, împăratul „cugeta la cele săvîrșite de aceștia (daci) și era copleșit cînd se gîndea la sumele de bani pe care romanii trebuiau să le plătească în fiecare an. Vedea apoi că puterea și îngîmfarea dacilor sporesc necontenit".

Istoria celor două războaie daco-romane este doar în parte reconstituită. Principalele surse, printre care comentariile lui Traian și Getica lui Criton, medicul care l-a însoțit pe împărat în Dacia, s-au pierdut. Aceeași soartă au avut-o și alte lucrări referitoare la războaiele daco-romane, de pildă ale lui Dio Chrysostomos, Appian, Arrian etc. Sursa scrisă principală rămîne *Istoria romană* a lui Dio Cassius, din care s-au păstrat, pentru epoca lui Domițian-Traian, unele rezumate tîrzii la cronicarii bizantini din sec. XI-XII. La reconstituirea desfășurării celor două războaie daco-romane o contribuție însemnată a adus-o studierea și interpretarea scenelor de pe Columna ridicată de Traian la Roma, precum și a metopelor de pe monumentul triumfal (Tropaeum Traiani) de la Adamclisi (Moesia Inferior).

La 25 martie 101 e.n., Traian părăsește Roma, declarînd război geto-dacilor. Armata romană, evaluată la circa 200 000 luptători, trece Dunărea, o parte sub conducerea împăratului, pe la Lederata, iar cealaltă parte, comandată de Laberius Maximus, guvernator al Moesiei Inferior, pe la Dierna (Orșova). Joncțiunea celor două coloane are loc la Tibiscum (Banat), de unde, reunite, se îndreaptă spre Porțile de Fier ale Transilvaniei. Cele două armate rivale se întîlnesc la Tapae. După o luptă încrîncenă, care s-a soldat cu mulți morți și răniți, victoria a revenit romanilor, mai numeroși și mai bine pregătiți. Drumul fiind deschis, romanii înaintează spre centrul întărit al Daciei din Munții Orăștiei. Traian respinge propunerea de pace care i-a fost transmisă de aliații lui Decebal (buri și sarmați) și o altă directă, trimisă de însuși regele geto-dac. Oștile romane pătrund adînc în interiorul Daciei și reușesc să cucerească o serie de teritorii și centre întărite importante, apropiindu-se de capitala dacică.

Tocmai în acest timp însă o mare coaliție de daci, sarmați și buri (germani) atacă Moesia Inferior, îndreptîndu-se spre Balcani. Împăratul este nevoit să părăsească frontul din Dacia, împreună cu o parte a armatei sale, pentru a veni în sprijinul celui moesic. Deschiderea ostilităților în Moesia Inferior făcea parte dintr-un plan premeditat al lui Decebal. Oștile adverse s-au întîlnit pe platoul de la Adamclisi, unde s-a dat una dintre cele mai grele bătălii. Victoria obținută de romani a fost plătită cu pierderi considerabile. Pe locul unde s-a desfășurat bătălia, Traian avea să ridice mai tîrziu un monument triumfal (Tropaeum Traiani), iar în apropierea acestuia, un mausoleu și un altar în memoria ostașilor căzuți în luptă, în număr de peste 3 800.

Înapoiat în Dacia, Traian reia ofensiva. Se pare că în această etapă a războiului, romanii au cucerit principalele fortărețe, dacice printre care și cea de la Costești, de unde au recuperat armele și prizonierii capturați de daci în lupta cu Cornelius Fuscus. O altă fortăreață, probabil cea de la Piatra Roșie, este cucerită de Laberius Maximus, cu care prilej e luată prizonieră sora lui Decebal. Acum era amenințată însăși Sarmizegetusa.

În această situație gravă, Decebal a fost silit să cedeze. În toamna anului 102 e.n. Condițiile impuse de învingător au fost deosebit de grele. Dacii au fost siliți să cedeze romanilor o parte din teritoriile ocupate, să predea mașinile de război, pe dezertorii, și ingineri romani, să dărîme fortificațiile, să renunțe la politica de independență, să-și adapteze relațiile externe la cele ale imperiului, să nu încheie alianțe cu vecini fără aprobarea romanilor. Traian se reîntoarce la Roma, unde și-a sărbătorit triumful și a primit titlul de *Dacicus*. După cît se pare, încă de pe acum, unele teritorii dacice, printre care Banatul, părți din Oltenia, Muntenia și sudul Moldovei au intrat sub stăpînirea romană, fiind anexate la cele două Moesii.

Decebal însă nu avea intenția să respecte o pace atît de grea și umilitoare pentru el. În consecință, regele dac, încălcînd condițiile impuse de Traian, reconstruiește cetățile și reorganizează armata, încheie alianțe cu vecinii și ocupă unele teritorii ale iazigilor, prieteni ai romanilor. Pregătiri similare întreprind și romanii și încep, încă din primavara anului 103 e.n. construirea unui pod peste Dunăre — la Drobeta Turnu Severin, operă încredințată arhitectului Apollodor din Damasc.

Al doilea război daco-roman devenise iminent. La 4 iunie 105, Traian pornește cu o armată impunătoare asaltul asupra Daciei, din trei direcții, prin Banat, pe valea Oltului și prin pasul Oituz. Dîndu-și seama că șansele dacilor în acest mare război erau mai reduse ca oricînd, Decebal încearcă să obțină din nou pace de la romani. Condițiile impuse de Traian, între care și predarea regelui dac, s-au dovedit inacceptabile. În primăvara anului 105 e.n., romanii înfrîng rezistența dacilor și asediază capitala, unde se dau ultimele lupte. Decebal și cei mai apropiați luptători și generali ai săi reușesc să scape din încercuire și să se retragă în munți, unde sînt însă urmăriți și înconjurați de un detașament de cavalerie romană. Pentru a nu cădea în mîna romanilor, Decebal își curmă singur viața. Capul lui a fost tăiat și dus lui Traian la Ranisstorum, de subofițerul de cavalerie Tiberius Claudius Maximus, iar de aici trimis la Roma și expus pe scările Gemoniae, ca dovadă că mult temutul dușman al romanilor a încetat de a mai exista. Astfel au luat sfîrșit numeroasele conflicte daco-romane și totodată libertatea Daciei, care a intrat sub stăpînirea romană, ca provincie, pentru mai bine de un secol și jumătate.

Cucerirea Daciei, ale cărei cauze au fost în egală măsură de ordin economic și politic, va reprezenta o sursă însemnată și imediată de venituri, atît de necesară imperiului. Johannes Lydos informează că romanii au ridicat din Dacia bogății imense în aur și argint, care s-ar fi ridicat, după calculele unor specialiști moderni, mult reduse față de cifrele oferite de izvorul amintit, la 165 500 kg aur și 331 000 kg argint. În același timp, romanii au luat 50 000 de prizonieri. Cert este că, după cucerirea Daciei, finanțele imperiului s-au redresat. Acum se construiește impunătorul *Forum Traiani*, Columna, un mare apeduct, se refac canalul Nil — Marea Roșie, se pregătește războiul contra parților, se acordă acutiri de impozite, scade prețul aurului pe piața imperiului și se emit monede și medalii cu scene și inscripții legate de cucerirea Daciei. Timp de 123 zile, romanii au sărbătorit, cu un fast rar întîlnit, victoria asupra geto-dacilor și transformarea țării lor într-o nouă provincie a imperiului.

Dr. CONSTANTIN PREDA

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Idolul lumii contemporane este Pacea — formula magică a liniștii și a inspirației pe care noi artiștii o invocăm.

A avea Pace înseamnă a fi mereu tînăr, iar a fi tînăr înseamnă pentru noi a avea geniu creator. Pacea a fost, este și va fi la ordinea zilei : ea este natura și șansa de a putea trăi, de a putea găsi calea spre desăvîrșire în munca noastră de creație.

Pentru artiști numai Pacea este frumoasă, ea nu are nimic din obstinația sumbră și perversă a urîtului, a obsedantului care se închide în categoria răului și a distrugerii.

Creatorul de frumos admiră Pacea cu pasiune, cum admiri o floare, o pădure, o cîmpie, nașterea în sine, tot ceea ce răsare și se înalță în lumină, să creească.

Există în lume două categorii

Zborul porumbelului alb

de spirite : acelea cărora le place Pacea, liniștea, fericirea și acelea care mai speră încă să îmbrace cămașa de foc a războiului. Fără îndoială spiritele care iubesc Pacea cu greu se pot detașa de ea. Artiștii din toate timpurile au ales din univers senzația de viață, de Pace și de libertate.

Mă voi înclina, cum am făcut-o și cu alte ocazii, în fața Păcii și voi persevera în aceeași direcție căci nu este posibil să admitem în nici un fel chipul negru al războiului. Nu poate exista nici o afinitate în spiritul nostru pentru lucruri distrugătoare și urîte. Această trăsătură merită să fie îmbrățișată, căci experiența m-a învățat că artiștii ,pe întreg parcursul Istoriei artei, pînă în zilele noastre n-au conținut să apere Pacea și frumusețea.

Aș dori ca lumea să se avînte cît mai mult timp în zborul fericit al Porumbelului alb.

SABIN ȘTEFĂNUȚĂ ■

Aspirația nobilă a creatorului român — Pacea

Niciodată viața noastră, a întregului pămînt, n-a fost mai în pericol ca în acest sfîrșit de secol și mileniu. De jur-împrejur, de pretutindeni, de pe uscat, de pe apă, din aer, din cosmos chiar, viața ne este amenințată de-o uriașă, înspăimîntătoare putere, aceeași care ar putea transforma pămîntul într-o grădină a primăverii veșnice, o putere pe care a creat-o însăși mîna omului. „Și, în sfîrșit, urmașul lui Prometeu, el, omul, / A prins și taina mare, a tainelor, atomul. / El poate omenirea, în cîteva secunde, / S-o-ntinerească nouă pe veci, ori s-o scufunde..." spunea **Tudor Arghezi** într-un magistral poem, **Cel ce gîndește singur**, din ciclul **Cîntare omului**.

Mai actuale ca oricînd, aceste emblematice versuri — exprimînd nu doar o temă poetică în sine, ci un profund crez umanist al artiștilor români dintotdeauna, care au socotit, ca dealtfel întreg poporul român, că bunul cel mai de preț al vieții este pacea — s-au constituit încă de la apariția lor, la cîțiva ani după tragicele explozii nucleare de la Hiroshima și Nagasaki, într-un veritabil semnal de alarmă privind pacea și liniștea planetei. A le rosti acum, cînd țara noastră, prin referendumul de la 23 noiembrie, oferă întregii lumi un exemplu pe cît de concret, pe-atît de viu, demn de-a fi îmbrățișat de toate țările mapamondului, înseamnă a sublinia unul din nobilele idealuri, una din nobilele aspirații în slujba cărora artistul român, fie el poet, pictor sau muzician, s-a pus dintotdeauna, cu toată ființa sa, cu toată puterea artei sale.

Din cele mai vechi timpuri și pînă la ultima mare conflagrație mondială, pămîntul țării noastre, liniștea și pacea acestui sfînt leagăn al poporului român, s-au aflat mereu sub focul mistuitor al războaielor. Am plătit cu sînge cald și scump dreptul nostru la libertate, dreptul nostru la viață. Artiștii noștri n-au ostenit și nu vor osteni niciodată să nemurească pilda celor ce s-au jertfit pentru patrie. Dar niciodată mîna lor nu s-a ferit să arate, să descrie, să întiprească neînchipuit de dureroasele și sfîșietoarele grozăvenii ale războaielor. Să citim cu atenție mult avîntatul și eroicul poem **Peneș Curcanul**, al lui **Alecsandri**, și vom zări, dincolo de bărbăția celor zece vasluieni din care, vai, doar unul va supraviețui, fața hidă și cumplită a războiului. Să privim cu aceeași atenție pînzele lui **Nicolae Grigorescu** realizate chiar sub focul obuzelor și șuierul gloanțelor, pe front, unde a participat în calitate de corespondent de război, și vom zări albastrul rece și neomenesc al oțelului suprimînd viața omului. Undeva, în planul doi al celebrului **Atac de la Smîrdan**, deasupra năpraznicului val de soldați români surprinși în iureșul atacului, plecați să moară sau să învingă, plutește o lumină vînătă și albă și roșietică, exprimînd prin ea însăși, prin vălmășagul tușelor, neomenescul și absurdul acelei încleștări. Prizonierii turci pe care Grigorescu i-a pictat cu multă compasiune, nu sînt niște învinși, ci niște oameni peste care s-a prăvălit un mare necaz, niște oameni care au trăit din plin ororile războiului. Sau, mai aproape de noi, în **Pădurea spînzuraților**, Liviu Rebreanu descrie cu lux de amănunte nu doar războiul în sine, ci și mutilarea sufletească a celor obligați să se omoare între ei ca animalele, obligați să se dezbrace de orice sentiment, cu deosebire de cele strict omenești. E greu de spus, în doar cîteva cuvinte, cît pustiu și cîtă jale răzbat din literatura și pictura acelor artiști români care au zărit, cu chiar ochii lor, cumplita față a războiului, care s-au străduit să surprindă în operele lor și imaginea de apocalips a războaielor.

Urmînd această nobilă și umanistă tradiție, literatura și arta noastră contemporană s-au dedicat adeseori, convingător și patetic, năzuințelor de pace ale poporului român, exprimînd la un înalt nivel artistic dragostea de viață a poporului nostru, nestrămutata sa convingere că pacea și liniștea planetei sînt un bun al tuturor, că numai prin liniște și pace un popor se poate împlini pe sine, așa cum a visat dintotdeauna.

VICTOR NIȚĂ ■

DA!

pentru viitorul patriei noastre,
pentru dezarmare și pace,
pentru viața întregii planete

Un Da categoric!

Răspunsul meu astăzi nu e altul decît tot acest
Străvechi și mereu actual manifest,
Pe care, la o mieșasesuteșapte-ș-trei,
Îl lansase bătrînul rapsod Dosoftei.

Un „DA" categoric, venind din istorie,
Cu fiece veac, tot mai aprig, incoace ;
Un „DA" amintind de străvechea-ne glorie
De-a fi, de-a fi fost totdeauna pe pace.

„Cine-și face zid de pace,
Turnuri de frăție,
Duce viață fără greață
'Ntr-a sa bogăție".

După cum și un „NU" tot la fel categoric,
Pe-această Planetă la orice-normare !
Ea nu poate fi craniul mort al lui Yorik,
Cu-„a fi sau a nu fi" — hamletiana-ntrebare.

„Că-i mai bună, depreună,
Viața cea frățească,
Decît armă ce destramă
Oaste vitejească".

Un „DA" hotărît pentru-acest 5 la sută
Cu care reducem și oști și-armamente,
Astfel întărind mîndra păcii redută,
Un DA al acestor pilduitoare procente !

A reduce-nseamnă-a face
Zid mai trainic pentru pace,
Turnuri ce vestesc frăția,
Cum prin vot se și exprimă
Cu-o dorință unanimă,
Ceaușescu — România !

NICULAE STOIAN

Din toată inima

Din cele mai îndepărtate timpuri omenirea a condamnat războaiele și agresiunea, care au adus de fiecare dată în case jale și nenorociri, mizerie, suferințe și sărăcie în rîndul maselor populare. Durerile fizice și spirituale pricinuite de războaie și masacre au fost deplînse și descrise, de altfel, în operele unor mari umaniști ai lumii, precum Plutarch, Aristotel, Erasmus, J. J. Rousseau, Kant.

Istoria omenirii cunoaște un mare număr de situații cînd pacea și buna înțelegere dintre popoare a fost tulburată grav prin războaie și acte de agresiune. Dintre toate continentele, Europa a fost cea mai afectată de război. În anii postbelici, tot în Europa s-au concentrat cele mai mari efective militare, inclusiv armamente nucleare.

Continua cursă a înarmărilor în anii postbelici, în special înarmarea nucleară, a determinat întreaga lume să se unească în lupta comună pentru dezarmare și menținerea păcii. Popoarele își dau seama că un al treilea război mondial ar putea avea consecințe catastrofale pentru omenire, avînd în vedere efectele distrugătoare ale armei atomice.

Pentru a preîntîmpina un nou război și un dezastru nuclear cărora le cunoaștem urmările doar teoretic, pentru a face pași concreți pe calea dezarmării și menținerii păcii, partidul și guvernul nostru au hotărît să supună unui referendum ideea nobilă de a reduce cu 5% armamentele, efectivele și cheltuielile militare încă în acest An Internațional al Păcii, declarat de Organizația Națiunilor Unite. Fără îndoială că duminică, 23 noiembrie, întregul nostru popor va fi mîndru să-și dea încă o dată consimțămîntul în favoarea acestei acțiuni de care fiecare națiune ar trebui să fie mîndră.

Pacea și dezarmarea reprezintă dezideratul tuturor oamenilor de bună credință de pe glob, pentru că generația tînără dorește să se pregătească pentru muncă și viață numai în pace și nu dorește să devină carne de tun într-un nou război. Generația mai în vîrstă a cunoscut urmările nefaste ale celui de-al doilea război mondial. Din rîndul acestei generații au rămas pentru toată viața infirmi, invalizi, mari mutilați, văduve și orfani de război, care mai trăiesc și astăzi cu inimile împietrite de durerea suferințelor provocate de cel de-al doilea război mondial.

Iată de ce referendumul de la 23 noiembrie 1986 reprezintă expresia voinței unanime de pace a poporului român, fiindcă pacea este asociată de noi chiar cu ideea de mamă, casă, vatră, familie, progres și bunăstare. Glasul României va răsuna tot mai înalt și mai clar în forumurile internaționale, ca o nobilă chemare pe care poporul român o adresează celorlalte popoare ale lumii. Aceasta este expresia grijii și responsabilității pentru viitorul planetei, strălucită inițiativă de pace a iubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu care a avut în inimile noastre un larg și profund ecou.

VASILE T. SUCIU

Cămașa de lumină

Pacea este cîmpia aceasta de aur
Finețele pline cu fiori, oamenii
buni și harnici.
Caii albi și gutuii înalți cu
frunze de ceară,
Pacea este ceasornicul cetății
Din care curg secundele
Și oamenii le transformă
în victorii.
Pacea este marea în cămașa ei
de lumină
Munții cu zăpada strălucitoare
Ca un foc sacru, amintind de
dacii liberi,
Albinele sălbatice
Roind în brazii parfumați,
Pacea este munca și iubirea
noastră
Credința în ziua de mîine,
Pacea este
Acest copil, pășind prin iarba
roșie a toamnei.

MARA NICOARĂ

Înalt și clar răsună vrerea noastră

Sondarea opiniei publice, pînă la argumentul urnelor de vot, în numele păcii și-al liniștii creatoare are menirea să certifice juridic un adevăr fundamental credinței neamului românesc. Este un fel frumos de-a adeveri, în limbajul democrației socialiste, filosofia politică a românilor dintotdeauna, exprimată astăzi la modul ideal, în planul de partid și de stat, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, folosindu-se toate prilejurile și toate canalele diplomatice pentru triumful păcii și pentru rezolvarea pașnică a tuturor diferendurilor dintre popoare.

După impetuosul marș al păcii care a cutreierat patria, actualul demers politic intern, ca examen național de conștiință și răspundere, are menirea să spună și să arate omenirii, încă și încă o dată, unitatea și armonia de vederi ale tuturor locuitorilor plaiului nostru strămoșesc și angajarea lor plenitudinară în marea campanie de luptă pentru pace.

Din pragul casei

Literatul, omul de cultură și artă, căruia chimatul fecund al păcii îi nutrește și ocrotește operele, este prin însuși mesajul său, într-un continuu scrutin, pe o continuă și fluentă baricadă a ideilor de pace și liniște. Întrebat cum aș alcătui, de pildă, o antologie a literaturii pentru pace, aș răspunde că ea echivalează cu întreaga noastră literatură, de la origini pînă la viitorul doi, din simplul motiv că restul nu e literatură. Nu poate fi numită literatură maculatura cinică și belicoasă și nici nu știu să avem așa ceva în biblioteci.

Din pragul casei și din intimitatea familiei, pînă la demnitățile de zare și țară, implicat direct cu fapta și cu visul, cu adevărul și mitologia națională, cu credința comunistă românească, aduc păcii, la urnă, verbul poemului meu și coloratura de toamnă rodnică și calmă a cînteculul îmbelșugat.

AL. ANDRIȚOIU

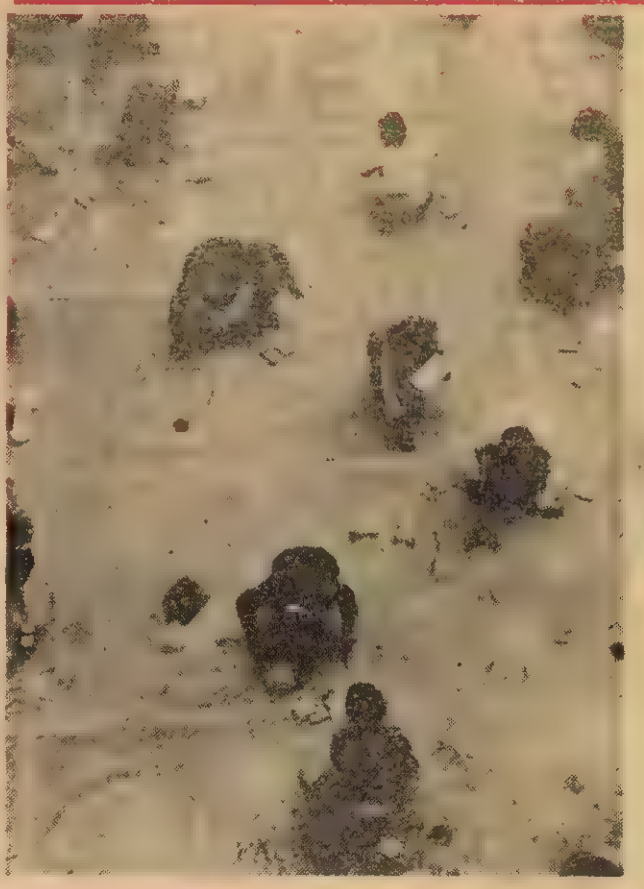

Dezarmarea

Sînt ca un soldat îmbătrînit în războaie
și rostind cu glas tare acest cuvînt —
Dezarmarea!
Simt nevoia să mă așternă la pămînt
ca după o mărșăluire de mii de ani,
după o încordare și-o trudă uriașe,
și ușurat de povara armelor, destins, eliberat —
simt pentru prima oară pacea și odihna pămîntului.

Dezarmarea generală, dezarmarea totală!
Dezarmarea nucleară!

Este ca și cum o uriașă lespede de plumb
va fi aruncată de pe trupul omenirii
Ca și cum uriași ghețari se vor topi
și ape limpezi, bogate
vor răcori și vor îndestula pămîntul însetat;
păduri și orașe gigantice vor răsări
și mari pustiuri se vor trezi la viață!
Ce coloană durabilă
ce forțe își va recupera omenirea
din atîta oțel îngrămădit, pregătit să-i sfîșie trupul!
Pînă și trăsăturile feței omenești se vor schimba
și chipul întregii lumi se va liniști și se va lumina,
ca obrazul unui om căruia îi ridici de pe umeri
o fioroasă povară!

Dezarmarea nucleară! Dezarmarea generală! Dezarmarea totală!
Și morții din mormînte, și morții tuturor războaielor
se vor trezi să ne-ajute!

TRAIAN COȘOVEI

Crinii

Dacă ar fi doar cîteva cuvinte
De lut străbun amestecat cu vis
Tot le-ar păstra istoria-ntre file
Sporind lumina florii de cais.

Dacă ar fi doar prima vînătoare
Cu arcul de grumazul fiarei frînt
Tot s-ar rosti că s-a trecut
sub soare
Cu crinii veșniciei în cuvînt.

Dacă-n sfîrșit sub stratul
de zăpadă
Am da de baciul sorții sfîșiat
L-am aduna cu sufletu-n baladă
Jertfind strigoii primului păcat.

Nu ceața urii bîntuie ființa
Zidind-o-ntr-o amară carapace
Țara aceasta și-a sădit sămînța
În țărîna copacilor de pace.

DUMITRU PRICOP

O clipă cu planeta

Mă uit cu ochii minții, cu vilvoarea inimii, cu tot ce am mai bun cum și în ce fel se deapănă tainele și încă niște mistere ale Universului. Ne bucurăm de binefacerile cunoașterii. Am pătruns cu miliarde de ani lumină în adîncurile Cosmosului. Ce performanță, ce bucurie, ce victorie ! Dar minunea cea mai minune este pămîntul nostru, planeta noastră albastră. Aici ne-am născut, aici am văzut lumina soarelui, aici am sărutat florile aici am întîlnit iubirea, aici dorm părinții noștri. De aici am zburat făcînd primii pași pe lună, redescoperind inimitabila noastră planetă albastră. Aici sînt binecuvîntați în munca lor zilnică, cinstită, uluitor de folositoare, măgnifică cei care dau cu chipurile lor culorile cele mai de aur ale vieții. Da, ale vieții. Dimensiunea planetei noastre este extrem de bogată, luxuriantă, cuceritoare.

Da, iată ! Iată, la orizont s-a ivit un dușman feroce — arma care pregătește războiul cel mai cumplit, războiul atomic, pregătind astfel moartea planetei, moartea omenirii. Și aceasta nu este o poveste. Este o crudă realitate. Acest dușman este omul-neom. Dar oamenii cei buni, cei adevărați ai lumii, miliardele de luptători pentru pace nu vor lăsa demența să-și facă jocul netrebnic și criminal. În inimile de aur ale oamenilor multi ard drapelele de foc ale păcii, ale libertății, ale dreptății, ale apărării vieții, ale triumfului binelui asupra răului. România socialistă se află în primele rînduri ale luptei pentru pace. Vor fi în rîndurile sfinte ale apărării păcii toate popoarele lumii, slăvind Planeta noastră albastră, cea mai frumoasă floare din Univers.

Să piară omul-neom, această buruiană blestemată. Să triumfe pacea, fericirea omului bun — adevăratul stăpînitor al Pămîntului.

ION BANUȚĂ

Dorința de liniște

De la an, la an, strategia apărării păcii, a luptei pentru dezarmare generală și totală cunoaște în viața popoarelor puternice semne de afirmare, iar politica României, a Președintelui Nicolae Ceaușescu este în acest sens pilduitoare, oferind mereu soluții practice, posibile, dintre cele mai optimiste, care să contribuie cu adevărat — prin fapte, nu numai prin promisiuni și vorbe — la dezvoltarea lumii de mîine într-un climat internațional de pace și încredere reale.

Îmi este mereu treaz în minte una din strălucitele idei revoluționare, de cea mai constructivă atitudine, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu și anume aceea prin care cu orice prilej România se opune categoric, cu argumente logice, politicii unor guverne **„de apărare prin intimidarea cu înarmarea"**, respingînd cu hotărîre orice încercare de justificare a cursei înarmărilor, demonstrînd că tocmai politica înarmărilor, a întrecerii, a rivalităților nucleare este o politică a dezastrului inevitabil prin acumulare, o politică extrem de periculoasă, deci o politică depășită de evenimente, de însuși progresul care o generează, de civilizație, de cultură, de cele mai simple simțăminte umane și că este astăzi nevoie stringentă în lume de o concepție nouă, descătușată de complexul atomic, al războaielor și înarmărilor de orice fel, o concepție capabilă la rîndul ei să revoluționeze politica generală de conducere și de cooperare a popoarelor.

Această idee invincibilă a Președintelui României Socialiste, va face să vibreze glasul întregului nostru popor într-o manifestare unanimă a voinței lui de pace și destindere prin Referendumul de la 23 noiembrie.

Tocmai în aceste zile, ne pregătim să reluăm la Teatrul Național spectacolul cu piesa **Vlaicu-vodă** de Al. Davila, în care dețin rolul titular, și unde impresionează cît de adînc este săpată în tradiția neamului nostru dorința, voința unanimă de pace ! Iată cît de actuală este și azi replica unui domnitor român de pe la jumătatea secolului al XIV-lea :

„...Pînă acuma goarna tace,
Dar vreau liniște, Mikede,
Cum o vrei și tu, vreau Pace.
Nu vreau zăngănit de arme,
Care poate ar deștepta,
Dincolo de munți,
Dușmanul, ce pîndește țara ta.
Pace vreau, Mikede, pace !"

GEORGE MOTOI ■

O scrisoare

Înveți mai mult din orice carte
Orice călătorie, orice viață
Atunci cînd privești de aproape
Chipul soldatului lîngă tufa de fragi
Alb, un alb pustiitor
O scrisoare deschisă adresată umanității.

LILIANA URSU ■

Și dați copiilor o carte

Opriți, cît încă se mai poate
opriți dezastrul nuclear
și dați copiilor o carte,
și dați-le păpuși în dar !

Parcă o negură coboară
lățindu-și marginea de guri,
o rană-aveți și-o să vă doară
de nu luptați pentru păduri.

De nu luptați, ca ziua-n soare
căpșunile să dea în pîrg,
albinele din floare-n floare
să strîngă miere pentru tîrg.

De nu luptați, pentru ca renul
să-și lase urma în zăpezi
și-n liniște să treacă trenul
și berzele înspre amiezi.

Și-atunci, cînd toate se vor vinde
obloanele s-or trage lent,
din urmă, pasul vi-l va prinde
apelul morții violent

Și-n iarba arsă de cenușă
și voi vă veți găsi sfîrșitul
și nu se va deschide-o ușă,
să vă primească infinitul.

Opriți, cît încă se mai poate,
opriți dezastrul nuclear
și dați copiilor, o carte
și dați-le păpuși în dar.

GEORGE DUMITRU ■

Izvor al omeniei

Lăsați copiii
să se joace în grădina lor de basme
culegînd fiori de măr,
soarele ocrotind leagănul prunciei
să le facă viața izvor de adevăr.
Lăsați tinerii
să culeagă rodul izvoarelor bogate
spicul muncii să le fie cunună la hotar
toate podoabele țării minunate
sînt lăsate de străbunii lor în dar.

Lăsați bătrînii
să mănînce pîinea albă a muncii lor
povara anilor să nu e poarte gîrboviți
să nu-i sperie amurgul
pe banca amintirilor să poată sta liniștiți.
Furtuna să nu întunece seninul zării
bobul să crească în brazde de lumină
Pacea să fie izvorul curat al omenirii
stejar înalt cu fruntea senină.

LUDMILA GHIȚESCU ■

Pentru pace

lăsați-mi pacea să rodească
floare-n grădina minunată
și mîna mea s-o îngrijească
doar ca lumină fără pată

de noi primită moștenire
ca mult tihnita sărbătoare
precum un cîntec de iubire
ce-n vîrsta noastră moarte n-are

lăsați-mi pacea să îmi bată
pumuri la geam rază de soare
s-o cresc cu inima curată
ca flacără nemuritoare !

MARIA D. PETRE ■

Planetă luminoasă

Veniți, purtînd hulubi de rouă-n palme
și prunci de aur și de grîu în spate,
clopotul Păcii Mondiale bate
să fie zările mileniului ce vine, calme.

Acestei Păci să-i spunem DA ! din suflet
și s-o ferim de boli și de dezastre,
s-o încoronăm, regină, printre astre,
s-o alintăm cu-al său singelui, viu, tunet.

Să-i spunem NU !, din inimă, lui Marte,
strigoiul hecatombelor umane,
cumplitele-i, de foc, batalioane
să le trimitem la arat, nu-n moarte.

Și-ntorși, pe prispele de lut, acasă,
să ne visăm, în tihnă, Viitorul,
pe care noi l-am hotărît, Poporul,
pe o planetă pururi luminoasă.

ION IANCU LEFTER ■

Sub raza de lumină a păcii

Eu am văzut fața monstruoasă a războiului și nu-mi este deloc greu să pun în cuvinte ceea ce atîția oameni au suferit pe nedrept. Nevoia de liniște și de pace e cu atît mai puternică și mai firească, cu cît simpla amintire a coșmarului poate silui imaginația însetată de ideal a omului. Nu numai focurile de armă și schijele bombelor au acoperit cu un covor de tristețe pe oameni, ci simplul gînd că sub mirosul de cenușă al războiului toate speranțele ar putea fi înecate pentru totdeauna. Legile realității au făcut însă ca durerea pricinuită de atrocități să fie anesteziată într-un tîrziu prin voința de pace a poporului, iar rănile să fie cicatrizate prin intervenții ferme și hotărîte. Azi, cine vrea pace nu se mai pregătește pentru război ci transformă propria dorință de liniște într-un instrument ginga al victoriei. Însă gîngășia dorinței noastre se bizuie pe o mare hotărîre și pe o fermitate pe care nici zborul neabătut al glonțului n-o va fi avut. Sub raza de lumină a păcii, singura cale de a ne opune războiului este solidaritatea. Și mai ales solidaritatea cuvintelor noastre, capabilă să strîngă cele mai curate gînduri într-o frază optimistă în care să se topească toate strigătele de luptă.

Recenta hotărîre a României, de a reduce cheltuielile militare, nu mai este și nu mai poate fi considerată o surpriză pentru nimeni, atîta vreme cît voința noastră de liniște a devenit demult o filosofie de viață. Bucuria e însă la fel de mare d eficecare dată, fiindcă acesta e un semn că fermitatea nu vrea să cedeze nici unui gest subversiv, că încrederea în valori și în idealurile înalte nu atîpește niciodată și e bine că se întîmplă astfel, cît timp speranța e convingere adevărată, nu inerție a gîndului.

Lupta pentru pace trebuie să fie puternică și nevinovată ca poezia, căci încordarea noastră senină cu care ținem piept tuturor încercărilor de spulberare a armoniei trebuie să aibă forța unei petarde. A unei petarde din care să explodeze însă bucuria vieții.

PETRU VINTILĂ ■

Cîntec

Trecem prin lumină pe pămînturi dace
Și cîntăm pe struna inimii un cînt.
Din Carpați răsună doina pentru Pace,
Ascultați-o, oameni, de pe-acest pămînt!

Ne-am zidit un nume, ne-am clădit o Țară
Și copiii noștri se mîndresc cu ea.
Vrem ca floarea vieții albă să răsară
În grădina noastră, liberă să stea!

Cerul să ne fie fără norii negri,
El să strălucească-n ochii de copii.
Cînd vor crește falnici, harnici și integri,
Vîrsta senectuții ne-o vor ocroti.

România, astfel, oameni, vă grăiește
Prin Eroul care s-a făcut vestit.
Ceaușescu, Țara și-un popor, iubește
Glasul lui de Pace, voi l-ați auzit!

Trecem prin lumină pe pămînturi dace
Și cîntăm pe struna inimii un cînt.
Vrem ca tinerețea s-o trăim în pace,
Gîndurile noastre sunt un legămînt!

DIONISIE DUMA ■

Mamă, țară, pace

Așa să ne creștem copiii și prin ei va dăinui lumea

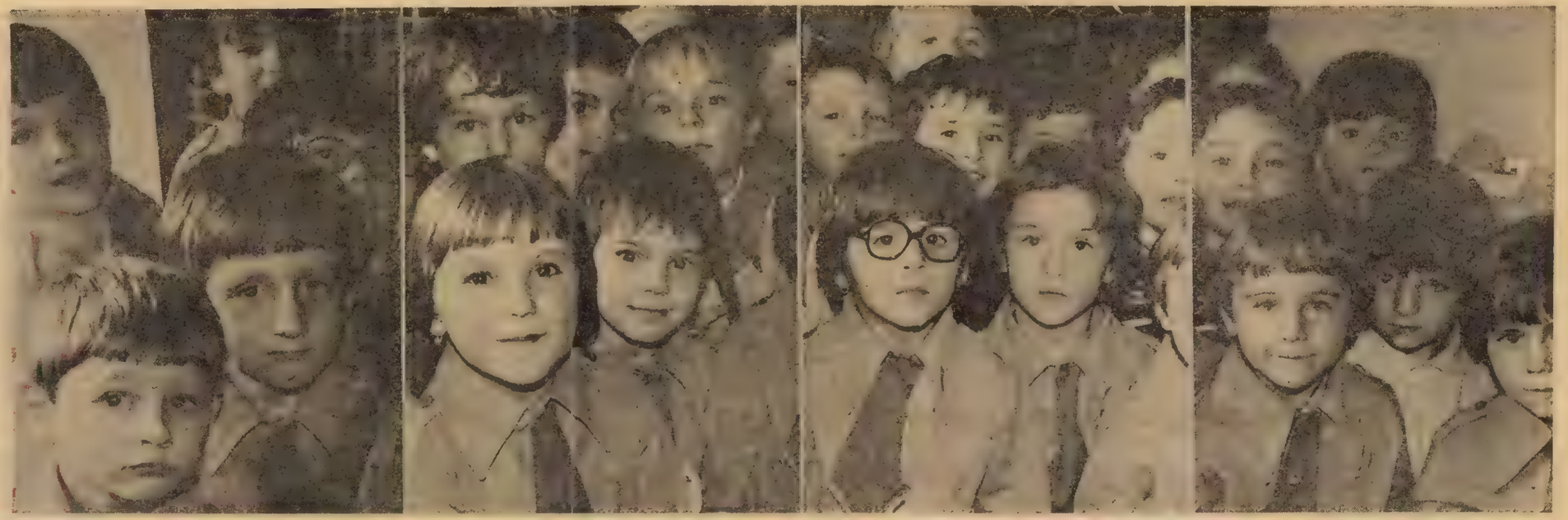

Bună dimineața!

...Un scrinciob cu șiluetă de macara și cu brațe de balanță. Talgerele îi sînt două gondole în care se leagănă perechi de copii, plutind de-asupra Pămîntului. Picioru macaralei stă înfipt în Universu, printre stele, în jurul căruia zboară rachete, păsări, avioane și fluturi. Copiii rîd în hohote, le auzi copiii din glas, făcîndu-le să zici că ți-l aud, fără voce. Ei dumnă și cîntă, spațiul și timpul. În dreapta jos, pe peteciul de hîrtie, e scris cu litere de tipar : „Parcul păcii" de Dani Sorin, cls. a VII-a C, Șc. gen. 20.

Pereții strigă de pretutindeni, în infinite culori și nuanțe, de pe aripi de porumbei, din ceni de copii, din petale de flori, de pe ziduri de castele și zgîrie-nori — „PACEA", „LIBERTATEA", „DRAGOSTEA", și „BUNĂ DIMINEAȚA !".

Că pretutindeni, copiii din orașul Satu Mare descoperă. Sînt zeci și sute de cercuri de desen unde profesori inspirați știu să le pună în mîini creioanele și să le vorbească cu ochii deschiși, să crească și să se maturizeze cu ochii deschiși spre ziua de azi și mai ales spre cea de mîine care va fi lumea și viața lor. Expoziția deschisă zilele acestea, premergătoare Referendumului poporului român pentru pace este astfel un alt semnal.

Mă gîndesc că și copiii generației mele ar fi vrut să deseneze, ar fi știut să deseneze, și ei ar fi avut de transmis lumii, hîrtiilor din tranșee, ferestrelor din spatele frontului luptînd din răsputeri să-i crească și să-i ocrotească de bombe și schije, de foamete și boli, dar de unde culori și creioane, de unde hîrtie și bloc de desen ?

Ca pretutindeni, copiii din Satu Mare scriu versuri, compun cu talent poezii iar tema lor predilectă este azi, firește, PACEA. Un ați semnal al timpului lor, al instructiei și educației lor, dar și al maturării lor timpurii și este bine să-i creștem astfel, lucizi, înțelegînd bine lecția istoriei. Numai din înțămînările ei se pot aduna astfel de gînduri :

Am întrebat un porumbel
Ce este viața ?
Acesta, calm, binevoitor
Mi-a răspuns : „Bună
dimineața !"
Oameni ai planetei noastre
Întrebați-mă pe mine :
„Ce este viața ?"
Vă voi răspunde simplu :
PACEA ! MUNCA !
DRAGOSTEA ! și BUNĂ
DIMINEAȚA !

Suciu Mariana, Șc. gen. nr. 7

Pacea
E mărfiorit
Și păsări ce cintă
În grai aurit
Pacea e ținutul de basm
Pe unde umblă Feți-Frumoși
Cu gene de soare.
Pacea
E cucubeu
Ce bea din lumina
Pămîntului meu.

Luminița Pascu, Șc. gen. Nr. 3

Cosicicle lui Mircea

Înconjurată de blocuri-locuințe, ca un copil de către adulții familiei, Grădinița cu plată cu cresă nr. 5 din Satu Mare este la fel cu multe alte din țară. Nouă, luminoasă, cu o arhitectură plăsmuită pe măsura funcțiilor ei, bine dotată. Ocupă locul cel mai înșorit și cel mai frumos din Micro 14, adică unul din microcartierele unui nou și mare ansamblu urbanistic. Micro 14 are însă o istorie a lui, mai aparte. S-a născut peste noapte, s-a născut peste timp pentru a reda oamenilor liniștea, speranțele, optimismul, cîmpiile răpuse de apele dezlănțuite ale Someșului în zilele primelor inundații, din 1971. Locul a fost indicat de însuși Președintele țării, venit la fața locului, vorbind lungă oameni, îmbărbătîndu-i, susținîndu-i, exprimîndu-le grija partidului și statului pentru viața și pentru problemele lor. Și, cum, azi, nu se făurește, un perimetru urbanistic, un spațiu de locuit, care să nu includă cel cîtiva poli esențiali — creșa, grădinița, școala, dispensarul, oricît ar costa și oricît ne-ar costa, în Micro 14, chiar înainte de a se da în folosință primele apartamente, s-au deschis ușile acestei grădinițe și creșe.

E aproape de ora prînzului. Creșa doarme, cufundată în pătuțurile albe străjuite de Donalzi și Musette, sub păturelele moi, multicolore. În colțuri asistentele de serviciu și educatoarele își țin parcă și respirația, veghind somnul și visele micuților.

La grupa mare A, 25 de prichindei între 5 și 6 ani, sînt la ora de activități libere. Construiesc. Din maldăre de „cărămizi" de plastic și din infinite forme de lemn multicolor. Pe toate mesele dominâ turnul de la palatul administrativ din centrul orașului — pe care îl reproduc incredibil de exact cu minușele lor experimentate, deși e atît de complicat în expresivitățile lui plastice — ca și lot soiul de castele. Mari invincibile, cu turnuri de pază, cu porți întărite, cu șanțuri de apărare... Ne oprim la masa lui Pascu Robert Cosmin.

— Al cui e castelul, Cosmin ?

— Al lui Mircea.

— Care Mircea ?

— Mircea cel Mare.

— Dar cine este Mircea cel Mare ?

— Tu nu citești povești istorice la copilul tău ? Cine să fie ? Un conducător al țării noastre, A apărat-o de dușmanii care voiau să i-o ia. Și a făcut o țară mare și bogată.

— Tie cine îți citește povești istorice ?

Tovarășa, mămica și fratele meu mai mare...

Mai pune o bîrnă la podul de intrare, se cuindă în poveste lui, semn că a terminat-o cu dialogul, a spus tot.

La grupa mare D, alți 25, printre de mină în horă cu papuțele aținute pe chipul „Jovarășei" cintă „un cîntec de bucurie. În zori de zi la drum plecăm / Azi mergem la culeș de vin.". Și se fac că adună struguri aurii în cosulețe imaginare.

Pătrundem apoi în sala de teatru cu scenă și cortină, cu rafturi de jur împrejur de unde ne privesc puzderie de „actori" și decoruri. Directoarea, Ioana Mone, animatoarea acestui teatru de păpuși, unic în felul lui în țară, distins cu premiul în fazele republicane ale Festivalului național „Cîntarea României", ne lămurește că aici se fac două feluri de teatru — unul scris și minuț de cele 12 autorie și păpușărese-educatoare, celălalt — „scris", improvizat, minuit și făcut de copii, „Găinușa cea moțată", premiată pe țară, ne privește țanțoșă de sub aripile ei din cîrpe colorate, expresivă și trufașă încă morți de rîs numai privind-o așa nemișcată. Ne asaltează feluțe și felurite personaje cunoscute, din lumea basmelor și poveștilor copilăriei, dar mai ales necunoscute, create de imaginația educatoarelor-păpușărese.

Zilnic, 240 de preșcolari trăiesc ca în poveștile pe care le ascultă. Somnul, jocul și lumea lor de vrajă sînt un capitol bine cuprins anual și obligatoriu în bugetul țării, ca și în bugetul anual de cheltuieli din beneficiile peste plan ale Întreprinderii de piese de schimb și utilaj chimic din Satu Mare, patroana grădiniței. Directorul, Vasile Suciu, întreabă : „Ce mai e de făcut ? De ce mai au copiii nevoie ?". Comitetul sindicatului întreabă : „Ce mai e de făcut ?" „De ce mai au copiii nevoie ?" Părinții întreabă : „Ce mai e de făcut ? De ce mai au copiii nevoie ? Copiii lor sau copiii cartierului. Copiii noștri, copiii țării.

Mama Danciu

Nu știe pentru ce o vizitez. În strada Zimbrului nr. 6/A. Dar îmi deschide larg ușa cuibului său cu dragoste. (Ușă primitoare de casă românească). Eu nu știu că, peste două zile, pe 17 noiembrie, ea va împlini o jumătate de veac. Aflu, întrebînd-o, ca introducere pentru acest reportaj : „Cîți ani aveți, mamă Danciu ?". O vizitez, întrerupîndu-l firul pregătirilor, flindcă este mama a 10 copii. Zece vlăstare de zece goruni pentru codrii neamului ei, neamului meu, neamului nostru. Stă dreaptă în scaun, fără nimic rigid în mișcări sau în gesturi, așa îi e felul, stă dreaptă și povestește cum i-a dorit, cum i-a avut și cum îi crește. O boare de toamnă adie prin părul ei cinepiu, contrazisă de ochii verzuși, sfrălucind metalic, fără umbrele vîrstei. Mama Danciu are un trup zvelt, e înaltă și arată mai mult tinără decît anii pe care îi împlinește, dar farmecul ei întreg îl resimți abia cînd începe să vorbească. Scrie romane, nu vorbește. Înșiră metafore, despănă înțelepciune, despică sensuri cuvintelor, adună înțelesuri și edifică filozofice peste lumea trăirilor ei. S-a născut în Sanislău, sat de pe-alei de la bornele țării, sat transilvan ca oameni harnici și buni gospodari, în casa unui țăran cu 4 copii. Primii ani, i-au fost fericiți, cu copiii la joacă ori cu părinții pe cîmp, respirînd mirosul grîului, și finului, cosit, ori seva porumbilor la vremea prășitului. Împlinea abia 4 ani, în 1940, cînd părintele le-a fost smuls de-acasă. „Am căzut sub ocupație și, în minte, că tata a primit ordin de chemare, în altă limbă, să se prezinte la blindate, dar o fo' dus la munci. Am rămas cu mama, și cu o bunică bătrînă, doar un frate cam mai mărișor și-ar fi putut-o ajuta la semănat și sirins roada...". Amintirile îi siobozesc lacrimi prin colțul pleoapelor. „În '44, cînd s-o întors tata, aveam de-acum 8 ani și abia atunci am început a umbla la școală". A rămas întîi în sat, cu gîndul să împartă destinul mamei sale de tătarcă vajnică, lucrînd cu bucurie pămîntul. Dar vremurile se schimbau și o dorință năvalnică de a se împlini altfel o stăpînește. La 24 de ani, pleacă la oraș și bate la porțile „Mondialei". Se califică repede la locul de muncă. „eram tinără, aveam voință, îmi zic-eam că nu se poate să nu știu a face, să nu învăț și eu ceea ce poate să facă altul". Se situează repede printre muncitoarele frunțașe ale fabricii, printre confecționerele cărora poți să le dai orice pe mînă. Mă gîndesc, ascultînd-o, că ar putea să scrie, că ar fi trebuit să scrie și poate ar fi ajuns o mare scriitoare. Ea spune că și-ar fi dorit să fie pictoriță. Lucrînd într-o fabrică de confecții, într-o fabrică de modă și-a descoperit simțul culorii, vocația liniei, intuiția volumelor și formelor. Dă-i astăzi în mînă un metru de stofă și-ți scoate o haină-artă. Singură creează un model, îl croiește, îl execută. Așa lucrează pentru copiii ei. Trage dintr-un dulap o pungă imensă cu vegminte de copii. Le păstrează pe virste, pe ani, cu numele fiecăruia, așa cum le-a purtat și unde le-a purtat, la care serbare și ce rol a avut în serbare, de la grădiniță pînă la liceu. Pereții îi sînt plini de fotografii, parcă ar fi panoul de onoare dintr-o școală. Fiecare, la toate virstele, de la creșă la clasa a XII-a de liceu. N-a devenit scriitoare, n-a devenit pictoriță, dar a creat o operă la fel de puternică, mai puternică chiar și mai eternă decît orice artă — copiii săi, pe care și i-a dorit mai mult decît o e pe lume. Întocmai ca și soțul ei, inginerul Danciu Ioan. Danciu de la întreprinderea de utilaj minier, bărbat și el venit din același spațiu românesc al Oașului, unde casa adevărată și trainică, este casa cu copii. Pentru ei nu are sens cuib, muncă, lupta, existența. În 13 ani și jumătate, de la 31 de ani la 44, mama Danciu a născut 10 copii. Cei mai mare are 18 ani, cei mai mic 6, e în grupa mare la grădiniță. Îmi vorbește despre fiecare, ce înțelepciune, ce înțelepciune, ce năstrușnicii face, îmi povestește cum bănuiește că mare a făcut liceul industrial, dar are talent la științe sociale, a luat locul doi pe țară la Olimpiada de Filozofie, a dat la Drept, la București, a-n intrat anul acesta, dar după primăvară tot a-ceste o să se ducă... „Ce trebuie să au copiii noștri decît să învețe și să ajungă oameni ? ! Au toate drumurile deschise, totul e să fie pace !".

Încep să sosească de la școală. Se adună acasă 9 fete îmbujorate, 18 ochi senini. Se hirjonesc, se tachinează și fac rînd să-și sărute mama la intrare. În ordinea virstei. Intră clasa a XII-a, a XI-a, a X-a, a VIII-a, a VI-a, a V-a, a III-a, i se grădinița. Șapte feciori și două codane. Lipsește doar soldatul, aflat la Zalău, în garnizoană. Prislea, fericitul, e luat în primire de frații mai mari. Îi ridică pe umeri, îi ridică pe brațe, îi poartă prin curte ca pe un trofeu. El rîde în hohote cu capul pe spate și am senzația că îi va lua zborul cu aripi albe de porumbei ca să plutească peste întreaga planetă.

Fericirea lor, bucuria lor mă contaminează și parcă îmi fură pămîntul de sub picioare, mă văd năucită ca o misterioasă Mary Poppins, pornită să fure din Soare o Pace eternă pentru Pămînt. Să fie ocrotite totdeauna seninătatea, liniștea, fericirea copiilor și a părinților lor. Este ceea ce propune poporul țării noastre, guvernul țării noastre, partidul nostru comunist, președintele Nicolae Ceaușescu, al cărui nume va rămîne pecetluit în istoric, drept marele Erou al Păcii la cumpăna dintre două veacuri, cînd un război ar însemna pulverizarea planetei, distrugerea totală a vieții.

Referendumul inițiat de noi este gestul concret al voinței și al dorințelor noastre umane.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Un „cucubeu ce bea din lumina pămîntului meu"

Mă despart de Georgeta Mihăiță, directoarea Școlii nr. 17P, cu regretul că n-am destul timp să fiu din nou elevă într-a I—VIII-a, aici, în cartierul Pajura. Cu sfiuiciune celor dintr-a II-a A, intru în clasă, mă fac mică într-o bancă, lîngă un puști cu ochelari, și intru în raza de blîndă învățătoare a Mariei Dean. Nu se aud decît mișcarea învățătoarei prin clasă și cîte un răspuns cerut...

Maria Dean, cu o experiență pedagogică de 30 de ani, îi face pe copii să înțeleagă tainele cărții de citire, tainele aritmeticii, ea și lumea înconjurătoare, prin pilde... A conceput și realizat un set de diapozitive cu întîmplări auzite din diasă. Comicul și satira și-au dat mînă, în același scop. Ce vedem ? Stan și Bran sînt în vizită la Școala 178, pentru că au auzit că aici se învață mai bine, lucrul minunat. Nu știau să dea un premiu celui mai silitor copii, dar sînt în încercătură pentru că nu-i pot împărți la cîți ar merita. Stan și Bran și înfiletă pe sfoară cumandi, care vin cu uniforme ingrijite, cu mîini curate, cu ghiozdane ordonate, cu .lecțiile scrise frumos. Cei doi comici sînt jenați, fac grimasele cunoscute din marile lor filme, își acoperă ochii să nu-i vadă pe școlarii care latrează la ore, fac galoge, sînt rezidenți la explicațiile învățătoarei. Mîrîia Dean a petrecut noapte după noapte peste trei luni, desenînd, cu dragoste și grijă pentru adevărul trăirilor din clasă, micile scene din diapozitive. Stan și Bran își iau rămas bun de la copii și promit că vor reveni. Prima reacție — uimire. Cum de au știut ei că Bogdan nu a învățat bine la aritmetică ? De unde a aflat Bran că-i place lui Răzvan ? În liniștea clasei clăvia prichindei cu capul în piept, promit învățătoarei că nu vor mai veni tîrziu la școală, că-și vor păstra hainele curate ; înghițindu-și lacrimile, mărturisesc că nu s-au gîndit c-au fost copii răi.

Stau în colțul meu și fără să vreau mă cercetez : cum sînt îmbrăcată, cum sînt pieptănată, „ghiozdanul" meu e în ordine?

Maria Dean mi-l arată și pe al set de diapozitive, tot din „experimentul Pajura", cum și-a imitulat lucrarea, dîndu-i numele după cartierul în care este situată noua școală Nr. 178. Principalele lecții din manualul de gramatică pentru clasa a III-a sînt vizualizate. Imaginația copiilor este stimulată prin desene cu chece. Tot Maria Dean, în alte nopți albe, le-a realizat adecvînd în orele de clasă multa voioșie, și un ajutor substanțial pentru a înlesni procesul de înțelegere. Virgula este transformată într-o incintătoare ființă vie. Copiii o îndrăgesc dintr-o privire și nu vor uita niciodată cu sîrbezînd nu se despărțe de prichindei prin această încîntătoare ființă. Substantivul are ca interpreți, în clasă, pe „Albă ca Zăpada și cei șapte pitici". Verbul este conjugat de vestiții eroi din Labuki „Greierele și furnica". Pentru fiecare noțiune nouă, propusă spre a fi însușită pînă la vîrf chiar mai venim / Altfel vrem să vă găsim..." Tot așa zic și eu, Alina Turtureanu.

...Am lăsat în urmă munții faini, care ne oferiseră atîtea bucurii. Sub bocancii noștri zăpada scîrțîia... vălvîtind-se. Mărții ne-au apărut în vis, cerîndu-ne de ce i-am părăsit. De ce am plecat așa de repede, Eli ? n-aveau de unde să știe că începe școala... Lorodana Pescaru".

...În prima zi de școală după serbare, intrăm în clasa neîmbădănată a fiilor noștrilor de mîine în manuale... Călin Bistreanu.

...Dragă primăvară, bine ai venit ! Te-ai întors la noi, după drumuri lungi și grele pe sosele. Eu ți-am pregătit un mic buchet... desenat. Te rog foarte mult, dară poți, să-mi aduci gaițe rădăcini de lalele mov. Îți pun mîna pe ele ca... nimic note foarte mult. Ce-ai lăturri pionierești... Dar. Dapă...

...Cartea e un prieten modest, nu cere nimic în schimbul prieteniei ei. Cartea este și un prieten amuzant, pe nu știpă „citește mare", iar dacă te plictisește o închizi și tace. Să-i merităm prietenia, pentru că după cum spunea Seneca : „învățăm pentru viață, nu pentru școală"... F. Oprescu.

Înțelegerea rostului lumii pașnice începe de la clasa I-a cu uimirea „ce-ar fi lumea fără flori ?". Bună, răbdătoarea învățătoare este acolo, în clasă, an după an, sădind cunoștințe, sentimente, responsabilitatea de a deosebi binele de rău, florile de pustiu.

...V-aș ștrădui să ne formați harnici și disciplinați, ne-ați învățat să ne iubim patria, plaiurile minunate, istoria plină de jertfe a poporului, realizările prezentului. Pentru toate acestea vă mulțumesc din inimă și vă promit că nu vă voi dezamăgi. Vă sărută mina... Andrei Hazganu".

În 30 de ani cîte asemenea scrisori ? Acum, la fiecare trei zile, inginerul Mircea Dan Dean, în primul an de profesiune la Alexandria, scrie : „Ai avut atîta dreptate, mamă. Fără multă muncă nu poți avea nici o satisfacție. Sînt fericit cu mașinile mele, al „tăi" cum se descurcă cu descoperirea lumu. ? Fa-i și pe ei, mamă, să fie înțelepți. Sărut mina... Mircea .

CARMEN DUMITRESCU ■
Fotografii de
PAUL AGARICI ■

Experimentul Pajura

Cronica literară de Valeriu Râpeanu

După mai bine de un an

Prin ce coincidență tragică aceste două volume (**Pegas. Intre Meduza și Perseu**), care urmau să deschidă o serie a ope elor lui Ion Frunzetti, neuitatul meu profesor din anii studiilor la Facultatea de filologie din București, au văzut lumina tiparului fără ca el să le mai poată vedea strînse între coperta de carte. Au apărut cu cîteva săptămîni sau chiar zile după prematura sa stingere din viață, în plină și febrilă activitate, fără ca nimic să prevestească această stingere neașteptată, inteligența lui scăpărătoare și cultura lui aleasă din comun neîlnd nici o clipă, încercate de semnele oboselii, ale repetiției, ale rutinei.

În **Cuvîntul înainte** cu care însoțește aceste volume, Ion Frunzetti explică odiseea lor, nebănuind că noua încercare de a aduce în sfîrșit publicului scrierile sale dintre 19 și 25 de ani va avea deznodămîntul cu care ne începeam aceste meditații întîrziate. Pentru că, așa cum ne spune în același cuvînt înainte — cu farmecul ce făcea din Ion Frunzetti un neîntrecut **causeur**, gîndul de a-și strînge în volum scrierile debutului său s-a materializat prima dată în 1943 și s-a încheiat la 24 august 1944, cînd, într-unul din raidurile aeriene germane, tipografia e grav avariată iar zațul pur și simplu distrus. Un spălt rătăcit îl va face să reia după doi ani gîndul, dar de data aceasta, în viltoarea timpurilor, editura dispare și timp de aproape patru decenii omul veșnic neliniștit, veșnic în contradicție cu sine, veșnic construind îndrăznețe, strălucitoare și somptuoase perspective asupra culturii românești și universale, oricînd și oriunde : de la sala de seminar, la vernisajul unei expoziții, de la o dezbatere publică la o întîlnire pe stradă cu prieteni sau foști studenți — nu s-a mai gîndit la destinul acestor pagini rămase prin publicații greu accesibile generațiilor mai noi. Iar cînd apariția acestor două volume, amînată atîta vreme din pricina acelei vinovate nepăsări față de opera sa pe care cu greu s-a hotărît să o strîngă în formula ei definitivă — omul nu a mai fost în viață. Astfel, opera tinereții sale a devenit în pagini de carte operă postumă. Puțini o mai știau, puțini din tovarășii generației sale și din cercetătorii paginilor de reviste își aminteau începuturile atît de mature ale uneia din cele mai strălucite expresii ale gîndirii românești contemporane. A scris și scrisul său din acești patruzeci de ani, răsfirat numai aparent, dar focalizat în perspectiva dominantă a unei viziuni spirituale integratoare, a unei filosofii culturale de o anvergură intelectuală și de o subtilitate estetică nu o dată ieșite din comun prin acuitatea observațiilor și noutatea asociațiilor, a avut un rol însemnat în viața noastră culturală contemporană. Poate că nu avem încă sentimentul importanței ei, deoarece, așa cum mărturisește chiar el în cuvîntul înainte la care ne-am referit, acestea au fost mai cu seamă prefețe, studii introductive la marile cărți ale culturii universale aparținînd fie domeniului literaturii, fie celui al artei plastice, fie al esteticii, și au fost nenumărate conferințe tipărite și mai ales netipărite, articole și studii în pagini de reviste și de ziare, emisiuni de radio și televiziune. Se gîndea în această serie pe care o deschid cele două volume la însumarea lor într-o suită de cărți și cînd acest gînd al autorului va fi împlinit, pentru că el trebuie împlinit și fără el de către oamenii care l-au respectat și l-au prețuit pentru marile lui înzestrări intelectuale, de către toți cei din generațiile tinere care au învățat de la el și-au trăit unele din marile bucurii ale spiritului datorită lui, vom avea imaginea nu numai a drumului parcurs de unul din cei mai de seamă intelectuali contemporani, ci a unei contribuții de cardinală însemnătate la definirea unei filosofii a culturii românești rezultată din înumărarea a tot ceea ce a produs mai ales, mai viu spațiul nostru spiritual și din culmile artei universale ambele tărîmuri stăpînite cu aceeași competență și pătrundere intelectuală.

Așa ne apare Ion Frunzetti din aceste două volume care, în marea majoritate a paginilor, string — repetăm — eseurile, studiile, însemnările tînărului care ne privește din minuscula fotografie de pe coperta a patra. Precoce a fost într-adevăr Ion Frunzetti, dar precocitatea sa nu trebuie înțeleasă ca o turbulentă manifestare adolescentină, ca o explozie de neastîmpăr juvenil ci ca o severă și dotă abordare a fenomenului cultural în integralitatea și diversitatea lui, încît nu poți spune că aceste pagini aparțin unei perioade de început. Acum, cînd recitim faza dintîi a scrisului său, debutul său, putem să spunem că tînărul Ion Frunzetti nu a fost altul decît eseistul de o rară strălucire a ideilor și de o profundă cunoaștere a atîtor teritorii ale culturii din anii unei maturități atît de devreme cucerită. Pentru că aceste pagini sînt ale unui intelectual matur prin amplitudinea cunoștințelor, dominate de o viziune filosofică prin mobilitatea cu care chema laolaltă gînduri, impresii, senzații pentru a le corela și a le uni într-o viziune de o nobilă și modernă esență umanistă E încă din această perioadă în scrisul lui Ion Frunzetti o cavalcadă a ideilor care se succed într-un ritm de-a dreptul amețitor, care te cuprinde în cercuri concentrice, te solicită să le urmezi, te înalță pe culmi ale cunoașterii și ale meditației fecunde. Ar fi greu acum să spunem că a fost mai înainte de toate Ion Frunzetti: criticul de artă, istoricul literaturii universale, eseistul care unea toate expresiile frumosului. Fiecare din acest domeniu își revendică pe bună dreptate contribuțiile sale, fiecare din acest domeniu s-a îmbogățit prin scrisul său, a beneficiat de tot ceea ce a dăruit el ca un risipitor de daruri intelectuale, fiecare din acest domeniu al culturii noastre va descoperi cît de profunde și de perene au fost paginile lui. Și toate aceste contribuții alcătuiesc una din cele mai originale perspective românești asupra fenomenului național și universal, ambele văzute cu luciditate și cu o certă ierarhie a valorilor nu ca entități izolate ci în interdependența lor, în raporturi de influență cu o rigoare și cu o subtilitate deschizătoare de perspective și orizonturi. Nimic din snobismul și înfatuarea tînărului care a acumulat avid și temeinic atîtea domenii ale cunoașterii și ale gîndirii: pentru el cultura românească face parte dintr-un fenomen universal și definirea specificului ei se realizează nu prin desprinderea de factorii care au influențat-o ci evidențiind toate conexiunile. Așa mi-l amintesc pe Ion Frunzetti, cel încă tînăr în anii 1950 cînd, împreună cu Edgar Papu erau cei doi asistenți, în adevăratul înțeles al cuvîntului, ai profesorului Tudor Vianu, căruia Ion Frunzetti i-a închinat această carte numindu-l „Doctor Faustus" al generației sale. Așa mi-l amintesc, ca o adevărată rază de lumină care străbătea dogmatismul anilor 1950, ca un om care nu ne transmitea doar cunoștințe ci în fermecătoarele sale disertații ne făcea să iubim cultura, să trăim conectați la tensiunea ideilor sale și să ne apropiem cu entuziasm de tot ceea ce gîndul și talentul a dăruit omului mai frumos. Așa l-am cunoscut timp de treizeci și cinci de ani în lungile noastre convorbiri, mereu solicitîndu-l, mereu căutînd să-l fac să devină mai prezent în paginile ziarelor, revistelor, mereu îndemnîndu-l să-și stringă în volum studiile. Și totdeauna ascultîndu-l cu uimire, și respect, totdeauna admirînd vasta lui cultură, spiritul său caustic, ironia lui de o mare finețe. Avea o vervă inepuizabilă și unii cred că ceea ce l-a împiedicat să dea vastele sinteze a fost și această extraordinară înzestrare pentru tot ceea ce însemna expresia orală a inteligenței și culturii sale. Și poate au dreptate dacă ne gîndim cu cîtă ușurință se risipea și se dăruia, cu cîtă nonșalanță tinerească lasă în urma sa pagini de o mare greutate intelectuală și cu cîtă ușurință se depărta de la masa de scris. Dar omul așa a fost și nu și-a falsificat propria ființă, nu și-a încătușat-o, nu și-a disimulat-o. Dimpotrivă, a fost sincer cu sine așa cum a fost și cu alții. Nu a căutat să dea o altă imagine despre sine ci s-a comportat cu acea naturalețe care ne făcea să-l apreciem atît de mult deși regretam că se consumă prea mult în afara paginii.

Acum destinul postum al operei sale a început. Cele două volume aparțin patrimoniului nostru spiritual. Lectura lor ne îmbogățește sufletește și ne lărgește orizonturile cunoașterii și ale gîndirii. Să nu lăsăm prea mult timp să treacă pînă cînd opera fundamentală a lui Ion Frunzetti să vadă lumina tiparului între coperțile cărților. E o datorie față de el, e o datorie față de publicul larg ce l-a prețuit atît de mult, e o datorie față de cultura românească.

Un film ca un șlagăr

Avem nevoie de șlagăre ? Avem.

Liceenii (regia, Nicolae Corjos, scenariul, George Șovu) e un film ca un șlagăr : adună repede suporteri (o știm din experiența „ediției I" — **Declarație de dragoste**) dar îi pierde la fel de repede, trebuie să scandalizeze, cîtă vreme autorii nu-și pot dori altă bucurie mai mare decît noi șlagăre de același succes.

Cîtă nevoie este de filme ca acestea, nu mai e nevoie s-o spunem. Au spus-o chiar tinerii, luînd cu asalt premierele, fuzionînd spontan cu întîmplările de pe ecran, ridicînd cotele tinerilor interpreți la rang de vedetă, iar pe ale realizatorilor, la rang de capete de afiș.

Liceenii este construit din perspectiva succesului de care s-a bucurat **Declarație de dragoste**, așadar cu evidenta ambiție de a păstra adeziunea spectatorului. E surprins momentul „trezirii" primelor sentimente de dragoste. cu tot tacîmul de naivități, introspecții prăpăstioase, notări în jurnal, flirturi-paravan și fidelități discrete, totul așezonat cu circumstanțe patetice în stil melo (băiatului îi murise mama și în amintirea ei păstra un colier țesut cu mărgele ; fata avea amețeli nejustificate, subliniate în anumite momente de o muzică (Florin Bogardo) neliniștitoare, prevestitoare de rău și rezolvate către final, deus ex machina, printr-o pereche de ochelari etc.). Eroii sînt puri, animați de cele mai nobile simțiri, chiar și orgoliile se dovedesc a fi educabile, prostiile se fac cu cele mai bune intenții și de aceea sînt iertate cu didactic-parcimonioasă îngăduință de către cei mari, ei înșiși îndrăgostiți de utopia virstei care se zugrăvește pe ecran.

Ca și în **Declarație de dragoste**, scenele de școală sînt de o reală prospețime (aici experiența de prozator și de dascăl a lui George Șovu își spune cuvîntul), susținută nu numai de interpretarea în mod firesc proaspătă a lui Ștefan Bănică jr. (Mihai), Mihai Constantin (Ionică), Tudor Petruț (Șerban), Oana Sîrbu (Dana), Cătălin Păduraru (Vlad), Cesonia Postelnicu (Geta) — ci și de personajele create cu drag de Tamara Buciuceanu (Isoscel) și Ion Caramitru (Socrate). Un rol episodic care „merge la inimă": Mihai Mereuță.

Liceenii nu are, ce-i drept, miza psihologică din **Declarație de dragoste**, dar dincolo de asta, efortul de a crea o ambianță „Balta Albă et comp" place și se dovedește de efect. Astfel de filme sînt necesare. Sînt ale unei virste care, deși trece. ca pojarul, e bine să continue a ne mai spune cîte ceva.

TANIA RADU ■

Cr. Oprescu : Impresii greșite. Firește că nu găsim motive de bucurie în manuscrisele pe care ni le trimiteți de-atîta vreme și în care continuați să bateți pasul pe loc. E clar că nu dăruiți poeziei atîta cît ar trebui, ca să puteți obține rezultate demne de interes. Nici de data asta nu sînt noutăți.

A. Valoni : Continuă perioada de criză și regres. Ceva, în „Tristeți".

Nisi Dominus : Nu lipsesc semnele talentului, lipsește, însă, experiența folosirii lui, a valorificării lui conștiente (nu la voia-întîmplării și în dorul lelii !...). Cîteva piese izbutesc să se coaguleze în jurul unui gînd, al unei metafore („La marginea mării", „Repaos scurt"). Celelalte seamănă în mare parte a bătaie de cîmpi... Sperăm să vă luați, cît de curînd, în deplină posesie zestrea pe care v-au hărăzit-o stelele !... Reveniți (și cu numele adevărat).

Em. Soare : Explicația nu stă în picioare, zăpada e zăpadă și simbolul ei e pentru toată lumea clar și același. Oricum, metafora dv. exclude afecțiunea și protecția părintească, la care vă referiți.

D. Miloșovici : În comparație cu cele patru (în care vorbele căutau un nucleu, un sens), celelalte marchează, din acest punct de vedere, un regres net, textele deșirîndu-se regretabil într-o confecție haotică, monotonă (săracă în lexic și metaforă), care n-ajunge nici la freamăt liric, nici la semnificație.

D. Lupu : „Grîul", „Nu mi-e dor", „Frumoaso" (dacti !).

Amisio: Prea mult tapaj și ostentație, dar talentul / nu lipsește („Dinte", „Doar că", „Boala") și trebuie luat în serios, cu tot dinadinsul ! Reveniți.

Felicia : Păcat de atîtea pretexte ! „Doctoriile" s-au schimbat și consecințele sînt foarte bune. Ar trebui discutată mai amănuntit și teoria „incomunicabilului", care are unele părți interesante. Dați-ne un telefon.

F. Procop, Celia Mitran, Lil. Spătărelu, G. Minea, Lari Stănescu, B. Sucevă, Lorelei, S. Negof, Panait M.C., Sorel Coman, R. Tomoșeneanu, A. Stavarache, St. Vinerze, Eft. Iulian, A. Vintilescu, Mona C., Dan din Giurgiu, Catr. Hristea, Val, C. Porumbescu, D. Elvisian, Ela Boldea, Chirciu Ploiești, L. Apetrini, Camelia R., Fl. Ciobanu, L. Delcă, Nivoi M., Anda Bălan, L. B. Bojică, Sir John S., I. Georgescu, A. Colleț, Severina C., C.C. Mușina, W. Olteanu, C. Nițică, Anfan, Ella P., D. Onufrei, Rodell, Carmen Tănase, L Budac, I. Camerun, Șt. Cirjan (indescifrabil), Gab. Burlan, D. Duca, C. Siminiceanu, L. Stoian, Aura Bănică, I. Aștefănoaiei, G. Asoltanei, R. Pinzariu, V. Cioceșan, C.P. Bucovian, Luchian P. M., L. Anghene, Fl. Olteanu, C. Teacă, V. Firneci, E. Lămureanu, Tică, Carmen D., I. Vrinceanu, D.D. Claudiu, C. Guzu, D. Sabatho, Ionel Rusu, P. Moiceanu, A. Califar, R. Gafencu, Dora Dumitrescu, G. Cimpoeru, Țiți Dor, Crist. Popoviei, M. Culda, A. Udrescu : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Despre patrie

atît de tainic zi de zi
sporește în noi
cu ceea ce-i unic
grav în pruncie...
uite fără de vorbe
așezăm piatră de temelie
toamna
întîrziem lîngă faguri
ascultăm vîntul apei
gospodărim liniștea
pe-ndelete se-ncarcă
ora ta de pretext —
vreo șoaptă a mamei
prin trecer de vremi
deodată ca în clar văzduh se aude
doar cel ce are patrie
poate zbura adînc..

PAUL GON

Sculptor

Orb de visare,
lovea întunericul cu o daltă,
lovea amintirea cu o idee,
Astrul cu inima,
Zborul cu zborul.

Obosit de atîta creștere,
urcînd o sămînță
cu gîndul.

ADRIAN CREȚU

Febră de iarnă

O vulpe albă mă pîndește.
În fiecare timplă îmi zvîcnește un nufăr.
Și vine coșmarul ca un clește
Și-mi zmulge dinții de lapte ai visului
și sufăr.

Ca pe masa de operație un singerînd țesut
Sufletul e sfîșiat de propriile-i patimi.
În gîtlejul meu poemul încă neînceput
Se împleticește ca un nod de lacrimi.

DIANA BARBU

Acasă

Apăsînd drumul cu talpa
ne întoarcem la prunii făgăduinței
cîte porniri pe ușa odăii mute
cu evantaiul sensurilor
lipit de suflet
cîte vise dorm încolăcite
în jurul ochiului
și cai cu munții sub bot
învingînd ierburile ne pasc pașii.

GAVRIL BĂLEA

Toamnă

Este vremea cînd
Ne stringem drumurile
De peste an.
Este vremea cînd
Ne adunăm drumurile
De peste ani.
Toamnă,
Și pomii se așează
La picioarele lor.

CONSTANTIN DINCĂ

Duios fantomele treceau

singurătatea noaptea se dezbracă
de rochiile tale ce cad la
picioarele și gîndului care
prin castele de nisip rătăcește cu
craniul tău sub braț —
iole luna ! (o sole mio) strigă
visul întinzîndu-mi o
lamenabilă mingiiere cu care
singurătatea să o îmbrac.

CONSTANTIN RUPA

Ochii tăi, pasăre crudă

Tu mă privești.
Genele tale lungi
mi se zbat pe suflet
puternic și speriat.
Genele tale au fost cîndva aripi.
Mă dor atît de mult !
Eu mă prăbușesc
în ochii tăi
adînc și mereu,
mă prăbușesc așa
de la începutul timpului
și de fiecare dată
genele tale
în coborîrea lor
de aripi imense
mă culeg din cădere
și mă așează din nou
în fața ochilor tăi,
de unde mă voi prăbuși iarăși.

C. DANIEL

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● „Mă adresez din dorința sinceră ca, prin intermediul acestor rînduri, să supun părerii opiniei publice o problemă care ține atît de practica conducătorilor auto cît și de, cred, mai ales, de cea a economisirii unor materiale : în inventarul dotării autovehiculelor de orice tip intră și trusa de scule cu **chei fixe**, necesară întreținerii și exploatării, chei care cu timpul se deregleză, sau pot fi pierdute pur și simplu ; în acest caz, firește, apelăm la magazinele de specialitate. De mulți ani, în aceste magazine sînt expuse cumpărării chei fixe cu două capete, dar care corespund cerințelor noastre numai cu un capăt. Altfel spus, dacă de la 6 și pînă la 14 mm. situația este satisfăcătoare, de la această cotă milimetrică în sus au apărut deficiențe în utilizarea ambelor capete ale cheilor precum cele de 14 / 15, 20 / 22, 23 / 24, 26 / 27, etc. De ani, de zeci de ani, în mecanica auto n-am întîlnit șuruburi sau piulițe cu hexagonul de 15, 16, 17, 18, 19, 20... 28. sau 29 milimetri. În situația necesității economisirii de materiale, propun revenirea la producerea cheilor fixe, cum-au fost: 14 / 17, 19 / 22, 24 / 27, 30 / 32, etc."

● **Primim, din partea Consiliului popular al municipiului Cluj-Napoca :** „În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către **Ecaterina Cojocaru** din municipiul nostru; domiciliată pe strada Petru Maior nr. 6—8, apartamentul 19, trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm: avînd în vedere faptul că este o persoană inaintată în vîrstă, potrivit dispoz. ției art. 48 din Legea nr. 1 / 1965 Comitetul executiv al Consiliului popular municipal, prin decizia nr. 779 / 1986, a aprobat scutirea acesteia de la plata contribuției bănești și de efectuarea contribuției în muncă pe anul în curs".

● **Consiliul popular al municipiului Pitești :** „Referitor la scrisoarea **Mariei Toma**, om al muncii la Întreprinderea de stofă „ARGEȘEANA", prin care aceasta solicita sprijin în soluționarea problemei spațiului de locuit: Consiliul oamenilor muncii de la numita întreprindere a hotărît repartizarea unui apartament cu 2 camere confort I, pe strada Girlei, blocul B. 1, scara D, etajul 2.

● „Mă numesc **Sandu Maria** și sînt cooperatoare în comuna Gratia, județul Teleorman. V-am mai trimis o scrisoare prin care v-am rugat să ne ajutați în legătură cu încadrarea în cîmpul muncii a fiicei mele, **Elena Sandu**, absolventă a 10 clase și a unui curs de calificare ca operator-tratarea apei tehnologice; drept răspuns, am fost chemate de urgență la Oficiul forțelor de muncă din Videle, fiicei mele fiindu-i repartizată cu această ocazie Dispoziția de repartizare nr. 41 358 / 13.10.1986, la schela Roata, ca operator. Prezentîndu-se la Roata însă, pe aceeași hîrtie i s-a scris „nu avem posibilitate". Amintind că o situație similară s-a mai petrecut în acest an, în februarie, cu o altă dispoziție de repartizare, nr. 48 579 / 1986, pentru schela Poeni. Sîntem așadar purtate pe drumuri, nu înțelegem : oare cei de la Forțele de muncă **nu știu** care sînt posturile libere pentru încadrare, sau dau dispoziții doar așa, pentru a scăpa de noi ?! Sînt o femeie văduvă, sînt singură, între timp am fost informate că s-au făcut, în cele două locuri, mai multe angajări".

● **Consiliul popular al județului Cluj:** „La scrisoarea adresată de către **Ștefan Kalman**, din Cluj-Napoca, strada Fabricii nr. 135, vă comunicăm : în scrisoare sînt sesizate unele abuzuri și ilegalități săvîrșite de către Mircea Banciu, șeful Autobazei de transport din subordinea Combinatului de utilaj greu Cluj-Napoca; aspectele reclamate au fost preluate de către organele competente, întocmindu-se dosarul penal nr. 2 439 / P / 1986. Dacă faptele se vor adeveri, va fi pedepsit penal, în conformitate cu legile în vigoare ; pînă la încheierea cercetărilor numitul a fost suspendat din funcție de către conducerea Combinatului de utilaj greu".

● **Dumitru Rotaru** și **Axinte Constantin**, ambii din comuna Podoleni, județul Neamț, ne aduc la cunoștință că începînd de prin luna iulie a anului curent au anunțat autoritățile locale că stîlpii rețelei electrice pe o distranță de cca. 150 metri au putrezit, sîrmele neizolate atîrnînd aproape la întîmplare, fiind posibil că, în cazul unui vînt mai puternic, să atingă coama caselor celor doi, existînd pericol de electrocutare. Au sesizat verbal, telefonic, ba chiar și în scris — chiar se așteaptă un... scurt-circuit ? !

● **D.P.M.O.S. — Oficiul Forțe de muncă București :** „Urmare scrisorii adresate de către Cezarina Gasler din București, Bd Păcii 186, blocul E, apartamentul 14, sectorul 6, prin care aceasta solicită sprijin pentru încadrarea în muncă .. vă informăm că în urma verificării efectuate, susnumita, în vîrstă de 19 ani, absolventă a Liceului industrial T. Vladimirescu promoția 1968 a fost încadrată cu data de 15 octombrie a.c. la întreprinderea „Turbomecanica"."

● Două scrisori, avînd conținut asemănător : prima, din partea lui **Nicolae Andreianu** (Aleea Lăcrămioarelor, Drobeta T. Severin, blocul A. 2, scara 5, apartamentul 16), cea de a doua semnată de către **Radu Simionca** (Bd. Decebal nr. 35, apartamentul 18 — Bistrița) : din motive necunoscute, singurul magazin PLAFAR din municipiul Drobeta-Tr. Severin a fost desființat; deasemenea, în Bistrița, unicul magazin de un astfel de profil, a fost transformat în Café-bar. Optica acelor persoane care a dus la desființarea acestor magazine de mare interes precum este comercializarea plantelor medicinale, ni se pare, mărturisim, cel puțin ciudată („în municipiul Buzău, de pildă — ne scrie R.S. — există **două** astfel de magazine !"). Așteptăm, spre clarificare, răspunsul forurilor locale în drept.

● **Consiliul popular al municipiului Tîrgoviște :** „În legătură cu scrisoarea prin care **un grup de oameni ai muncii de la Întreprinderea de strunguri**, din cadrul secției montaj, relatează că, în echipa în care lucrează, din manopera aferentă lucrărilor executate, era retribuit încă un muncitor care efectua muncă de dispecer în cadrul secției din analiza efectuată a rezultat că aspectul semnalat corespunde realității. În urma discuțiilor purtate cu secretarul Comitetului de partid, cu șeful secției montaj și cu maistrul care conduce echipa respectivă, s-a hotărît ca tov. **Aurel Mihalachioiu**, care presta activitate de dispecer, să lucreze în cadrul secției montaj ca strungar la activitatea de probe și rodaj a strungurilor".

● Una dintre locatarele blocului T. 4 de pe strada Independenței din Slatina, județul Olt — și anume **Maria Diaconu** — revine în urma unei sesizări publicate într-un număr din luna mai a.c. al revistei noastre: după publicare, a urmat întradevăr o „pauză" în zgomotul produs de utilajele laboratorului de cofetărie aflat la parterul clădirii. Conducerea ICSIAP a luat chiar unele măsuri, a construit o mică anexă în afara spațiului locativ, dar nu se știe din al cui ordin, lucrătoarele cofetăriei folosesc malaxorul tot sub locuințele cetățenilor, situația revenind treptat la faza anterioară sesizării. De șase ani — ne scrie aceeași M.D. — nervii noștri abia mai suportă zgomotul, multiplele sesizări făcute la diverse niveluri au rămas fără nici un efect, aparatele mecanice și frigorifice ale cofetăriei merg în plin, atît ziua cît și noaptea, făcînd odihna imposibilă.

● **Consiliul popular al municipiului Brăila :** „Privind modul de soluționare al scrisorii adresate de către **Nae Avanu Popa** cu domiciliul stabil în cartierul Viziru III, blocul E. 4, apartamentul 66 situat la etajul 10, solicitînd schimb de locuință, vă informăm : familia sa se compune din 2 persoane, soț și soție, el fiind nevăzător, motiv pentru care solicită locuință la un nivel mai jos; acestei familii i s-au oferit mai multe apartamente care au fost însă refuzate, motivul fiind situarea lor în cartiere prea îndepărtate față de locuința actuală. Recent, în tabelul 39, acestei familii i s-a repartizat un apartament compus din 2 camere situat la etajul I în blocul 12, apartamentul 106, cartierul Viziru I, declarîndu-se mulțumiți".

● „De aproape doi ani de zile, conducta de apă potabilă de pe strada noastră este spartă la capătul ei dinspre Tîrgul de vite, astfel că, apa curge de sub asfalt ca dintr-un izvor. Se produce o mare risipă de apă potabilă, și mai ales acum, cînd rîul Tîrnava Mare a scăzut puternic în urma secetei prelungite din vară. Am anunțat consiliul popular, de aici s-au dat unele dispoziții unor organe, s-au pus de două ori, provizoriu, niște manșoane, dar ele nu au rezistat decît foarte puțin timp. Este vorba de înlocuirea a cca 10 metri liniari de țeavă dar nimeni nu se ocupă de asta în mod serios, iar apa potabilă — atît de prețioasă în această parte a orașului — se duce pe apa simbetei..." (**Grigore Comșa**, strada Tîrgului, nr. 47 — Mediaș, județul Sibiu).

● **Din partea Direcției Județene de Poștă și Telecomunicații — Constanța :** „Urmare sesizării tov. **Aurel Gh. Bădulescu**, vă informăm că la data de 8 octombrie 1986 la domiciliul acestuia de pe Aleea Egretei nr. 6 s-a instalat postul telefonic solicitat, lucrare executată în urma analizei lunare a cuplaților fără corespondent din zonă".

● **Consiliul popular al județului Iași :** „La scrisoarea prin care **Dumitru Mîleiuc** din Iași, strada Eternității nr. 94 solicită sprijin pentru încadrarea în cîmpul muncii, vă comunicăm : la data de 9.10.1986, acesta a fost repartizat ca mecanic la Întreprinderea de mașini agregat și mașini unelte speciale — Iași, conform dispoziției de repartizare nr. 931380 / 1986".

● **Un răspuns cam în doi peri**, primim din partea **Uniunii județene a cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a județului Gorj :** „Referitor la scrisoarea lui **Gheorghe Brad** din comuna Florești, județul Cluj, care în trecere fiind prin județul Gorj, reclamă atitudinea necorespunzătoare a responsabilului unității „Castru Roman". **Solomon Guță** (...), au rezultat următoarele : s-a luat notă explicativă atît șefului de unitate, cît și ospătarului **Ștefan Cepoi** (...) aceștia nu recunosc a fi avut discuții pentru neasigurarea locurilor de cazare ; deși unitatea are registru de sesizări și reclamații, nu s-a găsit consemnată nemulțumirea sesizată (? ! — N.A.). Totuși, avînd în vedere că la nivelul unității nu s-a găsit condusă curent și la zi evidența persoanelor cazate, în registrul destinat acestui scop, s-a aplicat măsura de diminuare cu 10% a retribuției șefului de unitate Solomon Guță pentru luna septembrie a.c.". Ce să înțelegem noi de aici ? !

● „Sîntem un GRUP de tineri, care ar dori să cunoască în ce mod se cheltuiesc fondurile parvenite Căminului cultural din satul Ichisu de Sus, județul Cluj deoarece timp de 27 ani aici nu s-a schimbat decît o ușă simplă și s-au turnat trei scări din beton, muncă ce abia dacă se ridică la 1 500—2 000 lei! Revenim cu aceste rînduri, am mai scris acum un an, cînd căminul fusese transformat în depozit de cereale, și deoarece nu a fost cu putință să vă trimitem cîteva fotografii cu starea în care se află căminul, vă transmitem cîteva detalii în scris : pe ușa de la intrare există un lacăt de care nu e nevoie întrucît geamurile sînt sparte, sau au fost înlocuite cu placaj sau hîrtie; pardoseala este degradată în ultimul hal, într-un colț există o sobă metalică cilindrică de care nu te poți apropia fiindu-ți frică să nu cadă peste oameni, producînd accidente. S-au ținut unele nunți, dar nimeni nu știe unde s-au dus fondurile obținute. În ceea ce ne privește pe noi, tinerii, sîntem gata oricînd să facem ore de muncă patriotică în sensul renovării acestei instituții atît de necesare, ba vă mai anunțăm că în incinta școlii există o sală de clasă în care nu se efectuează nici o activitate și unde s-ar putea organiza anumite manifestări cultural-artistice (**scrisoarea este semnată de Victor Corsa, împreună cu un număr de 16 tineri din Ichisu de Sus, Cluj**).

● „Pe stadionul din cochetul nostru municipiu Alba Iulia, în data de 2 noiembrie a.c., între orele 11 și 13 s-a organizat un sectacol cultural-sportiv, al cărui program vi-l trimit — cu adnotările de cuviință — informîndu-se că prețul intrării a fost de 25 lei : 20 lei biletul plus 5 lei programul". — își începe scrisoarea sa unul dintre cei 7 000 de spectatori (citește peste 150 000 lei, încasări!), pe nume **Horia Pițigoi**, din Alba Iulia, strada Zorilor nr. 4, supărat — și pe bună-dreptate — de felul absolut neserios în care a fost organizat spectacolul în cauză. și dăm numai cîteva exemple : dintre cîntăreții de muzică ușoară anunțați pe afiș nu s-au prezentat Marina Scupra, Eva Kiss George Enache, formațiile „DISEEA" și „C. TĂNASE" (București). Numere de performanță în salturi cu parașuta din avioane, precum și alte numere de cascadorie, sau lansări de rachete din colțurile stadionului, au fost doar simple promisiuni. Pe scurt, și de fapt: o „șușă" ordinară, spre dezamăgirea și dezgustul spectatorilor din Alba, și care nu face onoare celor ce și-au pus numele în joc, dînd de fapt bir cu fugiții, dar pe buzunarul cetățenilor !

● **Consiliul popular al județului Caraș-Severin :** „Privind constatările desprinse ca urmare a cercetării scrisorii numitului **N. Copăceanu**, din Reșița adresată revistei și trimisă nouă spre rezolvare : avînd în vedere condițiile de locuit ale petentului, cît și numărul persoanelor ce compun familia sa, acestuia i s-a repartizat un nou spațiu compus din 3 camere și dependințe ce corespund pe deplin nevoilor sale".

● **Ion Sîrbu** din satul Barboiu, pendinte de comuna Grecești, județul Dolj, ne aduce la cunoștință că aici a existat o moară care a funcționat pînă în anul trecut. Fiind apoi abandonată, muncitorii de la C.A.P. Bărboiu sînt acum nevoiți să se ducă să macine destul de departe de satul lor, pierzînd mult timp, ce ar putea fi folosit în alt mod dacă moara cu pricina n-ar fi dată uitării. Propunem în rîndul nostru organelor locale în drept studierea problemei respective și eventual, în funcție de rentabilitate, repunerea în funcțiune a morii.

● **Consiliul popular al județului Hunedoara:** „Privind scrisoarea prin care **Olga Popa** din Simeria solicita sprijin pentru încadrarea în muncă : începînd cu data de 10.X.1986 ea a fost încadrată pe durată nedeterminată ca muncitoare cu posibilități de calificare, la C.F.R. Secția L. 9 — Simeria. Tot de la această dată primește și alocația de stat pentru copii".

● „În revista FLACĂRA nr. 42, a fost publicată propunerea cititorului Vasile Alexandru din Bistrița-Năsăud — propunere la care mă raliez din suflet: într-adevăr lucrarea „**Lupoaica**", care, dincolo de valoarea ei artistică prezintă și un interes istoric — continuă să fie neinspirat amplasată, ascunsă printre pomii parculețului Dorobanți, departe de centrul Capitalei. Edilii noștri îi pot găsi un amplasament mai favorabil (**Petre Gheorghiu**, strada Mîntuleasa 40, București.)

● Pe blocul G 2 din orașul Tîrgu Frumos am văzut ceva ce nu îmi venea să cred. Chiar în bitumul de pe bloc se ridică verde și frumos un arbust de vreo doi metri înălțime, rădăcinile lui fiind înfipte chiar în bitum fără să aibă un pic de pămînt în jur. Un prieten mi-a spus că îl urmărește de vreo doi ani și în fiecare an crește mai verde și mai frumos. De unde vine sămînța? Cum se hrănește?". (**Dumitru Păpușoiu** — Tîrgu Frumos, jud. Iași)

● **Consiliul popular al județului Galați :** „În legătură cu cercetarea scrisorii adresate redacției de către **Radu Grozavu** din comuna Secuieni, județul Neamț, vă comunicăm : întrucît tovarășu' Grozavu solicită apropierea de familie și încadrarea în județul Galați, conducerea D.G.A. avizează favorabil întrarea acestuia în județul Galați, oferind locuri de muncă — șef fermă zootehnică și șef fermă viticolă — pentru el și soție, la C.A.P. Suceveni, județul Galați".

Pagină realizată de
HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

Ciobanu Dumitru — Constanța : La stabilirea chiriei se ia în calcul atît pensia de serviciu, cît și pensia suplimentară. ● **Bumbac Vasile** — Curtea de Argeș : Dr. Florea Dinu acordă consultații și tratamente în cadrul Centrului de stomatologie Cîmpina, Bd. Culturii nr. 27. ● **Leu I. Rada** — com. Chilii, jud. Buzău : Soția care are dreptul la pensie proprie (din sectorul de stat sau C.A.P.) și îndeplinește condițiile legale pentru obținerea pensiei de urmaș, trebuie să opteze, pentru pensia cea mai avanta[illegible] ● **Cojocaru Vasile** — Cluj-Napoca : Traducătorii autorizați de pe lîngă notariatele de stat care nu au serviciu de traduceri nu pot traduce acte destinate a servi în străinătate. Un astfel de serviciu funcționează la Notariatul municipiului București. ● **Savin Elena** — Bacău : Numai de la 1 ianuarie a.c. și mamele cu 3 copii beneficiază de ajutor. ● **Costea Pica Sidonia** — Beiuș : Îmi pare rău, dar nu știu de unde se mai pot cumpăra niște cărți apărute acum 11 sau 27 de ani. Orientați-vă spre altele mai recente tratînd aceleași probleme medicale (solicitați-le librăriei „Cartea prin poștă") sau încercați la bibliotecă. ● **Cojocariu Paul** — Iași : Din cele 15 pagini pe care ni le-ați trimis, pline de tabele, calcule simple și de trei simple ale penalizărilor și restanțelor totale sau parțiale, defalcate sau însumate, cît și din răspunsul consiliului popular municipal rezultă clar că dacă veți achita la timp sumele ce vă revin din cheltuielile de întreținere (aproximativ 100 lei lunar !) nu veți mai avea probleme. ● **Anton Ion** — București : Aveți dreptul la compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat. ● **Niculescu Elena** — București : Locatarii principali au dreptul să facă între ei schimb de locuință cu respectarea dispozițiilor privind norma locativă. Actele vor fi depuse la serviciul fond locativ al I.C.R.A.L. ● **Bărcuțean Elena** — Făgăraș : 1) Perioada lucrată după emiterea deciziei de pensionare nu se mai include în vechimea luată în calculul pensiei. 2) La vechimea cuprinsă între 10—15 ani, nu operează rotunjirea, acordîndu-se pensia pentru anii întregi. ● **Buda Octavian Valentin** — Oradea : O „personalitate deja formată" cum spuneți, se respectă și impune respect numai dacă, în cazul dv., nu absentează de la școală și învață destul pentru ca situația sa școlară să nu depindă de punctul dintre nota 5 și 6. ● **Nedelcu Camelia** — Brăila : Cererea trebuia depusă înainte de detașare. ● **Ciobanu Ion** — Slatina : Aveți dreptul. Dacă altfel nu vă înțelegeți, adresați-vă instanței de judecată. ● **Mihalache Maria** — com. Ivești, jud. Galați : Deși nu se încadrează în nici o categorie prevăzută de Decretul 826/1966, cazul se află în evidența oficiului de asistență socială, pentru o eventuală redistribuire de tricicle.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Ce vede un ochi computerizat

„— Încercați să „citiți" această imagine din satelit a unei porțiuni din Câmpia Bărăganului" — ne invită dr. inginer Dan Roman, directorul științific al Institutului de Tehnică de Calcul și Informatică — I.T.C.I. Sprincenele noastre ridicate a mirare îl fac să zîmbească și să continue : „Nu mai e deloc senzațional să cumperi o poză de la acești „fotografi la minut" din cosmos care sînt sateliții. Totul este cum o privești. Vreau să vă aliniez la start într-o mică competiție cu sistemul nostru computerizat de prelucrare a imaginilor. „Privim fotografia inundată de pete verzi, cu intensități foarte puțin diferite, aproape întrepătrunse între ele, de pete cenușii, a căror diferențiere, delimitare și interpretare era o treabă mult prea grea pentru ochiul omenesc". — Să vedem acum cum privește ochiul computerizat !" — adaugă inginerul Cristian Vasile aflat alături, în timp ce degetele îi alergă pe tastele calculatorului, ca cele ale unui pianist, executînd un concert cibernetic. Începe un adevărat „taifas" științific între specialist și sistemul digital de prelucrare a imaginii, în care „mașinăria inteligentă" afișează pe display rezultate, variante, soluții (din care omul filtrează calea cea mai bună de urmat), pentru ca, în final, să redeseneze o nouă imagine a cîmpiei, cu zone net delimitate, colorate viu și distinct în roșu, albastru, galben etc., cu riuri și drumuri bine conturate, cu fenomene ale regiunii geografice respective explicit puse în evidență. Astfel după ce a gîndit și a interpretat, aproape pînă la, „înroșirea circuitelor", imaginea brută dată de satelit, calculatorul ne dă o mulțime de informații asupra umidității solului, asupra nivelelor de dezvoltare a culturilor, asupra stării lor de sănătate și „stresului" vegetal, asupra necesarului de udare prin sistemul de irigații, asupra efectului aplicării îngrășămintelor și pesticidelor, despre săraturarea și bălțirea terenurilor. Sîntem curioși să aflăm cum a reușit această „minte tranzistorizată și plină de cip-uri", concepută și educată de inginerii de la I.T.C.I., să extragă atîtea informații dintr-o imagine primită din înaltul cerului. Sistemul digital obține maximum de informații prin intermediul unei imagini clasificate pe care o fabrică. Astfel, el preia imaginea unei suprafețe mari luată de satelitul Landsat, o parcelează în elemente mici, gen tablă de șah, îi îmbunătățește calitățile eliminînd „zgomotul" (elementele neinteresante) și îi reduce dimensiunea, fără alterarea ei, pentru a mări viteza de interpretare a calculatorului. Apoi, obiectele și fenomenele, fiecare cu luminozitatea lor, sînt codificate în diverse nuanțe de gri, un fel de semnătură spectrală a acestora. Ochiul omenesc distinge cel mult 40 de nivele de gri, un televizor comercial cel mult 20, iar computerul de la 256 în sus. În limbajul lui special, orice nuanță din această culoare înseamnă o putere a lui 2. Omul a dresat calculatorul să atribuie fiecărei nuanțe de gri un fenomen din natură, cu intensitatea lui. Apoi, acesta recolorează imaginea în culori convenționale (roșu, albastru, maron), net distincte, care delimitează clar porțiunile de scoarță pămîntească ce se comportă diferit. Luminați de înțelegerea „anatomiei și fiziologiei" sistemului realizat de inginerii de la I.T.C.I., privim mai în temă următoarea demonstrație, la fel de spectaculoasă și convingătoare, căci aduce argumentele pe masă. Avem în față o imagine din satelit a unui lac de acumulare cu baraj. Este greu să interpretezi poza-oglinzii de apă, cu diferențe mici de albastru în contururi nebuloase. Înghițită însă de computer, analizată pe carouri mici, trecută prin peisajul de gri-uri al semnăturilor spectrale și „remachiată" în culorile vii ce delimitează distinct fenomenele, află o serie de date de detaliu de mare importanță.

„Dar domeniile în care calculatorul ne poate întinde o mînă de ajutor nu se rezumă la agricultură și hidrologie. Și în alte direcții el analizează mari zone de scoarță pămîntească, fără a fi necesar s-o bați cu piciorul" — ne spune Cristian Vasile trecîndu-și mîna a alint pe „fruntea" calculatorului. Este în acest gest afectuos de părinte ceva din mîngîierea plimbată pe creștetul copilului care a arătat într-un cerc de prieteni cît este de deștept și precoce. Calculatorul, la început copilul teribil al anilor noștri, dar ajuns acum serviabilul coleg de birou, se poate recomanda și ca specialist în alte domenii. Ca geolog, traducînd o imagine, poate studia rocile și identifica zonele cu potențial de țiței, cărbune și alte zăcăminte prețioase. Ca ecolog, descifrează o poză și evaluează biomasa, influența amenajărilor omului asupra Deltei Dunării etc. Ca meteorolog, face ca poza din satelit cu o innorare lăptoasă să însemne știri de detaliu privind temperaturile norilor, direcția lor de migrare, încotro aleargă curenții de aer, gradul de saturare cu umiditate al atmosferei. Cu siguranță, vom gafa mai rar luînd umbrela pe soare și fugind în cămașă printre picăturile de ploaie dacă ascultăm prognoza meteo după sfaturile exacte ale calculatorului, decît dacă ne ghidăm după radarul personal de dureri reumatice în articulații. Cred că este inutil să subliniem importanța deosebită a obținerii rapide a atîtor informații sortate și clasificate dintr-o imagine, pe care omul fără ajutor n-ar putea să o descifreze atît de nuanțat. Inteligența multilaterală a computerului studiază suprafața pămîntului în cele mai mici detalii, ba și forează în interiorul ei, pentru că se știe că un zăcămînt lasă amprente și în fizionomia și „tenul" obrazului planetei. Dar și un alt avantaj te trage de mînecă să-l remarci. Satelitul trecînd periodic peste aceeași zonă, o poți analiza în dinamica ei, de exemplu cum evoluează umiditatea în timp. Noua aparatură nu aruncă la coș metodele clasice, ci le îmbracă într-o formă rapidă și eficientă care conduce la deciziile cele mai nimerite și mai prompte. Însă oricît ar fi de înzestrat și eficace, calculatorul nu va „bate" niciodată supercomputerul de neegalat care este creierul omenesc. Pentru că acesta are idei, imaginație, rațional, și pînă la urmă l-a creat chiar pe el, educîndu-l să-l ajute cu memoria lui senzațională și viteza de a calcula. Vă dați seama că realizarea unei asemenea aparaturi sofisticate, cu aer de avangardă, spune ceva despre maturitatea științei și forța economiei din țara respectivă. Astfel de sisteme de top mondial erau obișnuite să vadă lumina zilei doar undeva pe malurile Pacificului sau Atlanticului. Și iată că ele au apărut și pe malul lacului Floreasca, la Institutul de Tehnică de Calcul și Informatică. Un grup de specialiști de har profesional și dăruire, cu media de vîrstă sub 30 de ani, numiți directorul Dan Roman, Cristian Vasile, Dana Cristescu, Florian Petrescu, Ruric Bulgacov au prins pe ele cu dragoste plăcuța „Made in Romania". Toate echipamentele sînt proiectate și produse în țară, minicalculatoarele din familia Independent și Coral și display-urile grafice color sînt produse la Fabrica de Calculatoare din Pipera, iar gîndirea, mai ales gîndirea, este tot românească. Inginerii computeriști care s-au lansat cu atîta succes în această expediție științifică din junglele neexplorate ale noului, au știut că examenul de absolvire al aparaturii lor este pînă la urmă confruntarea cu viața, cu realitatea. De aceea au testat sistemul lor digital de prelucrare a imaginilor, în domeniul agriculturii, iar notele primite au fost numai de 10. Și dacă în domeniul minicalculatoarelor stăm cu fruntea sus în lume, fiind într-u totul competitivi, acum și în tehnica de vîrf a programelor prelucrării computerizate a imaginilor nu ne aflăm departe de prima linie, în estul Europei, situîndu-ne pe primele locuri. La plecare, pe ecranul unui computer am văzut afișată un fel de prezentare a lui : „Destinat tinerilor de la 8 la 80 de ani !" Mare adevăr, căci adevărata tinerețe este tinerețea de spirit, de concepție, permeabilitatea la înnoiri, prospețimea celulei sufletești dată de pasiunea pentru munca ta, și așa s-au recomandat de fapt specialiștii întîlniți aici.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Învățarea și folosirea numerelor de la 1 la 10 nu este pentru micii școlari o problemă ușoară. Pentru această primă și importantă etapă de abordare a matematicilor sînt rezervate 60 de ore de clasă. Și tot pentru mai buna ei rezolvare, programa de învățămînt prevede ca ea să se desfășoare într-un cadru problematizat, ceea ce are drept rezultat creșterea atenției și o cît mai bună participare a elevilor la lecție.

Asistăm la o oră a clasei I a Școlii Generale 143 din Capitală. Însoțiți de Carmen Miron, directoarea școlii și de profesorul Ștefan Fătulescu ne așezăm cuminți în ultimele bănci. Pe tablă este desenată o tablă de șah. Învățătoarea Claudia Marinescu așează pe ea piese de șah. Copiii spun coordonatele cîmpului pe care se așează piesa : B4, D6, G2, etc. Mai mult, locurile în bănci au căpătat și ele coordonate : coloana 2 abecedar, coloana 3 matematică și rîndul 1, 2, 3... Se folosesc și se învață numerele pînă la 10. Se repetă în același timp alfabetul și ca în joacă, stimulați în paralel de învățarea jocului de șah, se învață cuvinte ca succesiv, alternativ, diagonală, coloană, rînd pe care copiii le folosesc cu promptitudine și dezinvoltură.

În partea a doua a orei se trece la folosirea Numărătoarei didactice.

Anul trecut, profesorul de matematică și fizică Ștefan Fătulescu a brevetat Numărătoarea didactică. Invenția este destinată orelor de învățare și folosire a numerelor. Pe cît de simplă pe atît de ingenioasă. Numărătoarea, brevet 89135 din anul 1985, este un fel de abac, asemănător cu cele cunoscute, cu deosebirea că bilele sînt dispuse pe verticală și au un sistem care permite „căderea" lor dirijată. Are trei coloane a cîte 10 bile — unități, zeci, sute — și o a patra de 9 bile. Cu ea se poate deci număra pînă la 9 999. Numărătoarea permite observarea de către micii elevi a formării materiale a numerelor, în paralel cu scrierea simbolică cu cifre în același cîmp perceptiv vizual, scrierea făcîndu-se chiar pe numărătoarea prevăzută în partea de jos cu un carnet cu file detașabile sau o mică tăbliță.

În timpul orei, învățătoarea Claudia Marinescu se mai ajută de un set de caiete concepute de-a lungul anilor de profesorul Ștefan Fătulescu, un pasionat al cercetării pedagogice. El le-a desenat, a compus versurile și ghicitorile care au drept scop învățarea mai repede și mai bine a cifrelor și a literelor. Ele sînt de bun gust, realizate cu talent și au calitatea că se întipăresc ușor în memorie. De altfel, Inspectoratul școlar de sector le-a apreciat și le-a aprobat.

Avem la un moment dat impresia că participăm la o lecție cu copii selecționați dintre cei mai dotați. Sîntem însă într-o clasă obișnuită. Deosebită este doar metoda, pasiunea și entuziasmul dascălilor.

Toamna, bobocii învață să numere

Vrem să insistăm îndeosebi asupra Numărătoarei, mai vechi decît ar părea dacă ne gîndim la data cînd a fost brevetată. Pentru prima oară ea a fost folosită, împreună cu caietele de care aminteam și în paralel cu învățarea jocului de șah (profesorul Fătulescu a publicat în anul 1977, în editura Litera cartea „Șah-mat...ematica") în anul 1977, pe vremea cînd Radu Fătulescu, fiul lui era în cl. I. Anul acesta, Radu Fătulescu a intrat la Liceul „Gheorghe Lazăr" din Capitală la treapta a întîia cu 9,91 la matematică. E și acesta un argument în favoarea Numărătorii. De altfel, numărătoarea a fost inclusă în catalogul mijloacelor de învățămînt încă din anul 1979 și a continuat să fie prezentă în fiecare an. La comanda Ministerului Educației și Învățămîntului, Cooperativa Muncă și Artă din Constanța ar fi trebuit să execute 14 000 de bucăți de format mic, pentru elevi. Nefiind suficient de rezistentă, nu și-a atins scopul și producția a încetat după un timp scurt. Exemplarul mare, pentru învățător, nu a mai fost realizat și deci Numărătoarea nu a putut intra în practica obișnuită a procesului de învățămînt. Ea a fost folosită doar într-un cerc restrîns, exemplarele existente fiind realizate prin bunăvoința unor părinți sau învățători. De curînd, încercînd să readucă în atenție Numărătoarea, profesorul Fătulescu a prezentat-o Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru articole casnice. Directorul acestuia, inginerul Mircea Ionescu-Muscel s-a arătat imediat interesat de producerea numărătoarei, drept care profesorul Fătulescu a concesionat drepturile de autor C.C.S.I.T.A.C. Deci, Numărătoarea didactică a intrat pe mîini bune și, sperăm, în toamna anului viitor va fi pe catedrele învățătorilor și pe băncile bobocilor din clasa I. Catalogul mijloacelor de învățămînt include numărătoarea și pentru anul care urmează.

Să încheiem cu cîteva opinii competente.

Carmen Miron, directoarea Școlii Generale 143 : — Copiii din clasa învățătoarei Claudia Marinescu care învață cu ajutorul caietelor realizate de profesorul Fătulescu și a Numărătoarei, care învață la ore primele noțiuni ale jocului de șah au un vocabular mai bogat decît al celorlalți. La testele care se fac cu cei din clasa I ei au avut rezultate foarte bune, mult peste medie. Este o experiență reușită.

Învățătoarea Claudia Marinescu : — Este prima clasă I la care folosesc atît caietele cît și numărătoarea. Reușesc să captez atenția elevilor, să-i fac să participe într-o măsură mai mare la ore. Numărătoarea a fost făcută cu mijloacele noastre. Caietele le-am tras la xerox cu banii noștri, cîte trei exemplare pentru fiecare elev. Nu știu dacă e posibilă editarea lor sau ale unora asemănătoare, însă sînt extrem de utile.

Profesorul Ștefan Fătulescu : — Scopul metodelor folosite de noi este de a obișnui școlarul cu aceeași gîndire vie, îndrăzneață pe care o folosește și în afara școlii, de a renunța la scheme artificiale și depășite uneori, memorate și nu profund asimilate. Matematica nu constituie un scop în sine, ci un instrument de a cunoaște realitatea concretă și de a acționa eficient asupra ei.

OPREA GEORGESCU ■

Născuți pentru inteligență

Prin inteligența oamenilor — știm astăzi — se pot naște mașini inteligente. Sînt cuceriri, sînt performanțe, pe care generațiile anterioare nici nu le-ar fi putut banui. Dar nici noi cei de astăzi nu ne-am fi putut imagina — cu 10—15 ani în urmă — cît de inteligente pot deveni mașinile de gîndit. Un exemplu din cele mai concludente îl reprezintă, fără îndoială, roboții industriali. Aceștia se substituie omului în procese tehnologice desfășurate în condiții de mediu deosebit de grele cum sînt cele din forjă, turnătorie sau prelucrări mecanice ; el determină o productivitate ridicată a liniilor tehnologice prin reducerea timpilor de transport între operații ; înseamnă — și nu în ultimul rînd — asigurarea unei calități constante, apanajul oricărei fabricații automate a produselor. Robotul a devenit în ultimul timp, tocmai datorită calităților sale, tovarășul nostru de muncă în multe sectoare industriale.

Părinții robotului însă îl doresc din ce în ce mai „deștept". Inginerul Paul Orbeșteanu de la Întreprinderea „Automatica" ne vorbește despre acest deziderat și ne oferă, totodată, și istorioara roboților născuți și crescuți pînă acum. În urmă cu cîțiva ani, mai multe colective din București, ca și din alte centre ale țării, au dezvoltat diverși roboți industriali. Asimilarea lor în fabricație a fost însoțită de asimilarea componentelor pentru fabricație de către întreprinderile Ministerului Industriei Electrotehnice, ceea ce a dus la integrarea fabricației acestor roboți în țară și, deci, la eliminarea importurilor. Istoria cercetării lor se creionează astfel : în 1981 erau realizate primele prototipuri de roboți industriali la I.C.S.I.T. Titan, I.P.A. și Automatica, prototipuri introduse în aplicație industrială pe perioada 1981—1984. Pe baza experienței obținute cu aceste prototipuri, în 1983 Automatica demarează proiectarea unei noi generații de echipamente de conducere pentru roboți (Control R), introduse în fabricație începînd cu anul 1985. Este cel mai concludent exemplu al apropierii dintre cercetare și producție, căci echipamentele au fost proiectate și realizate integral de către un colectiv de cercetare-proiectare din Întreprindere, care a folosit la maximum posibilitățile tehnologice oferite în cadrul în care-și desfășura activitatea. Au fost create trei tipuri de roboți : RIP 6,3, RIP 63 și RIP 02 — cifrele desemnînd sarcina utilă în kilograme pe care o pot ridica. Toată treaba a fost făcută de 35 de oameni, ce s-au împărțit în două secții. Prima este Secția de cercetare-proiectare structuri mecanice pentru roboți și dozatoare, cea care a alcătuit creierul, materia cenușie, dar și brațele și mușchii robotului, cu alte cuvinte, echipamentul fizic (hardware). Cea de-a doua, Secția de cercetare-proiectare echipamente electronice de automatizare, este cea în care s-a născut partea de programare, inteligența, judecata robtoului (soft-ware). O bună parte din cei 35 de cercetători sînt din aceeași generație cu roboții lor, adică anul 1983. Cei mai buni absolvenți ai acelei promoții, proaspăt ieșiți de pe băncile facultății, s-au reunit la Automatica, avînd credința, pe care nu numai că și-au păstrat-o, dar și-au întărit-o că „cercetarea poate fi doar o poezie dacă nu are urmări directe în producție". Sînt, fie ingineri electroniști (Emil Studineanu, Nicolae Chivu, Adrian Curaj, Eugen Tocineanu, Marius Ungureanu, Ovidiu Popovici), fie ingineri mecanici (Mihai Constantinescu, Alexandru Maxim, Costel Nicolae). Atelierul acesta, specializat în fabricația roboților, atelier condus de inginerul Laurențiu Geambașu, s-a orientat către aplicații în domeniul sudurii continue și în punct a caroseriilor de autoturisme, deservirea autonomă a preselor de bachelită, manipularea de semifabricate. RIP 63 servește la paletizarea lingourilor de aluminiu ale beneficiarului (Întreprinderea „Neferal"). Productivitatea muncii crește simțitor, pentru că robotul transportă 509 lingouri de 15 kg pe oră și o poate face 16 ore pe zi fără să „obosească". Robotul destinat Întreprinderii de Autoturisme Pitești sudează 60 de uși de autoturisme într-o singură oră. Traiectoria continuă în spațiu, după care se poate face sudarea este stabilită de operator în faza de instruire a robotului. Și totuși, Paul Orbeșteanu, șeful colectivului care se ocupă de echipamentele pentru comandă ale roboților, nu-i consideră, cum mi-a spus-o de la bun început, suficient de dotați. Își doresc cu toții ca roboții să fie cît „mai deștepți", așa încît cercetările lor sînt îndreptate către extinderea numărului de operații ale roboților, ridicarea gradului lor de „inteligență", prin perfecționarea echipamentelor de conducere și înzestrarea roboților ce se vor naște de acum înainte cu calități „adaptative" față de variațiile mediului tehnologic. Căutările actuale urmăresc să creeze roboți cu flexibilitate mai mare față de fluctuațiile mediului în care vor fi puși să lucreze. Dialogul între operatorul tehnolog și robot se dorește și el îmbunătățit prin creșterea unui limbaj de programare. Se cercetează mijloace de operare mai accesibile cu robotul, care să nu necesite o pregătire specială a omului în tehnica de calcul.

Un alt obiectiv al strategiei de cercetare pe care și-au propus-o tinerii specialiști de la Automatica, ar fi asigurarea unei disponibilități ridicate în exploatarea roboților industriali, ca și dezvoltarea posibilității integrării roboților în sistemele flexibile de fabricație. Sînt obiective atinse de generația actuală de roboți dar, pe care cercetătorii le doresc mai dezvoltate în echipamentele viitoare, căci în viziunea lor, roboții trebuie să se nască „inteligenți".

LIANA MOLNAR ■

Știința înseamnă putere, dar ea nu poate aparține decît muncii pașnice și cooperării între popoare

Cînd, în 1945, celebrul atomist Otto Hahn, laureat al premiului Nobel și autorul fisiunii nucleare, a aflat despre explozia bombei de la Hiroșima, acesta — ne relatează în memoriile sale R. V. Jones — a fost atît de tulburat încît zile la rînd a trebuit să fie supravegheat pentru a nu se sinucide. A fost momentul în care — se va înțelege desigur — marele savant a înțeles pentru intîia oară că descoperirea sa, destinată potențării resurselor de energie ale Terrei, contribuise la fabricarea celei mai teribile arme combatante.

Otto Hahn n-a fost însă nici primul nici ultimul om de știință pus în situația de a-și vedea invențiile și descoperirile sale pașnice transformate în mijloace de distrugere. De la Arhimede, și chiar înainte de acesta, și pînă în zilele noastre — prin dureroase și nefericite mutații de sensuri, cu voia sau independent de cei în cauză — știința a direcționat un mare potențial cognitiv spre realizarea unor instrumente de omucidere din ce în ce mai perfecționate. Este unul din dramaticele paradoxuri ale condiției umane ce pune la grea cumpănă pe cel pornit să definească, din perspectivă istorică și în largul context al civilizației actuale — rolul și actele voliționale ale celui ce se intitulează stăpînul absolut al naturii.

Discutam mai deunăzi despre toate acestea cu inginerul Carol Manițiu, directorul general al **Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria construcțiilor de mașini.** Știința, avea să mențineasă cu acest prilej interlocutorul nostru s-a născut din setea de cunoaștere a omului. Ea îl reprezintă în cel mai înalt grad ca discipol al rațiunii, binelui și dreptății, după cum nu e mai puțin adevărat că știința, în afara virtuții, adevărului și dragostei de oameni nu este decît o floare otrăvită a spiritului uman. Cuceririle ei pot fi astăzi, în egală măsură, una din marile speranțe sau din marile spaime ale omului.

Observația filozofului englez a fost demonstrată prin impresionanți pași făcuți de om în profunzimile materiei, în micro și macrocosmos, în cunoașterea legilor ce ne guvernează. Cunoașterea a adus imense beneficii omenirii, a adus și mult rău cînd roadele ei au fost utilizate împotriva vieții, dar în acest din urmă caz știința nu mai înseamnă putere, deoarece forțele răului se nasc și vin din iraționalul, iar știința nu poate fi în esența ei decît rațională și umanistă. Într-o istorie multimilenară veacul nostru a demonstrat cel mai pregnant cît de mare poate fi puterea științei și ce influență categorică are ea în viața unei națiuni. Dar ajunși la acest punct, a continuat interlocutorul nostru — va trebui să observăm că exemplele cele mai edificatoare aparțin tocmai statelor mici și mijlocii, deci acolo, unde, prin cucerirea și consolidarea independenței de stat, știința înfrățită cu munca pașnică și în avangarda progresului general, s-a implicat în toate domeniile, contribuind într-un timp record și în cel mai înalt grad la consolidarea edificiului economic și social. Iar în această privință, România, oferă una din cele mai tulburătoare și emoționante pilde.

Într-adevăr, prin intrarea ireversibilă a țării noastre în evul său socialist, prin marea capacitate a comuniștilor de a transforma în fapte vocația unui întreg popor, românii au dovedit în fața lumii întregi că forța unui stat nu se cîștigă prin armele războiului, ci prin cele ale științei, rațiunii și practicii sociale. În cei 42 de ani de muncă pașnică, dar mai ales de-alungul ultimelor două decenii, poporul român a așezat la temelia întregii sale activități axioma civilizației contemporane : făurirea unei economii prospere, solide, competitive, știut fiind faptul că înapoierea nu oferă decît un loc modest în viața internațională și o situație precară a independenței de stat. Epopeea marilor construcții ale socialismului este cunoscută în lumea întreagă. Într-un timp scurt, România și-a făurit o economie puternică intrînd cu produsele sale în competiție pe piața internațională. S-a construit în primul rînd o puternică industrie grea și în cadrul ei o viguroasă ramură a construcțiilor de mașini, piatra unghiulară a întregii structuri economice. Astăzi, știe oricine, România produce mașini-unelte (inclusiv neconvenționale), autoturisme, autocamioane, tractoare, nave de mare tonaj, rulmenți, echipament nuclear, locomotive echipamente electrotehnice și electronice, avioane și multe altele. E adevărat, pentru aceasta, multă vreme, țara noastră a fost nevoită să recurgă la importuri costisitoare de materiale, tehnologii, licențe, a trebuit să facă eforturi considerabile pentru a ajunge din urmă un timp istoric pierdut. Dar această etapă este pe cale de a fi depășită. Și fiindcă vorbim aici despre puterea științei, atunci va trebui neapărat să ne referim la ideea-program formulată în repetate rînduri de secretarul general al partidului nostru, potrivit căreia munca omului de știință nu se justifică cu adevărat decît atunci cînd cercetarea de specialitate se folosește în cel mai înalt grad de forțele proprii, cînd se recurge din ce în ce mai puțin la inteligența de import. Numai în această situație, știința își revendică plenar utilitatea ei la scară națională. „Un adevărat cercetător, om de știință — a subliniat președintele României — trebuie să pornească de la faptul că nu trebuie să repete ce s-a realizat, ci să perfecționeze, să facă redescoperiri, de fapt numai aceasta este știință".

În rîndurile care urmează ne vom strădui să, exemplificăm această realitate conscrisă în destinul țării, notînd cîteva din realizările Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria construcțiilor de mașini, acest veritabil stîlp de boltă al economiei naționale. În acest scop am apelat la cîțiva din specialiștii care conduc cele mai importante compartimente de cercetare.

— O caracteristică a institutului nostru este aceea că el nu realizează produse de catalog ne mărturisește inginerul Gh. Teodorescu. Cumpărătorul, ca să zic așa, nu ne intră în prăvălie,, pentru a căuta produse de mare serie. Noi proiectăm aici instalații și echipamente destinate unui număr restrins de beneficiari, uneori nu mai mult de unul, doi, avem deci în vedere aproape numai proiecte originale, gîndite de la A la Z, deci cu valoare de unicat. Astfel, de curînd, a intrat în probe tehnologice la Întreprinderea de autoturisme Pitești, o instalație de vopsire industrială, pentru 25 de caroserii pe oră. În fapt nu este vorba numai de vopsire, ea executînd deopotrivă operații de finisaj, grunduire electroforetică, insonorizare, etanșare, protecție anticorozivă completă. Este desfășurată pe o suprafață de 30 de mii metri pătrați, este complet automatizată și cu un sistem informațional de supraveghere centralizat pe calculator. Instalația dispune deopotrivă de posibilitatea de a asigura în cabinele de comandă microclimatul necesar, grație centralei de climatizare și filtrare fină a aerului introdus. Este una din cele mai moderne instalații de acest tip din Europa. Aș putea vorbi în continuare și despre instalații în curs de montare la alte unități industriale, sau de alte tehnologii pe care le-am executat sau sînt în curs de realizare, dar mi se pare mult mai important ca cititorii dumneavoastră să afle că noi aici nu elaborăm doar proiecte, ci realizăm și experimentăm în regim industrial tehnologii complete. Cu alte cuvinte nu livrăm beneficiarilor noștri hîrtii, ci capacități fizice. Prin această investiție proprie de inteligență, realizările sectorului nostru au adus anul acesta o însemnată economie de valută. De asemenea, prin reducerea consumurilor energetice, ca urmare a proiectării și instalării unor echipamente cu consumuri mici, economia națională a beneficiat de o mare economie de combustibil convențional.

În continuare, am stat de vorbă cu tovarășa inginer Antoaneta Marinescu, șefa atelierului de protecții prin acoperiri metalice.

— Prin realizarea în țara noastră a tijelor de mare lungime pentru pompele de extracția țițeiului, institutului nostru i-a revenit sarcina de a proiecta și realiza instalația de protecție anticorozivă a acestor repere. Ea a fost montată la Întreprinderea mecanică din Cîmpina, iar prin aceasta țara noastră a economisit anual milioane de lei valută. Au mai fost realizată de asemenea, tot pe baza proiectelor noastre, liniile automate de la I.S.P.M.I. Oradea, destinate acoperirii cu nichel-crom negru a unor piese destinate întreprinderilor de autoturisme. În sfîrșit, mai pot aminti tehnologiile pentru recuperarea metalelor prețioase din apele reziduale (pînă mai ieri destinate canalului). Prin acest nou sistem de recuperare, Întreprinderile Electromagnetica, Electroaparataj și Conect obțin, toate la un loc, economii de 10 milioane lei.

În ceea ce privește automatizarea operațiilor de montaj, domeniu în care în întreaga lume se mai folosește încă multă mînă de lucru, munca desfășurîndu-se adeseori în condiții grele — vom nota, prin intermediul unui alt interlocutor, inginerul Tudor Crăciunoiu, proiectarea și realizarea în atelierele institutului a unei linii automate programabile pentru realizarea releelor telefonice. Ea este dotată cu 66 de mijloace mecanice care execută cu maximă precizie montajul la peste 200 variante de relee, și va înlocui, la Întreprinderea Electromagnetica, munca obositoare a 80 de operatori.

Toate aceste realizări capătă astăzi, în preziua referendumului de la 23 noiembrie, valoare de simbol. Ele și altele ca ele aduc dovada supremă că prosperitatea, independența și viitorul unei națiuni nu stau în armele ei de luptă, ci în munca sa pașnică, în dirijarea energiilor creatoare, a mijloacelor materiale, financiare, a investiției de inteligență pentru consolidarea și dezvoltarea continuă a edificiului economic social și politic. În acest scop omenirea are nevoie de pace, dar de o pace nu în vorbe ci în fapte, de reducere a potențialului militar chiar prin măsuri unilaterale, de reorientare a fondurilor spre cîmpul pașnic al construcției și cooperării, așa cum este pe cale de a face poporul nostru răspunzînd chemării adresate de conducerea partidului nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, bărbatul, și omul politic ale cărui inițiative constante de pace, de dezarmare, sînt privite cu îndreptățită speranță în lumea întreagă.

LIVIU TIMBUS

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Desțelenind petele albe ale planetei

E drept, nu am văzut un Cook, un Magellan, un Stanley, un Livingstone sau un Amundsen, dar nici în domeniul exploratorilor nu am fost absenți din marea ofensivă a civilizației pentru cunoașterea necuprinsului planetei. Anul acesta, Poșta Română ne-a făcut plăcute surprize, care ne reamintesc acest lucru. O serie de timbre emise vara aceasta înfățișează figurile a patru exploratori polari români (schițînd și unele meleaguri colindate de ei) : **Emil Racoviță, Iuliu Popper, Bazil G. Assan și Constantin Dumbravă.** Și cum la 7 septembrie s-a împlinit veacul de la începerea primei expediții în Țara de Foc, a fost emisă, din inițiativa Grupării tematice de filatelie polară din cadrul Asociației Filateliștilor din R.S.R., o ștampilă specială, cu inscripția „**ANUL IULIU POPPER — 1986. Explorarea Țării de Foc de către Iuliu Popper — 1886—1986**". Despre Iuliu Popper am scris la 31 ianuarie 1986 un articol în cadrul acestei rubrici, subliniind că a fost cel dintîi explorator sistematic al marei insule australe, unde a „semănat" nenumărate denumiri românești pentru formațiunile geografice identificate, de la **Rio Roseti la Punta Sinaia.**

Dar el este singurul care și-a lăsat „amprenta" pe harta planetei, ale cărei pete albe au fost treptat desțelenite ? Nicidecum — și în cuprinsul articolului nostru vom evoca foarte sumar, doar pe cîțiva dintre temerarii care s-au încumetat să înfrunte necunoscutul, îmbogățind cunoștințele noastre geografice, naturaliste, arheologice, culturale despre tărîmuri îndepărtate.

Deși nu vom urma o ordine strict cronologică, este firesc să începem cu spătarul **Nicolae Milescu** (1636—1708), „moldoveanul filosof", cum i se spunea, care a întreprins mai multe călătorii în Siberia și China, izbutind să întregească harta Siberiei prin descoperirea (sau precizarea localizării) unor rîuri, lacuri, lanțuri muntoase, ca și prin valoroase observații geologice și naturaliste. Etnografic, a dat, între altele, cea dintîi descriere a poporului ostiac.

Dacă cercetăm harta Antarcticii, în strîmtoarea Belgica întîlnim **Insula Cobălcescu.** A fost astfel denumită de biologul **Emil Racoviță** (1868—1947), naturalistul expediției polare organizate de Adrien de Gerlache, cea dintîi care a iernat în ținuturile polare (1897—1899). Racoviță a folosit din plin, ca naturalist, răstimpul în care a zăbovit aici, descriind noi specii de pinguini și de pești, descoperind aspecte necunoscute din viața balenelor și devenind o autoritate mondială în biografia Antarcticii. Un alt explorator al ținuturilor polare, despre care încă știm prea puțin, a fost **Constantin Dumbravă** (1890—1935). S-a numărat printre cutezătorii care au cercetat cea mai mare dintre insulele lumii, Groenlanda. Lucrările sale **Un an printre eschimoși** și **Jurnal de călătorie** (prima în franceză, a doua în engleză) cuprind observații inedite, extrem de prețioase, asupra faunei, florei, proceselor glaciologice, geomorfologice, meteorologice, precum și asupra vieții și obiceiurilor eschimoșilor. A strîns un material extrem de bogat și a realizat și un film în zonele cercetate.

Dintre cercetătorii Americii de Nord, nu trebuie uitat **Ioan Xantus** (1825—1894), nevoit să părăsească Transilvania în urma participării sale la Revoluția din 1848. A colindat multe țări asiatice, dar cele mai rodnice au fost cercetările sale pe tărîmurile americane. A descoperit peste 90 de insule de-a lungul țărmului californian, a identificat izvoarele rîului Arkansas și a descris mai bine de 130 specii noi de pești, păsări și plante.

Printre cercetătorii Africii s-au numărat în veacul trecut **Dimitrie Ghika-Comănești** (1840— ?) și fiul său **Nicolae Ghika-Comănești,** în regiunea corespunzînd astăzi Somaliei și sud-estul Etiopiei (1895—1896). Exploratorii au strîns un bogat material faunistic și floristic, permițînd spre pildă identificarea a 16 tipuri de plante necunoscute anterior, unele primind nume românești, ca **Justitia Romaniae** și **Crotolaria Comanestiana.** Animalele vînate prezentînd interes științific au fost împăiate și aduse în țară, pentru a îmbogăți colecțiile existente la București. S-au efectuat de asemenea observații etnografice și relevee topografice, iar mai multe puncte cartografiate au primit denumiri românești, de pildă **cuimea Lahovary** și **Vadul Ghika** (o trecătoare). **Francise Binder** (1824—1875), originar din Sebeș, farmacist de profesie, dar și călător pasionat, a explorat ținuturi africane puțin cunoscute, între 1853 și 1861. A fost cel dintîi european care a pătruns în munții Djebel Gule, din regiunea superioară a Nilului Albastru, iar ulterior în Podișul Azandé, pe Nilul Alb. Naturalist autodidact, el a descoperit maimuța **Colobus guereza** și a strîns o colecție substanțială de animale și plante. O serie de plante, inventariate în 1865, au primit numele său, ca de exemplu **Combretum Binderianum** și **Indigofera Binderi.** Tot F. Binder este cel dintîi care a descris triburile **mbuttu.** O vastă colecție de moluște — printre care 49 specii noi—a strîns în cadrul unei expediții întreprinse în Egipt, Etiopia și Sudan (1870—1871) **Carl Friedrich Jickeli,** biolog remarcabil și propagator al darwinismului în Transilvania. Dintre moluștele descoperite, menționăm pe cea denumită **Helix brucei Jickeli,** care a stîrnit un mare interes printre zoologi. A identificat de asemenea și mai multe specii de păianjeni. Cercetări valoroase în lumea africană au făcut de asemenea **Sever Pleniceanu** (1875—1927) și **Ion Calina** (1870—1938), ultimul și autor al unui interesant dicționar cafroman.

Ne-am referit, într-un articol anterior, la **J.M. Honigberger** (1795—1896), orientalist de talie europeană și pionier al homeopatiei. Nu vom reveni deci asupra lui. Să-l amintim însă pe **Benjamin din Fălticeni,** care a călătorit prin America, Africa și Asia, cele mai interesante cercetări fiind întreprinse de el în Orient ; acestea au fost consemnate în cartea sa **Cinq années de voyage en Orient** (1856), care s-a bucurat de notorietate pe la mijlocul secolului trecut, cuprinzînd multe fapte și date inedite.

Dintre orientaliștii veacului trecut, nu trebuie uitat nici **Alexandru Sandor Csoma** (1784—1842), născut într-un sat de lîngă Covasna, cu studii de filologie la Göttingen, care a străbătut Orientul Apropiat și Persia, pentru ca apoi să se oprească vreme mai îndelungată în India. A studiat vechi manuscrise tibetane, „dezvăluind lumii tainele unui necunoscut univers de idei", cum scrie Val Tebeica. A elaborat **cea dintîi gramatică tibetană** și **cel dintîi Dicționar tibetan-englez,** devenind astfel un **ctitor al tibetanologiei.** A murit tragic, în drum spre Lhassa, capitala Tibetului, la 58 de ani ; o statuie aurită îi celebrează memoria într-un templu din Tokio. Să încheiem această trecere în revistă — **doar exemplificativă** —, evocînd personalitatea medicului **Ilarie Mitrea** (1842—1904), născut în satul Rășinari, de veche tradiție românească. În Mexic el a strîns o mare colecție etnografică, pe care a adus-o în țară. Pe meleagurile Indoneziei de astăzi a poposit mai bine de două decenii (1870—1893), descrînd regiuni neexplorate anterior, de pildă **bazinul fluviului Barito** și strîngînd mult material naturalistic și etnografic, pe care l-a donat unor instituții muzeistice românești ; multe dintre piesele rare colectate de el pot fi văzute și astăzi la Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa" (unde se află și un portret al său), incluzînd specii de animale pe care le-a semnalat cel dintîi.

I. M. ȘTEFAN

Cînd ați văzut ultima oară Alexandria?

Ne-am obișnuit atît de mult cu schimbarea spectaculoasă a orașelor noastre în ultimele două decenii încît totul a intrat într-un firesc ce ne îngăduie chiar să nu mai fim foarte atenți la unele lucruri. Alexandria este însă atît de proaspătă, în noua ei înfățișare, că nu poți să nu observi cu încîntare transformarea chipului ei arhitectonic. Mai multe zone noi, blocurile de locuințe, edificiile publice ridicate în ultimii ani îți ies în cale, aici, un oraș pe care unii îl recunosc greu, dacă nu l-au văzut în ultimii cinci ani.

La primărie, tovarășul prim-vicepreședinte Constantin N. Constantin, omul ale cărui nopți petrecute doar pe unul din șantierele orașului, acela de pe Calea București, însumează cel puțin nopțile unui an, ne vorbește cu o extraordinară pasiune despre metamorfoza Alexandriei în care, pînă de curînd, „n-aveam nici unde pune flori". Orașul are deja cinci zone de agrement frumos amenajate, ca să nu mai vorbim de parcurile sale pe locurile unor foste gropi și terenuri în paragină. Anul 1986 a fost primul în care florile au putut invada orașul, după o muncă inspirată de sistematizare. Vechiul centru — artera principală comercială, strada Libertății — pe care bătrînii își aduc aminte cum altădată se plimbau separat „pe o parte săracii, pe cealaltă avuții", este azi vitrina noii arhitecturi, a altui mod de viață. Pavată pe 850 de metri cu mozaic venețian și închisă circulației rutiere, strada aceasta este emblema întîlnirii Alexandriei cu istoria ei nouă. O emblemă cu care orașul va trece pragul mileniului al treilea ținîndu-și fruntea sus.

Alexandria se află în plină construcție. Peste un an, peste doi ani sau peste trei, ea va etala din ce în ce mai multe noutăți. Dar, de pe acum, se vede bine chipul pe care îl va avea. Modernizarea are și partea ei mai nevăzută, cum spune tovarășul Constantin N. Constantin. Frapează construcțiile, arborii, lampadarele, superbele salbe de lampadare. Dar noul arhitectural este doar o componentă a modernității, ea, această componentă, influențînd puternic altele, chiar viața oamenilor, psihologia, gusturile, comportamentul lor. „Acum doi ani mai trebuia să dăm două mii de amenzi pentru aruncarea în stradă a gunoaielor, după un obicei rămas din vechiul târg. Anul acesta n-a mai fost nevoie." Cărțile se vînd azi în cinci librării admirabile. Să cumperi cărți la librărie nu este decît lucrul cel mai banal în alte orașe. Dar la Alexandria încă mai este emoționant. Prea puțină vreme a trecut de cînd, ca să cumperi o carte, trebuia să cauți un fel de baracă. Nici nu i se putea zice librărie.

Unul din cele mai frumoase magazine de mobilă pe care le avem în țară se află azi în Alexandria. Cu spații admirabile, cu expoziție de adevărat tîrg internațional, cu un interior de rafinată frumusețe — găzduind și expoziții de fotografii — acest mare magazin de pe strada Libertății oferă nu doar mobilă, ci și covoare, perdele, corpuri de iluminat, tot ce este necesar la aranjarea locuinței. Alături, cam pe locul fostei crișme „Butoiul", se află — la etaj! — o berărie. O berărie în care nu se fumează. Și în care bunul gust și curățenia i-ar uimi pe mulți bucureșteni care trec pragul berăriilor-scrumieră de pe malurile Dîmboviței.

La Complexul „Burnas" s-a pus mobilierul și s-au montat lustrele, în noaptea de 31 decembrie 1982. „Alci am stat în acea noapte, cu ceilalți muncitori — fiindcă și eu am fost și mă consider și acum muncitor — și cu Dumitru Păun, președintele C.O.M.-ului de la fabrica de mobilă, își amintește tovarășul Constantin N. Constantin. Pentru noi n-a fost noapte, ci zi. De muncă. Dar a doua zi totul era gata". Complexul este și acum un fel de expoziție a curățeniei și bunului gust. Pe lîngă restaurant — cu două saloane superbe — berărie, discobar, cofetărie, patiserie, lactobar, autoservire, mai are un centru de pîine și chiar un șah-bar, cu 30 de mese, fiecare cu ceas, la care se poate juca în condiții de concurs. De unde le-a venit ideea? „Sînt foarte mulți șahiști la noi", ni se spune. Or fi oare mai puțini în alte orașe mai mari? Nu știm. Ceea ce rămîne sigur este că aici e agreabil, oamenii se simt bine și își gîndesc orașul pe gustul, pe inima lor. Ceea ce poți vedea în prezent probează un bun, un foarte bun gust! Poate în această participare la gîndirea modernizării orașului stă și explicația participării masive a cetățenilor la înfrumusețarea lui. „Tot orașul participă, de la elevi la oamenii vîrstnici", ne spune tovarășa ing. Zamfira Fierăstrău, la Secția de gospodărie comunală și locativă. În 1986, această participare voluntară a însemnat aproape cinci milioane de ore de muncă și, între altele, șapte milioane de flori. „În ultimii cinci ani, am modernizat în bună măsură, și rețeaua stradală, adaugă tovarășul Dumitru Radu, șeful secției. S-au betonat 25 000 de metri pătrați. Dar, dacă v-a plăcut strada Libertății, s-ar cuveni să rețineți și amănuntul că, la un concurs internațional, de arhitectură, ținut în 1984 în Bulgaria, acest proiect a luat locul întîi. Șef de proiect: Valentin Nicolici, arhitect la Secția de proiectare a Consiliului popular județean".

„Acum lucrăm zona gării. Multe vor arăta altfel, încă din anul viitor. Dar totul se obține cu puținul fiecărei zile. De pildă, azi am plantat pe strada Dunării 25 de tei mari". Sînt cuvintele tovarășului Constantin N. Constantin, ale omului care, de ani de zile, pare să fi uitat de el, într-o „furie" superbă de a mina mai repede fiecare rotiță a marelui mecanism care poate schimba fundamental în bine fața și viața unui municipiu.

Alexandria este un oraș pe care trebuie să-l vezi des. Altfel riști să nu-l mai recunoști.

DORIN GHERGHINESCU ■

Banca mecanicii fine

Două lucruri pot să semene într-atît încît să pară identice, iar înțelesul lor să fie, totuși, foarte diferit. Spre exemplu, două biblioteci.

Institutele de cercetări au toate sau aproape toate biblioteci de profil. Acestea sînt cu atît mai utile cu cît sînt mai bine dotate și mai frecventate. Adevăruri comune, aparent infailibile. Știm însă că e posibil ca o bibliotecă să fie perfect dotată, cercetătorii să aibă toate motivele ca s-o folosească, fondurile ei să se îmbogățească pe zi ce trece, dar în totul, efectele ei să rămînă, totuși, mediocre. Fiecare din noi cunoaște o mulțime de lucruri în felul lor perfecte, care nu folosesc pînă la urmă nimănui.

Inginerul Gheorghe I. Gheorghe s-a întrebat încă din facultate asupra modalităților prin care poate fi stăpînită și utilizată cu maximum de profit o informație tehnică. Și pentru că s-a întrebat, a aflat răspuns. Inginerul Gheorghe I. Gheorghe este un om pasionat. Despre mulți oameni se spune că sînt pasionați. În fapt, puțini dintre ei pot să probeze cu fapte asta. Pasiunile care nu duc la fapte ar trebui să poarte nume mai puțin angajante. Un rezultat al muncii de pasionat a lui Gheorghe I. Gheorghe e o Bancă de date unică în țară. El lucrează încă de la absolvire în Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mecanică fină și scule din București. Acum conduce secția de cercetare-proiectare aparatură de măsurare și control dimensional. Banca de date se găsește chiar aici, în secție, și conține cam tot ce-au tipărit în țară și în lume proiectanții și fabricanții de aparate de măsură și control dimensional. Gheorghe I. Gheorghe insistă de șaptesprezece ani la constituirea unei Bănci de date în profesia sa. Ca să înțelegem importanța și cuprinsul pasiunii lui Gheorghe I. Gheorghe, e suficient să spunem că astfel de bănci de date nu-s prea multe nici în lume. În momentul de față ea e recunoscută ca atare, ca depozit de informații în domeniu și înregistrată pe plan internațional. Timp de șaptesprezece ani, prin urmare, inginerul a corespondat, tenace și aplicat, cu mai toate firmele din branșă, astfel că acum oamenii secției sale pot să știe, în momentul în care își pun problema să proiecteze un nou aparat de măsurare și control dimensional, tot ce s-a gîndit și făcut în problema respectivă. Ei nu trebuie să ia la rînd miile și zecile de mii de fișe și prospecte ale băncii de date. E destul să se adreseze calculatorului. Fiindcă toată această uriașă rezervă informațională e controlată de un calculator.

„Ești ceea ce știi, spune Gheorghe I. Gheorghe, și știi ceea ce înveți. Institutul nostru a fost înființat în 1971 pentru că apăruse necesitatea unui astfel de institut de cercetare aplicativă. Proiectăm și producem modele și serii mici, pregătind totodată fabricația de serie mare. Tot ceea ce facem este „la zi". Or, pentru ca un aparat să fie la zi, trebuie ca oamenii ce-l proiectează și-l construiesc să știe cum stau problemele, care-i chestiunea cheie a zilei. Ingineria într-un institut ca al nostru cere tot timpul învățătură într-un chip special, activ, orientat. Aș putea spune că pregătirea cadrului pentru acest tip mai aparte de informare e tot atît de important ca procesul informării propriu zise. Trebuie, adică, să știi la fel de bine ce nu te interesează, ce te poate împiedica să ajungi la miezul lucrurilor. La fel de important este să întîlnești oameni care să aprecieze utilitatea ideilor tale și să îți asigure cale liberă. Noi am avut un sprijin total din partea direcției Institutului, în chip special a directorului, dr. ing. Doru Palade. Fiindcă nu a fost suficient că am construit această Bancă de date pentru noi. Trebuia să găsim o cale ca s-o punem la dispoziția tuturor acelora cu care colaborăm. Lucrăm într-o industrie de vîrf, unde e vital ca informația să circule repede, să fie utilizată cu promptitudine. Logic, am trecut la organizarea anuală a unor întîlniri cu toate competențele în domeniu din țară. Sîntem acum la a patra ediție, la a patra „Conferință A.M.C. Lungimi". Nu-i locmai impropriu să vorbim de ediții, fiindcă tipărim, cu acest prilej, cîteva publicații care pot să dea specialiștilor o seamă de repere de ultimă oră, din activitatea Institutului nostru, respectiv a secției A.M.C., dar și din preocupările pe plan mondial".

Nu-i locmai greu să-ți imaginezi ce e aceea o conferință științifică. Dat fiind că mulți dintre noi am participat la o mulțime de astfel de întîlniri, unde în forme organizatorice foarte vechi se încerca prelucrarea unor idei foarte noi, sîntem dispuși să nu tresărim cînd se vorbește de ideea organizării unor conferințe. De fapt, mai spune Gheorghe I. Gheorghe, prima noastră Conferință A.M.C.-Lungimi de acum cîțiva ani, deși a beneficiat de prezența a peste 200 de specialiști, a semănat cu multe altele și pot spune, fără să supăr pe nimeni, că unii invitați au mai și eșipit în timpul lucrărilor. Asta m-a necăjit mult. Simțeam că putem da ceva nou și bun, dar că nu găsisem încă tiparul necesar unei conlucrări eficiente. În ediția din acest an, întîmplată pe 13—14 noiembrie, deși numărul invitaților a fost același, componența lor a diferit. Practic, am schimbat tot cadrul și am pregătit materialul științific astfel încît interesul participanților să fie garantat. Ca să nu mai spunem că nici participanții nu mai sînt aceeași ca la prima ediție: cei care au arătat pasiune pentru acest gen de întîlniri, au primit invitații, cei care au sosit în București pentru o mică excursie, nu. Cum spuneam, cercetarea pe care o facem e una direct aplicativă. Din care cauză, la conferința recentă am urmărit ca între cei care vor să arate ce au făcut și cei care vor să vadă ce s-a făcut, să existe o cale de comunicare directă. În esență, tot la perfecționarea modalităților de transmitere rapidă și eficientă a unor informații importante am ajuns. Trebuie să prevedem, cu ani înainte, direcțiile pe care e util să meargă cercetarea. Fiindcă o direcție nu e ceva abstract: ea înseamnă un număr de lucrări și, în final, un număr de aparate. În momentul de față se conturează o direcție esențială a cercetării noastre aplicative: producerea de roboți pentru control automat".

Se înțelege că inginerul Gheorghe I. Gheorghe a putut să gîndească la toate acestea singur, dar de făcut, nu le-a putut face singur pe toate. L-au sprijinit ing. Doru Dragu, tehnicianul Teodor Rădulescu, inginerii Bianca Răchitan și Alexandru Ciminian. Într-un fel sau altul, ajutorul a venit din partea mai multor oameni, numai că unii s-au considerat implicați în problemă, am spune, de la sine, din îmbold profesional, iar alții prin „sarcină de serviciu". Gheorghe I. Gheorghe e foarte lucid cînd vine cazul să aprecieze indicele de pasiune, atît în secție, cît și în masa celor invitați la conferințele A.M.C.-Lungimi. În ce privește secția, „procentele implicării" stabilite de el, deși par foarte drastice sînt stimulatoare. „Știu, spune Gheorghe I. Gheorghe, că deși unii trebuie să se deplaseze doar cîțiva metri ca să se informeze la Banca de date, se îndeamnă totuși greu. Important este că Banca aceasta există. Acum ne vom concentra spre a o face și mai folositoare. Gîndiți-vă că în cele 240 de casete, orînduite pe 16 subdomenii, stocăm informații direct utile provenind de la 111 firme. Intenționăm să realizăm o relație telefonică în toată țara, la întreprinderile și centrele de cercetări din domeniu, astfel încît să ne integrăm informațional pe un plan foarte larg: atît cu cele peste 20 de Bănci de date de profil din lume, cu care avem legături stabile, cît și cu pasionații din provincie și din Capitală. Opinia mea este că numai știința stimulează pasiunile în profesie și că odată deprinși să guste nou, proiectanții noștri rămîn la nou. Toată chestiunea e să asiguri cadrul și să stimulezi nevoia. Restul se întîmplă aproape de la sine".

TUDOR OCTAVIAN ■

O veste bună dintr-un paradis al vacanței

La Sinaia a nins!

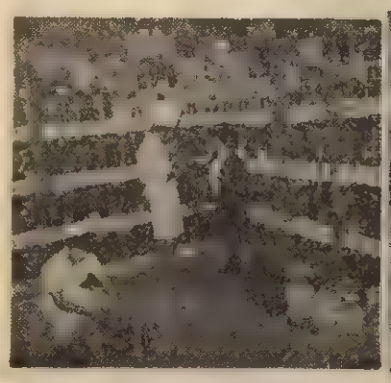

Cămara bine garnisită, meniurile pregătite cu pricepere și servirea plină de solicitudine sînt dovezi vizibile că „Internaționalul" din Sinaia știe să fie mereu o gazdă bună, ospitalieră. Semn limpede că oamenii acestei unități sînt adevărați gospodari

Fotografii de VICTOR RADULESCU

Cînd am ajuns la Sinaia, ninsese. Prima zăpadă a lui noiembrie. Orașul devenise alb și liniștit ca în vederile pe care excursioniștii sentimentali le trimit, cînd trec pe-aici, celor dragi. Era pe înserate. În biroul directorului Oficiului județean de turism Prahova se lucra. Cum aici turiștii au prioritate, eu ca ziarist am cam avut de așteptat pînă să intru. — A venit iarna pe Valea Prahovei, tovarășe director Ion Scăunas. Alt anotimp, alte probleme, alte griji... Bărbatul din fața mea schițează un zîmbet care-i flutură doar o singură clipă peste chip. — Sinaia e o stațiune pentru patru anotimpuri, așa încît venirea oricăruia nu ne îngrijorează. Ne dă numai semnalul de trecere la un alt program de acțiune, stabilit din vreme.

Ion Scăunas lucrează în turism de două decenii și mai bine. Director al O.J.T. Prahova e de 13 ani. Anul trecut, întreprinderea pe care o conduce a ocupat primul loc în întrecerea socialistă pe țară. Pereții biroului sînt plini de diplome și distincții. Convorbirea are ritm, găsindu-și continuu puncte de relansare în ceea ce-am văzut în unitățile de turism prin care trecusem pe parcursul zilei. — Cu puțin timp în urmă a avut loc, la hotelul „Internațional", gala orchestrelor, una din acțiunile inițiate de către Oficiul dumneavoastră de turism... — ...Și care sperăm să aibă, ca și atîtea altele, viață lungă. A ieșit bine, a avut succes, oaspeții stațiunii s-au putut convinge, într-un singur spectacol, că au ce asculta în restaurantele și barurile noastre. Muzică realmente frumoasă, dansantă, interpretată cu talent și profesionalism. — Pentru că ați adus aminte de „Internațional", șefa unității Ana Burlacu, mi-a arătat astăzi ceva ce n-am mai văzut nicăieri altundeva : camera de iarnă, o cămară... — Știu foarte bine. Cămara de acolo a ocupat primul loc în întrecerea organizată la nivelul județului. Ideea a fost a noastră, a tuturor. Ne-am zis — de ce să depozităm proviziile pentru iarnă așa, alandala, și să nu o facem gospodărește, dar și cu gust ? De ce, atunci cînd trecem unii prin cămările altora, în obișnuitele schimburi de experiență, să nu ne bucurăm privirile de felul în care fiecare ne-am gîndit aranjarea acestei încăperi ? Și astfel, de la o idee la alta, s-a ajuns la formula de azi. Formulă în cadrul căreia este extrem de importantă diversitatea produselor depozitate, calitatea lor și aspectul comercial, fără de care turismul nici nu poate fi conceput. V-am spus că sînt vechi în profesia asta. Dar vreau să cred că nu și învechit. Deviza mea și a colaboratorilor mei este că turismul nu se poate face — atunci cînd vrei să-l faci ca lumea, adică, avînd permanent gîndul la cerințele cetățeanului — dacă nu investești în această activitate inteligență și suflet. Astfel s-au născut, de fapt, toate inițiativele noastre, care, cu timpul, s-au transformat în acțiuni tradiționale, ce disting Sinaia și Valea Prahovei de celelalte zone turistice ale țării, în binele turismului românesc. Pornind de la ideea cămărilor-expoziții, dar care nu sînt cămări-muzeu, ci sînt și extrem de funcționale, am ajuns la o altă întrebare : de unde să știe consumatorul ce avem noi în cămară ? Și a apărut, la fiecare unitate de alimentație publică din rețeaua noastră „vitrina bucătarului". La intrarea în restaurant, meniul zilei este afișat așa cum se va găsi, peste cîteva minute, în farfurii. Ni se pare o modalitate foarte modernă și civilizată, nu atît de reclamă, cît de respect pentru vizitator. El știe, dintr-o simplă ochire, ce produse îi se pot oferi în acea zi și poate compara ceea ce i se pune pe masă cu ceea ce a văzut în „vitrina bucătarului". În felul acesta numărul reclamațiilor primite de noi a scăzut simțitor, fiind, cum se spune, pe cale de dispariție. — Și, bănuiesc, drumul ideilor continuă. — Cum altfel? Ne-am mai zis, cu ocazia săptămînalelor noastre consilii ale șefilor de unități : din aceste vitrine ale bucătarilor putem, o dată într-un an, să organizăm o expoziție reprezentativă, care să fie capabilă să arate vizitatorilor nivelul de pregătire profesională al bucătarilor noștri. Expoziția se cheamă „gastro-rama" și va avea loc, anul acesta, în ziua de 30 noiembrie. — Cît de stimulative sînt, în mod real, aceste întreceri ? — Să nu ne bănuiți de lăudăroșenie, dar rezultatele noastre foarte bune se datorează, în mare parte, și spiritului competitiv care-i animă pe lucrători. Întrecerea „cel mai bun cabanier", desfășurată pe parcursul unui întreg an, a determinat veritabile mutații în comportamentul și interesul cabanierilor cu privire la cît mai buna primire și găzduire a turiștilor. Cabanele și-au realizat planul economic fixat chiar dacă, de mai bine de zece ani, este interzis consumul de băuturi alcoolice în incinta acestor cabane. — Spuneați de manifestări care au devenit tradiționale. Una dintre ele este bine cunoscută cititorilor revistei noastre : Festivalul automobilelor de epocă, aflat, anul acesta, la a patra ediție... — ...La care au participat 82 de autoturisme, cel mai vîrstnic datînd din 1913. Cea mai tînără dintre aceste manifestări, organizată prima dată anul acesta, este Tîrgul interjudețean de filatelie, la care s-au întîlnit filateliști din 21 de județe. Cea mai veche și care, în particular v-o spun, mi-e și cea mai dragă, este Festivalul de chitară clasică, gen de festival pe care îl întîlnești în puține locuri din lume, vreo nouă la număr după sursa noastră. Ultima ediție, a cincea, a adunat 100 de interpreți, intenția noastră fiind ca, în anul viitor, să ne bucurăm și de participarea unor chitariști de peste hotare. Sinaia — ca stațiune reprezentativă a Văii Prahovei — este, vă spuneam, o stațiune pentru toate anotimpurile. De altfel, chiar manifestările pe care vi le-am amintit se desfășoară fiecare în altă perioadă a anului, atrăgînd zeci de mii de turiști din țară și de peste hotare, oameni care se bucură, cu aceste prilejuri, nu doar de ospitalitatea și buna servire din unitățile noastre, ci și de participarea la acțiuni originale, frumoase. Știți ce ne gîndim să organizăm în curînd ? Un festival al valsului ! ! Sîntem convinși că va atrage multă lume și că își va dobîndi repede renumele pe care însuși regele dansurilor îl deține de atîta timp. Tradițiile și renumele stațiunilor noastre se cer respectate pe mai departe, dar și îmbogățite an de an. Turismul și rutina sînt dușmani de neîmpăcat. — A venit iarna, tovarășe director, ați uitat începutul discuției noastre ? — Iarna e anotimpul în care Valea Prahovei pare un teritoriu de vis. Pîrtiile de schi, bob și sanie își așteaptă oaspeții. Anul acesta turiștii care vor poposi în Sinaia vor avea și posibilitatea de a patina într-un loc special amenajat. Cît despre celelalte — confortul stațiunilor noastre este, grație condițiilor materiale de care dispunem, la cel mai înalt nivel, cît despre gurmanzi — dacă vor vedea „vitrinele bucătarilor" și-și vor arunca privirile prin cămările noastre, care sînt deschise tuturor vizitatorilor — nu vor ezita să rămînă aici cît mai multă vreme. Și, să nu uităm tocmai asta, pentru noi, organizatorii, revelionul a și început. Dar, despre el încă nici o vorbă, fiind încă în căutare de surprize cît mai plăcute.

Afară e noapte de-a binelea și Sinaia cea albă este o invitație vie la deplina trăire a bucuriilor iernii ce se apropie, iar aici a și poposit.

DAN MUCENIC

Cronica șoselei

Fumători, luați aminte!

Autoturismul rula pe șoseaua perfect dreaptă. Cei doi frați se întorceau acasă, după ce, cu o zi înainte își rezolvaseră problemele la municipiul situat cam la 100 de kilometri de comuna natală. Bratu, care se afla la volan, absolvent al Politehnicii, proaspăt inginer, fusese convocat să-și ridice diploma. Era cel mai mare dintre cei cinci băieți cu care se mîndrea familia Dunescu. Și într-adevăr, avea cu ce se făli bătrînul Dunescu, fost mecanic de locomotivă, actualmente pensionar. „Sînt ca niște brazi. Toți copii foarte reușiți", obișnuia el să spună. „Unul inginer, altul maistru miner, doi studenți, iar Vladimir, mezinul familiei, termină anul ăsta liceul și se pregătește pentru examenul de intrare la facultate. Nu m-au făcut niciodată de rușine și sper că nu mă vor face nici de acum înainte". Tocmai pentru a se interesa mai detaliat de acest examen, îl însoțise cel mai mic fiu al Dunestilor pe frate-său, în călătoria sa la municipiu. Aminaseră călătoria spre casă pentru dimineață. Lui Bratu, deși pilot talentat și cu experiență, nu-i plăcea să conducă noaptea. „Am văzut pe drumuri atîtea întîmplări neplăcute petrecute noaptea, în acești cinci ani de cînd conduc, încît mă feresc de întuneric ca de foc. Data trecută, îți amintești, Vlăduț, cînd am dus-o acasă, la Izvoru, pe mătușa Lenuța, 10 km de la noi din sat pînă la casa ei, o nimica toată. Ei bine, pe parcursul acestei scurte călătorii, am avut două „evenimente" care se puteau termina foarte urît. Primul : un biciclist parfumat bine de tot mi-a făcut un viraj brusc la stînga, dîndu-și probabil seama în ultimele secunde că e pe cale să treacă de casa lui, aflată undeva pe o ulicioară laterală. Dacă nu rulam extrem de atent și cu viteză moderată, îl luam cu fulgi cu tot. Al doilea : unul mistreț, după mărime de cel puțin 150—200 de kilograme, i-a venit pofta probabil să guste și din porumbul aflat în lanul de vis-a-vis. Eram prin dreptul rezervației pe care o știi. Văd deodată o namilă zbughind-o la nu mai mult de 10 metri prin fața mașinii. Deși voluminoasă, lighioana e extrem de iute de picior. Dacă dădeam peste el mă făceam praf. Știa au un corp extrem de dur, dar și elastic în același timp. Am văzut cum arăta un autoturism de mare litraj, cu șasiu, vorba aia, de construcție solidă, care făcuse cunoștință cu un mistreț, ce, la fel ca ăsta, traversa șoseaua. Nu aș dori nici unui confrate în ale volanului o asemenea pupătură", „Bratule, te admir sincer pentru tot ce ai realizat în viață, pentru francheța ta, felul tău de a fi, optimist, prietenos, săritor, ca să nu mai vorbesc de modul strălucit în care ai terminat această facultate dificilă. Automatica nu-i deloc ușoară. Pe tine te-a ajutat pasiunea, dăruirea ta totală pentru studii. Tu n-ai știut niciodată ce înseamnă greul. Te-au ajutat mintea, voința, perseverența ta ieșite din comun. Chiar și pe plan sentimental ai realizări neobișnuite. Te iubește o fată căreia cu greu ar putea să-i găsească cineva vreun defect. Frumoasă, modestă și ea cu examenul de stat luat cu brio, dar mai ales cu un caracter aleș. Ce mai, te admir și în același timp te invidiez. Un singur lucru nu-mi place la tine. Fumezi, și încă extrem de mult. Uite, sîntem la jumătatea drumului, am făcut cam 50 de km și ai fumat un pachet de țigări. Aproape că nu te mai văd din cauza fumului. În plus, mă ustură ochii și am început să tușesc. O să-mi spui că fumează și oameni deosebiți : profesori universitari, medici vestiți și alte personalități de seamă. O să-mi dai exemple probabil și unele cadre didactice care le explică elevilor nocivitatea fumatului, dar cum îes cu catalogul sub braț din clasă, primul lucru pe care îl fac pe coridor, e să aprindă o țigară și să trag cu nesaț din ea". „Ai dreptate, Vlăduț, am deprins năravul ăsta în studenție, cînd învățam noaptea, cînd lucram la proiecte, iar acum nu mă pot apuca de un lucru mai serios fără să aprind o țigară. Știu și despre accidentele întîmplate din cauza fumatului. Apropo, ai auzit ce i s-a întîmplat conferențiarului Pandrea ?" „Nu, nu știu nimic". „Mergea cu nevastă-sa la părinți. Motivul călătoriei, banal. Se duceau să-și aducă varza pentru murat. El fumează la fel de mult ca și mine. Pe drum, scrumul îi cădea mereu pe pantaloni, căci scrumiera de la mașină o desființase, făcînd pe amplasamentul ei o altă instalație. Cum unele particule de scrum erau încă arzînde, nevastă-sa i le scutura de pe haine pentru a nu se trezi cu ele găurite. La un moment dat, un mic cilindru de scrum i-a căzut pe partea stîngă, în dreptul ușii, unde femeia nu ajungea. „Radule, vezi că îți arzi pantalonii, dă scrumul la o parte, eu nu ajung". Conferențiarul se tot uită după particulele cenușii dar nu reușește să le depisteze. Intrigat, omul începe să-și examineze partea inferioară a pantalonilor, încet, încet, privirea deplasîndu-se de la șosea spre locul pe care căzuse scrumul, ce se încăpățîna să rămînă nedescoperit. În secvența următoare, omul simte o pișcătură, semn că cenușa arzîndă străpunsese stofa și ajunsese la piele. Bărbatul scoate un țipăt ușor, îndreptîndu-și mîna spre zona cu pricina. Concomitent, își înclină capul în direcția arsurii. Aceste gesturi ce au loc într-o secundă, sînt suficiente însă pentru a scăpa mașina de sub control. Autoturismul sare peste șanț, înfigîndu-se cu partea stîngă într-un pom. Soția conferențiarului e internată de urgență la spital, cu numeroase fracturi. Bărbatul scapă doar cu niște zgîrieturi. Ca să vezi ce urmări poate avea o întîmplare banală !"

După ce a ascultat cu interes povestirea lui Bratu, mezinul rămîne cîteva minute pe gînduri, apoi se adresează fratelui mai mare : „Deci încă un argument ca să te lași de fumat. Să-ți spun sincer, la un asemenea deznodămînt nu m-aș fi așteptat ! Culmea, însă, în timp ce îmi povesteai cu lux de amănunte drama conferențiarului, tu continuai să fumezi. Aerul a devenit de nerespirat. Deschide, te rog, puțin geamul". Șoferul încearcă să facă acest lucru dar nu reușește. „Probabil că maneta s-a blocat. Ori la macara s-o fi întîmplat ceva. Nu-mi dau seama". Iritat, pilotul mai încearcă o dată, apăsîndu-și bustul spre stînga, să rotească maneta, dar tot fără rezultat. Nu se împacă cu ideea că la o mașină nouă se poate întîmpla așa ceva. „A dracului manetă !" „Las-o în pace, Bratule. Deschid geamul pe partea mea". „Nu se poate, este răcit, iar afară e frig, reușesc eu pînă la urmă să-i vin de hac, chiar dacă o rup". Și șoferul se lasă cu tot corpul pe maneta buclucașă, timp în care și el, aidoma conferențiarului, pierde controlul mașinii care pătrunde pe un teren arat, iar de aici, se prăbușește într-un canal pentru irigații. Vladimir scapă cu viață. Doar niște echimoze pe față și pe mîini amintesc pățania prin care a trecut. Mai puțin norocos, Bratu moare înecat.

VICTOR BEDA

DA!

pentru viitorul patriei noastre,
pentru dezarmare și pace,
pentru viața întregii planete

Argumentele unui mare campion

Toată lumea știe ce înseamnă să renunți la dezarmare sau să reduci cheltuielile militare, așa cum a hotărît, înțelept, conducătorul statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Fiecare își dorește liniștea, fiindcă nimic nu e mai de preț decît să te poți manifesta în deplinătatea calităților tale. Pacea este starea adevărată a omenirii și sportivii simt foarte bine asta, fiindcă performanțele lor nu pot veni într-o atmosferă încărcată și apăsătoare. Cred că sînt suficiente armele noastre naturale, talentul și inteligența.

Eu, ca membru al unui club militar, simt că hotărîrea conducerii noastre de partid și de stat reprezintă o victorie strălucită a unor intenții frumoase care ar trebui urmate de toată lumea. Mă gîndesc că forța unui sportiv, pe timp de pace, e mai mare decît forța unui glonte, pe timp de război, însă nu știu dacă acest lucru ar mai fi valabil și în caz de măcel, cînd întregul nostru talent ar fi pus în slujba răului, adică să împărțim pumni în dreapta și în stînga, deși nu asta ne e calificarea, și nici dorința. De aceea ne vom opune întotdeauna războiului, prin puterea noastră, știut fiind că un sportiv știe să cîștige nu numai medalii, ci și bătălii.

NICU VLAD ■

Halterofilia

În urmă cu două săptămîni, lotul de haltere al țării noastre sosise la Sofia cu mari ambiții și mari speranțe. Îndrumați, din partea Federației, de Dragomir Cioroslan și antrenați de Ștefan Achim și Dumitru Constantin, șapte halterofili, dintre cei mai buni, se pregăteau să atace titlurile mondiale pentru a ridica acest sport la prestigiul pe care-l merită și pe care și l-a creat în ultima vreme la noi. Dumitru Negreanu (categoria 56 kg), Czanka Attila (60 kg), Andrei Socaci (75 kg), Constantin Urdaș și Petre Becheru (82 kg), Nicu Vlad (100 kg) și Vasile Groapă (110 kg) au fost cei aleși să ne reprezinte, ținînd cont de performanțele lor din ultima vreme și de forma pe care au arătat-o în pregătirile preliminare. Izbînzile lui Andrei Socaci și Nicu Vlad mai cu seamă, la ultimele campionate mondiale și la europenele din acest an, dar și aceea a juniorului Czanka Attila, la naționalele de la Cluj-Napoca, erau semnele cele mai promițătoare că la Sofia, în sala „Universiada", unde aveau să se întîlnească toți participanții la mondialele de anul acesta, halterele românești vor fi reprezentate în cel mai strălucit chip. În parte, sportivii români au și confirmat încrederea tehnicienilor, prodigînd o impresie cu totul deosebită, și, cînd vorbim de asemenea surprize plăcute, trebuie să amintim pe Czanka Attila (de două ori medaliat cu argint) care, în confruntarea cu favoritul categoriei, bulgarul Naom Șalamanov, a ridicat 130 kg la stilul smuls, obținînd titlul de vicecampion mondial și un nou record național la juniori, ceea ce ne dă mari speranțe pentru competițiile viitoare, avînd în vedere anii destul de puțini pe care îi numără față de rutinații lui adversari. Andrei Socaci, o altă mare promisiune, n-a mai reușit de astă dată decît să obțină bronzul, de trei ori, performanță destul de modestă dacă o comparăm cu aceleea realizate în alte întruntări internaționale. Deceptiile noastre au fost însă spulberate în final de supercampionul Nicu Vlad, care l-a învins, într-o luptă spectaculoasă, pe sovieticul Boris Screghin, în toate cele trei probe (200,5 kg la smuls, 237 kg la aruncat și 437,5 kg la total), obținînd și un nou record mondial la smuls, prin acea jumătate de kilogram în plus cu care a depășit greutatea de 200 kg, considerată de mulți un prag de netrecut în clipa de față. Acum, cînd sorții l-au suris campionului nostru și cînd laurii au consfințit efortul și talentul său, prezența sportivilor români la Sofia a însemnat nu doar o comportare strălucită, ci mai cu seamă un nou drum către marile performanțe.

Pagină realizată de
RADU G. ȚEPOSU ■

Morala unei victorii

Nu-i mîngîiere mai mare pentru o mamă decît atunci cînd fiul ei își face datoria.

— Sincer să fiu, cînd mi-ai spus azi dimineață, în gară, că ne întîlnim după amiază la sală, mi s-a părut că glumești. Însă lucrurile chiar așa stau, abia te-ai întors de la mondiale și ți-ai și reluat antrenamentele. Asta să fie condiția campionului, numai munca ?

— Altfel, nu se poate. Cu cît performanțele sînt mai mari, cu atît trebuie să muncești mai mult, fiindcă succesele te obligă. Pentru mine, Cupa mondială bate la ușă. Ieri n-am făcut nici un antrenament și, dacă lași azi, lași mîine, începi să-ți pierzi forma. Eu nu-mi mai pot permite să fiu indiferent. Sînt obișnuit cu munca și, din cauza asta, orice zi fără antrenament se simte. Se simte și se răzbună.

— Nu e monoton să ridici mereu bara cu greutăți ?

— Depinde de categorie. Pentru noi, care ne pregătim de regulă la lot, nu e deloc monoton. Orice încercare înseamnă o pregătire psihică aparte. Mai ales la maximale.

— Ce sînt maximalele ?

— Sînt acele antrenamente în care fiecare încearcă să ridice cît mai mult, cît mai aproape de performanța sa cea mai bună. De multe ori, la astfel de pregătiri, un halterofil ridică peste propriul său record, așa cum mi s-a întîmplat și mie, înainte de mondiale. Atunci, toată atenția este încordată și nu te poți plictisi. Concentrarea trebuie să fie maximă. Altfel, să tot repeți cu greutăți mici, la nesfîrșit, sigur că e monoton și de la un timp te saturi. Dar așa începe orice halterofil, oricît vi s-ar părea de ciudat.

— Ai avut vreodată momente de plictiseală ? Momente în care ai simțit că ești sătul de-atîta efort ?

— Nu, așa ceva nu mi s-a întîmplat. Am avut însă momente de oboseală, stări de indispoziție, dureri, pe care a trebuit să le înfrîng prin voință. Atunci m-am antrenat fără prea mare plăcere, fără chef adică. Dar de săturat, nu m-am săturat niciodată. Sportul e cea mai mare bucurie a mea, cum să mă plictisesc de el ? Orgoliul și speranța te împing mereu înainte.

— Cînd ai simțit că halterele sînt vocația ta adevărată și că poți realiza, în acest sport, performanțe de răsunet ?

— Cred că în sport vocația se măsoară în rezultate. Eu am simțit că pot face ceva în haltere odată cu obținerea primelor medalii. Asta s-a întîmplat în 1982, la Campionatul european de juniori din Bulgaria, care a fost și prima mea participare internațională, cînd am obținut locul al III-lea. Apoi, în anul următor, am devenit vicecampion european de juniori la stilul smuls. Tot atunci, am mai obținut două medalii de bronz. Toate aceste succese le-am avut în Italia, unde au avut loc europenele. Încet-încet, medaliile au devenit tot mai strălucitoare, iar eu am fost tot mai convins că, prin efort și ambiție, pot ajunge un performer.

— Nu știu dacă rezultatele acestea erau chiar un argument pentru viitorul tău. În definitiv, mulți halterofili au mai obținut asemenea medalii, fără să fi ajuns totuși mari campioni. Eu aș vrea să aflu cînd ai simțit de-adevăratelea că vei pătrunde în elita acestui sport ?

— Ei, da. Acest lucru cred că s-a întîmplat după Olimpiada din Los Angeles din 1984, cînd am „aruncat" 220 kg. Asta m-a încurajat foarte mult și-am simțit atunci că pot ridica și mai mult. Atunci, în ambiția mea, am simțit și simburele unei vocații, dacă nu e prea mult spus.

— Cînd ești înfrînt de adversari, suferi ? Ești mîhnit ?

— Sînt necăjit, dar asta mă ambiționează și mai mult. Să știți că eu după nici un eșec n-am simțit nevoia să abandonez. E foarte simplu să faci acest lucru, oricine poate abandona, însă important e ca tocmai atunci să te remontezi și să reiei lupta. Dezamăgirea, în sport, e un fel de lașitate. Nu impresionezi pe nimeni retrăgîndu-te, oricît de bun ai fi fost înainte. Lumea te apreciază după ce faci, nu după ceea ce ai fi putut face.

— Ajunge ambiția în sport ?

— Nu ajunge, dar contează foarte mult. Fără ambiție nu se poate face nimic, fiindcă nu ai întotdeauna momente de fericire, bucuria alternează cu supărarea și-atunci, dacă nu ești un caracter tare, dacă nu poți depăși prin ambiție stările acestea, ești pierdut pentru sport. Sînt multe talente care sfîrșesc în modul cel mai trist, pentru că n-au ambiție sau voință, spuneți-i cum vreți. Să nu uităm însă că sînt și ambițioși fără talent care, de la un moment încolo, stîrnesc zîmbetul. Sînt un pic caraghioși.

— Înțeleg că tu ai și talent și ambiție. Cum ai ajuns însă la haltere, cum s-a întîmplat ca aceste calități să se întîlnească cu acest sport ? Puteai face și altceva, nu ?

— Eram elev la Școala generală din Piscu, satul meu natal, cînd, într-o duminică, a venit la noi antrenorul Gică Gospodinov, pe atunci la Galați, apoi la Rapid, ca să vadă ce putere avem noi. A venit cu o bară și ne-a pus pe fiecare să o ridicăm. Am ridicat 42 kg, cu 6 kg mai puțin decît greutatea mea. Am luat locul al III-lea. Întîmplarea aceea m-a distrat, mi s-a părut interesant să te pună cineva să ridici o bară.

— Bănuiai atunci ce drum vei apuca ?

— Nu, nu bănuiam și nici nu-mi dădeam seama ce vrea acel bărbat de la mine. Erau băieți mai mari care ridicau 100 kg și mă gîndeam că eu niciodată n-o să pot ridica atîta, ca și cînd nu era normal să mai cresc.

— Dar plăcerea ridicării cînd a apărut ? Fiindcă una e să faci sport din plăcere și alta din ambiție.

— În 1980, cînd am venit la Rapid, am simțit că-mi plac halterele. Făceam deja sport la alt nivel și începusem să-i aflu secretele. Simțeam altfel bara.

— La ce se gîndește un halterofil, cînd se apropie, cu ochii închiși, înaintea barei, pe piedestal ?

— Să știți că atunci este un moment foarte important. Atunci, halterofilul studiază mișcarea pe care urmează s-o facă, repetînd, în imaginație, toate gesturile, toate detaliile, tot comportamentul pe care trebuie să-l aibă față de bară. Atunci, halterofilul nu aude, nu vede. În acele clipe, ei e singur, neînchipuit de singur. Numai el și bara, pe care o pîndește, încercînd să și-o apropie, s-o domine. Nu știu cum să vă spun, în acele clipe bara e și adversar, și prieten, fiindcă ea poate să-ți joace festa. E greu să îmblînzești o bară de metal.

— Dintre halterofilii pe care i-ai văzut în cariera ta, ți-a plăcut vreunul în mod deosebit ? Ai simțit că ai de învățat ceva de la cineva ?

— L-am îndrăgit mult pe Blagoi Blagoev care mi-a și fost adversar pentru scurtă vreme. A fost un mare campion și continuă să fie, deși s-a retras, fiindcă recordul său mondial la 90 (195,5 kg) încă nu este doborît de nimeni. Mișcările lui la stilul smuls m-au entuziasmat întotdeauna. Din păcate, un mare campion nu poate fi imitat.

— Te-ai uitat vreodată în oglindă în timp ce ridicai haltera ?

— Nu, nu mi-a venit ideea asta ! M-am văzut însă la televizor. De multe ori am avut impresia că nu sînt eu acela, probabil din cauza emoțiilor foarte puternice. Cînd mă uit la televizor, sînt mult mai emoționat decît în competiții, probabil fiindcă imaginea de pe ecran îmi scapă, n-o mai pot controla.

— Hai să spulberăm o prejudecată, Nicu Vlad ! Mulți cred că e suficient să ai forță ca să ridici o mare greutate. Să fii solid adică !

— Bine-ar fi să fie așa ! Din păcate, sînt foarte mulți care au forță și care nu pot ridica decît o greutate modestă. Dacă nu pui și inteligență în haltere, și concentrare, nu faci nimic. Iertați-mi lipsa de modestie, dar e o judecată primitivă să crezi că pentru a ridica asemenea greutăți e suficientă forța. Nu-i așa. Forța e și psihică, și intelectuală. Mușchii nostri sînt sprijiniți enorm de felul cum știm să ne concentrăm, să gîndim acel moment cu toată puterea noastră intelectuală. Nu poți avea un psihic puternic, dacă ești simplu la minte.

— În clipa aceea de efort maxim, cînd teama trece în bucurie și cînd halterofilul întrezărește triumful, el se exteriorizează întotdeauna printr-un tipăt. Ce înseamnă acest lucru ?

— Tipătul de care vorbiți e mai mult un șuierat ascuțit. Eu cred că este un tic și se confundă cu acel moment în care halterofilul expiră aerul, eliberîndu-se de tensiune. Cred că poți obține performanțe și fără să scoți acest strigăt. Publicul s-a obișnuit însă cu acest ceremonial și e greu să te mai controlezi acum. Strigătul înseamnă, într-un fel, și presimțirea reușitei.

— Cu ce trebuie să mai lupte un campion în întrecerile internaționale, în afară de adversarii săi ?

— O competiție e, știți foarte bine, și o înfruntare psihologică. Un halterofil, de exemplu, trebuie să lupte și cu micile șiretlicuri care i se pregătesc într-o competiție de anvergură. Acum, la Sofia, antrenorul sovieticilor a introdus doi concurenți la categoria mea. Tot timpul mă „amenință" cu Balaev, cărula îl punea în circă un palmares extraordinar. Mi-am dat seama imediat că adevăratul meu rival e celălalt, cu care m-am și înfruntat, de altfel, pentru că mai pățisem o dată acest lucru. Antrenorul îi făcea însă reclamă falsă lui Balaev. Adevărul e că nu m-am așteptat ca adversarul meu, cel adevărat, să fie atît de tare. Dar nici sovieticii nu s-au așteptat să bat recordul mondial ! După întrecere însă au venit la mine și m-au felicitat. N-am citit nici o clipă răutate pe fața lor. A fost foarte frumos. Ca între niște sportivi adevărați.

— Știu că anul acesta voiai să dai examen la I.E.F.S., dar ai renunțat din cauza Mondialelor. Asta este, sportul cere sacrificii ! Eu aș vrea să te mai întreb însă ce simți acum, după atîtea succese, cînd te afli pe podium. Mai ești ambițiosul de altădată ?

— Da, mai sînt, însă ambițiile mele sînt acum altele. Un campion nu-și mai poate permite să aibă orgolii mici. Pe podium, mă gîndesc la țara mea și orice nereușită simt că este o rană pentru sportul românesc. Știți dumneavoastră cît e de greu să fii singur, pe cea mai înaltă treaptă a podiumului, și să se intoneze Imnul țării tale și tu să nu poți spune în limba ta cît ești de bucuros ?

Atunci abia aștept să mă-ntorc în țară și să povestesc cum a fost.

Trei trepte ale halterelor românești : Nicu Vlad, Andrei Socaci și Czanka Attila.

„Românii au o echipă puternică, hotărîtă, iute și disciplinată“

Din nou imbatabili la penalty-uri, in Spania

Lung apără magistral, ghicind „colțul“ celebrului Butragueño

Unul din primele gesturi după sosirea pe aeroportul San Pablo din Sevilla a fost **o conferință de presă** ad-hoc la care au fost invitați mai mulți membri ai delegației noastre. În centrul atenției s-au aflat Iovan, **„b goleador ante Austria“**, Hagi — **„Joven y brillante“**, Bölöni — **„el cerebro“** și antrenorul Jenei — **„super educado“, politicos „al máximo e impenetrable“** (aprecierile le-am găsit a doua zi, în DIARIO 16 ANDALUCIA). Întrebat dacă modestia este arma lui secretă, **Jenei** a răspuns că „dacă există arme secrete, le păstrez pentru jocul de miercuri“. **„Distinguido y correcto“**, antrenorul nostru a declarat că, la acest joc, „am venit în formă și deciși pentru un rezultat bun“. În jocul de replici **Bölöni** a contraatacat, afirmînd că „nu-mi explic de ce Barcelona a renunțat la Schuster și Archibald“ (doi jucători care, ca și Bölöni, au un stil de joc mult prea cerebral pentru temperamentalul fotbal spaniol) ● Concluzia publicației amintite : „Deși acum nu este mai, ci noiembrie, pentru români Sevilla înseamnă **reintoarcerea la triumf**“ ● PRESA DE A DOUA ZI, DUPĂ JOC, MARCA prima pagină : **„Debutul Spaniei a fost dificil**, cu emoții și vibrant. În fața unei selecționate a României care a pus lui Muñoz tot felul de probleme. Publicul din Sevilla nu s-a dat în lături să-i susțină pe jucătorii noștri, care alcătuiesc o selecționată ce s-a dovedit superioară **în fața unei echipe puternice, hotărîte, iuți și disciplinate și care a jucat bine pînă cînd Michel i-a făcut festa**, în urma unei acțiuni inițiată de Arteche și continuată de Rincon“ ● Aceeași publicație, scurte aprecieri din comentariile la partidă : „Temindu-se de contraatacul român, Spania a atacat fără hotărîre“ ; „Spania s-a trezit tîrziu“ ; „Butragueño a irosit un penalty indoielnic asupra lui Julio Alberto“ ; „Sanchis și Camacho transformați în santinelele lui Cămătaru și Lăcătuș“ ; spaniolii au întîlnit un adversar „care nu l-a lăsat să acționeze cu curaj și mult suflet“ ; „Spania n-a putut face mai mult în fața unui **rival foarte bine organizat și închegat**, care a închis toate culoarele și care și-a întreținut speranțele contraatacînd. În astfel de momente, centrul terenului era galben“ (aluzie la culoarea echipamentului jucătorilor noștri) ● **Jenei** : „A fost o partidă bună. Era normal ca selecționata noastră să joace bine și **cred că am fi meritat un rezultat mai bun.** Sînt trist că am irosit trei sau patru ocazii mult mai clare decît ale spaniolilor. **Am pierdut o bătălie, dar nu și războiul**“ ● Muñoz : „Romînia are o mare selecționată, care **joacă foarte bine, că o adevărată echipă.** Un 2—0, fată de situația echilibrată din grupă, ar fi fost mult mai prețios. Butragueño era cel dintîi desemnat să execute un eventual penalty, dar cînd arbitrul a dictat lovitura, am strigat la Señor, care era mai proaspăt decît toți, să execute el, dar adevărul este că nu m-a ascultat“ ● **Camacho** : „Partida a părut mai dură decît în realitate din cauza terenului... Știam că națională română ne va pune multe probleme, fiindcă are o echipă aproape completă“ ● **Chendo** : „Hagi este un mare jucător, foarte tehnic, joacă cu ambele picioare, rapid și foarte abil. Este unul din cei mai periculoși jucători pe care i-am întîlnit“ ● EL CORREO DE ANDALUCIA, prima pagină : **„Pe Spania a costat-o mult să învingă România“** și, mai departe : „Spania a avut de tras pînă să supună încheiata, bătăioasa și tehnica selecționată română, dar publicul sevillan l-a ținut în priză pe jucătorii spanioli pînă și-au atins obiectivul“. „Golul o execuție superbă, a fost tot ce-a putut da mai bun selecționata spaniolă, care nu și-a aflat niciodată ritmul său și care a fost incapabilă să depășească aglomerata apărare română, salvîndu-se de la un rezultat potrivnic datorită serii fericite a lui Zubizarreta, care a salvat cîteva goluri ca și făcute, la 0—0, cînd **oamenii lui Muñoz se văzuseră clar depășiți de disciplina, presingul și viteza cîtorva jucători români**, care s-au aflat în trei ocazii pe punctul de a trimite balonul în plasă“ ● „Spania, să spunem lucrurilor pe nume, a trecut prin emoții serioase“. AS, același comentator Luis Arnaiz : „Spania a jucat cu picioarele legate în prima jumătate a meciului. Legată de picioare chiar în limitele propriului teren“. „În mod neașteptat, **România s-a transformat într-o școală de înalt calibru**“. Titlul comentariului său („1—0 fără strălucire“) are ca marginal : **„România, superioară timp de o oră, a cedat în final“** ● **Lung** : „Am intuit lovitura lui Butragueño fiindcă l-am mai văzut executînd și altele și totdeauna a procedat la fel“. De fapt, marii jucători trag penalty-urile mereu în același loc. ● Din nou, **Muñoz** : „Adevărul este că maniera de joc a românilor s-a schimbat esențial, în mod neașteptat. Se vede că în fotbal lucrurile nu rămîn întotdeauna cum le programezi. Cauza jocului sărăcăcios din prima parte ? **Românii au controlat bine jocul“** ● **Jenei** : „Cea mai mare problemă a noastră a fost nefinalizarea ocaziilor de gol. Dacă am fi făcut-o, rezultatul ar fi fost cu siguranță altul“ ● Încheiem aici trecerea în revistă a cîtorva din comentariile în jurul partidei de fotbal Spania—România, cu speranța că respectivele opinii, coroborate cu cele pe care dumneavoastră însivă stimați cititori vi le-ați putut forma, vor contribui la o aproximare cît mai exactă și o apreciere cît mai obiectivă a datelor oferite de această importantă întîlnire a reprezentativei noastre, în tentativa calificării sale la Europa Meisterschaften '88.

În exclusivitate pentru revista Flacăra

MUÑOZ și BUTRAGUEÑO

Era transpirat și-l cuprinsese frigul, simțeam că era cazul să mă retrag. Îmi semnează autograful (la care s-a mai „lipit“ și o altă publicație) și-l las în compania unui puști de vreo 10 ani.

După o vreme, devine disponibil și Muñoz : rămăsese să trag la poartă. La tușă îl așteptau zeci de microfoane, aparate miniaturale de înregistrat, camere de luat vederi. Ziariștii îl impresoară, călcîndu-se pe picioare și împingîndu-și care mai de care propriile scule spre figura antrenorului. Întrebările veneau în avalanșă, începutul unora neașteptînd sfîrșitul celorlalte, și iar de la capăt. În învălmășeala și bumbăceala asta, cine nu rezistă rămîne pe margine. Înțeleg rapid că asta-i regula jocului și, la un moment dat, îi fac și eu semn.

— Ce părere aveți despre fotbalul românesc ?

— Nu-l cunosc atît de aproape. Finala cîștigată de Steaua, chiar aici, la Sevilla, spune multe despre forța fotbalului românesc.

— De ce ați fixat meciul la Sevilla cînd grupul echipei îl formează jucătorii Realului ?

— E o ambianță obișnuită pentru echipa națională, pe acest stadion n-am pierdut nici un punct. În plus, jucătorii de la Real Madrid au avut aici meci simbătă (cu F.C. Sevilla, 0—0, n.n.) și au rămas în continuare la Sevilla.

— Nu vă va incomoda starea terenului ?

— Pe mine, nu, dar probabil că pe jucători îi va deranja !

— Cum apreciați echipa României ?

— E o echipă puternică, foarte bună, patru goluri date Austriei, înseamnă ceva.

— Cine credeți că se va califica din această grupă ?

— Nu știu. Pentru Spania este important cum începe această campanie, adică rezultatul de mîine seară.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Marți seara, la stadionul Benito Villamarin, Echipa Spaniei termină antrenamentul.

Jucătorii se retrag spre vestiare. Butragueño rămîne izolat, undeva, spre mijlocul terenului. Profit și-l ies în întîmpinare. Știam că e născut la 22 iulie 1963, că e student în științe economice și că, după ce nu va mai juca fotbal, dorește să-și practice meseria, eventual ajutîndu-l pe tatăl său, proprietarul unor magazine din Madrid. Acum mai văd că e blond, pistruiat și cu ochii verzi. În plus, foarte amabil și modest. Îl întreb ce știe despre fotbalul nostru.

— Cunoscută îmi este Steaua, care încă este campioana Europei, o echipă foarte bună și care alcătuiește baza selecționatei române. Apoi îmi plac foarte mult Cămătaru și Hagi, jucători diferiți ca stil, dar foarte valoroși.

— Unde l-ai văzut pe Hagi ?

— În meciul cu Austria. E un jucător sclipitor.

— Și Hagi e student tot la științe economice : acolo se pare că merg toți fotbaliștii sclipitori...

(Înțelege complimentul și rîde cu poftă.)

— Ce părere ai despre echipa României ?

— Acel 1—0 cu Austria vorbește de la sine, e un scor care sperie. Însă am încredere în echipa noastră, deși echipa României e foarte periculoasă și ne va pune multe probleme.

— Cum a fost cu Juventus ?

— La Torino am avut o zi fericită, cu adevărat fericită.

— Cum te impaci, la statura ta, cu apărările, din ce în ce mai dure în fotbalul de azi ?

— Asta e situația și nu se poate schimba nimic. Fiecare trebuie să-și facă datoria — și fundașii și atacanții.

Civilizația sportului

Să vină... Salvarea !

„După terminarea meciului de fotbal I.P.T. Întorsura Buzăului — Unirea Cimpuri mai mulți spectatori, ba, alături de ei, și unii „oameni de ordine“ (?!?) l-au lovit pe arbitri, sub privirile nepăsătoare ale conducerii echipei din Întorsura Buzăului. Cu greu, după o oră de asediu în vestiare, arbitrii au putut părăsi stadionul cu mașina „Salvarea“ unde îl aștepta o nouă porție de pumni din partea unor huligani, care se urcaseră în mașină chipurile ca să-i apere“ (*Ziarul Sportul*).

Această relatare a trecut probabil neobservată sau a stîrnit zîmbete și glume. (Auzi, dom'le, ce le-au făcut !). Ne întrebăm însă : ce s-ar fi întîmplat dacă așa ceva se petrecea după un meci din diviziа A ?

Am vrea să fim profeți mincinoși, dar din cele văzute, auzite și simțite, indisciplina cîștigă teren pe stadioanele noastre de fotbal și în culisele lor. Este un fenomen în care federația nu are decît mijloace limitate pentru a interveni, din cauza presiunilor de tot felul. Solicităm conducerii C.N.E.F.S. să ia măsuri energice pînă cînd spiritul competițiilor noastre fotbalistice nu va fi complet viciat, transformînd arena în cu totul altceva decît îi este menirea. În ceea ce ne privește, punem spațiul acestei rubrici la dispoziția celor care vor să lupte pentru „curățenia“ sportului.

În altă ordine de idei, dezvoltarea fotbalului nu poate fi înțeleasă în contextul unor arbitraje proaste. Dacă în campionat se aplică regulamentul altfel decît în arena internațională, orice echipă românească care joacă „afară“, pleacă cu handicap (vezi Bruxelles și Dundee ca să amintim doar ultimele... handicapuri). Pornind de aici trebuie să admitem că un fotbal național, pentru a deveni cît mai competitiv pe plan internațional, trebuie să îndeplinească — în afară de celelalte condiții bine știute — și pe aceea de a avea arbitri buni. Și dacă fotbalul nostru este deficitar la unele capitole, este deficitar și la acesta. Un confrate punea recent întrebarea : „Fotbalul nostru poate progresa, iar calitatea campionatului poate fi ridicată cu arbitraje incorecte, incompetente care ies din litera regulamentului și din spiritul sportului ?“

Întrebăm și noi : arbitrii diviziонari cunosc foarte bine regulamentul sau unii au obținut calificarea și ulterior promovarea datorită altor „cunoștințe“ sau altor „calități“ ?, au ei autoritatea morală pe care o aveau un Coloși, un Ghemingean, un Dinulescu, un Andrei Rădulescu sau un Nicolae Rainea ? Sînt întrebări adresate în primul rînd colegilor de arbitri pentru că acestea sînt primele organisme de judecată și îndreptare. Nu intenționăm prin aceste întrebări să punem arbitrii în discuție publică, fiindcă a le compromite autoritatea este egal cu a da o mînă de ajutor la demolarea fotbalului nostru. Dar trebuie făcut ceva pentru ca ei să nu mai ajungă în ma'ile Salvării și publicul are dreptul să știe ce anume s-a făcut. De către cei competenți, desigur.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

Campionatele mondiale de natație de la Sofia au cîntat nu numai pentru emisia din acest an a competiției, ci și pentru calificarea la Jocurile Olimpice din 1988. Președintele Federației internaționale de natație, Gottfried Stocene, a anunțat și baremurile pentru calificarea la turneul olimpic, inclusiv baremul, s-o spunem de la început, de toți sportivii români participanți la competiția sofiotă. Cum rezultatele te știți tata baremurile (mult depășite) la categoriile la care am fost prezenți și noi : categ. 56 kg — 227,5 kg, 60 kg — 245 kg; 75 kg — 295, kg; 82,5 kg — 310 kg; 100 kg — 330 kg ; 110 kg — 335 kg. Pentru edificare, cel mai slab clasat concurent roman (Vasile Groapă, locul 7 la categ. 110 kg) a depășit cu aproape 50 de kg baremul pentru Olimpiadă. ● Aflăm dintr-o publicație ocazională că recordul mondial la cădere liberă aparține unei stewardese iugoslave, care a străbătut, la 26 ianuarie 1972, „în jos“, 10 160 m ; tot acolo se precizează că Vesna Vulovici trăiește și acum (adică la 37 de ani) !

● Fostul recordman mondial la atletism (3 000 m, 5 000 m 10 000 m), care deține și în prezent performanța supremă la 3 000 m obstacole, Henry Rono, a fost arestat recent în orașul american Hackensack (din statul New Jersey) pentru escrocherie bancară. De fapt, Rono, retras de cîțiva ani din activitatea competițională, a fost recunoscut de o casieră pe care o înșelase cu 300 de dolari ● În fotbal, a devenit obișnuită aprecierea : „Nu mai există echipe mici“ ! Una dintre aceste formații în progres ar putea fi cea a Islandei (meciuri egale cu U.R.S.S. și Franța în actualele preliminarii ale campionatului european). Comparația cu Danemarca a fost respinsă, însă, de modestul antrenor al islandezilor, probabil principalul „vinovat“ al comparației cu vikingii. Aceasta pentru că Siegfried Held este, ca și Sepp Piontek, vest-german și, probabil, pentru că 13 dintre membrii lotului islandez evoluează în marile cluburi de pe continent, în special în R.F. Germania și Belgia. Oricum, Held are o carte de vizită impresionantă : la 44 de ani se poate lăuda cu 41 de selecții în echipa R.F. Germaniei, cu care a cucerit titlul de vicecampion mondial în 1966 și pe cel de cîștigător al „Cupei cupelor“ în același an, cu Borussia Dortmund. ● „Inelul de aur“, pentru cel mai bun film sportiv de televiziune, a fost cucerit anul acesta, la Lausanne, de două companii britanice : „BBC“ a obținut trofeul pentru cea mai bună emisiune de actualitate, prezentînd o pelicula despre golf, iar UKIB/Canal 4 și-a adjudecat recompensa pentru filmul „Același sport — alte reguli“, consacrat unui practicant al schiului acrobatic. Un premiu special a fost acordat televiziunii din R. D. Germană pentru filmul campionatului mondial de tir de anul acesta, de la Suhl. ● După Chris Evert-Lloyd, clasată pe locul secund în clasamentul computerizat al jucătoarelor de tenis, dar pe poziția a treia în circuitul feminin, pe puncte, se anunță o nouă nepreze'ntare la „Turneul campioanelor“. Tatăl vest-germanei Steffi Graf a decis să-i interzică fiicei (minoră, la 17 ani) să participe la turneul de încheiere a circuitului, întrucît este de părere că actualul regulament îi dezavantajează fiica. Graf-tatăl are, totuși, dreptate : chiar dacă Steffi cîștigă „Masters“-ul, va pierde la computer puncte față de Chris Evert-Lloyd, datorită complicatului sistem folosit de acesta. De unde se vede că obiectivitatea creierului electronic rămîne ipotetică... ● Fotbalistul vest-german Bernd Schuster a fost îndepărtat din formația spaniolă F.C. Barcelona, dar speră să facă avere de pe urma acestei măsuri dînd în judecată clubul catalan pentru neres-pectarea contractu[illegible] și daune morale. S[illegible] milioane do[illegible] Spaniol[illegible] ● O [illegible] a fost luată de [illegible] uruguayană de fotbal : [illegible] cursurile de pronost[illegible] meciuri din prima d[illegible] nal participna direct ce [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ● Or[illegible] pe [illegible] contravine] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible

Conținutul săptămînii

Pace și dezarmare (XXIX)

Curmarea uriașei risipe

Fără îndoială că efectul negativ cel mai pregnant al cursei înarmărilor este creșterea pericolului de război. Am arătat cu mai multe prilejuri că acumularea continuă de armamente din ce în ce mai perfecționate mărește posibilitatea producerii, fie și accidental, a unei conflagrații la scară planetară. De aceea, prin dezarmare se urmărește, evident, în primul rînd salvarea omenirii de la catastrofă, de la distrugere. Însă chiar dacă se află, de departe, pe primul loc între efectele practicii înarmărilor, pericolul de război poate să nu se materializeze ca atare, să nu se transforme în război. În momentul de față se poate spune, după cum sublinia recent președintele României, că nu există un pericol pentru un conflict militar, pentru un război. Atît cunoașterea de către țările cele mai înarmate a faptului că o ciocnire militară la proporțiile întregii planete ar duce la distrugerea vieții pe Pămînt, cît și împotrivirile puternice ale oamenilor de pe toate meridianele, ale forțelor iubitoare de pace din toată lumea pot face — și noi sperăm că așa se va și întîmpla — ca războiul să nu izbucnească niciodată.

În aceste condiții, capătă o importanță tot mai mare celălalt factor, paguba pe care o provoacă omenirii escaladarea cursei înarmărilor, creșterea continuă a cheltuielilor militare. Cu sau fără război, această pagubă tot se produce. „Uriașele cheltuieli militare — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la primirea membrilor Consiliului Militar al Forțelor Armate Unite ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia — au influențat și continuă să influențeze negativ asupra dezvoltării economico-sociale, pentru că sustrag în scopuri militare mijloace importante de la dezvoltarea economică, socială, științifică, culturală".

Dar, dincolo de expresia bănească a cheltuielilor militare, rămîne uriașa risipă de resurse materiale concrete. Părți importante din producția mondială a mai multor materii prime și materiale strategice sînt folosite în scopuri militare. Pe această cale se risipesc metale rare — titan, vanadiu, platină și altele — fapt care frînează dezvoltarea multor ramuri ale economiei de pace, îndeosebi din categoria celor de vîrf. Alături de acestea, sînt folosite în scopuri militare, neproductive, materii prime de importanță imensă pentru progresul omenirii : bauxită, cositor, crom, molibden, cupru, nichel, plumb, zinc și, bineînțeles, fier. Ca să nu mai vorbim de produsele agricole, de risipa extraordinară de combustibil și energie. Tot risipă și tot de proporții exorbitante este și folosirea în domeniul militar a potențialului uman — peste 100 de milioane de oameni. Totodată, 40 la sută din fondurile de cercetare-dezvoltare și 50 la sută din totalul cadrelor calificate din lume sînt antrenate în activități cu caracter militar, în timp ce proiecte științifice de mare însemnătate sînt abandonate din lipsă de fonduri și de specialiști.

Acestei situații i se poate pune capăt prin dezarmare. În acest sens, măsurile hotărîte de România privind reducerea cu 5 la sută a potențialului militar și a cheltuielilor militare înseamnă, după cum a apreciat presa internațională, un exemplu pentru întreaga comunitate a popoarelor. Iar ratificarea, în cadrul referendumului de duminică, a măsurilor luate va demonstra încă o dată voința și vocația de pace ale poporului român.

ION D. GOIA ■

Dezarmarea ca fapt

Toamna românească a acestui an, numit și adjudecat drept Anul de pace al lumii întregi, își caligrafiază mersul sub semnul tutelar al refuzului armelor.

Generația mea a căpătat glas în tam-tamul obraznic al gloanțelor celui de-al doilea conflict planetar. Mi-ar fi greu să cred că s-a putut vorbi vreodată mai mult ca în anii scăpărați de atunci despre nevoia de pace și de posibilitatea instaurării ei drept o realitate inexpugnabilă și durabilă. Cît despre forța în stare să ne arunce în aer, oameni și tot ce ne înconjoară, cînd a fost mai puternică și mai agresivă ca azi?

Istoria ne-a învățat între altele și adevărul că pacea ca stare de existență poate fi dobîndită pe căi diverse, drumul cel mai scurt nefiind întotdeauna practicabil. Pacea prin război a lăsat răni adînci în timpul umanității ca să mai fie nevoie de teoretizări pe această temă. Paradoxul se naște acolo unde pacea prin pace relevă atîtea eforturi de convingere. Dovadă încrederea unora că putem defila către monumentul păcii doar purtînd arma la vedere și mîna pe trăgaci.

Tăcerea armelor este de aur pentru că lasă loc glasului muzelor. Dar chiar ne putem face că nu observăm ce voci bubuitoare se pregătesc în orînduirea fie și liniștită a rachetelor care mai de care mai prăpăstioase, în creșterea numărului lor și a capacității nimicitoare.

Argumentele în favoarea dezarmării, se aglomerează, se susțin reciproc, trădînd o voință reală de protejare a păcii, ca avuție generală a umanității. Dar dezarmarea ca fapt întîrzie.

Este tristă constatarea unei perioade în care doar opțiunea în sine nemaifiind suficientă pentru a aduce liniște și întrona optimismul.

Este săptămîna în care ne găsim, marcată de gestul României hotărîtă să-și ducă la capăt decizia privind amorsarea unui proces, desigur complex și îndelungat, dar fără zăbavă în gravitatea lui : reducerea cu cinci la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Noua inițiativă a președintelui Nicolae Ceaușescu a fost votată în unanimitate de forul legislativ suprem al țării. Sîntem la ora cînd în legătură cu această măsură de larg ecou internațional urmează să se pronunțe poporul însuși.

Anul pe care ne pregătim a-l încheia inaugurează un nou ciclu chemat să ducă mai departe împlinirile evului socialist al țării. Din litera documentului aprobat de Congresul al XIII-lea al partidului, proiectele devin realitate.

Prin semnătura celor ce muncesc și trăiesc în România de azi, istoria surprinde, la fereastra viitorului, dezarmarea ca fapt. Un act care vine din convingerea că el nu pune în cauză siguranța nimănui și poate desface inerția și aminarea în cîmpul supraaglomerat al armelor.

Orice marș se deschide ca un prim pas.

La București, la chemarea președintelui Nicolae Ceaușescu, marșul spre dezarmare și-a anunțat începutul.

NEAGU UDROIU ■

Cît un milion de Hiroshime!

Trăim un moment de răscruce în istoria de milenii a omenirii. După ce a creat armele cele mai distrugătoare, cu efecte de cataclism, după ce le-a încercat uriașa forță de nimicire la Hiroshima și Nagasaki, omul s-a văzut în postura ucenicului vrăjitor care nu mai își aduce aminte de formula magică care poate opri virtejul ce-l trăgînă spre prăpastie. Mai mult chiar, simpla născocire a armelor nucleare nu pare să fi provocat reacția de autoapărare firească din partea tuturor oamenilor, existînd în continuare anumite cercuri care, minate de interese înguste și mioape, nerealizînd întreaga dimensiune a pericolelor ce amenință umanitatea, promovează o politică de confruntare, bazată pe folosirea forței sau amenințarea cu folosirea ei, atîtă focarele de conflict, stimulează aberanta cursă a înarmărilor, care subminează însăși bazele civilizației. După o perioadă de dezghețîn relațiile internaționale, ce a urmat unei epoci de „război rece", după destinderea ce părea să demonstreze că dimensiunea sapiens a omului se impune și în relațiile internaționale, situația s-a agravat din nou, în special datorită perpetuării climatului de neîncredere, de suspiciune, care a alimentat cursa înarmărilor, fenomen ce a căpătat o dinamică proprie extrem de destabilizatoare. Sumele risipite în scopuri militare au crescut vertiginos an de an, în paralel cu agravarea crizei economice mondiale, între cauzele căreia se înscrie și această uriașă risipă de resurse materiale și umane, estimată anul acesta la aproximativ o mie de miliarde dolari.

Studii ale Organizației Națiunilor Unite relevă că numărul focoaselor nucleare existente în prezent în lume a depășit cifra de 55 000. Pentru a înțelege ce înseamnă acest lucru să amintim numai că puterea explozivă a acestor arme este de peste un milion de ori mai mare decît cea a bombei de la Hiroshima, totalizînd 13 000—16 000 megatone. S-a calculat că aceasta echivalează cu 3 tone TNT pentru fiecare locuitor al Terrei, o adevărată sabie a lui Damocles deasupra capului fiecăruia dintre noi.

Carl Sagan, savantul ce ne-a purtat pe cele mai diferite meridiane ale științei într-un cunoscut serial prezentat la televiziune, releva, într-un studiu recent, că și utilizarea unui număr relativ mic de arme atomice (circa 1 000) ar putea duce la așa-numita „iarnă nucleară", o scădere drastică a temperaturii,

O cerință

a tuturor popoarelor !

Competiția morții trebuie stopată!

în emisfera nordică pînă la aproximativ minus 30 grade Celsius.

Dar chiar nefolosite armele, în primul rînd cele nucleare, au consecințe extrem de negative asupra evoluției sociale și economice a lumii contemporane. În afară de efectele poluante, de distrugerile uriașe provocate de manevre și alte activități militare, de pericolul izbucnirii unui conflict nuclear dintr-o greșeală tehnică, existența arsenalelor de arme reprezintă o uriașă povară pe umerii omenirii. S-a calculat că în lume se irosesc anual pentru înarmări peste 140 dolari pe fiecare locuitor al globului. Raportat la timp, aceasta înseamnă peste un milion de dolari pe minut. Numai în perioada 1950—1978, cheltuielile militare mondiale cumulate s-au ridicat la suma de 6 800 miliarde dolari, ceea ce echivalează cu produsul național brut pe anul 1976 al totalității țărilor lumii. Deci un an pierdut în eforturile de progres ale omenirii. Însă, dacă raportăm această sumă la cele mai sărace țări ale globului în care trăiește un sfert din populația lumii, totalul cheltuielilor militare postbelice echivalează cu produsul acestora pe 40 de ani. Menținerea actualului ritm de creștere a cheltuielilor militare ar putea să se soldeze, potrivit unor studii ale O.N.U., cu funesta perspectivă ca nivelul bugetelor militare să urce la peste 3 000 miliarde dolari în anul 2 000 !

În fața îngrozitoarei perspective a dezlănțuirii unui cataclism, fie dintr-un accident, fie dintr-o profundă ignorare a realităților epocii actuale, opinia publică din întreaga lume se mobilizează, tot mai intens, exprimîndu-și îngrijorarea față de proiectele militariste care înghit sume exorbitante și care echivalează cu un adevărat furt al viitorului națiunilor, pronunțîndu-se cu vigoare în favoarea păcii și încetării cursei înarmărilor, pentru eliminarea forței armelor din relațiile dintre state, pentru înțelegere și colaborare. 1986, proclamat de O.N.U. An Internațional al Păcii, a cunoscut o deosebită efervescență a mișcării pentru pace. Pe cele mai diferite meridiane, din Reykjavik la Tokio și de la Oslo la Canberra, oameni de cele mai diferite orientări politice, filozofice, religioase sau ideologice s-au alăturat, umăr la umăr, făcînd să primeze ceea ce-i unește — idealul unei păci fără arme și războaie — pentru a forma un amplu front al păcii, o stavilă tot mai importantă în calea cursei înarmărilor.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Cruciații din Meiningen

Eram la Saint Tropez cînd am auzit vorbindu-se pentru prima dată de „Cruciații din Meiningen". Mă pregăteam să-mi fotografiez prietena cu care mă aflam în vacanță, cînd un bărbat îmi spuse :

— Iată cum își omoară cea mai bună prietenă !

Am privit personajul ce mi s-a adresat. Saizeci de ani, fața osoasă, ochi luminoși ascunși de niște ochelari cu ramă de aur.

— De ce îmi spuneți asta ?

Ne așezarăm amîndoi pe nisip și cum se întîmplă de obicei pe plajă, am început să vorbim.

— Imaginea e pe cale să distrugă lumea, îmi spune el. Dacă oamenii ar fi conștienți de pericolul la care se expun cînd se fotografiază, ar avea aceeași frică de un aparat „Kodak" ca și de un revolver.

— Desigur, poate aveți dreptate, însă comparația dumneavoastră între un aparat de fotografiat și o armă de foc mi se pare puțin exagerată.

El îmi surise și i-am citit în ochi compasiunea ce mi-o acorda.

— Comparația este foarte corectă, domnule. Cred că știți că fiecare corp uman este înconjurat de o aureolă a cărei întindere și densitate au o importanță capitală. Or, fiecare fotografie acționează asupra aureolei, al cărei rol este de a menține echilibrul psihic care ne este furat în momentul fotografierii rămînînd lipit de portretul ce ni se face. O parte din persoana dumneavoastră, așadar, se află, în mod stupid și periculos, răspîndită în albume de fotografii, în rame, în jurnale, în portvizite. Și asta influențează în rău sănătatea, intelectul, sufletul dumneavoastră.

Îi pun o întrebare interlocutorului meu :

— Dar dumneavoastră nu aveți o fotografie pe cartea de identitate ?

— Oo, abordați o problemă foarte dureroasă. Desigur, am și eu o astfel de fotografie pentru că este obligatorie, însă eu mi-am luat măsuri pentru a reduce pericolul.

Aparatul meu „Leika" începuse să-mi ardă degetele. L-am lăsat prietenei mele și apoi am plecat prin soare cu interlocutorul — inamic al fotografiilor.

— Dar fotografiile vă pot produce un rău și mai mare. Dacă înainte vrăjitorii se serveau de figurine de ceară, de păr, de unghiile persoanei căreia îi voiau răul, ei astăzi se servesc de fotografii. Deci vedeți, cum astăzi oamenii, fără să-și dea seama se omoară între ei cu Kodak, Leika, Rolleiflex, ...Pentru a împiedica aceste sinucideri, la Meiningen, un mag german, Helmuth Fischer, a creat o sectă care să salveze omenirea. De altfel, de multă vreme „magul" se afla în raporturi cu „spiritele superioare" care i-au cerut să denunțe pericolul fotografiei : „pleacă în cruciadă", îi spuneau spiritele, distruge această invenție a diavolului ; creează un grup de oameni puri, și salvați lumea".

Helmuth Fischer a început, prin a-și distruge propriile fotografii și dintr-o dată a devenit mai pur, mai tare, mai fericit, mai inteligent. Atunci a constituit secta „Cruciații din Meiningen".

— Înțeleg deci că activitatea secției dumneavoastră constă în a împiedica oamenii să se lase fotografiați ?

— Nu, noi facem mai mult. Noi restaurăm oamenii care s-au lăsat, inconștienți fiind, să li se retragă din ei diferite părți.

— Prin ce mijloace realizați aceasta ?

Bătrînul mă luă de braț :

— Veniți cînd terminați vacanța la o reuniune a secției. Vă veți lumina în mod sigur.

În octombrie, cînd m-am întors la Paris, am căutat la telefon pe cruciatul întîlnit pe plaja de la Saint Tropez, care m-a condus într-un imobil în apropiere de Place de Trocadero. Am intrat într-un salon unde vreo 30 de persoane așezate pe un covor, în fața unui cămin în care ardea un foc de lemne, îngrămădeau un teanc de reviste, ziare și fotografii de toate mărimile.

— Toate acestea vor fi arse imediat, îmi spuse însoțitorul meu.

Ne așezarăm și noi alături de ceilalți. Un bărbat de circa 50 de ani, corpolent, cu o căciulă neagră de astrahan intră în salon și îngenunchează în fața căminului. Era actualul „pastor-cavaler" al „cruciaților din Meiningen", succesorul lui Helmuth Fischer.

Pe un ton sumbru, el și-a început predica, prezentînd un tablou negru al situației.

— Fraților, pericolul devine din ce în ce mai mare și mai amenințător. În ciuda eforturilor noastre, niciodată nu s-au făcut atît de multe fotografii ca în prezent. Niciodată elita lumii, artiști, sportivi, savanți, oameni ce au mari responsabilități nu s-au arătat atît de ignoranți. Victime ale popularității lor, acești oameni sînt mitraliați — și acesta este termenul cel mai potrivit — de reporteri, de televiziune, de cineasti.

Vocea pastorului-cavaler devine tremurătoare :

— Momentul este grav. Gîndiți-vă că majoritatea acestor oameni nefericiți au responsabilități zdrobitoare și ocupă posturi cheie. Este vorba deci de viitorul rasei noastre, de întreaga umanitate.

Pastorul-cavaler surise și continuă :

— Desigur, alături de personalități sînt atinși de pericol și cei ce ne sînt dragi : părinți, frați, prieteni pe care noi vrem să-i ajutăm să-și recapete integritatea. Aduceți fotografiile lor să le ardem împreună, avînd apoi sufletul împăcat și bucuria că am făcut un lucru înălțător.

Încheind astfel, pastorul-cavaler s-a așezat în fața căminului. În timp ce o tînără trecea printre noi cu o tavă de argint. Toți „cruciații" prezenți depuseau pachete cu fotografii. Am pus și eu o fotografie din cele două pregătite, pentru schimbarea pașaportului.

Cînd această ciudată cheță a fost terminată, tînăra a răsturnat tava peste grămada ce se afla în fața căminului. Apoi, rupîndu-le a început să le arunce în foc.

— Astă-seară, datorită nouă, oamenii din fotografiile pe care le-am ars vor regăsi ceea ce începuseră să simtă că le lipsește, încheie pastorul reuniunea.

În timp ce focul mistuia grămada de fotografii, grație unui amic ce mă înzestrase cu un mic aparat de fotografiat, disimulat într-o geantă de mînă, am imortalizat un moment de la această stranie adunare.

Dar în acea seară Brigitte Bardot, Johnny Hollyday, prințesa Margareta și alții alți făceau blitzurile să scînteieze.

În pofida cruciaților chiar și producția de autodeclansatoare e în creștere.

I. G. VULCANEANU ■

Lauri pentru Simina Ivan

O știre de ultimă oră ne aduce o mare bucurie : la Paris, una din marile metropole ale artei, în cadrul tradiționalului Concurs anual de canto, soprana Simina Ivan, solistă a Teatrului de Operetă din București, a obținut două onorante distincții : **Premiul I** al concursului propriu-zis și **Premiul onorific al Juriului** pentru cea mai bună interpretare a unui lied francez !

Manifestare de prestigiu internațional, Concursul de canto a reunit în acest an peste 60 de concurenți, din patru continente. Aici, lucrul cel mai dificil constă în parcurgerea celor **patru etape, toate eliminatorii,** ceea ce duce la o triere extrem de severă a participanților ; să arătăm, de pildă, că pe linia de sosire s-au aliniat doar 6 cîntăreți, dintre care patru au primit premii.

Simina Ivan este, încă, studentă la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București, avînd drept mentor pe profesoara Maria Hurduc. Excelenta ei pregătire s-a observat în interpretarea unor arii principale din operele **Răpirea din Serai** de Mozart, **Lucia di Lamermoor** de Donizetti, **Somnambula** de Bellini, **Traviata** de Verdi, precum și în abordarea unor pagini din literatura vocal-simfonică, din perioada preclasică și cea clasică. În plus, chiar în Capitala Franței, liedul **francez** a răsunat impecabil, ca voce, interpretare și dicție, după cum au apreciat specialiștii. **(C.N.)**

Cură de... grăsime!

Privesc la coloșii dintr-o fotografie apărută de curînd în „Paris Match". Mi se par a fi candidați la un record al obezității care să fie înscris în celebra „Guiness Book"... Nu este așa, deși în textul care însoțește fotografia se arată că bărbații au în jur de 120—250 kg. Ei sînt practicanții unui sport numit sumo-tori, ce-și are originea în Japonia. A existat chiar un cult, cu o vechime de 2 milenii, practicanții lui sumo avînd parte de sanctuare sacre. Se pare că acest sport însemna pentru japonezi ceea ce înseamnă Turnul Eiffel pentru francezi.

Pînă aici totul pare normal, am putea spune, chiar firesc. Ar mai fi un mic amănunt, nu tocmai de neglijat : pentru a ajunge la greutatea de 120—250 kg, practicanții se supun unui anumit regim alimentar care duce la grave perturbări ale sănătății. Luptătorii de sumo mor în jurul vîrstei de 50 de ani datorită unor afecțiuni cardiace. E adevărat, în timpul „carierei lor sportive" sînt venerați ca niște sfinți, întrecerile se transmit pe micul ecran, au statut de „star", dar în condițiile date, putem vorbi despre sumo ca despre un sport ? Acum cînd omenirea se luptă cu bolile de tot felul, căutînd să crească durata vieții, a o scurta, premeditat, pare o absurditate.

DAN DANUȚ DORU ■

Oaspeți ai redacției

Timp de 7 zile, ziaristul cehoslovac **Oleg Homola** de la revista **Svet v obrazech** din Praga a fost oaspete al revistei noastre. În noile cartiere ale Capitalei, precum și în cîteva unități economice și social-culturale din județele Argeș, Vîlcea și Olt, el a putut cunoaște o serie de aspecte din viața și activitatea oamenilor muncii din țara noastră. Colegul, fotoreporter de profesie, ne-a mărturisit că a rămas impresionat de dezvoltarea orașelor și satelor vizitate, de grija ce se acordă apărării, sănătății tuturor oamenilor muncii, subliniind că a cules un bogat material documentar care îi va folosi la realizarea unor fotoreportaje.

MIHAI STĂNESCU ■

Arsuri care nu se cicatrizează niciodată

Tineri au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Este aproape inexplicabil, dar aceasta este realitatea : în 1944, cînd ghetoul din Varșovia fusese de mult ras de pe suprafața pămîntului, cînd din cele trei milioane de evrei care populaseră ghetourile Poloniei cotropite de naziști, abia mai erau în viață 10—12%, risipiți prin mile de lagăre de concentrare, eu nu știam precis ce înseamnă a fi internat în ghetou și cu atît mai puțin îmi dădeam seama că aceasta este ultima haltă în drumul spre camerele de gazare, spre crematoriu.

Eva Heyman notase în jurnalul ei : „Azi a apărut legea : de aici înainte evreii trebuie să poarte steaua galbenă. S-a stabilit precis cît de mare să fie și s-a ordonat să fie cusută pe toate hainele și paltoanele. Cînd a aflat bunica, din nou a devenit atît de agitată încît a fost nevoie să chemăm un medic. I s-a făcut o injecție. Acum doarme. Bunica nu știe că ne-au tăiat și telefonul... Se vor lua și prăvăliile de la evrei. Nu înțeleg : cine va da de mîncare copiilor dacă cei mari nu mai au voie să lucreze ?".

Hegedüsné Molnár Anna din Satu Mare își va aminti : „Într-o dimineață am deschis radioul. Se întîmpla rar să-l ascultăm... căci în acele zile evreimea era mereu înjurată ; se pregătea opinia publică în vederea a ceea ce avea să se întîmple. Acum, ascultam albi ca varul, într-o muțenie de leșin, ordonanța Consiliului de Miniștri, care obliga pe toți evreii și pe cei considerați evrei să poarte steaua galbenă.

Mai ales asupra soțului, vestea a avut un efect teribil. Am încercat să-l consolez : „doar și pînă acum au știut despre noi că sîntem evrei. N-are nici o importanță, dacă de aici înainte vom purta și semnul identității noastre". Dar el a văzut mai departe : „Acesta este începutul tuturor grozăviilor — a spus el. De-acum vor curge ordonanțele despre ce «n-au dreptul» să facă cei ce poartă steaua galbenă. Acest semn vizibil va stimula cele mai josnice porniri. Îi va expune pe purtătorii lui la cele mai brutale insulte. Cu aceasta au pus evreimea în afara legii, vom deveni victime neapărate ale prigonitorilor noștri".

Leitner, președintele comunității evreiești din Oradea, a scăpat de deportare. Inclus în grupul celor „1 600", din ghetou a ajuns — prin Budapesta și Bergen-Belsen — în Elveția. Reconstituind imediat jurnalul ghetoului notează : „5 aprilie : Am discutat mult ce efect va avea asupra orașului steaua galbenă? Cum se vor purta funcționarii (dacă funcționarii evrei vor mai fi primiți în instituții), cum se vor comporta colegii creștini, ce atitudine vor avea militarii unguri, SS-iștii, szălasiștii și pleava străzilor ? Mulți dintre noi s-au lăsat cuprinși de frică, declarînd că nu vor ieși din casă.

Viața s-a dovedit alta. Dis-de-dimineață am pornit spre biserică. M-am întîlnit cu tot felul de oameni. Nici unul n-a fost surprins de „frumoasa mea decorație". N-au trădat nici dispreț, nici compasiune. Mi-au aruncat priviri reci, indiferente, ca și cum totul ar fi firesc".

Fetița Dorei Ferencz notase în jurnalul ei : „Zilele sînt mereu mai groaznice. Trebuie să purtăm steaua galbenă. Aparatul de radio, singurul meu prieten, ne-a fost luat. În orice clipă putem fi scoși din casă. Oricînd o bombă poate cădea peste noi".

În ce mă privește, cînd, la sfîrșitul lui martie 1944, am auzit vînzătorii de ziare strigînd în gura mare, pe străzile Clujului cotropit de horthyști : „Ediție specială... specialăăă... Rezolvarea definitivă a problemei evreiești... Mîine Consiliul de Miniștri va dezbate ordonanțele privind lichidarea radicală a problemei evreiești... ediție specială... specialăăă..., am tresărit, dar nu m-am speriat.

Nici cînd în ziare am citit, pe prima pagină, cu litere ce mi se păreau uriașe : „De mîine începînd, toți evreii sînt obligați să poarte pe piept, în partea stîngă, o stea galbenă în șase colțuri de mărimea 10 × 10 cm" n-am intrat în panică. Noaptea însă, în noaptea aceea de 4 spre 5 aprilie, cînd toți cei din casă am început să ne coasem pe haine **den Judenstern**, steaua galbenă în șase colțuri, m-am cutremurat.

Dimineața, cînd am ieșit în stradă, avînd senzația că întreaga lume mă săgetează cu privirea, sîngele mi s-a scurs brusc, m-au părăsit toate puterile. M-am rezemat de un perete să nu mă prăbușesc.

Cineva care n-a trăit această cumplită experiență m-ar putea întreba : de ce nu i-am sfidat pe cei din jur, doar demni de dispreț erau ei, horthyștii ? Răspunsul e simplu. Dacă în întreg orașul, eu singur ar fi trebuit să port steaua galbenă, aș fi purtat-o cu capul sus, înfruntînd privirile tuturor. Dar cînd toți ai tăi, părinți și frați, toți cei de-o seamă cu tine și cu ei, de la copii pînă la bunicul care abia se ține în cîrje, trebuie să poarte însemnul umilirii și disprețului, n-ai pe cine te sprijini, n-ai de unde lua puteri pentru a te considera erou.

Cînd ieși cu semnul rușinii în piept pe strada pe care ai copilărit, pe strada care ți-a dus pașii spre școală și sub castanii căreia ai îmbrățișat întîia oară o fată, cînd pe această stradă ieși prima dată cu **den Judenstern**, cu steaua galbenă în piept, poți să te prăbușești mort pe caldarîmul ei mai repede decît dacă ai fi secerat de o salvă de mitralieră.

Eu nu m-am prăbușit, dar atunci, în mine, ceva s-a rupt. Definitiv și ireparabil.

Arsura stelei galbene nu are leac. Rana provocată pe și în piept nu se cicatrizează niciodată.

Voi afla mult mai tîrziu, abia după eliberare, că sentimentele și îndoielile acestea le-au încercat evreii din aproape toate țările cotropite de naziști, cu deosebire că populația nu peste tot s-a purtat la fel. În Franța ocupată s-au confecționat 400 000 de stele galbene avînd scris în mijlocul lor cuvîntul : Juif („evreu"). Jacques Bielinky, internat în lagărul de la Drancy, în februarie 1943 și gazat o lună mai tîrziu, notase în jurnalul său care i-a supraviețuit : „În diverse medii evreiești, această nouă încercare la care sînt supuși evreii este privită cu sînge rece și curaj. Ceea ce nu era ușor într-o vreme cînd presa, radioul, afișajul stradal atițau la ură, manifestînd cel mai odios antisemitism". În continuare, Bielinky arată că evreii cu steaua galbenă „merg liniștiți pe străzi, în metrou, în piață, cu fruntea sus, fără a lăsa să li se străvadă amărăciunea din suflet. Populația neevreiască îi privește cu înțelegere, cu simpatie. La casa de depuneri și consemnațiuni, toți funcționarii, circa 75 din personal, din solidaritate cu un angajat evreu ce fusese concediat, au ieșit în stradă, purtînd pe piept modelul oficial al Mugen-Davidului decupat din hîrtie galbenă... Treizeci de studenți catolici care se plimbau cu steaua galbenă anume pusă pe piept au fost arestați și internați în lagărul de la Drancy". Altă imagine, consemnată în același jurnal. „Azi dimineață, pe Rue des Gobelins, treceau trei tineri ținîndu-se de braț ; cel din mijloc purta stea galbenă, ceilalți doi — nu". Desigur, însemnările obiective ale lui Bielinky nu puteau omite și altfel de scene. „În cartierul Montparnasse, o fetiță de 9 ani, evreică, s-a aruncat de la etaj, pentru că la școală cîțiva colegi idioți au rîs de ea".

În Danemarca, populația a zădărnicit purtarea stelei galbene. În ziua intrării în vigoare a ordonanței, toți danezii, inclusiv regele și regina, și-au pus steaua în piept. Ordonanța a fost retrasă.

În România, în ciuda insistențelor ocupanților hitleriști, care au durat ani de zile, obligativitatea purtării stelei galbene nu s-a instituit.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

DA!

pentru dezarmare și pace,
pentru viitorul patriei noastre,
pentru viața întregii planete

„Să demonstrăm prin votul nostru pentru reducerea unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare voința nestrămutată a poporului român pentru înfăptuirea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare, hotărîrea poporului nostru de a se angaja cu toate forțele și de a participa activ la lupta pentru o lume fără arme, fără războaie!".

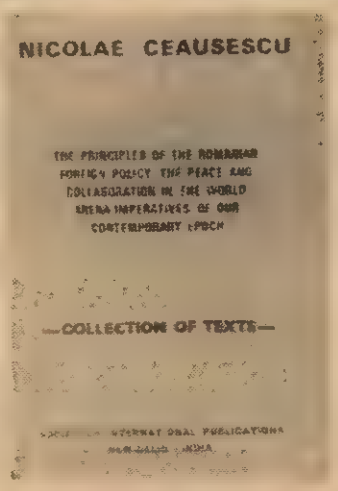

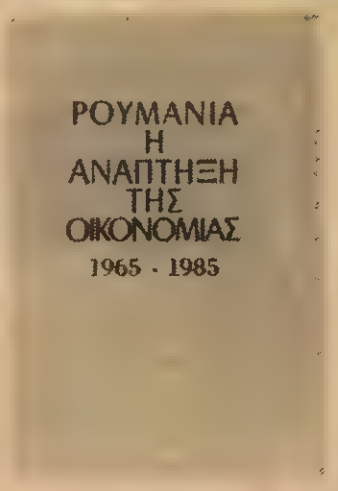

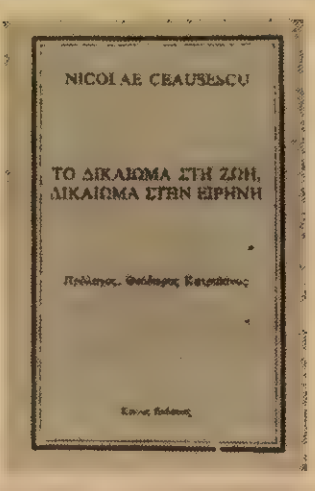

Cîteva din cele mai recente lucrări apărute peste hotare din vasta operă care-l consacră pe președintele României ca mare gînditor și erou al păcii.

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXV
48
28 NOIEMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

23 noiembrie 1986

S-au prezentat la vot
99,99%

Au votat DA
100%

O unanimitate deplină care a dat expresie unității noastre indestructibile:

ROMÂNIA — CEAUȘESCU — PACE

Moment de înaltă emoție : secretarul general al partidului își pune cu fermitatea-i ce-l caracterizează întreaga gîndire și acțiune dăruite păcii, semnătura pe buletinul de vot al referendumului. Același DA pentru reducerea armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale României întărit prin marea autoritate a întîiului cetățean al țării care s-a impus, spre mîndria întregii țări, și ca personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane. Un DA care semnifică, în actualele condiții internaționale, grave și complexe, un act politic de însemnătate istorică pentru prezentul și viitorul pașnic al țării, al omenirii. Un DA în care-i regăsim pe Eroul Păcii ca același apărător ferm al înaltelor idealuri ale omenirii, de propășire liberă și demnă într-o lume fără arme și fără războaie, o lume a înțelegerii și colaborării pașnice.

Același DA hotărît, aceeași înaltă opțiune pentru pace și dezarmare au fost exprimate prin votul dat de tovarășa Elena Ceaușescu. Și de această dată un DA spus de autoritatea supremă a femeilor țării, care subliniază, prin emoția celor prezenți la aplicarea semnăturii, stima și prețuirea deosebită de care se bucură această minunată femeie-savant de renume mondial, pentru contribuția importantă ce o aduce la dezvoltarea multilaterală a țării, la puternica înflorire a științei, învățămîntului și culturii românești, pentru activitatea neobosită ce o desfășoară pentru ca minunatele cuceriri ale geniului uman să fie folosite exclusiv în slujba omului.

Ce ne-a arătat referendumul

Am exprimat un crez, am pecetluit o tradiție: voința de pace a poporului român

Duminică, 23 noiembrie, am trăit cu toții sentimentul că înfăptuim un **act politic capital, un act istoric de cea mai mare însemnătate** nu doar pentru noi, pentru România, ci, pentru întreg contextul internațional.

Cifrele **Comunicatului Comisiei Centrale pentru Referendum, în legătură cu reducerea, de către Republica Socialistă România, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare** ne exprimă pe noi toți, ca popor, ca psihologie, cu toate tradițiile și modul nostru de existență, cu modul propriu de a acționa în momente fundamentale pentru destinul tuturor. Cele 16.073.621 de opțiuni, reprezentînd totalitatea cetățenilor cu drept de vot al țării, pentru strălucita inițiativă de pace a președintelui Nicolae Ceaușescu reconfirmă unitatea și fermitatea întregii națiuni în momente-cheie privind marile decizii ale istoriei, care vin în consens cu concepțiile lui politice, de a trăi în pace și înțelegere cu toate națiunile și popoarele, de a preschimba oricînd armele pe uneltele construcției pașnice, de a asigura copiilor viața și libertatea de a crește demni, neamenințați, între fruntariile patriei moștenite de la străbuni. Așa cum afirma secretarul general al partidului, **„tot ceea ce realizăm în România se înfăptuiește împreună cu poporul și pentru popor, întreaga națiune participă nemijlocit la adoptarea tuturor hotărîrilor și deciziilor de importanță majoră, încrezător în viitorul său luminos"**. Cele 16.073 621 de voturi reconfirmă tradiția istorică românească de a fi consultat sfatul țării întregi, ca poporul însuși să devină propriul său Parlament menit să delibereze și să aprobe să-și ia răspunderea asupra actelor de importanță fundamentală ce-l privesc în totalitate, iar totodată să-și ia responsabilitatea asupra înfăptuirii acestora.

23 noiembrie 1986 se înscrie astfel în îndelunga cronologie a datelor de preț din istoria neamului românesc. Acest 23 noiembrie 1986 va reverbera, avem speranța, în conștiința tuturor națiunilor și popoarelor. Este primul pas, este primul gest concret în lumea noastră amenințată de spectrul războiului atomic, și în care se vorbește mult, se vorbește cu îngrijorare despre dezarmare, despre pace, despre înțelegere, dar în care armele zăngăne tot mai acut și se acumulează în proporții exponențiale cu sacrificii imense pentru oameni, pentru toate țările, societățile, națiunile. Inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu legiferată de Marea Adunare Națională și aprobată în unanimitate de poporul român de a reduce în mod unilateral cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare, demonstrează că pacea se poate menține în mod real nu doar prin măsuri globale, așteptate la infinit și negociate interminabil la masa marilor puteri, ci, mai curînd, prin măsuri concrete, unilaterale și inedite ale oricăruia dintre state, pentru a salva omenirea de la un cataclism nuclear și pentru a da popoarelor șanse la dezvoltare, la depășirea crizelor de tot felul și în primul rînd economice, la depășirea inechității și inegalității între state, la netezirea drumului spre un climat de încredere și destindere, pen-

(Continuare în pagina 5)

C.I. ADAM ■

Vibrantă adunare a păcii

Preambul la referendumul românesc; noi chemări către popoarele lumii

După cum este cunoscut, vinerea trecută, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, a avut loc marea adunare populară a oamenilor muncii din Capitală consacrată dezarmării și păcii. Adunarea s-a constituit într-o vibrantă manifestare a adeziunii tuturor cetățenilor patriei față de hotărîrea României de a reduce cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare, adoptată și legiferată de Marea Adunare Națională.

In cuvîntarea rostită cu acest prilej — amplă analiză a evoluției situației internaționale, a relațiilor lumii contemporane, a căilor și modalităților de soluționare constructivă a problemelor fundamentale ale epocii noastre —, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că în centrul atenției întregului nostru popor trebuie să se situeze realizarea exemplară a planului, recuperarea tuturor rămînerilor în urmă, astfel ca la sfîrșitul acestui an să se înregistreze rezultate cît mai bune în toate sectoarele de activitate.

Secretarul general al partidului a arătat că hotărîrea României de a reduce unilateral cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare demonstrează cu putere voința nestrămutată a întregii noastre națiuni de a se angaja cu toate forțele și de a participa activ la lupta pentru dezarmare, pentru pace, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, fără arme și fără războaie, a unei lumi a înțelegerii și colaborării pașnice între toate națiunile. Legat de aceasta, în cuvîntare se arată că împrejurările internaționale sînt de așa natură, încît astăzi nimic nu poate fi mai important decît trecerea la acțiuni concrete de dezarmare, la adoptarea unor măsuri care să ducă la eliberarea omenirii de pericolul unui război nuclear nimicitor. De aceea, este necesar să se facă totul pentru oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare, pentru dezarmare, pentru asigurarea păcii, a dreptului vital al tuturor popoarelor, al tuturor locuitorilor globului la existență, la libertate, la viață, la pace. În același timp, prin reducerea armamentelor, a efectivelor și a cheltuielilor militare de către toate statele s-ar economisi fonduri uriașe, care și-ar găsi adevărata menire în lichidarea subdezvoltării, pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale a tuturor popoarelor.

Conducătorul partidului și statului și-a exprimat convingerea că întregul nostru popor va demonstra, prin munca și activitatea sa, voința nestrămutată de a înfăptui neabătut politica internă și externă a Partidului Comunist Român, a României socialiste, va demonstra că este hotărît să întărească votul pentru reducerea armamentelor, cheltuielilor și efectivelor militare prin noi și noi realizări, care vor întări și mai mult forța Republicii Socialiste România, vor asigura un loc demn în lume națiunii noastre.

P. NICOARA ■

DA, pentru prezentul și viitorul pașnic al omenirii!

Dimineața zilei de 23 noiembrie. Dimineața unei zile cu adevărat istorice. Zi în care poporul român a fost chemat în fața buletinelor de vot pentru a-și exprima în mod deschis, democratic, opinia cu privire la inițiativa reducerii cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale țării noastre, măsură menită să concretizeze repetatele apeluri la pace și dezarmare formulate de către președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

La secția mecano-energetică a întreprinderii pitești „Argeșana", toți cei 602 oameni ai muncii care lucrează aici au fost prezenți, la ora 6 fix, pentru a participa la referendum. Ion Dumitru, secretarul comitetului de partid al secției, era evident emoționat. „Rezultatele constant bune pe care le obținem în producție, creșterea continuă a întreprinderii noastre și a calității produselor pe care le realizăm sînt tot atîtea argumente ale votului pentru pace. Dorim să avem și pe mai departe liniștea necesară pentru a putea munci cît mai bine. Am discutat cu tovarășii mei de muncă, în zilele care au precedat referendumul, încercînd să deslușim pentru ce, în pofida voinței popoarelor, a celor care produc tot ceea ce alcătuiește civilizația de azi, înarmarea continuă. N-am aflat răspunsuri care să ne mulțumească. Sîntem însă optimiști, avînd credința că semnăturile noastre vor constitui o dovadă a forței unei națiuni care, urmîndu-și conducătorul, face, în mod concret, ceva pentru pace. Exemplul nostru este pilduitor și demn de a fi urmat."

Am văzut, pe străzile din Pitești, oameni veseli, încrezători în ziua de mîine. Am discutat cu mulți dintre cei ce semnaseră pentru pace, pentru dezarmare. Fără să diferе prea mult între ele, răspunsurile spuneau despre marea satisfacție a tuturor, satisfacție legată de această nouă inițiativă românească în sprijinul liniștii planetare. Tineri și virstnici, bărbați și femei, toți cei cu care am stat de vorbă ne-au spus că responsabilitatea și țăria cu care au rostit DA păcii reprezintă o consecință firească a vibrantelor și lucidelor îndemnuri ale secretarului general al partidului, adresate poporului nostru și lumii întregi. „Pentru noi, actorii — ne-a mărturisit Sorin Zavulovici de la Teatrul „A. Davila" — pacea este tot atît de necesară ca și aerul pe care-l respirăm. Nu poți crea în tensiune, nu te poți bucura de realizarea unui rol mare, pe care fiecare îl visează clipă de clipă, decît atunci cînd oamenii în fața cărora joci sînt fericiți sau dornici de fericire. Or, asta nu e posibil decît în pace. Aceasta este rațiunea pentru care întregul nostru colectiv a spus DA inițiativei președintelui țării, spunînd, astfel, DA bucuriei de a trăi, de a visa, de a face artă."

Aceeași atmosferă entuziastă și la Găiești, în județul Dîmbovița. Marin Avramescu, secretarul Comitetului executiv al Consiliului popular orășenesc, ne spune că încă de la primele ore ale dimineții, toți cei aproape 25 000 de cetățeni înscriși pe listele referendumului s-au pronunțat ferm pentru reducerea cheltuielilor militare, în speranța că această inițiativă românească va fi urmată și de alte țări, ceea ce ar conduce la sporirea încrederii într-un climat de destindere, pace și colaborare internațională. „Mii și mii de oameni ai muncii, de la marile unități industriale din oraș — întreprinderea mecanică, cea de frigidere și aceea de utilaj chimic —, elevii celor trei licee, toți ceilalți cetățeni au demonstrat, la nivelul unei localități, ce înseamnă unitate de voință, sprijinul acordat de poporul nostru inițiativei de pace a marelui conducător și Erou al păcii, tovarășul Nicolae Ceaușescu."

În municipiul de reședință al județului, la Tîrgoviște, inginerul agronom Gheorghe Georgescu, directorul Trustului horticulturii, se pregătea, după ce participase la referendum, să pornească spre una dintre unitățile coordonate de trust. „Ideea de pace este tot ce poate fi mai scump celor ce lucrează în agricultură. Pentru plinea noastră și a copiilor noștri, pentru recolte din ce în ce mai mari, pentru transformarea revoluționară a agriculturii noastre, care nu se poate realiza decît în pace, pentru toate acestea am spus, alături de ceilalți lucrători ai ogoarelor din județul Dîmbovița, DA reducerii cheltuielilor militare, efectivelor și armamentelor, cu speranța că,

Întotdeauna, cu poporul pentru popor

În ziua referendumului, în mijlocul muncitorilor de la marea întreprindere „23 August"

După momentul solemn al votării, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost înconjurați, din nou, cu multă afecțiune de pionieri și soimi ai patriei, hora păcii punctînd, la rîndu-i, sentimentele de nemărginită dragoste și încredere în glorioșul nostru partid comunist, în conducătorul încercat, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Ziua de 23 noiembrie va rămîne adînc încrustată în amintirea tuturor cetățenilor patriei care și-au dat votul într-o semnificativă unitate de gînd și voință, pentru reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale țării încă din acest an. De neuitat va rămîne însă această memorabilă zi a Referendumului național pentru puternicul detașament muncitoresc al întreprinderii „23 August", alături de care au votat secretarul general al partidului nostru, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu. Atmosfera sărbătorească conturează, cu limpezime de cristal, sentimentele de nețărmurită dragoste și stimă cu care este înconjurat cel mai iubit fiu al națiunii noastre, omul printre oameni, care de mai bine de o jumătate de secol slujește cu abnegație revoluționară, cu fierbinte patriotism interesele fundamentale ale poporului, cauza libertății, independenței și prosperității României, aspirațiile de pace ale întregii omeniri.

Aceste profunde simțăminte și-au găsit o pregnantă expresie în primirea caldă, entuziastă făcută tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu, întîmpinați și salutați cu multă căldură, la clubul întreprinderii, de membri ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., de reprezentanți ai Comitetului Municipal de Partid, ai marelui colectiv muncitoresc bucureștean care i-au aclamat și ovaționat îndelung pe iubiții oaspeți.

Înainte de a părăsi clubul întreprinderii, adresîndu-se ziariștilor străini prezenți la marele vot al păcii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Copiii — și sovietici și americani —, toate popoarele doresc pacea și așteaptă să se facă un gest în această direcție, în acest an sau în anul viitor, să se renunțe la armele nucleare, să se ajungă la înțelegeri. Aceasta este voința noastră, acesta este votul nostru". Cuvinte pilduitoare care dovedesc, o dată în plus, că președintele nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a identificat cu aspirațiile cele mai profunde ale omului și ale omenirii: libertate, securitate, pace!

în timp, acest procent va spori tot mai mult, pînă se va ajunge la fericita zi cînd pe pămînt nu va mai exista nici un fel de armă, deci nici un fel de amenințare. Nu putem concepe că omul, această ființă inteligentă, poate fi propriul său dușman. România, țară a cărei dorință de pace este afirmată, cu fiecare prilej, de către eminentul conducător al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a oferit omenirii o pildă de înțelepciune, de realism, de atitudine fermă împotriva războiului și distrugerii. Azi, 23 noiembrie 1986, cetățenii țării au fost mîndri, odată mai mult, că sînt români!"

La Titu, în cele 49 de centre din întreprinderi și alte 7 de cartier și-au exprimat dorința de viață pașnică peste 13 000 de oameni ai muncii și 1 340 de tineri între 14 și 18 ani. Harnicii locuitori ai orașului au venit la referendum avînd conștiința datoriei împlinite, la nivelul orașului planul la producția marfă fiind depășit, la 23 noiembrie, cu 123,10 milioane lei. Rezultate bune se înregistrează și la producția fizică (produse electrotehnice în valoare de 24,3 milioane, 15 231 tone de furaje combinate), la export și la productivitatea muncii. Ioan Rizoiu, maistru la atelierul 8 din secția montaj a I.A.E.I., ne-a vorbit pe larg despre realizările colectivului din care face parte și despre modul în care a decurs, aici, referendumul. „Am fost cu toții sub puternica impresie a cuvîntării rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din Capitală. Simțeam că participăm la un adevărat act istoric, a cărei importanță se va proba în vreme. Am semnat pentru DA, știind că fac acest lucru pentru un viitor eliberat de povara armamentelor, pentru un viitor neamenințat de distrugere atomică. Am spus DA conștient că astfel mi-am adus și eu contribuția la transpunerea în fapt a unei inițiative care marchează în mod concret, realist, Anul Internațional al Păcii."

Ultimele popasuri ale drumului nostru, drum printr-o zi a păcii, printre oameni dornici de pace, le-am făcut în județul Prahova. La Întreprinderea de sere Ploiești, secția Lipănești, am avut de privit spectacolul fascinant al unor lanuri de crizanteme care ar bucura pe cele mai pretențioase îndrăgostite din lume. Șeful secției, Vasile Năftănăilă, și soția lui, numită (cum altfel?) Floarea se întorseseră de la referendum și pregăteau un nou transport de flori. „Cum ar putea niște oameni iubitori de flori să nu fie și iubitori de pace? — se întreabă Vasile Năftănăilă. Fragilitatea și farmecul acestor crizanteme albe reprezintă pentru mine adevăratele simboluri ale păcii. Am spus DA la referendum, gîndindu-mă la florile mele. În decembrie, în plină iarnă, aici se vor găsi frezii. Explozia înfloririi unui strat de flori este un moment unic. Atunci simți frumusețea vieții. Și atunci simți cu adevărat sentimentul stenic al faptului că e pace. Că florile pot înflori în liniște. Că oamenii și le pot dărui, împreună cu un zîmbet și un cuvînt bun. Cei ce doresc pacea nu pot fi decît oameni buni. Și poporul nostru a arătat astăzi lumii întregi că știe judeca sănătos, cu bunătate și că știe acționa pe măsura gîndului cel bun."

Silvestru Diaconescu, profesor pensionar la Boldești Scăieni, a fost, în '44, imediat după terminarea școlii normale, pe front. La Arad. Avea numai 19 ani. Au trecut 42 de ani de atunci, dar nu poate uita cele văzute. „Am spus DA păcii cu gîndul la ororile, știute de mine, ale războiului. În cunoștință de cauză, adică. Am spus DA și pentru copiii mei — fata fiind profesoară, directoarea liceului industrial din oraș, iar fiul — comandant de navă, om care a străbătut mări și oceane sub pavilion românesc. Vreau ca ei și copiii lor să nu vadă ceea ce am văzut eu. Să cunoască războiul numai din cărți și din filme. Avem, cu toții, a-i mulțumi secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru această inițiativă care dovedește că este un adevărat Erou al păcii. Numai un om drept și omenos putea lansa o asemenea propunere. Îi sîntem alături întru iubire de țară și de liniște pe planetă."

Tot pensionar este, în același oraș, Gheorghe Bocioacă, acum în vîrstă de 74 de ani. A fost maistru petrolist și este membru al Partidului Comunist din 1944. „Am doi nepoți, un băiat în clasa a XII-a, care a participat la referendum, spunînd, ca și mine și părinții săi, DA, și o fată, la grădiniță. Vă spun, ca om care a făcut frontul, ca petrolist, că rareori mi-a fost dat să încerc o asemenea mare bucurie ca azi. Semnînd în buletinul de vot am simțit un fel de eliberare. Și mi-am zis — da, acum am consfințit prin semnătura mea o dorință arzătoare. Sînt fericit că am apucat această clipă. O clipă care m-a întinerit pentru că văd în față cerul senin sub care vor trăi nepoții și strănepoții mei."

Ziua de 23 noiembrie 1986 a oferit omenirii exemplul unui popor unit în fireasca-i dorință de pace. Un popor ce-și urmează conducătorul pe drumul muncii rodnice, neobosite, și al vrerii de liniște în care să-și construiască, pe mai departe, destinul.

(Continuare în pag. 4)

Pentru cerul lumii senin !

Ca în atîtea momente din istoria sa multiseculară, Iașiul, reprezentativă vatră de cultură și civilizație românească, devenit în anii socialismului, cu deosebire în cele două decenii ale Epocii Nicolae Ceaușescu, un puternic centru industrial și muncitoresc, a fost conectat, duminică, cu întreaga ființă, la marele eveniment al țării. Din zecile de unități de pe cele trei platforme industriale ale Iașului, din puternica cetate științifică și universitară, din instituțiile cultural-artistice care-și măsoara vîrsta în secole de existență, din zecile de școli și licee, din cartierele muncitorești cu nume de încărcată rezonanță istorică — Dacia, Mircea cel Bătrîn, Alexandru cel Bun, din întinderile orașe Pașcani, Hîrlău și Tg. Frumos, din marile comune ce aspiră la statutul de localități urbane, cum sînt Răducăneni, Folcești, Tîbănești, Bivolari sau Podu Iloaiei, de peste tot, mii și mii de oameni ai muncii, tineri și vîrstnici, bărbați și femei au răspuns ca unul la marea chemare pentru pace, pentru construcția pașnică a României socialiste. Fiecare semnătură așternută pe buletinele de vot a însemnat și înseamnă un gînd de pace, o dorință pornită din inimă pentru liniștea acestui sfîrșit de secol și de mileniu, pentru viața în siguranță a celor din mileniul trei, pentru eterna înfiripare a omului, pentru fericirea și bunăstarea lui. Clipa solemnă a responsabilității civice și patriotice, a opțiunii în fața buletinelor de vot a însemnat pentru fiecare altceva, dar pentru toți a fost și rămîne dorința unanimă de pace, de susținere a inițiativei luate de România socialistă, de strălucitul ei conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Fărăreasa Trandafira Fabricantu, Erou al Muncii Socialiste, a semnat cu gîndul la noile planuri de dezvoltare a întreprinderii „Țesătura", una din cele mai vechi unități economice ieșene, care în acest cincinal își va schimba radical fizionomia atît prin extindere cît mai ales prin modernizarea țesătoriei și a secției de finisaj.

Prim-otelarul Virgil Sandu, de la Combinatul de utilaj greu, ctitorie ieșeană a Epocii Nicolae Ceaușescu și-a pus semnătura pe buletinul referendumului pentru ca și peste ani și ani din cuptorul de 100 de tone, de fabricație integrală românească, să curgă numai oțeluri speciale destinate producției bunurilor materiale. Așa cum astăzi se mîndrește cu faptul că el produce oțel pentru brăzdare de plug, pentru unelte pașnice de muncă, tot așa dorește ca și oțelarii ieșeni ai mileniului trei să adauge, la cele peste 130 mărci de oțel asimilate, alte și alte mărci destinate în exclusivitate făuririi de bunuri destinate omului și nu distrugerii lui.

Cei 22 000 de oameni ai muncii din unitățile păscănene și-au unit glasurile și semnăturile pentru ca orașul dintre Siret și Moldova să se înalțe cît mai frumos pe coordonatele civilizației socialiste, să-și continue opera de înnoire urbanistică. Ei au semnat pentru ca faptele lor de muncă să aducă în viitor noi titluri de Erou al Muncii Socialiste, urmînd exemplul destoinicului colectiv de la Întreprinderea de tricotaje și perdele distinsă de două ori consecutiv cu acest înalt titlu de hărnicie și de vrednicie.

Faptul că județul Iași a înscris printre primele cu tărie pe buletinele de vot cele peste 28 000 de studenți, 10 000 de cadre didactice din învățămîntul de toate gradele, 3 400 de cercetători și oameni de știință, 19 000 de oameni de cultură și artă, zeci de mii de elevi s-au alăturat lucrătorilor din industrie, construcții, transporturi, agricultură, din comerț și sănătate din celelalte ramuri de activitate spunînd într-o impresionantă unitate de gînd și voință un DA hotărît pentru pace și dezarmare, pentru construcția pașnică a României, pentru dezvoltarea liberă a popoarelor.

Prin opțiunea lor responsabilă în favoarea lucrării pozitiv de susținere a acțiunii privind reducerea armamentelor efectivelor și cheltuielilor militare, cei peste 550 000 de cetățeni înscriși pe listele referendumului — muncitori, maștri, tehnicieni, ingineri, savanți, țărani cooperatori, oameni de cultură și artă, pensionari, elevi, studenți — toți au fost părtași duminică la înscrierea unei pagini de aur în istoria țării, în săvîrșirea împreună cu întregul popor român a unui act de pionierat în activitatea și politica internațională actuală.

În apărarea vieții

Pentru a ajunge la oricare dintre cele 82 de puncte de votare, cite au fost amenajate în centrul universitar Timișoara — în institute, facultăți, secții —, drumul te poartă prin fața a numeroase amfiteatre, săli de seminarii, laboratoare, ateliere, moderne spații de cercetare și proiectare: toate, dotate în concordanță cu imperativele noii revoluții în formarea specialiștilor de mîine. Imaginile de pe panourile care flanchează coridoarele celor patru institute timișorene de învățămînt superior înfățișează aspectul la zi al puternicei cetăți universitare, creația Epocii Nicolae Ceaușescu, răstimp în care s-au ridicat, printre alte obiective de referință ale vieții economico-sociale și culturale timișene, edificii precum noul complex de studiu, muncă și cercetare al Institutului agronomic, clădirile facultăților de electrotehnică, construcții, tehnologie chimică, noi cămine, cantine, săli de sport, stadioane. Ziua de azi, adică, prefigurînd firesc ziua de mîine.

Pentru acest mîine au spus DA cu emoție, cu mîndrie și răspundere cadrele didactice, cercetătorii, cei aproape 10 000 de studenți de la cursurile de zi ale Institutului politehnic „Traian Vuia", Institutului agronomic, Institutului de medicină, animați, cu toții, de gînduri și sentimente strîns legate de acest moment cu largi răsfrîngeri în cugetul și simțirea fiecăruia dintre ei. „Activitatea mea de medic, de cadru didactic, remarca conf. dr. Petru Drăgan, secretarul Comitetului de partid al Institutului de medicină, este dedicată sănătății oamenilor, formării medicilor de mîine. Este logic, este omenește, să tindem spre soluționarea marilor probleme legate de apărarea vieții, să aspirăm spre vindecarea unor boli ale secolului care seceră încă multe vieți. Sănătatea, viața sînt rostul superb al muncii noastre. În acest sens am spus DA".

„Strădania noastră de zi cu zi este îndreptată spre țelurile înaltătoare ale creației pașnice, puse în slujba afirmării personalității umane, a progresului, afirmă șef de lucrări dr. Irina Nicoară de la Universitatea timișoreană. Spunînd azi DA, exprimăm hotărîrea întregului corp profesoral, a tuturor studenților, de a munci cu întreg devotamentul pentru realizarea sarcinilor care stau în fața învățămîntului românesc în făurirea destinului comunist al patriei". „Reducerea cheltuielilor militare — spune prof. dr. ing. Ioan Vintilă de la Institutul agronomic — și transformarea unor arme în pluguri oferă economiei naționale noi mijloace financiare pentru a dezvolta știința și tehnologia, învățămîntul și cultura". „Minunat exemplu pentru toate popoarele lumii, hotărîrea aprobată astăzi se bucură de acordul unanim, entuziast și fierbinte al fiecăruia dintre noi, subliniază prof. dr. ing. Tiberiu Mureșan de la Institutul politehnic. Sînt deosebit de mîndru că o asemenea inițiativă a pornit spre lume din patria noastră la propunerea ctitorului învățămîntului modern românesc, tovarășul Nicolae Ceaușescu". „Mă întrebați ce gîndesc acum? Mă gîndesc la milioanele de oameni care au murit în ultimul război mondial, la milioanele care au murit în toate războaiele dinainte și care niciodată nu au fost întrebați, niciodată nu au putut să aleagă. Nu știu decît din auzite, relevă studenta Margareta Biro, președintele Consiliului UASC din Universitate, m-am născut și am trăit în pace. Vreau cu toată ființa mea ca toți tinerii lumii de mîine să trăiască, să muncească, să iubească în pace !".

O hotărîre ce poartă semnătura țării

Încă din primele ore ale dimineții, marea platformă industrială a municipiului Zalău a fremătat de lume. Același freamăt, aceeași atmosferă sărbătorească domneau și pe străzile orașului, în școli ori licee, în întreprinderi sau instituții. Pașnica populație a meleagurilor sălăjene, români, maghiari și de alte naționalități s-a prezentat la punctele de votare în cadrul marelui referendum național pentru a-și exprima adeziunea față de strălucita inițiativă a președintelui republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind reducerea de către România, încă din acest an, cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. Printre zecile de mii de cetățeni care au venit să spună un „DA" hotărît Păcii l-am întîlnit și pe veteranul de război Gheorghe Perneșiu. A cunoscut ororile și ale primului și ale celui de-al doilea război mondial. Rănile lui sînt cicatrizate de mult, dar în adîncul sufletului durerea încă mai mocnește. Durere și speranță; speranța că porumbeii își vor găsi și astăzi și mîine și mereu culoar de zbor deasupra planetei Pămînt. A luptat și la Mărășești și în Munții Tatra, dar nu-i face mare plăcere să-și amintească de acele momente. „Au fost zile, îmi mărturisea dînsul, cînd nu aveam loc pe pămînt pentru talpa cizmei, călcam numai pe cadavre. Am văzut de mai multe ori moartea cu ochii mei. De aceea astăzi mi-am pus semnătura pentru un „DA" ferm în favoarea păcii dîndu-mi adeziunea la strălucita inițiativă concepută de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Nici copiii, nici nepoții mei nu vreau să mai treacă prin ce am trecut eu, nu vreau să cunoască ororile războiului. Și pilda noastră, zic eu, ar trebui urmată de toate neamurile pămîntului, de toți cei care iubesc viața.

Printre cele dintîi care și-au pus semnătura pe buletinele pentru referendum la Filatura de bumbac din Zalău a fost și muncitoarea Aurica Ielciu, mamă a cinci copii, lucrătoare la secția ring din cadrul întreprinderii. „Copiii mei nu pricep sensurile cuvîntului război, ei cunosc cerul senin și pacea. Dar eu care am avut tată dispărut în cel de-al doilea război mondial am venit să-mi exprim opțiunea, să spun un „DA" păcii pentru că numai astfel copiii mei se vor putea bucura de tot ce le a dat viața. Inițiativa de pace a țării noastre este un exemplu demn de urmat și pentru celelalte popoare ale lumii, pentru că și acolo există copii care vor pe cer să zboare porumbei albi, nu rachete. Îmi exprim și cu această ocazie via recunoștință și nețărmurita prețuire față de activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, inițiatorii propunerilor de deosebită importanță pentru dezarmare și pace, pentru securitate și progres în lume".

Rodnicul dialog româno-iugoslav

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Sinan Hasani, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, au jalonat noi perspective relațiilor de prietenie și colaborare româno-iugoslave

Întemeiate pe vechi și bogate tradiții de luptă comună, de-a lungul veacurilor, pentru realizarea aspirațiilor de libertate, independență și progres social ale popoarelor noastre, relațiile de prietenie și colaborare româno-iugoslave au cunoscut o dezvoltare fructuoasă. Aceste relații se ridică continuu pe trepte tot mai înalte și capătă mereu noi dimensiuni, avînd ca bază tranșată principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, principii de o importanță decisivă pentru întărirea prieteniei, a bunei vecinătăți, a cooperării în cele mai diferite domenii, a încrederii și înțelegerii. O ilustrare a dezvoltării ascendente a relațiilor româno-iugoslave este și recenta vizită oficială de prietenie făcută în România, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de tovarășul Sinan Hasani, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia. Înscriindu-se pe linia tradiției statornicite prin întrevederile frecvente ce au avut loc între tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito, întîlnirile româno-iugoslave la cel mai înalt nivel au prilejuit, de fiecare dată, reafirmarea voinței ambelor părți de a intensifica și extinde conlucrarea pe cele mai diferite planuri, de a pune în valoare condițiile favorabile pe care le oferă potențialul în continuă creștere al economiilor celor două țări și vecinătatea lor geografică, au stabilit obiective de cea mai mare importanță pentru larga dezvoltare a relațiilor și schimburilor bilaterale. De asemenea, a fost reafirmată dorința de conlucrare activă pe plan internațional.

Toate acestea s-au vădit și cu prilejul întîlnirii de săptămîna trecută dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Sinan Hasani. În timpul convorbirilor oficiale s-a acordat o atenție deosebită relațiilor politice și economice dintre cele două țări. A fost subliniată hotărîrea României și a Iugoslaviei de a depune eforturi în continuare pentru lărgirea și diversificarea schimbului de mărfuri, a cooperării industriale și a specializării de lungă durată în producție. A fost apreciată ca un exemplu de edificare de mari obiective prin eforturile comune ale celor două țări construirea sistemelor hidroenergetice și de navigație Porțile de Fier I și Porțile de Fier II. Cei doi președinți au convenit să se facă eforturi în continuare în scopul dezvoltării colaborării și cooperării în domeniile electronicii, electrotehnicii, construcțiilor de mașini, chimiei și petrochimiei. Au fost, de asemenea, abordate și probleme ale situației internaționale actuale.

Prin importanța și prin întreaga sa desfășurare, noul dialog la vîrf româno-iugoslav se înscrie ca un moment de seamă în dezvoltarea prieteniei, colaborării și solidarității dintre partidele, țările și popoarele noastre, atît pe plan bilateral, cît și în sfera vieții internaționale.

Acum, cînd nu este prea tîrziu

La fel ca toate localitățile țării, și Capitala a cunoscut duminică, 23 noiembrie, o animație deosebită. Cu mult înainte de revărsatul zorilor, străzile și marile bulevarde ale Bucureștiului fremătau asaltate de mulțimea celor ce se îndreptau grăbiți spre locurile de muncă, spre centrele și punctele de votare.

Am avut prilejul să cunoaștem în aceste momente, în acest început de zi istorică, pentru întregul popor român, colectivele cîtorva unități reprezentative din sectoarele 3 și 4: Întreprinderea „23 August", Complexul BIG Berceni, Liceul Gheorghe Șincai, Spitalul de pneumoftiziologie (secțiile 2 și 3), Întreprinderea „Adesgo". Dincolo de diferențierile datorate profilului specific, în ziua referendumului ele aveau să-și exprime cu toată hotărîrea unanimitatea sentimentelor, unitatea de voință și acțiune, spunînd un DA hotărît păcii, dezarmare, pentru pace, pentru viață, pentru construcția socialistă.

Iată cîteva declarații și opinii, gînduri și sentimente exprimate cu îndreptățită mîndrie de cîțiva dintre participanții la referendum:

ION NADOLU, frezor la Întreprinderea „23 August": Noaptea dinaintea referendumului mi s-a părut poate cea mai lungă și am așteptat cu cea mai mare nerăbdare sosirea dimineții de duminică 23 noiembrie. Voiam să-mi exprim cît mai grabnic opțiunea și de aceea am și venit printre primii la punctul de votare din Secția mecanică 1. La ora 6 fix am spus DA din toată inima pentru reducerea armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale României, întărit prin marea autoritate, prin deosebitul prestigiu al conducătorului iubit și stimat al națiunii noastre, al inițiatorului cetățean al țării. Pentru că trebuie recunoscut cu puterea unui mare adevăr că inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă, în actualele condiții internaționale, un act politic de înaltă responsabilitate istorică pentru prezentul și viitorul pașnic al țării și al întregii omeniri.

Ca și toți tovarășii mei de muncă, cu care am votat împreună încă de la prima oră a dimineții și între care aș aminti pe Profir Vlad, Ion Trofin, Nicolae Savu și Ivan Marin, eu cred că, în actualele condiții internaționale destul de încordate, singura alternativă a supraviețuirii și ieșirii omenirii din impas este pacea.

CORNELIU BORUNDEL, medic primar, șef de secție la Spitalul de pneumoftiziologie: Încă de la început, de cînd am citit din ziare și reviste, de cînd am aflat din emisiunile radio și tv despre noua inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind reducerea cu 5 la sută a cheltuielilor militare și a efectivelor armate ale României, mi-am zis: iată o nouă propunere concretă, din se poate de chibzuită, a conducătorului partidului și statului nostru. Vedeți dv., noi, medicii, și toți cei ce lucrăm în halate albe, dorim să ne îngrijim în liniște de apărarea sănătății oamenilor, de redobîndirea acesteia cînd ei și-o pierd temporar. Aceasta nu se poate face cu succes decît în climat de pace, nu în condițiile războiului sau zdrăngănitului de arme, oricît ar fi ele, armele, de sofisticate. N-avem nevoie de bombe ori de gloanțe pentru uciderea oamenilor. Noi avem nevoie de aparate perfecționate și de medicamente îndestulătoare pentru a preveni îmbolnăvirile și a apăra sănătatea oamenilor. Logic deci că între pace, dezarmare și sănătatea oamenilor este o strînsă legătură. Și eu, ca și ceilalți tovarăși ai mei de muncă, ne-am exprimat de acces fără rezerve acordul nostru total față de noua propunere și inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu și am zis DA dezarmării și reducerii unilaterale a efectivelor armate ale țării.

Am venit cu inimi deschise în întîmpinarea referendumului de azi. Iar faptul că pînă la această oră (8,30 — n.n.) întregul nostru colectiv medico-sanitar, împreună cu cei 122 bolnavi internați, ne-am exprimat afirmativ adeziunea la generoasa măsură, vine să confirme o stare de spirit dintre cele mai optimiste.

Grupaj de MIHAI STĂNESCU, GEORGETA ȘTEFĂNESCU, DAN MUCENIC, CONSTANTIN LUPU, ILDICO ACHIMESCU și VIOREL VARGA

Fotografii de VICTOR RADULESCU și PAUL AGARICI

Am exprimat un crez, am pecetluit o tradiție

(Urmare din pagina 1)

tru ca noua ordine economică și politică să se instaureze cu adevărat.

Pronunțîndu-se în unanimitate pentru această măsură luată de partidul și guvernul nostru, știm că acești 5 la sută, pentru anul 1987, înseamnă milioane și milioane de lei afectați vieții și bunăstării noastre, pentru a ne moderniza economia, industria și agricultura, a o face astfel mai puternică, întărind însăși capacitatea de apărare a țării, pentru a ne înfrumuseța orașele și satele, pentru a construi locuințe, școli, spitale, edificii social-culturale, pentru alocația copiilor ce se vor naște, pentru artă și cultură, pentru desăvîrșirea personalității umane.

Știm, totodată, că nu pun în nici un fel în pericol securitatea statului, liniștea de care avem nevoie ca de însuși aerul pe care îl respirăm și pămîntul pe care trăim, întru a ne continua opera de renaștere modernă a patriei, de construcție socialistă, de așezare a ei, încă înainte de sfîrșitul mileniului, pînă în 1990, în rîndul țărilor mediu dezvoltate.

Meditînd asupra tuturor implicațiilor și semnificațiilor referendumului de la 23 noiembrie, ne îndreptăm gîndul și spre caracterul exemplar al noii idei românești, pe care am afirmat-o cu noblețe ca pe un stindard al păcii, și nu visăm că ar putea să fie estimată altfel. **„Înțelegem — afirma secretarul general al partidului, la marea adunare populară din Capitală ce a precedat referendumul — că măsurile pe care le ia România nu pot schimba cursul de înarmare, dar am ajuns la concluzia că pot exercita o influență și pot demonstra că trebuie — pornind de la răspunderea față de viitorul popoarelor, al ființei umane, al copiilor — să se treacă la dezarmare, să se treacă de la declarații la fapte".**

INVESTIȚII

PENTRU ZIUA DE MÎINE

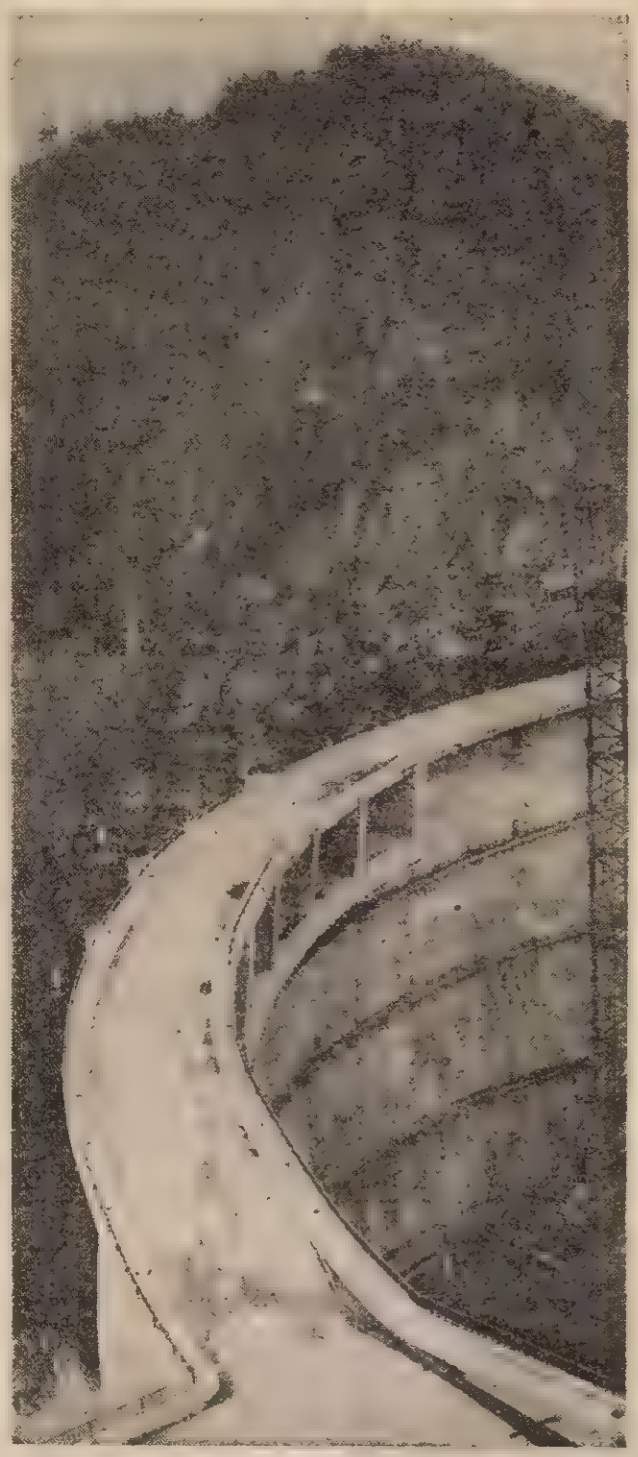

Ctitori şi ctitorii pe Valea Frumoasei

Valea Frumoasei, mai frumoasă ca oricînd prin însemnele inteligenței și muncii creatoare. Fotografiile noastre vă înfățișează unul din noile baraje, aterele și creierul tînărului organism energetic, clădiri și străzi durate pe locul unor străvechi așezări pastorale, precum și pe cîțiva din cei ce transformă apele în lumină.

Indiferent de anotimp, Valea Frumoasei nu-și dezminte numele. Și nici renumele, desigur. Este o realitate ce-și revendică rangul unei figuri de stil inspirat aleasă. O metaforă, dacă vreți, dar care s-a extins între timp de la o palmă de riu la o vale ce măsoară aproape 100 de kilometri de la obîrșiile Sebeșului la contopirea lui cu Mureșul, la Alba Iulia. Nu s-a putut afla cine a botezat-o astfel, dar cu siguranță că cel ce a scăpat pentru prima dată din gura denumirea de Valea Frumoasei a avut suflet de poet. Așa gîndea poate și marele Sadoveanu în timp ce-și așternea pe hîrtie minunatele povestiri despre pescuitul de păstrăvi sau vînatul cocoșilor de munte.

Poarta dinspre sud, prin care se intră în perimetrul triunghiular al județului Alba se deschide aici, între izvoarele Tărtărăului și Sălanelor, iar peisajul ce ți se înfățișează nu-și are egal. Mai ales acum cînd cupolele timide ale brînduselor își pregătesc sălașul pentru iarnă în puful rece al primei zăpezi. Doi meșteri a avut această vale în șiragul de necuprins al anilor. Natura și omul. Cam cît le-a trebuit apelor să ferăstruiască în singurătate munțele și să-și croiască drum spre luncile domoale iar nu se poate ști. Cert este însă că din această zbatere s-a plămădit frumusețea cu totul aparte a acestor locuri.

Cine vorbește în ultimii ani despre Valea Sebeșului, trebuie să accepte și sinonimul de Valea Luminii. El s-a născut treptat din lupta oamenilor cu vijelia apelor pentru a le sublima în lumină. Și forță, în același timp. Toate schimbările petrecute într-un spațiu atît de întins, o adevărată regenerări văii, se datoresc hidroenergeticienilor. Adică acelei categorii de constructori care, cu romantismul lor caracteristic, durează în locuri mult prea puțin umblate îndrăznețe mărturii ale civilizației contemporane. Noile cetăți — al căror unic însemn heraldic îl constituie o stea, semnificînd strălucirea intensă a luminii zămislite în strînsoarea muntelui — sînt un rezultat firesc al îngemănării forței cu inteligența.

Prima hidrocentrală, cea de la Gîlceag, a început să pulseze în sistemul energetic național la 11 aprilie 1980. Se încheia astfel o primă etapă de rodnice eforturi care au debutat cu 2—3 ani mai în urmă cînd întreaga vale a devenit un vast șantier. Au răsărit treptat colonii muncitorești de la Fetița, Prigoana, Tău, Dobra, Săscior și Petrești. Mici orășele, în adevăratul înțeles al cuvîntului, în care constructorii și familiile lor se bucură de toate atributele unei vieți moderne. Apa necesară punerii în mișcare a turbinelor celor două hidroagregate, cu o putere instalată de 75 MW fiecare, este asigurată de acumularea de la Oașa, o „mare" carpatină care va cuprinde în final circa 130 milioane mc de apă. Adunată de Frumoasa pe cursul său superior și zăgăzuită de un baraj în corpul căruia a fost străjuit un munte: mai bine de 1 800 000 mc de anrocamente. Astfel rîul a fost pus la lucru iar județul Alba s-a înscris în rîndul producătorilor de energie electrică. Cu mențiunea că cea produsă la Gîlceag, Șugag, Petrești sau la Săscior — hidrocentrală a cărei construcție se apropie de finiș — este doar cea timpurie obținută pe riurile interioare ale țării.

Zeci de kilometri de galerii (de aducțiune, de fugă, captări secundare, puțuri forțate), uriașe cantități de rocă excavate și deplasate spre alte locuri decît cele rezervate inițial de natură, sute de mii de metri cubi de betoane turnate, mii de zile și nopți de muncă îndîrjită pentru a da chip unei noi geografii, multe victorii dobîndite în bătălia cu vitregia condițiilor din subteran, mai ales, dar și poticneli, fețe luminate de zîmbete largi, dar și fizionomii marcate de necaz iată pe scurt principalele capitole ale cronicii nescrise care a însoțit la tot pasul munca de modelare a cursului nou al rîului de lumină.

Dar lupta pentru energie, pentru forță și lumină, nu se va opri aici. Păcănitul sacadat al perforatoarelor, bubuitul amplu al dinamitei ce dislocă stînca din calea oamenilor, excavatoarele și basculantele de mare capacitate își vor semna prezența la ctitorirea unor alte hidrocentrale amplasate atît în amonte de Oașa cît și după Petrești, la vale. Și nu peste mult timp. Acțiunea atingerii unei puteri instalate de circa 400 MW este pe „rol" și după emiterea notei de comandă va începe organizarea de șantier. Noi locuri călcate de constructori, noi așezări pe Valea Frumoasei. În perspectiva actualului cincinal, Șugagul — patria oțelirilor din județul Alba — va deveni centru urban. Lucru nevisat doar cu o generație înainte. Ideea amenajării hidroenergetice a rîului Sebeș aparține unui localnic — inginer din Lancrăm, nepot al lui Blaga, iar transpunerea acesteia pe hîrtia de calc a fost asigurată de un colectiv condus de Ilie Jan, care l-a fost elev. Acum, ștafeta proiectării noilor cetăți de lumină a fost preluată de specialiști mai tineri în hidroenergetică.

La planșetă ca și pe șantier. Cîteva nume din sutele și mii care au ilustrat nobila acțiune de transformare a naturii pe meleagurile de vis ale Văii Sebeșului, se cuvine însă a fi reținute, indiferent de locul în care cei ce le poartă se află în prezent. Ioan Moga, cel care a bătut primul țăruș pe viitorul mare șantier venind cu tot calabalîcul de la Lotru, direct pe potecile bătute de căprioare, Ioan Andreoaia, Mircea Blanaru, Ștefan Pop, Ioan Secăleanu, Ștefan Pușcașu, Alexandru Nădejde, Ioan Andreica, Isai Țiplea, Filian Șerban, Francisc Hegedus, Grigore Dumitru, Gavril Domșa, Alexandru Lențiu, Dorin Gabudoanu ș.a. sînt oameni care, indiferent de funcția trecută în cartea de muncă, au lăsat semne vizibile nu numai pe Sebeș ci și pe Arges, Dunăre, iar unii chiar și la Bicaz. Mîndri că și-au ales în viață un drum pe cît de greu pe atît de frumos, ei își lasă, întocmai ca în legenda Meșterului Manole, cîte o bucată din ființa lor în fiecare ctitorie pe care reușesc să o înalțe, dăinuind în timp ca și măreția locurilor pe care le străbat în haine de lucru. Iată de ce, ori de cîte ori aprindem un bec și încăperea este inundată de lumină, să ne gîndim puțin, în semn de omagiu, și la fapta eroică a celor care au transformat o realitate în metaforă aici pe Valea Sebeșului, cunoscută în marea noastră literatură ca Valea Frumoasei, și în noua geografie economică a patriei, ca Vale a Luminii.

NICOLAE EDIȚOIU
IOAN BĂSCĂ

Fotografii de ELENA GHERA

Plimbări tandre cu Cristi ; în fiecare seară alte povești pentru el ; nedespărțită de aparatul de fotografiat, devciopează imaginile „culese" în parc, în grădină ; într-o fugă intră în magazine după timbre, pentru colecția pe care a început-o cînd avea vîrsta puștiului ; o dată pe săptămînă melomana „rupe" din timp pentru o seară la Filarmonica ; gospodăria casei, enumerată ultima, dar nu în ultimul rînd, o împarte cu soțul ; am rezumat viața Corneliei Ro.aru, după orele cînd pleacă de la Centrala industriei confecțiilor București, unde este director adjunct al Centrului de calcul electronic.

„Mereu în priză" este expresia favorită nu numai a doctorului în științe economice, ci a tuturor celor care prețuiesc timpul. Orice secundă, dacă se poate introduce în calculator, de ce nu ? pentru că și el este parte integrantă din viața Corneliei Rotaru. În biroul său, cît o mică sală de așteptare, dotată glastre șeftine înnobilate, mereu de prezența florilor proaspete. Acum sînt de sezon crizantemele, albe și mov. Cine intră se apleacă să le soarbă mirosul, deși sînt de seră. Apoi, cu pămînțu încărcați de anotimp, ridică privirea către blonda directoare adjunctă. Fac la fel.

— 200 de terminale este, într-un fel, ridicarea Centrului de calcul la puterea 200 ?

— Pentru exactitate, avem posibilitatea să conectam calculatoarele noastre cu 200 de terminale, acum lucrăm doar cu 100. Oricum, puterea de informare, de comunicare și, în ultimă instanță, de decizie a Centralei de confecții a crescut enorm.

— Fără a mai fi o noutate în peisajul industriei naționale de confecții (ceea ce ne bucură, prin repetare forța crește) în acest moment deținești un atu important...

— De acord cu dumneavoastră, dar pentru a fi siguri că vorbim aceeași limbă, nu credeți că ar trebui să explicăm ce este terminalul ?

— Aveți înclinații reporterișt...

— Să-l mulțumiți și pe ăsta ce sînt, absolventă a Academiei de Științe Economice, seria 1965. Rămînem la sugestia mea ?

— Terminalul este...

— Centrul de calcul este conectat la Centrală prin cele 200 de „fire" care preiau și transmit datele de producție. Dacă admiteți comparația centrul de calcul ar fi creierul și terminalele — sistemul nervos...

— Puterea instalată a Centralei de calcul acoperă în totalitate nevoile de producție ale Centralei ?

— Chiar cînd vom lucra cu toate cele 200 de terminale va fi insuficient pentru cuprinderea centralei. Strategia dezvoltării sistemului de informare va continua pe baza unui program pînă în anul 2000, cînd întreaga activitate economico-socială va fi în proporție de 90 la sută informatizată.

— De ce nu 100 la sută ?

— Pentru că ar însemna automatizarea deciziei umane, ceea ce nu se va întîmpla niciodată. Calculatorul furnizează conducătorilor de întreprinderi toate elementele necesare, hotărîrea însă le va aparține întotdeauna.

— Cum folosiți terminalele ?

— Vă dau un singur exemplu. Vrem să cunoaștem la ora 12,00 cît s-a realizat într-adevăr, nu pe hîrtie, din planul zilei. Secțiile transmit cantitățile în culori, modele, măsuri, prețurile. Calculatorul combină informațiile disparate și transmite valoarea totală.

— Fără calculator cît timp ar necesita această operație ?

— Nici n-ar fi posibil să cunoaștem în aceeași zi asemenea cifre. Nu există atîția „alergători" să adune datele de la toate secțiile, iar prelucrarea manuală ar necesita cîteva zile, în loc de ore cu ajutorul calculatorului.

...O mică întrerupere la calculator reclamă prezența Corneliei Rotaru. Între timp, transform dialogul într-o declarație

O poveste pentru mai tîrziu

de dragoste pentru profesiune și cultură. Tînăra directoare adjunctă nu mi-a mărturisit, dar deduc că ar fi putut fi regizor de teatru. Are atîta înțelegere și chemare pentru distribuții, fler pentru decoruri, găsește cea mai potrivită nuanță în interpretare, „vede" punerea în scenă, încît cei doi instructori Victor Moldovan, Cristina Stamate, nu numai că o consultă, dar îi reține toate sugestiile. Citește mult, îndeosebi piese de teatru, este informată asupra tuturor spectacolelor din țară, este cronicarul anonim din fotoliul 13. Nu este deloc străină de „lansarea" pe orbita artiștilor amatori a cîtorva muncitoare din Centrală. Diana Gheorghian, de la prima apariție pe scena clubului, a fost răsplătită, a luat premiul I la Festivalul național „Cîntarea României". De patru ani este studentă la seral, la Institutul de teatru și artă cinematografică „I. L. Caragiale", și dimineața este punctuală la programul Centralei. Florențina Constantin a trecut probele de fotogenie și actorie pentru un film semnat Lucian Bratu. La teatrul „Constantin Tănase" în „Pompiliu de Pompadur" sala o aplaudă frenetic. Dimineața, punctuală la program, nu strecoară nici o greșeală în texiele pe care le dactilografiază. Ioana Iacob în ultima ediție a concursului de teatru pentru amatori „Masca de aur" a luat premiul I și a fost interpreta unui rol important în filmul regizoarei Cristiana Nicolae „Al patrulea gard de lîngă debarcader". În fiecare dimineață, punctuală la program, operatoarea de la Centrul de calcul electronic intră într-o altă lume, care nu mai are nici o legătură cu teatrul. Este la fel de perfectă ca și pe scenă.

Cornelia Rotaru este entuziasmată de succesele lor, încaizează afirmațiile, le face orezentări superlative ca unor viitori mari artiști.

Între „puterea 200" și teatru își desfășoară viața. Amîndouă știm că nu e doar atît, dar schematic Cornelia Rotaru acceptă. În sentimente nu poți face o clasificare, în preocupări nu te lasă inima să pui ceva în rîndul doi așa că mai bine rămîne cum i-am ordonat eu viața. N-am terminat cu puterea 200...

— Deși aici la Centrul de calcul se desfășoară imperios o muncă de cercetare nu numai de impulsionare a producției, puteți să-mi numiți un studiu care să vă reprezinte, datorită schimbărilor ultrarapide din activitatea zilnică ?

— (Pauză lungă). E greu de spus, vreau să fiu sinceră. Nu cred că putem vorbi de contribuția unui singur om. Ideile aparțin unora dintre noi, dar deși ele sînt importante pentru schimbarea sistemului de lucru, după mine, ele sînt idei mărunte.

— Mărunte ? Probabil din cauza modestiei dumneavoastră vi se par așa ?

— De pildă, am realizat un „cititor" de cod, care permite preluarea unor informații, în mod automat, cu ajutorul unui creion special. Am mai realizat o lampă de control automat care „radiografiază" defectele țesăturilor din baloturile care ne vin de la furnizori.

— Îi ajutați în acest fel pe maistrul croitor să știe de ce să se ferească ?

— Îi vom furniza chiar o „hartă" de croire cu calculatorul, care-i va arăta exact locul defecțiunilor din țesătură.

— Și cînd materialele vor fi ireproșabile, fără defecte ?

— Abia așteptăm ziua aceea și o să-i dăm o altă întrebuințare calculatorului .

...Cristi o sună pe mama să nu uite că l-a promis o poveste frumoasă, dar să fie una pe care nu o știe el. De unde atîtea povești noi, una în fiecare seară, înainte de culcare ? Facem un schimb de „experiență", din care trebuie să iasă o altă poveste, pe care, poate mai tîrziu, Cristi o va spune fiului său, pentru că lumea va trebui să meargă înainte către viață și fericire.

Într-o seară Cristi a întrebat : „Mamă, racheta e o bombă ?" Cornelia Rotaru : „Ne luptăm să nu mai fie, dar nu-i o întrebare pentru un copil de șase ani. Să-ți spună mama ce-i o ciocîrlie, ce-i un curcubeu, ce-i un pămînt".

Lumea trebuie să meargă înainte către viață și fericire, pentru ca milioane de alți Cristi să ceară povești.

CARMEN DUMITRESCU

„Mai mult de jumătate din timpul directorului era consumat nu pentru a coordona activitatea, ci pentru a se informa. Acesta-l ajută să se informeze. Acesta era un calculator, iar afirmația îi aparținea unuia dintre specialiștii în tehnica de calcul.

Nu mai este nimic senzațional în faptul că pe multe birouri display-ul este nelipsit, precum banalul telefon, iar cîte unul dintre membrii familiilor „Coral", „Independent" [illegible] și-au găsit firesc locul în peisajul industrial.

După ce i-ai cunoscut pe inginerii computeriști de la „Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tehnica de calcul și informatică", fie că sînt din București sau de la filialele Brașov, Timișoara ori Cluj-Napoca, le bucuri alături de ei că munca nu le-a fost zadarnică.

O săptămînă dedicată științei și tehnicii, ca aceea desfășurată nu de mult în județul Dîmbovița, dezvăluie cu pregnanță dorința inerilor specialiști, indiferent de domeniul lor de activitate, de a învăța să umble pe această cale a noului, să se apropie de generația a V-a de calculatoare.

O producție, pentru a fi competitivă, trebuie să fie capabilă de schimbări ultrarapide. Asta înseamnă o proiectare extrem de scurtă, o proiectare care să folosească metodele moderne. Or, una dintre ele, poate cea mai eficientă, este utilizarea calculatorului, în stare să reducă un ciclu pînă la zece ori. Cu siguranță, atît de tînăra întreprindere SARO n-ar fi ajuns la o concepție de ultimă oră în materie de strunguri automate, dacă n-ar fi folosit și un „Felix", cu alte cuvinte, tehnica de calcul. La SARO a fost constituit un sistem informatic complex, cu o bază de date în care sînt stocate toate informațiile de natură constructivă și tehnologică. Tot procesul de programare, lansare, urmărire a produselor se realizează cu ajutorul calculatorului. „În actuala structură — îmi spunea economistul Ion Palea — o lansare executată manual ar putea dura două luni, fără să punem la socoteală greșelile ce s-ar strecura. În mod automat, totul se rezolvă în două ore".

Prietenul nostru, calculatorul

Activitățile informatizate în exploatare curentă au necesitat un volum de peste 4 460 ore calculator. Cele 61 de aplicații în exploatare ale Sistemului informatic SARO reprezintă peste 70 la sută din total și se bazează pe utilizarea unor metode științifice, moderne de organizare, conducere și programare. Calculatorul le spune totul în legătură cu latura constructivă, tehnologică și de consumuri ale fiecărui produs, tot el se ocupă și de încărcarea uniformă a utilajelor și corelarea planului de fabricație cu capacitățile de producție. Informaticienii de la SARO — și nu numai ei, îmi declară matematicianul Ștefan Dumitru — se consideră și sînt priviți ca „ofertanți de servicii către producție". Drumul parcurs pînă a se ajunge la o asemenea concepție modernă n-a fost chiar lin, noutatea stîrnind la început o seamă de rezerve. Matematicianul Mircea Radu[illegible], un mare pasionat al tehnicii de calcul, nu s-a lăsat pînă ce nu le-a „povestit" începînd cu începutul celor de la Oțelinox „Ce este calculatorul și cîte roți are", cum poate el înlocui o experiență de mulți ani, cu ce-i poate ajuta pe cei care aveau sentimentul că sînt dați la o parte.

Lui Mircea Rădu[illegible] nu-i place să sune telefonul și socotește că pentru informații nu trebuie să apelezi decît la calculator. Apoi, o serie de oameni pot face altceva decît să noteze tot felul de date într-un caiet, care caiet se poate și pierde. Așa că, vrem să intrăm serile de programe ale calculatoarelor. Asta se face cu ajutorul otelarilor care, chiar dacă și-au zis într-o vreme că nu mai e nevoie de experiența lor, constată acum că, tocmai pe baza acestei experiențe — datele furnizate de omul de la gura cuptorului — lărgim orizontul mașinii. Mintea calculatorului devine mai bogată tocmai datorită minții omului. Urmărirea metalului pe flux, pachetele de programe pe care le întocmim acum spre a face totul prin tehnica de calcul, înseamnă economie de materie primă, de timp și de consum de energie".

Mai înseamnă, am adăuga, înscrierea pe coordonatele unei civilizații moderne, în care calculatorul este prietenul nostru de fiecare zi, în care ne putem încrede.

LIANA MOLNAR

EROISMUL, NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

Civilizația geto-dacică în perioada Burebista — Decebal

În vremea lui Burebista și în perioada care-i succedă pînă la cucerirea romană, cultura geto-dacică, al cărei conținut se îmbogățește și se diversifică, atinge cel mai înalt nivel al evoluției sale. Așezările de tipul davae-lor se înmulțesc, cunoscînd principala lor etapă de înflorire. Nivelurile de locuire din această perioadă sînt cele mai bogat ilustrate arheologic și cel mai intes locuite. Un nivel însemnat de dezvoltare îl atinge cunoscutele davae de la Popești, Piscul Crăsani, Cetățeni, Cîrlomănești (Muntenia), Ocnița și Sprîncenata de pe valea Oltului, Pecica din Banat, Cugir, Piatra Craivii, Porumbeni Mari, Sincrăieni (Transilvania), Cindești, Poiana, Cozia (Moldova) Satu Nou (Dobrogea) etc. Tot acum își fac apariția și davae-le de pe Siret de la Brad și Răcătău, a căror existență se întinde pînă la cucerirea romană.

Pe lîngă intensa lor locuire și bogăție și varietate de vestigii arheologice davae-le geto-dacice din vremea respectivă se caracterizează prin sistemul lor tipic, tradițional de apărare extins acum la nivelul întregii Dacii. De regulă, toate aceste așezări se situează pe terasele înalte ale principalelor riuri, ocupînd piscuri ale acestora, cu pante mult înclinate și greu accesibile. Pentru a fi izolate complet de restul terasei, punctul de legătură cu aceasta era secționat de un șanț de apărare ¡ dublat, spre așezare, de un val de pămînt. Acolo unde există și locuiri mai vechi, din epoca primei vîrste a fierului sau chiar din epoca bronzului, ca în cazul așezărilor, de la Popești pe Argeș, Brad și Răcătău, pe Siret, au fost utilizate și reamenajate fortificațiile mai vechi, semn al continuității etno-culturale. Unele din aceste davae au fost identificate cu numele transmise de izvoarele scrise antice, în special de geograful Ptolemeu, pe baza coordonatelor consemnate cu destulă aproximație în opera sa. Din rîndul acestora sînt aproape unanim acceptate identificările : Brad = Zarigidava, Răcătău = Tamasidava, zona Pietrei Neamț = Petrodava, Ocnița = Buridava, Pecica = Ziridava, Piatra Craivii = Apulon etc.

Alături de davae și așezări obișnuite, în această perioadă se construiesc în Dacia cetăți în adevăratul sens al cuvîntului. Cele mai multe din aceste cetăți, inclusiv capitala Daciei, Sarmizegetusa, au fost ridicate pe coline înalte, în zona Munților Orăștiei, pe o rază de cca. 150—200 km. Toate sînt prevăzute cu ziduri de piatră și turnuri de apărare construite în tehnica de inspirație grecească și cu elemente originale dacice, cu două paramente din blocuri fasonate, legate între ele cu birne de lemn și cu interiorul umplut cu piatră și pămînt. Asemenea cetăți au fost construite la Grădiștea Muncelului, la o altitudine de cca. 1200 m, unde se afla Sarmizegetusa, capitala geto-dacilor, la Costești, Blidaru și Piatra Roșie, toate alcătuind un complex în zona Munților Orăștiei la care se adaugă Bănița, pe valea Jiului superior, Tilișca (Sibiu) și Căpîlna spre nord-est. La o distanță mai mare se situează cetățile de la Polovragi (Oltenia de nord) și Bîtca Doamnei (Moldova).

Ceea ce impresionează în mod deosebit în aceste cetăți în special la Sarmizegetusa, sînt construcțiile faimoaselor sanctuare dacice. În capitala Daciei s-a descoperit un întreg complex de sanctuare, unele de formă rectangulară, cu aliniamente de plinte de piatră, pe care se înălțau inițial coloane de lemn, altele de formă circulară, înconjurate de stîlpi de piatră, printre acestea din urmă numărîndu-se și un altar de andezit pentru sacrificii. Toate acestea alcătuiesc zona sacră a capitalei dacice și impresionează prin dimensiunile, varietatea și originalitatea lor, vestigiile lor actuale impunîndu-se și astăzi ca unele din cele mai însemnate elemente de patrimoniu cultural european. Dacă unele din construcțiile circulare au avut sau nu vreo funcție de calendar sau de caracter astronomic în general, sînt întrebări la care deocamdată nu credem că se pot formula mai mult decît răspunsuri cu totul ipotetice.

Este foarte probabil ca la Sarmizegetusa, principalul centru religios al Daciei, în zona sacră, să se fi aflat acel Cogaionon, muntele sfînt, menționat de Strabon. Unele din aceste sanctuare au fost puse în legătură cu cultul zeului principal al geto-dacilor, Zalmoxis. După toate probabilitățile, muntele de la Grădiștea Muncelului a fost mai întîi un centru religios și apoi a devenit capitală a Daciei, în jurul căreia s-au ridicat și celelalte cetăți din Munții Orăștiei.. Sanctuare de tipul celor de la Sarmizegetusa s-au descoperit și la Costești, Bănița, Bîtca Doamnei, Barboși, Pecica, Brad, etc. Lăcașuri cu caracter religios, dar de alt tip, mai sînt semnalate la Popești și Ocnița. Prezența unor asemenea construcții originale de cult și principalele centre dacice, reprezintă o dovadă în plus a caracterului unitar al culturii materiale și spirituale a lumii geto-dacice din ultimele secole dinainte de cucerirea romană.

Atît așezările aglomerate de genul davae-lor, caracteristice mai ales regiunilor extracarpatice, cît și cetățile propriu-zise, întîlnite în zona de trecere de la dealuri la munte, au reprezentat centre economice, social-politice și religioase, unele, dacă nu toate, servind și ca reședință a conducătorilor diferitelor formațiuni social-politice. Prin funcțiile pe care le-au îndeplinit, cele mai multe din aceste centre ajunseseră într-o fază evasiurbană.

Un asemenea caracter poate fi mai ușor de sesizat, fiind și mult mai evident și mai bine documentat în cazul principalelor cetăți dacice, unde se întîlnesc și o serie de amenajări și construcții, canalizări și conducte de apă, specifice unei vieți aproape urbane.

Meșteșugurile cunosc o însemnată dezvoltare și cea mai largă răspîndire și diversificare. În domeniul ceramicii se înregistrează, pe lîngă tipurile anterioare și tradiționale, apariția unor categorii noi de produse. Este vorba mai întîi de cupele de lut cu decor în relief, denumite de tip megarian, remarcabile prin bogăția și varietatea ornamentației. La acestea se adaugă apoi vasele de lut pictate, care sînt ceva mai rînd cărora am remarca o dată în plus tipurile de vase, de forma unor cupe, cu sau fără picior, cu un interesant decor și cu o tehnică specifice geto-dacilor, cum sînt cele din marele tezaur de la Sîncrăieni (jud. Harghita), ca și varietatea podoabelor, unele cum ar fi lănțișoarele și colierele, realizate într-o manieră locală cu o deosebită finețe artistică, fac din aceste produse de argint una din cele mai originale și mai reprezentative componente ale civilizației geto-dacice din sec. I. î.e.n. Asemenea produse, găsite în special în tezaure, dar și izolat în așezări, se întîlnesc răspîndite pe întreg cuprinsul Daciei, reflectare a unității etnolingvistice și culturale a geto-dacilor.

Metalurgia fierului atinge acum nivelul ei maxim de dezvoltare. Urme ale reducerii, extragerii și prelucrării fierului se găsesc, sub formă de zgură și lupe metalice, în multe centre geto-dacice. Cîteva importante descoperiri de unelte și mijloacele statului lui Burebista și totodată al orientării lumii geto-dace spre formele de cultură romană.

Ocupațiile principale și tradiționale înregistrează și ele, ca și celelalte domenii de activitate progrese sensibile. Agricultura se extinde și se intensifică, adoptînd forme noi superioare în exploatarea terenurilor. În acest sens sînt grăitoare varietatea și numărul mare al uneltelor agricole, grîne de provizii, prezente în toate așezările geto-dacice și urmele de semințe carbonizate. Alături de agricultură, creșterea vitelor, continuă să fie a doua ocupație principală și aceasta bine documentată arheologic prin cantități însemnate și variate de resturi osteologice.

Relațiile de schimb și culturale cu lumea elenistică tîrzie și cea romană în plină ascensiune și expansiune se extind și se intensifică. Produse ceramice de lux, amfore, vase de metal, podoabe, monede etc., importate din aceste arii de civilizații, se întîlnesc frecvent în așezările și cetățile geto-dace. Unele din aceste importuri sînt folosite de geto-daci ca modele pentru propriile lor produse. Meșteri și artiști greci și romani sînt aduși în Dacia și folosiți la ridicarea marilor cetăți din Munții Orăștiei și la realizarea unor opere de artă. Prin intermediul acestor specialiști și, în general, ca urmare a raporturilor intense cu civilizația greco-romană, pătrund în mediul geto-dacic și unele elemente de limbă și scriere greacă și latină. Semnificative în această privință sînt inscripțiile de pe vase din așezarea de la Ocnița-Oltenia (BASILEOS TIAMARKOY și BVR. REB) și Brad-Moldova, literele grecești de pe unele blocuri din incinta cetății de la Sarmizegetusa și ștampilele DECEBALVS și PER SCORILO de pe un vas de cult din aceeași cetate.

În cursul sec. I î.e.n. pe piața din Dacia se cunoaște cea mai mare afluență de monede. Pe lîngă copiile locale de tipul tiparelor de la Tilișca, circulă un număr important de monede grecești venite din districtul Macedonia Prima, orașele Thasos, Apollonia și Dyrhachium și denari romani republicani. Tezaure cu asemenea monede, multe dintre, ele alcătuite din sute de monede, cîntărind zeci și zeci de kilograme, scot în evidență potențialul economic de care dispunea Dacia în vremea lui Burebista cu precădere. Asemenea descoperiri sînt rezultatul relațiilor de schimb și culturale ale geto-dacilor cu lumea greco-romană, unele dintre marile tezaure reprezentînd foarte probabil plata unor stipendii plătite marelui rege al unității geto-dace și chiar prăzi de război.

Cultura geto-dacică din perioada Burebista-Decebal atinge, în toate compartimentele, apogeul evoluției sale. Ea oglindește toate transformările petrecute în Dacia în această vreme, atît pe plan economic cît și politic. În unitatea deplină își dau întîlnire puternicele și bogatele tradiții tracice, cu progresele epocii și elemente străine adaptate la specificul local. Cucerirea romană a pus capăt ritmului și formelor generale de dezvoltare ale civilizației geto-dace, dar esența acestela, cu trăsăturile sale tradiționale, a supraviețuit, împreună cu purtătorii ei, pînă la nașterea sintezei etno-culturale și lingvistice daco-romane și romanice.

Dr. CONSTANTIN PREDA ■

O SURSĂ CAPITALĂ

Cartea de istorie

„În cît ni s-a transmis în slove din vechile zile ale neamului nostru, nu există o culegere mai întinsă și din care să poată răsări mai multă lumină decît din această înfoiată și venerabilă cărțulie". În acești termeni prezenta în 1904, Nicolae Iorga **Condica lui Constantin Mavrocordat**, tipărită de marele nostru istoric în cel de al VI-lea volum al colecției sale **Studii și documente cu privire la istoria românilor.** Caracterizarea dată de Nicolae Iorga izvorului pe care îl dădea la iveală nu are nimic din entuziasmul de circumstanță al editorului pentru scrierea tipărită de el. Vicisitudinile istoriei și ale domnilor noștri ne-au privat de cea mai mare parte a condicilor domnești de felul celei ținute în anii 1741—1743, de Constantin Mavrocordat, ca domn al Moldovei. O condică în care prin porunci, rapoarte, etc. sînt surprinse aspectele cele mai variate ale societății românești către mijlocul secolului al XVIII-lea, precum și cîrmuirea celui mai remarcabil dintre domnii fanarioți, promotor al unei ample politici de reformă, care, între altele, a pus capăt șerbiei țăranilor munteni (1746) și moldoveni (1749).

Nicolae Iorga nu a editat toate documentele din condică și pe cele alese pentru tipar le-a dat sub formă de regiștre. Sarcina unei noi ediții a acestei condici (care cuprinde peste 3 200 de documente copiate integral sau rezumate) și-a asumat-o cercetătorul ieșean Corneliu Istrati, stăruitor și răbdător investigator al arhivelor, autor al unor valoroase studii consacrate perioadei de tranziție de la feudalism la capitalism. A apărut vol. I din **Condica lui Constantin Mavrocordat**, ediția Corneliu Istrati (Iași, 1985, LXXII + 321 pag.) ; după un masiv studiu introductiv, urmează rezumatul, în ordine cronologică, a documentelor, ce se rînduiesc între anii 1430 și 1743, grosul lor acoperind anii 1741—1742. Parcurgerea acestor rezumate dă imediat măsura valorii acestei condici, o sursă capitală a istoriei noastre. Economie, administrație, justiție, fiscalitate, cultură, sănătate publică, practic toate secloarele vieții sociale sînt reflectate în documentele condicii. Nu se poate scrie o istorie a societății românești în perioada de trecere de la feudalism la capitalism fără utilizarea acestui arhipretios izvor.

Munca lui Corneliu Istrati pentru a da o ediție la nivelul celor mai înalte exigențe ale tehnicii de editare a surselor nu poate fi lăudată îndeajuns. Pe făcute și neștiute, el a pregătit această ediție care va aduce servicii mari cercetării istorice. Istoricul ieșean anunță că alte cinci volume ale ediției vor urma celui apărut acum.

CARTE DE PUS ÎN TOATE MÎINILE

Numele autorilor și titlul cărții cheamă îndată atenția celui care a avut norocul să zărească în librării volumul : Corneliu Bogdan, Eugen Preda, **Sfercle de influență** (București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, 324 pag.). Corneliu Bogdan este un diplomat de mare experiență și apariția numelui său în memoriile fostului secretar de stat Henry Kissinger este o mărturie care grăiește de la sine. Eugen Preda, autorul subtilelor comentarii radiofonice din emisiunea „O zi într-o oră", a scris **Săritura de pisică și Miza petrolului în viitoarea războiului,** două best-seller-uri ca și cartea prezentată acum. Tema abordată de cei doi avizați analiști este de cel mai mare interes științific și politic : sferele de influență.

Deloc inhibați de complexitatea și dificultățile tratării acestei probleme, autorii au scris o carte pe cît de incitantă pe atît de valoroasă. Ei oferă, mai întîi, cititorului o privire istorică asupra politicii sferelor de influență din antichitate pînă în perioada contemporană, pentru ca în a doua jumătate a cărții să analizeze desfășurarea acestei politici în zilele noastre, formele noi îmbrăcate de politica sferelor de influență și să o plaseze. În final, în perspectiva dezvoltării viitoare a relațiilor internaționale. „Criza sistemului internațional actual, a politicii echilibrului de putere și sferelor de influență este reală — scriu în încheiere autorii —, după cum sînt reale atît primejdiile grave pe care această criză le creează, cît și posibilitățile de a transforma această criză în începutul unei etape noi a politicii mondiale, de făurire a unui nou sistem internațional, care să servească mai bine intereselor păcii, independenței și prosperității popoarelor. Viitorul nu este determinat. El va fi însă determinat, în ultimă analiză, de intervenția colectivă a omenirii" (pag. 299). Încheiere optimistă, care subliniază, în același timp, necesitatea angajării responsabile în lupta împotriva unei politici nefaste, care a făcut atît rău popoarelor, tratate ca simpli pioni în mîinile marilor puteri.

Corneliu Bogdan și Eugen Preda ne-au dat prin informația și analiza lor, o carte, care, venită după cea a lui Silviu Brucan, **Dialectica politicii internaționale** — la fel de nouă în investigarea relațiilor internaționale — ne înlesnește înțelegerea corectă a lumii în care trăim și în care se desfășoară politica de independență și pace a României socialiste. O carte de pus în toate mîinile.

FLORIN CONSTANTINIU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Dezvoltînd recunoștința și prețuirea față de strămoși — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — care, cu sacrificii și jertfe uriașe, au apărat ființa națională a poporului, au purtat steagul luptei pentru libertate și neatîrnare, pentru dreptate națională și socială, trebuie să sădim în conștiința oamenilor sentimentul răspunderii față de moștenirea înaintașilor, al hotăririi de a duce mai departe, în noile condiții istorice, făclia progresului și civilizației pe pămîntul României".

Iată înaltele idealuri și generoasele auspicii sub care drama „Vlaicu Vodă" de Al. Davila a debutat în sala mare a Teatrului Național din București. Creație clasică a dramaturgiei române, reprezentată cu succes de-a lungul anilor, piesa a fost primită cu aceeași adeziune și interes de public.

Imagine din spectacol.

Intrarea lui Mihai Viteazul în Iași — CONSTANTIN AGAFIȚEI

Simfonia concordiei

Marile lucrări sînt cele concepute de autentici creatori și ele trec dincolo de spațiu și timp, din lumea vremelniciei în cea a eternității, datorită reliefării unui bogat conținut de idei și de sentimente, la care se adaugă originalitatea. În consonanță cu o strînsă corelație dintre etic și estetic și, nu în ultimul rînd, puternica ancorare în spiritualitatea poporului din care artistul face parte. Desigur că-n această ambiantă spirituală înălțătoare se poate vorbi de **teme majore**, iar dintre acestea tema păcii și a prieteniei între toate popoarele pămîntului ne este cea mai dragă tuturor. Fac parte din generația „evului aprins" de care vorbea Nicolae Labiș, cei care eram încă adolescenți, după 23 August 1944, cînd toamna se arăta ca un început de lume! Am simțit din plin ororile războiului — bombardamente cumplite, oameni sinistrați, invalizi, sărăcie, mizerie morală, o țară pustiită de cumplite conflicte armate sau, altfel spus, se conturase un dezastru în succesiune! Poate de aceea am aprofundat ideile solare din Simfonia a IX-a de Beethoven sau din răscolitoarea sa operă „Fidelio" — lucrări reprezentative pentru titanul de la Bonn, unde setea de libertate a genialului artist se îngemănează cu dorința tuturor oamenilor de omenie de a trăi în liniște și în concordie. Înaintea lui, Handel a creat o adevărată odă destinată păcii, iar după el, nu puțini au fost muzicienii care au omagiat bunăînvoirea între făpturile minunate ale planetei.

Noi românii avem mîndria că orfeul moldav — George Enescu — s-a considerat un artist cu vocația binelui, a frumosului și a adevărului, situîndu-se departe de orice șovinism, considerînd arta un mijloc de educație națională, iar la toate acestea se asociază sensul sublim al cuvintelor sale, rostite în atîtea prilejuri: **sînt un pacifist convins!** În vremurile de restriște ale primului război mondial, din adîncul inimii sale, luceafărul muzicii românești a generat monumentala Simfonie a III-a cu acel imn mișcător, de parcă ar fi o chemare a tuturor oamenilor buni să se înțeleagă unii pe alții și să contureze o eufonie a germinației, a limpidității, departe de orice atingere necurată... Tema păcii se oglindește emoționant în opera **Marea iubire** de Gheorghe Dumitrescu, ea mai poate fi întîlnită în cantata a II-a de Ștefan Niculescu, în cantata **Anilor lumină** de Anatol Vieru, în cantata **Prind viscle aripi** de Tiberiu Olah, în oratoriul **Canti per Europa** de Theodor Grigoriu, la care aș asocia și lucrări, nu mai puțin inspirate, de Wilhelm Berger, Cornel Țăranu, Radu Paladi, Mircea Neagu, Claudiu Negulescu, Vasile Timiș, Irina Odăgescu, Viorel Munteanu, Vasile Spătărelu. În cadrul „noului val" aș aminti lucrările pline de prospețime scrise de Liana Alexandra, Șerban Nichifor, Adrian Iorgulescu, Doina Rotaru, Maia Ciobanu și desigur că enumerarea poate continua, deoarece aproape că nu există membru al Uniunii Compozitorilor să nu fi dedicat măcar un singur opus acestei teme vibrante, care ne însenînează inimile, devenind simboluri luminoase, adevărate cîntece de speranță. În virtutea cărora va învinge înțelepciunea popoarelor, strivind tendințele necugetaților lumii, care nu-și dau seama că îndemnînd la un nou război mondial, nu vor mai exista învinși și învingători ci doar un dezastru general! Cu atît mai mult, în aceste ultime decenii, cînd muzica României socialiste s-a înscris la un loc de cinste în concertul popoarelor, atît colegii mei de breaslă cît și semnatarul acestor rînduri ne contopim pînă la identificare cu bucuria de a omagia pacea popoarelor, deoarece numai în vremuri liniștite și ferite de ororile războiului triumfă muzica cu virtuți consolatoare, în consonanță cu literatura, plastica, cinematografia și tot ceea ce semnifică frumosul în limitele dreptății, și prin muzică să clădim o Românie a „vremurilor înalte"!

DORU POPOVICI

POEME PENTRU PATRIE

Eterna-mbrățișare

Cînd într-o Transilvanie, pășesc în miez de țară
Și moi colinite dealuri se-mbracă în culori,
Iar văile cu sate de vîrstă milenară
Înalță spre azururi mari turle de candori.

Cînd într-o Transilvanie, horese sub ceruri zboruri
Și fiecare creangă doinește-un pui de dor.
Ca o nînsoare dulce pe carpatine șolduri
Pasc turmele de liniști vecia vieții lor.

Cînd într-o Transilvanie, văd porți, zeesc sculptate
De mîini cu haruri care sînt fără început.
La orice pas în cale răsare o cetate
Pe culmi de veacuri crunte și glorios trecut.

Cînd într-o Transilvanie văd Alba-Iulia iară
Primind pe Voievodul celei dintîi Uniri.
Cînd într-o Transilvanie, pășesc în miez de țară
Ce-a dăruit istoriei înalți și bravi martiri.

Cînd într-o Unire chip luminos mi-apare
Minînd spre orizonturi cîrezi de vineți nori.
E chipul ROMÂNIEI rotundă ca un soare —
Eternă-mbrățișare a celor TREI SURORI.

CONSTANTIN ATOMII

Loc pentru rodul sufletului

Nu-ți voi trîmbița patrie numele în pustiu
Dar nici n-oi lăsa peste ei să cadă uitarea,
Totdeauna, totdeauna aș vrea să te știu
Mireasă preafrumoasă ce n-o prinde-nserarea.

Masă și casă îți spun patrie și nu-i îndeajuns
Mamă îmi ești și-n izbînzi și-n durere,
Niciodată iubirea-ți n-ai ținuto-n ascuns,
Niciodată iubirea-i pentru tine nu piere.

Pribegit de-aș umbla cît e lumea și zarea
Asemenea pulberii cînd în vînturi sfîrșește
La sînu-ți m-aș întoarce oricum ar fi cărarea,
Sufletul meu doar în tine rodește.

VIOREL VARGA

„La Viișoara"
un reportaj
de Fănuș Neagu
pagina 14

Personaje și destin,
eseu de Henri Zalis
pagina 11

Am fost cu cîteva zile în urmă la Iaşi şi, plimbîndu-mă într-o dimineaţă rece şi luminoasă prin cartierul din jurul Universităţii, mi-am amintit de o însemnare din 1946 a lui G. Călinescu despre **zgomotul liniştii**, specific oraşelor de provincie, şi despre imposibilitatea de a scrie într-o tăcere haotică, „mai gravă decît urletul". Însă tot G. Călinescu face, în 1948, într-o conferinţă ţinută la Brăila (reprodusă de Geo Şerban în volumul **Aproape de Elada**) elogiul provinciei şi spune că sufletul este mai bogat aici decît în marile aglomerări urbane pentru că setea de a percepe e mai mare şi voinţa de instrucţie mai dîrză.

Dar să las singurătatea bucuroasă şi liniştea fecundă la care visez şi să mă întorc la Iaşul şi străzile lui de pe dealul Copoului. E o linişte desăvîrşită şi, în această dimineaţă de noiembrie, casele par adormite în scutul lor de iederă vestejită. Aud zgomote înfundate, mă uit speriat în urmă şi am pentru o clipă impresia că mă urmăreşte cineva. Nu-i nimeni, e doar ecoul paşilor mei, ca într-o romanţă provincială. Ritmurile existenţei sînt încetinite, cel puţin în această parte a oraşului, şi rarii trecători pe care îi zăresc nu se grăbesc deloc, pasul lor e măsurat, feţele lor sînt sau îmi par numai mie că sînt calme şi deschise. Nu mă hazardez să mai fac speculaţii despre temperamentul şi comportamentul omului moldav pentru că am încercat odată şi m-am înşelat rău : omul în care întrezărisem semnele elegiace ale Moldovei (privirea liniştită, vorba domoală, gesturile molatice) se născuse şi trăise, în fapt, pînă la 30 de ani la Ploieşti şi se adaptase după aceea fără suferinţă ritmurilor lente ale căsniciei leşene. Urc, acum, aceste străzi încolăcite pe dealul mitizat de literatură şi mă gîndesc la faimosul **spirit de cîrtire** al leşenilor care, după toate aparenţele, nu se naşte şi nu prosperă decît într-o atmosferă sfîşiată de **zgomotele liniştii**...

Nu venisem, desigur, la Iaşi să ascult tăcerea, venisem să ascult pe studenţii filologi întruniţi într-o conferinţă naţională a cercurilor ştiinţifice. Sînt aici tineri din toate centrele universitare şi, auzindu-i şi citindu-i, mi-am putut face o idee despre gestul şi preferinţele lor intelectuale. Ce-am observat, întîi, este faptul că pasiunea lor pentru **metodele formale** a scăzut simţitor. Din 32 de lucrări, prezentate la secţia la care am asistat, numai una încearcă să descrie ţevăria unui poem şi să determine axele discursului liric. Cei mai mulţi tineri sînt sensibili la mituri şi arată o netă preferinţă pentru critica de tip hermeneutic. Un student timişorean (S. Carol) vrea să determine poetica jurnalului intim şi psihologia scriitorului de jurnale, într-un mic eseu care se cheamă **A scrie sub stare de rise un anumit jurnal imaginar**, într-un stil, trebuie să spun, alert şi incisiv. Un altul, tot timişorean (Claudiu Arieşanu) caută repere pentru o istorie a umorului românesc şi ajunge la concluzia dreaptă că umoristul este un moralist şi are umor în literatură nu cine imperechează bine vorbele glumeţe, ci cine ştie să vadă şi să judece din unghi moral omul. Criticul literar este, din acest punct de vedere, un umorist superior, G. Călinescu (care n-a coborît, observ, în admiraţia tinerei generaţii) este citat în sprijinul acestei idei. Ioana Bot, absolventă a Universităţii din Cluj, vorbeşte despre experimentul livresc al poeţilor din generaţia '80 şi, cu precădere, despre dialogul lor cu Eminescu. „Lor li se întîmplă versul eminescian", zice ea de la sine sau citind pe cineva. Vasile Braic, de la Iaşi, e preocupat de aceeaşi temă, numai că opinia lui este mai tăioasă şi mai tăgăduitoare. Bucureşteanul Aurelian Pavelescu face o analiză tematică a unui motiv liric eminescian **(floarea de tei)** şi, la discuţii, e încolţit de colegii săi de la Timişoara pe care, dealtfel, şi el îi agresase cu întrebări şi comentarii aspre. Un coleg de la Universitatea din Iaşi nu e de acord cu acest mod de a discuta, vrea un stil mai academic şi face o pledoarie convingătoare despre demnitatea necesară în dialogul intelectual. În pauză îi văd pe tinerii războinici mergînd împreună spre restaurantul universităţii şi deduc după feţele lor joviale că disputa n-a lăsat urme adînci. Simona Popescu, tot de la Facultatea de filologie din Bucureşti, într-un mod original, comentează un eseu de atîtea ori comentat în seminariile universitare şi în cărţile de critică **(Creaţie şi analiză)** şi caută să determine calea de acces a criticului spre text. Ne amintim, cu acest prilej, ce cititor extraordinar este G. Ibrăileanu şi ce modestie şi tandreţe intelectuală pune în demersul său critic. Dincă Lăcrămioara, de la Iaşi, este interesată de Narcis şi de mitul oglinzii în opera lui Camil Petrescu, în timp ce clujeanul Liviu Maliţa analizează **Adam şi Eva** ca roman al iniţierii... Nu e ignorată tema **fiinţei**. Pompiliu Crăciunescu (Timişoara) o examinează într-o lucrare despre „Eminescu. Iubirea ca absenţă". Limbajul lui C. Noica şi, mai ales, limbajul celor care imită pe C. Noica este desfăcut în nuanţe abia perceptibile : „să fiinţeze în intimitatea absenţei"... Sînt, în fine, şi lucrări făcute într-un stil sănătos pozitivist. Claudia Ţiţă (Facultatea de Filologie din Bucureşti) analizează metodic cronicile literare ale lui Haşdeu şi face observaţii fine despre spiritul lor polemic. Nora Crişan (de la aceeaşi facultate) urmăreşte evoluţia romanului politic şi atrage atenţia asupra clişeelor lui...

Limbajul acestor comunicări este, uneori, confuz, iar erudiţia, tipic şcolărească, sufocă în unele cazuri aceste lucrări tinereşti. Un fapt totuşi încurajator: spiritul tînăr nu mai acceptă atît de uşor formulele gata făcute şi nu mai primeşte fără spirit critic metodele şi, mai ales, limbajul lor abstract. Nu cred că mă înşel descoperind la ei un interes sporit pentru problemele semnificatului şi, implicit, pentru o veritabilă critică a profunzimilor.

EUGEN SIMION ■

Spiritul tînăr

Gînduri la monumentul culturii

Valeriu Râpeanu s-a orientat tot mai clar în ultimii ani spre acţiunea culturală de anvergură. Ca şi Edgar Papu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga sau Adrian Marino, el nu se mai ocupă de comentarea cu promptitudine a apariţiilor de ultimă oră, ci ia în considerare fenomenul literar românesc în ansamblul lui, asumîndu-şi rezolvarea unor probleme importante. Printre ele se numără editarea, explicarea prin circumstanţe istorice, interpretarea dintr-o perspectivă modernă, într-un cuvînt, **valorificarea** operelor unor mari personalităţi ale culturii noastre din perioada dintre cele două războaie, ca Nicolae Iorga, Gheorghe I. Brătianu sau Tudor Teodorescu-Braniştc. Competenţa criticului şi istoricului literar se conjugă fericit cu posibilităţile directorului de editură — efectele fiind sesizabile nu numai în bibliografia lui Valeriu Râpeanu, ci şi în activitatea Editurii Eminescu, care s-a specializat în tipărirea unor lucrări de sinteză, unele monumentale.

În mod paradoxal, dar perfect previzibil pentru cine cunoaşte îndeaproape pulsul vieţii literare de la noi, această opţiune a lui Valeriu Râpeanu, în loc să aibă răsunet, trece aproape neobservată, în timp ce tot felul de polemici mărunte, purtate prin intermediul unor notiţe sau post-scriptum-uri, acaparează atenţia criticii. Aşa se explică de ce nu s-a dat importanţa cuvenită apariţiei unui volum de studii de mare interes publicat cu cîteva luni în urmă de Valeriu Râpeanu la Editura Cartea Românească : **Scriitori dintre cele două războaie mondiale**. În sumarul volumului figurează, într-adevăr, scriitori din această perioadă, cu menţiunea că sînt scriitori reprezentativi, unii dintre ei cu totul insuficient cunoscuţi de către generaţiile de azi. Este vorba de N. Iorga, Liviu Rebreanu, Mihail Sorbul, Tudor Vianu, Perpessicius, Cezar Petrescu, Victor Ion Popa, George Mihail-Zamfirescu, I. Peltz, Tudor Teodorescu-Braniştc. Există şi o excepţie, o frumoasă surpriză pe care ne-o rezervă Valeriu Râpeanu la sfîrşitul cărţii sale şi anume un capitol despre un scriitor din cu totul altă perioadă a istoriei literaturii noastre : Mihai Eminescu.

Principala caracteristică a viziunii exegetului o constituie larga ei **deschidere**. Valeriu Râpeanu refuză să devină prizonierul literaturii înţelese exclusiv ca literatură şi tratează creaţia literară ca pe o expresie a spiritualităţii la un moment dat. Lăsăm la o parte faptul că ia în discuţie texte de o mare diversitate, nu numai beletristice, dar şi istorice, memorialistice, epistolare etc. Însă chiar mijloacele de investigaţie de care se foloseşte, departe de a fi doar cele ale criticului literar, sînt şi ale istoricului, sociologului, psihologului. Un exemplu dintre cele mai convingătoare îl constituie suita de studii — totalizînd peste 100 de pagini — consacrate unor aspecte semnificative ale operei lui Nicolae Iorga. Valeriu Râpeanu îl situează în deplină cunoştinţă de cauză pe prodigiosul cărturar român în atmosfera socială şi culturală a epocii. El reconstituie, fie şi fugitiv, o întreagă lume, cu moravurile ei, cu ierarhiile de valori, pentru a ne face să înţelegem mai bine ce însemna personalitatea lui Nicolae Iorga în vremea respectivă, în ce condiţii s-a format şi cum a contribuit la progresul culturii naţionale. Acestei priviri panoramice îi urmează însă una introspectivă : este vorba de realizarea unui „model" al psihologiei lui Nicolae Iorga, întreprindere deosebit de complexă şi dificilă din moment ce are în vedere nu un personaj oarecare, ci un om care şi-a uimit contemporanii printr-o fabuloasă erudiţie, printr-o asumare dusă pînă la sacrificiu a cauzei naţionale, printr-un temperament vulcanic pus în slujba unor idei pline de înţelepciune, „bătrîneşti". Pornind de la paginile de memorialistică ale lui Nicolae Iorga, Valeriu Râpeanu realizează un portret spiritual deosebit de convingător, expresie a admiraţiei, dar şi a spiritului său critic.

Pagini la fel de consistente sînt dedicate şi celorlalţi scriitori incluşi în sumar. Valeriu Râpeanu demonstrează, de exemplu, în ce constă **actualitatea** gîndirii estetice a lui Tudor Vianu, autor pe care ne-am obişnuit să-l considerăm inactual. Reconstituie cu vivacitate începuturile activităţii scriitoriceşti a lui Cezar Petrescu, reconsiderînd eticheta de sămănătorist aplicată prozatorului în mod mecanic. Analizează cu o desăvîrşită competenţă de om de teatru modul în care, în dramaturgia lui Victor Ion Popa, modernitatea se configurează în directă corespondenţă cu tradiţia, ca o negare-continuare. Readuce în atenţia noastră proza unui mare ziarist, Tudor Teodorescu-Braniştc, evidenţiind în structura ei reflexele frămîntărilor sociale ale epocii, ca şi influenţele unor curente literare. Fiecare studiu reprezintă, cum spuneam, o deschidere de ordin cultural, care asigură o înţelegere mai bună a efervescenţei vieţii spirituale din România interbelică.

Dintre ideile avansate în legătură cu creaţia eminesciană, se remarcă ipoteza — prilejuită de analiza poemului **Epigonii** — că Mihai Eminescu nu se entuziasma în mod naiv (deşi avea doar douăzeci de ani) evocîndu-i pe înaintaşi, ci îi trata cu un respect lucid, ca pe reprezentanţii unei epoci încheiate. Observaţia este deosebit de pătrunzătoare şi reafirmă junismul marelui poet.

Numeroase alte idei ar putea fi menţionate. Noua carte a lui Valeriu Râpeanu impresionează prin această capacitate de a regîndi adevăruri care păreau clasate şi impune respect prin devotamentul activ al autorului faţă de cultura naţională.

ALEX. ŞTEFĂNESCU ■

Vitrina cărţilor

Biografia

● „Se poate vorbi despre destine ironice, aşa cum se vorbeşte în general, despre destine tragice, fericite etc. ? Credem că da. În ceea ce-l priveşte pe Mihail Sebastian — cu siguranţă. Cum se explică altfel flagranta neconcordanţă

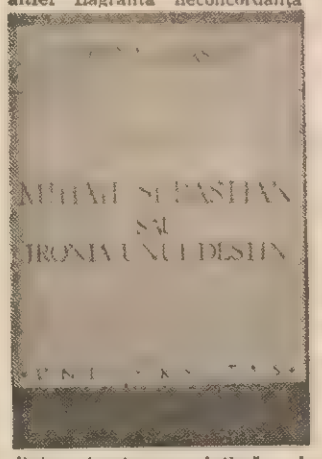

dintre structura sa intimă şi evenimentele exterioare, dintre aspiraţie şi realizare, dintre vocaţie şi succes ?" Am citat din pagina introductivă a recentei cărţi semnate de Dorina Grăsoiu, **Mihail Sebastian sau ironia unui destin**. Biografia literară pe care o consacră autorului **Stelei fără nume**, descifrează întîi de toate paradoxurile existenţiale, documentare, pentru a reaşeza — cu argumente — cîteva din prejudecăţile ce înconjoară personalitatea acestui scriitor. Fără a pierde nici o clipă din vedere perspectiva axiologică („Structura proteică, ce s-a manifestat (uneori strălucit) în cele mai diverse domenii ale artei cuvîntului (proză, dramaturgie, eseistică, publicistică literară, critică teatrală, muzicală, gazetărie). Mihail Sebastian nu se numără totuşi printre personalităţile de excepţie ale culturii româneşti interbelice"), cartea Dorinei Grăsoiu aduce excelente contribuţii de istorie literară, vădind o cunoaştere în profunzime a acestei însemnate perioade a culturii noastre, făcînd dreptate, în acelaşi timp, cu discreţie, eseistului, criticului literar de mare fineţe, publicistului şi chiar romancierului Mihail Sebastian. Pasionantă, biografia lui redeschide „dosarul" literar al unei ilustre generaţii : generaţia '27. Volumul cuprinde şi o excelentă bibliografie a operei lui Mihail Sebastian.

Prima verba

● La Editura Junimea, poetul botoşănean Gellu Dorian îşi publică prima carte, cu titlul **Poeme introductive**. Versurile lui Gellu Dorian vădesc un timbru destul de personal, palpitînd în genere în tonul discret imnic al poeziei anilor '70. Miturile populează poemele (Meşterul Manole, Ghilgameş, Socrate, Homer, etc.), poposind mai ales la intersecţia pornirilor meditative, livreşti, cu cele ale unei sensibilităţi reprimate din pudoare şi simţ al măsurii. Facerea poemului e una din temele recurente, aducînd în **Viaţa mea ecouri stinse**, din imagistica lui Nichita Stănescu : „Ca şi cum poemul s-ar fi întins peste mine / ca o lege a nimănui, / Îi înălţat traiul lui statornic / şi-a început să adune cuvintele în care pietrele foşneau / nisipul de sub glaciaţiuni, / ca şi cum o panteră pe sub frunzişuri / poemul a sărit în mitraliera maşinii de

scris / omorînd ce abia stăruisem să fac...". **Poeme introductive** aduce în arenă, ca volum de debut, promisiunea unui „cuprins" substanţial.

● La Editura Litera primul volum al Ligiei Holuţă — **Frigul şi surîsul** — cucereşte prin sunetul profund grav, al versului, prin atitudinea lirică reculeasă, aplecată asupra ritmurilor fiinţei gînditoare : „calmul / acestui spaţiu/ aplecat uşor înăuntru / asupra unui trup care-i scapă / / şi-acel trup / aplecat uşor înăuntru, / orb ca sidefiul". Alături de ingenioase caligrafii fals sentimentale („seara tipăreşte minuscule / gravuri / soarele e un metal subtil / ca o piele tandră // sub lună se-ntîmplă / alte anotimpuri / ce vor termina curînd / tunelul din Alpi / dragule / eu nu mai sînt — // poeme de iarnă / vor păzi argintăria / şi focul"), poemele Ligiei Holuţă încearcă uneori şi claviaturi mai puţin la îndemîna scrisului său, apt mai degrabă pentru distilări de esenţe poetice, decît pentru desfăşurări de reţele suprarealiste. Poeme limpezi, articulate cu real simţ al proporţiilor (**Seceră tandru !, Năframă înaintea zorilor**), delicate ascuţişuri ironice („metafizica m-a albit"), o mare puritate a substanţei poemului lăsat să leviteze deasupra magmei cotidiene (nu fără a face să răzbată ceva din vuietul acesteia) — sînt argumente pentru a saluta un debut de bună calitate.

Idei contemporane

● Editura Politică a onorat, de curînd, una dintre cele mai incitante propuneri făcute cu mai mulţi ani în urmă : Karl Jaspers. Un volum selectiv, apărut în colecţia al cărui nume l-am ales drept titlu al însemnării noastre, — **Texte filosofice** — cuprinde, în traducerea lui George Purdea (supervizată de Vasile Dem. Zamfirescu) îşi propune să reunească „principalele motive ale gîndirii lui Jaspers de-a lungul a patru decenii de creaţie (...), ilustrate prin studii de sine stătătoare sau prin fragmente extrase din lucrările de cuprindere mai întinsă". Prefaţa volumului este datorată lui Dumitru Ghişe şi George Purdea, iar selecţia textelor, lui Bruno Wurtz şi George Purdea (aceasta din urmă semnînd şi pentru note). Apărute pentru prima oară în limba română, scrierile filosofului existenţialist german prilejuiesc unul din indiscutabilele evenimente editoriale ale anului.

TANIA RADU ■

O bucurie pe care v-o împărtăşim şi dumneavoastră :

În această săptămînă, alţi doi colegi de-ai noştri şi-au îmbogăţit fişa de autor cu noi titluri de cărţi :

prozatorului Horia Pătraşcu i-a apărut la Editura Facla din Timişoara, în colecţia Biblioteca de proză scurtă contemporană, volumul de povestiri Pentru un călător cu trenul ;

George Arion îşi continuă, la Editura Albatros, aventura îndrăgitelor sale personaje de... bibliotecă, în noul roman intitulat Trucaje.

Vă asigurăm că în ambele cazuri lecturile vor fi deosebit de captivante.

Printre mutațiile radicale ale momentului actual (mă refer la tot ce s-a întîmplat în ultimele două-trei decenii) gîndesc că putem înscrie destinul ideii de personalitate. Literatura locului „în care nu se întîmplă nimic", cultivată de autori reprezentativi ai perioadei interbelice de la Mihail Sadoveanu la Gib Mihăiescu a consacrat eroi ce decad, din cauza orizontului mărginit de existență, în lîncezeală și irosire. Apoi a venit literatura celor doi Petrești, Camil și Cezar, cu eroi investiți cu forța de a simboliza eșecul pentru că el decurge dintr-un destin asumat prin absolutizarea lucidității, fie din cauza revelațiilor de natură anihilantă.

Dar, iată, încă din primele scrieri ale anilor '50, semnate de Zaharia Stancu, V. Em. Galan ori Aurel Baranga apar primele personalități ce trezesc în conștiințe forța latentă a orgoliului activist. În acel sens pe care îl conferă noțiunea de **acțiune**, de **făptuire**. Sînt primii exponenți ce vor să afirme adevărul că trăirea și experiența în socialism conduc la cultivarea nemijlocită a realului, la asumarea lui într-un context nou. Nu mai este acceptată vechea ființă a personajului marcat de curentul generat de societatea inumană. Eliberarea socială antrenează în mod dialectic și condiția eroului, **ca individ**. El devine purtătorul de cuvînt (desigur, cu particularități ce tind să-l lumineze distinct de altele înrudite) al istoriei ce i-a limpezit sensul vieții. A fost clipa în care un Eugen Barbu a dat în **Prinzul de duminică** și chiar dacă numai incipient în **Facerea lumii** o justificare voinței unui ins ca Filibache de a intra în pielea stăpînului, de a fi el însuși un stăpîn. Dar un stăpîn nu peste cellalți ci împreună cu ei. Întîmplarea a făcut să știu dintr-o confidență că Zaharia Stancu dorea să-l proiecteze pe Darie, descultul și umilitul, într-un alt Darie care să scoată la lumină valul de spiritualitate iscat de înțelesul admirabilei motivări morale oferite de dinamica socialistă. Această dinamică a aruncat vechii stăpîni la lada cu deșeuri ale istoriei. Și a adus în prim plan simptomul transformării fiecărui om din noua orînduire într-un partener social. Eroul degradat de destin face, astfel, loc eroului „uns" de istorie să fie participant la disputa cu vechiul, la revolta față de inechitate. Vom observa curînd, cu precădere după 1965, apariția acelor personaje ce s-au trezit destul de puternice să-și facă simțită prezența ca agenți vii ai Revoluției.

Un număr de scriitori (nu mereu aceiași) ne-a dat prilejul să scriem cu satisfacție despre acest moment. L-a deschis, cumva, Titus Popovici, au pășit pe el, cu succes, Nicolae Breban și Platon Pardău, Theodor Mănescu și Constantin Țoiu, Mircea Horia Simionescu, Dinu Săraru sau Ion Lăncrănjan, D.R. Popescu și Eugen Barbu.

A rezultat, deci, o galerie de personaje care pecetluiește suita prezențelor cetățenești necesare societății noastre. Ce

Personaje și destin

a diversificat literatura „obsedantului deceniu" în materie de răsturnări dramatice de destin a obținut strălucit tendința pe care o semnalăm, respectiv valorificarea ierarhiei literare a tipologiilor în acord cu ierarhia valorilor revoluționare.

Esențializarea spiritului interogativ deopotrivă cu cea a spiritului făptuitor definește problematica majoră a personajului ordonat de cerințele noii istorii. Mă întreb cum vor fi arătînd peste timp ca simboluri, dincolo de orice cadru conjunctural, aceste personaje ce se amestecă în realitatea clipei preferate. Pentru că nu ascund : un balast anecdotic se va pierde, va dispărea resorbit, condensat de flotul cosmic. Va fi de văzut cît din coeficientul retoric al discursului senzitiv și reflexiv va putea să evadeze în spre viitor. Mi se pare însă cert că arhitectura ideilor nu ignoră și nu va ignora o responsabilitate a prezentului față de ziua ce vine. În primul rînd, grație personajului activ însoțitor al istoriei pe care o personalizează, o revelează și o configurează ca univers.

Tutelat de subțirimea impulsurilor volitive personajul romanelor interbelice abordează existența marcată de starea de conflict cu societatea.

Conținutul raportului invocat este — cum am și încercat să dovedesc — primul ce suferă înnoiri radicale în anii noștri. Este suficient să ne gîndim că, după 23 August 1944 personajul are drept model caracterul ofensiv al structurilor sociale. Mesajul depășit al unor eroi care — boieri ori țărani ori intelectuali — oscilează între visare deșartă și cădere în desuetudine face loc în plan tipologic dublării idealului generos cu fapte pe măsură. Din perspectiva revizuirii înțelesului dat valorii idealului (din **utopic** el devine practic, nemijlocit **posibil**) tipologiile angajează **globul** destinul națiunii, viitorul ei decide spre ce direcție se îndreaptă opțiunile individuale. Asadar, evoluția indivizilor este determinată de evoluția generală, de natura și împlinirea esenței umane în socialism. Esența ce refuză integral calificativul dat de autorul unui dicționar de personaje apărut, chiar în țara autorului în primele decenii ale acestui secol privitor la ciclul Rougon — Macquart cînd nota că, la timpul său, Zola observase cum fiecare dintre acestea este „o natură ultragiată". Pentru că duce pînă la a patra generație, în feluritele lor încrengături un fatalism al decreptitudinii. Numitele aparitii alcătuiesc o lume, nu însă și o umanitate. Aceasta cînd personajul e purtătorul unei morale ; funcția ei fiind negativă, el devine propriul său judecător. Mai mult, numărînd peste 1 200 de personaje, de cele mai variate profesii, de la cea de ministru la cea de miner, ampla machetă socială reclamată de întocmirea dicționarului revelează, între concluzii, una la care mă opresc. Un edificiu ambițios cum a și fost celebra „Istorie naturală și socială a unei familii sub al doilea Imperiu" i-a permis lui Emil Zola să rețină că pentru dezmoșteniții epocii agonia nu coincide cu dispariția dramei lor. Este, dimpotrivă, argumentul luptei care încunună o operă.

HENRI ZALIS ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Cuvinte și imagini

De mai multe secole poeții au experimentat unele procedee mai puțin obișnuite de dispunere a textului în spațiu. Scopul era evident : atragerea cititorului și pe alte căi decît cele oferite de lectura lineară a versurilor. Încă din secolul al XVII-lea unii dintre poeții metafizici englezi sau dintre scriitorii germani manieriști și baroci au fost ispitiți de ideea construirii unor poeme în formă de scară, romb, triunghi, cruce, cerc etc. În felul acesta nu numai versul era dislocat din structura lui obișnuită, dar adeseori și cuvîntul era desfăcut în silabe pentru a putea intra în acea formă geometrică aleasă de autor. Se cuvine să spunem de la început că asemenea modalități mai puțin uzitate de structurare a textelor poetice duceau foarte rar la sporirea cîmpului semantic al operelor datorită acestor procedee de simbolizare spațială. Ele erau în cele mai multe cazuri consecința unor manierisme formale. Și cum poeții simboliști cunoșteau destul de bine literatura barocă nu este de mirare că unele procedee au revenit în lirica modernă de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul veacului următor. **Caligramele** lui Apollinaire și unele poeme de Mallarmé în care versurile puteau fi citite în mai multe feluri demonstrează unele tentative de înoxare grefate tot pe forma de dislocare a textului ce se abat, în parte, de la simpla sa structurare lineară. Futuriștii imprimau o anumită dinamică vizuală versurilor și pe această cale. Experiențele făcute mai tîrziu de adepții **poeziei concrete** și **spațialiste** în mai multe țări, încurajate de M. Bense și Pierre Garnier, au dus la acele faimoase colaje de **cuvinte** și **imagini** în care dominantă rămîne impresia vizuală în vreme ce poezia se estompează pînă la dispariție. Gramatica generativă, la rîndul ei, dintre cuvinte este infinită iar dispunerea grafică a acestora a dinte cuvinte este infinită iar dispunerea grafică a acestora a înregistrat o gamă foarte variată. Și în acest caz efectele artistice au fost minore. Dar în pofida rezultatelor puțin încurajatoare unii poeți români nu au evitat să facă asemenea experimente pe cont propriu. A. Rogoz și-a structurat cîteva poeme ca niște mici corăbii, S. Foarță se amuză cu dislocarea și aglutinarea unor părți de cuvinte ce dau noi sensuri, A. Rău construiește cuminte romburi de poezie sau scoate, pur și simplu, unele litere din rînd, fapt care îngreunează doar lectura.

Și cum poeții nu se descurajează ușor în fața unor experimente, nutrind mereu convingerea că ei le vor valida estetic, nu este de mirare că și Ion Segărceanu merge pe aceeași cale (**Poemograme și alte poezii**, „Cartea Românească", 1986). Este însă evident că „gramele" lui Ion Segărceanu au fost stimulate și de poemele stereofonice scrise de Michel Butor.

Se impune să menționăm de pe acum că recentul volum de versuri publicat de Ion Segărceanu nu este scris în întregime în aceeași manieră. După ce s-a eliberat de un anume balast conjunctural din poemele mai vechi, scriitorul trece printr-un proces de „**purificare**" a creației sale fără să lase încă impresia unei opțiuni ferme, definitive pentru anumite soluții artistice. Dar ceea ce-i poate frapa de la început pe cititor este faptul că în mod programatic autorul nu aspiră spre o anumită armonie textuală, ci spre o asperitate „scuzabilă" a cuvîntului. Lectura din **Versul șchiop** este evidentă : „Și Esop era Șchiop / și Darius al lui Istaspe" / și Darie cel desculț / și Richard — inimă de leu". Dar afirmația pare făcută ca o provocare psihologică, așa cum sînt și altele, presărate pe parcursul acestui volum de versuri. Ion Segărceanu este preocupat în mod constant de două întrebări : **ce vede poetul și de ce scrie poetul ?** Primul răspuns indică viziunea unei lumi duale, adesea contradictorie, adică ne lasă liberă înțelegerea ideii că existența este o veșnică geneză și moarte, bazată pe diferite tensiuni. Poetul / vede clipa / cu lumina și bezna din ea. / vede lumea cîntînd și plîngînd. / Scriitura poetului este situată de autor sub zodia libertății, a opțiunilor directe ale creatorului. Și astfel la întrebarea Sfinxului (De ce scrie poetul ? / Ce scrie poetul ? / Cînd scrie poetul ?), bardul răspunde succint și limpede : „dar asta e treaba poetului". De altfel autorul declară fără drept de replică : „Sînt un Sisif incorijibil : / car mereu bolovanul divin al Poeziei / pînă în vîrful muntelui de azur. / Și cum un Sisif fericit se poate cel puțin imagina, el apare în poezia lui Ion Segărceanu la locul de întîlnire cu cititorul căruia vrea să-i vorbească „de la suflet la suflet" **(De oriunde)**.

Dar nu cred că poezia lui Ion Segărceanu / „capătă profund înțeles / numai răsurnată" / **(Răsturnarea)**. Fiindcă oricît am întors-o pe toate fețele, coeficientul ei de poeticitate rămîne adeseori destul de redus. Locurile comune se aglomerează în versurile sale fără să ducă decît arareori la o poezie a acestora. Imaginea lumii ca haos este sugestivă : / „Totu-n jur e vai-halal : / unul cîntă din caval. / altul chinuie un cal / tot trăgîndu-l cu un șal" / **(Val)**. Meditațiile sale ludice despre balega de cal din parc, despre virgula necesară, pisica moartă în pîntecul șoricelului, sînt mici scorneturi hazoase, gînduri cu aripa ruptă, dulci nimicuri apte doar să demonstreze că miticul Sisif al poeziei sale a rămas un simplu element de referință. Cînd stereofonia și simultaneismul civilizației moderne arată ce a văzut **poetul**, atunci și poezia sa capătă o anumită consistență : / „Un claxon — o nălucă, / altă nălucă din față, ...ancaaa, / scurt viraj în viteză, / țipăt încrementit în văzduh".) **(Una Paloma...)** Dar o notație sugestivă nu este încă o probă cîștigată la o cursă de mari obstacole. E cel puțin straniu faptul că poezille construite de Ion Segărceanu în romb, în triunghi, ca o cazma, ca un val de apă, ca o scară crescîndă de cocori, ca o cădere verticală etc. au o poeticitate redusă : / Fericit tu / riule, piriule / care curgi / — șoaptă / alinătoare / **(Riul)**. Așezat în tiepte coboritoare, acest enunț este de o banalitate de-a dreptul frapantă. Nici atunci cînd scriitorul afirmă într-o altă „gramă" coboritoare că / Floarea / își / deschide / voluptoasă / petalele-n / lumină" /, nu a avut loc întîlnirea sa cu poezia. Nu știm cît de mare este combustiunea internă a creatorului, fiindcă el cere / „Să ne închidem / precum broasca țestoasă în carapace" /. Dar poezia sa mi se pare încă devitalizată, lipsită de acea energie iradiantă a textului, capabilă să comunice la o altă temperatură afectivă și intelectuală cu cititorii, Ion Segărceanu este încă un poet în tranzit.

Transparența și obstacolul

În atelierul lui din Lugoj, în care se ajunge printr-o scară răsucită, pictorul Constantin Răducan e întotdeauna înconjurat de obiecte vechi, printre care un gramofon din cele adevărate, cu pîlnia largă, ca un corn al abundenței, face tot farmecul. Acolo, el pictează, așezat în liniște în fața șevaletului, obiecte din universul cotidian, pe care le închipuie pe mese de gală îmbrăcate în draperii albe. Gheridoanele sale, încărcate de lucruri domestice, sînt apoi învăluite în hașuri nervoase și stingace, ca și cum peste chipurile clare ale desenelor și picturilor s-ar fi abătut un nor de cenușă. După ce pictorul a conturat imaginile cu migală, dîndu-le distincție și concreteță, el simte nevoia să oculteze desenul, să reducă transparența și să interpună în calea privitorului un obstacol, pentru a crea astfel o complicitate cu celălalt. Sub fulgii cenușii presărați deasupra obiectelor, se poate ghici o metamorfoză stranie, o geneză a formelor și conturelor, o naștere lentă a imaginii artistice. Pe fondul negru, închis pînă la ambiguitatea apocaliptică a întunericului, Constantin Răducan știe însă să presare și puncte luminoase, pentru a dizolva tonalitatea misterioasă a fundalului. Atunci, din naturile statice ale pictorului se înalță un halou discret în care se topesc formele calme ale obiectelor, iar culorile își string nuanțele pînă la tonul lor fundamental și pînza pare să înfățișeze nu un fragment de realitate, ci chiar simbolul acesteia, esență pură a imaginii.

De curînd, Constantin Răducan a deschis o nouă expoziție personală la Galeriile Apolodor, din Turnu Severin, unde a expus 36 de lucrări. Aici, pictorul a prezentat, alături de naturi statice în ulei, și desene în creion, peniță, acuarelă sau ceracolor, cele mai multe lucrate în laviu, căci artistul are predilecție pentru monocromie ; el caută tonurile complementare, avînd știință a culorii, care-i permite să-și organizeze o scară fină a nuanțelor. În creion, de pildă, pictorul excelează mai ales în jocul virtuoz al hașurilor care capătă sens prin acumulare și repetiție. Linia e într-o permanentă răsucire, ca un fir incilcit care generează contururi tocmai prin rătăcirile lui imprevizibile.

Constantin Răducan e un pictor al imaginii fundamentale, pe care o tatonează prin cele mai ciudate stratageme picturale, punînd-o în evidență și estompînd-o, iluminînd-o și obscurizînd-o, oferind-o privirii și sustrăgînd-o prin dizolvări cromatice. Prin acest program artistic, pictorul aspiră să aproximeze esența prin jocul formelor.

RADU G. ȚEPOSU ■

CAP LIMPEDE

● *Salon literar al scriitorilor vrînceni.* Vrancea a dat, de la începuturi, nume de clasici și cititori, devenind un ținut emblematic al culturii naționale.

Fie că este vorba de Miron Costin sau Varlaam, de Grigore Alexandrescu sau Duiliu Zamfirescu, de Alexandru Vlahuță sau Ion Slavici, de Hortensia Papadat Bengescu sau frații Dan și Emil Botta, pentru a ne opri doar asupra cîtorva scriitori de raftul întîi, dicționarul imaginar al Țării Vrancei își aureolează pagnele cu numele lor. Acestei străluciri tradiții i se răspunde astăzi prin întreaga activitate a unui grup de scriitori, concretizată în numeroase apariții editoriale, comentate nu de puține ori, cu entuziasm de către critica literară, de personalitățile ei proeminente. Nu întîmplător acum 5 ani aici, la Focșani, s-a constituit întîiul Cenaclu al Uniunii Scriitorilor, primul de acest fel din țară.

În acest context, desfășurarea „Salonului literar Dragosloveni", ajuns în acest an, la cea de a 17-a ediție, la care au participat alături de scriitorii vrînceni, numeroși reprezentanți de frunte ai literaturii noastre de azi, capătă dimensiuni deosebite. Iată, realizarea unui simpozion „Hortensia Papadat-Bengescu", prilejuit de împlinirea a 110 ani de la nașterea marei scriitoare, s-a armonizat bine cu sărbătorirea poetului Ion Larian Postolache, la 70 de ani.

După cum dialogurile vii dintre scriitori și oamenii Focșaniului, Adjudului, Dumbrăveniului, Homocei sau Păunești au intrat într-un firesc raport de interferență cu scrisul laureaților concursului literar „România pitorească", organizat în cadrul „Salonului...".

Am editat almanahul „Vrancea literară", bine primit de către critica de specialitate, fapt ce ne obligă să-l continuăm în timp.

După cum, nădăjduim să îl adăugăm „Salonului literar Dragosloveni", la edițiile viitoare, noi manifestări. Un colocviu despre cultura și civilizația veche românească s-ar putea desfășura la Bolotești, locul de naștere al lui Varlaam. La Panciu s-ar putea institui un dialog despre romanul clasic românesc, acolo așezîndu-se în eternitate Ion Slavici. La Soveja unde a fost auzită „Miorița" de către Alecu Russo, s-ar putea organiza un „Tezaur mioritic".

Sînt gînduri pe care nădăjduim să le ducem, în viitorii ani, la împlinire, idei sugerate din însăși desfășurarea acestui amplu „Salon..." al scriitorilor vrînceni, manifestare apreciată la o deplină maturitate.

FLORIN MUSCALU ■

Riul, ramul

Mureșul Unirii, către țară, dăinuind în piatră,
În granitul carpatin vuind sonor,
În suspinul alburiu sticlind pe vatră,
În dulceața sinului de mamă copleșit de dor.

Adevărul sfînt, în Cartea țării, scris a fost
cu geniu,
Mîndru-l scapără lumina și măreț,
El a fost, va fi al nostru de mileniu,
Din acel miraculos Decembrie de preț.

Ceasului de cumpănă, despicător,
de timp avid,
Mari bărbați adîncul sens l-i descifrară
Și-n pămîntul, una cu ei însuși, întregit,
Bornele Unirii le fixară.

De la sînge la alt sînge roșul circulase liber,
Mai albastru cer în ceruri și mai galben grîu
în grîuri.
Munții scuturară moarte viperi,
Marea bubui în cel din urmă vîrf de fluri.

Se-adunară, limpezi, panglicile de hotare
Și rodiră pe aceleași, unic, falnic ram,
Ridicînd în sărbătoare
Ființa, și voința și destinul, de-a fi ale
unui neam.

MIHAI PASCULESCU ■

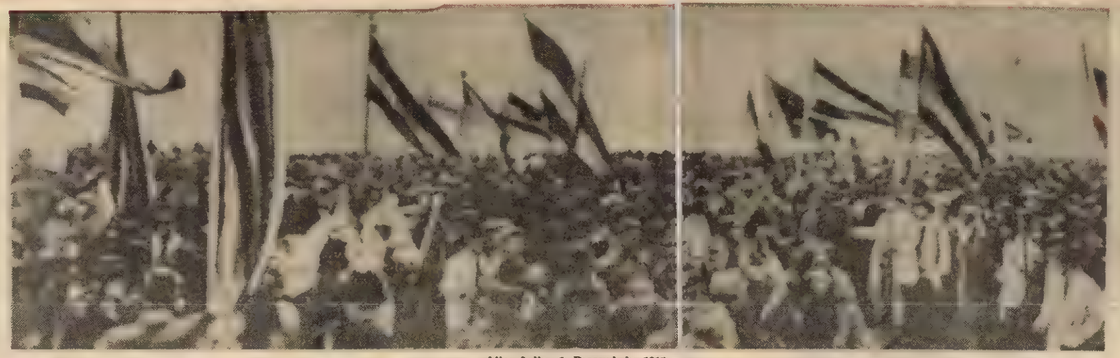

Alba Iulia, 1 Decembrie 1918

La Alba Iulia, cetatea Unirii

Nu mai sînt mulți veteranii Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, sînt un pumn de oameni. Dar atîția cîți sînt, octogenarii sau nonagenarii acelui moment intră, în fiecare prag de decembrie, într-un freamăt deosebit, ca niște păsări polare care s-ar pregăti pentru marea călătorie spre miază-zi. Își dau telefoane, își telegrafiază, se cheamă prin mesaje verbale sau prin scrisori, reevocă amănunte ale istoricei zile și — care pot, care mai pot să umble — se adună în cete de pelerinaj, reeditînd călătoria în timp spre acel mare și unic moment care le-a marcat pentru totdeauna viața. Nu numai a lor, ci a națiunii întregi. Se îndreaptă deci, în prag de decembrie, spre Alba Iulia. Unii din ei în cărți, sprijiniți de nepoți și de strănepoți. Și noi toți, fie și numai cu gîndul, îi însoțim.

Alba Iulia, în prag de decembrie, e cetatea de cuget a întregii sufletări a românilor.

Sub lumina albă a dimineții de iarnă, orașul de pe terasele Mureșului e o definiție a Transilvaniei de lîngă cer. Nu poți concepe această magnifică Albă Iulie a Unirii, spunea un poet, decît în lumina vie a dimineții. Apogeul ei este acea istorică dimineață de început de veac, irumpînd peste negura veacurilor, după care, subit, peste zidurile cetății a coborît cerul unui întuneric opac și greu, pînă la dimineața străluciitoare de azi. Și e bine să sosești aici chiar dimineața, cînd lumina coincide cu cei doi timpi glorioși ai cetății. Nu trebuie ratat un asemenea moment, mai ales acum ! Rar orașe în care tumultul de viață, de mare istorie, să se fi reluat după atîta vreme, rar coincidențe între două epoci de strălucire, mai expresiv și mai simbolic reflectate decît aici.

Și rar orașe pe trunchiul cărora actele capitale ale existenței și devenirii românilor să se fi încrustat atît de adînc !

Muzeul Unirii, inaugurat la 28 mai 1975, în prezența președintelui Nicolae Ceaușescu, e un muzeu de piatră și fier. Marea epocă a Apoulon-ului dacic, reședința viteazului trib al apulilor, strălucește în era dură a fierului, care taie unelteler, armelor, omului, pietrei, profiluri de fier. Vetrele de fiert și de ciocănit metalul, smulse din pămînt cu zguri cu tot, par niște uriașe bucăți de rocă în care încremenește timpul. Gigantice clocane, baroasele cu căpățîni plumburii, nicovalele scofîlcite de loviturî și scîntei, deshumate de arheologi, închipuie o fierărie de uriași în care bătrînii noștri își tăiau pluguri și spade. Vestigiile Apulum-ului roman, cel mai important centru politic, economic și militar al Daciei cucerite, care se contrapun vestigiilor Apoulon-ului, sînt la fel de aspre, de masive, de definitive. Cele două popoare s-au ciocnit în esențialul lor, neîncetînd să se biruie deci întru o a treia ființă, poporul român. O ființă pe care vitregia istorică s-a tot nevoit s-o sfărîme, să-i risipească și mădulare, și suflet, în patru vînturi, dar o ființă pentru a cărei păstrare, întregire și înălțare a luptat cu supremă înversunare, cu sînge, cu sudoare, cu geniu, cu neasemuită necurătare de sine, întregul neam de la Dunăre și Carpați. Aici, în vechea „Cetate Albă" a Mureșului, mărturiile acestei lupte s-au adunat într-un înalt și tulburător memento. Aici, la 1 noiembrie 1599, a intrat triumfal, în fruntea vitejilor săi, Viteazul, pentru ca un an mai tîrziu, trecînd munții de răsărit, să ne restituie, cu sabia, vechea Dacie, încununîndu-se „domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei". Aici, în cel de-al XVIII-lea veac, s-a petrecut cumplitul martiriu al lui Horea, Cloșca și Crișan. Aici, în Șanțul Albei, veacul al XIX-lea i-a sculat pe moții din Apuseni, sub conducerea crăișorului Iancu, la aprige bătălie pentru izbăvirea din lanțuri a ființei lor și a ființei Ardealului. În același ținut, pe Cîmpia Libertății din Blaj, s-a strigat, din 40 000 de piepturi, „Vrem să ne unim cu Țara !", în acel an 1848 al cărui fervent aveau să înfăptuiască, în 1859, prima noastră Unire. Aici, la 1 Decembrie 1918, prin voința plebiscitară a celor 100 000 de oameni ai Transilvaniei strînși pe Cîmpul lui Horea, s-a înfăptuit, pentru veci de veci, reailpirea mindrei provincii din cununa Carpaților la țara-mamă din care silnic fusese smulsă.

Din pămîntul Albei Iulii crește la tot pasul, înviate de bagheta istoricului sau de sapa arheologului, inestimabile dovezi despre puterea noastră de jertfă în numele cauzei sfinte a unității neamului, ideal străvechi, tot atît de străvechi ca și neamul, ca și limba pe care-o vorbim, ca și apartenența noastră la gintă, vis milenar, pus temelie tuturor visurilor ce ne-au hrănit istoria. Pămîntul Albei Iulii vorbește. Cercetătorii locului, alături de cercetători din întreaga țară, au supus, în anii din urmă, unei adevărate radiografii succesive straturi istorice care legitimează, prin fapte grele ca și bronzul armelor și ca și fluviul de sînge ce curge prin ele, continuitatea și mereu sporita, prin veacuri, fervoare a bătăliilor noastre pentru întemeierea acestui vis.

S-a înfăptuit aceasta într-un timp în care, la nivel istoria, iată, nu mai este arhivă moartă, praf așternut peste oseminte, filă festivă ce se scutură din calendar, ci depozit sacru de viață al națiunii, izvor de apă vie, regeneratoare de ființă și de conștiință. S-a întîmplat sub veghea și prin fapta cîtorvalor de noua țară, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, ale omului care, dîndu-ne o nouă istorie, ne-a redat, în același timp, și trecutul, marele nostru trecut eroic, ne-a redat dreptul de a-l cînsti, de a ne sprijini pe al ființa noastră, ascultîndu-ne și regăsîndu-ne pe noi înșine. Omul care, printr-una din acele rare, dar semnificative coincidențe ale istoriei, s-a născut în chiar anu-i de pisc, anul Marii Uniri de la Alba Iulia, a inaugurat aici, în 1975, un Muzeu al Unirii așezat într-un edificiu care-l subliniază cu strălucire însemnătatea. Tot el, zămislitorul de nouă istorie, a dezvelit aici, în 1968, statuia ecvestră a lui Mihai Viteazul, tot el, în 1973, la aniversarea a 125 de ani de la revoluția pașoptistă, a inaugurat, pe Cîmpia Libertății din Blaj, ansamblul monumental închinat luptătorilor pentru libertate, independența și unitatea neamului. Zidim, ne înviață făuritorul noului destin românesc, în prelungirea istoriei, revelîndu-i și împlinindu-i marile sensuri, marile idealuri naționale și sociale purtate prin timp de acest încercat popor. A spus-o și aici, la Alba Iulia, în fața celor 100 000 de participanți — 100 000, ca în anul de pisc al istoriei ! — la marea adunare populară de la 5 iulie 1984 :

„Triumful libertății sociale și naționale s-a realizat cu jertfe mari, dar s-a realizat ! Iată de ce cinstim întotdeauna pe înaintașii noștri, care și-au dat chiar viața pentru ca poporul nostru să se dezvolte, pentru formarea națiunii române !"

Sărbătorim momentul Albei Iulii într-o țară și într-o epocă în care idealurile generației Unirii au devenit, pentru prima oară, realitate. Sărbătorim acest înălțător moment strins unit, ca și o familie la aceeași masă. O masă pe care s-au așternut, pentru toți, aceleași roade, făurite prin frăția de cuget și faptă a tuturor fiilor acestui pămînt, români, maghiari, germani, de alte naționalități, constituiți în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste. Ce poate fi mai tonifiant decît o astfel de sărbătoare ? Ce poate fi mai cald, mai uman, mai adevărat, mai curat, decît stringerea la aceeași masă, a unei unice, indestructibile familii ? Această masă au desenat-o, sub cer, Carpații. A desenat-o, simbolic, cadranul solar de la Sarmizegetusa. Au desenat-o, cu inimile, generații de luptători, în numele indeturnabilului ideal al unității și înfrățirii neamului. Un ideal care, astăzi, e-a împlinit în major, dînd zilei contemporane o unică strălucire istorică.

Cetatea Albei învederează și ea, prin noul ei destin, strălucirea acestei zile. De fapt cetatea, în înțelesul de oraș, nu de întăritură militară, se construiește abia acum, prin efortul edil al acestei epoci și prin munca unită a fiilor ei. Alba Iulia, ca toate așezările noastre, a devenit o cetate-faur, un centru dinamic al noului, un spațiu al marii construcții, deci al marii istorii, dîndu-ți dimensiunea, prin suprapunere, a unor epoci de glorie, într-o impresionantă logodnă. A fost această cetate, pînă nu prea demult, un burg zidit într-o „stătătoare slavă", hrănindu-se doar din această slavă, hrănind nostalgia unui fatidic „a fost odată". A fost un loc uitat, ca multe tîrguri și tîrgușoare din vechea țară, un orășel atîrnat pe dealurile unei Transilvanii de sate, trăind și murind în această atîrnare semirurală, ucigătoare de orice perspectivă de devenire. Din splendidele lui monumente, din lespezile și bolovanii cu inscripții medievale, s-au durat nu o dată prispe și bolți de șiruințe. O stăpînire străină vremelnică a desăvîrșit risipa, făcînd ca de la vatra umilului tîrg la somptuoasa cetate din veacul al XVIII-lea, adormită sub dealuri în odăjdiile ei de piatră, vizitatorul să aibă senzația de a parcurge o distanță mai mare, infinit mai mare, decît cea de la prima așezare păstorească de pe apa Mureșului la Roma lui August ori a lui Traian.

Ce putea să scurteze distanța dintre cele două așezări, ce forță putea să apropie și să contopească, în semnificații majore, cele două capete de istorie, sfidînd timpul să bată din nou, cu sporită vigoare ? A fost, ca pretutindeni, forța socialismului și, cu deosebire, forța inegalabililor ani constructivi înaugurați de Congresul al IX-lea al partidului, ani care — prin excepționalul demers de gîndire și faptă al cîtorului României moderne — au căpătat dimensiune de epocă.

Puține orașe te înzestrează, precum Alba Iulia, cu o imagine a noului care să opereze asupră-ți atît de viu, puține te îmbie la o asemenea confruntare retrospectivă, puține te invită să te certi, mental sau la față locului, cu propria lor imagine, pe care chiar ele ți-au dăruit-o nu prea demult. Față de 1965, populația orașului s-a triplat. Față de anii '60, în care forța industrială a urbei îngloba doar o întreprindere (nu excesiv de mare !) pentru reparat utilaj minier, o fabrică de încălțăminte (cu producție zilnică de vreo 50 de perechi de bocne...), o moară și cîteva ateliere meșteșugărești, orașul de azi etalează, ca pe o teafără coloană vertebrală a peisajului și a vieții, mari și moderne incinte de muncă, unele de talie națională, ca întreprinderea de utilaj (care-și exportă mărfurile în multiple țări, pînă dincolo de Atlantic), întreprinderea „Porțelanul" (cea mai mare din țară și una din cele mai mari ale continentului), Întreprinderea Mecanică, Întreprinderea de produse refractare etc. Alba Iulia și ținutul care o înconjoară ocupă, între județele României, locuri de frunte, unele de absolută întîietate, la producția de placaje, de plăci fibrolemnoase, de sodă caustică și calcinată, de minereuri cuprifere și minereuri complexe, de gaz metan, de autidăunători, de mașini-unelte de prelucrat metale prin așchiere, de oțel brut.

Explozia industrială și cea demografică au făcut ca orașul să se trezească, peste noapte, parcă prea mic, prea strîmt. Rama lui arhitectonică a fost schimbată, succesiv și febril schimbată, pînă într-acolo încît întregul tablou, în panoramele-i largi ca și în detaliu, să devină cu totul altul. S-au construit, în ultimele două decenii, aproape 20 000 de apartamente în blocuri, implantate în toate zonele, începînd cu perimetrul vechii cetăți, apoi mai departe, mereu mai departe, spărgînd carapacea seculară a urbei, deschizînd-o spre toate zările. Pentru prima oară, acum, vechile monumente, acele majuscule arhitectonice din cartea orașului, care i-au încîntat din veac pe toți călătorii prin noblețea și strălucirea lor, nu mai par izolate, stinghere, nu mai par (cum scria un astfel de călător) „cohorte din cer cu hirzobul", eșuate pe un sol plat, robit orizontalei simple. Centura noilor construcții leagă, prin verticalele ei, întregul, monumentul modern alăturîndu-se celui vechi ca un comentariu contemporan al unui text clasic, într-o relație de reciprocă valorificare a străluciirilor în chenarul aceleiași file.

Și noua Alba Iulia e încă în plină edificare. Edilii orașului ne-au arătat zeci de machete, hectare de planuri trasate pe hîrtie, atestînd dezvoltarea în perspectivă a municipiului. Pentru întîia oară, aici, la Alba Iulia — loc unde era obiceiul să-ți arunci ochii doar spre trecut, cît mai departe de azi, cît mai dincolo de ieri, cît mai adînc în timp —, se privește spre viitor.

Alba Iulia — oraș-istorie, făuritor de istorie.

Alba Iulia — oraș-muzeu al romanului, dar, în același timp, oraș viu, cetate industrial-culturală ce se dezvoltă conform cu exigențele epocii, conform cu planurile de renaștere a tuturor așezărilor noastre.

Epoca noastră, epoca idealului național împlinit, scrie și-aici, ca în puținetatea țării, suprema filă a întemeierii românești în veșnicie.

ILIE PURCARU ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

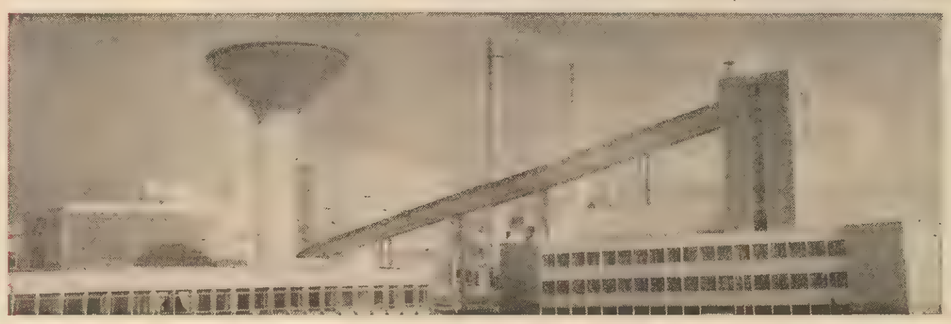

Virste noi ale vechii cetăți a Unirii

„Un act de profundă dreptate națională"

Sînt biruințe în viața poporului român care, prin forța, prin anvergura lor, îl definesc în fața lumii, în fața istoriei. Apriga dorință de libertate, curajul, mîndria și inteligența creatoare și-au pus pecetea pe toate luptele de eliberare socială și națională, i-au afirmat și i-au pastrat ființa națională. O astfel de izbîndă, crucială pentru întregul destin al țării este Marea Unire de la 1918, moment unic, culminant al istoriei pline de jertfe și sacrificii a acestei națiuni, rezultat legic al dezvoltării ei. Așa cum afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„Unirea nu a fost efectul unei întîmplări, rodul unei simple conjuncturi favorabile sau al înțelegerilor survenite la masa tratativelor, ci rezultatul luptei hotărîte a celor mai largi mase ale poporului, un act de profundă dreptate națională".**

Act de profundă dreptate națională, „visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbaților noștri cei mari, cari întrupară în sine individualitatea și cugetarea poporului spre a o manifesta lumii", cum o numea Nicolae Bălcescu, Marea Unire s-a născut din conștiința unității de neam a românilor — a originii, a limbii, a tradițiilor și obiceiurilor comune — din însuflețirea și munca asiduă pentru implinirea idealurilor ei, care, în asemănătoare momente de vîrf, și-au găsit expresie în faptele lui Mircea cel Mare, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, în acel „act energic" scris la jumătatea secolului trecut, cînd prin voința întregii națiuni, Moldova s-a unit cu Moldova, în gloria învingătorilor de la 1877.

Unitatea în jurul idealurilor pentru care românii au luptat dintotdeauna au stat la temelia excepționalelor Hotărîri de la Alba Iulia, adunările populare menite să aleagă deputații pentru Marea Adunare Națională fiind o elocventă dovadă, la scară întregii națiuni, a dorinței de unire într-un singur stat, liber și suveran. Acțiunile politice ale partidelor românilor din Transilvania, alianța lor într-un singur partid, Consiliul Național Român Central, au permis constituirea organizațiilor teritoriale regionale și locale, ce au reprezentat cadrul organizatoric în care s-a desfășurat lupta pentru realizarea Unirii Transilvaniei cu România. În aceste consilii, au fost aleși prin voi deschise țărani, muncitori, intelectuali, meșteșugari, expreșe făuitoare a deplinei solidarități naționale a românilor din Transilvania. La 1 Decembrie, pe Cîmpul lui Horea, cei peste 100.000 de participanți, între care se aflau și moldoveni, munteni și bucovineni, au votat istorica Declarație prin care s-fost proclamată Unirea Transilvaniei cu România. Conferința de pace de la Paris a consfințit o realitate concretă, a consacrat dreptul unui popor care-și impusese dorința de libertate și unitate în fața întregii lumi.

Întărirea unității naționale, apărarea independenței și suveranității țării au constituit și după Marea Unire de la 1918, scopurile fundamentale ale luptei poporului român. Partidului Comunist Român i-a revenit misiunea istorică de a orienta această luptă spre împlinirea unui alt ideal exprimat în atîtea rînduri de mari patrioți ca Bălcescu sau Kogălniceanu, o Românie liberă și puternică, după ce a inițiat, organizat și condus revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August, momente decisiv pentru istoria contemporană a patriei, care a deschis drumul spre acea țară visată de înaintași.

Schimbările profunde în structura socială și de clasă, alianța politică și ideologică a clasei muncitoare, cu țărănimea și intelectualitatea, dezvoltarea în ritmuri înalte în perioada ce a urmat Congresului al IX-lea al partidului, unitatea de nezdruncinat în jurul partidului, a secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au întărit și au afirmat tot mai mult statul socialist român ca stat al democrației muncitorești, revoluționare.

Uriașul efort constructiv al poporului român în anii construcției socialiste, inclusiv după cel de-al IX-lea Congres, a transformat România într-o țară înfloritoare, cu un deosebit prestigiu internațional. O politică justă și înțeleaptă, în consens cu năzuințele poporului au așezat România, într-un timp extrem de scurt, în rîndul națiunilor dezvoltate ale lumii.

Același curaj, dorință de libertate și demnitate, își spun cuvîntul în izbînzile noastre de astăzi, argumentele dezvoltării fiind puternica și moderna bază tehnico-materială creată, ritmurile înalte de creștere a economiei, înfloririea ținuturor județelor, profundele mutații înnoitoare în toate domeniile de activitate. Ne comparăm cu noi înșine, cu ceea ce am realizat în anii construcției socialismului, și spunem că România are azi o industrie de șase ori mai puternică decît în 1965. Este un fapt. Viața confirmă justețea concepției partidului, a secretarului său general, potrivit căreia descătușarea forțelor creatoare ale maselor constituie principala cale de progres. Socialismul construit cu poporul și pentru popor este realitatea care definește democrația profundă, efectivă, întemeiată pe participarea tuturor celor ce muncesc la conducerea societății, care exprimă limpede legătura strînsă dintre partid și popor, încrederea, dragostea fierbinte' și profunda recunoștință pe care toți cetățenii patriei le nutresc față de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Expresia supremă a acestei unități, a prețuirii de care se bucură Cirmaciul destinului național, simbol viu al unității și neatîrnării naționale, care înmănunchează în cei mai înalt grad gîndurile, aspirațiile, voința de mai bine ale poporului, o reprezintă votul de la 23 noiembrie, cînd, printr-o largă și democratică consultare, într-o impresionantă unanimitate, milioanele de participanți la referendum — muncitori, țărani, intelectuali, bărbați și femei, tineri și virstnici — au aprobat cu entuziasm noua și valoroasa inițiativă de pace a secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„Referendumul de la 23 noiembrie, arăta președintele României — constituie încă o dovadă a faptului că toi ceea ce realizăm în România se înfăptuiește împreună cu poporul și pentru popor, că întreaga națiune participă nemijlocit la adoptarea tuturor hotărîrilor și deciziilor de importanță majoră".**

Regăsim în acest important act politic al partidului, al președintelui țării idei fundamentale ale Hotărîrii de unire din 1918, cum sînt întronarea în lume a principiilor „de drept și umanitate pentru toate neamurile", precum și unirea românilor într-un singur stat „în baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor", și mai ales cerința „înfăptuirii comuniunii națiunilor libere în asa chip ca dreptatea și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici deopotrivă, iar în viitor să se elimineze războiul ca mijloc pentru regularea raporturilor internaționale". Există o stafetă în timp a luptei pentru realizarea marilor idealuri de unire și neatîrnare a „celui mari" ai țării, idealuri ce alcătuiesc temelia consensului și unității națiunii în jurul lor. Este convingerea nestrămutată a poporului român că planurile și programele sale de dezvoltare se pot înfăptui cu succes numai într-o deplină unitate în jurul partidului, a conducătorului său, și numai în condiții de pace, înțelegere și largă cooperare internațională.

Sărbătorind în aceste zile 68 de ani de la Marea Unire din 1918, omagiem străbunii și luptele înaintașilor, înclinîndu-ne cu pioșenie în fața jertfelor lor, omagiem izbînzile noastre de azi, rezultat al muncii pașnice, al dorului fierbinți de a trăi într-o țară liberă, stăpînă pe destinele ei, preocupată în egală măsură și de liniștea planetei de care nu se pot împlini idealurile de bine și progres.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Eroi ai neamului pe scena Operei Române

Rapsodul epopeii naționale

Nu fără o secretă emoție intrăm în sala Operei Române la recenta reluare a dramei muzicale a lui Gheorghe Dumitrescu „Ion Vodă cel Viteaz". Sînt exact 30 de ani de cînd, pe aceeași scenă, opera aceasta răsuna în premieră absolută. Trei decenii reprezintă un răstimp îndeajuns de lung pentru a valida — sau nu — o creație. Cîte experiențe, cîte valuri au trecut, înainte și înapoi, pe agitata mare a artei contemporane! Cum va fi privită astăzi această operă care, în anii '50, apărea ca o afirmare viguroasă de valori etice naționale într-un limbaj muzical genuin, de mare prospețime? Cum va fi judecată în ansamblul creației lui Gheorghe Dumitrescu care, între timp, s-a îmbogățit cu atîtea alte opere, oratorii, simfonii?

Cred că „Ion Vodă cel Viteaz" își păstrează nealterată capacitatea de comunicare și, în același timp, se menține în rîndul partiturilor celor mai semnificative ale compozitorului. Această dramă muzicală există, desigur, „în sine", dar trebuie să fie înțeleasă ca parte a unui întreg. Numai în această perspectivă tot ce este comun — procedee compoziționale și de dramaturgie muzicală, „gesturi" stilistice (atît de bine marcate în inconfundabila muzică a lui Gheorghe Dumitrescu), contururi leit-motivice etc. — între „Ion Vodă" și alte opere și oratorii anterioare sau ulterioare își află profunda justificare.

Caracterul sistemic al creației lui Gheorghe Dumitrescu apare evident, iar consecvența compozitorului în urmărirea unui ideal estetic și a unei motivații largi și cuprinzătoare a întregului său demers este impresionantă. Gheorghe Dumitrescu are propriul său univers, pe care îl guvernează cu o logică interioară a raporturilor dintre discursul sonor și mesajul metaforic-muzical, fundamentat pe o filozofie a culturii și a istoriei naționale care explică articularea diverselor creații într-un ansamblu de o remarcabilă coerență.

Spre a-și atinge înaltul țel propus, reflectarea într-o expresie muzicală de factură contemporană a îndelungatei plămădiri a spiritualității naționale și a formării conștiinței istorice a poporului român, compozitorul și-a construit opera metodic, compartimentînd-o în mari tronsoane ciclice sau de gen. Gîndirea artistului este prospectivă și sintetică, ansamblul creației sale apărînd ca un compus, metamorfozat în structură originală, a peste două milenii de existență spirituală și permanență istorică românească.

Lucrul gata artistului acoperă, într-adevăr, cvasitotalitatea temporilor istorice din care ne-au parvenit mărturii asupra „orelor înstelate" ale istoriei naționale și asupra identității culturale a poporului nostru, fie acestea scrise, ori, deopotrivă prețioase, orale — încrustate în cîntece, în străvechile colinde și alte fapte de cultură arhaică, în nobilele mituri românești — toate, însă, apărîndu-i argumente pentru opera proprie, stimulente ale capacității sale inventive. Muzicianul-dramaturg își pune cu acuitate problema specificului poporului român, ca unic termen de referință pentru arta sa. „Evoluția acestui specific — scria Gheorghe Dumitrescu în 1966 — se poate urmări istoric prin toate acele zbuciumate pe care le-a trăit poporul; de la colinde vechi care amintesc de obiceiurile și spiritualitatea străbunilor traci, trecînd prin folclorul muzical al feudalismului și epocile de frămîntări sociale și pînă în ziua de azi, arta populară ne ilustrează în mod complet și original o întreagă concepție despre viață și lumea înconjurătoare". Această concepție se regăsește, la nivelul creației unui artist modern, în operele și oratoriile lui Gheorghe Dumitrescu; o serie semnificativă din această lucrare este supusă uneia dintre ideile fundamentale ale autorului — închegarea unei epopei naționale, în sensul istoric, dar și, poate mai cu seamă, spiritual; compozitorul a reunit toate aceste lucrări sub un însemn unitar: **„Ciclul jertfei"**.

Grandiosul portal al ciclului este oratoriul **„Tudor Vladimirescu"**. Au urmat, pe firul anilor, operele **„Ion Vodă cel Viteaz"**, **„Decebal"**, **„Răscoala"**, **„Fata cu garoafe"**, oratoriile **„Grivița noastră"**, **„Zorile de aur"** și **„Pămînt dezrobit"**, opera **„Vlad Țepeș"**, oratoriul **„Soarele neatîrnării"** și, cea mai recentă creație în acest ciclu, **„Marea iubire"**.

Reascultînd și revăzînd **„Ion Vodă cel Viteaz"**, într-o distribuție evident nouă, dar în aceeași concepție regizorală și în aceeași admirabilă scenografie, realizată cîndva de regretatul Tony Gheorghiu, revăzînd, deci, un spectacol în care elementele de continuitate erau precumpănitoare față de cele înnoitoare, mi-am întărit convingerea că forța acestuia stă în primul rînd în calitatea dramatismului muzical, în pregnanța caracterologică și în originala modalitate de sublimare a sugestiilor provenite din sfera culturii orale — de la cîntecul de urare pînă la cel de luptă. Este o operă de profundă și sinceră vibrație patriotică, înscriindu-se în muzica noastră ca un titlu de referință. Era împlinirea unei necesități culturale, aceea de a avea în planul teatrului liric un răspuns estetic semnificativ la marile apeluri ale dramaturgiei pe temă istorică. Arta compozitorului, marea sa pasiune, care vibrează în fiecare pagină a partiturii, ne conduc spre înțelegerea unui destin eroic care s-a aflat în consonanță totală cu aspirațiile populare. Gheorghe Dumitrescu grăiește despre aceasta direct și patetic, adresîndu-se sensibilității muzicale, și nu numai muzicale, a fiecăruia dintre spectatorii săi.

RADU GHECIU ■

Un moment din opera Ion Vodă cel Viteaz

Valoare și durabilitate

Ducîndu-mă la cel de-al doilea spectacol al operei **Ion Vodă cel Viteaz** — cea mai recentă premieră a Operei Române din București —, mi-am pus două întrebări. Prima dintre ele se referea la durabilitatea lucrării (premieră absolută, la 12 aprilie 1956, pe aceeași scenă), vis-a-vis de etapa identică parcursă de Gheorghe Dumitrescu, actorul creației de mai sus. Iată că răspunsul l-am aflat chiar cu ocazia reaudierii acestei muzici pline de claritate, în stil și în construcție: **Ion Vodă cel Viteaz** își păstrează și astăzi — probabil și în viitor — exaltarea juvenilă, dublată de o tainică maturitate profesională, amîndouă atribute concurînd la o veșnicie a valorii. La baza acesteia stă maniera extraordinar de frumoasă în care este întrebuințat folclorul nostru: în chip firesc, intangibilitatea creației e sporită, ceea ce favorizează atît publicul spectator cît și pe interpreți. **Ion Vodă cel Viteaz** este, poate, una din operele românești ale căror cerințe se află la un nivel extrem de accesibil: adăugați la aceasta și fiorul înaltului spirit patriotic pe care l-a trăit poporul; de la cîntecele vechi care amintesc de obiceiurile și spiritualitatea străbunilor traci, trecînd prin folclorul muzical al feudalismului și epocile de frămîntări so-ce, oare, atît de puțini spectatori? Poate că între limbajul romantismului și verismului italian al secolului trecut și muzica ultimilor ani s-a creat o prăpastie, un imens gol, datorat nefamiliarizării și chiar necunoașterii totale a creației secolului al XX-lea, a stilurilor sale — începînd cu impresionismul, continuînd cu expresionismul, dodecafonismul etc. — și a scriiturii respective. Poate că **Hamlet** de Pascal Bentoiu, una dintre lucrările de bază ale muzicii dramatice actuale românești, poate — îndrăznesc a spune — chiar **Oedip** de George Enescu, operă excepțională, de nivel mondial, nu pot fi încă înțelese pe deplin. Admirate, da, însă nu foarte accesibile marelui public. (Ce să facem dacă nici Wagner nu are încă o prea mare audiență la noi și în alte părți; ba, nici chiar Mozart! Dar, nu-i așa, nu este nici vina colosului de la Bayreuth și nici vina genialului Amadeus!).

Ion Vodă cel Viteaz nu se încadrează în nici unul din stilurile dificultuoase, amintite mai înainte; melodica sa are ceea ce se numește accesibilitate, cîntecul popular — atît de drag nouă — este prezent, iar naratiunea libretului e, în orice caz, mult mai apropiată de noi, de patosul, eroismul, simțirea poporului nostru, decît viața Leonorei, a lui Manrico, Violettei, Aidei etc., luate toate la un loc! Apropierea publicului față de opera românească ar trebui să se facă prin cu totul alte modalități decît aceea ale simplului afișaj. Tineretul, liceenii și studenții, publicul iubitor de operă — în general — ar trebui să fie informat și îndrumat prin diferite metode. Iată, o sală plină, ca a Studioului de Concerte al RTV a aplaudat deunăzi, în mod frenetic, corul bărbătesc al Ansamblului **Doina** al M.A.N. care a cîntat fragmente din **Ion Vodă**. Este doar un exemplu. Cîți cîntăreți au introdus în repertoriul lor, de pildă, colindul Rusalin sau aria principală a lui Ion Vodă? În cîte emisiuni radiofonice se ascultă muzica acestei opere? Cîte licee sau facultăți știu, măcar printr-un afiș, de noua premieră a Operei Române, așa cum află, burăoară, de atîtea și atîtea spectacole ale teatrelor dramatice? Sau cîți elevi ai Liceului de Artă „George Enescu", ori cîți studenți ai Conservatorului „Ciprian Porumbescu", a căror meserie viitoare este muzica, și în primul rînd muzica **românească**, au vizionat operele și baletele românești? Iată doar cîteva probleme care ne pot pune — într-adevăr — multe semne de neliniște.

A doua întrebare inițială se referea la interpretare.

Regia valorosului om de teatru care este George Teodorescu a fost preluată creator de experimentatul Vasile Calomfirescu. În primul rînd, el a fost intransigent față de orice abatere de la gîndirea scenică a lui Teodorescu, mărginindu-se să aducă foarte puține îmbunătățiri, necesare și la zi, spectacolului. Și, pentru aceasta, trebuie să-i mulțumim, căci — în fond — prima punere în scenă a fost extrem de artistică, judicioasă și lăudată. Chiar dacă spiritul realismului, propriu deceniului al șaselea, se observă și astăzi, nu vedem nimic rău în aceasta, ba dimpotrivă; credem că viziunea simbolică ori încărcarea cu diverse sofisticării l-ar dăuna, căci istoria este istorie, iar faptul istoric trebuie să rămînă ca atare, viu în conștiința populară și artistică. Scenograful Roland Laub, folosind decorurile și costumele de excepție făurite de gîndirea creatoare a lui Toni Gheorghiu încă în 1956, a sprijinit din plin intențiile regizorale. Dar interpreții, așa cum spuneam, în mod inerent, s-au schimbat. În rolul lui Ion Vodă, Dan Zancu a creat un mare personaj. Vocea sa puternică, timbrul său cald, plin de armonice, ori transformat în tunet amenințător, toate, dublate de calitățile scenice și de o dicție exemplară, au avut un drum convergent în înfățișarea domnitorului Ion Vodă și în reliefarea înaltei sale iubiri către Moldova și apărarea ei. Vedem în Dan Zancu pe unul dintre marii noștri artiști lirici actuali care, iată, dau glas cu aceeași vigoare și unui Mefisto, dar și unui important personaj din istoria patriei, și, spre lauda sa, amîndouă cu aceeași autentică măiestrie. Marica Doamna, personaj principal ca narațiune istorică dar și în economia libretului a fost interpretată cu o ținută scenică adecvată, domnească, de Ruxandra Vlad.

În rolul boierului Ieremia, Nicolae Andreescu este a doua mare descoperire a spectacolului. Îl știam pînă azi pe acest harnic și modest tenor secund în roluri episodice. Iată că, aici, ne-a demonstrat existența unui timbru plăcut și penetrant; iată că omul molcom, de zi cu zi, a devenit trufaș, viclean, invidios, furios, surprinzător pentru toți acei care îl cunosc, relevînd deci resurse scenice nebănuite.

Pe Elvira Cîrje am recunoscut-o doar după vocea sa; mă tot întrebam cine să fie această tînără fată, care poartă straiele țărănești, ale Roxandei, cu o naturalețe teribilă? Elvira Cîrje ne-a dovedit încă o dată că rămîne o artistă autentică; pentru ea, rolurile abordate în muzica românească sînt la fel de importante ca și acelea, de primă mărime, din opera clasică!

Nicolae Bratu (Joldea), Ștefan Teodorescu (Mălai), Ștefăniță Lascu (Sbierea), Nicolae Constantinescu (Dîngă), Cristian Mihăilescu (Jurj, apoi un boier complotist), Ion Grigorescu (Gheorghe), Alexandru Moisiuc (Sverclovski și Străjerul), Corneliu Fănățeanu (solul turc), Teodor Pîrvănescu (Veverită), Adrian Ștefănescu, Nicolae Urdăreanu și Andrei Borsos (complotiștii), Gerda Radler — Anca, Daniela Vlădescu, Mihaela Agachi și Veronica Girbu (jupînițele), Iuliu Truția (Osteanul și Fecioru), unii cu mai multă experiență, adevărați maeștri, alții abia la început de carieră, și-au revigorat calitățile vocale concurînd, toți, la o foarte bună desfășurare a spectacolului.

În mod intenționat am lăsat la urmă corul și orchestra. **Poporul**, personajul principal al acestei drame populare, este interpretat într-un spirit patriotic, autentic, care face cinste ansamblului condus de Stelian Olariu, asistat de Vasile Corjos. În sfîrșit, orchestra simfonică în viziunea lui Gheorghe Dumitrescu, a dus tot greul, reușind să treacă peste dificultățile partiturii; un cuvînt ales, în special pentru partida de alamă, des întrebuințată și precizia instrumentiștilor percuționiști. Iar dirijorul Constantin Petrovici a ținut în mînă un spectacol greu, plin de nepreveăzuturi în partitură, augmentînd marea sa experiență și dăruire pentru muzica românească.

CLAUDIU NEGULESCU ■

● Cu Alexa Mezincescu, Ioan Tugearu, Magdalena Rovinescu, Gheorghe Anghelus, Roxana Colceag ca principali soliști, tripticul de balet **Seară vieneză** (compus din **Mica serenadă** de Mozart. **Simfonia neterminată** de Schubert și **Valsuri** de Johann Strauss) este programat vineri, 28 noiembrie, la ora 18. Conducerea muzicală: Lucian Anca.

● Lucia Tibuleac va interpreta (în debut) Santuzza din **Cavalleria rusticana** alături de Mihaela Agachi, Dan Zancu, Florin Farcaș și Ruxandra Vlad. În **Paiațe**, simetric, un alt debut — al Monicăi Teodorescu (Nedda) cu Ludovic Spiess, Nicolae Urdăreanu, Emil Lungu și Ștefăniță Lascu în distribuție. Dirijează Constantin Petrovici. Sîmbătă 29 noiembrie, ora 18.

● Duminică 30 noiembrie, în matineul de ora 11, **Povestea micului Pan** de Lucian Profeta. Coral Vocea Copilăriei" și Orchestra Operei colaborează la montarea unui vioi și senin cu muzica lui Conducerea muzicală aparține lui Claudiu Negulescu.

● În ultima zi a lui noiembrie o premieră de balet în cadrul **Serii Mihail Jora**, alături de **Domoazela Mărioța** în coreografia regretatului Vasile Marcu și de **Curtea veche** a Alexei Mezincescu, — **La piață**, reluînd versiunea coregrafică semnată de Tilde Urseanu în 1958, se constituie într-o nouă distribuție a cărei pregătire artistică o asigură Doina Andronache.

La Opera Română

● Luni, 1 decembrie, la ora 18, seară de **audiție comentată** în foaierul teatrului. Sensibilul și subtilul meloman care este Costin Popa, om de pregătire științifică dar, totodată, și un întrecut specialist în ale muzicii de operă, inițiază un nou ciclu, de „interpretări comparate", în care discută în paralel realizarea unor opere în distribuții celebre. Luni va fi vorba de **Forța destinului** cunoscuta lucrare a lui Verdi cu Leontyne Price, Richard Tucker, Robert Merrill, Shirley Verrett și Giorgio Tozzi pe de o parte, și de Renata Tebaldi, Mario del Monaco, Ettore Bastianini, Giulietta Simionato, Cesare Siepi, — pe de alta. **A bon entendeur, salut!**

■ Eleonora Enăchescu (Lakmé), Ionel Voineag (Gerald), Pompei Hărășteanu (Nilakantha) sînt principalii interpreți din spectacolul **(Lakmé)** de marți, 2 decembrie (ora 18). La pupitru Constantin Petrovici.

● **Rigoletto** de miercuri, 3 decembrie, ora 18, marchează debutul bucureștean în Gilda al tinerei soprane Daniela Vlădescu. În rolul titular cîntă Vasile Martinoiu.

● Cristina Teodorescu, talentata balerină, debutează în Quiteria, rolul principal feminin din baletul **Don Quijote** de Minkus, alături de Laurențiu Guinea, Nicolae Denes, Florin Matecescu, Roxana Colceag, Gheorghe Anghelus ș.a. Dirijează Lucian Anca.

La Viișoara

În noiembrie, cînd se limpezește vinul, salcîmii se cuprind de patima focului, se desțelenește vîntul de la Moldova, înghețată fulgerul, se spoiesc cu tălpi tinere cărările dintre sate cu fete frumoase, scornesc cîntări noi băieții care vin spre dragoste, cîmpia e fără de chip, fiindcă s-a sfărîmat orizontul și Dunărea e fără de moarte în noiembrie, deschid ochii, dimineața, căutînd cai albi în spații violete, și dau peste adierile unui continent de ienupăr. Atins de neminguieri, las lumina gîndului să fugă către prieteni. Un prieten e singurătatea unei idei sau fructul melancoliei.

Colonelul doctor Vasile Cîndea, șeful Secției de chirurgie cardiovasculară a Spitalului Militar central. Ne-am cunoscut în casa lui de la Viișoara, în cîmpia Teleormanului, acolo unde s-a născut. Eram cu Constantin Piliuță, zarea pămîntului de pe lunga și îngusta vale a Călmățuiului (cîntată de Zaharia Stancu) se topea în porumburi. Văzduhul tot încremenise, căldura ardea vertical, luminînd merii din curte și bolta de struguri negri, fîntîni cu cumpănă se cocoșau, scoțînd apă la stîni, niște piersici rupeau cămășile unor copii (și ale copiilor care fusesem). Pil atins de satanismul vinului (rece, și-atunci în august, ca și în cuprinsul acestor nopți de noiembrie, irresponsabil de lungi) a rostit într-o clipă rară :

— A fi cîmpie e o meserie de spini și de peruzea. Meseria dumitale cum e, doctore ? Știu c-ai operat alături de medici uriași ca Dubost, Carpantier, Piwnika, Marius Barnard... Știu că ești unul din marii noștri specialiști...

— Meseria mea e ca o floarea soarelui roșie. Nu știu unde am citit fraza aceasta, dar știu că mi-a venit s-o sărut. De mic, de cînd umblam desculț prin noroaiele acestei cîmpii (am umblat desculț și cînd ajunsesem la facultate) am știut că voi fi cîndva medic bun, orice s-ar întîmpla, tot așa cum, probabil, acei bijutieri ai visului care-au construit noul oraș Alexandria — cunoașteți că era orașul tuberculozei ? — au știut, nu se poate altfel, că vor fi odată slujitorii unei aventuri fermecătoare. Copilăria respiră în profunzime sublimul. În copil stă la pîndă așteptarea, puternică și fără să lăcrimeze, a destinului unic.

— Doctore, vorbești ca atunci cînd umbli în ființa inimii bolnave spre a smulge din ea bocetul morții.

— Fiecare operație îmi produce și mie și echipei cu care lucrez, o echipă cu mare dragoste de om și un pronunțat spirit de sacrificiu, puternice emoții, fiindcă nici-un caz nu seamănă cu altul și fiindcă trebuie să te bați cu moartea...

— Secția de chirurgie cardiovasculară a Spitalului Militar central, se spune, e aproape în întregime opera dumitale.

— Mai bine să vorbim despre grădina asta, să-mi lăudați roșiile, prunii, perii, gutuii, merii...

— Doctore, a zis Pil, mie nu-mi place că tocmai mărul a fost luat ca simbol al fructului oprit. Dumnezeu, pe care eu îl consider o ființă cu cumpănă, putea să se oprească...

— Asupra strugurilor ?

— În nici-un caz. Aici ne-a lăsat, măcar unora din cei de față, cale liberă și bine a făcut. Strugurii vorbesc în limba arameeană, care a fost limba lui Hristos... Trebuia să se oprească la un fruct de munte, proaspăt mereu, iarna și vara... Aș vrea să vin odată să lucrez aici. În cîmpia Teleormanului culorile se amestecă singure. E un loc minunat.

— Pentru mine, cel mai frumos din România. Mi-e la fel de drag ca răsăritul soarelui la Palmira, care-i fără asemănare pe lume...

Apoi a coborît seara. Și a răsărit luna — o ulcică de fragi plină de rouă plutind deasupra Călmățuiului. Doctorul Vasile Cîndea o privea melancolic — și era un stîlp cu motive solare sprijinind acoperișul casei părintești. Și era lumină a pămîntului.

În amurg, vinul și-a răcorit fața și s-a schimbat în poveste. Vorbe aurind vîntul nopții.

...Un cîrd de porci mistreți, toamna trecută, trecea Dunărea din Bulgaria la noi și mînca porumbul. Patru bucăți am împușcat într-o noapte...

...Mi-am dus copiii și i-am culcat în cîmbru pe Dealul vînăt ; dacă dormi acolo te visează fetele...

...Cînd eram mic am făurit o plută din linguri de lemn și-am mers cu ea pînă aproape de Brăila.

Și mai tare decît toți, Pil :

— Mormîntul sfîntului Gheorghe se află în mijlocul cetății Bosra...

De părtările acelei nopți au rămas în mine, neclătinate.

La Viișoara. Unde lumea se numește dragoste, grîu, iarbă, Dunăre, fîntînă, prietenie, dor.

La Viișoara, în noaptea cînd se întîmpla trecerea verii în toamnă, se tulburau pe ramuri fructele și se năluceau în neființă amintiri, eu și doctorul Cîndea, îmbogățiți de fulgerele iscate din senin (ce vară duhovniceasă ! ar fi zis Arghezi) și încremenire ne înfrățeam pe vecie cu cîmpia Teleormanului și cîmpia Brăilei, aceeași mîhnire dulce, ocrotită de zeii visului...

La Viișoara. Pe cînd luna plutea ca o supunere mlădioasă spre tîmpla copilăriei adormite pe coline cu cîmbru și lega în arginturi o prietenie.

FĂNUȘ NEAGU ■

Cr. Eșanu : Lucruri de început, inegale, din care nu lipsește, pe alocuri, și un oarecare abur liric. Se simte, însă, lipsa de experiență a condeiului (și a lecturii de poezie !...). Reveniți. (Vă referiți în scrisoare la un Almanah ; ne-ar fi util și v-am rămîne recunoscători dacă ne-ați indica titlul exact și anul lui de apariție).

D. Dor : Nu sînt noutăți deosebite, în ultimele trei plicuri. Dar „Credință" e, probabil, lucrul cel mai bun pe care ni l-ați trimis pînă acum (unitar, echilibrat, concentrat, fără divagații și incoerențe, etc.). Deci se poate ! (dacă eliminăm graba și improvizația „în doi peri" !...).

M. Dir. : Destule lucruri reușite : „Și noaptea", „Învățăm", „Curte interioară", poate și „Se va spune", „Ca două picături".

I.B. — Buc. : Cordiale mulțumiri ! Vă rămînem îndatorați cu o carte.

A.M. — Sibiu : Cînd sînt ținute sub control tendințele spre extravaganță metaforică, delirul verbal (și, desigur, cînd se evită expresii neferești, ca să nu zicem agramate, ca „aș putea ca să țip", „ca să strig", etc.), textele cuprind uneori și elemente promițătoare („Dimineață", „Sufletul meu", „Elegie"). Să vedem, în continuare.

V. Vosganian : Un binefăcător efort de limpezire a substanței și a expresiei, de reducere a verbiajului, într-o serie de texte demne de interes : „Prin tine", „Peisaj cu corbi", „Dansul lui Shiva", „Pygmalion", „Cîntec de leagăn".

Iulia Raicu : Sînt semne de talent, desigur (mai clare în „As fi vrut", „De dor și-alean", „Dragoste"), premisele unei vocații pe care o veți duce la împlinire, fără doar și poate, îndată ce veți ieși din impasul trecător în care vă aflați. Ieșire pe care o dorim cît mai grabnică și în care trebuie să credeți nestrămutat !

Catrinel H., H. R.-Mateescu, D. Humă, Meda (e prea devreme !), **T. Mihaly, Limona I., A. Uceanu, Georgeta Munteanu, C. Grozea, De Luela, Ov. Butuc, Elena B.** („Descîntec", „Familială"), **Nana, L. Claiciu, S. Șevaț, S. Surugiu, R. Roșu** („Amintirea", „Crez"), **Anastasia, C. Bogaciu** („Poveste"), **A. Nola, Cl. Crețu, A. C., D. Crama, E. Horince, Cr. Brătescu, E. Bădilă, A. Dimoiu** (mai citeț!), **Rodica G., L. Novleanu, I. Mihalis** („Întrupare") **Fl. I. Vărădean** („Simplă nuanță"), **D. Petraș :** Sînt semne promițătoare, încă nu deajuns de certe, de concludente. Continuați și reveniți.

B. Gabrielian, Gheorghe Fl., N. Voinic, Cristache Popa, M. Theodorian, F. Lungu, M. Nedcianu, Al. Rada, L. Cîmpean, D. Poenaru, R. Soare, V. Munteanu, Ad. Gorea, Max Vlădescu, Aelis, M. P. Ioanid, Ang. Voinea, Bogdan Neagu, Cam. Rotaru, Nel O., S. Bindea, G. Gaspar, Anca Mureșan, Carmen C. P., Ramona St., V. Chițea, Dan Gligor, Cr. Tuță, Anghel Vasile, Gh.-D. Iulian, Eugenia V., Martina, Marilin Papp, I. Călătoru, St. Gălătescu, Mihaela Călin (Colen ?), Mirela Munteanu : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

PENTRU TINE

Tu te faci din ce în ce mai frumoasă,
ca o monedă antică sau zi glorioasă;
eu devin din zi în zi mai urît,
de cînd nu te-am visat sau văzut.

Oglinzile fumegă, cînd mă privesc
cu ochii care de ochi se feresc ;
icoana mută la care mă-nchin
e a unui zeu uitat și străin.

Pentru tine, pentru restul de viață,
mi-am dat cu acid pe față,
ca să rămîi, curată și singură,
ca lacrima mea într-o lingură.

NICULAE ALEXANDRU VEST

ASFALTUL

Pe asfalt, tălpile
n-au ce discuta cu asfaltul.
Poate, două trei replici arțăgoase.
Pe iarbă, se schimbă totul.
Tălpile devin politicoase,
calcă suplu în cadență lină.
Iarba se apleacă în fața pașilor,
apoi se ridică,
într-un dans lent și grațios.

Asfaltul nici nu știe să danseze.
E necioplit și semidoct,
se-ascunde-n gropi
să aibă liniște cînd repetă
tabla înmulțirii pe degete,
și cînd face gargară
cu apă de ploaie, să poată
recita alfabetul.

OANA KADAR

CURTE INTERIOARĂ

cu siguranța celui
nimic așteptînd
deschid fereastra memoriei
care dă în curtea interioară
a destinului meu
o curte interioară
ca multe altele
cu ziduri cenușii
triste și reci
cu ochii ferestrelor
mereu deschiși
cu lăuntricul gol
traversat de fringhii
pentru rufe
pe care spînzură
aceleași cămăși decolorate
ale amintirii
în fine o curte interioară
locuită de ecouri
zgîriate cînd și cînd
de zborul rîndunelelor

MARIUS DUMITRESCU

ERAM CĂLĂRI...

lui G. D.

Eram călări, pe idealuri...
În dimineața străvezie
Livezile pindeau, pe dealuri,
Cu fructe coapte să ne-mbie.

Nepăsători ca infinitul,
Academie ne-a fost marea :
Din valuri învățam profitul
Și din nisipuri plusvaloarea.

Eram frumoși cît și aceia
De dinainte și de după,
Cînd ne lăsă, matern, femeia,
Iubirea carnea să ne-o rupă.

Copilăroși, cîntam în noapte
Trezind din somnul lor castanii.
Cu țipete, iar nu cu șoapte,
Se adunau, prin singe, anii.

Eram călări pe idealuri,
Dar am descălecat. Și jos,
În iarba vițuind pe dealuri,
Plesnea livada de miros...

ADRIAN PĂRVU

Cîntarea României

Un pictor naiv foarte serios

Între pictorii din **Tulcea**, oraș în care ființează una din cele mai puternice și mai active filiale ale **Uniunii Artiștilor Plastici**, un oraș în care s-a pus pe picioare, de curînd, un foarte valoros muzeu de artă, așa cum multe orașe mari ale țării și-ar dori, deci într-un veritabil centru de larg interes pentru arta plastică, **Jean Duță**, maistru de lucrări practice la **Liceul „Spiru C. Haret"** din localitate, și-a cîștigat, în numai șapte ani de cînd, cum singur spune, „face pictură", un nume și o faimă de necontestat. Laureat de trei ori în tot atîtea ediții ale Festivalului național „Cîntarea României", posesor al cîtorva zeci de diplome cu locul I, obținute în diverse confruntări plastice din țară, cu alți pictori amatori, participant la numeroase expoziții de grup, în țară și-n străinătate (să subliniem doar faptul că trei din lucrările sale au fost expuse, cu prilejul unei expoziții itinerante, de grup, în Belgia, Olanda și Luxemburg), Jean Duță se dovedește a fi, la ora actuală, unul din cei mai de seamă pictori naivi din țara noastră. Acestea fiind zise, ne vom încumeta, deși știm cît de îndărătnice sînt cuvintele atunci cînd e vorba să „povestească", ceea ce la rîndul lor „povestesc" culorile, să descriem, totuși, cîteva din lucrările lui Jean Duță. Ne-am oprit îndelung în fața cîtorva pajiști, sau dealuri ușor modulate, ca niște valuri, smălțuite în sute și sute de flori, minuscule flori de cîmp, fiecare floricică fiind lucrată cu o exasperantă migală. Uneori, toată această vastitate cromatică din care se degajă o tulburătoare liniște, este susținută de un grup de arbori ce-și caligrafiază rămurișul lipsit de frunze, de parcă ar fi fost pictați în plină toamnă, pe un cer copleșitor de albastru. În aceeași lucrare, deci, primăvara covorului de flori și toamna arborilor. Și pentru ca totul să se încarce de un mister în plus, peste ramurile descărnate ale arborilor cade o lumină ce pare să vină dintr-o direcție total opusă celei ce îmbracă tot peisajul. Alteori, arborilor, plasați în stînga lucrării, li se opune un altul, cam în același plan, dar mult spre dreapta. Acest arbore, însă, este prăbușit la pămînt, de parcă o furtună sau o forță de neexplicat i-ar fi curmat brusc viața. În fața unor astfel de lucrări, gîndul privitorului începe să lucreze cu febrilitate, cu nespusă plăcere. Jean Duță, aidoma tuturor pictorilor de factură naivă, nu pictează ceea ce vede, ci ceea ce simte, sau, mai exact spus, ceea ce a văzut cîndva și a rămas pe retina memoriei sale afective. De aici, ciudățeniile temporale, sau lipsa de logică internă în compozițiile sale. Jean Duță, după propria sa mărturisire, și-a creat încă de la bun început un limbaj al său, un univers în care important este să comunice o stare emotivă deosebită. „În primul rînd, afirmă pictorul, eu pictez ceva care mi-a plăcut mie, cîndva, foarte mult, ceva care, uneori, mă urmărește și-n vis. Nu pictez după legile clasice ale picturii, pentru că eu nu pictez, ci povestesc. Eu văd lucrurile altfel, într-o altă înlănțuire, nu cea pe care toți oamenii o știu și o respectă. Ceea ce mă interesează este ca lucrarea să fie frumoasă, să aibă un pic de ciudățenie în ea, mister cum i se mai spune. Dacă văd că un om citește cu atenție ceea ce expun, mă consider fericit. Iar dacă-i văd pe unii că se miră, că zîmbesc cu o oarecare superioritate, atunci mă întristez puțin și mă mîngîi cu gîndul că, în fond, a înțelege arta înseamnă a înțelege viața. Iar viața nu o poți înțelege dacă nu te apleci și asupra acelor momente în care simți ceva cu totul și cu totul deosebit". Frumoasă și, trebuie să recunoaștem, adîncă, în deplină cunoștință de cauză, profesiunea de credință. Jean Duță este, fără doar și poate, un artist în toată puterea cuvîntului. Iată, ca să vă convingem, dacă mai este cazul, o altă încercare de descriere a unui tablou al său. Văzute de undeva, de sus, cîteva dealuri domoale printre care curge, neînchipuit de albastru, un rîu. De-această dată, însă, dealurile sînt amenințătoare, pictate într-o tușă densă, de albastru întunecat. Nu mai sînt îmbrăcate în sute și sute de flori, ci în tot felul de simboluri — o stea de mare, sau o cochilie de melc, pătrățele sau cerculețe, triunghiuri și semicercuri — toate într-un roșu permanent. Ici-colo cîteva linioare galbene și albe, ca niște scame. Deasupra dealurilor și-a rîului albastru, cerul. Înalt, galben, parcă pustiit de-o imensă căldură. Ei bine, în punctul cel mai înalt al cerului, la zenit, un plic de arbori cu vîrful în jos. Aceiași arbori cu ramuri desfrunzite. În preajma arborilor, tot cu capul în jos, trei sau patru cai. Firește, sentimentul este contradictoriu, pictorul parcă ar fi unit două tablouri, pictate separat, dar stranietatea compoziției, în cel mai pur spirit naiv, în cea maiperfectă viziune naivă, asigură lucrării un spor estetic premeditat. Altceva : deși pictor naiv, neșcolit, cum s-ar spune, Jean Duță dispune de-o impresionantă bibliotecă formată din mai toate cărțile de artă publicate în ultimii ani. Acestora li se adaugă zeci și zeci de cărți de poezie. „Poezia, a ținut să precizeze, este, pentru pictura mea, o veritabilă hrană sufletească". Cît despre cărțile de artă, ele sînt, nu-i așa, manualul meu de fiecare zi, fereastra mea spre această mirifică lume a picturii". Și-ar mai fi multe de spus, dar, ca să vă încredințăm că Jean Duță este un pictor naiv foarte serios, altceva, deocamdată, bănuim noi, nu mai trebuie adăugat.

VICTOR NIȚĂ ■

Ploiești

Căutînd pete albe pe harta aurului negru

Sînt ani buni de cînd tineretul studios, cel universitar în primul rînd, își manifestă plenar disponibilitățile pentru inventică, pentru creație, contribuind la implementarea unor soluții novatoare în diverse unități economice. Aceste roade ale gîndirii sînt reunite în cadrul conferinței naționale a cercurilor științifice studențești, manifestare ajunsă la cea de-a XVIII-a ediție.

Programul manifestărilor desfășurate la Ploiești între 7 și 9 noiembrie, ar fi greu de prezentat în cîteva rînduri. Aici s-au întîlnit, studenții inventatori de la facultățile de mine, petrol, geologie. Gazdă — Institutul de Petrol și Gaze. Invitați — studenți, absolvenți, cadre didactice din șase centre universitare, specialiști din diverse întreprinderi prahovene. Au fost pregătite 113 lucrări, împărțite pe cinci subsecțiuni. Marea majoritate a celor ce s-au prezentat au dovedit prin nivelul înalt de pregătire pe care și l-au însușit, că pot să înceapă lupta cu noul.

La sfîrșitul programului ne-am văzut siliți să apelăm, cu sprijinul specialiștilor la o riguroasă selecție. Inginerul Avram Lazăr, asistent la catedra „Foraj extractiv", șeful Comisiei profesionale a Consiliului Uniunii Asociației Studenților Comuniști de al I.P.G. Ploiești s-a oprit la cîteva lucrări prezentate în subsecțiunea V — Forajul sondelor și exploatarea zăcămintelor de petrol și gaze.

Se pare că steaua norocului care a surîs petrolului [illegible] decenii de-a rîndul, n-a apus încă. Aceasta, pentru că mai sînt posibilități de cercetare a „marelui necunoscut" care este adîncul pămîntului, posibilități care vizează forajul de mare adîncime, forajul marin și creșterea factorului final de recuperare. În cadrul acestui scop final — recuperare — se încadrează și tema „Cercetări privind capacitatea de udare a rocilor colectoare" utilizîndu-se aparatura proiectată și construită la I.P.G. Ploiești. Problema este veche, încă de la începuturi cercetătorii din domeniu au evidențiat importanța fenomenului de udare selectivă în eficiența exploatării zăcămîntului de țiței. Autorii, cîștigători ai premiului I, își propun să fundamenteze alegerea, dintre metodele cunoscute, a celei mai adecvate pentru zăcămintele pe care le-au luat în studiu. În cadrul lucrării care a fost cotată cu premiul II — „Influența exotermiei cimentului asupra stării de tensiune dintr-o coloană cu diametrul mare" — este atacat un domeniu nou al forării sondelor și anume forarea sondelor cu diametre mari. În treacăt fie spus, deși sîntem la început, rezultatele de pînă acum se situează alături de ultimele noutăți pe plan mondial. În cadrul multiplelor necunoscute care au apărut la aceste foraje și care-și așteaptă rezolvarea, influența exotermiei cimentului (degajare de căldură la prepararea pastei de ciment) este una dintre ele. În cadrul lucrării sînt examinate teoretic, pe baza ultimelor noutăți din domeniu, variațiile de temperatură și implicațiile lor asupra stării de tensiune din coloană. A fost, de asemenea, conceput și realizat un dispozitiv de măsurare a temperaturilor simultane în mai multe puncte. Prin aplicarea în practică a rezultatelor acestor cercetări se vor obține economii deloc neglijabile și, mai ales, se va aduce un plus la partea calitativă a lucrărilor, mărindu-se și siguranța în exploatare. S-a remarcat în cadrul Conferinței și lucrarea cu tema „Înlocuitori ai baritei cu materiale de îngreuiere a fluidelor de foraj". Titlul, ca atare, spune multe specialiștilor, cunoscut fiind faptul că barita este o substanță deficitară. O altă temă de actualitate se referă la plasarea centrorilor în sonde deviate. Pentru nespecialiști se cuvine să explicăm sumar termenii. Centrorii sînt niște lamele de arc dispuse pe suprafața exterioară a burlanelor de tubaj, în scopul menținerii acestora în centrul sondei. Ideea de bază se referă la posibilitatea utilizării unor centrori mai ieftini, plasați conform unei metodologii proprii de calcul.

Forajul sondelor, domeniu care caută să descifreze tainele adîncurilor pămîntului, apelează la mai toate disciplinele tehnice (mecanică, hidraulică, rezistență, electrotehnică etc.). Lucrările prezentate în cadrul „Conferinței naționale a cercurilor științifice studențești" de anul acesta, interesul stîrnit în rîndurile specialiștilor din producție, demonstrează că unul din atributele esențiale ale învățămîntului modern este conținutul său bogat în știință, pe care specialiștii de mîine îl pun încă de pe băncile școlii în sprijinul producției. Au învățat multe, mai au multe de învățat. Pentru asta au nevoie de liniște, au nevoie de pacea pe care o cere lumii glasul națiunii române. Cel care are vocația creației, nu poate concepe că ceea ce a clădit mintea și mîna lui va dispare în neant. Fără pace, toate aceste lucrări, gînduri, visuri, proiecte ale studenților, ale specialiștilor, pot rămîne doar utopii. Pentru ei, ca și pentru întreaga suflare omenească, viitorul întreg este cuprins într-un singur cuvînt — pace. Doar astfel concep ei viitorul pentru care au învățat să creeze.

Cluj-Napoca

Motoare electrice de mare randament

Asocierea mașinilor cu electronică de putere și comandă cu sistem de microprocesoare a permis realizarea unor performanțe notabile, atît din punct de vedere al randamentelor cît și al regimurilor staționare și dinamice. Calculatoarele electronice au un dublu rol : proiectarea optimală și comanda mașinilor pentru obținerea unor performanțe ridicate. Utilizarea metodelor moderne de calcul de cîmp magnetic a elementului finit și de frontieră permite proiectarea optimă a mașinii, atît la încărcări electrice și magnetice, cît și a regimurilor termice. Asta înseamnă, mai simplu spus, o mașină mai ieftină și mai bună. Progresele electronicii de putere se reflectă în comanda acestor mașini. Introducerea microprocesoarelor pe partea de comandă (generația a II-a și a III-a), de mare viteză, permit comanda în timp real a acestor mașini și sisteme de acționări astfel încît să se lucreze în permanență în condiții de eficiență maximă.

Acesta a fost domeniul abordat de secțiunea „Mașini și acționări electrice", una din cele zece care și-au prezentat lucrările la Institutul Politehnic din Cluj-Napoca în cadrul celei de-a XVIII-a ediții a „Conferinței Naționale a Cercurilor Științifice Studențești", profilul „Tehnic-electronic".

Noțiunea de mașină electrică este mult mai largă decît cea folosită de noi pînă acum. În afara mașinilor rotative cu care eram obișnuiți au apărut motoarele liniare utilizate pentru tracțiunea electrică, servo-motoarele liniare de poziționare folosite în construcția echipamentelor periferice de calculatoare și, în aceeași categorie, pompele pentru metale lichide din industria metalurgică sau cele utilizate în transferurile de căldură ale echipamentelor nucleare.

Din ultima categorie face parte lucrarea studenților brașoveni „Studiul curgerii turbulente a metalelor topite în igheaburile electromagnetice". Lucrare cu largi aplicații în tehnologia de realizare a aluminiului. Realizarea studenților clujeni — „Plotter acționat cu motoare pas cu pas liniare", cu aplicații aparent diferite, se bazează pe același principiu de funcționare folosit de colegii lor din Brașov în lucrarea anterior amintită.

O altă categorie de motoare care-și găsesc largi aplicații în acționarea roboților industriali și a mașinilor unelte, este cea a motoarelor de curent continuu fără perii, motoare la care comutatorul mecanic a fost înlocuit cu un comutator electronic cu tranzistor de putere, o astfel de soluție oferind lucrarea „Motoare de curent continuu fără perii", autori studenți și Institutului Politehnic București : Mihail Parbu, Horia Barbul, Attila Mathe, Radu Cavaropol : conducători științifici, conf. dr. ing. Răzvan Măgureanu și ing. Grigore Danciu.

— Sesiunea de astăzi — m-a informat conf. Răzvan Măgureanu — anticipează în bună măsură viitoarele motoare ce vor fi construite de industria electrotehnică națională. Motoarele de curent alternativ vor lua locul motoarelor de curent continuu în cele mai diverse aplicații, în acționări de la puteri de ordinul miliwaților la puteri de ordinul miilor de kilowați. Toate acestea vor fi comandate prin semiconductoare de putere, fie tranzistoare cu efect de cîmp, bipolare, tiristoare cu stingere pe poartă sau cu aprindere optoelectronică prin fibre optice și radiații laser. Comanda acestor mașini va fi de neconceput fără unul sau mai multe microprocesoare. Din punct de vedere al Conferinței, ne-am convins că tineretul universitar are pregătirea necesară atît în domeniul teoretic al matematicii aplicate și a utilizării calculatorului în rezolvarea celor mai complicate probleme electrotehnice, cît și a domeniilor aplicative, a construcției mașinilor și sistemelor de acționări electrice, a electronicii și programării echipamentelor cu microprocesoare.

La secțiunea „Producerea, transportul și distribuția energiei electrice", lucrările, deși nu foarte numeroase, au determinat discuții interesante privind problemele acute cu care se confruntă energetica românească : producerea și transportul, pe de-o parte, iar pe de altă parte, economisirea de energie electrică. S-au distins preocupările unor studenți și absolvenți pentru realizarea echipamentelor moderne folosind microprocesoarele, fapt ce a condus la ridicarea nivelului științific al sesiunii. În acest context s-a înscris lucrarea studentei Mihaela Albu-Solacolu din anul V de la Institutul Politehnic din București „Modelarea și simularea implementării unei protecții de distanță cu microprocesor".

— O asemenea cercetare — remarca dr. ing. Mircea Eremia, șef de lucrări — se înscrie pe linia creșterii siguranței în funcționare a rețelelor electrice pe de-o parte, iar pe de alta, reducerea importurilor la asemenea echipamente, fiind rodul unei colaborări între colectivele interdisciplinare de la Catedra de centrale și rețele și Catedra de mașini electrice din cadrul I.P. București.

Dacă această lucrare, distinsă cu premiul I a abordat domeniul transportului și distribuirii energiei electrice, lucrarea cotată cu premiul II — „Modelarea matematică a circuitului termic al turbinelor de 50 MW pentru realizarea protocolului de exploatare cu ajutorul microprocesoarelor", este legată de construcția turbinelor. În vederea îmbunătățirii randamentelor centralelor termoelectrice o contribuție importantă o aduce introducerea informaticii în supravegherea și conducerea acestora.

O secțiune care a stîrnit un larg interes a fost cea intitulată „Microelectronică și materiale pentru electronică", domeniu interdisciplinar care funcționează la granița altora : mecanică, implementarea roboților, inteligență artificială etc. Fiecare centru universitar a prezentat cîte un robot, dar fiecare a fost destinat altei aplicații.

— Robotul este un echipament complex — îmi spunea la sfîrșitul întîlnirii prof. dr. ing. Arpad Kelemen de la Facultatea de Electrotehnică din Cluj-Napoca. El solicită diferite specialități și tocmai de acea integrarea studenților în astfel de echipe este foarte interesantă și eficace. Deținătoarea premiului I la această secțiune „Automatizarea flexibilă a operațiilor de tăiere a maselor pieselor turnate din oțel" (autor — Mirela Tisu de la Institutul Politehnic Timișoara) este o lucrare experimentală, una din curajoasele aplicații în industrie. La actuala Conferință, cred că am avut cu toții de învățat unii de la alții, atît studenții cît și cadrele didactice și asta cred că este cea mai mare realizare. În ceea ce mă privește, am constatat cu bucurie că toate centrele universitare au preocupări serioase în domeniul roboților și, cu toate astea, nu ne suprapunem ci ne completăm. În actuala conjunctură a crizei energetice și de materii prime, singurul element care ne va permite să ieșim din impas este accelerarea creativității.

Lucrările prezentate la „Conferința Națională a Cercurilor Științifice Studențești" de anul acesta ne-au oferit informații nu doar asupra preocupărilor studenților, ci și a cadrelor didactice care-i conduc, oameni cu un înalt nivel științific, recunoscut atît în țară cît și peste hotare. Aceasta, datorită faptului că studenții lucrează cot la cot cu dascălii lor și, deseori, ceea ce iese din laboratoarele inteligenței poartă semnături comune, fiind greu de comparat contribuția studenților și a profesorilor. În momentul terminării facultății, tînărul absolvent nu mai este un necunoscător al tehnicii în producție, ci un factor de aducere a noului, de promovare a modernizărilor. Nu sînt puține cazurile cînd proiectele de diplomă sînt preluate imediat în producție, ceea ce asigură implementarea directă a cercetării universitare în realizarea de bunuri materiale de înaltă performanță, semn că în laboratoarele inteligenței se lucrează intens.

LIANA MOLNAR ■

LUMEA DE MÎINE A INVENTATORILOR

O idee care prinde viață

CORTUL PE CAPOTĂ

Doctorul George Petrescu este un om prevăzător. Atît în scrisoarea trimisă redacției, cît și în timpul vizitei la Cluj-Napoca prin care răspundeam invitației sale, ne-a rugat să dăm încă de pe acum tiparului rîndurile care urmează, chiar dacă obiectul invenției sale este destinat sezonului cald

Turiștii cu experiență vor aprecia cum se cuvine invenția medicului clujean, mai ales cînd vor afla că aceasta n-a fost brevetată decît după serioase testări, de-a lungul și de-a latul a trei continente.

Obligat să parcurgă zeci de mii de kilometri în cadrul unei misiuni medicale în Africa, doctorul George Petrescu și-a construit un sistem de pat-cort rabatabil. În prima sa fază era atît cam rudimentar, dar timpul și experiența căpălată în cei cinci ani cît a durat misiunea medicală, mai mereu departe de hoteluri sau campinguri confortabile, au adus toate perfecționările și avantajele pe care le prezintă acum. În drumurile sale peste Alpi sau Pirinei, în Gibraltar, de la Atlantic la Nil, la Marea Mediterană și Marea Egee, în Munții Parnas și în Bosfor, peste tot pe unde a înnoptat, a stîrnit interesul și admirația turiștilor.

Este vorba de un pat de dormit montat pe mașină, cu puncte de sprijin pe capotă, analog unui portbagaj obișnuit, prezentînd două puncte de sprijin pe baza posterioară de direcție. Patul este prevăzut cu o foaie de cort ce se ridică cu ajutorul unor arcuri la o înălțime convenabilă pentru a permite intrarea în interior, putînd fi lărgit pe ambele laterale cu un sistem de dispozitive de îndepărtare, astfel ca două persoane să se poată odihni comod. Strîngerea cortului se face prin scoaterea arcurilor înălțătoare — 3 bucăți — și a celor 6 dispozitive de lărgire care au un loc stabilit de depunere. Cortul se pliază peste pat și se fixează cu dispozitive elastice, după acoperirea sa cu o foaie de material plastic. Timpul de înălțare și strîngere este de circa 15 minute. În timpul odihnei de noapte ușile volante ale cortului se închid ermetic printr-un sistem de trei fermoare, ventilația fiind asigurată prin ferestre cu sită contra țînțarilor.

— Sînt sigur că există mii de iubitori de turism care vor aprecia faptul că nu trebuie să se simtă legați în excursiile lor de hoteluri, campinguri sau cabane. Pentru cei care vor să-și petrecă zilele și nopțile concediilor în sînul naturii, Întreprinderea de profil CAMPING din Urziceni pregătește acum, încă din iarnă, această realizare a tehnicii de relaxare și de igienă a călătorilor de lung, sau scurt parcurs. La primăvară se vor afla în circuitul comercial și, sînt convins, mulți o vor aprecia.

M. LIANA ■

Breviar științific

Un grup de ingineri și farmaciști de la Întreprinderea de produse cosmetice „Nivea" din Brașov au inventat o nouă loțiune tonică pentru păr. Loțiunea este constituită din principiile active din tinctura de salvie și din extractul de hreviriție, asociate cu sulfacetamidă sodică și condiționate sub formă de loțiune hidroalcoolică.

La Universitatea „Al. Ioan Cuza" din Iași a fost realizat un dispozitiv electronic pentru comanda automată a acționării ștergătorului de parbriz la vehicule. Dispozitivul, conform invenției, realizează comanda ștergătorului funcție directă de vizibilitatea prin parbriz. Autorul lui este fizicianul Florin Mihai Tufescu.

O veste bună pentru posesorii de autoturisme. Centrul de cercetări pentru protecții anticorosive, lacuri și vopsele și Întreprinderea de lacuri și vopsele „Policolor" din București au pus la punct o compoziție peliculogenă metalizată pentru finisarea autoturismelor formată dintr-un email de bază și un lac incolor. Compoziția are o rețetă complicată și, deci, nu poate fi realizată decît în unități specializate.

Instalația pentru recuperarea produselor petroliere din stratul freatic, realizarea specialiștilor Combinatului petrochimic Borzești, județul Bacău, colectează și extrage din stratul freatic produsele petroliere, nemiscibile cu apa, obținîndu-se astfel depoluarea pînzei freatice și recuperarea produselor petroliere.

Elementul de etanșare atașabil armăturilor instalațiilor sanitare prezintă avantajul prelungirii duratei de funcționare a robinetelor de lavoar și grupuri sanitare. Autorul lui este Petre Dănet de la Întreprinderea de radiatoare, echipamente metalice, obiecte de armături sanitare București.

Nicolae Mitroi de la Întreprinderea de aparataje și accesorii, Alexandria a brevetat de curînd o instalație solară individuală. Instalația, dotată cu serpentină, este destinată preparării apei calde menajere necesară în gospodăriile individuale. Instalația cuprinde un captator solar, un rezervor de stocare a apei calde izolat și conducte de circulare a apei prin termosifon, în scopul reducerii gabaritului cu posibilitatea rotirii și orientării captatorului solar sub un unghi de pînă la 270 grade. Conductele de circulație a apei calde și reci sînt prevăzute cu racorduri flexibile. O balama permite rabatarea întregii instalații la orizontală pentru efectuarea lucrărilor de întreținere.

În curînd în farmacii o nouă gamă de preparate medicamentoase cu efect hepatoprotector, utilizate în tratamentul hepatitei cronice și acute, cirozei hepatice, în boala de iradiere și ateroscleroză. Preparatele vor fi fabricate de Întreprinderea de medicamente „Terapia" din Cluj-Napoca.

OPREA GEORGESCU ■

Cu gîndul la picătura de apă

Pînă la începutul secolului nostru sursele de existență și de energie ale civilizațiilor anterioare erau suficiente. Progresul științei și tehnicii, lupta omului de a domina natura, de a-i smulge bogățiile a influențat multilateral fiecare aspect al vieții. Caracteristic etapei actuale de dezvoltare a societății este neconcordanța dintre resurse și disponibilități. Omenirea cunoaște crizele de materii prime și de energie. Ar putea cunoaște, afirmă specialiștii, o nouă criză : aceea al componentului esențial vieții, apa. Explozia demografică și tehnică a epocii noastre au dus la creșterea permanentă a consumului și necesarului de apă. Nu trebuie omis nici modul de repartizare al resurselor de apă. Din acest punct de vedere, al potențialului hidrografic, România se situează pe locul nouă în Europa, adică printre țările cu potențial mediu, spre slab.

Ca urmare a proprietăților sale fizico-chimice, apa își are rolul său — printre cele de primă mînă — în agricultură, ceea ce a dus la acordarea unei atenții deosebite necesarului de apă. Programul național pentru creșterea potențialului productiv al solului, prevede un volum de lucrări în urma cărora amenajările de irigații vor ajunge în anul 1989 la suprafața de 5,5 milioane hectare. Se vor folosi în medie 35—45 la sută din resursele de apă exploatabile, estimate la 50 miliarde metri cubi pe an. Una din măsurile care contribuie la folosirea rațională a apei și la acoperirea necesarului este reprezentată de perfecționarea echipamentelor și procedeelor de udare existente, paralel cu introducerea unor metode noi. Specialiștii din cadrul Direcției generale economice de îmbunătățiri funciare și construcții în agricultură, se gîndesc, fără nici un fel de exagerare, la fiecare picătură de apă. Un exemplu concret va fi de natură să susțină afirmația anterioară. Este vorba de invenția cercetătorului științific principal dr. ing. Constantin Nicolescu de la Laboratorul „Irigații I" — I.C.I.T.I.D. Băneasa. Constantin Nicolescu a pus la punct un procedeu de udare localizată a viței de vie și a unor culturi pomicole. „În principal, ne spune cercetătorul, o instalație de udare trebuie să garanteze aplicarea numărului maxim de udări și să păstreze proprietățile solului".

Literatura de specialitate menționează o serie de cercetări menite să ducă la metode de udare a solului cît mai avantajoase. De exemplu, în Franța era brevetată în urmă cu cîțiva ani o metodă de udare cu tuburi perforate, într-o variantă care prevede distribuirea apei în brazde, divizate în compartimente de lungime crescătoare din amonte, alimentate cu conducte așezate pe fundul brazdei.

În urma cercetărilor întreprinse în laborator, dr. Constantin Nicolescu a pus la punct metoda sa de udare, recent brevetată, care elimină o serie din dezavantajele, procedeelor folosite anterior. Sînt folosite brazde necompartimentate și conducte cu distribuitoare avînd diametrul pînă la 2,5 mm, plasate la 8—10 m. Se păstrează toate avantajele caracteristice udării localizate față de metodele clasice. Economia de apă la vița de vie este cca 30 la sută, ceea ce înseamnă o valorificare superioară a apei de irigații. Se realizează, de asemenea, o economie de îngrășămînt chimic ușor solubil distribuit cu apa de udare, de la 30 la sută și o economie de energie de pompare de 20 la sută. Instalația oferă condiții de muncă mai bune pentru personalul de exploatare și permite aplicarea udării și pe timp de noapte. Se poate folosi apa izvoarelor de coastă și se valorifică mai bine precipitațiile. Cea mai mare parte a materialului folosit în construcția instalației este ușor (material plastic) prezența metalului fiind de doar 10 la sută. Suprafața udată se poate întinde pînă la 25 hectare.

Procedeul de udare localizată prin tuburi perforate, ea însăși o noutate, mai include și trei inovații, al cărori autori sînt C. Nicolescu, I. Biolan, R. Căpriță, R. Leoneanu, G. Șovăilă.

Cercetătorul Constantin Nicolescu nu este pe deplin mulțumit de realizările sale drept pentru care, se gîndește la noi perfecționări. Multiplele sale avantaje, au stîrnit însă interesul specialiștilor la recentul Salon de invenții de la Sibiu care, după ce s-au documentat asupra principiilor de funcționare, au declarat că noua instalație „poate face o treabă foarte bună".

LIANA MOLNAR

Întreprinderea „Flamura Roșie" din Sibiu, a cărei marcă — FLARO — este binecunoscută tuturor celor care țin în mînă un stilou sau un pix cu pastă, este astăzi, unitate de frunte în ramura industriei ușoare. Pe lîngă producția de articole de scris și bunuri de larg consum, FLARO realizează peste 15 000 de repere — piese de schimb și accesorii pentru alte întreprinderi. Anual se asimilează aici în jur de 100 noi produse. Desfășurarea unei astfel de activități obligă la tehnicitate de vîrf, la organizare care să permită o rapidă replicre la necesitățile beneficiarilor, la căutarea permanentă a unor soluții noi, originale. Singura modalitate de existență a industriei ușoare este nu numai să țină pasul cu noul, ci să-l și creeze. Dovadă că lucrurile stau tocmai așa sînt cabinetul tehnic dotat cu brevetoteca din domenii tangente cu activitatea întreprinderii ce plan mondial, nenumărate mașini și utilaje realizate prin autoutilare, cele aproximativ 20 de cereri de brevet care se înregistrează anual în întreprindere. Cîteva din ele, prezentate și premiate la recentul Salon de invenții și inovații de la Sibiu au vizat reducerea și înlăturarea importului, recuperări și înlocuiri de materiale deficitare, îmbunătățirea calității, avînd și avantajul că pot fi generalizate și în alte întreprinderi.

Prima din ele, „Procedeu de obținere a plăcilor și a picherelor", permite recuperarea spanului și a resturilor rezultate din croirea, frezarea și făurirea plăcilor din polietilenă cu masă moleculară foarte mare, din import. Plăcile se prelucrează doar prin procedee mecanice cu utilaje specifice industriei lemnului, ceea ce explică și procentul ridicat de pierderi. Conform procedeului propus, resturile rezultate din procesul tehnologic se mănîncă și se dozează într-o matriță, unde se sinterizează la temperaturi și presiuni specifice, rezultînd plăci care pot fi reintroduse în procesul de fabricație. Anual se economisesc 10 tone de material procurat din import. Procedeul se materializează cu ajutorul unor prese realizate prin autoutilare. Gama de utilizare se poate extinde : plăci pentru căptușirea rezervoarelor tehnologice, mese de carmangerie, piese solicitate intens la șocuri. Autorii brevetului sînt Ioan Blaga, Emil Hădăreanu, Ioan Toncean și Dumitru Roman.

O a doua invenție pe care dorim s-o prezentăm este „Compoziția pe bază de deșeuri de copolimeri ABS". Se poate extinde la toate întreprinderile care prelucrează mase plastice. Deșeurile tehnologice provenite de la sudarea PVC se sortează pe culori, se mănîncă și se amestecă în proporție de o treime deșeu și două treimi copolimer ABS. Rezultă un tehnopolimer cu proprietăți superioare copolimerului și care se poate injecta la o temperatură mai mică cu 20—30 de grade față de temperatura de injecție a copolimerului ABS. Proprietățile noului material sînt : flexibilitate mărită, rezistența la soc și alungirea la rupere superioare celor ale copolimerului ABS, PVC este aproape de două ori mai ieftin decît copolimerul ABS. Prin reducerea temperaturii de injecție se obțin și importante economii de energie. Invenția, autori Ioan Toncean, Iosif Nemety și Emil Hădărean, realizează o economie anuală de 30—50 tone copolimer ABS.

De la „Condeiul portăreț" la stiloul modern

O a treia invenție al cărui titular este FLARO rezolvă problema virfurilor de carioca. Autorii Lucian Ghindea, directorul întreprinderii, Emil Hădăreanu, Ioan Toncean, Mihai Mărușcă, Teodor Cernătescu și Zosim Schiopotă propun o soluție originală care elimină importul. Autorii au rezolvat și întreaga linie tehnologică de realizare a virfurilor de carioca.

Inginerul Emil Hădăreanu, ați observat că este prezent în toate cele trei colective de inventatori, președintele Comisiei inginerilor și tehnicienilor din întreprindere, ne spune că poate cea mai mare realizare a tehnicienilor, muncitorilor și inginerilor din întreprindere este aceea de a fi familiarizați cu activitatea de inovații și invenții, obișnuința cu care folosesc brevetoteca, modul de abordare a problemelor pe care le au de rezolvat, participarea la acțiunea de introducere a noului, a unui număr mare de tineri, care sînt inovatori și inventatori cu vechi state de serviciu. Sau, am completa noi, mentalitatea nouă de abordare a problemelor tehnice.

La cabinetul tehnic, la loc de cinste se află portretul lui Petrache Poenaru, românul care a inventat stiloul, sau cum l-a numit el atunci „Condeiul portăreț", în fapt primul brevet de invenție acordat unui român. Să recunoaștem că apariția acestuia a schimbat în mare măsură fața lumii. Poate că mulți au uitat cine a fost primul din lume care a avut ideea unui stilou. La FLARO, Petrache Poenaru este la loc de cinste. Inventatori mai mici sau mai mari îi calcă pe urme.

OPREA GEORGESCU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Civilizația lemnului

Geniul tehnicii populare românești a-a manifestat în mod deosebit în prelucrarea lemnului, care se realiza în satele noastre cu o măiestrie uimitoare, în forme de o mare originalitate. Exclusiv din lemn erau făcute pînă și astfel de obiecte fine ca „încuietoarele cu cățel", lăcăte secrete pentru uși și porți, create de meșteșugarii rurali. Sînt cunoscute și mori de vînt construite la noi numai din lemn, inclusiv roțile dințate de mare diametru, care constituie angrenajul ce face să se rotească palele. Din același material erau confecționate „strujnițele", strunguri de lemn de diferite tipuri, puse în mișcare cu o manivelă, cu ajutorul unui fus rotit de un arc sau acționate cu piciorul (călcător). Poate cele mai uluitoare sînt construcțiile pe care specialiștii străini le-au denumit admirativ „catedrale de lemn". Este vorba de lăcașurile din lemn din Maramureș și din Bihor, monumente nu numai artistice, dar și tehnice, ale căror turnuri se înalță pînă la aproape 60 metri înălțime (datate de etnograful Ion Vlăduțiu din secolele XII și XIII). Acești coloși de lemn, realizați de obicei fără nici un cui sau o scoabă de fier, prin îmbinări solide și în același timp elastice între elemente la colțuri, rezistă cu succes la vînturi puternice, la alunecări de teren, la cutremure; adesea sînt în așa fel făcute, încît să poată fi mutate pe distanțe destul de mari, atunci cînd se schimbă vatra satului ; pentru ele, meșteriitărani au creat bolți semicilindrice, bolți din panouri curbe și chiar cupole cu nervuri, soluții constructive deosebit de pretențioase.

Să ne mirăm că mari istorici, ca Vasile Pârvan și Nicolae Iorga, vorbesc despre o adevărată „civilizație a lemnului" în vechiul sat românesc ? Desigur, dezvoltarea excepțională a acestui meșteșug s-a datorat în mare măsură lipsei sau puținătății metalului la sate, dar în strădania de a-l înlocui, țăranii și meșteșugarii din mediul rural au realizat performanțe unice. Presele de ulei cu berbeci cu bătaie laterală, foarte eficiente, teascurile de struguri cu pirghie și șurub, butiile ale căror doage sînt legate cu cercuri de alun sau de carpen, instrumentele muzicale construite și ele (într-o mare varietate de tipuri) de cele mai multe ori din lemn, de la fluiere și pînă la bucium — stau mărturie priceperii și inventivității poporului. Fiecare dintre acestea pretind o tehnică specială de construcție. În cazul buciumului de pildă, se pornește de la „doage" de brad, paltin, alun sau frasin, care se obțin prin despicarea lemnului uscat și curățirea miezului ; lipite apoi laolaltă, cele două jumătăți alcătuiesc un tub înfășurat pe toată lungimea lui în coajă de tei, mesteacăn sau cireș, ori legate cu inele de lemn. Chiar și construirea unor unelte agricole relativ simple cerea multă iscusință ; pentru o furcă de lemn, lemnul trebuia ales cu grijă din pădure și existau mai multe tehnici pentru îndoirea coarnelor furcii. Pluguriie de lemn cu corman schimbător erau și ele de o construcție ingenioasă — așa încît nu trebuie să ne surprindă faptul că o astfel de unealtă a fost expusă în Muzeul German al Capodoperelor Științei și Tehnicii din Munchen, după cum aflăm din revista „Natura" nr. 9 din 1929.

Aceasta nu înseamnă că țăranii nu năzuiau spre un plug de fier sau măcar cu brăzdar de fier (pe care adesea nu și-l puteau procura), iar uneori se plîngeau de uneltele lor, (mai ales la munci de desțelenire) spunînd cu amărăciune că „s-au izbit de-un os de rimă / și s-au făcut mii și fărîmă" ; oricum, după o statistică din 1897, în Moldova și Muntenia mai existau 98 353 pluguri de lemn.

Cu o deosebită măiestrie era folosit lemnul în construirea locuințelor și a instalațiilor industriei casnice. Sistemele de îmbinare ale elementelor de construcție („în căței", „în cheotori" etc.) sînt foarte variate și de o mare trăinicie. Fiecare bîrnă are crestată pe ea semnul care indică locul în care trebuie așezată, iar la mutarea casei sau la montarea ei într-un muzeu aceste „semne" sînt cu succes folosite. Cît despre porțile de lemn, de felul celor maramureșene sau gorjene, adevărate opere de artă și simboluri ale trăiniciei căminului, ele constituie creații de vîrf ale meșteșugului lemnarilor. Să adăugăm la aceasta faptul că o experiență seculară făcea ca, pentru construcții, să se prefere lemnele tăiate iarna, cînd în tulpinile arborilor erau cantități mai reduse de sevă ; se evita, în același timp, folosirea în acest scop a arborilor la care sub coajă fibra aparea roșiatică, căci aceasta însemna că lemnul este îmbibat cu apă, deci sortit să putrezească de timpuriu.

Mai trebuie cel puțin să amintim extraordinara varietate a meșteșugurilor de prelucrare a lemnului, cum sînt dulgheritul, tîmplăritul, rotăritul, strungăritul, butnăritul, văsăritul, lădăritul, construcția caselor de lemn, construcția de instrumente muzicale etc., etc.

Existau sate întregi specializate în anumite direcții, de pildă în realizarea de module de construcții (fie de locuințe, fie de acareturi), care se vindeau la diferite tîrguri, veritabile precursoare ale prefabricării în construcții.

Cît despre ornamentarea obiectelor din lemn (prin incizie, crestare, pirogravare etc.), și aci tehnica și arta se întîlneau la un nivel dintre cele mai înalte. Feciorii din unele zone ale Transilvaniei de Sud lucrau și decorau furci de mare finețe și frumusețe (relatează sociologul H. H. Stahl), pe care le dăruiau fetei pe care o iubeau ; dacă fata primea furca, însemna că acceptă să-i fie feciorului logodnică — în timp ce refuzul de a o primi sau ruperea ei echivala cu un răspuns negativ. Civilizația lemnului vibra astfel și pe coardele delicate ale iubirii, căci ea făcea parte și din sufletul țăranului român.

Să amintim, în încheiere, că elementul principal al morilor cu ciutură — această „regină" a instalațiilor hidrotehnice populare —, ne referim la „roata cu făcăie", este alcătuit tot din lemn, așa cum se vede din fotografia pe care o reproducem. Butucul (axul) este vertical, iar paletele sînt scobite, în formă de căuș. Apa unor căderi de 1—3 m înălțime acționează asupra roții cu mare eficiență, la o cantitate de 20 l/sec. obținîndu-se circa 0,5—1,0 CP. Astfel de mori, curente în trecut mai ales în Muntenia și Oltenia, sînt expuse nu numai în muzee românești, cum este Muzeul Tehnic „Dimitrie Leonida" din Parcul Libertății din București sau Muzeul Tehnicii Populare din Dumbrava Sibiului, ci și în mari muzee tehnice străine, ca cele de la Viena și München, aci arătîndu-se că această „Rumänische Mühle" (moară românească) este precursoarea turbinei moderne create de inginerul american Alten Lester Pelton ; desigur că inginerul american n-a știut de creația românească, dar, în căutarea eficienței, a ajuns, ca și meșterii noștri lemnari, la același principiu constructiv.

I. M. ȘTEFAN

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ În această toamnă excesiv de secetoasă, mai mulți meri din livada C.A.P. „23 August" din Cîmpulung-Muscel au înflorit și au rodit a doua oară. Vă trimit, iată, azi 15.XI.86, două crenguțe de măr cu noua producție, a doua a anului 1986, recoltată în punctul numit Aldești, de sub dealurile Mătăului. E o adevărată încîntare să le privești. Întregul măr avea dispuse în coroană numeroase astfel de buchete de fructe încă necoapte, crude. După cum se poate vedea din mostra ce v-o trimit, merele au crescut destul de mărișoare. Această surpriză oferită de natură este și un semn că toamna va fi lungă. **(Ioan Dobrescu din Cîmpulung-Muscel, str. P. Zamfirescu nr. 13 B).**

■ Mă numesc **Adriana Constantinescu** și sînt elevă în clasa a XII-a la Liceul de chimie industrială nr. 5 din municipiul Craiova. În puținul timp liber de care dispun îmi place să desenez. Subiectul meu preferat este pacea. Însă gîndurile mele de pace nu se oglindesc numai în desenele pe care vi le trimit și care aș vrea să fie ca un mesaj adus păcii din întreaga lume, cuvînt nespus de drag nouă, tuturor tinerilor, pentru că numai în pace, sub cerul senin ca o fereastră deschisă spre soare, ne putem făuri viitorul. Numai sub cerul fără nori zboară porumbelul alb, purtînd cu el crenguța de măslin și speranțele tuturor oamenilor. Am așteptat cu nerăbdare ziua de 23 noiembrie cînd, emoționată, am votat pentru prima oară, în cadrul referendumului, pentru înflorirea patriei și pentru pace în lume, faptă la care toți tinerii chemați să se pronunțe și ei asupra reducerii unilaterale, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. Am spus un DA hotărît și din toată inima pentru pace pe Planeta albastră!

N.R. Fiind colorate și trase doar în creion, regretăm că nu am putut reține pentru publicare nici unul din cele 6 interesante desene primite.

■ De la **Ministerul Educației și Învățămîntului, Direcția personal, învățămînt, organizare și control** : Referitor la scrisoarea inginerului Ilca-Horvat Ion, înregistrată la dv. cu nr. 12883/1986, prin care solicită schimbarea locului de muncă, al său sau eventual al soției, pentru efectuarea stagiului de producție, vă comunicăm că cererea sa a fost supusă spre analiză Biroului Comisiei Guvernamentale care a dispus transferul soției sale într-o unitate de profil din localitatea unde petentul a fost repartizat.

■ Un caz într-adevăr ciudat cel al pensionarei **Magdalena Rusza din Satu Mare, str.** Partizanilor nr. 1, Parasind Spitalul din Baia Mare, unde fusesem internată pentru tratament — ne spune femeia —, pe 12 august a.c. am apelat personal la Oficiul de pensii Baia Mare ca să-mi trimită pensia înapoi la Satu Mare, unde am domiciliul stabil. De atunci și pînă acum, cînd vă scriu, umblu fără nici un rost cînd pe la oficiile de poștă și pensii din Satu Mare, cînd pe la cele din Baia Mare. Poșta din Baia Mare zicea că a trimis pensia, poșta din Satu Mare și oficiul de pensii sătmărean răspund că nu au primit nici dosarul, nici pensia. Între Satu Mare și Baia Mare distanța-i doar de 70 de kilometri, iar eu din iulie n-am mai primit pensia. Vă rog să mă ajutați.

■ Tot de la **Ministerul Educației și Învățămîntului**, de astă dată de la **Direcția învățămînt superior, cercetare științifică, studenți străini și relații externe**, primim o veste bună pentru Nicolae Balcan din comuna Tîbănești, județul Iași : Reanalizîndu-i-se situația, în urma prezentării de noi documente, petentului N. B. i s-a aprobat reluarea studiilor în anul II, secția de medicină veterinară din cadrul Institutului agronomic Iași, începînd cu anul universitar 1986/1987. Aprobarea a fost comunicată și institutului agronomic ieșean.

■ Cu aproape doi ani în urmă, cetățeanul **Vasile N. Stănilă** din satul Condrea județul Galați, a fost victima unui furt în urma căruia a rămas fără o vacă gestantă și un tăuraș, ambele animale fiind sustrase din gospodăria proprie de numiții Rusu Marcel, Lazăr Georgică, Ion Matei și Marin Vasile, care au fost descoperiți și judecați de Judecătoria Tecuci. Respectivii infractori au fost condamnați și obligați la plata despăgubirilor legale (în sumă de 16 000 lei) și a cheltuielilor de judecată prin sentința penală nr. 325/23.04.1984, rămasă definitivă. De la pronunțarea sentinței și pînă în prezent însă — așa cum ni se plînge Vasile Stănilă — au trecut aproape doi ani de zile, dar n-a putut încasa încă în posesia despăgubirilor cuvenite. Cu toate că are de predat o însemnată cantitate de produse animaliere contractate cu statul, întîmpină serioase dificultăți în îndeplinirea acestei îndatoriri cetățenești, întrucît cei patru hoți de animale ignoră hotărîrea justiției și se sustrag sistematic de la plata despăgubirii.

Este de datoria tribunalului județean să intervină.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Hunedoara** răspunde la scrisoarea adresată nouă de Olga Popa din Simeria : Sus-numita a fost încadrată inițial ca muncitoare necalificată la C.F.R., Secția L9 Simeria, pe durată determinată. Începînd cu data de 10.X.1986, a fost încadrată pe durată nedeterminată, tot ca muncitoare necalificată, însă cu posibilități de calificare la locul de muncă. Tot de la această dată primește și alocația de stat pentru copii.

■ **Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Teleorman**, ca răspuns la scrisoarea petentei Lina Tudor din Purani : În anul 1986, C.A.P. Purani și-a propus să obțină producții mari în zootehnie, producții pentru care în 1976 a fost distinsă cu „Meritul agricol" clasa I. Sore a mentine ștacheta ridicată, pe lîngă asigurarea condițiilor materiale — adăposturi corespunzătoare, instalații de muls și o puternică bază furajeră etc. — este necesară și o disciplină fermă în sector. Or, conducerea cooperativei în repetate rînduri a cerut lucrătorilor din zootehnie, și nu numai lor, să respecte programul, să execute toate lucrările conform tehnologiilor. Cu toate rezultatele bune obținute și pe această linie au mai fost și încercări de a nu se înțelege și se integreze în ritmul și exigențele stabilite, acestia fiind încurcă cu alți cooperatori competenți și disciplinați. Cum în zilele cînd s-a efectuat controlul la care se referă petenta, numeroase ingrijite de dumneaei erau neadăpate, se înțelege de la sine că măsura luată de înlocuire a arestării din muncă era pe deplin justificată. Totuși, conducerea unității a făcut o ultimă încercare și a revenit asupra încurcării petentei și în prezent aceasta lucrează tot în zootehnie în speranța că se va corija și își va îndeplini îndatoririle. S-a declarat mulțumită că a fost repartizată să lucreze în sector și s-a angajat că în viitor își va face pe deplin datoria.

■ Primim de la pensionarul **Mihai Giurcă din Craiova, str. Vrancei nr. 11**, o scrisoare prin care sîntem sesizați că strada pe care locuiește, pe o porțiune de mai bine de 100 metri, este mereu inundată după fiecare ploaie mai mică sau mai mare, cu apa refulată din cele două canale aflate în preajmă. Neputînd fi preluată de canale, care probabil din construcție n-au pantă corespunzătoare de scurgere, apa se revarsă și formează bălți întinse, cu adîncimi între 50—60 cm, periclitînd grav temeliile caselor din zonă și făcînd de-a dreptul imposibil accesul oricărui vehicul sau pieton. Toate demersurile repetate făcute către EGO și I.G.C.L. au rămas fără rezultat, respectivele unități nici măcar nu s-au ostenit să-i trimită un răspuns.

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Sibiu**, ce răspuns la scrisoarea unui grup de locatari din Sibiu, str. Intrarea Sirotului nr. 2, scara A, prin care solicitau sprijin pentru repararea hidroizolației la terasa blocului în care locuiesc, ne face cunoscut că lucrarea a fost executată. Fenomenul de infiltrare a apei a fost stopat, iar apartamentele imobilului au fost puse în afara oricărui pericol.

■ În numele unui grup de călători cu trenul ne scrie **Horea Barbu din Alba Iulia**, str. Bujorului nr. 3, bl. 15, ap. 7 : Noi, ca abonați ai cefercului, respectăm strict regulile călătoriei, dar C.F.R.-ul nu-și respectă datoriile elementare ce îi revin. Ne referim atît la starea de curățenie a trenurilor locale de navetiști care circulă pe ruta Alba Iulia — Zlatna, stare destul de jalnică, cît și la celelalte aspecte pe care le pretinde civilizația transportului. Șeful de tren sau controlorul, dacă sînt întrebați, motivează că situația se datorește impedimentului că distanța de călătorie e prea scurtă, doar de 37 km, dar dumnealor uită că această distanță se parcurge într-o oră și douăzeci și patru de minute, că în tren sînt și bătrîni, sînt și mame cu copii. **(Urmează semnăturile a 40 de cetățeni).**

■ Mă numesc **Pleșu Fănică** și îmi desfășor activitatea la I.E. Rovinari-Gorj, ca electrician în cadrul secției P.R.A.M.-A.M.C. Fiind absolvent al unui liceu agro-industrial, doresc foarte mult să urmez cursurile Facultății de horticultură. Pentru a mă înscrie și urma la fără frecvență această facultate, care este un vis al meu mai de demult, prima condiție prevăzută în regulamentul de admitere e aceea de a lucra nemijlocit în agricultură. Așa și vreau să fac, am și găsit locul corespunzător, însă întîmpin mari greutăți cu transferul. La toate rugăminile mele de a mi se da voie să plec în agricultură întîmpin tot felul de necazuri. Nimeni nu vrea să mă înțeleagă ; nici chiar tovarășii din conducerea întreprinderii nu binevoiesc să-mi dea drumul. De aceea, vă rog pe dumneavoastră să mă sprijiniți. Doresc și vreau cu tot dinadinsul să devin inginer horticol.

■ Solicitîndu-ni-se sprijinul, în urma demersurilor făcute către cei în drept, o serie de cetățeni, tineri sau mai virstnici, au fost încadrați în muncă sau și-au rezolvat problema locuinței. Astfel, **D.P.M.O.S. București** ne înștiințează că **Monica Diurcă** din București, str. Mihai Bravu nr. 388, a fost repartizată ca muncitoare la I.C.T.S.C.F. ; **Consiliul popular al județului Vaslui**, prin D.P.M.O.S., a repartizat-o pe **Flavia Florescu** din Bîrlad la Cooperativa „Progresul" din localitate pentru calificare la locul de muncă în meseria de confecționer încălțăminte ; **Consiliul județean al sindicatelor Dolj** îl sprijină pe **Virgil Marica** să se încadreze pe post de economist la Regionala C.F.R. Craiova ; **Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2 al Capitalei**, în ședința de birou permanent din ziua de 30 septembrie a.c., l-a aprobat lui **Mircea Savescu** din București repartizarea locuință în str. Mihai Eminescu nr. 132, iar **Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 3** i-a atribuit petentului **Alexandru Cristea** spațiul din str. Labirint nr. 179.

■ Cetățeanul **Viorel Popa** din Brașov, str. Urzicei nr. 1, ne scrie în numele mai multor părinți cu copii mici și ne avansează o propunere. „Locuim — zice dumnealui, printre altele — într-un cartier foarte frumos, cartierul Timiș-Triaj, dotat cu blocuri moderne și zvelte, cu magazine la parter, cu tot ce trebuie pentru ca cele peste 11 mii de familii, cîte îl populează la ora actuală, să se simtă cît mai bine. Pentru că totuși să fie totul foarte bine am face propunerea să se studieze posibilitățile și, eventual în locul unuia din restaurantele de care nu duce lipsă cartierul Timiș-Triaj, să se înființeze o grădiniță de copii pentru a ți mai la îndemîna tinerelor mame.

■ Reținem din răspunsul trimis de **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Galați** la scrisoarea Mihaelei Postelnicu din Tulucești că I.J.G.C.L. Galați nu a refuzat încadrarea petentei în locul de muncă în care a fost repartizată după absolvirea școlii profesionale, însă la data repartizării efectiv nu dispunea de un astfel de loc. În urma unei mai atente analize efectuată pe linia corelării numărului mediu scriptic de personal planificat cu cel existent, s-a găsit posibilitatea și, începînd cu 22 octombrie a.c., tînăra Mihaela Postelnicu a fost încadrată la I.J.G.C.L. ca instalator sanitar cu o retribuție tarifară de 2 033 lei pe lună, corespunzătoare categoriei a II-a, bază.

■ Spicuim din răspunsul trimis de **Consiliul popular al municipiului Brașov** la scrisoarea cetățeanului Mihai Hașu : În cartierul „Bartolomeu-nord", unde locuiește petentul, au existat și încă mai există unele probleme generate de neachitarea de către asociațiile de locatari a facturilor pentru agentul termic din cauza unor rău-platnici care refuză să-și plătească cheltuielile comune. Din acest motiv, în conformitate cu prevederile art. 67 din Legea nr. 4/1981, după trecerea a 40 de zile de la neachitarea facturii către ICRAL Brașov, această întreprindere a sistat furnizarea agentului termic. Pentru a curma cu starea neplăcută de lucruri, s-a intervenit la ICRAL și a fost reluată livrarea agentului termic către asociațiile în cauză. Deocamdată sînt însă ceva greutăți în livrarea apei calde menajere și dalurită deficitului de apă rece. Au început lucrările de aducțiune a apei potabile din sursa Prejmer, cu termen de dare în funcțiune la 15 noiembrie a.c. În ce privește locatarii rău-platnici, s-au luat măsuri de acționare a lor în justiție, iar pentru cei care cu rea credință nu și-au achitat debitele, s-a cerut evacuarea, conform prevederilor art. 34, lit. d, din Legea nr. 5/1973.

■ **Nicolae Burciu** din București, șos. Giurgiului, bl. G., sc. 2, ap. 71, își exprimă nedumerirea pentru faptul că, ori de cîte ori se duce să-și ridice retribuția de la casieria întreprinderii unde lucrează, i se dă lunar cîte un bilet de spectacol reținîndu-i-se direct contracostul. „Nu-i problema de cei 10—15 lei ce mi se rețin automat — ne spune N. B. — cît mai ales de lipsa de corectitudine a organizatorilor de astfel de spectacole, care mai întotdeauna uită să treacă pe bilet data spectacolului sau denumirea acestuia. De altfel, cred că aceste bilete sînt mai mult formale, întrucît din ele nu-ți poți da seama nici de cine sînt organizate, nici data și nici unde au loc eventualele spectacole. Cred că organizatorii vor să se dea mai mult dumnealor în... spectacol. E drept că, probabil, nu fără folos. Întrebarea e : pentru cine ? ! Spre mai deplină edificare, iată, vă trimit și dv. un asemenea bilet".

■ **Consiliul popular al municipiului Galați** : Urmare a verificării celor semnalate în scrisoarea dv. nr. 1969/1986, a reieșit că minorul D. Rafael, în vîrstă de 15 ani, este orfan din anul 1985, după decesul mamei, în prezent locuind la bunica sa în vîrstă de 72 de ani. Datorită faptului că este handicapat psihic, a fost înscris pentru a urma cursurile la o școală specială din județul Galați. Însă, după absolvirea clasei a II-a, mama l-a reținut acasă. Reanalizînd situația minorului D. R., comisia de tutelă a consiliului popular municipal, cu sprijinul D.P.M.O.S., a stabilit întoarcerea actelor de curatelă pentru bunica acestuia. Totodată, s-a procedat la întocmirea dosarului pentru internarea minorului într-o școală specială în scopul absolvirii școlii generale și pregătirii sale într-o meserie.

■ Printr-o adresă semnată de **ing. Constantin Oprea**, în calitate de președinte, și **Moara Ciolac**, în calitate de administrator, **Asociația locatarilor blocului E7 din București, aleea Ornamentului nr. 2**, ne semnalează că nici pînă acum nu a fost rezolvată mult disputata problemă a alimentării cu apă și a încasării corecte a consumului real. În pofida asigurării că facturarea consumului de apă rece se va face numai în baza citirii contorului, care este în stare de perfectă funcționare, I.C.A.B.-ul a facturat în regim pausal cîte 5 mc apă/lună chiar și pentru cele 48 de familii în cauză, pînă în luna octombrie a. c. luîndu-ne în plus din cont cîte 500 lei pe lună — se spune în respectiva adresă. În toată această perioadă, și chiar și pînă acum, cînd vă scriem, în căminul apometrelor încă n-a intrat nimeni să schimbe, să curețe sau să repare contorul și nici să citească corect consumul, ceea ce înseamnă că, din cauza unor angajați care nu înțeleg să-și respecte îndatoririle de serviciu, în blocul nostru se face multă risipă de energie termică, iar apa în sine e folosită în mod nejudicios.

■ Referitor la scrisoarea **Asociației locatarilor din sos. Colentina nr. 2, Consiliul popular al sectorului 2** ne informează următoarele : O echipă a Întreprinderii „Electronica" a verificat întreaga instalație a antenei colective a blocului 3 și a efectuat remedierile cuvenite. În prezent instalația funcționînd normal. De menționat că suma solicitată de tehnicianul depanator pentru cablul coaxial a constituit suplimentare de aviz consemnată în bonul de reparații nr. f 732/16.07.1986, în valoare de 356 lei, astfel încît omul nu poate fi învinuit de însușirea vreunui material sau a vreunei sume încasate în plus.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

● **Constantin Vasile** — București : Alocația pe care o primiți este stabilită legal ● **Clavac Ion** — Craiova : Orientați-vă după știrile primite de la cititori și aparute chiar în această pagină ● **Vasile Mariana** — București : Am aflat, pentru dv. și pentru alți cititori, adresele unor unități ale cooperativelor „Arta încălțămintei" și „Încălțămintea manuală" al căror meșteșugi încăpătoare cizme : str. Tunari 85, Șos. Iancului bl. 106, Șos. Mihai Bravu bl. P15, Bd. Bucureștii Noi 64, Șos. Colentina bl. 59, Calea Moșilor 84 și 127, Piața Moghioroș ● **Duma Dorin** — Dorohoi : Teatrul Giuleștî din Capitală ● **Budău Octavian Vlaicu** — satul Sunculuș de Beiuș (Bihor) : 1. Absolvenții școlilor profesionale se încadrează în meseria respectivă în categoria a II-a ; 2. Conform Legii 26/1967, concediul legal neefectuat într-un an urmează să-l luați separat sau împreună cu cel din anul următor. Dacă nu vi se mai poate acorda, aveți dreptul la compensare în bani ● **Buncianu Punteliman** — Baia de Aramă : Persoanele încadrate cu contract de muncă pe durată nedeterminată au dreptul la ajutoare în cazul incapacității temporare de muncă. Dacă aceasta este provocată de un accident de muncă sau în legătură cu munca, o boală profesională sau de tuberculoză, cuantumul ajutorului este de 85% din retribuția tarifară, indiferent de natura contractului de muncă și de vechimea neîntreruptă în muncă ● **Dinescu Gheorghiță** — București : Autorizații de demolare se eliberează numai pentru construcții executate legal. Cînd acestea au fost ridicate contravențional, demolarea se hotărăște prin decizie de demolare ● **Radescu Vasilica** — com. Priponești (Galați) : Tinerii cuprinși în planul de școlarizare al CENTROCOOP pentru calificare la locul de muncă în specialitatea frizeri nu se încadrează în normele M.E.I. și nu primesc bursă ● **Mihai Vasilica** — satul Cornu de Jos, com. Drăgănești (Prahova) : Pensia de urmaș se acordă copiilor de cooperatori orfani pînă la 16 ani sau pînă la terminarea studiilor, fără a depăși 25 ani, cu condiția ca părintele decedat să fi fost pensionar sau să fi îndeplinit condițiile pentru obținerea pensiei ● **Grup de oameni ai muncii din Pitești** : Unitatea la care lucrați trebuie să întocmească tabele care se aprobă de către I.C.S. Alimentara și se arondează la un centru de distribuire pe toată perioada detașării ● **Roșioară M. Dumitra** — com. Tătărăști (Teleorman) : Nu aveți dreptul pentru că nu se află în îngrijirea dv.

REGHINA VÂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

Audiențele

A sta de vorbă sau a rezolva

Din gara numită falnic Roșiori Nord, pornim spre centru. Ajungem la primărie. E miercuri și este ziua de audiențe a tovarășului Petre Badea, primarul orașului. În holul de la parter, la ora opt și zece minute, o grămadă de oameni. Sosim tocmai cînd simt poftiți să iasă afară, să aștepte în fața clădirii. Biroul primarului e la etaj. Acolo, pe palier, așteaptă cei care au reușit să se strecoare pe scară. O a treia categorie o formează cei care se află deja în anticameră. Nu figurează pe nici un afiș, dar se simte clar o anumită nehotărîre în tratarea celor ce au venit pentru audiențe. Tovarășul Petre Badea ne spune că sînt înscriși 28 și îi va asculta, ca de obicei, începînd de la ora nouă. Una din cele mai frecvente solicitări este legată de locuințe. Unii fac propuneri de interes mai larg. Lina Dițoiu a cerut găsirea unei soluții pentru 12 familii de lingă PECO: nu mai puteau folosi apa din fîntîni fiindcă era infestată cu produse petroliere. Toate aceste case au fost legate la rețeaua de apă curentă. Pentru cine nu este de aici nu pare nimic deosebit, dar în orașul Roșiori alimentarea cu apă e una din marile probleme, ne spune primarul. Alții au propus amenajarea unui parculeț pe strada Căpitan Corlătescu. „Noi n-am dus decît materialele și doi meșteri care au fixat bordurile, adaugă tovarășul vicepreședinte Constantin Georgescu. În rest, locatarii din jur au făcut totul. Este pîrculețul lor. Au pus flori, au pus și pomi".

Împreună cu tovarășul Constantin Georgescu mergem la Exploatarea de gospodărie comunală și locativă unde, așa cum ni se spune, „în fiecare dimineață, la șapte și jumătate sînt oameni la audiențe". Tovarășul director Dumitru Mitrache ne primește bucuros, mai ales că n-are pe nimeni în audiență. Ne spune că majoritatea audiențelor le ține dînsul. Cum nu există nici un program de audiențe afișat — nu s-a hotărît nimeni la așa ceva! — ne asigură că primește pe oricine, oricînd. Ne arată un fel de caiet studențesc în care își extrage din registrul de audiențe problemele importante, ca să le urmărească personal. Dar registrul de audiențe nu-l poate arăta. Tovarășul director se hotărăște greu la o anume explicație, întreabă prin alte birouri și ne spune, pînă la urmă, că este înculcat în dulapul unui funcționar plecat din oraș, în delegație. Alegem cazul unui cetățean care ni se spune că a venit în audiență la 15 octombrie. Este locatarul apartamentului 13, etajul 4, blocul 104, de pe strada Rahova. „Sesiza că i-au apărut fisuri în pereții interiori, ne spune interlocutorul, crîncd în caietul său. Am verificat. Nu era de vină locatarul. Pur și simplu a lucrat blocul, cum spun constructorii. (Deși blocul e dat în folosință din 1978.) Am trimis o echipă care a remediat. Acum mai este de zugrăvit". Sîntem în 29 octombrie. De la 15 octombrie n-au trecut multe zile. Numai că, tot cu tovarășul Constantin Georgescu, sunăm la ușa locatarului. El ne spune că respectivele fisuri au apărut de vreo doi ani. Au crescut. Prima oară a fost în audiență în primăvara anului trecut. A tot așteptat și în august a.c., a mers iar în audiență la E.G.C.L. Ceea ce arată altfel de receptivitate și cu totul alt ritm de rezolvare a solicitării decît se părea din caietul tovarășului director. Apoi, în blocul respectiv, există fisuri îngrijorătoare în plăci de beton. Meșterii care au lucrat la remedieri le-au văzut pe palier, la toate etajele și au trecut peste ele ca să intre în apartamentul 13. Nimeni nu le dă vreo importanță, deși ele arată că un capăt al acestui bloc este despărțit pe toată înălțimea de restul clădirii. Acest „segment" are cîte două apartamente la fiecare etaj. Toate celor de la E.G.C.L. li se pare puțin. Poate așteaptă o sesizare scrisă. În acest caz, îi rugăm să considere aceste rînduri drept sesizare și scrisă și semnală.

Revenim la primărie tocmai la timp pentru ca tovarășul Constantin Georgescu să-l întîlnească la audiențe pe primarul chemat urgent de alte probleme. Între cei veniți în audiență este și Georgel Burtescu, rectificator la Întreprinderea Textila, unde lucrează și soția lui. Spune că întreprinderea i-a dat de două ori repartiție pentru casă. Repartiția recentă n-o poate folosi pentru că apartamentul respectiv este ocupat de cineva în mod abuziv. Ne convingem că din august se tot întocmesc hîrtii pentru evacuarea aceluia, dar el refuză. Tovarășul Ioan Gheorghiu, directorul Întreprinderii „Textila" ne spune că respectivul se ascunde și nu se poate vorbi cu el. Tovarășul vicepreședinte Constantin Georgescu nu poate da nici dînsul o soluție pe loc. Zice că, din păcate, în oraș „sînt cetățeni care au făcut focul pe parchet în apartamente, unul a distrus trei locuințe pînă acum, alții se ceartă cu părinții, își găsesc gazdă, primesc apartament, ca apoi să-l părăsească, pentru că se împacă iar cu părinții și se întorc la ei". Or, din toate acestea nu se întrevede decît o inadmisibilă lipsă de informare a celor ce seminează unele repartiții sau dau apă la moară celui ce ocupă abuziv un apartament, așa cum a făcut Constantin Falcă, omul care stă — nici măcar nu se știe de cînd, nu s-a hotărît încă nimeni să afle!?! — în apartamentul repartizat lui Georgel Burtescu. Ni se vorbește de faptul că Falcă ar fi dat bani fostului locatar ca să-i lase cheia și acum rămîne pagubaș. Plutește în aer o stranie neștiință de a se vedea, însă, cu traficarea în acest chip a locuinței, ca și ocuparea ei abuzivă rămîn fapte strident ilegale. Acum ni se spune că, probabil, se va aștepta o hotărîre judecătorească — într-un proces care nici n-a început și nu se hotărăște nimeni să-l înceapă — pentru evacuarea lui Falcă. Pînă la acea hotărîre, totul plutește într-un nor de indecizie, pe care n-o egalează decît grafierea numelui urbei, care apare pe firme și pe străzi în mod diferit, pentru ca la ușa primăriei să fie afișat, la distanță de doi metri, o dată Roșiori de Vede, a doua oară Roșiorii de Vede.

DORIN GHERGHINESCU ■

„Priza" la cumpărător

Revista noastră a mai scris despre realizările Institutului de Cercetări Textile, despre ardoarea proaspătă care se simte în munca celor de aici, care atacă cu aplomb domenii de noutate, de o diversitate deosebită. Țesăturile concepute în institut, avînd cele mai diferite calități, pot constitui implanturi în organismul omenesc cînd acesta este în suferință, sînt „grefate" și în industrie, alcătuiesc materialul pentru îmbrăcămintea noastră. Mai ales în această ultimă direcție, în care moda, capricioasă cum este, aleargă dintr-o extremă în alta, trebuie mereu să ai pasul sincronizat cu ea, pentru că o haină o îmbraci cu plăcere cînd are o linie modernă, cînd nu miroase a naftalină. Se poartă tricourile cu desene, inscripții, embleme! Ușor de spus, ușor de purtat, nu ușor de realizat! Însă cercetătorii textiliști, obișnuiți ca diferitele lor cercetări să nu plutească în domeniul vag al teoreticului, ci să răspundă cerințelor imediate ale vieții, și-au îndreptat ochii competenței lor și în această direcție. Pentru a asigura o producție de serie a acestor modele, pe măsura solicitărilor tineretului, și pentru a se pune o frînă celor care le produc artizanal cu prețuri „piperate", inginerii Radu Radu și Mircea Pop au pus la punct o tehnologie de imprimare locală a tricourilor prin transfer de puf. Pe tricoul tip bumbac se aplică cu ajutorul șablonului o rășină specială apoi, puful de viscoză, tratat antistatic, este obligat să salte într-un cîmp electrostatic, implantîndu-se în rășină conform desenului. „Procesul de antistatizare a pufului, cheia tehnologiei, este absolut original — ne spune inginerul Radu Radu — iar aparatura respectivă am realizat-o cu forțe proprii prin autodotare". Simplu la prima vedere, procedeul îl au puține firme. Și iată că specialiștii noștri au finalizat procedeul românesc, absolut competitiv. Nu numai că tricourile cu desene vesele, inspirate, splendid armonizate coloristic, rivalizează ca frumusețe cu mostrele firmelor străine, dar rezistă la spălări dure și repetate. Tînărul Radu Radu este un om de ardere puternică pentru meseria lui. După ce a fost catalizatorul echipei, nu s-a mulțumit să confecționeze cîteva mostre de produs și să redacteze o documentație în scoarțe frumoase. Se luptă să aplice procedeul la scară industrială. Împreună cu Întreprinderea de Tricotaje Moldova — Iași a scos în serie mică o gamă de tricouri cu desene, care au avut succes la o expoziție în străinătate. În acest fel, se valorifică superior la export și bumbacul, pentru că la un preț se vinde un produs monocolor și la aproape triplu unul imprimat cu gust. În plus, în țară se poate stopa și proliferarea kitsch-ului ce-ți violentează retina prin culori stridente, și bunul simț prin aglomerarea de „y-uri" din cuvintele alese snob să aibă rezonanță străină. Să facem tînărul să poarte tricoul românesc avînd imprimată panorama plajei Mării Negre cu hotelul Topaz și nu desenul țipător al nu știu cărui bar nocturn de aiurea. De ce să aibă pe pieptul maioului, de la gît pînă la curea scris stîngaci „Marlboro" și nu un cuvînt cu semnificație culturală, educativă? De ce figura dură a nu știu cărui bătăuș de-aiurea și nu zîmbetul lui Nicu Vlad sau bucuria lui Ducadam cu Cupa Europei în brațe? Este pînă la urmă și o nuanță de educație, punîndu-se la colț cosmopolitismul zgomotos și agresiv. Dar pentru aceasta, tricoul imprimat după procesul tehnologic românesc trebuie să fie în toate rafturile magazinelor. Prin efortul conjugat al I.M.A.C.O.N.-Turda, producătoarea pufului, al Întreprinderii de Piele Sintetică — București și al Întreprinderilor din Centrala de Tricotaje se poate concretiza această cercetare cu „priză" la cumpărători. Dacă nu lansăm operativ calitatea necesară în acest domeniu, în loc de desene viu colorate pe tricouri, vom vedea cum moda virează și procedeul nu va mai interesa.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Cronica șoselei

„Lucrare scrisă despre părinții mei"

„Mamă, mamă", strigă Olivia în momentul intrării pe poarta grădiniței unde fiecărui centimetru pătrat i s-a găsit o întrebuințare. Flori de tot felul, margarete, lăcrămioare, irișI, trandafiri, gura leului, înconjurate de un gazon de un verde crud. Se vede că fetița e emoționată. Roșie în obraji, cu firele de păr blond, auriu care îi flutură în vînt, școlărița fuge către ușa cochetei căsuțe unde mama i-a ieșit în întîmpinare. „Ce-i fetița mamei cu zărva asta?" „Mamă, mamă, am luat zece la lucrare. Ghici despre ce am scris?" „Sînt numai ochi și urechi. Povestește-mi". „Subiectul a fost să zic așa, la liberă alegere. Fiecare am scris despre ce am vrut. Eu mi-am zis să scriu despre voi, „despre părinții mei". Am ales această temă din două motive. Primul, să vă închin această lucrare vouă, ca un semn de recunoștință pentru tot ce faceți pentru mine. În al doilea rînd, am vrut să pun în scrierea mea un pic din sufletul meu. Așa că am scris-o pe nerăsuflate. Vrei să-mi vezi și tu «opera» ?"

„Bineînțeles că vreau". Emoțiile mamei cresc pe măsura lecturii lucrării. E prima impresie exprimată în scris a Oliviei despre părinții ei. Cuvintele sînt scrise puțin tremurat însă citeț. Rînduri după rînduri de un paralelism aproape perfect, cu o ortografie de invidiat, pentru clasa III-a, ele exprimă naiv, simplu, simțămintele curate ale copilului. Fără înfloriturI, fără exagerări. „Părinții mei sînt buni și mă iubesc nespus de mult. Și eu la rîndul meu le întorc dragostea cu dragoste. Fac totul să nu-i supar. Ei nu mă ceartă niciodată. Cînd fac cîte o năzdrăvănie, le citesc mustrarea în ochii lor care devin triști. Îmi pare apoi atît de rău că i-am supărat, încît încep să plîng. Atunci intervine mama. „Nu plînge fetița mamei, sînt convinsă că n-o să se mai repete. Tata muncește din greu. Pleacă dimineața devreme și vine seara tîrziu. E șofer. O muncă plină de răspundere. Mă lupt cu mine să nu adorm pentru a-l vedea din cînd în cînd seara, tîrziu, și a-i spune veștile bune despre învățătura mea. M-am convins că cea mai frumoasă răsplată pentru tot ce fac ei ca eu să am ce-mi trebuie, este să învăț bine. Cînd afla de notele mele bune, chipul lui ostenit se luminează iar mama se îmbujorează la față. Mare e mulțumirea mamei și cînd o ajut la treabă. Nu că aș face eu ceva extraordinar. Spăl vasele, le șterg, fac zarzavatul pentru supă, pun masa. În asemenea momente, cînd sîntem alături la bucătărie, mă simt atît de mulțumită că pot s-o ajut în măsura puterilor mele pe mama mea, pe cea care mi-a dat viață..."

Aici Oana își ridică ochii umeziți de lacrimi de pe coala de hîrtie și rămîne pe gînduri repetînd „...pe cea care mi-a dat viață, pe cea care mi-a dat viață". Parcă o vede mică, mică, congestionată la față și plîngînd cu o furie de nedescris, înfășurată în niște cîrpe murdare. Nu se știe cît timp stătuse în bălăriile acelea unde fusese abandonată. Era sfîrșit de toamnă, vremea se răcise simțitor. Copilașul era vînăt de frig. Mihai, soțul ei, o învelise în scurta lui îmblănită, dar puiul de om nu reușise să-și revină și plîngea întruna. „Oprisem la un loc de parcare, ne povestea șoferul. Cam la 10 km de oraș. Voiam să verific luminile, cînd aud un plînset de copil, nu departe de locul unde opriserm. M-am îndreptat repede spre fundul grădinii de unde se auzea plîngînd copilul. De cînd zăcea acolo pe jos, în frig, nu se știe. Nu-l puteam părăsi, era în pericol de moarte. După ce l-am ridicat de jos, înfășurîndu-l în haina mea, am rămas pe loc descumpănit. Unde să-l duc la ora aceea tîrzie, ce să fac, cum să mă descurc într-o asemenea situație în care n-am fost pus niciodată? Bine, îl duc acasă, dar ce va spune soția mea? Cu nevasta mă împăcam bine. Căsnicia noastră nu cunoscuse în aproape zece ani ce e cearta, supărarea. Ne înțelegeam bine și ne iubeam ca în prima zi. Singurul nostru motiv de mîhnire era faptul că nu aveam copii. Soția mea urmase tot felul de tratamente Zadarnic însă.

Cînd a văzut copilul, Oana a rămas înmărmurită. În primele minute n-a reușit să rostească nici un cuvînt o încercau sentimente contradictorii, uimire, milă, teamă. Mă privea întrebător. L-am găsit la marginea satului Lunca Verde, în niște bălării. Nu-l puteam lăsa acolo". „Da. Ai făcut bine. E omenesc cum ai procedat. Trebuie însă văzut de un medic. A stat pe jos în frigul ăsta. Ne asumăm o mare răspundere". Puiul de om s-a dovedit rezistent. Medicul l-a ascultat, i-a dat omului niște medicamente pentru a i le administra preventiv. Copilul avea 2—3 luni, cam așa ceva. Cînd după vreo cîteva zile de îngrijire și-a revenit și a început să gîngurească și apoi să rîdă, în ochii soților Lerescu parcă a răsărit soarele.

Oana își amintea cum s-a născut în ea dorința de a adopta copilul. „Ce zici, dragă Mihai?" „Am stat la îndoială, ne povestea ei. Nu i-am răspuns nimic. Oana a interpretat tăcerea mea ca o nehotărîre". „Va umple un gol în casa noastră, ne vom putea numi și noi, într-adevăr, o familie. Mi-ar întrista tare un refuz din partea ta". „Nu vreau să te supăr, scumpa mea, dar sînt o serie de riscuri. Știm noi din ce familie s-a născut acest copil? Ce caracter, ce temperament va avea, ce complicații s-ar naște mai tîrziu din asemenea cauze? Cînd e al tău știi măcar că te moștenește pe tine. Dar așa? Citeam atîta tristețe în ochii Oanei". „Să nu crezi că nu-ți dau dreptate, Mihai. Așa-i, ne asumăm multe riscuri, dar eu zic să avem curaj. Am omis să vă povestesc că în seara aceea pe care nu o vom uita aș spune că materialul s-a dovedit a fi de bună calitate. Harnică, inteligentă, cu multă voință, premiantă în fiecare clasă, toată viața, de mina copilului era legat un bilețel pe care scria doar atît: „Fetița se numește Olivia". Cînd am îmbrățișat-o pe Oana care tinea copilul în brațe, soția mea a început să plîngă. Plîngea de bucurie. Cu ochișorii ei albăștri Olivia se uita ne lumea ta, cînd la mine cînd în Oana. Nici nu bănuia puiul de om că din acel moment soarta îi hărăzise să aibă și el părinți. Copilul nu ne-a dezamăgit. Nu-i vorbă că și noi am căutat să facem totul pentru ea. Nu numai din punct de vedere material. Ne-am străduit să-i formăm deprinderi frumoase, s-o învățăm numai de bine. Am avut, zic eu așa, și noroc. Glumind,

AL. CRIHANĂ ■

tandră, sensibilă. O iubim nespus ca și cum ar fi copilul nostru.

Anul trecut povestește în continuare Mihai, Oana o aștepta pe fetiță ca de obicei, cînd vremea era frumoasă, în poarta casei noastre. O vede venind cu căpșorul în pămînt, tristă, plînsă. „Ce ai, fata mamei, al pățit ceva, ce s-a întîmplat, ai luat vreo notă rea, dă-o încolo de notă, o îndreptI tu. Olivia o îmbrățișează pe Oana și izbucnește în plîns. O asemenea scenă nu s-a petrecut niciodată în cei trei ani de școală. Oana tot mai îngrijorată. „Spune, iubita mea, ce s-a întîmplat, ai încredere în mămica ta". „Da, mamă, îți spun" și în cîteva cuvinte, printre hohote, i-a povestit maicăsi. „Aurelia mi-a spus că eu nu-s copilul vostru, că voi nu sînteți părinții mei adevărați. Dacă-i așa de ce nu mi-ați spus nimic pînă acum?" Oana a rămas înlemnită. Vorbele fetiței au fost pentru ea ca o lovitură de trăsnet. În asemenea cazuri cea mai bună soluție pentru ieșirea din situația delicată este un răspuns calm, firesc „și tu crezi ce spune Aurelia ? Nu-ți dai seama că a vrut să te necăjească. Nu lua în seamă asemenea prostii. Nu mai plînge. Șterge-ți ochișorii, spală-te pe mîini și să nergem la masă. Mă speriasem, credeam că ai pățit ceva". „Te cred, mămico, tu nu mi-ai spus niciodată nimic care să nu fie adevărat. Stau și mă gîndesc, ce trist e să nu ai părinți, ori să-i ai și să nu-i cunoști. Minerva stă la bunici, părinții ei au murit cînd ea avea abia un anișor. Are tot ce-i trebuie, dar totuși adesea surprinzi în ochișorii ei mîhnire, amărăciune. Chiar cînd rîde ochii ei tot triști rămîn". „Așa-i, Olivia, e tare greu cînd crești fără părinți. Prietenia ta pentru Minerva să completeze măcar o parte din suferința fetiței." „Da, mamă, buna mea mamă, îți promit să o iubesc și s-o ocrotesc pe Minerva. Și îi voi fi cea mai bună prietenă". Iată deci cum la kilometrul 10, găsind-o pe Olivia, am avut norocul să devenim părinți. Sîntem mîndri de actualul nostru statut, conchide Mihai.

VICTOR BEDA ■

Campionate mondiale

HANDBALISTELE vor lupta pentru medalie

Începînd de săptămîna viitoare, în mai multe orașe din Olanda se vor desfășura întrecerile Campionatului Mondial de handbal feminin, grupa A. Participă 16 formații, împărțite în patru grupe preliminare în care se va juca sistem turneu (fiecare cu fiecare). Reprezentativa României face parte din grupa D, alături de formațiile R.F.G., Franței și Coreei de Sud. Organizarea campionatului este concepută astfel încît, teoretic, un loc fruntaș în ierarhia handbalului feminin mondial se poate obține numai cu minimum șase victorii din șapte jocuri. După epuizarea jocurilor din grupele preliminare, primele trei clasate în grupele A și B vor alcătui o grupă semifinală, după cum primele trei clasate în grupele C și D vor alcătui o altă grupă semifinală. În aceste două grupe de cîte șase echipe vor conta rezultatele directe din faza anterioară, astfel încît fiecare echipă va mai disputa numai trei meciuri. Ocupantele primului loc în cele două grupe își vor disputa finala, cele de pe locul doi — medaliile de bronz ș.a.m.d. Miza suplimentară a acestor campionate o constituie calificarea la Jocurile Olimpice din 1988, unde vor putea merge doar primele trei clasate la aceste mondiale (eventual, și echipa de pe locul IV, dacă printre medaliate se va afla țara gazdă a viitoarei Olimpiade).

Obiectivul reprezentativei noastre este tocmai de a obține o medalie și, implicit, dreptul de participare la Olimpiadă. **„Este un obiectiv ambițios, dar trebuie să fim ambițioși, ne spunea antrenorul federal Pompiliu Simion. Vom încerca să-l realizăm pentru că este posibil de realizat".** Pe ce vă bazați ? **„Pe salturile calitative însemnate realizate de națională noastră în ultimii ani. E vorba, îndeosebi, de victoriile asupra echipelor R.D.G., Ungariei (la „Trofeul Iugoslavia") și Iugoslaviei (la recentul „Turneu Carpați") și de egalul obținut în fața reprezentativei U.R.S.S. la campionatul mondial — grupa B, desfășurat anul trecut".** Ce v-a relevat clștigarea „Trofeului Carpați" din perspectiva apropiatelor mondiale ? **„Faptul că echipa se află pe un drum ascendent al formei și pregătirii sportive, evoluția ei fiind încurajatoare pentru ceea ce ne-am propus la mondiale. Dorința noastră, hotărirea și convingerea de a lupta pentru o medalie sînt clare și ferme, dar, ca înaintea oricărei competiții, nu putem avea de pe acum și certitudini. Un singur gol primit ne poate îndepărta de medalii, după cum este știut că în handbalul actual nu mai există apriori favoriți cerți sau învingători siguri".**

Primul meci al reprezentativei noastre va fi pe 4 decembrie, la Leeuwarden, în compania Coreei de Sud ; apoi, pe 6 decembrie, la Groningen, cu formația R.F.G., și pe 7 decembrie, cu Franța. Nu se poate spune de vreunul din aceste meciuri, și nici din cele ulterioare, că va fi ușor. Un astfel de campionat mondial cere evoluții de mare regularitate și la un nivel valoric și competițional ridicat, fără nici o secundă (nu este deloc exagerat) de relaxare. De pildă, la campionatul mondial — grupa B de acum trei ani, un singur meci pierdut la o diferență de un gol (în fața R.D.G.) le-a împiedicat pe handbalistele noastre să joace finala, obținînd doar locul trei. **„În fiecare meci trebuie să jucăm de la foarte bine în sus. Fără argumentul valorii noastre efective demonstrate în joc nu putem avea șanse. În handbalul de azi nu se mai poate să joci slab și, totuși, să învingi. De aceea vom trata acest campionat mondial drept ceea ce el și este, de fapt, adică o competiție extrem de dură, în care ierarhiile preconcepute nu-și mai au locul, fiind date peste cap de noi și noi formații care au progresat foarte mult, lărgind sfera valorilor handbalului feminin mondial".** Luciditatea antrenorului Pompiliu Simion nu poate fi decît de bun augur pentru apropiatele campionate mondiale, lăsînd să se întrevadă o stare de spirit propice, de ambiție și realism, în care întregul nostru lot abordează dificila întrecere. Printre sportivele în care cei doi antrenori, **Pompiliu Simion și Eugen Bartha,** ca și toți iubitorii handbalului din țara noastră își pun mari speranțe se află jucătoare valoroase și cu multă experiență competițională, cum sînt **Viorica Ionică** (Hidrotehnica Constanța), **Mariana Tîrcă, Elena Ciubotaru** și **Filofteia Danilov** (Știința Bacău), **Maria Verigeanu** și **Edit Török** (Chimistul Rîmnicu Vîlcea), **Eva Mozsi** și **Angela Bloj** (Mureșul Tîrgu-Mureș), **Cristina Tache, Rodica Marian, Valentina Cosma** și **Rodica Covaliuc** (Terom Iași). Lor și colegelor lor din lotul național de handbal feminin le adresăm calde urări de succes în aspra întrecere sportivă care le așteaptă.

Derbiurile restante

Fotbal în nota obișnuită

Steaua, singura echipă neînvinsă, își pregătește moralul pentru Cupa Intercontinentală ■ La Craiova, o remiză în pragul iernii ■ Etapa viitoare : două întîlniri de vîrf

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Derby-urile restante de miercuri au avut înfățișări și epiloguri diferite. În Ghencea, Steaua a luat o convingătoare opțiune pentru titlul neoficial de campioană de toamnă, în urma unui joc în care ambele echipe au etalat virtuți tehnice și tactice pe măsura așteptărilor și a ambițiilor care însoțesc aproape fiecare întîlnire directă dintre aceste fruntașe ale fotbalului nostru. Echipa campioană a evoluat la nivelul maxim al posibilităților ei, demonstrînd aceleași virtuți care au propulsat-o în ierarhia fotbalului european : viteză, tehnicitate, alternanța jocului combinativ cu atacurile directe și, nu în ultimul rînd, o exemplară dorință de victorie. Dinamo a răspuns cu strategii succesive : inițial a căutat să frîngă elanul gazdelor, apoi, în a doua jumătate a primei reprize, și-a impus jocul de pase, pentru ca în final să încerce o revenire ofensivă, inclusiv prin schimbări de jucători ce vizau acest lucru, fără, însă, să-i reușească. „Cheia" scorului o dă raportul inegal între atacul Stelei și apărarea dinamoviștilor. Cu Nicolae prea nesigur pentru un astfel de meci („erou" al celor două penalty-uri și al unei faze ce era să se soldeze cu autogol) și cu Andone prea neglijent față de postul de „închizător" ce i s-a încredințat (superficial și la faza golului doi, marcat de Pițurcă) frontul central al apărării lui Dinamo s-a dovedit mereu vulnerabil în fața unor atacuri în trombă, purtate adesea dinspre ambele laturi ale terenului. În atac, aportul mai redus al lui Cămătaru (care a avut un veritabil meci în doi" cu Bumbescu) n-a fost suplinit îndeajuns, astfel că numai cîte o dată Damaschin (în urma unei pătrunderi în viteză) și Movilă (în urma unei lovituri libere) l-au pus „în formă" pe Stingaciu, care a salvat senzațional goluri ca și făcute.

De partea cealaltă, toți jucătorii steliști au evoluat întreg meciul aproape de nivelul lor maxim, demonstrînd și în absența lui Bolони virtuțile unui ansamblu omogen și corect articulat în toate variantele tactice pe care le impunea jocul — de la pasele „dintr-una" în propriul teren, la diagonalele ce-i aduceau pe Lăcătuș, Balint sau Bălan O notă în plus pentru Balaci, care s-a ridicat cu distincție și eleganță peste media deosebită a partidei, pentru Stingaciu, care începe să fie tot mai mult o certitudine și pentru spiridușul Bălan, o mică rotiță importantă într-un angrenaj ce avea și alte variante.

Arbitrajul lui Ion Crăciunescu (venit la centru spre sfîrșitul acordeea generală — Dan Petrescu era pe tușă, dar indisponibil medical să arbitreze) s-a străduit în așa măsură să nu supere pe nimeni încît autoritatea obiectivă și necesară a cartonașelor a fost uneori atît de adesea cu autoritatea personală, afirmată în contacte „corp la corp" cu jucătorii. Misiune grea, dar dusă cu bine la capăt.

La Craiova, un derby al amintirilor din vremea cînd cele două echipe studențești erau titulare în cuartet. Universitatea este preocupată mai mult de viitor, iar Sportul studențesc n-a scăpat încă de neliniștile prezentului. Totuși pe ele sînt dintotdeauna pe cît de clare studenților, astfel încît fiecare din aceste două îndrăgite echipe își pune de pe acum mari speranțe în pregătirile de iarnă

Proxima etapă ne rezervă alte două „întîlniri de foc" : Dinamo — Sportul studențesc și Victoria — Steaua, un patrulater al candidatelor la ediția viitoare a cupelor europene.

Olimpiada, la jumătate de drum

ATENȚIE, CRONOMETRUL LUCREAZĂ!

Odată cu sfîrșitul anului, pentru sport, ca și pentru toate domeniile de activitate, se apropie momentele de bilanț. Tumultul stadioanelor, lupta cu secundele și centimetrii, tensiunea marilor întreceri sportive, bruiința și eșecul, triumful și dezamăgirea — mă rog, întregul corteliu de trăiri și sentimente care însoțesc startul în orice competiție se retrage în amintire, fiind absorbit, într-o formă rece, distilată și implacabilă de tabelele statisticienilor. Cifrele rămîn, n-avem ce să facem, singura expresie concentrată și comprimată a unor eforturi și simțăminte prin excelență necuantificabile. Din tot ceea ce presupune acest complex fenomen social care este sportul, din toate articulațiile vizibile și invizibile ale acestui angrenaj tentacular pe care-l reprezintă în prezent competițiile sportive internaționale, singura mărturie perenă care se supune analizelor, comparațiilor și interpretărilor de tot felul este rezultatul — primul și fundamentalul act de identitate al oricărui participant la viața tumultuoasă a sportului.

Anul 1986 a fost unul din cei mai importanți pentru sportivii de prelutindeni. Situat în centrul intervalului olimpic, acest an sportiv era menit să dea seamă de valorile care se pierd și de valorile care se nasc, în perspectiva acestei impresionante sărbători sportive a umanității care sînt și trebuie să rămînă Jocurile Olimpice. Este anul după care pregătirile sportivilor vor intra în linie dreaptă, în vederea marelui start al viitoarei Olimpiade. 600 de zile „active" mai sînt pînă atunci, un interval poate mare pentru oamenii obișnuiți, dar în mod sigur mic pentru sportivii aflați deja în „numărătoare inversă".

Referința pentru activitatea sportivă de performanță din 1986 o constituie participarea la campionatele mondiale și europene. În întrecerii de nivel mondial, sportivii noștri au luat startul la 17 ramuri sportive pentru seniori și la 7 pentru tineret și juniori, rezultatele fiind dintre cele mai bune în ultimii ani, atît ca număr de medalii cît și sub aspectul „paletei" de ramuri sportive la care ele au fost obținute.

Astfel, pînă în prezent (excepțînd întrecerile de șah și handbal feminin, care sînt în curs de desfășurare), la campionatele mondiale organizate în acest an sportivii noștri au obținut 12 medalii de aur, 10 de argint și 11 de bronz (la seniori) și 8 de aur, 6 de argint și 7 de bronz (la tineret și juniori).

Este o datorie de onoare să amintim încă o dată, cu elogiile cuvenite numele campionilor lumii din acest an 1986, al acelor sportivi prin străduința cărora tricolorul românesc a fost ridicat pe catargul cel mai înalt al diferitelor arene de concurs. Deci : **Aurel Macarencu**, două medalii de aur la canoe simplu ; **Nicu Vlad**, trei medalii de aur, la haltere ; **Angelia Velea** și **Daniel Stoean** — medalie de aur la caiac dublu ; **Olga Homeghi** și **Rodica Arba** — medalie de aur la canotaj ; echipajul **Lucia Toader, Chira Stoean, Marioara Trașcă, Doina Bălan** și **Viorica Ioja** — la canotaj ; cuplul **Iosif Tismănar, Stelian Boaru** — la popice, perechi ; **Maria Sava** — la canotaj ; **Tamara Costache** — la natație și, în sfîrșit, o însolită campioană mondială, **Natalia Făget**, la radio.

Medaliile de argint au fost obținute — cîte una, la popice, caiac, scrimă și lupte greco-romane și cîte două — la haltere, canoe și canotaj ; iar medaliile de bronz — cîte una la popice, canotaj, înot și lupte greco-romane, cîte două la tir și caiac și trei la haltere (toate, prin Andrei Socaci). Dacă halterele, caiac-canoea, canotajul, înotul și popicele și-au îndeplinit sau chiar depășit obiectivele stabilite pentru mondiale, reprezentanții altor ramuri sportive s-au situat sub nivelul așteptărilor și ale propriilor estimări dinaintea concursurilor. Este vorba de box (nici o medalie, față de 1-2 planificate), de handbal masculin (locul 9 față de un loc pe podium, cum se impunea) de lupte (două medalii față de 5 pe cîte se sconta) și chiar de tir și scrimă. **Arba** — medie de aur la **Stoean** — medalie de aur la mă, unde performanțele sînt la nivelul obiectivului propus, dar sub cel la care aceste sporturi se afirmau cu nu prea multă vreme în urmă.

La campionatele europene de seniori, din nou halterele salvează palmaresul sportivii noștri „ridicînd" nu mai puțin de 10 medalii (4 de aur și 6 de bronz) dintr-un total de 21 ; restul au fost obținute de lupte (2 argint, 2 bronz), atletism (2 argint și 3 bronz, dar numai cîte una din fiecare în aer liber) și tenis de masă (2 de argint). După cum s-a mai scris la vremea respectivă, dezamăgirea cea mai mare a produs-o atletismul prin comportarea sub așteptări a sportivilor noștri la europenele de la Stuttgart. La iudo, din 2 medalii planificate nu s-a obținut nici una, la tir — din patru nici una, la lupte — din cinci, patru, la modelism — din două, nici una. În plus, este cunoscută evoluția echipei de rugby în campionatul european, ca și eșecul naționalei de fotbal-juniori la turneul final din Iugoslavia, în urma căruia a ratat și calificarea pentru turneul final al campionatului mondial de anul viitor.

Speranțe pentru perspectiva care ne interesează se pare că vin dinspre juniori și tineret, pentru care anul 1986 a fost unul dintre cei mai fructuoși la mondiale și europene : cum arătam, 8 medalii de aur, 6 de argint și 7 de bronz obținute în întreceri mondiale la șase ramuri sportive, și 15 de aur, 15 de argint, 24 de bronz la întreceri europene în 15 ramuri sportive pentru aceste categorii de virstă.

Cam aceasta ar fi, văzută dinspre vîrf, piramida succeselor sportive românești la orizontul anului 1986. Fiecare din aceste medalii își are, desigur povestea ei existînd, nu ne îndoim o odisee a acestei ascensiuni spre greul drum al performanței. Despre avatarurile marii performante, despre universul de sacrificii și trudă, de dăruire și renunțări pe care-l incumbă trăirea acelor cîteva clipe de supremă împlinire și satisfacție vor continua să relateze cei în cauză, sportivii noștri exemplari, acești tineri minunați cu visurile lor înaripate. În paralel cu aceasta, însă, vom încerca să detaliem bazele obiective ale performanței să configurăm acel teren anonim de preocupări și strădanii, singurul de pe care pot răsări marile valori sportive. Pe scurt — care este situația la baza piramidei ? Despre sportul județelor la cristalizarea unor performanțe sportive de rezonanță internațională, în numărul viitor al revistei noastre.

Pagină realizată de
OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Patruzeci de ani în cursă

Un om blind, glumind cu multă silă, aproape timid. Are o mașina albă, albă pe care o conduce încet și cu grijă, „ca pe o pasăre". Stă cuminte în coloană și nu depășește decît troleibuzele și camioanele oprite. Cînd vede o gaură de circulație face doar o grimasă, duce un deget la tîmple și trece mai departe, lin, fără scîrțîit de cauciucuri la curbe, fără frînări care să te arunce în parbriz. Atinge schimbătorul de viteze, ambreajul și frîna de parcă ar fi confecționate din ceară. Nu arată bătrîn, deși oamenii în toată firea îi știu numele încă din vremea copilăriei. Mulți au auzit de el de atîtea decenii încît acum îl cred pensionar sau un fost pilot trecut pe linie moartă. Și cu toate acestea Ștefan Iancovici aleargă ca la 25 de ani. În 1985 a cîștigat titlul național la viteză iar în acest an, după ce conducea detașat, l-a pierdut la mustață din cauza unei defecțiuni la motor, petrecute în cursa de la Galați. La 54 de ani Ștefan Iancovici, multiplu campion național și internațional de automobilism nu și-a spus ultimul cuvînt, nu e un capitol încheiat și încă mai are locuri libere în lăzi, pe dulapuri și în vitrinele în care ține cele 200 de cupe, medalii și trofee de campion al șoselelor.

— Dacă ar fi să-i adunați, cam cîți kilometri ați făcut la volan?

— Eu alerg din anul 1947. Nouăsprezece ani am făcut motocicl ism și apoi am trecut pe mașină. De douăzeci de ani alerg pentru Dacia. Și dacă ar fi să socotesc antrenamentele, recunoașterile și cursele ar să tot iasă 100 000 de kilometri pe an. Deci cam două milioane de kilometri cu automobilul, plus cîteva sute de mii pe două roți.

— Sînt niște distanțe cam galactice ! Presupun că nici prin cap nu v-a trecut cînd ați începlecat prima motocicletă ?

— Da de unde ! Era prin 1947, cînd terminasem liceul de arte și meseriii din Timișoara. Normal ar fi trebuit să mă țin de fotbal, pentru că aveam talent. Ajunsesem și-n echipa națională de pitici cu care am jucat și un meci internațional, cel cu Iugoslavia. Dar doctorul mi-a interzis să continui, zicînd că am inima mărită. Așa am ajuns să urc pe motocicletă.

— Cum e motociclismul față de concursurile pe patru roți ?

— Dur, foarte dur ! Noi, cei de la moto, eram clienții constanți ai ortopezilor. E un sport de tinerețe și are farmec nebun. Parcă zbori. Dacă aș fi fost lucid, atunci aș fi spus că meseria mea e riscul.

— Care a fost primul concurs de moto pe care l-ați cîștigat ?

— Cel la care am participat, organizat la Timișoara în 1947.

— Și ce concursuri și titluri ați mai dobîndit în cei 19 ani de motociclism ?

— Toate cîte se puteau lua ! Campion național la motocros, la viteză, la circuit. Am avut ani în care am cîștigat cîte trei titluri, și viteză, și circuit (Turul de 6 zile al României) și motocros, plus concursurile internaționale cîștigate, campionatele țărilor în care am fost invitat. Nu vreau să par lipsit de modestie, realmente nu mai știu cîte titluri și concursuri am cîștigat. Într-o vreme le mai puteam ține evidența numărînd cupele și trofeele, dar la cutremurul din 1977, multe fiind din cristal sau din porțelan, s-au spart și nu vă mai pot spune cu exactitate.

— Acum ați mai avea curajul să urcați pe o motocicletă de curse ?

— Motociclismul este un sport al formei fizice maxime, al curajului nemărginit, al riscului. Poți să-i faci cum trebuie pînă pe la 27 — cel mult 30 de ani.

— Vorbiți de motociclism ca de cursele iadului.

— Nu vreau ca oamenii de bună credință sau necunoscătorii să creadă că automobilismul e sportul morții, al riscurilor fatale. E drept că și automobilismul are victimele sale, mai ales cel de formula unu. Dar în cel de raliu lucrurile stau altfel, deși nici acolo nu-i chiar pe roze.

— De ce ?

— Pentru că organizatorul îți dă un desfășurător al traseului, te duci și în recunoaștere, îți faci o schemă, cu fiecare punct de reper, cu fiecare curbă, copac, piatră, groapă sau denivelare. Dar e vorba de un drum accidentat și peste două zile, cînd începe concursul, el poate să arate cu totul altfel. De aceea nici eu n-am fost scutit de accidente, în ciuda faptului că sînt un temperat. La un raliu desfășurat în Munții Tatra, colegul meu de echipaj, regretatul Petre Vezeanu, care era pe post de navigator, omul care după hartă și după desfășurătorul traseului îți dictează manevrele, mi-a spus la un moment dat, dreapta plin. Am accelerat în ideea că urmează o curbă lină la dreapta și putem intra peste sută. Era o curbă la 90° și am intrat în parapet, l-am rupt și am zburat într-o prăpastie de 120 de metri. De atunci am mai participat la un singur raliu și am spus adio. Am rămas doar la proba mea favorită, cea de viteză.

— Care-i viteza cea mai mare pe care ați atins-o cu o Dacie ?

— 190 kilometri la oră, pe o pistă din R.D. Germană. Cu Porsche am atins și 280, dar prefer să nu-mi aduc aminte !

— Cum poți fi necinstit într-o cursă de automobilism ?

— Nu știu, pentru că n-am fost niciodată. Am auzit de mii de trucuri, dar nu mă interesează. Eu am preferat să pierd concursuri ca să rămîn om. Uitați-vă, am chiar cîteva cupe primite pentru fair-play.

— Pentru ce le-ați primit ?

— În raliul Raid-Polski din 1979, avînd o poziție foarte bună, dacă nu chiar cea mai bună, m-am apropiat de o mașină în flăcări. Era a adversarilor mei, piloți vest-germani. Am oprit, pierzînd cursa, i-am scos pe brațe pe cei doi și i-am salvat. Vezeanu zicea că nu mai poate, că i se face rău, iar eu îi încurajam și-i promiteam că scoatem pirleala și în numele celor accidentați cîștigăm următorul concurs. Tot eu am preferat să pierd concursul dar să-l salvez pe pilotul Doru Gîndu, victimă a unui accident tehnic petrecut în fața mea. Am pierdut concursuri dar am cîștigat oameni.

— Dar concursuri, cîte ați cîștigat ?

— Sînt peste o sută cincizeci, poate chiar două sute.

— Cele mai importante, măcar ?

— Cele mai frumoase și mai importante rămîn titlurile de campion național. Dar am cîștigat Raliul Acropole și Turul Europei cu echipa, concursuri la care am învins echipaje aflate pe mașini celebre : Mercedes, Toyota, Porsche, Audi, BMW, Renault etc. Au fost prilejuri în care marca Dacia s-a bucurat de o publicitate impresionantă. Faptul că am cîștigat raliul Acropole a generat un interes deosebit pentru Dacia noastră și așa se explică în mare parte și mulțe de mașini pe care le-a exportat în această țară. La acel raliu am fost socotit un erou !

— De ce ?

— Pentru că echipa noastră se afla, detașat, pe locul întîi, și, cu 40 de kilometri înainte de sosire, pe un drum accidentat, am avut un incident tehnic. Mi s-a rupt roata din dreapta spate. În mod normal eram descalificat și echipa pierdea puncte extrem de prețioase. M-am întins pe spate la soare ca să aștept depanarea, cînd mi-a venit o idee. Am luat o bîrnă solidă dintr-un gard, am spart podeaua mașinii și am scos-o sub roată, cum fac țăranii noștri cînd li se rupe osia căruței. Și așa am mers 40 de kilometri, pînă la sosire, unde mă aștepta vacarmul. Eram singura echipă fără nici un abandon.

— Cum se comportă Dacia în concursurile de viteză și în cele de raliu ?

— Nu trebuie să uitați că în 1970, la Salonul automobilistic de la Paris, acest tip de mașină a fost socotit regina șoselelor. Are un motor accesibil, nesofisticat, puternic, rapid, e spațioasă și prin măiestria piloților noștri ne-a adus multe premii internaționale, în fața unor mărci cu nume celebre.

— Cu cine sînteți în echipa Întreprinderii de autoturisme Pitești ?

— I.A.P.-ul are două echipe, una de viteză și una de raliu. Eu sînt în cea de viteză cu Nicu Grigoraș și Victor Nicoară. Cea de raliu e formată din trei echipaje : Ludovic Balint — Dan Zărnescu, Ștefan Vasile — Ovidiu Scubai și Nicu Grigoraș — Dacian Banco.

— Care e omul nostru de viitor ?

— Ștefan Vasile ! Merge îngrijit, menajează mașina, are talent, reflexe și știe unde să cît e de tras. Și Balint e foarte bun, dar el ori cîștigă detașat, ori abandonează ! Rupe mașina.

— Cum adică ?

— Am colegi care rup într-un an cîteva manete de la schimbătorul de viteze. Eu sînt mai blînd. Într-o viață de pilot am rupt una singură.

— Cît rezistă o pereche de cauciucuri la cursele de viteză ?

— O cursă, cu antrenament cu tot înseamnă 200 de kilometri. După două curse, trebuie schimbate.

— Cine vă pregătește mașina de concurs, cine o repară ?

— Eu singur, după ce timp de 10 ani m-a ajutat un om deosebit, un fost alergător de motociclism și impecabil mecanic de Dacie, nea Traian Macarie. În rest, tot eu, singur, nopți întregi în boxă, lipsind mereu de acasă. Adevărul este că nu poți să faci automobilism de performanță dacă n-ai și un partener de viață care să te înțeleagă. Eu am o soție care înălnțea fiecărei plecări la concurs mi-a făcut cu mîna de pe balcon și după două, trei săptămîni, la întoarcere, indiferent de rezultat, am găsit-o așteptîndu-mă tot în balcon, sau chiar în parcare.

— Cît ați condus cel mai mult fără întrerupere ?

— În 1979, la Raliul Europei ! Am plecat de la București, am mers fără oprire pînă la Baad Pirmund în R.F.G., unde am ajuns înainte de start și imediat după efectuarea formalităților, am plecat în cursă. Am condus pînă la Poiana Brașov, unde a fost prima pauză, cînd am putut dormi 10 ore după cele 72 petrecute la volan. Și cînd m-am sculat am pornit în următoarea etapă care a durat alte 48 de ore. Asta e o nebunie, și sper că un amator își dă seama că după 5—6 ore de mers trebuie să se odihnească.

— Ce greșeli facem noi, amatorii, în mod frecvent ?

— Uitați că în automobilism nu se greșește decît o singură dată, că o defecțiune pe care o amîni de azi pe mîine aduce după sine altele, că mașina nu e tractor, e un mecanism fragil cu care trebuie să te porți frumos, atent, civilizat.

— Cînd îi văd pe piloții de curse cum accelerează și cum iau curbele în concurs am sentimentul că nu toți sînt zdraveni. Nu vă supărați, dar chiar așa pare.

— Nu-i corect!. Sînt oameni deosebiți, modești, și mari naționați de ceea ce fac. Progresul în construcția mașinilor se datorează și lor. Poate nu știți, dar și noi, după fiecare concurs, înaintăm uzinei o fișă tehnică în care prezentăm toate observațiile referitoare la comportamentul mașinii, la solicitare, maximă. Pe lîngă asta, mai este frumusețea concursului, neprevăzutul, întrecerea cu tine și cu ceilalți.

— Nu vă bate gîndul să vă lăsați ?

— De ce ? În Raliul Europei am întîlnit piloți de 60, chiar de 64 de ani care alergau în draci. După o viață trăită pe patru roți nu poți spune adio decît atunci cînd nu te mai ajută reflexele, cînd te lasă sănătatea.

CORNEL NISTORESCU ■

Toată lumea face sport

ÎNTÎLNIRE LA PARIS. Două mari momente fotbalistice trăiește, de regulă, Parisul de-a lungul unui an : decernarea trofeelor „Gheata de aur" (pentru golgeterul Europei în sezonul precedent) și „Balonul de aur" (pentru cel mai bun fotbalist european al anului) ● Cei mai de seamă oaspeți ai hotelului parizian „Lido" au fost, zilele trecute, reprezentanții firmei „Adidas" și ai revistei **France Footbal,** care organizează și subvenționează aceste premii, și, desigur, jucătorii care au primit cele două trofee : **Marco Van Basten** (Ajax Amsterdam), cîștigătorul „Ghetei de aur", și, respectiv **Hugo Sanchez** (Real Madrid) ● Alte două distincții în premieră, prilejuite de ultimul campionat mondial : „Gheata de aur a mondialului '86", oferită lui **Gary Lineker** (Barcelona), autorul celor mai multe goluri în Mexic, și „Balonul de aur Mexic '86", înmînat, se putea altfel ?, lui **Diego Armando Maradona,** jucătorul care a stîrnit mințile atîtor iubitori ai fotbalului în această vară fierbinte ● O laureată în grup a fost echipa Real Madrid, considerată a fi cel mai merituos club al sezonului fotbalistic '85—'86 ● La Paris, crema fotbalului a trăit în aceste zile de noiembrie momente fericite care, cine știe, poate nu se vor repeta niciodată. Pentru mulți, bucuriile încep să se prefacă încet în amintiri.

NOUL CRUYFF. Astfel e botezat de admiratori Van Basten, născut la 31 octombrie 1964 în Utrecht, la patruzeci de kilometri de Amsterdam, și care de la 16 ani, e legitimat la Ajax. ● La 17 ani a pătruns în prima echipă și la scurtă vreme avea să devină cel mai eficient jucător din campionatul olandez, cu 28 de goluri (1984), cînd a și cucerit „Gheata de argint", cu patru goluri mai puțin decît Jan Rush (Liverpool), deținătorul „Ghetei de aur" ● După aceste 37 de goluri, înscrise în campionatul trecut în 34 de partide, Van Basten este considerat o mare promisiune în materie de recorduri, olandezii punîndu-și în el chiar speranța de a-l întrece pe deținătorul performanței supreme, Yazalde (Sporting Lisabona), cu 46 de goluri, cîștigător al trofeului în 1974. Din păcate, Van Basten nu este tocmai în formă în acest sezon și e puțin probabil că va reedita victoria de anul trecut ● În clasamentul european al golgeterilor, jucătorului olandez îi urmează **Protasov** (Dnepr / U.R.S.S.), cu două goluri mai puțin, **Polster** (Austria, Viena), cu **33 de goluri, Colak** (Samsunspor / Turcia), tot cu 33, și jucătorul nostru **Gheorghe Hagi** (Sportul), cu 31 de goluri. Șase goluri l-au despărțit, așadar, pe fotbalistul român de „Gheata de aur", pe care ar fi putut-o cîștiga, dacă ar fi înscris de mai multe ori așa cum a făcut-o în ultima etapă a campionatului trecut, cu F.C. Olt ! ● Printre ceilalți cîștigători ai „Ghetei", se numără, de-a lungul timpului, Eusebio (1968, 1973), Gerd Muller (1970, 1972), Dudu Georgescu (1975, 1977) și Van den Bergh (1980) ● Cei mai modești cîștigători ai trofeului au fost Kieft (Ajax) și Jan Rush (Liverpool), ambii cu cîte 32 de goluri (1982 și, respectiv, 1984), iar cel mai spectaculos, argentinianul Yazalde, cu 46, neîntrecut pînă în prezent. După cum arată performanțele din ultimii ani, e însă puțin probabil că Yazalde va fi egalat vreodată.

REEDITARE. După ce a mai fost declarat o dată cel mai bun fotbalist european, în 1985, mexicanul Hugo Sanchez cîștigă iar simpatia și prețuirea revistei **France Football** și ale firmei „Adidas", care i-au acordat și anul acesta „Balonul de aur" ● Anul trecut a obținut trofeul în calitate de jucător la Atlético Madrid, iar acum Sanchez îi bucură pe cei de la Real, unde joacă în clipa de față, dovedindu-le și convingîndu-i că alegerea lor n-a fost lipsită de inspirație ● A fost prezent la decernarea trofeului și președintele clubului madrilen, Ramon Mendoza, minat de bucuria succesului. Și fericirea se împarte..

CEL MAI BUN CLUB. După Everton, considerat anul trecut cel mai bun club european, Real Madrid e acum cîștigătoarea trofeului, reușind astfel să redubleze performanța din 1980 ● Dublul succes al madrilenilor e însă departe de acela al jucătorilor de la Ajax și Liverpool, ambele cluburi cîștigătoare de cîte patru ori ● Dacă la aceea, colectivă, adăugăm și performanța individuală a lui Hugo Sanchez, precum și izbînda de a cuceri Cupa U.E.F.A. anul acesta și de a ieși învingătoare în turneul cu Steaua, Dinamo Kiev și Anderlecht, trebuie să concedem că Real Madrid e un club fericit ● Dar și mai fericiți sînt parcă cei din conducerea clubului, care-și văd acțiunile înflorind.

MEXICO, MEXICO ! Prezența lui Maradona la Paris îi eclipsează pe toți ceilalți premianți, afirmă revista spaniolă **Marca,** imaginînd o atmosferă incendiară pe malurile Senei ● Două mii cinci sute șaizeci și patru de voturi au văzut în argentinian cel mai bun jucător al mondialelor trecute, cu trei sute patruzeci și patru mai multe decît a obținut **Schumacher** și cu două sute cincizeci și șase în plus față de danezul **Elkjaer Larssen** ● Alături de echipa sa, Napoli, lider în campionatul italian, Maradona și-a recăpătat surîsul, mai spun reporterii, și asta, probabil, și datorită victoriei în fața lui Juventus, de curînd, care i-a făcut pe torinezi să „înnebunească de ciudă" ● Prin Maradona și Hugo Sanchez, fotbalul latino-american cucerește, iată, Europa, așa cum altădată europenii cucereau, cu corăbiile lor, tărîmurile îndepărtate.

RADU G. ȚEPOSU ■

Civilizația sportului

Motive de reflecție

Stelian Ionescu — str. Saturn 7 — Brașov : *„Este o iluzie că vom putea găsi căi spre corectitudine, atîta timp cît sportul, sporturile — unele într-o măsură mai mare, altele într-o măsură mai mică — sînt legate de recompensa materială și de profesie (N.n. — Intervenim între paranteze, pentru a preciza că profesionistul, peste tot în lume, este acel om care își face foarte bine meseria pentru care s-a pregătit și că aceasta nu exclude corectitudinea în relațiile cu ceilalți „meseriași", indiferent cît de mare ar fi recompensa pentru calitatea muncii lor). Cu cît interesele pe care sportul le implică sînt mai mari, cu atît căile spre corectitudine devin tot mai puține și mai inaccesibile, iar „deșelenirea" lor devine o problemă de mare profunzime a educației individuale și colective. O astfel de întreprindere nu este ceva care se poate realiza — „deus ex machina" — de la o zi la alta, printr-o pledoarie izolată, ci printr-o acțiune largă, corespunzătoare, concertată. Aici ar trebui să se ajungă ! Va fi greu ? Imposibil ? Poate !... Dar așa cum avem datoria să facem zilnic, ceas de ceas, pasul mai mic sau mai mare ce ne poartă înainte pe drumul împlinirii fiecăruia dintre noi, tot astfel fiecare dintre noi, cei care socotim că iubim sportul și credem în noblețea sa, avem obligația morală de a ne aduce contribuția, mai mică sau mai mare, la eradicarea sportului de tot ce-i compromite esența...*

...La începuturile sale, întrecerea sportivă nu recompensa pe cîștigător decît cu gloria și laudele contemporanilor. Aș cita — pentru toată lumea — o discuție purtată între filozoful scit Anacharsis și prietenul său Solon, legiuitorul de atunci al Atenei, în timpul unei vizite pe care scitul a făcut-o în acel oraș, socotit la vremea respectivă drept o cetate-model. Arătîndu-i modul de pregătire fizică a tinerilor în cadrul unui „gimnasiu", Solon îi spunea că, urmare acelor pregătiri, tinerii vor lupta între ei, celor mai buni acordîndu-li-se premii. „Și în ce constau aceste premii ?" s-a interesat scitul. La care Solon a spus : „La Olympia, o coroană de măslin sălbatic ; la Isthm, o coroană de pin ; la Nemeea coroana e de țelină ; la Pytho se dau fructe din arborii lui Apollo, iar la Jocurile Panathenee, măsline culese din măslinii Atenei". Filozoful scit s-a amuzat și a întrebat dacă toți concurenții capătă asemenea premii. „Nu, numai învingătorul !", a răspuns Solon. Anacharsis s-a distrat copios : „Cum adică, pentru o izbîndă îndoielnică își dă osteneala un așa de mare număr de oameni și asta cînd ei știu că la urmă nu va fi decît un singur învingător ?..." Naivitatea întrebării scitului ne face și pe noi să zîmbim, fără ca asta să ne împiedice să desprindem că adevăratul spirit al sportului și al întrecerii sportive a fost acesta și nu altul...

...Vechile Jocuri Olimpice erau prezidate de un grup de nouă magistrați care se bucurau de un mare prestigiu și aveau dreptul de a pedepsi sever orice tentativă de corupție sau altă abatere de la regulile jocului, ajungînd uneori pînă la excluderea atletului".

Aveți multă dreptate, stimate Stelian Ionescu. Aceste exemple din antichitate ar putea constitui motive de reflecție pentru toți cei ce se află în contingență cu sportul, de la sportivii înșiși pînă la cei ce gustă spectacolul sportiv. Pot să vă răspund tot printr-un citat : „În serviciul sportului, banul este un element de progres, dar este de neadmis dacă el devine... stăpîn !"

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Comentariu săptămînii

Pace și dezarmare (XXX)

Începutul a fost făcut

Inițiativa României de a reduce cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare a intrat deja în istorie. Devenită lege prin votul Marii Adunări Naționale, această inițiativă a fost pe deplin validată prin pronunțarea populară de duminică. Punîndu-și în unanimitate semnătura sub „Da", cetățenii țării noastre și-au demonstrat înalta responsabilitate politică, grija deosebită pentru viitorul patriei, pentru soarta întregii omeniri. „Hotărîrea României de a reduce unilateral armamentele, efectivele și cheltuielile militare — spunea președintele Nicolae Ceaușescu — demonstrează cu putere voința nestrămutată a întregii noastre națiuni de a se angaja cu toate forțele și de a participa activ la lupta pentru dezarmare, pentru pace, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, fără arme și fără războaie, a unei lumi a înțelegerii și colaborării pașnice între toate națiunile".

Despre importanța măsurilor luate de România pentru reducerea potențialului și a cheltuielilor militare s-a scris. la noi și peste hotare, și se va scrie și de aici înainte. Fiindcă e vorba de un moment de referință pe plan mondial. Astronautul care a făcut primul pas pe Lună și-a apreciat el însuși performanța cu următoarele cuvinte : „Un pas mic pentru om, dar gigantic pentru omenire". Care omenire a înțeles atunci că în istoria ei începea o eră nouă, întrucît pînă în acest moment istoria se petrecuse exclusiv pe Terra, iar acum începea să se desfășoare la scară cosmică. Se poate asemui hotărirea românească de a trece la măsuri unilaterale de dezarmare cu prima debarcare pe Lună. Deci, un (prim) pas mic dacă îl apreciem doar după dimensiunea lui materială, însă uriaș pentru orizonturile pe care le deschide. Pînă acum potențialele militare și cheltuielile de război au evoluat, timp de mai bine de 41 de ani, într-un singur sens, o sporirii lor. Este pentru prima dată cînd se pornește în sens invers. Românii au pornit-o.

Este limpede că actul țării noastre pornește de la necesități stringente Actuala situație internațională este deosebit de gravă. Conflictele militare din diferite zone ale globului persistă, apar conflicte noi. Arsenalele militare, nucleare și convenționale, sporesc, cantitativ și calitativ, periclitînd însăși existența vieții pe Pămînt. Pornind de la teza că problema fundamentală a epocii noastre este dezarmarea, asigurarea păcii pe planeta noastră, România a propus un amplu program de dezarmare, în centrul căruia se află dezarmarea nucleară. Propunerile țării noastre privind angajarea tuturor statelor nucleare în oprirea experiențelor nucleare și eliminarea totală a armamentelor atomice din Europa și din întreaga lume corespund pe deplin năzuințelor de pace ale poporului român, dezideratelor întregii omeniri. De aceea, poziția țării noastre este larg apreciată în întreaga lume. Pornind de la realitățile menționate, șeful statului român apreciază că împrejurările internaționale sînt de așa natură încît astăzi nimic nu poate fi mai important decît trecerea la acțiuni concrete de dezarmare, la elaborarea unor măsuri care să ducă la eliberarea omenirii de pericolul unui război nimicitor. România a dat exemplu. Este necesar ca acest exemplu să fie urmat de celelalte state, de ceilalți membri ai comunității internaționale. În acest fel, punîndu-se de acord declarațiile cu faptele, s-ar micșora treptat, pînă la anulare, pericolul unei conflagrații mondiale, s-ar economisi uriașe mijloace bănești și materiale, s-ar întări încrederea, punîndu-se astfel bazele unei păci solide și definitive.

ION D. GOIA

Parisul invadat

Se pare că orașul luminii, Parisul viselor noastre turistice, este locul preferat al invadatorilor. Înarmați sau nu, aceștia simt o plăcere nebună să hălăduiască cu maniere de stăpîni în edificiile mai noi sau mai vechi ale milenarei capitale. Termitele, ele sînt invadatorii de acum, insecte pe care parizienii le credeau propriu doar țărilor tropicale și ecuatoriale. Termitele, un flagel care se întinde lent dar sigur, pătrunzînd pînă și în arhivele Sorbonei, măcinînd cu fălcile lor puternice structurile de lemn ale celebrei universități. Jumătate din oraș este atins, explica Michele Fabre, responsabila comitetului de igienă a Parisului, dar este dificil să se inspecteze imobilele unul cîte unul și să se determine cu certitudine prezența lor. Inamicul lucrează în liniște și întuneric. Termita franceză, numită „de Saintogne", după numele vechii provincii din sud-vestul Franței unde a apărut în secolul XV. este o varietate de furnică albă care nu măsoară decît 5—7 milimetri, care are un apetit devorant căruia nu-i rezistă nimic. Lemnul este metodic cercetat și rontăit de milioanele de lucrători invizibili și mereu neobosiți. Acțiunea lor insidioasă se manifestă asupra cartoanelor, hîrtiei, țesăturilor. În drumul lor de nestăvilit, furnicile traversează cu ușurință tencuielile, tapetul, lambriurile, perforează plasticul și plumbul, distrug îmbrăcămintea cablurilor electrice, adică fac tot răul posibil. Capitala nu este singură în fața invaziei, aproape 30 de departamente sînt atinse de flagel. Departamentul Charente-Maritime, situat pe malul Oceanului Atlantic, are tristul privilegiu de a deține recordul distrugerilor : 30 000 de case „termitate", adică una din cinci. Clădirea oficială a autorităților departamentale din orașul Saintes, complet ciuruită de micile bestii, a trebuit să fie reconstruită. Un puhoi de termite au fost identificate la porțile celebrului castel al lui Ludovic al XIV-lea de la Versailles. Constatînd că acțiunile întreprinse pînă acum sînt individualizate și dispersate, 26 de deputați au propus să fie adoptată o lege pentru organizarea luptei împotriva termitelor. Ea presupune obligativitatea prospectării și a combaterii pe front larg a dăunătoarelor insecte. Se pare că termitele s-au acomodat unor condiții de viață mult mai dure decît cele din țările de baștină, notează deputații în expunerea de motive. În ultima vreme au fost descoperite termite pariziene la Hamburg, în R.F.G., ceea ce-i îndreptățește pe specialiști să afirme că încălzirea climei din ultima vreme a favorizat proliferarea fără margini a acestei specii extrem de dăunătoare. Textul prevede, de asemenea, adoptarea de măsuri urgente pentru prevenirea intrării în țară a termitelor și, în special, profilaxia aplicată materialului lemnos care se importă. Termitele se disimulează în crăpăturile buștenilor, în îmbinările mobilei și oamenii le transportă fără să știe, implantîndu-le în toată țara. Pentru Michele Fabre, chiar dacă acest proiect de lege va fi într-o zi adoptat, el nu constituie o rezolvare a problemei. Trebuie, afirmă ea, să se aloce sume importante pentru combaterea termitelor, căci proprietarii, deși alarmați de invazie, dau înapoi cînd aud cît costă o operațiune de dezinsecție totală, care înseamnă tratamentul lemnului, zidurilor și solului care înconjoară edificiul. S-a constatat că implantarea termitelor în sol — care constituie mediul lor natural — trebuie combătută cu aceeași atenție ca și pătrunderea lor în case pentru că familiile distruse lasă în urma lor milioane de ouă care, peste un timp, aruncă în mediu, într-o neostoită goană după mîncare, alte milioane de mandibule puternice.

Trebuie să învățăm să trăim împreună cu termitele, admitea resemnată Marie Madeleine Serment de la Centrul tehnic al lemnului, căci nimic nu le poate alunga sau distruge.

IOAN ROȘCA

Coabitare

Termenul se poartă, fiind desprins din locul fixat în dicționare și pus să slujească fel de fel de curioase alcătuiri în scurgerea evenimentelor. Dar nu la logodne politice de ocazie ne gîndim acum ci la ceea ceva care se impune atenției în vatra preluării și transmiterii imaginii născute din alăturarea statie-dinamic. Producătorii de aparate fotografice au mai comis un pas surprinzător prin scoaterea la lumină a utilajului hibrid în stare să facă și poze obișnuite și fotografii magnetice. Cînd Minolta 7 000 este folosit în stare naturală, vreau să zic lipsit de alte zorzoane, el decupează, în dulcele stil clasic, chipuri și imagini. Prin atașarea unor dispozitive speciale, devine posibilă înregistrarea fotografiei pe discuri de 6 cm. Mult a fost pînă s-a prins gustul. O firmă franceză, „Bealtieu Industrie" a dus gîndul mai departe : de aparatul de fotografiat au fost agățate un magnetoscop și un modul video și, astfel, se poate filma pe peliculă sau pe bandă magnetică ori pe amîndouă în același timp. Magnetoscopul și modulul video pot fi adaptate direct la camera de luat vederi formînd mereu mai altfel decît le știam noi, preocupate parcă de a se dezice neostenite de tradiție, de deja-știut. Camescoapele intră în această grupă mișcătoare. Mici, tot mai ușoare, tot mai diverse. Au în jurul a două kilograme, unele coborînd vertiginos spre jumătate, ceea ce aduce liniște în sufletul operatorilor chemați să le țină pe umeri.

Spectaculosul se plasează însă mai degrabă în perimetrul științei de a lucra. Un aparat ceea ce sună pentru noi cel puțin parfumat — camescopul. Modulul se pune în legătură și cu un monitor, devenind posibil controlul înregistrării făcute. Sistemul poate fi folosit ca telecinema, pentru trecerea pe micul ecran a fotogramelor filmului clasic și diapozitivelor.

Apar, pe la evenimente de interes larg, unde se aglomerează teleoreporteri de pretutindeni, camere de luat vederi pus pe masă în acest an permite cercetarea rapidă a planurilor înregistrate, oprirea pe imagine, secvență cu secvență, inserturi și montajul. Se dovedește o realitate faptul că aparatele pe 8 mm traversează o virstă furioasă, cînd nimic din ce le este accesibil nu dorește să rămînă pe dinafară. Dovadă modelele numeroase, dovadă subansamblele venind să lărgească unghiul de întrebuințare. Între acestea — aparatele de montaj comandate prin microprocesor pentru realizarea de programe video complete, dispozitivele de transfer și conversie dintr-un sistem în altul (PAL/SECAM, de exemplu, sau cinema/video). Poate fi văzut cum arată la față dorința ce nu credem că scapă prietenilor rubricii noastre : nimic altceva decît relevarea, pe cît ne stă în putere, a unor reusite tehnice, de interes, cu deosebire de pe traseul informației scrise, auditive, vizuale.

NEAGU UDROIU

În vizită, cu cuțitul propriu

Astăzi europenii nu-și pot imagina vreo masă, oricît de neprotocolară ar fi ea, la care să nu se folosească lingura, cuțitul și furculița. Dar n-a fost întotdeauna așa. În fapt, cele trei ustensile datează, în forma în care le cunoaștem în prezent, de numai 300 de ani. Dar cum a fost mai înainte ?

Dacă facem abstracție de lunga perioadă în care în locul oricărui tacîm se utilizau gospodăreste cele două mîini, este clar că strămoșul tuturor „instrumentelor" de luat masa, adică al tacîmurilor, este cuțitul. El se folosea chiar și în epoca de piatră, fiind făcut, atunci, din cremene. Din fericire pentru știință, înaintașii noștri din paleolitic și neolitic pierdeau cuțitele la fel de des ca și noi, astfel că arheologii au avut ce găsi. Se consideră că primele cuțite de fier au fost meșterite încă din epoca timpurie a acestui metal, pe o arie întinsă, care tinea din nord-estul Franței pînă în nord-vestul regiunii balcanice. Se pricepeau la făcut cuțite și vechii egipteni, precum și romanii. În concepția acestora din urmă, priceperea de-a te folosi de cuțit în timpul mesei era o dovadă de bune maniere. În evul mediu, oamenii se duceau, de regulă, în vizită cu cuțitul propriu, și numai începînd din secolul al XV-lea s-a instituit regula că asigurarea cu cuțite, precum și cu linguri și furculițe a oaspeților cade în sarcina gazdei.

Prima furculiță din lume a fost făcută dintr-o cracă de copac bifurcată, fiind utilizată doar pentru a scoate carnea din oală și a o aseza pe farfuria oaspeților. Furculițe de acest fel se aflau în dotarea călugărilor din Monte Cassino încă din anul 1023. În ceea ce privește lingura, ea are cam aceeași virstă ca și cuțitul de piatră. Dar lingura de metal a apărut cu mult mai tîrziu și a avut la început o funcție tinînd strict de ceremonial. Începînd din secolul al XIII-lea, lingura de cositor se transformă treptat într-un „instrument de luat masa". Totuși,ea își ocupă definitiv actualul loc la masă către anul 1650, cînd bucătăria franceză începe să fie adoptată pretutindeni. Practic, omenirea este datoare Franței nu numai pentru scoala ei de înaltă măiestrie culinară, care se menține și în zilele noastre, ci și pentru civilizația comportării la masă, bazată pe curtenia reciprocă a comesenilor. Astăzi e greu să ne imaginăm că în anumite vremi rigiitul cu zgomot constituia un omagiu adus stăpînei casei.

Trebuie să amintim însă că modul de folosire a tacîmurilor diferă de la continent la continent. Astfel, pe europeni îi poți recunoaste imediat datorită faptului că în timpul mesei tin furculița în mîna stîngă, iar cuțitul în dreapta. Nord-americanii procedează altfel : la începutul mesei, cu ajutorul cuțitului și al furculiței, taie carnea în bucăți mici, tinînd ustensilele ca și europenii. După ce au terminat însă tăiatul, pun cuțitul deoparte și mănîncă doar cu furculița, pe care o tin în mîna dreaptă, în timp ce stînga se odihneste pe cuțit, în așteptarea următoarei reprize de tăiat. Acestui fel de a proceda i s-a dat următoarea explicație (neconfirmată însă prin nimic) : cuceritorii vestului sălbatic trebuiau să fie în permanență gata de luptă, pentru a putea riposta la timp atacurilor indienilor sau ale dușmanilor albi. De aceea, chiar în timpul mesei, trebuia să aibă cuțitul la îndemînă.

ION CODRU

Asaltul „Uriașului Alb"

„Domnul Horace-Bénédict de Saussure din Geneva acordă un premiu important celui care va descoperi calea de acces spre vîrful Montblanc". Acest anunț putea fi citit, în vara anului 1760 de către locuitorii satucului din valea Chamonix, afișat la loc vizibil în curtea unui han. Autorul anunțului era un străin, de aceste locuri, un tînăr student la filozofie ce tocmai împlinise 20 de ani. Tînărul hotărîse să-și petreacă vacanța dînd tîrcoale acestui munte, cel mai înalt din Europa, fascinat, „de la prima vedere" de uriașul de piatră cu crestetul înzăpezit. Dar primele sale încercări nu s-au soldat cu succes.

Primii curajoși au urcat pe Montblanc, la începutul anilor '80 ai secolului XVIII, pînă la o înălțime de circa 3 600 metri. În 1784, pentru prima oară s-a ajuns pînă la 500 de metri de vîrf. Pas cu pas, drumul spre vîrf a fost găsit și la 8 august 1786, munteanul Balmat și medicul Paccard au reușit, după 15 ore de cățărare, să ajungă pentru prima dată în istorie pe vîrful înalt de 4 810 metri al Montblancului. A doua zi, cînd s-au reîntors la Chamonix, erau morți de oboseală, cu fețele arse de soare, medicul suferind de fenomenul orbirii temporare, datorat strălucirii zăpezii.

Un an mai tîrziu de Saussure își realiza și el visul, urcînd pe vîrf, ocazie pe care a folosit-o pentru a-i măsura cu precizie și a-i descrie din punct de vedere științific. Începea era alpinisticii. Curînd, și alte vîrfuri de munți au fost cucerite, iar alpiniștii au devenit tot mai îndrăzneți. Prima femeie care a ajuns pe Montblanc a fost o tînără din Chamonix, pe nume Maria Paradis, în anul 1809. În 1820, au fost înregistrate primele victime ale acestei noi pasiuni : o avalanșă i-a îngropat pe trei temerari aflați în ascensiune spre vîrf. Din nefericire, an de an sînt înregistrate noi jertfe din rîndul celor ce și-au propus să învingă obstacolele spre marele munte alb. Unii dintre aceștia însă au stabilit adevărate recorduri. Astfel, călăuza alpină René Claret-Tournier a urcat pe Montblanc de nu mai puțin de 500 de ori. În 1960, a fost organizată o „ascensiune în masă", 350 de alpiniști ajungînd pe acoperișul Europei. Cel mai rapid traseu dus-întors a fost de circa opt ore. În 1975, un grup de copii în virstă între 8 și 15 ani, condus de un alpinist încercat, a reușit să urce pe Montblanc. „A fost greu, dar odată ajunși sus ne-am bucurat mult, declara unul din copii. Era grandios. Te uitai în jur și nu era nimic mai mare". Această perspectivă fascinantă a fost și cea care i-a atras aici, în urmă cu 200 de ani, și pe primii alpiniști ai Europei.

ROMEO NĂDĂȘAN

Practici învechite

În plină eră a electronicii, cînd se fură elegant, computerizat, făcînd „plinul" contului personal din bancă pe baza unui simplu telefon, iată că la Paris a fost descoperită, de curînd, o rețea de falsificatori de bani. Departe de imaginea clasică a artistului plastic ratat, cei în cauză lucrau la scară industrială. Ei aveau ca paravan o librărie, „Les Lettres Libres" (ce nume !) care beneficia și de o mică tipografie. Mai mult, patronul, Serge Livrozet, care, ce-i drept mai trecuse prin închisoare, se consacrase literaturii. În mica tipografie, în momentul descinderii poliției, s-au găsit vreo 70 de milioane de bancnote false de 100 de franci, cîntărind cam 750 de kilograme. Accesul la aparatura ultramodernă de copiat și multiplicat, la hîrtie, făcea din falsificarea banilor o simplă bagatelă.

Se pare însă că Italia este locul unde se realizează 80 la sută din falsurile monetare europene. Și asta pentru că aici carabinierii și judecătorii nu-i deranjează prea mult pe falsificatori care dispun de aparatură electronică modernă ce le permite să reproducă exact pînă și nuanțele culorilor. Alchimiștii moderni nu-și mai bat capul să caute secretul transformării plumbului în aur.

Oricum, dacă acum cîțiva ani se falsificau monezi de 5 fr., astăzi „comenzile" se îndreaptă către bancnotele de 100 fr. Să aibă vreo legătură cu devalorizarea, cu inflația ?

DAN DANUȚ DORU

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Universul și filosofia oului

În urmă cu cîțiva ani, un circiumar belgian pe care îl frămînta misterul originii lumii, a creat o sectă ale cărei principii le-a enunțat într-o filozofie îndrăzneață și originală a cărei esență constă în a face dovada că noi toți ieșim din ou, că Universul a fost la origine un ou ouat de dumnezeu, care, el însuși de altfel, este un ou. Circiumarul cu pricina se numește Robert Vendelannote.

În vremea aceea, presa s-a interesat îndeaproape de teoriile circiumarului-filozof și numeroase articole au fost scrise, este adevărat unele mai cu răutate, pe această temă.

Eu însumi, mînat de dorința de a întîlni un filozof atît de ciudat am mers la Menin, unde se găsea circiuma-laborator a ovo-biologiei. Domnul Vendelannote m-a primit cu bunăvoință și o flamandă cordialitate într-o cameră decorată cu tăieturi de ziare care relatau descoperirea sa, de grafice și de scheme explicînd crearea lumii, toate acestea aflîndu-se pe același perete pe care se afla și portretul regelui Belgiei.

Încredințat de aerul meu de reculegere, domnul Vendelannote scoase dintr-un sertar un dosar.

— Știința sectei noastre, stimate domn, este atît de complexă că numele pe care i l-am dat inițial este : „cosmo-geo-pedo-micro- fizico-chimo-termo-radio-magneto- electro-atomico-etnografico-hidro -aero-ovo-biologie". Dar acest nume era atît de dificil de utilizat în conversație și chiar în scris încît a fost necesar să-l simplific la numai două cuvinte : ovo-biologie. Aceste două cuvinte desemnează știința științelor pentru că ea poate reînvia morții, poate să creeze o nouă umanitate, poate să explice originile omului și să furnizeze cheia tuturor problemelor teologice...

Apoi, domnul Vendelannote m-a luat de brat.

— Sistemul meu începe cu dumnezeu-oul inițial, care a umplut vidul.

Am clătinat capul în mod afirmativ, cu un aer de înțelegere. Văzîndu-se înțeles, filozoful-circiumar intră în detalii.

— Toate legile lumii, domnule, se găsesc rezumate în această formulă a cărei descoperire, mi se datorează :

Citesc : (+0) + (—0) = 0

Apoi, domnul Vendelannote, al cărui discurs nu avea nici o logică, îmi mai spuse cu jumătate de glas :

— Ovo-biologia va salva omenirea !

Dacă filozofia domnului Vendelannote avea susținători entuziaști, care se adunau la ședințele sediului sectei numit „Ovo-club", filozoful-circiumar trebuia să lupte în același timp și împotriva ostilității majorității compatrioților săi. Într-o seară, la sfîrșitul unei conferințe pe care o ținuse la clubul său, studenții din Louvain îl bombardaseră cu ouă. Departe de a fi ofensat, el părea chiar încîntat.

— Este un omagiu, spunea el. Dacă m-aș fi ocupat de flori, mi s-ar fi aruncat flori.

Circiumarul-savant se ocupa în același timp și de politică. El a trimis la toate personalitățile politice belgiene o proclamație intitulată „Știința oului în slujba regelui". În proclamația sa, el punea „bazele biologice și dinamice ale unui regat al oului". Simbolul partidului său era : 000.

Înainte de a mă lăsa să plec domnul Vendelannote mi-a vorbit de cifra 3, a cărei importanță în legile cosmice îl afunda în abisul reflecțiilor :

— Știința tradițională are dreptate. Totul se împarte la 3 : există trei regnuri : animal, vegetal și mineral ; trei grații ; trei virtuți teologice.

A luat apoi un pahar.

— Vedeți acest pahar ? El are un fund, un corp și o margine. Și dacă îl umplu cu bere, constat în mod surprinzător tot trei elemente : sticla, berea și spuma. Universul întreg este divizibil la 3. Și acest 3 demonstrează superioritatea ovo-biologiei căci omul este un triplu zero iar zero este un ou. Nimic nu se pierde, nimic nu se creează, totul este în nimic, și nimic în totul.

Apoi, reflectînd puțin conchise :

— Eu însumi sînt un ou...

Mă convinsesem deja de acest fapt.

Au trecut de la această întîlnire cinci ani. Astăzi domnul Vendelannote, al cărui cap era mai fragil decît o coajă de ou, se află într-un ospiciu la Corbeek-Loo, în apropiere de Louvain iar laboratorul său din Menin a redevenit o circiumă obișnuită.

Totuși ovo-biologia nu a murit. Pe rue de Grenelle din Paris, există un centru unde adepții sectei continuă să adore oul. Am mers și eu într-o seară acolo. Un bărbat de vreo 60 de ani, după ce i-am explicat că m-a atras filozofia ovo-biologiei și că sînt interesat să aprofundez această doctrină, m-a primit cu blîndețe.

— Intră, prietene, îmi spuse el. Toți sîntem născuți din același ou.

Apoi am pătruns împreună cu el într-un salon unde, sub portretul domnului Vendelannote, vreo 20 de persoane, așezate în cerc pe un covor ascultau în reculegere cuvintele unui pastor care vorbea despre tradiția ovo-biologiei.

— În cosmogoniile primitive, spunea el, la fenicieni, perși, chaldeeni, hinduși etc., oul era considerat ca efigie a principiului tuturor lucrurilor. Pentru egipteni el reprezenta soarele : din acest ou luminos, pe care gîsca celestă l-a ouat și l-a clocit, s-a născut Orientul. Inițiații în doctrina noastră știu că lumea se află într-un imens ou care ținea închis haosul, din care a rezultat principiul divinității și care el însuși conține germenul a tot ceea ce există.

„Astăzi, creștinii continuă să ofere ouă de Paști, dar nu este vorba decît de un obicei folcloric, fără caracter sacru. Din fericire, s-a născut marele savant Vandelannote care a reașezat oul, simbol al vieții, al fecundității și al renașterii la locul său meritat : pe altar !"

Apăru atunci în încăpere o tînără cu un coș de ouă, pe care îl așeză pe o măsuță, în mijlocul celor prezenți. Apoi, aprinse trei lumînări așezate în triunghi în jurul coșului.

Pastorul îngenunche. Cei prezenți l-am imitat imediat.

— Să adorăm oul, principiul vieții, spuse el, continuînd : Ovo ! Ovo ! Ovo ! Glorie marelui Ou care timp de secole, timp de mii și mii de ani a ținut lumea în putere ! Glorie marelui Ou din care toți sîntem născuți ! Glorie marelui Ou care a dat viață galaxiilor, stelelor și sistemelor solare ! Glorie marelui Ou din care totul s-a născut !

Ajuns aici cu rugăciunea sa, el se prosternă cu capul pe covor în fața coșului cu ouă și gemu :

— Oh, mare Ou din care au ieșit Homer, Alexandru cel Mare, Virgiliu, Cezar, Napoleon și alții ca ei, dă-ne nouă și alte ouă la fel de frumoase, de înălțătoare...

Apoi, el întonă o cantată din care îmi mai amintesc cîteva versuri : O mare Ou inițial / ouat în aurora veșniciilor / Întregul Univers te adoră și te proslăvește !

Tînăra ne distribui atunci cîte un ou, și, în acordurile unei melodii cîntate de o doamnă în vîrstă la un pian dezacordat, asistența a dansat un fel de horă, „în sensul rotației planetelor sistemului nostru solar".

În sfîrșit, pastorul ne-a rugat să ne reașezăm și și-a continuat predica sa ovo-biologică.

— Nu trebuie numai să adorăm oul, spuse el. Fiecare din noi trebuie să ne gîndim permanent că el însuși este un ou și că va deveni din nou ou. Trebuie să înaintăm în viață alături de o coajă ideală care ne va feri de cei răi și de greutățile vieții. Fiți în viața voastră ouă perfecte, pentru a putea să construim orașe-ou, în țări-ou, într-un Univers-ou, guvernați și păziți de dumnezeu, care a clocit pentru noi această lume.

Apoi, adoratorii oului s-au ridicat și au plecat ducînd cu ei oul primit de la tînăra ovo-biologistă.

Îl păstrez și astăzi într-o vitrină în amintirea acelei seri năucitoare din rue de Grenelle.

I. G. VULCĂNEANU

RACUL

VIRGIL MILITARU PITEȘTI

Accente în lume

În afara legii

Consiliul de Miniștri italian a adoptat un proiect de lege care pune tutunul în afara legii, stabilindu-se totodată pedepse severe contravenienților. Fumatul va fi din oficiu interzis în toate localurile sanitare, săli de ședințe cinematografe, teatre, muzee, biblioteci, transporturi publice, restaurante. Proiectul cuprinde de asemenea restricții în ceea ce privește publicitatea făcută tutunului, insistîndu-se asupra obligativității fabricanților de-a face să apară pe produsele lor și conținutul de nicotină și gudron. Proiectul, care a suscitat o polemică aprinsă mai are de trecut un hop — votul parlamentului unde fumătorii reprezintă majoritatea.

Rujul de buze

Se pare că rujul de buze nu este numai un accesoriu indispensabil din trusa cochetelor, ci și un excelent tămăduitor. Acest lucru este susținut de către profesorul american Charles B. Higgins, laureat al Premiului Nobel pentru medicină în 1966. El a descoperit că un colorant rosu, folosit pe scară largă în fabricarea rujului de buze, se dovedește extrem de eficient în prevenirea leucemiei. Profesorul Higgins, care și-a publicat la Chicago rezultatele experienței sale efectuate asupra cobailor, afirmă că produsul cunoscut sub numele „Sudan-3", un colorant ce derivă din azobenzon, a împiedicat apariția leucemiei la o mie de cobai, cu un coeficient de reușită de sută la sută.

ELENA GRECESCU

Expuși disprețului și umilinței

Tineri au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

Purtarea stelei galbene devenise o problemă centrală a vieții politice a Ungariei. Guvernul, Ministerul de Interne au revenit de cîteva ori cu precizări, cu agravări și îngrădiri suplimentare. În cele mai diverse cercuri nu se discuta decît despre stigmatizarea evreilor.

De steaua galbenă s-a ocupat și Eichmann personal. La 31 martie 1944, după ce hotărîrea guvernului horthyst devenise publică, a chemat la el conducerea restrînsă a „Consiliului Evreiesc" din Budapesta ordonîndu-i să se îngrijească de confecționarea stelelor. Obiectîndu-se că în 4 zile nu se poate asigura, el a spus : „În acest caz, ea poate fi înlocuită cu un însemn provizoriu ; în orice caz, începînd cu 5 aprilie portul stelei galbene este obligatoriu. Steaua galbenă provizorie va trebui schimbată apoi cu cea oficială asigurată de Consiliul Evreiesc". A indicat să se intre de urgență în contact cu o fabrică, deoarece este vorba de confecționare a circa trei milioane de stele. Și-a exprimat dorința ca steaua să fie unitară în întreaga țară. A cerut să se intervină la Ministerul Aprovizionării, căci după calculele lui, va fi nevoie de circa 70 000 m² de material.

Dr. János Gábor, procuror, membru al conducerii Judenrat-ului s-a ridicat și a spus că el este disperat de introducerea stelei galbene. Tatăl său a participat la primul război mondial ca judecător militar, avînd gradul de maior, iar bunicul său a luptat ca simplu soldat la '48. Purtarea stelei galbene va încuraja derbedeii să-i atace și să-i umilească pe evrei în plină stradă. Eichmann a declarat cu cinismul lui caracteristic, că nu va permite ca evreii să fie insultați din cauza stelei galbene și dacă s-ar petrece un astfel de caz, să i se aducă la cunoștință, căci ei va ști să se socotească cu atacatorii.

La 9 aprilie, Baky László a fost întrebat de ce a fost nevoie de steaua galbenă. Răspunsul s-a publicat de ziarul „Magyarság", într-un amplu interviu sub titlul : „Declarațiile de mare însemnătate ale secretarului de stat de la interne, Baky László, despre problemele la zi".

În introducere se arăta că după ce în ultimele două săptămîni a apărut un șir de ordonanțe, acum sînt în curs de elaborare altele noi care de asemenea vor atinge grav pe evrei. În legătură cu noile ordonanțe, ziarul a cerut secretarului de stat de la interne informații preliminare. Baky László a primit în ziua de Vinerea-Mare, în orele tîrzii ale serii, pe trimisul ziarului în biroul său ministerial și a răspuns : „scurt, milităreste, cum îi este obiceiul".

„Prima întrebare : ce a determinat guvernul să însemneze și exterior pe evrei cu steaua galbenă ?

...Faptul că, spre deosebire de slabele reglementări de pînă acum, împotriva evreimii am decis noi reglementări mai severe se explică prin aceea că, însemnîndu-i pe evrei ca elemente periculoase pentru națiune, a trebuit să-i diferențiem de maghiarimea care servește cu dăruire și insuflețire cauza națiunii. ...Eliminarea evreimii din munca internă constructivă, s-a făcut fără perturbări și nu mai există nici un obstacol pentru a rezolva sută la sută problema evreiască. ...Față de acei evrei care vor încerca să eludeze dispozițiile vom acționa cu o severitate necruțătoare...

Trimisul ziarului, încheie patetic : „Am fi dorit să adresăm mai multe întrebări secretarului de stat Baky László, dar timpul de primire a-a scurs. Cînd am dat mîna cu acest soldat viteaz, cu un fizic de uriaș și cu o inimă la fel de puternică, despre ale cărui acte eroice în războiul trecut, cătanele povesteau legende, am simțit că problema evreiască — care de secole preocupă maghiarimea — acum, în cîteva zile, va fi definitiv rezolvată".

Înspăimîntat, total îngenuncheat, Consiliul Evreiesc din Budapesta recomanda, cerea mereu cititorilor să nu se abată nici măcar cu un milimetru de la prevederea ordonanței guvernamentale. „Atragem din nou și cu pregnanță atenția tuturor, toți să respecte cu cea mai mare strictețe prevederile referitoare la purtarea stelei galbene. Nici reverul hainei, nici fularul sau alt obiect vestimentar, nici geanta din mînă ori tocul unui obiect muzical să nu acopere steaua galbenă. Să avem grijă ca steaua galbenă, mărimea ei să corespundă dispozițiunilor".

Dacă un evreu — auzind sirena — în graba cu care alerga spre adăpost își punea pe el o haină fără steaua galbenă era arestat pe loc. Pe străzi, polițiștii încercau să introducă un creion sub stea. Dacă ața ceda și reușeau să desprindă fie și un colț al stelei omul era înhățat. Se măsurau la milimetru dimensiunile, se verifica nuanța culorii etc.

Erau prinși, duși la arest printre tîlhari și prostituate și pedepsiți cu amenzi grele sau trimiși în lagăre : muncitori și funcționari, preoți, în magazii sau ateliere, în hoteluri fără stea ; femei care-și acoperiseră steaua cu un colț al poșetei ținute subsuoară ; elevi care-și ascunseseră însemnul cu ghiozdanul ; tinere care purtau rochii sau pulovere galbene estompînd astfel contrastul ce trebuia să-l provoace galbenul de canar al stelei și culoarea îmbrăcămintei.

„Ellenzék" din Cluj revenea mereu cu știri „senzaționale" : 13 aprilie. „Steaua galbenă trebuie purtată și cînd se merge în adăpost". „Poliția a pornit procedura împotriva celor care nu și-au confecționat steaua din material de culoarea prescrisă — galben de canar". 21 aprilie. „Tribunalul a condamnat evrei pentru că n-au purtat steaua galbenă". 27 aprilie. „Noi sentințe grave pentru nepurtarea stelei galbene" printre condamnați : Markus Löwinger, Aron Hartman, Zoltan Leibovici.

La 4 mai, ziarul Consiliului Evreiesc din Budapesta revine obsesiv : „Continuă să se găsească cîte unii — bărbați și femei deopotrivă — care, din neatenție sau în necunoștință de cauză, n-au suficientă grijă să respecte reglementarea severă și să poarte semnul distinctiv, steaua galbenă de culoarea ordonată, de mărimea precizată și — ceea ce este cel mai important — în locul prescris, adică pe partea stîngă a pieptului, pe îmbrăcămintea exterioară, și astfel încît să nu poată fi acoperită de nimic, nici permanent, nici provizoriu. Deci, să nu purtăm sub brațul stîng geantă, carte, poșetă, pachet sau altceva asemănător ; să nu se țină țigara în mînă stîngă ; peste tot, în afara locuinței, să purtăm steaua, deci și în adăpost".

Șocul purtării stelei galbene în loc să se atenueze se amplifica. Nu mai îndrăznesc să deschidem radioul de teama unor noi măsuri luate împotriva noastră. Ziarul îl luam cu mîini tremurînde : nu era zi care să nu ne aducă o nouă veste și mereu mai proastă, mai amenințătoare. Pe străzi, vînzătorii de ziare se întreceau să anunțe în gura mare titlurile noilor legi și ordonanțe antievreiești.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

Dacă toate țările lumii ar urma
EXEMPLUL ROMÂNIEI

de reducere cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, ar însemna

Reducerea arsenalelor europene cu: — *Realizarea de obiective social-culturale:*

1200 AVIOANE DE LUPTĂ — **120 000 DE SPITALE**

5000 TANCURI — **DOTĂRILE PENTRU 2,6 MILIOANE ȘCOLI**

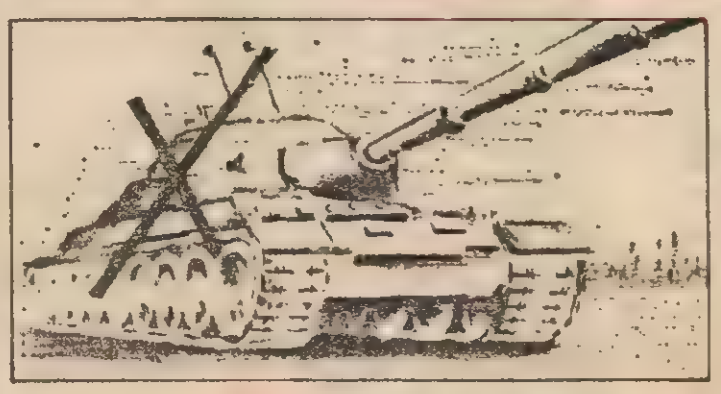

225 NAVE DE RĂZBOI — **11 MILIOANE DE APARTAMENTE**

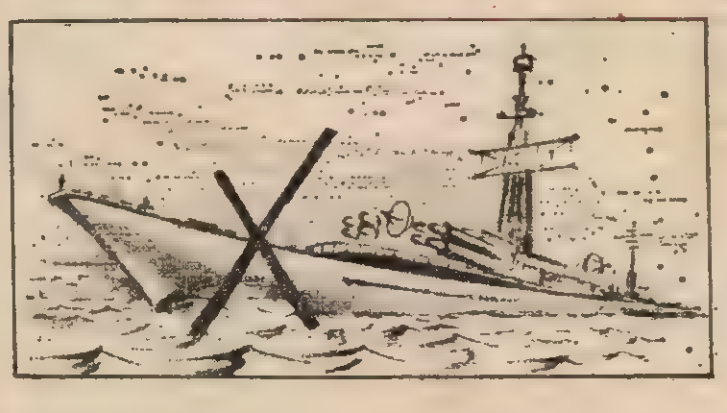

Grafice reproduse după ziarul „Scînteia"

Noul demers de pace al României, Referendumul de duminică, a fost trăit de întregul popor ca un eveniment istoric.

Este prima oară în lume cînd o țară, România, este consultată în problema arzătoare a păcii și ea, în unanimitate, a sprijinit inițiativa strălucită a președintelui Nicolae Ceaușescu.

Un DA din toată inima, cu toată responsabilitatea, pentru ca să reducă cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare.

România reduce forțele armate cu 10 000 de militari, de ofițeri, de maiștri militari, de subofițeri și soldați, precum și armamentele cu circa 250 de tunuri și mașini blindate, 130 de tunuri și aruncătoare de mine, 26 de avioane și elicoptere de luptă. Cheltuielile militare vor fi reduse la nivelul anului 1987 cu circa 1 350 000 000 lei.

Pe glob cheltuielile militare iau un curs nesăbuit, amețitor. De la 455 miliarde de dolari în 1980 la 1 000 de miliarde în 1985. Potrivit statisticilor Institutului de Cercetări în Problemele Păcii de la Stockholm, producția de arme a țărilor lumii a treia, de pildă, a sporit între 1950 și 1985, de 600 de ori, iar numărul producătorilor de arme de la 2 la 54.

„Uriașele resurse materiale, tehnico-științifice și umane, care se cheltuiesc astăzi pentru înarmări trebuie să fie puse în slujba vieții, a progresului, a soluționării unor probleme care afectează profund viața multor popoare ale lumii" a spus președintele Nicolae Ceaușescu.

Ne putem închipui, și nu îndeajuns, ce dezastru, ce orașe nimicite, pot lăsa în urma lor 1 200 de avioane de luptă, dar dacă Europa nu ar mai investi bani în producția lor, cu ei s-ar construi 120 000 de spitale. Niciodată nu e destul cînd e vorba de viață, de sănătatea oamenilor, mai ales cînd sînt atîtea nevoi în Europa. Întotdeauna se va găsi o așezare umană, cineva care să aibă nevoie de un consult calificat, de medicamente, de salvatoarea sală de operații.

5 000 de tancuri, scoase din arsenalul european, scoase de sub puterea distrugătoare a morții, echivalează cu dotările pentru 2,6 milioane de școli. Revăd cifrele, le recitesc, mă adîncesc în semnificația lor. 2,6 milioane de școli în orice societate, deschid drumul către minunata lume a cunoașterii. De acolo, pornesc către centrii vitali ai societății, milioane de forțe. Să stăm pe gînduri ?

Da ! Pare incredibil, dar semnele de egalitate se pot pune între 225 de nave de război și 11 milioane de apartamente. Prima analiză, deloc superficială, e sentimentală. În 11 milioane de apartamente vor trăi zeci de milioane de oameni. Se vor naște copii frumoși și sănătoși, care cimentează familiile. Generațiile se vor așeza, în bună înțelegere, în jurul mesei. În cea mai lungă noapte a anului se va cînta, lîngă bradul împodobit sărbătorește.

Preiau textul din pagină : „Mai puțini militari în lume înseamnă mai mulți constructori, mai multe fonduri de dezvoltare civilă".

Și cîte nevoi vitale sînt în lume ! Cîți copii mor înainte de a fi trăit ! Analfabetismul nu cruță zonele geografice ! Milioane de oameni rătăcesc în căutarea unui loc de muncă, a unei bucăți de pîine ! Atît de mult sînt nefericiți, în loc să-și dezvolte aptitudinile, talentele, trebuie să se mărginească cu o viață la voia întîmplării !

Prin reducerea pe glob cu 5 la sută a efectivelor militare, cu banii destinați înarmării s-ar putea crea locuri de muncă pentru aproape toți șomerii din țările capitaliste dezvoltate.

Anul 1986 va rămîne în istoria omenirii prin inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu, într-o lume în care se aude, din ce în ce mai puternic, zăngănit de arme, în care se vorbește tot timpul despre rachete și distrugătoarea energie nucleară, un popor întreg a spus DA pentru pace, un popor întreg este exemplu pentru umanitate. Nu uităm cuvintele de duminică ale președintelui nostru, cînd înconjurat de ziariști străini, a declarat: „Puteți să spuneți președintelui Statelor Unite, Ronald Reagan, și secretarului general al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov, că tineretul, copiii și poporul român doresc cu toții pacea. Copiii — și sovietici și americani — toate popoarele doresc pacea și așteaptă să se facă un gest în această direcție, în acest an sau în anul viitor, să se renunțe la armele nucleare, să se ajungă la înțelegeri. Să facem ca Europa, America, Africa, toate continentele, toate popoarele să trăiască în pace, fără arme nucleare".

Duminică 23 noiembrie în România a fost Referendum... Cum spune poetul, „Schimbați arma morții pe o creangă de măslin".

CARMEN DUMITRESCU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a examinat noile mașini destinate lucrărilor de reconstrucție a pămîntului

Comentariul în pagina 3

flacara

49 VINERI DECEMBRIE

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Gînd

Vin în fața ta și îngenunchez
Pentru că tu ești mai puternică decît moartea
Atît de curată și atît de înaltă în cele pămîntești
Ca un trăznet de primăvară care arde zapada
Vin în fața ta și îngenunchez, binecuvîntată fii patrie
Pulbere voi fi, cenușa voi fi, nume scris pe o floare de tablă
Dar tu mă ții pe brațe și sternul meu ară cîmpiile sîngelui
Tu mă atingi pe umăr și inima mea clatină munții
Om sînt, trecător sînt, în tine îmi găsesc nemurirea.

MIRCEA FLORIN ȘANDRU

Ziua și fapta pe măsură

[illegible] fortelor în [illegible] realizării la termen, și în cele mai bune condițiuni a sarcinilor de plan constituie imperativul de bază al acestor zile de intensă activitate economică. Recenta consfătuire de lucru de la Comitetul Central al Partidului Comunist Român a constituit încă un prilej cu care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze cu înalt spirit de răspundere pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pentru pregătirea temeinică a planului pe anul 1937. În acest sens, a fost subliniată nevoia de a se acorda întreaga atenție încheierii, în cel mai scurt timp, a contractelor economice restante pe acest an, precum și definitivării contractelor privitoare la producția anului viitor. Interdependența sarcinilor de plan, faptul că de respectarea termenului de livrare într-o întreprindere depinde modul în care alte unități economice pot duce la îndeplinire sarcinile pe care le au, aceasta conferă termenelor de livrare, recuperării întîrzierilor și respectarea normelor de calitate valoare de condiție fundamentală a bunei desfășurări a activității în economie. Existența unei puternice baze materiale, organizarea unei aprovizionări ritmice, introducerea modernizării, a progresului tehnic, concomitent cu găsirea de noi modalități în vederea reducerilor cheltuielilor de cost, a economisirii de materii prime și materiale, a reducerii consumului de energie, toate acestea reprezintă căi de mare eficiență în atingerea cifrelor de plan. În ele se regăsesc nevoile altor întreprinderi, ele sînt temelii pentru valorificarea superioară a unor noi produse, iar întîrzierile unora perturbă, la modul cel mai serios, activitatea altor unități. Iată de ce nevoia de a respecta sarcinile de plan, termenele de livrare, constituie un fapt hotărîtor pentru bunul mers al întregii activități. Realizarea integrală a planului și onorarea la termenele prevăzute în contractele încheiate reprezintă o datorie de onoare dar și o obligație profesională a fiecăruia, stabilită prin sarcini concrete ale fiecărui loc [illegible] muncă. [illegible] de motiv [illegible] de promptitudine în livrare, de ingeniozitate și creativitate, de efort și dăruire în parcurgerea dificultăților ivite, în atingerea obiectivelor propuse. Din acest punct de vedere, calitatea, emblemă a performanțelor tehnice, rămîne o oglindă și pentru disciplina, pentru spiritul de ordine și organizare, pentru deschiderea spre nou. Dar dincolo de acestea calitatea a devenit o obligație stabilită prin lege și nerespectarea ei, livrarea de produse sub normele de calitate admise, reprezintă o încălcare gravă a legilor în vigoare. Cu atît mai mult, problema calității privește

(Continuare în pagina 2)

C. NISTORESCU

Ca un Everest de beton

De la înălțimea de 200 de metri, cît măsoară noul coș de dispersie a gazelor, constructorii privesc înapoi cu mîndrie, admirînd natura și frumusețea Zlatnei aurifere

Fotografie de ELENA GHERA

Drumurile deschise ale minerilor din Mehedinți

(pagina 2)

Descoperirea de la Amara

(pagina 7)

Treptele performanței

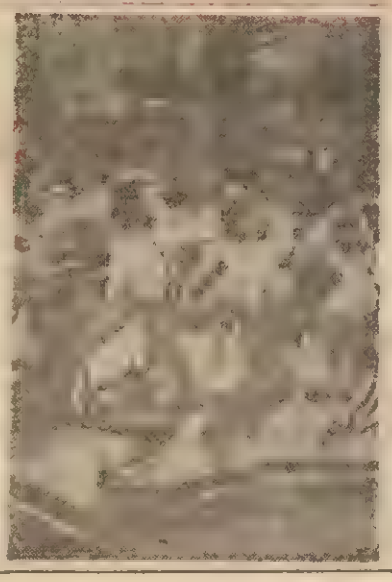

De curînd s-a încheiat faza zonală a Festivalului Artei și Creației Studențești, la Timișoara și Cluj-Napoca, unde s-au întîlnit numeroși artiști tineri din centrele universitare Craiova, Petroșani, Timișoara, Cluj-Napoca și Tîrgu-Mureș, [illegible] ce urmează a fi completată cu alte două întîlniri, la București și Iași, în urma cărora vor fi desemnate formațiile calificate pentru etapa finală din primăvara anului viitor. O relatare despre etapa recent încheiată — în pagina 9 a revistei

Fotografie de ELENA GHERA ■

Drumurile deschise ale minerilor Mehedinților

Pe platoul bazinului carbonifer al Mehedinților zilele și nopțile vin subit, prin explozie, ca prin răsucirea unui comutator electric gigant. Într-un peisaj în care curburile scoarței au dispărut ori sînt pe cale de dispariție, în care coline și dealuri au fost dislocate, aplatizate, teșite, ferăstruite, ca să facă loc abatajelor subterane și marilor cariere sau „mine la zi", soarele, dimineții, se suprapun violent pe întreaga întindere, ca printr-un contact sumar de fitil aprins. L-a aprins un miner și s-a făcut ziuă. Seara, la fel: a suflat un miner în urlașa-i lampă de carbid, care altminteri luminează întreg universul, și s-a făcut întuneric. Totul, sub golul vast al cerului, încremenește, într-o tăcere deplină de univers care se regenerează. Așa trebuie să fie ziua și noaptea în Cosmos.

În afara acestui grandios al rotației și al revoluției universale, locurile și oamenii îți trezesc un sentiment delicat și fragil. Întreprinderea minieră Mehedinți e foarte tînără, actul ei de constituire s-a semnat abia în 1981. Sediul central, ridicat în marginea satului Valea Cupcii, miroase încă a tencuială, zidurile scîlpesc într-un șofraniu deschis, încă neatacat de pigmenții zgurei carbonifere. La Zegujani, la Husnicioara și la Prunișor-Livezile minele și „minele la zi" șovăie încă între a fi și a deveni. În primele două locuri lignitul izvorăște de-acum, și încă bogat, în valuri ce cresc succesiv, adesea amețitor, de la zi la zi, în ultimul el e încă în stadiul cercetărilor geologice, hidrogeologice și tehnologice.

Tinerețe năvalnică, setoasă de afirmare, vestind o maturitate precoce, robustă. Creșterile producției se măsoară în cifre spectaculoase, care împing mineritul mehedințean tot mai aproape de prima linie a bătăliei energetice naționale. Planul anului 1987 va fi, mi se spune, de trei ori mai mare decît cel al anului în curs (care nu-i nici el de colea; 1,7 milioane tone de lignit!), ceea ce, firesc, impune celor de-aici foarte multe retușuri, completări, reveniri, redimensionări ale demersului productiv, făcute cu grija ca balanța negării hazardului și a confirmării faptelor certe, dătătoare de perspectivă, să funcționeze fără cusur. Nu-i ușor de atins pragul abrupt al anului care vine, în condiția cînd, pe primele trei trimestre ale lui '86, datoriile către țară, neonorate, ale minelor Mehedinților s-au ridicat la peste 220 000 tone de lignit. Nu-i ușor, și totuși datele bătăliei în care sînt cuprinși cei ai locului, atent cercetate și riguros puse în ordine, spun, limpede, că „se poate", că totul depinde de ei, de mineri, de modul în care știu să fructifice capacitățile tehnice și materiale, marile și dinamicele resurse de care dispun. Un important detașament muncitoresc al bazinului, colectivul sectorului Zegujani, coordonat de ing. Alexandru Mitucă, a dat, recent, o revelantă probă în acest sens, raportînd la 22 noiembrie, în ajunul referendumului păcii, integrala îndeplinire a sarcinilor de plan ale anului. În ziua referendumului — declarată „zi-record" — din abatajele Zegujanilor ieșeau primele din cele 65 000 de tone de cărbune înscrise, peste plan, în angajamentul minerilor.

În biroul inginerului Dumitru Gheorghe, directorul întreprinderii, domnește o atmosferă de comandament. E un dute-vino de oameni, de la șefi de mine la constructori și instalatori de utilaje, telefoanele zbîrnîie, lumina fluorescentă desființează nopțile pînă tîrziu. Ședințele de analiză ale fiecărei alte se prelungesc cu ceasurile, cuvintele vin greu, oamenii sînt obosiți, solicitările zilei au fost mari, țigările aprinse ard uitate la colțuri de buze, fiindcă gesturile sînt lungi, nesigure, parcă proiectate cu încetinitorul, ca și cuvintele. Trebuie să te ridici în picioare ca să poți ține cuvintele drepte. Pînă la urmă se ridică toți, căci toți pică de oboseală, dar toți se vor trezi.

Discutăm, într-o clipă de liniște, despre problemele la zi ale întreprinderii. Interlocutori ne sînt directorul Dumitru Gheorghe și directorul tehnic, ing. Vasile Teculescu. Împreună cu alți cinci specialiști ei au constituit, în anii '80—'81, „nucleul de bază" al minieritului mehedințean (flancați, desigur, și de mineri cu experiență, nu mulți, veniți aici din bazinele Motrului, ale Prahovei, ale Comăneștilor), și, de atunci, se tot bat cu „problemele". Probleme multe, complexe, diverse, disperse. Cu înfățișare adesea critică (prin coeficientul de noutate, de neprevăzut geologic sau minieresc, neîntîlnit în alte bazine carbonifere), alteori labirintică (prin incapacitatea unora, de fapt a multora, prea tineri în meserie, de a se orienta în ele), totdeauna presante, sufocante (prin iminența cu care pretind rezolvări). Probleme care, întrerupem noi, țin încă de greutățile începutului, nu? Scurt schimb de priviri între cei doi, clipă de ezitare, directorul se decide: țin și nu prea mai țin. Adică este vorba de o seamă de greutăți ce s-au prelungit în timp, nepermis de mult, peste limitele oferite de scuza „șovăielilor inerente" (sau, mă rog, a „căutărilor inerente", parcă sună mai bine) ale debuturilor. Este vorba, de pildă, de utilaje care s-au vădit alături, ca să nu zicem la distanțe considerabile, de condițiile zăcămîntului, silite de aceasta nepotrivire să lucreze greoi, sub capacitățile stabilite de cartea tehnică. Lucrurile, la acest capitol, s-au mai dres, le-au dres constructorii respectivelor utilaje, lămurindu-se cum stă treaba cu zăcămîntul, cu specificul lui geologic și minieresc. Și lămurindu-se, în același timp, cu cei ai locului, colaborînd cu ei, definitivînd împreună starea ideală a tehnicii și tehnologiilor destinate minelor Husnicioarei sau Zegujanilor. Este cazul celor două mari complexe mecanizate, utilaje de extrem randament, care funcționează în abatajele tînărului bazin, rod al schimbului de idei între constructorii craioveni și inginerii mehedinteni. Dar mai este vorba și de unele utilaje, și încă de maximă importanță, a căror apariție în Mehedinți tot întîrzie. Și nu cu zilele, ci cu lunile. Încă din semestrul I ar fi trebuit puse în funcțiune două mari excavatoare cu rotor, dar, pînă la ceasul de față, nu prea sînt semne că măcar sfîrșitul de an o să le vadă la lucru. Mai sînt și alte probleme ce dau de furcă, una dintre ele este cea a nisipului acvifer care ascunde filoanele de lignit. Un nisip pe care apele îl dizolvă cu ușurință, desferecînd coerența de eră a rocilor, lăsîndu-le într-un echilibru atît de precar încît, cel puțin în clipele de început ale săpării minei, ți-e frică să spargi de peretele subteran un ou. În sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, este vorba de oameni. Vreo 2 500 dintre ei, adică peste 80 la sută din totalul personalului muncitor, s-au calificat aici. Cei mai mulți, oameni tineri și foarte tineri. Prea tineri și ei, prea scurt și răstimpul de al marilor sarcini ce-i stau în față.

Lîngă localnici sînt și inși veniți din alte județe, din nouă județe. Toți, ni se spune, s-au constituit de-acum într-o familie, o mare familie muncitorească, în care s-au adus particularități, culori, accente, turnate toate într-o calitate nouă. Toți sînt mehedinteni, indiferent de locurile de obîrșie. Toți sînt legați de tînărul bazin energetic, cu niște legături ca de rudenie. Amintirea începuturilor, cu întreaga-i încărcătură de bărbăție și de fraternitate, este prea proaspătă și prea puternică pentru ca oamenii să se mai poată despărți în familii, cu capi de familie, în familiuțe sau neamuri. E mai simplu și mai util să se păstreze vechea și nobila solidaritate a trudei cot la cot din vremea străpungerii primelor mine, a luptelor cu apele și cu nisipurile. O asemenea familie n-are nimic de-a face cu familiile de pionieri din vestul american, deși un reporter a riscat apropierea. Raportul este mai curînd invers, fiindcă acești descălecători de pămînturi virgine n-au venit aici, precum ceilalți, ca să-și dureze fiecare, pe cont propriu, o „situație", ci, dimpotrivă, ca să ridice această mîndrie a tuturor care e noul sediu al energiei țării. Au venit aici ca să rămînă, nu ca să plece. Un Petre Medinceanu, brigadier la Husnicioara, și-a adus cu el și nevasta, azi lucrătoare la lămpăria minei. Un Mihai Gheorghe, tot de la Husnicioara, intră în abataj însoțit de băieții lui, Gelu și Nicolae, proaspăt convertiți la o meserie dintre cele mai prețioase pentru viața și forța țării. Unul din cei doi a fost șofer, celălalt este absolvent al unui liceu de marină, dar amîndoi au renunțat la niște rosturi constituite de profesie și de existență ca s-o ia de la început, cu fervoarea pionieratului.

Am întîlnit aceeași fervoare, concretizată în fapte ce poartă adesea pecetea unicității, și la specialiștii tînărului bazin. Au fost 7 specialiști la început, azi sînt 250, din care 160 încă n-au atins deceniul de trudă în mine ori cariere. I-am găsit, în cvasitotalitatea lor, nu în birouri, ci în producție. Tînărul inginer Alexandru Braia lucrează pe un excavator cu rotor. E primul excavator din țară alcătuit exclusiv din piese „made in Romania", iar tînărul inginer, după știința noastră, e primul, sau printre primii specialiști cu studii superioare care lucrează pe asemenea mașini, asumîndu-și „pe viu" contactul cu tehnica de cea mai înaltă clasă, răspunzînd direct de transferul virtuților ei în producție. Un alt tînăr specialist, subinginerul Cristian Arvat, „își face mîna" de as și de comandant al tehnicii dirijînd o mașină de haldat. Sînt utilaje care costă zeci și zeci de milioane de lei, utilaje complexe, sofisticate, veritabile utilaje-uzină, răspunderea cîrmuirii lor nefiind cu nimic mai prejos decît cea a unui director sau a unui inginer-șef de fabrică. Cei numiți aici, ca și alții ca ei, au înțeles acest lucru și îl aplică în practică, cu benefice consecințe și asupra producției și asupra propriei lor pregătiri.

Tinerii bazinului minier al Mehedinților trăiesc într-o lume deschisă, cu reliefurile deschise (vezi marile cariere!), cu orizonturile deschise. Ies din gust, negri de noapte, odată cu noaptea, sufiă în lampa de carbid a soarelui, și peste vastele platouri deschise sub cer cade, brusc, întunericul. Atunci oamenii se spală, se odihnesc (în blocuri moderne, unde-i lasă la scară autobuzele întreprinderii), învață (în săli de cursuri și în ateliere-școală dotate cu toate subtilitățile tehnice ale unui învățămînt eficient), rîd, petrec, fac planuri de viitor, iar cînd vine ceasul șutului aprind din nou lumina cea mare și scot la ziuă cărbune.

Toate drumurile vieții lor — și ale vieții tînărului bazin — sînt drumuri deschise. Drumuri ce duc — cert și amplu — spre viitor.

ILIE PURCARU ■

Ziua și fapta pe măsură

(Urmare din pag. 1)

produsele pentru export, prioritare ca termen și performanțe tehnice. Colectivele de oameni ai muncii raportează în aceste zile realizarea producției pentru export prevăzute pentru întregul an, dovadă a condițiilor create, a preocupărilor sporite de a răspunde prin fapte exigențelor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sute de întreprinderi lucrează din plin la acoperirea cu contracte pentru export în vederea pregătirii în bune condițiuni a producției pe anul 1987. E în această spiritul revoluționar al bunilor gospodari, bună organizare, au reușit să le asigure în devans.

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, amplul program de perfecționare a organizării și modernizării producției în toate, unitățile economice se află într-o perioadă de deplină înfăptuire. Aplicarea măsurilor elaborate cu acest prilej își arată din plin roadele. Unități economice de vîrf anunță creșterea cu procente grăitoare a productivității muncii, reducerea consumului de materiale și de energie, ridicarea eficienței economice la un nivel superior. În unitățile economice în care se înregistrează o tendință de creștere a cheltuielilor de producție și, implicit, o diminuare a eficienței economice, se impune recurgerea la mijloacele organizării științifice a producției, introducerea tehnologiilor moderne și aplicarea de noi soluții.

În curînd se apropie ultimele file de calendar. Luna decembrie, o lună hotărîtoare în realizarea sarcinilor de plan prevăzute pentru acest prim an al cincinalului, fapt care presupune eforturi suplimentare, îmbunătățirea organizării muncii și găsirea de noi resurse în vederea pregătirii temeinice a producției pe anul 1987, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a tuturor obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

Asigurarea cu mașini pentru îmbunătățiri funciare

Recent, în cadrul unei expoziții amenajate la Complexul din Piața Scînteii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a examinat modul în care se acționează pentru realizarea sistemei de măsuri necesare înfăptuirii programului de irigații, desecări și combatere a eroziunii solului. În expoziție au fost prezentate utilaje speciale de săpat canale, mașini de săpat și transportat pămînt, utilaje de încărcat și ridicat, mijloace de transport. Expoziția pune totodată în evidență preocuparea țării noastre pentru folosirea în scopuri pașnice a unor categorii de mașini și instalații de tehnică militară devenite disponibile prin transpunerea în viață a măsurilor inițiate de președintele României cu privire la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale țării noastre.

În timpul vizitării expoziției și în cadrul analizei desfășurate cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat rezultatele obținute și a cerut cadrelor de conducere, tuturor specialiștilor prezenți să acționeze în continuare cu fermitate pentru urgentarea fabricației de serie a noilor utilaje, instalații și echipamente, pentru realizarea în cele mai bune condiții a sistemei de mașini destinate înfăptuirii programului de îmbunătățiri funciare. Participanții la întîlnirea de lucru au asigurat pe secretarul general că vor face totul pentru traducerea în faptă a indicațiilor primite, pentru asigurarea, la un înalt nivel calitativ, a tuturor mașinilor și utilajelor necesare pentru înfăptuirea amplului program de îmbunătățiri funciare, program de importanță esențială pentru creșterea potențialului productiv al pămîntului în vederea obținerii unor producții agricole tot mai mari, în concordanță cu hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, cu obiectivele noii revoluții agrare.

„Mondiala" sinonim al calității

Intru pe poarta întreprinderii de confecții din Satu Mare cu trac, întocmai unui actor înaintea premierei. N-am fost acasă la ea niciodată, dar am rîvnit mereu să port haine de la „Mondiala", o marcă a eleganței, o garanție că poți fi în ton cu „moda zilei", o firmă a calității. Cum a ajuns aici și cum se menține ?, este ceea ce vreau să aflu ca reporter.

Directoarea comercială Amelia Sălăjan, deși doar de 12 ani în fabrică, deși economistă — și astfel se ocupă, în principal, de contracte și desfacere. — știe tot.

— Lucrezi cu zeci de furnizori iar arta, ca și dificultatea, este să poți să-i corelezi, să ai tactul și diplomația necesare pentru a-ți da concomitent ceea ce ai nevoie, astfel încît fabrica să nu-ți stea, ori să-și schimbe sortimentele odată lansate în fabricație, ori să ajungă în situația de a nu fi promptă față de beneficiari. Să-i corelezi, deci, după nevoile tale, nevoi dictate de comenzi și contracte, de pretențiile clientului, și cînd te poți lovi de alte fabrici beneficiare cu aceleași pretenții ca ale tale, cînd te poți lovi de greutățile și dificultățile furnizorilor într-o similară corelare a materiilor prime trebuitoare lor... Moda este un personaj suveran, nu ține seamă de „culise", nu ține seamă de motive, pe ea trebuie s-o servești la timp, altfel pierzi piața...

Trebuie s-o spunem, căci ea se opune cu insistență, din reacția firească a specialistului capabil, că Amelia Sălăjan a fost promovată în această funcție tocmai pentru virtuțile de a fi știut să „joace" admirabil, cu iscusință și inteligență, cu persuasiune și talent șahul aprovizionării. A fost singura care a rezistat mai mult de 3 ani ca șef al acestui serviciu complex.

— Calitatea este — continuă dialogul —, emblema fabricii noastre, ceea ce ne-a făcut cunoscuți și căutați pe piața externă. Din 1987, vom lucra aproape în exclusivitate export, solicitările partenerilor noștri de peste hotare ne acoperă integral capacitățile de producție. Este o satisfacție, desigur, pentru întreg colectivul ; am ajuns chiar la stadiul de a ne alege noi comenzile avansate de firmele străine. Dat fiind calificarea colectivului, am preferat produse cu grad mare de complexitate, e adevărat, și corespunzător plătite. **Steilmann** din R.F.G., una din cele mai mari firme de confecții din Europa, iar mai recent **Eleo** din S.U.A., ne preferă și ne solicită produse de modă cu o complexitate aparte.

În cîteva ateliere, de sub „vitrine" din folie de polietilenă sau din tifon, se etalează, pe umărașe și stendere, rochii lungi și vaporoase, din tulluri și voaluri diafane, în culorile model 1987, cu volane, cu drapaje, cu funde spectaculoase, rochii de seară și rochii pentru marile ocazii, imposibil să crezi că pot fi executate în marea industrie, unde suverană este banda și productivitatea. Ele emană migala, meșteșugul unei singure mîini. În toate atelierele e primăvară și vară, deși afară abia a început să se anunțe iarna, se lucrează și e gata de livrare, mo[illegible] .

Repet întrebarea de la început:

— Cum ați ajuns aici, Amelia Sălăjan ?

— Foarte complicat și foarte simplu — să ai o producție de calitate îți trebuie, în primul, și în ultimul rînd, oameni de calitate. Firește, nu ți-i dă nimeni „de-a gata" ți-i formezi pe cei care îi ai. Și este imposibil să nu fie și propria lor dorință, cînd le acorzi încredere, cînd le soliciți capacitatea, ideile, sfaturile, devotiunea și atașamentul față de întreprinderea căreia îi dau din prestigiul lor și, la rîndu-le, se alimentează din prestigiul ei. S-o spunem deschis, este o mîndrie să lucrezi la „Mondiala", dar se și transpiră pentru o asemenea mîndrie.

— E admirabil ce spuneți, e o filozofie a muncii industriale, dar cum se petrec lucrurile în viață, la „Mondiala" ?

— Creierul unei întreprinderi este, fără nici o îndoială, creația, și cu atît mai mult într-una de modă. Nu înțelegeți prin asta doar pe creatorii de modele, pe designeri, puneți-i alături neapărat pe tehnologi, pe modelieri, pe cei care execută prototipurile. Avem, de pildă, 50 de creatori de modele, modelieri și executanți și 60 de tehnologi, dintre cei mai buni ingineri și maiștri. Orice model, cînd s-a constituit în primul produs, este studiat în amănunțime cu calculatorul în față și îmbrăcat pe om. Numai îmbrăcat, cum s-ar spune, pe viu, ne putem da seama de unele deficiențe ale modelului. Se calculează consumurile specifice, se calculează dificultatea de execuție, timpul pentru manopera fiecărei operații, se calculează total, nu se pierde nimic din vedere. La introducerea acestuia în fabricație, după ce ies de pe bandă primele 3 exemplare, se trece la răsi la testare și verificare: Asta duce la evitarea unor remedieri ulterioare ce înseamnă timp și bani, materii prime irosite, energie, cheltuieli de producție... O confecție recondiționată nu mai este ceea ce trebuie să fie. Cînd modelul a fost lansat în producția de serie se știe totul despre el.

— Supuse mereu unui ochi de Ciclop. Și totuși, privind realist lucrurile, veria industrială se execută de către cîteva mii de muncitori, cum reușiți ca toți să-și execute impecabil operațiunile ce le revin ?

— Muncitorii noștri au o calificare corespunzătoare, iar cei care nu reușesc să se încadreze unui anumit parametru, ori nu-și realizează norma, sînt supuși la teste privind calitățile profesionale cît și la teste de cunoștințe, fiind ajutați, după caz, să se perfecționeze.

— Ați atins, de cîteva ori, problema productivității, acest element esențial al rentabilității în industria modernă. Cum stă ea la dumneavoastră, în raport cu calitatea ?

— Este un barometru urmărit zilnic și ne preocupă major. Ne încadrăm în indicii de productivitate planificați. Îndrăznesc să spun, că tot ceea ce ține de organizare am realizat. Prin organizare însă, nu poți să dai muncitorului două mîini în plus și chiar mai multe mîini în plus.

— Dar, prin ce ?

— Nici un secret, prin mașini de înalt nivel tehnic și de calitate, ceea ce nu mai depinde chiar de noi. Așteptăm, în a doua etapă a actualului cincinal, conform prevederilor din planul centralei, să ni se acorde investiții pentru modernizarea dotării tehnice. În acest sens, așteptăm mai mult de la constructorii de utilaje, să ne asigure mașini aliniate nivelului mondial. Avem încercări reușite. „Balanța" — Sibiu, de exemplu, ne-a furnizat prese de călcat foarte bune, similare cu ceea ce se realizează în Europa, facem însă apel către proiectanții și constructorii de mașini de cusut.

— Am scris despre o invenție românească în acest sector, premiată cu Aur, anul trecut, la Expoziția mondială a tinerilor inventatori de la Plovdiv. Era mi se pare, un sistem electronic pentru capul mașinii de cusut, menit să asigure o productivitate impresionantă, mai multe operații și sisteme de cusături fiind executate automat, pe baza cartelei perforate, anterior programate.

— Ar fi fantastic să o avem. O așteptăm cu nerăbdare.

— Iată, am și lansat chemarea dumneavoastră către centrala și ministerul de resort. Pasul model se ține, desigur, cu pasul științei.

CICI IORDACHE-ADAM

Fotoreportajul numărului viitor :

Cu primul tren între Copăceni și Alunu

În aceste zile de muncă fierbinte, cînd colectivele de oameni ai muncii raportează în devans îndeplinirea sarcinilor de plan, constructorii magistralei feroviare Copăceni-Alunu au dat cale liberă pentru primul tren care va transporta cărbunele din bazinul Întreprinderii miniere Horezu spre termocentralele țării. La ora cînd mijloacele de informare transmiteau această știre și-n momentul apariției revistei, fotoreporterul nostru Victor Rădulescu însoțea primele convoaie de cărbune și reținea pe peliculă spectaculoasele rezultate ale constructorilor. Mărturia în imagini despre nașterea și funcționarea unei noi artere de cale ferată pe harta economică a țării o veți putea găsi în paginile numărului viitor al revistei Flacăra.

Performanțele unui cascador electronic

Reporterul recunoaște că s-a înșelat, cînd îndreptîndu-se spre întreprinderea Industria Tehnico-Medicală,a intuit finețea domeniului de producere a aparaturii medicale, dar nu și amploarea lui. Se așteptă să găsească aici niște ateliere de mai mică anvergură, unde precizia cu care se lucrează să amintească de bijutieri și ceasornicari, și nu niște hale cu fizionomie de mare industrie. Colectivele poartă atît denumiri clasice pentru o întreprindere industrială : strungărie, turnătorie, montaj etc., cît și altele ciudate pentru o uzină : aparatură pentru chirurgie, pentru diagnostic-terapie, instrumentar uman și veterinar, tehnică dentară. Aceste produse sînt destinate unor spitale, policlinici, și pînă la urmă chiar organismului nostru. Important este că aceste realizări sînt tot mai competitive pe plan mondial, că au la bază o concepție proprie după o tehnică de vîrf, că țara a fost scutită de plata unor sume grele în valută pentru importul lor. În sălile de chirurgie, ortopedie, cabinetele dentare se întîlnește aparatură pe care se poate distinge din ce în ce mai des emblema : I.T.M. — București. Nici nu știi la care din aceste realizări să te oprești. La incubatorul automatizat pentru prematuri, un „leagăn" ciudat cu bloc electronic pentru reglarea și supravegherea temperaturii, umidității, ventilării, care asigură climatul optim de dezvoltare spre normal a sugarului născut în condiții dificile ? La familia de băi terapeutice (cu duș subacvatic, cu „duș de lumină" etc.) în fruntea căreia, baia galvanică pentru mîini și picioare cu electrostimulator condus electronic nu pierde întrecerea cu „surorile" fabricate de marile firme ? La aspiratoarele automatizate de curățat plăgile în chirurgie ? Sau la setul de elemente de implant și instrumentar pentru ortopedie și osteosinteză, finisate ca o bijuterie pentru a deveni „subansambluri" artificiale ale unei articulații, care se exportă împreună cu tehnica operatorie ce poartă numele acelui ortoped de excepție Andrei Firică ? La fotoliul dentar electrohidraulic însoțit de unitatea cu turbine și braț mobil IOR, care fac ca unei carii să i se vină de hac numai cu „utilaje" românești ? Sau la seringile automate de vaccinat păsări și animale ce nu se mai încarcă de fiecare dată, ci, printr-un sistem continuu de alimentare, pentru a se lucra ca pe bandă rulantă, seringi cu succes în Europa datorită exactității dozajului și productivității lor ? „Este interesant de arătat că etuvele și autoclavele noastre de diverse capacități, cu reglare electronică fină a temperaturii și-au depășit, datorită performanțelor de excepție, destinația inițială de sterilizatoare instrumentar și au „pășit" și în alte industrii — ne spune inginerul șef Mircea Iliescu. Ca mostre de tehnică de top sînt: autoclava cu microprocesor utilizată în recuperarea cerii din turnătoriile de precizie ale industriei aeronauticii și în viitor, etuva cu afișaj numeric pentru furnizorii de echipamente destinate centralelor nucleare." La toate acestea dar și ceea ce este mai important, aceste produse ideea, cercetarea, proiectarea și fabricația au avut sediul aici în Berceni, la I.T.M. „Să ajungi aici, cu aceeași oameni care făceau pînă nu de mult doar seringi și cutii metalice pentru sterilizări nu este o treabă ușoară — adaugă inginerul Traian Pop, șeful pregătirii tehnologice a fabricației".

Ne vom opri la una din realizările acestor mecanici și electroniști ai medicinei, pentru spectaculozitatea și soluția de noutate ce o aduce. Este vorba de aparatul de ventilație artificială a plămînilor pentru anestezie adulți AVA-1. Să vedem cum se sprijină medicul pe acest „cascador electronic" al plămînului în momentul delicat și tăios al operației. Amestecul anestezic de oxigen și protoxid de azot, mixat și proporționat de aparatul de anestezie românesc NC-4, trebuie tot timpul vehiculat prin plămînul „adormit" și deci lipsit de reflexul respirator. Ridicările și coborîrile burdufului aparatului, care obligă plămîntul la inspirație și expirația anesteziculul sînt comandate automat printr-un circuit adiacent de aer cu un tempo de suprapresiune și unul de presiune atmosferică. Circuitele integrate logice preiau în locul creierului „somnolent" reglajele de finețe ale procesului vital al respirației, adică frecvența și volumul respirator, raportul duratelor de expir și inspir. Ce aduce nou pe plan mondial brevetul I.T.M.-ului ? Acele „oftaturi" ale aparatelor ce se aud în sălile de operație erau reglate pînă acum pneumatic sau cu componente electronice lineare. Pentru prima dată în lume, specialiștii noștri fac reglajul cu circuite digitale care aduc avantajele fiabilității mărite, ușurinței în manevrare și reglare, prețului mai mic. În sălile de operație, cu o asemenea aparatură care nu creează nici un suspans, medicii sînt mai liniștiți, trebuind doar să arunce ochii din cînd în cînd la „robotul" respirator. Sub îndrumarea profesorului George Litarczek, cunoscut în întreaga anestezie și terapie intensivă mondială, colectivul tînăr de la I.T.M., compus din inginerii Radu Gruia, Nicolae Țene, Sorin Stănescu, Mihaela Nicolescu au pus la „bătaie" tot profesionalismul și talentul lor în această acțiune. La „premiera" noului produs, cînd profesorul Litarczek a trecut la pupitrul acelei veritabile orchestre de aparate și anesteziști avînd ca „prim solist" pe AVA, inginerii au stat la ușa sălii de chirurgie ca elevii emoționați la un examen de absolvire. Dar la sfîrșit, l-au văzut ieșind surizător și calm. Ca orice specialiști care se respectă, ei nu s-au oprit la jumătatea drumului, ci au perfecționat produsul lor. Așa s-a născut unitatea multifuncțională de ventilație de lungă durată, cu reglaje rafinate, cu avertizări și alarmări, care poate funcționa fără supraveghere timp îndelungat în sălile de terapie intensivă. Mezinul familiei, dar și cel mai inteligent, va fi aparatul de ventilație cu microprocesor și afișaj pe display a curbelor respiratorii, precum și cu alte subtilități tehnice de ultimă oră. Medicul modern, se bazează pe lîngă simțul clinic, experiența și instruirea continuă și pe o aparatură la nivelul științei anilor noștri.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Acești oameni minunați

Realizarea planului este opera tuturor

La închiderea ediției. La ora la care revista noastră pleca la tipar, aveam să aflăm că harnicul colectiv al celor aproape 10 000 de oameni ai muncii de la I.A.M.R.C.T. București, printr-o muncă plină de abnegație și dăruire, raporta realizarea tuturor indicatorilor de plan pe anul 1986, a planului de export al întreprinderii și, totodată, onorarea tuturor contractelor cu beneficiarii externi. Pînă la sfîrșitul anului 1986, ei vor realiza un plus de lucrări de montaj în valoare de peste 100 milioane de lei. De asemenea, cota beneficiilor suplimentare va depăși, valoric, 10 milioane lei. Prin aceste realizări de prestigiu ei consfințesc bunul renume de care se bucură.

Întreprinderea Antrepriză, montaj și reparații centrale termice din municipiul București s-a desprins, cu ani în urmă, dintr-o secție a grupului de uzine „Vulcan" din Capitală. Actualmente are munca organizată în 4 mari antreprize din țară, în funcție de zona pe care o deservesc : antreprizele Nord, Sud, Est și Vest, respectînd, parcă, o definire a punctelor cardinale. Este cît se poate de limpede că amintitele antreprize acoperă — prin lucrări specifice de montaj și reparații centrale termice — aproape întreg teritoriul țării. Căci de la prozaicele crescătorii de porci și pînă la Centrala termo-nucleară de la Cernavodă energia electrică și termică se utilizează în mai toate domeniile de activitate, iar unde se repară și montează centrale electrice și termice, cazane și utilaj electric, e nevoie de mîna de lucru a acestor constructori și cazangii. Ei și-au pus amprenta mîinilor lucrătoare — aveam să aflăm — pe marile centrale termo-electrice de la Călan, Hunedoara, Făgăraș, Lupeni, Oradea, Negrești-Oaș, Reșița, Timișoara, Borzești, Galați, Suceava, Rovinari, Turceni, Işalnița, Giurgiu, Alexandria și altele.

Ca o dovadă a maturității lor profesionale este și faptul că I.A.M.R.C.T.-iștilor, cum li se spune, li s-au încredințat sarcini de a pune repede în funcțiune — în cursul verii abia încheiate —, centralele termice de la mai multe fabrici de zahăr, fabrici care au lucrat și lucrează și în actualul sezon la o capacitate de 1 000 pînă la 2 000 tone de sfeclă de zahăr în 24 de ore. Pentru ilustrare vom nota că 33 de cazane au fost montate în acest scop în lunile iunie-iulie a.c., înlocuindu-se astfel centralele pe cărbune cu acelea care funcționează cu gaze naturale. Așadar, constructorii, cazangiii, electricienii, sudorii, turbinierii au trecut cu brio proba profesională la care au fost supuși. Iar proba a fost și de timp. Chiar și un profan își dă seama însă că de la cazanele locomobile, de tipul acelora care erau pe vechile locomotive, s-au făcut mari progrese pînă la agregatul complex de azi, cu toată țevăria și sistemul de comenzi. Principial vorbind, de la cazanul simplu în care se fierbea apa, la colosul de azi este progresul înregistrat ca de la energia solară la aceea atomonucleară. Cazangiul și turbinierul minuiesc de-acum agregate rotative complicate.

Sîntem la Combinatul siderurgic Călărași, însoțiți de inginerul Vlad Bădulescu, directorul I.A.M.R.C.T. București. Ne sînt prezentați cîțiva ingineri care conduc formațiile de lucru la montarea cazanelor. Inginerul Vasile Păsăreanu este șef de brigadă. El a mai lucrat pe șantiere la Galați, Hunedoara, Capul Midia, Teleajen, Țăndărei, Slobozia și Centrala nucleară de la Cernavodă. Domeniul său este acela al termoenergeticii. Inginerul Gheorghe Ostafi este adjunctul șefului de brigadă, a muncit efectiv la protecția anticorozivă a ecluzelor de la Năvodari și Cernavodă. A venit la Călărași să dea o mînă de ajutor. Și el și inginerul Păsăreanu ne spun că au devansat într-un anumit fel alte lucrări de construcții din șantiere. Prin compensație, inginerul Gheorghe Ostafi adaugă că de numele inginerului Petru Popescu se leagă un procedeu numit efectul „Corona", procedeu cu privire la ionizarea particulelor de cenușă ce rezultă din ardere. Îmi place această modestie a inginerilor. Vasile Păsăreanu adaugă imediat că meritele maiștrilor Cărărușă, Coja, Bădică, Neagu — pe care îi vom găsi în traseul nostru prin șantier — nu sînt cu nimic mai prejos, ba dimpotrivă.

Face ce face maistrul Florea Bădică și se apropie de mine : are 28 de ani de munci grele, de șantier, a lucrat pe șantierele din Călan, Hunedoara, Ianca. Babadag, iar acum la Călărași. Peste tot a lăsat o parte din sufletul lui. Marele șantier de la Călărași însumează cîteva miliarde de lei dar, mai cu seamă, însumează un extraordinar volum de muncă de specialitate. Oamenii care conduc formații de lucru dar și muncesc cot la cot pe marele șantier din Călărași se numesc : Petre Cărărușă, Constantin Neagu, Nicolae Coja, Dumitru Mîndruță, Ion Mihai Mîndruță, Constantin Cărărușă, Vasile Ciocea, Vasile Talpitz și alții. Sigur că muncitorii din subordine mai au cîte un „of" cu privire la condițiile de masă și cazare, de transport și timp liber, aspecte inerente vieții de șantier . Cîștigă excelent dar unele trebuințe sociale sînt necesare de rezolvat din mers. În sensul acesta inginerul Vlad Bădulescu, directorul I.A.M.R.C.T. București, sugera grupului de ingineri și maiștri să găsească posibilitatea construirii rapide a unui bloc de garsoniere pentru muncitori. Fonduri există. Într-un combinat siderurgic uriaș, aflat la început de drum, vor mai fi destule probleme de rezolvat, inclusiv pentru cazangii. În total vor fi sute de cazane pe platforma industrială de la Călărași.

Inginerul Constantin Cerbureanu, inspector principal în cadrul Ministerului Industriei Metalurgice, sosit între timp în șantier, făcea cîteva remarci îndreptățite cu privire la diversificarea industriei de cazane. Am aflat, de asemenea că energia termică produsă de acest sistem de centrale va asigura în viitor termoficarea municipiului Călărași.

Ne-am dat seama, pe șantierul din Călărași, dar ne-am dat limpede seama și la sediul unității din Calea 13 Septembrie din București, că în cîțiva ani „firma" și-a cîștigat nume și prestigiu. Pornind dintr-o secție a uzinelor „Vulcan", în multe privințe acum I.A.M.R.C.T. București egalează sau chiar depășește unitatea-mamă, să spunem așa, din care s-a desprins. Excepțional ni s-a părut grupul de ingineri și specialiști aflați în preajma directorului Vlad Bădulescu. Om altfel modest la vorbă ca și la port. Prin tactul și înaltul său profesionalism știe locul potrivit al fiecăruia. Cînd am văzut sîrgul cu care se preocupă de rezolvarea cererii pentru un apartament destinat unui sudor cu doi copii, mi-am dat mai desluși seama de ce îl înconjoară oamenii cu atîta prețuire și dragoste. Aceleași înalte calități omenești le-am întîlnit și la Dumitru Meculescu, director comercial și tehnic al mai sus amintitei unități bucureștene. Aș putea spune, fără teamă de a greși, că împreună cu inginerul Vlad Bădulescu realizează un bun cuplu : ei nu uită nici un moment că sînt reprezentanții acestor cazangii și turbinieri. A uita de toate astea înseamnă a uita de rădăcină, iar rădăcinile inginerilor de care v-am vorbit sînt adînc implantate în solul acestor profesii de constructori și cazangii. Căci între viața cazanelor și viața oamenilor există o strînsă interdependență.

Meșterii români au lucrat efectiv și au lăsat o bună impresie — am în fața ochilor cîteva decupaje din ziarele străine — în Siria, Iordania, R. D. Germană, Republica Centrafricană, Nigeria, R.D. Vietnam, R. P. D. Coreeană, Filipine, Egipt, R. S. Cehoslovacia, India, Turcia. Că, în genere, beneficiarii străini de instalații au fost mulțumiți de lucrarea meșterilor români reiese și din faptul că sînt chemați din nou să-și aducă contribuția profesiunii lor într-o serie de țări cu care colaborăm.

DORIN SALAJAN ■
Fotografie de
VICTOR RĂDULESCU ■

Pe ce se bazează un cuvînt

Într-o bună zi din luna martie a acestui an s-au pomenit cu japonezii în curtea combinatului chimic din Hm. Vîlcea. Erau mărunței, politicoși, zîmbitori și misterioși și subinginerul Dumitru Stănescu se tot uita la ei întrebîndu-se : „Care o fi șeful ?"

Nu l-am lăsat înăuntru să vadă cum facem noi soda, ci le-am dus „marfa" afară : un butoi de tablă plin de sodă solidificată. În butoi am tăiat o ferestruică ca să poată privi ceea ce îi interesa. Ei făcuseră mainte probele și soda noastră se dovedise a fi de o calitate deosebită, acum îi interesa numai modul de ambalare. Au făcut poze color „a la minut", din care ne-au dat și nouă, ne-au strîns mîinile mulțumiți și au plecat. De atunci, le livrăm sodă solidificată, fără întrerupere, îmi spune bărbatul de statură mijlocie cu-n început promițător de chelie care nu i se vede decît atunci cînd își dă casca albă de protecție de pe cap să-și șteargă fruntea de sudoare.

„Vrei să știi cum arată soda pe care o dăm la japonezi? mă întreabă el. „Cum să nu ! îi răspund curios. Cu o tijă lungă avînd prins la capăt un vas în formă de cilindru scoate din rezervorul de deasupra, îmi explică el. Prin marfie, două din aceste agitatoare de nămol, c-așa le spunem noi, mi-au făcut figura : s-au oprit. Am fost chemat de șefu', de acasă, în toiul nopții. Mi s-a dat deșteptarea ca-n armată : orice clipă era prețioasă. Am ajuns aici. Am încercat să le pornesc. N-am reușit. Îmi venea să urlu de necaz. Parcă și vedeam, ca și într-un coșmar cum, încetul cu încetul, soluția se solidifică. Și dacă se solidifică, te-ai ars ! De ce ? îi întreb. Păi, trebuie să intri pe deasupra în pîntecele tartorului ăsta de rezervor și să-i golești, manual, cu lopata de cîteva sute de tone de carbonat de calciu. Ce era să fac? Timpul mă presa, era o cursă contracronometru, curgea apa pe mine de parcă cineva îmi arunca o găleată plină în cap să mă desmeticesc, dar eu nu reuseam și nervii îmi zbîrnîiau ca și coarda într-un arc care trimite mereu săgeți fără să nimerească ținta. Într-o clipă de inspirație, am schimbat sensul de rotire al agitatorului. S-a clintit niței. Atunci, înainte ! Parcă a mai prins ceva viață. L-am dat înapoi. Roata uriașă s-a clătinat cu un geamăt și a înaintat pret de un dinte. Înainte ! Roata a trecut doi dinți. Parcă s-a însuflețit din nerăbdarea mea ! Ca să pot urni nămila din loc îmi trebuia jumătate de rotație ca să agit soluția. Am înaintat pas cu pas, dinte cu dinte, pînă cînd am învins rezistența care se incubase în burdihanul rezervorului. Apoi roata a început să se învîrtească. Și atunci am căzut lat de emoție și oboseală și mi s-a părut că în aceeași clipă au început să se învîrtească toți sorții din univers.

Drumul lui Dumitru Stănescu nu a fost de pe băncile facultății în combinat, ci exact invers. Era cel mai mare dintre cei trei frați Stănescu și trebuia parcă nu știu căror canoane ancestrale să se „sacrifice". Astăzi, cînd își aduce aminte, surîde cu îngăduință : „dacă m-aș mai naște odată, tot chimia aș alege-o ".

În 1954, la 17 ani, după absolvirea școlii profesionale de operatori chimiști de la Ocna Mureș, ia drumul Moldovei să pună mîna și brațul în slujba uzinei de fire și fibre sintetice Săvinești. „Stăteam cu directorul la masă așa cum stau cu dumneata", îmi spune el, mă simțeam bine în Moldova, dar părinții mi-au trimis depeșă urgentă să mă întorc acasă, să le fiu sprijin la bătrînețe : eram tot cel mai mare dintre frați. Ce era să fac? Îmi plăcea la Săvinești, dar îți-e mai drag pielea decît cămașa, nu ? Directorul nu voia să-mi dea drumul așa că m-am dus prin lichidare și cu ochii în lacrimi. A fost singura mea întrerupere în carnetul de muncă că de atunci lucrez la combinatul de produse sodice Govora, non stop. Dumitru Stănescu și-a plătit subirea „fatală" pentru profesie cu multă trudă : și-a făcut facultatea de chimie la seral, după ce venea de la lucru frînt de oboseală, cu pufonica căptușită de mirosuri de amoniac, acizi și baze. Dar venea cu experiența uriașă și de neînlocuit a omului din producție. Și astăzi, tot lui i se încredințează stagiarii. Anul ăsta are patru : Stoian Carmen, Andrei Sorin, Drugan Ana și Natun Constanța, care învață de la ei toate complicațiile meseriei de chimist. „A fi chimist, îmi spune el cu sfială, înseamnă a fi poet. Chimia este epopeea elementelor, nu orice se combină cu orice, după cum un cuvînt nu se potrivește decît cu un alt cuvînt într-o reacție pe care voi o numiți armonie". Cînd am ieșit pe poarta combinatului, portarul nu m-a găsit cu nimic, dar la primul colț de stradă m-am oprit și m-am uitat să văd cîtă soluție de natriumhas am luat pe tălpile încălțărilor.

De dincolo de zid, l-am mai văzut, doar o clipă, pe interlocutor suind iar treptele acelea acoperite cu brumă de calciu. Cu doi copii minori, dar nazdrăvani, Florin și Dorian, crescuți în tură inversă cu soția care lucrează la compartimentul desfacere. Dumitru Stănescu s-a prezentat și el, dis de dimineață, ca-ntr-o zi de lucru, la referendumul din 23 noiembrie a.c. Are mereu în ochi imaginea acelor japonezi : mărunței, politicoși, zîmbitori și misterioși. S-a ișcălit în numele copiilor săi, a oamenilor de bună credință cu un „DA" hotărît în dreptul rubricii, cu propunerea de reducere de către țara noastră cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, pentru dezarmare generală în lume, ca să nu se mai repete istoria pe care au trăit-o părinții sau rudele japonezilor care au venit la combinat să vadă soda solidificată la care lucrează și acest pașnic cetățean român, împreună cu alte milioane care semnează la referendum ca tragedia de la Hiroshima și Nagasaki să nu se mai întîmple niciodată.

PAȘCU BALACI ■

Fotografie de ELENA GHERA ■

Două femei se pregătesc de revelion

La sfîrșitul unui an lunile trăite sînt privite cu distanțare și încet, încet, trecute la amintiri.

Lucia Cazan revede cu emoție fiecare lună, în parte, și o crede. Din decembrie 1985, cînd a fost numită director la Întreprinderea de pielărie și încălțăminte „Flacăra Roșie", știa că o zi nu va semăna cu cealaltă. Nu mai lucrase în asemenea funcție, era preocupată de colaborarea cu necunoscutul colectiv, o mare parte dintr-o comandă importantă, pentru export, era mult întîrziată.

Ileana Ciobanu păstrează o altă imagine despre anul care mai are cîteva file în calendar. Nu avea de ce să se teamă de necunoscut pentru că de 30 de ani semnează condica la „Flacăra Roșie" — maistru, șef de atelier, acum secretarul Comitetului de partid. O apăsa și pe ea scadența livrării comenzii pentru export, dar, cunoștea forțele colectivului, despre fiecare muncitor putea să spună cum va reacționa, dacă i se poate încredința o răspundere.

Avea mare încredere în noua directoare pentru că din prima clipă, aceasta, l-a spus deschis „Mă tem să nu fiu stîngace". Numai oamenii puternici, care sînt stăpîni pe meserie și deciziile lor, pot avea îndoieli.

Anul începea atît de diferit pentru cele două femei, care își impart răspunderea unei mari întreprinderi, cum este „Flacăra Roșie". Pentru amîndouă scadența, termenul de predare al comenzii era neliniștitor. Și-au adunat energiile, experiența, tactul și au restudiat cauzele mersului ca melcul. Explicații au găsit multe, dar nu de scuze aveau nevoie. Din 500 de mii de echipamente, doar 100 de mii fuseseră livrate în 12 luni. Rămîneau cinci luni pentru 400 de mii de articole. Oricine ar fi fost înclinat să creadă că, după ce s-a bătut pasul pe loc, nu mai este posibilă o recuperare a timpului. Cele două femei susțineau, sus și tare, (oare și în sinea lor credeau ?) că toate cele 500 de mii de articole vor ajunge la timp, la partenerul extern. Ca la o partidă de șah se studiază, prelungit, mutările. Inventivitatea nu putea veni decît din hărnicie, din aplicarea corectă a tehnicii, din exemplaritatea gestului individual și colectiv. Și a început bătălia contra cronometru. Fără să fie obligați, muncitorii intrau în ture înainte cu jumătate de oră. Minutele erau „exploatate" la maximum. Nu s-a mai admis nici o întîrziere, indiferent de motivele furnizate. Papa Constantin, directorul general al Centralei, controla în fiecare zi dacă cei 28 de furnizori livrează accesoriile necesare pentru „Flacăra Roșie". Au fost puși să facă dovada capacității lor stagiarii, dezvăluind adevărate talente organizatorice. Anca Andrei și Tudor Olga s-au remarcat, astăzi fiind două personalități inginerești. Serviciului TESA, în afara obligațiilor curente, i s-au repartizat munci foarte migăloase, de inventariere și evidența a numeroaselor piese componente. În fiecare dimineață, ca pe front, „comandamentul" analiza cît s-a înaintat, cum se mai poate impulsiona viața din ateliere. Speranțele renășteau, scepticii băteau în retragere, pentru că, senzațional, se constata o creștere a producției de 10 ori. De unde înainte, lunar, erau gata 8 000 de bucăți de echipament, în cele cinci luni decisive, citiți atent, se produceau 80 000, în 30 de zile. În acest ritm de necrezut, dar posibil prin voință și unitate, importanta comandă pentru export a fost gata cu cîteva zile înainte de termen. Din această încleștare pentru lucrul bine făcut, pentru organizare desăvîrșită, pentru respectarea cuvîntului dat, s-a născut o prietenie și o înțelegere, nu doar pentru un an.

Cîteodată, seara, tîrziu, Lucia Cazan și Ileana Ciobanu găsesc timp de vorbă și despre altceva decît întîmplările de la „Flacăra Roșie". Ileana Ciobanu a fost, acum cîteva săptămîni, invitată, de Casa de creație nr. 5, la discuția scenariului unui viitor film, care se va petrece într-un colectiv muncitoresc. Cu tact, să nu incalce „teritorii necunoscute", cum se exprima, și-a spus totuși deschis punctul de vedere. Secretarul de partid din film e șovăielnic, „timiditatea" lui nu ajută la clarificarea situației unui om într-un moment critic.

Directoarea ride pentru că o cunoaște pe Ileana Ciobanu. Promite să spună pe ocolite și din primele vorbe se dezvăluie. „Nu e bine, tovarăși".

— Și dacă începe cu... „e bine" ?

— E ca și o decorație, înseamnă că am lucrat de nota 10.

...Sînt bine dispuse și destinse. 1986 trece în amintirea lor, dar rămîne anul marelui efort, al puterii de cunoaștere, de autodepășire, cînd fiecare om de la „Flacăra Roșie" a arătat că poate fi... de 10 ori el. Preocupările actuale se împart între evaluarea exactă a posibilităților pentru '87, în întregime an al exportului, și zecile de mici planuri, omenești, pentru noaptea... nopților din 31 decembrie. Ori, două femei, cu toată bărbătească răspundere a unei întreprinderi cu plan de sute de milioane, nu se dezic. Își descriu rochiile, din cea mai lungă noapte a anului, ca niște desăvîrșite femei, cu mii de detalii.

Le văd frumoase, fericite, alături de cei pe care-i iubesc și cu care (oftează amîndouă) stau atît de puțin într-un an...

CARMEN DUMITRESCU ■

De la Ceahlău la Poiana Ruscăi

Acum cîtăva vreme, să tot fie o lună și ceva, într-un spațiu special amenajat al uneia din unitățile I.F.E.T.-ului din Piatra Neamț, mi-a fost dat să admir (cuvîntul admir nu vrea să fie — și veți vedea de ce — doar un simplu compliment) cîteva din zecile de produse, toate de excepție, realizate de gîndirea tehnică a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor din mai sus amintita întreprindere.

Recent, foarte recent, tocmai lîngă Hunedoara, mai exact spus la Bîrcea, mi-a fost dat să asist la probele tehnologice ale cîtorva utilaje ce-au intrat de curînd în dotarea Centrului de sortare și preindustrializare a lemnului.

Două reportaje, deci, despre oameni și lemn, despre ipostazele arborilor în drumul lor dinspre păduri spre noi.

Cronică de expoziție la Piatra Neamț

Pentru cei mai mulți dintre noi lemnul este un material oarecare. Atît de tandru ne înconjoară de prelutindeni și atît de modest respiră în preajma noastră, încît ararеori îi descoperim prezența, o prezență caldă, aproape omenească. Abia cînd îl asociem cu locul său de baștină, cu pădurile, sau cu arborii din care provine, abia atunci lemnul se încarcă de-o măreție și-o frumusețe aparte, inconfundabilă, a lui și numai a lui. Pentru alții, însă, foarte puțini la număr, cum ar fi de exemplu sculptorii, lemnul este o dragoste continuu mărturisită. Dalta lor descoperă în inima sau fibra lemnului acel șiind și-acea intensă trăire pe care doar ochiul lor o poate zări într-o lume încă de nezărît. Dar ce este, ce vrea să-nsemne oare lemnul pentru cei ce doboară arborii în pădure ?!

Pentru ei lemnul este, firește, mai întîi și-ntîi, o materie primă. Este, după zeci și zeci de prelucrări, produsul însuși al muncii lor. Și cum orice produs, oricare ar fi el, include în sine și ceva din pasiunile și neliniștea celui ce l-a creat, am încercat să aflu un anume răspuns la întrebarea de mai sus. Interlocutori, sau, mai exact spus, ghizi într-o expoziție de lucru, cu caracter permanent, organizată la sediul secției „Bistrița" a I.F.E.T.-ului din Piatra Neamț, inginerii **Gheorghe Pavel** și **Aurel Ciora**. Ne-am oprit în fața unor produse ale căror nume le transcriu doar pentru ciudățenia lor : lonjeroane pentru fațade, lezene pentru bufete onix, profile cu nut și feder, sau, mai popular, cu lambă și uluc, zeci și zeci de semifabricate cu tot atîtea tipodimensiuni, bocaporți pentru nave, lemn de mină impregnat, binale pentru ferestre cu trei rînduri de geam, șarpantă pentru acoperiș, în care, în loc de lemn rotund ușoară. Pe lîngă muncă, multă muncă, se cere și multă pasiune, ba chiar dragoste pentru meseria aleasă. De la simpli muncitori, sau maiștri, ori tehnicieni, și pînă la inginerii atelierelor de cercetare, toată gîndirea tehnică de care dispune întreprinderea se află într-un permanent contact cu realitatea, cu munca de zi cu zi. A fi unitate etalon înseamnă a-ți asuma o responsabilitate de care nu te-achiți cu una, cu două. Aș putea să vă ofer zeci și zeci de cifre, mai grăitoare decît toate frazele, dar ceea ce neapărat țin să spun este faptul că întreprinderea noastră se bucură de un colectiv în care calitatea de proprietar, producător și beneficiar se manifestă din plin și în mod concret". Celălalt „ghid" al nostru, inginerul Aurel Ciora, avea să ne ofere zeci și zeci de explicații în legătură cu valorificarea resurselor auxiliare ale pădurii, sau, mai tehnic vorbind, resursele auxiliare oferite de biomasa forestieră. Ne-am oprit, mai întîi și-ntîi, în fața uleiului de cetină. „Sîntem, după știința mea, primii producători de ulei de cetină din țară. Alții, însă, prin dotări tehnice de ultimă oră ne-au cam luat-o înainte, în sensul că au reușit fracționarea uleiului de cetină. Dar și noi sîntem pe drumul cel bun și în curînd vom fracționa acest ulei extrem de valoros. Ceea ce ne-a preocupat, însă, la modul cel mai serios cu putință, a fost prelucrarea materialului rămas după extragerea uleiului. Am obținut din așaziscle deșeuri o excelentă făină cu calități proteice, un furaj și nutreț pentru păsări". Un alt „deșeu", rezultat în urma lucrărilor forestiere, este coaja de răsinoase. Volumul total al coajei de răsinoase atinge în parchetele județului Neamț, precum și în incinta sectoarelor de exploatare forestieră, o cifră impresionantă, aproximativ 40—45 mii de metri cubi. Din acest deșeu se obțin astăzi cantități însemnate de îngrășămînt organic, un fel de compost pentru culturile de seră și din pepiniere, compost din care se realizează... supracompostul. În compoziția căruia intră o serie de substanțe nutritive speciale. Tot din coajă, care, e bine să o spunem, reprezintă cam 10 la sută din volumul unui arbore, se fabrică o sumedenie de plăci termoizolatoare, inclusiv suporți și izolatori pentru parchet, drept pentru care produsele respective sînt antiseptice, ignifugate și hidrofugate, aidoma suporților clasici.

Lemn, fier, zăpadă timpurie și oameni

De sus, dinspre Poiana Ruscăi, **stefeurile**, adică autocamioanele pentru transport forestier, vin încărcate cu cîte 25—30 de tone de arbori, în special trunchiuri uriașe de fag. Vor aduce, de-acum încolo, de-a lungul unui an alci, la Centrul de sortare și preindustrializare a lemnului de la Bîrcea, unitate a **Sectorului forestier din Hunedoara**, aproximativ 100 000 metri cubi de masă lemnoasă. Cifra în sine vrea să ne spună că C.S.P.L.-ul din Bîrcea face parte din centrele mari înființate de curînd în diverse I.F.E.T.-uri ale țării. La Hunedoara, la sediul Sectorului, pînă să plec spre Bîrcea, inginerii **Liviu Hodor** și **Mihai Tarnovschi** m-au avertizat că mare lucru n-am ce să văd acolo, la C.S.P.L.-ul din Bîrcea. Oameni care decojesc lobdele buture, despicătoarele mecanice, hidraulice, macaraua portal, cu o sarcină de 12 tone la cîrlig, care depozitează trunchiurile de arbori, gaterul, unde am început să realizăm o serie de semiprofile și, dacă o fi să fie, probele tehnologice la transportoare". „Și asta, după părerea voastră, avea să intervină inginerul **Stefan Dăscăliță**, ar fi aproape nimic, adică nu înseamnă mare lucru ? !". Apoi, același, către mine : „Să spună șeful depozitului din Bîrcea, maistrul Viorel Rădoș, ce era acolo înainte de-a începe noi lucrările la Centrul de sortare". Maistrul **Viorel Rădoș** : „Cel mai bine e să mergem acolo, la fața locului".

Urcăm într-o cabină de comandă, unde, aplecați peste un pupitru cu zeci de butoane și manete, cîțiva oameni discută cu aprindere. „Acum, la probele tehnologice, intră de-a dreptul în subiect inginerul **Ion Metea**, avem ocazia să verificăm absolut toate manevrele celor două transportoare". Într-adevăr, ceea ce a urmat a fost o veritabilă lecție și demonstrație. „De-aici, din cabină, avea să adauge inginerul Ștefan Dăscăliță, operatorul, care neapărat trebuie să știe ce înseamnă a sorta un trunchi de arbore, poate efectua o sumedenie de operații în urma cărora arborele să ajungă la fierăstrăul de debitare la punct fix exact în poziția dorită. Din păcate, însă, presimt că vom avea destule necazuri cu lama fierăstrăului și cu lanțul care îmbracă lama. Spun asta întrucît răspund de toate problemele de mecanizare ale Sectorului din Hunedoara. Dar pînă la urmă le dovedim noi".

Era prima zăpadă a acestei ierni care, iată, bate cu nădejde la ușă. Ne-am reîntors la Hunedoara, la Sector, după cîteva ore. Voiam să le spun inginerilor **Liviu Hodor** și **Mihai Tarnovschi** că erau cît pe-aci să mă deturneze de la un reportaj pe care de multă vreme voiam să-l scriu. Mi-au zîmbit cu subînțeles. „Dacă azi, pe frigul ăsta și pe ninsoarea asta a fost bine, la anul, la vară, va fi și mai bine, a adăugat unul din ei". Așa să fie !

VICTOR NIȚĂ ■

SUBIECT PENTRU UN ROMAN DE FAMILIE

Cîțiva bărbați se așază în jurul unei mese, de parcă s-ar pregăti să înceapă o ședință. Reporterul stă pe un scaun, mai într-o parte și-și pregătește carnetul de însemnări. O clipă lungă de tăcere planează deasupra încăperii. E curmată de cuvintele lui Alexandru Șoriceanu : mîndrețe de uzină ! Cel care a vorbit nu e un turist în trecere pe la întreprinderea de Mecanică Fină Sinaia, ci unul dintre cei care au lucrat aici preț de patru decenii. Acum e pensionar, dar nu poate ca, din cînd în cînd, să nu treacă pe la uzină. O știe de pe cînd producea cuie. Și, deși a parcurs etapele creșterii și modernizării ei, nu contenește să se mire, pentru că de fiecare dată e ceva nou de văzut aici. Devenirea întreprinderii nu este totuși cel mai important lucru petrecut, zice Ion Grama, președintele C.O.M.-ului, și el printre cei mai vechi lucrători din unitate. Importantă sau cum vreți să-i spuneți, chiar emoționantă este transformarea oamenilor. Nu, n-am de gînd să teoretizez sau să spun ceea ce s-a tot spus despre alte colective muncitorești. Eu știu povestea colectivului nostru. Și, în baza cunoașterii ei pe viu, îndrăznesc să afirm că, noi, miile de oameni de la MEFIN, putem aduna, din spusele acestei povești, material pentru un roman. Ce fel de roman ? — nu mă pot opri să întreb. Roman de familie, desigur — răspunde Victor Gheorghiță, director adjunct tehnic și de producție.

Aici se cuvine oprit, pentru scurt timp, firul discuției pe care începusem s-o relatez. Ea a avut loc de curînd, după ce am stat o zi întreagă printre oamenii întreprinderii din Sinaia, o întreprindere cu adevărat modernă și, mai mult decît asta, frumoasă de-a dreptul. Construită cu grijă pentru funcționalitate, dar și pentru aspectul exterior și pentru ergonomia fiecărui loc de muncă în parte, bine dotată tehnic și foarte curată, cu extrem de mulți oameni pe care i-am văzut zîmbind, plini de bucuria omului care știe că face un lucru bun și folositor. Nu e vorba de vreo extaziere de circumstanță în fața unei unități economice așa cum mai sînt foarte multe altele în țară, ci de o apreciere realistă a unui mod anume — nou, inteligent și îndrăzneț — de a concepe și realiza o muncă de mare precizie (se lucrează, în anumite sectoare, la fracțiuni de microni) și de mare utilitate (aici se realizează toate pompele de injecție necesare motoarelor diesel din țară). Totul — se știe foarte bine — începe și se continuă (fără de sfîrșit) prin oameni. Despre ei și cu ei, oamenii acestei întreprinderi, am stat de vorbă pînă tîrziu, dincolo de lăsarea serii. Am avut de ascultat o mare și adevărată lecție de morală comunistă, prefirată, fără îngroșări sau mementouri didacticiste, deasupra unor veritabile acte de eroism a unor simple fapte de viață capabile să vorbească singure, fără savante sau întortocheate comentarii și nuanțări.

...Pentru că ne-am oprit la cuvîntul „roman" — continuă inginerul Victor Gheorghiță —, mărturisesc deschis că sînt împotriva unei prejudecăți după care inginerii și, în genral, personalul tehnic nu și-ar prea găsi timp pentru componentele clasice ale culturii. Cunosc mulți, foarte mulți ingineri avizi de lectură și cititori avizați, oameni pentru care ceasurile de lectură zilnice reprezintă principala sursă de împrospătare a puterii de muncă, metoda cea mai sigură de refacere, de luptă împotriva stressului. Un colectiv nu se sudează numai stînd umăr la umăr într-o hală sau într-un laborator, ci mai ales conversînd și aflînd subiecte comune de discuție, comentînd cele citite, aflate ori gîndite. E vorba, înainte de toate, de o civilizație aparte, pe care cultura nu face altceva decît să o adîncească. Civilitatea de care vorbesc — și în afara căreia un colectiv cu adevărat sudat, un colectiv de elită (în accepția cea mai generoasă a termenului) nu poate fi conceput — pornește de la înfățișarea vestimentară de la intrarea în schimb și se sfîrșește (doar aparent) dincolo de porțile uzinei, pentru a reîncepe în zorii zilei următoare. Spuneți, tovarășe Grama, despre episodul cu tînărul inginer care... Da, a trecut ceva vreme de-atunci și aproape că-l uitasem pentru că nici n-am avut prilejul să reeditez dialogul de atunci. Un inginer, bălat tînăr și dotat, apreciat cum se cuvine de toți cei din uzină, avea o singură hibă — o anumită neglijență în îmbrăcăminte și o lipsă de interes evidentă pentru felul cum se prezenta la lucru. Îl întîlnesc într-o zi prin secție și-l iau deoparte, ca muncitor mai vîrstnic al întreprinderii. Zic : tovarășe inginer, vă sfătuiesc prietenește să mergeți să vă radeți, să vă îmbrăcați curat și abia apoi să reveniți la lucru. Nu credeți cumva, îmi răspunde el, că de felul în care apar în unitate depinde randamentul meu ? Nu sînt și așa un bun inginer ? Ba da, i-am spus, dar la o altă întreprindere. Aici trebuie să arătați ca un om al Mecanicii Fine din Sinaia. Și ? Și. De-acum totul poate să pară o poveste moralizatoare. A plecat privirea și, de-atunci, este, din punct de vedere exterior, alt om. Chiar tipicar în ceea ce privește alegerea cămășilor, cravatelor și costumelor. Dar asta e, să spunem, o situație care merită mai puțin comentariu, deși numai la prima vedere-l așa. Dar, iată, s-a întîmplat odată ca unul dintre oamenii noștri să se îmbolnăvească grav și să fie nevoie de singe. S-a apelat, cum e firesc, la colectivul din care făcea parte. Asemenea acte de prietenie se cunosc și din alte părți. Chiar și din cîtite mai știu cîte ceva. Dar aici, la noi, a fost efectiv demn de filmat. Zeci, poate sute de oameni au pornit spre spital. A fost nevoie de intervenția celor de acolo, care ne-au anunțat că nu mai au recipiente pentru colectarea singelui pentru ca tovarășii lui de muncă să se îndure și să plece acasă. Vedeți dumneavoastră, intervine Alexandru Șoriceanu, tot ce spunem noi aici poate că nu i se pare ieșit din comun tovarășului reporter, care a mai auzit istorisiri din acestea prin locurile pe unde a umblat. Dar, pentru noi, astea sînt viață trăită și învățăminte care au dat roade. Din astfel de amănunte se clădește și se omogenizează un colectiv. Din sesizarea unor aspecte care, îndreptate pe făgașul cel dătător de bune rezultate, au în timp efecte nebănuite. Știți cînd am simțit eu cea mai adîncă emoție de-a lungul tuturor anilor petrecuți aici ? — întreabă Victor Gheorghiță. Într-o noapte din '77. Imediat după încetarea cutremurului m-am îmbrăcat automat, din reflex, și am pornit-o spre întreprindere. Pe drum mă întîlneam cu alți oameni de aici. Ne adunam, fără să schimbăm vreo vorbă unul cu altul, într-un marș mut, grăbit, spre unitate. Nu vorbeam, dar ne simțeam aproape unul de altul. Simțeam, tineri și bătrîni, cum se face predarea acelei ștafete nevăzute, cum se zicea pe vremea cînd am devenit eu inginer. O noapte ca aceea apropie oamenii mai mult decît ani întregi de lucru, dar fără adevărată participare afectivă. Sau nopțile petrecute în sala cea nouă, pe cînd se construia... Și cîte, și cîte amintiri... Au zis unii, la început, că Sinaia, oraș turistic, nu are nevoie de o uzină de asemenea proporții. Dar cînd au văzut-o cum se înalță, cînd au văzut ce înseamnă ea și oamenii ei au conținut cu comentariile nefavorabile. Dintr-un asemenea colectiv muncitoresc s-au ridicat oameni cu responsabilități serioase la nivelul urbei noastre. Primarul orașului, Constantin Neagu, tot din acest colectiv provine. Și încă din '44 — zice primarul. De cînd eram un copilandru. Colectivul de aici m-a format și ca muncitor și ca activist de partid. De aceea, acum, atrag atenția tuturor conducătorilor de unități economice asupra modului în care trebuie primit un nou încadrat. Asupra responsabilității pe care o încumbă o asemenea investiție de încredere. Nu e puțin lucru să lucrezi la MEFIN Sinaia ! E o onoare. Întreprinderea noastră, a devenit, cu încetul, un simbol al noii industrii, ajungînd un sentiment. Da, da ! O uzină poate fi și un sentiment. Sentimentul apartenenței la o mare și nobilă familie muncitorească, la o industrie modernă, de vîrf. Haideți să vă mai dau un exemplu, zice Ion Grama. Se știe că, în multe locuri gazetele de perete sînt considerate forme cam desuete de propagandă. Și, ca atare nu prea sînt luate în seamă, rolul lor scăzînd treptat. La noi nu e așa. Cînd apare cîte o caricatură — și apar des, nu din an în paște — omul ironizat vine și zice : scoateți-mi caricatura de acolo ! Prefer să mi se ia cîteva procente din salariu, dar să nu fiu făcut de rîs. Nu, de tăiat din retribuție nu e cazul și nu avem în intenție ca, pentru o abatere minoră, să-ți privăm copiii de ciocolata pe care o doresc și o merită. Atunci, pentru a i se lua caricatura, muncitorul respectiv aduce, spre a fi pus în locul desenului, un angajament, care e afișat și păstrat acolo un timp. E o metodă care, într-un colectiv de exigența celui al nostru, nu dă greș. În fine, pentru a oferi o altă pildă, un fizician, Bebe Burlacu, venit din București acum 17 ani cu gîndul de a sta o vreme și a reveni în Capitală, e tot aici, șef de laborator. Cine știe meserie și e dornic să se realizeze ca om și ca specialist, nu mai părăsește această întreprindere decît sărbătorit ca tînăr pensionar, ca nea Sandu Șoriceanu, primind din partea noastră un baston și o pălărie de paie, alături de întreaga iubire, de a cărei sinceritate se convinge ori de cîte ori vine în vizită prin uzină. Producția întreprinderii se va dubla pînă în 1990. Cum, dacă nu prin superioara utilizare a tehnicii de care dispunem, dar care nu este posibilă decît prin intermediul unor așa fi profesie, dublați de oameni pentru care spiritul revoluționar nu este o simplă formulă, ci însuși sensul cel mai înalt al vieții, o stare de spirit dominantă, călăuzitoare în tot ceea ce întreprind.

Indiferent de generația din care fac parte, toți sînt mîndri că alcătuiesc marea familie a oamenilor muncii de aici. Familie care merită cu prisosință un roman de familie, scris de mîna unui scriitor care să-și înțeleagă perfect și să-și iubească subiectul.

DAN MUCENIC ■

Descoperirea de la Amara

Așa e viața, uneori îți pune pe om în situația de a descoperi și lucruri ce-i sînt bine cunoscute.

În cazul de față, descoperirea a fost că la Amara creșterea animalelor nu este o îndeletnicire nouă și că, pînă la urmă, cel care știe mai bine cum se crește o vacă este chiar acela care o crește.

Se întîmplaseră la ferma zootehnică a C.A.P.-ului oarecari fapte împotriva firii, dacă se nimerea ca o vacă să cadă pe-o parte mai cădeau cîteva la rînd, erau slabe că abia se țineau pe picioare, le bătea vîntul, zice șeful de-atunci și de astăzi al fermei, Ștefan Budu, și înțelegem că ele se înfățișau, dacă poate fi imaginată o asemenea arătare, ca niște stafii de vaci. Ștefan Budu este țăran de meserie, nu inginer, fiindcă nu s-a găsit nici un inginer hotărît să răspundă de această fermă care în mod vădit se profila nu pe producția de lapte ci de coarne, copite și piei.

Îngrijitorii dădeau și ei să plece, lăsînd la o parte mîndria de a lucra într-una dintre cele mai mari ferme de vaci, în sistem cooperatist, din județul Ialomița. Conducerea comunei și a cooperativei îi ruga frumos să mai rămînă și pe unii a reușit să-i înduplece, pe alții nu. Adevărul întreg fiind că prea puțini oameni la Amara mai credeau din toată inima că o să se producă vreo schimbare atît de însemnată încît ferma de aici să ajungă a se impune ca orice loc în care simți că se muncește.

Dar a venit și vremea acestei schimbări, prin '83, își amintește Ștefan Budu, și ea a fost rodul unui „complex de măsuri sănătoase". Dacă am sta să arătăm pe îndelete care au fost aceste măsuri, desigur că n-am avea cum să enunțăm lucruri senzaționale și impresionante prin ineditul lor, fiindcă este de așteptat ca permanentizarea forței de muncă, ordinea și disciplina sau asigurarea bazei materiale să alcătuiască reperele oricărei discuții interesate de zootehnie.

În 1981, producția medie a fost de 1 118 litri. Iar dacă astăzi există certitudinea că anul 1986 se va încheia cu o producție medie de 4 800 de litri, explicația constă în faptul că măsurile despre care vorbeam au și fost aplicate în mod sănătos, adică toate deodată, fiindcă nici una nu-i lipsită de importanță.

Oricine, dealfel, își poate da seama cu ușurință că atunci cînd o fermă are furaje suficiente dar oamenii sînt neglijenți și delăsători se ajunge la același rezultat ca și cînd oamenii sînt, cu siguranță, disciplinați, dar nu există furaje pentru vite.

Nu trebuie să ne mirăm, așadar, că baza furajeră insuficientă a adus cu vremea, la C.A.P. Amara, o anume indisciplină a celor ce lucrau în zootehnie, și nici că ordinea și disciplina au fost instaurate iarăși de cînd problema furajelor a fost cît se poate de serios reconsiderată.

„Interesant este, zice șeful fermei, că pe vremea cînd aveam vite mai puține, 1 450 cu totul, din care 850 vaci și junici, suprafața furajeră era mai întinsă, cuprindea 350 de hectare. Acum avem 1 600 de vite, din care vaci și juninci sînt 700 și cu toate că suprafața furajeră este de 280 de hectare reușim să asigurăm hrană pentru vite în așa fel încît la sfîrșitul iernii să mai și rămînă. Cum reușim? Muncind mult, bineînțeles, dar în niște condiții pe care am izbutit să ni le asigurăm tocmai pentru ca munca noastră să fie spornică. Întreaga suprafață cultivată cu furaje este irigată! Acesta e un lucru foarte important pentru noi, și înțelege oricine de ce. Iată, în acest an, chiar dacă a fost secetă, am luat patru coase de lucernă și am strîns 700 tone de fîn. Pentru iarna aceasta mai avem 6 000 tone de silozuri, 2 100 tone de paie de grîu și orz, 800 tone de coceni de porumb. Dar dacă înainte așezam în ieslea vițelor grosierele, paiele și cocenii, așa cum le luam de pe cîmp, de cîțiva ani s-a schimbat optica, le tocăm, le melasăm, le saramurăm".

În cadrul fermei la așa-numita bucătărie furajeră, două mori DI 53 funcționează zi și noapte, supravegheate pe rînd de mecanicii Nicolae Costache, Constantin Ghiță și Albert Alexa. Pe aceștia îi ajută cînd e cazul, și electricienii Dumitru Munteanu și Nicolae Gheorghe. De mașinile de muls se ocupă un alt mecanic, Paul Stanciu, iar de mașinăriile mult mai giganțe, ca să le spunem așa, care nu doar mulg se ocupă alți oameni de încredere, vreo cîteva zeci cu toții.

„Am ajuns s-o putem spune și pe-asta, adaugă Ștefan Budu, că avem oameni tot unul și unul. Ce n-a fost bun, am eliminat, s-a terminat cu beția și lenea, astea fac uneori casă bună iar temelia unei astfel de case nu poate fi pusă pe bani cooperativei. Am ținut, și în parte am reușit, ca îngrijitorii din zootehnie să lucreze aici cu familiile, alături de soția ori soțul lor. Exemple: Stela și Constantin Ivan, Dumitra și Nicolae Radu, Frusina și Ghiță Munteanu. Avem 11 familii. Dintre acestea, trei și-au adus și copiii la lucru iar asta ne bucură, dacă ținem seama de viitor, de nevoia de-a întineri forța de muncă. Da, sistemul de retribuție și de cointeresare a oamenilor a făcut ca ei să obțină cîștiguri frumoase, cîteva mii de lei pe lună, plus niște drepturi pe care în altă parte nu le-ar avea, de exemplu lotul în folosință, iar hotărîrea unor tineri de-a veni să lucreze în zootehnie reprezintă un argument semnificativ al redresării acestui sector la Amara. N-a fost deloc ușoară această muncă de redresare și trebuie să spunem că ea s-a făptuit cu sprijinul Comitetului județean de partid, la început eram vizitați și de cîteva ori pe zi, pînă ce lucrurile au intrat în făgașul lor. Aproape un sfert din numărul vacilor erau sterpe iar înlocuirea lor a fost una dintre măsurile stabilite atunci și de care n-aș putea să nu amintesc, mai cu seamă pentru că este știut, plata oamenilor se făcea și se face tocmai după felul cum știu să îngrijească vacile în așa fel încît ele să aibă viței și deci să dea lapte".

Ștefan Budu are 65 de ani. Și pentru că ferma zootehnică pe care o conduce el a ajuns fruntașă pe județ — în același ani în care Ialomița a devenit un județ fruntaș pe țară la producția de lapte — în cazul lui începe să se adeverească o vorbă veche: de locul în care omului îi merge bine, el nu se desprinde ușor. Zice: „Ca să rămîn deodată acasă, dintr-o muncă atît de mare, n-aș putea. Treptat, nu altfel, o să trebuiască să fac trecerea în partea cealaltă".

DUMITRU ELIADE ■

Laboratorul dintre ape

Toți sînt tineri. Cine altul decît ei să se măsoare, în definitiv, cu ziua de mîine ? Pretutindeni, lumea caută soluții pentru ca una din marile resurse de hrană — piscicultura — să fie dirijată de om. Să se obțină mai mult și mai bun pește pentru toți. În ameliorarea speciilor și raselor, se urmărește, de pildă, ca peștele să nu mai aibă grăsimea sub piele ci în fibra cărnii, căci, dezagreabilă la gust, omul de regulă, o aruncă, în schimb, valoarea ei nutritivă este incomensurabilă. Racii, ni se spune, la concurență cu langusta și homarul, sînt tot mai căutați și nu doar dintr-o excentricitate culinară, ci, pentru că noi cercetări au pus în lumină conținutul într-o proteină extrem de importantă. În schimb, pescuitul fără milă și dezvoltarea modernă a piscicultur ii, metamorfozînd mediul lor natural de viață, îi fac să fie tot mai puțini. De unde, numeroase strădanii pentru adaptarea în cultură.

Așa începe convorbirea noastră în laboratorul dintre ape. La Ferma piscicolă de la Sarinasuf a Institutului de cercetare, proiectare, producție pentru Delta Dunării, la care ajungem, în fine, ca un punct terminus, după îndelungul periplu printre noutățile din spațiul de la vărsarea Dunării în Mare. Cu cîțiva dintre cercetătorii care împlinesc aici o muncă tenace a căror efecte au și început a se resimți în știința domeniului, ca și pe mesele noastre. Le privesc din nou fețele tinere, cu admirație.

Mircea Staraș, director tehnic de producție. Născut pe aproape, în satul unde mulți dintre noi poposim, verile, în vacanțe, în comuna Crișan de pe canalul Sulina. Din copilărie, gîndul i-a fost să-i ajute pe truditorii apelor fără nopți și odihnă, fără sănătate în oase, pîndind zbaterea peștelui, și, nu odată se întorceau — iar unii, în zilele de furtună nu se mai întorceau —, cu o recoltă abia întrezărită pe fundul lotcii negre, căptușite cu stuf. Pentru asta a ajuns inginer piscicol, pentru toate astea se străduiește să stăpînească tainele domeniului.

Radu Suciu, absolvent al aceleiași facultăți din Galați, în 1976. În 10 ani de profesie, care în cercetare pot însemna cît o clipă, a pus la punct o tehnică de ameliorare din prima linie în piscicultura modernă, concomitent cu primele realizări pe plan mondial.

Ifim Leonov, un alt bărbat al Deltei născut printre pescari și întors printre ei pentru a le schimba destinul. Este de fel din Mahmudia și se preocupă, în principal, de producția fermei din Sarinasuf, aceea care testează la „scară industrială" rezultatele cercetării, aceea care, în primul și în ultimul rînd, finanțează toate încercările colegilor săi. El însuși cercetător, a pus la punct o tehnologie proprie, ieftină și de mare randament, pentru reproducția artificială a crapului de cultură. Are în grijă o complicată linie de bazine, pentru cercetare sau pentru producție, cu o colecție de reproducători comparabilă cu cele mai bune din Europa, cu o stație de incubație de mare capacitate, ce furnizează anual, numai pentru crap, o populație de 70 milioane de alevini destinată amenajărilor piscicole din Deltă, cu o pepinieră de alevini, cu o creșcătorie pentru consum...

Rodica Dumitru, O tînără femeie cu ochii albaștri, născută pe asfalt, dar lîngă sufletul Dunării, la Galați. A părăsit orașul, în 1972, la absolvirea facultății, fără nici o umbră de regret, pentru a se dedica profesiei cu adevărat și pe care n-o putea împlini mai bine în altă parte decît în împărăția de ape a Deltei. După cîțiva ani de muncă într-un îndepărtat punct de pe hartă ei, la Perișor și Popina — preocupată de a crea condiții mai bune de mediu pentru peștișorii abia ieșiți din ou, făcîndu-i să supraviețuiască într-un procentaj mai mare chiar și în cele mai capricioase primăveri, încălzindu-le apa cu panouri solare —, a preluat marea necunoscută a culturii racilor în creșcătorii.

Campusia Roman. El nu este cercetător. Nu face parte din personalul cu studii superioare al fermei, el are, cum spune inginerul Staraș, o calificare superioară și un suflet superior. Nimic nu se face la Sarinasuf fără să treacă prin mîinile și pricoperea lui. Este mecanicul de întreținere al fermei. Are grijă de stațiile de pompare, de tractoare, de moara și bărcile pentru furaje, de cositorile acvatice, de utilajele din stația de incubație, de cel mai mic și de cel mai mare mecanism ori aparat de laborator. Se pricepe la toate, are mîini de aur și o minte de diamant. Din 14 ani de muncă și 38 de viață, 10 i-a dedicat acestei ferme. Adică, de la începuturile ei. De la țărușe. A lucrat la „Alumină" în Tulcea, ca buldozerist, unde cîștiga 7000 pe lună, a venit aici, doar să dea o mînă de ajutor. Sentimental sau, mai curînd, disciplinat, n-a putut să se mai despartă de oceanele care l-au adus. Atunci, Sarinasuf era o biată și anonimă baltă ; prin mîinile lui s-au construit multe dintre bazine și laboratoare. Stația de incubație a luat-o de la cota zero. Are ochi, îi lese totul la milimetru, n-are nevoie de topometrist. Acum, Sarinasuf este viața și dragostea sa. Ca a tuturor celor care transformă Sarinasufui, locul unei bălți și balta unei localități, într-un centru de primă linie al cercetării în domeniul pisciculturii din țara noastră, ce se măsoară cu îndrăzneală și curaj, cu realizări pe măsura celor mai reputate din lume.

Începem astfel, cu marcker-ul biochimic. Din cunoștințele noastre de genetică știm ce treabă de finețe este acest marcaj biochimic la om. Descoperirea lui a fost o revoluție în medicină. Să afli dintr-o picătură de sînge, prin studiul chimic al celulei codul genetic înscris în ea, caracterele dominante moștenite de la ascendenți și astfel să se poată afla cu exactitate cine sînt acestia. Deci, achiziții de cea mai mare importanță în opera de ameliorare, de creare a noi linii, specii și rase cu performanțele dorite de om. Tehnica a progresat, a fost perfecționată, simplificată în perfecțiunea ei. Dacă la început se sacrifica peștele, se extrăgea sîngele necesar analizelor prin secționarea unei porțiuni de branhie, acum totul pare extrem de simplu și de ușor, cu o suferință minimă pentru peștele care rămîne viu, să înoate înapoi în bazin, să crească nestingherit și ocrotit. O seringă, o mică înțepătură (în branhie), o picătură de sînge, două lame de sticlă pentru frotiu, un microscop, un reactiv chimic și un biochimist competent. Simplu, la capătul unui drum complicat. Simplu, ca punct de pornire pentru drumul nu mai puțin complicat al inginerului Radu Suciu. Un la fel de împătimit al ingineriei genetice în piscicultură. Începe, în anul 1980, să pună în practică structura unei construcții alcătuite de gîndirea sa : o tehnică de ameliorare a crapului de cultură prin încrucișări succesive și repetate pentru a ajunge să modeleze **linii pure**, mai rezistente la boli, înalt productive, cu creșteri în greutate mai bune, la aceeași hrană, față de speciile existente, cu o carne gustoasă, cu grăsimea în musculatură, bogată în proteină de valoare, calități gustative deosebite și, în ajutorul consumatorilor, fără înveliș solzos. Obiective îndrăznețe, nu-i așa, pînă la care se muncește enorm ! O tehnică similară a fost încercată pentru prima dată în lume, în Franța, la păstrăvi, iar cercetătorul nostru a transferat-o, cu adaptări și idei noi, cu un aport original în multe aspecte, asupra speciei cu cea mai largă arie de răspîndire în toată lumea, ce poate fi adaptată în orice ochi de apă dulce, și, desigur, în mări, ca și în eleștee și crescătorii amenajate, asupra crapului de cultură. Tehnica este a genogenezei induse, preluată, de fapt, din tehnicile de ameliorare a păsărilor, pentru a obține caractere genetice stabile, fireșt, pe cele superioare, voite de om. Se urmărește întîi eliminarea caracterelor descendente de la masculi, se știe, în lumea peștilor, chiar în condițiile reproducerii artificiale dirijate, e, practic, imposibil să stabilești, să reții exact remonții de la care provin alevinii, puii de pește. Astfel, într-un anumit moment bine stabilit și calculat, icrele sînt supuse unui șoc termic de o anumită factură iar prin asta se provoacă o mutație a codului genetic din ou. Perechea de cromozomi XY se transformă în XX, de unde rezultă numai pui-femelă, (spus simplificat, desigur).. Mai departe, se intervine cu o altă tehnică pentru ca alevinii femele să fie metamorfozați în masculi. Pare incredibil un asemenea „joc" cu viața, dar ingineria genetică îl stăpînește azi nebănuit de exact. Sînt masculi care, de data aceasta, posedă numai caracterele genetice ale mamei. Ei reprezintă prima bază pentru încrucișările următoare. Bine stăpînită și condusă cercetarea genetică în piscicultură poate să aducă servicii imense omenirii. Așa s-a ajuns la peștele fără solzi, la crapul cu carne albă și slabă ca șalăul; programat și programatic se cuceresc toate elementele calitative pe care cercetătorul și le propune. S-a și trecut, de altfel, la încrucișările între linii pure, la realizarea de hibrizi cu creșteri rapide și adaptări mai bune la condiții de mediu diferite, care altădată nu le era propice unor specii, dar la cîte altele... Tehnica marcajului biologic, această „armă" pașnică pentru hrana planetei permite repetarea experienței în funcție de scopurile propuse. Spulberă teoriile acelor economiști care propăvăduiau, și mai propăvăduiesc prin unele colțuri ale globului, că sfîrșitul lumii, la acest sfîrșit de mileniu, va surveni prin înfometare, în urma secătuirii resurselor de hrană. Cît există oceanul planetar, dacă aceasta, ca și întreg Pămîntul, va fi cruțat, va fi cîlcerat de noxele experiențelor cu arme atomice, de un război nuclear, va exista și hrană pentru oameni. Cercetătorii români o confirmă, iată, și ei odată și încă odată.

Inginerul Mircea Staraș, de pildă, a definitivat un studiu, rodul a cîțiva ani de minuțioase cercetări extensive, prin care demonstrează, și propune soluții corespunzătoare, că producția de pește, în regim natural de creștere chiar, din marele nostru bazin lagunar Razelm-Sinoe poate fi dublat. Pînă nu demult, multe voci au afirmat că a dat maximum, că mai mult nu se poate. Și, totuși, se poate ! Așa cum se poate, conform cercetărilor și experimentelor tinerei inginere Rodica Dumitru, ca dificilii raci să fie produși în crescătorii. Știința în vremuri de pace oferă încă multe răspunsuri la întrebările de azi ale unui imens rezervor de hrană pentru locuitorii planetei.

CICI IORDACHE-ADAM ■

EROISMUL, NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

Continuitatea dacică

Se știe că romanii au cucerit Dacia mai ales pentru bogățiile sale. În vederea exploatării resurselor noii provincii au fost aduși, după spusele lui Eutropius, numeroși coloniști din toate părțile imperiului. Unii dintre aceștia au primit terenuri pentru agricultură. Alții au fost aduși ca specialiști în exploatarea minelor de aur (Pirustae, Beridustae). La aceștia se adaugă funcționarii, negustorii atrași de bogățiile Daciei, meșteșugarii și numeroasele trupe, ai căror veterani se vor stabili în provincie. În ciuda numărului mare de coloniști romani veniți în Dacia, etnicul de bază al provinciei va continua să-i reprezinte populația locală dacă. Informațiile lui Eutropius referitoare la o distrugere a geto-dacilor în timpul celor două războaie de cucerire, preluate fără o analiză prealabilă de unii istorici, sînt într-o totul infirmate de rezultatele cercetărilor arheologice, epigrafice și numismatice. De altfel, niciun izvor antic nu vorbește de o exterminare a tuturor geto-dacilor.

În favoarea continuității dace în cadrul provinciei pledează o gamă variată de argumente. Pe unele scene de pe columna lui Traian sînt înfățișate grupuri de daci care fac act de supunere învingătorului și reintourcerea populației pașnice la vetre, după terminarea războaielor. Cu o singură excepție (Romula), toate orașele din Dacia au împrumutat nume autohtone de la vechile așezări geto-dace (Apulum, Napoca, Porolissum, Potaissa, Ampelum, Tibiscum, Drobeta, Dierna, Sucidava), unele fiind întîlnite chiar pe vetrele acestora din urmă. Pe bază de documente epigrafice s-a constatat că începînd cu domnia lui Hadrian, imperiul a recrutat numărul cel mai mare de corpuri de trupe auxiliare de daci din provincie.

Principalele dovezi privind prezența populației dace în cuprinsul întregii provincii sînt furnizate de descoperirile arheologice. Mărturii directe și de netăgăduit, urmele de cultură materială dacică, (așezări, necropole) au fost depistate pe tot teritoriul Daciei romane. Întreg acest ansamblu de descoperiri se prezintă nu sub forma unor urme izolate, ci ca o cultură unitară și generală, de tradiție geto-dacică, îmbinată cu elemente romane. Această nouă cultură de tip daco-roman este cunoscută prin descoperiri de genul celor de la Soporul de Cîmpie, Obreja (Transilvania), Locusteni (Oltenia) și Enisala (Dobrogea). Aici se remarcă o componentă dacică majoritară, reprezentată prin tipuri ceramice, ritul de incinerație și ritualuri tradiționale, și alta romană, prezentă prin unele categorii de vase originale, sau trecute prin filieră locală. Aceste dovezi arheologice, sub forma unui nou aspect cultural, domină în mediul rural, unde se masa populației dacă. Aceleași mărturii arheologice demonstrează că dacii au pătruns treptat și în mediul urban și în așezările civile din preajma centrelor militare. Urme de cultură specific dacice s-au descoperit, fără excepție, în toate orașele din Dacia, precum și în castrele și așezările înființate în apropierea acestora. Potrivit tuturor datelor arheologice, ca de altfel și a celor numismatice, literare și epigrafice, populația autohtonă se înfățișează ca principal etnic al Daciei romane, fiind răspîndită pe tot întinsul provinciei.

Măsurile generale luate de imperiu pentru organizarea provinciei și exploatarea bogățiilor acesteia au avut în vedere și pe autohtoni. Ei au intrat imediat în contact cu coloniștii și cu militarii, ca urmare a utilizării lor în tot felul de activități economice. Se știe, de pildă, că populația dacă avea obligația de a aproviziona armata cu produse agricole, de a presta munci pe terenurile distribuite diferitelor trupe auxiliare stabilite în castre sau în alte servicii publice și de a participa la exploatarea minieră. Drept urmare a contactului direct cu coloniștii și militarii daci încep să-și însușească treptat unele forme ale culturii romane și limba latină, limba oficială a provinciei, ajungînd prin-o se romanizeze.

În urma celor două războaie daco-romane (101—102 și 105—106), Traian a cucerit și a transformat în provincie a imperiului doar o parte a Daciei. Noua provincie includea Oltenia, cea mai mare parte a Transilvaniei și a Banatului. Au rămas în afara granițelor romane geto-dacii care locuiau la est și sud de Carpați (Moldova-Muntenia) și în părțile de nord-vest ale Daciei (Crișana și Maramureș). Aceștia sînt pomeniți în izvoarele antice și în inscripții sub denumirea tradițională de daci sau geți, la care se adaugă acești de carpi, pentru regiunile de la est de Carpați, și cea de costoboci, pentru părțile de nord și nord-est ale Daciei. După cum o dovedesc în mod limpede cercetările arheologice din ultimul sfert de veac, întreaga populație a dacilor liberi s-a dezvoltat nestingherită, cultura lor însemnînd de fapt o nouă etapă a vechii civilizații geto-dacice. Dacii liberi au avut legături permanente cu lumea romană din provincie și de la sudul Dunării. Deseori ei au pătruns în imperiu, în special carpii, reușind să obțină chiar plata unor stipendii.

Dacii liberi din nordul și nord-vestul Daciei, apar în izvoarele antice sub denumirea de costoboci sau variante ale acestui nume. Confirmarea certă a originii lor dace s-a făcut pe cale arheologică. Cultura Lipița, prin care se caracterizează costobocii pe plan arheologic, este în esență ei o cultură dacică. Pe baza răspîndirii urmelor arheologice de tip Lipița s-a stabilit că neamul dac al costobocilor a locuit în bazinul superior al Nistrului și al Prutului, în perioada de timp cuprinsă între sec. I î.e.n. și începutul sec. III e.n. Ei ating maximum de dezvoltare economică și politică în cursul sec. II e.n. cînd se remarcă printr-o mare incursiune întreprinsă în anul 170 e.n. în provinciile sud-dunărene. Cu acest prilej ei pătrund și devastează Moesia Inferior, Tracia și Macedonia, ajungînd pînă în Grecia, unde incendiază templul de la Eleusis. Într-o inscripție descoperită la Roma este pomenit un rege al costobocilor, cu numele de Pieporus, a cărui soție Zlais moare la Roma, ajunsă acolo probabil ca ostatică, împreună cu nepoții ei Natoporus și Drilgisa. Toate aceste nume dacice atestă o dată în plus originea dacă a costobocilor.

Atît izvoarele scrise cît și cele arheologice îi prezintă pe carpi ca pe cea mai dezvoltată și mai puternică ramură a dacilor liberi. Ei se remarcă printr-o cultură bogată și variată, de esență dacică, și printr-o solidă organizare politică unional-tribală. Carpii au dominat din punct de vedere cultural și politic întreaga regiune de la est de Carpați și au contribuit la întărirea tradiției dacice, la frații lor din nord și din sud, precum și la cei din provincie. Ei sînt în relații cu sarmații, de la care vor primi unele influențe culturale, dar mai ales cu imperiul roman, cărora li va pricinui deseori neajunsuri la granița sa de la Dunărea de Jos.

Puterea carpilor începe să se afirme îndată după decăderea costobocilor. Ei atacă deseori provinciile romane de la Dunărea de Jos, fie singuri, fie în alianță cu sarmații și mai ales cu goții. Cea mai mare incursiune carpică în imperiu se va desfășura între anii 245—247. De pe urma acestui mare atac va avea de suferit în primul rînd Provincia Dacia. Cu acest prilej sînt forțate cele două linii de apărare din zona de sud-est, **limesul Transalutanus** și **limesul Alutanus**, primul fiind definitiv abandonat de romani și retras pe linia Oltului. O inscripție găsită la Intercisa (Pannonia) pomenește de moartea unui ostaș din suita imperială în Castellum Carporum, neidentificat încă. În anul 248 e.n. este consfințită victoria asupra carpilor, cînd Filip Arabul primește titlul de Carpicus Maximus și se emit monede cu legende Victoria Carpica.

Carpii s-au remarcat și pe plan economic și cultural în mod cu totul deosebit. Cercetările arheologice au identificat peste 250 de așezări și necropole carpice și au scos la iveală bogate și variate elemente de cultură materială. Ei au dezvoltat una dintre cele mai de seamă culturi materiale, considerată a fi o formă evoluată a Latène-ului geto-dacic, îmbogățită cu unele elemente străine de origine romană și sarmată. Numeroasele moșteniri culturale geto-dacice, reprezentate prin ceramică, ritul incinerației și o seamă de ritualuri de înmormîntare, reprezintă dovezi certe ale originii dace a carpilor.

Aspectul cultural carpic, cunoscut mai întîi sub denumirea de Poienești-Virtiscoi, se întinde în regiunile de la est de Carpați, centrul lui principal fiind localizat în părțile de mijloc ale Moldovei.

Atît în așezări, cît și în necropole s-a găsit o mare cantitate de vase de lut. Cele mai multe sînt tipuri de tradiție dacică, la care se adaugă vase realizate sub influență romană și sarmatică. Ceramică și obiecte de import romane vin să completeze seria descoperirilor din aria culturii carpice. În zona principală de locuire carpică a apărut un număr impresionant de tezaure de denari romani imperiali din a doua jumătate a sec. II și primele decenii ale sec. III e.n. Este zona cea mai bogată în descoperiri numismatice din toată Dacia, unele tezaure depășind adesea numărul de o mie de monede și în mod excepțional ajungînd pînă la 28 000 piese (Măgura, jud. Bacău). Se consideră că cele mai multe din aceste tezaure reprezintă stipendii plătite de romani popula[illegible] carpice pentru a-și asigura liniștea în provinciile de la Dunărea de Jos.

Cultura carpică dăinuie în perioada cuprinsă între începutul sec. II e.n. și primele decenii ale sec. IV e.n. În sec. III, partea de nord-est a Munteniei se integrează în arealul cultural carpic. Ea va contribui la formarea culturii Sintana de Mureș — Cerneahov din sec. IV e.n. După retragerea aureliană, o parte din carpi pătrund în provincie, unele infiltrări sau transplantări fiind chiar mai timpurii. Ei au contribuit la refacerea și întărirea unității lumii dace, precum și la forța continuității acesteia și a principalelor tradiții geto-dace.

Teritoriul geto-dacic dintre Dunăre și Carpați (Muntenia), ocupat parțial și temporar de romani, va fi o regiune permanent supraveghează și puternic înfiorată de imperiu. Populația locală din această regiune, ale cărei rînduri fusese-ră rărite în părțile sudice cu prilejul celor două străfulgerări la sud de Dunăre în sec. I e.n., este documentată arheologic în zona colinară a Munteniei încă de la începutul sec. II e.n. De la mijlocul sec. II dacii se extind spre cîmpie, ajungînd ca la mijlocul sec. III e.n. să ocupe din nou întreaga regiune dintre Dunăre și Carpați.

Faciesul cultural dacic din Muntenia este cunoscut sub denumirea de Chilia-Militari. Și în acest caz este vorba de o dezvoltare, în condiții economice și social-politice noi, a Latène-ului vechi geto-dacic, îmbogățit cu elemente romane, carpice și sarmatice. Se cunosc pînă în prezent aproape 50 puncte cu arme de cultură de tip Chilia-Militari, unele dintre acestea fiind identificate la vest de limes Transalutanus. Printre acestea se numără cîteva așezări importante (Mătăsaru, Udeni, Maldăru, Militari, Străulești-București, Dulcea[illegible] etc.) și o serie de necropole (Chilia, Mătăsaru, Scornicești, Tîrgșor, București-Tei, etc.).

Datorită relațiilor și influențelor romane puternice încep să pătrundă la dacii liberi din Muntenia și unele elemente de limbă și scriere latină. Semnificative în acest sens sînt fragmentele ceramice locale cu inscripții în limba latină descoperite la Mătăsaru (RAT sau BAT) Curcani (MITIS) și la Soreta (AVRELIVS SILVANVS FECIT PATABLAM). Inscripțiile respective, numeroasele importuri din imperiu, produse locale de tip roman, prezența de castre și trupe imperiale în Muntenia, sînt tot atîtea dovezi ale procesului de romanizare a dacilor liberi dintre Dunăre și Carpați. Din acest punct de vedere ei sînt mai avansați față de carpi și destul de apropiați de dacii din provincie.

Regiunile de vest și de nord ale Daciei, pînă dincolo de Tisa, au fost locuite de geto-daci și au făcut parte din statul lui Burebista și Decebal. După instalarea sarmaților iazigi între Dunăre și Tisa, în prima jumătate a sec. I e.n., geto-dacii sînt nevoiți să se concentreze la est de Tisa. Ulterior cuceririi Daciei de către romani, între hotarele provinciei și Tisa va rămîne o zonă neocupată, locuită în continuare de populația autohtonă dacică. Deși strîmtorați la vest de iazigi, iar la est și sud de romani, dacii din această regiune nu vor înceta să se afirme, atît pe plan politic, cît și pe plan economic și cultural, menținînd și dezvoltînd mai departe vechile tradiții.

Ei sînt pomeniți adesea de izvoarele scrise sub denumirea de daci sau daci mărginași, acționînd împotriva imperiului roman, de multe ori împreună cu iazigii. Cele mai multe ciocniri cu romanii sînt semnalate în timpul împăraților Marcus Aurelius, Commodus, Caracalla, Maximin Tracul etc. Biograful lui Commodus vorbește de o victorie romană asupra dacilor. Istoricul Dio Cassius povestește că Sabinianus, guvernator al provinciei traiane în anul 180 „a supus 12 000 de daci mărginași, făgăduindu-le că le va da pămînt în Dacia noastră". Este posibil ca unele lupte cu daci liberi din această zonă și cu iazigii să fi purtat și Maximin Tracul și Constantin cel Mare. Dintr-o inscripție descoperită la Brigetio (Pannonia Superior) aflăm că în vremea lui Caracalla exista un interpret de limba dacă (interpres Dacorum) utilizat de romani pentru înțelegerile cu dacii liberi de la est de Tisa.

Grație ultimelor cercetări arheologice s-a ajuns la o mai bună cunoaștere a comunităților de daci din această parte a Daciei libere. Aspectul cultural prin care ei sînt identificați este cunoscut sub denumirea de **Sintana (Arad) — Mediașu Aurit**, fiind datat în sec. II—IV e.n. S-au descoperit urme de acest fel în peste 20 așezări și necropole, cele mai importante provenind de la Mediașu Aurit și Lazuri (jud. Satu-Mare). În aceste importante centre arheologice s-au găsit 20 cuptoare de olari. În necropolele cercetate la Sintana-Arad, Mediașu și Solonța s-a utilizat numai ritul de incinerație de tradiție dacică. Ceramica, elementul cultural principal, păstrează în esență sa, trăsăturile și formele caracteristice vechii lumi a geto-dacilor. Alături de tipurile tradiționale își fac apariția și unele forme ceramice noi, realizate sub influența romană, precum și importuri din imperiu, printre care se remarcă vasele de lut, monedele și o serie de obiecte de metal. După retragerea stăpînirii romane din Dacia, unele grupe de daci liberi din vest pătrund pe teritoriul fostei provincii. Dovadă o fac descoperirile arheologice și numismatice de la Cîndu-Gîrla (jud. Mureș).

Întreaga populație a dacilor liberi, indiferent de nume și de regiune, a reprezentat pe parcursul sec. II—III e.n., elementul principal de continuitate. În ciuda unor particularități culturale regionale, toți dacii liberi au păstrat tradiția veche în toată esența ei. Cultura lor, indiferent de zonă, este unitară și comună în trăsăturile sale principale.

Dr. CONSTANTIN PREDA

Cartea de istorie

Independență și integritate

Unul dintre cele mai cunoscute periodice de istorie din lume — „Revue d'histoire de la deuxième guerre mondiale" — a publicat recent (1985/nr. 140) studiul Vioricăi Moisuc **L'écroulement des alliances de la Roumanie à la veille de la deuxième guerre mondiale"** (Prăbușirea alianțelor României, în ajunul celui de-al doilea război mondial). Autoarea este specialistă recunoscută în domeniul istoriei contemporane, contribuțiile ei privind politica externă a României în perioada interbelică fiind elogios primite în țară și peste hotare (la Congresul internațional de științe istorice de la Stuttgart, din anul 1980 a fost aleasă secretară a Comitetului internațional de istorie a celui de-al doilea război mondial).

Studiul publicat în prestigioasa revistă menționată este o excelentă privire sintetică asupra eforturilor făcute de România, de-a lungul celor două decenii care separă primul de cel de-al doilea război mondial, pentru a-și apăra independența națională și integritatea teritorială, amenințate de puterile revizioniste și expansioniste. Perfect informată asupra literaturii de specialitate și pe temeiul utilizării unui valoros material documentar inedit autoarea a urmărit politica de alianțe a României atît în cadrul alianțelor regionale (Mica Înțelegere, Înțelegerea balcanică) cît și a celor bilaterale (Franța, Polonia), investigația ei desfășurîndu-se în permanență, cu urmărirea contextului internațional căruia i s-au integrat aceste aliante.

Autoarea pune în lumină caracterul nefast al diviziunii țărilor în state cu interese generale și state cu interese limitate, al dreapturilor arogate de cele dintîi de a nesocoti interesele celor din a doua categorie ca și urmările tragice ale politicii de conciliere față de Germania hitleristă, care a constituit o încurajare pentru politica acesteia de aservire a statelor aflate în zona de desfășurare a lui **Drang nach Osten** sau **Drang nach Süd-Osten.**

Studiul Vioricăi Moisuc reconstituie și explică izolarea în care s-a aflat România în tragica vară a anului 1940. Așa cum se arăta la 26 august 1940 într-un studiu întocmit de Secția de operații din Marele Stat Major asupra situației politico-militare în care se afla România: „Ne considerăm complet izolați și lipsiți de sprijinul material și politic al oricărei puteri străine" (**23 August 1944. Documente**, vol. I, București, 1984, p. 94). Vioricăi Moisuc dezvăluie, în studiul său, originile acestei tragice realități și îi urmărește — cu remarcabilă competență — geneza.

O cercetare imagologică

Cel de-al doilea volum al marii serii omagiate de Dan A. Lăzărescu, **Imaginea României prin călători** (București, Ed. Sport-Turism, 1986, 350 pag.) îmbrățișează perioada 1789—1821, adică, cum lesne se poate constata, de la Marea Revoluție Franceză la Revoluția lui Tudor Vladimirescu, ani ce se integrează în istoria poporului român fazei de tranziție de la feudalism la capitalism.

Regăsim și în acest volum, aceeași erudiție, aceeași pătrundere, aceeași claritate care, laolaltă, fac deliciul lecturii acestei ample lucrări. Autorul a explicat, încă din primul volum, că investigația sa este o cercetare de imagologie, adică, „ea urmărește, pe etape cronologice, modul în care s-a făurit, în mentalitatea europeană, icoana, mai mult sau mai puțin corectă, de la autor la autor, a poporului român și a ineiciteî lui poziții la hotarele a două lumi. Tensiunea imagologică este urmărită dinlăuntru în afară. În speță, de la realitățile românești, așa cum s-au oglindit ele sub formă de imagini în mintea diferiților călători sau publiciști și au fost puse pe hîrtie în volumele tipărite de ei, pentru a comunica aceste imagini opiniei publice europene" (vol. I, p. 15).

De astă dată, autorul urmărește imaginea românilor și a țărilor române în scrierile lui William Eton, William Martin-Leake Thomas Thornton, William Wilkinson, Adam Neale, William McMichael, Constantin Daponte, Athanasie Comnen Ipsilanti, banul Mihai Cantacuzino, Dimitri (Danill) Philippide, Dionisie Fotino și altii.

Dan A. Lăzărescu știe să surprindă elementele definitorii și, grație orizontului său enciclopedic, să le raporteze la cadrul istoric, stabilind filiații și amintind posterității. Operele selectate sînt analizate într-un larg cadru de istorie universală, autorul făcînd ample incursiuni în marile capitole de istorie europeană precum, în cazul celor două volume apărute, Problema orientală. Redarea în note a pasajelor caracteristice în limba originală înlesnește cunoașterea directă a textelor cu sesizarea nuanțelor de rigoare.

Alături de marele corpus în curs de editare **Călători străini despre țările române** (opt volume publicate din 1968 pînă acum) lucrarea lui Dan A. Lăzărescu se înscrie, încă de la primele două volume, prin amploarea informației și soliditatea analizei, între lucrările de referință ale Comisiunii și invită la continuarea cercetărilor în noua direcție, atît de fecundă a imagologiei.

FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEME PENTRU PATRIE

Țara

Avem o țară milenară
Sintem un minunat popor
Muncim să ducem mai departe
Mesajul scris în tricolor

Dacă vom fi lumina lumii
Sau doar o creangă în puhoi
De noi depinde soarta noastră
De lumea-ntreagă și de noi

Sintem datori să facem totul
Pentru ca veșnic să rămînă
Acest popor frumos și tînăr
Stăpîn în țara lui bătrînă

Prezentul ne dă veșnicie
Istoria ne stă temei
Ființa noastră este țara
Noi sintem viitorul ei

ION ZUBAȘCU

Treptele performanței

Arta studențească a trăit în zilele sfîrșitului de noiembrie cîteva momente de febrilitate, firești într-o competiție care înseamnă în primul rînd un filtru valoric. Festivalul Artei și Creației Studențești, aflat acum la cea de-a XVII-a ediție, și-a consumat de curînd două din fazele sale zonale, la Timișoara și Cluj-Napoca, în fapt un moment preliminar pentru confruntarea finală din primăvara anului viitor, cînd, cu siguranță, pe scenele caselor de cultură studențești se vor afla cele mai autorizate reprezentante ale artei tinere din toate centrele universitare din țară. Deocamdată, fazele zonale (ce vor fi completate peste cîteva zile de alte două, la Iași și București) au arătat că, alături de probitatea artistică, elanul întrecerii a fost strîns în fața juriilor și că, în ciuda inegalității valorice, firești de altfel, pasiunea studenților pentru cultură continuă să rămînă un fenomen real, reprezentativ pentru mentalitatea tineretului nostru. În fața unor membri ai juriului de incontestabilă competență (profesori universitari, cercetători, artiști plastici), la Timișoara și Cluj-Napoca, așadar, arta studențească s-a confruntat în zilele de 28, 29 și 30 noiembrie cu exigența și spiritul critic.

La Timișoara, în sălile Casei de cultură a studenților, s-au întîlnit tineri din centrele universitare Craiova, Petroșani și din orașul-gazdă, angajați în toate formele și genurile artistice promovate în creația tînără, asistați de un public numeros și curios de stadiul actual al disponibilităților artistice ale studenților. În centrul atenției s-a aflat formația „Doina Timișului", de la C.C.S. Timișoara, care a prezentat un spectacol aproape complet cuprinzînd cîntece, dansuri și muzică instrumentală, cărora li s-au asociat și fragmente de obiceiuri și tradiții din zonă. Spectacolul intitulat **Vatră și pîine** a reprezentat, în acest sens, o imagine emblematică a tradițiilor fundamentale bănățene, stilizate atît cît să nu-și piardă autenticitatea. Grupul vocal din Birchiș și suita de dansuri bărbătești **Sorocuri din Seceani**, regizate de profesorul Emilian Dumitru, au completat manifestarile studenților din Craiova (ansamblul „Jianul") și Petroșani. Dacă tradițiile folclorice au întrunit sufragiile publicului și specialiștilor, brigăzile artistice, colajele și montajele literare au fost privite cu mai multă intransigență, întrucît sub bunele intenții s-au strecurat și unele facilități. Totuși, printre performanțele genului, montajul literar-muzical **Requiem** (după Domokos Geza), prezentat de grupul timișorean „Thalia", s-a desprins de celelalte manifestări similare, datorită profesionalității sporite arătate de artiștii studenți.

Orașul de pe Someș, Cluj-Napoca, a strîns pe scena Casei de cultură a studenților artiști amatori din Tîrgu Mureș și din localitate, care, din diversitatea manifestărilor, au oferit publicului mai ales momente de delectare spirituală prin spectacolele de umor și satiră. Grupurile „M.S." și „Hazz" din Cluj-Napoca ori brigada I.M.F. din Tîrgu Mureș au arătat, prin textele prezentate și prin jocul scenic al interpreților, că studenții continuă să aibă nu doar umor, ci și un ochi vigilent, necondescendent. Acestor formații li s-a alăturat și brigada medicinistilor clujeni, de asemenea probi și talentați în tot ceea ce fac, după o tradiție care durează de mai mulți ani. Cu spectacolele **Școala ludică** de Ioan Groșan (jucat de politehniștii clujeni), cu „momentele" caragialene (interpretate de filologii din localitate), cu **Secera de aur** de Radu Stanca și cu **Anotimp** (în versiunea scenică a studenților tîrgumureșeni), teatrul studențesc a trecut de faza zonală în așteptarea confruntării finale, așa cum dansul, mai sărac în manifestări decît la Timișoara, a trecut examenul prin spectacolul tîrgumureșenilor, intitulat **Vraja dansului**. În ritmuri insolite, s-a manifestat formația „Nova" (de la Facultatea de construcții din Cluj-Napoca), autoarea unui dans desprins de canoanele obișnuite.

Ca orice etapă intermediară, și aceasta de la Timișoara și Cluj-Napoca au dovedit efervescență creatoare, interes pentru arta adevărată și, mai cu seamă, seriozitate în pregătirea pentru momentul final din primăvară.

RADU GHEORGHIU

CELLA SERGHI:

„Fiecare om e dator să-și caute adevărul"

N-am mai văzut-o pe scriitoarea Cella Serghi de doi ani. Ultima oară vorbise de o donație pe care intenționa să o facă Muzeului de artă din orașul natal. 22 de tablouri de Iser, Tonitza, Magdalena Popa, Șirato, Petrașcu, înnobilează acum sălile din Constanța. Eram curioasă dacă Cella Serghi păstrează semnele tablourilor pe pereți ca o amintire perpetuă. Nu, casa e aceiași și totuși alta, pentru că Cella Serghi nu mă mai privește din unghiuri diferite. Magdalena Rădulescu i-a pus pe gînză chipul din tinerețe, care acum este în muzeul din Constanța. Cum se transformă un om al justiției, trăind în agitația tribunalelor, mistuit de interpretarea riguroasă a legilor, într-un analist al iubirii, al metamorfozelor sublime din viața omului? Cella Serghi este uimită că după atîția ani nu mai scapă de întrebarea „cum ați devenit scriitoare", deși a trecut peste o jumătate de secol de cînd semnează cărți.

— Am fost o avocată mediocră. N-am pledat deloc. Spuneam numai „vă rog să lăsați procesul mai la urmă pentru că maestrul este acum la secția a III-a". Pentru aceste stupide cuvinte, aveam emotii îngrozitoare și cînd mi-am dat seama că nu voi depăși această stare, că nu voi putea susține dezbaterile unui proces, am început să mă gîndesc la altceva.

— Erați conștientă că aveați talent, că vă puteați îndrepta către literatură?

— Nu mă preocupase niciodată gîndul de a ajunge scriitoare. Eram prietenă cu Camil Petrescu și cu Mihail Sebastian. Luam masa în fiecare zi împreună, după ce ieșeam de la tribunal, și le povesteam, foarte amuzant. Întîmplări de acolo. De unde la procese nu deschideam gura, cu ei turnam într-una. Camil Petrescu se înfuria. De ce pierd vremea de nu nu mă adun, de ce nu pun pe hîrtie ceea ce trăiesc, ceea ce sunt?!

— Și la ce vîrstă ați început să vă... „adunați"?

— Pe la 23 de ani. N-a fost o primă carte, deși am scris-o dintr-o răsuflare, se numește „Pe firul de păianjen al memoriei", pe care am publicat-o mai tîrziu, și în care nu fac decît să povestesc cum am început să scriu, tîrziu și încet. Camil Petrescu nu știa dacă e o carte bună, el voia să scriu, credea că am talent pentru cronici de teatru, pentru reportaje, credea că pot fi ziaristă. Și-a dat seama că nu-mi plăcea avocatura și n-a vrut să fiu în vînt. Pe vremea aceea era foarte la modă să fii ziarist, cu talent, fără talent, nu conta... Așa am început, ca să-i fac pe plac...

— Cîți n-ar vrea să-i facă unul om drag pe plac, dar e destul să vrei?

— I-am povestit o excursie la munte, care a ieșit un reportaj. După ce l-am scris a spus: „Ai spontaneitate, ai dialog, ai tot ce trebuie". M-am chinuit îngrozitor pentru această spontaneitate. Am refăcut de 30 de ori.

— N-ați scris-o dintr-o răsuflare?

— Toți mă întrebau la fel și spuneau: „Te pomenești că ai talent". Mergeam cu Elvira Godeanu, cu George Vraca, cu cei doi prieteni, la meciuri. Eu, pentru spectacolul uman, pentru că nu înțelegeam nimic din ce se întîmplă pe stadion, dar asta nu m-a împiedicat să scriu reportajul „Un meci de fotbal", care s-a și publicat în ziarul condus de Ion Pas. Pentru mine era foarte greu și am renunțat iar, pînă într-o zi...

— De cînd ați început să colecționați tablouri?

— E o altă poveste, tot așa surprinzătoare. Am trecut din întîmplare, într-o zi, pe lîngă o expoziție de pictură. Am intrat, îi cunoșteam pe pictori, am acoperit tablourile, să nu văd ce reprezintă ele și m-am uitat numai la prețuri. L-am ales pe cel mai ieftin și am spus că-mi place, fiindcă nu voiam să se știe că n-am mai mulți bani. Așa am început să fiu colecționară, sînt de atunci vreo 60 de ani. După ce am ieșit din expoziție, pentru că la 16 ani fusesem îndrăgostită de pictor, fără ca el să știe, am început să construiesc o poveste. Am presupus, pe drum, că el mă însoțește și discutăm. Am ajuns acasă și am spus, iată subiectul romanului. Am scris toată noaptea, am lăsat să mă răcorească cîteva ore, după, și cînd am citit mi s-a părut o catastrofă. Nu mi-am putut închipui că poți să ai în cap un lucru foarte frumos și să iasă mizerabil. Ce-i lipsea, pentru că despre ce vă vorbesc, va fi după aceea în **„Pînza de păianjen"**! Lipsea Mangalia, lipsea aerul, lipsea soarele, lipsea plaja, lipsea tinerețea.

— Aveați deja intuiția scriitorului, dacă v-ați dat seama că lipseau aceste elemente, care fac farmecul romanului dumneavoastră de debut.

— M-am gîndit la anumite cărți care par foarte simple, scrise dintr-o răsuflare și care au înfruntat cîteva generații. Ce are „Cuore" că a fost citită de străbunica, de bunica nu, pentru că nu știa carte? Ce are „Micul Lord", că e o carte pe care o citește toată lumea? Unde este secretul? Atunci am luat-o de la început și am scris așa, și așa a rămas: „Am avut o copilărie tristă, fără iubiri, nimeni n-a luat în seamă existența mea, doar rar de tot, observa mama că-mi curge nasul

(Continuare în pagina 15)

CARMEN DUMITRESCU

Focul și vatra

Dacă vii dinspre Sălistea Sibiului trecînd prin satul Vale, pe sub dealurile spiritualizate de grădini ca-n picturile lui Viorel Mărgineanu, te trezești dintr-o dată în vatra satului Sibiel în fața unei clădiri care, chiar dacă n-ar fi fost așezată pe malul rîului în cheia de boltă a peisajului, tot ți-ar fi atras atenția în mod absolut inevitabil.

Construcția de pe malul rîului contrastă puternic cu restul : spre deosebire de celelalte case a căror arhitectură presimțea parcă și apăra permanent de o primejdie, construcția aceasta degajă un calm imperturbabil și o liniște statornică asemenea unui element natural. Înconjurată de un briu de geamuri accesibile privirii de la înălțimea statului de om, clădirea cheamă în felul ei liniștit prezența trecătorului, incitîndu-i curiozitatea tocmai prin misterul blînd și luminos al unui stil vădind solide cunoștințe istorice și apartenența la civilizația arhitectonică românească.

Într-un sat mic ca Sibiel (unul din cele vreo nouă sate ale comunei Săliște), fără instituțiile adunate în centrul comunei de care aparține, prezența acestei clădiri masive te solicită exact în măsura în care justifică funcția unui sediu a ceva extrem de important în comparație cu dimensiunea localității și tocmai datorită acestei aparente disproporții nu găseai deocamdată destinația care să-l încorporeze.

Cum aproape toți oamenii erau în acea zi de toamnă la cules și cîmpului, un țăran de pe vîrful unei cărute încărcate m-a sfătuit să mă adresez pentru amănunte persoanei care, în Sibiel, are mai toate funcțiile, inclusiv pe aceea de director de cămin cultural. Am bătut așadar la una din acele porți mari ale satului, în spatele cărora poți bănui că vei găsi orice înafara unei curți liniștite în care o femeie spăla borcane iar doi bărbați potcoveau cai. Cum bărbații păreau prea absorbiți în munca lor ca să-mi acorde vreo importanță, m-am adresat femeii despre care aflasem că este factorul cultural al satului. Realizînd că am căzut într-un moment nu tocmai potrivit, am îndrăznit totuși să solicit cu toată bunăcuviința cîteva minute pentru două-trei întrebări referitoare la satul Sibiel, întrebări cu caracter pur turistic, pe care mi le-ar fi putut da oricine om cu minimă bunăvoință. Spre surprinderea mea crescîndă, deși am făcut precizarea că vin de departe și *sînt interesat* să aflu cîte ceva despre sat și oamenii lui, mi s-a răspuns invariabil : „nu știu, nu sînt de pe aici", spălatul borcanelor rămînînd în continuare o necesitate mai presantă decît prezența mea în acel loc.

În aceste împrejurări am ajuns la casa profesorului pensionar Manoilă Achim, nu înainte de a înconjura de cîteva ori construcția care mă tinea în loc și căreia i-am descoperit în plus cîteva geamuri sparte, realitate ce mi-a îngăduit să privesc în voie înăuntru : ceea ce era însă depozitat acolo amintea mai degrabă a pivniță sau pod de primărie veche dacă nu chiar a prund de rîu care și-a mutat demult albia în altă parte. Un școlar a adăugat acestei imagini informația prețioasă că geamurile au fost sparte de un alt copil care s-a strecurat într-o noapte înăuntru și... a făcut ceea ce probabil demult nu mai văzuse satul la căminul cultural : și-a proiectat un film. Deci, dincolo de mormanele cu care se barricadaseră uritul și singurătatea, se aflau pe undeva dosite de cineva niște aparate de proiecție.

Profesorul Manoilă Achim, om de mare cultură și omenie, mi-a adeverit nu numai presupunerea că așezarea avea o istorie temeinică asemenea tuturor satelor noastre de munte, dar că participase, în ciuda aparentei sale izolări montane, la toate marile momente ale istoriei naționale. Cladirea care îmi atrăsese atenția (și bănuiesc că nu numai mie, Sibiel are statutul de „sat turistic" fiind vizitat de nenumărați turiști) nu era altceva decît căminul cultural al satului. Construcția acestui cămin începuse în 1923, în puternica atmosferă patriotică de după realizarea Marii Uniri, pe temeliurile solidelor tradiții culturale statornicite de „Astra" pe aceste meleaguri, și a fost terminată în 1925, funcționînd ani mulți și rodnici sub numele de Casă Națională, înzestrată fiind de fiii satului cu o bibliotecă renumită în județ și cu o sală de lectură unde sătenii aveau la dispoziție diverse colecții de ziare, reviste și cărți de popularizare a științei.

Trecînd peste considerațiile de ordin istoric care s-ar putea face pe marginea acestui subiect, simplul fapt că la clădirea cămunului au muncit un număr apreciabil de oameni aproape trei ani de zile, că au ridicat deci această frumoasă construcție care a rămas la fel de frumoasă după 60 de ani de la terminarea sa, prin muncă patriotică, e un argument suficient de puternic pentru a-i găsi o destinație mai vrednică decît aceea de actual depozit al deriziunii. Trecînd și peste acest aspect, am încercat să mă situez în celălalt punct de vedere, căutînd să găsesc o justificare situației de acum a Căminului cultural. Mi-am spus astfel că satul Sibiel, fiind o așezare din preajma unui mare oraș numărul ridicat al navetiștilor ar putea pune serioase piedici unei normale activități culturale. Numai că, în aceeași situație, se află și satul Sebeșul de Jos, de exemplu, la fel de mic, la fel de aproape de munții Făgărașului, la fel de solicitat de focarele industriale din preajmă. Dar, spre deosebire de Sibiel, satul Sebeșul de Jos se poate mîndri cu una din cele mai înfloritoare bănci culturale din județul Sibiu ; cine n-a auzit de renumitul artist popular Gheorghe Cercel a aazit cu siguranță de ansamblul artistic al Sebeșului de Jos, invitat deseori la televiziune și laureat al tuturor edițiilor *Cîntării României*, ansamblu în care activează peste 120 de dansatori din cinci generații, de la copii de 7 ani pînă la vîrstnici de peste 70 de ani, și care însuflețește festivalul folcloric județean „Hora din Rusca".

Am bătut, la un interval de numai o zi, la poarta directorului Căminului cultural din Sebeșul de Jos, cămin care alci se numește PALAT CULTURAL și își are însoris acest blazon, întrutotul acoperit de fapte, chiar pe frontispiciul său. Deși Stoica Dina avea curtea plină de musafiri, auzind că e vorba de prestigiul satului în care activează, s-a metamorfozat în numai cîteva clipe din gospodina care încerca să facă față unei gospodării asaltate, în directoarea de Cămin cultural care m-ar fi însoțit peste tot, din casă în casă, de la om la om pînă aș fi adunat atîtea informații referitoare la satul în care trăia și muncea, încît putoam realiza o voluminoasă monografie culturală dacă pînă și acest lucru nu l-ar fi făcut un om pasionat al locului. Cîtă diferență față de atitudinea celelalte directoare care se considera încă o „străină" în satul Sibiel, deși trăia de suficienți ani aici, devreme ce-și ridicase o impunătoare casă chiar în vecinătatea părăginită a Căminului cultural.

Iată deci două sate situate la fel de aproape de munți cît și de puternicele centre industriale, cam cu aceeași compoziție demografică și cu aceleași probleme sociale, două sate aparținînd aceleiași zone etnografice a Mărginimii Sibiului, unul la o margine de Mărginime, altul la o mărginime de Margine, dar cît de depărtate unul de altul în ceea ce privește viața lor culturală : unul fiind cu siguranță printre cele mai vii sate din punct de vedere spiritual ale județului Sibiu și ale României contemporane, celălalt punînd între paranteze nemeritate o construcție încă demnă de mult viitor și de acum înainte. Dacă adăugăm celor de mai sus faptul că și în Sibiel au activat cu cîtva timp în urmă un cor bărbătesc pe patru voci, formații de teatru și de dansuri, brigada etc., activitatea Căminului cultural de aici concurînd cu aceea a marilor comune din județ, dacă precizăm că și aici se putea face cu oarecare timp în urmă ceea ce în Sebeșul de Jos se face în continuare, singura explicație plauzibilă pentru actuala stare a Căminului cultural din Sibiel e că acestui loc cu totul potrivit pentru cea mai fertilă efervescență culturală nu i s-a găsit momentan un om pe măsură.

Satele noastre, mai cu seamă cele de munte, au fost dintotdeauna adevărate vetre de continuitate și civilizație românească. Vatra satului este ea însăși o metaforă, una din puținele metafore în care realitatea vie a sensului propriu o întrece pe aceea a sensului figurat. Nu întîmplător, cred, atît ideea de vatră cît și aceea de cămin include semnificația arderii, a dăruirii de sine, a căldurii și luminii. Căminul cultural din vatra satului trebuie să devină, la Sibiel, ca în toate satele noastre, o flacără puternică și luminoasă.

ION ZUBAȘCU ■

Vitrina cărților

Vocația realului

Noul volum de povestiri al lui Teodor Parapiru — a patra carte pubicată, după **Copacii de cristal** (Ed. „Junimea", 1981) și cele două romane polițiste : **Medalionul** și **Suspiciune** (Ed. Albatros, 1979 și, respectiv, 1984) — confirmă și, în același timp, îmbogățește imaginea cunoscută a prozatorului. Exploatînd convenția narativă, boccacesc-sadovenlană, a povestirilor „în ramă", **Copacii de cristal** configurau un tip de „roman" al **existenței prin limbaj** : relatarea, povestirea, „discursul" realizau justificarea (rațiunea) „ontologică" a eroilor săi, — ce constituiau totuși mai mult o **funcție** decît un **personaj**, **povestea** fiind **existența** lor adevărată, iar **povestirea** (actul de a povesti), — capacitatea de a da **formă** (structură, semnificație, sens) propriei lor existențe. Această autodeterminare prin limbaj (s-ar putea spune că, de fapt, **limbajul** este personajul predilect, protagonistul prozelor lui Teodor Parapiru), mișcarea permanentă, curgător-ametitoare a acestuia, nu în ultimă instanță spectacolul de un pitoresc premeditat al rețelării făceau ca, în ciuda solidei aderențe la real și a pregnanței realiste, proza lui Teodor Parapiru să degajo un aparent inexplicabil, un inefabil sentiment de... irealitate.

Tendința devine manifestă și programatică în prozele volumului **Relief cu metamorfoze**. În primă instanță, Teodor Parapiru probează din nou vocația sa de prozator realist : simț sigur al realului, viziune clară și distinctă a situațiilor epice, discurs dens și atent motivat, pitoresc și culoare... Producerea „efectului de real" pare însă insuficientă acestui scrutor tentat de paradox, insolit și straniu. În universul **Reliefului cu metaforfoze**, întîmplări aparent banale schimbă brusc chipul și semnificația lucrurilor, nasc sentimentul nelinștii, perplexitatu, spaimei, al iraționalului chiar. Între **miraculos** și **straniu**, Teodor Parapiru alege (ilustrînd parcă definiția lui Tzvetan Todorov) acestă din urmă modalitate a „fantasticului" și relatează întîmplări „nevorosimile" ce acceptă, finalmente, explicații raționale. Efectul de „ireal" e obținut fie prin exacerbarea datelor realului, fie prin **intensificarea** funcției unor elemente ale acestuia ori prin **schimbarea** discretă a rolului lor. Un personaj preferat, Ilie Păsărin, e tratat în maniera eroului de basm : justițiar (**Amintire neclară**), „filosof" și... pedagog (**Fintina**), „nemuritor" (**Cum n-a murit Ilie Păsărin**). Altul, Călin Nandu (din familia „suciților" lui Nicolae Velea), comportament „anormal" pentru concetățeni, își trăiește, de fapt, la modul absolut, pasiunea (pentru o pasăre — **Om la cimpie**). Alte proze (de esență paradoxului) exprimă diferite tipuri de fabule (și drame) **ale identității (Prietenul din copilărie, Doi, Farsa, Anii și culorile)**. **Astyanax, de pe ziduri** e o **înscenare** (punere în scenă) cu ecou mitic, dar în registru eminamente profan, anodin chiar, — o „metaforă" a artei, în spiritul (și stilul) din **Copacii de cristal, Livada lui Ad** încearcă o îndrăzneață replică „pozitivă" la **Metamorfoza** lui Franz Kafka. Prozelor celor mai consistente (pentru că ambigui și profund neliniștitoare — **Ziua lungă de vară, Înainte de vinătoare**), le corespunde însă „ghiul..." alegorică, exterior-mecanist motivată, **Refuzatul Călin Petrovanu**.

Volumul **Relief cu metamorfoze** de Teodor Parapiru revelă un univers narativ dinamic și un original prozator în căutarea propriei **teme**, adevărate și profunde.

TUDOR MUȘAT ■

Firesc și autenticitate

● De mai mulți ani, Mihai Coman (**Mitologie populară românească, I**, Editura Minerva, colecția „Universitas", 1986 — cea de a treia carte a autorului) ține sus un steag căruia i

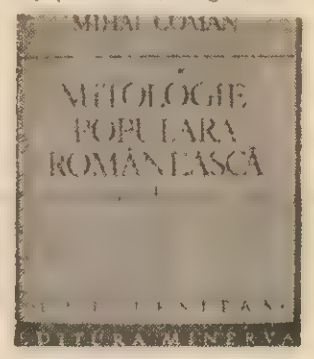

se alătură totuși prea puține condeie tinere : cercetarea folcloristică, în speță cea de nuanță antropologică. Reunind studii publicate, în cea mai mare parte, în diverse reviste (**Vatra** fiind una dintre gazdele cele mai consecvente), acest prim volum se autodefinește ca „**o prezentare analitică** a unui sector aparte al mitologiei populare românești" : **viețuitoarele pămîntului și ale apei**. O introducere pe cît de serioasă, pe atît de spirituală (avertizînd mai mult asupra a ceea ce **nu** este cartea) lămurește premisele cercetării, clarifică terminologia, anunță criteriile și intențiile, pregătind o lectură competentă la toate nivelele, fiindcă — trebuie spus — cartea lui Mihai Coman este un titlu de destinat specialiștilor, dar și unul larg cultural. Ambițioasă, întreprinderea este în același timp necesară, binevenită și, în plus, garantată de calitățile cercetătorului : admirabila cunoaștere a domeniului, buna măsură a argumentației, respectul în fața adevărului științific.

● În seria „Poeți români contemporani" a Editurii Eminescu a apărut un amplu volum Virgil Gheorghiu — **Poezii**, îngrijit de Elis Bușneag și prefațat de Valeriu Răpeanu. Antologia cuprinde și o secvență de inedite postume (**Cartea rondelurilor**). Sub semnătura lui V. Răpeanu, cîteva date bio-bibliografice, absolut necesare pentru readucerea în actualitatea lecturii a poetului remarcat încă de la primul volum de

G. Călinescu, Streinu, Perpessicius, Cioculescu, scalătură unui generos portret al omului de cultură care a fost autorul **Cîntecelor de faun**, muzician și poet deopotrivă. Poemele lui Virgil Gheorghiu restituie istoriei literare o biografie creatoare ce merită să locuiască în lumină.

● „Împături-ți ziarul. Faci ravagii cu unghia / în carnea albă, proaspăt tipărită. / Îți pui ochelari fosnitori, îți îndesi în urechi șpaturi de liniște. / În transee roz de cerneală înveți să fii fericit." Am citat din cel mai nou volum al tînărului poet Traian T. Coșovei — **În așteptarea cometei**, Editura Cartea Românească 1986. La a patra carte, poezia sa mărturisește o vîrstă mai calmă. Ceea ce s-a schimbat nu ține atît de natura desenului liric, ci de lumină. Semnalăm, în o primă răsfoire, un excelent poem : **Robinson**.

TANIA RADU ■

Firesc și autenticitate

Iată un fapt remarcabil : Ansamblul *Doina Timișului* al Casei de Cultură a Studenților din Timișoara nu a obținut decît premiul întîi la toate concursurile naționale și internaționale la care a participat, performanță care datează din anul 1969, anul înființării sale, cu toate că, așa cum se întîmplă cu toate formațiile studențești, componenții se schimbă mereu, vin oameni noi, cei vechi iau calea producției și e greu de presupus că, în orice moment, al său, ansamblul are aceeași sumă de valori. De bună seamă că secretul succesului e altul și că el nu ține neapărat de valorile individuale aflate, în joc, ci de o anume viziune asupra spectacolului folcloric, asupra folclorului în general. *Doina Timișului* poate fi considerat un deschizător de „pîrtie" pentru că atunci cînd, cu ani în urmă, se simțea nevoia unui suflu nou în procesul de valorificare spectaculară a culturii populare, a adus în spațiul scenic un folclor profund, autentic, esențializat de la sursă. Orice nou spectacol al acestui ansamblu pornește de la o etapă preliminară : cercetarea fenomenului folcloric în dinamica lui, în spațiul care l-a generat, în aria largă a Banatului, o cercetare interdisciplinară făcută cu toată seriozitatea. De aceea, spectacolele au o idee unitară, un scenariu cu o anumită coerență, nu alta decît coerența pe care o are „pe teren" cutare fapt folcloric. Senzația de firesc și de autenticitate rezultă chiar din firescul și autenticitatea originare, efectele „sceniee" facile nu există pentru realizatorii spectacolelor de la *Doina Timișului* și cu atît mai puțin „falsurile" pe care alte ansambluri profesioniste le trimit cu dezinvoltură pe diferite scene. Cei de la *Doina Timișului* cred că pot lupta cu factorii poluanți ai climatului folcloric, ei vor să repună în drepturi adevărata armonie, adevăratul echilibru al manifestărilor culturii populare. Cele peste 1600 de spectacole susținute în țară sau în străinătate (R.P. Ungară, R.S.F. Iugoslavia, Franța, Tunisia, Italia, R.F. Germania, S.U.A. etc) au avut și o anumită nuanță polemică la „încropelile" care deservesc folclorul nostru și care continuă să se manifeste scenic.

Jaloanele activității de la *Doina Timișului* sînt cîteva spectacole-document care reconstituie cu o adevărată rigoare științifică realități ale folclorului bănățean străvechi. *Omule-pomule* aduce în scenă obiceiuri carnavalești din zona Almăjului în vreme ce, *Pe ăst plai curat* cuprinde rituri de construcție, de durare iar *C-așa-i viața omului* se raportează la ceremoniile familiale. Ultimele spectacole realizate la Casa studenților din Timișoara sînt *Amiaza jocului*, în care se insistă pe funcția socială a ludicului și *Vatră și pîine care urmărește* diverse ritualuri legate de pîinea ceremonială.

În afara sutelor de studenți care au alcătuit sau alcătuiesc ansamblul *Doina Timișului*, echipa constantă de realizatori este formată din Emilian Dumitru (coregrafia și regia artistică), Achim Ciucurel (conducerea muzicală) și lector doctor Vasile Crețu, titularul disciplinei de Folclor de la Facultatea de Filologie din Timișoara, care asigură nu numai acuratețea științifică a fiecărui spectacol, dar se află și la originea înființării și ființării acestui excelent ansamblu.

IOAN T. MORAR ■

Copii — muzicieni

Mihaela Ursuleasa are 8 ani, **Sorin Rainer Cioinaru** numără 9 primăveri, **Duica Antonio** are 11 ani, iar **Irina Mureşanu** abia a împlinit 14 ani ; ei sînt exponenţi ai unui mare număr de tinere mlădiţe ale şcolii muzicale interpretative româneşti care, de cîţiva ani buni încoace, au irumpt furibund pe estradele de concert. Sigur, generaţiile mai vechi, cu vîrfurile lor, au avut şi ele multe prilejuri de manifestare. Dar, poate, niciodată **condiţiile** de verificare a talentelor şi cunoştinţelor dobîndite nu au fost atît de generoase ca astăzi. Pe primul loc în acest adevărat mecenat se situează Filarmonica „George Enescu", apoi Radioteleviziunea, urmate de multe alte instituţii din Capitală şi din ţară. Seară de seară există manifestări cu diferite denumiri : „Gala tinerelor speranţe", „Tinere talente", „Laureaţi ai concursurilor internaţionale" „Gala tinerilor concertişti" etc., iar protagoniştii lor sînt, desigur, copii, elevi şi studenţi. Normal, România nu este singura ţară care naşte necontenit talente muzicale : dar tot atît de cert este faptul că tineretul are astăzi la dispoziţie, în anii noştri, pe lîngă condiţiile excepţionale ale unui învăţămînt artistic de o complexitate şi severitate greu de imaginat (să ne gîndim doar la faptul că absolventul unui liceu de muzică trebuie să aibă în repertoriul său **cîteva concerte**, în afara lucrărilor camerale) şi posibilităţi aproape nesperate de etalare a virtuozităţii, ele constituind adevărate examene susţinute chiar în faţa publicului ! Acestea sînt, probabil, cîteva dintre motivele principale care au concurat în suişul necontenit al tricolorului nostru în marile confruntări artistice internaţionale de gen, România surclasînd — într-un clasament alcătuit ad-hoc — numeroase alte ţări cu o îndelungată tradiţie în materie. Plecăciuni, deci, în faţa dascălilor şi promotorilor acestor concerte.

Revenind la cei patru copii-soliştii amintiţi, să arătăm că primii trei dintre ei fac parte din clasa de pian a merituoasei profesoare Stela Drăgulin, de la şcoala nr. 26 din Braşov ; tată, încă o dată, oraşul de la poalele Tîmpei îşi dovedeşte dragostea veche pe care o are faţă de arta sunetelor. Înconjurînd cu atenţie şi deplină seriozitate tinerele talente, veghind la creşterea şi formarea lor. Căci Ursuleasa, în pofida vîrstei fragede, a demonstrat însuşirea unei foarte bune tehnici, exprimată prin siguranţa „intrării în pian", a atacării acordurilor, gamelor şi arpegiilor cu dezinvoltură, şclipind în „Sonata" de **Scarlatti**, meditînd în „Sonatina în Mi bemol major" de **Beethoven**, atingînd gingaş clapele pianului în „Valsul liric" de **Şostakovici**, jucîndu-se în „Micul negru" de **Debussy**, familiarizîndu-se cu disonanţele „Paiaţei" lui **Silvestri**, sau precipitîndu-se în aţît de românescul „Cintec" al lui **Bartok**. Şi, toate acestea, oglindite în această păpuşă vie, o fetiţă plină de ritm şi prospeţime care — încă — nici nu poate atinge pedalele pianului...

Acelaşi însuşiri tehnice, dublate însă de o gîndire a ideilor tematice, le-am întîlnit şi la Cioinaru ; cu un an mai „bătrîn" decît colega sa, „Sonata în Si bemol major" de **Mozart** a avut atît, cele două Sonate ale lui **Scarlatti** s-au bucurat de o mai mare fineţe a tuşeului, iar „Toccata" de **Bughici** a fost abordată într-un stil modern, plin de vitalitate şi velocitate.

În sfîrşit, în ceea ce îl priveşte pe Antonio Duica, el a avut un program mult mai pretenţios decît colegii săi : ce vreţi, are deja 11 ani ! „Preludiu şi fuga în Mi bemol major" de **J. S. Bach**, „32 de variaţiuni în do minor" de **Beethoven**, „Balada a III-a" de **Chopin** şi — în special—„Allegro barbaro" de **Bartok** şi „Baccanala" lui **Silvestri** demonstrează, doar prin titlurile lor, însuşirile pe care trebuie să le aibă cel care are curajul să le înfrunte : tehnică minuţioasă, aplomb, cunoaşterea tradiţiei respective şi, nu în ultimul rînd, muzicalitatea. Spre satisfacţia noastră, Duica a trecut cu bine acest greu şi sever examen, a biruit multe dificultăţi, inerente chiar marilor interpreţi, etalîndu-şi marele său talent, dublat — probabil — de o siguranţă ieşită din comun ; trăsături care amîndouă îl vor duce şi în viitor la izbînzi sigure chibzuindu-şi însă, mai bine, forţele şi experienţa în alcătuirea programelor.

Cu Irina Mureşanu, elevă a Liceului de Artă „George Enescu" din Bucureşti, lucrurile stau puţin altfel. La 14 ani ai săi, a trecut prin diferite concursuri locale şi şcolare, naţionale („Lira de aur") şi chiar internaţionale, are un premiu obţinut în Cehoslovacia, la Nasti ud Orlici. Rămînînd, însă, interiorizată, posedînd şi un instrument bun, agogică interpretativă şi stilistică (vezi „Ciaccona" de **Vitali**), tînăra violonistă s-a ridicat la înălţimea cerinţelor unui recital pretenţios, din care „Sonata în sol minor" de **J. S. Bach** pentru vioară solo a răsunat plin, cu o expunere judicioasă a subiectului şi contrasubiectului (Fuga), cu nuanţări deosebite (Siciliana), acurateţă şi ritm debordant (Presto) în care dublele şi triplele corzi nu stau chiar la îndemîna oricui. Dublă surpriză şi în „Rezonanţele mioritice" ale lui **Nicolae Coman**, mai rar observat de noi în ipostază de neoromantic şi perfect interpretat ca meditaţie (în Doină) şi glumă (în Joc). În sfîrşit, zvicnetul ritmului şi buna stăpînire a tehnicii flagioletelor au fost remarcate atît în „Poloneză" de **Wieniawski**, în dansul din suita „Rodeo" de **Aaron Copland** şi mai ales, în bisul oferit, „Ragtime dance", de **Scott Joplin** ; mai rar ca un violonist să bată şi din picior, în timp ce trage cu arcuşul...

Patru copii talentaţi din multitudinea altor altora. Patru copii faţă în faţă cu marea Muzică şi adînc implantaţi în ea. Patru copii care, sîntem convinşi, ne vor aduce multe bucurii !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Îndepărtarea de poezie

Sala mare a galeriei **Orizont** găzduieşte în aceste zile o amplă şi incitantă expoziţie a sculptorului **Mihai Marcu**, artist al cărui demers plastic se află, iată, pe făgaşul unei evidente maturizări. Lucrările sale, alcătuind trei sugestive cicluri (**Iluziile lui Icar, Fata Morgana şi Rusaliile**), configurează un univers de factură abstractă, fără a exclude, însă, în totalitate, aplecarea artistului spre un figurativ ce face dovada însuşirii uneia din cele mai mari lecţii de sculptură contemporană, cea brâncuşiană. Şi e firesc să fie aşa, întrucît Mihai Marcu face parte din generaţia acelor foşti tineri sculptori ce n-au pregetat, în urmă cu aproximativ 15—20 de ani, să urmeze cu fidelitate şi, mai apoi, cu un spor de originalitate şi personalitate, drumul deschis de ilustrul lor înaintaş. Cele cinci portrete ce compun ciclul Rusaliilor probează, de exemplu, inteligenţa artistului care a ştiut să confere marmurei o senzorialitate filtrată de o profundă meditaţie poetică asupra acelui străvechi şi păgîn ritual dedicat fetelor primăverii, rusaliilor. Personajele, venite din negura vremurilor, reînviate sub chipul unui gînd abia mărturisit, nu au, în afara graţiei, nici un semn distinctiv, de individualizare. Doar simple forme umane, contururi suave, desăvîrşit desprinse din marmură, un fel de blînde, domoale şi vlăstoare flăcări albe. Împrejurul lor aerul se încarcă de cîntece şi ritmuri de legendă. Aceeaşi intensă notă lirică răzbate şi din piesele celuilalt ciclu, Iluziile lui Icar, care şi-a propus să povestească plastic epopeea înălţării şi căderii eroului mitologic. Dar, spre deosebire de personajele din Rusalii compoziţiile icariene au în ele suficientă forţă şi expresivitate pentru a se îndepărta de fabulaţia propriu-zisă. Faptul că formele sugerează ideea unui trup ce se înalţă sau se prăbuşeşte (superbe ni s-au părut cu deosebire lucrările intitulate **Jertfă, Sacrificiu şi Cădere**, dar mai ales **Apoteoză**, care este o prăbuşire şi o înălţare în acelaşi timp), pare să fie o pură întîmplare, un simplu pretext adecvat temei. Pe verticală sau pe orizontală, compoziţiile lui Mihai Marcu tind spre o autonomie pe care adeseori o şi dobîndesc, mai ales cele din ciclul Fata Morgana. Fragmente ale unui real din care au fost extrase, sau în care pot fi incluse, lucrările acestui ciclu, plus alte cîteva din Iluziile lui Icar, alcătuiesc ipostazele unui echilibru construit cu savanţă şi rafinată migală. Desluşim în energia reţinută a acestor lucrări, în care volumele au fost parcă brusc oprite în expansiunea lor spre spaţiu, semnele unei evoluţii ce va abandona definitiv figurativul în favoarea unei abstractizări în care registrul liric va opera tot mai stins.

VICTOR NIŢĂ ■

CAP LIMPEDE

● **Manifestare de anvergură.** Recent a căzut cortina peste **una din** complexele manifestări, devenite **tradiţionale la Buzău şi circumscrisă, de altfel, Festivalului naţional „Cîntarea României"** — „Toamna culturală buzoiană" — ajunsă la cea de-a XIX-a ediţie. Derulată sub egida Comitetului judeţean de cultură şi educaţie socialistă, în colaborare cu Consiliul judeţean al sindicatelor, „Toamna culturală buzoiană" a însemnat, în fond, o punere în valoare a resurselor artistice locale existente prin prezentarea unor spectacole, ai căror protagonişti au fost tineri artişti amatori şi formaţii de pe aceste meleaguri, a unor genuri muzicale diferite — cu solişti instrumentişti şi vocali. Dar unul dintre cele mai apreciate momente ale manifestării, l-a constituit concursul de interpretare a muzicii populare, deschis soliştilor vocali şi instrumentişti din toate judeţele ţării, „Românie, plai de dor" — „rampa de lansare" a unor nume consacrate ale genului popular.

Sesiunea tradiţională anuală a etnografiei şi folclorului, desfăşurată cu colaborarea Institutului de cercetări etnologice şi dialectologice, spectacolele orchestrei „Doruleţul", dirijată de maestrul Constantin Arvinte, dar şi ale unor invitaţi de prestigiu cum ar fi taragotistul Dumitru Fărcaş, pianista Ileana Horculescu, toate acestea au întregit ediţia din acest an a unei manifestări de anvergură. · **(Dan Stroe)**.

● **Evocare.** Muzeul Literaturii Române a organizat în cadrul **Rotondei 13**, o seară de amintiri şi evocări literare consacrată personalităţii regretatului scriitor Laurenţiu Fulga, de la nasterea căruia s-au împlinit de curînd 70 de ani.

Au luat cuvîntul : Ştefan Augustin Doinaş, Ion Horea, Mircea Iorgulescu, Radu Theodoru, Romulus Vulpescu şi Nicolae Ciobanu, director al Muzeului Literaturii Române.

În încheiere actorul George Paul Avram de la Teatrul Naţional a citit fragmente din creaţia lui Laurenţiu Fulga.

Cu acest prilej a fost organizată şi o microexpoziţie, cuprinzînd manuscrise, ediţii prime, fotografii şi documente ale scriitorului omagiat.

Cronica literară de Al. Piru

Poezia românească de la 1914 la 1930

Al treilea volum din **Istoria poeziei româneşti** de Mircea Scarlat (Minerva, 1986) are ca obiect „perioada" care n-a fost însă o perioadă, nici măcar o epocă, dintre anii 1914—1930, cînd s-ar fi produs o radicalizare a manifestărilor reformatoare în trei ipostaze : una zisă a modernismului doctrinar (de programe), a doua a modernismului moderat şi a treia a modernităţii inocente, ingenue. Modernismul doctrinar corespunde avangardei, mai importantă prin manifeste decît prin creaţie, în vreme ce modernismul temperat e reprezentat de creatori prin excelenţă, desigur, în grade diferite (Vinea, Fundoianu, Maniu, Philippide, Camil Petrescu, George Magheru, Eugen Ionescu) şi de clasici precum Arghezi, Ion Barbu şi Blaga. Modernitatea ingenuă a lui Bacovia (căruia i s-a analizat în volumul al doilea doar „convenţia poetică simbolistă") va fi prezentată în volumul al patrulea.

Observăm că termenul lovinescian de modernsim este împins de Mircea Scarlat (după Dumitru Micu, cf. cartea acestuia despre **Modernismul românesc**, I—II, 1984—1985) înapoi pînă la Alexandru Macedonski, că avangardiştii lui Mircea Scarlat (Vinea, Fundoianu, Voronca) apar la E. Lovinescu în capitolul „Poezia extremistă", că Adrian Maniu şi Lucian Blaga sînt încadraţi la „poezia tradiţionalistă", că Philippide e trecut la poezia „de concepţie", Camil Petrescu la poezia de război „realistă", Gh. Magheru la poezia de „fantezie", Arghezi la capitolul „sinteza poeziei moderniste şi tradiţionale", iar Ion Barbu la „poezia cu tendinţă spre ermetism". Nu numai Hugo Friedrich ignoră structura whitmaniană a poeziei moderne în care viaţa e preferată artei, dar şi E. Lovinescu. O remarcă G. Călinescu, dar numai la Aron Cotruş de care Mircea Scarlat nu se ocupă acum.

Ca şi în volumul anterior, autorul se serveşte de termenii saussurieni semnificat şi semnificant, nu în alt înţeles decît acela de fond şi formă, ignorînd unitatea lor, faptul că numai scriitorul se defineşte faţă de universul exterior şi faţă de limbaj, pe cînd criticul se defineşte faţă de un univers structurat de semn (opera, în care semnificatul e inanalizabil, a devenit semnificant). Ce poate să însemne deci că în vremea avangardei „semnificatul este tradiţional, în vreme ce semnificantul este revoluţionar", că liniştea e „un semnificat predilect al poeziei lui Fundoianu", că Adrian Maniu „manifestă o predilecţie pentru semnificatul ce tocmai se impunea la noi : tăcerea", că şi la Philippide „semnificantul dominant" (în **Aur sterp**) e tot tăcerea, că Blaga, între marii poeţi interbelici „este cel care a acordat cea mai mare atenţie semnificatului" ? Dacă „tăcerea apare în toată lirica blagiană", asta va să zică, în logica lui Mircea Scarlat, că Blaga e un poet nu doar al inefabilului, ci al neantului pur.

Limita de timp impusă de critic cercetării sale nu este întotdeauna respectată. Alexandru Philippide e analizat de la **Aur sterp** (1922) pînă la **Vis şi căutare** (1979), Arghezi pînă la **Una sută una poeme** (1947), Lucian Blaga cu toate postumele, deci în întregime, ca şi Philippide, probabil în convingerea că aceşti poeţi sînt neschimbaţi pînă la sfîrşit. Ni se şi spune că volumul lui Philippide **Monolog în Babilon** (1967) „nu mai contribuie cu ceva la primenirea liricii noastre", că poemul titular e „destul de prolix", minimalizări evidente. Sînt de părere că Philippide e mereu pe o linie ascendentă şi că e cel mai clasic (exemplar) din moderniştii moderaţi, meritînd din plin să figureze alături de Arghezi, Blaga şi Ion Barbu. Sub motiv că ar fi o constantă alexandrină, un element de stabilitate şi nu de ruptură din perioada de după primul război mondial, Ion Pillat e de asemenea disociat de Blaga şi Adrian Maniu, fiind aminat pentru cel de-al patrulea volum al Istoriei. Circa 40 de alţi poeţi, figurînd la alţi istorici literari, la E. Lovinescu sau G. Călinescu, sînt eliminaţi de Mircea Scarloat, deoarece „nu au reuşit să dureze în istoria poeziei noastre" (Călinescu înserează totuşi pe Ion Al. George, V. Demetrius, Alfred Mosoiu, Ion Valerian, Virgiliu Moscovici, Ignotus, G. Rotică, Emil Dorian, Al. Rally, George Gregorian, Ştefan I. Neniţescu, Eugen Rolgis, Barbu Solacolu, Sandu Tudor).

În alte împrejurări, nu este clar dacă judecăţile de constatare sînt la Mircea Scarlat şi judecăţi de valoare. Este oare Saşa Pană un poet, fiindcă are la un moment dat „vocaţie neroniană" sau este Stephan Roll poet din cauză că e „un excepţional creator de secvenţe" ? „Extraordinara capacitate de senzualizare a livrescului" face marea poezie a lui B. Fundoianu ? Ce rezultă din faptul că Ilarie Voronca „are o mare capacitate asociativă, probabil cea mai mare din întreaga noastră literatură" ? Ce statut de poet i se poate atribui lui George Magheru, autor de inventare autentic moderne ?

Nu mi s-a părut că discursivitatea alterează lirismul vizionar în primele două volume ale lui Alexandru Philippide, că **M-atîrn de tine, Poezie** din volumul **Visuri în vuietul vremii sună** „învechit". Se poate vorbi la Arghezi de o „transcendere a perceptibilului" ? Desigur, dar ce poet nu transcende ceea ce percepe cu simţurile, cine rămîne la datul senzorial ? Se risipesc multe rînduri pentru a se demonstra că la temelia desprinderii de simbolism ar sta refuzul nostalgiei, ca şi cum simbolismul (chestiune de artă poetică) ar fi condiţionat de un sentiment (chestiune de psihologie). Arghezi nu face, ce e drept, poezie cu sentiment, dar principiul universalei analogii, al corespondenţelor baudelairiene, poate fi identificat şi la el. Acesta se află la baza aşa numitei estetici a urîtului, sintagmă improprie, prin care trebuie să se înţeleagă ideea baudelairiană a recuperării în poezie a frumosului corupt.

Nepotrivite ni se par la Mircea Scarlat apropierile pe care le face între unele versuri de Adrian Maniu şi „celebra tînguire a lui Neagoe Basarab" (în realitate o cunoscută etopee de Ioan Crisostomul), între poezia lui Al. Philippide şi aceea, slabă, a lui Hasdeu, între **Ţara piticilor** de Arghezi şi **Ţiganiada** lui Budai Deleanu, între **Florile Bosforului** (exotice) ale lui Bolintineanu şi **Flori de mucigai** (autohtone) de Arghezi, între poezia lui Adrian Maniu şi pictura lui Matisse, între caligrafiile acestuia din **Salomeea** şi desenele lui Aubrey Beardoley la **Salomeea** lui Oscar Wilde, între poezia lui Philippide şi pictura lui Munch şi Van Gogh, între poezia lui Arghezi şi pictura lui Henri Rousseau, Camille Bombois şi Louis Vivin, toţi trei naivi, nerealişti, „primitivi", în grade coboritoare ca valoare, niciunul nefiind asemănător prin ceva cu Arghezi.

Multe din observaţiile lui Mircea Scarlat repetă formulări anterioare ale criticilor devenite aproape locuri comune. Credeam că-mi aparţine una în legătură cu poezia **Mirabila sămînţă** de Lucian Blaga. Am scris în **Poezia românească contemporană**, I, 1975, că seminţele vor fecunda „mîndra grădină de crini şi trandafiri, Eutopia cea visată de poetul Francis Turner Palgrave (**The Visions of England**, 1881), grădină pacifică unde intră numai inocenţii copii spre a se ilumina". Citesc acum la Mircea Scarlat că seminţele vor încolţi în „mîndra grădină de crini şi trandafiri visată de poetul Francis Turner Palgrave (Eutopia), grădină pacifică unde intră numai inocenţii copii spre a se ilumina", probabil o falsă **memorie**.

Așa arată leagănul Școlii Ardelene după două sute de ani

Blajul, emblema eternității...

Dintre toate iubirile, dintre toate marile iubiri, cea mai statornică și mai caldă este, și trebuie să fie, iubirea de patrie — acest miez nestins al bucuriei din care am crescut generație după generație și care ne-a luminat cu strălucire aparte ca un adevăr unic și răscolitor de la Mureș până la Nistru, de la Tisa până la Dunăre. Munții Apuseni și Carpații Meridionali, Carpații Orientali și Carpații Occidentali, Dunărea și Tisa, Mureșul și Prutul, Bihorul și Retezatul, Ceahlăul și Parângul, Rodnele și Făgărașii, Semenicul și Ceahlăul, Rarăul și Pietrosul, Vârful cu Dor și Vârful Omu, Negoiul și Moldoveanul, Vârful Mălăiești și Vârful Mălăiești, Vârful Mălăiești și Vârful Mălăiești, Vârful Mălăiești și Vârful Mălăiești

Împotriva prostului gust

Poluarea folclorului

În contextul discuțiilor actuale privind „poluarea" folclorului și, în consecință, denaturarea semnificației actului folcloric, se impun, de la început, cîteva precizări terminologice, atît de necesare mai ales în domeniul folclorului, unde nu s-a ajuns, încă, în ciuda unor achiziții certe, teoretice și practice, la o atitudine „clasică", decurgînd dintr-o analiză științifică, profundă a fenomenelor respective.

Mai întîi, să precizăm că prin **cultură** vom înțelege ansamblul de creații și valori spirituale ale omenirii, în general, sau ale unui popor, în particular (Lucian Blaga, Simion Mehedinți au argumentat diferența ontologică între **cultură**, creația spirituală, și **civilizație**, creația materială a unei etnii).

Fără îndoială, răsfrîngeri ale culturii **spirituale** a unui popor pot fi surprinse chiar și în cele mai banale și elementare forme ale creației **materiale**, întrucît cele două tipuri de creații și valori nu sînt decît fațete ale universului **unic, indivizibil**, pe care omul și-l creează, în sensul **utilului** și al **frumosului**, deopotrivă.

Prin **cultură populară** se are în vedere cugetarea, imaginația și creația poporului însuși, cultură primară, originară a unei etnii, a cărei formă de bază de **existență (și de circulație**, condiție sine qua non) este **oralitatea.**

Printr-un alt termen, **poporan**, a fost definită **creația cultă**, însușită și asimilată de popor, în baza unor afinități evidente, de conținut și de expresie.

Dihotomia **popular-cult** se circumscrie, în linii mari, dihotomiei **rural-urban** și **oral-scris.**

Fără îndoială, creația populară este, cronologic, primordială, căci ea premerge creației culte, urmînd apoi epoca coexistenței lor și a întrepătrunderilor reciproce.

În timp ce **oralitatea** asigură o selecție naturală, vrem să spunem socială, a creației populare, individuală la origine, în contemporaneitate, anulînd posibilitatea „reluării", a „recitirii" a ceea ce nu a fost acceptat, pe moment, de colectivitate, creația populară nereținînd decît în măsura în care e sancționată și acceptată de colectivitate, **scrisul** conservă tot ce s-a creat (și s-a păstrat, în afara unor accidente materiale), acordînd, generos, prea generos chiar, poate, pînă a atinge, astăzi, limitele unei adevărate „crize" a tipăriturilor, fiecărei opere o șansă de a fi acceptată de colectivitate, imediat sau într-o perspectivă istorică mai îndepărtată.

O surprinzătoare „însoțiere" a **oralului** și a **scrisului** aflăm la Eminescu :

„Grăim, Doamnă, către Tine, / Nu din gură, ci din **carte,** / Că ne ești așa departe".

Neputînd realiza comunicarea, cum era firesc, **prin viu grai**, feciorul de Domn se adresează prin **carte** „scrisoare", menționînd, însă, termenul **a grăi**, ca o sugestie a dorinței de a fi **aproape**, dorință care declanșează mesajul poetic cunoscut, într-o clipă de răgaz a bătăliei purtate de Mircea Voievod întru apărarea pămîntului Țării.

Exemple contemporane de „însoțire" și completare a unor forme **orale** și **scrise** de creație folclorică aflăm în inscripțiile de pe monumentele de artă **populară de la Săpînța** sau în caietele în care creatori populari precum Pătru Vlad din Cerbălăul Hunedoarei notează cîntece populare și amintiri, documente etnografice, folclorice și dialectale, constituindu-se, alături de **Arhiva fonogramică a limbii române,** un Muzeu sonor al graiurilor românești, într-o adevărată **Arhivă scrisă** a graiurilor românești, a culturii populare, în ansamblu.

Evident, oralitatea, astăzi, este mult mai complexă decît altădată, căci prin unele forme tehnice de înregistrare (radio, televiziune, casete etc.) oferă și ea posibilitatea unor „relecturi", „recituri", ca semn al unei „literaturi superioare" (Ovid Densusianu), **martor al** unei continuități de impresionare la factorul coroziv TIMPUL, care se traduce, în termeni sugestivi, în „dorul de a o reciti".

Bineînțeles că în cadrul raportului între cele două tipuri de culturi și de literaturi pot fi studiate și modalitățile prin care literatura cultă, de exemplu, influențează pe creatorii populari, folclorul în general. Este, acesta, un aspect interesant de **sociologie a literaturii** culte, mai ales în epocile moderne, cînd variatele mijloace de difuzare a culturii, mass-media, favorizează aceste raporturi. Sensul cel mai semnificativ și mai bogat în rezultate, însă, este influența culturii și a literaturii populare asupra culturii și literaturii culte.

Această influență se realizează la două nivele : la nivelul temelor, al acțiunilor, al eroilor, al **conținutului,** într-un cuvînt, și la nivelul **expresiei** (metrică, figuri de stil etc.).

Cercetări particulare sau de sinteză urmăresc, pe autori, pe curente și secole, epoci, modul concret în care se realizează această orientare și perspectivele acestui proces.

Să precizăm, în acest loc, că și **spectacolul de folclor** (folcloric) nu mai reprezintă un fapt folcloric, chiar dacă va reproduce aidoma conținutul și stilul acestuia (chiar dacă ar fi să trecem cu vederea peste stilizările, adesea ridicole, absurde, impuse de „organizatori" de spectacole, care răsar precum ciupercile după ploaie, sau de regizori etc.), căci el este scos din ambianța sa populară originară și îi este amputată, în bună parte, funcționalitatea etică, socială și chiar estetică.

Iar dramul de funcționalitate estetică, atît cît mai rămîne este, cel mai des, înecat în **tendințe exhibiționiste, de paradă, de operetă, de prost-gust.**

Textele revăzute, „înfrumusețate", prin figuri stilistice nonfolclorice, **sau sărăcite** prin eliminarea unor particularități dialectale (de grai) autentice **melodiile** ajustate sau uniformizate, **mișcările** căutate, „super-elegante", de balerini, sau stereotipia acestor mișcări, **culorile** stridente ale costumelor, toate aceste elemente, sfidînd parcă dinadins armonia, sobrietatea discreția, vigoarea și săgălnicia profund atasate gestului folcloric autentic, mărturisesc incompetența profesională și prostul-gust al îndrumătorilor artistici respectivi, ale unor așezăminte culturale și conferă momentului respectiv toate atributele non-autenticului, non-semnificativului, non-folcloricului.

Deci, încă o dată, înregistrăm **nu** poluare a folcorului, ci folosirea neadecvată a creațiilor folclorice în spectacole — folosire „poluantă" pentru viața noastră culturală în ansamblu, pentru gustul artistic al maselor largi —, care se vor „folclorice" numai prin cîteva elemente disparate, stridente și prost alese, de regulă. Cum poluantă, pînă la ridicol, este, de pildă, folosirea unor creații reprezentative din folclorul românesc — Colindele din Hateg, bocetele din Oltenia, melodii din Maramureș, Cîntecul bradului etc. — ca fundal și pretext muzical, în filmul **Oedip Rege** (în viziune modernă, aflat pe afisul Cinemateciî).

Chiar numai prin faptul că agenții vehiculatori ai producțiunilor poluante poartă „nimbul" vedetelor de radio, TV, ale casetelor, aceștia nu mai pot introduce în circuitul folcloric „creațiile" lor, căci ei sînt marcați, definitiv, distinctiv, față de comunitatea originară folclorică drept **outsideri.**

Și nici grupurile exagerat de mari de muzicanți — depășind adesea cu mult numărul dansatorilor — nu reușesc nici pe departe să constituie un „punct" folcloric forte al spectacolelor respective, cu atît mai mult cu cît în numeroase zone românești cîntă 1—3 muzicanți, pentru a însoți un dans sau pentru a acompania un cîntăreț, iar în unele zone nu se cîntă decît din gură.

Spectacolele pe zone (județe etc.) sau pe genuri, la scară națională, presupun, în plus, o riguroasă și competentă selecție pentru a fi reprezentative și pentru a putea măcar sugera bogăția și varietatea zonei sau genului avute în vedere. Am asistat la o nuntă la Săpînța (Maramureș) : grupul oaenilor prezenți la acest prilej folcloric, căci mireasa era din Oasul învecinat, Săpînța aflîndu-se la frontiera de vest a Țării Maramureșului, nu s-a amestecat — căci avea conștiința deplină a identității lui culturale — nici o clipă în dansul săpîntenilor, nici chiar în alaiul care însoțea pe tineri prin sat, rezultînd un dialog, o întrecere permanentă între cele două grupuri, în beneficiul spectacolului de ansamblu al nunții.

Cum să apreciem atunci grupurile folclorice formate din 5—7 cîntăreți, din Oltenia, Muntenia, Moldova, Ardeal etc., cîntînd, în cor, același cîntec, mun-

Vorbiți și scrieți românește

Pădurea și copacii

Ne-am referit adesea, în spațiul acestei rubrici, la ceea ce lingviștii numesc **registre** de limbaj, adică la modalitățile de adaptare ale expresiei comunicării în raport cu situația concretă în care se produce comunicarea. Căci problema este de o importanță deosebită pentru formarea nu doar a deprinderilor corecte de vorbire și scriere, ci și de comportament social-cultural.

Într-adevăr, se mai întîmplă de multe ori să nu vedem pădurea din cauza copacilor, cum spune o veche vorbă românească. Luate în parte, cuvintele sînt corecte, construcția gramaticală este de asemenea coerentă și, totuși, „ceva nu merge". Ați avut, desigur, nu o dată această impresie...

Personal, o am de foarte multe ori, mai ales în contact cu un fel de limbaj administrativ care este menit în principiu să stabilească o comunicare cu publicul, deci care trebuie să găsească exact un registru potrivit scopului său. Din păcate, tocmai aici intervin dereglările, cei care redactează diferite anunțuri crezînd, nu știu de ce, că noi cei care le citim și trebuie să căpătăm o informație din ele sîntem obligați să intrăm în registrul lor și nu invers.

Iată, de pildă, soarta cuvîntului **acces** care a înlocuit pe nesimțite mai vechiul și de toți înțelesul **intrare.** De mai multă vreme „intrarea în clădire" a devenit „accesul în incintă". Transcriu aici un anunț strict autentic : „Accesul vehiculelor cu tracțiune animală este permis numai pe la poarta B — în zona posterioară a incintei !"

Fără îndoială, textele legilor, instrucțiunilor, deciziilor oficiale sînt (și trebuie să fie) redactate în termeni cît mai lipsiți de echivoc, specializați pentru diverse domenii de activitate umană. Dar, atunci cînd conținutul acestor acte administrative trebuie să ajungă direct la cei cărora le sînt adresate, este normal (și deloc „înjositor" !) ca registrul exprimării să se schimbe în așa fel încît să se apropie de limbajul „mediu", comun tuturor vorbitorilor. Altfel, există riscul ca bietul cărușaș să stea multă vreme la... poarta nouă. Întrebîndu-se ce vrea să spună „zona posterioară a incintei"!

Într-o braserie (era să spun „berărie", dar m-am corectat la timp...) din inima capitalei, un afiș pompos ne atrage atenția : „Localul nostru onorează comenzile dumneavoastră cu cele mai gustoase preparate culinare". Las' că lucrurile nu stau tocmai așa (e menirea altor rubrici din revistă să se ocupe de acest aspect), dar mă întreb cum poate un „local" (conform **Dicționarului explicativ al limbii române** acesta este „Clădire sau grup de încăperi de utilitate publică".. ; „Sală special amenajată unde se servește publicului mîncare sau băutură") să „onoreze" (vezi bine !) comenzile noastre. Cît despre „preparate culinare" ce să mai vorbim ! Le „consumăm" cu încredere...

Am admirat întotdeauna „curajul" celor care au scris în așa fel încît oricine poate pricepe : „Nu atingeți firele nici chiar căzute la pămînt" și m-am întrebat cine ar mai fi înțeles despre ce este vorba dacă s-ar fi spus bunăoară : „Nu palpați conductorii electrici nici chiar descensionații la suprafața solului".

Mulțez, cu alte cuvinte, pentru o „mediere" absolut necesară între limbajul, în mod normal strict specializat, specific unui anumit domeniu de activitate și, respectiv celor care activează nemijlocit în respectivul domeniu și transpunerea acestui limbaj într-o formă pe înțelesul tuturor. Cineva mi-a povestit că se făcuse vinovat de o întîrziere în depunerea unor chitanțe oarecare la un serviciu de contabilitate. Omul era grafician, foarte priceput într-ale lui, dar lipsit de orice aptitudine contabilă. O funcționară de la respectivul serviciu l-a făcut cu ou și cu oțet spunîndu-i că, din cauza lui, va fi obligată să efectueze o „stornare". Omul și-a cerut scuze — era de altfel deplin conștient de vinovăția sa —, dar a vrut să înțeleagă la ce efort o supunea pe funcționară, nu de alta dar ca să nu mai greșească altădată. I-a fost imposibil să afle altceva decît că a provocat o „stornare". A plecat de acolo zdrobit. Cuvîntul îl apăsa, îl teroriza, i se părea monstruos. Biata femeie ! Cine știe la ce chinuri o silise ea, altminteri om blînd și amabil ! N-a putut mînca, n-a putut dormi. Avea un prieten lingvist. I-a dat un telefon. „Ești lingvist, zice, rogu-te, spune-mi ce înseamnă **stornare** ?" „Stai o clipă, sună cineva la ușă" (de fapt lingvistul se dusese să tragă un dicționar din raft !) ; „Păi, e foarte simplu, dragă ! Ascultă aici ! E vorba de rectificarea unei înregistrări contabile greșit făcute în cartea sau în jurnalul de contabilitate al unei întreprinderi, prin adăugarea sau scăderea unei sume echivalente cu cea greșită. Vine din italienescul **stornare**... Stai puțin, iar sună cineva... Așa, în italiană, cuvîntul acesta înseamnă, printre altele, a expedia înapoi o sumă, dar sensul de bază este a întoarce înapoi. Cred că în italiană vine din latină... Extraordinar ! Sună din nou !... A venit unul care mă ține de vorbă. Îți telefonez eu peste vreo jumătate de oră".

Graficianul s-a culcat liniștit deși amicul său, lingvistul l-a lămurit pe deplin abia a doua zi !

CEZAR TABARCEA ■

Constelația lirei

Zăpada

Se pune zăpada foșnind,
sunet de orgă
ascunsă-n podgorii.

Mă topesc fluture în oglinzi.
Cîinii se strecoară în sănii,
zăpada se pune mustrător.

Cai cîntă,
se pierd în lumină.

Idila

Mă retrag în cuvinte
să descopăr
floarea sunetului.

Tonuri pe care le-am uitat
mișcări rostuite
în metafore.

Ingropat în cuvinte
discern
așezăminte solare.

Dragoste

Cai
se îndură să mai aștepte toamna
străbătînd apele înlemnite,
icoana frumuseții tale.

În ochii supuși, fructele
topite în irișI
se coc ;
sămînță nașterea.

mirosse a dragoste proaspătă.
Pornim
înduioșați
de toamna planelor

Ploaie de stele

De voi întîlni amurgul
o să-mi petrec clipele
alături de ei.
Acest drum —
coroană de duioase
amintiri.

Visul ne spulberă,
ploaie de stele...

Cai

Cai timp
din tropot născutu-s-au
la marginea drumului,
Le e dulce somnul în solarii.

Cai straturi
îndesați în orbite,
bătălii pierdute.

Undeva, în grădină,
dezbrăcați de zale,
umblă încă,
mihniți, cu măști de vînătoare.

FLORENTIN PALAGHIA ■

Atelier literar

de G. Dumitrescu

M. Lăzărescu : Paginile debutului (prematur, după părerea noastră) aveau cel puțin o calitate, o oarecare coerență, claritate, pe lîngă unele semne reale de perspectivă (mai vizibile în „Ghitară"). În paginile mai noi (inclusiv așa-zisele poeme în proză, pe care nu le-am putut descifra decît parțial) bintuie delirul verbal, o adevărată bătaie de cîmpi, întreruptă din cînd în cînd de cîte un vers sau o metaforă care arată că autorul ar putea scrie și poezie „ca lumea". Vom vedea, în continuare.

S. Brădean : Cînd sprijiniți sensul poemului de o „cheie" (care rămîne opacă, ermetică — „ai cincilea"...) lucrurile se rezumă la o confecție premeditată, fără poezie și fără semnificație. Piesele „independente" („Citeodată", „Întîmplare", „Copac") capătă, însă, viață, și semnificație, și fiemăt, liric. (Trebuiesc bătute la mașină).

Daniela Teodorescu : Ne așteptam să ne vorbiți de lecturi, de poeți preferați, de probleme de creație, etc., nu de zecile de concursuri la care participați neobosită (concursuri care de multe ori nu sînt decît improvizații periferice, fără competență și valoare). Sînteți la vîrsta acumulărilor, a lecturilor ample și studioase („pentru toată viața" !) și e trist s-o irosiți în acest mod. Încă nu se poate ști, din textele trimise, dacă aveți talent cu adevărat și dacă veți deveni cîndva poetă — deocamdată, ceea ce faceți e un fel de lucru manual, de serie, aduceți din condei „după ureche" niște compuneri simulînd poezia (în realitate, fără miez și fără vibrație). Doar în „Colind la un copac" pare să fie și un zvon de poezie adevărată. Vom vedea, în continuare.

Rodica, George, Titel : Colegul dv. se pare că are într-adevăr talent. Textele trimise nu sînt, însă, suficiente pentru o edificare deplină. Reveniți.

R. Tall : „Am văzut", „Text", „Evenimente", „Metamorfoze".

R. C. Adrian („Versul"), V. Vancea, C. Vana, A. Young, C. Serediuc, Ariadna, V. Anghelescu, W. A. Gabond, T. Mamonu, V. Acatrinei, S. Botz (scrisoarea indescifrabilă), **D. Marcu, V. Sraier, P. Sîrbu, Adr. Ionescu, A. Bănică, Silvia, Șt. Cîrjan, R. Samarian, I. V. Periam, Ela Boldea, Ieronimus 45, L. Lăcraru, Al. Pascu, Elvisian D.** (necitet), **F. Lian, El. Aldea, D. Starcu, Marinela Iacob** („Printre spice", „Ubicuitate"), **D. Plai, Gh. Mattei, Tr. Simpetru, A. Vremir, Daniela Georgescu, M. Scinteioară, E. Borșan, Donna Alba :** Nimic nou !

M. Costachi, Mălinu Th., Nemo, V. Anastasescu, C. B., Lum. Paraschiv, Aciou, Ad. Petrescu, K. Mohaupt, N. Nidi, G. Bianca R., Man. Panait, Lum. Botez, I. R.-Sibiu, D. Almășan, M. Soimaru, G. Moys, E. Ștefănică, M. Popescu, Adrianna, G. Iorga, I. Turel, N. Jau, C. Mălaia, Ș. Iordache, Martina S., Tdem, M. Manea, P. Babiu, M. Gliga, Ș. Tocan, V. Alex, S., C. Lahmăn, Cr. Toma, C. Kapa, Gh. Ciulică, M. Sălăjan, Ad. Voicu, L.T. Izvorilva : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

Manuscrisele nu se înapoiază.

CERCUL

În fiecare zi
să-l reașezăm pe om
în om.

Cercul are căldura pîinii.

Omul stringe-n palme
Cercul liniștii.
și-al cunoașterii.

EMANUEL SOARE

POPAS

Azi toamna-n prepeleacul lunii
Dă chiot peste via zării ;
Stelare torțe-aprind străbunii
În sfînta eramă a-nserării
Mireasa a pelin pe dealuri
Și a gutui ce rid în geamuri
Iar văile albesc de valuri
De mioriță pe sub ramuri
Doinind din fluiere sub dește
De suflete la foc de inimi :
Și pîinea-n mîini soiare crește
Și te aprinzi de-un dor de nimeni,
De-o dragoste de crini furată
Și de un must de gură dulce,
De sini de coarnă-nmiresmată
Și de-o tristețe ce te smulge
De lîngă toți ca să te poarte
Pe drumul carelor greoaie
Ce vin cu cîmpuri de departe
Printre alice mari de ploaie,
Să vrei sub freamăt de arinești
Și prepeliță migratoare,
Să poposești pe-un cer de mirișți
Ca puiul din abecedare !

ION CRAIOVA

DESFRUNZIRE

E-atîta toamnă, încît
mi se desprind de pe ramurile
degetelor
amintirile fostelor atingeri
de mîini...

SIMONA MUREȘAN

PLUGUL

Bunicul meu
a murit
pe rînd
în cele două războaie
mondiale
și totuși
l-am zărit
și ieri
gîzind pe gînduri
lîngă hambarul
de grîu
cu țigara
în gură
pîrjolindu-i mustața
și cu privirea
înfiptă în pămînt
între coarnele
unui plug.

MIRCEA ȚĂLAN

DUPĂ LUPTĂ

apoi veniră să-și culeagă morții
într-un tîrziu
pe cîmpul de luptă rămaseră doar caii
uciși.
nu părea să se fi petrecut un război între
oameni
pe cîmpul acela unde iarba creștea
adîncind încă o dată pămîntul
ei mai degrabă un război al cailor
cum încremeniseră neîngropați, cu boturi
căscate
cu spumele însîngerate pe zăbală
cu burțile sparte de pinteni, cu gleznele
frînte
cu coamele smulse și amestecate cu iarba
cu tăcerile care le mai rămăseseră dintr-o
viață tăcută
într-alți părea războiul acela, istoria aceea
o sfîșiere oarbă de cai.
undeva, în orașe luminile scînteiară
din nou
vitrinele se tulburară, mașinile porniră
de-a valma
începu să plouă mărunt începu să ningă
începu să înmugurească
începu
la căpătîiele cailor cîmpia flămîndă
aprinse păsări negre.

VARUJAN VOSGANIAN

CELLA SERGHI:

(Urmare din pagina 9)

și atunci mi-l freca distrată și mă uita...

— Era imaginație sau așa a fost copilăria dumneavoastră ?

— Realitate sută la sută... Vreau să vă spun acum altceva, trec de la una la alta...

— Treceți, nu ne-am propus o ordine cronologică !

— Mi se pare foarte curios, toți criticii, mai de demult și cei de azi, au vorbit de influența literaturii lui Camil Petrescu asupra mea. Ori în literatura mea au o pondere excepțională copilăria, o mare influență adolescența, iar în literatura lui Camil Petrescu nu există copilărie, nu există adolescență. Eroii lui sînt niște oameni maturi. Literatura lui este plină de metafore, a mea e lipsită de metafore, de aceea am crezut că sînt lipsită de talent de aceea am început cu o mare timiditate. Literatura lui Panait Istrati mi-a dat curaj, el povestește ce i s-a întîmplat. M-am gîndit că și eu voi fi în stare, fără lucruri așa de extraordinare, ca ale el. Atunci am luat-o încet, încet, încet și treptat ..

— Cît de încet, cît timp ați lucrat la „Pînza de păianjen" ?

— Între 1933—1937. Manuscrisul a fost citit de Mihail Sebastian, care l-a dat mai departe lui Liviu Rebreanu.

— Rolul lui în viitoarea dumneavoastră profesiune a fost covîrșitor...

— Am trăit trei momente fericite, fără egal în viața mea. Acum pot fi sigură că nu mă însel asupra lor. Primul cînd mi-a spus Liviu Rebreanu „ești un scriitor" ; al doilea, cînd am auzit „Pace, pace", era în noaptea de 23 August 1944 ; a treia oară mare am trăit-o nu de mult, la inaugurarea donației Cella Serghi, de la Muzeul de artă din Constanța, cînd am fost înconjurată de 500 de persoane, care-mi cereau autografe.

— Dumneavoastră, obișnuită cu atmosfera lansării cărților, de ce ați fost atît de impresionată abia acum, încît să treceți acest moment printre cele trei, cruciale, ale vieții ?

— Nu uitați, eu am plecat din Constanța un biet copil amărît, cu o boccelută, mama cu o boccelută mai mare, înghesuite într-un tren de marfă. Copilul foarte sărac, peste ani, face o donație, 22 de tablouri de mare valoare adunate din munca lui, după ce la mine în casă, în copilărie, nimeni nu știa carte. Eram atît de săraci. Încît la noi în casă nu se auzea decît despre somaj, război, criză. Tata lucra ce găsea și cînd găsea, vă dați seama cum trăiam !

— Și cum ați putut învăța ?

— La 11 ani, cînd terminam clasele primare, tata a spus : Stop ! Știi să scrii, să citești, să socotești, ajunge ! Am avut un aliat puternic, mama, care a făcut toate sacrificiile pentru ca eu să învăț. De la 15 ani, au intervenit voința și personalitatea mea, am început să muncesc, dădeam lecții unor copii mai mici. Văd astăzi cum învață tinerii, în ce palate extraordinare, și mă tot întreb, își dau seama ce minuni se fac pentru ei ? N-ar trebui să le spunem mai des cum am trăit foarte mulți dintre noi, care cum se vede, n-am fost lipsiți de calități, ci numai de bani și de un loc privilegiat în societate ? Noi împrumutam o carte să o putem citi, alergam după cele cu jumătate de preț. Vă dați seama ce dramă era pentru un om, care-și va face din cărți scopul existenței, să n-aibă în casa sa o bibliotecă, o singură carte ?!

— Vă zbăteați să vă faceți rost de cărți și ați „devorat" biblioteci întregi...

— Stăteam într-o casă fără lumină electrică... Tata a intrat într-o noapte, a găsit lampa afumată, camera afumată, eu citeam o carte împrumutată, a luat-o și a aruncat-o pe geam. Așa-și făcea cultura un copil sărac. Și totuși anii aceia mi se par neînchipuit de frumoși...

— Vă mai bate inima ca atîtă dată cînd revedeți marea, orașul copilăriei dumneavoastră ?

— A fost ceva fantastic cînd am fost invitată să iau parte la deschiderea colecției Cella Serghi din Constanța. După mica și impresionanta solemnitate, am regăsit orașul meu. Cum ? O cititoare a venit cu mașina și m-a întrebat dacă vreau să merg prin oraș. Prin nu știu ce miracol, strada Mării, unde am copilărit, era neschimbată. Într-o Constanță cu blocuri grozave, cu drumuri prin care mă rătăcesc, străduța mea e acolo, asa cum am lăsat-o. Casa mea e neschumbată, frumos zugrăvită, verde cu albastru. Am început să le spun celor care mă însoțeau că aici stătea cutare, aici cutare aici Cocuta. Deodată s-a deschis o poartă, a ieșit o bătrînică, cam de vîrsta mea simpatică. „Eu sînt Cocuta", tu cine ești ?". „Eu sînt Cella" ! Ne-am îmbrățișat. Tu îți minte... Tu, îți minte ..

— Ca-n romane !

— Nu, ca-n viață. O să scriu în „Post-scriptum" despre această întîmplare. N-am avut îndrăzneala să sun, să-i deranjez pe locatarii de astăzi, dar poate ar fi fost prea tulburător.

— Deci „Post-scriptum" va numeste cartea pe care o scrieți acum. Va fi o evocare a anilor din strada Mării ?

— Cuvîntul înainte vreau să spună ceva. Să vă citesc de acolo. „Dacă deschizi un cufăr, sounе Jean Cocteau în Jurnalul său, rămîi uimit de cîte se varsă pe margini. Drame uitate, fotografii din care nu mai recunoști figurile, scrisori pe care nu mai îți mințe cînd le-ai primit, prietenii moarte. Ce-ar fi, m-am întrebat, dacă aș strînge ce a căzut pe margini și aș scrie o carte ? Va fi un post-scriptum la toate cele pe care le-am scris pînă acum, completarea unei confesiuni care a început cu 50 de ani în urmă. Fiindcă, într-o scrisoare oricît de lungă, scrisă de o femeie, mai e ceva de adăugat și poate esențial. Am căutat în toate cărțile mele un adevăr al meu, nu știu cum l-am exprimat, dar poate că în el se regăsesc cititorii. Parcă le-aș pune în față o oglindă. Iată cum ești, de ce nu te bucuri că există, că trăiești ? Nu sînt făcută din pasta învingătorilor dar această voință de a crea peste orice improvizație, peste orice diletantism, m-a ajutat să cîștig în meciul cu viața".

— Va fi o carte biografică ?

— Eu n-am scris decît despre întîmplări din viața mea.

— Vom recunoaște personalități care au fost sau vor fi la adăpostul altor nume ?

— Se va recunoaște încă o dată un lucru care mă obsedează de cînd am început să scriu. Va fi o carte despre greutatea de a te realiza ca artist. Chiar întîlnirea noastră așa a început. Cum ați ajuns scriitoare ? Nu pot să spun în două cuvinte că ceea ce pare scris într-o joacă, cu o usurință extraordinară, este foarte muncit, ca orice lucru bine făcut. Vreau să vorbesc în acest eseu despre voință, despre renunțări.

— În ce stadiu vă aflați cu „Post-scriptum" ?

— Am tot materialul adunat, bătut la mașină, dar, sînt atîtea stadii prin care trebuie să treacă o carte, încît, cred că mai am nevoie de un an pentru ca să fiu mulțumită de mine. Lucrez de doi ani și cum media mea este de patru...

— Să ne întoarcem la donația dumneavoastră. Ați adunat greu fiecare tablou, ați scris cărți, ați putut să vă cumpărați tablouri...

— Așa a fost, le-am adunat de la pictori prieteni, emoționîndu-se de emoția mea, înduioșîndu-se de dorința mea de a le avea, n-am dormit nopți gîndindu-mă la ele, adunînd bani, plătindu-le în rate, numai să le pot avea.

— Cum de v-ați „rupt" de ele ?

— Am să vă dau un exemplu, mie așa-mi place. O cititoare din Focșani, care era admiratoarea portretului meu, făcut de Magdalena Rădulescu, mi-a spus : „Cum vă îndurați ?" „Credeți c-ar sta mai bine la dumneata acasă, în Focșani, decît într-o expoziție permanentă ?". Asta e. Tablourile mele sînt luolaltă, le văd oamenii. Eu sînt nevoia să supraviețuiesc. Nu vreau să mor, dar am să mor și există o posibilitate de a fi încă... Cea mai „naturală, prin copii, eu n-am avut bucuria să o am. De aceea, sînt toată în cărțile mele, prin ele sper să mai trăiesc și prin tablourile pe care le-am adunat, cu chinul zilelor și nopților de scris. Le-am dat oamenilor, care intră în muzeu, cu toată dragostea...

Drumuri de munte

Revăzînd, după mai bine de două decenii municipiul Piatra-Neamț, n-am recunoscut lesne decît două repere muzeul memorial „Calistrat Hogaș" și turnul-clopotniță de pe colina unde durează una dintre cititorile marelui Ștefan.

Vechile clădiri cu valoare cultural-artistică ori cu încărcătură emoțional-istorică au fost în mod remarcabil ocrotite și orînduite printre modernele construcții, într-un oraș reclădit din temelii pe baza unui plan de sistematizare foarte reușit. În care se distinge pregnant grija pentru valoare pentru durabil și frumos !

Ocolesc de cîteva ori centrul, ajung în cartierele Dărmănești și Ciritei și am bucuria să constat că mărețele înnoiri aduse țării de Congresul al IX-lea al partidului, se regăsesc strălucit, și deosebit de semnificativ, în noua înfățișare a urbei de odinioară, conferindu-i Pietrei reflexii de Perlă... a Moldovei !

După neîndestulătoarea plimbare de recunoaștere mă opresc la muzeul omagial al părintelui drumurilor de munte, cel care a înflăcărat în mintea tuturor adolescenților școlari dorul de drumeție, dorința de a lua pieptiș stîncile abrupte și de a dormi măcar o noapte în liniștea adîncă „în care nu ești decît tu cu singurătățile tale" Eram nerăbător să văd universul de creație al celui care ne-a mijlocit posibilitatea de a afla, la o vîrstă fragedă despre Tazlău, înainte de a putea să consultăm dicționarele geografice și de a citi prima cronică plastică în descrieri picturi lui Grigorescu, de la Agapia.

De cum intru în acest colț de spirit, îmi scot pălăria nu numai pentru că mă aflu într-un lăcaș de cultură, ci în semn de omagiu adus magistrului, ca fost elev al gimnaziului de pe strada Gării din Alexandria. În aceste momente mă simt ca un privilegiat al „celor hărăzite mie de pronia întîmplării" de a întoarce vizita, exact după 100 de ani, celui care în toamna lui 1886, neînțeles de mărimile pietrene, părăsește liceul comunal local, „unde funcționase ca profesor de parte literară" și-și începe activitatea pentru o perioadă de cinci ani ca director al gimnaziului din orașul de pe malul Vedei.

Aflu de la AL. BOSTAN, ghid instruit și cu har, că fostii elevi cărora le-a închinat scrierile sale „în semn de dragoste și aducere aminte", l-au mulțumit după talentul și posibilitățile lor. Unii l-au schițat portretul, la loc de cinste în muzeul memorial, alții l-au dăruit bustul în marmură al lui Homer căci, „omul cu ochi de fier", profesorul lor de greacă și latină, după cum afirma Topîrceanu, ar fi, printr-o eclipsă de veacuri, strănepot al marelui umanist al antichității. În sprijinul afirmației „depuneau mărturie" ochii săi albaștri, care sub unele inflexiuni ale luminii se opalizau aidoma celor ai genialului orb din Elada.

Mai aflu că Hogaș s-a intitulat întotdeauna profesor și niciodată scriitor, iar în 1912, cînd s-a pensionat la 65 de ani a primit medalia — expusă într-o vitrină — pe care se consemnează „Ca răsplată a muncii pentru învățămînt". La cinci ani după moartea lui Hogaș, Liviu Rebreanu, cinstind modestia autorului, are inițiativa de a-i „încorona cărțile cu cel dintîi premiu literar al Societății Scriitorilor Români, cu mulțumirea de-a îndeplini un act de pietate față de un mare și încă neprețuit îndeajuns scriitor al neamului românesc".

La plecare mă întorc spre bustul din fața casei și aș vrea să-mi audă cuvintele de recunoștință și prețuire pentru scînteia aprinsă de licărul care a stîrnit nouă, strănepoților foștilor săi elevi din orășelul din inima Cîmpiei române, curiozitatea, dragostea și dorul de potecile de munte „care se taie și se încrucișează de nu le mai dai de capăt".

MARIAN TEODORESCU ■

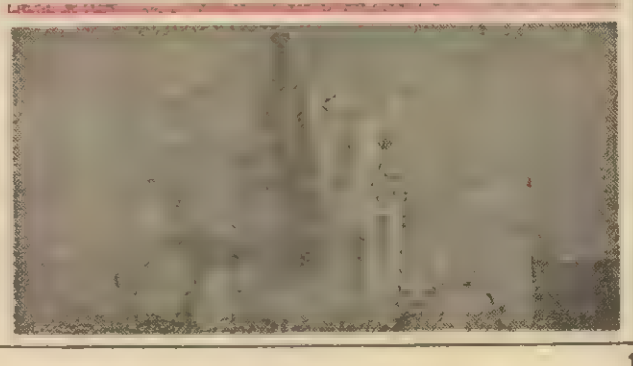

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ Spicuim din răspunsul pe care ni l-a adresat **Consiliul popular al județului Vrancea** privind o problemă de mai larg interes cetățenesc, și anume, accea a asigurării mijloacelor de transport în comun pentru un grup de muncitori navetiști din comuna Bordești: „Discutîndu-se cu conducerea Întreprinderii de transport auto Vrancea, în vederea rezolvării situației semnalate, s-a stabilit ca începînd cu primele zile ale lunii decembrie a.c., cursa de călători Focșani — Gugești de la orele 19,30 să fie prelungită pînă la Bordești, urmînd ca aceasta să execute și cursa-convenție de noapte, la orele 22,00. Noul program va fi adus la cunoștința muncitorilor navetiști prin grija Consiliului popular al comunei Bordești și prin afișare în autogara Focșani".

■ **Din nou, un răspuns favorabil, de această dată, din partea Consiliului popular al Sectorului 5 al Capitalei,** referitor la scrisoarea semnată de **Eugenia Datcu** din București, str. Dr. Toma Ionescu nr. 19, bl. A 5, sc. B, apart. 1: „Biroul Comitetului Executiv al Consiliului popular al Sectorului 5, analizînd din nou situația petentei, a dispus recalcularea contribuției sale bănești și în muncă".

■ **Ecaterina Gheorghe din București, str. Băiculești nr. 13, bl. B 9, sc. D, apart. 122, Sect. 1,** și-a propus într-o bună zi să-i trimită nepotului său, Adrian Bala, aflat la Babadag, un colet conținînd alimente. Numai că, pachetul cu pricina, expediat din Capitală de la Oficiul P.T.T.R. nr. 62 în luna iulie, a ajuns la destinație abia în... **septembrie,** conținutul său fiind, desigur, total compromis. Din procesul verbal ce însoțește coletul revenit în București, care, după atîta vreme urmează a-i fi returnat (?!) expeditoarei, reiese că acesta a făcut un „popas" de o lună (!) la poșta din Tulcea, iar în rest, pe ici, pe colo... Firește, Ecaterina Gheorghe refuză să-i primească, solicitînd Oficiului 52 contravaloarea sa, dar fără ca pînă în prezent să fi ajuns la vreun rezultat. O fi, oare, situația chiar de nerezolvat?

■ **Consiliul popular orășenesc Mangalia:** „Referitor la scrisoarea nr. 7 469, adresată redacției dumneavoastră de către Cristea Popa, vă comunicăm că, începînd cu luna noiembrie a acestui an, susnumitul a fost trecut — la cererea acestuia, avîndu-se în vedere starea sănătății sale — la o altă formație de lucru, unde condițiile de muncă îi permit să-și desfășoare activitatea în bune condiții. Totodată, i s-a asigurat și indemnizația de transfer prevăzută de lege.

■ „Vă adresez și eu o propunere: pentru că, de mai multă vreme, întregul carosabil al străzii Olănești — aflată în preajma Pieții Crînzaci din Capitală — a devenit albia unui riu ce-și revarsă în avale pe bulevardul Ceahlău, m-am gîndit că acest nou curs de apă curată, potabilă chiar (doar e „izvorîtă" din spărtura unei țevi !), ar permite I.C.A.B.-ului populirea sa cu... păstrăvi !" **(Radu Drăghia, Calea Giulești, nr. 42, Sect. 1, București).**

■ Primim, din partea **Întreprinderii de Transport București:** „Urmare articolului intitulat „Cine oprește taxiul", apărut în revista dumneavoastră în cadrul rubricii „Etica de toată ziua", vă facem cunoscut că fapta comisă de conducătorul taxiului 1—B—16422 în ziua de 24 octombrie 1986, în jurul orei 13,30 a fost prelucrată cu toți conducătorii auto din secția Exploatare-transport camioane-taximetre pentru a preveni pe viitor repetarea unor asemenea abateri. Pe linie administrativă, conducătorul respectiv a fost scos definitiv din funcția de șofer pe taximetre, fiind trecut în altă activitate. Vă mulțumim pentru sprijinul acordat".

■ Cu cîtva timp în urmă, Sergiu Vănescu și Ovidiu Novacek, doi... inimoși ospătari de la restaurantul „Călugăreni", situat pe Șoseaua Giurgiului la numărul 131, și-au propus, împreună cu șeful unității, să sporească „gama" serviciilor oferite „onor clientelei". Astfel, bucureșteanului Gavrilă Rus, care locuiește la apartamentul 218 în blocul la parterul căruia funcționează restaurantul, aceștia i-au facilitat, de pildă, o „trimitere" pentru 9 zile la Spitalul nr. 9, pentru tratament și refacere, în urma unei „terapii intensive" constînd din jigniri și brutalizări pînă la aducerea clientului în stare de inconștiență, „prescriindu-i" în cele din urmă și un popas în camera frigorifică, unde, de fapt, a și fost zăvorît. Desigur, omologarea unor asemenea servicii fiind necesară, ne-am adresat **Procuraturii municipiului București,** care, cu promptitudine, ne-a informat că dosarul privind pe făptuitorii S. Vănescu și O. Novacek, cercetați pentru săvîrșirea infracțiunii de purtare abuzivă, se află în curs de soluționare la Circumscripția 16 miliție, căreia i s-a fixat data de 7 decembrie 1986 pentru definitivarea cercetărilor. Cum rămîne, însă, cu... șeful unității ?

■ „În luna aprilie, a acestui an, am vîndut I.A.S.-ului Tîrgoviște o cantitate de 12 tone de fîn, prin intermediul celor doi delegați ai săi, care au transportat fînul cu tractorul avînd numărul de înmatriculare 41—DB—559. Greu de crezut, dar în ciuda tuturor demersurilor întreprinse de mine de atunci și pînă în prezent, nu am primit în schimbul fînului decît... promisiuni, nicidecum banii ce mi se cuveneau conform înțelegerii. Am 64 de ani, sînt bolnav, conducerea I.A.S.-ului mă poartă pe drumuri și mă tot întreb dacă este firesc să se întîmple așa". **(Dumitru Iova, satul Geamănea, județul Dîmbovița).**

■ „În legătură cu articolul apărut în numărul din 25 octombrie 1986 în coloanele revistei dumneavoastră, sub titlul „Obrazul firmei", referitor la calitatea unor servicii prestate la Complexul „Carpați" din cadrul Întreprinderii noastre — se subliniază în răspunsul pe care ni-l adresează O.N.T. „Carpați" — Brașov — vă informăm că, toate aspectele semnalate au fost analizate cu mult simț de răspundere de către conducerea Întreprinderii, fiind prelucrate în cadrul Consiliului șefilor de unități. Totodată, vă aducem la cunoștință că, împotriva celor vinovați s-au luat măsuri de sancționare în conformitate cu Regulamentul de ordine interioară și Codul Muncii, măsuri care vor contribui la eliminarea pe viitor a unor astfel de neajunsuri și vor conduce la instaurarea unui climat de muncă, ordine și disciplină în această unitate, cît și în celelalte unități subordonate".

■ **Mariana Gherman din București, B-dul Iosip Broz Tito nr. 3, bl. A 13, et. 8, apart. 78, Sect. 3,** pare să ne amintească, prin „pățania", sa, de cunoscutul... basm despre covorul fermecat! Așadar...

...A fost odată, ca niciodată, că dacă n-ar fi, nu s-ar povesti, nu chiar un covor, ci numai o mochetă, pe care M.G. s-a gîndit, într-o bună zi, să o dea la... curățat. A mers dînsa, cît o fi mers cu mocheta, și deodată — ce să vezi? — apăru în calea sa Centrul numărul 45 al Întreprinderii „Nufărul"... Bucuroasă foarte că drumul nu i-a fost în zadar, a intrat, iar o zînă bună cu ecuson i-a întocmit degrabă bonul nr. 297/1985... Dar nu mică îi fu mirarea, cînd, după ce se scursese o lună de zile, iar pași au purtat-o din nou la acel centru cu numărul 45, Zina cea Bună i-a dăruit mocheta fermecată... cu două arsuri cam de o jumătate de metru fiecare! Și uite așa au început drumurile încoace și încolo, pînă cînd M.G. a ajuns tocmai în Castelul cel Mare al „Nufărului", unde „mai-marii" Centrului 45 — după ce s-au gîndit și s-au sfătuit îndelung — i-au zis că nu o pot despăgubi, mocheta nefiind fermecată, așa după cum se așteptau, pentru a rezista la spălat. De-atunci au trecut anii — și '85 și '86 — dar misterul mochetei nu a putut fi dezlegat de nimeni nici pînă azi, întocmai cum se întîmplă în basme...

■ Ne bucurăm întotdeauna cînd avem posibilitatea de a transmite vești bune acelora care ne scriu. Și iată, un nou prilej. **Inspectoratul școlar al județului Brăila,** referitor la scrisoarea educatoarei Mihaela David, care solicita detașarea în municipiul Brăila, ne aduce la cunoștință: „Pentru anul de învățămînt 1985/1986, petiționarei David Mihaela nu i s-a aprobat detașare în Brăila, deoarece în anii anteriori beneficiase de acest drept, și potrivit precizărilor Ministerului Educației și Învățămîntului, detașările se pot aproba pentru un singur an. Ca urmare a fluctuației numărului de elevi cuprinși în procesul de învățămînt, la Școala generală nr. 4 s-a constituit încă o clasă întîi, pentru care nu s-au prezentat învățători, astfel încît i s-a aprobat tov. David Mihaela să conducă activitatea acesteia, cu obligația de a obține în prealabil avizul Inspectoratului școlar al județului Vrancea. Vă informăm că în clipa de față, situația petentei a fost rezolvată".

■ Nu numai odată l-am elogiat pe șoferii autobuzelor I.T.B., care, incontestabil, fac parte din marea și harnica familie a bucureștenilor, subliniind conștiinciozitatea și eforturile lor, grație cărora ritmul activității noastre cotidiene se desfășoară normal. Și totuși... din scrisoarea **Elenei Vlad** din București, b-dul Banu Manta nr. 18, bl. 28, et. 1, apart. 133, desprindem cu părere de rău un caz deosebit, care, din fericire nu poate umbri nicicum străduințele multor oameni de bine. „În seara zilei de 28 octombrie, în jurul orei 18,30 — ne relatează Elena Vlad — mă aflam la Piața Scînteii în așteptarea autobuzului 105. Pentru că de cîteva zeci de minute întîrzie să sosească vreo mașină, se adunase lume multă. Fiind cu copilul, în vîrstă de patru ani, avînd și o mulțime de bagaje printre care și o plasă cu ouă, la ventrea autobuzului 36—B—2570 am traversat, împreună cu o altă femeie însoțită de un copil, pentru a urca, după coborîrea călătorilor la cap de linie. Greșeală fatală, deoarece am devenit brusc țintă grosolăniilor de nedescris proferate de șofer, care, pentru a ne oferi o „lecție", a demarat în trombă, ca apoi să frîneze violent, astfel încît femeia cu copilul au fost făcuți într-o clipă K.O. la podea, iar băiețelul meu, lovindu-se de o bară, și-a spart ochelarii și numai întîmplarea a făcut ca cioburile să nu-i rănească definitiv ochii. Am coborît, însoțită de risetele șoferului, căruia, „gluma" îi reușise din plin"...

■ **Direcția asistenței medicale din cadrul Ministerului Sănătății,** căruia ne-am adresat în vederea soluționării scrisorii semnate de Constantin Pop din Cluj-Napoca, str. Anina nr. 1, bl. A 2, sc. 3, apart. 25, ne înștiințează că în urma notei telefonice nr. 843/1986, adresată Direcției Sanitare a județului Cluj, s-a stabilit ca fiul acestuia să se prezinte, în vederea efectuării intervenției chirurgicale, la medicul solicitat de familia Pop.

■ „O experiență deloc plăcută m-a determinat să vă scriu aceste rînduri, fără a avea însă intenția de a acuza pe cineva, pentru că întîmplarea — lucru știut — face și ea parte din viața oamenilor. Așadar, am cumpărat în luna iulie a acestui an un acumulator auto, pe care m-am grăbit să-l încredințez pentru formare-încărcare unui centru specializat. După ce am făcut mai multe drumuri pînă la acest centru, în sfîrșit, după mai bine de o lună totul părea să fie bine. Dar nu a fost să fie așa, pentru că, instalînd acumulatorul pe mașină am constatat că nu funcționa. Am revenit la meșterul care se ocupase de el, ca împreună să constatăm că era defect. Apoi, l-am dus într-o sacoșă — și credeți-mă, un acumulator este destul de greu — direct la întreprinderea producătoare, care mi l-a schimbat cu un altul bun. Cert este că am pierdut o mulțime de vreme ca să aflu rezolvarea acestor probleme. Tocmai pentru acest motiv aș dori să propun înființarea în București a unui magazin de desfacere a acumulatorilor gata formați, studiindu-se în același timp și posibilitățile de livrare a acestora și în alte localități din țară". **(Vergică Dinculescu, str. Partizanilor nr. 3, bl. M 10, apart. 3, Sect. 6, București)**

■ Cu oarecare întîrziere, primim din partea **Direcției județene Telcorman pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale,** un răspuns favorabil pentru Marta Șandu din comuna Gratia, care solicita sprijin în vederea încadrării în muncă a fiicei sale, Elena Șandu, absolventă a 10 clase, avînd calificarea de laborant în domeniul tratării apei tehnologice. Aflăm astfel că E.S. a fost repartizată ca laborantă la Schela de producție petrolieră Roata, de fapt, postul solicitat de petiționară de mai multă vreme. Nu ne rămîne decît să-i urăm succes în activitatea pe care a început-o!

■ **„Mă numesc Zamfir Gheorghe și locuiesc în București, strada Ienupărului nr. 16, Sectorul 1.** Lucrez de 27 de ani, mai întîi ca topitor, iar apoi ca macaragiu și nimeni nu mi-ar putea reproșa vreodată că munca nu mi-ar fi pe placul. Din păcate, însă, îmbolnăvindu-mă, m-am văzut nevoit, la recomandarea medicilor, să solicit Întreprinderii LAROMET, unde îmi desfășor activitatea, schimbarea locului de muncă. Fiind însă îndrumat greșit de către cei cărora m-am adresat în acest scop, în prezent mă aflu în situația de nou încadrat în cadrul întreprinderii în care lucrez de fapt de aproape zece ani, în plus, deși dețin categoria a IV-a de calificare, acum figurez ca nefiind calificat, fără a mai socoti și efortul fizic susținut la care mă obligă noul meu loc de muncă. Cei din întreprindere mă înțeleg, unii chiar mă compătimesc că s-a greșit în privința mea, toată lumea îmi dă dreptate, dar toți ridică din umeri afirmînd că actele nu mai pot fi schimbate. Să fie oare chiar așa?"

■ **Centrala de transporturi auto din cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor,** ne comunică în legătură cu scrisoarea adresată nouă de Costache Popa din Scorțeni, județul Bacău, în care sînt sesizate unele neajunsuri privind procurarea biletelor de călătorie la autogara Bacău: „Din cercetările întreprinse a rezultat că, într-adevăr, a existat o perioadă cînd casierele de serviciu nu reușeau să facă față afluenței de călători, solicitărilor de bilete. Menționăm însă că toate cursele funcționează în sistemul de autotaxare, care oferă posibilitatea fiecărui călător să-și procure anticipat bilete pentru orice relație, de la orice unitate a cooperativelor de consum sau de la orice oficiu poștal din județ. Ca măsură organizatorică, s-a hotărît ca la cursele ce nu depășesc 30 de kilometri să se renunțe la înscrierea biletelor în diagrame, obținîndu-se astfel o operativitate sporită în îmbarcarea călătorilor, o economie de timp pentru aceștia și descongestionarea caselor de bilete din autogări. Menționăm că în prezent activitatea de transport călători se desfășoară normal, conform graficelor de circulație, aspectele de genul celor sesizate fiind eliminate".

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Un apel

Telefonul a intrat în obișnuința de zi cu zi. Ne dăm seama de utilitatea lui numai cînd nu-l avem la îndemînă. Dar prin grija celor în drept, întîlnești la tot pasul telefoane publice. E adevărat că unele dintre ele, datorită „tratamentelor" la care sînt supuse de așa-ziși oameni, nu pot fi folosite. Nu la acest aspect, foarte grav ce-i drept, vreau să mă refer, ci la un altul.

Necazurile m-au purtat, în ultimul timp prin mai multe unități spitalicești. Erau acolo montate aparate, cam puține față de solicitări, ba chiar și telefoane interurbane. Numai că.. Multe dintre ele erau defecte, nu datorită modului de utilizare, ci pentru că sînt folosite mai intens.

Tovarăși de la Telefoane ginditi-vă că, într-un spital, pentru un bolnav, telefonul reprezintă legătura cu lumea („ce mai faceți ?"), o clipă de uitare a bolii, de speranță („mîine îmi dau drumul acasă !"), de nevoi („să-mi aduci adeverința !") etc. Pentru toate acestea făceți-vă timp și treceți mai des prin spitale !

DAN DĂNUȚ DORU ■

Poșta redacției

Gulie E. Vasile — com. Călinești (Argeș) : Consiliul popular nu a luat în comasare suprafața de teren pe care o deținești și pe care, în continuare, aveți datoria să o folosiți în mod corespunzător. ● **Radu Moise** — Buzău : Dacă pînă la 15.09.1987 fiica dv. nu împlinește 19 ani, se poate înscrie pentru a susține examen de admitere la școala profesională pentru meseriile care vor fi aprobate prin planul de școlarizare pentru anul viitor. ● **Gilca Mihai** — Craiova : Comitetul fostilor luptători și veteranilor de război împotriva fascismului, București, str. Cobălcescu nr. 28. ● **Rada Floarea** — com. Pantelimon (S.A. Ilfov) : Dv. puteți hotărî, eventual printr-un testament autentificat la Notariatul de stat. ● **Popescu Ioana** — com. Dobrețu (Olt) : Din răspunsul Direcției generale a agriculturii Olt reiese că în luna decembrie a.c. va exista posibilitatea înscrierii dv. în C.A.P. pe un post corespunzător calificării pe care o aveți. ● **Decu Nicolae** — satul Negoiești, com. Soldanu (Călărași) : Aveți dreptul la pensie numai pentru limită de vîrstă (64 ani) datorită vechimii incomplete pentru pensionare la cerere. ● **Ionescu George** — Buc. : Statutul asociațiilor de locatari aprobat prin Decretul 367/1977 și Normele cu privire la repartizarea cheltuielilor aprobat prin Hotărîrea nr. 30/1983 a Comitetului pentru problemele consiliilor populare. Buletinul oficial nr. 7/1984. ● **Baliu Elvira** — Buc. : Alegerea comitetului este de competența adunării generale a locatarilor, astfel că asupra componenței acestuia se poate pronunța numai adunarea generală. ● **Petra Neculae** — satul Dulcea, com. Ibănești (Mureș) : Vă mulțumim pentru sugestii. Explicația constă în aceea că încercăm să economisim spațiul. ● **Drăgușoiu Vasile** — satul Valea Voievozilor, com. Răzvad (Dîmbovița) : Potrivit Legii 5/1978, în unitățile socialiste funcționează o comisie pentru probleme sociale care are printre atribuții și analiza situațiilor în care unele persoane nu mai pot lucra în anumite condiții, pentru repartizarea lor în sectoare corespunzătoare stării sănătății. ● **Statie M. Ilie** — com. Baldovinești (Olt). **Crișan Ioan** — com Lunca (Mureș) : Trebuie respectate obligațiile ce vă revin conform Decretelor 59 și 70/1984. ● **Manole Gheorghe** — com. Pantelimon (S.A. Ilfov) : Adunarea generală a C.A.P. a hotărît ca pentru pensionarii care nu mai locuiesc pe raza comunei Drăgoiești să acorde jumătate din cantitatea de cereale care se acordă membrilor cooperatori care locuiesc în comună.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Călina — viitoarea stafidă românească

Stafida, această delicatesă, cu aroma de copilărie și gust de sărbătoare, adusă în țara noastră de peste mări și țări, va fi recoltată și din livezile românești. De fapt cercetările autohtone cu privire la semințe apirene sînt mai vechi și au scos în evidență posibilitatea cultivării lor în vederea obținerii de stafide.

În țara noastră există o colecție de peste 30 de soiuri de struguri fără semințe, dintre care cele mai răspîndite sînt în producție: Sultanina, Kis Mis negru și Perlette. Dezavantajul lor este că dau producții scăzute și inconstante de la an la an.

Stațiunea de cercetare și producție viti-vinicolă — Drăgășani, județul Vîlcea, a inițiat o serie de lucrări pentru obținerea de soiuri fără semințe încă din anul 1965, cu gîndul de a corecta neajunsurile existente. Drept genitori s-au folosit soiurile locale, Braghina și Coarnă neagră, cu și soiul Sultanină. Din combinația Braghină și Sultanină a rezultat un nou soi, omologat în 1985 sub numele „Călina", destinat în primul rînd obținerii de stafide și în secundar compoturilor și dulcețurilor, fiind lipsit de semințe sau de rudimentele acestora. Autorul noului soi, pentru care s-a obținut și brevet de invenție, inginerul Mircea Marculescu, ne-a oferit cîteva detalii în legătură cu caracterele „Călinei".

Soiul este autofertil, avînd floarea hermafrodită normală, cu ciorchinele mare (250 g), ramuros, de forma conică, cu densitate groasă și lungimea bobul mic, de formă ovoidală, are culoarea roz, cu pieliță subțire, este zemos dar puțin aromat, ca și de semințe. Fertilitatea butucilor este mare, procentul de lăstari fertili ajungînd pînă la 60 la sută. Maturarea strugurilor are loc la sfîrșitul lunii septembrie în majoritatea anilor, iar producția constantă de la an la an, s-a dovedit foarte ridicată, înregistrînd valoarea de 18 tone pe hectar (media pe 5 ani). Prezentînd o vigoare de creștere mare (peste 2 kilograme de butuc lemn eliminat la tăiere) soiul are o rezistență mai scăzută la ger, ceea ce impune cultivarea lui pe terenurile în pantă, cu fertilitate mijlocie, avînd expoziție sud-estică sau sud-vestică, ferite de curenții de aer rece.

„Călina" are un conținut ridicat de zaharuri și este total lipsit de semințe, ceea ce înseamnă că se pretează foarte bine la dezhidratare. Stafidele care s-au obținut din soiul „Călina" seamănă întrutotul cu cele aduse la noi din țările lor de baștină. Un kilogram de stafide se obține din dezhidratarea a 3—4 kilograme de struguri, ventilul la unitatea de suprafață (hectar) ridicîndu-se în medie la 225 000 lei.

Primul soi fără semințe omologat și brevetat în țara noastră extins în producție, ne va oferi stafidele românești, „Călina" păstrîndu-le gustul, aroma și savoarea pe care le-am iubit din copilărie.

Performanțe studențești

Învățămîntul nu mai este de mult doar un sistem de acumulare de informații. Creativitatea se învață astăzi din școală, iar viitorii ingineri sînt cunoscuți în întreprinderi încă înainte de a deveni absolvenții unei facultăți. Este și cazul studenților de la Universitatea din Brașov, secția „Electrotehnică". Mai important decît faptul că tinerii inventatori au prezentat la „Conferința națională a cercurilor științifice studențești" din această toamnă lucrarea intitulată „Studiul analitic și pe calculator electronic al funcționării Jgheabului electromagnetic", ni s-a părut implementarea creației lor în procesul industrial. Jgheabul electromagnetic, primul din țară, proiectat și realizat la Brașov, funcționează la „Întreprinderea de prelucrarea aluminiului" Slatina. Autori, un grup de studenți ai anului V, colectiv condus de dr. ing. Ovidiu Pășteanu. Tinerii specialiști, viitori ingineri, se numesc Viorel Vîlcu, Daniel Drofte, Constantin Moldoveanu, Ioan Draga.

Jgheabul electromagnetic este o instalație utilizată în turnătoriile de aluminiu, cupru sau fontă, conducînd la o creștere evidentă a calității produselor, a preciziei de dozare și turnare. Introducerea Jgheabului electromagnetic în procesul de producție a adus și o importantă îmbunătățire a condițiilor de muncă din turnătorii. Elementele de noutate se regăsesc în studiul cîmpului electromagnetic din instalație precum și în studiul distribuției de viteză în stratul de metal topit.

În momentul de față, pe lîngă febra examenului de diplomă care se apropie cu pași repezi, mai mare pare a fi tensiunea la care s-au conectat viitorii absolvenți în vederea proiectării și realizării unui nou Jgheab electromagnetic. În urma performanțelor obținute în producție de prima lor instalație, a fost încheiat un contract între Universitatea brașoveană și Întreprinderea de Autocamioane — Brașov, pentru o linie automată de turnare. Noua instalație a studenților de la „Electrotehnică" îmbunătățește productivitatea muncii și precizia în turnare. În plus se realizează importul de dopuri refractare utilizate în dozarea metalului. Ar mai fi de reținut — și nu în ultimul rînd — faptul că viitorilor specialiști li s-a dat posibilitatea de a-și demonstra capacitatea creatoare, au cîștigat încrederea celor ce le vor fi tovarăși de muncă și au căpătat curaj pentru a se avînta pe noul drum ce li se deschide acum, cel al producției. În care, cu siguranță — au arătat-o cu prisosință încă de pe acum — vor fi mereu căutători și înfăptuitori ai noului.

Surse inepuizabile de sănătate

Studiul modern al plantelor medicinale tradiționale a dus la concluzia că, în cea mai mare parte, acestea își justifică valoarea terapeutică. Nu este, deci, de mirare că specialistul contemporan apelează tot mai mult la farmacia naturii. Flora bogată și variată a țării noastre oferă o serioasă bază de materii prime pentru industria de medicamente. În acest sens, cadre didactice din învățămîntul superior și-au propus să introducă în planurile de cercetare și studierea unor plante care, prin tradiție s-au dovedit folositoare omului, pentru ca pe baze științifice, acestea să fie puse la dispoziția industriei.

Cercetările întreprinse de dr. Viorica Hodișan, dr. M. Tămaș, dr. G. Suciu, dr. M. Kory de la Facultatea de Farmacie, din cadrul Institutului de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca, cercetări completate de experimentări clinice competente, efectuate în clinicile universitare clujene, au condus la elaborarea și transpunerea în laboratorul de medicamente al facultății, a unor noi medicamente de extracție vegetală. Între acestea, cîteva retin atenția în mod deosebit. AFTOGERANIL, medicament realizat pe bază de extract de Geranium macrorrhizum (cunoscut popular sub denumirea de priboiul), eficient în stomatite de diferite etiologii, în gingivite, este foarte bun antiinflamator și antiseptic al cavității bucale. GERODONTOL, colutoriu pentru tratamentul parodontopatiilor, cu proprietăți cicatrizante și antihemoragice. VENAROL este un unguent indicat în afecțiunile venoase, spre exemplu varicele; CRISTOGAL II, sub formă de soluție, dovedește proprietăți antiinflamatorii și antiseptice la nivelul aparatului uro-genital. LOȚIUNEA ANTISEBOREICA interesează vîrsta adolescentină, servind la tratarea seboreei. Conține în compoziție ulei vegetal de lavandă și extracte vegetale cu proprietăți astringente. În sfîrșit, ANETOFUNG, a fost considerat de specialiști o realizare deosebită, motiv pentru care i-a fost acordat premiul I la recentul Salon de invenții de la Iași. Medicamentul, antimicotic, prezintă interes în domeniul dermatologiei, și este realizat pe bază de uleiuri volatile.

— Sînt doar cîteva dintre realizările colectivului nostru — ne spunea dr. Viorica Hodișan — cele mai valoroase, pentru care, de altfel, ne-au fost acordate brevete de invenție. Ne continuăm cercetările, în laboratorul nostru se lucrează la elaborarea de noi preparate medicamentoase pentru tratamentul celulitei, pentru afecțiuni ale cavității bucale, unguente cicatrizante. Plantele care ne stau în atenție sînt: gălbenelele (Calendula officinalis), speciile de tei, merișor (Vaccinium vitis idaea), semințele de castan sălbatic (Aesculus hippocastanum), mărarul (Anethum graveolens) Salvia (Salvia officinalis). Avantajul acestor medicamente ob inute din plante stă în faptul că sînt mai bine asimilate de organism și nu produc efecte secundare.

Cercetările științifice confirmă așadar un adevăr cunoscut de sute de ani: în plante aflăm o inepuizabilă sursă de sănătate.

LIANA MOLNAR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Lucruri de zi cu zi în jurul nostru

Dintre lucrurile pe care le avem mereu în jurul nostru, nu puține (cîteodată obiecte sau mijloace de uz curent) cuprind în ele scîntei de inventivitate românească. Ne-am referit astfel, în cîteva articole anterioare, la **chibriturile cu fosfor**, pe care le utilizăm cu toții, invenție de bihoreanul Ion I. Irimie în 1836, am amintit de asemenea de **„condeiul portăreț fără sfîrșit" — tocul rezervor**, brevetat la Paris de Petrache Poenaru în 1827 (cea dintîi invenție brevetată de un fiu al meleagurilor noastre).

Dar cu aceasta sîntem departe de a fi epuizat exemplele. Iată, spre pildă, circulăm în mod curent cu **autobuzul** sau cu **automobilul**. Ei bine, în dezvoltarea acestui mijloc uzual de transport s-au spus și românii cuvîntul. Astfel, cel dintîi **automobil acrodinamic**, la care roțile erau montate în interiorul caroseriei, a fost inventat, construit și experimentat cu succes (a parcurs peste 100 000 kilometri), în primii ani după întîiul război mondial, de către inginerul, profesorul și specialistul în mecanică Aurel Persu. Cu decenii înaintea lui, prin 1880, Dumitru Văsescu inventa și construia un **automobil cu aburi**, cel mai perfecționat din cele cunoscute; printre noutățile aduse de el, amintim, că pentru prima dată roțile erau construite elastic, iar șoferul avea la îndemînă două frîne, una pe arborele roților și alta pe bandajul acestora, ca la mașinile moderne. Și Aurel Vlaicu, pionier al aviației mondiale s-a ocupat de perfecționarea automobilului, pe cînd lucra la fabrica „Opel" din Germania; el a adus perfecționări **carburatorului**, pe care practica, și mai ales un memorabil concurs de la Baden, le-au verificat cu succes. Să nu uităm nici de **automobilul dotat cu convertizor sonic-mecanic**, eliminînd necesitatea cutiei de viteze, inventat și experimentat cu succes de Gogu Constantinescu, creatorul științei sonice. Să nu uităm nici de inginerul Ioan I. Puscariu, inventatorul în 1877 a stereometrului, în același timp riglă de calcul și ruletă de măsurat, brevetată în mai multe țări și produsă în serie în străinătate.

Trecînd de la tehnică la muzică, să amintim că magnetofoanele și casetofoanele de astăzi au un „precursor" român. Într-adevăr, în 1903—1906, Constantin Th. Mănciulescu inventa și construia **„electrografofonul"** pe care l-am descris încă din 1963 în lucrarea noastră **Focul viu**, scrisă împreună cu neuitatul profesor Dinu Moromanu, inițiator al cercetărilor privind istoria invențiilor românești. Într-o vreme cînd se utilizau curent „fonografele", de forme care astăzi stîrnesc zîmbete, Constantin Th. Mănciulescu, licențiat în științe fizico-chimice, construiește „o mașină vorbitoare electrică, de o putere extraordinară și de o claritate absolută, îndepărtînd sunetele nazale și avînd avantajul de a cînta opere întregi fără întrerupere" (cum o caracterizează chiar inventatorul, în cererea sa de brevetare). Aparatul se baza pe **înregistrarea electromagnetică a sunetelor pe un fir metalic**. Ei bine, tocmai în acest domeniu al invențiilor din domeniul muzicii inventivitatea românească și-a spus din plin cuvîntul și din păcate lucrurile sînt încă prea puțin cunoscute, în ciuda stăruințelor unor eminenți muzicologi, printre care în primul rînd profesorul Viorel Cosma. Cîți știu de pildă că chitara electrică și în general instrumentele de coarde electronice, utilizate de formațiile de muzică ușoară moderne, au și ele un înaintaș român? Este vorba chiar de cel dintîi instrument de acest fel, **vioara electronică**, brevetată și construită în 1930 de inginerul Gabriel Dimitriu. „Din păcate, constată profesorul Viorel Cosma, invenția i-a fost furată și comercializată de firmele străine". Mai aproape de noi, în contemporaneitate trebuie să amintim de instrumentele cu coarde (**violena, vioda, violasa** etc.) inventate de profesorul Ion Delu, prezentate cu succes la Congresul internațional de Istoria Științei de la București (1981).

Dar invenția muzicală românească ne obligă să ne întoarcem cu veacuri înainte. Într-adevăr, cărturarul umanist Ion Căianu (sec. XVII) a fost creatorul unei **spinete**, avînd 75 de clape pe care le-a realizat din lemn de carpen. Dimitrie Cantemir, la rîndul său, a inventat un **sistem de notație muzicală**, sistem în care a transcris diferite cîntece turcești (primul cunoscut în Imperiul Otoman), mult apreciat de muzicologii turci; și tot el mărturisește a fi „inventat și un **instrument matematic** [...] cu care instrument pot fi arătate vizibil, fără eroare și fără un ajutor al coardei, aplicate, ci numai prin compas, locurile de la care trebuie să provină tonurile pline și semitonurile etc." (traducere: Virgil Cândea). Să-i mai menționăm, din secolul trecut, pe Grigore Sturdza (fiul domnitorului Mihail Sturdza), ingenios cu mai multe invenții, creatorul unei **violine-harpă**, străbună a violoncelului (menționată și de Teodor T. Burada) cu ajutorul căreia s-au dat concerte atît la Viena cît și la București, ca și pe C.M. Cordoneanu, care a adus **perfecționări flautului**, despre care relatează pe larg revista „Vatra" în 1894.

Privim adesea, cu interes, la televizor sau la cinematograf, filme sau seriale științifice. Dar puțini sînt cei care știu că în 1898 un român, medicul Gheorghe Marinescu, realiza **primul film științific**, concomitent cu chirurgul francez Eugène Doyen. Filmul lui Marinescu descria o serie de tulburări de mers, de origine neurogenă. Aceasta se întîmpla la numai doi ani de la prima demonstrație pe plan mondial a cinematografului de către frații Lumière. Precursori avem chiar și în domenii nici astăzi duse la desăvîrșire ale cinematografului, de pildă în acela al **filmului în relief** (Dumitru Daponte, C.I. Botez etc).

În 1876, pe cînd lucra la crearea unui sistem de semne accesibil surdo-muților, inginerul american Alexander Graham Bell a inventat telefonul (nu mult timp după acela introdus și în România), care curînd a cuprins de altfel întreaga lume civilizată. Extinderea sa ca mijloc de comunicație de masă întîmpina însă o mare dificultate și anume aceea că pe un același circuit nu se putea transmite decît o singură convorbire. A început de aceea strădania unor oameni de știință, din mai multe țări, pentru fundamentarea **telefoniei multiple**. Au fost obținute chiar și primele brevete pentru diferite proiecte (în Rusia, Franța, S.U.A), dar soluția practică se lasă așteptată. Ideile, uneori ingenioase, nu deveneau „operative".

Este momentul cînd, în primii ani ai veacului nostru, în bătălia pentru realizarea acestui obiectiv, își face apariția un tînăr fizician și inginer român din Cluj, Augustin Maior, pe care problema l-a preocupat încă din vremea studenției. În 1906, la 23 de ani, el realiza o instalație telefonică prin care transmite, utilizînd curenți de înaltă frecvență, 5 **convorbiri pe același circuit**, lungimea acestuia fiind de 15 kilometri. În anul următor, cea mai importantă revistă de specialitate, „Elektrotechnisce Zeitschrift" („E.T.Z.") îi publică un studiu sub titlul **Über Mehrfach Fernsprechen**, iar revista americană „Electrical World" îl reproduce în rezumat. A. Maior are apoi posibilitatea să-și prezinte sistemul la prima Conferință internațională a inginerilor de telecomunicații (1908).

Cu toate că prioritatea este evidentă, în majoritatea tratatelor de telecomunicații invenția e atribuită maiorului american G.O. Squire. Acesta reușise și el să transmită mai multe convorbiri pe același circuit, dar... era vorba de numai 2 convorbiri și încă pe un circuit cu mult mai scurt, iar data experienței sale era 1911, deci la jumătate deceniu după Maior. E drept, bucurîndu-se de subvenții masive, Squire a reușit să industrializeze rapid invenția sa, ceea ce l-a adus celebritatea. Revista „Electrician" l-a proclamat creatorul telefoniei multiple, pentru ca ulterior să fie nevoită să revină asupra aserțiunii ei, recunoscînd întîietatea lui A. Maior. Dar cum instalațiile telefonice „tip Squire" continuau să se răspîndească în toată lumea, noul sistem a fost și mai departe asociat numelui său, ceea ce este evident nejustificat și frustrant, nefiind primul exemplu de acest fel...

I. M. ȘTEFAN

Cineva a bătut la ușă. E poștașul!

Cine sînt factorii poștali, acești oameni minunați care ne țin în legătură cu instituțiile, cu lumea, cu rudele și prietenii noștri? Ce eforturi fac și cum își organizează munca pentru ca un ziar să poată ajunge la timp și într-un apartament de bloc și la un consiliu popular, și la o casă depărtată de pe coama unui munte, și într-o așezare muncitorească de pe lîngă un mare șantier? Apoi comunicațiile nu se reduc numai la clasica și idilica imagine a poștașului cu geanta în spinare. Care sînt noutățile acestui domeniu ce presupune și calculatoare, și electronică, și stații de telecomunicații la mare distanță, și clădiri noi, dotate cu toate cuceririle tehnicii? Beneficiind mereu de serviciile acestui departament, de munca zilnică a lucrătorilor din poștă și telecomunicații, arareori ne-am apropiat mai atenți asupra trudei și strădaniilor celor angajați într-un imperativ al civilizației moderne — comunicațiile.

O echipă de redactori ai revistei noastre a descins în mai multe locuri, în centrale telefonice, la direcții județene pentru poștă și telecomunicații, a însoțit factori poștali și a discutat cu beneficiarii acestor servicii, oamenii muncii de prețuindeni, cei care, știți în cadrul sarcinilor de serviciu cît și acasă, au nevoie și beneficiază din plin de eforturile și rezultatele lucrătorilor din telecomunicații. Între ei, poștașii nu sînt decît personajele cele mai cunoscute, vestitorii bucuriilor noastre.

Pasul de ceasornic

Pas de om obișnuit cu muntele, egal, metodic, eficient. Constantin Petroa consideră că pentru un poștaș, mai exact pentru un factor poștal (pentru a-l deosebi de poștașul telegrafist) două sînt orașele care-i pun la încercare talentul și condiția fizică: Iașiul și Roma. Firește datorită colinelor străbătute cu piciorul, metodic, egal și eficient, încît ar putea spune foarte multe lucruri nu numai despre fiecare din cele peste trei mii de familii pe care le are în „custodie", dar și despre solul orașului, despre sistematizarea lui. Iată, Țicăul lui Creangă, chiar prin preajma boideucit. I-a mîncat sufletul pînă acum doi ani. Cînd venea acasă, parcă era după o campanie agricolă făcută de unul singur prin ploaie. Îi bătea gîndul, la un moment dat, să-și găsească un loc sigur unde să-și lase pantofii și să-și pună cizmele, un joc ca o haltă, cum are acum cînd își lasă pachetele cu ziare, pentru că el are și acum peste 400 de abonamente pe zi, ziare și săptămînale, bașca scrisorile, și toate odată doar cu macaraua le-ar putea cîra. Și Țicăul, fiindcă de aici am plecat, a scăpat de coșmar, dealul nu mai fuge, s-au băgat niște chesoane la 30 de metri adîncime, s-a pregătit locul cu cheltuieli enorme, și nimeni din blocul în care locuiește nu mai face haz de Petrea că a fost mutat la țară. Țicăul e azi curat, civilizat iar fără noroi stă mai bine și în literatură. Ca să nu mai spună că nici de prima lui zi de poștărie nu-i mai aduce aminte. Zi urită ai dracului, cu noroiul pînă la brîu. De fapt toate le-a început în Iașiul acesta vechi de cînd lumea pe noroi și le-a adus la asfalt. Prima zi a fost 15 august 1955 și s-a datorat întîmplării. După război, ca după război: frați mulți, șapte la număr, sărăcie, tatăl care pleca în Oltenia cu țesături și covoare ca să le schimbe pe pîine, mama care tăiase perdelele, să le coasă cămăși, pentru că fețele de plapumă le păstrase pentru pantaloni. Ani de secetă. Biografia obișnuită a multor moldoveni în acea vreme. Întîmplarea a făcut să-și aducă aminte de un unchi care lucra la poștă. Prima zi de poștaș. Cămașă albă, uniformă, leafă, adică om serios, slujbaș la stat, nu te mai trezește nimeni diminoața cu cana de apă, ca să-ți amintească de vite. Dar prima zi tot de noroiul de pe coclauri i-a adus aminte. Avea „în tașcă" cartierul Trancu, la doi pași de Palatul administrativ, dar plin de praf sau noroi, după cum era timpul. Dăduse păscutul vacii pe plimbatul scrisorilor într-o broscărie. Tot cu unchiul s-a aranjat. A prins centrul, căra cîte trei genți pe zi, fiecare atîrnînd cîte cincisprezece kilograme, că se mira poetul Lesnea, căruia îi ducea ziare și scrisori în fiecare zi, cît de grea e poștăria asta. A învățat meseria în trei zile. La locul de muncă, adică pe străzile Iașiului, în casele în care intra. Asta-i talentul sau pasiunea, să înveți din mers, fiindcă poștașii sînt ca actorii, schimbă decorul în fiecare zi. Dacă ai făcut treaba bine, te învață lumea. Să fii corect, punctual și discret. Discret, fiindcă afli atîtea în casele cărora le treci pragul, că ai fi în stare să umpli cărți întregi. Ani în urmă, era pe la începutul meseriei, îl rugase o gospodină să bată la ușa unei vecine unde bănuia că-i este bărbatul. A bătut și bărbatul era într-adevăr acolo. Cu vecina, în fața unei mese încărcate cu bucate și băutură. S-a dus înapoi și i-a spus gospodinei să stea liniștită că omul nu-i era acolo. Ce să facă, să le strice casa? Anii au trecut, oamenii aceia nu acum nepoți, nici orașul nu mai seamănă cu ce era pe atunci, străzile sînt pe verticală, adică în blocuri, dar de bătut tot cu piciorul le bate. Uneori, cînd nu merge liftul. Fără bicicletă, bicicleta e pentru poștașii telegrafiști, cei ce vin mai mult pe nepusă masă, ca să-ți vestească sosirea soacrei sau nașterea unui nepot sau... L-a întrebat odată pe unul: măi, cînd te duci tu noaptea cu o veste proastă (că bucuriile pot să aștepte și dimineața), îți mai mulțumește omul? Mai prost e că trebuie să-i pun să-mi și semneze. Și Constantin Petrea a dus poate și vești proaste, dar a adus și trei mașini cîștigate la pronoexpres. A cîștigat și el una, i-a adus-o un coleg, dar a vîndut-o. I-a rămas pasul. Egal, eficient, de muntean, douăzeci de kilometri pe zi, nu forțează niciodată, nu iese din ritm, ăsta e secretul condiției fizice de maratonist; dacă merge încet, obosește, și după ce vine din concediu, trei zile are febră musculară. Se gîndește că, după ce iese la pensie, să facă turul României, pentru că e greu să te oprești brusc după patruzeci de ani de mers pe jos. Vrea să poată și atunci să bată la o ușă, să ceară o cană cu apă, să nu-i fie jenă s-o facă și să fie primit cu un zîmbet de veste bună. I-a plăcut poștăria, chiar dacă tașca a făcut (îmi arată) ca mîneca dreaptă să-i fie mai lungă decît cea stîngă, iar umărul drept mai puternic decît stîngul, i-ar place ca și băiatul s-o îndrăgească, pentru că fetelor, orice s-ar spune, le-ar fi prea greu, i-a plăcut poștăria fiindcă s-a simțit liber ca pasărea, nelimpins mereu din urmă, ca să-i strice cineva pasul.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Dacă am pentru cine, trec zece munți

Cînd își scoate casheta, părul ud și aricit pare dat cu briantină. Curge apa pe el și obrajii împurpurați sînt semn de sfîrșit de cursă. Și povestește cu o volubilitate molipsitoare. Cînd am venit la Alba Iulia fixam tocurile la pantofi într-o fabrică și meșterul tot striga la mine, că nu-i bine, că-i prea încet, că se strică mașina! Mă omule, las-o mai ușor, nu te tot zborși, pentru că eu mă dau cu capul de pereți să fac tot ce pot. Așa am fost învățat. Să-mi zici una și să mă lași în pace. De-aia am și plecat. Era un loc liber la poștă, curier de telegrame. Vreme de 13 ani, cum venea o telegramă, cum încălecam pe bițiclu și dă-i pedală spre casa omului. Trrr la ușă, o dădeam și unii mă luau în brațe de bucurie, pe alții i-am luat eu că leșinau după ce citeau vestea. Și după 13 ani, m-or promovat factor pe distanța de distribuire număr patru. Asta se întinde pe străzile Cosbuc, 30 Decembrie, Bărnuțiu, Libertății, Eminescu și cînd să am și eu sectorul meu, iacă necazu, nu mai puteam să umblu că nu mă mai țineau picioarele. Mai mai să ologesc de reumatism. M-am dus la comisie și doctoru mi-o spus, mă poștașule, eu te pensionez și eu i-am zis, ba nu, că mă nenorocești. Și doctoru o zis, mă poștașule, nu fii prost, toți mă roagă să-i pensionez și eu nu vreau și pe tine te rog eu și tu vrei să te îmbolnăvești de tot. Da' am umblat în cîrje pe la Cluj și-am dat de un doctor cumsecade, șchiop și el, care tot glumea și zicea, mă poștașule, te-or blestemat mulțimile adresanților, da' el s-o aruncat cu injecțiile pe mine și dă-i și dă-i, și într-o zi mi-o zis, mă poștașule, vezi, și eu la șchiop și mergem amîndoi și coborîm cu liftul, eu mă întorc cu el de' tu vii pe scări, pe jos și fără cîrje. S-o dus și m-o așteptat sus și mi-o fost rușine să nu pot și acolo mi-o zis, bravo poștașule, mîine facem iar și așa, zi de zi, pînă cînd am plecat acasă ca un fecior. Cîrjele i le-am lăsat lui la Cluj și de atunci nu mă dau pe unul de douășcinci de ani. Eu am cîștigat toate concursurile pe județ în ultimii cinci ani și nu mă taie nimeni la mars. Am de două ori mai multe abonamente decît ceilalți, am omorît cinci biciclete pînă acum, le-am deșelat și le-am dat la fier vechi și strîc trei-patru perechi de încălțări pe vară. Mi-i cam frică de cîini da' mă apăr cu geanta și cînd trec prin sector merg din bună ziua în bună ziua, că-i cunosc pe toți, și pe cei mîniosi, le știu și pisicile și copiii. Într-o zi i-am văzut pe doi că se bat și m-am oprit să mă uit la ei și să-i despart și iacă m-or chemat ca martor la tribunal. Judecătorul m-a întrebat, mă poștașule, de ce ai stat să te uiți? de prost, am zis eu. No, să spui ce-ai văzut! Așa spun, și le-am zis că ăl care dădea tot ei zbiera mai tare și vă rog să mă lăsați că oamenii mei din sector așteaptă să le duc ziarele și corespondența și de atunci, nu mă mai uit la certuri. Ioan Roșu, factor poștal în Alba Iulia are bătătură pe umăr de la purtatul genții de scrisori, ziare și efecte poștale. Și povestește totdeauna cu sentimentul că fără munca lui lumea s-ar încurca și ar avea o viață mai complicată. El este unul dintre figurile cele mai cunoscute din galeria factorilor poștali din Alba Iulia. Au mai fost doi, acum pensionați, Ștefan Magda și Ioan Pleșa, oameni care au cărat peste două decenii tașca de factor. Veneau din satele vecine, distribuiau presa locală și corespondența, decontau la amiază și plecau iar în cursă cu presa centrală, de parcă n-ar fi fost și președinți de cooperativă pînă cînd n-a mai fost de ei la conducerea complicatei vieți a pămîntului. S-au pensionat și vin pe la poștă ca să cumpere almanahuri și zic, noi nu vrem să rămînă lumea cu o impresie proastă, că dacă ne-am pensionat nu mai sînt serviți ca înainte. Noi vrem ca oamenii din sector să ne primească totdeauna cu plăcere. Cornel Pașliu are și el același sector de 20 de ani. Și într-o bună zi, cînd fiul lui ezita, bătrînul poștaș i-a zis, mă copile, hai și tu la poștă și ia geanta în spinare și-ți scoți pîinea, și acum, tată și fiu bat zilnic două părți din oraș, sunînd pe la uși și strecurînd în cutiile de corespondență micile mesaje trimise între oamenii separați de depărtare. Gheorghe Sabău are 36 de ani în slujba poștei române. E înalt, subțire, poartă o căciulă neagră de miel și trei creioane chimice în buzunarul de la piept. Nu există poștași grași. E mai mult decît un nonsens. Poștașul e un om care aleargă mereu ca o punte vie între oameni din lumea largă. Știrile și scrisorile vin și pleacă. El aleargă pentru restul lumii, lăsîndu-și viața sa pentru vremea însărării, cînd își agață geanta goală în cuierul în care-și mai pune casheta și mantaua și apoi se pune la masă ca să cineze, povestind alor săi cîte se mai petrec pe aiurea. „La nunți nu ne prea chemă, dar cînd moare unul din sector, chiar dacă nu mă invită, trec pe acolo și stau măcar cîteva minute. Mă doare sufletul cînd îmi pleacă un destinatar", zice Sabău cu gîndul la pensie. De 34 de ani are același sector. Îi știe pe toți. Pe mulți i-a văzut de la primele zile după naștere, i-a însoțit prin viață și i-a văzut cum se căsătoresc, cum au copii și nepoți și cum le trece viața, trecînd și el o dată cu ei, și cum se schimbă lumea, cu oameni și cu adrese cu tot.

Nu-i ușor să fii poștaș într-un oraș în care factorii cei mai bătrîni sînt mai cunoscuți decît primarul. Dar mult mai greu e să faci această meserie în Munții Apuseni, pe sectoare întinse pe zeci de kilometri, călare pe cal, înfruntînd nămeții și vremurile grele, să sui munții pentru o telegramă sau să cobori două dealuri și o vale ca să duci un ziar pe care adresantul poate să nu-l citească.

CORNEL NISTORESCU ■

Un prieten discret

Astăzi, după ce va termina de împărțit corespondența, ziarele, avizele telefonice în cartierul Mîndrești al Focșanilor unde locuiește, poștașul Marinică C. Ion se va îndrepta spre casă cu tolba în care se va mai afla doar acest număr din revista **Flacăra**, va spune „bună seara" celor dragi, se va face comod, se va așeza pe un scaun și va citi următoarele:

„Poștașul Marinică C. Ion e un bărbat de 54 de ani, mai degrabă scund de statură dar cu mișcări vioaie. E îmbrăcat în uniformă albastră iar în picioare poartă adidași care-l fac și mai sprinten decît este, dovadă că de cîteva ori a cîștigat tradiționalul marș al poștașilor. Deși nici în copilărie și nici în tinerețe n-a prea primit scrisori, la 35 de ani a hotărît să devină poștaș: La 1 aprilie 1987 va face 20 de ani în acest serviciu. „De ce, nea Marinică, te-ai făcut poștaș, la vîrsta aceea?" „Fiindcă îmi place să-i apropii pe oameni între ei cu ajutorul scrisorilor. Atît și nimic mai mult". La început a mers cu predecesorul său, Dumitru Pleșa. „Știam cartierul cu ochii închiși. Doar aici stau de copil. Nu era vorba de a învăța drumul". „Dar de ce era vorba, nea Marinică?". Zîmbește ușor. „El, era vorba de felul cum trebuie să te porți cu oamenii. Să nu nu fii rece". „Cum adică?" „Să fii cît mai apropiat de ei. Chiar înainte de a deschide scrisoarea să simtă cum îl cuprinde emoția".

Marinică C. Ion intră în clădirea Poștei din Focșani la 8,30. Pînă la 10 cartează corespondența, își fixează cei mai lesnicios traseu, își pune pe umăr geanta care cîntărește de obicei 15—20 kilograme și o pornește cu bicicleta la drum. Bicicleta e un Diamant din 1952. Pînă acum a tocit 15 perechi de cauciucuri, a schimbat lanțul de 5 ori și de 6 ori pedalele. Îi cunoaște pe toți membrii celor 450 de familii pe care le vizitează de cîteva ori pe an pentru a le lega de lume și mai mult prin intermediul presei sau al epistolelor. E primit întotdeauna cu drag, unii îl mai îmbie cu cîte un păhărel, dar Marinică C. Ion refuză politicos nu din ipocrizie ci fiindcă îi place să ajungă la ai lui cu mintea limpede. A auzit de romanul **Poștașul sună de două ori** dar zice că asta nu-i în regulă, un adevărat poștaș sună de mai multe ori, pînă cînd i se răspunde, sau dacă nu i se răsounde revine pînă cînd poate să predea destinatarului ceea ce i se cuvine. El așa procedează și de aceea și este respectat și se bucură de prestigiu în cartier, fiindcă își face datoria indiferent dacă trebuie să străbată nămeți cît statul de om sau afară e o zăpușeală de se topește și asfaltul. A început să-și dea seama chiar și după plic cam ce vești conține o scrisoare. Sînt plicuri posomorîte, care cu siguranță că anunță lucruri, rele, chiar năprasnice, și sînt plicuri în culori vii, care poartă în ele vești îmbucurătoare. O dată însă s-a păcălit. Și-a adus lui însuși o scrisoare într-un plic oficial trimis de la C.E.C. Nu l-a desfăcut nici la Poștă și nici pe drum. De-abia acasă l-a deschis. Plicul conținea o invitație la C.E.C. S-a dus acolo nedumerit, cu inima strînsă, ca pînă la urmă să afle că a cîștigat o Dacie.

În vară a fost în Bulgaria și a trimis de-acolo mai multe vederi, printre care una și directorului său Constantin Tudorache, pentru că un poștaș, atunci cînd se află în concediu, tot la mersul poștei se gîndește și visează să sporească volumul corespondenței. A trimis o vedere și familiei, da asta abia în ultimele zile ale sejurului la Varna, astfel încît el a ajuns mai înainte în țară și a avut bucuria s-o predea cu mîinile lui celor mai scumpe ființe pe care le are. Mai înainte însă a împărțit scrisorile altora. Așa a făcut și cu această revistă pe care n-a deschis-o decît acasă, după ce și-a terminat treburile, ca să poată s-o citească în liniște, cu sentimentul datoriei împlinite.

GEORGE ARION ■

„Știi ce mi-ai adus ieri? O Dacie 1300"

În viața unui om intervine întotdeauna o schimbare hotărîtoare. Pentru Vasile Herciu, schimbarea s-a numit P.T.T.R. În anul 1958, cînd Vasile Herciu se însurase cu o fată din satul Salcău, județul Sibiu, tocmai se căuta un factor poștal care să deservească ruta Șalcău-Mihăileni — Moardăș — Răvășel — Metiș. Vasile Herciu n-a

stat mult pe gînduri. Cal avea. Și-a făcut șaretă și de la 1 decembrie a început serviciul. Avea o leafă de 450 lei. Pentru întreținerea calului primea alți 225 lei. Pe atunci nu erau înființate agențiile poștale în fiecare localitate și poștașul bătea la porțile oamenilor cu scrisori, colete și mandate poștale. Oamenii îi așteptau cei mai adesea la Cooperativă sau la Consiliul popular. Se adăposteau pe unde puteau cînd vremea era urită ori în plină uliță, lîngă șaretă, dacă vremea era frumoasă și se făceau chitanțele și formele de predare-primire. El era legătura cu lumea țăranilor din satele situate la kilometri de drumurile principale de calea ferată. Și astăzi oamenii de prin satele acelea îl mai țin minte pe Vasile Herciu, iar el, dacă ar fi să ducă acum o scrisoare prin acele locuri, ar face-o cu ochii închiși.

Drumurile erau grele, desfundate primăvara și toamna. Iarna, cînd se întorcea acasă, băga calul în grajd, îi punea fîn în ieslе, apoi scotea roțile șaretei pe care se prinsese noroi și gheață. Le băga în pivniță să se dezghețe iar a doua zi de dimineață le punea la loc și pornea din nou la drum.

În 1965 s-a crezut că se poate înlocui șaretа cu mașina. Unde putea pătrunde calul, nu putea pătrunde mașina și după vreo două luni s-a renunțat la această inițiativă. Timpul a fost suficient pentru ca postul lui Vasile Herciu să se desființeze. Vasile Herciu și-a luat inima-n dinți și s-a mutat în Sibiu tot ca factor poștal. Aici muncește de mai bine de 20 de ani.

— Indiferent de starea timpului, n-a existat o zi să nu îmi, n-a existat o zi să nu împart poșta Cum să i-o dai abia a doua zi ? Dacă nu știu din ce motiv într-o zi nu pot să împarți poșta, a doua zi se dublează. Este o continuitate care ține de mersul vieții înainte și căreia trebuie să i te supui. Întotdeauna am avut impresia că oamenii care lucrează la poștă sînt uniți între ei, se ajută, poți conta pe ei și ei pe tine. Cînd eram la Șalcău, în ziua mea liberă venea un factor de la Benești să mă înlocuiască. 24 de kilometri dus, 24 întors. Acum drumurile s-au asfaltat, altele sînt condițiile. Și astăzi e un poștaș la Salcău. Pe vremea mea, cînd ploua ori iarna cînd era zăpadă mare nu puteam să scot calul din pas. Plăcerea mare în murga noastră este cînd duci omului o veste bună. Citeodată, cineva mă întreabă : Știi ce mi-ai adus ieri ? Ce ? întreb eu. O Dacie 1300. Mi-au trimis scrisoare de CEC să mă duc s-o ridic. Din 1965 lucrez în același cartier, zona Pieții Republicii. Ajungi să cunoști pe toată lumea. În Sibiu sîntem 75 de factori poștali. Marea majoritate sîntem trecuți de prima tinerețe. Am impresia că tinerii se îndreaptă spre alte meserii. Unii vin dar nu stau prea mult. Trebuie să-ți placă meseria. Eu stau în aer liber și merg zilnic 6 ore pe jos. Și medicii recomandă pentru menținerea sănătății să mergi mult pe jos. La cei 54 de ani ai mei mă simt excelent cu sănătatea. După concediu, două-trei zile parcă nu mă ascultă picioarele Fac febră musculară. După aceea intru în ritm. Față de trecut, numărul de scrisori parcă s-a micșorat. Lumea comunică mai mult prin telefon. S-a mărit numărul aviz-elor telefonice. Presa este mult mai solicitată. S-a mărit numărul de mandate de pensii. De fapt, ritmul întregii noastre vieți s-a schimbat. Cu ocazia discuției noastre, iată că mi-am adus aminte de multe lucruri la care nici n-am mai avut timp să mă gîndesc. Parcă acum cîteva zile în urmă eram poștaș la Șalcău. Am trei băieți și o fată și chiar doi nepoței. Ionel și Marioara sînt la casele lor. Vasile lucrează și învață la seral Doar cel mai mic, Marcel, e încă la școală, în clasa a VIII-a. Ca să zic așa, sînt mulțumit. Dacă îți faci munca bine și reușești să ajuți copiii să-și facă un rost, e bine.

Discuția noastră cu Vasile Herciu a avut loc dimineața devreme. În ziua aceea avea de împărțit 366 de ziare, 40 de mandate de pensie și un maldăr de scrisori. Picioarele îi ascultau și la ora opt și jumătate fix a pornit ca deobicei în cursă.

OPREA GEORGESCU

Pe-o bicicletă marca Griviță

A fost o toamnă frumoasă, la Griviță, dar cînd or veni ploile o să fie mai greu de intrat pe ulițele ce se desprind din șoseaua asfaltată. Chiar dacă roțile bicicletei or să se încarce cu lutul galben și lipicios, tot ar fi mai bine să plouă, decît să fie secetă, fiindcă de la pămînt și de la felul cum încolțește grîul se trage toată nădejdea oamenilor din satul acesta aflat în nordul Bărăganului. Poștărița Georgeta Florea așa crede și știe ea bine de ce crede așa. Pînă nu de mult a lucrat și ea la pămînt, cum zice, a muncit la cooperativa agricolă, dar s-a ivit prilejul să-și schimbe meseria și pe 19 iunie în anul viitor se împlinesc trei ani de cînd e factor poștal. Satul avea doi poștași iar unul dintre ei, Ion Bilbîie, s-a hotărît într-o bună zi să se întoarcă la C.A.P. Atunci au fost lipite niște anunțuri la primărie și-n preajma restaurantului cum că se fac înscrieri pentru concurs dar spre norocul ei, zice Georgeta Florea, n-a avut concurenți și s-a prezentat singură în capitala de județ, la Slobozia, ca să dea examen. La geografie a fost necesar să arate că știe toate capitalele de județ, la matematică operațiile de adunare, scădere, înmulțire și împărțire, cu zecimale, iar la protecția muncii regulile de circulație pe drumurile publice.

Poștărița din Griviță are 37 de ani iar peste două zile va fi soacră mică. Fiică-sa, Vasilica, s-a măritat cu un mecanizator iar pregătivele pentru nuntă au obligat-o pe Georgeta Florea să facă și-un drum la București, unde a dat 15 000 de lei, cum zice ea, ca pe 15 lei. Alți 7 000 de lei au fost puși deoparte pentru lăutarii pe care i-a tocmit bărbatu-său, Constantin, electromecanic la stația de pompe a sistemului de irigații. Aceasta i-a făcut și bicicleta cu care ea umblă zilnic, o bicicletă marca Griviță, s-ar putea spune, o bicicletă de adunătură, dar bună ca oricare alta, chiar dacă a fost înghebată piesă cu piesă.

Oricît de repede ar pedala Georgeta Florea, satul acesta cu 3 100 de famiii e destul de mare ca să nu se aștepte nimeni la minunea ca un singur poștaș să poată munci cît doi. Al doilea, Florea Buga, cu toate că era mai vîrstnic decît Georgeta Florea doar cu un an, era mai vechi în meserie, era poștaș de vreo zece ani dar pe 24 septembrie a plecat, și-a făcut lichidarea, a zis că vrea să facă altă muncă. Încît Georgeta Florea n-a avut încotro și-a împărțit satul în două sectoare : o zi duce scrisorile, mandatele poștale și ziarele pentru o jumătate a satului iar în ziua următoare, frățește, pentru cealaltă jumătate.

Pînă una-alta, Georgeta Florea reușește și singură să distribuie în acest sat, în medie, pe lună, 2 700 scrisori simple și 275 recomandate, 100 de avize telefonice și telegrame, 200 de mandate poștale și peste 9 000 exemplare de ziare și reviste. Înmînarea unei scrisori simple durează, potrivit normelor stabilite de specialiști, 25 de secunde iar a unui ziar 24 de secunde. Ori că durează atît, ori mai mult, fiindcă secundele astea pot să treacă numai pînă ce se potolește vreun cîine rău, poștărița și-a făcut și își face datoria astfel încît, pentru munca ei, satul i-a acordat un calificativ mai bun decît toate : absența oricărei reclamații. De unde se vede că e bună și-o bicicletă marca Griviță.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Meseriași în concurs

Interviu cu Mircea Deac, directorul Direcției pentru poștă și telecomunicații a județului Hunedoara

— Se apropie ora 20 și abia am reușit să vă găsesc. Peste tot mi s-a spus că sînteți bolnav dar n-am reușit să aflu spitalul. Un director de direcție județeană pentru poștă și telecomunicații poate lipsi de pe baricade ?

— Nu! Domeniul nostru e fără odihnă. Din păcate, plătesc tributul fracturilor din tinerețe !

— Cîte ați avut ?

— Am practicat sport de performanță și nici eu nu mai știu cîte au fost. Am avut dublă fractură de tibie și peroneu la piciorul drept, ruptură de ligamente la genunchiul sting, menisc la genunchiul drept, fractură la încheietura mîinii drepte, alte traumatisme și operații, fractură de bărbie. Baschetul era un joc prea bărbătesc și dacă stau să număr toate accidentele ar fi...

— Nu e nevoie! Și cînd n-ați mai rezistat, v-ați retras la poștă și telecomunicații ? Nu e un domeniu prea liniștit !

— Aș putea să mă consider șiret. Eu n-am aterizat în acest domeniu, nu l-am considerat o sinecură, ci pasiunea vieții mele !

— Sînt cuvinte cam mari. Ce vreți să spuneți ?

— Că în 1957 am terminat la București școala de tehnician în telecomunicații și de atunci lucrez numai la Deva. Am lucrat ca muncitor la stația de telecomunicații la mare distanță, apoi am urmat Facultatea de electronică și telecomunicații din cadrul Institutului Politehnic București, ca din 1965 să preiau centrul de telecomunicații la mare distanță aparținînd regiunii Hunedoara de pe atunci. Apoi am fost inginerul șef al Direcției județene pentru poștă și telecomunicații a județului și, ulterior director. Că n-am muncit de pomană o constituie și rezultatele. Că am pus și pasiune o dovedește faptul că județul Hunedoara are cel mai mare număr de abonați la 1 000 de locuitori în mediul rural și ocupă locul doi pe țară la total, că avem cel mai mare grad de automatizare după municipiul București, că în județul Hunedoara sînt cele mai multe comune din țară cu centrale automate conectate la rețeaua automată interurbană, că...

— Vă mulțumesc, ajunge ! Ce înseamnă cele mai multe comune conectate la rețeaua automată interurbană ?

— Cu trei ani în urmă am dat unui colectiv de specialiști din cadrul direcției o temă de lucru : cum se pot conecta centralele de comună la rețeaua automată interurbană, în așa fel încît să poată fi taxate și impulsurile locale și cele interurbane. Oamenii noștri au muncit pe brînci și au venit cu o soluție. Am vrut să o depunem la O.S.I.M. dar avem prea multă treabă. Poate că nu-i prea mare găselnița, dar noi am aplicat-o și am oferit-o și altor județe. Și în momentul de față, locuitorii comunelor Dobra, Bucureșci, Certej, Teliuc, Rapolt pot forma prefixul orașelor țării și pot vorbi fără să mai apeleze la centralistă, după cum pot fi sunați de oriunde. La Ghelar am dat în funcțiune o centrală automată de 300 de linii care va fi racordată în curînd la aceeași rețea.

— Utili și plăcut lucru. Asta înseamnă că aveți o echipă, un colectiv de nădejde, care contează în economia județului !

— Sîntem între primele cinci întreprinderi din țară ca pondere în domeniu. Deservim două zone de mare importanță economică, Hunedoara și Valea Jiului am construit clădiri noi pentru poștă în toate orașele județului, ba chiar și în comunele mai mari. Sînt peste 30 de clădiri noi în județul Hunedoara și mai lucrăm la altele la Uricani și Sălașul de Sus.

— Pînă și la Geoagiu Băi am văzut o clădire nouă, modernă, care se integrează perfect în peisajul stațiunii !

— Pe lîngă clădirea necesară serviciilor publice, am mai adăugat cîteva încăperi, dotate cu cele necesare, în care vin pentru recuperare și tratament numai oamenii noștri. Îi repartizăm în serii de cîte 10 zile, își plătesc cheltuielile și urmează procedurile de recuperare a capacității de efort.

— Înțeleg că aveți multe lucruri cu care vă puteți lăuda ?

— Poate că da, dar nu-i bine, cine știe cine se supără ! Mai bine modestie și muncă.

— Nu e o laudă să vorbiți despre modernizare. E o obligație a fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Ce înseamnă concret modernizare în cazul întreprinderii pe care o conduceți ?

— În tehnica de calcul avem un oficiu dotat cu tot ce-i nou în domeniu, reprezentînd rolul preocupărilor noastre de aproape 15 ani. Pînă în 1990 vom introduce întreaga activitate a Direcției pe calculator, fiind considerați din acest punct de vedere un oficiu pilot. Am introdus utilaje noi privind modernizarea unor acțiuni legate de microproducție. Vrem să ne realizăm singuri materiale și piese de schimb. În telecomunicații introducem o serie de echipamente de mare capacitate. Instalăm radioreleul de 1 800 de canale telefonice între Deva-Petroșani-Tîrgu Jiu-Craiova, dezvoltăm legăturile de telecomunicații în bazinul carbonifer al Văii Jiului, pe cel al bazinului energetic Riul Mare — Retezat și încercăm să nu uităm de oamenii noștri, cei care, pe lîngă sarcinile de plan, au răspuns prezent la orice chemare. Vom construi încă un bloc al nostru, dotat cu 56 de apartamente.

— E ceva, într-adevăr ! Din sutele de mii de mandate, cîte se pierd într-un an ?

— Cel mult două, și nu neapărat din vina poștașilor.

— Cîți sînt îmbrăcați în această uniformă în județul Hunedoara ?

— 554 de oameni cinstiți și sîrguincioși, care bat străzile, satele, dealurile, văile și munții pentru a-i ține pe locuitori conectați la viața României și a lumii.

— Cum au fost aleși ? Îi cunoașteți ?

— Nu pe toți ! Și fiind poștași, cum le spuneți dumneavoastră, au făcut dovada unor cunoștințe, a unor calități. Au cîștigat concursul, pentru că, de obicei, pentru un post de factor poștal se prezintă 5—6 oameni.

— Vă cer scuze pentru debutul discuției !

— Nici o problemă ! Sînt și eu om care lucrează de atîția ani într-un colectiv de meseriași bine pregătiți și în primul rînd mă consider și eu un meseriaș, unul dintre cei care deservesc Direcția pentru poștă și telecomunicații a județului Hunedoara. Mie mi se spune Deac.

BOGDAN NISIPOIU

Poștașul nu este decît purtătorul de informație spre cetățeanul României de azi. Nu numai spre ei, ci și de la ei spre semenii lui. Căci poștașul de acum nu mai bate ulițele fugărit de cîini, traversează cartiere moderne de blocuri, pătrunde în apartamente cu un alt standard de viață. El este și martorul prefacerilor din viața oamenilor, din munca lor. Trece în fiecare zi prin aceleași locuri și realizări noi apar mereu pe traseul său. Factorul poștal este martorul direct al tuturor prefacerilor de azi. Iar lucrătorii din telecomunicații, aprigi luptători pentru introducerea noului, a progresului tehnic, a ultimelor cuceriri ale științei și tehnicii nu sînt decît comuniști la datorie.

Cronica șoselei

Oameni de suflet

Nimic nu părea să tulbure liniștea șoselei în seara aceea de toamnă tîrzie. Cei mai mulți șoferi se grăbiseră să ajungă acasă înainte de lăsarea întunericului, iar piloții puținelor mașini grele care rulau pe drum la acea oră, știind că mai au de mers doar cîțiva kilometri pînă la bazele din orașul care se zărea în apropiere, cu blocurile viu colorate și spitalul recent terminat care fusese dat în folosință abia cu cîteva zile înainte, rulau cu viteză moderată. Cum reușise Vasile să ajungă în șanț cu autocisterna pe un drum absolut drept, e greu de explicat. Acum, agitat, fisticit, roșu la față, trece de la una la alta și nu poate da o lămurire cît de cît plauzibilă celor care s-au adunat în jurul lui și-l tot întreabă : „Vasile, nu cumva te-a lăsat direcția ?“ „Măi vere, eu cred că tu ai avut o explozie pe față sau o dezumflare bruscă, altfel nu se explică o asemenea figură. Ia să vedem cauciucurile !“ „Nu cumva te-a surprins vreo denivelare mai pronunțată, vreo groapă și ai virat brusc la dreapta, nemaiputînd să-ți mențiî apoi direcția ?“

Mai departe, la 10—15 metri de mașina răsturnată, doi șoferi discută între ei. „Drumul e făcut nu de mult, asfaltul ca-n palmă, fără curbe, fără pante, absolut orizontal, lipsit pe margini de șanțuri adînci. Singura explicație e că a fost neatent. Uite cine ședea în cabină, lîngă el !“ Și Gologan, șofer între două vîrste, atrage atenția colegului său asupra unei femei cam de 30 de ani, înaltă, suplă, cu părul șaten tuns scurt și ochii albaștri, îmbrăcată cu gust într-o rochie de lînă subțire, oliv, care-i pune parcă și mai bine în evidență corpul ei de manechin. Femeia nu pare deloc speriată. Examinează curioasă uriașa cisternă și e prima care se apropie de grupul celor doi șoferi ce tocmai își îndreptaseră atenția spre ea. Își menține în continuare calmul. Cel puțin aparent, căci obrajii i s-au îmbujorat ușor. „Sînt doctoriță, călătoream cu această mașină. Domnul a fost drăguț și m-a luat în cabină. Am o ședință la județ și n-am vrut să mă scol foarte dimineață. În plus, nu eram sigură că atît de devreme găsesc vreun mijloc de locomoție. Dar nu v-am întrerupt din discuție să vă vorbesc, mai ales neinvitată, despre mine. Altceva doream să vă zic. Dumneavoastră se vede că sînteți șoferi. Așa se explică că discutați chiar lîngă mașinile pe care probabil le conduceți. Vreți să vă uitați puțin la cisterna lăsată pe o parte în șanț ? N-aveți și dv. impresia că din ea se scurge un lichid?“ „Gologane, să știi că doamna are dreptate. Din cisternă se prelinge motorină și încă din ce în ce mai multă pe măsură ce mașina se apleacă tot mai pronunțat într-o parte. Trebuie să facem ceva, altfel

bălatul ăsta își pierde repede de tot cel puțin o jumătate din conținut“. „Nu-i timp de pierdut, Martiane. Hai să-i dăm o mînă de ajutor, dar cît mai repede“. Cei doi fac semne și opresc toate autovehiculele care trec prin dreptul cisternei răsturnate. Unii încep să vocifereze. „Pentru ce ne-ai oprit dom-le ?“ „Vrei să dăm de vreun bucluc ? Să se zică apoi că am furat motorina ?“ „Eu sînt în întîrziere. Trebuia încă de la șase să ajung la bază !“ „Noi nu vă putem obliga, vă rugăm doar... Spuneți și dv., nu-i păcat să se scurgă în pămînt sute de litri de motorină ? Vom nota cîte găleți, că alt mijloc de măsură n-avem, am pus în rezervorul fiecărula, apoi vom recupera motorina și o vom preda unității respective. Uitați-vă în carnețelul ăsta. Voi nota cît a primit fiecare“. Calmul atitudinea deschisă, buna intenție, francheța celor doi șoferi e dezarmantă. Cei șase șoferi la care în curînd se mai rataază încă pe atîția, nu mai comentează nimic și trec la treabă Se organizează un lanț viu de oameni care transpostă motorina cu gălețile, în rezervoarele mașinilor, în canistre, oriunde prețiosul lichid poate fi depozitat. Se aude : „Camionul cu număr de Ialomița cinci găleți, dubita de Buzău trei găleți, autobuzul de Vaslui șapte găleți...“ Gologan trece în carnețel cu conștiinciozitate numărul mașinii și cantitatea primită. „Nu te supăra, colega, te rog să-mi dai acum un autograf. Pentru mai multă precizie. E bine și pentru noi cei care ți-am dat-o, e și în folosul dumitale care ai primit-o spre păstrare“. „Să știi că ai dreptate. În oala acoperită nu intră praful“. Operațiunea de transbordare a motorinei a durat două ore. Ore de muncă încordată. S-a angajat din plin, după ce s-a mai trezit din buimăceală și șoferul autocisternei. Cînd motorina a încetat să mai curgă din cisternă, cei doi șoferi inimoși au tras linie în carnet și au făcut socoteala. „Deci, din totalul cantității îți lipsesc 1.280 de litri. Așa-i ?“ „Da, așa este“, răspunde șoferul cisternei. „Am măsurat cu atenție ce a rămas în rezervor“. „Să adunăm acum ce am dat colegilor noștri în custodie“. Gologan adună cu migală, apoi repetă operațiunea, după care dă carnețelul colegului său, Martian, care pronunță sentențios. „Am dat pe bază de semnătură 1.180 de litri. Dar vorba aia, una e să se risipească o mie și ceva de litri și alta nici o sută“. „Vă mulțumesc din suflet, tovarăși. Dacă nu erați voi, se prăpădea o mulțime de carburant. Ați făcut totul dezinteresat. Nu v-a obligat nimeni. Așa trebuie să se ajute între ei adevăratii oameni“. „Nu ne mai mulțumi. Sîntem convinși că și dumneata, dacă noi eram la nevoie, ne ajutai la fel. Cît privește cei 80 de litri risipiți ăsta să reprezinte prețul neatenției care te putea costa mai mult. Se pare că prea te-ai uitat îndelung la picioarele frumoase ale pasagerei, în loc să privești șoseaua“. Șoferul pune capul în pămînt și oftează.

VICTOR BEDA

„Amăgirile au fost nefaste pentru handbalul nostru"

Interviu cu conf. univ. Eugen Trofin, antrenor principal al echipei naționale masculine de handbal

— Felicitări pentru cîștigarea „Trofeului Carpați", tovarășe Trofin. Să vedem în asta un semn al redresării handbalului nostru ?

— E prematur să discutăm despre așa ceva. Turneul de la Craiova a constituit prima etapă de verificare mai serioasă după campionatul mondial din Elveția. Era important să testăm stadiul pregătirilor și chiar să vedem cîțiva din posibilii noștri adversari la campionatul mondial — grupa B care se va desfășura în Italia, în februarie.

— Și unde ne vom juca ultima șansă de calificare la Jocurile Olimpice, nu-i așa ?

— Da, e o situație limită pentru noi, trebuie să ne clasăm pe locul unu sau doi ca să ne calificăm la Olimpiadă. Fiecare meci se va juca într-o tensiune fantastică, pentru că o singură înfrîngere este suficientă să compromită calificarea în finala competiției.

— Cum am ajuns în situația asta limită ?

— Sînt lucruri care țin de trecut, dar care au și învățăminte pentru prezent și viitor. Acel loc 9 la mondiale, pragul cel mai de jos al handbalului nostru masculin, a fost un rezultat straniu. Ne-au luat o înainte, fiind deja calificate pentru Olimpiadă, echipe care nu ne învinseseră niciodată... Acum trebuie s-o luăm de la capăt.

— N-aveți o misiune prea ușoară. Cum a fost reîntîlnirea cu lotul ?

— Firească, pentru că toți sînt jucători care mi-au trecut prin mînă de-a lungul anilor. Media de vîrstă a lotului nostru este în jur de 30 de ani, vîrstă de la care capacitatea de performanță este în scădere. Este o generație foarte bună, dar care n-a ajuns, din păcate, la consacrarea deplină pe care au cunoscut-o cele precedente. În plus, în spatele lor este un gol valoric. avem doar cîțiva jucători născuți în perioada 1956 - 1966. Un deceniu de sincopă este foarte mult pentru o echipă de handbal, care se improspătă din mers. Țin minte că în 1967 am cîștigat „Trofeul Carpați" cu echipa de tineret pe care o antrenam, învingînd multe echipe valoroase de seniori. Acum nu mai dispunem de un astfel de eșalon.

— De ce ?

— Pentru că n-a existat interes pentru juniori și tineret. Fosta conducere a federației a pierdut din atenție această mare și importantă categorie de jucători, nu s-a creat o emulație în rîndul acestora. Media de vîrstă a naționalei R.F.G. este de 23 de ani, și la fel a U.R.S.S., care poate schimba oricînd, din mers, echipa. Pe cînd noi, n-am mai fost la un campionat mondial de tineret de vreo 15 ani. Defilăm cu aceiași jucători, dar o diferență de vîrstă de 6—8 ani se cunoaște în handbal, influențînd viteza, vigoarea, angajamentul fizic.

— Dar se spune că atu-urile noastre erau îndemînarea și inteligența...

— Nu mai sînt suficiente. Handbalul de azi cere o îmbinare de calități. Gabaritul a devenit o condiție și a jucătorilor de volei, care sînt despărțiți de fileu, dar în handbal, unde lupta directă cu adversarii și viteza de reacție pe spații mici sînt acum decisive starea fizică este cu atît mai importantă. Jucătorii din generațiile trecute erau niște competitori desăvîrșiți, pe cînd cei mai noi veniți nu mai au aceeași capacitate de dăruire. În plus, și la tehnică, și la rezistență psihică sîntem sub ce-am cavut.

— Și cu toate astea, ați acceptat să preluați conducerea tehnică a lotului național...

— Am revenit la națională într-un context delicat, asumîndu-mi o sarcină de mare răspundere. M-am bizuit pe experiență, pe echilibru și pe dorința de a fi realiști, de a nu mai trîmbița o stare de lucruri care nu corespund adevărului. În sport, în handbal nu poți trișa. adevărul, cît de aspru ar fi, trebuie spus. La Craiova- am avut o întîlnire cu toți antrenorii din țară; la care am discutat deschis, inclusiv componența lotului și stilul de joc. Nimeni nu a oferit o soluție salvatoare, o minune peste noapte, pentru că nici nu este posibil așa ceva. Soluția este munca, pregătirea.

— Ce-ați urmărit pînă acum în pregătirea lotului național ?

— Am lucrat mai ales la apărare — capacitatea fizică de a opri adversarul. Preconizăm un sistem defensiv mai avansat decît cu cîțiva ani în urmă, cum jucam înainte. Apoi, trebuie să facem din contraatac ceea ce acest procedeu trebuie să fie, de fapt. În sfîrșit, ne-a preocupat în acest răstimp lucrul pentru scurtarea combinațiilor, pentru un joc mai direct, mai ofensiv.

Am făcut cîte trei antrenamente pe zi, pregătirile au fost duse pînă aproape de nivelul maxim al posibilităților jucătorilor. Progresele sînt însă lente la această vîrstă, nu mai sînt explozive, ca la 20 și ceva de ani.

— Dumneavoastră sînteți cadru didactic universitar și antrenor emerit. V-aș întreba care mai este situația în școala noastră de handbal ?

— Și aici este o moștenire nefastă de la vechea conducere a federației, și anume că nu există o metodologie bine pusă la punct de pregătire a copiilor și juniorilor iar ceea ce în uz este întoarsă pe dos. Croită prost din start, ea s-a impus așa la nivelele de masă și rezultatele s-au văzut. Apoi, selecția în loturi trebuie gîndită după normative mai elastice, adaptate la tipologia jucătorilor noștri, a tinerilor noștri. Un loc în echipă să se cîștige prin valoare nu prin recomandările unor instructiuni nerealiste.

— Să revenim la ce ne doare, tovarășe Trofin : ne calificăm la Olimpiadă, au ba ?

— Avem nevoie de un climat de încredere în această tentativă de reabilitare a handbalului nostru. Sînt conștient că oricît de bine ai mușchi și ai lucra, doar rezultatul este cel care contează...

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

nou prilej de afirmare a fotbalului românesc

Cupa Intercontinentală

Aflat mereu în imediata apropiere a tuturor pregătirilor efectuate de jucătorii Stelei, Ion Alexandrescu, vicepreședintele clubului Steaua a intrat și el în priza meciului de duminică 14 decembrie. Iată rezumatul unei discuții purtate la Stadionul Ghencea : „Abordăm acest meci de pe poziția de campioană a României și a Europei și nu vom uita nici o clipă că sîntem reprezentanții fotbalului românesc. De data aceasta Steaua va juca în formulă completă, la potențialul maxim. Singurele probleme mai serioase vor fi cele legate de fusul orar. Dar și argentinienii sosesc în aceeași zi cu noi. Deci dificultățile vor fi aproximativ egale. Noi plecăm cu gîndul să cîștigăm și cu convingerea că la Tokyo Steaua va trebui să joace ca Steaua, calm, gîndit, cu o colaborare perfectă între linii și jucători și animată de un puternic sentiment de patriotism. În nici un caz Steaua nu va fi complexată că joacă în compania unei reprezentante a unei cîștigătoare a titlului mondial din acest an".

— Care-i răspunsul pe care l-ar da Anghel Iordănescu celor care au spus că numirea sa la echipa Steaua a fost oarecum prematură ?

— Cred că suprema judecată aparține numai timpului și el va proba cu rezultatele muncii noastre dacă s-a greșit sau nu. Oricum, în fotbal au mai fost asemenea exemple care sînt deja cunoscute : numirea lui Mircea Lucescu la echipa națională și cea a lui Cornel Dinu la echipa Dinamo, cînd ei nu aveau încă mare experiență, dar posedau cunoștințe, talent și dorință de afirmare.

— Plecînd la echipa națională, Jenei v-a lăsat singur să vă descurcați, sau stă aproape de dumneavoastră și vă dă cîte o mînă de ajutor în momentele mai grele ?

— E alături de mine și de club atît cît îi permit sarcinile și obligațiile de la echipa națională. Dînsul a răspuns de echipa Steaua în perioada de pregătire a cupelor europene.

— Soldată cu un eșec în acest an ! Nu țin neapărat să vi-l reamintesc, dar acum, după ce a trecut un timp, care ar fi explicația sau explicațiile, date la rece ?

— Fără să sune a scuză, dar continui să cred că absența a patru titulari a contat enorm. Sînt convins că și Anderlecht, fără 3 sau 4 din cei mai buni jucători, ar fi capotat la București mult mai sever decît a făcut-o. E teribil de greu să joci un meci de calificare cu un handicap de 3 goluri, cînd valoarea echipelor e sensibil apropiată, meciul putînd conta chiar ca o finală europeană.

— De obicei, cînd e numit un antrenor nou zice că totul trebuie schimbat, ce a fost a fost, dar cu el începe o altă viață. Dumneavoastră ce v-ați propus să aduceți la Steaua ?

— În primul rînd să continui linia urmată de Emerich Jenei, așa pentru că am fost părtaș la ea. Eu nu veneam din afară, ci din interiorul lucrurilor și cunoșteam, pas cu pas, amănunt cu amănunt atît evoluția echipei cît și chestiunile legate de instruire. Iar linia aceasta trebuie continuată atîta vreme cît ea ne-a adus satisfacții și performanțe, urmînd ca pe parcursul timpului, în modul cel mai delicat, să adaug cîte ceva.

— Ce ?

— Să nu intrăm în amănunte !

— De ce să nu intrăm ?

— Pentru că nu-i timpul. Să nu uităm că fotbalul e fotbal și cînd ți-e lumea mai dragă te poate pedepsi. Oricum, vreau să mulțumesc public lui Emerich Jenei, căruia îi atribui meritele deosebite atît în performanțele obținute de echipă cît și în colaborarea cu mine, în afirmarea mea.

— Cum ați început pregătirile în vederea întîlnirii cu Club Atletico River Plate din cadrul Cupei Intercontinentale ?

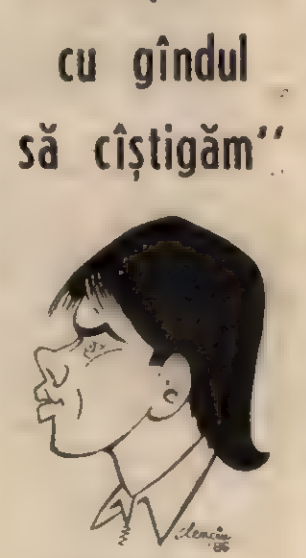

„Noi plecăm cu gîndul să cîștigăm"

Anghel Iordănescu văzut de AL. CLENCIU

— Prin strîngerea unei documentații adecvate în ce privește lotul, formația de bază, poziția în clasament și organizarea clubului.

— Cam puțin !

— Încă nu am primit casetele cu jocuri din campionat sau finala Cupei Libertadores. Apoi atenția noastră se îndreaptă spre acest final de campionat, sconind pe un crescendo și în acest ultim meci, cel cu Victoria București, urmînd ca data de 14 decembrie să însemne un vîrf de potențial.

— Și totuși, ce știți despre River Plate ?

— Prea multe în plus față de ziare nu am avut timp să aflu. E o echipă de internaționali argentinieni și uruguayeni, rapidă, puternică, tehnică. Alonso, vedeta echipei, la debutul său promitea cel puțin cît Maradona.

— Scuzați-mă că insist, ce preconizați pentru acest joc ?

— După ce vom vedea casetele vom întocmi fișele jucătorilor și observațiile tehnice, în virtutea cărora vom aduce sensibile modificări în jocul nostru. Ele vor fi de ordin tactic, pentru că în linii mari, la Tokyo vom păstra aceeași idee ofensivă, cu accent pe pressing pentru recuperarea mingii în jumătatea adversarului și cu accesii posesie a balonului pentru conservarea lui în scopul creării unor brese în dispozitivul advers. La Tokyo Steaua nu va practica un joc de așteptare sau de tatonare. Acesta e un lucru cert.

— Cei care au văzut un rezumat al finalei cu America Cali spun că River aleargă în draci, că e o echipă puternică !

— Vom vedea.

— Nu vă e teamă ?

— Cum să-mi fie ? Am doar emoții. Acest meci e un unicat în viața mea și poate chiar și a fotbalului românesc căruia ar trebui să-i dorim cît mai multe prezențe într-o asemenea finală. La Tokyo, Steaua va fi steaua fotbalului românesc. Dar miza și popularitatea meciului nu sînt de natură să ne copleșească și-mi pun mari speranțe că jocul echipei noastre va fi la înălțimea exigențelor publicului japonez.

— Nu veți fi trecut pe foaia de arbitraj, ca rezervă ?

— O iau ca pe o glumă. Răspund totuși, în nici un caz, sub nici o formă. Asta n-ar fost să bască ! Nici nu o mai accept nici ca idee.

— Începe să vă domine atmosfera meciului ?

— Normal, pe zi ce trece am mai multe insomnii. E o mare șansă pentru fotbalul românesc, pentru echipa Steaua și pentru mine.

— În numele spectatorilor echipei Steaua, al tuturor iubitorilor de fotbal din România, vă dorim succes.

O echipă tipic argentiniană

Cu cîteva ore a fost mai lungă fiesta care a cuprins Buenos Aires-ul după cîștigarea Cupei Libertadores de America, decît cea trăită după cîștigarea titlului mondial de către echipa națională a Argentinei. Timp de 24 de ore, pe Avvenida 9 Julio nu s-a putut circula, suporterii lui River improvizînd veritabile spectacole de bucurie și muzică. După alte două tentative, cea din 1966, cîștigată de Peñarol Montevideo și cea din 1976, cîștigată de Cruzeiro Belo Horizonte, în tentativa din acest an, River Plate și-a văzut visul cu ochii — cîștigarea Cupei Libertadores, echivalenta Cupei campionilor europeni pentru America Latină.

La C.A. River Plate au jucat de-a lungul anilor celebrii Alfredo Di Stefano, Omar Sivori și, nu demult, Passarella, Tarantini, Filiol, Ortiz și Luque, componenți ai naționalei argentiniene. Deci, după 27 de ediții a Cupei Libertadores, pentru prima dată prețiosul trofeu în posesia echipei Club Atletico River Plate, după ce în meciurile preliminare înscrisese 13 goluri și primise 3, iar în grupa semifinală, în patru meciuri a înscris 7 goluri și a primit 3. În finala cu America-Cali (Columbia), River Plate a învins în deplasare, la Cali, cu 2—1 (prin golurile marcate de Funes — min. 23 și Alonso — min. 26, pentru America înscrînd Cabanas în min. 40) și în 29 octombrie, pe stadionul propriu, Estadio Monumental, în fața a 85 000 de spectatori, a cîștigat cu 1—0.

Ce știm despre River Plate 1986 ? Că noul ei antrenor Hector Vicira, supranumit El Bambino conduce o echipă de forță, cu o impresionantă viteză de joc, cu tehnicieni de valoare. El a preluat echipa în 1985 de la Miguel Angel Lebruna, altă glorie a fotbalului argentinian, fost jucător la River Plate și mai apoi antrenor. A păstrat cîțiva dintre titularii de bază (Alonso, Gordillo, Pumpido), dînd credit total lui Ruggeri și Enrique, care aveau să confirme și în naționala argentiniană, victorioasă în Mexic, și acordîndu-i lui Funes sarcina de spărgător de blocaje cu mingile servite de un jucător extrem de limpede în joc, Enrique și cu cele create de un virtuoz — uruguayanul Alzamendi. Așa a cîștigat campionatul argentinian al anului trecut și acum Cupa Libertadores. Se pare că uzura programului încărcat de lupta pe multiple fronturi a început să-și spună cuvîntul. River Plate are o poziție modestă în clasamentul actualei ediții de campionat (la un moment dat, începutul returului cu America Cali se afla pe locul 17), iar după 16 etape are 14 puncte, cu 4 victorii, 4 meciuri egale și o înfrîngeri, cu 14 goluri înscrise și 16 primite, ocupînd locul 16. Norberto Osvaldo Alonso „unul de los ultimos idolos que le quedan al futbol argentino" a fost o victimă accidentală. La fel și „buldozerul" Juan Gilberto Funes, eroul finalei. Pe lîngă accidentări, a mai intervenit și scandalul cu Ramon Miguel Centurion. A fost acuzat de dopaj, a avut loc și un proces care a ținut prima pagină a multor ziare. Tribunalul de disciplină al Federației argentiniene de fotbal l-a aplicat o amendă usturătoare și o suspendare de un an. Centurion a fost solicitat de Corinthians din Brazilia și antrenorul Vicira a fost obligat ca în unele meciuri să joace cu un fel de echipă alcătuită mai mult din rezerve. Cu Racing de Cordoba și cu Deportivo Italiano, în mijloc de noiembrie, Vicira a folosit echipa : Goycochea — Gomez, Perrone, Vittor, Miguez — Garosito, Saralegui, Hernandez — Saaberry, Morresi, Navarro. Ceea ce este foarte departe de echipa standard : Pumpido — Gordillo, Gutierez, Ruggeri, Montenegro — N. Enrique, Gallego, Alonso, Alfaro — Alzamendi, Funes. Așa s-a ajuns la situația că ziarele argentiniene au dat mai mult decît sigure cîteva transferări ce vor fi efectuate în vederea disputării Cupei Intercontinentale. S-a vorbit întîi despre uruguayanul Enzo Francescoli, aflat în Franța, la Racing Paris, apoi de Sergio Batista de la Argentinos Juniors și de uruguayanul Gilmar Villagran de la Lanus. Ulterior, în ziarul Clarin, Hugo Santilli, președintele de la River a dezmințit, ca la cîteva zile să se discute din nou de achiziționarea de astă dată a lui Pablo Erbin, aflat la ora aceea fără angajament. Care vor fi noutățile cu care River Plate va apare la Tokyo ? Cert este că după după cîștigarea Cupei Libertadores echipa urmează o perioadă de scădere de formă, de probleme și frămîntări. Și ziarele argentiniene remarcă aceasta : „La Tokyo nu va mai întîlni o columbiană, ci pe Steaua București, campioana Europei, a cărei apărare sobră dă o mare forță unei linii de mijloc de excepție și care la rîndu-i oferă n variante surprinzătoare pentru două vîrfuri de atac penetrante" (Deportivo), „...Dincolo de euforia generată de succesul el în Cupa Libertadores de America, nu trebuie să uităm evoluțiile slabe din campionat care au adus-o pe o poziție mai mult decît modestă" (Clarin).

CORNEL NISTORESCU ■

Olimpiada, la jumătate de drum

Fondul valoric al sportului românesc

O trecere în revistă a reprezentării județelor în primele eșaloane sportive ale țării este semnificativă pentru calitatea și eficiența activității sportive locale de performanță. Ne punem această problemă în spiritul în care, în toate domeniile, societatea noastră a creat largi atribuții de dezvoltare unităților administrativ-teritoriale, existînd chiar indicatori care cuantifică progresul echilibrat, armonios al tuturor județelor țării. Și așa cum s-au petrecut lucrurile în domeniul bazei economice, în care fiecărui județ i s-au creat posibilități de dezvoltare proporțională, de realizare, de pildă, a unui plafon minim de producție globală industrială sau de producție-marfă pe unitatea de populație, tot astfel și sportul a beneficiat de o judicioasă orientare în profil teritorial a investițiilor, a resurselor umane și materiale, apte să asigure, cel puțin în principiu, condiții similare de competitivitate și participare la alcătuirea loturilor naționale și, deci, la afirmarea sportului românesc în confruntările internaționale.

Desigur, nici componența loturilor nu poate fi nelimitată, după cum nici fiecărui județ nu i se poate cere o reprezentativitate de același nivel, ruptă de realitățile locale concrete, de tradiție, de potențialul sportiv existent. Dar tot la fel de adevărat este și faptul că aportul local la reprezentarea sportivă națională este proporțional cu intensitatea și consecvența muncii de selecție și pregătire, cu dorința de a face mai mult, cu perseverența eforturilor de instruire a noi și noi generații, cu folosirea la maximum de eficiență a bazei materiale disponibile și nu în ultimul rînd, cu interesul organelor locale de a menține „în stare de concurs" un potențial sportiv cît mai amplu, creat prin truda unor eforturi îndelungate. Ne punem aceste probleme pentru că, se știe, o lărgire la nivel valoric ridicat a bazei sporturilor este singura în măsură să crească valorile de la vîrful piramidei, să lărgească spectrul șanselor la medalii, să mărească, în general, competitivitatea sportului nostru.

Ani mulți, pe harta sportivă a țării au pulsat centre prestigioase, de mare productivitate, veritabile legăne ale unor strălucite performanțe sportive. Gimnastica la Onești, scrima la Satu-Mare, handbalul la Timișoara, atletismul la Cluj-Napoca, canotajul în ținutul Deltei, luptele la Pitești sînt numai cîteva din aceste „sinonimii" identificabile în biografia nu prea îndepărtată a sportului nostru. Unele din aceste centre se mențin, altele au înregistrat un reflux, după cum, la orizontul marilor performanțe s-au ivit altele noi, pe cale de a-și făuri o tradiție proprie : gimnastică și box la Reșița, atletism și gimnastică la Deva, natație la Baia Mare și Ploiești, haltere la Cluj-Napoca, lupte la Buzău, tenis de masă la Craiova etc.

În acest univers în plină mișcare, se cer căutate, totuși, condițiile de stabilitate, astfel încît noile apariții să fie cumulative și nu succesive, să adauge valori și nu să suplinească pe cele stinse în alte locuri, să mărească densitatea performanțelor sportive și nu doar să asigure continuitatea lor după un fel de „principiu al vaselor comunicante" („nu mai avem gimnastică la Onești, dar avem la Deva", de pildă). În natație a irumpt la Ploiești o stea strălucitoare, Tamara Costache ; asociată unor izbînzi din Baia-Mare și Reșița, în acest ultim oraș s-au creat condiții de pregătire pentru ceea ce se numește o școală de spirit în acest sport. Problema care se pune este dacă performanțele prahovencei Tamara Costache și ale maramureșencelor Stela Pura și Noemi Lung sînt suficiente pentru a justifica întregul efort de pregătire a tinerilor înotători din toată țara, pentru activitatea celor aproape 60 de bazine acoperite și peste 270 descoperite — entități concepute și obligate să fiinteze ca centre de producție sportivă de performanță ? Aradul are 2 și, respectiv, 6 astfel de bazine, Brașovul 5 și, respectiv 9, Clujul 5 și 12, Constanța 9 și 1, Hunedoara 3 și 16, Timișul 3 și 36 — ca să enumerăm doar cîteva din județele față de care pretențiile pot fi mult mai mari în privința furnizării de tineri performeri în natație.

Pe de altă parte, dacă nu ne putem aștepta să lasă schiori străluciți din zonele de cîmpie, cu aceeași îndreptățire ne putem întreba, de pildă, care este starea sporturilor nautice, a canotajului, a natației, în județele limitrofe Dunării — exceptînd Delta, desigur ? Și care, nu-i așa, starea sporturilor alpine în zonele de munte ? — sporturi aflate, se pare, într-o prelungită hibernare, exprimată de cîțiva ani buni prin lipsă sistematică a oricăror performanțe revelatoare.

Situația diferitelor ramuri sportive o putem regăsi, cum spuneam, în imaginea pe care o oferă contribuția județelor cu sportivi în loturile naționale — un indicator care exprimă cît se poate de obiectiv eficiența muncii de pregătire și selecție desfășurată la nivel local. Un lot național este și trebuie să fie întotdeauna expresia concentrată a tot ce are mai bun sportul respectiv în toate zonele țării și, ca atare, dă măsura modului în care fiecare județ reușește să slujească această idee. Astfel, la începutul acestui an în loturile olimpice erau selecționați sportivi din : Brașov — 55, Timiș — 35, Cluj — 26, Maramureș și Prahova — cîte 18, Dolj — 16, Constanța — 14, Bacău — 13, Suceava și Arad — cîte 12, Iași — 11. Urmează : Hunedoara — 9, Sibiu și Argeș — cîte 8, Vîlcea — 7, Olt, Caraș-Severin,. Bistrița-Năsăud și Satu-Mare — cîte 6 ; apoi : Tulcea, Covasna, Harghita, și Mureș — cîte 4, Dîmbovița și Galați — cîte 3, Bihor, Buzău, Gorj, Ialomița și Neamț — cîte 2, Giurgiu, Mehedinți, Sălaj, Teleorman, Vaslui și Vrancea — cîte 1 și, în sfîrșit, Alba, Botoșani, Brăila și Călărași — cu nici un sportiv în loturile olimpice. Desigur, aceste cifre nu sînt imuabile, procesul selecției este continuu, configurația loturilor este în plină cristalizare și, pînă la ora Jocurilor Olimpice, sînt de așteptat modificări inclusiv în acest „top" sui-generis. Dar, oricum, oscilațiile nu vor fi de natură să schimbe radical imaginea de ansamblu pe care județele o oferă cu privire la reprezentarea lor în loturile olimpice ale țării. Această imagine devine și mai sugestivă dacă o judecăm în corelație cu o altă — a numărului total de baze sportive existente pentru diferite sporturi (nespecificarea acestora nefiind de natură să deturneze ideea corelației respective). Astfel, la începutul acestui an, Mureșul dispunea de 846 de baze sportive de diferite tipuri, Bucureștiul — de 828, Prahova 750, Brașov 625, Timiș 617, Argeș și Bacău — cîte 577, Maramureș 546, Iași 515, Caraș-Severin 511, Teleorman 496, Cluj 453, Constanța 420, Arad 407 etc. Alăturarea celor două „clasamente" evidențiază că absența unei proporții între baza materială existentă și „producția" de performanță nu poate avea o altă explicație decît în munca depusă pentru folosirea acestei baze materiale, în eforturile de instruire și selecție desfășurate pe unitatea de timp și loc.

Potrivit unor estimări ale județelor există în prezent peste 1 000 de sportivi cu perspectiva de a fi integrați în loturile olimpice — ceea ce, în principiu, reprezintă un lucru îmbucurător. Dar și aici, la nivelul „prognozelor", prima problemă care se pune este aceea a credibilității. De pildă, în Constanța, Mureș, Dîmbovița, Galați, Bihor, Vrancea și Botoșani n-ar exista nici un sportiv apt de o asemenea promovare într-un viitor apropiat ! La polul opus, Alba, Brăila, Călărași, deși în prezent n-au nici un sportiv în loturi, estimează că, în perspectivă, vor avea 78,51 și, respectiv, 81 !

Oricît de obiectivă ar fi, statistica nu poate cuprinde toate aspectele pe care le încumbă activitatea sportivă de performanță. Totuși, datele pe care le-am supus atenției sugerează o anume stare de lucruri ce îndreptățește o mai mare exigență în analizarea modului în care fiecare organism județean de educație fizică și sport își îndeplinește atribuțiile referitoare la asigurarea fondului valoric al sportului românesc. Și pentru că imaginea de ansamblu schițată în aceste rînduri își are, desigur, lacunele și detaliile ei, vom continua această dezbatere la nivelul concret al cîtorva situații caracteristice.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Un gospodar din comuna Jidvei

Cei mai puțini tineri ne aducem cu emoție aminte de acele zile de noiembrie, în urmă cu 30 de ani, cînd, urmărind evoluția sportivilor români la Jocurile Olimpice de vară din Australia, aveam să aflăm cu mare bucurie că boxerul român NICOLAE LINCA a cucerit medalia de aur. Țara era în plină reconstrucție. Șantierele patriei realizau noi și noi platforme de dezvoltare a economiei naționale. Succesele tuturor compatrioților ne aduceau un plus de încredere și de entuziasm revoluționar în munca și dorința de a lupta pentru afirmarea ființei noastre naționale. Astfel Nicolae Linca, prin devotiunea sa patriotică, integritatea morală, dîrzenia și voința sa de a învinge, prin succesul său, ne-a adus o mare bucurie, împlinindu-ne un sentiment de înalt patriotism.

Ziarele comunicau : „Departe de patrie, în îndepărtata Australie, pe ringul arenei «West Melbourne Stadium», semimijlociul Nicolae Linca a reușit în seara zilei de 28 noiembrie 1956 excepționala performanță de a cuceri medalia olimpică de aur și-de a înscrie pentru prima oară în istoria turneului Olimpiadei un nume românesc în palmaresul laureaților centurilor cu cele 5 cercuri".

MELBOURNE, 28 NOIEMBRIE 1956 : În jurul ringului instalat pe stadionul marelui oraș australian, mii și mii de oameni urmărește transfigurați de emoție finalele olimpice de box. Ași ai careului magic din întreaga lume și-au dat întîlnire aici, la Melbourne pentru a-i stabili pe cei mai buni zece dintre ei.

...S-a disputat și cea de a 6-a partidă a finalelor. Stadionul în picioare, clocotește. Aplauzele nu mai contenesc. Meciul semimijlocilor l-a scos pur și simplu din minți pe spectatorii australieni. Deodată se face o tăcere de pustiu. Din difuzoare vocea crainicului sparge liniștea încordată : „WINNER... NICOLAE LINCA, ROMÂNIA !".

În aplauzele frenetice ale spectatorilor, Nicolae Linca ne transmitea de la mii de kilometri depărtare de patrie, emoția de a-și fi înscris numele în cartea de aur a boxului românesc și mondial.

În presa timpului se mai spunea : „Evoluția celui de al treilea finalist român la Jocurile Olimpice de la Melbourne, Nicolae Linca, de numele căruia se leagă unul dintre cele mai mari succese din istoria pugilatului nostru, ne-a adus o imensă bucurie. Nicolae Linca este primul boxer român (și pînă în prezent unicul) care a reușit să cucerească titlul de campion olimpic. Drumul său spre medalia de aur nu a fost ușor. El a trebuit să învingă pe Hector Hatch (Insulele Fidji), Nicholas André (Sud-American), pe vicecampionul european Niki Gargano (Anglia) și în finală pe irlandezul Fred Tied".

Înainte de a obține această mare consacrare în arena internațională Nicolae Linca, a obținut o serie de victorii remarcabile.

În anul 1950 în cadrul turneului jubiliar internațional de la Varșovia, obține medalia de aur, învingînd pe sovieticul Serghei Scerbacov iar în 1951, la Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Berlin cîștigă titlul de campion mondial universitar.

Dar cum a ajuns Nicolae Linca la Melbourne ?

Născut la 1 ianuarie 1929 în satul Cergăul Mare din județul Alba, pleacă la 14 ani (în toamna anului 1943) cu tatăl său la București pentru a învăța o meserie și se angajează ca ucenic mecanic la Uzinele Malaxa.

Călit în munca de cîmp și apoi în truda uzinei și a condițiilor grele de viață, contactul cu boxul stîrnește în sufletul său furtuni de voință, de autodepășire, dorința de a învinge greul, proiectîndu-i energiile în sportul luptătorilor în ring. Antrenorii, cărora le poartă o deosebită recunoștință — primul, Nicolae Florescu, apoi Constantin Nour și pe urmă cel care a participat cu toată ființa sa de român, alături de el pentru cîștigarea titlului olimpic, IOAN POPA, mîlle de ore de antrenament, zecile de meciuri cu succese, îl aduc în noiembrie 1956 în fața putinței de a deveni campion olimpic.

LĂCRIMI DE BUCURIE ȘI DE DURERE PE O MEDALIE DE AUR !. Încă în prima rundă cu Hector Hatch, se accidentează, fracturîndu-și degetul mare de la mîna dreaptă. La hotărîrea de a boxa cu o singură mînă, cu stînga, hotărîre care pe antrenor îl impresionează dar îl și uimește în același timp !

Cu dureri cumplite, cu o anestezie cu punctii de novocaină care se pierdea în timpul meciurilor, învinge rînd pe rînd boxeri redutabili ajungînd în finală. Aici după runda a doua, cîștigată de Linca, durerea brațului drept cresc̨use năvalnic și-i răpunea puterea. Aude cuvintele pline de încurajare ale antrenorului Ioan Popa : „Doar o repriză Nicolae, doar o repriză... Poți să-l învingi ! Tu ai fi primul român care...".

Cu inteligență și luciditate și-a coordonat voința și forța, dîrzenia și tăria morală, spiritul de sacrificiu. A luptat și a învins !

Astfel la 27 de ani Nicolae Linca a devenit primul român campion olimpic al careului magic ! Acum după 30 de ani de la cucerirea medaliei de aur — prilej cu care a fost distins cu Ordinul Muncii clasa a II-a, acordîndu-i-se titlul de maestru emerit al sportului, locuiește (de aproape zece ani) în satul FEISA, aparținînd comunei Jidvei din județul Alba. Împreună cu atașata lui soție Elena, conviețuiesc aici ca gospodari alături de consătenii lor participînd la buna gospodărire a satului, cu experiența lor, le vin în ajutor sătenilor care îi prețuiesc în mod deosebit. Astfel satul Feisa devine din ce în ce mai cunoscut, mai admirat, al't pentru hărnicia gospodarilor și a frumoaselor obiceiuri folclorice, cît și pentru că aici se opresc des mulți admiratori ai marelui campion, pentru a petrece cîteva clipe deosebite cu NICOLAE LINCA.

ELIAN MACA ■

Civilizația sportului

Educație și cultură

Un bobeur italian își ajută principalii adversari din concurs să-și repare bobul și aceștia îl învinq, cîștigînd titlul olimpic! O atletă americană cere arbitrilor probei de săritură în lungime să acorde o încercare suplimentară rivalei sale din Anglia și cu această săritură, atleta britanică cîștigă proba. Un tenisman ungur cere întreruperea unui meci, sare fileul și se duce să-și ajute partenerul de întrecere, victimă a unor puternice crampe musculare, aprecîind că o victorie obținută pe temeiul suferinței altuia nu este o victorie demnă de el; adversarul își revine, reia partida, cîștigă setul și meciul! Un fotbalist spaniol în excelentă poziție de gol, observă că portarul din față se află la pămînt, zvîrcolindu-se de durere, cu un maxilar fracturat într-o ciocnire cu un fundaș; neadmițînd să marcheze în acest fel, trimite mingea în aut. Un ciclist polonez oprește mașina de asistență tehnică a clubului său și cere să se dea unui adversar, aflat în pană, bicicleta sa de rezervă; respectivul îl învinge la sfîrșit de etapă! O atletă din România — singura din lume participantă la 6 Olimpiade consecutive — este premiată pentru întreaga sa carieră sportivă pusă sub semnul fair-play-ului; această campioană a sportivității este tripla medaliată olimpică, Lia Manoliu, prima româncă distinsă cu premiul internațional fair play.

Exemplele de mai sus ca și cele ale altor laureați, din 1964 pînă în prezent, sînt descrise și comentate cu un recunoscut talent gazetăresc — literar de unul din oamenii de bază în educația noastră sportivă, Victor Bănciulescu, în recenta sa carte, a 17-a (!), intitulată „Mai mult decît o victorie", cuvinte înscrise și pe medalia care se acordă celor ce au făcut dovada unui extraordinar spirit sportiv. Frazele pline de meșteșug, capacitatea de conexiune și culoare, bunul gust, echilibrul, simțul măsurii cu care autorul ne „transmite" fapte de viață și reflecții al căror tîlc valorează cît o morală elocventă, fac din această lucrare un semn de cultură demn de laudă. Un sociolog spunea că „trebuie multă cultură ca să te mulțumești cu explicații simple". Victor Bănciulescu explică pe înțelesul tuturor cu o putere de sinteză care este una dintre marile calități în publicistica sportivă. Calda evocare a unor mari eroi ai confruntărilor demne și bărbătești din lumea sportului îl „prinde" pe cititor ca un film frumos, un film despre muncă, despre lacrimă și zîmbetul bucuriei, despre bătălia aspră a omului cu sine.

Undeva, pe la mijlocul volumului, este menționată, o inscripție aflată într-o mare bibliotecă, o splendidă transpunere a moralei sportive: „Învață-mă să respect regulile jocului. Învață-mă nici să rostesc, nici să primesc elogii nemeritate. Învață-mă să învinq dacă sînt vrednic. Iar dacă nu mi-e dat să pot, învață-mă, mai presus de orice, să știu să pierd". Ar trebui afișată pe toate stadioanele lumii. Pentru că prea mulți sînt cei care strivesc și rup, brutal, stupid, petalele sportivității. Fără să-și dea seama că astfel suferă și moare ființa sportului, tot ce este mai frumos în chemarea stadioanelor.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

● În 1986 s-a disputat primul campionat mondial la polo pe apă feminin, pentru 1987 este prevăzută ediția inaugurală a C.M. de haltere pentru femei, competiții supreme și continentale la judo feminin au devenit ceva obișnuit, și iată că „sexul slab" cucerește acum un nou domeniu considerat exclusiv bărbătesc : hocheiul pe gheață ! În aprilie 1987, la Toronto se va desfășura primul turneu internațional pentru hocheiste, cu echipe canadiene și europene.

● Englezii Mark Hateley și Ray Wilkins vor părăsi, fără îndoială, AC Milan la sfîrșitul actualului campionat italian de fotbal, urmînd să fie înlocuiți de doi olandezi : „gheața de aur" 1986, Marco van Basten, și Ruud Gullitt, acesta din urmă fiind considerat, în special de compatrioți, mai bun decît însuși Maradona. Spre clubul piemontez își îndreaptă privirile și Johan Cruyff (în prezent antrenor la Ajax Amsterdam), care a declarat că și-ar dori un post de tehnician în Peninsulă. „Cînd eram jucător, a spus Cruyff, n-am putut evolua în Italia, pe vremea mea granițele fiind închise. Acum, însă, aș putea deveni antrenor în calcio". A.C. Milan — și antrenorul Liedholm — păstrează însă tăcerea...

● Televiziunea italiană folosește la meciurile de fotbal, de aproape un an, un sistem computerizat pentru determinarea exactă a pozițiilor de ofsaid, a vitezei și lungimii șuturilor, a vești probleme a distanței zidului la loviturile libere. Recent s-a constatat că în partida Italia — Elveția, din preliminariile campionatului european, balonul n-a fost efectiv în joc decît 57 minute și 11 secunde. Și a fost un meci viol, încheiat cu 3—2 !

LUCIAN OPREA ■

Comentariul săptămînii

O ecuație firească: Dezarmare — Dezvoltare

Potrivit estimărilor experților, în lume s-a consacrat, în ultimele patru decenii, între 4, 5 și 7 la sută din Produsul Național Brut total, în scopuri militare. Mai mult decît atît, în ultimii cîțiva ani, cheltuielile militare mondiale au sporit, în termeni reali — scăzînd din rata de creștere rată inflației — cu aproximativ 5 la sută pe an, adică într-un ritm superior celui înregistrat în ajunul izbucnirii ultimului război. În pofida faptului că majoritatea acestor cheltuieli și cea mai mare parte a recentelor creșteri în acest domeniu sînt concentrate în țările dezvoltate, cursa înarmărilor afectează toate regiunile lumii. Și cum ar putea fi altfel, cînd risipa de mijloace financiare a ajuns la astronomica cifră de aproximativ o mie de miliarde dolari ?!

În plus, cursa nebunească a înarmărilor compromite în tot mai mare măsură securitatea la nivel global, deoarece într-un climat marcat de confruntări militare tot mai numeroase și tensiuni politice în creștere, cursa înarmărilor sporește posibilitatea ajungerii la conflicte armate majore, care riscă să ducă la folosirea armei nucleare, exacerbează tensiunile regionale și împiedică orice progres spre o ordine mondială mai stabilă. Chiar și nefolosite, însă, armele nu rămîn inofensive, ele reprezentînd o risipă, pe scară largă, a materiilor prime, combustibililor, a resurselor umane și de alte genuri, împunînd sustragerea celor necesare ameliorării condițiilor de viață și de bunăstare ale umanității.

Ce ar însemna dezarmarea, această noțiune devenită stindard de luptă pentru orice om rațional al planetei, pentru orice iubitor al păcii și înțelegerii între popoare ? În primul rînd ar semnifica un proces vizînd reducerea forțelor armate și cheltuielilor militare, distrugerea și dezafectarea armelor, desfășurate sau stocate în diferite părți ale lumii, eliminarea progresivă a capacității de producere de noi arme și eliberarea personalului militar pentru a-l integra în viața civilă. Experții au stabilit că există o relație strînsă între dezarmare, securitate și dezvoltare, concluzie care a fost înscrisă și în Documentul final al Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării (1978). Firește, deblocarea de resurse prin măsuri de dezarmare, domeniu în care România a întreprins, la inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu istorica ei inițiativă de a reduce unilateral armamentele, efectivele și cheltuielile militare, ar fi extrem de benefică în primul rînd pentru statele dezvoltate, care sînt principalii protagoniști ai cursei înarmărilor. Totodată, inițierea unor măsuri concrete în acest domeniu ar aduce foloase uriașe întregii omeniri. Și nu numai prin reducerea pericolului de izbucnire a unui cataclism, cu voie sau printr-un accident, nu numai prin îmbunătățirea, ca urmare a acestui fapt, a întregului climat internațional, ci și prin contribuția economică concretă la lichidarea subdezvoltării prin faptul că dezarmarea ar face să apară resursele necesare depășirii stării de subdezvoltare pentru multe dintre țările planetei. Terra are acum nevoie de dezarmare. Pentru ca secolul XX să constituie într-adevăr începutul unei noi istorii a umanității, o istorie a încrederii și cooperării între state, a păcii și progresului prin care să se contureze un chip și mai frumos al Planetei Albastre. Fără lacrimi, fără cicatricele exploziilor, fără norii întunecați ai unui cataclism nuclear ! Dezarmarea este, în clipa de față, cuvîntul cel mai potrivit pentru a sintetiza existența unui viitor.

ION VIRGIL

Ce faci, colega?

Ne despărțim greu de sculele care, depășite de vreme, își apără anevoios un loc sub soare. O soluție a și fost găsită — trecerea în vitrinele de muzeu, de unde, în liniște, acoperite de veneratia noastră, privesc cu demnitate scurgerea timpului. După această metodă, ziarele, alte instituții de presă, și-au încropit proprii amenajări muzeale. Stau acolo, cu sufletul împăcat că n-au trăit degeaba, linotipuri care tipăreau reportaje pentru cuminții noștri bunici, telexurile începutului, mașini de scris străvechi, aparate de fotografiat curioase prin pretenția de a fi crezute ce sînt.

Cum arată mașinile de scris abia ieșite din mîna designerilor merită știut. Atins de aripa modernității, utilajul în cauză suportă cosmetica miniaturizării, atenuării zgomotului, sporirii confortului de muncă.

A fost abandonat sistemul purtător de caractere în favoarea unei role de imprimare. În cazul mașinilor de mai mică dimensiune a apărut așa-zisul cap termic cu comandă electronică. La o grosime de nici opt centimetri, mașinile funcționează prin alimentare cu pile și pot fi, deci, utilizate oriunde. Cît privește capul termic propriu-zis acesta constă într-un pachet de ace încălzite, al căror număr ajunge la 800 pe centimetru pătrat.

Apariția literei este urmarea contactului fie cu o hîrtie specială termosensibilă, fie cu o hîrtie obișnuită, dar în acest caz, după ce acul a trecut printr-o panglică impregnată. Se elimină astfel prezența pieselor rotative în procesul de dactilografiere, acele fiind manipulate electromagnetic. Dar, ca și în alte cazuri, bucuria refuză să meargă pînă la capăt : caracterele imprimate nu reușesc o calitate pe măsura sistemelor tradiționale iar imposibilitatea de a folosi indigoul exclude obținerea mai multor exemplare. Se mai adaugă la aceasta prețul ridicat al hîrtiei termosensibile și al panglicii termice, aceasta din urmă trebuind schimbată la fiecare 10—12 pagini. Inconveniente eliminate de mașina cu dispozitiv rotativ, care are și avantajul unei funcționări lipsite de zgomot. Numai că ea rămîne fidelă prizei de curent, de care nu se poate distanța.

Constatarea pe care o fac cei în măsură să observe la lucru noile mașini de scris electronice este aceea că acestea fac cu plăcere treburi încredințate de regulă mașinilor de prelucrat texte, putînd fi uneori asimilate echipamentelor periferice. Prin racordările de rigoare ele pot comunica cu sisteme informatice sau servite de acestea.

Cele mai multe modele au ecran de afișaj care face posibil controlul și, eventual, corectarea în avans față de momentul imprimării textului. O memorie de corecție permite schimbarea automată a diverse caractere greșite în frază. Memoria în cauză, ajungînd în cazurile cele mai bune la 1 000—2 000 caractere, asigură astfel de intervenții de corectură automată pe una sau mai multe pagini, dispunînd și de lejeritatea introducerii de inserturi. De regulă, mașinile electronice perfecționate sînt înzestrate cu o a doua memorie, de mare capacitate, ajungînd le 90 000 de cuvinte. Ea preia textul dactilografiat pentru stocare și ulterioară reproducere.

Și astfel, de unde pînă mai ieri mașina de scris se uita din vitrina rezervată ei, cu întreaga umilință de care era în stare, către ordinatorul situat pe trotuarul de vizavi, iat-o acum trecînd strada, rizîndu-i cu poftă drept în față și șoptindu-i la ureche : Facem o afacere, colega ?

NEAGU UDROIU

Alunecări de teren

Imaginile ruinelor mai multor case din comuna Senise, situată nu departe de orașul Potenza (sudul Italiei), publicate de presa italiană au provocat emoție în întreaga țară. O enormă alunecare de teren a distrus, ca un uriaș buldozer, toate noile construcții situate pe panta unei coline. Accidentul s-a soldat cu moartea a opt persoane și o mulțime de răniți. Cu numai cîteva zile mai înainte, la Roma se prăbușise un bloc de colț. Dintre dărîmături au fost dezgropate două corpuri umane neînsuflețite. În cursul ultimului an este cel de-al șaselea accident de acest gen. Firește, opinia publică și-a pus întrebări cu privire la cauzele acestei serii de catastrofe.

Mai multe ziare și reviste au lansat adevărate anchete în această problemă. Unele au ajuns la concluzia că unele din aceste prăbușiri de case au fost cauzate de defectiuni de constructie sau de calitatea slabă a materialelor folosite. Nu de puține ori, din considerente de profit, proprietarii nu acordă atenția cuvenită asigurării securității locuințelor. Și, avînd în vedere lipsa acută de spațiu locativ dintr-o serie de orașe italiene, nu se manifestă deloc penurie de chiriași. Însă asemenea „omisiuni" sînt cu atît mai grave cu cît Italia se numără printre țările Europei unde, datorită configurației geologice a terenurilor există în numeroase zone un risc sporit pentru orice construcție.

În afară de Sardinia și o parte a regiunii de nord-vest, întreaga Peninsulă Italică este expusă riscurilor. Anual se înregistrează în această țară alunecări de teren. Multe pante abrupte au suprafața afectată de eroziunea vîntului și a apei și nu de puține ori la baza lor se află, la mică adîncime straturi de stîncă sau de argilă. În cazul unor ploi intense de durată, apa nu mai are o circulație normală și se infiltrează în adînc, făcînd ca mari porțiuni de teren, uneori groase de mai mulți metri, să alunece și — așa cum s-a întîmplat la Senise — să formeze o adevărată avalanșă de pămînt și piatră ce distruge totul în calea ei.

Statisticile oficiale arată că 20 la sută din teritoriul italian îl constituie asemenea „zone de risc hidrologic". Situația este agravată și de faptul că numai 21 la sută din suprafață este împădurită, ceea ce face să nu existe piedici naturale în calea unor catastrofe de acest gen. Avînd în vedere aceste riscuri nu este de mirare că laitmotivul comentariilor de presă este cererea de a se elabora norme mai stricte cu privire la modul de executare și amplasare al noilor construcții sau cel puțin să se respecte cu scrupulozitate cele existente.

N. ROMEO

Infernul în paradis

Asia de sud, un adevărat „corn al abundenței" pentru toxicomani și traficanții de droguri s-a transformat din paradis în infern. În această zonă unde zăpada, adică cocaina dar, mai ales ,opiumul, se puteau procura cu ușurință și transporta peste hotare fără probleme, de la New Delhi la Djakarta trecînd prin Rangoon și Bangkok, autoritățile au încetat să consi.dere stupefiantele doar ca un rău american, simptom al decadenței occidentale. Confruntate cu extinderea alarmantă a acestui flagel în rîndul populațiilor autohtone, aflate în afara zonelor de cultivare a macului, guvernele au adoptat o serie de legi draconice care nu-i ocolesc nici pe străini, fie că este vorba de închisoare pe viață sau condamnare la moarte. Cea mai recentă ilustrare a dictonului „legea este egală pentru toți" o constituie condamnarea la moarte de curtea cu juri din Bangkok a francezului Jean Vendramini de 52 de ani care n-a reușit să explice ce căutau 20 de kilograme de heroină îndesate în obiecte decorative din bronz cu care încerca să treacă frontiera. Francezul îl ține de urît în anticamera morții unui australian de 53 de ani. Donald Tait arestat anul trecut cu 1,3 kg heroină și ambii speră într-o comutare a pedepsei bazîndu-se pe faptul că nici un străin n-a privit pînă acum în ochi plutonul de execuție thailandez. Se pare că nu întotdeauna virsta aduce și înțelepciunea. Pedeapsa capitală pentru deținerea a mai mult de 100 grame heroină este în vigoare și în Birmania, primul producător mondial de opium. Aici au fost pronunțate șase condamnări la moarte într-un singur an. În Malaezia, țară al cărei prim-ministru a declarat de la tribuna Adunării Generale a O.N.U. război total drogurilor, justiția este una din cele mai necruțătoare din lume. Și dacă tînăra franțuzoaică Beatrice Saubin a beneficiat de o comutare a pedepsei cu moartea, nu aceeași bucurie au avut-o doi australieni de 27 și 28 de ani, Kevin Barlow și Brian Chambers care, alături de 36 de malaezieni și singaporezi, au fost executați recent. Indonezia aplică de asemenea pedeapsa cu moartea, dar în materie de droguri această condamnare n-a fost pronunțată decît o singură dată. În această țară 35 de „musafiri" străini se află după gratii pentru abuz de stupefiante. Printre ei, 10 australieni, 6 francezi și 4 japonezi. Aceeași severitate și în Sri Lanka unde un pakistanez și un olandez au fost trimiși la eșafod. În Nepal, cei 30 de europeni și americani aflați în închisoare pentru trafic de droguri se așteaptă la maximum 20 de ani de detenție și, în cazuri speciale, la amenzi de pînă la 100 000 de dolari.

India și-a întărit arsenalul judiciar cu pedepse de pînă la 15 ani recluziune, fără posibilitatea eliberării pe cauțiune. Numai la New Delhi 3 000 de inculpați așteaptă să compară în fața judecătorilor pentru a-și afla durata „sejurului". Dintre aceștia mai bine de jumătate sînt europeni.

În fața acestor delicate situații, cancelariile occidentale care ani de zile au făcut nenumărate presiuni pe lîngă guvernele țărilor asiatice pentru a le determina să ia măsuri serioase împotriva producției și consumului de droguri, și-au modificat reacțiile. Acum, cînd o parte acționează drastic, alta face intervenții pentru a-și salva de la moarte cetățenii implicați. Presiunile au căpătat, iată, alt sens. Tribunalele din țările menționate care aplică legea cu fermitate, adică moartea vis-a-vis de tot ce înseamnă peste 100 grame heroină, sînt determinate acum să folosească principiul proporționalității pedepsei cu gravitatea delictului. Recursurile de grațiere au din ce în ce mai mult succes. Convențiile judiciare permit delincvenților să-și ispășească vina în închisorile natale, ceea ce ajută nemaipomenit la refacerea filierelor distruse.

IOAN ROȘCA

Falsificatorii lui Rembrandt

O concluzie extrem de neplăcută pentru multe muzee ale lumii : unele dintre tablourile considerate pînă în prezent a fi fost pictate de Rembrandt, și chiar unele dintre cele care-i poartă semnătura, nu sînt cu adevărat realizate de mîna maestrului. Și nu este doar o simplă opinie, ci rezultatul cercetărilor unor experți care au abordat opera marelui olandez al secolului al XVII-lea, utilizînd cele mai moderne metode științifice.

Recent, la Amsterdam a apărut al doilea volum al unui catalog al lucrărilor maestrului, care se referă la perioada 1631—1633, „prima perioadă Amsterdam" din cariera artistului. Dintre cele 102 de lucrări cunoscute ca fiind realizate de Rembrandt în anii respectivi, numai 65 au fost certificate ca fiind pictate de marele maestru. Pasiunile stîrnite au fost întrecute numai de deceptiile provocate posesorilor de lucrări a căror paternitate a devenit incertă. Deja primul volum al catalogului intitulat „Corpus of Rembrandt Paintings", apărut în 1982 și care cuprindea perioada 1624—1631, confirmase autenticitatea a numai 51 de lucrări din 95, iar alte 9 le considerase „îndoielnice"

Cine sînt însă autorii acestor surse de infarct în lumea amatorilor de artă ? Nimeni altcineva decît specialiștii faimoasei fundații „Rembrandt Research Project", în cadrul căreia o echipă destul de numeroasă de oameni de știință, conduși de profesorul Josua Bruyn, se ocupă de la începutul anilor '60 cu cercetarea tuturor lucrărilor lui Rembrandt. Au fost stabilite pînă acum trei categorii : lucrări de categoria A (în mod sigur realizate de maestru), B (prezintă incertitudini cu privire la autor) și C (pictate de alții). Profesorul J. Bruyn releva că știința și tehnica modernă a ajutat foarte mult echipa sa. De pildă, prin raze Röntgen a fost radiografiată dispunerea straturilor de vopsea, una dintre concluzii fiind și că Rembrandt picta întotdeauna spate-față, adică realiza mai întîi fondul și apoi personajele.

Însă, examenul hotărîtor a fost cel stilistic, experții comparînd stilul unei lucrări cu ansamblul celorlalte. Specialiștii olandezi, deși se bazează pe instrumente moderne foarte sigure nu pretind că rezultatele cercetărilor lor sînt infailibile. În plus, ei și-au propus să militeze pentru creșterea prestigiului lucrărilor executate de elevii lui Rembrandt. Profesorul J. Bruyn releva că și Giotto îi punea pe elevii săi să execute numeroase lucrări pe baza unor șabloane și nimeni nu-i contestă autenticitatea tablourilor, la fel ca și în cazul lui Van Dyck, care le lăsa elevilor săi să execute cutele îmbrăcămintii sau alte detalii ale tablourilor sale.

Cercetările privind opera lui Rembrandt au cunoscut mai multe etape. În 1930, se aprecia că marele olandez este autorul a circa 1 000 picturi. În 1935, catalogul Bredius reducea numărul „veritabililor Rembrandt" la 650, fără a-și defini prea clar criteriile selecției. Profesorul Bruyn apreciază că din cele 420 de picturi ale lui Rembrandt cunoscute pe plan internațional circa 250 au fost pictate de maestrul însuși. Experții olandezi cutreieră acum întreaga lume pentru a cerceta tot ceea ce este prezentat drept operă a lui Rembrandt. Firește, activitatea lor nu provoacă entuziasmul proprietarilor de tablouri. Deocamdată, însă, lumea artei poate respira liniștită. Volumul trei din catalogul „Corpus of Rembrandt Paintings" va vedea lumina tiparului cel mai devreme abia în 1990.

ROMEO NĂDĂȘAN

Lumea se amuză

După N.B.I.

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Secta Moon: organizație anticomunistă sub fațadă religioasă

— Mă întorceam acasă, îmi spune Alain, un tînăr chimist de 26 de ani, fiul unor prieteni de-ai mei din Strasbourg, și de-odată aud în spatele meu o voce :

— Tu crezi în dumnezeu ?

Era o fată care mi se adresase ; simpatică, cu un surîs frumos. A început să-mi vorbească. Catolic, după părinți, continuă Alain, dacă atunci cînd eram copil mai mergeam la biserică, pe măsură ce au trecut anii, am renunțat la aceasta. Și acum dintr-o dată a apărut această fată.

— Eu fac parte dintr-o comunitate creștină, îmi spune ea. Este formidabil la noi. Ne simțim atît de bine. Dacă te interesează, vino la noi. Îmi întinse apoi un prospect.

Acest scenariu se repetă în diferite țări, în orașe, pe străzi, de ani și ani. Sînt adepții sectei Moon care, răspîndiți în multe țări occidentale fac prozelitism atrăgînd noi victime în angrenajul decăderii și al otrăvirii conștiințelor.

Ce se petrece însă într-o comunitate a așa zisei „biserici a unificării creștinismului" ?

Mai întîi, o primire călduroasă. Chitare, cîntece, grupuri de fete și băieți. Apoi urmează imediat intrarea în scenă a arsenalului de înrobire morală.

Lecțiile de catehism moon-ist durează între trei și șapte zile. Noul adept este „dotat" imediat cu un „tată" și o „mamă" ca „părinți spirituali". Ei nu-l mai părăsesc pe adept, îi creează acestuia un climat absorbant, îi ghidează pașii pe drumul spinos și sinuos al „principiilor divine" — biblia comunității moon-iste. Treptat, adeptul este convins că el are o „vocație divină". El este chemat să salveze lumea. Și, orbiți de un asemenea țel, băieți și fete se supun unor exigențe care, dacă le-ar fi fost impuse de părinții lor nu le-ar fi acceptat niciodată.

Pentru adepți începe apoi o viață dură. Somn puțin : cinci ore pe noapte întrucît li se explică faptul că „maestrul" nu doarme decît trei ore. Pofta de somn, este un „atac al Satanei" căreia trebuie să i se reziste. Dacă vrei să crești spiritual trebuie să te privezi de somn. Hrană insuficientă și numai pe bază de orez.

În același timp se muncește însă. Fie în uzinele sectei, fie colindînd pe străzi pentru a vinde prospecte, produse și materiale de colportaj : cărți poștale ilustrate moon-iste, publicații ale sectei etc. Cel mai dificil pentru noi, arăta un fost adept al sectei, era cînd trebuia să convingem pe alții să vină în secta.

„Trebuie să fi psiholog, precizează manualul sectei, să vorbești cu sentiment, să dai privirii o expresie care să impresioneze".

Seara, după reîntoarcerea la Centru, începe meditația, studiul „principiilor divine" pînă aproape de miezul nopții. Astfel trec cele 18 ore de muncă într-o comunitate moon-istă.

Dar, poate cel mai greu nu este aceasta ci absența totală a unor momente în care, adeptul ar prefera să fie singur. Tot timpul înconjurat, totdeauna încadrat, controlat. Adepții dorm în dormitoare comune de cinci sau șase paturi, uneori pe saltele, pe jos.

În secta este impusă castitatea. Căsătoriile sînt hotărîte pe bază de fotografii de către „maestru".

După îndoctrinare, adepților li se permite să-și viziteze familia. Dar în ce scop ? Ajunși acasă, ei își lau obiectele ce le aparțin : radio-casetofoane, aparate foto, biciclete, bijuterii etc. ce le vor oferi apoi comunității. În drum spre această vor trece însă și pe la bancă să-și retragă economiile ce și le-au adunat. Întorși apoi la comunitate mai dau o simplă semnătură, prin care donează sectei bunurile prezente și viitoare.

Și, de acum înainte, copilul, pentru care părinții s-au sfîrîmat atîta să-l crească, să-l educe, să-i creeze un viitor, va servi un dumnezeu care se numește Moon.

Dar să vedem cine este în realitate acest Moon pe care adepții săi îl mai numesc „profet", „mesia" sau noul dumnezeu.

El s-a născut la 6 ianuarie 1920 în provincia Pyong-An din Coreea. Părinții săi de confesiune luterană l-au trimis la o școală secundară la Seul. Începînd însă de aici intrăm într-un domeniu de „înaltă spiritualitate" sau mai bine zis de fraudă mistică.

Moon, susține că la Paște din 1936, a avut o revelație : „i s-a arătat Hristos în persoană și l-a rugat pe el să continue misiunea sa care a fost întreruptă din cauza răstignirii".

— Cerul s-a deschis în fața mea, explica Moon la 20 octombrie 1973 la Auditorium Lisner din Washington, și am avut privilegiul să discut direct cu Hristos și cu Dumnezeu.

După afirmația lui Moon, au urmat noi revelații, mai ales cînd frecventa biserica penticostală din Pyong-Yong (Coreea de Nord). Dar paralel cu revelațiile sale, Moon desfășura și o intensă activitate anticomunistă care i-au creat unele „neplăceri".

Ziarul „New York Times" din 16 septembrie 1974, pe baza unor declarații, mai menționează însă și faptul că Moon a fost arestat pentru adulter, bigamie și practici sexuale pedepsite de lege. Oricum, un fapt este cert : „profetul" a divorțat de trei ori pînă să descopere pe „noua Evă", o studentă de 18 ani, cu care s-a recăsătorit. Acestela el l-a oferit un adevărat paradis terestru. Moon, care în urmă cu 20 de ani nu avea nimic, astăzi, are o avere evaluată la sute de milioane de dolari, ducînd o viață princiară. Mai multe vile luxoase în diferite țări, castele, iachte, avioane personale, automobile blindate etc.

Acest personaj care după unele informații de proveniență americană, nu cîștigă decît 6 milioane de dolari anual, este proprietarul unor importante firme. În Coreea de Sud : „Tongil Industrial Co", o uzină de armament în apropiere de Seul, „Titanium Co", „Ilwha Pharmaceutical Co", „Ilshin Handcraft Co", „Tonga Titanium Industrial Co". În R.F.G. secta Moon conduce uzina Werner și Windkler care are monopolul importurilor de ginseng al uzinei Moon din Coreea. Cifra de afaceri a acesteia : 100 000 dolari pe zi. În Franța, secta deține o uzină de gingseng la Cannes, o societate de import-export care comercializează ceramică de China, provenind de fapt din Coreea, o fabrică de piele la Morestel, o societate de import-export de bijuterii etc.

Și la acestea s-ar mai putea adăuga toate marile afaceri pe care le realizează în S.U.A. precum și bunuri funciare și imobiliare din S.U.A. și din alte țări occidentale.

Mina de lucru în toate uzinele și firmele sectei : adepții acesteia. Ei au lucrat ani și ani fără nici o remunerație. Unele legislații de muncă sancționînd însă neremunerarea, secta a fost obligată să plătească adepților salarii, dar care, uimire ! sînt restituite „maestrului", ca donații pentru biserica creată de el.

Dar Moon nu a oferit ultimei, sau mai cu precauție spus, actualei sale soții, numai o existență somptuoasă. Înainte de a se dovedi un genial om de afaceri, să nu uităm că Moon a fost fondatorul încă din 1954 a unei „religii" și al unor „principii divine". Asta a făcut ca adepții săi din lumea întreagă să privească cea de-a patra nuntă a sa ca o „uniune divină". Și a fost o sacralitate care a conferit astfel „noii Eve", titlul de „preoteasă moon-istă". Așa se face că, acum toți discipolii lui Moon, recunosc în acesta pe „adevăratul tată" iar pe soția sa pe „adevărata mamă", ei fiind de fapt „pionii principiilor divine" ale sectei.

Dar care sînt aceste principii ? Greu de explicat. O curioasă doctrină, în care pasagii din Vechiul testament, amestecate cu frînturi de taoism, stropite cu sos de gîndire moon-istă. Să rezumăm : în timpul facerii lumii, Dumnezeu s-a arătat și a creat un cuplu uman după chipul și înfățișarea sa. Acest cuplu a păcătuit. Lucifer soducînd pe Eva, care la rîndul său l-a sedus pe Adam. Păcatul celor doi ce a avut loc înainte de momentul prevăzut de Dumnezeu, l-au aruncat pe cei doi în „împărăția satanică". Pentru a restabili echilibrul primordial era necesar un cuplu ideal care să creeze o nouă umanitate. Acest rol ar fi trebuit să-l aibe Hristos pe care Dumnezeu urma să-l „doteze" cu o soție excepțională dar el nu s-a aflat demn de o asemenea misiune. Fapt pentru care de altfel, a și fost răstignit. Trebuia deci un nou „mesia" care să continue vrerea lui Dumnezeu : instaurarea împărăției sale pe Pămînt care ar marca și sfîrșitul erei satanice. Apocalipsul, viziunile profeților, au anunțat că acest ales al lui Dumnezeu va veni din Orient. Care fireste, nu e altul decît Moon.

„Eu sînt cel mai mare dintre sfinți", eu sînt mai mare decît însuși Hristos, va veni timpul cînd cuvintele mele vor servi de lege, „lumea întreagă este în mîna mea", susține Moon.

Dar dacă ceilalți profeți aveau în vedere să transporte umanitatea de pe plan terestru pe plan celest, Moon procedează invers : lupta între Dumnezeu și Satan trebuie să aibă loc pe Pămînt, între occidentul creștin — „binele" — și lumea comunistă — „răul" — adică Satana.

Așadar, nu o „biserică a unificării creștinismului", a dragostei universale, ci o mișcare esențialmente politică, cu o fațadă religioasă.

I. G. VULCĂNEANU

Pustiire morală, materială și fizică

Obligativitatea purtării stelei galbene în teritoriile cotropite de horthiști a intrat în vigoare în ziua de 5 aprilie*). A doua zi, „Esti Lap" din Cluj anunță ordonanța guvernamentală care limita călătoriile evreilor. „Evreii obligați să poarte steaua galbenă n-au voie să folosească — nici pentru a călători nici pentru a transporta — autovehicule personale (mașină, motocicletă) ; nu pot folosi și — fără autorizație scrisă — nu pot călători nici pe căile ferate, nici pe vapoare amenajate pentru transport, nici cu vehicule de transport în comun. În aceeași zi, Ministerul de Interne trimite ordinul circular nr. 6138/1944, strict secret, către toți prefecții, căpitanii poliției și șefii jandarmeriilor : „Sînt informat că evreii — în cadrul unor tranzacții formale — își predau în masă obiectele de aur, bijuteriile, valorile unor persoane neevrei pentru a li se păstra, a le pune în circulație și a împărți pe din două venitul ...eventual le predau sub formă de cadou". Ordinul precizează măsurile ce se cer întreprinse imediat pentru a anihila încercările evreilor de a-și ascunde și salva avutul.

La 7 aprilie, într-o ședință a Ministerului de Interne, Endre László este aplaudat pentru ideile pe care le debitează : „Evreii să nu primească untură. Ei dispun de rezerve de zahăr, deci nici zahăr. Să fie scoase cărțile scriitorilor evrei din biblioteci ; să li se desființeze telefoanele, să li se confiște aparatele de radio".

La 8 aprilie 1944, Horthy îl numește pe dr. Vitéz Endre László secretar de stat la Ministerul de Interne. „Magyarság" îi consacră un amplu și elogios articol intitulat „Vitéz Endre László noul secretar de stat la interne. Vechi luptător pentru apărarea rasei ungare". În articol se arată că Endre „este vechi combatant împotriva iudaismului, pentru apărarea rasei ungare ; pe lîngă cartea sa „Despre evrei" a scris numeroase articole în revista „Scopul nostru — apărarea rasei".

Darea în mod oficial de către Horthy a problemei evreiești pe mîna lui Endre László echivala cu condamnarea noastră la moarte. Puțini însă și-au dat seama de gravitatea acestei numiri. Oare cîți dintre noi, dacă ar fi prins radio Kossuth « vocea' comuniștilor unguri — ar fi dat crézare cuvintelor lansate la microfon chiarva doua zi, 8 aprilie, din adîncă ilegalitate :

„Măsurile antievreiești se succed una după alta... Din ordonante se desprinde, cu evidență, că se urmărește exterminarea totală a evreilor. Sînt pustiiți moral, material și fizic (subl. ns). Noi, patrioții unguri trebuie să-i luăm sub protecția noastră pe concetățenii evrei".

Eva Heyman notează în jurnalul său : „9 aprilie. Azi l-au arestat pe tata. Noaptea au venit după ei și i-au sigilat apartamentul. De cîteva zile știu că în școala de pe strada Crișului, au închis cîteva sute. Dar pînă acum numai pe cei bogați îi duceau acolo. Tata nu e bogat, numai bunica Luiza. Acum însă nici ea nu-i bogată, căci i-au luat cinematograful, iar comercianților evrei le-au închis prăvăliile. Arienii inventariază totul. Evreii plătesc mai departe chirie, dar nu bunicii Luiza, ci în altă parte, iar bunica trebuie să plătească în continuare impozitul... Bunica Luiza a trimis-o pe tanti Lili la noi deoarece au auzit că-i voie să-i trimită de mîncare tatii, și s-au gîndit să i-o duc eu, căci dacă merge un adult, polițiștii nu-i lasă să intre, ori îi răstoarnă, ca din greșeală, oala sau cratița. Bunica Răcz intîi a țipat că nu mă lasă. Văzîndu-mă pe stradă — zicea ea — își vor aminti că tatăl meu vitreg este nenea Béla și îl vor ridica și pe el. Mama însă a spus că neapărat trebuie să merg cu mîncarea că așa îl voi putea vedea pe tata și el se va bucura mult dacă mă va vedea. Ne-am înțeles că oricine mă va întreba pe stradă despre ea ori despre nenea Béla, eu le voi spune că se află în Budapesta. Ei nu s-au arătat pe străzi și numai prietenii cei mai apropiați știu că sînt aici, în Oradea...

Încă de pe pod am văzut ce masă mare așteaptă în fața școlii de pe strada Crișului... Enorm de mulți băieței și fetițe stăteau în fața școlii cu sufertașe. Așteptînd la rînd am aflat că tata este ostatec. Am zărit-o pe tanti Friedländer și m-am strecurat lîngă ea. Și ea a adus de mîncare lui nenea Alexandru pe care din beciul primăriei l-au adus aici. Tanti Friedländer mi-a explicat că ostatecul este un fel de amanet. Deci tata a devenit amanet numai că eu nu înțeleg cum poate fi un om amanet... Stînd și așteptînd mi-a venit în minte că atunci cînd umblam eu la școala primară totdeauna noi, copiii, ne aflam înăuntru, în incintă, iar părinții ne așteptau dincolo de gard să ne conducă acasă. Acum însă în curte sînt numai adulți, chiar bătrîni, iar noi, copiii, așteptăm în stradă. Lumea întreagă s-a întors cu capu'n jos".

10 aprilie. Abia acum am aflat, micul meu Jurnal, că Mariska (femeia de serviciu), la 15 aprilie trebuie să plece de la noi. Evreii n-au dreptul să aibă personal de serviciu creștin. Îmi pare enorm de rău că Mariska pleacă de la noi. Ea este extrem de bună cu mine, mai ales cînd pe bunica o apucă accesele.

10 aprilie. Am uitat să consemnez, micul meu Jurnal, ce s-a mai întîmplat cînd l-au arestat pe tata. Pe el l-au dus în zori și au sigilat apartamentul ultînd înăuntru cîinele, pe Juno. Bietul cățel a urlat de l-a înnebunit pe vecini, dar nu s-a putut face nimic ; casa era sigilată și un astfel de sigiliu numai poliția îl poate rupe. Tanti Lili, sora tatei a înaintat o cerere la poliție. În sfîrșit, polițiștii au intrat în apartament și au scos cîinele. Juno stă acum la bunica Luiza „dar e tare trist și aproape că nu mănîncă nimic. Cîinele acesta este mai devotat lui tătucu, decît mulți oameni, spune mama".

La 14 aprilie a apărut în presă ordonanța guvernamentală privind anularea autorizațiilor de funcționare a farmaciilor deținute de evrei. În aceeași zi a avut loc o ședință a Consiliului de Miniștri. Procesul verbal întocmit atesta că măsurile antievreiești vor continua să constituie problema prioritară.

„Punctul 2. Domnul prim-ministru arată că ambasadorul german, împuternicitul marelui Reich, într-o convorbire a menționat că, potrivit știrilor din cotidienele budapestane, evreii au fost pedepsiți pentru nepurtarea stelei galbene relativ cu foarte puține amenzi în bani.

Domnul ministru de interne declară că, în viitor, pentru nepurtarea stelei galbene, evreii vor fi internați. Se ia la cunoștință.

Punctul 3. La propunerea domnului prim-ministru se interzice ca evreii să poarte capelă-levente, capelă tip Becskai și „uniformă de gală maghiară".

La punctul 4 se hotărește desevreizarea instituțiilor financiare și întreprinderilor subordonate".

În aceeași zi, inspectorul-șef al poliției din Budapesta a interzis întregului său personal ca pe stradă ori în localuri publice să discute cu evrei.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

*) Așa cum am reliefat într-o tabletă anterioară în România obligativitatea purtării stelei galbene nu s-a instituit deși Berlinul încă din august 1941, a început — direct prin Manfred von Killinger, ministrul lui Hitler la București — să insiste pentru instituirea stigmatizării evreilor. Este adevărat că generalul Constantin Cernătescu, comandantul Comandamentului IV teritorial, a dispus — prin ordonanța nr. 3/23.VIII.1941 — că „toți locuitorii de origină etnică evreiască, de orice sex și virstă, aflați în trecere sau domiciliați pe teritoriul juridic al Comandamentului IV teritorial (județele Iași, Baia, Botoșani, Roman, Soroca) sînt obligați, în 48 de ore de la publicarea prezentei, a purta, cusut în partea stîngă, un semn distinctiv, format din două triunghiuri echilaterale, cu baza de 7 centimetri, suprapuse în așa fel, ca să formeze Steaua evreiască și care se va confecționa din pînză galbenă". Evident, în aceste județe, steaua galbenă a început să fie purtată.

La foarte scurt timp, Inspectoratul General al Jandarmeriei primește din partea Ministerului Afacerilor Interne ordinul nr. 8368/3.IX.1941, prin care se dispunea „toți evreii (bărbați, femei, copii) de pe teritoriul dv. sînt obligați a purta ca semn distinctiv o stea cu șase colțuri (Steaua lui David)". Ordinul a fost lansat imediat către autoritățile polițienești din întreaga țară.

Dispoziția Prefecturii Poliției Capitalei nr. 171013 din 5 septembrie 1941 precizează, referindu-se la ordinul de mai sus „Evreii vor fi obligați a purta acest semn pînă în 5 zile de la data primirii prezentului ordin". Dar exact peste 5 zile, la 10 septembrie 1941, mareșalul Ion Antonescu semnează o Ordonanță care dispune că evreii nu vor purta „steaua galbenă". Ca urmare, Gheorghe Radu, prefectul Poliției Capitalei, adresează o scrisoare doctorului Wilhelmm Fielderman, președintele Federației Uniunilor Comunității Evreiești. În această scrisoare, care poartă nr. 174002 din 10 septembrie 1941, se spune : „Avem onoarea a vă face cunoscut spre știință, că Dl. Mareșal Ion Antonescu, conducătorul statului român, a hotărît că evreii NU vor purta nici un semn distinctiv".

Fără a intra în analiza factorilor care au determinat această stare de lucruri, mă simt dator să subliniez în numele acelor zeci și zeci de mii de evrei din România care au fost scutiți de a ieși în stradă cu însemnul pe piept, că, spre cinstea poporului român, prima țară din Europa — dintre țările aflate sub dominația Germaniei hitleriste — care a făcut să eșueze tentativele și presiunile naziste de a obține decretarea la nivel național a obligativității purtării de către evrei a stelei galbene, a fost România.

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Olimpiada de la Dubai

Şahistele au urcat pe podium!

Cu deosebită plăcere consemnăm un rezultat sportiv de „ultimă oră": echipa feminină de şah a ţării noastre a obţinut medaliile de bronz la Olimpiada desfăşurată timp de două săptămîni la Dubai, în Emiratele Arabe Unite. Este un rezultat care confirmă valoarea şahistelor noastre, premiate de cinci ori cu argint şi de două ori (consecutiv) cu bronz la această supremă competiţie şahistă care este Olimpiada. La recenta întrecere au participat reprezentative feminine din 50 de ţări, dar sistemul elveţian adoptat pentru desfăşurarea întîlnirilor a făcut ca, de pildă, echipa ţării noastre să dispute 14 meciuri (la cîte trei mese), deci un total de 42 de jocuri, din care s-au obţinut 28 de puncte. Aportul echipierelor noastre la acest punctaj final a fost următorul: **Margareta Mureşan** 5 p din 9 partide, **Dana Nuţu** 9,5 din 14 partide, **Elisabeta Polihroniade** 8,5 din 10 partide şi **Gabriela Stanciu** 7 puncte din 9 partide. Pentru că în astfel de competiţii meritele individuale se contopesc în izbînda colectivă, adresăm calde felicitări merituoasele noastre şahiste, care au alcătuit o adevărată echipă, punîndu-şi talentul şi pregătirea proprii în slujba unei cît mai bune reprezentări a ţării la această prestigioasă întrecere. Aceleaşi felicitări se cuvin şi antrenorilor lotului feminin, **Şerban Neamţu** şi **Theodor Ghiţescu**, pentru priceperea cu care au condus „din umbră" evoluţia jucătoarelor noastre, alegînd de fiecare dată distribuţia cea mai judicioasă la mesele de concurs, în funcţie de forma sportivelor noastre, de forţa de joc şi calităţile adversarelor întîlnite.

Aşteptînd, ca şi dumneavoastră, reintrarea în dispozitivul redacţional a colegei noastre Margareta Mureşan, mare maestră internaţională şi echipieră de bază la Olimpiadă, unde a evoluat numai la masa întîi, vom putea atunci, desigur, afla mai multe amănunte despre această palpitantă întrecere încheiată cu bine de şahistele noastre. (O. S.)

ULTIMA ORĂ

La întreprinderea de sere Ploieşti, secţia Lipăneşti, e vremea crizantemelor. Vasile Năftănăilă, şeful unităţii, promite viitorilor cumpărători că, în pragul revelionului, vor putea oferi celor dragi frezii îngrijite de-a-minile harnice ale lucrătorilor de aici. (VICTOR RADULESCU)

Suflu nou în activitatea sportivă de masă a clujenilor. La Consiliul judeţean al sindicatelor (responsabil cu activitatea sportivă, Octavian Chichigan) sînt pe cale de definitivare cîteva iniţiative realiste şi folositoare pentru ceea ce cu toţii dorim să fie practicarea generală a sportului, ca mijloc de sănătate, vigoare şi înfrumuseţare. Împreună cu cadre medicale de la Spitalul de recuperare şi Clinica de boli profesionale (prof. dr. Nicolae Andronescu, conf. dr. Vasile Ilea, dr. Aristotel Cocîrlă) au fost stabilite aşa-numitele trasee ale sănătăţii, care traversează împrejurimile pitoreşti ale oraşului, între Făget şi, respectiv, între Hoia. Fiecare din aceste patru trasee (lungi între 2 şi 8 km) este conceput pentru diferite afecţiuni sau predispoziţii la efecţiuni şi amenajat în consecinţă (locuri de odihnă, puncte de asistenţă medicală acordată de medici pensionari etc). Intrarea pe traseu se face dinspre locuri accesibile tuturor zonelor dens locuite şi va fi marcată corespunzător cu panouri instructive şi atrăgătoare. Generic, valorează cît un îndemn — „Aleargă pentru sănătatea ta!" — şi va fi, sîntem convinşi, urmat de clujeni de toate vîrstele, mai ales că întreaga acţiune are atributele unei organizări civilizate comode, accesibile şi atrăgătoare. Trasee similare vor fi amenajate şi în Turda şi Dej.

Traseele sănătăţii

Tot la Cluj se are în vedere organizarea unei competiţii între cîştigătorii celor 17 cupe pe ramuri de producţie, ajungîndu-se astfel la o veritabilă ierarhie a tuturor sportivilor din unităţile economice clujene, înainte ca aceştia să se întreacă în finalele pe ţară.

O altă pasiune a localnicilor ce urmează să fie cristalizată într-o competiţie de sine stătătoare este aeromodelismul cu aparate dirijate prin radio, sport la care clujenii deţin performanţe notabile: Pop Eugen, maestru internaţional al sportului, campion naţional şi balcanic, maeştri ai sportului şi multiplii campioni naţionali George Arghir, Benedek Ştefan, Muscă Mihai, Gheorghe Nicodim, Ştefan Rozman ş.a. au cîştigat numeroase întîlniri interne şi internaţionale, deţinînd o adevărată supremaţie în acest sport. Pentru ei şi numeroşii discipoli ce le urmează pasiunea se va organiza „Cupa Aviator Traian Dîrjan" (numele vine de la un fost aviator clujean erou al celui de-al doilea război mondial).

Alte competiţii care vor da un sens oficial unor pasiuni deja existente la nivel de masă vor fi organizate la deltaplanism (un puternic cerc funcţionează la „Tehnofrig"), bicicliste de semicursă („Cupa Feleacului") şi judo (pentru toţi tinerii care practică acest sport în asociaţiile sportive clujene).

Alături de celelalte acţiuni sportive tradiţionale Clujului, aceste iniţiative de dată mai recentă aduc un plus de dinamism şi cuprindere în activitatea sportivă de masă organizată de sindicate. (O. Ştiref)

Cel mai bun fotbalist al anului

Conform tradiţiei fiecărui sfîrşit de an, revista „Flacăra" iniţiază şi de această dată o largă anchetă privind desemnarea celui mai bun fotbalist român al anului 1986. Aşteptăm scrisorile dumneavoastră, stimaţi cititori, pînă la data de 20 decembrie a.c., pe adresa redacţiei: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod 71341. Pentru mai multă operativitate la trierea scrisorilor, rugăm să menţionaţi pe plic „ancheta sport". Nu uitaţi: opţiunile dumneavoastră, cuprinzînd ordinea primilor zece fotbalişti, vor conta numai dacă sînt însoţite de numele şi adresa dvs. exactă.

De amiciţia

Ioan are 17 ani, iar Valentin 23. Pe Ioan îl cheamă Maxim şi este din satul Borca, judeţul Neamţ, iar pe Valentin îl cheamă Kovacs şi este din Borsec (Harghita). Cei doi se aflau cu vitele la păşunat pe un imaş „Tinoave" din vecinătatea Borsecului. Tocmai mîncaseră ceva lîngă un pîrîiaş cu apă rece, la marginea unui mă[illegible], [illegible] undeva prin apropiere. Făceau o galagie infernală. Ce s-o fi întîmplat? se întreabă cei doi tineri sărind să vadă despre ce este vorba. Ca din pămînt s-au trezit cu o namilă de ursoaică venind din spate. Cu două lovituri puternice ursoaica îl doborî pe Ionuţ la pămînt. În secunda în care ursoaica se pregătea să-l strivească pe Ionuţ, Valentin, cu sînge rece, o plesneşte în ceafă puternic, cu un lemn de paltin, apucat în grabă. Fiara îl abandonează pe Ionuţ şi porneşte val-vîrtej în urmărirea lui Vali. Ciinele Haiduc, înţelept, hărţuieşte puţi ursoaicei pentru a uşura astfel soarta celor doi tineri. Ursoaica se întoarce să-şi apere puiul şi astfel îl scapă pe moment din vedere pe cei doi tineri aflaţi într-o grea cumpănă. Timp suficient pentru ca Vali să-l care în spinare pe Ionuţ cale bună de la locul nefericitei întîmplări.

Sub semnul maximei urgenţe nu trebuie date îngrijiri medicale lui Ionuţ, scrie asistentul principal Ioan Cristea de la Poliţlinica din Borsec (Harghita). Drept urmare, de la Poli linica din Borsec, rănitul a fost transportat cu salvarea la Spitalul din Topliţa. Starea gravă a lui Ionuţ o determină pe doctoriţa Eva Racz să-l trimită la Spitalul din Tg. Mureş. După mari eforturi depuse de medici de acolo viaţa lui Ionuţ este acum în afară de orice pericol. Practic, în halul în care ajunsese, rănit grav de ursoaică, putem spune că aproape s-a născut a doua oară!

Pe acest traseu uman purtătorii halatelor albe s-au comportat ireproşabil. Doar era vorba de viaţa unui tînăr de 17 ani. Era vorba de un nou exemplu profesional — într-un [illegible]

Frumoasă această demnitate tinerească pe fundalul aceleiaşi prietenii eterne. Te despărţi cu emoţie şi dragoste de Ioan Maxim şi Valentin Kovacs. Ei sînt prieteni la cataramă.

Inima este inimă şi în Sahara

La sonda II-3 din Sahara libiană — cam la 1 300 km de malul Mării Mediterane — se foreză de zor. Tiberiu Boghian, sondor şef, este cu un ochi la panoul de control, iar cu altul pe podul sondei. Meistrul Ion Ene şi mecanicul Gheorghe Enache trebăluiesc în compartimentul pompelor unde, de cîteva zile bune se lucrează cu căldura sufocantă, cu furtunile de nisip dar, la urma urmei, se luptă şi cu gîndurile. Gîndurile la familie şi la cei dragi de-acasă. Aşa că, dialogul dintre sondorii români — aşa cum ni-l reproduce **Paul Ionescu, din Tripoli, ROMPETROL of Libia**, ni se pare mai mult decît firesc, purtat ca pe oricare alt şantier.

Nimeni nu spune nimic, dar toţi sînt cu nervii întinşi ca gumiilasticul. Se vede asta limpede şi din gestica şi din mimica lor. Informaţiile recepţionate la posturile de radio franceze şi italiene cu privire la cutremurul din ţară — par a fi contradictorii şi nesigure. Au lăsat staţia deschisă, să audă dacă apar veşti din ţară. Dis-de-dimineaţă s-a încercat o convorbire cu Bucureştiul, dar poşta n-a reuşit să prindă legătura. Desigur, distanţa mare sporeşte dorul de casă, dar şi temerea şi o anumită neliniştie sporesc nespus, mai ales într-o ţară ş[illegible]

— Da, avem, de aceea v-am sunat! Chiar acum am primit comunicarea de la ROM-SEDIU. S-a recepţionat un telex de la ROMPETROL Bucureşti, care sună aşa: „Comunicaţi specialiştilor care sînt pe şantiere că pe teritoriul patriei noastre nu au fost pierderi de vieţi omeneşti!". Comunicarea este semnată de directorul general al ROMPETROL-ului Bucureşti, inginer C. Popescu.

La unison, un oftat de uşurare! Grupul de petrolişti români se îmbrăţişează. Pe obrajii arşi de soare, sfîşiaţi de vînt, pălmuiţi de nisipul încins, s-au scurs lacrimi de bucurie. Este una dintre cele mai omeneşti clipe petrecute de noi la o distanţă aşa de mare de ţară — ne scriu sondorii români. Aşa iar, cineva s-a gîndit şi la noi, transcriu ei din fulguraţia gîndurilor lor acum îmbărbătate. Numai cine a cunoscut depărtarea ştie ce înseamnă cu adevărat dorul.

Cu gîndul că aici, acasă la noi, urmările cutremurului au fost rapid remediate semnatarii acestei emoţionante scrisori venite de pe una din platformele petroliere româneşti din Libia, ne asigură că vor munci şi pe mai departe cu acelaşi sîrg, cu aceeaşi dăruire şi pricepere, pentru creşterea prestigiului petroliştilor români şi a României în lume. Frumos exemplu. Nobil angajament solemn. Este ca o fotografie de grup, făcută undeva departe de ţară sub flamurile aceloraşi culori scumpe ale tricolorului, şi expediată nouă pe aceeaşi lungime de suflet.

DORIN SĂLĂJAN

Întîmplări din cursul vieţii noastre

limită cu transplant masiv de piele.

Neagu Manole şi Ioan Dadu, ei înşişi „păstori" de vite în timpul liber, ca şi cei doi protagonişti ai nostri în tumult vacanţelor spun că Valentin a sosit disperat în urma nefastei întîmplări, cît şi pentru că a căutat zile în şir vitele lui Ionuţ şi ale sale, răzleţite de ursoaica hămesită. Pe scurt, cam acestea au fost faptele în desfăşurarea lor nu tocmai prozaică. I-am întrebat pe Valentin: Nu-ţi venea să fugi cînd ai văzut fiara dezlănţuindu-se furibund? Cum era să fug? mi-a răspuns cu firească mirare pe chip. Eu ştiu că nici Ionuţ n-ar fi fugit, şi el ar fi făcut la fel.

Flacăra, Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341 Telefoane: 17 60 10, 17 50 20 Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64-66.

Preţul revistei: 3 lei

41 505

flacăra

50

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

O bogată săptămînă de activitate politică

Țara dezbate și adoptă cu angajament revoluționar mobilizatorul program de muncă al unui nou an de rodnicie

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

„Trebuie făcut totul pentru finalizarea tuturor proceselor de producție, pentru realizarea în cele mai bune condiții a producției și exportului, a producției necesare pentru investiții și pentru alte necesități ale patriei. Să facem astfel încît să încheiem acest an cu rezultate cît mai bune, să punem o bază trainică pentru a trece la înfăptuirea în bune condiții a planului pe anul viitor, din prima zi a anului 1987!“

NICOLAE CEAUȘESCU

(Comentariu în pag. 3)

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL AL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Pagina 2

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

Pagina 2

La închiderea ediției

SESIUNEA MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

Ieri, în prezența Președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-au reluat lucrările în plen ale sesiunii a patra a celei de-a noua legislaturi a Marii Adunări Naționale, care va adopta documente de mare însemnătate pentru dezvoltarea în continuare a României Socialiste. Asupra acestui eveniment vom reveni pe larg în numărul viitor.

Țara dezbate și adoptă cu angajament revoluționar

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL AL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Luni, 8 decembrie, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a avut loc Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste pe a cărei ordine de zi au figurat : 1. Raport cu privire la modul în care au acționat consiliile F.D.U.S., organizațiile de masă și obștești componente pentru înfăptuirea sarcinilor planului de stat pe anul 1986 și măsurile ce se impun în vederea mobilizării oamenilor muncii la realizarea exemplară a obiectivelor privind dezvoltarea economico-socială a țării pe anul 1987 ; 2. Raport privind proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1987 ; 3. Raport privind proiectele Planului financiar centralizat al economiei naționale și al Bugetului de stat pe anul 1987 ; 4. Raport cu privire la organizarea și desfășurarea dialogului cetățenesc în cadrul „Tribunei democrației".

Au luat cuvîntul numeroși participanți care au dat expresie sentimentelor de dragoste și aleasă prețuire pe care întregul popor le nutrește față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, înțelept conducător al partidului și statului, pentru neobosita sa activitate pusă în slujba fericirii națiunii române, precum și față de tovarășa Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de largă recunoaștere internațională, pentru remarcabila contribuție pe care o aduce la dezvoltarea multilaterală a patriei. Vorbitorii au subliniat că obiectivele Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul ce îl vom încheia curînd au constituit un amplu și însuflețitor program de muncă pentru toți cetățenii mobilizați cu întreaga lor capacitate creatoare în vederea înfăptuirii cu succes a sarcinilor trasate de Congresul al XIII-lea al P.C.R., a obiectivelor cuprinse în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ei au relevat, totodată, unele deficiențe manifestate în activitatea consiliilor F.D.U.S., a organizațiilor de masă și obștești componente, și au exprimat hotărîrea de a lua toate măsurile ce se impun pentru înlăturarea neajunsurilor. În ce privește proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1987 și proiectele Planului financiar centralizat și al Bugetului de stat pe anul următor, toți cei care au luat cuvîntul și-au exprimat deplinul lor acord cu obiectivele înscrise în ele, dînd o înaltă apreciere contribuției hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și fundamentarea acestor documente. În numele celor pe care-i reprezintă, participanții la dezbateri s-au angajat să acționeze cu fermitate și în anul 1987 pentru îndeplinirea exemplară a tuturor sarcinilor și obiectivelor ce le revin, să contribuie cu toate puterile lor în dezvoltarea intensivă a economiei naționale prin afirmarea necontenită a noii revoluții tehnico-științifice și a noii revoluții agrare, prin creșterea mai rapidă a productivității muncii, așa încît anul ce vine să constituie încă un pas hotărîtor pe drumul trecerii patriei noastre la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată. Aceasta impune — așa cum au subliniat mulți dintre vorbitori — ca, la toate nivelurile, consiliile F.D.U.S., comitetele O.D.U.S., organizațiile de masă și obștești să acționeze la rîndul lor cu toată răspunderea pentru creșterea rolului ce le revin în sistemul democrației noastre muncitorești revoluționare, pentru folosirea cît mai eficientă a tuturor formelor specifice de mobilizare și influențare.

Plenara a exprimat deosebita apreciere și deplina aprobare față de politica de pace și dezarmare promovată consecvent de țara noastră, față de strălucitele demersuri și acțiuni ale conducătorului partidului și statului nostru, în favoarea dezarmării, întăririi colaborării și înțelegerii între popoare.

În unanimitate participanții la lucrări au aprobat documentele supuse dezbaterii, precum și Hotărîrea-angajament a Plenarei Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste.

Întîmpinat cu vii și puternice aplauze, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste. Magistrala cuvîntare rostită de conducătorul partidului și statului constituie un valoros îndreptar și instrument de lucru pentru fiecare om al muncii, pentru fiecare cetățean. Aprecierile făcute, noile sarcini și îndrumări date cu acest prilej dovedesc încă o dată înțelepciunea celui mai iubit fiu al poporului, marea forță mobilizatoare a cuvintelor sale. Nu putem obține trecerea la o nouă etapă superioară de dezvoltare fără o nouă calitate, fără ridicarea nivelului tehnic al producției în toate domeniile ! — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenară. Trebuie să se înțeleagă bine că, în întrecerea existentă astăzi pe plan mondial — nu numai între socialism și capitalism, ci în întrecerea generală de dezvoltare în domeniul științei și tehnicii — vor progresa și vor merge înainte aceia care vor face totul pentru triumful științei și tehnicii celei mai avansate în toate domeniile de activitate. Poporul nostru a demonstrat, de-a lungul zecilor și zecilor de ani, că dispune de forța științifică și culturală și de capacitatea de a înțelege nou. Acum este necesar să demonstrăm cu tărie că pe angajăm cu toate forțele în noua revoluție tehnico-științifică, în noua revoluție agrară, în noua revoluție de dezvoltare a societății noastre socialiste !

MIHAI STĂNESCU ■

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

Desfășurată marți sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe a avut următoarea ordine de zi : Raport asupra îndeplinirii Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe 11 luni ale anului 1986 și măsurile ce se impun a fi luate pentru realizarea tuturor indicatorilor de plan, și îndeosebi producția fizică, livrările la export, productivitatea muncii și investițiile ; dezbaterea proiectului Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1987 în industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și măsurile ce se impun pentru realizarea exemplară a tuturor indicatorilor de plan ; Raport privind proiectele Planului financiar centralizat al economiei naționale și al Bugetului de stat pe anul 1987. Cei care au luat cuvîntul au evidențiat acțiunile și măsurile întreprinse pentru dezvoltarea bazei de materii prime, combustibili și energie, utilizarea cu eficiență superioară a capacităților de producție și a celor materiale și financiare, a avuției naționale.

În cuvîntarea rostită în cadrul plenarei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că pe baza rezultatelor de pînă acum se poate aprecia că vom încheia primul an al celui de-al optulea cincinal cu rezultate bune în dezvoltarea producției industriale — care va fi cu peste 7 la sută mai mare decît în anul precedent — cu o creștere importantă a productivității muncii, a venitului național și a altor indicatori importanți ai planului. Au fost obținute, de asemenea, — se arată în cuvîntare — unele rezultate bune în agricultură realizîndu-se cea mai mare producție de cereale din istoria țării. În același timp, s-au obținut rezultate importante în dezvoltarea științei și învățămîntului. Secretarul general al partidului a apreciat că tot ceea ce s-a realizat în acest an, de altfel în toți anii socialismului, este rezultatul muncii pline de abnegație a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a întregului nostru popor care în deplină unitate, sub conducerea partidului, asigură mersul ferm înainte al patriei, ridicarea ei pe noi culmi de progres și civilizație, întărirea forței materiale și spirituale, a independenței și suveranității țării.

Referindu-se la Planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1987 — al doilea an al cincinalului 1986—1990 —, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că acest plan asigură condițiile necesare înfăptuirii neabătute a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului. Pentru îndeplinirea prevederilor planului pe 1987 — se spune în cuvîntare — trebuie să lucrăm mai bine, să acționăm cu și mai multă hotărîre în toate domeniile, pentru perfecționarea și îmbunătățirea întregii noastre activități. În mod deosebit, în atenția oamenilor muncii trebuie să stea problemele : dezvoltarea bazei de materii prime și energetice prin folosirea cu maximum de eficiență a materiilor prime și a energiei ; recuperarea și refolosirea materiilor prime și surselor de energie ; realizarea în timp cît mai scurt a reparațiilor ; ridicarea calității, a nivelului tehnic al producției ; creșterea productivității muncii, pe baza organizării științifice a producției și a muncii, a automatizării și mecanizării proceselor de producție, inclusiv a robotizării ; înfăptuirea programelor de modernizare în toate sectoarele ; realizarea investițiilor ; folosirea mai rațională a mijloacelor materiale și financiare ; dezvoltarea cooperării în producție în cadrul C.A.E.R. și cu alte țări ; activitatea de comerț exterior, producția pentru export : perfecționarea în continuare a sistemului de retribuire, perfecționarea formelor de conducere ; dezvoltarea largă a democrației muncitorești revoluționare. În toate unitățile, în toate sectoarele, se spune în cuvîntare, va trebui să se acționeze pentru încheierea în cele mai bune condiții a anului, pentru îndeplinirea planurilor de producție, inclusiv a producției de export, pentru trecerea la pregătirea temeinică a planului pe anul 1987, astfel încît din prima zi a noului an să se asigure înfăptuirea obiectivelor celui de-al doilea an al cincinalului.

ION CODRU ■

„Am ferma convingere că toate organizațiile Frontului Democrației și Unității Socialiste vor acționa cu întreaga răspundere și vor face ca membrii organizațiilor respective, deci, de fapt, toți oamenii muncii și întregul nostru popor — pentru că Frontul Democrației și Unității Socialiste reprezintă, de fapt, unitatea întregii națiuni, sub conducerea partidului nostru comunist — deci întreaga noastră națiune, în deplină unitate, va face totul pentru a întîmpina noul an cu rezultate cît mai bune. Să facem ca cel de-al II-lea an al acestui cincinal să marcheze o dezvoltare cît mai puternică a patriei noastre !"

NICOLAE CEAUȘESCU

mobilizatorul program de muncă al unui nou an de rodnicie

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Plenara CC al PCR, aflată [illegible] pentru anul 1987; proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodăririi apelor pe anul 1987; proiectul Planului financiar centralizat al economiei naționale și proiectul Bugetului de Stat pe anul 1987. In cadrul dezbaterilor au fost evidențiate realizările obținute în creșterea producției industriale și agricole, în onorarea sarcinilor la export, în modernizarea și organizarea științifică a proceselor tehnologice, în transpunerea în practică a programelor speciale privind extinderea bazei energetice și de materii prime, ridicarea calității produselor, reducerea [illegible] pentru [illegible] gure îndeplinirea ritmică, la toți indicatorii, a producției prevăzute pentru cel de-al doilea an al actualului cincinal. A fost exprimată hotărîrea comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, de a face totul pentru ca anul viitor să constituie, așa cum a cerut secretarul general al partidului, un an al rezultatelor deosebite în înfăptuirea exemplară a planului de producție, în organizarea științifică a producției și în modernizarea tehnologică, în activitatea economico-financiară, în vederea creșterii permanente a productivității muncii, a eficienței și rentabilității întregii activități economico-sociale. A fost [illegible] marea însemnătate a planurilor și a programelor [illegible] pe 1987 și pe întregul cincinal. Pentru realizările obținute în 1986, secretarul general al partidului a adresat tuturor organizațiilor de partid, comuniștilor, tuturor oamenilor muncii, întregului nostru popor cele mai calde felicitări și urarea de a obține realizări și mai însemnate în cel de-al doilea an al cincinalului. În cuvîntare se subliniază că obiectivele planurilor și programelor de dezvoltare economică [illegible] răspunderea organelor centrale ale statului nostru, a ministerelor, a organelor de sinteză, a guvernului în ansamblu, în buna organizare a realizării planurilor și programelor în repartizarea forțelor în sectoarele hotărîtoare, în controlul și urmărirea înfăptuirii zi de zi a obiectivelor în toate sectoarele. Noi acordăm o mare însemnătate — se relevă în cuvîntare — rolului planului național unic; nici nu este posibil să asigurăm dezvoltarea armonioasă a patriei fără a avea un plan general care să asigure dezvoltarea echilibrată a tuturor ramurilor și sectoarelor, ridicarea generală a patriei. Acest plan trebuie să devină un instrument viu de stimulare a inițiativei creatoare, a tuturor organismelor statului nostru democratic, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii, să asigure o bună folosire a mijloacelor de care dispune societatea noastră la un moment dat, atît în direcția dezvoltării, cît și în direcția ridicării generale a nivelului de trai al poporului.

Cuvîntarea subliniază că în prezent am depășit stadiul dezvoltării extensive; dispunem acum de o asemenea industrie și de o asemenea bază, în toate sectoarele, încît trebuie să facem totul pentru a folosi mijloacele de care dispunem în vederea realizării obiectivelor intensive, a modernizării tehnologiilor, a creșterii eficienței economice, a valorificării superioare a materiilor prime și a muncii poporului nostru. „In aceasta constă — se spune în cuvîntare — una din problemele fundamentale ale etapei noi în care se găsește țara noastră, și trebuie să facem totul ca acest cincinal, inclusiv anul 1987, să aibă un rol important, decisiv în realizarea obiectivelor întregului cincinal! Pentru că anul viitor trebuie să trecem cu hotărîre la aplicarea măsurilor stabilite privind modernizarea, înfăptuirea obiectivelor de a ridica nivelul economiei noastre, în toate sectoarele, la nivelul cerințelor celor mai noi ale științei și tehnicii pe plan mondial!"

Însuflețiți de cuvîntarea conducătorului partidului și statului, participanții la plenară au reafirmat hotărîrea nestrămutată a comuniștilor, a tuturor cetățenilor patriei de a acționa, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, pentru transpunerea exemplară în viață a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru înfăptuirea hotărîrilor plenarei, pentru realizarea la un înalt nivel de calitate și eficiență a prevederilor planului pe 1987, a istoricelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

ION DUMBRAVĂ

MODERNIZAREA

Cum a apărut... „Cupidon"

Sfîrșitul anului înseamnă realizarea planului și în plus și suplimentări pentru export

Toată lumea laudă în Oradea colectivul unit de la „Metalica", ne spune inginerul Mircea Petreanu. Dacă întreprinderea respectivă n-ar fi deținătoarea locului I pe țară în cadrul industriei articolelor casnice, fraza de mai sus ar suna a laudă, dar astfel stînd lucrurile ea nu face altceva decît să deconspire un secret, acela al posibilităților maxime de dezvoltare. Ori cu un colectiv unit se poate încerca totul !

La această întreprindere, cu doi ani în urmă, ne spune în continuare inginerul Petreanu, eram începători în producția de vase ; făceam vesnicele vase de pe vremea bunicii, și ne-am gîndit că și gospodinele noastre merită să aibă ceva frumos în bucătărie așa că am proiectat vase cu accesorii de bachelită și cu decorațiuni florale. În '85 am preluat fabricația mașinilor de gătit cu gaz și am ieșit imediat pe piața externă. I am adus unele îmbunătățiri și mărgazul — mașina de gătit cu două ochiuri este foarte solicitată. Peste livrările efectuate, pînă în prezent ni s-au comandat, suplimentar, încă 11 000 de bucăți. Acest fapt nu demonstrează că ne-a fost ușor ci chiar contrariul. Dar ce să-ți faci dacă sîntem toți tineri și ambițioși. Eu, la 33 de ani sînt considerat un om vechi în întreprindere. Tot în acest context am să amintesc doar două cifre care exprimă multe : în 1980 aveam 40 de cadre cu studii superioare și acum sîntem 200 dintre care jumătate lucrează în proiectare-cercetare. Numai așa putem face pași uriași în organizarea și modernizarea producției — cheia îmbunătățirii tuturor parametrilor economici și, în special, ai productivității muncii. La noi, ritmul de creștere a fost fantastic în ultimii ani. În '83 producția marfă era de 263 milioane lei, în '86, după 10 luni, am ajuns la 530 milioane și pînă în '90 vrem să atingem un miliard ! Cînd ne-am propus această cifră am fost cît se poate de conștienți. Programul OM — de organizare și mecanizare, după care ne desfășurăm activitatea, l-am alcătuit atît de amănunțit încît calculele preliminare la care am ajuns, cu toate că ar trebui să ne sperie, ne dau aripi. Aspiratiile noastre sînt mari pentru că avem și un potențial ridicat de materie cenușie. Deja am pus la punct o tehnologie de pastare a discurilor electrice pentru reșouri cu urmări concrete : 6 milioane economie. Producem, de asemenea, limitatoare de temperatură și termostate pentru o gamă largă de aparate electrice și mai avem ceva de ultimă oră : experimentăm accesorii metalice pentru filtrele de motorină pentru tractoare : au trecut deja patru luni și bucșele noastre pentru prese pe care le propunem pentru înlocuirea celor de bronz, rezistă. Am obținut folia de nichel atît de necesară în microelectronică. Încă nu produce nimeni în țară și încă se importă. La T.I.B. a fost prezentă „Cupidon", mașina noastră de gătit cu cuptor, cu gaz și electrică echipată cu ceas programator.

Întreprinderea „Metalica" din Oradea, la începutul cincinalului trecut, era, încă, o unitate de tip meșteșugăresc. Încăpută pe mîna tinerilor cu minți iscoditoare care o compun, ea este în '86 o întreprindere prestigioasă cu posibilități nelimitate de dezvoltare.

ELENA GHERA ■

Beneficiile se conturează încă din fazele de proiectare

Tehnică de vîrf chiar și pentru mașinile de gătit

REFOLOSIREA

O INDUSTRIE CARE SE NAȘTE

„Un tren cu 60 de vagoane a traversat acum doi ani țara, de la Brăila la Hunedoara, pline ochi cu metal, fier vechi pentru metale noi, de care se simte atîta foame pretutindeni. Trenul purta un mesaj : „De la tinerii brăileni pentru tinerii hunedoreni !" și pe fiecare vagon mîini de adolescenți au prins cîte un steag tricolor, ca simbol că această materie primă, ce va umple un cuptor siderurgic sau mai multe, a fost recîștigată cu sîrg, prin munca patriotică a elevilor și muncitorilor din orașul de la Dunăre.

Această frumoasă inițiativă a fost transformată în tradiție. Anul următor, aceleași echipe de la Șantierul Naval, de la I.U.G. „Progresul", de la „Laminorul" au expediat iarăși, în același mod, spre străvechea vatră de foc din inima țării, vagoane de fier vechi. Orice rezervă, orice resursă este identificată, procesele tehnologice și procesele economice ale uzurilor fizice furnizează și vor furniza mereu metal ce nu mai poate fi folosit în condiția inițială, trebuind să reintre în circuitul unor noi tehnologii. Atunci, la Brăila, s-a născut ideea — cum ne documentează Cristache Băluță, membru al Comitetului județean U.T.C. — a înființării unui șantier al tineretului unde bătălia principală a muncii să fie metalul. La ora de față, o necesitate patriotică prin nimic mai puțin eroică ori mai puțin constructivă decît ceea ce, acum 40 de ani, părinții și bunicii lor făptuiau la Salva-Viseu sau Bumbești-Livezeni sau Agnita — Botorca... Locul șantierului — Combinatul de celuloză și hîrtie, timpul de lucru — duminicile de duminică, eroii lui — tinerii din combinat și elevii din liceele patronate de acesta. Ei sînt mîna dreaptă a Întreprinderii județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile. Prin urmare, specialiștii din I.J.R.V.M.R. sînt alături de ei. Le-au asigurat utilajele necesare, le asigură vagoanele pentru transport. O organizare perfectă, ca oricare alt proces de producție. Industria reciclării trebuie să se ridice la nivelul industriei moderne. Iată, la Brăila s-a reușit. Deci tinerii aceștia nu fac doar o muncă de colectare și apoi încărcare în vagoane a fierului vechi. În primul rînd, nu e vorba de fier decît într-o denumire generică. Este vorba despre cupru, aluminiu, oțeluri inox și alte metale și aliaje scumpe și deficitare pe întreaga piață mondială. Pe șantier au apărut, așadar, utilaje cu ajutorul cărora acești tineri dezmembrează piese, subansambluri, cabluri, sortează fiecare materie primă pe grupe și categorii. Numai separarea din cablurile electrice a firelor de cupru de cele de aluminiu și toate din tuburile și mînerele din PVC cîtă migală și cîtă muncă înglobează ! O fac cu pricepere, cu seriozitate, cu efort. În primele 5 luni ale anului au recuperat circa 20 vagoane de metal, din care numai inox-ul valorează peste [illegible] lei.

Se cuvine să mai adăugăm că acest șantier s-a constituit — și se încadrează direct — în contextul existenței la Brăila a unui cumat de concepție și experiență privind recuperarea, refolosirea și valorificarea materialelor secundare, în special a metalului. Am văzut, la punctul de colectare unde lucrează, pe achizitoarea Petrica Minecă, ștergînd cu grijă butelile de spray, învelindu-le pe fiecare în ziar și așezîndu-le atent în cutii de carton, încît aveai impresia că te afli în magazia de expediție a unei fabrici de cosmetice. Nu-ți venea să crezi că sînt goale și sînt destinate să se reîntoarcă tocmai în fabricile de cosmetice pentru a fi reumplute. Sigur, dacă sînt ciobite și cu vopseaua sărită se valorifică și așa, merg la retopit, unde mai necesită cheltuieli de producție. „De ce să nu le refolosim mai rentabil ?!" — întreabă afirmînd. Dealtfel, depozitul de metal al I.J.R.V.M.R. arată ca o modernă secție dintr-o mare uzină, prin mecanizarea operațiilor de prelucrare, sortare, încărcare-descărcare, acțiune de investiții ce a avut loc în ultimul cincinal. Într-o incintă de 20 000 metri pătrați (aflată în zona portului), o macara portal de 12,5 tone forță (cu placă electromagnetică și grafăr hidraulic), încadrată de alte cîteva macarale, au rentabilizat operațiunile de încărcare-descărcare a vagoanelor și mijloacelor de transport auto. Două prese tip „Unio" Satu Mare balotează neferoasele și tabla, atent și minuțios sortate. Fiecare tip de metal își are organizată „gospodăria" sa. În gospodăria de șpan se efectuează, după caz, sfărîmarea și brichetarea acestuia. Directorul Ionel Bratu e preocupat acum de găsirea unei posibilități menite să facă presa mai silențioasă, întrucît produce un zgomot asurzitor în preajma ei. De asemenea, atelierul de dezmembrări este bine dotat. Aici, din cutii de viteză, pompe de injecție, dinamuri care și-au trait îndestul viața, se scot și se separă, prin operații succesive, oțelul, fonta, neferoasele.

Nimic nu se pierde, totul se adună gram cu gram și se expediază pentru ca întreg ciclul să continue, pentru ca totul să se transforme în alte și alte bunuri pentru economia națională ori pentru fiecare dintre noi.

REGHINA VÂRVICI ■

OPINII LA O MASĂ ROTUNDĂ

„Frumosul trebuie să-l găsim pretutindeni"

Sîntem înconjurați de o mulțime de obiecte pentru a căror achiziționare optăm. Cumpărăm jucării pentru copiii noștri, facem cadouri prietenilor. Ne creem conform cu gusturile noastre și cu ceea ce găsim în magazine un mic univers. O facem în deplină cunoștință de cauză ? Sîntem sau nu informați în acest domeniu ? În ce măsură ne influențează existența aceste numeroase obiecte care ne înconjoară ? E suficient ca o jucărie să fie drăguță sau trebuie să aibă și multe alte calități ?

Iată cîteva din problemele pe care le-am adus în dezbaterea mesei rotunde la care au fost invitați cîțiva specialiști ai Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru articole casnice. Participă la dezbateri ing. Mircea Ionescu-Muscel, directorul centrului, sociologul Sorin Botnaru, responsabilul compartimentului marketing, sociologul Mihaela Botnaru și arhitectul Cristian Vasiliu.

Rep. — În sensul satisfacerii necesităților mereu crescînde ale populației, creșterea calității produselor a devenit o sarcină prioritară, care ne obligă să facem apel la multitudinea de cuceriri practice și teoretice ale epocii noastre. Cred că astăzi e inutil să mai demonstrăm necesitatea raporturilor strînse dintre frumos și util. Principiul clasic al îmbinării plăcutului cu utilul este binecunoscut tuturor. Simplu vorbind, orice produs nou creat trebuie să satisfacă două aspecte însemnate ale sferei de interese umane : latura utilitară și latura estetică.

M. I.-M. — Problema funcționalității și esteticii a pătruns în sfera tehnico-productivă pe la sfîrșitul veacului trecut. Funcționalitatea, acest termen folosit atît de des în ultimele decenii în limbajul nostru este unul din atributele actului creator, care împreună cu parametrii constructivi, tehnici și estetici, savant contopiți, conduc la crearea unui produs optim. Unii teoreticieni au susținut că, în mod automat, calitățile estetice decurg dintr-o funcționalitate bine concepută. Factorii care au determinat apariția funcționalismului simplist au fost impuși de revoluția industrială, de necesitățile dezvoltării științei sau de creșterea fără precedent a populației.

Rep. — Noțiunile de funcționalitate și estetică au concurat cu siguranță la progresul civilizației și au evoluat odată cu aceasta. Uneori sîntem tentați, așa cum spuneați, să le confundăm, alteori să le despărțim net.

M.B. — Istoria ulterioară a designului a confirmat permanența esteticului prin părăsirea schematismului originar, prin admiterea liniilor curbe, a nuanțelor, a combinațiilor spațiale și în final prin recunoașterea nevoii general umane de continuă diversificare și înoire.

Rep. — Înainte de a intra în miezul lucrurilor, să încercăm o definiție a designului.

M.I.-M. — Designul are ca principiu fundamental concordanța obligatorie între elementele de ordin funcțional, structural, formal, tehnic și estetic. Prin design trebuie să înțelegem că frumosul nu este un adaos al utilului, ci este expresia lui. Frumosul trebuie să-l găsim pretutindeni. Prin unitatea dialectică dintre funcțional și estetic în cadrul unui produs nu înțelegem niciodată acel hibrid care înglobează deobicei arta aplicată, reproduceri ori diverse kitschuri despre a căror utilitate se poate vorbi și pro și contra, dar nu în cadrul designului propriu-zis.

Rep. — Ce influență are universul ambiental asupra noastră ?

M.I.-M. — Obiectele care formează universul ambiental, bunurile de consum, cum se mai numesc, au o importanță nebănuită asupra populației. Prin funcțiuni ele ocupă aproximativ 60 la sută din existența noastră. Este extrem de important caracterul educativ al acestora problemă deosebit de complexă de care trebuie să ținem seama. O altă influență majoră este cea a conținutului economic, cu tot apanajul lui legat de consumurile energetice și de materiale, de prețul de cost și de consumul de manoperă.

M.B. — De aici și importanța activității de concepție a acestor produse. Impactul lor se amplifică și prin seria mare cu care ele sînt oferite pieții.

M.I.-M. — Meseria de designer este asemănătoare cu cea de management. Implică decizie, opțiune. Echipa de designeri își asumă răspunderea lansării și introducerii în producție a unui nou produs. Din acest punct de vedere activitatea de concepție are riscurile ei. O eventuală nereușită poate avea urmări din cele mai neplăcute, îndeosebi într-o economie bazată pe concurență.

Rep. — În cadrul centrului în care vă desfășurați activitatea, și unde se creează articole de uz casnic și jucării, se cercetează produsul pînă la faza de prototip. Tot aici se definitivează și tehnologiile de fabricație ale produselor cercetate.

C.V. — Intervine și un alt aspect : obligativitatea ca unitățile producătoare să respecte documentația tehnologică. Este o chestiune de fair-play ca produsele propuse de noi să aibă fidelitatea asigurată și în producția de serie. Între noi și unitățile producătoare intervine un contract în acest sens care trebuie respectat. Schimbările tehnologice cu orice preț, rabaturile de la formă sau culoare, mergînd pînă la nuanță pot să schimbe aspectul unui produs, să-i diminueze calitățile.

M.B. — Ar trebui să facem o distincție în discuția noastră între articolele casnice și jucării. În cazul articolelor casnice funcționalitatea are o pondere mai mare. Între caracterul cultural și conținutul economic trebuie să existe o proporție optimă. Sînt unele inițiative economice lăudabile care pot avea repercusiuni asupra factorului cultural. Echilibrul optim între funcție, economic și cultură este asigurat de cercetare, de talentul designerului.

S.B. — O deosebire între ele se manifestă și în cazul dinamicii. La articole casnice elementul funcțional este relativ stabil. La jucării dinamica funcției este schimbătoare și este dependentă de mentalitatea populației, de psihologia copilului. Astăzi se cere o nouă abordare a problemei, o nouă înțelegere a funcției jucăriilor. Jucăria nu mai este considerată un obiect de divertisment, ci unul cultural, cu funcții precise în dezvoltarea psiho-socială a copilului. Există o legătură strînsă între creația de jucării și psihologia copilului. Evoluția culturală a societății, explozia informațională pe care o traversăm, precocitatea cu care copilul asimilează cunoștințe dintre cele mai diverse impun și schimbarea concepției despre jucării. În lume, cîștigă teren firmele care au investit mai mult în cercetarea psihologică și antropologică.

Rep. — Care sînt funcțiile pe care ar trebui să le îndeplinească jucăriile ?

M.B. — Dezvoltarea psiho-mo-

PERFORMANȚĂ LA NIVEL MONDIAL

Rinichiul marca FEA

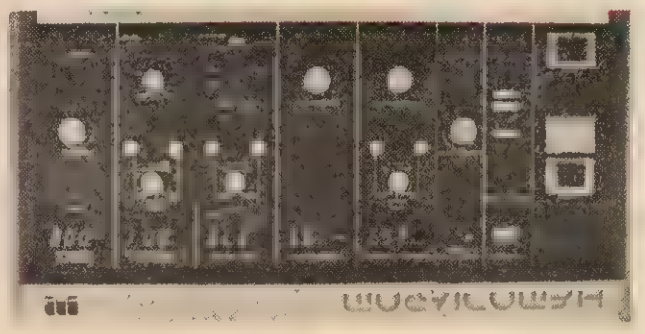

„Să vă spun unul din argumentele care a făcut ca munca colectivului nostru să fie o adevărată cursă contracronometru, cursă care cîștigată, avea la linia de sosire premii de o valoare inestimabilă : vieți omenești salvate". Și tînărul inginer Sorin Gurtavenco ne povestește o secvență tulburătoare. „Aflînd că la noi, la Întreprinderea de Elemente de Automatizări F.E.A., este în construcție primul hemodializor renal românesc, într-o dimineață ne-a așteptat la poartă un bărbat, care ne-a rugat cu ochii scăldați în lacrimi să urgentăm realizarea aparatului, pentru a putea beneficia de el și tatăl lui, ce altfel ar mai fi avut de trăit cîteva zile. În aceste condiții, a fost firesc să acționăm cu toată energia și pricoperea noastră, să venim la fabrică pe întuneric și să plecăm acasă tot pe întuneric". Acum, după ce s-a scurs ceva timp, cînd deja 9 hemodializoare renale cu marca F.E.A. lucrează la capacitate maximă în spitale, redînd familiilor și colegilor de muncă numeroși oameni, stigmatizați de boli cumplite, glasul tînărului specialist este încă voalat de emoție, iar privirea îi este adîncă de o căldură aparte. Pătrunși de dramatismul unor astfel de situații, cărora apăratura ce le-ar fi dat o rezolvare favorabilă, inginerii români au impus ca motto al muncii lor principiile : „cît mai repede, cît mai bine !", căci miza în joc era viața unor bolnavi. Ei au scurtat fluxurile normale de fabricație, planșele nu mai erau frumos trase în tuș, ci se mergea cu o schiță de mînă la banda de montaj și la strung pentru a prelua piesa „caldă" și a se cîștiga timp. Atunci cînd ultimele hîrtii legate de prototip au fost finalizate, acesta deja funcționa, însuflind viață celor în suferință. Căci hemodializa renală este colacul de salvare pe care știința l-a întins unor oameni atinși de afecțiuni fatale. Cînd rinichiul, marele filtru al organismului, „mătura" care aruncă la coș reziduurile organismului nu mai funcționează din cauza unor boli (de la insuficiența renală la glomerulonefrite, de la intoxicații puternice la un anume tip de calculi) supraviețuirea este compromisă. Urgent trebuie apelat la un aparat de hemodializă renală care să „depolueze" el în locul rinichilor ce dau rateuri. La insuficientele renale cronice se practică bolnavilor această operație la 2 zile, lucrîndu-se în spitale în 3 schimburi, pe bandă rulantă. Ce miracol se petrece în intimitatea rinichiului artificial, încît „mașinăria" poate elimina toxinele și îndeplini și funcția de restabilire a echilibrului chimic al sîngelui ? Aparatul se conectează la o arteră și o venă și preia o porțiune de sînge, care este obligată la o circulație extracorporeală, ajungînd în dreptul unor membrane sub formă de tuburi capilare, unde pe partea cealaltă este vehiculat lichidul de dializă, apropiat de compoziția normală în săruri din formula sanguină. Datorită diferenței de presiune și concentrație, între sînge și lichidul de dializă are loc, prin membranele speciale, un transfer osmotic în dublu sens, eliminîndu-se toxinele și apa din sînge și echilibrîndu-se acesta. La compoziția chimică normală, operații ce trebuiau firesc efectuate de rinichi. Vă dați seama, că pentru a suplini un proces al naturii atît de delicat și complex, aparatura trebuie să aibă o „anatomie" complicată și o „fiziologie" dirijată de o mulțime de automatizări sofisticate. Cu o asemenea automatizare „pînă-n dinți", aparatura poate fi manevrată de un cadru medical mediu și nu trebuie în permanență supravegheată. Concepția aparatului este modernă, la zi, putînd cita în acest sens rezolvarea cu 2 pompe de sînge, ce permite racordarea hemodializorului la pacient cu un singur ac, ceea ce practic dublează numărul de proceduri de dializă ce le poate suporta acesta. Fabricarea unei instalații de asemenea nivel cere maturitate profesională, inteligență și aptitudine stimulînd dăruirea, ingeniozitate. Inginerii de la F.E.A. le-au avut. Și iată că această fabrică, prezentă în orice unitate economică cu automatizările și buclele ei de reglare, de la combinatele chimice la centralele termoelectrice, de la extracția de cărbune la uzinele construcției de mașini, a pășit și în teritoriul luptei pentru sănătate. Cei de aici au găsit la calculatoarele de proces ECAROM, comenzile numerice pentru mașini-unelte NUMEROM, pe care le-au construit, o nouă rimă tehnică : HEMODIAROM — hemodializorul românesc. Sub inițierea și îndrumarea profesorului dr. Nicolae Ursea de la spitalul „Carol Davila" și a ajutoarelor lui dr. Dumitru Capșa și inginerul Cristian Grigoriu, cu sprijinul permanent al directorului general al centralei C.I.E.A. Ion Geambașu și a organelor de partid, tinerii specialiști Sorin Gurtavenco, Vlad Constantinescu, Ana Hossu, Virgil Florl, Cristina Dumitrescu, în frunte cu șeful atelierului de proiectare și secretar de partid inginerul Ion Somandru au construit după o gîndire românească și cu forțe proprii acest aparat de hemodializă renală, de performanțe competitive, fiabilitate mare,, usurință în exploatare și totodată siguranță în lucru. Ei au amestecat harul profesional, tenacitatea, munca lor cu un catalizator, fără de care nimic nu rodește : cu suflet, cu mult suflet și cutezătoare. Construirea celor 9 aparate s-a făcut în timp record, prima experimentare a prototipului la spitalul Davilla a însemnat de fapt și salvarea unui om iar acum se trece la a doua generație mai perfecționată cu microprocesoare. Nici un moment nu au considerat că unei munci, chiar finalizate, i se pune punct, că pînă aici este de competența mea, mai departe nu mă privește. Au înțeles că un om care vine să i se „spele" sîngele din două în două zile se leagă și afectiv de aparatura devenită vitală pentru el. Cînd la un hemodializor la spitalul Davilla apăruse o mică deregiare și bolnavul refuza să fie dializat cu alt aparat, căci el avea încredere în cei românești, inginerii de la F.E.A. s-au deplasat imediat, l-au depanat în cîteva minute și au stat lîngă pacientul, acum liniștit, pînă în ceas de noapte, pentru a fi siguri că totul decurge normal. De altfel, încă din perioada de experimentări, ei au învățat să și conducă o dializă. Prin munca lor de angajament total și pasiune arzîndă, specialiștii de la F.E.A. au construit primul aparat românesc de hemodializă renală.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

EXPORTUL

Unde au găsit texanii băncile cele mai frumoase

Mai întîi a lucrat la Buzău, într-o mare întreprindere, unde a fost șeful unei secții de cazangerie grea. Se făceau acolo și echipamente pentru centralele nucleare, prima picsă pentru centrala de la Cernavodă a fost făcută acolo, de oamenii cu care lucra el, ca și primii robineți de apă grea din țară. Inginerul Corneliu Rache nu face deloc efortul să-și ascundă mîndria de-a fi lucrat într-o astfel de întreprindere pînă de curînd, pînă în urmă doar cu cîteva luni, cînd a venit să muncească la Rîmnicu Sărat pentru bunul motiv și cel mai întemeiat dintre toate că este de fel chiar de-aici și aici își are casa. Ca președinte al cooperativei meșteșugărești „Progresul" răspunde de munca a 810 oameni și cel puțin două lucruri sînt sigure : că oamenii aceștia au de lucru în plin și că ei cîștigă bine. Dincolo de aceste realități stă adevărul care le explică pe-amîndouă : de mai mult timp, încă înainte de-a veni aici inginerul Corneliu Rache, meșteșugarii din această cooperativă și-au făcut o oarecare faimă prin modul inteligent în care-și organizează singuri munca, străduindu-se a ieși în întîmpinarea lumii cu produse de care lumea chiar are nevoie. Fie cetățeanul de rînd, fie vreo întreprindere industrială cu care se poate colabora, fie vreo firmă străină. Sectorul de mobilă, profilat pe confecționarea mobilierului mic, ar putea să ofere o sumedenie de exemple în această privință. Dar la fel ar putea și sectorul de construcții metalice, care colaborează cu întreprinderea „Vulcan" București sau cu alte întreprinderi din Buzău sau din Caransebeș. Cooperativa are meșteri atît de buni încît inginerul Corneliu Rache și maistrul Dumitru Botea pot să afirme fără nici o ezitare : sîntem în stare să facem orice fel de construcții metalice. Dar faima acestei cooperative a adus-o, poate, mai mult decît orice, turnătoria de fontă și neferoase. Aflăm, bunăoară, că la Rîmnicu Sărat se toarnă carcasele pentru o parte din compresoarele fabricate de întreprinderea „Timpuri noi" din București. Și lîngă o asemenea muncă nu trebuie să ne pară derizoriu faptul că tot la Rîmnicu Sărat se toarnă, din fontă, și niște aparent banale picioare de bănci. Pentru obișnuitele bănci de pe aleile parcurilor.

Ca totul să fie limpede, din capul locului, va trebui să spunem însă că picioarele de bănci turnate aici arată ca o dantelărie în fontă. De ce arată atît de complicat, de ce nu arată mai simplu, așa cum ar fi și mai ușor de făcut, aflăm de la maistrul turnător Constantin Lăzăroiu : „Într-o vreme am făcut fiare de călcat cu cărbuni. Chiar dacă eu cred că nu mai există casă unde să nu găsești fier de călcat electric, am făcut vreo 60 000 din cele bătrînești și le-am vîndut ca pîinea caldă, cea mai mare parte în R.F.G. Le-au cumpărat colecționarii, le-au cumpărat cei care vor să-și recompună întrucîtva mediul de viață în care au trăit părinții sau bunicii lor. Apoi a scăzut cererea și-a trebuit să ne gîndim la altceva. Tocmai mă dusesem pe la București, la o întreprindere de comerț exterior, și acolo a venit vorba despre o comandă de picioare de bănci. Unii încercaseră să le facă și nu reușiseră. Nouă, celor de la Rîmnicu Sărat, nu se gîndea nimeni să ne dea o mostră ca să încercăm și atunci n-am avut încotro, am spus că de aproape 30 de ani fac meseria asta și nu se poate să nu izbutesc, împreună cu colegii mei. Asta a fost tot. Ne-am făcut S.D.V.-uri și matrițe și am executat toată comanda, am făcut patru tipuri de picioare de bănci lucrate artistic, cum a zis toată lumea, fiindcă într-adevăr arată frumos. Vreo 4 000 de bănci mari și aproape 20 000 de bănci mici am lucrat pentru două firme din S.U.A., una din „Georgia iar cealaltă din Texas".

După executarea acestei comenzi pentru export, conducerea și meșterii cooperativei s-au gîndit că băncile acestea stil „belle epoque" ar putea să aibă căutare și pentru parcurile noastre și au scris tuturor Consiliilor populare județene. Au reușit să dea la Tulcea 200 de bănci mari și 200 mici, la Deva tot vreo cîteva sute și încă vreo cîteva sute în diverse locuri din țară. Unii preferă să așeze în parcuri tot bănci cu picioare de beton, grosolane, și e păcat. Cooperativa „Progresul" are oricum de lucru și nu duce lipsă de comenzi. În acest caz, paguba poate fi acelor care nu cer, nu a celor care oferă. Pentru că sînt chiar foarte frumoase aceste bănci pe care le-am văzut și noi în Parcul Central din Rîmnicu Sărat, pe-aproape de pavilionul unde cînta odinioară fanfara militară...

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

---

torie accelerată la prima vîrstă, între zero și doi ani, esențială pentru dezvoltarea ulterioară. Asimilarea de limbaje-limba maternă, limbajele matematice, plastice, muzicale — lucru care se face cu maximum de randament între 2 și 5 ani. Acumularea rapidă de cunoștințe. Dezvoltarea afectivă a copilului. Jucăriile trebuie să stimuleze, să ajute la dezvoltarea armonioasă a copilului, trebuie să ofere posibilitatea unor scenarii proprii de joc, care să stimuleze inițiativa și imaginația, să dea copilului posibilitatea, după o schemă mentală proprie, să folosească simbolurile pe care le deține, să creeze universuri proprii de joc.

M.I.-M. — Lucrurile acestea ar trebui înțelese de toți factorii care concură în apariția unei jucării în mina unui copil : cercetarea, industria, comerțul. La contractări ni se spune uneori : dați-ne păpuși de 50 de lei și vindem cîte puteți face. Problema este pusă greșit, simplist. Jucăria trebuie să fie atractivă, să trezească interesul copilului, să fie un mister pe care să fie tentat să-l descifreze. Ea trebuie să se integreze în mijloacele de informare ale copilului, să fie susținută de diapozitive și cărți pentru a nu da naștere la un haos al simbolurilor.

Rep. — Din cele spuse de dumneavoastră reiese necesitatea unei coordonări unitare a cercetării cu celelalte compartimente.

C.V. — Acest lucru este valabil și pentru articolele casnice. Industria de articole casnice atrage după sine dezvoltarea multor industrii orizontale, de componente, accesorii etc.

M.I.-M. — Anumite lucruri trebuie impuse. Nu trebuie lăsate la latitudinea doar a unei părți a echipei care participă. Omologarea produselor trebuie făcută în prezența tuturor factorilor : coordonatorul conceptiei, producătorul, comerciantul. Comerțul este o verigă extrem de importantă. Comerciantul trebuie să fie un specialist care să aibă educația de produs. Toate etapele trebuie organizate într-o concepție unitară.

C.V. — Ar trebui făcut mai mult în ceea ce privește informarea. Mă refer deocamdată la informarea publicului. Apare, să zicem, un nou tip de aragaz, care costă 3 200 lei în loc de 2 800. Uneori aspectul exterior al acestora este identic. Publicul nu știe de ce s-a scumpit, are impresia că este păcălit. Aragazul conține o noutate tehnologică, aprindere electronică, program, dar publicul nu știe. Cine face informarea asta ? Constatăm uneori că cei din comerț nici nu știu să descrie cum funcționează un aparat pe care-l vînd.

S.B. — La multe obiecte, comerțul aplică un singur criteriu : costul scăzut. Obiectul devine sărac material și tehnologic. Întreprinderea producătoare nu este interesată să-l execute. Apare o ruptură între creație și decizie.

C.V. — Dacă știm că nu se cer produse cu superdotare, dacă performanțele superioare nu sînt agreate nu le putem introduce în cercetare și deci există pericolul să batem pasul pe loc. Activitatea noastră trebuie să urmărească atingerea unei complexități a produsului. Paleta largă pe care o obținem să fie asigurată ulterior prin simplificări. Plecînd de la un produs complex, care are înglobate noutăți tehnologice, prin simplificări se obțin cele mai bune variante.

S.B. — Am făcut testări pe un eșantion de familii. Achiziționarea obiectelor casnice nu este influențată atît de mult de veniturile populației, cît mai ales de stabilitatea locuinței. O familie care ocupă o locuință definitivă face investiții mai importante, preferă obiectele de calitate mai bună, cu o durabilitate mai mare, mai pretențioase. Aici ar trebui să mai facem o distincție. Sînt obiecte pe care le cumpărăm de mai multe ori în viață, atît pentru că durata lor de întrebuințare este mică, cît și pentru că oamenii simt nevoia de schimbare. Alte obiecte sînt achiziționate rar sau deloc într-o viață, fiind moștenite de la o generație la alta. În cazul primei categorii, aleatorul în concepție poate interveni mai mult. În cazul celilalte categorii, greșeala în concepție poate avea implicații mari. Și aceste aspecte trebuie avute în vedere. Deci, din partea tuturor, inclusiv a comerțului, se cere o abordare corespunzătoare a acestui mecanism.

Rep. — Pentru ca un produs din sfera dumneavoastră de activitate să ajungă în mîinile noastre trebuie să parcurgă două faze obligatorii : omologarea și contractarea. Cum se desfășoară ele ?

M.I.-M. — Se face omologarea prototipului și a seriei O, în cadrul căreia se definitivează și tehnologia. Conform ordinului ministerului, la omologarea de prototip trebuie să participe toți factorii : cercetarea, proiectarea, producătorul, delegatul M.C.I., controlul de calitate, delegații forului tutelar, adică ai centralelor. Această participare masivă are drept scop evitarea cheltuielilor de pregătire a tehnologiilor pe soluții neoptime. Practic, la această fază M.C.I. nu participă. Noi am introdus artificial o fază anterioară, avizarea modelului, care constă într-o discuție bilaterală între cercetător și delegatul M.C.I., La contractări de această discuție în care se stabilesc seriile și prețurile nu se mai ține seama. Avizarea nu are valoare la contractări pentru că de data aceasta vine delegatul I.C.R.M. Prețul este fixat de un alt delegat al M.C.I., care nu cunoaște aspectele discutate în fazele anterioare.

Rep. — Este vorba de unele vicii de organizare, relativ ușor de corijat. Importantă mi se pare problema informației.

C.V. — Creatorul, cercetătorul de produs nu are la îndemînă cataloagele întreprinderilor producătoare de accesorii. Ne trebuie să spunem un nit cu cap special. În STAS este, dar nu știm cine îl produce. Pentru blănuri sintetice, plușuri sau diverse țesături din care se realizează jucăriile textile deasemenea nu avem la îndemînă cataloage. Cu alte cuvinte nu ne cunoaștem cu exactitate posibilitățile. M. I. Et. a luat inițiativa întocmirii de fișe de produs. Cred că și alte ministere ar trebui să facă același lucru.

Rep. — Este un aspect important. Inițial mă refeream la informarea cumpărătorului prin reclame, pliante sau o pregătire corespunzătoare a lucrătorilor din comerț.

M.I.-M. — Lipsa de informații în acest domeniu duce la compromisuri. Informația trebuie să fie insistentă, sîcîitoare citeodată. Reclamele trebuie să aibă pentru a-și atinge scopul o valoare informațională cît mai mare. Astea sînt lucruri îndeobște cunoscute și totuși se mai întîlnesc reclame care nu spun nimic și deci nu ajută la nimic. În ceea ce ne privește, am propus să facem instruciaje periodice cu lucrătorii din comerț privind produsele noi. La 5 ani se reînoiește valoarea întregului sortiment. Dinamica articolelor noi este deci destul de ridicată. Am mai propus în ideea asigurării unei calități ridicate și constante, a asigurării fidelității reproducerii în serie mare a prototipurilor ca C.C.S.I.T.A.C. să asigure secretariatul unei comisii de omologare și control al calității. Deocamdată n-am primit răspunsuri de acceptare. Cred că am insistat suficient asupra funcției culturale a obiectelor, de fapt baza materială a comportamentelor umane. Ele au o capacitate de operaționalizare importantă asupra formării idealului uman promovat de societate, fac și trebuie să facă parte din însuși activitatea politică, educației. Creșterea în ritmuri deosebit de ridicate a nivelului de trai din țara noastră, pretențiile cetățenilor, justificate de gradul de cunoștințe, de nivelul de cunoaștere generală obligă pe toți cei care contribuie la crearea unei vieți mai bune, mai confortabile la eforturi sporite.

OPREA GEORGESCU ■

Omul, mai mare decît pămîntul

„Tot oameni ca noi sînt și ei, și-au zis cei din Belinț, privind spre vecinii din Topolovățul Mare. Ce fac ei putem face și noi". Și au pornit să facă. În toamna aceasta au cules 22 830 kg porumb știuleți la hectar.

Iarna dezavantajează satele de cîmpie. Contrastul alb-negru e prea șocant, prea simplificator pentru varietatea de culori și nuanțe care îmbracă așezările de plugări în restul anului, primăvara, vara sau toamna, cînd rîd în ferestre mușcate ori trandafiri, cînd gardurile sînt îmbrăcate în rozmarin și nalbă, cînd corzile de viță de vie înfășoară cu struguri stîlpi și balcoane, cînd în sălcioni, în nuci ori pe acoperișurile șurilor se văd culburi de berze, acești soli ai sudului fierbinte, aducînd simbolic promisiunea copiilor. Dar Belințul Timișului e plin de culori și iarna. O frumoasă șosea asfaltată (operă a anilor din urmă), bucînd în dulci meandre golul în Timișului, clădește de o parte și de alta case vopsite și înțesțite în toate felurile. Case mari, ferecate, grele, case-cetăți, clădite în arhitectura tipică a Banatului, cu garduri înalte de stîlpi groase pornind chiar din pereți, prelungind fațade, case lungi de cîte 20—25 de metri, înfipte pe temelii de ciment ori de garnituri albe, negre sau roșii, cu frontoane decorate bogat, uneori somptuos, înălțînd mîndria gospodarului, orgoliul lui, adesea pînă la pragul în care excesul podoabelor, deci tentația ruperii de tradiție, se răzbună. S-a renunțat la albul zăpezilor pentru culori, s-a renunțat la vechile porți de lemn ce făceau din stejar dantelă pentru grele și opulente porți de fier forjat. Ce s-a pierdut însă ori arată s-a cîștigat ca spațiu de viață, ca funcționalitate a locuinței, ca apanaj de civilizație. O „Anchetă monografică a comunei Belinț", tipărită în 1934, sub egida „Institutului social Banat — Crișana", descoperea cam 3 persoane locuind într-o cameră. Astăzi, cifra a coborît la 1. (Asta, în circumstanța în care introducerea în casa belințeanului a unei aparaturi tehnice la zi, în special a televizorului, aduce în circuitul spațiilor locuite, în afara tradiționalei bucătării-dormitor de iarnă, în a o cumeră !). Vechea anchetă număra, în același timp, între cele 490 de case ale Belințului, nu mai puțin de 471 (96,60 la sută) clădite din bîrne și numai 19 (3,40 la sută) întemeiate din piatră sau zid. Astăzi, peste 97 la sută sînt din zid.

Risipa podoabelor exterioare, de pe frontonul și fațada casei sau de pe poarta de fier zăbrelit, e unicul lux, singura cotizație pentru frumos, mai degrabă pentru orgoliu, la care gospodarul consimte, în rest el face totul cu scumpătate. Casele, curțile și orînduirea lor se supun unui canon sever, pus sub semnul utilului. Orice petec din curte e cultivat, produce legume, intrările în curți sînt „prinse" sub acoperiș, creîndu-se astfel un spațiu de lucru în anotimpul ploilor, camerele sînt folosite adesea pentru nevoi economice, clocea cu pui e luată iarna în casă, ciriile sub televizor, sînt luați în casă, în lăzi anume, și cartofii, ca să „dea coltii" la căldură, . casa de locuit nu e centrul gospodăriei, ci un plus sau o anexă a ei. Cîndva aceste case erau mai mici decît grajdurile și decît șurile. „Belințenii — se scrie în ancheta anului '34 — se îngrijesc mai mult de grajdurile vitelor și de împrejmuirile curții decît de casă. Majoritatea grajdurilor sînt făcute mari, din cărămidă arsă, frumos văruite, asemenea și împrejmuirea curții, există chiar o emulație între săteni ca să aibă cel mai frumos grajd", ceea ce, notează cercetătorii, „te face să crezi că grajdul e casa de locuit" (casa belințeanului fiind, cum notam, o casă sărmană, de bîrne). Se întîmpla așa și fiindcă cei ai locului puneau (cum pun și azi, azi mai mult ca oricînd, după cum vom vedea) preț mare pe vite, în epocă mai ales pe cai, «fala» lor fiind caii de rasă, „pe care să-i admire toți" cînd îi înhămau la cărucțele cu lemnul pictat și cu șezuturi de piele acoperite cu velințe țesute în casă. Se întîmpla așa și pentru că ele, grajdurile, ca și șurile, meritau înainte de toate bănuții omului, ca investiții-cheie, contribuind direct la obținerea de venit. Pentru mentalitatea locului, faptul că omul își face azi „casă mare", „casă de zid", cu multe camere și chiar cu băi, cum au cvasitotalitatea locuințelor, echivalează cu o revoluție. De prisos să mai adăugăm că și edificiile publice, precum școlile (una din ele, cu două etaje), poșta etc., ridicate în anii din urmă, sînt alcătuiri arhitectonice de prestanță, punînd în priveliște un apăsat accent citadin.

Noua înfățișare și, implicit, noua calitate a vieții Belințului sînt fructul unor ani care și-aici, ca în pretutindenea satului românesc, se vor împlini în '87 într-o cifră rotundă : 25. Sînt anii care s-au scurs de la încheierea istoricului proces al cooperativizării agriculturii, ani care, pe măsură ce se apropie de întîlnirea cu aniversarea lui '87, se suprapun, tot mai mult, cu belșugul, cu rodnicia muncii, cu noul desen al satului, cu trudit, părea că dăduse totul. Acest „totul" nu mai ajungea acum, trebuiau s-o ia de la capăt. Nu mai ajungeau, în noua epocă a satului și a țării, cele 1 000—1 500 kg de porumb la hectar pe care le scoteau belințenii pînă prin anii '60, așa cum nu mai ajungea (ei înșiși, oamenii, simțeau că nu le mai ajunge, că-i împotriva noii firi a lucrurilor să le ajungă) traiul într-o căsuță de bîrne, împărțind cîte trei o odăiță bicisnică. Au schimbat unelte, obișnuințe și hrănitoarele ale muncii, au schimbat bănățeanul lor calm, înlocuindu-l cu neliniștea căutărilor, au schimbat și președinți de C.A.P. (vreo zece, ba parcă mai mulți !), s-au schimbat fiecare în parte și toți laolaltă, urcînd cu rîvnă, cu zel, cu aspre tatuări de inițiere, în cinul sau tagma nouului, și, treptat, distanța dintre efort și răsplata lui a-se sourtat, rodnicia drumului pe care apucaseră s-a vădit în deplinătatea ei. În 1975, C.A.P.-ul din Chizătău, unul din cele patru sate ale Belințului, a dat 8 000 kg de porumb la hectar în sistem neirigat, cucerind titlul de Erou al Muncii Socialiste.

Cît a trecut de-atunci ?

În toamna asta, cei din Belinț au cules 22 830 kg de porumb la hectar. Aproape cît celebrul C.A.P. al Topolovățului Mare, din același Timiș, recent încoronat cu titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare. Cei din Topolăvăț au dat cu ceva peste 23 000 kg de porumb la hectar, diferența nu-i mare, dar, zice președintele Vlaiconi reprimîndu-și o umbră de gelozie din glas, ce-i al lor e al lor, noi aștia, din Belinț, ca și alții ca noi, am învățat și învățăm de la ei, ei ne sînt nașii într-o experiență, nu ne sfiim s-o spunem. E și acesta un izvor de putere adus de anii din urmă. Adică omul nu mai trăiește în țarcul lui, doar cu ce știe și cu ce poate el, ca ursul din propria lui oșinză. Nu mai sînt haturi pentru cunoaștere, ba se poate chiar spune că omul, în anii aceștia, a devenit, într-un fel, mai mare decît pămîntul, îl privește de sus, deși pămîntul și-a mutat zările de la ogor la capetele țării. Omul poate privi acum și dincolo, spre un cîmp cîndva refuzat. Cei din Belinț au privit așadar spre cei din Topolovățul Mare, unde pămîntul e cam ca al lor (nisipos, cu stratul fertil ascuns în adînc), dar unde organizarea **muncilor și a zilelor** calendarului hesiodic era mai temeinică, supusă de fapt unui alt calendar, decis de omul acestei vremi. Au învățat bune lecții despre arături, despre densități, despre rotația culturilor, despre fertilizarea terenurilor, despre o mie și unul de lucruri pe care ceilalți le dibuiseră cu un ceas înaintea lor. Tot oameni ca noi sînt și cei din Topolovăț, și-au zis belințenii, oricum i-ai cîntări și i-ai măsura tot o bucată ieșe, sînt oameni dintr-o bucată, așa cum sîntem și noi, deci ce fac ei putem face și noi.

Și fac.

Fac, oferind ei înșiși, la ceasul de față, învățături pentru alții. N-au pămînt cît e zarea, au mai puțin decît cei din Topolovățul Mare, drept care, poate mai mult decît ceilalți, îl măsoară cu o avară măsură, brazdă cu brazdă. Sînt „strînși" (așa li se spune prin partea locului, „strînși"), adică dibaci, inventivi, exploratori tenaci ai „universului mic", ai boabei și ai firului de țărînă. Anul acesta, ne spune președintele, „au aerisit" culturile pe toată întinderea, ceea ce vrea să însemne că au stîrpit, cu sapa, toate buruienile imune la erbicide, pînă la ultima. „De-ai fi dat-drumul vreunei capre prin lan crăpa de foame, n-avea de unde apuca un fir de iarbă". Au prășit porumbul de cîte 3—4 ori, după care, în prag de toamnă, „au tăiat vîrfurile cocenilor", ca să grăbească coacerea știuleților. Au ținut în aceleași direcție frîie toate culturile, și grîul, și sfecla de zahăr, și cînepa, și cartoful („cartoful roz de Belinț", soi nou, invenția lor, dă azi recolte ca de Țară Bîrsei), s-au ocupat cu osîrdie și de animale. Caii sînt mai puțini, cărucțele cu lăbii piciate cedează locul „Daciilor 1 300", dar vitele aproape că nu mai încap în grajduri, cam jumătate din valoarea producției C.A.P.-ului o dă zootehnia. Iar această producție, după socotelile lui Romulus Vlaiconi, va raporta anul acesta un beneficiu de peste 3 milioane de lei, aproape dublu față de 1985.

Și iarăși președintele se întoarce cu gîndul în urmă, își amintește ce bătălii, ce aprige bătălii cu pămîntul s-au purtat îndelungul anilor, căci pămîntul acesta astăzi lucrat intensiv, mîgîilit fir cu fir, într-o inextricabilă panoramă a vredniciei recoltei, a trebuit adunat dintr-o veche „bănire" sau risipire și recreat într-un nou desen. A trebuit, pe mari suprafețe, secat de mlaștini, a trebuit protejat, prin livezi și viță de vie, de vînturile pustiitoare ce-i erodau colinele, a trebuit apărat, prin diguri, de revărsările ciclice ale Timișului și Begăi. Un pămînt ce-a ieșit la lumină, la rod, prin munca unită a oamenilor, prin noua lor forță, ajunsă astăzi la o nevisată împlinire.

Se munceșie răzbit în Belinț, altfel satul n-ar arăta așa cum arată. Se munceșie răzbit la C.A.P. și, după truda pe tarlalele obștii, se munceșie la fel de răzbit și acasă, în curți, în grădini, pe loturile în folosință personală, fructificîndu-se tot pămîntul, pînă la ultimul petec sau rest de petec. Loturile, toate, sînt grădini, iar aceste loturi-grădini nu sînt despărțite între ele nici prin garduri, nici prin curțile sterpe. Vecinii, cînd ară, răstoarnă brazdele în sens invers, unul spre dreapta, altul spre stînga, unicul semn de hotar rămînînd acesta, spre cinstea oamenilor și spre bucuria pămîntului. Noul model de muncă și de etică a muncii instaurat de C.A.P. s-a extins, cu adevărat, pînă la brazdă și pînă la om.

Belinț, un sat din cîmpia Banatului, un sat care a biruit. O icoană a satului românesc, împodobită cu culorile de preț ale epocii.

ILIE PURCARU ■

Sursele autofinanțării

Banii, dar întîi munca

E știut pe toată valea Zeletinului și mai departe, pînă la Bacău. Oriunde a fost ceva de numărat și de socotit, se zice, nu se putea să nu fie prezent și Gheorghe Costin. Da, recunoaște și el, are un fel de simț al banului, nu trece nepăsător pe lîngă nici un prilej de-a înmulți banii din contul C.A.P.-ului și prin această strădanie a lui a încercat să-și facă datoria, la Cîbești, de 25 de ani încoace, de cînd este președintele cooperativei.

Cînd a venit la Cîbești o comisie ca să-i lămurească pe țărani să se înscrie în cooperativă, Gheorghe Costin a cerut să i se încredințeze lui o jumătate de sat și numai el știe cum i-a lămurit pe toți, numai cu vorba bună. Dar la prima adunare generală, cînd urma să fie citit actul de constituire a cooperativei, țăranii din sală au cerut ca Gheorghe Costin să-l citească și tot pe el l-au ales președinte. Ziceau : el ne-a lămurit, el să citească. Și-apoi : el a citit, el să fie președinte. La scurtă vreme după aceea a apărut o echipă de filmare și Gheorghe Costin își aduce aminte de felul măiestru în care operatorul a înregistrat pe peliculă mănunchiul razelor de soare reflectat de panoul pe care abia fusese înscris numele cooperativei. Anii care au urmat au arătat că scena aceea pe care operatorul o compusese cu deosebită grijă fusese de bun augur.

Din '62 și pînă astăzi, spune Gheorghe Costin, cooperativa din Cîbești a pus, cum se spune, în bancă milioane de lei, între acestea fiind și contribuțiile la casa . pensiilor, iar dacă am adăuga și valoarea produselor livrate de această cooperativă la fondul de stat s-ar ajunge la sume de-a dreptul considerabile. Între timp, nu e greu de înțeles, averea obștească a sporit mereu și, spre lauda țăranilor din Cîbești, din 1975 încoace cooperativa lor se autofinanțează, nu mai apelează la credite. La sfîrșitul anului trecut, cooperativa avea în cont 8,3 milioane de lei dar în acest an a făcut niște investiții și-a rămas doar cu 6 milioane. Dealtfel, după cum ne spune Gheorghe Costin, cam tot ceea ce s-a construit în cooperativa aceasta s-a făcut cu bani din fondurile proprii, nu din împrumuturi.

Pe 100 de hectare ce nu puteau să aibă o folosință agricolă a fost plantată o pădure de salcîmi, în urmă cu vreo 15 ani, pădurea aceea valorează acum vreo 30 de milioane și din ea se taie în fiecare an și se vînd lemne de vreo 700—800 de mii de lei. Pădurea se regenerează singură și nu e nevoie de cine știe ce cheltuieli pentru întreținerea ei. Aceasta e o sursă permanentă de venituri. Altele apar mai mult sau mai puțin întîmplător și meritul lui Gheorghe Costin este de a le sesiza la timp și de a nu pierde ocazia de-a spori în continuare venitul cooperativei. Bunăoară, după construirea unui baraj pe teritoriul comunei, era nevoie ca 80 de hectare să fie redate agriculturii, în urma unor defrișări, iar pentru executarea lucrării fuseseră planificați 2 milioane de lei. Gheorghe Costin s-a zbătut ca banii aceștia să fie atribuiți cooperativei din Cîbești, în schimbul obligației ca el cu oamenii lui să execute lucrarea. A reușit să obțină doar 1,7 milioane, iar timpul record în care a executat defrișarea l-a îngăduit ca pe terenul astfel eliberat să pună pepeni. Una la mină, zice Gheorghe Costin ,este că pe ei defrișarea nu i-a costat 1,7 milioane ci mai puțin, iar a doua la mină este că pepenii au adus un venit de un milion.

Bineînțeles că averea cooperativei s-a adunat în primul rînd de pe urma producțiilor obținute pe cele 3 300 de hectare sau de pe urma producțiilor obținute în cadrul sectorului zootehnic ce cuprinde 800 de bovine și 3 000 de oi, dar nu e mai puțin adevărat că de mare importanță s-a dovedit și modul în care cei din Cîbești și-au organizat munca astfel încît ea să fie valorificată pînă la capăt. Dacă alții rămîn în așteptarea unor mașini care nu mai vin, iar între timp rodul muncii lor se duce pe apa sîmbetei, la Cîbești se face degrabă autorecepția iar legumele și fructele sau strugurii ajung acolo unde sînt așteptate, în piețe, spre desfătarea și bucuria oamenilor. Altfel, valoarea producției n-ar ajunge la 110 mii de lei, în medie, pe fiecare hectar al grădinii de legume de la Cîbești. La o astfel de valoare a producției s-a ajuns, de bună seamă, prin strădania țăranilor din acest sat de a obține în primul rînd producții mari, iar nu de a încerca să vîndă pe piață la prețuri cît mai mari. În august, spune Gheorghe Costin, a fost la Covasna, la băi, vreme de vreo două săptămîni, și acolo a văzut că localnicii erau nevoiți să cumpere de la tot felul de precupeți roșiile cu 12—14 lei kilogramul, strugurii cu 18 lei. A dat telefon imediat la Cîbești și-a cerut oamenilor lui să vină cu marfă. Cooperativa are 4 autocamioane ale ei și 4 tractoare cu remorci. O parte dintre acestea au trecut munții, din județul Bacău în județul Covasna, iar localnicii au putut să cumpere struguri cu 10 lei, roșii cu 6 lei. Precupeții au dat bir cu fugiții.

Da, spune Gheorghe Costin, banii sînt buni, dar mai întîi să fie munca.

DUMITRU ELIADE ■

Gustul performanței

Ion Barbu este demult conștient că poartă un nume greu de dus și greu de egalat cu al omonimului său, chiar înainte de liceu, din școala primară. Fiecare profesor cînd striga catalogul îi aducea aminte : „Măi, dar ce nume celebru ai ! Vezi că te obligă !, sau, „Ești în stare să-l ajungi ? !“ Între poezia lui Ion Barbu și matematica lui Dan Barbilian, el a tras mai mult spre matematică, precum îl îndemnau înclinațiile spiritului său. Poate și cu gîndul ce creștea în sine, de a crea o altă personalitate Ion Barbu.

...Într-o seară, a rămas singur în sediul cuprins de liniște, toți după truda de peste zi se îndreptaseră spre odihna de noapte, pentru a fi capabili mîine s-o ia de la capăt. Tînărul inginer agronom Ion Barbu sta cu capul în mîinile sprijinite de biroul rece, frămîntîndu-se cum să forțeze timpul, să treacă peste el, cum să-l forțeze pe șefi să-i încredințeze o fermă. Trei ani de stagiu i se păreau o veșnicie, o veșnicie de inutilitate. I se dădeau — credea — tot soiul de sarcini minore pentru care — gîndea —, nu era nevoie să fi absolvit Agronomia la București cu 9,86 și să fi fost considerat un inginer-speranță. I-a venit în ajutor imaginația (poate din păcatul nepedepsit al poeziei, cu care se măsurase pe ascuns în adolescență). A luat caietul de **Note telefonice** și a scris : „În atenția tovarășului Președinte. Se transmite de la Direcția județeană agricolă că toți specialiștii stagiari, indiferent în ce an de stagiu se află, să fie încadrați direct în producție, să li se încredințeze ferme“. A închis caietul și a plecat, cu o stare de neliniște în suflet. N-a suflat o vorbă soției, fostei sale colege de facultate, de an, de grupă, căreia obișnuia să-i destăinuie toate frămîntările.

Asta se întîmpla la Dridu, în județul Ialomița, în toamna anului 1978. O fi bănuit, n-o fi bănuit președintele C.A.P.-ului, om bătrîn și cu experiență, care primise și cîntărise mulți ingineri agronomi pînă la Ion Barbu, dar prea puțini atît de destoinici și gata să se înhame la treabă, nu știe nici azi. Știe doar că n-a verificat nota telefonică la Direcția agricolă și că l-a chemat și chiar i-a încredințat o fermă. Pe cea mai îndepărtată — de sediu — Ferma nr. 3 Snagov —, destul de mare — 1 040 ha —, destul de grea, cu destule probleme, pînă atunci, cînd producții mai slabe, cu oameni care nu prea veneau la muncă. Nu-l repartizase acolo, ca să-și „rupă gîtul“, știa că pămîntul bine lucrat și bine condus poate să dea mult, îi trebuia exact un inginer capabil și destoinic. Singurele culturi semănate erau păioasele. A luat-o, cum s-ar spune, din mers. Toată toamna și toată iarna a bătut cu picioarul mușia fermei și a calculat cu creionul pe hîrtie variante. De asolamente, de tehnologii, de soiuri de semințe, de lucrări. Avea în plan — porumb, floarea soarelui, sola, sfeclă de zahăr, ricin, orez, tutun, furaje —, culturi foarte variate, fiecare cu tehnologia și pretențiile ei. Dificile și pentru un inginer cu experiență dar pentru forțele unui începător. Tutunul ridica probleme mari, producțiile erau foarte mici, era dat în acord global cooperatorilor iar reținerile acestora de a-l prelua și refuzurile lor erau persistente și încăpățînate, tocmai din motivul că nu prea cîștigau pe măsura muncii. La sfecla de zahăr a debutat cu o... „pană“. A început lucrările de semănat ca la carte, cum a învățat în facultate, pornind pregătirea patului germinativ cu cultivatorul. Dar nu mergea. Mecanizatorii îl priveau într-o dungă cu ironia lor aspră, țărănească în ochi. Cei mai bătrîni îl sfătuiau să intre cu grapa cu discuri în brazdă, el nu se lasă convins, „nu permite tehnologia“. Apelează, la sfatul inginerului șef și află că așa trebuie să facă, după starea concretă a solului și condițiile de climă. Învăța lecția practicii, lecția conexiunii dintre cunoștințe și lecția modestiei, să te sprijini la nevoie, să preiei și să cîntărești, să sfaturile bătrînilor, ale țăranilor care își cunosc pămîntul, unde și-au cultivat de mii de ani pînea. A fost bine, au făcut o sfeclă de pomină, cu 38 000 kg la hectar.

Ca elev bun de liceu putea să aleagă orice altă facultate, poate Politehnica, dar, fiu al Bărăganului, crescuse cu credința că agronomia este cea mai umană dintre profesii și care cere performanță. O performanță măsurabilă cel puțin odată pe an, la derbiul toamnei și, de fapt, adună sumumum performanțelor de fiecare zi. În fiecare toamnă, la Dridu, și-a întărit acest crez. A atins performanțe în nivelul recoltelor, prin performanțele în munca asupra pămîntului și, mai ales, în munca sa cu oamenii. Treptat, treptat, a răpus toate prejudecățile și obișnuințele greșite ale țăranilor privind densitățile, privind multe dintre lucrările agricole. La porumb se mergea pe formula „rarul“, la sfeclă — răritul nu se făcea pe rînduri, fir cu fir, ci cu buchetatul... I-a convins cu tact, fiind tot timpul printre ei, explicîndu-le și controlînd cu perseverență fiecare solă de teren. De fapt, examenul l-a dat toamna următoare, cînd a adus ferma printre primele din C.A.P., situînd-o alături de ale colegilor cu 10—15 ani vechime. Cooperatorii au fost pentru prima dată foarte bine plătiți, și astfel, noul inginer i-a cucerit pe deplin. Pentru prima dată ei dădeau 7 000 kg boabe de porumb la hectar de pe un pămînt neirigat.

Anul următor a schimbat ferma, oferind-o soției reîncadrată în producție după concediul de maternitate. A preluat o alta ce se afla printre ultimele - pe C.A.P. Și-a continuat drumul muncii și al tenacității. Aflase într-un depozit, nefolosite, stocuri dintr-un ierbicid „sabie cu două tăișuri“. Cu efect bun pentru plante, dar și cu mari riscuri. Dacă ploua mult iar apa împingea substanța la rădăcina plantei, adio, toată recolta era compromisă. Asta, era frica principală, existau însă și antidoturi, prin anumite lucrări tehnologice. Nu s-a temut, tehnologia de administrare a acestui ierbicid fusese tema tezei sale de licență și o experimentase în cîteva locuri — ferma universitară de la Belciugatele, stațiunea de la Fundulea, I.A.S. Urziceni. Riscul este meseria oricui vrea să depășească mediocritatea și rutina. Cînd totul este bine calculat, el poate fi învins. Și, Ion Barbu a învins. Toți au trebuit să recunoască „știe carte, băiatul !“. În 4 ani, la Dridu, a lăsat o amintire frumoasă, o amintire atîrnînd greu pe cîntarul pămîntului și al cooperatorilor, a ridicat cîteva dintre culturi la recorduri pe județ.

De cîteva toamne a fost promovat inginer șef al cooperativei agricole din Ciocîrlia, comună botar în botar cu mușia unui Erou al Muncii Socialiste, cu celebra C.A.P. Gîrbovi. În echipă cu un alt „președinte strașnic“, precum spune, Vasile Licșandru, aflat în fruntea cooperativei de la înființarea acesteia, care nu „permite nici un rabat de la corectitudine, de la respectarea tehnologiilor, și chiar de la orgoliu“ Inginerul Ion Barbu se maturizase, dăduse destule examene ale vieții, i-au rămas însă proaspete ambiția și gustul performanței. Avînd alături oameni harnici, buni și drepți, iubind cum se cuvine glia lor, înțelegînd drumul istoriei și sensurile noii revoluții agrare, așează succes după succes în bătălia recoltelor. Aflu astfel, că o cultură de porumb, de pildă, întocmai ca și toate celelalte, se înființează, adică se gîndește de la început și se pregătește ca atare, pentru a da producții-performanță, pentru a obține 20 000 kg știuleți la hectar. Deși condițiile meteorologice ale acestui an au fost mai mult potrivnice decît favorabile Bărăganului, cu secete mari — în vară, cu vînturi aproape — primăvara și zăpezi puține — astă iarnă, în toamnă. la Ciocîrlia, s-au recoltat 10 800 kilograme de porumb boabe la hectar în cultură neirigată. La floarea soarelui s-a situat pe primul loc pe județ.

I se pare firesc lui Ion Barbu, este o datorie a agronomului să obțină de la pămînt tot ceea ce poate să dea. Este șansa Ciocîrliei să-l fi descoperit. Împreună pot să se înalțe oricît. Chiar și pînă la cer și să smulgă încă o dată raza de soare pentru bunăstarea țării și a bunilor țărani din satul cu nume de pasăre-legendă. Nicicînd aritmetica pîinii-n-a fost departe de metafora poeziei.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Întîmplări cu stagiari

Au venit cu dragoste, au fost primiți cu dragoste

Cînd s-a trezit în gară, singură în mijlocul unei mulțimi alcătuite din oameni total necunoscuți, și-a zis în gînd („obicei din studenție, cînd, înaintea examenelor, abia puteam respira de emoție“) —„cura!, Corina ! Ușor descumpănită — nu mai fusese niciodată la Focșani — a privit lumea din jur și a întrebat o persoană care i-a inspirat mai multă încredere cum se ajunge la *isehas*. Acolo, după ce i-a explicat portarului ce și cum, a mers la serviciul personal. Nu avea cum să știe atunci că aceleia care a întîmpinat-o — fosta profesoară de română Liana Mețină — i se spune prin întreprindere „mama stagiarilor“. N-a știut, dar s-a convins, după primele cuvinte schimbate, că are în față un om de treabă. S-a întors în aceeași zi la București pentru a-i spune șefului său că a fost inspirată atunci cînd, proaspăt inginer, specialist în mecanică fină, a ales, la repartiție, Întreprinderea de scule și echipamente hidraulice din Focșani. Din acea zi, a primului drum făcut la unitatea unde își satisface stagiatura, Corina Pătrănoiu a trăit două luni de viață intensă, într-un ritm pe care nu l-ar fi putut anticipa pe vremea pregătirii lucrării de diplomă. I s-au încredințat sarcini serioase.. concrete, a plecat în delegații pentru a urgenta lucrările la utilaje de primă necesitate pentru întreprindere, a fost, așadar, considerată de la bun început un specialist de care e nevoie.

La fel s-au petrecut lucrurile și cu Mihail Fășan, absolvent al Politehnicii Iești. Cu singura deosebire că el a fost cel mai grăbit dintre toți cei 33 de foști studenți repartizați aici în acest an. Nerăbdarea sa are o explicație de suflet : Mihail e focșenean, a învățat la liceul coordonat de I.S.E.H., a făcut practică în întreprindere, iar acum se întoarce printre numeroși săi cunoscuți din marea uzină ca inginer. Nostalgie și mîndrie.

Dincolo de numeroasele exemple care s-ar putea da, spunînd toate despre primirea caldă și încrederea cu care au fost întîmpinați stagiarii la întreprinderea din Focșani, se cuvine reținută o idee, formulată de economistul Corneliu Bogdan, și el proaspăt repartizat : prestigiul unei întreprinderi ca aceea de care vorbim, distins anul trecut cu „Ordinul Muncii“ clasa I, nu se poate menține și spori decît prin exigența colectivului față de modul în care fiecare dintre membrii săi își îndeplinește sarcinile în conformitate cu pregătirea sa profesională și cu puterea sa de muncă. Niciunul dintre cei peste patru sute de specialiști ai întreprinderii nu stă degeaba sau nu face lucruri pe care le-ar putea face și un altul, care n-a trecut prin facultate. Se simte, din tot ce spun oamenii de aici, dar mai ales din rezultatele întreprinderii, că e vorba de un efort constant de maximizare a energiilor vitale și spirituale. Și, lucru foarte important, acest lucru se petrece într-un climat destins, de colegialitate și dorință unanimă de mai bine.

Cele spuse pînă acum, sugerate de discuțiile pe care le-am purtat cu mulți tineri specialiști ai întreprinderii din Focșani, n-au izvorît dintr-un entuziasm de circumstanță. Este de-a dreptul reconfortant gîndul că în această unitate, ca și în nenumărate alte unități din țară, inteligența este prețuită și stimulată. Nu există bariere artificiale în calea creației tehnice sau a spiritului de inițiativă. Secretarul comitetului U.T.C. al întreprinderii, Vasile Stan, remarca faptul că de la realizarea a numai cîteva repere, în urmă cu un deceniu, s-a ajuns la echipamente hidraulice cu înalt grad de tehnicitate și, mai nou, la producerea de pile. Și asta într-o întreprindere în care două treimi din personal sînt oameni tineri și foarte tineri. Nu s-ar fi putut ajunge la producerea de utilaje apreciate și căutate în multe țări din lume fără această încredere, fără acest pariu pe tinerețe, pariu cîștigat net de cei care au mizat pe elanul și dorința de a se realiza în profesie a celor nou veniți. Inginerul Grigore Tudose își amintește că, la sosire, a fost primit de către șeful secției în care lucrează acum într-un mod care l-a șocat plăcut. Marian Vilcu, șef al unei secții cu peste 1 000 de oameni ai muncii, realizînd produse de zeci de milioane, nu are decît șase ani de la terminarea facultății. După doi ani era deja șef de atelier. Această rapidă ascensiune, normală într-o întreprindere tînără, nu i-a schimbat în vreun fel comportamentul față de colaboratori. A rămas vesel, în pofida nenumăratelor probleme pe care le are de rezolvat zilnic. Știe, din propria-i experiență; ce însemnătate are primul contact al stagiarilor cu întreprinderea, cu tovarășii de muncă și cu aceia care coordonează activitatea. Așa se face că, fără aerele sau accelaș celor ce vor să se impună, nelăsînd meritele să vorbească de la sine, i-a întîmpinat pe cei care s-au prezentat la post ca pe colegi de facultate cu cîțiva ani mai mici. I-a întrebat ce știu despre utilajele cu care aveau să lucreze și, simplu, i-a pus la treabă din prima clipă. Desigur că nu le-a fost prea ușor. Auzeau pentru prima dată o serie de termeni cu care nu erau familiarizați, cuvinte pe care cei din jur le rosteau cu dezinvoltură, iar lor le erau străine. S-au amuzat copios, mai apoi, dîndu-și seama că spiralul nu înseamnă altceva decît burghiu, iar portșanga era, la rîndul ei o unealtă dintre cele mai simple și mai des folosite. Mărcile cîștig al tuturor inginerilor nou veniți — spunea Sergiu Balaș, responsabil, pe linia organizației de tineret, cu activitatea profesională — este faptul că, în perioada stagiaturii au posibilitatea să învețe efectiv multă meserie. Cadrele tehnice mai vîrstnice sînt dornice să împărtășească din cunoștințele lor. Se produce un interesant și extrem de util schimb informațional : tinerii vin cu noutăți mai ales teoretice și primesc, la paritate, date utile privind activitatea propriu-zisă din secții. Și mai e ceva : renumele unității îi atrage pe cei mai buni dintre absolvenți, astfel încît stagiarii care optează pentru I.S.E.H. sînt dintre cei care au terminat facultatea cu mediile cele mai mari și vor să-și desăvîrșească pregătirea profesională într-o unitate de elită. De aici, ambiția lor de-a face. Văd că întreaga conducere e alcătuită din oameni tineri, că au șansa ca într-un timp foarte scurt să se familiarizeze cu întreaga problematică a întreprinderii, să devină oameni de bază în care se investesc speranțe pe care ei nu vor să le înșele. Totul e astfel organizat încît omul să-și îndrăgească locul de muncă, să se bucure atunci cînd intră pe poarta uzinei. Iată un singur aspect sugerînd atenția cu care e privită prezența tinerilor (implicit a stagiarilor) în întreprindere ; a fost organizată o cinemateică a tineretului, unde se proiectează atît filme documentare, de informare tehnică, cît și filme artistice valoroase. Mai există apoi un stadion bine întreținut, o microcantină, două cămine. Sigur, odată cu dezvoltarea întreprinderii, pretențiile au crescut. Astfel că astăzi se rostesc gînduri privitoare la un club al întreprinderii, la o zonă de agrement, cu atît mai mult cu cît Milcovul curge la numai doi kilometri distanță și la alte proiecte.

Se știe bine, stagiatura nu e o perioadă ușoară în viața viitorului specialist. Este o etapă necesară, o etapă în care, de fapt, se conturează profilul celui care urmează a fi investit cu răspunderi însemnate. Totul depinde, și în acest caz, numai de om. De oameni din jurul său. Elanul tineresc începe proba maturizării care nu înseamnă, nu trebuie să însemne, și temperarea entuziasmului... Sînt lucruri pe care stagiarii de la Focșani le știu foarte bine. Și se simt foarte bine în mijlocul unui colectiv care i-a primit așa cum se cuvine. Ca pe conducătorii de mîine ai unității. Cei pe ai căror umeri se sprijină viitorul unei întreprinderi de marcă. Dincolo de dezlegarea importantelor probleme ridicate de complexitatea tehnică a utilajelor și a produselor, acolo — în spațiul interior unde se întîlnesc simțirea, gîndul și speranța — e lumină.

N-au trecut de la momentul intrării în întreprindere a noilor stagiari decît două luni. Timp în care s-au petrecut multe. Întîmplărilor cu stagiari le șade bine să se termine frumos. Pentru că, în cazul lor, sfîrșitul nu este altceva decît un nou început. Să-i lăsăm, deci, să povestească despre bucuria pe care au simțit-o atunci cînd, abia veniți, au fost selecționați în echipele sportive ale întreprinderii (și nu pentru că n-ar fi existat pînă atunci suficienți jucători, ci pur și simplu pentru a se simți de-ai lor), au mîncat, ieșiți la munci agricole, cot la cot cu aceia pe care-i cunoșteau numai de cîteva zile... Sigur că în istorisirile lor intră și povestea unor idei privind optimizarea economică a întreprinderii, asimilările de noi produse, posibilitatea de a schimba din mers gama de produse realizate. Totul este gîndit și făptuit cu bucurie. Cu bucuria oamenilor pentru care munca înseamnă inteligență, spirit de echipă și apropierea sensibilă de lucrul pe care-l fac.

DAN MUCENIC ■

Etica de fiecare zi

Restul nu e un mărunțiș

Reafirm plăcerea de a călători cu metroul, mijloc de transport elegant, rapid, civilizat. Cu atît mai surprinzător, mi s-a părut, la stația Tineretului, cînd, fără să vreau, am auzit asemenea discuție : „Nu vă schimb decît un leu, restul luați-l înapoi“. Nedumerire. „De ce, tovarășă ? Ca să mai vin o dată la casă, la celălalt cap de drum ?“... „Atît schimbăm !“

Pentru cine nu a înțeles, cîteva lămuriri. Un călător, ca să poată trece de bariera aparatului de marcaj, avea nevoie de 1 leu și, normal, s-a dus la ghișeu, ce îndrăzneală, cu 8 monezi de 0,25 lei. Funcționara, ca să nu-și complice operațiile de la sfîrșitul schimbului, nu a vrut să se „încarce“, cu mărunțișul încă unui leu. Mi se pare un fleac, care însă denotă că cine a fost pus la casa de schimb, de la intrarea metroului, are misiunea nu să ne crească nervi, ci să ne ușureze drumul. E o muncă foarte ușoară, de atenție, care trebuie făcută cu zîmbet și bună creștere, la nevoie, impusă. Atitudinea acelei funcționare nu se încadrează cu aspectul general al metroului, nu face parte din lumea muncii care a croit un drum pe sub oraș, învingînd mări și enorme obstacole. E mai greu să primești patru piese de 0,25 lei și să dai în schimb un leu, decît să găndești rezistența șoselei care se sprijină pe subteran ?

Nu dau dovadă de un ascuțit spirit de observație și nu cred că mi s-a întîmplat numai mie, ceea ce vreau să vă relatez în continuare.

În diferite magazine, la centrele de pîine, de cîte ori nu ne lovim de neplăcutele schimburi de cuvinte : „N-am rest !“ „De ce n-aveți rest ?“

După concepția unor casieri, cumpărătorii trebuie să aibă întotdeauna suma exactă, operația din aritmetică, scăderea, probabil, tăindu-le elanul zilei. Acesta să fie motivul sau o tactică subtilă ? „Nu am rest, așteptați, altul la rînd !“... Cumpărătorul se plictisește și renunță, 0,25 lei, 0,50 lei, 1 leu, într-o curgere de 8 ore, se adună...

Restul, oricît de mic ar fi el, nu este un mărunțiș.

Într-altă ordine de idei, dar tot un... năduf.

De cîte ori, pentru că a devenit aproape regula șoferilor, taxiul arată că este liber și cursa nu se efectuează ! ! ! Simplu, „drumul“ cetățeanului nu coincide cu „drumul“ taximetristului. Mi se pare absolut deplasată întrebarea, **înainte de a te urca în mașină** : „În ce parte mergeți ?“

Fiecare se duce unde are treabă presantă : la serviciu, la aeroport, la spital, la teatru. Omul de la volan trebuie să pornească mașina încotro i se spune, nicidecum să stabilească el traseul. Întîmplarea în sine, prin repetarea ei, nu este nici ea un „mărunțiș“, pentru că ne mănîncă nervi.

CARMEN DUMITRESCU ■

EROISMUL, NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

De la daco-romani la români

Lipsa de precizie și caracterul oarecum contradictoriu și ambiguu al izvoarelor scrise referitoare la retragerea stăpînirii romane din Dacia în timpul împăratului Aurelian au dat prilej unor istorici străini să vorbească despre o goire de populație a fostei provincii romane. O analiză atentă și complexă a tuturor acestor surse antice duce la concluzia, înainte de a face apel la celelalte categorii de documente, că din Dacia s-au retras doar administrația și armata. Într-adevăr, Eutropius, Rufius Festus vorbesc despre o retragere a romanilor, dar prin aceasta nu trebuie citușî de puțin înțeles că a avut loc o părăsire generală. Aprecierea exactă a sensului și a valorii conținutului real al acestor informații o putem face numai dacă luăm în considerare și celelalte izvoare scrise care se referă la acest eveniment. În acest sens ar fi de amintit Iordanes de la care aflăm că au fost transferate la sud de Dunăre doar legiunile.

Chiar și numai pe analiza izvoarelor scrise se poate afirma că populația principală a Daciei romane, strîns legată de aceste ținuturi cu veacuri în urmă, a rămas pe loc. O despărțire a acesteia de glie ar fi fost o imposibilitate istorică, mai ales că nu se cunosc cauze imediate care să fi forțat imperiul să ia o astfel de măsură. Dimpotrivă, retragerea s-a făcut ca urmare a crizei generale economico-politice a imperiului din această vreme, ceea ce impunea o replliere a întăririi romanilor pe linia Dunării. O dovadă în plus o poate constitui și faptul că imperiul va continua să păstreze unele capete de pod pe malul sting al Dunării.

Rezultatele cercetărilor arheologice și numismatice vin să infirme în mod categoric teza falsă a evacuării complete a Daciei romane și să facă dovada certă a continuității etnice daco-romane. Îndată după retragerea armatei și administrației romane din anul 274, dispar granițele fostei provincii, realizîndu-se din nou unitatea teritoriului locuit de totalitatea dacilor și daco-romanilor. În această vreme asistăm la pătrunderea unor grupuri de daci liberi pe teritoriul fostei provincii, precum și la o probabilă deplasare de daco-romani spre regiunile neocupate anterior de imperiu. S-au creat astfel condițiile prielnice ale unei omogenizări culturale și etnice daco-romane, realizată și întărită pe parcursul secolelor IV—VI e.n.

Persistența populației daco-romane după retragerea aureliană poate fi urmărită și dovedită arheologic și numismatic pe întreg cuprinsul Daciei. Urme de locuire din această vreme au fost depistate nu numai în zonele rurale, ci și pe locurile fostelor centre urbane ale provinciei și chiar ale unora din castrele romane. Ceramică de tradiție dacică și daco-romană, produse și monede romane de la sfîrșitul sec. III și din sec. IV e.n. s-au descoperit la Apulum (Alba Iulia), Napoca (Cluj), Porolissum (Moigrad), Lechința de Mureș, Reci, Sărățeni, Vețel (Micia), în Transilvania ; la Drobeta (T. Severin), Dierna, (Orșova), Sucidava, Saldae (Răcari), Romula, Verbița, în Oltenia, precum și în Banat la Pojejena, Tibiscum, Gornea etc. În cele mai multe din aceste centre arheologice, straturile de locuire arată o continuitate de viață neîntreruptă din sec. II și pînă în sec. IV e.n., adică de la cucerirea Daciei și pînă mult după retragerea armatei și administrației romane.

Dovezile arheologice și numismatice ale persistenței populației daco-romane nu se reduc doar la cadrul fostei provincii. Pe teritoriile de la est și sud de Carpați se dezvoltă în cursul sec. IV e.n. cultura materială de tip Sintana de Mureș, pusă în legătură cu migrația neamurilor germanice ale goților. Săpăturile arheologice făcute în România în ultima vreme au permis să se constate că la alcătuirea acestei culturi au contribuit în principal elemente de moștenire dacică de tip Lipița, carpice și provincial romane, ca urmare a prezenței masive a populației locale pe întreg acest spațiu, chiar și în perioada migrației gotice.

În regiunea dintre Dunăre și M. Neagră, alcătuind provincia Moesia Inferior, elementul getic autohton va continua să se afirme pînă tîrziu în epoca romano-bizantină. În multe din principalele centre romane din această zonă (Tropaeum Traiani, Sucidava, Histria, Tomis, Callatis etc.) au fost scoase la iveală urme de cultură de tradiție dacică, în nivelurile arheologice din secolele IV—VI e.n.

Odată cu retragerea din Dacia, romanii au continuat să păstreze cîteva importante capete de pod pe malul sting al Dunării, la Sucidava, Drobeta, Dierna, Pojejena etc. În timpul domniei lui Constantin cel Mare, romanii s-au instalat pe întreg malul sting al Dunării pînă la „Brazda lui Novac", întărind linia de apărare nord-dunăreană de la Drobeta și pînă la Barboși (Galați). În zona gurilor Argeșului s-a ridicat cetatea Dafne, iar către extremitățile „Brazdei lui Novac" castrele de la Pietroasele (Buzău) și Hinova (lîngă Drobeta-T. Severin). Un nou pod se va construi peste Dunăre în zona Sucidavei (Celei). Extinderea stăpînirii în stînga Dunării a însemnat nu numai o acțiune politico-strategică, ci și o încercare de apropiere de populația daco-romană, care făcea parte acum din marele neam al romanității orientale.

Pentru secolele V—VI, continuitatea populației autohtone își găsește expresia în cultura daco-romană de tipul descoperirilor de la Ipotești, Ciurelu, Dulceanca, Cireșanu și Gropșani, la sud de Carpați, cu corespondentele lor de la Costișa și Botoșani (Moldova), Bratei și Noșlac (Transilvania). În toate așezările și necropolele de acest tip se întîlnesc vechea moștenire dacică și aspectul cultural daco-roman provincial, sintetizate într-o formă nouă, ce va căpăta, în cursul sec. VI e.n., un conținut nou etnic, lingvistic și cultural, stabil și general pentru întreg teritoriul vechii Dacii, conținut concretizat în factorul romanic.

Prin numărul și larga lor răspîndire, descoperirile monetare romane postaureliene și cele tîmpurii bizantine făcute în Dacia reprezintă o altă dovadă importantă și directă a continuității autohtonilor daco-romani. Cea mai mare parte a acestor monede, în special a celor de bronz, care sînt și cele mai numeroase, nu pot fi atribuite decît unei și aceleiași populații locale stabile, purtătoare și păstrătoare a tradițiilor moștenite din veacurile anterioare și producătoare de bunuri, aflată într-un permanent contact cu lumea romană din zona Dunării.

Trebuie precizat totodată că pe parcursul sec. IV—VI are loc procesul de implinire al romanizării pentru întreg spațiul carpato-danubian și pontic. În realizarea unui astfel de proces, un rol important l-au jucat relațiile strînse și permanente ale daco-romanilor cu imperiul. Datorită acestor relații, cunoscute prin numeroasele produse și monede romane descoperite în regiunile nord-dunărene, daco-romanii și-au menținut și întărit structura lor etno-lingvistică. Limba latină s-a extins și s-a impus la întreaga populație, un rol important în această privință fiind jucat de răspîndirea creștinismului. O serie de descoperiri de caracter creștin din sec. IV—VI e.n., printre care se numără și o serie de simboluri specifice și inscripții latinești imprimate pe vase de lut, precum și un însemnat număr de tipare de turnat cruci, fac dovada existenței certe a unor comunități creștine daco-romane.

Este bine știut că neamurile în migrație, goți, huni, slavi, avari, bulgari etc., care se vor așeza vremelnic în teritoriile daco-romanilor, cu toate tulburările ce le provocau, nu mai pot schimba nimic din structura de bază, etno-culturală și lingvistică a autohtonilor. Dimpotrivă, după cum o arată descoperirile arheologice din această perioadă, noii veniți sînt cei care împrumută de la daco-romani forme superioare din cultura lor materială și spirituală. Goții, în parte și hunii, apoi slavii și bulgarii au preluat de la romanitatea orientală, deci și de la daco-romani, o serie de elemente de cultură ce vor ajunge să se extindă în sec. VII—X în întreg estul și centrul Europei. Chiar dacă acestia au fiinat pentru o anumită perioadă de timp dezvoltarea forțelor de producție locale „ei n-au reușit să stearpă, cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea din 1975 de la Alba Iulia, rădăcinile adînci ale civilizației create în trecut, nu au putut să abată pe locuitorii acestor meleaguri de a-și uni rîndurile pentru a-și făuri un destin propriu care vorbește de tradițiile, hărnicia și omenia lor. Plămădit în condiții istorice complexe, poporul român a păstrat și dezvoltat marile virtuți moștenite de la strămoșii săi, dîndu-le dimensiuni noi, pe măsura evoluției sale istorico-sociale".

La venirea migratorilor, în special a slavilor, daco-romanii se prezentau ca o unitate etno-lingvistică și culturală bine constituită, încît structura de fond a acesteia nu va mai putea fi modificată. O dovadă în acest sens o reprezintă faptul că cele mai multe din populațiile în migrație au locuit vremelnic și numai în anumite zone, iar grupele ce s-au stabilit definitiv au fost asimilate de masa daco-romană. Chiar și în regiunile din afara granițelor vechii Dacii în Panonia și în Moesia Superior de mîine, după cum rezultă și din cercetările mai noi (Crivina R. P. Bulgaria), populația romanică din zonele respective continuă încă să se mențină pînă în sec. IX—X e.n.

Deplasările slavilor și bulgarilor spre Balcani și centrul Europei, distrugerea limesului dunărean și sedentarizarea lor au produs modificări însemnate, nu numai de ordin politic și cultural, ci și demografic și etnic în regiunile respective. Pentru populația romanică nord-dunăreană aceste evenimente au însemnat, pe de o parte, ruperea ei de imperiu pentru mai bine de două secole pe de alta, stabilirea de raporturi cu noii veniți. Procesul important care are loc după 602, data trecerii maselor de slavi la sud de Dunăre, este acela al asimilării slavilor tîmpurii stabiliți între români și al fundamentării limbii și culturii vechi românești.

Convietuirea dintre daco-romani (romanici) și slavi în a doua jumătate a sec. VI și pînă după mijlocul sec. VII, în cadrul așezărilor de tip Ipotești-Cindești-Botoșana, implică nu numai procesul de asimilare a slavilor, ci și unele modificări pe plan cultural. Este vorba pe de o parte de influența puternică exercitată de cultura românică asupra adaosului slav, iar pe de alta de preluarea de către aceasta a unor elemente culturale slave și adaptarea lor la noile ei condiții de dezvoltare. Aceste transformări, prin care trebuie să se înțeleagă persistența acelulași fond etno-cultural și lingvistic romanic dar ușor îmbogățit, se vor concretiza încă în sec. VIII — într-o nouă cultură și într-un nou popor, distinct de vecinii lui, **poporul român.** Aceste noi transformări le avem documentate în descoperirile de tip Bucov (jud. Prahova) și Dridu (jud. Ilfov). Așezări și necropole sau numai elemente culturale de tip Bucov-Dridu se întîlnesc răspîndite pe întreg teritoriul României. În această arie culturală se află și cele două mari necropole de la Izvoru (jud. Giurgiu) și Obirșia Nouă (jud. Olt), în care predomină cu autoritate ritul de înhumație, cu orientarea V-E.

Cronicile vremii, bizantine, slave, unguresti, turcești, etc. îi înregistrează pe români, după sec. IX, sub numele de vlahi, volahi, sau blachi, fiind constituiți în formațiuni politice de genul cnezatelor și voievodatelor. În același cadru se înscrie și bogata tradiție păstrată de-a lungul secolelor și transmisă poporului român, devenită o moștenire de preț a fondului de aur al patrimoniului etno-cultural și lingvistic național.

Istoricii români se străduiesc să răspundă tuturor problemelor privind etnogeneza românilor de pe poziția omului de știință, care apără cu fermitate adevărul și realitatea istorică, urmînd în acest sens îndemnurile tovarășului Nicolae Ceaușescu formulate la întîlnirea cu istoricii din 1980, cu care prilej se sublinia că „trebuie să avem în vedere că în problemele de istorie există puncte de vedere diferite, confruntări de idei și chiar încercări de denaturare a adevărului istoric. Tocmai de aceea istoricilor noștri le revine sarcina de a contribui activ la clarificarea acestor probleme pe baze științifice și, în același timp, de a da o replică fermă oricăror încercări de a falsifica istoria, de a denatura realitatea". „Originea daco-romană și continuitatea existenței pe aceste meleaguri, sublinia secretarul general al partidului la plenara din 1-2 iunie 1982 constituie caracteristici fundamentale ale poporului român. Stabilirea locului în istorie, a originii și continuității în bazinul carpato-dunărean ale poporului român constituie fundamentul oricărei activități ideologice, teoretice și politico-educative. Nu se poate vorbi de educație patriotică socialistă fără cunoașterea și cinstirea trecutului, a muncii și luptei înaintașilor noștri".

Asemenea îndrumări de înaltă ținută etică și științifică au constituit și trebuie să constituie imbolduri și un permanent îndreptar în cercetarea istorico-arheologică. În lumina acelorași îndrumări revine datoria pentru orice istoric și om de știință de a se ridica cu fermitate împotriva oricărei încercări de denaturare a adevărului istoric și în egală măsură împotriva oricărui fel de exagerare. În aceste condiții, independent de unele divergențe de opinii, problemele majore ale istoriei noastre trebuie să fie tratate în mod unitar și să se sprijine întotdeauna pe dovezi concrete și pe rezultatele celor mai recente cercetări.

Există astăzi suficiente argumente care ne dau dreptul să dovedim că poporul român se numără printre cele mai vechi și mai statornice popoare din Europa, fiind urmașul direct al geto-dacilor romanizați, născut și dezvoltat în cadrul fostului teritoriu al Daciei lui Burebista și Decebal și al romanității orientale. Procesul său de formare este similar celui urmat de popoarele neolatine din Europa de vest, francez, spaniol și portughez, și se caracterizează prin continuitatea elementului autohton de bază geto-dac, romanizarea acestuia și asimilarea unor grupe etnice străine. Originea daco-romană a românilor și unitatea și continuitatea neîntreruptă a acestora în cuprinsul vechii vetre a Daciei apar ca o realitate istorică de netăgăduit. Aceste adevăruri își găsesc un sprijin real și deplin în rezultatele cercetărilor arheologice, care nu mai lasă loc altor interpretări și nu mai dau dreptul nimănui să întîneze realitatea pură, înfiripată de veacuri și statornicită pentru totdeauna în conștiința poporului român.

Dr. CONSTANTIN PREDA ■

Cartea de istorie

Marele diplomat

„...subiectul «Titulescu» este întotdeauna actual, atractiv, interesant și totodată imposibil de «terminat»", constată cu perfectă dreptate Viorica Moisuc în al ei *Cuvînt înainte* la lucrarea istoricului iugoslav Milan Vanku, *Nicolae Titulescu, promotor al politicii de pace și colaborare în Balcani* (București, Ed. Politică, 1986, 190 pag.), a cărei traducere în limba română a văzut de curînd lumina tiparului. Marelui public cititor, Milan Vanku îi este cunoscut printr-o altă lucrare a sa, tradusă în limba română, *Mica Înțelegere și politica externă a Iugoslaviei, 1920—1938*, iar specialiștii i-au citit numeroasele contribuții la cunoașterea relațiilor internaționale în perioada interbelică.

Volumul dedicat ilustrului diplomat român Nicolae Titulescu se alătură acestor contribuții, distingîndu-se prin noutatea materialului documentar, în bună parte inedit (cules din arhivele române și iugoslave) ca și prin perfecta cunoaștere a problematicii și literaturii ce i-a fost consacrată. Prima impresie după lectura acestei cărți este similitudinea uneori pînă la identitate despre imaginea lui Nicolae Titulescu, reconstituită de istoriografia românească, în ultimele două decenii, și cea oferită de lucrarea lui Milan Vanku. Și pentru istoricul iugoslav, marele nostru diplomat a fost, așa cum o indică și subtitlul, un promotor al păcii și colaborării într-o lume, care, abia ieșită din convulsiile primei conflagrații mondiale, se îndrepta spre o a doua, mai sîngeroasă și mai devastatoare. Înainte de toate, Nicolae Titulescu a fost așa cum îl caracterizează corect Milan Vanku „omul securității colective", adică diplomatul care și-a consacrat eforturile creării unui sistem politic, în măsură să asigure independența, integritatea și securitatea statelor europene. Acestui obiectiv, Nicolae Titulescu i-a slujit cu talentul și devotamentul ce l-au făcut una din marile personalități ale vieții politice românești și internaționale. Ostilitatea unora și miopia altora nu i-au permis să realizeze ceea ce ar fi fost spre binele țării sale și al păcii mondiale.

Cartea lui Milan Vanku a beneficiat de un *Cuvînt înainte* și de adnotările Vioricăi Moisuc, ca însăși o avizată specialistă a istoriei diplomației în perioada interbelică. Editura Politică a făcut o excelentă alegere, tipărînd — și în remarcabile condiții grafice — această valoroasă contribuție la cunoașterea celui pe care Milan Vanku îl consideră drept „un eminent reprezentant al celor mai valoroase tradiții ale istoriei și culturii poporului român".

Giuvaiere istorice

Personalitate de distincție a istoriografiei române, Alexandru Zub și-a reunit un șir de studii și articole tipărite în periodicele de specialitate sau în cele culturale într-un volum intitulat *Cunoaștere de sine și integrare* (Iași, Ed. Junimea, 1986, 279 pag.). Retipărirea este întotdeauna un examen pentru text : ceea ce la prima citire, cu ani în urmă părea valoros și interesant, poate să se înfățișeze acum ca depășit și anost. Ei bine, am recitit textele lui Alexandru Zub cu o satisfactie sporită ; sporită pentru că ele rămîn la fel de strălucitoare prin erudiție, pătrundere și stil ca și la întîia lor citire. În scrisul lui Alexandru Zub simți un mare senior al spiritului, care, hrănit cu lecturi dintre cele mai bogate și variate (vezi și notele și recenziile sale din „Anuarul" de la Iași) trăiește permanent în rafinata lume a ideilor și a confruntărilor — competente și oneste — de idei.

Textele reunite acum în volum sînt axate, cum o indică și titlul, pe strădaniile românilor de a-și defini propria identitate și, în același timp, de a se integra istoriei și culturii universale. Autorul le-a grupat în patru secțiuni : Durată și identitate ; Pe calea recuperării ; Confluențe, legături : Eforturi integratoare, secțiuni ce structurează o abundență de date, observații și idei despre aspecte, momente și personalități române și străine, aflate în legătură cu istoria poporului român. Nimic în aceste texte nu este de prisos, și chiar atunci cînd ele au un caracter ocazional, autorul a turnat în tiparul lor un conținut incitant (de pildă, articolul scris la moartea lui Hugh Seton-Watson sau cel despre profesorul Wilhelm Nyssen).

Identificat pînă la uitare de sine cu meseria de istoric, Alexandru Zub nu își oferă nici o clipă de răgaz în nobila-i activitate : volum după volum, articol după articol sporesc dimensiunile unei opere de remarcabilă ținută științifică și etică. Beneficiari ai acestui efort, nu putem decît să așteptăm noile pagini, cu certitudinea că vom încerca aceleași desfătări intelectuale.

FLORIN CONSTANTINIU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cîntarea României

Saltul valoric

In centrele universitare Iași și București (5—7 decembrie) a continuat desfășurarea fazei zonale a celei de-a VII-a ediții a Festivalului artei și creației studențești, impresionantă manifestare artistică atît prin cuprinderea unui mare număr de forțe artistice cît și prin nivelul calitativ al interpretării și al dăruirii și, nu în ultimul rînd, prin prezența unui public avizat, comprehensiv, generos și entuziast.

La București

In Capitală, la această etapă au participat formațiile artistice și interpreții individuali din centrele universitare Brașov, Pitești, Ploiești, Constanța și București. In cele trei zile ale festivalului au evoluat cu mai puțin de 120 de formații, iar numărul soliștilor a trecut de 200.

Au fost multe momente de vîrf în evoluția scenice ale studenților, de la spectacolele folclorice și ansamblurile corale și instrumentale, montaje și recitări, muzică ușoară și de estradă, dans modern și contemporan pînă la spectacolele de teatru, cărora li s-au adăugat secțiunile de artă fotografică și cinecluburi, publicistică și creații literare, soldul studențesc de cartoteză, deși unele dintre ele s-au aflat încă în faza experimentelor și a căutărilor.

Contactul cu mișcarea artistică studențească, chiar într-o etapă zonală, care își propune o nouă selecție după etapa de masă, conduce pe iubitorul de artă tînără la o seamă de constatări cu semnificații estetice, pedagogice și etice.

S-a putut observa, în spectacolele folclorice, tendința de a trece dincolo de stadiul mimetic al montărilor realizate de mările ansambluri profesioniste, unele căutări în montare și interpretare, și de a sonda folclorul românesc în înfăptuirile lui excepționale, spre acele structuri exemplare de viață, încorporate în arta autentică.

Momente deosebite au existat și în evoluția brigăzilor artistice și a grupurilor satirice. S-au impus prin texte inspirate printr-o diversitate de expresie prin originalitatea interpretării, brigăzile de la A.S.E., de la Facultatea de drept (Universitatea din București) de Mecanică, T.C.M., Energetică (Institutul din București) de la Institutul de Marină din Constanța ca și grupul satiric al Facultății de Biologie-Geologie-Geografie (Universitatea din București).

Dar revelația acestei faze a fost, după opinia noastră, teatrul studențesc. Ne obișnuiserăm cu spectacolele de bună ținută artistică ale teatrului **Podul** al Casei de cultură a studenților „Grigore Preoteasa", care de aproape două decenii adaugă, cu fiecare punere în scenă, noi izbînzi artistice. Dar la această ediție am aplaudat nu numai realizările unor formații de teatru ci și prezența lor în premieră, pe scena studențească, fapt ce trebuie relevat și stimulat. Mai întîi, e vorba de spectacolul de excepție susținut de studenții de la Facultatea de filologie cu piesa **Interviu** de Ecaterina Oproiu spectacol de mare prospețime și de o deosebită inteligență în interpretare. De asemenea, trebuie relevate bunele intenții ca și dăruirea totală, în reprezentațiile studenților de la Facultatea de matematică (Universitatea din București), în **Ceasul** de D. Solomon și **Salvatorul** de T. Mazilu, și ale celor de la Facultatea de zootehnie (Institutul agronomic „N. Bălcescu") cu piesa **Patru cuceri și-un flăcău** de V. Puicea. Este, indiscutabil, un salt valoric în locul scenic, dar în privința repertoriului se impune să fie frecventate și acele opere din fondul de aur al dramaturgiei naționale.

Timp de trei zile am fost martori la desfășurarea unei ample oferte de manifestări artistice studențești, care a avut loc în sălile și pe scenele teatrelor bucureștene, ca parte integrantă a Festivalului Național „Cîntarea României". De aceea credem că aceste spectacole de mare frumusețe și originalitate trebuie să fie văzute și pe alte scene pentru a bucura un public cît mai larg.

OCTAV PĂUN ■

La Iași

Formații corale și instrumentale, de dans modern și contemporan, de artă dramatică, ansambluri folclorice au fost prezente, în zilele de 5, 6 și 7 decembrie, pe scenele festive, pentru ca, prin ceea ce-au avut mai de preț, să evidențieze preocupările studenților pentru însușirea și promovarea valorilor culturale autentice și, în primul rînd, a valorilor culturii naționale.

La secțiunea „Umor", colectivele de satiră au adus în scenă savuroase și bogate dispute privind viața studențească, pline de nervul specific vîrstei. Atît bucuria publicului cît și a juriului a fost vie în contact cu verva schimburilor de replici.

Toți interpreții și-au propus să aducă în lumină mesajul umanist al creației românești, bogăția de idei a unei arte inspirate din sentimentele și aspirațiile fundamentale ale poporului, cu împliniri contemporane. Cum era și firesc, **la un loc de cinste în opțiunile artistice și ideologice ale participanților s-au aflat creația patriotică militantă, valorile reprezentative ale muzicii și literaturii noastre, cîntecul de masă revoluționar.**

Formațiile corale, și în special cea suceveană, s-au prezentat la un nivel cu totul deosebit de pregătire artistică, iar vocile tinere care au umplut sala de spectacole a Casei Tineretului, din Iași au demonstrat încă o dată puterea talentului.

Ținuta înaltă la care s-a ridicat întreaga competiție este o probă că artiștii studenți și îndrumătorii lor din cadrul Casei Tineretului din Iași, precum și cei care s-au ocupat și au canalizat înzestrările studenților, au înțeles să ridice pasiunea pe o treaptă înaltă a performanței.

In încheierea concursului s-a organizat, de altfel, și o dezbatere referitoare la calitatea spectacolelor prezentate în cadrul etapei la care ne referim, în decursul căreia, în afara aprecierilor pozitive care — s-ar fi putut altfel? — au fost nu puține, s-au făcut și observații asupra scăderilor unora dintre spectacole.

In același timp, tot la Iași, au avut loc lucrările Sesiunii Societății Studențești de Etnografie și Folclor care au reunit delegați de la toate universitățile de Filologie din țară, cărora li s-au adăugat și reprezentanți ai Conservatorului din Capitală. După dezbaterile generate de numeroasele și documentatele lucrări puse în discuție, s-a vizitat muzeul etnografic de la Palatul culturii din Iași, iar sîmbătă 6 decembrie, membrii societății au avut ocazia să studieze vestigiile culturii Cucuteni.

Toată această vibrantă viață culturală, atît de sensibilă în zilele din urmă, denotă preocupările și adîncul interes al Asociației studenților comuniști, al tuturor studenților în general, pentru promovarea artei românești în ce are ea mai valoros și mai autentic.

NORA VASILESCU ■

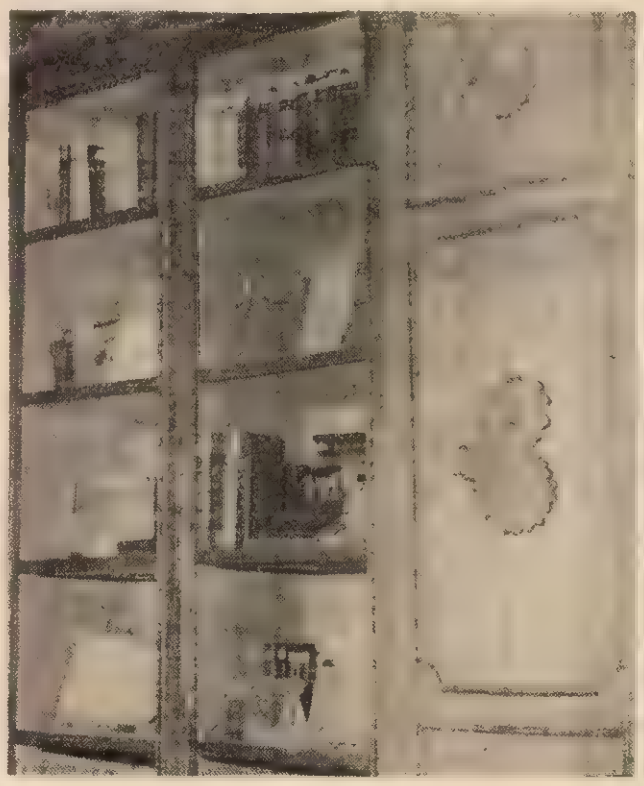

Un sanctuar al cărții

Muzeul — focar de spiritualitate

Deschiderea spre public

La Muzeul Literaturii Române, prestigioasă instituție culturală de interes național, domină liniștea. O liniște aparentă, firește, pentru că dincolo de această tăcere, specifică mai tuturor muzeelor, se lucrează. Se lucrează intens, cu pasiune, cu patimă chiar. Dacă ar fi să ne referim doar la munca redactorilor revistei **Manuscriptum**, publicație ce stîrnește la fiecare apariție a ei un deosebit interes, atît în țară, cît și în străinătate, sau la studiile și cercetările specialiștilor care, consultînd uriașul tezaur de documente și manuscrise ale muzeului, întocmesc ample ediții critice, sau, de ce nu, chiar și la grupurile de elevi care, însoțiți de profesorii lor de limbă română, fac cunoștință cu tulburătoarea panoramă a literaturii române, de la începuturile ei și pînă în zilele noastre, și tot am căutat imaginea de ansamblu a așa-zisei liniști ce s-a așternut peste Muzeul Literaturii Române. Dar cîți dintre iubitorii de literatură se pot mîndri că au văzut un manuscris eminescian?! După părerea noastră prea puțini sînt cei ce pot răspunde afirmativ la această atît de simplă întrebare. Cîți au văzut de-adevăratelea scrisul lui Bacovia, Blaga, Arghezi, G. Călinescu sau al lui Perpessicius, primul director, în 1967, al Muzeului Literaturii Române?! Și-n fine, cîți dintre iubitorii de literatură din țara noastră știu că muzeul bucurestean este cotat a fi unul dintre cele mai bune din Europa, unul ce a servit drept model altor muzee ale literaturii din alte țări?! Cu alte cuvinte, avem la îndemînă un excelent lăcaș de cultură în care am putea face cunoștință apropiată pe viu cu viața și opera marilor noștri scriitori, cu un veritabil film despre devenirea însăși a literaturii române. Dar, ca să punem întrucîtva punct acestei poate prea patetice introduceri, vom face mărturisirea că, într-unul din sondajele noastre, cînd am vrut să vedem cît de cunoscută este rețeaua muzeală bucureșteană, am avut prilejul să constatăm că prea puțini din cei abordați știau că există și un Muzeu al Literaturii Române. Cu atît mai surprinși au fost cînd au aflat că au trecut de zeci și zeci de ori prin preajma muzeului al cărui sediu este în plin centrul Capitalei, în imediata apropiere de Calea Victoriei, vizavi de celebrul, de-acum, Muzeu al Colecțiilor. Acestea fiind zise, l-am rugat pe foarte recentul director al muzeului, istoricul și criticul literar Nicolae Ciobanu, să ne vorbească despre cîteva din cele mai noi întîmplări, ca să le zicem așa, din viața muzeului.

— V-ar interesa, ca să atragem atenția cititorului, să va relatez cîteva întîmplări oarecum mai palpitante?

— Firește.

— Acum cîtăva vreme, de la un punct de frontieră, primim un foarte ciudat telefon prin care sîntem invitați să ne exprimăm părerea în legătură cu piesele unui joc de șah. Era o minunăție de joc de șah, complet și foarte bine întreținut. Pur și simplu o bijuterie. Ei bine, șahul acela îi aparținuse lui Vasile Alecsandri. Și, pentru că a venit vorba de șah, avem într-una din vitrinele muzeului șahul lui Sadoveanu, despre care se știe că era un foarte avizat cunoscător al acestui joc. Altceva: mai zilele trecute vine la noi un student de la filologie, grec de origine, și ne arată o pereche de ochelari. După spusele sale ochelarii respectivi ar fi fost ochelarii lui Caragiale. Intrase în posesia lor la Ploiești, unde l-a cunoscut pe un bătrîn avocat, acum pensionar. Revenit la facultate, la București, și arătîn-

(Continuare în pagina 15)

VICTOR NIȚA ■

Argument

Despre opțiuni permanente

Studierea atentă a literaturii interesează pe oricine care, dincolo de aprecierea subiectivă, caută motivația mai largă, manifestarea disponibilităților celor mai diverse. Dezbaterile stîrnite de un punct sau altul de vedere admit (sau, în orice caz subînțeleg) că termenii de referință, actul însuși al receptării se schimbă, evoluează după cum realitatea propune un număr de convergențe cu textul propriu-zis sau, dimpotrivă, îi dezvăluie căderea în desuetudine.

Desigur, nici o operă nu există în sine. Ea incorporează, de la apariție, o potențialitate activă ce consună ori contrazice gustul vremii. Se știe că a existat aproape un secol, cam între anii 1700—1800, cînd Shakespeare n-a fost jucat. Or, dacă un titan al scenei a cunoscut un tratament de defavoare, din fericire trecător, faptul se poate repeta la alt nivel, reflectînd cauze inrudite.

La acest fenomen îmi propun să mă refer și să-i caut unele explicații.

În urmă cu doi ani am răspuns invitației unui cunoscut dascăl și am participat la o discuție cu elevii atrași de frumosul artistic. Tema mea (am avut libertatea să-mi fixez singur subiectul) a fost, deloc întîmplător, culeasă din tezaurul scrisului sadovenian. În oglinda fascinantei sale proze văd marcate marile virtuți ale poporului român : omenie, înțelepciune, voință de autoperfecționare, sete de viață. Ipostazele eroilor unei literaturi de mare dramatism sub aparențe calme sau calm-pitorești trebuie semnalate copiilor și adolescenților ca aceștia să le simtă virtutea constructivă, opusă intoleranței. Și ca, ferite de obtuzitate, să le păstreze valențele de optimism, umor, vitalism luminos.

Spre surpriza mea o bună parte din tinerii prezenți au afirmat că îl simt pe Mihail Sadoveanu drept un autor depășit !

Aș spune, dacă m-aș lua după un prim impuls, că e vorba de o inadvertență. Tristă, nu încape discuție, dar nu mai mult. O simplă inadvertență juvenilă. În fapt, ca să fiu corect, reacția elevilor nu e singulară. În prezent am impresia că Mihail Sadoveanu se află într-un con de umbră absolut nejustificat. Motivele trebuie căutate la nivelul existențial, psihic și moral, pe care îl propune mesajul literaturii sale. În plan psihic se simte, greșit, că omul sadovenian este limitat de patriarhalitate. Se uită că patriarhalitatea are o valoare secundară și că în prim plan rămîne consecvența acelor temperamente de a-și revendica dreptul la libertate. Apoi, în relație cu adevărul enunțat mai sus, forța fiecărei individualități de a rămîne fidelă esenței sale profunde.

La nivel etic lucrează o prejudecată nu mai puțin facilă, dar egal de nocivă. Dacă finalitatea eroului sadovenian a fost mai totdeauna cea justițiară, legată de repararea unei nedreptăți, apoi astăzi, zic detractorii săi conștienți (ca și cei numai păcăliți de cei care îi sînt ostili pe față) patosul dreptății este fără obiect. A apus timpul cînd era nevoie de o spadă curajoasă ca să fie spălată în sînge o trădare fățișă ori o mișelie mai rafinată. Cerința morală nu rămîne în cercul unei exigențe de epocă. Adevărul este că orice scriere sadoveniană presupune un supraadevăr, o transpunere de la nivelul dat de evenimentul evocat la celălalt, presupus reclamat de complicitatea noastră cu idealul. Cotidianul nu exclude idealul, el îl reflectă la cote ce relevă perenitatea aspirației spre adevăr, puritate, înțelegere. Iar împrejurarea că literatura sadoveniană abundă în exemple spectaculoase de triumf, în final, al binelui asupra răului, mi se pare exemplară ca adresă educativă. Școala nu ignoră și manualele țin pasul nevoii noastre de perfectibilitate. Doar că o fac fără suficientă convingere, fără insistență și ingeniozitate.

Altfel în orizontul școlii s-ar produce îmbogățiri treptate ale opticii elevilor față de Mihail Sadoveanu. Procesul nu ar mai declanșa crize de receptare, opacități de asimilare. Mai cred că și istoria literară, critica literară au datorii mari, achitate încă parțial. S-a inițiat o ediție extrem de pretențioasă, ceea ce este foarte bine, la care ar urma să răspundă un nou mod de interpretare a experienței făcute de marele nostru povestitor. Un lucru este sigur : materialul de construcție sadovenian are de partea sa perenitatea. Aceasta condiționează motivele dublei mutații ce așteptăm să se producă. Mai întîi ontologică, pe urmă și axiologică. Pe orbita spirituală a timpului de față ce nu este și nici nu are cum să fie neutru față de moștenirea marelui scriitor. Impactul artistic și cultural datorat moștenirii lăsate nouă de autorul **Divanului persian**, al **Crengii de aur** și al **Fraților Jderi** s-a sedimentat drept un factor de eternă contemporaneitate. Validată de chiar dialogul necesar cu valori formative. Asemenea lui Nicoară Potcoavă, încrezător în stimulii afectivi hrăniți de datul social și istoric, replica noastră la literatura lui Mihail Sadoveanu îi confirmă legitimitatea, dimensiunile, durabila originalitate, realismul angajat.

HENRI ZALIS ■

Vitrina cărților

Ipostazele criticului

Unele din problemele complexe ale criticii de teatru, precum criteriile și metodologia, evoluția conceptului dramatic, relația dintre text și spectacol, evoluția dramaturgiei ca literatură mi-au fost evocate de noua carte a lui Constantin Măciucă — **Motive și structuri dramatice** (ed. Eminescu) unde, însă, criticul optează pentru domeniul literar al dramei. Dacă în volumul său anterior **(Viziuni și forme teatrale)**, autorul oferea perspective teoretice asupra construcției dramei și aprecieri critice în legătură cu drama istorică și comedia dar propunea și un capitol despre regie, în recentul volum Constantin Măciucă acordă mai mult de o jumătate de spațiu descifrării geografiei dramei poetice. Urmează trei studii despre dramaturgiile lui Romulus Guga, Mircea Bradu și Theodor Mănescu pentru ca, în final, criticul să propună cîteva pagini despre situația actuală a repertoriului și despre momentul teatral al ultimilor ani. Practic, se pot demonta trei ipostaze ale criticului în acest volum : prima este a criticului cu propensiuni teoretice spre configurarea specificității dramei poetice, a doua este a criticului aplicat literaturii dramatice și a treia este a criticului de atitudine, polemist, aș zice, față de funcțiile și disfuncțiile repertoriului teatral.

Coexistența acestor ipostaze explică alura compozită a volumului dar și anvergura investigației. Studiul despre drama poetică este, în critica noastră de azi, unicul de asemenea cuprindere (în afară de cartea Zamfirei Popescu, **Omul teatrului poetic**, de altă deschidere, totuși nepomenită aici). Constantin Măciucă are, deci, în vedere, o distincție teoretică între basmul dramatic și drama mito-poetică de idei. Anunțînd-o, el va porni la descifrarea „funcțiilor liricului" în dramă, a categoriei poeticului, a corelațiilor între poetic și dramatic, a imaginarului poetic, a mitului și reverberațiilor sale în universul dramei, a motivelor mito-poetice (Meșterul Manole și Miorița dețin ponderea), a sistemului dramatic al lui Lucian Blaga (reprezentînd drama mito-poetică de idei) și, în fine, a structurii dramei poetice. Literatura dramatică asupra căreia se aplică analiza este bogată : Blaga, Voiculescu, Maniu, Dan Botta, Eftimiu, Radu Stanca, Ion Luca, Valeriu Anania, Horia Lovinescu, D.R. Popescu, Marin Sorescu, Romulus Guga, Mircea Eliade, Al. Sever, Paul Everac și alții. Efortul de sistematizare al criticului este demn de interes. Propriilor observații, formulate într-un limbaj specializat-obstrucționat, citeodată, de construcții lingvistic-sintactice căutate, Constantin Măciucă le adaugă pe ale altor critici, totul pe fundalul unei perspective teoretice ample.

Studiile despre Romulus Guga, Theodor Mănescu și Mircea Bradu definesc valoarea fiecărei dramaturgii în parte. La Mănescu, pe lîngă noutatea formulei și viziunii din ciclul **Politica**, este remarcată calitatea politicului în dramă. Dramaturgia lui Guga este analizată atît din perspectiva etapelor creației dar și din acea a motivelor dramatice, imaginea **operei** fiind sesizabilă. Mircea Bradu este un exponent al tendințelor novatoare în dramaturgia de tează eroilor exponențiali și criticul îi revelă particularitățile în contextul dezvoltării speciei la începutul deceniului trecut. Lectura atentă a pieselor, cunoașterea altor dramaturgi, îi permit lui Constantin Măciucă racorduri precise și observații pertinente.

Constantin Măciucă vădește și în acest volum de critică și teorie a dramei preponderență spre privirea critică integratoare și punere în valoare a subiectelor abordate, toate de interes și de actualitate.

MARIAN POPESCU ■

Contribuții

Prin cartea sa, apărută recent în Editura Muzicală, Constantin Catrina aduce încă o pagină relevantă pentru istoria muzicii românești privind mai ales muzica transilvană și cu referire directă la activitatea muzicienilor brașoveni. Într-adevăr, „Studii și documente de muzică românească", cum este intitulat volumul lui Catrina, punînd accentul pe înfloritoarea perioadă a secolului al XIX-lea și începutul frămîntatului nostru veac, înfățișînd — în cele 223 pagini ale sale — o oglindă aproape vie a activității muzicale din Brașov și celelalte localități apropiate, devine un îndreptar cu răsfrîngere pe mai multe planuri. Volumul conține o multitudine de informații cu un spectru de mare interes, mai ales pentru publicul larg. Vom putea afla, astfel, cum încă din 1878, după crearea **Asociației Generale a Lucrătorilor din România**, statutele organizațiilor profesionale atestau antrenarea muncitorilor în diferite asociații artistice ; cum în 1907 s-a înființat **Corul general muncitoresc**, prin colaborarea tuturor sindicatelor și a membrilor partidului social-democrat din Brașov. ; cum, o dată cu desființarea Sindicatelor Unite, precum și a acestui ansamblu, la ființă — în 1925 — corul „Stăruința" care continua să dezvolte în rîndul muncitorimii dragostea pentru teatru și muzică, în spiritul cerinței educației muncitorești, o permanență, deci, a activității artistice a lucrătorilor din Brașov ; cum această permanență, în care s-au integrat și s-au adăugat, treptat, coruri similare, ca și fanfare, ale minerilor, tipografilor, ceferiștilor etc., din Sibiu și Oradea, din întreaga Transilvanie, a dus la tradiția artei corale românești, constituind prin vreme un adevărat arc de triumf al cîntecului revoluționar și muncitoresc.

Un alt capitol, de o deosebită importanță în economia volumului, îl constituie turneele, concertele și spectacolele muzicale românești petrecute aici, în răstimpul amintit. Aflăm astfel, cu destulă minuție, prezența la Brașov a marelui compozitor **Gavriil Musicescu** — împreună cu valoroasa sa formație, Corul Mitropolitan din Iași — turneul la Sibiu al vechiului cor țărănesc din Chizătău — înființat încă în 1857, în dorința acestor minunați oameni de a cultiva dragostea pentru frumos și pentru cîntecul gliei străbune — turneul „Reuniunii de Muzică" din Lugoj, aflată sub conducerea compozitorului **Ion Vidu** (cu prilejul inaugurării monumentului eroilor români, aflat în imediata apropiere a stației C.F.R. Bartolomeu — 7 iulie 1921) ca și multe amănunte, inedite, legate de cîteva turnee ale celebrei societăți corale „Carmen" (înființată de **D.G. Kiriac** și continuată, direct, de dascălul său: **Ioan D. Chirescu**) în 23 august 1905 la Sibiu. În 30 aprilie 1924 la Oradea („pentru trezirea și întărirea spiritului românesc", după cum scria marele **Timotei Popovici**), în 2 iulie 1933 la Brașov (avîndu-l ca solist, printre alții, pe neuitatul George Folescu), precum și ale spectacolelor oferite de societățile corale „Cîntarea României" (înființată în 1919) — Brașov 1922, 1924, 1926 — „Gavriil Musicescu" (alcătuită din inițiativa lui Ștefan Stoicescu, în 1910 la București) — Brașov, 1923, 1928 — „Crai Nou" (dirijat de valorosul **Sabin V. Drăgoi**) — Brașov, 1933 — „Doina" (înființată de **Petre Severin**, la Turnu Severin în 1930) — Sibiu, 1934, Arad, Blaj și alte localități — și am putea continua cu încă multe altele.

În sfîrșit, cel mai vast capitol al cărții tratează și popularizează activitatea și creația marilor muzicieni români care și-au închinat energiile creatoare dezvoltării artei și culturii brașovene : cîntărețul, pedagogul, dirijorul și compozitorul **Nicolae Popovici**, doinitorul Munților Apuseni, compozitorul **Nicodim Ganea**, învățătorul **Romulus Ardelean**, ajuns mai tîrziu dirijor de cor, compozitor, publicist și instrumentist, stilistul în muzica bizantină — compozitorul **George Ucenescu**, toți, legați indisolubil de marii maeștrii **Gheorghe Dima**, **Tiberiu Brediceanu**, **Sabin V. Drăgoi** și **Constantin Bobescu**, ce și-au petrecut o însemnată parte din viață în orașul de veche așezare aflat la poalele Tîmpei.

Preocuparea permanentă pentru culegerea și valorificarea folclorului brașovean, revistele vremii — în care s-au oglindit evenimentele muzicale mai importante de prin aceste locuri — muzicieni de altă dată (Augustin Bena, Iacob Mureșianu, Aca de Barbu, Ana Voileanu-Nicoară, Lucia Cosma, Guilelm Sorban etc.) încheie acest volum de „Studii și documente de muzică românească", scris cursiv, într-un ritm alert, plin de grija pentru aflarea și respectarea adevărului istoric.

CLAUDIU NEGULESCU ■

CAP LIMPEDE

● **Traduceri.** O reîntîlnire cu ingeniozitatea și inventivitatea stilistică a lui Șerban Foarță ne prilejuiește revista **Orizont** (nr. 48/1986) prin traducerea unui fragment din poemul **După-amiaza unui faun** de Stéphane Mallarmé. Iată cum sună o secvență lirică din poemul mallarméan în viziunea lui Foarță : „Le-aș vrea, aceste nimfe, perpetue. Un duh. / Rozalbul lor, că pare-mi să joace, -ntr-un văzduh / Topit de somn. O umbră iubisem ? Greu-mi dubiu, / Morman de noapte veche, sfîrșește-te-ntr-un conubiu / De crengi subțiri ce, ele, cring însuși, spun că eu / Îmi dăruisem singur, vai mie !, drept trofeu / Exsangua greșală a rozelor în floare / Să cugetăm..." Ceva din sunetul poeziei lui Șerban Foarță a trecut, cum bine se vede, și în traducerea de față.

● **Atelier literar.** Despre ceea ce scrie în momentul de față Augustin Buzura aflăm dintr-un scurt dialog realizat de criticul literar Ion Simuț în **Familia** (nr. 11/1986) : în curînd va încheia cel de al doilea roman din ciclul **Zidul morții**, început cu **Refugii** (1984), deși nu s-a hotărît încă asupra titlului ; va alege între **Drumul cenușii** și **Sălbaticii** (scriitorul confirmă, o dată în plus, că are „superstiția" titlurilor terminate în doi i, cum de altfel a mărturisit cîndva. Mai aflăm, din corvorbire, că Augustin Buzura are în proiect și un roman despre mineri, pentru care s-a documentat deja, și unul fantastic, din care cîteva fragmente au fost introduse în volumul ce va apărea în curînd. În fine, o altă intenție e de a scrie un jurnal al propriilor romane, în care să lumineze dintr-un alt unghi raportul realitate-ficțiune.

● **Cugetări.** O frumoasă reflecție despre cunoașterea de sine găsim în **Jurnalul lui Alceste**, pe care Gheorghe Grigurcu îl publică, sub formă de serial, în **Vatra** : „Se cunoaște pe sine extrem de puțin. Nu se poate descifra. Un analfabet al sinelui".

● **Zilele muzicale gălățene.** În Galați, orașul care a dat ilustre personalități muzicale precum Ivanovici, Cuclin și Leonard, a avut loc, în perioada 24—30 noiembrie, cea dintîi ediție a **Zilelor muzicale gălățene**, datorată efortului conjugat al Comitetului județean de cultură și educație socialistă și Teatrului muzical „N. Leonard". Pe parcursul a șapte zile, un adevărat festival de spectacole muzicale a prilejuit publicului gălățean întîlniri cu arta adevărată, sub cele mai diverse aspecte ale ei. Spectacole de operă (**Hänsel și Gretel** de Humperdinck, **Don Pasquale** de Donizetti, **Traviata** de Verdi), de operetă (**Leonard** de Florin Comișel), spectacole muzicale (**Examene, examene** de Marius Țeicu), de balet (**Albă ca zăpada**, în fapt un colaj muzical), distractive (**Eu vă fac să rideți**), concerte vocal-instrumentale (**Bijuterii muzicale, Tribuna tinerilor soliști**) ori concerte simfonice (cu orchestra de cameră a Filarmonicii bucureștene) au umplut în chip fericit serile manifestării căreia i s-au alăturat muzicologii Viorel Cosma și Petre Codreanu. În final, ca un omagiu adus lui N. Leonard, cei prezenți au vizionat, în premieră, un film documentar despre viața ilustrului tenor, realizat de Luminița Codrea (scenariul) și Paul Orza (regie). O adevărată sărbătoare muzicală a fost, așadar, întîlnirea de la Galați, unde au fost prezente colective artistice de prestigiu din localitate și din Capitală și unde și-au dat concursul artiști bine cunoscuți scenelor noastre. **(Adina-Marta-Șușnea).**

● **Lecturi de iarnă.** Printre cele dintîi almanahuri ale sezonului se numără și **Almanahul literar** (editat de Asociația Scriitorilor din București), cu un sumar variat și interesant, pe măsura disponibilităților scriitoricești ale celor care l-au alcătuit. Celor curioși de asemenea lecturi le semnalăm, din cuprins, cîteva documente inedite privitoare la I. M. Rașcu, Victor Eftimiu, Topîrceanu, Perpessicius, Dora D'Istria, o suită de articole omagiale despre Eugeniu Ștefă-

Cină la ora prînzului

O poveste frumoasă, deși de toate zilele (sau poate tocmai de aceea) semnează Ion Bucheru ca scenarist al recentului film al lui Mihai Constantinescu, **Un oaspete la cină.** Ea, studentă la arhitectură, de familie bună și cu dare de mînă ; el, muncitor și băiat plin de calități. Se iubesc, în ciuda părinților ei, care privesc alegerea fetei ca pe o mezalianță. Voluntara, fata înțelege să la viața pe cont propriu și va reuși — sînt toate indiciile — nu fără greutăți și chiar dezamăgiri, dar nici fără tandrețe și bucurie.

Filmul este ceea ce se numește o „lecție de demnitate", predată în general convingător, sobru, cu grijă evidentă pentru adevărul psihologic, pentru logica expunerii. Băiatul e modest, fără umilințe, fata e independentă din spirit critic față de o mamă robită prejudecăților și snobismului. De altfel, tipul social al clanului Pandrea (devenit în filmele ultimilor ani un loc comun) se bucură de toată atenția scenariului și a regiei, ca și de avantajul unor excelenți interpreți. Adela Mărculescu (în rolul mamei) e un personaj din păcate posibil, chiar și în unele scene cam apăsate (prinzul la care se încearcă a fi prezentat proaspătul ginere), mai puțin poate în inflexibilul său egoism, greu de acceptat la o mamă. Profesorul Pandrea e un blînd abstras, salvat de la conditia schematică a „pozitivului" incurabil de talentul lui Constantin Codrescu. În aceeași zonă, într-un rol secundar, dar destul de consistent, de lichea manierată și cu pedigree, Geo Costiniu umple un fundal compus cu atenție (cu mult mai multă atenție decît sîntem obișnuiți a remarca în filmele de gen), pe care evoluează în prim plan cuplul Gheorghe Csapo (Mihai) și Ruxandra Bucescu (Ileana Pandrea).

Pentru cei doi protagoniști, regizorul a ales maniera sobră de interpretare. Mihai și Ileana nu sînt deloc niște visători. Mai degrabă triști (Ruxandra Bucescu practică o tristețe gen Ecaterina Nazare ; Gheorghe Csapo, mult mai aproape de datele personajului, găsește dozajul necesar, fiind reținut, dar și sensibil, mîndru, dar și tolerant, sigur pe el dar și vulnerabil etc.) febra scurtă, mocnită a dragostei celor doi tineri rămîne insuficient motivată în scenariu. Deși filmul povestește eficient, curgător, ca un rezumat de nota zece, exact acolo unde trebuia să captiveze rămîne fără vlagă. În mod ciudat, sînt mai adevărate scenele aproape satirice din casa Pandrea decît „flanările" crispate, apăsate de nebuloase — și oricum premature — răspunderi ale celor doi îndrăgostiți. Povestea e adevărată posibilă (cineva într-o cronică, i-a depistat chiar și genul proxim cinematografic, inteligent parafrazat în titlu de realizatorii filmului nostru), dar ca și relatată la mîna a doua. În căutarea unui stil personal. Simplitatea cedează de multe ori simplicității, fapt la care colaborează și aportul mai mult decît discret al imaginii (Petre Petrescu) și al muzicii (Temistocle Popa).

Un oaspete la cină e un film bine gîndit, mai ales la nivelul scenariului, dar fără strălucire în alegerea soluțiilor regizorale, deservit din păcate de divorțul între optimismul propus și scepticismul asumat, prin interpretare, de protagoniști. Ce mai conteaza că „oaspetele la cină" a venit de fapt... la prînz?

TANIA RADU ■

Muzica pentru balet semnată de Mihail Jora joacă un rol fundamental în istoria românească a genului : la 17 martie 1932, pe scena Operei Române din București, premiera baletului **La pîață** marchează data de naștere a baletului nostru ca spectacol, ca gen de sine stătător. Această importantă deosebită, colectivul operei bucureștene a știut să o reliefeze grupînd, într-un spectacol-coupé, trei partituri, într-o „seară **Mihail Jora**", alcătuită din baletele (tablourile coregrafice) într-un act **Curtea veche, Demoazela Măriuța** și **La piață.** Primele două titluri se joacă de mai multă vreme pe aceeași scenă și am insistat asupra lor cu ocazia respectivelor premiere, ultimul titlu, tabloul coregrafic **La piață**, a fost prezentat „în premieră", el fiind, în fapt, o reluare, după mult timp, a variantei regizorale și coregrafice semnate de **Tilde Urseanu** (asistent coregrafie, **Doina Andronache**), în care există, după spusele cronicarilor mai vîrstnici, multe elemente comune față de prima coregrafie, „inaugurală" pentru genul românesc, gîndită, în 1932, de **Floria Capsali.** Interesant este faptul că, tot pe prima scenă lirică și coregrafică a țării, s-a mai montat, relativ recent, pe aceeași muzică, o versiune semnată de **Ioan Tugearu**, bine apreciată la vremea respectivă, optica regizorală fiind însă radical diferită. Ne vom îngădui, de aceea, fără a insista prea mult asupra modalității comparative, să „legăm" cele două montări în vederea sublinierii mai plastice a specificului acestei recente premiere.

Propriu-zis vorbind, partitura nu este centrată în jurul unui conflict (de aceea a și fost, probabil, intitulată „tablou coregrafic"). Atmosfera este aceea a unei piețe de prin anii 1920, „studiate" între orele 5 dimineața și 5 și jumătate seara. Firesc, scena e mai întîi goală, „somnoroasă", pentru ca, pe parcurs, să se aglomereze cu țelurite personaje (dintre care unele au posturi pur descriptive, iar altele amorsează un început de conflict dramatic), finalul recăzînd apoi în „somnolența" inițială. Partitura este de o plasticitate, de o coloratie, de o savoare sonoră cu totul ieșite din comun, muzica „descrind" năravurile, încontinența „beției", gestica agitată a „țăranilor olteni", gestica sacadată a „plutonierului", gestica fascinantă, unduitoare a „chivuțelor" și a „Chivei" etc. Nu vom repovesti subiectul însă trebuie să facem deosebirea între unitatea de timp, spațiu, de planuri și priviri a acestei montări și scindarea punctului de vedere (în genul povestitor/persona)) din cealaltă versiune. Dacă prima idee coregrafică se axa asupra subiectului la modul tradițional, cealaltă introduce gînduri mai noi, contemporane, reliefînd un punct de vedere suplimentar — al coregrafului — oarecum divergent față de cel al compozitorului și libretistului.

Revenind la premiera noastră, să subliniem coloratia deosebita a scenei (adaptare scenografie, **Adriana Urmuzescu**), plastic descriind tipuri și stereotipuri, moravuri și impulsuri, susținîndu-se pe muzica dirijată cu claritate de **Carol Litvin.** Coregrafia este cursivă, sugestivă, folosind elemente de dans popular românesc și de dans de caracter, înfășurate însă discret în hainele baletului cult. Personajele sînt descrise clar, cu o insistență deosebită asupra situațiilor caricaturale, asupra trăsăturilor care se vor a fi caracteristice. În privința interpretării, subliniem farmecul, inteligența, plasticitatea scenică și simțul actoricesc deosebit al protagonistei **Daniela Constantinoiu**, alături de care **Gheorghe Anghelaș** semnează un rol comic bine pus la punct. Remacabile sînt contribuțiile lui **Ștefan Bănică**, „bețivul" în jurul căruia se învîrte taraful **(Anatol Dumitrescu** și **Mihai Fotescu)**, și ale „balmanalelor" **Doina Bunoiu** și **Tiberiu Almosnino**, în roluri de caracter, pitorești. **Maria Cumbari** creionează o „logodnică" nu prea bogată în spirit, alături de care adăugăm contribuțiile fericite semnate de **Nicolae Deneș, Madeleine Vasilescu, Ioana Bădănoiu, Dumitru Ologoiu, Eugenia Cucu, Cușa Hristu.** Premiera marchează un punct pozitiv în repertoriu (deși, personal, îmi exprim preferințele față de varianta cealaltă), avînd calități cu prisosință.

VIOREL CREȚU ■

Seară de balet

Gînduri mai noi

CAP LIMPEDE

nescu-Est, Mihail Cruceanu și Mircea Eliade (aceasta din urmă evocat de Constantin Noica, Sergiu Al-George, Cezar Baltag și Ion Biberi), eseuri despre Faulkner, Dylan Thomas, Sylvia Plath și Sartre, poezii de Șt. Aug. Doinaș, Gheorghe Tomozei, Constanța Buzea, Florin Mugur, Ana Blandiana, Petre Stoica, Cezar Baltag, Leonid Dimov, Radu Cârneci, Ion Sofia Manolescu, Nicolae Dragoș, Traian T. Coșovei, două însemnări ale lui E. M. Cioran despre Mircea Eliade și B. Fondane, proză de Constantin Toiu, Octavian Paler, Ov. S. Crohmălniceanu, un grupaj de autointerviuri ale scriitorilor Radu Cosașu, Mircea Nedelciu, Serban Foarță, Tudor Octavian, Cornel Regman, Nicolae Prelipceanu, traduceri din proza lui Julio Cortázar, David A. Heller, Agatha Christie, James Holding, Herman Hesse, Friedrich Dürrenmatt, Roald Dahl și Marguerite Yourcenar, un foarte util microdictionar de presă literară, articole de interes documentar despre teatru (Gaby Michailescu), film (Constantin Popescu) și muzică (Mircea Zane), pagini de umor, jocuri distractive și, desigur, sport, în care scriitorii și ziariștii trag concluzii la rece. În prag de iarnă, **Almanahul literar** poate fi considerat un cadou oferit de obștea scriitoricească.

● **Evocări.** „Rotonda 13" a Muzeului Literaturii Române, manifestare literară devenită de acum tradițională, va fi consacrată de astă dată evocării esteticianului Mihail Dragomirescu. La întîlnire, care va avea loc în această seară la orele 18, vor participa, sub președinția lui Șerban Cioculescu, scriitorii Mircea Anghelescu, Mihail I. Dragomirescu, Ion Rotaru, Grigore Smeu, Al. Tudorică și Pan Vizirescu. **(Radu G. Țeposu).**

● În așteptarea vacanței. Teatrul „Ion Creangă" a adus pe afiș un nou spectacol inspirat din povestirile lui Ion Creangă. Scenariul este semnat de Mihaela Tonitza-Iordache. **Uite-l, nu e...** — acesta este titlul premierei — a fost pus în scenă de regizoarea Sanda Manu. În distribuție, pe lîngă actori ai teatrului, figurează și trei din studenții claselor de actorie ale I.A.T.C. **(T. R.)**

● Recent s-a desfășurat în comuna Ciciriău din Maramureș o nouă ediție a unei manifestări care cunoaște an de an un succes sporit : Festivalul cenaclurilor sătești. Însuflețită de poetul Ion Burnar, cu sprijinul factorilor culturali ai comunei și județului, manifestarea artistică maramureșeană a mobilizat și la această ediție creatori și prestigioși oameni de cultură din întreaga țară. **(I.Z.).**

Cronică literară de Valeriu Râpeanu

Alt Istrati

Cînd în urmă cu douăzeci și unu de ani publicam o cronică despre cartea primului monograf al operei lui Panait Istrati, Alexandru Oprea, a cărui moarte absurdă în urmă cu cîțiva ani ne-a îndurerat pe toți, autorul **Ciulinilor Bărăganului** mi se părea ca om și scriitor avînd ceva neobișnuit, straniu uneori, exultat adesеori, gata mereu de afirmare și de negație simultane. Mi se părea că o scrisoare a lui Panait Istrati trimisă din sanatoriul Filaret lui George Mihail Zamfirescu ar fi definit și mai elocvent dilema acestui pelerin care, cu doi ani înaintea morții sale, îi mărturisea celui ce a scris **Haidanul cu dragoste :** „De altfel, nici nu mai cred că sunt un om sociabil. Anii de singurătate și renunțare, chiar la oameni ca Romain Rolland, au făcut din mine un om certat aproape cu întreaga societate". De cînd Al. Oprea a publicat monografia la care ne-am referit **situația literară** a lui Panait Istrati s-a modificat structural în conștiința critică și a publicului românesc, iar circulația operei sale în străinătate a început să urce din nou puntea gloriei. Centenarul nașterii sale a căpătat dimensiunile unui eveniment cu reverberații internaționale și, fapt mai important, nu a rămas doar în limitele unei suite de manifestări protocolare ci s-a repercutat în editarea operelor sale în diferite țări ale Europei. În ceea ce ne privește, în ultimii douăzeci de ani Panait Istrati n-a mai fost un caz ci un scriitor integrat unei culturi și unor structuri mentale și ideologice, tipărirea operelor sale sub diferite forme contribuind la inserarea lui firească în cadrul literaturii autohtone înfrîmîndu-se, atît la nivelul criticii cît și al publicului, sentința categorică a lui G. Călinescu : „Cu toate că Panait Istrati a dat și versiuni române ale operei sale franceze, el nu va fi niciodată scriitor român, deoarece versiunilor le lipsesc spontaneitatea și traducția aceea servilă a idiotismelor ce fac în franțuzește efect exotic". Apariția, în vară, a cărții, sau mai bine zis a primei părți din cartea lui Mircea Iorgulescu intitulată **Spre alt Istrati** (Editura Minerva) a surprins mai întîi prin titlul manifest și, de ce nu, insolit. Autorul și-a dat seama de surpriza cu care mai ales confrații vor întîmpina o carte astfel intitulată și în preambulul acestui prim volum a mărturisit de ce a optat pentru o asemenea perspectivă în alcătuirea exegezei sale. Nu cade în eroarea de a absolutiza perspectiva sa și nici de a o considera unica posibilă. Dimpotrivă, cu o rigoare științifică remarcabilă Mircea Iorgulescu afirmă că nu poate spune : „acesta e Istrati" ci, numai, eventual, „acesta e un alt Istrati".

După acest **avertisment** și la capătul lecturii ne întrebăm : a izbutit Mircea Iorgulescu să contureze cititorului de astăzi, pentru care opera lui Panait Istrati nu mai este ca în urmă cu două decenii atît de puțin cunoscută, iar viața lui doar o suită de mistere, o imagine care fiind nouă să întrunească și atributele adevărului ? Opinia mea este una de natură net pozitivă. Mircea Iorgulescu a izbutit să contureze această imagine deoarece, pornind așa cum a mărturisit, de la o nouă cercetare și, aș adăuga, de la o nouă evaluare a documentelor, a mărturiilor scriitorului sau ale altora, nu a rămas doar la simpla operațiune de rectificare a datelor și faptelor ci le-a reinterpretat din perspectiva unei critici psihologice. Dacă ar fi urmat doar calea rectificării erorilor de pînă acum și a umplerii lacunelor titlul nu s-ar fi justificat. Istoria literară este o știință dar cu mai multe servituți, în special la noi, unde orice investigație trebuie luată de la capăt din pricini pe care nu este locul să le dezvoltăm aici. Dar acel „alt" Istrati și aș adăuga acest **nou** Istrati ne apare din paginile scrise de Mircea Iorgulescu deoarece autorul stăpîn pe o investigație exhaustivă a surselor trece în domeniul criticii de interpretare psihologică a celui ce a fost deopotrivă autorul unei opere și personajul unei vieți. Metoda mi se pare cea mai potrivită în cazul lui Panait Istrati, care n-a fost un scriitor în înțelesul obișnuit al cuvîntului, ci mai mult decît atît, ajungînd ca de la un moment dat imaginea omului să întunece chiar și adevărul operei. Spre acest adevăr al operei înțeleasă nu ca o entitate autonomă ci ca un reflex al vieții sale așa cum a fost sau cum autorul ei a vrut să fie în ochii contemporanilor și ai posterității ne poartă cartea de pasiune și rigoare a lui Mircea Iorgulescu. Nu de pasiune polemică măruntă ci de pasiune în demonstrarea unor **adevăruri** surprinzătoare la prima vedere dar aflîndu-și toate izvorul și corespondența în adevărul esențial al unei existențe turburate de coincidențe, întîmplări și chiar fapte neverosimile. Stăpînind obiectul investigației și dominîndu-l cu rigoare și afecțiune, Mircea Iorgulescu află de fiecare dată formule memorabile, definiții concise, folosind paradoxul și antinomia pentru a contura cu nerv acea existență care pînă în 1922 se „caracteriza" printr-o stabilă „instalare în instabilitate". Nu-și acordă un credit absolut mărturiilor sale considerînd pe bună dreptate că ceea ce a spus despre sine Panait Istrati e o mărturie literară nu literală. Cititorul va afla aici nu viziunea scriitorului despre sine ci interpretarea direcțiilor de manifestare ale personalității sale cărora li se dau explicații pornind de la condiția socială, morală, structura psihologică, de la acele **întîmplări** ale copilăriei și ale adolescenței care l-au marcat atît de mult încît nu numai opera își are aici sursele dar omul de aici s-a edificat integral. Viața cu **întîmplările** ei scoate din comun și cu **întîmplarea** ieșită în cale nu a făcut decît să evidențieze aceste structuri și acest fond atît de net conturat din lumea copilăriei și a adolescenței.

Portretul lui Panait Istrati ni se relevă acum într-o suită de imagini, de comparații, de metafore toate laolaltă și fiecare în parte conducîndu-ne nu numai către un alt Istrati ci — așa cum spuneam — către o altă perspectivă asupra operei sale. Dar ceea ce Mircea Iorgulescu a cutezat cînd a pornit la drum nu putea fi împlinit numai printr-o laborioasă reinvestigare a surselor, numai printr-o meditație adîncă asupra subiectului ci și prin modul în care e scrisă această carte. Și chiar dacă am anticipat ceea ce vreau să spun acum nu aș putea încheia rîndurile dedicate cărții sale fără să afirm un fapt care poate unora li se va părea paradoxal : adevărul pe care l-a urmărit Mircea Iorgulescu rezultă din faptul că paginile sale sînt scrise frumos, cu un avînt al frazei, un nerv al evocării, o precizie a formulării și o combustie internă. Toate ne duc către o expresie aforistică și definiții percutante, încît tensiunea existenței eternului nemulțumit se revarsă în pagini vegheate de un spirit critic riguros dar niciodată sec și plat. Cartea lui Mircea Iorgulescu nu reprezintă doar deschiderea unor orizonturi către un nou Panait Istrati ci și deschiderea unor orizonturi noi de înțelegere metodologică a istoriografiei noastre literare.

*) Editura Minerva.

A fost dat în folosință

un nou și important

drum de fier

Fotoreporterul nostru n-a pierdut primul tren!

Fără a avea zarva marilor șantiere, fără a atrage prea mulți reporteri și curioși, constructorii liniilor de cale ferată își cuceresc gloria pas cu pas și ajung la stația terminus în liniște și cu modestie.

Realizările lor nu sînt, însă, mai puțin importante și mai puțin strălucitoare decît alte clitorii care sporesc zestrea patriei și fertila dimensiune a unei epoci.

Se circulă, iată, pe cea mai nouă linie de pe harta feroviară a țării !

Cale liberă trenurilor ce vor transporta cărbunele țării pe o nouă magistrală feroviară !

Cale liberă pe magistrala cărbunelui, apărută pe harta economică a României de azi ca o necesitate vitală, aici în bazinul carbonifer Horezu, pentru ca rodul trudei minerilor din această zonă să ajungă cît mai rapid și fără pierderi în rezervoarele energeticii românești !

Apropiindu-ne de oameni, avem a descifra biografii interesante, spectaculoase de-a dreptul, biografii ale unor comuniști pentru care fapta îndrăzneață, revoluționară, reprezintă starea firească, cea a existenței lor de fiecare zi.

Kilometrul 0, Stația Băbeni. Aici a fost bătut primul țăruș, își amintește cu precizie inginerul Sava Prodescu, la 29 aprilie 1981, ora 13.30. Erau de față tînărul inginer buldozerist, un excavatorist, un șef de echipă și un paznic, supraveghetor al celor două utilaje cu care s-a început lucrul. Inginerul Prodescu este un om foarte exact în tot ceea ce face, cu o memorie de computer, dar de computer romantic (dacă există așa ceva), fiecare dintre amintirile sale fiind adunate sub o aură de emoție. Sub ochii săi și ai celor ce-și așteptau răsplata eforturilor — răsplată sentimentală pentru ei, dar însemnînd imens pentru țară — a fost eliberată, pe prima pagină a registrului din gara Berbești, la poziția 1, cea dintîi dispoziție de liberă circulație pentru mașina cu numărul 3532, în ziua de 25 noiembrie 1986, Viteza — 5 km/h. Cu două zile înainte, în duminica Referendumului pentru pace, constructorii raportaseră legarea ultimei joante de cale ferată, ceea ce înseamnă, în limbajul nostru de fiecare zi, definitivarea traseului. Și evenimentele au prins a urma cu repeziciune. În 26 noiembrie, la ora 10, are liberă trecere un tren de lucru, pentru ca în 27 noiembrie, ora 20, să treacă prin gara Berbești prima garnitură mergînd la încărcat cărbune, condusă de mecanicii Vasile Vînturiș și Nicolae Vlad. Prima comunicație la acest prim tren a fost făcută, în lipsa telefonului, prin intermediul mașinii ARO 21-VL-629, de către Dan Iordache. C l care și-a asumat responsabilitatea semnării primei dispoziții de liberă circulație a fost inginerul constructor Iulian Pîrlianu, șeful producției din cadrul Antreprizei de construcții feroviare Vîlcea, detașat aici ca șef de brigadă în momentele de vîrf ale finalizării importantei lucrări, momente care au durat 6 luni, pe parcursul cărora au fost montați 15 kilometri de linie. O singură lucrare și nenumărate premiere...

Revenind pe firul magistralei, trecînd podul de la kilometrul 4, de peste rîul Luncavăț, dincolo de viaductul căruia localnicii îi spun „de la Valea Urzicii", ajungem în noua stație Popești.

Garnitura trece prin tunelul Groși, prin punctul de oprire pentru pasageri Cornișoara, prin stația Copăceni și tunelul cu același nume și oprește la Berbești. Îi aflăm aici, urmărind ultimele finisaje, pe inginerii Pîrlianu și Prodescu. Mergem împreună urmărin l, cu acest prilej, lucrările de finalizare a triajului și de montare a instalațiilor moderne, de mare capacitate, pentru încărcarea cărbunelui — grație cărora, zilnic, de la Berbești, pornesc 24 000 tone minereu. Deși sîntem pe la ceasurile amurgului, utilajul complex condus de Mihail Chiorean continuă să lucreze. Marginile zilei de muncă sînt aici, în acest teritoriu al eroismului cotidian, cele impuse de sentimentul datoriei împlinite. Biografia maistrului Chiorean este una specifică adevăraților șantieriști. Căsătorit în 1965, și-a văzut născuți cei patru copii în patru colțuri de țară — la Galați, Teiuș, Medgidia și București. Urmare firească pentru cei ce sînt deja ceferiști, ca tatăl, o fată, este elevă tot la un liceu cu profil feroviar. Istorisește inginerul Pîrlianu : „Mult face, într-o carieră de om tînăr, o asemenea lucrare. Mai de mult timp, la doi pași unul de altul, stăteau : Virgil Mihai, Valentin Teclaș. Sînt, amîndoi, oameni tînăr. S-au împrietenit pe băncile aceluiași liceu de la Mizil, au rămas prieteni și pe timpul studenției bucureștene, au venit împreună aici, stau în același apartament și sînt la fel de harnici și pricepuți, fapt pentru care au și primit numirea de șefi de secțoare, lucru de foarte mare răspundere pentru vîrsta lor de specialiști. Dar pe deplin meritat. La fel, cîte lucruri frumoase s-ar putea spune despre experimentatul maistru Mircea Spineanu, despre inginerii Alexandru Florea și Ionică Butnaru ultimul venit aici.

La Alunu, în alt punct fierbinte al noului tronson, munții de cărbune emană aburi subțiri, semn al calității sale deosebite. Ni se arată locul unde va fi amplasată noua gară Alunu și aflăm că, numai aici, au fost introduși în operă 150 mii metri cubi de terasament, ceea ce spune totul despre amploarea întregii construcții. Construcție care — după spusele inginerului Traian Sabău, directorul A.C.F. Vîlcea — reprezintă o lucrare de anvergură, linia fiind paralelă cu Carpații și aflînd calea cea mai scurtă pe care o putea parcurge cărbunele extras aici. Desigur, la obținerea rezultatelor despre care am vorbit, nu-și putea aduce contribuția o singură unitate. Se cuvin, de aceea, subliniate meritele Antreprizelor de construcții montaj și construcții tunele Brașov, A.C.F. Sibiu, ca și sprijinul acordat bunului mers al lucrărilor de către I.T.A. Vîlcea și I.U.G. București.

N-am vrea să se înțeleagă, din cele spuse pînă acum, că noua magistrală a cărbunelui Băbeni — Berbești — Alunu este altceva decît sfîrșitul unei etape și punctul de începere a alteia. Pe drumul de întoarcere, de la Alunu la Berbești, am zărit, cocoțat pe un deal și lucrînd la lumina reflectoarelor buldozerul lui Costică Dragu, din brigada 3 condusă de tînărul inginer Gheorghe Rednic, atacînd un nou tronson. Tronson ce va lega, în final (după crearea stației Secuiu), Băbeni de Cărbunești. Două mari bazine carbonifere vor putea, astfel, coresponda pe drumul cel mai scurt posibil, reducîndu-se cu peste 110 kilometri vechiul traseu.

Epopeea noii magistrale continuă !

VICTOR RĂDULESCU ■

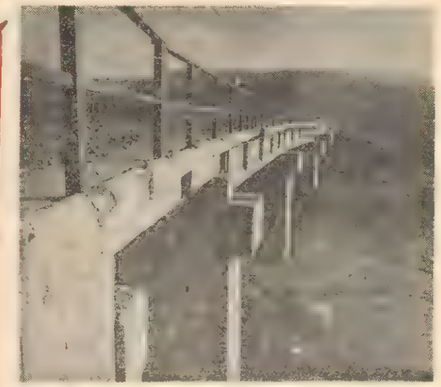

Au fost construite în devans zeci de viaducte și de poduri...

...au fost străpunse patru tunele...

...ajungîndu-se ca, în gara Berbești, trenurile să circule înainte de a fi fost prevăzute în „Mersul trenurilor" !

Șeful de brigadă Iulian Pîrlianu și colaboratorii săi Dan Iordache și Constantin Ricu — în undă cu mecanicii primelor convoaie de cărbune

Pentru oamenii locului un punct de reper al noii civilizații : gara

Mihail Chiorean — un ceferist-constructor care, în peste 20 de ani, a făcut, muncind, ocolul țării

În triajul Alunu, siguranța circulației este în mîinile lor

Din stația Popești, după încărcare — vagoanele cu cărbune pornesc spre centralele termice

Un vechi ceferist, Gh. Bălteanu, și o prezență nouă în gara Băbeni : trenul de cărbune.

Noua noastră școală

Nu căutați viitorul în depărtări. Priviți, e chiar lîngă dumneavoastră!

Sîntem atît de adînc obișnuiți să măsurăm timpul pe ceas încît nu ne gîndim că mersul timpului poate a devenit altul. Aparenta noastră neputință de a înțelege acest ritm nou este zidită bine în noi. Temelia ei a încorporat cărămizile și betonul educației clasicizate și sacralizate de multe, de foarte multe generații. Dărîmarea unei obișnuințe, a unui mod de a gîndi și de a înțelege, atît de bine asimilate în metabolismul spiritual al oamenilor, i-a pus deseori în dramatica postură de adversari ai noului. Refuzul pictorilor vechi de a înțelege și accepta arta lui Eduard Manet în Franța secolului trecut are, desigur, această scuză, dar biruința noului, a vieții nu le-a lăsat, în posteritate, decît un loc trist, umilitor, iar numele lor în istoria artei este doar al unor frîne ridicole în calea valorii. Azi, cadranul ceasului ne permite să calculăm în ore, în zile și ani distanța care ne desparte de secolul viitor. Și noi mai credem că acest calcul este cu desăvîrșire exact. Ce-ați zice dacă ați descoperi, deodată că ne-am înșelat? Tot încrezîndu-ne în logica pe care o socoteam infailibilă a ceasului, n-am observat că s-a schimbat ceva uluitor de important. Acel an 2000, cu chipul pe care i l-a alcătuit imaginația noastră, s-a apropiat mai repede de noi. Poate a și sosit. Poate a și trecut. Timpul are viteze diferite pentru diferite generații. Decalajul dintre ele a crescut fără să observăm. Noi, cei pe care educația tradițională ne-a construit în logica imperturbabilă — o iluzie! — a cadranelor de ceas, așteptăm mileniul al treilea peste 14 ani. Pentru mulți dintre copii însă el se pare că a și sosit. De curînd, profesorul de matematică, Alexandru Mironov, care este una și aceeași persoană cu scriitorul și redactorul de televiziune omonim, îmi spunea următoarele: „În ianuarie 1985 a avut loc, la cabana Bucșu de lîngă Brașov, primul experiment cu copii făcut de Institutul pentru Tehnică de Calcul și Informatică București. Un grup de 28 de elevi au fost lăsați să se joace cu 16 calculatoare. După zece zile, toți, dar absolut toți, se descurcau foarte bine. Știau să converseze cu calculatorul. Unii dintre acești copii erau atunci de clasa a doua. Acum ei sînt specialiști ajunși tocmai în clasa a patra. Există însă ceva chiar mai important. Prin ziua a șaptea a experimentului, au apărut la ferestre niște țînci din Săcele. Ei vedeau pe geam, fascinați, calculatoarele. Nu pot fi descriși ochii acelor copii! Priveau, mi-am dat seama, secolul douăzeci și unu. Am propus, atunci, să-i chemăm înăuntru. Au fost lăsați liberi să se joace, împreună cu ceilalți. În ziua a zecea a experimentului, deci după numai trei zile, se descurcau și ei. Lumea calculatorului vine peste noi! În alt ritm decît credeam. Decît mai credem încă mulți. Secolul douăzeci și unu poate a și venit. Poate că a și trecut pe lîngă noi clipa lui inițială, iar noi, bătrînii, nici n-am observat. De atunci, de cîte ori mă uit la asemenea copii, mi se pare că noi, noi bătrînii, mirosim a mediu întîrziat, a troglodiți." Noi, bătrînii! Alexandru Mironov va împlini anul acesta 45 de ani. Mie mi se pare încă tînăr. Și totuși... Nu cumva are dreptate? Ceea ce spune el împinge spre un fel nou de a privi în oglindă. Spre alt fel de ceasornic și de măsurare a pasului vremii, a vîrstei. Cît, oare, vom fi trăit fiecare dintre noi, aplicînd acest nou mod de a ne înțelege vîrsta? Nu știu să vă spun. Dar lucrul acesta rămîne tulburător și fascinant. O nouă lume există deja. Se dezvoltă alături de noi fără să simțim. Dacă nu vom deschide bine ochii, dacă nu vom face efortul de a înțelege foarte repede fenomenul, ce vîrstă vom avea peste 10, peste 14 ani? Liniștea obișnuințelor trece brusc în neliniștea acestei lumi noi. Cu cît ne vom păstra mai mult timp intactă vechea liniște cu atît ne vom accelera îmbătrînirea. E timpul să acceptăm neliniștea, pentru a mai păstra cîte ceva din tinerețea, sau măcar din dulcea iluzie a tinereții, la care nu vrem să renunțăm definitiv. Conectarea la nou, dificultatea de a realiza, de a înțelege schimbarea ne sînt, iată, abrupt obligatorii. Dar copiii noștri merită, oricum, disconfortul de a le privi și înțelege lumea. Chiar dacă deschiderea cerută din nou înseamnă dărîmarea clasicei noastre construcții, acceptarea desuetudinii ei.

O familie din Arad

Petru Jigorea s-a născut la 12 iulie 1948 în comuna Cireșu, județul Timiș. A făcut Facultatea de fizică din Timișoara. În prezent este programator principal la Centrul Teritorial de Calcul Electronic Arad. Soția sa, Elena, este asistentă de pediatrie. Au un singur copil S-a născut la 5 august 1974. Răzvan. A învățat engleza la grădiniță. Conversa binișor cînd a început școala. Acum se descurcă bine în reviste de specialitate. Ce fel de specialitate? A tatălui. Ba chiar și a sa: informatica.

Tatăl: „Literele le-a învățat, fără să observăm, de pe la 3 ani. Citea diferite cuvinte. Nu-l mai puteam opri. Eu, după căsătorie, la venirea în Arad, n-am găsit catedră. Am lucrat vreo 4 ani la Casa pionierilor. Mă ocupam de cercul de electronică. Apoi am lucrat la I.I.R.U.C. Acolo, acum vreo 3 ani, s-a propus un cerc de electronică pentru copii. L-am făcut eu. Acum 2 ani am început să-l transform în cerc de informatică. Aveam un calculator ZX SPECTRUM 48 K. Jocuri. Cu asta-i prinzi pe copii. Cei pasionați de electronică au devenit foarte pasionați pe calculator. Și-au adus și prieteni. Îmi creștea inima. Nu mai era loc destul pentru atîția copii. După încă un an, am afiliat cercul la Casa pionierilor. Pe Răzvan l-am dus să vadă un calculator cînd avea vreo cinci ani. L-a imitat pe operator: lansa și el programe în execuție. I-a plăcut jocul. Cînd era în clasa a patra, a avut primul lui contact cu un calculator personal. Era al unui student din vecini, care venise să mi-l arate. Pe acel calculator (cu o minimprimantă), Răzvan a digitalizat, a transpus o fotografie a lui, făcută la 1 mai 1984. Eu l-am alimentat cu reviste. Acest lucru este capital. Revistele aduc informații pasionante. Dacă nu ești în contact cu alți utilizatori de calculatoare, îți dispar ideile. De joc te saturi. Te joci, te joci, dar acolo rămîi, dacă nu inveți programare. Așa pățesc majoritatea cumpărătorilor de calculatoare personale. Pentru că, atunci cînd vor să-și facă un program, trebuie să învețe. Trebuie să-ți transformi gîndirea după modelul calculatorului. Dacă învățăm doar prin asocieri cu elemente ale modelului în care ne-am format, la un moment dat, se poate rupe lanțul informațional și nu se mai leagă. Cu atît mai mult este important ca întîlnirea cu calculatorul să se producă în copilărie. Atunci gîndirea tradițională îngăduie, firesc, formarea în paralel a modalității de înțelegere după logica, după modelul calculatorului. Răzvan știa, la 11 ani, să lucreze cu limbajul de asamblare (folosind și dezasamblorul) Z-80 și știa să citească un program. De pe atunci modifica programe elaborate de firme specializate. Ele, aceste programe, sînt protejate, prin așa numite chei: să nu le poți copia sau modifica. L-a amuzat să descopere singur cheile de acces. A reușit să spargă cheile de protecție, cum se spune curent. Erau programe de jocuri. Le-a tradus textele, le-a modificat cum i-a plăcut, le-a înnebunit complet. Îi plăcea că veneau studenți să-l întrebe cum face. Asta îl creștea în ochii lui. Eu, fiind hard-ist, spre asta îl dirijam și pe el mai mult. Nu prea înțelegeam programarea, soft-ul. M-a stimulat însă Răzvan care mă depășea în soft. În prezent este și greu să fii hard-ist fără să știi soft. În august 1985, Răzvan a fost în Tabăra Națională de Informatică de la Navodari. Și e tăcut. Nu mi-a povestit mare lucru. Dar în ianuarie 1986 am fost invitat ca specialist-instructor de către Consiliul Național al Pionierilor la Tabăra Națională de Informatică de la Voineasa. Era și el acolo. Erau și alți copii și instructori care fuseseră la Năvodari. Am aflat, de la ei, despre impresia pe care o lăsase acolo. A descoperit o greșeală, neobservată nici de cei mari. Vocea lui de copil a produs mirare. Avea idei la care nu se gîndiseră nici oamenii mari. Ca și la Năvodari, la Voineasa a obținut Marele Premiu. La propunerea tovarășului Ion Diamandi de la Institutul de Tehnică de Calcul și Informatică București — I.T.C.I. — a fost cooptat printre colaboratorii institutului. Tot după tabără de la Voineasa am trecut și eu la C.T.C.E. Evident, este mai pasionant soft-ul decît hard-ul... Pentru mine, una din cele mai tulburătoare întîmplări a fost următoarea: Răzvan vroia să transmită grafica realizată de el (pe microcalculatorul lui) la un calculator mini de tip CORAL. L-am dus la centru. I-am explicat cheștiunile de protocol al transmisiei. A făcut un program care vectorizează grafica. L-a făcut pe loc. Și a început să transmită. El lucra la calculatorul lui, cu minuam CORAL-ul. Legătura a funcționat perfect. Ulterior, ajutat de colegul meu Mihai Săbăilă, am obținut desenul mărit la limita maximă de imprimare. A doua zi, ceilalți colegi m-au asaltat: Cum ai făcut? Am avut o clipă... la care mi-e greu să mă mai gîndesc. N-am îndrăznit să le spun că am lucrat cu Răzvan. Era mai mult realizarea lui: eu n-am avut de făcut mai mult decît să minunesc în mod obișnuit un CORAL, dar cine m-ar fi crezut atunci? Parcă pentru a-mi ispăși ezitarea, acel răspuns prin care acceptam să fiu considerat eu autorul realizării lui, m-am trezit că mi se mai și spune să fac o comunicare scurtă... Ritmul nou de înțelegere al copiilor ne surprinde atît de mult încît comportamentul nostru riscă să devină nefiresc. Ne desprindem greu noi, oamenii mari, de modelul de gîndire în care am fost formați."

Răzvan este, acum, în clasa a VII-a, la Școala nr. 5 din Arad.

Profesoara lui de matematică, tovarășa Rodica Mitrici: „Este un copil dotat pentru matematică. Orice i-aș da, niciodată nu spune că are prea mult de lucru. În pauze îmi pune întrebări suplimentare din materia ce depășește nivelul clasei, de nivelul claselor a XI-a și a XII-a. În vară și-a făcut un caiet cu probleme din culegeri pe care le-a rezolvat. Două sute de pagini a umplut. La cercul de matematică este foarte activ."

Diriginta lui, profesoara de română, Rodica Negrilă: „Din clasa a V-a am remarcat că este un copil deosebit. Disciplinat și bine pregătit la toate materiile. În camera lui, am rămas uimită de ce am văzut: o mică lume a informaticii. În clasele a V-a și a VI-a a avut media generală zece. Așa învață și acum. E bun coleg, sociabil. Știe să rîdă, se știe bucura. Une curioasă. Modest. Îi antrenează și pe ceilalți. Clasa nu mai vroia să se termine ora la care a prezentat el un program de învățare asistată de calculator, program pe care l-a creat singur."

Atracția calculatorului a făcut ca părinții să aibă de lup'at pentru ca acest copil să mai facă și altceva. Să se mai joace și altfel. Oricum, sportul îi era necesar. Îl acceptă. Ca pe o alimentație. Constient că e necesar. Dar bicicleta stă neatinsă de foarte multă vreme. Nu-l mai atrage. Între tentații, calculatorul se dovedește feroce. Și acum, iată transcrierea unui portret vorbit făcut de Alexandru Mironov acestui copil: „Un băiețel cu ochii mari și catifelați, zîmbind sfios și ingăduitor totodată. Te privește cu atenție, îți răspunde serios la întrebări, dar pare, în același timp, puțin absent. Și ghicești că, în spatele privirilor, mintea lui este capabilă de abstractizări superioare, că limbile Turnului Babel sînt pentru el algoritmizabile în limbaje de calculator. Răzvan o să crească lîngă noi, printre noi, și totuși mai departe și mai în adîncurile inteligentelor artificiale, pare-că anume pentru el create. În tabăra de la Voineasa își strîngea mina cu specialiști de la ITCI, fără nici un fel de complexe. (De altfel, nu este tocmai lipsit de importanță ca media de vîrstă a cercetătorilor acestui prestigios institut condus de directorul Dan Rotaru, este între 32 și 33 de ani.) În august 1986, la Cluj-Napoca, la Forumul pionierilor, eu l-am prezentat pe conferențiari. Se numeau Mircea Malița, Edmond Nicolau și Răzvan Jigorea. În această companie, elevul s-a bucurat de un interes deosebit. Și-a prezentat programele, a vorbit despre inteligența artificială. Este, cert, unul din cei numiți **vrăjitori informatici**. Expresia aceasta circulă. Vrăjitorii informatici sînt cunoscuți peste tot în lume ca altfel de oameni: învață automat orice limbaj."

Minitehnicus la școală

Aceasta este denumirea unui program de Răzvan Jigorea. Capacitatea lui de creație fiind deja cunoscută, ITCI a încheiat, la 15 aprilie 1986, cu Școala nr. 5 din Arad contractul de cercetare științifică nr. 197. Tema trecută în contract: „Realizarea de programe de instruire pentru învățămîntul școlar pe calculatoare personale compatibile Sinclair Spectrum." Contractul prevede ca școala să-și procure un calculator cu banii cuveniți drept plată pentru munca lui Răzvan. Aceasta a fost dorința lui. Este un program de instruire asistată de calculator, care a fost predat în două faze beneficiarului. Programul a fost scris în limbajul de programare BASIC-Spectrum, avînd și cîteva rutine scrise în limbaj de asamblare Z-80. S-au folosit diferite tehnici de programare: digitalizarea unei fotografii și transpunerea ei pe display, schimbarea setului de caractere standard cu un altul realizat de autor, transpunerea unor bucăți muzicale pe calculator s.a. Iată descrierea programului redactată de autor, elev în clasa a VI-a, cînd l-a realizat: **„În timpul încercării programului, pe ecran apare titlul acestuia și fotografia autorului. Imediat după încercare (aceasta durează aproximativ 4 minute), programul se autolansează și pe ecran apar instrucțiunile de operare. La apăsarea unei taste, pe ecran apare apoi robotelul Minitehnicus pe coridorul unei școli, în fața celor 6 cabinete în care poate fi condus de operator. Minitehnicus poate fi introdus în fiecare cabinet pentru a răspunde la întrebările ce vor fi afișate. O situație aparte are ultimul cabinet, cel de PTAP, unde va găsi un joc numit TIR SPAȚIAL, dar, pentru a-l juca trebuie să totalizeze un scor de minimum 350 de puncte în celelalte cabinete de matematică, fizică, istorie, geografie și informatică. Din fiecare cabinet se poate trece la altul după 5 răspunsuri corecte. După reușita la un cabinet, lui Minitehnicus, respectiv operatorului, i se oferă ca recompensă o melodie, ce reprezintă totodată și „sunetul clopoțelului" pentru pauză. La fiecare răspuns corect punctajul crește și Minitehnicus înaintează pe o nouă poziție, iar pentru fiecare răspuns greșit punctajul scade. Minitehnicus rămînînd pe vechea poziție. Setul de întrebări este la nivelul clasei a VI-a, dar poate fi schimbat cu alt set, prin încărcare de pe caseta magnetică, folosind instrucțiunea MERGE. La intrarea în cabinetul PTAP, sînt prezentate instrucțiunile de joc."**

Fermecătorul „vrăjitor" și lumea lui

„Totul este făcut de el, ne spunea Petru Jigorea, vorbind despre acest program. Chiar dacă aș fi vrut, nu mă lăsa să-l ajut. Ne-am consultat. Nu efectiv în programare, însă." L-am văzut pe Răzvan la școală și acasă. Este un copil fermecător prin fulgerătoarea înțelegere exactă a oricărei întrebări, atitudini, situații. Dă senzația neobișnuită că ai în față o personalitate puternică și acaparatoare, cu surpriza că omul are chip și înălțime de copil. Îi plac gramatica, științele naturii, geografia. („La geografie și naturale nu învață acasă, nici nu eram siguri că a început la școală aceste materii.") Doar la istorie îl ascultă mama. „Orice învață nu uită." Are o memorie cu care pe tatăl său ba îl complexează, ba îl stimulează, după mărturisirea acestuia.

L-am rugat pe tovarășul Ion Diamandi, analist principal la ITCI, să aprecieze programul achiziționat de institut și pe autor. „Programul este cu totul deosebit ca performanță pentru un copil de clasa a VII-a. Este, practic, complet. Într-un limbaj evoluat. Folosește programarea structurată. Asta pot face numai cei avansați. Este realizat pe o imprimantă. Spun aceasta, mai ales pentru cititorii de specialitate. În prezent, institutul poate vinde oricărei școli caseta cu acest program, la prețul de 150 de lei. Răzvan face parte din categoria celor pe care îi numim **experți**. A obținut cam toate premiile care se puteau obține. Este foarte dezvoltat la ora actuală. Folosește deja calculatorul la prelucrarea de texte. Face programe prin care stochează pe casetă lecțiile învățate. Sterge ce vrea. Adaugă. Își cheamă pe ecran orice date pentru verificare. Învață în cu totul alt mod decît am făcut-o noi la vîrsta lui."

Sigur, acest tînăr este unul mai exersat și, cert, unul mai dotat decît alții. Dar posibilitățile pe care le deschide întîlnirea cu calculatorul sînt tulburătoare în cazul oricărui copil. Și întîlnirea este inevitabilă. Multe școli sînt deja dotate cu calculatoare. Nu doar un liceu ca acela de informatică din București. Am văzut licee ca „Ioan Slavici" din Arad sau „Emanuil Gojdu" din Oradea în care se obțin rezultate deosebite în inițierea elevilor pe calculator. Este o autostradă pe care noi n-am călcat în copilărie. Noi, bătrînii, cum spune Alexandru Mironov. Dar lumea viitorului nu încape îndoială că va circula, cu predilecție și inevitabil, pe ea. Este drumul viitorului. Pentru noi este neașteptat, chiar incomod să înțelegem această lume, acest viitor. Dar el, într-adevăr, a și sosit. Să fim cinstiți cu noi și mai ales cu copiii noștri: să nu ne facem că nu observăm! Să acceptăm neliniștea confruntării lucide cu această realitate!

Este o neliniște vitală.

DORIN GHERGHINESCU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

Sărbu M. : Poemul, însuflețit de bune intenții (pentru care vă mulțumim) are unele părți interesante. Așteptăm, însă, de la dv., după o atît de lungă „dispariție", vești mai consistente și mai explicite (era vorba, parcă, și de o carte...)

Anatol C. : Vă vorbeam de „un amatorism elevat", ceea ce însemna, desigur, că onorurile erau adresate unui oaspete distins, dar ocazional, al acestei rubrici (destinată în primul rînd începătorilor, în drum spre marea performanță !...). Iar onorurile se adresau nu atît textelor trimise (ultimele, mai slabe, desuete, diletante), cît adevăratelor dv. creații de artă care v-au consacrat. Și pentru care reînnoim omagiile noastre, considerînd că, de data asta, am reușit să ne explicăm mai bine punctul de vedere.

V. Antonie : Cîteva pagini ceva mai echilibrate : „Răsărit de soare", „Efort", „Intrarea în adevăr" (cu un vers stîngaci, confuz, care aproape compromite întreg textul — ce vreți să spuneți cu „treceți prin milenii care sînt oprite de moarte" ?... Ar fi bine să revedeți și restul, pînă la final, care și el e cam în doi peri). Încolo, nimic nou, nici măcar în ce privește ortografia !...

H. R. — Mateescu : Unele au un caracter prea particular și intim, pentru a putea sugera ceva cititorului (de p. „Scrisoare", ori „Vedere din Predeal", etc.). Altele reiau vechea manieră a compunerii programatice, convenționale, clasicizante. În final, cîteva (mai ales prima) se află în plină zodie a poeziei : „Parabolă", „Marți", „A murit-a dormi", „Frenezia". Schimbarea semnăturii (care, după atîta vreme, a obținut, desigur, o anumită „cetățenie" lirică...) ni se pare cu totul absurdă !...

Ip. Ciubotaru : Nu există nici un termen. Textele reținute sînt programate în funcție de condițiile și nevoile redacționale. Aceleași condiții redacționale determină ca, uneori, nu tot ce se programează să și apară. Sperăm că v-am lămurit.

Sz. Pop : E ceva și nu e — încă nu putem trage o concluzie. Reveniți. Dar (chiar dacă în acte purtați cumva același nume) nu vă este îngăduit, după vechi legi, scrise sau nescrise, să folosiți o semnătură binecunoscută de ani de zile în literatura, în publicațiile noastre culturale, în presă, radio și TV. (Ar fi cam ca o tentativă de furt...).

W. Kramps : Trei pagini mai înfiripate (dar ceva mai jos decît buchetul precedent, cuprinzînd lucruri ieșite din comun) : „Închis într-un mit", „Pescuitul miraculos", „Singur-lună" (care, însă, ne amintește, fără ghilimele, un titlu absolut familiar ! ?...). Dați-ne un telefon.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

RĂSĂRIT DE SOARE

În fața mașinii de scris
întotdeauna există un răsărit de soare
cu care trebuie să mă iau la întrecere.
Bag repede o coală albă
și-o ridic în sus
cu un poem.
Pare o jalbă modernă.
O citesc o dată
de două ori.
O pun de-o parte.
În fiecare an
de cincisprezece ianuarie
o pun într-un protap
și mă duc și eu eu ea
la statuia lui Eminescu.

VICTOR ANTONIE

ȚĂRAN MUNCIND

Pare etern
spatele gri
al țăranului
ca un dimb aplecat peste tărînă,
crescînd deodată
cu sufletul recoltei,
care-i ajunge
în văzul crestat
ca propriile palme,
prin aerul calm
al acestei planete,
care e munca.

ADRIAN CREȚU

SE VA SPUNE

ochii mei visîndu-și orbirea
pe tine te visează
sînt ca un riu în care
se oglindește o singură stea
dincolo de viața în sine
văd stîngăcia cu care trăim
eu și tu
două cercuri gemene
într-un stelele nopții
mai vinovat de albi
mai vinovat de frumoși
încît se va spune
despre noi
„muzica lor cea mai de preț
a fost marea tăcere
a iubirii lor"...

MARIUS DUMITRESCU

E-ATÎTA LUMINĂ

E-atîta lumină sub fiecare creangă
și deasupra fiecărui pod
în cuvinte
și-n lacrima neplînsă a tatii
cînd îmi aduce în lopată
tăcerea pămîntului
în privirea caldă ca pîinea a mamei
și-n surîsul de toamnă al iubitei
E-atîta lumină în mine încît
și pe degetul mic de la mîna stîngă
port o stea
și-n muguri și-n firul de iarbă
chiar și-n prafui de la marginea drumului
e-atîta lumină

Mai cade uneori cîte-o frunză
și-atunci tremurînd parcă aștept
ca steaua de pe degetul mic
să mă tragă
spre noaptea din care vin.

ALEX. DORIAN

Deschiderea spre public

(Urmare din pag. 9)

dul profesorului său de literatură, a fost îndrumat să ni-l prezinte și nouă. Ochelarii sînt, într-adevăr, aidoma celor pe care îi purta Caragiale. Dar oare sînt chiar ochelarii lui Caragiale ?! Urmează să ne deplasăm la Ploiești, să-l aflăm pe acel avocat în vîrstă și, din fir în fir, așa cum fac detectivii să refacem toată povestea acestor ochelari. Sau, dacă vreți, o problemă mai ciudată. Fiul unui mare scriitor, nu-i voi pronunța numele, întrucît nu vreau să întinez memoria sa lăsă muzeului nostru, prin testament, bibliotera tatălui său și o sumedenie de manuscrise deosebit de valoroase. În testament, însă, cu chiar mîna sa, a scris : „Aveți grijă, păziți-vă de cele două scorpii !". Cele două scorpii s-au dovedit a fi două mătuși ale sale. Înainte ca noi să intrăm în posesia bibliotecii și a manuscriselor, scorpiile, cum le-a numit el, își făcuseră datoria, adică au sustras o bună parte din manuscrise. Ce fac ele cu acele manuscrise ? Le vînd cu bucata pe la diverși anticari, iar noi le recuperăm încetul cu încetul. Din fericire, însă, astfel de falși moștenitori sînt tot mai puțini. Ca să contracarez acest exemplu, iată, de curînd am primit biblioteca lui Coșbuc, o bibliotecă fabuloasă, cu cărți de o valoare greu de exprimat în cuvinte, inclusiv mobilierul acelei biblioteci, două fotolii și o masă, mobilă florentină autentică, pe care poetul le-a cumpărat în Italia, la Florența, cînd s-a documentat în vederea traducerii în limba română a operei lui Dante. Avem chiar manuscrisul, o ediție foarte rară a **Divinei Comedii**, care i-a servit poetului nostru.

— Încetul cu încetul ați părăsit domeniul așa-zis palpitant al cîtorva întîmplări de ultimă vreme și ați început, după cîte vedem, să ne vorbiți despre muzeu. Ce alte piese, aidoma celor ce i-au aparținut lui Coșbuc, au mai intrat în dotarea muzeului ?

— Aș aminti, în primul rînd, fondul Sadoveanu care, prin bogăția sa ne este de un real folos în elaborarea ediției critice Sadoveanu, cea care va urma ediției Eminescu care, începută de Perpessicius, a ajuns la cel de-al XIII-lea volum, iar în 1989, la centenarul stingerii din viață a poetului, vom edita și cel de-al XVI-lea volum, ultimul. Și dacă tot am vorbit despre faptul că s-a început elaborarea ediției Sadoveanu, putem vorbi și despre faptul că am alcătuit în linii mari colectivul care va lucra la o altă amplă ediție, Perpessicius, de la moștenitorii căruia am primit, prin testament, un impresionant volum de materiale. După cîte văd, însă, m-am îndepărtat de la întrebarea dumneavoastră, și-am început să vorbesc despre intențiile noastre de viitor. Între alte noi achiziții, ca să revin, avem bucuria să spunem că deținem, prin senzaționala bibliotecă a lui Blaga, inclusiv manuscrisul trilogiilor. Alte cîteva intrări, ca să le zic așa, de excepție : manuscrise, mobilier și alte obiecte ce au aparținut unor importanți scriitori ca Ion Pillat, Adrian Maniu, Ion Vinea, Duiliu Zamfirescu, Vasile Voiculescu, o parte din biblioteca și manuscrisele lui Arghezi, restul aflîndu-se la „Mărțișor", casă memorială pe care tot noi o patronăm, ca și Casa memorială „G. Bacovia".

— Ce anume credeți că l-ar uimi pe un iubitor de literatură care ar intra pentru prima dată în muzeu ?

— Mărturisesc că eu însumi mi-am pus această întrebare. Și pentru că nu mi-am putut răspunde cu una cu două, l-am adresat-o și colegei mele, Constandina Stoian, șefa secției de arhivă și expoziții. Ca una din cercetătoarele care lucrează la muzeu încă de la înființarea acestuia, dacă nu mă înșel, mi-a dat un răspuns pe care încerc să-l reproduc. Ar constata acel vizitator că literatura este un fenomen în spațiu și timp. Apoi ar înțelege de ce există acest muzeu, singurul loc în care pot fi păstrate și tezaurizate o sumedenie de elemente ce dau consistență și perenitate literaturii noastre. Ar fi uimit, cred eu, de întîlnirea cu textele eminesciene. Grație lor ar intra, să zicem, în laboratorul de creație al poetului din perioada sa vieneză. Ar vedea, de exemplu, cît de bine și-a cunoscut Eminescu țara însoțind trupele de actori. Ar mai vedea ce loc a jucat în creația eminesciană popasul poetului la Blaj. După șederea sa la Blaj Eminescu a descoperit fabuloasa istorie a Transilvaniei. Ar mai putea constata, ca și cum ar urmări un film, că în aceeași perioadă de timp au coexistat în literatură cîteva mari vîrfuri scriitoricești. E destul să aduc în discuție contemporaneitatea lui Eminescu, Caragiale și Slavici, sau Caragiale și Coșbuc. Intrat în muzeul nostru, iubitorul de literatură ar trăi două stări oarecum diferite, o demitizare și o remitizare a scriitorului.

— Ce v-ați propus dumneavoastră, ca nou director al muzeului, și, firește, cum se vor resimți aceste intenții în viața muzeului ?

— Două întrebări, strîns legate una de alta, la care îmi vine mai greu să răspund, întrucît este implicată și persoana mea. Intenționez să pun în valoare tot ce ține de elanul și pasiunea mea de istoric literar pe terenul unei realități inedite, ceea ce pentru mine e foarte mult. Sper să rezulte o fațetă nouă a activității mele de pînă acum. O fațetă în care reperele mele ar fi, deocamdată, doar două — cunoașterea și valorificarea tradiției existente în sensul inițiat de Perpessicius, și înscrierea mai acută, majoră, a activităților muzeului nostru în peisajul cultural-artistic mai larg, cu precădere literar. Acest al doilea reper presupune o mai decisă deschidere spre marele public iubitor de literatură, spre preocupările istoriei literare actuale. Vom contribui astfel, prin efortul nostru, la această foarte importantă acțiune de valorificare a moștenirii literare. Vrem să continuăm, sub toate aspectele, tot ceea ce s-a dovedit a fi bun de-a lungul celor aproape 20 de ani de existență a muzeului și a recepta tot ceea ce este nou. Un teren fertil se arată a fi literatura română de la începutul secolului nostru, inclusiv perioada interbelică. Muzeul Literaturii Române trebuie să fie instituția care să acționeze în direcția tezaurizării a tot ceea ce ține de dezvoltarea literaturii române în această epocă, în așa fel, încît să se știe în viitor că aici există aproape tot din ceea ce au scris scriitorii.

— Un exemplu în acest sens l-ar constitui faptul că recent, reluînd un mai vechi obicei al muzeului, o echipă de actori a făcut o lectură scenică, cu public, a unui text dramatic de Nicolae Iorga...

— Da, este vorba de piesa **Frumoasa fără trup**, scrisă la Vălenii de Munte, publicată de editura pe care Nicolae Iorga o înghebase acolo. O piesă niciodată pusă în scenă, dar extrem de interesantă, după părerea mea. Regizorul și actorul Mihai Stan, care s-a încumetat să-i confere o alură spectaculară, a scos în evidență cîteva din calitățile indiscutabile ale acestui valoros text dramatic. În fața unui numeros public cel care de obicei vine la dezbaterile din sala noastră, devenită, zic eu, celebră prin personalitățile literare și culturale ce-au conferențiat aici, este vorba de Rotonda 13, a asistat la un spectacol interesant, Iorga dovedind cu această piesă de inspirație folclorică, că ar fi putut scrie și teatru pur, de factură romantică, asemănîndu-se pe alocuri cu **Luceafărul**, dar și cu **Faust**-ul lui Goethe. Avem în vedere, cu această reușită montare în lectura actorilor, alte cîteva spectacole la sediu, apoi alte spectacole în liceele de istorie și filologie, dar eu cred că, pînă la urmă, se va putea realiza un spectacol de teatru propriu-zis. Revenind la subiectul nostru, cu acest spectacol am reluat o tradiție inaugurată de primul director al muzeului, academicianul Perpessicius, continuat de cel de-al doilea director, istoricul și criticul literar Al. Oprea, în colaborare cu scriitorul și omul de carte rară Romulus Vulpescu. În ceea ce mă privește, sînt gata să colaborez cu orice om de teatru care vrea să pună în scenă, adică în lectura actorilor, un text inedit din cele aflate în tezaurul muzeului nostru. Și, ca încheiere, sîntem gata să colaborăm cu toți cei ce vor să contribuie la un cît mai solid impact al nostru cu marele public iubitor de literatură.

— La această masă de lucru s-au scris capodopere — detalii din ambianța lui Sadoveanu

La Opera Română

● A doua reprezentație, după premieră, cu **Seară de balet Mihail Jora**. Nostalgia tinereții din **Curtea veche** (coregraf Alexa Mezincescu), solemnitatea zimbitoare din **Demoazela Măriuța** (Vasile Marcu și Rose Marie Both), animația pestriță din **La piață** (Tilde Urseanu) au plăcut. Vineri, 12 decembrie, la ora 18, vor dansa : Eugenia Cotovelea, Nicolae Deneș, Roxana Colceag, Tiberiu Almosnino, Anne Marie Vretos, Florin Brîndușă, Viorel Berinde, Daniela Constantinoiu, Gheorghe Anghelușe, Maria Cumbari, Ștefan Bănică ș.a. În rolul Barbu Lăutaru — solistul vocal Nicolae Bratu. Dirijează Carol Litvin.

● Este o reprezentație rară, prea rară din păcate, aceea a operei („scene lirice" în spus Ceaikovski) **Evgheni Oneghin**, încoronarea muzicală a romanului în versuri de Pușkin. Cu Sanda Șandru în Tatiana, Florin Diaconescu în Lenski, Lucian Marinescu în Oneghin, Dan Zancu în Gremin și dirijorul Constantin Petrovici la pupitru, sperăm ca spectacolul de sîmbătă 13 decembrie să răspundă exigențelor.

● Soprana Daniela Vlădescu va deslușl copiilor pe năzdrăvanul **Motan încălțat**, opera compozitorului Cornel Trăilescu. Victoria Bezetti (Domnița), Veronica Gârbu (Doica), Cristian Mihăilescu (Împăratul), Alexandru Moisiuc (Robul), Gabriel Năstase (Ionică), Adrian Ștefănescu (Dregătorul), Pompei Hărășteanu (Uriașul) fac parte din distribuție. Dirijează Lucian Anca. Duminică, 14 decembrie, în matineul de la ora 11.

● Duminică seară (ora 18) o gală cu **Lacul lebedelor** ceaikovskian. Cuplul de balerini **Nelly Beredina** și **Piatras Skirmantas** din R.S.S. Lituaniană asigură rolurile principale, Odetta-Odillia și Siegfried, alături de Florin Brîndușă (Rotbart), Gheorghe Anghelușe (Bufonul), Anne Marie Vretos, Roxana Colceag și Laurențiu Guinea (Pas de trois). La pupitru Cornel Trăilescu.

● Cu aleasa participare a artistului emerit Valentin Teodorian în Eisenstein și a băsilor Ioan Hvorov în Frank și Constantin Gabor în Frosch, Marina Mirea fiind Rozalinda, Gerda Radler — Adela, Adriana Alexandru — Orlovsky și Gabriel Năstase — Alfred (în debut), opereta lui Johann Strauss **Liliacul** va putea fi urmărită marți, 16 decembrie, la ora 18. Conducerea muzicală aparține dirijorului Lucian Anca.

● Din operele semnate de Verdi, miercuri 17 decembrie, la ora 18, **Bal mascat**. În distribuție figurează Cornelia Pop (Amelia), Constantin Ene (Riccardo), Nicolae Urdăreanu (Renato), Adina Iurașcu (Ulrica), Eleonora Enăchescu (Oscar). Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Cele două creații ale coregrafului Ioan Tugearu — **Bufonul** de Serghei Prokofiev și **Nunta însingerată** după Federico Garcia Lorca — au fost programate pentru joi, 18 decembrie. În rolurile principale Gheorghe Anghelușe, Rose Marie Both, Beatrice Bleont, Viorel Berinde, Mihai Tugearu. În roluri de debut Cătălin Caracaș, Gabriela Ocolescu, Mirela Simniceanu și Mihaela Tigănuș.

Un domeniu fascinant: reconstituirea antropologică

Fotografii la minut... peste milenii!

Interviu acordat de dr. Cantemir Rișcuția de la Institutul „Victor Babeș"

— Să revenim cu voia dumneavoastră, stimate tovarășe doctor, în miraculoasa lume a reconstituirilor antropologice. Nimic mai senzațional decît posibilitatea de a reînvia imagini dispărute, de a percepe fizionomia unor copăimînteni pierduți în circuitul materiei cu secole și milenii în urmă. Sînteți de altfel — ne permitem să amintim cititorilor noștri — printre puținii oameni de știință ale căror cunoștințe de medicină, de antropologie și paleoantropologie, de istorie și lingvistică sînt completate fericit prin talentul graficianului și al sculptorului. Și, evident, unul dintre foarte puținii specialiști înzestrați cu facultatea de a intui cu suficientă precizie corelația anatomică de volume și desen fizionomic dintre părțile moi și structura osoasă a unui organism. Pe această cale, antropologia a adus clarificări esențiale în unele probleme de paleontologie, de antropo și etnogeneză, de urmărire în timp a elementelor de continuitate etnică în rîndul unor populații. În ultima noastră relatare, din ianuarie 1985, am înfățișat publicului larg cercetările pe care le-ați întreprins vreme de 20 de ani, împreună cu colectivul din I.V.B., asupra unor grupe de populație din Munții Apuseni. Concluziile studiului s-au dovedit cu adevărat tulburătoare: locuitorii Munților Apuseni păstrează într-o mare proporție trăsăturile vechilor aborigeni predaci și daci. S-a dovedit atunci că iconografia antică dovedește o precizie uluitoare, asemănarea dintre dacii prezentați pe Columna lui Traian, pe Arcul de Triumf al lui Constantin cel Mare și actualii băștinași din Munții Apuseni, din alte regiuni ale țării, fiind frapantă. Știm de asemenea că ați întreprins investigații asupra scheletelor deshumate la Schela Cladovei, bănuim că o să ne vorbiți și despre această cercetare, dar pînă atunci vă rugăm să amintiți cititorilor noștri cînd și cum s-a născut metoda de reconstituire antropologică?

— Antropologia, ea însăși, este o știință relativ nouă. Multă vreme discipolii disciplinei au purtat discuții în legătură cu scopul și mijloacele de cercetare, confruntări și opinii ce s-ar putea rezuma la următoarea întrebare: a vedea sau a măsura? În veacul trecut a stăruit o vreme părerea că important este a efectua clasificări pe baza descrierilor vizuale, acestea bazate pe analiza senzorială a formelor. Ulterior a fost acreditată ideea că, în antropologie, totul trebuie să fie comensurabil, argumentele vizînd diferențele cantitative, pentru ca din nou, în ultimele decenii, să se aprecieze că a vedea este un demers tot atît de necesar ca și a măsura, că reconstituirea prin mijloacele grafice și ale sculpturii pot furniza prețioase cunoștințe. Reconstituiri au fost efectuate și în trecut, începînd cu finele veacului XIX, asupra unor fosile celebre pentru începuturile paleoantropologiei. Aceste prime reconstituiri s-au făcut prin colaborare cu artiști plastici. Execuția oricît de scrupuloasă a acestor portrete nu a putut depăși stadiul unor cunoștințe sumare despre relația dintre craniu și țesuturile moi ale feței. Un merit deosebit a revenit spre începutul secolului nostru unor pionieri ai morfologiei hominide de a obține date statistice asigurate în legătură cu amintita relație morfologică. Este vorba de A.H. Schultz și Mihail M. Gherasimov, cărora le datorez personal începuturile activității mele în acest domeniu. Ajutat de datele pe care mi le-au împărtășit cu multă generozitate, am putut depăși, fără consum de timp, etapele de început. În cursul unei întrevederi — singura de altfel — pe care am avut-o cu Mihail Gherasimov, acest om de excepție mi-a propus ca, în intervalul unei săptămîni de colaborare, să-mi împărtășească toate cunoștințele sale nepublicate, ce constituiau „know-how"-ul său. Moartea sa prematură m-a frustrat de această ocazie unică, dar m-a îndemnat să caut o cale proprie spre atingerea scopului și astfel am ajuns să creez metoda mea originală de reconstituire grafică și plastică pe bază de proiecții ortogonale. Cu această metodă am izbutit să reconstitui pe Homo erectus javanensis Sangiran II, pe Homo erectus modjokertensis infans și pe Homo sapiens praesapiens steinheimensis. Primii doi mi-au fost propuși de însuși descoperitorul lor, profesorul H.H.R. von Koenigswald, și i-am lucrat parțial în țară, parțial în laboratorul său din cadrul Universității din Utrecht pe cînd mă aflam ca cercetător-oaspete al Institutului de antropologie din acel oraș. Homo erectus modjokertensis mi-a fost propus spre studiu și reconstituire în premieră internațională după 32 de ani de la descoperirea lui. Homo sapiens praesapiens steinheimsis, exemplar unic feminin, a fost realizat la propunerea profesorului Gottfried Kurth, directorul Institutului de antropologie al Universității tehnice din Braunschweig unde am lucrat o jumătate de an ca „Gastprofessor" la recomandarea celebrului biolog prof. Berhard Rensch din Munster. Am avut de asemenea prilejul de a-mi prezenta rezultatul reconstituirilor în cadrul unor expuneri la universitățile din Utrecht, Münster, Mainz, Giessen, Heidelberg și Viena, la Institutul-Muzeu Senckenberg. Filmul nostru „Copilul de la Modjokerto" în care eu și soția mea, Irina Rișcuția am prezentat acest caz, a intrat în „Arhiva de aur" a filmului științific de scurt metraj de la Bruxelles.

Acest soldat roman a trăit cu 2 000 de ani în urmă la Histria

— Pe ce date științifice se sprijină această întoarcere în adîncurile istoriei și preistoriei?

— Cercetările au putut stabili existența unor corelații între structura osoasă și părțile moi ale feței, ale celorlalte detalii ale organismului uman sau animal. Un anumit schelet determină o anumită conformație fizionomică. Experiența pe care o avem ne confirmă faptul că o observație riguroasă ne poate apropia de adevăr.

— Fotografiile care însoțesc relatarea noastră vor fi și ele semnificative în acest sens.

— Evident, pe noi ne preocupă redarea riguroasă a anatomiei umane așa cum a procedat și artistul grec sau roman. Acesta a demonstrat o atît de mare putere de observație privind configurația fizică a omului, a variabilității ei în cadrul tipurilor etnice, încît operele sculptorului roman sau grec pot sta oricînd la baza unei analize științifice consacrate fizionomiei vechilor populații. De pe Columna lui Traian ochiul avizat poate desprinde cu ușurință nu numai portretele de daci și romani, ci și pe cele de sarmați sau germani. În această situație, se înțelege desigur, antropologul contemporan poate găsi în modelul antic un ghid sever pentru interpretările sale. Cu ani în urmă, prin 1960 dacă îmi amintesc bine, mi s-au pus la dispoziție mai multe schelete deshumate dintr-o necropolă extra muros a cetății Histria. Reconstituirile mi-au adus înaintea ochilor figuri de daci, de sarmați, de greci. Am avut la dispoziție și craniul unui bărbat tînăr, a cărui reconstituire prin mijloacele graficii mi-a scos la iveală chipul unei persoane cu trăsături armonioase, binecunoscută în „tipologia" antropologică. Ne-a venit atunci ideea să-i aplicăm o coafură practicată în Roma imperială și atunci am avut în fața ochilor portretul tipic al unui ostaș roman. Ulterior, stînd de vorbă cu arheologii, am aflat cu satisfacție că roliceva provenea într-adevăr dintr-un mormînt cu inventar și tip de înhumație caracteristică romanilor.

— Să revenim la cercetările de la Schela Cladovei.

— În această mică localitate de lîngă Drobeta-Turnu Severin, arheologul Vasile Boroneanț a scos la iveală o necropolă aparținînd paleoliticului superior. Sub raport antropologic, în Europa, pot fi distinse două configurații caracteristice: Cromagnon — Oberkassel și Brünn — Predmost. Prima variantă se caracterizează prin robustețea corporală, prin fața scurtă cu pomeți dezvoltați lateral dar nu proeminenți în față, cu marginea orbitei superioare mai avansată decît cea inferioară. Cea de a doua seamănă cu prima, dar reprezentanții ei au fața mai înaltă. La Schela Cladovei cele două tipuri apar metisate, iar tipul rezultat conferă pînă astăzi trăsături caracteristice și populației din țara noastră, mai ales celei din zonele cu locuire veche, izolate geografic. Între omul de la Schela Cladovei și cel reprezentat pe Columna lui Traian asemănarea este de asemenea izbitoare. Aceasta a fost de altfel și principala concluzie a cercetărilor noastre.

Prin operații de reconstituire a fost realizat și acest portret de femeie (Schela Cladovei, paleoliticul superior). Asemănarea cu femeile reprezentate pe Columna lui Traian este frapantă

Unul din războinicii descoperiți în necropola de la Schela Cladovei. În oasele craniului a fost găsit un vîrf de săgeată. Ce putere herculeană a posedat arcașul anonim din moment ce țepușa din os a perforat țeasta adversarului său ca un glonț?

— Este vorba cu alte cuvinte de o populație predacică dar înrudită în linie directă cu contemporanii lui Decebal?

— Omul de la Schela Cladovei este unul din strămoșii populației geto-dace. Cum trebuie înțeleasă această afirmație? Geto-dacii au fost o ramură a unei mari familii indo-europene care s-a constituit din populații autohtone și migratoare, pe un areal ce se întindea din Europa Centrală pînă spre Volga. Situația geografică a geto-dacilor, aproximativ la mijlocul acestui areal geografic (ce corespunde oarecum cu teritoriul țării noastre), ne duce la concluzia că ei nu au imigrat aici ci s-au constituit pe acest teritoriu, iar una dintre componentele constitutive a fost cu mare probabilitate populația autohtonă de tip Schela Cladovei. Bineînțeles că o analiză de structură antropologică trebuie să opereze la scară populațională. Toate etniile, cu excepția celor izolate geografic, reprezintă populații cu structuri antropologice complexe. Rețeaua de permanente radiații și regrupări genetice nu ne permite o reconstituire a tipurilor pure, inițiale, o asemenea întreprindere nu poate fi decît ipotetică. Valoarea analizei antropologice structurale prin operații de reconstituire ne poate oferi în primul rînd date pentru recunoașterea traseului evoluționar antropologic și istoric, problemă în primul rînd de natură curioasă. Din acest punct de vedere, descoperirea de la Schela Cladovei aduce indicii că pe actualul teritoriu al țării noastre a continuat să persiste o populație statornică încă din perioada paleoliticului superior și poate chiar înaintea acestuia, și care și-a transmis în mare măsură caracterele etnice pînă în zilele noastre.

Femeia de la Stenheim (epoca bronzului)

— Metoda dumneavoastră este cunoscută și mult apreciată și în străinătate unde ați fost invitat în repetate rînduri. În Republica Federală Germania, în calitate de „Gastprofessor" al Universității tehnice din Braunschweig, ați executat și reconstituirea fizionomică a unor vestigii scheletice din epoca bronzului. Cu acest prilej ați folosit și procedeul dumneavoastră de analiză și reconstituire folostereotonică.

— Procedeul a fost folosit aici și pentru testarea gemelității. Este vorba de un experiment nou pe plan internațional. Investigațiile au avut în vedere doi copii gemeni din epoca bronzului descoperiți la Runstedt. Operația a demonstrat o frapantă concordanță în situarea sterică a organelor de simț în structura craniului chiar dacă evoluția ulterioară a celor doi copii a decurs mai puțin concordant în alte părți ale craniului.

— Unde ați mai fost invitat?

— În R.F.G., la Institutul de antropologie al Universității din Mainz, unde mi s-a oferit ca, împreună cu soția mea, să efectuăm reconstituiri fizionomice după cele mai importante descoperiri ale preistoriei germane. Apoi în Italia, pentru a ne valida metoda noastră fotostereotonică pe un material constînd din 800 schelete ale ossuarului din Siena, în cadrul unei competiții între cinci universități europene.

— Ați răspuns și unor solicitări ale mitiției judiciare. Sînt intervenții care, știm, nu fac parte din munca obișnuită, dar cititorii noștri vor fi desigur interesați să afle cum poate un antropolog să contribuie la definitivarea unei anchete judiciare.

— Este vorba de identificarea unor cadavre, marcate puternic de procesul de necroză. Cu ani în urmă, ca să dau un exemplu, în codrii de pe Valea Argeșului a fost găsit, atîrnînd de o creacă, scheletul unui bărbat. Pe baza reconstituirii noastre, mitiția a putut relata drama care se consumase aici. Cel ce-și pusese capăt zilelor s-a dovedit a fi un tînăr dat dispărut de familia sa cu mult timp înainte.

— Într-un precedent articol, am vorbit și despre reconstituirea pe care ați făcut-o după craniul pictorului Ion Andreescu. Portretul obținut a fost comparat cu fotografia artistului și atunci s-a văzut că autoportretul acestuia reprezintă o imagine idealizată, că pictorul s-a văzut în oglindă altfel decît a fost în realitate. Am amintit acest experiment deoarece el ne îndeamnă să ne punem următoarea întrebare: de ce, prin metoda dumneavoastră, nu se procedează la reconstituirea înfățișării unor personalități ale evului mediu românesc? De ce să nu dispunem și pe această cale de imagini ale voievozilor și domnitorilor noștri celebri? Ar fi singura posibilitate de a compara imaginile artistului medieval cu cele obținute prin munca antropologului.

— Ar fi o întreprindere utilă și de interes major, dar pentru asta am nevoie de concursul istoricilor și al celor care se ocupă cu îngrijirea monumentelor istorice. Le-am oferit acestora serviciile mele și sper că dorința mea va fi onorată cu atenția cuvenită.

LIVIU TIMBUS ■

Doctorul Cantemir Rișcuția, împreună cu soția și principalul său colaborator, Irina Rișcuția, scoțînd din bezna preistoriei portretul unui autohton.

Concursul studenţesc de creaţie ştiinţifică şi tehnică

La sfîrşitul săptămînii trecute, Clujul universitar a găzduit faza finală a Concursului Studenţesc de Creaţie Ştiinţifică şi Tehnică. Cele două zile cît a durat această tradiţională manifestare de nivel naţional ale, desigur, un pas mic în vîrsta studenţiei, dar pot fi un pas mare spre viitorul ştiinţei şi tehnicii româneşti. Această pentru că un astfel de concurs a reprezentat expresia concentrată a unui impresionant potenţial creator, a unor latente inovatoare ce prefigurează în germene disponibilităţile creative şi productive ale tinerei generaţii ca şi valenţele sale deschise spre un viitor nu prea îndepărtat, cînd aceste disponibilităţi se vor cere pe deplin realizate în practică. Din această perspectivă, ediţia recentă a concursului, prin natura şi finalitatea lucrărilor prezentate a marcat o mutaţie interesantă şi promiţătoare, evidenţiind cu pregnanţă caracterul aplicativ **încă de pe acum** al multor creaţii ştiinţifice studenţeşti originale. Cu alte cuvinte, urmare a imobilităţilor benefice pe care le-a avut şi le are procesul de integrare a învăţămîntului cu cercetarea şi producţia, tînăra generaţie universitară se afirmă tot mai mult nu numai ca o potenţialitate creativă în devenire, ci mai ales ca o forţă activă şi prezentă în eforturile actuale de modernizare a producţiei, de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică. **„Regăsirea rodului gîndirii studenţilor în realitatea social-economică românească cotidiană**, afirma rectorul Politehnicii clujene, prof. dr. ing. Ioan Drăcea), **constituie o premisă certă că şi ediţia din acest an a concursului va contribui sub forma sa specifică la afirmarea şi impulsionarea creaţiei tehnico-ştiinţifice din ţara noastră".**

La concurs au fost înscrise 318 de lucrări, chintesenţa a tot ce au gîndit şi creat mai bine în precedentul an universitar studenţii tuturor facultăţilor din ţară. Ponderea au deţinut-o, cum rezultă şi din titulatura concursului, lucrările din profil tehnic, dar într-o binevenită complementaritate spirituală au fost organizate secţii şi pentru disciplinele fundamentale (matematică, fizică, chimie, biologie), pentru cele umaniste (filologie, medicină) ca şi pentru ştiinţe sociale, arhitectură, design şi arte, geografie, geologie şi ecologie. În total au fost organizate 26 de secţiuni, cu „juriu" separate, constituite din prestigioase cadre didactice universitare din toată ţara. Această grupare tematică a permis individualizarea mai precisă a obiectivului şi finalităţii lucrărilor şi a facilitat analizarea lor operativă şi comparativă, după criterii proprii „ştiinţei mari" (eficienţă, rentabilitate, consumuri energetice etc), astfel încît desemnarea lucrărilor a întrunit toate condiţiile de obiectivitate necesare. Activitatea de analizare şi apreciere a fişelor şi documentaţiilor lucrărilor înscrise în concurs, ne relata şef de lucrări dr. ing. Radu Munteanu, secretarul Comisiei centrale a concursului, a dezvăluit existenţa unor lucrări deosebit de valoroase, majoritatea având caracter aplicativ şi care demonstrează fertilitatea atragerii studenţilor în procesul creaţiei ştiinţifice organizate sub îndrumarea unor cadre didactice prestigioase şi pasionate în a desfăşura muncă ştiinţifică nemijlocit alături de studenţi. La fiecare secţiune s-a acordat din păcate, numai cîte un premiu dar acesta este şi scopul oricărui concurs veritabil, de a-i scoate în evidenţă pe cei mai buni dintre cei buni. Totuşi în faţa evidenţei, s-a mai acordat marele premiu al concursului studenţesc Dan Teodosiu, din anul II, Automatică Bucureşti, pentru o lucrare în domeniul proiectării de programe prin care acest student dovedeşte o capacitate ştiinţifică şi intelectuală cu totul deosebită mult peste ceea ce poate aştepta de la vîrsta şi nivelul de pregătire al promoţiei sale. De asemenea s-au mai propus alte două premii deosebite pentru lucrări ce învederează cea mai bună cercetare interdisciplinară şi respectiv cea mai mare aplicabilitate practică. În general concursul a prilejuit o edificatoare trecere în revistă a stadiului actual al cercetării ştiinţifice studenţeşti confirmînd încă o dată prin valoarea lucrărilor prezentate virtuţile multiple ale procesului de integrare a învăţămîntului superior cu cercetarea şi producţia.

Fiind pentru prima dată gazdă a acestei manifestări studenţeşti naţionale, Institutul Politehnic din Cluj-Napoca s-a străduit să-i asigure o organizare nes plus ultra. Astfel, în pandant cu concursul propriu-zis, şi prilejuite de acesta au fost amenajate o expoziţie a realizărilor tehnico-ştiinţifice din centrul universitar Cluj-Napoca şi o alta de carte universitară, care a cuprins apariţii datorate cadrelor didactice de aici. Artele au fost prezente în manifestare printr-o expoziţie de creaţie vestimentară a studenţilor de la arte plastice şi printr-un miniconcert prezentat de studenţii Conservatorului clujean. Ca de obicei în asemenea ocazii, spaţiul care a găzduit prin toate aceste manifestări a fost Casa de cultură a studenţilor, devenită şi de astă dată, în aceste zile cu totul aparte, neliniştite, de mare efervescenţă, un adevărat furnicar de studenţi. La fiecare pas şi în fiecare colţ te întîmpinau studenţi cu ochii mari, cu gesturi largi, cu vorbe multe, cu priviri scînteietoare, cu zîmbete pline de speranţă şi de încredere în viitor.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Crescătorii de cristale

Monocristalele, anunţate în cuprinsul revistei noastre încă din perioada cînd ele mai constituiau obiect de cercetare, au devenit realitate.

— Sînt ani de muncă pentru un minut de adevăr. Dacă ştii acest adevăr, îl sintetizezi verbal într-un minut. Dacă nu-l ai, te zbaţi mult să-l găseşti — afirmă conf. univ. dr. Livius D. Nicoară, acum, cînd grupul de cercetători a ajuns la capătul unui drum de căutări.

Despre cercetările colectivului de cadre didactice ale Universităţii din Timişoara s-a scris, cum spuneam, în urmă cu cîţiva ani. Astăzi, „Flacăra" a ţinut să revină, pentru a anunţa o reuşită : la Timişoara s-a pus la punct şi a primit brevet de invenţie un procedeu şi o instalaţie de producere a cristalelor optice cu număr redus de dislocaţii şi defecte de structură, avînd o transmisie de peste 96 la sută în domeniul ultraviolet vizibil şi infraroşu. Au fost obţinute la Timişoara monocristale optice cu diametre cuprinse între 5 şi 40 mm, cu o lungime de 120 mm. Numele „creşcătorilor de cristale" româneşti sînt : Livius D. Nicoară, Irina Nicoară, Zeno Schlett, Birău O.

Din ele se pot construi prisme, lentile şi alte detalii optice pentru aparatură şi control în diverse procese. Avantajele economice au fost calculate la 5 miliarde lei. Activitatea de microproducţie din cadrul Universităţii timişorene poate asigura întreaga cantitate de monocristale solicitată de industrie, eliminînd total importul acestora.

— Avem sentimentul că am răspuns afirmativ cerinţelor zilelor noastre — concluzionează conf. univ. dr. Zeno Schlett. Cercetarea din învăţămîntul superior trebuie să se constituie în element de avangardă care să ofere şi să impună tehnologii noi industriei.

Creşterea cristalelor este considerată astăzi în întreaga lume o mare artă. Dar este şi un meşteşug care cere multă, multă ştiinţă. În laboratoarele lor, în care intră zi de zi curiva căutătorilor de comori, specialiştii din Timişoara au dovedit că posedă întreaga ştiinţă, marele meşteşug şi toată arta pe care o cer creşterea cristalelor.

Salvatorul verde briliant

Păsările din creşcătorii nu puţine din ele sînt afectate în prezent de leucoza viscerală aviară, afecţiune virală ce provoacă importante pierderi aviculturii. Încercările efectuate pe plan mondial, pînă în prezent pentru găsirea unui remediu eficace şi economic împotriva acestei boli, nu au dat rezultate satisfăcătoare.

Cercetătorul Mihail Nicolae, doctor în biologie, este şi el, de un mare număr de ani, unul dintre căutătorii medicamentelor salvatoare. Colectivul format în jurul său la „Institutul oncologic" din Cluj-Napoca s-a oprit asupra Verdelui briliant, un colorant specific al Acidului Ribonucleic viral. Rezultatele anterioare obţinute pe celule ascitice (canceroase) Ehrlich au arătat efectul malignopriv al coloranţilor trifenil metanici (Verdele briliant şi Verdele malahit). Primul pas a fost făcut în leucoza ce afectează păsările. La Cluj Napoca au fost obţinute o serie de preparate care s-au dovedit utile în rezolvarea leucozei viscerale aviare, folosind Verdele briliant, blocant al ARN-ului viral. Cercetările au fost întreprinse de un colectiv mare, întrunind specialişti de la Centrul de cercetări biologice, Institutul oncologic, Facultatea de chimie a Universităţii clujene şi Ferma Avicola Gilau, judeţul Cluj.

Verdele briliant s-a administrat sub formă de soluţie unu la sută în doze de 3 injecţii de cîte un mililitru, date la intervale de cîte o zi, una pe zi, intravenos, la un număr de 200 păsări cu leucoză viscerală aviară în stadiu terminal. Lotul martor a fost alcătuit din 20 păsări bolnave, cărora nu li s-a administrat nici un fel de tratament. Rezultatul : **toate cele 200 de păsări cu leucoză viscerală în stadiu terminal tratate cu Verde briliant s-au vindecat, refăcîndu-şi ouatul la zece zile după terminarea tratamentului.** La lotul martor, toate păsările au murit în interval de o lună.

Experimentele relevă, aşadar, eficacitatea Verdelui briliant în rezolvarea leucozei viscerale aviare, prin blocarea ireversibilă a ARN-ului viral, iar invenţia, brevetată de Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci, a obţinut premiul special al „Salonului de invenţii şi inovaţii" de la Bacău, care a avut loc în această vară.

LIANA MOLNAR ■

TRADIŢII ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE ROMÂNEŞTI

Pionieri ai esteticii matematice

Încredinţat că toate ştiinţele, toate disciplinele, toate preocupările omeneşti pot fi exprimate matematic, matematizate, puse în formule şi ecuaţii, Mihai Eminescu nu excepta în această privinţă creaţia lirică, atît de scumpă lui. Iată de ce în manuscrisul 2292, la fila 23, găsim notaţia — şi încă subliniată — **„Poezia în ecuaţiune".** Nu avea cum să ştie poetul-gînditor că tocmai doi fii ai plaiurilor româneşti aveau să devină pionieri ai împlinirii cerinţei anticipatoare, astfel formulate şi încă în cadrul unei discipline riguros fundamentate.

Într-adevăr, dintre cei trei fondatori pe plan mondial ai esteticii matematice doi sînt români : **Matila C. Ghyka** (1881—1965) şi **Piu Şerban Cocuiescu** (pseudonim = **Pius Servien**) (1902—1959), cel de al treilea fiind matematicianul american **George David Birkhoff** (1884—1944). Atît Ghyka, cît şi Servien au fost în acelaşi timp matematicieni, scriitori şi esteticieni, primul fiind totodată inginer. Cititorului român i s-au oferit, în 1975 şi 1981, în traducere, două volume masive din opera lor profund originală, pe care, firesc, esteticienii români o cunoşteau mai de mult. Şi unul şi altul s-au bucurat de aprecierea deosebită a lui Paul

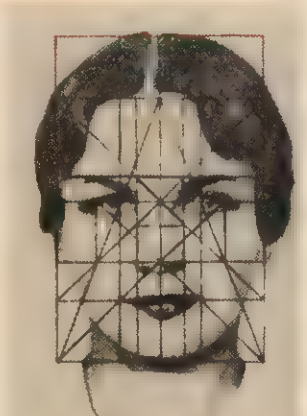

Valéry, marele poet francez, care a fost în acelaşi timp un pasionat al ştiinţelor, mai ales al matematicii.

Matila Ghyka, absolvent al Academiei Navale a Franţei (1900), apoi al Şcolii Politehnice din Paris (1904), de asemenea doctor în ştiinţe juridice (1909), a activat ca diplomat în serviciul statului român, a fost profesor de estetică şi alte discipline umaniste în Anglia şi S.U.A., a scris un roman (**Pluie d'étoile**), care a apărut în nouă ediţii. Aportul său este substanţial în ce priveşte utilizarea metodelor matematice în studiul artei şi elaborarea unei teorii matematice a formelor cu valoare estetică. A studiat proporţiile în natură şi artă, abordînd probleme ca geometria formelor naturale anorganice şi organice. Lucrarea sa **Esthétique des proportions dans la nature et dans les arts** (ediţia a IV-a, 1927) este considerată de el drept un „memento de geometrie estetică". Teoretician modern al studiului „numărului de aur" (cărula i-a consacrat o lucrare clasică în 1931), el a analizat evoluţia ideilor despre armonie şi diferite canoane geometrice în artele plastice, comparînd totodată diferite tipuri de simetrie ; în 1939 a editat împreună cu Tudor Vianu şi G.M. Cantacuzino revista „Simetria". Spre deosebire de simetria de tip hexagonal, consideră el, care exprimă un echilibru rudimentar şi inert ca bază a lumii minerale, lumea animală şi vegetală e caracterizată printr-o simetrie pentagonală, definită de „numărul de aur". Atît formele arhitecturale, cît şi cele ale picturii şi muzicii apar guvernate de proporţia de aur. „Numărul de aur" exprimă astfel un deziderat organic al naturii şi omului.

Funcţia estetică a ritmului este analizată de Ghyka într-o altă lucrare fundamentală a sa, **Essai sur le rhytme** (1938). El studiază şi diferenţiază cu subtilitate ritmurile ireversibile, dezvoltate temporal, în succesiune (muzică, poezie), emanaţii nemijlocite ale experienţei trăite, de ritmurile spaţiale (artă plastică şi arhitectură), domeniu al reversibilului şi continuului, unde simţul proporţiilor se manifestă pregnant. Profesorul Solomon Marcus — el însuşi creator al poeticii matematice — observă că Matila Ghyka **„şi-a devansat epoca, deoarece abia dezvoltarea teoriei informaţiei şi a teoriilor interdisciplinare, caracteristică ultimelor două decenii, avea să ofere cadrul adecvat pentru înţelegerea diferitelor restricţii care guvernează aspectele combinatorii în structura operelor de artă."**

Şi lui Ghyka i se potriveşte de minune caracterizarea pe care poetul simbolist Léon Paul Fargue o făcea celui de al doilea ctitor al esteticii matematice, lui Pius Servien, pe care îl considera **„un descendent spiritual al lui Leonardo da Vinci"**, prin originalitatea şi diversitatea preocupărilor sale. Servien a studiat literele la Sorbona, audiind sistematic şi cursuri de fizică, matematică şi chimie, obţinînd doctoratul în litere în 1930 şi de asemenea certificatele pentru studii superioare de fizică şi chimie. Servien a avut un rol important în rolul definirii structurilor matematice în artă şi în constituirea esteticii cu o rigoare apropiată de aceea a ştiinţei ; este fondatorul unei teorii matematice a ritmului, iniţiată încă în teza sa de doctorat **(Les rhytmes comme introduction physique à l'esthétique, 1930).** Creaţia umană se organizează, după el, în jurul a doi poli ai limbajului, limbajul ştiinţific (L.S.), în care orice frază admite o infinitate de fraze echivalente, şi limbajul liric (L.L.), în care nu există fraze echivalente ; fiecare frază este dotată cu o structură ritmică, de natură aritmetică, care e esenţială doar în cazul limbajului liric. **„Estetica este, după Servien, un comentariu al fenomenelor din L.L., exprimat cu ajutorul frazelor din L.S."** (Solomon Marcus), estetica făcînd astfel punctea dintre cele două limbaje.

Pius Servien a arătat că modelele probabilistice pot fi aplicate în studiul creaţiei artistice; astfel, lirismul cristalizează structuri sonore regulate, iar tot ce este ritmat poate fi transcris numeric.

Cercetările ulterioare morţii esteticianului-matematician, în domenii ca studiul probabilistic al structurilor prozodice, dezvoltarea esteticii informaţionale, studiul logico-algebric al semanticii ştiinţifice şi studiul topologic al semanticii poetice, confirmă fecunditatea ideilor lui Servien, care exprimă, în ultimă analiză, unitatea organică a culturii umane. Opera sa fundamentală este **Esthétique : Musique, Peinture, Poésie, Science** (1953).

A întreprins şi cercetări de calculul şi teoria probabilităţilor, a investigat fundamentele matematicii, s-a ocupat de problemele filosofice şi etice ale ştiinţei — un deosebit interes prezentînd studiul său din 1942 **Mathématique et humanisme,** publicat la Geneva.

Fire excentrică şi generoasă, Pius Servieh constituia întotdeauna o surpriză pentru cei cu care venea în contact. Geologul Sabba S. Ştefănescu istoriseşte că dezbaterea tezei sale de doctorat privitoare la ritmuri ca bază a esteticii a provocat iniţial controverse aprinse, transformîndu-se într-un **„adevărat proces"** ; ulterior, ideile sale au fost aproape unanim acceptate. **„Avea întotdeauna — scrie acelaşi — un mod original de a privi lucrurile, o surprinzătoare îndrăzneală în gîndire."**

Firească — căci fără originalitate şi îndrăzneală (care întotdeauna întîmpină la început rezistenţa inerţiei) nu poţi să dai asaltul împotriva edificiilor învechite (ale ştiinţei, ca şi ale artei), nu poţi să cucereşti treptele noului. Aşa au făcut Babeş, marii inovatori — la noi Racoviţă, Edeleanu, Saligny, Coandă, Procopiu, Tzara, Brâncuşi — şi numele lor s-au înscris durabil în analele civilizaţiei.

I. M. ŞTEFAN ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Comuna Lunganu este situată în partea vestică a Podișului Central al Moldovei. Ea are în componență satele Goești, Crucea, Zmeu și, respectiv, Lunganu. Satele sînt întinse pe o suprafață de circa 6355 km.p. și au 5352 de locuitori. Datele sumare pe care vi le furnizez — scrie corespondentul nostru **Dumitru Păpușoiu** din Tg. Frumos județul Iași, sună ca o invitație pentru a poposi prin părțile locului. Locuri frumoase, ca însesi sufletele moldovenilor. Ar fi însă de dezvăluit cîteva aspecte inedite ale acestor așezări moldave. Comuna Lunganu este atestată scriptic încă din anii 1400—1432, din timpul domniei lui Alexandru cel Bun. Cu o vechime la fel de apreciabilă este și satul Goești, pe unde și-a perindat pașii cronicarul Grigore Ureche, fiul lui Nestor Ureche și unde și-a scris celebra trilogie „Apus de Soare" scriitorul Barbu Șt. Delavrancea. Aici se află un exemplar splendid de salcîm, căruia sătenii îi spun „salcîmul lui Delavrancea", arbore declarat monument al naturii.

■ Cîțiva cetățeni s-au adresat redacției noastre solicitînd sprijin în rezolvarea situației lor locative. Redăm cîteva dintre soluționările favorabile. **Consiliul popular al Sectorului 5 București** ne răspunde că lui Gheorghe Briceag i s-a repartizat apartamentul nr. 32 din blocul 37, cartierul Mărgeanului din Capitală ; **Consiliul popular municipal Focșani** răspunde scrisorii lui Nicușor Mitrea, om al muncii la Întreprinderea metalurgică Focșani, în sensul că i s-a repartizat — din redistribuiri — un apartament situat în blocul C-5 din Aleea 1 Iunie nr. 1 Focșani ; **Consiliul popular municipal Reșița** ne înștiințează printr-o adresă că Ioan Bratu, lucrător la I.U.G. Reșița, va primi un apartament cu două camere din cota ce i se va repartiza întreprinderii reșițene la mijlocul lunii decembrie a.c.

■ **Nicolae Dumitru din Rîmnicu Sărat** (Aleea Livezilor 4, bl. 13 B, ap. 13) solicită lămuriri suplimentare despre cabinetul medico-farmaceutic din Brăila, unde își desfășoară activitatea farmacistul Alexandru Torjescu. Corespondentul mai dorește cîteva detalii despre tratamentul bolilor de piele și stomac aplicat aici, cît și în privința programărilor la acest cabinet specializat.

Cabinetul medico-farmaceutic e situat în str. Campiniu nr. 1 Brăila, telefon 946/1 56 24, unde se dau consultații în gastroenterologie, boli de piele, boli de colagen (lupus eritematos, sclerodermie, poliartrită cronică evolutivă, reumatism poliarticular, leuconevraxită și altele). Cabinetul este dotat cu laborator și farmacie, iar analizele suplimentare necesare se fac la policlinica cu plată.

Gelul antiulceros T.A. — folosit în afecțiunile gastrice — se prepară la Farmacia nr. 17 Brăila, cît și la Oficiul farmaceutic din Craiova, titulara brevetului.

■ Iată și alte cîteva soluționări favorabile privind situația profesională a unor cetățeni care ne-au solicitat sprijinul, răspunsuri sosite cu poșta din aceste ultime zile ale anului calendaristic 1986. **Consiliul popular al Sectorului 5 București** ne înștiințează că Mihail Cîmpeanu a fost reîncadrat în muncă la I.P. Filaret; **Consiliul popular județean Botoșani**, venind în sprijinul lui Mihai Melinte — avînd în vedere și starea precară a sănătății sale —, i-a oferit un post de casier la Asociația de locatari unde domiciliază; **D.P.M.O.S. București** ne comunică faptul că Ștefan Bușcu a fost reîncadrat pe postul de inginer avut anterior la Întreprinderea „Vulcan" din București.

■ Despre soarta unui colet... „bucluca" primim răspuns de la **Direcția de transporturi poștale București** : Cercetările efectuate au stabilit că respectivul colet reclamat a circulat de la oficiul de prezentare și pînă la oficiul de distribuire fără mențiuni în actele de manipulație și fără să fie însoțit de vreun asazis act de neregulă. Coletul a fost predat destinatarului — Radu Mihai din Mediaș — n.n. —, care a semnat fără obiecțiuni buletinul de expediție al coletului în cauză. În aceste condiții unitățile poștale nu acordă despăgubiri. Însă, cazul semnalat a fost luat în evidența organelor de control ale unității noastre în vederea inițierii unor acțiuni pentru depistarea și eliminarea eventualelor elemente necinstite din rețeaua poștală.

N.N. Prin urmare, păgubitul a rămas tot... păgubit !

■ Mă numesc **George Ardeleanu** și locuiesc în str. Molcoci nr. 3, bl. 46, ap. 16, Sectorul 5, București. Sînt pensionar în vîrstă de 68 de ani și sînt nevăzător. Datorită infirmității mele nu pot citi presa sau vreun roman. Singura și reala mea bucurie este de-a asculta programele radio. În acest scop mi-am cumpărat un radio-receptor portabil SOLO 500. La scurt interval aparatul de radio a încetat să funcționeze. M-am adresat reprezentanței TEHNOTON din str. Smirdan nr. 18, întrucît aparatul era în garanție. După două săptămîni am ridicat aparatul, dar abia după cîteva ore, acesta era din nou defect. M-am adresat aceleiași reprezentanțe. Povestea s-a repetat de două sau de trei ori, ultima dată pe 25 octombrie a.c. Mai este și un alt aspect : pe certificatul de garanție nu s-a operat absolut nimic. Toate aceste aspecte mi le-au sesizat soția și fratele meu cînd s-au prezentat la reprezentanța din Smirdan 18. Vă rog să mă sprijiniți și să interveniți pe lîngă această unitate pentru a-mi repara corespunzător aparatul, întrucît, așa cum vă spuneam, este singura mea bucurie.

■ Primim, de la **Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Vrancea**, un răspuns pentru Aneta Bundan din București, bul. Leontin Sălăjan, bl. V-20, ap. 100, care semnalase că nu găsește înțelegere din partea C.A.P.-ului Ruginești în vederea atribuirii lotului în folosință situat în apropierea casei părintești : „Pentru anul 1987 s-a stabilit, de comun acord cu conducerea C.A.P. Ruginești, să atribuie suprafața de teren în discuție — ca lot în folosință, altei persoane, iar numitului Vasile Gr. Vasiloiu să-i asigure lot în folosință personală în alt punct din hotarul comunei.

■ **Profesorul Naum Smarandache din Sibiu**, str. Rahova nr. 10, ap. 30 ne scrie că recent a avut loc cea de-a treia întîlnire colegială a absolvenților — de acum 40 de ani — ai Liceului nr. 2 de matematică, fizică și chimie Caracal (Olt), fost „Ioniță-Asan". Au fost prezenți colegi din București, Cluj-Napoca, Brașov, Constanța, Sibiu, Suceava, Focșani, Alexandria, Înău și, firește, din localitățile oltenești, inclusiv Caracal.

■ **Consiliul popular al județului Caraș-Severin** răspunde scrisorii Tatianei Nicolescu : Cercetînd cele sesizate — prin controale inopinate efectuate la hotelul-restaurant „Scorillo" aparținînd de I.C.S.M. Caransebeș — s-a constatat că faptele relatate corespund adevărului, în sensul că mobilierul e vechi, instalațiile sanitare sînt defecte, iar serviciile acordate cetățenilor — minime. Aceste deficiențe sînt datorate și dezinteresului manifestat de șeful de unitate — Rudolf Crașovan, care își rezolvă multe din problemele personale în timpul serviciului. În contextul controalelor s-au luat următoarele măsuri : cameristele Maria Mănoiu, Gabriela Gorău, Pascalia Mălăescu și Elena Mălăiceanu au fost sancționate, conform art. 100 din Codul Muncii, cu diminuarea retribuției pe trei luni. Aceeași sancțiune a fost aplicată și receptionerei Zamfira Trandafir care — în perioada respectivă îndeplinea și funcția de administrator al hotelului.

N.N. Inspectoratul comercial de stat Caraș-Severin — care a întocmit altminteri referatul de constatare — uită însă să ne spună ce sancțiune a primit șeful de unitate care, așa cum rezultă din cuprinsul referatului se face vinovat, în bună măsură, de starea în care a ajuns respectivul hotel de categoria I-a.

■ **Consiliul popular al Sectorului 2 București** dînd dovadă de solicitudine față de scrisoarea Mariei Rujoiu din București care, bolnavă fiind, cerea sprijinul revistei în obținerea unei locuințe corespunzătoare, întrucît spațiul locativ pe care-l deține este cu totul și cu totul nesatisfăcător : Cererea sa a fost luată în evidența sectorului spațiu locativ, pentru a fi inclusă pe tabelul de locuințe al pensionarilor. În funcție de cota de locuințe repartizată pensionarilor în primul trimestru al anului viitor, urmează ca situația sa locativă să fie reanalizată și soluționată conform cerințelor.

■ La scrisoarea Evei Mangra din comuna Celca (Bihor) re răspunde **Consiliul popular al județului Bihor** : Cele relatate în scrisoare sînt întemeiate. Întrucît susnumita nu a făcut contestația în termen de 15 zile de la comunicarea procesului verbal de constatare și sancționare — contestație care ar fi fost normal să fie făcută la forul imediat superior, Inspectoratul de stat sanitar-veterinar București — nu se mai poate reveni asupra măsurii luate. Este vorba de o amendă de 1 000 lei aplicată de dr. Leonard Comandasu, de la Inspectoratul sanitar-veterinar Bihor, pentru nerespectarea condițiilor de igienă în locul de depozitare a lapteluI la C.A.P. Ceica.

N.N. Susnumita susține prin acte doveditoare că de la 1 aprilie 1986 nu mai lucrează la ferma zootehnică a C.A.P. Ceica, ci este angajată a Consiliului popular al comunei Ceica. Or, procesul verbal de contravenție nr. 509, din 3 august 1986, ne este trimis în copie și nu vizează noile atribuțiuni ale Evei Mangra. Cine descurcă acum lucrurile ?

■ La unitatea de confecții a Cooperativei „Drum Nou" din b-dul Păcii nr. 7 București, am comandat un halat de casă cu materialul clientului. Am întrebat-o pe maistrul Ionescu Dumitra cît costă cusutul halatului și mi-a răspuns cu o anume deferență : 200 lei. Cum halatul sotiei, confectionat anterior, a costat doar 116 lei, am întrebat în mod normal de ce oscilația de tarife la cusutul halatelor ? Mi s-a răspuns cu o ridicare din umeri, de parcă ar fi dat din umeri ecoul propriei mele voci. Am plătit, totuși, cusutul halatului cu chitanța nr. 14 576/1986. Abia de-atunci a început „hora", că dacă știam îl cumpăram din magazin. M-a chemat la probe, m-a aminat și asta încă nu e totul. Modul de-a discuta cu oamenii, cu totul necivilizat, al acestei croitorese, mi se pare că frizează regulile elementare de comportament. Chiar nu are nimeni ac pentru dînsa ?

■ **Primim de la U.J.C.M. Brașov, Casa de asigurări sociale și pensii din cadrul cooperației meșteșugărești, Filiala Brașov** : Pretențiile noastre față de Dumitru Miriaru din orașul Codlea se întemeiază pe prevederile articolului 8 din Legea nr. 13/1968 care stipulează, între altele, că meșteșugarii cu ateliere proprii sînt obligați să cotizeze la asigurări sociale din cooperația meșteșugărească — cu o sumă lunară în funcție de venitul anual impozabil stabilit de organele financiare. Plata acestor obligații constituie o garanție dar și o conditie pentru a putea acorda la timp drepturile de care meșteșugarii asigurați beneficiază prin sistemul propriu de asigurări sociale.

■ Datorită unor împrejurări vitrege — mama a murit în anul 1970 iar tata s-a recăsătorit — am fost date la Casa de copii din Bîrlad — eu și cu sora-mea, Mihaela Butnaru, născută în 1967. În anul 1974, cînd sora mea avea 7 ani, a fost înfiată de familia Dănescu Marin, str. Laptelui nr. 22, cartier „Vitan", Sectorul 4 București. Este destul de trist pentru mine să știu că n-am pe lume decît o soră și să nu reușesc s-o văd din cînd în cînd. Deși hotărîrea judecătorească — pe care o trimit în copie — stipulează ca noi să ne întîlnim periodic, părinții actuali ai Mihaelei — deveniți prin înfiere Oana Cecilia Dănescu — ne împiedică, pur și simplu, să ne vedem ! Stă în firea lucrurilor ca eu să-mi revăd sora măcar o dată la trimestru. Iar cînd un act judecătoresc pecetluiește această îngăduință, mă mir sincer de ce părinții adoptivi ai Mihaelei se opun cu atîta înversunare. Eu nu doresc decît să mă reîntîlnesc cu Mihaela, așa cum sună de altfel hotărîrea judecătorească, așa cum sună glasul sîngelui și al inimilor noastre. **(Dorina Otaru, comuna Puiești, județul Vaslui).**

■ Primim de la **Consiliul popular al municipiului Satu Mare** : Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Satu Mare a soluționat în mod favorabil cererea lui Petru Mureșan, lucrător la uzinele „Unio" Satu Mare, repartizîndu-i, în Cartierul „UNIO" apartamentul nr. 2, cu două camere, din blocul U.D.-6.

■ Ne bucură să dăm veștI bune de sfîrșit de an și pentru alți cetățeni care ne-au solicitat sprijinul în clarificarea situației lor profesionale. **Consiliul popular municipal Dej (Cluj)** : Szolagyi Maria a fost încadrată la Întreprinderea de prelucrarea lemnului din orașul Dej ; **Consiliul popular al județului Prahova** : Nicolae D. Dragu a fost repartizat și încadrat la Întreprinderea produse refractare Pleașa (Prahova) ; **Consiliul popular al județului Brașov** (Maria Mihai din Făgăraș solicită sprijin pentru încadrarea fiicei sale, Nicoleta Pascu, absolventă a Liceului industrial Făgăraș) : Pentru Pascu Nicoleta s-a eliberat repartiția nr. 2 623/1986, pentru a fi încadrată în muncă la Întreprinderea pentru prelucrarea și industrializarea cartofului Făgăraș (Brașov).

■ Am cumpărat o pereche de schiuri tip Combi R-190, seria 7 344, fabricate de I.P.L. Reghin. După 3—4 zile de folosință unul dintre schiuri s-a rupt. Conform certificatului de garanție am expediat ambele schiuri pe adresa I.P.L. Reghin, cu chitanța 405, seria 590125 emisă de Oficiul P.T.T.R. Tg. Neamț ; iar cu recipisa nr. 2 495 am expediat și certificatul de garanție, bonul de plată și nota explicativă, conform indicațiilor telefonice primite de la secretariatul întreprinderii. Nu am primit nici un răspuns nici pînă azi ! Nu sînt un om rău la pagubă, cum se spune, dar cu banii plătiți pe colet, recomandate și, în special, convorbirile telefonice cu secretariatul întreprinderii, puteam liniști să-mi cumpăr schiuri noi. Sezonul rece ne bate la ușă, iar eu privesc teancul de hîrtoage adunate de la cumpărarea schiurilor marca Reghin. Nu credeți că o tradiție a producției de schiuri se onorează altfel decît o face conducerea I.P.L. Reghin ? Întreabă pe bună dreptate **Nicolae I. Dăniilă, (Aleea Salcîmilor nr. 4, bl. A-14, sc. A, et. II, ap. 12 Tg. Neamț).**

■ Primim, de la **Consiliul popular al Sectorului 1 București**, al doilea răspuns pentru Gheorghița Dinescu (str. Fruntașului nr. 14) : Prin nota nr. 557, din 23 ianuarie 1986 — adresată Judecătoriei Sectorului 1 — la dosarul nr. 7 468/1985, făceam cunoscut instanței de judecată că dacă magaziile construite de Nicolae Silviniu au fost construite fără autorizație de construcție și cu încălcarea decretului 144/1958, sectorul de arhitectură și sistematizare a Sectorului 1 nu poate emite autorizație de demolare. Contravenientul Nicolae Silviniu a fost sancționat cu procesul verbal nr. 116/1986, în conformitate cu H.C.M. nr. 2 490/1969, pentru construcțiile executate fără autorizație și a fost somat ca, în termen de 10 zile de la primirea procesului verbal, să desființeze construcțiile executate fără autorizație, dar a refuzat. Comitetul executiv al Consiliului popular al Sectorului 1 a emis decizia nr. 799, din 20 iunie 1986, în baza căreia I.C.R.A.L. Pajura va efectua demolarea silită a celor două magazii pe cheltuiala contravenientului.

N.N. Decizia este clară și în spiritul legii. Numai că I.C.R.A.L. Pajura nesocotește această decizie ! Cîteva echipe s-au prezentat la fața locului și... vorba proverbului : au venit, au văzut și au plecat cum au venit !

■ Numele meu este **Elena Avram** și locuiesc pe strada **Bomki Donat nr. 24, în localitatea Sf. Gheorghe (Covasna).** De ce mă adresez dv ? Vă rog să mă ajutați într-o problemă de familie. Părinții mei, Ioan și Ana Martin din satul Cloastraf, comuna Saschiz, județul Mureș, sînt în drept să-și primească suma modestă de 448 lei, pe care secretarul Consiliului popular comunal Saschiz l-a încasat pe nedrept, în sensul că suma a fost încasată de două ori. Noi am achitat această sumă cu chitanța nr. 1 564 36, din 14 ianuarie 1986, la filiala C.E.C. a Sectorului 6 București, dar funcționarul comunal nu a ținut cont de chitanțele doveditoare și a perceput această sumă încă o dată. Sigur că, totul este o formalitate, ca să nu spun, birocratie, dar părinții nostri au peste 60 de ani, iar suma de 448 de lei nu este tocmai neglijabilă.

■ **Consiliul popular al Sectorului 3 București** : Analizînd cererea familiei Lupu Gheorghe (str. Rodul Pămîntului nr. 4, bl. P-2, ap. 39), din care rezultă motivele temeinice invocate cu privire la contributia bănească și contributia în muncă stabilite pentru anul 1986, Comitetul Executiv al Consiliului popular al Sectorului 3 București a hotărît reducerea contribuției bănești la 275 lei și scutirea dv. și a soției dvș de prestarea contribuției în muncă.

Pagină realizată de
DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Florea Brîndușa — Craiova : Adresați-vă cu cerere consiliului popular. ● **Mareș Niculina** — Rm. Sărat : Au dreptul. ● **Enc Nicolae** — București : Norma de muncă pentru întreg personalul din școlile de șoferi amatori este de 8 ore pe zi, iar sporul de vechime se acordă după rețeaua învățămîntului, maiștrii instructori fiind încadrați potrivit anexei V din Legea 57/1974. ● **Vasiloaie Gheorghe** — Oțelu Roșu : Conform Legii 5/1973, dacă venitul mediu pe membru de familie este mai mare de 1500 lei, chiria se majorează diferențiat cu 50,75 sau 100%, în funcție de cuantumul retribuției sau pensiei care constituie baza de calcul, respectiv dacă este de pînă la 1800, între 1801—2200 sau peste 2200 lei. ● **Popescu Pamfil** — Constanța : Funcția de ofițer mecanic se încadrează în grupa a II-a de muncă numai după 18.03.1969 (Decretul 292). ● **Zaharia N. Mariana** — satul Tălpigi, com. Ghidigeni (Galați) : Diploma obținută după ce ați frecventat un curs de croitorie la casa de cultură nu constituie act de calificare valabil pentru încadrarea în muncă. ● **Asociația locatarilor 304** — Oradea : Facturile pentru serviciile de gospodărie comunală trebuie achitate în 5 zile de la avizare, întîrzierea atrăgînd majorări de 1% pe zi. Garanția depusă la încheierea contractului se restituie la încetarea acestuia, după lichidarea debitelor. ● **Slejiuc Ilie Vladimirescu** — Baia de Aramă : Avînd în vedere că sporul de 5—25% pentru muncă peste programul normal de lucru este introdus prin lege (57/1974) în retribuția tarifară, se ia în calcul la stabilirea alocației de stat pentru copii. ● **Alecu Nuți-Elena** — Giurgiu : Încadrații cu contract de muncă pe durată nedeterminată beneficiază de ajutor pentru incapacitate temporară de muncă în cazul în care incapacitatea s-a ivit în intervalul de 90 de zile de la data desfacerii contractului de muncă din motive neimputabile lor. ● **Găman Sabin** — com. Tismana (Gorj) : Din răspunsul primit de la consiliul popular rezultă că suma v-a fost stabilită astfel ținîndu-se seama că mai aveți în familie două persoane apte de muncă, fiind cadre didactice. ● **Burghel Viorel Florian** — com. Plenița (Dolj) : Concediul legal de odihnă poate fi întrerupt la inițiativa unității, în cazuri justificate, prin dispoziție scrisă. Zilele rămase se replanifică pînă la sfîrșitul anului calendaristic sau se compensează în bani. Fragmentarea concediului de odihnă la solicitarea angajatului se poate face, în cazuri motivate, în două perioade din care una obligatoriu de 15 zile. ● **Catrina Ion** — com. Siliștea Nouă (Teleorman) : Cererea dv. privind repartizarea unui apartament în Roșiorii de Vede a fost luată în evidența consiliului popular.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Traseul indiferenței

Scrisoarea expunea o situație ce părea simplu de lămurit. Cu fiecare pas al documentării însă vor deveni vizibile tot mai multe incorectitudini de care cei vinovați nici măcar nu se jenează, ca să nu mai vorbim de faptul că nu se simt răspunzători, tot mai multe probe de lipsă de respect manifestată de niște funcționari față de un cetățean. Într-un proces civil al cărui recurs se încheiase în octombrie 1985, proces în care un minor, prin mama sa, pretindea a șasea parte dintr-o moștenire de 174 774 de lei — cerind, în acest scop, și anularea unui testament olograf adică sub semnătură privată, neautentificat, ce destina acea moștenire unei singure persoane, și care testament conținea adăugiri, inclusiv modificarea datei, făcute de o mină necunoscută — s-a plătit taxa de timbru cerută. Ei bine, în vara acestui an, în urma unei verificări financiare, prin sondaj, în dosarele judecătoriei, mama minorului era înștiințată că trebuie să plătească 14 468 de lei diferență neachitată la taxa de timbru. Ea însă plătise, susține, la ambele instanțe atit cit i-au cerut judecătorii pentru valoarea pretinsă, adică pentru cei aproape 30 000 de lei. Somația din vara acestui an nu-i dă lămuriri. Din acest moment, încep pentru ea deruta și drumurile inutile. Conform celor scrise pe înștiințare, se prezintă la Circumscripția financiară a sectorului 1. Acolo este privită cu stupoare : nu i s-a trimis nici o adresă. Cineva chiar corectează și scrie peste 1 cifra 3. Merge la circumscripția sectorului 3. Dar procesul verbal al controlului la care se considerase că nu la o șesime, ci la întreaga valoare a moștenirii trebuia să i se perceapă taxa de timbru nu i se arată. Să-l caute la judecătorie ! Nu-l găsește nici acolo. Să-l caute la tribunal ! Nu-l poate vedea nicăieri. Nici la circumscripție. Unde există. Și unde era firesc să i se arate. De la început. După o săptămînă de drumuri pe un traseu presărat cu funcționari indiferenți — este un eufemism ! — și cu lipsă de solicitudine i se spune, în sfîrșit, primul lucru clar (care i se putea spune din capul locului) : să facă o contestație. Unde ? Cum unde ? Chiar „la noi", adică la circumscripție. Abia a doua zi însă i se va spune că trebuie plătită și o taxă pentru primirea contestației. Continuă drumurile și tracasarea. După ce plătește și acea taxă, i se refuză primirea contestației. Dacă alte lucruri frizau abuzul, acesta era un abuz. Funcționarii respectivi erau obligați să primească o asemenea contestație. Așa cum erau obligați să ofere oricărui cetățean îndrumările necesare, cu bunăcredință, cu solicitudine. Pînă la urmă, greu, nefiresc de greu, după discuții care numai bunăvoință nu arată, i se primește contestația. Este ziua de 15 august. Răspunsul nr. 51 497, datat 29 septembrie 1986 sosește în plic ștampilat de poștă la 9 noiembrie. De ce ? Mister. În el se spune : **Taxa de timbru comunicată în sumă de 14 468 de lei s-a stabilit ca diferență între taxa datorată și taxa menționată în dosarul nr. 762/985 de la Judecătoria sectorului 3, în urma verificării efectuate de organele de specialitate ale Ministerului Finanțelor și Circ. financiară sector 3 prin proces verbal, ca urmare a aplicării corecte a prevederilor pct. 1 din HCM 911 935, paragraful 39 și precizărilor nr. 5 din Instrucțiunile Ministerului de Finanțe nr. 1 711/960. Față de cele de mai sus, vă facem cunoscut că s-a redus cuantumul taxei de timbru stabilită inițial de la 14 468 lei la 12 903 lei.**

Acest răspuns, în loc să aducă lămuriri, complică situația prin două inexactități. După ce am stat de vorbă cu șeful circumscripției, tovarășul Valentin Teianu, care a semnat răspunsul, și cu cei doi inspectori — unul de la circumscripție, celălalt de la Ministerul de Finanțe — care au făcut verificarea amintită, știm că la acea verificare taxa de timbru s-a calculat eronat, la o valoare mai mare decît trebuia. De ce ? În acest punct domnește ambiguitatea. La contestație s-a observat greșeala și s-a refăcut calculul, dar uitindu-se să se scadă valoarea chitanței cu care s-a plătit taxa de timbru la recurs, singura chitanță găsită la control. Ceea ce arată că și acest al doilea calcul este, oricum, greșit. O nouă contestație, chiar numai pentru corectarea acestei greșeli trebuie plătită cu alte sute de lei. Oricum, rămîne în afară de orice dubiu că nu era vorba de **reducerea** cuantumului taxei, ci de **corectarea** unei greșeli, iar primul calcul — greșit ! — nu se poate susține cu seriozitate că a fost făcut ca urmare a aplicării **corecte** a reglementărilor. Ce credibilitate mai pot avea un asemenea răspuns și autorii lui ? Cei doi economiști care au făcut verificarea la judecătorie sînt Maria Dobrin, de la circumscripție și Gheorghe Raicu, de la Ministerul de Finanțe. Tovarășa Maria Dobrin ne-a spus că dînsa a rezolvat contestația, dar numai după ce l-a „echipa" însoțită de dînsul cuprindea o singură persoană. Lucru specificat și în procesul verbal încheiat atunci, document care prezintă lucrurile în altă lumină, precizînd negru pe alb că verificarea a fost făcută de două persoane : Gheorghe Raicu și Maria Dobrin. Iar tovarășa Maria Dobrin ne-a spus că și-a însușit punctul de vedere al tovarășului Gheorghe Raicu (?!?) Mai notăm că nu numai judecătorii celor două instanțe au interpretat altfel textul aceleiași reglementări. La oficiul juridic al Ministerului de Finanțe, tovarășul Ion Clim ne-a spus chiar că „Noi, la oficiul juridic, n-am fost de acord cu interpretarea tovarășului Raicu. Noi susținem că taxa trebuia plătită la cît se pretindea, adică doar la o șesime din moștenire. Dacă vreți să rețineți părerea mea, mie mi se pare că textul reglementării este clar în acest sens. Și, cum era vorba de interpretarea corectă a legii, i-am spus limpede șefului circumscripției financiare, cînd m-a întrebat, să dea răspunsul corect." Tovarășul Raicu susține și dînsul că i se pare clară reglementarea, dar în celălalt sens. Și de-o parte și de alta părerea proprie este considerată corectă, iar cealaltă greșită. În fața acestei situații ce să înțeleagă petiționara ? Singurul lucru în afară de orice dubiu este că același text poate fi interpretat în două feluri. Principiul conform căruia, în asemenea cazuri, se aplică acea interpretare care este în favoarea cetățeanului pare a nu mai interesa în focul disputei. Dacă am lua de bună doar părerea economistului în divergență de opinie cu juriștii respectivi, ar însemna să-i acordăm credit exclusiv lui, pe acest teren al legilor care nu este de fapt profesia sa, ignorînd faptul că, în chiar cîmpul propriei sale meserii, el a greșit în două rînduri, inexplicabil, calcule deloc dificile : adunări și împărțiri cu numere întregi. Ne abținem de la a sugera soluții și chiar de a mai comenta astfel de fapte. Dar nu putem să nu vedem aceste lucruri care au stridența lor. Pentru semnatara scrisorii trimise la redacție este mai puțin importantă ambiția cuiva într-o dispută teoretică. Ea însă plătește acum taxe de sute de lei și pentru corectarea unor asemenea greșeli, care nu sînt ale ei și pentru care nu are nici o vină. Oare toate aceste lucruri n-o puteau face să considere că ea a procedat corect și este nedrept să i se ceară mii de lei în plus, din moment ce a plătit atît cît i-au spus judecătorii că este legal să plătească ? Ca să nu mai vorbim de faptul că în dosarul instanței de fond nu există chitanța cu care ea susține că a plătit 1 473 de lei taxă de timbru. Avocatul ne-a spus că el a transmis judecătorilor această chitanță. Cum să credem că un proces care a durat aproape zece luni s-a desfășurat fără îndeplinirea acestei obligații ? Actiunea ar fi fost respinsă ca netimbrată. Cum să mai credem, pe deasupra, că nici judecătorii de la instanța de recurs n-au sesizat acest lucru ? Și, atunci, unde este chitanța ? Nimeni nu știe. Dar, fără ea, acei bani trebuie plătiți din nou. Lucru pentru care iarăși petiționara se consideră, pe bună dreptate, nevinovată.

Acesta este tabloul neașteptat din spatele unei sesizări ce ni se păruse, inițial, simplu de lămurit. Este cert că nimeni nu i-a spus altfel mamei minorului respectiv decît că trebuie să timbreze la cît cere, adică la o șesime din moștenire. „Dacă mi s-ar fi spus că trebuie să plătesc atîtea mii de lei taxă de timbru, nici nu mai deschideam acțiunea", afirmă ea. Logic, n-o poți socoti vinovată că a dat crezare unor juriști în exercițiul meseriei lor. Atunci ?

Supunem respectuos atenției celor în drept **TOATE** elementele acestui caz ieșit din comun și așteptăm rezolvarea sa cu echitatea și cu deplinul respect pentru om care guvernează spiritul tuturor legilor noastre.

DORIN GHERGHINESCU ■

Văzute...

„Cîntarul de precizie", cum se autointitulează cel pe care l-am văzut ca un monument al naturii pe Bulevardul 1848, are cîteva caracteristici.

Nu este „deschis" la orice oră. În schimb, zi și noapte, este un cîntar „afiș". Citim pe el :

„Atenție, nu uitați obiecte aici, nu răspundem !"... „Rugăm păstrați curățenia orașului" (în acest fel poate și-a cîștigat dreptul de a sta înfipt pe trotuar).

„Cîntarul este verificat de metrologie în acest an 1986 și vă asigurăm, kilogramele pe care le spunem sînt exacte !"

„Controlați-vă sănătatea dumneavoastră și a copiilor dumneavoastră !"

„Ca să vă putem cîntări exact vă rugăm să nu mișcați pe cîntar și să nu stați aplecați pe cîntar !"

...Distrați-vă și dumneavoastră cînd treceți pe lîngă acest cîntar... mintos, pentru că de aflat cu adevărat „cîte kilograme avem" aflăm numai dacă e o zi norocoasă și posesorul cîntarului e acolo.

Plimbîndu-mă pe străzi, am observat cum bucureșteanul poate fi, cum îi stă bine, politicos și disciplinat. La maxi-taxi se așază doi cîte doi, și așteaptă în ordine mașina. De ce nu s-ar putea la fel și la celelalte mijloace de transport ? Prețul biletelor determină gradul de civilizație ?

Strada Lînăriei a devenit aproape impracticabilă pentru trecători, deși există trotuare în bună stare. Constructorii de locuințe, încălcînd dispozițiile de organizare a locului de muncă, ignorînd respectarea elementară a curățeniei, transformă strada într-o prelungire a șantierului. Strada, de la un cap la altul, e acoperită de un strat gros de praf, apa băltește chiar cînd nu plouă, pentru că mașinile transportă materialul de construcții încărcate pe roți și cu mult, mult noroi. Degeaba efortul celor care se ocupă de curățenia străzilor ! Același șantier lasă în urmă prea multe... urme. Bucuria de a vedea spații noi clădite, de a simți alți oameni fericiți că se mută în apartamente cu confort înalt, e știrbită de aspectul din jurul blocurilor.

CARMEN DUMITRESCU ■

Un adevăr de numai un leu și șase bani

Vorbește tare, de parcă n-ar cunoaște șoapta, și se înfierbîntă repede, virtute care are darul să-i închidă multe uși înainte de a le deschide. A învățat temeinic o bună parte din legislația privind pensionarea, nu dintr-o pasiune deosebită, ci din dorința de a nu pierde un an din cariera lui de fierar-forjor, chestiune care, este convins, i s-ar putea întîmpla chiar și unui „funcționar de la pensii" care iese la pensie, adică să nu vrea să piardă un an din munca sa. Era convins că neliniștile lui de pensionar se vor consuma în perimetrul casnic (are o fată la liceu, o alta economistă, în București), dar de aproape doi ani și jumătate drumurile sale spre capitală au dus invariabil la Ministerul Muncii, instituție care, într-o primă etapă, l-a repus în drepturi, înlăturînd greșeala unui funcționar care a citit frezor în loc de forjor. A mai rămas însă un an — perioadă cuprinsă între 22 noiembrie 1968 și 16 noiembrie 1969 — an în care Mihai Cosma, din Constanța, căci despre el este vorba, a muncit tot ca fierar-forjor, ca de altfel întreaga sa viață, mai puțin anii de după operația de coloană, an căruia, însă, spre deosebire de ceilalți, i se refuză încadrarea în grupa a II-a de muncă. Lucrurile par încurcate, dar o privire atentă le poate lesne limpezi. Omului îi sînt recunoscuți 18 ani și 11 luni vechime în grupa a II-a de muncă. Dacă i s-ar considera și anul cu pricina în aceeași grupă, Mihai Cosma ar număra 19 ani, 11 luni, în fapt 20 de ani în grupa respectivă, pensia modificîndu-se în consecință. Dar anul acela — 1968 — nu mai este un an obișnuit, deși fierar-forjor în cartea de muncă, Mihai Cosma nu mai apare la fel și la calculul pensiei, unde e tot fierar-forjor dar în grupa a III-a de muncă. Întreabă Mihai Cosma : ce e de făcut ca și anul 1968 să se alinieze celorlalți din grupa a II-a ? I se răspunde : Întreprinderea la care a lucrat în acea perioadă trebuia să fi menționat grupa de muncă în care se încadra funcția de fierar-forjor sau să-i elibereze o adeverință din care să reiasă același lucru. Prima cerință n-a fost respectată din cauza neglijenței funcționarului care a completat cartea de muncă la acea dată, dar întreprinderea îi dă adeverința menită să schimbe starea lucrurilor, anul să fie an, meseria de fierar-forjor să fie de fierar-forjor, grupa a II-a să fie grupa a II-a, mă rog toate cele necesare pentru ca omul să fie mulțumit într-un cadru absolut legal. Dar, ca un făcut, adeverința nu ajută. Cadrul e legal dar nu destul și mulțumirea care se întrevedea la orizont, dispare pe apa simbetei și drumurile reîncep. Omul este din ce în ce mai iritat, îi iriță și pe cei din jur, statutul lui dintr-unul normal se transformă într-unul de reclamagiu. Zice Mihai Cosma: „Marele necaz este că nu mai înțeleg nimic. Ce vină am eu că un funcționar mi-a trecut în cartea de muncă, la timpul potrivit, grupa de muncă. Uneori cred că sînt acuzat de furt, ca și cum aș ține mortiș să iau un lucru care nu-i al meu. Deci, pînă în 1968 am fost fierar-forjor, grupa a doua, după 1969 sînt tot fierar-forjor grupa a doua, dar între acești ani sînt doar fierar-forjor grupa a treia, situații probleme mai complicate de limpezit, dar aici nu văd nimic de lămurit. Cei de la oficiul de pensii al D.P.M.O.S. Constanța îi puteau completa cartea de muncă și pentru anul de care e vorba, fără nici o problemă". Și, totuși, de ce anul 1968 se arată mai bucluc pentru Mihai Cosma, tocmai acum, la pensie, aveam să aflu la Oficiul de asigurări sociale și pensii de stat al D.P.M.O.S. Constanța. Maria Dașcă, care s-a ocupat de acest dosar, ne spunea următoarele : „Întreprinderea la care a lucrat în acea perioadă Cosma Mihai trebuia să ne facă niște precizări și anume cît din timpul acelei perioade a lucrat în condițiile grupei a II-a de muncă, potrivit unui ordin al Ministerului Muncii (nr. 59 din 14 februarie 1969). Ordinul a intrat în vigoare în martie 1969. Pentru perioada anterioară lui, între noiembrie 1968 și februarie 1969, prevederile cereau să se precizeze dacă cetățeanul a lucrat permanent în condițiile grupei a doua".

Lucrurile se complică. Din relativ simple devin încîlcite și asta în bună măsură datorită faptului că totul s-a petrecut în urmă cu aproape douăzeci de ani. În două decenii se pot petrece multe, oamenii se pensionează, se mută, mor, mă rog, ca în viață. Cel care n-a operat atunci în cartea de muncă, nu mai e de găsit, treabă pentru care Mihai Cosma n-are nici o vină. Că întreprinderea — iată o și numim, Întreprinderea pentru exploatarea și executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare n-a făcut precizările amintite este firesc. Cine să mai știe cum s-a lucrat atunci, de vreme ce însăși I.E.E.L.I.F.-ul n-are decît puțini ani de funcționare, ea luînd ființă prin comasarea altor unități. Se știe doar că forja pe care s-a lucrat a fost o „forjă fixă, cu două focuri, acționată electric", și că „nu s-a lucrat la forjă de cimp", respectîndu-se, deci, condițiile încadrării în grupa a II-a. Fără îndoială, ordinul ministerului are menirea să reglementeze o situație sau alta într-un capitol care se dovedește, uneori, destul de anevoios de soluționat — problema grupelor de muncă — dar el poate da roade doar aplicat la timp și nu cooperează exact atunci cînd i se cere să rezolve „mici" scăpări ale unui funcționar, mai ales cînd ele s-au petrecut cu atîta vreme în urmă. Mai exact, el este un instrument util punîndu-l să lucreze în condițiile pentru care a fost gîndit. Aplicat birocratic nu face altceva decît să perpetueze o neglijență, o greșeală.

Ce vină are Mihai Cosma că în 1969 cineva n-a completat în mod corect cartea de muncă ? Și de ce trebuie s-o simtă el și azi, și în viitor ?

Dar iată că după atîtea demonstrații, după atîtea drumuri și audiențe ale pensionarului Mihai Cosma, Maria Dașcă ne spune: „Să știți însă, că acest an, luat în calcul, nu i-ar aduce în plus, la pensie, decît un leu și șase bani". În acest moment orice om zdravăn ar lua-o razna aflînd că și-a mîncat doi ani și jumătate din viață pentru un leu și șase bani. Nu i se putea spune de la început cît e de mare adevărul pentru care se bate ? Deocamdată, singurul care probabil, regretă aflarea lui, este Mihai Cosma. În aceste condiții, mai importantă este lupta.

Dar, mare sau mic, adevărul rămîne ca atare. Înlocuind leul cu lei și presupunînd că era vorba de cîteva sute, aplicarea inadecvată, forțată a ordinului respectiv, ce adevăr dezvăluie ?

RĂZVAN BARBULESCU ■

P.S. Iată însă că, spre bucuria lui M.C., lupta continuă. Ulterior redactării articolului, omul a trecut iar pe la redacție, informîndu-ne că IEELIF-ul i-a eliberat o nouă adeverință, așa cum o ceruse oficiul de pensii. Dar ce era complet ieri, s-a dovedit cu totul insuficient azi, și, conform logicii că nemulțumirea este o cale de progres, tovarășa Maria Dașcă a cerut pe coltul noii adeverințe să se mai menționeze „dacă activitatea s-a încadrat la grupa a II-a de muncă, actul normativ, anexa și punctul". Mi-e greu să cred că doar meschina sumă de un leu și șase bani poate da cuiva atîtea idei.

Nicu Vlad — puternic și la antipozi!

Duminica trecută, la Melbourne, multiplul nostru campion și recordmen mondial Nicu Vlad a triumfat din nou, la categoria sa de greutate, de data aceasta în concursul prilejuit de gala finală a „Cupei Mondiale" la haltere. Reunind în aceeași sală de concurs sportivii care au acumulat cele mai multe puncte în întrecerile desfășurate de-a lungul acestui an, gala finală din capitala Australiei a reprezentat pentru haltere ceea ce este turneul „Masters" pentru tenis sau finala „Grand Prix" pentru atletism. Cu un total de 410 kg (190 kg la smuls, 220 kg la aruncat), Nicu Vlad a cîștigat detașat grupa categoriei sale de greutate, succes care, coroborat cu celelalte rezultate din 1986 ale sportivului nostru, îl plasează pe locul 4 în clasamentul general al „Cupei Mondiale", alcătuit indiferent de categorie. Din nou, felicitări Nicu Vlad!

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Pe treptele gloriei Olimpice

Cea de-a 27-a ediție a Olimpiadei de șah a reunit la Dubai, adevărat oraș al ospitalității, două mii de jucători și oficiali. Într-o atmosferă caldă, sărbătorească cele 108 echipe concurente (nou record de participare!) au prestat un șah de înaltă calitate atrăgînd un numeros public prin tensiunea dramatică a meciurilor. Presa locală și televiziunea au acordat spații largi evoluției lupteî în clasament de-a lungul celor 14 runde desfășurate în sistem elvețian. De o atenție specială s-au bucurat reprezentativele noastre alcătuite din Mihai Subă, Florin Gheorghiu, Constantin Ionescu, Mihail Ghindă, Valentin Stoica și Dan Bărbulescu (în ordinea evoluției la mesele de joc), antrenor — Emanuel Reicher și, respectiv Margareta Muresan, Daniela Nuțu, Elisabeta Polihroniade, Gabriela Stanciu, antrenor: Șerban Neamțu, secondant: Theodor Ghițescu.

Lupta pentru laurii olimpici a fost foarte încordată. Surprizele nu au lipsit. Puternica formație a Uniunii Sovietice a primit replică din partea unor echipe tinere, dornice de consacrare, ce au ținut pasul cu cei mai buni jucători ai lumii în ultimul ciclu al CM individual. Puțin a lipsit ca o surpriză de mari proporții să fi încheiat întrecerea masculină: echipa sovietică și-a adjudecat titlul masculin într-un complex de împrejurări de-abia în ultima rundă, în timp ce adversarii, jucătorii americani și cei englezi nu s-au putut impune la adevărata lor valoare. Competiția feminină a demarat prin instalarea la conducerea clasamentului a echipei noastre, care în primele trei runde pierduse doar o jumătate de punct. Meciurile decisive care au urmat au dus la o reașezare a valorilor și, pe moment, tînăra formație a Chinei părea să pună la îndoială victoria așteptată a echipei sovietice. În partea a doua a competiției marile maestre sovietice au jucat mult mai sigur și, treptat s-au distanțat în clasament. Jucătoarele chineze au început să cedeze jumătăți de punct și chiar puncte întregi în favoarea unor echipe mai slab cotate internațional. Echipa noastră se mobilizează excepțional și reușește scoruri mari cu echipe puternice (3:0 în fața medaliatei cu argint la ediția anterioară, Bulgaria, 2,5:0,5 cu Franța, R.F.G., Anglia) și revine în lupta pentru o medalie după ce pierduse dueiul direct cu formațiile Chinei și Ungariei. După 12 runde situația în clasament era următoarea: 1. U.R.S.S 28 p, 2. Ungaria 24,5 p, 3—4. România

și China 24 p. Ultimele două runde aveau să decidă medaliile de argint și de bronz, echipa sovietică fiind deja în afară de pericolul concurenței. Runda a 13-a a început în parte situația: jucătoarele maghiare s-au impus categoric în fața șahistelor americane cu 3:0, iar echipa Chinei a suferit o înfrîngere neașteptată de la tinerele jucătoare cubaneze cu 2:1 (surpriza a oferit-o jucătoarea Frometa, care a învins-o pe candidata la titlul mondial, Wu). Echipa României, marcată evident de scorurile precipitate din cele două întîlniri, a ratat o victorie clară la scor mare în fața Spaniei, trebuind să se mulțumească numai cu egalitatea. Șansa spre medalia de argint fusese ratată și trebuia menținut avantajul de o jumătate de punct în fața Chinei înaintea ultimei runde. În ultima confruntare s-a jucat numai pentru victorie, pentru un scor maximal. Echipele Uniunii Sovietice și ale Ungariei n-au reușit mai mult decît egalitatea (U.R.S.S. — Cuba, Ungaria — Austria, rezultat surprinzător: Ahmilovskaia — Frometa 0:1!), echipa Chinei a învins cu puține emoții cu 3:0 formația Argentinei, iar reprezentativa noastră a obținut ușor victoria în partidele Polihroniade — Tsanidis și Botsari — Stanciu, dar în confruntarea Kondou — Nuțu prima șansă a avut-o jucătoarea greacă. Cu multă dăruire, depunînd un efort extraordinar, colega noastră a reușit imposibilul smulgînd jumătatea de punct necesară pentru a urca pe podium. Echipa feminină a readitat performanța ediției anterioare cucerind medalia de bronz. Rezultatele individuale înregistrate sînt următoarele: Mureșan 5 p (din 9), Nuțu 9,5 p (14), Polihroniade 6,5 p (10) și Stanciu 7 p (9). Gabriela Stanciu a realizat cea mai bună performanță a olimpiadei la masa a rezervelor cucerind medalia de aur la acest capitol.

Formația masculină a României a început foarte bine concursul și s-a menținut timp îndelungat între primele echipe din lume. Dar nesansa avută în fața echipei U.R.S.S., cînd au jucat de la egal la egal cu cei mai buni șahiști ai lumii și cînd nu au reușit să concretizeze o victorie de mare prestigiu ce se contura, pierzînd apoi la limită, evoluția jucătorilor noștri a fost nesigură. Ultimul duel cu formația Austriei, în caz de victorie aducea reprezentativa noastră în poziția a șaptea în lume, dar nervii jucătorilor au cedat și victoria s-a transformat în înfrîngere și, ca urmare, au pierdut locuri multe în clasament. Cele mai bune rezultate în echipa masculină le-au înregistrat Florin Gheorghiu 7,5 p (din 12) și Mihail Ghindă 6,5 p (12).

Clasamentele finale ale olimpiadei sînt: la feminin 1. U.R.S.S. 33,5 p, 2. Ungaria 29 p 3. **ROMÂNIA 28 p**, 4. China 28 p, 5. Iugoslavia 25,5 p, 6. R.F.G. 25 p, etc. (30 echipe) și la masculin 1. U.R.S.S 40 p, 2. Anglia 39,5 p, 3. S.U.A. 38,5 p, 4. Ungaria 34,5 p, 5. 6. Islanda, Bulgaria 34 p... 18. România 31,5 p... etc. (108 echipe)

„Am făcut pași în întinerirea echipei"

— interviu cu NICOLAE MARTIN, antrenorul echipei feminine de baschet „Universitatea" Cluj-Napoca —

— Cum a fost la Vicenza, tovarășe Martin?

— Ne așteptă o atmosferă de revanșă, italienii neîmpăcîndu-se nici acum cu înfrîngerea de anul trecut, de la Cluj, care întrerupea 3 ani de invincibilitate a echipei Primigi. Și ne mai așteptă o jucătoare americană, adusă cu cinci zile înainte special pentru meciul cu noi, componentă a echipei naționale a S.U.A. ce cîștigase titlul mondial la Moscova. Este o apărătoare de excepție, dar a marcat și 28 de puncte.

— Este permis sistemul acesta al împrumutului de jucători numai pentru meciurile din cupele europene?

— Regulamentul permite folosirea a doi jucători străini, dar în campionatul italian este acceptat numai unul. Deci există posibilitatea legitimării a încă unei jucătoare străine numai pentru astfel de meciuri. În schimb, noi am solicitat transferul Marianei Bădinici, care avea drept de joc la „U" pentru Cupa campionilor, dar clubul Olimpia s-a opus.

— Cu „U" Cluj-Napoca ați cîștigat campionatul de cinci ori în ultimii șase ani. Cum se explică aceste performanțe?

— Prin faptul că am procedat mai devreme decît alții la întinerirea echipei. „U" Cluj este acum cea mai tînără echipă din țară, virsta și calitățile fizice permițîndu-i o mai mare angajare la efort și o arie mai largă de exprimare tehnico-tactică. Șansa noastră a fost buna pepinieră a Școlii sportive de unde am promovat multe jucătoare în ultimii ani.

— După ce criterii promovați o jucătoare?

— După calitățile fizice de bază, întrucît încercăm să ne apropiem de stadiul actual al baschetului feminin european. Lipsa de înălțime a jucătoarelor noastre este, totuși, un handicap, pe care încercăm să-l suplinim prin altă calități.

— Cine este cea mai înaltă de la „U"?

— Aurora Dragoș, 1,84, și mai avem în pregătire o junioară, Antoaneta Bojte, 1,86. Primigi are trei jucătoare de 1,93, 1,94 și, respectiv, 1,98 m...

— De ce spuneați „baschetului european", mai există și alte variante „geografice"?

— În baschet se vorbește, în general, de trei școli specifice — americană, asiatică și europeană, ultima îmbinînd tot mai mult tehnica și forța celei dintîi cu viteza ce predomină la asiatici. Are loc o adevărată infuzie de jucători americani în baschetul european.

— Să revenim de unde am plecat: cum a fost meciul de la Vicenza?

— La pauză eram conduși cu 13 puncte, ceea ce promitea un rezultat bun și a creat chiar o stare de relaxare în primele cinci minute din repriza secundă, cînd diferența s-a mărit. Apoi fetele noastre au revenit la 8 puncte, pentru ca în ultimele 4 minute și jumătate de joc să primim 22 de puncte și să marcăm doar 2! A fost perioada în care s-a născut ceea ce construiserm un meci întreg, principalul motiv fiind descalificarea pentru cinci greșeli a trei din cele mai bune jucătoare ale noastre de pînă atunci — Popa, Jerebie și Enyedi.

Totuși, aprecierile au fost elogioase la adresa noastră, presa de a doua zi subliniind că am prezentat o echipă mai sigură, mai pregătită și mai matură decît anul trecut.

— De cînd sînteți la „U", tovarășe Martin?

— Din 1972, dar înainte antrenasem vreo 11 ani echipa A.S.A., tot baschet feminin.

— Ce părere aveți despre actualul sistem competițional?

— Este mai bun decît precedentul, în primul rînd pentru că dă posibilitate fiecărei echipe să joace în fața propriilor suporteri, și reciproc, aceștia pot vedea la lueru echipa favorită. Dar ar putea fi și mai bun dacă s-ar adopta acel sistem „play-off".

— Ce-nseamnă asta?

— Un fel de turneu, în care locul 1 joacă cu 8, 2 cu 7 ș.a.m.d. rămînînd în competiție cei cu două victorii din trei meciuri. Apoi sistemul se reia pînă la jucarea finalei. I-ar da mai multă spectaculozitate și ne-ar obliga și pe noi, antrenorii, să perfecționăm mijloacele de pregătire.

— La baschet masculin, titlurile au fost cîștigate în ultimii 33 de ani numai de Steaua și Dinamo. Vă spune ceva acest lucru?

— El vorbește de la sine. S-ar putea formula două păreri: că producția de jucători e săracă, cei buni mergînd la aceste două cluburi puternice, mărindu-se astfel decalajul valoric față de restul plutonului sau că aceste cluburi ar putea avea un excedent de jucători, care le diminuează concurența, din moment ce rezervele lor ar putea fi jucători buni în altă parte.

— Dar la Cluj, de ce baschetul masculin nu are rezultatele celui feminin?

— În primul rînd pentru că pepiniera Școlii sportive nu are băieți așa de valoroși ca fetele. Apoi, pentru că la băieți intervine inevitabil un moment de ruptură: facultatea sau stagiul militar, cînd continuitatea pregătirii și performanței se pierde.

— Cum vă acomodați cu postura de a fi antrenorul unei campioane naționale care nu e din București?

— Alții trebuie să se acomodeze cu situația asta! În orice caz, izbînzile noastre au creat o stare de emulație în rîndul celorlalte echipe, dornice, toate, să se detroneze.

— Spuneți-mi, ce credeți c-ar trebui făcut pentru revigorarea baschetului nostru?

— Selecții, trialuri, trialuri, selecții. Am propus celorlalți antrenori divizionari să ne reunim în cîte un centru de județ, să ne împărțim pe zone și să batem cu pasul fiecare comună. Nu putem aștepta să ne pice din senin jucători și jucătoare, cu calitățile pe care le dorim. Mai zilele trecute, am aflat întîmplător de un tînăr ce venise la clinica de endocrinologie din Cluj pentru un tratament care să-i oprească creșterea în înălțime. A fost luat în evidență. Dar sportul de performanță nu poate fi lăsat la voia unor asemenea întîmplări.

— Bine, dar cînd faceți selecții prin școli, nu puteți ști cît va mai crește unul sau altul din copii vizați.

— Aici e dificultatea: selecțiile trebuie refăcute după perioada pubertății pentru a vedea ce s-a întîmplat cu cei vizați prima dată. Selecția la baschet este de fapt un proces continuu, migălos și dificil, dar numai așa putem asigura bază pentru performanțele viitoare.

— Ați avea de spus ceva profesorilor de educație fizică?

— Faptul că orice copil trebuie să învețe mai întîi să alerge, că numai de la atletism se poate merge spre alte sporturi, și nu invers. Sînt jucători în pragul performanței care nu știu încă elementele de bază ale pregătirii. Nu trebuie început cu mingea de baschet, ci cu atletismul, pentru că numai astfel se pot vedea calitățile native necesare oricărui sport.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Rugby — Probleme actuale

În ciuda evidentului declin testat de formația noastră națională în ultimele sale confruntări, multe echipe angrenate în campionatul intern de rugby ne-au prilejuit satisfacția unor partide frumoase și dirze, precum și evoluții individuale remarcabile, ca acelea ale tinerilor jucători de linia III-a **Moraru** și **Pongratz**, de la Grivița Roșie, aripei **Boidor** de la Steaua, mijlocașilor de grămadă **Neaga** (Grivița Roșie) și **Peres** (Sportul Studențesc).

Odată cu cea de a 13-a etapă a campionatului Diviziei A, desfășurată miercuri 3 decembrie a.c., se pot trage utile concluzii la încheierea sezonului de rugby actual, din situația sinoptică înregistrată pînă acum.

Sub raportul punctajului acumulat, echipa Steaua din prima serie l-a obținut pe cel maxim, cîștigînd toate partidele disputate pînă în prezent, detașîndu-se, prin cele 39 puncte, de a doua clasată, Grivița Roșie (33 puncte), pe care, într-un veritabil derbi, o învinsese doar cu greu și datorită șansei cum și unui arbitraj incorect. Față de Știința Petroșani (30 pct.) din poziția treia, distanța se majorează la 9 puncte. Situația din seria a II-a este mult mai echilibrată la vîrf, unde primele trei echipe țin îndeaproape, nuanțîndu-se numai prin cîte un singur punct: 35—34—33. Datorită faptului că liderul (Dinamo) a pierdut la cei doi urmăritori (Farul și Știința Baia Mare). Totuși, luînd în comparație ambele serii, Dinamo are escaveajul cel mai impresionant (592—115) față de Steaua (380—113) și Farul (300—90), dovedind cel mai eficient atac. Cele mai bune apărări se arată a fi în ordinea: Știința Baia Mare (248—69), Farul (300—90) și Știința Petroșani (283—92). Deficitarele clasamentelor și totodată candidatele la retrogradare sînt U.A.M.T. Oradea, U—Cluj, Gloria Buc. și Rapid, afișînd bilanțuri nemiloase.

Federația Română de Rugby a definit **Centralizatorul** propunerilor făcute de selecționeri pentru constituirea lotului reprezentativ de 45 jucători în vederea pregătirii susținerii întîlnirilor internaționale cu formațiile reprezentative ale Italiei și U.R.S.S. din Campionatul European precum și cu cele din turneul final al Cupei Mondiale 1987.

Ținîndu-se cont și de punctul de vedere al celor din provincii, numărul selecționerilor a fost majorat la 11 și anume: Enciu Stoica, Ciobănel Paul, Paraschiv Mircea, Dumitru Gheorghe, Cosmănescu Petre, Manoileanu Dumitru, Popovici Florin, Ortelecan Mircea, Moraru Viorel, Kramer Carol și Mihalache Dumitru. Din motive obiective, au absentat Dumitru Gheorghe și Comănescu Petre, neputînd fi consultați, astfel încît cellalți 9 selecționeri au făcut, în total, 405 propuneri individuale, din confruntarea cărora s-a reținut **lotul lărgit** de 45 jucători din toată țara, spre a se începe de îndată testările și controlul medical. După numărul voturilor și în ordinea preferențială, acest centralizator se înfățișează astfel, pe posturi:

Stîlp stînga: Bucan (Dinamo), Opriș (Farul), Czoma (Baia Mare); trăgător: Moț Marin (Steaua), Ion Gheorghe (Dinamo), Munteanu (Steaua); **stîlp dreapta**: Pașcu Vasile (Dinamo), Melniciuc (Baia Mare), Simonca (Steaua); **linia II-a dreapta**: Caragea (Dinamo), Stroe (Grivița Roșie), Veres (Dinamo); **linia II-a stînga**: Constantin Laurențiu (Steaua), Dumitru Gheorghe (Farul), Dumitraș (Contactoare Buzău); **linia III-a stînga**: Murariu Florică (Steaua), Florea Costică (Steaua), Necula Răducanu (Farul); **linia III-a dreapta**: Moraru Octav (Grivița Roșie), Rădulescu Alex. (Steaua), Nistor (Baia Mare); **închidere**: Constantin Ștefan (Farul), Pongratz Andrei (Grivița Roșie), Răducanu (Dinamo); **1/2 grămadă**: Coman (Steaua), Neaga (Grivița Roșie), Paraschiv (Dinamo); **deschidere**: Alexandru D. (Steaua), Domocoș (U. Timișoara), Ignat G. (Steaua); **aripă stînga**: Calafeteanu (Grivița Roșie), Aldea Marian (Dinamo), Răcean (U. — Cluj); **centri**: Tofan (Dinamo), Lungu (Dinamo), David (Steaua), Vărzaru (Steaua), Beches (C.S.M. Sibiu), Sava Ion (Petroșani); **aripă dreapta**: Popescu Cornel (Dinamo), Copil (Cluj), Piotchi (Farul); **fundaș**: Codoi (Steaua), Toader Marcel (Dinamo), Marin (Grivița Roșie).

Marți, 9 decembrie, echipa de rugby Grivița Roșie a plecat în Marea Britanie pentru a întîlni mai multe echipe cu care întreține relații de prietenie.

Totodată, echipa noastră campioană de anul trecut, Farul Constanța, va face deplasarea în cursul acestei luni la Toulouse (Franța), pentru a participa la **Turneul Masters**, premergător Cupei Mondiale.

TUDOR GEORGE ■

Fotbal

În preajma unei alte mari finale

Nu Real Madrid, nu Juventus, nu Bayern München reprezintă fotbalul european în Cupa Intercontinentală, organizată de Toyota Corporation, sub patronajul F.I.F.A., al federațiilor de pe cele două continente și al federației japoneze de specialitate. Mai mare cinste pentru o echipă românească nici că se poate. N-a avut-o nimeni și Steaua, prin cîștigarea Cupei Campionilor Europeni, și-a ocupat locul de cinste în istoria performanțelor sportive, comparabilă poate cu calificarea la campionatul mondial de fotbal din 1970. Sigur, am avut și avem mari sportivi, deținători de recorduri mondiale, campioni mondiali, campioni olimpici și străluciți campioni europeni. Performanțele lor nu sînt la îndemîna oricui și ele reprezintă cărți de vizită și capitole peste care nu se poate trece în istoria mișcării sportive. Dar în fotbal, marea noastră dragoste și speranță, Steaua a realizat ceea ce puțini dintre noi îndrăzneau să viseze măcar. Victoria de la Sevilla a transformat Bucureștii într-o noapte de feerie și numai cine nu s-a încumetat să iasă n-a văzut bucuria de a trăi ecoul unei mari performanțe. A fost ziua de renaștere a lui Ducadam și dovada că o echipă în cel mai pur și camaraderesc sens al termenului poate ingenunchia unsprezece vedete, supercurtate financiar și pompate de mijloacele de comunicație pe toate canalele. Vinerea trecută, pe stadionul din Ghencea, în fața a 30 000 de spectatori, jucătorii Stelei și-au luat la revedere de la prima parte a sezonului intern, final care a prilejuit și o festivitate: decernarea titlului de „Maestru internațional al sportului" tuturor componenților echipei. Cei 30 000 de spectatori au venit atît pentru meciul cu Petrolul Ploiești, cît și pentru a dovedi jucătorilor militari atașamentul și dorința lor sinceră de a fi la înălțime în partida de la Tokyo.

La ora aceasta, jucătorii Stelei sînt deja nume care circulă în presa sportivă a lumii și pe buzele tuturor spectatorilor cu o brumă de cultură sportivă. Organizatorii Cupei Intercontinentale au solicitat sute de mii de fotografii cu echipa Steaua și cu portarul finalei, Helmuth Ducadam. Începînd din 14 noiembrie, canalul 4 al televiziunii japoneze a început difuzarea unui serial despre echipa noastră, realizat la București, serial presărat și cu reluarea loviturilor de la 11 metri, prezentate de altfel spectatorilor japonezi de patru ori în emisiuni diferite. Același post a difuzat finala de la Sevilla de trei ori, justificînd aceasta prin enorma popularitate pe care o face în Japonia acestui sport atît de celebru în restul lumii.

Ultimele trei meciuri ale Stelei, cele cu Dinamo, cu Victoria și cu Petrolul ne-au arătat o echipă aflată în ascensiune, trecută deja de momentul Anderlecht. Steaua a cîștigat un mijlocaș, Bălan, om de travaliu și creator, virtute pînă acum discretă la acest jucător inteligent și de mare modestie. A redat poftă de gol lui Pițurcă și i-a resmintit lui Majearu că n-a înscris decît un gol în actualul campionat. Stingaciu a crescut, iar apărarea și-a confirmat valoarea și forța. La ora plecării, Steaua avea două mari probleme: Bölöni și Stoica. Pentru a afla mai multe amănunte legate de situația celor doi și a potențialului fizic al întregii echipe, am solicitat un punct de vedere avizat de la medicul echipei, Valentin Stănescu: „Capacitatea de efort a întregii echipe se prezintă bine. Am făcut tot ce ne-a stat în putință pentru recuperarea lui Bölöni, afectat de o ruptură musculară fibrilară în meciul cu Universitatea Cluj-Napoca. În meciul cu Petrolul, el a avut indicația ca la cea mai mică jenă să renunțe. Așa că în debutul partidei a și fost înlocuit, aflîndu-se la limita restabilirii și nevoind să riscăm. Tudorel Stoica a contractat o ruptură musculară în meciul cu Victoria și ridică cele mai multe semne de întrebare. De atunci, el n-a mai făcut nici un antrenament și abia după sosirea la Tokyo va reîncepe pregătirea, spre a fi apt în ziua meciului. O altă problemă e ridicată de adaptarea la fusul orar. Vom încerca să facem un program special de pregătire și acomodare, avînd în vedere faptul că sîntem la limita minimă a timpului de acomodare cu diferența de fus orar". În ultimul moment, înaintea plecării am aflat că Bölöni și Stoica, în scurtul răgaz pe care echipa îl are la trecerea prin Beijing, vor urma două ședințe de acupunctură cu specialiști chinezi. Cînd dumneavoastră citiți aceste rînduri, elo au avut deja loc și sperăm că Steaua va putea alinia la Tokyo o linie de mijloc în formulă completă, mai ales că Tudorel Stoica și-a dorit teribil de mult ca, în compensație pentru absența de la Madrid, să joace meciul cu River Plata într-o manieră deosebită, spre a mulțumi astfel colegilor de echipă pentru că i-au suplinit absența de la Sevilla.

River Plata, echipa anului în America de Sud, desemnată în urma unui complicat sistem de organizare a Cupei Libertadores de America, la care participă cîte două echipe din fiecare țară, a fost prezentată cititorilor noștri. Ea vine cu orgoliul de a reprezenta țara cîștigătoare a Campionatului mondial și cu jucători aureolați de titluri, zarvă și publicitate. O echipă solidă, tehnică, rapidă, arătăgoasă, teatrală și cu momente de joc aproape antipatice care poate fi ținută în frîu de pasele orchestrate ale echipei Steaua. Duminică dimineața la ora 7, cînd mulți dintre dumneavoastră abia se vor trezi, vom ști cine este cîștigătoarea partidei. Dacă va fi Steaua sau River Plata, simpatia și dragostea spectatorilor noștri pentru cîștigătoarea Cupei Campionilor Europeni vor rămîne nestirbite, dacă nu chiar mai mari. E un mare merit să-ți dispuți această cupă, darămite s-o mai și cîștigi. Toți vom fi cu sufletul alături de reprezentanta noastră și a Europei în această campanie de cucerire a celor mai strălucitori lauri fotbalistici, în împlinirea acestui țel curajos al fotbalului nostru. Duminică dimineața vom afla ducă Steaua a izbutit sau nu să dea contur precis și adresă unui vis al tuturor iubitorilor de fotbal din România. Să-i dorim succes și să-i ținem pumnii.

CORNEL NISTORESCU ■

Civilizația sportului

Adevărații prieteni rămîn

Handbalul este un sport colectiv unde și munca și bucuria și necazul se împart între membrii echipei. Dar victoriile colective și forța echipei se capătă (de multe ori) prin individualitățile de excepție. Covîrșitoarea lor personalitate poate făuri destinul unei echipe, proiectînd-o printre stele, ori, după caz, prăbușind-o.

Handbalul masculin românesc — 4 titluri mondiale în palmares! — a avut cîteva mari personalități care au transformat de multe ori acest sport în spectacol sublim, ridicîndu-l la rangul de artă, de emoție artistică. O inițiativă lăudabilă a federației de specialitate, una dintre cele mai serioase federații ale noastre, a reunit recent la Craiova, cu prilejul „Trofeului Carpați", cîteva vedete ale handbalului românesc într-un „meci al amintirilor". Spectatorii craioveni au venit în număr mare pentru a-i reîntîlni pe mulți dintre cei care, cu ani în urmă, au jurat în cor discret, cu pasiune, și dragoste de patrie, să nu cedeze pe semicercuri în fața niciunui adversar.

O lume întreagă a salutat atunci cu respect, admirație și simpatie izbînzile handbaliștilor români. Iar noi, milioanele de suporteri ai lor ne aruncasem punte peste depărtări, emoțiile și simțămintele calde, trăind alături de ei finale nemuritoare cu secunde de foc ce purtau în ele mărirea și decăderea.

Ne-am amintit toate acestea revăzîndu-i pe Gațu, Birtalan, Gunesch Nica, Licu, Stöckl, Voina, Șamungi, Dincă, Costache II, Marc Sabin, Dan Marin, Titus Moldovan. Dar ne-am amintit, de asemenea, că niciunul dintre ei nu s-a retras pe „ușa din față" cu prilejul unui meci festiv. Ce ne împiedică să ne achităm datoriile morale pe care le avem față de marii sportivi în momentul retragerii lor? Manifestarea publică a respectului pentru cei care s-au dăruit aducînd glorie culorilor patriei ar fi un excelent exemplu stimulativ în ochii tineriloi porniți pe drumul greu al marii performanțe, ar fi o dovadă că la capătul acestui drum nu-i pindește uitarea.

Recent, gălățenii au organizat o frumoasă și emoționantă festivitate la retragerea atletei Fița Lovin. Dar de Natalia Mărășescu, Argentina Menis și alte atlete cu care pînă mai ieri ne mîndream, vă mai amintiți? Ele cum s-au retras? Ca să nu mai vorbim de Iolanda Balaș, Lia Manoliu și Viorica Viscopoleanu zgîndărind răni demult cicatrizate... Dar marii fotbaliști români cum au părăsit arena? Dobrin, Dumitrache, Iordănescu, Dembrovschi, Dinu, Lucescu, Rică Răducanu, de ce au fost retrași discret? Sau Voinescu, Constantin, Nunweiler III, Dridea etc...

Pentru a îndrăgi prezentul, trebuie să fim mîndri de trecut.

De aceea sugerăm forurilor sportive organizarea unor gale a foștilor mari campioni ai sportului românesc. Sala polivalentă — mă gîndesc la ea fiind cea mai mare — ar fi arhiplină. Televiziunea ar avea material înregistrat pentru generațiile următoare care vor dori să știe cum le-au mulțumit bunicii și părinții lor oamenilor din a căror sudoare, din a căror muncă s-a născut gloria sportivă a României din acești ani. Lacrimile noastre, victoriile noastre, fericirile noastre sportive li se datoresc. E bine să nu uităm asta. Pentru că nu există o fericire mai mare pentru un sportiv decît atunci cînd compatrioții lui îi dovedesc că adevăratii prieteni rămîn și atunci cînd trece gloria.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

● Fără discuție, loviturile de la 11 m au devenit un coșmar mai mult pentru executanți, decît pentru portari. Iată, nu mai departe decît săptămîna trecută, spaniolul Chendo a ratat la Tirana, iar peste cîteva zile italianul Altobelli stabilea un record, irosind în meciul cu Malta două penalty-uri. Să nu he mai mirăm, deci, că un reputat executant al loviturilor libere, francezul Michel Platini, a declarat ferm că va refuza să mai încerce transformarea loviturilor de pedeapsă, după cunoscuta ratare de la „El Mundial", din partida cu Brazilia... ● Două echipe studențești de la Universitatea din Brno au stabilit un nou record european de durată la baschet, jucînd fără întrerupere 76 de ore. Conduși, succesiv, de 5 arbitri, cei 24 de performeri au înregistrat scorul de 5 461—5 273. Noi am propune pentru „Guinnes Book" și pe cei cîțiva spectatori care au rezistat maratonului baschetbalistic ● După cum se știe, suedezul Mats Wilander va absenta, la sfîrșitul săptămînii viitoare, de la finala „Cupei Davis" pe care echipa sa o va susține, în deplasare, în compania Australiei. Motivul: Wilander se căsătorește cu superbul manechin Sonya, care, după „Masters", a refuzat o nouă amînare a ceremoniei. ● Sepp Piontek, antrenorul vest-german al reprezentativei Danemarcei, este de părere că responsabilii cluburilor din Bundesliga dau dovadă de lipsă de bun simț angajînd fără discernămînt tineri jucători danezi. „Iată, a spus Piontek, au fost transferați recent Ravn Jansen la Düsseldorf și Jorgensen la Mannheim, fotbaliști pe care nici eu, care trăiesc în Danemarca, nu-i cunosc defel. Modă-modă, dar nici chiar așa..." ● „Totocalcio", pariurile oficiale pentru meciurile de fotbal din Italia, a înregistrat un nou record, în etapa a 11-a fiind depuse la casele de pronosticuri 20 478 379 310 lire (precedentul record era inferior cu 470 milioane lire). Cu toate acestea, premiile n-au fost prea ridicate, datorită, se apreciază, folosirii de către pariori a calculatoarelor particulare, care „ghicesc" mai ușor combinațiile cîștigătoare, înmulțind numărul celor cu 13 rezultate exacte. ● Celebrul schior francez Jean-Claude Killy, triplu campion olimpic în 1968, este disputat de două organizații sportive: Federația internațională de schi, care vrea să-i încredințeze postul de președinte al Comitetului de organizare a „Cupei Mondiale", și Comitetul olimpic francez, în vederea desemnării lui Killy în funcția de președinte al Comitetului de organizare a JO din 1992. Alegere dificilă, dar se pare că cel în cauză înclină spre Olimpiadă ● După mulți ani de fructuoasă activitate, cunoscutul comentator György Szepesi a părăsit președinția Federației de fotbal a Ungariei, fiind înlocuit de Jenö Somogy, care, în viața civilă", este director general al rețelei de hoteluri „Panonia".

LUCIAN OPREA ■

Toată lumea face sport

Cronica șoselei

Ispita blondă

„Nu-mi spune ,tu, mie că e în regulă, Abrudane. Am văzut zeci de căzuri cînd omul s-a ridicat de jos, a plecat liniștit acasă, a cinat și a doua zi dimineață nu s-a mai sculat. Pe băiat l-a lovit în plin și l-a aruncat cît-colo, în boscheții de pe marginea șoselei. Ticălosul a fugit. Am dat fuga spre băiat. „Mădăline, ai pățit ceva? Cum te simți?" l-am întrebat eu. El, precum un cascador, se ridică în picioare, își scutură praful de pe pantalonii scurți, se uită cu atenție la genunchi, unde i-au apărut cîteva zgîrieturi și vinătăi constată că bluza lui cea fainâ s-a descusut în dreptul minecii, și-mi zice: „Bine că-i numai descusută, nea Andrei. Era păcat să se fi rupt o asemenea frumusețe de cămașă matlasată. Nu-i chiar atît de ieftină și-am găsit-o nu ușor". „Și ce intenții ai acuma, Mădăline?" „Păi... să mă duc acasă..." „După un asemenea salt, feciorule, oricît ai fi tu de zdravăn, tot ar fi bine să te vadă un doctor", îi zic eu. „Nea Andrei, te știm toți, om săritor și cumsecade, dar nu-i păcat să-i omorîm timpul doctorului dacă n-am nimic?" „Bine Mădăline, du-te acasă. Vezi cum a povestești întîmplarea lui taică-tu, să nu-l sperii". „Nici o grijă, nea Andrei, voi dovedi diplomația și tactul necesar. Îi voi spune doar că mașina m-a șters, așa ușor", și băiatul de 12 ani face un semn imaginar cu brațul menit să reconstituie episodul de pe drum, petrecut cu cîteva minute înainte. „Mare noroc ai avut, Mădăline!" „Recunosc. Mă gîndesc la o carieră de cascador. Începutul a fost promițător, știu să cad, ce zici?" „Voi, puștii, le luați pe toate ușor. Vin mai tîrziu pe la voi să văd cum te simți, l-am zis la despărțire. Pentru motivul ăsta sînt acum aici, vecine". „Ce să-ți zic, băiatul nu acuză dureri, nu se plînge de nimic, are cîteva zgîrieturi peste care am dat cu spirt. Nici nu pot spune însă că e într-o dispoziție strașnică. Stă cam plouat în camera lui. Dar cu mașina care l-a lovit cum e, Andrei? Spuneai că ai reușit să-i reții numărul". „În privința asta n-am probleme. Uite aici, am notat tot, tot, număr, tipul mașinii, culoarea, marca, alte „semne particulare" pînă și faptul că în cabină era o tipa cu părul blond. am reținut. Ghinionul ticălosului a fost că la cîțiva metri de el am fost eu, șofer trecut prin ciur și prin dirmon, care a observat totul. N-are nici o scuză. Drum uscat, aglomerație nu, vizibilitate perfectă, iar băiatul era pe trecerea de pietoni. Am sesizat, omul de la volan era concentrat spre blondă, nu să vadă drumul. Da, bineînțeles, am dat toate datele la post, care a și anunțat mai departe. Nu-mi fac probleme că nu va fi descoperit autorul. Să-ți spun sincer, Mihai," sînt preocupat de Mădălin. Vreau să fim siguri că e în afară de orice pericol și te rog să fii de acord să-l vadă doctorul". „N-are nici un rost, e inutil, dragă Andrei. Dar dacă insiști, mergem". „Să-ți povestesc un caz, Mihai, că să fiu mai convingător. Anul trecut, la doi pași de noi, pe șoseaua națională, dintr-o mașină mare, din aceea care fac curse internaționale, coboară un om mai în vîrstă, cu fiul său, un băiat de vreo 12 ani, exact ca Mădălin. Greșesc cînd zic coboară, pentru ca batrînul, un om de vreo 70 de ani, se împiedica de scara mașinii si cade, lovindu-se la cap. Șoferul trage mașina pe dreapta, îl ajută pe om, cu sprijinul feciorului, să se ridice în picioare și-l întrebă îngrijorat: „Ați pățit ceva, simțiți dureri? Spuneți-mi, vă rog, spitalul e la doi pași". „Nu dragă, n-am nimic. Vă mulțumesc din suflet că ne-ați adus, vorba aia, pînă-n poarta casei. Aș fi bucuros să serviți o gustare la noi. Calabașii și cîrnații proaspeți ne așteaptă". „Vă mulțumesc, dar știți cum e viața noastră, a șoferilor care conducem asemenea mașini. Avem un mers exact ca al trenului, nu ni se îngăduie nici o întîrziere". Bătrînul i-a mai mulțumit încăodată, și șoferul a plecat. Pînă acasă, la vreo 100 de metri, mușul cu nepotul alăturea, au schimbat impresii de călătorie. Ce mașină strașnică, confortabilă, ce cumsecade om, șoferul. Într-un cuvînt, omul n-a dat nici un semn că i-ar fi rău. Au ajuns acasă, au cinat, bunicul a tras și cîteva pahare de pălincă, i-a povestit babei cum a călătorit și, bine dispus, s-a culcat. A doua zi dimineață, mușul s-a sculat greu. „Să fie cumva efectul pălincii? N-am băut decît două păhărele. Mamă, căci așa îi spunea el soției, mă doare groznic capul, mai stau puțin culcat". „Bătrîna i-a făcut un ceai, i-a dat un antinevralgic și l-a ajutat să se întindă. Nepotul s-a așezat pe un scaun lîngă patul bunicului și a început să-i citească așa cum îi plăcea lui. După vreo oră, puștiul intră speriat în bucătărie. „Bunică, mușul oftează din greu, horcăie, se vede ca-i e rău". Cînd a venit doctorul, n-a avut decît să constate decesul bătrînului. Era firesc să se stabilească cum s-au întîmplat lucrurile și, mai ales, să se identifice mașina care i transportase pe cei doi, bunicul și nepotul. Perspicacitatea puștiului, da, un copil simplu de la țară, a rezolvat totul. Nepotelul își notase pentru orice eventualitate, numărul de înmatriculare al gigantului. Șoferul, bineînțeles n-a pățit nimic. N-avea nici o vină. Ba, dimpotrivă, făcuse totul pentru a preveni o eventuală înrăutățire a sănătății bătrînului. „Așa că, hai cu Mădălin la spital!" Băiatul tocmai începuse să acuze dureri de cap. Diagnosticul era același care trebuia pus bătrînului, dacă îl vedea la timp un medic. Organismul mai rezistent al băiatului, la care s-a adăugat intervenția la timp și competență a doctorului, au învins.

Problema găsirii autorului accidenului s-a rezolvat ușor. La întrebarea: cum l-a lovit pe băiat? Șoferul a răspuns: „Am avut senzația că băiatul a vrut să demonstreze colegilor că poate trece la cîțiva centimetri prin fața turismului, făcînd o figură de cascador. Nici nu vă dați seama cîte le trec puștilor ăștia prin cap". Apoi a recunoscut că atenția îi era îndreptată nu spre zebră, ci spre blonda ce tocmai se urcase în mașină. Privirea acesteia în care se contopeau „recunoștința", predilecția pentru „dragostea" la prima vedere, „generozitatea" și cîte și mai cîte, l-au încurajat pe șofer să „atace" rapid și direct. „În interesul vostru, dar și al pasagerilor, al tuturor celor care folosesc drumul, șoferi, feriți-vă de ispite blonde, brunete etc.", ar trebui să fie motto-ul acestor rînduri.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Dreptul suprem

S-au împlinit, la 10 decembrie, 38 de ani de la adoptarea „Declarației universale a drepturilor omului", document cu valoare de pionierat care recunoștea, pentru întîia dată în istorie, egalitatea „în demnitate și drepturi" a tuturor cetățenilor Terrei. Era un moment de răscruce al istoriei umanității, cînd abia se încheiase o mare conflagrație mondială, soldată cu un uriaș număr de victime — peste 50 de milioane. Oamenii simțeau nevoia consfințirii, într-un document juridic internațional, a drepturilor lor, încălcate de cizma fascismului, de marșul coloanelor militare.

Completare firească a Cartei O.N.U., Declarația universală a drepturilor omului exprima încrederea în forța dreptului în fața dreptului forței, înscria noi norme de etică, democratice, sublinia inadmisibilitatea oricărei discriminări, atît rasiale cît și de altă natură. Documentul — a cărui dată de adoptare este marcată pretutindeni ca „Ziua drepturilor omului" — a constituit un puternic stimulent în amplul proces din perioada postbelică de înaintare spre democrație și progres a popoarelor lumii. Aniversarea constituie, an

În lumea bogaților, căreia îi place să pozeze în „apărătoare a drepturilor omului", simpla examinare a realității cotidiene face să apară adevăruri triste : oameni ce nu au asigurat dreptul la muncă, la existență demnă, trăind la marginea societății, în sărăcie și disperare. Și nu cîteva excepții, ci cu zecile de milioane, în timp ce cîteva mii de mari bogătași se scaldă în lux și opulență. Distorsiunile lumii contemporane perpetuarea relațiilor profund inechitabile dintre lumea industrializată și țările subdezvoltate, a marilor decalaje economice și tehnologice ce se adîncesc continuu, provoacă criză după criză, un adevărat cerc vicios din care nu se poate ieși decît prin voința unanimă a statelor, de a da un nou chip, mai drept și echitabil contemporaneității. Un rol deosebit de pernicios joacă în acest

România socialistă s-a afirmat și se afirmă ca unul dintre cei mai activi promotori ai intereselor și aspirațiilor vitale de libertate și independență, de pace și progres ale tuturor popoarelor lumii, arătînd, în repetate rînduri, că în lume există numeroase probleme umanitare care își așteaptă rezolvarea : inegalitățile politice, economice și sociale, practicile discriminatorii pe motive de rasă, subdezvoltarea, foametea, analfabetismul, sfidările la adresa umanismului reprezentate de toxicomanie, pornografie, terorism, violență etc. În acest context, țara noastră a relevat că astăzi, mai mult ca oricînd, pe primul plan stă asigurarea păcii, independenței, a drepturilor popoarelor de a fi libere, a dreptului omenirii la viață, la pace. „Se discută mult în lume — releva președintele Nicolae Ceaușescu — despre drepturile omului, dar se uită sau nu vrea să se ia în seamă, dreptul fiecărui popor, al omului la independență, la pace, la viață !".

Acțiunile perseverente și constructive ale României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu — în ale căror amplă suită referendumul de la 23 noiembrie constituie un moment cu largi semnificații — consacrate încetării cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare și trecerii la dezarmare, asigurării condițiilor de pace pentru generațiile prezente și viitoare, sînt caracterizate de un cald umanism, de preocuparea responsabilă pentru destinele omenirii. „Ziua drepturilor omului" constituie un prilej de profundă satisfacție și mîndrie patriotică de a sublinia că în România socialistă drepturile fundamentale ale omului și-au găsit concretizarea în asigurarea deplinei egalități între oameni, în realizarea unor reale condiții economice și sociale cetățenești care permit fiecărui cetățean să ducă o viață demnă, în accesul liber la învățămînt, cultură și știință.

ION VIRGIL

Vîrstele peniței

Își are fiecare profesie biografia sa, palierele de expresie, trecerile de nivel, răsturnările de efect, o forță de adaptare anume. De ce ar face gazetăria excepție ?

Am avut posibilitatea de a discuta cîndva cu un ziarist de prestigiu, corespondent special la un mare cotidian de circulație planetară. Fusese în micul grup de reporteri aflat la bordul unui bombardier pentru a relata debarcarea în Normandia. Dîncolo de cîte a apucat să-mi spună din viața-i agitată de corespondent de front, a reușit să-mi transmită, fără să vrea probabil, o convingere : succesul de public, gloria reporterească a rămas definitiv marcată de ocazia ivită atunci deși atîtea alte evenimente au trecut în raza condeiului bine exersat și pe deplin convingător în ce avea de spus. Cînd amintirile au fost rechemate de prin sertare și puse, cîte au încăput, în coperți de carte și încredințate bibliotecii, penița s-a răsucit pe călcîie căutîndu-și alt mod de a exista. Purtătorul s-a alăturat contemporanilor săi mai tineri și mai puțin glorioși în fructificarea șansei de a asculta pașii umanității în pretins voioasa stare de pace.

Reciclarea peniței s-a statuat ca o necesară operație cîtă vreme, în dinamica ei, trăirea omenească riscă a ne găsi nepregătiți, poate incapabili, de a sesiza cum se numesc și cum trebuie purtate instrumentele de succes în dialogul cu cel mereu situat în zona de gravitație a informației. I-a fost rezervată corespondentului pe frontul păcii delicata misiune de a explica ce grea devine, cu trecerea timpului, haina existenței în liniște. Cu fiecare an se scurg prin tăișul peniței statistici spăimoase privind spirala cheltuielilor militare, cuprinderea distructivă a explozilor-experiment, nevinovate doar cît nu au devenit — încă — eveniment, încărcături nucleare ce ne sînt rezervate pe cap de locuitor ori de cîte ori putem fi uciși astăzi,

prin declanșarea focoaselor existente, în comparație cu ziua de ieri sau cu aceeași dată a anului trecut. Grafiind în conștiința omenirii civilizația, în tot ce are de arătat la cota prezentului, privind să zicem dintr-o navă spațială imaginară ce se întîmplă pe continentele globului, observînd și relatînd pentru ascultătorii de azi și cititorii de mîine, gazetarul și-a angajat existența profesională în contul destrămării oricărui demers însemnînd ruină, distrugere, neființă. Își revendică presa, în corpul său de seriozitate și deplină răspundere, în contextura evenimentelor la zi, o merituoasă stăruință în a explica răul ce vine de la toate cîte se întîmplă pe autostrăzile înarmării, pacostea care se poate naște, chiar fără ca cineva s-o vrea anume, dacă lucrurile vor curge tot astfel înainte.

Un element de noutate a apărut în forfota avertismentelor, declarațiilor și angajamentelor dinspre cancelariile diplomatice către noi, muritorii obișnuiți, referitoare la cursa înarmărilor și la accelerarea perfecționărilor militare.

Decizia României, la propunerea președintelui său, de a proceda la o reducere unilaterală a armamentelor efectivelor și cheltuielilor militare a impus în coloanele presei internaționale un limbaj aparte, definind procesul ieșit din sfera teoretică și intrat în faza practică, efectivă, concretă. Urmărim cu plăcere, de săptămîni și luni cum ziare și reviste, posturi de radio și televiziune din țări dispersate pe întreg globul terestru întrețin interesul în jurul noii inițiative românești, stimulatoare în planul exemplului, generator de încredere, optimism, de speranțe. Nimic nu ne poate împiedica să credem că ziaristul de azi se află în fața unui nou și exigent test al capacității și energiei profesiei. Știința de a pune în valoare semnificația și puterea de mobilizare a unor inițiative politice, de asemenea calibru, pe bună dreptate apreciate drept istorice, definesc pregnant acordul la epocă și la comandamentele sale cele mai de sus.

Ne rămîne bucuria de a ști că punctul de pe scoarța terestră care solicită o astfel de reordonare pentru meseria noastră se cheamă București.

NEAGU UDROIU

Șantierul barajului hidrocentralei care se construiește în prezent pe riul Ingur, în R. S. S. Gruzină

În căutarea fabulosului Keops

S-a abătut oare arhitectul ce a construit piramida lui Keops de la principiile constructive ale celorlalte monumente de acest gen, și printr-un mare bluf a reușit să-i tragă pe sfoară pe jefuitorii de morminte și pe căutătorii de comori, dar și pe oamenii de știință? Aceasta este întrebarea la care a încercat să găsească răspuns o echipă de cercetători francezi care au obținut permisiunea de a examina îndeaproape, folosind cele mai moderne mijloace tehnice, colosul ce însumează un volum de peste 2,3 milioane de metri cubi de piatră. La începutul anului 1986, doi arhitecți francezi — Gilles Dormion și Jean-Patrice Goidin au identificat în modul de construcție al piramidei lui Keops o serie de anomalii care, după opinia lor, sînt greu de corelat cu structura precisă și cvasiperfectă a acestui monument de arhitectură. În cursul unor măsurători microgravimetrice, ei au constatat o serie de disparități de densitate în structurile piramidei. Acestea i-au condus la concluzia că în paralel cu cunoscuta cale de acces la așa-numitul mormînt al reginelor, ar exista trei sau mai multe cavități. Mai mult chiar, ei au emis ipoteza că deasupra acestei căi de acces ar trebui să mai existe încă un coridor, a cărui intrare ar fi atît de bine mascată încît nu a fost deocamdată descoperită și care ar trebui să ducă la o cameră situată deasupra camerei regelui, cum este numită cavitatea cunoscută în prezent. În acest caz, piramida lui Keops ar fi singura dintre cele 82 de construcții de acest fel din Egipt în care camera mortuară nu ar fi situată pe linia respectivă, sub linia bazei construcției.

Ipoteza este confirmată și de o cavitate goală descoperită de mai de multă vreme, care se află la 60 metri deasupra liniei bazei. După părerile experților, această cameră a fost jefuită în urmă cu mai multe milenii, probabil în perioada celei de-a șasea dinastii, cînd au fost prădate templul și construcțiile exterioare. Autoritățile egiptene au permis celor doi arhitecți francezi să efectueze două foraje în piatra piramidei pentru a depista unde ar putea fi localizată presupusa cameră secretă. Din păcate forajele sub diferite unghiuri și avînd un diametru de 33 de milimetri, nu au dus la rezultate concrete. După ce s-a ajuns la adîncimea de 230 cm, aparatele au identificat un strat de mortar argilos de 10 cm., după care a urmat un strat dur de nisip cristalizat. Deocamdată lucrările de foraj au fost suspendate pînă la procurarea noilor instrumente necesare pentru străpungerea straturilor mai dure, însă Dormion și Goidin au declarat presei că rezultatele de pînă acum vin în sprijinul ipotezei lor privind existența unei camere nedescoperite încă.

Părerile sînt împărțite în ce privește confirmarea îndrăzneței teorii. Dr. Mahmud Abdurazeg, funcționar superior în Administrația egipteană a antichităților aprecia, într-un interviu, că speranța de a găsi mormîntul lui Keops este deocamdată prematură. Iar egiptologul francez, Jean Philippe Lauer, în vîrstă de 84 de ani, expert în problemele piramidelor, afirma : „Căutătorii de comori au reapărut. Acest lucru nu are nimic comun cu știința", adăugînd că și în cazul descoperirii altor cavități acestea nu vor avea nimic comun cu Keops a cărui cameră mortuară a fost descoperită în urmă cu secole. Dr. Ahmed Kadri, director al Administrației egiptene a antichităților, opina însă : „Nu căutăm comori, ci să ne îmbogățim cunoștințele, în primul rînd să obținem noi date despre construcția internă a piramidelor". Deocamdată cercetările sînt abia la început și nu s-a găsit încă formula „Sesam deschide-te". Asupra unui lucru există totuși unanimitate printre savanți și anume că piramidele de pe platoul Gizeh mai ascund încă secrete. De aceea cercetările continuă.

Argentia del Mar

Ideea nu a fost foarte nouă, dar readucerea ei pe tapet a surprins plăcut pe mulți argentinieni. În cursul unei furtunoase dezbateri asupra situației social-economice a țării, președintele Raul Alfonsin a propus construirea unei noi capitale, la aproximativ 950 kilometri la sud de actuala metropolă — Buenos Aires. Șeful statului argentinian a precizat că a vizitat zona unde urmează să fie ridicat noul centru politic al țări și a fixat chiar locul de construcție al viitoarei capitale — ce va purta numele de Argentia del Mar. Și anume pe Rio Negro (Riul Negru), la aproximativ 20 de kilometri în amonte de vărsarea lui în Oceanul Atlantic, pe cele două maluri ale acestui curs de apă, între localitățile Viedma și Carmen de Patagones.

Un proiect privind mutarea capitalei fusese anunțat cu mai bine de o sută de ani în urmă, cînd președintele Sarmiento, politician liberal ajuns la cîrma țări după războiul din 1871 ,propusese ceva similar. Însă atît proiectul său, cît și altele asemănătoare au trebuit să rămînă doar pe hîrtie ca urmare a cursului urmat de istoria acestei țări, marcat de lovituri de stat și instabilitate politică. Între timp, ca urmare a disparităților economice dintre regiunile țării, mai ales între Nord și Sud, problema a devenit acută. La Buenos Aires trăiește aproximativ 35 la sută din populația de 30 milioane de argentinieni. Statisticile arată că aproximativ 83 la sută din locuitorii țări locuiesc deja în oraș, mai ales în partea de Nord. „Trebuie să ne deplasăm spre Sud — a arătat președintele Alfonsin — către Antarctica, unde ne vom afla în imediata apropiere a unor uriașe zăcăminte de materii prime". O nouă metropolă, situată mai la sud, ar fi menită, în opinia sa, să dea un impuls hotărîtor în acest sens. Noi întreprinderi, noi mine, noi locuri de muncă într-o vastă regiune cum este Patagonia vor da întregii economii argentiniene un mare avînt, apreciază experții.

Totodată, prin această „deplasare spre Sud" se dorește să se facă mai atractive pentru populația ce preferă în prezent să se aglomereze în Nordul țării și zonele sudice mai puțin favorizate de climă și subdezvoltate economic. Experții apreciază că și administrarea țării ar deveni mai eficientă în momentul cînd sediul ei ar fi plasat într-un oraș mai mic. În orice caz, un lucru este limpede pentru autorii proiectului : nu se are în vedere mutarea întregului Buenos Aires, care va rămîne principalul centru economic și cultural al țării. Dimpotrivă, la Argentia del Mar vor fi deplasate numai sediile guvernului, parlamentului și ale altor instituții de stat. Nu se dorește crearea unei metropole gigantice cum s-a procedat în cazul noii capitale a Braziliei. În Parlamentul Argentinei a fost prezentat deja proiectul de lege privind construirea pînă la sfîrșitul anului 1989 a noii capitale. Forul legislativ urmează să ia o decizie în acest sens.

Este de remarcat că pe plan internațional, tendința de a întemeia noi capitale a avut o anumită continuitate în acest secol. Astfel, Australia și-a construit, în 1913, o nouă capitală federală la Canberra, nu în ultimul rînd pentru a da expresie conștiinței pregnante a unității și independenței dobîndite de fosta colonie britanică. Brazilia și-a transferat, în 1960, capitala de la Rio de Janeiro la Brasilia, în interiorul țării, printre altele și pentru a impulsiona dezvoltarea acestei zone. India și-a construit un nou sediu al guvernului la New Delhi, iar Pakistanul a mutat capitala la Islamabad, în centrul țării, în locul orașului Karachi, situat pe litoral. În Nigeria se manifestă tendința de a detrona Lagosul și a edifica o nouă capitală la Abuja, în interiorul țării, cum se întîmplă și în Tanzania, unde se înregistrează o deplasare a interesului de la Dar-Es-Salam spre localitatea Dodoma. Ideea de a crea noi capitale se vehiculează și în Japonia, Mexic, Venezuela și Thailanda.

Revenind la Argentina, trebuie remarcat faptul că nu este întîmplător că proiectul unei noi capitale a fost reluat în contextul actualului proces de democratizare ce a căpătat amploare în această țară. Pentru că, așa cum releva și influentul ziar argentinian „La Nacion", în Argentina „se pot face, acum, din nou planuri de viitor".

ROMEO NĂDĂȘAN

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Un meditator cu punga plină

Zilele trecute, am dat în podul casei mele peste o ladiță cu fel de fel de hîrtii adunate de-a lungul anilor. Printre ele am găsit și un bilet de intrare la sala Pleyel din Paris din 9 iunie 1977 și un prospect însoțitor al unui spectacol sui-generis al unei secte orientale. Prospectul făcea invitația la o „conferință excepțională" a trei „guvernatori" ai sectei, menționînd în esență că aceștia vor demonstra că „creierul este domeniul tuturor posibilităților", că prin programele „meditației transcendentale" omul poate realiza levitația, invizibilitatea și în general toate dorințele..."

În acea perioadă, astfel de spectacole aveau loc în multe țări occidentale.

Am mers în seara aceea la spectacolul oriental cu un amic, conștienți fiind, de la bun început că ar putea fi vorba de prestidigitație, scamatorie sau iluzionism. Îmi amintesc cum, atunci, în fața a 700—800 de persoane venite acolo prin publicitatea obișnuită a oricărui spectacol, cei trei așa-ziși guvernatori — un fel de discipoli mai instruiți ai fondatorului sectei — au încercat să convingă publicul printr-o pseudofilozofie oriental-mistică, încîlcită și fără nici un înțeles, de ceea ce poate „ilumina" individul prin metoda „meditației transcendentale".

Dar cum publicul atras acolo nu venise pentru povești ci pentru spectacol, după vreo treizeci de minute ceru cu insistență să se demonstreze practic o levitație, o invizibilitate, cel puțin a unuia din cei trei „maeștri" prezenți. Spre stupoarea sălii însă, în fluierăturile și hulelile spectatorilor, unul din ei a explicat atunci că sala Pleyel nu este un Music Hall...

Am plecat în seara aceea de la renumita sală a Parisului cu mai vechea convingere pe care o aveam despre secte. Această convingere mi-am întărit-o cu o săptămînă mai tîrziu, cînd Andrew Wilmot, unul din așa-zișii guvernatori ai sectei care „operează" — cred că este termenul cel mai potrivit și veți vedea de ce — în Anglia, declara ziarului „New of the World" că, „prin meditație și fără cel mai mic efort, omul poate găsi în el puteri supranaturale. În ce mă privește, declara el ziarului, eu nu stăpînesc decît levitația dar am văzut deplasări de obiecte sau oameni care trec prin zid sau văd dincolo de cîmpul lor vizual numai prin voința lor..."

De altfel, acela căruia astăzi i se spune „Sanctitatea Sa Maharishi" susține că ar fi creat o mie de „discipoli zburători" încă din anul 1977, dintre care 75 s-ar afla numai în Anglia.

Dar să vedem mai îndeaproape cine este această „Sanctitate"? El se numește Maharishi Maheshi Yogi și s-a născut în India la 12 ianuarie 1920. După ce și-a făcut studiile la Universitatea din Allahabad și a obținut licența în fizică și matematică, considerînd că munca de profesor este mai obositoare și mai puțin rentabilă s-a adresat lui Swami Brahmananda Savaswati, alias „Guru Dev", să-l instruiască în cele ale „meditației spirituale".

Și după o „tăcere totală" de doi ani în „Valea sfinților" la Uttar Kashi, la poalele Himalayei, noul și marele „maestru" s-a declarat gata să „salveze omenirea" prin „meditație transcendentală". În 1958, îl găsim pe noul „maestru" la San-Francisco comemorînd memoria „magistrului său", ocazie cu care Maharishi Maheshi Yogi declară că a primit o „inspirație" să inaugureze „mișcarea mondială pentru regenerarea spirituală a umanității". El arăta atunci că „dorește să dea un nou curs lumii, să învețe oamenii ca printr-o metodă directă să ajungă la pacea interioară care există în fiecare această împărăție de care Hristos și toți marii profeți au vorbit..."

În 1965 a constituit „Societatea internațională a meditației". În 1971, Maharishi, făcîndu-și publicitate asupra puterilor sale supranaturale, își anunță intenția de a „se multiplica el însuși" formînd profesori ai noii „științe de inteligență creatoare", prin tehnica „meditației transcendentale". În ianuarie 1972, fondatorul sectei inaugurează un „plan mondial de cucerire a lumii..." Următorii ani au fost declarați de „Sanctitatea Sa" Mabarishi după cum urmează: 1973. — „anul acțiunii", 1974 — „anul realizării", 1975 — „anul plenitudinii", 1976 — „anul guvernului mondial", 1977 — „anul societății ideale", 1978 — „anul invincibilității" etc.

Treptat, treptat, inepțiile indianului escroc au prins printre credulii occidentali care se și vedeau zburînd pe deasupra străzilor marilor metropole înțesate de mulțimea autoturismelor.

Dar ca să poți zbura, sau să devii invizibil, sau să treci prin perete este necesar să te dezbraci mai întîi de întreaga personalitate și să-ți debarasezi memoria de tot ce există în ea. Așa se face că toți adepții sînt obligați ca la intrarea în sectă să completeze chestionare pe cît de complete, pe atît de indiscrete. Credulul trebuie să-și dezvăluie întreaga sa viață și tot ceea ce cunoaște din munca, din activitatea sa.

În schimbul tuturor acestor date el primește o formulă considerată ca fiind proprie, denumită „mantra", formată din cîteva cuvinte de origine sanscrită, pe care trebuie s-o repete în timpul „meditației" în așteptarea „iluminării" și „ascensiunii spre tavanul camerei". (Man — rădăcina cuvîntului „mantra" — ar evoca activitatea mentală. Un fost adept al sectei arăta că i s-a spus la intrarea în sectă că, „sunetele mantrei au influență vibratoare asupra creierului eliminînd stressul").

Secta lui Maharishi reprezintă astăzi în occident una dintre marile afaceri din domeniul exploatării ignoranței. El și-a stabilit sediul central în Elveția, și-a organizat așa-zise universități pentru instruirea de noi profesori în ale „levitației" și „invizibilității", și-a cumpărat cîteva canale de televiziune în S.U.A., și-a constituit noi centre pentru adepți.

În 1978, secta a cumpărat în Anglia un castel istoric, Mentmore Towers, împreună cu cele 400 hectare teren. În Statele Unite a mai cumpărat hoteluri în marile orașe, alte bunuri imobiliare, a făcut investiții în mari afaceri și în industria de autoturisme etc. În scopul extinderii influenței sale în Franța, în 1980 Maharishi a intenționat să cumpere uzinele textile „Sapitex" dar opoziția muncitorilor acestora și a populației regiunii au dejucat planul îndrăznețului afacerist.

În ceea ce-l privește, el dispune de averi ale căror evidențe sînt ținute de computere, are avioane și elicoptere personale ducînd o viață de lux și huzur. Iar pentru a nu se plictisi în perioadele sale de „facere" este înconjurat nu mai puțin de 108 secretare particulare care prin grațiile lor îl ajută să „mediteze" în continuare cum să „iluminеze" umanitatea și cum să mai exploateze naivitatea și credulitatea oamenilor.

În toată această afacere este interesant de văzut însă că ceea ce nu mai prinde în lumea orientală (în India secta nu se bucură de audiență) se vinde ușor în occident unde există încă oameni ce se lasă ușor înșelați.

I.G. VULCĂNEANU ■

Un cartof, o...

Dea Van Hemert din localitatea olandeză Apeldoorn s-a întors acasă încărcată cu tot felul de cumpărături, ca orice gospodină care vine de la piață. S-a descotorosit de pungi și de sacoșe, a intrat în bucătărie și fără să mai piardă vremea s-a apucat de gătit. Norocul ei a fost că nici unul din cei 2 copii nu a vrut cartofi copți, căci.

Într-o plasă de 5 kg, în care se aflau ambalați cartofii, Dea Van Hemert a dat peste unul mai măricel acoperit cu pămînt. A început să-l curețe cu migală (binecuvîntată fie meticuloziatea feminină!) și din învelișul de pămînt a ieșit la iveală nici mai mult, nici mai puțin decît o grenadă rămasă de pe vremea celui de-al II-lea război mondial. Recoltată mecanic, grenada a ajuns să fie preambalată în acel săculeț. Ar mai trebui să adăugăm că localitatea Apeldoorn se află situată cam la 35 km mai la nord de Arnhem (mai țineți minte „Un pod prea îndepărtat" — cea mai amplă acțiune aeropurtată, cu peste 14 000 de participanți?).

Oricum gospodina olandeză se poate socoti fericită: era vorba doar de o grenadă (nemțească sau „aliată", nu ni s-a precizat). Să ne gîndim că în cazul unui război nuclear, pe care nu-l dorim nici măcar ipotetic, nu s-ar mai găsi nimic. Un cartof, o...

Să reținem declarația lui Dea Van Hemert: „Cred că m-au costat cam scump cartofii!" Noi am putea spune că a scăpat ieftin.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Oaspeți ai redacției

De curînd, revista **Flacăra** a avut ca oaspete pe Karl Barth, redactor șef adjunct la **Neue Berliner Illustrierte**, din R.D. Germană, aflat pentru prima oară în România. Colegul nostru berlinez a vizitat mai întîi Capitala, apoi a făcut o deplasare în județul Brașov. Ne-a mărturisit că a fost impresionat de ritmul impetuos în care se construiește în România, de modul ingenios de rezolvare a unor probleme cu care se confruntă țara noastră. I-au stîrnit admirația lucrările de reamenajare a cursului Dîmboviței și a apreciat cu entuziasm marile posibilități de recreere și odihnă puse la dispoziția oamenilor muncii în Poiana Brașov. Deplasările la obiective industriale din Capitală, la o fermă zootehnică din Codlea, la o fabrică de mobilă și la serele din aceeași localitate i-au oferit o imagine fidelă a drumului de dezvoltare multilaterală pe care se află angajată România. Dar cel mai mult, ne-a mărturisit la plecare, l-au impresionat oamenii: deschiși, ospitalieri, harnici și întreprinzători, fără odihnă pentru mersul înainte al țării lor.

Mulțumim și pe această cale pentru modul exemplar în care factorii competenți s-au străduit să-i asigure un sejur cît mai plăcut oaspetelui nostru.

Lumea se amuză

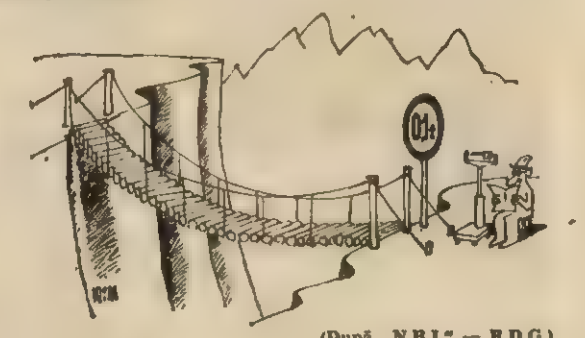

(După „N.B.I." — R.D.G.)

Avalanșa legilor antievreiești

La 16 aprilie 1944 apare ordonanța guvernamentală privind declararea și confiscarea averilor evreiești. „Toți evreii de pe teritoriul țării sînt obligați să-și declare averea pînă la 30 aprilie 1944. Trebuie declarată întreaga avere, mai puțin obiectele de mobilă, de îmbrăcăminte și de gospodărie. Și acestea se cer declarate, dacă valoarea lor depășește 10 000 de pengö".

În aceeași zi, **Pesti Hirlap** publică un comentariu în care arată că dispozițiile privind declararea și punerea sub sechestru „a averilor evreiești reprezintă o verigă importantă în lanțul măsurilor legale care au văzut de-acum lumina zilei, în legătură cu problema evreiască".

Tot la 16 aprilie, Baky László adresează o chemare întregii populații a țării, cerînd să fie denunțați evreii care încalcă dispozițiile. În numeroase cazuri au ajuns deja la cunoștința organelor de poliție că unii evrei încearcă să se sustragă de la efectul ordonanțelor date pentru reglementarea problemei evreiești. Este în interesul națiunii, ca legile antievreiești să se aplice sută la sută".

În aceeași zi, Eva Heyman consemnează în jurnalul său:

„16 aprilie. Azi a venit din Budapesta un văr de-al mamei care s-a creștinat, funcționar la hotelul Panonia. Îl cheamă Alex Kaufman. A adus pentru mama și nenea Béla acte false pe care le-a furat din hotel. A vrut să-i ajute să fugă la Budapesta. A fost o zi groaznică, micul meu Jurnal. Cînd bunica a auzit despre ce-i vorba s-a trîntit la pămînt și realmente a început să urle. Țipa că mama este o asasină: dacă ea și nenea Béla fug, o vor ucide pe ea în locul lor. Atîtea lucruri și atît de groaznice a spus, încît mama și-a dat cuvîntul de onoare că nu va fugi niemeni din casă. Fie ce-o fi!... Alex a relatat despre tot felul de orori ce se comit la Budapesta față de politici și față de evrei, așa că mama m-a trimis afară din cameră, iar bunicul m-a dus la Marticica, ca să nu asculte asemenea lucruri înfiorătoare. A trebuit chemat iar medicul la bunica. M-am întors după masă tîrziu. Mama plîngea în hohote și a spus că am scăpat ultima șansă și vom crăpa toți în Polonia. Acest lucru îl aud pentru prima oară din gura mamei. Deci este adevărat, ne duc în Polonia. Ca pe Marta".

La 20 aprilie, Ministerul Apărării ordonă confiscarea aparatelor de radio.

La 21 aprilie apare o ordonanță guvernamentală privind punerea sub sechestru a mărfurilor, mobilierului și instalațiilor aparținînd prăvăliilor evreiești. „Ellenzék" din Cluj anunță în titlu tipărit cu 10 aldine: „Începînd de azi se închid toate prăvăliile evreiești".

Finanțiștii au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

La 21 aprilie 1944 Consiliul de Miniștri dezbate și aprobă ordonanța privind încetarea angajării și întrebuințării evreilor în munci cu caracter intelectual. Paragraful 1: „Evreii nu pot fi încadrați sau întrebuințați ca funcționari, ca altfel de angajați intelectuali... în întreprinderi industriale (comerciale), miniere, metalurgice, bancare, financiare, de asigurări, în întreprinderi de comunicații, cu caracter agricol..."

La 23 aprilie apare ordonanța ministerului alimentației publice privind limitarea aprovizionării cu alimente a evreilor.

La 29 aprilie, primarul Budapestei precizează printr-un ordin că în virtutea limitării aprovizionării evreilor cu alimente, nici evreii care sînt ingrijiți în căminele de binefacere nu pot primi alimentația de care beneficiază ceilalți. În continuare se dispune ca, întrucît în căminele de binefacere nu există condiții pentru a prepara separat mîncare — adică mai sărace în calorii — toți evreii să fie șterși din evidența acestor cămine și mutați la „căminul celor fără adăpost". Se admite o singură excepție. Cei 28 de evrei debili mintali. Din motive de securitate publică, aceștia sînt lăsați, pînă la noi dispoziții, pe vechile locuri, micșorîndu-li-se însă, se înțelege, porțiile de mîncare.

La 30 aprilie apare ordonanța guvernamentală privind editarea operelor autorilor evrei. „Este interzis să se multiplice, să se editeze, să se pună în circulație opere literare de autori evrei". Lista conține numele a 117 autori evrei autohtoni și 34 din străinătate.

La 2 mai, Ministerul de Interne interzice evreilor să folosească băile populare.

Reglementările acestea, oricît de dure și necruțătoare erau, generau unora, în mod paradoxal, pe lîngă spaimă și un sentiment de liniștire. Încrederea ridicolă în legalitatea horthystă n-avea, firește, nici un temei. În fiecare zi, în fiecare oraș și sat se petreceau zeci de fapte care dovedeau că, paralel și concomitent cu aplicarea noilor ordonanțe, nu numai autoritățile horthyste locale și reprezentanții **Gestapo**-ului își făceau de cap, ci oricare ofițeraș sau instructor levente, oricare funcționar sau jandarm își putea permite orice abuz față de evrei.

Patrule de jandarmi sau de polițiști, uneori chiar grupe de militari horthyști intrau în case sub pretextul unor percheziții și luau tot ce se nimerea: bijuterii și încălțăminte, lenjerie de pat și haine, mănuși și așă de cusut. Unii se simțeau obligați să invoce un motiv: „pentru eroicii noștri camarazi care luptă pe front". Alții pur și simplu înhățau tot ce le cădea în mînă și plecau. Se putea întîmpla și mai rău. Să te dea pur și simplu afară din casă și, în apartament, luîndu-ți în stăpînire întreg avutul, să se instaleze un ofițer, un polițist sau un înalt funcționar.

„Zbîrnîitul strident al soneriei — își va aminti Hegedüsné Molnár Anna, deportată din ghetoul din Satu-Mare — ne-a trezit în zori dintr-un somn adînc și neliniștit.

Femeia de serviciu a intrat înspăimîntată să ne spună că un polițist îl caută pe soțul meu. Dar polițistul pătrunsese deja în dormitor. Nu vă speriați, ne-a spus politicos, nu s-a întîmplat nimic, îl rog doar pe domnul director să se îmbrace repede, iar dumneavoastră doamnă împachetați-i între timp două schimburi de rufărie și alimente pentru două zile.

L-am rugat să iasă din dormitor pînă mă ridic din pat. Mi-a declarat că nu poate părăsi încăperea și nici măcar nu s-a întors.

Soțul și-a luat rămas bun de la mine și de la copiii disperați, dar am reușit cu toții să ne stăpînim lacrimile; hohotele noastre au izbucnit doar în clipa în care polițistul a tras ușa după el...

Au mai dus din clădire și un avocat bătrîn și bolnav, pe dr. Borgida Endre.

Abia au plecat și soneria s-a auzit din nou. Pe atunci orice țîrîit ne răsucea nervii, ne împungea drept în inimă — nu ne puteam aștepta la nimic bun de la un venetic.

În ușă — un ofițeraș arogant. Întîmplător îl cunoșteam din vedere. Îl chema Sólyom Zoltán, instructor la organizația levente, antisemit și sadic notoriu.

N-a găsit necesar să se prezinte. „Vreau să vad locuința" a spus pe un ton energic.

— Camera aceasta, am început eu să arăt...

— V-am precizat că nu o cameră, ci locuința, casa întreagă mă interesează, m-a întrerupt nervos.

— Doar nu intenționați să ne luați toată casa?

— Nu, nici vorbă, mi-a răspuns și a plecat.

Peste o oră a reapărut împreună cu soția. Femeiușca de vreo 20 de ani a intrat fără să salute. A inspectat cu de-amănuntul fiecare încăpere; cu nasul pe sus a declarat: corespunde. Mi s-a comunicat că în 24 de ore trebuie să predăm locuința. Nu puteam să dau crezare propriilor mele urechi. Era casa noastră, abia o cumpărasem".

Molnár Anna a trebuit să se mute și s-a mutat pe o stradă despre care se vorbea că nu face parte din ghetou. N-a mai așteptat să fie dusă cu forța.

OLIVER LUSTIG ■

(Va urma)

ULTIMA ORĂ

Din Tulcea, un mesaj de pace

Ion Duman, un talentat sculptor din Tulcea a ținut ca printr-un gest propriu, specific preocupărilor sale artistice să-și alăture „glasul" milioanelor de oameni din țara noastră și din intreaga lume care doresc, mai presus de orice să fie înlăturat pericolul amenințător al unui război nuclear, să fie consolidată pacea pe pământ.

El a oferit în dar, locuitorilor orașului japonez Hiroșima una din cele mai recente creații ale sale, o statuie din marmură, intitulată sugestiv : „Venus din Hiroșima și Nagasaki".

Lucrarea reprezintă o tînără femeie ieșind din valuri, ținînd deasupra capului cu o mînă, o scoică, ce este ferită astfel, în concepția autorului, de efectele distrugătoare ale radiațiilor nucleare, cealaltă mînă, ruptă, a statuii simbolizînd mutilările pe care le provoacă războiul, miile de vieți omenești ce au pierit în august 1945, la Hiroșima și Nagasaki.

Recent, la Tulcea a sosit o scrisoare expediată din îndepărtata Țară a Soarelui Răsare, în care se spune printre altele : **„Sîntem foarte impresionați de statuia dvs. care răspunde pe deplin ideii aspirației de pace. Muzeul păcii din Hiroșima are un mare număr de opere de artă cu tema păcii. Este o mare onoare pentru noi să ne îmbogățim colecția cu statuia dvs., care reprezintă o contribuție la promovarea păcii mondiale".**

Semnează, Keiso Yonedo, directorul Muzeului păcii din Hiroșima. **(Constantin Ismăileanu)**

Spre bucuria siderurgiștilor

La Băneasa, județul Constanța, constructorii și montorii acționează susținut pentru punerea în valoare, într-o perioadă de timp cît mai scurtă, a unui important zăcămînt de calcar, ce va servi ca materie primă Combinatului siderurgic de la Călărași, aflat la mică distanță.

Este vorba de o exploatare minieră la suprafață de unde calcarul va fi transportat cu funicularul pînă în portul minerafier de la Dunăre, de unde va fi expediat apoi, pe calea apei, cu barjele pînă la marele combinat călărășean — transportul pe apă fiind, se știe, cel mai ieftin și lesnicios.

Ritmul intens al lucrărilor executate pe acest șantier a permis constructorilor din cadrul Antreprizei de construcții miniere București, susținuți de specialiști și lucrători din partea beneficiarului — Întreprinderea minieră „Dobrogea", să îndeplinească cu un avans de 10 zile sarcinile planului de construcții-montaj pe 11 luni. Sînt create totodată încă de pe acum condiții ca planul anual la investiții să fie îndeplinit cu 15 zile mai devreme, în prezent forțele fiind concentrate la montajul utilajelor tehnologice de pe platforma instalației de prelucrare și la prima linie a funicularului.

Menționăm că noua instalație minieră este prevăzută cu instalații de prelucrare și calibrare a minereului, iar funicularul aflat în construcție, ce va transporta, anual, din incintă la portul de expediție, 2,2 milioane tone calcar, va fi cea mai lungă instalație de transport pe cablu de acest gen din țara noastră.

Lucrările de amenajare a noii exploatări miniere dobrogene vor fi finalizate în 1987.

Să vină vara !

Recent, la Întreprinderea de producție și industrializare a legumelor și fructelor din Ovidiu — județul Constanța, a fost dată în folosință o nouă linie de producție Pepsi Cola.

Odată cu aceasta, capacitatea de producție a întreprinderii a ajuns la 20 000 sticle de Pepsi Cola pe zi.

La festivitatea inaugurării noii capacități și la Simpozionul informativ-publicitar ce s-a desfășurat cu acest prilej, la hotelul Parc-Mamaia, a participat dl. Peter Thompson, vicepreședinte al firmei Pepsi Cola pentru regiunea Europei de Est.

Podul peste Cricovul Dulce va fi gata curînd

Fotografie de D. M. ALEXANDRU

Un trucaj fotografic? Este ambiția acestor minunați fotbaliști, este încrederea noastră în puterea lor de luptă și dorința pe care sperăm s-o vedem realizată: Cupa intercontinentală la București

În pagina 21 — o avancronică a importantei dispute pentru supremația intercontinentală de la trimisul nostru special la Tokio, Cornel Nistorescu.

Succes, mult succes Steaua!

Fotografia în halat alb

La Galeriile Asociației Artiștilor Fotografi din strada Brezoianu nr. 23 se desfășoară a XVIII-a bienală jubiliară a Fotoclubului medicilor din România. Selecția retrospectivă consemnează prin fotografie cei 30 de ani de activitate expozițională a discipolilor lui Esculap.

Amfitrion ne este dr. Napoleon Frandin, Hon. EFIAP, spontan și dezinvolt într-o discuție amicală cu și despre fotografia ca artă și ca hobby, metodă [illegible] muncă [illegible] maximă pentru [illegible] sănătății oamenilor.

Fotoclubul medicilor există din [illegible] cu prilejul Congresului [illegible] medicină internă [illegible] de fotografi [illegible] caturi. Printre [illegible] atunci citeva sînt și [illegible] Sturza, Florentin Nicolescu [illegible] 30 de ani, la A.A.F. sînt expuse 180 de fotografii și 230 de diapozitive, compendiu al unor stări sufletești ale celor care, după porțile spitalului, redevin cetățeni obișnuiți. Că și medicii au nevoie de „leac" o probează fotografiile lor: peisaj, portret, eseu. Ar mai fi ceva de spus despre actul cultural al acestor fotografii despre simțul aparte al particularului și al evenimentului surprins, al detaliului, al inefabilului, calități pe care și le-ar dori oricare profesionist de oriunde.

Cele 10 Bienale de pînă acum, dintre care 9 internaționale purtate prin 30 de țări ale lumii s-au constituit într-un mesaj de pace, prietenie și bucurie a vieții din partea celor 130 de membri ai Fotoclubului român.

PAUL AGARICI

„Portret pe dos"
NIC. HANU

„Eva"
DORU DIACONU

„Constructorii"
MARCEL LAVRIC

Fiacr , Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : **Actualitatea politică :** 25 60 ; **Publiciști-comentatori :** 14 53 ; **Reportaj economie :** 26 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 17 00 ; **Sport** 25 60 ; **Corespondențe și audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Preț 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

La închiderea primei ediții

În spiritul relațiilor de strînsă prietenie și fructuoasă conlucrare multilaterală

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ARE O ÎNTÎLNIRE PRIETENEASCĂ DE LUCRU CU TOVARĂȘUL TODOR JIVKOV

Joi dimineața, la ora cînd numărul de față al revistei noastre lua drumul tiparului, a început întîlnirea prietenească de lucru dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, și tovarășul Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria. Continuînd practica rodnică a întîlnirilor dintre conducătorii celor două țări și partide, noul dialog româno-bulgar la cel mai înalt nivel de la Giurgiu—Ruse va contribui, fără îndoială, la extinderea și la amplificarea în continuare a tradiționalelor relații de conlucrare multilaterală dintre România și Bulgaria, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, păcii și înțelegerii în lume.

Comentariu în numărul viitor

flacăra

Anul XXXV 51 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

În pagina 2, relatare despre

SESIUNEA MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

Al doilea an al cincinalului

ÎNCĂ UN PAS DECISIV SPRE VIITORUL DORIT

Analizat și dezbătut în cele mai înalte foruri ale democrației noastre muncitorești revoluționare, proiectul Planului unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe 1987 a devenit lege prin adoptarea lui de către Marea Adunare Națională, cu aproape o lună înainte de începerea perioadei la care se referă. Fundamentat și detaliat sub conducerea și cu aportul direct al tovarășului Nicolae Ceaușescu, luminosul program de dezvoltare a patriei se întemeiază pe rezultatele din acest an și asigură continuarea drumului ascendent al României socialiste conform hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului. Însuflețitoarele prevederi fac să fie clar încă de pe acum că acest al doilea an al actualului cincinal va fi, prin rezultatele muncii și creației entuziaste ale întregului popor, un an hotărîtor pentru realizarea sarcinilor întregului cincinal. Asumarea de către actualele generații a responsabilității pentru o asemenea înflorire a patriei decurge din vocația dintotdeauna de întemeiere pașnică proprie poporului român, din demnitate în fața generațiilor viitoare și din înaltă grijă pentru destinul țării pe care le-o vom lăsa moștenire. Peste două cincinale, în cel de-al unsprezecelea, copiii noștri vor clădi România mileniului al treilea pe temelia muncii părinților lor. Lucrînd cu care întregul popor, strins unit în jurul partidului, al secretarului său general, își asumă mărețele sarcini garantează îndeplinirea programelor privind dezvoltarea în continuare în ritm susținut a industriei prin perfecționarea organizării și modernizarea proceselor de producție, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, aplicarea principiului socialist al retribuției după cantitatea, calitatea și importanța muncii depuse, dezvoltarea autoconducerii muncitorești și accentuarea autogestiunii, creșterea eficienței în întreaga economie națională.

Conform legii, va fi continuat și amplificat procesul de dezvoltare complexă și intensivă a agriculturii, ramură de bază a economiei naționale, de înfăptuire a noii revoluții agrare, într-un cadru de rigoare sporită față de plan, de creștere a eficienței economice în toate unitățile, gospodărirea mai bună a fondurilor materiale și bănești, reducerea cheltuie-

(Continuare în pag. 4)

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A FĂCUT O VIZITĂ DE LUCRU LA ÎNTREPRINDEREA „AUTOBUZUL"

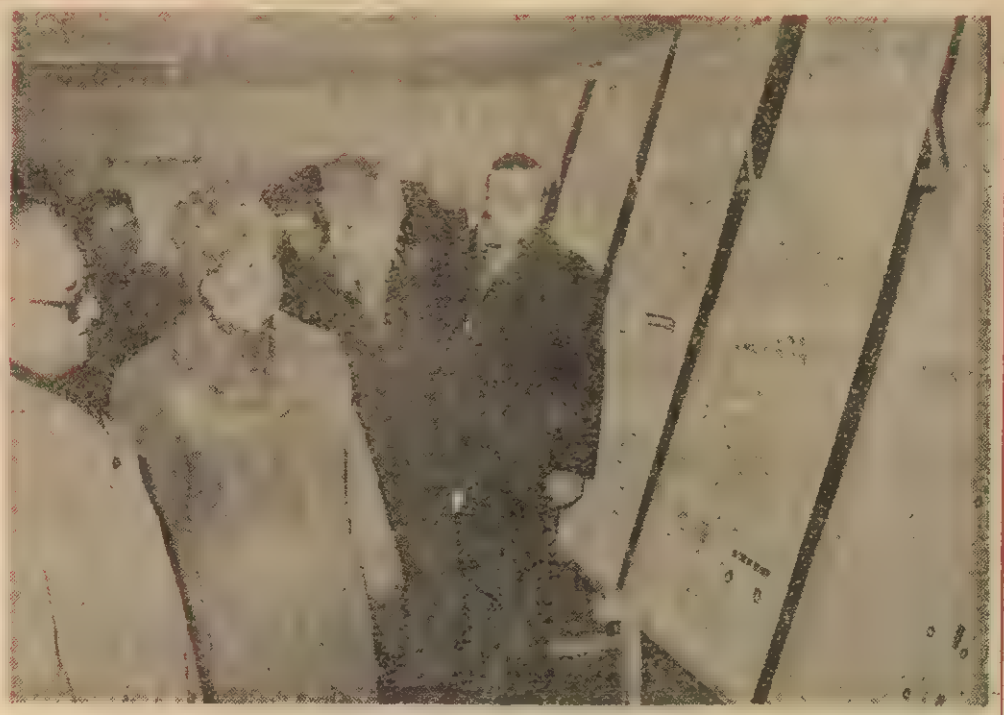

Relatare în pagina 2

Rodnicul dialog româno-egiptean

Comentariu în pagina 3

Tractorul românesc, 40 de ani

Paginile 12—13

Notorietatea este trudă și sacrificiu

Pagina 6

Lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale

Reluată în plen în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, sesiunea a patra a celei de-a IX-a legislaturi a Marii Adunări Naționale a adoptat, sub formă de legi, documente de importanță excepțională pentru dezvoltarea economico-socială a României : Planul național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe 1987 ; Planul de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodăririi apelor al Republicii Socialiste România pe anul 1987 ; Bugetul de stat al Republicii Socialiste România pe anul 1987 ; Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe perioada 1 octombrie 1986 — 30 septembrie 1987 ; Legea privind organizarea Congresului și a conferințelor județene ale oamenilor muncii, alegerea și atribuțiile organelor acestora ; Legea cu privire la organizarea Congresului și conferințelor județene ale țărănimii, ale tuturor oamenilor muncii din agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, alegerea și atribuțiile organelor acestora. Marea Adunare Națională a adoptat, de asemenea, legile pentru aprobarea decretelor cuprinzînd norme cu putere de lege emise de Consiliul de Stat, modificări în componența Consiliului de Stat și în componența unor comisii permanente ale Marii Adunări Naționale.

Deputații în forul legislativ suprem al țării și-au reafirmat hotărîrea de a acționa cu toată dăruirea și cu înalt spirit revoluționar, împreună cu întregul popor, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, pentru realizarea integrală, la un nivel calitativ superior, a importantelor obiective cuprinse în legile adoptate, care vor consolida și mai mult fundamentul pe care se înalță România socialistă. A fost exprimată chemarea de a milita cu deosebită abnegație și înaltă răspundere pentru ridicarea patriei pe noi trepte de progres și civilizație, pentru înfăptuirea neabătută a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, a politicii noastre interne și externe, pentru triumful idealurilor de înțelegere și cooperare internațională ale poporului român.

Participanții la sesiune, deputați și invitați, au adus un cald omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, de numele căruia se leagă toate înfăptuirile poporului român în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, reafirmînd hotărîrea oamenilor muncii de a face totul pentru îndeplinirea exemplară a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a țării, pentru înflorirea continuă a patriei noastre.

ION CODRU ■

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A FĂCUT O VIZITĂ DE LUCRU LA ÎNTREPRINDEREA „AUTOBUZUL"

Oamenii muncii de la întreprinderea „Autobuzul" din capitală au trăit, miercuri, 17 decembrie, bucuria de a-l avea în mijlocul lor pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, care a efectuat o vizită de lucru în această reprezentativă unitate a industriei noastre constructoare de mașini. În fapt, această nouă întîlnire cu oamenii muncii de la Autobuzul a continuat dezbaterile inițiate în luna octombrie a acestui an, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat și indicat măsurile ce se impun pentru înnoirea și modernizarea fabricației, pentru realizarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali ridicați, la nivelul cerințelor economiei naționale, al sarcinilor actualului cincinal.

Exprimîndu-și profunda satisfacție de a se reîntîlni cu conducătorul partidului și statului nostru, de a-i raporta realizările obținute, de a-i asculta cuvîntul însuflețitor, ce le mobilizează și stimulează energiile creatoare, în vederea îndeplinirii exemplare a planului pe anul 1986 și pe întregul cincinal — puternicul detașament muncitoresc de la „Autobuzul" a dat glas, și la această nouă întîlnire, sentimentelor de aleasă stimă și prețuire pe care le nutrește față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de neasemuita sa dăruire, abnegație revoluționară și fierbinte patriotism, față de exemplara sa activitate consacrată binelui și fericirii națiunii, înfloririi neîntrerupte a patriei, ridicării ei pe treptele tot mai înalte de progres și civilizație, creșterii prestigiului și rolului României în lume, cauzei socialismului și păcii.

Desfășurată în prezența factorilor de răspundere ai ministerului de resort, întîlnirea s-a constituit într-o amplă și profundă a rezultatelor dobîndite de colectivul întreprinderii pe linia asimilării de noi produse, precum și a direcțiilor principale de acțiune pentru diversificarea în continuare a fabricației, pregătirea temeinică și înfăptuirea în cele mai bune condiții a planului pe anul 1987.

În cadrul unei expoziții special amenajate, în fața unor noi tipuri de autobuze, troleibuze, microbuze și autoutilitare, conducerea întreprinderii a raportat că indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, formulate cu prilejul vizitei precedente, au fost transpuse în viață, fapt ce a asigurat sporirea considerabilă a cantității produselor, a eficienței întregii activități. S-a subliniat că în vederea realizării acestor importante obiective a fost creat un colectiv larg de specialiști care, sub îndrumarea directă, nemijlocită a Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie, a examinat și soluționat numeroase probleme privind îmbunătățirea activității de proiectare, concepție și producție, în condițiile utilizării cît mai depline a capacităților, a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă, a valorificării superioare a tuturor resurselor de care dispune întreprinderea. A fost evidențiat, în acest sens, faptul că s-a trecut la realizarea unor noi tipuri de autovehicule destinate transportului urban și interurban prin aplicarea unor soluții constructive perfecționate. Prototipurile expuse se remarcă prin capacitate mai mare de transport, confort și funcționalitate sporite, greutate mai mică și consum mai redus de combustibil, fiabilitate ridicată. În fabricația acestor produse s-au avut în vedere extinderea tipizării, creșterea indicilor de eficiență, precum și alte elemente impuse de exigențele unui transport modern.

Examinînd îndeaproape noile realizări ale întreprinderii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze pentru ridicarea continuă a performanțelor autobuzelor și autoutilitarelor astfel încît acestea să satisfacă în condiții tot mai bune cerințele beneficiarilor interni și externi. S-a indicat, totodată, să se treacă, începînd cu anul 1987, la producția de serie a noilor produse.

În încheierea vizitei de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost asigurat de conducerea întreprinderii, de toți oamenii muncii din această importantă unitate a industriei constructoare de mașini, că vor fi luate toate măsurile pentru înfăptuirea indicațiilor și orientărilor date, pentru realizarea unor produse cu caracteristici tehnico-funcționale tot mai ridicate, competitive, pentru îndeplinirea la toți indicatorii cantitativi și calitativi, a planului pe anul viitor și pe întreg cincinalul.

N. VICTOR ■

Noi dimensiuni colaborării româno-egiptene

Relațiile de prietenie și colaborare româno-egiptene, bazate pe încredere, stimă și respect reciproc, au cunoscut în ultimele două decenii o dezvoltare continuă, în interesul celor două țări și popoare. Un rol determinant în evoluția ascendentă a acestor relații îl are dialogul la cel mai înalt nivel, desfășurat la București și la Cairo, dialog care a reprezentat de fiecare dată un moment de referință în cronica colaborării româno-egiptene. Transpunerea în viață a hotărîrilor adoptate de conducătorii celor două țări a dus la o creștere însemnată a schimburilor economice, la importante acțiuni de cooperare bilaterală, reciproc avantajoasă, precum și la amplificarea colaborării româno-egiptene în probleme ale vieții internaționale. În acest cadru se înscrie și recenta vizită de prietenie efectuată în țara noastră, la invitația președintelui Nicolae Ceaușescu, a președintelui Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak.

După cum se menționează în Comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei, în timpul convorbirilor cei doi președinți și-au exprimat convingerea că permanenta amplificare și diversificare a relațiilor bilaterale, în spiritul Declarațiilor comune de la București și de la Cairo, reprezintă o contribuție de cea mai mare importanță la edificarea unor relații de tip nou dintre state, la întărirea colaborării între țările în curs de dezvoltare, la cauza păcii și cooperării internaționale. Pornind de la rezultatele obținute și de la experiența acumulată pînă în prezent în cooperarea economică bilaterală și de la potențialul economic în continuă creștere al celor două țări, președinții Nicolae Ceaușescu și Mohamed Hosni Mubarak au convenit să fie sporite eforturile pentru creșterea volumului schimburilor comerciale și pentru identificarea de noi proiecte și programe de cooperare. În mod deosebit, cei doi președinți au indicat să fie concentrate eforturile pentru extinderea conlucrării reciproc avantajoase în domeniile extracției și prelucrării țițeiului, construcțiilor de mașini, metalurgiei, energiei și electrificării, transporturilor, construcțiilor social-edilitare, agriculturii, industriei alimentare, precum și în alte domenii de interes comun. S-a convenit să se treacă la elaborarea unui Program pe termen lung privind lărgirea colaborării economice și tehnico-științifice, a schimburilor comerciale între România și Egipt pînă în anul 2000. S-a hotărît ca institutele specializate din cele două țări să acționeze pentru dezvoltarea și diversificarea continuă a cooperării științifice și tehnologice reciproc avantajoase dintre ele și au indicat să fie elaborat un nou Program pentru perioada 1987—1989 de schimburi în domeniul cercetării științifice și tehnologice. Cei doi conducători de stat au apreciat rezultatele obținute în colaborarea pe linia învățămîntului, științei, artei și culturii, presei, radioteleviziunii, turismului și au convenit elaborarea unui nou Program executiv de aplicare a acordului de colaborare în aceste domenii.

În cadrul noului dialog la nivel înalt româno-egiptean s-a efectuat și un schimb de păreri cu privire la evoluția vieții politice internaționale. Președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Mohamed Hosni Mubarak au subliniat că problema fundamentală a contemporaneității o constituie oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, și trecerea de urgență la acțiuni concrete de dezarmare, adoptarea de măsuri efective care să ducă la eliberarea omenirii de pericolul unui război nuclear și asigurarea păcii și securității în lume. În acest context, președintele Egiptului a dat o înaltă apreciere inițiativei președintelui Nicolae Ceaușescu privind reducerea de către România încă din anul 1986 cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale țării, subliniind că aceasta constituie un exemplu semnificativ în eforturile care se fac pentru trecerea de la declarații la fapte pe calea realizării de pași concreți în domeniul dezarmării în Europa și în întreaga lume. La convorbiri s-a subliniat, de asemenea, că România și Egiptul se pronunță pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, colaborării și bunei vecinătăți, pentru realizarea de asemenea zone în centrul și nordul Europei, în Orientul Mijlociu și în alte părți ale lumii. Examinînd situația din Orientul Mijlociu, președinții României și Egiptului au apreciat că o pace justă și durabilă în această parte a lumii trebuie să se bazeze pe retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, pe recunoașterea dreptului inalienabil al poporului palestinian la autodeterminare și crearea unui stat propriu, pe garantarea independenței și suveranității tuturor statelor din această zonă. Pentru soluționarea globală a problemelor din Orientul Mijlociu, cei doi președinți s-au pronunțat în favoarea unei conferințe internaționale sub egida O.N.U., la care să participe toate părțile interesate, inclusiv Organizația pentru Eliberarea Palestinei.

Desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, de înțelegere și stimă reciprocă ce caracterizează bunele relații dintre țările și popoarele noastre, noul dialog la vîrf româno-egiptean reprezintă o însemnată contribuție la extinderea relațiilor bilaterale, fiind menit să deschidă noi orizonturi conlucrării prietenești spre binele ambelor popoare, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

ION D. GOIA ■

La temelia succeselor de azi, la temelia succeselor de mîine

O POLITICĂ JUSTĂ

Viitorologia s-a spus, reprezintă singura predicție științifică. Dar cînd un întreg popor, folosind armele rațiunii își prospectează cu luciditate resursele umane și materiale și își prefigurează la nivel de colectiv de muncă, de unitate, de departament și de plan național unic conturul zilei de mîine, atunci pentru un asemenea popor viitorul reprezintă o certitudine.

La izvoarele acestui demers al progresului, al dezvoltării multilaterale, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu au materializat un nou mod de gîndire revoluționară și creatoare întemeiată pe cele mai înaintate cuceriri ale științei și afirmată ca o călăuză în acțiunea practic-transformatoare, ca instrument științific de descifrare și pătrundere în esența realității istorice, a specificului național și realității internaționale aflate în mișcare dialectică. În acest context, știința viitorului, știință a sintezei trecut-prezent, se instituie ca o disciplină a certitudinilor prin care omul societății noastre a ajuns printr-un neîncetat efort de căutare, de autocunoaștere și de ameliorare a condiției sale.

Ne cunoaștem țara și pe noi înșine în aceste adevăruri imuabile, o facem în fiecare zi și în tot spațiul de muncă și viață al României, dar în mod cu totul deosebit la orele de bilanț din cumpăna anilor, atunci cînd viitorul se naște din prezent, iar acesta se închide pe filele de bolți ale trecutului. Ne apropiem de sfîrșitul unui an bun, rodnic, s-a spus în recentele documente de partid, în magistralele cuvîntări rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii și la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Producția industrială, se estimează, va fi cu peste 7% mai mare față de 1985 cu o creștere importantă a productivității muncii, a venitului național și a altor indicatori importanți ai planului. De pe ogorul țării s-a dobîndit cea mai mare producție de cereale din istoria României, a continuat să se dezvolte în ritm alert știința, învățămîntul, cultura, arta, toate sectoarele de activitate. Și toate acestea în condițiile grele economice internaționale care s-au manifestat și în acest an și se prevăd să rămînă și în anul viitor. Or, a ieși cu bine, învingînd greutățile, este un semn de destoinicie și maturi, dar a ieși biruitor și la cote ce depășesc realizările trecutului e o dovadă de forță și inteligență colectivă, e o demonstrație că omul societății noastre devine într-o măsură din ce în ce mai mare stăpînul naturii a legilor ei, a forțelor de producție, precum și a propriei sale istorii.

Pe temelia acestei realități, partidul nostru a așezat axioma civilizației contemporane: dezvoltarea consecventă a forțelor de producție, a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri prin alocarea unei părți însemnate — peste o treime în ultimii 20 de ani — dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății noastre. Numai pe această cale — cum a precizat precedentele României — poporul nostru va încheia cu un bilanț pozitiv anul în curs, și va izbuti și în 1987 să imprime ritmurile de dezvoltare prevăzute. Astfel, în conformitate cu necesitățile obiective și posibilitățile concrete, venitul național urmează să crească, față de 1986 cu 8-9%, devansînd produsul social, iar producția netă va crește mai rapid decît producția globală. Așa cum prevăd recentele legi aprobate de Marea Adunare Națională prin remodernizarea industriei, prin introducerea unor metode novatoare, prin potențarea creativității originale se are în vedere sporirea substanțială a bazei de materii prime, sporirea potențialului energetic, dezvoltarea metalurgiei, construcțiilor de mașini, chimiei și petrochimiei, dezvoltarea și modernizarea agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodăririi apelor, transporturilor terestre, fluviale maritime și aeriene. În mod particular, legile privind dezvoltarea economico-socială a României pe anul 1987 aduc în atenție alocarea prioritară a fondurilor pentru realizarea obiectivelor care contribuie la sporirea bazei de materii prime și energetice, la înfăptuirea programelor privind dezvoltarea agriculturii, ridicarea nivelului tehnic al produselor, reducerea importurilor, creșterea productivității muncii și sporirea competitivității produselor românești pe piața externă. În acest fel, economia națională se va caracteriza în continuare nu atît prin creșteri cantitative, care rămîn și ele deosebit de mari, cît mai ales prin profunde mutații calitative în structura acesteia.

Științei i se rezervă în continuare — o misiune de avangardă, de avanpost al progresului general, ea va prefigura cu un ceas mai devreme întreg cursul devenirii noastre. Aceasta deoarece știința nu poate acționa abstract, ci numai prin intermediul relațiilor de producție și în condițiile unei dirijări lucide și ale unui control responsabil. Așa cum se prevede în Legea planului unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România, știința este orientată în consens cu cerințele generale ale progresului material și spiritual, intensificarea atît a cercetării aplicative cît și a celei fundamentale fiind înglobate organic în programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. „Fără o asemenea bază științifică, tehnică, a subliniat, tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara Comitetului Central al partidului, nu am fi putut să obținem realizările din acest an și din ultimii ani, nu ne-am putea propune obiectivele pentru 1987 și pînă în 1990".

În centrul atenției va rămîne însă în continuare omul, omul societății noastre cu nevoile și îndatoririle sale, căruia partidul i-a conferit nobila misiune de erou civilizator, de ctitor-demiurg al României de azi și de mîine. Așa cum prezentul o dovedește, așa cum viitorul o anunță, reflectarea intereselor sociale ale oamenilor muncii în politica partidului coincide cu necesitatea întemeierii acestei politici pe baze științifice. Dar binele nu se obține de la sine, ci doar prin osîrdia, instrucția neîntrerupte. De temeinicia, de constanta pregătire a celor angajați nemijlocit în procesul de producție ca și a celor ce urmează să preia ștafeta progresului. De aici, o mare atenție formării cadrelor, dezvoltării învățămîntului. În mod practic, a arătat deopotrivă tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu există sector de activitate în care învățămîntul să nu poată asigura pregătirea cadrelor de specialitate.

Sînt iată, cîteva din argumentele majore prin care se relevă justețea politicii partidului nostru, partid ce întruchipează crezul, voința și înțelepciunea unei întregi națiuni. A unei politici ce conduce destinele patriei pe un drum mereu ascendent fără opreliști și distorsiuni dureroase într-un permanent proces de devenire și redescoperire istorică, într-o țară în care știm astăzi că **totul depinde de noi**, de munca, hărnicia și buna noastră credință, în care visul și romantismul revoluționar se îngemănează cu rigoarea și precizia demersului științific. O politică cu poporul, pentru popor, născută din gîndul și activitatea Partidului Comunist Român, a conducătorului său luminat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul, bărbatul, comunistul de omenie ce a transformat în fapte vocația unui întreg popor.

LIVIU TIMBUS ■

Rigorile ansamblului

Legea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării în 1987 prefigurează tabloul unui nou an de muncă bine chibzuită și rezultatele pe care le putem obține. Accentuarea dezvoltării intensive a întregii economii românești este prezentată sintetic în cifre ce cuprind în ele aportul fiecărui om, al fiecărui colectiv. Unul din lucrurile pe care le pune în evidență cu deosebire textul legii este faptul că tabloul general, rezultatele de ansamblu depind, în această etapă, în și mai mare măsură, nu numai de rezultatele globale ale unităților, centralelor, ministerelor, ci, în mod determinant, de realizarea de către fiecare a planului în expresie fizică și în ritmul stabilit, aceasta fiind condiția esențială a funcționării bune a întregului ansamblu al economiei naționale. În condițiile în care nici o întreprindere nu poate ajunge la acest rezultat dacă furnizorii săi nu fac la fel, buna funcționare a întregului mecanism este afectată de abaterile fiecărula de la rigorile planului. Așa încît, folosirea integrală a capacităților de producție, de pildă, ori respectarea riguroasă a structurii culturilor și suprafețelor destinate fiecărcia prin plan se încarcă, în aceste condiții, cu o importanță enormă, pentru că nu mai este suficient ca în majoritatea unităților să avem rezultate bune. Fără rezultate foarte bune în TOATE întreprinderile în realizarea obligațiilor stabilite prin plan, va suferi ansamblul, mecanismul general al economiei naționale nu va putea da rezultatele prevăzute. Înțelegerea importanței crescute a rolului fiecărei unități în acest ansamblu condiționează bilanțul întregii activități.

Investim sute de miliarde, construim apartamente — 150 000 vor fi date în folosință în anul viitor —, modernizăm procese de producție, refolosim, așa cum face toată lumea, tot mai multe materiale, dezvoltăm, în spiritul democrației noastre muncitorești participarea maselor de oameni ai muncii la luarea deciziilor, diversificăm serviciile către populație, dar fără întărirea ordinii și disciplinei în toate sectoarele de activitate, fără funcționarea perfectă a tuturor întreprinderilor, prin care să asigurăm desfășurarea firească a activității întregului nu putem obține rezultatele planificate. Această interdependență în funcționare între întreg și componentele sale este proprie azi oricărei economii naționale. Noi nu facem, nu putem face excepție. Condițiile planificării, din economia noastră socialistă sînt pîrghii importante destinate să ajute, în mod esențial, instalarea, mai rapid, a funcționării bune a întregului ansamblu economic al țării. Datele materiale ale problemei pe care ne propunem s-o rezolvăm fac din enunțul ei o problemă corectă. Ne stă în putere, deci, s-o rezolvăm, să obținem punctajul maxim — cum se spune în limbaj de examen — pentru rezultatul obținut. Ceea ce deosebește o problemă obișnuită în matematică de o astfel de supercomplexă problemă pusă de existența economică a societății este, cu deosebire, factorul social. Și astfel ajungem la adevărul că în acea **întărire a ordinii și disciplinei în toate sectoarele de activitate**, de care vorbește legea planului unic, se cuprind simburii factorilor cu cea mai puternică influență reală asupra rezultatelor, condițiile materiale fiind, considerîndu-le îndeplinite. Dacă vom ști să dezvoltăm mai mult — și cu tendința de exclusiv — acei simburi din care să obținem factorii pozitivi, vom limita sau vom anula influențele negative, vom beneficia doar de cele dorite și vom avea pe ansamblu ceea ce vrem. Miza este prea mare pentru a ni se mai părea greu efortul necesar. Pentru că, beneficiind de condițiile materiale și tehnice, în ansamblul condiționărilor succesul nu mai rămîne decît această zonă de asigurat, a factorilor de influență ce decurg din dezvoltarea „mugurilor" amintiți. O impecabilă funcționare sistematică a acestei zone apare cert că poate asigura succesul. Iată de ce una din prevederile Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe 1987, aceea care formulează în doar cîteva cuvinte obligația Consiliului de Miniștri de a „acționa cu fermitate pentru valorificarea optimă a potențialului economic al țării, gospodărirea cu randament maxim a patrimoniului național, întărirea ordinii și disciplinei în toate sectoarele de activitate", ni se pare că sintetizează unul din capitolele cu cea mai profundă importanță socio-economică ale activității necesare pentru îndeplinirea acestui mobilizator program al dezvoltării patriei noastre în anul care vine. Sigur, de aici decurg implicații ce se răsfrîng firesc asupra fiecărui om al muncii. Pentru că funcționarea de ceasornic a marelui ansamblu nu este de conceput decît prin înțelegerea și respectarea de către fiecare a rigorilor vastei țesături de interconditionări ale întregului, prin implicarea conștientă a tuturor atît în asigurarea calității sporite a fiecărei activități zilnice cît și în corijarea, la timp, deschis, fără crispări, dar cu fermitate a oricărei abateri, oricît de mărunte de la ritmul marelui ceasornic a unei rotițe. Pe marele cadran al bilanțurilor de ansamblu, acele indicatorilor decisivi nu vor arăta „ora exactă" — realizările planificate — decît dacă fiecare rotiță nevăzută va funcționa perfect. Cum doar de noi depinde îndeplinirea acestei condiții, este de pe acum limpede că rezultatul general va exprima, sintetic, dar drastic, exact, sinceritatea cu care, la începutul perioadei de care este vorba, ne angajam să ne îndeplinim sarcinile. Așa cum cerea secretarul general al partidului, va trebui să scurtăm pînă la anulare distanța dintre fapte și vorbe. Este, de fapt, una din obligațiile pe care ni le impune viața. Funcționarea corectă a întregului de care vorbim nu ne mai îngăduie să uităm nici măcar o clipă această rigoare. Pe cadranul mare al ceasornicului amintit, abaterea de la „ora exactă" o dă imperfecțiunea de ritm a oricărui pinion minuscul.

DORIN GHERGHINESCU ■

Încă un pas decisiv spre viitorul dorit

(Urmare din pagina 1)

lilor, cu accent deosebit pe micșorarea consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie.

Cele 285 de miliarde lei investiții prevăzute pentru anul 1987 vor fi utilizate mai ales pentru terminarea grabnică a obiectivelor în curs de execuție, pentru modernizări, automatizări și reutilări, pentru sporirea bazei energetice și de materii prime, cu efecte certe asupra creșterii productivității muncii și mărirea competitivității produselor românești pe piața externă.

Sînt prevăzute prin lege principalele direcții — subordonate nevoilor economiei naționale — ale cercetării științifice, ale activității de cercetare tehnologică și de introducere a progresului tehnic.

Un accent deosebit se va pune pe intensificarea utilizării resurselor de materii prime și materiale din producția internă, ca și pe reducerea pierderilor tehnologice, extinderea recuperării căldurii și a utilizării resurselor noi de energie, pe sporirea participării materialelor refolosibile și acoperirea necesarului de materii prime al țării. **Materiile prime și materiale care depășesc necesarul pentru realizarea producției contractate — precizează legea — constituie stocuri intangibile și vor fi trecute în rezerva de stat.**

Sporul productivității muncii în industria republicană se va situa între 7,5 și 8,5 procente și se vor reduce cu 29,3 lei cheltuielile de producție la 1 000 lei producție marfă.

Sînt prevăzute măsuri ferme în vederea realizării, cu prioritate a exportului planificat, pentru sporirea prestigiului României în lume și prin calitatea produselor noastre în circuitul internațional.

Pe temeiul îndeplinirii exemplare a sarcinilor privind dezvoltarea economică, planul prevede creșterea în continuare a nivelului de trai material și spiritual al pporului. Legea asigură cadrul pentru o mai bună aprovizionare cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum, pentru creșterea și diversificarea producției și desfacerii de preparate și semipreparate culinare, cu scopul ușurării muncii în gospodăriile oamenilor, lărgirea gamei și rețelei serviciilor prestate populației, îmbunătățirea calității acestora. Se va pune de asemenea în continuare un accent special pe apărarea sănătății poporului, creșterea natalității, ca și pe perfecționarea învățămîntului, pe dezvoltarea culturii, educației fizice și sportului.

În ansamblul său, planul are o structură și un conținut ce corespund deopotrivă posibilităților materiale, tehnice, științifice și umane ale României prezente, ca și aspirațiilor noastre întemeiate pe aceste realități. Mobilizați de prevederile sale, oamenii muncii, întregul nostru popor, vor face totul ca, încă din prima zi de muncă a anului 1987 să înceapă cu succes realizarea riguroasă a sarcinilor ce le revin, să transforme luminoasele prevederi ale planului într-o impresionantă realitate — cărămidă trainică la progresul neîntrerupt al României.

„Păstrați dumneavoastră aurul, eu aleg triclorxilan-ul!“

În stînga biroului, pe perete, un desen colorat. Un desen de copil. Un pom, o casă, o fetiță și soarele. Îmi închipui că, din cînd în cînd, inginera **Dumitra Șcurina** își mai aruncă ochii pe acest desen și, dincolo de culori și linii, vede ochii fiicei sale, Mirela, în vîrstă de numai cinci ani. „Orice să se facă Mirela mea, numai inginer metalurg nu“ „Să înțeleg, îi spun, că sînteți nemulțumită de meseria pe care o faceți?“ „Nu, nici vorbă, îmi răspunde, dar e destul că eu și tatăl ei sîntem metalurgi. Soțul, inginerul Teodor Șcurina, lucrează alături, la **Alumina**. Trebuie să vă spun că **Alumina** și **Feroaliajele** erau, înainte vreme, aceeași unitate. Cînd s-au despărțit una de alta, eu am rămas aici, la Feroaliaje, iar el a trecut la Alumină“. „Sau invers, zic, dînsul a rămas la Alumină, iar dumneavoastră ați trecut la Feroaliaje. Dar cum de-ați ales dumneavoastră, argeșeancă, meseria de metalurg? Cum de nu v-ați făcut inginer în tehnologia construcțiilor de mașini, tecemistă specialitatea Argeșului, ca să zic așa?“ Întrebarea, o întrebare oarecare, de rutină, a surprins-o. A surîs, apoi a tăcut, s-a încruntat puțin și, revenind la surîs, mi-a răspuns: „Păi chiar la teceme am vrut să dau examen. Asta, acum peste 15 ani. Dar, la înscriere, am constatat că-mi pierdusem buletinul. M-am dus la Pitești, am luat o adeverință, care ținea loc de buletin, și-am revenit la București, la Politehnică. Din păcate, însă, am ajuns prea tîrziu. Nu se mai primeau dosare. Pînă la urmă, amabilă, secretara mi-a spus că aș putea încerca la facultatea de metalurgie, unde, după știrea ei, lista de înscrieri ar fi rămas deschisă. Și iată-mă, spre surpriza totală a tatălui meu, care voia să mă fac învățătoare sau profesoară, înscrisă la metalurgie. După facultate, soțul fiind tulcean, am ales și eu Tulcea. Fireste, nu regret, dar prea se vorbește în casa noastră numai despre alumină și feroaliaje, de parcă altceva n-ar mai fi pe lume decît metalurgia“.

Cam acesta ar fi, pe scurt, portretul inginerei Dumitra Șcurina, singura femeie, după știrea mea, care, într-un combinat metalurgic, deține funcția de șef al producției. Dar, pînă să ajungem să vorbim despre desenul Mirelei, despre viitoarea ei profesiune, despre acea banală întîmplare, cu pierderea buletinului de identitate, destul de semnificativă, însă, în viața inginerei Dumitra Șcurina, pînă să vorbim despre cum a ajuns în Tulcea, la Combinatul de Feroaliaje, dialogul nostru a avut, desigur, un cu totul și cu totul alt subiect, un subiect în legătură cu care a trebuit să transcriu o sumedenie de cuvinte, unul mai ciudat decît altul. De exemplu: **ferosiliciul** („În acest an chiar, a precizat inginera Dumitra Șcurina, am elaborat primele șarje de ferosiliciu, una din materiile prime importante pentru obținerea ferocromului afinat, pe care tot noi îl producem. Ferocromul afinat, se știe, sper, este extrem de solicitat de marile combinate siderurgice ale țării. Cît despre ferosiliciu, ce să vă mai spun, este folosit în obținerea tablei siliciouse, un produs de excepție, întrebuințată cu precădere la transformatoare electrice. Tabla siliciosă se elaborează la Galați. Acolo, la Galați, în oala cu oțel șarjat, oțel în care intră și ferosiliciul nostru, se fac, după o metodă a noastră, insuflări cu oxigen și mărunt de fier. În ultimele două luni oțelul obținut este exact cel solicitat pentru transformatoare. S-a încheiat astfel, după zeci și zeci de căutări, o cercetare care ne-a dat, trebuie să o spun, multă bătaie de cap. Dar totul e bine cînd se termină cu bine“), sau **triclorxilan** („Este un produs numit și siliciu tehnic măcinat de înaltă puritate, din care se obține mai apoi siliciul cu monocristal, foarte solicitat de industria electrotehnică. Așa, ca un amănunt, o bară de triclorxilan valorează de trei ori mai mult decît o bară de aur de aceeași greutate“). Și lista cu astfel de denumiri, una mai ciudată decît alta (adeseori pixul însuși străduindu-se să transcrie cît mai corect termenul tehnic), ar putea continua. Astfel de produse, ca deultfel mai toate cele realizate la Combinatul de Feroaliaje din Tulcea au redus un substanțial import. Obținute în țară, la scară industrială, ele fac dovada inteligenței tehnice a metalurgiei tulcene, meserie care în orașul de pe Dunăre a împlinit în 1986, matusalemica vîrstă de... 10 ani. Cu toate acestea, inginerii și tehnicienii acestei întreprinderi s-au încumetat să pună la punct un foarte economic procedeu de elaborare a feromagneziului cu valorificarea integrală a tuturor resurselor materiale și energetice. Aflu că pînă la aplicarea acestui nou procedeu, se pierdeau importante cantități de praf de siliciu de cea mai bună calitate, inclusiv magneziul conținut în zgură. Mai intră în calcule și căldura care se pierdea în aer. Acum, grație întocmirii unui nou flux tehnologic și dotării lui cu instalațiile aferente, praful de siliciu este integral reținut și, mai apoi, brichetat. Respectivele brichete, în amestec cu zgura magnezitică, dau naștere unui nou produs, extrem de solicitat de mai toate oțelăriile din țară, silicomagneziul. Și dacă pînă acum răbdarea cititorului a fost pusă la încercare cu înșirarea atîtor termeni tehnici, ne exprimăm îndoiala că atenția sa ar putea fi reținută cu alte asemenea denumiri. Ne agățăm, totuși, de expresia voit ironică a interlocutoarei noastre, inginera Dumitra Șcurina, care, la un moment dat, ne-a spus: „Am îmbrățișat cu destulă căldură ideea cărămizilor refractare“. Vom preciza, pentru edificarea cititorului, că fabrica de cărămizi refractare sau, cum se numește ea, Uzina de produse magneziene este cea mai nouă unitate de pe platforma Întreprinderii de feroaliaje din Tulcea și că, oricît de neatrăgător îi este numele, produsele realizate aici sînt de cea mai mare importanță pentru zeci și zeci de cuptoare în care se plămădește oțelul. Seria cărămizilor refractare fabricate la Tulcea este destul de simplă: cărămizi magnezitice, cromomagnezitice și magneziocromitice. „Se aduceau, ne spune inginera Dumitra Șcurina, din import, pe bani foarte grei. Ca să ne fie mai ușor, întrucît sînt o mie și una de tipuri de cărămizi, am început cu cele normale, dar și normalele sînt de-o mie și una de feluri. Pentru oțelăriile de la Hunedoara am realizat cărămizile din sistemul VAD-VOD, ceea ce vrea să însemne vidare — afinare-oxidare, sau orificiile magneziene cu care sînt dotate oalele de turnare. În fine, am ajuns în ultima vreme la un tip de cărămizi extrem de complicate, cum ar fi cele pe bază de sinteză simultană, folosite la cuptoarele mari, unde solicitările termice și chimice sînt foarte mari“. Ne gîndim, în timp ce notăm toate aceste denumiri pe care inginera Dumitra Șcurina le rostește cu dezinvoltură, de parcă ar vorbi despre cele mai simple lucruri, ce s-ar întîmpla dacă oțelăriile n-ar beneficia de roadele concrete ale gîndirii tehnice ce se desfășoară aici, la Tulcea, cu pasiune, cu pricepere, cu o neostoită sete de nou, de autodepășire? Nimic altceva decît că oțelul românesc n-ar avea încorporat în el și metalurgia tulceană. Ar conține însă, în schimb, un efort valutar imens. Un efort valutar pe care tinerii și entuziaștii metalurgiști ai Tulcei îl reduc, an de an, tot mai mult.

VICTOR NIȚĂ

La temelia succeselor de azi,

la temelia succeselor de mîine

ȘTIINȚA DE A CONSTRUI

Cînd spunem că de-un foarte bun număr de ani România este un vast șantier, nu facem nimic altceva decît să subliniem un adevăr aflat la îndemîna tuturor celor care vor să vadă și să înțeleagă: în România ultimilor 20 de ani s-a construit și se construiește într-un ritm fără precedent. Să ne-ntoarcem în satele și orașele în care ne-am născut și ne-am trăit copilăria și vom constata că între imaginea lor de-atunci și cea de-acum este o distanță ca de la cer la pămînt. În locul caselor apăsate de povara timpului și-a sfîrșit viața, vom găsi case noi, trainice cu camere spațioase, scăldate în lumină. În orașele de altădată, adevărate locuri în care nu se întîmpla nimic, au apărut cartiere întregi de blocuri, parcuri, străzi asfaltate, case de cultură, școli și grădinițe. România este una din puținele țări ale lumii în care locuința aproape că a încetat să mai fie o problemă. An de an se mută în case noi mii și sute de mii de familii. Numai în anul viitor, de exemplu, vor fi date în folosință 150 mii de noi apartamente, din care 20 de mii în mediul rural. Dar recunoscuta vocație a României de-a construi de-a-și spori continuu zestrea edilitară, poate fi sesizată nu numai prin numărul mare al apartamentelor ce s-au dat în folosință în ultimii ani, ci și prin soluțiile arhitectonice ce dau satelor și orașelor noastre o notă aparte de frumusețe, de personalitate. Cine a văzut noul chip al Văii Jiului, al Tîrgului Neamț, superba imagine a Miercurei-Ciuc care s-a luat parcă la întrecere cu un alt oraș din apropiere Sfîntul Gheorghe, noul centru al Craiovei, bulevardele din Deva, Bistrița, Vaslui și-atîtea alte orașe, cum ar fi Suceava, Botoșani, Tîrgu Jiu, va înțelege cît de neobișnuite sînt cuvintele noastre atunci cînd vrem să spunem cît mai răspicat cu putință că orașele României de azi au ajuns, după multă muncă și efort eroic, adevărate perle ale arhitecturii contemporane. Douăzeci de ani în care s-a format și consolidat o inconfundabilă, școală de arhitectură românească, o școală în care știința și talentul de-a construi și-au dat în mod fericit mîna spre binele nostru, al tuturor. Dispunem azi de un patrimoniu edilitar pentru a cărui deplină integrare în ansamblul marilor orașe se fac nobile și sporite eforturi. Ridicate îndeosebi în marginea marilor orașe, pe locurile în care altădată se întindea pecinginea periferiilor, cartierele au început să avanseze spre centrele localităților, luînd cu asalt ingrămădirea uneori haotică și lipsită de logică urbanistică a marilor orașe. Se împlinește sub ochii noștri o amplă operă de reașezare a orașelor țării, de aducere a lor în pas cu cerințele unei vieți moderne, civilizate, în deplin consens cu timpul eroic pe care îl trăim. Această operă, ca deultfel tot ce s-a construit în România acestor ani, poartă semnătura de gînd vizionar a tovarășului Nicolae Ceaușescu, revoluționar înnăscut și patriot exemplar, cîtor al României socialiste. Grație gîndului său arzător animat de înalte aspirații, România contemporană se poate mîndri cu edificarea într-un timp record a cîtorva realizări de anvergură europeană, mondială chiar, cum ar fi Canalul Dunăre-Marea Neagră, fabuloasă magistrală albastră ce a schimbat însăși geografia patriei, Metroul bucureștean, Transfăgărășanul, șoseaua ce șerpuiește cu îndrăzneală peste piscurile celor mai înalți munți ai țării. Să adăugăm acestor vefitabile cîtorii ale socialismului uriașele complexe de irigații, salba de hidrocentrale de pe Olt, Portile de Fier II, inclusiv șutele de noi întreprinderi și obiective economice apărute pe harta economică a țării, întreprinderi ce au transformat în fapt amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul României, în conformitate cu Programul-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, pentru înfăptuirea obiectivelor Programului național de sistematizare a teritoriului și a localităților urbane și rurale. România a devenit, România este, de un foarte bun număr de ani, un vast șantier. Un vast șantier în care se învață, zi de zi, cu tot mai mult folos și cu tot mai mult temei, știința de-a construi. Acum, la orele încheierii primului an din actualul cincinal, cînd putem raporta un ritm de creștere a industriei de peste 7 la sută, sau obținerea unor importante rezultate la sporirea productivității muncii, a venitului național, sau în reducerea cheltuielilor materiale, cînd am obținut în agricultură cea mai mare producție de cereale din istoria țării, privind în urmă, la tot ce-am realizat, dar mai cu seamă înainte, la ceea ce trebuie să înfăptuim, în spiritul și lumina hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a prevederilor actualului plan cincinal, deci în acest moment de bilanț, putem spune că, în raport cu excelenta bază tehnico-materială de care dispunem, trebuie să facem totul pentru ca anul 1987 să fie anul saltului de la cantitate spre calitate. „Va trebui să acordăm, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea sa la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., o mai mare atenție problemelor calității și nivelului tehnic al producției. Am menționat puternica bază științifică, tehnologică pe care o avem. Să folosim această pentru înfăptuirea programelor de modernizare, pentru elaborarea de noi tehnologii și de noi produse superioare, dar, în același timp, pentru perfecționarea și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor. Să facem astfel încît produsele românești din toate sectoarele să fie realizate la un înalt nivel calitativ și tehnic, să fie competitive cu cele mai bune produse pe plan mondial“. Deultfel, în cursul acelei plenare ce a dezbătut și adoptat documente de însemnătate deosebită pentru dezvoltarea economico-socială a țării în cel de-al doilea an al actualului cincinal, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat eforturile deosebite ce s-au făcut pentru realizarea unei excelente baze tehnice materiale, apte să asigure un ritm înalt de dezvoltare, eforturi ce se cer a fi pe deplin valorificate: „Trebuie să înțelegem că dacă — în condițiile grele economice internaționale care s-au manifestat și în acest an, și se prevăd să se manifeste, într-o anumită formă, și în anul viitor — putem să obținem o dezvoltare economico-socială într-un ritm relativ înalt, aceasta o datorăm faptului că am acționat în mod consecvent pentru dezvoltarea continuă a forțelor de producție, a industriei, a agriculturii și a celorlalte ramuri, alocînd o parte însemnată din venitul național — peste o treime în ultimii 20 de ani — în scopul dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății noastre. Tocmai pornind de la această bază tehnico-materială, dotată aproape în totalitate cu tehnica modernă din ultimii ani, am putut, în 1986, și ne putem propune și în 1987, să realizăm ritmurile de dezvoltare pe care le-am hotărît în plenară. Țară o asemenea bază materială nu am fi putut să realizăm și nu ne-am putea pune în față sarcini atît de importante cum sînt cele pe care le-am stabilit astăzi și cum sînt cele prevăzute în planul cincinal“.

Am construit și vom construi în continuare. Case, orașe, întreprinderi mari obiective economice. Ceea ce trebuie să le deosebească de tot ceea ce am făcut pînă acum este o și mai bună calitate. Știința de-a construi trebuie să se convertească în știința de a conferi produselor noastre o nouă calitate, superioară, competitivă pe plan mondial.

N. VICTOR

„Notorietatea este trudă şi sacrificiu“

Tîrgu Mureş se lasă privit de cum am coborît din tren. În gară lumea vine, pleacă, se îmbrăţişează, se despovărează de bagaje. Într-un gest reflex se ridică gulerele, e mai frig decît la Bucureşti, se înfundă pe cap, căciulile. Oraşul este învăluit într-un luciu de cristal, fără să fie zăpadă. Mulţii copaci, multele grădini, încărcate de chiciură, dau un aspect astral.

Totul e să-ţi pui mintea la lucru

La Electromureş, nu ştiu dacă Aurel Ştirb, directorul comercial şi Teodor Sideriaş, şeful atelierului de proiectare, sensibili altfel la natură, ar putea să descrie drumul de acasă pînă la întreprindere. Şi unul şi altul nu văd, nu aud, nu gîndesc decît ultimele zile ale anului, în sectoarele lor. În camera în care intru, o muzică învăluitoare, ca într-o sală de concert. Sînt analizaţi decibelii, nu structura melodică. Noi instalaţii muzicale cu trei nivele, boxe pentru redarea cît mai puternică şi fidelă a audiţiei, casse de marcaj, cea mai mare biruinţă a anului, pentru că încorporează electronică, vor fi verificate în curînd în exerciţiul zilnic, sînt, pe scurt, cîteva din noutăţile electromureşene.

Pentru o întreprindere care s-a schimbat, de la modesta cooperativă „Ciocanul“, cu „performanţa“ de lucru, fierul de călcat cu abur, pînă la Electromureş, care-şi întinde spaţiul şi activitatea pe trei platforme, care are 350 de gînditori numai pentru tehnica nouă, pe lîngă miile de specialişti pentru desăvîrşirea ideilor lor, care are la activ peste 5 000 de produse, în a căror structură intră 50 000 de feluriţe materiale, ce altă fişă de esenţă poate să aleagă „trecătorul“ ? ! Pentru că orice reporter oricît de insistent ar privi sau ar întreba, nu este de acolo, altă rezonanţă au pentru el problemele decît cel care asudă pentru ideea lui, pentru micul lui loc în complicatul angrenaj de la Electromureş.

Aurel Ştirb îmi repetă ceea ce ştie deja tot oraşul. 1987 a început la Electromureş... Pentru unele repere, care nu şi-au părăsit încă drumul către noi, anul viitor trăieşte din miezul verii trecute prin căutările inginerului Teodor Sideriaş şi ale atelierului de proiectare.

— Retrospectiv şi încă la cald, a fost un an greu ?

— Nu se mai poate concepe nici un an altfel, pentru că, în lume, competiţia valorilor este foarte strînsă. Trebuie să fim măcar cu o zi mai deştepţi decît alţii, altfel ne scapă comenzile. Colaborăm cu multe firme ale lumii, vrem să înaintăm în 1987, să intrăm pe alte pieţe de desfacere.

Directorul comercial zîmbeşte şi o cută i se adînceşte pe fruntea-i tînără.

— Toţi cîţi lucrăm aici, am avut multă nevoie de el (arată spre... sediul inteligenţei) şi cum le spune, în popor, l-am pus serios la contribuţie. Nu se mai poate admite rutina nici măcar în contabilitate, care are legi dar nu idei fixe.

Teodor Sideriaş crede că anul 1986, deşi mulţumitor, îi lasă şi un gust amar. Au avut cîteva insuccese la contractări. Alături de cele 5 000 de repere, importante pentru economia naţională, inclusiv tehnică de ultimă oră, electronică, a vrut să ofere şi cîteva „fleacuri“, deloc nimicuri. De pildă, un fier electric de călcat, cu un suport special, pentru lenjeria întinsă, pretenţioasă, (cearşafuri, feţe de masă, perdele). În loc să pierzi jumătate de oră cu un călcat ar fi fost necesare 5, 10 minute. A căzut la „examenul“... contractării şi o instalaţie pentru cosmetică, care încălzea şi vaporiza apa pentru tratamentul feţei.

— Sînt idei aminate, nu eşuate. Le păstraţi în sertare, bănuiesc că le veţi prezenta din nou, poate de data aceasta vine cineva mai receptiv la micile noastre bucurii ? ! ?

— Nu ne încăpăţînăm să le aducem din nou în discuţie, avem altfel de alte propuneri că n-avem timpul material, într-un an, să le dăm formă. În orice vom fabrica, însă, ne obligăm mintea să reducem gabaritul produselor, să găsim înlocuitori cu înaltă valoare de folosinţă.

— Cum există rezerve inepuizabile de materie cenuşie, sînt speranţe mari...

— Oricum avem dorinţa de a ne măsura numai cu cei mai buni, pentru că altfel dacă cîştigăm într-o întrecere cu cei slabi, noi... pierdem...

În curtea casei de la numărul 5

Oraşul la ora prînzului are altă lumină. Chiciura a dispărut, soarele se joacă printre crengile desfrunzite, punînd pete în mişcare pe clădiri.

Porţile mari, grele, din lemn încrustat, pe care le caut de o jumătate de oră, închid pentru curioşi şi indiscreţi, munca de la casa nr. 5 din strada Bolyai. Înăuntru este un şantier eterogen : zidari, dulgheri, mozaicari urmăresc planurile inginerilor Mircea Birău şi Nicolae Elseser ; maistrul Francisc Buziaş împarte frontul de lucru pentru următoarele zile ; Iosif Kokay, cu experienţa sa de inginer textilist, ajută să se monteze războaiele de ţesut în atelierul care va produce, pentru prima oară în România, pînză pentru pictură. Se dă chip şi personalitate „Teatrului de sub cer“, nume şi idee care aparţin scenografului Romulus Feneş, preşedintele Filialei Uniunii Artiştilor Plastici din Tîrgu Mureş. De ani de zile, trecînd pe lîngă această casă, se gîndise la o altă întrebuinţare a ei, mai potrivită cu dimensiunile, împărţirea şi aspectul monumental. Treptat, un prim pas s-a făcut, Jur împrejur, cele 26 de ateliere pentru pictori, sculptori, scenografi sînt gata, restaurate, chiar dacă artiştii şi meseriaşii îşi împart încă spaţiul. Superba curte, din strada Bolyai, nr. 5, un cerc cu un impresionant diametru, va fi „scena“ pentru „Teatrul de sub cer“. Găsesc aici o dublă atmosferă de creaţie : schele, cărămizi, planuri, elemente autentice de construcţie ; tablouri pe şevalet, lut care se ordonează după flacăra talentului, machete pentru decoruri, elemente sensibile de artă. Romulus Feneş trece, dintr-un şantier într-altul, cu siguranţa omului care ştie ce vrea, care s-a pregătit pentru planul său, încît investiţia materială şi de încredere să dea maximum de frumuseţe artistică, să incorporeze inteligenţa folosirii spaţiilor, să asigure rentabilitatea viitoare a „Teatrului de sub cer“.

Revăd, după atîţia ani, o cunoştinţă care debuta odată cu primul program al Televiziunii, Emilia Vereş, atunci Birlş, cînta, la 9 ani, în acelaşi program cu Maria Tănase, care îmbrăţişînd fetiţa cu ochi mari, îmi aminteşte că spunea : „De cînd sînt eu în program după pustime ?“

Emilia Vereş este, alături de Romulus Feneş, ziua întreagă printre constructori. Ce nevoi sînt ? (multe). De ce se bate pasul pe loc ? (rar). Ce s-a împotmolit ? (citeodată). Cum are un pic de timp liber, Emilia Vereş, telefonează acasă să vadă ce fac cei doi băieţi, au mîncat, şi-au făcut lecţiile? Seara, tîrziu, în liniştea casei, îşi revede manuscrisul, speră, al unei viitoare cărţi, o culegere de simţire şi trăire, reprezentativă pentru dulcea vîrstă a copilăriei. O mostră, la insistenţele mele. O fetiţă de la grădiniţă, e întrebată cum se termină „Capra cu trei iezi“. Fără nici o clipă de ezitare, vine răspunsul ei, demn de un mare umorist : „Închidem cartea !“... Emilia Vereş va „închide“, între paginile viitoarei cărţi, universul unei generaţii crescută drept şi sănătos.

Spaţiul în care va fi noul teatru e structurat de însăşi vechea clădire, de acum două secole. Romulus Feneş îmi sugerează unghiurile privitorilor din cerdacul de la etaj, îmi schiţează posibile spectacole, mai ales de imagine. Totul este atît de frumos aici, ca într-o veche casă ţărănească din Muzeul satului. Printre schelele, care delimitează acum curtea interioară, „asist“ la spectacole de sunet şi lumină, „văd“ în nopţile înstelate de vară, alături de sute de spectatori, uimiţi de originalitatea proiectului, un om cu idei generoase. Romulus Feneş, în această nobilă acţiune, are tot concursul factorilor de răspundere din judeţul Mureş, care sprijină actele de cultură autentică, elevată. Romulus Feneş nu este omul unei singure idei, într-un timp dat. „Teatrul de sub cer“ trebuie sprijinit pînă va fi seara premierei şi după, dar mintea lui decupează decorurile pentru „Trei surori“ de Cehov, care se va monta în Bucureşti. Nu vrea să-mi spună decît atît, că are deja în cap, în totalitate, primul spectacol, cel inaugural, al „Teatrului de sub cer“, care, nădăjduieşte, va fi, în ansamblul lui, creaţie şi simţire românească. Preşedintele Filialei Uniunii Artiştilor Plastici din Tîrgu Mureş e foarte mulţumit şi recunoscător pentru atelierele de creaţie ale colegilor săi, încăpătoare, luminoase, născute pentru a fi martore ale clipei unice, de inspiraţie. Romulus Feneş speră că publicul, venind la spectacole, îi va vizita şi pe colegii săi. Va fi un prilej de vernisaj inedit, pentru că se vor întîlni cu creatorii la ei acasă, mult mai dispuşi să se explice. Eu am avut privilegiul de a trăi, cu anticipaţie, aceste zile. I-am văzut pe autorii de frumos, cu dalta, cu paleta, înversunaţi să prindă „pasărea“ care le făcea doar lor semn, am fost martoră cînd „rupeau“ din cer o stea şi o fixau pe perete, am stat nemişcată, cînd lutul era făcut să „vorbească“ prin ochii pădurarului, de sus de la munte, am prins secunda eternizării unei tufănici.

Un chirurg apelează la ultrasunete

Cînd m-am uitat la ceas, trecuse de mult ora pe care mi-o fixase conferenţiarul doctor Dorin Nicolescu. Am bătut la uşa cabinetului său cînd se înnopta, cu nonşalanţă, căutînd scuze.

Doctorul vedea un film. Mă însoţeşte astăzi norocul, pentru că pentru acest documentar medical am venit. El fixează pe peliculă o nouă metodă operatorie, pe care o practică de peste un an, Dorin Nicolescu, şeful Clinicii de urologie din Tîrgu Mureş. Conferenţiarul doctor îmi face semn să iau loc în fotoliul care mă aştepta. Îl anunţ cu inima strînsă : „Nu pot să văd sînge“. „Închideţi ochii la primele imagini, arăt cum se operează clasic cu sînge, litiaza renală, apoi urmează ceea ce vă interesează“.

Aud voci, nu ştiu de unde vin, din film, din cameră.

— Puteţi să priviţi !

...Şi ce văd ! Un om întins pe masa de operaţie, o încizie cît o nucă, cîteva picături de sînge, cîteva tuburi care colectează pietrele, bineînţeles că eu simplific, dar păstrez esenţialul. După 15 minute pacientul este condus în cameră, după 2 ore se plimbă, fără nici un sprijin, după 4 zile pleacă acasă. Am văzut acest film ,realizat de doctor Boja Radu, şi tot îmi scapă o indoială.

— Chiar aşa ?

— Văd că sînt necesare cîteva precizări. Nu orice litiază renală se poate opera cu ultrasunete, nu orice intervenţie ţine doar 15—20 de minute, poate să ajungă pînă la două ore, dacă calculii renali sînt mari, bine formaţi. În orice situaţie însă, bolnavul, în loc de trei săptămîni, stă în spital 3—4 zile, în loc de două luni de concediu medical, revine la lucru după numai două săptămîni.

— Ce impedimente sînt, dacă sînt ?

— Sînt ! La Tîrgu Mureş nu putem opera mai mult decît poate o echipă, care trebuie să albă întotdeauna, în componenţa ei, 7 persoane, dintre care medicii Radu Boja, Ioan Bakos, Virgil Oşan, I. Kesz şi subsemnatul. Am avut nevoie de un aparataj special care, şi el, din cînd în cînd, resimte efortul, cu alte cuvinte, necesitatea pieselor de schimb.

— Pacientul, prin operaţia nesîngerîndă, este scutit de trauma unei operaţii clasice, cu încizie profundă şi întinsă, cu suferinţă postoperatorie...

— Nu este nici o exagerare în tot ce aţi afirmat dumneavoastră acum, dar vă rog să reţineţi că această operaţie nu poate fi făcută de orice urolog, este obligatorie o specializare în endourologie. Avem deja o statistică, 100 de cazuri într-un an, care ne dă dreptul să afirmăm că putem continua pe acest drum.

— Pacienţii ce spun după ce trec de operaţie ?

— Nu le vine să creadă !

— Vorbiţi tot timpul cu ei, deci îşi dau seama cînd se termină momentul de încordare !

— Le facem anestezie locoregională şi îi întrebăm, tot timpul, încît să ne dăm seama dacă le producem vreo suferinţă. Cînd sîntem gata ei cred că abia începe spaima obişnuită.

— Şi ea a trecut !

— Nu se liniştesc decît după ce le arătăm pietrele... Nu ştiu de ce fiecare om, cu litiază renală, ţine să vadă ce i-a făcut viaţa amară.

— Unii le şi păstrează ! Tovarăşe Nicolescu, am văzut la dumneavoastră în cabinet, puse la vedere, cîteva vorbe care nu sînt spuse de oricine: „Notorietatea este trudă şi sacrificiu, mediocritatea — fericire“ (Goethe).

— Ce faci astăzi bine, mîine sigur e depăşit. Dacă ne culcăm pe laurii cîştigaţi, chiar fiind primii, se poate ajunge la „fericirea“ în interpretarea lui Goethe. Eu mă refer la profesiunea noastră, dar cred că e general valabil. Medicina ne-a legat de carte pentru toată viaţa, ne cere să fim informaţi cu tot ce se produce în lumea medicală, de la operaţii, tratamente, medicamente, aparatură. Sînt ochii uimiţi ai pacienţilor, cînd intră în cabinetul meu şi dau de zeci de noi cărţi de specialitate. Unii îmi cer permisiunea să le deschidă şi văd anul 1984, 1985, 1986.

— Să vă întreb, ca unii dintre ei, le-aţi citit pe toate, numai pentru plăcerea de a vă auzi răspunsul.

— Pentru nimic nu sufăr mai mult decît dacă n-am cartea care-mi este necesară, care-mi aduce acel plus de cunoştinţe. Renunţ la orice, la ea nu...

...Notorietatea este trudă şi sacrificiu, mediocritatea — fericire. Să fim fericiţi cînd simţim că trudim, chiar dacă eforturile noastre nu duc toate către notorietate.

Într-o zi cu pramoroacă, mi-a fost atît de cald, ţa-n luna iulie, chiar dacă m-am înfundat, mai mult, în gulerul de blană.

CARMEN DUMITRESCU ■

La Electromureş anul 1987 a început încă din 1986
Fotografie de PAUL AGARICI ■

Un prieten de conversaţie

Inteligenţa artificială, domeniu vast de cercetare, atrage în mod irezistibil, iar rezultatele sînt, nu de puţine ori, spectaculoase.

Colectivul Catedrei de calculatoare din Institutul Politehnic Traian Vuia — Timişoara este în măsură să prezinte rezultatul unor ani de studiu, concretizat într-un microsistem de calcul pentru analiza şi recunoaşterea dependentă de vorbitor a cuvintelor pronunţate izolat. Microsistemul analizează modul în care pronunţă fiecare persoană un cuvînt „cheie“, îl segmentează în vocale şi consoane, analizîndu-le separat. Rezultatele acestei prelucrări sînt păstrate de calculator, pentru a putea fi folosite ulterior ca martor. Aşadar, fiecare vorbitor, prin pronunţia sa încarcă în memoria microsistemului amprenta sa vocală. După ea, calculatorul poate să-l „înţeleagă“ şi să-l „recunoască“ pe operator. Vocabularul comenzilor verbale pe care le poate recunoaşte microsistemul este, deocamdată, după părerea autorilor săi (studenţii Corneliu Bărbulescu şi Marian Boldea, conduşi de dr. ing. Voicu Groza), limitat, lucrîndu-se în continuare pentru îmbunătăţirea performanţelor. Timpul de răspuns la comandă este, însă, de circa o secundă, cu un procent de recunoaştere mai mare de 97 la sută, ceea ce situează microsistemul, din acest punct de vedere, la nivelul ultimelor realizări pe plan internaţional.

Lucrarea, cu un pronunţat caracter de cercetare, are largi aplicaţii în inteligenţa artificială. În mod concret, rezultatele urmează a fi implementate într-un microsistem de calcul care va fi capabil să perceapă comenzile verbale primite de la pilotul unei aeronave. Se pot obţine astfel, o serie de date tehnice — viteză, altitudine, localizare, combustibil — fără citirea directă a aparatelor de bord. Este vorba, deci, despre degrevarea omului de o serie de sarcini.

Flexibilitatea sistemului a permis, încă din faza elaborării sale, şi realizarea unei metode de reeducare a handicapaţilor auditivi. Sînt cei care posedă un aparat fonator funcţional, dar nu pot învăţa să vorbească pentru că nu au auzit niciodată.

Reeducarea handicapaţilor auditivi se face prin învăţarea acestora de a „pronunţa“ cîte un sunet. Aceste sunete sînt analizate pe calculator şi apoi prezentate sub formă grafică. Celui în cauză i se oferă un grafic etalon, o reprezentare a spectrului la care trebuie să ajungă, exersîndu-şi pronunţia. Fiecare încercare este analizată, iar rezultatele, prezentate pe ecran. În felul acesta, handicapatul auditiv îşi poate da seama cît s-a apropiat de etalon, deci în ce măsură sunetul său se corectează. Cu ajutorul acestui „sistem prietenos“ — cum îl numesc cei care l-au conceput —, se poate perfecţiona în mod treptat pronunţia vocalelor, ceea ce reprezintă primul pas în reducerea handicapaţilor auditivi.

Microsistemul de calcul pentru analiza şi recunoaşterea dependentă de vorbitor a cuvintelor pronunţate izolat, aflat în laboratorul Catedrei de calculatoare al Institutului Politehnic timişorean, este în continuare în atenţia creatorilor săi, care-i aduc în prezent îmbunătăţiri, căutîndu-i noi destinaţii.

LIANA MOLNAR ■

Reluăm un titlu inspirat și plin de adevăr

CAMPANIA AGRICOLĂ DE IARNĂ
pregătește rodnicia celorlalte campanii din agricultură

Orașul se află doar la cîțiva kilometri. Acolo au plecat să muncească bărbații, cei mai mulți dintre ei, în fabricile orașului. Și de acolo aduceau, la chenzină și la lichidare, banii ce li se cuveneau pentru munca lor. Cu banii aceia au fost ridicate multe case frumoase în comuna Nicolae Bălcescu. Se punea însă întrebarea dacă nu s-ar fi cuvenit să fie mai mulți și banii cîștigați de pe urma muncii în agricultură. Dar cum să fi fost ei mai mulți dacă oamenii ajungeau să descopere, bunăoară, că tocmai în miezul iernii nu mai aveau ce să dea de mîncare la vite? Cînd Ion Seniuc a venit ca primar în această comună mare de lîngă Bacău, în martie '82, se făceau transporturi masive de furaje de la Horgești, de la distanță de 30 de kilometri.

Ion Seniuc are 55 de ani, de fel este din Rădăuți iar prima lui meserie a fost aceea de tehnician zootehnist. A doua meserie fiind cea la care-i dă dreptul diploma de absolvire a cursurilor facultății de Drept de la Iași. Muncea conștiincios, ca tehnician, și-i plăcea zootehnia, dar într-o bună zi s-a pomenit în fața lui un inginer care a avut grijă să-i spună că, oricîtă carte ar ști, tot nu știe cît el, inginerul. Întîmplarea asta nu putea să nu lase urme. Ion Seniuc nu este omul care să creadă că rostul cuvintelor este ca ele să fie spuse în joacă, de aceea nici n-ar mai fi nevoie să spună că s-a ambiționat, atunci, cum s-a ambiționat și cînd a văzut care era situația cooperativei agricole din comuna Nicolae Bălcescu.

Doar cu o lună înaintea lui venise un inginer nou, care fusese ales și președinte al cooperativei. Împreună s-au sfătuit cum să urnească lucrurile din loc și trebuie să spunem că prima măsură s-a întemeiat în mod esențial pe încrederea în oameni. Inginerul Nicolae Leustean își amintește: „Se intrase într-un cerc vicios, oamenii nu prea veneau la muncă pentru că erau plătiți slab și erau plătiți așa tocmai pentru că nu prea veneau în muncă. Era nevoie ca unitatea să mai prindă puteri, pentru a-și plăti mai bine oamenii, dar așa nu se putea intimpla decît pe măsură ce oamenii ar fi muncit mai mult. Adevărul este că am riscat și am cîștigat: am hotărît să-i plătim bine de la început, ca să putem pretinde ca și ei să muncească din toată inima. Spre lauda lor, a oamenilor, nu ne-am înșelat deloc. Acum, dacă hotărîm că mîine ar fi nevoie de 1 000 de oameni, mîine chiar 1 000 de oameni ies la muncă".

Departe, nu se ajunge ușor

Bineînțeles, valoarea muncii rezultă și din felul în care ea este organizată, spune inginerul Nicolae Leuștean, așa fiind tot la fel de limpede ca și adevărul că rezultatele din agricultură, depind, în cele din urmă, de felul cum este lucrat pămîntul. Sau de felul cum el este, ajutat să rodească mai mult. De aceea, efortul de obținere a unor producții mari a mers mînă în mînă cu efortul de sporire a capacității productive a pămîntului. Iar asta explică de ce, bunăoară, cu toate că suprafața furajeră a scăzut cu 100 de hectare, producția de furaje a crescut și încă din 1982 cooperativa n-a mai fost nevoită să cumpere furaje din alte părți. Între timp, sectorul zootehnic s-a dezvoltat și el, cooperativa are acum 2 300 de bovine, dintre care 1 000 vaci cu lapte, și mai are și 800 de oi pentru hrana cărora se află mereu o rezervă de siguranță la bucătăriile furajere ale fermelor. În aceste bucătării furajere, morile DI 55 macină aproape zi și noapte, iar inginerul Nicolae Leustean, care știe de unde s-a plecat pentru a se ajunge aici, adică departe de ce era, nu poate să nu subînțeleze încă o dată: morile astea au ce să macine tocmai pentru că am avut grijă de pămînt și-am obținut producții bune. În anii din urmă s-au obținut aici producții bune de porumb în condițiile în care, se știe doar, toți anii aceștia au fost secetoși. A plouat de șase ori mai puțin decît ar fi trebuit, zice primarul Ion Seniuc, și tot el adaugă că începînd din acest an aproximativ jumătate din pămînturile cooperativei au intrat în cadrul sistemului de irigații Bălcescu — Măgura. Chiar pe teritoriul comunei a fost dată în funcțiune anul trecut hidrocentrala de la Galbeni, pe Siret, iar din acumularea de 40 de milioane metri cubi de apă se vor putea iriga mai tîrziu și pămînturile celor din Faraoani, Cleja și Răcăciuni.

Se înțelege că redresarea cooperativei agricole a avut un efect pozitiv asupra vieții întregii comune. De altfel, între cele cîteva comune din județul Bacău desemnate să constituie exemple de aplicare operativă a schițelor de sistematizare, se află și comuna Nicolae Bălcescu. Altfel zis, ea se află în rîndul așezărilor ce urmează a deveni comune model. Mai multe dintre criteriile unui asemenea calificativ se află deja materializate aici. Iar pentru rezultatele deosebite, pentru situarea patru ani consecutiv pe locul întîi între consiliile populare în cadrul întrecerii socialiste pe țară, consiliul popular comunal a fost distins în acest an cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste.

Cum s-ar spune bătrînește, biruit-au gîndul.

DUMITRU ELIADE

Inginerul Alexandru Czége, președintele Cooperativei agricole de producție „Drapelul Roșu" Salonta era plecat la București. În lipsa lui de o zi-două de treburile conducerii răspundeau Constantin Popovici, secretarul organizației de partid, și inginerul-șef Teodor Isaila, doi dintre oamenii pe care-i căutam și de care aveam absolută nevoie. Prima fază a documentării am parcurs-o în expoziția de produse agro-industriale organizată cu prilejul unui schimb de experiență care tocmai se desfășura aici.

Am rămas impresionat de ceea ce am putut vedea. Nu mai întîlnisem niciodată exemplare de sfeclă furajeră mai mari decît cele pe care le aveam acum în fața ochilor. Una singură cîntărea — cît credeți? — aproape 20 de kilograme! Cum o fi fost, oare, smulsă din pămînt?! Alături, tot din producție proprie, sfecle de zahăr ceva mai mici, dar atîrnînd și ele cam cîte zece kilograme fiecare. Le-am pipăit, să fiu sigur că nu-s niscaiva mulaje, și, simțind cît de naturale sînt, am exclamat că acestea nu pot fi altceva decît... adevărate replici la rădăcina uriașă din povestea ilustrată a Abecedarului...

...Doi pereți ai expoziției sînt plini cu diplome și decorații. Vreo 75 în total, primite de-a lungul anilor de către cooperativă pentru cele mai mari producții obținute de membrii cooperatori din Salonta în întrecerea socialistă pe țară. La loc de mare cinste se află aici primul titlu de Erou al Muncii Socialiste și Medalia de aur „Secera și Ciocanul", obținute de C.A.P. în 1975 pentru realizarea în medie a 71 000 kg sfeclă de zahăr la hectar, 265 ouă de la fiecare găină, 8,1 kg lînă pe cap de ovină și 815 tone carne de oaie predate la fondul de stat. În plus, cîteva Drapele de unitate fruntașă pe țară în creșterea taurinelor, ovinelor și păsărilor; Ordinul Muncii, clasele I și II, obținut de mai multe ori; Ordinul Meritul Agricol clasa I, precum și numeroase diplome care vorbesc de la sine, în graiul lor specific, de forța și trăinicia acestei unități de frunte a agriculturii noastre socialiste. Lă se adaugă acestora, ca o încununare, titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare, obținut de C.A.P. Salonta chiar în anul acesta.

În acest prim an al actualului cincinal C.A.P. Salonta a reușit să obțină, în medie la hectar, 8 073 kg grîu și 22 103 kg porumb, iar în zootehnie se estimează realizarea a 4 200 litri lapte pe cap de vacă furajată, 11 kilograme lînă pe oile și 265 ouă de la o găină. Obținerea unor asemenea producții le-a permis cooperatorilor să livreze la fondul de stat și fabricilor de nutrețuri combinate peste 30 000 tone de cereale și produse animaliere în valoare de peste 80 de milioane de lei. Țința imediat următoare: producții și mai mari.

Salonta sau planeta giganților

Cum s-a ajuns aici? Cum au fost posibile asemenea mari producții? Totul, absolut totul — ne mărturisea inginerul-șef Teodor Isaila — s-a făcut numai prin muncă. Prin eforturile tuturor cooperatorilor, specialiștilor și mecanizatorilor. Prin aplicarea unor tehnologii moderne și prin faptul că începînd de la președinte și pînă la ultimul cooperator sau mecanizator, în timpul campaniilor nimeni n-a știut ce e odihna. S-a muncit cu îndîrjire, cu pricepere și înaltă răspundere. Ceea ce s-a realizat însă și aici, la Salonta, constituie în esență rodul politicii înțelepte a partidului privind modernizarea agriculturii, al grijii deosebite pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu personal o acordă acestui sector important al economiei noastre naționale.

Înfăptuind indicațiile pe care ni le-a dat conducătorul partidului și statului cu ocazia vizitelor de lucru în unitatea noastră — a reluat firul discuției Constantin Popovici — am aplicat și aplicăm cu consecvență în practică noul mecanism economico-financiar, principiile autoconducerii și autogestiunii, fapt ce a permis să acoperim din fonduri proprii toate cheltuielile de producție, precum și cele legate de retribuirea muncii în acord global. Anual am alocat peste 32 la sută pentru fondul de dezvoltare și astfel cooperativa noastră a devenit o unitate puternică, cu activitate complexă, în care zootehnia deține o pondere de peste 61 la sută. Drept urmare a acestor eforturi, valoarea proprietății obștești se ridică astăzi la peste 300 milioane lei, iar beneficiile realizate numai în acest an depășesc 21 milioane! Cu să înțelegeți și mai bine dimensiunea exactă a eforturilor noastre, imaginați-vă că anul acesta am avut cultivate 800 ha cu grîu și 1 230 ha cu porumb în condiții de neirigare, că în zootehnie am avut de hrănit 4 000 taurine, din care 1 500 vaci cu lapte din rasele Bălțata românească și Holstein, precum și 30 000 ovine din rasa Merinos de Transilvania. Că, în sfîrșit, valoarea unei norme convenționale se ridică la noi la 133 lei, iar cîștigul mediu anual al unui membru cooperator atinge 36 400 lei, ceea ce înseamnă peste 3 000 lei pe lună.

Și dacă nu putem admira cîmpul încărcat de vegetație, sera legumicolă încălzită cu apă geotermală ni se oferă ca o compensație din cele mai impresionante. Fabrica de nutrețuri combinate, moara și celelalte unități anexe de producție industrială sînt în plină activitate. Am zăbovit mai mult la brutărie, acolo unde am văzut despiindu-se o nouă șarjă de pîine, o pîine pufoasă, albă ca zăpada și așa de mare încît abia o puteai cuprinde cu brațele amîndouă. O pîine ca o emblemă de țară.

MIHAI STĂNESCU

OAMENI ȘI LOCURI

Sebiș, Gurahonț, Beliu, Buteni — minunate cetăți ale muncii în partea de vest a țării, au găzduit, de curînd, un fascinant dialog cu istoria. Sute de tineri și virstnici s-au întîlnit cu o parte din bărbații țării aflați sub arme cu 42 de ani în urmă. În 1944, cei mai mulți abia parcurgeau abecedarul militar — aparținînd regimentelor 85 și 93 infanterie, 38 artilerie, 4 grăniceri, școlilor de ofițeri de rezervă Bacău și Ineu, Batalionului Fix Criș și, alături de ei, locuitori virstnici și tineri au oprit cu înverșunarea lor, cu brațul lor, cu sîngele lor, cu viața lor, viitura dușmană — trupele hitleristo-horthyste care s-au năpustit, ca într-un act al disperării, să înăbușe revoluția românească declanșată la 23 August. Aici, pe valea Crișului Alb, precum și la Păulișul de din valea Mureșului, precum și în alte alte locuri, neînfricarea și jertfa s-au întrupat în gestul eroic colectiv.

Cum arată așezările ce și-au primit eliberatorii de atunci, așezările menționate în jurnalele de operații ale unităților luptătoare, amenințate ca întreaga țară de furia devastatoare a trupelor fasciste?

Sebiș, 1986. Cochetul oraș de la poalele Munților Codru-Moma trăiește la temperaturi ardente. În secțiile industriale (anexe ale unor obiective din Arad), în unitățile cooperației meșteșugărești, în sectoarele de construcții, ca și pe ogoarele ce poartă pe umeri povara unor roade bogate se muncește din zori pînă în noapte. Se simte peste tot sufluul unei activități ce vizează cote tot mai ridicate în planurile calității și productivității. Ca doi stat-majoriști, primul secretar al comitetului orășenesc de partid, Traian Onaga și adjunctul acestuia, Petru Dragoș — cunosc tot ce se întîmplă pe fronturile, atît de numeroase ale muncii. Organizarea, cunoașterea realităților, intervenția operativă pentru înlăturarea din mers a unor greutăți îi preocupă permanent și rezultatele se văd cu fiecare zi, săptămînă, lună sau trimestru. Să punctăm cîteva succese de vîrf. Ne aflăm printre oamenii secției de prelucrări mecanice prin așchiere — un harnic brat al Întreprinderii de mașini unelte din Arad. Piesele realizate și turnate aici, din fontă, aluminiu și bronz, sînt de cea mai bună calitate și se bucură de aprecieri. Economisirea materiei prime, a energiei reprezintă nu numai un comandament economic, ci și unul patriotic pentru fiecare muncitor, pentru fiecare colectiv. Ilisie Rus, specialist în turnarea în miez ușor fuzibil, Gheorghe Onet, sudor, Gheorghe Sodinca, rectificator, Florian Dac și mulți alții formează mîinile de aur ale acestui colectiv. Hărnicia, calitatea, eficiența ridicată sînt indicatori ce definesc și activitatea acestor oameni, dar și pe aceea a colectivului secției de mobilă. În jur de 300 de muncitori, harnici și pricepuți, realizează 12 tipuri de mobilă pentru export, printre care bibliotecă din stejar furniruit, fonotecile și discotecile sînt produse prestigioase, apreciate unanim de către beneficiari. În aspra competiție cu exigențele exportului se află angajați și cei ce lucrează în sectorul confecții și blănărie pentru adolescenți. Am văzut produsele lor și ne-am dat ușor seama că sînt de un rafinat bun gust. Mai trebuie spus că, în coloana hărnicilor care sporește avuția acestui oraș, se cuvin a fi amintite și colectivele prestatoare de servicii, precum și construcțiile de drumuri forestiere și transporturi.

Situată sub colinele aceluiași arc carpatic — Beliu. Cea de a doua reședință a așezării statale condusă de Menumorut (896). Azi, așezarea e îmbrăcată într-o ținută de sărbătoare. Cîteva blocuri noi flanchează o construcție mai veche, pierdută într-un secular parc natural. În imediata vecinătate se află sediul Consiliului popular comunal care, prin curățenie, ordine și bun gust inspiră respect oricărui cetățean sau vizitator. Alături, o altă construcție nouă, școala, poate constitui un model pentru orice instituție de învățămînt. Un colectiv de cadre didactice, cu respect și pasiune pentru profesia aleasă, în frunte cu Sofia Honț, directoarea școlii, a realizat o bază materială de reală utilitate pentru inițierea și introducerea elevilor în tainele naturii, ale proceselor fizice, electronice, chimice, agrozootehnice, a limbii și literaturii române, a istoriei țării. Dovadă? Respectul pentru trecut, dorința de a-i adăuga noi împliniri și frumusești. Cîteva eleve ne-au însoțit prin sălile Muzeului, în calitate de ghizi. Amenajată într-o construcție cu două nivele, așezarea muzeistică găzduiește peste 21 000 de obiecte. Multe sînt izvodite din mîinți cutezătoare și mîini iscusite conferind zonei Beliu un loc distinct în peisajul etnografic al Munților Apuseni și al zonelor limitrofe. Într-una din sălile muzeului se află exponate unice: un coif roman, lampa sub a cărei lumină cunoscutul Vasile Goldiș și-a scris multe din articolele sale în pregătirea unirii de la 1918; un vas de cristal realizat în 1727, numeroase trofee de război, pe care oameni, precum profesorul Emil Lăzureanu, le-au cules de pe colinele din jur, în zilele care au urmat alungării trupelor hitleristo-horthyste, în septembrie 1944.

În această competiție a înnoirii și a frumuseții cu comuna Beliu se află comuna Buteni, situată chiar la ieșirea Crișului Alb din chingile de granit ale Munților Apuseni. Străvechea vatră de vețuire românească, se pregătește să aniverseze, în 1987, 800 de ani de cînd satele răzlețe agățate pe dealurile din împrejurimi au fost adunate în vatra actuală, pentru că autorităților străine să le supravegheze și să le stăpînească mai bine.

Școala românească a Butenilului a dat țării oameni de nădejde. Cîteva sute din fiii satului și-au dat întîlnire pentru a fi sărbătoriți de concetățeni și rude. Solemnitatea a avut loc pe Dealul Groși într-o ambianță de basm marcată de „Fereastra Ianculei", „Fîntîna Vieții" și „Ultimul Luptător", trei din realizările sculpturale aparținînd artistului Mihai Buculei. În final, grupul sculptural va fi compus din 7 creații monumentale sintetizînd idealurile de libertate și dreptate socială pentru a căror împlinire și-au consacrat tot ce-au avut mai bun eroii legendari între care Horea și Avram Iancu, ale căror chipuri luminoase sînt puternic întipărite în memoria generațiilor de azi. Butincenii sînt oameni mîndri. Ei au sporit an de an avuția comunei. Creșterea vitelor de rasă, livezile de meri și pruni, culturile cerealiere au cunoscut în ultimii ani un salt spectaculos. Mica industrie, agricultura sînt angajate pe traiectoria unor succese concludente. Primarul Ioan Motrea nu folosește cifre și nici date. Ne asigură că Buteniul nu concepe decît un loc de frunte.

Coborîm spre sud-est, și toi în imediata vecinătate a Crișului Alb începe comuna Gurahonț. Și aici ineditul reține atenția. În depresiunea străjuită de Munții Zarandului și Munții Codru-Moma, există o zonă cu un climat mediteranean. Localnicii au folosit acest dar al naturii aclimatizînd în spațiul respectiv peste 2 000 de arbori și plante specifice. Pentru elevii Liceului agricol parcul se constituie într-un veritabil laborator. Pentru locuitorii din Gurahonț, un loc de mare atracție și frumusețe.

CONSTANTIN ZAMFIR

Sesizări — propuneri — critici — dialog deschis între cetățeni și autorități

■ Cititorul și colaboratorul nostru **Ion Coțoi** din localitatea Bonțești, județul Arad, ne trimite o nouă corespondență despre o faptă de omenie : „Florica B., din satul Mădrigești, comuna Brazii — călătorind cu trenul 3122, de la Gurahonț la Arad — a pierdut un portofel conținînd o sumă importantă de bani precum și acte personale, buletinul de identitate, certificatul de naștere, etc. Găsitorul portofelului se numește VALENTIN BOBOCEL, tehnician la Centrala de construcții căi ferate București, care l-a predat cu conținutul intact impiegatului de mișcare Nicolae Crainic din stația Sebiș — iar acesta, pagubașei".

■ **Din partea Consiliului popular municipal Iași :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Georgeta Asoltanei**, trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm : procedînd la verificarea celor relatate, lucrînd-se în discuție cazul acesteia la Întreprinderea de confecții Iași, și ținînd cont de greutățile și situația familială deosebită pe care o are, numitei i s-a aprobat încadrarea definitivă în unitate, urmînd a lucra într-un singur schimb".

■ O scrisoare — am îndrăznit a spune „amuzantă", dacă n-ar fi vorba de niște drepturi firești ! — primim de la **Petre Păun, din comuna Bucov, județul Prahova**, care, practic, nu știe... ce e : „Sînt maistru instructor la Școala profesională auto nr. 3 Ploiești ; primesc o retribuție, încadrat fiind pe funcția sus-pomenită și avînd între 15—20 ani vechime, cu un spor de vechime de 6 la sută — în realitate, acesta trebuind să fie de 12 la sută — conducerea considerîndu-mă a face parte din categoria de cadru didactic ; la concediul de odihnă însă sînt trecut la personalul muncitor, beneficiind de un concediu de 21 zile lucrătoare. Vă rog să mă ajutați, prin publicarea acestor rînduri, să aflu și eu și familia mea ce sînt : ori cadru didactic, ori muncitor și pe ce funcție dintre acestea două am de răspuns în fața organelor care îmi controlează activitatea pe care o desfășor ?! Sper că rugămintea mea va fi soluționată. Întrucît de la I.T.A.-Prahova nu am reușit să obțin nici un răspuns concret".

■ **C.P.M.B. — Întreprinderea canal apă București :** „Referitor la scrisoarea adresată de către **Asociația de locatari bloc 18, Bd. Păcii nr. 94—100, sectorul 6** — prin care se sesiza faptul că în apropiere de scara 2 se află o conductă spartă de apă potabilă, încă din luna august a.c., periclitînd siguranța subsolului și producînd o mare risipă de apă — vă facem cunoscut că defecțiunea semnalată a fost remediată".

■ **„Mă numesc Iosif June, domiciliez în comuna Rapoltu-Mare nr. 100, județul Hunedoara**, sînt un om infirm, mă deplasez greu, dar nu aceasta este problema : îmi umplu timpul citind cărți, ziare, reviste și mai am și pasiunea corespondenței cu diverși oameni, pe tema muzicii și literaturii ; pentru această din urmă „preocupare" merg aproape zilnic la Oficiul poștal comunal pentru a trimite sau primi scrisori de la prietenii mei. Localul poștei se află în curtea consiliului popular comunal și are două intrări : una pe o poartă principală de la șosea, cealaltă ocolită, pe un drum denivelat, plin de bolovani și noroi. Pînă nu demult ambele intrări au fost deschise, dar de la 17 noiembrie intrarea principală a fost blocată cu un lacăt, toți cetățenii fiind nevoiți să ocolească mult, pe calea cea dosnică, pe timp de iarnă ea fiind aproape impracticabilă. M-am interesat, firește — aflîndu-mă și într-o situație mai grea — cerînd explicații mai întîi dirigintelui poștei, din ce motive a fost închisă intrarea principală ; mi s-a spus că lacătul cu pricina a fost pus de către consiliul popular ; de la consiliu mi s-a spus că nu ei au făcut-o, ci la dispoziția postului de miliție local ; m-am dus și la postul de miliție, cei de aici mi-au spus că nu dînșii au luat această măsură, că nu cunosc, pur și simplu, motivul pentru care a fost pus acel lacăt misterios ; și, uite, așa mai departe... !"

■ **Consiliul popular al municipiului Ploiești :** „Privind scrisoarea adresată revistei de către **Ioan Ciobanu, din Ploiești**, prin care acesta solicită sprijin în obținerea unui spațiu de locuit : cele solicitate au fost analizate de Comitetul executiv al Consiliului popular municipal Ploiești și s-a dispus atribuirea, către I.C., a apartamentului 59 din strada Laurilor nr. 5, blocul 36-A, etajul II".

■ **Din partea Întreprinderii de Transporturi Auto — București :** „Referitor la articolul publicat în revista din 17 octombrie a.c., intitulat **„Reportaj la Autogară, înăuntru și afară"**, vă informăm că aspectele negative semnalate au fost analizate, luîndu-se măsurile necesare înlăturării lor. Astfel, printre acțiunile menite să contribuie la îmbunătățirea activității, menționăm trecerea autogării și coloanei Obor, împreună cu altele, la o autobază aflată mai aproape în zonă, măsură ce va permite rezolvarea în condiții mai bune a stării tehnice a parcului, a întăririi disciplinei personalului, etc. Cît privește autogara Filaret, lucrările de sistematizare care au început în zonă vor determina schimbări radicale în aspectul clădirii și al împrejurimilor, modificări ale fluxului de circulație la călători și autobuze, etc., înlăturînd aspectele negative constatate. Apreciem în mod deosebit modul educativ în care a fost evidențiată comportarea unor călători lipsiți de simț civic, care, nesocotind bunurile puse la dispoziție, își permit să murdărească salonul autobuzului, să fumeze și ceea ce este și mai grav, să călătorească fără a achita costul transportului. De asemenea, apreciem modul în care ați sesizat problema capetelor de linie, inclusiv cea a preocupării pentru asigurarea unei camere oficiale sau a unei gazde cu chirie pentru cazarea șoferilor care deservesc pe locuitorii din comuna respectivă. Vă mulțumim pentru sprijinul acordat și sperăm ca în continuare problema transportului în comun să rămînă în atenția dumneavoastră, cu rugămintea de a insista mai mult asupra educației civice a publicului călător în sensul creării unei opinii de masă împotriva acelora ce se sustrag de la plata transportului, nu respectă bunurile publice, etc., precum și a personalului nostru care nu se comportă corespunzător".

■ „Mă numesc **Ionel Bugnar, sînt din satul Ocnița nr. 308, comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud** : sînt convins că nu sînt singurul care vă sesizează o anomalie ce se constată în unele magazine de resort, precum cele de tip „Electrice" ; cînd găsim baterii 3.R.12 — 4,5 v., nu găsim lanterne pentru aceste tipuri de baterii. Sau cînd sînt, lanternele respective nu pot fi folosite din lipsa bateriilor corespunzătoare. Invers : cînd se află în comerț lanterne pentru bateriile R.20, nu se află bateriile în cauză. Altfel spus, atunci cînd găsim baterii rotunde, nu găsim lanterne tubulare ; iar cînd descoperim totuși lanterne pătrate, bateriile dreptunghiulare lipsesc cu desăvîrșire !"

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului :** „În legătură cu scrisoarea lui **Mihai Vasiliu, din orașul Mangalia, strada Aurora nr. 21, blocul A, scara C, apartamentul 36** vă comunicăm că M.E.I., analizînd situația școlară a lui **Vasiliu Stamate**, fiul petentului, i-a aprobat reluarea studiilor, din 20.10. a.c. ; aprobarea a fost transmisă Institutului Politehnic din București".

■ Cei 1300 elevi ai claselor III—IX de la Școala generală nr. 12 din Pitești au strîns în cele 80 de zile de muncă patriotică efectuate în toamna anului acesta — însoțiți de peste 50 de cadre didactice — de pe terenurile diferitelor C.A.P.-uri din județul Argeș, o recoltă impresionantă : 221 t. prune, 19 t. fasole, 73 t. struguri, 81 t. porumb, 3,5 t. ghindă, etc. Toate clasele au fost la înălțime și s-au achitat cu cinste de sarcinile primite la locul de muncă. Am scris aceste rînduri din dorința de a face cunoscut faptul că și la Școala generală nr. 12 din Pitești elevii înțeleg să răspundă prompt la orice chemare, să învețe dar și să muncească pe deplin și cu spor". **(Prof. Niola Radu, cartier Trivale, blocul 4 A, apartamentul 32 — Pitești).**

■ **Consiliul popular al municipiului Baia Mare :** „Cu privire la scrisoarea adresată redacției de către **Livia Lenuța Sabău** din strada Oituz nr. 2/D./28, vă informăm că numita a fost om al muncii la Întreprinderea Avicolă Baia Mare din anul 1975 pînă în anul 1983, cînd din motive personale a cerut mutare prin transfer la altă unitate, de unde i s-a desfăcut contractul de muncă datorită absențelor nemotivate efectuate (este adevărat că are probleme de familie). Luînd legătura cu conducerea Întreprinderii Avicole Baia Bare, s-a hotărît ca începînd cu luna decembrie a.c. tovarășa Livia Lenuța Sabău să fie reîncadrată în cîmpul muncii".

■ **Transcriem, textual, următoarea scrisoare, primită recomandat și cu AR :** „Mă numesc Ștef Dumitru Și sunt Bucureștean stau pe str. Bodești No. 9, Bloc 29.A. Sc. B, Ap. 46, sect. 2. Actualmente lucrez de 4 ani în stațiunea băile Herculane — La coop. prestarea. Viu cu rugămintea de a mă ajuta într-o problemă personală. Acum 7 ani am avut o mașină marca Mercedez și datorită faptului că nu găseam piese și se rablagise de tot am Radiato din circulație și am depus Radierea La percepția de sector, cea din Bul. Dimitrov ca să fiu scăzut de la plata Taxelor. Aici e buba că de atunci de 7 ani mi se cere în fiecare an suma de 800 lei pentru o mașină care am Radiato și din care nu mai am nici un surupei. de oarece am demontato și am vînduto în decursu anilor la diferiți amatori, pentru piese de schimb. Vin și vă întreb pe dumneavoastră,- e normală această situație și cît are să mai dureze că eu nu mai pot să plătesc la infinit un obiect care nu mai îl am de mult timp".

(N.A. — În primul rînd, nu sîntem de acord ca un — fost — posesor al unui Mercedes să se exprime astfel ; în al doilea : dacă situația „radierii" este normală, și nu ați revenit între timp — este vorba, dacă înțelegem bine, de 7 ani de zile ! — să vă lămuriți această problemă, este absolut imposibil să mai înțelegem pentru ce ați mai apelat la noi ?!).

■ **Direcția județeană P.Te. — Hunedoara :** „În urma scrisorii adresate redacției de către **Margareta Apăteanu din Deva, strada Gojdu, blocul E 3, apartamentul 31** : în perioada 16.06 — 17.07.86, la controlul postului telefonic al numitei, instalat la domiciliul abonatei pe linie individuală, s-au înregistrat 1836 impulsii, în valoare de 843 lei ; avînd în vedere saltul traficului în perioada reclamată față de perioadele anterioare, conducerea D.J.P.Tc. Hunedoara a aprobat scăderea de convorbiri adiționale la nivelul mediei pe ultimele trei luni nereclamate, care reprezintă suma de 788 lei. Creditarea urmează a se efectua pe baza avizului lunii noiembrie 1986".

■ **„Subsemnatul Gheorghe Bucur**, inginer la o întreprindere din Slatina — aflat în prezent la tratament la Spitalul de boli cardiovasculare din Covasna — supun atenției forurilor competente următoarele : anumite medicamente se administrează bolnavilor sub formă de prafuri sau comprimate : primele, mai ales atunci cînd au un gust mai greu de suportat, se introduc în cașete (chinidina — în cazul meu). În ultima vreme, farmaciile livrează aceste prafuri în plicuri din hîrtie, greu de suportat la înghițire. Am încercat să aflu cîte ceva despre cașetele respective, mi s-a spus că se produc la o singură unitate din țară, fiind confecționate din făină de grîu, printr-o instalație asemănătoare cu cea a aș ziselor vafe, în care se vinde înghețata la tonetele din țară. Prin comparație, nu înțeleg de ce nu se pot pune la dispoziția farmaciilor minusculele cașete, în timp ce înghețata se vinde bine-mersi, și încă în cantități industriale : gîndiți-vă numai la gustul pe care îl lasă în gură produsele pe bază de chinină, la cît se pierde din praful socotit medicament, preluat prin scuturarea hîrtiei în gură".

■ **Din partea Întreprinderii de Transport București :** „Urmare scrisorii **Mariei Butoi, domiciliată în comuna Dascălu, Sectorul Agricol Ilfov**, vă comunicăm : la data de 7 noiembrie a.c. i s-a eliberat adeverința nr. 4804 și caracterizarea solicitată, pentru a-i folosi la angajarea în noul loc de muncă".

■ „În numele tuturor cetățenilor care trec pe strada Valea Călugărească și Aleea Valea Călugărească — și al celor care locuiesc, sau trec, prin această zonă — vă rog să ne ajutați în rezolvarea următoarei probleme : la intersecția străzii și aleii sus-numite se află, de cel puțin un an și jumătate, o porțiune inundată de la gura de apă. Zona la care mă refer este destul de largă, încît apa împiedică accesul, acoperind întreaga stradă. Pe o lărgime de un pas, pe mijlocul străzii, cetățenii și automobiliștii își acordă, reciproc, prioritate. Am făcut sesizări telefonic, în scris și verbal — în lunile iulie și august a.c., au venit două echipe de lucrători cu utilajele necesare, au privit, au dat din umeri... și așa a fost totul !" **(Semnează Carmen Popa, strada Valea Călugărească nr. 1, bloc D 5, scara A, apartamentul 3 — București, sectorul 6).**

■ **Ministerul Apărării Naționale :** „Referitor la scrisoarea numitului **Ioan Lungu din Fălticeni, județul Suceava**: aspectele relatate au fost analizate cu toată atenția și s-au luat măsurile necesare pentru ca fiul petiționarului să beneficieze de pensia solicitată".

■ **„Sînt același Emil Păun, din București, Calea Plevnei nr. 5—7, etajul 1, apartamentul 3, sectorul 5**: revin la rîndurile trimise redacției și publicate în revista „Flacăra" nr. 44 din octombrie anul curent, cu referire la faptul că de aproape doi ani nu pot găsi nicăieri un amortizor pentru ușa portbagajului de la autoturismul „OLTCIT" pe care-l posed. Vă informez că nici pînă în prezent nu am primit vreun răspuns favorabil din partea întreprinderii producătoare, sau a serviciilor-auto în cauză. Vă rog, în continuare, să mă sprijiniți în rezolvarea acestei probleme — cu atît mai mult cu cît sînt convins, o astfel de piesă nu poate constitui o problemă prea greu de rezolvat".

■ **I.I.S. — „TEHNOMETAL", București :** „Cu privire la scrisoarea lui **Ioan Helici**, om al muncii în unitatea noastră în funcția de strungar, prin care acesta solicită transferul în interesul serviciului la Întreprinderea Mecanică — Mija, vă facem cunoscut : pe data de 21.11. 1986 cererea sa a fost aprobată, urmînd să-și întocmească formele necesare pentru ca la data de 30.11.1986 să-și înceapă activitatea la Întreprinderea Mecanică — Mija".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Baciu Vasile — satul Coconășții-Caplii, com. Măgureni (Prahova) : Așa este legea. ● **Leonteseu Relu** — E.M. Ruschița (Caraș-Severin) : Datorită transferului la cerere ați pierdut aceste drepturi. ● **Tănase Nelu** — com. Nicolae Bălcescu (Teleorman) : Am trimis scrisoarea dv. Institutului Național de Gerontologie și Geriatrie. ● **Mihoare Constantin** — Bujău : Este corect. ● **Simbotelecan Vasilică** — satul Bălcaciu (Alba) : Am obținut datele solicitate și vi le-am expediat. ● **Constantin Mitra** — București : Întrucît aveți calitatea de pensionară C.A.P., este necesar să obțineți acceptul conducerii C.A.P. de a suporta contravaloarea protezei auditive. ● **Minciună Elena** — Adjud (Vrancea) : Pentru a vi se schimba încadrarea, trebuie să prezentați adeverință, eliberată pe baza procesului verbal al Comisiei tehnice de încadrare și promovare a muncitorilor, care să vă ateste calificarea. ● **Gîcu Mihai** — Giurgiu : Este nu numai legal, dar și obligatoriu, asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto fiind introdusă în baza Decretului 471/1971. ● **Isac Mariana** — Iași, **Covaci Sorinel** — com. Moisei (Maramureș), **Oancea C. Vasile** — com. Corod (Galați) : Prezentați-vă la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, oficiul forței de muncă pentru încadrare în muncă. ● **Eneni Florica** — com. Mateești (Vîlcea), **Solomon C. Elena** — com. Cornu Luncii (Suceava) : În temeiul art. 18 (1) din Legea 3.1977, femeile cu o vechime în muncă de 25 ani, care au născut cel puțin 3 copii și i-au crescut pînă la vîrsta de 10 ani, pot cere pensionarea înaintea împlinirii vîrstei de pensionare cu 1 an pentru 3 copii, cu 2 ani pentru 4 copii, cu 3 ani pentru mai mulți copii. ● **Rădulescu Mihail Constantin** — București : Drepturile menționate în legitimația I.O.V.R. sînt valabile și se respectă în toate unitățile sanitare din țară subordonate Ministerului Sănătății. ● **Simion Gh. Ion** — com. Cătunele (Gorj) : Din răspunsul secției arhitectură și sistematizare a Consiliului popular județean reiese că specialiștii au concluzionat că degradările suferite de locuința dv. se datorează suprapunerii a două cauze — deficiențe constructive și trepidațiile produse de traficul greu. Urmează să vă adresați justiției. ● **Marinescu Demian Virgiliu** — com. Corlățel (Mehedinți) : Potriyit instrucțiunilor pentru executarea serviciului de mandate, achitarea sumelor mai mici de 500 lei către titularii de cont C.E.C. se face la 1 și 16 ale fiecărei luni. ● **Socaciu Victor** — com. Bălănești (Buzău) : Puteți beneficia de lot în folosință numai dacă lucrați în C.A.P., executînd numărul de norme stabilit de adunarea generală. ● **Georgescu Constantin** — Rădăuți, **Silaghi Adrian** — Cluj-Napoca, **Maxim Gheorghe** — Iași : Conform Decretului 19/1986, promovarea muncitorilor în categoria a V-a și următoarele, se poate face numai după însușirea de către aceștia a cunoștințelor și deprinderilor necesare exercitării unei a doua meserii, stabilită de conducerea întreprinderii, în raport cu necesitățile producției, dovedită prin certificat de calificare eliberat în condițiile legii.

REGHINA VÂRVICI ■

Răspuns la o întrebare conținută în numeroase scrisori :

Cînd va apărea Almanahul Flacăra '87?

Mai bine mai tîrziu decît niciodată. Cu alte cuvinte, profitînd de răgazul pe care ni-l acordați prin plăcuta lectură a celorlalte almanahuri, ai căror redactori au fost mai grăbiți, ne-am propus să facem tot ce se poate ca Almanahul Flacăra 87 să apară chiar în anul 1387 ! Fiindcă, ne-am spus noi, altfel se apucă oamenii și de citit după cîteva zile de odihnă, și cu forțele proaspete ale începutului de calendar. Deocamdată, atît !

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

În aceste zile, la „Dalles" — o amplă retrospectivă din creația Ligiei Macovei. Într-unul din numerele viitoare vom găzdui o convorbire cu această binecunoscută reprezentantă a artelor plastice din țara noastră.

...Numai iarna „șterge" hotarele de pământ ale țării, acoperindu-le cu ninsori (hotarele de apă le preface în cleștar) și totuși, păsările, cîte au rămas să împartă cu noi asprimile lui decembre, păsările știu unde palpită viața acestei moșii: România.

Și cu astfel (iertați-mi lauda) cînd zbor cu avionul n-am nevoie să mi se spună cu glasul dulce al stewardesei cum că plutim peste România.

Eu știu.

Oasele mele o știu.

Încă din copilărie, auzind dictonul „Unde mi-e bine acolo mi-e patria", l-am veștejit cu toată puterea sufletului și i-am răsturnat — logic — apunîndu-mi că binețea mea e acolo unde simt țara, sub pași.

La ei mei.

Între ai mei.

Începînd cu să îmbătrînesc, nu traduc binețea cu (neapărata) chiverniseală. Vreau binele, trudesc spre a-l afla, dar nu condiționez de „cantitatea" în care el îmi e oferit apartenența la acest pămînt, la destinul lui. Îmi iau aici întru sprijinire o frumoasă vorbă a poetului Ion Barbu (căftănire) pe care el o luase de la cronicari, care și ei o împrumutaseră de pe buzele oamenilor vremii lor și-mi spun cum că aici, **numai** aici se căftănește viața mea cu blîndețe și cu cîtă strălucire meritată.

Așa gîndesc eu, dar tot așa gîndesc și locuitorii sutelor de țări cu care împărțim aceeași planetă la drumul ei printre stele. Numai că eu, cel căruia de două milenii nu mi-a fost dat să gust — întreg — un secol de pace, a trebuit să nu-mi dezlipesc mîna de pe spadă.

Deși am umplut cu patalamalele mele podurile mănăstirilor și ale palatelor, mie, căftănitul cu toate culorile și miresmele pămîntului acestuia, mi-a cerut pleava jucată de vînturile soartei peste hărțile de cancelarie ale tiranilor să-mi dovedesc obîrșiile și înscrisurile. Semnele lăsate din generație în generație în aer și în lut dar și în grai și în cîntec nu erau de-ajuns. Nici Columna din Forul traianic n-a convins. De ce? Fiindcă (neprietenii nu uită să ne-o amintească) pentru străbunii străbunilor noștri Columna din Roma a lui Apollodor Damaschinul ar fi monumentul unei înfrîngeri, stalagmită de piatră din orgolioasa peșteră a biruitorului. Fiindcă tot neprietenii ne obligă să nu uităm și un alt „monument" roman: Scările Gemoniei, locul scîrnav unde erau aruncate capetele celor răpuși.

Da, capul regelui Decebal a fost înfipt în suliță și dus pe treapta cea mai înaltă a Scărilor pentru ca romanii să-i poată vedea, cu pleoapele închise. Frumosul cap retezat încă le dădea flori învingătorilor și de pe Scările Gemoniei el s-a rostogolit de-a dreptul în Istorie spre a-și întîlni trupul de care fusese despărțit și tabăra ostășească și avutul. Avutul regelui sărac, cel învești nțat poate în sarică țărănească și purtînd opinci în picioare, a fost de-ajuns să poleiască Roma.

Să nu se uite însă că în schimbul capului lui Decebal noi am retezat la rîndu-ne chiar fălosul nume al Romei și l-am adaos numelui propriei noastre patrii! Sublimitatea Romei captivă în cuprinsul cîtorva vocabule! Un singur stat din lume stringe în numele lui memoria Romei cînd Roma tuturor gloriilor s-a contras pe hartă în numai numele unui oraș și al unei provincii italice. Apoi ce fel de învinși am fost noi?

Columna e și mărturia izbînzii noastre, care în graiul nostru (pe care Cicero, scos din cenușile morții, l-ar înțelege) se cheamă **dăinuire.**

Și glosarul miracolului care e dăinuirea românească mai cuprinde și alte vorbe la fel: răbdare, așteptare înțeleaptă, cutezanță lipsită de vane trufii, vizare lucidă, cinstită slujire a meșteșugurilor.

Așa am ajuns pînă sub grinda de lemn înflorit (ori ars?) a anului Două Mii. Așa ne află fiecare zăpadă: nădăjduind o viață mai bună, mai luminată și punînd umărul sub obezile acestei nădejdi. Iscodindu-ne făptura spre a ți și a sluji noutatea, prospețimea. Învățînd din bucurii dar și din înfrîngeri.

România — numele unei nemuritoare patrii!

România — numele unui sentiment!

GHEORGHE TOMOZEI ■

Desene pe asfalt

Dăinuire

Prof. univ. Alexandru Domșa:

Dacă un profesor nu lasă ceva în urma lui, e semn că nu s-a împlinit

S-a născut la Aiud, la 12 iulie 1903. A absolvit Universitatea Tehnică din Viena (1932), unde între anii 1929—1931 a fost asistent-adjunct la Institutul de Tehnologia Metalelor din cadrul aceleiași universități. Din anul 1931 este diplomat și al Institutului de Metalografie și Încercări de Materiale de la Technische-Versuchsanstalt din Viena. A fost președinte al Asociației „România jună". Între anii 1936—1938 a „urcat" toate treptele universitare în cadrul Școlii de Subingineri electromecanici din Cluj, care, provizoriu, în timpul Dictatului de la Viena și-a continuat activitatea la Timișoara. A fost primul director (decan) al Institutului monotehnic, transformat în 1953 în Institut Politehnic, al cărui rector a fost timp de două decenii. A fost director al Centrului de Cercetări Tehnice al Academiei Republicii Socialiste România, membru în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, director științific onorific al Centrului de Cercetări pentru Metalurgia pulberilor din Cluj, iar din anul 1971, profesor consultant. Timp de șase ani, între 1933 și 1939, a fost șef de secție la Atelierele Centrale C.F.R. din Cluj. A elaborat 34 de invenții, 12 inovații, a publicat și susținut peste 200 de comunicări științifice. A publicat aproape 20 de lucrări didactice, tratate și monografii. La acestea se mai adaugă peste 100 de articole științifice, tehnice și didactice în diferite ziare și reviste din țară și străinătate. Decorat, între foarte multe altele, cu Ordinul Meritul științific clasa I (1971), Ordinul muncii clasa I (1985). Este membru al Asociației Internaționale Plansee-Gesellschaft für Pulvermetallurgie (Austria) și al Asociației American Powder Metallurgy Institute din New York.

În studenție mi s-a părut un sfinx, un om cu care nu poți lega un dialog, un autoritar autentic. Peste ani, lucrînd un timp în presă, am descoperit scînteile unei deschideri pe care n-o bănuisem niciodată, fără însă a mă entuziasma, așa cum aveam s-o fac la începutul acestui an. Nu-l mai văzusem de mult timp. Vara trecută, însoțit de baston, se oprise pe strada Barițiu, în fața Politehnicii și cerceta standul de cărți. Părea parcă îngîndurat, preocupat, cu o înfățișare nu prea depărtată de imaginea mea din anii de studenție de la Politehnica din Cluj-Napoca. Cu scenariul dialogului gata pregătit, am sunat într-o zi la telefon, căutînd modalitatea să-i parvină întrebările. S-a uitat la ceas. Era ora 12, propunîndu-mi o întîlnire la Politehnică, unde are biroul de profesor consultant, peste două ore. Aproape de birou: e cel mai mic din toată clădirea! Așa l-a ales încă de-atunci, cînd era rector... Și cînd l-am întrebat „de ce", mi-a răspuns dezarmant: mi-ajunge. N-am nevoie de mai mult. Numai putere de muncă și sănătate să am!

Mărturisesc sincer că nu mi l-am imaginat niciodată pe rectorul studenției mele făcîndu-și prima ucenicie chiar printre tipografi, deși mai că nu-mi vine să cred că cel mai mare dintre cei cinci copii ai fierarului Domșa din satul Petelca, nemarcat pe hartă, dar aflat nu prea departe de Aiud, n-a început în atelierul tatălui său mult mai devreme chiar... practica inginerească! Și nu mi l-am imaginat nici prezent la Alba Iulia, atunci, la 1 decembrie 1918, așezat undeva foarte aproape de tribuna centrală, de vreme ce a avut fericirea să audă direct, chiar în momentul citirii de către Goldiș, a decretului Unirii! Plecase pentru a „prinde" acest moment din vreme, împreună cu părintele său, fierarul din Petelca, cu căruța...

Dar să revenim la ucenicie...

— Și cum ați ajuns student la Viena? Aveați totuși patru frați mai mici, iar „starea" de-acasă, chiar dacă tatăl era fierar, era departe de a asigura parcurgerea acestui drum spre capitala fostului imperiu.

— Studentia mea de la Viena a fost o mare șansă pe care mi-a oferit-o țara mea, România, imediat după Unire. Eu am terminat liceul în 1921, într-o vreme de mari deschideri, aș zice chiar într-o epocă euforică, de mari perspective. Era nevoie de oameni bine pregătiți în toate compartimentele vieții sociale, peste tot. Știți care a fost șansa mea? Concursul! Din vreo 20, unul a plecat la Viena. Așa am ajuns acolo...

— Adică unde: la Politehnică sau la Medicină?

— La Politehnică, dar sincer să fiu, nu eram convins că aceasta e chemarea mea! Din acest motiv cam un an de zile alergam pe trei drumuri: și la Politehnică, și la Medicină, și la Matematică. A fost însă o perioadă de mari acumulări pentru mine. N-am să pot niciodată uita, de pildă, cursurile lui Freud, sau pe cele ale lui Wagner von Jauregg. Dar pentru asta, orarul meu a fost infernal. Și nu stăteam prea bine nici cu banii! Trebuia să fiu într-un regim permanent de economii, încît ajunsesem să mă hrănesc după... tabele, ce conțineau numărul de calorii, dar și prețurile! Pînă la urmă însă, tabelele ce le întocmisem au devenit căutate și de ceilalți colegi, oferindu-le însă numai în schimbul datelor rezultate din măsurătorile de laborator la care lipsisem cînd audiam alte cursuri prin facultățile din Viena!

— ...Și pînă la urmă ați ajuns asistent la Politehnica din Viena?

— Au trecut de-atunci 55 de ani și-au rămas doar amintirile. Cum am ajuns? Adevărul e că am muncit și dascălii de-acolo m-au apreciat. Am fost asistentul prof. Paul Ludwig, un om care la început mi s-a părut o catastrofă, fără a realiza însă atunci că de fapt acest om era stăpînul unei metode pedagogice ce n-o înțelegeam nici eu, nici colegii mei. Mi se părea că e foarte slab. Greșelile se țineau lanț, iar corectările, le făceau pînă și studenții din ultimul rînd. Și nu o dată lăsa totul „încurcat" propunîndu-ne să ne gîndim pînă a doua zi! Și mai toate erorile, noi le corectam. Iar după fiecare „corecție", citeam pe fața lui mulțumire. Lecția în sine era foarte scurtă, atît de alertă încît nu puteai nota mai nimic în afara bibliografiei pe care vrînd-nevrînd trebuia s-o consulți. Cu timpul, am înțeles însă că metoda „greșelilor" era foarte bine stăpînită, și că de fapt ea avea o valoare deosebită în înțelegerea fenomenelor. La urma urmei, prof. Paul Ludwig era un mare savant, care se prezenta aparent nepregătit în fața studenților. Nici nu se putea o loctie mai bună. Și încă un fapt. Ca și azi, ne-a dat, prin 1929, să executăm unele lucrări practice, conform programei analitice. Datele nu diferau de la un student la altul decît foarte puțin. Ei, pe mine asta mă intriga, mă răscolea spre a-mi găsi cauza. Și am descoperit-o: era vorba de o anumită „rezervă" a profesorului, de o anumită cantitate de date pe care el o păstra pentru sine, pentru a-și asigura o superioritate în fața studenților. Și atunci, în mod firesc, mi-am pus întrebarea: ce rost are să-mi însușesc eu ceea ce el nu vrea să-mi dea? Și am început să-mi caut singur datele, să-mi fac singur experiențele, să-mi verific singur rezultatele. Și, în felul acesta, am ajuns să-mi însușesc o metodă de muncă ce mi-a folosit toată viața.

(Continuare în pagina 15).

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Vin sărbătorile. Magia lor îmi pătrunde sufletul cu mult înainte de a le vedea sosind la geam cu colindătorii. Nimic într-un an și uneori poate într-o viață de om nu se-ntîmplă atît de frumos ca-n noaptea cînd ninge și de jur împrejur ne inundă cîntece vestind lumii vis de diamant și zboruri fabuloase. Cădem în sănii ca să redevenim copii și să trecem peste cumpăna anilor ca prin miracole deschise. Ard în buturugi de vise frunze de lumină.

Vis de diamant

În nopțile ce vin copacii vor deschide cutia poveștilor misterioase. Aruncați, în aceste nopți, cîte-un pumn de orz pe vatră; fiecare bob plesnind în foc e un basm ce vine de demult și se duce spre flința veacurilor viitoare.

Clopoțeii. Aplecați-vă urechea. Zvonul lor ne însoțește viața.

Un trandafir alb cu ape roșii. Și zăpezi albastre. Și inima noastră tremurînd de bucurie. Și brazii coborînd nopțile Bucegilor în cîmpie. Și Dunărea îmbrățișînd fermecată un pămînt rodind legende, grîu, stoluri de lebede. Și un popor iubind liniștea muncii, pacea, mireasma sărbătorilor.

Pregătiți pentru sanie cai albi, pentru colindători — mărgăritare.

FANUȘ NEAGU ■

Cîntarea României

Vocile primăverii

Corul „Voces primavera" a fost înființat în anul 1976 ● De patru ori laureat al Festivalului Național „Cîntarea României" ● A susținut concerte corale și spectacole la care au asistat aproape 300 000 spectatori de toate vîrstele ● A efectuat turnee în aproape toate orașele țării ● Peste hotare a fost prezent în Luxemburg, Belgia, Olanda, R.F.G., Franța ● A deschis stagiunea lirică a Filarmonicii „George Enescu" în 1982 și primul Studio de operă pentru copii în 1984 la Opera română, înființînd astfel la noi opera pentru copii cîntată de copii ● Datorită activității sale, compozitorii români au început să scrie opere pentru copii, avînd interpreți copii, fapt singular în istoria muzicii noastre ● De remarcat spiritul de sacrificiu al componenților acestui ansamblu care își desăvîrșesc pregătirea muzicală renunțînd de multe ori la bucuriile timpului liber.

În urmă cu cîteva zile, într-o atmosferă emoționantă, la Ateneul român a avut loc sărbătorirea a zece ani de la înființarea corului de copii „Voces primavera", condus de neobositul profesor, compozitor, critic muzical și dirijor Claudiu Negulescu. Componenții de azi ai ansamblului — din care au făcut parte, de-a lungul timpului, peste 200 de membri — au demonstrat cu strălucire mari posibilități interpretative, capacitatea de a aborda un repertoriu vast — de la creații populare românești la piese aparținînd unor maeștri ai muzicii universale din secolele trecute sau din veacul nostru, pînă la compoziții de ultimă oră, unele scrise special pentru acest cor. Timp de mai bine de trei ore am fost invitați să colindăm prin lumea fabuloasă a muzicii cu ajutorul unor ghizi minunați, a căror puritate sufletească s-a oglindit în desăvîrșirea cu care ei au redat lucrări din diverse epoci și spații. Printre momentele semnificative conturate de ei pe podiumul Ateneului s-au numărat cele consacrate lui Bach, Alessandro Scarlatti, Mendelsohn-Bartholdy, Schubert, Enescu, fiecăruia descoperindu-i-se cu acuitate și respect particularitățile inconfundabile. Reputați artiști și oameni de cultură — printre care amintim pe clarinetistul Aurelian-Octav Popa, tenorul Vladimir Deveselu, tenorul Nicolae Bratu, compozitoarea Liana Alexandra, organistul Florin Chirlaceșcu, compozitorul și muzicologul Doru Popovici, muzicologul Iosif Sava au ținut să fie prezenți la această aniversare a spiritului tînăr. Cea mai tulburătoare secvență a spectacolului a fost însă aceea din final, cînd mulți dintre foștii membri ai corului aflați în sală s-au alăturat celor de pe podium ca să intoneze împreună cîntece care celebrează bucuria de a trăi, de a te împlini în chip cît mai complex, pe o planetă în care îngustimea de orizont înseamnă în mod tot mai evident sărăcire spirituală și abdicare de la esența omului, aceea de a fi dezvoltat cît mai armonios în toate domeniile.

GEORGE ARION ■

Vitrina cărților

Vîrtejul geto-dacic

Promptă întotdeauna în a marca marile aniversări ale istoriei poporului român, Editura Militară a tipărit în aceste zile cînd se celebrează 2 050 de ani de la întîia atestare a luptelor geto-dacilor pentru neatîrnare, volumul colonelului dr. Gheorghe Tudor, **Armata geto-dacă** (233 p.). Autorul este un specialist bine cunoscut, stăpîn al întregii arii a problematicii de istorie militară, deopotrivă de „clasică" — dacă mi se îngăduie formula — în perioadele străvechi ca și în cele moderne. (Îl amintim aici acea captivantă a sa istorie a blindatelor, **Forța de șoc**, care a cunoscut un binemeritat succes). Am spune că cea mai reprezentativă pentru registrul larg al preocupărilor colonelului dr. Gheorghe Tudor este crestomația — în curs de e-

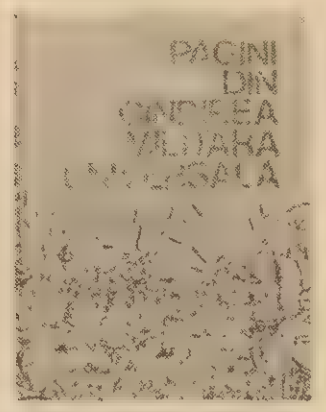

ditare — **Pagini din istoria gîndirii militare universale** (în colaborare cu un alt istoric de distincție, colonel dr. Simion Pitea), vastă panoramă asupra concepțiilor strategice și tactice, din antichitate pînă în zilele noastre.

Monografia consacrată armatei geto-dace valorifică o bogată informație oferită de sursele scrise și săpăturile arheologice, pe temeiul cărora autorul a reconstituit, cu remarcabilă minuție, structurile militare, gîndirea și arta militară precum și luptele geto-dacilor, începînd cu secolul al VI-lea î.e.n. și pînă în secolele II—III e.n. (de remarcat noutatea acestui capitol consacrat armatei geto-dacilor liberi, adică a celor care nu s-au aflat sub stăpînirea romană). Colonelul dr. Gheorghe Tudor și-a scris cartea cu rigoarea omului de știință, dar și cu simțămîntul patriotic al istoricului angajat. Îl simți frămîntînd de emoție la evocarea acestor momente glorioase din trecutul strămoșilor noștri și autorul știe să transmită cititorului nu numai interesul pentru o problemă de istorie de cel mai mare interes, dar și dragoste pentru trecutul neamului.

Autorul pune în lumină permanența continuă a dezvoltării societății geto-dace, a contribuției ei deosebite la cultura și civilizația lumii de atunci, a luptei sale pentru libertate, pentru ființă și demnitate națională, pentru existența și propășirea poporului român, continuatorul direct al „celor mai viteji și mai drepți dintre traci". O carte spre folosul minții și inimii oricărui român.

Războiul sub acuzare

Hotărît lucru, Editura Politică se dovedește expertă în arta selecției lucrărilor de tradus. Volumul recent apărut, **Adio întunerice! Memorii din războiul Pacificului** al lui William Manchester (381 p.) este mai pasionant decît un roman polițist de calitate. Autorul este cunoscut cititorilor români prin alte două traduceri: **Moartea unui președinte** și **Armele lui Krupp**, care au dezvăluit forța de evocare, informată și colorată, a autorului.

Noul volum aparține categoriei numite „istorie trăită", adică de reconstituire a unui eveniment istoric la care autorul a fost martor ocular. Modalitatea aleasă de autor pentru a relata luptele din Oceanul Pacific în anii 1941—1945 este deosebit de interesantă și atrăgătoare: el asociază impresiile dintr-o călătorie făcută în anul 1978 pe locul vechilor teatre de operații, cu propriile amintiri de tînăr soldat și cu informațiile culese atunci și mai tîrziu despre cele întîmplate și în locuri unde el nu a luptat. Însumarea tuturor acestor elemente dă o carte tulburătoare prin omenescul ei. Scena uciderii japonezului (p. 10—11), cea a experienței cu Mae (p. 150—157) sau cea a transportării soldatului american, amator de suveniruri japoneze, și grav rănit, în timp ce încerca să și

le procure (p. 299—301) sînt antologice și ele nu vor fi uitate de cititor.

William Manchester a făcut călătoria din 1978 pentru a se elibera de obsesia ororilor văzute în anii cruzi ai războiului, dar și ai tinereții sale. A terminat războiul profund dezamăgit, măsurînd marea distanță între idealuri și realități („Nu există nici un om mai periculos decît un idealist dezamăgit!", își amintește el cuvintele lui Goethe). Călătoria de peste trei decenii prin locurile luptelor îi lasă un gust amar: amintirea marilor suferințe se estompează și acolo, unde oamenii au sîngerat și murit, năvala turiștilor — mulți sînt foștii adversari — își revarsă nepăsarea într-un chip care devine indecent. Cartea se încheie pe un ton dezabuzat: autorul crede că în lumea lui, valorile pentru care el a plecat să lupte, astăzi se sting. Aceste valori au fost marele suport moral în asprimile de negîndit ale frontului: „...certitudinea că victoria în război le va asigura perpetuarea (acestor valori — n. n.) te mînau în luptă, îți susțineau moralul în timpul bătăliei, te mîngîiau dacă erai rănit, iar dacă se întîmpla să mori, erau o justificare a morții tale pentru toți cei care te iubeau așa cum i-ai iubit și tu. Regulile urmau să se schimbe mai tîrziu. Dar atunci noi nu știam acest lucru. Nu-l știam" (sublinierea autorului).

O mărturie care nu poate lăsa pe nimeni indiferent — aceasta este cartea lui William Manchester; și un teribil act de acuzare împotriva războiului și barbariilor lui.

FLORIN CONSTANTINIU ■

● Sub egida Bibliotecii Centrale Universitare din București Henri Zalis publică o foarte utilă bibliografie analitică (multigrafiată) a **Expresionismului în literatura română**. Cele peste patru sute de pagini cuprind trei secțiuni: **Expresionismul european** („aspecte generale" și „școli naționale expresioniste", germană, franceză, engleză, rusă, italiană, maghiară, belgiană, poloneză ș.a.), **Expresionismul românesc** („aspecte generale", apoi exponenți, de la Blaga, Bacovia, Adercа, G. Ciprian, M. Blecher, H. Bonciu, Fundoianu, Philippide, pînă la M. Sorescu, Petre Stoica ș.a.) și **Expresionismul în relație cu alte curente, tendințe și manifestări literar-artistice**. Cele 214 titluri prezentate (cărți, capitole, studii sau articole) li se adaugă o bibliografie suplimentară de 277 de titluri. Materialul este atent rezumat și exemplificat efectiv acolo unde se simte nevoia — condiție esențială, indispensabilă în cazul de față.

Curent de extremă vitalitate și cu profunde răsfrîngeri în lumea artistică a secolului XX — uneori contestat ca unitate de idei și forme, alteori supralicitat și extins pînă la... dizoluție, circumscris cu strictețe în anii '20 sau, dimpotrivă, „coborît" în timp, ca și barocul, pînă la, inclusiv, lumea antică (!) — expresionismul cunoaște în spațiul românesc o serie de manifestări specifice, pe care multe din analizele excerptate aici le abordează din diverse puncte de vedere. (Un indice tematic ar fi fost totuși, de mai multe ori profitabil). Munca lui H. Zalis și a colaboratorilor săi din cadrul B.C.U. este cu atît mai lăudabilă cu cît eficiența acestor instrumente de lucru depășește cadrul strict al cercetării de specialitate.

● O impunătoare ediție a colecției lui C. Rădulescu-Codin de **Literatură populară. Cîntece și descîntece ale poporului (I)** a apărut la Editura Minerva sub îngrijirea lui Ioan Șerb și a Floricăi Șerb, cu un studiu introductiv de Dan Simonescu. Pregătită în urmă cu peste șaptezeci de ani, lucrarea a rămas pînă acum inedită, în ciuda faptului că — prin proporții, dar mai ales prin calitatea materialului folcloric — ea raliază numele lui C. Rădulescu-Codin la „seria" prețioasă a unor S. Pamfile, S. Fl. Marian, G. Dem. Teodorescu, Pop-Reteganul. Așadar, o generoasă recuperare, prin care toate aceste cîntece și doine bătrînești (istorice, satirice, solare, haiducești, de dragoste sau cătănie), bocete, descîntece, blesteme și colinde, culese în principal din nordul Moldovei, sînt reîntegrate acum, printr-o nobilă inițiativă editorială, în circuitul public al valorilor naționale autentice. Desprindem din volum o mostră de frumusețe: „Soare-n cer, soare-n pămînt / Soare-n curte-a răsărit / S-Că mi-e domnul adormit / Cu gutui / La căpătîi / Cu sinețe puse-n cui / La picioru' patului / Mi-e un stol de porumbei, / Jumătate vinețel, / Jumătate gălbinel, / Și-mi săltară și-mi zburară / Într-un nor s-amestecară..."

● Venind dinspre reportaj, Ilie Tănăsache construiește un roman al faptului trăit, abia drapat în hainele ficțiunii, mai mult în comentariul psihologic

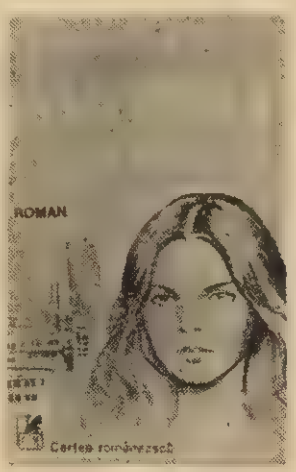

decît la nivelul epicii propriu-zise. **Roagă-mă orice** (Editura „Cartea Românească" 1986) este un scenariu din viața făuritorilor metroului bucureștean, eroi ai unor nevăzute aventuri a căror modestie se răscumpără în înfăptuiri durabile. O carte despre cinste, despre spiritul de sacrificiu, despre tenacitatea de care au nevoie chiar și visele.

TANIA RADU ■

Cu o întîrziere vinovată pe care nici zgîrcenia timpului nici dărnicia distanței nu o pot face scuzabilă, încerc să aștern pe hîrtie cîteva gînduri despre minunatul colectiv al Teatrului Tineretului din Piatra Neamț. O mină de oameni tineri, mai ales sufletește, slujitori dăruiți ai scenei românești plămădind în fața uimirii noastre bătrîne... **viața.** Viață pe care ne-au arătat-o — în virtutea unei opțiuni artistice ferme — aberată de lentila imperceptibilă dar atît de personală a lacrimei. Lacrimă nu atît ca un semn de preaplin, nu ca un semn de preahaziiu (deși preaplinul și hazul din plin și-au trăit splendid traiul pe scenă) ci ca un mediu indispensabil vieții, în toată complexitatea ei adesea incredibilă. Ca în orice fapt autentic de artă și în acest spectacol lacrima se cristalizează poetic într-o efigie fragilă și efemeră a adevărului.

„Il campiello", una din nenumăratele piețe „închise" ale Veneției (învățate fără tragere de inimă, pe vremuri, la cursul de „Urbanism" și de subsemnatul), o piațetă din care, prin definiție, nu se iese prin spații largi. O piațetă lipsită de făgăduiala orizontului. O piață între pereții căreia se reverberează aceleași bucurii și dureri, toate pe măsura oamenilor ei ce par să-și pindească viața neclintiți din ferestrele lor de piatră. „Il campiello" respiră zi și noapte umbra propriilor sale ziduri scăldate etern de neliniștea lagunară. O piață închisă din care nu se poate ieși decît străcurîndu-te printre zidirile înguste ale destinului pe străduțe spiralînd rătăcirile speranței către o umbră de aripă pe care fiecare o credem pe potriva sufletului nostru. Superba credință a fiecăruia dintre noi că vom putea ieși, cîndva, oricît de închisă ni s-ar părea împrejurarea. Chiar și dintr-o viață închisă ale cărei uliți nu au anvergura aripilor pe care ni le visăm, izbăvitoare povară, întregindu-ne ființa. Drumul acesta cutremurător, cuceritor, ademenitor, drumul acesta nu poate fi

Bună seara, tinerețe!

adeverit decît printr-o lacrimă de speranță.

Totul pleacă de la lacrimă, totul se întoarce la lacrimă.

Într-o seară tîrzie de toamnă aceste inimi fierbinți m-au copleșit nu atît prin imensa lor disponibilitate scenică, datorită căreia joacă toate **stările** spectacolului într-un registru acut, cît, mai ales, prin imensa lor încredere. Încredere drapată în falduriie dîrzeniei. Multiplele relații : actor — personaj, personaj — personaje, personaj — spectacol, actor — spectator, etc., etc... sînt abordate de pe poziția unei încrederi desăvîrșite, gîrul peren că nici un sacrificiu nu este, nu poate rămîne inutil.

Iată de ce în fața acestor artiști români populînd pentru o seară „il campiello" îmi scot pălăria. Vă salut adînc — voi, ziua mea de ieri — cu dragoste firească și încredere în ziua de mîine a Teatrului românesc.

Fiecare dintre noi am căutat să aducem pe scenă, la vremea noastră, propria noastră vreme zugrăvită în culorile adevărului contemporan nouă. În instanța Teatrului mărturia generațiilor de actori și împreună cu ei toți ceilalți împătimiți ai scenei, se structurează distinct așteptând verdictul timpului, judecata axiologică a contemporanilor, eliberată de huma relațiilor „civile", omenești, hărăzindu-ne uitării sau rinduindu-ne în istorie, rînd pe rînd, pe cei cîțiva. Extrapolînd un gînd kafkian, cred că actorul poate deveni **cineva** plecînd în moarte cu fiecare venire a sa în personaj, lăsînd pe scenă vieți cu adevărat notabile.

Seara aceasta de teatru (pentru că această jerbă de viață și adevăr n-a fost decît o piesă de teatru. Teatru !, nu-i așa ?) îmi aduce în minte, a cîta oară, relația uluitor de imediată, de strînsă, de adevărată între unicitatea spectacolului de teatru ca moment irepetabil de artă și mentalitatea sisifică atît de proprie actorilor care trudesc întru acest spectacol. Pierderea de substanță în această combustie repetabilă luminează printr-o superbă abandonare a sinelui bucurille spectatorilor de la matineu sau seara ori și la matineu și seara și azi și mîine, oferindu-ne mereu de la înălțimea scenei uluitorul paradox numit atît de simplu dintotdeauna, **TEATRUL.**

MIRCEA ALBULESCU ■

Zodie fastă

„Dragonul, izbind cerul, trecu în zbor
prin poarta deschisă de el însuși..."

LI CHEO-WEI

... de veghe duh peste comori supreme,
Dragonul meu, de cine te vei teme:
aripi de bronz și ager ochi de șarpe
și răsuflarea vînt: păgîne harpe,
heraldic chip stăruitor în steme:
Dragonul meu, de cine te vei teme ! ? ...

(... dămi trup de zeu, ca zeilor dă-mi hrană,
înmiresmează-mi voluptoasa rană
a gîndului ne-obosind spre-aceea
ce-mpodobește-n frăgezimi ideea:
adu-o tu, de dor și neprihană,
înmiresmează-mi voluptoasa rană...)

... de veghe duh, de veghe stea-n mistere,
Dragonul meu, adînca mea putere
— magie-vîrf în pieptă frunții rece —
daimon superb mă încunună rege
de aur schiptru luminînd în vrere:
Dragonul meu adînca mea putere...

Depărtare de gînd

Mereu suim întru desăvîrșire :
gînd înspre gînd — ci fără de ivire —
o te zări, tăcerea mea să bată
la porțile deschise niciodată,
un dialog prin unde să se-nfire
mereu suim întru desăvîrșire

(... tăcerea ta și taina ei ce sună
cînd îmi șoptești de sunete cunună :
chip fără chip cu fără de prihană
stă duhul tău ca mirul peste rană;
de aer șu, acele : pururi bună
tăcerea ta și taina ei ce sună...)

O, depărtarea ne-nfrumusețează :
în singe tu, în suflet eu și trează
ideea de a fi fără-ntrupare,
rază de spirit prinsă-n adorare
purificînd în cele ce creează...
o, depărtarea ne-nfrumusețează...

RADU CĂRNECI ■

La sfîrșit de an, almanahurile au devenit aproape un ritual. Odată trecută „furia" estivalelor se instalează plăcuta așteptare a celor „tradiționale", de iarnă — lecturi reconfortante odihnind prin varietatea subiectelor, prin oferta multiplă și, cînd e cazul, prin calitatea materialelor.

● Editat de **Revista de pedagogie, Almanahul părinților** conține, în cea mai mare parte, articole de popularizare a cunoștințelor de psihologie infantilă și de pedagogie : „Bunul simț și buna cuviință se învață", „În ce măsură ne cunoaștem copiii ? — Vă propunem un ghid pentru profesiunea de părinte", „Asigurați-vă sinceritatea copiilor", „Formarea experienței de viață a copiilor", „Preadolescența — perioadă-cheie a formării și definirii personalității" etc. Din păcate, substanța lor nu se ridică mult peste nivelul „lectoratelor" cu părinții, vehiculînd adevăruri binecunoscute și rămînînd la generalități. Deși mai specioase, abordările prin prisma medicinei infantile ar fi fost poate mai interesante, îmbogățind bagajul cunoștințelor concrete ale părinților despre etapele și problemele dezvoltării copiilor lor. O suită de reportaje aduc în paginile almanahului cîteva modele de viață de familie, la care se adaugă o frumoasă tabletă semnată de gazetarul Neagu Udroiu, în calitatea sa de... tată. Cîteva subțirele pagini de proză (**Vulturul**, de Nicolae Sacalis și **Papucul și limonologia**, de Constantin Mateescu), sfaturi gospodărești și cosmetice, modă, fotografii ale copiilor noștri, matematică recreativă, anecdote etc... În general, ediția 1987 a **Almanahului părinților** nu este dintre cele mai reușite.

● Almanahul **Scînteia** 1987 se dovedește a fi, din nou, dintre cele mai consistente. Cititorul va găsi aici atît noutăți — unele dintre ele cu adevărat pasionante, — cît și cîteva din rubricile consecvente ale ziarului și, implicit, ale almanahului său anual. Semnalăm și de această dată extrem de utila „Cronologie selectivă extrasă din colecția **Scînteii**" intitulată „Istoria se scrie sub ochii noștri" — un sprijin efectiv în activitatea de pregătire ideologică a oamenilor muncii, precum și de informare sintetică a marelui public. Apoi, o triplă invitație : Muzeul ceramicii și sti-

Almanahuri

clei din București, Muzeul lemnului din Cîmpulung și Muzeul sunetelor — în fapt, o secție a Muzeului de istorie a Moldovei. Ceea ce face din Almanahul **Scînteia** o lectură foarte prețuită este evidenta preocupare a realizatorilor de a răspunde punctelor fierbinți de pe harta de interes a cititorilor. Sîntem siguri deci că cele „16 consultații de larg interes, acordate de Avocatul casei la solicitările cititorilor" se vor citi cu folos, ca și, de pildă, amplul interviu cu prof. dr. Deng Liangyue pe teme de acupunctură. Tentante sînt, de asemenea paginile intitulate „Omul în era mării", ca și ancheta printre scriitori despre autenticitatea personajelor literare. Să mai adăugăm savuroasele extrase „Din caietul grefierului", tabletele rubricii **Fapt divers**, povestea Leului King crescut în... apartament etc. Pe scurt, citiți Almanahul **Scînteia** !

● În sfîrșit, o altă apariție de sezon, **Almanahul satelor**, va stîrni credem, un interes deosebit și justificat nu numai printre locuitorii de la sate ci printre toți iubitorii de reportaje pasionante, de anchete sociale, de relatări care se citesc cu sufletul la gură și de știri senzaționale de pe întreaga planetă. Sumarul acestui almanah, nu numai variat, dar și alcătuit cu mult discernămînt publicistic asigură o lectură plăcută și instructivă. Alegem cîteva din titlurile articolelor care ni s-au părut mai atractive : **Victime ale ignoranței și credulității, Din practica agricolă a vechilor popoare, Omul, fapta și legea, Obscuranții fără mască, Secta din Oregon — afaceri și crime, Cum a părăsit Napoleon Insula Sfînta Elena.** Almanahul mai cuprinde rubrici de curiozități, umor, enigmistică, interviuri cu vedete ale muzicii ușoare și populare precum și sport.

TANIA RADU ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Poezie și dantelărie

Nu s-ar putea spune că versurile scriitoarei Grete Tartler ar trăda vreo afecțiune deosebită pentru dantele. Atunci cînd acestea sînt evocate în una din poeziile sale, ele reprezintă doar un semn particular al unor locuri și vremuri : „Dantele de Flandra, de Binche, de Chantilly, / de Malines, / **point** Rosaline, **point** d'Angleterre, / Retez nume uitate cu gîndul / Că voi scrie despre Evul Mediu ceva —" **(Muzeu de dantele, Bruxelles).** Dimpotrivă, s-ar putea afirma că poeta are o discretă alergie pentru dantele făcute să deformeze lumea prin relația dintre **interior** și **exterior,** s-o încercuiască, ba chiar s-o opacizeze în toate ale ei, urîte sau frumoase : / „Doamne, ce dantelărie stupidă / lucrată cu trudă ani și ani, spînzurată / în dreptul ferestrei, astupînd / văzi / de gunoi, guri de tun —".

Și atunci cititorul se va întreba în mod firesc ce rost are relația dintre **poezie** și **dantele,** cînd acestea constituie doar un pretext literar întîmplător. Trebuie să mărturisim de la început că asemănarea stabilită pleacă de la considerente mai complexe. Întreaga poezie a Gretei Tartler mi se pare că se configurează ca o țesătură (textură) rafinată, lucrată migălos, pînă cînd anumite „desene" de idei, sentimente și simboluri capătă un relief descifrabil, luminat din perspective diferite. Oare **achenele** să albă ele o motivație mai profundă în **„textura"** acestor poezii ? **(Achene zburătoare,** Editura Cartea Românească, 1988). Zburătoare sau nu, **achenele** din poezia Gretei Tartler se înscriu, mai degrabă, într-un plan decorativ de suprafață, decît în unul simbolic — figurativ. Dealtfel, începînd de la titlu și ajungînd pînă în înăuntrurile sale cele mai intime, poezia Gretei Tartler este **prețioasă** și **manieristă.** Precizăm că niciuna din aceste două conotații (aproape echivalente uneori), nu trebuie citite în sens peiorativ. Titlul acestei culegeri de versuri arată o frumoasă ostentație a căutării, care presupune alte căutări (achene — fructe seci cu un singur sîmbure etc., etc.).

Textura versurilor relevă întrebări : / „dincotro vin / și încotro se îndreaptă / achenele zburătoare /. Dintr-o altă poezie aflăm că : / Valuri de achene zburătoare / ne ademenesc, ne fac semne / **(Capriciu).** În **Exploratorul** poeta ne informează că acesta / „Ducea în pumn cîteva / **achene zburătoare**" / ce s-au ridicat în văzduh. Așadar, e antinomic fără fior existențial între **static** și **dinamic,** între zborul spre nimic și fixarea în spațiu.

Poezia de gherghef, lucrată riguros de Grete Tartler nu are mari planuri de rezonanță. Lectura recentului său volum de versuri relevă sentimente mici, evenimente mici, idei mici, miracole mici etc. Lucrat sub **„lupă"**, universul miniatural construit de scriitoare trădcază deliciile prelejuite de poantele manierești sau parabolele concepute după preceptele înțelepciunii orientale. Școlită la arta miniaturiștilor din Orient, a poeziei arabe pline de discreție, Grete Tartler nu preferă **poezia ca strigăt,** ci **exclamația abia șoptită.** De aceea, miracolele cotidiene semnalate de scriitoare trebuie înțelese în lumina aceluiași dimensiuni, tipice lumii miniaturizate. Așadar, un licurici mănîncă pămînt, un greier își părăsește învelișul, o vrabie a prins un păianjen, în tren un ins cîntă la trompetă, la radio se transmit cotele apelor Dunării, echinoxul împarte mersul soarelui în două, într-un laborator de hematologie oamenii ies pe rînd, un clopot este lovit cu piciorul (dangăt, frică), oamenii se înghesuie în tramvai etc., etc.

Fără îndoială că oricine poate obiecta că enunțurile de tip pur informativ, scoase din contextul lor matricial poetic, se transformă astfel într-o proză lipsită de orice coeficient de literalitate. Afirmația aceasta se poate susține însă pînă la limita (mobilă) ce permite să se constate că nu orice referință obișnuită poate fi grefată pe o altă informație ce capătă un coeficient estetic. Cînd Grete Tartler stringe sub aceeași cupolă a cerului ei literar prea multe detalii interferate în mod artificial, dramoleta sentimentală este gata să se nască. Lumea suferindă și cea indiferentă sînt apropiate prin liante care tulbură însăși verosimilitatea poeziei. Poate cea mai elocventă în acest sens este poezia **În pare.** Într-un așa zis **spațiu protector** / „bărbați negricioși își spală cai furați" /. În aceeași vreme un cal al nimănui moare și : / „Peste cîteva clipe oasele albeau de sub ramuri /". Și pentru ca atmosfera să fie mai tensionată, contrastul creat de scriitoare menționează perechi care cereau să vină / „cineva / să curețe parcul de-un hoit" / în vreme ce alții / „cu de la sine-nvoire, / se dezbrăcaseră, înotau" /. Introdus prin asemenea artificii, tragicul cotidian din poezia autoarei devenl de-a dreptul hilar sau grotesc. Grete Tartler are, ca atîția dintre poeții manieriști, o atracție deosebită pentru artificiul recoltat ca fapt de limbaj sau ca eveniment mărunt. Cînd reflecția scriitoarei este gata să capete un suport de filosofie existențială, ea se transformă într-un **kitsch de gîndire :** / „Corpul meu oare-i praful de pe oglindă ? / / Sufletu-mi nu-mi pot zări din pricina sa". / **(La oglindă).** Păcat de titlu, îmi vine să spun, era mult mai bine la bătrînul și cam prea uitatul G. Coșbuc. După cum ușor se poate observa **„fracția minimă"** din **„fărîma mai mare"** de real, am spune noi, este prea nesemnificativă și banală. **„Mirosul de crom al realității"**, evocat de poetă, revine astfel mereu cantonat în aspectele marginale ale existenței, iar despre **„viziunea cosmică"** nu găsim decît referințe de atlas geografic și cultural.

Dacă autoarea **Achenelor zburătoare** și-ar fi propus să realizeze o poezie a plictisului, a existenței anodine, a omului redus la ipostaza de clovn, obiecțiile noastre ar fi fost de altă natură. Fiindcă din orice punct de vedere este „lumea" **„țesută"** în aceste versuri, ea nu capătă un relief specific. Doar Grete Tartler știe că / „Între geamuri e ușor să scrii despre realitate" / **(Copacul cuvintelor),** iar dezideratul său este pornit să se verticalizeze spre „explozia de șoaptă / sau întoarcerea către sine" / **(Hailey, 1976).**

La un moment dat, se pare însă că scriitoarea este preocupată de terapia vocabularului. Ea este convinsă că / **Numai cuvintele bolnave au nevoie de poet** / **(Poemul de urgență).** Dar nici această idee **(„numai cuvintele imperfecte au nevoie de mine")** nu devine o obsesie, fiindcă, venind dinspre limbaj, în mod mai evident, autoarea își modifică opțiunea : / „Cuvintele încă vii și flămînde / îl pîndesc pe poet / **(Sahel).** Generozitatea scriitoarei în raport cu **terapia lexicală** nu este rea, oricare ar fi opțiunea sa definitivă.

Dar în **Achenele zburătoare** nu există nici **poeme de urgență** și nici **cuvinte de urgență,** care să pună în lumină intervenția benefică a poetei. Grete Tartler are o scriitură elegantă, lucrată minuțios firească, dar nu excepțională pentru acest gen de poezie. Și cum autoarea nu țintește spre o **poezie de cuvinte,** spre un mic **glob lexical redundant,** ci spre **transcenderea** cuvintelor de un sens precaritatea acestei **literaturi devitalizate** nu este un „semn bun" pentru itinerarul creației acestei poete al cărui talent nu-l contestăm.

Grete Tartler nu s-a retras într-un **turn de filde**ș, ci în unul mărunt și șubred, de unde se iluzionează / „că s-au rezolvat durerile lumii" /. Sperăm ca **Achenele zburătoare** să nu se aglomereze în mod excesiv peste opera sa. Ele dau și tulburări de perspectivă asupra lumii.

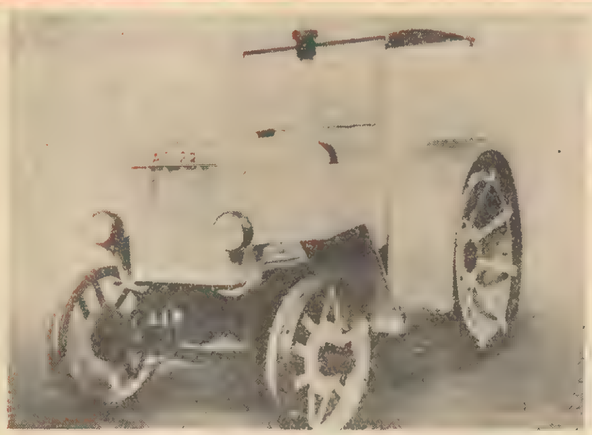

„I.A.R.-22" — tractorul anului '46, primul produs industrial al României libere

Tractorul românesc — 40 de ani

Cu 40 de ani în urmă, în decembrie 1946, pe porțile întreprinderii „Tractorul" din Brașov — în epocă, Industria Aeronautică Română — ieșea primul tractor românesc — „I.A.R.-22".

Încă trăiesc, ne sînt contemporani — și, în destule cazuri, încă muncesc, muncesc chiar aici, în marea uzină de la poalele Tîmpei, legați cu întreaga lor ființă de această ilustră cetate-faur, cetate-simbol a energiilor naționale descătușate și afirmate prin opere de nevisat altădată — creatori acelei prime mașini „made in" România — în nouă și liberă Românie — și, discutînd cu ei în aceste zile aniversare, încerci frisonul atingerii unor fapte care, dincolo de aminteri, au devenit file de istorie, a actelor incorporate definitiv în istorie. Însăși existența lor, a oamenilor mai în vîrstă ai uzinei, a suferit această consecință, s-a incorporat în alteva, a devenit obiectivă, a intrat în aparține, aparține istoriei. Putem deci scrie despre ea, ne dau de înțeles interlocutorii, **sine ira et studio**, ca și cum pagina trăită de ei ar fi fost dintr-un manual anonim din alt veac, nu de niște zile sau clipe care le-au împlinit nemijlocit și fierbinte sufletul. Este forța faptelor ce depășesc insul, atrăgînd în gravitația lor cercul celor ne-am deprins a numi, cam de vreo patru decenii încoace, **masele muncitoare** ale acestei țări, cu capacitatea lor demiurgică, trezită și călită la suferința greutăților. Ca să mai tinără forță politică a românilor, dar cea mai capabilă, prin tinerețea și dinamismul ei, să-și asume istoria pentru sine și s-o transforme în patrimoniu al poporului. Partidul Comunist Român.

[illegible]

Vocațiile unei mari citadele a muncii se hrănesc din istoria ce le-a legitimat și, în acest sens, ele sporesc în timp o mereu cercurilor de arbore care marchează virstele vegetale. Fiecare an înseamnă, aici, o epocă. Fiecare an sau epocă adaugă unei astfel de citadele o străluce nouă, o glorie nouă, imprimînd vieții oamenilor ei o pecete distinctă : idealuri noi, năzuințe noi, viziuni noi. Personalitatea însă a cetății, structura ei intimă, sufletul ei mîn aceleași, de aceea [illegible] rătură și de aceea [illegible] începuturile, cu aceleași adînci înțelesuri și semnuri.

Vocația majoră a uzinei de la Brașov, afirmată încă de acum patru decenii, este aceea de a investi în toate gesturile pasiunea creatiei inchinate țării, evoluînd odată cu țara, dinamizînd — prin aportul ei — evoluția țării, slujindu-i adeseori ca emblemă și ca simbol.

Atunci, în țarina lui 1946, uzina, decimată de război (70 la sută din ateliere și hala fusese grav distruse de bombe !), încă agoniza sub ruine. Muncitorii ei, în frunte cu comuniștii, participaseră la lupta subterană de sabotare a mașinii de război fasciste, tar după încheierea luptei porniseră, din proprie inițiativă, la munca pentru reconstrucția halelor și începerea producției destinate păcii. O inițiativă care, în epocă, a uimit, epoca neoferindu-i cel puțin aparența, altă a șansă. Ne aflăm într-o Românie „eminamente agricolă", secătuită de un război pustiitor. Într-o Românie care, potrivit credinței Agenției Reuter, „se îndreaptă spre comuna rurală economică", sau, în cel mai bun caz, după cum scria revista americană „The 19 Century and After", „se află în fața necunoscutului". „Sarcinile economice și financiare sînt inspăimîntătoare — releva la rîndu-i influentul ziar «Le Monde» — iar faimentul este sigur", și, cel puțin pentru observatorul din afară al lucrurilor, astfel de profeții aveau o certă acoperire în fapte. Ne aflăm într-o Românie cu drumuri de fier distruse, cu cuptoare metalurgice înghețate, cu uriașe greutăți materiale. Că să desciestezi grinzi de fier din moloz cu mîinile goale, ca să fabrici cu ciocanul, în vetre primitive, primele unelte de lucru, că să minuiești lopata și cazmaua sub viscol, înfruntînd la cîteva guri o singură bucată de pîine, nu [illegible], desigur, o [illegible] [illegible] au justificabile, poate, din acest unghi, pentru ziarul de peste ocean, unde nu cunoșteau în timpul războiului nici o bombă, negrele pronosticuri pe care ni le servea cu privire la reconstrucția acestei uzine, ca și a altora. Cînd aceștia a aflat că muncitorii flămînzi și dezbrăcați de la Brașov intenționează să fabrice, în incinta de moloz tractoare — primele tractoare concepute în România — veștia a fost un hohot de rîs. Prin cablograma, hohotul de rîs a ajuns în presa de peste țări și mări, de unde s-a întors în România, negru pe alb : „Sînt gata să mă arunc sub roțile primului tractor românesc". Vă amintiți... Am secondat acest hohot, pe diverse tonuri și voci vechii politicieni români, răspunzători în fond de starea de dependență și de ruină a țării, dar care încă mai ocupau treiseul dintre palatul regal și cafenea. La „Capșa" se serviseră, ziceau ei, cea mai bună glumă a sezonului după război. N-a trecut însă mult, a trecut chiar prea puțin între două glume, și respectivii domni au rămas consternați la dejun, cu bucățica de fazan în gît. Părea incredibil, imposibil, absurd : pe poarta uzinelor reciădite din Brașov ieșiseră, anunțau ziarele, cele dintîi tractoare românești ! Părea o glumă tristă, de prost gust. Uzina din Brașov, „prematur naționalizată", își dovedise, în răstimpul dintre două dineuri pline exorbitant, capacitatea tehnică, deși foștii directori și consilieri străini deveniseră someri. Probă a acestei capacități — primul tractor românesc ! Era timpul ca gluma să fie luată în serios. Cei care refuzaseră, cu suveran dispreț, atitea patente românești, atitea proiecte de inventii, atitea revoluționare descoperiri în știință și tehnică, purtînd semnăturile savanților, inginerilor, tehnicienilor români — cei care le trimiseseră la cos sau le încuiaseră în arhive — se opreau, cu lentilele calate pe [illegible] în fața acestui titlu absolut : **primul tractor românesc, făcut de comuniști !** Blajina mașină nu era un tanc — „I.A.R.-22" era realmente o modestă mașină agricolă ! — iar capacitatea ei nu producea, pe atunci, explozii în tehnică. Dar acestă mașină forța o breșă, deschidea, din proiectul ei, dimensiunea unei posibilități, iar aceste posibilități de afirmare alarmau și intern și extern.

Poate că n-ar fi trebuit să întîrzieam asupra acestor file de început — răscolind colecții de ziare, amintiri, proiecte, [illegible] [illegible] [illegible]

Spectacole cu priză la public

A cînta împreună

Cu piesa dramaturgului sovietic Eduard Radzinski, **O femeie drăguță cu o floare si ferestre spre nord** (1933), tradusă in românește de Denisa Feigs, scena românească dobîndește un titlu care va face, probabil carieră. Comedie — prin reolici si situații, comedie in felul dulce-amar mostenit de-a lungul filierei Cehov-Vampilov, dramă in subtext, scormonind la modul profund slav eternele puncte vulnerabile — dragostea, soarta, singurătatea, hărtuiala dintre adevăr si iluzie, dintre real si ideal —, satiră, prin fisa sociobiografică a personajelor, dar si, in cele din urmă, „farsă", cum a socotit-o autorul insusi, prin jocul relativizant al autoreferențialității (tema teatrului in teatru, prezenta autorului in text etc), **O femeie drăguță cu o floare si ferestre spre nord** este si un excepțional pretext pentru montarea lui Dragos Galgotiu pe scena Teatrului Mic.

De la preliminariile exegetice pe marginea textului (vizibile nu doar intr-un foarte serios „argument" tipărit in programul de sală, ci si direct in spectacol) si pină la detaliile mișcării scenice, regia lui Dragos Galgotiu este rezultatul unei fericite conjuncții intre intențiile montării si text. Unul din procedeele favorite ale regizorului — folosirea scenei ca spațiu complex, figurind in modul aproape semiotic etaje diferite ale semnificatiilor dramaturgice — funcționează aici incă mai subtil decit in acel Marivaux (**Jocul dragostei si-al intîmplării**) jucat in urmă cu cîtva ani pe scena Teatrului din Ploiești sau decit excelentul **Ceau Leonida...** Un perete cu fereastră cetoasă, un pat, o muscată si un telefon — camera de subchiriază a Aelitei, femeie „drăguță" si cuminte, incă tinără, dar nu foarte. Asadar, un spațiu in principiu inchis, dar deschis scenic tuturor intruchipărilor incălțate si descălțate ale destinului ei de femeie singură. Un panou cu paturi suprapuse — adică o cusetă de tren, la parterul căreia incepe o poveste tragi-comico-ridicolă de dragoste intre Aelita Ivanovna si Andrei Andreevici (alias Vasea Skameikin). El nu e ceea ce pare (general si savant), ea pare ceea ce nu e (o cunoscută actriță, căreia îi semăna leit). Mistificările si automistificările urcă si coboară scara cusetei, cind triste, cind falnice, cind sublime, cind ticăloase, intr-un joc ce muche de cutit, uneori absolut electrizant in interpretarea Valeriei Seciu (Aelita) si a lui Dan Condurache (Skameikin). In alte combinații, aceleași elemente de decor (scenograf, Mihai Mădescu) devin o cameră la politie o sală de restaurant, cabina unei actrițe etc. Mișcarea in scenă, figurind uneori chiar elemente aproape cinematografice (cum e, de pildă, străbaterea unui vagon către vagonul restaurant al trenului) e intotdeauna solutionată ingenios in respectul conventiei, dar fără efecte vetuste de trompe l'oeil. Derizorie fără să cadă in sordid, ambianța gîndită de D. Galgotiu si M. Mădescu localizează punctul de convergență al trăirilor nesincrone ale personajelor : viața așa cum e, cu bătăliile de popa prostu si economii pentru un Rubin color cu telecomandă, cu femei in rolul lui Mos Gerilă, cu cisme de cauciuc si vise de savant licentiat la Cambridge, cu copilăria petrecută la orfelinat si muscate plimbate in parc, la aer.

Trei oameni — o femeie si doi bărbați — isi pasează reciproc fracul victoriei, pentru a rămine in mîinaua nu tocmai curată a infrîngerii. Trei oameni — Aelita, Skameikin si Fedea — isi vind singurătatea pentru panaceul universal (chiar si in copie grosolană) — dragostea. Trei roluri magistrale la Teatrul Mic, dozate milimetric, tastînd cu virtuozitate o vastă claviatură de sentimente. Valeria Seciu reușește un personaj de o mare frumusețe, amestec de candoare si automistificare conștientă, pe care il rupe brusc, printr-o cezură riscantă atît din punct de vedere dramaturgic, cît si actoricesc : perspectiva dublului rol, a teatrului in teatru, revelată in partea a doua a piesei. Performanța (a actriței, dar la fel de evident, a regiei) constă tocmai in reinnodarea perfectă a iluziei scenice, păstrînd achizitia ambivalentei pină in final.

Partitura lui Dan Condurache, pare incă mai dificilă. Cuceritor de profesie, duplicitarul „Andrei Andreevici" contine in sine sinceritatea schizoidă si complexată a lui Skameikin, care, la rîndul ei „secretă" personalitatea handicapată a unui alt Skameikin, escroc „congenial" (cum singur isi spune) si care de n-ar fi grotesc, ar fi de-a dreptul scelerat. Asadar, un personaj in trepte, pe care Dan Condurache le parcurge agil. „Ostap Bender si Stavroghin" — stabileste Dragos Galgotiu formula combinației lui D.' Condurache. Miskin, am adăuga, un Miskin pe doi, care vinde exact ceea ce printul lui Dostoievski cumpărase — dragostea — si incă din același ialnic motiv al nenutintei.

Mitică Popescu (Fedea) impărtășește si de această dată personajului propria-i personalitate. O grefă misterioasă si care reușește, ca intotdeauna. Onest, chiar făcînd joc dublu in genul filmelor cu „a fost cindva hoț", Fedea e un fost tîlhar crucificat de nesansă !

Intr-un rol de planul doi (Apokin), Eugen Cristian Motriuc pune mult suflet, bun simț si adevăr. E suficient, uneori chiar si pentru mai mult decît un rol secundar. In alte roluri (duble si chiar triple), Liana Ceterchi, Vistrian Roman, Constantin Bărbulescu, Alexandru Bindea, Anca Sigartău sînt aparitii de commedia dell'arte, bine integrate, uneori savuroase. Episodic — Elena Pop si Marius Ionescu.

Pe un text minunat, regizorul Dragos Galgotiu a gîndit un spectacol rafinat, admirabil echilibrat, emanînd sensuri care se generează unul pe altul intr-o fertilă emulație. Un spectacol spriinit de simboluri (pe care le plasează discret in fundal, intr-un dialog cu spectatorul avizat, fără a stinjeni cu nimic celălalt — sau celelalte ? — dialoguri ale piesei, cu spectatorii pur si simplu) si care se impletește circular. Inceputul, sub dusul rece al trezirii la realitate (căruială — Apokin „îi dă papucii" Aelitei) trimite, prin răsturnare, la finalul — metaforă ca o insurubare voită, ca un efort de voință spre a reintra in iluzie, in legea măstilor, unde Mos Gerilă si actrița bravul cosmonaut si functionara de la fabrica de spirt au in mod egal dreptul, liniștitor, omenesc, de... „a fi la cor".

TANIA RADU ■

Cîntec familial

Aurel

Duc drumurile toate către tine !
Nu știi nici n-o să știi cît te-am iubit.
Fără de tine-aș fi ca fără mine
Uitat de lume și părăginit.

Ai fost și ești iubirea mea supremă,
Definitiva mea iubire-mi ești,
tomnatică, brumată crizantemă
care veghezi in frig să mă-ncălzești.

Ești jertfa mea de zi și noapte, — versul
pe care-l scriu imbătrinind cu el.
Tu miști cu ochii lumea, universul,
făcindu-ți chiar luceafărul fidel.

Ar trebui cu aur să se scrie
in cinstea ta poemul mult visat,
cea mai nemărginită poezie.
Dar n-am nimic de aur.

Mi s-a dat

Numai condeiul, de grafit, subțire,
Cu care pe tăbliță mea să scriu
Că tu-mi ești grea, unica iubire.
Fără de tine totul e pustiu.

AL. ANDRIȚOIU ■

Marii monocorzi

Dintr-un spectacol pe care l-am văzut recent (mai exact luni, 8 decembrie) la „Bulandra", la sala din **Grădina Icoanei** — un spectacol admirabil ca intenție, ca gest, ca realizare, am înțeles incă o dată că cele mai frumoase biruințe ale artei actorului, ca să limitez observația la perimetrul teatrului românesc, le-au desăvîrșit in fond marii monocorzi, artiști pe care ne e greu să-i desprindem de o anumită specie a genului dramatic. Așa s-a intîmplat și cu reprezentația recentă, care a fost insă, inainte de toate, un spectacol Florian Pittiș, un (iertați alintul lexical) pittișism fermecător, cu clipe de tandrețe și gravitate, cu suisuri retorice și coborîșuri ludice, cu șiragăte și soapte, cu incrincenări și suavități, dar, indeosebi, cu o stare a jocului actoricesc asumată spontan de asistență. La urma urmelor, Florian Pittiș n-a făcut decît să fie el insusi in acest recital-maraton intitulat **Cintec despre mine** și pornit, firește, de la amplul poem omonim al lui Walt Whitman (regia spectacolului, selecția și adaptarea versurilor din traducerea mai veche a lui Mihnea Gheorghiu, alegerea diapozitivelor și a cintecelor apartin lui Florian Pittiș). Ideea spectacolului s-a dovedit din start ingenioasă, textul lui Whitman fiind asociat, intr-o subtilă interferență, cu fundalul vizual (proiecții de diapozitive, deplasate, pe cît a fost cu putință, in cîmpul semantic al expresiei lirice) și cu partitura sonoră (splendidă !). Ca in toate spectacolele lui Pittiș (gîndiți-vă doar la ciclul său numit **Poezia muzicii tinere**) și acesta a fost unul dominat de o extraordinară aviditate a dialogului. De altfel, Pittiș a lansat in teatrul nostru (sau, in orice caz, a fost cel mai consecvent in a conserva) un gen particular de spectacol, axat pe o irezistibilă poftă a comunicării cu un public apropape in exclusivitate tinăr sau foarte tinăr. Ca la toate spectacolele lui Pittiș tensiunea participării sălii a fost senzațională. Dascălul își vrăjește invățăcei, îi ulmește si-i incintă, îi seduce și le transmite, pe această filieră a degajării și a sincerității, un mesaj de un didacticism limpede — unul insă care „prinde" imediat și cucerește cu viteza intuiției.

Spectacolul de luni a fost unul din cele mai tulburătoare pe care le-am văzut in ultima vreme. El a fost dedicat (era al 85-lea de la premieră) memoriei celui care a insemnat una din inimile cele mai calde ale muzicii acestui final de mileniu — John Lennon. „Se implinesc șase ani, spunea Pittiș in fraze gîtuite de emoție, de cînd un individ irresponsabil, a descărcat cinci gloanțe intr-o parte din noi toți, in toți tinerii lumii, in cel mai de seamă exponent al spiritului tinăr din epoca noastră, in cel care a iubit pacea atît de mult (...) — John Lennon." Lennon a dat o șansă păcii și a făcut-o cu jertfa propriului trup. Aceasta e marea lui lecție. Il priveam dintr-un colț al sălii pe Pittiș și mă gîndeam că acest recviem pentru John Lennon nu-și putea găsi un mediu mai profund de rostire decît in mijlocul unor tineri veniți să-l asculte vorbindu-le pe limba lor ; il priveam și mă gîndeam că această galerie a marilor noștri monocorzi despre care am vorbit la inceput va primi, dacă nu cumva a și făcut-o, incă o consfințită — una a tinereții naturale a spiritului, una pentru care scena e un simplu reper, iar actorul există prin cei ce il iubesc și cred in el.

RADU CĂLIN CRISTEA ■

Afaceri și sentimente

O intreagă lume misterioasă și nătîngă s-a revărsat pe scena Teatrului Giulești (Sala Majestic), cu prilejul spectacolului **Medalionul de argint**, o lume vioaie și pestriță, lasă și sentimentală, hrănită cu idealuri siropoase și intrigi dibace, minuită deci de gustul paradoxal pentru venalități și aventuri somnoroase. In adaptarea scenică a romanului **Misterele Parisului** de Eugène Sue, realizată de Marica Beligan și Dinu Cernescu, am regăsit toată forfota romantioasă și imprevizibilă a mijlocului de veac nouăsprezece francez, pe care cartea, tipărită la inceput in foileton și citită cu pasiuni violente de publicul avid de canoanuri, a prins-o cu fidelitate și cu o mare disponibilitate inventivă. De altfel, deși cei mai mulți literați il priveau pe autorul **Misterelor** cu defetență, personalități din cele mai distinse, precum Sainte-Beuve și Balzac, găseau de cuviință că prozatorul fusese inzestrat cu un talent adevărat și cu un simț al construcției epice rareori intilnit. In spectacolul trupei giulestene, imaginea eceasta de umanitate suburbană, invăluită in ceața pungășiilor, s-a intilnit de minune cu cealaltă față a realității, cu lumea galeșă și lacrimogenă a aristocrației lenese, infășurate in voalurile transparente ale reveriei. Reflexele solare ale crinolinelor s-au incrucișat sugestiv și abil cu tonurile cenușii ale jiletcilor in care s-au virit derbedeii și cotcarii.

Dramatizarea lui Dinu Cernescu și a Marică Beligan (sprijinită de scenografia lui Mihai Mădescu și de ilustrația muzicală a lui Timuș Alexandrescu) a urmat, riguros și eficient, ideea regizorului (tot Dinu Cernescu), care ar putea fi ghicită in ambiția de a ține o cumpănă dreaptă intre comicul sugubăț și trivial al personajelor impovărate de ambiții cupide și sentimentalismul dulce amar al doamnelor contese, dezamăgite in viață de domni cinici și naivi. După ce regizorul recompune, cu o coerență admirabilă, toată suita de șarlatanii și cancanuri țesute de notarul Ferrand, zis Barbă Roșie (Ion Pavlescu), de Cucuveaua Chloară (Dorina Lazăr) și de fratele ei Dourand, zis Dom' Profesor (Paul Ioachim), matrapazlicuri al căror obiect este ostracizata și ingenua Fleur-de-Marie, zisă Sfrijita (Valeria Sitaru), după o cavalcadă de potlogării care-l dezbină definitiv pe contesa Sarah Mc. Gregor (Anca Neculce) și printul Rodolphe, duce de Gerolstein (Florin Zamfirescu) și care o aruncă intr-o tristețe iremediabilă pe doamna D'Harville, zisă Doamna Georges (Liana Mărgineanu), sfirșitul piesei, salvat de furia melodramatică pe care o prescrisese romanul, reușește să intrețină o ambiguitate superioară, alternînd sugestia deprimării cu luminările discrete, degradarea morală cu blinețea franciscană. In această suprimare inteligentă a patetismelor devoratoare, neverosimile pentru un spectator cu o psihologie sănătoasă, și in reducerea pitorescului și misterului la funcționalitatea lor strictă, să, in fapt, tot interesul pe care un asemenea roman, dosit multă vreme in raftul al doilea al bibliotecilor, il mai poate provoca spectatorilor, curioși incă de reprezentații in care afacerile și sentimentele se amestecă in chipul cel mai lunecos.

Exacți, fideli regiei și spiritului cărții, naturali in comportamentul vetust pe care romanul lui Sue il infățișează, expresivi in jocul lor scenic și mai cu seamă capabili de a-și dominа publicul in permanență, au fost actorii, cu toții admirabili, in ciuda rolurilor cam ingrate, din pricina clișeelor inevitabile pe care orice roman de mistere le presupune. Dacă cele, cîteva, stridențe ale Dorinei Lazăr și puținele momente contrafăcute ale Valeriei Sitaru și ale Lianei Mărgineanu ar fi fost evitate, am fi avut in **Medalionul de argint** o piesă impecabilă, o melodramă pentru toate virstele, un spectacol la care publicul, ca la orice piesă indulcioșătoare, cu un ochi plinge, iar cu celălalt ride.

RADU G. ȚEPOSU ■

Spumos și deconectant

Spectacolul cu **Hoața de inimi** de la Teatrul de Stat din Sibiu se află la a doua sa stagiune și a numărat peste cincizeci de reprezentații, semn că in tot acest timp s-a bucurat de succes la public. Textul piesei aparține scriitorului grec contemporan Kostas Assimacopoulos, unul din fondatorii Asociației de prietenie greco-române din Atena. Povestea se consumă in casa, una din casele, unui milionar al cărui fiu are o tentativă de sinucidere. Exact in momentul ales pentru săvîrșirea din viață, o spărgătoare frumoasă foc dă peste el și-l impiedică, redindu-i pofta de viață și arătindu-i ce groaznică și ireparabilă eroare era să infăptuiască. După cîteva nostime incurcături, cei doi, ați ghicit, se căsătoresc spre mulțumirea celor din jur. Acesta ar fi subiectul, fără pretenții prea mari, fără ambiții de capodoperă. In sprijinul firului epic se află o bună știință a dialogului și a dozării umorului, o ironie fină, o complicitate cu publicul pe care autorul o propune incă de la inceput, impreună cu capacitatea de a schița personajele cu minimum de mijloace.

Realizatorii spectacolului nu și-au propus, nici ei, mai multe decît autorul, au dorit să realizeze o comedie bună, cu priză la public, fără, insă a face compromisuri cu prostul gust. Regizorul, actorul Avram Besoiu, a gîndit punerea in scenă simplu, fără sofisticări de prisos și, cum era de așteptat, simplitatea s-a dovedit eficientă. Lumea propusă de regizor este o lume „in carne și oase", o lume viabilă.

Trupa de actori care joacă **Hoața de inimi** a dovedit, de-a lungul intregului spectacol, fidelitate față de spiritul piesei și chiar o predispoziție ludică remarcabilă. Puțin cam convențional mi s-a părut, totuși, Alexis Carladis, fiul milionarului, in interpretarea lui Valentin Martinov ; in schimb, Dana Talos, partenera sa de joc, „hoața" Erasmia, creează un reușit personaj oximoronic, trăind, in ciuda indeletnicirii, intr-un univers etic pur, dezvăluind cu candoare un adevărat cult al dreptății. Excelent este și jocul lui Nae Floca-Acileni care a intrat perfect in pielea lui Fanuris, asociatul Erasmiei, un hoț, culmea, simpatic și bonom, personaj de un mare efect comic. Wolfgang Ernst face in rolul lui Pandele o adevărată demonstrație a jocului, combinînd discreția cerută unui secretar particular cu un servilism ușor parodic și cu o indrăzneală foarte fin nuanțată. Anișoara Popa Darie este corectă in rolul Lenei, soție de milionar afectată și suficientă, după cum tot corect interpretează rolul doctorului Marcos Divenis actorul Ion Ghișe. Foarte convingător, deși rolul este destul de restrins, Ovidiu Stoichiță conturează un personaj setos de viață in rolul tatălui Erasmiei.

Scenografia, semnată de Harry Popescu, este elegantă, sugestivă și funcțională. Coloana sonoră a spectacolului cuprinde cîteva cintece grecești selectate de Radu Basarab și subliniază cu discreție atmosfera. **Hoața de inimi** este un spectacol plăcut, spumos și deconectant care aduce pe scenă un fragment de viață in haine exotice.

IOAN T. MORAR ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

S. Mureșan: Am reținut „Desfrunzire", „Stigmatizatul", „Întoarcere" (Dar fiecare lucrare trebuie semnată !).

Anita Petre : Sînt semne de talent, dar lipsește meșteșugul, tehnica, experiența lecturii sistematice a poeziei românești (în primul rînd) de la începuturi și pînă azi. (Numai așa veți ajunge să stăpîniți cum trebuie mijloacele de expresie, arta literară, numai așa veți putea pune în valoare înzestrările de care dispuneți).

G. Dorian : Felicitări, mulțumiri, urări de succes în creație și studii !

L. Craiova : „Avram Iancu", „Popor", „Casa din livadă".

C. Daniel : O parte din texte sînt pe linia ultimelor, interesante, reușite („Eu sînt", „Astăzi", „Ieșirea", „Zidul"). Celelalte, improvizații superficiale, par scrise de altă mînă (care nu se știe nici de agramatisme, ca **simînt (? !)** ori **copii**, în loc de **copiii** etc.). Ciudată, dubioasă amestecătură !...

Sibyll: E și foarte multă vorbărie (uneori livrească), discursivitate, retorism, tiradă etc., și ecouri din lirica celui ales drept motto, dar nu lipsește poezia, la diferite trepte și înălțișări (1, 8, 6, 22, 24, poate și 19), care ar putea într-o bună zi să-și găsească un făgaș mai ferm, mai personal, mai convingător. (Textele citate ar fi bine să ni le retrimiteți dactilografiate și semnate „ca lumea").

Alex. Petrea, M. Ciucure, C. Măgirescu, Cr. Hobian, M. Oprișca, M. Ștefania, St. Dedatus (ceva, în „Ziua zborului", „Luptă"), **I. L. Balo, Eugen Martin, V. Ciocâzanu, Adrian L., D. Ilinca, Gg. Brăileanu, M. Czybora, Nic. Costache, D. Lal, Ion Marin, Magda P.-Z., I Burlan** (unele sînt furate !...), **Ligia Duță, Profira Mitran, Tecru Marian, D.-E. Cojocar, Gb. Ciureanu, L. Bătrînu, Cr. Codrea, M. Cacerovschi, M. Cazan, I. Nanu, I. Sipoș, El. Grigorie, V. Simian, D. Susanu, F. Anaeva, L. Doroftei, C. Negru, Ad. Laru** : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

PESCUITUL MIRACULOS

Cu cît mai adîncă mi-e căderea
în mîlul cald și lipicios, cu atît
mai înalt și mai greu urcușul, —
semn că întotdeauna un talger
sau năvod se va ridica deasupra,
ca lotusul ce se îndestulează cu lumină.
Adîncă mi-e căderea, greu urcușul,
— eu, unde-mi sînt ? — și palma mea
se strînge ca floarea de lotus în amurg,
ce-nchide broboanele de rouă scăpate
din marile năvoade din ceruri aruncate.

NICULAE ALEXANDRU VEST

AUTOPORTRET

doar amărul agerul hart
al cîte unei zile...
sînt un lungan adept
al poemului latent ;
în prezența orbilor mă bilbîi ;
îmi place izul violet
de terebint ;
de la nod la deznodămînt
cîtă energie pestriță ;
somn și zăpadă se-ntoarce
sub tîmpla mea ;
pe asfalt merg ca pe o arătură ;
am publicat o poezie intitulată „mama"
am decupat-o din ziar și am trimis-o
maicii mele
mult mi-a plăcut — îmi scrie — doar că
n-am înțeles cuvîntul „teluric"...

PAUL GON

O RAZĂ

Pe treptele nopții
apele lunii
îmi sărutau fereastra
neadormită
deasupra mării
bisturiu de lumină
eram
o rază
călărind
un căluț de mare
înrourat de iodul adîncurilor
visînd
să ajung
dincolo de ape
măcar o clipă
de tine
aproape...

ANA IOANA OPREA

Dacă un profesor nu lasă ceva în urma lui, e semn că nu s-a împlinit

(Urmare din pag. 9)

nea. Eu voiam să fac mereu ceva original...

— Și ?

— Și am făcut ! Am făcut cu totul altceva : ceva ce-aveam eu în cap. Sincer vorbind, gîndul de a crea m-a însoțit toată viața. Și vă mărturisesc că am așteptat cu mare emoție verdictul profesorului : îmi va accepta sau nu lucrarea ?

— Și a acceptat-o ?

— M-a chemat și mi-a spus că vrea să mi-o cumpere ! Am crezut că rîde de mine. Dar totul a fost deosebit de serios. M-a întrebat și cîte ore am lucrat, pentru a o evalua !

— Și chiar v-a plătit-o ?

— Nu-mi mai amintesc exact, dar cred că o mai bună plată decît retinerea ca asistent nici nu putea exista !

— Sînt tentat să vă-ntreb dacă trăiți cu sentimentul că lumea v-a uitat...

— Eu zic că la 82 de ani încă nu. Mă-ntîlnesc frecvent cu colegii cei mai apropiați : Nicolae Vintilă, Horia Colan, Attila Palfalvi, Victor Constantinescu, Gheorghe Matei, Eugen Bicsak, Zeno Spârchez, Liviu Boina, Ludovic Szabo, Emilia Moldovan și alții. Și mă întîlnesc, sau îmi telefonează oameni cărora le-am vegheat și eu drumul. Și au fost foarte mulți acestia. Nu uitați că azi cînd discutăm au trecut prin Politehnica din Cluj cam 45 de generații !

— Iertați-mă, azi ce faceți, la 82 de ani ?

— Tot ce-am făcut și-nainte ! În primul rînd, doctoranzi : 26 au primit deja titlul de doctor sub conducerea mea, iar acum, alți 20 din toată țara, din Cluj, din București, din Timișoara, Arad și alte localități sînt în faza elaborării tezelor. Ce să vă mai spun ? Cînd sînt invitat, mai particip și la ședințele de senat. Și scriu...

— Ați publicat și cărți în ultimul timp ?

— Normal. Ultima. Materiale metalice în construcția de mașini și instalații, scrisă împreună cu Șerban Domșa, fiul meu, este concepută original ca structură și aduce multe noutăți în domeniu. Azi, tehnica e dominată de presiuni și temperaturi înalte. Evident, materialele metalice clasice nu mai satisfac progresul. Domeniul care m-a preocupat o viață de om, Metalurgia pulberilor, are încă foarte multe de spus !

— E adevărat că fără Metalurgia pulberilor n-ar fi fost posibil nici chiar zborul în cosmos ?

— Evident ! La 1 539 de grade Celsius, fierul se topește. Or, la zborul în cosmos metalul trebuie să reziste la 3 000 de grade ! Altfel, ar arde ca o torță.

— Ați ctitorit la Cluj două școli recunoscute nu numai în România, ci și în lume : Politehnica și Școala românească de Metalurgia pulberilor. Întrebarea e deosebit de grea : azi, dezvoltat în timp, pe care o iubiți mai mult ?

— Nu pot alege. Pe ambele. Ce să vă spun ? Oriunde în lume unde se știe despre Politehnică, se știe și despre Școala de Metalurgia pulberilor și invers ! M-am convins despre asta, de pildă, la Congresul de Metalurgia pulberilor de la New York din 1965, apoi în R.F.G., la Stuttgart, în 1968, la Bari, în Italia, în 1966, la Dresda, în 1969, la München, în 1970, din nou la New York, în 1970, la Toronto, 1973, la Kosice în 1974 și-n cîte alte ocazii ! Și să vă spun sincer, Școala aceasta de Metalurgia pulberilor, pentru care poate multă lume m-a judecat aspru, socotind că în dezvoltarea ei am abuzat de statutul de rector, a deschis drumuri altor școli tehnice clujene. Credeți că poate fi cineva mai fericit decît mine atunci cînd aud vorbindu-se despre succesele mari ale facultății de Construcții sau a celei de Electrotehnică ? Să știți un lucru : în cercetare trebuie vocație, trebuie pasiune. Dacă un profesor nu lasă ceva în urma lui, nu s-a împlinit.

— Ce-ați „lăsat" în Politehnică ?

— Am văzut că ați trecut aceste lucruri în „chenar". Par poate puține, dar eu zic că anormal e să fie mai multe. E o eroare gravă să apreciezi oamenii după cantitatea de lucrări. Trebuie neapărat apreciați doar după valoarea ce o au aceștea. Se știe bine că Max Planck a scris o singură pagină care a revoluționat însă toată știința și tehnica ! Și iertați-mă: cui folosește statistica că „X" a realizat 1,275 kg de comunicări ? Nu neg, pot fi între ele și 0,15 kg bune, dar asta e o tristețe. Ideea aceasta m-a călăuzit în anii cît am fost rector, iar direct, cînd am avut de organizat manifestări științifice, în care era în joc prestigiul Politehnicii, a-nsemnat pentru mine o muncă titanică. Verificam personal totul. Sacrificam pentru asta nopți în șir. Țineam la prestigiul școlii din Cluj...

— Cum ați pornit lupta pentru Metalurgia pulberilor ?

— Cred că am anticipat corect strategia dezvoltării mondiale. E o mare satisfacție că azi sîntem chiar în avangardă, iar Școala clujeană e recunoscută și apreciată în lume.

— Și primul succes, care a fost ?

— Cred că primul nostru contract, cel cu întreprinderea din Cugir. Se fabricau mașini de cusut, care aveau nevoie de piese multe și foarte complicate. Cea mai rentabilă formă de realizare s-a dovedit a fi tehnologia metalurgiei pulberilor. Piesele noastre, au căpătat o deosebită apreciere, iar solicitările s-au amplificat. După un timp, am elaborat o tehnologie originală românească pentru obținerea pulberilor prin reducerea oxizilor de fier direct cu gaz metan. Experimentările făcute la stația noastră pilot, încurajate de politica partidului de promovare a gîndirii și creației originale, ne-au arătat că a sosit vremea să punem capăt importurilor de pulberi, pe care le aduceam la începuturi mai ales din Suedia. Și nu peste prea mult timp, o primă fabrică de pulberi intra deja în funcțiune la Cîmpia Turzii. Uzina de aici avea mare nevoie de pulberi : fie pentru electrozi, fie pentru tăierea fontei, operație ce nu poate fi făcută altfel, decît cu jet de pulbere. Instalația de-atunci, funcționează și azi, dar s-a amortizat de mult. În urma cercetărilor noastre serios completate și dezvoltate de discipolii mei, la Facultate va intra în funcțiune și unitatea de microproducție pentru diverse pulberi, după cum și o fabrică de pulberi de fier undeva, lîngă Buzău. Sînt, oricum, satisfacții...

— Ați avut și insuccese ?

— Normal ! Orice cercetare are și mult risc. Cine nu riscă, nu va avea niciodată ce cîștiga.

— Dar la rectorat, ați avut insuccese ?

— N-au mers toate pe roze, și mă gîndesc în primul rînd la cadre : m-am zbătut tot timpul să-i aduc în Politehnică pe cei mai buni, dar n-am reușit întotdeauna...

— Care sînt preocupările dumneavoastră de azi ?

— Lucrez la o nouă carte, tot din domeniul metalelor, pe care sper s-o termin înaintea revelionului. Sînt apoi prezent cu lucrări la manifestări științifice în Germania, Austria, Ungaria. E apoi problema doctoranzilor. Mai am încă vreo 20.

— Și privind retrospectiv, ce a lăsat prof. univ. emerit Al. Domșa patrimoniului științific național ?

— În primul rînd o școală puternică de Metalurgia pulberilor. Am lăsat apoi tehnologii originale care au stat la baza construirii unei uzine moderne: Sinterom. Nu știu dacă e destul pentru un om ! Cred că mi-am făcut datoria față de țară, gînd care m-a stăpînit toată viața, de-atunci, din 1921, cînd de curînd întregită, țara mi-a oferit o bursă de 250 de franci elvețieni pentru a mă instrui.

— Cred că nu greșim prea mult dacă afirmăm că municipiul Cluj-Napoca e practic în grija fostilor dumneavoastră studenți. Ei sînt constructori, directori de uzine, cercetători și institutelor de avangardă. Cu ce sentiment trăiți în orașul bimilenar ?

— E o imensă satisfacție cînd știu că fostii mei elevi sînt oameni de deplin realizați. Și aceștia sînt foarte mulți. Am sentimentul că mi-am făcut datoria. Și asta îmi creează un sentiment de liniște. Pot privi senin amurgul ce, vrînd-nevrînd, vine...

— V-ați gîndit să lăsați și pentru generațiile ce vin amintiri din această fantastică etapă pe care ați parcurs-o, mai bine de o jumătate de veac, ducînd școala clujeană de la cea de Conductori tehnici, pînă la marea Politehnică de azi ?

— Unele momente, le-am consemnat. Amintiri, în sensul uzual, n-am lăsat, deși, sînt convins c-ar merita chiar o carte de amintiri. O preiau ca sugestie...

— După consemnarea atîtor împliniri, întrebarea ce urmează e una de rutină : aveți încă gînduri neîmplinite ?

— Destule. N-am terminat încă o sinteză a întregii mele opere științifice. Sînt apoi destule cărți pe care încă nu le-am scris și sper ca sănătatea să-mi ingăduie s-o fac !

— Aveți un model de cercetător ?

— Sînt multe, dar mă tentează să vă vorbesc despre profesorul meu, P. Ludwig din Viena, căruia i-am fost un timp și asistent. Era pasionat, avea stil, avea mare putere de muncă. Știa și să zîmbească, să fie agreabil. Să vă povestesc și sfîrșitul acestui om : atins de o boală incurabilă, s-a sinucis cu gaz de iluminat. Dar ca om de știință veritabil, a consemnat toate simptomele intoxicației, pînă la moarte cu mențiunea scrisă de savant că notațiile ce le-a lăsat sînt destinate Facultății de Medicină !

— V-a atras gloria ?

— Am cunoscut destui oameni care, ahtiați după ea, au risipit o mare parte din activitatea lor tocmai pentru a atrage atenția asupra propriilor realizări. Eu cred că e un efort ineficient. Eu am convingerea că e mai bine ca societatea să se întrebe de ce cineva n-a primit o anume distincție.

— Și care este povestea brevetului internațional pe care tînărul student al Universității tehnice din Viena, Alexandru Domșa, l-a realizat atunci, acolo, la Viena, l-a înregistrat la Berlin sub numărul 154 457 II/ 630/1932, brevetîndu-l apoi în România sub nr. 24 130/1935 ?

— Convingerea mea e că pentru a descoperi, nu trebuie să fii neapărat înzestrat cu calități extraordinare, ci cu o judecată obișnuită, educată adecvat științific și tehnic. Succesul, depinde în mare măsură de momentul și oportunitatea cercetării. Așa s-a făcut ca în vremea cînd eram student să fie la mare modă automobilul, spre care se îndreptau majoritatea creatilor tehnice. Brevetul meu internațional se referea la suspensiile automobilelor și viza protejarea cauciucurilor. Știți ce s-a-ntîmplat ? O firmă europeană de prestigiu, mare producătoare de suspensii, mi-a oferit o sumă tentantă pentru a-mi cumpăra brevetul, dar nu pentru a-l utiliza, ci pentru a-l... omori ! Pentru a-l scoate din circuitul... concurenței. Ca tînăr cercetător, asta m-a întristat. Am înțeles că marile firme producătoare de automobile obțineau profituri uriașe și nu erau atunci dispuse să mai schimbe ceva. Cu alte cuvinte, eram un tînăr cercetător, posesor de brevet internațional, dar necunoscut, și în imposibilitate de a-l valorifica.

— Cui datorați totuși acest drum ?

— Celui didactic, evident, fostului director al Școlii de subingineri din Cluj, ing. Traian Dragoș. La început, respingeam ideea de a deveni funcționar sau profesor. Iubeam cercetarea. Dar de vreme ce totul s-a derulat cum se știe, înseamnă că alegerea a fost totuși bună. Și nici azi, nu pot uita, că, din însărcinarea Ministerului, am susținut prelegeri deschise în toate Institutele Politehnice din țară, că mi-au fost repartizate cadre tinere de la alte institute spre a le forma, sau că ani de-a rîndul am fost numit președinte de comisie la examenul de stat la București, Timișoara și Cluj...

La Opera Română

● Cu Sanda Șandru în Rosina, Nicolae Urziceanu în Contele Almaviva, Alexandru Moisiuc în Figaro, Adriana Alexandru în Cherubino, vineri 19 decembrie, la ora 18, **Nunta lui Figaro.** În distribuție mai figurează: Gerda Radler (Suzana), Adina Iurașcu (Marcellina), Pompei Hărășteanu (Bartolo), Corneliu Fânățeanu (Basilio), Nicolae Bratu (Curzio), Ștefan Teodorescu (Antonio), Cornelia Angelescu (Barbarina). Dirijează Lucian Anca.

● Simbătă 20 decembrie, tot la ora 18, **Trubadurul.** Sub bagheta dirijorului Constantin Petrovici, principalii interpreți vor fi Vasile Martinoiu (De Luna), Victoria Bezetti (Leonora), Florin Farcaș (Manrico), Veronica Gârbu (Azucena).

● În matineul de duminică 21 decembrie figurează baletul **Spărgătorul de nuci** de P. I. Ceaikovski cu Mihaela Țigănuș, Elena Dacian, Gabriel Opincaru și Florin Brîndușă în rolurile principale. Dirijează Lucian Anca.

● Wagner — duminică seara: La ora 18, **Olandezul zburător** cu Nicolae Urdăreanu în rolul titular, Constantin Ene (debut în Erik), Lucia Becar (Senta), Pompei Hărășteanu (Daland), Veronica Gârbu (Mary), Nicolae Bratu (Cîrmaciul). Conducerea muzicală: Cornel Trăilescu.

● Luni 22 decembrie, la ora 18, este programat un concert cu arii și duete din opere de Wagner, Verdi, Ponchielli, Massenet, Puccini, Mascagni, U. Giordano. Ca invitați, semnalăm participarea artistului emerit David Ohanesian alături de Mihaela Agachi, Ion Micu (de la Opera Română din Cluj-Napoca), Ionel Voineag, Florin Georgescu, Alexandru Agache (de la Opera Română din Cluj-Napoca), Vasile Martinoiu, Pompei Hărășteanu. Conducerea muzicală o asigură dirijorul Cornel Trăilescu; corul îl conduce Stelian Olariu. Vasile Calomfirescu semnează regia, Roland Laub — scenografia.

● Rolul **Aida** din opera omonimă de Verdi îl va interpreta soprana Lucia Țibuleac, iar în Amneris va apărea mezzosoprana Rodica Mitrică. În Radames — Florin Farcaș, Nicolae Urziceanu în Amonasro, Alexandru Moisiuc (debut în Regele), Elena Simionescu (Marea preoteasă), Adrian Ștefănescu (Ramfis), Marcel Angelescu (Mesagerul). Dirijează Constantin Petrovici. Spectacolul urmînd a avea loc marți 23 decembrie, la ora 18.

● **La Fille mal gardée** de Herold-Lanchbery, balet devenit în regia Alexei Mezincescu **Precauțiuni inutile**, figurează pe afișul zilei de 24 decembrie, ora 18. Dintre interpreți notăm: Cristina Teodorescu, Laurențiu Guinea (debut în rolul Colas), Ștefan Bănică și Gheorghe Anghelus. La pupitru, Carol Litvin.

● Eugenia Moldoveanu, o Violetta de zile mari în **Traviata** de joi 25 decembrie (ora 18), avînd ca parteneri pe Florin Georgescu (Alfredo) și Vasile Martinoiu (Germont). Conducerea muzicală: Constantin Petrovici.

Cunoaşterea nu are limite!

Noul, un mod de a vedea lumea

Dr. ing. OCTAVIAN JUNCU
directorul Institutului de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru electronică

Cu toţii căutăm noul. Îl căutăm fiindcă dorim să adăugăm mereu ceva la ceea ce ştim, şi îl căutăm deoarece asociem noul cu „mai bine", îl căutăm pentru că aşa este firea omului.

Unii caută noul aşteptînd ca acesta să apară în viaţa lor şi consideră absolut normal ca în fiecare zi să descopere că a mai apărut ceva care pînă mai ieri nu exista.

Alţii şi-au făcut din truda pentru căutarea, pentru elaborarea noului o meserie, sensul vieţii lor.

Noul, acest motor care trage lumea înainte este asamblat uneori din fenomene şi elemente care ieri erau necunoscute, dar de cele mai multe ori se bazează pe munca migăloasă a multor truditori care cu răbdare, folosind experienţa tehnologică acumulată, combină şi pun cap la cap cunoştinţe dobîndite de multă vreme.

Cum ne apare nouă noul ? Practic, ca ceva care aparţine în mod firesc cotidianului, o prezenţă al cărei ritm de apariţie este într-o creştere exponenţială.

Nu este departe momentul în care aproape tot din ceea ce ne înconjoară va fi incontinuu nou.

Sîntem oare pregătiţi să facem faţă ritmului de înnoire de astăzi ? Dar pentru ritmul de înnoire de mîine ?

Şi ce înseamnă, de fapt, să fii pregătit să faci faţă ritmului de înnoire ?

Cred că înseamnă, pe de o parte, să poţi contribui tu însuţi la susţinerea şi dezvoltarea acestui ritm, deci trebuie să fii creator de nou, iar pe de altă parte, trebuie să ştii să foloseşti noul, să te adaptezi noului.

Ce este mai dificil : să creezi noul sau să te adaptezi lui ? Răspunsul nu reprezintă nici pentru una, nici pentru alta din întrebări soluţia unei probleme simple.

Pentru ca omul să poată inova, să poată crea noul, trebuie desigur să fie educat în acest sens încă din primele momente ale vieţii. Ce indică această educaţie ?Desigur, presupune acumularea unor cunoştinţe fundamentale cu spectru larg, implică acumularea unor cunoştinţe în domenii mai înguste, de specialitate; necesită o instruire cu privire la felul în care putem avea acces la cunoştinţele acumulate în domeniile care se intersectează, dar toate acestea nu sînt nici pe departe suficiente dacă la baza educaţiei nu stă dezvoltarea spiritului de creativitate.

Numai această calitate este în măsură să asigure omului posibilitatea de a-şi folosi cunoştinţele dobîndite pentru a inventa, pentru a crea nou. Cunoştinţele acumulate în cantităţi oricît de mari dacă nu se întîlnesc cu un spirit de creativitate rămîn sterile, nu generează nici inovaţii, nici noul.

Dacă acceptăm acest punct de vedere, atunci dascălii, toţi acei care se ocupă de instruire şi educaţie, trebuie să-şi pună întrebarea dacă educarea şi dezvoltarea creativităţii se regăseşte în mod corespunzător în toată activitatea noastră, dacă nu cumva această latură esenţială este uneori neglijată în favoarea amplificării continue a volumului de cunoştinţe pe care trebuie să le asimileze cei care învaţă. Personal cred că programele şcolilor noastre, modul de predare, modul de învăţare pot fi şi trebuie îmbunătăţite în continuare, tot mai substanţial în vederea dezvoltării cu prioritate a spiritului de creaţie, şi aceasta începînd de la cea mai fragedă vîrstă.

Dar fie că sîntem creatori de nou sau nu, sîntem înconjuraţi de nou şi „folosim" în permanenţă noul care de la o zi la alta deschide în faţa noastră posibilităţi de moment şi perspective la care nici cea mai înflăcărată imaginaţie, cu foarte puţin timp în urmă, nu îndrăznea să gîndească.

Noul poate fi folosit în slujba omului, a societăţii, dar, din păcate, şi în defavoarea omului, pentru distrugerea lui.

Energia atomică, electronica pot constitui cele mai bune exemple. Atomul, a cărui energie pune la adăpost omul de orice criză energetică, ameninţă, prin folosirea dată de om, cu distrugerea întregii planete. Electronica, cea care a oferit omului fascinante mijloace de comunicaţie (telefonul, radioul, televiziunea), care a creat tehnica de calcul, informatica, automatizările şi roboţii, a fost pusă în acelaşi timp şi în slujba distrugerii, şi dacă astăzi armele au ajuns atît de îngrozitoare, aceasta nu se mai datorează în primul rînd energiei nucleare, ci electronizării şi superelectronizării armelor.

Dar războiul stelelor nu este de fapt un război al electronicii ? Este, deoarece toate posibilităţile şi performanţele acestor arme sînt determinate de performanţele electronicii.

Cum folosim deci noul ? Ce facem pentru ca noul să nu se întoarcă împotriva noastră ? Creaţia va conduce la progres sau la distrugere totală ?

Iată întrebări la care nu numai că trebuie să răspundem, dar trebuie şi să ne educăm şi să trăim astfel încît răspunsul să fie în favoarea noastră. Ce este esenţial ? Esenţial este ca în procesul de educaţie, de instruire, copiii să înveţe încă de la cea mai timpurie vîrstă ce este bine şi ce este rău, ce este moral şi ce este imoral, ce este frumos şi înălţător şi ce este urît şi josnic.

Din nou cred că trebuie ca în realizarea programelor noastre şcolare să urmărim permanent ca ele să fie echilibrate, să conţină tot ceea ce se cere ca şcoala noastră, bine clădită, să-şi îndeplinească menirea de a forma oameni binelui. Aşa cum s-a arătat de atîtea ori, numai disciplinele exacte, disciplinele tehnice nu pot doar ele singure să formeze un om capabil să „înfrunte" şi să „stăpînească" noul. Matematica te învaţă să raţionezi corect, fără greşeală, dar în funcţie de premisele de la care se pleacă, raţionînd corect poţi să ajungi fie la o „faptă rea", fie la o „faptă bună". Un foarte bun electronist, după cum ne arată realităţile lumii de azi, poate pune la dispoziţia omului roboţi minunaţi, dar şi rachete de croazieră.

Iată deci justificarea profundă a politicii noastre şcolare care vizează educaţia multilaterală, înarmarea cu cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, dar şi cu o bogată cultură. Dacă înţelegi frumosul nu poţi să-l distrugi, nu poţi să fii rău. Dacă înţelegi muzica, dacă vibrezi la sunetele ei, nu poţi să lucrezi la maşini ucigătoare de moarte, dacă ştii istorie, nu poţi să nu-ţi dai seama cît rău au făcut omenirii minciuna şi demagogia, dacă ştii geografie nu poţi să nu înţelegi că avem cu toţii loc pe Terra şi că aceasta ne poate hrăni şi adăposti pe toţi, dacă i-ai citit pe marii poeţi şi literaţi ai lumii, dacă te-ai pătruns de adevărul marilor filozofi ai omenirii nu poţi să nu simţi o nevoie stringentă de a face bine.

Dacă nu ştii toate acestea, răul te paşte la tot pasul şi ai puţine şanse să te fereşti de el. Crede oare cineva că în toate vremurile clasele exploatate au fost ţinute departe de cultură numai întîmplător ? Categoric nu. Cultura deschide orizonturile înţelegerii, pe temeiul ei s-a ivit şi se dezvoltă însă teoria, concepţia revoluţionară despre natură şi societate.

Noul într-o lume fără cultură îşi pierde sensurile.

Fiecare avem o profesie pe care o servim şi ne străduim să o împingem înainte, dar fiecare trebuie să avem rădăcini adînc înfipte în cultură.

Spiritul creator în lucrarea pămîntului

CONSTANTIN PINTILIE, rectorul Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu"

Pămîntul a cerut dintotdeauna, pentru a rodi, muncă făcută cu dragoste şi competenţă.

Secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, statuînd conceptul de nouă revoluţie agrară, a definit, de fapt, o amplă mutaţie în modul de a gîndi şi înfăptui agricultura, căci noua revoluţie agrară presupune realizarea unor transformări radicale, cantitative, şi, prioritar, calitative, atît ale bazei tehnico-materiale, cît şi în organizarea şi conducerea producţiei, în reorganizarea activităţii de cercetare ştiinţifică şi transformarea sa în mod efectiv de acţiune în agricultură, în relaţiile de producţie şi sociale şi, poate în primul rînd, în felul în care sînt pregătiţi specialiştii în acest domeniu.

„Agricultura devine o înaltă specialitate" — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, şi dacă realitatea a cerut totdeauna specialistului în agricultură efortul pentru o pregătire practică foarte serioasă care, dublînd pregătirea teoretică, să îi dea posibilitatea unei acţiuni competente, noua revoluţie agrară a impus şcolii superioare agricole o modificare fundamentală a structurii sale teoretice şi practice.

Studentul, viitorul specialist în agricultură este, fără îndoială, un om al producţiei. Numai că a fi un om al producţiei capătă, în condiţiile noii revoluţii agrare, o semnificaţie de o complexitate impresionantă. Agricultură, în viziunea politicii agrare a partidului nostru, a secretarului său general, înseamnă sporirea permanentă a producţiilor, în condiţii de eficienţă economică din ce în ce mai ridicată şi de îmbunătăţire permanentă a calităţii produselor agricole, iar acestea nu pot fi îndeplinite fără o determinare strictă a progresului agriculturii în funcţie de cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii.

În această realitate, a fi om al producţiei înseamnă a fi capabil să răspunzi nevoilor producţiei de pe poziţia unui specialist multilateral pregătit, înarmat cu cele mai noi cunoştinţe teoretice, capabil să desfăşoare o intensă activitate de cercetare ştiinţifică, adică să acţioneze creator la locul său de muncă.

Un asemenea mod de a înţelege locul şi rolul specialistului agricol presupune modificări fundamentale în felul în care este înţeleasă şi realizată pregătirea teoretică şi practică a viitorilor specialişti. S-au introdus specializări inexistente în trecut în România : horticultura, zootehnia, mecanica agricolă, îmbunătăţirile funciare, piscicultura, industria alimentară, economia agriculturii. Integrarea învăţămîntului cu producţia şi cercetarea ştiinţifică a devenit coordonată fundamentală a noului proces instructiv-educativ. Expresie a gîndirii creatoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, care arăta că „o sarcină primordială care se ridică în prezent în faţa învăţămîntului de toate gradele o constituie asigurarea unei mai strînse legături între şcoală şi viaţă, între şcoală şi nevoile practicii", noul mod în care în învăţămîntul superior agricol este asigurată pregătirea practică a studenţilor pe fundamentul unei solide pregătiri teoretice şi al unei intense activităţi de cercetare ştiinţifică, răspunde cerinţelor unei agriculturi moderne. În acest sens, din programul complex de acţiuni menite să aşeze învăţămîntul superior agricol pe baze noi, revoluţionare, trebuie amintit faptul că toate unităţile de învăţămînt superior posedă în prezent ferme şi staţiuni didactice experimentale, în cadrul cărora studenţii au posibilitatea aplicării directe a cunoştinţelor teoretice, verificării practice a rezultatelor cercetării ştiinţifice în care sînt implicaţi alături de dascălii lor. Cercetarea ştiinţifică studenţească este axată pe soluţionarea marilor probleme ale agriculturii noastre, temele sale fiind extrase din programele naţionale, prin contracte de cercetare încheiate cu institutele de cercetare ale Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice sau cu unităţile productive, răspunzînd, în acest fel, direct noilor cerinţe ale integrării învăţămîntului cu cercetarea şi producţia expuse de către academician doctor inginer Elena Ceauşescu, preşedintele Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, de la tribuna înaltului forum al Congresului Ştiinţei şi Învăţămîntului.

Om al producţiei, studentul de astăzi execută, practic, toate lucrările agricole specifice diverselor genuri de soluri, elaborează soluţii noi unor probleme prioritare ale agriculturii noastre, soluţii bazate pe cercetare ştiinţifică, pentru că, om al producţiei, specialistul agricol de mîine trebuie să fie capabil, din primul moment după absolvirea facultăţii, să acţioneze creator la locul său de muncă, adică să fie un permanent promotor al ideilor noi, el însuşi inovator, participant direct la realizarea noii revoluţii agrare în România socialistă.

Flora medicinală din Asia şi Africa în atenţia specialiştilor români

Redescoperirea medicinei tradiţionale reprezintă, fără îndoială, una din importantele achiziţii ale terapiei actuale. La loc de frunte se situează fitoterapia, sau reevaluarea ierburilor de leac prin armele ştiinţei moderne, domeniu în care specialiştii români se bucură de un larg prestigiu internaţional, descoperirile şi tehnicile lor de lucru fiind preluate cu îndreptăţită încredere şi speranţă în multe ţări din lume. Am mai vorbit despre toate acestea, dar o vom face din nou, folosind de data aceasta informaţiile puse la dispoziţia revistei noastre de către Oficiul Centrului comun O.N.U.D.I. România.

Vom reaminti pentru început cititorilor noştri că Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială — faţă de care România se află într-un acord de reciprocitate, ca participantă şi beneficiară a cooperării internaţionale pentru dezvoltarea industrială a ţărilor în curs de dezvoltare — îşi propune în principal următoarele obiective : facilitarea transferului de tehnică şi informaţii tehnice ţărilor în curs de dezvoltare ; Extinderea contactelor directe cu mijloacele tehnice ale ţărilor dezvoltate ; formarea de personal tehnic autohton în ţările în curs de dezvoltare.

Relatarea noastră va fi dedicată în exclusivitate contribuţiei României la constituirea unei industrii farmaceutice, bazate pe plante medicinale, în unele ţări din Asia şi Africa, specialiştii români fiind consideraţi printre cadrele de elită ale domeniului, printre cei mai buni din lume, conducerea O.N.U.D.I. apelînd în repetate rînduri şi în mod preferenţial la serviciile lor. Astfel, recent, s-a încheiat la Bucureşti cea de-a 5-a ediţie a Programului de pregătire a specialiştilor pentru valorificarea plantelor medicinale, seminar la care au participat delegaţi din Africa centrală, Zair, Camerun, Benin, Burundi, Madagascar, Ciad, Haiti şi Guineea. Prelegerile au fost ţinute de profesori ai învăţămîntului universitar, de specialişti din industria farmaceutică şi institutele de cercetări. Dar în afara cursurilor teoretice, s-au desfăşurat lucrări practice precum şi vizite în întreprinderi de profil. Mai exact spus, delegaţi din nouă ţări ale lumii au venit să înveţe în România cum se identifică sau se înfăptuiesc culturile de plante medicinale şi care sînt metodele cele mai eficiente, mai moderne, pentru obţinerea de medicamente naturale.

S-a procedat de asemenea, în mai multe rînduri, la trimiterea în ţări din Africa şi Asia a unor unităţi mobile, a unor colective itinerante alcătuite din botanişti, chimişti farmacişti, scopul unor asemenea misiuni fiind tot unul de profundă solicitudine omenească, de instruire şi formare de cadre de specialişti în aceste ţări, de cartare a florei medicinale şi de depistare a unor plante cu virtuţi terapeutice de excepţie, şi, în cele din urmă, de implementare a unor tehnici pentru prelucrarea farmaceutică a acestor daruri ale naturii. Au participat reprezentanţi de frunte ai farmacopeii naţionale, în Afganistan şi Nepal, profesorul dr. Ioan Ciulei de la Facultatea de farmacie din Bucureşti, farm. dr. Ovidiu Bojor de la Institutul pentru controlul de stat al medicamentului şi cercetări farmaceutice (cunoscut cititorilor noştri ca fecund autor de medicamente originale) şi Ioan Minea din partea Oficiului comun O.N.U.D.I. ; cealaltă misiune pentru cercetări în Sudan, Ruanda, Tanzania, Burundi şi Botswana, a fost încredinţată unui colectiv alcătuit din farm. Adrian Iuganu, de la „Biofarm", Liviu Neguţ de la Fabrica de medicamente Bucureşti, ing. Emil Păun de la Staţia experimentală de plante medicinale Fundulea şi ing. Ioan Minea. În urma acestor cercetări, în ţările respective s-a putut trece la valorificarea florei medicinale existente şi la obţinerea primelor şarje de produse farmaceutice cu efecte antidiareice, antitusive, revulsive, antihelmetice, cardiotonice etc.

Vom mai nota, în sfîrşit, că tot la propunerea conducerii O.N.U.D.I., România a construit două staţii pilot pentru extragerea principiilor active din flora spontană şi culturile dirijate. Prima, amplasată în Ruanda, a fost proiectată de I.I.T.P.I.C. Bucureşti şi construită de Întreprinderea de utilaj chimic din Bucureşti. Cea de-a doua, destinată Tanzaniei, a fost realizată tot pe baza unui proiect original (autor secţia de proiectare a Centralei industriale de medicamente şi cosmetice) şi executată de Întreprinderea de utilaj chimic din Făgăraş. În tot acest răstimp, România a continuat să ofere asistenţă de specialitate ţărilor în curs de dezvoltare. Iată cîteva exemple : experienţa specialiştilor români a fost transmisă în continuare în Camerun şi Mali de către ing. agronom Anastasia Naum, în Algeria şi Camerun de chimist Constanţa Rizescu (Biofarm), în Burundi de prof. dr. Emanoil Grigorescu (Facultatea de farmacie din Iaşi), în Tanzania şi Botswana de Adrian Iuganu, iar Ovidiu Bojor a revenit pentru o perioadă îndelungată în Nepal.

Sînt mărturii emoţionante de colaborare şi solicitudine între statele lumii, sînt exemple ce atestă prestigiul internaţional de care se bucură ştiinţa românească.

LIVIU TIMBUS

Știința, în fișa de pontaj a uzinei

Luptînd să se vindece de boala numită criza de energie, omenirea a descoperit pe lîngă soare, vînt etc., și o nouă resursă numită : gospodărirea mai judicioasă a energiei existente. Or, pentru a o administra în regim optim, una din condiții este să poți să asculți cît mai des cu un fel de stetoscop pulsul energiei în fiecare consumator. Cam așa ceva și-au propus și Întreprinderea de Elemente de Automatizare — F.E.A. cînd a realizat aparatura EGOPEC — echipament pentru gestiunea operativă a energiei la consumatori. Ea ne poate arăta consumul de energie electrică al fiecărui consumator în parte, atît instantaneu, cît și în ultimele 24 de ore. Cum este constituit acest aparat, nu mai mare decît 2 radiouri Gloria, și ce se petrece în „mintea" lui limpede, încît poate executa atîtea operații delicate și pretențioase ? Pe fiecare utilaj, sau atelier, sau secție se montează cîte un contor cu generator de impulsuri care transmite EGOPEC-ului informații continue privind consumul de energie electrică al acestora. EGOPEC-ul are în „anatomia" lui un modul care conține un microcalculator cu microprocesor și un modul de intrare impulsuri, traduse de fapt în kilowați. Acest aparat miniaturizat, dar cu o „deșteptăciune" invers proporțională cu mărimea lui, prelucrează semnalele primite de la contoare și poate afișa consumul de energie în momentul respectiv sau pe un interval de timp, calculînd în plus și puterea medie pe 10 secunde, sfert de oră sau oră. Dotat cu memorie și fiind un gestionar de kilowați scrupulos pînă la cele mai mici detalii, echipamentul vizualizează pe un display sau transcrie pe o imprimantă ce face de fapt cu energia un consumator, acum, sau cu o zi în urmă, din sfert în sfert de oră. În plus, fiecărui utilaj i se pot fixa baremuri maxime de consum, iar în momentul depășirii lor, aparatul avertizează optic această limită atinsă alarmant. O mulțime de consumatori pot fi conectați la EGOPEC, și anume 30, micul aparat avînd nu numai „forța" de a supraveghea atît „indivizi", dar și „discernămîntul" de a-și îndrepta privirea asupra lor și în parte, și grupați în 4 colective alese după dorință. Avînd în față o

Diagnostic electronic al consumului de energie

radiografie atît de completă a consumurilor de energie pe utilaje, momentan și în „rulare" din memoria aparatului, un dispecer poate lua măsuri operative pentru evitarea depășirii limitelor admise și interveni în fluxurile tehnologice, pentru a obține o curbă de consum a kilowaților mai uniformă, mai bine repartizată în timp. Ce diferență între eficacitatea deciziilor luate cu datele în orice moment „pe masă", exacte, pe fiecare consumator, și în dinamica lor și situația cînd nu este montat EGOPEC-ul și un om citește din timp în timp la contorul întreprinderii un consum global de energie care nu-i dă posibilitatea diagnosticului unde anume este o „hemoragie" de kilowați ? Acum, cînd se pune tot mai mult problema unui regim de „alimentație rațională" cu energie electrică, fiecare întreprindere ar trebui să apeleze la serviciile foarte utile ale unui astfel de aparat care nici nu costă mai mult de 60 000 de lei. De altfel, și întreprinderile de rețele electrice îl pot folosi cu mare eficiență, putînd să „monitorizeze" energetic în detaliu un mare număr de consumatori. Exemplele Întreprinderii de Avioane Bacău, a Combinatului de Oțeluri Speciale Tîrgoviște și a Întreprinderii de Rețele Electrice Galați care s-au dotat cu această aparatură ar trebui urmate de cît mai mulți, pentru că eficiența este evidentă. Cine sînt „părinții" trecuți pe actul de naștere al EGOPEC-ului ? Ei se numesc inginerii Constantin Rădescu și Cristian Romanescu de la F.E.A., care în colaborare cu ICEMENERG-ul, au construit cu forțe proprii, după o concepție românească acest mic aparat, dar de mare altitudine științifică. Drumul și căutările n-au fost o autostradă lină, au apărut poviirnișuri și văi abrupte. S-a trecut prin 3—4 variante pînă a se ajunge la această construcție miniaturizată, cu consumuri de materiale și energetice mici, dar cu precizie și fiabilitate mari. În estul Europei EGOPEC-ul este pe primul loc în domeniu. Pașii următori ? O perfecționare din mers a tipului existent și un echipament mai puternic de telegestiune a consumatorilor dintr-un județ pentru întreprinderile de distribuție a energiei electrice. EGOPEC-ul ne întinde o mînă de ajutor prețioasă în gospodărirea mai judicioasă a energiei. Să i-o acceptăm de urgență !

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Soarele în cămările toamnei

Grijile pămîntului nu se isprăvesc nici pe departe o dată cu culegerea roadelor, hrana noastră depinzînd în mare măsură de „gospodărirea „cămărilor" toamnei.

Procesul de uscarea produselor și în mod special cel de uscarea cerealelor — absolut necesar pentru pîinea viitoare — este în agricultură un consumator important de energie.

Laboratorul de energetică solară a „Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice", a luat în studiu de cîțiva ani modalitățile care să prelungească efectul binefăcător al razelor de soare, chiar și după ce spicele nu se mai leagănă în adieri de vînt. Cu alte cuvinte „a fost pus soarele la treabă" și pentru milioanele de boabe adunate în hambare.

Începînd cu luna iunie, încă de la recoltarea orzului, disponibilitățile de energie solară sînt mari, ceea ce oferă condiții de utilizare a ei din plin, pînă în septembrie. Pe perioada septembrie-mai, radiația globală este, după cum se știe, mult mai redusă. Cu toate acestea, ne asigură inginerii Th. Ionașek, P. Zara și Fl. Stănescu, autorii invenției „Baterie și captator solar pentru producerea aerului cald", se poate conta și în lunile mai reci ale anului pe un aport al radiației solare. În procesele de uscare, pentru preîncălzirea aerului.

Instalația solară propriu-zisă este formată dintr-o suprafață de captatoare solare plane și o tubulatură de transport a aerului cald. Prima componentă constituie, parțial, acoperișul construcției la care se folosește. Aici are loc conversia energiei radiației solare în energie termică, iar aceasta este transmisă la rîndul său purtătorului de căldură — aerul din mediul ambiant. Cu ajutorul unui ventilator, agentul termic (aerul cald) este aspirat prin conducta de transport și refulat în uscătorul de cereale. În perioada de lipsă a radiației solare, instalația nu se dovedește deloc inutilă, rolul pe care-l îndeplinește în acest caz fiind de preîncălzire a aerului (agentul de uscare). Iată despre ce este vorba : în tehnologia de conservare a cerealelor este absolut necesară și aerarea masei din depozit, operație ce se făcea pînă acum cu aer la temperatura mediului ambiant, deci cu o anumită umiditate.

Instalația solară de concepție ICSITEE, neavînd piese în mișcare se dovedește fiabilă, necesitînd manoperă de exploatare și întreținere foarte redusă. Sînt eliminate operațiile de transport, depozitare, conservare, alimentare, necesare în cazul arderii combustibililor lichizi sau solizi. Se elimină, de asemenea, operații implicate de arderea cărbunelui, cu depozitarea și transportul cenușii. Ceea ce este însă cel mai important, argumentul hotărîtor pentru necesitatea cunoașterii și aplicării acestei invenții, ar fi eficiența sa economică. Fiecare instalație duce la reducerea cu circa 100 tone combustibil convențional pe sezon. Toate aceste avantaje se pot obține cu cheltuieli foarte mici. Asemenea captatoare solare pentru producerea aerului cald au fost montate într-o serie de județe ale țării. Beneficiarii se arată extrem de mulțumiți de felul în care roadele muncii lor se păstrează în noile „cămări", vegheate de razele soarelui.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Din istoria astronomiei de amatori din România

Contra amiral Urseanu

De fapt, cei dintîi astronomi-amatori de la noi au fost oamenii neoliticului de pe teritoriul României de astăzi. Observarea cerului i-a făcut să însemne motive solare, lunare, reprezentări de stele în cadrul decorațiilor cu care ornamentau ceramica specifică acestei epoci.

Chiar dacă mai tîrziu, în vremea geto-dacilor, astronomia era practicată sistematic în primul rînd de cărturarii-sacerdoți de la curtea regelui — o spun izvoarele greco-latine și urmele arheologice descoperite — este neîndoielnic că și cunoștințele astronomice acumulate în popor se dezvoltaseră (de altfel, cum știm din scrierile celor vechi, erau răspîndite printre oamenii de rînd și de către marii preoți, asemenea lui Deceneu).

Trebuie de asemenea menționat că domnitori ca **Petru Rareș, Petru Șchiopul, Dimitrie Cantemir** au fost pasionați ai astronomiei, și-au procurat instrumentele existente în vremea lor și au făcut observații. Să nu îl uităm nici pe umanistul sas **Johannes Honterus**, care a scris chiar un manual de astronomie în versuri, mult folosit nu numai în Transilvania, ci și în toată Europa Centrală.

Un adevărat părinte al astronomiei de amatori din țara noastră a fost poetul **Costache Conachi** (1778—1849). Printre numeroasele sale poezii de dragoste, întîlnim și versuri care dovedesc interesul său viu pentru astronomie, ca de pildă :

Răsăritul și apusul,
Miazăzi și miazănoapte,
A planeților tot cursul
Și stihiile cu toate...

Scriitori români de frunte, printre care **Grigore Alexandrescu, Mihai Eminescu, I. L. Caragiale** au avut preocupări de astronomie, care au iradiat în versurile lor și în proza așternută. În poezia **La steaua**, Eminescu substantializează poetic anul-lumină și implicațiile spațio-temporale ale acestuia, iar manuscrisele sale, păstrate la Biblioteca Academiei, cuprind texte detaliate de astronomie, privitoare la planeta Pămînt, la Soare, Lună, sateliții naturali, meteoriți, asteroizi, stele, fenomene astronomice, forțele care acționează în Univers.

La începutul veacului nostru, astronomul amator **Ion Corbu** elaborează o teorie cosmogonică originală, care s-a bucurat de răsunet și peste hotare, iar un alt astronom amator, **Alexandru Costin**, se numără printre primii din lume care face observații asupra stelei Nova Persei, ce se ivise pe cer.

Două personalități — pe cît de interesante, pe atît de dinamice — dintre care una aproape cu totul uitată, ilustrează apoi în continuare astronomia noastră de amatori. Este vorba în primul rînd de amiralul **Vasile Urseanu** (1848—1926), participant la Războiul Independenței în marina militară, apoi membru fondator al Societății naționale de navigație maritimă, deprins ca navigator cu observații astronomice foarte precise. După trecerea în rezervă, s-a consacrat trup și suflet cosmologiei, fără să uite farmecul călătoriilor de altădată. A construit la București, pe actualul bd. Ana Ipătescu — pe propria cheltuială — un observator (unde și locuia), care o vreme i-a și purtat numele. L-a dotat cu o lunetă Zeiss instalată într-o cupolă, unde făcea observații. **„Mi-am construit casa în formă de yacht, cu cupolă de observator** — scria el —, **ca în același timp cînd fac observații cu luneta pe bolta cerească, să am senzația că plutesc și pe mare".** Aci a luat naștere în 1907 Societatea astronomică română „Camille Flammarion", al cărei prim președinte a fost, iar în 1910 s-a inaugurat Observatorul astronomic popular, la care aveau acces toți membrii societății.

În această veritabilă capitală a astronomiei românești de amatori, și-a desfășurat o mare parte din activitate **Victor Anestin** (1875—1918), „acest mare apostol al științei", cum l-a numit savantul C.I. Parhon, aci a fost redactată, sub conducerea sa, prima revistă de astronomie românească (a 12-a din lume), denumită „Orion" (1907—1912), de un deosebit interes pentru istoria culturii științifice din țara noastră. Fiu al actorilor Ioan și Maria Anestin, coleg de liceu la Craiova cu Gheorghe Țițeica, Victor Anestin nu a dispus de mijloacele materiale pentru a-și termina studiile universitare (o bursă i-a fost refuzată). În schimb, și-a însușit, ca autodidact, o vastă cultură științifică și beletristică. A lucrat în presă : corector, redactor, editor de reviste de popularizare a științei : „Ziarul științelor populare" l-a redactat singur și fără a fi plătit, izbutind să-i ridice tirajul de la 4 000 la 20 000 exemplare — ceea ce era enorm pentru acea vreme. A fost secretarul Societății astronomice române „Camille Flammarion". A inițiat, împreună cu Gh. Țițeica, Societatea Prietenii Științei, împreună cu C.I. Istrati o Universitate Populară, de asemenea colecții de lucrări de popularizare, printre care **Știința pentru toți**. A dat totodată o pildă de creativitate, efectuînd studii privind distribuția stelelor în Calea Lactee, observații asupra planetei Venus în 1911, a sintetizat, într-o comunicare, prezentată la Academie, observațiile astronomice consemnate de cronicari, a întocmit o **Cronologie astronomică** ; a elaborat și tradus mai bine de 100 de lucrări, științifice și literare, de asemenea peste 10 000 de articole în ziare și reviste, a fost un maestru al exprimării ideilor științifice într-o formă artistică. O întreagă generație a învățat să observe bolta și constelațiile, ca și fenomenele cerești, din scrierile lui. A murit totuși în sărăcie, la 43 de ani, după ce își vîndu se pînă și biblioteca.

Dintre astronomii amatori trebuie neapărat menționat și **Victor Daimaca** (1892—1969), care a înființat încă din liceu un cerc de astronomie. Deși nu dispunea decît de un binoclu, a descoperit în 1943, pe cînd era profesor la Tg. Jiu, două comete, care au fost denumite **Daimaca 1943 c** și **Van Gent-Peltier-Daimaca 1943** (ultima simultan cu alți doi observatori ai cerului), înscriind astfel un nume românesc în terminologia astronomică internațională.

Mișcarea astronomică de amatori continuă și astăzi în toată țara, nenumărate cercuri de pasionați ai observării cerului desfășurînd o activitate pasionată. La București, ea se grupează mai ales în jurul Observatorului Astronomic al Municipiului București (continuatorul Observatorului Astronomic Popular), sub conducerea dr. **Harald Alexandrescu**. Aci funcționează și Astroclubul Central București, se desfășoară cursuri de astronomie și mecanică cerească, sînt organizate seminare și simpozioane pe diferite teme, expoziții, activează un cerc de constructori ai instrumentelor astronomice.

I. M. ȘTEFAN ■

„Ce ţie nu-ţi place..."

Însemnări despre morala în bloc de VASILE BARAN

Mă întîlnesc în colțul străzii cu administratorul blocului în care locuiesc, Constantin Stoescu, și ne observăm reciproc o bucurie care, desigur, ne înviorase privirile. Îi povestesc imediat :

— Îmi stătuse ceasul... După douăzeci și cinci de ani...

Administratorul a rîs :

— Asta nu-i a bună.

— Ba este, i-am spus eu, că am întîlnit un moment frumos. În fața mea se afla unitatea 25 de pe strada 30 Decembrie nr. 8 a cooperativei „Artă și precizie" (Uite că mi-am notat totul în carnetul meu de reporter) și după ce intru, într-o clipită, o tînără din breasla meșterilor ceasornicari, Greta Niță, mi l-a și pus, ungîndu-i arcul, în funcțiune. De-o amabilitate care s-ar cere întîlnită peste tot în unitățile noastre de servicii pentru populație, tînăra tehniciană m-a sfătuit, totodată, să nu întîrzii să duc acolo ceasul pentru curățat. În explicațiile ei mi-a apărut ca un medic devotat profesiunii, care-și propune să prevîntîmpine o boală : „Să țineți la el că-i un ceas bun. Și dacă v-a arătat atîta vreme ora, purtați-vă cu el ca un prieten !"

Administratorul îmi povestește, la rîndu-i, că tocmai se despărțise și el de cîțiva oameni care merită toată stima noastră : meșteri de la ICRAL — Cotroceni, care au reparat ireproșabil și într-un timp scurt întreaga instalație de încălzire a blocului. Mi-i numește pe șeful serviciului producție, ing. Nicolae Ionescu, care s-a îngrijit de bunul mers al întregii lucrări, pe proiectantul Marin Stănescu, pe șeful echipei de instalatori, Ion Ștefan, pe maistrul Dumitru Badea, Casandra Ilu, o femeie extraordinară care a făcut izolația țevilor „ca pentru propriul ei apartament".

Ceva mai tîrziu, ajunși acasă aveam să subliniez această apreciere în carnetul meu, ca pe-un motto, fiindcă administratorul s-a pornit, deodată, să-mi vorbească nu despre relațiile dintre meșteri și cetățeni, dintre unități de prestare de servicii și asociații de locatari, așa cum m-aș fi așteptat (dat fiind începutul discuției noastre) ci de acelea care se nasc, se închegă și se dezvoltă între locatarii înșiși. El mi-a descris mai întîi blocul în chipurile cele mai diferite, un fel de înfățișări sui generis la care, mărturisesc, nu mă gîndisem pînă atunci. Administratorul a comparat mai întîi blocul cu un vapor, iar apartamentele cu niște cușete, firește cu forma și spațiul pe care le știm, dar legate între ele întocmai ca niște cușete suprapuse. Astfel încît nu poți să ai doar grija cușetei tale. Tavanul tău e podeaua celui de deasupra, iar parchetul pe care calci de-atîtea ori zi și noapte e tavanul celui de desubt, un fel de cer ce poate fi senin sau zguduit de furtuni. În apartamentul tău zugrăvești, îți instalezi cea mai frumoasă mobilă, păstrezi cea mai plăcută atmosferă, dar o singură țeavă de la etajul de sus, spărgîndu-se, ți-l poate inunda. Tot așa cum și o avarie a țevii care trece prin peretele tău din sufragerie sau din bucătărie produce stricăciuni vecinului de jos. O bătaie nervoasă în caloriferul de la etajul IX, cu scopul de a se face liniște undeva pe la etajul VII, transmite zgomotele pînă la parter, alertînd întregul tronson. Ți-ai controlat bine totul înainte de a pleca, dar vecinul a lăsat robinetul deschis. Undeva, mai sus ori mai jos, un aragaz rămas aprins poate isca o explozie în întregul bloc. Cei de pe vaporul „Titanic" au fost cuprinși deopotrivă de groaza tragediei. Se spune că un miliardar și-ar fi oferit tot aurul să scape cu viață, dar atunci nimic n-a mai contat. A dispărut în valuri cu aur cu tot. Pe urmă, administratorul a comparat blocul cu un sat pe verticală. Locuitorii aparțin aceleiași obști și relațiile dintre ei trebuie să fie mereu înnobilate de un respect reciproc. Acest respect își are baza în aceeași grijă și în același spirit de responsabilitate pentru viața blocului, pentru trăinicia și frumusețea lui.

— Am cunoscut — mi-a povestit administratorul — un caz de care-ar putea stîrni zîmbete, dar eu îl socotesc o întîmplare cu totul nedorită. Unui locatar dintr-un bloc turn, care locuia la ultimul etaj i-a răsărit pe terasă, dintr-o sămînță adusă de vînt, un plop. Asta s-a întîmplat toamna, iar în vara următoare locatarul și-a putut instala sub ramurile lui (se știe cît de repede cresc plopii !) un șezlong. Nici că se putea un umbrar mai nimerit. Numai că rădăcinile arbustului începuseră să spargă dalele terasei. „Ei, și ce vreți, — s-a răbolit el cînd i s-a spus să-l smulgă de-acolo — e terasa mea !" Era și nu era. Nu poți face cu terasa apartamentului în care locuiești ce vrei, ea aparținînd, de fapt, întregului bloc. Spiritul de civilizație ne cere să privim exteriorul blocului în care locuim ca pe un interior al fiecăruia dintre noi. Spiritul de civilizație ne cere să privim și strada ca pe un interior al nostru.

Administratorul Constantin Stoescu îmi spune o idee la care — îi mărturisesc — reflectasem și eu de-atîtea ori ! Mai întîi însă îmi amintește zicala întîlnită în copilărie în cărțile de școală primară și-atît de răspîndită pe-atunci (de ce-o fi dispărut acum ?) „Ce ție nu-ți place, altuia nu-l face !" Adică dacă ție nu-ți convine un lucru, nu-l obliga pe celălalt să-l suporte. Adică, dacă la ora 12 noaptea tu ai vrea să dormi, dar nu poți din cauza petrecerii cu magnetofoane și stații infernale de amplificare a zgomotului, nu-l imita în noaptea următoare, la rîndu-ți, pe tulburenți. Care era ideea administratorului blocului în care locuiesc ? Anume faptul că există un comportament specific al locatarului. Nu al muncitorului, nu al tehnicianului, nu al inginerului, nu al medicului, nu al economistului, nu al profesorului, nu al pilotului de avion, nu al șoferului de taxi, nu al șoferului de camion, nu al elevului, nu al studentului, ci pur și simplu, al locatarului. Adică, al acelui cetățean care nu se mai află nici în uzină, nici pe șantier, nici în instituție, ci acasă la el. Un om care se comportă civilizat pentru că așa este normal, pentru că așa se comportă oamenii normali, specia umană. Dar în același timp el se comportă într-un anumit fel pentru că așa îi cere societatea. Fiecare societate își are exigențele ei, în orice societate există acte permise și acte interzise. O comportare omenească este cu atît mai firească în societatea noastră unde normele sînt întemeiate pe conștiința unui scop comun tuturor membrilor săi. Aceste norme sînt bine și foarte bine cunoscute. De ce totuși încalcă unii oameni regulile de conviețuire socială ? E limpede că e vorba aici de conștiință, de simță față de tine însuți, de responsabilitate.

Administratorul caracterizează, în sfîrșit blocul ca pe o microsocietate, cu reguli care își au izvorul în codul etic al marii societăți. Un bloc e un grup social întîmplător, dar care devine, în cele din urmă, permanent. Întîmplător, pentru că oamenii care ajung să fie vecini nu s-au cunoscut, nu s-au ales unul pe celălalt după criterii dorite și nici n-au fost selecționați de cineva ca pe o echipă cu care ai de îndeplinit un anumit scop. Permanent, pentru că — așa e viața ! — pe măsură ce se cunosc, relațiile devin tot mai strînse, se nasc sentimente de stimă, de respect, de bunăvoință, de încredere, de într-ajutorare... După opinia administratorului gradul rece de civilizație al unui cetățean e mai ușor de măsurat într-un bloc, decît într-o unitate de producție. Fiindcă la el în casă omul, eliberat de obligațiile impuse de locul de muncă, s-ar putea considera într-un spațiu care-ar fi numai al său, necontrolat de nimeni. Dar iată că aici constrîngerea e în primul rînd de ordin interior : gîndești, simți, acționezi după impulsuri proprii, în conformitate cu cerințele generale. Fiindcă omul are două nașteri : una naturală și alta socială. Nu poți spune : „Fac ce vreau ! Sînt la mine acasă !", din moment ce, în cazul nostru, casa e într-un bloc, blocul pe o stradă, strada într-un cartier, cartierul într-un oraș, orașul într-o societate cu reguli precise de comportament.

Mă uit la ceas. Administratorul consideră gestul ca pe-o dorință de a încheia discuția.

— Nu sînt grăbit, îi spun. Îmi place cum merge. Și mă bucur că a fost reparat cu amabilitate. Bătrînul meu ceas acum parcă surîde. O să-l duc și la curățat. Știi cu ce compară sociologii rolul poliției în viața societății ? Cu acela al uleiului pentru motor. Fără respect reciproc viața oamenilor ar fi imposibilă

Administratorul mă aprobă și se ridică repetînd zicala : „Ce ție nu-ți place...". Apoi adaugă :

Dar iată și o zicală românească plină de înțelepciune : „Bună cuviință pe buze și mîna la pălărie nu costă nimic, dar gestul e plăcut". Și încă una, ca încheiere : „Politețea mai poartă și frumosul nume de omenie".

Cronica șoselei

Glumă proastă

Bătrînul avea chef de vorbă. Întins pe un așternut de fîn în cotiga cu două roți, discuta cu nepoțica care conducea arhaicul vehicul. „Nici nu-mi vine a crede ce repede ai crescut, scumpa mea nepoată. Parcă mai ieri îmi cereai să-ți spun povești. Făceai chiar aprocieri critice la adresa unora din ele". „Citește-mi alta, asta e prea plictisitoare", ori „Mie nu-mi plac poveștile cu morți. Oamenii buni să nu moară, numai zmeii să piară, că sînt răi". Apoi bătrînul, care în ciuda celor 75 de ani era încă un tehnician veterinar extrem de căutat, trecu la altă temă, cea a animalelor de povară. Începu cu măgarii, subliniind calitățile lor deosebite. Îi făcu Nicoletei un larg expozeu în legătură cu rolul lor în economie, cu perspectivele dezvoltării creșterii acestor harnice și modeste animale în localitatea lor, pentru ca apoi să tabere asupra celor care vorbesc în batjocură și persiflează acest cuminte și extrem de folositor animal. „Adevărul e că cei care îl iau în rîs sînt mai proști ca mult decît aceste patrupede și ar merita ei epitetul de măgar, în sensul în care acest cuvînt a intrat în vorbirea oamenilor. Stau și mă gîndesc ce a determinat pe acei oameni care, bineînțeles, nu cunosc realitățile satului, să-și formeze o părere atît de deformată despre aceste animale. Vorba aia, se mulțumesc cu puțin, sînt harnice, răbdătoare. Că au urechile prea lungi și disproporționate în raport cu capul ? Eu i-aș sfătui pe unii dintre cei care rîd de măgari să se uite mai cu atenție în oglindă". La această fază a convorbirii, nepoțica, o fată de 18 ani, frumușică foc, bine făcută, campioană pe județ la săritura în înălțime, izbucni în rîs. „Cît e de amuzant, bunicule, să te asculte cineva ! Aș merge cu mata pînă dimineață, savurîndu-ți poantele. E drept, citit literatură. Și n-aș putea spune că tu reprezinți o excepție". „Dar mata, bunicule, care ești în comună o adevărată personalitate ? Vorba aia, știi toate meseriile, ca să nu mai vorbesc de cea de bază, pe care o faci în mod strălucit. În scurta mea viață n-am auzit pe cineva spunînd : „uite, l-am dat lui nea Căruntu să repare ceva și n-a putut". Constructor de case, și încă ce case, reparator de ceasuri, fierar, electrician, nimic nu e posibil. Spunea cineva : „Dacă ăștia care toț timpul se justifică că nu pot, ar cheltui energia risipită pe justificări punîndu-și mintea și mîinile la treabă, ce de lucruri ar mai realiza ei, ehe !" Nicoleta-Crina se gîndea la familia ei. Tot ce se trăgea din acest bătrîn, un omuleț de nici 60 de kg, tatăl ei, unchii, frații, surorile, verii ei, erau la fel de ageri, inimoși și sclipitori de inteligenți.

Drumul de cîmp se apropia de răscrucea cu șoseaua județeană. Cotiga se balansa datorită hîrtoapelor. „Nicoleta, vezi tată să nu ne răsturnăm !", „Nici o grijă bunicule, am băgat în viteza I-a", răspunse fata rizînd. Cînd a auzit zgomotul autocamionului venind din urmă, tînăra. În semn de prevedere, a tras vehiculul cît mai pe dreapta drumului. Ce l-a determinat să mărească viteza la trecerea pe lîngă cotigă, nu poate explica șoferul. Acum, în fața oamenilor adunați în jurul lui, se bîlbîie, trece de la una la alta, se schimbă mereu la față. Abia într-un tîrziu recunoaște. „Am vrut să o sperii pe Nicoleta, care e vecina mea". Zgomotul infernal provocat de trecerea autovehiculului greu prin gropile drumului de cîmp desfundat l-a îngrozit pe măgăruș. Acesta a luat-o la goană, nemaiputînd fi stăpînit de fată. Cînd roata din dreapta a micului vehicul a întîlnit bucata de lemn căzută din vreo căruță, moș Căruntu a fost catapultat din cotigă, aidoma unui pilot dintr-un avion cu reacție. La 75 de ani, oasele omului nu mai sînt ca la 30. Bătrînul care a aterizat pe niște pămînt afînat, s-a ales totuși cu fractura femurului.

„De ce, Sandule, cînd ești pe cale de a face o prostie, nu te gîndești și la urmările ei posibile ? Doar nu-l așa de greu de priceput !", întreabă directorul școlii, aflat și el la locul cu pricina.

Șoferul pune capul în pămînt și nu răspunde nimic. Nicoleta plînge înăbușit. „De-ar scăpa mosul meu drag. Ce-o să spună bunica ? Că n-am avut grijă de el".

Nimeni nu se aștepta ca piciorul lui moș Căruntu să se vindece așa repede. „Ce, credeați cumva că scăpați așa ușor de mine ? Mai sădesc eu încă mulți pomi și mai fac destule fîntîni în sat, bașca alte reparații că n-am de gînd să închei socotelile prea repede.

VICTOR BEDA

Un „Cocor" cu vitrine îmbietoare

Un bun magazin, care ne recheamă, trebuie să se îngrijească de la zîmbetul profesional al vînzătorilor pînă la bogăția mărfurilor. Între aceste două extremități, la alegerea reporterului, intră o gamă întreagă de obligații, știută numai de cei care conduc un asemenea loc de muncă.

Am văzut altfel decît cumpărătorul, privitorul, magazinul „Cocor", într-o zi frumoasă de decembrie,cu o bogată paradă a modei. Printre manechinele suple, coborîte din paginile revistelor, îmbrăcate cu cîteva din ultimele creații ale fabricilor de confecții, o zăresc continuu pe Fănica Georgescu, directoarea Întreprinderii Comerciale de Stat „Cocor"; stăruitor preocupată de efectul îmbrăcămintei asupra publicului, atentă la cel mai mic gest al celor care vînd, pentru ca atmosfera deosebită să fie resimțită de oricine se află alături de prezentatori.

Frecventatorul magazinului, chiar captivat de manechine, de modele, constată imediat o schimbare. Mocheta nouă, pe toată întinderea etajelor 2 și 3, dă o notă de eleganță, de curățenie proaspătă, de sărbătoare de familie.

Directoarea, neobosită, trece pe rînd prin toate compartimentele. Nimic, nici un fir de praf, nu scapă privirii ei cuprinzătoare.

— Atenție, la ton, a fost cam ridicat !

— De ce n-ați fost mai prompță ?

— De ce nu aveți mărunțiș, cît trebuie ?

— Nu faceți economie de cuvinte ! Cumpărătorul întreabă, alege sau pleacă cum a venit. Și într-un caz și-n altul, vă rog să fiți la fel de amabilă !

— Ajutați cumpărătorul să se decidă, oferiți-i marfă, avem din belșug !

Sînt reconfortante asemenea „controale... sfaturi". Uneori, în alte magazine, trebuie să revii, stăruitor, cu cererea formulată politicos pentru ca să se „arunce" pe tejghea obiectul dorit.

„Luna cadourilor" la magazinul „Cocor" are o rezonanță din timp pregătită. Între 22—27 decembrie se organizează o săptămînă specială, cu surprize plăcute. În fiecare zi, cîte un etaj, oferă produse ale renumitelor fabrici de confecții din București, Satu Mare, Craiova, Arad, ale fabricilor de încălțăminte Oradea, Agnita, tricotajele marca „Zimbrul" — Suceava, articole de cosmetică Miraj, Farmec, Nivea. Nu este rostul unei însemnări să epuizeze tot stocul cu surprize al unui magazin, care a muncit bine și foarte bine în acest an, avînd cifrele de încasări situate peste cele planificate. Este important și concludent cît se vinde, dar la fel de semnificativ cum se vinde. Politețe, serviabilitate, răbdare, zîmbet, sînt atribute regăsite pentru un comerț eficient, civilizat.

Dacă sînteți foarte grăbiți vi s-au pregătit și cîteva pachete cu cadouri, alegeți, plătiți și plecați ! Nu veți fi obligați să cumpărați pentru o cutie de Nivea și o trusă de voiaj ! Nu vom intra la magazinul „Cocor"; ne asigură tovarășa Fănica Georgescu, fără să simțim nevoia să cumpărăm ceva folositor pentru noi, pentru familie, pentru prieteni. Tot colectivul de conducere, încă de astă vară, a umblat mult, prin țară și a contractat, ferm, cu marile întreprinderi ale industriei ușoare ceea ce eu trec acum, simplu, la „noutăți".

— Frămîntarea noastră pentru ca magazinul să fie ispititor, bine aprovizionat, nu interesează cumpărătorii. De aceea ne-am ales această meserie, de aceea sîntem aici. Contează doar atît : sînteți mulțumiți ?

850 de persoane, la Întreprinderea Comercială de Stat „Cocor", lucrează cu acest gînd. Le mulțumim !

CARMEN DUMITRESCU

Așteptînd o legătură

De cînd s-a ivit pe lume, trenul reprezintă cel mai sigur mijloc de transport ! Și, mai ales, la îndemîna tuturor ! Și nu poți de aceea decît să exprimi gînduri de apreciere pentru feroviarii care, zi de zi, și noapte de noapte, însoțesc ori întîmpină garniturile de trenuri, mereu în mișcare, ca însăși viața noastră. Ce satisfacție a datoriei împlinite trebuie să aibă mecanicul de locomotivă al unui tren cu mii de pasageri, pe care i-a adus în zori, la destinație.

Ușoară nu mi se pare nici munca ceferiștilor care nu se văd,a acelora, de pildă, care se ocupă de programarea circulației trenurilor de călători și de marfă, cu accent pe asigurarea fluenței și eficienței prin eliminarea timpilor morți. Tocmai de aceea, observațiile de mai jos le aștern pe hîrtie cu dorința de a fi socotite nu atît critici cît sugestii în ajutorul acestor oameni prinși, sînt sigur, cu toată priceperea și răspunderea lor, cu toate mijloacele tehnice moderne de care dispun în întocmirea unui „mers al trenurilor" îmbunătățit.

Cu treburi la Piatra Neamț, consult „cărticica" pentru a reveni la București și constat că plecînd cu trenul de 8.16, ajung la Bacău la 9,26, dar aici trebuie să aștept legătura „cea mai apropiată", acceleratul 822, tocmai pînă la 13,58, pentru a sosi la București la 18,30. Un total de 10,14 ore ! Din care peste patru ore și jumătate de așteptare.

Aș fi ales varianta accceleratului 546 de ora 1,30, dar deși pentru cuplarea cu rapidul 58 îi trebuie la Bacău 12 minute, așteptă 64 minute în plină noapte !

Am fost tentat să mă folosesc de personalul 5226 de la 13.19, care sosește la Bacău la 14.53, cu „legătură imediată" — 14.57 — la rapidul 52 Suceava — București, dar mi s-a spus, chiar din gară, că nu trebuie să risc, întrucît „imediat" înseamnă doar 4 minute, să cobori ca să-ți iei tichet și... uneori „se întîmplă" să ajungi după plecarea rapidului !

Aceste exemple atestă că, fără a stînjeni magistrala N-S, conexiunile de pe linia laterală pot fi mai bine reprogramate cu apropierea convenabilă a personalului 5221 de accceleratul 522 și, respectiv, cu acordarea timpului optim de a se realiza legătura cu rapidul 52 !

Fără a căuta cu lupa, observați lesne că sînt și alte linii care așteptă îmbunătățirea legăturilor. Bunăoară, între București și Petroșița, accceleratul 151 (pînă la Tîrgoviște) „face" o oră și jumătate și, în continuare, cursa 1453, o oră și un sfert. Deci, după 2 ore și 45 minute ar trebui să fii la Pietrosița, dacă în noul mers s-ar reduce actuala „sincopă" de așteptare în Tîrgoviște a legăturii, de o oră și un sfert !

În căutarea soluției celei mai favorabile eliminării unor timpi nefolositori, m-am interesat cum se poate beneficia din Piatra Neamț de serviciile cursei TAROM de ora 15 de la Bacău, care te duce în mai puțin de o oră pînă la București. Mai mulți localnici ne-au vorbit despre microbuzul care circula între Piatra Neamț și aeroportul Bacău. Pentru evitarea unor paralelisme în transporturi, în prezent acesta nu mai circulă. Avînd însă în vedere că, pentru ora 15, singurul tren sigur și util care sosește în Bacău este de 9,26, microbuzul în cauză, cu regim de cursă specială, elimina din „inactivitatea" prelungită a pasagerului și contribuia la realizarea planului de călători cu acest mijloc modern de transport, pe calea aerului. Pentru că, din discuția cu un lucrător al agenției TAROM din Piatra Neamț, a reieșit că din momentul desființării cursei auto, cererile de bilete de avion s-au redus la jumătate. Și mi s-a mai spus că acum rude sau prieteni, dar mai ales, instituții își transportă „călătorii" la Bacău, la o oră convenabilă, pentru a folosi avionul, cu autoturismele, ceea ce înseamnă un consum mult mai mare de carburanți.

Încrezător în spiritul de receptivitate al forurilor din transporturi și cu puțină implicare și efort, sper ca sugestiile mele să mai prindă trenul potrivit spre a putea fi de folos celor care se ocupă de redactarea noului mers de optimizare a orarelor în consens cu cerințele ritmului modern al vieții noastre.

MARIAN TEODORESCU

Vînt din pupa pentru un gînd frumos!

Peste cîteva clipe, după emoționanta festivitate a botezului, „Dacia" va părăsi schela și, purtată prin aer, va fi lansată la apă.

Fotografie de EMIL AVRAM

Cîți dintre noi, copii sau adolescenți fiind, n-am visat — în timp ce citeam cu sufletul la gură peripețiile lui **Anton Lupan** și-ale velierului său, **Speranța**, din celebrul roman **Toate pînzele sus**, de **Radu Tudoran** — să batem mările și oceanele lumii în lung și-n lat ? În ceea ce mă privește, îmi aduc aminte că, după lectură, am jurat să-mi fac și eu o corabie și, împreună cu cîțiva prieteni de joacă, să pornesc pe Marea Neagră, să mă îmbăt de soarele și albastrul Mării Marmara, apoi de cel al Mediteranei și, prin Gibraltar, să intru falnic în apele Oceanului Atlantic, pe care să le spintec pînă spre mult îndepărtata Țară de Foc, acel veritabil capăt al lumii, de unde, prin strîmtoarea Magellan, să merg mai departe, prin Pacific... Dar anii au trecut și, din varii motive, jurămîntul a rămas doar o suavă amintire, poate cea mai curată din viața mea, o amintire de-o vacanță de vară. Toamna, cînd am început un nou an școlar, știam o geografie de zile mari, învățată pe brînci, în fața hărților pe care, cu creioane colorate, trasasem mai toate marile călătorii ale lumii..

Și iată că, duminică, 16 noiembrie, într-o însorită zi de toamnă, mi-a fost dat să particip la Tulcea, alături de-o numeroasă asistență, la un moment unic : lansarea la apă a velierului trimaran **„Dacia"**, ambarcațiune cu care, se speră a se realiza prima călătorie românească, cu vele, în jurul lumii. Din filmul emoționant al lansării la apă, am reținut secvența în care comandantului navei, lui **Emil Braharu**, i-au fost înmînate drapelele Republicii Socialiste România („**Dacia**" devenind astfel o parte integrantă din teritoriul țării noastre, oriunde s-ar afla ea în lume), cel al Yachting Clubului din Iași (organizatorul expediției) și cel al expediției propriu-zise. „Toate aceste trei drapele, a precizat maestrul de ceremonii, inginerul Traian Ipsir, vor flutura permanent la catargul cel mai înalt al navei".

După care, a urmat binecunoscutele, lansarea la apă, adică nava, cîntărind aproximativ 25 de tone, a fost purtată, prin aer, de cîrligul unei uriașe macarale, avînd echipajul la bord, pînă deasupra apei, unde a început să coboare în sunetul prelung al sirenelor de pe vapoarele învecinate. Ultimele momente ale lansării au fost ridicarea, la catarg, a celor trei drapele, intonarea imnului de stat al țării noastre și desfășurarea velelor, prilej cu care pe primul foc (prima pînză a velaturii) am putut citi cuvîntul PACE scris în limbile română, rusă și engleză.

Și-acum, cîteva cuvinte despre echipaj. **Emil Braharu**, 42 de ani, comandantul navei și-al expediției, maistru mecanic la Întreprinderea de materiale de construcții din Iași (să subliniem că nava s-a construit la Întreprinderea Materiale de Construcții din Iași, cu sprijinul entuziast al inginerului Emil Alexandru, directorul întreprinderii). **Doru Buga**, 28 ani, ofițer de navigație din cadrul Întreprinderii de pescuit oceanic Tulcea, dar, la origine, tot ieșean. **Gheorghe Costăchescu**, inginer proiectant în industria ușoară, ieșean. **Ilarion Pulpea**, 38 ani, medic generalist, ieșean. Acestor patru membri definitivi ai echipajului li se vor adăuga **Vasile Antip**, 28 de ani, pe post de scafandru, **Petru Rotaru**, 40 de ani, fost maistru de marină, pe post de radist (deține indicativul Y08—AMR) și **Ion Nungiu**, 30 de ani, mecanic, fost campion național de deltaplan. În fine, mai concurează și un operator de film, nedesemnat încă, dar, din toți acești patru candidați, doar doi vor completa echipajul „Daciei".

După cum ușor se poate constata, dulcele tîrg al Ieșilor a ajuns, grație lacurilor din preajma sa, un oraș în care marinăritul a devenit dacă nu o meserie, atunci, cu siguranță, o pasiune devoratoare. Devoratoare, pentru că altfel, visul de-a face înconjurul lumii pe apă ar fi rămas doar un simplu vis, o foarte frumoasă și romantică dorință. Înfiripat încă de-acum șapte ani, visul acesta a hrănit cu o nevăzută dar atotbiruitoare putere o mînă de oameni care, în clipa lansării la apă a navei, aproape că plîngeau de bucurie. Puțini sînt oamenii care ajung să-și vadă visul cu ochii. Cei cinci ieșeni, depășind neîncrederea unora, cîștigînd adeziunea altora, neprecupețind nici timp, nici bani, nici eforturi, au ajuns să-și vadă visul cu ochii. Ambarcațiunea lor, **„Dacia"**, plutește în docul șantierului naval din Tulcea. Vor urma, în curînd, probele de mare. Timp de patru luni se vor strădui să adauge cunoștințelor lor despre marinărit alte și alte taine ale acestei meserii. „Acum, după lansare, cînd mă gîndesc la atîția și atîția oameni care ne-au ajutat cu gîndul, cu vorba și cu fapta, ne spunea **Emil Braharu**, mă simt ca un exponent al lor. Am ultat de toate sacrificiile noastre, oricare vor fi fost ele. Parcă alții le-au făcut. Parcă alții au gîndit, cu lux de amănunte, toată această expediție. Nouă doar o vom duce la bun sfîrșit. Emoția, nu știu cum să vă spun, este extrem de puternică. Știm, așa cum am mai spus, că sîntem doar exponenții tuturor celor ce-au fost alături de noi. Vom face totul să nu-i dezamăgim. Vrem să ne întoarcem în Iași, peste doi ani, cu fruntea sus, cu sentimentul datoriei împlinite".

Acestea fiind zise, aproape că am pune punct succintelor însemnări de pînă acum. O vom face, dar nu înainte de-a vă oferi cîteva amănunte despre navă. Cîntărește, cum am mai spus, aproximativ 25 de tone. Specialiștii **Șantierului naval din Tulcea**, în mod deosebit inginerii Constantin Duțu, Nicolae Pestrea și Ion Moise, din conducerea șantierului care au dat o frățească și dezinteresată mînă de ajutor, au afirmat că stabilitatea navei este cu totul și cu totul deosebită. Vor fi folosite, cu precădere pînzele, dar nava este dotată și cu un motor, inclusiv cu un grup electrogen, dar, amănunt nu lipsit de importanță, o bună parte a energiei electrice va fi obținută și grație unei instalații eoliene, concepută după un proiect de Emil Braharu. Dealtfel nava însăși s-a realizat după un proiect aparținînd aceluiași Emil Braharu, un proiect pe care specialiștii de la ICEPRONAV l-au acceptat aproape în totalitate. Nava în sine este construită din poliester armat cu fibră de sticlă pe structură metalică, ceea ce-i conferă ambarcațiunii o elasticitate și-o rezistență deosebite. O problemă cu totul și cu totul specială a constituit-o velatura, realizată din mătase. Am aflat că, pentru obținerea texturii, extrem de compactă, rezistentă la cîteva atmosfere (aerul unui compresor nu poate să treacă !), a fost nevoie de-o foarte lungă cercetare care a antrenat o grupă foarte largă de specialiști de la Întreprinderea de mătase din Iași". „Cu acest prilej, avea să ne declare inginerul **Mihai Mancaș**, directorul întreprinderii, prezent la lansare și în calitate de președinte al Yachting Clubului din Iași, am elaborat o tehnologie de fabricație a velaturii de navigație, produs foarte solicitat pe piața externă. Abia așteptăm, desigur, să vedem cum se comportă pînzele fabricate cu atîta greutate. Dar mai ales abia așteptăm să-i vedem întorși, spre fala orașului nostru, a clubului nostru de yachting și, nu în ultimul rînd, desigur, a sportului cu vele din țara noastră".

De undeva, de departe, dinspre Sulina, mi s-a părut că marea își trimitea, pînă la noi, vuietul. Un stol de pescăruși plutea deasupra „Daciei", urindu-i parcă tradiționalul „Vînt din pupa !"

VICTOR NIȚĂ

Cupa intercontinentală

O învinsă pe nedrept sau o cîştigătoare norocoasă?

„Nu se poate!“ Aceasta este propoziţia pe care am auzit-o de zeci de ori, de sute de ori în cele 20 de ore de zbor în drumul spre ţară şi-n ziua petrecută de echipa „Steaua“ la Beijing. Am revăzut pe casetă meciul cu C.A. River Plata de mai multe ori, am derulat cu încetinitorul cîteva faze în discuţii şi aceeaşi propoziţie se repetă la nesfîrşit. Nu se poate! Ea exprima continua nedumerire a jucătorilor noştri care nu puteau să creadă că atît de rîvnitele trofee — Cupa Intercontinentală şi Cupa Toyota — nu se află în avionul spre Bucureşti. Şi totuşi, adevărul şi regretul sînt la fel de clare! Titlul de World Club Champion a trecut atît de aproape pe lîngă palmaresul echipei noastre. Am putea înşira cîteva din cauzele acestui eşec. Eşec în sensul pierderii meciului, căci din toate celelalte puncte de vedere „Steaua“ a fost la înălţime. S-a purtat ca o adevărată reprezentantă a fotbalului românesc şi european, poate cu o modestie chiar prea mare faţă de importanţa cărţii sale de vizită. Apoi a jucat fotbal în cel mai adevărat sens al cuvîntului, fiind cel puţin egală, dacă nu superioară ca „impresie artistică“ faţă de reprezentanta ţării deţinătoare a titlului mondial 1986. S-a vorbit mult aici la Tokyo despre fotbalul românesc, despre finala de la Sevilla, despre numele din echipa Steaua, Ducadam, Stoica, Bölöni, Iovan, Piţurcă şi Lăcătuş ca şi ceilalţi de altfel, au fost curtaţi de presă, de admiratori, au dominat emisiunile de sport şi au prilejuit frumoase cuvinte despre ţara noastră.

Ca să înţelegeţi mai bine rezultatul şi desfăşurarea partidei pe care aţi urmărit-o pe micile ecrane nu sînt lipsite de importanţă o serie de amănunte legate de atmosfera, organizarea şi culisele acestui meci difuzat pe toate continentele. Steaua a ajuns la Tokyo pe ruta Bucureşti — Karachi — Beijing abia marţi, cu două zile mai tîrziu decît argentinienii. E drept că aceştia aveau de surmontat handicapul unei călătorii de 36 de ore şi o diferenţă de fus orar mai mare decît cea dată de ora Bucureştiului. Joi seara, în holul hotelului Tokyo Prince, Alfaro, venit să transmită cele mai calde salutări lui Doru Nicolae, cu care a jucat o vreme, la Panathinaikos în Grecia, moţăia de somn şi acuza dificultăţi de adaptare. Ceilalţi jucători argentinieni, cazaţi şi ei la cîteva etaje de echipa Steaua se purtau puţin ostentativ, afişînd o oarecare certitudine a victoriei. Munoz celebrul crainic argentinian de radio păstra încă rezerve. Ele erau generate de accidentarea lui Alonso şi de posibilitatea ca dispecerul echipei să nu apară în joc. La antrenamentul mai tare făcut de acesta, semnele de întrebare s-au înmulţit. Cîştigătorii Cupei Libertadores au devenit mai circumspecţi şi ne bombardau cu întrebări legate de Bölöni, Ducadam şi Tudorel Stoica. Ce face piciorul lui Bölöni? Această întrebare am auzit-o şi la conferinţa de presă organizată imediat după sosirea la Tokyo pusă insistent de cei 70 de ziarişti niponi. Au pus-o şi ziariştii italieni şi cei francezi şi cei de la BBC. Şi de răspunsul concret a depins în mare parte şi rezultatul. Bölöni, accidentat în meciul de campionat de la Cluj-Napoca a făcut un antrenament uşor şi a urmat un tratament intensiv. Doctorul Valentin Stănescu a încercat toate posibilităţile, a testat evoluţia rupturii musculare chiar şi cu încercări de solicitare maximă, similare cu cele din momentul şutului. Mai mult nu se putea face. Întrebarea apăsătoare era simplă şi scurtă. Da sau nu? Duminică dimineaţa, Bölöni a făcut o alergare în jurul hotelului Tokyo Prince şi după discuţii cu medicul, cu Ion Alexandrescu dar mai ales cu Anghel Iordănescu, verdictul a fost nu. Vă daţi seama cît a cumpănit în momentul de debut al meciului absenţa acestui jucător! Semnele de întrebare îl vizau şi pe Stoica dar la antrenamentul oficial de simbătă, desfăşurat pe stadionul olimpic acesta nu mai acuza dureri acute şi participarea sa era certă. Absenţa lui Bölöni a determinat o mişcare importantă pe tabla de şah concepută de antrenorul Iordănescu în colaborare cu Emerich Jenei, prezent şi el tot timpul alături de echipă. S-a optat pentru formula de apărare cu Weisenbacher pe stînga şi cu Bărbulescu în linia mediană. Oricîte eforturi a făcut acesta, nefiind nici într-o zi foarte bună, ca în partida cu Dinamo, el n-a putut să-l suplinească pe Bölöni, fapt hotărîtor în două situaţii: organizarea jocului şi a echipei în momente esenţiale şi executarea loviturilor libere.

Alura şi comportamentul din timpul zilelor petrecute în imediata vecinătate a echipei River Plata, ca şi părerile celor 25 de ziarişti argentinieni au atras atenţia asupra lui Funes ca principalul pericol din atac. Masiv, ca un fundaş de modă veche, abil, rău şi dur, Funes se anunţa ca fiind pericolul numărul 1. În discuţiile prelungite cu ziariştii, argentinienii avertizau că vor folosi inteligenţa ca principală armă în jocul cu Steaua. Numai că meciul a demonstrat că pe lîngă inteligenţa atît de trîmbiţată în zilele premergătoare, argentinienii au recurs încă de la început la violenţe, la şiretlicuri şi din toate acestea aveau să scoată un gol aproape 'nesperat.

În ce atmosferă s-a desfăşurat meciul? La ora 11 (ora 4 la Bucureşti) stadionul era arhiplin, spectatorii înclinau spre River Plata (cum au făcut în ultimele 5 ediţii cînd au ţinut partea sudamericanilor), de data aceasta şi din cauza titlului reciştigat de echipa Argentinei. Ameninţa cu ploaie şi 4 elicoptere patrulau în spaţiul aerian din zona meciului. Un dirijabil galben, de dimensiuni enorme, cu numele firmei Kodak, se plimba pe cer şi jucătorii Stelei au apărut mai devreme la încălzire, ca după clasicele 20 de minute să se retragă în cabine pentru aproape un sfert de oră. Pauza de efort avea să-l coste pe Bălan care la puţin timp după fluierul arbitrului Martinez Bozan a făcut o întindere musculară. O altă chestiune surprinzătoare a fost apariţia în teren a jucătorului Montenegro, suspendant de federaţia de fotbal sudamericană în finalul Cupei Libertadores. Dreptul lui de joc ar fi trebuit să fie cel puţin rodul unei acceptiuni convenite între federaţiile din America de Sud şi Europa implicit a Clubului Steaua. Nu ştim de o asemenea acceptare şi prezenţa sa în teren e menită să păstreze încă semne de întrebare. În loc de relatarea meciului pe care de altfel l-aţi urmărit, se impune o discuţie despre arbitraj. Deşi River Plata avea 3 uruguayeni în echipă — din care doi pe teren: Gutierez şi Alzamendi — Martinez Bosan a fluierat tot. El nu poate fi acuzat decît de fragmentarea meciului şi de faptul că, după deschiderea scorului, n-a avut nici o reacţie faţă de trucurile ieftine cu care argentinienii au tras de timp. Dar pînă la asta s-a mai petrecut un lucru care putea schimba soarta meciului. În minutul 15, Belodedici a pasat lui Piţurcă, a pătruns şi a primit mingea, singur în faţa porţii, înscriind un gol anulat pe motiv de ofsaid. Arbitrul de tuşă era cu steagul sus şi echipa Steaua a luat de bună hotărîrea arbitrului. Urmărind meciul pe videocasetă şi reluînd de nenumărate ori această fază, am avut dovada clară a faptului că decizia arbitrului a fost o cruntă eroare. Pelicula arată clar că mingea primită de Belodedici în spatele fundaşilor argentinieni n-a venit de la Piţurcă, ci de la unul dintre aceştia care a vrut s-o împingă portarului Pumpido. Deci în minutul 15 Steaua a înscris un gol valabil anulat pe nedrept de arbitrul de centru, ajutat de un japonez şi un sud corean, ambii naivi în multe situaţii în care au folosit steagurile de tuşieri.

Golul din minutul 28 a fost cel puţin stupid, atît prin neatenţia apărătorilor echipei Steaua, cît şi prin schema folosită de argentinieni. Funes care de-a lungul meciului l-a faultat de mai multe ori pe Bumbescu (chiar aşa!) s-a dat lovit la un contact mai aspru şi s-a întins la pămînt, tăvălindu-se ca un veritabil actor. Steaua a luat-o de bună aşteptînd intervenţia medicului, neglijînd prevederea regulamentară care stipulează dreptul de repunere a mingii în joc imediat după fluierarea infracţiunii. Alonso i-a pasat lui Alzamendi care nu era în ofsaid, acesta a pătruns, a şutat din careul de 6 metri în bară, mingea s-a lovit în Stingaciu, căzut la pămînt, şi i-a revenit pe tavă. Alzamendi a înscris, fiind ales de ziariştii japonezi ca erou al meciului, cel mai bun de pe teren fiind însă de departe Miodrag Belodedici. A fost rodul unei neatenţii care nu se putea produce în prezenţa lui Bölöni. De obicei, el proteja mingea pînă la dispunerea echipei în dispozitiv. Oricum, golul nu i se poate imputa lui Stingaciu, formidabil la Tokyo. Trebuie spus că ultimele meciuri ne arată un portar cu prestaţii din ce în ce mai apropiate de talentul său deosebit. La ora aceasta, chiar fără rezervă la echipa de club, Stingaciu dă siguranţă apărării şi anunţă un nume de rezonanţă, alături de celelalte 2 mari nume ale fotbalului nostru: Lung şi Ducadam. Cît priveşte apărarea, nota maximă pentru Bumbescu, cel care l-a anihilat pe Funes. Ar mai fi de adăugat, pe lîngă toate cele bune reuşite de Steaua în acest meci, lipsa de viteză în momentele de finalizare şi regretul pentru ratările lui Balint, Piţurcă şi Lăcătuş. La un meci de asemenea miză, trei ocazii mari fără nici un gol nu sînt semne de „bună purtare“. Asta, în contextul în care argentinienii au jucat închis, plicticos, enervant, mizînd pe doi fundaşi centrali de clasă: Gutierez şi Ruggeri, pe un mijloc mobil şi puternic: Alonso, Gallego, Enrique şi Alfonso şi pe toate trucurile unfair de a scoate loviturile libere, de a pierde timpul, de a rupe jocul. Ce a făcut River Plata în repriza a doua ţine mai mult de atitudinea nesportivă a unei echipe modeste aflată într-o situaţie dificilă. Şi totuşi, o performanţă de mare răsunet a trecut pe lîngă Steaua (căreia nu i se pot uita meritele dinainte, chiar prezenţa în acest meci însemnînd enorm) explicabil dar mai ales inexplicabil, nedrept şi fără şansă, într-un meci în care sute de ziarişti din toată lumea au văzut-o mai bună, doar tabela de marcaj neconfirmînd cu nimic acest lucru.

De ce a pierdut Steaua meciul de la Tokyo? Alte încercări de a răspunde acestei întrebări atît de apăsătoare vor urma şi-n răspunsurile viitoare. Dar pînă atunci vă oferim explicaţia solicitată în avion antrenorului Anghel Iordănescu: „Cred c-am pierdut nemeritat pentru că la nici un capitol al jocului n-am fost inferiori adversarilor. Dimpotrivă! Chiar dacă jocul echipei noastre n-a fost la cota maximă, am dominat şi am lăsat tuturor o impresie mai mult decît favorabilă. Am pierdut din cauza unui complex de imprejurări care se leagă de un moment de neatenţie în apărare, de o secundă de întîrziere a lui Weisenbacher în marcarea lui Alzamendi. N-aş vrea să adaug la toate acestea arbitrajul lui Martined Bosan, care, pe nedrept, ne-a anulat un gol în minutul 15. Ne-a mai lipsit decizia în momentul de finalizare şi adversarii noştri au cîştigat, fructificînd o enormă şansă.“

Acesta e fotbalul! Steaua a pierdut un meci pe care l-a dominat cu o echipă bună, solidă, şireată dar modestă în jocul de la Tokyo. Regretele noastre nu pot fi răzbunate de cît de viitoarele bătălii în care campioana fotbalului nostru va face şi mai mult pentru a-şi apropia victoria.

CORNEL NISTORESCU ■

Evocări competiţionale

● La Congresul F.I.D.E, desfăşurat la Dubai, ca o recunoaştere a valorii internaţionale a şahului românesc, reprezentanţi de seamă ai mişcării noastre sportive au fost aleşi în comisiile ce se preocupă de buna organizare a activităţii mondiale: Elisabeta Polihroniade în cadrul Comisiei pentru informaţii, publicaţii şi statistică şahistă, Marina Pogorevici-Makropoulou pentru Comisia feminină şi Prof. univ. Dolphy Drimer la Comisia şcolară. ● Federaţia internaţională a conferit noi titluri internaţionale şahiştilor români. Jucătoarele Judita Chiricuţă şi Eugenia Ghindă au primit confirmarea titlului de maestre internaţionale. Analizînd rezultatele ultimilor anii F.I.D.E. a atribuit înaltul titlu de mare maestru timişorencei Dana Nuţu şi şahistului bucureştean Theodor Ghiţescu. Felicitări tuturor! ● Cele mai clare victorii olimpice au avut loc în runda întîia: din 54 meciuri 32 s-au încheiat cu scorul de 4:0! Dintre acestea numeroase discuţii a iscat victoria echipei masculine a Angliei în faţa selecţionatei din Puerto Rico. Nu pentru că englezii n-ar fi fost capabili să înscrie patru puncte, ci pentru că adversarii lor nu s-au prezentat la joc! A fost o formă de protest împotriva tehnicienilor concursului, care i-au defavorizat la tragerea la sorţi prin calcularea greşită a coeficientului Elo mediu al echipei... ● Cele mai bune rezultate individuale au fost răsplătite de organizatorii Olimpiadei din Dubai cu medalii. Numele acestora este: 1. Kasparov (U.R.S.S.), 2. Klinger (Austria), 3. Torre (Filipine) şi Xu (China) — pentru masa întîi: 1. Abdelaaby (Egipt), 2. Adianto (Indonezia), 3. Charpentier (Costa Rica) — la masa a II-a; 1. Short (Anglia), 2. Matanos (Ecuador), 3. Day (Canada) — la masa a III-a; 1. Iusupov (U.R.S.S.), 2. Chandler (Anglia), 3. Thole (Zambia) — la masa a IV-a şi 1. mesele-rezervă: 1. Muniz (Puerto Rico), 2. Speelman (Anglia), 3. Kuczynski (Polania) şi respectiv -1. Ngel (Malta), 2. Abbas (Irak), 3. Dlugy S.U.A.). Medaliate în competiţia feminină au fost la masa întîi: 1. Lomaciko (Elveţia), 2. Ciburdanidze (U.R.S.S), 3. Liu (China): la masa a doua: 1. Karim (E.A.U.), 2 Cooper (Wales), 3. Mádl (Ungaria); la masa a treia: 1. Capreadis (U.R.S.S.), 2. Hernandez (Mexic), 3. Frometa (Cuba) şi Maximovici (Iugoslavia) şi la masa rezervelor: 1. Stanciu (România), 2. Mohamed Ali (Irak), 3. Vogel (Finlanda). ● Performanţele rating ale olimpiadei le-au înregistrat la masculin: 1. Kasparov — 2 753, 2. Iusupov — 2 743 şi Chandler — 2 711, iar la feminin: 1. Gaprindaşvili — 2 486, 2. Ciburdanidze — 2 396, 3. Liu — 2 393 ● Echipa feminină a României a cucerit „bronzul“ olimpic la capătul unei lupte dramatice. Unul dintre momentele cele mai importante a fost victoria categorică asupra echipei Bulgariei, medaliată cu argint la Olimpiada de la Salonic. Într-un emoţionant duel teoretic Dana Nuţu a întrecut-o pe marea maestră Margarita Voiska în Apărarea Tarrasch. Urmăriţi evoluţia partidei. NUŢU — VOISKA: 1. Cf3 d5 2. c4 e6 3. d4 c5 4. c:d5 e:d5 5. Cc3 Cc6 6. g3 Cf6 7. Ng2 Ne7 8. OO OO 9. Ng5 c4 10. Ce5 Ne6 11. C:c6 b:c6 12. b3 Da5 13. Dc2 Nb4 14. Nd2 c5 15. a3 c:b3 16. Db2 N:c3 17. N:c3 Da4 18. d:c5 Tfc8 19. Nd4 Tab2 20. Tfd1 Ce8 21. Tac1 f6 22. Te3 Cc7 23. Te3 Te8 24. Tdd3 Nf7 25. T:b3 T:b3 26. T:b3 T:e2 27 Tb8 Te8 28. Nf3 h6 29. Rg2 Rh7 30. T:e8 N:e8 31. Db7 D:d4 32: D:c7 De4 33. Dd6 Nb5 34. g4 Df1 35. Rg3 Dd3 36. D:d5 D:a3 37. Rg2 De1 38. ed. 1 : 0. În aceeaşi rundă, la masa alăturată s-a jucat o partidă activă la sfîrşitul căreia victoria a revenit marii maestre române, Elisabeta Polihroniade, datorită unei ingenioase combinaţii soldate cu prinderea damei. S-a jucat astfel: SAVOVA — POLIHRONIADE 1. e4 e5 2. Cc3 Cf6 3. g3 d5 4. e:d5 C:d5 5. Ng2 C:C3 6. b:c3 Nd6 7. Ce2 00 8. 00 c6: 9 d3 Ng 4 10. h3 Ne6 11. c4 Cd7 12. Cc3 f5 13. Tb1 Tb8 14. De2 Df6 15. Nd2 Cc5 16. Tfe1 Tbc8 17. Ne3 Te7 18. Dh5 h6 19. De2 Nd7 20. Dd2 Tfe8 21. g4 Ce6 22. g:f5 23. Cc4 Nb8 24. De2 Cd4 25. Nd4 e:d4 26. Dg4 De5 27. Rf1 Ne6 28. Dg3 Df5 29. Dh4 Tf7 30. Te2 Dg6 31. Tbe1 Tf4 32. Dg3 Df5 33. Rg1 Dh5 34. c5 T:e4 35. T:e4 N:e3 36. f:g3 Nf7 37. T:e8 N:e8 38. T:e8 D:e8 39. Rh2, 0 : 1. ● În ultimele patru runde s-a luptat pentru fiecare jumătate de punct.

MARGARETA MUREŞAN ■

---

70 de ani de rugby

În duminica trecută a avut loc la Complexul sportiv al studenţilor din Parcul Tei entuziasta festivitate cu ocazia aniversării celor 70 de ani de la înfiinţarea primei grupări studenţeşti de rugby din ţara noastră (11 februarie 1916). Intitulată **Sporting Club Universitar Studenţesc**, prin iniţiativa profesorului universitar **Traian Laiescu** şi a lui **Octav Luchide**, precum şi prin participarea a numeroşi intelectuali români progresişti, care vedeau în activitatea sportivă şi exerciţiile fizice un capitol de bază al educării şi îndrumării tineretului, această grupare a devenit una din cele mai importante, iar, în decursul anilor 1925—29—32—35—39 şi 1946, echipa divizionară A — Sportul Studenţesc a cucerit, de şase ori, titlul naţional. În noua orientare de după 23 August, numeroşi dintre foştii jucători ai acestui club au devenit antrenori cu deosebite merite în răspîndirea şi afirmarea rugbyului românesc, precum regretaţii **Ion Buzoianu** şi **Grigore Aman** sau veteranii **Gheorghe Pîrcălăbescu** (Gr. Roşie), **Petre Cosmănescu** (Steaua), **Dan Ionescu** (Ştiinţa), **Titi Ionescu** (Dinamo) şi alţii. Prezenta reuniune jubiliară a fost prezidată de prof. dr. ing. **Florin Chiriac**, rectorul Institutului de Construcţii, alături de inginer **Marin Cristea**, preşedintele Federaţiei Române de Rugby, inginerul **Bojenescu**, preşedintele secţiei, **Ştefan Georgescu**, vicepreşedintele Clubului, prof. **Nicolae Urechie** şi prof. **Dumitru Mihalache** — antrenorii actuali, inginer **Stanciu Adrian** — căpitanul echipei actuale, precum şi vechii jucători şi susţinători ai clubului în frunte cu octogenarul Aurică Mărăşescu şi arhitectul Ascanio Damian. S-au rostit discursuri înflăcărate, printre care şi acelea ale matematicianului **Gussi Gheorghe**, profesorului **Ion Dijmărescu** de la Institutul de Mine — Petroşani şi **antrenorului** Theodor Rădulescu (Steaua).

Cu această ocazie am avut satisfacţia de a-mi citi versurile sportive dedicate clubului: „Toast la Sportul Studenţesc“ şi „Rugbyst am fost“.

Întîlnirea a prilejuit o plăcută ocazie de a reasambla într-un entuziasm comun şi spirit tradiţional generaţiile care i-au asigurat continuitatea. Într-un impresionant meci de revedere, s-au confruntat două formaţii de old-boys din rîndurile foştilor purtători ai tricourilor studenţeşti, media de vîrstă depăşind 50 de ani, remarcîndu-se circulaţia balonului şi „stilul academic“ al înaintaşilor.

Întîlnirea jubiliară a fost colorată cu versurile de toast ale semnatarului acestor rînduri, pe care le sintetizez în următoarele două strofe omagiale, socotindu-le necesare şi aici, ca un salut din partea revistei noastre:

Tot ce-ai trăit cu ochii de copil
Nu trece prea uşor, de
az-pe-mine!
Se-ntîpăreşte ca-ntr-un lut
fragil,
Se face piatră-n suflet.
şi-ţi rămîne!

La ceasu-acesta scump,
evocator,
Să-nchin şi eu acest pahar
cer voie.
În cinstea Dumneavoastră-a
tuturor!
Trăiască SPORTUL
STUDENŢESC! Ahoe!

TUDOR GEORGE ■

Olimpiada la jumătate de drum

...și ce ploaie (de sportivi) vine de la Cluj?

Cluj-Napoca reprezintă un centru de tradiție, și totodată de încredere și speranță, nu numai pentru domeniile științei și culturii, ci și pentru cel al sportului. Existența aici a unui prestigios centru universitar, coroborată cu afirmarea unor puternice și tinere colective muncitorești în Cluj-Napoca în Turda, Dej și Cimpia Turzii îndreptățesc așteptările într-o activitate sportivă de cel mai bun nivel, care să constituie un argument implicit și o resursă de bază ale dezvoltării sportului național, ale creșterii prestigiului acestuia în marile competiții internaționale. În linii generale, sportul clujean a răspuns acestor așteptări, oferind an de an rezultate și performanțe care au întărit tradiția locală, contribuind, totodată, la consolidarea evoluției ascendente din multe ramuri ale sportului național. O imagine mai precisă a acestei realități o oferă tabloul rezultatelor mai semnificative obținute de sportivi clujeni în ultimii 15 ani, tablou ce vorbește de la sine despre dinamica sportului clujean de performanță, despre fluxul sau refluxul înregistrat în timp de diferitele ramuri sportive ce ființează aici.

Parcurgînd acest tablou în ordinea importanței competițiilor, vom putea constata că, la ultimele patru Olimpiade, Clujul a punctat o singură dată. În 1984, prin același Ștefan Tașnadi, medalie de argint și un loc patru la haltere.

La campionatele mondiale spectrul performanțelor este ceva mai larg. Vreme de un deceniu (1971—1980), Șerban Dobosi a obținut locuri între 4 și 6 la tenis de masă, lui alăturindu-i-se Crișan Simion cu un loc 3 și un loc 5 la C.M. din 1979 și 1981. Tot Tașnadi mai obține o medalie de bronz în 1983 — și cu asta se încheie lista performerilor seniori. La mondialele de tineret sau juniori, doar două medalii de argint obținute în acest răstimp : Ioan Pop (scrimă, 1974) și Paisz Miklos (box, 1983).

La europene punctează aceleași două sporturi : tenisul de masă (prin Crișan Simion, medalie de bronz, 1980 și echipa C.S.M., campioană europeană între 1964—1967) și halterele (Kiszkalo Tiberiu, locul 4 în 1977 și Iacob Teodor locul 2 în 1985), sporturi cărora li se adaugă popicele (Ștefutz Ioan, argint în 1978).

Pe lista laureaților Jocurilor Mondiale Universitare, doar Eva Raduly (locul 1 în 1979 și locul 5 în 1981, la aruncarea suliței) și Palfi Pali (argint, în 1981, la 110 m.g.). La aceste competiții, Clujul mai participă cu cîte doi sportivi în echipele reprezentative studențești de handbal (argint, 1973) și baschet (bronz, 1981).

Cam acestea sînt vîrfurile sportului clujean în anteriorii 15 ani. / E mult, e puțin ? Să amînăm răspunsul pentru a vedea care sînt rezultatele din 1986. Este anul în care halterele s-au dovedit pentru clujeni deosebit de prolifice în performanțe : la mondiale, două medalii de argint (prin Czanka Attila) ; la europene — un bronz (prin Iacob Teodor) ; la mondialele de juniori, trei medalii de bronz (prin Czanka și Kereki) ; la europenele de juniori — două aur (Sîrbu și Czanka), două ragint (Sîrbu și Czanka) și două bronz (prin Kereki Alexandru). Să mai amintim că Zoltan Zoltan obține un bronz la C.E. de cadeți, că doi clujeni au fost în echipa națională de rugby care a obținut bronz la europenele de juniori și un altul, în cea de volei, medaliată cu argint la europenele de tineret — și cu asta se încheie și lista performanțelor din 1986.

Revăzînd acest tablou al performanțelor, se impun cîteva constatări preliminare, și anume : la patru Olimpiade, o singură performanță ; reculul spectaculos pe care-l înregistrează în orașul legendarului Moina atletismul — sportul sporturilor, cîndva o pasiune fierbinte a studenților clujeni (pentru care Parcul sportiv al Universității era un adevărat leagăn) ; ascensiunea la fel de spectaculoasă a unui sport ce crește din afara mediului universitar, halterele ; stingerea, la nivelul seniorilor, a performanțelor într-un sport — tenisul de masă — în care clujenii excelau printr-un Negulescu, Dobosi sau Giurgiucă, și chiar prin echipa reprezentativă a municipiului. În sfîrșit, dincolo de depășirile înregistrate în planurile anuale de puncte și medalii, persistă imaginea că sportul clujean nu a dat, în acest răstimp, măsura reală a potențialului existent, situîndu-se sub nivelul pretențiilor pe care iubitorii sportului le au, cu îndreptățire, față de zeci de cazuri), decît studenții obișnuiți — performeri sportivi.

Este cert că acest tablou nu poate fi explicat decît prin prisma unor cauze obiective, dar și subiective, ce țin de modul în care a fost înțeleasă și aplicată politica partidului în domeniul sportului, de felul în care a fost înțeles rolul sportului în viața studențească, de modul în care a fost organizată activitatea sportivă în școli și în asociațiile sportive. Cauze ce țin, în egală măsură, de factorii de conducere, de antrenori, de sportivi, de întreaga suflare a orașului. Să încercăm, în cele ce urmează, să le identificăm.

Cu siguranță, acest tablou nu poate fi explicat decît prin prisma unor cauze obiective, dar și subiective, ce țin de modul în care a fost înțeleasă și aplicată politica partidului în domeniul sportului, de felul în care a fost înțeles rolul sportului în viața studențească, de modul în care a fost organizată activitatea sportivă în școli și în asociațiile sportive. Cauze ce țin, în egală măsură, de factorii de conducere, de antrenori, de sportivi, de întreaga suflare a orașului. Să încercăm, în cele ce urmează, să le identificăm.

Este anul în care halterele (Kiszkalo Tiberiu, locul 4 în 1977 și Iacob Teodor locul 2 în 1985), sporturi cărora li se adaugă popicele (Ștefutz Ioan, argint în 1978).

Pe lista laureaților Jocurilor Mondiale Universitare, doar Eva Raduly (locul 1 în 1979 și locul 5 în 1981, la aruncarea suliței) și Palfi Pali (argint, în 1981, la 110 m.g.). La aceste competiții, Clujul mai participă cu cîte doi sportivi în echipele reprezentative studențești de handbal (argint, 1973) și baschet (bronz, 1981).

Cam acestea sînt vîrfurile sportului clujean în anteriorii 15 ani. / E mult, e puțin ? Să amînăm răspunsul pentru a vedea care sînt rezultatele din

Cu siguranță, acest tablou nu poate fi explicat decît prin prisma unor cauze obiective, dar și subiective, ce țin de modul în care a fost înțeleasă și aplicată politica partidului în domeniul sportului, de felul în care a fost înțeles rolul sportului în viața studențească, de modul în care a fost organizată activitatea sportivă în școli și în asociațiile sportive. Cauze ce țin, în egală măsură, de factorii de conducere, de antrenori, de sportivi, de întreaga suflare a orașului. Să încercăm, în cele ce urmează, să le identificăm.

Este anul în care halterele s-au dovedit pentru clujeni deosebit de prolifice în performanțe : la mondiale, două medalii de argint (prin Czanka Attila) ; la europene — un bronz (prin Iacob Teodor) ; la mondialele de juniori, trei medalii de bronz (prin Czanka și Kereki) ; la europenele de juniori — două aur (Sîrbu și Czanka), două ragint (Sîrbu și Czanka) și două bronz (prin Kereki Alexandru). Să mai amintim că Zoltan Zoltan obține un bronz la C.E. de cadeți, că doi clujeni au fost în echipa națională de rugby care a obținut bronz la europenele de juniori și un altul, în cea de volei, medaliată cu argint la europenele de tineret — și cu asta se încheie și lista performanțelor din 1986.

Revăzînd acest tablou al performanțelor, se impun cîteva constatări preliminare, și anume : la patru Olimpiade, o singură performanță ; reculul spectaculos pe care-l înregistrează în orașul legendarului Moina atletismul — sportul sporturilor, cîndva o pasiune fierbinte a studenților clujeni (pentru care Parcul sportiv al Universității era un adevărat leagăn) ; ascensiunea la fel de spectaculoasă a unui sport ce crește din afara mediului universitar, halterele ; stingerea, la nivelul seniorilor, a performanțelor într-un sport — tenisul de masă — în care clujenii excelau printr-un Negulescu, Dobosi sau Giurgiucă, și chiar prin echipa reprezentativă a municipiului. În sfîrșit, dincolo de depășirile înregistrate în planurile anuale de puncte și medalii, persistă imaginea că sportul clujean nu a dat, în acest răstimp, măsura reală a potențialului existent, situîndu-se sub nivelul pretențiilor pe care iubitorii sportului le au, cu îndreptățire, față de zeci de cazuri), decît studenții obișnuiți — performeri sportivi.

Odată cu nivelul seniorilor, problemele sportului clujean apar la scara unu pe unu. Sînt 88 secții republicane, 12 internaționale și 2 (box și haltere) cu statut olimpic. Acestora li se adaugă 593 de secții cu importanță locală, inclusiv 14 centre sportive în comune, care activează sub egida școlilor respective. O realitate mai nouă a sportului clujean la acest nivel este migrația unilaterală a sportivilor (mai ales odată cu absolvirea) dinspre Cluj spre alte locuri — și din ce în ce mai puțini în sens invers. În fiecare din ultimii cinci ani au plecat din Cluj cîte 10—15 sportivi, care continuă să activeze în diviziile naționale și chiar în loturile reprezentative. Conform unei aprecieri tranșante a tovarășului Nicolae Mureșan, președintele C.J.E.F.S., „aproape nu există lot național în care să nu fie selecționat cel puțin un sportiv clujean la origine".

Într-o altă ordine de idei, în Cluj există peste 450 de baze sportive, din care 25 sînt apreciate ca fiind competitive la cel mai înalt nivel (17 în Cluj-Napoca). Recunoscînd rolul acestora în obținerea performanțelor tot la fel de adevărat este și faptul că efortul de modernizare trebuie corelat cu obiectivele sportive și, în ultimă instanță, întemeiat de acestea. La Cluj-Napoca, de pildă, secția olimpică de haltere „se bazează" pe sala de la „Clujana", care se prezintă, din toate punctele de vedere, sub nivelul celei de la C.S.M.

Trăgînd linie, speranțele pentru un aport clujean la reprezentarea țării la viitoarea Olimpiadă pot fi legate, deocamdată, la această jumătate de drum, de : Dorin Purcar și Dorin Mureșan (semifond), Morea Cristian și Radu Pașcalău (box), Czanka Attila și Kereki Alexandru (haltere), Sălăjan Vasile și Călin Niri (lupte), Ghiurcan Rodica (scrimă). Este, să recunoaștem, mult prea puțin. Potențialul sportiv clujean și tradiția existentă aici îndreptățesc să ne așteptăm la o mult mai mare afluență de sportivi și performanțe, care să determine, de pildă, inclusiv organizarea unor concursuri locale de selecție între toți cei care se situează peste baremurile respective, astfel încît la loturile naționale să fie trimise certitudini și titulari, nu speranțe și candidați ; cam asta ar fi stacheta de competitivitate pe care trebuie să și-o propună o mișcare sportivă de prestigiu cum este cea clujeană. Cît despre ideea că „ar mai fi timp" pentru apariția unor noi performeri recomandabili loturilor olimpice, aceasta pică de la sine, întrucît, se știe, normal este ca acum baza selecției să fie foarte largă, pentru a avea de unde să se „ingusteze" odată cu apropierea orei startului. Din cei mulți chemați, vor fi puțini aleși, dar important este ca cei chemați — pe baza unor rezultate de valoare, competitive și concordante cu interesele reprezentării sportului național — să fie, într-adevăr, mulți încă de pe acum.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Cuvînt de suporter :

De ce în cumpănă?

Ceea ce se întîmplă în actualul tur al campionatului diviziei A cu Universitatea Craiova nu rezistă nici unuia din explicațiile acreditate. Este echipa craioveană — ediția 1986—1987 — altă decît cea care a încheiat de-a dreptul spectaculos returul campionatului precedent ? Argumentele legate de valoarea lotului arată clar că nu. În linii mari, plus trei achiziții noi (Rada, Bița și Dumitrașcu) evoluează aceeași formație, cu obișnuitele modificări, poate prea obișnuite, pe care le fac antrenorii de la o etapă la alta. Și, totuși, cîtă diferență ! În returul campionatului trecut Universitatea, cu aceiași jucători tineri, confruntată cu aceleași probleme ale „reconstrucției", ale „schimbului de mîine", înscria nu mai puțin de 41 de goluri. Performanța care a făcut din „U" cea mai eficace echipă a returului pe care l-a parcurs în marș triumfal „Steaua". Cine a înscris atîtea goluri în returul campionatului trecut pentru Universitatea ? Nimeni alții decît actualii jucători. Pe nume — Bicu, Irimescu, Adrian Popescu, Săndoi, Mănăilă, Negrilă, Ungureanu, Cioroianu și, cum s-ar putea constata la o cercetare mai atentă a marcatorilor, de aproape fiecare component al echipei. Iar astăzi pentru marcatorii echipei, cei care au înscris cîte un gol la 135 de minute, îți sînt suficiente, dacă nu prea multe, degetele de la o singură mînă ! Ei sînt, dacă ținem bine minte, Bița, Mănăilă, Irimescu și Bicu.

Ce se întîmplă atunci cu Universitatea Craiova ? Iată, o întrebare inevitabilă.

Și ea trebuie pusă acum, cînd nu este prea tîrziu.

Explicația legată exclusiv de **schimbul de generație** rezistă și nu în întregime. Adrian Popescu, Mănăilă, Gică Popescu, Săndoi, Rada — jucătorii cei mai tineri și cei mai talentați ai „noului val" — joacă în divizia „A" de o perioadă cuprinsă între un an (Gică Popescu) și cinci ani (Adrian Popescu și Rada). Mai poate fi vorba în cazul acestora de „botezul focului" ? Nu, categoric, nu ! Dacă au talent — și au — după cinci ani în divizia A ar trebui să joace la potențialul maxim al carierei lor de fotbaliști. De ce nu joacă — pentru că, nu cu mult timp în urmă, au jucat (amintiți-vă de zilele cînd „Universitatea" trimitea la Hunedoara echipa de speranțe care juca de la egal la egal cu pe atunci redutabilă, Corvinul) — iată o explicație pe care trebuie s-o dea și ei și antrenorii lor. Dacă adăugăm acestora și **grupul jucătorilor experimentați** (Lung, Negrilă, Ungureanu, Irimescu, Geolgău, Cîrțu și Tîlhoi — ultimii doi aduși în situația de „inactivi" de antrenori și conducerea clubului care, cînd îi declară indisponibili, cînd îi ceartă pentru sentimentele de infidelitate față de culorile echipei), ajungem la concluzia că lotul Universității este alcătuit din jucători cu **suficientă experiență competițională.**

Explicația legată de **slaba pregătire fizică** nu rezistă nici ea în întregime. Actuala conducere tehnică a preluat echipa din etapa a 8-a. În cele 7 etape care au trecut de atunci, la care s-a adăugat și o întrerupere de campionat a fost timp suficient ca printr-o pregătire atentă, rațională, și nu prin una de suprasolicitare, echipa să fie adusă la un nivel de pregătire fizică maximă. De ce nu s-a reușit acest lucru — pentru că nu s-a reușit — nu noi sîntem în măsură să dăm explicația cuvenită. Dar ea e necesară.

Explicația legată de faptul că **trupa din Bănie are o conducere de club sub nivelul cerințelor unei echipe cu firmă** (și faima) „Universității" rezistă, se pare, cel mai mult. Așa se explică faptul că de această echipă, care a dominat prin valoarea ei campionatul nostru în ultimii 10 ani, nu a fost „legat" nici un antrenor. Pe aici au trecut mulți antrenori, dar niciunul nu a rămas ! Fiecare și-a făcut interesele lui și a plecat cînd a vrut și cum a vrut. Conducerea clubului nu s-a preocupat să aducă antrenori pe măsura valorii echipei, ci a așteptat să primească antrenori oferiți de alții. Iar jucători ai Universității Craiova, azi antrenori sau care ar fi putut să îmbrățișeze această carieră, au fost mai diplomați sau mai puțin diplomați îndepărtați din preajma echipei care i-a crescut. Întrebați-vă unde se află astăzi Oblemenco, Ivan, Deselnicu, Silviu Stănescu, Ștefănescu, Delfu, și veți afla singuri răspunsul. Aceeași conducere a clubului, a risipit în ultimii trei ani atîtia jucători cîți alții adună în zece ani. Iar acum, aceeași conducere a clubului asistă neputincioasă cum o echipă talentată, în loc să urce în ierarhia diviziei A, pe măsura valorii jucătorilor ei, se îndreaptă spre zona „nisipurilor mișcătoare".

CONSTANTIN PRIESCU ■

P.S. Ar fi nedrept să nu adaug la slăbiciunile și erorile conducerii clubului Universitatea și „concursul" pe care și l-au dat și ceilalți factori din familia atît de agitată, nu totdeuna în bine, a fotbalului

---

Civilizația sportului

Durități inutile

Echipele noastre de hochei sînt, cu excepția reprezentativei naționale, în concediu. (E drept un concediu mult mai scurt decît cel al echipelor masculine de handbal care STAU CINCI LUNI (!) pentru ca 20 de jucători să se pregătească pentru campionatul mondial grupa B, situație nemaiîntîlnită în vreo altă parte). Deci, pînă la „refacerea gheții", e timp pentru cîteva comentarii pe marginea... durităților inutile, ca să folosim o expresie hocheistică.

La București, un jucător suferă o fractură de piramidă nazală cu hemoragie. Cel care i-a provocat-o nu este nici măcar eliminat din joc. La Galați, se înregistrează o plagă tăiată a arcadei stîngi. Autorul este suspendat opt etape după care e chemat la lotul național. Foarte educativ ! La Miercurea Ciuc, arbitrul de linie este lovit cu pumnul de un jucător. Fiind component al lotului reprezentativ, respectivul nu simte gravitatea faptei sale. Deh, avem nevoie de el.

După ce la Galați se înregistrează 90 minute de penalizare într-un meci (record mondial ?), federația se alarmează, ziarul „Sportul" ia poziție hotărîtă spunînd „Stop indisciplinei la hochei !" și calmul revine pe gheață. Antrenorul echipei naționale apreciază într-un interviu că „jucătorii trebuie să fie convinși că luptă pentru o idee comună și nu pentru propria lor satisfacție". Care satisfacție ? O anumită teorie pseudo-filozofică afirmă că sportul este pentru tineri mijlocul ideal de refulare și în același timp mijlocul derivativ perfect al unei agresivități naturale. Această teorie nu-i amuză decît pe inconștienți, pe cei care cred că se poate combate violența exercitînd-o și pe cei care disprețuiesc sportul nevăzînd în el decît un loc de încăierare. În Canada, am văzut un buletin oficial al federației de hochei în care erau lăudați, în cadrul a două clasamente paralele, cei mai buni realizatori ai campionatului și jucătorii care comiseseră cele mai multe faulturi !

Hocheiul dă adeseori impresia că flirtează cu violența. Dar spectatorii care vin în tribunele patinoarelor nu caută violența, ci jocul. Vin pentru un joc sportiv, nu pentru un război. Un joc sportiv în care azi ai pierdut, mîine cîștigi, sau invers. Este ceea ce ar trebui să înțeleagă și unele „galerii" insolente alcătuite în majoritate din tineri, uniți foarte tineri, de-a dreptul copii (părinți, luați aminte !) care se întrec în manifestări soonre lipsite de cel mai elementar respect pentru cei din jur. „Suporteri" care, din cînd în cînd, se mai și bat între ei, ca să fie tabloul complet !

Să sperăm că în 1987, disputele de pe gheața patinoarelor noastre vor avea ca obiect doar pucul. Și că meciurile se vor disputa într-o atmosferă mai sănătoasă din toate punctele de vedere. Începînd poate cu scoaterea din tribune a turbulenților și a celor care fumează țigară după țigară. La patinoarul din Capitală, prin fumul care poate fi tăiat cu cuțitul, se poate întrezări pe un perete al arenei indemnul... „Sănătate și recreere prin sport".

CRISTIAN TOPESCU ■

Toată lumea face sport

Sfîrșitul de an este, ca întotdeauna, în absența competițiilor, timpul anchetelor și al speculațiilor, în centrul acestora din urmă aflîndu-se, bineînțeles, sportivul numărul 1 al anului 1986, fotbalistul argentinian Diego Maradona. Aflat, binemersi, la Napoli, Maradona este dat ca aproape sigur, din sezonul viitor, fie în Bundesliga, la Bayern Munchen, fie, în altă variantă, la Real Madrid. Celebrul club madrilen a început foarte serios discuțiile, dacă luăm de bun ceea scrie „El Pais", gazeta citîndu-l chiar pe împricinat : „Napoli este interesată să mă vîndă cît mai repede, cît timp cota mea comercială este înaltă. Și cum singurele cluburi care m-ar putea cumpăra sînt Real Madrid și Juventus (dar Napoli nu vrea un transfer în Italia, din motive limpezi), clubul madrilen are prioritate". ● Deocamdată, însă, Napoli a anunțat prelungirea cu încă un an (pînă în 1989) a contractului cu Maradona. ● La sediul F.I.F.A. din Zürich, reprezentanți ai Comitetului de organizare a turneului final al Campionatului mondial de fotbal din Mexic au prezentat bilanțul financiar al competiției, constatîndu-se un beneficiu de 71 milioane franci elvețieni (43 milioane dolari), dintre care 30 la sută vor rămîne mexicanilor, iar restul se va împărți celor 24 de echipe participante. ● Atletul american Edwin Moses, membru al Comisiei sportivilor de pe lîngă Comitetul Internațional Olimpic, a cerut o participare sporită a sportivilor la activitățile diferitelor organisme ale C.I.O., iar alegerea acestora să se facă după două criterii fundamentale : renunțarea la vreo limită de vîrstă și fair-play-ul candidaților. ● Comisia sportivilor a fost creată în 1981, avînd un rol consultativ. Printre membrii fondatori se află Nadia Comăneci, Vladislav Tratiak, Sebastian Coe, Kipjoge Keino.

LUCIAN OPREA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare

XXXI

Calea tratativelor

Obținută cu greu, cu prețul multor milioane de vieți și a unor mari suferințe, pacea de după cel de-al doilea război mondial a fost și continuă să fie o pace incompletă și fragilă. A fost și este pace în sensul că n-a izbucnit un al treilea război mondial. Însă în lume s-au acumulat uriașe cantități de arme tot mai perfecționate, care înseamnă un permanent pericol de război, și, pe de altă parte, în ultimii 41 de ani au avut loc 120 de războaie zise locale, în care au fost antrenate peste 70 de țări, războaie soldate cu numeroase jertfe omenești, cu suferințe și cu imense pagube materiale. În prezent chiar, pe glob există multe „puncte fierbinți", unde se desfășoară conflicte armate sîngeroase : în Orientul Mijlociu, și cu deosebire în Liban, între Iran și Irak, în Africa australă, în America Centrală și în zona Caraibilor. Toate acestea relevă mai mult ca oricînd necesitatea rezolvării problemelor complexe ale vieții internaționale, a soluționării tuturor problemelor dintre state exclusiv pe cale politică, prin tratative.

Această direcție fundamentală a politicii externe românești s-a concretizat în numeroase acțiuni, inițiative și demersuri pe plan internațional ale țării noastre, ale președintelui Nicolae Ceaușescu. Este cunoscut că, la inițiativa României, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat Apelul solemn către toate statele lumii aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor și Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței și de la amenințarea cu forța, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state. Recent, tot la inițiativa țării noastre, la Națiunile Unite a fost adoptată o rezoluție privind reglementarea pașnică a diferendelor dintre state. În același timp, România a preconizat crearea unei comisii permanente a O.N.U. pentru bune oficii, mediere și concilieri. Menționăm, de asemenea, inițiativele, acțiunile și apelurile adresate de România părților angajate în conflicte în diferite părți ale lumii pentru stingerea focarelor de război și începerea de negocieri în vederea rezolvării politice a problemelor litigioase, precum și vizitele, întîlnirile și convorbirile președintelui României, care a avut ca element director promovarea dialogului, găsirea soluțiilor care să asigure pacea și înțelegerea între popoare, între toate statele, indiferent de sistemul lor social-politic sau de apartenența la blocuri militare.

Țara noastră, președintele ei au relevat în numeroase rînduri că recurgerea la forță în relațiile dintre state, pe lîngă că aduce mari prejudicii popoarelor, nu poate asigura o rezolvare viabilă, justă a diferendelor existente, ci, dimpotrivă, le agravează sau creează altele noi, complicînd și mai mult situația internațională. Iată de ce rezolvarea pașnică a tuturor problemelor litigioase constituie o cerință obiectivă a dezvoltării lumii contemporane. Apreciind rolul conferințelor și al sprijinului internațional, România consideră că statele implicate în litigii trebuie să-și asume direct răspunderea pentru felul în care își rezolvă problemele care le privesc. Potrivit viziunii românești privind ducerea tratativelor, este necesar ca în timpul desfășurării acestora partenerii să manifeste receptivitate și înțelegere față de opiniile celeilalte părți, să dea dovadă de bunăvoință, pentru a se ajunge astfel la soluții reciproc acceptabile. Chiar dacă se dovedesc anevoioase, întrînd uneori în impas, tratativele nu trebuie întrerupte, ci trebuie găsite soluții pentru continuarea lor.

Bucurîndu-se de o largă apreciere pe plan internațional, conceptul românesc privind soluționarea tuturor problemelor dintre state exclusiv pe cale politică, prin tratative, precum și eforturile țării noastre pentru transpunerea în viață a acestui principiu sînt menite să aducă o contribuție de seamă la făurirea unei lumi fără arme și fără războaie, la întărirea păcii și securității pe tot globul.

ION D. GOIA

Ofensiva italiană

Patria spaghetelor și a lui Al Bano, a automobilelor Fiat și a modei masculine mondiale, Italia și-a luat în serios formă și pășește viguros pe pămîntul Europei, cucerind, la mare luptă, importante poziții în economia continentului. Formidabilul „boom" industrial înregistrat de întreprinderile din peninsulă în ultimii doi ani — experții îl pun, în mare măsură, pe seama seriozității cu care este combătut terorismul — au deschis patronilor apetitul pentru vecini, pe care-i înghit fără ezitare pentru extinderea sferei de activitate, și influență, dobîndirea unor poziții de forță și, nu în ultimă instanță, pentru obținerea de beneficii cît mai ridicate. Această serioasă „deschidere" a industriașilor italieni pentru firmele străine este susținută de situația lor financiară deosebit de bună. După ciasamentul întocmit de hebdomadarul italian „Il mondo", primele 2 000 de societăți industriale italiene au realizat în 1985 un beneficiu global de 280 la sută. Pe primele luni ale anului 1986 creșterea medie a beneficiilor a atins 30—40 de procente. Tot în 1985 fluxul monetar al acestor mari stabilimente economice a sporit cu 23 la sută, iar fondurile proprii cu 12 la sută. Primele 10 grupuri italiene care în 1984 înregistrau la capitolul pierderi 330 milioane dolari, au numărat în 1985 două miliarde de dolari ca beneficiu net ! Pe scurt, întreprinderile în cauză merg bine, iar unele dintre ele au cunoscut redresări spectaculoase — grupul „Montedison" a trecut de la un pasiv de 60 milioane dolari în 1984 la un activ de 81 milioane în 1985. Beneficiind și de „explozia" bursei din Milano, ele au emis de la începutul anului acțiuni în valoare de 5,8 miliarde dolari, de două ori mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut. Numai întreprinderile grupului „Agnelli" au lansat acțiuni de peste 1,6 miliarde dolari, iar „Ferruzzi" a acumulat, pe această cale, 1,7 miliarde dolari din iulie 1985 și pînă acum.

Cu asemenea mijloace financiare grupurile italiene pot emite pretenții europene și nu numai atît, își pot materializa ambițiile în Franța, Anglia și în alte țări „colege" în Piața Comună. Așa se face că „Ferruzzi" a înghițit firma „British Sugar", „Carlo de Benedetti" a achiziționat 25 la sută din firma franceză „Yves Saint-Laurent", „Fiat" cumpără fabrica de automobile „Matra", într-un cuvînt, patronii italieni nu pierd nici o ocazie pentru a-și spori prezența internațională. Deși foarte agresivi ca exportatori, industriașii în cauză manifestau o explicabilă timiditate vis-a-vis de implantarea în străinătate. Explicabilă prin fragilitatea financiară a anilor '82—'84, prin lipsa unui exemplu curajos pe care nici gigantul „Fiat" nu se încumeta să-l dea. După redresarea economică din ultimii doi ani, cei mai curajos s-a arătat imperiul agro-alimentar „Ferruzzi" care a devenit rapid primul mare producător de zahăr din Europa, deținînd controlul asupra firmei franceze „Behin-Say" și vizînd primul loc în lume după înghițirea lui „British-Sugar". Acesta a fost urmat rapid și cu succes de grupul lui Carlo de Benedetti, care, după ce a reușit să preia controlul asupra firmelor „Olivetti" și „Buitoni", a devenit primul acționar al fabricii franceze de echipamente pentru automobile „Valeo" și a obținut controlul asupra firmei „Davigel", tot din Franța.

În pofida dinamismului lor industrial și capitalurilor atrăgătoare de care dispun, firmele racolatoare au și eșecuri în acțiunea lor de înghițire pe nemestecate a antreprizelor ce le cad sub ochi. Așa s-a întîmplat cu „Montedison" căreia i-a fost suflată firma suedeză „Fermenta" și cu mai sus menționatul de Benedetti care a pierdut o vînătoare asemănătoare în favoarea unui rechin american. La ora actuală 3 mari societăți italiene — Fiat, ENI și IRI — fac parte din elită, adică se numără printre cele 50 de grupuri non-americane a căror ierarhizare a fost stabilită după cifra de afaceri.

Consecințele acestor masive concentrări de capital sînt previzibile. Ca de obicei, firma mamă va acorda o atenție sporită fabricilor din țară, orice reducere de personal și investiții, orice schimbare a profilului de fabricație urmînd să fie suportată, ca de obicei, de întreprinderile cucerite.

IOAN ROȘCA

Întîlnire cu Yeti?

Noi vești ne-au parvenit despre renumitul alpinist italian Reinhold Messner. El a devenit primul om care a cucerit toate cele 14 vîrfuri ale lumii cu înălțime de peste opt mii de metri. Ministerul nepalez al turismului a anunțat că la mijlocul lunii octombrie, Reinhold, împreună cu un alt alpinist, Johann Kammerlander, a reușit să ajungă pe vîrful Lhotse, înalt de 8 501 m, din Himalaia. S-a precizat că cei doi cățărători au realizat această performanță în decurs de cinci ore și 45 de minute, plecînd de la cea de-a treia tabără a lor, situată la 7 400 metri. În total ei au avut nevoie de trei zile pentru ca, plecînd de la tabăra de bază, să cucerească acest munte, al patrulea ca mărime din lume. La sfîrșitul lui septembrie, Messner reușise să urce pe Makalu, care, cu cei 8 475 metri ai săi, este al cincilea printre cele mai înalte vîrfuri muntoase ale lumii.

Messner este socotit drept un alpinist al extremelor, fapt pentru care extraordinarele sale performanțe stîrnesc uneori intense controverse. Născut în septembrie 1944 în localitatea italiană Brixen, Reinhold se dedică de foarte tînăr alpinismului. În perioada 1950—1964, el reușește performanța de a fi realizat nu mai puțin de 500 de cățărări în Alpi, fapt care i-a creat faima de alpinist de excepție. În 1971 renunță la meseria de profesor de matematică pentru a se dedica în întregime pasiunii de alpinist. Expedițiile sale au fost consemnate pe primele pagini ale presei din diferite părți ale lumii, mai ales după ce, începînd din anii '70, se lansează în cursa de cucerire a celor mai înalte vîrfuri ale Himalaiei. Senzațională a fost socotită mai ales performanța sa din anul 1978, cînd, fără însoțitor și fără a folosi masca de oxigen, urcă vîrful Nanga Parbat. Era prima ascensiune solitară din istorie a unui vîrf de peste opt mii de metri. Repetă performanța în 1980, cînd urcă singur pe Everest.

Însă faima pe care i-au adus-o realizările sale de excepție riscă să treacă pe plan secundar, în fața recentelor sale declarații potrivit cărora în cursul ultimelor escaladări în Himalaia s-ar fi întîlnit în două rînduri cu Yeti, „omul zăpezilor". La o conferință de presă ținută la reîntoarcerea sa la Roma, Messner a relevat că Yeti nu este o specie umană, ci „un animal, asemănător cu un urs sau o maimuță mergînd pe două picioare". „Este vorba — a apreciat el — de o ființă care nu a fost încă menționată în cărțile de zoologie". Întîlnirea cu Yeti, de care s-a apropiat la circa 10 metri, l-a făcut să devină partizan al teoriei existenței „omului zăpezilor". „Am fost pînă acum unul din cei puțini care nu au crezut vreodată în existența lui, pentru că am cutreierat toată Himalaia, fără a întîlni nici o urmă a sa", a spus Reinhold.

Scepticismul însă vine, de această dată, din rîndul experților. Potrivit profesorului Seidler din Viena, întîlnirea cu Yeti nu ar fi fost altceva decît o halucinație provocată de lipsa de oxigen. Profesorul austriac a atras atenția asupra faptului că asemenea viziuni ar fi avut și alți alpiniști în cursul cățărărilor la mare altitudine. Și deși nu vrea să-l învinuiască pe Messner de șarlatanie, profesorul Seidler și-a exprimat convingerea că „pe baza a ceea ce cunoaștem" este exclusă existența lui Yeti.

ROMEO NĂDĂȘAN

Lumea se amuză

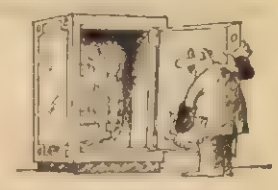

După „PANORAMA" — Polonia

Cota de alertă

Liniștea seniorială a telexului pare a-și duce ultimele speranțe. A fost acest gălăgios camarad în batalionul clasic al comunicării la distanță, nu știu cît de slăvit și adorat, dar sigur trebuincios și ocrotit, folosit cu tragere de inimă și privit cu neostenită încredere. Spunem și azi la fel, cîtă vreme se știe că în lume s-ar găsi cam 1,5 milioane de telexuri, deci destule să poată duce în spinare sarcinile numeroase ale dorului nostru de conversație la mare distanță, fără a fi obligați a deranja mult prea mofturosul telefon, să-l putem ocoli măcar atunci cînd ne stă în putere. Nu mai este la fel siguranța de sine. Încrederea că fără noi, piloții de formula unu, viața ar deveni mai săracă dacă nu incomodă și imposibilă. Explicația nu cere prea mult efort, presupunerile în asemenea situații navighează în apele vecinătății, unde au prins cheag forțele concurenței. Adversarul gata să dea credibilitate acestor temeri se cheamă telefax; ajuns deja la o cifră comparabilă cu nivelul — încă — ocupat de telex. Faptul în sine este suficient de grăitor în ceea ce privește viteza de înaintare a concurenței și capacitatea de cucerire a gustului public. Certă se dovedește încrederea trimițătorilor de corespondență pe distanțe mari în isteîmea mașinii telefax. În consecință, crește cererea, sporește oferta. O cutie cît o carte, ceva mai solidă, așezată pe birou și telefonul învecinat înseamnă mai totul. Ridici receptorul, formezi numărul și avertizezi asupra intenției de a intra în emisie. De la celălalt capăt al firului — în centrul orașului sau în centrul Antarcticei — ți se răspunde : N-ai decît ! O apăsare pe buton și peste 20 de secunde o coală de hîrtie normală, cu tot ce are pe ea — inscrisuri, tabele, semnături, ștampile, amprente — se află pe masa destinatarului. Costă, toată afacerea, cam tot atît cît o convorbire telefonică pe durata a 20 de secunde.

Nou, nou dar telefaxul caută deja să demonstreze puterea schimbării. Varianta clasică este amenințată de surorile mai tinere, unele abia puse pe picioare. Astfel, pe mai noile tipuri de mașină se dau asigurări privind deplina securitate a textului transmis, la recepție ținîndu-se secret facsimilul pînă vine destinatarul adevărat. Un model de dată recentă permite, simultan, expedierea și recepționarea de facsimile. Conectată la o linie de mare viteză, mașina poate transfera o pagină de text în doar trei secunde.

Tehnica pusă în aplicare în cazul de față constă în realizarea unei imagini electronice prin sistemul digital folosind mecanismul tip scanner. În viitorul apropiat sîntem asigurați că vom primi noutăți. Aparatul actual preia imaginea și o tranzmite instantaneu spre receptor sau o stochează în memorie ; noul tip va fi în stare să transfere conținutul paginii în sarcina unui computer personal. Acesta va putea fi prelucrat, ajustat și trimis mai departe sub formă electronică. Ceva mai încolo se contează pe posibilitatea de a trimite facsimilul direct de pe computerul personal fără a mai avea, inițial, textul tipărit.

Motive suficiente, cum se vede, pentru a considera pericolul în direcția telexului vizînd deja cota de alertă.

NEAGU UDROIU

Între arme, muzele tac

Anii celui de-al doilea război mondial au fost ani de încleștare, de suferințe, de drame... Jurnalul Annei Frank a fost scris cu sufletul la gură, cu groaza în suflet fără ca autoarea să se fi gîndit la publicarea lui. Omenirea trebuia să facă față unor probleme majore — de viață și de moarte — nu era timp pentru artă.

Muzeele vest-germane s-au abținut în a prezenta operele de artă din perioada nazismului. Iată că, de curînd, regele ciocolatei, Peter Ludwig, unul dintre cunoscuții colecționari de artă din R.F.G. a declarat că : „așa cum cultura și arta nu s-au oprit la Elba, arta nu trebuie să se oprească la anul 1933. Încercările de a șterge din memorie 12 ani din istoria Germaniei reprezintă vederea îngustă a unei societăți conformiste. Trebuie înlăturat acest tabu".

Ca o reacție, peste 200 de artiști și muzeografi au semnat o declarație care exprimă „uimirea și groaza" față de cuvintele „irresponsabile" ale colecționarului de artă. În această declarație se arată că cei mai mari artiști ai Germaniei au fost interziși, omoriți sau siliți să plece în exil în perioada nazismului. „Cu cîteva excepții — spune Dieter Honisch, directorul galeriei naționale din Berlinul Occidental — creațiile din timpul nazismului sînt pline de kitsch."

Să fi uitat oare Peter Ludwig ce declara Goebbels ? („cînd aud cuvîntul cultură îmi vine să scot pistolul")

Și totuși ce mult ar fi însemnat și pentru artă, pentru cultură cei 12 ani dacă n-ar fi fost fascismul și ar fi fost pace !

DAN DANUȚ DORU

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Porțile cerurilor s-ar fi deschis încă din 1914!

William Miller a lansat în America moda bibliei, explicată prin cifre, în așteptarea sfîrșitului lumii. S-a înșelat e adevărat, de vreo trei ori în stabilirea acestei date, dar nici urmași săi n-au avut mai mult succes. Un anume, Charles Taze Russel, născut la Pittsburg în 1852, deși părinții acestuia l-au lăsat ca moștenire afacerea lor de negustorie cu textile, a constituit un grup intitulat „Studenții în biblie". Înainte de crearea noii secte, Russel fusese adventist, dar secta aceasta nu l-a entuziasmat prea mult, probabil fiindcă nu reușise să devină, pârtaș de afaceri cu conducătorii acesteia.

Om întreprinzător, Russel s-a apucat să studieze cu ardoare biblia, pentru a stabili și el data sfîrșitului lumii, așa cum procedase fondatorul adventismului. Era în 1873 iar calculele sale îi indicau data decisivă ca fiind 1874. Anul 1874 a trecut și el însă ca toți anii și, ca și fondatorii adventismului, Russel a explicat că evenimentul a avut loc, dar în mod invizibil, în ceruri. Russel nu a fost prea fericit, nici în' următoarele sale previziceri. El a anunțat începutul mileniului pentru 1914, adică a crei de o mie de ani de pace pe pământ. Se știe însă ce a reprezentat 1914 pentru omenire. El a mai prezis apoi că, 1918 va fi sfîrșitul papalității dar constatăm că aceasta continuă să existe și astăzi. Desigur, moartea lui Russel în 1916, l-a scutit să mai dea explicații pentru noul său eșec.

Noua sectă, „Studenții în biblie" nu s-a mulțumit numai să se joace cu cifrele. Ei au interpretat întreaga biblie, într-o manieră proprie iar în 1918 s-au separat complet de adventism. Russel se autoinvestise demult cu titlul de „al șaptelea înger al apocalipsului", propunîndu-și ca scop, să elibereze omenirea de teama infernului și să demaste fraudele, erorile și practicile religiilor tradiționale, în special ale bisericilor catolică și protestantă.

Ca și celelalte secte neoprotestante, adepții lui Russel se cred singurii deținători ai adevărului divin, declarînd război tuturor celor ce nu-i acceptă. Secta susține că, în 1914 Hristos și-a selectionat 144.000 de aleși — încă o cifră simbolică — printre ei bineînțeles aflîndu-se și Russel la loc de onoare și, odată ce Satan va fi definitiv învins, toți morții vor învia : cei buni vor trăi vesnic iar cei răi vor fi distruși. La sfîrșitul mileniului, adică în 2114, încă o cifră, cerul și pămîntul vor fi reînnoite pentru vecie.

Toate cele de mai sus, sînt foarte apropiate de doctrina adventistă.

Russel, crescut într-un mediu de afaceri s-a hotărît să mai lanseze una. A editat revista „Turnul de veghe" creînd casa de editură „Watch Tower Bible and Tract Society", comercializînd în lumea întreagă ideile sale, prin care anunța vestea sfîrșitului lumii. Pe lîngă broșuri, reviste și tracte el a mai lansat discuri și filme. Treptat, casa sa de editură a devenit un adevărat trust pe care în 1909, Russel l-a instalat la Brooklyn unde, funcționează și astăzi.

Dar omul de afaceri Russel, căruia îi plăcea să i se spună pastorul Russel, marele reformator al secolului, nu a fost totdeauna fără repros. În 1906, soția sa divorțează de el pentru infidelitate și cruzime. Pentru a nu-i plăti acestela pensie alimentară, Russel își donează întreaga avere. El mai fusese anterior condamnat pentru escrocherie deoarece vînduse unor creduli „grîu miraculos".

După moartea lui Russel, conducerea sectei este preluată de Joseph Frederic Rutherford care, fusese grefier la un tribunal, și căruia îi plăcea enorm să-i se spună,. „domnul judecător". Acesta a fost și el condamnat în 1914, la închisoare, pentru escrocherie iar sediul „Turnului de veghe", pus sub sechestru. Rutherford profită de aceasta vacanță forțată, pentru a lansa noi idei în cadrul sectei : „întoarcerea lui Abraham și a altor profeți pe pămînt în 1925, și selecționarea unui număr de oameni de către Hristos care nu vor mai muri". Prima profeție a fost desmințită de fapte deși Rutherford, își construise pentru el, pentru Abraham și ceilalți profeți care trebuiau să se reîntoarcă pe pămînt, o somptuoasă vilă în California. Cea de-a doua profeție era mai prudentă și ulterior, el a făcut precizarea că selecționarea va începe, dar nu înainte de a se fi terminat actualul secol. Oricum, el a murit în 1942 după ce locuise singur în casa construită pentru primirea profeților.

Pentru a mai crește cifra afacerilor, Rutherford a mai editat o revistă „Treziți-vă", iar în 1920 vine pe continentul european, la Berna și organizează secta și în această parte a lumii.

În 1931, secta ține un congres în America și delegații votează o rezoluție prin care își stabilește denumirea de „Martorii lui Jehova", motivînd că însuși dumnezeu a declarat : „voi sînteți martorii mei". Se vor întreba mulți cititori de ce tocmai „martori ai lui Jehova" ? Răspunsul este pentru că secta pretinzîndu-se monoteistă respinge cu înverșunare dogma „Trinității" și pentru a demonstra că celelalte biserici creștine au preluat de la Hristos tot ceea ce nu este fundamental.

Desigur, „martorii lui Jehova" nu recunosc faptul că în biblie nu se vorbește de Jehova ci de Yahve iar fraza în care se spune „Voi sînteți martorii mei" se referă la poporul evreu.

Dar cum profeții, mor și ei la fel ca ceilalți muritori, Rutherford moare și el, conducerea sectei fiind preluată de Nathan Knoor care devine președinte al „Asociației internaționale al martorilor lui Jehova".

În 1969, la o întrunire de la Paris, Knoor precizează și el că „sfîrșitul" acestei lumi pervertite va avea loc în 1975. A trecut însă și 1975, explicațiile lui Knoor dovedindu-se la fel de infantile ca ale celorlalți. Afacerile mergînd însă bine la Brooklyn se lansează de aici un avertisment : „singurii care pot spera să supraviețuiască sfîrșitului lumii sînt cei care au luat cunoștință de împărăția lui dumnezeu, cît despre ceilalți care nu vor veni la noi, îi deplîngem dar ei sînt pierduți".

Să mai revenim însă puțin la jocul cifrelor, specialitatea adventiștilor și a celorlalte progenituri ale sale : Cronologia stabilită de Russel ar fi următoarea : 4127 înainte de Hristos, crearea lumii ; 2473 înainte de Hristos, potopul și victoria Satanei ; pînă în anul 33 după Hristos, dominația Satanei ; din anul 33 pînă în 1914, o mică turmă de 144.000 de oameni pot fi salvați în așteptarea urcării lor la ceruri ; 1914—1918, Jehova devine rege ; în 1914 Hristos a urcat în ceruri începînd mileniul ; 1918—2014, morții vor învia pe grupuri. Turma celor 144.000 va fi așezată lîngă Jehova, ceilalți vor trăi pe pămînt iar cei răi vor fi distruși ; după 2014, noul pămînt și noile ceruri vor trăi veșnic.

Constatăm deci, că „împărăția de o mie de ani" în care cred adventiștii și celelalte secte desprinse din aceasta a început. Acest lucru fiind deja stabilit nouă celorlalți nu ne mai rămîne decît să tragem consecințele. După el, marea dată a istoriei lumii a început în 1914 cînd s-au deschis porțile cerurilor. Tot ceea ce a fost înainte de această dată este numai opera Satanei și este normal ca toate celelalte religii să fie diabolice. Proba caracterului demonic al acestora, spun ei, constă chiar în afirmația că, sufletul este nemuritor. Or, este o mare minciună a diavolului, aceea care i-a determinat să păcătuiască pe Adam și Eva. Omul este muritor ca și animalele. Chiar Isus a fost o creatură umană care a murit. Pentru a respinge „trinitatea", „martorii lui Jehova" susțin că „dumnezeu a creat omul după chipul și înfățișarea sa, or, nimeni nu a văzut un om cu trei capete".

Ceea ce este antisocial însă la această sectă, este faptul că plecînd de la premiza că lumea actuală este creația demonului, adepții sectei susțin că, aceasta trebuie să fie respinsă în bloc, refuzînd deci să se supună îndatoririlor civice.

I.G. VULCANEANU

Racul

● Laurii nu se împletesc în formă de pătrat.

● De cînd omul s-a ridicat în picioare, lasă mai multe urme.

● Viciile sînt ca magneții... (Nu atrag aurul).

● Lacrima ? Sensibilitate condensată.

● Aruncăm cu pietre în oglinzi și învinuim soarta cînd călcăm pe cioburi.

● Sînt oameni care, tot „învîrtindu-se", îi amețesc pe alții.

● Cele mai goale buzunare sînt acelea în care se odihnesc mîinile.

● Cînd ești nevoit să cobori, mulți se oferă să îți țină scara.

Caricatură de AL. CLENCIU

● Și printre daltoniști întîlnim oameni care văd lucrurile în roz.

● Aripile nu se leagănă pentru a chema somnul.

● Cele mai convingătoare lacrimi sînt cele de sudoare.

● Servilul tinteste aruncîndu-se.

● Unii vînători cred că iepurele fuge mai tare decît glonțul.

● Marile descoperiri nu s-au făcut privind prin gaura cheii.

● Nimeni nu a dat de comori săpînd groapa altuia.

● De proptele au nevoie pomii care rodesc prea mult și oamenii care rodesc prea puțin.

N. PETRESCU-REDI

„Guvernul regal ungar trece la curățire"

La 31 martie, directorului Spitalului evreiesc din Oradea i s-a comunicat — din partea reprezentantului **Gestapo**-ului — rechiziționarea spitalului. S-a acordat o oră pentru scoaterea din spital a tuturor bolnavilor. Președinții comunităților ortodoxă și neologă au fost obligați să asigure, în 24 de ore, 600 de paturi cu două rînduri de lenjerie și cîte două pijamale fiecare. A doua zi, cererea notificată cu o zi în urmă a fost majorată : comunităților li s-a cerut să predea neîntîrziat încă 1 000 de pijamale, 800 de paturi din păr de cămilă, 600 aparate de radio, 500 de mașini de scris, 200 de aparate fotografice. Peste trei zile, la 5 aprilie, locotenentul de administrație Ullman, comandantul depozitelor districtului IX Cluj a prelins comunității evreiești din Oradea, să determine pe toți comercianții evrei să verse în decurs de 24 de ore — pe bază de inventar — toate stocurile de care dispun, la depozitul central din Oradea. „Nemții tot o să vă ia mărfurile, fără despăgubire. Dacă ni le dați nouă — argumenta Ullman — veți dovedi patriotism (sic !) iar pe deasupra, de la noi veți primi și bani".

În aceeași zi s-a primit un bilet de la comandantul spitalului **SS**, un **Hauptsturmführer** oarecare, care enumera cantitățile a peste 50 de articole — îndeosebi lenjerie de pat, îmbrăcăminte, veselă, mobilă etc. — care trebuiau să fie predate pînă a doua zi la ora 15.

În multe orașe, rabinii au suspendat ținerea șabatului, pentru ca enoriașii să poată aduna bunurile cerute de autorități.

Aproape concomitent cu dispozițiile privind purtarea stelei galbene, autoritățile au primit și o altă adresă strict secretă, aparent fără prea mare importanță

„Către toți primarii orașelor și către toate autoritățile comunale : Dispuneți ca organismele comunităților evreiești să alcătuiască liste, în patru exemplare, cu toate persoanele evrei, împreună cu membrii lor de familie, specificînd localitatea și casa în care locuiesc : listele să fie predate imediat primarului orașului, respectiv autorității comunale.

Primarul orașului, respectiv autoritatea comunală să predea primul exemplar autorității polițienești de gradul I, al doilea exemplar comandamentului postului de jandarmi, iar pe al treilea să-l trimită prin poștă, cel tîrziu pînă în ziua de 8 l.c., pe adresa domnului ministru de interne al Regatului Ungar.

Să fie trecut și numele mamei celor înscriși pe liste.

Budapesta, 4 aprilie 1944".

Primăria instalată de ocupantul hitlerist la Dej a întrecut pe multe altele în cinismul cu care a pregătit listele. A anunțat conducerea comunității că evreilor li se vor da cartele speciale pentru zahăr și săpun și că, în acest scop, are nevoie grabnic de lista exactă a evreilor din oraș. Tinerii și adolescenții, în grupuri de cîte doi, au străbătut orașul în lung și în lat, întrînd consțiincios în fiecare casă, ca nici o familie să nu rămînă fără cartelă. S-a muncit cu sîrguință 3 zile și 3 nopți pînă s-au alcătuit și s-au bătut la mașină listele cu cele 3 266 de familii. Preocupați să nu le scape nici o stradă, nici un apartament, să consemneze exact numele fiecărui evreu, adresa precisă, anul nașterii, ocupația și, neapărat numele mamei, nici unul din cei care au participat la această acțiune n-a intuit că, de fapt, ajută la întocmirea listei deportării, a tabelului nominal cu cei care vor umple pînă la refuz vagoanele garniturilor cu destinația **Birkenau-Auschwitz.**

Citeam ordonanțele ce apăreau aproape zilnic. Le reciteam de zeci de ori. Mereu credeam că, în spaima noastră, le exagerăm gravitatea. Dar nu era nici o exagerare. Pînă la începutul lui mai ni se anulaseră toate drepturile și libertățile, ni se interzisese totul și fuseserăm interzișt de peste tot. Evreii nu mai puteau fi medici, farmaciști, profesori, învățători, scriitori, avocați, ziariști, actori. Evreii fuseseră concediați din instituțiile de stat, de la bănci și instituții de credit. Începînd cu 25 aprilie, evreii nu puteau fi angajați nici în industrie, nici în comerț, nici în agricultură. 25% au fost dați afară imediat ; 25% urmau să fie concediați pînă la 31 mai, iar restul de 50% trebuiau să fie eliminați pînă la 30 martie. „Din ce vom trăi ?" ne întrebam cu toții și nimeni dintre noi nu era în stare să răspundă.

Evreii fuseseră interzși din toate asociațiile și uniunile, din teatre și cinematografe, din cafenele și restaurante, din băile publice. Nu aveau voie să călătorească, să aibă radio sau telefon. Ni se dădea voie, deocamdată, să trăim. Cel puțin așa credeam. Așa se deducea din ordonanțele de pînă atunci. Noi nu știam că la 7 aprilie la ministerul de interne, în sala mică de consiliu, avusese loc o ședință consacrată „problemei evreiești". În notele sale, Halász Géza, locțiitorul împuternicitului regentului pentru Ucraina subcarpatică a consemnat : „Secretarul de stat Baky ne aduce la cunoștință că în viitorul apropiat, evreii din zona jandarmeriei Kassa — în această zonă era inclus și Maramureșul — vor fi evacuați... Dorește ca conlucrarea cu germanii să se desfășoare fără frițiuni, să le facilităm cazarea, hrănirea, etc. ținînd seama că germanii nu vor altceva decît să ne ajute în rezolvarea problemei evreiești".

Aici, la această ședință, s-a hotărît, de fapt, ghetoizarea, adică declanșarea ultimei reprize, pornirea spre moarte. Drumul a fost scurt și rapid. O primă haltă : ghetoul. A doua și ultima : **Birkenau-Auschwitz.** Ordonanța guvernamentală în acest sens nu exista încă. Consiliul de Miniștri va hotărî ghetoizarea abia peste cîteva săptămîni. Dar soarta ne-a fost pecetluită irevocabil atunci, în acea ședință din 7 aprilie condusă de Baky László și Endre László.

Lansînd programul de ghetoizare și deportare, participanții la ședință au ținut seama, firește, de experiența nazistă acumulată în mai toate țările Europei ingenunchiate. Această experiență avea la bază directivele lui Reinhardt Heydrich din 21 septembrie 1939 adresate către **Einsatzgruppen** din Polonia cotropită. Ele stipulau — ca prim pas în trecere la „faza finală" — rapida „Concentrare a evreilor din țară în orașele mari". Se recomanda ca numărul punctelor de concentrare să fie cît mai mic și să fie „situate la noduri de cale ferată sau cel puțin de-a lungul unei linii ferate".

Este greu de apreciat ce a fost determinant, ura față de evrei ori zelul slugarnic față de naziști. Cert este că horthyștii „au reușit" să aplice „soluția finală" într-o variantă care a întrecut în multe privințe tot ce-a născocit în materie **Gestapo-ul** și SS-ul la un loc.

Faimosul ordin nr. 6163 1944 din 7 aprilie 1944 al Ministerului de Interne, preciza fără echivoc, cu o limpezime înspăimîntătoare :

„Guvernul regal ungar, în scurt timp, va curăța țara de evrei. Ordon ca acțiunea de curățire să se facă pe părți teritoriale, în virtutea căreia evreii — fără deosebire de sex și vîrstă — trebuie transportați în lagăre. În orașe și comune mai mari, o parte a evreilor va fi așezată, ulterior, în clădirile evreiești stabilite de autoritățile de sistematizare, adică în ghetouri...

Stringerea evreilor va fi efectuată de organele poliției și jandarmeriei regale ungare competente teritorial.

La nevoie, jandarmeria va acorda poliției regale maghiare, în orașe, ajutor în forță publică. Poliția de securitate germană se va deplasa la fața locului, în calitate de consilier ; conlucrării cu ea fără perturbări trebuie să i se acorde o atenție deosebită.

Autoritățile legale județene, în raport cu numărul evreilor, să înființeze imediat, în locuri potrivite, un număr suficient de lagăre...

Evreii vor fi transportați ca prizonieri cu trenul, la nevoie cu atelaje puse la dispoziție de autoritățile orășenești, respectiv comunale. Evreii ce urmează să fie transportați nu pot lua cu ei **decît : îmbrăcămintea de pe ei, cel mult două schimburi de rufărie și alimente pe cel puțin 14 zile pentru fiecare** precum și **un bagaj de maximum 50 de kg,** în care se include **și greutatea lenjeriei de pat, a păturilor și saltelelor. Bani, bijuterii, aur și alte obiecte de valoare — nu !** Stringerea evreilor trebuie efectuată în următoarea ordine : regiunile de jandarmerie : Kassa (Kosice), Marosvásárhely (Tîrgu-Mureș), Kolozsvár (Cluj)..."

Se pun la dispoziția comandamentelor regiunilor de jandarmerie și poliție toate companiile de forță publică și formațiunile-școală subordonate. Pentru acțiunea de strîngere, comandamentele de jandarmerie și autoritățile polițienești să ia reciproc contact pentru ca acțiunea de curățire să se efectueze simultan și în comun.

Urmărirea evreilor care nu vor fi găsiți în locuințele lor să se ceară potrivit uzanței cu referire la prezentul ordin..."

OLIVER LUSTIG

(Va urma)

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Construcții pentru bucuria oamenilor

La Sovata, frumusețea naturii este întregită de originalitatea liniei arhitectonice

În așteptarea iernii, într-un decor magnific, la hanul Tihuța

Între industriile de ultimă oră ale lumii, cea a turismului ocupă un loc aparte. Nu puțini sînt cei ce consideră că un turism civilizat, eficient și modern este un indicator, în ultimă instanță, al inteligenței cu care sînt valorificate frumusețile naturale dintr-o anume țară. Dar, în același timp, industria turismului este și dovada cea mai elocventă a grijii față de om, ridicată la rang de politică. O politică reală, concretă, indubitabilă. În ceea ce ne privește, dăruiți din plin cu priveliști de o frumusețe și un pitoresc fără de seamăn, admirabil sintetizate în primele două versuri ale nemuritoarei Miorițe, „pe-un picior de plai / pe-o gură de rai", am construit, încetul cu încetul, dar cu o tenacitate demnă de toată lauda, o uriașă zestre edilitară ce pune în valoare — adică în deplină folosință a omului, a sănătății lui, a nevoii lui de odihnă și recreere — mirificele peisaje ale patriei. Invitîndu-vă să refaceți cu ajutorul memoriei fabuloasele și fastuoasele stațiuni ale litoralului Mării Negre, sau somptuoasele linii arhitectonice de pe Valea Prahovei și a Oltului, vă oferim în această pagină cîteva din frumusețile unor noi și tulburătoare locuri de odihnă și tratament. Vizitîndu-le, beneficiind de multitudinea serviciilor ce vi le oferă, veți adăuga memoriei dumneavoastră nu doar clipe și locuri de neuitat, ci și convingerea că pentru sănătatea și bucuria dumneavoastră s-a cheltuit mult și cu deplin folos, s-au investit dragoste, inteligență, frumusețe.

Pusă în slujba omului, industria turismului din România și-a așezat în rangul cel mai de sus calitatea care se cheamă omenie.

O demonstrează cu prisosință toate edificiile de ultimă oră de pe harta turistică a patriei pe care vi le prezintă într-un prim episod al unui serial de ilustrate românești

MIRCEA HUDEK
și VICTOR NIȚĂ

La Durău, Ceahlăul a coborît pînă-n bătătura stațiunii

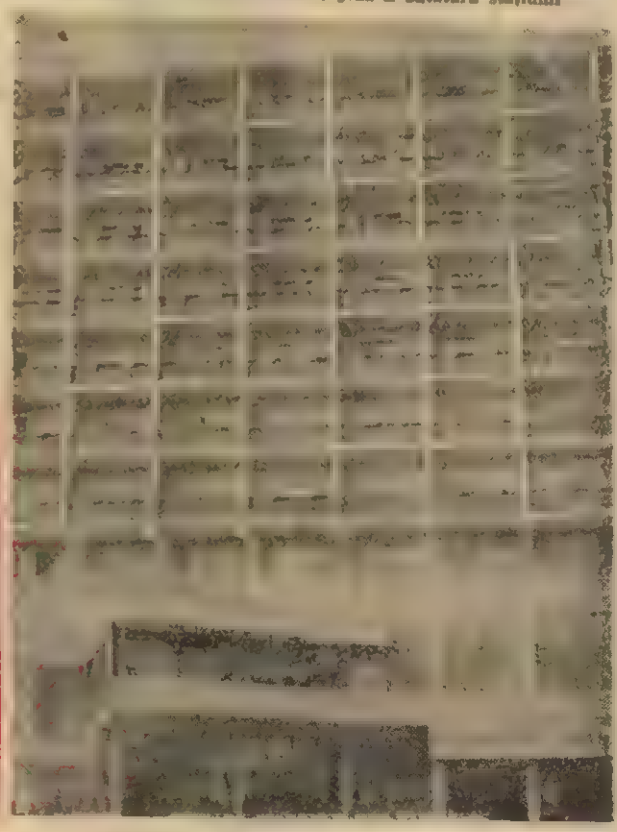

Salutări din hotelul Căprioara din Covasna

Un complex hotelier de rang european, Hargbita, din Miercurea-Ciuc

Dimineață de aur la Singeorz-Băi

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Secretariat audiențe : 25 47 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXV
52 (11645)
VINERI
26 DECEMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Pentru patria română, după datina străbună

La mulți ani!

Se încheie un an de muncă rodnică, se încheie un an de strălucite biruințe în împlinirea aspirației pe care partidul comunist a ridicat-o la rang de lege supremă a existenței noastre : aceea de-a ne vedea patria — Republica noastră românească — tot mai înfloritoare, ridicîndu-se falnic, stăpînă pe destinele sale, în rîndul țărilor demne ale lumii, aceea de-a ne vedea poporul — minunatul nostru popor — bucurîndu-se din plin de roadele jertfei îndelungate pentru libertate și dreptate și ale trudei sale eroice de azi pe întinsele orizonturi de creație a unei noi și prospere civilizații.

Se încheie un an — primul din actualul cincinal — în care, dincolo de bogăția oricărui bilanț, se relevă certitudinea generatoare de noi și impetuoase energii că istoricele hotărîri elaborate de Congresul al XIII-lea — grandios program de acțiune revoluționară al Frontului Democrației și Unității noastre Socialiste — se înfăptuiesc neabătut, că indicatorii etapei pe care o parcurgem — calitatea, eficiența, competitivitatea — se constituie în trepte trainice pentru ridicarea la un stadiu superior al progresului nostru material și spiritual.

Sînt toate acestea motive de satisfacție adîncă, de justificată mîndrie ce se însoțesc de sentimentul dragostei și recunoștinței pentru partid, din gîndul și cutezanța căruia prind viață și contur măreț izbînzile noastre.

Și sînt toate acestea temeiul durabil pe care vom așeza eforturile unui nou an, cu aceeași încredere în justețea drumului ales, cu același atașament la datoria față de țară și popor și tot mai uniți în hotărîrea de-a acționa, fiecare la locul de muncă și-n fiecare clipă a vieții noastre, așa cum permanent ne îndeamnă, cu înțelepciunea cuvîntului său și cu pilduitoarea sa faptă revoluționară, conducatorul iubit al partidului și al țării, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU.

„Să privim viitorul poporului nostru, al națiunii noastre — și pentru viitorul său liber și independent să facem totul pentru dezvoltarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, a științei și culturii patriei noastre“

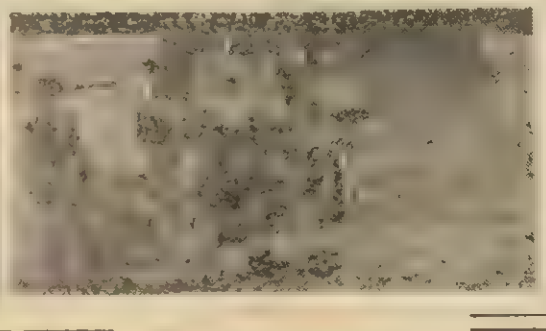

Din faptele de muncă ale anului 1986 (paginile 4,5,6 și 7)

Cîntarea României

În zodia artei (pagina 9)

din lumea satului Paginile 12 și 13

Republica, patria noii noastre democrații

Sculptură de JUSTIN NASTASE

Sărbătorim 39 de ani — la anul vom sărbători jubileul a patru decenii — de **Republică** pe pămîntul de la Dunăre și Carpați. Sărbătorim, la 30 Decembrie, acel act istoric de căpetenie al existenței noastre ca țară și neam, acel act care, desemnîndu-ne locul nou pe harta geografică și spirituală a lumii, a dat trup visului hrănit din veac de suflarea românilor din toate zările, vis menit — așa cum arăta președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **„să înfăptuiască dreptul sacru al poporului de a fi singur stăpîn în patria sa strămoșească"**.

Sînt 39 de ani de la acel memorabil 30 Decembrie 1947 care a consacrat, cu fericita formulă a lui Bălcescu, **„domnirea poporului prin popor"**, instalarea la cîrma destinului național a maselor largi, factor ignorat o întreagă epocă. Ele, aceste mase, nu intrau totuși pentru prima oară în istorie abia atunci, căci fără prezența lor demiurgă nu există istorie și nu există țară. Ele au decis în repetate și cruciale rînduri destinul acestui popor, care este ceea ce este, în ultimă instanță, prin această prezență a lor. Dar 30 Decembrie 1947 înseamnă, în cronica României, mai mult decît atît, înseamnă nu numai prezență, ci asigurarea **participării** maselor la istorie, ca act creator. Iar cel care a asigurat în chip programatic această participare, cel care a diriguit-o efectiv, cel care i-a decis caracterul de lege, iar prin aceasta eficiența, a fost Partidul Comunist Român, autorul actului revoluționar din August 1944, deschizătorul epocii libertății, ctitorul **„dreptului sacru al poporului de a fi singur stăpîn în patria sa strămoșească"**.

Această participare a maselor, a poporului, la actul deciziei naționale, ca expresie a consonanței organice a socialismului cu democrația, emancipînd principiul democrației ca supremă realitate și ca factor primordial al progresului societății, a cîștigat o nouă și puternică relevanță în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, anii cînd România a devenit **Republică Socialistă**, anii cînd noua Constituție a patriei, definind drepturile și îndatoririle cetățenești într-o superioară etapă a dezvoltării noastre economico-sociale, a întruchipat generoasa idee — emanație a gîndirii revoluționare a președintelui Nicolae Ceaușescu — potrivit căreia **„nu se poate concepe o orînduire socialistă fără asigurarea celei mai largi democrații pentru toți oamenii muncii"**

Ce a rezultat, se vede, o vedem și o trăim cu toții, prin tot ceea ce dă relief și sens muncii și existenței noastre. A rezultat o **democrație reală**, coborîtă din rama sloganului în viața cea vie, conferind substanță și strălucire acestei vieți. A rezultat acea democrație fără echivalent în peisajul nostru istoric — și nu numai al nostru ! —, în care partidul, devenit centrul vital și centrul de forță al națiunii, conduce nu „de sus", dintr-o intangibilă zonă situată deasupra maselor, nu „în numele poporului", ci **împreună cu poporul, pentru popor,** oferindu-i poporului acel cadru nou și originul, acel cadru **„unic în felul său"**, cum pe bună dreptate l-a definit președintele României, în care dreptul de opțiune și de decizie al omului muncitor în problemele ce-l privesc și privesc societatea se afirmă direct și plenar. S-a creat, în acești 21 de ani, o multitudine de structuri și mijloace, de organe și organisme larg reprezentative, acționînd deopotrivă la nivel național și în toate structurile sociale, în toate vetrele de muncă și de creație, făcînd ca unicitatea scopurilor, a intereselor generale comune, să nu excludă ci, dimpotrivă să-și ajudece, în chip necesar și fertil, acele elemente care exprimă și întăresc bogăția, varietatea, diversitatea în unitate a vieții noastre, pluralitatea de interese specifice, clar evidențiate și armonic articulate într-un unic și dens șuvoi creator. Adunările generale și consiliile oamenilor muncii, autoconducerea și autogestiunea muncitorească, instituționalizarea congreselor și conferințelor naționale (ale oamenilor muncii, deputaților, țăranilor, științei, învățămîntului, culturii etc.), organizațiile de masă și obștești (peste 50 !) ale României de azi, ca și alte importante întemeieri democratice, sînt, la ceasul de față, tot atîtea eficiente forme de activizare politică și de sporire a contribuției maselor la conceperea și conducerea propriilor lor destine. Centrul de convergență al tuturor acestor structuri, mijloace și forme prin care se manifestă, cu un dinamism fără precedent, acțiunea socială de masă în România epocii noastre este **Frontul Democrației și Unității Socialiste,** condus de însuși secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Acest sistem unitar și larg, deschis și suplu, al democrației noastre muncitorești-revoluționare, dictat de înseși cerințele vieții, ale realităților noastre specifice, inconfundabile și irepetabile în esența lor, favorizează marele dialog pe care partidul, conducerea sa îl poartă strîns și statornic cu masele, stimulîndu-le inițiativa istorică, aportul viu, creator, pe toate planurile și, cu deosebire, pe cel al economiei, ca factor motor al impetuoasei noastre înaintări.

Recentele lucrări ale unor foruri larg-reprezentative pentru conducerea democratică a societății românești — plenara Consiliului Național al F.D.U.S., plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, plenara C.C. al P.C.R., dezbaterile Camerei legislative a consiliilor populare, sesiunea Marii Adunări Naționale — au evidențiat, odată mai mult, faptul că noua noastră democrație, purtînd pecetea celei mai dinamice epoci din istoria patriei, e strîns legată de dezvoltarea economiei, de succesele ei, ca și de ardentele ei nevoi și sarcini, de participarea activă a maselor, a fiecărui om al acestei țări, la înfăptuirea marilor planuri ale înaintării noastre, alcătuite cu consultarea largă a națiunii, exprimîndu-i aceteia vrerile și nădejdile. Efortul dăruit, competent, în munca de zi cu zi, cu tot ceea ce presupune el în planul continuei perfecționări a cunoștințelor, a celor tehnico-științifice în primul rînd, ca și în planul conștiinței, devine, în aceste condiții supremul mod de manifestare și afirmare a omului noii noastre democrații, supremul mijloc al dezvoltării acesteia pe o spirală mereu suitoare.

În concepția de o unică rodnicie istorică a cîrmuirii destinului național, democrația devine astfel un rezultat a cărui eficiență, în ultimă analiză, ține de dreapta înțelegere a raportului dintre legile generale și activitatea practică de edificare a viitorului spre care tindem. **„Nu există** — sublinia, recent, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **niște modele sau niște legi sau adevăruri care pot acționa de la sine, în orice condiții, iar factorul subiectiv — partidul, clasa muncitoare, poporul — să aștepte rezultatele acestor legi și adevăruri obiective. Oricît de bune ar fi acestea, ele nu pot da rezultate decît în măsura în care oamenii, partidul nostru, poporul, știu să le folosească și, plecînd de la ele, să asigure mersul ferm înainte al patriei pe calea socialismului și comunismului".**

Concluzia, în aceeași ilustră formulare, se degajă limpede, constituindu-se ca un vibrant îndemn adresat conștiințelor naționale :

„Să dezvoltăm larg democrația muncitorească-revoluționară, asigurînd participarea întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor, a societății noastre — aceasta constituind factorul fundamental, garanția desfășurării în cele mai bune condiții a întregii noastre activități. Făurim socialismul și comunismul cu poporul, pentru popor : deci, pornind de la această teză revoluționară, trebuie să facem totul pentru ca poporul să fie pe deplin conștient, să înțeleagă bine toate problemele dezvoltării patriei noastre, precum și toate problemele internaționale și să acționeze într-o deplină unitate, sub conducerea comuniștilor, pentru a asigura ridicarea țării noastre pe noi culmi, victoria socialismului și comunismului în România, întărirea independenței și suveranității patriei !".

Răspunsul nostru, al tuturor fiilor acestui pămînt, indiferent de naționalitate, constituiți în marele bloc de granit al republicii noastre socialiste, va fi — ca totdeauna cînd ne-o cere Eroul noțiunii — pe măsura unui popor eroic.

Păsim spre Anul 40 al Republicii cu siguranță de gospodari — de gospodari ai întregii țări — și cu revoluționara și patriotica sete a marilor împliniri naționale, știind bine cine sîntem, ce vrem, ce putem și ce trebuie să fim.

ILIE PURCARU

Cîntece pentru plaiul străbun

Doină

Leru ler de lîngă cer
Unde doinele nu pier
Ler din munții Orăștiei
Unde-i miezul veșniciei
Pe-o colină fără moarte
Unde ni-i zidită carte
Din dainele murmurate
La lumina stelelor
Arborii inelor
Arborului celui mare
Rămuros, din răsuflare...

Iarnă la Țebea

Aici, la Țebea, ninge din bătrîni,
La munte urcă nunțile-n baladă
Pe sănii înflorate, rădăcini
De la goruni ce n-au știut să cadă.
Sărut ninsoarea cu-n pridvor în gînd
Cu porțile deschise, de primire,
Să vină oaspeți omenoși cîntînd
Tribuni din înstelate cimitire...
Fîntînile sub tulnice scot vin
Și piinea pe ștergare înflorate
Mi-s alfabet de suflet de român
Din graiul vechi, întrețesut prin sate.

Dorul românesc

Cu munții l-am tăcut, ca pădurenii,
Cu ape clare și îngîndurate...
Știam ceva ce și acuma știu,
Prin cosmosul puzderiei de sate...
Sînt păstrătorul tainei lui dintîi
Cu doinele, prin dor, mă omenesc,
Fring piinea lui, sărut și căpătîi,
Intraductibil, Dorul Românesc.
Știam ceva ce și acuma știu,
Păstrez și port cu mine, mai departe
Și va rămîne cînd n-o fi să fiu —
Cum dăinuie
ce n-are nici o moarte.

Țara

Numai în tine mă-nered
Numai cu tine sînt însumi
Țară, lumină, să văd,
Arc peste plînsu-mi.
Locul sub stele mi-l știu
Locul mi-l țin, orice-ar fi.
Simbure cosmic și viu —
Noapte și zi.
Numai de tine mi-e dor
Doru-mi-i numai de tine !
Trecut-prezent-viitor
Triunghi înstelat pe colîne.
Fie-mi lumina ușoară
Cînd n-oi mai fi
Și din mormînt, dulce țară,
Viu, voi iubi !

Colind de copil

Eu, tot copil, cu steaua prin nămeți,
Din munții Retezat, copil cu steaua,
V-aduc urare de la daco-geți
Cu vișcolul, cu vinul și cu neaua.
Eu, tot copil, cu steaua din bătrîni,
Prin satele moșite-n străvechime
Colind cum se colindă la români
De viață lungă, de noroc, de bine...
Vă fie Anul Nou cu omenie,
Pruncii vă crească-n legea celor buni,
Cum ne-au crescut, din veac de veșnicie,
Zei pămînteni, străbunii din străbuni.
Sub mari procoviți de omăt nu zace
Grîul nădejdii întru ce-i curat...
An Nou cu sănătate și cu pace
În trupul țării binecuvîntat !

EUGEN EVU

Pe prima pagină reproducere după lucrarea „Republica" de Elena Greculesi

Moment important în dezvoltarea relațiilor româno-bulgare

Tradiționalele legături de prietenie și solidaritate dintre poporul român și poporul bulgar s-au ridicat în ultimele decenii pe o treaptă superioară, au cunoscut o continuă extindere. Un rol de excepțională importanță în dezvoltarea acestor relații îl au întîlnirile și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria. În acest cadru se înscrie și întîlnirea prietenească de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a avut-o săptămîna trecută la Giurgiu și Ruse cu tovarășul Todor Jivkov.

În timpul convorbirilor oficiale care au avut loc cu acest prilej s-a hotărît să se stimuleze dezvoltarea continuă a raporturilor bilaterale politice, economice, culturale și în alte domenii de activitate. După cum se subliniază în Comunicatul dat publicității la încheierea întîlnirii, cei doi conducători de partid și de stat au acordat o atenție deosebită creșterii volumului schimburilor de mărfuri dintre România și Bulgaria, lărgirii și adîncirii în continuare a specializării și cooperării în producție, în special în domeniile construcțiilor de mașini, electrotehnicii, electronicii, metalurgiei, chimiei, valorificării în comun a potențialului hidrotehnic al fluviului Dunărea. În acest context, a fost relevată necesitatea aprofundării colaborării de lungă durată, căutării de noi posibilități pentru extinderea acestela, utilizării mai largi în acest scop a unor forme avansate de conlucrare, inclusiv a legăturilor directe dintre întreprinderi din cele două țări, pe baza colaborării și a specializării în producție. S-a subliniat că sporirea eficienței colaborării tehnico-științifice și creșterea rolului acesteia în realizarea în comun a unor obiective economice de amploare constituie o rezervă importantă a relațiilor economice româno-bulgare.

Întîlnirea prietenească de lucru dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov a prilejuit și un schimb de păreri asupra celor mai importante probleme actuale ale situației internaționale. S-a apreciat că problema fundamentală a epocii contemporane o constituie apărarea păcii, oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, eliminarea pericolului unei catastrofe nucleare. Cei doi conducători au reafirmat sprijinul față de programul propus de U.R.S.S. cu privire la lichidarea generală și totală a armelor nucleare și a celorlalte arme de distrugere în masă pînă la sfîrșitul acestui secol. Înfăptuirea dezarmării nucleare și preîntîmpinarea militarizării Cosmosului, interzicerea și lichidarea armei chimice și alte măsuri de dezarmare vor duce la înlăturarea pericolului de război în Europa și pe întreaga planetă. A fost reafirmată și cu acest prilej hotărîrea României și a Bulgariei de a-și intensifica activitatea pentru transformarea Balcanilor într-o zonă fără arme nucleare, precum și pentru realizarea inițiativei comune româno-bulgare cu privire la crearea în Balcani a unei zone lipsite de arma chimică.

Un moment impresionant al întîlnirii l-a constituit înmînarea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu tovarășului Todor Jivkov a Ordinului „Victoria Socialismului", care i-a fost conferit cu prilejul celei de-a 75-a aniversări a zilei de naștere, pentru contribuția deosebită adusă la dezvoltarea colaborării între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar, între Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria, la întărirea prieteniei dintre popoarele român și bulgar, a cauzei generale a socialismului, păcii și colaborării internaționale.

Exprimînd convingerea că noul dialog româno-bulgar la cel mai înalt nivel va contribui la dezvoltarea continuă a relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Stadiul înalt al relațiilor româno-bulgare este rezultatul activității îndelungate desfășurate — și avem datoria și răspunderea de a face totul, și în continuare, pentru ca prietenia și colaborarea româno-bulgară să se întărească necontenit, pentru a asigura o conlucrare trainică în toate domeniile". La rîndul său, tovarășul Todor Jivkov aprecia: „În anii edificării socialiste, prietenia tradițională dintre popoarele bulgar și român a căpătat dimensiuni noi. Prietenia noastră corespunde nu numai intereselor fundamentale ale celor două popoare vecine ale noastre. Ea este și în interesul întăririi unității țărilor socialiste, al afirmării pozițiilor socialismului, ea slujește cauzei păcii, înțelegerii și colaborării în Balcani, în Europa, în lume".

Desfășurat în spiritul încrederii și înțelegerii depline, noul dialog româno-bulgar la vîrf constituie un moment important în dezvoltarea conlucrării rodnice, multilaterale dintre cele două partide și țări, în întărirea continuă a prieteniei dintre popoarele noastre, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, păcii și înțelegerii pe tot globul.

ION CODRU ■

Patriotismul omului de știință

Am fost întrebat odată: „Din larga paletă de sentimente cu care este înzestrată ființa umană, pe care-l socotiți cel mai nobil?" Nu am ezitat să răspund: „Patriotismul".

Dragostea de mamă, acest sentiment atît de frumos, cîntat de poeți și de scriitori, leagă între ele două ființe dragi: mama și copilul. Patriotismul ne leagă prin mii și mii de fire invizibile de moșii și strămoșii noștri și prin tot atîtea fire de copiii, nepoții și de nepoții nepoților noștri. Patriotismul a legat statornic de pămîntul țării noastre pe înaintașii noștri, oricît de vitrege au fost vremurile pe care le-au trăit.

Patriotismul este un sentiment cît se poate de natural. Este firesc să-ți iubești țara și trecutul ei, să lupți pentru un viitor mai bun al ei, tot așa cum este firesc ca un fir de iarbă să iubească pămîntul care-l hrănește, soarele care-l încălzește și picătura de rouă din diminețile de vară. Patriotismul nostru nu este un sentiment de posesiune, de acaparare, de denigrare a altor popoare; dimpotrivă, înseamnă respect pentru drepturile legitime ale altor neamuri, pentru cultura lor.

Se spune uneori că știința nu are patrie că, de exemplu, oriunde pe suprafața Pămîntului „doi și cu doi fac patru", dar omul de știință are o patrie, și aceasta este adevărat. Omul de știință are o datorie sacră de a-și sluji patria, o datorie poate mai mare decît a oricărui alt cetățean. Pentru că, așa cum am văzut, patriotismul nu înseamnă numai dragostea de țară, de trecutul ei, ci și de viitorul ei. Ori astăzi, în condițiile unui progres în ritm accelerat al științei și tehnicii, făurirea unui viitor luminos al țării noastre, ca de altfel al oricărei țări, nu este posibil decît folosind cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Adevăratul om de știință a fost întotdeauna și un mare patriot. Se pot da multe exemple de personalități științifice din trecutul țării noastre care și-au făcut studiile în străinătate, sau au lucrat în străinătate o perioadă de timp și care au refuzat catedre și cariere strălucite în străinătate pentru a se întoarce în țară, unde, în condiții poate mai grele, prin muncă de pionierat, au contribuit la progresul științei și tehnicii românești. Mă voi referi la cîțiva dintre foștii mei profesori: Vasile Bianu care a lucrat în Franța cu Marie Curie și care a refuzat foarte politicos (pentru că, spunea dînsul „mi-a fost foarte greu să refuz o doamnă!") o carieră universitară la Paris, pentru a se întoarce la Universitatea și Politehnica din București unde a format zeci de generații de specialiști și unde a avut contribuții științifice importante în domeniul fizicii; Pavel Dorin care și-a făcut studiile în Elveția și a refuzat o carieră universitară la Zürich, pentru a reveni în țară, unde a format numeroși specialiști în domeniul mașinilor hidraulice și a contribuit la amenajarea hidroenergetică a țării noastre; Remus Rădulet, care a urmat studiile de specializare, a obținut doctoratul în Elveția și a preferat să se întoarcă în țară unde a fost creatorul unei școli românești de electrotehnică modernă care se bucură astăzi de un binemeritat prestigiu și peste hotare. Și exemplele se pot înmulți.

Există, este adevărat, și o altă concepție potrivit căreia „Ubi bene, ibi patria" (Unde este bine, acolo este patria). Această concepție încearcă să minimalizeze importanța sentimentului patriotic. Se susține că planeta noastră n-ar fi decît un imens oraș și că a trăi într-o țară sau alta este echivalent cu a locui pe o stradă sau alta în acest imaginar oraș. Această concepție, profund dăunătoare, urmărește să atragă într-o anumită țară mai dezvoltată pe oamenii de știință formați în alte țări mai puțin dezvoltate, de fapt să tragă numai foloasele de pe urma activității unor oameni de știință, fără a investi nimic sau aproape nimic în pregătirea lor ca oameni de știință. Este de fapt un furt de creier, materia primă poate cea mai de preț din zilele noastre. Firește că nu putem fi de acord cu o asemenea concepție care adîncește și mai mult prăpastia dintre țările dezvoltate și cele subdezvoltate sau cele în curs de dezvoltare.

Este adevărat că există țări cu un nivel de trai mai ridicat decît cel din țara noastră, dar nu este mai puțin adevărat că aceste țări s-au bucurat de o liniște relativă atunci cînd în țara noastră un Mircea, un Ștefan sau un Mihai țineau piept cotropitorilor, iar strămoșii noștri erau nevoiți, după fiecare bătălie în care totul era trecut prin foc și sabie, să reia totul de la început. Acele țări au avut în trecut colonii și o bună parte din realizările lor au fost dobîndite prin exploatarea muncii altora. Ceea ce avem în țara noastră este rodul muncii moșilor și strămoșilor noștri, al muncii noastre. Și nimic nu este mai de preț decît rodul muncii omenești. De aceea ne este dragă patria, pentru că în ea, în tot ce avem, ne regăsim pe noi înșine cu trecutul nostru multimilenar. Marele nostru istoric Nicolae Iorga, referindu-se la istoria zbuciumată a poporului nostru și la statornicia lui pe aceste meleaguri scria: „Ne-am părăsit la răscrucea furtunilor care bat aici din veac în veac și vor bate întotdeauna în aceste locuri de ispititor belșug și de trecere a oștilor... Apți pentru cea mai înaltă civilizație și siliți de a trăi de îndată o bejenie la alta. Oricare alții s-ar fi risipit în lume... Noi am rămas. Cu sabia în mînă, de strajă la toate zările... Și iată, sîntem tot acasă".

Pe de altă parte însă, combătînd dictonul „Ubi bene, ibi patria" trebuie făcute eforturi corespunzătoare ca acolo unde este patria să fie într-adevăr bine. Ori tocmai acest „bine" îl urmărește toate documentele partidului nostru și la făurirea lui, a unui viitor luminos al patriei noastre, oamenii de știință au un cuvînt hotărîtor de spus, fapt subliniat în repetate rînduri de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu și recent la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii cînd spunea: „... Cercetarea științifică are un rol tot mai important în întreaga dezvoltare. Nici nu putem concepe realizarea programelor noastre fără a așeza la baza lor cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în toate domeniile de activitate".

Sîntem convinși că oamenii de știință, cercetătorii, toți cei ce lucrează astăzi în domeniul științei și tehnicii în țara noastră vor depune toate eforturile pentru a realiza cu cinste mobilizatoarele sarcini trasate de documentele Congresului al XIII-lea al partidului, asigurînd țării noastre un viitor de aur și făcînd astfel cea mai concretă, mai constructivă și mai convingătoare probă a patriotismului lor.

Acad. RADU F. VOINEA ■
Președintele Academiei Republicii Socialiste România

Un an al muncii şi al păcii,

„Pe ansamblu, consider că putem aprecia că anul 1986 – primul an al cincinalului – a fost un an în care economia noastră și-a demonstrat forța și capacitatea sa, în care oamenii muncii, poporul român, constructor conștient al socialismului, și-au demonstrat capacitatea de a învinge orice greutăți și de a asigura mersul într-un ritm mai înalt al dezvoltării economico-sociale a patriei noastre socialiste“

NICOLAE CEAUȘESCU

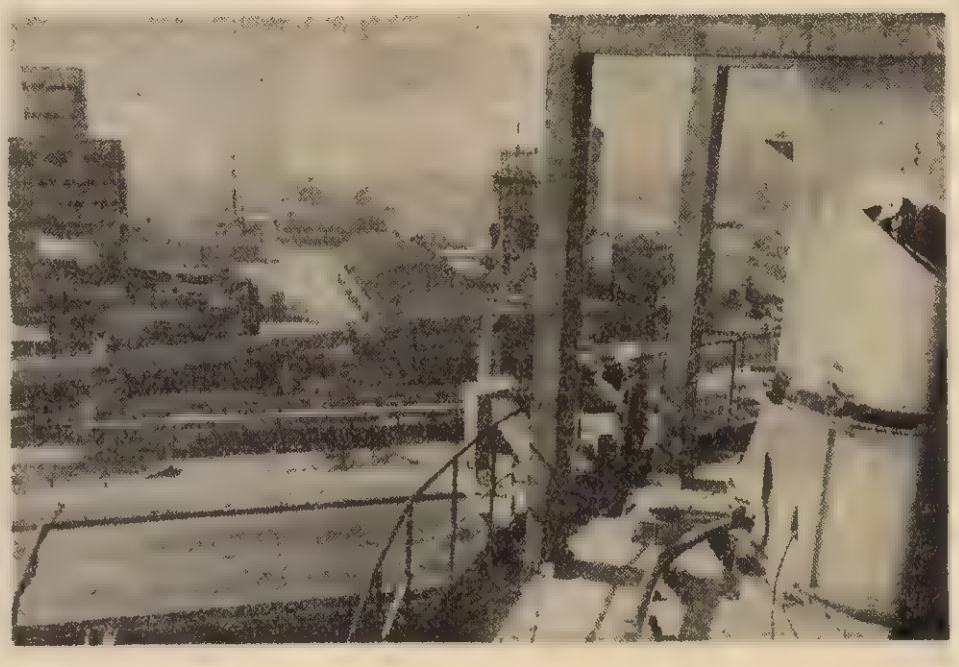

Eroii de pe calele de montaj

Cotele apelor Dunării sînt scăzute. Pe fluviu nu mai trec decît navo ușoare, care abia ating unda apei. Navele mari și grele se odihnesc. Ancorate la țărm și „puse la rece“ (așa zic marinarii : „puse la rece“, adică aduse, prin conservante tehnice, la o stare de hibernare, de insensibilitate la eroziunea perfidă a apelor și la atacurile agenților atmosferici), așteaptă valurile care să le suporte călătura străfundă. Poate că mîine-poimîine va ninge și valurile se vor umfla. Poate, dar deocamdată nu-i nici un semn de așa ceva.

Deocamdată e numai frig. Frig aspru, care învinețește aerul. De-a lungul țărmului, fluierul vîntului nu mai desteaptă decît păsările de apă, ce se rotesc huimace deasupra valurilor, căutînd pește care s-au ascuns la fund și lanurile de stuf înalt și trestii, și ele vinete. În rest e pustiu, nici o mișcare de viață. Dunărea e plumburie și monotonă, compactă în tăceri și enigmatică. Ai zice că hibernează și ea.

La cheiul Întreprinderii de constructii navale se prelucrări la cald din Drobeta-Tr. Severin așteaptă, „puse la rece“, tancurile maritime nr. 6 și 7 (de cîte 7 000 tdw fiecare) și șalanda nr. 25 (de 600 m.c.). Sînt nave mari (un tanc are 147 de metri lungime, 17,4 lățime, 7,5 înălțime), ca să poată naviga în cursă le-ar trebui o adîncime a fluviului de peste 2 metri. Fluviul, la ceasul de față, are cu vreo 50 cm mai puțin, drept care navele hibernează iar constructorii lor oftează. Nu le pot livra beneficiarilor, deși ei, constructorii, au trudit răzbit ca s-o facă la timp ba chiar peste timp. Tancul nr. 6 a fost lansat la apă încă din mai, tancul nr. 7 din iulie, șalanda din august, dar apele, de atunci încoace, n-au vrut deloc să le fie prielnice. Beneficiarul, client de peste hotare, stă cu banii în buzunar, nu poate plăti o marfă care nu i-a ajuns în mîini. Iar întreprinderea suportă, în acest timp, niște cheltuieli de regie nemeritate. Și dacă vom mai adăuga că tancul nr. 7 e dat peste plan, e și mai lesne de înțeles oftatul constructorilor.

Să nu ne închipuim firește, că navaliștii severineni doar asta fac, că stau și oftează. Dunărea cu capricile ei, constructorii de vapoare cu staționicia fierbinte a muncii lor, așa-i legea pe-aici n-o calcă nici fluviul (din păcate !), dar nici oamenii. Cei peste 3 800 de navaliști își vad deci de treabă, depășindu-și sarcinile la export, care ocupă 80 la sută din planul anual de producție, punînd alte și alte vase „la rece“, în așteptarea clipei în care fluviul, trezit din amorțirea-i de gheață, va căpăta sînge cald și puternic, împunînd navele către mare.

În halele cu căldură industrială se poate lucra în halat, pe calele de montaj ale vaselor doar în pufoniță sau subă. Vîntul, aici, pe marile tronsoane metalice dezvelite sub cer, preia fuga aerului, iscată de mișcările oamenilor și ale mașinilor o vălurește, o spulberă, o învîrtește o întoarce asupra oamenilor, într-un continuu vifor de aer rece. Dar și aici, ca și în hale, toți constructorii sînt la posturi, nimeni cu dezerteză de la programul de lucru, ba, atunci cînd e zorul mare cînd niște termene de lucrări presează, după lucru îi găsești pe mulți tot la lucru.

Stăm de vorbă cu ing. Nistor Urecan, directorul tehnic al întreprinderii, despre acest an '86 care iată, se încheie aici cu bine cu datoriile de producție onorate temeinic, propunîndu-și pe navaliștii severineni printre fruntașii branșei. Ei au cucerit, de altfel, pe primele 10 luni ale anului, locul al III-lea în întrecerea socialistă pe țară și, după toate semnele, nu socotesc această distincție ca pe ultima și suprema încoronare posibilă a activității lor.

Se încheie cu bine anul, ne spune directorul tehnic, fiindcă, mai mult ca oricînd, niște sarcini mari au fost privite cu o atenție pe măsură, în lumina indicațiilor secretarului general al partidului cu privire la datoriile de azi și de mîine ale industriei românești, ale producției destinate exportului, în chip aparte. S-au pus în funcțiune, anul acesta, două linii speciale de fabricare a navelor contractate cu partenerii străini, linii dotate cu o tehnică la zi și date în seama celor mai buni muncitori și specialiști. Rezultatele s-au văzut și se văd. Chiar în ziua vizitei noastre în întreprindere, simbătă 13 decembrie, urma să primească botezul, apei șalanda nr. 26 (prevăzută în planul de export al anului viitor), o premieră severineană, care deschide seria navelor a căror tehnologie de fabricație este lansată pe calculator. Au mai fost și alte premiere anul acesta, doveditoare de dăruire în muncă și de înalt profesionalism. Ciclurile de fabricație ale tancurilor și ale șalandelor au fost, în raport cu graficele, mult scurtate, la fel timpul de armare la cheu, lansarea la apă fiind precedată de montarea pe vas a tuturor agregatelor, a tuturor echipamentelor de navigație și control, astfel ca nava, odată coborîtă pe valuri, să fie, cum se zice dată la cheie, bună de drum în orice clipă, nu susceptibilă încă de completări sau retușuri care acolo, pe apă, se fac mai greu. De notat că scurtarea ciclurilor de fabricație s-a operat într-o conjunctură specială, cea a asumării de către constructori, a unor performanțe tehnico-economice ale navelor preluate de ultimele norme internaționale în materie. Noile tancuri sînt dăruite cu aparatură ultramodernă de navigație, cu instalații pentru comandă, cu instalații pentru epurarea apelor deversate în mare, cu un grad sporit, practic infailibil de protecție împotriva incendiilor. Cei 30 de marinari care alcătuiesc echipajul unui astfel de tanc navighează în condiții de perfectă securitate și, ni se spune, cu firească iubire față de nava lor, navă ascultătoare, sensibilă la comenzi, funcțională și confortabilă, dichisită în tot ce-i al ei. Prețuindu-i calitățile, se vor gîndi ei oare și la necunoscuții meșteri care le-au pus în rost ?

De bună seamă că se vor gîndi, e de părere directorul Urecan, păcat numai că produsul industrial modern nu mai poartă ca isprăvile de altădată ale mîinii omului, însemnul lui, semnătura lui, asemeni unui blazon. Că să știe cel încîntat de marfă măcar numele celui ce-a făurit-o, dacă — fatal — chipul acestuia fi rămîne străin. De fapt, un astfel de lucru n-ar fi cu putință la un „produs“ cum e o navă, unicitatea acesteia fiind o rezultantă obștească de eforturi și îndrăzneli, antrenînd nu un nume, ci sute, uneori mii. Nimeni, de unul singur, nu și-ar putea scrie numele pe bordajul unui tanc, fiindcă metalul ar rosi.

Pe cine totuși să notăm, dintre miile de meșteri făuri ai vapoarelor severinene ? Fruntașii întrecerii sînt destui, zelul reporterului de a transcrie nume riscă să se dizolve într-o lungă listă onomastică. Mulți dintre ei sînt navaliști din tată-n fiu, căci șantierele acestea sînt vechi, și-au deschis porțile pe la mijlocul secolului trecut, ștafeta bătrînilor meșteri trecînd adesa în mîinile fiilor și nepoților, constituindu-se astfel în timp veritabile dinastii muncitorești. Bunicul maistrului Remus Stănescu, de pildă, a fost „dulgher de vapoare“. Într-o vreme cînd corpul acestora se făcea încă din lemn, tatăl, Ion, a muncit și el, pînă la anii pensiei, tot aici, schimbînd fierăstrăul cu pila de ajustaj. Iar fratele Valeriu e și el navalist, conduce o echipă de ajustori. Un Ion Mănescu, vechi dulgher și el, și-a adus aici fiștrei feciorii, pe Ion, pe Dumitru și pe Cornel, azi navaliști de înaltă calificare. Nu toți desigur, își reclamă astfel de ascendente — șefi de echipe ca Dumitru Stoloian sau Ilie Drăgătoniu, de ani și ani fruntași nedetronați ai întrecerii, sînt primii din neamul lor care fac vapoare — dar toți, după credința interlocutorului nostru, simt pe umeri povara și, firește, mîndria de a contribui prin actul cotidian al muncii la îmbogățirea faimei acestei mari familii muncitorești.

Sarcinile prezentului sînt mari, sarcinile viitorului sînt și mai mari, planul pe 1987 va spori cu peste 12 procente, pe cale e frig, vîntul dă să dărîme omul, fluviul nu vrea să crească, să ducă navele cu botezul apei la rostul lor, dar munca bate din plin, bate cu ritm de fierbinte staționicie. Și acesta este esențialul.

ILIE PURCARU

Temeiurile bunăstării

Pretutindeni un cuvînt de ordine : calitate și modernitate

A coborît iarna peste comuna teleormăneană Furculești. Ticu Milea, președintele CUASC-ului, privește întinderea albă a cîmpului și gîndește cu voce tare — oamenii de-aici intră în iarnă cu inima împăcată. Au avut de lucru, au lucrat bine, iar acum se pregătesc pentru anul viitor pe care-l vor și mai bun, și mai plin.

Pe ce se întemeiază reala bunăstare ce domnește în această comună ? Primarul din Furculești, Gherghina Dușman, răspunde fără ezitare : pe modul în care am înțeles să acționăm în direcția autofinanțării și autogospodăririi așezării unde trăim. Comună mare, alcătuită din cinci sate în care locuiesc circa 7 000 de oameni, Furculești este renumită în zonă mai ales prin rezultatele de excepție obținute de cele două cooperative agricole de producție ale sale — cea din satul de reședință al comunei și aceea de la Mosteni. Există, între aceste unități, o frumoasă rivalitate, concretizată în depășirea, an de an, a planului la grîu, porumb sau sfeclă de zahăr. Iar o comună care are C.A.P.-uri bogate este, ea însăși bogată. Președintele cooperativei din Mosteni — Constantin Cătrună (bărbat de 60 de ani, în putere, harnic și plin de inițiativă) — și președintele cooperativei din Furculești — Petre Boboc (mai tînăr, dar la fel de întreprinzător ca și vecinul său) — pot fi mîndri de ceea ce au realizat, sprijinindu-se în permanență pe prioceperea și puterea de muncă ale cooperatorilor. Consecință firească — ambele cooperative agricole de producție au fost distinse cu titlul de Erou al Muncii Socialiste.

Comuna Furculești se autofinanțează ; asta însemnînd că pe lîngă fondurile destinate prodreiei sale dezvoltări și înfrumusețări, de aici se virează anual în fondurile județului aproape un milion de lei. Sînt — după cum zic oamenii locului — bani rezultați din muncă inteligentă. Din înființarea și dezvoltarea sectiilor prestatoare de servicii, specializate în croitorie, cojocărie și, mai ales, constructii. Apoi, din modul în care gospodarii comunei înțeleg să-și onoreze obligațiile contractuale. Iată numai trei exemple de deplin edificatoare : s-au strîns de la gospodăriile populației 695 hectolitri de lapte, față de un plan de 663 hectolitri, planul la carne de bovine a fost depășit cu două tone, în vreme ce la legume depășirea a fost de 40 de tone. Sînt cifre care spun foarte multe despre starea prosperă a gospodăriilor țăranilor din Furculești, prosperitate ce se regăsește în întreaga viață a localității. Contribuția bănească și aceea în muncă sînt alte surse ale înfloririi așezării. Dalarea santurilor și extinderea rețelei de apă potabilă — realizate în acest an — se datorează muncii desfășurate, neîntrerupt, de către oamenii satului.

Dincolo de aceste date exacte se poate vorbi mult despre un anumit mod de a gîndi binele satului, despre o anumită morală a muncii disciplinate, a respectării neabătute a legilor noastre. Se obișnuia într-o vreme să se spună — remarcă primărița comunei — despre felul de a lucra al țăranilor ca despre unul lipsit de rigoare. Sigur, una este munca într-un combinat, să zicem, și alta munca de la cîmp. Dar, în ansamblul ei, această opinie este contrazisă de felul de-a fi al furculeștenilor. Ridicarea gradului de civilizație și-a spus, și în acest caz, cuvîntul. Dar e ceva și mai important : oame-

un an la temelia fericirii noastre

Balta Borcei și munții săi

Decembrie cu lapoviță și ninsoare, decembrie de milioane pentru lucrătorii din Câmpia Bărăganului ialomițean. Întîi a plouat. Ploaie mocănească s-ajungă pînă la rădăcina grîului și orzului, să înmoaie bulgării arăturii adînci de toamnă. Apoi a venit lapovița și omătul s-a prins ca un sărut de recrut de mărire verzi create de cele 130 000 de ha de orz și grîu. Este un început de iarnă așa cum și-l doresc din suflet plugarii. Pentru unii vremea aceasta poate este urîtă, dar pentru cei care pun pe masa țării pîine ea este toată un soare, deși razele lipsesc. Sîntem în drum spre balta Borcei acasă la cei care în această toamnă au primit înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare pentru producția realizată la cultura orzului, la Întreprinderea Agricolă de Stat Stelnica.

Traversăm Borcea. Apele ei galben-miloase sînt în creștere și „Sarmisegetuza" remorcherul cu care străbatem cei 600 de metri, face eforturi mari ca să nu fie învins de valuri în aval către Hîrșova. Ninge de-a binelea și vîntul a început să joace fulgii în toate direcțiile. Ne îndreptăm spre ferma Ovidiu. Cei aproape 5 km îi străbatem împreună cu directorul Întreprinderii Agricole de Stat Stelnica, inginerul Ștefan Marin, profesorul — cum i se spune prin partea locului. Știm suficiente lucruri despre unitatea ce o conduce, despre mulți din șefii de fermă și mecanizatori, pentru a renunța la introduceri și a intra direct în subiect :

— Tovarășe director, în 1986 ați reușit să realizați o producție medie de 8 159 kg orz la ha pe o suprafață de 1 050 ha. Vă rog să vă referiți la unele din secretele acestei producții și dacă sînteți mulțumiți de rezultatele obținute ?

— Cînd îmi amintesc de unde am plecat, fiindcă eu sînt agricultor cu diplomă prin părțile locului de aproape un sfert de veac, cu adevărat ar trebui să mă declar mulțumit. Vedeți, încep cu răspunsul la a doua întrebare și nu cu prima. De ce ? Deoarece eu știu foarte bine că nu peste tot noi am ținut cont de „secretele" care pentru noi nu mai sînt secrete și și-au dovedit din plin eficiența, puterea. Cînd spun aceasta mă gîndesc la faptul că toate fermele care au avut în cultură orz au avut aceleași condiții pedoclimatice, deci dacă au existat diferențe, diferențe care s-au văzut mai tîrziu în producțiile realizate, acestea au venit de la noi, de la cei care am semănat, irigat și recoltat. Am dat doar cele trei lucrări de bază, de exemplu pentru că între ele mai sînt și altele la fel de decisive și ele în obținerea producțiilor. Eu sînt nemulțumit și această nemulțumire vine în anul cînd am realizat 8 159 kg orz la ha, iar în urmă cu 20 de ani cînd am recoltat primul orz din baltă și am realizat 1 500 kg, eram fericit. Este o ciudățenie, nu ? Și știți de unde provine ? De la faptul că ferma nr. 1 Ovidiu condusă de tehnicianul Dumitru Bălan — pe care o să-l cunoașteți — a realizat 9 350 kg orz la ha, iar ferma nr. 2 a inginerului Augustin Grozea — un transilvănean de toată isprava — a venit cu o producție de 9 140 kg la ha. Între aceste două ferme și celelalte diferențele sînt între 600 și 500 kg. Poate de aici am luat în toamna aceasta, mă refer la toamna lui 1986 toate măsurile ca nimeni să nu mai sară vreo lucrare din tehnologia fixată acestei culturi. Credeți că pentru noi titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare" acordat unității noastre nu este deopotrivă o recunoaștere a muncii, o răsplată a eforturilor, dar și o mare obligație. Dacă noi toți am fi pus sub brazdă odată cu sămînță și cîte o părticică din noi, din pasiunea pe care o avem, din pregătirea profesională pe care trebuie s-o avem mereu în ton cu cei mai noi în agricultura mondială, atunci aceste diferențe nu ar fi fost. Și ce bine era. De altfel, pentru anul 1987 noi ne-am propus să realizăm pe cele 1 500 ha cultivate cu orz o producție medie de 9 000 kg orz la ha. Sînt ferm convins că așa cum s-a muncit în această toamnă, cum nimic nu a fost trecut cu vederea, această producție va fi nu numai realizată, dar și depășită. O spun cu certitudine, o spun cu gîndul că a fost unul din anii în care condițiile climatice au fost mult mai favorabile. Dacă anul trecut am pregătit terenul și am semănat după un irigat de aprovizionare, de data aceasta ne-am bucurat de două ploi venite exact în perioadele cele mai dificile și cînd pur și simplu ne gîndeam din nou la irigat. Nu numai că ne gîndeam, dar eram pregătiți cu toate forțele să trecem la efectuarea acestei lucrări. La ora actuală întreaga suprafață de orz, cum este de altfel și grîul, a răsărit și este crescută cu mult mai mult decît se prezentau aceste culturi în luna martie a anului trecut. Au mai venit și precipitațiile din zilele acestea și pur și simplu cînd străbat balta văd în fiecare fulg un spic de grîu, un spic de orz. Din cer vin fulgi, dar din pămînt în curînd vor veni miliarde și miliarde de spice. Este adevărat că la rădăcina acestor spice se află munca mecanizatorilor, a acestor mineri de la suprafață, care știu să facă din noapte zi și din sărbătoare o altă sărbătoare, dar a muncii. Avem la Stelnica mecanizatori care lucrează în baltă de aproape 25 de ani de cînd unitatea noastră avea ceva mai mult de 1 000 de ha cînd celelalte 9 000 de ha erau acoperite de ochiuri de apă, stufăriș și cioate, sălcii și plute, iar între un arat și un semănat mai curățam și mai nivelam cîte o solă. Au venit în baltă cînd erau foarte tineri, iar acum lucrează, sînt în brazdă alături de copiii lor, copii ce s-au născut aici în baltă. Mă gîndesc la Dumitru Jalbă, la Mitu Lupu și Nicolae Chirică — oameni ce au știut să depășească greutățile anotimpurilor și să nu uităm că mulți dintre ei au depășit 100 de anotimpuri de baltă. Nea Ion Leuștean — cum îl zic toți, șeful fermei nr. 5 „Dunărea" a fost primul tehnician al bălții, 30 de ani în același loc — 120 de anotimpuri, dintre care primele au fost în perioada cînd balta era străbătută de turme de mistreți, de haite de lupi, iar ca să străbați pe timpul iernii drumul de la Borcea la Dunăre, adică de la Fetești la Cernavodă, îți trebuia nu numai un cal bun, dar și multă bărbăție, mult curaj. În toamna lui 1986 nea Ion Leuștean a semănat ultimul lui orz și grîu, avînd făcut dosarul de pensionare. Cînd a fost sărbătorit de întregul nostru colectiv, știți ce ne-a rugat ? „Să-l lăsăm să recolteze tot el".

— Tovarășe director, în timp ce dumneavoastră vorbeați despre producții cuprinse între 8 000 și 9 000 de kg la ha, mă gîndeam că balta Borcei are munții săi. Mă gîndeam chiar că în toamna lui 1987 cotele producției medii la cultura orzului vor fi mai mari decît cele mai înalte vîrfuri ale Himalaei, mai mari decît Everestul.

— În fond, să știți că și agricultorii, agricultorii care se respectă sînt și ei niște alpiniști. Ce-i înfruntă ploaia și arșița, vîntul și lapovița. De modul în care știu să învingă capriciile naturii depind în bună parte recoltele — și cel mai elocvent exemplu ni l-a oferit 1986, cînd am avut două reprize de cîte 100 de zile fără nici un fel de precipitații. Vă veți întreba poate cum s-au făcut aceste producții ? Cu sudoare, cu sudoarea necesară aducerii apei din Dunăre și din Borcea prin conducte și canale la toate fermele, în toate locurile. A fost o adevărată bătălie în marș. Oamenii s-au comportat ca pe front, dar pe cel mai pașnic front, frontul pîinii.

Ce s-ar mai putea adăuga ? Decît cuvintele spuse de tehnicianul Dumitru Bălan — recordmenul bălții, cel care a realizat 9 350 kg la ha. Cuvintele lui sintetizează o muncă, o luptă. Le reproducem : „În producția de orz realizată în 1986, eu cred că am stat puțin 100 de nopți. 100 de nopți albe în care pentru a ne înscrie în perioadele optime a lucrărilor din flux, am arat, am irigat, am combătut dăunătorii... 100 de nopți în care am stat de vorbă cu orzul. Plantele știu să vorbească, mai bine zis să-i vorbească specialistului care-și cunoaște meseria. De cum se prezintă, știi ce-i mai trebuie, știi cum trebuie să acționezi".

MIHAI VIȘOIU ■

Uzina de galerii

Iar a plecat inginerul Viorel Vasnea la Ploiești ! Și dacă-l întrebi, nici nu mai știe a cîta oară face acest drum în ultimul semideceniu. E însă sigur că-n acest răstimp, excluzînd puținul timp dăruit familiei, inima lui a ars în căutarea de soluții mai bune pentru străpungerea munților, sau altfel spus, pentru împlinirea unei pasiuni...

Totul a pornit prin '79, undeva în Retezat. Dar ce zile memorabile au fost, ce eveniment extraordinar s-a consumat ! România achiziționase cu dolari grei o mașină de săpat galerii în cele mai dure stînci, a cărei viteză de înaintare trecută în prospect era de un metru pe oră. El, Viorel Vasnea, era pe-atunci inginer șef mecanic acolo, la grupul de santiere din Retezat și vrînd-nevrînd devenea primul utilizator și la nevoie chiar doctor al namilei de 270 de tone ce purta marca „Robbins" și știa să facă galerii cu diametrul de 5,5 metri. Știe exact și „biografia" mașinii de forat la secțiune plină „Robbins" 187—208. S-a „născut" în decembrie 1979, într-o toamnă tîrzie, la Seattle, de unde a pornit drumul spre România mai întîi cu trenul pînă la New York, iar de aici mai departe cu un vas purtător de barje, pînă la Constanța. Peste trei luni, cu 40 de trailere, șoseau la Riul Mare, în Retezat, ultimele repere ale „uzinei" de galerii. Și „namila" mai avea atașat un tren de încărcare a vagoanelor cu greutate dublă, lung de 150 de metri gîndit și proiectat de inginerul Viorel Vasnea și apreciat superlativ de chiar firma Robbins ! Și ține bine minte și ziua forării primului centimetru de stîncă la Riul Mare, în Retezat : era 1 iulie 1980 !

„Cîrtița" super-modernă și puternică de la Riul Mare a devenit obsesie pentru Viorel Vasnea și colaboratorii săi. Microbul creației îi era de mult inoculat, iar tenacitatea nu-i lipsea. Pe-atunci au început drumurile sale spre Ploiești, acolo unde se află un puternic colectiv de cercetare-proiectare, dar și o uzină experimentală și în măsură să treacă la realizarea primelor mașini românești care să facă față ritmului cerut azi constructorilor de hidrocentrale — și cu siguranță nu numai lor ! S-a luat atunci și o primă măsură : renunțarea la importarea următoarei mașini de 3,2 metri, trecîndu-se la realizarea uneia românești, pe deplin reușită, care a încurajat apoi alte întreprinderi, venind și vremea proiectării mașinilor de forat galerii cu diametrul de 7 metri !

Dar „cîrtițele" s-au înmulțit. De la Uzina „1 Mai" din Ploiești cam zece pe an iau drumul șantierelor hidroenergetice din Carpați. Uzina în toată regula, în stare să crească de cinci ori viteza de executare a galeriilor față de sistemul clasic bazat pe perforare-bușcare.

...Tarnița-Cluj, mai 1986. Acolo unde timp de un deceniu și jumătate constructorii hidroenergeticieni au durat salba de hidrocentrale de pe Someș, se naște un nou punct fierbinte pe harta economică a Clujului : Antrepriza de Construcții Hidroenergetice pentru Forat Galerii și Puțuri ! O veritabilă uzină a viitorului, deja cu impresionante proiecte pentru secolul XXI ! Proiecte la care inginerul Viorel Vasnea, directorul Antreprizei și colaboratorii săi, deocamdată cîteva sute, se gîndesc cu toată responsabilitatea. Îmi stăruie în minte unul dintre ele : la Parva, pe meleagurile bistrițene, se va realiza peste ani cea mai mare hidrocentrală de pe rîurile interioare ale României ! Da, pe Someș. Și totul pare incredibil. Cînd însă afli cutezanța proiectanților, nedumeririle dispar : nenumărați afluenți vor fi „mutați" în Someș printr-un păienjeniș de tunele de aducțiune, încît, la Parva, apele acestea deviate vor realiza cea mai mare cădere și cea mai puternică hidrocentrală de pe rîurile noastre interioare !

★

Cînd am ajuns la Tarnița, constructorii Antreprizei ridicau o puternică antenă de radio emisie-recepție, al cărui „rost" aveam să-l aflu de la inginerul Viorel Vasnea : legătura cu punctele de lucru răspîndite prin Carpați : la Riu Mare, în Retezat, la Poiana Mărului, în județul Caraș-Severin, la Colibița, în județul Bistrița-Năsăud, la Oașa, pe valea Sebeșului și Tismana, în Gorj. De anul viitor, Tarnița va trebui să se mai afle în legătură permanentă cu încă un punct de lucru : la Sătic-Dragoslavele, în județul Argeș va începe execuția galeriei de fugă și a aducțiunii principale. Și e doar proximul proiect al anului viitor...

Dar cîte probleme n-au fost pînă aici ! Prima, a-nceput din ziua sosirii în Retezat a mașinii cumpărată cu valută : firma a livrat role pentru instalația de foraj pentru cîțiva kilometri, urmînd ca peste ani să continue importarea lor. Numai că inginerul Vasnea a căutat soluții, pe care le-a găsit în chiar județul în care se afla atunci : la Combinatul Siderurgic din Hunedoara. S-a născut atunci o importantă invenție, pe care a realizat-o împreună cu inginerul Mitrea : un oțel pentru astfel de role competitiv pe orice piață din lume. Oțel din care s-au elaborat role cu care au fost forați deja mai bine de zece kilometri de galerii în cele mai dure stînci. Și nu era prima soluție ! La fel a procedat și cînd constructorii de hidrocentrale de la Riul Mare aveau nevoie ca de aer de o locomotivă diesel-hidraulică de 180 de cai putere. A gîndit-o și a realizat-o : VALACH — Vasnea — Locomotivă Atelierele Centrale Hațeg !

★

La Tarnița-Cluj e doar în început. Uzinele de galerii din munții Țării se dezvoltă, iar gîndul constructorilor de la Tarnița-Cluj e unul singur : să pună umărul cît mai eficient la realizarea programelor energetice ale României !

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

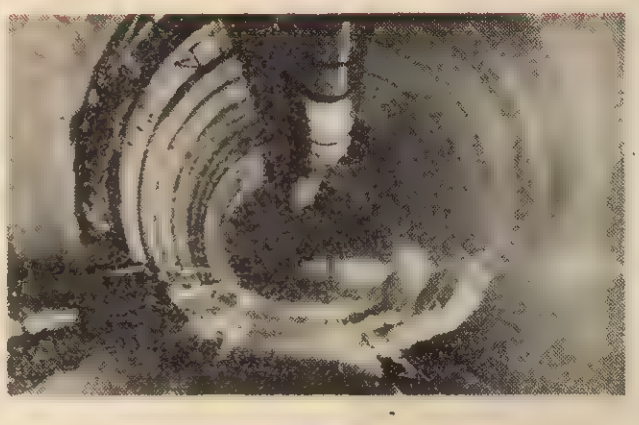

Lumina din ape

Oriunde ai merge în țara aceasta te întîmpină frumusețe pe care natura s-a îngrijit să le presare cu dărnicie și cărora omul s-a străduit să le dea noi străluciri.

Cînd spunem că avem o țară frumoasă, nu se poate să nu ne oprim, cu ochii minții și pe dulcea Bucovină. Traseele județului Suceava sînt deseori spectaculoase. Mîna omului a făcut, însă, în multe locuri, din uimitoarea natură, un simplu accesoriu. Nu impunătoare edificii ne-au reținut de data aceasta atenția, cu toate că, prin grandoarea dimensiunilor, îți agață privirea la tot pasul.

A scoate lumină din ape este una dintre cerințele zilelor noastre. Programul dezvoltării bazei naționale energetice prevede deschiderea a noi și noi șantiere de amenajări hidrotehnice. Fiecare curs de apă trebuie să-și aducă tributul său de lumină.

Sucevenii și-au inventariat posibilele potențiale hidroenergetice. „Porți de Fier" nu puteau să aibă. Au început să gîndească, încă din 1980 la evaluarea potențialului microhidroenergetic, determinînd cele mai propice amplasamente pentru amenajarea de centrale energetice de mică putere. În cincinalul trecut au fost puse în funcțiune 19 mici cetăți ale luminii, cu o putere efectivă de 5 000 kilowați, care au produs în 1986 aproape 6 milioane kW/h energie electrică, situînd județul Suceava, din acest punct de vedere, pe primul loc în țară. 1986, primul an al actualului cincinal a dus în județul cu cel mai mare număr de microhidrocentrale, la creșterea volumului de lucrări, investițiile Întreprinderii de Rețele Electrice depășind jumătatea întregului plan. Cele mai noi microhidrocentrale din județul Suceava se detașează net de cele puse în funcțiune anii trecuți, prin puterile lor. La Șaru Dornei se obțin peste 2 Megawați, la Gura Haiti — 1,4 Megawați. Planul pe anul 1986 a fost depășit de I.R.E. Suceava cu 2 milioane Megawați. Într-un singur an s-a realizat mai mult decît în întreg cincinalul anterior.

— Prezentăm astăzi — îmi spunea inginerul Octavian Mustață, directorul întreprinderii — realizările hidro ca un istoric care comasează toate faptele, le reduce la simple cifre statistice : atîtea centrale, atîția kilowați. Cifrele sînt importante, extrem de importante, pentru că țara are nevoie de energie, dar mai este și altceva — partea emoțională a acestei munci : oamenii care au lucrat și lucrează în proiectare, la construcții, pe șantiere. Efortul a fost uriaș, pentru că problemele pe care le ridică centralele electrice de mică putere sînt aceleași cu alte mărimi hidrocentrale. Înainte de a te apuca să construiești într-un loc anume, trebuie să știi totul despre condițiile naturale ; să știi cîtă apă curge pe riul acela, cînd vine mai mare, cînd mai mică, trebuie să vezi cu ce rocă ai de-a face. Sînt niște investigații care presupun o muncă de migală. Zile și nopți a stat acolo un om care a ciitt nivelul apei și l-a comunicat. Cineva, aici, l-a notat și s-a făcut un registru gros. Datele intră într-un calculator și se face o diagramă. Ani și ani de muncă se reduc la o simplă diagramă. Dar, datorită ei știm cîtă apă vine și cum putem construi. Fără toată munca asta, proiectantul n-ar fi putut face nimic.

Marea problemă a începutului a fost cine va proiecta aceste microhidrocentrale. Există desigur un institut specializat, I.S.P.H., dar forța lui trebuie consumată pentru marile hidrocentrale. În județul Suceava era vorba despre centrale mici, prea multe și prea răspîndite. Oamenii s-au hotărît să se încumete să și le facă singuri, primind de la I.S.P.H. doar un fel de asistență tehnică, niște sfaturi. În 1981 s-a format la I.R.E. Suceava un nucleu mic de proiectanți. Erau, însă, specializați în lucrări pur energetice. S-au reprofilat. Inginerul Dorin Boșoianu a devenit omul numărul unu în materie de echipamente destinate microhidrocentralelor. Romulus Sfichi, Adrian Glosu, Stelian Socoliuc, specialiști de bază ai proiectării microhidrocentralelor din județul Suceava, sînt foștii „rețeliști", care au învățat în cîțiva ani o nouă meserie și au avut curajul să ia totul pe cont propriu. „Sînt ai noștri — și-mi place să vorbesc despre ei —adaugă directorul O. Mustață. Ca și despre cei de la montaj, care-s tot ai noștri. Sînt oameni care de 5—6 ani numai pentru asta trăiesc. Leonte Petru, omul de bază al brigăzii construcții-montaj e unul dintre ei. Mi-ar place să-i notați. Toți cei pe care i-am pomenit sînt oameni cu timplele mai argintate, așa ca mine. Dar, ar fi nedrept să-i lăsăm la o parte pe cei tineri. Ovidiu Iacobescu, de pildă, a terminat Facultatea de construcții hidroenergetice abia anul trecut. A ținut ca prima lucrare s-o facă în comuna lui, care pentru bucovineni nu-i un loc oarecare. E locul nașterii poetului Nicolae Labiș — Mălini. A reușit. Începînd cu 15 decembrie 1986, comuna Mălini își asigură energia electrică de la noua sa microhidrocentrala.

În felul acesta, putem spune acum că riul Suha Mare a fost complet valorificat din punct de vedere al potențialului său hidroenergetic, printr-un amenajament în cascade : Vălenii, la izvoarele Suhăi, dată în funcțiune cu cîteva zile înaintea lui 1986, Poiana Mărului — octombrie 1986 —, apoi comuna Slatina, Găinești și Mălini, cea mai nouă dintre ele."

În căutările lor, prospeții proiectanți de mirohidrocentrale au venit și cu soluții noi, pătrunzînd deseori, alături de cei de la Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, realizatorii echipamentelor, în domenii de adevărat pionierat. Dar, nu s-a stat doar la hotarele științei, unde se întîmplă mereu ceva spectaculos. A fost și multă muncă obișnuită, muncă multă și grea. Geologul Viorel Dragomirescu a umblat zile în șir prin locuri sălbatice și stîncoase, pe unde se străcoară astăzi aducțiunile, iar după el au venit constructorii. Nici cei de la Trustul de construcții-montaj minier", conduși de inginerul Iulian Gemănaru, nici cei ai Antreprizei construcții-montaj C.F.R. cu inginerii lor Ioan Baciu, n-au știut, de prin martie, cum mai arată orașul, cînd viața lor, anul acesta s-a scurs în munți. Cînd zăpada i-a alungat din vagoanele-dormitor, orașul Vatra Dornei se lumina cu entrgie produsă de noile microhidrocentrale electrice.

În județul Suceava au apărut, așadar, un număr mare de microhidrocentrale construite și puse în funcțiune în timp record. Asta nu înseamnă, nici pe departe, că s-a încheiat un capitol.

LIANA MOLNAR ■

Prima centrală electrogeotermală

Oradea, prin telefon : Vineri, 19 decembrie 1986, orele 18,25, a intrat în funcțiune și a fost racordată la Sistemul energetic național, prima centrală electrogeotermală din țara noastră. Avînd o capacitate de 1 MW, ea este prima dintr-o serie de astfel de centrale prevăzute a se construi în România în următorii ani. Se cuvine și cu acest deosebit prilej, mai ales pentru noi, realizatorii, să aducem mulțumirile cele mai fierbinți și să exprimăm prețuirea și recunoștința noastră profundă conducerii superioare de partid și de stat, tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu și tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, pentru răbdarea și încrederea dovedite, pentru îndrumările prețioase și sprijinul susținut acordat mai ales în momentele dificile ale lucrării noastre. Transmite, în numele colectivului de realizatori, conf. univ. dr. Teodor Maghiar, decanul Facultății de subingineri.

Admițînd că cea mai spectaculoasă folosință a apelor geotermale din județul Bihor și din întreaga zonă de nord-vest a țării este aceea care se referă la apărarea sănătății oamenilor, atunci trebuie să acceptăm fără nici un fel de rezerve că transformarea unor astfel de resurse naturale în energie electrică reprezintă la noi, în momentul actual; cea mai nouă și eficientă folosință a acestora.

Așadar, apă geotermală la o anumită temperatură plus CO_2 este egal energie electrică. Iată o formulă inedită, doar aparent simplă, abia decurînd înscrisă definitiv de conferențiarul universitar doctor inginer Teodor Maghiar și valoroșii săi colaboratori în patrimoniul științei și tehnicii românești și universale. Cu alte cuvinte, începînd din amintita zi de decembrie, sîntem în posesia unuia dintre cele mai noi și originale mijloace de obținere a energiei electrice ieftine, fără consum de combustibili.

Pentru a se ajunge aici a fost nevoie de ani și ani de cercetări asidui, de zile și nopți de neodihnă, de îndoială, de învingerea multor greutăți și piedici prevăzute sau neprevăzute. Uneori a fost nevoie și de renunțări, și de sacrificii. Dar grupul de cadre didactice, de specialiști entuziaști și de muncitori de înaltă calificare, condus de profesorul Maghiar, cu sprijinul și sub directa îndrumare a C.N.S.T.-ului, n-a dat un pas înapoi. După o relativ îndelungată încrincenare a minții și a muncii, întreprinzătorul și harnicul grup de cercetători și muncitori orădeni a izbutit pînă la urmă să conceapă și să pună la punct pînă în cele mai mici detalii, în premieră mondială absolută, procedeul și mijlocul de conversie a apelor geotermale în energie electrică, folosind ca agent de lucru bioxidul de carbon.

Procedeul ca și prima stație pilot de mică putere, construită experimental în urmă cu 3 ani în incinta institutului orădean de învățămînt superior, în imediata apropiere a unor surse naturale de apă geotermală și bioxid de carbon luate în exploatare, au fost brevetate la vremea cuvenită ca valoroase invenții. La puțin timp după acea, pe baza acestor invenții, a început să se construiască la Oradea, cu sprijinul susținut al C.N.S.T.-ului și al organelor locale de partid și de stat, prima centrală electrogeotermală de acest tip. Doar doi ani au mai trecut și construcția, concretizînd o investiție, iată e gata.

Ultima oară, cînd reveniserm la Oradea, pe profesorul Teodor Maghiar nu l-am găsit în... apele lui cele mai bune. Sigur, avea și de ce. Chiar în acele zile, la Facultatea de subingineri din localitate se desfășura cea de-a treia Consfătuire a specialiștilor din țară pe tema „Soluții perfecționate pentru valorificarea surselor noi și refolosibile de energie". Iar mai vechea noastră cunoștință, decanul, asigura bunele oficii de gazdă și vă dați seama cîte treburi îi stăteau pe cap. În plus, tocmai atunci, în probele finale, ceva, un lucru banal, se pare că nu-i ieșea sau nu mergea perfect la centrala electrogeotermală pe care voise cu tot dinadinsul s-o pună acum în funcțiune. L-am întrebat totuși cînd va avea loc evenimentul și mi-a răspuns binevoitor, cu calmul său imperturbabil, să mai am puțină răbdare : vom fi anunțați primii, la momentul oportun.

...Și iată că profesorul Teodor Maghiar s-a ținut de cuvînt. Începînd de vineri, 19 decembrie, prima centrală electrogeotermală din România pulsează energie în Sistemul energetic național !

MIHAI STĂNESCU ■

Livada cu oxigenul la mijloc

Cu regretul de a nu-l fi întîlnit la timona oxigenului bistrițean pe autenticul starter al acestui gen de activități care este maistrul principal Silviu Păcuraru, omul foarte sever dar în același timp foarte drept, cum îl caracterizează colegii de muncă, ce a mai făptuit cinci ori șase asemenea isprăvi de toată lauda, printre cele mai recente fiind punerea în funcțiune a obiectivelor de la Cimpulung Muscel și de la Mangalia (aflat într-un binemeritat concediu de odihnă n.a.), vom încerca mai întîi a motiva sensul unei vizite înainte de a-i decodifica titlul. Apariția în august 1986 a unei noi unități productive în cadrul Întreprinderii de utilaj tehnologic de pe platforma de vest a municipiului Bistrița a adus gazul vital, pentru viața industriei, ca și pentru viața — viață, de altfel, mai aproape cu 90 de mii kilometri de punctele de consum, ceea ce înseamnă, numai pentru întreprinderea amintită, o diminuare a cheltuielilor de transport cu peste 5 milioane lei pe an. Fără a mai insista asupra altor binefaceri, deloc neglijabile, care țin de operativitatea aprovizionării, atît în sens cantitativ, cît și calitativ, apare cît se poate de clar de ce, intrarea în funcțiune a Fabricii de oxigen de la Bistrița este considerată, pe bună dreptate, în această parte de țară, ca un eveniment major.

— Că acest moment a coincis cu cel în care am împlinit exact 33 de ani de viață, susține subinginerul Simion Deac, aflat pe postul de adjunct al șefului de fabrică, e o fericită întîmplare. Deloc întîmplătoare sînt însă faptele de muncă cu care vom încheia anul, ele, aceste fapte își au izvorul în caracterele acestei bijuterii de mari proporții înzestrată cu o tehnică de nivel mondial.

Pînă la cumpăna dintre ani, așa după cum a rezultat din calculele inginerei chimiste Adina Horja, care a mai ținut să remarce că în 29 dec. a.c. pune capăt stagiaturii, din aerul Bistriței vor fi extrași 1,1 milioane normal metri cubi oxigen, cu mai bine de 200 de mii normal metri cubi decît a fost inițial stabilit. Puritatea gazului a atins deja 99,98 la sută, ceea ce și explică elogiile parvenite producătorilor, adică celor peste 80 de muncitori și specialiști ce formează colectivul Fabricii de oxigen de la Bistrița, de la beneficiarii din județ ca și a celor din alte județe care „importă" oxigen îmbuteliat în Bistrița.

— Cu foarte puține excepții noi formăm un colectiv tînăr, susține cel mai „Prislea" dintre specialiști, inginerul cu un stagiul productiv de numai un pătrar de ani, Mitrică Francisc, de loc din Hălăucești Iașilor care a făcut specializarea tocmai în domeniul instalațiilor frigorifice. E o șansă pentru mine de a lucra aici, deoarece oxigenul care este în fond, un produs al presiunilor înalte, dar în același timp și al temperaturilor foarte joase. Minus 185 grade Celsius și chiar minus 193 grade Celsius depășesc cu mult noțiunea iernilor cumplite, dar fenomenul se întîmplă în instalații și retorte pe care le stăpînim perfect, așa încît nu-i nici un pericol pentru livada noastră care sînt convins că va avea în mai '87 cele mai frumoase și mai numeroase flori din întregul ținut.

Un tur de orizont prin compartimentele fabricii, care fără prezența decibelilor ar fi mai mult o înlănțuire de cabinete pentru efectuarea electrocardiogramelor, te fascinează prin două esențiale caracteristici. O curățenie de farmacie și o automatizare complexă. Operatorii chimiști de talia lui Sabin Grabni și Gheorghe Rad, a compresoristului Vasile Colea, a laborantei Daniela Duca sînt, pentru un ochi neavizat, doar simpli privitori ai tablourilor de comandă și control, minuitori ai eprubetelor și balanțelor de mare precizie, ele spunînd totul cu condiția de a ști și înțelege absolut tot ce indică, de a interveni prompt atunci cînd semnalizează eventuale neajunsuri. Iar cînd mai afli că aici tot ce mișcă și se rotește are la bază ungerea uscată, cînd privești uriașele boluri gonflabile de un roșu de purpura și admiri păienjenișul de culoarea argintului a unei sofisticate rețele de conducte, nu poți să nu amintești, așa după cum toți interlocutorii noștri au făcut-o, că la crearea acestui obiectiv au depus suficiente strădanii proiectantul bucureștean Teodor Negulescu, tehnician cu investițiile din întreprindere Ioan Mușat, lucrătorii brigăzii de construcții și montaj ai Antreprizei T.C.I. Bistrița, conduși de inginerul Ioan Bojum. Dar și foarte, foarte mulți alți oameni care pe lîngă orele de muncă asiduă au găsit și răgazul de a planta în incinta fabricii nu mai puțin de 40 de meri, peri și pruni. Adică o adevărată livadă, cu nimic mai prejos decît renumitele livezi ale Bistriței și Năsăudului. Că ea, livada, e una de excepție, cu siguranță unicat în țară, e tocmai pentru că are în mijloc oxigenul, adică piinea industriei.

De la Fabrica de oxigen din Bistrița gazul vital se călătorește și ajunge la robinet, prin rețele, la Fabrica mecanică din vecinătate, la toate sectoarele și secțiile întreprinderii de utilaj tehnologic, la Fabrica de piese turnate și forjate din oțel, la Întreprinderea de produse electrotehnice. Va urma în anul următor conectarea directă și a altor consumatori de pe plaiforma Bistrița vest așa încît livada cu oxigenul în mijloc își va spori substanțial pulsațiile ca o autentică inimă. Din august 1986 aceasta nu și-a mai permis odihna și nici nu va mai cunoaște noțiunea răgazului în viitor. Tocmai de aceea urarea de viață lungă i se cuvine ca și unui creator de viață ce este.

GHEORGHE CRIȘAN ■

O idee mare: industria mică

Inițiative care aduc beneficii

Lai doi ani după absolvirea facultății a fost numit director. Asta se întîmpla în 1960. Și nu s-ar putea spune că, de-atunci încoace, a obosit. În fiecare dimineață, se povestește, inginerul Corneliu Croitoru vine la serviciu cu o hîrtiuță în buzunar iar colaboratorii săi mai apropiați nici nu mai așteaptă să fie chemați, vin singuri. Dacă directorul a vorbit cu un amic de-al lui, să zicem, în seara dinainte, iar în cadrul discuției a întrezărit o idee folositoare pentru întreprindere, o notează pe hîrtie. Dacă în aceeași seară a văzut un film la televizor sau a citit o carte și crede că a descoperit o sugestie ce poate fi utilă în viața întreprinderii, adaugă problema în chestiune la lista ce rămîne mereu deschisă. Ședința operativă, de dimineață, cuprinde analiza problemelor înscrise pe această listă și-a oricărei alte idei pe care s-ar strădui cineva s-o formuleze. Subinginera Adriana Butnaru, secretar al comitetului de partid pe întreprindere, are dreptate, de bună seamă, cînd spune că în acest fel tot omul se socotește dator să gîndească și că ideile vin în această întreprindere pentru că sînt chemate iar nu ca oaspeți de ocazie. De altfel, conducerea acestei întreprinderi a lansat invitația ca orice om ce socotește că are o idee folositoare să vină aici, unde va fi primit de îndată și ascultat cu atenție. Iar invitația n-a rămas fără răspuns. Dintr-una din aceste colaborări a rezultat, nu de mult, o invenție brevetată, al cărei titular este chiar Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Bacău.

Inițialele Întreprinderii, I.J.G.C.L., nu alcătuiesc o serie de sunete care să aibă rezonanța unei cantonete italiene, fără îndoială, dar activitatea întreprinderii este vitală pentru viața orașului, pentru că administrează fondul locativ și poartă grija căldurii, apei și salubrității acestui mare oraș, Bacăul, ca și a celorlalte orașe ale județului. Nu a avut și nu are griji puține, așadar, această întreprindere, iar prin străduința sa de-a-și face și o fabrică de mică industrie grijile au sporit și mai mult, se înțelege.

Într-adevăr, ni se spune, oamenii acestei întreprinderi și-au făcut singuri fabrica de industrie mică și tot singuri și-au utilat-o. Aproximativ 30 la sută din producția acesteia se alcătuiește din repere industriale și bunuri de larg consum fabricate din mase plastice recuperate. Subinginerul Traian Ruscior, din cadrul atelierului de proiectări, subliniază că în acest compartiment de mase plastice al fabricii se folosesc numai materiale recuperate și refolosibile. Iar numărul sortimentelor de bunuri de larg consum ce se produc aici a ajuns, pînă acum, la 80. Între acestea, de mare efect au fost jucăriile pentru copii, un așanumit microcar spațial, bunăoară, sau un joc de percepție a spațialității. Cel din urmă a fost realizat în colaborare cu profesorul de filozofie Liviu Filimon, din Bacău, a cărui idee a și fost brevetată ca invenție în cursul anului trecut, de-atunci încoace fiind brevetată și în străinătate. Iar în perspectiva unei cereri destul de mari a acestui joc, întreprinderea nu are decît să se felicite că e titulara acestei invenții.

Pentru prelucrarea maselor plastice erau necesare mașini de injecție, spune subinginerul Traian Ruscior. „Am făcut mașinile acestea, adaugă el, în colaborare cu specialiști tot din Bacău, de la Întreprinderea de mașini unelte. Foarte mult ne-a ajutat, trebuie să spunem, inginerul Liviu Grigorcanu. Se înțelege însă că nouă ne trebuie doar cîteva mașini de acest fel. Există însă posibilitatea să fabricăm astfel de mașini ca să le putem vinde și altora interesați".

Tot în cadrul sectorului de industrie mică, întreprinderea mai face obiecte de ceramică, împletituri din nuiele de răchită, mic mobilier, stații de biogaz de capacitate mică, pentru uz gospodăresc. Toate acestea, adăugate activității principale a întreprinderii, au contribuit la situarea în ultimii ani a I.J.G.C.L-ului Bacău pe locuri fruntașe pe țară, de două ori întreprinderii fiindu-i acordat Ordinul Muncii clasa I.

Întreprinderea, cu toate grijile ei, putea să nu aibă sector de industrie, mică, dar are, și încă unul puternic. Dacă nu l-ar fi avut, e limpede că n-ar fi avut cum să apară nici ideile despre care se vorbește zilnic, în ședința de dimineață. Dintre aceste idei, patru sînt invenții brevetate de O.S.I.M.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Milioanele de la Anieș

Unul dintre cele 10 mari centre de fructe de pădure din România se află pe Valea Anieșului, în satul cu același nume, care aparține de comuna Maieru. Pînă acum zece ani, o unitate „cuminte", care aducea venituri (însemnate, e drept), numai din vînzarea afinelor, zmeurii, murelor și măceșelor, centrul de la Anieș este astăzi o unitate complexă care, pe lîngă prelucrarea și valorificarea fructelor de pădure, desfășoară o puternică activitate de industrie mică. Un om întreprinzător, în stare să facă să rodească și piatra seacă, l-am numit pe șeful centrului, Gheorghe Voicu, sprijinit de conducerea Inspectoratului silvic al județului Bistrița Năsăud, a reușit să aducă întreaga valoare a producției unității la 20 milioane lei anual. „Am plecat de la 5 milioane, rezultați din valorificarea fructelor de pădure, explică Gheorghe Voicu, și în zece ani, prin efort propriu, am ajuns la suma amintită. Subliniez faptul că noi punem preț pe acest efort propriu, care pentru centru, pentru oamenii din Anieș, și, desigur, pentru întreprindere, înseamnă foarte mult. În acești zece ani am fabricat și produse de industrie mică, cum sînt împletiturile din alun și răchită, lădițe, chituci, cozi de unelte, mături și buchețele de mesteacăn".

De fapt, oamenii au căutat să permanentizeze activitatea, s-o amplifice, s-o diversifice, exploatînd eficient resursele existente în zonă. Și-au făcut o distilerie de uleiuri volatile din cetină, cu mijloace proprii, și o fabrică de gheață. Pentru Anieș, acest lucru a însemnat, printre altele, crearea a aproape o sută de locuri de muncă, iar pentru întreprindere sporirea comenzilor la export. „În ultimii cinci ani, continuă șeful centrului, ne-am diversificat mult produsele, fiindă exportul te obligă să te miști repede. În acest an am expediat marfă în 8 țări — damigene, împletituri, buchețele de mesteacăn și fructe de pădure — depășindu-ne planul la export și sperînd ca, pînă la sfîrșitul anului, să obținem din produsele noastre 150 000 dolari. Am menționat mai întîi produsele de industrie mică, fiindcă, repet, ele exprimă efortul propriu datorită căruia am mărit exportul. Valorificarea fructelor de pădure ocupă azi un loc secundar, această activitate fiind sezonieră".

Dincolo de cifre însă, unitatea din Anieș poate fi o pildă

prin reușitele sale, convingînd că îndrăzneala și hărnicia, mai exact acel efort propriu, de care vorbea Gheorghe Voicu, valorifică o materie primă care există în fiecare comună, o materie primă care, altfel, se pierde. Milioanele de la Anieș pot fi o dovadă că piatra seacă nu e chiar atît de seacă și că, în ceea ce privește industria mică, nimic nu trebuie să se piardă ca să se cîștige foarte bine.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Rădăcini adînci la Jibou

A scoate bani din piatră seacă nu-i un lucru chiar ușor: trebuie să ai răbdare și prichindel, trebuie să găsești soluții cît mai eficiente. Și președintele cooperativei „Progresul" din Jibou, Constantin Pauliuc știe asta. Începutul a fost timid, forța de muncă disponibilă era puțină, materiile prime la fel, dar s-a zbătut: a avut nopți nedormite și a reușit să treacă peste greu anii pierduți oricărui început. Altfel cum l-ar fi ascultat rogozul, papura, răchitele, cum l-ar fi ascultat oamenii, cum ar fi reușit să se situeze an de an pe locul I în întrecerea socialistă pe județ și chiar locul II pe țară? În prezent cooperativa are peste 20 de secții din care 9 noi înființate. Faima unora dintre aceste secții a trecut demult granițele țării. M-as opri la cîteva dintre ele care folosesc materii prime altădată neluate în seamă: rogoz, papură, foi de porumb și nu în ultimul rînd răchitele. Să scoți sute de mii de lei valută de pe terenurile mlăștinoase și pline de bălării îți trebuie multă ingeniozitate. Rogozul și papura cresc pe marginea bălților, or pe malul Someșului prin binecuvîntarea dată de mîinile harnice ale acestor oameni se transformă în șpeteze pentru scaune ori diferite împletituri și cuverse tot mai mult piața internă și internațională. Rogozul căruia cu timp în urmă i se dădea foc, papura care murea mingîiată doar de vînt sînt mîngîiate de mîinile Mariei Haiduc ori ale Ilonei Selec și devin „bliuțerii" împletite pentru R. F. Germania Franța, Italia etc.

Nu numai rogozul și papura sînt surse de venituri valutare pentru cooperativa „Progresul", ci și răchita; răchita crescută pe terenuri sărăcăcioase improprii agriculturii. În localitatea Var, cooperativa a deschis o secție de împletituri, revitalizînd astfel un meșteșug tradițional prin aceste locuri, pe cale de dispariție cu cîțiva ani în urmă. Secția numără 34 de muncitoare iar produsele confecționate de ele (coșuri, coșuri pentru rufe, cosulete-bibelouri coșuri pentru menaj, mic mobilier, etc) sînt adevărate opere de artă. Inimosul șef de secție, Eugen Teglaș îmi mărturisea că „nu-i la îndemîna oricui să lucreze cu răchita. Nuiaua e pretențioasă, are perioadele ei optime de prelucrare, trebuie multă migală și pricepere trebuie pus mult suflet". Că trebuie pus suflet am văzut cu ochii mei. Am văzut firele sîngerii de răchită fosnind în lumina lăptoasă a dimineții de primăvară, am văzut apoi aceste fire mlădioase fierbînd în uriașe cazane cu abur, decojindu-se, rămînînd albe și am mai văzut mîinile dibace ale muncitor din Var trecînd peste ele ca peste corzile unei harpe, împletindu-le pentru a lua drumul Angliei, S.U.A., Suediei, Italiei etc. Dar Maria Teglaș, Maria Grebiă, Silvia Teglaș, Livia Cîbi și celelalte femei ale secției mai au și copii pe care-i înarmează mai trudese și pe tarlalele C.A.P.-ului mai văd și de animalele de acasă și sore a le ușura travaliul conducerea cooperativei le-a creat posibilitatea muncii la domiciliu, formă de muncă îmbrățișată cu bucurie de vărance. Împletiturile sînt destinate în exclusivitate exportului. Vicepreședintele cooperativei inginerul Aurel Cozma îmi spune că pe anul trecut și pe primele două luni ale acestui an producția la export a fost realizată și depășită în proporție de 140 la sută, că nu numai împletiturile ci și piesele de mobilă sînt solicitate de firmele comerciale de peste mări și țări împodobind apartamente și terase din Olanda ori Canada.

Dar să nu uităm că la cooperativa „Progresul" multe comenzi se execută din materiale refolosibile și reciclabile cu maxim de eficiență și cu minim de consum de energie și carburanți. Astfel din deșeurile de cauciuc de la fabricile de anvelope se confecționează garnituri pentru tubulatura de aerai folosite în sectorul mulier, inele pentru tuburile de oxigen, iar la cererea unor beneficiari, cooperativa produce curele trapezoidale pentru motoare, curele de bună calitate acestea fiind premieră în județul Sălaj.

Și numai dacă am mai aminti covoarele de lînă țesute la cooperativa Meșteșugarul, tricotajele confecționate de secția Cooperativei de producție achiziție și desfacerea mărfurilor condusă de Maria Svab, ori coșurile împletite de muncitorii ocolului silvic, putem spune fără a greși că alci la Jibou, mica industrie a prins în ultimii ani rădăcini adînci aducîndu-și un remarcabil aport valutar în economia orașului, a județului la cîștigul străduințelor, căutărilor, inventivității.

VIOREL VARGA ■

Altă facere a lumii

Pentru specialiști și producători, Export II este o marcă ce nu mai are nevoie de prezentări. Omologat în 1970, soiul de tomate purtînd acest nume asigură astăzi o foarte mare parte a consumului intern și 90% din exportul de tomate al României, concurînd, pe piața internațională, legumicultori renumiți.

Relativ timpurii, cu gust și culoare plăcute, cu fructe tari, uniforme ca mărime, putînd fi ușor ambalate și transportate, lipsite de aureola verde din jurul cozii (acea parte necoaptă ce fură, practic, o treime din fruct), roșiile din soiul Export II constituie prima reușită într-o laborioasă activitate de cercetare pentru ameliorarea soiurilor de roșii, desfășurată vreme de trei decenii de către prof. dr. **Corneliu Petrescu**, șeful disciplinei de Horticultură pe terenuri ameliorate, de la Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" din București.

Demonstrație practică a acestei idei, studiile testînd viabilitatea polenului la temperaturi de noapte scăzute, studii efectuate în scopul creării de hibrizi noi, constituiau, la vremea respectivă, o premieră în România, fiind noutăți chiar și pe plan mondial și păreau, atunci, lipsite de finalitate. Ele au asigurat însă posibilitatea adaptării la noile tenologii și noile condiții din solarii, sere și cîmp. Astăzi, după 15 ani, 20 de noi hibrizi de tomate, rod ai cercetărilor de ameliorare a solului Export II au intrat în testeros (testare prin comparare între ei) și topcros (testare prin comparare cu cel mai bun). Cei mai valoroși vor fi produși pe scară largă după încheierea verificării, ce va dura 2-3 ani. Pentru fiecare din ei, ambii părinți au fost testați pentru rezistență la temperaturi scăzute, variații de temperatură, secetă și boli, fiecare părinte fiind apoi lucrat în parte, hibrizii rezultați reprezentînd practic noi nivele calitative, ei acumulînd caracterele dominante ale ambilor părinți.

Creați în același mod, cei trei hibrizi ce vor fi lansați în 1987, la care s-au urmărit alte calități îmbunătățite vizînd condițiile de cultură cît și cele interesînd prioritar consumatorul, sînt mai timpurii cu 1-2 săptămîni decît Export II, au o rezistență, superioară acestuia la temperaturi scăzute, conțin 6,5% substanță uscată, un procent mare de zahăr (4,8-5%), au un gust mult mai echilibrat, cu aciditate mai mare și o culoare roșie vie.

Ca rezultat secundar al ameliorării, multe din liniile recesive au fost studiate, rezultînd două soiuri pentru industrie, 1724/3 și 230, ce au fost omologate în 1985 și au intrat în producție. Caracterizate prin calitatea superioară a fructelor (prezența substanței uscate în peste 6 procente facilitînd mari economii în prelucrarea industrială), cu culoare frumoasă a produselor obținute, ele au în același timp, un bogat conținut de vitamine.

Dar metodele clasice, neeconimicoase din punct de vedere al tipului, sînt părăsite în favoarea unor metode moderne, mult mai eficiente — cele ale ingineriei genetice. Culturile de țăsuturi în vitro au revoluționat tehnica ameliorării, scurtînd timpul de realizare a genitorului (părintelui) și hibrizilor la 3-4 ani. În ce constă, practic, această, metodă, folosită de numai cîțiva ani? Pentru obținerea unei plante nu se mai pleacă de la sămînță, care înglobează două ereditați (sau mai multe), ci de la o celulă, a unei singure plante, care devine, prin cultivarea în vitro și regenerarea pe această cale a unei noi plăntuțe, o sămînță artificială. Se elimină, în acest fel, segregarea și se obțin linii pure, din care se vor obține apoi hibrizi ce nu vor mai varia în prima generație.

În laboratorul de ameliorare a plantelor condus de profesorul Corneliu Petrescu, membru al Societății americane de genetica tomatelor și al Societății internaționale pentru culturi de țesuturi vegetale, se lucrează în medii sterile. În camerele de climatizare, alături de cele de tomate, culturile în vitro de pepeni, legume, flori se dezvoltă sub filtre roz. Mana, bruma, variațiile de temperatură, seceta, dușmanii atît de temuți ai vieții plantelor, pot fi acum învinși. A doua revoluție verde, cum îi place profesorului să numească fantasticele perspective deschise de cultivarea țesuturilor în vitro, înseamnă posibilitatea de a înlocui rapid o recoltă compromisă, cu sute, cu milioane de plante, cu performanțe permanent îmbunătățite.

ROXANA MANOLESCU ■

Să redescoperim o descoperire!

Fără a ne propune să rememorăm o atît de captivantă filă din istoria tehnicii cum e cea a motorului cu ardere internă, nu putem să nu observăm că relatarea noastră coincide cu împlinirea a o sută de ani de la realizarea acestui sistem mecanic de propulsie, socotind — lucru general acceptat — că autorul de drept și de fapt este francezul Fernand Forest. Mai cunoscut decît acesta este însă germanul Nicolaus Otto (1832—1891), căruia un număr mai mare de cercetători îi atribuie paternitatea invenției. Un lucru e sigur : principiile constructive și de funcționare ale motorului Otto se regăsesc neschimbate în toate motoarele fabricate pînă în zilele noastre. Proiectat și realizat în sute de variante, instalat pe automobile și locomotive, pe avioane, vapoare și pe nenumărate alte sisteme mecanice, agregatul inginerului din Holtzhausen n-a suferit vreme de aproape un secol decît revizuiri, corectări și îmbunătățiri. Motorul cu ardere internă s-a născut și a rămas un uriaș consumator de energie, amoninţînd să golească toate rezervoarele unor combustibili fosili ale Terrei. Aceste fluvii de benzină, petrol, motorină, gaze și alcooli, ce se mistuie zilnic în viscerele milioanelor de motoare cu ardere internă nu explică decît într-o măsură actuala criză de energie. Nu sutele de milioane de motoare ce se produc azi în lume — apreciază specialiștii — determină marea foame de combustibili lichizi sau gazoși, ci faptul că motorul cu ardere internă a fost și a rămas o piesă imperfectă, cu un randament scăzut în pofida faptului că automobilele și aeronavele ne poartă la sute de kilometri și sînt capabile să dezvolte viteze greu de imaginat altădată. Explicația e simplă : din puterea calorică pe care o conține carburantul turnat în rezervoare, abia 25—35% este transformată în lucru mecanic, restul de 65—75% este RISIPĂ !

Această neplăcută și costisitoare imperfecțiune continuă să rămînă principala temă de cercetare pentru toți motoriștii constructori din lume. Dar dacă randamentul primelor piese era de 10%, în decurs de un secol acesta a sporit doar pînă la 25—35%, sau ceea ce înseamnă foarte puțin. Cum poate fi corectat acest neajuns ? Printre cei care și-au pus o asemenea întrebare se numără și inginerul român Emil Ghiuriţan, rentabilizarea consumului de combustibil constituind pentru el problema capitală a unor studii și cercetări ce depășesc 36 de ani. El a izbutit în cele din urmă să ofere și un răspuns concretizat în brevetul și prototipul unui motor cu ardere internă de factură deosebită. Vom vorbi îndată despre această invenție. Considerăm că datorăm cititorilor noștri cîteva informații în legătură cu viața și preocupările interlocutorului nostru, deoarece, ca totdeauna, omul și opera se explică, se justifică și își revendică în mod reciproc realitatea de fapt.

Emil Ghiuriţan s-a născut în anul 1908 în comuna Românași din județul Sălaj. Este absolvent al fostei școli de conducători tehnici și al unei școli de ofițeri mecanici de aviație. A ocupat mai multe funcții de conducere și a participat la deschiderea și finalizarea unor lucrări de anvergură, între care construcția magazinului „Central" din Cluj-Napoca, realizarea canalului de subtraversare a Someșului și altele. Despre toate acestea, Emil Ghiuriţan a vorbit cu ocazia unui interviu acordat colaboratorului nostru Constantin Mustață. Inventatorul s-a adresat însă în mod nemijlocit și revistei noastre, punîndu-i la dispoziție un material documentar de proporții, consacrat în exclusivitate muncii sale de o viață : motorul rotativ. Vom folosi în rîndurile ce urmează, din cuprinsul celor două manuscrise, acele date care, după aprecierile noastre, pot suceri în mai mare măsură atenția publicului larg dar, poate, și pe cea a specialiștilor.

„Vreme de zeci de ani, ne mărturisește Emil Ghiuriţan, am trăit zi și noapte printre motoare. Așa s-a născut ideea realizării unui motor rotativ care să dubleze randamentul motoarelor clasice. Am lucrat la acest proiect trei decenii pînă cînd am considerat că soluțiile găsite îmi permit să trec la construirea propriu-zisă a motorului. Invenția mea a obținut în 1959 brevetul 20 007/41 108, perfecționat în 1960 prin brevetul 2 299 41 400. Cam în aceeași vreme, germanul Felix Wankel anunța construcția unui motor rotativ asemănător și invenția lui făcea mare tam-tam în Occident. Putea oare un român să depășească invenția lui Wankel ? Din păcate, la data respectivă, unii mai gîndeau în acest mod. Am cunoscut totuși și oameni inimoși. Așa a fost inginerul Gheorghe Mărînceanu de la Întreprinderea „Clujana" (cel care avea să devină director general și Erou al Muncii Socialiste) și, împreună cu el, inginerii Teodor Mureșan, Ioan Iuga și Zoli Bartha, care m-au ajutat să pun la punct proiectul de execuție al unui prototip experimental de 10 C.P. Menirea lui a fost doar verificarea viabilității mecanismului imaginat. Tot pe baza unei idei proprii, în atelierul uzinei a fost realizată o pompă de ulei pentru transformarea energiei mecanice a unui motor în energie hidraulică și care, în același timp, să țină loc de ambreiaj și frînă. Spre surprinderea tuturor, pompa a realizat o presiune de 120 atmosfere, deci cît o pompă Bosch cînd este nouă. Mecanismul a funcționat ireproșabil la o turație de 2000 rotații pe minut".

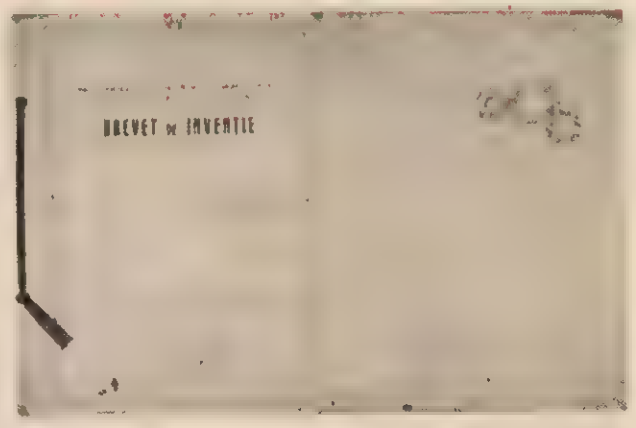

În ceea ce privește motorul propriu-zis, acesta se compune dintr-o carcasă în care sînt plasate trei piese. În centru, un inel cilindric cu două palete, pe circumferința căruia se află două cruci de Malta. Cea din stînga conține camerele de ardere, cea din dreapta, canalul de admisie și de evacuare. Mișcarea celor trei piese, în timpul funcționării, este diferită : rotația continuă a inelului cu cele două palete și intermitentă a celor două cruci de Malta. „Acestea din urmă impart volumul dezgolit de rotirea celor două palete ale inelului cilindric în două volume egale. Mai mic cel de jos, mai mare cel de sus. Rotirea crucilor de Malta se produce numai în timpul necesar înscrierii paletelor, în timpul rotirii acestora în golurile crucilor de Malta împreună cu care paletele trec dintr-un spațiu în altul.

Acesta este în linii generale descrierea motorului rotativ. Cei interesați să afle mai multe amănunte pot oricînd consulta cele două brevete de invenție aflate în brevetoteca Oficiului Național pentru Invenții și Mărci. În ceea ce privește prototipul experimental, ne înștiințează autorul, el a produs multă senzație în colectivul uzinal, dar motorul în acest stadiu avea nevoie de perfecționări și de aparate de testare specializate, condiții de lucru greu de găsit în atelierul unei întreprinderi de încălțăminte.

Desigur, mai bine decît noi, specialiștii vor putea stabili și hotărî dacă aceste invenții mai prezintă importanță azi, dacă proiecte de acum un sfert de veac se mai pot acorda cu exigențele actuale. Noi sperăm că modul original în care au fost gîndite aceste piese, brevetate de altminteri, va avea cel puțin darul de a fertiliza imaginația constructorului de azi, deoarece nu odată istoria științei a dovedit că proiecte abandonate, uitate, au revenit în actualitate după multe decenii (așa cum s-a întîmplat de pildă cu motorul lui Denis Papin) sau chiar secole dacă avem în vedere năzdrăvăniile lui Leonardo da Vinci. Dacă se va aprecia totuși că invențiile lui Emil Ghiuriţan sînt cu totul depășite, atunci va rămîne modelul vieții sale, exemplul unui om care a trăit toată vremea în numele unei idei și și-a dedicat toată munca creațiilor originale. Fiindcă creativitatea a fost și a rămas supremul atribut al condiției umane.

Dar fiindcă viața și opera inventatorului Emil Ghiuriţan ne oferă în cel mai înalt grad portretul concret al pasiunii, socotim că relatarea noastră ar fi nedreaptă și lipsită de concluzii pilduitoare dacă n-am vorbi, chiar pe scurt, și de cîteva din celelalte invenții ale sale. Vom apela din nou la interviul consemnat de colaboratorul nostru, Constantin Mustață.

„În 1942, pe vremea cînd mai eram ofițer de aviație, am fost numit în comisia de recepție a avioanelor ce se fabricau la I.A.R. Aici m-am întîlnit cu un fost coleg de școală, Partenie Crișan, un adevărat geniu al inventicii. Împreună cu acesta prin anii 1939—1938, am proiectat și am început construcția unui elicopter. Construcția a fost abandonată deoarece Diktatul de la Viena ne-a obligat să părăsim Clujul. Nu știu care ar fi fost pînă la sfîrșit soarta acestei mașini de zburat. Prototipurile miniaturale au dovedit că aparatul se ridică de la sol și eu sînt astăzi convins că proiectul nostru ar fi avut toate șansele să devină un produs **made in Romania.** Astăzi, desigur, proiectul nostru nu mai poate prezenta valoare. A fost, continui să cred, o mare nedreptate pentru noi, dar și pentru industria aeronautică românească. Cam tot în acel timp, am realizat o sanie cu motor. O mai păstrez într-o fotografie. Nu avea un mecanism clasic de propulsie, înaintarea era asigurată de trei palete acționate de un motor de motocicletă cu doi cilindri. La bordul ei puteau lua loc patru persoane. Am încercat-o pe aerodromul uzinei unde a atins o viteză de 50 kilometri la oră. În sfîrșit, îmi mai îngădui să amintesc proiectarea unui ansamblu de instalații, alcătuit din turbine eoliene, rezervoare clasice de mare capacitate pentru aer comprimat, instalații cu panouri solare și o centrală electrică cu grupuri electrogene. Din calculele mele, costul de MW instalat într-o astfel de centrală ar fi fost de 3—4 ori mai mic decît în cazul hidrocentralelor. Pot oricînd oferi detalii în legătură cu acest sistem complex de produs energie pe gratis. Nu sînt un simplu visător. Am trăit o viață întreagă printre motoare, sînt în egală măsură teoretician și mecanic și tot ce am realizat s-a sprijinit pe cercetări și calcule minuțioase. Nu aștept decît o invitație pentru a dovedi".

Încheiem aici articolul nostru dedicat inventatorului Emil Ghiuriţan, unul din acei oameni minunați sosiți pe lume pentru a trăi toată vremea sub osînda pasiunii, în robia dulce a cercetărilor și creațiilor originale. Mecanismele inventatorului clujean s-au născut poate prea devreme, într-o vreme în care România se bucura doar de o tradiție modestă în compartimentul industriei de motoare. Dar de atunci a trecut un sfert de veac ! În Capitala țării a fost înființat un institut ce se ocupă în exclusivitate cu aceste probleme, iar pe harta țării s-au ridicat nu mai puțin de trei întreprinderi de autoturisme unde lucrează sute de cercetători de elită. Poate că n-ar fi rău dacă doi, trei, dintre aceștia ar cerceta brevetoteca OSIM, sau ar avea curiozitatea de a-l cunoaște personal pe inventator. Marile idei țîșnesc uneori de acolo de unde te aștepți mai puțin. În lumea de azi chiar și ideile fantastico-științifice se înscriu în logica posibilului.

LIVIU TIMBUS

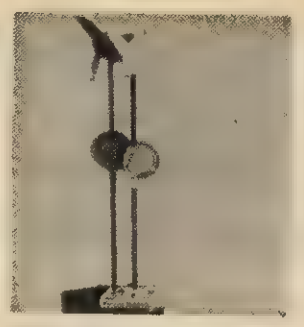

Refulator homeopatic

La Salonul internațional de design, deschis recent la Bruxelles, a fost selecționat și acest refulator homeopatic de apartament, datorat românului Paul Matei și fiicei acestuia, Mlădița Matei. Inventator de profesie, cu pasiune predilectă pentru obiectele de uz casnic, Paul Matei este o mai veche cunoștință a cititorilor noștri.

Aparatul în cauză este destinat combaterii sau diminuării stressului, oboselii și unor forme de poluare. Mediul de lucru al refulatorului este mediul ambietal al apartamentului. El folosește efectele terapetice ale sunetului, luminii, sunetului și mirosurilor plăcute, separat sau combinatoriu, cu scopul obținerii unor efecte benefice. Virtuțile homeopatice, ne asigură creatorul, sînt asigurate prin pulverizarea în încăpere a unor substanțe. De exemplu: în cazul combaterii oboselii, refulatorul difuzează în cameră sunete odihnitoare ce imită cîntecul păsărilor, murmurul izvoarelor etc., la care se adaugă modulări cromatice și o discretă „brîză" de aer încărcat cu ioni negativi și substanțe odorante (miros de flori de măr, de orhidee, de flori de tutun). Aparatul mai dispune și de un filtru electronic capabil de a sesiza dacă aerul pe care îl filtrează este poluat chimic sau radioactiv. Refulatorul poate lucra automat sau în regim manual pas cu pas.

Inventatorul a mai înaintat juriului de la Bruxelles și un așa numit „Halat-scut", pe care posesorul să-l poată îmbrăca la repezeală în cazul unor calamități naturale. Halatul dotat cu cinci buzunare este confecționat dintr-o textură textilă rezistentă, impregnată cu substanțe chimice ce-i conferă proprietăți anti-flacără și antiapă, fiind căptușit totodată cu un material buretos greu inflamabil și care-l face să plutească pe apă. Imprimeul decorativ este fosforescent și în contact cu lumina, reflectorizant, de aceea halatul poate fi ușor detectat pe întuneric. În buzunarele acestuia se găsesc cîteva dotări auxiliare capabile de a-l ajuta pe cel aflat într-o situație limită. Între acestea: o lanternă de un anumit tip ce luminează și produce deopotrivă un sunet de alarmă, o trusă miniaturizată de salvare. Halatul-scut mai dispune și de un fermoar electronic care, în clipa deschiderii, pune în funcțiune un microemițător-radio tip baliză care emite un semnal intermitent, recepționarea sunetului putîndu-se face chiar dintr-un elicopter.

T. LIVIU

Cartea de istorie

Un mare voievod

„Sperînd să fie conturată o imagine a lui Neagoe Basarab cît mai apropiată de realitate, prin micromonografia de față se încearcă să fie stabilite coordonatele esențiale ale domniei lui și să contureze premise pentru noi cercetări și scrieri pe o temă atît de interesantă", astfel își definește dr. Radu-Ștefan Ciobanu obiectivul cărții sale **Neagoe Basarab (1512—1521)**, apărută recent la Editura Militară în colecția, acum atît de apreciată, **Domnitori și voievozi.**

Autorul este unul dintre acei istorici care știu să îmbine rigorile anchetei istorice cu marea însușire de a transmite rezultatele ei în forme accesibile și atrăgătoare pentru marele public. Cele două volume pe care Radu-Ștefan Ciobanu le-a consacrat lui Vlad Țepeș și stolnicului Constantin Cantacuzino în colecția **Pe urmele lui...**, tipărită de Editura Sport-Turism, sînt, desigur, exemplele cele mai concludente în această privință. Noul volum, prezentat aici, confirmă această calitate.

Este de mirare că un domn ca Neagoe Basarab, în care B. P. Hașdeu vedea un „Marc Aureliu al Țării Românești, principe și filosof" nu a beneficiat pînă acum de o monografie, cu prisosință meritată și necesară. Este adevărat că ediția din 1971 a **Învățăturilor** sale către Theodosie, fiul lui, precum și studiile lui Dan Zamfirescu ca și discuțiile asupra paternității **Învățăturilor** au contribuit la cunoașterea marii personalități a istoriei românești, care a fost Neagoe Basarab. Și totuși monografia a întîrziat să apară și ea este așteptată și astăzi.

Pînă atunci, Radu-Ștefan Ciobanu ne oferă o micromonografie întru totul remarcabilă. Autorul stăpînește informația documentară și literatura problemei și este astfel în măsură să refacă portretul marelui voievod, precum și să reconstituie epoca lui cu toate marile ei probleme, dominate toate de înaintarea Împărăției otomane, care se îndrepta spre apogeul puterii ei.

Neagoe Basarab a cîrmuit în această epocă de primejdie, dar a știut să facă din domnia lui „un model al echilibrului în jurul involburatei Dunări, hotar între creștinism și otomani" și să confere țării sale valoarea de simbol al „rezistenței antiotomane și al păstrării marilor tradiții culturale sud-est europene" (p. 25). În paginile cărții sînt prezentate și analizate multiplele ipostaze ale voievodului : cîrmuitor de țară, diplomat, magistru în arta armelor, gînditor și scriitor politic, ctitor. Acest voievod în care Nicolae Iorga a văzut un monarh de tradiție bizantină a întreținut legături cu lumea occidentală și a încercat — Radu-Ștefan Ciobanu stărue asupra acestui aspect — să refacă unitatea confesională după conflictul dintre Roma și Bizanț. „El și-a dat seama că, în bună parte, aici era esența dezbinării europenilor care, uniți, ar fi realizat mai mult, putînd să se opună otomanilor" (p. 162).

Radu-Ștefan Ciobanu a realizat un remarcabil portret al unuia dintre cei mai de seamă domni români. Să sperăm că monografia pe care o merita Neagoe Basarab va fi impulsionată prin acest volum.

Avatarurile unei regine

Cititorii români au putut aprecia calitatea de biograf al personalităților istorice a lui Jean Orieux din traducerea volumului dedicat acelui maestru al versatilității politice, dar și as al diplomației, care a fost Talleyrand. De astă dată el proiectează reflectorul investigației sale asupra unui personaj mai puțin celebru, dar nu mai puțin complicat : Caterina de Medici **(Catherine de Médicis,** Paris, Flammarion, 1986, 826 p.), devenită regină a Franței, prin căsătoria cu Henric al II-lea. Mamă a trei regi ai Franței (Francisc al II-lea, Carol al IX-lea, Henric al III-lea), ea este cunoscută, mai ales, prin rolul pe care l-a jucat în masacrul hughenoților din noaptea Sfîntului Bartolomeu (24 august 1572). Moștenitoare a unui simț politic care a permis familiei Medici să joace un important rol în viața publică italiană, Caterina a trăit cu intensitate drama puterii, o putere cu care a sfîrșit prin a se identifica. Jean Orieux a urmărit-o pe Caterina pe două planuri : conducătorul politic, confruntat cu dificultăți considerabile, în primul rînd, războaiele religioase între catolici și protestanți care amenințau unitatea regatului ; apoi, planul uman, adică femeia cu aspirațiile și frustrările ei. Totul este urmărit pe un larg fond istoric, în care secolul al XVI-lea, aflat de la cercetările lui Henri Hauser și Fernand Braudel în atenția istoriografiei, apare, cu toate marile sale înfăptuiri și contradicții, tipice unei perioade de tranziție, în centrul anchetei. Jean Orieux face încă o dată dovada marilor sale calități de narator și evocator, pe care i le cunoșteam din celelalte lucrări ale sale. Poate că regina a cărei biografie a scris-o cu atîta talent nu îndreptățea — prin locul ei în istoria Franței — un mare efort de investigații. Dar cartea lui Jean Orieux e atît de frumos scrisă, încît arta lui a înălțat-o și pe Caterina de Medici.

FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEME PENTRU PATRIE

An nou

E început solemn de calendare,
Colindătorii leruiesc în prag;
Să-ntîmpinăm cu pîine și cu sare
Pe Anul Tînăr, ca pe-un oaspe drag.

Sub geana timpului ce va să vie
Să împlinim ce-am cutezat în gînd,
Sămînța germineze în cîmpie
Spre a urca în stemă fremătînd.

Frumos ne crească visul în ogradă,
Înalt ca zborul falnic de zăgani
Și să zidim o țară de baladă,
Din inimă urîndu-i: „La mulți ani!"

MIRCEA ICHIM ■

Demnitate

Se lasă fulgii mari pe harta Țării,
În proprii aburi zburdă-n țarcuri miei.
Pădurile-ațipite-n geana zării
Visează-n crengi miresmele de tei.

E o chemare-n care primăvara
Adună-n fapte luminos destin.
Sclipește-n soare-ntinerită Țara,
De doine plaiul iar ne este plin.

Izvoarele ni s-au umplut de stele
Și noi privim pe fruntea de Carpați
Cum fluturâ culorile-n drapele
De noua demnitate luminați.

DIONISIE DUMA ■

La Muzeul de istorie al R.S.R. s-a deschis o expoziție de carte dedicată celor două milenii și jumătate de luptă a poporului nostru pentru libertate și independență

Cîntarea României

În zodia artei

Două evenimente de seamă au prezidat cea de-a șasea ediție a Festivalului național „Cîntarea României": aniversarea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român și a 40 de ani de la proclamarea Republicii. Aflată acum la cumpăna dintre cei trei ani, cît durează desfășurarea ediției, etapa de masă a continuat să reunească talentele cele mai elocvente din rîndul creatorilor populari, dar, mai cu seamă, a căutat să stimuleze pe cei angajați în competiție în spiritul celei mai riguroase selecții, fără toleranță și fără condescendență față de formele de artă insuficient coagulate.

Un întreg evantai al vîrstelor a desfășurat această etapă și, pe scenele de la sat și oraș, elevi și oameni ai muncii, membri ai organizațiilor de tineret și virstnici au contribuit, pe măsura disponibilităților lor, la o mai frumoasă rotunjire a spectacolelor. Despre emulația care a caracterizat de fiecare dată manifestările festivalului vorbesc, alături de ecourile înregistrate de presă, și cifrele în care s-a măsurat participarea artiștilor amatori. Stimulate prin varii forme de cointeresare spirituală, formațiile artistice aparținînd diverselor așezăminte culturale și-au sporit de astă dată numărul, așa încît în fiecare județ participarea a fost în sensibilă creștere, mai cu seamă în privința corurilor, a brigăzilor artistice, a montajelor, a recitalurilor de poezie patriotică, a ansamblurilor folclorice. Un fragment dintr-o posibilă statistică a formațiilor arătă astfel, dînd o imagine despre mișcarea de amatori din respectivele județe: Bacău — 954 de formații, Tulcea — 317, Brașov — 263, Harghita — 262, Prahova — 242, Mureș — 242, Constanța — 214, Bistrița-Năsăud — 168, Iași — 140, Vrancea — 127, Alba — 125 etc.

Concomitent cu sprijinirea modalităților artistice noi, contemporane, o importanță deosebită a fost acordată reînsuflețirii și valorificării artei populare, a formelor ei autentice necalterate de intervenții dilletante. Puritatea creației populare a fost supraveghiată în permanență prin factori competenți, încît participanții să nu aducă în scenă forme culturale degradate ori mistificate. De altfel, modalitățile de coparticipare a mai multor formații din localități diferite au facilitat confruntarea deschisă, utilă autenticității și bunului gust. Concursuri precum cele corale: „D. G. Kiriac" (Pitești), „Cîntecul adîncului" (Valea Jiului), „Iacob Mureșanu" (Blaj), „Iosif Velceanu" (Reșița), „Ciprian Porumbescu" (Suceava), de creație și interpretare teatrală: Slănic-Bacău, Bistrița, Slănic-Prahova, Iași, Călărași, Cluj-Napoca, Slatina, București ori brigăzi artistice precum cele din Dîmbovița, Băilești-Dolj, Vaslui, Gorj, București, Argeș, Brăila, ca și numeroasele concursuri folclorice desfășurate aproape în toate localitățile țării și-au găsit ecoul și în manifestări complexe, la nivel județean, precum „Comorile Albei", „Zilele culturii călinesciene" (Gheorghe Gheorghiu-Dej), „Hercules" (Caraș-Severin), „Cibinium", „Ritmurile cincinalului" (Vîlcea), „Sarmis '86", „Pontica", „Toamna buzoiană", „Arenele romane", „Primăvara bucureșteană" etc.

Acum, cînd etapa de masă se află la sfîrșitul ei, imaginea asupra calității manifestărilor artistice poate căpăta un contur fidel, iar concluziile privind implicarea artiștilor amatori în febra spectacolelor devin mai limpezi și relevante. Acestea nu privesc altceva decît sporirea numărului de participanți, interesul oamenilor muncii pentru această formă de manifestare culturală mai exact spus, creșterea exigenței față de calitatea spectacolelor și față de autenticitate. O autenticitate ce nu poate fi însă desprinsă de artisticitate, de nevoia de performanță și de profesionalitate, fiindcă Festivalul național „Cîntarea României" tocmai acest lucru și a propus: să înalțe talentul la formele lui cele mai limpezi, mai apropiate de adevărul artei. La răscrucea dintre ani, sînt semne că arta amatoare trece printr-o zodie bună.

RADU GHEORGHIU ■

LIGIA MACOVEI:

„Fără viață și trăire, arta nu mai este artă"

— Constat, că pe fața dumneavoastră, stimată Ligia Macovei, se poate citi o mare bucurie.

— Dacă ați privi mai cu atenție ați putea citi și ceva despre o mare oboseală. Este vorba însă de o oboseală plăcută, acea oboseală care te încearcă la capătul unui drum lung și greu.

— Să zicem că așa e, cum spuneți dumneavoastră. Eu mă refer însă la bucuria pe care trebuie că o resimțiți cînd vedeți că ampla expoziție retrospectivă pe care ați deschis-o în urmă cu aproape două săptămîni la sala Dalles cunoaște o deosebită afluență de public. Eu însumi, în timp ce mă opream în fața desenelor, guașelor, acuarelelor și uleiurilor, am auzit numeroase exclamații de uimire și încîntare. Mai mult decît atît, mi-a fost dat să văd cum numeroși oameni, oameni pe care cred că i-ați văzut pentru prima dată în viață, veneau să vă felicite pentru reușita acestei expoziții. Ce răsplată mai mare poate fi pentru un pictor care-și adună la un loc aproape tot ce-a pictat de-a lungul a peste cincizeci de ani de muncă, decît aceasta?! Oboseala despre care vorbeați, aproape că nici nu mai contează. Contează doar bucuria, împlinirea. Oare n-am dreptate?

— Ba da, aveți dreptate. Dar

(Continuare în pag. 15)

VICTOR NIȚĂ ■

SOFIA VICOVEANCA:

„După ce ți-ai făcut un nume, trebuie să ți-l respecți"

Acasă la ea, Sofia Vicoveanca îmi repetă stăruitor. De ce nu vreți să vă cînt? Dar eu vreu să vorbească, presimt că va fi la fel de minunat. În orice caz, pînă se decide, cum eu nu pot să... cînt, stăm de vorbă. Fără scop. Frînturi de gînduri, șoptite, spuse mai tare... De 27 de ani cîntă. Și e atît de tînără!... „Vi se pare dumneavoastră, am 45 de ani, bătuți pe muchie, am un băiat de 16 ani!"

Să i trăiască! Mă agăț de fiul său ca să prelungesc discuția, neștiind că alci este și punctul de răscruce al unei cariere artistice. La nașterea băiatului, caz rar, glasul i s-a schimbat, coborînd cu o terță. La început a fost foarte îngrijorată. A alergat de la un doctor la altul pînă s-a lămurit că este o situație ireversibilă. Au început neplăcerile. Nu se mai putea pune de acord cu orchestra, își vedea viitorul în negru. Cu stringere de inimă a îndrăznit să cînte cu „noua" voce. A avut un succes imediat, mult mai mare decît înainte. Fire analitică și cu cultul publicului, Sofia Vicovoanca și-a dat seama că „noua" voce, mult mai gravă, de „bărbat", nu se mai potrivea nici cu repertoriul, nici cu înfățișarea de dinainte. A început să umble și să caute pe la satele din jurul Sucevei pînă a găsit ce-și propusese: sa-

(Continuare în pag. 15)

CARMEN DUMITRESCU ■

1986 — an rodnic pentru înflorirea

În literatură

Ediții

N-aș vrea să repet aici argumentele pe care orice alcătuitor de bilanțuri le invocă de cele mai multe ori drept scuză pentru omiterea voluntară sau involuntară a unor nume și cărți. De aceea voi începe fără asemenea precauții inutile pentru cine își asumă riscul nu al unei înșiruiri de nume ci al sintetizării unor direcții. Anul 1986 continuă și exemplifică una din cele mai fertile direcții ale editării clasicilor și a studierii operei lor din ultimii șase ani: tipărirea acelor lucrări care valorifică gîndirea românească în manifestarea ei pluriformă: filosofie, istoriografie, critică literară. S-a mai spus și nu aș vrea să repet: acesta e aspectul cel mai sesizant al reconsiderării moștenirii noastre culturale din perioada de după 1920 care a marcat deopotrivă conștiința critică și publică românească, avînd drept rezultat nu numai aducerea în circuitul curent al unor nume și opere revelatorii pentru climatul cultural al țării noastre, ci și o schimbare a opticii asupra trecutului și a ierarhiei valorilor, o înțelegere complexă a unei noțiuni ce nu ne apărea pînă în acel moment în evoluția ei dialectică.

Prin ce semnifică anul 1986 această direcție? Prin apariția la Editura „Junimea" a primei culegeri din opera lui Simion Mehedinți, personalitate de un mare relief în evoluția gîndirii românești și ale cărui scrieri se cuvin a fi valorificate așa cum se cuvine, prin tipărirea la Editura Științifică și Enciclopedică al celui de-al doilea volum din **Istoria Românilor din Dacia Traiană** de A.D. Xenopol, prin inaugurarea la Editura Minerva a seriei operelor lui D. Caracostea, prin înscrierea în fluxul „Bibliotecii de filosofie a culturii românești" a monumentalei **Filosofii a Renașterii** de P.P. Negulescu, prin tipărirea la Editura Dacia a unui volum memorialistic aparținînd istoricului a cărui operă își așteaptă reconsiderarea, Al. Lepedatu, ca și prin încheierea la Editura Minerva a tipăririi ciclului dedicat de N. Iorga **Istoria literaturii românești** căreia i se alătură în aceste zile prima selecție masivă din scrierile sale despre teatru în colecția „Talia". Toate acestea vădesc continuarea în anul care se încheie a procesului la care ne-am referit la început. Proces ce nu este încă încheiat nici în ceea ce privește numele care trebuie să reintre în fluxul de astăzi al culturii românești nici al operelor ce s-au bucurat în această perioadă de o selecție de mai mică sau mai mare amploare. Dacă prejudecățile, resentimentele, neștiința vinovată sau nu ca și prudența își spun din ce în ce mai puțin cuvîntul, fără însă a dispărea cu totul, rămîne încă deschisă problema aflării acelor edituri care să unească într-o singură persoană calitățile pregătirii din domeniul de specialitate respectiv, cu acela al unei viziuni culturale complexe și — ceea ce e mai rar încă — al unei formații filologice. Ca să nu mai vorbim de faptul că editorii operelor fundamentale au trecut în marea lor majoritate de vîrsta de cincizeci de ani iar o operațiune sistematică, gîndită în perspectivă, de pregătire a unei noi generații, nu se vădește încă. Tuturor acestor factori ce influențează negativ o vastă acțiune de hotărîtoare importanță în istoria culturii românești li se adaugă faptul că mijloacele de documentare sînt incomode și că legislația în această privință ne apare și ea învechită. Și totuși, entuziasmul editurilor și al celor ce lucrează pentru alcătuirea seriilor de opere au făcut ca în acest an tezaurul edițiilor noastre critice să se îmbogățească, în afara exemplelor citate, cu cîteva titluri de o mare valoare. Dintre cele mai importante nu aș putea trece cu vederea — deși apariția lor a fost întîmpinată cu o tăcere inexplicabilă — apariția volumului III din **Operele** lui N. Bălcescu, acea monumentală ediție critică îngrijită de regretații Gheorghe Zanne și Elena Zanne, volum îngrijit de Daniela Poenaru, cele două volume din **Oratoria** lui Mihail Kogălniceanu (1978—1880, 1881—1883) ediție îngrijită de Georgeta Penelea și **Corespondența** lui Odobescu (**Opere** XI, 1887—1888) ediție de Nadia Lovinescu, Filofteia Mihai, Rodica Bichiș. Debutul seriei de **Opere** ale lui B.P. Hasdeu, îngrijit de un colectiv al Institutului „G. Călinescu", apariția celui de-al treilea volum din **Operele** lui Mihail Sadoveanu (Cornel Simionescu, Fănuș Băileșteanu), continuarea ediției Bolintineanu de către Theodor Virgolici, a **Operelor** lui Titu Maiorescu (volumul III Traduceri) și a **Jurnalului și Epistolerului** din care a văzut lumina tiparului volumul al șaselea (ediție de Georgeta Rădulescu-Dulgheru și Domnica Filimon) a ediției Lucian Blaga îngrijită de George Gană din care a apărut cel de-al treilea tom, toate la Editura Minerva, completează peisajul de referință al anului literar pe acest tărîm. Care nu poate fi înțeles fără edițiile de folclor — în special C. Rădulescu-Codin și Simion Florea Marian, tipărite de aceeași editură ca și inaugurarea prin **Literatura română modernă** a lui Ovid Densușianu și a **Istoriei literaturii române moderne** de Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Tudor Vianu a unei serii de **Istorii ale literaturii române**, ca și a celui de al treilea volum din Operele lui Ion Pillat.

Nu vom putea enumera aici edițiile de largă popularizare care trebuie să asigure fără a reuși întotdeauna **permanența** valorilor naționale în circuitul public. Ele au fost numeroase, în tiraje de ordinul zecilor și sutelor de mii și au văzut lumina tiparului în colecții precum **Arcade, Patrimoniu, Restitutio, Biblioteca Eminescu, Romanul de dragoste, Restituiri, Biblioteca pentru toți** (aceasta vădind de cîtva timp o păgubitoare confuzie a valorilor pe planul tipăririi literaturii naționale și o absență marcată a volumelor de cultură generală atît de frecvente și de valoroase cu ani în urmă).

Dacă trecem acum pe tărîmul cărții de istorie literară recolta a atins cote valorice deosebite prin cărți precum „Eseuri" de Anton Dumitriu, în paginile căreia acest umanist al vremii noastre sintetizează domenii ale științei filosofiei frumosului; **Eminescu și romantismul german** de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, cercetare de o altitudine intelectuală evidentă; **Despre stiluri** de Edgar Papu. Nu numai girul numelor ci și valoarea intrinsecă a acestor opere de referință în cultura română conferă anului literar acea gravitate și intelectualitate menite să facă din el o verigă a unui proces obiectiv de o mare amplitudine și cu convingeri benefice asupra climatului nostru spiritual. Lor li se alătură la capitolul monografiilor dedicate marilor noștri scriitori culegerea „Argheziana" a celui mai fervent apărător și propagator a operei celui ce a scris „Cuvinte potrivite" — Șerban Cioculescu, primul volum al modernei interpretări a vieții lui Titu Maiorescu semnat de Z. Ornea, Ion Heliade Rădulescu, densa „biografie a omului și a operei" aparținînd lui Mircea Anghelescu. **Spre alt Istrati** de Mircea Iorgulescu asupra valorii căreia m-am exprimat recent în coloanele revistei **Flacăra**, atît de sugestiva cercetare **Duiliu Zamfirescu și marele său roman epistolar** de Al. Săndulescu, volumele dedicate lui Mihail Sadoveanu de I. Oprișan, lui Mihail Sebastian de Doina Grăsoiu și lui Aurel Baranga de Antoaneta Tănăsescu. Cu **Tînărul Rebreanu** de N. Gheran, cu volumele lui Stancu Ilie și ale lui Nae Antonescu, „anul Rebreanu" se încheie în tonul unor căutări temeinice. Volume de sinteză asupra unor direcții și genuri literare au semnat Mircea Muthu, Sanda Radian, Mircea Scarlat, A. I. Amzulescu, Ștefan Lemny.

Încheind ingenios mărturia memorialistică, documentul comentat de însuși participantul la evenimente și cronică instantanee G. Ivașcu ne-a dat cel de al doilea volum al **Confruntărilor literare**, Dan Berindei pe tărîmul culturii naționale, Silvian Iosifescu pe cel al literaturii străine, Gheorghe Bulgăr unind lectura artistică și analiza filologică, Victor Neuman un cunoscător avizat al convergențelor spirituale sud-est europene completează tabloul apariților editoriale pe tărîmul istoriei literare.

Nu am intenționat un bilanț cantitativ ci unul care să vădească modul în care cursul cercetării și editării noastre literare își află momentele de continuitate. Nu putem dori decît ca anul ce va începe să sporească în profunzime, în aria de cuprindere și în cea de răspîndire opera nobilă de restituire a valorilor naționale, de cunoașterea lor de către întregul nostru popor.

VALERIU RĂPEANU ■

Poezia și proza

Cînd într-un enunț tipic literaturii de ritual am spune: **semne bune anul are**, parcă nărit de exemplu, criticul nu se poate orienta după o „bursă de valori" mișcătoare de la o zi la alta sau de la o săptămînă la alta. Axiologia criticului se înscrie astfel în **durate mai mari**, el se comportă ca un istoric literar care înscrie decupajul artistic anual în **serii artistice** cu fluxuri deschise spre trecut și viitor. Anul literar constituie astfel doar un **semn**, un **simptom** dintr-o devenire mai mare, iar individul (scriitorul), văzut printr-o **singură carte**, grefată într-un calendar (1986), reprezintă doar o particulă ce capătă valoare și oferă garanții numai prin proiectarea sa în durată (înapoi-înainte). Cînd am scris, bunăoară, despre un volum de versuri de Ion Segărceanu, într-o cultură unde nu se practică așa zisa **critică de omisiune** despre **nonvalori**, el a reprezentat pentru mine doar un **semn rău** al devenirii **infraliteraturii**.

Privit din perspectiva poeziei și a prozei, anul literar 1986 se configurează, după părerea noastră, în peisajul culturii române, ca o perioadă de **continuitate**, care nu i-a amețit pe cititori prin nici un fel de succese eclatante, dar nici prin căderi catastrofale mai mari decît în anii precedenți.

Din păcate, actele fericite de continuitate din poezie și proză sînt destul de puține. Restul literaturii acestui an a trecut printr-un marcat **proces de aplatizare**.

Dar linia majoră a poeziei românești actuale demonstrează o ieșire din detaliile fără valori literare consistente, o interiorizare a creației ce tinde evident spre explorarea condiției noastre umane, dincolo de experimentele jucăușe ale cuvintelor și silabelor înscrise în tot felul de forme geometrice. Și poezia ludică minoră, bazată pe asociația liberă a cuvintelor, care a lăsat un mare

vădind de cîtva timp o păgubitoare confuzie a valorilor pe planul tipăririi literaturii naționale și o absență marcată a volumelor de cultură generală atît de frecvente și de valoroase cu ani în urmă).

Dacă trecem acum pe tărîmul cărții de istorie literară recolta a atins cote valorice deosebite prin cărți precum „Eseuri" de Anton Dumitriu, în paginile căreia acest umanist al vremii noastre sintetizează domenii ale științei filosofiei frumosului; **Eminescu și romantismul german** de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, cercetare de o altitudine intelectuală evidentă; **Despre stiluri** de Edgar Papu. Nu numai girul numelor ci și valoarea intrinsecă a acestor opere de referință în cultura română conferă anului literar acea gravitate și intelectualitate menite să facă din el o verigă a unui proces obiectiv de o mare amplitudine și cu convingeri benefice asupra climatului nostru spiritual. Lor li se alătură la capitolul monografiilor dedicate marilor noștri scriitori culegerea „Argheziana" a celui mai fervent apărător și propagator a operei celui ce a scris „Cuvinte potrivite" — Șerban Cioculescu, primul volum al modernei interpretări a vieții lui Titu Maiorescu semnat de Z. Ornea, Ion Heliade Rădulescu, densa „biografie a omului și a operei" aparținînd lui Mircea Anghelescu. **Spre alt Istrati** de Mircea Iorgulescu asupra valorii căreia m-am exprimat recent în coloanele revistei **Flacăra**, atît de sugestiva cercetare **Duiliu Zamfirescu și marele său roman epistolar** de Al. Săndulescu, volumele dedicate lui Mihail Sadoveanu de

simțim cum omul întors cu fața spre lume vorbește despre roadele pămîntului, obținute cu multă trudă. Vorbirea e de sfîrșit de calendar și de îmbărbătare pentru un nou timp, cînd dăruirea și forța oamenilor se proiectează în viitor.

Investirea de energie și roadele pămîntului nu sînt, nici ele, întotdeauna armonizate în chip fericit. Anul literar, anul **de creație** în general, este și mai puțin previzibil. În „banca de investiție" a oricărui laborator de creație se introduc energii polarizante, dar așteptările scriitorilor, ca și ale publicului, nu sînt de fiecare dată răsplătite pe măsura bunelor intenții. Întotdeauna au existat factori invidiuali și generali de perturbare sau deviere a procesului de creație încît, surprizele finale — bune sau neplăcute — intră greu în mașina de calcul a minții noastre.

De aceea, anul literar reprezintă pentru istoria culturii o unitate mică, întîmplătoare și adeseori arbitrară. Și cînd poeții, mai ales cei tineri, se împart singuri pe ani și pe decenii, cu o suficiență de sine stătătoare, parcă pentru milenii, gestul lor pare mai mult decît zadarnic, deoarece pînă acum nimeni nu a putut face un pact de concordanță între prezentul **fluctuant** și posteritatea **muzeală**. Și atunci criticul, ce face criticul cu decupajul lui anual? Ce face el cu micul bilanț pentru a nu cădea în convenționalul plicticos de zile mari și pentru a nu fi ridicol? Și, fiindcă, oricum, cărțile nu sînt o **„fatalitate aleatorie"**, cum am putea considera cotele apelor Dunăriî de exemplu, criticul nu se poate orienta după o „bursă de valori" mișcătoare de la o zi la alta sau de la o săptămînă la alta. Axiologia criticului se înscrie astfel în **durate mai mari**, el se comportă ca un istoric literar care înscrie decupajul artistic anual în **serii artistice** cu fluxuri deschise spre trecut și viitor. Anul literar constituie astfel doar un **semn**, un **simptom** dintr-o devenire mai mare, iar individul (scriitorul), văzut printr-o **singură carte**, grefată într-un calendar (1986), reprezintă doar o particulă ce capătă valoare și oferă garanții numai prin proiectarea sa în durată (înapoi-înainte). Cînd am scris, bunăoară, despre un volum de versuri de Ion Segărceanu, într-o cultură unde nu se practică așa zisa **critică de omisiune** despre **nonvalori**, el a reprezentat pentru mine doar un **semn rău** al devenirii **infraliteraturii**.

Privit din perspectiva poeziei și a prozei, anul literar 1986 se configurează, după părerea noastră, în peisajul culturii române, ca o perioadă de **continuitate**, care nu i-a amețit pe cititori prin nici un fel de succese eclatante, dar nici prin căderi catastrofale mai mari decît în anii precedenți.

Din păcate, actele fericite de continuitate din poezie și proză sînt destul de puține. Restul literaturii acestui an a trecut printr-un marcat **proces de aplatizare**.

Dar linia majoră a poeziei românești actuale demonstrează o ieșire din detaliile fără valori literare consistente, o interiorizare a creației ce tinde evident spre explorarea condiției noastre umane, dincolo de experimentele jucăușe ale cuvintelor și silabelor înscrise în tot felul de forme geometrice. Și poezia ludică minoră, bazată pe asociația liberă a cuvintelor, care a lăsat un mare spațiu liber pentru impostură, a fost ușor descurajată.

Mircea Ivănescu și-a continuat astfel propria manieră de vizualizare a realului cotidian (**Alte poeme noui**), de reflecție asupra ființei umane prin lungi versețuri pline de rafinament. În stabilirea relației dintre interior și exterior, Victor Felea (**De toamnă**) grefează poezia melancolică, de calm profund, tipică pentru cîțiva clujeni, pe detalii biografice, citite în marea devenire a lumii. În literatura lui Adrian Păunescu (**Manifest pentru mileniul trei**), eul este stimulat de evenimente. Consecvent cu sine, poetul cultivă un gen de „literatură - vînjoasă", înscrisă într-o imensă repetiție de tipare literare, configurate ca niște variante asupra realului istoric și contemporan. Dar mai puternica „uzină lirică" a lui Adrian Păunescu nu ne-a mai oferit de multă vreme nici o surpriză. Versul său cantabil generează la fel sensuri, ca și eufonii, redundante.

Poeții cetății au evoluat și ei diferit. La Ion Horea (**Rodul de vamă**) detaliul geografic și istoric s-a rarefiat în favoarea meditației despre lumea satului ardelenesc, prin care scriitorul citește destinul neamului. Alexandru Andrițoiu (**Constelația lirei**) pendulează între istorie și detaliul rustic, peisagistic, general uman. Din păcate, de multă vreme, poetul nu-și mai „depășește" umbra literară construită în timp.

Mici nuanțe de claviatură lirică există totuși în peisajul liric al anului. Florin Mugur (**Spectacol aminat**) exprimă altfel întîlnirea dintre conștiință și existență decît Ovidiu Genaru (**Patimile după Bacovia**); sensibilitatea lui reflexivă, ușor sumbră, îi conferă o originalitate incontestabilă în viața noastră literară actuală.

Dincolo de astfel de „monade", se configurează puține nume demne de a fi luate în considerație (Ioanid Romanescu, Dan Laurențiu etc), iar dintre scriitorii mai tineri, Traian T. Coșovei rămîne constant prin repetiție și noutate (**În așteptarea cometei**).

Și fiindcă ne gîndim din nou la bursa (literară) a valorilor, se cuvine să menționăm că aceea a Gretei Tartler și a Doinei Uricariu ni se pare în scădere, evident în proporții diferite, în vreme ce a Elenei Ștefoi (**Repetiție zilnică**) se găsește într-o frumoasă creștere.

Transpusă în spațiul prozei, promenada literară a anului se configurează și ea ca un spectacol (mereu) aminat. În **Orașul îngerilor**, D.R. Popescu își continuă cu tenacitate crescîndă rețeturi de ambiguizare a personajelor și a evenimentelor. Narațiunea sa cu multe secvențe izolate, captivante se mișcă liber în spațiu și timp, atît de liber încît orice cod descifrabil prin efort este exploatat, iar prozatorul ne lasă micul deliciu al introducerii într-o lume **opacizată ontologic**. Micile sale condimente de ordin verbal, concepute ca scurte proze de relaxare — seducție a cititorului bezmeticit, sînt amenințate de prea mare facilitate, contrastantă, de altfel, cu tot restul scriiturii sale. Și peste „romanul de mistere" al lui Eugen Uricaru (**Stăpînirea de sine**) plutește într-un anume fel umbra fascinantă a lui Faulkner. Fraze excesiv de lungi uneori inutile ca dimensiune în raport cu tipul de informații relatate, aglutinate din propoziții obișnuite, închid un spațiu fascinat de istorie, erotism, crimă și reverie. Eugen Uricanu s-a acreditat, de altfel, de multă vreme, ca un excelent narator.

Și Dumitru Popescu, cu romanul său **Vitralii incolore**, reprezintă un semn bun al acestui an. Detașîndu-se în mare măsură de stilul eseistic, ce nu este în principiu incompatibil cu scriitura romanului, el doar cu unele din modurile sale de a fi, Dumitru Popescu a elaborat enunțuri de tip romanesc, adecvate unui gen nou de „proză de moravuri", specifică societății noastre. Romanul puterii se deplasează astfel spre reprezentarea unei „lumi mondene", care se retrage cu viclenie și patimă în spațiul primar al plăcerii. Știind că trăiesc sub zodia politicului, personajele își găsesc timp să se ocupe de viscere, detalii vestimentare, culinare, pasiuni sentimentale. Dumitru Popescu este un lucid și rafinat psiholog al acestei lumi care nu va fi măcar o parte dintr-un muzeu de ceară al vieții noastre viitoare, decît pe plan literar.

Alert, spiritual devine Tudor Topa (**Punte**) după tentația anterioară a prozei de confesiune (artificiu literar), tipică jurnalului care, din alte motive, este plicticos. Umorul fin și vital trece ca un flux luminos prin proza lui Bedros Horasangian (**Parcul Ioanid**) al cărui limbaj literar poartă marca unui artist dăruit.

Dincolo de acest nume, proza noastră nu este încă serială (Mihai Sin, Radu Ciobanu, Norman Manea), dar operele unora dintre acești autori au fost supradimensionate. Și cînd Mircea Nedelciu participă la acest „spectacol aminat", cu **Tratament fabulatoriu**, proza noastră fantezistă, cu variante asupra realului și coridoare labirintice, întinerește printr-o scriitură vivace, înscrisă în mai multe partituri de limbaj. Și dincolo de aceste cărți și încă unele ultate, ce se găsește? Fă bine, acestea înfloresc ca niște pete pitorești de culoare pe un morman de infraliteratură cenușie anostă, adesea născută moartă. Dar așa sînt „riscurile" literaturii din toată lumea, eșecurile fiind pe alte meridiane de alt gen.

După o perioadă de hibernare (mai lungă, mai scurtă) așteptăm cu răbdare capodoperele capabile să strălucească la fel ca piramidele în baia solară peste timp. Fiindcă orice s-ar întîmpla, capodoperele nu mor.

ROMUL MUNTEANU ■

continuă a spiritualităţii româneşti

Demersul critic

Se dau multe definiţii savante şi pedante criticii care se poate mulţumi cu una mai simplă, capabilă s-o justifice pe deplin: a critica nu înseamnă a lua în deriziune, ci a discerne, a separa ce e bun de ce e rău, a recunoaşte şi a impune, printr-un examen competent valori. Ca şi bunurile materiale, creaţiile spirituale trebuie să treacă printr-un control de calitate. Nu există literatură care n-a primit girul criticii sau care trăieşte în afara criticii. Valorile literare sînt un rezultat al procesului istoric de evaluare, proces neîntrerupt. Opere vechi şi noi sînt citite şi recitite, raportate unele la altele, interpretate şi reinterpretate. Critica trasează limitele spaţiului literar şi relieful lui. Critica, exercitată în vremea din urmă de tot mai mulţi, trece şi ea prin controlul de calitate, fără de care ar fi ipoteză sau prezumţie. Se pot ivi controverse, de cele mai multe ori menite nu să infirme, ci să demonstreze vitalitatea unei cărţi. De altfel trebuie să admitem, după cum recunosc înşişi marii scriitori, că o operă poate da naştere la mai multe interpretări diferite, valabile, practic că actul interpretării este inepuizabil. De unde mereu alte cărţi despre un scriitor, mereu alte exegeze despre opere contemporane. Dacă acum luăm anul calendaristic 1986, constatăm cu surpriză un număr mic de cărţi de critică, sub 25, ceea ce revine cam la două titluri pe lună. Dan Horia Mazilu publică un mic volum despre vechea noastră proză oratorică, Mircea Anghelescu un studiu despre personalitatea lui Ion Heliade Rădulescu, Mircea Muthu scrutează unele permanenţe literare româneşti din perspectivă comparată, Z. Ornea dă un prim volum dintr-o extinsă biografie a lui Titu Maiorescu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga un studiu comparatist despre Eminescu şi romantismul german, Al. Săndulescu un studiu despre „romanul" epistolar al lui Duiliu Zamfirescu, Valeriu Râpeanu 11 eseuri despre N. Iorga, Rebreanu, Sorbul, Vianu, Perpessicius, Cezar Petrescu, Victor Ion Popa, George Mihail-Zamfirescu, Peltz, Tudor Teodorescu-Braniştе şi Eminescu, I. Oprişan anchetează opera lui Mihail Sadoveanu cu privire la natură, om şi civilizaţie, Adrian Dinu Rachleru merge pe urmele lui Liviu Rebreanu (după titlul unei colecţii), Mircea Iorgulescu se îndreaptă spre un alt Istrati decît cel al exegeţilor anteriori, Mircea Scarlat a ajuns cu a sa istorie a poeziei româneşti la volumul al treilea (1914—1930), Liviu Grăsoiu actualizează lirica lui St. O. Iosif, iar Dorina Grăsoiu pe Mihail Sebastian, George Ivaşcu îşi continuă aiei sale „confruntări" literare cu o interesantă istorie a revistei *Jurnalul literar*, Ion Cristoiu investighează lumea literaturii, G. Grigurcu se ocupă de aspecte lirice contemporane („existenţa poeziei"), Antoaneta Tănăsescu de Aurel Baranga, Marian Popescu de teatrul lui Marin Sorescu şi D.R. Popescu („cheii pentru labirint"), Valentina Maria Curticeanu studiază modalităţi ale romanescului în perioada interbelică, Mircea Martin optează pentru o singură orientare critică (a lui N. Manolescu şi G. Grigurcu?) fiind totuşi foarte diferit de mult mai mobilul N. Manolescu, deosebit de interesant în ultimele volume de teme *(Vl, O uşă abia întredeschisă)* prin aforisme (şi nu numai prin ele). Cam asta, un volum despre ritm şi rimă în poezia românească de Mihai Dinu, un altul de teorie lingvistico-literară şi culegerea de interviuri literare de la Dacia (volumele III—IV) este tot ce se poate cita. Nici o lucrare de caracter sintetic. Una, întocmită de mine pe scurt pentru străini, aşteaptă... controlul calităţii.

AL. PIRU ■

Pe scenă şi în film

Spectacole pe scurt

● 1986 s-a dovedit a fi un an teatral cu o bogată hartă a succeselor. ● La Bucureşti au fost apreciate, de către public, dar şi de către specialişti, **Ioneştii**, de Platon Pardău, **Jocul ielelor**, de Camil Petrescu (Teatrul Naţional „I.L. Caragiale"), **Io, Mircea voievod**, de Dan Tărchilă (Teatrul Bulandra), **Dimineaţă pierdută**, după Gabriela Adamesteanu, dramatizare de Cătălina Buzoianu, **Secretul familiei Posket**, de Arthur Pinero (Teatrul Bulandra), **O femeie drăguţă cu o floare şi ferestre spre nord**, de Eduard Radzinki şi **Amurgul burghez**, de Romulus Guga (Teatrul Mic), **Ultimul bal**, dramatizare de Ion Brad şi Dan Micu după Liviu Rebreanu (Teatrul Nottara). ● La Cluj-Napoca, **Îmblînzirea scorpiei**, de W. Shakespeare şi **Iphigenia**, de Mircea Eliade (aceasta din urmă la Teatrul Maghiar din localitate); la Craiova, **Iarna lupului cenuşiu**, de I.D. Sîrbu; la Arad, **Maica**, de Marin Sorescu; la Iaşi, **O noapte furtunoasă**, de I.L. Caragiale; la Tîrgu Mureş, **Evul mediu întîmplător**, de Romulus Guga şi **Svejk**, de Hasek (secţia română) precum şi **Surorile Boga**, de Horia Lovinescu (secţia maghiară); la Braşov, **Arca bunei speranţe**, de I.D. Sîrbu; la Constanţa, **Aceşti îngeri triştі**, de D.R. Popescu; la Sf. Gheorghe, **Timp şi adevăr**, de Eugenia Busuioceanu — au aspirat în această stagiune la primele locuri într-un eventual top al succeselor. ● Numai în primele nouă luni ale anului 1986, repertoriul teatrelor dramatice a cuprins un număr de 696 de titluri, dintre care 104 premiere. ● Teatrele au pus în scenă (sau se apropie de finisarea spectacolelor) un număr de 14 piese româneşti inedite, semnate de Platon Pardău, Paul Ioachim, Adrian Dohotaru, S. Holban, Th. Mănescu, S. Coroamă, I. Bălan, Tudor Popescu, Dina Cocea, T. Negoiţă, I. Bucheru, Ion Băieşu, R. Ojog Braşovoanu şi I. Văran. ● Din patrimoniul literaturii dramatice clasice româneşti, au devenit spectacole — în noi viziuni regizoral-scenografice şi interpretative — ...**Escu**, de Tudor Muşatescu, **O noapte furtunoasă**, de I.L. Caragiale, **Romeo şi Julieta**, de Ranetti, **Dezertorul**, de Mihail Sorbul ş.a. ● Dintre regizori, s-au aflat în prim plan, prin spectacole foarte bine primite, Cătălina Buzoianu, Alexandru Tocilescu, Constantin Codrescu, Dragoş Galgoţiu, Alexandru Dabija ş.a. ● Au strălucit în roluri de o mare diversitate, realizate la cotele cele mai înalte ale talentului care l-a consacrat, mari actori ai scenei româneşti, dintre care pomenim, în limitele spaţiului, doar cîteva nume: **Valeria Seciu, Mircea Albulescu, Victor Rebengiuc, George Motoi, Dan Condurache** (de la teatrele bucureştene), **Anton Tauf** şi **Csiki Andraş** (Cluj-Napoca), **Dionisie Vitcu** (Iaşi). ● Au semnat scenografia unora dintre cele mai bune spectacole ale anului Adrian Tatu, de la Teatrul Dramatic din Braşov, C. Ciubotaru, la Constanţa, Mihai Mădescu, de la Teatrul Bulandra din Bucureşti. ● Se pare că una dintre cele mai apreciate creatoare de costume pentru spectacolele de teatru a fost în acest an, Liana Manţoc (ultima sa realizare, costumele la **Amurgul burghez**, de Romulus Guga, la Teatrul Mic din Capitală) ● Se cuvine să amintim, în acest moment de bilanţ, şi numele unuia dintre cei mai devotaţi slujitori ai artei spectacolului: **Vadim Levinski**, maestru de lumini la Teatrul Naţional din Craiova.

● Cîţiva dintre marii artişti lirici români care s-au manifestat pe scene celebre şi în acest an: soprana **Maria Slătinaru-Nistor** (la „Metropolitan Opera" din New York, în rolul Floria Tosca, din opera „Tosca" de Puccini), soprana **Sanda Şandru** (la Opera Mare din Paris, în rolul Elisabetei de Valois, din opera „Don Carlos" de Verdi), soprana **Eugenia Moldoveanu** (la Opera de Stat din Viena, cu care a efectuat un lung şi strălucit turneu în Japonia, cîntînd rolul Contesei din opera **Nunta lui Figaro** de Mozart), baritonul **Eduard Tumageanian** (printre multe alte scene, la „Scala" din Milano, unde a interpretat rolul titular din opera **Nabucco** de Verdi), mezzosoprana **Rodica Mitrică-Bădircea** (care colaborează cu mai multe teatre lirice din R.F.G.

Ultima premieră a anului teatral, la Tîrgu-Mureş: Jocul de-a vacanţa, de Mihail Sebastian, în interpretarea actorilor secţiei maghiare a Teatrului Naţional. Regia, Dan Alecsandrescu.

Valeria Seciu şi Mitică Popescu — stele de primă mărime ale teatrului românesc

În prim plan, actualitatea

Pentru filmul românesc, anul care tocmai se încheie ar putea fi sintetizat printr-o observaţie: efortul evident de plierе faţă de comanda socială. Filmul despre oamenii zilelor noastre, despre modul cum înţeleg ei să se angreneze în mecanismul social, deliberările specialistului pus să aleagă între oferta comodă pe care i-o face viaţa şi drumul mai spinos, dar drept şi, se presupune, plin de satisfacţii al meseriei făcute acolo unde este nevoie, filmul cu şi despre tineri, despre ierarhiile şi carta lor morală, despre lupta lor cu o vîrstă în care fierbe viitoarea personalitate, despre nevoia lor de încredere, de modele, de repere — problematica de actualitate deci a dominat în mod lecis afişele.

Trebuie adăugat însă că exigenţa ţinînd de criteriul diversităţii tematice s-au făcut simţite. Anul 1986 a adus şi două ecranizări — **Întunecare** (regia, Alexandru Tatos, scenariul, Petre Sălcudeanu) şi **Domnişoara Aurica** (regia, Şerban Marinescu, scenariul, Eugen Barbu), un film de suspans **(Furtună în Pacific**, regia, Nicu Stan, scenariul, Constantin Novac şi Nicu Stan), un film de aventuri get-beget **(Cuiul de turcoaze**, regia, Gh. Vitanidis, scenariul Eugen Barbu şi Nicolae Paul Mihail), precum şi două reconstituiri istorice **(Noi, cei din linia întîi**, palpitantă odisee a ultimelor zile ale celui de-al doilea război mondial, în regia lui Sergiu Nicolaescu, după un scenariu de Titus Popovici şi **Bătălia din umbră**, regia, Andrei Blaier, scenariul, Mihai Opriş şi Constantin Păun).

În regia lui Şerban Marinescu, Domnişoara Aurica — un film despre o lume crepusculară.

Deşi n-au lipsit succesele de casă (**Liceenii**, regia Nicolae Corjos, scenariul George Şovu; **Noi, cei din linia întîi**, regia, Sergiu Nicolaescu, primit cu multă căldură în cadrul Galei filmului cu tematică pentru tineret de la Costineşti — şi lista ar putea continua, probabil, dacă am intenţiona un top al numărului de spectatori), o anume facilitate a mijloacelor de expresie cinematografică n-a trecut neobservată. Imagine plată, dialoguri searbede, motivaţii psihologice sumare — au grevat, din păcate şi asupra unora din peliculele difuzate în ultimele douăsprezece luni.

În fapt, absenţa unui factor obiectiv cum este existenţa unei stagiuni (cazul spectacolului de teatru), face ca anul cinematografic să aibă o configuraţie mai mult sau mai puţin aleatorie, decupînd un număr de realizări din fluxul continuu al producţiei de acest fel. Concluziile nu pot decît să se raporteze la această circumstanţă, sfîrşind prin a nivela intructiva şi entuziasmele, dar şi eventualele îngrijorări. Pentru că uneori nu aduce anul ce aduce ceasul — iată de pildă această ultimă premieră a anului — **Domnişoara Aurica**, (despre care va fi vorba mai pe larg într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre) şi, în film, bobocii se cam numără... vara, la Costineşti.

Unul din mai vechile puncte sensibile ale filmului românesc — scenariul — ar putea face şi de această dată obiectul unei discuţii. Fără se fie o regulă, s-a cam dovedit că prezenţa pe afiş a unui nume de prozator de marcă e de natură să garanteze premise profitabile. Şi nu doar în sens strict publicitar. Mai multe nume prestigioase din lumea scriitoricească au ridicat în 1986 ştacheta filmului, după cum, în interpretare, prezenţa unor mari actori (de obicei, de teatru) pe ecran a schimbat într-o oarecare măsură soarta unor pelicule (să luăm, de pildă, **Clipa de răgaz**, pe un scenariu destul de grăbit de Tudor Popescu, dar care, graţie efortului de gîndire regizorală şi interpretării actorilor Ştefan Iordache şi Ecaterina Nazare, a devenit un film curat, îngrijit, plăcut). Evident, situaţia inversă are (din nefericire), urmările cuvenite (vezi **Din prea multă dragoste**, spre exemplu). O excepţie este desigur filmul cu neprofesionişti (**Marele premiu, Liceenii, Al patrulea gard lîngă debarcader** — toate filme cu interpreţi-copii) experienţă dacă nu inedită, în orice caz întotdeauna plină de învăţăminte, de pe urma căreia ne vom alege probabil măcar cu un anume profesionalism al... neprofesioniştilor.

Da, e drept, în 1986 n-am fost tocmai zguduiţi de capodopere. Iată însă că, prin însumare, bilanţul anului preschimbă nemulţumirile din anumite momente în speranţe întemeiate pe cîteva reuşite. Cu **Întunecare**, cu **Domnişoara Aurica**, apoi cu **Noi, cei din linia întîi**, chiar şi cu **Furtună în Pacific** sau **Al patrulea gard lîngă debarcader** — evident, fiecare în aria propriilor de intenţii şi în cadrele genului respectiv — se poate merge mai departe. Ne dorim aşadar un 1987 pornit măcar de la acest nivel, în care excelenţii regizori pe care n-am avut de această dată prilejul să-i pomenim, să facă obiectul unui viitor bilanţ pe măsura vechii urări: „la mai mare!".

TANIA RADU ■

Mîine anul se-nnoiește Plugușorul se pornește!

În decembrie, la sfîrșit de an, se desfășoară, la Sighetu Marmației, județul Maramureș, o tradițională manifestare a datinilor și obiceiurilor de iarnă la români, manifestare emblematică aflată acum la cea de-a XVIII-a ediție. „Marmația '87" a reușit și în acest an, ca și la precedentele ediții, să suscite interesul folcloriștilor și al iubitorilor de tradiție sănătoasă. La manifestările actuale, aflate încă în desfășurare, s-au înscris și formații folclorice din județele Arges, Iași, Suceava, Botoșani, Sibiu și altele.

Din localitățile județului-gazdă, participă grupuri vocale și formații instrumentale cu un bun renume, precum cele din Borșa, Sighetu Marmației, Călinești, Budești, Giulești, Valea Stejarului, Săpința, Dragomirești. La 28 decembrie a.c., pe străzile orașului Sighetu Marmației, va avea loc alaiul formațiilor.

Organizatorii au reușit să facă din acest inspirat festival de iarnă, așa cum arată imaginile surprinse de fotografi amatori din județ, o adevărată sărbătoare a poporului, datinilor și obiceiurilor !

DORIN SĂLĂJAN ■

„Anul Nou este, se spune în Maramureș, „o zi la anul"; și latinii spuneau că este „festum incipium". Cum începeai înseamnă că așa va fi tot anul celălalt. Nu numai că trebuia să faci acte **augurale**, dar trebuia să eviți să faci acte care ar putea să fie de rău augur. Pe urmă, trebuie să urezi, să faci acte de propițiere. Și tot sistemul nostru de felicitare, de la simpla urare „La mulți ani" pînă la colindele cele mai complicate sînt de fapt acte de propițiere, făcute pentru ca să ne meargă bine. Și masa îmbelșugată, și veselia — toate sînt de bun augur pentru anul care vine. Trebuiesc, de asemenea, făcute și acte de profilaxie, adică o neîmplinire a forțelor răufăcătoare. Iar tot sistemul sărbătorilor de Anul Nou se axează, de fapt, pe această axă perpendiculară, în care ne jucăm cu cele trei opoziții pe care căutăm să le împăcăm că să putem trece din anul vechi în anul cel nou. Nu numai să le împăcăm : ceea ce se face în acest prezent al sărbătorilor nu este numai un act de trecere, ci și o acțiune adnotivă asupra anului care vine ; adică fiecare ieșire dintr-o situație liminală înseamnă ceva în plus decît ceea ce a fost înainte. Niciodată cel nou nu va fi repetarea celui vechi. Va fi ceva în plus, iar asta ține de dinamica vechilor obiceiuri.

În acest fel o lectură a textului ceremonial sau ritual care este Anul Nou, este un mare discurs pe care comunitatea omenească îl face asupra trecerii ei din trecut în viitor, în această segmentare a timpului neîntrerupt în perioade recurente, care se repetă. Soluțiile pe care le dăm, pentru a trece dintr-o perioadă în cealaltă, sînt de fapt niște strategii de comportare. Adică omenirea a elaborat în timp foarte îndelungat anumite strategii ; deci a spus : pentru ca să treci în anul care vine, trebuie să faci următoarele lucruri, să nu faci cutare și cutare... De fapt toată operația aceasta pe care noi o numim rituală sau ceremonială, nu este decît o operație de strategie, de comportament față de noi înșine, de întruchipările mitologice ș.a.m.d.

Ceea ce este mai important însă este că, fiind „o zi la anul", un „festum incipium", zilele cuprinse în sărbătoare sînt o prefigurare a întregului an viitor. O prefigurare a tuturor situațiilor în care omul ar putea să se găsească în anul care vine, un fel de repetiție a soluțiilor pe care le-ar elabora. Astfel „Plugușorul" (nu cel moldovenesc, care este foarte metaforic, ci cel ardelenesc, care se spune la jocul cu „turca") este „un mic tratat de agrotehnică primitivă" : este o prefigurare a ceea ce trebuie să faci în anul de la semănat pînă cînd ajunge la colaci. Și cred că, în acest sens, pentru toate situațiile în care vom putea să ne găsim în timpul anului, în repertoriul de Anul Nou, și mai cu seamă în poezia colindelor, [illegible] sînt un fond foarte [illegible] care a existat cu mult, iar la noi există și azi ca poezie. ...Iată deci, prefigurau în obiceiurile de Anul Nou ceea ce ni se putea întîmpla în timpul anului care venea. Nu mai prefigurăm astăzi, fiindcă avem alte soluții ; însă creăm, totuși, în sensul vechi, creăm această atmosferă, dorul [illegible] de bun augur care ne permite să intrăm cu mult curaj în viitor".

MIHAI POP ■

— Ce fac țăranii iarna?
— Între altele, se mai și odihnesc!

Tratamentul de dimineață

Căciulata rămîne celebră prin izvoarele sale tămăduitoare

Baia la piscină este departe de a fi doar tratament, ea devine în primul rînd o plăcere

Valea Oltului cu arhitectura ei modernă îl chemă la fiecare iarnă pe oamenii ognarelor

Schimb de impresii

Magnetodiaflux sau diadinamica — tratamentele cele mai solicitate

În dimineața de 1 decembrie Grigore P. Stancu, cooperator din comuna Gemenele, județul Brăila era cu schiba în cimp. Mai avea încă ceva vargze de cucs.

Pe [illegible] decembrie același Grig[illegible] [illegible] și cu Niculaiță Burlacu în gară la Bi[illegible] [illegible] la Căciulata. Iar Nicuțu mergea la băi la Felix. Cum s-ar zice începea vara țăranilor, mergeau să se odihnească și să se trateze.

Așa se face că în urmă doar cu cîteva zile, l-am găsit pe gospodarul Stancu la izvorul nr. 1 din Căciulata, [illegible] [illegible] mea am [illegible] Dar [illegible] sînt [illegible] cuvintele ei [illegible] tamentul cu ultrasunete. Doar pentru asta au venit să-și vadă de sănătate. Restul timpului sînt turiști obișnuiți. Zilele trecute au fost la Vilcea la cumpărături în vederea sărbătorilor de iarnă. Seara am stat la început că Grigore Stancu e de loc, din comuna Gemenele. Întîmplarea face că el are chiar două fete [illegible] și de la fiecare cîte două nepoți. Astfel stînd lucrurile sacul cu daruri al lui Moș Gerilă se dovedește a fi, an de an, tare încăpător. După vizita la izvor l-am însoțit pe cei doi în camera 104 a elegantului Hotel Vilcea, din Căciulata. N-am apucat să [illegible] prea mult vorbe și la cel [illegible] deșă femei. Venească [illegible] cu ceva de tricotat sub brat și cu un buchet de flori pe care nea Grigore l-a pus imediat într-o glastră cu apă, ne-a tratat pe toți cu pesmeciori cumpărați la Vilcea și au început discuțiile. S-au schimbat păreri, nemaiîndoselnicii una despre problemele de larg interes cuprinse [illegible] ținut, a mesei și a căldurii. Vizitatorele, Maria [illegible] și Maria Dimbu, cooperatoare din Hîrsenii Făgărașului sînt acum în al treilea an la Călimănești. „Ne prinde bine, o dată pe an să fim și noi, femeile, servite cu masa, să putem urmări programul la televizor, în special emisiunea „Tezaur folcloric".

Despre eficacitatea și diversitatea [illegible] [illegible] [illegible] pentru [illegible] individuale ne-au vorbit cu seriozitate și argumentat-mai multe femei printre care: Floarea Enache, Gherghina Gudac și Marioara Baba, din Teleorman și Dolj. Tot ele au lesirat cît este de necesar, ca măcar din cînd în cînd, să ai și cevași timp liber pentru nițel ajung să se pliciuească. Magazinele Călimăneștiului [illegible] bine aprovizionate în acest sezon iar pentru cei de la cîmpie, munții și toată valea Oltului păstrează, an de an, aceeași atractie deosebită.

În timpul verii, în anotimpul vacanțelor, ei nu se pot desprinde de muncile lor.. de grija recoltei, de grija [illegible] [illegible] nul tuturor.

Dar iarna ei pot să-și îngăduie [illegible] [illegible] [illegible] semn concret al echitații pe care se întemeiază societatea noastră și al grijii față de omul muncii, modernele complexe balneare și de turism primesc grupurile de țărani veniți să-și [illegible] [illegible] [illegible]

1986 – an rodnic pentru înflorirea continuă a spiritualității românești

În muzică

Emulația creatoare

Anul 1986 a continuat firul progresului muzical, pe toate planurile : mai multe creații, mai multe premiere, mari succese internaționale pe scenele lumii, sau izbînzi în dificilele confruntări din concursurile vocale ori instrumentale. Aniversarea a 65 de ani de la întemeierea Partidului Comunist Român, sărbătorirea celor 600 de ani de la urcarea pe tron a lui Mircea cel Mare, ca și Anul Internațional al Păcii, acțiunesimbol în care țara noastră s-a integrat cu toată ființa, aceste evenimente, deci, au marcat puternic atît activitatea compozitorilor români cît și a instituțiilor de gen, profesioniste și amatoare.

Festivalul Național „Cîntarea României" ajuns, iată, la jubileu, prin împlinirea unui deceniu de la înființarea sa, a cumulat și înnobilat toate manifestările artistice și creative, desfășurate în 1986. Prin urmare, se înțelege că este cu neputință a cuprinde în această pagină retrospectivă, toate evenimentele importante petrecute în acest răstimp, festivalurile culturale județene, concursurile de interpretare etc. ; ne vom mărgini, așadar, să insistăm doar asupra cîtorva aspecte, dintre cele mai însemnate, cretonînd în special creația în toate genurile.

★

Tinerețe eroică, operă în două părți compusă de tînărul Cătălin Ursu, pe libretul lui Emil Poenaru, scrisă cu mult meșteșug, în pofida vîrstei compozitorului, relevă lupta și avîntul eroic ale comuniștilor, ale celui mai vrednic fiu al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Acțiunea și discursul sonor sînt cursive, limbajul destul de accesibil, iar stilul preia atît elemente tradiționale ale genului muzical-dramatic, cît și mijloace noi, contemporane.

La mulți ani, partid iubit, cor mixt de Radu Paladi, pe versurile lui Nicolae Dumitru, accesibil marilor mase de ascultători și interpreți, se înscrie în aceeași ideatică, a aniversării a 65 de ani de la crearea P.C.R.

Mircea cel Mare, oratoriu pentru soliști, cor mixt și orchestră simfonică, a fost scris de Sorin Vulcu, compozitor din generația medie care s-a remarcat prin cîteva creații anterioare de certă valoare. Libretul oratoriului, aparținînd lui Mircea M. Ștefănescu, ne conduce în timpuri trecute și glorioase, cu șase vescuri în urmă, la urcarea pe tronul Țării Românești a domnitorului Mircea. Modelul enescian este urmat cu fidelitate de Vulcu adăugîndu-se, desigur, contribuțiile paletei personalității sale ajunsă, spunem cu convingere, la o deplină maturitate creatoare.

Simfonia a XV-a dedicată Anului Internațional al Păcii, urmează același fir de inaltă dramaturgie și construcție simfonică, pe care îl regăsim în fiecare op al acestui mare maestru care este compozitorul Wilhelm Georg Berger, fie că este vorba de lucrări de dimensiuni camerale, fie că ele sînt destinate marilor ansambluri instrumentale.

Aveți grijă, oameni, madrigal — poem pentru cor bărbătesc, a fost creat de compozitoarea Irina Odăgescu-Țuțuianu, pe versurile poetei Magdalena Brăiloiu. Demonstrînd o mare muzicalitate, bazată pe talent și știință de conducere a vocilor, poemul are ca temă problema centrală a omenirii, apărarea Păcii.

Albă ca zăpada, celebrul basm iubit de toți fiii planetei, tineri și virstnici, i-a prilejuit compozitorului și dirijorului Cornel Trăilescu crearea a încă unui balet, ce îmbogățește astfel patrimoniul național de opere coregrafice. Libretul regizorului Anghel Ionescu Arbore ne readuce în minunata lume a copilăriei, a purității, binelui și voioșiei, iar entuziasmul micilor și marilor spectatori — care fac ca sala Operei Române din București să devină neîncăpătoare — este elocvent asupra experienței îndelungate dobîndite de Trăilescu în domeniul teatrului liric și coregrafic.

Simfonia a V-a de Anatol Vieru, ne-a oferit surpriza întoarcerii acestui adevărat șef de școală, la o mare melodicitate ; probabil că nici nu se putea altfel, versurile lui Mihai Eminescu fiind ele însele atît de muzicale... Accesibilitatea, folosirea corului, îngemănarea mijloacelor moderne cu cele tradiționale, înalta măiestrie a compozitorului, iată atributele principale care situează acest op printre cele mai importante lucrări simfonice românești.

Concertul pentru saxofon și orchestră scris de Myriam Marbé, atestă, încă o dată, marele talent și meșteșug pe care-l posedă această compozitoare puțin prolifică, dar plină de neprevăzut în fiecare nouă creație, de la lied și pînă la forma concertantă ; un adevărat nimb al micro și macro structurilor, al unei desăvîrșite polifonii.

Sonata pentru vioară și percuție creată de maestrul Tiberiu Olah urmează același filon al muzicii camerale contemporane românești, la care autorul a pus o piatră de temelie ce se vede de la distanță ; ea cuprinde un limbaj național și în același timp universal ! Lucru anevoios, țel spre care tind toți marii creatori !

Sonata pentru vioară și pian, un nou op al lui Dumitru Bughici, relevă perfecțiunea formei și înalta stăpînire a mijloacelor de expresie la care a ajuns compozitorul, datorate — desigur — și unei îndelungate experiențe dobîndite în domeniul cameral.

Octuplum, noua lucrare a maestrului Ștefan Niculescu, prezintă o formație mai puțin obișnuită : flaut, clarinet, mandolină, chitară, percuție, violă saxofon și contrabas. Se recunoaște, astfel, ingeniozitatea lui Niculescu, ce este de fiecare dată proaspăt în alegerea instrumentației și a culorilor timbrale. **Octuplum** urmează linia celei de a doua simfonii a autorului, marcată de o muzică diatonică, tensionată, expresivă și foarte contemplativă.

Valses ignobles et pas sentimentales du tout, constituie, în fapt, patru lieduri (voce și orchestră de coarde) create de Dumitru Capoianu, acest veșnic glumeț care și-a ales ca teme versurile unui alt mare hîtru, poetul George Topîrceanu. Muzica lui Capoianu este plină de colorit, cu o mare plasticitate imagistică, într-un stil impresionist și postumpresionist. Avînd drept model mișcarea valsului clasic, ciclul adaugă încă un succes de prestigiu, la opera atît de valoroasă a compozitorului, dar — din păcate — atît de restrînsă !

Flori pentru pacea planetei — muzica de Laurențiu Profeta, textul de Roxana Popescu — **Deschideți poarta soarelui și Cîntați cu noi pacea lumii** — ambele lucrări scrise de Anton Șuteu pe versurile lui Dan Dumitriu și respectiv, Dan Verona — toate trei, deci, le considerăm a fi cele mai interesante creații din domeniul muzicii ușoare. Ideatica lor se observă, cu ușurință din titluri, iar talentul și limbajul muzicii lui Profeta, ca și al lui Șuteu, sînt cunoscute, apreciate și iubite de marele public. Așa cum, de altfel, Ion Chioreanu este unul dintre marii specialiști ai genului muzicii pentru fanfară, lucru relevat în valoroasa sa suită pe teme folclorice intitulată **Elanuri tinerești.**

Pentru cei mici, publicul nostru de mîine, compozitorul din Cluj-Napoca, Valentin Timaru a scris mai multe **Cîntece pentru copii, instrumente și jucării muzicale**, idee splendidă și la îndemîna tuturor educatorilor ! Iar volumul **Clopoțelul cel isteț**, cuprinde gingășie, măiestrie și naturalețe, însușiri pe care compozitoarea Felicia Donceanu le relevă de fiecare dată, mai ales cînd se adresează copiilor.

În domeniul muzicologiei, trebuie să remarcăm înalta probitate științifică, didactică, de informare și cunoaștere pe care le conferă lucrările **Tratat de contrapunct** — prof. univ. dr. Liviu Comes și lector univ. Doina Rotaru-Nemțeanu — **Tratat de teoria muzicii** — prof. univ. dr. Victor Giuleanu — **George Enescu, poet și gînditor** — prof. univ. George Manolîu — **Studii și documente de muzică românească** — prof. Constantin Catrina — ca și volumul Ghizelei Suliteanu intitulat **Cîntecul de leagăn**, elaborat în ciclul „Colecția națională de folclor".

Și, toate cele de mai sus, distinse cu premiile Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor sînt doar cîteva dintre marile creații și studii făurite de muzicienii noștri în anul 1986, opusuri care se recomandă cu succes spre a fi cîntate de orice mare orchestră de pe mapamond.

CLAUDIU NEGULESCU ■

În arta plastică

Culoare și gînd

O trecere în revistă a principalelor expoziții de artă plastică din acest an, așa cum se vor a fi rîndurile de față, se va opri, mai întîi și-ntîi, asupra acelor manifestări de anvergură circumscrise marilor evenimente politice organizate în prestigioasele spații ale Muzeului de Artă al țării, sau ale sălii Dalles, respectivele expoziții, cum au fost cele dedicate eroilor neamului, Anului Internațional al Păcii, sau uriașelor împliniri ce au marcat eroicul timp pe care cu mîndrie îl numim „Epoca Nicolae Ceaușescu", au ilustrat, pe de-o parte, capacitatea artelor frumoase de-a consona vibrant la comandamentul social imediat, dar, în același timp, dincolo de tematica în sine, respectivele expoziții au confirmat, o dată în plus, o impresionantă diversitate stilistică, sau, altfel spus, un fertil dialog al tuturor generațiilor a căror confruntare s-a materializat într-un tulburător spectacol plastic.

Istoria patriei, văzută și interpretată de artiști, transpusă în marmură și bronz, ori născută de sub penelul înaripat de înalte idealuri patriotice, se transformă într-o adevărată lecție deschisă închinată eroilor acestui neam, tuturor celor ce s-au jertfit pentru neatîrnarea pămîntului străbun. Ardentă și convingătoare, în planul emoției și-al rezolvărilor plastice, s-a arătat a fi și ampla expoziție dedicată Anului Internațional al Păcii, prilej cu care întreaga suflare a artei plastice din țara noastră a ținut să exprime cea mai fierbinte năzuință a poporului român, vocația sa de pace. Alte două expoziții omagiale, cu un larg răsunet în rîndul iubitorilor de artă, contribuind din plin la formarea conștiinței omului nou, considerate a fi veritabile capete de afiș ale anului 1986 în plastica românească, au fost dedicate împlinirii a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, și măreților împliniri preconizate de istoricele lucrări ale celui de-al IX-lea Congres al partidului, cînd în fruntea țării a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului. Amplul proces de făurire al partidului comuniștilor din România, ca rezultat al unei susținute activități revoluționare a clasei muncitoare, anii de luptă din perioada ilegalității, semnificațiile istorice ale actului de la 23 August, sau anii de avînt eroic, de reconstrucție a țării, inclusiv marile cîtorii ale socialismului, cu precădere cele edificate în ultimii 21 de ani, în „Epoca Nicolae Ceaușescu", toate acestea sînt, în viziunea artistului plastic român subiecte de profundă meditație și legitimă mîndrie, apoteotic exprimate în graiul sensibil al artei.

Să adăugăm acestei imagini de ansamblu a anului plastic '86, suita expozițiilor cîtorva din filialele U.A.P. din Tulcea, Buzău, Brașov, Sibiu, Oradea, Craiova, Pitești, Slatina și Tg. Jiu și vom avea imaginea cît de cît exactă a principalelor curente și tendințe ,ce se fac simțite în cadrul mai larg al fenomenului plastic contemporan. Se constată, tematic vorbind, o accentuată predilecție pentru peisaj, o interpretare mai ales lirică a acestuia, dar și într-o viziune mai liberă, pronunțat abstractă. Același interes sporit în decuparea și lectura inedită a realului îl reprezintă și numeroasele naturi ce pun în evidență căldura universurilor intime, de atelier. Cu mici excepții, portretul rămîne în continuare un teritoriu prea puțin explorat. Ceea ce ar putea exprima, cu o putere de convingere ce nu se mai cere demonstrată, figura umană, s-a translat, cu o rafinată și subtilă știință a compunerii cromatice, înspre peisaj și naturi. Dar, se pare, o astfel de exorimare, prin învăluire, nu rezolvă, sau, mai exact spus, nu suplinește lipsa portretului din o seamă de expoziții, de grup sau personale. Omul, să nu uităm, este imaginea însăși a lumii, a universului.

Nu pot lipsi din contextul acestei succinte treceri în revistă, expozițiile personale, extrem de multe în acest an, ca și în anii trecuți, firești, manifestări ce dau nota generală a fenomenului. Fără a stabili o anume ierarhie, fără a putea să amintim toate expozițiile, străduindu-ne să evităm, atît cît este posibil, o anume doză de subiectivitate, vom nota, ținînd cont și de comentariile critice apărute în presă, cîteva manifestări de excepție, cum au fost cele semnate de Dan Hatmanu, Ovidiu Maitec, Ion Sălișteanu, Benone Șuvăilă, Constantin Piliuță, Vespasian Lungu, Constantin Badea, Mihai Horea, Geta Mormeze, Virgil Almășanu, sau, dintre mai tineri, Augustin Neamțu, Sabin Ștefănuță, Carolina Iacob, Damian Petrescu, Dan Constantinescu, Cornelia Moldoveanu, Mihai Marcu, Paula și Paul Tudor. Nu am amintit-o încă pe Ligia Macovei, cu o retrospectivă de anvergură, un veritabil scenariu al unei prodigioase activități plastice desfășurate pe o perioadă de peste 50 de ani, o expoziție ce se constituie într-un fel de dar pe care recunoscuta artistă îl face iubitorului de artă acum, la sfîrșit de an.

VICTOR NIȚĂ ■

Ligia Macovei

(Urmare din pag. 9)

să știți că eu, în general, mă feresc de cuvintele prea mari. Împlinire ? Oare chiar m-am împlinit ? Oare dacă nu făceam această primă și, poate, ultimă retrospectivă din viața mea, nu mă împlineam ? Știți că dacă era după mine, această expoziție nici nu se făcea ? Știți cum s-a născut, totuși, această retrospectivă ?

— Vă ascult.

— Ei bine, să tot fie trei-patru ani, de când intrasem într-o pasă foarte neagră. Eram suprasaturată de pictură, de artă... Nici nu voiam să mai aud vorbindu-se de așa ceva. Să nu mă întrebați de ce trăiam acest sentiment, că nu știu ce să răspund. Noroc însă că un prieten foarte bun, un critic de artă foarte important, nu cred că trebuie să-i spun numele... dar de ce să nu-l spun ?... Dan Hăulică, m-a luat cu binișorul și, complotind cu soțul meu, m-au prins în mrejele unui fel de joc. La capătul acestui joc a apărut actuala retrospectivă. Eu, la început, am zis că voi face o mică expoziție, ceva cu maximum 20—30 de lucrări. Și iată ce a ieșit. Au scos de peste tot lucrări despre care eu însămi nu mai știam nimic. Lucrări de prin 1939, de prin 1941. M-au convins că le pot expune. Le-am expus. Niciodată nu am avut posibilitatea să le văd pe toate la un loc.

— Adevărul este că, între altele merite pe care critica de specialitate, prin cronicile apărute în presă, le-a și punctat, retrospectiva dumneavoastră ilustrează nu doar un uriaș drum pe care l-ați parcurs, cît mai ales unitatea unui demers artistic de excepție...

— Iar folosiți cuvinte prea mari pentru mine.

— N-am cum să nu le folosesc. Dau glas unor păreri unanime. Expoziția de la Dalles este una dintre cele mai interesante manifestări plastice din acest an. Iubitorul de artă, inclusiv criticul de artă...

— De ce vreți să mă convingeți că am făcut un lucru ieșit din comun ? N-am făcut. Eu știu foarte bine ce trebuie să cred despre munca mea. Indiferent de ceea ce crede artistul în forul său interior, dominanta gîndurilor sale, vizavi de creația sa, trebuie să fie îndoiala. Sau nemulțumirea. Altfel, cum să vă spun, i se rupe mîna. Dacă el crede cu toată tăria că a făcut un lucru extraordinar, este un om terminat. Dar de ce ne învîrtim noi în jurul acestui subiect ? De ce nu începem dialogul sau interviul acela despre care era vorba ?

— Dialogul sau interviul nostru, stimată Ligia Macovei, a început de mult. El se continuă cu următoarea întrebare : de cînd și de ce ați început să pictați ?

— M-am gîndit că-mi veți pune și o astfel de întrebare. Ei bine, nici prin gînd nu mi-a trecut să mă fac pictoriță. Ca elevă, desenam și eu acolo, cu oarecare talent, ca mai toți copiii. Ați văzut ce frumos, ce curat și ce sensibil desenează mai toți copiii ?! Ei nu desenează, ci povestesc. Se mărturisesc. Spun despre ei, cu ajutorul liniilor și-al culorilor, așa naive cum le fac ei, tot ceea ce ar ști să spună despre sine, despre lumea sa interioară, un poet. Deci, ca să revin, desenam și eu ca toți copiii, dar nici prin gînd nu-mi trecea să pictez. Eram eu cam înspre terminarea liceului și prietenul meu de atunci, care a devenit între timp chiar soțul meu, mi-a văzut desenele. Ce-a văzut el în acele lucrărele, nu știu. Dar pentru că puneam mare preț pe părerea lui — era, nu-i așa, student la arhitectură, nu ca mine, o elevă în prag de bacalaureat ! — mi-a spus să dau examen la belle-arte. Așa am făcut. Norocul meu a fost că am și reușit. Ba chiar am terminat, prin 1939, institutul. Și de-atunci, fără odihnă și fără încetare, tot desenez și pictez. Iar ceea ce se află acum, la sala Dalles, e doar o mică parte din tot ceea ce am de făcut.

— Această mică parte înseamnă, totuși, cîteva sute de lucrări. Am întîlnit oameni care mi-au zis : „Mă duc să văd desenele Ligiei Macovei". Se refereau la acele minunate desene la poezia lui Eminescu. Ei bine, aceiași oameni au fost teribil de uimiți cînd au văzut că Ligia Macovei este, cel puțin în aceeași măsură, și un pictor de aleasă ținută, cu o rafinată știință a culorii, a atmosferei, a compozițiilor incitante...

— Vă rog, prefer să mă întrebați orice altceva, dar nu mă puneți în situația de a vorbi despre lucrările mele. Nu vreau să vorbesc despre ele. Să le lăsăm pe ele să vorbească. Eu atîta am știut să fac și atîta am făcut.

— În fond, iată ceea ce voiam să vă întreb : v-am văzut de cîteva ori în expoziție...

— De cîteva ori ați venit dumneavoastră și m-ați văzut tot de-atîtea ori, pentru că eu sînt mai tot timpul în sală.

— Așa e, am venit de cîteva ori. Mai tot timpul erați prinsă în tot felul de discuții cu tot felul de oameni. V-aș întreba, întrucît nu am tras cu urechea, despre ce anume vorbeați ?

— Da, e-adevărat, sînt, într-un anume fel, asaltată. Oamenii aceia, cu care stăteam de vorbă, sînt prieteni, cunoștințe, sau pur și simplu, admiratori. Da, da, chiar așa, admiratori de ultimă oră ai artei mele ! Despre ce vorbim ? Despre tot felul de nimicuri. Nu filozofăm despre arta mea. Vedeți, nici cu prietenii nu fac filozofie despre pictură. Eu nu filozofez, ci pictez. Parcă e ceva mai ușor și mai frumos. Dar, vă rog, nu scrieți chiar tot ce spun. Acum, de exemplu, glumeam. Între acei oameni, mai mult sau mai puțin cunoscuți, a venit la mine o femeie. O femeie între două vîrste. Era teribil de sfioasă. Și avea o față foarte marcată, expresivă. Mi-am dat imediat seama că femeia este tristă, necăjită. Mi-a și spus-o, dealtfel, cu chiar gura ei. A ținut însă să adauge că, deși era foarte tristă cînd a intrat în expoziție, lucrările mele au alinat-o. Ba, a spus ea, a mai uitat din necazul ei. A vrut să-mi mulțumească și să mă felicite pentru expoziție. Mărturisesc că m-a emoționat. Pentru un astfel de om merită să muncești o viață întreagă și să faci apoi o retrospectivă. Dincolo de oboseala și chinul pe care le-ncerci în timp ce pui pe picioare o expoziție cît un hangar, cît o hardughie, cum e asta a mea, trăiești, dacă ai noroc, și o astfel de întîmplare. Cum spuneați încă de la început, ceea ce contează este, totuși, bucuria.

— În sfîrșit, nu numai că ne dați pentru prima dată dreptate, dar ați început să vorbiți, totuși, despre lucrările dumneavoastră. Ce anume credeți că trebuie să exprime o operă de artă ?

— Nimic altceva decît viață. Viață adevărată. Ca să desenez acel vers eminescian „Trecut-au anii..." a trebuit să știu ce vrea să însemne acest vers. Dacă am pictat bucuria, a trebuit să am fericirea de-a fi trăit bucuria. Dacă am pictat durerea, a trebuit să am fericirea de-a fi trăit durerea. Și tot așa și despre singurătate. Sau despre întristare. Eu am avut norocul să trăiesc cam tot ceea ce poate trăi un om într-o viață.

— Ce fel de om sînteți dumneavoastră, Ligia Macovei ?

— Știu eu ?! Un om normal. Un om ca toți oamenii. Cu un ochi rîd, cu celălalt plîng. Fiecare vede la mine ce-i place. În aceeași ordine de idei, eu zic că sînt un om sociabil, un fel de confident. Dacă, de exemplu, sînt într-un tren, nu știu cum se face că toți oamenii din compartiment îmi povestesc viața lor cu lux de amănunte. Apoi, ca să continui invitația de-a vorbi despre mine, sînt un om care rîd mai tot timpul. Îmi place teribil de mult să rîd. Cel care ține să mă facă să nu mai rîd — fără motiv, cum zice dînsul — este chiar soțul meu. Iar cînd mă apostrofează, eu rîd și mai tare. Apoi, nu știu dacă ați observat, îmi place tare mult să vorbesc. Vorbesc într-una. Sar de la una la alta. Poate că nu sînt capabilă să urmăresc o idee, să o duc la bun sfîrșit, dar nu cred că numai despre asta ar fi vorba. Îmi place, pur și simplu, să sar de la una la alta. În fine, ca să vă mai spun ceva despre mine, sînt, zic eu, foarte prietenoasă. Îmi place să leg prietenii. Cît mai multe și cît mai felurite. Nu-mi place să mă fandosesc, să mă port la trei ace. Feminitatea este o chestiune foarte serioasă și ea iese în evidență numai atunci cînd te porți după cum ți-e felul. Aș mai zice ceva, ceva mai ciudat, vizavi de oameni. Cînd un om îmi este antipatic, mă blochez. Nu pot scoate o vorbă în fața lui. Am un fel de tremur, o reținere stranie. Ceva mă face să simt fizic că omul acela mă va dezamăgi. Prietenii mei m-au acuzat de multe ori de un subiectivism exagerat. Dar pînă la urmă s-a dovedit că aveam dreptate. Mă laud că sînt un detector de oameni de treabă. Îi simt de la o poștă. Cît despre oamenii răi, pentru că, din păcate, mai sînt și din aceștia, e mai bine pentru ei să se ferească din calea mea. Sînt un om bun, dar știu să și muște. Și muște rău. Foarte rău. Vedeți ce vorbăreață sînt ? Mai întrebați-mă, așa, despre cum sînt eu.

— Vă mai întreb : drumul artistei este foarte întortocheat. Uneori, pe lîngă talent, îți mai trebuie și noroc. Firește, pînă la urmă, important este ceea ce face artistul, lucrarea sa, dar una este să ai șansa de-a fi receptat de la bun început, și alta de-a lupta din răsputeri ca să te impui. Dumneavoastră ați avut sau nu o astfel de șansă ?

— Nu întrebarea este delicată, ci răspunsul pe care ar trebui să-l dau. N-am să mă refer la șansa sau neșansa artei mele. Am să vă spun, însă, că viața mea a fost puternic marcată de șansă. Am avut, e-adevărat, parte și de dureri, de dezamăgiri, de momente apăsătoare. Fără ele aș fi fost un om incomplet. Dar, în linii mari, am avut tot felul de șanse. Prima aș numi-o căsătoria mea. Soțul meu, un mare iubitor al artei și al culturii, mi-a atras atenția asupra a tot ce este mai valoros în preajma și împrejurul meu. Pentru un artist ,asta este o mare șansă. Apoi, tot el este cel care a știut să-mi pună în mînă exact cărțile de care aveam nevoie. Am citit, vreau să spun, cam tot ce-mi trebuia mie. Am avut și am șansa de-a mă bucura de prieteni adevărați. Am avut șansa de-a trăi din plin, atît bucuriile cît și necazurile. Uneori mă și întreb cum de-am avut eu atîta noroc în viață. Oare ați putea dumneavoastră să-mi răspundeți la această întrebare ?

— Nu, nu pot. Dar aș putea, în schimb, să vă spun că retrospectiva dumneavoastră, deschisă la începutul lunii decembrie ,este, în pragul sărbătorilor de iarnă, un veritabil dar pe care Ligia Macovei l-a făcut tuturor celor ce iubesc arta, frumosul. Iar interviul pe care ni l-ați acordat a încercat să se insinueze, ca să zic așa, în viața și gîndurile dumneavoastră. A rezultat un portret al artistei. Mă întreb dacă vă veți recunoaște.

— Dacă, în loc de-a vorbi, aș fi pictat, sau m-aș fi jucat cu penița, poate că ar fi ieșit o schiță de autoportret. Dar așa cu vorbele, nu sînt sigură că aș fi zis exact ce trebuia. În orice caz, vă asigur că am răspuns ceea ce am simțit și ceea ce am crezut. Dacă dialogul nostru are în el și ceva din viața mea, e bine. Viață și trăire, înainte de toate. Fără asta arta nu mai este artă.

Sofia Vicoveanca

(Urmare din pag. 9)

trința, fota în alb și negru, broboada neagră, mărgelele la gît, trăistuța pe umăr.

— Arboram înfățișarea unei femei în vîrstă, chiar dacă n-aveam decît 30 de ani. Colegii mei străluceau în lumina reflectoarelor, eu apăream pe scenă ca o femeie cu lecția vieții parcursă.

— Lupta se dă pentru tinerețe, pentru prelungirea ei și dumneavoastră, deliberat, v-ați încărcat cu ani !

— Nu conta, trebuia să pun de acord înfățișarea cu gravitatea dobîndită de glasul meu.

— Trebuie să fiți încă odată recunoscătoare nașterii, v-a dat un fiu și o voce care nu se uită ușor, impresionează, e frumoasă !

— N-aș spune că e frumoasă, dar într-adevăr, se ține minte ! N-am la îndemînă primele discuri cu „cealaltă voce" ca să constatați diferența. În orice caz, ați gîndi că e vorba de o o altă persoană.

— Nu vă păstrați discurile ?

— Primele sînt mai rare și le am împrumutate.

— Cum v-ați ales noul repertoriu, pe ce v-ați bazat în alcătuirea lui ?

— Flerul artistului, dacă nu-i prea pretențios spus... Am introdus în repertoriu doinele. Fusesem păgubită pînă atunci de ele. Am început să cînt melodii cu dramatism, cu profunzime.. Cunoașteți doinele din Bucovina ? Nu sînt dantelate melodic, dar textele sînt de o mare expresivitate. M-am oprit la baladă, am încercat bocetul, m-am apropiat de descîntec. Cîntecul de leagăn, deși-mi plăcea, nu-l interpretasem pînă atunci pentru că nu-l simțisem.

— Erați prea tînără ?

— Nu aveam pruncul și-mi lipsea trăirea de mamă. Aș fi cîntat pe dinafară. Vă repet, textele sînt extraordinare pentru că nu sînt făcute din creion. Ele au trecut din gură în gură, au fost cîntate de generații, îmbogățite, niciodată urîțite. Oamenii cu har din sate, în clipele de inspirație, la horă, la petreceri, le dau drumul în lume. Dacă sînt pe gustul ascultărilor trăiesc, dacă nu, sînt uitate pe loc. Au trecut prin sufletul multor generații, de acolo frumusețea lor.

...Sofia Vicoveanca merge prin satele din județul Suceava să „culeagă" cîntece. Cu acest scop ascultă sătenii la horă, în zilele de petreceri stă de vorbă cu ei, este poftită în case. După ce femeile trec de sfiala că o mare interpretă de muzică populară le-a călcat pragul și vrea să le asculte, cîntă cum știu ele. Mai nou, sătenii au început să-i scrie, să-i telefoneze, s-o poftească la ei, atunci cînd cred că un cîntec vechi merită interesul Sofiei Vicoveanca.

— Simpatia lor îmi ușurează mult înnoirea repetoriului. Dar cît de ușor poți să pierzi încrederea oamenilor, printr-un gest deplasat, printr-un cîntec vulgar, prin ceva care nu le merge la inimă.

— Îngrijorarea cea mare, schimbarea de voce, a dat un nou curs vieții dumneavoastră artistice.

— De fapt atunci a început cu adevărat Sofia Vicoveanca.

— Vă deziceți de primii ani ?

— Nu, dar e o altă cîntăreață, cu numele meu. Să vă povestesc ceva amuzant. Într-o seară, într-o comună de lîngă Suceava, o bătrînă pe care o invitasem la spectacol, care nu mă cunoștea decît după discuri și emisiunile de la radio, credea că sînt cu mai multe kilograme și mai în vîrstă, cînd m-a văzut pe scenă, eram mai hîtioană decît azi (mai slabă), felicitîndu-mă, m-a sfătuit : „Ai grijă, maică, să nu te rupi cîntînd !".

— Scormonind în trăista dumneavoastră, dăm și de povestea unui disc ?

— Am poposit la Stupca, satul lui Ciprian Porumbescu, în timpul filmărilor. Am intrat, cum mi-i felul, în multe case, i-am stîrnit pe bunici să-mi cînte. Ele, mai își puneau mîna la gură rușinîndu-se, mai se considerau pe scenă, ce mai, de la ele am cules cîntecele pentru un întreg disc. Foarte nedumerite, ele nu credeau că ceea ce-mi fredonau voi cînta eu, voiau mult să-mi facă pe plac, nu credeau în viabilitatea gestului artistic.

— Discul „Stupca" conține multe elemente de recunoaștere pentru localnici.

— Melodiile „Dorule tu ești un cîne", „Cîntec de nuntă", „Hora mare", de acolo sînt.

— Ați cîntat vreodată un text „ieșit" din creion, vă folosește expresia ?

— O singură dată, „Mama Vrîncioaia" de Aurel Giroveanu. Mă las în întregime în mîna de creație a plaiului meu, cred în puterea lui folclorică și de muncă, în omenia lui, mă mîndresc că sînt româncă din Bucovina și cît mă țin puterile merg înainte.

— La al cîtelea disc ați ajuns ?

— În luna ianuarie 1987 va apărea al 12-lea, în care am pus din toate genurile, cîte o picătură, pentru plăcerea ascultătorului.

— Țineți la fiecare melodie pentru că altfel n-ați cînta-o, la fiecare text pentru că vi-l alegeți singură, cu trudă, din sate. Aveți unul pe care mi-l propuneți ca exemplu ?

— Dialogul dintre moarte și cuc, nu pentru că ar fi cel mai frumos, deși mie-mi place foarte mult, dar face parte din viitorul disc. „Cîntă cucu-n vîrf de nuc. / Și moartea-ntr-un vîrf de ciung / Zice moartea către cuc / Din vîrful cel de ciung / Dă-mi cuce glăsuțul mie / Că ți-oi fi bună soție... / Du-te moarte la naiba / Că glăsuțul nu ți-oi da / C-a venit primăvara / Și-oi începe a cînta".

Este o melodie cu alternanță de tristețe și optimism, ca-n viață, o cînt acompaniată numai de caval. Este de mare efect.

— Vă cruțați vocea ?

— Am momente de tăcere și altele cînd nu mă pot opri, ca acum, deși la început eram de altă părere.

— Pe unde ați fost mesagera cîntecului românesc ?

— Am cîntat în patru continente : Europa, America, Africa, Asia.

— Vă pregătiți cu multă seriozitate pentru fiecare revedere cu publicul. De ce atunci acele teribile emoții, ca al unui debutant ?

— E o banalitate ce vă spun, dar pentru mine, fiecare spectacol e un examen, îl simt ca atare. Îmi „plîng" mîinile. Reușesc să mă stăpînesc, însă dacă cineva vrea să mă felicite și-mi întinde mîna, mă fac că nu observ. M-aș trăda, s-ar observa cît sînt de emoționată. Într-altă ordine de idei, publicul e necruțător, vrea să fii mereu la fel de bine, cum ai fost ultima oară cînd te-a văzut, dar de obicei așteaptă mult mai mult. Poposesc doar o dată pe an prin localitățile pe unde cînt. Atunci știu că sînt comparată, analizată, pusă la raze X. Vorba noastră în sat era „mai răruț că-i mai drăguț". Nu mă tem de judecata spectatorilor, dar sîntem și noi oameni, o dată avem o durere, o dată sîntem bolnavi, o dată mai puțin inspirați. Pentru o piesă greșită de la o mașină se mai pot da explicații, pentru o seară mai puțin fericită pentru interpret nu există scuze. Unii colegi cer reflectoare puternice să nu vadă sala. Eu nu pot cînta dacă nu sînt ochi în ochi cu spectatorii. Prin ei mă verific. Nu-mi pică întotdeauna bine ceea ce văd, dar mă ține trează, cu picioarele pe pămînt și mă hrănește. Mă duc acasă și mă analizez, cu sînge rece, ca și cînd ar fi vorba de altcineva.

— Aveți un critic de... nădejde în soțul dumneavoastră !

— Cît de bine aș cînta, el începe cu... „totuși". Sala nu este întotdeauna un barometru. Pot să mă aplaude și să fiu nemulțumită de mine sau aplauze moderate pentru o interpretare de care eu să fiu foarte mîndră.

— Și-ntr-un caz și-ntr-altul soțul dumneavoastră îl preferă pe... „totuși" ?

— Este cel mai bun sfătuitor, cel mai bun prieten, dar are un spirit critic deosebit. Uneori, după un mare efort, după o mare concentrare, după o mare epuizare, ce mai, după un spectacol greu, aș vrea să nu începă exact cu ceea ce mă tem și eu. „Te-oi videa eu ce-ai să joci data viitoare !?". Și-aia e de fapt cheia, gîndul care nu-mi dă liniște. Să nu mă repet, să pot aduce prospețime în fața publicului.

— Ce nu uitați nici odată cînd apăreți pe scenă ?

— Nu voi putea fi nici cînd mai autentică decît dacă-mi cînt partea de țară unde m-am născut. Vă rog să rețineți că ceea ce cred eu nu este regulă. Dar ca să fiu sinceră, trebuie să fie trăit și simțit de mine costumul, obiceiul, muzica, vorbele...

Dacă ai puțin talent, sau voce, să nu umbli decît pe cărarea ta, niciodată pe a altuia, oricît de îmbietoare ar fi. Cine poate s-o umite pe Maria Tănase și dacă poate nu rămîne doar o imitatoare ?

După ce ți-ai făcut un nume, trebuie să ți-l respecți, renunțînd poate la multe.

Trebuie să ai curajul să te privești în oglindă fără menajamente, eu dacă aș avea cea mai mică tendință de îndulcire, soțul meu mă privește de alături.

— Severe condiții, dar necesare...

— Și încă ceva, care poate pare nelalocul lui în această enumerare. Trebuie să citim mult, nu credeți că este nevoie ?

— Nu v-am contrazis.

— Cîte nu afli dintr-o carte înțeleaptă... Ținuta mea de scenă a fost compusă după ce am trecut prin muzee sătești, după ce am citit multe despre înaintașii. Într-o expoziție am văzut că bunicile noastre purtau mărgelele de care nu mă mai despart. Vă repet, poate e prea apăsat ce susțin, dar fără Suceava, acest colț de țară, n-aș fi nimic. Cîntecele nu-mi aparțin. Le caut, le dezgrop. Ce fac eu ? E cîntecul meu ? Sînt multe glasuri care străluce sec, dar nu încălzesc, nu înfioară, pentru că nu sînt de acolo...

— Dac-ar trebuie să cîntați fără oprire, o zi și o noapte, v-ați repeta ?

— Să vă spun mai bine ce crede un coleg. Eram împreună într-un turneu și discutam despre una, despre alta, el văzîndu-mă și bunică, grăbea lucrurile pentru că băiatul meu are abia 16 ani, zicea c-o să-mi pot legăna nepotul cu cîntece pînă la 25 de ani, fără să fiu nevoită să repet vreunul.

— Ați terminat filmările la „Moromeții" ?

— Am și uitat de emoțiile acelea !

— De cîte ori le-ați trăit în filmul artistic ?

— De 7 ori, cu aceeași dorință din partea mea de a nu înșela așteptările publicului meu drag. Muncești o viață, cum vă spuneam, să-i cîștigi simpatia, prețuirea...

— Vă mulțumesc, și-mi pare rău că nu v-am auzit în acel dialog cu cucul.

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Ne bucurăm întotdeauna cînd avem posibilitatea de a trimite veşti bune acelora care ne scriu. Iată, de pildă, **Consiliul popular al municipiului Roman**, analizînd scrisoarea semnată de **Ioan Balică** din Roman, str. Tudor Vladimirescu, bl. 9, apart. 101, prin care acesta semnala unele neajunsuri privind condițiile sale de locuit, ne răspunde : „Petentul este pensionar și domiciliază la adresa de mai sus, unde ocupă o singură cameră, fără dependințe. Întrucît este invalid de gradul întîi, cererea sa a fost aprobată de către Comitetul Executiv al Consiliului popular Roman, repartizîndu-i-se o garsonieră din fondul locativ de stat, pentru care urmează să i se întocmească în prezent contractul de închiriere".

■ **Sănătate în casă nouă** îi dorim și lui **Ioan Ciobanu** din Ploiești, str. Grindului nr. 3, bl. C 2, apart. 14, căruia, acum, la sfîrșit de an, **Consiliul popular al municipiului Ploiești** i-a repartizat o nouă locuință și anume, apartamentul 59 din blocul nr. 36, situat pe strada Laurilor nr. 5, din Ploiești.

■ „Mă numesc **Gheorghe St. Mihai** și locuiesc în comuna Vînjuleț, din județul Mehedinți. Poate aș fi rămas în continuare un cititor anonim al revistei dumneavoastră, dacă un necaz nu m-ar fi determinat să vă adresez și eu cîteva rînduri... Sînt un om ajuns în pragul pensionării, după o viață întreagă de muncă cinstită, iar boala, din păcate, nu m-a ocolit: sînt afectat nu numai de diabet, ajuns într-o formă avansată, dar și de pierderea — aproape totală — a vederii. Vă puteți imagina deci, că nu îmi este deloc ușor să tot alerg — așa cum mi se întîmplă **de doi ani** încoace — după o simplă adeverință care îmi este absolut necesară în vederea întocmirii dosarului de pensionare. Am lucrat, nu o zi-două, ci 14 ani la Ocolul Silvic Băile Herculane, iar acum mă văd nevoit să merg mereu acolo, să fac sute de kilometri pentru obținerea acestei adeverințe, dar în zadar. Dacă puteți, vă rog să mă ajutați, pentru că nu mai știu ce să mai fac".

N. R. — Sincer vorbind, nici noi nu știm ce ar fi de făcut. Cel mult, să propunem cazul spre omologare, pentru o eventuală competiție a... birocrației!

■ **Direcția Județeană de Poștă și Telecomunicații Bacău** ne informează: „În cuprinsul scrisorii sale, Dumitru Olteanu din Comănești, str. Cîmpului nr. 10, semnalează faptul că, deși a depus de mai multă vreme cerere în vederea instalării unui post telefonic la domiciliu, nici pînă în prezent această problemă nu i-a fost rezolvată. Ținîndu-se cont de situația specială a familiei (atît petentul, cît și soția sa, sînt în vîrstă și bolnavi), conform metodologiei legale în vigoare, cererea a fost supusă aprobării Biroului Executiv al C.O.M., la data de 1.12.1986, în vederea acordării de prioritate. Postul telefonic va fi instalat în cursul lunii decembrie, ca urmare a unor lucrări ce se vor executa pentru asigurarea condițiilor tehnice".

■ **Ascensoarele — fie că sînt destinate transportului de persoane, fie că transportă mărfuri — sînt, după cum este bine știut, niște cabine ce culisează vertical în sus și în jos, într-un spațiu special amenajat al unei clădiri cu mai multe etaje. Se pare însă, că și această „regulă" își are excepțiile ei, atîta vreme cît ne este dat să aflăm, din scrisoarea semnată de Iosif Boroș din Brașov, str. Toamnei nr. 9, bl. 4, sc. B, apart. 9, că de mai bine de un an și jumătate de la darea în folosință a blocului se tot încearcă soluții pentru punerea în funcțiune a unui ascensor care va urca și va coborî... în zig-zag! Fiindcă asta e situația : inspirații constructori ai clădirii au executat pereții puțului destinat montării ascensorului, astfel încît ei nu se pot încadra ca verticalitate în normele firești de funcționare. Așteptăm veşti privind... reușita acestei inedite „performanțe"!**

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului** : „Urmare memoriului adresat dumneavoastră de **Taran Claudia** din Eforie Nord, str. Victoriei nr. 16, privind clarificarea situației sale școlare, vă facem cunoscut că petenta a fost înscrisă la Liceul „Mircea cel Bătrîn" din Constanța, în clasa a XI-a, curs seral."

■ Primim, din partea **Procuraturii Militare a municipiului București** : „În legătură cu aspectele sesizate de Adrian Peli din Capitală, str. Unității nr. 91, bl. B, 7, sc. B, apart. 61, Sect. 3, vă informăm că, prin rechizitoriul din 10 noiembrie 1986, Procuratura Militară București a dispus trimiterea în judecată a numitului Dinu Ioan pentru săvîrșirea infracțiunii de ucidere din culpă, prevăzută de art. 178 alin. 2 din Codul Penal, în actul de inculpare reținîndu-se că D.I., în ziua de 30 iulie 1986, prin încălcarea regulilor privind circulația rutieră a comis un accident soldat cu decesul numitei Peli Eleonora".

■ Într-unul din numerele trecute ale revistei noastre, cu intenția de a contribui la stabilirea adevărului privind situația profesională a învățătoarei **Adriana Robescu** din Craiova, cart. Rovine, bl. 22, sc. 1, et. 3, apart. 10, notăm că, în ciuda opțiunii sale pentru ocuparea unui post corespunzător la una dintre **școlile din localitățile Podari sau Cernele — situate în** județul Dolj — Inspectoratul școlar județean comunica Ministerului Educației și Învățămîntului... refuzul petentei de a se încadra la una dintre amintitele școli ! Lucrurile, iată, s-au „lămurit" definitiv, prin răspunsul „clar" al aceluiași Inspectorat școlar al județului Dolj, din care citățm, cuvînt cu cuvînt : „...în luna august, la audiența avută la noi, i s-a solicitat (Adrianei Robescu — N.N.) să depună o nouă cerere pentru detașare, **oferindu-i-se apoi un post de învățător la una din școlile din comunele Podari sau Cernele... Nefiind vacante posturile de la școlile Podari și Cernele, nu au fost oferite pentru transfer.** În discuțiile purtate cu tov. B.A., s-au prezentat condițiile în care se realizează transferul cadrelor didactice, acceptînd (cine ? — N.N.) ca începînd cu data de 24 noiembrie 1986 să funcționeze temporar, prin detașare, în anul școlar 1986/1987, pe postul de învățător de la școala din comuna Cernele...".

Poate măcar acum, cei care ne-au trimis un asemenea referat vor citi cu atenție aceste rînduri, sub care și-au așternut în grabă semnătura. Oricum, totul e bine... cînd toate se termină cu bine !

■ **Consiliul popular al județului Vaslui**, căruia ne-am adresat în vederea soluționării scrisorii semnată de Doina Baltag din comuna Viișoara, același județ, ne înștiințează că Doinei B. i s-a asigurat un loc de muncă la o întreprindere de textile din Bîrlad, unde urmează să se recalifice ca țesătoare.

■ Greu de imaginat, uneori, egoismul unor oameni, ce fac amară — fără motiv — viața semenilor lor !

„Există aici la noi, în localitatea Crucea, din județul Suceava, un izvor de apă care nu este pe pămîntul nimănui — ne scria **Fevronia Rusu**, o femeie singură și bolnavă, ajunsă la aproape 80 de ani — izvor ce ne era, pînă mai deunăzi, de trebuință tuturor. Într-o zi, însă, un consătean, Ilie Sandu, a „făcut rost" de conductă și a luat în folosul său apa izvorului, fără a-i lăsa și pe alții să-și astîmpere setea și alte nevoi de-ale casei. Fiindu-mi greu să-mi aduc apă de la mai mare depărtare, l-am rugat să mă lase, că-i plătesc, să-mi trag și eu o țeavă, dar n-a fost chip să-l înduplec".

Rînduri simple, de resemnată tristețe, asupra cărora sperăm să-și aplece privirea acei oameni care ar putea, cu competență, să o ajute pe Fevronia Rusu.

■ În legătură cu adresa dumneavoastră nr. 375 1986 — se subliniază în răspunsul primit din partea **Uniunii Județene a Cooperativelor Agricole de Producție Mureș** — din care se desprinde faptul că Leontina Cotrus, pensionară C.A.P., nu și-a primit drepturile bănești ce i se cuvin, vă informăm că, din cercetările întreprinse la Oficiul de pensii, rezultă că sesizarea este întemeiată. S-au întreprins măsurile necesare, în urma cărora petenta își va putea ridica sumele restante în cursul lunii decembrie a.c."

■ „În ianuarie 1987 se va împlini un an de cînd tot aștept — și nu numai eu, ci o întreagă colectivitate de oameni — rezolvarea firească a unei situații în privința căreia nu mai pot exista îndoieli" — ne scrie **Neculai Cîrmaciu** din Brașov, str. Costiței nr. 8 A, din relatarea căruia aflăm că acesta, petrecîndu-și concediul în satul natal numit Pietrosu, situat în județul Neamț, a constatat cu stupoare că gestionara magazinului sătesc — Livia Murariu — înșelă cumpărătorii prin aplicarea unor prețuri majorate la produsele aflate în vînzare. Firește, N. Cîrmaciu s-a adresat Inspectoratului județean de Stat pentru controlul prețurilor, care, după un timp, i-a răspuns ferm: „Urmare sesizării dumneavoastră, vă facem cunoscut că în urma controlului efectuat împreună cu organele Miliției și delegații U.J.C.P.A.D.M.-Neamț la magazinul sătesc Pietrosu, toate aspectele semnalate se confirmă, drept pentru care, numitei Murariu Livia i s-a întocmit dosarul penal nr. 2320/2.04. 1986". Și totuși... nu mică le-a fost mirarea sătenilor, cînd, la scurtă vreme, gestionara cu pricina a... reapărut ca prin minune la același magazin, rehuindu-și bine-mersi mai vechile obiceiuri. Să fie, oare, vorba, doar despre o simplă întîmplare, sau despre cu totul altceva ?

■ În prag de An Nou, o altă familie s-a mutat în casă nouă. Din răspunsul primit din partea **Consiliului popular al municipiului Turnu Măgurele** aflăm, cu mărturisită bucurie, că lui Florian Felie și familiei sale le-a fost repartizat apartamentul nr. 42, situat în blocul H 5 din Turnu Măgurele.

■ În legătură cu articolul „Traseul indiferenței", publicat în Flacăra nr. 50, din 12 decembrie 1987, în care era vorba de necazurile unei mame decurgînd din divergența în interpretarea aceleiași reglementări pentru stabilirea corectă a unei taxe de timbru, am primit la redacție următoarea scrisoare, semnată de **Alexandru Maxim** din Cîmpina : „Am citit articolul și subscriu întru totul la poziția adoptată de autorul lui. Îmi permit să adaug, pentru cei interesați, că, în volumul «Taxele de timbru» de Gh. Dumitrescu, la pagina 93 stă scris : **Cererile prin care se urmărește anularea unui certificat de moștenitor se taxează în funcție de evaluarea drepturilor ce se pretind și la a căror realizare conduce anularea certificatului. La fel se taxează și cererile de atacare a unor testamente în sensul anulării lor sau reducerii unor liberalități, întrucît în toate aceste cazuri reclamantul sau reclamanții revendică pentru ei valori și, ca atare, cererile se taxează ad valorem (la valoarea pretinsă).** Iată cum se rezolvă problema timbrării după o carte de căpătîi a celor ce lucrează în domeniu".

■ „În septembrie, a.c., am cumpărat dintr-un magazin din Ploiești o electropompă, cu gîndul de a o monta la hidrofor — ne scrie **Dumitru Marinică** din satul Tătărani, județul Prahova. Spre surprinderea mea, însă, după numai patru zile de funcționare, aceasta s-a defectat, piesa de schimb necesară fiind imposibil de găsit. În această situație, la 5 august a.c. — după cum am fost îndrumat de centrul de reparații care asigură garanția produsului — am expediat electropompa pe adresa Întreprinderii „Electromotor", din Timișoara, cu rugămintea de a găsi o cale de soluționare a problemei. Dar nici pînă în prezent nu am obținut un răspuns, deși este vorba de un agregat în valoare de 1754 lei. O fi ea, tăcerea de aur, dar în cazul meu, proverbul parcă nu se mai potrivește !"

■ **Ministerul Sănătății, prin Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale**, ne informează : „În legătură cu scrisoarea trimisă dumneavoastră de Nicolae Călin din Slobozia, județul Ialomița, bl. U 37, et. 2, apart. 9, vă facem cunoscut că am dispus livrarea, la Oficiul farmaceutic nr. 2 București, a două flacoane de Mianșan (Lerivon). La sosirea medicamentului, acest oficiu va indica petentului farmacia de la care le va putea ridica, în baza prescripției medicale, contra cost."

■ **Vasilica Stoican** din București, str. Berzei nr. 97, Sect. 1, s-a mutat la această adresă conform ordinului de repartizare nr. 143 din 12 ianuarie 1971, în contractul de închiriere nr. 14516, întocmit atunci, fiind prevăzute toate încăperile pe care urma să le ocupe, acestea fiind denumite clar, fără posibilitatea existenței unor erori. Pînă aici, nimic deosebit. Imposibilul, însă, născocit de unii, parcă anume pentru a-i șicana pe alții, s-a produs în ultima vreme, cînd I.C.R.A.L.-ul — **după aproape 15 ani** — motivînd că în 1971 „antreul" locuinței trebuia trecut drept „hol locuibil", i-a impus locatarei să achite retroactiv diferența de bani ce ar rezulta astfel la plata chiriei. Oare, respectivul I.C.R.A.L., epuizînd rezolvarea tuturor problemelor ce îi revin în sarcină, și-o fi propus — din plictis — să caute nod în papură chiriașilor săi ?

■ În urmă cu cîtva timp, un om cu o stare precară a sănătății și o situație familială deosebită — Constantin Neag din Cugir — ne solicita sprijinul în vederea încadrării sale în muncă. Adresîndu-ne factorilor de resort, avem posibilitatea să consemnăm acum răspunsul lapidar, dar plin de solicitudine, al **Consiliului popular orășenesc Cugir, județul Alba** : „Începînd cu luna decembrie 1986, Constantin Neag a fost încadrat la Întreprinderea Mecanică Cugir, ca transportor".

■ „Ne adresăm dumneavoastră cu rugămintea de a ne ajuta să beneficiem de toate utilitățile prevăzute pentru un bloc de locuințe — își începe scrisoarea președintele **Asociației de locatari al blocului E4, situat pe str. Simion Bărnuțiu, din Timișoara** — printre acestea aflîndu-se și posibilitatea recepționării în bune condiții a programelor Radioteleviziunii. Deși blocul nostru a fost dat în folosință încă din noiembrie 1985, problema instalării antenei colective a rămas nesoluționată, în ciuda tuturor intervențiilor noastre, în sensul că tot sîntem purtați cu vorba încoace și încolo, fără ca pînă în prezent să aflăm vreo rezolvare. În ciuda celor cinci memorii adresate I.C.R.A.L. Timișoara și a repetatelor audiențe, nu am reușit să obținem decît ...promisiuni. Dacă situația rămîne de nerezolvat, măcar I.C.R.A.L.-ul să vireze în contul C.E.C. — al Asociației noastre contravaloarea lucrării, iar în acest fel să putem contracta cu o unitate specializată executarea lucrării."

■ **Consiliul popular al județului Bihor** : „În legătură cu contestația formulată de Victor Furtoș din localitatea Băile Felix nr. 270, privind cazarea în număr mai mare a turiștilor față de prevederile contractului încheiat cu O.J.T. Bihor, vă comunicăm următoarele : verificînd aspectele semnalate, s-a constatat că petiționarul nu datorează impozit pe venituri provenite din închiriere, întrucît pentru persoanele care, la data controlului, au fost găsite cazate, existau forme legale de decontare cu unitatea județeană de turism. Impunerea s-a făcut deoarece titularul contractului nefiind acasă, soția acestuia nu a fost în măsură să prezinte chitanțele și contractul încheiat cu O.J.T. În consecință, s-a procedat la scăderea impozitului stabilit, în valoare de 2 061 lei." Nu s-ar fi cuvenit, oare, ca reprezentanții Administrației Financiare, înainte de a „împărți" impuneri arbitrare, să fie clarificat într-o zi-două situația creată ? Și nu de alta, dar s-ar fi economisit timp și nervi din partea tuturor !...

■ **Consiliul popular al județului Timiș** : „Referitor la scrisoarea adresată revistei dumneavoastră de către Petrașcu Mihăela din Sînnicolau Mare, str. Republicii nr. 18, bl. L, sc. B, apart. 2, județul Timiș, prin care solicită sprijin în vederea luării unei măsuri de ocrotire pentru ea și cei doi frați ai săi, întrucît nu au condiții de creștere și educare în familie, vă informăm că : Comisia județeană de ocrotire a minorilor de pe lîngă Consiliul popular județean, prin hotărîrile nr. 884, 885 și 886 a dispus internarea minorelor Petrașcu Elena și Petrașcu Mihaela la Casa de copii Lugoj, iar a minorului Petrașcu Dumitru la Casa de copii Gătvojdia. Din păcate, hotărîrea în privința Mihaelei nu a putut fi dusă la îndeplinire pînă în prezent, întrucît aceasta este plecată din oraș, fără a se cunoaște unde se află."

Oricum și pe Mihaela o așteaptă la Lugoj... un pătuț cald !

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Mirică Iancu — com. Topolog (Tulcea) : Nu, pentru că nu aveți 30 de ani vechime în muncă. • **Galță Elena** — Drobeta-Tr. Severin : Pentru că minorele v-au fost încredințate dv. spre creștere și educare, aveți dreptul să primiți alocația de stat pentru copii, întocmind dosar la unitatea unde munciți. • **Drăgan Maria** — Alba Iulia : Adresați-vă cu cerere Consiliului popular în raza căruia aveți în prezent domiciliu stabil. • **Butencea Viorel** — Giurgeni (Ialomița) : După efectuarea perioadei de stagiatură, dacă ați fost numit de C.O.M. șef de fermă, aveți dreptul la o retribuție corespunzătoare acestei munci, minus două gradații. • **Enăchescu Aurel** — com. Măgurele (Prahova) : Potrivit Ordinului M.E.I. nr. 6018 1978, înscrierea la școala de maiștri se face cu recomandarea colectivului de muncă, avizată de Biroul executiv al C.O.M. din întreprinderea, care încheie cu cei admiși act adițional la contractul de muncă. Prin urmare, un candidat nu poate fi admis pe locul vacant de la o altă unitate. • **Lungeanu Mihai** — Huși : Vă puteți prezenta cu fiul dv. pentru consult medical la tov. conf. dr. Al. Dobrescu, șeful Clinicii de dermatologie Iași, în orice zi lucrătoare, între orele 7,30—11,30. • **Pătrulică Constantin** — satul Albulești, com. Dumbrava (Mehedinți) : În urma analizei efectuate, s-a stabilit ca și soția dv. să primească drepturile cuvenite. Totodată s-au luat măsurile necesare pentru ca brutăria, prin angajarea unor specialiști bruțari și asigurarea condițiilor necesare, să dea pîine bună, de calitate. • **Cristi Petru** — satul Mîndruloc, com. Vladimirescu (Arad) : Vi s-a dat din nou avizul să lucrați ca paznic și Liceul nr. 3 Arad a primit sarcină să vă repună în această funcție. • **Vasile Viorica** — Bacău : C.P.L. Brăila ne asigură că s-au luat toate măsurile pentru ca lucrurile să intre în normal, deși o mare parte din încurcături s-au produs la oficiul poștal de destinație. • **Staicu Dumitru** — com. Certej-Măgura (Hunedoara) : Potrivit Legii nr. 3/1977, timpul lucrat în grupa I se transformă în grupa II-a de muncă și nu invers. • **Cristescu Maria** — Găești : Pentru că în prezent nu mai sînteți încadrată în muncă, la împlinirea vîrstei trebuie să depuneți personal dosarul, format din carnetul de muncă și cerere, la Oficiul de pensii al județului. • **Iancu Elena** — Constanța : Dacă dv. ați executat lucrarea de hidroizolație a terasei blocului, asociația de locatari trebuie să vă restituie contravaloarea materialelor folosite • **Grinaru N. Zina** — Craiova : Solicitarea dv. va fi soluționată în trimestrul I 1987. • **David Aristotel** — Sinaia : Ne bucurăm la rîndul nostru că problemele s-au rezolvat. Vă mulțumim pentru vorbele bune și vă dorim sănătate. **Tuturor corespondenților noștri** : La mulți ani și îndeplinirea tuturor dorințelor în 1987 !

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

La Congresul mondial de oncologie:

O prioritate românească în descifrarea originii cancerului

— Lupta antagonică între cuantele viului și cuantele gravitației —

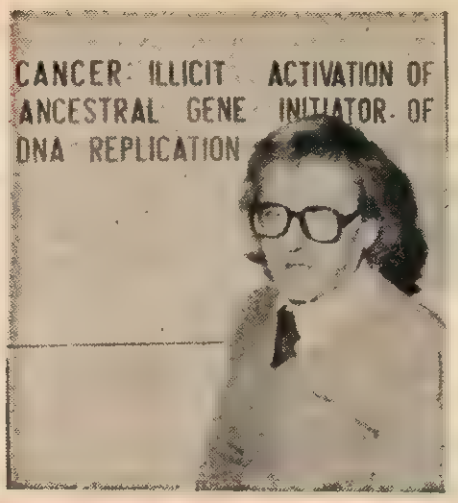

În august, anul acesta, la cel de-al XIV-lea Congres mondial de oncologie de la Budapesta, un român, medicul Octavian Udriște, cucerește atenția și interesul specialiștilor prezenți, prin comunicarea sa. „Cancerul : activarea ilicită a genei ancestrale inițiatoare a replicării ADN-ului". Trei luni mai tîrziu, la Boston de data aceasta, o echipă de geneticieni americani anunță descoperirea **antioncogenei**, gena represoare a oncogenei.

Cele două evenimente, cu largi reverberații în lumea medicală internațională, apar la prima vedere fără nici o legătură între ele, chiar dacă aparțin unui domeniu de cercetare comun : descifrarea etiologiei bolii canceroase. Dar în fapt — așa cum vom arăta în rîndurile ce urmează — descoperirea americană vine să confirme prin mijloacele cercetării de laborator nu numai ipotezele și predicțiile compatriotului nostru, ci chiar să anticipeze, în baza lor, o nouă cale și o nouă speranță în activitatea oncologiei mondiale. Vom da cuvîntul de îndată medicului Udriște. Dar pentru început, cîteva cuvinte despre opera și profilul profesional al interlocutorului nostru.

Din cei 60 de ani pe care îi are, Octavian Udriște, medic specialist și cercetător la Călimănești, în Vîlcea, a dăruit 35 descifrării bolii canceroase, a făcut-o, deci, încă de pe băncile facultății, de-a lungul a trei decenii și jumătate, într-o viață închinată toată unei singure idei. Ca instrumente de lucru a folosit, în tot acest răstimp, observația, experimentul clinic și de laborator, dar în mod preferențial demersul euristic, prin consultarea, analizarea și interpretarea literaturii de specialitate din domeniile medicinei, biologiei, chimiei, fizicii, ciberneticii, disciplinelor de graniță, a tot ceea ce știința veacului nostru a întreprins pentru cunoașterea intimității materiei, realităților interioare și exterioare omului. Pe această cale, în 1962, susține în fața Societății de oncologie a U.S.S.M. comunicarea „Virusul endogen anaerob și geneza cancerului". Îi urmează în 1978 „Gena ancestrală și originea cancerului" (Editura științifică și enciclopedică), iar patru ani mai tîrziu, „Gena marker ancestrală și originea cancerului", tipărită de Editura Medicală, lucrări cu ecouri internaționale favorabile, completate și explicitate în paralel prin sute de articole risipite în publicațiile de profil și de interes general. În esență, așa cum am avut prilejul să o spunem în mai multe rînduri, doctorul Octavian Udriște a elaborat teoria existenței în corpul viu a unei gene ancestrale, informația pentru cancer fiind stocată în această entitate primordială, apărută pe Terra cu circa 3,8 miliarde ani în urmă, genă care în mod normal inițiază replicarea (duplicarea) ADN-ului.

În 1974, geneticianul J.W. Schwind demonstrează că miile de gene din cromozomi au capacitatea de a reproduce nu numai celule specializate ci sînt, de asemenea, programate pentru duplicarea stadiului filogenetic ancestral. În 1978, la Institutul de cancer din Londra, Lionel Crawford identifică și fotografiază gena cancerului, iar începînd cu 1980, gena care determină cancerul este pusă în evidență în mai multe laboratoare din lume : în Franța, S.U.A. Anglia, U.R.S.S. și China.

Dar șirul descoperirilor, prin care se validează teoria românului Udriște nu se oprește aici. Conform concluziilor formulate de specialistul nostru, în toate celulele organismelor vii, eucariote (cu nucleu celular), patrimoniul genetic conține intact, în stare de funcționare programată, un echipament cu gene ancestrale și anaerobe moștenite de la celula primitivă de acum peste 3 miliarde de ani. În 1981, I. Shephard, profesor la Universitatea din Basel, confirmă într-un totul această opinie, iar patru ani mai tîrziu, se descoperă întreaga secvență a oncogenei în ADN-ul archaebacteriei, considerată cea mai ancestrală vietuitoare unicelulară, prezentă pe Terra încă de acum 3 miliarde de ani.

Anul acesta, cum arătam mai sus, doctorul Udriște și-a expus concepția privind originea cancerului la cel de-al XIV-lea Congres de oncologie de la Budapesta. Vom prezenta în rîndurile ce urmează conținutul acestei comunicări. Spațiul nu ne permite să înfățișăm și aprecierile specialiștilor care au luat cuvîntul. Vom aminti totuși că delegatul nostru a fost printre puținii cărora sutele de ziariști aflați la congres le-au solicitat în mod expres prezența în cadrul conferinței de presă. **Dat fiind faptul că descoperirile nu se brevetează, relatarea noastră capătă valoare de document, știința românească revendicîndu-și în acest mod prioritatea absolută asupra descoperirilor anunțate de medicul cercetător Octavian Udriște.**

— Vă rugăm, stimate tovarășe doctor, să ne prezentați pe scurt conținutul comunicării pe care ați făcut-o la congresul de la Budapesta. Prin ce noutate absolută se recomandă ea ?

— Conform teoriei mele, una dintre genele ancestrale pe care le avem în corpul nostru (ca toate vietuitoarele) conține informația ce este tradusă într-o proteină a cărei funcție este de a iniția replicarea ADN-ului. Cînd însă această genă scapă de sub control (în variate condiții oncogene) acționează permanent, determinînd apariția unor infinite generații de celule care nu se mai maturează, un soi de celule „nemuritoare", investite cu proprietatea de a prolifera continuu. Aceste celule cu caracter ancestral, primitiv, sînt celulele canceroase. Dar aici, o precizare : denumirea de „oncogenă", atribuită acestei gene, trebuie înțeleasă numai în situația în care ea acționează necontrolat. Este necesar deci să stabilim o deosebire între celula normală umană quiescentă (diploidă) și celula canceroasă devenită replicatoare. Așadar, caracterul „anormal" al celulei canceroase îl reprezintă proliferarea ei continuă. În rest toate trăsăturile ei le regăsim și în celula embrionară normală.

Dar în acest proces intim al materiei, un rol esențial îl reprezintă capacitatea organismelor vii de a atenua tainica forță a gravitației. Viața pe Terra a apărut în oceane, adică în condițiile imponderabilității subacvatice și tot acolo a evoluat sute de milioane de ani. Fătul uman, de pildă, se află în stare de imponderabilitate în lichidul amniotic pînă la nașterea sa. Unele organisme vii, cufundate în apă, pot suporta accelerații gravitaționale de sute de mii de ori mai intense decît gravitația terestră actuală. Incontestabil, efectele gravitației terestre asupra organismelor vii se reflectă în mărimea, forma, structura, proprietățile mecanice etc. ale acestora. Dar de fapt forța gravitației se opune fenomenului vital. Aceasta, după cum se știe, este forța cu care un corp este atras spre centrul planetei, greutatea lui fiind variabilă în funcție de forța de atracție, însă masa corpului (cantitatea de materie pe care acesta o conține) rămîne aceeași. Totuși — așa cum s-a stabilit experimental — în condițiile aceleiași forțe gravitaționale, greutatea moleculară a ADN-ului tumoral este mai mică decît greutatea ADN-ului din celula necanceroasă. Întrucît ADN-ul tumoral, susține în continuare interlocutorul nostru, este unul embrionar, înseamnă că acesta dispune și de un cimp antigravitațional, care acționează în sens invers celui gravitațional. Prin epuizarea treptată și ireversibilă a stocului energetic ancestronic al corpului viu, cîmpul gravitațional acționează arbitrar și nociv asupra infrastructurilor viului. De notat apoi că și ADN-ul celulelor mature dispune de un cîmp antigravitațional, dar intensitatea acestuia scade pe măsura îmbătrînirii celulei, iar odată cu epuizarea acestui cîmp energetic, celula moare.

La toate acestea, o primă concluzie : ecranarea parțială a forțelor gravitaționale terestre este posibilă prin acțiunea unei forțe negative, contradictorii, pe care am denumit-o **cîmp ancestronic** (pentru a se reliefa proveniența sa din cîmpul energetic informațional fundamental cosmic), iar cuanta acestui cîmp ar fi **ancestronul.** Acesta din urmă este, cu alte cuvinte, cuanta („pachetul de energie") informațională ce se atașează microsubstanței inerte, conferindu-i structura și funcția viului.

Pînă în prezent nu s-a elaborat o teorie cuantică a gravitației întrucît nu s-a reușit detectarea experimentală a **gravitonului** și nici a undelor gravitaționale. Dar gravitația există, o știm cu toții. Sînt convins că în următorii ani atît cîmpul ancestronic (cîmpul energiei antigravitaționale) cît și cuanta specifică acestui cîmp, ancestronul, vor fi identificate prin mijloace de laborator.

Energia legăturilor macroergice aparținînd ATP-ului, (energie solară descătușată din alimente prin mecanismele potențialelor redox) nu reprezintă energia fundamentală a viului. Conform teoriei mele, energia viului este însăși energia cîmpului ancestronic, care, opunîndu-se specific forței gravitației, a asigurat posibilitatea apariției vieții pe pămînt și proliferarea materiei vii. Aceasta se află într-un permanent și ireconciliabil conflict cu gravitația. **Viața stă într-o permanentă cumpănă datorită acțiunii antagonice dintre ancestroni (cuantele viului) și gravitoni (cuantele cîmpului gravitațional), luptă inegală deoarece, treptat și ireversibil, cîmpul gravitațional suprimă structura vie din care s-a epuizat energia ancestronică.**

Se știe de asemenea că energia undelor gravitaționale este infimă la nivelul atomului. Cu toate acestea s-a demonstrat că durata de viață a animalelor de laborator, crescute sub acțiunea hipergravitației, se reduce la jumătate, în timp ce condițiile hipogravitației favorizează prelungirea vieții. Aceleași constatări s-au înregistrat și în lumea nevie. S-a observat, astfel, că stelele din centrul galaxiei noastre sînt mai bătrîne decît restul astrelor galaxiei din cauză că, în timpul formării lor, forța gravitației a fost mai puternică, accelerîndu-le evoluția.

Supragreutatea obținută prin potențarea artificială a forței gravitației scurtează firul vieții, comprimînd timpul de derulare a programului genetic al animalului luat în experiență, grăbind scadența morții. Un alt argument de importanță capitală l-a oferit electronografia. S-a demonstrat, astfel, că electronografiile frunzelor cu un lob amputat reproduc conturul anatomic inițial. Or, dacă nu ar exista matricea cîmpului ancestronic, bioplasma luminoasă (alcătuită predominant din electroni delocalizați) s-ar împrăștia și nu ar mai păstra conturul plantei în cauză. (foto 1). Se mai știe că la tensiunea de zece mii volți cu care se descarcă un electronograf, electronii capătă 20% din viteza luminii. Este limpede că dacă nu ar exista cîmpul ancestronic, ar fi exclusă reținerea electronilor pentru descrierea conturului anatomic inițial al părții amputate. Concluzia poate fi susținută și cu electronografii realizate pe corpuri inerte. Personal am întreprins un experiment, folosind o cheie de metal căreia i s-a rupt parțial toarta. Electronografiile obținute cu impuls pozitiv și negativ dovedesc că la capetele de întrerupere ale toartei, suvoaiele de electroni **nu** conturează porțiunea amputată, ci se împrăștie din cele două capete ale ruptului. Se demonstrează astfel absența cîmpului ancestronic în corpurile nevii. (foto 2 și 3).

Toate acestea ne conduc la următoarea concluzie : cîmpul energetic ancestronic conține informația necesară pentru realizarea configurației biologice. Procesul proliferării celulare pe întreaga planetă este un exemplu cît se poate de evident al contracarării forței cîmpului gravitațional prin acțiunea energiei negative a cîmpului ancestronic. Culturile celulare — ni se oferă un alt exemplu — supuse experimentului de centrifugare, ce generează de zeci de mii de ori forța gravitației terestre, își desfășoară normal diviziunile nucleare și celulare. Ciupercile sînt capabile de a crește sub asfalt, exercitînd o presiune enormă care se amplifică proporțional cu rezistența ce li se opune și sfîrșesc prin a sparge carcasa dură a asfaltului. Nici cîmpul magnetic nu e în stare să ducă la perturbarea diviziunii celulare dacă acționează după profaza mitozei (primul stadiu al diviziunii celulare).

Și acum concluzia concluziilor : celulele canceroase fiind continuu imature, absorb energia ancestronică din organismul bolnavului pentru a o transmite infinitelor generații de celule „nemuritoare". Pierderile de energie ancestronică prin tumora malignă — adică pe un canal neprevăzut în programul genetic al organismelor — determină epuizarea matricei energetice informaționale ancestronice a bolnavului, curmîndu-i viața. Acesta este cancerul. Cu alte cuvinte, gena ancestrală inițiatoare a replicării ADN-ului, odată scăpată de sub control (prin diverse mecanisme), determinînd proliferarea celulară infinită, devine oncogenă, comportîndu-se ca inamicul nr. 1 al vieții. Deteriorarea cîmpului informațional ancestronic permite acțiunea nocivă a forței gravitației asupra viului.

La Boston, recent, a fost descoperită antioncogena, ceea ce reprezintă o mare speranță în vindecarea cancerului. Existența acestei arme de apărare a organismului am anticipat-o în articolul „Gena letală și inhibarea creșterii maligne", publicat în revista „Contemporanul" din 12 aprilie 1985.

— La ce întruniri de specialitate sînteți invitat să participați anul viitor ?

— Mi s-au adresat mai multe invitații, dar doresc să fiu mai ales prezent la reuniunea de specialitate de la Helsinki, ce se va desfășura între 31 mai — 3 iunie 1987 și unde voi expune noi argumente teoretice și experimentale asupra implicării unei gene ancestrale anaerobe ca inițiatoare a replicării ADN-ului în condiții normale, cît și în condițiile oncogene. Totodată voi aduce noi dovezi despre existența cîmpului ancestronic care stă la baza viului și care este dereglat de boala canceroasă.

Lucrarea expusă de medicul Udriște la Congresul de la Budapesta a fost găzduită, în rezumat, pe o pagină întreagă a ziarului „Orizontul" din Rîmnicu Vîlcea (26 septembrie 1986). Relatarea noastră are însă meritul de a fi mai cuprinzătoare. Considerațiile interlocutorului nostru, validate prin experimentele și descoperirile științei mondiale, vor căpăta valoare de lege în clipa în care biofizica va descoperi existența ancestronului și gravitonului. Deocamdată ele se constituie într-o tulburătoare teorie capabilă de a restructura întreaga biologie, de a da o nouă înțelegere dialecticii viului. Noi sperăm că vom trăi acel moment.

La sfîrșitul convorbirii noastre, l-am întrebat pe doctorul Octavian Udriște dacă crede că boala canceroasă va fi învinsă în scurtă vreme. Ni s-a răspuns că da. Descoperirea antioncogenei reprezintă un pas imens în această privință. În același timp, teoria prezentată de românul Udriște la întrunirea de la Budapesta oferă soluții cu totul noi pentru cunoașterea luptei de supraviețuire a organismului și de elaborare a unor tratamente radicale. Nu e o simplă vorbă, ci o acțiune care urmează să fie concretizată. Dintre numeroasele intervenții făcute de savanți pe marginea expunerii compatriotului nostru, reținem, acum în final, una singură, cea aparținînd profesorului dr. **Z. A. Tökésde** de la Universitatea South din Los Angeles : „Vă admir pentru ideile dumneavoastră. Cînd mă voi întoarce la Los Angeles, voi lucra după teoria dumneavoastră. Am vizitat România, aveți o țară frumoasă, cu oameni minunați."

LIVIU TIMBUS ■

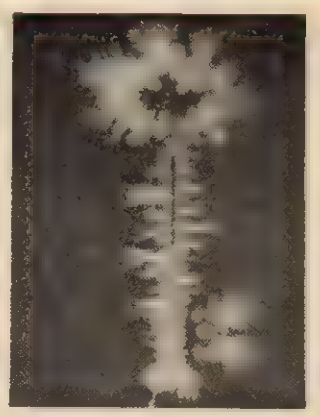

Frunză cu un lob amputat. Datorită prezenței cîmpului ancestronic susține doctorul Udriște, configurația inițială este descrisă cu multă evidență

În stînga, electronografia unei chei întregi. Aura electronică marchează complet cheia. Dreapta, electronografia aceleiași chei, dar care are toarta ruptă. Aura electronică este întreruptă datorită absenței cîmpului ancestronic

Electronografii realizate cu concursul fiz. Ioan Mamulaș

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare

XXXII

Un an cît lumea

Peste cîteva zile, Anul Internațional al Păcii se va fi încheiat. Sintem, așadar, într-o perioadă de bilanț, și el a și început să fie făcut. La activ au fost trecute numeroase eforturi și acțiuni ale popoarelor pentru a determina factorii de decizie să ia măsuri în favoarea dezarmării și a păcii, în favoarea edificării unei lumi lipsite de coșmarul nuclear, fără arme și fără războaie. Au avut loc conferințe, mitinguri, demonstrații, marșuri, alte acțiuni în favoarea păcii, presa de toate felurile s-a ocupat mai atent și mai pe larg de aceste probleme, urmărind sensibilizarea opiniei publice, a oamenilor politici, a guvernelor.

Mai bogat însă li s-a părut unor comentatori pasivul. Și, într-adevăr, aici sînt multe de înregistrat : cursa înarmărilor, nucleare sau convenționale, a continuat nestingherită, atît sub aspect cantitativ, cît și calitativ, în pofida a numeroase declarații de bune intenții în favoarea păcii și dezarmării făcute de o parte sau de alta ; focarele de încordare și conflictele armate de pe glob nu numai că n-au fost lichidate, dar, în anumite privințe, s-au intensificat ; s-a făcut și se face în continuare uz de politica de forță și de amenințare cu forța la adresa suveranității și independenței popoarelor ; cu puține excepții, forumurile de negocieri s-au dovedit sterile, n-au fost adoptate de către ele documentele așteptate care să determine acțiuni și măsuri concrete în direcția păcii și dezarmării ; întîlnirea la vîrf de la Reykjavik s-a încheiat și ea fără rezultate.

Considerăm însă, după cum am arătat și cu alt prilej, că pentru a aprecia corect situația trebuie să luăm în calcul și alte elemente. Mai întîi, e de la sine înțeles că simpla etichetă de An Internațional al Păcii aplicată lui 1986 nu putea să rezolve, ipso facto, toate problemele. Denumirea este un semn de atenție și un îndemn, însă abia lucrarea practică și un șir de alți factori dau măsura exactă a realizărilor. În al doilea rînd, trebuie să ne raportăm nu numai la ceea ce s-a înfăptuit, ci și la ceea ce s-a reușit să se evite. Situația internațională putea fi și mai rea. Iar la neîntîmplarea mai-răului acțiunile din cadrul A.I.P. au adus, desigur, o importantă contribuție.

Dar mai presus de toate se cuvine să subliniem că în Anul Internațional al Păcii s-a făcut și cel dintîi pas concret în direcția dezarmării : reducerea de către România cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. Acțiunea României are, pe lîngă valoarea în sine, și o imensă valoare de exemplu, întrucît marchează trecerea, în domeniul dezarmării, de la vorbă la faptă, făcînd să se nască speranța omenirii că pacea și dezarmarea sînt posibile. E rîndul acum al celorlalte țări. Referindu-se la aceasta, președintele României spunea : „Sperăm că și alte state vor trece în mod corespunzător la măsuri reale de dezarmare, pentru că numai pe această cale putem asigura pacea. Numai declarațiile, oricît de frumoase ar fi ele, nu sînt astăzi suficiente. Pericolul armelor nucleare este de asemenea natură — ca, de altfel, și pericolul armelor convenționale — încît se impune să se treacă neîntîrziat la reducerea lor, pînă la eliminarea completă. Sîntem pentru o Europă fără arme nucleare și fără arme chimice ; sîntem pentru realizarea în Balcani și în alte zone ale Europei și în lume a unor zone fără asemenea arme. Sîntem pentru o lume a colaborării, fără arme, fără războaie, în care fiecare națiune să-și poată concentra forțele în direcția asigurării progresului economico-social, a ridicării bunăstării sale materiale și spirituale".

Speranță întru totul în consens cu programul, cu năzuințele și cu temele A.I.P. Fiindcă, este limpede, o dată cu ultima bătaie a orologiului pe 1986, Anul Internațional al Păcii se va fi încheiat doar calendaristic, însă din punctul de vedere al spiritului și al aspirațiilor sale acest An se va prelungi pînă nu vor mai exista arme și războaie pe Pămînt.

ION CODRU ■

Obsesiile lui Michael Jackson

„Prima dată cînd m-a văzut în cutia mea de cristal, mama a crezut că am murit și era să leșine de emoție. Cînd și-a revenit a realizat că sînt doar adormit și atunci a început să bată cu pumnii în peretele transparent pentru a mă constringe să ies de acolo. S-a calmat doar cînd am deschis și i-am jurat că niciodată în viața mea nu m-am simțit mai bine. Închis în sarcofagul meu minunat, respir un aer pur, bogat în oxigen și fără urmă de microbi. Orele pe care le petrec înăuntru îmi dau convingerea că voi fi în plină formă și la 150 de ani". Acestea fiind spuse de celebrul cîntăreț american Michael Jackson, 28 de ani, cunoscut în toată lumea pentru muzica sa excepțională, pentru chipul său de copil ca și pentru extravaganțele sale, să aflăm, de la Frank Dileo, managerul său, ce se petrece. Cu patru ani în urmă, în timpul unei filmări la televiziune s-a produs un incendiu puternic. Focul a cuprins părul lui Michael care a fost internat în spital cu arsuri grave la față și mîini. Acolo, în spital, el a făcut cunoștință cu camera hiperbarică de oxigen utilizată de medici în terapia arsurilor și a maladiilor cardiace. Cura la care a fost supus l-a făcut bine și i-a înnaripat fantezia, și așa, suficient de prolifică. A vrut neapărat să cumpere un sarcofag oxigenat și a făcut-o pentru ceva mai mult de 100 000 de dolari, o bagatelă la veniturile lui fabuloase. Cu toate că medicii l-au avertizat asupra pericolelor la care se expune, Michael, un tip straniu, cum îl caracterizează prietenii, ignoră orice sfat și petrece ore în șir în „talismanul de viață lungă și eternă tinerețe" pe care, pentru a nu se plictisi, l-a echipat cu un televizor și un pick-up, sterilizate, normal. Mai mult, și-a cumpărat un camion pentru a putea transporta camera hiperbarică și în timpul turneelor.

Michael trăiește chinuit de teama germenilor și microbilor care, după părerea lui, infestează aerul și apa. Preferă să stea închis în casă decît să se expună pericolelor din afară. Și, cînd este nevoit să iasă se îmbracă cu un pardesiu larg, își pune mănuși de cauciuc peste mănuși albe, niște urlași ochelari negri și își acoperă fața cu o mască sterilă. La întoarcere, tot acest echipament sfîrșește într-un imens crematoriu, pentru a nu aduce microbii în casă. Pasiunea sa pentru cosciugul de cristal s-a născut din această teroare. Închis ermetic ca un nou născut el se simte protejat de orice posibilă infecție și își închipuie că așa va opri inexorabila trecere a timpului. Exagerările lui M. J. nu se opresc aici. Și-a întocmit singur o dietă pe bază de fructe proaspete, nuci și verdețuri fierte la aburi și a exclus cu desăvîrșire din alimentație peștele, carnea și grăsimile, laptele și ouăle. Și pentru că este o dietă foarte săracă în componente necesare vieții, cîntărețul se îndoapă de cîteva ori pe săptămînă cu peste 50 de pastile cu concentrate vitaminice. Apa de la rubinet îi provoca aprehensiune. Nici cu pistolul la cap n-aș fi în stare să beau un pahar, declară el. Consumă doar apă îmbuteliată și garantată de oficiul de igienă. Pentru a ajunge la 150 de ani fix, Michael și-a montat în casă o sferă metalică a cărei atingere provoacă electrosocuri, care — zice el îi dau o stare de euforie ! Cînd nu e în sarcofag sau în bucătărie unde-și prepară singur minunile bune poate pentru nutrii sau alte rozătoare, Michael se închide în grădina zoologică personală care găzduiește un șarpe uriaș și un pălanjen păros a cărui simplă vedere dă palpitații. E plin de ticuri și manii ca o fată bătrînă, continuă același prieten. S-a supus unei delicate operații estetice la nas și bărbie pentru a fi mai frumos. Mi-am făcut iluzii, spunea Dileo, că muzica și plăcerea de a da spectacole îl vor vindeca de aceste extravaganțe dar acum cred că nimeni nu-l poate salva de obsesiile maladive care-i populează creierul. Unica persoană de care ascultă este Liz Taylor. Dacă ea îl cheamă să stea de vorbă, lasă și sarcofag și animale și aleargă la buna lui pietenă care-l topește, ca prin minune, anxietatea. Cînd nu e Liz, stă ore în șir în menajerie sau se joacă cu trenulețele electrice care mișună prin subsolul vilei. Totuși, aceste extravaganțe nu sînt făcute doar de amorul artei. Ele îi sporesc cîntărețului popularitatea și implicit și încasările. Pentru că reclama este, nu-i așa : sufletul... bussiness-ului.

IOAN ROȘCA ■

Secrete cosmetice

„Ceea ce-i frumos se realizează cu nesfîrșită ostenească", spunea Euripide. Și informațiile pe care le deținem cu privire la obiceiurile cosmetice ale antichității confirmă că partea feminină făcea încă de pe atunci orice sacrificiu pentru a-și îngriji frumusețea, pentru a-și păstra tinerețea.

Poppaea Sabina (care a trăit între anii 31 și 65 e.n.), a doua soție a împăratului roman Nero, renumită prin frumusețea ei, dar și prin libertățile pe care și le permitea în căsnicie, obișnuia să facă zilnic o baie în lapte de „măgăriță ! Nu se știe dacă prin aceasta a reușit să-și mențină tinerețea veșnică însă această convingere a făcut fericite cinci sute de măgărițe, cît numără turma care asigura existența permanentă a elixirului miraculos. Se spune că împărăteasa lua turma cu sine pînă și în călătoriile pe care le întreprindea. Poppaea Sabina avea se pare o deosebită pricepere în ale cosmeticii, cunoscînd încă de pe atunci efectul stimulator și întăritor al măștilor de substanțe aplicate pe pielea feței. Această a doua soție a turbulentului Nero a născocit, de pildă, formula unei măști pentru față obținută din căpșuni, lapte și făină de niorală. Sînt tot atîtea motive pentru care Poppaea Sabina, dacă nu a rămas în istorie ca o mare împărăteasă, a dăinuit în memoria umanității ca una din autoarele primelor rețete cosmetice.

Îndeosebi în perioada Romei imperiale (începînd din anul 27 î.e.n.) se manifestă o deosebită preocupare pentru lux și strălucire, moda, cultul frumuseții și al înfățișării corporale cunoscînd o sofisticare mai mare ca niciodată. Mai ales populara Romei și-i firește, în primul rînd femeile, a devenit mare consumatoare de uleiuri eterice, petale de trandafiri, parfumuri, pomade, unsori, pudre și farduri. Orice inovație în domeniul modei găsea imediat un ampla răsunet.

Romanii de vază își refăceau de cîteva ori pe zi toaleta, care includea și o baie. Se foloseau frecvent extracte din plante menite să facă pielea plăcută, moale și albă, cu o notă de parfum discret. Frumoasele romane riscau o mulțime de timp și cu îngrijirea părului. Și, la fel ca înaintașele lor din Mesopotamia și Egipt, cochetele Cetății Eterne nu se sfiau să recurgă la „păr de împrumut". Erau cunoscute de pe atunci vînzările de păr. Cei mai frecvent se utiliza coada de nuc, gutuia, boabele de soc etc. mijloace prin care se dădea părului o nuanță mai închisă. Odată cu înaintarea trupelor romane spre nord, la Roma au început să fie aduse sclave cu părul blond, care, fără voie, au făcut să apară moda blondinelor în orașul de pe Tibru. Dar, cum să devină blonde brunetele romane, cînd așa exigențată va fi descoperită abia peste cîteva secole ?! Peruca din păr blond a fost o soluție provizorie pînă cînd s-au găsit rețete mai eficiente : spălatul cu săpun din cenușă de fag sau cu ceai de mușchi și uscarea ulterioară la soare.

Secretul ochilor mari și strălucitori era de asemenea familiar femeilor din vechea Romă : administrarea a cîtorva picături de mătrăgună aveau ca efect dilatarea pupilei. De aici și denumirea latinească a mătrăgunei : Atropa bella-donna (femeie frumoasă). După cum se vede, femeile au fost gata a se sacrifica pentru frumusețe. Dar, exigențele au sporit odată cu trecerea timpului. Brantome de pildă socotea că pentru a fi frumoasă o femeie trebuie să îndeplinească nu mai puțin de 30 de condiții, dintre care cităm : „Ea trebuie să aibă trei lucruri albe : pielea, dinții și mîinile ; trei negre : ochii, genele și sprîncenele ; trei roșii : buzele, obrajii și unghiile ; trei lungi : corpul, părul, și mîinile ; trei scurte : dinții, urechile și picioarele ; trei largi : pieptul, fruntea și locul dintre sprîncene ; trei subțiri : degetele, părul și buzele etc., etc.". Și cu toate că astăzi criteriile s-au mai schimbat, nu putem să nu admirăm gustul pentru frumos al înaintașilor noștri.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Jane Wiss și condiția umană

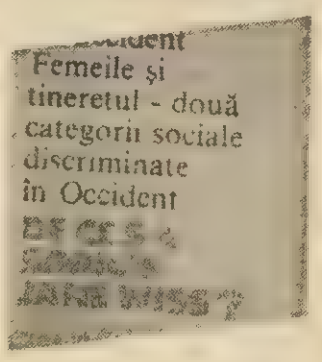

Cu circa un an în urmă, la pagina 42 a suplimentului zilei „New York Times" apărea, culeasă cu litere mici și dată pe o coloană împreună cu alte informații de fapt divers, o știre intitulată „Jane Wiss, din Bronx, 25 de ani, se sinucide și lasă o scrisoare", din care reproducem pasajele esențiale. Mai întîi, scrisoarea : „Îmi pun capăt zilelor nemaiputînd îndura mizeria și suferința pricinuită de cei din jurul meu pe care altădată i-am iubit, iar acum îi detest. Sînt o tînără femeie chinuită și respinsă. Nu mai pot suporta umilința, înjosirea, nu mă pot întreține onorabil. Prietenii și familia m-au abandonat, cei de la serviciu, atunci cînd lucram, m-au insultat și m-au batjocorit, au profitat de mine... Mi-e silă de toți și de toate. Vă urăsc și-mi iau viața ca să scap de voi. Altă scăpare nu am...". Și alte amănunte oferite cititorilor : „Victima a fost găsită în congelatorul din apartamentul unei prietene la care dormise în acea noapte. Școală de 7 clase, 14 luni ajutor de șomaj, un copil de trei luni aflat la părinți, în poșetă o aderiune la secta «Sfîrșitul lumii»".

Pornind de la această știre, cunoscutul publicist Carol Roman a scris cartea „De ce s-a sinucis Jane Wiss ?", apărută recent la Editura Politică. Nu e vorba, se-nțelege, de o anchetă de factură polițistă în cazul dat, ci de o investigație socio-politică al cărei fir conducător este dat de supratitlul cărții : „Femeile și tineretul — două categorii sociale discriminate în Occident". Cu iscusința omului de condei încercat — s-a format în pepiniera „Scînteii tineretului", de unde a plecat însă de o bună bucată de vreme (fugit irreparabile..) — Carol Roman disecă scrisoarea-testament a sinucigașei, înfățișînd cititorului numeroase aspecte dure ale vieții, cărora tinerele fete din America și din alte țări occidentale trebuie să le facă față : inegalitatea la locul de muncă, inegalitatea în familie, discriminarea profesională, discriminarea la angajare, discriminarea în domeniul salarizării, posibilități reduse de instrucție și educație, șomaj, prostituție, drog, valul „porno" ș.a.m.d. Multe tinere nu rezistă acestor confruntări. Jane Wiss este una dintre ele. Iată, de altfel, comentariul autorului însuși : „În destinul zguduitor al tinerei americance întrevedem dramatismul și tragismul ce traversează viețile a numeroși tineri și a numeroase femei din lumea capitalului. La nimic bun nu se putea aștepta sărmana fată, plasată, prin situația ei economică și culturală, la marginea societății, nevoită să suporte privațiunile datorită statutului ei de tînără femeie, de două ori discriminată. Iar totul se petrece în lumea dominată de nemiloasele legi ale capitalului în care importante eșaloane ale populației, printre care femeile și tineretul, sînt private de dreptul elementar — de a munci și a se afirma în viață, de a participa efectiv la procesul decizional, la conducerea societății. Pentru milioane de femei, pentru milioane și milioane de tineri și tinere din Occident primii pași în viață reprezintă, adesea, o experiență dureroasă, șocantă. De aici și «seria neagră» a fenomenelor deosebit de nocive : creșterea consumului de droguri, pierderea încrederii într-un ideal, marginalizarea, violența, înstrăinarea".

În sprijinul demonstrației sale, Carol Roman aduce mărturiile prestigioase ale unor Herbert Marcuse, Alvin Toffler, Simone de Beauvoir și ale altora, precum și articole din publicații de notorietate cum sînt „Le Monde", „New York Times", „Paris Match", „Süddeutsche Zeitung", „Corriere della Sera" „The Guardian" ș.a. În același timp, autorul nu-și uită colegii de breaslă autohtoni, de care îi citează fără reticențe : „constată cu indignare publicistul George G. Potra", apreciază publicistul Viorel Sălăgean", „constata cîndva Ecaterina Oproiu", „analiza făcută de Aurel Ghibuțiu", „relatează Scînteia tineretului".

Bineînțeles, întrebarea : ce trebuie făcut pentru ca numeroasele Jane Wiss să nu se mai sinucidă nu poate fi ocolită. Căutînd răspunsuri, Carol Roman trece în revistă inițiativele, acțiunile și demersurile românești în problemele tineretului, ale afirmării femeilor în viața social-politică pe glob. El arată că, potrivit concepției țării noastre, aceste probleme nu-și vor putea găsi o rezolvare adecvată decît în contextul soluționării echitabile a problemelor cardinale ce frămîntă omenirea. Concluzia cărții este că afirmarea pretutindeni în lume a puternicului potențial al jumătății feminine a populației nu se poate transforma dintr-un deziderat într-o realitate decît în urma instaurării pe plan mondial a unei lumi a dreptății sociale și naționale, în care să se asigure dezvoltarea liberă, nestingherită a tuturor cetățenilor.

ION D. GOIA ■

Lumea se amuză

După PANORAMA — Polonia

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Știți în ce zi cade sfîrșitul lumii?

În seara zilei de 28 octombrie 1844, colinele din Massachussets s-au acoperit de o mulțime de bărbați și femei, care stăteau în tăcere și extaz așteptînd sfîrșitul lumii. Ei își părăsiseră fermele pravaliile și toate bunurile pentru că profetul lor, William Miller, le anunțase pentru acea noapte sfîrșitul lumii.

William Miller se născuse la 7 februarie 1782, la Pittsfield. Crescut într-o sectă baptistă el a renunțat repede la credința ra, pentru ca în 1812, să-l găsim înrolat în registrele de recruți, ca fiind necredincios. Peste patru ani s-a apucat însă să studieze cu atenție și curiozitate, biblia pentru a descoperi, așa cum spunea el, ora judecății. Așa se face că în capitolul 8 al profetului Daniel, Miller a găsit următoarea frază : .....după 2300 de seri și dimineți sanctuarul va fi purificat".

Miller, considerînd ziua ca fiind un an s-a întrebat atunci care ar fi punctul de plecare al celor 23 de secole, ajungînd la concluzia că acesta ar fi anul 457 înainte de Hristos. Calculul a fost atunci cît se poate de simplu : 2300—457=1843. Sfîrșitul lumii era deci aproape. În 1833, Miller publică o broșură intitulată „Evidente rezultate din scrierile sfinte și din istoria referitoare la venirea lui Hristos în 1843". În acest scop el și-a cumpărat un cort mare și a început predicile. Cum era și de așteptat, auditoriul lui Miller a început să studieze bolta cerească pentru a găsi „semnele precursoare" sfîrșitului lumii, ploile de stele și crucile misterioase, fiind considerate ca astfel de semne.

Și totuși anul 1843 a trecut, fără ca sfîrșitul lumii să aibă loc. Fără a fi cît de puțin zdruncinat, Miller a fixat o nouă dată mai precisă : 21 martie 1844.

Dar din nou această dată nu s-a confirmat a fi cea exactă și. În fața noului eșec se putea crede că cariera de profet a lui Miller a luat sfîrșit. Dimpotrivă ea abia începea. Se născuse secta adventiștilor iar Miller, ajutat de un anume Snow a stabilit o nouă dată pe care a considerat-o ca fiind cea adevărată și definitivă : 22 octombrie 1844.

Cînd în dimineața zilei de 28 octombrie 1844, mulțimea cobora de pe colinele amintite se credea că noua biserică nu va mai continua să existe. Cu toate acestea ea s-a menținut dar o mare parte din adepții ei s-au reîntors la sectele baptistă și metodistă. O dizidentă din adventiști, la inițiativa unei „profetese" care, foarte curînd avea să-l depășească pe Miller, a creat o nouă sectă. Este vorba de Ellen Goulf Harmon, născută în 1827. Ca urmare a unei grave afecțiuni nervoase, ea a renunțat la școală și convertită de Miller în 1844, a declarat că a avut o „viziune" și că a fost transportată în ceruri. Acolo, spunea ea s-a petrecut sfîrșitul lumii care a fost invizibil pentru muritori. Sfîrșitul lumii a însemnat trecerea lui Hristos în a doua parte a sanctuarului celest".

Ea vroia să arate că, Iisus a trecut din „sfînt" în „sfîntul sfîntilor" pentru a începe purificarea, care nu se va termina decît la sfîrșitul lumii pămîntești. După părerea lui Ellen Harmon, marea anchetă a lui Hristos a fost inaugurată la 22 octombrie 1844, și el va înscrie pe credincioși în „cartea vieții".

Spre sfîrșitul vieții, Miller a combătut în mod energic această interpretare și s-a opus multiplelor oracole ale noii profetese. În 1846, Ellen Harmon devine doamna White care de acum este șeful noii secte „adventiști de ziua 7-a". Dar decît tocmai de ziua 7-a ? Pentru că Ellen White influențată de secta baptistă, a convins-o de superioritatea zilei de simbătă asupra zilei de duminică, aceasta fiind ziua sabatului.

Și cum poți să te îndoiești de spusele aceleia, care pretinde că revelațiile sale vin direct de la dumnezeu ?

Strania figură a acestei Ellen White, a fost prezentată de diverși autori ca fiind o femeie americană de acțiune, dar și ca o vizionară cu nervi bolnavi. De altfel, ea a scris nouă volume de revelații pe care le-a prezentat credincioșilor săi ca fiind venite direct de la dumnezeu. În 1863, ea a organizat așa zisa „Conferință generală a adventiștilor de ziua 7-a" centralizînd conducerea sectei pe care a condus-o aproape jumătate de secol, afirmînd pentru a-și menține autoritatea în fața adepților cuvinte ca : „dumnezeu a zis că", „dumnezeu mi-a spus că" etc. Ellen White a impus adepților sectei un regim alimentar sever : le-a interzis consumul ceaiului, al cafelei, al alcoolului, al cărnii de porc etc. Cine nu mă va asculta, spunea ea, se va îndepărta de viața eternă.

Pentru ca secta să devină și o bună afacere ea a hotărît ca fiecare adept să cedeze acesteia 10% din toate veniturile. Și pentru a dezvolta afacerea Ellen White a început să colinde lumea predicînd doctrina și dogmele sale. Astfel, ea se află în Europa între anii 1885—1888, în Australia între 1891—1900 și pe întreg continent american pînă la moartea sa, în iulie 1915.

Ca și celelalte secte neoprotestante adventiștii practică botezul la majorat prin imersiune. Ei neagă nemurirea sufletului arătînd că acesta are aceiași existență efemeră ca melodia pe care un artist o cîntă la un instrument. Sufletul este melodia artistul este dumnezeu iar instrumentul este materia.

Așteptînd judecata, morții dorm în inconștiență cei drepți vor merge în ceruri iar cei răi vor fi distruși. Adventiștii nu au cultul „Fecioarei Maria" și nici pe cel al „sfinților", pentru că acestia, spun ei dorm pînă la sfîrșitul lumii pămîntești.

Acestui sfîrșit al lumii, Ellen White l-a schițat un tablou foarte precis : mai întîi, arată ea, vom asista la o mare persecuție a adventiștilor din partea catolicilor : îngerii vor alerga în ajutorul adventiștilor pe un nor roșu iar pe un nor negru domnul Iisus Hristos va apare călare pe un cal într-o atitudine martială de învingător. Atunci, cei drepți — a se citi adventiștii — vor învia și vor fi ridicați la ceruri pe un cărut cu aripi și roți. Acolo, ei îl vor regăsi pe Adam care îi va conduce către arborele vieții din care ei vor culege fructe nemuritoare. Apoi, timp de o mie de ani Hristos împreună cu cei aleși îi vor judeca pe cei necredincioși.

Dar întrucît nu toți adventiștii au acceptat dogmele lui Ellen White din sectă au apărut noi secte : în 1861, „biserica creștină adventistă" care nu a fost de acord cu dispariția sufletului : în 1864, „uniunea vieții și viitorului" care a negat reînvierea unora pentru a asista la ultima judecată : în 1865 „biserica lui dumnezeu" care nu a admis unele profetii ale lui Ellen White și nici regimul alimentar impus de ea ; în 1888, „adventiștii îngerului ce va să vină" care susțin că împărăția milenară a lui Hristos va fi pe pămînt și nu în Ierusalimul ceresc.

Oricum și secta creată de Ellen White, ca și celelalte secte, doresc un „sfîrșit" al lumii cît mai îndepărtat. Nu de alta, dar bunga pe care sînt chemați s-o umple naivii e fără sfîrșit !

LG. VULCĂNEANU

NOTA REDACȚIEI

Sectele la care face referire autorul sînt tratate din punct de vedere al doctrinei, dogmelor și practicilor și nu din cel al statutului lor juridic. În țara noastră, există unele comunități religioase care beneficiază de statut juridic ca și cel al cultelor tradiționale.

Operațiunea Tabla

O mogîldeață de 8 ani străbate zi de zi un drum anevoios, de munte, de circa 8 km, pentru a ajunge la școală. Este Sunil care locuiește în satul indian Darjan situat la poalele munților Himalaia. Școala înseamnă o cameră cu pămînt pe jos unde se înghesuie circa 30 de copii. N-au nici bănci, caiete, cărți etc. N-au nici măcar o tablă. Un învățător se străduiește să-i învețe pe copii să scrie și să citească. „Cei ageri prind repede, chiar și în asemenea condiții, ceilalți sînt cam dați la o parte" — recunoaște dascălul. „Din cei 195 de copii care ar trebui să urmeze clasele I—V, vin la școală doar 80—90, 50% abandonează pe parcurs. Înainte de a termina cele 5 clase".

Frecvența la școală este determinată de faptul dacă părinții (tatăl) au de lucru sau nu. Iată ce declară unul dintre tați : „Sînt atîtea de făcut acasă. Fiul meu știe să adune recolta de maimuțe mulge caprele... Știind toate acestea eu îmi pot căuta o slujbă. Dacă găsesc nu are ce să mai caute la școală".

Statisticile sînt cutremurătoare : în India sînt 300—437 de milioane de analfabeți ! Guvernul a alocat pentru anul 1986 4,7 miliarde dolari pentru educație, fonduri ce se situează pe locul al 2-lea. Se preconizează ca fiecare școală să aibă doi învățători, să se cumpere table, cretă, hărți etc. Adică este vorba de minimum necesar.

În școlile noastre („Flacăra" a și scris despre aceasta) un copil (și nu numai el) se joacă cu programe complicate de calculator. Obișnuita tablă tinde să fie înlocuită de display.

Mai mult, în Olanda, Gils Bruower, în vîrstă de 9 ani, cu ajutorul computerului personal scoate o publicație intitulată „Generalul Woodpaper".

La poalele Himalaiei, Sunil străbate drumul anevoios spre și dinspre școală fără ca să știe ce-i rezervă ziua de mîine. Operațiunea inițiată de guvernul indian și simbolic denumită „TABLA" este unul din argumentele cele mai convingătoare în lupta dusă împotriva războiului pentru dezarmare.

DAN DĂNUȚ DORU

În moarte, diplomele sînt de prisos

La 12 aprilie, guvernul a declarat partea de nord a Transilvaniei și Ucraina subcarpatică, zone de operațiuni militare. Acest fapt a servit drept pretext pentru declanșarea ghetoizării. Pentru zona de operațiuni militare din partea de nord a Transilvaniei, Sztojay l-a numit comisar guvernamental pe Béla Ricsoy-Uhlarik. Planul amănunțit de concentrare și de deportare a evreilor a fost elaborat de o direcție a Ministerului de Interne care acționa sub conducerea grupului Baky-Endre și colabora strîns cu comandoul lui Eichmann.

În fruntea acestei direcții a fost numit locotenent-colonelul de jandarmi Ferenczy László, căruia i s-a încredințat conducerea nemijlocită a operațiunii de curățire de evrei a țării, adică întreaga acțiune de ghetoizare și deportare. S-au preconizat două faze distincte :

1) Adunarea evreilor din comunitățile rurale și orașele mici și transportarea lor temporară în sinagogi și în clădirile comunității.

2) Transferarea lor — după o primă rundă de cercetări în vederea depistării bijuteriilor — în ghetourile marilor orașe din vecinătate, de obicei în reședințele de județ ;

S-a stabilit că în localitățile și orașele mari, evreii să fie strînși în zone special desemnate drept ghetouri, total izolate de alte cartiere ale orașului. Ghetourile trebuiau să fie înființate în cartierele evreiești, în depozite de mărfuri, cărămidarii sau sub cerul liber.

Important era ca toate ghetourile să fie în imediată apropiere a unor noduri de căi ferate pentru a permite îmbarcarea rapidă în trenuri și deportarea.

Planul viza în esență lansarea unei vaste și radicale operațiuni de curățire a întregului teritoriu de evrei. În acest scop, comunitățile evreiești din întreaga țară au fost împărțite în cele 10 districte de jandarmerie existente, care, la rîndul lor, erau cuprinse în șase zone operaționale.

Cea mai mare parte a teritoriului părții de nord a Transilvaniei aparținea districtelor de Jandarmerie IX și X cu sediul la Cluj și, respectiv, la Tîrgu Mureș, districte ce alcătuiau zona II.

Cînd s-a apropiat data declanșării acțiunii, Endre László a hotărît să dea o raită prin orașele din nordul Ardealului. Voia să treacă în revistă punctele-cheie ale marii acțiuni. La Oradea sosise venind din Satu-Mare. Era în ziua de 29 aprilie 1944. Încă de dimineață a convocat conducerea restrînsă a orașului. Ședința secretă a durat toată ziua. S-a terminat spre seară cu o masă de pomină, în separeul restaurantului „Pisica albastră". „A fost o zi plăcută, într-adevăr plăcută" avea să declare a doua zi Endre László. Atunci, în acea „zi plăcută" s-a hotărît perimetrul ghetoului, ghetoizarea și lichidarea celor 35 000 de evrei din Oradea și împrejurimi.

Deși Maramureșul făcea parte din nordul Transilvaniei, în acțiunea de dezevreizare, întreaga regiune a fost inclusă în zona I, unde ghetoizarea a început la mijlocul lui aprilie. Dr. Ilinyi László prefectul județului, a convocat la Sighetul Marmației pe oficialii de frunte ai regiunii pentru a discuta detaliile procesului de ghetoizare, inclusiv alegerea locului pentru ghetou. În după amiaza aceleiași zile (15 aprilie) dr. Tóth Lajos, șeful poliției a prezidat o întîlnire a oficialilor civili, a reprezentanților poliției și jandarmeriei din oraș pentru a preciza detaliile operațiunii. Cu acest prilej s-au format 20 de comisii însărcinate cu ridicarea evreilor. Fiecare comisie era compusă dintr-un ofițer de poliție, doi polițiști, doi jandarmi și un funcționar civil.

Ghetoul din Sighetul Marmației a fost stabilit în două sectoare periferice ale orașului, locuite pînă atunci de cei mai săraci evrei din oraș. În casele de pe cîteva străzi au fost înghesuiți aproximativ 12 000 de evrei. 10 000 proveneau chiar din oraș. Ceilalți au fost aduși din satele din jur, sate locuite în majoritate de români, precum și din cîteva comune din județele învecinate.

Ghetoul a fost extrem de aglomerat : practic în fiecare cameră din fiecare clădire, inclusiv în pivnițe și poduri au fost îngrămădite de la 15 pînă la 24 persoane. Peste ferestrele clădirilor s-a dat cu var pentru a împiedica pe cei din ghetou să comunice cu restul populației. Ghetoul a fost înconjurat cu sîrmă ghimpată și păzit nu numai de poliția locală ci și de o unitate specială de 50 de jandarmi, adusă din Miskolc, sub comanda colonelului Sárvári.

Încurajați de atmosfera generală, derbedeii străzii își făceau de cap. În Sighetul Marmației în luna aprilie 1944, încă înainte de înființarea ghetoului Sarkádi Agoston și Bede István, sergent în armata ungară au săvîrșit o crimă monstruoasă. După ce au chefuit în cîrciuma lui Perțea din Sighet, au ieșit în stradă amețiți de băutură și au început să strige : „Moarte jidanilor ! Vrem să vedem sînge de jidan". Întîmplarea a făcut ca la colțul străzii Dorobanților cu Piața Unirii să întîlnească doi copii evrei. Pe unul îl chema Boris Frenkel ; avea 12 ani. Sarkádi observîndu-l că are steaua galbenă pe piept, l-a apostrofat : „Te zsidó vagy !" (tu ești jidan !). La răspunsul afirmativ al băiatului Sarkádi l-a îndemnat pe Bede István să-l împuște.

„Bravul" sergent horthyst n-a așteptat să i se spună de două ori. A apăsat pe trăgaci. Frenkel s-a prăvălit la pămînt ; a doua zi s-a stins din viață.

După război, funcționarii autorităților municipale și comunale vor încerca să arunce vina pentru ghetoizare exclusiv pe poliție și jandarmerie. Atunci însă ei s-au întrecut în a executa cu exces de zel instrucțiunile Ministerului de Interne. Primarii și prefecții, pretorii și notarii dădeau din proprie inițiativă dispoziții pe care le afișau pe zidurile caselor și pe garduri, în vederea desfășurării cît mai rapide, fără nici o strangulare a ghetoizării. Pe străzile Oradiei, afișele au fost semnate de dr. Gyapay László.

„Interzic evreilor obligați la purtarea stelei galbene, de la data publicării prezentului afiș, să-și părăsească locuința. Deocamdată, pînă la alte dispoziții, evreii vor putea părăsi locuințele în intervalul de la ora 9 pînă la ora 10 dimineața. Cu excepția acestui interval, toată lumea este obligată să stea în locuință. La ordinul guvernului Regal Ungar în Municipiul Oradea plasez pe evreii obligați la purtarea stelei galbene, în ghetou. (Sublinierea ns.). **Invit pe toți acei cetățeni neevrei, care păstrează valorile evreilor să le notifice în termen de 3 zile de la prezenta publicație la oficiul primăriei. Voi avea grijă de primirea notificărilor. Atrag atenția tuturor locuitorilor neevrei ai municipiului că față de toate acele persoane, care păstrează averi evreiești și nu le vor anunța în termenul de mai sus, voi proceda cu cea mai mare strictețe și voi lua măsuri imediate pentru internarea lor în lagăr".**

A doua zi între 9 și 10, mii de femei și copii cu steaua galbenă în piept, cu fețe palide, cu ochii aperiați se grăbeau spre brutării, magazine și farmacii. În mai puțin de o oră în oraș nu mai exista pîine, nu se mai găsea nici un termos, s-au vîndut toate aspirinele și întreg stocul de brom.

În ziua în care a apărut ordinul de ghetoizare al lui Gyapay, la liceul din oraș „Kecskeméti Lipót" tocmai se desfășura bacalaureatul. Se ajunsese în ziua aceea la litera K. Inspectoratul ministerial de față, în acord cu inspectorul județean l-au trimis pe director la primar să ceară aprobare pentru examinarea tuturor elevilor evrei, îngăduindu-li-se acestora să intre în ghetou cu 2—3 zile mai tîrziu, adică după terminarea bacalaureatului.

Răspunsul dat de Gyapay directorului, Salamon Ernő, care se prezentase în audiență cu steaua galbenă în piept, fiind evreu :

— „Spuneți-i domnului inspector ministerial că este păcat și de examenele de pînă acum. Tinerii evrei nu vor mai avea nevoie de diplomă de bacalaureat. Pot să abandoneze liniștiți examenul".

Tot Gyapay se lăuda în gura mare : „Dacă mi se dă mînă liberă, în trei zile va fi gata ghetoul, iar în alte patru voi deziudaiza acest oraș batjocorit de evrei..."

OLIVER LUSTIG

(Va urma)

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Ancheta noastră

Fotbalistul anului

Înainte de a-şi atinge propria finalitate — comprimată în clasamentele de mai jos —, tradiţională, ancheta a revistei noastre a prilejuit şi de-astă dată dezvăluirea unui pitoresc univers de sentimente, gînduri şi pasiuni, un univers risipit, e adevărat, în sutele de scrisori, dar, totuşi, unitar prin demonstraţia implicită pe care o face popularităţii uriaşe de care se bucură fotbalul. E sportul care, iată, adună vîrstele sub o aceeaşi cupolă a pasiunii : ne-au scris venerabili pensionari (Dumitru Bărbulescu, 75 de ani, fost învăţător în Belus, Aurel Olaru din Tinca-Bihor, cu o caligrafie înnobilată de usurul tremurat al mîinii, sau Sava Tita Negreanu din Bucureşti, la 74 de ani încă „suporteră a fotbalului artistic şi a sportivităţii", cum se prezintă din primele rînduri), dar şi copii care descoperă fotbalul odată cu primele buchii de carte (Axinia Bogdan din Corni, Botoşani, clasa a doua, Bogdan Vălean din com. Avram Iancu, Bihor, clasa a treia, Florea Adrian din Vetrişoara, Vaslui, tot în a treia, Oprea Sorin din Oţelul Roşu sau Raluca Viviana din Bucureşti, amîndoi în clasa a patra şi „stelişti" la fel de înfocaţi). Din Hunedoara ne-au scris toţi membrii familiei Fită — Ioana, Nicolae, Lucian, Florin şi Ionel, iar din Lehliu, în plicuri separate, George şi Gilda Gabriela (tată şi fiică, probabil). Liderul clasei a XII D de la Liceul „I. L. Caragiale" din Ploieşti, Iordache N. Iordache Nicolae şi-a mobilizat toţi colegii să participe la anchetă. 25 de scrisori (pentru că „zece dintre ei n-au putut să-şi trimită opiniile din cauza unor motive diferite — absenţă din ziua respectivă, necunoştinţă de cauză etc"). Teia Hasau semnează o opinie în numele colegilor săi din clasa a VIII-a B, Şcoala nr. 7 din Slobozia, iar de la „Unio" Satu-Mare (Atelierul 613, grupa Convoioare) soseşte, de asemenea, o opinie comună întregului colectiv de oameni ai muncii de aici. Diriginţele clasei a XI-a B, Liceul industrial nr. 6 Tîrgovişte, este cel care deschide şirul celor 30 de semnături ale elevilor săi, dedesubtul unui text frumos, care pledează convingător pentru un singur nume — Bölöni. Ştefan Vasile, preşedintele organizaţiei O.D.U.S. dintr-un cartier al Cîmpinei pledează la fel de convingător pentru celălalt mare favorit al anchetei, Duckadam. Mihaela şi Cristina Chelaru din Sibiu, Viorica Dumitru şi Adelina Dan din Constanţa îşi fac debutul epistolar tocmai cu prilejul acestei anchete, iar Cosariu Ionella, din Deva, este chiar „foarte mulţumită că avem şi noi, femeile, dreptul de a ne pronunţa în privinţa celui mai bun fotbalist al anului 1986. Mă întreb cîte or să scrie..." Foarte multe, îi putem răspunde noi acum, peste 40 la sută din opiniile primite la redacţie aparţinînd reprezentanţelor sexului frumos.

Cei care am citit toate aceste scrisori ne exprimăm o recunoştinţă uşor de înţeles faţă de Bianca Drancea (Tîrgu-Mureş), Dumitru Tamaş (Vulcan, Hunedoara) şi Violeta Farpo (Tîrgu-Mureş) care ne-au trimis cele mai scurte texte — fiecare numai cîte o propoziţie referitoare la cel pe care-i consideră cel mai bun. Dimpotrivă, Nicolae Şanta din Giarmata, Timiş are varianta cea mai amplă — 32 de nume înghesuite pe cele zece locuri ale clasamentului. Un premiu pentru frumuseţea şi acurateţea redactării ar merita şi Mariana Ene, din Bucureşti, Şos. Giurgiului 125.

Dar să nu mai lungim vorba şi să prezentăm clasamentul rezultat din opţiunile cititorilor pe baza punctajului obişnuit : 10 puncte pentru locul 1, 9 pentru locul 2, 8 pentru locul 3 ş.a.m.d. :

1.	Bölöni	5 266 p
2.	Belodedici	4 123 "
3.	Duckadam	4 068 "
4.	Cămătaru	3 955 "
5.	Hagi	3 300 "
6.	Lăcătuş	2 608 "
7.	Lung	2 191 "
8.	Piţurcă	1 843 "
9.	Bumbescu	1 795 "
10.	Iovan	1 704 "

11. Stoica 1 353, 12. Klein 901, 13. Ungureanu 879, 14. Rednic 394, 15. Balint 298, 16. Moraru 274, 17. Liliac 243, 18. Mateuţ 225, 19. Bălan 154, 20. Balaci 143 ş.a. În total au primit puncte 115 fotbalişti, inclusiv Ilie, Moromete, Bubela, Berteanu, Petrache, Dumitraşcu...

Acest clasament nu s-a cristalizat tocmai aşa uşor, spectrul opţiunilor fiind, după cum se vede, destul de larg, amestecînd intenţii declarate de obiectivitate (Ion Corbeanu din Smîrdan, Galaţi întocmind, în prealabil, clasamente pe fiecare lună a anului, care au dat opţiunea lui finală) sau, dimpotrivă, de subiectivitate nedisimulată (Marilena Muscă din Olt îl creditează pe Dudan cu un loc 10 „din simpatie"). Într-un an dominat de performanţele Stelei, Ion Marcel din Braşov „nu vede" nici-un stelist pe primele patru locuri, iar Adrian Muflic din Constanţa — nici în primele zece locuri (unde figurează, în schimb, Augustin, Tălnar, Bicu, Stănescu ş.a.) Pe de altă parte, Deceanu Mihai din Sebeş-Alba dă un clasament format numai din „11"-le standard al Stelei, propunînd chiar mărirea în consecinţă a numărului laureaţilor acestei anchete. O poziţie mai obiectivă găsim unde ne aşteptam mai puţin : la un suporter al Rapidului (Florentin Georgescu din Bucureşti), care „calcă pe inimă" şi nu trece nici un rapidist între primii zece, încheind totuşi cu P.S.-ul „Hai Rapid !". Ciucă Petrinel din Govora-Sat, un micuţ fotbalist căruia colegii îi zic „Piţurcă" votează, desigur, numai cu Piţurcă, iar Daniel Păscuţă din Moldova Nouă nu putea să nu-l dea pe locul unu pe fostul său coleg de la echipa locală de juniori, Miodrag Belodedici. Staţionicii iubitori ai Craiovei se află în căutare de noi idoli (Bicu pe locul 1 în viziunea lui Bogdan Mincu din Bucureşti şi tot pe locul 1, Biţă — în opinia Mirelei Cărdei din Băile Herculane) sau încă mai întreţin vechile amintiri (Balaci pe locul 1, într-un top cu Lung, Ticleanu, Ungureanu, Cămătaru întocmit de Diana Voicu, din Oltenita). Apropo de Craiova, relevant este un fragment din scrisoarea primită de la Virginia Rădulescu şi Elena Amzoi, muncitoare la Întreprinderea de confecţii : „pentru Universitatea iubirea noastră n-ar înceta nici dacă echipa ar ajunge în divizia C, ultima serie. V-am spus asta ca să vă daţi seama cît iubim noi acest sport".

Această mare diversitate de opinii n-a putut fi ordonată desigur, decît de legile statisticii, rezultînd clasamentul de mai sus. Un clasament care reflectă destul de fidel starea de spirit a iubitorilor fotbalului, orizontul lor de aşteptare şi, nu în ultimul rînd, sistemul de valori pe care ei şi-l construiesc şi exigenţele pe care le au faţă de acest sport. Instalarea detaşată pe locul 1 a lui Bölöni (care a înregistrat şi cele mai multe clasări pe locurile 1—5) exprimă mai ales nevoia de certitudine pe care spectatorii o resimt faţă de echipele noastre — Bölöni fiind tocmai un astfel de jucător a cărui prezenţă în teren aduce linişte şi siguranţă în... tribune. „Jucător complet, foarte bun în toate fazele jocului, ambiţios, constant, trage echipa după el, viaţă sportivă exemplară, preocupat exclusiv de joc, disciplinat tactic, jucător de bază pentru echipa naţională şi pentru echipa Steaua" (Dorin Răbocea, Bucureşti), Bölöni s-a făcut „remarcat" şi prin cele două regretabile absenţe — la Bruxelles şi la Tokyo — care au subliniat parcă şi mai mult rolul lui în echipă. Liderul selecţiilor în actuala echipă naţională este un sportiv model, a cărui forţă de exemplu nu putea scăpa iubitorilor fotbalului.

Belodedici are o ascensiune spectaculoasă (locul 11 anul trecut), explicabilă, desigur, prin performanţa echipei sale de club, dar şi, înclinăm să credem, prin maniera în care a reuşit să preia la echipa naţională rolul deţinut atîţia ani de un alt simbol al fotbalului nostru, Costică Ştefănescu. „Excelentele sale partide realizate, acurateţea şi eleganţa jocului său, fair-play-ul de care dă dovadă" (Lucreţiu Birliba, Piatra-Neamţ) au făcut ca Belodedici să intre în lumea marii performanţe nu ca un copil teribil (cum au fost, la vîrsta respectivă, un Dobrin sau un Balaci), ci ca un jucător ce are calităţi mult peste cele ale vîrstei: echilibru, calm, clarviziune şi toate celelalte pe care, în prejudecăţile noastre, credeam că le poate avea numai „un libero cu experienţă".

Duckadam trăieşte micul paradox al unei performanţe pur individuale realizată într-un joc colectiv. Dificultatea opţiunilor în ceea ce-l priveşte a fost accentuată şi de lesirea lui neprevăzută din circuitul competiţional al celei de a doua părţi a anului. De aceea, nu puţini au fost cei care au propus acordarea unui premiu special, de fair-play, lui Duckadam, ca o soluţie compensatorie la faptul că n-a putut să-şi apere şansele pe parcursul întregului sezon (Matei Horia Aurel din Oradea, Creangă Cristian din Bucureşti, Bedreag Valentin din Bucureşti ş.a.). „Într-un clasament sentimental, Duckadam este jucătorul nr. 1 al anului 1986" (Dorin Răbocea, Bucureşti).

Cămătaru este „acolo", un loc 4 aflat la confluenţa vechilor lui admiratori cu îmbrăţişarea pe care a primit-o de la galeria noii sale echipe, un loc 4 care exprimă, totuşi, cît de importante sînt rezultatele echipei de club în ridicarea (sau coborîrea) jucătorilor.

Hagi se află în aceeaşi situaţie, în care evoluţiile sale de la naţională şi simpatia de care se bucură pretutindeni („În orice condiţii Hagi n-are voie să lipsească din primii zece fotbalişti ai noştri" — Anton Mihalache, Bucureşti) nu pot suplini declinul de formă al echipei sale de club. „Hagi este un jucător foarte agil, un fin tehnician, un sprinter bun, are şut puternic şi imprevizibil, deci un «car» de calităţi pentru a putea deveni un jucător de ridicată clasă internaţională. Dar individualismul exagerat în arenă, stimulat poate şi de laudele fără măsură cu care a fost gratificat prematur a făcut din Hagi în ultima vreme un jucător ineficient mai ales la naţională, dînd semne de suficienţă şi blazare. Ar fi o gravă răspundere pentru antrenorii lui dacă acest diamant brut, încă neşlefuit, n-ar ajunge să strălucească în arena fotbalului mondial, aşa cum îl îndreptăţeşte marele său talent" (Petre Olosu, Bucureşti).

Performanţa nec plus ultra a Stelei, coroborată cu absenţa de la Mundial şi cu atingerea rapidă a ambiţiilor în cupele europene (prilejuri cu care, poate, s-ar mai fi complicat, în bine, misiunea selecţiei) părea să faciliteze, cel puţin teoretic, demersul desemnării celor mai buni zece fotbalişti ai anului. În realitate, lucrurile n-au stat chiar aşa. Isprăvile Stelei au lămurit, desigur, în bună parte lucrurile, dar exigenţele iubitorilor fotbalului sînt, cum s-a văzut, mult mai nuanţate. Opinia lor întotdeauna va ţine seamă şi de criterii dictate de evoluţia în echipa naţională, ca şi, pe de altă parte, de aportul la jocul şi rezultatele echipei locale respective. Aşa se explică de ce în acest clasament general apar 115 fotbalişti, mulţi dintre ei evidenţiaţi doar prin umărul pe care-l pun la ridicarea echipelor locale (cazul unor frumoşi „anonimi" precum Stancu, Butufei, Vaiscovici, Goantă, Lasconi, Barbu, Cavai, Cîmpeanu II, Avădanei, Mujnai şi al multor altora). Nimic nu poate înlocui în ochii spectatorilor sîrguinţa şi străduinţa de a face ca, mai întîi, echipa de club să meargă bine. Dînd Cezarului ce este al Cezarului, acestia întotdeauna păstrează o intangibilă zonă de afecţiune pentru echipa favorită, cea care, în ultimă instanţă, ridică şi coboară orice jucător.

Votul ziariştilor

În dorinţa de a mări obiectivitatea rezultatelor anchetei „C.M.B.F.A. '86" (cum o numeşte Narcis Alin Andrei din Craiova), ponderînd clasamentul cititorilor cu un altul, al comentatorilor de fotbal avizaţi, am solicitat şi în acest an opinii de la gazetari din presa scrisă şi vorbită, publicişti şi scriitori ataşaţi fenomenului fotbalistic, tuturor mulţumindu-le pe această cale pentru amabilitatea cu care au răspuns invitaţiei noastre. Este vorba mai întîi de grupul de comentatori de la ziarul de specialitate „Sportul": Cornel Popescu, Constantin Alexe, Jack Berariu, Ioan Chirilă, Ion Cupen, Modesto Ferrarini, Constantin Firănescu, Ovidiu Ioaniţoaia, Eftimie Ionescu, Gheorghe Nertea, Gheorghe Nicolaescu, Ioan Novac, Ion Ochsenfeld, Sorin Satmari, Paul Slăvescu, Stelian Trandafirescu, Mircea Tudoran, Radu Urziceanu, Pompiliu Vintilă, Adrian Vasilescu. Apoi: Gheorghe Mitroi şi Valeriu Mironescu („Scînteia"), Constantin Vrînceanu şi Ion Bocioacă („România liberă"), Horia Alexandrescu şi Vasile Căbulea („Scînteia tineretului"), Lucian Oprea („Agerpres"), Hans Frank („Neuer Weg"), Antal Andrei („Elore"), Nicolae Cristache („Tribuna României"), Marius Popescu („Munca"), Ion Predoşanu şi Cornel Cătană („Comerţul socialist"), Lorin Vasilovici şi Traian Ungureanu („Viaţa studenţească"), Şerban Ionescu („Viaţa militară"), Maria Cune, Marcel Popescu, Dan Claudiu Tănăsescu şi Corneliu Vadim Tudor (semnatari ai rubricilor sportive din „Săptămîna"). De asemenea am ţinut seamă de opiniile exprimate de Fănuş Neagu, Cristian Ţopescu, Teodor Bulza, Gheorghe Tomozei, Radu Cosaşu, Octavian Vintilă, Radu Călin Cristea, precum şi de comentatorii sportivi ai radioteleviziunii: Ion Ghiţulescu, Dumitru Graur, Nicolae Soare, Gheorghe Minoiu, Dan Voiculă, Nicolae Secoşan, Cornel Pumnea, Dumitru Pelican, Ilie Dobre, Ion Ghiţă. Introducînd în calcule şi sufragiile redactorilor revistei noastre (cu activitate şi pe linie de sport (Octavian Stireanu, George Arion, Cornel Nistorescu, Victor Niţă şi Radu G. Ţeposu am obţinut următorul clasament :

1.	Bölöni	514 p
2.	Duckadam	504 "
3.	Belodedici	406 "
4.	Hagi	319 "
5.	Cămătaru	314 "
6.	Lung	229 "
7.	Bumbescu	218 "
8.	Lăcătuş	204 "
9.	Iovan	199 "
10.	Stoica	105 "
11.	Piţurcă	99 "
12.	Klein	78 "
13.	Ungureanu	65 "
14.	Balint	48 "
15.	Bălan	45 "

16. Rednic 38, 17. Bărbulescu 35, 18. Moraru 27, 19. Stancu 13, 20. Vlătănescu 5 etcetera. În total au primit voturi 33 de jucători, mulţi, e drept, fiind amintiţi ca un fel de „spor de personalitate" pentru cei care au formulat opiniile respective (şi care includeau, de pildă, pe Bicu, Majearu, Ursu, Mihăescu, Eftimie ori Munteanu II).

Pe locul întîi, deci, tot Bölöni, dar la o distanţă proporţional mai mică de ai doilea clasat, care acum este Duckadam. Ultimătoarea performanţă a acestuia din seara de 7 mai („cînd, cum scria Raluca Viviana din Bucureşti, Duckadam ne-a încîntat inimile, triumfînd deasupra tuturor : jucători, spectatori şi chiar asupra legilor naturale ale sportului") a prevalat şi-n opiniile comentatorilor, dar nu suficient pentru a învinge ideea că fotbalul e un joc colectiv, ce nu poate trăi (numai) din performanţe izolate şi individuale. După cum şi uşorul recul al lui Belodedici poate fi legat de aşteptarea unor noi confirmări în viitoarele jocuri ale naţionalei.

O rocadă s-a produs, faţă de opţiunile cititorilor, şi între locurile lui Cămătaru şi Hagi. Diferenţa minimă de puncte care-i desparte sugerează o apreciere echivalentă pe care comentatorii de specialitate o dau valorii acestor jucători, rolului pe care ei îl joacă în echipele de club respective, aportului pe care-l au la evoluţia echipei naţionale. Aceleaşi raţiuni au făcut, desigur, posibilă, clasarea meritorie a lui Lung, al treilea şi ultimul nestelist între primii zece, în ambele clasamente.

Clasamentul final

Acordînd, în cele două clasamente, 20 puncte pentru locul 1, 19 pentru locul 2, 18 pentru locul 3 ş.a.m.d., obţinem următoarea ordine finală :

1.	BÖLÖNI	40 p
2.	DUCKADAM	37 "
3.	BELODEDICI	37 "
4.	CĂMĂTARU	33 "
5.	HAGI	33 "
6.	LUNG	29 "
7.	LĂCĂTUŞ	28 "
8.	BUMBESCU	26 "
9.	PIŢURCĂ	23 "
10.	IOVAN	23 "

(Departajările în cazurile de egalitate la puncte au fost operate în funcţie de numărul apariţiilor pe locuri fruntaşe din totalul voturilor exprimate).

Vizibilă şi previzibilă în acest clasament preponderenţa jucătorilor de la Steaua. De fapt, această configuraţie a fotbaliştilor noştri fruntaşi în 1986 este doar un modest omagiu, ivit de la sine, pe care iubitorii fotbalului îl aduc strălucitei performanţe obţinute de echipa noastră campioană. Anul 1986 va rămîne în memoria afectivă a fotbalului românesc, a sportului nostru, în general, ca unul de referinţă tocmai datorită izbînzii fără precedent pe care a reuşit-o Steaua cucerind trofeul celei mai importante competiţii europene intercluburi.

Făcînd din această largă consultare publică şi din rezultatele ei doar simbolul speranţelor noastre că succesele din 1986 vor fi platforma de încredere şi optimism în obţinerea unor noi performanţe în cel mai îndrăgit dintre sporturi, că anul care se apropie va marca deplina consacrare a tot mai multor fotbalişti şi că, în consecinţă, vom avea şi mai mult „de lucru" în ancheta similară pe '87, vă lăsăm dumneavoastră, stimaţi cititori, plăcerea de a comenta rezultatele acestei anchete, de a „disceca" pe îndelete toate aspectele şi semnificaţiile ei.

Autorii acestui demers publicistic tin să mulţumească tuturor celor care au avut amabilitatea să răspundă iniţiativei ce le-a fost adresată (făcînd, în acest fel, prin scrisorile trimise, posibilă „ţinteza" de faţă) şi care chiar au găsit timpul şi spaţiul necesar pentru a transmite urări tradiţionale. La rîndu-ne, ne grăbim să le urăm tuturor, întreg fotbalului românesc, un sincer La mulţi ani !

OCTAVIAN ŞTIREANU ■ RADU G. ŢEPOSU ■
Fotografii de VIRGIL ULIERIU ■

Pe podium trei stelişti

Bölöni

Duckadam

Belodedici

„Rugby-Masters"

Federația Franceză de Rugby a organizat în luna decembrie a.c. prima competiție de „Rugby-Masters", disputată în mai multe orașe din Franța, invitînd echipele campioane din **Noua Zeelandă, Australia, Argentina, Italia, Fidji, România** și primele două echipe din **Franța**, cu vădita intenție de a i se da pe viitor amploarea unei veritabile Cupe mondiale inter-cluburi, cu periodicitate anuală. Cinstea de a reprezenta rugbyul românesc a revenit echipei campioane pe anul 1986, **Farul Constanța**, antrenată de profesorul Mihai Naca.

Spre surprinderea forurilor internaționale de rugby, care se arătaseră contrariate de ultimele evoluții nesatisfăcătoare ale jucătorilor noștri, iată că reprezentanții cluburilor de rugby din România au reușit să ajungă în finala acestui „Rugby-Masters", jucînd cu aplomb competițional și învingînd două echipe cu autentic renume, jucînd în Brive cu campioana Noii Zeelande, **Ponson By**, jucătorii de la **Farul** s-au mobilizat exemplar, așa cum au făcut-o întotdeauna și în jocurile importante din campionatul intern, realizînd o victorie de prestigiu, cu scorul de 21—15 (3—6), avînd și o bună execuție a loviturilor de picior, prin uvertura Bezuscu, dar ilustrîndu-se și printr-un spectaculos eseu, datorat înaintașului St. Constantin.

În cel de-al doilea meci hotărîtor, jucat la Agen, **Farul** a întîlnit pe **S. U. Agen**, care eliminase destul de greu pe **Barbarians** (din insulele Fidji) cu 19—14 (6—6). Disputată într-o zi ploioasă și pe un teren alunecos partida s-a axat pe aportul celor două înaintări, esențial atît în momentele fixe de joc (grămezi ordonate și jocul la margine) cît și în organizarea mișcărilor mobile și a contraatacului direct. Rezultatul jocului s-a definit chiar din prima repriză : 10—3 (10—3), superioritatea românilor fiind evidentă prin înscrierea a două eseuri de către Dumitraș și Ion Vasile, cu o transformare a lui Bezuscu, față de o singură lovitură de pedeapsă înscrisă de internaționalul Berot.

Cealaltă finalistă a turneului s-a confirmat **Stade Toulousain**, campioana Franței, care a învins pe **Banco Nacion** (Argentina) cu 32—22 și pe reprezentativa Australiei **Wests**, cu 27—3.

Australienii învinseseră în prima etapă a turneului pe **Scavollini L'Aquila** cu 22—13 (12—7), urmînd să mai joace pentru locurile 3—4 cu **S. U. Agen**, cea de a doua înfrîntă a **Farului**. Contînd pentru locurile 5—8 din clasament, s-au mai înregistrat următoarele rezultate : **Ponson By** (Noua Zeelandă) — **Barbarians Fidji** : 47—12 și **Banco Nacion** (Argentina) — **Scavollini L'Aquila** (Italia) : 20—14.

În numărul viitor al revistei, vom reveni cu detalii asupra finalei și considerente asupra întregului turneu „Masters" exorimîndu-ne deocamdată satisfacția pentru revirimentul produs iubitorilor sportului cu balonul oval din România prin meritoria evoluție a echipei Farul-Constanța.

TUDOR GEORGE ■

Evocări competiționale

Victoria asupra puternicei echipe a R.F.G. cu scorul de 2,5:0,5 a însemnat un imbold pentru viitoarele întîlniri. În acest meci, tehnicienilor le-a scăpat posibilitatea de cîștig în partida Mureșan — Hund, apreciind finalul survenit drept minimal mai bun pentru alb, dar insuficient pentru victorie. Și totuși punctul a fost cîștigat prin... zugzwang. Iată partida ! MUREȘAN — HUND : 1. Cf3 Cf6 2. c4 c5 3. Cc3 d5 4. c:d5 C:d5 5. g3 Cc6 6. C:d5 D:d5 7. Ng2 g6 8. 00 Ng7 9. d3 00. 10. Ne3 Dd6 11. Cg5 b6 12. Tb1 Nb7 13. Da4 Dd7 14. Dh4 h6 15. Cf3 h5 16. Da4 Tfd8 17. Tfc1 Cb4 18. D:d7 T:d7 19. a3 Cd5 20. Nd2 a5 21. Cg5 Cf6 22. N:b7 T:b7 23. Te2 Ce8 24. Nc3 Cd6 25. a4 Td7 26. Cf3 Cf5 27. N:g7 R:g7 28. Ce5 Tb 7 29. Rf1 Td8 30. Re1 Cd4 31. Tc3 f6 32. Cc4 Cc6 33. h4 Ce5 34. Tbc1 C:c4 35. T:c4 e5 36. Tlc3 Td4 37. Tb3 T:c4 38. d:c4 Rf7 39. e4 Re6 40. Re2 f5 41. Re3 Tb8 42. f4 f:e4 43. R:e4 e:f4 44. R:f4 Rf6 45. Td3 Te8 46. Td6 Te6 47. T:e6 R:e6 48. Rg5 Rf7 49. g4 h:g4 50. R:g4 Rf6 51. Rf4 Re6 52. Re4 Rd6 53. Rf4 Re6 54. Rg5 Rf7 55. Rh6 Rf6 56. b3 Rf7 57. Rh7 Rf6 58. Rg8 Re5 59. Rg7 Rd4. 60. R:g6 Rc3 61. h5 R:b3 62. h6 R:a4 63. h7 Rb4 64. h8D și după cîteva mutări negrul s-a recunoscut învins. ● Un pas hotărîtor spre medalia de bronz l-a făcut Gabriela Stanciu punctînd rapid în ultima rundă, depășindu-și net adversara, pe juniooara A. Botsari. S-a jucat apărarea Tarrasch. BOTSARI — STANCIU : 1. d4 d5 2. c4 e6 3. Cc3 c5 4. c:d5 e:d5 5. Cf3 Cc6 6. g3 c4 7. Ng2 Nb4 8. 00 Cge7 9. Ng5 00 10. Tc1 Ne6 11. b5 Na3 12. Tb1 Da5 13. Nd2 Nb4 14. Dc1 Nf5 15. Ta1 Na3 16. Ca4 Nc1 17. N:a5 Na3 18. Nd2 b5 19. Cc3 Nb2 20. C:b5 N:a1 21. T:a1 c:b3 22. a:b3 Tab8 23. C:a7 Ta8 0 : 1 ● Contribuția la rezultatul echipei olimpice trebuie înțeleasă prin prisma performanțelor jucătoarelor raportate la situațiile speciale de meci, la valoarea adversarelor și la evoluția culorilor la mese conform cerințelor echipei. Rezultatele tehnice propriu-zise sînt următoarele, în ordinea evoluției la mese : 1. Mureșan (E10 2 215) a obținut 5 puncte din 9 partide (3 albe+6 negre) în compania unor adversare cu E10 mediu de 2 187 p, 2. Nuțu (2 130) a realizat 9,5 p jucînd 14 partide (9 albe+5 negre) avînd partenere de 2 124p. 3. Polihroniade (2 115) a totalizat 6,5 p din 10 partide (4+6) cu adversare de 2 072 p și rezerva echipei. Stanciu (2 140) a culeș 7 puncte din 9 confruntări (4+5) cu adversare de 2 070 p.

MARGARETA MUREȘAN ■

Toată lumea face sport

● Sfîrșitul anului este întotdeauna rezervat anchetelor, una dintre acestea fiind cea organizată, pentru a 14-a oară, iată, de agenția bulgară de presă B.T.A. pentru desemnarea celor mai buni sportivi din Balcani. Aflați mereu printre protagoniști (Nadia Comăneci, de pildă, este singura sportivă care a cucerit primul loc în trei ediții (1975, 1976 și 1980), reprezentanții noștri au „punctat" și anul acesta, ocupînd trei locuri în primii 10 : Tamara Costache, Nicu Vlad și Helmut Ducadam. ● Primul loc a revenit reprezentantei gazdelor, atleta Iordanka Donkova, campioană europeană la 100 m garduri, cîștigătoare a „Cupei Mondiale", cu patru recorduri mondiale anul acesta. ● O anchetă originală organizează, în fiecare an, agenția „Associated Press", anchetă care ia în considerare nu sportivii și performanțele, ci evenimentele sportive, de tot felul. Anul acesta au intrat în primele 10 locuri evenimente precum boicotarea Jocurilor Commonwealth-ului de către țările africane, în semn de protest față de relațiile Marii Britanii (gazda întrecerii) cu regimul rasist de la Pretoria, precum și atribuirea organizării Jocurilor Olimpice din 1992 Albertville-ului și, respectiv, Barcelonei ● Primul loc a fost ocupat de „victoria Argentinei în campionatul mondial de fotbal". În cealaltă anchetă, „clasică", a Associated Press în fruntea ierarhiei masculine a fost plasat, logic, Diego Maradona, iar la feminin primul loc a revenit Martinei Navratilova ● În Italia continuă scandalul provocat de mituirea arbitrilor pentru meciuri din... campionatul regional, din Latium. A ieșit la iveală faptul că preferințele cavalerilor în negru care cereau „atenții" mergeau spre ceasuri; unul dintre arbitri, a declarat un conducător de club, a cerut, la un meci, un ceas de damă, dar după două zile a revenit pentru a-i schimba. Soției nu-i plăcuse modelul ! ● Cel mai surprinzător performer al anului este considerat de către specialiști pugilistul englez Lloyd Honeyghan, care l-a deposedat pe americanul Don Curry de toate titlurile mondiale (versiunile WBA, WBC și IBF) ale categoriei welter. Cu acest prilej, Curry, supranumit „Cobra", a înregistrat prima înfrîngere din carieră, justificînd-o prin faptul că a trebuit să slăbească nu mai puțin de 10 kg pentru a intra în limitele categoriei. ● Anul viitor își va face debutul în cursele de automobilism de Formula 1 primul pilot japonez, Satoru Nakajima, care va evolua la „Lotus" alături de brazilianul Ayrton Senna. În schimb, a părăsit echipa unul dintre principalii finanțatori, firma de țigări „John Player's".

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

Flori de gheață

1 februarie 1987. În prima sa Ședință în „plen" conducerea sportului românesc adoptă o hotărîre și un plan de măsuri prin care se declanșează o ofensivă energică pentru însănătoșirea climatului în care se desfășoară unele întreceri sportive actuale.

5—8 februarie. Extrem de operative, birourile federațiilor de specialitate se întrunesc și „iau taurul de coarne" : la jocurile sportive, toate întîmplările din diviziile A, B și... chiar mai jos vor avea observatori federali incoruptibili care nu vor mai accepta „micile atenții" ale gazdelor. S-au luat de asemenea măsuri pentru ca oamenii dreptății sportive să nu mai fie ispitiți să-și „acordeze" fluierele în funcție de primiri, omeniri, portbagaj și portmoneu ; antrenorilor li se stabilește — în sfîrșit ! — un statut cu drepturi și obligații care să le permită a munci în perspectivă, contractele încheiate stopînd astfel demiterile după cîteva înfrîngeri (zicala „antrenorul pleacă, jucătorii rămîn" este exclusă din vocabularul conducătorilor de cluburi) sau demisiile dinainte gîndite și pregătite de antrenori — voiajori în căutare de „prime de mutare" ; se hotărăște scoaterea din activitatea competițională a celor care mimează disputa sportivă, apreciindu-se că s-a ajuns la situația intolerabilă de a se obține mai multe avantaje fără muncă decît prin muncă la antrenamente și meciuri ; tehnicienii care lucrează la eșaloanele copii — juniori — tineret vor fi stimulați moral și material pentru fiecare element de valoare descoperit și format, recunoscîndu-se și respectîndu-se astfel strădania căutătorilor și șlefuitorilor de talente care sînt pe cale de dispariție, întrucît unii muncesc și alții culeg roadele fără să spună măcar elementarul „mulțumesc, metsere" ; antrenorii federali vor fi selecționați în funcție de rezultatele din „cartea de muncă", de capacitatea lor profesională dovedită și de integritatea lor morală, criterii care fac imposibilă repetarea unor cazuri cînd un „federal" suferă un eșec usturător cu juniorii, după care este „sancționat" cu promovarea la tineret unde mai contribuie la o înfrîngere și este iarăși „pedepsit" cu trimiterea ca observator la o mare finală cu scopul, probabil de a povesti apoi colegilor săi din... subordine cum se face promovarea prin eșec ; se recomandă membrilor comisiilor de disciplină să-și desfințeze telefoanele de acasă și prin intransigența lor să nu lase sportul să alunece pe panta trecerii de la competiția loială la violența oarbă și voința puterii.

1 martie — 1 aprilie. Urmînd exemplul forurilor din vîrful piramidei sportului românesc, toate organismele sportive din județe iau măsuri asemănătoare hotărînd ca de acum înainte să respingă echivocul, confuzia, instaurînd un cod al judecății care nu va mai fi schimbat la fiecare bătaie de vînt.

Și astfel, primăvara anului sportiv '87 ne-a adus ghiocei unui climat mai sănătos care va salva în sport respectul regulei, loialitatea, spiritul de dreptate, pentru a se salva în viața cotidiană demnitatea umană.

De urat am mai ura, dar nu ne-a mai rămas spațiu decît pentru... LA MULȚI ANI !

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cronica șoselei

Primul impuls ?

În momentul cînd traversau strada pe zebră, soții Grigoriu, el de 30 de ani, strungar la combinatul metalurgic, și ea de 27, muncitoare textilistă, tocmai își făceau planuri. Ce să le dăruiască celor patru copii, doi băieți și două fetițe, cu prilejul Anului Nou ? Mariana, soția, povestește : „Îi depănam soțului meu amintiri de pe vremea cînd eu, împreună cu frații și surioarele mele, azi toți la casele lor, așteptam cu nerăbdare momentul împodobirii pomului de iarnă. Toți copiii se străduiau să contribuie cu ceva original la înfrumusețarea bradului. Tata era arhitectul principal care ne dirija ce și cum să facem. Apoi, cînd totul era gata și se aprindeau minusculele beculețe multicolore, îmbujorați la față, priveam extaziați la minunea care se născuse din mîinile noastre. Urma momentul primirii darurilor. Mama, isteață la minte, cu vădite înclinații literare, ne compunea tuturor copiilor, și nu eram deloc puțini, patru băieți și două fete, cîte o mică epigramă. Unuia dintre frații mei rîndurile îi reaminteau să se ocupe mai puțin de fete, în favoarea cărții, altuia îi dorea chiar să-l întreacă pe Pele, dar cu condiția să-și treacă cu brio examenul de treaptă. Cît de modeste erau darurile, o minge, o păpușică din material textil, dar ce mult ne bucurau ele ! Nici nu visam vreodată să primim cadouri de genul celor ce le dăruim noi copiilor noștri, schiuri, treninguri, splendide, jucării electronice etc. Soțul meu mă asculta tăcut, părea gînditor. Parcă prevestea că nu mai are mult de trăit. Într-adevăr, n-au trecut nici cîteva secunde din momentul cînd terminasem fraza și mașina ce venea în viteză din partea unde se afla Roman, ne-a doborît la pămînt. M-am trezit a doua zi dimineață la spital. Aveam două fracturi, dar medicul mă asigura că sînt în afară de pericol. Era normal ca prima mea întrebare să fie în legătură cu soțul meu. Probabil pentru a nu-mi agrava starea în care mă aflam, medicii mi-au ascuns la început adevărul. Apoi, o doctoriță tînără, cam de vîrsta mea, mi-a spus cu o voce tristă. „Fiți tare, doamnă, soțul dv. a decedat în drum spre spital. Trebuie să trăiți, să vă faceți bine pentru cei patru copii ai dv." Am aflat apoi că șoferul, împreună cu bărbatul și femeia cu care călătorea în mașină, veneau de la un fel de supliment de nuntă, așa cum obișnuiesc unii să organizeze pentru cei care nu au putut participa la sărbătoare. Ulterior mi s-a spus că omul de la volan, după ce ne-a lovit, a oprit la vreo cincizeci de metri, unde femeia (și ea mamă a doi copii) cu soțul ei au coborît și s-au îndepărtat în grabă de locul cu pricina. Șoferul a demarat apoi în mare viteză. De la distanța la care se afla, tînăra pereche a putut să vadă că eram la fel de tineri ca ei, și că aveam nevoie de ajutor. Oare nu s-au gîndit că ne așteptau acasă copilașii pe care trebuia să-i creștem ? Mi s-a spus că în urma primei mașini care ne-a lovit rula o a doua. Șoferul acesteia a coborît și cu ajutorul unor trecători — la ora aceea de seară erau mulți oameni pe stradă — ne-au transportat la spital. Am mai aflat că al doilea șofer fusese și el la petrecere. Jucase după cum s-a stabilit ulterior, rolul unei eminențe cenușii. A declarat la anchetă : „Eu i-am făcut doar propunerea să plecăm. Gelu putea să nu fie de acord, știindu-se băut". „Dar a plecat totuși, punîndu-vă o condiție. Așa este ?", întreabă locotenentul. „Nu știu dacă o putem numi chiar condiție. Mi-a cerut doar „să-i fac protecția". „Ce înseamnă protecția ?" „Prin firea mea extrem de sociabilă și ocupația pe care o am (a se înțelege bișnițar notoriu și traficant de influență), vin în contact cu foarte multă lume, de la care pot cere în orice moment sprijin. De aceea, rulam cu logodnica așezată pe locul din dreapta, în spatele mașinii în care se afla prietenul meu. Nu puteți acuza de nimic. Eu am salvat doar victimele și nu altul. Nu-i așa ? Dacă am văzut cine i-a accidentat pe cei doi pietoni ? Bineînțeles că n-am văzut nimic !" „Vă contraziceți, deoarece „sarcina" dv. era să-i faceți „protecția" celui din față care se ținea aproape de mașina ce o conduceați dv. Conform înțelegerii, trebuia să interveniți imediat ce protejatul dv. ar fi fost oprit și pus să sufle în fiolă. Să presupunem prin absurd că n-ai văzut secvența accidentului. Era însă firesc să vă întrebați : „Unde s-a volatilizat mașina din față ? Nu cumva ea a comis accidentul, mai ales că știați în ce stare se afla șoferul ?" (Ulterior s-a stabilit gradul de îmbibație alcoolică, 1,95‰). Abia după cinci ore de investigații asidue, făptuitorul a fost descoperit. Să nu credeți cumva că pe vreunul din ocupanții primei mașini, martori oculari, sau pe șoferul bișnițar ori pe logodnica lui, care, s-a stabilit că au văzut totul, l-a mustrat cugetul și s-au decis să spună adevărul. Nu, o minusculă peliculă de vopsea găsită pe paltonul bietului Roman, a dus la descoperirea mai întîi a mașinii și apoi a autorului accidentului, care a parcat mașina în fața blocului și a așternut prelata pe automobilul cu parbrizul transformat în fărîme. Apoi s-a dus la birou ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. „Miroane, se vede că ești după o noapte albă. Ai cearcăne la ochi, te uiți cruciș și te clatini binișor". „Mintea, în schimb, mi-a treaz și sînt perfect lucid. Picioarele nu vor însă să mă asculte. E doar cunoscut că vinul bun atacă în primul rînd picioarele". „Miron, te caută cineva !", intervine un coleg. „Da, eu sînt proprietarul Daciei verzi. Nu-s obligat să vă dau socoteală dacă am fost sau nu la nuntă. Cum am venit de acolo ? Pe jos. Nu se recomandă zilnic cel puțin o oră de mers pe jos ? Eu am făcut două. Ceea ce înseamnă 10 km de marș forțat. Parbrizul e perforat de un corp sferic ? Ceva ce seamănă cu un cap de om ? Păi, dv. trebuie să știți mai bine ca mine cum procedează hoții. Îți fură mașina, fac accident și apoi îți-o așează exact în locul de unde au furat-o".

Întrebare pentru soțul care a coborît din mașina verde și s-a evaporat împreună cu nevasta. „I-ați văzut pe cei doi într-o baltă de sînge ? Nu v-ați gîndit că s-ar putea să aibă și ei copii și să-l iubească precum îi adorați și dv. pe pruncii de acasă ?" „Ne pare nespus de rău. E adevărat am procedat în modul cel mai mîrșav, dar am vrut să-l salvăm pe Miron. Primul impuls e doar să-ți ajuți prietenii !"

VICTOR BEDA ■

RACUL de Anul Nou

Cu piper și sare și puțin amare

Căsătorie

De ce femeile atrăgătoare se căsătoresc întotdeauna cu bărbați insignifianți? Fiindcă bărbații inteligenți nu se căsătoresc cu femei atrăgătoare. (Somerset Maugham)

Celibat

Celibatarul este un bărbat care a reușit să nu găsească o nevastă. (André Prévost)

Prieten

Ceea ce ne consolează la moartea prietenilor este că ei lasă în urmă... văduve. (San-Antonio)

Ris

Mă grăbesc să rid de toate de teamă să nu fiu obligat să plîng. (Beaumarchais)

Agricultor

Mod politicos de a recunoaște că și celălalt ne seamănă. (Ambrose Bierce)

Aricultor

Agricultorul este un om care transpiră mult spre a face din fiul lui un domn care mai tîrziu va roși de el. (Adrien Decourcelle)

Tact

Ceea ce se numește tact, domnule, nu este decît o formidabilă aptitudine pentru minciună. (Aurélien Scholl)

Tangou

Tangoul, mă întreb mereu, de ce se dansează în picioare!... (Sacha Guitry)

Vanitate

Dacă un om are o idee măreață despre el însuși, poți fi sigur că este singura idee pe care a avut-o în viață (Alphonse Esquirol)

Bătrînețe

Bătrînețea, în definitiv, nu este decît pedeapsa de a fi trăit. (E. M. Cioran)

Bacșiș

Pentru a exprima iubirea pură între oameni, nu mai există decît bacșișul. (Paul Claudel)

Presă

Presa se aseamănă oarecum cu acel cocoș care credea că fără cucurigul său soarele n-o să răsară. (François Mauriac)

Lenes

Un leneș este un om care nu se face că lucrează. (Tristan Bernard)

Filozofie

Filozofia nu este altceva decît efortul spiritului pentru a-și da seama de evidență. (Jules Lagneau)

Selecție și traducere de
GEO VASILE ■

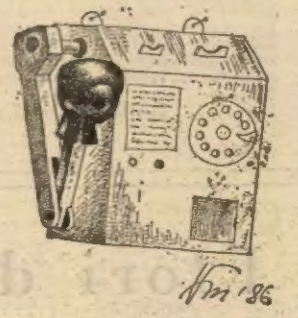

Caricaturi de: CRISTIAN MIHĂILESCU, TOPAN, CRISTIAN MARCU, P. SORIN, VIRGIL MILITARU, HORAȚIU MIHAIU, NICOLAE IONIȚĂ

Anecdote de pretutindeni

● **Pe un drum pustiu din Arizona, noaptea, un polițist pe motocicletă oprește o mașină condusă de o tînără.**

— Farul din stînga nu vi se aprinde, spune el. Sînt neliniștit pentru siguranța dumneavoastră.

— Ceea ce mă neliniștește, în ce privește siguranța mea, răspunde tînăra de la volan, este felul în care vă strălucesc ochii.

● **Un celibatar e întrebat de ce nu s-a însurat.**

— Am căutat tot timpul femeia ideală, spune el.

— Și, ați găsit-o ?

— Da, dar din păcate, și ea căuta bărbatul ideal.

● **Un castelan își trimite prietenul, venit în vizită, să vîneze fazani în parcul de vînătoare al castelului. Acesta e însoțit de un servitor. Cînd oaspetele ridică pușca să tragă într-o pasăre, servitorul îl oprește :**

— Nu trageți, domnule. E Alexandre, Stăpînul nostru nu trage niciodată în Alexandre ! Oaspetele vede o altă pasăre și pune pușca la ochi. Servitorul, din nou, îl oprește :

— Iertați-mă, domnule, dar e Barnabé. Stăpînul nu trage niciodată în Barnabe.

În fine, o altă pasăre. Oaspetele se uită întrebător la servitor.

— Puteți să trageți cît poftiți. Acesta e Victor. Stăpînul trage întotdeauna în Victor.

● **Un cetățean comandă la un magazin specializat să-i trimită, contra-cost, un cîine polițist bun. I se trimite o corcitură, un sfert soricar, un sfert setter, niței cîine lup și puțin caniche.**

— Acesta numiți dumneavoastră un cîine polițist ? zice indignat cetățeanul, aducînd ciudata creatură înapoi la magazin.

— Sssț ! face vînzătorul. Și apoi, confidențial : E din poliția secretă. Așa se deghizează ei !

● **Un episcop face cursa Paris—New York. La un moment dat, cheamă stewardesa și-i comandă un coniac mare. Aceasta îi aduce coniacul. Prelatul la paharul și o întreabă :**

— La ce înălțime zburăm ?

— La 16 000 de metri, răspunde fata.

— O, face, acesta, sîntem prea aproape de patron. Aduceți-mi mai bine o limonadă !

● **Un cetățean intră într-un bar și-i întreabă pe proprietar dacă a auzit ultima glumă cu irlandezul greu de cap.**

— Te previn că și eu sînt irlandez, zice acru acesta.

— Nu-i nimic, spune cetățeanul, am să ți-o povestesc mai rar, pînă o s-o înțelegi.

Traducere și adaptare de
RADU GARBACEA ■
FLORIN MOLNAR ■

Duel aforistic

— Din orice speranță pierdută, încolțește întotdeauna alta nouă.

★

— Ruga suferinței nu poate fi întotdeauna stinsă numai cu lacrimi.

★

— Spune-mi cîte povești cunoști ca să-ți spun de cînd ești... vînător.

★

— Deoarece cunoștea o singură poveste vînătorească, nu a putut fi primit în... Asociația vînătorilor.

★

— Dacă ar putea spune și toiba cîte ceva nu ar mai exista atîtea povești vînătorești.

★

— Există și vînători care nu spun deloc povești : „vînători de munte".

★

— Se pare că prima iubire a lui Adam a fost și ultima, așa că a scăpat ușor...

TITEL CANACHE ■

● **Cînd vrei s-o pornești în mai multe direcții deodată, vei bate pasul pe loc.**

● **Scurgerea timpului ne obligă să existăm.**

● **Are o mulțime de vise, dar nici un țel.**

● **Aflînd că și alții sînt nefericiți ca el, l-a străbătut o undă de fericire.**

● **Minciuna se poate substitui uneori adevărului, adevărul, minciunii, niciodată.**

● **Pe un taler al balanței își pune calitățile, pe celălalt îți pune defectele.**

● **Pudoarea, uneori, e o pierdea pentru un viciu ascuns.**

● **Cu cît îmbătrînim mai mult, păcatele tinereții noastre devin tot mai multe.**

CONSTANTIN GAVRILĂ ■

● **E foarte util să-i spui verde în față șefului tot ceea ce el gîndește despre tine.**

● **Liniștea este zgomotul cu care ne-am obișnuit.**

● **În mod paradoxal, cele mai multe griji le au cei care nu au grijă nimănui.**

● **Adeseori, gîndurile care-i veneau în cap greșiseră de fapt adresa.**

● **În legătură cu faptul că, la divorț, soția mi-a răpit cei cinci copii, rog onorata instanță să-mi lase măcar automobilul și mobila florentină.**

● **Și-a serbat ieri nunta de argint ; s-a căsătorit pentru a douăzeci și cincea oară.**

● **Înțelesurile înalte erau acelea la care nu putea să ajungă.**

ANATOL GHERMANSCHI ■

● **În materie de sacrificiu, cel mai ușor e să-l predici.**

● **Mai rea decît infidelitatea este frica de ea.**

● **Problemele vieții au rămas aceleași. Numai filozofii s-au înmulțit.**

● **Declarațiile de dragoste au populat planeta. Cele de război o depopulează.**

● **Nu Prometeu a pus focul sub Giordano Bruno.**

● **O, dacă zero-urile ar fi rămas numai în matematică !**

● **Cît de tînără este era atomică ! Și ce repede ne-a îmbătrînit !**

● **Există scriitori care nu reușesc să se provincializeze decît după ce vin în capitală.**

● **Tot prin sertarul primei iubiri scotocim cu mai multă emoție.**

● **S-a lăsat de poezie. Nu l-a ajutat ficatul.**

● **Să fie sfîrșitul mileniului nostru doar o intersecție ?**

VASILE GHICA ■

● **Lumea privea îngrozită și aștepta sosirea opiniei publice.**

● **Era deosebit de ceilalți. Nu se pricepea la nimic.**

● **A fugit. Adversarul îi propusese luptă dreaptă.**

● **A încheiat o pace sufletească.**

● **A luat cu forța titlul de campion la lupte.**

● **Este stăpîn pe situația părinților.**

● **Îi știau de frică cei ce păstrau liniștea.**

● **Oamenii treceau nepăsători pe lîngă pomul care dădea în floare.**

● **Și-a dus viața la un birou de obiecte pierdute.**

● **Trăgea cu urechea fără somație.**

● **A spălat putina în apa simbetei.**

● **I-a strîns mîna cu căldură, provocîndu-i arsuri grave.**

DANIEL MILITARU ■

Șerban Cioculescu, Valeriu Răpeanu, Al. Piru, Gh. Tomozei, Ion Băuță, Nicolae Dragoș, N.D. Fruntelată și Mihai Ungheanu văzuți de Al. Clenciu.

O bucurie care se repetă la fiecare început de an

ALMANAHUL FLACĂRA

Almanahul **Flacăra**, după cîte știm — și știm foarte bine, prin almanahurile noastre din anii trecuți — nu v-a dezamăgit niciodată. Nici almanahul **Flacăra '87** nu vă va dezamăgi. Ne-am luat, fiți absolut siguri, toate măsurile de siguranță. Dacă veți avea șansa să intrați în posesia unui almanah **Flacăra '87**, îl veți citi pe nerăsuflate. Îl veți comenta cu toți prietenii și cu toate cunoștințele dumneavoastră. Veți face dovada, citindu-l, că sînteți un om de lume, un om informat, un om de spirit și bun gust. Veți avea, în almanahul nostru, de-a lungul zilelor de iarnă, un prieten de nădejde.

În ceea ce ne privește, ne-am dat toată silința și n-am precupețit nici un efort. L-am scris cu dorința de-a vă oferi numai și numai lecturi instructive, captivante. Ne-am străduit, în același timp, să-l facem cît mai atrăgător cu putință.

Almanahul Flacăra '87 va fi o surpriză plăcută. Chiar dacă, înțelegînd nerăbdarea dumneavoastră vă destăinuim, iată, cîte ceva din cuprinsul lui atît de bogat și divers.

Almanahul **Flacăra '87** se deschide, așa cum e și firesc, cu o suită de reportaje adunate sub genericul **Trepte ale devenirii comuniste**. Veți face cunoștință cu modul în care, din 8 ministere, se vede cîncinalul cu numărul 8. Veți lua cunoștință din alt reportaj cu spiritul gospodăresc al agricultorilor din județul Olt, județ distins cu înaltul titlu de Erou al noii revoluții agrare. Veți trăi, fără doar și poate o reală bucurie și mîndrie patriotică în fața remarcabilelor realizări ale economiei noastre naționale expuse la TIB '86. Veți afla noi amănunte despre un străvechi oraș românesc, Tîrgoviște, care trăiește o nouă tinerețe. Veți face cunoștință, în continuare, cu noi și noi amănunte despre metroul bucureștean, una din ctitoriile de marcă ale epocii noastre, și, în fine, cu un amplu comentariu dedicat dorinței de pace a poporului nostru, fierbinte năzuință exprimată prin cea mai autorizată voce a sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

De-același interes se vor bucura, sîntem siguri, și celelalte materiale cuprinse în almanah. Dintre acestea ținem să vă atragem atenția asupra unui amplu documentar, semnat de mari istorici români, contemporani, asupra lumii geto-dacilor. Veți putea citi și trăi, totodată, o senzațională întîmplare adevărată petrecută în Cheile Bicazului, la punctul numit Santinela de la Gîtul Iadului, unde doi tineri alpiniști s-au aflat între moarte și viață. Pentru cei dornici să-și probeze eventualele aptitudini detectiviste, o anchetă intitulată **Verificați-vă perspicacitatea.** Un prim capitol al acestei anchete se intitulează, ca să vă dăm doar un exemplu, **Vreți să faceți pe detectivul Interpolului ?** Un important spațiu este acordat, ca de fiecare dată, medicinei și, în mod special citoterapiei, considerată a fi, pe bună dreptate, medicina omului sănătos. În fine, ceea ce nu înseamnă în ultimul rînd, o sumedenie de articole și comentarii vă vor introduce în fabuloasa lume a științei și tehnicii, teritoriu pe care orice almanah ce se respectă trebuie neapărat să-l abordeze din cele mai insolite unghiuri. Sumarul mai cuprinde un roman polițist, **În capcană**, de Hubert Monteilhet, roman distins cu Marele premiu al literaturii polițiste. De asemenea, un excelent reportaj de pe insula legendarului Robinson Crusoe, la concurență cu un altul, dedicat marilor fluvii ale Terrei. Nu putea lipsi, desigur, o amplă prezentare a echipei de fotbal Steaua București. Un jurnal inedit, în exclusivitate pentru almanahul nostru, **Însemnări din viața mea**, reînvie lumea Bucureștiului de-acum un secol, iar un altul, cam pe aceeași temă, ne prezintă **Lumea Românească la 1900.** Dar ce-ați zice despre o relatare avînd drept personaj nu roata, ci anonimul și genialul ei inventator ?

Noi zicem că am reușit să punem în pagină subiecte de cel mai larg interes. Dincolo de aceste doar cîteva titluri a căror menire este să vă trezească o cît mai vie curiozitate, almanahul nostru conține un bogat material enigmistic, datorat revistei **Rebus**, precum și o serie de informații și amănunte din lumea artei și culturii. În doar cîteva cuvinte, almanahul **Flacăra '87** este o veritabilă lume într-o singură carte. Nu uitați însă : procurați-vă almanahul **Flacăra '87** din timp ! Încă de la primele ore ale apariției sale ! Adică din primele zile ale noului an.

N. VICTOR ■

Următorul număr al revistei „Flacăra" va apărea în ziua de 6 ianuarie 1987.

Arta de a fi copil

Drumuri de sărbătoare

Așteptată îndelung, zăpada acestei ierni a cataclesit pînă la urmă să vină, spre tainuita bucurie a copiilor și nu numai a lor. Munții — cu cabanele, cu stațiunile și pîrtiile lor de schi, de săniuțe și de bob — au fost asaltați de tineri. Zilele sărbătorilor de iarnă vor aglomera și mai tare locurile de agrement ale sezonului alb.

De la începerea vacanței elevilor, pînă în seara zilei de 24 decembrie 1986, din Gara de Nord a Capitalei, plecaseră peste 3 000 de școlari în tabere la munte și alți turiști prin O.N.T. Un întreg tren cu turiști a luat drumul Sofiei, iar altul a pornit spre U.R.S.S.

Pentru perioada 20 decembrie 1986 — 4 ianuarie 1987, s-au pus în circulație 6 perechi de trenuri suplimentare cu plecarea din București.

Pe lîngă acestea, 40 de trenuri au fost suplimentate cu 120 de vagoane. La Gara de Nord se lucrează cu 36 de ghișee în loc de numai 28 care funcționează în celelalte perioade și s-a pregătit încă o magazie, pentru bagaje de mînă.

În ce privește circulația mijloacelor de transport în comun din Capitală, aflăm de la I.T.B. următoarele :

Ziua de 30 decembrie va fi zi normală de activitate, cu întreg parcul disponibil.

În ultima zi a anului 1986, între orele 5,30 și 9 va circula de asemenea tot parcul de transport în comun. Între orele 9 și 24 vor fi în circulație două treimi din mijloacele de transport. O precizare : în această zi, pe toate liniile care ajung la Gara de Nord, Gara Basarab și Gara Obor se va prelungi „vîrful de circulație" (cu **toate** mijloacele), de la ora 6 pînă la ora 19. Pe aceste linii, se va circula doar între ora 19 și ora 24 cu două treimi din mijloace.

În cele două zile amintite și în noaptea următoare, pînă la ora 7 din prima zi a anului viitor, va fi în circulație întreg parcul disponibil de taximetre, iar în noaptea de Revelion 50 de microbuze vor asigura cele 20 de linii de maxi taxi (cîte 2—6 pe un traseu).

Pentru satisfacerea circulației la și de la marea sală a Complexului expozițional din Piața Scînteii, unde se va desfășura, ca de fiecare dată, Revelionul Tineretului, între orele 19 și 24 în ziua de 31 decembrie și între orele 4 și 7 la 1 ianuarie va funcționa linia specială 631, între Piața Romană și Piața Scînteii, cu opriri în toate stațiile de pe traseu. În ziua de 31 decembrie, pe toate liniile de transport în comun care ajung la Piața Scînteii, între orele 19 și 24, va fi suplimentat numărul mijloacelor de transport. Între orele 24 și 7 dimineața, va funcționa aici o stație suplimentară de taximetre, iar comandantul organizatorilor de la marele pavilion vă fi în legătură permanentă cu dispeceratul central al I.T.B.

Suplimentarea numărului de mijloace de transport se va aplica și liniilor care ajung la cluburile tineretului din toate sectoarele, unde se va serba Revelionul.

În ziua de 1 ianuarie 1987, activitatea de transport a I.T.B. va fi ca în zilele de duminică.

La 2 ianuarie va crește parcul de tramvaie utilizate spre două treimi din numărul disponibil, iar pe liniile de maxi taxi se va circula ca în zilele obișnuite de lucru.

Tot în 2 ianuarie, pentru Carnavalul Pionierilor și Șoimilor Patriei — ce se va desfășura între orele 10 și 14 la Complexul expozițional din Piața Scînteii —, de la ora 8,30 la ora 15 se suplimentează toate liniile care ajung în acest punct.

În aceste zile de sărbătoare și de vacanță, oamenii muncii care asigură transportul în comun din Capitală și pe toate liniile C.F.R. vor veghea cu un spor de atenție și de responsabilitate pentru ca bucuriile noastre și ale copiilor noștri să strălucească din plin, în decorul feeric al zăpezii, în atmosfera de binefăcătoare deconectare și de veselie. Tuturor celor ce vor munci pentru a asigura cale liberă bucuriilor noastre să le urăm din toată inima un an nou fericit, plin de succese, în sănătate și pace.

DORIN GHERGHINESCU ■

Călătorii de vacanță

Repertoriul Teatrului „Ion Creangă" în vacanța de iarnă poate fi privit ca o... călătorie ! Echipajul goeletei „Speranța" — cu ajutorul umbrelei roz — pe punte, merg să o „descopere" pe CENUȘEREASĂ, fata harnică dar oropsită de o mamă vitregă. O găsesc pentru că au pantofiorul ei, pierdut la bal. Împreună pleacă la VRĂJITORUL DIN OZ ; el le propune o întîlnire cu mai multe cupluri celebre din literatură și film, DE LA STAN ȘI BRAN LA... MUPPETS. După ce se termină parada cuplurilor, urmează quartetul MUZICANȚII VESELI (din Bremen). La terminarea concertului, toți cei de mai sus văd o bucată de lemn din care hotărăsc să-l facă pe PINOCCHIO.

Călătoria printre titluri și personaje este doar o... glumă ! Serios rămîne faptul că actorii interpretează în fiecare zi alte personaje, din altă piesă. Pentru a înțelege mai bine și pentru a iubi mai mult teatrul, caietele-program și publicațiile editate de Teatrul „Ion Creangă" vă vor prilejui și ele clipe plăcute, în amintirea celor petrecute la spectacol, în vacanța de iarnă.

● Vineri 26 decembrie (ora 18), pe scena Operei bucureștene a fost programat baletul lui Cornel Trăilescu **Albă ca zăpada și cei 7 pitici.** Semnalăm o serie de debuturi din distribuție : Roxana Colceag (debut în rolul titular), Tiberiu Almosnino (în Prințul), Maria Stan (în Regina), Mugur Valsami (în Al doilea ambasador) Cristina Nită (în Pasărea măiastră). Dirijează compozitorul.

● Sîmbătă 27 decembrie, ora 18. **Lucia di Lammermoor** de Gaetano Donizetti cu Lucian Marinescu (Enrico), Victoria Bezetti (Lucia), Ștefănită Lascu (debut în Edgardo). Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● În matineul pentru copii de duminică 28 decembrie (ora 11) **Povestea micului Pan** de Laurențiu Profeta soliștii teatrului (Ștefan Teodorescu, Nicolae Constantinescu, Marina Mîrea, Lucia Cicoară, Cristian Mihăilescu, Adrian Ștefănescu) apar alături de copiii din corul „Voces primavera" (Irina Lăzăriciu în rolul titular). Dirijează Claudiu Negulescu.

● Duminică seară (ora 18), baletul **Cocoșatul de la Notre-Dame** (Esmeralda) de Pugni.

La Opera Română

Glier și Vasilenko. Principalii interpreți sînt artista emerită Alexa Mezincescu, Ioan și Mihai Tugearu, Ștefan Bănică, Irina Iloaca. La pupitru dirijorul Carol Litvin.

● Două matinee (la orele 11 și 13,30) cu **Micul cosar**, spectacol pentru copii. În regia lui Ion Caramitru și în conducerea muzicală a lui Claudiu Negulescu sprintena operă a lui Britten, cu micul Laurențiu Moise (Cosar), constituie o adevărată atracție. Soliștii Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Adina Iurascu, Ștefan Teodorescu apar în rolurile celor mari iar corul „Voces primavera" — în roluri de copii.

● Pentru ziua de 30 decembrie, la ora 18, a fost programată opera compozitorului Gheorghe Dumitrescu, **Ion Vodă cel Viteaz**, adevărată frescă istorică. În rolul Ion Vodă — Dan Zancu. Dirijează Constantin Petrovici.

● Pentru amatorii unui spectacol antrenant în deschiderea serii revelionului a fost programat miercuri 31 decembrie (ora 18), **Bărbierul din Sevilla**, la care își dau concursul Ștefănită Lascu (Almaviva), Daniela Vlădescu (debut în Rosina), Emil Iurascu (Figaro). Dirijor Lucian Anca.

DARURI PE CARE NI LE-AM FĂCUT PRIN MUNCA NOASTRĂ

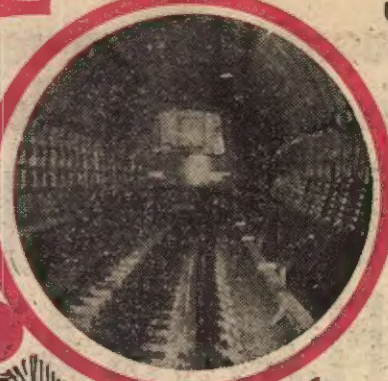

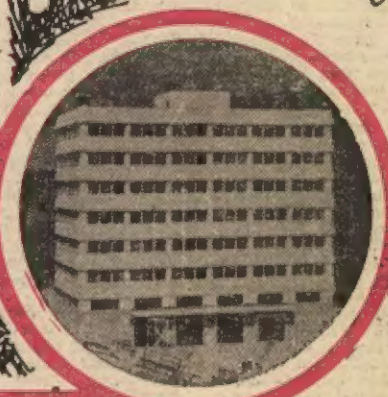

Din impresionanta zestre de împliniri ale anului pe care-l încheiem, simbolicul pom al darurilor prezintă doar cîteva. Astfel, zestrea țării s-a îmbogățit cu noi și importante capacități de producție, cu mari obiective energetice ; bucureștenii au la îndemînă cel de-al doilea tronson al Metroului. În 1986 s-a înregistrat cea mai mare recoltă de cereale din istoria țării. În același răstimp s-au construit încă 140 000 de apartamente. Un grandios palat pentru pionierii și șoimii patriei, precum și noi edificii de cultură și artă sporesc realizările, care atestă grija partidului pentru împlinirea cît mai armonioasă a omului. Dar bunul cel mai de preț pe care ni l-a oferit anul de care ne despărțim rămîne pacea pentru care președintele României, România au militat în mod energic cu consecvență, oferind, prin măsurile sancționate de un referendum național, un exemplu admirabil de acțiune concretă pentru liniștea planetei.

Să le sporim în anul care vine spre slava țării și bucuria tuturor

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 66 ; **Publiciști-comentatori :** 14 53 ; **Reportaj economie :** 26 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 17 00 ; **Sport :** 25 66 ; **Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Preț lei: 3 lei

41 505